تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

خەونامەی کوردی

ئیبن سیرین
نابلسی
دمیری

کۆکردنە وە و لێکۆڵینە وە ی
سە ید ئیبراهیم

وە رگێڕان و ڕێکخستنی بە پێی ئە لفبێی
کوردی

ڕزگار کە ریم

٢٠٠٧ز

پڕۆژەی ١٠٠ کتێبی کوردی
٥٨

خەونامەی کوردی

ئیبن سیرین
نابلسی
دمیری

کۆکردنەوەو لێکۆڵینەوەی
سەید ئیبراهیم

وەرگێڕان و ڕێکخستنی بەپێی ئەلفبێی کوردی
ڕزگار کەریم

٢٠٠٧ز

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

کتێب: خەونامەی کوردی

کۆکردنەوەو لێکۆڵینەوەی : سەید ئیبراهیم

وەرگێڕان و رێکخستنی بە پێی ئەلفبێی کوردی : رزگار کەریم

ساڵی چاپ: ٢٠٠٧

ژمارەی سپاردن:

تیراژ:

لەبڵاوکراوەکانی ناوەندی رۆشنبیر لەسلێمانی

مافی لەچاپدانی ئەم پەرتووکە پارێزراوە بۆ ناوەندی رۆشنبیر

بەناوی خودای باڵاو مەزنەوە
پێشەکی (نابلسی)

سوپاسو ستایش بۆ خودای مەزنی پایەدارو درودوسلاوێش خورپڕژێ بەسەرگیانی پاکی پێغەمبەرو‌یارو یاورانو خانەوادەو شوێنکەوتوانی هەتا رۆژی قیامەت.

پاشان...

زانیاری خەو یەکێکە لەزانستە بەرزەکانو بەنرخو گرنگبوە لەژیانی پێغەمبەرانداو بەبەشێك لەنیگایاندانراوە چونکە پێغەمبرایەتی بەسەرچوەو مژدەو دلخۆشکردن ماوە کەلەخەودا خۆیدەبینێتەوە.

لەوسۆنگەیەوە کتێبێکم دانا بەپێی ئەلفبێی زوبانی عەرەبی هەتا بەئاسانی بەکاربهێنرێو کتێبەکەشم ناونا (تعطير الأنام في تعبير المنام)و داواخوازم توێشوویەکبێت بۆم لەرۆژی قیامەتدا ، سەرەتای کتێبەکەم بەم پێشەکییە زانستییە دەستپێکردوە ...

خوداوەند دەفەرموێ: ﴿لهم البشرى في الحياة الدنيا وفي الآخرة لا تبديل لكلمات الله ذلك هو الفوز العظيم﴾ (يونس:٦٤)

هەندێك لەراڤەکاران دەڵێن: مەبەستی خەوی باشو خۆشە ، مرۆڤ دەیبینێ یان نیشانیدەدرێ لەدنیاداو لەقیامەتیشدا بەدیکردنی رووخساری پەروەردگارە.

هەروەها پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: "ئەوەی بڕوای بەخەوی باشو خۆش نەبێت بڕواشی بەخوداو قیامەت نییە"*

خاتوو (عائشە) (رەزای خوای لێبێت)دەفەرموێت: سەرەتای نیگای پێغەمبەر(ﷺ)بەخەوی باش دەستپێکرد ، هەر خەوێکی دەبینی دەهاتەدی.

لەپێغەمبەری خوداوە (ﷺ)دەگێڕنەوە بە(ئەبوبەکری سدیق)ی فەرموە: "ئەی ئەبوبەکر لەخەودابینیم منو تۆ بەرزدەبووینەوە دوو پلە لەپێش تۆوەبووم"[1] (ئەبوبەکر)یش (رەزای خوای لێبێت دەفەرموێ: ئەی پێغەمبەر (ﷺ) خوداوەند روحت

---

* سەرچاوەی ئەم فەرموودەیە نەنووسراوە. (وەرگێڕ).

(١) (ئیبن سعد) لە (الطبقات) (١٣/٣)هێناویێتی.

دەکێشیٚو منیش لەدوای تۆ دووساڵو نیو دەژیم ، هەروەها دەگێڕنەوە پێغەمبەر(ص)بە(ئەبوبەکر)ی فەرموە: "لەخەودا بینیم مەڕی ڕەش شوێنکەوتوە پاشان مەڕی سپیش دوای ڕەشکەوتوە" (ئەبوبەکر) دەفەرمویٚ: (عەرەب) دوای تۆ دەکەونو (عەجەم)یش دوای (عەرەب).

خوداوەند زانستی خەوی بەخشی بەحەزرەتی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت - و لەوبارەیەوە دەفەرموێت: ﴿وكذلك يجتبيك ربك ويعلمك من تاويل الاحاديث﴾ (یوسف /٦) مەبەستی زانستی خەولێکدانەوەیە ، ئەم زانیارییەش یەکەم زانیارییە لەرووی مێژووییەوەو بەرێزترین زانیاریبوە لەسەردەمە جیاجیاکانی مێژووی مرۆڤایەتیدا.

هەندێك لەبێباوەڕان هەڵدەستن بەپووچەڵکردنەوەی زانستی خەو لەوبارەیەوە دەڵێین: بینینی خەو لەچوار دیمەن بەدەر نییە: ئەگەر ڕەشی بینی ڕووداوەکان بەڕەشبینی دەبینیٚو ئارەزووبازە، ئەگەر ڕەنگی زەردی بینی ئاگرو گڵۆپو خوێن شتی زەرد دەوبینیٚ، ئەگەر تفو بەڵغەمی بینی ئاوو ڕەنگی سپیو شەپۆل دەبینیٚ، ئەگەر خوێنی بینی مەیو ئامرازی مۆسیقی دەبینیٚ، ئەم گوفتارەش بەشێکە لەخەوو سەراپای زانستی خەوی تێدا کۆنابێتەوە، چونکە هەندێك لەو جۆرەخەوانە دەگەڕێتەوە بۆ وتەو قسەکانی نێودەروونو بەشێکیشی دەخرێتە پاڵ شەیتان، ئەو خەوەشی بەهەڵتو تێکەڵ ناوزەدکراوە لەو گژوگیاو سەوزەیەوە وەرگیراوە کەمرۆڤ لەزەوی گورزیدەکاتو درێژوکورتی تێدایە یان ڕەنگی جۆراوجۆرو وشكو سەوز، هەر بۆیە خوداوەند دەفەرموێت: ﴿وخذ بيدك ضغثا فاضرب به ولا تحنث انا وجدناه صابرا نعم العبد انه اواب﴾ (ص:٤٤).

هەندێکدەڵێن: خەو سێبەشە:

١)خەوێك مژدەیە لەلایەن خوداوەو بەخەوی باش ناوبراوەو فەرموودەی زۆری لەسەرهاتووە.

٢)خەوێك ئاگادارییەو لەشێتانەوەیە، ئەم جۆرەش بەهەند ناگیریٚو بەتاڵە لەمبارەیەوە دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای پێغەمبەری خوا(ﷺ)و دەڵێت: ئەی

پێغەمبەری خوا لەخەودا بینیم سەرم لێکرابوەوە دوایکەوتبووم " پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: " باسی یاریی پێکردنی شیتان مەکە لەخەودا" [٢].

٣)خەوێك قسەوگوتەی نێوناخی مرۆڤ خۆیەتی وەك ئەوەی مرۆڤ کەسێکی خۆشەویستی ببینێ یان بترسێ لەشتێك یاخود برسیبێت‌و خەو بەبرسێتییەوە ببینێ یان گەدەی پڕبێت‌و برشێتەوە یا لەبەر تیشکی خۆردات بخەوێت‌و پاشان ببینێ لەخەودا دەسووتێ، یان لەئەندامەکانی لاشەیدا ئێش‌و ئازار هەبێت‌و ببینێ سزاو ئەشکەنجەدەدرێت.

خەوی پووچ‌و بەتاڵ (شەش) بەشە:

یەکەم//وتەی نێودەروون کەلەغەم‌و پەژارەوە هیواو ئومێدو کاروباری تێکەڵ‌و پێکەڵدا خۆی دەبینێتەوە.

دووەم//خەوێك خۆشۆردن بەپێویست بگێڕێ‌و هیچ لێکدانەوەیەك هەڵنەگرێت.

سێیەم//ترساندن لەشیتانەوە یان گەورەکردنی حاڵ‌وبارێك.

چوارەم//ئەوەی جادووگەرانی مرۆڤ‌و جنۆکە دەبینن.

پێنجەم//ئەوەی شەیتان دەیهێنێت بەسەر مرۆڤدا.

شەشەم//بینینی ئێش‌و ئازارێك یان نەخۆشی‌و باروحاڵێك بیست ساڵ یان ساڵانێکی دووروودرێژی بەسەرا تێپەڕبووبێت.

---

[٢] (ئەحمەد) لە(مسند)ەکەیدا (٢٣٦٩١)لەرێگەی(عەلی)ی کوڕی (یزید)و (هەیسەمی) لە (المجمع)دا(١٨٠/٥)هێناویەتی‌و دەڵێت: (ئەحمەد هێناویەتی بەلاّم (عەلی)ی کوڕی (یزید)ی تێدایە لاوازە بەلاّم سەرجەم پیاوانی دیکە جێگەی متمانەن.

خەوی راستو دروستیش (پێنج)بەشە :

یەکەم//خەوێکی راستی دیارو بەرچاو: بەشێکە لەپێغەمبەرایەتی بەپێی ئایەتی: ﴿ لقد صدق الله رسوله الرؤيا بالحق لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله﴾.(الفتح /٢٧)نموونەی ئەم خەونە پێغەمبەر(ﷺ) کاتێ بەرەو (حودەیبییە) بەرێکەوت لەخەودا بینی خۆیو یارانی چوونە نێو شاری (مەککە)وەو بەدڵنیاییو بێترسو بیمو، بەدەوری (بیت)دا سووڕانەوەو ئاژەڵەکانیان سەربڕیو پاشان سەریان تاشی یان کورتیانکردەوە.

لەخەودا مژدەدرا بەپێغەمبەری خوا(ﷺ) لەلایەن پەروەردگارەوە.

هەروەها وەك خەونەکەی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت) کاتێ بینی جگەرگۆشەکەی سەردەبڕێت وەك خوداوەند لەقورئانی پیرۆزدا باسیکردوەو دەفەرموێت: ﴿ يا بني اني أرى في المنام اني أذبحك فانظر ماذا ترى... ﴾ (الصافات /١٠٢).

دووەم//خەوی باش کەمژدەی لەلایەن خوداوەندەوە بۆ بەندەکانی هەڵگرتووە ، هەروەك خەوی ناخۆشیش سەرزەنشتی تێدایە لەلایەن پەروەردگارەوە بۆ بەندەکانی ، پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەفەرموێت: "باشترین دیمەنی خەو ئەوەیە یەکێکتان خوداوەند یا پێغەمبەرەکەی یاخود باوكو دایکی موسوڵمانی ببینێ" یارانیش پرسیان : ئەی پێغەمبەری خوا ئاخۆ کەس خوداوەند دەبینێت؟ فەرمووی: " دەستەڵاتدار دەستەڵاتدار خوداوەندی باڵایە"

سێیەم//ئەو خەونەی فریشتەی خەوبینین نیشانی بەندەی دەدات ، دەگونجێت رووداوێکی هەڵگرتبێ بۆ خەوبینەر لەداهاتوودا بەدیبکات.

چوارەم//ئەو خەونەی بەڵگەونیشانەی تێدایە وەك ئەوەی مرۆڤێك ببینێ لەحەمامدا قورئانەخوێنێ یاخود سەمادەکات ئەوە لەکارێکی خراپو ناقۆڵادا ناوبانگدەردەکات چونکە حەمام شوێنی دەرخستنی عەورەتەو فریشتەکان ناچنە نێوی.

خەوی ژنێك لەخولی مانگانەدابێ یان ئەوەی لەشیگرانبێ لەگەڵ بێبتاوەڕو ئاگرپەرست گونجاوەو دەبینین (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) خەوی پادشایەکی بێباوەڕی راڤەوکرد، خەوی منداڵیش گونجاوە چونکە (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) منداڵی حەوت ساڵانبوو خەوێکی بینیو دروستو گونجاوبوو.

(دانیال) (سەلامی خوای لێبێت) دەڵێت: ناوی فریشتەی بەرپرسی خەو(صدیقون)ەو فریشتەیەکی ئیجگار گەورەو مەزنە[٣].

هەروەها جیاوازی شوێن و جێگە رۆڵێکی تایبەتدەبینێ لەراڤەکردنی خەودا، بۆیە راڤەکارانیش ئاماژەیان بەو جیاوازییەداوە، لەم روانگەیەوە ساردیو گەرماو باران و بەفر رۆڵی خۆیو لێکدانەوەی تایبەتیان هەیە لەخەودا، بۆنموونە: ئەوەی لەوڵات و شارێکی گەرمدا بەفرببینێ بەڵگەیە لەسەر گرانیو بڵاوبوونەوەی قات و قڕی، بەڵام ئەگەر بەپێچەوانەوەبوو فراوانیو فەرپیتە.

*قوڕوچڵپاو بۆ خەڵکی (هند)ماڵو سامانەو بۆ خەڵکی شوێنانیتر بەڵاونەهامەتییە هەروەك چۆن بالێبوونەوە لای ئەوان مژدەو شادییە بۆ خەڵکیتر قسەی ناقۆڵایە.

ماسیش لەهەندێك وڵاتدا پیسیو گەندەڵییەو بۆ هەندێکی دی فرەهاوسەرییەو بۆ جووڵەکە بەڵاو نەهامەتییە.

ئەگەر مەردوم خوازیاری خەونێکی ڕاست و دروستبێت با راستگۆبێت و غەیبەت نەکات و قسەهەڵنەبەستێ، ئەگەر خەوبینەر درۆزنبوو بەڵام رقی لەدرۆبوو کەسانیتر بۆیاندەکرد خەوەکەی راستدەبێت، ئەگەر درۆیکردو خەشم و قینی لەدرۆنەبوەوە خەونەکەی راست نییە.

وا باشە مەردوم بەدەستنوێژەوە بنوێت، ئەگەر کەسێکی خۆپارێزنەبوو خەوی بینیو هیچ بیری نەمابوو بەهۆی خراپی نیەت و زۆری گوناهیەوە یان غەیبەت و قسەهەڵبەستن دەبێت راڤەکاری خەو ئەگەر خەوی وایان بۆبگێڕایەوە بەزوبانێکی گەشبینانە وەڵامی بداتەوەو بواری پێبدات خەوەکەی بگێڕێتەوە بۆیو دەبێت کەموکورییان بشارێتەوە[٤].

هەندێ لەزانایان دەڵێن: دەبێت راڤەکاری خەو کاتێ راڤەی خەودەکات رەچاوی پلەوپایەو ئاین و کات و سەردەم و ساڵ و رۆژو شەو بکات.

---

(٣) (نابلسی) رۆدەچێت لەباسی ئەو فریشتەیەداو زۆر باسیدەکات کەهیچ سەرچاوەیەکی زانستی تێدانییە بۆیە ئەو باسەم لابرد لەبیانەی پێشەکیەکەی نابلسی)دا. (وەرگێڕ)

(٤) دوای ئەم دەقە(نابلسی) رەوشی راڤەکاری خەو دەخاتەروو کەلەپێشەکی (ئیبن سیرین)دا ئاماژەیی پێکراوە بۆیە وەرمنەگێڕاوە. (وەرگێڕ)

کۆتایی پێشەکی (نابلسی)

لەم کۆتاییەدا بەپێویستمزانی هەندێك باسو خواس بخەمەڕوو کەلەپێشەکییەکەدا باسمەنەکردبوە..

کتێبەکەم لەسەرجەم پێشەوایانی راڤەکار کۆکردوەتەوە[٥].

شایانی باسە لەم کتێبدا سوودم لەسەرجەم(خەونامەکان)یان وەرگرتو بەدەگمەن لێدانەوەو راڤەیەکم فەرامۆشکردبێ‌و ئەوی تۆمارمکرد کورت‌وئاسان بەکاردەهێنرێ[٦].

راڤەکارانی خەو بەتان‌و پۆی مێژوودا

١) **پێغەمبەران (سەلامی خوایان لێبێت)**: وەك(ئیبراهیم)و (یەعقوب)و (یوسف)و (دانیال)و (زولقەرنەین)و (محمد) (سەلامی خوایان لێبێت).

٢) **هەندێك لەیارانی پێغەمبەر (ﷺ)**: وەك (ئەبوبەکر)و (عومەر)و (عوسمان)و (عەلی)و (عەبدوڵڵای کوڕی عەباس)و عەبدوڵڵای کوڕی عەمری کوڕی عاص)و (عەبدوڵڵای کوڕی عومەر)و (عبدوڵڵای کوڕی سەلام)و (ئەبی زەری غەفاری)و (ئەنەس)و (سەلمانی فارسی)و (حوزەیفەی یەمان)و خاتوو(عائیشە)و (ئەسمای) خوشکی(رەزای خوایان لێبێت).

٣) **راڤەکاران لەتابعین**:(شوێنکەوتوانی یاران وەك (سەعیدی کوڕی مسیب)و (حەسەنی بەسری)و (شەعبی)و (زەهری)و (ئیبراهیمی نەخعی)و (عومەری کوڕی عەبدولعەزیز)و (قەتادە)و (موجاهید)و (سەعیدی کوڕی جوبەیر)و (تاووس)و (سابتی بەنانی).

٤) **راڤەکارانی خەو لەزانایان**: کەلەدواتی ئەوان هاتووەن وەك (ئەبوسەور)و (ئەوزاعی)و (سوفیانی سەوری)و شافعی) (ئەبو یوسفی قازی)و (ئیبنئەبی لەیلا)و (ئەحمەدی کوڕی حەنبەل)و (عەبدوڵڵای کوڕی موبارەك).

---

[٥] لێرەدا (نابلسی) ناوی چەندین زانای تۆمارکردوە کەسوودی لێوەرگرتبوون لەراڤەکارانی خەوو لەبەر زۆرییان تۆمارم نەکردن. (وەرگێڕ)

[٦] لێرە بەدواوە باس لەکاتی لێکدانەوەی خەودەکات کەلە پێشەکی (ئیبن سیرین)دا ئاماژەی پێکراوە. (وەرگێڕ).

٥)**ڕاڤەکارانی خەو لەخواناسان (ڕەزای خوایان لێبێت):** وەك (محمد)ی کوڕی (واسع)و (تەمیمی داری)و (شەقیقی بەلخی)و (مالیکی کوڕی دینار)و (سلێمانی تەیمی)و (منسووری کوڕی عەمار)و (محمدی کوڕی سەمان)و (یەحیای کوڕی مەعاز)و (ئەحمەدی کوڕی حەربی).

٦)**ڕاڤەکارانی خەو لەوانەی خاوەنی کتێبو نووسینن لەوبوارەدا:** وەك (محەمەدی کوڕ سیرین) و (ئیبرتاهیمی کوڕی عەبدوڵڵای کرمانی)و (عەبدوڵڵای کوڕی موسلیمی قوتەیبی)و ...

٧)**ڕاڤەکارانی خەو لەفەیلەسوفەکان:** وەك(ئەفلاتون)و (مهرادیس)و (ئەرستاتالیس)و (بەتلیمۆس)و (یەعقوبی کوڕی ئیسحاقی کندی)و..

٨)**ڕاڤەکارانی خەو لە پیزشکان:** وەك (جالینۆس)و (بقرات)و (بەختیشوع)و (ئەهزان)و (محمدی کوڕی زەکەریای رازی).

٩)**ڕاڤەکارانی خەو لەجوولەکە:** وەك (حویەی کوڕی ئەختەب)و (کەعبی کوڕی ئەشرەف)و (موسای کوڕی یەعقوب).

١٠)**ڕاڤەکارانی خەو لەمەسیحیەکان:** وەك (حەنینی کوڕی ئیسحاقی وەرگێڕو ئەبو مەخلەدو (زەیدی تەبەری)).

١١)**ڕاڤەکارانی خەو لەئاگرپەرستان:** وەك (هورمزی کوڕی ئەردشیر)و (بوزرجمهری کوری بەختکان)و (ئەنوشیروان) پادشای دادپەوەرە.

١٢)**ڕاڤەکارانی خەو لە موشریکەکانی عەرەب:** وەك (ئەبوجەهل)و (عەبدوڵڵای کوڕی ئەبی نەوفەل)و (ئەبوتالیب)و (ئەبوعاصی).

١٣)**ڕاڤەکارانی خەو لەکاهینەکان:** وەك(سەتیح)و (شەقیقی خەزرەجی)و (عەوسەجە)و قەنامی)و (ئەبوزەرارە).

١٤)**ڕاڤەکارانی جو لەجادووگەران:** وەك (عەبدوڵڵای کوڕی هیلال)و (قورتبوبی کوڕی زەیدی سەلی)و...

١٥)**ڕاڤەکارانی خەو لەفیراسەداران:** وەك (سەعیدی کوڕی سینان)و (ئیناسی کوڕی موعاویە)و (جندەلی کوڕی مەحکەم)و (موعاویەی کوڕی کەلسووم).

بەم پێیە زانستی لێکدانەوەی خەو لق و پەلی زۆری لێبوەتەوەو لەبەشێکدا مۆڵناکرێ، ئەم پێشەکییە بەسە بۆ خاوەن ژیریو عاقڵو خوداوەندیش پەناوپشتگیری هەمووانەو سوپاسو ستایش بۆ خوداو سڵاوبباریێ بەسەر گیانی پێغەمبەردا(ﷺ).

لەرۆژی (٥)شەممەی ساڵی ١٠٩٦کۆچی لەنووسینی ئەم کتێبە بوومەوە.

پێشەکی لێکۆڵەرو توێژەری عەرەبی

سوپاس‌وستایش بۆ خوداوەندو درودی بێپایانیش خورپڕێژێ بەسەر گیانی پاکی پێغەمبەر(ﷺ) کەوا هیچ فرستادەیەك نییە لەدوایی ئەو...

پاشان...

کاتێ لیکۆڵینەوەی کتێبی (تفسير الاحلام)و (تعطير الانام)ی هەریەك لە (ئیبن سیرین)و (نابلسی) خرایەئەستۆم نیازی دەروونم روو بەپەروەردگار رامکردو دەستمدایە خوێندنەوەی هەردوو کتێبەکە ، کاتێکیش بابەتەکانی هەردوو کتێبەکەم تاوتوێکرد ئەوەم بۆدەرکەوت هەردوو کتێبەکە یەك دەستەواژەیان لەخۆگرتوە بەدەر لەهەندێك زیادەی (نابلسی).

هەرچەندە کتێبەکەی (ئیبن سیرین) لەسەر دەروازەو بەش رێکخراوە، بۆنموونە : ئەگەر بۆ ((کەڵەشێر))بگەڕێیت دەبێت لەکۆتایی کتێبەکەداو لەبەشی ئاژەڵو باڵندەدا لەسەرەتاوە هەتا کۆتایی بگەڕێیت ئەوجا خەوبینین بە((کەڵەشێر))ەوە دەبینیتەوە ...بۆیە خوێنەر ماندووشەکەت دەبێ ئەگەر رانەهاتبێتو ئاگاداری شێوازی ئەم کتێبە نەبێت ، بەلاّم کتێبەکەی (نابلسی)لەسەر شێوەی پیتەکانی فەرهەنگی عەرەبی رێکخراوە بۆنموونە: ئەگەر بەدووی ((کەڵەشێر ـ دیك))دا بگەڕێیت بەپێی فەرهەنگی عەرەبی لەپیتی (دال)دا دەیدۆزیتەوەو خوێنەر بەئاسانی دەگات بەوەی بەدوایدا دەگەڕێت.

پاش لێکۆڵینەوە بیرم لەوەکردەوە کتێبەکەی (ئیبن سیرین) وەك ئەوەی (نابلسی) رێکبخەم ، کاتێکیش دەستمدایە کارەکە بڕیارمدا هەردوو کتێبەکە لەیەك کتێبدا کۆبکەمەوەو ناوی بینێم((تفسير الاحلام وتعطيره ـ قديمه وحديثه))

خەونامەی دێرین‌و نوێ‌و، چاکی کارکردنم لێهەڵماڵی‌و کارەکەم بەم شێوەیە دەستپێکرد:

١)سەرەتا بەکتێبەکەی (نابلسی)دەستمپێکردو بەچەقی بنەڕەتمدانا بۆ نموونە کاتێ (ئادەم) ـ سەلامی خوای لێبێت ـ دەهێنم پاش ئەوەی لای (ئیبن سیرین) هێناومە دوا بەدوای ئەوە لای (نابلسی)دەیهێنم‌و ئەوەی دووبارەکان لابردوە.

٢)بابەتەکانی کتێبەکەی (دمیری) (حیاه الحیوان)م خوێندوەتەوەو ئەوەم بۆدەرکەوت (نابلسی) باسیکردوە یاخود کەمێکی لای (ئیبن سیرین) هاتوە، ئەگەر زیادەیەکیش لای (دمیری) هاتبێت تۆمارمکردوە.

٣)باس‌وخواسە سەیرەکانم باسکردوەو لەسەری دواوم.

٤)هەندێك لەسوودوقازانجم لەم کتێبەدا باسکردوە بەتایبەت ئەوەی سەبارەت بەئاژەڵ باسکراوە.

٥)ئایەت‌و فەرموودەکانی هەردوو کتێبەکەم (تخریج)کردوە گەڕاندومەتەوە بۆ سەرچاوەکەی.

لەکۆتاییدا پشت بەخوای باڵادەست کتێبێکی خەونامەی گشتگیرم ئامادەکردوە هەرسێ کتێبەکەی لەخۆگرتووە: (تفسیر الاحلام ـ تعطیر الانام ـ حیاة الحیوان) بەبێ ئەوەی ناتەواوی‌و بواردنی بنەڕەتی لەهیچکامیاندا هەبێت.

ئومێدەوارم ئەم کتێبە خوداوەند لێم قبوڵ بفەرموێ چونکە ئەو باشترین گەورەو پشتگیرو شکۆمەندە.

تێبینی:

کتێبیی (تفسیر الاحلام) دراوەتەپاڵ (ئیبن سیرین) زووربەی هی (ئەبی سەعدی نامۆژگاریکار)و کەسانیترە، ئەوەشی لەم وتەیەروونترە ئەوەیە (نابلسی) لەکۆتایی کتێبەکەیدا باسی لەو مامۆستاو ریشسپیانەکردوە کەزانیاری لێوەرگرتوون (هەشت)کەسن و تێیدا باسی (ئیبن سیرین)ی نەکردوە، لەکاتێکدا ئەو دەستنووسەی (تفسیر الاحلام)ەکەی (ئیبن سیرین) لە(دە) لاپەرە تێناپەڕێت، ئەمەش بۆ ئەمانەتپارێزی زانیاری، بۆیە دەتوانم بڵێم کتێبەکەی (ئیبن سیرین) هی خۆی نییەو کتێبەکەی (نابلسی) هی خۆیەتی و لەوسەرچاوانەوە وەریگرتوە لەکۆتایی کتێبەکەیدا ئاماژەی پێداوە، ئەم روونکردنەوەیەشم بەپێویست زانی.

ئەبو حەفص

سەید ئیبراهیم صادق عمیران

منیا ـ مانگی رەبیعول ئەوەل

ساڵی ١٤٢١ هـ

پێشەکی (ئیبن سیرین)

سوپاس و ستایش بۆ خوداوەندی جیهانیان درودی بێپایان بۆسەرگیانی پێغەمبەری گەورەمان (محمد) (ﷺ) و یارویاوەرو خانەوادەی پاك و بێگەردی...

ئەوەی لێرەدا پێویستە بزانرێت خەو بەشێوەیەکی گشتی دەکرێت بەدووبەشەوە: بەشێکی لەلایەن پەروەردگارەوەیەو بەشێکی تریشی لەلایەن شەیتانەوە بەپێی فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) کەدەفەرموێت: "خەو دووبەشە یا لەلای پەروەردگارەوەیە یاخود لەلای شەیتان"[١].

ئەو خەونەی دەدرێتەپاڵ خوداوەند راست و دروست و باشەو پێغەمبەری سەرورەرمان (ﷺ) بەبەشێك لەچل و شەش بەشی پێغەمبەرایەتی داناوە[٢].

زۆرجاریش بێباوەڕو خراپەکاران دەگونجێت لەمجۆرە خەونەببینن، بەلاّم ئەوەی کەدەدرێتە پاڵ شەیتان و پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمانی پێکردووین نەیدرکێنین و تف بکەین بەلای چەپداو، بەڵێنیداوە بەوەی ئەم رێنوماییانە جێبەجێدەکات زیانی پێنەگات[٣].

ئەو خەوەشی باش نییە دەگونجێت غەم و پەژارەبێت یان ترساندن و ببێتە مایەی فیتنەو قۆڵبڕین بەبێئەوەی ئاگاداری وەرگرتبێ لەکەوتنەنێو داوی گوناهو تاوانەوە ، بەلاّم سەرزەنشت و بێداری لەخۆدەگرێت وەلێ شەیتانی نەفرەتلێکراو شیاونییە فەرمان بەچاکەبکات یا بەندەکانی پەروەردگار بێداربکاتەوە ، چونکە پەروەردگار بەدیهێنەری سەرجەم گەردوونەو خێروشەڕ هەربەدەستی خۆیەتی ، هەروەها جیاوازی هۆکارەکان کەدەبێتە هۆی ئەنجامدانی خۆشتن دەدرێتە پاڵ شەیتان و ئەو

---

[١] (بوخاری) فەرموودەی ژمارە (٥٧٤٧)و (مسلم) لە(١٧٧١).

[٢] (بوخاری) فەرموودەی (٦٩٨٧)و(مسلم) لە(١٧٧٤٩.

[٣] (بوخاری) فەرموودەی (٥٧٤٧)و(مسلم) لە(١٧٧١/٢/٤).

ورتــە ورتو وەسوەســانەی بەدەروونــدا دێــت لەگــەڵ غــەمو پــەژارەو رووداوە بێمەبەستەکان دەگەڕێتەوە بۆ دەروونی خەوبینەر.

ئەو حاڵوبارەشی رووەدەکاتە نوستوویەکی گەدەپڕ لــەخواردن یــان بــەتاڵی وەك ئەو حاڵو بارەوایە کەلەکاتی بێداریدا رووی تێــدەکاتو دەگونجێــت هــیچ ســوودو قازانجێکی نەبێتو سروشتی مەردوم رۆڵی تایبەتی تێدانەگێڕێو بەهــەمان شــێوە شەیتانیش رۆڵی تێدانییەو سەرجەم باروحاڵەکان بەدەستی خوداوەندە.

سروشتی کردگاریەتی پەروەردگاریش بەچەشنێکە خەونی راست پێکــدەهێنێو فریشتەکان ئامادەی بینینی دەبنو دەدرێتەپاڵ خوداوەند، لەروویــەکی دیکەشــەوە پــەروەردگار خــەوی پــووچو بــەتاڵو تێکــەڵ دروســتدەکات لــەکاتی ئامادەکــاری شــەیتانداو دەدرێتــە پــاڵ دەروونــی ئەهریمــەنو شــەڕەنگێزی شــەیتان، ئەوەشــی درۆدەکاتو خەوبەدرۆ هەڵدەبەســتێ درۆی بــەدەمی خــوداوەکردووەو خەوبینــەریش نابێت خەونەکــەی بــۆ هــەموو کەســێك بگێڕێتــەوە مەگــەر راڤــەکارێکی زانــاو ئامۆژگاریدەرو خێرۆمەندبێت.

ئەوەی پێویستە لەکاتی بیستنی خەودا بکرێ

واپێویستدەکات راڤەکاری خــەو نهێنــیو بابەتــەکانی نێــو خــەونی باســکراو بپارێزێو بەشێوەیەکی گشتی بەخەوبینەر بڵێ: خێرە بۆ تۆو خراپە بــۆ دوژمنانــت یاخود شەڕێکە پارێزراودەبێت لێی، ئەگەر واهەســتیکرد ئــەم خەونــە وابەســتەی خەوبینەربوو...

بەڵام ئەگەر وابەســتەی جیهــانبوو دەبێــت بڵــێ: خێــرە بــۆ ئێمــەو خراپــە بــۆ دوژمنانو بەمشێوەیە.

هەروەها دەربڕینی خەون لەبەرەبەیانــدا باشــترە بۆبینــەری چــونکە بیروهۆشــی لەسەرخۆیەتیو غەموپەژارەکانی بۆساتێکیشبێت رەویوەتەوەو سەبارەت بەفەرداری

بەیانو ڕۆژی نوێ پێغەمبەری ئازیزمان (ﷺ) دوعادەکاتو دەفەرموێت:
"پەروەردگارا فەرپییت بخەرە بەیانو سپێدەی نەتەوەکەم"[٤]

ڕاڤەکاری خەویش لەلای خۆیەوە نابێت بەدەستەواژەی نادیار خەونەکە دەربڕێو ڕاوبۆچوونی ئەستێرەگەران بەهەند وەربگرێو پێغەمبەر (ﷺ) ناچێتە سەرشێوەی شەیتانو ئەوەی بەدیبکات حەقو ڕاستییە[٥].

مردووش لەلانەو ماڵی حەقدایەو ئەوەی لەخەونەکەیدا دەیلێت ڕاستەو لەفتنەو ئاشوب پارێزراو دەبێت، بەهەمان شێوە منداڵێك هەرگیز نازانێ درۆبکات لەگەڵ وتەی ئاژەڵو گیانداران و هاتنەگۆیان حەقو ڕاستییەو نیشانەی سەراسیمەییە.

هەموو درۆزنێکیش لەکاتی بێداریدا وەك کاهینو ئەستێرەوان وتەی درۆیەو بەلای ڕاستدا ناچێت ، کەسانی لەشگرانو مەستو بێئاگا لەلاوو هەرزەو خەڵکیتر خەونەکانیان هەندێکجار ڕاستەو شەیتان بەسەریاندا زاڵە بەدرێژایی سەردەمو ڕۆژگار.

هەروەها ڕاڤەکاری خەو پێویستی بەوە هەیە لەقورئان نموونەو پەندەکانو وەربگرێو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿واعتصموا بحبل الله جميعا﴾(ال عمران: ١٠٣)، هەروەها وتەی سەبارەت بەدووڕووەکان: ﴿كانهم خشب مسندة ﴾ (المنفاقون : ٤)و ئایەت: ﴿ ان الملوك اذا دخلوا قرية افسدوها ﴾ (النمل: ٣٤) و ئایەتی: ﴿ ان تستفتحوا فقد جاءكم الفتح ﴾ (الانفال:١٩) و ئایەتی: ﴿ ايحب احدكم ان ياكل لحم اخيه ميتا ﴾ (الحجرات: ١٢).

هەروەها پێویستی بەزانینی دانایی پێغەمبەرانو وتەشیرینەکانیان دەبێتو بەهەندگرتنی هەواڵو وتەی شیرینی پێغەمبەر (ﷺ) لەگەڵ پەندەکانی وەك

---

[٤](ترمذي) (١٦٦٢)و(ئیبن ماجه) (٢٢٣٦)و (ئەحمەد) لە(مسندە)ەکەیدا : (٣/٤١٧).

[٥](ترمذي)(٢٢٧٦) لە (شمائل)دا (٢٤٢)و (اسناد)ەکەی (صحيح)ە.

فەرمایشتی: "پێنج شت خراپو بەدن"[٦] لەنێو ئەو پێنجەدا باسی قەلەڕەشو مشكو دووپشكو مشككرەو سەگی وەڕیوو لورە لووركار. هەروەها وتەی سەبارەت بەژنان "ئاگاداری شووشە ئاساکان بن "[٧] ـ مەبەستی ژنانە لەناکسیدا ـ .

هەروەها ڕاڤەکاری خەو پێویستی بەپەندە گرنگو بەسوودەکان دەبێت وەك:

(١)وتەی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت) سەبارەت بەهاوسەرە ناسوپاسگوزارەکەی (ئیسماعیلی کوڕی) دەفەرموێت: "لاشیپانی دەرگای ماڵەکەت بگۆڕە" ـ ئاماژەیەکە بۆ جیابوونەوەی لێی ـ .

(٢)وتەی (مەسیح) (سەلامی خوای لێبێت) کاتێ دەچێتە ژوورەوە بۆ لای ژنێکی داوێنپیسو ئامۆژگاریدەکات: "پزیشك دەچێتەی لای نەخۆش " لێرەدا مەبەستی لەپزیشك زانایەو بەنەخۆشیش بێئاگایەکی گوناهبارە.

(٣)وتەی (لوقمان) (ڕەزای خوای لێبێت) بۆ جگەرگۆشەکەی: "جێگەکەت بگۆڕە"واتە: هاوسەرەکەت.

(٤)وتەی (ئەبوهورەیرە) (ڕەزای خوای لێبێت) کاتێ گوێی لێبوو یەکێك دەیگوت: "دەجال سەریهەڵدا "ئەویش وتی: "درۆیەکە بۆیەچییەکان" هەڵیان بەستوە.

هەروەها پێویستی بەهۆنراوەو مەبەستی شاعیران هەیەو لێکدانەوەی بەیتەشیعرەکانیش زانیاریو دیدی ڕاڤەکار فراوانتردەکات.

وێرای ئەو زانیارییانە پێویستی بەزانستی زمانەوانیو ماناکانی هەیە بۆ نموونە:

١)"بێباوەڕی" لەزوبانی عەرەبیدا بەمانای داپۆشین یان شاردنەوە هاتوە.

٢)"لێخۆشبوون" بەمانای داپۆشین هاتوە.

---

[٦](بوخاری) (١٨٢٨) و (موسلیم) (١٢٠٠/٧٣/٤) (نووی).

[٧](بوخاری) (٩١٤٩) و (موسلیم) (٢٣٢٣/٧/٨) (نووی) وەك ئەو.

٣)"ستەمو زۆرلێكردن" بەمانای دانانی شتێك لەجێی ناشیاودا هاتوە.

٤)"خراپە" بەمانای دەرچوونو دەركەوتنهاتوەو هاوچەشنی ئەمانەزۆرن لەزوبانی عەرەبیدا.

هەروەها پێویستی بەباسكردنی حاڵی خۆی هەیە لە:

١ـ خواردنو خواردنەوەی حەلاڵ.

٢ـ دڵسۆزبێت لەكارەكانیداو لای خەڵكی نموونەو پێشەنگبێت.

سەرباری ئەو خالاْنە دەبێت ئاگاداری ئەم بنەمایانەی لایخوارەوەبێت:

یەكەم/خەوی راستو دروست دوویەشە:

١)خەوێك دیارو بەرچاوەو پێویستی بەلێكدانەوە نییە.

٢)خەوێك شاراوەو ئاڵۆزەو پێویستی بەدانایی‌و ناوەڕۆك هەیە.

دووەم/وادەكانی خەو گرنگییەكی زۆری هەیە بۆ راڤەكارو دەبێت رەچاوی ئەم خالاْنە بكرێ:

١ـ ئەو خەونەی لەهاوین یان زستاندا دەبینرێ جیاوازە بەپێی كاتو وادەی خۆی‌و ناوەڕۆكی‌و بوونی پێكهاتەكانی وەك: دارو درەخت، خورماو دەریاو ئاگرو جلوبەرگو ماڵولانەو دووپشكو مار.

٢ـ لێكدانەوەی رووداوەكان لەشەوو رۆژدا تایبەتمەندییەكی خۆی هەیە لەگەڵ پێكهاتەكانی وەك: رۆژو مانگو هەسارەو چراو رووناكی‌و تاریكی‌و ژیشكو كوندەپەپوو هاوچەشنی ئەمانە.

٣ـ سروشتو خووی مرۆڤ لەخەودا رۆڵێكی تایبەتی دەبینێو لەكاتێكەوە بۆ كاتێكیتر جیاوازی هەیەو هەركەس بەپێی حاڵی خۆی ئەو پێكهاتەو رەفتارانە لێكدەداتەوە، وەك ئەوەی فێرە لەخەودا گۆشت بخوات یان ئەگەر درهەمو دیناری بینی سوودو قازانجدەكات لەكاتی بێداریدا یان ئەگەر بارانی لەكاتی خەودابینی

لەکاتی بێداریدا دەیبینیی‌و سەرجەم ئەو رووداوانە وابەستەی خوو سروشتی خەوبینەر دەکرێتەوە.

سێیەم/هەموو خەوێك بەسەر دوو تەوەرەی سەرەکیدا دابەشدەبێت بەشێکی باش‌و بەشێکی خراپ ، بەلاّم ئەگەر خەونەکەی نەکەوت بەلایەکدا پێویستی بەبەڵگەیەك دەبێت یاخود خوێندنەوەی ناخی خەوبینەرو باری دەروونی.

چوارەم/ هەندێکجار خەو لەژێرکاریگەری رووداوەکانی رابردوودایە کەمرۆڤ ئەنجامیدەدات لەسوپاسگوزاری‌و گوێڕایەڵی‌و سەرپێچی ، یاخود دەقاودەق داهاتووی بۆ رۆشندەکاتەوەو خێروشەڕی بۆدەخاتەڕو لەرووداوەکانی ناڕەحەتی‌و شکۆمەندو نزمی باران‌و بێبارانی‌و وشکی.

پێنجەم/لەخەودا چارەنووسی مرۆڤ جیاوازە بەپێی هێڵ‌و سنوورەکانی خەو بۆ نموونە:

*دەگونجێت هەنار بۆ دەستەلاّتدار ناوچەیەکبێت دەستەلاّتداری وەربگری‌و توێکڵی هەنارەکەش دیوارو سنوورەکانی بێت‌و دەنکەکانیشی دانیشتوانەکەی بێت.

بەلاّم بۆ بازرگان لانەو ماڵ‌و ئوتێل‌و ئوتومبیل‌و کەشتی‌و ماڵ‌و سامان‌و دوکان‌و گیرفانی پڕ لەدرهەم‌و دیناربێت.

هەروەها بۆ زانایەکی خواناس قورئانبێت‌و توێکڵەکەی لاپەڕەکان بێت‌و دەنکەکانی نووسینەکەی بێت، بۆ کەسێکی رەبەنیش هاوسەری ماڵ‌وسامانداربێت، یان کیژێك بێت دوای مارەبڕینی تام‌و چێژو سوودی لێوەربگرێ.

هەر ئەو هەنارە بۆ ژنێکی دووگیان کیژێکبێت لەرەحمیدا.

دەگونجێت لەکاتی ژمێریاریی ماڵ‌و سامانبێت‌و گەنجینەی میری بێت‌و پارەی جۆراو جۆربێت بۆکارگوزارو فەرمانبەرانی میری.

شەشەم/ وردبوونەوە لەنموونەو ئەوپەندانەی بۆ خەڵکی دەهێنرێتەوە بەپێی چارەنووس و رەگەزجیاوازی، بۆنموونە ئەگەر دارو درەختبوو بەپێی رەگو لق و گەڵاکانی لێکدەدرێتەوە ئەگەر لاسکێکی هەبوو وەك کولەکەو هاوچەشنەکانی یان منداڵی فرێدراو.

حەوتەم/دەگونجێت مرۆڤ رووداوێك یان شتێك ببینێ و لێکدانەوەکەی بگەڕێتەوە بۆ براکەی یان یەکانگیری خەوبینینی مەردوم لەگەل خەڵکیدا لەدوورەوە یەك بگرێتەوە *یەکەم/* ئەگەر لەرەچەڵەکدا چوونەوەسەریەك دایك و باوك و سەرچاوە ، *دووەم/*ئەگەر هاوپیشەو کرداریبوو.

خەونیش لەخاوەنەکەیەوە دەقاو دەق ناگوێزرێتەوە بۆ کەسێکیتر گەرماناو هێماکانی وابەستەی بەرانبەر نەکرێ، یاخود بەڵگەکان هاوتاو شایان نەبن لەگەڵی ، بۆنموونە: لەشساغ بێت و شەریکەکەی نەخۆشبێ ئەوکات نەخۆشی بەرانبەر نزیکترە لەمردن و گواستنەوەی بۆ ئەو جیهانە.

هەشتەم/راڤەکاری خەو دەبێت ژیرو شارەزابێت لەحاڵ وباری خەڵکی و شێوەی هەڵسوکەوت و رەوشتیان و ، دەبێت ئاگاداربێت لەدەستەواژەکانی زستان و هاوین و شارەزای ئەم حاڵانەبێت:

١)کات و وادەی بارانبارین و کاتێ دەبێت بەسوودو قازانج یان زیان.

٢)بوونی شارەزایی دەربارەی سەفەرکردن بەدەریادا.

٣)سروشتی وڵاتان و تایبەتمەندی دانیشتوانەکەی و ئەوەی لەسەری دەچن بەڕێوە.

٤)بوونی زانیاری دەربارەی حاڵ وباری گونجاوو باش لەگەڵ خراپی هەریەك لە ئاسمان و رۆژو مانگ و باران و رەشەباو مزگەوت و...

نۆیەم/بەهەندگرتنی باری دەروونی خەوبینەران چونکە خەڵکی پێشین وتویانە: ئەوەی رەشبینی و غەم و پەژارە بەسەریا زاڵبوو رووداوەکان بەرەشی و تەڵخی

دەبینێ، بەپێچەوانەشەوە ، وێڕای ئەوەی خەو بەشێوەیەکی گشتی دەکرێ بەسێ بەشەوە هەروەك لەفەرموودەیەکدا هاتوە: "خەو سێ بەشە: یا مژدەیە لەلایەن خوداوەندەوە، یاخود خەوێکە لەلایەن شەیتانەوە یان قسەو وتەی بێدارییەو بۆ مرۆڤ دەبێت بەخەو"[٨].

هەروەها پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: "وادەی پێغەمبەرایەتی بەسەرچوو بەتەنیا مژدەی خۆش ماوە"[٩].

هەندێکیش لەراڤەکارانی قورئان سەبارەت بەئایەتی : ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾(یونس:٦٤) وتویانە : کاتێ بەندە لەکڕنووشدا نووست خوداوەند دەفەرموێ: تەماشای بەندەکەم بکەن روحی لای منەو لەشولاریشی لەبەندایەتیدایە.

هەروەها لە(ئەبی دەردا)ەوە دەگێڕنەوە وتویەتی: "کاتێ بەندە چاولێکدەنێ‌و لەخەودا رۆدەچێ روحەکەی بەرەو ئاسمان بەرزدەکرێتەوە ئەگەر پاك‌و بێگەردبوو رێگەی دەدەن کڕنووش ببات ، ئەگەر وانەبوو رێگەی پێنادەن".

خەڵکیش سەبارەت بە(دەروون‌و روح)جیاوازن هەندێکدەڵێن یەك پێکهاتەن وەك نەفس‌و دەروون هەردووکیان لەنێو خوێندان‌و بەڵگەش لەسەری ئەوەیە کاتێ مەردومێك دەمرێ خوێنی دەوەستێ[١٠].

(ئیبن قوتەیبە)دەڵێت: مادام خەو بەپێی زانیاری‌و بنەماو شێوەکانی بەبوونی بەڵگەو نەبوونی جیاوازی هەیە تێیدا لەگەڵ بەهەندگرتنی سەردەم‌و رۆژگارو

---

[٨] (بوخاری) (١٢/٤٢٢)و(موسلیم) (٤/٦/١٧٧٣).

[٩] (ئیبن ماجە) (٣٨٩٦)و (دارمی) (٢١٣٨)و (ئەحمەد) لە(مسند)ەکەیدا (٣٧٦).

[١٠] لێرەدا(ئیبن سیرین) روو بەباسێکی بەدەر لەخەو دەچێت‌و بەباشمزانی بازبدەم بەسەریا. (وەرگێڕ).

کەش‌و باری خەوبینین‌و هێنانەوەی بەڵگەی قورئانی‌و فەرمودەو پەندو چیرۆك بۆیە پێم باشە چەند تیشکێ بخەمەسەر ئەو زانیارییەو روونی بکەمەوە...

لێکدانەوەی فەرمووده لەسۆنگەی واتای ناوەکانەوە رووکەشی دەستەواژەکە هەڵێدەگرێ‌و وەك ئەوەی پیاوێك ناوی (چاکەیە) لەخەودا بەخێروچاکە لێکدەدرێتەوە، یاخود پیاوێك ناوی (رێنما)یەو لەخەودا بەرێنومایی راڤەدەکرێت، یان ژنێك ناوی (ئاشتی)یەو بەپارێزراویی‌و سەلامەتی لێکدەدرێتەوەو چەندین نموونەی تریش.

هەروەها لەپێغەمبەری خواوە(ﷺ) دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "لەخەودا بینیم لەماڵی (عوقبە)ی کوڕی (رافع) بووین‌و خورمای تەڕی باشیان بۆ هێناین[11] بەوە لێکمدایەوە کەوا بەرزی‌و بڵندی‌و شکۆ لەدنیاو قیامەتدا بۆ ئێمەدەبێ‌و ئاینەکەشمان باش‌و شیریندەبێ".

لە(شریك)ی کوڕی (ئەبی نمر)ەوە دەگێڕنەوە وتویەتی: "لەخەودا بینیم ددانەکانم کەوتن، سەبارەت بەوە پرسیارم لە(سەعید)ی کوڕی (مسیب)کردو وتی: ئایا زەرەری پێگەیاندی؟! ئەگەر خەونەکەت بەوشێوەیەبێت‌و هەمووددانەکانت کەوتبن خزم‌و خانەوادەکەت لەمردنیاندا پێش تۆدەکەون‌و کەسیان نامێنێ.

لێرەدا (سەعید) خەوەکەی بەپێی دەستەواژە لێکدایەوە چونکە (ددان) لەخەودا پەیوەندی خزمایەتییە.

هەروەها لە(بشر)ی کوڕی (ئەبی عالیە)ەوە دەگێڕنەوە وتویەتی: لە(محەمەد)م پرسی دەربارەی پیاوێك لەخەودا ببینێ هەموو ددانی کەوتبێت، ئەویش لەوەڵامدا وتی: ئەو پیاوە پەیوەندی خزمایەتی بچڕاندوە، لێرەدا خەونەکە بەپێی بناغەی خۆی لێکدەدرێتەوە نەك بەپێی دەستەواژە.

---

[11] (موسلیم)(٤/١٨/١٧٧٩)و (ئەبوداود)(٥٠٢٥)و (ئەحمەد) (٣/٢١٣).

لە(ئەسمەعی)ەوە دەگێڕنەوە وتویەتی: پیاوێك زەوییەکی کڕیو بینی برازاکەی بەنێویدا دەڕوات بەلاّم هیچ هەنگاوێك هەڵناگرێت مەگەر بەسەری مارێکدا نەبێت ، ئەویش وتی: ئەگەر خەوەکەت بەو چەشنەبێت لەو زەوییەدا هەرشتێك بڕوێنرێ بەباشی نەش‌و نمادەکات.

هەروەها دەڵێت: ئەگەر ناوێك لەچەند پیتێکی زیادە پێکهاتبوو لەخەودا بەرەچەڵەکناس یان دەروونناس دادەنرێ وەك (بەهیّ) ئەگەر بینیو لەخەونەکەیدا نیشانەیەکی تێدانەبوو بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی بەسەفەر لێکدەدرێتەوە، هەروەها (گوڵەشلێر) بەرووکەش وەردەگیرێو بەخراپ راڤەدەکرێ بەشێکی هی ناوەکەیەتی چونکە (سوسن) لەعەرەبیدا بەخراپ لێکدەدرێتەوە.

لێکدانەوەش بەمانا بەزۆری بەکارهاتوە وەك (لالەنگی) ئەگەر ماڵو سامانو منداڵنەبوو بەدووڕوویی لێکدەدرێتەوە بەهۆی جیاوازی دەروناواخنی.

راڤەکردنیش بەپەندو ئەو دەستەواژانەی لەسەر زوبانن رێبازێکی دیکەیە راڤەکارانی خەو پیادەی دەکەن وەك ئەوەی بەزەرەنگەر دەڵێن: پیاوێکی درۆزن بەهۆی وتەی سەرزاری خەڵکی سەبارەت بەوشەی (صوغ)ەوە کەبەهەڵبەستنی وتەوقسە هاتوە. هەروەها وتەیان دەربارەی یەکێك ببینێ دەستی درێژبوە بەچاکەکار راڤەیانکردوە ئەمەش لەپەندێکەوە هاتوە کاتێ دەوترێ: "فلاّن دەستڕۆیشتوترە لەتۆ...".

پێغەمبەری خوا(ﷺ)بەهاوسەرانی دەفەرموێت: "خێرداترینتان کەزوو دەگاتە لام دەستدرێژترینتانە"[١٢].

خاتوو (زەینەب)ی کچی (جەحش) لەپێش هەموویانەوە مردو ئەم خاتوونە دەستگیرۆیی هەژارانیدەکردو تێکۆشەرانی ئامادەدەکردو مەبەستەکەی پێغەمبەریش(ﷺ) خێرومەندیبوو لەدەستدرێژترینیان، هەروەها راڤەکردن

---

[١٢] (موسلیم) (٢٤٥٢/١٠١/٨)(نووی).

نەخۆشی بەدووڕوویی چونکە لەلای خەڵکی کەسی بێ وادەیان بەنەخۆش لێکداوەتەوە ، خوداوەند دەفەرموێت: ﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضاً وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ (البقرة:١٠)

ئەم نەخۆشییە مەبەست پێی نەخۆشی دووڕووییە.

هەروەها لێکدانەوەیان بۆ چڵم بەکوڕیانداناوە چونکە دەربارەی ئەو منداڵەی لەباوکی دەچێت وتویانە: "وەك چڵمی باوکی وایە".

هەروەها وتەیان سەبارەت بەوەی ڕمو تیرو بەرد دەگرێتە خەڵکی یان بەوەلێکیانداوەتەوە غەیبەتە باسیاندەکاتو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾(النور: ٤)و ئایەتی ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾(النور:٦).

هەروەها لێکدانەوەیان سەبارەت بەیەکێك ئەندامێکی ببڕێت: سەفەر دەکات لەهۆزو خانەوادەو ماڵو منداڵو وڵاتی دووردەکەوێتەوە کەئەمەشیان لەبڕینی ماوەی وڵاتەوە هێناوە وەك پەروەردگار دەفەرموێت: ﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾(سبأ: ١٩)و ئایەتی ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَماً مِنْهُمْ﴾(الأعراف :١٦٨).

هەروەها لێکدانەوەیان دەربارەی کوللە: لەهەندێك بارودۆخدا "قاوقیژکارە"...وتەیان دەربارەی ئەوەی دەستی دەشوات بەقەوزەو نائومێدییەتی لەوەی داواخوازیەتی بەهۆی وتەی خەڵکیەوە کاتێ نائومێد دەبن لەکەسێك دەڵێن: دەستمان لێشتوە ...

هەروەها وتەیان سەبارەت بەبەران: پیاوێکی بەڕێزی پارێزراوە ، هەروەها وتەیان دەربارەی هەڵۆو باز : پیاوێکی ئازاو بەزەبرە.

سەبارەت بەلێکدانەوەش بەپێچەوانەو واژووە وەك:

١ـ گریان شادیو خۆشییە.

٢ـ پێکەنین غەمو پەژارەیە.

٣ـ دووپیاوی ناکۆك یاخود رۆژو مانگ بەربەرەکانی بکەن سەرکەوتن بۆ دۆڕاوەو زۆرانبازیش شکست بەدەستدەهێنیّ.

٤ـ کەڵەشاخگرتن چەكو مەرج دانانە.

٥ـ چەکنووسیش کەڵەشاخ گرتنە.

٦ـ تاعون جەنگەو بەپێچەوانەوە.

٧ـ لێشاوو لافاو دوژمنەو بەپێچەوانەشەوە.

٨ـ خواردنی هەنجیر پەشیمانییەو بەپێچەوانەشەوە.

٩ـ ئەوەی دەمریّ بەڵام رێوڕەسمەکانی مردووی بۆ پیادەناکریّ لەشتنو کفنو ئەسپەردەکردن یاخود گریانو شیوەن ئەوکەسە بەشێکی لانەو ماڵەکەی دەڕووخیّ.

١٠ـ کوللەیان بەسەرباز داناوەو بەپێچەوانەشەوە.

هەروەها هەندێکجار راڤەی خەویان بەکەمو زیاد کردوە وەك:

١ـ گریانو شیوەنیان لەخەودا بەخۆشیو شادی لێکداوەتەوە بەڵام ئەگەر دەنگو ئاوازی لەگەڵدابوو بەڵاو نەهامەتییە، پێکەنینیشیان بەغەمو پەژارە لێکداوەتەوە بەڵام ئەگە بزەو خەندەی لەگەڵبوو باشە.

٢ـ لێکدانەوەیان بۆ گوێرەکە ماڵێکی پارێزراوی شاراوەیە ئەگەر تەقەتەقی لەگەڵبوو دەنگەدەنگو بەربەرەکانییە.

٣ـ لێکدانەوەیان بۆ رۆن ئەگەر بەئەندازەیەك لێی بڕا جوانیو رازاوەییە، ئەگەر لەدەموچاوو رووخساری چۆڕا غەمو پەژارەیە، ئەگەر بەسەرەوە زۆربوو رووپامایی سەرۆكو بەرپرسە باڵاکانە.

٤ـ لێکدانەوەیان سەبارەت بە(زافەران) گوایە پیاهەڵدانی باشە بەڵام ئەگەر چوو لەجلوبەرگو لاشەوە دەبێت بەغەمو پەژارە.

٥ـ (لێدان)یان بەپۆشاكو داپۆشین لێکداوەتەوە ، بەڵام ئەگەر کاتیّ لێیدراو دەمو چاوی بەسترابوو پیاهەڵدانو ستایشی باشەو ناتوانیّ لەخۆی دووریبخاتەوە.

٦ـ ئەگەر خەوبینەرێك بینی پەڕی هەیە خێرو باشەیە بۆی‌و ئەگەر بەباڵەکانی فڕی بەئەندازەی بەرزبوونەوەی لەزەوی دووردەکەوێتەوە.

٧ـ ئەگەر بینی دەستی بڕاوەو بەخۆیەتی بڕاو کوڕێکی باشیدەبێت ، بەلاّم ئەگەر دەستەکەی لێی جیابوەوە کەوت بەلاّو نەهامەتی روودەکاتە براو کوڕەکەی.

٨ـ ئەگەر نەخۆشێك بینی لەشساغەو لەماڵەکەی دەچێتەدەرەوەو هیچ گوتارێك لەزاری نایەتە دەرەوە دەمرێ بەلاّم ئەگەر دواو قسەیکرد چاکدەبێتەوە.

٩ـ مشکیان بەژنان لێکداوەتەوە بەمەرجێك رەنگی جیاواز نەبێت ، ئەگەر سپی‌و رەشبوو شەوورۆژە.

١٠ـ سەبارەت بە(ماسی) ئەگەر ژمارەکەی دیاریکراوبوو بەژن لێکیانداوەتەوە ، ئەگەر زۆربوو ماڵ‌و سامان‌و دەستکەوتە.

هەروەها (کات)بەهەندگیراوە لەلێکدانەوەی خەودا ، بۆنموونە:

(١)لێکدراوەتەوە بۆ یەکێك کەسواری (فیل) دەبێت بەکارێکی مەزن‌و کاریگەر بەلاّم سوودو قازانجی کەمە، ئەگەر لەرۆژدا ئەوەی بینی ژنەکەی تەلاّقدەدات یاخود بەهۆی هاوسەرەکەیەوە زیانی پێدەگات ، هەروەها مریشکی کڕکەوتوویان بەمرۆڤێکی کەودەتی پیس‌و گەندەڵ لێکداوەتەوە.

(٢)راسترین خەو خەوی بەرەبەیان، چێشتەنگاوو باشترین کاتیش بۆ خەو کاتی پێگەیشتنی بەروبوومەو لاوازترین کاتیش زستانە.

(٣)خەوی رۆژ بەهێزترە لەهی شەو.

(٤)خەو بۆ خەڵکی چوونیەك نییەو جیاوازی هەیە بۆ هەندێك باشەو بۆ هەندێکیر خراپ‌و ناقۆلاّیە.

لەرووداوە سەیرەکانی نێو خەو:

بەلاّو نەهامەتی یان خێرێك روودەکاتە مرۆڤێك لەخەوەکەیداو لەکاتی بێداریدا وەك خۆی رووداوەکە دێتە دی.

دەگێڕنەوە (عومەر)ی کوڕی (خەتتاب) (ﷺ)دادوەرێك دەنێرێت بۆ (شام)و پاش چەند ڕۆژێك بەڕێوەبوون دەگەڕێتەوەو (عومەر) سەبارەت بەهۆی گەڕانەوەی دەپرسێت ، ئەویش دەڵێت: لەخەودا بینیم ڕۆژو مانگ دەجەنگن لەگەڵ یەكو ئەستێرەكانیش دابەشبوون بەسەر ڕۆژومانگدا ، (عومەر) لێی پرسی: تۆ لەگەڵ كامیان بووی؟ وتی : لەگەڵ مانگ. ئنجا پێی وت: ئازادبەو چیتر كارم بۆ ئەنجام مەدە ، پاشان ئایەتی: ﴿ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً ﴾(الاسراء: ١٢)خوێندەوە ، پاشان دوای سەردەمی (عومەر)و (عوسمان) ڕووداوی (صفين) ڕوویداو ئەوپیاوە كە(جابر)ی كوڕی (سەعید)ی (طائي)بوو لەگەڵ گروهی شامدا كوژرا.

(ئیسحاق)ی كوڕی (ئیبراهیم)ی موسڵی دەڵێت: لەلای (یەزید) ی كوڕی (مزید)بووم وتی: خەوێكی سەرسوڕهێنەرم بینی ، پاشان داوایكرد ڕاڤەكارێكی خەوی بۆ بهێنن ، ئنجا خەوەكەی گێڕایەوەو وتی: باڵندەیەكم گرتو ویستم سەریببڕمو چەقۆكەم سێجار لەگەردنی توندكرد هەڵدەگەڕایەوە تاجاری چوارەم سەرمبڕی، پێیان وت: خەوێكی باشت دیوە ، كچێك دەهێنیتو لەجاری چوارەمدا لەگەڵیدا جووتدەبی...

(ئیبن قوتەیبە) دەڵێت: دەبێت ڕاڤەكاری خەو ڕابوەستێ لەسەرئەوەی كەدێتە لای و دەستبەرداری زۆر لەخۆكردن ببێتو با ئەوەی لێی تێكەڵو ئاڵۆزدەبێت خێرا بەرپەرچی نەداتەوە.

(ئەسمەعی) لە(ئەبی میقدام(یان (قوڕە)ی كوڕی (خالید)ەوە دەگێڕێتەوە دەڵێت: زۆرجار ئامادەی كۆڕو دانیشتنی (ئیبن سیرین) دەبوومو لە(چل) خەو یەكێكی لێكدەدایەوە.

(ئیبن قوتەیبە) دەڵێت: لەوتەوقسەكانی خەوبینەر حاڵیببە پاشان بەپێی بنەماكانی خەو ڕاڤەی بكە، ئەگەر قسەكانی ڕاستو دروستبوو هاومانای هەبوو

داوابكە خوداوەند ڕێنمونیت بكات بۆ لێكدانەوەو راڤەكردنی، ئەگەر خەونەكە دوومانای واژووی یەكدی هەڵگرتبوو نزیكەكەیان لەبنەماكانەوە بگرەبەر ، بەلاَم لەكاتی نەگونجانیدا لەگەڵ بنەماكانیدا دەستبەرداری زیادەو تێكەڵو پێكەڵی ببەو ئەوەی لەگەڵ بنەمادا دەگونجێت وەریبگرە.

ئەگەر سەراپای خەونەكەش تێكەڵو ئاڵۆزبوو لەهیچ روویەكەوە نەدەگونجا لەگەڵ بنەماكان بێدەنگبەو لێكی مەدەرەوە.

ئەگەر خەونەكە بەڵگەبوو لەسەر خراپەو كاری نارەوا دەبێت باسینەكەیتو دەستەواژەكانی لێكنەدەیتەوە.

هەروەها دەبێت لەخەودا سێ حاڵ بەهەند بیگرێ:

یەكەم/رەگەز: وەك دارو درەختو ئاژەڵو دڕندەو باڵندە.

دووەم/ پۆل(جۆر): جۆری دارو درەختێك لەیەكێكیتر جیابكاتەوە یان دڕندەیەك لەیەكێكیتر ، یاخود باڵندەكان پۆلێن بكات، بۆنموونە: ئەگەر دارخورمابوو بەڵگەیە لەسەر پیاوێكی عەرەب، ئەگەر باڵندەكەش (تاوس) بوو بەڵگەیە لەسەر عەجەمییەك.

سێیەم/سروشت: دەبێت لەسروشتی ئەودارو باڵندەیە بكۆڵرێتەوە ئەوجا بەراوردبكرێ لەگەڵ خەوبینەردا، ئەگەر (دارخورما)بوو ئەو پیاوە بەكەسێكی سوودمەند لێكدەدرێتەوەو لەوبارەیەشەوە خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴾(ابراهیم:٢٤) مەبەستی دارخورمایە.

ئەگەر باڵندەبوو دەبێت بزانێت خەوبینەر خولیای سەفەروگەڕانە، ئەگەر قەلەڕەشبوو دەستەلاَتدارێكی ستەمكاری یاخییە.

هەروەها دەبێت خەوبینەر بەدووی راستگۆیدا بگەڕێو رووداوو كارەساتێك تێكەڵنەكات بەسەر یەكداو لەلای پەروەردگاریش بەتاوانبار بناسرێت.

لە(عەلی) کوڕی (ئەبی تالیب)ەوە (ﷺ) دەگێڕنەوەوتویەتی: "کەسی ترساو خەونی نییە مەگەر ئەوەی خۆی پێی خۆشبێت" لێرەدا دەروو لەخەوبینەر دەکرێتەوەو ترس‌و بیمەکەی دەڕەوێتەوە.

مەردومی وا هەیە (زەمیلە)خورما بەدەستدەهێنیّ‌و سەد درهەمی دەستدەکەویّ مەردومی دیکەش هەیە زەمیلە هەڵدەگریّ‌و پتر خێردەکات لەوبڕە یاخود تام‌و چێژ لەئاینەکەی دەبینیّ.

راسترین خەو خەوی دەستەلاّتدارە یاخود کەسێکی زەبوون‌و چەوساوە، دەگونجێت شوێن‌و جێگەیەك لەگەڵ سروشتی مرۆڤێکدا نەگونجیّ‌و یاخود ماڵ‌و لانەو جێگەو پیاوو ژن‌و باڵندەو زیندەوەرێك کەوا تاقیکرابێتەوەو یان ئالوودەی بێت‌و بەبینینی غەم‌و پەژارە رووی تێبکات یاخود بەلاّو نەهامەتی‌و چەرمەسەری، دەگونجێت ئەوەی لێی دراین هەماهەنگ بێت لەگەڵ سروشتی مرۆڤداو بەخێر بگەڕێتەوە بۆی.

لەسۆنگەیەکی دیبەوە دەگونجێت مرۆڤ راستگۆبێت لەگوفتارداو خەونەکەی راستبێت‌و بەپێچەوانەشەوە ، خەوی ئەویش بەهێزترە لەخەوی رۆژو راسترین کاتیش بەرلەنوێژی بەیانییە.

دەبێت راڤەکاری خەو ئێجگار وریابێت ، نابێت خەو لەبنەماو رێساکانی لابدات‌و بەدرۆو ئارەزووی خۆی لێکی بداتەوەو لەکاتێکدا نەیزانی بێدەنگی باشترین هەڵوێستە بۆی.

ئەگەر رووداوێکی ناخۆی بینی لەخەودا کاتیّ بەئاگاهات (ئایەتولکورسی) بخوێنیّ ، پاشان تفێك بکات بەلای چەپداو بڵیّ: "پەنادەگرم بەپەروەردگاری (موسا)و (عیسا)و ئیبراهیم)ی بەئەمەك‌و (محەمەد مستەفا) لەشەڕو خراپەی ئەو خەوە کەوا شەڕو خراپەم لەئاین‌و دنیاو بژێویدا پێبگەیەنیّ بڵندبیّ ستایشی ئەو پەروەردگارە".

ئەگەر خەو لەکاتی بەرگرتنی داروردەختدابوو باشەو لەکاتی پێگەیشتنی بەروبوومداباشترەو راستو دروستی لەبارو شایانترە، بەلاَم ئەگەر گەلاَی دارەکان کەوتبوون خەونەکە لاوازو تێکەلٚو ئالۆزە.

ئەو نهێنیو کەمٶکوڕیانەشی مەردوم دەربارەی موسوڵمانان دەیبینیٚ دەبێت بیشارێتەوەو باسینەکاتو لای نزیکترین کەسیش نەدرکێنیٚو، نابێت راوبۆچوونی خۆی لەسۆنگەی ئەو خەونەوە دەربارەی ئەوکەسە دەربڕیٚ چونکە لەوبارەدا روو بەوەلاَمدانەوەی وەسوەسەکانی شەیتان دەچێت.

هەروەها لە(ئیبن سیرین)ەوە دەگێڕنەوە ئەگەر خەوێکیان بۆ گێڕابێتەوە بەدرێژایی رۆژ پرسیاریکردوە لەخەوبینەر دەربارەی حاڵو باریو بژێویو بینینیو هیچ کەلێنو بوارێکی فەرامۆش نەکردوە بەڵگەو نیشانەی تێدابووبێت پرسیار لەخەوبینەر نەکات.

هەروەها پێویستە راڤەکاری خەو سێجۆر زانیاری بزانێت:

١)لەبەرکردنو شارەزابوون لەبنەماکانداو جیاوازیو هێزو لاوازی لەخێروشەڕدا، هەتا کێشی لێکدانەوە بزانێت ، ئەمەش لەبڕیاردانو هەڵبژاردندا لەگەڵ بەهێزکردنی راکانی بەنیشانەو بەڵگە، پاش بەراوردکردنی لەدەروونەدا ئەوجا دەدوێت سەبارەت بەخەونی باسکراو.

٢)گونجاندنی بنەماکانی خەو لێکدانەوە لەگەڵ یەکدا هەتا وتەیەکی دروستو راست لەمیانەی ئەو بنەمایانەوە دەربهێنیٚو خەوی تێکەڵو ئالۆزو شەیتاناوی جیابکاتەوە نەدوێت لەسەری.

٣)پێداگرتن لەسەر باسو خواسەکانی خەوو دروستیو راستی مەسەلەکانو ئەو خەوەی بۆیدەگێڕنەوە بۆئەوەی بتوانێت بگات بەلێکدانەوەی دروست.

ئەگەر ویستت خەوێکت بۆ روون ببێتەوە باسو خواسەکانی (ئیبن سیرین)و راڤەکارانی خەوبهێنەو راستەوخۆ هەرگیز لێکینەدەیتەوە، بۆنموونە: لە(ئیبن

سیرین)ەوە دەگێڕنەوە ژنێك دێتە لای و دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی کۆت و بەندکراوم بینی ، (ئیبن سیرین)یش دەڵێت : شتی وا نابێت چونکە بەندگیر باوەڕو ئاینەو کۆتیش بێباوەڕوی ناپاکییە ئیدی چۆن باوەڕو ناپاکی بەیەکەوە یەکانگیردەبن؟! ژنەکەش سوێندی بۆ دەخوات کەئەو خەوەی لەحاڵێکی باشدا بینوەو کاتێ تەماشای پێوەندەکەی گەردنی کردوە کەلە گەردنیدابوە لێرە ژنەکە باسی پێوەند دەکات و (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئێستا زانیم پێوەندەکە لە تەختەبوەو تەختەش دووڕوویییە لەئاییندا هەروەك پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ﴾(المنافقون: ٤)

بەم پێودانگە هەموو باس و خواسێکی نێو خەو ئەگەر نیشانەو هێمایەك یاخود زیاتری تێدابوو بەهێزترە لەلێکدانەوەی خەودا هەروەك چۆن پەروەردگار باس لەخەونی شای (میسر) دەکات و دەفەرموێت: ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾(یوسف: ٤٣) مانگای قەڵەو ساڵی پڕو فەڕوپیتەو لاوازیش ساڵی قات و قڕییە.

هەروەها دەفەرموێت: ﴿وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾(یوسف:٤٣) ئەمەش ساڵانی ناوزەدکراوە لەمانگاکاندا بەڵام بوون بەدوو بەڵگە بۆ چەسپاندنی ساڵان لەمانگاکاندا.

هەموو زانیارییەکی دانایی و هاوچەشنەکانی لەبیرکاری و عەرەبی و فەلسەفەو فەرزو سوودی لێوەردەگیرێ لەلێکدانەوەی خەودا.

سەرباری ئەوە دەبێت بزانرێت بنەماکانی خەو هیچ گۆڕانکارییەکیان بەسەردا نەهاتوە بەڵام ئەوەی گۆڕانکاری بەسەرداهاتوە حاڵ و باری خەڵکی و ڕەوشت و پەروەردەو شێوازی ژیانیانە، چونکە خەڵکی لەم ڕۆژگارەدا سەرجەم هەوڵ و تێکۆشانیان لەپێناوی تێکردنی حەزو ئارەزووەکانیاندایە بەدەر لەدنیانەویستی و ویست و خوازە باڵاکان.

یارانی پێغەمبەر (ﷺ) کاتێ خورمایان دەبینی بەتامو چێژی ئاینەکەیان لێکدەدایەوەو هەنگوینیان بە خوێندنەوەی قورئانو بەدەستهێنانی زانیاری ، ئەو تامو چێژەبوو بەخولیای رۆژانەیانو لەنێو سەرجەم خەڵکیدا بلاّوبوەوە، زۆرجاریش بێباوەڕو یاخیبوان خەونی راست دەبینن و بەچەسپاندنی بەڵگەی خوایی بەسەریاندا کۆتایی دێت وەك چۆن پادشای(میسر) خەوێکی بینیو هاتەدیو، بە(بختنصر)یش خەوێکی بینیو موڵكو دەستەلاّتی تیاچوو کاتێ (دانیال)ی دانا بۆی لێکدایەوەو، (کیسرا)ش تیاچوونی موڵكو دەستەلاّتی بەخەوبینی، بۆیە دەبێت بزانرێ ئەمە هێڵێکی گشتییە بۆ ئەو زانیارییەو چۆنییەتی رێنومایيو فێربوونی.

بەناوی پەروەردگاری مەزنو بێپایان*

سوپاسو ستایش بۆ خوداوەندو مەزنی جیهانیان

پاشان..

(ئەبوسەعیدی واعیز) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: مادام خەوی راستو دروست لەراستی کردارەکانەوە سەریگرتوەو وریاکەرەوەیە بۆ کردارەکانو مژدەو ئاگاداری هەڵگرتوەو پاشماوەی پێغەمبەرانەو یەکێکە لەو دووبەشەی پێغەمبەرایەتیو هەندێك لەپێغەمبەران نیگایان بەشێوەی خەوبوەو هەندێکیش بەشێوەی ناردنی فریشتەی پەیامبەر بۆیە واپێویستدەکات گرنگی پێبدرێت.

(محەمەدی کوڕی سیرین) لە(ئەبی هورەیرە)ەوە دەگێڕێتەوە دەفەرموێت: "کاتێ دنیا نزیك بەدوایهاتنی بوەوە خەوی موسوڵمان تێکەڵدەبێتو راسترینیان لەخەودا ئەوەیە راستگۆیە لەوتەدا، خەوی باوەڕداریش بەشێکە لەچل بەشی پێغەمبەرایەتی، خەویش سێ بەشە:

* ئەم پێشەکییەش خستویانەتە پاڵ (ئیبن سیرین)و وەك خۆی وەرمگێڕا لەگەڵ هەندێك دەستکاریدا لەهەندێك شوێنو جێگەدا. (وەرگێڕ)

١/خەوێك کەمژدەی هەڵگرتوەو لەلایەن خوداوەندەوە.

٢/خەوێك کەموسوڵمان دەیخاتە دڵو دەروونی.

٣/خەوێکی غەمو پەژارەدار شەیتان بۆ مرۆڤی دروستدەکات.

ئەگەر خەوێکتان بینی خەشمو قینتان پێی هەڵدەستا باسی مەکەنو کاتێ هەستان نوێژ بکەن"[(١)] .

هەروەها فەرموویەتی: "بەندیم پێخۆشەو خەشم لەکۆتە"[(٢)] .

هەروەها خاتوو(عائشە) (رەزای خوای لێبێت) لەپێغەمبەرەوە(ﷺ) دەگێڕێتەوە دەفەرموێت: "لەدوای من پێغەمبەرایەتی نامێنێت جگە لەمژدەنەبێت ، یارانیش پرسیان مژدەچییە؟ فەرمووی: خەوی خۆش دەیبینێ یاخودنیشانی دەدەن"[(٣)] .

هەروەها (عبادە)ی کوڕی (صامت)دەفەرموێت: پرسیارم لەپێغەمبەری خواکرد سەبارەت بەم ئایەتە: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ، لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾(يونس: ٦٣ـ ٦٤).

پێغەمبەری خواش(ﷺ) فەرمووی: "پرسیارت لێکردم دەربارەی باسێك هیچکەس بەدەر لەتۆ پرسیاری نەکردوە ئەوە خەوی باشە مرۆڤ دەیبینێ یاخود نیشانیدەدەن"[(٤)] .

کوڕەکەی (ثابت)ی کوڕی (قەیس) (رەزای خوای لێبێت) دەفەرموێت: کاتێ ئایەتی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾(الحجرات: ٢)دابەزی (ثابت)ی باوکم چوە نێو ماڵی خۆیو دەرگای داخستو بەتوندی دەستیکرد بەگریان ، پێغەمبەر (ﷺ) هەواڵی پرسیو پاشان ناردی بەدوایداو لێی

---

(١) (بوخاری) ژمارەی فەرموودە: (٧٠١٧) ، و(مسلم) (١٧٧٣/٦/٤).

(٢) (بوخاری) (٧٠١٧)، (مسلم) (١٧٧٣/٦/٤).

(٣) (مسلم)(٤٣٤/٢٠٧/٢)نووی) ، (ئەبوداود) (٨٧٦) و(ئیبن ماجە) (٣٨٩٩) و(اسناد)ەکەی (صحیح)ە.

(٤) (ترمذی)(٢٢٧٥)و (ئین ماجە) (٣٨٩٨) و(ئەحمەد) (٢٢١٧٩) (دارمی) (٣١٣٦).

پرسی سەبارەت بەو حاڵەی تێیکەوتوە، ئەویش وتی: من پیاوێکی دەنگبەرزم دەترسم کردارەکانم پووچ و بەتاڵبوبنەوە، پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: "تۆلەوان نییت بەباشی دەژیت و بەباشیش دەمریت"[٥].

پاشان ئایەتی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾(لقمان: ١٨)دابەزی و دیسان (ثابت) دەرگای لەسەر خۆی توندکردو دەستیکردەوە بەگریان و کاتێ پێغەمبەر (ﷺ) هەواڵی پرسی و بانگیکردو وتی: من پیاوێکم حەزم لەجوانییەو ئارەزووی سەرۆکایەتی خزم و کەسەکانمدەکەم، پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: تۆ لەوانە نیت و بەباشی دەژیت و بەشەهیدی دەمرێت و خوداوەندیش دەتخاتە بەهەشتەوە"[٦].

دوای تێپەڕونی ئەو رۆژگارە رووداوی (یەمامە)هاتەپێش و (ثابت)لەگەڵ (خالید)ی کوڕی (وەلید)چوو بۆ روو بەڕووبوونەوەی (موسەیلەمە)ی درۆزن و کاتێ بەیەك گەیشتن لەیەکتر ئاشکرابوون (ثابت)و (سالم)ی خزمەتکاری(ئەبو حوزەیفە) وتیان: ئێمە لەسەردەمی پێغەمبەردا(ﷺ) بەو چەشنە نەدەجەنگاین، ئنجا هەریەکێکیان چاڵێکی هەڵکەندو خۆیان تێهاویشت و بەجێگری مانەوە هەتا کوژران لەو رۆژەشدا (ثابت)قەڵغانێکی گرانبەهای پێوەبوو، موسوڵمانێك بەلایدا تێپەڕی و قەڵغانەکەی برد، لەوکاتەدا پیاوێك لەموسوڵمانان نوستبوو (قەیس)ی کوڕی (ثابت) هاتە خەوی و وتی: ئامۆژگارتدەکەم نەڵێیت ئەمە خەوەو لەبیری بکەی، دوێنێ کەکوژرام یەکێك لەموسوڵمانەکان قەڵغانەکەی بردم ماڵەکەی لەهەرە سەرووی ماڵی خەڵکیەوەیەو خاوەن ئەسپێکی ئێجگار درێژەو قەڵغانەکەشی لەژێر بەرمیلێك داناوە پیاوێك لەسەری دانیشتوە، بە(خالد) بڵێ و قەڵغانەکەی لێوەربگرنەوەو، کاتێ گەڕانەوە بۆ (مەدینە) بەخەلیفەی پێغەمبەر

---

[٥] (قورتوبی) لە(تەفسیر)ەکەیدا هێناویەتی (٢٩١/١٦).

[٦] هەمان سەرچاوەی پێشوو.

(ﷺ) رابگەیەنن ئەوەندە قەرزارم هی فلانو فلانە، ئنجا پیاوەکە بەئاگاهاتو خەوەکەی بۆ (خالید) گێڕایەوەو ئەویش قەڵغانەکەی هێناو بە(ئەبوبەکر)ی راگەیاندو وەسیەتەکەی جێبەجێکراو هیچ کەسیشمان نەدەناسی وەسیەتی جێبەجێکرابێ دوای مردنی لە(ثابت)ی کوڕی (قەیس) زیاتر.

(ئەبوسەعد) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ئەو هەواڵو باسانەی گێڕاومانەتەوەو لەخودی خۆیاندا راستنو شوێنەواریان بەجێهێشتوە، یەکەم خەویش لەسەر زەویدا بینرابێت خەوەکەی (ئادەم)ە(سەلامی خوای لێبێت) لە(وهب)ی کوڕی (منبە)وە ـ رەزای خوای لێبێت ـ دەگێڕنەوە دەڵێت: خوداوەند نیگای نارد بۆ (ئادەم) (سەلامی خوای لێبێت) تەماشای دروستکراوانت کردوم ئاخۆ هاوچەشنی خۆت تێدابینیوون؟ ئەویش دەڵێت: نەخێر ئەی پەروەردگارم بەراستی تۆ رێزدارتکردمو بەمەزنتگێڕاوم بۆیە داواکارم هاوسەرێکم بۆ دروستبکەی لەخۆم بچێ هەتا ئارامو هێمن بینو هەردووکمان پەرستش بکەین، خوداوەندیش پێی فەرموو: باشە، ئنجا خەوی لێخستو (حەوا)ی لەسەر شێوەی خۆی دروستکردو بەخەویش نیشانیدا (ئەمەش یەکەم خەوبوو لەسەر زەویدا) کاتێ بەئاگا هات (حەوا)ی لەژوورسەری خۆیەوە بینی ، خوداوەند لێی پرسی: ئەوەی لەژوور سەرت دانیشتوە کێیە؟ وتی: ئەو خەونەیە کەنیشانتدام.

هەروەها ئەوەی بەڵگەیە لەسەر هاتنەدی خەو حەزرەتی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت) لەخەودا دەبینێ کوڕەکەی سەردەبڕێ ، کاتێ بەئاگادێت هەمان فەرمانی کرداری نێو خەوەکەی دەدرێ بەسەردا، پەروەردگار لەسەر زاری (ئیبراهیم)ەوە دەفەرموێت: ﴿يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾(الصافات:١٠٢).

کاتێ (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لەسەربێت) بەخەونەکەیزانیو کۆشا بۆ بەجێهێنانی خوداوەند بەمیهرو سۆزی خۆی دەرووی خێری لێکردەوە بەرانێکی بۆناردو کردی بەقوربانی.

هەروەها خەوەکەی حەزرەتی(یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) هەروەك (وهب)ی کوڕی (منب) بۆمان دەگێڕێتەوە دەفەرموێت: "یوسفی کوڕی یەعقوب "کاتێ منداڵبوو خەوێکی بینی کەلەماڵی یەکێك لەبراکانیدا نوستبوو بینی هەریەك لەبراکانی گۆچانێکی ئەستووریان بەدەستەوەیەو شوانی پێدەکەنو پێوەی دەچن بەرێوەو گیانداری درندەی پێدەکوژن، بەڵام (یوسف) خۆی دارێکی بارێکی پێبوو خۆیدەدا بەسەریاو تاژەڵەکانی پێلێدەخوریو گیانداری درندەی پێدەکوشتو لەهەمانکاتیشدا یاری پێدەکرد لەگەڵ منداڵانی دیکەی هاوتەمەنی خۆی، کاتێ لەخەوەکەی بەئاگاهات بەبراکانی وت: خەوێکم دیوە بۆتان باسبکەم ؟ وتیان: بەڵێ بۆمانبگێڕەرەوە، ئەویش وتی: من ئەودارەی خۆم بینی لەزەویدا رواو پاشان سەرجەم دارەکانی ئێوەهێنراو لەدەوری دارەکەی من چەقێنرا، گەرچی دارەکەی من لەهەموو دارەکانی ئێوە بچووکتربوو بەڵام دارەکەی من بەرزبوەوە رەگی لەزەوی داکوتاو، ئنجا لەژێرەوە دارەکانی ئێوەی تەوقداو دارەکانی ئێوە لەدەوری دارەکەی من جێگیربوو، کاتێ ئەم خەوەیان لە(یوسف) بیست وتیان: کوڕەکەی (راحیل) هەرئەوەی ماوە بڵێ: ئێوە هەمووتان کۆیلەی منو منیش گەورەتانم، دوای بینی ئەو خەونە حەوت ساڵ تێپەڕیو ئنجا لەخەودا بینی ئەستێرەکانو رۆژو مانگ کڕنووشی بۆ دەبەنو بۆ باوکی گێڕایەوە : ﴿إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَباً وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾(یوسف: ٤)

(یەعقوب)(سەلامی خوای لێبێت) راڤەو لێکدانەوەی خەوەکەی دەزانی ترسا براکانی ئیرەیی پێببەن چونکە مانگ باوکیبوو رۆژیش دایکیو ئەستێرەکانیش براکانی بۆیە لەترسا وتی: ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ لا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ

﴿فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا﴾(یوسف:٥) پاشان چیرۆکەکە دەگێڕێتەوە هەتا دەگات بە: ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ﴾(یوسف:١٠٠) واتە: باوكو دایكی لەسەر جێگەكە دانیشاندو باوكو دایكو براكانی سەری نەوازشیان بۆ نەویكردو، دواتر خوداوەند ئیسلامی نارد كڕنووشبردن نەماو لەبری كڕنووش تەوقەی دانا، پاشان (یەعقوب) لەخەودا بینی بەر لەوەی (یوسف) بپێكرێ سەرجەم ئەو ڕووداوانەی هات بەسەر (یوسف)دا لەلایەن براكانیەوەو بینی (دە) گورگ دەوری (یوسف)یانداوەو (یەعقوب) خۆشی لەسەر چیایەكەو (یوسف) لەدەشتێكدایەو بەزەیی پێداهاتەوە لەكاتێكدا (یوسف)ی جگەرگۆشەی نیگای تێبڕیبوو سەیری چیاكەی دەكرد كەباوكی پێوەبوو ، ئنجا زەوی درزو قڵیشی بردو یوسف رزگیو بەمێیاو گورگەكانیش بلاوەیان لێكرد، ئەمەش گوتەیبوو كاتێ بەكوڕەكانی وت: ﴿وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ﴾(یوسف:١٣).

هەروەها چیرۆكەكەی (موسا) (سەلامی خوای لێبێت)دێت، ئەو چیرۆكەش بەوە دەستپێدەكات هەروەك (وهب) دەگێڕێتەوە (فیرعەون) خەوێك دەبینێو بەهەم ترسولەرزەوە بەئاگادێت " لەخەودا دەبینێ ئاگرێك لە(شام)ەوە دێت هەتا دەگاتە(میسر)و هیچ شتێك بەجێناهێڵێو دەیسووتێنێ لەماڵو لانەو فرۆشگاو دوكانو قەلاو پاسارو پەناگە، كاتێ لەخەو بەئاگادێت ترسوبیم زاڵدەبێت بەسەریاو خەڵكێكی بێشومارو زۆر لەگەورە پیاوانی ولات كۆدەكاتەوەو بۆیان دەگێڕێتەوە ، ئەوانیش دەڵێن: ئەگەر خەوەكەت بەو شێوازەبێت پیاوێك لەوەچەی(یەعقوب) سەرهەڵدەداو (میسر)و فەرمانڕەوایانی لەسەردەستی ئەو تیادەچێتو دەستەلاتو كۆشكەكەی تۆش لەسەردەستی ئەودا دەڕوخێو هەرسدەهێنێ.

هەر لەوكاتەدا(فیرعەون) بڕیاری كوشتنی مندالان دەردەكات هەتا خوداوەند ڕاڤەی خەوەكە دەردەخاتو سەرجەم پیلانو فڕوفێڵی (فیرعەون)و كاسەلێسەكانی

هــیچ ســوودێکی نابێــتو بەڕادەیــەك ویــستی خوداوەنــد زاڵــدەبێت بەســەر (فیرعەون)داو لەئامێزی ئەو ستەمکارەدا پەروەردە دەبێتو پاشــان لەسەردەســتی (موسا) تیادەچێتو مەزنیی و شکۆی خوایی دیاریدەدات.

هەروەها (ئیبن عەباس) (ڕەزای خوای لێبێت) دەفــەرموێت: "ســیحرو جــادوو کرا لەپێغەمبەر(ﷺ)و دەچوە ژوورەوە بــۆ لای خــاتوو (عائــشە)و دواتــر گومــانی هەبوو ، ترساین لەو حاڵەی بەسەریا هاتوە ، لەنێوجەرگەی ئــەو حاڵــەدا ڕۆژێــك پێغەمبەر(ﷺ) لەنێوان خەووبێداریدابوو دوو فریشتە هاتن بۆلای و یــەکێکیان لای سەری و ئەوی دی لای قاچی دانیــشت، ئــەوەی لای ســەری بــەوەی لای قاچــی وت: چییەتی ، پێغەمبەر (ﷺ) حاڵیبوو لەوەی دەیانگوتو وتی: جادوویلێکراوە ؟ ئنجا پرسی: کێ وای لێکردوە؟ وتی: لەبیــدی کــوڕی ئەعــصەمی جولەکــە ، دیــسان پرسی: لەکوێ وای لێکردوە ؟ وتی: لــەبیری (ذروان) ، وتــی: چارەســەری چــییە؟ وتی: کەسێك بنێرێ بۆ ئەوبیرەو ئاوی تێــدا نــەهێڵنو هــەتا دەگــات بەبــەردێكو بەردەکەش هەڵبکەنیو لەژێر بەردەکــەدا دەزوو کــشتەکێ لەپەلکەدارخورمایــەك ئالأوە یانزە گرێی لێداوە ، پاشــان بیــسوتێنێ پــشت بــەخوا چــاکدەبێتەوە، کــاتێ پێغەمبــەر(ﷺ) بــەئاگاهات لــەگوفتاری هــەردوو فریــشتەکە حــاڵیبوو ، ئنجــا (عەمار)ی کوڕی (یاســر)ی نــاردو لەگــەڵ ژمارەیــەك لــەیاران بــۆ ســەربیرەکەو ئاوەکەی گۆڕابوو وەك ئاوی خەنەی لێهاتبوو ، ئنجــا هــەموو ئاوەکــەیان دەرهێنــا هەتا گەیشت بەو بەردەو دەریانهێناو پەلکەدارخورماکەیان دەۆزییەوەو دەزوویەکی یانزە گرێدراوی پێوەبوو، پاشان هێنایان بۆ پێغەمبەر (ﷺ) ئەوجا ئەم دووسوورەتە دابەزی ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ و ئــەم دوو ســوورەتە (١٠)ئایــەتبوو هەرئایــەتێکی دەخوێنــد گرێیــەك دەکرایــەوە، کــاتێ هــەموو

گرێکانکرایەوە پێغەمبەر(ﷺ) هەستا وەك ئەوەی لەبەربەستو چورتمێ قوتاربووبێ [٧].

پاشان گرێ تاکەکەشی سووتاند، ئنجا پێغەمبەر (ﷺ) فەرمانیکرد بەودوو سوورەتە خۆیان بپارێزنو، هەرکاتیش (لبید) دەهات بۆلای پێغەمبەر (ﷺ) ئەو رووداوەی نەدەدالەرووی.

ئەم هەموو رووداوانەش بەڵگەیە لەسەر جێگیربوونی خەوو چیرۆكو باسوخواسی زۆر هەیە لەو بارەیەوە.

(ئەبوسەعد) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: کاتێ هەستمکرد زانیاری بەرینوفراوانو هەمەچەشنەو سوودیشی دابەشبوە بەسەر هەردوو دنیادا ، زانیاری خەویش یەکێکە لەوزانستە بەسوودانەی لەئاینو دنیادا بەسوودو کەڵکە بۆیە پشتبەخوا رێگەی فێربوونو شارەزایی ئەم زانستەم گرتەبەو پەنامگرت بەخودا لەفیتنەو بەڵاو نەهامەتی...

هەروەها دەفەرموێت: مرۆڤ پێویستی بەچەند سرووتێکدەبێ بۆ دروستی خەو ، لەوانە:

١)دەبێت راستگۆبێت لەسەرجەم وتەکانیدا ، پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: ((خەو راسترینتان ئەوەیە راستگۆیە لەوتەکانیدا)) [٨].

٢)دەبێت هەوڵبدات پارێزگاری بکات لەبەکارهێنانی سروشتی پاكو فیترەتی بێگەرد ، لەپێغەمبەرەوە(ﷺ) دەگێرنەوە پرسیاری لەیارانیکردوە هەموو رۆژێك دەربارەی خەونەکانیانو وتویەتی: ((کامتان دوێنێ خەوێکی بینیوە)) [٩] یارانیش بۆیانگێراوەتەوەو بۆی راڤەکردوون، ئنجا چەندین رۆژ پرسیاری لێکردوونو

---

[٧] (بوخاری) (٥٧٦٦).

[٨] (مسلم)(٢٢/٦/٨نووی)و (ئەحمەد) لە(مسند)ەکەیدا(٢٦٩/٢).

[٩] (بوخاری) (٧٠٤٧ ، (مسلم) (٢٢٧٥/٢٣/٨)(نووی).

کەسیان خەوی نەبینیوە هەتا باسی بکەن‌و پێغەمبەریش(ﷺ) فەرموویەتی: چۆن خەودەبینن لەکاتێکدا نینۆکتان ئاوادرێژ بوە ، چونکە نینۆککردن لەسروشت‌و چاکییەوەیە.

٣)دەبێت خەوبینەر لەسەرپاکی بنوێت، لە(ئەبی زەر)ەوە دەگێڕنەوە (ﷺ)فەرموویەتی: خۆشەویست‌و دۆستەکەم ئامۆژگاریکردم بەسێ ڕەفتار دەستبەرداریان نەبم: "ڕۆژووی سێ ڕۆژ لەهەموو مانگێکدا، دووڕکات نوێژی پێش نوێژی بەیانی‌و هەمیشە بەدەستنوێژەوە بنووم".

٤)دەبێت لەسەر لای ڕاستی بنوێت چونکە پێغەمبەر (ﷺ) لەهەموو شتێکدا لای ڕاستی پێخۆشبوە[١٠].

هەروەها دەگێڕنەوە کەپێغەمبەر (ﷺ) لەسەرلای ڕاستی دەنوست‌و دەستی دەخستەژێر کوڵمی ڕاستی‌و دەیفەرموو: "پەروەردگارا " لەسزاوخەشمت بمپارێزە لەڕۆژێکدا بەندەکانت کۆدەکەیتەوە"[١١].

هەروەها لەخاتوو (عائشە)ەوە(ڕەزای خوای لێبێت) دەگێڕنەوە کاتێ چوەتە سەر جێگە بۆ نوستن دفەرموویەتی: "پەروەردگار داواخوازی خەوێکی خۆش‌و باش‌و ڕاست بەدەر لەخەوی درۆم‌و ، خوازیارم ئەو خەوە سوودم پێگەیەنێ نەك زیان‌و لەیادم بێ‌و بیرم نەچێتەوە".

٥)لەهەندێك ڕێگەوە هاتوە سوننەتە بۆئەوەی دەخەوێت کاتێ چوە سەر جێگەکەی بڵێ: "پەروەردگارا من پەنادەگرم بەتۆ لەلەشگرانی‌و خەونی خراپ‌و یاریکردنی شەیتان پێم لەحاڵی بێداری‌و خەودا".

٦)سوننەت وایە ئەوەی خەوێکدەبینێ‌و دڵتەنگ‌و نیگەراندەبێ هەڵبسێت بەجێبەجێکردنی (پێنج)خاڵ:

---

[١٠] (مسلم) (٢/٦٧ لا/١٦٣)(نووی).

[١١] (ئەبوداود)(٥٠٤٥)و (ئەحمەد) لە(مسند)ەکەیدا (٦/٢٨٨)و (اسناد)ەکەی (صحیح)ە.

+تفبکات بەلای چەپیدا.

+پەنا بەخوا بگرێ.

+هەڵبسیو نوێژ بکات.

+باسی خەوەکەی بۆکەسنەکات.

دەگێڕنەوە پیاوێکدێت بۆلای پێغەمبەر (ﷺ)و دەڵێت: ئەی پێغەمبەری خوا جاری وا هەیە خەو دەبینم غەمو پەژارە دڵتەنگمدەکات، ئەویش (ﷺ) دەفەرموێ: "منیش بەهەمان شێواز خەوی وادەبینم خەمبارمدەکات، ئەگەر لەو جۆرە خەونەت بینی سێ تف بکە بەلای چەپداو بڵێ: پەروەردگارا من داواخوازی خێری ئەو خەوەمو پەناشدەگرم بەتۆ لەشەڕی".

لەو خەونانەشی پووچو بەتاڵە مەردوم ئاسمان ببینێ وەك سەقفێکی لێهاتوەو بترسێ بکەوێ بەسەریاو زەویش وەك دەستاڕو ئاش وابێت یاخود دارو درەخت لەئاسمان روابێت یان لەسەرزەوی ئەستێرە هەڵهاتبێت یا شەیتان ببێ بەفەرمانڕەوا، هاوچەشنی ئەو خەوانەش کەماناو راڤەی نییە:

(١)کەسێك پیشەی لەگەڵ خوێندابێت سووری ببینێ.

(٢)کەسێك پیشەی لەئاودابێتو هەمیشە تەڕبێت تەڕی ببینێ.

(٣)یەکێك لەتاریکاییدابێتو تاریکایی ببینێ.

(٤)ئەوەی لەسەرماو سۆڵەدا کاریکات هەمان حاڵو بار بەدیبکاتەوە.

هەروەها راسترین خەو ئەوەیە لەرۆژدا یان کۆتایی شەودابێتو لەپێغەمبەرەوە(ﷺ)دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "راسترین خەو ئەوەیە لەکاتی بەرەبەیان[١٢] ـ پێش بانگی بەیانی بێت ـ".

هەروەها دەگێڕنەوە پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: "راسترین خەو هی رۆژە چونکە خوداوەند لەرۆژدا نیگای بۆ ناردووم"[١٣].

---

[١٢] (ترمذي)(٢٢٧٤)و(دارمي)(٢١٤٦)و(ئەحمەد) لە(مسند)ەکەیدا(٣/٢٩)و (سند)ەکەی (لاوازە).

هەروەها لە (جەعفەری صادق)ەوە دەگێڕنەوە - رەزای خوای لێبێت - فەرموویەتی: "راسترین خەو خەوی نیوەڕۆیە"..

(ئەبوسەعد) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: خەوبینەرچەن رێورەسمو ئادابێك هەیە پێویستە بیگرێتەبەر لەگەڵ ئەو سنوورو پەرێزانەی کەنابێت بیانشکێنێ بەهەمان چەشن بۆ راڤەکاری خەویش.

لەئاداب و رێورەسمەکانی خەوبینەر:

١- نابێت بۆکەسێکی ئیرەییبەری بگێڕێتەوە بۆنموونە دەبینین (یەعقوب) (سەلامی خوای لێبێت) بە(یوسف) دەڵێت: ﴿لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا﴾(یوسف:٥).

٢- نابێت خەوەکەی بۆ کەسێکی نەزان بگێڕێتەوە، لەپێغەمبەرەوە (ﷺ) دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "خەوەکەت بۆ خۆشەویستو ژیرێك بگێڕەرەوە"[١٤].

٣- نابێت درۆبکات لەخەوگێڕانەوەدا، لەپێغەمبەری خواوە(ﷺ) دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "ئەوەی لەخەودا درۆبکات لەرۆژی قیامەتدا داوای لێدەکرێ دوو دەنك جۆ بەیەکەوە گرێبدات"[١٥].

٤- نابێت خەو بۆ منداڵ بگێڕێتەوە هەتا دەتوانێ بە نهێنی باسیبکات.

لەئاداب و رێورەسمەکانی راڤەکارانیش:

١) دەبێت گەشبینی بخاتە دڵی خەوبینەرو دەستەواژەی ئاسوودەییو دڵنیایی بباتە نێو دڵو دەروونی.

---

[١٣](هندی) له(کنز العمال)(٤١٤٣٨)هێناویەتیو خیتویەتیە[redacted] (دیلمی) لەفەرموودەیەکی (جابر)دا.

[١٤](ئـەبوداود) (٥٠٢٠) و (ترمـذي) (٢٢٧٨) و (ئـیبن [redacted] لە(مسند)ەکەیدا (٤/١٠)و (اسناد)ەکەی (صحیح)ە.

[١٥](ترمذي) (٢٢٨١) و(دارمی) (٢١٤٥) (ئەحمەد) لە[redacted].

٢)دەبێت لەباشترین ڕێگەوە ڕاڤەیبکات، لەپێغەمبەرەوە (ﷺ)دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "خەو بەوچەشنەیە ڕاڤەیدەکەیت" (١٦)!

٣)نابێت پەلەبکات لەڕاڤەکردندا.

٤)نابێت باسیبکات چونکە ئەسپەردەو ئەمانەتەو دەبێت لەکاتی هەڵهاتنی خۆرو ئاوابوونیدا لێکینەداتەوە.

٥)دەبێت جیاوازی بکات لەنێوان خەوی هەر مەردومێك بەپێی پلەوپایەی خۆی.

٦)دەبێت خەوی باش لێکبداتەوەو خەوی خراپیش بێدەنگبێ لەسەری، بەلاَم ئەگەر نیوەی باشبوو نیوەی خراپ بەپێی بنەماکان بەلایەکدا باسیبکات ، بەلاَم ئەگەر هەرتێکەڵبوو لێی باپرسیاریکات سەبارەت بەناوی خەوبینەرو ئەوجا بەپێی ناوەکەی ڕاڤەیبکات، لەپێغەمبەرەوە (ﷺ) دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "ئەگەر خەو تێکەڵو ئاڵۆزبوو لاتان بەپێی ناو ڕاڤەیبکەن".

بۆنموونە ناوی (ئاسان) ئاسانییەو (ئەحمەد)و (محەمەد) ستایشەو (سەرکەوت) سەرکەوتنەو (ئاشتی) ئاشتەواییەو (بەختیار) بەختیارییەو بەوچەشنە...

٧)دەبێت لەودەمەیا چی هاتە بەردەمی بەهەند وەریبگرێ، ئەگەر پیربوو دنیایەکی بەسەرچوەو ئەگەر ئوتومبیلو بارگیرو ئەسپو گوێدرێژبوو سەفەرە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ﴾ (النحل: ٨).

ئەگەر لەوکاتەدا گوێی لەزەڕینی گوێدرێژبوو یەکجار یان سێ یاخود چوار ئاشەش خێرە ، ئەگەر چوار جاربوو جارێك لابباتو سیانی دەمێنێتەوەو بەخێر دادەنرێ، ئەگەر شەش جاربوو بۆ گەورە پیاوانەو دووجاریش باش نییە.

لە(ئیبن عەباس)ەوە دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "ئەگەر قەلەڕەش سێجار قیڕەیکرد باشە بەلاَم ئەگەر دووجاربوو خراپە".

---

(١٦)(ئیبن سنی) لە(عمل اليوم والليلة)(٧٧٠).

٨)گێڕانەوەی خەو لەرۆژی سێشەممەدا باش نییە چونکە رۆژی کوشتارو خوێن رشتنە، هەروەها رۆژی چوارشەممەش رۆژی نەهامەتی بەردەوامەو لەسەرجەم رۆژکانیتردا هیچی تێدا نییە.

ئەم ئەندازەیەش لەبنەماکانی خەوو باسەکانی جێگەی سوودو کەڵکەو هیوادارین کەلێنێکی پڕکردبێتەوە.

پێشەکی وەرگێڕ

خوێنەری هێژا پاش ڕێزوسلاو...

یەکێك لەنیازە سەرەکییەکانی مرۆڤ خەوەو بێگومان خەو یەکێکە لەو دیاردانەی لەگشت سات و کاتێکدا دووبارە دەبێتەوەو بەپێی یەکێك لەو لێکۆڵینەوانەی کراوە مرۆڤێك ئەگەر(٥٠)ساڵ تەمەنی بێت ئەندازەی (١٨٠٠رۆژو ٤٥٠٠٠)هەزار کاتژمێر لەخەودا بەسەردەبات و پێگەیەگی گرنگی تەمەنی داگیردەکات[١] لەکاتی خەویشدا خەو دەبینێت لەبەرئەوە زانستی لێکدانەوەی خەو بەدیهاتوو.

سەرباری ئەوە زانایان بەیەکەم زانستیان داناوە گەلەدنیادا سەریهەڵداوەو[٢] گرنگیەکی تەواویان پێدراوە لەدێر زەمانەوەو لەسەردەمی پێغەمبەرانەوە ئەم زانیارییە تیشکی خراوەتەسەرو بەپێی یاساو ڕێسای تایبەت لێکدراوەتەوە، هەروەها لەنێو فەیلەسوفەکانیشدا (ئەرەشمیدۆس)[٣] هەڵساوە بەراڤەی ئەم دیاردەیەو جیهانی خۆرئاواش هەوڵیانداوە بەجۆرێکی ئەکادیمی مامەڵەی لەگەڵدا بکەن و وەك زانیارییەك بخوێنرێ لەزانستگەکانیاندا[٤].

هەروەها کتێبەکەی (ئیبن سیرین) بۆیەکەمجار وەرگێڕدراوەتە سەر زوبانی (فەرەنسی) وەك هەوڵێك بۆ کردنەوەی دەروازەی جیهانێکی تایبەت کەبەدوورە لەمادیات[٥].

بەڵام ئەوەی جێگەی مشتومڕو قسەو باسبوە هەریەك لەزانایانی ئاین و دەروونناس کێشمەکێش و گوفتاری جیاوازو ناچوونیەکیان هەبوە بەرانبەر ئەم دیاردەیە.

زانایانی دەروونناس بەچەشنێك ڕاڤەی خەودەکەن گوایە هیچ هەواڵ و باسێکی داهاتووی هەڵنەگرتوەو گوزارشت لەفشاری سێکسی و هەست و نەستدەکات یاخود حەزو ئارەزوویەکی سەرکوتکراوە ئەو دیاردەیەی وەبەرهێناوە[٦].

---

[١] الشبكة العالمية ـ معلومة ، علم تفسير الأحلامM٢loma.com

[٢] رحلة في عالم الأحلام ـ شبكة العراق الثقافية www.iraqcenter.net

[٣] معلومة نافذة للحياة العصرية M٢loma.com

[٤] رحلة في عالم الأحلام ـ شبكة العراق الثقافية www.iraqcenter.net

[٥] الهدهدنت.

[٦] الأحلام وعلم النفس ـ السر الغامض ـ منتديات رجة.

سەرقافڵەی ئەم رایەش (فرۆید) ەو بۆچوونەکانی تاسەردەمێکی دووردودرێژ سەرباسی کتێبە دەروناسیەکانی داگیرکردبوو بەڵام دواتر بۆچوونەکانی کەوتنە بەر نەشتەری روحانیەکانو ئەو بۆچوونانەیان لەخانەی (خەوی هەڵەتو پەڵەت)دا جێکردەوە.

هەندێکیش لەزانایانی فسیۆلۆژی دیاردەی خەویان گەڕاندوەتەوە بۆ پڕبوونی گەدە یان دروستبوونی ئێشو ئازار لەلەشو لاردا بەڵام دەروازەکانی ئەم رایانەش لەسەر گومانو ئەگەرە جۆراوجۆرەکان دامەزراوە بۆیە بەهەند وەرناگیرێ[٧] .

کۆمەڵێکی دیکەش لەزانایان دیاردەی خەویان گەڕاندوەتەوە بۆ ئاماژە دەرەکییەکانو ئەمەش لەوەدا خۆی دەبینێتەوە کەسێك خوازیاری ئەنجامدانی کارێکەو کاتێ دەخەوێت لەخەونەکەیدا هەموو ئەو کارانە ئەنجامدەدات بەڵام کاتێك بەئاگادێت هێشتا هیچ لەوکارانە بەدینەهاتوە، دەگونجێت هەندێك خەو لەوخانەیەدا جێببێتەوە بەڵام ناتوانرێت مۆرکێکی سەرتاسەری لێبنرێ[٨] .

لەبەرانبەر ئەم راوبۆچوونانەدا زانایانی ئاین راڤەیەکی تایبەتیان هەیە بۆ خەو بەدەر لەبۆچوونی زانایانی دەروناسو یەکێکی وەك دکتۆر محمد سەید طنطاوی شێخی ئەزهەر خەودەکات بەسێبەشەوە:

<u>یەکەم/</u>خەوێك مژدەیە لەلایەن خوداوەندەوەو هەروەك قورئانی پیرۆز ئاماژەی پێدەکات لەباسی چیرۆکی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت)و چیرۆکی (ئیبراهیمو ئیسماعیل) (سەلامی خوایان لێبێت)

لەگەڵ ئەو خەونەی پێغەمبەری خوا(ﷺ)دەیبینێ کەدەچنە مزگەوتی (حەرام) دوای ئەوەی (٦)ساڵ رێگرییان لێکرا دواتر خەونەکەی هاتە دی.

<u>دووەم/</u>خەوێك شەیتانییەو بەخەوی هەڵەتو پەڵەت ناوزەدکراوو شتی جوداو جیاوازی تێدا کۆبوەتەوەو پێغەمبەر (ﷺ) ئاماژەی پێکردوە ئەو خەوە لەشەیتانەوەیە.

<u>سێیەم/</u>ئەوەی مرۆڤ لەکاتی بێداریدا گرنگی پێدەداتو دواتر خەوی پێوەدەبینرێ وەك کەسێکی برسی بیروهۆشی لای خواردنەو دواتر لەخەودا خواردن دەخوات[٩] .

---

(٧) هەمان سەرچاوەی پێشوو.

(٨) رحلة في عالم الأحلام ـ شبكة العراقية الثقافية.

(٩) هەمان سەرچاوەی پێشوو.

دیدوبۆچوونی زانایانی ئاین لەگەڵ زانایانی دروونناس دوو هێڵی دژەیەکن چونکە بنەماکانی راڤەو لێکدانەوەیان جیاوازن، زانایانی ئایینی بنەماکانیان لەقورئانی پیرۆزو فەرموودەی پێغەمبەرو واقعی مێژووییەوە سەریگرتووەو کەسێك بڕوای بەجیهانی پەنهان‌و نادیار نەبێت ناتوانێت ئەو ڕێسایانە جێبەجێبکات.

هەندێك لەزانایانی کۆمەڵناسیش رای تایبەتیان هەیە سەبارەت بەدیاردەی خەو ، دکتۆرە (سامیە ساعاتی) مامۆستای زانکۆی (عین الشمس) لەمیانەی باسکردنی خەودا دەڵێت: "نابێت خەو لەژیانماندا فەرامۆش بکەین یاخود گاڵتەو سووکایەتی پێبکین بەڵام نابێت هەموو هەوڵی خۆشمان لەلێکدانەوەی خەوەکاندا بەگەڕ بخەین"[١٠].

لەمیانەی ئەو بەریەرەکانییەی لەنێوان هەردوو بۆچوونەکەدا هەیە دکتۆر (محمد عوسمان) راگری کۆلیژی پەروەردە لەزانکۆی (ئەزهەر) دەڵێت: "دەبێت جۆرێك لەمیانەڕەوی پیادەبکرێت‌و نابێت ئەم زانستە فەرامۆش بکرێت‌و دەبێت گرنگی بدرێت بەدەستەواژەو لێکدانەوەکان‌و بەئەندازەی خۆی بەهەندبگیرێ".

لەلایەکی دییەوە (ئەحمەد صەباحی)سەرکردەی حیزبی (الامة)ی میسری دەڵێت: دەبێت زانستی خەو بکرێت بەزانستێکی ئەکادیمی‌و لەخوێندنگەو زانکۆکاندا بخوێنرێت چونکە خاوەن بنەماو ڕێسای تایبەت بەخۆیەتی‌و چەندین نووسراوو لێکدانەوە هەیە لەبارەیەوەو یەکەم زانیاریشبوو کەدنیای پێناوەدانکرایەوەو گونجاوە لەزانکۆکانی پزیشکی‌و ئادابدا بخوێنرێ هاوچەشنی رۆژئاوا چونکە نەزانینی ئەم زانیارییە یاریدەدەرە لەئەنجامدانی تاوان‌و دەبێت خەڵکی راڤەی خەونەکانیان بۆ بکرێ لەپێناوی ئەوەی لەوەسوەسەو گومان بەدووربن"[١١].

زانایانی موسوڵمانیش چەندین ڕێساو تایبەتمەندییان بۆ خەو داناوەو بەدەر لەو ڕێساسیانە راڤەکردن پووچ‌و بەتاڵدەبێت، هەروەك لەپێشەکی (ئیبن سیرین)و (نابلسی)دا ئاماژەی پێکراوە.

لەمیانەی ئەو باسەشدا پێشەنگی مزگەوتی(حەرام) دەڵێت: "دەبێت ئەوانەی راڤەی خەودەکەن بزانن ئەرکێکی مەزن کەوتوەتە ئەستۆیان سەبارەت بەخەوبینەر بۆیە دەبێت ئەم مەرجانەیان تێدابێت:

---

[١٠] هەمان سەرچاوەی پێشوو.

[١١] هەمان سەرچاوەی پێشوو.

١ـ زانیارییەکی بەرین‌و فراوانی هەبێت لەم بوارەدا.

٢ـ چاك‌و خراپی ئەم بوارە بزانێت.

٣ـ نابێت فتواو بڕیاری شەرعی بدات لەم روانگەیەوە.

٤ـ دەبێت پارێزگاری بکات لەنهێنی خەڵکی‌و بلاَوینەکاتەوە، لەم بارەیەوە (ئیبن القیم) دەڵێت: فتوادەرو راڤەکاری خەو لەگەڵ پزیشك دەکەون بەسەر نهێنی خەڵکیداو دەبێت بیشارنەوەو باسینەکەن[١٢].

هەروەها (هیشامی کوڕی حسان) (رەزای خوای لێبێت) لە (ئیبن سیرین)ەوە دەگێڕێتەوە زۆرجار پرسیاریان لێکردوە دەربارەی سەدان خەو بەلاَم بەنازانم وەلاَمیداوەتەوە[١٣].

زۆرجاریش لێکدانەوەو راڤەی خەو بەبێزانیاری دەبێتە هۆی دروستکردنی گومان‌و وەسوەسە بۆ خەوبینەر بەرادەیەك ژیانی لێدەشێوێنێ‌و تووشی گرێی دەروونیدەکات، بۆنموونە بەکیژێك یان کوڕێك بگوترێ لەقوتابخانەو خوێندن دەرناچیت، یاخود بەژنێك بگوترێ مێردەکەت ژنت بەسەردەهێنێ‌و...ئەم لێکدانەوانە بەبێزانیاری مەردوم تووشی وەسوەسەو نائارامی دەروونمدەکات.

بۆیە لەوخاڵە گرنگانەی کەدەبێت رەچاوبکرێت لای راڤەکاری خەو هەروەك شێخ (نەبیلی کوڕی سیرین) دەڵێت: "دەبێت خوێندنەوەیەك بکرێ لەحاڵ‌و باری خەوبینەرو بەوە راڤەبکرێت"[١٤].

خودی خەویش لەرووی پۆلێنکردنەوە لای زانایانی دەروونناس دەکرێت بەچەند بەشێکەوە:

یەکەم/خەوی جۆراوجۆر.

دووەم/خەوی بچڕ بچڕ.

سێیەم/خەوی دووبارە.

چوارەم/خەوێك ویست‌و ئارەزووی تیا بەجێدێت.

پێنجەم/خەوێك ترس ئامێزبێت.

---

[١٢] الرؤى والأحلام في ميزان الإسلام عن خطبة شغف الناس بالتحدث عن الأمور الغيبية.

[١٣] هەمان سەرچاوەی پێشوو.

[١٤] رحلة في عالم الأحلام ـ شبكة العراق الثقافية.

شەشەم/ خەوی هەڵگری رووداوی داهاتوو.

حەوتەم/خەوی تێکەڵو پێکەڵ

هەشتەم/خەوی مۆتەکاوی‌و راچڵەکێنەر[١٥].

هەروەها دەڵێن: ئەوەی لەخەو وردبێتەوە دەبینێت خەو بەسێ قۆناغدا تێپەڕ دەبێت:

یەکەم//چوونە نێو خەو.

دووەم//قۆناغی جموجووڵو خەوبینین.

سێیەم//قۆناغی خەوی قووڵ[١٦].

هەروەها دەگونجێت خەو جۆرێك بێت لەجۆرەکانی چارەسەری دەروونی بۆ نەخۆش، ئەوەی جێگەی سەرسوڕمانە لەدەقە کۆنەکاندا هاتووە ئیمامی (رازی) دەڵێت: "خەوەکەتم پێ بڵێ هەتا نەخۆشیەکەت دەستنیشان بکەم" لەم روانگەیەوە (فرۆید)یش دەڵێت: خەو رێگەیەکی شاهانەیە بۆ بێئاگایی‌و غافلگیری"[١٧].

لەسۆنگەیەکی دیکەشەوە لێکۆڵینەوەکان ئەوەیان دەرخستوە خەو لەم چەرخەدا بوە بەدیاردەیەکی تەواو جێگیرو ماناو واتاکانی راڤەدەکرێ‌و زانایان دەتوانن لەتێڕوانینیان بۆ مێشك راڤەیبکەن.

هەندێك لەپسپۆڕەکانی بواری (مێشك) وادەبینن خەو رۆڵێکی کاریگەری هەیە لەبیرکردنەوەو فێربووندا‌و مێشك پاکدەکاتەوە لەتێکەڵبوونی رووداوەکان[١٨].

شایانی باسەلەساڵی (١٩٩١)دا تیۆرێك سەریهەڵداوەو دەڵێت: خەو بەتەنیا پەیوەندی نییە بەڕابردووەوە بەڵکو رەنگدانەوەی ئایندەو داهاتووە ، هەر لەو روانگەیەوە

---

[١٥] دکتۆر (محمد الفار).

[١٦] رحلة في عالم الأحلام ـ شبكة العراق الثقافية.

[١٧] هەمان سەرچاوەی پێشوو(فرۆید ئاماژە بەدوو ئاخ بۆ مرۆڤ دەکات "ئاخی ئاگا"و "ئاخی شاراوە" ئاخودئاگاە".

[١٨] هەمان سەرچاوەی پێشوو. (زانایانی خەو رایان وایە هەموو کەسێك خەو دەبینێت بەڵام هەندێك فەرامۆشییەکەیان زیاترەو لەبیریان نامێنێت ، هەندێکیش لەبیریانە (بێگومان نەك سەرجەم خەوەکان بەڵکو هەندێکی).

دەتوانین چوستو چالاکیمان نوێبکەینەوە مێشکمان بەچەشنێ رێکبخەین روو بەخەونە جوانو رەنگاورەنگەکان[١٩].

لەلێکۆڵینەوەیەکی مەیدانیدا کە(روبرت سمیث) لەزانکۆی (میشیگان) پێهەڵساوە لە(ئەمریکا)و خەوی (پەنجا) نەخۆشی خستوەتە ژێـر لێکۆڵینـەوەو ئەزمایـشەوە ئـەم نەخۆشانەش دووچاری نەخۆشی دڵبوونو لەلێکۆڵینەوکەیدا گەیشتوە بەم دەرەنجامانە:

+خەو وەك ئامێری (سیسمۆگراف)وایـە کەجووڵـەی زەوی لەقووڵاییـەکی بەرینـەوە دیاریدەکات بەرلەوەی بگات بەسەرزەوی‌و توێکڵی زەویـی‌و دواتـر ببـێ بەزەمینلـەرزەو وێرانکاری بخاتەوە.

+هێماکانی نێو خەو گرنگییەکی تایبەتیان لەخۆگرتوە، ئەگەر بتوانین لێیحاڵیببین کەئاماژەو ئاگاداری تێدایە بەنەخۆشکەوتن یان دیاریدانی نیشانەکانی.

+ئەوانەی کەخەو دەبینن تووشیارن بەحاڵەتێکی گرانو ئەستەمی نەخۆشی، چونکە پەیوەندییەکی بەهێز هەیە لەنێوان نەخۆشیەکی سەختوگرانو ئەوەی لەخۆی گرتووە.

+ئەو نەخۆشانەی باسی مردن لەلایان دووبارە دەبێتەوە حاڵوبـاری تەندروستیـشیان ئێجگار هەرەسیهێناوە.

+خەوی ژنو پیاو چوونیەکەو ئاوێتەی هەستو سۆزو دڵەراوکەو ترسوبیمە بەڵام ژن پتر خەودەبینێ هەتا پیاو[٢٠].

لێرەوە دەگەین بـەو دەرەنجامـەی (خـەوبینین)دیاردەیـەکی پڕنهێنییـەو جیهـانێکی هێماوییەو نیشانەو تایبەتمەندی خۆی هەیەو هەریەك لـەرێبازە ئـاینی‌و دەروونییـەکان بەجۆرێك راڤەیانکردووەو گەیشتوون بەراستی ئەم دیاردەیـەو وابەسـتەی بوونی خەوبینەرو، ئەگەر خەوبینەر بڕوایەکی پتەوی بەجیهانی غەیبو نادیار هـەبێ لەژێر سێبەری ئاینی مەزنو گەورەی ئیسلام ئەوا روو بەلێکدانەوەو راڤەی زانایانی ئیسلام دەچێتو، بۆ گەیشتن بەو ئاستەش واپێویـستدەکات مـرۆڤ دیـدو ئایدیایـەکی هـەبێ بەرلەوی هیچ گوفتارێك دەربارەی ئەم زانستە بکات چونکە زانستی(خەو) یەکێکە لە زانـستانەی چـەندین لێکۆڵینـەوەی لەسـەرکراوەو راڤـەکارانی گەیـشتوون بەراسـتی مەسەلەکانو دنیایەکی روحانی پاكو بێگەرد.

هـەروەها لەدەروونـشیکاریدا نـەخۆش بەشـێوازی (خـەوی دەسـتکرد)دەخـەوێننو لەجیهانی خەودا ناخی دەخوێننەوە بۆ دۆزینەوەو چارەسەری نەخۆشییەکەی.*

---

(١٩) هەمان سەرچاوەی پێشوو.

(٢٠) www.daralhagat.com

کتێبی خەونامەی کوردی

ئەم کتێبەی لەبەردەستدایە پێکهاتوە لەبەرهەم‌و رەنجی زانایانی خاوەن ئەزموون کەلەدنیادا وەك چرای نێو کۆمەڵگاکانیان وابوون‌و لەپێناوی زانستدا سەرجەم توانای جەستەیی‌و ماددیان بەگەڕخستوە ، هاوتای کتێبە پیرۆزەکانی دیکە ئەم کتێبانە گرنگی پێدراوەو موسوڵمانان بۆیگەڕاونەتەوە...

بەڵام ئەوەی گرنگە لای خوێنەری کوردی نابێت ئەم کتێبە وەك دەقێکی قورئانی یان فەرموودە تەماشا بکات چونکە لێکدانەوەکان لەسەدەم‌و کاتێکی تایبەتدابوون‌و ئەو دەمە کۆمەڵگەو پێکهاتەکانی مۆرکێکی دییان هەبوە، لەکاتێکدا دەکرێ خوێنەری کوردی رۆشنبیری‌و زانیارییەکی گشتی هەبێت دەربارەی راڤەی خەوو پێکهاتەکانی لای گەورە زانایانی ئەو بوارە.

ئەرکی من لێرە وەك وەرگێڕو رێکخەری وشەکانە بەپێی ئەلفبێی کوردی‌و قسەو لێدوان بەکەمی لەسەر هەندێك راوبۆچوون کەهەریەك لە(ئیبن سیرین)و هاوەڵانی راڤەکاری دەریانبڕیوە، وێڕای ئەوەی بۆیەکەمجارە(خەونامە) بەو چەشنە چاپبکرێ‌و لەگەڵ کتێبەکەی (ئیبن سیرین)دا دووکتێبی دیکە بهێنرێ‌و بابەتەکانی پێدەوڵەمەندبکرێ‌و شێوازی فەرهەنگێکی خەونامەی کوردی بەبەردابکرێ.

لەم کتێبەدا جۆرێك لەئەکادیمیەتی تێدا رەچاوکراوەو بەچەشنی فەرهەنگی کوردی رێکخراوە، بۆ دۆزینەوەی وشەکان خوێنەر دەتوانێت یەکەم‌و دووەم پیتی وشە وەربگرێ راستەوخۆ بچێتەسەر وشەکە، بۆنموونە ئەگەر خوێنەر بگەڕێ بەدووی وشەی(هەنار)دا دەبێت لە(هـ ە)دابیدۆزێتەوە کەناونیشانێکی لاوەیەکی هەیەو لەسەرجەم بەشەکانی پیتەکەشدا لەریزبەندی ئەلفبێی وشەکە ریزکراوە.

کەواتە خوێنەر دەتوانێ دووپیت لەوشەی خوازراو وەربگرێ‌و بیدۆزێتەوە.

---

* ئەمەش ئاماژەیە بۆ (هایپنۆتیزم).

تایبەتمەندی ئەم خەونامەیە

١)پیتەکان بەپێی تازەترین ریزبەندی ئەلفبێی کوردی رێکخراوە، بۆنموونە پیتی سەرەکی بناغەیەو پیتە لاوەکییەکان بەدویاندا دێن لەوانە:

+ئەگەر خوێنەر بەدووی وشەی (بینا)دا بگەڕێ دەبێت لە(ب ی) دابگەڕێو کەپێش (ب ێ)دێتو واژووی شێوازی رابردوە.

+هەریەك لەپیتەکانی (و) (وو) (ۆ) بەدووی یەکدا ناونیشانی لاوەکییان وەرگرتوە بۆ نموونە (خود)لە(خ و)و (خووری) لە(خ وو) و(خۆر) لە(خ ۆ)دا.

٢)راکانی (ئیبن سیرین)و (نابلسی)و (دمیری) بەدووی یەکدا هاتوە لەسەر بایەتێكو بەکەمیشرای (نابلسی) پێش رای (ئیبن سیرین)کەوتبێتو ئەمەش بۆ دەوڵەمەندکردنی ئەو باسەیەو خستنەڕووی ئەگەری دیکەیە.

٣)پێشەکی هەریەك لە(ئیبن سیرین) و (نابلسی) لەم کتێبەدا وەرگێڕدراوە بۆ زوبانی کوردی بەهیوای بەدەرخستنی زانستی خەوو گوفتاری پێغەمبەر(ﷺ) لەگەڵ یارانو شوێنکەوتوانو زانایان لەو بارەیەوە.

٤)دەقە عەرەبییەکە بەشێوەی نووسینی کۆن نووسراوە ئەمەش جۆرێك لەتێکەڵی دروستکردوە بۆیە هەوڵمداوە هەر زانیارییەکی تازە بەجیا بهێنمەسەری دێرو نیشانی (*) بۆ دابنێمو کاتێکیش ئەو وشەیە بەڵگەبێت لەسەر رووداوەکانو هەر حاڵو بارێك هێمای(+)م بۆ داناوە.

٥)ئایەتو فەرموودەو گوتەکانی براو نەتەوەسەر سەرچاوەکانی خۆیان.

٦)لێکۆڵەری دەقی عەرەبی زۆرجار دووبارە بوونەوەی دەقێکی بەسەردا تێپەڕیوەو لێرەدا من بەباشم نەزانیوە زانیارییەکی دووبارە بخەمەروو.

٧)لەم کتێبەدا کورتەیەك لەژیاننامەی هەریەك لەو سێزانایە تۆمارکراوە.

٨)پێڕستێکی تەواو بۆ سەرجەم وشەکان دانراوەو خوێنەر دەتوانێ بەخێرایی وشەی داواکراو بدۆزێتەوە بەو چەشنەی ئاماژەم پێدا.

٩)پێشەکیەکانی کتێبەکە ژمارەی تایبەتی خۆی وەرگرتوەو پیتەکانیش بەهەمان شێوەو لەژمارە (١)ەوە دەست پێدەکات هەتا کۆتایی.

شایانی باس‌و جێگەی خۆیەتی زۆر سوپاسی مامۆستای بەڕێزو ئازیزو مامۆستا (فاروق عەبدولعەزیز)بکەم کەهەڵەگیری کتێبەکەی کردو سوودم لەسەرنج‌و تێبینیەکانی وەرگرت.

لەکۆتاییدا ئومێدەوارم ئەم کتێبە کەلێنێکی زانستی‌و رۆشنبیری لەکتێبخانەی کوردیدا پڕکردبێتەوەو هۆکارێکیش بێت بۆ خوێندنەوە لەو بوارەداو شارەزابوون لەدیدی زانایانی بواری راڤەی خەوو توانیبێتم پەرتوکێکی دەوڵەمەند لەئاستی خۆیدا پێشکەش بەکتێبخانەی کوردی بکەم.

رزگار کەریم

کورتەباسێکی ژیاننامەی (ئیبن سیرین)(*)

ناوی (محمدی کوڕی سیرین)ی (بەسری - ئەنسارییە) لەوادەی خیلافەتی (عوسمانی کوڕی عەفان)دا (رەزای خوایان لێبێت) لەدایکبووە ساڵی (٣٣) کۆچی بەرانبەری (٦٥٣)زانینی.

بەخواناسیو دنیا نەویستی ناسراوەو، یەکێبوە لەپێشەنگانی سەردەمی خۆی لەسەرجەم زانیارییەکانداو بەزانیاریو راڤەکردنی خەوناسراوە.

(ئیبن سیرین) لەسەردەستی هەندیك لەیاراندا خوێندوویەتی وەك (عەبدوڵڵای کوڕی عومەر)و (جوندوبی کوڕی عەبدوڵڵای بەجەلی)و (ئەبوهورەیرە)و (عەبدوڵڵای کوڕی زوبێر)و (عیمرانی کوڕی حوصەین)و (عەدی کوڕی حاتەم)و...چەندین یارو هاوەڵی دیکەی پێغەمبەر (ﷺ)

هەروەها گوێبیستی هەندێك لەشوێنکەوتوانبوە لەوانە (عوبەیدەی سەلمانی)و (شورەیح)و (قەیسی کوری عەباد)و هەندێکی دیکەی تابعین.

هەروەها دەڵێن گەیشتوە بەپتر لە (٣٠)هاوەڵی پێغەمبەرو (ﷺ)فەرموودەی لێگێڕاونەتەوە.

ژیانی (ئیبن سیرین) پر لەکەشوبارە روحانیەکانبوەو بەدنیانەویستیو خواناسی ناسراوە، زۆر بەرۆژوبوەو یادگۆی هەمیشیبوە، رۆژنارۆژێك بەرۆژوبوە، ئەو رۆژەشی بەرۆژو نەبوە بەتەنیا نانی نیوەڕۆی خواردوەو پاشان تابەیانی دانیشتوەو رۆژەکەشی بەرۆژوبووە.

زوربەی کات دەم بەزیکربوەو خاوەنی (حەوت) ویردی تایبەت بەخۆیبوە شەوان خوێندوویەتی، ئەگەر یەکێك لەو ویردانەی نەخوێندبێت لەشەودا بەرۆژ قەرەبووی کردوەتەوە.

(*) أسلام اون لاين - حدث في العام الهجري - فقهاء ومحدثون.

(هیشامی کوڕی حەسان) دەڵێت: لەنیوەشەودا گوێم لەگریانی (محمد)ی کوڕی (سیرین) دەبوو کاتێ شەونوێژیدەکردو بەکوڵدەگریا...

هەرکاتیش باسی مردنی لەلابکرایە ڕەنگی لەش‌ولاری دەگۆڕاو (ئەبونەعیم) لەکتێبی (طبقات)کەیدا بەئەمانەتپارێزو خواناس باسیکردوەو هەمیشە ڕووخۆش‌و دەبەم بەبزەو پێکەنینبوە.

بەڕادەیەك پلەوپایەکانی بەندایەتی تەیکردوە (بەکری کوڕی عەبدوڵڵای مزنی) دەڵێت: ئەوەی بەدووی خواناس‌و پارێزکاراندا دەگەڕێ با تەماشای (محمد)ی کوڕی (سیرین) بکات، سوێندبێت بەخوا لەو واریعترمان نەبوو.

لەرووی ئابووریشەوە بازرگانێکی کارامەبوە، لەنێو هاوەڵانیدا نموونەو پێشەنگبووە، جارێك کاروانێك (زەیت)دەکڕێ بە (چل هەزار)درهەم‌و لەیەکێك لەکوپەکاندا مشکێکی تۆپیو بەدیدەکات، پاکی‌و بێگەردی ویژدان‌و دڵوەدەروونی پاڵی پێوەدەنی هەموو کووپە زەیتەکانیتر دەڕێژێ‌و هیچی لێنافرۆشێت، لەئەنجامدا دووچاری زیندانیکردن دەبێت بەهۆی ئەو قەرزەی کەدێتە ئەستۆی لەبری کاروانە زەیتەکە، چیرۆکەکە بەم هەڵوێستە کۆتایی نایەت بەڵکو کاتێ بەرپرسی زیندان دەیەوێت ئازادیبکات بەهۆی ناوبانگ‌و شوهرەتەوەو شەوان بگەڕێتەوە نێو خانەوادەکەی خۆی ڕازی نابێت‌و دەڵێت: من یاسا ناشکێنم‌و سوێندبێت بەخوداوەند نابێت تۆش ناپاکی لەدادوەریکەیت...!

هەڵوێستێکی جوامێرو حەقپەروانەی دیکەی (ئیبن سیرین) لەوەدا خۆیدەبینێتەوە کاتێ لەزینداندا دەبێت (ئەنەسی کوڕی مالیك) کۆچی دواییدەکات‌و بەرلەمەرگی ڕایاندەسپێرێ بەوەی دوای مردنی (ئیبن سیرین) بیشوات بەڵام کاتێ بە (ئیبن سیرین) دەڵێن‌و مۆڵەتی بەرپرسی باڵای بۆ وەردەگرن هەتا بچێت (ئەنەس) بشوات ناچێت‌و دەڵێت: من بەرپرسی زیندان بەندینەکردووم بەڵکو کەسێك بەندیکردووم قەرزو حەقی لەلامە ، دوای ئەوەی خاوەن قەرز ڕێگەیدەدات ئەوجا لەزیندان بەدەردەکەوێت‌و (ئەنەس)دەشوات.

بەهەمان شێوە لەژیانی گشتیدا نموونەو پێشەنگی بەرزبوە، نەرم‌و نیان‌و چاکەکاربوە لەگەڵ دایکی‌و باڵی سۆزو میهری بۆ ڕاخستوەو هەمیشە بەدەنگێکی نزم‌و هێواش دواوە لەگوێڕایەڵی‌و ملکەچی‌و شەرمی خۆی بۆ نواندوەو هەندێك لەخزم‌و خانەوادەکەی

دەگێڕنەوە کاتێ (ئیبن سیرین) لەگەڵ دایکی دواوە لەبەردەمیدا خۆی بەکەمدانائەوو هەمیشە بەزوبانحاڵ لەدایکی پاڕاوەتەوە.

ئەم زانا خواناسە لەنێو تەنگەشەی قەرزاریدا دانبەخۆدا دەگرێتو زیکرو یادی خوادەکاتو شەووڕۆژی بەنوێژو دوعاو پاڕانەوە بەسەر دەبات.

زانایانیش بەستایشەوە باسی(ئیبن سیرین) دەکەنو هەریەك بەچەشنێ باسی سیفەتە بەرزو بالاکانی دەکات لەوانە:

* (خەتیبی بەغدادی)لە(مێژووە)کەیدا دەڵێ: "ئیبن سیرین بەیەکێك لەزاناو شارەزا خواناسو واریعەکانی سەردەمی خۆی دەژمێردرێ".

* (مورق الجلی) دەڵێت: "هیچکەسم نەدی ئەوەندەی ئیبن سیرین واریعو شارەزا لەفیقهدا".

* (عوسمان ئەلبەتی) دەڵێ: "لەم شارەدا کەسنەبوو ئەوەندەی (ئیبن سیرین) شارەزابێت لەدادگایا".

* (سوفیانی کوڕی عویەینە)دەڵێت: لەکوفەو بەسرەدا کەسێکی وارعو خواناسی وەك (ئیبن سیرین)ی تێدانەبوو.

هەروەها لەبواری گێڕانەوەی فەرموودەدا (ئیبن سیرین) چەند فەرموودەیەکی گێڕاوەتەوە لەیارانەوەو لە(نۆ)کتێبەکەی فەرموودەیا تۆمارکراوە.

لەروویەکی دیکەوە (ئیبن سیرین) بەزوبانپاراو ناسراوەو قسەکانی لەهەندێك کتێبدا تۆمارکراوەو خەڵکی پەندو ئامۆژگارییان لێوەرگرتوە لەو وتانە:

*"ستەم لەبراکەت دەکەیت ئەگەر باسی خراپترین هەڵوێستی بکەیتو چاو لەچاکەکانی بپۆشی".

*"قسەوبا گوشادوفراوانترە لەوەی کەسێکی نەخۆش بەدرۆ دەرییبڕێ".

*"گۆشەگیری بەندایەتییە".

(ئیبن سیرین لەتەمەنی هەشتاساڵیدا لەشاری (بەسرە) لە ٩/ی شەوالی ساڵی ١١٠کۆچی بەرامبەر ١٥ی یەنایری /٧٢٩زاینی کۆچی دواییکردوە.

ژیاننامەی
عەبدولغەنی نابلسی(*)

ناوی شێخ عەبدولغەنی کوڕی ئیسماعیلی کوڕی ئەحمەدەو بە(نابلسی)بەناوبانگە.
ل(٥)ی زیلحیجەی سالی ١٠٥٠لەدایکبوە لە(دیمەشق)، لەوکاتەدا کەلەسکی دایکیدابوە باوکی لەسەفەری ولاتی(رۆم)بوەو شێخ (محمود)کەلەچیای (قاسیون) نیژراوە مژدەی بەدایکیداوە کوڕیدەبێتو ئەویش یەك درهەمی زیوی دەداتیو شێخ (محمود)یش پێیدەڵێ ناویی بنێ (عەبدولغەنی) ئەم پیاوچاکە بەرلەوەی (نابلسی) لەدایکببێت بەچەند رۆژێك کۆچی دواییدەکات.
باوکی دەیخاتەبەر خوێندنو فێری قورئانو زانیاریدەکات لەسالی (١٠٦٢)دا باوکی کۆچی دواییدەکاتو (نابلسی) بەهەتیوی گەورەدەبێت، لەسەرجەم زانیارییەکان پشکی خۆی وەردەگرێتو هەر بەمنداڵیش بەرلەوەی باوکی بمرێت ئامادەی وانەکانی باوکیدەبێت کەلەبارەی تەفسیرەوە لەمزگەوتی (ئەمەوی) وانەدەڵێتەوەو ، سەرباری وەرگرتنی زانیاری لەلای زانایانی ناودیاری (دیمەشق)روودەکاتە (میسر)و لەوێش زانستی خواناسیو هەردوو تەریقەتەکە وەردەگرێت.
دوای ئەوەی تەمەنی دەگات بەبیست ساڵو قاڵدەبێت لەخوێندنەوەدا دەتوانێ وانەبڵێتەوەو خولیای خوێندنەوەی کتێبەکانی شێخ (محیدینی عەرەبی)دەبێتو لەگەڵ کتێبەکانی دیکەی سۆفیگەرایەتی.
پاش بەدەستهێنانی زانستێکی بێشومار دەستدەداتە وتنەوەی وانە لەمزگەوتی (ئەمەوی)و لەکۆتایی تەمەنیشیدا بۆماوی حەوت ساڵ لە(سوق

(*)مجلة التراث العربي/مجلة فصلية تصدر عن اتحاد الكتاب العرب ـ دمشق العدد ١٠٤ السنة السادسة والعشرون ـ كانون الأول ٢٠٠٦ ذوالحجة ١٤٢٧ ـ كتبه محمود الارناؤوط.

العنبرانيين)جێگیردەبێتو نایەتە دەرەوەو لەو ماوەیەدا زۆر رووداوی سەیریان لەسەر تۆمارکردووە ، دوای هاتنەدەرەوەی خەڵکی بەلێشاو رووی تێدەکەنو خوازیاری فەرو بەرەکەتیدەبن.

لەوسالأنەی کۆتایی تەمەنیدا سەردانی (قودس)و (تەرابلس)و چیای لوبنانەدەکات لەگەڵ سەردانی میسرو (بقاع)و پاشان دەگەڕێتەوە بۆ (دیمەشق)و لەوێ کۆچی دواییدەکات.

لەکتێبەدانراوەکانی:

١)التحرير الحاوي بشرح تفسير البيضاوي.

٢)كنز الحق المبين في أحاديث سيد المرسلين.

٣)ذخائر المواريث في الدلالة على مواضيع الأحاديث.

٤)جواهر النصوص في حلّ كلمات النصوص للشيخ محي الدين بن العربي.

٥)كشف السر الغامض ـ شرح ديوان ابن الفارض.

٦)زهر الحديقة في ترجمة رجال الطريقة.

٧)تحريك الإقليد في فتح باب التوحيد.

٨)المجالس الشامية في مواعظ أهل البلاد الرومية.

وێڕای کتێبی (خەونامە)ەکەی چەندین نووسراوی دیکەی هەیە کەلێرەدا هەرئەوەندە توانای ئاماژە پێکردنمان هەبوو.

(نابلسی) یەکێبوو لەو زانایانەی کەبەشێوەیەکی بێشومارو بەرین لەسەری نووسراوەو لەهەموو روویەکەوە.

لەرۆژی ٦/شەعبان رێکەوتی ساڵی ١١٤٣ك نەخۆشدەکەوێتو لەعەسری یەکشەممە رێکەوتی ٢٤/ی هەمان مانگدا کۆچی دوایی دەکاتو بەمەرگی غەمو پەژارە دادەبارێ بەسەر خەڵکی (صالحیە)و (دیمەشق)دا.

ژیاننامەی
شێخ کەمالەدینی دمیری(*)

یەکێکە لەزانایانی شافعیو بەزانیاری فتوا ناسراوە لەگەڵ تەفسیرو راڤەی قورئان (عەبدولحەی حەنبەلی لە "شذرات الذهب"دادەڵێت: "لەساڵی ٧٤٢ی کۆچیدا لەگوندی (دمیر) لە(میسر) لەدایکبوەو لەسەردەستی زانایانی سەردەمی خۆیدا زانیاری وەرگرتوەو رۆچوە لەزانستە فرەچەمکەکانداو پشکی خۆی لەهەموو زانیارییەك وەرگرتوە وێڕای زانستی زوبانو ئەدەبو بەڕادەیەك شارەزابوە ئەستێرەی بەرزبوەتەوەو ماوەیەك لە(مەککە)و (مەدینە) نیشتەجێبوەو زۆرکاری کەراماتو لەرادەبەدەری لێدەگێڕنەوەو چەند کتێبێکیشی نووسیوە لەوانە:

١)شرح المنهاج لەچواربەرگدا.

٢)کتێبێکی لەفیقهدا نوسیوە.

٣)کتێبی (الحیوان)ی لەسێبەرگی گەورەو مامناوەندو بچووکدا نووسیوەو تێدا زانایی‌و دانایی خۆی بەدەرخستوە ، ئەم کتێبەشی لەسەر شێوەی ئەلفبێی عەرەبی رێکخستوەو تێدا ناوی ئاژەڵەکاندەهێنی‌و باسی تایبەتمەندی‌و نهێنی‌و وابەستەکانیان لەخەودا دەکات.

(*)www.islamweb.net

ئەلف ا

ئـا

ئــابڕوو(عــەورەت):(ئــیبن ســیرین) دەڵێـت: دەرکـەوتنی عـەورەت شـکانی نهێنــیو پێخۆشــبوونی دوژمنانـــە، عــەورەتیش مابــەینی نێــوان نــاوكو ئەژنۆیە.

*ئەگــەر بینــی عــەورەتی دەرخــست یاخود جلوبەرگی هـەڵماڵراو دەرکـەوت هـــەمووی یـــان هەنـــدێکی ئـــەوە بەئەندازەی ئەوە دەردەکەوێ.

*ئەگەر جلێکی کەمی پێوەمابوو ئـەوە خۆی لەکارێك کەبەباشـی لێکداوەتـەوە دادەماڵیّو دەستدەکێشێتەوە، ئەگـەر ئەوکارە بەڵگەبوو لەسەر ئاین لەچاکیو باشــیدا دەگاتــە ئاســتێك یــەکلایی دەبێتــەوەو ئەگــەر لەسەرپێــچیدابوو ئــەوە لەسەرپێــچیدا بــەو ئەندازەیــە ڕۆدەچێت.

*ئەگــەر لەخــەودا نــەیتوانی لێبــبڕێ لەهــەمان کاتیــشدا لەسەرپێــچیکاران نــەبوو ، عەورەتیــشی ڕووتو دیــاربوو بەچاوی خۆی دەیبینـی شـەرمیدەکردو هەندێك جلو بەرگی پێوەمابوو، وێڕای ئەوە هیچ نەبینرا بەڵگەبێت لەسەر کــاری چــاکە ئــەوە نهێنــی خــۆی دەدرکێنیّو خێری تێدانییە.

*ئەگەر لێبڕانی بۆ ئاین بەو چەشنەبوو کەباســـکراوو عـــەورەتی دیارنـــەبوو ســوورنەبوو لەســەر شــەرمکردنو هــیچ جلوبــەرگو پۆشـاکێکی لەبەردانــەبوو لەبەلاَو نەهامـەتی قوتـاردەبیّ ، ئەگـەر نەخۆشـبوو چـاکدەبێتەوەو خوداوەنـد چارەســەرو شـیفای دەدات، ئەگـــەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە ، ئەگەر ترسابوو دڵنیادەبێت.

*ئەگـــــەر پۆشـــــاكو جلوبـــــەرگی لەبەرانــەبوو لــەبۆ ئومێــدی ئومێــدداران دەگــەڕیّ یــان لەدەســتەلاَت دەخــریّو کــارێکی لەوچەشــنەی دێتــە دەســتو بەتوندی دەستی پێوەدەگرێت ئەگـەر لەســەرجەم ئــەو حاڵانــەدا عــەورەتی دیاربوو وەك شەرمەندەوایە.

*ئەگەر عەورەتی دیارنەبوو شەرمیشی نەدەکرد حاڵگۆڕانی بەسەلامەتی دەبێتو دوژمنانی پێخۆشنابیّ.

ئابلووقە(گەمارۆ): (نابلسی) دەڵێت:
گەمارۆو ئابڵوقە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆداگرتن‌و دانبەخۆداگرتن لەسەر کاروبارەکان.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زاڵبوون‌و سەرکەوتن بەسەر موشریك‌و هاوەڵ پەیداکەراندا.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشییەك بەهۆی ئابڵوقەو گەمارۆوە بڵاوبێتەوە.
ئاخوڕ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: عەلەف شکۆمەندییە یاخود هاوسەری پیاوە.
*ئەگەر ئاخوڕێکی لەماڵی خۆیدابینی‌و دوو ئاژەڵ ئالیکیان تێدا دەخوارد بەڵگەیە لەسەر هاوبەشی دووپیاو لەژنێکدا، یاخود هاوسەرەکەی خۆیەتی یان یەکێکی نێو ماڵەکەیە.
ئادەم(عليه السلام): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی (ئادەم) لەسەر شێوازی راستەقینەی خۆی بەدیبکات ئەوا پلەوپایەیەکی مەزن بەدەست دێنێت گەر شایستەبێت بەڵگەش لەسەری ئایەتی ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الأَرْضِ خَلِيفَةً﴾(البقرة:٣٠).
*ئەوەی لەخەودا بیبینێت گفتوگۆو وتوێژی لەگەڵ (ئادەم) دەکات ئەوا زانستێك بەدەست دەهێنێت ، بەڵگەش لەسەری ئایەتی : ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾(البقرة: ٣١).

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی (ئادەم) ببینێت هەڵخەڵەتاوە بەوتەی هەندێك لەدوژمنەکانی‌و رەنگ‌و حاڵیگۆڕاوە بەڵگەیە لەسەر گواستنەوە لەجێگەو شوێنیکەوە بۆ جێگەو شوێنێکی‌تر ، پاشان گەڕانەوە بۆ جێگەو شوێنی یەکەمجار.
*(نابلسی) دەڵێت: هەرکەسێك لەخەودا (ئادەم) ببینێ ئەوا گوناهێکی ئەنجامداوە با تەوبەی لێبکات.
*ئەوەی ببینێ (ئادەم) لەخەودا سەر دەبڕێت ئەوا ناپاکی‌و غەدر لەفەرمانڕەوا دەکات یان خراپ دەبێت لەگەڵ دایك‌و باوك‌و مامۆستاکەی.
*ئەوەی ببێت بە(ئادەم) (عليه السلام) یان هاوەڵایەتی بکات ئەوا:
+ئەگەر شایستەی دەستەڵات بێت بەدەستی دەهێنێت.
+ئەگەر زانابێت خەڵکی سوود لەزانستەکەی وەردەگرن یان زانستی زیاتر وەردەگرێت.
*هەروەها بینینی (ئادەم) (عليه السلام) لەخەودا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لێکدەری خەو چونکە (ئادەم) یەکەم کەسبوو خەوی لەدنیادا بینی‌و دەستەواژەکانی فێربوو.
*هەروەها بینینیبەڵگەیە لەسەر:
+حەج‌و کۆبوونەوەی خۆشەویستان.
+زۆری وەچەو نەوە.
+هەڵەو لەبیرکردن.

+پیلان و فرۆفێڵ.

+تێکەڵبوون لەگەڵ ئەوانەی مار دەگرن و هەڵس وکەوتی لەگەڵدەکەن.

+ئەوەی ژار دروستدەکات.

+ئەوانەی شەیتانەکان کۆ دەکەنەوەو بەناوی ئەوانەوە دەدوێن.

+جل و بەرگی زبرو گریان.

+زۆرخۆری خەوبینەر.

+سەفەرو گەشتێکی دوور کەدەگونجێت بۆ ئەولایەبێت (ئادەم)ی لێدابەزی.

+خوداوەند منالی نێرینە ببەخشێ بەوەی خەوەکەی پێوەبینیوە پتر لەمنالی مێینە.

* ئەگەر خەوبینەر چاوی ئێشی دەکردو نەخۆشبوو قوتارو رزگاریدەبێت لەنەخۆشیەکەی.

* دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر خزمەتکارو کڕنووش بۆ پادشایان.

* ئەوەی(ئادەم) (عليه السلام) بەناتەواوی ببینێت دەگونجێت گەورەو بەرپرسی خەوبینەر حاڵو باری تێکبچێت یان کاروکاسبی بگۆڕێت یان بشێوێت.

* ئەوەی لەحاڵێکی باشدا بەدیبکات خێرو چاکەی گەورەو بەرپرسەکەی بۆ ئەو دەبێت.

ئارامگرتن(دانبەخۆداگرتن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی ئارامدەگرێ لەسەر ناڕەحەتی بەرزیو سەلامەتی پێدەدرێ بەپێی ئایەتی: ﴿أولئك يُجزون الغُرفة بما صَبَروا﴾ (الفرقان: ٧٥).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەرزیو مژدەیە، ئارامگرتن ئاگادارییە بەرووداونی بەلاو نەهامەتی.

* دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر دەرەنجام باشی لەوەی لێی دەترسێ.

ئاردی سفر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئاردی سفر باشی ئاین و سەفەرە لەچاکەدا بەپێی ئایەتی : ﴿وتزوَّدُوا فإنَّ خيرَ الزَّادِ التَّقوى﴾ (البقرة:١٩٧).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەلگەیە لەسەر سەفەرو خواناسی و دنیانەویستی.

* خواردنی حەلوای ئاردی سفر نزیکییە لەدەستەلاتدارو قوتاربوونە لەزیندان، یاخود کردارێکی چاکە شایستەی ئازادبوون و سەرفرازییە لەئاگری دۆزەخ.

* دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر بوونی وێڵی و سەرگەردانی.

ئارەزووا(حەز): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئارەزوو: کوڕە، گوتراویشە پیاوێکە کاروباری خەڵکی بەجێدەهێنێ.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا کوڕە یان نوێنەرە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر کەوا ماوەکەی دووورودرێژە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بۆ یەکێك زەفەری پێببات بەڵگەیە لەسەرکرداری دۆزەخیەکان، ئەو ئارەزووەی لەرووخسارو لەشولاردا دیاریدەدات بەڵگەیە لەسەرنەوەی بەگوناهی کەسانیتر تاوانباردەکرێ.

ئارەقکردنەوە(ئارەقدەردان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر زیان لەدنیادا، هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی ئارەق دەردەدات ئەوە پێداویستی خۆی بەجێدەهێنێ، بۆگەنی عارەقی بنباخەڵ بەڵگەیە لەسەر روپامایی بۆ ژێردەستەکانو بۆ دەستەلاتداریش بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ماڵو سامان لەپیاهەڵدانو ستایشی خراپدا.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا لەش ساغییە بۆ نەخۆش ئەگەر خوازیاری بێت، وەگەرنا ئارەقی مردنەو، بۆ کەسێکی لەشساغیش خزمەت یان پیشەیەکە نارەحەتی تێدا بەسەردێت.

* ئارەق ماڵو سامانە ئەگەر بینی ئارەقی دەرکردوە ماڵو دارایی بەئەندازەی ئەو ئارەقە دەردەکاتو دەگونجێت ئارەق ماندوبوون بێت.

ئارەوەن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: درەختی ئارەوەن بەڵگەیە لەسەر منداڵ.

* هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژیو ئارامگرتن لەسەر شتومەكو سوود وەرگرتن ئەمەش بەهۆی درێژییەوە.

* هەروەها دەڵێن: دارسنەوبەر بۆ کەشتیەوانو ئەوەی کەشتی لێدروستدەکات بەڵگەیە لەسەر بەدەرخستنی حاڵو باری کەشتی.

* هەندێکدەڵێن: ئارەوەن بەڵگەیە لەسەر کوڕێکی رێزدار.

ئازادکردن: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بێزاریو نیگەرانی نێوان کۆمەڵێکە، ئازادکردنیش بۆگەردنو ئەستۆیە.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر نیگەرانی بەرژدو بەخیلیو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ (١٣) أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ(١٤) ﴾ (البلد) .

* هەروەها دەڵێن: ئازادکردن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قوربانی، ئەگەر بینی ئازاد دەکات قوربانیدەکات.

* ئەگەر ژنەکەی ئازادکرد تەلاقیدەدات.

* ئەگەر کەسێکی ئازادی بینی ئازادکراو قەرزاریشبوو خوداوەند قەرزەکەی دەداتەوە یاخود لەگوناهو تاوانی خۆشدەبێ.

ئازاردانی دایكو باوك: (نابلسی) دەڵێت: ئازاردان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گوناهی گەورەی وەك هاوەڵپەیداکردن بۆ خوداوەندو کوشتنی کەسێك بەناحەقو کاری دیکە.

* ئازاردانی پیاوخراپ و دوورکەوتنەوە لەهاوەڵانی خراپ بەڵگەیە لەسەر خواناسیی و نزیکبوونەوە لەخوداوەند بەوەی پێی رازییە.

ئاسانکاری هەرس[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئەگەر تامی خۆشبوو بەڵگەیەلەسەر: رەواندنەوەی غەم و پەژارەو نەخۆشی.

ئاسانی (سووکی): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دژی قورسیی و گرانییەو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خواناسی بەپێی ئایەتی: ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ (الطلاق: ٤).

ئاسك (مامز): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژن یان منداڵ نێرینەو مێینەیە.

* ئەگەر ئاسکی راوکرد یاخود بەدیاری بۆی نێردرا یان کڕی رزق و رۆزی بەدەستدەهێنێ یاخود هاوسەر دەگرێ ئەگەر رەبەنبێت و یان کوڕێکی دەبێ یان زاڵدەبێ بەسەر دوژمن و نەیارەکەیدا.

* ئەگەر بینی ئاسکێکی هێنا ئەوە میراتیی و خێرێکی زۆر بەدەستدەهێنێت، ئەگەر چاوەڕێی منداڵبوو کوڕی دەبێت.

* ئەگەر ئاسکێکی سەربڕی ئەوە دەچێتە لای کچێك ئەگەر کردی بەماڵەکەی خۆیدا ئەوە ژن بۆ کوڕەکەی دەهێنێت.

* ئەگەر لەپێستەکەی داماڵی داوێنپیسی لەگەڵ ژنێکی عەرەبیدا ئەنجامدەدات.

* ئەگەر ئاسکێك بازیدا بەسەریا ئەوە هاوسەرەکەی سەرپێچیدەکات لەهەموو شتێکدا.

* ئەگەر بوو بەخاوەنی ئاسك دەبێت بەخاوەنی ماڵێکی حەڵاڵ یان ژنێکی رێزداری ئازاد دەهێنێ.

ئاسکی مێینە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئاسکی مێینە کچێکی عەرەبی جوانە، ئەگەر بینی ئاسکێکی مێنەی راوکرد ئەوە دەستی ژنێك دەبڕێت و دەیهێنێت.

* ئەگەر بینی بەردێکی گرتە ئاسکێکی مێینە بەڵگەیە لەسەر تەڵاقدانی ژنەکەی یان لێدانی یاخود جووتبوون لەگەڵ کچێکدا.

* ئەگەر بینی تیرێکی تێگرت ئەوە کچێك تومەتباردەکات.

* ئەگەر ئاسکێکی مێنەی سەربڕی و خوێنی لێهات ئەوە کچێك سزا دەدات.

* ئەگەر بوبوو بەئاسك خۆشیەکانی دنیا بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر ئاسکێکی گرت میراتیەکی زۆر بەدەستدەهێنێ.

---

[1] **ئاسانکاری هەرس**: دەگونجێت دەرمانبێت یاخود هەر خواردن و پێکهاتەیەك کاری هەرس ئاسانبکات.

(وەرگێڕ)

*ئەگەر بینی بەشوێنی ئاسکێکدا ڕۆیی هێزو توانای زیاددەکات.
*هەروەها دەڵێن: ئەوەی بوو بەئاسك دەروون و حاڵی گوشاد دەبێت.
*ئەگەر ئاسکی لەماڵی خۆیدا دەرهێنا ژن بۆ کوڕەکەی دەهێنێت، ئەگەر ژنەکەی دووگیانبوو کوڕێکی دەبێ، ئەگەر پێستی ئاسکێکی داماڵی بەزۆر زینا لەگەڵ ژنێکدا دەکات.
*دەگێڕنەوە پیاوێك لەخەودا دەبینێ بوە بەخاوەنی ئاسك، خەوەکەی بۆ ڕاڤەکارێکی خەو دەگێڕێتەوە، ئەویش دەڵێ: ماڵ و سامانێکی حەلاڵت دەبێ یان ژنێکی ڕێزدار، لێکدانەوەکەشی بەم چەشنەبوو.
*ئەگەر تیرێکی گرتە ئاسکێك هەوڵی بەدەستهێنانی دەستکەوت دەدات.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی بوە بەئاسك ئەوە لەکۆمەڵی موسوڵمانان جیادەبێتەوە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی ئاسکیکی برد میراتی و خێرێکی زۆری بۆ دەمێنێتەوە، ئەگەر ئاسکێکی مارەبڕی ئەوە بەزۆر زینا لەگەڵ ژنێکدا دەکات.
*خواردنی گۆشتی ئاسك بەدەستهێنانی ماڵ و داراییە لەژنێکی شۆخ و شەنگەوە.
*ئەگەر بینی ئاسکێکی کوشت یان بەدەستیەوە مرد غەم و پەژارە ڕووی تێدەکات لەلایەن ژنانەوە.

*(دمیری)دەڵێت: مرۆڤ چەند سەرئاسك و کەللەسەرو مێشکەکەی هەبێت ماڵ و داراییە لەلایەن ژنەوە.
ئاسمان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئاسمان بەڵگەیە لەسەر خۆی، ئەوەی لەئاسمانەوە یان لای ئەوەوە دابەزی ئەوە لەلایەن پەروەردگارەوەیەو دروستکراو هیچ دەستێکی تێدا نییە وەك ئەوەی ئاگرێك بێتەخوارەوە خەڵکی تووشی نەخۆشی و گەڕی و مەرگ بکات.
*ئەگەر ئاگری لێهاتەخوارەوە بەسەر بازاڕدا نرخی کاڵاو شتومەك بەرزدەبێتەوە.
*ئەگەر بەسەر کێڵگەو شوێنی کشتوکاڵا دابارى و زیانی بەخەڵکی دەگەیاند سەرماو کوللە دادەبارێ بەسەر کشتوکاڵدا.
*ئەگەر شتێکی لێباری بەڵگەبوو لەسەر رزق و ڕۆزی و ماڵ و دارایی وەك هەنگوین و زەیتون و هەنجیرو جۆ ئەوە بارانێکی بەسوودو قازانج دەبارێ بەسەر خەڵکیداو سوودی لێوەردەگرن.
*دەگونجێت ئاسمان بەڵگەبێت لەسەر شەرم و خۆپارێزی دەستەڵاتدار بەهۆی پلەوپایەو نەتوانینی خەڵکی بێدەستەلات لەوەی دەربچن لەچنگ و دەستەلاتی ستەمکارێك.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کۆشك و لانەی دەستەلات و گەنجینەی، ئەگەر

بەپلیکانــە یــان بەهــەر هۆکارێــك ســەربکەوێ روو بــەئاسمان لەگــەڵ پلەوپایـــــەدا شـــــکۆمەندی بەدەســتدەهێنێتو بــەختی دەبێــت، ئەگــەر بــەبێ هــیچ هۆکارێك ســەرکەوت ترس‌و بیمێکــی زۆر لەدەستەلأتدارەوە رووی تێدەکات.

*ئەگــەر گەیــشت بــەئاسمان دەگــات بەچلەپۆی داواو خوازی خــۆی ، ئەگــەر گەڕایــەوە بۆســەر زەوی قوتــار دەبێــت لەوەی چوەتە نێوی.

*ئەگەر لەشوێنی خۆی کەوتە خوارەوە یــەکی دەکــەوێت لەشــوێنی خــۆی بەئەندازەی کەوتن‌و هــەڵنوتانی لەگــەڵ ئەو ئەندامەی دەشکێ.

*ئەگەر ئەوەی دەگاتە ئاسمان لەکاتی بێداریـــدا نەخۆشـــبوو ، پاشـــان نەگەڕایــەوە بۆســەر زەوی دەمرێــت‌و رووحەکـــــەی روو بـــــەئاسمان بەرزدەبێتــەوە ، ئەگــەر گەڕایــەوە بۆسەرزەوی زیانـدەکات‌و کەسوکاری ناهومێد دەبن لێی ، پاشـان خوداوەنـد قوتاریــــدەکات ، مەگــــەر لـــەکاتی دابەزینیـدا بکەوێتــە نێــو بیرێــك یــان چـاڵێك‌و پاشـان لێـی نەیەتـە دەرەوە ئەمــەش گۆڕەکەیــەتی کــەوا دەخرێتــە نێوی دوای گەڕانەوەی، مـژدەی تێدایــە بــەمردن لەســەر موسـوڵمانێتی چـونکە بێبـاوەڕان دەرگاکـانی ئاسمانیــان بــۆ ئاوەلأ ناکرێ‌و روحیان بەرزنابێتەوە.

*هـــەروەها بینینـــی دەرگاکـــان دەکونجێــت ئەگــەر زۆربێــت بەلگــەبێت لەسەر سوود ، ئەگــەر خــەڵکی تێـدابوو یاخود هەنگ‌و چۆلەکە بەدیار چاوییەوە ســەرکەوتن بەوچەشــنەیە. هــەروەها ئەگـــــەر خـــــەڵکی لەقات‌وقڕیـــدابوون بارانێکی زۆریان بۆ دەبارێت خوداوەنـد دەفــەرموێ: ﴿ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ ﴾ (القمـر:١١)بەتایبــەت ئەگەر ئەوەی لێدابەزی بەلگەبوو لەسەر سۆزو بــەزەیی‌و فــەڕ وەك خـاك‌و خـۆڵ بەبێ تەپ‌و تۆزو زیان.

*بــەلأم ئەگــەر لەئاسمانــەوە خــەڵکی تیربــارانکران ئەگــەر هەنــدێك بەلگــەی تێـدابوو ئــەوە دەروازەکـانی نەخۆشـی سەخت‌و گران دەکرێتــەوە بەســەریاندا، ئەگـــەر تیرەکـــان بریندارباـیانـــدەکردو خوێنیــان دەڕژانـد دەســتەلأتدار بەهــەر تیرێك کەسێك دەستگیردەکات، ئەگـەر تیرەکان ئاڕاستەی گوێچکەو چاوکران ئەوە فیتنەو ئاشووبە، ئەگـەر تیرەکـان کەوت بەسەیانداو هـیچ زیـانێکی نـەبوو کۆیانکردەوە ئەوە دەسکەوتە لەلایـەن خوداوەنـدەوە پێیــان گەیــشتوە وەك فەڕوبەرەکەت‌و جۆرەکانی باڵندە.

*نزیکبوونــەوەی ئاســمــان بەلگەیــە لەســەر نزیکبوونــەوەی لەپــەروەردگار بـــــەپێی گوتـــــەی پـــــەروەردگار لەفەرموودەیــەکی قودســیدا" ئــەوەی بــستێك لــێم نزیکبێتــەوە باڵێــك لێــی

نزیکدەبمەوە " ئەمەش بۆ خەڵکی گوێڕایەڵو کرداری باش‌و چاکە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەسێکی پەرێشانی ناچار خوداوەند دوعاکەی قبوڵبکات، چونکە ئاماژەکردن لەکاتی دوعادا بەچاوە روو بەئاسمان.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نزیکبوونەوە لەزاناو ئیمام‌و باوك‌و کوڕو هاوسەرو گەورە هەریەکێك لەسەرووی بێت بەپلەی ڕێزو چاکەو هیمەت لەکاتی بێداریدا.
*رمانی ئاسمان بەسەر زەویدا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تیاچوونی دەستەڵاتدار ئەگەر نەخۆشبێت، هەروەها بەڵگەیە لەسەر چوونی روو بەو زەوییە ئەگەر لەسەفەردا بێت، هەروەها دەگەڕێتەوە بۆ دەستەڵاتداریی خەوبینەرو ئەوەی لەسەرو ئەوەوەن لەسەرۆك‌و باوك‌و مێردو گەورە.
*دەگونجێت رمانی بەسەر زەوییەکی وشك‌و بێ ئاودا یان زەوییەك خەڵکی بەقاچ بیشێلن دوای رمانی‌و سوپاسگوزاری دەربڕن بارانی بەسوودو کەڵکبێت ، عەرەبیش باران بەئاسمان ناودەبات چونکە لەئاسمانەوە دادەبەزێت.
*ئەگەر ئاسمان بکەوێت بەسەر خەوبینەردا یان بەسەر خانەوادەکەیدا بەڵگەیە لەسەر رمانی سەربانی ماڵەکەی بەسەریا ، چونکە خوداوەند

ئاسمانی بەسەربانێکی پارێزراو ناوبردوە، ئەگەر ئەوەی سەربانەکە روخاو کەوت بەسەریا کەسی نزیکی نەخۆشبوو لەحاڵی بێداریدا ئەوە دەمرێت‌و بەپشتا دەخرێتە نێو گۆڕەکەی ئەگەر لەژێر داروبەردی رووخاودا دەرنەهێنرا.
*ئەگەر سەرکەوت بەئاسماناو چوو بەنێویدا گەواهی‌و ڕێزو نزیکی خوداوەند بەدەستدەهێنێت لەگەڵ ناوبانگ‌و شکۆمەندی.
*ئەگەر بینی لەئاسماندایە فەرمانبەچاکەو ڕێگری لەخراپە دەکات.
*هەروەها دەڵێن: ئاسمانی دنیا وەزارەتە، چونکە شوێنی مانگەو مانگیش وەزیرە ، ئاسمانی دووەمیش ئەدەب‌و زانیاری‌و زیرەکی‌و سەرکردایەتییە، چونکە ئاسمانی دووەم بۆ هەسارەی (عەتارد)ە.
*ئەگەر بینی لەئاسمانی سێیەمدایە نیعمەت‌و خۆشحاڵی‌و خشڵ‌و زێرو راخەرو دەوڵەمەندی بەدەستدەهێنێت، چونکە ڕێگەی ئاسمانی سێیەم ڕێگەی(زەهرە)یە.
*ئەگەر خۆی لەئاسمانی چوارەم دییەوە ئەوە موڵك‌و دەستەڵات‌و هەیبەت بەدەستدەهێنێت یاخود دەچێتە خانەی کرداری پادشاو دەستەڵاتدار چونکە خولگەی ئاسمانی چوار هی(خۆرە).

* ئەگەر خۆی لەئاسمانی پێنجەم دییەوە دەستەڵاتو سەرپەرشتی پۆلیسی پێدەدرێ یاخود پیشەیەك کەوا دەدرێتە پاڵ هەسارەی (مەریخ) چونکە خولگەی ئاسمانی پێنج هی (مەریخ)ە.
* ئەگەر خۆی لەئاسمانی شەشدا دییەوە خێری دەستگیر دەبێت لەکڕینو فرۆشتندا ، چونکە خولگەی ئاسمانی شەش هی هەسارەی (موشتەر)ییە.
* ئەگەر خۆی لەئاسمانی حەوتەم دییەوە زەویو زارو کشتوکاڵی دەستگیر دەبێت لەگەڵ پلەوپایە لەسوپادا چونکە خولگەی ئاسمانی حەوتەم هی (زوحەل)ە.
* ئەگەر خاوەنی ئەوخەوە شایستەی ئەو پلەوپایانەبوو لێکدانەوەکەی بۆ سەرۆك یان جێگیر یاخود هاوشێوو هاو ناویەتی.
* ئەگەر خۆی لەسەروو حەوت چینەی ئاسمانەوە بینی ئەوە پلەوپایەی مەزنی دەستگیر دەبێت بەڵام تیادەچێت.
* ئەگەر بینی ئاسمان سەوز هەڵگەڕاوە بەڵگەیە لەسەر زۆری کشتوکاڵ لەوساڵەدا.
* ئەگەر بینی ئاسمان بوە بەئاسن باراندەبارێت.
* ئەگەر بینی لەئاسمانەوە پیسایی دەکات بێباوەڕدەبێت ، ئەگەر ئاسمان شەقیبردو ریش سپییەکی لێهاتە دەرەوە وشکیو بێفەڕی ئەو زەوییەیە.
* ئەگەر لاوێکی لێهاتە دەرەوە دوژمنێکە بەدەردەکەوێتو خراپە دەگەیەنێت بەخەڵکی ئەو شوێنەو دژایەتیو ئاژاوە دروستدەکات لەنێوانیاندا.
* ئەگەر مەڕی لێهاتەدەرەوە دەستکەوتە.
* ئەگەر حوشتری لێهاتەدەرەوە بارانیان بۆدەبارێو لافاو هەڵدەستێ.
* ئەگەر دڕندەیەکی لێهاتدەرەوە بەزوڵمو ستەم تاقیدەکرێتەوە لەلایەن دەستەڵاتدارێکی ستەمکارەوە.
* ئەگەر ئاسمان بوو بەیەك پارچەی یەککگرتوو باران نابارێ بۆیان ، ئەگەر هەڵوەشا باران زۆر دەبارێ.
* ئەگەر بینی ئاسمانی لەکیسچوو کارێکی مەزن ئەنجام دەدات بەڵام بۆی بەدینایەت.
* تەماشاکردنی ئاسمان ڕوانینە بۆ یەکێك لەفەرمانڕەواو دەستەڵاتدارانی دنیا ، ئەگەر تەماشای لای ڕۆژهەڵاتیکرد سەفەرە ، دەگونجێت دەستەڵاتێکی مەزن بەدەستبهێنێت.
* ئەگەر بینی ئاسمانی دزیو لە کوپەیەکدا شاردیەوە، ئەوە قورئانێك دەدزێو دەیدات بەژنێك.
* ئەگەر بینی سەردەکەوێت بەئاسماندا بەبێ ناڕەحەتی ئەوە دەستەڵاتو

نیعمەت بەدەستدەهێنێتو دڵنیادەبێت لەفرۆفێڵی دوژمن.

*ئەگەر بینی بەددانەکانی قەپیکردوە بەئاسماندا بەلاو نەهامەتیەك روودەکاتە نەفسی یاخود کەمو کوڕی لەماڵو ساماندا دروستدەبیو خوازیاری شتێکدەبێت دەستی پێناگات.

*ئەگەر چوە نێو ئاسمان بەلام لێی ناهاتە دەرەوە ئەوە دەمرێت یاخود نزیکدەبێتەوە لەمردن.

*ئەگەر بینی لەئاسماندا خولدەخوات پاشان دادەبەزێ ئەوە فێری زانستی ئەستێرەناسیو زانستی نادیار دەبێتو لەنێو خەڵکیدا باسدەکرێ.

*ئەگەر بینی پاڵیدایەوە پێوەی ئەوە پلەوپایەو سەرکردایەتی بەسەر نەیارو دوژمنانیدا بەدەستدەهێنێت.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: سێکەسم بینی نەمدەناسین ، یەکێکیان بەرزکرایەوە بۆ ئاسمان ، پاشان ئەویتر لەنێوان ئاسمانو زەویدا بەندکرا ، ئەوی دیکەش بەرووداکەوتو کڕنووشی برد (ئیبن سیرین)یش دەڵێت: ئەوەی بینی بەرزکرایەوە بۆ ئاسمان ئەمانەتو ئەسپەردەیە لەنێوان خەڵکیدا هەڵدەگیرێو نامێنێ، ئەوەشی زیندانیو بەندەکرێ لەنێوان ئاسمانو زەویدا سۆزو بەزەییو رەحم دەبچڕێ، ئەوەشی کڕنووشدەبات نیشانەکانی کۆتایی دنیا دادێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەئاسمانەوە دابەزی رووبەزەوی نەخۆشیەکی سەختو توند لێیدەداو مەترسیەکی گەورە رووی تێدەکاتو لەلێواری مردن نزیکدەبێتەوە پاشان قوتاردەبێ.

*ئەگەر بینی دەستی لەئاسماندایە کارێکی مەزنو گەورە دەستپێدەکات بەلام بۆی تەواو ناکرێ.

*ئەگەر بینی بەرزبوەوە هەتا لێی نزیکبوەوە بەبێ ئەوەی بەدەستی بهێنێت ئەوە خاوەن ئاین یاخود دنیایەو پلەوپایەی بەرزی تێدا بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر یەکێك لەمیرو فەرمانڕەوایان تەماشای ئاسمانیکرد بەلای رۆژهەڵاتو رۆژئاوادا دوای ئەوە سەفەردەکات، دەگونجێت دەستەڵاتێکی گەورەش بەدەستبهێنێت.

*ئەگەر بینی ئاسمان ئاوەڵابوو ئەوە خۆشیو شادیو خێرو نیعمەتی دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر بەرێکی سەرکەوت بەرەو ئاسمان ئەوە زەرەرو کەمی روودەکاتە لەشو لارو ماڵوسامانی.

*ئەگەر خۆی لەئاسماندا دییەوەو نەیزانی کەی سەرکەوتوە بۆ ئاسمان ئەوە دەچێتە بەهەشتەوە - پشت بەخودا-.

*ئەگەر بینی بینایەکی هەیە لەئاسماندا لەبینای خەڵکیترو ئەوانەی

زەوی ناچێت ئەوە بەناڕەزایی لەدنیا دەردەچێ.
*ئەگەر بینایەکی دی لەنێوان زەویو ئاسمان ئەگەر لەوەبوو کەوا رقی لەناوەڕۆکی دەبوەوە خراپەیە لەئایندا وەگەرنا ڕێزو شکۆیە لەئاینو دنیادا.
*ئەگەر بینی دەرگایەکی ئاسمانی بۆ ئاوەلاکرا بۆ خۆیو سەرجەم خەڵکی دەرووی خێرە.
*ئەگەر بینی لەئاسمان کەوتەخوارەوە ئەگەر دەستەلاتداربوو ئەوا پۆستی دەستەلاتی لێدەکرێتەوەو کاروباری بۆ بەجێنایەت.
*ئەگەر هەڵۆیەك یا بازێکی بینی فڕی روو بەئاسمانو نەکەوتەخوارەوە خێری دەستگیر دەبێت.
*ئەگەر بینی بەپەتێك لەئاسمانەوە هەڵواسراوە دەستەلاتی لەئایندا دەستدەکەوێ بەئەندازەی دوورکەوتنەوەی لەزەوی.
*ئەگەر بینی پەتەکە بچڕا دەستەلاتەکەی بەسەردەچێت.
*ئەگەر چرایەکی لەئاسمان ببینی دەدرەوشێتەوە کوڕایەوە خۆر دەگیرێ.
*ئەگەر بینی بەدیارچاوی خۆیەوە ئاسمان بینادەکرێ گەواهیو شەهادەی درۆ دەدات بەپێی ئایەتی: ﴿مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ﴾ (الکهف : ٥١).

*ئەگەر بینی لەئاسمانەوە پیسایییدەکات گوناهێکی گەورە ئەنجامدەدات، ئەگەر سەری دانەواندبوو لەکاتی کەوتنیدا بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.
*دەگونجێت ئاگاداریش بێت بۆئەوەی کەوتوەتە نێو گوناهوتاوانو، بەڵگەبێت لەسەر بەشێوی نەخۆش دوای پەشوودانیو پەشیمانبوونەوەی تەوبەکارو گەڕانەوەی یان بەرزبوونەوەی کەسانی نزمو سووك بەسەرکەسانی بەرزو بالا لەخانەوادەی خۆی.
*ئەگەر بینی ئاسمان روناکی لێهاتە دەرەوە بەڵگەیە لەسەر رێنومایی خەڵکی ئەو شوێنە، ئەگەر تاریکایی لێهاتەدەرەوە بەڵگەیە لەسەر وێڵیو سەرگەردانیان.
*ئەگەر قامچییەکی بینی لەئاسمان هاتە خوارەوە خەڵکی تووشی بەلاو نەهامەتی دەبن بەهۆی ئەو گوناهانەوە کەئەنجامیانداوە.
*بینینی ئاسمانەکان بەڵگەیە لەسەردەرخستنی راستی بۆ خاوەن هیمەتی بەرزو گرنگیدان بەکاروباری پاشەڕۆژ.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر سەفەر بۆ شارەگەورەکانو بازرگانیکردن بەشتومەکی دەگمەنو سوودهێنەرەوە لەدەریاو رووبارەکاندا.

*دەگونجێت ڕۆچوون بەنێو ئاسمانداو بڕینی بەلگەبێت لەسەر خراپی بیروباوەڕو درۆکردن یاخود حەقبێژی.
*بینینی ئاسمان بەلگەیە لەسەر:
+شارو قەلا.
+مالّو لانەو هاوسەرو کوڕو دایكو مامۆستا.
+ئەو شوێنانەی خوازیاری سوودەلێوەیو دەترسێت لەمەترسیەکانی.
+سوێند بۆ یەکێك لەخەودا ببینێ بەپێی ئایەتی: ﴿والسَمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ﴾ (الذاريات: ٧)هەروەها ئایەتی: ﴿والسَمَاءِ والطَارِقِ﴾ (الطارق: ١).
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر ساختمانو بینایەکی سەیر.
*دەگونجێت دەرکەوتنی ئاسمان بەلگەبێت لەسەر هەولّدان لەرزقو ڕۆزیداو ئاسانکردنی ئەوەی خوازیاریەتیو بەجێهێنانی بەلێنو پەیمان.
*دەگونجێت ئاسمان بەلگەبێت لەسەر دەریاو دروستکراوانی پەروەردگار.
*بینینی ئاسمان بۆ کشتیاران بەلگەیە لەسەر کشتوکالّو بەروبووم.
*ئاسمان بەلگەیە لەسەر ئەوەی بەسەرەوەیە لەکلاوو خونەوو..

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر مەرگ بۆ یەکێك لەئاسمان بێتەخوارەوە ئەگەر پیایدا هەلّزنا.
*هەروەها بەلگەیە لەسەر بەرزیو بلّندی.
*ئەگەر ئاسمانی بینی شەقیبرد بەلگەیە لەسەر بیدعەو وێلّیو سەرگەردانی.
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر (حەج)و دابەزین لەئاسمانەوە بۆ سەرزەوی بەلگەبێت لەسەر ئاشتەوایی لەگەلّ دژومناندا.
*ئەوەی لەئاسمانەوە دادەبەزێ بەخێردادەنرێ وەك نانو جۆو هەنگوینو ڕۆنو خەبینەر خێری پێدەگاتو رزقو ڕۆزییەکی باش بەدەستدەهێنێت ئەوەشی مارو دوپشكو شتەخراپەکانی بۆ دابەزێ ئەوە خەمو پەژارەو بەلاو نەهامەتی ڕوو دەکاتە نەفسی لەگەلّ بەلاو نەهامەتی ماددی.
*ئەگەر ئاسمان ئەو شتانەی دەرخست کەوا خێرداره ئەوه بەلگەیە لەسەر گرانی نرخو لەدەستدانی کەسانی سالّحو باشو مەرگی تێکۆشەران ، ئەگەر شتی خراپیدەرکرد ئەوە بەلگەیە لەسەر تیلچوونی بێباوەڕان یاخود کۆتلیی هلتنی زولّمو ستەم.

*دەگونجێت چوونە نێو ئاسمان لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر چوونە نێو کۆشکی گەورە پیاوو ناودارانو ئەگەر شتێکی لێوەرگرت بەڵگەیە لەسەر سیخوڕیو خۆداگرتن ، بەسەرپێچییەوە چوە نێوی دەمرێت ، ئەگەر بێباوەڕبوو ئەوە ڕێنومایی دەکرێت، ئەگەر داواکارییەکی لەسەربوو لەشوێنێك وندەبێت کەوا کەس پێی ناگات، ئەگەر نەخۆشیشبوو کۆچی دوایی دەکات یاخود دەگونجێت سەفەربکات بۆ شوێنێکی دوور.

*ئەگەر خزمەتگوزارانی دیاریدەکرد خزمەتی دەستەلاتداران دەکاتو زاڵدەبێت بەسەریانا.

*دەگونجێت ئاسمان بەڵگەبێت لەسەر زیندانو دەرهاتن لێوەی بەڵگەبێت لەسەر بەرزی ئیرادەو هیمەت.

ئاسن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: خوای گەورە دەربارەی ئاسن دەفەرموێت: ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ (الحديد : ٢٥) ئاسن ماڵو هێزو شکۆمەندییە ؛ خواردنی ئاسن لەگەڵ ناندا چاودێریو ئارامگرتنە لەپێناوی بژێویدا، زمان هێنانو بردنە بەغەیبەتو باسکردن، هەروەها ئاسن سەرکەوتنو زەفەر پێبردنە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (جەعفەری صادق) (ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: لەخەودابینیم وەك ئەوەی پەروەردگارم، ئاسنم پێبدات لەگەڵیا سرکەی دەرخواردام، ئەویش پێی وت: تۆ کوڕەکەت فێری پیشەکەی (داود) (سەلامی خوای لێبێت) دەکەیت.

(نابلسی)دەڵێت: ئاسن لەخەودا ماڵو هێزە بۆ یەکێك ببینێ لەدەستیدایەو شکۆمەندییە دوای لاوازی ئەگەر بیگرێت بەدەستەوە یان تەماشای بکات.

*ئەگەربینی ئاسن دەخوات سەرکەوتوودەبێت بەچەشنو شێوەی خۆی.

*ئەگەر ئاسنی لەگەڵ ناندا دەخوارد چاودێری دەکاتو ئارام دەگرێت بەهۆی سەختی بژێویو ڕزقو ڕۆزییەوە، ئەگەر بەددانەکانی گازی لێگرت باسکردنو غەیبەتو زینایە.

*ئەگەربینی ئاسنێکی زۆر لەگەڵ قوڕقوشمو زێڕ بەدەست دەهێنێت خێروخۆشی ژیانی دنیای دەستدەکەوێت لەگەڵ هێزو دەستەلا بەسەر ئەو ژنەدا کەدەیەوێت.

*ئەگەربینی ئاسنو مس لەبۆتەو قاڵب دەدات ئەوە کاروکردارێك ئەنجام دەدات تواناو دەستەلاتی بەسەریا دەشکێ.

*ئەگەر بینی ئاسن دەتوێنێتەوە دەکەوێتە بەر زوبانی خەڵکیو غەیبەتو باسیدەکەن.

*ئەوەی لەئاسن دروستدەکرێت سوودو قازانجو هێزە بۆ مرۆڤ لەپاچو

شتێتری بەسوود بۆ مرۆڤ، ئەوەی چاکە یان خراپەی تێدابێت ئەوا دەگەڕێتەوە بۆ لێکدانەوەو راڤەکردنی.
*ئەگەر لەخەودا ببینێت بوە بەخاوەنی ئاسن رزق و رۆزی بەماندوێتی دەستدەکەوێت.
ئاسنگەر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئاسنگەر فەرمانڕەواو پادشایەکی بەسام و هەیبەتە بەئەندازەی هێزو لێزانین و شارەزایی لەکاروبارەکانیدا.
*بەلگەیە لەسەر پێویستی بوونی خەڵکی پێی گەرچی دەزگای ئاسنگەریش لەژێر دەستدایە.
*دەزگای ئاسنگەریی پادشاو فەرمانڕەوایەو ئاسنیش سەرو هێزێتی.
*ئەگەربینی بوە بەئاسنگەو لەئاسن ئەوەی دەیەوێت دروستیدەکات موڵك و دەستەڵاتی مەزن بەدەستدەهێنێت بەپێی چیرۆکی (داود) - سەلامی خوای لێبێت - ﴿ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ ﴾.
*دەگونجێت ئاسنگەر بەلگەبێت لەسەر هاوەڵایەتی سەربازان بۆجەنگ، چونکە ئاگر جەنگەو چەکەکەشی لەئاسن دروستکراوە.
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر پیاوخراپ کەوا رەفتارو کرداری دۆزەخیەکان ئەنجام دەدات، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) هاوڕێی خراپی بەئاسنگەر ناوزەدکردوەو ئەگەر مەردوم نەسووتێنێ بەئاگر پریشکی ئاگرەکەی بەردەکەوێ.

*ئەگەر لەخەودا گوترا: فلانەکەس پارەیداوە بە ئاسنگەر یان کاروبارەکانی دەباتە بەردەستی لەگەڵ پیاوێکدا دادەنیشێت کەواهیچ خێرێکی تێدا نییە.
*ئەگەربینی بوە بەئاسنگەر ئەوە لەسەر ئەو باروتەرزە پێدەگات.
(نابلسی)دەڵێت: ئاسنگەر فریشتەی روحکێشانە، ئاسنیش هێزو رەقی و زبرییەتی بەپێی ئایەتی: ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾(الحديد:٢٥). سوودیش شتومەك و قاپ و قاچاغە کەوا مرۆڤ سوودی لێوەردەگرێت، سزاش نەرمبوونی ئاسنە لەدەستداو دروستکردنی ئەوەی دەیەوێت لەپاچ و شمشێرو چەقۆو شتیتر.
*ئەگەربینی بوە بەئاسنگەرو ئاسنی بۆ نەرمبوەو ئامرازو ئامێری لێدروستدەکات ئەگەر لەوانەبوو کەوا شایستەی دەستەڵاتبوو دەستەڵات و فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت و بەشان و باڵی باوباپیریدا هەڵدەدەن.
*ئاسنگەری نادیار فەرمانڕەوایەکی مەزنە یان دەبێت بەخاوەنی شتێك بەئەندازەی هێزو توانا شکانی بەسەر ئاسندا.
*بینینی ئاسن بەلگەیەلەسەر:
+غەم و پەژارەو نەهێشتنی هەڵس وکەوت بەشتێکەوە.

+ئاسانبوونی کارو باری قورس.
+ئەوەی بەئاگر دەژی وەك چێشتلێنەرو نانەواو هاوچەشنەکانیان.
*ئەوەی بچێتە ژوورەوە بۆلای ئاسنگەرێك و لای دابنیشێت ئەگەر نەخۆش یامردووبێت دەچێت بەرەو ئاگر بەتایبەت ئەگەر رووی رەشبوو بەرەو زیندان بەڕێکرا.
ئاش: (نابلسی) دەڵێت: ئەو ئاشەی دانەوێڵەی تێدا دەهاڕدرێت بەڵگەیە لەسەر:
+لانەی زانیاری کەوا حەق و ناحەقی تێدا جیادەکرێتەوە.
+لانەی داد.
+رزق و رۆزی.
+هاوسەر.
+فەم و پەژارەو سینە تەنگی و سەر شکان.
+ئاودێر.
*ئەگەر ئەو ئاشە مرۆڤی دەهاڕیی بەڵگەیە لەسەر فیتنەو بەهەدەرچوونی دوژ.
*ئەگەر لەخەودا شتێکی هاڕی کەفەدەخورا بەڵگەیە لەسەر نەبوونی و نرخگرانی.
*ئەگەر ئاردەکەی زۆربوو گەنجینەکانی پڕکرد بەڵگەیە لەسەر رزق و رۆزی و نەفس و نماو بڵاوبوونەوەی چارەسەر لەنەخۆشی.
*ئاشی تووترك و قەوزەو تەرمۆس و خەنەو هاوچەشنەکانی بەڵگەیە لەسەر پاکبوونەوەو رەوانەوەی نەخۆشی و بەسەرچوونی غەم و پەژارەو قەرزدانەوە.
*بەڵگەیە لەسەر بژێوی خاوەن و فرۆشگاکەی ووشەوەی لای ئەودەکرێ یان هەرکەسێك خزمەتی بکات و خواردنی بۆ دروستبکات و هاوسەرگیری لەگەڵ ئەنجام بدات.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر بەهۆی خوولانەوەو گەڕانی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی و جەنگ بەهۆی خراپی و نادیاریلەوە، چونکە بوێژو عەرەبەکان بەوە گوزارشتی لێدەکەن.
*ئەگەر ئاشێك بکرێ ژندەهێنێ بەمەرجێ رەبەق بێت، یان کچەکەی دەدات بەشوو یان ژن بۆ کوڕەکەی دەهێنێت یاخود خزمەتکارێك دەگرێ یا سەفەردەکات ئەگەر لەوانەبێت کەسەفەردەکەن.
*ئەگەر هەژاربوو سوودی لێوەرئەگرێ چونکە ئاش بۆیەکێك پێویستە شتیکی هەبێت بیەوێ بیهاڕێت.
*ئەگەر ئاشی دانا هەتا خەڵکی ورد بکات لەسەر ئاوودەریا فرۆشگاو دوکانێك دەکاتەوە ، ئەگەر فرۆشگاو دوکانی نەبێت و رزق و رۆزی لێپەیدادەکات، یاخود بۆ خەڵکی رادەمبێت بەیارمەتی دەستەلاتدارو مەی سوودو قازانجیان پێدەگەیەنێ.

*بۆئەوەی کاری هارینو وردکردن بەدەستاڕ ئەنجامدەدات هاوسەردەگریٚ یان جووتدەبێت، چونکە ئەو دووبەردە وەك هەردوو هاوسەر وایەو چەقەکەی ئامرازی پیاوەو پارێزگارییە، ئەگەر چەقدارنەبوو جوتبوونەکە حەرامدەبیٚو دەگونجێت دووژنکاری سێکسی لەگەڵ یەکدا بکەن، ئەگەر هیچکام لەوانە نەبوو دەگونجێت هەوڵبدات لەنێوان دووهاوسەر یان دوو شەریکدا یاخود سەفەر بکات لەپێناوی پەیداکردنی بژێویدا.

*ئاشی گەورە ئەگەر لەناوەڕاستی شاردا بینرا یان لەنێو مزگەوتەکانداو ئەو ولاتە ولاتی شەڕبوو شەڕی تیا بەرپادەبێت بەتایبەت ئەگەر ئاگرو بەردی هاڕی.

*هەندێکدەڵێن: ئاش لەسەر ئاو پیاوێکە لەسەر دەستی ئەودا ماڵو دارایی زۆر دێت بۆ بەجێهێنانی کاروباری ئەوەی رووی تێدەکات.

*ئەگەر ئاشێکی بینی دەسووڕێتەوە بەئەندازەی هاڕاوەکەی خێری پێدەگات.

*دەگونجێت ئاش ئەگەر بگەڕیٚو بسووڕێتەوە سەفەربێت، ئەگەر بەبیٚ گەنم سووڕایەوە هیلاکیو ماندبوونە.

*ئەگەر ئاش بەلاریی سووڕایەوە ئەوە خواردن گراندەبێت.

*دەستاڕ دووپیاوی شەریکی دڵڕەقن کەسێکیان بۆ پەیدا نابێت چاکیان بکاتەوە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك ئاشێکی بینی دەگەڕاو دەسووڕایەوە بەبیٚ ئاو ، ئەم خەوەی بۆ راڤەکارێك گێڕایەوە ئەویش وتی: چارەنووسو ئەجەلت نزیکە.

*ئاشی با شەڕو ئاژاوەو نەمانە.

*شکانی ئاش لەلێکدانەوەدا جیاوازی هەیە لەبارەیەوەو هەندێکدەڵێن: قوتاربوونی خاوەنەکەیەتی لەغەمو پەژارە یان بەڵگەیە لەسەر مەرگی خاوەنەکەی.

*ئەگەر بینی ئاشێکی هەیەو کاردەکات خێری دەستگیردەبێت لەرەنجو ماندوبوونی کەسێکیترەوە.

*ئاش بەڵگەیە لەسەر جەنگ بەپێی گوتەی عەرەب کەدەڵێن: ئاشی جەنگ...

(نابلسی) دەڵێت: ئاش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەرووکردنەوە لەخەوبینەر یان دەوڵەمەندبوون دوای هەژاریو نەداری.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ژن بۆ کەسێکی رەبەنو خزمەتکار.

*بینینی ئاشێك کەدەسووڕێتەوە بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو سەرکەوتنو ناکۆکی، ئەگەر نانو گۆشتو هەنگوینی هاڕی بەڵگەیە لەسەر خراپی خاوەنەکەیو رووپاماییو بەدییان.

*ئەگەر گەنمی تیاهاڕی یاخود جۆ یا هەر شتێکی بەسوود بەلگەیە لەسەر ئاسانکردنی کارو بارەکانیان و رزق و رۆزیو چاکبوونەوەیان لەنەخۆشیو نوێکردنەوەی ئەوەی هەڵدەستێ بەپاراستنی بەرژەوەندیان.
*ئەگەر بینی ئاشێکی هەیە دەسووڕێتەوە بەدۆلاب ئەوە رزق و رۆزییەکی بێشومارە بۆ یەکێك ببینێ.
*ئەگەر ئاشێکی بینی دەسووڕێتەوە بەبێ هاڕین سەفەرە.
*ئەگەر ئاش بەبێ هۆ سووڕایەوە نزیکبوونەوەی ئەجەل و چارەنووسی خەوبینەرە.
*دەستاڕ هەردوو پیاوی شەریکی خراپو بەدی یەکدین.
*ئەگەر لەناڕەحەتیدابوو قوتاردەبێ.
*ئەگەر بینی ئاشێکی هەیە خواردن دەهاڕێ بەئاوێکی لەبەر رۆیشتوو یان بەبێ ئاو بژێوی لەماندبوونی کەسێکیترەوەیەو ئەندازەو هێزی ئەو بژێوییە بەئەندازەی هێزی ئاشەکەو سووڕانەوەیەتی لەگەڵ باشی شوێنەکەی.
*ئەگەر بینی بەردی ئاشەکە شکا ئەوە خاوەنی ئاشەکە دەمرێت ، ئەگەر بینی ئاشەکە لەکاردایە ترس و بیم رووی تێدەکات.
*ئاش بەلگەیە لەسەر ترس و بیم.
*ئەگەر ئاشێك بکرێ هاوسەردەگرێ ، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ یان کچەکەی دەدات بەشوو یاخود ژن بۆ کوڕەکەی دەهێنێت ، یاخود خزمەتکار بەکرێدەگرێ یان سەفەردەکات ئەگەر سەفەر کاربێت.
*هاڕینی زافەران بەلگەیە لەسەر خۆشیو شادیو باشی حاڵوبارو گوتەو نەوازشی باش.
*ئەگەر ئاش بەلگەبێت لەسەر ژن و پیاو ئەوە بەلگەیەلەسەر دلئارامیو ویقار.
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر نەخۆشکەوتن بەنەخۆشی زەردوویی.
*ئاشی ئاوو با منداڵی فەرمانڕەوا یان جێگرەکانیەتی.
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر ئاسانکردنی کاروبارو کەشتی بەرێکەوتن و بارینی باران.
*دەستاڕ بەلگەیەلەسەر:
+پشوو.
+دەرووی خێر.
+شەڕوئاژاوەو ژن و کچ.
+رزق و بژێوی.
*ئەگەر هەموو پێداویستیەکانی تەواوبوو بەلگەیە لەسەر بەدەستهێنانی کاروبارو سەفەر بەخێرایی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ژنی زۆرخۆری شەڕەنگێز کەوا سەرسامە بەخۆی.

ئاشتبوونەوە (ئاشتەوایی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئاشتەوایی بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی خێروچاکە بەپێی ئایەتی: ﴿والصلح خير﴾ بانگەشەکردن بۆ ئاشتی بانگەشەیە بۆ چاکیو ڕێنومایی، ڕێگرتن لەئاشتی بەڵگەیە لەسەرنەوەی هاوەڵەکەی ڕێگری خێرە.

*ئاشتبوونەوە بەڵگەیە لەسەر سەلامەتی چونکە یەکێك لەماناکانی ئاشتییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەپەرەکانییە، ئەگەربینی لەگەڵ نەیارەکەی ئاشتبووەوە ئەوا ناکۆکی لەگەڵ بەرپا دەکات.

*ئەگەربینی دوو پیاو یەکێکیان سەد درهەمی لای ئەوی تریانەو قسەی زار قسەیکرد بەرانبەر خاوەنی پارەکە قەرزار دڵنەرمو بەسۆز دەبێتو خێرو چاکە بەدەست دەهێنێ بەپێی ئایەتی: ﴿والصلح خير﴾ (النساء:١٢٨).

*ئەگەربینی پیاوێکی بەناوبانگ یاخود پیاوێکی ناسیار بانگدەکات بۆ ئاشتەوایی بەبێ قەرزدانەوە ئەوە بانگیدەکات بۆ ڕێنومایی.

*ئەگەر ئاشتەوایی لەسەر کوشتنی کەسێك یاخود خواردنەوەی مەیبوو بەڵگەیە لەسەر خراپیو دژایەتی نێوان خەڵکی.

*ئەگەربینی نەیارێك بانگدەکات بۆ ئاشتەوایی بەبێئەوەی قەرزەکەی بداتەوە وێڵو سەرگەردانێك بانگدەکات بۆ ڕێنومایی.

*بەستنی ئاشتەوایی لەگەڵ نەیاردا لەسەر نیوەی ماڵ بەدەستهێنانی خێرەو ئاشتبوونەوەی دوو لایەنی ناکۆك لەجەنگدا بەڵگەی دڵنیاییە لەترسو بیمو گەڕانی ڕزقو ڕۆزییە یاخود قورسیو گرانی دەستنیشانکردن یا هاوسەرگیری یا شەریکایەتی یان ڕێککەوتن لەسەر کڕینو فرۆشتن، ئەگەر دوولایەنی جیاواز ڕێککەوتن لەسەر ئاشتەوایی ئەوا بەڵگەی دەرکەوتنو سەرهەڵدانی فتنەو بیدعەیە.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر دڵنیاییو ترسو بیم پشوودانە دوای ماندووبوونو چاکبوونەوەی نەخۆشەو بواردانی ئەجەلو چارەنووسە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو ڕزقو ڕۆزیو بژێوی گەڕانو هاوسەرداریو ڕووکردنە بیناسازیو نوێژو کاری چاکە.

ئاشەوان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: فرۆشەری گەنمو جۆ وەك ئاشەوان وایە پیاوێکە سەرقاڵە بەخۆیو دنیاوە. ئەگەر پیاوێکی ئاشەوانی بینی ئەوە باپیرەی ئەوپیاوەیە.

*خەوەکەی بەڵگەیە لەسەرئەوەی رزق و رۆزیەکەی لەلای هاوڕێکەیەوە بۆ دێت.

*ئەگەر لاوێکی بینی ئاشەوانبوو ئەوا رزق و رۆزی بەیارمەتی دوژمنەکەی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی بوە بەئاشەوان و خواردنەکەی دەهاڕێ بەئەندازەی خۆی خۆی بژێویەکەی بەئەندازەی پێویستی خۆیەتی ، ئەگەر لەسەرو پێداویستی خۆیەوە خواردنی هاڕی بژێویەکەی بەو چەشنەیە.

*ئەگەر بینی بوە بەئاشەوان بژێوی بۆ خۆی و خانەوادەکەی پەیدادەکات.

(نابلسی) دەڵێت: ئاشەوان پیاوێکە خەڵکی هاندەدات لەسەر بژێوی.

*بینینی ئاشەوان بەڵگەیە لەسەر غەم و پەژارەو خەرجی و سوودی ئەوبەرپرسەی کاری قورس وگران لەسەردەستی بەجێدێت.

*بینینی هاڕینی زافەران بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی و بلاوکردنەوەی نهێنی، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:

+کاری شادی و خۆشی هێنەر.

+خوێندنی زانیاری و دووبارەکردنەوەی.

*ئەگەر ژنێك بینی زافەران دەهاڕێ ئەوە کاری سێکسی لەگەڵ ژنێکی وەك خۆیدادەکات.

*هاڕینی گەنم بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەم و پەژارەو داهاتنی دەروو و هاڕینی توتڕکیش بەوچەشنەیە.

ئاگاداربوون ـ زانین: (نابلسی) دەڵێت: ئاگاداربوونی مرۆڤ لەخەودا بەرووداوێکی نهێنی و نادیار بەڵگەیە لەسەر زانستێکی نادیار یان پیشەیەکی بەرێزو سوودمەند، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاگاداربوون و شارەزایی لەنهێنیەك لەنهێنیەکانی پەروەردگار کەوا لەگەنجینە یاخود کانزایەکدا خۆی ببینێتەوە.

ئاگاداری (وریایی): (نابلسی)دەڵێت: ئاگاداری لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دووڕوویی و لادان لەحەق و راستی یان لەبیرچوونەوەی قورئان یاخود بەشێك لەقورئان.

ئاگر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئاگر بەڵگەیە لەسەر دەستەلات لەگەڵ سوودو زیانی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دۆزەخ و سزای خوایی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گوناهو تاوان و حەرام و ئەوەی دەبێتە هۆی ئەوەی لێی نزیکببێتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێنومایی و ئیسلام و زانیاری و قورئان لەبەرئەوەی بەهۆیەوە رێنومایی دەکرێت لەتاریکاییداو خوداوەند

لەبارەی (موسی)ەوە دەفەرموێت: ﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى﴾(طه:١٠).
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رزق و ڕۆنی و سوود و قازانجی دەوڵەمەندی چونکە بەهۆیەوە چێشتی بژێوی موسافیرو جێنشینی سیارەی دەکرێت هەروەک پەروەردگار دەفەرموێت: ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ (الواقعة: ٧٣).
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جنۆکە چونکە لەئاگر دروستکراون.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شمشێرو فتنە ئەگەر دەنگو ناڵەو دوکەڵی هەبوو.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سزای دەستەلاتدار چونکە سزای خواییەو دەستەلاتداری هەردوو دنیایە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشیو ئاوڵەو رشانەوە ، ئەگەر بڵێسەی هەبوو لەگەڵ دوکەڵدا ئەوە فتنەو چەوسانەوە لەو شوێنەدا بلاودەبێتەوە بەتایبەت ئەگەر لەشوێنی دەوڵەمەندەکانبوو زیانێکە دەستەلاتدار دەیدات بەسەر خەڵکیدا.
*ئەگەر پشکۆبوو نەخۆشیو ئاوڵەو بەلاو پەتایە بەتایبەت ئەگەر هەموو خەڵکی گرتەوە.
*ئەگەر ئاگر دابەزییە سەرکێڵگەو شوێنی کشتوکاڵو روەک ئەوە گڕەیە روەک دەسوتێنێ یان کوللەیە.

*ئەگەر ئاگرێکی لەرێگەیەکی هاتوچۆدا کردەوە هەتا خەڵکی بەرچاو رۆشن بن زانیاریو رێنومایییە بلاویدەکاتەوە، ئەگەر شایستەبێت، وەگەرنا دەستەلاتو هاوەلایەتیو سوودە خەڵکی وەریدەگرن.
*ئەگەر ئاگرەکە لەسەر رێگەنەبوو یان هەر کەسێك بەلایدا دەرۆیی دەیسووتاند یاخود بڵێسەی بەردەکەوت یان دوکەڵەکەی دەچوو بەسەریا ئەوە بیدعەیەکە دروستیدەکات یاخود دەستەلاتدارێکی ستەمکارە، بەلام ئەگەر ئاگرێکی مەزنبوو لەئاگری دنیا نەدەچوو بۆیە داگیرسابوو هەتا زۆرترین دوژمنانی تێفرێ بدات ئەوانیش بیانەوێت زیانی پێبگەیەنن ئەوە زاڵدەبێت بەسەریانداو خۆئەگەر خستیانە نێوی وەك (ئیبراهیم) ـ سەلامی خوای لێبێت ـ قوتاردەبێ، سەرجەم ئەوانەی ئەوکارەیان لەگەڵ ئەنجامدا دوژمنەکانی بوون یاخود ئەوەی کارەکەی لەگەڵ ئەنجامدا پیاو چاکێکبوو.
*ئەگەربینی هەرەشەی لێدەکات یاخود ئەوانەی ئاگرەکەیان هەلگیرساند هەرەشەیان لێکرد بالەخوا بترسێو دەستبەرداری ئەوکارانەبێت کەلەسەریەتی چونکە ئەو خەونە وەك ئاگادارییەك وایە.

*ئەگەر تەنوورو فرنی بینی لەگەڵ ئەو شوێنانەی ئاگری تێدا دەکرێتەوە سوودو قازانجو دەوڵەمەندییە بەدەستی دەهێنێت بەتایبەت ئەگەر بژێوی لەسەر ئاگربوو.

*ئەگەربینی ئاگرێکە دامرکاوەتەوە یان کوژاوەتەوەو بوە بەخۆڵەمێش یان ئاو کوژاندویەتیەوە هەژاردەکەوێتو لەکاروپیشەکەی دەوەستێ، ئەگەر کەسێك دایگیرساند کەوا بژێوی لەسەر ئاگرنەبوو بەلاَم بۆ گەرمکردنەوەی خواردن یان چێشتلێنان دایگیرساند ئەوا ماڵو سامان بەخزمەتکاری دەستەلاَت دەستدەکەوێ یاخود بەدەستەلاَتو یارمەتیان ، وەگەرنا قسەی شەڕوئاژاوەوخراپەیە.

*ئەگەربینی ئاگر بەربوو لەخواردن یان زەیت یاخود لەشتێکی فرۆشراو ئەوە گراندەبێتو دەگونجێت دەستەلاَتدار داوای بکاتو خەڵکی ماڵو سامانەکەی ببەن.

*ئەگەر ئاگری خوارد ئەوە ماڵێکی حەرامو رزقو رۆزییەکی پیسو گەندەڵە، دەگونجێت ماڵی هەتیوبێت هەروەك لەقورئاندا باسکراوە.

*ئەگەر ئاگری لەکوپەیەکدا بینی دەدوێت یان لەمەرکانەیەکدا یاخود لەدەفرێکدا ئەوەی دەدرێتە پاڵ ئەو دەفرە تووشی پەرکەمدەبێ بەهۆی دەست لێوەشانی جنۆکەوە دواتر زوبانی دێتەگۆ.

*هەندێکدەڵێن: ئاگر جەنگە، ئەگەر گڕوبڵێسەو دەنگی هەبێت، ئەگەر ئەو شوێنەی لێی بینرا شوێنی جەنگ نەبوو رشانەوەو ئاوڵە یان مردن لەوشوێنە دەکەوێتەوە.

*(ئەبوعەمری نەخعی) بەپێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ: ئاگرێکم بینی کەوتەوەو بوو بەرێگری نێوان منو کوڕەکەم. هەروەها ئاگرەکە پێی دەگوتم: بلێسە بلێسە ، چاوساغو کوێر، ئانم بدەنێ هەمووتان تیادەبەم ماڵو منداڵو سامانتان دەبەم. پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی: "ئەوە فیتنەو ئاشووبێکە لەکۆتایی دنیادا دەکەوێتەوەو خەڵکی پێشەوای خۆیان دەکوژن پاشان دەمەقاڵە دەکەن بەدوای یەکدا ئنجا پەنجەکانی لەیەك دوورخستەوەو فەرمووی: خراپەکار وادەزانێ چاکیکردوەو خوێنی باوەڕداران لای حەلاَلتر دەبێ لەخواردنەوەی ئاو.

*ئەگەر ئاگرێکی کردەوە هەتا خۆی پێگەرم بکاتەوە کارێك دەکات هەژاری پێچارەسەربکات، چونکە سەرما هەژارییە.

*لە(ئیبن سیرین)یان پرسی دەربارەی ئەو پیاوەی بەسەری پەنجەیەوە چرایەك ببینێ، ئەویش وتی: ئەوپیاوە کوێر دەبێو هەندێك لەکوڕەکانی دەستی دەگرن.

*ئەگەر ئاگری داگیرساند هەتا گۆشتی پێ ببرژێنێ بابەتێك دەوروژێنێ کەوا غەیبەتی خەڵکی تێدایە. ئەگەر لەگۆشتە برژاوەکەی بەدەستهێنا رزق و رۆزییەکی کەمی بەدەستهێناوە لەگەڵ غەم و پەژارەدا.
*ئەگەر ئاگری داگیرساند هەتا مەنجەڵێکی پێگەرم بکات و خواردنی پێ لێبنێ کارێك ئەنجام دەدات سوودی بژێوی پەیداکاری تێدایە، ئەگەر لەنێو مەنجەڵەکەدا خواردن نەبوو لەپیاوێك دەوروژێ و بەقسە پەلاماری دەدات و ناچاریدەکات لەسەر کارێك.
*ئەو ئاگرەی دەکەوێتەوە لەش و لار و جل وبەرگ دەسووتێنێ زیان و بەلاو نەهامەتییە رووی تێدەکات.
*ئەگەر پزیسکێ ئاگری وەرگرت ماڵ و سامانێکی حەرام لەدەستەلاتدارەوە بەدەست دەهێنێ ، ئەگەر بڵسەی ئاگر لێیدا خەڵکی باس و غەیبەتیانکردووە.
*داخکردن بەئاگر بریندارکردنەوە بەگوفتاری خراپ، بڵێسە قسەو وشەی خراپە، ئەگەر بڵێسەپەڕی بەسەریا گوێبیستی قسەو گوفتارێکدەبێ کەوا رقی لێدەبێتەوە.
*ئەگەر مەشخەڵێك ئاگری بەدەستی خۆیەوە بینی بوارێکی فراوانی لەلایەن دەستەلاتدارەوە دەستگیردەبێت. ئەگەر لەنێو خەڵکیدا دایگیرساند دژایەتی و ئاژاوە دەخاتەوە لەنێوانیانداو تووشی خراپەیاندەکات.
*ئەگەر بازرگانێك ئاگری بینی لەبازاڕو فرۆشگاکەی دەکەوێتەوە ئەوە دووڕوویی و بازرگانیەتی، وەگەرنا ئەوەی بەدەستی دەهێنێت حەرامە.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا مژدەو ئاگاداری و جەنگ و سزاو دەستەلات و زیندانی و زەرەرو گوناهو فەرپیتە.
*ئەگەر ئاگرێکی بینی گڕوبڵێسەی هەبوو داری دەسووتاندو گڤەو ناڵەی هەبوو فتنەیە زانای تێدا لەناودەچێ بەئەندازەی ئاگرەکە.
*ئەگەر ئاگرێکی لەدڵی خۆیدا بینی ئەوە خۆشەویستیەکی زاڵە بۆیەکێك لەخۆشەویستەکەی دوورکەوتبێتەوە.
*ئەگەر دووئاگری بینی و هەریەکێکیان رووبەویتر دەچوو دوو سەربازی دژ بەیەکن، کامیان داری زۆرتربێ ئەوا هێزو توانای زیاترە ئەوەشی رەشەباکەی لەگەڵدابێ سەرکەوتن بۆ ئەوەیانە. ئەوەشی رەش و تاریکتربێ کەس وکارو خانەوادەکەی مەبەستیان پتر پیس و گەندەڵە، خۆ ئەگەر لەرەنگا وەك یەك وابوون و هیچیان نەسووتاند ئەوە دوو فتنەن لەشوێنێکدا دەکەونەوەو ئەوەیان کەئاو لێوەی نزیکترە پتر درە ، ئەوەی ئاوی دەکرێ بەسەرا تیادەچێت ، بەهەمان شێوە ئەگەر بارانباری بەسەر هەر یەکێکیاندتا هەر بەوچەشنەیە.

*هەرکات ئاگرەکە دوکەڵی لەگەڵدابێت ئەوا سزاو زەرەری زیاترە.
*ئەگەر ئاگرێکی لەشەوێکی تاریکدا هەڵگیرساند هەتا خەڵکی ڕێ بەدەربکەن زانیاری بەدەستدەهێنێ و ڕێنموویی خەڵکی پێدەکات ، ئەگەر لەسەرەڕێ ئاگری کردەوەو بەبێ بوونی تاریکایی بیدعەو لەخشتەبردنە.
*هەروەها دەڵێن: ئاگر لەرۆژدا بەڵگەی جەنگو فتنەیەو لەشەویشدا بەڵگەی تەبایی و خۆشییە.
*ئەگەربینی ئاگر دەپەرستێ حەز لەجەنگ دەکاتو دەگونجێت گوێڕایەڵی شەیتان بکات لەسەرپێچیدا.
*ئەگەربینی فەرمانی پێکرا روو بەدۆزەخ بەند دەکرێ.
*ئەگەر چوە نێو ئاگرو هاتە دەرەوە دەچێتە بەهەشت.
*ئەگەربینی ئاگری فرۆشت یان بەهەشتی کڕی حەمامێك دەفرۆشێ، دەگونجێت ئەوە بگەڕێتەوە بۆ کرداری دونیایی لەخێرو شەڕ.
*ئەگەر کەسێکی بینی چوە نێو ئاگرو سزا درا ماڵو سامان زەرە دەکات یاخود گوناهێك ئەنجامدەدات شایستەی ئاگری دۆزەخ دەبێت.
*ئەگەر بەئاشکرا دۆزەخی بینی با ئاگاداری دەستەڵاتداربێ.
*ئەگەر چوە نێو ئاگرو سزای چێژت فیتنەو ئاشوب دەکەوێتەوە.

*ئەگەر ئاگرێکی هەڵگیرساوی بینی و لەپاڵیا کۆمەڵێك هەبوون فەڕو بەرەکەت بەدەستدەهێنن.
*ئەگەر ئاگرێکی بینی پێی خۆشبوو سروەیەکی خۆشی رووی تێدەکات.
*ئەگەر ئاگری تێبەربوو بەلام نەیسوتاند بەڵێنەکەی بەسەر دەبات.
*ئەگەربینی ئاگر بەشێك دانەوێڵەی سووتاند نرخەکەی بەرزدەبێتەوە.
*ئەگەر ئاگری بینی لەژێر مەنجەڵێکدا هیچ خواردنێکی تێدانەبوو بژێوی پەیداکاری ماڵی لەسەر شتێك تورەدەبێ کەوا سوودی پێناگەیەنێت جگە لەزیان.
*ئاگری سووتێنەر نسکۆو شکستە لەلایەن دەستەلاتدارەوە.
*ئەگەر فەرمانڕەوایەکی بینی ئاگری کردەوە بەلام دەکوژایەوە لادەبرێ.
*ئەگەر مەشخەڵەئاگرێکی بینی لەبەر دەرگاکەی بەبێ دوکەڵ بەڵگەیە لەسەر (حەج).
*ئاگر بەربوون لەپەنجەکان بەڵگەیە لەسەر ستەمی نووسەران.
*ئاگر بەربوون لەدەست ستەمو زۆرداریيە .
*ئاگربەربوون غەمو پەژارەیە.
*ئەگەربینی ئاگر لەئاسمان دابەزی خراپەیەو ئەگەر بەرنەبوو لەهیچ شتێك بەربەرەکانیەکی توندوتیژە بەزوبان بەبێ زیان.

*ئەگەربینی لەشوێنێکەوە روو بەئاسمان دەچوو خەڵکی ئەو شوێنە بەسەرپێچی دەجەنگن لەدژی خوداو بوختانێکی گەورە هەڵدەبەستن.

*ئاگری بەسوودو تیشکو رووناکیدار دڵنیاییە بۆیەکێك بترسێ و نزیکبوونەوەیە لەدەستەلأتدار.

*ئەگەربینی ئاگرێکی لەبەردەرکی دەستەلأتداردا کردەوە مولّك و دەستەلأتێکی مەزن و هێز بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەربینی تیشکو رووناکی ئاگرەکەی لەرۆژهەلأتەوە بۆ رۆژئاوای رووناککردەوە زانیارییەکە لەرۆژهەلأت و رۆژئاوادا باسدەکرێ.

*ئەگەربینی ئاگر لەماڵەکەیدا کەوتەوە فەرپیت بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەربینی ئاگرێك تیشکو رووناکی لەسەریەوە بلأوکردەوە یاخود لەماڵەکەی هاتە دەرەوەو تیشکو رووناکی هەبوو ژنەکەشی دووگیانبوو کورێکی دەبێت کاروباری بۆ دەبات بەرێوەو ناوبانگێکی مەزن دەردەکات یاخود خۆشحاڵی لەژنەکەیەوە دەبینێ.

*ئەگەربینی ئاگرێك لەسەر لوتکەی چیایەك دەکاتەوە نزیکدەبێتەوە لەخوداوەند یاخود سەرجەم پێداویستیەکانی بەجێدێت ، ئەگەر ئاوارەبوو دەگەڕێتەوە بۆ ولأتی خۆی بەسەلامەتی .

*ئەگەر ئاگر لەماڵەکەیدا کەوتەوە ماڵەکەی وێراندەبێت.

*ئەگەر ئاگرێکی لەتەنورەکەیدا بەدیکردو هاوسەرداربوو ژنەکەی دووگیاندەبێت.

*ئەگەربینی لەنێو ئاگرا دانیشتوەو نایسوتێنێ دەستەلأتدار لەخۆی نزیکیدەکاتەوەو نهێنی خۆی پێدەسپێرێ و زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا ، ئەگەر کاروبارێکی تێکەڵبوو رێنومایی دەکرێ.

*ئاگر لەبیاباندا جەنگێکە روونادات، ئەگەر پشکۆیەکی لەنێوجەرگەی ئاگر هەلگرت ماڵێکی حەرام لەلایەن دەستەلأتدارەوە بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەربینی ئاگرێك لەئاسمانەوە دابەزی و سووتاندی بەلأم کاری لێنەکرد سەرباز لەماڵەکەی دادەبەزن.

*ئەگەر ئاگری بەردا لەخەڵکی ئاژاوەو دژایەتی دەخاتەوە لەنێوانیاندا.

*ئەگەر ئاگرێك لەسەریەوە دروستبوو نەخۆشیەکی سەختو گران دەگرێ لەگەڵ تادا.

*ئەگەر لەنێوقەدی خۆیدا ئاگری بەدیکرد بەلأم گەرماو تینی نەبوو راستگۆیی و دڵنیایی و دەستەلأت و زاڵبوون بەسەر دوژمنەکانی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر ئاگرێکی بینی کوژایەوە فیتنەو ئاشوب دادەمرکێتەوە لەو شوێنەدا کەئاگرەکەی تێدا کوژاوەتەوە.

* ئەگەر ئاگرێکی بینی دادەگیرسێ لەماڵەکەیداو خانەوادەکەی ڕووناکی لێوەردەگرن‌و پاشان بینی کوژایەوە بژێوی پەیداکاری ئەو ماڵە دەمرێ، ئەگەر ئاگرەکە لەولاتێکدابوو مەرگی سەرۆکی ئەو ولاتە یان بالاترین زانایەتی ، ئەگەر لەکێڵگەو بێستانەکەیدا بوو مەرگی خۆی یان منداڵەکانیەتی، ئەگەر لەماڵەکەی خۆیدا کوژایەوە پاشان رەشەبایەك چوو بەنێویداو دیسان هەڵیگیرساندەوە دز دەچێتە نێو ماڵەکەی.

* ئەگەر ئاگری خستەنێو دەفرێ یاخود بۆ خۆی برد ماڵ‌و دارایی حەرام بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەربینی ئاگر لەکوپە یان مەرکانەو سەرجەم دەفرێکدا دەردێ لەلێکدانەوەدا دەدرێتە پاڵ ئەو دەفرەو زەبزەبەو شێتگیرییەکی جنۆکە لێیدەدات‌و لەسەرزاری ئەو دێتەگۆ.

* ئەگەر ئاگر زیانبەخشبوو بەڵگەیە لەسەر دەستەلاتداری ستەمکار، ئەگەر خەڵکی سوودیان لێوەرگرت بەڵگەیە لەسەر دەستەلاتداری دادپەروەر.

* ئەگەر پشکۆیەکی هەڵگرت لێی ونبوو هەڵناسێت بەبەرژەوەندی خۆی یان کەسانیتر.

* ئاگر لەزستاندا بەڵگەیە لەسەر میوەو خواردنی ئاگریش بەڵگەیە لەسەرخواردن‌و خواردنەوە لەدەفرو قاپی حەرامدا وەك زێڕو زیوو.

دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەژاری‌و سواڵکردن.

* دەگونجێت بڵێسەو کڵپەی ئاگر لەبێداریدا بەڵگەبێت لەسەر تین‌و گەرمی دڵ یاخود مردن.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی گرتن بەتا یاخود ئاگرپەرست.

ئاگرپەرست: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا پیرێکی ئاگرپەرستی بینی دوژمنەکەی نایەوێت نەیارەکەی تیاببات.

* ئەگەربینی بوە بەئاگرپەرست واز لەئیسلام دەهێنێ‌و گوناهە گەورەکان ئەنجامدەدات‌و خوداوەند خەشم‌وقینی لێدەگرێ.

* ئەگەربینی دەستی بوە بەدەستی (کیسرا) لەسەردەستی ئەودا ڕووداوگەورەکان ڕوودەدات ، پاشان دەمرێ بەبێباوەڕی ، مەگەر خوداوەند خێرداری بکات ، ئەگەر بینی دەستی وەك خۆی لێهاتوەتەوە تەوبە دەکات.

* ئەگەر ئاگرپەرستێ بینی بوە بەجوولەکە یان مەسیحی لەحاڵێکەوە دەچێت بۆ حاڵێکیتر کەوا لەحاڵ‌و باری پێشوو باشترە.

* ئەگەربینی بوە بەئاگرپەرست هەوڵدەدات لەدنیادا چونکە ئاگرپەرستان دنیاپەرستن.

* ئەگەربینی ئاگر دەپەرستێ تووشی فتنە دەبێت لەگەڵ دەستەلاتداردا،

ئەگەر ئاگرەکە دامرکابوەوە بەدوای ماڵوسامانی حەرامدا دەچێت.

*ئەگەر بینی ئاگرپەرستە ئەو ئاینەی دەریدەخات خوداوەند پێی رازی نییە لەپێناوی بەرژەوەندی دنیادایە.

ئاگردان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مێردی ژنە کەوا ماندو دەبێتو کاروباری ماڵ دەگرێتە ئەستۆی خۆیو سەری کزدەکاتو کاروبارەکانی دەبات بەڕێوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەر بۆ رەبەن.

ئاگرکردنەوە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئاگرکردنەوە گەڕانە بەدوای کارێکدا هەتا روونەدبێتەوە.

*ئەگەر بینی ئاگردانێکی گەرمکرد هەتا خۆی پێگەرمبکاتەوە پەنای بەپیاوێکی دڵرەقی دەستەڵاتدار گرتوە، یان پەنای بەپیاوێکی دەستەڵاتدارگرتوە بۆ قوتاربوون لەهەژاریو سوود وەرگرتن لەوپیاوە.

*ئەگەر ژنێك بینی ئاگر دەکاتەوەو بەفوولێکردن گەشایەوە کوڕێکیدەبێت.

*ئەگەر بینی بەردێکی کێشا بەبەردێکیترداو ئاگریان لێکەوتەوە دووپیاوی دڵرەق دەگەن بەیەكو کوشتارێکی توند لەنێوانیاندا بەرپادەبێو ئاگر لەو جەنگو شەڕەدا تیایاندەبات چونکە بڵێسە کوشتارە بەشمشێر.

*هەندێکدەڵێن: بەردنەستێ بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری رەبەن، ئەگەر ئاگرەکە بەرزبوەوە هاوسەرەکەی دووگیاندەبێ کوڕی دەبێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شەڕی نێوانیان یان شەڕ لەنێوان دوو نەیارو دووشەریك ، بڵێسەش قسەو وتەی نێوانیانە، ئەگەر جلوبەرگ یان لەشو لاری سووتاند شەڕە روودەکاتە ماڵو ئابڕوو لەشولاری، ئەگەر قورئانی سووتاند یان چاوی ئەوە برینداربیە.

ئاگرکەرەوە: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر رێنومایی دەرێك رێگە نیشاندەدات.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر :

+خێرو چاکەو زانیاری.

+یەکێك کەوا خەڵکی دەگەڕێتەوە بۆ گوتەو کرداری لەگەڵ سستی بیرو کەمی پشكو بەشی.

ئاگر هەڵگیرسێنەر: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەی خێرو بەدەستهێنانی پێداویستییەو نزیکبوونەوەیە لەگەورە پیاوان.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر زانیاری مەگەر جلوبەرگی بەئاگر بسووتێنرێ ، ئەوجا بینینی بەڵگەیە لەسەر شەڕو فتنەو رۆچوون لەماڵو ساماندا.

ئالا: (نابلسی) دەڵێت: لەئایندا فەرمانوحاڵێکی ئاشکراو دیارە.

*ئالاو بەیداخ زانا یا پێشەوا یان دنیا نەویستێکی ئازایە یاخود دەوڵەمەندێکی دەستو دڵچاکە یا بەهێزێکی زاڵەو پابەند دەبێت پێوەی.
*ئەگەر ئالاو بەیداخەکە سووربوو لەو پیاوەی باسکراوە خۆشیو شادی بەدیدەکرێ.
*ئالاو بەیداخ بۆ ژن مێردە.
*ئەگەر چەن ئالاو بەیداخێك ببینێ ئەوە بارانە، ئەگەر رەشبوو لێوەی جیهان دەبینێ، ئەگەر سپیبوو پیاوێکی غیرەتکارەو ژن ناهێنێت.
*ئەگە ئالاکە سووربوو جەنگە.
*ئەگەر زەردبوو دەردو نەخۆشی دەکەوێتە نێو هۆردوی سەربازانەوە.
*ئەگەر سەوزبوو سەفەرێکە لەخێرو چاکەدا.
*ئەگەر ئالاو بەیداخێك لەخەودا ببینێ کاروبارەکانی تێکەڵدەبن بەسەریەکداو ناتوانێت رێنمونی وەربگرێ.
*ئەگەر ئالاوبەیداخی بینی رێنموونی دەکرێ بۆ کردارەکانیو لەغەمو پەژارەی قوتار دەبێتو دەروازەی داخراوی بۆ ئاوەلا دەکرێو سینەی فراوانو گوشاد دەبێت.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر لەخەودا ئالاو بەیداخێك ببینی لەوشارەدا ناودەبرێ.
*ئەگەر ژنێك بینی سێ ئالای ئەسپەردەکرد سێ شوودەکات بەکەسانێکی رێزدارو شکۆمەندو دەمرن بەدووی یەکدا.

*ئالا لەخەودا هاوسەرگیرییە.
*بۆکەسێکی دووگیان کوڕە.
*ئالایەکی گەورە رەشەباو بارانە.
*خاوەنی بەیداخو ئالا بەدادوەر راڤەدەکرێ ، ئەگەر هەڵیگرتو ئەوکەسەش خوازیاری دادوەریبوو ئەوە بەدەستی دەهێنێت.
ئالاگر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئاگر دادوەرە، چونکە تەماشا دەکرێ.
ئالاو بەیداخی سەربازان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئالا خواناس یاخود شاسوارێکە خەڵکی وابەستەن پێوەی بەپێی ئایەتی: ﴿ وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴾ (النحل: ١٦).
*ئالای سوور بەڵگەیە لەسەرکەوتنەوەی نەخۆشی لەنێو سەربازگەداو سەوزیش بەڵگەیە لەسەر سەفەر لەخێرداو هی سپی بەڵگەیە لەسەر بارانو رەشیش بەڵگەیە لەسەر نەبوونیو قاتیو قڕی.
*ئەگەر ئالایەکی بینی ئەوە لەولاتەکەی باسدەکرێ، ئەگەر سەرسامێك ئالایەکی لەخەودا بینی بەڵگەیە لەسەر رێنومایی بەپێی ئایەتی: ﴿ وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا ﴾ (الزخرف: ٦١).
*ئالا بۆ ژن هاوسەرە، ئەو ئالایەی دەدرێتە پاڵ زانایەکی خواناس ئەگەر سووربوو دەروو و خۆشحاڵییە، ئەگەر رەشبوو پلەوپایەی پێدەدرێ.

*هەروەها دەڵێن: ئاڵای رەش بەڵگەیە لەسەر بارانی بەردەوام و سپیش بەڵگەیە لەسەر تاوە بارانێك و سووریش جەنگە.

*ژنێك لەخەودا بینی سێ ئاڵای ئەسپەردەکرد، هات بۆلای (ئیبن سیرین) و ئەم خەوەی بۆ گێرایەوە ئەویش وتی: ئەگەر خەوەکەت وابێ سێ شوو دەکەیت بەسێ پیاوی پایەدارو رێزدارو هەرسێکیان دەکوژرێن. لێکدانەوەی خەوەکەش بەو چەشنەبوو.

ئالتوون: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانستێکی بەسوودو هاورێیەکی راستگۆو هاوسەرێکی گوێڕایەڵ و کورێکی ساڵح، زیوی پوختەش هەروەهایە.

ئالتوونچی(زەرەنگەر): (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر خۆشی و شادی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی حەق و راستی لەگەڵ یەکدا تێکەڵدەکات.

ئالۆش(خوروو): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئالۆش و خورووی لەش و لار لەدەستدانی رایەڵەی خزمایەتییەو ئارامگرتنە لەسەر بەدی و خراپییان.

(نابلسی)دەڵێت: ئالۆش و خوروو هەژارییەو بەجێهێنانی داواکارییەکانی ماڵ و منداڵە.

*ئەگەر لەگەڵ ئالۆش و خوراندا خوێن و کێم هەبوو ماندوویەتی و هەژاری دەخایەنێت و بەردەوام داواخوازی دەبن.

*ئەگەر لەش و لاری خوراو هەر دانەمرکایەوە کمارو بارێك رووی تێدەکات ئارام ناگرێت لەسەری و بێئاگا دەبێت لێی.

*ئەگەر خورووەکەی نیشتەوە خێرو چاکەی بەماندووبوون دەستدەکەوێت و لەغەم و پەژارە قوتاردەبێت.

*ئەگەر خوروخورو ئالۆشی لەرێگەوبان لەنێو خەڵکیدا بەدیکرد ئەوە غەم و پەژارە دێت بەسەریا لەگەڵ بەدەستهێنانی ماڵ و دارایی و ناوبانگ دەرکردن.

ئامارژەکار بەچاوو برۆ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی خەشم و قیندارە، ئەگەر پیاوێکی ئاوای بینی ئەوە بەکاروبارێك دڵخۆش دەبێ لەسەرەتاکەیدا و لەکاتی دوایی و کۆتاییشدا غەم و پەژارە هایدەگرێ.

ئامرازی ئاسنگەر: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی ئامرازی ئاسنگەری لەداروتەختەیە لەپلەوپایەی کەمدەبێتەوەو موڵك و دەسەڵاتی بەسەر دەچێ.

*ئەگەر بوو بەخاوەنی ئامرازی ئاسنگەری ئەوە دەسەڵات و پلەوپایە

بەدەستدەهێنێ ئەگەر شایستەبێ، وەگەرنا خێروسوودی دەستگیر دەبێ.
*ئەگەر ئامرازی ئاسنگەر ئاگری تێدابوو بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پێداویستی رزق و رۆزی، ئەگەر ئاگری تیانەبوو بەڵگەیە لەسەر غەم و پەژارە.
*ئامرازی ئاسنگەر ئەگەر لەزێڕو زیوبوو بەڵگەیە لەسەر دڵسۆزی لەیەکتاپەرستی و یەکلابوونەوە بۆ بەندایەتی.
*ئامرازی ئاسنگەر ئەگەر لەشووشەبوو بەڵگەیە لەسەر پلان و فرۆفێڵ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنێك زوو زوو دووگیانببێت بەڵام زوو لەباری بچێت، یاخود پیاوێك زوو بەخێرایی هەستی بجووڵێ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیندان و شوێنی سزای پۆلیس و گرتووخانە.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئاسانکردنی کاروبار ئەگەر لەئاسنبوو.

ئامرازی گواستنەوە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە بەماندوبوون و هیلاکی ماڵ و سامان بەدەستدەهێنێ. هیچ خێرێکی تێدا نییە ئەگەر روو لەنەخۆشبکات چونکە بەڵگەیە لەسەر مردن و گواستنەوەی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەیەکی گشتی کەوا خەڵکێکی تیا کۆدەبێتەوە پاشان دەڕۆن و خەڵکیتر رووی تێدەکەن.

ئامرازی گواستنەوەی دەریایی: (نابلسی)دەڵێت: کەشتی راو لەخەودا رزق و رۆزییە لەگەڵ سوودو قازانج.
*ئەگەر لەخەودا بینی سواری کەشتییەکی سەیرو نامۆ بوەو پاشان بوو بەخاوەنی و مێردی ژنێك لەو خاکو زەوییە دەهێنێ کەوا کەشتییەکە دەدرێتە پاڵی یاخود کیژێکی شۆخ و شەنگ دەهێنێ یاخود سەردەکەوێت بەسەر دوژمنەکانیدا یا روو لەناوچەیەکدەکات، یاخود دەبێت بەخاوەنی کاڵاوشتومەك.
*کەشتی تیژتێپەڕ دەگونجێت فرمان و سۆزو میهری خوایی بێت بۆ یەکێك سواری ببێت.
*بەلەم خزموکەس وکاری خەوبینەرە لەگەڵ ئەوەی لەئاسماندا دەبینرێ لەئاڵۆزی و گۆڕانی حاڵ وبار بەهەمان شێوە دەگەڕێتەوە بۆ بەلەمەکە بەتایبەت ئەگەر خەوبینەر لەدەریادابوو.

ئامۆژگاری: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ناپاکی و لەخۆ بایبوونە لەدوژمنەوە بەپێی ئایەتی: ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ، فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ (الأعراف: ٢١ ـ ٢٢).
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر پەیوەندی نێوان ئامۆژگاریدەرو ئامۆژگاریکار ، ئەگەر شەڕو ئاژاوە لەنێوانیاندا هەبوو ئاشتدەبنەوە یاخود هەر یەکێکیان لەشارێکدابوون کۆدەبنەوە.

ئامۆژگاریدەر: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر: گریانو غەمو پەژارەی بەردەوام.
*ئەگەر ئامۆژگاریدەر چووەلای نەخۆشێك دەمرێ.
*ئامۆژگاریدەر بەڵگەیە لەسەرئەوەی مرۆڤ پەندو ئامۆژگاری لێوەردەگرێ لەقورئانو سوننەتو زانایەکی ریش سپی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی پەندی لێوەردەگیرێ وەك بەلاداران.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی ئامۆژگاریدەکات بەڵگەیە لەسەر:
+ئەوەی دەیڵێ.
+کاروبار پێسپاردن.
+شکۆمەندی.
+زۆری زانیاری.
+چل ساڵو بەسەرچوونی تەمەنی.
+کەرامەت پێسپاردنی لەلایەن خوداوە.
ئاو: (نابلسی) دەڵێت: ئاوی دەریا لەلێکدانەوەدا دەستەلاتێکی بەهێزی تۆقێنەرە ، هەروەك چۆن دەریا مەزنو بەسامە.
*ئاو بەڵگەیە لەسەر ئیسلامو زانیاریو ژیانو فەرپیتو خۆشحاڵی چونکە ژیانی پێدروستدەبێ هەروەك خوداوەند دەفەرموێ: ﴿لأسقيناهم ماءً غدقًا ، لنفتنهم فيه﴾(الجن: ١٦ـ ١٧).
*دەگونجێت ئاو بەڵگەبێت لەسەر نوتفە، چونکە خوداوەند بەئاو ناوزەدیکردووە.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ماڵو سامان چونکە بەهۆیەوە پەیدادەبێ.
*ئەگەر ئاوێکی سازگاری لەبیرێك خواردەوە یان دای بەیەکێك ئەگەر نەخۆشبوو ئەوا چاکدەبێتەوە لەنەخۆشیەکەیو ژیانی بەردەوامدەبێو مەرگی زوو نایەتە دی، ئەگەر نەخۆشنەبوو بێهاوسەربوو ژن دەهێنێ.
*ئەگەر ژنی لەنەتەوەیەکدا مارەبڕیبوو کۆدەبێتەوە لەگەڵیو چێژی لێوەدەگرێ.
*ئەگەر هیچکام لەوانە نەبێت ئەوا موسوڵمان دەبێت، ئەگەر بێباوەڕبێ زانیاری بەدەستدەهێنێ ، وەگەرنا ماڵێکی حەلاڵی دەستگیردەبێ ئەگەر بازرگان بێت ئەگەر شتێك تێکەڵ بەئاوەکەبوو خراپیکرد بەڵگەیە لەسەر حەرامو خراپ وەك ئەوەی لەماڵو کۆمەڵانی خەڵکی ناموسوڵماندا بیخواتەوەو، زانیارییەکی خراپو جووتبوونە بەحەرام یان ماڵی گەندەڵو پیسە.
*ئەگەر ئاوە لێڵەکە تاڵو گەنیوبوو نەخۆشدەکەوێو کاروکاسبی خراپ دەبێ یان بژێوی دەگەڕێ یاخود مەزهەبی دەشێوێ، هەر مرۆڤێك بەئەندازەی خۆیو بەو شێوەیەی کەشیاوو گونجاوە لەگەڵی یان ئەو شوێنەی تێدا ئاوەکەی خواردوەتەوەو دەفری ئاو هەڵگر.

*ئەگەر ئاوی لەدەفرێکدا هەڵگرت ئەگەر هەژاربوو سوودو قازانجدەکات، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەرە دەگرێ ، ئەگەر هاوسەرداربوو ژنەکەی دووگیاندەبێ یان کچەکەی.

*لەبەرۆیشتنی ئاو لەماڵانو چوونە نێو کۆڵانەکان هیچ خێرێکی تێدا نییە، ئەگەر بۆ سەرجەم خەڵکیبوو ئەوا فتنەو ئاشوبو زەرەرو تاڵانیو نەخۆشیو کۆکەرەشەیە ، ئەگەر لەلایەکی تایبەتدابوو تەماشای حاڵوباریدەکرێ، ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێو خەڵکی بەگریان شیوەن دەچنە نێوی، بەهەمان چەشنە ئەگەر لەوماڵەدا ئاوو ئاوەڕۆی زێراب تەقی یاخود کانی هەڵقوڵا چاوی فرمێسك رێژی ببەهۆی گریانی بۆ نەخۆش یان لەکاتی خواحافیزی لەموسافیردا فرمێسکدەرێژێ.

*هەروەها ئاو لەبەر رۆیشتن لەکۆڵانێك یاخود پەنگبەستنی بەهەمان شێوازە.

*رۆینی ئاو لەشوێنو جێگەی روەك فەرویپتەو، زاڵبوونیشی بەسەر ماڵوڵانەدا بەلاو نەهامەتییە لەلایەن پەروەردگارەوە دێت بەسەر خەڵکی ئەو ناوچەیەدا لەکوشتنو بڕین یان کۆکەرەشەو خنکاندنو خاپووربوونی ماڵانە.

*ئەگەربینی ئاوی لەپەرداخێکدا پێدرا بەڵگەیە لەسەر کوڕ. ئەگەر ئاوێکی سازگاری لەجامێکدا پێدرا بەڵگەیە لەسەر کوڕ ، ئەگەر ئاوێکی سازگاری خواردەوە لەپەرداخێکدا خێری لەلایەن کوڕو هاوسەرەکەیەوە دەستگیر دەبێ چونکە شووشە گەوهەرو ناوەڕۆکی ژنانەو ئاویش منداڵو کۆرپەلەیە.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەربینی ئاوێکی گەرمدەخواتەوە غەمو پەژارە رووی تێدەکات.

*ئەگەربینی خرایە نێو ئاوێکی سازگار نهێنیەکی کتوپڕە، هەروەها گوتراوە: ئاو بۆچاکەکاران خێرو نازو نیعمەتە بەپێی ئایەتی: ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾(الرحمن:٤٠).بۆ خەڵکی دیکەش بەلاو نەهامەتییە.

*هاتنەدەرەوەی ئاو لەدیوار غەمو پەژارەیە لەلایەن پیاوانەوە وەك براو زاواو هاورێ.

*ئەگەر بینی ئاوەکە هەڵقوڵاو لەماڵەکە هاتە دەرەوە لەسەرجەم غەمو پەژارە قوتاردەبێ ، بەڵام ئەگەر ئاو لەماڵەکە نەهاتەدەرەوە غەمو پەژارەی هەمیشەییە، ئەگەر ئاوەکەسازگاربوو غەمو پەژارەیە لەلەشساغیدا ، ئەمەش ئەگەر ئەو ئاوە لەبەری نەڕۆیی ئەگەر لەبەری رۆیی خێرێکی بەردەوامە بۆ خاوەنەکەی گەر زیندوویێ یاخود مردوو هەتا رۆژی قیامەت.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی لەماڵەکەیدا سەرچاوە ئاوێکی لەبەرۆیشتووی تێدایە ئەوا کچێك دەهێنێ.

*ئەگەربینی چەند سەرچاوەیەك هەڵقولا ئەوا ماڵو سامان لەسەرزەنشتدا بەدەستدەهێنێ.
*ئاوی سازگار هەرزانی نرخەكانەو بلاوبوونەوەی دادپەروەرییە.
*ئەگەر بینی ئاوێكی زۆری خواردەوە لەرادەی خۆی زیاتر لەكاتی بێداریدا تەمەنی درێژدەبێ.
*هەروەها گوتراوە: ئاوخواردنەوە پارێزراوییە لەدوژمنو هێنانوبردنی لەدەمیدا چارەسەری ناڕەحەتیی بژێوییە، بەراخستنی دەست لەئاودا هەڵسوڕانی ماڵوسامانە.
*ئاوی راوەستاو لەئاوی لەبەرۆیشتوو لاوازترە لەهەموو حاڵێكدا.
*هەروەها دەڵێن: ئاوی راوەستاو زیندانییە، ئەگەر بینی كەوتە نێو ئاوێكی راوەستاوەوە دەكەوێتە زیندانو غەمو پەژارە دەیگرێ.
*ئاوی سوێریش غەمو پەژارەیە، ئاوی رەش ئەگەر لەبیر دەرهێنرا ژنێكە دەیهێنێو هیچ خێرێكی تێدانییە.
*هەروەها دەڵێن: بینینی ئاوی رەش تێكچوونو وێرانی لانەو ماڵەو خواردنەوەشی لەكیسدانی بینایی چاوە.
*ئاوی تامو بۆنگۆڕاویش ژنێكی پڕ غەمو پەژارەیە.

*ئاوی بۆگەن ماڵی حەرامەو ئاوی زەرد نەخۆشییەو، چوونی ئاویش بەناخی زەویدا لابردنو ملكەچیو رەواندنەوەی نازو نیعمەتە بەپێی ئایەتی: ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ﴾(الملك : ٣٠).
*ئاوی زۆر گەرم ئەگەر بەشەو یان رۆژ بەكاریهێنا ناڕەحەتی رووی تێدەكات لەلایەن دەستەڵاتدارەوە.
*ئەگەر بینی بەشەو بەكاریهێنا ترسوبیم لەغەیبەوە رووی تێدەكات.
*ئاوی لیل ناڕەحەتیو ماندبوونەو خواردنەوەی نەخۆشییە.
*كەفی سەرئاو ماڵو سامانێكە كەواهیچ خێرێكی تێدا نییە.
*ئەگەر لەئاوی دەریای خواردەوەو لێڵبوو غەمو پەژارە لەلایەن بەرپرسو فەرمانڕەواوە رووی تێدەكات.
*ئەگەر بینی تەماشای ئاوێكی سازگار دەكاتو رووی خۆی تێدا بەدیدەكات هەروەك چۆن لەئاوێنەدا دەیبینێ ئەوا خێرێكی گەورەی دەستگیردەبێ، ئەگەر رووی خۆی بەجوانی تێدا بەدیكرد ئەوا چاكە لەگەڵ خانەوادەكەی ئەنجامدەدات.
*رۆكردنی ئاو خەرجكردنی ئاوە بەدەر لەپێداویستی خۆیو بەڵگەی ئاتاجی بوونە.
*دەستنوێژگرتن بەئاوی سازگار یا لێڵ یاخود سارد یان گەرم باشە.

*ڕۆیشتن بەسەر ئاودا لەخۆباییبوونەو ئەنجامدانی کارێکی مەترسیدارە ، ئەگەر لێی هاتە دەرەوە ئەوا پێداویستی خۆی بەجێدەهێنێ.
*هەموو دەریاو ڕووبارێک یاخود دۆڵوشیوێکی وشک بەسەرچوونی دەستەڵاتی ئەوەیە کەدەدرێتە پاڵی.
هەروەها گوتراوە: ئەگەر مرۆڤێك بینی بەمەلەکردن قوتاربوو بەرلەوەی لەخەوەکەی بەئاگابێت باشترە لەبەئاگاهاتنیو هێشتا هەر لەئاوەکەدا مابێتەوە.
*ڕۆیشتن بەسەرئاودا لەدەریا یاخود ڕووباردا بەڵگەیە لەسەر باشی ئاینو دروستیو دڵنیایی.
*هەروەها گوتراوە: بەڵکو دڵنیادەبێت لەکاروبارێك کەواپێشتر گومانی هەبوە لەبارەیەوە یاخود سەفەرێکی مەترسیدار دەکات بەپشتیوانی خوداوەند.
*ئەگەر بینی ئاوبەسەریا دەڕوات ئەوا بەلاو نەهامەتی لەلایەن دەستەلاتدارەوە ڕووی تێدەکات.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:
+جەنگاوەری ڕێگەبڕ.
+شێر.
+ئەوەی ڕێگەنیشاندەدات.
*ئەگەر بینی دۆڵو شیوێك بوو بەرێگر لەنێوان خۆیو ڕێگەیەکیتر ئەگەر لەسەفەردابوو ڕێگەی لێدەگیرێ لەلایەن دز یان دڕندەیەك یاخود بەهۆی بارانو

فەرمانڕەوایەکەوە، ئەگەر ئامادەبوو ئەوا غەمو پەژارە ڕووی تێدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ﴾(البقرة:٢٤٩).
*ئەگەر بینی لەنێو ئاوێکی قووڵی زۆردایەو دابەزیوەتە نێوی بەلام ئەگەیشت بەنێوەڕاستەکەی دنیاو خۆشیەکانی بەدەستدەهێنێ. هەروەها دەڵێن: بەڵکو دەکەوێتە نێوکاروباری پیاوێکی گەورەوە.
*خۆشۆردن بەئاوی سارد تەوبەو چاکبوونەوەیە لەنەخۆشیو دەرچوونە لەزیندانو قەرزدانەوەو دڵنیاییە لەترس‌وبیم.
*ئەگەر بینی ئاوێکی سازگاری زۆر دەخواتەوە تەمەندرێژیو ژینو بژێوییەکی باشی دەبێت، ئەگەر لەدەریا خواردیەوە ماڵوسامان لەفەرمانڕەواوە بەدەستدەهێنێ، ئەگەر لەڕووبارەوەبو لەپیاوێکەوە دەستی دەکەوێت کەوا حاڵی وەك حاڵی ئەو ڕووبارە وایە، ئەگەر لەبیرێك هەڵیگۆزت ماڵوسامانی بەفرتوفێڵو پیلان دەستدەکەوێ.
*ئەگەر بینی ئاوێك دەردەهێنێو باخو بێستانو کشتوکاڵی پێ ئاودەدات ماڵوسامانی لەلایەن ژنێکەوە دەستگیردەبێ، ئەگەر بێستانو کشتوکاڵەکە بەرهەمداربوو ئەوا لەژنەوە ماڵوسامانو منداڵ بەدەستدەهێنێ.

* ئـــاودانی بێـــستان و کـــشتوکاڵ جووتبوونە لەگەڵ هاوسەردا، ئـاویش لەشووشـەدا کـوڕە ، ئەگـەر پـەرداخ و شووشەکەشکاو ئاوەکەیش مایەوە ئەوا دایکەکـــــەدەمرێ و کوڕەکـــــەی دەمێنێتـەوە، ئەگـەر ئاوەکـە ڕژیـی و پەرداخەکە مایـەوە کوڕەکـە دەمـرێ و دایکەکە دەمێنێتەوە.

* لە(ئیبن سیرین)یان پرسی دەربارەی ژنێــك کـــەوا لەخـــەودا بینیویـــەتی ئاودێریدەکات ، ئەویش وتی: با ئەوژنـە لەخوابترسـێ و دووزمـانیی و درۆ لـەنێوان خەڵکیدا بڵاونەکاتەوە.

* پیاوێــك هــات و وتــی: لەخـەودابینیم لەپەڕۆیەکی شڕۆڵی جلەکانمدا ئـاوێکی سازگاری خۆشم دەخواردەوە، ئـەویش وتی: لەخوابترسە لەگەڵ ژنێکدا بەتەنیا دامەنیـشە کـەوا حـەلاڵ نـەبێ بـۆت. ئـەویش وتـی: ئـەو ژنـە دەزگیرانمـەوە دەستنیشانمکردوە.

(نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا ژیـانێکی خۆشـە ئەگـەر بینـی ئـەوا خۆشـحاڵی و کۆکردنـــەوەی مـــاڵ و دارایـــی و دەســـتکەوت و خێـــری زیادەیـــەو هاوسەرگیرییە بـەپێی ئایـەتی: ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا﴾(الفرقان: ٥٤).

* ئەگـــەر ئاوەکـــەی خـــواردەوە لەپەرداخێك و تێرئاو نەبوو ئەوا ژنەکەی یـاخیبووە بەسـەریدا، ئەگـەر دەسـتی

لەنێوئاوەکـەدا ڕاخـست مـاڵ و دارایـی تێکەڵدەکات و لێی ئاڵۆزدەبێت.

(ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: ئـاو لەخـەودا فیتنەو ئاشوبە لەئایندا بەپێی ئایـەتی: ﴿مَّـاءً غَـدَقًا لِّنَفْتِـنَهُمْ فِيـهِ﴾ (الجن:١٦ـ١٧).

* هــەروەها بەلاونەهامەتییــە بــەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ﴾ (البقرة:٢٤٩).

* ئەگەر بینی ئاوی پادشـاو فـەرمانڕەوا سـوێربوو یـان چـوو بـەناخی زەویـدا خوداوەنـد ئـەوەی بـەو فەرمانڕەوایـەی داوە دەیگـــۆڕێ بـــەهۆی وازهێنـــانی لەسوپاسـگوزاری و دەسـتبەرداربوونی لەخێر، هەموو ئاوێکی لێڵ ناڕەحـەتی و قورسی و گرانییە.

* ئەگەر بینی ئاوی لەنێوجەرگـەی بـیرا ڕشـت پـارە خەرجـدەکات بـۆ ژنێـك، ئەگەر لەشوێنێك قڵپیکردەوە کەوا هیچ سوودێکی نـەبوو بـەو ئەندازەیـە مـاڵ و سامانی لەکیسدەچێت.

* ئـاوی زاڵبـوو غـەم و پەژارەیـە لەگـەڵ فتنـــەو ئاشـــوب بەئەنـــدازەی خێـــرو توانای.

* ئەگـــەر بینـــی ئاوێـــك لەوڵاتێکـــدا زیـــادیکردوە یـــان لەگوندێکـــداو لەئەنـدازەی خـۆی دەرچـوەو دەچێتە نێو ماڵەکان و خەڵکەکەی خەریکە نـوقم دەبـن فیتنەیـەکی مـەزن ڕوودەدات و جیـاوازی و دووبـەرەکی دەکەوێتـەوە بەڕادەیەك کەسانی دڕندە تیادەچن.

*ئەگەر خۆی لەنێو ئاوێکدا بینیەوە غەم و پەژارەو فتنەو ئاشوبە.
*ئەگەر بینی مەرکانەیەك ئاوی سازگاری هەیە ماڵێکی میراتییەو بۆی ماوەتەوە.
*ئەگەر بینی ئاودێریدەکات ئەوا لەنێوان خەڵکیدا دووزوبان و درۆدەکات.
*ئاوی راوەستاو زیندانییە، هەروەها گوتراوە: ئاوی لێڵ دەستەلاتدارێکی ستەمکارە.
*ئەگەر بینی لەئاوێکی لێڵ خۆی شۆردو لێی هاتەدەرەوە ئەگەر لەناڕەحەتیدابوو لێی قوتاردەبێ، ئەگەر نەخۆشبوو خوداوەند چارەو شیفای دەدات، ئەگەر زیندانیبوو قوتاردەبێت، ئاوی سوێر غەم و پەژارەیە، ئاوی رەش ئەگەر لەبیر دەرهێنرا ژنێکە دەیهێنێت و خێری تێدانییە.
*ئاوی سازگار رزقێکی حەلاڵەو دڵسافی و زانیاری و ژیانە بۆئەوەی لەلێواری مەرگ نزیکبوەتەوە بەپێی ئایەتی ﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾(الأنبياء:٣٠).
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر هاوسەر بۆ رەبەن.
*ئەگەر لەدەفرێکی حەلاڵدا خورایەوە مارەبڕینێکی دروستە، ئەگەر لەدەفرێکی حەرامدابوو مارەبڕینێکی خراپ و بەدە.

*دەگونجێت ئاوخواردنەوە بەلگەبێت لەسەر خواردنەوەی هەژاران یان ئەوەی لەنێوان خۆیاندا دەیخۆنەوە.
*ئەگەر بینی تینوویەتی و ئاو دەخواتەوە روەکەکەی دەژێتەوەو ترس و بیمی دەڕەوێت و دەوڵەمەند دەبێت و خانەوادەکەی یەکدەگرنەوە، ئەگەر خۆی پێ شت هیچ زیانێکی تێدا نییەو دانەوەی قەرزە.
*ئەگەر ئاوی سازگار سوێربوو لەئاینەکەی پاشگەزدەبێتەوەو دەگەڕێتەوە سەر وێڵی و سەرگەردانی یان کاروبارەکانی قورس و گران دەبن لەسەری.
*ئەگەر ئاوی لەدەفرێکدا هەڵگرت ئەوا هاوسەرەکەی دووگیاندەبێت.
*زۆربوونی ئاو لەچەن دەفرێکدا بەلگەیە لەسەر ستەم و گرانی و جیاوازی راوبۆچوون.
*ئاوی سازگار بەلگەیە لەسەر سەلامەتی چاو لەئێش و ئازار.
*ئەگەر بینی ئاو دەمژێ بڕێوی لێڵ و گرانە.
*ئەگەر بینی ئاوێکی گەم کرا بەسەریا لەلایەکەوە کەوا نەیدەزانی تووشی لەرزوتا دەبێ یان نەخۆشدەکەوێ یاخود غەم و پەژارەیەکی قورس وگران رووی تێدەکات بەئەندازەی گەرمیەکەی و، ئەگەربینی جلەکانی یان عەباکەی تەڕبوو لەسەفەر دەوەستێ

یـان ناگـات بـەکاری خـۆی کـەوا ئامادەکاری بۆ کردووە.
*ئەگـەربینی ئـاوی لەدەفرێکـدا هـەلگرتووە ئەگـەر هـەژاربوو مـاڵو سـامانی دەسـتدەکەوێ ، ئەگـەر دەوڵەمەنـدێکی رەبـەنبوو هاوسـەر دەگرێ ، ئەگەر هاوسەرداربوو ژنەکەی دووگیاندەبێت.
*ئەگەربینی ئاو لەتوورەکە یان جلێکدا هەڵدەگرێ یان لەشتێکدا کەوا ئاوی تێدا هەڵناگیرێ لەخۆبای بووە بەهۆی ماڵو دارایی و سامانەوە.
*ئەگەر ئاوێکی لەپەرداخێکی شووشە یان لەجامێکدا پێدراو هاوسەرەکەی دووگیانبوو یەکێکیان لەدەستی کەوتەخوارەوەو وشکا ئەوا هاوسەرەکەی دەمرێ، ئەگەر ئاوەکەی رژیی و پەرداخ و جامەکە نەشکا کورەکەی دەمرێ و ژنەکەی سەلامەتدەبێ.
*ئەگەر ئاوی لەگۆزەڵەیەك یان پەرداخێك خواردەوە ئەگەر رەبەنبوو هاوسەر دەگرێ.
*ئەگەربینی ئاوی کوپەیەك یان مەرکانەیەك خاڵیدەکاتەوە ژنێك دەهێنێ.
*خۆشـۆردن بـەئاوی سـارد تەوبـەو شـیفایە لەنەخۆشـی و قوتاربوونە لەزینـدانو قەرزدانەوەو دڵنیابوونە لەترس و بیم.

*ئەگەر ئاوێکی لەبیر دەرهێنا بەفرۆێڵ ماڵو سامانی دەستگیر دەبێت.
*ئەگەر ئاویدەرهێناو ئاوی بێستانو کشتوکاڵیدا لەو ژنە کورێکی دەبێت.
*ئـاودانی بێـستانو کـشتوکاڵ جووتبوونە لەگەڵ هاوسەردا.
ئـاواز(سـەدا)): (نابلـسی)دەڵێـت: لەخەودا هەواڵێکی باشە، بۆیەکێکیش گوێبیستی بێت هەواڵو دەنگوباسی ناخۆشییە.
*ئەگـەر خـۆی ئـاوازو سـەدای پێپەیـداکردبوو دەنگوباسـی نـاخۆش دەگەیەنێت بەمرۆڤێك.
*ئەگـەر بلـوێرێکی بەدەسـتی خۆیـەوەبینیو دەسـتی دەخـستە نێـو کـونی بلوێرەکـە فێـری قورئانـدەبێتو دەزانێت چیدەخوێنێت.
*ئەگـەر لەلایـەن دەسـتەلاتدارەوە بلوێرێکی پێدرا دەستەلاتو قوتـاربوون لەفیتنـە بەدەسـتدەهێنێت لەگـەڵ خواناسیو گۆشەگیری لەخەڵکی.
ئاویـەنگ: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: هەرکەسـێك ببینـێ ئاویـەنگی کـردوە کەسێکی چاو نەترسە لـەگوناهو تـاوان ئەنجامـدانو، سـزایەك دادەبارێـت بەسەریا هەتا تەوبە بکاتو پەشیمان ببێتەوە.
ئـاوخوازیی: (نابلـسی) دەڵێـت: ئـاوخوازی لەخـەودا نەخۆشـیەکی ناسـراوەو بەڵگەونیـشانەیە لەسـەر رسوایی و ملکەچی.

ئاودان(ئـاودێری): (نابلسی) دەڵێت: لەخــەودا دوای تینوویــەتی بەڵگەیــە لەسەر:
+ئاســـــانی دوای ناڕەحـــــەتی‌و بەدەستهێنانی پێداویستی.
+دەوڵەمەندی دوای هەژاری.
+تەوبــەکردن‌و چـاکبوونەوە لــەدەردو نەخۆشی.
+بەدەستهێنانی ئەو زانیاری‌و کردارەی لەکیسیچوە.
*هــەروەها (ئــیبن ســیرین) دەڵێــت: ئاودێری چاکسازییە لەئایندا.
*ئەگەر بینی تێرئاوبوە بەڵگەیە لەسەر دروستی ئاین‌و جێگیربوونی.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا چاکەکردنە لەگــەڵ کەســی نزیــک‌و دوورو بــاش‌و خراپ.
ئاوریـشم: مـاڵێکی بێـشومارە ، ئەگـەر بینی جل‌وبەرگێکی ئاوریشمی پۆشیوە ئـــەو (حـــەج)دەکــات ، ئەگــــەر جل‌وبەرگەکــە ســـوربوو دنیــای بــۆ نوێدەبێتـــەوە، رەنگـــی زەردیـــش ئاوەڵابوونی دنیایە لەگەڵ نەخۆشیدا ، هــەموو ئاوریـشمێك مـاڵ‌و داراییـە بـۆ یـەکێك بیپۆشـێت جگـە لـەرەنگی زەرد نەبێت.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا بــوە بــەخاوەنی ئاوریــشم پیــاوێکی ئاینـــداری خواناســـەو پلەوپایــــەو دەســتەڵات بەدەســتدەهێنێت یــاخود ژنێکی رێزدارو داوێنپاك دەهێنێت کەوا خاوەن کەسێتی‌و پلەوپایەیە.
*ئەگەر بینی ئاوریشمی پۆشیوەکچێك دەکات بەهاوسەری کەخەڵکی وڵاتێکی دوورە.
*ئاوریـشم بـۆ زانایـان بەڵگەیـە لەسـەر داواخوازی دنیـاو بانگکردنیـان بۆکـاری راهێنراوو بیدعە.
(نابلـسی)دەڵێــت: لەخــەودا بەڵگەیــە لەسەر عیشق بۆئـەوەی دەیبینـیّ، بـۆ پۆشەریشی لەفـەرمانڕەو گـەورەپیاوان فیزو خۆنواندنە.
*ئەگــەر ئاوریــشم بــەمردوەوە بینــرا نیعمەت‌و بەخششی وەرگرتوە.
*ئاوریـشمی زەردو سـوور نەخۆشـییە، هــەروەها گـــوتراوە نەخۆشـــی نییـــەو جوانی‌و رازاوەیی پیاوە لەجەنگدا.
*جل‌وبــەرگی ئاوریـــشم بـــۆ زانایـــان بەڵگەیە لەسەر خوازیاربوونیان بۆ دنیاو بـانگکردنی خـەڵکی بـۆ بیدعـەو، بـۆ خـەڵکی تـریش بەڵگەیـە لەسـەرئەوەی ئەنجامیدەدات‌و بەهۆیـەوە شایـستەی چوونە نێو بەهەشت دەبێت.
*هــەروەها ئاوریـشم بەڵگەیـە لەسـەر هاوسـەرگیری لەگـەڵ ژنێکـی رێـزدارو بــەئابڕوداو دڵخۆشـــبوون بـــە ژنێکـــی جوان‌و شۆخ.
ئاوریشمـــــساز(ئاوریـــــشمفرۆش): (نابلـسی) دەڵێـت: بینینـی لەخــەودا بەڵگەیــە لەســەر پۆســتەو هــەواڵ‌و

تــەبایکاری دڵان و چــاکەکار لــەنێوان خەڵکیدا.

*دەگونجێــت بینینــی بــۆ رەبــەن بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگیری.

ئاوریــشمی: (نابلــسی)دەڵێــت: بینینــی شتومەکی ئاوریشمی بەڵگەیە لەسـەر شـایی و ئاهــەنگ بــەهۆی ئــەو رەنگــە کراوانەی لەخۆیگرتووە.

*دەگونجێــت بینینــی جلوبــەرگی ئاوریشمی لەبـەری زانایەکدا بەڵگـەبێت لەســەر ئــەو رووداوانــەی کــەوا غــەم و پەژارەو گرفت دەڕەوێنێتەوە.

ئاوڕدانەوەی مرۆڤ: ئاوڕدانـەوەی مـرۆڤ لەخەودا چاوبرسێتی و تەماعە بەتایبەت ئاوڕدانەوە لەنوێژدا.

*ئەگەر ئاوڕدانەوەکە لەبەر رووداوێکـی مەترسیداربوو خـۆی لێدەپاراست وەك مار یان شێر بەڵگـەیە لەسـەر وریـایی و ئاگــاداربوون لـــەژن و مـــاڵ و منـــاڵ، ئاوڕدانەوەش لەنوێژدا بەڵگـەیە لەسـەر چـاوبڕینە دنیـاو پـشتکردن لەقیامـەت و ئاوێتەبوونی حەزو ئارەزوو.

ئــاوزەنگ: (نابلـسی) دەڵێـت: ئەگــەر لەخەودا بەتەنیا بەبێ زین بینرا کوڕە ، ئەگـــەر لەگـــەڵ زینـــدابوو پـــشت بەکوڕەکـــــــەی دەبەســـــــتێ لەکاروبارەکانیدا.

*هــەروەها دەڵــێن: عــەورەتی ژنــە، ئەگــەر بینــی قاچــی راســتی دادەنــێ لەدواوە دەچێتە لای ژنەکەی.

*ئــاوزەنگ بەڵگەیــە لەســـەر ئــەو حوشترەی مرۆڤ سواریدەبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+پشوودان دوای هیلاکی و ماندوبوون.

+خزمــــەتکردن بـــۆ بێکاروئـــەوە لەسەفەردایە.

+حەسیرو زەوی و راخەر.

*دەگونجێــت دوو ســـوار بەڵگـــەبێت لەسەر هەردوو هاوسەر یان باوك و دایك یاخود دوومنداڵ.

*ســـوارە مـــاڵێکی پـــیرۆزە لەگـــەڵ پلەوپایـەو خـشڵی زێرو بەرزبوونـەوەی یــادو زیکــرەو، ئەگــەر خــشڵەکەی لەزێڕبوو زیانی نییە.

*سوارە بەڵگەیەلەسەر کچێکی جـوان و شۆخ و شەنگ، ئەگەر لەئاسـنبوو ئـەوە هێـزو توانـای خەوبینـەر دەردەخـات، ئەگــەر قورقــشمبوو بەڵگەیــە لەســەر خەم و پەژارەی دنیایی، ئەگەر لەزیوبوو بــەڵام بــەزێڕ رووکەشــکرابوو بەڵگەیــە لەسەر کچ و کوڕی جوانکیلە.

*ئەگــەر بینــی ئەســپ و ئۆتومبیلەکــەی دزرا یان بچڕا خزمەتکارەکـەی دەمـرێ یادەستبەرداری دەبێت.

ئــاوکێش(ئاویــەر): (ئــیبن ســیرین) دەڵێــت: ئــاوکێش پیــاوێکی ئاینــداری خواناسـەو خێروچـاکە لەسـەر دەسـتی ئەودا بەدی دێت ، ئەگەر پارەی لەسەر وەرنەگرێ ، ئەگـەر پڕیکردو هـەڵیگرت بۆ ماڵەکەی و نەیویست بیخواتەوە ماڵ و

سامان کۆدەکاتەوەو کەسانی دی دەیخۆن.

*ئەگەر ئاوەکەی هەڵگرت بۆ پیاوێك‌و پارەی لەسەر وەرگرت گوناهو تاوان دەخاتە ئەستۆی‌و ئەوەی بۆی هەڵگیراوە ماڵ‌و سامانە لەلایەن دەستەلاتدارەوە بەدەستی دەهێنێت، چونکە روبارو ئاو ماڵ‌و سامانی جەمکراوە.

*ئەوەی ئاو دەدات بەخەڵکی بەجام‌و شەربە خاوەن چاکەو ئاین‌و زانیاری‌و مۆچیارییە.

*ئەوەی کوندەو شەربە هەڵدەگرێ ئەسپەردەپارێزە.

(نابلسی) دەڵێت: ئاودانی ئاژەڵ بەڵگەیە لەسەر سوودوەرگرتن لەسەفەردا، هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئەو خێرو چاکەیەی بەرپایدەکات لەنێوان خەڵکیدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو دەلاڵەی شتومەك دەبات بۆ خاوەنەکانی.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر شەرو ئاژاوەو سەماو سوڕدان‌و خولانەوە.

ئاوڵە:(ئیبن سیرین)دەڵێت ئەگەر بینی ئاوڵاویبووە ماڵ‌و دارایی زیاد دەکات، ئەگەر کورەکەی بینی ئاوڵاویبوە ماڵێکی زیادەی دەستدەکەوێت، هەروەها برین‌و زامداریش زیادبوونی ماڵ‌و سامانە.

*ئەگەر برینی بەدەستی خۆیەوەبینی‌و کێمی لێدەڕۆیی ماڵ‌وداراییەکە سوودی لێوەردەگرێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئاوڵە لەخەودا قەرزو داواکارییە، هەروەها دەڵێن: ئاوڵە بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی ماڵ‌و دارایی.

ئاوەڕۆ:(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئاوەڕۆ بەڵگەیە لەسەر دەم‌و گەردن‌و کانی‌و سەرچاوەی ئاو بەهۆی لەبەر ڕۆینی لەسەرەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رزق‌و رۆزی، ئەگەر ئاوەڕۆی خەڵکی بینی لەکاتی باراندا دەڕۆی‌و خەڵکی لەناڕەحەتی‌و غەم‌و پەژارەدابوون ئەوا رزق‌و رۆزییان دەبوژێتەوەو غەم‌و پەژارەشیان دەڕەوێتەوە.

*بەڵام ئەگەر بەبێباران ئاوەڕۆکە ئاوی لەبەر ڕۆیی فتنەو ماڵ‌و سامانی حەرامە.

*لەبەر ڕۆینی ئاوەڕۆ لەماڵاندا بۆیەکێك سووربێت لەسەر کوڕ نائومێدییەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەرچاوەی کانیاوەکان لەگەڵ هەوری پڕ باران‌و ئاو.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی چاکەکاری ناسراوە لەهەندێك کاتدا.

*ئاوەڕۆ بەڵگەیە لەسەر خزمەتکارو بەردەست ئەوانەی بەرژەوەندی شوێن‌و جێگە دەپارێزن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نوێنەری ئەمانەتپارێز خیانەت‌و ناپاکی

لەئەسپەردە ناكاتو حەقو مافی هەموو كەس دەدات.
*ئەگەر خوێنی لەبەر رۆیی بەڵگەیە لەسەر دوژمنێكی خوێنڕێژ خوێنی خەڵكی ئەو وڵاتە دەڕێژێ.
*ئەگەر ئاوێكی سازگاری لەبەر رۆییو خەڵكی سوودی لێوەرگرت بەڵگەیە لەسەر ئەمنو ئاسایش.
*ئەگەر ئاوێكی لێڵی لەبەر رۆیی یاخود بۆنێكی ناخۆشی هەبوو بەڵگەیە لەسەر دومەڵو ئاوڵەو هاوچەشنەكانی.
*ئەگەر لەمزگەوتێكدا ئاوەڕۆ بینرا یاخود لەشوێنێكی دیاردا ئەوا حوكمەكەی وەك ئاوی (زەمزەم) وایە.
ئاوی پاڵفتەكراو: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر منداڵی رووجوان یان كەسانی رێزدار، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو دانایی بەرێز لەزانایانەوە ، ئەوەشی بۆندەكرێ وەك ئاوی گوڵاوو نەسرین دڵخۆشییە لەگەڵ پیاهەڵدانی جوانو بەجێ یاخود ماڵو سامانی بێشومار بەپێی كەمورزۆری.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەمانەت یاخود شتی دزراوو داگیركراو بەزۆر.
*ئاوی پاڵفتەی خواردنەوە وازووی ئاویترە ئەمانەو هاوچەشنەكانی داوودەرمانو سوودو رزقو رۆزیو شادییە بەپێی زۆریو كەمی لەخەودا.
ئاوی سارد: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێكی سەلارەو پلەوپایەبەرزو خاوەن خزمەتكارە، خواردنەوەشی ماڵو داراییەكە بەدەستی دەهێنێت.
ئاوێنە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر رەبەنێك تەماشای رووخساری تێداكرد ئەوا ژندەهێنێو رووی تێدەكات، ئەگەر ژنی دووگیانی هەبوو هاوچەشنی ئەوەی دەبێت ئەگەر تەماشاكار نێربێ یان مێ.
*ئاوێنە بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوەی هەردوو هاوسەر.
*بۆكەسێكی موسافیر بەڵگەیە لەسەر گەشتو سەفەر هەتا رووخسارو دەموچاوی دەبینێ ئەمەش بەڵگەیە بۆی لەسەر گەشتوگوزار.
*ئەگەر بۆیە تەماشای ئاوێنەیكرد هەتا خۆی چاكبكات یان چاوەكانی برێژێ ئەوا تەماشای كاروباری براكانیدەكات.
*دەگونجێت ئاوێنەكەی بەڵگەبێت لەسەر دڵی ، ئەگەر ژەنگی پێوە بینی گوناهو تاوانە لەسەر دڵی كۆبوەتەوە.
*تەماشاكاری ئاوێنەی زیو خراپەیەك روودەكات رێزو شكۆی، دەگونجێت لەهاوسەرەكەی جیاببێتەوەو هاوتایەكی خۆی بدۆزێتەوە.
*هەروەها دەڵێن: ئاوێنە پیاوەتی پیاوەو پلەوپایەیە بەپێی گەورەیی ئاوێنەكە، ئەگەر دەموچاوی خۆی تێدا بەگەورەی بەدیكرد ئەوا جوامێری چاكو باشدەبێ.
*ئەگەر ریشی خۆی بەرەشی بەدیكرد لەگەڵ رووخسارێكی جواندا و

لەوحاڵەشدا نەبوو لەکاتی بێداریدا ئـەوا ڕێـزی لێـدەگیرێو کاروبـاری بـاش لەدنیادا ئەنجامدەدات.

*ئەگەر بینی ریشی شانەکراوەو ڕێکە ئەگـەر بەسـپێتی بـەدیکرد هـەژار دەکـەوێو پلەوپایـەی بەرزدەبێتـەوەو ئـاینی بلـندەبێت ، ئەگـەر مـووی سپی لەرووخساری لەشوێنێکدا بەدیکرد کەوا مـووی تێـدا دەرنـەدەهات شـکۆمەندی دەڕواتو ئاینەکەی پتەوو بەهێز دەبێ، بەهەمان شێوە تەماشاکردنی ئاوێنـەی زیویش بەو شێوازەیە شکۆمەندی و ڕێز دەشکێنێ.

*یەکێکیتر دەڵێت: ئاوێنە ژنە ، ئەگـەر لەئاوێنـەدا زێـی ژنـی بینـی دەرووی لێدەکرێتەوە.

*تەماشـاکردنی ئاوێنـەی هەڵواسـراو غەموپـەژارە دەهێنـێو تەماشـاکردنی ئاوێنەی ژەنگاوی خراپی حاڵوبارە.

*ئەگەربینی تەماشای ئاوێنـە دەکـاتو لەغەمو پەژارەدابوو داواخوازی دەرووی خێرە ، ئەگەر نەیتوانی تەماشای بکات بەهۆی ژەنگەوە دەرووی لێناکرێتەوە.

*ئەگـەر بینـی دەڕوانـێ بـۆ ئاوێنـەو ڕەبـەنبوو هاوسـەردەگرێ، ئەگـەر ژنەکـەی لەوێنـەبوو بەهـەمان شـێوە هاوسەر دەگرێ.

*ئەگـەر تەماشـای ئاوێنـەیکردو بینـی ژنەکـەی کـاری داوێنپیـسی ئـەنجام دەدات ئەگـــەر دەســـتەڵاتداربێت هاوســەردەگرێو ئەگــەر بازرگــانبوو کاڵاکەی تیادەچێ.

*ئەگـەر ژنێـك تەماشـای ئاوێنـەیکردو دووگیـانبوو کـچێکی دەبێـت لـەخۆی دەچێت یـان کـچەکەی کـچی دەبێـت، ئەگەر هیچکام لەوانە نەبوو مێردەکـەی ژن دەهێنـێ بەسـەری کـاتێ دەیبینـێ لەخۆیدەچێت.

*هـەروەها ئەگـەر منـداڵێ تەماشـای ئاوێنـەیکردو بینـی بـاوكو دایکـی لەدایکـدەبوون برایـەکی هاوچەشـنی دەبێت، بۆ کچیش بەهەمان شێوازە.

*هـەروەها ئەگـەر پیاوێـك تەماشـای ئاوێنـەیکردو دووگیـانێکی هـەبوو کوڕێکی دەبێ لەخۆیدەچێ.

(نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا خـەیاڵو لەخۆباییبوونە، هەروەها گوتراوە ژنێکی ئاین کزو لاوازە.

*ئەگەر تەماشای ئاوێنەیکرد یان وێنەو شـێوەی خـۆی تیـابینی کـوڕێکی هاوشـێوەی خـۆی دەبـێ لـەرەنگو پیشەدا.

*ئەگـەر تەماشـای ئاوێنـەیکرد ژنێـك دەهێنێ، ئەگەر ژنەکەی ئاوارەبوو یـان لەسـەفەردابوو دەگەڕێتـەوە، ئەگـەر ئاوێنەکە شکا ژنەکەی دەمرێ.

*ئەگـەر تەماشـایکرد لاوو جـەحێڵێکی تێـدابینی لەشـوێنی خـۆی دوژمـن یـا دەسـتەڵاتدارێك دەبینـێ ، ئەگـەر پیـاوێکی بەتەمـەنبوو هاوڕێیـەکی لەوشوێنەدا دەبینێ.

* ئەگەربینی تەماشای ئاوێنەدەکات خوداوەند لێی رازی نییەو سەرپێچیکاری پەروەردگارە بەنهێنیو ئاشکراو کەموکوڕی روودەکاتە ماڵو دەرووني.
* ئەگەر تەماشای ئاوێنەیەکی زیویکرد ناڕەحەتیو غەموپەژارەو ترس وبیم رووی تێدەکات.
* ئاوێنەی زێڕ هێزە لەئایندداو دەوڵەمەندییە دوای هەژاریو دەستەڵاتە پاش لابردنو لەکارخستن.
* ئەگەر نەخۆشێك تەماشای ئاوێنەیکرد بەڵگەیەلەسەر مردنی ئەگەر خۆی بەشێوەیەکی جیاواز لەشێوازی جارانی بینی ماڵو سامانو زێری تووشی گرفتو نەهامەتی دەبێت.
* ئەگەربینی بوە بەژن کچی دەبێت یاخود ژندەهێنێ کچێك بەخێودەکات.
* ئەگەر شێوەی ژنێکی تێدابینی سەردانی هاورێکەی دەکات، ئەگەر ژنێك خۆی بینی لەئاوێنەدا ئەگەر دووگیانبوو منداڵەکەی کچ دەبێ، ئەگەر دووگیان نەبوو مێردەکەی ژندەهێنێ بەسەریا.
* ئەگەر کەسێکی زیندانی رووخساری خۆی لەئاوێنەدا بینی لەزیندانەکەی قوتار دەبێ.
* ئەگەربینی خۆی بوە بەئاوێنەو تەماشاینەکرد شتێکی بەسەردێت کەوا رقی لێدەبێتەوە.

ئاهەنگ (شایی): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا ئاهەنگەکە رووداوێکی تێدابوو پێی خۆشنەبوو بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە بەپێی ئایەتی: ﴿لاَ تَفْرَحْ إِنَّ اللهَ لاَيُحِبُّ الفَرِحِينَ﴾ (القصص:٧٦).
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خەریکبوون بەگوێڕایەڵییەوە.
* ئەگەر ئاهەنگ بەبۆنەی رووداوێکی خۆشەوەبوو وەك قوتاربوونی زیندانی یان چاکبوونەوەی نەخۆش باشو شادیهێنەرە.
* ئەگەر لەخەودا ئەوەی راگەیاند کەخۆشی دەهێنێت لەکاتێکدا غەمهێنەربوو وەك ئەوەی لەخەودا بەیەکێك بگوترێ فلانەکەس لەسەفەرگەڕاوەتەوەو لەکاتێکدا ئەوکەسە مردبێ، هەروەها بەڵگەیە لەسە رەواندنەوەی ناخۆشی.
* ئاهەنگو شایی لەخەودا غەمو پەژارەیە، ئەگەر بینی ئاهەنگ دەگێڕێ ئەوە غەمو پەژارە رووی تێدەکات.

ئایەتەکانی قورئان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەبارەت بەو ئایەتانەی باس لەنیشانەکانی قیامەت دەکەن ترسو رووداونو پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿وَمَانُرسِلُ بالآياتِ إلا تَخويفا﴾.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاتنە گۆی ئەو بوونەوەرەی خودا لەقورئاندا

باسیکردووەو تێیدا کۆمەڵێك تیادەچن‌و کۆمەڵێکیش قوتار دەبن.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ئایەتەکانی سۆزو بەزەیی‌و رەحمەتبوو بۆ مردوو سۆزو رەحم‌و بەزەییە ئەگەر خەوبینەر دەیخوێند بەسەریا.

*ئەگەر ئایەتەکانی سزاو خەشمبوو سزایە لەلایەن خوداوە، خۆ ئەگەر ئایەتەکانی ئاگاداری‌و بێدارکردنەوەبوو ئەوەی بینیویەتی‌و قورئان بەسەرا خوێندرا زیندوبوو ئاگاداری دەکەیتەوە لەوەی نەکەوێتە خراپەو کاری نابەجێوە، ئەگەر ئایەتەکان مژدەیان هەڵگرتبوو بەخێرو چاکە مژدەی پێدەدەیت.

*ئەوەی ببینێ ئایەتی سزا دەخوێنێتەوەو کاتێ دەگات بە ئایەتەکانی قورس‌و گران بێت لەسەری خۆشی رووی تێدەکات.

*ئەوەی ببینێ ئایەتی سۆزو بەزەیی دەخوێنێتەوەو خۆی بۆئامادە نەکردبێت هەر لەناڕەحەتیدا دەمێنێتەوە.

ئـ و

ئوتومبیل: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رێکخستنی بژێوی خەوبینەر.

*ئەگەر بینی سواری ئوتومبیل بووەو لەنێویدا چەن کەسێکی تێدابوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی خەوبینەر کۆمەڵێکی زۆر تووشی وەسوەسە دەکات یان منداڵی ئاقڵ‌و ژیری دەبێت.

*ئەگەر کەسێك بینی خوازیاری سەفەربوو بەڵگەیە لەسەر دواخستنی سەفەرو قورسی ئوتومبیل‌و رۆینی.

*ئەگەر خۆی هەڵواسیبوو بەئوتومبیلەکەوە یان بەکێشیدەکرد شوێنی دەستەڵاتدار دەکەوێ‌و بەئەندازەی زاڵبوونی بەسەر ئوتومبیلەکەدا.

*ئەگەر بینی سواری ئوتومبیل بووەو باری قورسی هەڵگرتوە غەم‌و پەژارە رووی تێدەکات.

*ئەگەر ئوتومبیلی گواستنەوەبوو بەجێهێنانی پێداویستی‌و خاڵیکردنەوەی غەم‌و پەژارەیە.

*ئەگەر پەکیکەوت تووشی سەرسامی دەبێت بەهۆی خراپی متمانەبوون بەکەسێك کەوا شایستەی نییە.

*ئەگەر ئوتومبیلی گواستنەوەی کرێبوو مێشك سافی‌و ژینێکی خۆش بەهۆی هەوڵی تایبەتی خۆیەوە بەدەستدەهێنێ ، بەڵام ئەگەر هۆکارێکی گواستنەوەی ناسراودیاربوو پەیوەندییەکی نامۆو ئابڕوچوونە یان گواستنەوەی هەواڵی درۆیە.

*ئەگەر ببینێت بووە بەخاوەنی ئوتومبیلێك سەراپای کارەکانی بەدەستی خۆیدەبێت.

ئـ ۆ

ئۆف (ئاخ): (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ وشەی (ئۆف‌و ئاخ) دێت بەزاریا ئەوا ئازاری دایك‌و باوكیداوە. پەروەردگار دەفەرموێت: ﴿فَلاَ تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا﴾.

ئـە

(ئەبوبەكری صدیق) (ﷺ): (نابلسی) دەڵێت: بینینی (ئەبوبەكر)ی (صدیق) لەخەودا نیشانەو بەڵگەیە لەسەر دەستەڵات‌و پێشەوایەتی‌و پێشكەوتن بەسەر هاوەڵاندا.

* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر بەخشین لەپێناوی خودایا بەماڵ‌و منالّ یاخود پاراستنی هاوەڵایەتی‌و ئەمەكداری.

* بینینی بەڵگەیە لەسەر ئازادكردنی كەسانی چەوساوەو كۆیلە یاخود بەدەستهێنانی شەهیدبوون.

* سەراپای خەوبینین بەو زاتەوە بەڵگەیە لەسەر ناخۆشی‌و دەردەسەری ڕێی هەندێك لەوەچەو نەوە واتە كوڕو كچ.

* بینینی بەڵگەیە لەسەر ترس‌و بیم‌و خۆشاردنەوەو ڕزگاربوون لەناڕەحەتی‌و تێكۆشان لەپێناوی خودایاو (حەج)و سەركەوتن بەسەر دوژمنانی خودایا.

* ئەوەی (ئەبوبەكر) ببینێ بەزیندوێتی دڵنەرم‌و بەسۆز دەبێت بۆ بەندەكانی خودا.

* ئەوەی بیبینێ دانیشتووە لەگەڵی شوێنی حەق‌و ڕاستی دەكەوێت‌و پەیڕەویی سوننەت دەبێت‌و، ئامۆژگاری شوێنكەوتوانی پێغەمبەر(ﷺ) دەكات.

* هەروەها (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەركەس (ئەبوبەكر) بەڕوویەكی گەش‌و جوانەوە ببینێ بەڵگەی بەدەستهێنانی زانست‌و زانیارییە.

ئەرخەوان: (نابلسی) دەڵێت: ئەرخەوان لەخەودا ژنێكی داوێن پاكە، ئەوەی بیدۆزێتەوە قایل دەبێت بەژنێكی دەوڵەمەندی جوان.

ئەرمیا(ﷺ): (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا بیبینێت بەڵگەیە لەسەر گرتیبەربوون‌و كەوتنەوەی ئاگر لەوڵات یان ماڵدا.

ئەزا[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێكی خۆش مامەڵەو ناوخۆشە بەهۆی نوری ڕووخسارییەوە.

ئەژدیها: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی بوە بەدێوو ئەژدیها تەمەنی درێژدەبێت‌و دەستەڵات‌و فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر لەگۆشتەكەی خوارد ماڵ‌و دارایی بەهۆی دەستەڵاتەوە بەدەست دەكەوێت.

* دێو پیاوێكی دوژمنەو دوژمنایەتی خۆی دەشارێتەوە.

* ئەگەر چەن سەرێكی زۆری هەبوو فرۆفێڵی زۆری دەبێت لەشەڕو خراپەدا.

[1] **ئەزا**: جۆرە درەختێكە. (وەرگێڕ)

*ئەگەر خاوەن دووسەربوو یان سێ یا چوار تا حەوت ، هەر سەرێکی بەلاو نەهامەتیەکەو هونەرێکی شەڕەنگێزییە، ئەگەر بوو بەخاوەن حەوت سەر لەشەڕو خراپەو دوژمنایەتیدا بێهاوتا دەبێتو کەس خۆی بۆ ناگرێت، ئەم ئاژەڵەش بۆنەخۆش بەڵگەیە لەسەر مردن.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا دەستەلاتدارێکی ستەمکارە یان ئاگرێکی سوتێنەرە ، ئەگەر سەرێك یان سێ سەری هەبوو خراپترە .

*ئەگەر نەخۆش ئەژدیهای دی بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەر ژنێك لەخەودا ئەژدیهایەکی خستەوە منداڵێکی دەبێت بەردەوام نەخۆشدەبێت.

*ئەگەر یەکێك بینی ئەژدیها بەکێشی کرد بۆ دەریا سزایەکی لەلایەن فەرمانڕەواوە پێدەگات یان لەلایەن پەروەردگارەوە یان لەلای سەرۆکەکەیەوە.

*دەگونجێت ئەژدیها بەڵگەبێت لەسەر رۆژگارێکی دوورو درێژ بەهۆی درێژییەوە.

*ئەگەر مرۆڤێك بینی رووبەرووی هاتو هیچ زیانێکی پێنەگەیاند یاخود شتێکی پێدا یان بەزمانێکی پاراو لەگەڵی دوا بەڵگەیە لەسەر نووسینی خێرێکی زۆر لەچارەی.

*ئەگەر ئەژدیهایەکی بینی گۆڕاو پیاوی لێدەرچوو بەڵگەیە لەسەر جنۆکە.

*ئەگەر بینی دەگۆڕێتو ژنی لێدەبێتەوە بەڵگەیە لەسەر سوپایەکی مێینەی جۆنکە.

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی ئەژدیهایەك زەفەر بەپیاوێکی بێ ئەقڵ دەبات.

*ئەگەر ژنی دووگیان بینی ئەژدیهای دەبێت کوڕێکی وتاربێژی زمان تیژو رەقی دەبێت کەدوو ناو هەڵدەگرێ، یاخود رمڵ لێدەری دەبێت یان دڕندەو پیاوخراپو لەئەنجامیشدا لەگەردنی دەدرێت.

ئەژنۆ(چۆك):(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەژنۆ هەوڵو ماندبوونە بۆ بژێوو رزقو رۆزی.

*ئەگەر بینی شتێکی لێبەسەرهاتوە دەدرێتە پاڵ ئەژنۆ، هێزو توانای پێستی هێزو توانای بژێوییەتی، گرووکردنی پێستەکەی زیادماندوبوونو دەرکەوتنی گرێو لوەو بەدەستهێنانی ماڵو داراییە بەماندبوونو هیلاکی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر نەخۆش ئاوی لەئەژنۆیدا بینی یاخود نەخۆشێکی بینی بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*هەروەها دەڵێن: هەردوو ئەژنۆ دەبێت بەهێزو توانای جەستە لێکبدرێتەوە لەگەڵ جموجووڵو چاکی کارکردنیان، هەروەها سەفەرو جموجووڵی زیادەیە.
*ئەگەر نەخۆشیو نادروستی تێدا بەدیکردن بەڵگەیە لەسەر قورسیو هەردوو ئەژنۆ لەکرداردا.
(نابلسی) دەڵێت: ئەژنۆ بۆ کەسی موسافیر کەشتیو سەرنشینەکانیەتی، هەر ڕووداوێك تێدا ڕوودەدات دەدرێتە پاڵ ئەوەی لێی دواین.
*هەردوو ئەژنۆ بەبراو شەریك لێکدەدرێتەوە.
*هەردوو ئەژنۆو قاچو خزمەتکارە.
*دەگونجێت ئەژنۆ بەڵگەبێت لەسەر:
+کڕنووشی تەواو.
+بەخشینو جموجووڵو هێوری.
+سەفەرو جێنشینبوونی.
+ئەو ماڵو داراییەی کۆیدەکاتەوەو خەرجیدەکات.
+هاوەڵایەتیو خۆشەویستی.
*ئەگەر بینی ئەژنۆی گەورەبووە یاخود ئێسقانەکەی گەورەیە حاڵوباری باشبوو ئەگەر لەناڕەحەتیدابوو دەرووی لێدەکرێتەوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بینینی لەیەك جیابوونەوە یاخود کارەساتێکی پڕ ناسۆری یان خوێن لەبەرڕۆینو نەگیرسانەوە، یاخود هەڵچوونو شکانی دەقی بێدەنگی، ئەگەر نیازی سەفەری هەبوو دادەنیشێو سەفەر ناکات، دەگونجێت نەتوانێت سوود لەماڵو سامانی وەربگرێ ، ئەگەر لەنێوان ئەو یەکێکیتردا خۆشەویستی هەبێت ئەوە دەبچڕێ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پەککەوتنی ئاژەڵو ئۆتومبیلو هۆکاری گواستنەوە.

ئەسپ: ئەوەی شیری ئەسپ بخواتەوە خێرو چاکەی لەلایەن فەرمانڕەواوە دەستگیر دەبێت.
*ئەسپو ماین دەسەڵاتو شکۆمەندییە.
*ئەگەر بینی بەسواری ئەسپێکەوەیەو بەهێواشی دەڕوات بەڕێوەوەو سەرجەم پێداویستیەکانی ئەسپەکە تەواوە شکۆمەندیو ڕێزو گەنجی بەئەندازەی رامبوونی ئەسپەکە دەستگیر دەبێت.
*ئەگەر ئەسپێکی بۆ خۆی بەستەوە یان ئامادەیکرد یاخود بوو بەخاوەنی بەهەمان شێواز دەبێت.
*هەر ناتەواوییەك رووی تێبکات ناتەواوییە لەڕێزو دەسەڵاتو شکۆمەندی.
*کلکی ئەسپ شوێنکەوتوانی پیاوە، ئەگەر کۆمەڵێك کلکی زۆری هەبوو شوێنکەوتەی زۆردەبێت، ئەگەر هەر کلکێکی هەبوو یان کلکی بڕابوو شوێنکەوتوانی کەم دەبن.
*هەموو ئەندامێکی ئەسپ بەشو پارچەیەکی دەسەڵاتدارە.

* ئەگەر بینی بەسواری ئەسپێکەوەیەو یاخیو بەلەسەبوە لێی روودەکاتە سەرپێچی یاخود بەلاو نەهامەتی بەئەندازەی سەرپێچیو یا جموجوولی ئەسپەکە دێت بەسەریا.

* دەگونجێت لێکدانەوەی ئەسپ بەئارەزوو بێت، بۆنموونە دەگوترێت: فلانەکەس شوێن ئارەزووی کەوتو ملی شکاند.

* ئەگەر ئەسپەکە رامنەدەبوو یا شێتبوو خراپترە.

* سواربوونی ئەسپ هیچ خێرێکی تێدا نییە مەگەر لەشوێنی ئاژەڵدابێت، هەروەها خێری تێدا نییە لەلای دیوار یا لەسەربان یاخود لەشوێنی بەندایەتی مەگەر ئەسپەکە باڵداربێتو بفڕێ لەنێوان ئاسمانو زەویدا ئەوەش رێزداری ئاینو دنیایە لەگەڵ هاتنەپێشی سەفەر.

* ئەسپی بەڵەك بەڵەك ناوبانگە، ئەسپی رەشیش ماڵو دەوڵەمەندیو شکۆمەندییە لەسەفەردا.

* ئەسپی خەنەیی بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە، لەروویەکیترەوە خەنەیی سەرکەوتنە چونکە ئەسپی فریشتەکان خەنەیی بوە.

* دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم بەسواری ئەسپێکەوەم قاچەکانی ئاسنە، ئەویش پێی وت: چاوەڕێ مردنبە.

* هەروەها دەگێڕنەوە(عەلی) کوڕی (عیسی)ی وەزیر بەرلەوەی کاروباری وەزارەت وەربگێڕێ لەخەودا بینی وەك ئەوەی لەژێر سێبەری خۆردابێت لەوەرزی زستاندا، سواری ئەسپەکەبوو بەجلوبەرگێکی جوانەوەو پاشان ددانەکانی کەوتنو لەترسو بیمداو لەناکاو بەترسەوە لەخەوهەستا، خەوەکەی بۆ راڤەکارێکی خەوگێڕایەوە ئەویش پێی وت: ئەسپ شکۆمەندیو دەوڵەتدارییە، جلوبەرگی جوانیش پلەوپایەو دەستەڵاتە، لەبەر تیشکی خۆردا وەستان وەزارەتی پادشایە یاخود دەرگاداریی و بەخزمەتە لەئامێزی ئەواندا، کەوتنی هەموو ددانەکانیش تەمەندرێژییە.

* هەروەها دەڵێن: ئەگەر ئەسپێك ببینێ بەمردوویی لەماڵەکەی خۆیدا یا بەدەستیەوە تیاچوونی ئەو کەسەیە کەخەونەکەی پێوە بینیوە، ئەوەی سواری ئەسپێکی پەلسپی بێت بەسەرجەم پێداویستیەکانیەوەو خۆشی جلوبەرگی سوارچاکانی پۆشیبێت، دەستەڵاتو مەزنیو باسی باشو خۆشنوودیو دڵنیابوون لەدوژمنان بەدەستدەهێنێت.

* ئەسپی رەشسوور بەهێزترە لەکوشتارو جەنگدا.

* ئەسپی سەمەند رێزداریو نەخۆشییە، ئەوەی سواری ئەسپێك ببێتو غاری پێبکات هەتا عارەق

دەكاتەوە ئارەزوویەكەو شوێنی دەكەوێت و سەرپێچییەكی لەپێناوی ئارەقكردنەوەدا دەكات.
*ئەسپ بۆ یەكێك لەدوورەوە ببینێ مژدەو خێرە بەپێی فەرمایشتی پێغەمبەر(ﷺ): "خێر لەنێوچەوانی ئەسپدایە هەتا رۆژی قیامەت".
*ئەگەر بینی ئەسپێك لێدەخورێت داوای خزمەت لەپیاوێكی رێزدار دەكات.
*ئەگەر سواری ئەسپێكی دووبالبوو موڵك و دەستەڵاتێكی مەزن بەدەست دەهێنێت، ئەگەر شایستە بێت وەگەرنا دەگات بەویست و خوازی.
*ئەسپی شێت پیاوێكی شێتەو گاڵتەدەكا بەكاروبار.
*بازدانی ئەسپ بەخێرایی بەدەستهێنانی هیواو ئاواتەو وەستانی زیادبوونی خێرو چاكەیە، هەروەها چوست و چالاكی رێكبوونی كاروبارەكانیەتی.
*هەروەها دەڵێن: بەربەرەكانی ئەسپەكەی لەگەڵی یاخیبوونی خزمەتكارەكەیەتی لەبەرانبەری ئەگەر خاوەن دەستەڵات بازرگان بێت چوونە دەرەوەیە، بەڵام غارغارێنی ئەسپ لەنێوان ماڵاندا باران و لافاوە ، ئەگەر ئەسپەكە رووت و بێ زین بێت یا سوارەیەكی بەسەرەوە نەبێت.
*ئەگەر رەوگە ئەسپێكی بینی هەموویان زینیان بەسەر پشتەوەبوو بەڵام هیچ سوارەیەكیان بەسەرەوە نەبوو ژنانن لەپرسەو شاییدا كۆدەبنەوە.
*ئەگەر بوو بەخاوەن رەوگە ئەسپێك یاخود هەستا بەلەوەڕاندنیان دەستەڵات و فەرمانڕەوایی بەسەر نەتەوەیەكدا بۆ دروستدەبێت یاخود لەشوێن و جێگەی خۆیدەبێت بەفەرمانڕەواو دەستەڵاتدار.
*ئەگەر سواری ئەسپێكبوو بەزینەوە رێزو شكۆمەندی و دەستەڵات بەدەستدەهێنێت ، چونكە لەهۆكاری سواری پادشاكانە. دەگونجێت ژنێك مارە بكات یاخود خزمەتكارێ بەكرێ بگرێت.
*ئەگەر بەبێ لغاو سواریبوو بێ خێرە لەهەموو روویەكەوە، چونكە لغاو بەڵگەیە لەسەر خواناسی و پارێزكاری و تواناداری.
*ئەگەر ئەسپێكی نادیاری بینی لەماڵی خۆیدا ئەگەر زینی پێوەبوو ژنێك بێ مارەبڕین دێتە لای یاخود سەردان و میوانداریدەكات ، ئەگەر ئەسپەكە رووتبوو پیاوێك دەبێت بەخزم و زاوای.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر ئەسپێك بكا بەلای كەسێكیتردا بەهۆی ئەسپ یا شەهادەوە ستەمی لێدەكات.
*سواربوونی ئەسپ بەڵگەیە لەسەر زاڵبوون و دەركەوتن و دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی مرۆڤ بەسەریەوە دەنیشێتەوە ، ئەگەر ئەسپەكە هێمنبوو حاڵ و باری

باشدەبێت ، ئەگەر شێتبوو بەلەسە دەبێتو یاریدەکات.
* دەگونجێت ئەوەی دەنیشێتەوە بەسەریەوە بەڵگەبێت لەسەر رۆژگارو سەردەم یان شەوو رۆژ ، بەلاّم جوانوی نێرومێ کوروکچە ، ئەگەر سواری جوانوویەك بوو بەلاّم هیچ زینێکی بەسەر پشتەوە نەبوو کچێکی تازەپێگەیشتوو مارە دەبڕێت.
* کلکی ئەسپ وەچەی پیاوو شوێنکەوتوانییەتی.
* ئەگەر دوو ئەسپی بینی دەفڕن بەئاسماندا لەو شوێنەدا فتنەو شەڕ دەکەوێتەوە.
* بینینی ئەسپی ئاویی بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی درۆزنو کارێك کەوا تەواوناکرێ.
* بینینی ئەسپ بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی رزقو رۆزیو سەرکەوتنی بەسەر دوژمنەکانیدا.
* ئەگەر بینی سواری ئەسپێکبوەو شایستەی سوارچاکی بێت شکۆمەندیو پلەوپایەو ماڵو دارایی دەستدەکەوێت، دەگونجێت راستگۆبێت لەگەڵ پیاوێکی چاکەکاردا یاخود سەفەریکات چونکە سەفەر لە(فرس)ەوە وەرگیراوە.
* ئەگەر جوانوبوو خوداوەند کوڕێکی جوانکیلەی پێدەبەخشێت.
* ئەگەر بارگیربوو بەمامناوەندی دەژی، نەهەژارو نەدەوڵەمەند.

* ئەگەر لانەو ژوورێکی هەبوو هاوسەرگیری دەبەستێت ، ئەگەر بێهاوسەربێت لەگەڵ ژنێکی خاوەن سامانو بەرەچەڵەك یەکدەگرێ.
* ئەسپی رەسەن باشترە لەنارەسەن.
* دەگونجێت ئەسپ بەڵگەبێت لەسەر ماڵو لانەی خۆشو جوانو سەرنج راکێش.
* ئەسپی رەشبۆر شکۆمەندیو سەرکەوتنە بەسەر دوژمناندا چونکە لەئەسپی فریشتەکانن.
*ئەسپی رەش: غەمو پەژارەیە.
*ئەسپی خەنەیی: پەل سپی زانیاریو ئاینو خواناسیە.
* ئەگەر سواری ئەسپێکی رەشسووربوو دەگونجێت مەیو بادەبخواتەوە چونکە لەناوەکانیەتی.
* ئەگەر سواری ولاخی کەسێکی تربێت دەگات بەپلەوپایەی ئەو یاخود پەیرەوی رێبازی ئەوکەسەدەکات.
* ئاژەڵی رەش مەزنییە، خەنەیش جەنگو هەرایە.
* ئەگەر ئەسپێکی زینکراوی بینی بەلاّم هیچ سوارەیەکی بەسەرەوە نەبینی ژنانن بۆ شایی یاخود پرسە کۆبوونەتەوە.
* ئەگەر ئەسپی بینی لەخەودا لای براکانی پەسەند دەبێت.
* ئەسپ لەخەودا پیاو یا کوڕ یاخود سوارچاکە یان بازرگانە یا پیشەوەری

خـــاوەن فيراســـــەيە لــــــەكارو بازرگانيەكەيدا.

*ئەسپ شەريكە.

*ئەگـەر بينـى ئەسـپێك لەبەردەسـتيا دەمرێت لەماڵەكەيدا بەهيلاكدەچێت.

*ئەگـەر زاڵبـوو توانـاى شـكا بەسـەريا ناويـانگێكى باشـى دەبێـت ، ئەگـەر بازرگانبوو خاوەن ئەمانەتـەو لەژيانيـدا دڵنيـاو خۆشـنـود دەبێـت، ئەگـەر ئەســـپەكە رەشـــبوو پلەوپايـــەو شكۆمەندى ئێجگار بەرزو بـالاّ دەبێـتو لەدەستەلاّتيشدا بەتواناو دەبىّ.

*ئەگەر ئەسپەكە خەنەيبوو نەخۆشـىو رێزدارييـە چـونكە ئەسـپى فريـشتەكان خەنەيين، هەروەها (ئيبن سيرين) رقـى لەئەسپى خەنـەيى دەبـوەوە لەخـەوداو دەيگـووت: جـەنگو شـەڕە ، ئەگـەر ئەســپەكە بەڵـــەك بەڵـــەكبوو ئـــەوە ئارەزووە لەگەڵ دەستەلاّتدارييەك كەوا خوازيـــارو ئاواتەخوازيـــەتى، ئەگـــەر سواريبوو غارغارێنى پێوەكردو ئـارەقى دەردا ئەوە حەزو ئارەزوويەكە هەميشە شـوێنى دەكـەوێتو لێـى جيانابێتـەوەو مـاڵو سـامانەكەى بەهـەدەر دەچـێت تێداو سەرپێچى ئەنجام دەدات.

*ئـــارەقيش ماندوبوونـــە لەگـــەڵ سەرپێچيدا، ئەو سوارچاكەشى لەخەودا دەبينـرىو ژنەكـەى دووگيانـە كـوڕێكى دەبێت.

*ئەسپ بۆ يـەكێك ببينـىّ لـەدوورەوە مژدەو شكۆمەندىو خێروچاكەيە.

*ئەگـەر بينـى لەسـەر ئەسـپێك دێتـە خوارەوە ئەگـەر دەسـتەلاّتداربوو كـارو رەفتارێك ئـەنجام دەدات لێـى پاشـگەز دەبێتــــەوە، ئەگـــــەر دابـــــەزىو بەجێيهێـــشتو خـــۆى بەكارێكـــەوە سەرقاڵكرد لەسەركار لابردنيەتى لەگەڵ سەرشۆڕىو ملكەچكردنى.

*مـاين ژنێكـى رێـزدارى داوێنپاكـە، ئەسـپى شـێتيش پيـاوێكى شـێتە، ئەسـپى قيرسيـچمەش خاووخليـچكە لەكاروبارەكانيدا.

*سـپێتى پێشەسەرى ئەسـپو كلكـى خـــاوەن شـــكۆيانى دەســـتەلاّتدارە ، ئەگەر درايە پاڵ كوڕەكەى ئازاترينيانە، خـاويىو گێـژىو كـەمى جموجووڵيـشى جـــەنگو شـــەڕە بـــۆ دەســـتەلاّتدارو دەســـتكورتييەو زاڵبـــوونى دوژمنـــە بەسەريا.

*زۆربـــوونى مـــووى كلكـــى ئەســـپ زيادبوونى وەچەى نێرينەيە.

*ئەگـەر بينـى كلكـى لـەبنابڕاوە كـوڕو شوێنكەوتەكانى پێش خۆى دەمرن.

*ئەگـــەر ئەســـپەكەى سەركەشـــيكرد لەگـــەڵىو خۆشـــى دەســـتەلاّتداربوو سەركردەيەكى رێزدار لێى ياخى دەبێت يامنـــداڵێكى بەخـــشندە، ئەگـــەر بازرگـــــانبوو جيابوونـــــــەوەى شەريكەكەيەتى لێى بـازدانى ئەسـپيش رێكو پێكى راوبۆچوونە، خۆهەڵدانيشى بەدەســـــتهێنانى پێداويـــــستەكانە بەشێوەيەكى خێرا.

*ئەگەر بینی ئەسپێك لێدەخورێت داوای خزمەتگوزاری دەكات لەپیاوێكی رێزداری شكۆمەند.

*هیچ زیانێكی تێدانییە ئەگەر مەردوم سواری ئەسپێك بێت لەشوێنی خۆیدا نەبێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەسپ ناوبانگو دەستەڵاتدارێكی بەناوبانگە.

*ئەگەر بینی سواری ئەسپێكی بەڵەك بەكەڵك بووەو لەبێداریدا هاوسەرینەبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر لەگۆشتی ئەسپەكە بخواتو خەوبینەر دەستەڵاتداربێ زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەكانیدا، ئەگەر بازرگان بێت سوودو قازانج بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی ئەسپێك دەكوژێت نازو نیعمەتوماڵو هێزو شكۆمەندیێ بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی سوارچاكان دەفڕن بەئاسماندا نزیكە جەنگو هەرا بەرپابێت لەنێوان پادشایانو فیتنەو ئاشوب لەو شارەدا بكەوێتەوە.

*خواردنی گۆشتی ئەسپ بەدەستهێنانی ناوبانگێكی باشە لەنێو خەڵكیدا.

*ئەگەر سواری ئەسپێك ببێت قاچەكانی لەئاسن بێت دەمرێت.

*ئەگەر بینی رێ لەئەسپێك دەگرێ بەهۆی دنیاوە سەرقاڵدەبێت لەنوێژكردنو خوازیاری تەوبەو پەشیمانییە.

*ئەگەر بینی لەسەر ئەسپەكەی دێتەخوارەوەو سواری ئەسپێكیتر دەبێت لەحاڵو بارێكەوە دەچێت بۆ یەكێكی دی، مابەینی نێوان هەردوو حاڵو بارەكەش بەئەندازەی نێوان هەردوو ئەسپەكەیە.

*ئەگەر بینی لەسەر ئەسپەكە دێتەخوارەوە لەسەركارەكەی لادەبرێو یەكێكیتر دادەنرێ.

*ئەوەی خۆی بەسەر ئەسپێكەوە ببینیێو بەدڵی بێت دەجەنگی لەپێناوی خودایا.

*ئەگەر بینی بەسواری ئەسپێكەوەیەو رمێكی بەدەستەوەیەو تەنگ بەخەڵكی هەڵدەچنێ پیاوێكە داوا لەخەڵكی دەكاتو زۆریان لێدەكات لەداواكردندا، ئەگەر چەكی پێبوو دوژمنانی دەستیان پێناگات.

*ئەگەر بینی ئەسپەكەی نوقمدەكات یان یەكێكی دی سەریدەبرێت یاخود بەر لافاو بكەوێتو ببیات نەخۆشێك دەمرێت.

*ئەگەر ئەسپەكەی كوێرێكی لاوازبوو تێكەڵبوونی كاروبارەكانیەتی لەبژێویدا.

*ئەگەر بەسواری ئەسپێكی مردووەوەبوو غەمو پەژارە رووی تێدەكات بەڵام قوتار دەبێت لێی.

*ئەگەر بینی ئەسپێك دەدوێت لەگەڵی سەرسام دەبێت لەحاڵوباری خۆی.

*ئەگەر بینی ئەسپێك دەكڕیٚ یا گوێدرێژێك یاخود رەخنەی لێگیرا لەكاتێكدا پارەو سامانی لەدەستیدا دەهێناو دەبرد خێرێكی دەستگیردەبێت بەهۆی قسەو گوتەیەكەوە كەدەیكات چونكە پارەو پوول قسەیە.

*ئەگەر بینی پارەو بەهاكەی دەداتو دیارینەكردو هەڵینەسوڕاند خێرێكی دەستگیردەبێتو سوپاسگوزاری خۆیدەردەبڕیٚ.

*ئەگەر بینی ئەسپەكەی دەفرۆشیٚ واز لەكاروپیشەكەی دەهێنێت بەویستی خۆی.

*ئەگەر بینی ئەسپەكەی سەردەبڕیٚو نایەوێت گۆشتەكەی بخوات بژێویو ژیانی تێكدەدات بەهۆی فەرمانڕەواوە.

*ئەگەر بینی ئەسپێكی نادیار دێتە نێو زەویەك یالانەو ماڵێكو خاوەنەكەی ناناسێت ئەوە پیاوێكی رێزدار روو لەوشوێنە دەكات.

*ئەگەر بینی ئەسپێكی نادیار لەشوێنی خۆی بەدەر دەكەوێت پیاوێكی گەورە كۆچدەكات یان دەمرێت.

*ئەگەر رەوگە ئەسپێكی ببینیٚ غارغارێندەكەن لەلای ماڵێكو دەچنە نێو زەویو شوێنێك بارانو لافاو روو لەو شوێنەدەكات.

*ئەگەر بینی لەگەڵ پیاوێكی نەناسراودا بەسواری ئەسپێكەوەن دەكات بەو پیاوەو داوایەكی دنیاییو ئاینی لێدەكات، یاخود ئەو پیاوە دەبێت بەشوێنكەوتە یان شەریكو جێنشین لەدوای خۆی، ئەگەر پیاوێكی نادیاربوو دوژمنە بەهەر حاڵێك بێت.

*ئەگەر بینی ئاژەڵێكی نادیار پێی پێدادەنێت یاخود بەسەریا دەڕوات لەدەستەڵاتو پلەوپایەو كاروپیشەی خۆی لادەبرێتو ملكەچیو رسواییو دەرەنجامی خراپ رووی تێدەكاتو خەڵكی بەزوبانیان برینداریدەكەن.

*ئەگەر سواری ماینێك ببێت یاخود ببێت بەخاوەنیو رەبەن بێت ژنێكی رێزدارو داوێنپاكی پیرۆز دەبێت بەهاوسەری ، ئەگەر جوانوی هەبێت كوڕێكی لێی دەبێت ، ئەگەر پیاوەكە هاوسەرداربوو یاخود یەكێكبوو چاوەڕێی هاوسەرگیری نەدەكرد روو لەگوندو شوێنو جێگەیەكی وێرانەدەكاتو سوودو قازانجی لەو شوێنو جێگەیە پێدەگات.

*ئەگەر ببینێت ماینەكەی دەمرێت یاخود دەدزرێت یا وندەبێت گرێی بژێوی دەكرێتەوە.

*ئەگەر بینی ئەسپەكەی نركە نركدەكات رزقو رۆزی دەبوژێتەوەو ماڵو دارایی زیاد دەكات.

*ئەگەر بینی شیری ماین دەخوات ئەوە دەستەڵاتدار نزیكی دەخاتەوە لەخۆیو خێری لێدەستگیر دەبێت.

*ئەگەر ببینیٚ مووی ئەسپەكەی زیادیكردووە ماڵو منداڵی زیاد دەكات،

ئەگەر دەستەڵاتداربوو سوپاکەی زیاد دەکات.
*ئەسپی خەسێنراو بەڵگەیە لەسەر خزمەتکارو بەردەست.
*ئاژەڵی بێ ڕێوشوێن ژنێکی زیناکارە چونکە چۆنی بوێت ئاوا دەچێت بەڕێوە.
*ئەسپی بارهەڵگر نزیکبوونەوەی چارەنووس و ئەجەلی ئەوەیە کەلەخەودا سوارییبوە، دەگونجێت لاوازی ئەسپ بەڵگەبێت لەسەر لاوازی شکۆو پلەوپایە.
ئەسپی باڵداری پێغەمبەران(ﷺ): ئەوەی لەخەودا بیبینێ دەگات بەپلەوپایەیەکی بەرزو بڵند، بەشکۆمەندی سەفەر دەکات و بەهەمان شێوەش دەگەڕێتەوە یاخود بەشەهیدی دەمرێت و گیانی دەسپێرێ.
ئەسپی شەترەنج: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەڵێننامەی پارەو دارایی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەستبڕین و ڕوحکێشانی مردوو.
ئەسپێ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لەجل و بەرگی نوێدابوو زیادەی ئایندارییە، ئەگەر لەسەر زەوییبوو گەل و کۆمەڵێکی لاوازە، ئەگەر لەدەوروبەریدابوو هاوەڵایەتی نەتەوەیەکی لاوازدەکات بەڵام زیانی پێناگەیەنن.

*گەزتنی ئەسپێ بریندارییە لەدوژمنێکی لاوازەوە.
*ئەگەر بینی ئەسپێیەکی گەورە لەجەستەی هاتەدەرەوەو لێی دوورکەوتەوە بەڵگەیە لەسەر کەمبوونەوەی وادەی ژیانی.
*هەروەها دەڵێن: ئەسپێ منداڵ و چاکەکردنە لەگەڵیان.
*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر غەم و پەژارەو گرتن و زیادبوونی نەخۆشییە ، خواردنیشی باسکردنەو ئەسپێی گەورە غەشم و قین و سزایە.
*ئەگەر ئەسپێی دۆزی لەجلەکانی درۆیەکی گەورەی لەگەڵدا دەکرێ.
*ئەسپێی نێو گەنم سزاو خەشم وقینە چونکە لەبەڵگەو نیشانەکانی (موسا)بوو (سەلامی خوای لێبێت).
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دنیایە لەگەڵ ماڵ و دارایی.
*ئەگەر ئەسپێکان لەکراسی نوێدابوو نوێکردنەوەی دەستەڵاتە بۆ یەکێك فەرمانڕەوابێت یاخود ماڵ و سامانێکە خوازیاری زیادبوونییەتی.
*ئەگەر بینی ئەسپێیەکی پانکردەوە چاکدەبێت لەگەڵ منداڵەکانی.
*ئەگەر بینی ئەسپێیەکی زیندووی فڕێدا کارێکی واژووی سوننە جێبەجێدەکات چونکە پێغەمبەر(ﷺ) ڕێگری لێکردوە.
*ئەگەر بینی ئەسپێیەکی خوارد غەیبەتی ئەوانە دەکات

کەلەلێکدانەوەی ئەسپێدا باسمانکردن‌و ئەسپێی زۆریش سزایە.
*ئەسپێ منداڵ‌و کۆمەڵێکی سووك‌و دووزمانن کەوا لەنێوان خزم‌وکەسوکارو برایاندا دووزوبانی دەکەن.
*ئەگەر ئەسپێیەکی زۆری لەجل‌و لەش‌ولاریدا بینی خێرو نازو نیعمەت‌و فەرپیت‌و قوتاربوون لەسەرجەم غەم‌و پەژارەکان بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر ئەسپێی بینی پانیدەکردەوە بەڵگەیە لەسەر قوتاربوونی لەهەموو غەم‌و پەژارەیەك.
*ئەگەر ژمارەیەکی زۆر ئەسپێی بینی بەڵگەیە لەسەر نەخۆشییەکی درێژخایان‌و زەرەرو هەژاری‌و کوشتن‌و دەروولێکردنەوەی بەڵادارو قوتاربوون لەناڕەحەتی، ئەگەر لەخەو بەئاگاهات‌و وایدەزانی ئەسپێکان شوێنی دەکەون قوتارنابێ.
*ئەگەر ئەسپێیی لەجلەکانیکردەوە درۆیەکی گەورەی بەدەمەوەکراوە.
*ئەگەر ئەسپێی پێدا نووسا گەل‌ونەتەوەیەکی لاواز قسەی پێدەڵێن.
*ئەگەر ئەسپێ خوروخورووی بۆ دروستکرد داوای قەرزی لێدەکەنەوەو خواردنی ئەسپێش بەڵگەیە لەسەر زاڵبوون بەسەر دوژمناندا.

ئەستێرەگەر(ئەستێرەناس): (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر ئەوانەی ئاگایان لەحاڵ‌و باریانە.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئاگاداری‌و دەرکەوتنی نهێنی‌و قسەی زیادەو گواستنەوەی گوتەی ڕاست‌و ناڕاست.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەم‌وپەژارە، ئەوەی لەحاڵێکی ئاوادابێت بەڵگەیەلەسەر دەروولێکردنەوە.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:
+هاوسەرگیری ڕەبەن.
+جیابوونەوەی دوو هاوسەر.
+مردنی نەخۆش.
+سەفەر بۆ کەسێکی نیشتەجێ.
+قوتاربوونی دووگیان.
+مژدەو ئاگاداری.
+شوێنکەوتنی سوننەت.
+زانیاری‌و کرداری بەجێ.

ئەستێڵ(گۆم): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ڕەحم کەشوێنی مەنی‌و ئاوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵ‌و دارایی‌و کیسەو گەنجینەو سندووق‌و جلەشۆر.
*ئەستێڵ بەڵگەیە لەسەر هەرکەسێك ئاگاداری نهێنی بێت وەك شەریك‌و کوڕ.
*ئەگەر ئەستێڵی زەیت ئاوی تێکرا بەڵگەیە لەسەر وەستان‌و خراپبوونی، هەروەها ئەگەر لەئەستێڵی ئاویش

زەیتی بینی بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی خاوەنەکەی.

*ئەستێلی مزگەوت بەڵگەیە لەسەر پێشەواکەی یان ئەوەی تەماشای کاروبارەکانی دەکات.

*ئەگەر ئەستێلێکی بینی لەشوێنێك کەوا نەدەگونجا بۆی بەڵگەیە لەسەر جنۆکە کەوا پەرپوەتەسەر خانەوادەکەی یاخود ئەو شوێنەی ئەوانی تیا مۆڵدەبن.

*ئەگەر بیرێکبوو بەئەستێل بەڵگەیە لەسەر میانەڕەوی حاڵی خانەوادەی، ئەگەر ئاوی بیرەکە سوێربوو لەکاتی بێداریداو لەخەودا چەوریو ڕۆن کەوتە نێویەوە یاخود هەنگوینو شیر بەڵگەیە لەسەر دووگیانی هاوسەرەکەی یان زیادەیەکی بێشومار، مەگەر خانەوادەکەی لەخەودا تینوبن ئەوجا بەڵگەیە لەسەر عەمباری ئاوو خانەوادەکەی لەوانەن کەدنیا هەڵدەبژێرن بەسەر قیامەتدا یان زانیارییان هەیە بەڵام کرداری پێناکەن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەبوونی بارانو بەخشینی ماڵ بەهۆیەوە.

*دەگونجێت ئەستێل بەڵگەبێت لەسەر ناخێکی پارێزراو.

*هەروەها ئەستێل بەڵگەیە لەسەر ئاسانکردنی کاروبارو شکۆمەندیو پلەوپایەی بەرز مەگەر کەسێکی دەموچاو هەڵبەستراوی تیابێت ئەوجا بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەترس‌وبیم.

(نابلسی) دەڵێت: چوونە نێوی لەخەودا چوونە نێو ناپاکیو پلانە.

ئەشکەوت:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دڵنیاییە بۆ کەسێك بترسێ، ئەگەر بینی هەڵدێت لەدوژمنی هەتا خۆیکرد بەئەشکەوتێکدا ئەوە دڵنیادەبێت لەدوژمنی بەپێی ئایەتی: ﴿ ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ ﴾ (التوبة: ٤).

*ئەشکەوت ژنێکە بۆیەکێك کەبچێتە نێوی.

*زاراوەی (غار) کەوا بەمانای ئەشکەوتدێت لە(غیره)وە هاتووە.

*دەگونجێت ئەشکەوت بەڵگەبێت لەسەر هاوڕێو بەخت بەپێی چیرۆکی (ئەبوبەکری صدیق) ـ ڕەزای خوای لێبێت ..

*ئەگەر بینی چوە نێو ئەشکەوتی چیایەك پلاندەگێڕێ لەدژی فەرمانڕەوایەك یاخود پیاوێکی تۆکمەو بەهێز.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەرنەوەی مرۆڤ رووی تێدەکات وەك پێشەواو باوكو مامۆستاو ژنو پیشە.

*بۆ کەسێکی بێکار بەڵگەیە لەسەر خزمەتو نزیکبوونەوە لەفەرمانڕەوایانو خۆ قوتارکردن لەناڕەحەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شاردنەوەی کاروبار.

*ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو یاخود زیندانیکرابوو لەهەمووی قوتاردەبێ،

دەگونجێت تەمەندرێژ ببیٚ‌و خێری زۆربیٚ ئەمەش بەچواندنی لەسەر چیرۆکی هاوەلانی ئەشکەوت(أصحاب الكهف).

ئەکاسیا: (نابلسی)دەلێت: جۆرەدارێکەو بینینی لەخەودا بەلگەیە لەسەر رەزیلی‌و شەڕو ئەنجامدانی کردارو رەفتاری دۆزەخیەکان.

ئەلقە: (نابلسی) دەلێت: لەخەودا ئاینی ئیسلامە ئەگەر بینی دەستی بەئەلقەیەکەوە گرتووە دەستی بەئاینی ئیسلامەوە گرتووە.

*ئەلقە بەدەرگاوە بەلگەیە لەسەر دەرگاوان یاخود سەگی پاسەوانی ، ئەگەر ئەلقەکە لەزێربوو یا لەزیوو بەلگەیە لەسەر شکۆمەندی‌و بەرزی‌و مولك، ئەلقەی دەرگاش وەك دەرگاوان‌و پێغەمبەر وایە، ئەوەی دوو ئەلقە بەدەرگایەکەوە ببینیٚ قەرزی دووکەسی لایە.

*ئەگەر بینی ئەلقەی دەرگاکەی دەرهێنا سەردەکات بەبیدعەو کارێکی داهێنراودا.

ئەلقەڕیز: (نابلسی)دەلێت: لەخەودا پارەیە وەك سەد هەزار.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر سەرشۆڕی‌و، هەلکەندنی لەشوێنی خۆیدا ملکەچییە.

*نوێکردنەوەی یان شکاندنی پارێزگاری‌و پاراستنی مالٚ‌ودارایییە یاخود زانیاری.

*دەگونجێت ئەلقە بەلگەبێت لەسەر لەبەرکردنی شەروالٚ.

ئەللاهوئەکبەرکردن: (نابلسی)دەلێت: ئەللاهوئەکبەرکردن لەخەودا بەلگەیە لەسەر هەمیشە تەوبەکردن ، ئەگەر بینی لەخەودا دەلێت: (الله اكبر) ئەوا زالدەبێت بەسەر دوژمنەکانیداو چاوی گەشدەبێت‌و خۆشی‌و شادی رووی تێدەکات یان رێزو شکۆمەندییەك دێت بەسەریا.

ئەموستیلە(ئەلقە): (ئیبن سیرین) دەلێت: ئەموستیلەو ئەلقە بەلگەیە لەسەر ئەوەی هەیەتی‌و توانای هەیە بەسەریدا.

*ئەگەر ئەلقەیەك ببەخشیٚ بەلگەیە لەسەر ئەوەی هەیەتی‌و توانای هەیە بەسەریا.

*ئەگەر ئەموستیلەیەك ببەخشیٚ یاخود بیکڕیٚ یان پێی ببەخشریٚ فەرمانڕەوایی‌و دەستەلات بەدەستدەهێنێت ئەگەر شایستەبێت، چونکە مولك‌و دەستەلاتی (سولەیمان) لەئەموستیلەکەیدابوە، هەروەها پادشایان مۆرەکەیان لەئەموستیلەو ئەلقەیەکدایە.

*دەگونجێت لانەو مالێك بێت تێدا نیشتەجیٚ بێت یاخود ببیٚ بەخاوەنی‌و، نقێمەکەشی دەرگاکەی بێت.

*دەگونجێت ژنێك بێت‌و بیکات بەهاوسەری خۆی پاشان ببێت بەبەرپرسیارو گەورەی.

*دەگونجێت بردنەوەی ئەموستیلە لەلایەن خوداوەندەوە بۆ خواناس و ئایندار دڵنیایی بێت لەخراپە و زیان، بردنی ئەڵقەش لەپێغەمبەر (ﷺ) یاخود زانایەك مژدەبێت بەبەدەستهێنانی زانیاری، سەرجەم ئەوانەی باسی لێكرا سەبارەت بەئەڵقەی زیوە، بەڵام ئەگەر زێڕبوو هیچ خێرێكی تێدا نییە، هەروەها ئەگەر ئاسن یا مسبوو خێری تێدا نییە چونكە خشڵی دۆزەخیەكانە.

*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر باوك و ژن یاخود كڕینی ماڵ و خانوو یان بەدەستهێنانی دەستەلات و فەرمانڕەوایی، ئەگەر زێڕبوو بۆ پیاو ملكەچی و سەرشۆڕییە.

*هەروەها گوتراوە: ئەگەر بینی ئەموستیلەیەكی ئاسنی لەپەنجەكردوە بەڵگەیە لەسەر خێرێك دوای ماندوبوون بەدەستی دەهێنێت، ئەگەر لەزێڕبوو نقێمی تێدابوو باپیرەیە.

*ئەڵقە و ئەموستیلەی بەتاڵیش هەمیشە خێرە، ئەوەشی لەناوەكەیدا نقێم یان شتێكی تێدایە بەڵگەیە لەسەر فێڵ و تیرۆر چونكە شتێكی نهێنی و پەنهانی لەخۆگرتوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تكاكردن بۆ شتێكی مەزن و بەسوود.

*ئەڵقە و ئەموستیلەی دروستكراو لەشاخ یان كەڵبەی فیل بۆ ژنان باشە.

*هەروەها دەڵێن: ئەڵقە دەستەلاتێكی گەورەیە، ئەڵقە و بازنەكەی بنەڕەتی موڵك و دەستەلاتە و نقێمەكەشی هەیبەتە و مۆرەكەشی ڕۆیشتنی دەستەلات و فەرمانە لەگەڵ ماڵ و دەستەلات.

*ئەموستیلە فەرمان و ڕێگرییە، نەخش و نیگاری نێویشی ویست و ئومێدە.

*ئەگەر بینی موڵك و دەستەلات بەمۆری ئەو مۆر كراوە دەستەلاتێكی كتوپڕو خێرا بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی ئەڵقە و ئەموستیلەیەكی زیوی لەپەنجەكردوە بەهەر شێوەیەك ویستی وابوو دەستەلات و فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر ئەڵقە و ئەموستیلەیەكی دۆزییەوە ماڵی لەلایەن عەجەمییەكەوە دەستدەكەوێت یاخود كوڕێكی دەبێت یا هاوسەر دەگرێ.

*ئەگەر نقێمی ئەموستیلەكەی جووڵایەوە دەستەلات و فەرمانڕەواییەكەی دەرەوێتەوە و تیادەچێت.

*ئەگەر نقێمەكەی كەوت كوڕەكەی دەمرێت یان هەندێك لەماڵ و دارایی تیادەچێت.

*ئەگەر ئەموستیلەكەی لەدەستداكەندو فەرمانڕەواشبوو لەسەر كار لادەبرێ، یاخود موڵك و دەستەلاتەكەی بەسەر دەچێت یا ژنەكەی تەلاقدەدات، بۆ ژنیش مردنی

مێردەکەیەتی یان نزیکترین کەس لێوەی.
* هەروەها دەڵێن: ئەگەر مرۆڤ ئەموستیلەی لەپەنجەکرد شتێکی بۆ نوێدەبێتەوە کەدەدرێتە پاڵ ئەموستیلەکە.
* ئەگەر بینی ئەموستیلەکەی شکاوەو بەتەنیا نقێمەکەی ماوەتەوە ناوبانگی باش‌و شکۆیەتییە.
* ئەموستیلەی زێڕ بیدعەو کاری نارەوایە لەئایندداو خیانەت‌و ناپاکییە لەموڵك‌و ژێردەستەکان.
* ئەموستیلەی ئاسن فەرمانڕەواو بەرپرسێکی ئازایە یاخود چاودێرو ئاگادارە بەڵام هێواش‌و کەم باسە.
* ئەموستیلەی قوڕقوشم دەستەڵاتدارێکی لاوازو سستە.
* ئەموستیلەی دوو نقێم دەستەڵاتێکی دیارو شاراوەیە، ئەگەر ئەو ئەموستیلەیە درایە پاڵ بازرگان سوودو قازانجە، بەڵام ئەگەر درایە پاڵ زانیاری چارەسەری خەڵکی دیندارە بۆ دنیاپەرستان.
* تەنگی ئەموستیلەو ئەڵقە بەڵگەیە لەسەر پشوودان‌و دەرولێکردنەوە.
* ئەگەر ئەموستیلەیەك بەئەمانەت وەربگرێ دەبێت بەخاوەنی شتێك کەوا نامێنێتەوە.
* ئەگەر بوو بەخاوەنی شتێك هیچکات نەبوبوو بەخاوەنی وەك خانوو و ئوتومبیل‌و ئاژەڵ یاخود ژن‌و کوڕو خزمەتکار.
* ئەگەر چەندین ئەموستیلەی بینی لەبازاڕ دەفرۆشرا فرۆشتنی موڵکی خەڵکی سەرکردەو گەورەیە.
* ئەگەر بینی ئاسمان ئەموستیلە دەبارێنێ لەوماڵەدا منالی نێرینە زۆر لەدایکدەبێت.
* ئەموستیلە بۆ (عەرەب) ژنە.
* ئەموستیلەی زێڕ ژنێکە ماڵ‌و دارایی نەمابێ.
* ئەگەر ئەموستیلەیەك بکاتە پەنجەتووتەی، پاشان دایبکەنێت یاخود بیکاتە پەنجەیەکی تری دەبێت بەدەویت بۆ ژنەکەی‌و هانیدەدات بۆ خراپە.
* ئەگەر ئەو ئەموستیلەیەی دەیکردە پەنجە تووتەی جارێك لەپەنجەتووتەو جارێکیش لەپەنجەکانی تریدابێت بێنەوەی بیگۆڕێت هاوسەرەکەی ناپاکی لەگەڵدا دەکات.
* ئەگەر ئەموستیلەکەی بەچەن درهەمێك فرۆشت یاخود بەساوەر یان بەرۆنی کونجی بەوتەی شیرین یا پارە لەهاوسەرەکەی جیادەبێتەوە.
* نقێم کورە، ئەگەر نقێمی ئەموستیلەکەی لەکانزاییەکبوو دەستەڵاتدارێکی خاوەن شکۆو ماڵ‌و مندال‌و ناوبانگی باشە بەمەرجێك نقێمەکەی لەبەردی زەبەرجەدی بەنرخ‌و

بەهابێت ، ئەگەر فەرمانڕەوابێت ئەوە ئازاو گوستاخ و خاوەن شکۆو هەیبەتە.
*ئەگەر لاوبێت رەوشت بەرزو جوانە.
*ئەگەر نقێمەکەی مورووبوو دەستەڵاتدارێکی لاوازو بێهێزو رسوایە.
*ئەگەر نقێمەکە یاقوتێکی سەوزبوو کوڕێکی زانای تێگەیشتووی دەبێت.
*ئەموستیلەی دار ژنێکی دووڕووە یان دەبێت بەخاوەنی موڵك و شتومەك.
*ئەگەر ئەموستیلەیەکیدا بەژنێك ئەوە منداڵی دەبێت.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم ئەموستیلەکەم شکا ، ئەویش وتی: ئەگەر خەونەکەت راستبێ ئەوە لەهاوسەرەکەت جیادەبێتەوە، تەنیا سێ رۆژی خایاند تەلاقیدا.
*پیاوێکیتر هات بۆ لای و وتی: لەخەودا بینیم ئەموستیلەیەکم لەدەستدابوو دەمی پیاوو رەحمی ژنانم پێ مۆرکرد ، ئەویش وتی: تۆ بانگبێژی، لەکاتی خۆیدا بانگ نادەیت لەمانگی رەمەزانداو خەڵکی لەخواردن و ئارەزووی شەرعی بێبەشدەکەیت.
*ئەگەر بینی لەسەر قوڕێك مۆرکی لێدا ئەو مۆرك بۆلێدراوە لەلایەن خاوەن ئەموستیلەکەوە دەستەڵات و فەرمانڕەوایی پێدەگات.
*ئەگەر بینی پادشا یا فەرمانڕەوایەك ئەموستیلەکەی خۆی پێداو کردیە پەنجەی و شایستەبوو ئەوە دەستەڵات و فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت.
*فرۆشتنی ئەموستیلەش جیابوونەوەیە لەژن.
(نابلسی)دەڵێت: ئەموستیلە لەخەودا دڵنیایی و دەستەڵات و هاوسەرو کوڕو کردارە بەپێی چۆنیەتی و ناوەڕۆکەکەی.
*بەڵگەیە لەسەر ژن و ماڵ و دارایی.
*ئەگەر ئەموستیلەیەکی زێڕ ببینێت و هاوسەرەکەی دووگیان بێت کوڕی دەبێت.
*ئەموستیلە بۆ فەرمانڕەوا بەڵگەیە لەسەر موڵك و دەستەڵات ، نقێمەکەی جێبەجێکردنی فەرمان و بڕیارەکەیەتی، نەخش ونیگارەکەشی ویست و خوازیەتی.
*شکاندنی ئەموستیلە بەڵگەیە لەسەر تەلاقدانی هاوسەر.
*ئەموستیلەو ئەڵقە کڕینی خانوو یا ئوتومبیل یاخود ئاژەڵە یا بەدەستهێنانی دەستەڵاتە.
*ئەگەر زێڕبوو بۆ پیاو ملکەچی و سەرشۆڕییە ، ئەموستیلەی زێڕ ئەگەر درایە پاڵ پیاوان خۆشی و شادی بەدیکردنە، ئەگەر درایە پاڵ کوڕ کوڕێکی خۆشەویست و شیرینە.
*هەر پیاوێك ئەموستیلەیەکی زێڕی هەبێت فەرمانڕەوا کۆت و بەندیدەکات یان ترس و بیم رووی تێدەکات یا ناڕەحەتی و غەم و پەژارە یاخود

مرۆڤێك لەكورەكەی تورە دەبێت یا لەژنەكەی یا لەو بازرگانیەی ئەنجامیدەدات.

* هەروەها دەڵێن: ئەگەر ئەموستیلەی دەستكەوت ژنێكی جوانو خێرۆمەندی دەستگیر دەبێت یان گوێبیستی خێرێك دەبێت شادو دڵخۆشیدەكات.

* ئەگەر ئەموستیلەیەكی دوو نقێمی لەپەنجە كردو یەكێك لە نقێمەكان بۆ نێو دەستیو ئەوی تریشیان بۆ رووی دەرەوەبوو و نەخشو نیگاری هەر یەكێكیان جیاواز نەبێت لەوی دی دوو دەستەلاتی پێدەدرێ یەكێكی دیارو یەكێكی نادیار.

* ئەگەر ئەموستیلەیەكی شیلانو مینا لەپەنجە بكات هەژاری نامێنێت.

* ئەموستیلەی سولەیمان - سەلامی خوای لێبێت- هەر پادشاو فەرمانرەوایەك لەپەنجەی خۆیدا ببینێ بەڵگەیە لەسەر فراوانبوونی موڵكو دەستەلاتیو ئازادكردنی ولاتانو گەیشتن بەخواستو هیوا، دەگونجێت لەپۆستی فەرمانرەوایی لابرێت پاشان بگەرێتەوە بۆی.

* ئەگەر بینی ئەڵقە دەنێرێت بۆ كۆمەڵێكو ئەوانیش بۆیدەگێرنەوە لەو كۆمەڵە كچێك دەستێنیشان دەكات دواتر پاشگەز دەبنەوە لێی.

* ئەگەر بینی ئەموستیلەیەكی لەپەنجە دەكەن دەستەلاتەكەی لێدەبەن.

* ئەگەر بینی ونیكردوە شتێكی ناخۆش روودەكاتە فەرمانرەواییەكەی یاخود ئەو حاڵەی كەوا تێدایە.

ئەمەگداری: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو سوودو قازانج بەتایبەت ئەگەر یەكێكیان لەكاتی بێداریدا ئامادەبوو.

ئەنجامدانی كاری خێر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی كاری خێر ئەنجام دەدات ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر بینی ماڵو سامانی لەرەزامەندیو گوێرایەڵی خودایا خەرجكرد ماڵو سامانی دەستگیردەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ اِلَيكُم ﴾ (البقرة: ٢٧٢).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر خێری ئەنجام نەداو لەجەنگدابوو سەرناكەوێت، ئەگەر بازرگانیەكی هەبوو زەرەردەكات تێیدا.

ئەندازە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا غەمو پەژارەو تۆمەتو شەرو زیانێكی شەكەتكارە.

ئەندازیار: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر وێرانبوونو

شـوێنی ئـاوەدان و ئاوەدانکردنـەوەی شوێن و جێگەی وێرانە و کاول.

*ئەگـەر بینی لەخـەودابوە بەئەنـدازیار تەمەندرێـژدەبێ بـەهۆی درێـژی هیـواو بەدەسـتهێنانی شـکۆمەندی و فەرمانبەرداری و رێگری.

*دەگونجێت ببێت بەمارەبڕ یان دادوەر یاخود شاعیرو بوێژ.

*ئەگـەر پادشـایەك بینـی بـوە بەئەنـدازیار لەسـەر زەویـدا دەبێـت بەخاوەنی بانگەوازو زۆرو رێنومـاییکراو دەبێت لەوەی دەیکات.

*هـەروەها بینینـی ئەنـدازیار بەڵگەیـە لەسـەر دەوڵەمەنـدی دوای هـەژاری و لەشساغی دوای نەخۆشی.

ئەندێشەو خەیاڵی مرۆڤ لەبـەر رۆژدا:

لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر دنیـاو ئـاڵ و والآبوونی، لەگەڵ جیاوازی حـاڵ و باری دانیشتوانی.

*دەگونجێـت بینینـی ئـەوە لەخـەودا بەڵگەبێت لەسەر:

+تەوبەو رێنومایی.

+یەکتاپەرستی.

+بیرکردنـەوە لەپـەروەردگارو بەندەکانی.

*ئەگـەر لەخـەودا مـرۆڤ بـزوا بـەلآم ئەندێـشەو خەیاڵەکـەی دەرنەکـەوت بەڵگەیە لەسەر:

+پووچەڵبوونەوەی بەڵگەکانی.

+رێگری و مەرگ.

+پوچـەڵکردنەوەی جموجـووڵ و هەستیارەکانی.

*هـەروەها ئـەوەی ئەندێشەو خـەیاڵی لەدەستبدات لەبەرتیشکی خـۆر یـاخود لەبەر رووناکی چـرا یـان شـەوقی ئـاودا هەربەو چەشنەیە.

*وابەستەبوونی بیرو ئەندێشە بەسەماو هەڵپەرکێ بەڵگەی درۆو بوختانە لەگەڵ خـواردنی مـاڵی خـەڵکی بەناحـەق و درۆ لەگەڵ خەڵکی لەدین و دنیادا.

*قسەکردن لەسـەر زوبـانی کەسـانیترو جووڵانی بەڵگەیـە لەسـەر ئامـادەکردنی جنۆکـەو قسەولێدوان لەسـەر زوبانیـان یاخود فتنەو شەرو خراپە.

ئەیوب (سەلامی خـوای لیبێـت): (ئـیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی (ئەیوب) ببینێ (سەلامی خوای لێبێـت) ئـەوا لەنەفسی

خۆی‌و ماڵ‌و منداڵی تاڵی دەچێژێ، پاشان خوداوەند پاداشتی دەداتەوە بەزیاتر لەوەی لەدەستیداوە بەپێی ئایەتی ﴿ووَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾(ص:٤٣).

(نابلسی) دەڵێت: بینینی (ئەیوب) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر بەلاو نەهامەتی‌و لەدەستدانی خاووخێزان‌و ماڵ‌وداراییو بەخشینی ئارامی‌و دانبەخۆداگرتن لەسەری.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی لەدەستی دەردەچێت لەماڵ‌و منداڵ.

*دەگونجێت خەوبین سوێند بخوات‌و پێویستی بەزاناو شارەزایەك هەبێت پرسیاری لێبکات.

*ئەگەر خەوبین نەخۆشبوو چاکدەبێتەوەو دەردو نەخۆشی لەکۆڵ دەبێتەوە یان دەگات بەویست‌و ئاواتەکانی‌و دوعای گیرا دەبێت.

*ئەوەی جل‌وبەرگی ئەو بپۆشێت بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات‌و دەردو نەخۆشی دەگرێت پاشان هەموو ئەو نەهامەتی‌و نەخۆشیانە دەڕەوێتەوەو لای گەورە پیاوان بەباشە باسی دەکرێت.

*هەروەها دەڵێن: بینینی بەڵگەیە لەسەر بەلاو نەهامەتی‌و تاك‌و تەنیایی‌و مژدە بەسەربەزری‌و پاداشت.

*ئەگەر ژنێك لەخەودا (ئەیوب)ی بینی بەڵگەیە لەسەر دزینی ماڵ‌و دارایی‌و بەدەرکەوتنی حاڵ‌و باری‌و، دەرەنجامی بەخێرو باشە کۆتایی دێت.

*ئەگەر نەخۆشێك بینی دەمرێت‌و پەروەردگار بەزەیی پێدا دێتەوە چونکە ناوی بەزەیی لەخۆ گرتووە.

ئـ ی

ئیحرام بەستن: (نابلسی) دەڵێت: ئیحرام بەستن بۆ حەج یان عەمرە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوەی هاوسەردار، خۆئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت‌و لەجل‌و بەرگی دووراو بێبەش دەبێت ، ئەگەر شەڕەنگێزو خراپەکاربوو لێدەبڕێت بۆ حەرام بەتایبەت ئەگەر لەکات‌و وادەی حەجدا نەبوو ، یان رەنگی ئیحرامەکەشی رەش بوو یا عەورەتی تێیدا بەدەرکەوت.

بینیێ سیاسەتمەداریو رەوانبێژی پێدەبەخشرێ ، هەروەها وتراوە: مزگەوت دروستدەکات یان دادەنرێ بەسەرپەرشتیاری بەپێی ئایەتی: ﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ﴾(البقرة: ١٢٧).

وتراویشە: ئەوەی (ئیسماعیل) ببینێ نارەحەتی لەباوکیەوە پێدەکات پاشان خوداوەند ئاسانی دەکات لەسەری.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ رەوانبێژیو پلەوپایەی پێدەبەخشرێت ، یان مزگەوت بنیاد دەنێ.

* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی مرۆڤێك پەیمانێكی راستی پێ بدات.

ئیفلیجی: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی هەردوو دەستی تووشی ئیفلیجی هاتوون گوناهێكی گەورەو مەزن ئەنجامدەدات، ئەگەر دەستی راستی تووشی ئیفلیجی هاتبوو لەكەسێكی بێتاواندەداتو ستەم لەلاوازو زەبوونێكدەكات، ئەگەر دەستی چەپی تووشی ئیفلیجی هات براو خوشكی دەمرێ.

* ئەگەر پەنجەی شەهادەی وشكبوو كوڕەكەی دەپێكرێو ، ئەگەر پەنجەی ناوەڕاستی وشكبوو خوشكی دەپێكرێو ئەگەر پەنجەی شەهادەیبوو كچەكەی دەپێكرێو ئەگەر پەنجەی گەورەیبوو دایكو خانەوادەكەیەتی.

* هەروەها دەڵێن: گفتو بەڵا لەدەستدا بەڵگەیەلەسەر روودانی گرفت لەنێوان براداو پەنجەكانیش براو كوڕن.

* هەروەها ئەگەر بینی دەستی راستی تووشی ئیفلیجی هاتوە بژێوی پەكیدەكەوێتو دەوەستێ.

ئینجیل: هەركەسێك لەموسوڵمانان ببینێ ئینجیلێكی بەدەستەوەیە گۆشەگیرو یەكلایی دەبێتەوە بۆ بەندایەتیو پەرێز دەكات لەدنیاو روو لەزوهدو تەنیایی دەكات.

* ئەگەر پادشاو دەستەلآتداربوو زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەكانیدا.

* دەگونجێت بینینی ئینجیل بەڵگەبێت لەسەر درۆو بوختانكردن بۆ ژنی مێرددار.

* دەگونجێت لەشەرو پێكداداندا زاڵبێت ئەگەر دادوەربێت ، خۆ ئەگەر

شاهیدبوو شەهادەی درۆ دەدات یان قسە لەسەر باس و خواسێك دەكات پەیوەندی بەوەوە نییە، ئەگەر نەخۆشبوو چاكدەبێتەوە.

*هەروەها دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر زانستی ئەندازیاریی یاخود فێربوون لەسەر دەستی زانایان.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر كتێب یاخود گۆرانی بێژو وێنەگر.

ئـ ی

ئێرەیی بردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئێرەیی بردن زیانی ئێرەییبەرەو سوودیشە بۆئەوەی ئێرەیی پێدەبەن.

(نابلسی) دەڵێت: ئێرەیی بردن بۆخاوەنەكەی بەڵگەیە لەسەر هەژاریی و نەداریی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سینە پیسی و خۆبەزلزانین و جادوو شەڕ، بۆ ئێرەیی پێبراویش زیادبوونی رزق و رۆزییە.

ئێسقان: (ئیبن سیرین) دەڵێت : ئەگەر بینی بووە بە ئێسقان بەچەشنێ لەش ولاری لەشێوەی خەڵكی زۆر گەورەتربوو بەڵگەی مردنیەتی.

ئێسكگرتنەوە: (نابلسی) دەڵێت: نزیكییە لەهەژارانەوە بەلێبوردەیی و بەرزكردنەوەی پلەوپایەو ملكەچی بۆ خاوەن شكۆ.

ئێسكگرەوە(پزیشكی ئێسك و جومگە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: فەرمانڕەوایەكی خاوەن پیشەیەو حەق و ماف رێكدەخات و دادوەر جێگیردەكات و خێر لەسەر دەستیدا جێگیردەبێت.

*ئەگەربینی زامێك لەگەروویدا هەڵتۆقی و وەستا لەسەر ئێسكگرەوەیەك بەئاسن برینەكەبكاتەوە هەتا سەرجەم كێم و زوخمی لێدەربێت، بەڵگەیە لەسەر گەواهیدان و پاراستنی گەردن و قەرزدانەوەو دەرووی خێر لەسەر دەستی.

*ئەگەربینی جومگەكانی یان ئێسكەكانی لەیەك جیابوونەوە ئێسكگرەوەیەك بەیەكیەوە نووساندەوە بۆی و لەش ولاری تەندروست و ساغبوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی جل وبەرگی دەبات بۆ بەرگدروو.

*ئەگەر لەدەستی راستدابوو ئێسککرەوە کاری لەسەرکرد پیاوێك بەچاکەی ناچاریدەکات، ئەگەر لەقاچیدابوو یان لەقاچێکدا لێکدانەوەی بەو چەشنەیە مەگەر خاوەن ئاژەڵ یان ئوتومبیل بێت ئەجا دەگونجێت رووداوێك بێت بەسەریا.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەمەزن دانان و هەنگاونان.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر:

+غەمویەژارە.

+ئەندازیار.

+ساختمان.

+بەخشندە بۆ هەژاران.

*ئەگەر لەخەودا چارەسەریکرد یارمەتی ستەمکاران دەدات لەسەر ستەمەکەیان.

*هەروەها بینینی ئێسککروە بەڵگەیە لەسەرئەوەی خێر لەسەر دەستی ئەودا روودەدات.

ئێسکی ئاژەڵ و مرۆڤ: لەخەودا ماڵ و دارییە کەدەدرێتەپاڵ ئەوەی ئێسکی دراوەتەپاڵ و بەڵگەیە لەسەر داپۆشین بۆ یەکێك ببینێ : ﴿ فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ﴾ (المؤمنون: ١٤).

*هەروەها ئێسك بەڵگەیە لەسەر کۆڵەکەو سەرچاوەی ماڵ و دارایی.

*ئێسك بەڵگەیە لەسەر کاری مەزن و گەورە ، ئەوەی ببێ بەخاوەنی ئێسك دەبێت بەخاوەنی ئاژەڵ یاخود دەبێت بەخاوەنی ماڵ و خانوو و ئاژەڵ یان دەبێت بەخاوەنی ماڵ و خانوو چونکە ئێسك وەك بینا وایە.

*ئێسکی مرۆڤ بەڵگەیە لەسەر ئەو ماڵ و داراییەی حاڵوباری پێدەچێت بەرێوە وەك ئاژەڵ و کشتوکاڵ و هەموو هۆکارێکی بژێوی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئەو بینایەی ماڵ و سامانی پێ بەرزدەبێتەوە لەگەڵ ئەوەی مرۆڤ پێیدەچێت بەرێوە وەك هاوسەرو منداڵ و ئاژەڵ و...

*ئەگەر ئێسك لەخەودا شکا یاخود رەشداگیرسا ، ئەوەی بەڵگەیە لەسەری دەمرێ ئەگەر نەخۆشبوو بەڵام ئەگەر لەشساغبوو نامرێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەمەزنگرتن، ئەگەر ئێسکەکەی زبربوو

یان گەورەبوو بەڵگەیە لەسەر بەمەزن زانینی خاوەنەکەی.

*بینینی ئێسقان بەڵگەیە لەسەر خراپی بۆچوون.

*بینینی ئێسك بەتەنیا بەڵگەیە لەسەر جل‌وبەرگی نوێ.

*دەگونجێت بینینی ئێسقان بەڵگەبێت لەسەر کۆکردنەوەی داروپەردووی‌و بیناو ساختمان.

*دەگونجێت بینینی ئێسقان بەڵگەبێت لەسەر دەرخستنی نهێنی‌و ئاگاداربوون لەکاروباری پەنهان‌و نهێنی.

*ئەگەر ئێسقانی بوو بەئاسن لەخەودا نەخۆشییەکی گەورە دەگرێ یان زۆر بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات‌و ئارامدەگرێ لەسەری.

*ئەگە ئێسقانی لە(عاج)بوو بەڵگەیە لەسەر پڕبوونی لەحەرام.

*دەگونجێت ئێسقان بەڵگەبێت لەسەرداروو درەختی بەردار چونکە توێکڵی هەیەو بەروبوومەکەشی مرۆڤ سوودی لێوەردەگرێ.

*هەروەها ئێسقان بەڵگەیە لەسەر لەش ساغی‌و نەخۆشی.

ئێش‌و ئازار:(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئێش‌و ئازار پەشیمانبوونەوەیە لەگوناهو تاوان.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی پشوویداوە ماندوو دەبێت‌و ماندوبوون‌و هیلاکی‌و پشوودانە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر ددانێکی ئێش‌و ژانی تیابوو گوێی لەگوتەیەکی ناڕێکدەبێت لەکەسێکی نزیکی‌و ددانەکە دەدرێت پاڵ خراپی مامەڵە هەتا سکالاو شکاتی لێدروست دەبێت ، دەگونجێت ئازاری گەردن‌و مل بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی ناپاکی لەگەڵ ئەسپەردەو ئەمانەتکردوەو بەجێی ناهێنێت تا سزاو خەشمی خوایی بەسەرا دا دەبەزێ.

*ئێش‌وئازاری سك بەڵگەیە لەسەرئەوەی ماڵ‌و سامانی لەسەرپێچیدا بەگەڕخستوەو پەشیمانە لێی.

*هەروەها دەڵێن: ئێش‌و ئازاری سك بەڵگەیە لەسەر تەندروستی خزم‌و کەس‌وکارو خانەوادە.

*ئێش‌وئازاری ناوك بەڵگەیە لەسەرنەوەی بەخراپی مامەڵە لەگەڵ هاوسەرەکەی دەکات.

*ئێش‌وئازاری دڵ بەڵگەیەلەسەر خراپی نهێنی لەکاروباری ئاینەکەی.

*هەروەها ئێش‌وئازاری جگەر بەڵگەیە لەسەر خراپی لەگەڵ کوڕدا.

*ئێش‌وئازاری سپڵ بەڵگەیە لەسەر خراپی ماڵو سامان کەوا ژین‌و بژێوی ماڵو خانەوادەی پێوەیە، ئەگەر ئێش‌و ئازاری زیادیکرد تا لەلێواری مەرگ نزیکبوەوە بەڵگەیە لەسەر ڕۆیشتنی ئاین.

*ئێش‌وئازاری گورچیلە بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونەوەی چارەنووس‌و ئەجەل چونکە گورچیلە وەك ڕوح وایە.

*ئێش‌وئازاری پشت بەڵگەیە لەسەر مردنی براکەی ، هەروەها دەڵێن: ئێش‌وئازاری پشت لێکدانەوەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی پەناو پشتگیری پیاوە لەکوڕو باوك‌و سەرۆك‌و هاوڕێ، ئەگەر پشتی چەمابویەوە بەڵگەیە لەسەر هەژاری‌و پیری.

*ئێش‌وئازاری قاچ بەڵگەیە لەسەر ڕۆیشتن لەگوێڕایەڵی پەروەردگاردا، گوتراویشە: ئێش‌و ئازاری قاچ بەڵگەیە لەسەر زۆری ماڵو سامان.

*ئێش‌و ئازاری ئامرازی نێرینە بەڵگەیە لەسەر خراپبوون لەگەڵ نەتەوەو کۆمەڵێك کەوا بەخراپە باسیدەکەن‌و دوعاو نزای لێدەکەن.

ئێواره (سەرەتای شەو): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەستبڕین‌و درۆو سەرهەڵدانی فتنەو لەخۆباییبوون بەپێی ئایەتی: ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ (یونس: ١٦).

*دەگونجێت بینینی ئێوارە لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر یادو زیکری خوا بەپێی ئایەتی: ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾ (غافر: ٥٥).

ب بێ

ب ا

بـا پیر: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودابینی بوە بەباپیر تەمەنی درێژدەبێت و پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە، باپیریش لەخەودا لەجێی باوکە، لێکدانەوەی وەك ئەوەیە کەلەباوکدا باسکراوە، دەگونجێت باپیری بمرێت لەخەودا و ئەمەش لاوازکردنی هەوڵ و تێکۆشانییەتی.

باتێکەر: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا وەزیرە چونکە ئاگر دەستەلات ، بینینی باتێکەر بەڵگەیە لەسەر:

+زیندوکردنەوەی یادو باس و چارەسەر بۆ نەخۆش.

+گەرانی رزق و رۆزییە.

+بۆ ژنی دووگیان مندالی نێرینە.

باج کۆکردنەوە: (نابلسی)دەڵێت: باج کۆکردنەوە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەزۆر زەکاتدان ، ئەگەر خۆی باجگربوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرزبوونەوەی پلەوپایەی یاخود هۆکارێك بێت مۆڵەتی تایبەت و گشتی پێوەربگرێت وەك حەمام و هاوچەشنی ئەوە.

باجگر: (نابلسی)دەڵێت: بینینی باجگر بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوەو پۆلیس و نوێنەرو قسەهەڵگرو ئەمانەتپارێز.

هەروەها دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە خۆی هەڵدەقورتێنێ لەماڵ و سامانی کەسانی دیکەدا.

*بینینی باجگر بەڵگەیە لەسەر تەنگەشەو ناخۆشی و خراپەو ئەوەی خوداوەند گوناهی پێدەسڕێتەوە.

باخ(بێستان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: باخ و بێستان بەڵگەیە لەسەر ژن چونکە ئاو دەدرێت و دووگیان دەبێت و مندالی دەبێت.

*ئەگەر باخەکە ژنبوو کورو ماڵ و دارایی و بەروبوومە.

*باخی نادیاریش بەڵگەیە لەسەر قورئانی پیرۆز، چونکە وەك بێستان وایە لەدیدی بینەردا بەردەوام لەبەروبوومەکەی سوود وەردەگرێ.
*دەگونجێت باخی نادیار بەڵگەبێت لەسەر بەهەشتو خۆشیەکانی چونکە عەرەب بەبەهەشت ناوی دەباتو هەروەها پەروەردگار بەوچەشنە ناویدەبات بەئایەتی : ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ (البقرة:٢٦٦).
*دەگونجێت باخو بێستان بەڵگەبێت لەسەر بازاڕ یان بەڵگەبێت لەسەر ماڵی شایی ، دارەکەی سوودو بەروبوومەکەشی خواردنەکەیەتی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەموو شوێنو جێگەو ئاژەڵێك سوودی لێوەربگرێ وەك حانوتو خانو حەمام، چونکە داری نێوباخ وەك گرێیەك وایە بۆ خاوەنەکەی یان خزمەتکار لەگەڵ ئاژەڵی جۆراو جۆری خاوەندار.
*دەگونجێت باخ بەڵگەبێت لەسەر ماڵی زاناو فەرمانڕەوای ڕێکخەری نێوان سەرجەم خەڵکی.
*ئەوەی لەباخێکدابوو تەماشای حاڵو خەوەکەی دەکرێ ئەگەر مردوبوو لەبەهەشتو نازو نیعمەتدایە ، ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێتو رووبەباخو بێستانی نادیار دەچێت، ئەگەر جەنگاوەرو تێکۆشەربوو شەهیدی بەدەستدەهێنێت بەتایبەت لەخەوەکەیدا ژنێکی بینیو بانگیدەکردو شیری خواردەوە یان هەنگوین لەرووبارەکانیو، بەروبوومەکەشی لەو بەروبوومانە نەدەچوو کەدیبووی، ئەگەر بەوچەشنە نەبوو و خەونەکەی بەڵگە نەبوو لەسەر شەهیدبوون تەماشای حاڵو باری دەکرێتو ئەگەر ڕەبەن بوو ژن دەهێنیتو دەچێتە لای و جووتدەبێت لەگەڵیو ئەو خۆشیە دەبینێت کەلەباخەکەدا دیبوویو بەپێی خەوەکەی خێرو شەڕ دەبینێ.
*ئەگەر خەوەکەی لەکۆتایی ڕۆژگارو کاتی گەڵاهەڵوەرینو نەمانی بەروبومدابوو هەژارییو حاڵی نابەجێ ڕووی تێدەکاتو تەندروستی روو لەخراپە بێت.
*ئەگەر لەسەرەتای ڕۆژو کاتی بەروبوومو بەرهەمهێناندابوو بەپێچەوانەی حاڵی پێشووەوە دەبێت.
*ئەگەر یەکێك ئەوەی بینی کەژنێکی هەبوو دڵی بەجوانییو ماڵەکەیا چوبوو

بەپێی ئەو دوو وادەوکاتەی پێشوو هەڵیدەسەنگێنیٚ لەگەڵ گوتەو ئاوخواردن‌و خواردنی بەروبووم‌و جووت بوون لەگەڵیدا.

*ئەگەر یەکێك باخێکی دی‌و کاری لای فەرمانڕەوابوو بەڵگەیە لەسەر دوایی کاروبارەکەی‌و بێبەشبوونی لەمافی.

*ئەو بەروبوومەشی دەیچنێتەوە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خێر یان شەڕ بەپێی لێکدانەوەی بەروبووم.

*ئەوەشی خۆی ببینیٚ لەگەڵ کۆمەڵێکدا کەهاوبەشی بن لەبازاڕو پیشەکەیدا ئەو باخە بازاڕەکەیانەو بەڵگەیە لەسەر دووڕوویی‌و بازاڕ ساردی بەهەردوو کاتەکە.

*هەروەها ئەگەر خێرو شەڕی تیا بەدیکر دەگەڕێتەوە بۆ خۆی مەگەر ئەوە بەدیبکات کرێگرتەیەك یان خزمەتکارێك میزی تیا بکات یاخود ئاوی بداتیٚ لەسەرچاوەی یەکێکیتر یا بیری یەکێکیتر ئەوکاتە پیاوێکە ناپاکی لەگەڵ دەکات لەخانەوادەکەیداو دەستی لەگەڵ هاوسەرەکەیدا تێکەڵکردووە.

*ئەگەر خۆی بکەربوو لەوباخەداو میزەکەی خوێنبوو یاخود لەدەریایەکیترەوە ئاوی لەبەر دەڕۆیی دەچێتە لای ژنێك ئەگەر باخەکە نادیاربوو، وەگەرنا دەچێتە لای ژنەکەی بەچەشنی حەرام وەك ئەوەی لەدواوە بچێتە لای یان لەکاتی عادەی مانگانە یان دوای تەلاق خواردن‌و کەوتنی سوێنەکەی.

*هەروەها دەڵێن: باخ‌و مێوو باخچە بریتییە لەداوای لێخۆشبوون، باخچەش هاوسەری پیاوە بەپێی جوانی مێوەکانی‌و بەهێزیان لەگەڵ بەروبووم‌و ناواخنیان‌و، زبری‌و رەقی لاسکەکانیش قەڵەوییەو درێژی تەمەنیانەو فراوانیشی گوشادی دنیایە، ئەگەر بینی مێوێك بەری زۆر گرتووە دنیا ئاوەڵاو فراوان دەبێت، ئەوەشی ببینیٚ ئاودێری باخەکەی دەکات دەچێتە لای خێزانەکەی.

*ئەوەی دەچێتە باخێکی نادیارو دەبینیٚ گەڵاکانی هەڵوەریوە خەم‌وپەژارە رووی تێدەکات، ئەوەی باخەکەی بەوشکبوویی دەبینێت خۆی لەچوونەلای ژنەکەی دەپارێزێت.

(نابلسی)دەڵێت: باخ لەخەودا داوای لێخۆشبوونە، لێخۆشبوونیش باخە، ئەوەی ببینیٚ ئاودێری باخەکەی دەکا دەچێتە لای ژنەکەی، ئەگەر باخەکەی بەوشکبوویی بینی ژنەکەی گۆشەگیرە

لەشووەکەی، خۆنەگەر باخەکەی یەکێکیتر ئاویدا ئەو ئاودێرە خیانەتو ناپاکی لەگەڵدەکات دەربارەی ژنەکەی، ئەوەشی روو لەباخێکی نادیار بکاتو ببینێ گەڵاکانی هەڵوەریون خەمو پەژارە رووی تێدەکات.

*ئەوەی لەخەودا روویکاتە باخێكو چوونەکەی لەکاتی بەروبوومدابێت بەڵگەیە لەسەر خێرو رزقوکرداری چاکەوو ژنهێنانو منداڵ، بەلام ئەگەر چوونەکەی لەکاتی بەروبووما نەبوو کاتێکبوو گەلا دەوەری بەڵگەیە لەسەر بەدەرخستنی حاڵو بارو قەرزاریو تەلاقدانی ژنو لەدەستدانی منداڵ، ئەگەر ئەوەی روویکردبووە باخەکە مردوبوو لەبەهەشتدایە، ئەگەر بەسەر زیندوبوو دەگونجێت ستەمکاربێتو ئاینی لاوازو سستبێتو متمانەی پێنەکرێ، ئەگەر دەستەلاتی بەسەر باخەکەدا شکا پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت، وەگەرنا زیادەرەودەبێت.

*دەگونجێت چوونە ناو باخ بەڵگەبێت لەسەر ژنو منداڵو ماڵو داراییو خۆشگوزەرانیو رەوانەوەی خەمو پەژارە.

*دەگونجێت باخ بەڵگەبێت لەسەر شوێنی بانگکردنی میوانەکانی ئاهەنگی ژنهێنان کەتێیدا خواردنی جۆراو جۆر دروست دەکرێت یاخود بەڵگەبێت لەسەر ماڵی فەرمانڕەوا کەتێیدا سەربازو ئەفسەری پلە جۆراو جۆرە کۆدەبنەوە.

باخچە(باخ):(ئیبن سیرین) دەڵێت: باخچەیەکی نادیاری ناوازە کەوا بەهەمیشە سەوز ناوزەد دەکرێ بەڵگەیە لەسەر ئیسلام بەهۆی شەوقو پرشنگییەوە، پێغەمبەری خوا(ﷺ) بەم چەشنە لێکیدلوەتەوە، دەگونجێت لەئیسلامدا بەڵگەبێت لەسەر هەموو شوێنێکی خۆشو چاكو جێگەیەك دوعاگۆی پەروەردگاری تێدا ئەنجامبدات وەك گلكۆی پێغەمبەر (ﷺ)و ئەڵقەی زیکرو یادی خواو شوێنی پیاوچاکان بەهۆی فەرمایشتی پێغەمبەر(ﷺ) کەدەفەرموێت: "لەنێوان گۆڕی منو دوانگەکەمدا یەکێك لەباخچەکانی بەهەشت هەیە یاخود چاڵێك لەچاڵەکانی دۆزەخ".

*دەگونجێت باخچە بەڵگەبێت لەسەر:

+قورئان.

+هەموو کتێبێك دانایيو زانایی تێدابێت، ئەمەش لەو وتەیەوە هاتوە

کـەدەڵێت: "کتێـب باخـچەی داناییـان‌و گەشتی زانایانە".
*دەگونجێت باخـچە بەڵگەبێت لەسـەر بەهەشـت، ئـەوەی لەباخـچەیەك بـچێتە دەرەوە بـۆ زۆنگێـك یـاخود زەوییـەکی رەش یا سوتماککراو یـان زەویـەکی پـڕ لەدووپشك‌و مـار یـان خۆڵـەمێش‌و زبـڵ یـان کەوتنـە نێودەریـاوە تەماشـای حاڵ‌وباریـدەکرێ ئەگـەر مـردوو بـوو لـەبری بەهەشـت دۆزەخـی پێدەبەخـشرێ‌و لـەبری نـازو نیعمـەت سـزاو خەشـم‌و قـین ، ئەگـەر موسـوڵمانێکی زینـدوو بـەدیکرا بەدەردەکـەوێ لەئیـسلام بـەبێباوەڕی بیدعە یاخودبەگوناهی گەورەوگران.
*ئەگـەر یـەکێك خـۆی لەباخـچەیەکدا بەدیکردو سەوزەو بەروبوومی دەخوارد یـاخود کۆیـدەکردەوە ئەگـەر لـەرۆژانی (حەج)دابوو یان بانگبێژی تێدابوو ئەوە (حـەج)ە، ئەگـەر لـە(مەککـە)بـوو ئومێدەواربوو زیارەتی گۆڕی پێغەمبـەر بکات بۆی بەدی دێت‌و زیـارەتی گـۆڕی پێغەمبـەر (ﷺ) دەکـات، سـەرباری ئـەوەش چـی کۆدەکاتـەوەو دەیخـوات پاداشتە بۆی.
*ئەگەر بێباوەڕێك ئـەوەی بینـی ئـەوە موسـوڵماندەبێت‌و سـینەی ئـاوەلاو فراوانـدەبێت بـۆ وەرگرتنـی ئیـسلام، ئەگـەر گوناهبـاربوو تەوبـەدەکات‌و پاشگەزدەبێتەوە، ئەگەر زانستپەروەرو قورئان خوێنبوو بەئەندازەی خواردن‌و کۆکردنـەوەی دەبێـت، وەگـەرنا ئـەوە پاداشـتی کارێکـە لەرۆژەکـەی یـان شەوەکەیدا ئامادەیبوە وەك چوون بۆ نوێـژی هـەینی یـا نوێـژی مـردوو ئەنجامـدان یـاخود سـەردانی گـۆڕی پیاوچاکان.
(نابلـسی) دەڵێـت: ئـەوەی باخـچەی سـەوز ببینێـت لەخـەوداو نـاواخنی نـەزانێت ئیـسلام‌و ئاینـە، هـەموو سـەوزاییەکیش لەسـەرزەویدا هـەر بـەو چەشنەیە.
*ئەگـەر باخـچەیەك ببینـێ کـەمێك زەرەری پێدەگات.
*ئەگەر مردوویـەکی بینـی لەباخـچەدا خەلاتـە لەبەهەشـتدا بەدەسـتی دەهێنێت.
*باخچە بەڵگەیە لەسەر :
+دنیاو جوانکاریەکانی.
+هاوسەرو ماڵ‌و سامان.
باخـچەی مـاڵ: (نابلـسی)دەڵێـت: بەڵگەیـە لەسـەر پـاکیزەیی ژن‌و پیـاوو بەرپەرچـدانەوەی گومـان‌و دوودڵـی لەبارەی ماڵ‌و منداڵەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چرووکیو ڕێگری داواکار لەزانیاریو هاوکاری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو کردارانەی بەپەنهانو نهێنی ئەنجام دەدرێتوو هیچ کەس نایزانێ وەك ڕۆژوو شەونوێژ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خواناسیو یادو زیکری پەروەردگارو پیرۆزکردنی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگیری لەگەڵ خزمو کەسوکاردا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شێتبوونی ئەوەی لەماڵدایە یاخود غەرامەو خەرجی.

باخەوان: (نابلسی) دەڵێت: باخەوان لەخەودا پیاوێکە بانگەوازی خەڵکی دەکات بۆ لای ژنانو خۆشویستنیان، بینینی باخەوانیش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی هەڵدەستێت بەبەڕێوەبردنی کاروباری قوتابخانەو مزگەوتو کەنیسەو لەشاییو خۆشیو رزقو رۆزی سوود دەبینێ.

بادان(لوولکردن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی پەتێك بادەدات یان دەیئاڵێنێت لەخۆیەوە یاخود لەشتێکەوە دەیئاڵێنێ سەفەردەکات.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر دانەوێڵەی بادەدا فەرمانی جێبەجێدەکرێ، ئەگەر ئەوەی لوولیدەکرد ئەستوربوو بەڵگەیە لەسەر سەفەرو سوودمەندبوون.

*ئەگەر بادانەکەبۆی ئاسانبوو سەفەرەکەی ئاساندەبێ.

*ئەگەر بینی ریشی بادەداتو دەیکات بەپەت بەرتیل وەردەگرێ یان گەواهی بەتاڵو پووچەڵدەدات.

*دەگونجێت پەتبادان بەڵگەبێت لەسەر بەستنی کاروبار یان شەریکایەتی یاخود هاوسەرگیری.

باران: (ئیبن سیرین)دەڵێت: باران بەڵگەیە لەسەر سۆزو بەزەیی خواییو ئاینو دەرووی خێری، هەروەها بەڵگەیە لەسەر قورئانو دانایی، چونکە باران بژێوی زیندەوەرانو ژیاندنەوەی زەوی تێدایە ، لەگەڵ لەدەستدانو تیاچوونی خەڵکیو ئاژەڵو زیندەوەران.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر فەرو پیتو خۆشحاڵیو هەرزانیو دەوڵەمەندی ، چونکە هۆکاری ئەوەیە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کارەساتو رووداو لەئاسمانەوە وەك کوللە یان سەرماو رەشەبا بەتایبەت ئەگەر ئاگری لەگەڵبوو یاخود ئاوەکەی

گەرمبوو چونکە خوداوەند لەقورئاندا گوزارشتی لەوەکردوە کەواچی بەسەر نەتەوەکانی تردا هێناوە لەسزاو خەشمی بەباران‌و دەفەرموێت: ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ﴾(الشعراء:١٧٣).

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر فتنەو ئاشوب‌و خوێنی رژاو بەتایبەت ئەگەر ئاوەکەی خوێنبوو.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر نەخۆشی گەری‌و ئاولە ئەگەر لەکاتی خۆیدانەبوو یاخود کاتی زەرەریبوو.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەرئەوەی دابەزیوە بەسەر دەستەلاتداردا لەسزاو خەشم‌و زەرەو ئەگەر لەبری باران ماریاری.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر چارەسەرو رێگری‌و پشوو بۆ موسافیرو گەشتیاران‌و پیشەوەران، هەرکەسێك کارێك ئەنجام بدات لەژێر هەوایەکی دیاردا، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾.

*ئەگەر بارانێکی گشتی ببینێ لەولاتداو خەلکی لەنارەحەتیدابن فەرەوپیت‌و بەرەکەت دەرژێ بەسەریانداو هەرزانی بلاودەبێتەوە.

*ئەگەر لەژێر ستەم‌و زۆرداری‌و نەخۆشیدابوون دەروویان لێدەکرێتەوە بەمەرجێك باران لەوکاتەدا بەسوودبێت، ئەگەر بەزیانبوو یاخود بەردی تێدابوو ئەوحالەی تێیدان پتر دەبێ بەئەندازەی هێزی بارانەکە ، ئەگەر هەرنمەبارانێکبوو سووك‌و ئاسانە.

*ئەگەر خۆی لەنێوباراندا بینی یاخود گەمارۆدرابوو لەژێر سەربانێکدا یان دیوارێ، زیان بەقسەو ئازاردان رووی تێدەکات.

*ئەگەر بەبارانەکە خۆی شت بەهۆی لەشگرانی‌و دەم‌وچاوی بینایی بۆ دەگەرێتەو ئەگەر بێباوەربوو موسولماندەبێت ، ئەگەر گوناهبارابوو تەوبەدەکات، ئەگەر هەژاربوو خوداوەند دەولەمەندیدەکات ، ئەگەر خوازیاری پێداویستییەکبوو لای دەستەلاتدار بەدەستی دەهێنێت.

*هەمووبارانێك جۆرەکەی باش بێت باشەو بەپێچەوانەشەوە.

*(ئیبن سیرین)دەلێت: لەقورئاندا لەکاتی باسی باراندا باسی دەرووی خێرنەکراوە بەلکو غەم‌و پەژارەیەك وەك ئایەتی:﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾(الاعراف:٨٤)و ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً﴾ (الحجر:٧٤)ئەگەر بارانەکە

نـاوزەد نـەكرا دەرووی خێـرە بـۆ سەرجەم خەڵكی بەپێی ئایەتی ﴿وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا﴾(ق:٩).

*هەندێكدەڵێن: بـاران بەڵگەیـە لەسـەر قافڵـەو كـاروانی دوابـەدوای حوشـتر، هەروەك چۆن كاروانی حوشتر بەڵگەیە لەسەر باران.

*ئەگەربیبینی ئاسمان شمشێری باراندا خوداوەنـد خـەڵكی تاقیدەكاتـەوە بەدەمەقاڵەو ئاژاوە.

*ئەگـەر لەئاسمانـەوە كاڵـەك بـاری خەڵكی نەخۆشدەكەون.

*ئەگـەر بـەبێ هـەور بارانبـاری خـراپ نییـە چـونكە بـاران لەئاسمانـەوە دەبارێت.

*هـەروەها دەڵـێن: دەرووی خێـرە لەلایەكەوە چاوەڕێنەكراوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ئەگەر زیانی نەبوو خێرو رزق و رۆزیو رەحمەتە.

*دەگونجێـت بـاران بەڵگـەبێت لەسـەر ژیـانی ئـەوەی ترسـی هەیـە لـەمرۆڤو زەوی.

*دەگونجێـت بـاران بەڵگـەبێت لەسـەر بـەجێهێنانی ئـەوەی مـرۆڤ بـەڵێنی پێدەدات.

*ئەگەر بارانەكە تایبەتبوو بەشوێنێكی دیـاریكراو بەڵگەیـە لەسـەر غـەمو پـەژارەی خانەوادەكـەی یـان غـەمو پەژارەیـەك روو لەخەوبینـەر دەكـات بـەهۆی لەدەسـتدانی كەسـێكی ئازیزەوە.

*ئەگـەر بارانەكـە گـشتیو بـەزیانبوو وەك ئەوەی ئاسمان خوێن ببارێنێ یان بـەرد ئـەوكات بەڵگەیـە لەسـەر گونـاهو تاوان، ئەگەر خەوبینـەر لەسەفەردابوو دەگونجێت سەفەرەكەی بوەستێ.

*دەگونجێـت بـارانێكی بـەزیان لەشوێنێكی تایبەتـدا بەڵگـەبێت لەسـەر دزیوكـەمو كـوڕی لەكێـشانەدا یـاخود بوونی خاڵی چوونیەك لەگەڵ گەلەكـەی (لوط)دا.

*دەگونجێت بارانی بەسوود بەڵگـەبێت لەسەر فریاكەوتنی زۆر بۆهاتوو.

*بـاران كـاروانو قافڵـەی حوشـترە ، هەروەك چۆن كاروانی حوشتر بارانە.

*ئەگەربیبینی ئاسمـان بـارانی باراندوەو لەهەموو لایەكەوە بـاران بـاری خـەڵكی فراوانیو خۆشـحاڵی دێـت بەسـەریانداو سەرچاوە ئاوەكان دەتەقن.

*ئەگـەر بـارانێكی گـشتی بینـی كاروبـارێكی مـردووی بـۆ زینـدوو دەبێتـەوەو خێـرو فـەڕو نیعمـەتی دەسـتگیر دەبێـت، ئەگـەر غـەمباربوو یـاخود قـەرزار دەرووی خێـری لێدەكرێتەوە.

*ئەگەر بینی بەخێرایی‌و کتوپڕ هات بەسەریا رزق‌و رۆزییەکی فراوان‌و باشدەدرێ‌و لەهەموو تەنگەشەیەك قوتاردەبێ.
*باران دەرووی خێرە لەو ساڵەدا.
*ئەگەر بارانی لەماڵەکەی خۆیدا بینی بەدەر لەخەڵکیتر خێروسوودو رێزی دەستگیردەبێ، ئەگەر لەسەرجەم ولآتدابینی لێکدانەوەکەی بۆ سەرجەم خەڵکی ئەوشارەیە.
*ئەگەر بارانێکی بینی لەهەموو لایەکەوە دەباری‌و هەمووشتێ رادەماڵێ‌و دارهەڵدەکەنێ فتنەو تیاچوون لەو شوێنەدا روودەدات لەلایەن دەستەڵاتدارەوە.
*دەگونجێت باران لەماڵێکدا بەتایبەتی نەخۆشی‌و دەردو بەڵاو ئاوڵەبێت لەو شوێنەدا.
*ئەگەر زەوی خوێنی لێهەڵقولآ سزایە، بەهەمان شێوە بارانیش هەروایە، ئەگەر بارانەکە خوێنبوو یان خاك‌و خۆڵ زوڵم‌و ستەمە لەدەستەڵاتدارەوە.
*ئەگەر جوتیارێك بارانی بینی مژدەو فەرپیتە بەدەستی دەهێنێت، هەروەها دەڵێن: ئەگەر بارانەکە خۆڵبوو بەبێ تەم‌ومژ فەرپیتە.

بارانپۆش(مشەمای باران): (نابلسی) دەڵێت: ناوێکی باشە چونکە لەفراوانترین جل‌وبەرگە.
*بۆ بازرگان پیاهەڵدانەو ستایشە.
*ئەگەر لەلۆکەبوو لەخوار مشەماوەیە.
*ئەگەر لەئاوریشمبوو دنیایە بەبێ ئاین.
*ئەگەر لەکەتانبوو لەخوار لۆکەوەیە.
*ئەگەر بەتەنیا پۆشی هەژار دەکەوێت‌و پیاوێك دەبێت لەنێو خەڵکیدا بەپیاهەڵدان‌و باسی باشەو جوان خۆی دەردەخات.

بارگیر(یەختە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بارگیر باپیری مرۆڤە، ئەوەی بارگیرەکەی ببینێ لەخۆڵدا خۆی دەگەوزێنێ یان لەنێو پشقلدا باپیرەی بەرزدەبێتەوەو ماڵ‌و سامانی گەشە دەکات.
*هەروەها دەڵێن: بارگیر بەڵگەیە لەسەر:
+خزمەتکارو بەردەست.
+باپیرو بەخت‌و رزق‌و رۆزی.
+ولآخێکی مامناوەندی لەنێوان ئەسپ‌و گوێدرێژدا (هێستر).
*بارگیری زەرد خەم‌و پەژارەیەو ئەوەی کەوا راهاتووە لەسەر سواری ئەسپ سواری بارگیر بێت پلەوپایەی

دادەبەزێ لەلای فەرمانڕەواو لەژنەکەی جیادەبێتەوەو دەستدەداتە ڕەوشتنزمی.

*ئەوەی سروشتی خۆی وابێت سواری گوێدرێژبێتو لەخەودا ببینێ سواری بارگیر دەبێت پلەوپایەو ناونیشانی زۆر دەبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگیری بەئافرەتێکی خانەدان.

*ئەوەی ببینێ بارگیرێك مل ملانێی لەگەڵدەکاتو ناتوانێ جێگیربێت ژنەکەی زاڵدەبێت بەسەریا.

*ئەوەی بارگیر وتوێژی لەگەڵ بکات ماڵو دارایییەکی مەزن لەلایەن ژنەکەیەوە بەدەستدەهێنێتو پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی بارگیرێ دەهێنێت چاکەیەك لەگەڵ هاوسەرەکەی خۆیدا دەکاتو ئەویش سوپاس گوزار نابێت.

*سواربوونی بارگیریش بەڵگەیە لەسەر سەفەر.

*ئەوەی ببینێ بەسواری پشتی بارگیرێکەوەیە سەفەرێکی دوور دەکەوێتە بەرێو خێروچاکە لەرێگەی ژنەکەیەوە پێی دەگات.

*ونبوونو بزربوونی بارگیریش بەڵگەیە لەسەر خراپەی ژنو داوێنپیسی.

*ئەوەی سەگێك ببینێ بازدەدات بەسەر بارگیرێکدا دوژمنێکی ئاگرپەرست دوای ژنەکەی دەکەوێت، هەروەها ئەگەر مەیمونێك بازیدا بەسەر بارگیرێکدا جوولەکەیەك شوێنی ژنەکەی دەکەوێت.

*بارگیری ڕەشبۆر دەستەلاتو فەرمانڕەوایییە، هی ڕەشیش ماڵو دارایی بەرزو شکۆدارە، ئەوەی ببینێ بارگیرێکی نادیار دێتە شارەکەی پیاوێکی عەجەمی دێتە ئەوشارەوە ، بەچکەی مێینەی بارگیریش وەك ماین وایە.

*هەروەها دەگێڕنەوە ژنێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم دووپیاو هاتن بۆلامو یەکێکیان بەسواری بارگیرێکی ڕەشو ئەویتر بەسواری بارگیرێکی ڕەشبۆرەوە، پیاوی سوارەی بارگیرە ڕەشەکە دارێکی بەدەستەوەبوو کردی بەسکما (ئیبن سیرین) وتی: لەخوا بترسەو ئاگات لەوەبێت کەبەسواری ڕەشەکەوە بوو، کاتێکیش ژنەکە چوە دەرەوە پیاوێك لەئامادەبووان لای (ئیبن سیرین) دوایکەوت بینی دەچێتە نێوماڵێك ژنێکی تێدایەو ئەو ژنە هەڵدەستێت بەتاوانبارکردنی سوارەی

سەربارگیرە رەشەکە ، (ئیبن سیرین)یش کاتێ ژنەکە ڕۆیی وتی: ئایا دەزانن سوارەی بارگیری رەش کێیە ؟ وتیان: نەخێر ، وتی: فلانەکەسی نووسەرەو، سوارەی بارگیری رەشبۆریش فلانەکەسی...

(نابلسی) دەڵێت: بارگیر لەخەودا باپیری مرۆڤەو هەوڵوکۆششیەتی. بارگیری گەورەش باشترە لەکاروباری دنیادا، ئەوەی ببینێ بارگیرەکەی نوقم بوە لەئاودا دەمرێت یان بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات.

*ئەوەی ببینێ بوە بەخاوەنی بارگیرێك دەبێت بەخاوەنی ژنێك.

*ئەوەی ببینێ خاوەنی بارگیرە یان بەستویەتیەوە دەبێت بەخاوەنی خزمەتکار.

*هەروەها دەڵێن: بارگیر بەڵگەیە لەسەر گیروگرفتو ناکۆکی یاخود دەڵێن بارگیر بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی عەجەمی.

*ئەوەی ببینێ سواری بارگیرێکی ملکەچو رامبوەو زۆر تیژو خێرایە خێرو خۆشی رووی تێدەکات.

بارمتە : (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی تورەکەیەکی لای پیاوێك دانا نهێنی خۆی لەلای داناوە.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر نهێنی کەوا بارمتەدانەر ئاگاداری نهێنییەك دەبێ ئەگەر بارمتەکەی لای مردوویەك دانا نهێنی خۆی لای یەکێك دادەنێ کەوا پارێزگاری لێدەکات.

*دەگونجێت بارمتەکە بفەوتێ بەهەمان شێوە ئەگەر بارمتەکەی لای ئاژەڵ دانا.

*ئەگەر بارمتەکەی لای یەکێك دانا شایستە نەبوو وەك دانانی بارمتە لای یەکێك کەلەخوار خۆیەوەبێت ئەوە بەڵگەیە لەسەر دانانی نهێنیو بڵاوبوونەوەی.

*بارمتە بەڵگەیە لەسەر تورەبوونی بارمتەدانەر، ئەگەر بینی شتێکی لای مرۆڤێك دانا زاڵدەبێت بەسەریا چونکە داوایدەکات.

*ئەگەر بینی شتێکی لای ژنەکەی داناو پاراستی دووگیاندەبێت لێی ، ئەگەر گەڕاندیەوە بۆی یاخود گوفتارێکی نهێنی لەگەڵ ئەنجامداو باسیکرد منداڵەکەی جێگیر نابێت.

بارو کوڵی مرۆڤ: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بارو کوڵ لەخەودا قورسبوو بەڵگەیە لەسەر دراوسێی خراپ، دەگونجێت گوناهو تاوان بێت.

*كۆڵ‌وبارى قورس بۆ ژن دووگيانييه يان مێردێكى خراپ‌و شەڕەنگێزە.
*ئەگەر بينى كۆڵ‌و بارێكى قورس هەڵدەگرێ ئێش‌و زيانێكە لەدراوسێكەيەوە پێيدەگات.
*كۆڵ‌و بارهەڵگرتن بەسەر گەردن ياخود پشتەوە گوناهو تاوانە.
*كۆڵ‌و بار بۆ منداڵێك تازە لەدايك ببێت پشوودانە بۆئەوەى هەڵيدەگرێ‌و ماندوويەتيە.
*ئەگەر بينى دارو چيلكەى هەڵگرتوە غەيبەت‌و دووزمانى‌و درۆ گواستنەوە پيشەو رەوشتێتى.
بارەبەر(كۆڵهەڵگر): (نابلسى) دەڵێت: بينينى لەخەودا بەڵگەيە لەسەر هەڵگرتنى گوناهو تاوان يان گۆڕينى سيفەتى‌و بينينى نەخۆش‌و چاكى‌و سەلامەتييە.
باز(هەڵۆ): (ئيبن سيرين)دەڵێت: باز پادشايە سەربڕينى مردنى پادشاكەيە، ئەوەى گۆشتى بازبخوات دەستەڵات بەدەستدەهێنێت.
*هەروەها دەڵێن: كوڕى نۆبەرەيە، يا دزێكە بەئاشكرا دزيدەكات، بينينى باز لەماڵدا بەڵگەيە لەسەر دەستگيركردنى دزو جەردە.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر پياوێك بازێكى بينى گوێڕايەڵ‌و دەستەمۆو رامە بۆى ئەگەر شايستەى دەستەڵاتبوو دەستەڵات بەدەست دەهێنێت بەزۆرو ستەم، ئەگەر بازاڕيبوو شادى‌و دڵخۆشى‌و ناوبانگى باش بەدەست دەهێنێت.
*ئەگەر پادشا بينى بازێك بەدەستيەوەيەتى‌و هەڵفڕى‌و پەڕێكى بەدەستيەوە مايەوە موڵك‌و دەستەڵاتەكەى بەسەردەچێت‌و بەئەندازەى ئەو تاڵەپەڕە ماڵ‌و دارايى بەدەستەوە دەمێنێتەوە.
*دەگێڕنەوە پياوێك قورئانەكەى دەدزن‌و ئەويش دزەكە دەناسێت، پاشان لەخەودا دەبينێ وەك ئەوەى بازێكى راوكردبێت بەدەستەوە گرتبێتى، كاتێ بەئاگادێت دزەكە دەگرێت‌و قورئانەكەى لێدەسێنێتەوە.
*پياوێك دێت بۆلاى خەولێكدەرەوەيەك‌و دەڵێت: لەخەودا بينيم وەك ئەوەى بازێكى سپى بگرم‌و پاشان بازەكەبوو بەقالونچە، خەولێكدەرەوەكەش لێى پرسى: هاوسەردارى؟ وتى: بەڵێ، پاشان وتى: لەهاوسەرەكەت كوڕێكت دەبێت، پياوەكە وتى: ئاخر بازەكە هەڵفڕى‌و

قالۆنچەیەك بەجێما؟ خەولێکدەرەوەکە وتی: گۆڕان تێکەڵو پێکەڵییە.

(نابلسی) دەڵێت: باز پیاوێکی خاوەن پلەوپایەو بەناوبانگو ستەمکارە، ئەوەشی بیگرێت کوڕێکی گەورەو پایەداری دەبێت، ئەگەر خۆشی شایستەی دەستەڵاتبوو بەدەستی دەهێنێت، ئەگەر بازەکە بەدەستیەوە هەڵفڕیو پەڕێکی مایەوە ماڵەکەی لەدەستدەچێتو بەتەنیا ناوبانگی دەمێنێت، ئەگەر تاڵە پەڕێك بەدەستیەوە مایەوە پشکێك مافی بەدەستەڵاتەوە دەمێنێت.

*ئەگەر بینی بازێك لەشوێنی خۆی چوە دەرەوە هاوەڵایەتی پیاوێکدەکات حەرامخۆرە یان پیاوێکی نەرمو نیان.

*بازیش بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو دەستەڵاتو سەرکەوتن بەسەر دوژمنداو، بەدەستهێنانی هیواو ئاواتو خۆدەرخستن بەماڵو منداڵ یان ماڵودارایی دەگمەن لەگەڵ تەندروستیو لەش ساغیو رەواندنەوەی غەمو پەژارە یان زۆر سەفەرکردن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردنو روح دەرچوون.

*بەڵگەیە لەسەر زیندانیو کۆتو بەندو رەزەیلیو دەستگرتنەوە لەخواردنو خواردنەوە.

*ئەوەی ببینێ بازەکەی فڕی دەستەڵاتو پۆستی فەرمانڕەوایی لەدەستدەدات، ئەگەر تاڵێك لەپەڕی بازەکە بەدەستیەوە مایەوە دەستەڵاتەکەی بەسەردەچێتو ماڵو داراییەکەشی بەئەندازەی ئەو پەڕە دەمێنێت.

*ئەوەی ببینێ بازێك دەکڕێت یان راویدەکات لەسەر کارێك دەبێت کرێکارو کرێگرتەی دیکە دەخاتەسەر ئیشو دەستکەوتو سوودو قازانجی پێدەگەیەنن.

*مردنی بازیش بەڵگەیە لەسەر مردنی پادشا.

*(دمیری) دەڵێت: باز بۆ پیاوی بازاڕیی پلەوپایەو دەستەڵاتەو لەشوێنی خۆشیدا دزە یان وەچەی نێرینەیە.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: باز بەڵگەیە لەسەر دووشت یەکەم:دەستەڵاتدارێکی رێزداری ستەمکاری بەناوبانگ. دووەم: کوڕێکی پلەوپایەدارە، ئەوەشی بازێکی بینی شوێنیکەوت پیاوێکی ئازا تورەبوە لێی.

(نابلسی)دەڵێت: باز بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی ستەمکاری بەهێزو چەکمەدار.

*ئەگەر بازێکی بینی بێ گێرمەوکێشمە گەنجو دەستکەوت بەدەستدەهێنێت، هەروەها هەموو ئاژەڵێك گەر راوبکرێ بۆ راو دەستکەوتە.

*ئەگەر بازێکی راوکەری پێکا یان رامو گوێڕایەڵبوو بۆی دەستەلات بەدەستدەهێنێتو ستەمکارو بەد ئاین دەبێ.

*ئەگەر بینی بازێکی راونەکەری پێکاو بەگوێی نەدەکرد کوڕێکی دەبێت گەورەدەبێتو دەبێ بەپیاو.

*باز بەڵگەیە لەسەر مەزنیو شکۆو سەرکەوتن بەسەر دوژمنداو گەیشتن بەهیواو خۆشیەکانیو ماڵو داراییو لەشساغیو خاڵیبوونەوەی غەمو پەژارە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+مەرگ.

+زیندان.

+کۆتوبەند.

+رژدی لەخواردنو خواردنەوەدا.

*باز سەبارەت بەکەسێکی گێلو کەودەن رەوانبێژییە لەنێو خەڵکیدا.

(دمیری) دەڵێت: پیاوێکهات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم کۆترێك دابەزییە نزیك پەنجەرەکانی کۆشكو بازێکهاتو قووتیدا، (ئیبن سیرین) وتی: ئەگەر خەوەکەت راستبێ ئەوە (حەجاج) کچی (طیار) دەهێنێ، پاشان لێکدانەوەی خەوەکە بەوچەشنەبوو کەبۆیی لێکدایەوە.

بازاڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بازاڕ بەڵگەیە لەسەر مزگەوت هەروەك چۆن مزگەوت بەڵگەیە لەسەر بازاڕ چونکە هەردووکیان بازرگانیو سوودی تیا دەبینرێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گۆڕەپانو مەیدانی جەنگ کەوا کۆمەڵێك تێیدا دەیباتەوەو کۆمەڵێکیتر تیایدا دەدۆڕێو خوداوەند جیهادی بەبازرگانی ناوزەدکردوەو دەفەرموێت: ﴿ هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ تِجَٰرَةٖ تُنجِيكُم ﴾ (الصف: ١٠).

*خەڵکی بازاڕ لەگەڵ یەکدا دەجەنگن بەنەفسو ماڵیان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شوێنێك پاداشتیان تیا دەست بکەوێت وەك شوێنی زانیاریو زاڵگەی چاودێریو کێوی (عەرەفە) لە(حەج)دا یا ئامادەبوونی (حەج).

*بازاڕی گۆشتفرۆش وەك شوێنی جەنگ وایە چونکە خوێنی تیا دەڕژێتو ئاسنی تێدایە.

*بازاڕی کانزاکان وەك ئەڵقەی یادوزیکرو زانیاری وایە.

* بـازاڕی پارەگۆڕینـــەوە وەك لانــەی هەراو تەگبیروڕا وایە.
* ئەگـــەر خـــۆی لـــەبازاڕێکی نادیـــار بینیـەوە مامەڵەیـەکی تێدا لەکیسـچوو یــــاخود لەمامەڵەیەکـــدا ســـوودو قـــازانجیکرد ئەگــــەر لەبێداریـــدا لەتێکۆشـــانو جیهـــادابوو شـــەهیدی لەکیسدەچیو پشتهەڵدەکات.
* ئەگەر لە(حەج)دابـوو لەکیسیدەچێت یاخود لێیدەشێوێت.
* ئەگـەر خوێنـدکاربوو لێیتیـچکدەچێ یاخود لەکیسیدەچێت یان داواکـەی بۆ خوداوەند نییە، ئەگـەر هیچکام لەوانە نـەبوو نوێـژی بەکۆمـەڵی لەمزگـەوت لەکیسدەچێت.
* ئەگـەر دزیکـرد لـەکڕینو فرۆشـتندا ئەگـەر تێکۆشـەربوو ناپـاکی دەنـوێنێ ئەگـەر حـاجیبوو راودەکـات یـاخود جووتدەبێ لەگەڵ هاوسەرەکەی، ئەگەر زانـابوو لەمـشتومڕدا سـتەمدەکاتو لەفەتواکانیشیدا ناپاکدەبێت.
* ئەگەر بازاڕی بەئاوەدانی بینی یلخود بینی ئاگری تێبەربوە یا ئـاوێکی روون بەنێوەراستیدا تێپـەڕدەبوو یـاخود کـا لەدوکانەکاندا هەڵچنرابوو یـان بۆنێکی خـۆش لێـوەی هـەڵیکردبوو بـژێوی خەڵکی دەبوژێتەوەو سوودو قازانجیـان دەستدەکەوێتو دووڕوویـی بەنێویانـدا بڵاودەبێتەوە.
* ئەگـەر خـەڵکی بـازاڕی بەخـەواڵوویی بینیو فرۆشگاو دوکانەکانیان داخرابوو یـاخود وەك جاڵجاڵۆکـە تـۆڕی خـۆی بـەدەمی دوکانەکانـدا هەڵـدابوو یـان بەسـەر ئـەو شـتانەدا کەدەیانفرۆشـت ئەوە بازاڕساردی روویان تێدەکات.
* ئەگـەر بینـی بـازاڕی پیـشەوەرەکان گۆڕابـــوو بـــۆ نموونـــە بـــازاڕی زێـــڕ قەسـابەکانی تێـدابینی ئـەوە سـوودو قـازانجی زەڕەنگـەرەکان زیاددەکـات، ئەگــــەر لــــەبازاڕی زەڕەنگەرەکانــــدا شووشـەو گلێنـە فرۆشـەکانی بینـی ســوودو قــازانجو کاروکاســبیان لاوازو سست دەبێت.
* هەندێکـــدەڵێن: بـــازاڕ دنیایـــەو فراوانبوونی بازاڕ فراوانبوونی دنیایە.
* هەروەها دەڵێن: بازاڕ بەڵگەیە لەسەر پێکـــدادانو دەنگـــەدەنگ بـــەهۆی کۆبوونـەوەی خـەڵکی گـشتی تێیـدا، بـەڵام ئـەوەی لـەبازاڕ دەژی بەڵگـەی خێـرە ئەگـەر خـەڵکێکی زۆری تیـابینی یـاخود بەسـەرقاڵی بـەدیکردن، بـەڵام ئەگـەر بـازاڕ هێوربـوو بەڵگەیـە لەسـەر بێکاریی بازاڕییەکان.

(نابلسی) دەڵێت: بازاڕ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+ڕزق و ڕۆزی و سوودو قازانج.
+جل وبەرگی نوێ.
+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.
+درۆو خراپەو غەم و پەژارەو بۆڵە بۆڵ.
+حەمام(گەرماو)و شوێنی خۆشتن.
+هەموو شوێنێکی کۆبوونەوەی خەڵکی وەك مزگەوت و کەنیسە.
+دەریا چونکە هەموو جۆرە ماسییەکی تێدایەو یەکدی دەخۆن.
+درزی ڕووپاو زەوییەك.
*بۆخەڵکی لێپرسراو بەڵگەیە لەسەر کەوتنەکاری یاساغکراوو ڕووبە دنیاچوون.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆبەکەمزانین و دەروونشکان بەتایبەت ئەگەر لەخەوەکەیدا شتێکی هەڵگرتبوو.
*ئەگەر لەبازاڕدا یادی خوایکردەوەو دەنگی بەرز کردەوە بەڵگەیە لەسەر فەرمانبەچاکەو ڕێگری لەخراپە.
*ئەگەر بازاڕی بەچۆڵی بەدیکرد یاخود خەڵکەکەی مردبوون بەڵگەیە لەسەر خراپی و ستەم.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرزبوونەوەی نرخ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو خەرجییە پێویستانەی دەبێت بیکات وەك خەرجی هاوسەرگیری یاخود منداڵی نوێبوون یان زانیاری ، یا کارکردن لەپیشەیەکدا یاخود داوای حەج و زەکات و جیهادو تێکۆشان لەپێناوی خواداو ئەنجامدانی شەونوێژو کڕین و فرۆشتن و سلفەو ڕەهنکردن.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+کتێب و ئامۆژگاری.
+خوێندنەوە.
+دانایی.
+پلەوپایەو گاڵتەو گەپ.
+هەڵە لەمۆچیاری و ئامۆژگاریدا.
*هەموو بازاڕێك لێکدانەوەیەکی تایبەتی هەیە:
+<u>بازاڕی کتێب</u>: بەڵگەیە لەسەر ڕێنومایی و تەوبەو حکومەت و شەڕو مشتومڕ.
+<u>بازاڕی دەرمانخانەکان</u>: چاکبوونەوەیە لەنەخۆشی بۆیەکێك نەخۆشبێت.
+<u>بازاڕی بۆنی خۆش</u>: هەواڵی خۆش و هاوسەرو منداڵە.
+<u>بازاڕی شیرینی</u>: بەڵگەیە لەسەر باوەڕو ئیسلام.

+بازاڕی زەرەنگەرەکان: پلەوپایەی بەرزونوێکردنەوەی ژنهێنانە لەگەڵ رزق و رۆزیو شاردنەوەی کاروبارەکان.

+بازاڕی رووکەشکاران: بەڵگەیە لەسەر شاییو جوانکاریو هاوسەرو منداڵە.

+بازاڕی مس: بەڵگەیە لەسەر شەڕو خراپەو بۆڵە بۆڵ لەگەڵ شکانی سەرو هاوسەرگیری بۆ کەسێکی رەبەنو شاییو خۆشی.

+بازاڕی چەك: بەڵگەیە لەسەر جەنگو مشتومڕو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.

+بازاڕی کۆیلەفرۆشەکان: پلەوپایەی مەزنو ئاگاداربوونی هەواڵی سەیرو سەمەرەیە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاژەڵ.

+بازاڕی خوریو پێستە: بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو سوودو قازانجو ماڵی میراتی.

+بازاڕی لۆکە: بەڵگەیە لەسەر ژیانەوەی رزقو رۆزیو دەرکەوتنی حەقو بەسەر ناحەقدا.

+بازاڕی ئاوریشم: وەچەو سوودو قازانجە لەکشتوکاڵدا.

+بازاڕی سەوزە: بەڵگەیە لەسەر رژدیو ناخۆشی ژیان، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاسانبونی کاری قورسوگران.

+بازاڕی ماسی فرۆشەکان: رزقو رۆزیو سوودو قازانجی یەك لەدوای یەکەو کۆبوونەوەیە لەگەڵ خزمو کەسوکارو هەواڵی سەفەری دەریاییە.

+بازاڕی رۆن و زەیت و هەنگوین: بەڵگەیە لەسەر هەڵسانی حەزو ئارەزوو چاکبوونەوەی نەخۆش.

+بازاڕی قەساب وکوشتارکاران: غەمو پەژارەیە.

+بازاڕی کۆنە: سەفەرە بەدەریادا.

+بازاڕی زین و کۆپان: سەفەرکردنە بەوشکانیدا.

+بازاڕی میوە: کرداری چاکە لەگەڵ زانیاریو منداڵدا.

+بازاڕی کۆفرۆشانی کاڵاوشتومەك: شاییو خۆشییە دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ناکۆکی لەگەڵ عەجەمییەکان.

+بازاڕی موڵك فرۆشان: پاراستنی ماڵو سامانە لەگەڵ پاراستنی نهێنی.

+بازاڕی گەنم و دانەوێڵە: خۆشیو ئاسایشو دڵنیاییە لەترسوبیم.

+بازاڕی دارفرۆشان: دووڕوویی و پەرتبوونی کۆبوونەوەی کۆمەڵێکە.

+بازاڕی ئاسنگەران: شەڕو خراپەو ئاژاوەو ناڕەحەتی و پلانە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رزق و رۆزی و سوودو قازانج.

+بازاڕی ئاوریشم فرۆشان: مەزنی و شکۆمەندی و ماڵ و دارایی و کرداری باشە.

+بازاڕی مۆم فرۆشان: بەڵگەیە لەسەر تەوبەکردن بۆ سەرپێچکارو ڕێنموی کەسی خراپ و سەرگەردانە.

+بازاڕی بابەتی شووشە: سەفەرەو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بازاڕی ئاژەڵفرۆشان.

+بازاڕی چادر فرۆشان: بەڵگەیە لەسەر سەفەر ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کفن بۆ مردوو.

+بازاڕی نان و کولێرەفرۆشان: غەم و پەژارەو نەخۆشییە لەگەڵ شەڕو ئاژاوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بازاڕی دیاروبەرچاو.

+بازاڕی سندووقفرۆشان: بەڵگەیە لەسەر پاراستن و تێگەیشتن و بێداری.

+بازاڕی چێشتخانەکان: بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوە لەنەخۆشی و بەدەستهێنانی پێداویستی.

+بازاڕی شووشەو فەخفوری: بەڵگەیە لەسەر رووپامایی و دووڕوویی و قسەهێنان و قسەبردن (فیتنەیی).

+بازاڕی کاغەزو کاروباری پەڕاوگە : بەڵگەیە لەسەر زێرو دادگای و سەرکەوتنی ستەملێکراوو تۆڵەسەندنەوە لەستەمکار.

*بازاڕ بۆ دادوەر وەزیرو فەرمانڕەوایان باشە.

بازدان: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر گواستنەوەی لەحاڵی خۆیەوە بۆ حالێکیتر. یان لەبازاڕێکەوە بۆ یەکێکی دی یان لەگەڕەکێکەوە بۆ گەڕەکێکیتر یا لەکارێکەوە بۆ کارو فرمانێکیتر.

*ئەگەر لەمزگەوتەوە بازیدا بۆ بازاڕ سووکی و نزمی خستوەتە پێش قیامەت، ئەگەر لەبازاڕەوە بۆ مزگەوتبوو پێچەوانەی ئەوەیە.

*ئەگەر لەشوێنێکەوە چوو بۆ شوێنێکیتر لەحاڵێکەوە دەچێت بۆ حاڵێکیترو بازی دوور سەفەرێکی دوورودرێژە، ئەگەر لەبازەکەیدا خۆیدا بەسەر گۆچانێکدا پشت بەپیاوێك دەبەستێ.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەزەوی بازیداو روو بەئاسمان بەرزبوەوە مردن و هەڵگرتنی تەرمەکەیەتی.

*ئەگەر بینی لەبازدانەکەیدا بەویستی خۆی هەڵسوکەوتدەکاتو بازەکەی دەگات بەو جێگەیەی کەوا خۆی دەیەوێت توانای گواستنەوەیەتی لەحاڵێکەوە بۆ حاڵێکیتر.
*ئەگەر بازیدا بەسەر بیرو چاڵو روبارێکدا لەحاڵێکەوە دەچێت بۆ حاڵێکیترو لەکارێکی خراپ قوتارو پارێزراو دەبێت.
*ئەگەر مرۆڤێکی بینی بازدەدات بەسەریا دەدۆڕێو شکستدەهێنێ.
(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بازیدا بۆ پیاوێك زاڵدەبێت بەسەریا چونکە بازدان بەڵگەیە لەسەر هێزی مرۆڤ.
*ئەگەر بینی لەسەرزەوی بازیدا هەتا گەیشتە ئاسمان سەفەردەکات تا دەچێتە (مەککە).
*ئەگەر بینی بەرێکی دەڕوات بەرێوە خوازیارو داواخوازی شەریعەتەکانی ئیسلامەو رزقو رۆزی خێر دەدرێت.
*ئەگەر بینی بەبازاڕدا دەڕوات بەڵگەیە لەسەر ئەوەی ئامۆژگارییەك لەدەستیدایە، ئەگەر شایستەی ئامۆژگارییبوو بەدەستی دەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿مَالِهَٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ﴾ (الفرقان:٧).

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی چەندبازێك دەدات لەسەر زەوی بەیەك قاچ دەگونجێت نەتوانێ بڕوات پێوەی و بەڵاو نەهامەتی رووی تێدەکاتو نیوەی ماڵو سامانەکەی دەڕوات بەوەی دی دەژی لەماندووبوونو هیلاکیدا.
(نابلسی) دەڵێت: بازدان بەیەك قاچ لەخەودا گواستنەوەیە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر ، ئەگەر بازدانەکە درێژبوو سەفەر دەکات.
*ئەگەر بینی بازدەدات بەسەر تۆپێکداو بەچەقۆ یاریدەکات خێرە بۆیەکێك راهاتبێ لەسەری، ئەگەر رانەهاتبوو لەسەری دەکەوێتە بەڵاو نەهامەتییەکی مەزنەوە.
بازرگان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر یەکێك بینی لەسەر فرۆشگەو دوکانێك دانیشتوەو لەدەوربەریدا شتومەکی بازرگانی داناوەو جلوبەرگی ئەوانیشی پۆشیوەو بازرگانیدەکات سەرۆکایەتیو پێشەنگییە ، ئەگەر بازرگانەکە گەورە بازرگان نەبوو شتومەكو کاڵای بازرگانی بەدەستیەوە بینی دڵنیا دەبێت لەهەژاریو کەمدەستی.
(نابلسی) دەڵێت: بینینی بازرگانان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو

پلەوپایەی بەرزو سەفەرو بیستنی هەواڵو دەنگوباسی سەیرو سەرنجڕاکێش.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەمتەرخەمی لەوەی پەروەردگار بەپێویستی گێڕاوە وەك(حەج)وجیهادو تێکۆشانو ڕۆژوو نوێژی هەینی.

*ئەگەر ژن لەخەودا بوو بەبازرگان لەفرۆشگاو دوکانێکدا بەپێی ئەو بازاڕەی تێدا دانیشتوون لێکدانەوەی خەوەکە دەگۆڕێ ، ئەگەر لەبازاڕی چەكو بابەتی جەنگدابوون بەڵگەیە لەسەر جموجووڵی دوژمنو دەستبەسەراگرتنی وڵاتانی ژێردەستەڵاتی ئیسلام لەلایەن ئەوانەوە.

ئەگەر لەبازاڕی ئاڵتوونو کەلوپەلی داڕێژراوی کانزاییدابوون بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو دەستکەوت.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە کاروبار دەڕازێنێتەوە بۆ هەریەکێك تێکەڵی ببێت بەمەرجێك نرخو بەها وەرنەگرێ.

*دەگونجێت هاوڕێکەی کارێکی نابەجێی لەگەڵدا ئەنجام بدات ئەویش غەمو پەژارە بیگرێ.

بازرگانی گرانی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەو بازرگانەی شتومەك هەڵدەگرێ بۆ گرانی لەخەودا پیاوێکی متمانەدارەو خەڵکی ئەسپەردەی ئەمانەتی لادەکەن.

بازرگانی کاڵاوشتومەك: (نابلسی) دەڵێت: بازرگانی کاڵاوشتومەك لەخەودا پیاوێکی لەخۆبایی دنیاپەرستەو ماڵودارایی کۆدەکاتەوە، بازرگانی بابەتی شیرەمەنیش پیاوێکە خوازیاری زانیارییەو گەشتوگوزار دەکاتو زانیاری وەردەگرێتو ئاینی زیاددەکات.

*بازرگانی وڵاخو ئاژەڵ پیاوێکی بێخێرە، ئەگەر مەڕی نەهێناو کەوت بەسەر دزدا بەڵگەیە لەسەر ئاینو بەدەستەڵاتێکی ستەمکار لێکدەدرێتەوەو خراپەدەکات بەرانبەر کۆمەڵێك، ئەگەر بەویستی خۆی مەڕی هێنا پیاوێکی ماڵودارایی کۆکەرەوەیە، بازرگانی ڕەشەوڵاخیش داواکاری کرێکارانە.

*بازرگانی مەڕ پیاوێکی شکۆمەندو ناوبانگباشە ماڵودارایی حەڵاڵو زانیاری کۆدەکاتەوە.

بازرگـــانی کەل‌وپـــەل (شـــتومەك): (ئـــیبن ســـیرین)دەڵێـــت: بازرگـــانی کەل‌وپەل دنیا کۆدەکاتەوە.

بـــازن(دەســـتەوانە): (ئـــیبن ســـیرین) دەڵێـــت: ئەگـــەر پیـــاو بـــەدییکات دەســـتکورتییەتی، ئەگـــەر لـــەزیوبوو پیاوچـــاکێکە هەوڵـــدەدات لـــەکاروباری چاکەدا بەپێی ئایەتی: ﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ﴾.

*ئەگـــەر دوژمنـــداربوو خوداوەنـــد پشتگیریدەکات.

*ئەگەر چەن بازنێکی زێری لەدەستیدا ببینێ دەستی نوقاودەبێت.

*ئەگـەر پادشـاو سـەرکردەیەك بـازنی ژێردەســتەکانی خـۆی بینـی نـەرمو نیاندەبێت لەگەڵیان‌و دادپەروەر دەبێت بۆیـان‌و دەستکەوت‌و بـژێوی‌و فـەڕیان دەســـتکەوتێت‌و دەســـتەڵاتەکەی دەمێنێتەوە.

*هەروەها دەڵـێن: بـازنی زیـو بەڵگەیـە لەسـەر خزمـەتکار، یـان مـاڵ‌و دارایـی زیادەیە.

(نابلـسی) دەڵێـت: بـازن کـوڕەو، پەیوەندییە بەسـەربردنی خزماتیەتیـە، بـازن خزمـەتکارە، بـۆ ژنـیش نـازو نیعمەت‌و خۆشحاڵییە.

*بـازن غـەم‌و پەژارەیـە بـۆ ئـەو ژنـەی لەدەسـتیکردوەو بـۆ پیـاوانیش غـەم‌و پەژارەیە.

*ئەگەر بازنی بەدەسـتی مردوەکانـەوە بینی لەبەهەشتدان.

*هـەروەها دەڵـێن: بـازنی ئـاڵتوون میراتییـە بـۆ یـەکێك لەدەسـتیبکات لەخەودا.

*بازن ژنە بۆ کەسێکی رەبـەن‌و بـەکوڕ لێکدەدرێتەوە.

*بازنی زیو ئاین‌و خواناسییە بۆ یەکێك لەخەودا لەدەستیبکات چونکە لەخشڵی بەهەشتییەکانە.

*بازن ئەگەر لەزێڕ یا زیوبـوو رێـزداری ماڵ‌وســامان‌و جوانییــە، خۆئەگـــەر لەئێسقان یا شفرەی فیلبوو دەگونجێت بەڵگـــەبێت لەســـەر خزمـــەتکار یـــان کەسانی سووك‌و رسوا.

*دەگونجێـت لەدەسـتکردنی بـازن بـۆ پیـاو بەڵگـەبێت لەسـەر موڵـك یـان دەرچوون لەحەق بۆ ناحەق‌و درۆ.

*دەگونجێـت بـازن بەڵگـەبێت لەسـەر ئاهو حەسرەت‌و پەشیمانی.

*دەگونجێت بەڵگـەبێت لەسـەر ئـەوەی لەشارو وڵاتێکدا روودەدات یان دەچێتە نێوی یان لێی دەردەچێت.

بـازوو: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: بـازوو برایە، ئەگەر زیادەیەکی لەبازوویدابینی چـاکبوونی کاروبـاری براکەیـەتی یـان کوڕی باڵغی.

*ئەگەر ناتەواوی لەبازوویدا بینی بـەڵاو نەهامەتی بەئەندازەی زیادوکـەم رووی تێدەکات.

*ئەگـەر بینـی بـازووی ناتـەواوەو خەوەکـەی بـۆ راڤـەکارێکی خەوگێڕایـەوەو وتـی: کـەم ئـەقڵو زۆر نەش‌ونما دەکەیت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگـەر بینـی بـازووی شـکاوە مـەرگی خەوبینـەرە یـان بـەڵاو نەهامـەتی‌و غـەم‌و پـەژارە رووی تێدەکات.

*بـازوو بەڵگەیـە لەسـەر پـشتگیری لەئاین‌و دنیاو هاوسەرو..

*ئەگەر بـازووی بەهێزوپتـەوبوو هێـزی هاوەڵەکەیەتی لەماڵو داراییدا.

*هێزی بازوو زیادەیە لەپیشەدا.

*هەروەها دەڵێن: بازوو کـوڕێکی باڵغـە پـشتی بـاوك‌و براکـەی دەگرێـت لەنارەحەتیدا.

بازی پادشاو میران: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر شـەڕو کوشـتار، هەروەها بینیی بەڵگەیە لەسەر کـەرت‌و پەرتکردنی شتی جەمبوو.

باسکردن لە پاشەملە: (نابلسی)دەڵێت: باسکردنی کەسانیتر لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر تیاچـوونی فـەرپیت چـونکە باسکردنی پاشـەملە چاکە لـەناودەبات هەروەك چۆن ئاگر تەختەدەسوتێنێ.

*ئەگـەر بینـی لەپاشـەملە مرۆڤێـك باسدەکات ئەگەر باسکردنەکە لـەبارەی هەژارییەوەبوو هەژاری بۆدەگەڕێتـەوە، ئەگـەر باسی ئابڕوچوونی بـوو دیسان ئابڕوچوون دەگەڕێتەوە بۆی.

*باسـکردنی پاشـەملە زیانەکـەی دەگەڕێتـەوە بـۆ باسـکار، ئەگـەر غەیبەتی یەکێکیکرد خۆی بـەو بەڵایـە تووش‌و گیرۆدە دەبێ.

باڵێبـەربوون (ترکەنـدن): (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: ئەگـەر بینـی لـەنێو خەڵکدایـەو بایـەکی لێبـەربووەوە بەبێئـەوەی ویـستی خـۆی تێـدابێ دەرووی لێدەکرێتەوە لەغـەم‌و پـەژارەو قوتاردەبێ.

ئەگەر بەویستی خۆی بای لێبەربووەوەو باکـەی دەنگێکـی گـەورەی هـەبوو بۆگـەنی بـەرپاکرد قـسەیەکی ناقۆڵادەکات یان کردارێکی بەدو خراپ‌و بەخراپە باسیدەکەن بەپێی گـەورەیی‌و بۆنی باکـەی، ئەگـەر بۆگـەنبوو بـەڵام کـپ‌و بێدەنگبوو پیاهەڵدانێکی خراپـە بەپێی بۆگەنییەکەی.

*ئەگەر بای لێبەربوەوە لەنێو کۆمەڵێکدا ئەگەر لەغەم و پەژارەدابوون دەروویان لێدەکرێتەوە ، ئەگەر لەناڕەحەتیدابوون ئاسانی و خۆشی روویان تێدەکات.

*ئەگەر بەتوندی بای لێبەربوەوە زۆری لەخۆکردوە کارێکی ئەستەم ئەنجام بدات، ئەگەر بەئاسانی بای لێبەربوەوە کارێك لەئەندازەی توانای خۆیدا بەجێدەگەیەنێ.

(نابلسی) دەڵێت: بالێبەربوونەوە لەخەودا قسەیەکی خراپە یاخود رووداوێکە روو لەبالێدەر دەکات.

*بالێبەربوونەوە بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوەی کاروباری کۆمەڵێك و بڵاوبوونەوەی هەواڵی ناخۆش و خورپاوی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+گێلی.

+دەستبەرداربوون لەسەرجەم خەڵکی.

+درۆو قسەی ناشیرین یاخود ئەو دەنگەی لەلێدانەوە بەرپادەبێت.

*ئەگەر بینی بایەکی لێبەربوەوەو دەنگی هەبوو قسەیەکی ناقۆڵادەکات.

*ئەگەر بایەکی لێبەربوەوە بەدوایدا بۆنهات شکۆمەندی لەسەفەرەوە دەستگیردەبێت، بەڵام کاروبارەکانی پەرت پەرت دەبن و پاشان غەم و پەژارەی دەڕەوێتەوەو بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە.

*بالێبەربوونەوە لەرێگەی زارەوە بەڵگەیە لەسەر پێهەڵخلیسکان لەقسەدا یاخود رووداوێك دێت بەسەر زاردا بەهۆی نەخۆشیەوە ناشیرینی دەکات، یاخود رەوشێکی خراپ لەکەداریدەکات.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ببینێ بای لێبەربوەتەوە غەم و پەژارە رووی تێدەکات، ئەگەر لەنێو خەڵکیدابوو غەم و پەژارەیەکی بڵاودەکەوێتە نێوی.

*ئەگەر بینی کەسێکیتر بای لێبەربوەوەو ئەویش بۆنەکەی هەڵمژی غەم و پەژارەیەکە دێت بەسەریا.

*ئەگەر بینی لەنوێژدایەو بایەکی لێبەربوەوە بەڵام بۆنەکەی بۆگەن نەبوو داوایەکدەکاو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە پاشان قسەو وتەیەك دەکات ملکەچی و رسوایی تێدایە ئەمەش قورس و ئەستەم دەبێت لەسەری.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا وتەی ناقۆڵایەو ملکەچی تێدایە بۆنەوەی باکەی لێبەربوەتەوە.

*ئەگەر بۆنی بای کەسێکی تریکرد غەم و پەژارە رووی تێدەکات.

*بالێبەربوون بەڵگەیە لەسەر:

+دەرخستنی نهێنی.
+ڕەواندنـەوەی ئـەوەی لەنێوناخدایـە لەناپاکیو ڕقو قین.
+پشوودان دوای ماندوبوون.
+قەرزدانەوە.
+سەرئێـشەو لووتپـژانو هـەواڵی ناخۆشو دڵتەزێنە.
*ئەگـەر بینـی دوای دەسـتنوێژ بـای لێبـەربوەوە ، ئەگـەر باڵێـدەربوو بەڵێنـدەداتو نایباتەسـەر مەگـەر بگەڕێتەوە بۆ دەستنوێژگرتن ، ئەوجا بـەڵێنو پـەیمانی دەباتەسـەر یـاخود کەفارەتی سوێندەکەی دەدات.
*ئەگـەر بـەبێ دەسـتنوێژ بـای لێبـەربوەوە قسەو وتەیەکـە دەیکـات یـاخود مـاڵو سامانێکە هـیچ خێرێکـی تێدا نییە.
*ئەگەر لەماڵی خۆیدا بای لێبـەربوەوە قـسەو وتـە لەگـەڵ خانەوادەکـەی دەکات، هەرکات بـۆنی بۆگـەنبێ زیاتر بەڵگەیە لەسەر خراپی بۆچوونەکان.
باڵ: (نابلـسی)دەڵێـت: پـەلو بـاڵ لەخەودا کوڕە، ئەوەی ببینـێ دووباڵی هەیە دوو کوڕی دەبێت ، باڵیش پـەڕەو پـەڕیش لەلێکدانـەوەدا مـاڵو دارایـیە، دەگونجێت پـەڕوباڵ مەیخواردنـەوەبێت چونکە دڵیەتی.

*دەگونجێت پەڕو باڵ بەڵگەبێت لەسەر پلەوپایەو دەسەڵات چونکە دەگوترێت فلانەکەس بەباڵی ڕفی.
*دەگونجێت بەڵگـەبێت لەسـەر ڕوەكو کشتوکاڵ.
*ئەگەربینی باڵی هەیـەو پێـی دەفڕێت بـەڕێزو دەسـتەڵاتەوە سـەفەر دەکـات بەئەنـدازەی ئـەوەی لەسـەر زەویـدا جێگیربوە، ئەگەر نەیتوانی بەباڵ بفـڕێ خێرو چاکەیەك ڕووی تێدەکات.
*هەردوو باڵ ماڵو داراییو دوو کوڕە ، ئـەوەی بـاڵی بـشکێ کوڕەکـەی نەخۆشـدەکەوێت ئەگـەر بـاڵی لـەبن دەربکێشرێ کوڕەکەی دەمرێت.
*باڵ ماڵو سەفەرە.
*دەگونجێت مـاڵیش برینداریـیەك بێت ڕووبکاتە خەوبینەر.
*ئەگـەر باڵەکـە قـورس‌وگرانی کردبـوو نەیدەتوانی بفڕێت پێی گونـاهو تـاوانو سزایە.
باڵندە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: باڵندەی ئـاو لەلێکدانـەوەدا باشـترین باڵندەیـە ئەوەی بیگـرێ یـان بەدەسـتی بهێنێـت مـاڵو دەسـتکەوتێکی باشـی بەدەستهێناوە بەپێی ئایـەتی: ﴿ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴾ (الواقعة: ٢١).

*باڵندە پیاوێکە خاوەنی تواناو چەك و هێزو خواردن و رفینە لەهەوادا.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم ژمارەیەکی زۆر باڵندەی ئاومگرت، یەك بەیەك سەرم دەبڕین، گوتی: ئەگەر نەچوویتەسەر ئاو کەسێکی بەرتیلخۆرت دێتە ڕێ.

*ئەگەر بینی باڵندە بەسەرسەریەوە دەفرێت پلەوپایەو دەستەڵات بەدەستدەهێنێ بەپێی ئایەتی : ﴿والطَّيرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ﴾ (ص:١٩).

*ئەگەر ژمارەیەکی زۆر باڵندەی بینی لەگەڕەکەکەیدا دەگونجێت فریشتەبێت.

*دەگێڕنەوە یەکێك لەغەزاکاران دەبینێ لەخەودا سەرتاشێك سەری بۆ دەتاشێ و لەدەمیەوە باڵندەیەکی سەوز دێتە دەرەوە و ڕووبەرئاسمان دەفڕێ و دیسان دەگەڕێتەو بۆ سکی پاشان ئایەتی: ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى﴾ (طه: ٥٥)دەخوێندەوە.

ئەم خەوە بۆ هاوەڵەکانی دەگێڕێتەوە ئنجا خۆی لێکیدەداتەوەو دەڵێ: سەرتاشینم لەگەردندانە، باڵندەش روحمە روو بەبەهەشت دەچێ، گەڕانەوەشم بۆ سکی دایکم زەوییە، دووەم ڕۆژی دوای بینینی خەوەکەی کوژرا.

*پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم باڵندەیەك لەئاسمانەوە هات و خۆی خستە نێوان هەردوو دەستم ، ئەویش وتی: مژدەیەك ڕووت تێدەکات و پێی دڵخۆش دەبی.

*باڵندەی نادیار بەڵگەیە لەسەر فریشتەی مردن ئەگەر زیخ یا کاغەز یاخود کرمی هەڵگرتبوو فڕی بەرەو ئاسمان و لەماڵەکەدا نەخۆشی تیابوو نەخۆشەکە کۆچی دواییدەکات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر بۆ یەکێك ببینێ دەکەوێتەخوارەوە بەسەریا یان بەسەرشان و گەردن و کۆشدا بەپێی ئایەتی: ﴿ وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ﴾ (الإسراء: ١٣) واتە: کردارەکانی.

*ئەگەر سپیبوو بێگەردو سافە ، ئەگەر لێڵ و ڕەنگاو ڕەنگبوو کرداری ناڕوون و جیاوازە مەگەر ژنێکی دووگیانی هەبێت.

*ئەگەر باڵندەکە نێربوو کوڕدەبێت، ئەگەر مێینەبوو کچە، ئەگەر سەربڕی دەژی و بۆیدەمێنێتەوە، ئەگەر فڕی کەمدەمێنێتەوە.

*ئەگەر زەرنەقووتە هەڵیبگرێت یان بفۆزێتەوە کورە، هەموو بەچکەیەکی تریش بەو شێوەیەیە.

*باڵندەی ناسراو لێکدانەوەی بەپێی خۆیەتی، باڵندەی گەورەو درندەش بەڵگەیە لەسەر فەرمانڕەواو سەرکردەو خەڵکی زاناو پلەوپایەدارو بژێوی پەیداکاو دەوڵەمەند.

*ئەو باڵندانەی مردارەوەبوو دەخۆن وەك قەلەڕەش و سوورەداڵ و..دزو جەردەو خراپەکارن.

*باڵندەی ئاو ڕێزدارانە پلەوپایەیەیان لەدوولاوە بەدەستهێناوەو لەنێوان دوو دەستەلاتداردا هەڵسوکەوتیانکردوە دەستەلاتداری ئاوو هەوا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوانەی سەفەر بەوشکانیو ئاودا دەکەن، ئەگەر خوێندیو دەنگی لێهات ئەوە گریانو شیوەنە.

*ئەو باڵندانەی دەخوێنن یان دەنگێکیان لێوە دێت گۆرانیو شیوەنە گەر ئەو باڵندەیە نێربێت یان مێ.

*باڵندەی بچووك وەك چۆلەکەو بولبول منداڵی بچووکن.

*پۆلە باڵندەیەك بۆ یەکێك ببێت بەخاوەنی یان بەدەستی بهێنێت ماڵ دارایيو دەستەڵاتە بەتایبەتە ئەگەر چاودێری بکات یاخود رای بسپێرێ.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شکۆمەندیو دەستەلاتو جوانییە بۆ بازرگانیش سوودو قازانجە.

*باڵندەی گەورە بەڵگەیە لەسەر:

+پادشاو سەرکردەو ستەمکاران.

+زانایان.

+کاسبکارو دەوڵەمەند.

*باڵندەی ئاو خەڵکی شکۆمەندو بەڕێزە دەستەڵاتیان بەدەستهێناوە لەدەریاو ئاسماندا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەرکارانی دەریاو وشکانی ، ئەگەر خوێندیان شیوەندەکەن.

*ئەو باڵندەیەی دەخوێنێ دەوڵەمەندە.

*باڵندەی بچووکیش منداڵی بچووکە.

*پۆلە باڵندەیەك بۆیەکێك بیانخوات یاخود بەدەستیان بهێنێت ماڵو سامانو دەستەڵاتە بەتایبەت ئەگەر چاودێریبکاتو دانیان بۆ رۆبکات.

*ئەگەر بینی باڵندە بەسەریەوە فڕی دەستەلاتو پلەوپایەیەك بەدەستدەهێنێ.

*باڵندە کردارە، دەگونجێت باڵندەی نادیار بەڵگەبێت لەسەر ئاگاداریو ئامۆژگاری.

*ئەگەر باڵندەکەی جوانبوو لەخەودا کردارەکانی باش‌و پەسەند دەبن‌و نوێنەرێك بەخێر رووی تێدەکات.
*ئەگەر باڵندەیەکی ناقۆڵاو ناشیرینی بینی لەگەڵ خۆیدا دەگونجێت کردارەکانی خراپ بن‌و نوێنەر بەشەڕو خراپە رووی تێکردبێ.
*باڵندی نادیار رزق‌و رۆزییە.
*هەروەها دەڵێن: باڵندەی رەش بەڵگەیە لەسەر کرداری خراپ‌و باڵندەی سپیش بەڵگەیە لەسەر کرداری چاکەو باڵندەی رەنگاورەنگ کرداری تێکەڵ‌وپێکەڵە.

باڵندەفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کۆیلەفرۆش، دەگونجێت بینی بەڵگەبێت لەسەر کۆبوونەوە لەخۆشی‌و شادی.

باڵندەو گۆشت‌و هێلکەی پاککراو: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا رزق‌و رۆزی خێرایە لەگەڵ شتومەکی بەسوودو قازانج.
*سەوزەی پاککراو بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوەو شایی‌و خۆشی یان غەم‌و پەژارەو نەبوونی.

بانگبێژ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیەلەسەر:
+خێر.
+دەلال.
+دەرگاوانی فەرمانڕەوا.
+بانگکراو لەزینداندا.
*ئەگەر بانگێکی تەواوی دا خەوەکەش لەمانگی (حەج)دابوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر (حەج).
*دەگونجێت بانگدان بەڵگەبێت لەسەر دزی.
*ئەگەر ژنێك لەمنارەکەیدا بانگیدا لەو وڵاتە بیدعەیەکی گەورە سەر هەڵدەدات، ئەگەر منداڵانی بچووك بانگیاندا نەزانان زاڵدەبن بەسەر فەرمانڕەوادا بەتایبەت ئەگەر بانگدانەکە لەکاتی خۆیدا نەبوو.
*بانگدان بەڵگەیە لەسەر ئاشکراکردن‌و، بانگبێژی نادیار وەك دەستەڵاتدار وایە.

بانگدان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لە(محمد)ی کوڕی (عبدالله)ی کوڕی (زید)ی (ئەنصاری) یەوەو ئەویش لەباوکیەوە دەگێڕێتەوە دەڵێت: هاتم بۆ خزمەتی پێغەمبەر (ﷺ)و سەبارەت بەوەی لەخەودا بینیبوم دەربارەی بانگدان دوام ، ئەویش (ﷺ) فەرمووی: "ئەو خەونە راستەو هەستە بۆ (بلال)ی بگێڕەرەوە چونکە ئەو خاوەن دەنگێکی زوڵاڵە". (زەید) دەڵێت: ئنجا

هەستامو فەرمایشتەکەم بەجێهێناو دواتر: (عومەر)ی کوڕی (خەتتاب) هات گوێبیستی بانگی (بلال)بوو ، پاشان فەرمووی: ئەی پێغەمبەری خوا " منیش بەهەمان چەشنی (عبدالله)ی کوڕی (زەید)م دیوە ، حەزرەتیش () فەرمووی: "سوپاس بۆ خوا ئەمەش پتر جێگری دەکات"[1].

*لە(محمد)ی کوڕی (عبدالله)ی کوڕی (زید)ی (ئەنصاری)یەوە دەگێڕنەوە دەڵێت: پێغەمبەری خوا() ویستی زوڕنا بەکاربهێنێت ، پاشان فەرمانیکرد زەنگۆڵە بەکاربهێنرێت ، منیش نوستمو لەخەودا بینیم پیاوێك دووجلی سەوزی پۆشیوەو زەنگێکی هەڵگرتووە، وتم: ئەی بەندەی خوا ئەو زەنگە دەفرۆشی؟ وتی: بۆچیتە ؟ وتم: بانگی پێدەدەین، وتی: بۆ ڕێنوێنیت نەکەم بۆ شتێك لەوەباشتر؟ وتم: فەرموو ، وتی: بڵێ : (الله أکبر) ، پاشان بانگی فێرکردمو هێدی هێدی ڕۆیشت بەڕێوە، دواتر فێری (اقامە)ی کردم ، کاتێکیش بێدارو بەئاگا بوم هاتم بۆ خزمەتی پێغەمبەر()و خەوەکەم بۆ گێڕایەوە، حەزرەتیش () فەرمووی: "ئەم برایەتان خەوێکی بینیوەو ئێستاش بچۆ بۆ مزگەوت لەگەڵ (بلال)داو فێری بکەو بابانگ بدات چونکە دەنگی ناسكو خۆشە ، ئەوجا لەگەڵ (بلال) چوومو پێم وتو ئەویش دەیگوتەوەو بانگیدا، پاشان (عومەر)ی کوڕی (خەتتاب) () گوێی لێبوو هات بۆ خزمەتی پێغەمبەر ()و وتی: ئەی پێغەمبەری خوا منیش هەمان خەوم بینیوە[1].

مامۆستا (ابو سعد) (ڕەحمەتی خوای لێبێت) دەڵێت: هەرکەس لەخەودا ببینێت جارێك یان دووجار بانگیداوەو دواتر قامەتی کردوە، پاشان نوێژی فەرزی ئەنجامداوە خوداوەند (حەج)و عەمرەی دەکات بەنسیب، بەبەڵگەی : ﴿وَأَذِّن فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ...﴾ (الحج:٢٧) چونکە لەمەیدانی

---

[1] (ترمذي)لە (کتاب الصلاة) باب (ماجاء في بدء الأذان) (١/٣٦٦) فەرموودەی ژمارە (١٨٩) هێناویتیو دەڵێت: فەرموودەیەکی(حسن)ی (صحیح)ەو ، (ابن خزیمە) لە (صحیح)ەکەیدا (٣٦٣) و (بیهقی) لە (سنن الکبری)دا (١/٤١٥) هێناویەتی.

[1] (ابوداود) فەرموودەی ژمارە(٤٩٩) و ، (ترمذي) (١٨٩) و (ابن ماجە) (٧٠٦) و (بخاری) لە (خلق أفعـ" العباد) (١٣٧) و (الدارمي) (١١٧٨) ، و(أحمد) لە (مسند)ەکەیدا بە (٣/٤٣) هەموویان لەڕێگەی (ابن اسحاق)ەوە فەرموودەکەش (صحیح)ە.

(عـەرەفات) دووجـار دووجـار بـانگ دەدرێت و ئیقامەش دەكرێت.
*ئەگەر بینی لەسەر بڵندكۆیەك بـانگ دەدات دەبێت بـەبانگخوازی حـەق و راسـتی و حـەجی بـۆ دەخـوازرێ، خۆئەگـەر بینـی لەبیرێكـدا بانگـدەدات هـانی خەڵكیـدەدات لەسـەر گەشـت و سەفەرێكی دوور.
*ئەگـەر بینـی بانگبێـژەو لەراسـتیدا بانگبێـژ نـەبوو دەسـتەڵاتێكی بەئەندازەی بـەرزی دەنگی پێدەدرێت ئەگەر شایستەی دەستەڵات بێت.
*ئەگـەر بینـی لەسـەر بەرزاییـەك بانگـدەدات دەكرێـت بەدەسـتەڵاتدار لەلایـەن پیـاوێكی عەجەمیـەوە، بـەڵام ئەگـەر شایـستەی دەسـتەڵات نـەبوو بازرگانیەكی بەسوودو قـازانجی دەسـت دەكەوێت یان پیشەیەكی ناوازە.
*ئەگەر بینی لەبانگدانەكەدا زیاد یـان كەمیكرد بەئەندازەی زیادوكـەم كردنـی ستەم لەخەڵكیدەكات.
*ئەگـەر لەشـەقامێكدا بانگیـداو خـۆی چـاكەكاربوو فـەرمان بەچـاكەو رێگـری لەخراپـە دەكـات، بـەڵام ئەگـەر لەخراپـەكارانبوو شكـست دەهێنێـت و بەردەكەوێت.

*ئەوەشـی ببینـیّ لەسـەر دیوارێـك بانگـدەدات پیاوێـك بـۆ ئاشـتەوایی و رێككەوتن بانگدەكات.
*ئەگـەر لەسـەربانی ماڵێـك بانگیـدا هاوسەرەكەی دەمرێت.
*ئەگەر لەسەر (كەعبە) بانگیدا بیدعەو كارێكی داهێنراو دەخاتە روو.
*بانگـدانیش لـەنێو (كەعبـە)دا بـاش نییـە، ئەوەشـی لەسـەربانی مـاڵی دراوسێیەكیان بانگ بدات خاوخێزانی و دراوسێكەی دەترسێنیّ.
*ئـەوەی لـەنێو كۆمەڵێكدا بانگبـدات و وەڵامـی نەدەنـەوە لـەنێو گـەل و كۆمەڵێكی ستەمكاردا دەژی ، بەڵگەش لەسەری ئەم ئایەتەیە:
﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُم أَنْ لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾(الأعراف: ٤٤).
*هەركەسـێك ببینـیّ بانگـدەدات و قامـەتیش دەكـات سـوننەتێك زینـدوو دەكاتەوەو بیدعەیەك دەمرێنێت.
*هەركەسێك ببینیّ منداڵێك بانگدەدات پـاكی و پـاكیزەبوونی بـاوك و دایكیـەتی لـەدرۆو بوختـان بەڵگـەش لەسـەری چیرۆكەكەی (عیسی)یە (عليه السلام).
*بانگـدان لەحەمامیـشدا لـەئاین و دینیشدا باش نییە.

*ئەگەر لەماڵێکی گەرمدا بانگیدا تایەکی توندوسەخت دەیگرێ.

*ئەگەر لەماڵێکی سارددا بانگیدا تایەکی گەرمو سەخت دەیگرێ.

*ئەوەشی ببینێ لەبەر دەرکی دەستەلاتداردا بانگدەدات حەقو راستی دەدرکێنێ.

*لە(ئیبن سیرین)ەوە دەگێڕنەوە دەڵێت: بانگدان جیابوونەوەیە لەشەریکو هاودەم بەپێی ئایەتی ﴿وَأَذَانٌ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ... ﴾ التوبة:٣).

*ئەگەر لەنێو کاروانێکدا بانگیدا دزیدەکات بەپێی ئایەتی ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾(یوسف).

*بانگدانیش لەدەشت یان نێو هۆردوی سەربازدا خاوەنەکەی دەبێت بەسیخوڕی دزو جەردە.

*هەرکەسێك زیندانی بێتو ببینێ بەپێوەیە یان نوێژ دەکات بەپێوە لێی جیا دەبێتەوە بەپێی ئایەتی ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلاةَ﴾(التوبة:٥٠).

*ئەوەی ببینێ ئازادەو بەپێوەیە قامەت دەکات بۆ نوێژ کاروبارێکی بۆ بەجێدێت کەپلەوپایەیەکی بەرزی هەیەو بەباشە پیایدا هەڵدەدەنو باسی دەکەن.

*ئەوەشی ببینێ لەبەردەرکی ماڵی خۆیدا قامەت دەکاتو لەسەر جێگەکەیەتی دەمرێت.

*ئەوەی ببینێ بەگاڵتەو سووکایەتیەوە بانگدەدات خوداوەند ئەقڵو ژیری لێدەسێنێتەوە بەپێی ئایەتی ﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُواً وَلَعِباً ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لايَعْقِلُونَ﴾ (المائدة:٥٨).

*لە(دانیال)ی (بچووك)ەوە دەگێڕنەوە دەڵێت: هەرکەسێك لەخەویدا ببینێ بانگ دەداتو قامەت دەکات، پاشان نوێژدەکات کردارەکانی تەواوو کامڵ دەبێتو لەهەمان کاتیشدا بەڵگەیە لەسەر مەرگو فەوتان.

*ئەوەی ببینێ گوێبیستی بانگبووە لەبازاڕدا مەرگ یەخە بەپیاوێکی ئەو بازاڕە دەگرێت.

*ئەوەی گوێبیستی بانگ بێتو پێی خۆش نەبێت بۆ کارێك بانگدەکرێت بەدڵی نییەو نیگەرانە پێی.

*مامۆستا (ئەبو سەعد) دەڵێت: راستو رەوان لەم بوارەدا ئەوەیە: هەر کەسێك بانگدان ببیستێو خۆی ئەهلو شیاوبێت لەجێی خۆیدایەو بۆی باشە، خۆئەگەر یەکێك ببینێ شیاو نەبێت لەشوێنو جێگەی خۆیدا نییەو خراپە.

* ئەگەر لەزیندانێکدا بانگیدا گێل‌و نەزان بانگدەکات بۆ ئاشتەوایی‌و ڕێککەوتن‌و ئەویش ڕازی نابێت پێی.
* ئەگەر لەماڵێکدا بانگیدا ژنێك بانگدەکات بۆ ئاشتەوایی‌و ڕێککەوتن.
* ئەگەر بەزۆریش بانگیدا جووتدەبێت لەگەڵ ئافرەتێکدا.
* دەگێڕنەوە پیاوێك دەچێتە لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم وەك ئەوەی بانگبدەم، ئەویش پێی دەڵێت: (حەج)دەکەیت، یەکێکی تریش دێتە لای‌و هەمان خەوی بینیوەو پێی دەڵێت: دەست دەبڕیت، دانیشتوانی کۆڕەکەی بەسەرسامییەوە لێی دەپرسن: چۆن ئەو دوانەت لەیەك جیاکردەوە؟ ئەویش دەڵێ: یەکەمیان ڕووخسارو سیمایەکی جوانی هەبوو لەڕوانگەی ئەو ئایەتەوە لێکمدایەوە کەدەفەرموێت: ﴿وَأَذِّن فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ﴾دووەمیش ناڕاست‌و چەوت‌و دیاربوو بەپێی ئەو ئایەتە لێکمدایەوە کەدەفەرموێت: ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ (یوسف:٧٠).
* (نابلسی) دەڵێت: بانگدان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر (حەج)کردن بەتایبەت گەر لە مانگەکانی (حەج)دابێت، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دووزمانی‌و ئاشکراکردن‌و جموجووڵ‌و کۆچ‌و خۆئامادەکردن بۆ جەنگ.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دزی یان بەرزی پلەوپایەو گوێڕایەڵی‌و هاوسەر بۆ پیاوی ڕەبەن.
* بانگدان بەڵگەیە لەسەر :
+ هەواڵی ڕاست‌و دروست.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بیدعەچیەکان لەو ولاتەدا.
* بانگبێژیش بانگخوازی چاکەیە یان مارە بڕ یاخود نوێنەری پادشایە یان سەردەستەی سوپایە.
* ئەگەر بانگێکی تەواویداو لەمانگەکانی (حەج)دابوو، بەڵگەیە لەسەر (حەج)کردن.
* ئەگەر ژنێك لەخەودا بانگیدا لەبڵندگۆی مزگەوتێکەوە بیدعەو کارێکی داهێنراوی گەورە لەو ولاتەدا سەر هەڵدەدات.
* ئەگەر منالی بچووك بانگیدا نەزان‌و لەئاین دەرچوو دەستەلات دەگرنە دەست بەتایبەت ئەگەر ئەو بانگدانە لەکاتی خۆیدانەبوو.
* ئەوەی ببینێ لەسەر منارەی مزگەوتەوە بانگدەدات‌و شایستەی

دەسـتەڵات بێـت پۆسـتی دەسـتەڵات دەگرێتەدەسـت بەئەنـدازەی بـەرزی دەنگی.

*ئەگـەر بازرگـانبوو لەبازرگانیەکەیـدا قازانجدەکات.

*دەگونجێت بانگیش بەڵگەبێت لەسەر دوعـاو چـاکەو گوێڕایـەڵیو کـرداری چاکە.

*بانگـدان بەڵگەیـە لەسـەر ئاسـایشو رزگاربوون لەپلانی شەیتان.

*ئـەوەی ببینـێ لەبیرێکدا بانگدەدات ئەگـەر لـەوڵاتی ناموسـوڵمان دابێـت بانگـەوازکردنی خەڵکـە بـۆ پرۆگـرامو ئـاینی خـودا ، بـەڵام ئەگـەر لـەوڵاتی موسوڵمانانداب‌وو دەبێت بەسیخوڕ.

*دەگونجێت خاوەنی بیدعەو داهێنانێك بێتو بانگی خەڵکی بکات بۆی.

*ئەوەی ببینێ بانگدەداتو دینداربێت فـەرمان بەچـاکە دەکـات، ئەگــەر خراپەکاریش بێت دەکەوێتە بەر لێدان.

*ئـەوەی ببینـێ لەسـەر (کەعبـە) بانگـدەدات بیدعەچـیە یـان قـسەی ناشـیرین دەکـات بەرانبـەر یـارانی پێغەمبەر (ﷺ).

*ئـەوەی ببینـێ بانگـدەداتو پاشـان پاڵدەکـەوێت ژنەکـەی باسـی خـەڵکی دەکـاتو بـەزوبان ئازاریانـدەدات، خۆئەگەر رەبەنبوو ژن دەهێنێت.

*ئەگـەر ببینـێ لـەبازاڕدا بانگـدەدات دەبێـت بەسـیخوڕو دز، بانگـدانیش لـەکۆڵانو بـازاڕدا بەڵگەیـە لەسـەر ژیانێکی باشو خۆش.

*هـەروەها بانگـدان بەڵگەیـە لەسـەر جیابوونەوە لەهاوەڵو شەریك.

*ئـەوەی ببینـێ لەشـوێنو جێگەیـەکی وێرانـەدا بانگـدەدات ئاوەدانـدەبێتو خەڵکی زۆر دەبێت.

*ئەوەی ببینـێ لەحەمامـدا بانگدەدات تووشی لەرزو تا دەبێت.

*بانگدانو دەنگ بەرزکردنەوە بـەیادی خـوا بەڵگەیـە لەسـەر نزیکبوونـەوە لەگەورە پیاوان بەتایبەت ئەگەر دەنگی خۆشو زوولا بوو خـەڵکی کەمەنـدکێش کـرد بـەلای خۆیـدا، بـەڵام ئەگـەر بانگەکەی گۆڕی یان گاڵتـەی بـەبانگو یـادی خـواکرد، یـاخود عـەورەتو جێـشەرمی دیـاربوو بەڵگەیـە لەسـەر سـووکایەتیو بۆڵـە بـۆڵو قـسەی ناخۆش.

*ئـەوەی ببینـێ لـەنێو کۆمـەڵێکی ئاپۆرەبەسـتوودا بانگـدەدات نەتـەوەو گـەلێك بانگـدەکات بـۆ لای راسـتی لەکاتێکدا ستەمکارن.

*دەگونجێت بانگدان بەڵگەبێت لەسەر شارەزابوون لەئاینی خودا.
*دەگونجێت بانگدان بانگکردن بێت بۆ فەرمانێکی دەستەڵاتدار.
*ئەوەی ببینێ بانگدەداتو (الله اکبر)و (لا الـه الا الله) لەبەر ناکات گاڵتەو سووکایەتی بەدوژمنەکەی دەکات.
*ئەوەی ببینێ لەئاسماندا بانگدەداتو خەڵکی وەلامی دەدەنەوە پیاوێکە بانگەوازی خەڵکیدەکات بۆ چاکەو وەلامیدەدەنەوە، دەگونجێت هەرکەسێکیان وەلامی بدەنەوە (حەج)یان لەچارە بنوسرێت.
*ئەوەی لەزیندانێکدا بانگبدات گێلو نەزان بانگدەکات بۆ ئاشتەوایيو ئەویش رازی نابێت پێی.
بانگکراو: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەفەر بۆیەکێك گوێبیستی ببێت ، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿اولئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ﴾(فصلت:٤٤).
*بینینی بانگکراو بەڵگەیە لەسەر بڵاوکردنەوەی هەواڵ مەگەر لێخوڕینی بەرازو شتی حەرام بێت.
بانگکردن: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی بانگکردن هاوەڵایەتی ملکەچو رسوایان دەکات.

*ئەگەر بانگی لێکرا لەرۆخی روبارو دۆڵێکەوە پلەوپایەیەکی مەزن وەردەگیرێ.
*ئەگەر لەشوێنێکی دوورەوە بانگی لێکرا سەرپێچی خودا دەکات بەپێی ئایەتی:﴿اولئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ﴾(فصلت:٤٤).
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا سەرپێچییە بۆیەکێك گوێی لێبێ ، خوداوەند دەفەرموێت :﴿اولئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ﴾(فصلت:٤٤).
*ئەگەر بینی بانگیدەکەن کەسانی سووكو نزمو رسوای خۆشدەوێ.
*ئەگەر لەقەراخی دۆڵو شیوێك بانگکرا دەستەڵاتێکی مەزن بەدەستدەهێنێت.
بانگکردن بۆ سەرخوانی نانخواردن:
(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر کۆبوونەوە لەسەر خێر ، ئەوەی بیبینێ دەیەوێت کۆمەڵێك بانگبکات خۆی دەخاتە نێوکارێکەوە لۆمەو سەرزەنشتدەکرێت لەسەری.
*ئەگەر بینی بانگی خەڵکیدەکاتو کۆمەڵێك ئامادەنو بینینی وەك ئەوەی لەنانخواردن بوونەتەوە پلەوپایەو دەستەڵات بەسەریاندا بەدەستدەهێنێت، ئەگەر لەو شوێنەدا غەمو پەژارەداربوو چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی بانگکراو قبولیکرد کەسێکی ئاوارەی دەگەڕێتەوە، ئەگەر بینی کۆمەڵێك بانگدەکات بۆ میوانداری خۆیدەکات بەنێو حاڵو بارێکدا لۆمەو سەرزەنشت دەکرێتو پاشان پاشگەز دەبێتەوە.

*ئەگەر بینی بانگدەکرێ بۆ کۆڕێکی نادیارو میوەی زۆرو شەرابی تێدایە بانگدەکرێ بۆ جیهادو تێکۆشان شەهید دەکرێت.

*بانگکردن بۆ وەلیمەو دەعوات لەخەودا پاشگەزبوونەوەو لۆمەی هەڵگرتووە.

باوەشێن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەرنەوەی هێمنیو پشووی پێ بەدەستدەهێنێ لەغەموپەژارە.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پشوو دەرووی خێر لەناڕەحەتیو دەوڵەمەندی دوای هەژاریو نەداری.

*دەگونجێت باوەشێن بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرو کوڕ ئەگەر لەقۆخبوو بەڵگەیە لەسەرماڵوسامان بەدەستهێنان لەسەفەردا.

*باوەشێن پیاوێکە خەڵکی لێوەی پشوو بەدەستدەهێنن.

باوێشك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: باوێشکدان نەخۆشییەو بۆنەخۆش بەڵگەیە لەسەر باشیو چاکی.

(نابلسی)دەڵێت: باوێشکدان لەخەودا ناپاکیەو کارو ڕەفتارێکە شەیتان ڕازیدەکات وەك لاواندنەوەو تەمبەڵی لەنوێژکردنداو بەڵگەشە لەسەر زاڵبوونو هەڵکوتان بەسەر دوژمنداو بەڵگەیە لەسەر پاراستن چونکە مرۆڤ فەرمانی پێکراوە خۆڕاگربێت ، ئەگەر لەنوێژدابوو هەتا لەشەیتان دوورە پەرێزبێت دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەدەرخستنی حاڵی مرۆڤ، هەروەها دەگونجێت نەخۆشییەك بێت هەرگیز لێی چاك نەبێتەوە.

باهو(لاشیپان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: باهو ، ژنە ، دەگێڕنەوە (ئیبراهیمی خەلیل) (سەلامی خوای لێبێت) بەهاوسەری (ئیسماعیل)ی کوڕی وتوە: بە(ئیسماعیل) بڵێ باهوی دەرگاکەی بگۆڕێ، کاتێ پێی وت تەڵاقیدا[1] .

*هەروەها دەڵێن: باهو دەوڵەتە.

---

[1](ئیبن کثیر) لە(البداية والنهـاية)دا (١/١٦٠) هێناویەتی.

* دەگێڕنـەوە ژنێك دێت بۆلای (ئـیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا چوارچێوەی دەرگای سەرەوەم بینی کـەوت بەسـەر خـــوارەوەداو هـــەردوو لاکەیـــشیم هەرکەوتن‌و یەکێکیان کەوتـە دەرەوەیماڵەکەم، ئەویش وتی: مێـردداری‌و دوو کـوڕت لەسـەفەرن، وتـی: بـەڵێ، وتـی: کـــەوتنی چوارچـــێوەی ســـەرەوە گەڕانـــەوەی مێردەکەتـــە بـــەخێرایی‌و کـــەوتنی لاشـــیپانێك بـــۆدەرەوە کوڕەکەتـە کـچێکی غـەریب دەهێنـێ ، ئەوەندەی نـەبرد مێردەکـەی گەڕایـەوە کوڕەکەشی ژنێکی غەریبی هێنا.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگـەر بینـی سـواری لاشـیپانی دەرگاکــەی دەبێــت ژنێــك مارەدەبڕێ. هەروەها دەڵێن: لاشیپان بـژێوی پەیـداکاری ماڵـە ، ئەگـەر بینـی لەبن دەریهێنـا ئەگـەر دەستەلاتداربوو لادەبـــرێ، ئەگـــەر هەڵکـــەنراو ونبـــوو لەبەرچاوی خاوەن ماڵ دەمرێ، ئەگـەر دەرهێنـراو ون نـەبوو نەخۆشدەکەوێ‌و چاکدەبێتەوە لەنەخۆشیەکەی.

* ئەگەر باهویەکی دانا هاوسـەردەگرێ‌و هەرچـــییەك رووبـــدات لـــەباهودا دەدرێتەپاڵ ژن.

باینجـــان: (ئـیبن سـیرین) دەڵێــت: باینجـان لـەکاتی خۆیـدا نـەبێت رزق‌و رۆزییـــــــــە کەبەمانـــــــــدووبوون بەدەستدەکەوێت.

(نابلسی) دەڵێـت: باینجـان لەخـەودا لـەکاتی خۆیـدا بەڵگەیـە لەسـەر رزق بەکەمترین هەوڵ‌و خواردنیشی بەڵگەیـە لەسـەر بەهانـەگرتن‌و خـۆ بردنـەپێش بەقـسەو رق‌و قـین‌و غـەش. هـەروەها بەڵگەیە لەسەر پیاوی دووڕوو.

* دەگونجێـت بەڵگـەبێت بـۆ راوچـی‌و شکارچیان لەسەر خۆشی‌و شادی.

ب ت

بـت(پەیکـەر): (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـــــەودا پەیکـــــەرێکی بـــــەتاڵی داتاشـــراوەو، مرۆڤێکـــی ســـتەمکاری رووخسار جوان‌و رەوشت خراپە، ئەگەر بینـــی بتێـــك دەپەرســـتێ بـــەجیا لەپـــەروەردگار درۆ دەکـــات بـــەدەمی خوداوە بەهەڵبەستەیەکی ناڕەواو درۆ.

* ئەگـەر ئـەو بتـە لـەدار دروسـتکرابوو بەئاینەکـــــەی نزکیدەبێتـــــەوە لەدەســـتەلاتدار یـــان دووڕوویـــەکی ســـتەمکار، ئەگـــەر لەچـــیلکەو دار دروســـتکرابوو ملـــدەکات بەمـــشتومڕو دەمەدەمەدا.

* ئەگەر بتەکە لـەزیو بـوو لەئاینەکەیـدا کارێـك ئەنجامـدەدات‌و نزیکدەبێتـەوە لـــەژنێك یـــان کـــچێکی عەجـــەمی بەخیانـەت‌و ناپـاکی، ئەگـەر لـەزێڕبوو لەئاینەکەیدا کـارێکی خـراپ‌و نابـەجێ

دەكاتو لەپياوێك نزيكدەبێتەوە كەوا خوداوەند خەشمو قينى لێيەتىو خراپەى لێدەست دەكەوىٚو ترسى غەرامەى لێدەنيشىٚ.

* ئەگەر بتەكە لەزيوبوو ئاينەكەى دەكات بەهۆكارێك بۆ ناپاكىو دەست تێكەڵكردن لەگەڵ ئافرەتێكدا.

* ئەگەر بتەكەى بينىو بەندايەتيەكەى نەبينى ماڵو سامانێكى زۆر بەدەستدەهێنێت.

* بت بەڵگەيە لەسەر خۆشويستنى ئافرەت يا منداڵ.

* بت بەشێوەيەكى گشتى بەڵگەيە لەسەر عەجەمو گێلو كچ.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەى مرۆڤ سەرقاڵدەكات لەبەندايەتى وەك ماڵو پلەوپايەو خۆشەويستو هاوسەرو كورو هاوچەشنى ئەوە.

* ئەگەر بينى بتێكى پێيە ژنێكى كەڕ دەهێنێت يا عەجەمى ياخود سەرقاڵى قارچكدەبێت يان خوداوەند كوڕێكى پێدەبەخشێت.

* دەگونجێت بت بەڵگەبێت لەسەر رۆژگار.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جێگيربوون لەسەر كاروبارەكان، ئەگەر شكاندى لەخەودا ياناشيرينيكرد پلەوپايەيەكى بەرز بەدەستدەهێنىٚو سەردەكەوىٚ بەسەر دوژمنەكانيداو پارێزراو دەبێت لەپلانيان.

* ئەگەر بت بەڵگەبێت لەسەر ژن وێنەكەى جێگيردەبىٚو ئەقڵى دامەزراو دەبێت يان دەروونى سووكايەتى پێدەكرىٚ ياخود گێلو خۆلاپەسەند دەبێت.

ب چ

بچڕان (بڕين): (نابلسى) دەڵێت: بۆئەوەى خوداوەند فەرمانى گەياندنى كردوە سەرگەردانييە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باجو سەرانە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەى جيابوونەوەو پشت لەيەككردن دەهێنێت، پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: "پشتلەيەك هەڵمەكەنو نێوانتان مەبچڕێنن".

ب ر

برا: (نابلسى) دەڵێت: ئەگەر مرۆڤ لەخەودا براكەى يان باپيرو مامو خاڵى بەديكرد لەگەڵ ئەوەى هاوبەشى ميراتە بەڵگەيە لەسەر هاوەڵ پەيداكردن لەماڵو يارمەتيدان، دەگونجێت هەندێكيان بەڵگەبن لەسەر ئەوانى دى.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئاگر بەهۆی سوورییەوە یان بەڵگەیە لەسەر ئاژەڵ یاخود کوڵم یا گەنجینەو خاڵی رەش.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی سەرئێشەی بەردەوام یان برایەکی دایکو باوکی.
برژانگدرێژ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پارێزگارییە لەئاین.
*هەروەها دەڵێن: باشیو خراپیان دەگەڕێتەوە بۆ کوروماڵو منداڵ.
*ئەگەر بینی برژانگی زۆربوەو جوانە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی ئاینەکەی پتەوو تۆکمەیە.
*ئەگەر بینی لەژێر سێبەری چاوەکانیا دانیشت ئەگەر دیندارو زانستخوازبوو لەژێرسێبەری ئاینەکەیدا دەژی، ئەگەر دنیاخوازبوو پارەو ماڵی خەڵکیدەباتو خۆی وندەکات.
*ئەگەر بینی چاوەکانی برژانگیان نەبوو شەریعەتەکانی ئاین تیا دەبات، ئەگەر هەڵیکێشا دوژمنێك ئامۆژگاریدەکات یاخود ئابرووی دەبات لەئاینەکەیدا.
*ئەگەر بینی موەکانی سپیبوە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیەك دەدات لەسەرو چاوو گوێچکەو ددانەکانی.

برژاو: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا مژدەیە لەسەر بژێوی، ئەگەر بەتەواوی نەبرژابوو ئەوە غەمو پەژارەیە لەلایەن کورەوە.
*مەڕی برژاوی قەڵەو ماڵێکی زۆرە، ئەگەر لەڕولاوازبوو ماڵێکی کەمو رزقێکە بەماندوبوونو هیلاکی بەدەستدێت.
*ئەگەر مەڕێکی برژاوی خوارد لەکاروکاسبی کوڕەکەی دەخوات.
*مانگای برژاو دڵنیاییە بۆ کەسێك بترسێ یان بۆ یەکێك ژنێکی دووگیانی هەبێت مژدەی کوڕێکی پێدەدرێ.
*گوێرەکەی برژاو رزقو فەڕو پیتە بۆ یەکێك بەکوڵاوی بیخوات.
*ئەگەر گۆشتی مانگای خوارد دەچێتە بەردەمی دادوەرێك.
*هەموو شتێك بینینی ئاگری بەربکەوێ لەبێداریدا رزقو رۆزییەکە بەگوناهو تاوان دەستگیر بوە.
*گۆشتی برژاوی مانگا دڵنیاییە بۆیەکێك بترسێ، ئەگەر خەوبینەر پێشبینی کوڕیدەکرد کوڕیدەبێت مژدەکە بەئەندازەی خۆیدەبێت.
*حوشتری برژاو دڵنیاییە لەترسو بیم، هەروەها دەڵێن: پیاوێکی ئازادی بەڕەوشتە سەرجەم رەوشەکانی هیچ خەوشێکی تێدا نییە، ئەگەر بەتەواوی نەبرژابوو لەکارەکەیدا ژیرو ئاقڵ نابێت.

*ئەگەر دەستی حوشترێکی برژاو هاتە دواندن لەگەڵی لەتیاچوون و فەوتان قوتاردەبێ.

*گۆشتی باڵندەی سورەوەکراو یان لێنراو رزق و رۆزییە بەغەدرو فێڵ لەلایەن ژنەوە دەستدەکەوێ، ئەگەر بەتەواوی نەبرژابوو زوڵم و ستەمی لێدەکات.

*هەموو بەچکەیەکی باڵندە بەبرژاوی یان سورەوەکراوی ماڵ و داراییەکە بەماندوبوون پەیدابوە.

*برژانی پەراسووی مرۆڤ لەخەوداو خواردنی قورس و غەم و پەژارەیە تووشی مرۆڤ دەبێت. پەراسووی برژاویش بەژن لێکدەدرێتەوە چونکە (حەوا) لەپەراسووی (ئادەم) سەلامی خوایان لێبێت - دروستکراوە.

*ئەوەی دوای پەراسوودێت سەرو نیوەی لاشە بەکچ لێکدەدرێتەوەو نیوەی ئەوەش بەکوڕ لێکدەدرێتەوە.

*باڵی برژاو ئەگەر تەواو برژابوو غەیبەت و باسکردنە.

*ئەگەر پارچەیەك گۆشتی برژاوی کڕی کەسێك بەکرێ دەگرێ.

*ئەگەر بینی گۆشتێکی برژاو یان لێنراو دەخوات رزق و رۆزییەك بەماندوبوون و هیلاکی بەدەستدەهێنێت.

*دەگونجێت لەخواردنی گۆشتی برژاودا ترس و بیم رووی تێبکات.

*هەروەها دەڵێن: برژاو غەم و پەژارەو ماڵی حەرامە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی بەرانێکی برژاند نەخۆشدەکەوێ یان سزایەکی لەلایەن دەستەلاتدارەوە پێدەگات یاخود زیندانیدەکرێ.

*ئەگەر گوێرەکەیەکی برژاند ژنەکەی نەخۆشدەکەوێ یان دایکی یاخود ژنێکی خانەوادەکەی.

*ئەگەر بەرخێکی برژاندو بەدەستی هێنا کوڕەکەی دەپێکرێ یان لەش ولاری ناتەواو دەبێ.

*ئەگەر گوێرەکەیەکی برژاندو خوازیاری کوڕبوو مژدەی پێدەدرێ وەگەرنا ترس و بیم رووی تێدەکات.

*دەگونجێت برژاندن بەڵگەبێت لەسەر مژدە لەقوتاربوون لەناڕەحەتی و سەرکەوتن بەسەر دوژمنداو بوونی منداڵی نێرینە بەتایبەت ئەگەر گوێرەکەبوو، ئەگەر حوشتربوو بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندی و شایی و چاکبوونەوەی نەخۆش و هاوسەرگیری رەبەن و گەڕانەوەی ئەوەی سەفەریکردوەو بڵاوبوونەوەی خۆشەویستی و تەبایی.

*دەگونجێت برژاندن بەڵگەبێت لەسەر فیتنە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر لێگرتنەوەی نیعمەتو زیندانیو دوورخستنەوە ، تالآنکردنی ماڵو سامانو بلآوبوونەوەی نەخۆشییە بەهۆی گەرماوە.

*ئەگەر گۆشتێکی برژاند یا مریشکێ یاخود هەرشتێکی دی بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو شکۆمەندیو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا ئەگەر شایستەی ئەوەبێت، ئەگەر هیچکام لەوانە نەبوو فیتنەییو دوورووبانیدەکات بەدەمی ئەوەی برژاندنەکە بەڵگەیە لەسەریو بەهۆیەوە ماڵو روحی دەکێشرێ.

(نابلسی)دەڵێت: گۆشتو هێلکە یان ماسیو هاوچەشنەکانی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دووریو، شتی برژاویش بەدەستهێنانی ویستو خوازەو گەیشتنە بەهیواو خواستو بەدەستهێنانی پێداویستییە، هەموو شتێك وادەوکاتێکی دیاریکراوی هەیە بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پەیمانو پێداویستی لەگەڵ قەرزدانەوەو گەڕانەوەی ئاوارەو قوتاربوونی زیندانی.

*برژاوی خۆش شەریکایەتیەکی بەسوودە.

برسێتی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: برسێتی تیاچوونو بەسەرچوونی ماڵوداراییەو سووربوونە لەسەر بژێوی پەیداکردن.

*هەندێکدەڵێن: برسێتی باشترە لەتێربوون ئاودێیکردنیش باشترە لەتینوویەتی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەربینی برسییەتی خێری بەنسیب دەبێتو سووردەبێت لەسەری.

*ئەگەربینی یەکێکیتر بانگیدەکات بۆ نانخواردن خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر سەفەرێکی نزیك بەپێی ئایەتی: ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا﴾ (الكهف:٦٢).

*ئەگەر نیوەڕۆ بانگیکرد بۆ نانخواردن لەهیلاکیو ماندوبوون پشوودەدات، ئەگەر بانگیکرد بۆ نانخواردنی ئێوارە فێڵ لەپیاوێکدەکات بەرلەوەی ئەو فێڵی لێبکات .

*ئەگەربینی خواردنێك دەخواتو هەرس دەبێت سووردەبێت لەسەر هەوڵدانو پیشەکەی.

*ئەگەربینی گۆشتی لاشەی خۆیدەخوات لەماڵو دارایی پەسمەندەکراوو هەڵگیراو دەخوات.

* ئەگەر گۆشتی خەڵکیتری خوارد خواردنی غەیبەتە یان هی یەکێك لەخزماکانیەتی.
* ئەگەر بەلێنراوی خواردی یاخود بەسوورەوەکراوی سەرمایەی کەسانیتر دەخوات.
* ئەگەربینی گاز لەگۆشتی خۆیدەگرێتو دەیپچڕێو فڕێی دەداتە سەر زەوی پیاوێکە چاودادەگرێتو فێڵدەکات.
* خواردنی گۆشتی ژن لەلایەن ژنێکیترەوە یاخود خواردنی گۆشتی خۆی بەلگەیەلەسەر ئەوەی زیناو داوێنپیسی دەکاتو کرێی لەشفرۆش دەخوات.
* هەروەها لەلێکدانەوەدا خواردنی گۆشتی پیاویش وەك هی ژن وایەو، خواردنی گۆشتی لاو بەهێزترە لەهی پیرێك.
* ئەگەربینی گۆشتی زوبانی خۆیدەخوات لەلایەن زوبانیەوە سوود دەبینێ.
* دەگونجێت ئەو خەوە بەلگەبێت لەسەر بێدەنگیو خەشمو قینگرتنو رەچاوکردنو دڵڕاگرتن.
* ئەگەربینی سەری خەڵکیدەخوات یان دەرخواردی کەسانیتری دەداتو مووتێسقانەکەی دەگرێت ماڵودارایی لەسەرکردەی خەڵکی مەزنەوە بەدەستدەهێنێت، ئەگەر مۆخەکەیخوارد ماڵو دارایی هەڵگیراویان دەخوات هەروەها سەری ئاژەڵو دڕندەش هەروایە بەلأم لەرێزداریدا لەخوار سەری مرۆڤەوەیە.
* ئەگەر سەری خەڵکی بەبڕاوی بینی لەشارو گەڕەكو ماڵەکەیدا یان لەبەردەرگاکەیدا سەری ئەو خەڵکە دێت بۆئەوجێیەو کۆدەبنەوە لێی.
* هەروەها گوتراوە: ئەگەربینی گۆشتی خۆیدەخوات ماڵودارایی‌و دەستەلأتێکی گەورە بەدەستدەهێنێت.
* گەربینی گۆشتی کەسێکی هەڵواسراو دەخوات یا گۆشتی گەڕو ئاولأویی ماڵو داراییەکی حەرام بەدەستدەهێنێت.
* ئەگەربینی باوەشدەکات بەپیاوێکی مردوو یان زیندووەوە تەمەنی درێژ دەبێت ، هەروەها تەوقەکردنیش هەروایە.
* ئەگەربینی لەگۆشتی خۆی یاخود گۆشتی کەسێکیتر دەخوات ئەوەشی دەیخوات شوێنەوارێکی دیاروبەرچاوی هەبێت لەسەر ماڵو دارایی خوادرن هی خۆی یاخود یەکێکی دی، ئەگەر شوێنەواری دیاری نەبێت لەسەری

غەیبەتی مرۆڤێکی خانەوادەیکردوە یاخود غەیبەتی یەکێکیتری کردووە.

* ئەگەر گۆشتی کەسێکی هەڵواسراوی خوارد ماڵێکی حەرامی خواردوە لەکەسێکی پلەوپایە بەرز بەمەرجێ ئەوەی دەیخوات شوێنەوار بەجێ بهێڵێت لەسەری.

(نابلسی)دەڵێت: هەندێک دەڵێن: برسێتی باشترە لەتێری، تینوویەتیش باشترە لەتێر ئاویی، ئەگەربینی برسێتیەکی دوورودرێژ هاتوە بەسەریا نیعمەتو بەخشش رووی تێدەکات دوای هەژاریو کەسی برسیش بەئەندازەی ئەو برسێتییە ماڵو دارایی بەدەستدەهێنێت.

* برسێتی بەڵگەیە لەسەر:

+هاوەڵایەتیکردنی یەکێکی بێخێرو چاکە.

+لاوازیو دنیانەویستی.

+رۆژووگرتن.

+گرانی شتومەکو کەمیو هەژاری.

+خواناسیو سوپاسگوزاریو یادی خوا.

* ئەگەربینی برسییەتی لەزستاندا برسێتی رووی تێدەکات.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پادشاو سەرکردەو پۆستدارەکان، بەڵگەیە لەسەر ملکەچی ژێردەستەکانو چاو برینە ماڵو سامانیان.

برنج: (ئیبن سیرین) دەڵێت: برنج ماڵو داراییەکە ماندوبوونو هیلاکیوخەمو خەفەتی لەخۆگرتووە.

(نابلسی)دەڵێت: برنج بەلێنراوی بەڵگەیە لەسەر قازانج.

هەروەها(ئیبن سیرین) دەڵێت: چەڵتوك ماڵو داراییەکە بەربەرەکانیو خەمو پەژارەیە.

برنجفرۆش: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەخێوکار کەوا حەق لەبەتاڵ جیادەکاتەوە بەهۆی زەبرو زەنگییەوە.

برووسکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بروسکە بەڵگەیە لەسەر ترسو بیم لەدەستەلاتدار لەگەڵ هەرەشەو بەڵێن.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر لێدان بەقامچی.

* دەگونجێت لەلای دەستەلاتدار بەڵگەبێت لەسەر پێچەوانەی پەیمانو بەڵێنو بزەو خەندەو دڵخۆشیو رووتێکردنو حەزو ئارەزوو.

* بروسکە بەڵگەیە لەسەر ترسی موسافیرو حەزو ئارەزووی جوتیار بۆ ئاودان.

*ئـــەوەی بروســـکەی بینـــی بـــەدەر لەخەڵکی یاخود تیشکی رووناکی لێیدا بینایی لەدەستدەدات یاخود دەچێتە نێـــو ماڵەکـــەی، ئەگـــەر گەشـــتیارو موســـافیربوو پـــشوو و بێکـــاریی رووی تێدەکات بەهۆی بارانبارین یان بڕیاری فـــەرمانڕەواوە، ئەگـــەر کـــشتیاربوو کـشتوکاڵەکەی بەفـەڕو پیت دەبێـت‌و زەوییەکـەی تێـر ئـاو دەبێـت بـەهۆی بارانـــەوە خێرانـــدار دەبێـــت، ئەگـــەر گـەورەو کاربەدەسـتی توڕەبـوو لێـی بزەوخەندە دەیگرێ لەبەرانبەریدا.

*بۆیـــژو شـــاعیرانیش بزەوپێکـــەنین دەچوێنن بەبروسکەو گریانیش بەباران، چونکە پێکـەنین‌و خەنـدە لای عـەرەب دەرخستنی نهێنی‌و پەنهانـە هـەر بۆیـە بەئاوەڵابوون ناو زەدی دەکەن.

*ئەگـــەر بـــارانی لەگەڵـــدابوو بەڵگەیـــە لەســـەر نـــاقۆڵایی ئـــەوەی بـــۆی دەردەکەوێت‌و بەسەریا دەگری، یاخود بروسکە قسەیەکە دەیخاتە گریان یان قامچیەکە خوێناوێدەکات، بارانەکەش دەبێـت بەخوێنەکـەی‌و بەشمـشێریش روحی لێدەسێنێتەوەو چاوانی فرمێسک دەرێـژێت‌و خانەوادەکـەی بۆیـدەگرین‌و کەمدەمێنێتـــــەوە لەناویانـــــداو زوو دەمرێت.

*ئەوەی ببینێ بروسکەی گرتووە یان لێیداوە یاخود گەواڵەهـەورێك داهـاتووە بەسـەریانا مرۆڤێـك هانیـدەدات لەسـەر خێروچاکەو، بروسکەش بەڵگەیە لەسەر ترس‌و بیم لەگەڵ سوودو قازانج.

*هـەروەها دەڵـێن: بروسـکە بەڵگەیـە لەســـەر ســـوودو قـــازانج لەشـــوێنێکی دورەوە، ئـــەوەی ببینـــێ بروســـکە جل‌وبەرگەکـەی سـووتاندوە ژنەکـەی دەمرێت ئەگەر نەخۆش بێت.

(نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی بروسـکە بەتـەنیا لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر رێنومایی دوای وێڵی‌و سەرگەردانی.

*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر تیاچـــوونی بینـــایی‌و دییـــەی، ئەگـــەر خەوبینـەر نەخۆشـبوو ترسـی مردنـی دەبێت.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسـەر دەرخستنی نهێنی گۆڕانی هەواڵ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگە بێت لەسەر:

+مژدەو هەواڵی خـۆش بـەئامادەبوونی کەسێکی ئاوارەو دوورە وڵات.

+نوێبونەوەی رزق‌و رۆزی‌و فریاکەوتنی پەرێشان.

+گۆڕانی حاڵ‌وباری لەناڕەحەتیەوە بۆ خۆشی‌و بەپێچەوانەشەوە.

+بەڵگەیـە لەسـەر روونـاکی شمـشێرو نووکی رم.

*ئـەوەی بروسـکە ببینـیّو خەوەکـەی لـە(تـشرینی یەکـەم)دابێـت بەڵگەیـە لەسـەر پرووپاگەنـدەو بـەروبوومی دانەوێڵـە ، ئەگـەر لـە(تـشرینی دووەم)دابـوو بەڵگەیـە لەسـەر فـەرو خێری زۆرو بێشومار، یاخود لە(کانونی یەکـەم)دا دەترسـیّ لەکـەمو کـوڕی، خۆئەگـەر لـە(کـانونی دووەم)دابـوو لـەکاتی دوورێنـەدا دەترسـیّ لەکـشتوکاڵەکەی ، خۆئەگـەر لە(شوبات)دابوو بەڵگەیە لەسەر چاکی لەکـشتوکاڵەکەیدا، لـە(ئـازار)یـشدا بەڵگەیـە لەسـەر کـەمی بـەروبوومو دانەوێڵـەو لـە(نیـسان)دا بـاشو چاکدەبێتو جۆش کەمدەبێت .

*ئەگـەر لـە(ئایـار)دابـوو هەنـدێك لـەمیوەکان خـراپ دەبـن، لـە(حـوزەیران)دا بەڵگەیـە لەسـەر شـەونمی بەسوود، لـە(تـەموز)دا هـیچ خێروشـەڕێکی تێـدا نییـە ، ئەگەرلە(ئەیلول)دابوو بەڵگەیـە لەسـەر فـەرو خێـرو هـەروەها لـە(ئـاب)یـشدا بەهەمان شێوەیە.

برۆ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەردوو بـرۆ باشـی ئـاینو پلەوپایەیـە بـۆ مـەردووم کـەمو کـوڕی تێیانـدا کـەمو کوڕییـە لەپلەوپایەو ئایندا.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر هەردوو بـرۆی پڕبوون باشە بۆ ژنان کەبرۆچاکدەکەن بۆ جوانیو خۆنواندن.

(نابلـسی)دەڵێـت: لێکدانـەوەی بـاشو خراپە بـەپێی زیادوکـەمی کردارەکانـە، هـەردوو بـرۆ بـاوكو دایـكو دووکـوڕو شەریكو دوو هاوسەرو جێگرن.

*ئەگەر هـەردوو بـرۆی گەیـشتن بەیـەك بەڵگەیـــە لەســـەر ئـــالوودەییو خۆشەویـستیو بەپێـچەوانەشەوە، رەشـیو پـڕی موویـان بەڵگەیـە لەسـەر باشی حاڵی ئەوەی بەڵگەیەلەسەری.

*سـپێتی یـان دابـەزینیان بۆسەرچـاو بەڵگەیـە لەسـەر گۆڕانی حـاڵی ئـەوەی بەڵگەیـە لەسـەریان لـەکوڕو هـاوەڵو هاوسەرو جێگیرو هاوڕیّ.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر تەمەندرێـژی هـەتا خـۆی بـەو چەشـنە دەبینێتەوە.

*هەردوو برۆ بەڵگەیە لەسـەر پلەوپایـە لەئایندا هەرچـاکیو خراپییـەك روویـان تێبکات بیدەپاڵ چاکیو پارێزگارییان.

*دەگونجێـت بـرۆ بەڵگـەبێت لەسـەر پاراستنی ئەوەی چاو بەڵگەیە لەسەری وەك برۆو فـەرمانڕەواو چاودێرو مێرد،

هەروەها کەوانی تیری ناگەهانەی چاوپیسانە.

بریانی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دڵتەنگیە دێت بەسەریا یاخود تووشی دەبێت.

برینداری: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی لەشولاری بریندارببوە ماڵو دارایەکی پێدەگات.

*ئەگەر دەستی راستی بریندارکرد ماڵو دارایەکە لەلای پیاوێکی خزمیەوە بەدەستی دەگات، ئەگەردەستی چەپی بریندارببوو لەژنێکی خزمیەوە ئەو ماڵەی پێدەگات، بەلاّم ئەگەر قاچی چەپی بریندارببوو ماڵو دارایییە کەلەکشتوکاڵەوە بەدەستدەکەوێت ، برینداری پەنجەی دەستی چەپ بەلگەیە لەسەر زاڵبوونی قەرزاری بەسەریدا، هەموو بریندارییەکیش خوێنی لەبەر بڕوات خەرجیو زیانە لەماڵو دارایی دەکەوێت.

*ئەگەر بریندارییەکی تەڕ بەلەشو لارییەوە بینیو خوێنی لەبەر ڕۆیی زیانە لەماڵو دارایی خەوبینەر دەکەوێت، یاخود گوفتارو قسەیە خاوەنەکەی تێدا دەکەوێتو لەسەری پاداشت وەردەگرێت.

*برینداری سەریش ئەگەر خوێنی لەبەر نەڕۆیی نزیکدەبێتەوە لەوەی ماڵو دارایی بەدەست بهێنێت، ئەگەر خوێنی لەبەرڕۆیی ماڵو سامانو دارایی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر خوێنی لەبەر ڕۆیی ماڵو داراییەکەو شوێنەوارەکەی لەسەری دەردەکەوێت.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك یاخود پێشەوایەك بینیان سەریان بریندارببوو هەتا زامەکە گەیبوە سەر ئێسقان تەمەنی درێژ دەبێت، ئەگەر ئێسقانی شکابوو سوپاکەی شکست دەهێنێتو دەدۆڕێت، ئەگەر دەستی چەپی بریندارببوو سەربازەکانی زیاددەکەن بەلاّم ئەگەر دەستی راستی بریندارببوو موڵکو دەستەلاّتی پەرەدەسێنێت.

*ئەگەر سکی بریندارببوو ماڵو دارایی گەنجینەی زیاد دەکات.

*ئەگەر کولّمو گوناّی بریندارببوو هۆزوتیرەی زیاددەکەن.

*ئەگەر قاچی بریندارببوو تەمەنی درێژ دەبێت.

*ئەگەر هەردوو قاچی بریندارببوو لەکاروبارو ماڵو داراییدا پتر جێگیردەبێت.

*ئەگەربینی وەك ئەوەی مرۆڤێك ئەندامێکی ببڕێتو لەت لەتو پارچە

پارچەی بکات ئەوکەسەی هەڵدەستێت بەبڕینی ئەندامەکانی قسەیەکی ناقۆڵا دەکات بەرانبەری‌و دەبێتەهۆی پەرتەوازەکردن یان خستنەوەی جیاوازی لەنێوان منداڵەکانیدا، ئەگەر برینداركەر خوێناوییبوو بەخوێنی بریندار ماڵێکی حەرام بەدەستدەهێنێت بەئەندازەی ئەو خوێنەی پێی خوێناوی بووە، ئەوەشی بێباوەڕێك برینداریکات‌و خوێن لەبەرئەوبێباوەڕە بڕوات زەفەر بەدوژمنێکی دیارو بەرچاو دەهێنێت‌و ماڵ‌و دارایی حەلاڵی لێدەستدەکەوێت بەئەندازەی ئەو خوێنەی لەبەری ڕۆیشتووە، ئەگەر خوێناوییبوو بەخوێنی بێباوەڕ بەهێزترە .

*ئەگەربینی مرۆڤێك برینداریکردووەو خوێنی لێنایەت بریندارکار قسەو وتەیەکی حەق دەکات بەرانبەری، لەوەڵامی پرسیارێکدا، ئەگەر خوێنی لەبەر ڕۆیی غەیبەتی دەکات بەوتەیەکی ڕاست‌و دروست.

*ئەگەربینی بەشتێك لەلاشەی بریندارب‌وە بەچەقۆ یان هەرشتێکیتر ناتەواویی‌و عەیبەکانی بەردەکەون‌و هیچ خێرێکی تێدا نییە.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر لەئەندامێکیدا برینداری بەدیکرد ئەو دەستەواژەیە بۆ ئەندامی بریندار بەگەڕدەخرێت کەبریندارکراوە، ئەگەر سنگی بریندار‌بوو یاخود دڵی بۆ پیاوو ژنی لاو بەڵگەیە لەسەر عیشق بەڵام بۆ پیرو پەککەوتە بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر برین‌و زامێکی پێوەبوو خوێنی لەبەر ڕۆیی بڕێك پارە قەرزاردەبێت‌و لەبژێویدا ناڕەحەتی ڕووی تێدەکات، هەموو برینداریيەك خوێنی لەبەر بڕوات خەرجییە.

*ئەگەربینی لەشولاری یاخود ناخی برینێکی تەڕی تێدایەو خوێنی لەبەر دەڕوات زیانە بۆ خاوەنەکەی ڕوو لەماڵ‌و دارایی دەکات، یاخود قسەیەکە لەلایەن ئەوکەسەوە دەکرێت‌و ئەجرو پاداشتی لەسەر وەردەگرێت، ئەگەر سەری بریندار‌بوو ماڵ‌ودارایی هەبوو با پارێزگاری لێبکات، ئەگەر زام‌و برینێکی بینی‌و خوێنی لەبەر نەڕۆیی لەخێرو چاکەیەك نزیکدەبێتەوە کەوا ڕووی تێدەکات ، ئەگەر سەری پەنجەی ڕاستی بریندار‌بوو بەڵگەیە لەسەر قەرزارییەك تووشی دەبێت‌و غەم‌و پەژارە دەخوات بەدیارییەوە.

*ئەگـەر ببینی یـەکێك لەفریـشتەکان بەشمشێرەکەی سکی بریندارکردو وەك ئـەوەی بمرێـتو لەسـکیەوە کـێمو زووخاڵ دەربچێت چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر ببینی گەردن و ملی بریندار بوو مـاڵ و دارایی لەپاشـەڕۆژدا بـۆ دەمێنێتەوە لەلایەن کورەکەیەوە.

برینساڕێژکار: (نابلسی) دەڵێت: ئەو کەسـەیە هەڵدەسـێت بەساڕێژکردنی زام و برین، بینینـی بۆئـەوەی زامدارو بریندارە بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەو ڕەواندنـەوەی غـەم و پـەژارە ، ئەمـەش ئەگەرهاتوو ئەوبرین ساڕێژ کارە هات بۆلای خەوبینەر، هاتنی بۆ لای یـەکێك کەپێویستی پێی نەبێت بەڵگەیە لەسەر بریـنـداریی و پێویـسـتی بـوونی بەکەڵەشـاخ و خـوێن بـەربوون ، برینـساڕێژکاریش لەخـەودا پیاوێکـە گۆشـتی خـەڵکی دەبڕێـت و خوێنیـان دەڕژێنێـت لەئەندامـە تەندروسـت و بێنەخۆشیەکانیان.

ب ڕ

بڕیەنگ: (نابلسی)دەڵێت: لەخـەودا زوبانـە ، هـەروەها بـەجێهێنانی پێداویـستیەکانەو باشـی دەربڕینـە، هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر پـشتگیرو منداڵی پێگەیشتوو.

*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر داواکـاری و هاوسـەرگیری و، ئەگـەر بینـی بڕیـەنگی شـتێکدەکات هاوسـەردەگریٚ چـونکە لەهاوسەرگیری دەچێت.

بڕین: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: ئەگـەر بڕینـی سـۆلەکەی بێـت غـەم و پـەژارە ڕووی تێدەکات.

*ئەگـەر کەسـێك شـوێنێکی بـڕی بـڕاو لەوکەسـەوە بـەلاو نەهامـەتی لەلایـەن بـڕەرەوە تووشـدەبێت و خەشـم و قـین هەڵدەگریٚ لەناخیدا بەرانبەری.

ب ز

بزمـار: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: فەرمانڕەوا یان دەستەڵاتدارە، بەڵگەیـە لەسـەر پیاوێـك خـەڵکی بەهۆیـەوە دەگەن بەکاروبارەکانیان وەك شایەت و عەریزەنووس، هەروەها بەڵگەیە لەسەر لاوێتی و بەڵگەی پێویست و یادو زیکرو ماڵ و سامان و هێزو توانا.

بزن مژە (قۆڕی): (ئیبن سیرین)دەڵێت: هـاوەڵ و هـاودەمی فـەرمانڕەواو پادشایە.

(نابلـسی)دەڵێـت: بـزن مـژە لەخـەودا وەزیری پادشاو جێنشینیەتی و هـەرگیز لێی جیانابێتەوە.

*بزن مژه پیاوێکە سوورە لەسەر کردارو بەڵگەیە لەسەر:
+پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری بۆ بێکار.
+فتنەو تێکچوونە لەئایندا.
+ژنی ئاگرپەرست، چونکە هەمیشە لەگەڵ ڕۆژدا دەسوورێتەوە.
+گریان و لاواندنەوە بەسەر مردوودا.

بزنەکێوی (سابرێن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بزنەکێوی بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی دەرەکی بەناوبانگ.
*ئەگەر بینی بزنەکێوییەکی راوکرد یان بەرانێك دەستکەوتی دەبێت لەفەرمانڕەوایەکی دڵڕەقەوە.
*پێکاندنی بزنەکێوی بەدەمانچە یان هەر ئامرازێکیتر بەڵگەیە لەسەر زەرەو زیان.

بزنەمێچکە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا بزنە مێچکەیەکی بەدەستهێنا کچ یان ژنێکی ئاین خراپو بەدی داوێنپیس دەهێنێت.
*ئەگەر بزنێکی دۆزییەوە خێرو فەرو خۆشی بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر بینی ژنان بوون بەبزنە مێچکە بێشیریی بۆماوەی ساڵێك رووی تێدەکات.
*بزنە مێچکە ژنێکی ملکەچ و رسوایە ناتوانێ کار ئەنجام بدات چونکە وەك هەژارێك نهێنی دیارو ئاشکرایە.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ساڵێکی مام ناوەندی.

بزەوخەندە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بزەوخەندەدە باشە لەخەودا، ئەگەر لەرادەبچێتە دەرەوە دەبێت بەغەم و پەژارە.
(نابلسی)دەڵێت: بزەو خەندە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دڵخۆشی و شادی و شوێنکەوتنی سوننەت، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) کاتێ پێدەکەنی بزە دەیگرت.

ب س

بست (بنگوست): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەندازەو شتی نوێ و سەفەر.
*دەگونجێت بست بەڵگەبێت لەسەر گۆنیاو بەپێچەوانەشەوە.
*دەگونجێت بست بەڵگەبێت لەسەر ئامرازی نێرینەی مرۆڤ، ئەوەی زۆرانبازی ئەنجام بدات بەڕمێکی بچووك کەبەئەندازەی بستێك بێت کچێك دەهێنێت.

بسته(فستق): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بستەماڵو سامانێکی ئاسانەو دارەکەشی بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی دەستو دڵفراوان، ئەگەر بستەی خواردماڵێکی خۆشو ئاساندەخوات.

(نابلسی) دەڵێت: بستەی سەوز ماندوبوونو هیلاکییەو بستەی وشکیش شەڕو ئاژاوەیە ، بستەی سوێر رزقێکی خۆشو ئاسانە لەدەریاو وشکانییەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لەدایکبوونی نوێ.

بسم الله (ناوی خوا): (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا بەخەتێکی خۆشو جوان ببینێ بەڵگەیە لەسەر زانستو رێنماییو رزقو فەڕو تایبەتمەندیەکەی ئەوەیە لەسەر بنەمای ناسراوی خۆی ببینێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کوڕ یان کوڕەزا بەهۆی پابەندی هەندێکیان بەهەندێکیتریانەوە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەرئەوەی بەسەرچوە لەپیتەکانی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر هەوڵدان بۆ هاوسەرگیریو مژدەی دوایی ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێنومایی دواییو وێڵیو سەرگەردانی.

*ئەگەر لەخەودا بەخەتێکی جوانو باشو دیار نوسرابوو رزقو رۆزییەك لەپیشەکەیدا بەدەستدەهێنێت یا لەزانستەکەیدا.

*ئەگەر مردوو نووسی بەر سۆزو میهری خوایی کەوتووە.

*دەگونجێت نووسینی بەڵگەبێت لەسەر سوودو قازانج، یان ڕفاندنی لەلایەن باڵندەیەکەوە بەڵگەبێت لەسەر بەسەرچوونو دوایی هاتنی تەمەنیو کۆتاییو تەواوبوونی رزقو بژێوی، لەسەر ئەمەش ئەوە هەڵدەسەنگێنرێ کەیەکێك لەسەر دەستی ئەودا قورئان یان شتێکیتر بنووسرێتو لەوانەیە خوداوەند تاقیبکاتەوە بەلەش بەبارکردنی.

*هەروەها دەگێڕنەوە کاتێك (حەسەن)ی کوڕی (عەلی) (رەزای خوایان لێبێت) لەخەودا بینی لەنێوچاوانی نوسرابوو ﴿والضُحَى (١) والليلِ إذا سَجَى﴾(الضحى) چوو بۆلای (سەعید)ی کوڕی (مسیب)و ئەویش پێی وت: ئەی کوڕی پێغەمبەری خوا(ﷺ) وەسیەتو داوای لێخۆشبوون بکە ، هەر دوای یەك شەو دنیای بەجێهێشت.

*ئەگەر لەنوێژدا(بسم الله)ی خوێندو رێبازو شێوازی خۆشی نەخوێندنیبوو لەنوێژدا ئەو خوێندنە بەڵگەیە لەسەر

قەرزێك كەوا پێویستی پێی نییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر منداڵێكو خۆشەویستی باوكی لابێ بەدەر لەدایكی یان خۆشەویستی دایكی بەدەر لەباوكی یاخود سوننەتێك زاڵبكات بەسەر فەرزێكدا یان بیدعەیەك بەسەركارێكی پەسەندا، هەروەها حوكمی خوێندنەوەی هەر چوار پێشەواكە هەر وایەو وایان داناوە ئەوەی لەخەودا پێی نووسراوە ئەگەر بەئاڵتوون و زێڕ نوسرابوو بەڵگەیە لەسەر رزق و خۆشحاڵی بەگوێرایەڵی یا چاككردنی نهێنی مابەینی بەندەو پەروەردگار، یاخود دەگونجێت ناوبانگو چارەنووسێكی باشت بێت ، پێچەوانەی ئەوەش ئەگەر بەشتێك نوسرا نەدەبوو پێی بنوسرێ و لەریزی قەڵەمدانەبوو باش نییە، بەلام نووسینی بە :

+قەڵەمی ئیمزاو وارۆ سەركەوتن و مەزنی و پلەوپایەیە.

+قەڵەمی دادگا ئەگەر نووسینەكەی دیارنەبوو هەمەچەشنەبوونە لەمەزهەب و رێگەو بیروبۆچووندا.

+ئەگەر بەقەڵەمی عیبرانیو سریانیو هندیو هاوچەشنی ئەوانە نوسرا بەڵگەیە لەسەر رێبازی سەیرو سەرنج راكێش لەگەڵ هاوسەرو كۆیلەو خۆشەویستیو هاودەمی لەگەڵ غەیبو نادیار.

+ئەگەر بەقەڵەمی ئاسنین نووسی بەڵگەیە لەسەر هێزو رزق و رۆزیو جێگیربوون لەەر كاروبار.

*ئەگەر وەك قەڵەمی ئاسایی وابوو بەڵگەیە لەسەر میانەڕەوی حاڵەكان بەتایبەت ئەگەر بەقەڵەمی خواری گرێگرێ نووسرابوو.

*ئەگەر قەڵەمەكە رێكو جوانبوو بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەی باش یان زانیاریو كردار بۆئەوەی لەخەودا بەجێی دەهێنێت.

*ئەگەر لەسەر پەڕەیەك نووسی دەگونجێت باشی كردبێت یان ئەركێكی بەجێگەیاندبێ.

*ئەگەر لەسەر پێستێكی سپی ناسك نووسی هەوڵو كۆششدەكات لەبەدەستهێنانی میراتیدا.

*ئەگەر لەپارچەیەكی چنراوی سوور یان زەرد یاخود سپیدا نووسی خۆشیو شادی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر لەپارچەیەكی چنراوی سەوزدابوو شەهیدبوون بەدەست دەهێنێت لای پەروەردگار.

*نووسینی لەهیتردا یان بەنور یا ئاڵتوون مژدەیە.

*هەروەها دەگێڕنەوە (حسین)ی کوڕی (عەلی) (ڕەزای خوایان لێبێت) لەخەودا دەبینێ وەك ئەوەی لەنێوان هەردوو چاویدا سوورەتی (اخلاص) نوسرابێت، دەنێرێت بۆ لای (سەعید)ی کوڕی (مسیب) (ڕەحمەتی خوای لێبێت)و بۆیدەگێڕێتەوە ئەویش دەڵێت: ئەگەر خەوەکەی وابێت زوو دەمرێت، پاشان بەو چەشنە بەغەریبی گیانی سپاردو مرد.

ب ش

بشۆر(شۆرەر): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پەروەرشیاری نەزان یان ئەوانەی کەوا ئامۆژگاری وەرناگرن.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەو ئەوەی خۆی بۆ سەفەر ئامادە دەکات.

ب ل

بلوور: (نابلسی) دەڵێت: بلوور لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ژنان ئەگەر لەخەودا ببینێ بوە بەخاوەنی دەفرێکی بلووری ئەوا ژنێکی خاوەن کەسێتی دەیکات بەهاوسەری.

ب ڵ

بڵاوکارانی کیژو ئەسپێ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا گەلو کۆمەڵێکی خراپن.

*ئەگەر بڵاوکارانی ئەسپێی بینی لەخەوداو نەیتوانی لایبەرێت کۆمەڵێ داوێنپیسی خراپەکار بەئابڕووی فێردەبن‌و ناتوانێ ڕێگریان لێبکات.

بڵاوکردنەوەی گەوهەرو یاقووت:

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر کەس کۆینەکردەوە بەڵگەیە لەسەر نەبوونی زانستخوازان‌و کزبوونی سوودو قازانج ، ئەگەر کەسێکی شایستە کۆیکردەوە بەڵگەیە لەسەر دانانی شت‌وەك لەشوێنی خۆیداو سوود وەرگرتنی خەڵکی لێی.

ب ن

بندق: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بندق پیاوێکی سەختی غەریبی ڕوح قورسەو خەڵکی تەبا دەکات.

*هەروەها دەڵێن: ماڵ‌و داراییەکە بەماندوبوون دەستی کەوتوە ئەوەی بیخوات ماڵ‌و دارایی بەماندوبوون بەدەست دەکەوێت.

*هەندێکیتر دەڵێن: بندق‌و هەموو توێکڵدارێکی وشك بەڵگەیە لەسەر دەنگە دەنگ‌و خەم‌و پەژارە.

(نابلسی) دەڵێت: بندق بەڵگەیە لەسەر هەواڵی شارەکەی‌و شکاندیان‌و تالان‌وبڕۆی ماڵ‌و منداڵیان، دەگونجێت

بەڵگەبێت لەسەر لەدەستدانی کچێنی ئەگەر بەچەشنێکی نادیار بینی.

بنەبەرد: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی زانایان یاخود کۆڕەکانیان تیای دادەنیشن یاخود ئاژەڵەکانیانی تێدایە کەوا سواریدەبن یا کەشتیی سەفەرە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگیریو خوداوەندیش دەفەرموێ: ﴿والقَوَاعِدِ مِنَ النِسَاءِ﴾ (النور: ٦٠) .

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژن.

*دەگونجێت بنەبەردی جێگیر بەڵگەبێت لەسەر زانیاری یاخود پیشەسازی کەوا پشتی پێدەبەسترێ یاخود بنچینەی ئاین.

*ئەگەر لەخەودا بوو بەخاوەنی ئەو بنەبەردانە بەڵگەیە لەسەر:

+هاوسەر.

+مندالی نێرینە.

+ڕێنومایی.

+زانیاری.

*دەگونجێت خەوبینەر نەخۆشبکەوێ بەوەی نەتوانێ جموجووڵبکات یان سەفەر.

*ئەوانەی لەمزگەوتەکاندا دانیشتوون پیاوچاکن.

*ئەوانەی لەمالان دانیشتوون ژنانی داوێنپاکن.

*ئەوانەی لەبازاڕو کەنیسەکاندان ژنانی باشو داوێنپاکن ، هەروەها دەڵێن: دەروازەی هەوەسبازیو وێڵیو سەرگەردانییە.

بنەدار(بنەگۆتەرە): (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر نەتوانینو دانیشتنو نەبوونی جموجووڵ.

*بۆکەوشدروو لەحیمچچیو هاوچەشنەکانیان بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو بژێوی.

بنەڕەتی (سەرەگی): (نابلسی)دەڵێت: بینینی کەسی بنەڕەتیو سەرەکی لەخەودا بەڵگەیەلەسەر خاوەن بەندایەتیو خواناسی هەروەها بەڵگەیەلەسەر:

+جامباز.

+لەشفرۆش.

+ئەو زانایەی کەوا لەکاروبارە تێکەڵو ئاڵۆزەکاندا شوێنی دەکەوێت.

+پیاوێکی ئایندارو زانا.

+پیاوێك ماڵو داراییەکی زۆری هەبێت.

بنێشت(جاچکە): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا بنێشت دەجوێ روو لەخراپەدەکات چونکە کاری نەتەوەی (لوط)ە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی بنێشت دەجـوێ گوفتارەکـانی دەربـارەی سکاڵاو شەڕو ئاژاوە دەبێت.

ب و

بوختانکـەر(دووڕوو ـ فیتنـە): (ئـیبن سیرین)دەڵێت: خۆشحاڵیەکە بەردەوام دەبێـت لـەژن و کـوڕو بازرگـانیو دەستەڵاتەوە دەکەوێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخـەودا دەڕوویـەکی بەردەوامـە لەگـەڵ دەسـتەڵاتداری یـان بازرگانیەو بەژن و کوڕ لێکدراوەتەوە.

بورانـەوە: (نابلـسی) دەڵـێ: ئەگـەر لەخەودا بینی بوورایەوە کارێکی غـەمو پەژارەدار رووی تێدەکات.

بولبول: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێکی قسەو گفت شیرین و خۆشی نەرمونیانـە یـاخود پیـاوێکی گۆرانیبێـژە یـاخود قورئانخوێنە بۆ دەستەڵاتدار وەزیرێکی بەتەگبیرو رێك و پێکە.

بوێری(چاونەترسی): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پێشبڕکێیە بۆ خێر یان شـەڕ، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر کـەمو کوڕی تواناو بێجووڵەیی.

*بەڵگەیـــە لەســـەر ســـووربوون و پێـداگرتن، یـاخود پێـداگرتن لەسـەر ئەشکەنجەو ئـازاردانی خـەڵکی یـاخود ڕووبەڕووبوونـەوەی دوژمـن هـەروەها ئازایەتیش وایە.

ب وو

بووق (کەرەنـە ـ شـەیپوور): (نابلسی) دەڵێـت: فـوکردن پێیـدا قوتـاربوونی پیاوچـاکانە، بینینـی فـووکردن پێیـدا حـەق و راسـتییەو لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر هـەواڵی راچـڵەکێنەر، ئەگـەر بەتەنیا خۆی گوێی لێبوو دەگونجێت ئـەو هەواڵـە تایبـەتبێت بەخۆیـەوە ، ئەگـەر خـەڵکی بیـستیان هەواڵێکـە وابەستەی خەڵکییە.

*ئەگـــەر فـــووکردن بـــەبووقی زیندوکردنـــەوەی بیـــست وایزانـــی خـەڵکیش دەیبیـستێت (تـاعون) لـەو ناوچەیە زۆردەبێت چونکە فووی یەکەم مەرگی جیهانە، ئەگەر فـووی دووەمـی بیـست بـۆ ژیانـە ، ئەگـەر نەخۆشـبوو چاکدەبێتەوە، ئەگەر لەوڵاتدا (تـاعون) بڵاوبـووەوە دەڕەوێتـەوەو لەناویانـدا نامێنێـت، ئەگـەر نـەبوونیلن لـەنێودا بڵاوبـووەوە دەڕەوێتـەوەو نرخـەکان دادەبەزن و دەروویان لێدەکرێتەوە.

*ئەگـەر گوێبیـستی فـووی دووەمبـوو بەڵگەیـە لەسـەر بوژاندنـەوەی بـژێوی و بـوونی شـتی پـەنهان و نادیـار یـان دەرکـەوتنی نهێنـیو چـاکبوونەوەی

نەخۆش یاخود قوتاربوونی زیندانی یان کۆبوونەوە لەگەڵ گەشتیارو ئەوەی لەسەفەر گەڕاوەتەوە.

بوونی پەیوەندیی: (نابلسی)دەڵێت: بوونی پەیوەندی لەخەودا بەڵگەی بەجێگەیاندنی پەیوەندی خزمایەتیە لەگەڵ بەردەوام بوون لەڕۆژدا.

*ئەگەر لەخەودا پەیوەندی خۆشبوو لەگەڵ زاناو پیاوچاکان بەڵگەیە لەسەر پارێزگاریکردن لەتەبایی‌و خۆشەویستی‌و بوونی ئەمەکداری دەربارەی پەیمانەکانی یان نزیکبوونەوە لەخاوەن پلەوپایە وەك پادشاو فەرمانڕەواو وەزیرەکان بەهۆی ئەو ڕێزەی لێیدەگرن.

*ئەگەر لەخەودا پەیوەندی هەبوو بەیەکێك لەبیدعەکارانەوە یان خەڵکی زیمییەوە بەڵگەیە لەسەر خراپی ئاین‌و دنیای‌و کات بەفیڕۆدانی لەگاڵتەوگەپ‌و ئارەزوودا.

ب ۆ

بۆتـە(قاڵب): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر لێوەکانی، بۆتەی راوبۆچوون بەڵگەیە لەسەرئەوەی بەرزتر دەبێ پێی.

*بۆتەی پیاو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەڕوات پێیدا.

*بۆتەی قورقوشم سوودو قازانجە بۆ خاوەنەکانی‌و بۆتەوقاڵبی شیرینیش بەهەمان شێوەیە.

بۆق: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆق پیاوێکی خواناسی تێکۆشەرە لەگوێڕایەڵی پەروەردگاردا.

*کۆمەڵێ بۆق لەشار یان گەڕەکێك سزایە.

*ئەگەر گۆشتی بۆقی خوارد سوودو قازانج لەهەندێك لەهاوەڵانی وەردەگرێ.

*ئەگەر بۆقێك قسەی لەگەڵکرد ئەوە موڵك‌و دەستەڵات بەدەستدەهێنێ‌و، بۆقیش ئاگری (نەمرود)[1]ی کوژاندەوە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر خۆی لەگەڵ کۆمەڵێ بۆقدا بینی هاوەڵایەتی لەگەڵ خزم‌و دراوسێکانی باشدەبێ.

*کۆمەڵێ بۆق لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گەل‌و نەتەوەی جادووگەرو دەستبڕ، بۆیەکێك بڕێوی لەسەر ئاوبێ بەڵگەی خێرو چاکەیە.

---

[1] **نەمرەوود**: ئەو پادشا ستەمکارەبوو ئاگرێکیکردەوەو خواناسانی فڕێدایە نێوی. (وەرگێڕ)

*ئەگەر بینی کۆمەڵێك بۆق لەشارێك هاتنە دەرەوە سزا لەوشارە بەنوێژو دوعا هەڵیدەگرێ.

*راوی بۆق شکستی بەرانبەرەو هاوچەشنە.

*دەگونجێت بۆق بەڵگەبێت لەسەر ئەوکاسەلێسانەی لەبەردەرکی دەستەلاتداران کەوتوون، یاخود زیکرو یاد خوێنان لەهەژارو دنیانەویستان.

*بۆق بەڵگەیە لەسەر خەڵکی قاوقیژکارو گواستنەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر.

*ئەگەر بینی بۆقێکی بەدەستهێنا لەگەڵ پیاوچاکێکدا تێکەڵدەبێ.

بۆکس(لێدان - پیاکێشان): (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر کەوتنە نێوکاری شەیتان و باشی دەرەنجامەکەی لەئایندا بەپێی ئایەتی: ﴿ فَوَكَزَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ﴾ (القصص:١٥).

بۆگەنی (بۆنی ناخۆش): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا مرۆڤ بۆنیکرد یان بینی بەڵگەیە لەسەر:

+سەرئێشە.

+لووتپژان.

+هەواڵی خراپ.

+بلاوکردنەوەی نهێنی.

+نەمانی رق و قین.

+پشوودان دوای ماندوبوون و هیلاکی.

+قەرزدانەوە.

+نیازو شاردنەوە لەدەروونیدا.

*ئەگەر منداڵێك بینی بۆگەنیکردوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خەڵکی لەبۆگەنی پێستی رادەکەن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردنی بەکێم و برینەوە یاخود دەردو نەخۆشی و ناتەواویەکەوە.

بۆگەنی زارو دەم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ببینێ دەمی بۆگەنی کردووە قسەو گوفتارێك دەکات ستایشی خۆیدەکات و بەهۆیەوە دەکەوێتە سزاو ئەشکەنجەوە.

*ئەگەر بینی کەسانی دی دەمیان بۆگەن بووە وتەو قسەی نابەجێ دەبیستێت.

*ئەگەر بینی بەردەوام بۆنی دەمی بۆگەنە پیاوێك دەبێت فرە خراپەکارو قسەی نابەجێ دەکات.

بۆنی حەبەشی: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زیناو تەنگەبەری و شاردنەوەی کارو رەفتاری خراپ و بەد.

بۆنیخۆش (کافور): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆنیخۆش‌و جگەرەکێشان پیاهەڵدانە لەگەڵ ئەو مەترسییەی تێدایە بەهۆی دوکەڵەوە.

(نابلسی)دەڵێت: بۆنخۆشکردنی مردوو لەخەودا هۆی خۆشی‌و شادییە بۆ یەکێك غەم‌و پەژارەداربێت.

*ئەگەر بینی پەنای بۆ پیاوێك بردوە هەتا بۆنی خۆشی بۆ بکڕێت هانا دەبات بۆ باروحاڵێك لەکاتی ناڕەحەتی‌و دەردەسەریدا.

*ئەگەر داوای لەپیاوێککرد بۆنیخۆشی بۆ بکڕێت بۆ مردوویەك قسەدەکات دەربارەی هۆکارێك کەوا بوە بەهۆی تێکدانی ئاینی، یاخود ئامۆژگاری دەکات یان داوای لێدەکات شتێکی پێبدات تا هەژاری پێ چارەسەر بکات یان هۆکارێك پێی قوتاربێت لەناڕەحەتی چونکە مردن تێکچوونی ئاینە یا زیندانی‌و گوناهی گەورەیە.

*کافووریش پیاهەڵدانی چاك‌و باشە، بۆنخۆشکردنی مردووش بەڵگەیە لەسەر باشی پیاهەڵدان‌و باسکردنی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاکەکردن لەگەڵ خەڵکێك سوپاس‌و ستایش ناکەن لەبەرانبەری.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆنیخۆش لەبنەڕەتدا پیاهەڵدانێکی باشە، گوتراویشە بۆ نەخۆش بەڵگەی مردنە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ژن بینی خۆی جوانکردو بۆنیخۆشیدا لەخۆیدا دەچێتە دەروازی کرداری باش ئەگەر مێردی نەبوو مێرد دەگرێ.

*بۆنیخۆش بۆ پیاو پیاهەڵدانێکی باشە، ئەگەر دزێك یا دەستبڕێك بۆنیخۆشیدا لەخۆی تەوبە دەکات، یاخود دەست لەپیشەی ناقۆڵای دەگرێتەوە، چونکە بۆنیخۆش گوزارشت لەخاوەنەکەیدەکات.

بۆیاخچی: بینینی بەڵگەیە لەسەر خاوەن حاڵ یان بەجێهێنەری پێداویستی لەزانایانی دەستەڵاتدار.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر تەوبە لەگوناهو تاوان‌و سەرپێچی ئەگەر لەخەودا رووپایەکی سپی بۆیاخکرد بەرەنگی سەوز، بەڵام ئەگەر رووپایەکی سپی بۆیاخکرد بەرەش بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوە لەئاین.

*ئەگەر لەماڵەکەیدا بۆیاخچی بینی لەوساڵەدا کەسێك لەو ماڵەدا کۆچی دوایی دەکات.

بۆیەکردن(رەنگکردن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: رەنگکردنی پەنجەکانی پیاو

بەخەنە بەڵگەیە لەسەر زۆری یادو زیکری خوا، ڕەنگکردنی پەنجەکانی ژنیش بەخەنە بەڵگەیە لەسەر چاکەی مێرد لەگەڵ ژنەکەی.

* ئەگەر بینی بۆیەیکردوە بەڵام ڕەنگی نەگرت مێردەکەی خۆشەویستی بۆدەرنابڕێ.

* ئەگەر پیاوێك لەپیدەستی خۆی بینی ڕەنگکرابوو بەماندوبوونو هیلاکی بژێوی پەیدادەکات، ئەگەر دەستی ڕاستی بۆیەیەکی ناشیرینکرابوو خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی پیاوێك دەکوژێت، ئەگەر وایبینی هەردوو دەستی ڕەنگکراون بەخەنە ئەوەی لەدەستیدایە دەریدەخات لەخێرو شەڕ یاماڵو دارایی یاخود بژێویو پیشەی.

* ئەگەر هەردوو دەستی نەخشو نیگاردرابوو بەخەنە فروفێڵێك دەکات لەماڵ بۆئەوەی هەندێك لەکەلو پەلی ناو ماڵ ببات بۆ خۆیو خەرجی بکات بەهۆی کزی خەرجیەوە، لەو حاڵەشدا دوژمنی پێخۆشدەبێتو ملکەچیو سەر شۆڕی پێدەکات.

* ئەگەر ژنێك دەستی بەنەخشونیگارو ڕەنگەوە ببینێ لەخۆجوانکردندا فێڵێك دەکات.

* ئەگەر نەخشو نیگارەکە بەقوڕبوو بەڵگەیە لەسەر زۆری یادو زیکری خوداوەند.

* ئەگەر نەخشو نیگاری دەستی بینی تێکەڵو پێکەڵبوە منداڵەکانی دەپێکرێنو تووش دەبن.

* ئەگەر وایبینی دەستەکانی بەزێڕ نەخشو نیگارکراون ماڵو داراییەکەی دەدات بەمێردەکەی یاخود بەهۆی ئەوەوە خۆشیو شادی ڕووی تێدەکات.

* ئەگەر پیاوێك بینی ڕەنگو بۆیەکراوە بەزێر فێڵی لێدەکرێو ماڵو داراییەکەی تیادەچێت یان بژێوی لەدەستدەدات. (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا داپۆشینو پەنهانییەو ڕیشی خەناویو بۆیەکراو بەڵگەیە لەسەر ڕوپاماییو کردار هەڵبەستن.

* ڕەنگو بۆیەکردن بۆ یەکێك شایستەی بێت خۆدەرخستنە بەنازو نیعمەت لەپێناوی ناچارکردنی دوژمندا، هەروەها بەڵگەیە لەسەر دڵنیابوون لەترسو بیم ، بۆیەکێکیش شایستەی نەبێت بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو بۆڵەو قەرزو دوورکەوتنەوەو وازهێنان لەخۆشەویستو دۆستان.

*لەلێکدانەوەشدا رەنگو بۆیەکردنی قژی سەری ئافرەت وەك بۆیەکردنی ریش وایە.

*بۆیەکردنی مووی سپی هێزو تواناو ستەمو شانو شەوکەتەو ئەو کەسە لەسەر سوننەتو رێبازی پێغەمبەر(ﷺ).

*ئەگەر سەری رەنگو بۆیەکرد بەدەر لەریشی ماڵو سامانی گەورەکەی دادەپۆشێ، ئەگەر هەمووی رەنگو بۆیەکرد هەژاری دادەپۆشێو داوای شانو شەوکەتو شکۆمەندی دەکات لەخەڵکی، خۆئەگەر قژی رەنگو بۆیەی وەرگرت شکۆمەندی بۆ دەگەڕێتەوە بەڵام زۆر ناخایانێت یاخود بەرەزامەندی خۆیدەردەخاتو پاشان ئاشکرا دەبێت.

*ئەگەر وایبینی خۆی بەقوڕ یان گەچو ئەوشتانە رەنگدەکات خەڵکی خۆی پێ رەنگ ناکاتو قژەکەشی رەنگو بۆیەی وەرگرت بەحاڵێك خۆی دادەپۆشێ ئەستەمو دەگمەنە.

*ئەگەر قژەکەی رەنگو بۆیەی وەرنەگرت حاڵو باری بەدەردەکەوێتو ناشاردرێتەوە.

*ئەگەر وایبینی بەخەنە رەنگیکردوەو رەنگی گۆڕاوە پیاوێکی نەزانە بەڵام لەو حاڵو بارەی پاشگەز دەبێتەوە.

*ئەگەر بینی هەردوو لاقی رەنگو بۆیەکراونو نەخشو نیگاریان تێدایە خانەوادەکەی دەپێکرێ ، ئەگەر ژنێك خەوێکی بەوچەشنەی بینی کۆستی دەکەوێت بەمەرگی مێردەکەیو ژینی ناخۆشو پڕ دەردەسەریدەبێت.

*ئەگەر دەستی بەکەلاکێك رەنگ بکاتو پینەیەکی پێوەبێت لەبەریەرەکانیدا شکستدەخوات بەدەستی دوژمنەکەیەوەو ناتوانێت زاڵبێت بەسەریا.

*رەنگو بۆیەکردن بۆ ژنو پیاو خۆشیو شادییە ئەگەر لەئاستی خۆی دەرنەچێت.

*بۆیەو رەنگکردن بەڵگەیە لەسەر:

+شاردنەوەی کرداروو گوێڕایەڵی.

+شاردنەوەی هەژاری لەبەرچاوی خەڵکیدا.

+زۆر لەخۆکردنو روپامایی ئەگەر بەپێچەوانەی موسوڵمانانەوە بۆیەو رەنگکرا.

*ئەگەر بۆیەو رەنگ هەڵواسرا حاڵوباری بەدەردەکەوێت.

*بۆیەو رەنگکردنی هەردوو دەستو قاچ جوانکردنی ماڵو خزمەتکارو ماڵو داراییە بەشێوەیەکی ناشیاو وەك پۆشینی جلوبەرگی ئاوریشمو ئاڵتوون.

* ئەگەر هەژاربوو دەگونجێت لەوانەبێت دەستنوێژی بەتاڵ دەبێتەوەو واز لەنوێژ دەهێنێ.

* بۆژنان خۆشحاڵیو خۆشیو شادییە چونکە لەجوانکارییەکانیانە لەئاهەنگو شاییدا.

* دەگونجێت رەنگو بۆیەکردنی دەست سەفەر یا دیلکردن بێت ، ئەگەر رەنگو بۆیەکردنەکە لەدەستو قاچ ترازا وەك پیشەوکاری ژنان ترسو بیمێکی زۆر سەری لێدەدات بەهۆی ماڵو هاوڕێیەوە بەئەندازەی ئەو رەنگەی کردوویەتی.

* ئەگەر بینی بەشێکیتر رەنگو بۆیە دەکات حاڵوباری نەویستراو رووی تێدەکات یان حاڵو باری خۆی بەبڕیارێك دادەپۆشێ.

* رەنگو بۆیەکردن بەخەنە لەگەڵ شاردنەوەدا بۆیەکێك ئێشو ئازاردارببێت بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی.

* رەنگو بۆیەکردنی قژیش بەرەنگی رەش بەڵگەیە لەسەر خراپبوونی ماڵو حاڵیو تێکچوونی کاروکردار چونکە گوتراوە یەکەم کەسێك بەرەش رەنگی قژو سەریکردبێ (فیرعەون)بوە.

* دەگونجێت بۆیەو رەنگکردن بەڵگەبێت لەسەر شاردنەوەی دەموچاوو نەزانینی.

ب ه

بەئاگا هاتنی مرۆڤ: بەئاگا هاتنی مرۆڤ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جموجووڵو چوستو چالاکیو رووتێکردنو تەوبەو سوودو قازانجو گەڕانەوە لەسەفەر.

بەتاڵ: بینی شوێنی چۆڵو بەتاڵ بەڵگەیە لەسەر پەیمان شکاندنو ناپاکی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردنی نەخۆش چونکە لانەو ماڵی غەریبە.

* هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر پشوودان دوای ماندووبوونو خۆشیو شادی دوای بێزاریو دڵتەنگی.

بەچۆکداهاتن: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر نوێژکردن بەدانیشتنەوە وێڕای ئەوەی دەتوانێت بەپێوە نوێژ بکات.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر وازهێنان لەسەفەرو سووککردنی هۆکارەکانی، یاخود لاوازی ویستو خوازی، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێتو روو بەخێرو لەشاساغی دەچێت ، ئەگەر دەوڵەمەندبوو هەژاردەکەوێت، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەستنی پەیوەندی خۆشەویستی لەگەڵ خەڵکیدا.

بەچكەی قەلەڕەش: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر هەژاریو ئاتاجی دوای دوورکەوتنەوە لەخزمو خانەوادە. ئەوەشی لەحاڵێکی لەو جۆرەدابێت بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندیو پڕکردنەوەی ئاتاجیو کۆکردنەوەی لەگەڵ خانەوادەکەی چونکە بەچکەی قەلەڕەش لەدایكو باوکی دەبڕێ کاتێ لەهێلکە دێتەدەرەوە ئەوجا خوداوەند مێشو مەگەزی بۆ دەنێرێ هەتا بژی لەسەری تا پەڕ دەردەکات، کاتێ پەڕی دەرکرد ئەوجا وردە وردە دەفڕێ.

بەخاکسپاردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی مردوەو ئەسپەردە دەکرێت سەفەرێکی دووری دەکەوێتەبەرو پاشان دەپێکرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ، ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ﴾ (عبس : ٢١ ـ٢٢).

*ئەگەر بینی وەك ئەوەی لەگۆڕێکدا ئەسپەردەی خاکدەکرێت بەبێئەوەی بمرێت خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی ئەو کەسەی ئەسپەردەیدەکات تووڕەو زیندانیدەکات.

*ئەگەر بینی لەگۆڕێکدا مرد لەغەمو پەژارەدا دەمرێت، ئەگەر مردنی نەچەشت قوتارو رزگار دەبێت لەزیندانیو ستەم.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر ئەسپەردەبکرێ ئاینەکەی تێکدەچێ، ئەگەر بینی وەك ئەوەی لەگۆڕهاتە دەرەوە ئومێدەواری تەوبە دەبێت.

*ئەگەر بینی خۆڵیکرد بەسەریدا یاخود گەیاندیە لێواری گۆڕ دەکەوێتە ناڕەحەتییەوە.

*ئەگەر بینی خرایە نێوگۆڕیچەوە ماڵو لانەیەك بەدەستدەهێنێت، ئەگەر خاكو خۆڵکرا بەسەریا بەئەندازەی ئەو خاكو خۆڵە ماڵو پارەی دەستدەکەوێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر ئەسپەردەی خاك بکرێ ئاینی تێکدەچێت مەگەر لەدوای ئەسپەردەکردنی لەگۆڕەکەی بێتە دەرەوە.

*ئەگەر خاكو خۆڵکرا بەسەریاو دەستیان تەکاند بەسەریا ناهومێد دەبن لەتەوبەکردنی.

*ئەگەر مرۆڤێك بینی خەریکە بەزیندوویەتی ئەسپەردە دەکرێت بەڵگەی خراپی سەرجەم خەڵکییە یان بەڵگەیە لەسەر زیندانیکردنی زوربەیان یاخود چەوساندنەوەیان.

*ئەگەر بینی یەکێك لەزانایان یاخود دانایان لەماڵی ئەودا ئەسپەردە دەکرێتو زیندووبێت یان لەگۆڕەکەی بێتە دەرەوە لەزانیاریو داناییدا

دەبێت بەجێگری‌و دەچێتە شوێنی ئەو.
*هەروەها ئەگەر یەکێك لەپێغەمبەرانی بینی یا خواناسێك دەبێت بەمیراتگری زانیارییەکەی.
*ئەگەر بینی ئەسپەردە دەکرێ دوای رۆژئاوابوون یاخود دوای نیوەڕۆ یان لەکاتی ئێوارەدا بەڵگەیە لەسەر فەرمانکردن بەچاکەو رێگری لەخراپە.
*ئەسپەردەکردنی کەسێکی زیندوو خراپەو دەستبڕینە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەوڵەمەندی ئەوەی دەخرێتە ژێر خاکەوە دوای هەژاری‌و نەداری یاخود هاوسەرگیری دوای رەبەنی‌و دڵخۆشی دوای شادی‌و کامەرانی.
*ئەسپەردەکردنی مردوو بۆ زیندوو بەڵگەیە لەسەر خاياندنی قەرز لەسەر ئەوەی کەلەلایەتی یان بەهۆی دەستەبەرکردنیەوە دەستگیر دەکرێ.
*ئەسپەردەکردنی مردوو بۆ جاری دووەم چاوپۆشینە لەوەی لێی روویداوە لەخراپە.
*ئەسپەردەی مردوو بۆ مردوو یەککگرتن‌و پاکی‌و نێوان خۆشی‌و تەبایی دۆست‌و خۆشەویستانە.

*دەگونجێت ئەسپەردەکردن زیندانی بێت یان نەخۆشی یاخود هاوسەرگیری یا دانانی ئەمانەت یاخود رەهنکردن.
*ئەگەر بینی مردوە یان ئەسپەردەکراوە تەوبەدەکات.
*ئەگەر بینی لەگۆڕ هاتە دەرەوە تەوبەدەکات.
*هەروەها دەڵێن: تەوبەکردن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری.
*ئەگەر بینی بەبێنەوەی بمرێت ئەسپەردە دەکرێت زیندانی دەکرێت‌و تەنگی پێهەڵدەچنن.

بەختیاری(خۆشی‌و شادی): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەی دڵنەواییە چونکە واژوویەتی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرچوون لەناڕەحەتی‌و دەوڵەمەندی بێت بۆ هەژار.

بەخشین (پێدان): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی کەسێك دەبەخشێ بەیەکێکیتر دوژمنێکی خوا پێدراوە.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر کچێکی پێبەخشی بازرگانی‌و سوودی پێدەبەخشێ.
*ئەگەر شتێکی پێداو بەڵگەبوو لەسەر نێرو هاوسەرەکەی دووگیانبوو کوڕی دەبێت. هەروەها ئەگەر شتێکی دایە

بەڵگەبوو لەسەر مێینە منداڵەکەی کچ دەبێـــت و بەخـــشینەکەش خێـــرەو هەمووشی بەیەك مانا هاتووە.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەئەندازەی بەخشینەکەیە، ئەگەر کەمی بەخشی بۆ یـــەکێك شایـــستەی زۆربـــوو بەڵگەیـــە لەســـەر پـــشتکردنە خـــوداو ســـوننەتی پێغەمبەر(ﷺ).
* ئەگـــەر لەخـــەودا داوایکـــردو پێـــی نەبەخـــشرا تورەدەبێـــت لەمانـــدوبوون و هەوڵدانی لەئایینداو رێبازی فیتنەگـــەران دەگرێتەبەر.
* ئەگـــەر بینـــی بەخشـــشی قـــەرزداران دەدات لەماڵی خۆی ئەگـــەر نەخۆشـــبوو بەڵگەیـــە لەســـەر مـــردن و تیاچـــوونی ماڵەکـــەی و بەهـــەدەردانی ، ئەگـــەر لەشساغبوو بەڵگەیە لەسەر تێکـچوون و بەرزکردنەوەی دەنگی، ئەمەش بەڵگەی خێـــرە بـــۆ هـــەژاران و ســـوودو قازانجـــە بۆیان.
* هـــەموو شـــتێك مـــرۆڤ بینـــی بردیـــان بەفەرمانی فـــەرمانڕەوا بەڵگەیـــە لەســـەر سوودێك پێیدەگات لەفەرمانڕەواوە.
بەخوشك كردنی ژن: (نابلسی) دەڵێت: لەخـــەودا بەڵگەیـــە لەســـەر دەرکـــەوتنی نهێنی کەوا غەم و پەژارەی هەڵگرتوە.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+سوێند.
+چوونە لای ژن لەپاشەوە.
+پشتهەڵکردن لەرۆژی پێویستدا.
بـــەخیلی و ئێرەیـــی: (ئـــیبن ســـیرین) دەڵێـــت: بـــەخیلی باســـی پاشـــەملەیە ، ئەگـــەر بینـــی بەخیلـــە لەپاشـــەملە باسدەکات. بەخـــشینی مـــاڵ و دارایش بـــەزۆر بەڵگەیـــە لەســـەر نزیکبوونـــەوەی چارەنووس بـــەپێی ئایـــەتی: ﴿وَأَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ (المنافقون:١٠).
* ئەگەر بەویستی خۆی بەخـشی خێرو رزق و رۆزی بەدەست دەهێنێت بـەپێی ئایەتی: ﴿وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ﴾(سبأ:٣٩).
(نابلـسی) دەڵێـــت: بـــەخیلی و ئێرەیـــی بـــردن لەخـــەودا بەڵگەیـــە لەســـەر نەخۆشـــییەکی بێـــچارە لەبێـــداریی و بەئاگاییدا.
* دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر دووڕوویـــی و ئـــەوکارو کردەوانـــەی مـــرۆڤ بەرەو ئاگری دۆزەخ بەکێشدەکەن.
* دەگونجێت بەخیلی بەڵگەبێت لەسەر رژدیی و هەژاری و پێدانی ماڵ و منداڵ و میراتییەك کەبەخراپ بەگەڕ بخرێ.
بەدەستهێنانی ویست و خواز: (نابلسی) دەڵێـــت: لەخـــەودا بەڵگەیـــە لەســـەر

زیـادبوونی زانیـاریو نزیکبوونـەوە لـەخوداو مـاڵو سـامانی حـەلاڵ بەدەسـتدەهێنان ، ئەگـەر رەبـەنبوو هاوسەر دەگرێو ویستی بەجێدێت.

بەدەنگەوە هاتن (وتنی لبیك اللهم):

(نابلـسی)دەڵێـت: بەدەنگـەوەهاتن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەرزکردنەوەی سـکالاو نـارەزاییو بەرزکردنـەوەی چـیرۆكو بەسـەرهات بـۆ گـەورە بەرپرسـانو دواتـر بەدەسـتهێنانی سەرکەوتن.

* دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر وەلامدانـەوەی ئـەوەی پرسـیاری لەبارەوە دەکرێ.

* ئەگـەر بینـی لـەکاتی (حـەج)دا (لبیك...)دەڵێت سـەردەکەوێت بەسـەر دوژمنانیدا.

* ئەگـەر بەدەنگـەوە بـچێت خـاوەن ئەمانەتو ئاینـەو ئەسپەردە بەخـەڵکی دەگەیەنێت.

بـەراز: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: بـەراز پیاوێکی خۆشحاڵی بێدینەو سەرچاوەی بـژێوو دارایـی حەرامـەو، پـیسو گەندەڵـەو هـەموو شـتێکی پـیسو حەرامە.

* ئەگـەر بـەرازی بـەخێوکرد دەبێـت بەفەرمانڕەوا بەسـەر گـەلو کۆمـەڵێکی لەو چەشنەوە.

* ئەگـەر بـوو بـەخاوەن بـەراز یـاخود بەدەستی هێنا لەشوێنێك یان بەباشی بەسـتیەوە مـاڵو دارایـیـەکی حـەرام بەدەستدەهێنێت.

* بەچـکەکانی لەگـەڵ شـیرەکەی بـەلاو نەهامەتییـە روو لـەماڵو داراییـدەکات یان لەئەقڵو ژیری.

* ئەگەر سواری بەرازێکبوو دەستەلاتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێتو زەفەر بەدوژمنی دەبات.

* ئەگـەر بینـی وەك بـەراز دەڕوات بەڕێوە شتێك بەدەستدەهێنێت چاوی پێی گەشدەبێت.

* گۆشتی بەراز بەلێنراویو سورەکراوی مـاڵێکی حەرامـە بەپەلـە بەدەسـتی دەهێنێت.

* دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئـیبن سـیرین) ودەڵێـت: لەخـەودا بینـیم بەرازێك لەجێگەکەمدایە، ئەویش دەڵێ: دەچیتە لای ژنێکی بێباوەڕ.

* دەگێڕنـەوە کیـسرا (ئەنوشـیروان) لەخـەودا بینـی لـەجامێکی ئاڵتوونیـدا دەخواتەوەو لەگەڵیدا بەرازێك لەهـەمان جامـدا ئاودەخواتـەوە، خەوەکـەی بۆ

راڤەكارێكی خەوگێڕایەوەو ئەویش پێی وت: ژوورە تایبەتەكانت چۆڵكە لەژن‌و غولام‌و بەردەست‌و منداڵ پاشان كۆیان بكەرەوەو با من‌و تۆ بەتەنیا لەژوورەوەبین‌و چاوم ببەستەرەوە ئنجا راڤەكاری خەو تەپڵێكی گرت بەدەستەوەو دەستیكرد بەلێدانی‌و بە(كیسرا)ی وت: یەك بەیەكیان رووت بكەرەوەو بیانكەن بەژووردا سەما بكات، ئەویش داوای راڤەكاری خەوەكەی جێبەجێكردو یەك بەیەك دەیانكردن بەژووورداو نۆرە هاتەسەر یەكێك لەكەنیزەكەكان‌و یەكێك لەخزمەتكارەكان وتی: پادشای مەزن چاوپۆشی بكە لەمەیان‌و كەنیزەكێكە تەمەنێكی بەسەر بردوە، ئەویش وتی: نابێت دەبێ وەك ئەوان بكات ، كاتێ رووتیانكردەوە بینیان پیاوە، ئنجا راڤەكاری خەو بە(كیسرا)ی وت: ئەمە لێكدانەوەی خەوەكەیەو، جامەكەش ئەم كۆمەڵەیەو خواردنەوەی مەی‌و بادەش تام‌و چێژو لەزەت وەرگرتنە لێیان ، بەرازەكەش كەهاوبەشی خواردنەوەی كرد لەگەڵتا ئەو پیاوەیە.

(نابلسی) دەڵێت: بەراز لەخەودا دوژمنێكی نەفرەت لێكراوی بەهێزە سكالا دەكات لەكاتی نارەحەتی‌و بەلاو نەهامەتیداو ئەوەی دەیڵێت جێبەجێ ناكات، ئەگەر بینی سواریدەبێت ماڵ‌و داراییەكی زۆر بەدەستدەهێنێت.

* بەرازی كێوی بەڵگەیە لەسەر باران‌و سەرمایەكی توند بۆیەكێك سەفەر بكات یان ئەوەی بەدەریادا بڕوات ، بۆیەكێكیش كێشەو بەربەرەكانی هەبێت بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دوژمنەكەی پیاوێكی بەهێزو خاوەن تواناو دەستەڵاتەو قسەو وتەی ناقۆڵا دەكات، بۆ خەڵكی گوندنشینیش بەڵگەیە لەسەر نارەحەتی‌و بەلاو نەهامەتی كەرووی تێدەكات، بۆ جوتیاریش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەیچنێ بەپێی خوازو ویستی خۆی دەرناچێت، ئەوەشی دەیەوێت هاوسەرگیری بكات لەگەڵ ژنێكدا لەگەڵ ئەو ژنەدا نابێت كەخۆی دەیەوێت.

* هەروەها بەراز بەڵگەیە لەسەر ژن .

* گۆشتی بەرازیش لەخەودا باشە بۆ سەرجەم خەڵكی، ئەگەر ببینێ گۆشتی بەراز دەخوات بەسورەوەكراویی زۆر باشەو بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجێكی خێرا.

* ئەگەر بەرازی لەخەودا بینی دەبێت بەفەرمانڕەوا بەسەر گەل‌و نەتەوەیەكی جوولەكەو مەسیحی، ئەگەر سووربێت

لەسەر دەنگ دابڕین لەژنەکەی‌و لەخەودا بەرازو مالۆس ببینێ تەلاقیدەدات‌و لێی جیادەبێتەوە.
*دەگونجێت بەراز بەپیاوێکی جوولەکە گوزارشتی لێبکرێ یان مەسیحیەك.
*بینینی بەراز بەڵگەیە لەسەر:
+شەڕو خراپەو زوڵم‌و ستەم.
+ماڵ‌و دارایییەکی حەرام بۆ یەکێك بەحەرامی بزانێت.
*بەرازی مێیەش بەڵگەیە لەسەر زۆری وەچە.
*ئەگەر زیانێکی پێبگات لەخەودا دەگونجێت لەلایەن مەسیحیەکەوە بۆڵەبۆڵ‌و قسەوباس بکرێ بەرانبەری.
*ئەگەر بەرازێکی بەدەستهێنا زاڵدەبێت بەسەر پیاوێکی دەستەلاتداردا.
*ئەگەر بوو بەخاوەن بەراز دەبێت بەخاوەنی ماڵ‌و سامانێکی زۆر.
*ئەگەر بینی بوە بەبەرازێ ماڵ‌و دارایی‌و فەڕو بەرەکەتی دەستدەکەوێت بەملکەچی‌و رسوایی لەئایندا.
*بەراز پیاوێکی گەورەی کاریگەری بێئاینەو کاروکاسبی پیس‌و گەندەڵە یاخود مەسیحیەکی بەزەبرە ، گۆشت‌و چەوری‌و موو سك‌و پێستەکەی ماڵێکی حەرام‌و سووکە، شیرەکەشی بەلاو ئەهامەتیە روو لەماڵ‌و دارایی دەکات بۆیەکێك بیخواتەوە یاخود روو لەئەقڵ‌و ژیری دەکات.
*ئەگەر بینی گۆشتی بەراز دەخوات زاڵدەبێت بەسەر دوژمنێکی ستەمکاردا.
*ئەگەر بینی گۆشتی بەراز دەخوات ئەوە ماڵێکی حەرام بەدەستدەهێنێت یاخود روو لەسەرپێچیدەکات.
*ئەوەی بەچکە بەرازێك ببینێ دێتە نێوماڵەکەی خزمەتگوزاری فەرمانڕەوا رووی تێدەکات.
*ئەگەر بینی بەراز دەردەکات لەماڵەکەی دەستبەرداری کاروپیشەی دەستەلاتدار دەبێت.
(دمیری) دەڵێت: گۆشتی بەراز بۆ سەرجەم خەڵکی باشە لەخەودا چونکە بەراز بەکەڵك نییە دوای مردن نەبێت، ئەوەش ماڵێکی حەرامە بەپێی ئایەتی: ﴿ حُرِمَ عَلَيكُمُ المَيْتَةُ والدَّمَ وَلَحْمَ الخِنْزِيرِ﴾ (البقرة: ١٧٣)ئەمەش ئاماژەی تێدایە.
بەران: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی قەڵغانداروو پارێزراوە وەك دەستەلاتدارو پێشەواو ئەمیرو سەرکردەی سوپا.
*بەڵگەیە لەسەر شوان.

*بەرانی کێوی بەڵگەیە لەسەر ملکەچی یان خەساندن چونکە شاخی نییەو هێزو توانای بەشاخ دیاریدەکرێ.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر لابراوی هەڵکێشراو لەدەستەڵاتدارو فەرمانڕەوا.
*ئەگەر بەرانیکی سەربڕیو نەیزانی بۆچی سەربڕیوە پیاوێکە لەناکاو زەفەری پێدەبات یاخود شایەتی حەقی لێدەدات ئەگەر لەسەر سوننەتو رووبەقیبلە سەربڕی‌و ناوی خوای لێهێنا لەکاتی سەربڕینیدا، ئەگەر واژووی ئەوەبوو پیاوێك دەکوژێ یان ستەمی لێدەکات یاخود ئازاریدەدات.
*ئەگەر بۆ گۆشت سەریبڕی لەکاتی لێکدانەوەی حوشترو مانگادا کرداره، ئەگەر بۆ بەندایەتی‌و نزیکبوونەوە لەخوا سەریبڕی تەوبە دەکات ئەگەر تاوانباربێت ، ئەگەر قەرزاربێت قەرزەکەی دەداتەوەو نەزرەکەی جێبەجێدەکات‌و بەگوێڕایەڵی لەخوداوەند نزیکدەبێتەوە ، مەگەر بترسێ لەکوشتن یان زیندانی بێت یاخود نەخۆش‌و دیل ئەوجا قوتار دەبێت چونکە خوداوەند (ئیسماعیل)ی رزگارکرد - سەلامی خوای لێبێت - ستایشێکی جوانی بۆ دابەزاند لەسەرخۆی‌و باوکی بەسوننەت‌و بەندایەتیەوە کارەکەی دەکرێت تا رۆژی قیامەت.
*ئەگەر بەرانێکی سەربڕی‌و لەجەنگدابوون سەرکەوتن بەدەست دەهێنن بەسەر دوژمنی مەزندا.
*بەرانی سەربڕاو لەشوێنێکدا گەل‌و کۆمەڵێکی کوژراوە.
*ئەگەر بەرانێکی کڕی پیاوێکی رێزدار پێویستی پێدەبێ‌و بەهۆیەوە لەنەخۆشی‌و تیاچوون قوتار دەبێ.
*ئەگەر بەرانێکی بینی بازیدا بەسەریا ئازارو جنێویان لەوانەوە پێدەدرێت.
*بردنی شاخی بەران قەڵغان‌و سوپەرە، خوریەکەشی بەدەستهێنانی ماڵ‌و سامانە لەپیاوێکی بەرێزەوەو بردنی دووگەکەشی بەدەستهێنانی دەستەڵاتە بەسەر هەندێك لەرێزداران یاخود بۆمانەوەی میراتییە.
*بردنی نێوسکی بەران بەدەستهێنانی گەنجینەی پیاوێکی بەرێزە کەوا دەدرێتە پاڵ بەران.
*ئەگەر بەرانی هەڵگرت لەسەر پشتی بژێوی‌و ئەرکی پیاوێکی رێزدار هەڵدەگرێ.
*پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: "لەخەودا بینیم بەرانێکم دابەزەویداو بەوە لێکمدایەوە بەرانی ئەو کۆمەڵە

دەوکـوڕژم، هـەروەها بینـیم مـشتۆی شمـــشێرەکەم شـــکا ئەوەشـــم بەوەلێکدایـەوە پیاوێـك لەکەسـەکانی خۆم دەکوژرێ"[1].
*ئەگـەر بـەرانی لەپێستەکەی دامـاڵێ جیاوازیدەکات لەنێوان پیاوێکی مـەزنو مـاڵو سـامانەکەیدا، ئەوەشـی سـواری ببێت زاڵدەبێت بەسەریا.
*چـەوری بـەرانو پێـستەو خوریەکـەی مـاڵو خێـرە بـۆ یـەکێك بەدەسـتی بهێنێت.
*ئەگەر بەشە قوربانیەکی بۆ بنێردرێ کوڕێکی پیرۆزی دەبێت.
*ئەگەر بینی کوشتار لەگەڵ بەرانێکدا دەکـات نـاکۆکی لەگـەڵ پیـاوێکی گەورەدا دەکات، هـەرکامێکیان ببـەزێ سەرکەوتوو دەبێت چونکە دوو جۆری جیاوازن، بەڵام دوو جۆری چوون یەك وەك دووپیـاوە ئەگـەر زۆرانبازییـانکرد دۆڕاو سەرکەوتوودەبێت.
*ئەگــەر لــەماڵی خۆیــدا بــەرانێکی لەپێـستەکەی دامـاڵی لـەو شـوێنەدا مرۆڤێـك دەمـرێ ، هـەروەها ئەنـدامی ئاژەڵیش هەر بەوچەشنەیە.
*خواردنی گۆشت بەبۆگـەنی غەیبەتـەو گۆشتی قەڵەویش باشترە لەلاواز.

*یـــەکێك بینـــی بـــوە بەبـــەرانو لەزەوییـەکی بـەردەلانی رەشـی فـرە کـــــونو کەلەبـــــەردا دەڕواتو بەرزدەبێتـــــەوە، خەوەکـــــەی لای راڤەکارێکی خەوگێڕایەوە ئەویش وتـی: پلەوپایـەو ناوبـانگ بەدەسـتدەهێنێ لەسـایەی پیـاوێکی رێـزداری مـاڵو سـامانداردا ، یـاخود دەگونجێـت خزمـەتی بـەرپرسو فەرمانڕەوایـەك بکەیت.
(نابلـسی)دەڵێـت: بـەران لەخـەودا پیـاوێکی رێـزداری پـارێزراوە، ئەگـەر بینـــی شـــاخی بـــەرانێکی گرتـــووەو پیاوێکی رێزدار رێگەی لێدەگرێ ئـەوە لەلایەن پیاوێکی رێزدارەوە پـشتگیری دەکرێ، ئەگەر دووگەکەی گرت دەبێت بـەخاوەنی کاروبـاری پیـاوێکی رێـزدارو دەبێــت بــەمیراتگری یــان کــچەکەی دەبێـت بەهاوسـەری ، ئەگـەر ئـەوەی لــەنێو ســکیدابوو بــردی دەبێــت بەگەنجینـەداری یـاخود ئـەوەی تێدایـە بەدەستی دەهێنێت.
*ئەگـەر بـەرانێك چـوە کـۆڵی پیـاوێکی گـــەورە بـــەبڕیارەکانی زاڵـــدەبێت بەسـەریاو، کـارێکی پـێ ئەنجامـدەدات ئەو رقی لێدەبێتەوە.

---
[1](ئەحمەد) لـە(مسنـــد) دا (٢٧١/١) بەژمارە (٢٤٤٥) هێناویەتی.

*ئەگەر بینی شاخی بەرانێکی شکان یان یەکێك لەشاخەکانی پیاوێکی گەورە دەبەزێنیّو پلەوپایەی کەمدەکاتەوە.

*ئەگەر بەرانێکی بینی مرد پیاوێکی گەورە دەمریّ.

*ئەگەر بەرانێکی بینی سەربڕابوو گۆشتەکەی بەشکرا پیاوێکی گەورە دەمریّو ماڵەکەی بەشدەکریّ، ئەگەر گۆشتەکەی خوارد ماڵو سامانی دەخوات.

*ئەگەر بەرانێکی لەماڵی خۆیدا بینی لەپێستەکەی داماڵراوە هەندێك لەخزمەنزیکەکانی دەمریّ، ئەگەر گۆشتی رانیبوو نزیکترین کەسی دەمریّ.

*ئەگەر بینی بەرانێك سووردەکاتەوە بۆماوەی ساڵێك پلەوپایەی پێدەسپێریّ.

*ئەگەر چەن بەرانێکی زۆریان پێدا هەر بەرانێك دەستەڵاتی ساڵێکە، ئەگەر خەوێکی وای بینیو لەسەر (کابە)بوو ژمارەی بەرانەکان ئەو ساڵانەیە ئیشوکاری تێدادەکات.

*ئەگەر بینی سەری بەرانی بۆ هێنرا سەری دوژمنەکانیەتی.

*خوری بەران ماڵو سامانە.

*بەران بەڵگەیە لەسەر بانگبێژو شوان.

*بەران سەرکردەی سوپایە.

*ئەگەر بەرانێکی مارەبڕی جیاوازی دەخرێتە نێوان خۆیو ماڵەکەی لەلایەن پیاوێکی مەزنەوە.

*ئەگەر مەڕێکی بینی بوە بەبەران ژنەکەی دووگیان نابێت، ئەگەر ژنی نەبوو هێزو دەستەڵاتو سەرکەوتن بەسەر دوژمندا بەدەستدەهێنێت.

*بەرانی رەش دەدرێتە پاڵ عەرەبو هی سپیش عەجەم.

بەرانەکێوی: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تاجەگوڵینەو ویقارو رێزو شکۆمەندیو دامرکانو خەفەکردنی دوژمنان.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر پیاوێکی غەریب لەشوێنو جێگەی بەرزو پلەوپایەی سەرکردایەتی هەبێتو خواردنو خواردنەوەی حەلاڵ بێت.

*ئەوەی ببینیّ سەریبوە بەسەری بەرانەکێوی پلەوپایەو دەستەلات بەدەست دەهێنێت.

بەربەلەم: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کچ یا کوڕ یاخود خزمەتکارە.

*بەربەلەم بەڵگەیە لەسەر کچو کوڕو دایەنو پەروەرشیار.

بەرچایی(ژەمی بەیانی): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر

نارەحەتی بەپێی ئایەتی: ﴿ قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴾ (الكهف: ٦٢).

*ئەگەر بینی داوای ژەمی بەیانی دەکات ماندوو هیلاکدەبێ.

بەرخ: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ژن ، ئەگەر بینی بەرخێکی پێکا ژنێکدەهێنێت.

*ئەگەر بینی بەرخێك دەڕوات لەبەردەمیداو خۆشی بەدوایا دەڕوات‌و پێی ناگاتەوە، دوای ژنێك دەکەوێت‌و بۆی بەدەستنایەت.

*ئەگەر بینی بەرخێك دەدۆشێ لەوساڵەدا خێری دەستگیر دەبێت.

* لەخەودا کوڕێکی نێرینەی گوێڕایەڵی دایك‌و باوکییەتی، ئەگەر بینی بەرخێکی پێبەخشراوەو ژنەکەشی دووگیان بێت مژدەی پێدەدرێت بەکوڕێکی گوێڕایەڵ. هەروەها هەموو ئاژەڵێکی بچووك غەم‌و پەژارەیە بۆ یەکێك ببێت بەخاوەنی چونکە لەبۆ پەروەردەکردنی پێویستی بەخەرجی هەیە بەڵام کچان لەخەودا دنیان.

*ئەگەر بینی لەخەودا بەرخێك سەردەبرێت کوڕێکی دەمرێت یان کوڕێکی کەس‌وکاری دەمرێ.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: بەرخ کوڕە ، ئەگەر بینی بەرخێکی سەربڕی هەروا بێئەوەی بیخوات کوڕێکی خۆی یان هی کەسێکی نزیکی دەمرێت.

*ئەگەر گۆشتی بەرخی بەدەستدەهێنا کوڕێکی بەڕێزو پیرۆزی دەبێت.

*ئەگەر گۆشتی بەرخ بەدەستبهێنێت ماڵێکی کەمی بەدەستهێناوە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی بەرخێکی بۆ نێردرا کوڕێکی ڕێزدارو پیرۆزی دەبێت.

*ئەگەر بینی کۆمەڵە بەرخێك بەخێودەکات ماڵ‌و دارایەك بەدەستدەهێنێت لەگەڵ ڕێزو ناوبانگی باش.

بەرد: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەردی فڕێدراوی مردوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردوو بەهۆی بڕین‌و هەڵکەندنی لەچیا.

*بەرد بەڵگەیە لەسەر دڵڕەق‌و بێئاگاو نەزان.

*ئەگەر بینی بوو بەخاوەنی بەرد یاخود بۆیکرا یان لەسەری وەستا زەفەر بەپیاوێکدەبات هەمان سیفەتی هەیە یان ژنێك بەگوماندەهێنێت بەئەندازەی ئەوەی لەحاڵی بێداریدا هەستی پێدەکات.

*ئەگـەر گـۆڕاو بـوو بەبـەرد دڵـی ڕەقدەبیّو بێگوێی خوداوەند دەکاتو ئـاینی دەشـێویّو تێکدەچـیّ، ئەگـەر نەخۆشـبوو ژیـانی بەسەردەچـیّو زوو دەمرێت.

*بەربوونـەوەی بـەرد لەئاسمانـەوە بۆسەر زەوی یان کـەوتنی بەسـەر زانا یـاخود مزگەوتەکانـدا پیـاوێکی دڵڕەقـە یـاخود باجێکـە دەسـتەڵاتدار لەسـەر خـەڵکی ئـەو نـاوەی دادەنـیّ مەگـەر پێـشبینی کوشـتار بکـەن ئـەوجا ڕووداوێکـدەبیّ ئـەوجا ناڕەحـەتیو ناخۆشی ڕوو لەخـەڵکی جێنـشینی ئـەو ناوچەیە دەکات.

بـەڵام ئەگـەر بـەردەکان پارچەپارچـە بـوونو هـەر پارچـەیەك کـەوت بەسـەر شوێنێکدا بەڵگەیە لەسـەر دابەشـبوونی بـــەڵاو نەهامــــەتیو هەرکەســـێك پارچەبەردێك بکەوێتە ماڵەکەی پـشکیّ لەو ناڕەحەتیو بەڵایەی بەردەکەویّ.

*ئەگـــەر خــەڵکی لەنەبونیـــدابوونو چـــاوەڕیّی بەردەوامییانــــدەکرد لەدەرەنجامەکەی دەترسان ئەوجا بەرد ناڕەحەتییـە ڕوو لـەو شـوێنەدەکات بەئەندازەی مەزنی بەردوتوندی.

*ئەگەر بەردی گەورەبوو لەئاسمانـەوە تێیـانگیرا سـزاو خەشمـە لەئاسمانـەوە دەگیرێتە ئەو شوێنە، چونکە خوداوەند فیلەوانـەکانی کوشـت کـاتیّ باڵنـدەکان بەردەبانیانکردن، ئەمەش یـا نەخۆشـی یاخود هەڵمەت یا زیان یاخود تاڵانییـەو ڕوویان تێدەکات.

*(نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا ژنـانی بـەئارامو دانبـەخۆداگرنو بەڵگەیـە لەسـەر سـووربوون لەسـەر کارێـكو تەمەندرێژی.

*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر ئـاژەڵو ساختمان.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر لـەبیرکردنو پـەروەردگار دەفـەرموێت: ﴿إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ﴾ (الكهف: ٦٣).

*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر خراپـەو داوێنپیسی.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەرئەوەی پێـی نـاوزەد دەکـریّ یـان بـەدخوە لەبنەڕەتدا.

*ئەگەر بەرد بەڵگەبوو لەسەر پلەوپایە زۆر دەخایەنێت.

*ئەگـەر بەڵگـەبێت لەسـەر هاوسـەر بەئارامو ڕازیدەبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی کەلێی دروستدەکرێ وەك پەیکەرو...

*ئەو بەردانەی لەسەر شاخە گوزارشت لەپیاو دەکاتو لانەوماڵیان هەیەو هەموویان دڵڕەقن.

*ئەگەر بینی لەسەربەردێك هاتەخوارەوە یاخود کۆشا لەگەڵ بەردێکدا لێکدانەوەی وەك چیا دەبێت.

*ئەگەر بینی بەردێك هەڵدەکۆڵیٚو چاڵیدەکات دەگەڕێت بەدوای بارێکداو بەدەستی دەهێنێت بەئەندازەی ئەو چاڵەی لەسەر بەردەکە دروستیدەکات.

*ئەگەر چیا پادشاو فەرمانڕەوابێت بەردو دارو درەخت دەستو پێوەندەکانیانن.

بەرد بەشێوەیەکی رەها: بەرد لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زەوی یان دیوارێك، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+مردوو.

+خەڵکی دڵڕەق.

+بێئاگایی‌و بێکاریی.

*ئەگەربینی بوە بەخاوەنی بەردو کرپویەتی یاخود وەستاوە لەسەری زەفەر بەپیاوێکدەبات یان هاوسەرگیری لەگەڵ ئافرەتێکدا دەکات لەسەر شێوەی خۆی.

*ئەگەربینی بوە بەبەرد سەرپێچی خوداوەند دەکاتو دڵڕەق دەبێتو ئاینی تێکدەچیٚو دەشێویٚ، ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت، وەگەرنا ئیفلیجی لێیدەداتو سەرجەم جموجووڵەکانی دەوەستن.

*کەوتنەخوارەوەی بەرد لەئاسمانەوە بۆسەر زەوی یاخود بەردبارانی مزگەوت پیاوێکی دڵڕەقە یاخود سەرانەیەکە فەرمانڕەوای ئەو سەردەمە دەیخاتەسەر خەڵکی، ئەگەر بەردەکە شکا پارچە وردەکانی پەڕین بۆ ماڵانی ئەو دەوروبەرە بەڵگەیە لەسەر بڵاوونەوەی بەڵاو نەهامەتی بەسەر خەڵکی ئەو سەردەمەدا هەرکەسێك پارچە زیخو بەردێك بچێتە نێو ماڵی بەڵاو نەهامەتیەك رووی تێدەکات.

*ئەگەر خەڵکی لەنەبوونی‌و قاتو قڕیدابوون دەترسان لەدەرەنجامەکانی بەڵاو نارەحەتیە روو لەو ناوچەیە دەکات بەپێی گەواهی ئەو بەردەو توندی‌و بەهێزی.

*ئەگەر بەردەکان زۆربوونو خەڵکی بەردەبارانکران سزایەو لەئاسمانەوە دادەبەزێت، دەگونجێت بەڵاو نەهامەتی بێت یاخود کوللە یا سەرماو رەشەباو

غەرامەو هەڵمەتو تاڵانیو هاوچەشنی ئەوانەبێت.

*ئەگەر ببینی بەرد یاخود شاخ دەگوێزرێتەوە هەوڵی کارێکی ئەستەمو گران دەدات.

*ئەگەر ببینی سواری بەردێکبوە ئەگەر رەبەنبوو هاوسەر دەگرێ.

*ئەگەر ببینی بەردێك گیراوە لەگەرووی غەمو پەژارەو خراپە رووی تێدەکات.

*ئەگەر ببینی بەکۆچانێك دەکێشێ بەبەردێکداو ئاوی لێدێتە دەرەوە ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت ، ئەگەر دەوڵەمەندیشبوو سامانو ماڵو دارایی زیاد دەکات ، دەگونجێت رزقو رۆزییەکی هێواش بێت.

*دەگونجێت بەرد بەڵگەبێت لەسەر:

+بەندەوخواناسان.

+دنیانەویستو دڵ ملکەچان.

*ئەگەر ئەو پادشایە بینی بەردی لایە بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی ماڵوسامانی بەهۆی بەردەوە.

*ئەگەر خواناسێك بینی بەردی لایە کەرامەتی[1] دیاریدەدات لەوشارەو پێی دەبوژێتەوە، ئەگەر لەخەودا بەردێکی تێگیرا دەکەوێتە بەرشالاوی توهمەت کەوا بێتاوانە لێی بەتایبەت ئەگەر بەردەکەی پەڕیو دوایکەوت.

*دەگونجێت بەرد بەڵگەبێت لەسەر کونو قوژبنی دڕندەو جانەوەر.

*بەردی ئاش بەڵگەیەلەسەر:

+زانایان.

+منداڵان.

+ژنو ماڵو دارایی.

*ئەگەر ببینی بوە بەخاوەنی بەردی ئاش بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندیو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا بەماڵو چەك.

*ئەگەر بوو بەخاوەنی بەردێك وەك بەردی ئاش یان بەردی گەورەو هاوڕێ یاخود بەردی نێو ئاوو هاوچەشنەکانی سوودو قازانجێکە لەلایەن شکۆمەندێك یان باوكو گەورەو مامۆستاو براو هاوسەرو خزمو هاوڕێو لایەکی نادیارەوە پێیدەگات، دەگونجێت پیاوێك بێت زۆر سەفەر بکات.

*ئەگەر بەردێکی هەڵگرتو زۆرماندوبوو بەدەستیەوە لەلایەن مرۆڤێکی دڵڕەقەوە ئەشکەنجەو ئازار دەچێژێت بەئەندازەی سووکیو قورسی بەردەکە.

*بەردی بەسوودو کەڵك وەك بەردی سەوز کە بۆ چاوئێشەو گوێ ئێشە بەکاردێت بەڵگەیە لەسەر:

---

[1] **کەرامەت:** بەکاری لەرادەبەدەرو سەرسووڕهێنەر دەوترێت. (وەرگێڕ).

+پزیشك.
+زانا.
+شكۆمەندو پلەوپایەدار.
+پشوومانودەركردن.
+بژێوی‌و سوودو قازانج لەپیشەیەكی بەكەڵك‌و سوود.

بەردساز: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر:
+نزیكی لەگەورە پیاوانەوە.
+جیاوازی‌و ناكۆكی خستنە نێوان كۆمەڵەوە.
*بەردساز پیاوێكە شارەزایە لەچارەسەركردنی دڵی رەقی گەورەپیاوان.

بەردگرتنە نێو پشكۆو ئاگر: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بەردی گرتە نێو پشكۆ بەڵگەیە لەسەر قەرزو وامدانەوە بەئەندازەی حەوت درهەم یاخود حەوت دینار.
*ئەگەر پشكۆیەكی نێوبەرد بخوات ماڵ‌و دارایی هەتیو دەخوات.
*بەرد گرتنە پشكۆو ئاگر بەڵگەیە لەسەر قەرزو وام دانەوەو نوێژو رۆژوگێڕانەوە.

بەردوئەستێ: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی ئاگری كردەوە هەتا خۆی پێ گەرمبكاتەوە پەنادەگرێ بەپیاوێكی دڵڕەقی خاوەن دەستەلاَت یان پەنا بۆ پیاوێكی دەستەلاَتداری بەهێز دەبات لەهەژاریداو سوودی لێوەردەگرێ، ئەگەر یەكانگیربوون ئەوە دەستەلاَتی فەرمانڕەوا دادەمەزرێت‌و بەڵگەیە لەسەری چونكە بەرد پیاوێكی دڵڕەقەو ئاسنیش پیاوێكی بەدەستەلاَتەو ئاگریش دەستەلاَتدارە.
*ئەگەر ژنێك بینی بەبەردو ئەستێ ئاگردەكاتەوە بەفوو و داگیرسا كوڕێكی دەبێت.
*ئەگەر بەردی لەبەردی دیكە هەڵسوو ئاگری لێكەوتەوە دووپیاوی دڵڕەق لەگەڵ یەكدی دەجەنگن بەتوندی‌و خەڵكی چاو دەبڕێتە كوشتارو پێكدادانیان چونكە بڵێسەی ئاگر كوشتارە بەشمشێرو گوتەو قسە.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر ئاگر كرایەوە بەبەردو ئەستێ بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری كەسێكی رەبەن ئەگەر ئاگرەكە بەرزبوەوە هاوسەرەكەی دووگیاندەبێ‌و كوڕیاندەبێت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شەڕو بەرەبەكانی لەنێوانیاندا یاخود لەنێوان دوو شەریكدا، ئەگەر جلێكی سووتاند یان لەش‌ولاری سووتاند زیان لەماڵە دەكەوێت یاخود روو لەئابڕووی یان لەش‌و لاریدەكات.

*ئەگەر قورئانی سووتاند یان دەفتەرێکی سووتاند رەخنەو نکوولییە لەئایندەگیرێ.

بەردەباران: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی بەردەبارانی مرۆڤێکدەکات قسەو جنێو بەو مرۆڤە دەدات.

*بەردەباران جنێودانە بەئابرووی کەسێك مەگەر بەجێهێنانی سنورێکی خوایی بێت ئەوجا بەڵگەیە لەسەر پاکێتی لەگوناهو تاوان.

بەردە رەشەکەی (کابە): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی دەستدەدات لەبەردە رەشەکە پابەند دەبێت بەپێشەوایەکی خەڵکی حیجازەوە، ئەگەر بەردە رەشەکەی دەرهێناو بەتایبەت بۆخۆی برد لەئایندا بیدعەیەك دروستدەکات.

*ئەگەربینی بەردە رەشەکە دەدۆزێتەوە دوای ئەوەی خەڵکی لەدەستی دەدەن لەشوێنی خۆیدا دایدەنێت ئەمەش خەوی کەسێکە وا دەزانێت لەسەر رێنماییەو سەرجەم خەڵکیش وێڵو سەرگەردانن.

(نابلسی)دەڵێت: بەردەرەشەکە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر (حەج) ، ئەگەربینی بەردەڕەشەکە دەشکێنێ دەیەوێت خەڵکی هەموویان لەسەر رای خۆی کۆبکاتەوە، دەگونجێت بەڵگەیە لەسەر ئەو زانیارییەی بەتەنیا ئەو دەیزانێو دەیشارێتەوە.

*ئەگەر بینی قووتیدا خەڵکی وێڵو سەرگەردانی دەکات.

*ئەگەر تەوقەبکات لەگەڵ بەردە رەشەکە (حەج)دەکات.

بەردی ژێر مەنجەڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەردی ژێر مەنجەڵ لەخەودا نەفسی پیاوە، هەروەك چۆن مەنجەڵ بەهۆی ئەو بەردانەوە راگیر دەبێت نەفس بەهۆی ماڵو سامانەوە دەژێت.

بەردی مەنجەنیق: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەردی مەنجەنیق نوێنەرێکی دڵڕەقە ، ئەگەربینی بەردێك هەڵدەدات لەشوێنێکی بەرزەوە دەستەڵاتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت.

*ئەو بەردانەی لەسەر شاخو دامێنیەتی پیاوانی دڵڕەقن لەئایندا.

*ئەگەربینی بەردێك هەڵدەگرێت لەگەڵ پاڵەوانێکدا دەجەنگێ کەوا بەهێزو دڵڕەقە، ئەگەر هەڵیگرت پێی دەوڵەمەند دەبێت، ئەگەر نەیتوانی دەبەزێ، هەر لەسەر ئەمەش یاری هەڵگرتنی ئاسن لێکدەدرێتەوە.

*پیاوێك لەخەودا بینی وردە بەرد کەوتوەتە گوێچکەیو بەترسەوە

دەریهێناو فرێیدا، خەوەکەی بۆ (ئیبن سیرین)گێڕایەوەو ئەویش وتی: پیاوێکی بیدعەچییە ، گوێی لەقسەیەکی ناخۆش‌و رەق دەبێت‌و گوێچکەی دەزرنگێتەوە.

*ئەگەر بینی ژنان بەردی تێدەگرن سیحرو جادووی لێدەکەن .

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی بەردێك دەگیرێتەسەری سەرۆکێکی هەیە هانای بۆ دەبات‌و پشتی پێدەبەستێت‌و جێگەی ئومێدو متمانەیەتی.

*ئەگەربینی بەرد لەهەموولایەکەوە هەڵدەدات لەسەر شاخێکی بەرزەوە دەگات بەدەستەلآت‌و ستەمدەکات.

بەردی هەڵکۆڵراو: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینایکرد خشتی سوور بەلگەیەلەسەر:

+شکۆمەندیو رووتێکردن.

+ئومێد درێژی.

+دڵنیابوون لەماڵ‌و منداڵ.

*ئەگەر خشتی لەجێگەی بەردی هەڵکۆڵراو بەدیکر بەڵگەیە لەسەر:

+رسواییو لەکیسچوونی پلەوپایە.

+گۆڕانی هاوسەر.

+مردنی خاوەن بیناکە.

*هەروەها خشتی سوور ئەگەر لەجێگەی خشتی ئاسایی بینای پێدروستکرا یاخود لەجێی بینای قڵیشبردوبوو بەڵگەیەلەسەر بەرزیو بڵندی رزق‌ورۆزی.

*ئەگەر چوارچێوەی دەرگا لەبری ئەوەی لەبەرد دروستکرابێت لەمەرمەڕبوو ملکەچیو رسواییە ، هەروەها ئەگەر کۆڵەکەو پایەی بەردین بوو بەکۆڵەکەو پایەی مەرمەڕ بەهەمان شێوە دەبێت.

*ئەگەر گۆڕی مەرمەڕی بوو بەگۆڕی بەرد بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی حاڵی ئەوەی مردوو بەوەقف‌و رام بەجێیهێشتوە یان گۆڕانی حاڵ‌و باری میراتگرانی.

بەرزی(بالآیی): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا نزمی پلەوپایەیە بۆیەکێك بیەوێت بەرزبێتەوەو رێنمایدەربێت لەنێو خەڵکیدا.

بەرکۆش(بەرگە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵ‌و سامان گومناوییەو بۆئەوەی چاوەڕێی منداڵی نێرینەیە کورەو بردنیو هەڵگرتنی بەڵگەیە لەسەر هاوڕێ‌و دووڕوو.

بەرگ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هاوسەرە یان ژنێکی بێمێردە، هەروەها کوڕێکی کەودەنە هیچ جموجوولێکی نییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا جیاوازە بەپێی جیاوازی جۆرو رەنگو رەگەزی.
*ئەگەر ژن بەرگی پیاوی بینی چاکەیە بۆی لەئاینو دنیادا، ئەگەر جلوبەرگی جەنگی پۆشیبوو لێکدانەوەی بۆ هاوسەرەکەی یان بژێوی پەیداکاری دەبێ.
*ئەگەر پیاوێك بینی جلوبەرگی ژنانی لەبەردایە غەمو پەژارە رووی تێدەکات لەگەڵ ترسو بیمو ملکەچی پاشان هەمووی دەرەوێتەوەلێی.
بەرگ تێکر: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری رەبەنو دووگیانبوونی ژن.
*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر شاردنەوەی کاروبارو پاراستنی نهێنیو ماڵوسامان.
بەرگتێگری کتێب: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شۆرەرو کفندروو ئەسپەردەکاری مردوو.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر شاردنەوەی نهێنیو پاراستنی خۆشەویستیو تەبایی.
بەرگتێگیراو(بەرگ): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر کتێبەکانی تەفسیری بینی کاروباری جێگیردەبێ. ئەگەر کتێبە بەرگ رەقەکانی بینی خێری دەستگیردەبێ.
*ئەگەر کتێبە بەرگ رەقەکانی هەواڵی بینی لەلای بەرپرسەکان نزیکدەبێتەوە.
*دەگونجێت کتێبەبەرگ رەقەکان رەوانبێژی بێتو خۆی سەرقاڵبکات بەکاروباری سەیرەوە.
بەرگدروو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەرگدروو پیاوێکە رێکخەرو چاکەکارەو فەرو خێری دادەبارێت بەسەر رێزدارو بێرێزدا، لەسەر دەستی ئەو کاروباری پەرتو ئاڵۆز یەکدەگرێ.
*ئەگەر بەرگی بۆ خۆی دووری دنیای خۆی باشدەکات بەئاینداری.
*ئەگەر بینی خەریکی درومانە بەڵام بەباشی نایزانێ دەیەوێت کاروبارێکی پەرتو لەیەکدابڕاو کۆبکاتەوە بەڵام ناتوانێت.
*ئەگەر بینی جلو پۆشاکی ژنەکەی دەدورێت مەینەتو دەردەسەری رووی تێدەکات.
(نابلسی)دەڵێت: دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:
+نووسەر یاخود پیاوێك خەریکی مارەبڕین بێت.

+گێڕانەوەی ئەوەی لەکیسیچوە یاخود ئەوەی لێی پەشیمان بوەتەوە.

بەرگریکردن لەئابڕوو: (نابلسی) دەڵێت: لەخودا بەڵگەیە لەسەر فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپەو بەجێهێنانی پەیوەندی خزمایەتی بۆ ئەوەی هەڵدەستێت بەوکارە.

بەرنوێژی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر یەکێك بینی لەخەودا بەرنوێژی دەکات بۆ خەڵکی شایستەی پلەوپایەی دەستەلاتەو پاش وەرگرتنی پۆستی دەستەلات گوێڕایەڵی دەبن.

*ئەگەر بەرنوێژی بۆ خەڵکیکرد ڕوو بەقیبلەو نوێژێکی تەواوی بۆکردن لەفەرمانڕەواییدا دادپەوەر دەبێت.

*ئەگەر بەپێوە نوێژی بۆ کردو ئەوان دانیشتبوون لەئەرکی سەرشانی بەرانبەر ئەواندا کەم و کوڕی نانوێنێت بەلام ئەوان کەم و کوڕی دەنوێنن بەرانبەری یاخود خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر بەڵێندان بەکۆمەڵێکی نەخۆش و ناتەواو.

*ئەگەر بەدانیشتنەوە بەرنوێژی بۆکردن و ئەوان بەپێوەبوون بەڵگەو نیشانەیە لەسەر کەم و کوڕی لەبەرانبەریاندا.

*ئەگەر بۆ کۆمەڵێکی دانیشتوو ڕاوەستاو بەرنوێژیکرد کاروباری هەژارو دەوڵەمەند دەگرێتە دەست.

*ئەگەر بەپێوە بەرنوێژی بۆ کردن و ئەوان دانیشتبوون تاقیدەکرێنەوە بەخنکان یان دزینی جل و بەرگ و هەژارکەوتن.

*ئەگەر بینی بەرنوێژی بۆ ژنان دەکات کاروباری کۆمەڵێکی لاوازو زەبوون دەگرێتەدەست.

*ئەگەر لەسەر لا یان بەپاڵکەوتوویی بەرنوێژیکرد بۆ خەڵکی و جل و بەرگێکی سپی پۆشیبوو، خۆشی خەشم و قینی لەوشوێنەدەبێ، ئەگەر لەنوێژەکەشیدا قورئانی نەخوێندو (الله اکبر)ی نەکرد دەمرێت و خەڵکی نوێژی لەسەر دەکەن.

*هەروەها ئەگەر ژنێك لەخەودا بینی وەك ئەوەی بەرنوێژی بۆ پیاوان دەکات دەمرێت، چونکە ژن پێش پیاو ناکەوێت لەمردندا نەبێت.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی بەرنوێژی دەکات بۆ خەڵکی لا دەبرێت و ماڵ و دارایی لەدەستدەدات.

*ئەوەی بەرنوێژی بۆ پیاوان و ژنان بکات پۆستی دادوەری وەردەگرێت لەنێوان خەڵکیدا ئەگەر شایستەی ئەو

کارەبێـت ، وەگـەرنا دەبێـت بەناوبـژیوانو چـاکە دەکـات لـەنێوان خەڵکیدا.

*ئەوەی ببینێ بەرنوێژی تەواو دەکات بـۆ خـەڵکی دەسـتەڵاتی تـەواو دادپەوەرانە دەبێت بەسەریانداو دوایی دێت.

*ئەگـەر نوێژەکـەی بـڕی دەسـتەڵاتی بەسـەریاندا تـەواو دەبێـتو بڕیـارو وتەکانی جێبەجێ ناکەن.

ئەگـەر بەتـەنیا نوێـژی کـردو ئـەوانیش هەریەك بەتـەنیا نوێـژیانکرد دەرچوون لـەرێ ، ئەگـەر بەرنوێـژی بـۆ نوێـژی سـوننەت بـۆ کـردن ئـەوا دەچێتە ژێر پەرێزێك کەوا هـەرگیز زیانی پێناگات، ئەگەر ئەو خەڵکە کردبوویان بەپێشەوا میراتی بۆ دەمێنێتـەوە بـەپێ ئایـەتی: ﴿وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾(القصص:٥).

*ئەگـەر ببینـی بەرنوێـژی بـۆ خـەڵکی دەکـاتو بەباشـی قورئـان ناخوێنێـت داوای شتێکی لێدەکرێت نایدۆزێتەوە.

*ئەوەی بەرنوێـژی بـۆ کۆمـەڵێك بکـات لەسـەریانێك ئـەوا بـاش دەبێـت بـۆ خـەڵکیو بـەو هۆیـەوە ناوبـانگ دەردەکات لەرێی قەرزو خێرەوە.

(نابلـسی) دەڵێـت: پێـشەوا لەخـەودا دەستەبەرو جێگرە، دەگونجێت بینینی بەڵگـەبێت لەسـەر تـرسو بـیم ، یـان بەڵگـەبێت لەسـەر پلەوپایـەو پێـشکەوتنو فـەرمان بەچاکەو رێگـری لەخراپە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر بەربەستو باوكو دایكو مامۆستایان.

*ئەگـەر لەخـەودابوو بەپێـشەواو بەرنوێـژیکرد بۆیـانو رووی کردبـوە قیبلـە بەدەسـتنوێژێکی تـەواوەوە بـێ زیادوکـەم شایـستەی دەسـتەڵاتبوو دەستەڵات بەدەستدەهێنێت.

*دەگونجێـت خـۆی بخاتـە ئاسـتی بـەرپرسو وەکیـلو دەستەبەرەوە بـۆ کۆمەڵێك یان هاوبەشی کۆمـەڵێك بکـات خوازیاری خێرو چاکەبێت لێیان.

*ئەگەر بەرنوێژی بۆ خـەڵکیکردو رووی نـەکردە قیبلـە ناپـاکی دەکـات لەگـەڵ هاوەڵانیو بیدعە دادێنێتو دەگونجێت کـارێکی نـاڕەوا ئەنجامبـدات خـەڵکی داوای لێبکەن.

*ئەوەی ببینێ فەرمان دەکـات بەسـەر کۆمەڵێکـدا بەنوێـژکردن دەسـتەڵاتێك دەگرێتە دەست دادپەوەر دەبێت تێیدا دوای ئـەوەی روو بەقیبلـە دەوەسـتێو نوێژەکـەی تـەواو دەکـات یـان فـەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە دەکات.

*ئـەوەی ببینـێ بەرنوێژیـدەكات بـۆ كۆمەڵێكی نادیار لەشوێنو جێگەیەكی نادیـارو نازانێـت چیان بـۆ دەخوێنێـت رێزداركردنیـــەتی بــەمردن چـــونكە بەكەڵكی پێشەوایەتی نایەت.

*ئەگەر ژنێك بینی بەرنوێژی بۆ پیاوان دەكات دەمرێت چونكە نابێت بەرنوێژی بۆ پیاوان بكات ، ئەمەش ناگونجێت مەگەر لەكاتی مردندا نەبێتو پیاوان نوێژی لەسەردەكەن.

*ئەگەر پیاوێكی عەجەمی كەبەباشی نوێژ نازانێتو قورئانی رەوان نییە بینی بەرنوێژی دەكات بۆ كۆمەڵێك بەهەمان چەشنی پێشووە.

*ئـەوەی ببینـێ بەرنوێـژی بـەپێوە دەكات بۆ كۆمەڵێكو دانیشتوون كەمو كـوڕی نانوێنێـت لـەمافو ئـەركی سەرشانیدا بەرانبەریان، یان خەوەكەی هێماو نیشانەیە لەسەر بەرپرسیارێتیو بەڵێندانی بەگرۆهو كۆمەڵێكی نەخۆش.

*ئەگەر بینی نوێژدەكات بێڕاسپاردنی كۆمـــەڵێكی لاواز لەســـەر لا ، یـــان بەپاڵكـــەوتوویی و جــلو بـــەرگێكی سـپیەوە لەشـوێنی خـۆی دەبێتـەوەو لەنوێژەكەیـدا قورئـان ناخوێنێـتو (الله اكبر) ناكاتو دەمرێتو خـەڵكی نوێـژی لەسەر دەكەن.

*ئەگەر پێشەوایەك بینی وەك ئـەوەی بەرنوێـژی بـۆ خەڵكیـدەكات لـەكار دەخرێتو ماڵو دارایی لەكیسدەچێت.

*ئـەوەی بەرنوێـژی بـۆ پیـاوانو ژنـان بكـــات پۆســـتی دادوەری لـــەنێوان خەڵكیـدا بەدەسـت دەهێنێـت ئەگـەر شایـستە بێـت، وەگـەرنا چاكـسازیو ئاشتەوایی نێوان خەڵكی پێدەدرێت.

بەروبووم: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: ئـەو بەروبوومـــەی وادەیـــەكی دیـــاریكراوی نەبێتو تێكنەچێت وەك خورمـاو مێـوژ باشـــــە، ئەوەشـــــی لـــــەكاتێكی دیاریكراودابێتو لەكاتی خۆیدا باشبێت باشـە مەگـەر یـەكێك نـاوێكی خـراپو نـاقۆڵای هـەبێت لەدەرەنجامدا خـراپو ناباشـە، ئەوەشـی بناغەیـەكی خراپـی هـەبێت روو لەغـەمو پەژارەكردنـە یـان لەكاتو وادەی خۆیدا نەبێت نەخۆشیە وەك هــەنجیر ، چــونكە (ئــادەم) ــــ سەلامی خـوای لەسـەربێت ـ بەگـەڵای هەنجیری خۆیداپۆشیوەو لای ئـەوداره سەرزەنشكراو ناخۆشـی غـەمو پـەژارە دایگرت.

*ئەوبەرووبوومــەی رەنگــی زەردبێــت نەخۆشییە وەك بـەهیَ و گوێـژو كاڵـەك. وێڕای زەردیشی لەكاتی خۆیدا نەبێت.

*ئەگەر ئەو بەروبوومە ترشبوو بیخوات تووشی لێداندەبێت.

*ئەوبەروبوومەشـی ناوەكـەی باشـبێت باشی لەناوەكەیەوە وەردەگرێ.

*هەروەها بەهێی سەوز لـەكاتی خۆیدا نەبێت ماندوێتیو نەخۆشییە.

*هەموو بـەروبوومێكی شـیرینو خـۆش بەدەر لەوەی زەردبێـت یـان ترشـبێتو لەكاتی خۆیدا نەبێت رزقوماڵو داراییە مانــەوەی ئــەو رزقــەش بەئەنــدازەی مانــەوەی ئــەو بەروبوومەیــە، خێرایــی پێگەیــشتنی بــەدەر لــەترێی رەشو هــەنجیر باشـە چونكە ئەودووانـە بـاش نیین.

*ئەگــــــەربینی بــــــەروبوومێكی بەدەستهێناوە هیـچی تێـدا نییـە گـەر لەكاتی خۆیدابێت.

*ئەگـەر واهەسـتیكرد ئـەو بەروبوومـە لەبەروبوومــەكانی بەهەشــتە زانیــاریو ئاینــــە، وەگــــەرنا بەوچەشــــنەیە كەباسمانكرد.

*بـەروبوومی سـەوزیش لـەكاتی خۆیـدا نــەبێت بەڵگەیــە لەســەر رزقو مــاڵی حەرام ئەگەر نموونەو بەڵگەی لەگەڵبوو لەسەرئەوەی زیان نییە لەدنیادا.

(نابلـــــسی)دەڵێــــت: خـــــواردنو خاوەندارێتی بەروبووم بەڵگەیە لەسـەر ئـاین یـاخود زاڵبـوونی ژنـانو پیـاوانی بێدەســتەڵاتو خزمــەتكارو لاڵوكــەم دواون.

*بــەروبوومی خــۆشو وبــەتام رزقو رۆزییــــە بەمانــــدوبوونو شــــەكەتی بەدەستدێت.

*بـەروبوومێك بەئەنـدازەی گـەدەبێت رزقو رۆزییە كـەمێك گومـانی لـەدەورە یاخود زەكاتی دەرنەكراوە.

*ئەو بەروبوومەشی ناوكو توێكڵی نییە بەڵگەیە لەسەر كارئاسانی لەگـەڵ رزقو رۆزی حــەڵاڵ لــەكاتو وادەی خۆیــداو پێگەیشتنی خێرێكی كتـوپڕو خێرایـە ، خۆئەگــەر لــەكاتی خۆیــدا نــەبوو ســــــــوودێكە دوای ماوەیــــــەك بەدەستیدەهێنێت بەپێی نزیكی وادەی ئەو بەروبوومە.

*بینینی بەروبووم لەكاتی خۆیدا نەبێت بەڵگەیــــە لەســــــەر رزقو رۆزی، خواردنیــشی لــەكاتی خۆیــدا نــەبێت لەكیســــچوونێكی بــــاشو چــــاكەو ئاســــانكردنی كــــاری قورسوگرانــــەو

گێڕانەوەی ئەوەیە کەترسی لێی تیابچێت.

*هەموو بەروبوومێکی کۆکراوە بەڵگەیە لەسەر تەبایی‌و کۆبوونەوەو بەپێچەوانەشەوە.

*هەموو بەروبوومێکی نامۆو غەریبیش بەڵگەیە لەسەر ولاتەکەی‌و کارکردن تێیدا.

*بەروبوومەکانیش ژنان یان منداڵ یاخود ماڵ‌ودارایی یان شوێنی بەکرێگیراو یان زانیاری‌و کاری بەسوودو چاکە یا خزم‌و کەس‌وکارو خۆشی‌و چاکبوونەوەیە لەنەخۆشی بۆیەکێك ببێت بەخاوەنی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی شەربەتی لێدروستدەکرێ.

*ئەگەربینی لەدارێك بەروبومێکی تر لێدەکاتەوە لەرەگەزی خۆی نییە لەسەر کارێکە دروست نییە بۆی یاخود داواکاری شتێکە بۆی نایەتەدی.

*لێکردنەوەی بەروبوومێك لەرەگ‌و ریشاڵی دارەکە دەنگدابرین‌و دژایەتی پیاوێکی رێزدارە.

*ئەگەر بینی لەچەندین دار بەروبوومی جیاواز لێدەکاتەوە زانیاری‌و شاوروفیقەی مەترسیدارەو وەرگرتنی زانیارییە.

*ئەگەر دارێکی بەروبومداری بینی لەزستانداو بەدڵیبوو پیاوێکە رووی تێدەکرێ‌و وادەزانرێت خاوەن ماڵ‌و داراییە ، ئەگەر لێیکردوە بەئەندازەی ئەو ماڵ‌و داراییە ماڵ‌وسامانی دەچێت بەلای ئەو پیاوەدا، ئەگەر لێی نەکردەوە قایل دەبێت بەحاڵی خۆی.

*بەروبووم ماڵ‌ودارایی‌و رێزە ، ئەوەی لەدارێك بەروبوومێکی تر لێبکاتەوە بەڵگەیە لەسەر زاوایەکی باش یان شەریك‌و هاوکارێك تووشی شادی‌و خۆشحاڵی دەبێت لێوەی‌و بەرووبی شاخیش رزق‌و رۆزی‌و زانیاری‌و بەهرەی خواییە.

بەرەبەیان[1]: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا بیبینێ دەگونجێت جادووی لێبکرێ.

*دەگونجێت بکەوێتە نێو گوناهو تاوانەوەو پێویستی بەداوای لێخۆشبوون هەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿وبالأسحار هم يستغفرون﴾ (الذاريات: ٢٨).

بەراکردن رۆیشتن: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بەدیکرد بەڵگەیە لەسەر بژێوی پەیداکردن بۆ ماڵ‌و منداڵ.

---

[1] **بەرەبەیان**: (سحر) : بەرەبەیانی شەو کۆتاییەکەیەتی . (نابلسی).

بەڕوو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڕوو پیاوێکی قورسی دەوڵەمەندە، ماڵی کۆکراوەیە، دارەکەشی پیاوێکی دەوڵەمەندە، لەبەرئەوەی بەڕوو زۆر دەخورێت و بەڵگەیە لەسەر رژدی، هەروەها بەڵگەیە لەسەر بەندایەتی.

(نابلسی) دەڵێت: بەڕوو دڵتەنگی و سەفەرە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نێربازی شابەڕووش مرۆڤە رەشپێستەکانە.

بەڕووداکەوتن: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر شاردنەوەی نهێنی.

بەڕە(راخەر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڕە لەلێکدانەوەدا وەك راخەر وایە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەخەودا بینیم لەسەر بەڕەیەك بووم (یەزید)ی کوڕی (عەبدولمەلیك) هات و بەڕەکەی لەژێردار راکێشام و فڕێیدا، پاشان لەسەر زەوی دانیشت. (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەم خەوە هی تۆنییە لەوانەیە (یەزید)ی (مهلل) بینیبێتی ئەگەر خەوەکەی راست بێت (یەزید)ی کوڕی (عەبدولمەلیك) دەیبەزێنێ.

بەزەیی(سۆز): سەبارەت بەبەزەیی و سۆز ئەگەر بینی بەزەیی بەکەسێکی لاوازدا دێتەوە ئاینی بەهێزو دروستدەبێ بەپێی فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ): "ئەوەی گەورەمان بەڕێزدار نەزانێ و بەزەیی بەهەژارماندا نەیەتەوە لەئێمە نییە"[1].

*ئەگەر بینی بەخشراوەو بەزەییان پێداهاتوەتەوە خوداوەند لێی دەبورێت.

*ئەگەر بینی سۆزو بەزەیی خوداوەند دادەبارێت بەسەریا نازو نیعمەت بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ (النور:١٠)ئەمەش نازو نیعمەتە.

*ئەگەر بینی بەسۆزو بەزەییە لەبەرکردنی قورئانی پیرۆزی پێدەبەخشرێ بەپێی ئایەتی: ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ (یونس:٥٩): لەراقەی وشەی (رحمة ـ سۆزو بەزەیی)لەم ئایەتەدا وتراوە: مەبەست پێی قورئانی پیرۆزە.

بەژن و بالای مرۆڤ: (نابلسی) دەڵێت: درێژی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر فتنەو ئاشوب، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر

---

[1] (ترمذي)(١٩٢٠)و(ئەحمەد)لە(مسند)(٦٦٩٤)لە رێگەی (عمرو)ی کوڕی (شعیب)و ئەویش لەباوك و باپیرییەوە .

رژدیو خـۆ نوانـدن بـەتواناداریو دەستەلات.

*بـالای درێـژ خێـری تێـدا نییـە ئەگـەر کورتبـووەوە ئـەوجا بەلگەیـە لەسـەر دابـەزینی پلەوپایـە یـاخود نزیکـی چارەنووس.

*ئەگـەر بـەژنوبالای بینـی درێـژبوە لەئەنـدازەی خـۆی زیـاتر چـارەنووسو ئەجـەلی نزیکدەبێتـەوە بـەهۆی نزیکـی لەئاسمانـەوە یـاخود پلەوپایـەی دادەبەزێ.

*ئەگـەر کۆشـکێکی بەئەنـدازەی بـالای خـۆی بینـیو خـاوەن دەسـتەلاتبوو لادەبـرێ یـاخود داواکـەی رێگـری بـۆ دروستدەبێ.

*کورتی بالا نەتوانینی دادگـایی یـاخود دادوەرییە.

*هـەروەها بـچووکیش زالبوونـە لەجەنگدا لەگـەلْ بەربـەرەکانی چـونکە بچووکی ملکەچیو رسواییە.

*بـەرزی بـەژنو بـالا بـۆ کەسـێك خوازیـاری دەسـتەلاتبێ گەیـشتنە بەهیواو ئاواتی خۆی.

بـەش (پـشك) : (نابلـسی) دەلێـت: لەخـەودا بەلگەیـە لەسـەر نامـەی کردارەکان بەپێی ئایەتی: ﴿عَجِل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (ص:١٦).

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر:

+دزی.

+زینا.

+بێوەفای.

+گوێهەلخستنو چاوداگرتن.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر منـدالێك لەزیناوە ببێتو منـدالێك بـاوكو دایکـی نەناسراوبن.

*بەلگەیە لەسەر مرۆڤـی نـەرمو نیـانو قـسەشیرین، ئـەوەی حـەز لەسـەماو خۆبردنە نێو دلی خەلکیدەکات، وێـڕای ئەوە خۆی دادەگرێو کاتێ هەلێکی بـۆ رەخسا باروحالی ئاسایی تێکدەدات.

بەفر(سەهۆل): (ئیبن سیرین)دەلێت: بـەفرو سـەهۆلو تـەرزە : هەریـەك لەوشتانە بەلگەیە لەسەر :

+رووداو.

+نەخۆشی ئاولە.

+ئاوبەنگ.

+سزاو تۆلە لەو شوێنەی تێدا باریوە.

*بەردو ئاگریش وایە چونکە کشتوکالو بـەروبووم تێکـدەداتو کەشـتی دادەگـرێو زیـان بەهـەزار دەگەیـەنێت لەسـەرماو گـەرماداو هەنـدێك

لەزیندەوەرانیش تووشی نەخۆشی دەکات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فەرپیتو دەوڵەمەندیو زۆر خۆری.

*داپۆشینی سەرزەوی بەبەفر لەشوێنی کشتوکاڵ یان لەکاتی سوودو قازانجدا بەڵگەیە لەسەر زۆری گوڵی سپیو سوودو فەری پڕ پیت لەخواردنو روەك وەك پڕبوونی بەبەفرو سەهۆڵ.

*ئەگەر لەکاتێکدابوو هیچ سوودێکی نەبوو بۆ زەویو روەکەکەی بەڵگەیە لەسەر ستەمو زۆرداری دەستەڵاتدار.

*هەروەها ئەگەر بەفر لەکاتی سوودلێوەرگرتن یان هەرکاتێکی تردابوو ستەمو زۆردارییە یان بەڵاو نەهامەتییە رووودەکاتە کۆمەڵ یان ماڵوسامانیان بەپێی زیادوکەمی بەڵگەکان، هەروەها ئەگەر بەفری بینی بەڵام لەشوێنی خۆیدانەبوو وەك نێوماڵو دوکانەکان سزاو خەشمو تۆڵەو نەخۆشییە یان مەرگو سزایە دێت بەسەریاندا.

*ئەگەر داباری بەسەریاندا بەڵگەیە لەسەر گەمارۆو گرێو کۆسپ کەوتنە سەفەرەوە یان بڕێوییەوە. سەهۆڵو بەفریش هەروایە چونکە خێری تێدا نییە ، دەگونجێت لەشەیتان یان فریشتەوەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: دەگونجێت بەفرو ئاگر بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستی چونکە ئاگر بەفر ناتوێنێتەوەو بەفریش ئاگر ناکوژێنێتەوە.

*ئەگەر بەفر لەکاتی خۆیدا بینرا بەڵگەیە لەسەر رەوینەوەی غەمو پەژارەو ناچارکردنی دوژمنو ئێرەییبەران، بەڵام ئەگەر لەکاتی خۆیدانەبوو بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیو گێژیو ئیفلیجی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پەککەوتنی سەفەرو خۆشحاڵیو نامەیەك هەواڵی خۆشی لەخۆ گرتبێت.

*بەفری زۆرو زاڵبوون سزایە لەلایەن دەستەڵاتدارانەوە بۆ ژێردەستەکانو بردنی ماڵیانو رەقوزبری گوتاری لەگەڵیان بەپێی ئایەتی:﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزاً مِنَ السَّمَاءِ﴾ (الأعراف:١٦٢).

*ئەگەر بەفر لەزستانو هاویندا لێیدا هەژارییە.

*ئەگەر چاڵەبەفرێك بکڕێ لەهاویندا ماڵو داراییەك بەدەستدەهێنێتو لێی دەحەوێتەوەو بەدوعاو گوفتاری باش هەست بەپشوودەکات.

*ئەگەر ئەو بەفرە زیانی پێگەیاندن‌و نەتوایەوە ماندوبوون‌و غەم‌وپەژارەیەو بەخێرایی دەڕەوێتەوە.

*ئەگەر بینی زەوی بوە بەکێڵگەیەکی وشك‌و تێدا بەستیاننەوە وەك باران رەحمەت‌و سۆزو میهرو فەرپیت دێت بەسەریاندا ، ئەگەر بەستی دەبێت بەقەڵغان لەبەر سەرماو قورس‌وگران نابێت لەسەری‌و پیاوێکی بەتواناو دەستەڵات دەبێت‌و ناترسێ.

بەفرفرۆش: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەهاویندا بەڵگەیە لەسەر خۆشی‌و شادی لەزستانیشدا غەم‌وپەژارەیە.

بەفیزەوە رۆیشتن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەفیزەوە رۆیشتن هەڵەوکەم‌و کورییە لەئایندا بەبەڵگەی ئایەتی ﴿واقصد في مشيك﴾، هەروەها بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو رێزداری لەدنیادا کەبەزوویی پێیدەگات.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ماڵ‌و دارایی هەبوو تەماشادەکات ئاخۆ چۆن پەیدای کردبێت.

بەلەسە(جەردە ـ دەست سپی): بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەو جادووگەرەی بەوتە فروفێڵ‌و جادوو لەمرۆڤدەکات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دزی‌و چاوبەست‌و بەفیڕۆدانی ماڵ‌ودارایی.

بەلەمی بچووك: بەڵگەیە لەسەر خواناسی‌و دنیا نەویستی‌و کوڕو خزمەتکارو سەفەرو دین‌و دنیا.

بەلاو کارەسات: (ئیبنس یرین) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەرچوون لەگوێڕایەڵی‌و سزایە بەپێی ئایەتی: ﴿أفأمنوا أن تأتيهم غاشية من عذاب الله﴾ (یوسف).

*ئەگەر لەخەودا بەلاو کارەسات رووی تێکرد دەبێت بەدەستەڵاتدار ئەگەر شایستەبوو.

*بەلاو کارەسات ماڵ‌و دارایی یا خزمەتکار یاخود ژنە.

بەلاو نەهامەتی: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شایی‌و ئاهەنگ‌و خۆشی‌و شادیی دوای ناخۆشی.

هەروەها دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا بەلادارە گوناهێکی ئەنجامداوە لێی پاشگەزە. ئەگەر بینی بەلاو نەهامەتی لەسەر لاچوو تەوبە دەکات لەو گوناهانەی ئەنجامیداوە.

بەڵغەم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵغەم ماڵێکی کۆکراوو گەشەسەندووە ، ئەگەر بینی بەڵغەمێ فرێدەدات

دەرووی خێری لێدەکرێتەوەو ئەگەر نەخۆش بێت چارەسەری بۆ دەنێرێت.

*ئەگەر بینی فنگدەکات خێر دەکات بەنهێنی.

*ئەگەر خاوەن زانیارییبوو گیرو بێبەخشندە دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: دەرهاتنی ئاو لەدەم ئامۆژگارییە لەزانایەکەوەو سوودی لێوەر دەگرێت ئەگەر بازرگانبوو لەقسەکانیدا راستگۆ دەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر جادوو ، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وَمِن شَرِّ النفاثاتِ فِي الْعُقَدِ﴾(القلق: ٤).

بەڵگەوبەهانە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ بەهانە لەسەر شتێك دەهێنێتەوە بەربەرەکانیی لەگەڵ مرۆڤێکدا دەکاتو بەهانە بەجێدەهێڵێت لەگەڵی بەپێی ئایەتی ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾.

بەڵەك: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ بەڵکبووە نهێنی ناخۆش دەبینێ.

بەڵەك بەڵکبوون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بوونی بەڵەکی لەرووخساردا بەڵگەی زۆری گوناهو تاوانە.

بەڵەکی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵەکی بەدەستهێنانی جلوبەرگی ئاساییە.

*هەروەها دەڵێن: بەڵەکی ماڵو داراییە.

بەڵێن (پەیمان) : (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی بەڵێنێکی باشیدا بەدەستیدەهێنێت.

*ئەگەر بینی بەڵێنێکی باشی پێدا خراپەیەکی لەدوژمنەکەیەوە پێدەگات یان لەکەسێکیترەوە.

*ئەگەر بینی دوژمنەکەی بەڵێنی خراپەی پێدا لەدوژمنەکەیەوە خێری پێدەگاتو ئامۆژگاری خراپەیە بەپێی چیرۆکی (ئادەم) ـ سەلامی خوای لێبێت ـ کاتێ قورئان سەبارەت بە(ئیبلیس) دەفەرموێ: ﴿هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلَى﴾(طه: ١٢٠). هەموو رەفتارێکی دوژمن وارۆوویەتی.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵێندان بەشتێك لەخەودا قەرزێکە بۆئەوەی بەڵێنی پێدراوە، ئەگەر بەڵێنەکەی بردەسەر بەڵگەیە لەسەر باوەڕو باشیو دڵنیایی.

بەڵێندەر: (نابلسی)دەڵێت: کەسێکە گوناه بۆ خۆی تۆمار دەکات.

بەڵێندەرایەتی: لەخەودا گوناهو تاوانە لەسەر یەکێك کۆدەبێتەوە ببینیٚ بوە بەبەڵێندەر.

*بەڵێندەرایەتی بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندیو هەڵسوکەوت بەوەی خاوەنیەتی، ئەگەر بەڵێندەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوەو ئەگەر لەشساغبوو نەخۆشدەکەویٚ.

بەکرێدان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کرێگرتە پیاوێکە بەکرێدەر هەڵدەخەڵەتێنیٚو هانیدەدا لەسەر کاروبارێکی پەشێو ناجێگیر، ئەگەر پێی هەڵخەڵەتا خۆی لێبەدوور دەگرێتو بەتەنیا بەجێی دەهێڵێت تیابچێتو رووبەڕووی چارەنووسی خۆی ببێتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: گەر مرۆڤ لەخەودا شتێك بدات بەکریٚ لەموڵكو شتومەکی تایبەتی بەڵگەیە لەسەر دڵنیابوونی لەترسو بیم ، بەکرێدانیش لەتەنگو چەڵەمەو نارەحەتیەوە هاتووە، هەروەها دەگونجێت (بەکرێدان) بەڵگەبێت لەسەر (مارەبڕین).

بەکرە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەکرە پیاوێکی بەسوودو کەڵکی باوەڕدارەو هەوڵدەدات بۆ خەڵکی لەکاروباری دنیاو ئایندا.

*ئەوەی ببینیٚ ئاوی پێدەردەهێنێت هەتا دەستنوێژی پێبگرێت پشتدەبەستیٚ بەپیاوێکی باوەڕدار کەئەویش پەنایگرتووە بەئاینی خودا چونکە پەت ئاینی خودایە، ئەگەر دەستنوێژی گرتو تەواویکرد سەرجەم غەمو پەژارە دەرەوێتەوە.

*هەروەها دەڵێن: دۆڵچە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەدرێتە پاڵ داواکردن، ئەوەی دۆڵچەکەی بخاتە ناو بیرێکەوە تەماشای حاڵو باری دەکرێت ئەگەر داواکاری هاوسەرداریبوو گرێبەستی هاوسەرداریی دەبەستیٚو قەڵغانو پارێزەری هاوسەرگیری دەبێتو دۆڵچەکە عەورەتیەتیو ئاوەکەشی نوتفەکەیەتیو، بیرەکەش هاوسەرەکەیەتی.

*ئەگەر ئاوی هەڵگرتبوو خودا منداڵی پێدەبەخشیٚ ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَامٌ﴾ (یوسف: ١٩) وەگەرنا سوودمەند دەبێت لەسەفەرو داوایا، چونکە کاروانەکە (یوسف)یان - سەلامی خوای لێبێت - دۆزییەوە کاتیٚ دۆڵچەکەی هەڵدایە ناوبیرەکەو دواتر کڕییانو فرۆشتیانو سوودیان لەفرۆشتنیکرد.

*ئەگەر دۆلـچەهەڵدەر خوازیاری زانیارییوو بیرەکەی مامۆستاکەیەتیو ئەو ئاوەی کۆیکردۆتەوە ئەوا پشکو بەشیەتی.

بەمەزنگرتنی مرۆڤ: (نابلسی)دەڵێت: بەمەزن گرتنی مرۆڤ لەخەودا شکۆمەندییە ، خوداوەند دەفەرموێت: ﴿وتعزروه وتوقروه﴾(الفتح:٩)

بەندکردن (زیندانی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: دیلوبەندکردن ملکەچیو غەمو پەژارەیە.

*هەروەها گوتراوە : زیندانیکردن بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی موڵکو دەستەڵات بەبەڵگەی چیرۆکی (یوسف) ــ سەلامی خوای لێبێت ـ بەندکردن لەماڵێکی گەچکاریکراوی نادیاردا بەڵگەیە لەسەر مردنو گۆڕ.

*ئەگەربینی لەماڵێکی داخراودا کۆتو بەندکراوە خێری دەستگیردەبێت، باری گرانیش خراپەکارو تاوانبارانن.

*ڕێ ونکردن سەرکردنە بەرێبازێکی پڕوپووچ دوای ڕێنموونیو خێرو سەرفرازی بەدەستهێنان.

*چوونە نێو زیندان هەرگیز باش نییە بەڵگەیە لەسەر درێژخایانی نەخۆشیو بەردەوام بوونی غەمو پەژارە گەر بەویستی خۆی یان بەزۆر بچێتە نێوی.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی فەرمانڕەوایەکی ناسراوو بەناوبانگ ببینێ بەندو دەستگیردەکات غەمو پەژارەیەکی زۆر دێت بەسەریاو لەلێکدانەوەشدا وەك دیلکردن وایە.

بەندیوان: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەگۆڕهەڵکەن لێکدەدرێتەوە.

بەنگ فرۆش (حەشیش فرۆش): (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەروولێکردنەوەو قوتاربوون لەغەمو پەژارە.

بەننا(خانووساز): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەننایەك بەخشتو قوڕ بینا بکات پیاوێکە هەڵدەسێت بەکۆکردنەوەی خەڵکی بەڕاستو دروستی.

*ئەوەی ببینێ بینا دەکات ژن دەهێنێت ئەگەر هاوسەرداربێت.

(نابلسی) دەڵێت: بەننا بەڵگەیە لەسەر شاعیرو تەمەن درێژییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شەڕ لەدنیاداو حەزلێکردنی چونکە هەمیشە وەستاو بەننا دەڵێت: بێنە بێنە.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستیو تەباییو پشتگیری.

بەنەخوێن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەنەخوێن وەك شەرواڵ وایە.

*دەڵـێن: ماڵـە ، ئـەوەی بەنـەخوێنی شـەرواڵەکەی ببینـێ ژنەکـەی حـەرام دەبێت لەسەری یاخود دووکچی دەبێت ئەگەر ژنەکەی دووگیان بێت.
*ئەگەر بینی بەنەخوێنەکەی خستەژێر سەری قایل نابێت بەکوڕەکەی.
*ئەگـەر یـەکێك بەنەخوێنەکـەی پـچڕا بەخراپی مامەڵە دەکات لەگەڵ ژنەکـەی یـــان لـــەکاتی مارەکردنـــدا لێـــی دووردەکەوێتەوە.
*ئەگەر بینی بەنەخوێنەکەی بوە بەمار زاواکەی دوژمنیەتی.
*ئەگـــەر بەنەخوێنەکـــەی لـــەخوێنبوو پیاوێك دەکوژێت بـەهۆی ژنێك یـاخود هاوکار دەبێت لەکوشتنی ژنێکی داوێـن پیسدا.
(نابلـسی)دەڵێـت: بەنـــەخوێن ژنـــەو بۆژنیش برایە یا زاوا یاخود مام.
*بۆ ژنی دووگیانیش کچە.
*بەنەخوێن ماڵی هاودەمو شەریکە.
*هـەروەها دەڵـێن: زاوای ژن یـان بـراو مـــامو گەورەیـــەتیو هێـــزو پـــەناو پشتگیریەتی.
*ئەگـەر بینـی بەنـەخوێنێکی خـوێنین مارەدەکات پیاوێك دەکوژێت یا منالێك یـاخود دەسـتی دەچـێت بـەخوێنی ئافرەتێکدا.

بـەهار: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر:
+درهەمو پارە.
+کوڕێکی تەمەنکورت.
+ژنێك مارەبڕینی زۆر ناخایانێت.
+دەستەڵاتێك نامێنێتەوە.
+خۆشیەك بەخێرایی تێدەپەڕێ.

بەهەشت: (ئەبو سەعد) دەڵێت: ئەوەی بەهەشـت ببینـێ بـەڵام نەچێتە نێـوی خەونەکـــەی مـــژدەی خێروچـــاکەیە سەبارەت بەباشیکردەوەی یـاخود ئـەو رەفتـــاروکردارەی بـــەنیازە ئـــەنجامی بدات، هەروەها ئەو خەوەش دروستە.
*ئـــەوەی بەهەشـــت ببینـــێ بەحـــەزو ئاواتی خۆی دەگات.
*ئەگـەبینی دەیـەوێت بـچێتە نێـویو رێگـری لێکـرا گـەمارۆ دەدرێـت لـەوەی (حـــەج)و جیهـــاد ئـــەنجام بـــدات دوای ئەوەی دەیەوێت یاخود رێگری دەکرێت لەتەوبەو پەشیمانی لەوگوناهو تاوانـەی سوورە لەسەریو دەیەوێت تەوبە بکات لەسەری.
*ئەگـەربینی دەرگایـەك لـەدەرگاکانی بەهەشت داخرا یـەکێك لـەدایكو بـاوکی دەمرێـت ، ئەگـەر دوو دەرگـای بینـی داخـرا دایـكو بـاوکی دەمـرن، ئەگـەر هەموو دەرگاکانی بینـی داخـرانو هـیچ

دەرگایەك بەروویدا ئاوەڵانەكرا باوكو دایكی لێی تورەبوون.

*ئەگـەربینی وەك ئـەوەی دەیـەوێت بچێتە نێوی لەهەر ددرگایەكەوە دایكو باوكی لێی رازین.

*ئەگـەربینی خەریكـە دەچـێتە نێـوی خۆشـیو شـادی بەدەسـت دەهێنێـت لەگەڵ دڵنیایی لەدنیاو قیامەتدا بـەپێی ئایـــەتی: ﴿ادخلوهـــا بـــسلام آمنین﴾(الحجر:٤٦).

*ئەگـەربینی دەچـێتە نێـو بەهەشـت ئەجەلو مەرگی نزیكە.

*هەروەها دەڵێن: خەوبینەر ئامۆژگاری وەردەگرێـتو تەوبـەدەكات لـەگوناهو تـاوان لەسەردەسـتی ئـەوەی دەیباتـە نێو بەهەشت ئەگەر ناسی.

*هــەروەها دەگوترێــت: ئەگــەربینی دەچێتە نێو بەهەشت بـەخوازو ویـستی خۆیــــدەگات دوای نارەحـــــەتیو دەردەسـەری چـونكە دەوری بەهەشت بەنارەحەتی دراوە.

*هەروەها دەڵێن: خـاوەنی ئـەو خـەوە هاوەڵایـەتی كۆمـەڵێكی گـەورەو بـەرێز دەكاتو بەباشی مامەڵە دەكات لەگـەڵ خەڵكیـداو فـەرزەكانی پـەروەردەگار بەجێدەهێنێت.

*ئەگـــەربینی وەك ئـــەوەی پێـــی دەگوترێـت بـچۆرە بەهەشـتو نەچـێتە نێـوی خەونەكـەی بەڵگەیـە لەسـەر وازهێنان لـەئاین بـەپێی ئایـەتی: ﴿وَلاَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾(الاعراف:٤٠).

*ئەگەر پێی وترا تۆ دەچیتە بەهەشت میراتی بۆ دەمێنێتەوە بـەپێی ئایـەتی: ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا﴾ (الزخرف:٧٢).

*ئەگەر خۆی لـە(فـیردەوس)دابینیـەوە رێنوماییو خەڵات بەدەستدەهێنێت.

*ئەگــەر بەپێكەنینـــەوە چـــوە نێـــو بەهەشت زۆریادی خودا دەكاتەوە.

*ئەگەربینی شمشێری دەرهێناو ئەوجا چـوە نێـوی فەرمانبەچـاكە دەكـاتو رێگـری لەخراپـەو نیعمـەتو پاداشـتو باســـی بـــاشو پیاهەڵـــدان پێـــدا بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی لەژێر درەختـی شـادمانیدا دانیـــشتوە خێـــری هـــەردوو دنیـــا بەدەســـتدەهێنێت بـــەپێی ئایـــەتی: ﴿طوبى وحُسن مئاب﴾(الرعد:٢٩).

*ئەگـــەربینی لـــەنێو باخـــەكانی بەهەشـتایە دڵـسۆزیو ئـاینی تـەواوو كامڵ بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی لەبەروبومەکەی دەخوات بەئەندازەی خواردنی بۆئەو بەروبوومە زانیاری بەدەستدەهێنێت، هەروەها خواردنەوەی ئاووشیرو مەی بەهەشت بەدەستهێنانی دانایی‌و زانیاریی‌و دەوڵەمەندییە.

*ئەگەربینی لەسەر راخەرەکانی دانیشتوە بەڵگەیە لەسەر پاکیزەیی‌و پاکێتی هاوسەرەکەی‌و ساڵحی‌و باشی.

*ئەگەر نەیزانی کەیچوەتە نێوی نعمەت‌و شکۆمەندی بەردەوام دەبێت لەدنیادا بەدرێژایی تەمەنی.

*ئەگەربینی بێبەشکرا لەبەروبوومی بەهەشت بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئاینی بەپێی ئایەتی: ﴿مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ﴾ (المائدة:٧٢).

*ئەگەربینی بەروبوومی بەهەشت دەچنێتەوەو دەرخواردی کەسانیتریدەدا زانیارییەکەی کەسانیتر سوودی لێوەر دەرگرن‌و کاروکردەوەی پێدەکەن بەڵام خۆی هیچ سوودێکی لێوەر ناگرێت.

*ئەگەربینی بەهەشت فرێدەداتە نێو ئاگری دۆزەخ باخێك دەفرۆشێت‌و نرخ‌و بەهاکەی دەخوات.

*ئەگەربینی ئاوی (کەوسەر)دەخوات پلەوپایەو سەرکەوتن بەدەستدەهێنێت یاخود ژنێکی جوان‌و شۆخ‌و شەنگ دەکات بەهاوسەری خۆی بەپێی ئایەتی: ﴿حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾(الرحمن: **٧٢**).

*ئەگەربینی ژنانی بەهەشت مارە دەکات‌و منداڵە وردیلەکانی بەهەشت بەدەوریدا دێن‌و دەچن دەستەڵات‌و نعمەت بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ﴾(الواقعة:**١٧**).

*هەروەها دەگێرنەوە: (حەجاج)ی کوڕی (یوسف) لەخەودا دەبینێت دوو حۆری بەهەشت لەئاسمان دێنەخوارەوەو (حەجاج) یەکێکیان دەباو ئەویتر دەگەڕێتەوە بۆ ئاسمان ئەو خەوە دەگێڕێتەوە بۆ (ئیبن سیرین)و ئەویش دەڵێ: دووفتنەیە یەکێکیان لەسەردەمی تۆدا دەبێت‌و دەیبینی‌و ئەویتر نابینی پاشان لێدانەوەی خەوەکە بەو چەشنەبوو (حەجاج) فیتنەی (ئیبن ئەشعەس)ی بینی‌و فیتنەی(ئیبن موهەلەب)ی نەبینی.

*ئەگەر رەزامەندی دەرگاوانەکانی بەهەشتی بەدیکرد شادی‌و خۆشی‌و

نیعمـــەتو ژنێکـــی خۆشـــنوود رووی تێـدەکات بەدرێـژایی ژیـانیو بـەدوور دەبێـت لەبـەلاو نەهامـەتی بـەپێی ئایـەتی: ﴿وقَالَ لَهُم خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيكُم﴾(الزمر: ٧٣).

*ئەگەر فریشتەو پەری بینی دێن بۆ لای سـەلامی لێدەکـەن لەبەهەشـتدا لەسـەرکارێك بـەردەوام دەبێـتو پێـی دەگـات بەبەهەشـت بـەپێی ئایـەتی: ﴿والمَلائِكَةُ يَدْخُلونَ عَلَيهِم مِنْ كُلِّ بَـابٍ﴾(الرعـد: ٢٣) وچارەنووسـی بەخێر دوایی دێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگـەربینی دەچێتە بەهەشـت شـکۆمەندیو خۆشـحاڵی بەندایەتی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی مۆزی بەهەشت دەخواتو لەژێر سێبەریدا دادەنیشێت بەویستو هیوای خۆیدەکات، ئەگەر لەشیرومەیو ئـاوی بەهەشـتی خـواردەوە دانـاییو زانیاریونازو نیعمەت بەدەستدەهێنێت.

*ئەگـە لـەئاوی (کەوسـەر)بخواتـەوە زانیـاریو کـرداری باشـەو دڵنیـاییو شوێنکەوتنی سـوننەتی پێغەمبـەر(ﷺ) بەدەسـتدەهێنێت، ئەگـەر بێبـاوەڕبوو باوەڕ دەهێنێت ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکات یان لەبیدعەوە دەچێت بۆ سـوننەت یـا لـەژنێکی خراپـەوە بـۆ ژنێکی باش یـاخود لەکاروکاسبیەکی حەرامەوە بۆ پیشەو کارێکی حەڵاڵ.

*چوونە نێو بەهەشـت بەڵگەیـە لەسـەر خۆشـی مامەڵـە لەگـەڵ پـەروەردگارداو پاداشتی باش.

*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر ناڕەحەتیو ناسۆری.

*ئەوەی بچێتە نێو بەهەشتو نـەخۆش بێت لەنەخۆشی پارێزراو دەبێت.

*دەگونجێـت چـوونە نێـو بەهەشـت بەڵگەبێت لەسەر:

+ماڵودارایی حەڵاڵو دروست.

+چاکەکردن لەگەڵ خانەوادەیا.

+گوێڕایەڵیو پارێزکاری پەروەردگار.

+فریشتەی بەهەشت.

*دەگونجێت چـوونە نێـوی بەڵگـەبێت لەسەر فەڕوبەرەکەتی زۆر یـاخود رزقو رۆزی.

*دەگونجێـت چـوونە نێـو بەهەشـت بەڵگـەبێت لەسـەر رەواندنـەوەی غـەمو پەژارە، ئەگەر سەرجەم خەڵکی چوونە نێـــو بەهەشـــت بەڵگەیـــە لەســـەر خۆشـــحاڵیو دادپـــەروەریو موڵـــكو دەستەلات.

*ئەگەر چوە نێوی بەشمشێرەکەیەوەو جلوبـــەرگی جـــەنگی لەبـــەردابوو بەڵگەیەلەسەر مردنی بەشەهیدی.

*ئەگــە چــوە نێــویو کتێبەکــەی بەدەســتەوەبوو زانیــاریو کــردەوەی یەکانگیردەبێ.

*دەگونجێــت بــچێتە نێــوی بــەهۆی زەکاتدان.

*ئەگــەر چــوە نێــویو ژنەکــەی لەگەڵدابوو بەڵگەیــە لەســەر مامەڵــەی باشی لەگەڵ هاوسەرەکەی.

*ئەگــەر بــەدەم ویــردو زیکــرەوە چــوەنێوی دەگونجێــت بەنوێــژو یــادوزیکری خــوا بەهەشــت بەدەستبهێنێت.

*ئەگەر لەدەرگای رۆژوانانەوە چوە نێــو بەهەشــت دەگونجێــت بــەرۆژو بەهەشتی بەدەستهێنابێت.

*بینینی بەهەشت بەڵگەیە لەسەر:

+مزگەوتو جیهاد.

+فەرمانبەچاکەو رێگری لەخراپە.

+زانیاریو کردەوەی چاکە.

+قەڵغانێك بپۆشیو بیپارێزێ.

*ئەگــەر لــەرووبارەکانی بەهەشــت ئــاویخواردەوە یــاخود لەبــەروبوومی خــواردو لەژێرســێبەری درەختــەکانیا دانیــشتو حــۆریو منداڵــە وردیلــە جوانــەکانی دی زانیــاریو رێنمــاییو رزقو رۆزیو موڵــكو بەرچــاو رۆشــنیو تەمــەنی درێــژ بەدەســتدەهێنێتو، دەگونجێت بەشەهیدی بمرێت، رووباری ئــاویش بەڵگەیــە لەســەر پــاکێتی، رووبــاری مــەیش بەڵگەیــە لەســەر خامۆشــیو شــەیدابوون بــەیادو زیکــری خــــوداو خەشــــــموقینگرتن لەحەرامکراوەکان ، روباری هەنگوینیش بەڵگەیە لەسەر زانیاریو قورئان.

*خــواردنی بــەروبوومی بەهەشــت دەرەنجامی کاروکرداری چاکەیە لەگەڵ هاوسەرو منداڵ، درەختــی شادیی بۆ یەکێك لەژێرسێبەرەکەیدا دانیشتبێتو پــاڵی پێوەبــدات بەڵگەیــە لەســەر دەرەنجامی چاكو باش.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لێبڕانو یەکلاییبوونــەوە بــۆ خواناســیو سوودوەرگرتن لەپلەوپایەداران.

*داری (ســدرة المنتهــی) لەخــەودا دەکەوێتە نزیك عەرشی پــەروەردگارو بەڵگەیــە لەســەر گەیــشتن بەهــەموو پەیمانو بەڵێنێك.

*دەگونجێــت درەختــەکانی بەهەشــت بەڵگــەبێت لەســەر زانایــانی رەفتــا شیرینو جوان کەوا رێنمویدەرن.

*حــۆریو منداڵــەو وردیلــەکان ئەگــەر هاوەڵایــەتیان بکــەن کــوڕو ژنــان لەدەستدەدەنو لەبەهەشتدا قەرەبووی بۆ دەکرێتەوە.

*بینینـی حـۆری‌و منـداڵی وردیلـه بـۆ خـەڵکی تایبـەت لەبێداریـدا دامانـە لەبـەردەم کۆسـپ‌و ڕێگرەکانـدا یـاخود رامان لەئانای خۆشیەکانی دنیـادا وەك ماڵ‌و خۆشی بـژێوی‌و جۆرەکـانی تـری خۆشی.

*چـوونە نێـو کۆشـکەکانی بەهەشـت بەڵگەیەلەسەر:

+بەدەستهێنانی پلەوپایە بەرزەکان.

+پۆشـینی جل‌وبـەرگی گرانبـەهاو هاوسـەرگیری لەگـەڵ ژنـانی ئـازادو سەربەخۆ.

+دەوڵەمەندی‌و چارەنووسی باشی.

*بینینی ڕەزامەندی بەڵگەیەلەسەر:

+بەرپرسی بەهەشت.

+فریشتەی مژدەبەرو خێروچاکە.

+بەجێهێنانی بەڵێن‌و پەیمان.

+بەجێهێنانی پێداویستی‌و دوعاگیران.

*ئەوەی بینیێ دەچێتە نێـو بەهەشـت‌و لەبەروبوومەکـەی نـاخوات‌و ئاویـشی ناخواتـەوە سـوود وەرنـاگرێ لـەو زانیارییەی بەدەستیهێناوە.

*ئەگـەربینی لەبەهەشـت دەردەکـرێ هاوچەشـنی کـاری (ئـادەم) (سـەلامی خوای لێبێت)ئەنجامداوە.

*ئەگـەربینی لەبەهەشـتدا تـەوافـدەکات بەڵگەیـە لەسـەر زۆری رزق‌و رۆزی‌و پلەوپایـەی بەرزوبڵنـدو دڵنیـابوون لەترس‌وبیم.

*ئەگەربینی بترسیێ‌و ببینێت دەچێتە نێـو بەهەشـت دڵنیادەبێـت ، ئەگـەر غـەم‌و پـەژارەداربێت دەرووی لێدەکرێتـەوە ، خۆئەگـەر رەبـەنبێت هاوسەردەگرێت.

بـەهێ: زوربـەی راڤـەکارانی خـەو بەباشـی نـازانن‌و گوتویانـە نەخۆشـییە بەهۆی رەنگی زەردیەوە.

*هـەروەها دەڵـێن: بەڵگەیـە لەسـەر سەفەر.

*هەندێکی دی دەڵێن: سەفەرێکە دێتـە ڕێی لەگەڵ سەرکەوتن‌و گونجاندا.

*هەندێکی دی دەڵێن: سـەفەرێکە هـیچ خێرێکی تێدانییە.

*داربەهێ پیاوێکی ئاقڵ‌و ژیرە سوودی نییە بەهۆی زەوییەکەیەوە.

*هەندێکی دی دەڵێن: بـەهێ لەخـەودا باشـە بۆیـەکێك لەهـەر حـاڵ‌و بارێکـدا بەدیبکات، چونکە ناوەکـەی بەفارسـی بـەمانای (خێروچـاکە) هـاتوە، ئەگـەر بازرگانێك بینی بەڵگەیە لەسـەر سوودو قازانج، ئەگەر بەرپرس‌و فەرمانڕەوایەك بینـی بەڵگەیـە لەسـەر فراوانـی دەستەڵاتەکەی.

*ئەگەر بینی بەهێ دەگوشێ لەپێناوی بازرگانیدا سەفەر دەکاتو سوودو قازانجێکی زۆری دەستگیر دەبێت.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی بەهێ دەخواتو نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە، ئەگەر فەرمانڕەوابوو دەستەلاَت بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر خاوەنی لەشساغو تەندروستی باشبوو و خواردی ڕێنمونی دەکرێت، ئەگەر بازرگانبوو سوودو قازانجدەکات.
*داربەهێ پیاوێکی بەتواناو ئیشوکار یەکلاکەرەوەیە بەلاَم بەهۆی زەوییەوە سوودی لێوەر ناگیرێ.
*هەروەها دەڵێن: بەهێ خراپە لەخەودا .
*بەهێی سەوز باشترە لەهی زەرد، بەهێ بەڵگەیە لەسەر سەفەرێکی باشو گونجاو.
*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر سەفەر.
*هەندێکدەڵێن: سەفەرێکە کەواهیچ خێرێکی تێدا نییە.
بەیانی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەجێهێنانی بەڵێنە، ئەوەی لەخەودا گزنگی بەیان ببینێو لەحاڵێکی خراپدابێت بەڵگەیە لەسەر بێباوەڕی یان سەرپێچی ، ئەگەر خەوبینەر کارێك لەشوێنو جێگەیەك ئەنجامبداتو بەیانی لێهەڵبێت مژدەی دەستەلاَتو پلەداری پێدەدرێ.
*بینینی ڕۆژبوونەوە بۆ کشتوکاڵ زیانە.
*ئەگەر بینی بەیانی داهات ئەگەر نەخۆشبوو نەخۆشییەکەی دەڕەوێتەوە بەچاکبوونەوە یان مردن.
*ئەگەر بەرنوێژیکرد بۆ خەڵکی چاوەڕێی سەفەردەبێت یان دەچێ بۆ (حەج) یا بەهەشت بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر ئاوی هەڵگوزت یان خواردنی کۆکردەوە یا جۆی کڕی نەخۆشیو بەلاَ ڕووی تێدەکات.
*ئەگەر زیندانیەك بەیانی بەدیکرد ئازاد دەکرێ.
*ئەگەر یەکێك بینی ژنەکەی دەرچوو لەبڕیاری لێی جیادەبێتەوە لەبەرئەوە دووهاوسەرو خۆشەویست لەیەك جیادەکاتەوە.
*ئەگەر گوناهبارێك ئەوەی بینی یان کەسێکی نەزانو بێئاگا یا بێباوەڕێکی هەوەسباز تەوبەدەکات لەبێئاگایيو سەرگەردانی بێدار دەبێتەوە.
*ئەگەر کەسێکی بێبەش یان بازرگانێك بینی بازرگانیەکەی ساردی بەسەرا هاتو بازاڕی نەبوو دیسان بازاڕی گەرم دەبێتو دەکەوێتەگەڕ.

*ئەگـەر کەسـێك بینـیو دوژمنەکـەی بێبـــاوەڕو ســـتەمکاربوو زاڵــدەبێت بەسەریا لەحەق بەدەردەکەوێ.
*ئەگـــەر خـــەڵکی ئاســـایی بینـــی بەنەبوونیو ناڕەحەتیو ستەمو فیتنەو ژیانیـان دەبردەسـەر لەسـەرجەم ئـەو بارە قوتاردەبنو رزگاریان دەبێت.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئەگەر بینی هەڵهات رێنوماییو رووناکییە.
*ئەگـــەر بینـــی رۆژهـــەلات شـــادیو خۆشـی بـەدووی یەکـدا دێـت چـونکە بەیانی رووناکییە دوای تاریکایی دێت.
*ئەگـــەر بینـــی شـــتێکی لێونبـــوو لەشـــەوێکی تاریکـــداو دۆزییـــەوە لەبەرەبەیاندا نەیارێکی هەیە رقو قینی لێدەبێتـــەوەو دووان شـــاهیدی بـــۆ دەدەنو پـــەروەردگار دەفـــەرموێ:
﴿وقرآن الفجر ان قرآن الفجر كان مشهودا ﴾ (الإسراء: ٧٨).
بەیداخ(ئالا): (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: ئەگەر بینی ئالای پێدراو کەوتەدەستی دەستەلات بەدەستدەهێنیو بـەردەوام لای دەســـــتەلاتداران پلەوپایـــــەی باشدەبێ.
*ئەگـــەر بینـــی ئالاکـــەیان لێـــسەند لەپۆسـتی دەسـتەلاتو فـەرمانڕەوایی دەخرێ.

(قـــەیرەوانی)دەڵێــت: ئــالاو بەیــداخ بەڵگەیـە لەسـەر پادشـاو دادوەرو زانـاو چەتر.
*ئەگـــەر ئالایـــەکی لەدەســـتدا بینـــی بەڵگەیە لەسەر دەستەلات.
*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـــەر شـــکۆمەندیو دڵنیـــایی لـــەوەی لێـــی دەترسیو خۆی لێدەپارێزێ.
*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـــەر گوێڕایـەڵیو ئەمەکـداری بـۆ ئیـسلامو لەدایکبوونی کوڕ یان هاوسەرگیری ژنو پیاو.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەخـەودا بەیـداخو ئالایـەکی هەڵـداو شایـستەبوو خێر دەبینـێ، وەگـەرنا هـیچ خۆشـیەك نابینێ.
*ئەگـەر بەیـداخێکی بەدەسـتەوەبینی مارەبڕینە ئەنجامیدەدات.
*ئەگـــەر بەیـــداخو ئالایـــەکی بینـــیو دژایـــەتیو دژومنایـــەتی هـــەبوو پێـــی هەڵناسێ..
*ئەگـــەر رمێکـــی بەدەســـتیەوە بینـــی ئالایەکی پێوەبوو بەخێرایی دەمرێ یان کوڕەکـــەی دەمـــرێ.ئەگـــەر ئالاکـــەی لەماڵێکـدا بینـی لـەو ماڵـەدا پیاوێـك دەمرێ.

*ئەگەر ئالآیەکی بەدەستەوەگرت ژنێکەو ئەگەر ئالآکە سوربوو ژنێکی خراپە ، ئەگەر سپیبوو ژنێکی باشە لەماڵێکی چاك ، خۆئەگەر رەشبوو ژنێکی شووم و ناقۆلآیە ، ئەگەر رەنگاو رەنگبوو ژنێکی خراپەکارە.

ب ی

بیابان: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر دوارۆژو قیامەت چونکە لەوێوە مرۆڤ دەگات بەمەنزڵەکانی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەو شوێنی بەندایەتی و دەستبەرداربوونی دنیاو گریان بەدەم ئامۆژگاری و مۆچیارییەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەی بێباوەڕان و بیدعەکاران چونکە مردوو لەلێکدانەوەدا تێکچوونی ئاینە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوانەی گاڵتەو سووکایەتی دەکەن بەو رەفتارانەی مرۆڤ تیادەبەن وەك شوێنی زیناو داوێنپیسی و مەیخواردنەوە سەرخۆش و مەستی تێدایەو هیچ کارێك ئەنجام نادەن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیندان، چونکە مردوو لەگۆڕەکەیدا بەندکراوە، ئەوەی بچێتە نێویەوە بەبێداری نەخۆش بێت دەچێتە نێوگۆڕو دەمرێت بەو نەخۆشیە بەتایبەت ئەگەر ماڵ و لانەیەکی تێدابوو، ئەگەر نەخۆش نەبووو کاتێ چوە نێوی بەملکەچی و چاوی پڕ لەئەشکەوە چوو یان قورئانی دەخوێندو لەنوێژدابوو رووبەقیبلە رووەدەکاتە خێرۆمەندان و کۆڕی یادو زیکرو سوود وەردەگرێت لەوەی دەیبیستی و گوێبیستیبوە.

*ئەگەر کاتێ چوویەرەو بیابان بزەوخەندە لەسەرلێوەکانیبوو یاخود عەورەتی دیاربوو یان لەگەڵ مردواندا دەرۆیشت بەرێوە روو لەخەڵکی شەڕەنگێزدەکات لەگەڵ بێ ئاینان و تێکەڵ بەکارەکانیاندەبێت.

*ئەگەر بەبانگدانەوە چوەنێوی ئامۆژگاری یەکێکدەکات سوودی لێوەرناگرێت و فەرمان بەچاکە دەکات بەڵام کەس بەگوێی ناکات و حەق و دادپەروەری و گەواهیدان لەنێو گەل و نەتەوەیەکی نەزان و بێباوەڕدا پیادە دەکات ، بەڵام ئەوەی مردوو ببینێ لەگۆڕەکانیان هاتوونەتە دەرەوە یان گەڕاونەتەوە بۆ ماڵەکانیان بەنەناسراوی لەزیندان ئازاد دەکرێت یان ئەو بەروبومەی خەڵکی ناشتویانە لەئافەو بەلآ قوتاردەبێت دوای ئەوەی ناهومێددەبن لێی بەهۆی

قاتوقرپییەوە، ئەمەش بەبێ زیادوکەمی خەوەکەو حاڵی بێداری خەوبینەرو ئەو بەڵگانەی دیارو بەرچاون.

*ئـــەوەی گۆڕهەڵبداتـــەوە داوایـــەکی پـەنهانو دێـرین دەخاتـە روو، چـونکە عەرەب بەپەنهانو نادیـار نـاوی دەبـات لـەخێر یـان شــەڕدا ، ئەگــەر گــۆڕی زانایەکی شارەزای هەڵدایەوە تـاوتوێی مەزهەبو ڕێچکەی ئەو دەکاتو زانیاری ئـــەو زیندوودەکاتـــەوە، هــــەروەها هەڵدانەوەی گۆڕی پێغەمبەر(ﷺ) ئەگەر خەوبینەر گەیی بەپارچە پـەڕۆی لـەتو پـەت یـان ئێـسکی پروکـاو لـەزانیاریی بەدەردەچێتو بەبیدعـەو کـاری نـاڕەوا دوایی دێت.

*ئەگەر لەگۆڕەکەیدا بەزیندوێتی بینیو گـــەیی بەویـــــستی ســــوننەت زیندودەکاتـــەوەو ئاینەکـــەی بـــەو ئەندازەیـە پیـادە دەکـات، هــەروەها هەڵدانەوەی گۆڕی کـافرو بێبـاوەڕ یـان بیدعەچی یاخود یەکێك لەناموسوڵمانان دوای مەزهـــــەبو ڕێگـــــەی وێـــــڵو سـەرگەردانەکان دەکـەوێتو پاسـاو بـۆ ماڵودارایی حەرام دەهێنێتەوە بـەفێڵو تەڵەکە.

*ئەگـەر دوای هەڵدانـەوەی گـۆڕ گـەیی بەلـەشولارو کـەلاکێکی بۆگـەن یـاخود گەیی بەقوڕولیتەی ڕەش یا پیساییەکی زۆر لەبەڵگەهێنانـــەوەدا بـــەهێزترەو دەگـــات بـــەبێئابڕوویی و فەســـادی خوازراو، هـەروەها ئـەوەی مردوویـەکی بینـــی زیندوبوەتـــەوە ڕێبـــازو ژیـــانی لـەخێریان شـەڕدا زینـدوو دەکرێتـەوە بەتایبـــــەت ئەگـــــەر خەوبینـــــەر لەخانەوادەی ئەوبوو یاخود لەماڵەکـەی ئـەودا بینیـان گەردەسـتەڵاتدارەکەیان زانابوو.

*بــەلام خــواردنی مــردوو لەماڵێکـدا نەخۆشـی تێـدابێت بەڵگەیـە لەسـەر مردنو تیاچوونی، وەگەرنا ماڵو دارایی دەگات بەخانەوادەکەی.

*ئــەوەی مــردوو بانگیــدەکات ئەگــەر نەخۆشـــبێت دەگـــات پێـــی ، گەرلەشساغیش بێت ئامۆژگاری دەکات هـــەتا پاشـــگەزببێتەوە لـــەوکارەی دەیکات.

*ئــەوەی مــردوو لێـی بـدات یـاخود بەڕووخــسارێکی گــرژەوە ڕووبــەڕووی بێتـــەوەو هەڕەشـــەی لێبکـــاتو واز لەســـــلاوبهێنێت باوریابێـــتو ئـــەو وەسیەتنامەیەی مردوەکەی کردوویەتی بباتەســەر لــەنێوان خــۆیو خــوای گـەورەدا ، ئەگـەر بەڕوویـەکی گـەشو ســـوپاسو ســـلاوو ماچـــکردنەوە

ڕووبەڕووی بوەوە مژدەی باشەی پێدەداتو باسی مردووش لەشوێنی خۆیدا بەدوورو درێژهێنراوە.

* هەڵگرتن لەسەر دارەمەیت دووپاتی مەرگ دەکاتەوە، دەگونجێت دەستەلآتێك بەدەست بهێنێت تێدا گەردنو ئەستۆی خەڵکی ملکەچ بکات، ئەسپەردەو بەخاك سپاردنیش دەقاو دەق بەڵگەیە لەسەر مەرگ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+زۆرمانەوە لەسەفەردا.

+هاوسەرگیری کوڕو کچو لەبەرکردنی جلی زاراو بلآوکردنەوەی بۆنو بەرامی خۆشو سەردانکردنی لەهەفتەی یەکەمدا.

+زیندان بۆئەوەی پەی پێدەبات.

* ئەگەر فراوانبوو وەك زاوایەك نوست بەڵگەیە لەسەر خێروچاکەو باشەو ڕۆژو دەرەنجامی باشو دنیای بەرینو فراوان دەبێت، ئەگەر پێچەوانەی حاڵوباری خراپدەبێتو ژیانی ناخۆشدەبێت.

(ئیبن سیرین)هەمیشە وتویەتی: پێمخۆشە لەمردوو شت وەربگرم بەلآم رقم لێیە شتێکی پێبدەم.

* هەروەها دەڵێت: ئەگەر مردوو شتێکی لێبردی ئەوشتە نامێنێت.

* ئەگەر وایبینی ماڵەکەی کراوە بەگۆڕێك بۆخۆی ماڵو لانەیەك لەوشارو گەڕەکەدا دروستدەکاتو تێدا ئەسپەردە دەکرێت.

* ئەوەی لەگۆڕێکدا ئەسپەردە بکرێتو زیندووبێت زیندانی دەکرێتو فشاری دەخرێتەسەر.

* ئەگەر بینی باوەشدەکات بەمردوویەکداو تێکەڵدەبێت لەگەڵی درێژی تەمەنی خەوبینەرە.

* ئەگەر مردووەکەی بەنووستوویی بینی پشوودانی مردوەکەیە.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی گڵکۆ لەخەودا هێمنیو ئارامییە بۆ کەسی ترسنۆكو بۆ ئەوەی ئارامیگرتووە ترسوبیمە.

* دەگونجێت گڵکۆی بەڵگەبێت لەسەر ترسوبیمو ئومێدو گەڕانەوە بۆ ڕێنموویی دوای وێڵیو سەرگەردانی.

* بینینی گڵکۆ هاوەڵپەیداکاران غەمو پەژارەو ترسوبیمو گومانە لەئایندا، بینینی بەڵگەیە لەسەر شوێنی بیدعەو زیندانی ناخۆش، ئەگەر بەبانگدانەوە ڕووی تێکرد ئامۆژگاری کەسانێکدەکات پەندوەرناگرنو فەرمان بەچاکەی بێ ئەنجامەو گەواهی ڕاستی لەنێو کۆمەڵێکی نەزانو بێباوەڕدا بێکەڵكو سوودە.

*گۆڕستانی بەناوبانگوناسراویش فەرمانێکی حەقوڕاستییە ، ئەگەر بینی دەچێتە نێویو قسەو گوفتاری باش دەدرکێنێ ڕوو لەڕاستییەکدەکاتو تێدا دەچەسپێ، خۆئەگەر بەجێی نەهێناو نەچوە نێوی لەو ڕووداوە بێئاگادەبێت.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: بردنەوەیە یاخود دەرچوونە لەناڕەحەتی ڕووبەخۆشی، یان لەگوناهەوە بۆ تەوبەو لەدۆڕانەوە بۆ سوودو قازانجو لەنەخۆشیەوە بۆ تەندروستیو لەش ساغی.

*ئەگەر خۆی لەوێدا بینی فراوانیو ڕێزو خۆشیو شادی بەدەستدەهێنێت بەئەندازەی وشکانیو بوونی سەوزی تێدا.

*بیابان هەژارییەو دۆڵو شیوی بێ کشتوکاڵ (حەج)ە بەپێی ئایەتی: ﴿رَبَنَا انِي اسْكَنْتُ مِنْ ذُرِيَتِي بِوَادٍ غَيرِ ذي زَرْعٍ﴾(ابراهیم: ٣٧).

*ئەگەربینی لەدۆڵێکدایە وتەیەك دەڵێ بەجێی ناهێنێ بەپێی ئایەتی:﴿الَمْ تَرَ اَنَهُمْ فِي كُلِ وَادٍ يَهِيمُونَ، وَانَهُمْ يَقُولُونَ مَالاَ يَفْعَلُونَ﴾ (الشعراء: ٢٢٥ـ٢٢٦).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر خۆی لەبیابانێکدا یان شوێنێکی وێرانە بینیەوەو هەژارکەوتبوو دەمرێ.

*ڕۆیشتن بەبیاباندا خۆکردنە بەکارێکدا هیچ سوودو قازانجێکی نییە.

بیابانی فرە ناڕەحەتیو دەردەسەری:

(نابلسی)دەڵێت: غەموپەژارەیەو بەڵگەیەلەسەر ڕەواندنەوەی چارەنووسو قەدەرو هاتنی خۆشیوشادیو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نیازی منداڵوداێك.

بیبەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بیبەر ماڵو سامانێکە ماڵو دارایی پێدەپارێزێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی بیبەر دەخوات ژار یان شتێکی تاڵی پێدەبەخشرێ ، هەروەها وتراوە: ماڵو سامانێکی بەڕێزی دەستگیردەبێ.

*بیبەرێکی زۆر ماڵێکە نەخورابێت، ئەگەر شتێکی لێخوارد غەمو پەژارەیە چونکە گەروو دەچوزێنێتەوەو وشکە تێیدا.

بیدستر[1]: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر درێژخایاندنی دەردو نەخۆشی ، ئەوەی نەخۆش بێت بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەو شیفای ، بەتایبەت ئەگەر لەئاوەکەی خواردەوە ئەندامەکانی گەرمدەکاتو ڕەحمی

---

[1] **بیدسترا:** گونی ئاژەڵێکە لەدەریادا دەژیو بچووکترە لەسەگ مووقژدارە. (وەرگێڕ)

سارد دەکاتەوەو لەرزینی سووكو چارەسەردەکات.

بیر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خاوەنەکەی چونکە ئەو بەرپرسیەتی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەر چونکە ئاوی لێهەڵدەگۆزێت لەرەحمیا هەڵدەگیرێ.

* ئەگەر لێکدانەوەی بەپیاو بێت ئاوی بیرەکە ماڵو داراییەکەیەتی لەگەڵ بژێوی کەبۆخانەوادەی خەرجدەکات، هەرکات خێری زیاد بکات خێری لەماڵەوە زیاد دەکات هەتا لێیدەرژێ.

* ئەگەر بیرەکە ئاوی لەبەر رۆیی نهێنیو قسەیەتیو، هەرکات ئاوەکەشی کەمبکات بژێویو رزقو رۆزی لاواز دەبێت.

* ئەگەر قولبوو بەڵگەیە لەسەر رەزیلیو رژدیی، نزیکی ئاوەکەشی بەئەندازەیەك دەستپێی بگات بەڵگەیە لەسەر دلفراوانیو بەخشندەییو ماڵودارایی.

* ئەگەر بیرەکە ژن بێت ئاوەکەی ماڵو کۆرپەکەیەتیو هەرکات دەستی پێی بگات نزیکە منالی ببێت، خۆئەگەر لێی رژا بەسەر زەویدا منالی دەبێت یان لەباریدەچێت.

* دەگونجێت بیر بەڵگەبێت لەسەر خزمەتکارو ئوتومبیلو تازەماڵو کەسێکی خێرۆمەندی ماڵ کەوا ئاودەدات بەخێر یان هۆکاری خێر دەگرێتەبەر یاخود لەسەفەردا یارمەتی خەڵکیدەدات.

* دەگونجێت بیری نادیار بەڵگەبێت لەسەر سەفەر چونکە کاتێ دۆڵچە دەخرێتە ناوی تێیدا دێتو دەچێت وەك موسافیر وایە.

* دەگونجێت بیری نادیار خێربێت لەرێگەوبانەکانداو بەڵگەبێت لەسەر بازاڕەکان کەروویان تێدەکات.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەریا یان حەمام یاخود مزگەوت کەلەشگرانی لێدەردەچێت یان پیسیو بێدەستنوێژی لێدەردەکرێت.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+ئەو زانایەی زانیاری لێوەردەگیرێتو غەمو پەژارە دەرەوێنێتەوە.

+ئافرەتی داوێنپیس رێگری ناکات لەهیچ کەسێك.

+زیندانو گۆڕ وەك چۆن تووشی حەزرەتی (یوسف)(سەلامی خوای لێبێت) هات.

* ئەوەی ببینێ دەکەوێتە ناوبیرێکی نادیارەوە ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت ،

ئەگەر لەنێو کەشتیەکدابوو دەشکیّو نوقم دەبێت لەنێو ئاودا.

*ئەگەر بێباوەڕ بێتو سەفەریکات ناپاکیو غەدر دەکات.

*ئەگەر ناکۆکیکاربێت زیندانی دەکرێت وەگەرنا بەزۆر دەچێت بۆ حەمام یان ماڵێك کەشوێنی داوێنپیسییە.

*ئەگەر ژنێك لەبیرێکی نادیار ئاوی دەرهێناو دووگیانبوو خوداوەند کوڕی پێدەبەخشیّ بەپێی ئایەتی: ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَامٌ﴾ (یوسف).

*ئەگەر کالاو کەلو پەلی هەبوو لەدەریادا یان لەوشکانیدا دەگات پێی.

*ئەگەر نەخۆشی هەبوو لێی قوتار دەبێت.

*ئەگەر زیندانی هەبوو رزگارو ئازاد دەکرێت.

*ئەگەر موسافیرو ئاوارەبوو دەگەڕێتەوە.

*ئەگەر رەبەنبوو ژن دەهێنێت.

*دەگونجێت هانا بۆ فەرمانڕەوا ببات لەبەجێهێنانی پێداویستیو بۆی بەجێبێت، سەرجەم ئەمەش ئەگەر دۆڵچەکەی بەسەلامەتیو پڕی هاتەدەرەوە.

*ئەگەر بینی سوود لەو ئاوە وەردەگرێت لەماڵو داراییەکەی خەرجدەکات.

*هەندێك دەڵێن: ئەگەر بیرێکی بینی ژنێکی رووخۆشو دەم بەخەندەیە.

*ئەگەر ژن بینی پیاوی رەوشتبەرزە.

*ئەوەی ببینیّ بیرێك هەڵدەکەنیّو ئاوی تێدێت ژنێکە ماڵو دارایی نییە، ئەگەر لەئاوەکەی خواردەوە ماڵو دارایی بەدەستدەهێنێت بەفرووفێڵ ئەگەر خۆی هەڵیبکەنێت.

*ئەگەر بیرێکی کۆنو دێرین ببینیّ لەگەڕەکەکەی یان ماڵەکەی یا گوندەکەیو خەڵکی ئاوی لێدەربهێنن بەدۆڵچەو پەت ژنێك یان مێردی ژنێكو چاودێری سوودی لێوەردەگرێت لەبژێوییان لەو حاڵەداو ئەوشوێنە باشە بەهۆی پلەوناستی ئەو پەتەی کەئاوەکەی پێدەردەهێنریّ بەپێی ئایەتی:﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾(ال عمران: ١٠٣).

*ئەگەر بینی ئاو لەوبیرە دەڕوات خەمو پەژارەو گریان لەو شوێنە دەردەچێت.

*ئەگەر پڕبوو لەئاو بەلام لێی نەڕژا هیچ راڤەیەکی خراپ هەڵناکرێت.

*ئەگەر وای بینی بیر هەڵدەکەنیٚو ئاوی لێدەردەهێنریٚ بۆ ئاودانی باخەکەی چارەسەرێك وەردەگرێت بۆ خانەوادەکەی.

*ئەگەر وای بینی بیرەکەی ئاوی لەبەر رۆیی زیاد لەوەی لەبەری رۆیوەو ئاوەکەی چوە ماڵەکانەوە ماڵێك بەدەستدەهێنێتو دەبێت بەمایەی ئاشوبو فیتنە بۆیو، ئەگەر کونو دەروازەی بۆ ئاوەکە دروستکرد هەتا دەربچێت لەخەمو پەژارە قوتار دەبێتو ماڵەکەی بەئەندازەی ئاوەکە بەفیڕۆ دەچێت کەدەرچووە.

*ئەوەی ببینیٚ کەوتوەتە ناوبیرێکەوەو ئاوەکەی لێڵە هەڵسوکەوت لەگەڵ فەرمانڕەوایەکی ستەمکار دەکاتو تاقیدەکرێتەوە بەستەمو زۆرداریی.

*ئەگەر ئاوەکە پاكو روونو بێگەردبوو هەڵسوکەوت دەکات بۆ پیاوێکی ساڵحو پێی رازی دەبێت.

*ئەگەر بینی دەکەوێتە نێو بیرێك یان دەنێرێتە ناوبیرێك سەفەر دەکات.

*ئەگەر بیرەکەی بینی لەشوێنێکی نادیارو ئاوی تێدابوو ئاوەکەشی روونو سازگارو بێگەردبوو منالێکی نەفسو دەروون چاكو تەمەندرێژی پێدەبەخشریٚ، ئەگەر بیرەکە ئاوی تیا نەبوو تەمەنی بەسەر دەچێت.

*رووخانی بیر مردنی ژنە ، ئەگەر بینی هەردوو قاچی شۆڕبوەتەوە بۆ ناوبیرەکە فرِوفێڵدەکات بەماڵەکەی یان تورە دەبێت .

*ئەگەر دابەزییە نێو بیرێكو گەیشتە نیوەیو بانگی تیادا سەفەر دەکات ، ئەگەر رێگەکەی بڕی پلەوپایەو دەستەلاٌت یان سوودو قازانج لەبازرگانی بەدەستدەهێنێت یان مژدەی پێدەدرێت.

*ئەگەر گوێبیستی بانگبوو لەنیوەی بیرەکەدا لەکار لادەبرێت ئەگەر فەرمانڕەوابوو ، ئەگەر بازرگانبوو زەرەر دەکات.

*هەندێك دەڵێن: ئەوەی بیرێك ببینیٚ لەماڵەکەی خۆی یان زەویو زارەکەیدا رزقو رۆزیو بژێوی فراوان بەدەست دەهێنێتو شادی لەدوای ناخۆشی رووی تێدەکات.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی بێتەسەر بیرێکی داپۆشراو ماڵێکی کۆکراوەی دێتە دەست.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بیرێك ئاوی تێدابوو لەماڵێکدا ژنێکی دەوڵەمەندی غەمبارە.

*ئەگەر بیرەئاوەکە ئاویان لێهەڵگۆزی پیاوێکی بەسوودەو خێردەکات لەپێناوی خوادا.

*ئەگەر بیرەکە سەرکۆی تێدابوو پیاوێکی خوانناسی ئاینداره، خۆئەگەر کەفی تێدابوو خاوەن ماڵوداراییەکی تەواوە، ئەگەر داوەرمانی چێشتی تێدابوو پیاوێکی تەخۆشه.

*پیاوێك هات بۆ لای(ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم گۆزەی ماڵەکەم شکا (ئیبن سیرین)یش وتی: ئەگەر خەوەکەت وابێت ژنەکەت تەلاقدەدەیت.

(نابلسی)دەڵێت لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غەموپەژارەو زیندانی، ئەوەی غەمو پەژارەدار بێت غەمو پەژارەکەی دەڕەوێتەوەو پەیوەندی دەکات بەگەورە پیاوانەوەو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت. ئەگەر خەوبینەر زانستپەروەربوو خەڵکی سوود لەزانیارییەکەی وەردەگرن بەتایبەت زانستی خەو لێکدانەوە.

*دەگونجێت نوێنەری گەورە پیاوان رووی تێبکەنو شادو دڵخۆشبێت.

*دەگونجێت ناخۆشی بکەوێتە نێوان خەوبینەرو ناحەزانیو ناپاکیو غەدری لێبکەن، بەڵام دواتر سەردەکەوێت بەسەریاندا، یان لەوانەیە خەوبینەر تاوانباربکرێت بەتوهمەیەكو پاكو بێگەردیش بێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرولێکردنەوەو کۆتاییهاتنی غەموپەژارەو بەدەستهێنانی پێداویستی.

*هەروەها بەڵگەیەلەسەر:

+سەفەر.

+خەتەنەوبڕین.

بیرکردنی نیشتمان: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوەی دووهاوسەر یان هاوڕێ یاخود دەوڵەمەندبوون دوای هەژاری.

بیره: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خواردنی بیره لەلایەن خزمەتکار یان پیاوێکی توندو تیژەوە ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەیە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزقو رۆزییە بە [illegible] پیاوێکی رژدەوە دەردەچێت یان گەیشتنە بەپیاوێکی خۆشەویست یادەرخستنی خۆشییە.

*بیرەو هەموو پارەیەکی زەرد بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی بۆیەکێك بیخواتەوە.

بیرەفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر شەرابفرۆش، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی منداڵان خۆیانی پێدەپارێزننەوە لەخوێندنگە یان فرۆشگا.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر دەرخستنی نهێنیی‌و غەم‌و پەژارە بۆ یەكێك داوایدەكات یاخود پاراستنی بۆ خوازیارێك.

بیری سەردا پۆشراوو پڕكراوە: بەڵگەیە لەسەر شوێنی شاراوەو پەنهان یان گەنجینە، یاخود لەسەر كیسە بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌و دارایی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قەرز، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەكەی دەداتەوە.

*ئەوەشی میزی تیابكات‌و میزەكەی شیربێت یان هەنگوین روو لەحەرام دەكات ئەگەر نادیار بێت، ئەگەر لەماڵی خۆیدا بێت ئەو كارە لەگەڵ خانەوادەی خۆیدا ئەنجامدەدات.

(نابلسی) دەڵێت: ئاو لەخەودا ژنێكی رووخۆشی بزەو خەندادوییە، ئەگەر ژنێك ببینێ پیاوێكی بەڕەوشت‌و بەرزە.

*بیر ماڵ یان زانیاریی یاخود هاوسەرگیری ئەنجامدانە یا پیاوێكی گەورەیە یان زیندان‌و كۆت‌و بەندو فرۆفێڵە.

*ئەگەر وای بینی كەوتە نێو بیرێكەوە پلەوپایە بەرزی دادەبەزێ.

*دەگونجێت بیر بەڵگەبێت لەسەر:

+باوك‌و دایك.

+رەوشت.

+فرۆفێڵ.

+هۆكار.

+بەجێهێنانی پێداویستی.

+سەفەرو داواكاریی‌و رەزیلیی‌و بەخشندەیی.

*هەربیرێك لێكدانەوەیەكی هەیە، بیری نێو ماڵ بەڵگەیە لەسەر خاوەن ماڵ یان فرۆشگاكەی یا هاوسەرو خزمەتكارەكەی یان مردن‌و ژیانی.

*__بیری بێئاو__: پەككەستنی سەفەرە لەگەڵ جموجووڵ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنی داوێنپیسی بەدڕەوشت.

*__بیری گەڕەك و گوزەر__: بەڵگەیە لەسەر پاسەوانەكەی یان ئەوەی كاروباری دراوسێ بەڕێوەدەبات.

*__بیری سەرەڕێ__: بەڵگەیە لەسەر دەرولێكردنەوە دوای ناڕەحەتی‌و دەردەسەری.

*__بیری ئاودێری__: بەڵگەیە لەسەر دنیا كەوا كۆمەڵی خەڵكی تیا خۆشحاڵ‌و كۆمەڵێكیتر هەژار دەبن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاری‌و قوتابخانەو قوتابی.

*ئەو بیرەی ئاوی تیا نەبێت بەڵگەیە لەسەر فرۆفێڵ‌و قەرز لەسەفەردا.

*ئەگەر بیری زەمزەمی بینی لەیەکێك لەگەڕەکەکاندا یان لەشارێکی ناسراودا پیاوێکی بەسوود روودەکاتە ئەو شوێنەو خەڵکی سوود لەدوعاو چاکەی وەردەگرن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەرکەوتنی خەڵکی ئەوشارە بەسەر دوژمنەکانیانداو بەدەستهێنانی فەڕو بەرەکەت.

*دەگونجێت بارانێکی بەسوود ببارێت بەسەریاندا لەکاتی پێویستیاندا.

*ئەگەر ببینێ لەسەر لێواری بیرێك وەستاوەو ئاوی لێدەردەهێنێت ئاوەکەش روون و پاکە ئەگەر لەزانستخوازانبوو بەئەندازەی دەرهێنانی ئاو زانست بەدەست دەهێنێت، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت ، ئەگەر رەبەنبوو ژن دەهێنێت، ئەگەر ژنەکەی دووگیانبوو کوڕێکی دەبێت بەتایبەت ئەگەر بەدۆڵچە ئاوی دەرهێنا، وەگەرنا هۆکارێك دێتە رێی ناچاریدەکات ملکەچ بەخەڵکی ببێت، ئەگەر خوازیارو داواکاری پێویستیەکبوو بۆی بەجێدێ، ئەگەر دەیویست سەفەربکات لەسەفەرەکەیدا سوودو قازانج بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر داواکاری خراپەبوو بۆی بەدیێت، ئەگەر ئومێدێکی هەبوو بەدەستی دەهێنێت.

*ئەگەر ئاوی بیرەکە نزیکبوو پیاوێکی بەخشندەو دڵفراوان دەبێت، ئەگەر دووربوو پیاوێکی رژدو بەرچاو تەنگە.

*ئەگەر ئاوی بیرەکە رۆچوو زەوی قووتیدا بەڵگەیە لەسەر بێباوەڕیو هاوەڵپەیداکردن بۆ پەروەردگار.

*دەگونجێت بیر بەڵگەبێت لەسەر دوو دڵی لەئایندا یا پێچەوانەکەی.

*ئەوەی ببینێ لەبیرێکەوە تەماشا دەکات بیردەکاتەوە لەژنێك و بەوەش خێرێکی گەورەی دەستگیر دەبێت.

*ئەوەی ببینێ بیرەکەی دێتەوەیەك و ژنەکەی نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە.

*ئەوەی ببینێ ئاوی بیر دەخواتەوە رووداوێکی بۆ دێتەپێش.

بیمارستان(نەخۆشخانە): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر حەمام چونکە شوێنی جنۆکەو شەیتانەکانەو دەرخستنی عەورەت و خۆدەرخستنە لەسیفەتی خراپدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قوتابخانە کەخوێندنی تێدا ئەنجامدەدەرێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شوێنی ئارەزوو وڕێنەو قسەی بەرزو نزمو ماڵ دزین و جیابوونەوە لەمنداڵ.

*ئەگەر مردوویەك لەنەخۆشخانە بینرا ئاگرە چونکە نەخۆشخانە شوێنی زنجیرو کۆت و بەندە.

*ئەگەر خۆی لەنەخۆشخانە دییەوە لەگەڵ بیمارو نەخۆشدا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیندان.

*ئەگەر لەگەڵ شێتەکاندابوو بەڵگەیە لەسەر زیندانیبوون لەگەڵ تاوانباران، ئەگەر لەشساغبوو نەخۆشدەکەوێ، ئەگەر نەخۆشبوو دەگونجێت نەخۆشیەکەی درێژەبخایەنێت یاخود بەغەریبی و شەهیدی بمرێ، دەگونجێت بۆ هەژار بەڵگەبێت لەسەر دەوڵەمەندی بەوەی کەبەدەستی دەهێنێت لەخێرو خۆشحاڵی و یارمەتی.

بینا(ساختمان):(نابلسی) دەڵێت: بینینی بینا لەخەودا لەسەر زەوی سوود وەرگرتنە لەدنیا بەئەندازەی بینینی.

*دەگونجێت لێکدانەوەی بینا هاوسەرداری پیاو لەگەڵ ژندابێت، ئەگەر بینای شتێکیکرد بەڵگەیە لەسەر کاروباری لەگەڵ ژندا.

*ئەگەر بینی ماڵەکەی فراوانبوو بەئەندازەیەکی باش فراوانییە لەکاروباری دنیادا، ئەگەر لەئەندازەی خۆی دەرچوو کۆمەڵ و کەسانێك بەبێ ڕەزامەندی خۆی دەچنە ماڵەکەیەوە لەکاتی نەهامەتی وەك پرسە یان شایایی و ئاهەنگدا.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی ببینێ بینا دەکات خزمەکانیەتی لەگەڵ هاوەڵ و کەسە نزیکەکانی، ئەگەر دەستەلاتداربوو گەڕانەوەی بارو حاڵی پێشوویەتی و خۆشی و شادییەو پتر بەهێزو پتەو دەبێت و کاروبارو حاڵی بەئەندازەی بیناو ساختمانەکە بڵند دەبێتەوە، ئەگەر بیناکەی لەبن دەرهێنا پەرتەوازەیی و جیاوازی کەوتنە نێوان کەسەکانیەتی و لەکیسچوونی دەستەلات و توانایەتی.

*ئەگەر بینی بینایەکی نوێ و تازە دەکاتەوە بۆ زانایەك نوێکردنەوەی باس و خواسی ئەو زانایەیە، ئەگەر بیناکە هی (فرعەون)بوو یان ستەمکارێك باس و خواسی دەهێنێتە پێش و لێی دەدوێت.

*ئەگەر بینی دەستیکردەوە بەبینایەك و چاڵی هەڵکەندوەو لەبناغەوە دروستیدەکات لەداواکردنی

زانیـاری یـاخود دەسـتەڵاتدا خـوازو ئاواتی خۆی بەدەستدەهێنێت.
*ئەوەی ببینـیێ لەشارێك یان گونـدێك بینایەك دروستدەكات لـەو شـارە ژنێـك دەهێنێت ئەگەر لەشووشە دروسـتیكرد جوانكاریو رووپاماییە، ئەگـەر لـەگڵو قـوڕ دروسـتیكرد كاروكاسـبی حـەلاڵو دروستە ، ئەگەر هەڵكەنرابوو زانیـاریو دەستەڵاتە لەگەڵ پاكیو خۆشحاڵی.
*ئەگەر بینـی بینایـەك لەگـەچو خـشت دروسـتدەكاتو وێنـەو تـابلۆی تێدایـە سەردەكات بـەكاری نادروسـتدا چـونكە بیناكردن بەگەچو خشت دووڕووییە.
*هـەروەها دەڵـێن: ئـەوەی گەچـكاری پیشەی بێت یان كاری گەچكاری بكـات كاری نادروستدەكات.
*ئەوەی ببینیێ لەوڵاتو شاری بێگانەدا بینا دەكات هاوسەرگیری دەكات لەگەڵ ژنێكـدا كەپێـشتر بـاس نـەكراوە یـان لــەوڵاتی بێگانــە نیـشتەجیێ دەبێــتو لەوێش دەمرێت.
*بینــاكردن بــەقوڕ بریتیــە لــەئاینو دڵنیایی، قـوڕیو وشـكیش دەركـەوتنی ماڵو داراییە.
*ئــەوەی ببینــیێ قوڕكــاری گــۆڕی پێغەمبـەر دەكـات بـەماڵو سـامانێك (حەج)دەكات.
*ئــەوەی ببینــیێ قوڕكــاری ماڵەكــەی دەكاتو قوڕەكە شلە ساڵحو باشە.
*ئــەوەی ببینــیێ قوڕەكــە دەخــوات ماڵەكـــەی دەخورێـــت بەئەنـــدازەی خواردنی بۆ قوڕەكە.
*بیناكردن بەشێوەیەكی جوان بەڵگەیە لەســـەر تـــەبایيو خۆشەویـــستیو هاوەڵایــــەتیو رزقو رۆزی بــــاشو هاوسەری كچو مناڵ خستنەوە لێیان.
*دەگونجێت بینا بەڵگەبێت لەسەر:
+پشتگیریو هاوكاری.
+لەسـەرنەوەی دروسـتیدەكات، ئەگـەر بیناكـە كەنیـسەو دێرێكبـوو بەڵگەیـە لەســـەر ئـــەوەی بیناكارەكـــەی مەسیحییە، ئەگەر مزگـەوتبوو بەڵگەیـە لەســـەر ئـــەوەی بیناكارەكـــەی موســـوڵمانە، ئەگـــەر قوتابخانـــەو حوجرەبوو بیناكاری مامۆستاو زانایە.
*بینینی بینا لەخەودا بەڵگەیە لەسـەر هیمەتو توانای خاوەنەكەی.
*ئــەوەی لەخــەودا مزگــەوتێك یــان شوێنێك دروستبكات لـەپێناوی خودایا ئەگـــەر پادشـــابوو دادپـــەوەری جێبەجێـدەكاتو فـەرمان بەچـاكەو رێگری لەخراپە دەكات، ئەگـەر زانـابوو كتێبێـك دەنووسـێت خـەڵكی سـوودی لێـوەر دەگـرن ، ئەگـەر مـاڵو دارایـی

داربوو زەكات دەدات، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەرگیری ئەنجام دەدات، ئەگەر هاوسەرداربوو خودا كوڕێكی پێدەبەخشێو كوڕەكە ناوبانگ دەردەكاتو پیاوچاك دەبێت، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت ، وەگەرنا خزمەتی ئەو شوێنە دەكاتو بەیادو زیكری خوا ئاوەدانی دەكاتەوەو كاروبارەكانی دەبات بەڕێوە ، وەگەرنا تەبایيو چاكسازی لەنێوان خەڵكیدا دەكاتو یارمەتیان دەدات لەسەر گوێڕایەڵی پەروەردگار، یاخود دەبێت بەدەڵاڵو دواتر تەوبەو پەشیمانی دەردەبڕێتو دەگەڕێتەوە بۆ لای خودا لەوەی ئەنجامیداوەو پاشان رێنموونی دەكرێتو بەشەهیدی دەمرێت یاخود ئەو بینایە دەبێت بەكۆشكی ئەو لەبەهەشتدا.

*ئەگەر بەشتێك بینایكرد كەبینای پێنەدەكرا یان لەئاراستەی دوانگەكە لایدا یاخود بۆلایەكیتر گۆڕی بەڵگەیە لەسەر شەڕ.

*ئەوەی ببینێ گومەزێك دروستدەكات لەسەر هەور دەستەڵاتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت.

*ئەوەی ببینێ لەسەرو ئاسمانو زەوییەوە بینایەكی هەیەو گومەزی سەوزە كارەكانی باشو چاكدەبنو بەشەهیدی دەمرێت.

*ئەوەی ببینێ گەرماوو حەمامێك دروستدەكات ژنێك دەكات بەهاوسەری خۆی.

*ئەگەر نەخۆشێكی بینی وەك ئەوەی ماڵ خانوویەك دروستبكاتو نەزانێت كێ رووخاندوویەتی لەشو لارە یان تەندروستی بۆ دەگەڕێتەوەو نەخۆشی لەكۆڵدەبێتەوە.

*ئەوەی ببینێ باوكی بینایەك دروستدەكاتو ئەویش رێكو بەرزی دەكاتەوە كاروكردەوەكانی باوكی تەواو دەكات كەلەئاینو دنیادا كردوویەتیو پتەوی بەهێزدەكات.

*ئەوەی ببینێ كرێكاران ئیشوكار دەكەن لەماڵێكدا لەگەڵ ژنەكەیدا شەڕدەكات یان واز لەهاوەڵێكی دەهێنێتو هاوچەشنی ئەوەیە.

بیناڕووخێنەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی بینادەڕوخێنێ هەڵدەستێت بەشكانی بەڵێنو پەیمان.

ب ی

بێباوەڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی بەدەر لەپەروەردگار دەپەرستی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خۆی سەرقاڵكردوە بەكاری پووچو

بەتاڵـەوەو حـەزو ئـارەزووی خـۆی زاڵكـــردوە بەســـەر ڕەزامەنـــدی پـەروەردگاردا، ئەگـەر ئـەو پەیكـەرو بتـەی دەیپەرست لـەزێڕبوو لـەپیاوێك نزیكدەبێتـەوە ، خوداوەنـد خەشـمو قینی لێیەتیو بەهۆی ئـەو هەوڵەشـەوە خراپـەو زیـانی پێـدەگات، هـەروەها خەوەكەی بەڵگەیە لەسەر لەكیسچوونی ماڵو دارایی و سستیو خاوی ڕووكردنە ئاینەكەی.

* ئەگەر ئەو بتە لەزیوبوو هۆكارێكی بۆ پێـشدێت بگـات بـەژن یـا كـچێك لەسەربارێكی ناپاكو قێزەون.

* ئەگەر ئەو پەیكەرو بتە لـەزێڕبوو یـان لەئاسـن یـا قوڕوشـم دەسـتبەرداری ئاینـــدەبێ لـــەپێناوی دنیـــاو خۆشیەكانیداو خوداوەند لەبیر دەكات.

* ئەگـــەر پەیكـەرو بتەكـــە لـــەدارو تەختەبوو ڕقی لەئاینەكـەی دەبێتـەوەو پـــــشتگوێیدەخاتو هاوەڵایـــــەتی بەرپرســـێكی ســـتەمكاردەكات یـــان پیـــاوێكی دووڕوو خـــۆی بەدینـــدار دەنوێنێ لەپێناوی دنیاو بەگەڕخستندا.

* هەنـدێك لەراڤـەكاران دەڵـێن: بینینـی پەیكەرو بت بەڵگەیە لەسەر سەفەرێكی دوور.

* هــەروەها دەڵــێن: ئەگــەر پەیكــەرو بتێكـی بینـی بـەڵام پەرسـتنی نـەبینی مـــاڵو ســـامانێكی بێـــشوماری دەستدەكەوێ.

* ئەگــەر بینــی ئەســتێرە یــا دارێــك دەپەرستێ كەسێكە ئـاینی (صابئە)ی هەیە ئەو گەلو نەتەوەیـەش لەوانـەنو خوداوەنـد لەبارەیانـەوە دەفـەرموێ: ﴿مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾(النساء:١٤٣).

* هەروەها دەڵێن: ئەو خەونە بەڵگەیە لەســـەر ئـــەوەی خاوەنەكـــەی بەخزمەتگوزارییـەك لـەپیاوێكی ڕێـزدار نزیكدەبێتەوەو سووكایەتی بەئاینەكەی دەكات.

* ئەگـــەر بینـــی ئـــاگر دەپەرســـتێ سەرپێـچی خـودا دەكـات بەگوێڕایـەڵی شەیتان یان داوای شەڕو جەنگدەكات.

* ئەگـــەر ئاگرەكـــە بڵێـــسەدارنەبوو داواخـوازی حـەرام دەبـێ بەئاینەكـەی چونكە حەرام وەك ئاگرە.

* ئەگـــەر بینـــی بـــوە بـــەبێباوەڕ بۆچـــوونەكانی هاوتـــای بۆچـــوونی بێباوەڕانە.

* ئەگەر بینی بوە بەئاگرپەرست وازی لەئیـــسلام هێنـــاوەو خـــستویەتیە پشتگوێ بەئەنجامدانی گوناهو تاوان.

*ئەگەر بینی بوە بەجوولەکە واز لەفەرزەکان دەهێنیو سزاو تۆڵەکەی بەر لەمردنی پێدەگاتو ملکەچیو سووکیو نزمی دێت بەسەریا چونکە جوولەکە بەڕاوی ماسی لەشەممەدا سەرپێچییانکردو فەرمانی خودایان شکاندو کارێکیان ئەنجامدا رێگری لێکرابوو خوداشکردنی بەمەیمون.

*ئەگەر بینی بەجوولەکەبانگکرا بەلاَم وازی لەو ناوەهێنا لەتەنگو چەڵەمەدابوو چاوەڕێی دەرووی خێریدەکرد خوداوەند بەسۆزو بەزەیی خۆی رەحمی پێدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ انّا هُدنا اليك قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاء وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ﴾ (الأعراف: ١٥٦).

*ئەگەر بینی بوە بەمەسیحی بێباوەڕ دەبێت بەنازو نیعمەتەکانی خوداو خوداوەند بەجۆرێك باسیدەکات کەلێیدوورە.

*ئەگەر بینی لەولاَتی ئیسلامەوە روویکردە ولاَتی بێباوەڕان بێباوەڕ دەبێت دوای باوەڕهێنانی.

*ئەگەر بینی دەستی گۆڕاوە بۆ دەستی (کیسرا) چی لەژێر دەستی (کیسرا)دا روویداوە هەمان رووداو لەژێردەستی ئەویشدا روودەداتو دەرەنجامی باشنابێت.

*ئەگەر بینی دەستی وەك یەکەمجای لێهاتوەتەوە تەوبە دەکاتو دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگارەکەی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دوژمنە، ئەگەر پیرێکی بێباوەڕی بەدیکرد دوژمنێکی کۆنەقینداروەو خەشموقینی لەناخدا حەشارداوە.

*ئەگەر کچێکی بێباوەڕی بینی شەڕو خراپەی بەنهێنی پێدەگات.

*ئەگەر بینی خۆی بێباوەڕبوە هەنگوینی لەبەردەم دانراوە بەلاَم لێی ناخوات بێباوەڕە بەنیعمەتەکانی خودا، زۆری بێباوەڕان زۆری منداڵە.

*ئەگەر بینی بێباوەڕبوەو تەوبەی نەکردوە لەبێباوەڕیەکەی دەکوژرێ مەگەر جوتیاربێ تۆو بچێنێو زەوی داپۆشێ.

بێباوەڕیی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بێباوەڕیی لەلێکدانەوەدا بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی بەپێی ئایەتی: ﴿كَلاَّ انَّ الإِنْسَانَ لَيَطْغَى (٦) أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى (٧)﴾ (العلق: ٦ـ ٧).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ستەمو زۆرداری بەپێی ئایەتی: ﴿ والكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾ (البقرة: ٢٥٤).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشییەك چارەسەری نەبێت بەپێی

ئایەتی: ﴿سَوَاءٌ عَلَيهِم ءَأَنذَرتَهُم أَمْ لَمْ تُنذِرْهُم لَا يُؤمِنُونَ﴾ (البقرة: ٦)
زۆری بێباوەڕان زۆری منداڵە.
(نابلسی) دەڵێت: بێباوەڕی ستەمو زۆردارییە.
* ئەگەر بینی وێڵو سەرگەدانبوو هەڵەدەکات هەروەك چۆن ئەگەر بینی هەڵەیکرد سەرگەرداندەبێ.
* ئەگەر بینی ئاینەکەی تێکچوو لەلای خەڵکیو بەدیار چاویانەوە گەواهی پووچو بەتاڵدەدات، هەروەها دەڵێن: بێباوەڕی نکوولیکردنی حەقەو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿قُتِلَ الإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ (عبس: ١٧).
* بێباوەڕی نکوولی نازو نیعمەتە یان خاوەن نازو نیعمەتە، دەگونجێت بێباوەڕی بەڵگەبێت لەسەر دەرەنجامی نەخۆشو نزیکبوونەوەی لەلێواری مەرگ.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فتنە لەئایینداو کوشتنی مرۆڤێکبێت.
بێپارە(موفلیس): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا مرۆڤێکە پارەی دەستدەکەوێ ئەگەر لەخەونەکەدا بەڵگەی خێری تێدابوو ، ئەگەر بەڵگەی خراپەی تێدابوو بێپارە دەبێت.
* ئەگەر لەخەودا بەبێپارە بانگکراو گەواهیدەرێکی لەگەڵدابوو بەڵگەیە لەسەر سوودو ، ئەگەر گەواهیدەری شەڕی لەگەڵبوو بەڵگەیە لەسەر بێپارەیی یاخود کەسێکی زمان پیسی خراپ دەبێت چونکە فلس کەمترین پارەیە.
بێپارەیی: (نابلسی)دەڵێت: بێپارەیی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کەمو کوڕی حاڵی کەسی بێپارە لەئاینو دنیادا.
* ئەگەر کەسی بێپارە بینی نەخۆشە بەڵگەیە لەسەر مردنو نەمانی رزقی، یا لەپیشەکەی خۆیەوە دەچێت روو بەپیشەیەکیتر کەوا لەخوار پیشەکەی خۆیەوە دەبێت یان لەولاتێکەوە دەچێت بۆ ولاتێکیتر.
بێداری (ئاگاداریی): (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر کاردروستیو ئەنجامدانیو گەڕانەوە لەوکارەی خەشمو قین هەڵدەگرێ.
* ئەگەر بینی خەوتوویەکی بەئاگاهێنا رێنوماییدەکات بۆ رێبازی راست.
بێزراو: (نابلسی)دەڵێت : لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جیاکەرەوەی حەقو ناحەق بەفەرمانو رێگرتن.
بێژنگ(سەرەد): (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەبێژنگدان بەڵگەیە لەسەر:

+خواناسی لەکارو کاسبیدا.
+نەمانی درهەم‌و دینار.
+قسەو وتەی باش لەنێو خراپ‌و ناقۆلادا.
*قەفەزی مریشك بەلگەیە لەسەر لانە ، ئەگەر بینی قەفەزێك مریشکی تێکرد ماڵ‌و خانوویەك دەکڕێ‌و لەگەڵ ژنێکدا دەچێتە نێوی، ئەگەر قەفەزەکەی لەسەر سەری داناو بەبازاڕدا پیۆەیگەڕا ماڵەکەی دەفرۆشێ‌و گەواهی‌و شایەتی دەدەن لەسەری.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەلگەیە لەسەر:
+زانیاری.
+جیاکردنەوە.
+شکۆمەندی‌و پلەوپایە.
+جیاکردنەوەی حەق لەراستی.
*هەروەها بێژنگ بەلگەیە لەسەر شانە چونکە شانە پیسی لەقژدەکاتەوە.
*ئەگەر یەکێك بەلێنیداو بێژنگی بەدەستەوەبوو بەلێنەکەی ناباتەسەر.
بێستان‌و کێڵگەی خەیار: (نابلسی) دەڵێت: بەلگەیە لەسەر سوودو قازانج‌و رزق‌و رۆزی کەبەدووی یەکدا دێت.
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر ژنێك خاوەن نەوەو وەچەبێت.

*ئەگەر بوو بەخاوەنی بێستان‌و کێڵگەی خەیار ، ئەگەر شایستەی فەرمانڕوایبوو پێیدەدرێت‌و زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت ، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر خوازیاری زانیاریبوو چەندین هونەر لەخۆی دەگرێ، ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکات‌و دەگەڕێتەوە بۆلای خواو بەرهەمی تەوبەکەی وەردەگرێ.
*ئەگەر بەروبوومی ئەو کێڵگەیەی بینی بەسەری دارەوە بەلگەیە لەسەر بیدعە لەئایینداو ستەم‌و رژدی‌و گرانی یان هەلگرتنی باج لەسەری‌و کەم‌وکوڕی بەروبوومی دارو درەخت.
*ئەگەر ئەو کێڵگەیە لەزێڕو زیوبوو بەلگەیە لەسەر سوودو قازانج لەوەی تێدایە.
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر بازاڕساردی یاخود روودانی کەم‌وکوڕی تێدا چونکە گوێزراوەتەوە بۆ حاڵێك ناخورێ.
بێشکە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بێشکە خێرو فەڕو کرداری باشەیە.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی بێشکەیەکی کڕی یاخود خۆی لەنێو بێشکەیەکدا دییەوە خێرو فەڕ لەسەر

دەسـتی بەجێـدێت بـەپێی ئایـەتی:
﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ (الروم:٤٤).
*هەروەها دەڵێن: پشووە ، یان کوڕی ژنێکی بەسۆزو بەزەییە یان منداڵێکی بچووکە.
*بێشکە بۆ پیاوان غەمو پەژارەی زیندانە یاخود لانەیەکی تەنگە بۆیەکێك تێدا بنوێت ، بۆ رەبەن هاوسەرو بۆ ژن کوڕە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شوێنی گۆرانیو سەماو ئارەزوو.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاژاوەو پێکـدادان یـان بەڵگـەبێت لەسـەر دارەمەیت.
بێڵ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: خزمەتکار سوودو قازانجە چونکە خاكو خۆڵو زبڵ رادەماڵێ هەموو ئەوانەش ماڵو دارایییەو کەس پێویستی نابێت مەگەر یەکێك ئەوەی هەبێت بۆ رەبەن هاوسەرگیرییە، بۆیەکێکیش رزقو رۆزی گیرابێ دەروولێکردنەوەیە ، بۆیەکێك بـژێوی هەبێت بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی.
*هەروەها کارکردن بەبێڵ یا راماڵین پێی بەڵگەیە لەسەر پارەوەرگرتنو کوشتارگە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانین.
*هەروەها بەڵگەیەلەسەر زانین، هەروەها دەڵێن: کوڕە ئەگەر ئیش بەبێڵەکە نەکات ئەگەر ئیشی پێکرد خزمەتکارە.
(نابلسی)دەڵێت: بێڵ خاوەنەکەی دنیایەکی باشی دەستگیر دەبێو دەبێت بەپیاوێکی بەهێزی متمانەدارو هەمیشەماندو هەموو کەسێك پەنای پێدەگرێو دەگات بەدوایین ئەنجام.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ژنێکی بەئارام لەسەر ماندبوون وهیلاکی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رزقو رۆزیو سوودو قازانجو چوستو چالاکی لەبەرانبەر نەخۆشیدا.

پ پی

پ ا

پـاچ(پێمـەڕە): (نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر سـەختیو هـەنگاونان روو بـەکارە چاکەکان.

*هـەروەها پـاچ پیاوێکـە مـاڵو سامان بەلای خۆیدا بەکێشدەکات.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: پـاچ کۆیلـە یان خزمـەتکارە ، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسەر شمشێر لـەبۆ بێباوەڕان ئەگـەر لەدار دروستکرابوو.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەرئەوەی سـوودی لێـوەردەگرێ چـونکە لەئاسـن دروستکراوە.

*هەندێکـدەڵێن: کـوڕەو هەنـدێکیتر دەڵێن: ئەسپەردەیە لەگەڵ هێزی ئاین بەپێی ئایەتی: ﴿فَجَعَلَهُم جُذَاذاً الاَّ كَبِيراً لَهُم﴾ (الأنبياء: ٨٥) (ئیبراهیم - سەلامی خـوای لێبێـت - بـەپاچ لـەتو پەتیکردن.

(نابلـسی) دەڵێـت: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر پشتگیریو رزقو رۆزی،

دەگونجێت ئەگەر نەخۆشی سەرئێشەی لەگەڵدابێت چاك بێتەوە یان پێویستی بەکەڵەشاخ بێت لەپاشیدا.

*دەگونجێـت پـاچ بۆنەخۆشـێك کەپێویستی بەخواردن نەبێت بەڵگەبێت لەسەر لابردنی سکاڵاو ناڕەزایی.

*پاچ منداڵێکی نێرینەیە.

*ئەگەر پاچێکی بەدەستی خۆیەوە بینی ئەوە دەبێت بە جێگر یان ئەسپەردە دەپارێزیو چاکە لەئاینەکەیدادەکاتو زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا، هەروەها دەڵێن: پاچ بەڵگەی زیانو پەرتەوازەییە.

پاراستن لەشەڕو جەنگ: پاراستن لەشەڕو جەنگ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پاراستن لەترسو بیم.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر رێنومـایی دوای وێڵـیو سـەرگەردانی بەتایبەت ئەگەر مرۆڤ لەکاتی بەئاگاییدا

بترسێت ، هەروەها ئارامی ترسەو ترسیش ئارامییە.

پارشێو(پاش شێو): (نابلسی)دەڵێت: پارشێوی رۆژوەوان بەڵگەیە لەسەر گیرۆدەبوونی دوژمنانو ، تەوبەی گوناهکارو رێنومایی بێباوەڕو رزقو رۆزییەکی کەمو ئاسانە.

پارەگۆڕەوە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پارەگۆڕەرەوە زانایەکە سوود لەزانیاریەکەی وەرناگرێ لەبۆ بەرژەوەندی دنیا نەبێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەو زانایەیە پرسیار وەردەگرێو وەڵامەکەی بەدادو هاوسەنگی دەداتەوەو لێکدەرەوەیە بەو ئیعتبارەی وەڵامی پێدەداتەوە کەوا کێشو دەستەواژەکەی دیاریدەکات.

*ئەگەر پارەی گۆڕیەوە لای پارە گۆڕەرەوەو دینارێکی گۆڕیەوە چەند درهەمێکی وەرگرت تەماشای حاڵیدەکرێ ئەگەر لەدژایەتیدابوو کەمدەکاتو ئەگەر لەکاڵاوشتو مەکدابوو و دەیفرۆشتو لەخاوەنداری ئەودەردەچێ ، وەگەرنا رووداوێکی پێرووەداتو پێویستی بەپرسیارکردن لەزانایەك دەبێت یاخود خەوێك دەبینێو پێویستدەکات پرسیار لەراڤەکارێك بکات ، پاشان لەدەرەنجامەکانی ئەوە غەمو پەژارە رووی تێدەکات چونکە درهەمی وەرگرتووەو درهەمو پارە لانەی غەمو پەژارەیەو دڵ لەخشتە دەباتو غەمو پەژارەش لەوەوە سەردەگرێ ، مەگەر سروشتێکی باشی هەبێت لەبینینی پارەدا بەهۆی ئەزموونو تاقیکردنەوەی رابردوویەوە.

*هەروەها ئەگەر زێڕی وەرگرتو پارەیدا لەبری بەهەمان شێوەیە چونکە زێڕ خراپە لەلێکدانەوە.

(نابلسی)دەڵێت:بینینی پارەگۆڕەرەوە بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندیو فراوانی رزقو رۆزی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانای ئاگادارو وردەکاری فەرزو ژمێریاری نووسینو هاوچەشنەکانی.

پارێزگاریی ـ چاودێری (پاسەوانی): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی کەسانێتر چاودێریو پاسەوانی دەکەن دەکەوێتە ئەزموونو تاقیکردنەوە چونکە پێغەمبەر (ﷺ) مادام یارانی پارێزگاریان لێدەکرد لەتاقیکردنەوەو ناڕەحەتیدابوو ، کاتێکیش خوداوەند دەرووی لێکردەوە بەیارانی وت: "بگەڕێنەوە شوێنو جێی

خۆتـان پـەروەردگار پارێزگـاریم لێدەکات".
* ئەگەر بینی چاودێریو پارێزگاری لەکەسێکیتر دەکا هەتا ستەمو زۆرداری ئەنجامیەدات لەشەڕو خراپەی شەیتان دڵنیا دەبێت بەپێی فەرموودەی پێغەمبەر(ﷺ) کەدەفەرموێت : "سێچاو بەئاگر ناسووتێ: چاوێك پارێزگاری بکاتو بێداربێت لەپێناوی خوادا...".
* هەروەها دەڵێن: ئەگەر پارێزگاریکرد لەکەسێکیتر جیهادو تێکۆشانی پێدەدرێت بەپێی ئەو فەرموودەیەی گێڕامانەوە.
(نابلسی) دەڵێت: پارێزگاریکردن لەیادو زیکری خوا یاخود لەو هۆنراوانەی باس لەسیفەتە جوانەکانی پێغەمبەر یان ستایشی پەروەردگار دەکەن بەڵگەیە لەسەر:
+ڕێنومایی دوای وێڵیو سەرگەردانی.
+ڕەواندنەوەی خەمو پەژارە.
+شکۆمەندی.
+منداڵی نێرینە دوای ناهومێدی.
+دەروولێکردنەوە دوای ناڕەحەتی.
* ئەگەر پادوزیکری کرد بەدەنگەوە پلەوپایەیەکی بڵندو بەرز بەدەستدەهێنێت لەگەڵ ناوبانگو شکۆمەندی ئەگەر شایستەی بێت، وەگەرنا بەشەڕو فیتنە دەناسرێت.

پاژنە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کوڕێکی قوماربازە، ئەگەر بینی پاژنەی شکا دەمرێ یا غەمو پەژارە رووی تێدەکات یاخود بەڵاو نەهامەتیو قەیران دێت بەسەریا.
* ئەگەر بینی پاژنەی نزمە هێزو تواناو ئازایەتی بەدەستدەهێنێ لەگەڵ بوێریو نەترسان.
* پاژنە بۆ ڕەبەن هاوسەرە.
* ئەگەر نەخۆشێك بینی پاژنەی شکا دەمرێ.
* پاژنەی مرۆڤ ماڵو داراییە ئەگەر نەما ماڵو داراییەکەی نامێنێت.
* ئەگەر پاژنەی خۆی بەجوانیو گونجاو بینی نوقلانەی باشەیە لەهاوسەرگیری یان شەریکایەتی یاخود ئوتومبیلو ئاژەڵو خزمەتکار، بەڵام ئەگەر پاژنەیەکی ناشیرینو رەشو رووشاوو شکاوی بینی دەرەنجامیەتیو دەگەڕێتەوە بۆ پەشیمانیو زەرەر.
* ئەگەر بینی پاژنەی لەبەردەستدایە چەند کچێك دەهێنێ بەپێی ئایەتی: ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾(النبأ: ٣٣).

پاسکیل(دووچەرخە): (ئەبو حەفس) دەڵێت: ئەگەر خۆی ببینێ بەسواری

پاسکیلێکەوە پێویستی بەیارمەتییە، ئەگەر ماتۆڕیوو بوونی پەیوەندییە لەگەڵ کەسانیتردا بەتایبەت ژنان.

پاسەوان: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+ئەمن و ئاسایش و پارێزگاری.
+نوێژو خۆر بەنهێنی.
+پاراستن لەشەڕی شەیتان.
+سەگ چونکە پارێزگاریدەکات لەخاوەنەکانی.

پاسەوانی پادشا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پاسەوان بەڵگەیە لەسەر ئاشکرابوونی نهێنیی و شاراوە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر یادو زیکری خواو شەوزیندوکردنەوەو نەنووستن و شەونوێژ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر شەڕو هەڵەکردن لەگوفتارو قسەکردندا.

*پاسەوانی بازاڕو زیندان بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی ئەوەی شاردراوەتەوەو پەنهانە.

پاسەوانی شەو (حەسحەس): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پاسەوانی شەو ئاگادارییە بۆ یەکێك واز لەنوێژ بهێنێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی هەڵهات لەدەستی حەسحەس و ئەویش دوایکەوت و قسەی لەگەڵداکردو قوتارو رزگاربوو لێی کەمتەرخەمیدەکات لەنوێژی بەیانیدا.

پاش (دواوە ـ قنگ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پاش ماڵ و دارایی ژنە ، ئەگەر گەورەبوو ژنەکەی ماڵ و دارایییەکی زۆریدەبێ.

*ئەگەر پاشی خۆی بینی بەماڵ و سامانی هاوسەرەکەی دەڕوات بەڕێوەو خێری دەستگیردەبێت.

*ئەگەر پیاوێکی بینی پاشی خۆی بۆ دەرخست و کەمتوانابوو سوودو قازانجی پێدەگەیەنێ پاشان پشتهەڵدەکات، ئەگەر نادیاربوو پشتی لێدەکرێ لەلایەکەوە نازانێ، ئەگەر پیاوێك پشتی دەرخست تا پاشی دەرکەوت خانەوادەکەی ئابڕووی دەبات.

*ئەگەر ژنێکی بینی پاشی خۆی دەرخستبوو هەتا قنگی بینی ئەو کارەی دەدرێتە پاڵی روو لەکۆتایی دەبێت و قەرزی دێتەسەر لەبازرگانی یان دەستەڵاتداری.

*ئەگەر ژنێکی هێناو لەدواوە چوە لای داوای کارێکدەکات لەبارێکی نەشیاوو هیچ سوودی لێوەرناگرێ چونکە چوونە لای ژن لەدواوە بێکەڵ و سوودە.

*ئەگەر بینی بەپاشی رادەکێشرێ ناچار دەکرێ.

پاشکۆ(جێنشین ـ ئەوەی لەدواوەدێت):
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەمندالّ لێکدەدرێتەوە، ئەگەر بینی لەدوای خۆی کەسی نییە کوڕ ناخاتەوە.
*ئەگەر بینی دوای خۆی شکا یان بچڕا کوڕەکەی دەمرێو لای چەپ بۆ کچانەو لای راست بۆ کوڕان.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:
+دەرەنجامی مرۆڤ لەئاینو دنیادا.
+ئەوەی مرۆڤ لەدوای خۆی بەجێدەهێڵێ لەماڵو سامان یاخود مندالّ.
*باشی پاشکۆ لەخەودا بەڵگەیە لەسەرکرداری چاکەو ئەوەی مرۆڤ پێشوازی لێدەکات.
*رەشیو گۆڕانی حالّوباری بەڵگەیە لەسەر رێ ونکردنو گەڕانەوە لەباری گوێڕایەڵی بۆ سەرپێچی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تۆڵەو سزا بۆ یەکێك بەباشی دەستنوێژ نەگرێ چونکە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: " ئاگر بۆ ئەوانەیە قولەپێیان بەباشی ناشۆن".
*ئەگەر قولەپێی بەشکاوی بینی کارێکدەکات لێی پەشیماندەبێتەوە.

پاقلە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پاقلە پیاوی خاوەن چاکەیە، ئەگەر بینی لەباخەکەی پاقلە لێدەکاتەوە شەڕو خراپە لەژنی نزیكو خزمی رووبەرووی دەبێتەوە، ئەگەر گورزە پاقلەیەك بێت ئاگادارییە بۆی هەتا وریابێت لەشەڕو خراپە.
*پاقلەی وشکیش ماڵێکە ماڵی دیکەی پێ چارەسەر دەکرێت، زوربەی خەولێکدەرەوان پاقلە بەغەمو پەژارە دادەنێن.
*پاقلەی جێگرو چەسپاو پیاوە.
*لە(سەعید)ی کوڕی (مسیب)ەوە دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای دەڵێت: لەخەودا بینیم وەك پاقلەیەکی سەوز لەماڵی خاتوو (عائشە) رواوەو بینەران پێی سەرسامن ، ئنجا (عەبدولمەلیك)ی کوڕی (مەروان) دێتو ئەو پاقلە رواوە هەڵدەکێشێ، (سەعید)یش دەڵێت: ئەگەر خەوەکەت وابێت (حەجاج) (ئەسماء)ی کچی (جەعفەر)ی کوڕی (ئەبی تالیب) تەڵاق دەدات چونکە (عەبدولمەلیك) دەترسێ (حەجاج) بەهۆی (ئەسماء)ەوە کەمەندکێش بێت بۆلای ئالو بەیتو خانەوادەی پێغەمبەر (ﷺ) بۆیە (عەبدولمەلیك) رایسپارد تەڵاقیبدا ئەویش بەقسەیکرد.

(نابلسی) دەڵێت: پاقلە لەخەودا ئەگەر تەڕبوو خەمو خەفەتە ، ئەگەر وشکیشبوو ماڵو دارایی نوستوە لەگەڵ فەڕو پیتو شادیدا.

*هەروەها (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی گەزۆو گۆشتی باڵندە بگۆڕێتەوە بەپاقلەو سیر رسوایی‌و هەژاری دێت بەسەردا.

*ئەوەی ببینێ پاقلەی کوڵاو دەخوات خێرو سوودی پێدەگات لەهەمووشتێکداو خۆشی‌و شادی‌و شکۆمەندییەو دەبێت بەسوودو قازانج.

*هەروەها دەڵێن: بەهۆی ناوەکەیەوە کەمییە، ئەوەی ببینێ قژی دەبێت بەپاقلە ماڵو دارایی روو لەکەمی دەکاتو هەژار دەکەوێت.

*پاقلەی سەوزیش رزق‌و رۆزی‌و بەرگو پاکییە.

پاقلەفرۆش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پاقلە فرۆش قسەی خراپو ناخۆش دەکات بەرانبەر خەڵکی‌و ئەوانیش خراپتر دەکەن بەرانبەری.

*هەروەها دەڵێت: پاقلە فرۆش پیاوێکی قسەو وتە سووک‌و نزمەو خاوەن خەمو پەژارەیە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر رازیبوون‌و قەناعەتو ئارامگرتن‌و رژدی، زۆربینەی دیمەنی پاقلە بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو لابردن‌و لەکارخستن.

پاڵپێوەنەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خزمەتکارێکی غەمو پەژارە رەوێنە.

پاڵکەوتنی مرۆڤ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پاڵکەوتنی مرۆڤ لەخەودا لەسەر گازەرای پشت هێزو توانایە ، یان دنیا رووی تێدەکات ، یاخود دنیا دەکەوێتە ژێر دەستی چونکە زەوی پاڵپشتی بەهێزە.

*ئەوەی ببینێ لەسەر پشت راکشاوەو دەمی ئاوەڵاکراوەو نانی لێ دێتە دەرەوە راو تەگبیر کەمدەکاتو دەوڵەتەکەی نامێنێ‌و بەباروحاڵی دیکە شاد دەبێت.

پاک‌و بێگەرد: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جوانی‌و چاکی.

پاوانە(خرخاڵ): (نابلسی) دەڵێت: پاوانە لەخەودا بۆ دزو یەکێك لەیەك قاچیدابێت دەگونجێت نهێنی بشارێتەوە ، یان دەویت بێتو لەسەر پەنهانکردن‌و شاردنەوەی ئەوکارانە بروات بەرێوە.

*پاوانەی زیو کورە ، ئەگەر پیاوێك بینی پاوانەی ئاڵتوونی کردوەتە قاچی

خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر تووشبوونی بەنەخۆشییەك یاخود هەڵەو خراپەیەك دەکەوێتە نێوی.

*پاوانە بۆ ژن دڵنیابوونە لەترس‌و بیم ئەگەر ئەو ژنە مێردداربێت ئەگەر شووینەکردبوو شوودەکات بەپیاوێکی سەخی خێرۆمەندو چاکەکار.

*ئەگەر بینی پاوانەیەکی ئاڵتوون‌و زیوی لەپێکردوە غەم‌و پەژارەو زیندانی‌و پاوانکردن رووی تێدەکات.

*وتراویشە: پاوانەی پیاو کۆت‌و بەندیەتی ، هەروەها هیچ جۆرە خشڵێك بۆ پیاو باش نییە لەخەودا جگە لەملوانکەو ئەموستیلەو ئەڵقەو گوارە نەبێت.

*ئەگەر ژن پاوانەی بەچاکی یا خراپی بینی لێکدانەوەکەی رووبەرووی مێردەکەی‌و مامەڵەی دەبێتەوە لەگەڵیدا، ئەگەر بێ مێردبوو جوانییەتی بەپێی جوانی قەشەنگی پاوانەکە.

*پاوانەو خاڵ لەخەودا بەرزی پلەوپایەو جوانییە.

پ ر

پرد (رێگوزار - پردی سیرات):

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا رێگەی راست‌و رەوانە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانداری‌و رێنومایی‌و رۆژوو نوێژکردن‌و هەمووشتێك مرۆڤ بەهۆیەوە لەسزای رۆژی دوایی و ناهەموارییەکانی دنیا قوتاربێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خواناسێك بەزیانبێت بۆ خەڵکی یا ئەوەی پێداویستی لەسەردەستی ئەودا بەجێدەهێنرێت وەك دەرگاوان.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌و هاوسەرو باوك‌و دایك‌و، هەموو پردێکیش بەپێی خۆی لێکدەدرێتەوە، پردی سەرشەقام ئەگەر بەبەردو خشت دروستکرابوو دەستەڵاتدارە.

*ئەگەر پردێکی بچووکبوو دەرگاوان یاخود دەویت دەبێت.

*ئەگەر ئەو پردەی بەبەرد دروستکرابوو گۆڕابوو بۆ پردێك بەگڵ دروستکرابێت بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی حاڵ‌و باری ئەوەی بەڵگەیە لەسەری‌و بەپێچەوانەوە.

*ئەگەر پردی بیناکراو بەگڵ گۆڕا بۆ پردێك بەبەردو خشت دروستکرابوو بەڵگەیە لەسەر خێرو چاکەی زیاد بۆ ئەوەی بەڵگەیە لەسەری، بەڵام ئەوەی خۆی بوو بەپرد دەستەڵات بەدەستدەهێنێت‌و پێویستی بەپلەوپایەو شکۆمەندی دەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: ڕۆیشتن بەسەر پردی سیراتدا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەفەرکردن بەدەریادا، ئەگەر هەڵگیرا یاخود بچڕا تیادەچێت یان زەرەردەکات.
*دەگونجێت پردی سیرات بەڵگەبێت لەسەر:
+زانیاری.
+یەکتاپەرستی.
+شوێنکەوتنی سوننەتی پێغەمبەر(ﷺ) بۆ یەکێك بەسەریا بڕوات و سەلامەت بێت لەسەری.
*سیرات ڕێگەیە ئەگەر بینی قاچی هەڵخلیسکان لەڕێگەی ڕاست و دروست لادەدات.
*ئەگەر بینی لەسەر ڕیگەیەکی ڕاست و ڕەوانە جێگیربوە لەسەر ڕێ و ڕەسمەکانی ئاین.
*ئەگەر بینی بەسەر پردی سیراتدا ڕوویی و قاچی هەڵنەخلیسکا کارێکی مەزن دەگرێتە دەست و سەلامەتدەبێت تێدا لەوەی لێیدەترسێ.
*ئەگەر بینی چوە سەر سیرات و قاچی هەڵخلیسکا ڕوودەکاتە سەرپێچی لەحەق و ڕاستی و لادەدات.
*ئەگەر بەسەر پردی سیراتدا بڕوات و لەناوچەی (حیجاز) بێت بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە.

پردی تاق تاق: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پردێکی نادیار بەڵگەیە لەسەر دنیا، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+کەشتی.
+دەستەلاتدارو فەرمانڕەواو موفتی کاروباری خەڵکی.
+پردی سیرات.
*ئەگەر لەخەودا بەسەر پردێکدا پەڕییەوە لەدنیاوە دەچێت بۆ قیامەت بەتایبەت ئەگەر لەدوای پەڕینەوە مردو یان لانەیەکی نادیاریان بینی، ئەگەر باڵندەیەك هەڵیگرت یان ئاژەڵێك قووتیدا یاخود کەوتە نێوبیرو چاڵێك یا بەئاسماندا سەرکەوت هەموو ئەمە ئەگەر لەکاتی بێداریدا نەخۆشبوو، ئەگەر نەخۆشنەبوو تەماشادەکرێ، ئەگەر لەسەفەردابوو مژدەی سەفەری پێدەدرێ.
*ئەگەر لەسەر پردەکە دابەزی بۆ شوێنێکی بەفەڕ دەچێت یان سوودو قازانجی پێدەگات.
*ئەگەر دابەزییەسەر زەوییەك یاخود مزگەوتێ سەفەرەکەی بەدی دێت، ئەگەر شێر یان ترێ ڕەشکە یاخود کای بینی یاخود لێشاوێك لەسەفەردا خێری دەستگیر نابێت.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گومان، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دنیا بەپێی ئەو فەرموودەیەی هاتووە دەڵێت: " دنیا پردێکە بیپەڕنەوە بەسەریاو ئاوەدانی مەکەنەوە".

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەر بەهۆی چوونە لای و نزیکی لێوەی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕەواندنەوەی غەم و پەژارە.

*ڕۆیشتن بەسەر پردا بەڵگەیە لەسەر سواربوونی ئاژەڵ، ئەگەر بەخشت دروستکرابوو بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی حاڵی شار بەهۆی ستەم و گرانییەوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+دەوڵەمەندی.

+تەمەندرێژی.

+نەخۆشی.

+شکانی بەڵێن و پەیمان.

*پرد پیاوێکە خەڵکی بەهۆیەوە دەگەن بەکاروبار یان پێداویستیان بەجێدەهێنن.

*ئەگەر بینی بەسەر پردێکدا دەڕوات و پردی فەرمانڕەوایە ماڵێکی باش بەدەستدەهێنێ و هاوسەردەگرێ.

*ئەگەر بوو بەپردێك دەسەڵات بەدەستدەهێنێ و خەڵکی پێویستیان پێیدەبێ لەگەڵ پێویستی بوونیان بەپلەوپایەو ئەوەی هەیەتی.

*ئەگەر بینی بەسەر پردێکدا دەپەڕێتەوەو پردەکە لەدار دروستکراوە کۆمەڵێك دووڕوون دەچێتە لایان.

پرسە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی سەرەخۆشی لەتوشبوو بەلادارێك دەکات هێمنی ڕووی تێدەکات بەپێی فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ): ((ئەوەی سەرەخۆشیی و دڵنەوایی لەتوشبوویەك بکات هەمان پاداشتی ئەوی بۆ دەنوسرێ)).

ئەگەر وایبینی وەك ئەوەی سەرەخۆشی دەکات ئەوا مژدەی پێدەدرێ بەپێی ئایەتی: ﴿وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾.

(نابلسی)دەڵێت: پرسە لەخەودا بۆئەوەی حاڵوباری باشە بەڵگەیە لەسەر زیانێك ڕووی تێدەکات، بۆئەوەشی لەحاڵێکی خراپدایە بەڵگەی سوودو قازانجە، بەڵام بۆئەوەی مژدەی پێدەدرێ یان خوازیارو داواکاری ماڵ و داراییە بەڵگەیە لەسەر پێویستی بوونیان بەسەرەخۆشی خەڵکی لێیان بەهۆی ئەو بەلاو نەهامەتیانەوە کەڕوویان تێدەکات.

*پرسە بۆئەوەی لەناڕەحەتیدایە بەڵگەیە لەسەر خۆشی و خێرو ڕەواندنەوەی باروحاڵی ناخۆش.

*پرسە بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونەوە بەڕەوشتی جوان و خۆ خۆشەویستکردن بەراستگۆیی و نەرمونیانی و قسەوگوتارو دەربڕینی پرسەو سەرەخۆشی.

پرسیارکردن(لێپرسین): لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شوێنکەوتنی شوێنەوارو جێگیربوون لەکاروباردا.

*ئەگەر بینی پرسیاری لێدەکرێ دوای زانیاریدەکەوێ و پاشان خۆی بەکەمدەزانێ لەبەرانبەر خودایاو پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە.

پ ز

پزیشك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پزیشك زانایەکی شارەزایە لەئاینداو بەڵگەیە لەسەر چاکەکارو خولگەی ئاین و دنیا وەك زانایان و دادوەرو ئامۆژگاریدەر کەوا ئامۆژگاریەکانی هەتوان و مەڵهەمی زامە دەروونیەکانە ، هەروەها وەك پەروەرشیارو گەورەو ئەو دەباغکارەیە پێستەی ئاژەڵان خۆشدەکات.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر کەڵەشاخگر چونکە کەڵەشاخگرتن چارەسەری تیایە.

*ئەگەر بینی دادوەرێك یان زانایەك بوە بەپزیشك هاوەڵانی زۆر دەبن و فرەسوودمەندەبێ.

*ئەگەر بینی پزیشکێك بوە بەدادوەر یان زانایەك ئەگەر موسوڵمانێکی دانابوو فرەباسدەکرێ و پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە لەنێو پیشەوەراندا، ئەگەر بەپێچەوانەی ئەوەوەبوو بەلاو نەهامەتی ڕووی تێدەکات، دەگونجێت بەهۆی نەزانین و سروشتی خۆیەوە کەسێك تیاببات چونکە لەخەودا بۆکارێك بەرزبوەتەوە کەهی ئەو نییە.

*ئەگەر پزیشکێکی بینی کفنی دەفرۆشت بەلوولکراوی بەڵگەیە لەسەر تێکەڵکردنی دەرمانەکانی و بەهەڵەبردنی سەرجەم خەڵکی.

*ئەگەر پزیشکێکی بینی بوە بەپێستە خۆشکار بەڵگەی ژیری و زیرەکی و زۆری ئەوانەیە کەوا لەسەر دەستی ئەودا چاکدەبنەوە، مەگەر ببینێ دەباخچێتیەکەی بۆگەن و خراپبێت ئەوجا پیاوێکی ناپاکدەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: پزیشك لەخەودا وەك زاناو موفتی وایە، ئەگەر بینی پزیشکێ چارەسەریدەکات لەشولاری ساغدەبێت ، ئەگەر بینی زانایەك ئامۆژگاریدەدات دوودڵی و گومان و

دووڕووی لــــەدڵی دێتـــە دەرەوەو ئاینەکەی چاکدەبێ.

*پزیـشك زانایـە، هەرکەسـێك شـەڕو ئـاژاوەو بەربـەرەکانی هـەبێت ئەگـەر لەوخەوەدا پزیشکی بینـی بەڵگـەکانیان بەڵگەی نەیارەکانیانە بۆیـان، هـەروەك ئـــەوەی نەخۆشـــی بینـــی بەربەرەکانیـــدەکات بەڵگەکـــەی چاکبوونەوەیە.

ئەگـــەر پزیـــشکێکی بینـــی خـــەڵکی زینـــدودەکردەوە پیـــشەی پزیـــشکی لەوشارەدا فراوان دەبێ لەسـەر ڕێبـازی ئەو پزیشکە.

*پزیـــشك دایکـــی مرۆڤـــە، ئـــەوەی پزیشکەکەی بمرێ دایکی دەمرێ.

*ئەگەر پزیشکێ بچێتە لای نەخۆشـێك چاکدەبێتەوە ، بەڵام ئەگەر بـچێتە لای لەشساغێك نەخۆشدەکەوێ.

*دەگونجێت بینینی پزیـشك بەڵگـەبێت لەسـەر دەرخـستنی شـتی پـەنهان و شاراوە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسـەر کەنیـسەو ماڵەڕوگـسکدەری پیـسی و جاسـووس و سـیخوڕو وەسوەسـەکار، لەگـەڵ ئـەوەی ئامادەکاریـدەکات بـۆ جـــەنگ و تاوێـــك دەبیاتـــەوو تاوێـــك دەدۆڕێ.

*ئەگەر بینی بوە بەپزیشك دەگونجێت پلەوپایەیـــەکی بـــەرزو بـــاڵا بەدەسـتبهێنێت ، یـاخود دەگونجێـت ببێت بە پـۆلیس و خـەڵکی لەفـەرمان و ڕێگریەکانی بترسن یان هەوڵی تیابردنی ماڵ و ڕوح بدات.

پزیشکی ئاژەڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پزیـــشکی ئـــاژەڵ پیاوێکـــە یارمـــەتی ســـەربازو گـــەورە کەســـان دەدات لەکاروبارەکانیاندا.

*هـەروەها دەڵـێن: پزیشك و چاکسازو قاچگرەوەیە.

(نابلـسی) دەڵێـت: پزیـشکی ئـاژەڵ لەخـــەودا پیاوێکـــە خـــەڵکی ڕێـــزدارو شـــــکۆمەند دەڕازێنێتـــــــەوەو لەکاروبارەکانیـــدا بـــەهێزو پتـــەویان دەکـات، بینینیـشی بەڵگەیـە لەسـەر هاوســـەرگیری و ســـەفەرو لەســـەر فرۆشیارو بازرگان.

پ ژ

پژمـە: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا ڕوونکردنـــەوەی کاروبارێکـــە گومـــانی لەدەورکۆبووبێتەوە.

*ئەگـــەر بینـــی دەپـــژمێ دڵنیادەبێـت لەوەی کەگومانی هەیە لەدەوری.

*پژمە بەڵگەیە لەسەر مەرگی نـەخۆش یـان غـەم و پـەژارە، ئەگـەر خەوبینـەر لەناڕەحەتیدابوو دەرووی لێدەکرێتەوە،

ئەگەر هەژاربوو پشتگیری وەردەگریٚ چونکە خەڵکی قسەی پێدەڵێن‌و دوعای خێری بۆ دەکەن ، دەگونجێت خەوبینەر خەڵکی خزمەتی بکەن.

* ئەگەر قەرزاربوو هەوڵدەدات قەرزەکەی بداتەوە، ئەگەر هەلآمەتی گرتبوو چاکدەبێتەوە.

* دەگونجێت پژمە بەڵگەبێت لەسەر:

+هەلآمەت.

+خەشم‌و قین‌و رووگرژکردن.

* ئەگەر بەتوندی پژمی باوریابێت لەدوژمن، ئەگەر جەنگی بەرپاکرد لەگەڵیدا سەردەکەوێت بەسەریاو زیانی پێدەگەیەنیٚ.

پ ش

پشتبەستن بەخوا: (نابلسی)دەڵێت: پستبەستن بەخوا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گەیشتن بەمەرام‌و مەبەست‌و کۆتایی هاتن بەو ناڕەحەتی‌و نەهامەتیەی هەیە.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+باوەڕهێنان بەپەروەردگار.

+گومانی باش بردن بەپەروەردگار.

+سەرکەوتن بەسەردوژمناندا.

+گەیشتن بەهیواو ئاوات.

+تەوبەو پەشیمانی کەسانی خراپ.

+باوەڕهێنانی بێباوەڕان.

+روودانی ئەوەی مرۆڤ پێشبینی دەکات بەلآم دەرەنجامەکەی بەخێرو چاکە کۆتایی دێت.

پشتوێنی جوولەکەکان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پشتوێن‌و جل‌وبەرگی قەشە بەڵگەن لەسەر کوڕ ئەگەر بەسەر جل‌وبەرگی نوێوەبوون، بچرانی مەرگی کوڕە بەلآم ئەگەر لەژێر جل‌وبەرگەوەبوو بەڵگەیە لەسەر دووڕوویی لەئایندا، ئەگەر لەگەڵ جل‌وبەرگی خراپدابوو خراپی ئاین‌و دنیایە.

(نابلسی) دەڵێت: پشتوێن سیفەتی خواناسی‌و بەندایەتییە بۆ ئەو مەسیحیەی دەیپۆشیٚ‌و بۆ موسوڵمانانیش بەڵگەیە لەسەر ناودانی‌و خۆیەکلاییکردنەوە بۆ خێرخوازی لەگەڵ سەرخستنی ئاین‌و بەرگریکردن لێی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاگر.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+گەیشتنی تەمەن بەنێوەڕاستی.

+بەڵگەیە لەسەر جل‌وبەرگی نوێوەبوو، ئەگەر لەژێر جل‌وبەرگدابوو بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی دین‌و دنیا.

پشتهەڵکردن لەجەنگدا: (نابلسی) دەڵێت: پشتهەڵکردن لەجەنگدا بەڵگەیە

لەسەر نەخۆشییەك لەپاشەوەی مرۆڤدا، دەگونجێت گەڕانەوەبێت بۆ سەر ئەو شەڕو خراپەیەی لەسەریەتی.

*بەڵگەیە لەسەر سەرپێچیو خەشمو قینی خوایی، ئەگەر پشتیهەڵکردو رووبەکۆمەڵێکچوو وەك پەنادانو هاندان لەسەرکوشتار بەڵگەیە لەسەر دووزوبانیو تێکدانی نێوانی خەڵکیو کۆکردنەوەیان بۆئەوکارە.

پشتی مرۆڤ: (ئیبن سیرین) دەڵیت: پشت ئەو کۆڵەکەیەیە پیاو پشتی پێوەداتو هێزو توانایە بۆی.

*ئەگەر بینی پشتی چەماوەتەوە بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات، هەروەها دەڵێن: بەڵگەی پیرییە.

*بینینی پشتی هاوڕێیەك پشت تێکردنو وازهێنانە .

*بینینی پشتی دوژمن دڵنیابوونە لەشەڕی.

*بینینی پشتی پیر پشت لێکردنی دنیاو ئاوابوونیەتی.

*بینینی پشتی لاوو گەنج دواکەوتنی ویستو خوازە.

*بینینی نیوەی پشتی ژن بەڵگەیە لەسەرداواخوازی کارێکی قورس‌وگران کەبۆی بەجێنایەت.

(نابلسی) دەڵێت: پشتی مرۆڤ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەردەکەوێ یان پێوەی دەردەکەوێ.

*دەگونجێت پشت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی پێوەی دەردەکەوێ وەك پۆشاكو ماڵو دارایی.

*پشت بەڵگەیە لەسەر:

+دەرکی ماڵ.

+شار.

+مەزهەبی.

*پشت شکان ترس‌وبیم یان غەمو پەژارەیە.

*دەگونجێت پشت بەڵگەبێت لەسەر نوێژی نیوەڕۆ.

*ئەگەر بینی پشتی رەش یاسوور هەڵگەڕاوە ترسی لێدانی هەیە، ئەگەر بەقەڵەویو سپێتیو درەوشاوەیی بینی بەڵگەیە لەسەر نوێکردنەوەی جل‌وبەرگی قەشەنگو جوان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرکەوتن بەزانیاری یان کوڕ یاخود دەستەلاتدارێك پشتی پێببەستێ یاخود لانەو ماڵێك.

*پشت بەڵگەیە لەسەر پیریەتی.

*ئەگەر چەمانەوەی لەپشتیا بەدیکرد بەهۆی ئێش‌و ئازارەوە هەژار دەکەوێو پیردەبێ.

*ژان و ئێشی پـشت بەڵگەیـە لەسـەر [illegible]

*پــشت پیاوێکــە رووی تێــدەکات لەکاروبارەکانیداو خاوەن شکۆمەندیو ماڵو سامانە، ئەوەشی روودەدات تێدا لــەئێشو ئازارکــەمو کــوڕی پــەناو پشتگیری مـرۆڤ و گەورەیـەتیو پـشتی پێدەبەستیٚ.

*ئەگــەر بینــی پــشتی ئازاریــدەدات ســەرۆکەکەی کەپیــشتی پێدەبەســت زیندانیدەکریٚ.

*ئەگەر بینی بەسەر پشتییەوە بارێکی قورس هەڵدەگریٚ ئاینێکی مەزن یاخود دراوسێیەکی خراپە.

*ئەگــەر بینیــی پــشتی شــکا هێــزی تیادەچیٚو گەورە سەرداری دەمریٚ.

*بــاری قــورس لەســەر پــشت غــەمو پەژارەیە یاخود گوناهو تاوانە.

*ئەگــەر بینــی کاڵاوشــتومەك لەســەر پشتیبوو قەرزە دەردەکەویٚ بۆی.

*ئەگەر بینـی داروتەختـە هەڵـدەگریٚ غەیبــەتو فیتنــەیی دەکــاتو درۆ دەگوێزێتەوە.

*ئەگەر بینی پشتی شکاو نەخۆشبوو دەمریٚ یاخود بەڵگەیە لەسەر هـەژاریو کەمدەستی.

*هەروەها دەڵێن: باری قـورس بەسـەر پـشتەوە زۆری مـاڵو منـداڵو کـەمی ماڵو سامانە.

*ئەگـەر کەسـێکی پـشتکۆمی بینـی بەڵگەیـە لەسـەر زیـادبوونی مـاڵ یـان تەمەندرێـژی ، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسەر زۆری ماڵو منداڵو وەچە.

(ئیبن سـیرین) دەڵێـت: ئەگـەر بینـی پـشتی بـەهێزو پتـەوە ئـەقڵو ژیـری پێـدەدریٚ، هـەروەها دەڵـێن: کـوڕێکی بەهێزی پێدەبەخشری.

*هــەروەها دەڵــێن: پــشت پیــاوێکی بەهێزەو پـشتی پێدەبەستریٚ، بەرزی باڵا بەئەندازەیەکی باش بەڵگەیە لەسەر نزیکــی چــارەنووسو بەسەرچــوونی ژیــان، هــەروەها کورتیـشی بەڵگەیــە لەســـەر تەمـــەنکورتیو کــەموکوڕی پلەوپایەو شانو شەوکەت.

(نابلسی) دەڵێـت: دەگونجێـت پـشت بەڵگــەبێت لەســـەر پــشتو تونـدی هەمووشــتێك یــا توانــاداری لەســەر هاوســەرداری کــچ بــۆ رەبــەنو بــۆ هاوسەرداریش کوڕە.

*ئەگەر لەپشتی دارێکی تۆکمـەو پتـەو دەرهــات بــەهێز دەبێــت، ئەگــەر

نەخۆشبوو بینی پشتی بوە بەئاسن لەنەخۆشیەکەی چاکدەبێتەوە.

پشقل: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی پشقلی مەڕ دەماڵێ یان خاوەنیەتی ماڵو دارایی دەستدەکەوێت.

پشکۆی ئاگر: (نابلسی)دەڵێت: پشکۆ لەخەودا رزقو رۆزی خێرایەو داوایەکە کۆتایی دێتو رزقێکە بەبێ ماندوبوون دەستگیر دەبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پارەی ژمێردراو لەکانزا یان لەئاسن یاخود بژێوییەك پێویستی پێی هەبێت.

*دەگونجێت بینینی پشکۆ بەڵگەبێت لەسەر بەدواداچوونی زانیاریو پرسیارکردن لەبارەیەوە.

پشوو: (نابلسی) دەڵێت: پشوو لەخەودا دوای ماندوبوون بەڵگەیە لەسەر:

+دەوڵەمەندی دوای هەژاری.

+هاوسەری چاكو باش دوای ناخۆشیو بۆڵە بۆڵ.

*ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو چارەنووسی نزیکبوەتەوەو لەغەمو پەژارەی دنیا قوتاربوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو بۆڵە.

پشیله: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا خزمەتکارە مرۆڤ دەپارێزێ ، ئەگەر شتێکی برد زەرەری پێدەگات یان بەخانەوادەو منداڵی دز تاقیدەکرێتەوە یاخود بەمامەڵەکارێك کەماڵو سامانی دەگرێ.

*پشیلە ئەگەر دامرکابوو ساڵێکە تێدا خۆشی دەبینیو پشوودەدات، ئەگەر زۆر دڕندەبوو زەرەرو خراپەی لێوە پێدەگات.

*ئەگەر پشیلەیەکی فرۆشت ماڵو سامان خەرجدەکات.

*هەروەها دەڵێن: پشیلە بەڵگەیە لەسەر ژنێکی قۆڵبڕ. چڕنوكو رووشاندنی پشیلەو گازگرتنی ناپاکی خزمەتکارە.

*هەروەها دەڵێن: گازی پشیلە نەخۆشکەوتنی ساڵێکی تەواوەو بریندارکردنیشی هەربەو شێوەیەیە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: جیاوازی هەیە سەبارەت بەلێکدانەوەیو هەندێکدەڵێن: خزمەتکارێکی پاسەوانە.

*هەندێکی دی دەڵێن: دزی ماڵییە.

*هەندێکی دی دەڵێن: مێینەکەی ژنێکی قاوقیژکاری قۆڵبڕە.

هەروەها(ئیبن سیرین) دەڵێ: نەخۆشییە ، ئەگەر پشیلەی کێوییوو خراپترە ، ئەگەر دەڵەپشیلە بێدەنگبوو ئەو ساڵەپشوو خۆشی ئەوی تێدایە ، ئەگەر کێوی زیانبەخشبوو ساڵێکی ناخۆشو پڕ نەهامەتیەو تێدا تووشی ماندوبوون دەبێت.

*دەگێڕنەوە ژنێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: پشیلەیەکم بینی سەریکرد بەنێوکۆشی مێردەکەمداو شتێکی تێدا دەرهێناو خواردی، ئەویش وتی: ئەگەر خەوەکەت بەو شێوەیەبێت ئەمشەو دزێکی زنجی دەچێتە نێو فرۆشگای مێردەکەتەوەو سێسەدو شانزە درهەم دەدزێ، پاشان رووداوەکە بەوچەشنەبوو لەپاڵیاندا حەمامچیەکی زنجیش هەبوو گرتیان داوای پارەکەیان لێکردو گەڕاندیەوە، ئنجا بە(ئیبن سیرین)یان گوت: چۆن زانیت؟ یان بەچ شێوەیەك پەیت پێبرد؟ گوت: پشیلە دزەو ورگو سکیش گەنجینەیەو خواردنی پشیلە دزییە ، سەبارەت بەو برەپارەیەش لەبژاردنی دەستەواژەکان دەرهێنراوە (سین) شەشەو (نون) پەنجاو (واو) شەشە و(را)دووسەرو ئەمەش سەرجەم پیتەکانی وتەی (سنور - پشیلەیە).

(نابلسی) دەڵێت: بینینی پشیلەیەك بفرۆشرێ ماڵو سامان خەرجکردنە، ئەگەر بینی گۆشتی پشیلە دەخوات فێری جادووگەریی دەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەپشیلە بژێویو رزقو رۆزی لەخۆداگرتنو سیخوڕی پەیدادەکات ، یان لەشتێك هیچ خێرێکی تێدا نییە.

*ئەگەر بینی پیشیلەیەك چوەتە نێو ماڵێك دزێك روودەکاتە ئەو ماڵە ، ئەگەر پشیلەکە بەشتێك رۆیی کتوپر هەڵدێتو رادەکات.

*ئەگەر بینی پشیلەیەکی سەربڕی یاخود کوشتیو پێکای زەفەر بەدزێك دەهێت.

*ئەگەر بینی گۆشتی پشیلە یان چەورییەکەی دەخوات ماڵوسامان بەدەستدەهێنێت یان ئەوەی دەیدزێت.

*ئەگەر کێشمەکێشی لەگەڵ پشیلەیەکداکردو پشیلەکە میاواندی یان گازی لێگرت نەخۆشییەکی درێژخایەن دەگرێت پاشان چاکدەبێتەوەو غەمو پەژارەیەکی توند رووی تێدەکات ، پاشان خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە، ئەگەر پشیلەکە سەرکەوت چاکدەبێتەوە لەنەخۆشیەکەی یاخود لەغەمو پەژارەی.

*ئەگەر پشیلەکە سەرکەوتوبوو نەخۆشیو غەمو پەژارەکە ئێجگار سەختو قورسدەبێ.

*پشیلە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کتێب بەپێی ئایەتی: ﴿ وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا ﴾ (ص: ١٦).

*دەگونجێت پشیلە بەڵگەبێت لەسەر:

+ژنوماڵو منداڵ.

+کێشەو ئاژاوە.

+دزیو زینا.

+بێوەفاییو گوێهەڵخستن.

+چاوداگرتنو قاووقیژکردن.

پ ل

پلەوپایە: (نابلسی) دەڵێت: بۆکەسانی ماڵدار بەڵگەیە لەسەر ژنو بژێویو کرداری چاك خوداوەند بەرزیدەکاتەوە.

پلەوپایەی بەرز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی دەیەوێت بەرزبێتەوە بەسەر گەلو نەتەوەیەکداو بەرزبوەوە خۆی بەگەورەدادەنێ، پاشان ملکەچدەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿ تِلْكَ الدَّارُ الآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لاَ يُرِيدُونَ عُلُوّاً فِي الأَرْضِ وَلاَ فَسَاداً وَالعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴾(القصص: ٨٣).

*ئەگەر بینی نایەوێت بەرزبێتەوەو خۆشحاڵیو بەرزیو شادی بەدەستدەهێنێ.

(نابلسی) دەڵێت: بەرزبوونەوەو پلەداری لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دابەزینی پلەوپایە، هەندێك لەزانایان دەڵێن: ئارەزووی خۆبەرزکردنی بەسەر خەڵکیدا هەبوو نوشوستیو شکستە بۆی.

پلیکانە(قاڵدرمە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: قاڵدرمەو پلیکانە بەڵگەیە لەسەر پلەوپایە بەرزیو رووکردنە دنیاو قیامەت.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر پڕکردنەوەو پێکەیشتن ﴿ سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لاَ يَعْلَمُونَ ﴾ (الأعراف: ١٨٢) .

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قۆناغەکانی سەفەرو شوێنی سەفەرکاران کەلادەدەن تێدا قۆناغ بەقۆناغ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رۆژانی تەمەن کەدەگات بەمەبەستی.

*ئەگەر بەپلیکانەو قاڵدرمەیەکی نادیاردا سەربکەوێت تەماشای حاڵو باریدەکرێت، ئەگەر گەیشت بەکۆتاییو نەخۆشبوو دەمرێت.

* ئەگەر لەسەرووی پلیکانەدا گەیشت بەژوورێك رووحیدەگات بەبەهەشت، ئەگەر رێگەی لێگیرا دوای مردن رێگری لێدەکرێت، ئەگەر لەشساغبوو لەسەر سەفەربوو دەگات بەو رزقو رۆزییەی سەفەرەکەی لەپێناودا بۆ ئەنجام دەدات، ئەگەر سەفەرەکەی بۆ ماڵو سامان نەبوو بەڵگەیە لەسەر خێر.

* موسافیرێك دابەزی لەسەر پلیکانە لەسەفەرەکەی دەگەڕێتەوە، ئەگەر سەرکردەیەکی باسکراوبوو لەپلەوپایەکەی دادەبەزێنرێو لەکار دووردەخرێتەوە ، ئەگەر سواری ئوتومبیل یان هەر هۆکارێکی گواستنەوە بوبوو دادەبەزێو بەپێ دەڕوات، ئەگەر هاوسەرێکی نەخۆشی هەبوو تیادەچێتو دەمرێت.

* ئەگەر خۆی نەخۆشبوو تەماشادەکرێت ، ئەگەر لەشوێنێکی ناسراو دابەزی یاخود لای خانەوادەکەی یاخود لای کاوجۆیەکی زۆر یا لای شتێك بەڵگەبێت لەسەر ماڵو دارایی دنیا لەنەخۆشیو ناساغی چاکدەبێتەوە ، ئەگەر دابەزینی بۆ شوێنێکی نادیاربوو یاخود بۆ شوێنێکبوو نەیدەزانی یاخود بۆ لای گەلێکی مردوو بوو ناسینی یاخود کەوتە چاڵێك یان بیرێکی شاراوەوە داپۆشراو یان کەوتە بەردەستی شێرێكو فڕاندی یا کەشتییەکی لەنگەرگرتوو بردی بۆ نێو کاروانێك بەسەریەوە کەژاوەهەبوو ئنجا بردی پلیکەو قۆناغانە رۆژانی تەمەنییەتی، سەرجەم ئەوەشی دادەبەزێتەسەری مەرگە، کاتێ چارەنووسو ئەجەلی کۆتایی دێتو رۆژانی تەواو دەبێت.

* ئەگەر لەکاتی بێداریدا لەشساغو تەندروستچاکبوو خۆشی ستەمکارێکی یاخیبوو یان بێباوەڕێکبوو تەماشی دەکرێت کەدێتە خوارەوە بۆی ، ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر چاکی وەك مزگەوتو فەرپوپیتو باخچەو خۆشوردن تەوبەدەکاتو موسوڵمان دەبێت ، یان ئەوەی لەسەریەتی دادەبەزێتو وازی لێدەهێنێتو لێی دادەبڕێت، ئەگەر دابەزینی بۆ واژوو پێچەوانەی ئەوبوو بەڵگەیەلەسەر:

+کارەگەورەو مەزنەکان.

+ئاگری مەزنو ترسێنەر.

+شێرو مارو رەوگەی تیاچوون.

* نوێکردنەوەی قالدرمەو پلیکانە بەڵگەیە لەسەر خراپی ئەو چاکەیەی بەڵگەیە لەسەری، ئەگەر لەخشت

دروستکرابوو چاکدەبێت ، ئەگەر لەخشتی سوور دروستکرابوو خراپە.

*هەندێکدەڵێن: پلیکانەو قاڵدرمە کاری چاکەیە یەکەمیان نوێژەو دووەمیان ڕۆژوەو سێیەم زەکاتو چوارەم خێرەو پێنجەم حەجو شەشەم تێکۆشانو حەوتەم قورئانە. هەموو پلیکانەیەک کرداری خێرو چاکەیە بەپێی فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) : "بخوێنەو پلەپلە بەرزببەرەوە، بەرزبوونەوە تێدا ئەگەر لەقوڕ یان خشت دروستکرابوو چاکی ئاینو ئیسلامەو هیچ خێرێکی تێدا نییە ئەگەر لەخشتی سوور دروستکرابوو".

*ئەگەر بینی بەسەر ژوورێکەوەیەو پلیکانە نییە بەسەریا سەربکەوێت تەواوبوونی ئاینەکەیەتیو بەرزبوونەوەی پلەوپایەیەتی لەلای خوداوەند بەپێی ئایەتی: ﴿ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ ﴾ (الأنعام: ٨٣).

*پلیکانەی دروستکراو لەقوڕ بۆ فەرمانڕەواو دەستەڵاتدار پلەوپایەو شکۆمەندیو مەزنییە لەئایندا، بۆ بازرگان بازرگانییە لەگەڵ ئاینپەروەری، ئەگەر لەبەرد دروستکرابوو بەرزییە لەگەڵ دڵڕەقییدا، ئەگەر لەدار دوستکرابوو دووڕوویيو ڕووپامايیە ، ئەگەر لەئاڵتوون دروستکرابوو دەوڵەتدارییەو خێری دەستگیر دەبێت ، ئەگەر لەزیوبوو خزمەتکاری بەئەندازەی هەر پلیکانەیەك دەستگیر دەبێت ، ئەگەر لەزەرد دروستکرابوو خۆشیەکانی دنیای لەگەڵدا دەستدەکەوێت.

*ئەگەر سەربکەوێت بەسەر پلیکانەیەکدا تێگەیشتنو زیرەکی دەستگیر دەبێتو بەرزدەبێتەوە .

*سەبارەت بەپلیکانەکانیش وتراوە: پیاوێکی خواناسی ئاینپەروەرە ، ئەگەر بینی لێی نزیدەبێتەوە پلەوپایەو خواناسییە بەپێی ئایەتی: ﴿ يَرْفَعُ اللهُ الذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ والذِينَ أُوتُوا العِلْمَ دَرَجَاتٍ ﴾ (المجادلة: ١١) هەموو پلەوپایەیەك بۆ فەرمانڕەوا دەستەڵاتی ساڵێکە.

(نابلسی) دەڵێت: دەرکەوتن لەپلیکانەوە کاری مەترسیدارە ئەنجامیدەدات، گرانیو قورسیشی ئاسانکردنیەتی بەئەندازەی دەرکەوتنی، پلیکانەی دروستکراو بەڵگەیە لەسەر ئاسانکردنی کاروبارەکان.

*ئەگەر پلیکانەکان بوو بەدار دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر

جێگیربوون لەسەر کاروبارەکانو شاردنەوەی ئەوەی ئومێدەوارە بیشارێتەوە.

* بەرزبوونەوە بەپلیکانەکاندا پلەوپایەیەکە بەقۆناغبەندی بەدەستی دەهێنێت هێواش هێواش.

* پلەوپایەکانیش پلەوپایەو شوێنی بەهەشتە، ئەوەی بەپلەیەکدا سەریکەوێت بەئەندازەی ئەو پلیکانەیە دەژی. پێنج پلیکانەش هەر پێنج نوێژەکەیە ، ئەوەی روودەدات تێدا کەمو کورییە لەنوێژەکاندا.

پلیکانەی سەرکەوتن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پلیکانەی دارین پیاوێکی پلەبەرزی دووڕوەو سەرکەوتن پیایدا بیناسازییە بەپێی ئایەتی: ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ (الانعام).

* هەروەها دەڵێن: سەرکەوتن پەناگرتنی تێدایە بەکۆمەڵێك کەوا دووڕوویان لەخۆگرتوە .

* هەروەها دەڵێن: بەڵگەی سەفەرە، ئەگەر پیایدا سەرکەوت هەتا گوێبیستی مرۆڤێك ببێت دەستەلاتێك بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ (الطور:٣٨).

* پیاوێك بە(ئیبن سیرین)ی وت: لەخەودا بینیم بەسەر پلیکانەیەکەوەبووم ، ئەویش وتی: تۆ پیاوێکی گوێ لەخەڵکی دەگری.

* پلیکانەی سەرزەوی نەخۆشییەو هەڵواسینی لەش ساغییە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی پلیکانەی دارین لەخەودا ماندووبوونو هیلاکییە بەهۆی سەفەرەوە، دەگونجێت پلیکانە بەڵگەبێت لەسەر سەلامەتی لەکاروباردا، دەگونجێت سەرکەوتن بەپلیکانەی دارینەدا فەرمانی چاکەبێت بۆ یەکێك پابەندی نەبێت، یاخود رێگری بێت لەخراپە بۆئەوەی رێگری نەکاتو وازنەهێنێت.

* ئەگەر پلیکانە دارینەکە بوو بەبینا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جێگیربوون لەسەر کاروبارەکانو شاردنو پەنهانیکردنی ئەوەی مرۆڤ دەبێت بیشارێتەوە.

* پلیکانە دەستەلاتدارە بۆ یەکێك بەدیبکات.

* ئەوەی پلیکانەیەکی تەپیو ببینێ نەخۆشدەکەوێ.

* پلیکانە پارێزگارییە بۆ یەکێك غەمو پەژارەی هەبێت.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەفەرو پیاوێکی پلەوپایە بەرزە.

*ئەگەر بینی بەسەر پلیکانەیەکی نوێدا سەرکەوت خێرو پلەوپایەی بەرز لەئاینو دنیادا بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی هەڵزنا بەپلیکانەیەکی دێرینو کۆندا خێرو بەرزیو سوود لەبازرگانی وەردەگرێ.

*ئەگەر کێشمەکێشی لەگەڵ یەکێکداکرد لێی قوتار دەبێت.

*ئەگەر بینی لەپلیکانەیەکی نوێوە کەوتەخوارەوە فیتنەو ئاشوبی توشدەبێ لەئاینەکەیداو دەگەڕێتەوە لەوەی لەسەرییبووە.

*ئەگەر بینی لەپلیکانەیەکی دێرینو کۆنەوە دێتەخوارەوە لەبازرگانیەکەیدا زیاندەکاتو سوودی دەستگیر نابێت، ئەگەر پلیکانەکە شکاو ئەویش لەسەرییبوو نەیارو دژەکەی لەبەردەستی قوتار دەبێ.

*ئەگەر بینی پلیکانە دادەنێو لێوەی دادەبەزێ بۆ شوێنێکی ناسراو قوتار دەبێ لەوەی لەسەریەتی لەترسو بیمو لەخۆباییبوونو تیاچوون.

پلیکانەی مامەڵە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نوێکردنەوەی رزقێکی دیاریکراو.

*ئەگەر بینی لەخەودا خۆی بانگدەکات یاخود بانگی دەکەن سوودو قازانجی دەستگیر دەبێت یاخود غەرامەدەکرێ.

پ ڵ

پڵنگ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پڵنگ وەك شێر وایەو پیاوێکی خراپەکاری نهێنیدارە بەهۆی زاڵبوونی دەروونی ناپاکی.

*دەڵەپڵنگ وەك دەڵەشێروایە.

*هاتنی پڵنگ هاتنی پیاوێکی خراپەکارە ، خواردنی گۆشتەکەشی گوتراوە پلەوپایەو سەرۆکایەتییە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا دەستەلاتدارێکی ستەمکارە یان دوژمنێکی توندوتیژە ئەوەی بیکوژێت دوژمنی کوشتوە، ئەگەر سواری پشتیبوو دەستەلاتێکی مەزنی بەدەستهێناوە.

*ئەگەر بینی پڵنگ سوارییبوە زەرەری لەلایەن دەستەلاتدارەوە پێدەگات.

*ئەگەر دەڵە پڵنگێکی مارەبڕی زاڵدەبێت بەسەر ژنێکی خراپەکاردا لەنەتەوەو کۆمەڵێکی ستەمکارە.

*ئەگەر پڵنگێکی بینی سوودو قازانجی لەپیاوێکی خراپەکارەوە دەستگیردەبێت.

*ئەگەر پڵنگێك گازی لێگرت زیانی پێدەگات بەئەندازەی گازلێگرتنی.
*پڵنگ بەڵگەیە لەسەر پیاوو ژن بەهۆی گۆڕانی دەنگییەوە فرۆفێڵاویە.
*بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیو چاونێشە.
*شیری پڵنگ دوژمنایەتیە بۆئەوەی دەیخواتەوەو سەر هەڵدەدات.
*ئەگەر بینی کوشتار بەرپادەکات لەگەڵی پیاوێك بەوچەشنە کوشتاری لەگەڵ بەرپادەکات.
*ئەگەر پڵنگی بینی لەخەودا داوای لێخۆشبووندەکات لەپەروەردگاری.
*هەروەها پڵنگ بەڵگەیە لەسەر ئەوانەی خەڵکی لێیان دەترسیو ترسو بیمێکی توندوتیژ.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر خەڵکێکی هونەرمەند چونکە دەنگی دەگۆڕێ.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوی قۆڵبڕی گێلو کەودەنە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر راوچیو دەستدرێژیکار.
*بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی رارا هاوەڵایەتیو دوژمنایەتی بەدەر ناخات.
(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مەزنیو شکۆمەندی لەگەڵ تورەبوونو جەنگو هەرا.
پلیتەی چرا: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کەیبانووی ماڵەو خزمەتی خەڵکیدەکات.

*ئەگەر بینی هەمووی سووتا کەیبانووی ماڵ دەمرێت ، ئەگەر بڵێسەی لێبووەوەو سووتا هەڵەیەکدەکات یاخود قاچی هەڵدەخلیسکێ.
*ئەگەر پلیتەی چرای بینی کوژایەوە نەخۆشێك لەو شوێنەدا دەمرێ یان هەواڵی کەسێکی نادیار دەبیستێت بەمەرگ یا تیاچوونی.

پ وو

پـوور(خوشکی باوك یا دایك) : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دارخورماکەیەتی، ئەگەر دارخورمای نەبوو یەکێك لەخزمە نزیکەکانیەتی یان باوکی.
*دەگونجێت پووری نازو نیعمەت یا مێزەرو کڵاوەکەی بێت.
پوولەکەی ماسی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێکە نهێنی خەڵکی دەپارێزێ.

پ ۆ

پۆڕ(کەناچە): (نابلسی)دەڵێت: ژنێکە زوو ئالوودە نابێتو رانایەت بەلام جوانو قەشەنگەو هاوەڵایەتیکردنی هاوسەرگیرییە لەگەڵی.
*گۆشتی پۆڕ جلوبەرگو پۆشاکە.

*ئەگەربینی پۆرێکی نێرینە دەگرێت منداڵێکی نێرینەی پیرۆزی دەبێتو وەچەی بۆدەخاتەوەو چاوی پێی گەشدەبێت ، ئەوەشی کەناچەی مێینەبگرێت ژنێکی جوانو شۆخو شەنگ بەدەستدەهێنێت بەلأم هاوتای نییە.

*ئەگەر ژنێکی دووگیان بینی کچی دەبێتو کاروبارەکانیان مەیسەر نابێت.

*ئەگەر بینی کەناچەیەك سەردەبڕێت قسەو وتەیەك فێری ژنێکدەکات.

*کۆمەڵە کەناچەیەك ژمارەیەك ژنی زۆرە.

پۆست(پەیامبەر): بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جموجوولّو سەفەر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گوناهو تاوانو روو بەمەرگو دنیا بەجێهێشتنو گرتنەبەری هۆکارەکانی مردن.

پۆستەبەر(پۆستەچی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پۆستەبەر پیاوێکە ناپاکی لەگەڵ کەسانێکدەکات پشتیان پێبەستووە.

پۆشاك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پۆشاك ژنێکی ئازادە ، چونکە ژنان بیرخەرەوەی پۆشاکن ، ئەگەر بینی ژنێك پۆشاکێکی سووری شەوقداری هەیە بەگومانو دوودڵی تاوانبار دەکرێت ، ئەگەر لەماڵەکەی چوە دەرەوە ناقۆلأ دەبێت، ئەگەر لەقاچیدا بەدیکرا سووکترە چونکە تاوانبار دەکرێت بەگومانێك هەولدەدات تێیدا.

(نابلسی) دەڵێت: پۆشاکی ژن نیشانەیە لەسەر مێردەکەی.هەروەها دەڵێت:لەخەودا حاڵوباری خەوبینەرە.

*ئەگەر بینی مێزەرێکی بەستوە بەقاچی یان بەسەریەوە بەلأو نەهامەتی رووی تێدەکات.

*<u>**جلوبەرگی ژنان**</u>: بۆ پیاوی رەبەن ژنە بەپێی جلوبەرگەکەو هی پیاویش بۆ ژن هەر بەوچەشنەیە.

*<u>**جلوبەرگی پادشاو وەزیرو میر**</u>: شکۆمەندیو بەرزییە.

*<u>**جلوبەرگی سەرباز**</u>: جەنگەو هی زانایانیش کردارە.

*<u>**جلوبەرگی سۆفیەکان**</u>: خواناسیو دنیانەویستییە.

*<u>**جلوبەرگی بازاریی**</u>: ماندوبوون یان بێکارییە.

*<u>**جلوبەرگی سپی**</u>: هەیبەتو شکۆمەندیو شانازییە.

*<u>**جلوبەرگی ئاوریشم**</u>: پلەوپایەو بەرزییە، ئەگەر بەمردووەوە بینرا ئاوریشمی بەهەشتە.

***جلوبەرگی رووپۆشکراو بەزێڕ:** سەرکەوتنی دوژمنانە.

***جلوبەرگی ڕەش:** شکۆمەندیو بەرزییە.

***جلوبەرگی سەوز:** گەواهیدانە چونکە جلوبەرگی بەهەشتییەکانە خوداوەند دەفەرموێ: ﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ﴾(الانسان:٢١).

***جلوبەرگی لۆکەو سوفیەکان:** پاکێتییە مەگەر زبربێتو گونجاوو شیاو نەبێت بەوەی لەبەریدەکات ئەوجا هەژارییو ملکەچییە.

***جلوبەرگی رووپۆشکراو:** نوسراوێکی بەڕێزە لەگەڵ خۆشحاڵییو شادیدا.

***جلوبەرگی درێژو شۆڕ:** بۆ یەکێك لەبەریدەکان سەرپێچییە، جلوبەرگی کورتیش پاکییە بۆیەکێك شیاوبێت لەگەڵییو پاکێتیە، خوداوەند دەفەرموێت:﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ (المدثر:٤).

***جلوبەرگی کوفی:** کەفارەتە.

***پۆشینی جبە:** تەمەنێکی درێژەو ئەگەر جبەکەش پانو بەرینبوو دەرووی خێرە.

***جلوبەرگی جوانکاری:** ماڵوسامانی هەڵگیراوە یان شتومەك یاخود ژنی داوێنپاکی شۆخو شەنگە.

***جلوبەرگی جەنگ:** غەمو پەژارەیە یاخود خەفەتو دەمەدەمەیە لەنێوان زانایاندا.

پۆلیس: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا فریشتەی مەرگەو گوتراویشە: غەمو پەژارەو بەڵاو نەهامەتییە.

*پۆلیس ئەگەر هاودەمەکانی لەگەڵ خۆی هێنا ترسو بیمو غەمو پەژارەو سزاو مەترسییەو دەستەڵاتدارێکی خراپەکارو گیانداریکی درندەی کەڵبەدارە.

*ئەگەر فەرمانڕەوا پۆلیسی بینی کۆمەڵێك بەنددەکات لەنێوان خۆیو ژێردەستەکانیدا ئاژاوەو شەڕ دەکەوێتەوە.

پ ە

پەپوولە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مرۆڤێکی لاوازی خاوەن وتەی مەزنو بەنرخە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نەزانینو نەبوونی ئەزموون لەخزمەتگوزاری فەرمانڕەواو گەورەپیاواندا.

* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستیو دەروون تیابردن.
* هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر ئاگرپەرست یان ترس‌وبیم بەپێی ئایەتی: ﴿يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ﴾ (القارعة: ٤).
* بۆکشتیارو جوتیاران بەڵگەیە لەسەر بێکاریو ناڕەحەتیو رازیبوون لەگەڵ پیاوخراپانو ناوداری لەگەڵ ژناندا لەسەر داوێنپیسی.
* پەپولەی ئاوریشم بەڵگەیە لەسەر ئەوانەی خێروچاکەی خۆیان بەخشیوەو شەڕیانگرتوەتەبەر، یاخود بەڵگەیە لەسەر منداڵی تەمەنکورت یان خاوەن میراتی، هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نزیکبوونەوەی ئەجەلو چارەنووسو بەڵگەیە لەسەر پیاووژنی بەفیزو خۆبەزلزان ئەوانەی چاولێکەرییدەکەن.

پەت: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر دەستی بەپەتێکەوە گرت ئەگەر بێباوەڕبوو موسوڵماندەبێ‌و ئەگەر کاتێ بەئاگاهات دەستی پێوەبوو بەموسوڵمانی دەمرێت.
* هەروەها بەڵگەیە لەسەر:
+هاوەڵایەتیکردنی کەسێکی زانا.
+کردار ئەنجامدان بەپێی زانیاریو قورئان.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئاینە ئەگەر دەستی پێوەگرت دەستی بەئاینەوە گرتوە بەپێی ئایەتی: ﴿وَيُؤْمِنْ بِاللهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لاَ انْفِصَامَ لَهَا﴾ (البقرة: ٢٥٦) پەتو دوگمە بەڵگەن لەسەر هاوسەری پیاو.

(نابلسی) دەڵێت: پەت لەخەودا پەیمانو بەڵێنە ، ئەگەر پەتێك لەئاسمانەوە شۆڕبوەوە قورئانی پیرۆزە، هەروەها مەزنیو شکۆمەندییەو بەڵگەیە لەسەر هەڵخەڵەتاندنو جادوو.
* پەت ئاینە، ئەگەربینی دەستی بەپەتێکەوە گرتووە دەستی بەڕێبازی خوداوەگرتووە، ئەگەر ئەو پەتە لەریشاڵبێت پیاوێکی رەق‌و زبرە.
* ئەگەر لەپێستەبوو پیاوێکی خوێنرێژە.
* ئەگەر لەخوریبوو پیاوێکی دیندارو پابەندە بەئیسلامەوە.
* ئەگەربینی توند گوریسەکەی بادا سەفەردەکات.
* ئەگەر توند بایداو خستییە ئەستۆی هاوسەرگیرییە ، ئەگەر لوولیکرد

لەوشارەدا دەستەڵاتو فەرمانڕەوایی دەگرێتەدەست.
*ئەگەر پەتەکە لەموو بوو یاخود لەخوری بوو دەستەڵاتو ئاینداریی و بازرگانییە.
*ئەگەربینی ریشی هەڵدەکێشیٚ و بایدەداتو دەیکات بەگوریس و پەت بەرتیل وەردەگرێت لەگەواهیدانی ناحەق.
*هەروەها دەڵێن: پەت هۆکارێکەو ئەگەر پەتەکە لەئەستۆیدابوو یاخود لەسەرشانی یان پشتی بەڵێن و پەیمانێکە دەیخاتە ئەستۆی خۆی ئەویش بەهاوسەرگیری یان پەیماننامەیەك یا نەزرو دینداریی یاخود شەریکایەتی و ئەمانەت.
*ئەگەر پەتێکی بادا یاخود ئەندازەگیریکرد یا پێچای لەدارێکەوە سەفەر دەکات، هەموو بادان و تێوەئاڵانێکیش بەوچەشنەیە.
*دەگونجێت بادان و لوولکردن و تێوەئاڵان بەستنی کاروبارو شەریکایەتی و هاوسەرگیری بێت.
ئەگەر پەتێك بەدارێکەوە ببینێ بەڵگەیە لەسەر کارێکی خراپ و ناشیاو کەلەجادووەوە دەکەوێتەوە.
پەتا(درم): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ئێش و ئازارە روو لەخەڵکیدەکات لەلایەن دەستەڵاتدارەوە لەزیندانی و شەڕوپێکدادان.
(نابلسی) دەڵێت: پەتاو نەخۆشی دەردە رێوی لەخەودا بەسەرچوونی پلەوپایەیە.
*دەردە فیل خۆشەویستی دنیایە لەروویەکی ترەوە.
پەتی سەر بەئەڵقە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکە پەنای بۆ دەبریٚ، ئەگەر کوریسبوو پیاوێکی پتەوە، ئەگەر لەریشاڵبوو پیاوێکی باشە.
*ئەگەر بینی پەتی سەربەئەڵقەیدا بەپیاوێك پەنا بەپیاوێك دەگریٚ.
پەچە(رووپۆش): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پەچەی ژن مێردەکەی و گەورەو ئابرو داپۆشەریەتی، فراوانیشی فراوانی حاڵ و بارییەتی و رۆشنیشی ئاین و شکۆمەندییەتی.
*ئەگەر بینی رووپۆشیکردووە لەنێو خەڵکیدا ئابروو و حەیای تیادەچێت.
*بوونی کەم و کوری و ناتەواوی لەرووپۆشدا بەڵاو نەهامەتییە روو لەمێرددەکات، ئەگەر هاوسەردارنەبوو روو لەماڵ و سامانەکەیدەکات.
*ئەگەر پەچەکەی رەش و شڕبوو بەڵگەیە لەسەر هیچ و پووچی مێردەکەی و داماوی و هەژاری.

* ئەگەر پەچەکەی کون کوناوبیبوو بەڵگەیە لەسەر فێڵ‌و پلانی دوژمنانی ژن‌و ناشیرینکردنی دیمەنی لای مێردەکەی.

(نابلسی)دەڵێت: کەم‌وکوڕی پەچە بەلاو نەهامەتییە ڕوودەکاتە مێردی ژنی هاوسەردار ، ئەگەر هاوسەری نەگرتبوو بەلاو نەهامەتییە ڕوودەکاتە ماڵ‌و دارایی یاخود بژێویدەری ماڵ یان براو مامی.

* ئەگەر پیاوێك بینی دەمامکێکی بەستوە دەچێتە لای خزمەتکارێکی.

* ئەگەر ژنێك بینی پەچە فڕێدەدات لەنێو کۆڕێکی ئاپۆرەبەستووی خەڵکیدا حاڵ‌وبارێك دێت بەسەریاو ئابڕووی دەچێت ، ئەگەر بینی پەچەکەی فڕێدا لەمێردەکەی جیادەبێتەوە، ئەگەر گەڕایەوە بۆی دەگەڕێتەوە لای مێردەکەی.

* پەچە ئاینی مرۆڤە.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر خزمەتکار یاخود دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر (حەج)و (ئیحرام).

پەراسوو: (نابلسی) دەڵێت: پەراسوو لەخەودا ژنە هەرڕووداوێکی تێدا ڕووبدات دەگەڕێتەوە بۆ ئەو.

* دەگونجێت پەراسوو بەڵگەبێت لەسەر خانەوادەو خزم‌و کەسوکاری جیاواز لەپلەوپایەو تەمەندا بەلام لەخۆشەویستی‌و یارمەتیداچوون یەکن.

* پەراسوو بەڵگەیە لەسەرکاری داپۆشراوو ئامرازو پێداویستی چنین.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئەو سزاو خۆشیەی پێدەگات.

* ئەگەر بینی پەراسووەکانی لەژێر پێستەکەیەوە بەرزبوەتەوە ترسی سزادانی هەیە، ئەگەرگەورەبوو لەخەودا یاخود رەقبوو گۆشت‌و پێستەکەی بەڵگەیە لەسەر رزق‌و رۆزی‌و قەڵەوی‌و چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

* ئەگەر خۆی بەبێ پەراسووبینی لەخەودا ئەوەی پەراسوو بەڵگەیە لەسەری لەخانەوادەو ماڵ‌و کوڕ لەدەستیدەدات.

* دەگونجێت کارێك ئەنجامبدات‌و وابزانێت باشە بەلام هەڵەبێت.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چەمانەوە بەهۆی خۆبەزلزانین یان نەخۆشییەوە.

* ئەگەر بینی پەراسووەکانی دەخوات دەبێت بەتەوق لەئەستۆی خانەوادەو خزمەکانی‌و شتومەك‌و کالای ماڵەکەی

دەفرۆشێ لەگەرماو سەرمادا پێویستی پێیەتی.

پەرداخ:(ئیبن سیرین) دەڵێت: پەرداخ ماڵو داراییە لەلایەن ژنەوە دێت.

*هەروەها دەڵێن: پەرداخی ئاڵتوونو زیوو باشترە بەهۆی مانەوەیان، پەرداخی شووشە کەزوو دەشکێ بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی شتی نهێنی بەهۆی تیشکەکەیەوە.

(نابلسی) دەڵێت: پەرداخی پڕ بەڵگەیە لەسەر ژنی دووگیان، ئەگەر ئاوەکەی رژا منداڵەکەی لەباردەچێ.

*ئەگەر پەرداخێکی بەدەستییەوە بینیو لەدەستی کەوتەخوارەوەو شکا بەڵام ئاوەکە بەدەستییەوە مایەوە ژنەکەی منداڵێکی دەبێتو خۆی دەمرێو منداڵەکەی دەمێنێتەوە، ئەگەر پەرداخەکە نەشکاو ئاوەکەی رژا کوڕەکە دەمرێو ژنەکە دەمێنێ.

*پەرداخ کچەو بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو ئاوخواردن تێیداو، وتراویشە: ژنە بۆسەرجێ یان منداڵێکی تازەپێگەیشتوە.

*دەگونجێت پەرداخی شووشە بەڵگەبێت لەسەر توندوتیژی دوای شکانی.

*ئەگەر بینی پەرداخ دەخوات دەکەوێتە ناڕەحەتییەکی توندەوە.

*ئەگەر بینی پەرداخەکەی شکا بەڵگەیە لەسەر مردنی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: پەرداخ بەڵگەیە لەسەر ژنان ، ئەگەر بینی ئاوی لەپەرداخێك خواردەوە یان لەجامێکی باغەدا یاخود لەشووشەبوو خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر خولقانی منداڵێك لەرەحمی دایکیدا.

*ئەگەر بینی پەرداخەکە شکاو ئاوی تێیدامایەوە ژنەکە دەمرێو منداڵەکە دەمێنێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی پەرداخێکی پێدراو نەخۆشیشبوو ئەوەی تێدابوو خواردیەوە لەبادەو مەرگو گوژاڵك یاخود ئارامیگرت شەرابی مەرگو دوایی ژیانە.

پەردە (بەربەست):(ئیبن سیرین) دەڵێت: زوربەی راڤەکارانی خەو کۆکن لەسەر ئەوەی کەوا غەمو پەژارەیە، ئەگەر لەبەردەرگای خۆی بینی غەمو پەژارەیە لەلای ژنانەوە بۆیدروستدبێ، ئەگەر لەبەر دەرکی دوکانو فرۆشگاکەی بینی غەمو پەژارەیە لەئاینەکەیدا دروستدەبێ.

*پەردەی کۆن و شڕ غەم و پەژارەیەکە زوو دەڕەوێتەوە، پەردەی نوێش غەم و پەژارەیەکی درێژخایەنە و هی کەرت و پەرتبووش ئابڕووی هاوڕێکەی دەشکێنێ.

*پەردەی ڕەش غەم و پەژارەیە لەلایەن فەرمانڕەواوە تووشی دەبێت، پەردەی سپی و سەوزیش دەرەنجامی باشە، سەرجەم ئەم ڕاڤانە بۆ پەردەی نادیارە یاخود لەشوێنێکی نادیاردایە.

*هەندێکدەڵێن: پەردە بەهەموو شێوەکانیەوە بەدەرگاوە غەم و پەژارەو دڵنیاییە.

*ئەگەر کەسێکی یاساغ یان ترساو یاخود هەڵهاتوو یانەوەی خۆی شاردبوەوە بینی پۆشاک و پەردەیەکی بەسەرەوەیە پەردەو داپۆشەر دڵنیاییە بۆی، هەرکات پەردەکە گەورەتربێ غەم و پەژارەی قورس و گرانتر دەبێ.

*ئەو پەردانەی بەدیدەکرێن و هەڵنەواسراون لەشوێنی چوونە ژوورەوە یان هاتنە دەرەوە ئاسانترە لەوی باسکراوە، یاخود ئەو پەردانەی دڕاون یان فڕێدراون خاوەنەکەی دەرووی لێدەکرێتەوەو لەغەم و پەژارە دڵنیادەبێت.

(کرمانی) دەڵێت: هەموو پەردەیەک زۆروکەم ناسک و ڕووناک و گوڵ گوڵی و بێ گوڵ هەمووی ئەگەر بەدەرگاوە یان دەروازەی چوونە ژوورو هاتنە دەرەوە بینرا غەم و پەژارەیەکی توندە بۆ خاوەنەکەی و لاوازی و بچووکییە، بەڵام پەردەی بچووک غەم و پەژارەی سووک و کەمە.

*ئەو پەردانەی لەدەروازەیەکی مەزن یان بازاڕێکی گەورەدا هەڵدەواسرێ لەلێکدانەوەدا غەم و پەژارەیە.

*پەردەی لوول و بادراو لەشوێنی دیاریکراوداو لەکاتی بێداریدا هیچ زیانێکی نییەو هیچ سوودێکیشی نییە هەتا نادیار نەبێ لەکاتی بێداریدا نەیناسێ.

*لێفە بەڵگەیە لەسەر:

+دڵنیایی و ماتبوون.

+ژنێك ماڵ و حاڵی بۆ بەڕێوە بەرێت.

+ بژێوی و ژیان.

*کڕینی پەردەش بەتاك و کۆمەڵ دارایی و شتومەکی بێبازاڕە گەر لەهاویندابوو، ئەگەر لەزستاندابوو سوودو قازانجی هەیە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شاردنەوەی کاروبار، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+هاوڕێیەك کاروبارەکانی بشارێتەوە.

+ئەو ژنو هاوسەرەی حاڵو باری مەردوم دادەپۆشێو دەپارێزێ لەروانین بۆ ژنێکیتر.

*ئەگەر مامۆستابوو بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی ئاستو پلەی ئەوەی بەڵگەیەلەسەری لەهاوسەرو کورو لانە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر پیاوێکی رەبەن پەردەی بینی ژنێك دەهێنێ لەگوناهو تاوانو هەژاری دەپارێزێ، هەروەها ئەگەر ژنێکی بێهاوسەر بینی بەهەمان شێوازە.

*ئەو پەردەیەی بەدالأندا هەڵدەواسرێ ئەگەر بینی خۆی لەدوایەوە شاردەوە سەفەرێکی دوور دەکاتو زۆرماندو دەبێت لەو سەفەرەیدا.

*پەردەی گەورەو پێداویستیەکانی بەڵگەیە لەسەر بەهانە بەهۆی نێوانی خراپ وەك دەرگاوانو پرسگەو هاوچەشنەکانی.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی پەردەیەکی سپی لەسەر چاویەتی غەمو پەژارە رووی تێدەکاتو ئارام دەگرێ بەپێی ئایەتی چیرۆکی(یەعقوب) (سەلامی خوای لێبێت) لەسپیبوونی چاویدا.

پەردەو کوللە:(ئیبن سیرین) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هاوسەر، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەمو مژ.

پەرژینی باخو بێستان:(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا چوە نێوی‌و بەروبوومی ئەو باخەش لەجێی خۆی مایەوە بەڵگەیە لەسەر تێچکوونی ئاینو لەکێسچوونی دنیاو ورووژانی سەربازو هەڵوەشانەوەی تەوبەو پێشخستنی کەسانی نەزانو پاشگەزبوونەوە لەئاین یان هەڵگەڕانەوە لەمەزهەبێك یان بەرزبوونەوەی خەڵکی گشتیو دابەزینی خەڵکی تایبەت.

*ئەگەر شوێنی دارو درەختبوو بەدیوارێکی تۆکمەو بەهێز لەپەرژینو شوورایەکی قایمو پتەو بەهێزو پلەدارترە بۆ خاوەنەکەی.

*پەرژینی باخ بەڵگەیە لەسەر ئاین چونکە سەرجەم دارەکانیتر ئەرکەکانی دیکەی ئاینە.

*دەگونجێت پەرژینی باخ بەڵگەبێت لەسەر قەلأی پادشاو دارەکانیتر تەواوکاری دەوڵەتەکەیین.

*ئەگەر باخو بێستان بەڵگەبێت لەسەرخاوەنەکەی پەرژینەکەی خانەوادەو کەسەنزیکەکانی پیشەکەیەتی.

*ئەگەر باخ و بێستان بەڵگەبێت لەسەر دنیا پەرژین کورەکانیەتی بەرزو نزم و دڵفراوان و بەخشندەو رژدو چروکی تێدایە.

*دەگونجێت پەرژین بەڵگەبێت لەسەر ئاینی خاوەنەکەی لەگەڵ کرداری پارێزەری لەسزای دنیاو قیامەت.

پەرژینی شار(تەیمان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پەرژین و سنووری شار بەڵگەیە لەسەر دەستەلاَت و فەرمانڕەوایی، پەرژینی نادیاریش بەڵگەیە لەسەر:

+ئیسلام و زانیاری و قورئان.

+ماڵ ودارایی.

+دڵنیایی و خواناسی و دوعا.

+هەرشتێك مرۆڤ خۆی لەدوایەوە پەنابدات لەدوژمنان لەئالآو هاوسەرو قەڵغان و گەورەو باوك و هاوچەشنی ئەوە.

*ئەگەر پەرژینی شاری بەرووخاوی بینی فەرمانڕەواکەی دەمرێت یان لەکاردەخرێ.

*ئەگەر فەرمانڕەوای بینی بەپیادە دەڕۆیی سەفەردەکات بۆ ئەوشوێنەی لەخەوەکەدا سەفەری بۆکردووە.

*ئەگەر پەرژینی بۆ خۆی کێشا یان بۆ ماڵەکەی یاخود بۆشارەکەی تەماشای حاڵ و باریدەکرێ، ئەگەر دەستەلاَتداربوو لەدوژمنانی بەدوورو پارێزراودەبێ و خراپە لەژێردەستەکانی دووردەخاتەوە، ئەگەر زانابوو بەچەشنی زانیارییەکەی پۆلێنیدەکات و کەسانی دی سوودی لێوەردەگرن، ئەگەر بەندەیەکی خواناسبوو خەڵکی بەدوعای ئەوپارێزراو دەبن و خۆی لەفیتنەو ئاشووب بەدوور دەبێت، ئەگەر هەژاربوو سوود دەگەیەنێ یاخود هاوسەردەگرێ ئەگەر رەبەنبێت و ئەو هاوسەرەی لەفیتنەو ئاشووبی شەیتان دەیپارێزێ.

*ئەگەر پەرژینێکی نادیاری بینی و کون و درزێکی تێکرد هەتا دز چوە شارەوە یان درندە ئەوجا ئیسلام و زانیاری لەوشوێنە لاواز دەبێت ، یاخود کوندەبێتە بنەماکانی ئاین ئەگەر خەونەکەی بەتەنیا بینی ئەوەحاڵ و بارەکە بەتەنیا روودەکاتە ئاینەکەی خۆیی یان ماڵ و سامانی.

(نابلسی) دەڵێت: پەرژینی شار لەخەودا: پیاوانی تێکۆشەرن یاخود دەستەلاَتدارو سەرۆکی بەهێزە ماڵ وسامانی دەپارێزن.

*دەگونجێت پەرژینی شار بەڵگەبێت لەسەر زانا یاخود خواناسی ئەوشارە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شەرع کەحەق‌و ناحەق لەیەکجیادەکاتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشی‌و شادی.

*ئەگەر پەرژین بەڵگەبێت لەسەر بەرپرس‌و فەرمانڕەوای وڵات پەنجەرەو دەروازەکانی شوێنکەوتەکانیەتی.

*ئەگەر پەرژین بەڵگەبێت لەسەرماڵ‌و سامان پەنجەرەو دەروازەکانی چەك‌و جبەخانەیە.

*ئەگەر پەرژین بەڵگەبێت لەسەر سەرۆك پەنجەرەو دەروازەکان پاسەوان‌و چاودێرانی شەوە.

*ئەگەر بینی چوە نێو پەرژینێکەوە دڵنیاییە لەدوژمنان یاخود خۆپەنادانە لەوەی لێی دەترسێ.

پەڕاو: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شایەتیدانە یاخود کۆمەڵە پێشەوایەکە بەهۆیانەوە ڕێنومایی وەردەگرێ، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ (٣٦) وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ (٣٧) ﴾ (النجم). هەروەها دەفەرموێ: ﴿ إِنَّ هَٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ (١٨) صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ(١٩) ﴾ (الأعلی).

*پەڕاو بەڵگەیە لەسەر زانیاری‌و ڕێنومایی‌و هەواڵی ڕاست.

پەڕەسێلکە: پیاوێکی پیرۆز یان ژنێکی خاوەندار یا منداڵێکی قورئانخوێنە، ئەوەی پەڕەسێلکە ببات ماڵێکی حەرامدەبات.

*ئەگەر لەماڵەکەی خۆیدا پەڕەسێلکەیەکی زۆریبرد ماڵ‌و داراییەکی حەڵاڵدەبێت.

*هەروەها دەڵێن: پیاوێکی بەئەدەب‌و خواناس‌و لەبز شیرینە.

*ئەگەر پەڕەسێلکەی بینی لەماڵەکەی دێتە دەرەوە خزمەکانی سەفەر دەکەن، هەروەها بەڵگەی خێرو چاکەیە لەکردارەکانیدا بەتایبەت لەرواندنی دارو درەختدا.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر پەناوپشتگیر.

*هەندێکیتر دەڵێن: ئەگەر بینی بوە بەپەڕەسێلکە دزو جەردە روودەکەنە ماڵەکەی.

*ئەگەر پەڕەسێلکە ببات ستەم لەژندەکات.

*پەڕەسێلکە بەڵگەیە لەسەر خەڵکی گۆرانیبێژ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+مردن‌و غەم‌و پەژارەیەکی زۆر.

+ئاسایش‌و پشوو.

*ئەگەر بینی پەرەسێلکەیەکی بەدەستهێناوە لەغەم‌و پەژارەو تەنیایدا دڵنیا دەبێت ، هەروەها پشوو دەدات لەلای ئەوەی کە رووی تێدەکات.

*مردنی پەرەسێلکە ئاگادارییە لەسەرکرداری چاکە.

پەلکەزێرینە:(ئیبن سیرین) دەڵێت: رەنگی سەوزی پەلکەزێرینە بەڵگەیەلەسەر دڵنیایی‌و پاراستن لەنەبوونی‌و ستەمی دەستەلآتدار، رەنگی زەرد بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی، سوور بەڵگەیە لەسەر خوێن رشتن، هەندێکدەڵێن: بینینی پەلکەزێرینە بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری خەوبینەر.

*هەندێکیتر دەڵێن: ئەگەر لەلای راستەوە بینی بەڵگەیە لەسەر خێرو بەپێچەوانەشەوە.

(نابلسی) دەڵێت: پەلکەزێرینە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دڵنیابوون لەترس‌وبیم، ئەگەر لەلای راست‌و چەپەوە بینی بۆ هەژاران بەڵگەی پیت‌و فەرە بۆ دەوڵەمەندیش نارەحەتیەکە دەرەوێتەوە چونکە بەخێرایی تێدەپەڕێ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەرهەڵدانی کارێکی سەر سوڕهێنەر لەولایەوە تێدا دەردەکەوێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بزاوت‌و جموجوولێك لەسوپادا روودەدات‌و دەرکەوتنی ئاڵای جۆراوجۆرو رەنگاو رەنگە، ئەگەر هەورەبروسکەی لەگەڵدابوو دوژمنەو دەردەکەوێ‌و خەڵکی بۆ رووبەرووبوونەوەی خۆیان ئامادە دەکەن.

پەلەکار:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر سەفەر لەوشکانی‌و دەریاداو پەلەکاری خێر بۆ یەکێك خێرۆمەندبێ دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بازاڕو بارهەڵگرو ترسێنەرو ئاگاداریکەر.

پەلەکردن:(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پەشیمانییە هەروەك چۆن پەشیمانی پەلەکردنە ، .

*ئەگەر بینی پەلەدەکات لەکارێکدا پەشیماندەبێتەوە.

پەناوپشتگیر:(ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆ ژنان جوانی‌و رازاوەییە، بۆ پیاو هێزو توانایە ، ئەگەر پەناو پشتگیرە لەئاڵتوونبوو بەو شێوەیەیە.

*ئەگەر بەخۆوە بینی بەقامچی لێیدەدرێت تەنگی باشترە لەلێکدانەوەدا.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی دوو خشڵی زیوین ببینێ براکانی سەر شۆڕو

ملكەچی دەكەن‌و رەفتاری نابەجێیان لێدەبینن.

پەنجەتەقان: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خزمایەتی‌و شەریكایەتی‌و پەیمانبەستن، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پووچەڵكردنەوەی جموجوڵ‌و بڕێوی پەیداكردن‌و سەرقاڵبوون لەئەنجامدانی نوێژ.

* ئەگەر بینی پەنجەكانی تەقان نارەحەتیەكە لەلایەن خزمەكانیەوە پێیدەگات، دەگونجێت یەكانگیری مەبەست‌و هیوای بێت.

پەنجەرەی بچووك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پەنجەرەی بچوك لەماڵدا یان لەژووردا موڵك‌و دەستەڵاتە خاوەنەكەی بەدەستی دەهێنێ لەگەڵ شكۆمەندی‌و دەوڵەمەندی ، بۆ بەلادار دەرووی خێرە، بۆنەخۆش چارەسەرە، بۆرەبەن هاوسەرە.

* ئەگەر پەنجەرەیەكی بچووكی لەماڵدا بینی لەبەئاگاییدا تێدانەبوو بۆ دەستەڵاتداران دەستەڵاتەو بۆ بازرگان بازرگانییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئەگەر دەیڕوانی بەسەر شوێنێكدا لێكدانەوەی موڵك‌و دەستەڵاتە یان شكۆمەندی‌و هیواو خوازەو خاوەنەكەی بەدەستیدەهێنێت.

پەپوسلێمانكە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێكی بینەرە لەكارەكانیداو زانیاری وردودرشتی دەستگیردەبێ. هەروەها ئاینی كزەو ستایش‌و پیاهەڵدانی خراپەو بۆن‌وبەرام بۆگەنەو بێزاریشی لەوەدایە هەواڵێكی باش ببیستێ.

(نابلسی)دەڵێت: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نوێنەرێكی راستگۆی نزیكە لەفەرمانڕەواو سیخوڕ یاخود پیاوێكی زانای فرە مشت‌ومڕكارە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قوتاربوون لەنارەحەتی‌و سزاو خەشم‌و قین.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاری‌و ناسینی خودا یاخود دەگونجێت نوێژێك بێت ئەنجام درابێت.

* ئەگەر پەپوسلێمانەی بینی موسافیرو ئاوارەیەكی دەگەڕێتەوە، دەگونجێت دڵنیایی بێت بۆ كەسێك ترس‌و بیمی هەبێت.

* ئەگەر پەپوسلێمانكەی بەدەستهێنا یان بوو بەخاوەنی زاڵدەبێت بەسەر فەرمانڕەوادا.

* ئەگەر پەپوسلێمانكەی سەربڕی یاخود زاڵبوو بەسەریا زەفەر بەپیاوێكی لەوجۆرە دەبات.

*ئەگـەر بینـی پەپوسـلێمانكەیەكی مێینـەی بەدەستهێنا ئەگـەر رەبـەنبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر سەرێبڕی شـقڵی كچێك دەشكێنێ.

*ئەگـەر پـەڕوباڵی پەپوسلێمانكە یـان گۆشـــتەكەی بەدەســـتهێنا مـــاڵو سـامانێكی خێـری دەسـتگیر دەبـێ لەپیاوێكـــەوە حـــاڵو بـــاری وەك پەپوسلێمانكە وایە لەلێكدانەوەدا.

پەرتـــەوازەو پـــەرش و بـــلاو: (ئـیبن سیرین)دەڵێت: لەخەودا شتی پـەرش و بلاو كوڕ یان پیاوێكـە جگەرگۆشـەكەی دەمرێ یان خۆشییەكە بەردەوام نابێت یان دەستەلاتێكە بەسەردەچێت یاخود بازرگانیەكە دەگوێزرێتـەوە یـان ژنێكـە جیادەبێتەوە.

*شتی پەرش و بلاو زانیاریو دانـاییو گوتەیەكی رێكە لەدەقێكی داهێنراودا.

*دەگونجێــــت بەلگــــەبێت لەســــەر جلوبــەرگی گرانبــەها یــان كۆمــەڵو تـاقمی مەسـیحیەكان یـان شـوێنەوارو پاشماوەیان.

پەردە: (نابلسی)دەڵێت: ژنێكی ئـازادی رەوشتبەرزو چاكە یـان پیـاوێكی دەم و زار شیرینە.

پەروەرشیار: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەلگەیـە لەسـەر خـۆیو دەگونجێـت بەلگـەبێت لەسـەر ژمێریـارو شـێخ و پێشەنگو مامۆستاو زیندانەوانو باوكو دایكو پـەروەردەكاری نادیـارو بەلگەیـە لەسـەر پـەروەردەگاری بـەمیهرو سۆز كەلەوبارەیەوە دەفەرموێ: ﴿الرَّحْمَٰنُ ، عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾(الرحمن: ١ـ٢).

*دەگونجێـــت بەلگـــەبێت لەســـەر پەروەرشیار بۆ نەزانان.

*ئەگـــەرببینی بـــوە بەپـــەروەردەدار پلەوپایەیـەكی باشـی بـەو ئەندازەیـە دەستگیر دەبێت.

*مامۆستای ژمێریاری بیركاری بەلگەیە لەسـەر ئـەقڵو دانـاییو لێكدانـەوەو كەمكردنو زیادكردنو شەڕو خراپە.

*مامۆسـتای قورئـان بەلگەیـە لەسـەر گۆرانیو مەلهاو چاكەو رێز.

پەڕ: (نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا مـاڵو داراییە ، دەگونجێت پەڕ شەڕبێت.

*دەگونجێـت پـەڕ بەلگـەبێت لەسـەر پلەوپایـە چـونكە دەوترێ فـلان بـەباڵ رفی.

*دەگونجێت پەڕ بەلگەبێت لەسەر :

+كشتوكاڵ.

+كاروكردار.

+پەڕوجلوبەرگ.

پەز(مەڕ): (ئیبن سیرین)دەڵێت: پـەز ژنێكی داپۆشراوی دەوڵەمەنـدە بـەپێی

چـيرۆكەكەی (داود)(سـەلامی خـوای لێبێت).

* ئەگـەر پـەزێكی مـارەبڕی مـاڵو سـامانێكی لەلایـەكیترەوە دەسـتگیر دەبـێ. هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر فەڕوپیتی ئەو ساڵە.

* سەربڕینی پەز هاوسەرگیرییە لەگەڵ ژنێكداو زاینی بەدەستهێنانی خۆشیو شادیو فەڕوپیتە، هەروەها چوونە نێو لانەیەكەوە فەڕوپیتی ئەو ساڵەیە.

* هەروەها وتراوە: چەوری پەز ماڵو سـامانی ژنـە ، ئەگـەر پەزەكـەی لـەپێناوی گۆشـتەكەیدا سـەربڕی ماڵوسـامانی ژنەكـەی دوای مردنـی دەخواتو هەڵگرتنیشی بەدەستهێنانی ماڵو سامانە.

* ئەگەر پەزێك بازیدا بەسەریا ژنەكەی فێڵی لێدەكات.

* پـەز بەڵگەیـە لەسـەرنەوەی مانگـاو حوشتر بەڵگەیە لەسەری.

* پـەزی رەش عەرەبییـەو هـی سپیش عەجەمی.

(نابلـسی)دەڵێـت: پـەزی دووگیـان فەڕوپیتو ماڵێكە كەچاوەڕێیكردوە.

* ئەگەر پەزەكەی بوو بەبەران ژنەكەی هەرگیز دووگیان نابێت.

* ئەگەر بینی پەزێك دەدۆشـێ لـەژنێك ماڵوسـامان بەدەسـتدەهێنێ، ئەگـەر سـەربڕی هـەتا گۆشـتەكەی بخـوات پێداویـستی خـۆی لەوژنـە بەدەسـتدەهێنێ ، ئەگـەر ویـستی سـەریبڕێ بـەبێ ئـەوەی گۆشـتەكەی بخوات دەیەوێت كچێك بهێنێت.

* ئەگەر پـەزێكی بینـی لـەماڵی خـۆی چـوە دەرەوە ونبـوو یـاخود دزرا لەژنەكەی جیادەبێتەوە.

* ئەگەر لەماڵەكەی خۆیدا پەزێكی بینی ساڵێكی پڕ فـەڕوپیت رووی تێدەكات، ئەگـەر دووگیـانبوو خوازیـاری كۆكردنەوەی ماڵوسامانە.

* لـەدایكبوونی پـەز بەدەسـتهێنانی فەڕوپیتو خۆشحاڵییە.

* كۆمەڵێ پەز ژنـی چاكن، دەگونجێـت بینینان بەڵگەبێت لەسەر غەمو پـەژارە یـان لەدەسـتدانی هاوسـەرو تیاچوونی پلەوپایە.

پـەڵك : (نابلـسی) دەڵێـت: كـوڕێكی پـیرۆزە بـۆ یـەكێك هـەڵیبگرێت، مـاڵو سامانیـشە بـۆ یـەكێك بـەدیبكات، هەروەها كچە.

* پرچی ژنان ئەگەر درێژبوو كوڕەكـەی دەبێـت بەسـەركردەیەكو سـاڵیش پـڕ فـەڕو پیتـدەبێت، ئەگـەر قـژی پڕبـوو

کارێـــك ئەنجامـــدەدات ناوبـــانگی پێـــدەردەکات، ئەگـــەر خـــەڵکی بـەدییانکرد ئابڕووچـوونە، ڕەشـی قـژ باشی مێردو پلەوپایەیە.

*ئەگـەر ژنێـك بینـی سـەری ڕووتـە مێردەکەی دەڕوات و ناگەڕێتەوە بۆلای، بـەلام ئەگـەر مێـردی نـەبوو هـەرگیز شـووناکات، ئەگـەر قـژی خۆشـی بەپرشـــنگداری بـــەدیکرد بـــەماڵی هاوسەرەکەی دەوڵەمەند دەبێت.

پەلـەکردن (خێراکـردن): (نابلسی) دەڵێـت: بازدانـە لەشـوێنێکەوە بـۆ شـوێنێکیتر، بەڵگەیـە لەسـەر هـەواڵ و دەنـگو باسـی هەڵبەسـتراو، یـاخود بەرێکەوتن لەگەڵ هاوەڵاندا.

پەنجـەکانی دەسـت: (ئـیبن سـیرین) دەڵێت: پەنجەکان برازایە بـەپێی ئـەو وتەیـەی دەڵێـت: دەسـت برایـەو بەیەکـداکردنی لەبێکاریـدا دەسـت کورتیـە ، سـەرقاڵبوون بـەکاری مـاڵ و برازاکانـەوە کارێکـە گروپیـان دەکـات و دەترسـن و بەئاشـکرا دووریـان خستوەتەوە لەخۆیان.

*هەروەها دەڵێن: پەنجـەکانی دەسـتی ڕاســت پێـــنج نوێژەکەیـــەو، پەنجەگـەورەش نوێـژی بەیانیـەو، پەنجەی شەهادەتیش نوێژی نیوەڕۆیە، پەنجەی ناوەڕاستیش نوێژی عەسرەو پەنجـەی خـرپنیش نوێـژی شـێوان و ئێوارەیـەو پەنجـە تووتـەش نوێـژی خەوتنانە.

*کورتیـــشی بەڵگەیـــە لەســـەر پارێزگـــاریکردن و تەمبـــەڵی ، درێژبوونیـــشی بەڵگەیـــە لەســـەر پارێزگـاریکردن لەنوێـژەکان، کـەوتنی یەکێکیان بەڵگەیە لەسەر وازهێنان لـەو نوێژە.

*ئـەوەی ببینـێ یـەکێك لەپەنجـەکانی چـوەتە شـوێنی یـەکێکیتر ئـەو نوێـژە لەکاتێکی تردا ئەنجامدەدات.

*ئەگەر گاز لەسەری پەنجەی مرۆڤێك بگرێـت بەڵگەیـە لەسـەر بێڕەوشـتی گـــازلێگیراو زیـــادەڕەوی گـــازگرو بێنەدەبی.

*ئەگـەر بینـی لەپەنجە گـەورەی شیر دێـت و لەپەنجـەی شـایەتومان خـوێن دێـت و لەهـەردووکیان دەخـوات لەگـەڵ خەسـووی یـان ژنخوشـکی جـووت دەبێت.

*تەقاندنی پەنجەکان بەڵگەیـە لەسـەر وتـــەو گوفتـــاری نـــاقۆلا لـــەنێوان هاوچەشنەکانی.

*ئەگـــەر زیـــادەی لەپەنجـــەکانی پێـشەوایەکدا دی زیادەیـە لـەخواردن و ستەم و کەمی دادپەروەری.

*دەگێڕنەوە (هارون الرشيد) فریشتەی مەرگی لەخەودا بینیوەو بۆیدەرکەوتوەو پێی وتوە: ئەی فریشتەی مردن تەمەنم ماوە چەن؟ ئەویش ئاماژەی بەپێنج پەنجەی دەستی نوقاویکردوە ، ئنجا (هارون الرشيد) لەترسا هەڵدەستێتو دەستدەکات بەگریانو بۆیەکێك لەخەو لێکدەرەوەکانی دەگێڕێتەوە ، ئەویش دەڵێت: ئەی پێشەوای باوەڕداران ئەوەی پێی ڕاگەیاندووی ئەوەیە پێنج شت بەتەنیا زانیاریەکەی لای خودایەو لەم ئایەتەدا کۆبوەتەوە : ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ (لقمان: ٣٤) ئەوجا (هارون الرشيد) دڵخۆش دەبێتو بزە دەچێتەوە سەر لێوەکانی.

*پەنجەکانی دەستی چەپیش برازاو خوشکەزایە ، نینۆکیش توانای پیاوە لەدنیادا، پێستی نینۆکیش بەڵگەیە لەسەر خێرایی لەبەرکردنو تێگەیشتن، بینینی نینۆکەکانیش بەشێوەی خۆی چاکی ئاینو دنیایە.

*چارەسەریش بەنینۆك بەڵگەیە لەسەر چاوبەست لەجەمکردنی ماڵو دارایی یان ئامادەکردنی چەك بۆ دوژمن یاخود بەهانەدان بەدەستەوە، یان ماڵێکە خۆی پێ دەپارێزێت لەشەڕیان.

*درێژی نینۆکیش بەئەندازەیەك بترسێت بشکێ بەڵگەیە لەسەر گرتنە دەستی کاروباری لەلایەن کەسێترو تێکدانی.

*ئەگەر نینۆکیکرد زەکات دەردەکات.

*ئەگەر بینی پیرو بەتەمەنێك فەرمانی پێدەکات بەکردنی نینۆکی فەرمانکردنە بەچاککردنی ڕەچەڵەکی.

(نابلسی) دەڵێت: پەنجەکانی دەست یارمەتیدەرو پەناو پشتگیری مرۆڤە لەدنیاداو ، بۆ پاشەڕۆژیشی یارمەتیدەرە لەکاتێکدا گەر فەرمانی بەچاکەو ڕێگری لەخراپە کردبێت.

*پەنجەش بەچەشنێ لێکدراوەتەوە کەمناڵو خێزانو باوكو دایكو ماڵو ئاژەڵو دەستەڵاتو پیشەیە ، هەرکەسێك ببینێ پەنجەکانی زیادیان کردوە بەباشی چاکەی زیاد دەکات، هەروەك ئامارژەمان پێدا، ئەوەشی پەنجەکانی کەم بکات یان لەکار بکەوێتو وشك ببێت یاخود سوودیان نەمێنێت بەڵگەیە لەسەر بێسوودی

باوك‌و دایك‌و منداڵ ، یاخود بەفیڕۆچوونی ماڵ‌و تیاچوونی ئاژەڵ یان بازاڕساردی‌و نەمانی ئیش‌وکار.
*دەگونجێت پەنجەكان بەڵگەبن لەسەر جێگرەكانی پادشاو دەستەلاتدار بەپێی پلەو ئاستی هەر یەكێكیان.
*ئەوەی ببینێ گاز لەپەنجەكانی دەگرێت ئەگەر نەخۆش بێت دەمرێت.
*ئەوەی ببینێ پەنجەكانی لەتبوون یان بەلاو نەهامەتی هاتوە بەسەریاندا سەربازەكانی یاخود منداڵەكانی یان خزم‌و ناسیاوەكانی لاواز دەبن.
(سیوطي)دەڵێت: پەنجە گەورە (بالابەرزە) بەیانیە بەهۆی ئەوەی درێژ دەبێتەوە، پەنجەی نەهێشت ئەویش نیوەڕۆیە ، پەنجە تووتەش عەسرە چونكە كۆتایی رۆژە ، ئەگەر پەنجەكان بەنوێژ دابنرێت نینۆكەكان سوننەتەكەیەتی، ئەگەر پەنجەكان ماڵ‌و سامان بێت نینۆكەكان زەكاتە، ئەگەر پەنجەكان بەڵگەبێت لەسەر سوپاو پەناو پشتگیر نێو پەنجەكان چەك‌و جبەخانەو ژمارەیانە، گرێی پەنجەكانیش رۆژو مانگ‌و ساڵە.
*دەگونجێت پەنجەكان بەڵگەبێت لەسەر برازا چونكە شان برایەو پەنجەكانش لەشوێنی منداڵە كەبەماڵ‌و سامان دادەنرێت.
*ئەوەی ببینی مرۆڤێك پەنجەیەكی دەبڕێت ئێش‌و ئازاری پێدەگەیەنێت بەهۆی زەوتكردنی ماڵ‌و سامانیەوە یان ئەو داراییەی پشتی پێدەبەستێت ، ئەوەشی روودەدات یان دێت بەسەر پەنجەكاندا لەچاكەو خراپە بیگەڕێنەرەوە بۆ رێكر لەنوێژەكان یان برایەك لەبراكان. درێژی پەنجەش بەڵگەیە لەسەر چاوبرسێتی.
*ئەگەر بینی پەنجەیەك زیادبوە لەگەڵ پەنجەكانی دیكەی زیادبوونی خوێندنەوەی قورئانە لەنوێژدا یاخود لەوەرگرتنی زانستدا.

پەناگرتن بەخوداوەند: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ زۆر پەنا دەگرێت بەخوا لەشەیتان پەروەردگار زانیارییەكی سوودمەندی پێدەبەخشێ، یاخود رێنومایی دەكرێت‌و دڵنیا دەبێت لەدوژمنان‌و ناحەزانی.
*ئەگەر نەخۆشبوو لەنەخۆشیەكەی بەئاگا دێت ، بەتایبەت ئەگەر پەركەمی لەگەڵدابوو.
*دەگونجێت پەناگرتن بەخودا بەڵگەبێت لەسەر هێمنی‌و ئاسایش‌و دووره پەرێزی لەهاوەڵ‌و هاوبەشی ناپاك یان پاك‌و تەمیزیی‌و بوونی دەستنوێژو پەرێز گرتنی لەبێباوەڕیی.

پەنیر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پەنیر ماڵو داراییە لەگەڵ پشوودان. پەنیری تەڕ باشترە لەوشكو ماڵێكی بەردەستو ئامادەیە بۆ خەوبینەرو ساڵێكی پڕ فەڕو پیتو بەرەكەتە.
هەروەها دەڵێن: پەنیری وشك سەفەركردنە، یەك پارچە پەنیریش كیسەیەكی پڕ لەپارەیە.
*ئەگەربینی نانو پەنیر دەخوات بژێوی بەئەندازەیەك دەبێتو دەڵێن: ئەوەی نانو پەنیر بخوات لەناكاو نەخۆشیو بیمارییەك رووی تێدەكات.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژن بەهۆی جوانیو تامو چێژ وەرگرتن لێی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵودارایی بۆ هەموو مرۆڤێك بەئەندازەی خۆی.
*پەنیری سوێرو ترش بەڵگەیەلەسەر ماڵێكی خراپو غەمو پەژارەو داچڵەكان.
*ئەگەر ئەو پەنیرە لەهەر ولاتێك دروستكرابوو بەڵگەیە لەسەر رەوشوكردەوەی ئەو ولاتە، دەگونجێت پەنیر بەڵگەبێت لەسەر شتومەكی زەوتكراو یان هەرشتێك لەلایەن ئەوانەوەبێت.
(نابلسی)دەڵێت: پەنیر لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەستنی گرێی هاوسەرداری بۆ مرۆڤی رەبەنو بۆ دووگیانیش بەڵگەیە لەسەر كوڕو بەڵگەیە لەسەر:
+ماڵێكی بەسوودو قازانج.
+تەمەنێكی دوورودرێژ.
*بینینی پەنیر بۆ جەنگاوەرو بەربەرەكانیكار رقهەڵسانو ترسانە لەرووبەرووبوونەوە، ئەوەشی لەشیر دروست بكرێت بەڵگەیە لەسەر قوتابوونی ئافرەتانی دووگیانو منالبوون.
*پەنیر ماڵێكە بەبێ ماندوبوون بەدەستدەهێنرێت.
*پەنیری وشك رزقو رۆزییە لەسەفەردا، پەنیری تەڕیش رزقە لەكاتی جێنشینبووندا لەشوێنو جێگەیەك.

پەیكەر: (نابلسی)دەڵێت: بینینی پەیكەر لە خەودا بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەترسو بیمو سەركەوتن بەسەر دوژمندا، هەروەها بەڵگەیە لەسەر منداڵو هاوسەرو سوودو قازانجو خۆپاراستن لەمامەڵەی دنیاو قیامەتدا.
*بینینی پەیكەری مەسیحیەكان لەدێرەكاندا بەڵگەیە لەسەرئەوەی هەڵدەستێت بەئەنجامدانی نوێژ لەگەڵ ئەوەی لەدێرەكاندا دەخوێنرێ لە(ئینجیل)و ئامۆژگاری.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر پەیوەندیو خزمایەتی.
* لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کوڕێك کەبەمناڵی دەمرێت یان خۆشیەك بەردەوام نابێت یا بازرگانیەك دوایی پێدێت یان ژنێك لێی جیادەبێتەوە، یاخود دەستەلاتێك وادەی تەواو دەبێت هەروەها دەڵێن: پەیکەر ماڵو داراییە.

پەیکەرتاشی دار: (نابلسی)دەڵێت: پیاوێکە مامەڵە لەگەڵ دووڕووانـدا دەکاتو ماڵو سامانیان بەفروفێڵ لێوەردەگرێ.

پەیمانگە: (نابلسی)دەڵێت: ئەوەی رووبکاتە پەیمانگەکەی بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەڵێندەر.

پەیمانو بەڵێندان: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی لەخەودا بەڵێنیداوە بەخانەوادەی پێغەمبەر(ﷺ) ریشسپیانی شوێنی رێنومایی دەکەویو سروتەکانی ئیسلام دەپارێزیو دەکەوێتەسەر رێبازی راست.
*ئەگەر بینی بەڵێنیدا بەمیرێك لەمیرەکان مژدەیە بۆی بەسەرکەوتن بەسەر دوژمنانداو دەبێت بەکەسێکی تەوبەکاری خاوەن کڕنووش، ئەگەر بەڵێنیدا بەخراپەکاری پشتگیری کۆمەڵێکی خراپەکاردەکات، ئەگەر لەژێردارێکدا بەڵێنیدا دەستکەوت بەدەستدەهێنێ چونکە رەزامەندی خودای تێدایە.

پ ی

پیاز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەندێك پیاز بەخراپ دادەنێت بەپێی ئایەتی (وبصلها)و هەندێکیش دەڵێت: پیاز بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی شتی پەنهان، هەروەها سەرجەم پاقلەمەنیەکان کەوا بۆنو بەرامیان لەخۆگرتووە. هەندێکیش دەڵێن: پیاز ماڵەو پاککردنی بەڵگەیە لەسەر ماستاوو روپامایی.
(نابلسی) دەڵێت: پیاز لەخەودا بەڵگەی شەڕو خراپەیە بۆئەوەی دەیخوات، ئەوەی ببیفی پیاز دەخواتو نەخۆشبوو دەمرێت، تەڕەپیازیش بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج لەگەڵ پلانو نەخشەدا، زۆریشی بەڵگەیە لەسەر تەندروستی لەشو لار لەگەڵ خەمو پەژارەو جیابوونەوە ئەوەشی لێی پاکدەکرێت ئەوا بەڵگەیە لەسەر خراپە.
*ئەگەر نەخۆش لەخەودا کەمێك پیازی خوارد بەڵگەیە لەسەر مردنی، ئەگەر

زۆریخـوارد لەنەخۆشـیەکەی قوتـارو رزگاری دەبێت.

*ئەوەی پیاز بروێنێتو لێی نەخوات باشە، خۆ ئەگەر لێی بخوات خراپە.

*پیاز ماڵو داراییەکە زیاد دەکاتو بۆ گەشـتیارو موسـافیر بەڵگـەی لـەش ساغیو سەلامەتییە لەسەفەردا.

پیازی دەشت: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیـاوێکی خراپـەکارە بەخراپـە باسدەکرێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بەدەستەوە بینی دەستدەداتە شتیك باسی خراپەی لێبەدەستدەهێنێ.

پیاکێشان: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: ئـەوەی ببینـێ سـەری دەکێـشێ بەبەردێکدا دەنوێتو نوێژی خـەوتنان ناکـات ، هـەروەك فەرموودەیـەك لـەم بارەیەوە هاتووە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی بەقاچ پێیدا دەکێشن نکوولی لێدەگیرێ بەهـەژاریو نـەداریو کەسـێك شانازیدەکات بەسەریا بەدەوڵەمەندی.

(نابلس) دەڵێت: لەخـەودا پەرچدانەوە نکوولییە.

پیـاو: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: (ئەبوسەعد)(رەحمەتی خوای لێبێت) وتویـەتی : ئـەوەی پیاوێـك ببینـێو بیناسـێت خەونەکـەی بەڵگەیـە لەسـەرئەوەی شـتێکی لێـوەردەرگرێ، ئەگەر بینـی شتێکی باشی لێوەرگرت ئومێدو هیـوای لێوەبەدەستدەکەوێت ، ئەگەر شایستەی دەستەڵاتبوو بینینـی کراسـێکی نـوێ دەسـتەڵاتو پۆسـتە پێیدەسپێردرێ.

*ئەگـەر پـەتێکی لێـوەرگرت ئـەوە پەیمانو بەڵێنیەتی.

*ئەگـەر بینـی شـتێکی لێـوەرگرت نـەدەبوو لـەهیچ روویەکـەوە لێـی وەربگـرێ ناهومێـد دەبێـت لێـیو دوژمنایـەتیو رقو قـین دەکەوێتـە نێوانیان.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر ئـەو پیـاوە لەخەودا ناسرابوو ئەو پیاوە خۆیـەتی یان برا یا هاوشێوەیە لەنێو خەڵکیدا.

***بینینی نەوەی (ئادەم) لەخەودا:** بەڵگەیە لەسەر رێزو شکۆ.

***بینینی دادوەران:** دادگاییە.

***بینینـی دەسـتەڵاتدار:** بەڵگەیـە لەسەر رترسو بیم.

***بینینی سەرباز:** سەفەرە.

***بینینـی پیشەوەر:** بەڵگەیـە لەسـەر پیشەکانیان لەگەڵ رزقو رۆزی.

***بینینی ژنان:** فیتنەو ئاشوبە.

***بینینی پیاوچاکان:** بەندایەتییە.

* دەگونجێت بینینی نەوەی (ئادەم) بەڵگەبێت لەسەر یادو زیکری پەروەردگار : ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الأَرْضِ وَلاَ طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إلاَّ أُمم أَمْثَالُكُم﴾ (الأنعام: ٣٨).

***بینینی پیاوچاك:** بەڵگەیە لەسەر ئاژەڵو باڵندەی چاكو باش ، هەروەك چۆن ئاژەڵو باڵندەی رامو ماڵی باش بەڵگەیە لەسەر نەوەی(ئادەم).

* دەگونجێت بینینی نەوەی(ئادەم) بەڵگەبێت لەسەر كشتوكاڵی دوراو وەبەرهاتوو : ﴿وَاللهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الأَرْضِ نَبَاتًا﴾(نوح: ١٧).

* هەروەها بینینی نەوەی(ئادەم) بەڵگەیە لەسەر گومان لەكاروكاسبیدا بەهۆی جیاوازی كاسبیان یان ساختمانی سەیرو كاروپیشەی باشو لەبار.

پیاوچاكان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی هەندێك لەپیاوچاكان ببینێ مردبن‌و لەخەوەكەدا زیندوبووبنەوە ئەو شارە خەڵكەكەی فەرویپتو بەرەكەتو دەروو دادپەوەرییان دەستگیر دەبێ‌و حاڵی فەرماندەو گەورەیان باشدەبێ.

* (حەسەنی بەسری) (رەزای خوای لێبێت) دەبینێت جلێكی خوری لەبەركردوەو لەقاچەكانیدا كۆتو بەند هەیەو عەبایەكی زەردیداوە بەشانیداو لەسەر زبڵدانێك وەستاوەو بەدەستیشیەوە تەپڵێكی پێیە لێیدەداو پشتی داوە بە(كابە)وە ، خەوەكەی بۆ (ئیبن سیرین) گێڕایەوەو وتی: بەرگە خورییەكە دنیانەویستییەو عەباكەت خۆشەویستییە بۆ قورئان‌و وەستانیش بەسەر زبڵدانەوە دنیایە خوداوەند خستویەتیە ژێر قاچیەوە، لێدانی تەپڵیش بڵاوكردنەوەی داناییە لەنێوان خەڵكیداو پشتدانیش بە(كابە)وە رووكردنە پەروەردگارە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا خۆشەویستانی پەروەردگاری بینی یان پیاوێكی لێبینین خۆشویستنی رێبازی ئەوە.

* پیاوچاكان ئامۆژگاریدەرانی هاوەڵن‌و پیرۆزو ناسراون لەنێویاندا نەناسراو هەیە.

* ئەگەر لەخەودا بینی هەندێك لەپیاوچاكانی ناسراو گۆڕاون شوێنیان دەكەوێت لەرێبازو كۆمەڵداو هەمان شەرو غەمو پەژارەی تووشدەبێ‌و غەمو پەژارەكانی دنیا سەری لێدەدات بەئەندازەی پلەوپایەی ئەو پیاوچاكە، پاشان زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەكانیدا.

پیاوچاکانی شوێنکەوتەی یاران (ڕەزای خوایان لێبێت):(نابلسی) دەڵێت: هەرکەس لەخەودا یەکێك لەیاران ببینێ لەشاروشارۆچکەیەکدان ئەو شوێنە نەبوونیو بەلاو ترس ڕووی تێدەکات، پاشان قوتاردەبن لەوحاڵوبارەو باروحاڵی سەرۆكو فەرمانڕەوایان چاکدەبێتو ناوبانگی باشدەردەکات.

*بینینی زانایان زیادبوونی زانستی خەوبینەرە.

*بینینی دانایان زیادبوونی داناییە.

*بینینی مۆچیاریدەران زیادبوونی دەروو خۆشحاڵییە.

*بینینی پیاوچاکان زیادبوونی دینداریيە.

*ئەگەر ببینێ زیندبوونەتەوەو ڕوویانکردۆتە شارەکەی ئەو شاروناوچەکەی فەڕوپیتو بەرەکەت ڕوویان تێدەکاتو دەروویان لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر ببینێ پیاوێك لەوپیاوچاکانە زیندووەکاتەوە زیندووکردنەوەی خووڕەوشتی ئەوانە.

*ئەگەربینی بووە بەوپیاوچاکە ناسراوانە بەڵگەیە لەسەر چەشتنی غەمو پەژارە لەدنیاداو بەئەندازەی پلەوپایەی ئەو پیاوچاکە، ئنجا بەهیواو ئاواتی خۆیدەگات.

پیر(بەساڵاچوو):(نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر ڕێنومایی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانایەك خەڵکی پەیوەندی پێوەبکەن یاخود ئەو ئاگردانەی ئاسنی لێدێتەدەرەوە.

*پیر پیاوێکە هانی خەڵکیدەدات لەسەر کاروبارەکان یاخود بەڵگەیە لەسەر کاری سێکسی دووژن لەگەڵ یەکدا یان بەڵگەیە لەسەر جموجووڵو نەفس باشی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی خۆی ڕازاندوەتەوەو دیارە بەخێرایی دنیای بۆ فەراهەمدێت.

*ئەگەر بەڕوویەکی گرژەوە بینی بەڵگەیە لەسەر بەسەرچوونی پلەوپایە بەهۆی دنیاوە، ئەگەر ناشیرین بوو کاروبارەکانی پێچەوانە دەبنەوە، ئەگەر بەڕووتی بینی ڕووداوێکی پەشیمانهەڵگرە.

*ئەگەر بینی پیرێك خۆیکرد بەماڵەکەیدا دنیا ڕووی تێدەکات، ئەگەر بینی لێیهاتەدەرەوە دنیا پشتی تێدەکات، ئەگەر پیرەژنێکی ناموسوڵمانبوو دنیایەکی حەرامدەبێ، ئەگەر ناقۆلاو ناشیرینبوو هیچ خێرێکی تێدانییە.

* پیری نادیار لەلێکدانەوەدا بەهێزترە، ئەگەر ژنێکی لاوبینی لەخەودا پیربوە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر باشی ئاینی.

* ئەگەر پیاوێك پیرێکی بینی بەگوێی ناکات ئەویش ئارەزوویدەکات دنیایەو بۆی فەراهەم نایەت، ئەگەر بەگوێیکرد بەئەندازەی بەگوێکردنی بەدەستیدەهێنێت.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا نەتوانینە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دنیای بەسەرچوو و غەمو پەژارە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قیامەت چونکە واژووی دنیایەو بەڵگەیە لەسەر مەی چونکە لەناوەکانیەتی.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر مانگا.

* دەگونجێت پیر لەخەودا دووگیانیی بێت دوای نائومێدی.

* دەگونجێت خەوی پیر بەڵگەبێت لەسەر پلانو دەستبڕینو چاوداگرتنو فروفێڵ.

* پیرە ژنی نەخۆش نەتوانینە، تینوویەتیش نەبوونییە، ئەگەر گەنجبوەوە نەبوونیو قاتو قڕی دەڕەوێتەوە.

* ئەگەر پیرێکی نادیار چوە لای نەخۆش ترسی مردنی هەیە، بەڵام بەڵگەی باشەیە بۆ دووگیان.

* ئەگەر پیرێکی راوەستاو لەئارەزووی سێکسی بینی ئارەزووی شووکردنی هەیەو توانای یەکەمجاری بۆ گەڕاوەتەوە بنەماکانی ئاینەکەی پتەودەبێ‌و دنیاشی بەهەمان شێوە دەبێ، ئەگەر شووکردنەکەی حەڵاڵبێ، ئەگەر حەرامبوو دنیایە بەئەندازەی ئەوە.

* ئەگەر خوێنی منداڵبوونی هەبوو بینی پیرێك دەچێتەلای ناتوانێ ئەوکارە ئەنجامبدات یا خواستو ویستی بەجێنایەت.

* پیر بەڵگەیە لەسەر زەوییەکی بێفەڕ کەرووەکی تێدا ناڕوێت، ئەگەر بینی کونکراوو هەڵکەنراوبوو غەمو پەژارەو پەشیمانییە.

* ئەگەر پیرێکی ناشیرینی بینی بەڵگەیە لەسەر فتنەو جەنگ، پیری بێباوەڕیش ماڵی حەرامە.

* پیری باوەڕدار ماڵێکی حەلاڵو خۆشحاڵییە ئەگەر بینی.

* ئەگەر بوو بەپیرێك ویقارو شکۆ بەدەستدەهێنێ، پیری نادیار بەڵگەیە لەسەر ساڵی فەرپیتدار.

* دەگونجێت پیری ناقۆلاو ناشیرین مژدەبێت بەڕەواندنەوەی جەنگو نەبوونی.

*پیری لەرو لاواز سالّی نەبوونییە، ئەگەر قەلّەوبوو یاخود گۆڕایەسەر شێوەیەکی باش سالّێکی پڕکارو بژێوی دادێت.

پیرۆزە:(ئیبن سیرین) دەلّێت: سەرکەوتنو تەمەندرێژییە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەلّێت: لەدەستمدا ئەموستیلەیەکی پیرۆزە یاقوتی سوورم بینی، ئەویش وتی: ژنێکی شۆخو شەنگو جوان حەز لەتۆ دەکات بەلاّم رەوشی زبرو رەقە.

(نابلسی) دەلّێت: ئەگەر ژنێك چەقۆیەکی بەدەستی خۆیەوە بینی دەسکەکەی پیرۆزەبوو کوڕێکی تەمەندرێژیدەبێت.

پیری(بەسالاّچوون):(ئیبن سیرین) رقی لەهەموو سپیبوونێکی مووی لاو دەبویەوەو دەیوت: پیری هەژارکەوتنو غەمو پەژارەیە ئەگەر موەکەی درێژبوو، ئەگەر هەژارێك خەوێکی ئاوای بینی لەگەلّ هەژارێکەیدا قەرزی لەسەر کۆدەبێتەوە وێڕای بەندکردنی.

*ئەگەر بینی مووە سپێکانی هەلّکێشا پێچەوانەی سوونەت دەبێتو گالّتەو سووکایەتی بەشێخدەکات.

*ئەگەر لاوێك سپێتی لەقژیدا بەدیکرد کەسێکی سەفەرکردوی دەگەڕێتەوە لایان.

*هەروەها دەلّێن: مووی سپیو پیری لەلێکدانەوەدا زیادبوونی ویقارو ئاینە یان تەمەندرێژییە بەپێی ئایەتی: ﴿ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا ﴾ (غافر: ٦٧).

*هەروەها دەلّێن: ئەگەر بینی قژی سپیبوە منداڵێکی دەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿ واشْتَعَلَ الرَّأسُ شَيْبًا ﴾ (مريم: ٤).

*دەگێڕنەوە (حەجاج)ی کوڕی (یوسف) بینیویەتی سەرو ریشی سپیبوە ، ئنجا (عەبدولمەلیکی کوڕی مەروان) تووشی غەمو پەژارەبوو حالّوباری دەروونی گۆڕا.

*ئەگەر ژن بینی سەراپای سەری سپیبوە بەلّگەیە لەسەر خراپیو تێکچوونی مێردەکەی، ئەگەر مێردەکەی باشبوو دەیگۆڕیّ بەژن یاکچێکیتر، ئەگەر بەو چەشنە نەبوو غەمو پەژارەی لێوە دەستگیر دەبیّ.

(نابلسی) دەلّێت: بەلّگەیە لەسەر لاوازیو بەلّگەیە لەسەر هەژاری ئەگەر سەرو ریشی داگیرکرد.

*ئەگەر مووی سپێتی بەریشییەوە بەدیکرد هێزو شکۆو ویقارو چاکەیە.

*ئەگەر سەری سپیبوو ژنەکەی دووگیانبوو کوڕێکی دەبێت.
*ئەگەر مووسی سپی لەریشی هەڵکێشا یاخود بڕی ڕێز لەریش سپییان دەگرێ.
*سپیبوونی مووی سەر گەڕانەوەی کەسی موسافیر یان میوان رووتێکردنە.
*سپیبوونی مووی لەش و لار بۆ دەوڵەمەند بەڵگەیە لەسەر زەرەر لەماڵداو بۆ هەژار قەرزەو ناتوانێ بیداتەوە.
*سپیبوونی مووی ژنێکی نادیار وشکبوونی کشتوکاڵە.
*سپیبوونی مووی سەربازان هەڵهاتن و لاوازییە.
*سپیبوونی مووی نەخۆش مەرگو کفنکردنیەتی بەتایبەت ئەگەر مووسی لاجانی سپیبوو.
*سپیبوونی مووی کەسێکی ترساو دڵنیاییە لەدەستەلاتدارو فەرمانڕەوا.
*هەروەها دەڵێن: سپیبوونی مووی ژن قسەیەکی ناقۆلایە لەخزمەکانی ژنەکەی دەبیستێ.
*بەڵگەیە لەسەر تەلاقدانی ژن چونکە پیاو رقی لەسپیبوونی مووی ژندەبێ.
*ئەگەر بینی لەسەروو سپیبوونی مووی ئاسایی خۆی مووی سپی زیادیکردبوو لەنێو سپییەکەدا رەشی هەبوو ویقارە، ئەگەر بەرەشی نەمایەوە لەفەرمانڕەوا یا بەرپرس یا کەسێکی سەرووی خۆیەوە رەفتارێك دەبینێ رقی لێدەبێتەوە.
*ئەگەر کەسێکی ریش رەشی بینی ریشی سپیبوە ئاینەکەی یا ماڵو سامانی تیادەچێت.
*ئەگەر کەسێکی ریش رەشی بینی مووی سپی تێکەوتوە لەیەك موو بۆ سێ منداڵێکی نێرینەی دەبێت ، ئەگەر کەسێکی غەریبی هەبێت و ئالوودەی بێت دەگەڕێتەوە بۆ لای.
*ئەگەر مووی سنگی بینی سپیبوە خواردنەکەی دەگۆڕێ و بۆگەندەکات.
*ئەگەر بینی ریشی سپیبوەو تیشك و ڕووناکیدەداتەوە مەزنی و پلەوپایە بەدەستدەهێنێ و بەباشی باسیدەکەن لەو ولاتەدا.

پیرێکی نادیار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بینینی پیرو پشت چەماوەی نادیار بەڵگەیە لەسەر باپیرەی پیاو، ئەگەر بینی یاخود یەکێکیانی بینی بەلاوازی کزی و لاوازی باپیرەیەتی.
*ئەگەر لاوێکی بینی بوە بەپیاوێکی پیر ئەوە زانیاری و ئەدەبە.
*ئەگەر بینی دوای پیاوێکی پیرکەوتوە دوای خێرو فەرپیت دەکەوێت.

*ئەگەر پیاوێکی بەتەمەنی بینی هات بۆی توانایدەداتێ لەبۆ بەجێهێنانی خێرێك، ئەگەر لاوێك هات بۆلای دوژمنێکەو زاڵیدەکات بەسەر خۆیدا.

*ئەگەر پیاوێکی بەتەمەنی بینی لاوبوەوە جیاوازی هەیە لەلێکدانەوەی خەوەکەیدا، هەندێکدەڵێن: خۆشیو شادی بۆ نوێدەبێتەوە، هەندێکیتر دەڵێن: لەئاینو دنیایدا کەمو کوڕییەکی گەورە سەر هەڵدەدات، هەندێکیتر دەڵێن: خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر سووربوونی چونکە دڵی پڕ لەچوستوچالاکیو هیواداریە.

*ئەگەر بینی بوە بەپیاوێکی پیرو لەکاتێکدا لاوبوو ویقارو هەیبەتە بۆی، هەروەها ژنیش ئەگەر بینی پیربوە لەکاتێکدا لاوبوو بەو چەشنەیە.

*پیرێکی بێباوەڕ دوژمنێکی دێرینەو رقو قینی دیارو بەرچاوە، پیری مەجوسی دوژمنە نایەوێت دژومنانی تیابچێت.

*پیرێکی جوولەکە دوژمنێکە دەیەوێت نەیارەکەی تیابەرێت.

*پیرێکی مەسیحی دوژمنەو دوژمنایەتیەکەی زیانی نییە.

*کچی بێباوەڕ خۆشحاڵییە لەگەڵ غەمدا.

*ئەگەر بینی ئاینەکەی تێکچوە هەڵەدەکات بەرانبەر خەڵکیو ئازاریاندەدات، هەروەها ئەگەر بینی نەزانبوو ئاینەکەی تێکدەچێ بەپێی ئایەتی: ﴿ وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللهِ شَطَطًا ﴾ (الجن: ٤).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر پیرێکی نادیاری بینی رقی لێبوو هاوڕێیەکی ئامۆژگاریدەکات بەڵام پەسەندیناکات.

*ئەگەر بینی پیرێکی خۆشدەوێت ئامۆژگاریدەکاتو چوونیەکدەبێ لەگەڵ ئاینو دنیایدا.

*ئەگەر کۆبوونەوەی چەند نەتەوەیەکی هاوڕێی بینی لەخۆشیو تەباییداو نەیزانی پیرو لاوەکان کێن دەرگاکانی خێری بۆ ئاوەڵادەکرێ.

*ئەگەر ژن پیرێکی بینی لەخەودا دنیاکەیەتی.

*ئەگەر لاوێك یان نێرەموکێ بینی بوە بەپیرێك زانیاریو ئەدەبی دەستگیردەبێت.

*پیرێکی نادیار لەخەوداو ئەگەر دوا لەگەڵیدا یاخود برپاریدا بەسەریا مەزنیو شکۆمەندییە.

*ئەگەر پیرێك دایکی بینی هێنایە بوون ئەگەر نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر مردن، ئەگەر لەشساغو هەژاربوو

دەرووی لێدەکرێتەوەو، ئەگەر دەوڵەمەندبوو تەنگی پێهەڵدەچنرێ.

*ئەگەر پیرێک بینی بوە بەمنداڵ چاوی لێدەپۆشرێ لەکارێکدا ئەنجامیدەدات.

*پیری پیاوباش بەڵگەیە لەسەر:

+مەزنیو شکۆ.

+رێزو شەرەف.

+رزقو رۆزیو بەرەکەت.

+تەمەندرێژی.

*پیرێکی پشت چەماوەو بەساڵاچوو خەیاڵو ئەندێشەیە.

*دەگونجێت بینینی بەتەمەن بەڵگەبێت لەسەر:

+نەتوانین.

+شکستو دۆڕان.

+تەمەڵیو دانیشتنو نەتوانینی ئەنجامدانی جموجووڵ.

+لاوازی.

پیسایی(پاشەڕۆ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەروەها دەڵێن: رزقو رۆزییە بەستەم دەستگیردەبێ، هەروەها دەڵێن: بەڵگەی دەروە.

*ئەگەر بینی چوە سەر ئاو غەمو پەژارەی دەرەوێتەوە، ئەگەر ماڵو ساماندار بوو ماڵو سامانەکەی پاکدەکاتەوە.

*ئەگەر بینی پیساییکردو زۆربوو لەسەر سەفەربوو سەفەر ناکاتو رێگەی لێدەگیرێ.

*خواردنی پیسایی بەدەستهێنانی ماڵو سامانی حەرامە، وێڕای بوونی پەشیمانی، دەگونجێت وتەیەك بێت پەشیمان ببێتەوە لێی.

*ئەگەر پیسایی رەقیکرد هەندێك لەماڵەکەی خەرجدەکات، ئەگەر پیساییەکەی شلبوو ماڵو دارایی گشتی خەرجدەکات.

*ئەگەر سەرپێشاوەکەی ناسراوبوو وەك شوێنی دەستنوێژ خەرجیەکەی لەپێناوی ئارەزووی خۆیدایە، ئەگەر نادیاربوو ماڵو سامانی حەرام خەرجدەکات لەکارێکدا خۆشی نازانێت چییەو سوپاسو پاداشت نادرێتەوە.

*هەموو پاشەڕۆیەك لەمرۆڤو ئاژەڵ بێتەدەرەوە ماڵو سامانی حەڵاڵو حەرامە بەئەندازەی بۆنو پیسییەتی لای خەڵکی.

*ئەگەر لەجلەکانی خۆیدا خۆی پیسکرد کارێکی خراپی ئەنجامداوە.

*ئەگەر خۆی پیسکرد لەشەرواڵەکەیدا تووڕەدەبێ لەهاوسەرەکەیو مارەییەکەی لێدەگرێتەوە.

*ئەگەر بینی لەشوێنێکدا پیساییدەکاتو بەخۆڵ دەیشارێتەوەماڵو سامان دادەپۆشێ.

*ئەگەر پیساییکرد بەخۆیدا دەکەوێتە هەڵەوە.

*ئەگەر پیساییکرد لەسەر جێگەکەی نەخۆشییەکی درێژخایان دەگرێ، هەروەها خەونێکی لەو جۆرە بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوەی ژن لەمێردەکەی.

*ئەگەر نانی بەپیساییەوە خوارد بەڵگەیە لەسەرنەوەی هەنگوین دەخوات لەکاتی بێداریدا، هەروەها دەڵێن: واژوویبوونی سوننەتە، ئەگەر بەبێ هۆ پیسیاییکردو پیساییەکەی بەدەستەوەگرت کیسەیەك دینار بەحەرام بەدەستدەهێنێت بەپێی پیساییەکەی.

*ئەگەر بینی پیساییدەکات لەبازاڕ یان لەگەرماوو حەمامو نێو کۆمەڵدا بەڵگەیە لەسەر خەشمو قینی خودا لێی لەگەڵ خەشمو قینی فریشتەکانو ئابڕووچوونێکی گەورە رووی تێدەکات لەگەڵ زەرەو دەرکەوتنی ئەوەی پەنهانو شاراوەیکردوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر کەموکورییەك روو لەخاوەنەکەیدەکات.

*ئەگەر لەزبلگەیەك پیساییکرد یان لەسەر کەناری دەریا یاخود لەشوێنێك نکوولی لێنەکەن بەڵگەیە لەسەر خێرو بەسەرچوونی غەمو پەژارەو ئێشوئازار.

*ئەگەر بینی مرۆڤێکی ناسراو خۆڵو پیسی خەڵکی تێدەگرێ بەڵگەیە لەسەر دژایەتیو جیاوازی لەراوبۆچوونداو ستەمو زوڵمێك لەو کەسە تێیگرتوە.

*زۆری زبڵو خۆڵی خەڵکی بەڵگەیە لەسەر وەستانی جموجووڵو رووتێکردنی مەترسییەکی گەورەو پیسبوونیش بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی یان ترسو بیمێکی گەورە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر خێرو بۆ یەکێك کردوەکانی خراپبێت.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵو سامانە ئەگەر یەکێك بینی پیساییەکی رەقدەکات ئەوە ماڵو سامانێکە بەلەشساغی بەدەستیدەهێنێت.

*پیسایی شل بەڵگەیە لەسەر سوودێکی گەورە، ئەگەر پیساییکردو خەڵکی تەماشایاندەکرد باوریابێت لەئابڕوچوونو ئاگاداری قسەی خراپو ناقۆلا بێت.

*ئەگەر بەبێ هۆ پیساییکردو پیساییەکەی هەڵگرت دەیەوێت دینارو

پـاره بەئەنـدازەی پیـسایيیەکەی وەربگرێ.

*ئەگەر بينی نان‌و پیسایی بەيەکەوە دەخـوات نـان‌و هـەنگوین دەخـوات‌و وتراويـشە پێـچەوانە جوولأنـەوەی سوننەتە.

*ئەگەر لەسەر جێگەيەك پیساییکرد ژنەکـەی تەلأقـدەدات يـاخود نەخۆشییەکی درێژخايان دەگرێ.

*ئەگـەر کەوتـە نێـو پیـسايیيەوە دەکەوێتە نێو غەم‌و پەژارەوە ، ئەگەر لەشـوێنێکی تـەنگ گیربـوو زينـدانی دەکرێ.

*ئەگەر پیساییکرد بەخۆيدا دەکەوێتە هەڵەوە يان ملکەچی‌و رسوايی ياخود وتەی ناقۆڵاو خراپ.

*ئەگەر پیساییکرد بەخۆيدا دەکەوێتە هەڵەوە يان ملکەچی‌و رسوايی ياخود وتەی ناقۆڵاو خراپ.

*پیـسایی خواردنێکـە خراپبـوەو بۆگەنيکردوە.

*هاتنـەدەرەوەی پیسایی قوتاربوونـە لـەگوناهو تـاوان، هـەروەها هاتنـە دەرەوەی پیـسایی بەلگەيـە لەسـەر رۆيشتنی ميوان.

*پیسایی لەخەودا بەلگەيە لەسەر ماڵی پیـاو يـان نهێنـی کـەلای کـەس باسيناکات.

*دەگونجێت پیسایی بەلگەبێت لەسەر سـەفەرو خوداوەنـد دەفـەرموێت: ﴿أَوْ جَـاءَ أَحَـدٌ مِـنْكُمْ مِـنَ الغَـائِطِ﴾ (النساء: ٤٣).

*پیسایی بەلگەيە لەسەر:

+ زۆرانبازی.

+بەجێهێنانی پێداويستی.

+رەواندنەوەی نەخۆشی ناوەکی.

+وەسوەسـەو گەرانـەوەی ئەمانـەت‌و کۆتايی داواخوازی.

*ئەگەر بۆنیهات ياخود جل‌وبەرگەکەی پیسکرد يان بەزۆر هاتەدەروە بەلگەيە لەسەر غەوم پەژارەو ئارەزووی پیس‌و گەندەلْ‌و زۆرلێکردن‌و زيان‌و لەباربردنی منداڵ.

*دەرووی خێـرە بـۆ ئـەوەی لەنارەحەتيدايە.

*ئەگـەر پیـسايی مرۆڤـی بەرکـەوت تووشی زيناو داوێنپيسی دەبێت.

*ئەگـەر بينـی پیـسايیيەکەی زۆربـوەو لەسەر سەفەربوو سەفەر ناکات چونکە جەردە رووبتێدەکات.

*خـواردنی پیـسایی هێنـانی مـاڵێکی حەرامە لەگەڵ پەشيمانی.

*دەگونجێـت لەقـسەو وتـە پاشـگەزبێتەوە بـەهۆی بـوونی خوێنەوە.

*ئەگەر بینی لەسەر زبڵخانەیەکەو چپیلکەیەکی بەدەستەوەیەو بڵاویدەکاتەوە کاروباری دادگا دەگرێتە دەستو بەماڵو سامانی خەڵکی تاقیدەکرێتەوە.
*ئەگەر لەسەر خوانو سفرەیەك پیساییکرد ماڵێکی بەتامو چێژ دەکرێ یان دەچێتە لای هاوسەرەکەی.
*ئەگەر پیسایی لەجلەکانیداکرد یاخود دەفرێکدا ماڵو سامانی لەبەکرێگرتنی خزمەتکاردا خەرجدەکات.
*ئەگەر بینی پیساییکرد لەژێر خۆیدا دەوروبەری هەستی پێناکەن.
*ئەگەر بینی پیسایی کۆدەکاتەوەو توندبوو یا شل ئەگەر خاوەنی کێڵگەوبێستانو ماڵو سامان بێت بەروبوومی لەبێستانو کێڵگەکەی کۆدەکاتەوە ، ئەگەر هەژاربوو ماڵو سامان لەخێردا کۆدەکاتەوەو خۆشی دەوڵەمەندە ،بۆ پارە گۆڕەرەوە بەڵگەیە لەسەر خستنگەڕی پارە بەسوود.
*ئەگەر لەدەشتێکدا پیساییکردو باڵندەو گیاندارانی زەوی کۆیانکردەوە ئەگەر لەسەفەردابوو رێگەی لێدەگیرێو دزەکان ماڵو سامانی دەبەن.

*ئەگەر پیساییەکی زۆریکرد لەلێشاو دەچوو غەمو پەژارەو ترسان لەدەستەلاتدار رووی تێدەکات.
*ئەگەر پیساییەکە گەرمبوو نەخۆشییەکی سەخت دەگرێ پاشان قوتاردەبێ یان توهمەتێکی بۆدروستدەکرێو خۆی لەبەرگی دزدا دەبینێتەوە.
*ئەگەر پیساییەکەی کرمێکی زۆربوو لەماردەچوو منداڵی زۆر دەبێتو دوژمنایەتی دەکەن.

پیسی: (ئیبن سیرین): ئەوەی ببینێ پیسبووە دووزامی لێ دیاریدەدات.

پیسیو چڵکنی: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ئەگەر مرۆڤ بینی لەجلوبەرگو لەشو لارو قژدا غەمو پەژارەیە بۆ خاوەنەکەی.
*جلوبەرگی پیس گوناهو تاوانە، ئەگەر بینی خراپەپاڵ ئاین تێکچوونی ئاینی خاوەنەکەیەتی بەئەندازەی پیسییەکە.
*ئەگەر چەوری پێوەبوو تێکچوونی دنیایە.
*ئەگەر بینی جلوبەرگی بەهۆی پیسییەوە شتو پاشان پاکیکردەوە تەوبە دەکاتو لەگوناهەکانی پاکدەبێتەوە.

*جلوبەرگی پیسو چڵکن بۆ مردوو تێکچوونی ئاینو دنیایەتی.
*شتنی گوێچکە نەخۆشییە ، ئەگەر بینی چڵکو پیسی گوێچکەکانی پاکدەکاتەوە وتەیەکدەکاتو مژدەی پێدەگات.
*ئەگەر چڵکو پیسی گوێچکەی خوارد کاری نێربازی ئەنجامدەداتو دەکەوێتە کارێکەوە خەشمو قینێکی گەورە رووی تێدەکات چونکە چڵکی گوێچکە تاڵە هەموو شتێکی تاڵ باش نییە مەگەر چارەسەربێت.
*ئەگەر مرۆڤ چڵکی گوێچکەی بەزۆری بینی بەڵگەیە لەسەر وتەی خراپ کەپێیدەگات ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆ قایمکردن لەبەرانبەر دوژمنان یان داخستنی دەرگای شەڕ ئەمە لەکاتێکدا ئەگەر گوێچکەی کەڕ نەبێت ئەگەر گوێچکەی کەڕبوو بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو نەخۆشی.

پیسیو گەندەڵی: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا پیسی پێوەیەو ئەمانەتی لادانرابوو یاخود شایەنبوو یا قەرزاربوو گوناهبارە ، ئەگەر ئەو پیسییەی شت لەو بارە قوتاردەبیّ، ئەگەر دەستنوێژی نەگرت بەڵام چوە سەرئاوو پیساییەکەی شت لەگوناهو تاوان دەچێتە دەرەوە یاخود قەرزەکەی لەلا دەمێنێتەوەو هەوڵی دانەوەیدەدات.

پینەچی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەسێکە بەهانە دەهێنێتەوە بۆ کارێك بەهانە هەڵناگریو خاوەن ناکۆکییە ، ئەگەر عەورەتی ژنی داپۆشی دوای دەرکەوتنی کاری داوێنپیسدەداتە پاڵی پاشان داوای لێبوردنی لێدەکات کاتێ راستی بۆدەردەکەویّ.
*ئەگەر پینەی جلوبەرگی خۆیکرد ناکۆکی دەکەوێتە نێوان خۆیو هاورێیەکی هیچ خێرێکی تێدا نییە.
(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چاکسازیو چاکەو چاکبوونەوە لەنەخۆشی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆپڕچەککردنو بارانبارین.
*هەروەها وتراوە: پینەکردن پاشگەزبوونەوەیە لەگوناهو تاوان، یان بەهانەی پووچو بەتاڵە.

پینەی قوماشی کۆن: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مەرایيو باشی حاڵ. دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر هەژاری بەردەوام.

پ ێ

پێ(قاچ): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا جوانی ماڵو داراییە لەگەڵ جێگیربوونی کردارەکانیو پشتوکۆڵەکەی کارەکانییەتی، پەنجەکانیشی کچی خەوبینەرە لەگەڵ بەردەستو خزمەتکارەکانی، ئێسکەکانی ماڵو سامانە کەبژێوی لەسەریەتیو پشتی پێدەبەستێ.

*ئەگەر قاچێکی روو بەئاسمان بەرزبوەوە دەمرێ، مووی هەردووقاچ قەرزێکە بەسەریا تێپەڕیوە.

*هەردوو قاچ بەڵگەیە لەسەر ئاژەڵو ماڵودارایی .

*ئەگەر بینی قاچەکانی بڕا ئاژەڵەکەیو ئوتومبیلەکەی تیادەچێو ماڵو دارایی بەفیڕۆدەڕوات.

*ئەگەر بینی قاچی زیادەی هەیە بژێوی زیاددەکات.

*جوانی قاچ بەڵگەیە لەسەر باشی خەوبینەر لەدنیاو قیامەتدا، ئەگەر قاچی مردوو باشبوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەبەهەشتدایە، ئەگەر سەرپێچیکارێك بینی قاچەکانی جوانە بەڵگەیە لەسەر تەوبە، بۆبێباوەڕ بەڵگەیە لەسەر موسوڵمانبوونی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چوونە پێش لەکارو بارەکانیو چارەنووسی باشی لەوەی رووی تێدەکات.

*دەگونجێت باشی قاچ بەڵگەبێت لەسەر بەجێهێنانی نوێژ یاخود ئەوەی پشتگیریدەکات لەبەرپرسو باوكو دایك یان ئاژەڵ یاخود ئوتومبیل یاپیشەو ماڵو دارایی.

پێپەتی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی بەپێی پەتی دەڕوات بەڕێوە بەڵگەیە لەسەر باشی ئاینیو رەواندنەوەی غەمو پەژارەی.

*هەروەها وتراوە: خەوێکی لەوچەشنە بەڵگەیە لەسەر بەڵاو نەهامەتی لەلایەن ژنەوەو تەڵاقدان.

(نابلسی)دەڵێت: پێپەتیبوون لەخەودا ماندوبوونە ئەگەر نەبینێت نەعلەکانی داکەندوە بەڵام ئەگەر بینی بە پێیی پەتی دەڕوات بەڕێوە دەستەڵاتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت.

پێچانەوە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئەندامەکانو شاردنەوەو داپۆشینی وتە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا لێخۆشبوونە لەگەڵ خەشمو قینگرتن یان بەسەرچوونی رزقو رۆزیو چارەنووس.

پێچراو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: لێپێچراو سەفەرو گەشتوگوزارە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ماڵوسامانە بەمەرجێك نەپێچرێ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژیو چەمانەوە.

پێچکە: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی ببینێ پێچکە دەخواتو مۆخەکەی دەمژێ ماڵی هەتیو دەخوات.

*هەروەها ئەوەی پێچکە دەخوات وەك ئەوە وایە ماڵی خەڵکی بەڕێزو شەریف بخوات چونکە پێچکەو مەڕ باشترین ماڵی خەڵکییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵی هەتیوە، ئەگەر بینی پێچکەکەی مژی ماڵی هەتیو دەخوات.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی پێچکە بخوات ماڵو سامانی خەڵکی بەڕێزدەخوات چونکە مەڕ بەڕێزترین ئاژەڵە.

پێچەر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: نەخۆشیو دینارە، ئەوەی پێچەرێك بدۆزێتەوە یان هەڵبگرێ ژنەکەی نەخۆشدەکەویو دیناروپارەی زۆر خەرجدەکات.

پێست: (نابلسی)دەڵێت: پێست پەردەی مرۆڤەو میراتییە لەدوای خۆیی یان لەکاتی ژیانیدا بەجێی دەهێڵێ.

*ئەگەربینی وەك مەڕ پێستی دادەماڵن ئەگەر نەخۆشبێت بەڵگەیە لەسەر مردنی ، ئەگەر لەشاساغیش هەژار دەکەوێتو ئابرووی دەچێت.

*هێزو پتەوی لاشەش بەهێزی باوەڕو ئیمانە.

*ئەگەر لەشولاریبوبوو بەلەشولاری مارێك دژایەتیو رکەبەرایەتی دەردەخات.

*ئەگەربینی دووگی هەیە وەك بەران کوڕێکی دەبێت بژێوی بۆ پەیدا دەکات.

*ئەگەربینی لەشولاری بوە بەئاسن یان گڵێنە بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەر زیادەیەکی بەلەشولاری خۆیەوە بینیو هیچ زیانێکی نەبوو بۆی رژانی نیعمەتە بەسەریا.

*لەشولاری مرۆڤ لەخەودا بەڵگەیە لەسەرئەوەی مرۆڤ دادەپۆشێتو خۆی پێ پۆشتەدەکاتەوە وەك جلوبەرگو هاوسەرو لانەو ماڵو کوڕ، یاخود ئەوەی پەنای پێدەدات وەك دەستەلاتدارو فەرمانڕەواو گەورەو بەرپرس، بەهێزیو جوانیو قەشەنگی

بەلگەیە لەسەر باشی حاڵو گوزەرانی، لاوازیو دەنگگۆڕانو بۆگەنکردنی بەلگەیە لەسەر خراپی حاڵوباری.

*پێست وەك قەڵغان وایە بۆ مرۆڤو شتیتر، بۆ مرۆڤ بریتییە لەباوكو دایكو دەستەڵات ماڵودارایی و جلوبەرگو هاوسەرو زەویو لەشساغیو نەخۆشیو ئیمانو هاوەڵ پەیداكردن.

*دەگونجێت پێست بۆ مرۆڤ بەلگەبێت لەسەر هاوڕێو دوژمنی گەواهیدەر لەرۆژی قیامەتدا لەسەر خاوەنەكەی.

*دەگونجێت پێست بەلگەبێت لەسەر ئارامگرتنو بەهێزیو خۆڕاگری لەكاروباردا، ئەگەر بینی پێستی باشبوە لەخەودا بەلگەیە لەسەر خێرو پشوودانو چاكبوونەوە لەنەخۆشی، ئەگەر مردوبوو رەنگی پێستەكەی بەجوانی بینرا لەخەودا بەلگەیە لەسەرئەوەی لەخۆشیەكانی بەهەشتدایە، ئەگەر بەناشیرینی بینی یا بەرەشی بەلگەیەلەسەر ئەوەی لەسزاو خەشمدایەو، رەشهەلگەڕانیشی لەخەودا وازهێنانە لەئاین.

*ئەگەر كوڕێكی رەشیان بەخەلاتدایە بارێك خەلۆزی دەدەنێ.

*ئەگەر ژنی رەش پێست ببینیێو چاودێری بكەن خێری پێیدەگاتو بەرێزو پیرۆز دەبێت.

*پێستی سوور لەخەودا دەروولێكردنەوەو شكۆمەندییە هەروەها دەڵێن: ئەگە لەگەڵ سووریدا سپێتی تێكەڵبوو خاوەنەكەی شكۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*زەردبوونی رەنگیش نەخۆشییە.

*ئەوەی خۆی ەنگی پێستی رەشبێتو لەخەودا بەسپێتی بینرا ئەوە لاوازیو ناڕەحەتیو ملكەچی رووی تێدەكات.

*ئەگەر لەشو لارو دەمو چاوی بەسوور هەلگەڕان غەموپەژارەی درێژە دەكێشیێ.

*ئەوەی لەشولاری خۆی ببینیێ بوە بەئاسن یاخود بەرد ئەوە بەو چەشنە دەبێتو پێستی سەرجەم ئاوەلان.

*هەروەها دەڵێن: پێست لانەو ماڵە ئەگەربوو ئەگەر بوو بەخاوەنی ئەگەر پادشا یا فەرمانڕەوا پێستی خەڵكی داماڵی ستەمیان لێدەكاتو ماڵو داراییان دەبات.

*پێست داماڵینی زاناو وازهێنانو لەبیرچوونی زانیارییە.

*ئەگەر پێستی شاعیرێك دابماڵێت كراسەكەی دادەكەنێت كاتێ دەچێتە نێو حەمام، یان پۆشاكێكی لێدەدزرێ.

*ئەگەر ژنێكی رەشپێست بینی پێستی دادەماڵرێ خۆرهەڵهاتنە دوای شەوێكی تاریكو نووتەك.

پێشبڕکێ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیەلەسەر جموجووڵو بێکاری یان سەفەری بێکەڵكو سوود.

*ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو دەمرێو، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێ یان کەسێکی ئاوارەبوو لەسەفەر دەگەڕێتەوە.

*پێشبڕکێی ئاژەڵان ئەنجامدانی کاری یاساغو لەخۆبایبوونو زامنکردنێکە سەلامەتی بەمەرج نەگیراوە یان مردنیەتی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر فیتنە لەنێوان خەڵکیداو پەرتەوازەکردنیان.

*پێشبڕکێ بەکۆتر بەڵگەیە لەسەر نێربازی یان ئالودەبوونی تێکەڵبوونیان.

پێشەکی (پێشەنگ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: خزمەتکارە.

پێشی مەلاشوو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پیاو، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی ژنو کوڕەکەی تێدا کۆکن لەسەری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خزمەتکار.

(نابلسی)دەڵێت : خزمەتکارێکە نهێنی دەزانێتو لەخەڵکی دەشارێتەوەو خاوەن ڕێزە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرنەوەی نهێنی خۆی بۆ باسدەکات وەك باوكو دایك.

پێغەمبەر(ﷺ): (ئەبوهورەیرە) ـــ ڕەزای خوای لێبێت ـ دەفەرموێت: گوێم لێبوو پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: "ئەوەی لەخەودا بمبینێ وەك بینینم وایە لەحاڵی بێداریدا، چونکە شەیتان ناتوانێ بچێتەسەر شێوەی من"[1].

*(ئەبوسەعد) ـ ڕەزای خوای لێبێت ـ دەڵێت: پێغەمبەر(ﷺ)فەرموویەتی: "ئەوەی من لەخەودا ببینێ ڕاستی بەدیکردووم"[2].

*(ئەنەس)ی کوڕی (مالك) دەگێڕێتەوە پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: "ئەوەی من لەخەودا ببینێ ناچێتە دۆزەخەوە"[3].

*(ئەبوسەعد)(ڕەحمەتی خوای لێبێت) دەڵێت: "خوداوەند پێغەمبەری خوای

---

[1] (بوخاری) فەرموودەی ژمارە(٦٩٩٣) ، و(مسلم) (١٧٧٥/٧/٤) لەڕێگەی (ئیبن ئیسحاق)ەوە.

[2] (بوخاری) (٦٩٩٦) و(مسلم) (١٧٧٦/١١/٤).

[3] (ئیبن عدی) لە(الكامل للضعفاء)دا (٣٨٨/٣) هێناویەتیو (ئیسناد)ەکەی (لاواز)ە.

وەك بەزەیی و سۆزێك بۆ جیهان ڕەوانەکردوە ، خۆشحاڵی بۆئەوەی لەحاڵی ژیانیدا بەدیکردو شوێنیکەوت ، خۆشحاڵیش بۆ ئەوەی لەخەودا دەیبینێ چونکە ئەگەر قەرزارێك بیبینێ قەرزەکەی دەداتەوە.

*ئەگەر نەخۆشێك بیبینێ خوداوەند شیفاو چارەسەریدەدات.

*ئەگەر جەنگاوەرێك بەدیبکات سەرکەوتوو دەبێت.

*ئەگەر ڕەبەنێك بیبینێ (حەج)دەکات.

*ئەگەر پێغەمبەر(ﷺ)لەزەوی و خاکێکی وشکدا بەدیبکرێت ئەو زەوی و خاکە فەڕوپیتدار دەبێ، یان لەشوێنێکدا ببینرێ ستەمو زۆرداری تێدا بڵاوبێت دادپەروەری لەو شوێنەدا بڵاودەبێتەوە لەگەڵ دڵنیایی ، ئەمەش لەکاتێکدا لەسەرشێوەی خۆی بەدیبکرێ، ئەگەر ڕووخساری گۆڕاو لاوازبوو یان هەندێك لەئەندامەکانی نەبوو بەڵگەیە لەسەر سستی ئاین لەوشوێنەو دەرکەوتنی بیدعە.

*هەروەها ئەگەر بەجل وبەرگی دڕاوەوە بینرا بەهەمان شێوەیە.

*ئەگەر بینی لەخۆشەویستیدا خوێنەکەی خواردەوە بەنهێنی لەجیهادو تێکۆشاندا شەهیددەکرێ.

*ئەگەر بینی نەخۆشەو بێداربوەوە لەنەخۆشی خەڵکی ئەو شوێنە دوای تێکچوون چاکدەبنەوە.

*ئەگەر پێغەمبەری(ﷺ)بەسواری بینی سەردانی گۆڕەکەی دەکات بەسواری، ئەگەر بەپیادە بینی بەپێ سەردانی گۆڕەکی دەکات، ئەگەر بینی بەڕێکی سەردانیدەکات لەسەرکاروبارەکانی جێگیردەبێت و فەرمان بەپێشەوای سەردەمی خۆیدەکات.

*ئەگەربینی نانەدەخوات لەگەڵی بڕیارەو بەسەریا دەدات زەکاتی ماڵەکەی بدات.

*ئەگەربینی پێغەمبەر(ﷺ)مرد لەڕەچەڵەکی خۆی کەسێکدەمرێ.

*ئەگەر تەرمەکەی لەشوێنێکدا بینی لەوشوێنەدا بەڵاو نەهامەتیەکی گەورە ڕوودەدات.

*ئەگەربینی تەرمەکەی هەتا گۆڕستان برا حەز لەبیدعە دەکات.

*ئەگەربینی سەردانی گۆڕەکەیکرد ماڵ و سامانێکی بێشومارو مەزن بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر ببینی بوە بە کوڕی پێغەمبەر(ﷺ)و لەرەچەڵەکی ئەویش نییە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر پاکی باوەڕەکەی.

*ئەگەر ببینی بوە بە باوکی پێغەمبەر(ﷺ)بەڵگەیە لەسەر سستی و لاوازی باوەڕو دڵنیایی.

*بینینی پێغەمبەر(ﷺ)لەخەودا بەتەنیا پەیوەندی بەوەوە نییە بەڵکو پەیوەندی بەسەرجەم کۆمەڵی موسوڵمانانەوەهەیە.

*دەگێڕنەوە(ئوم فەزڵ)ـ ڕەزای خوای لێبێت ـ بەپێغەمبەری خوا(ﷺ) وتی: لەخەودا بینیم هەندێك لەلاشەت بڕابوو ئەو بەشە بڕاوانەم لەژوورەکەی خۆم دانا، ئەویش فەرمووی: "خەونەکەت خێرەو فاتمە پشت بەخوا کوڕێکی دەبێت و لەماڵی تۆ دەبێت"[1] ئنجا (حسێن) لەدایکبوو ئەو گۆشیکرد.

*ئەگەر پێغەمبەری بینی (ﷺ)شتێکی باشی دنیای دایە لەخواردن و خواردنەوە خێرێکە بەئەندازەیەك بەدەستیدەهێنێ.

*ئەگەر ئەوەی دایە لەناوەڕۆکدا خراپبوو وەك کاڵەك و شتیتر لەڕووداوێکی مەزن قوتار دەبێ مەگەر خراپەو ماندوبوون رووی تێبکات.

*ئەگەر بینی یەکێك لەئەندامەکانی پێغەمبەر(ﷺ)لەلای خەوبینەرەوە بەدەستیهێناوە بەڵگەیە لەسەر بیدعە دروستکردن لەشەرعداو وازهێنان لەوانیتر.

*(ئیبن ئەبی تەیب)دەڵێت: دەساڵبوو تووشی کەپی بوبووم، ڕوومکردە شاری (مەدینە)و لەنێوان گۆڕی پێغەمبەرو دوانگەکەیدا مامەوە خەومبینی بەپێغەمبەرەوەو وتم: ئەی پێغەمبەری خوا(ﷺ)تۆ پێت وتم ئەوەی داوای ئەو شوێنە بکات بۆم لەخودا من شەفاعەتی بۆدەکەم، فەرمووی: خواچارەسەرت بدا من بەو شێوەیەم نەوتوە، بەڵکو وتومە:"ئەوەی داوای (وسیلە)م بۆبکات شەفاعەتی من بەپێویست دەگەڕێ بۆی"وتی: گوێچکەم بەفەرووپیتی دوعای پێغەمبەر(ﷺ) چاکبوەوە.

*یەکێکی دی دەڵێ: هەژاربووم و هاتم بۆ زیارەتی گۆڕی پێغەمبەرو سڵاومکرد لەخۆی و هەردوو هاوەڵەکەی ، ئنجا وتم: ئەی پێغەمبەر هەژارم و لەلای

[1](ئیبن ماجە) لە(کتاب التعبیر) (٣٩٢٣)و (ئەحمەد) لە(مسند)دا (٢٦٧٢) و(حاکم) لە(مستدرك) (١٧٦/٣).

تۆش میوانم ، پاشان دوورکەوتمەوەو نوستم بەدوور لەگۆڕەکە ، پێغەمبەر (ﷺ)هات بۆلام‌و هەستام‌و نانێکی پێدام‌و هەندێکم خواردو کاتێ بەئاگاهاتم هەندێکیتری لەدەستمدامابوو.

* لە(ئەبی وەفا)ی (قاریهەرەوی)یەوە دەگێڕنەوە وتویەتی: پێغەمبەرم بینی(ﷺ)لەخەودا لە(فرغانە) هەروەها لەساڵی سێسەدو شەست ساڵ‌و لەلای دەستەڵاتدار دەمخوێندو ئەوانیش گوێیان نەدەگرت‌و قسەیاندەکرد، بەغەم‌و پەژارەوە روومکردەوە ماڵ‌ونوستم، پێغەمبەرم بینی(ﷺ)رەنگی گۆڕابوو، پێی وتم: قورئان لای کۆمەڵێك دەخوێنیتەوە قسەدەکەن‌و گوێناگرن ، چیتر مەخوێنە مەگەر خوا ویستی لێبێ، کاتێ بەئاگاهاتم چوار مانگ زوبانی خۆمم گرت، هەر پێداویستیەکم هەبوایە دەمنووسی لەسەر رووپایەك، فەرمودەگێڕەوان‌و خاوەن راوبۆچوون هاتن بۆلام‌و فتوایان بۆدام قسەبکەم ، چونکە پێغەمبەر(ﷺ)فەرمووی: مەگەر خودا ویستی لەسەربێ.دوای ئەو چوار مانگە نووستم لەوشوێنەدا کەواپێشتر تیایدا نوستبووم پێغەمبەرم بینی(ﷺ) رووخساری گەش‌و روونبوو ، پێی وتم: تەوبەتکرد ، وتم: بەڵێ ئەی پێغەمبەر(ﷺ)، فەرمووی: ئەوەی تەوبە بکات خوداوەند تەوبەی لێقبوڵ دەکات، پاشان زوبانی پێدەرهێنام‌و دەستی هێنابەسەریاو فەرمووی: مەیخوێنە هەتا گوێبیستی دەبن ، کاتێ لەخەوهەستام زمانم بەربوو پشت بەخوای گەورە.

* دەگێڕنەوە پیاوێکی دەوڵەمەند نەخۆشدەکەوێ‌و لەخەودا پێغەمبەر(ﷺ) دەبینی‌و پێی دەفەرموێ: ئەگەر ویستت چاکبیتەوە لەنەخۆشیەکەت ناونا وەربگرە، کاتێ بەئاگاهات دەهەزار درهەمی نارد بۆ (سوفیان)ی (سەوری)هەتا بیدات بەهەژاران‌و پاشان راڤەولێکدانەوەی خەوەکەی لێپرسی ئەویش وتی: ناونا زەیتونە چونکە خوداوەند دەفەرموێ: ﴿لاَشَرْقِيَّةٍ ولاَ غَرْبِيَّةٍ﴾ (النور:٣٥).ئنجا بەزەیتون چارەسەری وەرگرت خوداوەند چاکیکردەوەو فەرپیتی بەکارهێنانی بۆ بەگەڕخستو گرنگی فەرمانەکەی پێغەمبەر(ﷺ) بەدەرکەوت.

*دەگێڕنــەوە پیاوێــك دێــت بــۆلای پێغەمبــەر(ﷺ) لەخــەوداو خراپــی حاڵوباری لا باسدەکات، ئەویش پێی دەڵێت: بچۆ بۆلای (عەلی)ی کوڕی (عیسی) پێی بڵێ ئەوەندت بداتێ کەحاڵی خۆتی پێباش بکەی. ئنجا پرسی: ئەی پێغەمبەر(ﷺ)بەچ نیشانەیەك بچم بۆلای؟ فەرمووی: بڵێ بەونیشانەیەی تۆمنت لە(البطحاء) بینیوەو ومن لەشوێنێکی بەرزبووم‌و دابەزی‌و هات بۆلام ، پێموت: بگەڕێرەوە بۆ شوێنی خۆت ، لەوکاتەدا لەدەستەڵات لابرابوو ئەوەبوو گەڕایەوە بۆ پۆستی پێشووی. کاتێ بەئاگا هات چوو بۆلای (عەلی)ی کوڕی (عیسی)و لەوۆژەدا وەزیربوو چیرۆکەکەی بۆ گێڕایەوە ، ئەویش چوارسەد دیناری دایەو وتی: قەرزی خۆتی پێبدەرەوە، هەروەها چوارسەد دیناری تری دایەو وتی: ئەمەش بکەبەسەرمایەی خۆت‌و کاتێ خەرجتکرد بگەڕێرەوە بۆلام.

*پیاوێکی چادرفرۆش دەڵێت: چادرێکم فرۆشت بەهەندێك لەدەستەلاتدارانی ئەهوازو بۆپارەکەی رووم‌تێکردەوەو جنێویدایە (ئەبوبەکر)و (عومەر) (رەزای خوای لێبێت) بەهۆی شێوەیەوە وەلامم نەدایەوە بەغەم‌و

پەژارەوە گەڕامەوە بۆماڵ‌و ئەوشەوە پێغەمبەرم(ﷺ) لەخەودا بینی پێمگوت: ئەی پێغەمبەر(ﷺ) فلانەکەس جنێوی بە(ئەبوبەکر)و (عومەر) داوە ئەویش فەرمووی: بیهێنە بۆم ، منیش هێنام‌و فەرمووی: بیدە بەزەویدا فەرمانەکەم بەجێهێناو فەرمووی: سەریبڕە ، سەربڕین زۆر قورس‌و گرانبوو لەلام‌و وتم: ئەی پێغەمبەر سەرییبڕم ، فەرمووی: بەڵێ سێجار ئەو فەرمانەی پێدام ، چەقۆکەم پیاهێناو سەرمبڕی، کاتێ رۆژبووەوە وتم: دەچم بۆلای‌و ئەو خەونەی بۆ دەگێڕمەوە ، کاتێ چووم بۆ لای‌و گەیشتمە بەر ماڵەکەی گوێم لەدەنگی شیوەن‌و گریانبوو پاشان وتیان مردوە.

*پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)ووتی: دوێنێ شەو لەخەودا بینیم قاچم خستەسەر رووی پێغەمبەر(ﷺ)، (ئیبن سیرین) پێی وت: دوێنێ شەو بەسۆلەکانتەوە خەوتی؟ وتی: بەڵێ، ئەویش وتی: داییکەنە، کاتێ دایکەند لەژێر قاچێکیدا درهەمێك هەبوو لەسەری نوسرابوو (محەمەد)پێغەمبەری خوا(ﷺ).

(نابلسی)دەڵێت: لەفەرموودەیەکی (صحیح) داهاتووە پێغەمبەر(ﷺ)

فەرموویەتی: "ئەوەی لەخەودا بەدیم بکات لەکاتی بێداریدا دەمبینێ چونکە شەیتان ناتوانێ بچێتەسەر شێوازی من"[1].

*هەروەها لە(روایة)یێکدا دەفەرموێت: "ئەوەی من ببینێ حەقی بینیوە"[2].

*چەندین فەرموودەی دیکە لەو بارەیەوە هاتووەو زانایان جیاوازی هەیە لەبارەیانەوەو هەندێکدەڵێن: شوێنی ئەمە ئەوەیە ئەگەر پێغەمبەر(ﷺ) لەسەرشێوەی خۆی ببینێ‌و هەندێکیتر دەڵێن: لەسەر ئەو شێوەیەی کەروحی کێشراو گەڕایەوە بۆلای خواو لەوانەی خاوەنی ئەم رایەن (ئیبن سیرین) (رەحمەتی خوای لێبێت).

*هەندێکیتر دەڵێن: بینینی پێغەمبەر(ﷺ) لەسەر سیفەت‌و شێوەی خۆی زانینی راستییە چونکە بینینی زاتی پاك‌و بێگەرد ناسینی راستییە.

*ئەگەربینی پێغەمبەر(ﷺ) هات بۆ لای ئەوا بۆ خەوبینەر باشە.

*بینینی پێغەمبەر(ﷺ)لەهەر حاڵ‌وبارێکدا راستەو خەوی تێکەڵ‌و پێکەڵ نییە.

*هەروەها هەندێك لەراڤەکارانی خەو دەڵێت: ئەگەر بەپیری پێغەمبەری(ﷺ) ببینێ مەبەستی ئاشتییە، ئەگەر بزەوخەندەی لەسەر لێوەکانی بینی دەستیگرتوە بەسوننەتی پێغەمبەر(ﷺ).

*هەندێکیتر دەڵێن: ئەوەی لەسەر شێوەی خۆی بیبینێ بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵ‌وباری‌و بالأیی شان‌و شەوکەت‌و زاڵبوون بەسەر دوژمنانیدا.

*ئەگەربینی حاڵ‌وباری گۆڕاوەو رووخساری گرژە بەڵگەیە لەسەر خراپی حاڵی.

(ئیبن ئەبی جەمرە)دەڵێ: بینینی پێغەمبەر(ﷺ) لەشێوەیەکی جواندا باشی ئاینی خەوبینەرەو کەم‌وکوڕی لەجەستەولاری حەزرەتدا یان گۆڕانی خراپی ئاینی خاوەنەکەیەتی چونکە پێغەمبەر(ﷺ) وەك ئاوێتەیەکی پاك‌و بێگەرد وایە ، ئەو سوودەش لەبینینی پێغەمبەر(ﷺ) وەردەگیرێ چونکە لەباشترین حاڵدایەو (ئیبن حەجەری هەیتەمی) لە(شمائل الترمذي) دا باسیکردوە لەگەڵ سەرجەم پێغەمبەران بەو چەشنەن‌و شەیتان ناتوانێ خۆی بەخوداو نیشانەو پێغەمبەران‌و فریشتەکان بچوێنێ.

---

[1] (بوخاری)ژمارەی فەرموودە(٦٩٩٣)و (مسلم) (١٧٧٥/١١/٤).

[2] تەخریجکراوە.

*ئەگەر پێغەمبەری (ﷺ) بەدیکر حاڵو باری ئاساندەبێو ئەگەر غەمباربوو دەرووی لێدەکرێتەوەو، زینداندانیبوو ئازاد دەکرێ لەزیندان.

*ئەگەر لەشوێنێکدا بینرا ئابلۆقە درابوو یان گرانیو بەرزی نرخ لەئارادابوو دەروویان لێدەکرێتەوەو نرخەکانیان هەرزاندەبێ، ئەگەر ستەمیان لێکرابوو سەردەکەون یان ترسابوون دڵنیا دەبن.

*ئەگەر پێغەمبەری(ﷺ) لەسەر ئەو سیفەتانەی بینی کەلەسوننەتدا هاتوە مژدەیە بۆ خەوبینەرو چارەنووسی لەئاینو دنیادا باشدەبێ.

*ئەگەر رووی تێکرد یان مامۆستاییوو یاخود وابەستەییوو لەنوێژدا یان لەرێگەیەکدا، یاخود شتێکی باشی پێدا، یان جلوبەرگێکی شیاوی دایە یان بەڵێنی پێدا یاخود دوعاو نزای بۆکرد بەخێر ئەگەر خەوبینەر شایستەبوو بۆ وەرگرتنی دەسەڵات وەریدەگرێو لەسەردەمی خۆیدا دادپەروەردەبێو فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە دەکات.

*ئەگەر زانابوو کار بەوزانیارییە دەکات کەهەیەتی ، ئەگەر خواناسبوو دەگات بەپلەوپایەی کەرامەتداران، ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکاتو دەگەڕێتەوە بۆلای خودا ، ئەگەر بێباوەڕبوو رێنومایی دەکرێو دەگونجێت رێگەی زانیاریو ئاوەدانکردنەوەی دڵودەروون بگرێتەبەر بەپێی ئایەتی: ﴿فَآمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الأُمِّيِّ﴾ (الاعراف:١٥٨).

*ئەگەر خەوبینەر ترسابوو لەدەستەلاتدار شەفاعەتکارێکی وتە پەسەندو وەرگیراو دەبێ، ئەگەر خەوبینەر لەسەر بیدعە کۆبوبوەوە با لەخوابترسێ بەتایبەت ئەگەربینی پشتی تێکرد.

*دەگونجێت مژدەیەکی دڵخۆشکەر رووی تێبکات.

*هەروەها بینینی بەڵگەیەلەسەر بەدەرخستنی بەڵگەو راستگۆییو بەجێهێنانی بەڵێنو پەیمان.

*دەگونجێت دوژمنایەتیان لێوە رووبدات لەگەڵ حەسوودیو رقوقین.

*دەگونجێت لەخانەوادەکەی ببڕێو بگەڕێتەوە بۆ نیشتمانەکەی.

*دەگونجێت باوكو دایکی بمرن.

*هەروەها بینینی بەڵگەیەلەسەر دەرخستنی کەرامات چونکە ئاسك سەلامی لەپێغەمبەر(ﷺ)کردوەو

ئاژەڵیش قاچەکانی ماچکردوەو بەرەو ئاسمان بەرزکراوەتەوەو دارو درەخت گوێبیستی بوون.

*ئەگەر خەوبینەر لەوانەبوون کەچارەسەری چاویاندەکرد لەپیشەکەیدا دەگات بەئاستێك هیچکەس پێی نەگەیشتبێ چونکە پێغەمبەر (ﷺ) چاوی (قتادة)ی گەڕاندەوە.

*ئەگەر خەوبینەر لەسەفەردابوو، خەڵکیش تینوبوون بەڵگەیە لەسەر باران بارین‌و داهاتنی بەزەیی چونکە پێغەمبەر(ﷺ) لەمابەینی پەنجەکانی ئاو هاتە دەرەوە لەکاتی نەبوونی ئاودا، هەروەها ئەگەر خەڵکی لەنەبوونی‌و قات‌و قڕیدابوون بەڵگەیە لەسەر تێری‌و خۆشی‌و فەڕو بەرەکەت لەلایەکەوە نازانن‌و چاوەڕێ نەبوون.

*ئەگەر ژنێك بینی دەگات بەپلەوپایەیەکی مەزن‌و ناوبانگێکی باش بەدەستدەهێنێ لەگەڵ پاکی‌و ئەمانەتپارێزی لەخۆیدا.

*دەگونجێت تاقیبکرێتەوە بیەوێ‌و وەچەیەکی باشی پێبدرێت، ئەگەر ماڵ‌وسامانداربوو لەگوێڕایەڵی خودایا خەرجیدەکات.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر ئارامگرتن لەسەر ناڕەحەتی.

*ئەگەر بەهەتیوی بینی پلەوپایەیەکی بەرز بەدەستدەهێنێ، هەروەها ئەگەر غەریب‌و ئاوارەبوو .

*ئەگەر خەوبینەر چارەسەری لەش‌ولاری دەکرد خەڵکی سوود لەچارەسەرەکەی وەردەگرن.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر سەرکەوتنی باوەڕداران‌و وێرانی بێباوەڕان بەتایبەت ئەگەر یارانی لەگەڵدابوو.

*ئەگەر بەقەرزاری بینی قەرزەکەی دەداتەوە .

*ئەگەر بەنەخۆشی بینی خوداوەند شیفای دەدات.

*ئەگەر کەسێك کەوا (حەج)ینەکردبوو بینی (حەج)دەکات.

*ئەگەر جەنگاوەرێ بیبینێ سەردەکەوێ.

*ئەگەر کەسێك بینی تاقیکرایەوە خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە.

*ئەگەر لەزەوییەکی وشکدا بینرا فەڕو پیتدار دەبێ .

*ئەگەر کەسێك بینی دەنگی هەڵبزرکابوو یان ئەندامەکانی کەم‌و کورییان تێدابوو بەڵگەیە لەسەر سستی لەئایینداو دەرکەوتنی بیدعە

لەوشوێنەدا، بەهەمان چەشنە ئەگەر جلوبەرگێکی شڕۆڵی لەبەردابینی.

*ئەگەربینی لەخوێنی خواردەوە لەخۆشەویستیدا بەنهێنی لەجیهاددا شەهید دەکرێ، ئەگەر بەئاشکرا خواردیەوە بەڵگەیە لەسەردووڕوویی‌و هاوبەشیدەکات لەزەمی خانەوادەکەی‌و یارمەتی دەدات لەبەشداریکردن لەکوشتاریاندا.

*ئەگەر بەسواری بینی سەردانی گۆڕەکەی دەکات بەسواری‌و ئەگەر بەسوارینەبوو روو لەسەردانیدەکات.

*ئەگەر بینی وەستاوە کاروبارەکانی‌و فرمانی پێشەوای سەردەمی خۆیداکرد.

*ئەگەر بینی مردوە کەسێکی رێزدار لەوەچەی ئەو دەمرێ.

*ئەگەر تەرمەکەی بینی لەوشوێنە بەڵاونەهامەتیەکی گەورە روودەدات.

*ئەگەر تەرمەکەی ئەسپەردەکرد حەز لەبیدعەدەکات.

*ئەگەربینی سەردانی گۆڕەکەی دەکاتماڵ‌و سامانێکی مەزن بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی بوە بەکوڕی پێغەمبەر(ﷺ)و لەرەچەڵەکی ئەونەبوو خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر پاکی ئیمان‌و دڵنیایی.

*ئەگەر پێغەمبەری بینی(ﷺ)و شتێکی پێدا لەخۆشیەکانی دنیا لەخواردن‌و خواردنەوە خێری دەستگیر دەبێ بەئەندازەی ئەوەی کەپێیداوە، ئەگەر ئەوەی کەپێدرا خراپبوو وەك کاڵەك‌و ئەوشتانە لەکارێکی خراپ قوتار دەبێ مەگەر ئێش‌و ئازارو خراپەی پێبگات.

*ئەگەر ئەندامێك لەئەندامەکانی لەلای خەوبینەربوو بەدەستی هێنابوو بیدعەیە لەسەر دەستی ئەودا دروستدەبێت.

*ئەگەر بینی چوە سەر شێوەی پێغەمبەر(ﷺ) یان جلێك لەجلەکانی لەبەرکردوە یاخود ئەموستیلەکەی پێداوە یان شمشێرەکەی ئەگەر خوازیاری دەستەڵاتبوو بەدەستی دەهێنێت‌و زەوی ملکەچی دەبێ، ئەگەر لەملکەچی‌و رسواییدا دەژیا خوداوەند شکۆمەندو پایەداری دەکات، ئەگەر قوتابیبوو خواست‌و ویستی بەدەستدەهێنێ، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێ، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ.

*ئەگەر پێغەمبەری(ﷺ) لەشوێنێکدا بینی وێرانبوو بەفەڕوبەرەکەتی ئاوەدانیدەکاتەوە، ئەگەر لەنێو

شوێنێکدا بینی دانیشتبوو لەو شوێنەدا بەڵگەو نیشانە دەبێت.

*ئەگەر بینی پێغەمبەر(ﷺ) لەشوێنێکدا بانگدەکات فەڕو پیتو پیاوانی زۆر دەبن.

*ئەگەر بینی بەرنوێژیکرد لەشوێنێکدا کاروباری جیاوازی موسوڵمانان یەکدەگرێتەوە.

*ئەگەر بینی چاوی دەڕێژێ دڵنیا دەبێ بەدڵنیایی ئاینو فەرموودەکانی.

*ئەگەر ژنێکی دووگیان یان هاوسەرەکەی بینی منداڵەکەی کوڕ دەبێت.

*ئەگەربینی جوانبوو زیادەی ئاینی خەوبینەرە.

*ئەگەر ریشی پیرۆزی پێغەمبەری(ﷺ) بینی رەشەو هیچ موویەکی سپی تێدا نییە خۆشیو شادیو فەڕوپیتێکی مەزن بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر لەشێوەی پیرێکدا بینی بەڵگەیە لەسەر هێزو توانایو زاڵبوونی بەسەر دوژمناندا.

*ئەگەر بەمەزنێکی بێهاوتا بینی لەخەودا پێشەواکەی پلەوپایەو دەستەڵاتی زیاددەکات.

*ئەگەر بینی گەردنی ئەستوور بوە ئیمام ئەمانەتی خەڵکی دەپارێزێ.

*ئەگەر سنگی بەفراوانتر بینی بەرپرسەکەی دەستودڵفراوانە لەبۆسەربازان.

*ئەگەر بینی سکی بەتاڵە گەنجینەکەی خاڵیو بەتاڵدەبێتو هیچ ماڵو سامانێکی تێدانامێنێت.

*ئەگەر پەنجەکانی لای راستی نووسابوویە یەکا بەرپرس رزقو رۆزی نادادتو خەوبینەریش لەجێی خۆیدادەبێتو تێناکۆشێتو بژێوی خەرجناکات بۆ منداڵەکانی.

*ئەگەر دەستی چەپی نووسابوو بەیەکا بەرپرس رزقو رۆزی ژێر دەستەکانی دەگرێو دەستیش دەگرێت بەسەر ماڵوسامانی خێردا، خەوبینەریش زەکات نادادتو یارمەتی پێداویستیدەریش نادات.

*ئەگەر دەستی بەئاوەڵاوکراوی بینی بەرپرس (حەج)و جیهاد ئەنجامدەدات.

*ئەگەر دەستی بەنوقاوی بینی کاروبارەکان ئاڵۆز دەبنو غەمو پەژارە رووی تێدەکاتو خەوبینەریش بەوچەشنەیە.

*ئەگەربینی رانی حەزرەت(ﷺ) جوانو پڕموە هۆزو خانەوادەکەی بەزۆری بەهێز دەبن.

*ئەگەر قاچەکانی (ﷺ)بینی درێژن تەمەنی فەرمانڕەوا درێژدەبێ.

* ئەگەر لەنێو سەربازدا بینی چەكی پێوەبوو و پێدەكەنین‌و سەرسامبوون لەوساڵەدا سوپای موسوڵمانان دەشكێن ، ئەگەر لەنێو سەربازێكی كەمدا بەدیكردو چەك‌و جبەخانەیان تەواو نەبوو وملكەچی‌و رسواییان پێوەدیاربوو موسوڵمانان سەردەكەون بەسەر دوژمنانیاندا بەپێی ئایەتی: ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ (ال عمران:١٢٣).

* ئەگەر بینی(ﷺ)سەروریشی دادەهێنێ بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارەی خەوبینەر ، ئەگەر پێغەمبەر(ﷺ) لەمزگەوتەكەیدا بینی یان لە(حەرەم) یا لەشوێنێكی ناسراو هێزو توانـاو شكۆمەندی بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر بینی گرێی برایەتی دەبەستێ لەنێوان یاراندا زانیاری‌و فیقە بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر گۆڕی پێغەمبەری (ﷺ) بینی دەوڵەمەند دەبێ ، ئەگەر بازرگانیشبوو سوودو قازانج لەبازرگانیەكەیدا دەكات، ئەگەر زیندانیكرابوو رزگاریدەبێ.

* ئەگەر بینی پێغەمبەر (ﷺ) بوە بەباوكی ئاینی كزدەبێ‌و دڵنیایی لاواز.

* ئەگەربینی یەكێك لەهاوسەرانی پێغەمبەر (ﷺ) بوە بەدایكی باوەڕی زیاددەكات، ئەگەربینی بەدوای پێغەمبەردا (ﷺ) دەڕوات دوای سوننەتكەوتوە.

* ئەگەر بینی پێغەمبەر(ﷺ) تەماشای حاڵ‌و باریدەكات فەرمانی پێدەكات مافی ژنەكەی بدات.

* ئەگەربینی لەگەڵ پێغەمبەر(ﷺ) ناندەخوات فەرمان بەزەكات دەدات بەسەریا.

* ئەگەر پێغەمبەری(ﷺ) بینی بەتەنیا دەخوات خەوبینەر پارەو نان نادات بەسوالكەرو هیچ خێرێكیش ناكات فەرمانە بۆئەوەی خێر ئەنجام بدات.

* ئەگەر پێغەمبەری (ﷺ) بەبێ نەعل بینی وازی لەنوێژهێناوە بەكۆمەڵ بۆیە بریاری پێدەكات نوێژ بەكۆمەڵ ئەنجام بدات.

* ئەگەربینی سۆلەكانی لەپێكردوە بریاری جیهادو تێكۆشانی لەپێناوی خوادا دەدات بەسەردا.

* ئەگەر بینی تەوقەی لەگەڵكرد شوێنی سوننەتكەوتوە.

* ئەگەربینی خوێنی تێكەڵ بەخوێنی پێغەمبەر(ﷺ)بوە دەبێت بەزاوای كەسێكی رێزدار یان لەگەڵ زانایان تێكەڵی ژن‌و ژنخوازی بۆ دروستدەبێت.

*ئەگەربینی پێغەمبەر(ﷺ) پاقلەی دایە لەغەمو پەژارە قوتاردەبێ.

*ئەگەر شتێکیدایە تەڕو خۆشبوو وەك هەنگوین قورئان لەبەردەکاتو زانیاری بەئەندازەی پێدانی ئەو بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی پێغەمبەر(ﷺ) وتاردەدات فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپە دەکات.

*ئەگەر بینی پێغەمبەر(ﷺ)شتێکی دەداتێ زانیاری دەستگیردەبێو دوای حەقدەکەوێ بەلاَم ئەگەر گەڕاندیەوە روو لەبیدعە دەکات.

*ئەگەر پێغەمبەری(ﷺ)لەشێوەی لاوێکی بالاَبەرزابینی لەنێو خەڵکیدا فیتنەو کوشتار بلاَودەبێتەوە، ئەگەربینی پێغەمبەر(ﷺ)ڕەنگی هەڵبزرکاوە دەستبەرداری وێڵیو سەرگەردانی لاوی دەبێتو بیر لەتەوبەدەکاتەوە.

*ئەگەربینی ڕەنگی سپییە تەوبەدەکاتو دەگەڕێتەوە بۆ لای خوای گەورەو کاروکرداری باشدەبێو جێگیردەبێ، ئەگەربینی گلەییو سەرزەنشتی لێدەکات یاخود دەنگی بەسەردا بەرزدەکاتەوە بیدعە دروستدەبێ لەئاییندا، ئەگەربینی ماچیکرد بابڕوای هەبێ بەوەی لێیدەگێڕێتەوە.

*ئەگەربینی لەشوێنێکدا مرد سوننەت لەناودەچێ لەو شوێنەدا.

پێغەمبەران(علیهم السلام): (ئیبن سیرین) دەڵێت: خەوی پێغەمبەران (سلاَوی خوایان لێبێت) لەدوو حالّ بەدەر نییە: یاخود مژدەیە یان ئاگاداریی ، هەروەها دوو جۆرە یەکەمیان: پێغەمبەرێك وەك خۆی بێت، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر چاکی خاوەنی خەوەکەو بەرزیو پلەدارییو زاڵبوونو سەرکەوتنە بەسەر دوژمنانیدا. دووەم: بەرووخسارێکی گۆڕاوو جیاوازو روویەکی گرژەوە دەیبینێ ئەمەش بەڵگەیەش لەسەر خراپی حالّو باریو قورسی بەلاَو نەهامەتی ، پاشان پەروەردگار دەرووی خێری لێدەکاتەوە لەکۆتاییدا.

*ئەگەر بینی وەك ئەوەی پێغەمبەرێك بکوژێت ئەوا بەڵگەیە لەسەر خیانەتکردن لەئەمانەتو ئەسپەردەو شکاندنی پەیمان بەپێی ئایەتی:﴿ فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللهِ وَقَتْلِهِمُ الأنبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ﴾ (النساء:١٥٥)ئەمەش بەکۆمەڵ.

*هەندێکدەڵێن: ئەوەی ببینیێ هەندێك لەپێغەمبەران (علیهم السلام) لێیدەدەن خوازوئـاواتی لـەدنیاو قیامەتـدا بەدەستدەهێنێت.

(نابلـسی) دەڵێـت: بینینـی پێغەمبـەران(علیهم السلام)بەڵگـەبێت لەسـەر کـوڕ بـەهۆی سـۆزو بـەزەیی کەهەیـەتی بـۆی‌و پاراسـتنی لـەئاگری دۆزەخ.

*هـەروەها بینیـان بەڵگەیـە لەسـەر ئاگاداریی‌و مژدە.

*ئەگەر لەحاڵو باری گونجاودا بینینی یـاخود لەدوویانـەوە نوێـژیکرد یـا شوێنیانکەوت لەرێگەدا یان خواردن‌و ئاویـان پێـداو بـەتام‌و خۆشـبوو یـان زانستێکیان فێرکـرد هـەموو ئەمانـە بەڵگەن لەسەر باشی شوێنکەوتنیان‌و پاراسـتنی سـوننەتیان‌و بەپێچەوانەشەوە ئەگەر پێچەوانەیانبوو لەشوێنکەوتنیان یـاخود سووکایەتی‌و گاڵتە پێکردنیان بەڵگەیە لەسەر بیدعەو گومرایی.

*بینینی پێغەمبـەران بەڵگەیـە لەسـەر بینینی پادشاو دنیاو قیامەت، هەروەها بەڵگەیـە لەسـەر زانایـان‌و نزیکیـان لەپـەروەردگارەوە بـەهۆی شـارەزاییان لەنوێـژو زەکـاتو یەکتاپەرسـتی‌و پەرستشی پـەروەردگارەوە، هـەروەها بەڵگەو نیشانەیە لەسەر فەرمانڕەوایان‌و وتاربێژان‌و پێشەوایانی رێزدار چونکە ئەوان بانگخوازی رێبازی پەروەردگارن.

- هەر پێغەمبەرێك (علیهم السلام) مرۆڤ بیبینێ بەشێوەیەکی باش بەڵگەیە لەسەر باش شوێنکەوتنی نەتەوەکەی بـۆی یـاخود نوێکردنـەوەی رەوش‌و کـارێکی بـاش لـەلای ئەوانـەوە سەرهەڵدەداتو بەپێچەوانەشەوە.

*ئـەوەی بانگەشـەی پێغەمبەرایـەتی بکـات لەخـەودا رووداو هـەواڵێك بەئەندازەی خۆی سەری لێهەڵدەدات، ئەگـەر شایـستەی دەسـتەڵات یـان دادوەری‌و وانەوتنـەوەبوو بەتایبـەت فەرمانبـەرداری بەچـاکەو رێگـری لەخراپە بەدەستیدەهێنێت.

*ئەگەر لەخەودا بوو بەپێغەمبـەر یـان بانگخوازێـك بـۆ لای پـەروەردگارو وەلامیاندایـەوە پلەوپایەیـەکی بـەرز بەدەسـتدەهێنێت، وەگـەرنا دەبێـت بـەدەلاڵ یـان بانگبێـژ بـەپێی ئاستو پلەی خۆی، یـاخود بـەلاو نەهامەتیـەك بـەپێی ئاسـتی خـۆی دادەبـەزێت بـۆی بەپێی تاقیکردنـەوەی ئـەو پێغەمبـەرە کەناوی هەڵدەگرێ یا بەشێوازی خـۆی دەنوێنیێ.

*ئەوەی یەکێك لەپێغەمبەران ببینێ لەشوێنێکدایە ئەگەر لەجەنگدابن سەرکەوتوو دەبن بەسەر دوژمنەکانیاندا، ئەگەر لەتاقیکردنەوەو حاڵو بارێکی نائاساییدابن لەنەبوونیو قاتو قڕی پەروەردگار دەرویان لێدەکاتەوەو قوتاردەبن لەو حاڵە.

*ئەوەی ببینێ جلو بەرگی پێغەمبەرێکی خودای پۆشیوە ئەگەر شایستەی دەستەلاتبوو بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر قوتابی زانستبوو، دەگات بەپلەوپایەیەکی بەرز و ئەستێرەی ناوبانگی بەدەر دەکەوێت.

*ئەگەر بینیبووەوە بەپێغەمبەر بەشەهیدی دەمرێت یان تووشی نەبوونیو قاتو قڕی دەبێتو پەروەردگار ئارامی پێدەداتو خۆڕاگری لەسەر بەلاو نەهامەتی دواتریش سەرکەوتوو دەبێت.

*ئەگەر بینی هەندێك کاری پێغەمبەران ئەنجامدەدەن لەبەندایەتیو چاکە بەلگەیە لەسەر راستی ئاینو دڵنیایی لەبیروباوەڕەکەی.

*ئەگەر بینی بووە بەیەکێك لەپێغەمبەران (سلاوی خوایان لێبێت) فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە دەکاتو نارەحەتیەکانی دنیا رووی تێدەکاتو خەمو پەژارە دەبارێت بەسەریا بەئەندازەی حاڵو باری ئەو پێغەمبەرە ، پاشان قوتار دەبێتو پەروەردگار ملکەچی ناکات.

*ئەگەر بینی یەکێك لەپێغەمبەران بێپارەیە یان داوایەکدەکات خوداوەند کاروباری بۆ ئاساندەکاتو داواکەی فەرو بەرەکەتی تێدەکەوێت بەهۆی ئەو پێغەمبەرەوە.

*ئەگەر بینی لەسەردەمی پێغەمبەراندایە (سلاوی خوایان لێبێت) رێزو پایەداریو دەستەلات بەدەستدەهێنێت ئەگەر شایستەبێت، وەگەرنا شەیتان یاری پێدەکات.

*ئەگەر یەکێك لەپێغەمبەرانی بینی لێی دەدات بەهیواو ئاواتی خۆیدەگات، ئەگەر پیاوێکی چاكو بەڕێز بێت.

*ئەگەر بینی پێغەمبەران(سلاوی خوایان لێبێت) گفتوگۆی لەگەڵدەکەن یاخود گفتوگۆ لەگەڵ یەکێکیان دەکات ئەگەر گفتوگۆکە خێرو باشبوو سوودو قازانجو رێزو پلەوپایەو ناوبانگ لەنێو خەڵکیدا بەدەستدەهێنێت.

پێکەنین: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پێکەنین غەمو پەژارەیە بەپێی ئایەتی: ﴿ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلاً ﴾ (التوبة: ٨٢).

هەروەها مژدەیە بەبوونی کوڕ بەپێی ئایەتی: ﴿ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ ﴾ (هود: ٧١).
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆشیی‌و شادی ئەگەر قاقاو کەوتن بەپشتی تێدانەبێ، ئەگەر بەو چەشنەبوو بەڵگەیە لەسەر گریان.
*ئەگەر پێکەنین بەهۆی گاڵتەو شۆخیەوەبوو بەڵگەیە لەسەر نەبوونی جوامێری خەوبینەر لەکاتی بێداریدا.
*پێکەنین بەچاولێکەری بەڵگەیە لەسەر کەوتنەنێو کارێکی یاساغەوە.
*ئەگەر پێکەنینەکەی خەندەو بزەبوو کەسێکی باشەو ئەوبزەیەش شادیو خۆشییە.
*ئەگەر بینی زەوی پێدەکەنێ فەڕوپیت لەوشوێنەدا دەبێت.
*ئەگەر مردوویەکی بینی پێدەکەنێ لەقیامەتدا لەنازو نیعمەتدایە.
*پێکەنین سووکیو ڕەقییە بەتایبەت ئەگەر لەپایەدارانەوەبوو، بەڵگەیە لەسەر لابردنیان لەسەر کاروپیشە.
پێنج یەکی دەستکەوت: ئەوەی پێنج یەك دەربکات بەڵگەیە لەسەر پارێزگاریکردن لەپێنج نوێژەکە.
پێنووس(قەڵەم): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەرئەوەی مرۆڤی پێ باسدەکرێو فەرمان بەهۆیەوە بەجێدەهێنرێ وەك دەستەڵاتدارو زاناو دادوەرو زوبانو شمشێرو کوڕو ئامرازی نێرینەی پیاو.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئامرازی نێرینەی پیاوو ئەوەی تیای دەنووسرێ مارە بڕەکەی بێت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سكەو پەنجەو هاوسەر.
*هەروەها دەڵێن: قەڵەم بەڵگەیە لەسەر زانیاری، ئەگەر بینی قەڵەمێکی بەدەستهێنا زانیارییەکی گونجاووشیاو بەدەستدەهێنێت.
*هەروەها دەڵێن: چوونە نێو دەستەبەرکراویو ئەستۆ بەپێی ئایەتی: ﴿ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ﴾ (آل عمران : ٤٤).
*دەگێڕنەوە پیاوێك بە(ئیبن سیرین) دەڵێت: لەخەودا بینیم دانیشتوومو قەڵەمێکم لەپاڵدابوو هەڵمگرت دەستمکرد بەنووسین پێیو لەلای راستمەوە قەڵەمێکیترم بینیو هەڵمگرتو بەهەردووکیان دەمنووسی، (ئیبن سیرین) لێی پرسی: کەسی غەریبو ئاوارەت هەیە، وتی: بەڵێ، ئەویش وتی: دەگەڕێنەوە بۆ لات.

*ئەگەر نووسەرێك بینی قەڵەمێکی بەدەستەوەیە دڵنیادەبێت لەهەژاریو پاراستنی پیشەکەی.
*ئەگەر بینی سەرجەم ئامرازەکانی نووسینی بەدەستهێنا لەنووسیندا پلەوپایەیەکی گەورە بەدەستدەهێنێو پێشی هاوچەشنەکانی دەداتەوە.
*قەڵەم فەرمانبەچاکەو رێگری لەخراپەیەو بوونی شارەزاییە لەهەموو پیشەیەکداو، قەڵەم هۆکاری هەمووشتێکە.
*قەڵەم کورێکی نووسەر.
*پیاوێك بینی قەڵەمێکی بەدەستهێناو خەوەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو گێڕایەوە ئەویش وتی: کورێکتدەبێ زانیارییەکی باش فێردەبێ.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر نووسەرێك بینی قەڵغانێکی پێوەیەو قەڵەمێکی بەدەستەوەگرتووە یان پێنووسو دەفتەرێکی بەدەستەوەیە دڵنیادەبێت لەهەژاری بەخزمەتکردنی فەرمانڕەواو کاربەدەستێك.
*قەڵەم هۆکاری هەمووشتێکەو پیاوێکە دەچێتە ژێر دەستەبەری، ئەگەر نەچوە نێو دەستەبەری ژنێکی ئاینپەروەری رێزدار دەکات بەهاوسەری خۆی ، قەڵەمیش دەستەڵاتە.

*ئەگەر قەڵەمێکی بەدەستەوەبینیو قەڵەمێکیش لەلایەوە دانرابوو لەگەڵ براکەیدا کۆدەبنەوە، ئەگەر دایکی دووگیانبوو برایەکی دەبێت.
*ئەگەر فەرمانڕەوایەك قەڵەمێکی بەدەستەوە بینی لەفەرمانڕەوای باڵاوە وەریگرتبوو پلەوپایەی بەرزو فەرمانی جێبەجێکراو بەدەستدەهێنێ، ئەگەر لەکار لابرابوو مۆڵەتو دەستەڵاتێك بەدەستدەهێنێ.
*قەڵەمو مەرەکەب کوڕە بۆیەکێك ئافرەتی دووگیانی هەبێت.
*قەڵەم بەڵگەیە لەسەر سوێندێك دەیخوات گەر یەکێك بەدەستەوەبیگرێ خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ن ، والقلم﴾ (القلم: ١).
*ئەگەر نووسەرێك بینی بەپێنووسەکەی پیسایی کرد لێکدانەوەی لەبژێویو رزقو رۆزیدایە.
*ئەگەر بینی قەڵەمەکەی دەخاتە نێو شووشەیەك مەرەکەبەوە کاری زیناو داوێنپیسی ئەنجامدەدات.
*دەگونجێت قەڵەم بەڵگەبێت لەسەر مرۆڤو خاوەنی نهێنی یاخود زاڵبوون بەسەر دوژمناندا.
*بینینی قەڵەم لەخەودا بەڵگەیەلەسەر سوێندێك کەدەیخوات یان

بۆکەسێکیتری دەخوات، ئەگەر بەسەرجەم تایبەتمەندییەوە بینی سوێندەکەی گونجاوو راستە، ئەگەر وانەبوو بەڵگەیە لەسەر سوێندی درۆی.

*دەگونجێت بینینی پێنووس بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو پاراستنو پیشەی پیرۆز.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەمەنێکی درێژو رزقو رۆزی.

پێڵاودروو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کەسێکە کۆیلە دەفرۆشێت چونکە پێڵاو ئەلێکدانەوەدا ئافرەتە.

پێڵووی چاو(پەڵك): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا ئێشوژانی هەبوو باشە بۆسەرجەم خەڵکی بەتایبەت ژنان، ئەگەر پێڵوەکانی کەم گۆشتبوونو کێمو زامی تێدابوو بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە.

*هەروەها پێڵووی چاو بەڵگەیە لەسەرئەوەی مرۆڤ خۆی پێدەپارێزێت لەچەكو هاوچەشنەکانی.

*دەگونجێت پێڵووی چاو بەڵگەبێت لەسەر:

+براوخوشك.

+هاوسەرو منداڵ.

+لاشیپانی دەرگا.

+منداڵو نهێنیپارێز.

+گەنجینە.

+پاسەوانو چاودێر.

+پارێزەرانی ئەسپەردەو ئەمانەت.

+نەخۆشیو تورەبوون.

*ئەگەر پێڵووی مرۆڤێکی چارەنووسسازی بینی درێژبوەو یاری بەدەموچاوی دەکات بەڵگەیە لەسەر تورەبوونی لێیو ئاگادارییی بەکاروبارێك شایستەی چاو پۆشێن بێت.

*ئەگەر پێڵوو بەڵگەبوو لەسەر ژن پێڵوی سەرەوە بۆ نێرەو هی ژێرەوەش بۆ ژن ، ئەوەشی لەونێوانەدا دروستدەبێت بەڵگەیە لەسەر کورِ، فرمێسکیش بەخاڵو نوکتە ئەو موەشی تێدایە بەڵگەیە لەسەر حاڵیانو قەڵغانو پارێزەرەوە لەخراپەو مەترسی، جوانیو پاکێتیان بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵوباریان.

*دەگونجێت لاوازییان بەڵگەبێت لەسەرکەموکوریو خۆپارێزیو نەزانین.

*پێڵوو بەهەور چوێنراوە فرمێسکەکانیش بەباران پێڵووی نەخۆش بەڵگەیە لەسەر عیشقو دڵئالودەبوون بۆ خەوبین.

*ئەگەر چاو بەڵگەبێت لەسەر ماڵو دارایی پێڵوو زەکاتو قەڵغانیەتی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا قەڵغانی ئایینە، ئەگەر جوانی تیابەدیکرد لەئایندا بەو شێوەیەیە.

*پێڵووەکانی بینی سپیبوە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیەك تووشی سەروچاوو گوێچکەی دەبێت یان کەڕدەبێت.

پێوانە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر خوازو ویستی دادوەر بۆ سکالاکارو لادانی بەلای چەپدا بەڵگەیە لەسەر هەواداربوونی دادوەر بۆ سکالالێکراوو ھاوسەنگیو بەرابەری کێشانە دادوەرییەتیو لاریو خواریشی ستەمو زۆرداریيەتی.

*پیانووسانی بەرد بەتایەکی کێشانەدا بۆڕێکبوونەوەو بەرابەری بەڵگەیە لەسەر درۆو خراپی.

*وتراو: پڕی تایەکانی بەڵگەیە لەسەر زانیاری دادوەرو لێهاتوویيو کەمو کوڕیشی بەڵگەیە لەسەر نەتوانینی دەستەڵاتدارێتی.

*ئەگەربینی فلس دەکێشێ گەواھی درۆدەدات.

*کێشانەی وشکەفرۆشەکان گەنجینەداری ماڵە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی کێشانەیەکیان دایە دەستەڵات بەدەستدەھێنێ بەھەمان شێوە ئەگەر خۆی بەکێشەرو پێوانەگەر بینی.

*ئەگەربینی خەڵکی گزیو دزی لەکێشانەکەیاندا دەکەن دادوەر لەحەقو راستی لادەدەن.

پێوەر(ئەندازە): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پاکییەو (صاع)یش بەوچەشنەیە، چونکە پێغەمبەر(ﷺ) بەئەندازە دەستنوێژی دەگرتو بە(صاع)یش خۆیدەشت.

پێوەری ئاو: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بارانبارینو سۆزو بەزەیی لەلایەن خوداوەو خۆشیوشادی دوای نارەحەتی.

*ئەگەربینی ئاوگەیوەتە ئاستی خۆیو بیناکەی دیاریکراوە بەڵگەیە لەسەر مژدەو خۆشیو فەرپیت، ئەگەر بەوێرانەیی بینی یاخود بەرەشی یا بۆنەکەی ناخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر نەبوونیو نارەحەتی. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پادشای ئەو ھەرێمە یان دادوەرەکەی، ئەو خێرو شەرەشی تێدا دەبینرێ ھەر بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ھاتنی مانگەکانی (حەج)و جەژنو خۆشی دەربرین.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+شادیو خۆشی.

+لانەی دەسـتەڵات لادەداتو دەڕوات لێی.

پێوەند(کۆت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی: "پێوەندم پێخۆشـەو رقـم لـەکۆتو بەنـد دەبێتەوە"[(١)].

*پێوەند خۆڕاگرییە لەئایندا، ئەگەر لەزیوبوو خۆڕاگرییە لەهاوسەرداریدا، ئەگەر لەزێڕبوو خۆڕاگرییە لەکارێکی خڕیـدا، ئەگـەر لـەقورقوشمبوو خۆڕاگرییە لەکارێکدا لاوازیو سستی تێدایە، ئەگەر پـەتبوو خۆڕاگرییە لەئایندا بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ ﴾ (آل عمران: ١٠٣).

*ئەگەر لـەداربوو خۆڕاگرییە لەگەڵ دووڕوویی ، ئەگەر لەپەڕۆ یان دەزوبوو لەکارێکدایە بەردەوامی تێدا نییە.

*ئەگەر پێوەنددار بەرینبوو یاخود لەمزگەوتێکدابوو خۆڕاگریە لەسەر گوێڕایەڵی بۆ پەروەردگار، ئەگەر دەسـتەڵاتداربوو لەگـەڵ ئەوەشـدا شمشێری هەڵگرتبوو خۆڕاگرییەتی لەدەستەڵاتو پۆستەکەیدا ، ئەگەر لەدنیاخوازانبوو خۆڕاگرییە لەسەر دنیاخوازی.

*پێوەند بۆ ئەوەی نیازی سەفەری هەیە رێگرییە، بۆ بازرگان خۆشحاڵییە، بـۆ غـەمبار بـەردەوامبوونی غـەمو پەژارەکەیـەتی، بـۆ نـەخۆش درێژخایاندنی نەخۆشییەکەیەتی.

*ئەگـەر بینـی لـەپێناوی خودایـا پێوەنـدکرا هـەوڵو تەقـەلا دەدات لەبژێویماڵو منداڵو چاودێریاندا.

*ئەگـەر بینـی لەشـاری خۆیـدا پێوەنـدکراوە یـان لەگوندێکـدا لەوشوێنە نیشتەجێدەبێ.

*ئەگەر بینی لەماڵێکدا پێوەندکراوە بەژنێك تاقیدەکرێتەوە.

*ئەگـەر پێوەندەکـە تەسـکبوو کاروباری لێتەنگدەکرێ.

*پێوەنـد بـۆ خۆشـحاڵو شـادمان بەردەوامبوونی شادیو زیادبوونیەتی.

*ئەگـەر پێوەنـدکراو بینـی پێوەنـدێکیتری پێوەیـە ، ئەگـەر نەخۆشبوو دەمرێ ، ئەگە بەندکرابوو وادەی بەندکردنی زۆر دەخایەنێ.

*ئەگـەر بینـی بەدارێکـەوە بەسـتراوەتەوە لـەکاری پیـاوێکی دووڕوودا دەگیرێو زیندانی دەکرێ.

---

(١)(ئـەبوداود) (٥٠١٩)و (ئەحمەد) لە(مسندە) کەیدا (٢/٥٠٧).

*ئەگـەر بینـی پێوەنـدکراوەو جل‌وبـەرگێکی سـەوزی پۆشـیوە پلەوپایـەی لەئاینـدا لەبـەجێهێنانی پاداشتێکی مەزندایە مەترسیدارە.

*ئەگەر سپیبوو پلەوپایەی لـەزانیاریو فیقهـو کـارێکی شـکۆداری جواندایـە، ئەگـەر سـووربوو پلەوپایـەو ئـارەزوو خۆشییە، ئەگەر زەردبوو نەخۆشییە.

*ئەگـەر بینـی بەپێوەنـدێکی زێـڕ بەسـتراوەتەوە چـاوەڕێی مـاڵێو سامانێکە بەسەرچوە.

*ئەگـەر بینـی لەکۆشـکێکی شووشـەدا بەسـتراوەتەوە هاوەڵایـەتی ژنێکـی بـەڕێزدەکاتو بـەردەوام دەبـێ لەهاوەڵایەتیکردنیدا.

*ئەگـەر لەسـەفەردابوو بـەهۆی ئـەو ژنەوە دەمێنێتەوە.

*ئەگەر لەگەڵ پیاوێکیتردا بەپێوەندێك بەسـترابوەوە بەڵگەیـە لەسـەر ئەنجامـدانی گونـاهێکی گـەورە کەواترسی تۆڵەسەندنی دەستەلاتداری هەیە، پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ (ابراهيم: ٤٩).

*هەروەها دەڵێن: پێوەنـد لەبنەڕەتـدا پیری و هەژارییە.

*هەندێکدەڵێن: پێوەند بەڵگەیە لەسەر سەفەر.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا بەسـترایەوە خەوەکەی بۆ شەڕەنگێز بەڵگەیـە لەسـەر گرفـت بـۆ زینـدانیان چونکە پێوەند بۆ هەردوو قاچ بەکاردێ بـەلام بۆسـەرجەم خـەڵکی بەڵگەیـە لەسەر غەریبی یان سەفەر.

ت تیّ

تا

تا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: (ئەبوسەعد) (رەزایو رەحمەتی خوای لێبێت) دەڵێت: تا لەلێکدانەوەدا باش نییە ، ئاگادارییە بۆ مردنو هەرکەسێك بینی تای لێهاتوە سەردەکات بەرەفتارو کارێکدا دەرەنجامەکەی بەتێکچوونی ئاینی کۆتایی دێت، بەردەوامبوونی تاش بەردەوامبوونە لەسەر گوناهو تاوان.

*تای رۆژ نا رۆژێك لەخەودا گوناهێکە تەوبەی لێدەکات دوای ئەوەی سزا دەدرێت لەسەری.

*تای چوارۆژ جارێك بەڵگەیە لەسەر چەشتنی سزای گوناهو تەوبەکردن چەندجارێك ، پاشان شکانی تەوبەکەی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی تای لێهاتوە تەمەنی درێژدەبێتو لەشساغ دەبێتو ماڵو دارایی زیاددەکات.

(نابلسی)دەڵێت: تا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوە چونکە گوناهو تاوان دەسرێتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەرەشەو تۆڵە.

*ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر قەرز لەوانەیە سێسەدو شەست درهەم بێت، چونکە تای یەك رۆژ کەفارەتی ساڵێکەو ساڵێکیش سێسەدو شەست رۆژە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جلوبەرگی جوانو قەشەنگ بەتایبەت ئەگەر ساردبێت لەهاویندا یاخود گەرم بێت لەزستاندا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دڵەڕاوکە بەهۆی هاوسەر یا منداڵو شەریکەوە.

*تا بەجێهێنانی بەڵێنە چونکە بەشی هەموو مرۆڤێکە لەدۆزەخدا، ئەوەی لەخەودا ببینیّ تای لێهاتوەو خەڵکی چاوی تێدەبڕنو تەماعیان تێکردوەو رووی تێدەکەن، تایەك تاو تاوبێت

بەڵگەیـــە لەســـەر کەمتەرخـــەمی لەکاروباری ئایندا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر حەمام خەوبینـــەر بـــچێتە نێـــویو تێـــدا تینوویەتیو ناڕەحەتی بێتە ڕێی.

تاجەگوڵینە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگـەر ژنێـک تاجەگوڵینـەی بەسـەری خۆیـەوە بینی شوودەکات بـەپیاوێکی پلەوپایـەدا یـان دەوڵەمەنـد، ئەگـەر دووگیـانبوو کوڕیـدەبێت ، ئەگـەر پیـاوێکیش بینـی دەسـتەڵات لـەنێو بێگانەدا بەدەستدەهێنێت.

*ئەگـەر کەسـێکی زینـدانی خـەوێکی ئـاوای بینـی دەسـتەڵاتدار ئـازادیی دەکـاتو لەگـەڵ فـەرمانڕەوادا پلەوپایـەدار دەبێـت هـەروەک چـۆن حـەزرەتی (یوسف) ـ سەلامی خـوای لێبێت ـ پلەوپایەداربوو لەگەڵ پادشای (میسر)دا، خۆئەگـەر بـاوکی نادیـاربوو ونبـوو نامرێـت هـەتا چـاوی پێـی دەکـەوێت چـونکە ئـەو تاجەگوڵینەیـە باوکێتی.

*دەگێڕنەوە پیاوێک دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخـەودا بینـیم وەک تاجێکی زێـڕ لەسـەر سـەرم دانرابێـت ، ئـەویش پێـی وت: باوکـت ئـاوارەو غەریبـەو بینـایی لەدەسـتداوە، پـاش ماوەیەک نامەیەکی پێگەیشتو ئەوەی تێدا نوسرابوو.

(نابلسی) دەڵێت: تاج لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانیاریو قورئانو دەستەڵات ، دەگونجێت لەسەرکردنی تاج بەڵگەبێت لەســەر نوێکردنــەوەی شــارێک یــان ناچارکردنی دوژمن .

*تاج موڵکی عەجەمە یان دەستەڵاتو هەیبەتی پیاوە.

*ئەگەر ژنێک بینـی تـاجێکی ئـاڵتوونی ڕووپۆشکراو بەدوڕی لەسەردایەو خۆی بێـوەژن یـان بێـشووبوو شـوودەکات بــەپیاوێکی پلەوپایــەدارو خــاوەن سامانو کەم نەخۆشیو عەجەمی.

*ئەگـــەر تاجەکـــە بەتـــەنیا لەزێڕدروستکرابوو مێردێکـی بەتەمـەنی دەبێـتو ماڵوسـامانێکی بـۆ بـەمیراتی دەمێنێتەوە.

*ئەگـەر مێرددداربـوو کـوڕێکی دەبێـت کاروبـاری مـاڵو خانەوادەکـەی دەبـات بەڕێوە.

*ئەگـەر تاجەکـە لـەزێڕبوو ئـەو ژنـە بەخێرایی دەمرێت.

*ئەگەر دەستەڵاتدارێکی بینی تاجێکی ئـاڵتوونی دەکاتـە سـەریو بێبـاوەڕیو ســـتەمداری نوانـــدوە بینـــایی

لەدەستدەدات چونکە چاو ئاینە، ئەگەر بێباوەڕبوو ئەوا ئاین و چاوی لەدەست دەدات، ئەگەر ئاینی لەدەستدا چاوو بینایی نامێنێت.

*ئەگەر تاجێکی کرایەسەر لەئاڵتوون دەستەلاتێکی لەعەجەم دەستدەکەوێت ئاین و دینداری لەدەستدەدات و دووڕوویی دەنوێنێ لەبەدەستهێنانی ئاڵتووندا.

*ئەوەی ببینێ سەری بوە بەتاج و خۆشی شایستەبێت دەستەلاتێك لەنێوگەلەکەی خۆیدا بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر ژنێك مێردەکەی ببینی نەخۆشکەوت و تاجەکەی لێفڕێندرا مێردەکەی دەمرێت.

تاجە گوڵینەی پادشا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تاجە گوڵینە وەك تاج وایە ، هەروەها دەڵێن: ماڵێکی زیادەو زانستە یان کوڕێکە خودا دەیبەخشێ بەباوك و دایك.

*بۆ ژنیش پیاوێکی عەجەمییەو بۆ پیاو بەسەرچوونی ئەوەیە کەدەدرێتە پاڵی ، چونکە ئاڵتوون خراپە.

*ئەگەر بازرگانێك تاجەگوڵینەیەکی بەسەرسەرییەوە دانا یاخود لێی برد ماڵ و داراییەکەی لەکیسدەچێت.

*ئەگەر دەستەلاتدارێك داینا هەڵەو خراپە روو لەئاینیدەکات.

*ئەگەر پادشاو سەرۆکێك تاجەگوڵینەکەی بینی بەسەرسەرییەوە دانرا یان لێی برا موڵك و دەستەلاتی بەسەر دەچێت.

تاریکایی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا تاریکایی و سەرسامییە، ئەگەر لەتاریکایی هاتەدەرەوە بۆ رووناکی موسوڵماندەبێت ، ئەگەر بێباوەڕبوو یان سەرپێچیکار تەوبەدەکات ، ئەگەر زیندانیبوو قوتاردەبێ لەزیندان.

*تاریکایی بەڵگەیە لەسەر ستەم، ئەگەر چوە تاریکاییەوە ستەمکارە.

*ئەگەر تاریکایی بینی ستەمدەکات، بینینی تاریکایی بەڵگەیە لەسەر تاریکایی دڵ و چاو.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەنیایی لەگەڵ خۆشاردنەوە لەخەڵکی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+سەرکەوتن.

+تاریکایی یان زاڵبوونی رەشی بەسەر زەویدا.

تاق: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تاقی گەورەو فراوان بەڵگەیە لەسەر باشی رەوشتی ژن، تاق دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خراپی رەوشتی .

*ئەگەر بینی لەتاقێکی تەنگا دانیشتوە هاوسەرەکەی تەلاقدەدات بەنهێنی، ئەگەر شوێنەکەی لەنێو تاقەکەدا فراوانبوو بەنهێنی لەلایەن مێردەکەیەوە تەلاقدەدرێ.

(نابلسی) دەڵێت: تاق لەماڵدا بەڵگەیە لەسەر :

+ئەو چاودێرانەی نهێنی ماڵدەزانن.

+دەرووکردنەوەو بەتاڵبوونەوەی غەمو پەژارە.

+هاتنی پشوو لەولایانەوە کەتاقەکەی تیایە.

+بیستنی هەواڵو دەنگوباس.

+ژنو منداڵ.

*ئەگەر بینی لەخەودا تاقی هەیە لەشووشەی رەنگاو رەنگ بەڵگەیە لەسەر رواندنی دارو درەختو گەنینی بەرووبومو بوونی منداڵی نوێو جلوبەرگی رەنگاو رەنگ.

*ئەگەر تاقێکی بەستراوی بینی سوورە لەسەر بەستنی گرێی مارەیی.

تاقدار: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر هاوسەری شتومەکداری خاوەن منداڵو بۆ خزمەتکاران خزمەتەو ئەوانی دی جوانکارییە بەپێی ئاستی خۆی.

تاڵ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا خێرو ماڵو سامانە دەگات بەخاوەنەکەی.

تالآنی هاوەڵ پەیداکاران لەجەنگدا:

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی بەڵگەیە لەسەر دەرخستنی نهێنیو کەوتن بەسەر هەواڵو دەنگوباسدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+بەلآو نەهامەتی.

+نەخۆشیو تورەییو بێزاریی.

*ئەگەر موسوڵمانان بێباوەڕانیان تالآنکرد بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو رزقو رۆزی بۆ ئەوان ، ئەگەر بێباوەڕان موسوڵمانانیان تالآنکرد بەڵگەیە لەسەر لاوازیانو تێکچوونی حاڵو باریان.

تاوان(گوناه): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیەلەسەر بێباوەڕییو شوێنکەوتنی وێڵیو سەرگەردانی.

تاوانو گوناه: (نابلسی)دەڵێت: تاوانو گوناهی مردوو لەخەودا بەرانبەر یەکێکیتر بەڵگەیە لەسەر کەوتنە نێوکاری نارەواو نادروستەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەیشتن بەهیواو خوازو ویست.

*ئەگەر لەخەودا تاوانو گوناه ئەنجام بدات بەڵگەیە لەسەر راو.

تـــاوس[1] : (ئـيبن سـيرين) دەڵێـت: تاوسی نێرینە پادشـایەکی عەجەمییـەو مێیەکەشـی ژنێکـی عەجـەمی شـۆخو شەنگو ماڵو ساماندارە.

ئـــەوەی تـــاوسو کـــۆتر بەیەکـــەو کۆدەکاتـــەوە پیـاوێکی دەویتـەو ژنو پیـاو بەیـەك دەگەیـەنێ بـۆ کـاری داوێنپیسی.

*هــەروەها دەڵــێن: تــاوس بەڵگەیــە لەســـەر خـــەڵکی دەم بەخەنـــدەو پێکەنین.

(نابلسی) دەڵێت: جوانی تاوس رەنگی ئافرەتەو پەرەکانی مـاڵو سـامانیەتیو سەربڕینیشی مەرگیەتی ، گۆشتەکەشی ئـــەو مـــاڵو داراییـــە کەبـــەمیراتی بۆیدەمێنێتەوە.

*تاوســـی نێرینـــە فەرمانڕەوایـــەکی عەجەمییە.

*ئەگەر بینـی نامـە بـۆ تـاوس دەنێـرێ ئـەوە نامـە بـۆ فـەرمانڕەوای عەجـەم دەنێرێ.

*هــەروەها بەڵگەیــە لەســـەر گـــەلو نەتەوەیەکی رووخۆش.

*هــەروەها دەڵــێن: تــاوس ژنێکـــی عەجـەمی ناموسـوڵمانە، ئەگـەر بینـی تاوسـێکی بەدەســـتهێنا یـــان بـــوو بـــەخاوەنی زاڵـــدەبێ بەســـەر فەرمانڕەوایەکی عەجەمیدا.

*ئەگەر بینی زاڵبـوە بەسـەر تاوسێکی مێینەدا ماڵو کوڕیدەبێت.

*تـاوس بـۆ یـەکێك ببێـت بـەخاوەنی بەڵگەیە لەسەر:

+وێڵیو سەرگەردانی.

+خۆپەسەندیی بەجوانی.

*دەگونجێـــت خەوەکـــەی بەڵگـــەبێت لەسەر:

+دووزوبانی.

+لەخۆبایبوون.

+درۆ.

+رووکردنە دوژمنان.

+رەواندنـــەوەی نیعمـــەتو دەرچـــوون لـــەنازو نیعمـــەتو چـــوون بـــەرەو بەدبەختیو نەبوونی.

+ئاڵتوونو تاجو سەوڵەدان.

+هاوسـەری جـوانو شـۆخو شـەنگو کوڕانی قۆزو جوان.

*ئەگەر بینی گۆشتی تـاوس دەخـوات ژنەکەی دەمرێتو دەبێت بـەمیراتگری، هەروەها دەڵێن: ماڵو دارایـی لـەژنێکی عەجەمی بەدەستدەهێنێ.

[1] **تاوس**: باڵندەیەکی جوانی پەڕ رەنگاو رەنگە. (وەرگێڕ)

*ئەگەر پەڕی تاوسی بەدەستهێنا لەلایەن ژنێکەوە ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی بەچکەکانی بەدەستهێنا لەکوڕی ئەو ژنەوە ماڵو سامان بەدەستدەهێنێت.

*وتراویشە: ئەوەی یەکێك لەبەچکەکانی تاوس بەدەستبهێنێت کوڕێکی دەبێت.

تاوە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ژنێکە کوڕێکی بۆنازیو هەمیشە فرمێسكو ئەشك لەچاوە بەهۆی ئەو حاڵەوە، هەروەها وتراوە: فرمێسکی غەمو پەژارە گەرمەو هی خۆشیو شادیش ساردە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: دەگونجێت تاوە بەڵگەبێت لەسەر بژێوی پەیداکار یان کەبیانووی ماڵ بێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+دادوەر.

+پارەوەرگر.

+کەسانی سووكو نزم.

+دیلەوان.

+پزیشك.

+خاوەن مراوی.

(نابلسی) دەڵێت: بۆ کەسێك بەدەریادا سەفەر بکات بەڵگەیە لەسەر نوقمبوون.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر شەڕو خراپەو نوێژچوونو شوێنکەوتنی ئارەزوو.

*هەروەها تاوەی پەنیر بەوچەشنەیەو تاوەش وەسوەسەکارو دووزوبانە.

ت ر

تراویلکە(سەراب): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی تراویلکە ببینێ لەوکارەی چاوی تێبڕیوە هیچی لێدەست ناکەوێت بەپێی ئایەتی: ﴿كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ﴾ (النور: ٣٩).

(نابلسی) دەڵێت: تراویلکە لەخەودا دووڕوویی‌و بێباوەڕیە لەئایندا یاخود خوازیاربوونی دنیاو جوانیەکانیەتی.

*دەگونجێت تراویلکەبینین بەڵگەبێت لەسەر هیواو ئاواتخوازی بۆ کارێك پێی ناگات، ئەگەر خەوبینەر گەواهیدەربوو بەدرۆ گەواهی دەدات یان زانای بیدعەکارە، دەگونجێت تراویلکە هەواڵبێت نەك راستی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرکەوتنی ئالایەك لەشوێنێکدا تراویلکەو سەرابەکەی تێدا بینراوە.

ترسان(تۆقان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی گوناهو تاوانو کاری ستەمکاری.

*ئەگەر بینی لەترسا مرد بەهەژاری دەمریو ستەمیش لەئەستۆیدا دەمێنێتەوە ، لابردنو لەکارخستنیش پەیمانە ، هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر تەلاقدانی ژنو رووی گرژیش بەڵگەیە لەسەر کچ بەپێی ئایەتی: ﴿واذا بُشِرَ احَدُهُم بالأنثى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوداً وَهُو كَظِيم﴾ (النحل:**٥٨**).

ترسنۆك: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر خۆشحاڵیو چاکبوونەوە لەنەخۆشیو بۆجەنگاوەریش هیچ خێرێکی تێدا نییە، چونکە بەڵگەیە لەسەر ترس لەکاتی بەرەنگاربوونی دوژمندا.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئازایەتی هەتا دەترسێت بەرانبەر نەیارەکەی.

ترس وبیم: ترسو بیم بەڵگەیە لەسەر تەوبە، هەموو کەسێکی ترساو تەوبەکارە.

*دەڵێن: ئەگەر بینی دەترسێ لەترس وبیم دڵنیا دەبێتو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی دڵنیایە لەترسو بیم تووشی ترساندەبێت.

*ئەگەر بینی چاوەڕێی ترسە کوشتاردەکات.

*ئەگەر بینی لەخەودا دەترسێو یەکێك پێیدەڵێت: مەترسە کتوپڕ نامرێتو بەڵکو دەژی تا کوێر دەبێت.

*ئەگەر بینی بەخوداوەند دەترسێنرێ بەلام ناترسێ دەترسێو بەرلەوەی بترسێ دڵنیاییو هێمنی بەدەستدەهێنێتو ناوبانگدەردەکات ، ئەوەشی ناترسێ خراپەو زیانە.

تریت: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر تریت زۆر چەوربوو دەستەلاتێکی فراوانو دنیایەکی ئاوەلاو بەرینە، ئەگەر چەوری لەگەڵدانەبوو دەستەلاتو فەرمانڕەوایی بێسوودو کەڵکە.

*ئەگەر بینی لەبەردەستیدا لەگەنو تەشتێك دانراوەو تریتی تێدایەو لێی دەخوات تەمەنی بەئەندازەی ئەوەی لێی خواردوە بەسەردەچێتو بەئەندازەی ئەوەی ماوەتەوە تێدا دەمێنێت ، چونکە تریت لەبناغەدا بەڵگەیە لەسەر ژیانی پیاو.

*ئەگەر تەشتو لەگەنێکی بینی تریتی تێدابوو، تریتەکە زۆر چەوربوو تەنانەت نەیتوانی بیخوات بەڵگەیە لەسەرنەوەی ماڵو سامانێکی زۆر کۆدەکاتەوە بەڵام کەسێکیتر دەیخوات.
*ئەگەربینی تریت لەبەردەستدایەو چەورو خۆش نییەو خۆشی بەخێرایی دەیخوات خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر ئومێد خواستنی مردنی بەهۆی تەنگی بژێوییەوە.
*ئەگەر تریتی لەبەردەستی خۆیدا بینیو لێی دەخوارد لەترسی ئەوەی نەمێنێت دەترسێ بمرێ وێڕای زۆری ماڵو نازونیعمەت.
*ئەگەر تریتەکەی چەورنەبوو، ئیرەیی بەربوو بێگۆشتبوو بەڵگەیە لەسەر کاروپیشەی پاكو خواناسیو پارێزکاری، ئەگەر هەر چەورنەبوو بەڵگەیە لەسەر پیشەی سووكو هەژاری.
*ئەگەر تریتەکە شلەی لەگەڵدابوو بەگۆشتی هەندێك لەدڕندەکان لێنرابوو خاوەنەکەی بەدوای کۆمەڵێکی ستەمکاردا دێتو دەترسێت لێیان یاخود لەگەڵ ئەو کۆمەڵە ستەمکارەدا بازرگانی ئەنجامدەدات، بوونی چەوری تێدا بەڵگەیە لەسەر حەرامکردنی سوودی، خۆئەگەر بێچەوریبوو بێسوود دەبێت.
*ئەگەر تریتەکە لەشلەیەك دروستکرابوو گۆشتی سەگی تێدابوو بەڵگەیەلەسەر دەستەلاتێکی بۆگەنو سووك بەسەر گەلو کۆمەڵێکی نەزان یاخود بازرگانیو پیشەسازییەکی سووك لەگەڵ گەلو نەتەوەیەکی سووكو رسوادا.
*ئەگەربینی هەموو تریتەکەی خوارد دەمرێت لەسەر هەژاریو نەبوونی.
*ئەگەر تریتەکە لەگۆشتی باڵندەی دڕندەبوو مامەڵە لەگەڵ گەلونەتەوەیەکی ستەمکاردا دەکات بەماڵی حەرام.
*بەشێوەیەکی گشتی تریت بریتییە لەژیانی پیاوو بژێویو سوودو کەڵکی بەپێی چەوریو حەلاڵیو حەرامیو جۆری گۆشتەکەی.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر تریتی کەشکیخوارد سەرقاڵو خەریکی پیشەیەکی بێکەڵكو سوود دەبێت.
ترێ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مێوو ترێ بەڵگەن لەسەر ژنان چونکە خواردنی چێژو تامی تێدایە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر مارەبڕین چونکە وەك دەستەڵاتدارو زاناو بەخشندەی ماڵو دارایی وایە.
*ئەگەر بوو بەخاوەنی دارمێو هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێکدەکات ئەگەر رەبەن بێت یان پیاوێکی دەستو دڵباش بەدەستدەهێنێ ، پاشان تەماشای چارەنووسی دەکرێ.
*ئەگەر لەکاتی بەسەرچووندابوو ژنەکەش نەخۆشبوو دەمرێتو چاك نابێتەوە، ئەگەر دووگیانبوو کچی دەبێت، ئەگەر خوازیاریدەروو پەیوەندییەکبوو یان ماڵو دارایی لەدەستەڵاتێکەوە دەویست یان ژنێك وەك دایكو هاوسەر بێبەشدەبێت.
*ئەگەر ژنەکەی مارەبڕیبوو ئەستەمە بەژنەکەی بگات.
*ئەگەر دوڵەمەندبوو هەژار دەکەوێ دوای بوون .
*ئەگەر دووڕوبوو لەبازاڕدا پشەوکارەکەی ساردی رووی تێدەکات.
*ئەگەر لەکاتی هاوینو تەواوبوونی وەرزدابوو پێچەوانەدەبێو هەموو ئەوەش باشدەبێ.
*ترێی رەش لەکاتی خۆیدا نەخۆشیو ترسو بیمە، دەگونجێت قامچی بێت بۆیەکێك خاوەنی بێت بەپێی دەنکەکانی بۆڵە ترێکە.
*ترێی سپی لەکاتی خۆیدا گوشینی دنیایەو خێرو بێریەتی، بەڵام ئەگەر لەکاتی خۆیدا نەبوو ماڵو سامانێك بەر لەکاتی خۆی بەدەستدەهێنێت.
*مێوژی رەشو سووروسپی خێروماڵو داراییە.
*ئەگەر بینی ترێ دەگوشێ وەك شەربەت مامەڵەی لەگەڵدابکە.
*هەروەها دەڵێن: ئەوەی ببێت بەخاوەنی بۆڵەترێ ماڵو داراییەکی جەمی لەهاوسەرەکەیەوە دەستگیردەبێ.
*هەروەها دەڵێن: بۆڵەترێ هەزار درهەمە.
*ترێی رەش ماڵو سامانێکە نامێنێت، ئەگەر بینی بەدارەکەوە شۆڕبویەوە سەرمایەکی سەختو ترسوبیمێکی زۆر رووی تێدەکات.
*هەندێك لەراڤەکاران دەڵێن: ترێی رەش خراپ نییە بەپێی ئایەتی: ﴿سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ (النحل: ٦٧).
*(زەکەریا) ـ رەزای خوای لێبێت - ترێی لەلای (مریەم) بەدیکرد بۆیە خراپ نییە، بەڵام زوربەی راڤەکارانیش رقیان لێدەبێتەوە، هەروەها دەڵێن:

لـەپاڵ کوڕەکـەی (نـوح)دابـوو کـاتێ بـاوکی بـانگیکرد لەوکاتـەدا رەنگـی سپیبوو کـاتێ بـانگیکرد دواتـر رەنگی گۆڕا.

(نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا رزق‌و رۆزییـەکی بـاش‌و بـەردەوام‌و فراوانـەو لەکاتی خۆیدا فەرووپیتی دنیایە بـەدەر لـەکاتی خۆشـی خێرێکـە بـەر لـەکاتی بەدەسـتی دەهێنێـت، دەگونجێـت حـەرامێکبێت پـێش کـاتی بەدەسـتی بهێنێت.

*ئەوەی بۆڵە ترێیـەك بەدەسـت بهێنـێ یا لێیبکاتەوە مـاڵێکی جەم‌و کۆکراوی لەژنێکەوە دەستگیردەبێت.

*تـرێ رەشـکە رزقێکـە نامێنێتـەوە، وتراویـشە لـەکاتی خۆیـدا غـەم‌و پەژارەیەو، ئەگەر لەکاتی خۆیدا نـەبوو نەخۆشییە.

*ئەگـەر ترێکـە شـۆڕبووەوە بەڵگەیـە لەسەر ترس‌وبیمێکی توندو سەخت.

*ئەگـەر ترێـی رەشـی لـەدەرکی دەسـتەڵاتدار لێکـردەوە یـا هـەڵگرت‌و زانـی چـەنی هـەڵگرتوە بەقامـچی لێیـدەدرێ بـەپێی دەنکـەکانی بۆڵـە ترێکە.

*ترێـی سـپی هـەرخێرو شـیفاو چارەسـەرە چـونکە (نـوح) (سـەلامی خـوای لێبێـت) تووشـی نەخۆشـی (سیل)بوو خوداوەنـد نیگـای بـۆ ناردو تـرێ بخـوات‌و، ئـەویش خـواردی‌و چاکبووەوە لەنەخۆشییەکەی.

*ترێی رەش سوودێکی کەمە.

*هـەروەها دەڵـێن: ترێـی رەش کـەم‌و زۆری غەمـە، لێکردنـەوەی تـرێ سوودێکی کەمە.

*ئەگەر بینی ترێ لێدەکاتـەوەو ترێکـە دەگرێتـە ژنەکـەی شـەڕ لەگـەڵ ژنەکەیـدەکات‌و ئەوکاتـەش قـورس‌و گراندەبێ لەسەری.

*تـرێ باشـە لـەکاتی خۆیـداو بەڵگەیـە لەسـەر حەسـوودو قـازانج کەلەژنـەوە دەستدەکەوێ یان بەهۆی ژنەوە.

*ترێ بەڵگەیە لەسـەر رزق‌و رۆزییـەکی باش لەگەڵ خۆشەویستی‌و برایەتی.

*دەگونجێـت خـواردنی تـرێ لەخـەودا بەڵگەبێت لەسەر مەیخواردن.

*دەگونجێـت تـرێ رزق‌و رۆزیبێـت لەکەسێکی رێزدارەوە.

*هەروەها دەگونجێت کەمی‌و خـەوش‌و ناتەواوی بێت ئەگەر تەماشایکرد ، یـان رەشەکەی شەوبێت‌و سپییەکەشی رۆژ.

ت ف

تف: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تف ماڵو توانای پیاوە، ئەوەی دەبینیٚ تفدەکات سووکایەتیو توهمەتباری مرۆڤێکدەکات.

*ئەگەر تفی لەدیوارێککرد ماڵو سامانی لەجیهادو تێکۆشاندا خەرجدەکات یان ماڵو سامانی لەبازرگانیدا بەگەڕخستووە.

*ئەگەر تفی لەسەر زەویکرد کێڵگەو پارچە زەوییەك دەكڕیٚ.

*ئەگەر تفی لەدارێککرد پەیمانی شکاندوە یان سوێندی نەبردوەتەسەر.

*ئەگەر تفی لەمرۆڤێککرد توهەمەتباریکردووە.

*تفی گەرم: بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی . هی ساردیش: بەڵگەیە لەسەر مردن.

*ئەوەی ببینیٚ تفەکەی وشکیکردەوە هەژار دەکەوێت.

*ئەوەی ببینیٚ لیك لەدەمی دێت ماڵێك بەدەستدەهێنێت پاشان ئەو ماڵە لەدەستدەدات.

*ئەوەی ببینیٚ تف لەدەمی دێتو هیچ ئەندامێکی بەدی ناکەوێت بەلاٚم خەڵکی بەدەست هەڵیدەگرنەوە زانیاریەو لەنێو خەڵکیدا بلاٚویدەکاتەوە ، ئەگەر لەگەڵیا خوێن هەبوو درۆ تێکەڵ بەڕاستی دەبێت.

*ئەگەر بینی لەدەمی ئاوێکی زۆر دێت گوزەرانو بژێوی فراواندەبێتو هاتنە دەرەوەی ئاو لەدەمی بازرگان بەڵگەیە لەسەر خێر.

*ئەگەر لیك لەدەمی بەلێشاو هاتە دەرەوە لەبەردەستی لاوێکدا نهێنیی خۆی لای دوژمنانی ئاشکرا دەکات، ئەگەر خوێنی لەگەڵبوو درۆ دەکات لەهەندێك لەوەی پێی دڵخۆشە.

(نابلسی)دەڵێت: تفکردن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هێزو توانای پیاو، ئەوەی ببینیٚ تفەکەی وشکبوەتەوە بێتواناو کەمدەستەلاٚت دەبێت لەئانای ئەوەی هاوچەشنەکانی ئەنجامی دەدەنو کەم دوو قسە دەبێت.

*ئەوەی ببینیٚ کەف لەدەمی دێتە دەرەوە بەڵگەیە لەسەر قسەو گوتەی پڕوپووچ یان درۆیەك دروستکیردووە.

*تف لەخەودا بریتییە لەقسەی باشو دانسقە یان زانست یاخود ماڵو دارایی، دەگونجێت تف بەڵگەبێت لەسەر هێنانی پشوو و حەوانەوەو داواکردنی ژنو هاوسەر.

*هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لەش ساغیو نەخۆشی.

*ئەگەر کەسێك بینی تفەکەی گۆڕاوە بەڵگەیە لەسەر خراپی حەزو ئارەزووی.
*بچڕانی تفیش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تەواوبوونی پشوو ماندو دەرکردن‌و خۆشی، یاخود بەڵگەیە لەسەر لەدەستدانی منداڵ‌و خەم‌و پەژارە گرتن.
*ئەوەی ببینیٚ تفدەکات قسەی خراپ‌و نابەجێدەکات، ئەگەر تفەکەی خوێنی تێکەڵبوو یان بەڵغەما دەبوو سەبارەت بەباس‌و خواسێك دەدوێت مافی نییە قسەی تیا بکات.
*ئەوەی ببینیٚ تفیکرد بەڕووی کەسێکدا یان ئاژەڵێکدا قسەی حەرام لەزاری دێتەدەرەوە.

ت ل

تلیاك: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گومان لەماڵ‌و سامان‌و منداڵ‌و هاوسەر.
*خواردنی بەڵگەیە لەسەر لێدان لەکاتی بێداریدا یاخود ئەوەی لەخەڵکیدەدات.
*تلیاك‌و شەرابی جۆ بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئاین یا هاوسەر یاخود پاشگەزبوونەوە لەئیسلام‌و شکاندنی تەوبە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەرزانی گەنم‌و خورما و تریٚ‌و گەنمەشامی.

ت و

توانجدەر(بریندارکار ـ تانوتەدەر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: توانجگرتن بەقسەو گوتە هەروەها بریندارکردنیش بەشمشێرو گۆچان‌و ئاسن هەربەوچەشنەیە، ئەگەر بەیەکێك لەمشتانە ئامادەیکرد بەڵام کەسی بریندارنەکرد دەیەوێت قسەیەك بکات بەڵام نایکات.
*ئەگەر تێکۆشان لەپێناوی خودایابوو خۆی دەپێکراو نیشانبوو بەتیر پێداویستییەك بەنزیکی لەخوداوەندەوە بەجێدەهێنیٚ، ئەگەر دنیاداربوو ڕێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنیٚ.
(نابلسی) دەڵێت: بریندارکردن بەڕم لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ڕووداوێك‌و بەرەنگاری بەماڵ‌و هێزی پیاو.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر توانجگرتن لەئاین‌و گاڵتەو سووکایەتی پێکردن بە خێرۆمەندان.
*ئەگەر کۆمەڵێکی بینی بەچەك خۆیان بریندار دەکرد نەخۆشی‌و دەرد لەو ناوچەیە بڵاودەبێتەوە.
*ئەگەر بینی خەڵکی کەوتوونەتە کوشتاری یەك گرانی لەوناوەدا

بڵاودەبێتەوە، ئەگەر جەنگان لەگەڵ دەستەلاتداردا نرخەکان دادەبەزن‌و هەرزانی دەکەوێتەوە.

توندوتیژ: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بەتوندوتیژ ناوزەدکرا لەخەودا ئەگەر فەرمانڕەوابوو لەکار لادەبرێ: ﴿وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ﴾ (آل عمران : **١٥٩**).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر خێری ئەنجام نەدا لەجەنگدابوو سەرناکەوێت، ئەگەر بازرگانی هەبوو زەرەردەکات.

توێ توێی گۆشت: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی شەڕێکی دیارە یان بەسەرچوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشنوودی.

توێشوو: ئەگەر لەخەودا توێشوی هەڵگرت بەڵگەیە لەسەر خواناسی.

*دەگونجێت بۆ هەژار بەڵگەبێت لەسەر دەوڵەمەندیو بۆ قەرزاریش لەسەردانەوەی قەرزەکەی.

توێشەبەر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزقجێگیربوونە دوای سەفەر، حەزرەتی (عیسا)ش، (سەلامی خوای لێبێت) دوعای بۆ کردووە.

*هەروەها دەڵێن: خاوەنی ئەو خەوە قەرزارەو قەرزەکەی دەداتەوە.

توێکڵ (قەتماغە): (نابلسی) دەڵێت: توێکڵی گوێزو بادەم لەخەودا پۆشاکە بۆ یەکێك بیبینێ.

*هەروەها دەڵێن: بەمنداڵی لەبارچووی ژن لێکدەدرێتەوە چونکە جیادەبێتەوە لەوەی لەنێویدایە هەروەك چۆن ژن منداڵی نێوسکی فڕێدەدات.

*توێکڵ ڕووپامایی‌و خۆنواندن‌و دووڕوویییە.

ت وو

توو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خواردنی توو بەڵگەیە لەسەر کاروکاسبی فراوان بۆئەوەی خەودەبینێت، تووی رەش دینارەو سپش درهەمەو دارەکەشی پیاوێکی خاوەن ماڵ‌و منداڵە.

(نابلسی) دەڵێت: توو بەڵگەیە لەسەر:

+چاکی ئاین‌و دڵنیایی.

+لەشاساغی بۆیەکێك بیخوات.

تووترك فرۆش: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چارەسەر لەنەخۆشی‌و پاکبوونەوە لەگوناهو تاوان ئەگەر چوە لای نەخۆش دەمرێت.

تووتی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تووتی پیاوێکی جامبازی درۆزن‌و ستەمکارە،

هەروەها دەڵێن: پیاوێکی فەیلەسوفە.

(نابلسی) دەڵێت: بەچکەی تووتی کوڕی فەیلەسوفە، تووتی بەڵگەیە لەسەر ژنی

جـوان‌و سـەرنجڕاکێش کەلەدواندنـدا زمان پاراوەو ڕەوانبێژە.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر ژنـی عەجـەمی یـاخود بەڵگـەبێت لەسـەر پیاوێـك زوو زوو وێـڵ‌و سـەرگەردان بێت‌و کاسەلێس بێت یـان داوێنپیس‌و بەدڕەوشت.

تووڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیـاوێکی دەشتەکییە.

*توور (حەج)و ڕزق‌و ڕۆزی حەڵاڵە.

*ئەگـەر تـورێکی بەدەسـتیەوە بینـی کردارێك ئەنجامـدەدات خێـری تێدایـەو پەشیمانی ڕووی تێدەکات.

تووڕەکە(هەمانـە ـ کیسە): (نابلـسی) بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر وەچەو منداڵ‌و زانیاری‌و ژیری‌و بێداری.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر مرۆڤ، ئەگـەر بەبەتاڵی بینی بەڵگـەی مردنـی خـاوەن تورەکەکەیە.

*هەروەها دەڵێن: تووڕەکە نهێنییە.

*ئەگەر لەناوەڕاستی خۆیدا تووڕەکـەو کیـسەیەکی بینـی بەڵگەیـە لەسـەر گەڕانەوەی بۆ ئامێرێکی باشی زانیاری، ئەگەر پارەو پووڵی تێدابوو زانیارییەکی ڕاسـتو دروسـتە، ئەگـەر شـکابوو لەکارەکەیدا پێویستی بەهەوڵی زیاترە.

*دەگێڕنـەوە پیاوێـك دێـت بـۆ لای (ئەبوبـەکر) (ڕەزای خـوای لێبێـت)و دەڵێـت: لەخـەودا بینـیم کیـسەکەم هەڵڕشـت هیـچم نـەبینی جگـە لەزەڕوویـەك، ئـەویش وتـی: کیسەکە لەش‌و لاری مرۆڤەو، درهەم‌و پارە یادو بـاس‌و قـسەیە، زەڕووەکـەش نامێنێتـەوە. ئەگـەر مرۆڤێـك بینـی کیسەو هەمبانەکەی هەڵڕشت دەمرێ‌و باس‌و خواسی لەدنیادا دەبڕێ. دەڵێن: کاتێ پیاوەکە لـەلای (ئەبوبـەکر) چـوە دەرەوە پاش ماوەیەك کوژرا.

هـەروەها کـیس بەڵگەیـە لەسـەر شـتومەك‌و نهێنـی‌و دەرکـەوتن‌و سـەرهەڵدانی نهێنییـەو خیانەتکردنـە لەئەمانەت.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر مۆرانـەی لەکیسەدابینی بەڵگەیە لەسـەر مـەرگی، هەروەك چۆن جنۆکە بەڵگەبوو لەسـەر مـەرگی سـولەیمان (سـەلامی خـوای لێبێـت) کـاتێ گۆچـانەکەیان خـواردو کەوت.

*کـیس بەڵگەیـە لەسـەر ئـەوەی مـرۆڤ دەیگرێتە خۆی‌و دەگونجێت بەڵگـەبێت لەسەر دڵی خاوەنەکەی.

*بینینی تووڕەکە بەڵگەیە لەسەر:

+دووبرا.

+دووهاوسەر.
+دووکوڕی شەریك.
+سەفەرو گەشت.
*ئەگەر بینی تورەکەیەکی پێیە یان کڕیویەتی یان پێی بەخشراوە لەخەمو پەژارە قوتاردەبێت و دەرووی لێدەکرێتەوە.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: توورەکە نهێنییە، ئەگەر بینی تورەکەیەکیدا بەپیاوێك و درهەمو دیناری تێدابوو ئەگەر درهەمو دینارەکان باشبوون نهێنیەکی باشیان لادەدرکێنێ، ئەگەر خراپبوو نهێنیەکی خراپی لاباسدەکات.
*ئەگەر بینی توورەکەکە دەکاتەوە ئەو نهێنیە دەدرکێنێ.
*مەشکەو کونەش پیرێکی ئەمنەتپارێزەو ماڵو سامانی لادادەنرێ.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا نهێنییە، ئەگەر بینی لەخەودا خێریکرد بەشتێکی باش باشدەبێ، بەڵام ئەگەر شتێکی خراپی وەك مردارەوەبوو یان مەی یان کەلاکیکرد بەخێر بەخراپی مامەڵە بەماڵو سامانی خۆی یان کەسانیترەوە دەکات.

توورەبوونی مرۆڤ بۆ ماڵی کەسانیتر:
(نابلسی) دەڵێ: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رێکەوتنی خراپ بۆیەکێك بیەوێت هاوسەربگرێ یاخود بەڵگەیە لەسەر ماڵی حەرام یان ئەو ماڵو سامانەی لەبنەڕەتدا بەسوو پەیدابوە، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ وَلاَ تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالبَاطِلِ﴾ (البقرة:١٨٨) تورەبوونیش لەریزی وتەی پووچو بەتاڵدایە.

تووڕەیی: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی بەتووڕەیی لەماڵی خۆی هاتە دەرەوە سووکایەتی بەئاینو خوداوەند دەکات، ئەگەر تووڕەییەکەی لەپێناوی خوادابوو هێزو تواناو دەستەڵات بەدەستدەهێنێ.

تووکن(قژن): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی ئەدیبو چاکەکارەو ماڵو سامانی لەسەر شوێنکەوتەی زۆریو دەنگی زانیاریو شارەزاییە.

تووکی پێش (تووکەبەر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەمی لەخەودا باشە لەسوننەتداو زۆریشی زیادبوونی ماڵو دەستەڵاتە لەلایەن پیاوێکی عەجەمییەوە بەدەستیدەهێنن.
*ئەگەر بینی سەیری پێشی خۆیکردو تووکی پێوە نەبینی وەك ئەوەی هەرگیز تووکی لێدەرنەهاتبێت بەڵگەیە

لەسەر ئەوەی زیانێکی دارایی رووی تێدەکات، ئەگەر موویەکی زۆری پێوەبوو ماڵو سامانێکی بێشومار بەدەستدەهێنێ لەگەڵ تێکچوونی ئاینو لەکیسچوونی پیاوەتیو جوامێری.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر مرۆڤ لەخەودا تاشی یان لایبرد بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی قەرزاریو غەمو پەژارە.

*پێشی ژن باغو بێستانە، وتراویشە بەڵگەیە لەسەر:

+تەلاقدان.

+خولی مانگانە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+سوننەو شوێنکەوتنی.

+نوێژو سوننەتەکانی.

+بەروبووم.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو رووەکەی سوودو قازانجی لێوەرگرتوە.

تۆ

تۆپ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەنگەدەنگو وتوێژ لەسەر دنیا کۆمەڵێ پەسەندیدەکەنو هەندێکیش نکوولی لێدەکەن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەرو گواستنەوەی لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر، ئەگەر لەپێستەبوو سەرۆك یا زانایە.

*یاریکردن بەتۆپ دژایەتییە چونکە هەر کەسێ یاری پێبکاو بیبات دەیکێشێ بەزەویدا.

تۆڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تۆڕ بەدەستی کەسێکی موسافیرەوە بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی و بۆکەسێکی پەژارەداریش بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی غەمو پەژارەی، بەڵام بۆ راوچی بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو خێر.

(نابلسی) دەڵێت: تۆڕ لەخەودا فروفێڵو رزقو رۆزیو زانیاریو گەیشتنە بەهیواو سەرکەوتنە بەسەر دوژمناندا بۆیەکێك ببێت بەخاوەنی.

*ئەگەر خەوبینەر کەوتە نێو تۆڕێك یان بۆسەیەك ترسی زینداںو نەخۆشیو هاوسەریدەبێت.

تۆرنەچی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: تۆرنەچی پیاوێکە لەگەڵ کۆمەڵە پیاوێکدا دەجەنگێ دووڕوونو مامەڵەکەیان دەدزێت.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی تۆرنەچی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شەڕو ئاژاوەو سەفەری ئاسانو خۆش یاخود هاوسەرگیریو زۆری وەچەو نەوە.

تۆڕی راوکردن: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا فرۆفێڵو دەستبڕینە. ئەگەر بینی کەوتە تۆڕەوە دەکەوێتە بەردەم فرۆفێڵ. ئەگەر تۆڕی هەڵداو ئاژەڵ یا باڵندەیەکی راوکرد رزقو رۆزی بەفرۆفێڵ دەستدەکەوێت.

تۆو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەر تۆوێك بەزەویدا بچێنرێ کوڕەو دەبێت بدرێتە پاڵ ئەو جۆرە، ئەو تۆو دانەوێڵانەی لەجێی دەرمانن پەڕاوی لەخواترسیو زوهدی تێدایە.

(نابلسی)دەڵێت: تۆو لەخەودا وەچەی چاكو باشە، تۆوی خەیارو کولەکەو کاڵەك رەواندنەوەی خەمو پەژارەیەو قوتاربوونە لەنەخۆشی، تۆوی باینجانو سلقو پیاز رزقو رۆزییە لەکێڵگەکانی.

*تۆوی رێحانە بۆنەخۆشو لەش بەبار بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا نەخۆشیو دینارە، ئەگەر کۆیکردەوە ژنەکەی نەخۆشدەکەوێو دینارو پارەی زۆریشی دەستگیردەبێ.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵێکی زیادەیە ئەوەی ببینێ تۆووی لێدەچۆڕێت بۆیدەردەکەوێ.

*ئەگەربینی هاوسەرەکەی پیسدەکات جلوبەرگ یان خشڵو زێڕی پێدەدات.

*ئەگەر مەنی کەسی تری بینی ماڵو سامانی لەکەسێکەوە پێدەگات.

*کوپەیەك مەنی گەنجینەیە بەدەستی دەهێنێت، ئەگەر بەمەنی ژنێکی پیسکرد سوودی لێوەر دەگرێ.

*هاتنەدەرەوەی ئاوی زەرد لەزێی ژن بەڵگەیە لەسەرنەوەی منداڵێکی نەخۆشی دەبێت ، ئەگەر ئاوێکی سوور لەزێی هاتەدەرەوە منداڵێکی تەمەن کورتی دەبێت ، ئەگەر ئاوی رەش هاتە دەرەوە منداڵێکی دەبێت کاروباری خانەوادەکەی دەبات بەڕێوە، ئەگەر لەزێی ئاگر هاتە دەرەوە کوڕەکەی دەستەڵاتدارێکی ستەمکار دەبێ.

*ئەگەربینی ماسیەك لەزێی دێتە دەرەوەو دووگیانیشبوو کوڕێکی تەمەندرێژی دەبێت یان تەمەن کورت.

*ئەگەر پیاوێك بینی خولی مانگانەی ژنان هاتوە بەسەریا دەچێتە لای مەحرەمێکی.

(نابلسی)دەڵێت: مەنی ژنی شۆخو شەنگ قەڵەوی یان هەنگوینە.

*دەگونجێت مەنی بەڵگەبێت لەسەر هەموو ئاوێك بۆیەکێك بیخواتەوە یان بیگرێتە خۆی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چڵم.

*هەندێکدەڵێت: مەنی هیواو ئاواتە، ئەگەربینی مەنی لەئامرازی نێرینەی هاتە دەرەوە دەگات بەخوازو ئاواتی خۆی، ئەگەر مەنی لێڕۆیی خوازیاری بەدەستیدەهێنیَ.

*دەگونجێت هاتنەدەرەوەی مەنی بەڵگەبێت لەسەر پشوو یان ڕۆچوون لەماڵو ساماندا یان بلاوکردنەوەی نهێنی یان مردنی منداڵانو پوچەڵکردنەوەی هاوسەرگیری. ئەگەر خەوبینەر لەوانەبوو کەچارەسەری کشتوکاڵیدەکرد زەوی مردوو زیندوو دەکاتەوە.

تۆوچاندن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چاندنی تۆو لەزەویدا بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستیو تەبایی. ئەوەی ببینیَ تۆو دەچێنیَو پیایدا نووسا پلەوپایەو شکۆمەندیو ڕێزداری بەدەستدەهێنێت. ئەگەر پیایدا نەنووسا خەمو پەژارە رووی تێدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: تۆوکردنی شتێك کەتۆونەکریَ لەخەودا یان لەشوێنو جێگەی ناشیاو بەڵگەیە لەسەر زیادەڕەوی.

*دەگونجێت تۆو بەڵگەبێت لەسەر فراوانی رزقو ڕۆزیو زانستی بەرفراوانو شارەزابوون لەپیشەسازی.

*دەگونجێت بەڵگە بێت لەسەر تێکەڵبوون لەگەڵ خەڵکی شەڕەنگێزو خراپ.

تۆوی پاقلە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی خەفەتبارە، ئەگەربینی لەبێستانەکەیدا پاقلەی کۆکردەوە لەژنانی خزمیەوە ڕووبەڕووی شەڕو ئاژاوە دەبێتەوە.

*پاقلەی وشك ماڵێکە ماڵو سامانی تری پێچاکدەکریَ، هەندێك پاقلە بەغەمو پەژارە دادەنێن.

تە

تەباهیجە[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی بەو چەشنە گۆشت ئامادەی خواردن دەکاتو خەڵکی بانگدەکات بۆ خواردنی لەبەگژاچوونی مرۆڤێکدا پەنا بەکەسێکیتر دەگریَ کەبانگیکردوە.

*ئەگەر بینی دەرخواردی خەڵکیدەدات ماڵو سامان لەبازرگانی یاخود فێربوونی پیشەیەکدا خەرجدەکات.

تەپڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەنگی تەپڵ دەنگێکی پووچو بەتاڵە، ئەگەر هاوارو سەماو مۆسیقای لەگەڵدابوو بەلاَو نەهامەتییە.

---

[1] **تەباهجە:** جۆرێکە لەسوورکردنەوەی گۆشت.

(وەرگێڕ)

تەپڵـــژەن پیـــاوێکی بێکـــارەو شانازیدەکات بەبێکارییەوە.
*تـەپڵ پیـاوێکی زللەوەشـێنە، ئەگـەر بینی بوە بە تەپڵ زللە دەوەشێنێ.
*تـەپڵی نێرەمـووك ژنێکـی عەیبـدارە رقـی دەبێـت لـەوەی دانـی پێـدابنێ چـــونکە ئابڕوچــــوونە ئەگـــــەر بەدەربکەوێت.
*تەپڵی ژنان بازرگانیەکی کـەم سوودو بەزیانە لەشتی پڕوپووچدا.
*دەنگی تـەپڵی دەستەکۆمەڵ هـەواڵی درۆیە، دڕانی چەرمی تەپڵی فەرمانڕەوا مەرگی خاوەن هەواڵە.
*هـەروەها دەڵـێن: تـەپڵی دەسـتەیی پیـاوێکی ستایـشکاری پـەروەردگارە لەهـەموو حـاڵو بارێکـدا یـان بەڵگەیە لەسەر لەخۆباییبوونو کاسەلێسی.
(نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا هـەواڵێکی پـووچو بەتاڵـە، تەپڵـژەن بـەپیاوێکی فێڵبـــازو دەویـــت یـــان مـــەیفرۆش گوزارشتی لێدەکرێ.
*تـەپڵی حاجیـان لەکارواندا پیـاوێکی ڕێنیـشاندەرەو تـەپڵی جـەنگاوەرانیش بەو شێوەیەیە.
تەپڵـژەن: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: دەستەڵاتدارێکی مەترسیدارە.
(نابلـسی) دەڵێـت: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیە لەسـەر هـەواڵگر، دەگونجێـت بەڵگـــەبێت لەســـەر نەخۆشـــیەك لەریخۆڵەدا پەیداببێت.
*تەپڵـــژەن بەپاشـــی مـــرۆڤ لێکدەدرێتـــەوە، ئەگـــەر تەپڵـژەنێکی بینی پاشێك دەبینێ.
*هـەروەها دەڵـێن: خـاوەنی هـەواڵی پووچو بەتاڵە.
*هـەروەها دەڵـێن: دەویتـە چـونکە خـەڵکی لەسـەر کـاری پـووچو بـەتاڵ کۆدەکاتەوە.
تـەپو تـۆز: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: بینینـی تـەپو تـۆز بەڵگەیـە لەسـەر سـەفەر، هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر هەورەبروسکەو گرمەوناڵەی لەگەڵدابوو بەڵگەیـە لەسـەر نـەبوونیو ناڕەحـەتی بەبەڵگـەی ئایـەتی: ﴿ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ (٤٠) تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ (٤١)] (عـــبس) ئەگـــەر لەگەڵیدانـــەبوو بەڵگەیـــە لەســـەر بەدەســـتهێنانی گـــەنجو دەســـتکەوت بـەپێی ئایـەتی: ﴿ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا] (العاديات: ٤).
*خـــاك داراییـــەو تـــەپو تـــۆزی لێدروستدەبێ.

*ئەگەر تەپو تۆزی بەسەرەوە بینی سەفەر دەكات یان پشتگیری‌و كۆمەك دەكریّ لەجەنگدا.
*ئەگەر سواری ئەسپێكبوو غارغارێنی پێوەكرد هەتا تەپو تۆز بلاّوبوەوە ناوبانگ دەردەكات‌و لەخۆبایی بوون‌و سپلّەیی سەری تیادەبات‌و سەردەكات بەكاری ناحەقداو فیتنەو ئاشوب دەنێتەوە.
(نابلسی) دەلّێت: ئەگەر تەپەو تۆزی لەنێوان زەوی‌و ئاسماندا بینی كاروبارێكی تێكەلّەو هیچ دەرچەو دەروازەیەكی نییە.
*ئەگەر دەستی تەكان یاخود جل‌و پۆشاكەكەی هەژار دەكەوێت یاخود ژینێكی دووردرێژ بەسەردەبات.
(نابلسی)دەلّێت: لەخەودا گوتەیەكی پووچ‌و بەتالّە بەپێی ئایەتی: ﴿فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُوراً] (الفرقان:٢٣).

تەپو تۆزاوییوونی قژ: (نابلسی) دەلّێت: بەلّگەیە لەسە رەزیلی لەمال‌و داراییدا، لەجەستەشدا هەروایە.

تەخت (رووپا ـ لەوح): (نابلسی) دەلّێت: بینینی(لوح المحفوظ) ـ تەختی پارێزراو ـ بەلّگەیە لەسەر داپۆشینی كردارەكان.

*هەروەها بینینی بەلّگەیە لەسەر مژدە بۆ یەكێك لەناڕەحەتیدابێت‌و چاكبوونەوەیە بۆ نەخۆش چونكە لەكەم‌و كوڕی پارێزراوە.
*هەروەها بینینی بەلّگەیە لەسەر رزق‌و رۆزی بۆ رژدو رەزیل بەهۆی دابەشكردنی رزق‌و رۆزی تێدا.
*هەروەها بینینی بەلّگەیە لەسەر پاراستنی زانیاری‌و مالّ‌وسامان بۆ خاوەنەكەی.
*هەروەها بینینی بەلّگەیە لەسەر هەموو ئەمانەتپارێزێك.
*دەگونجێت بەلّگەبێت لەسەر دلّنیابوون لەترس‌و بیم.
*ئەگەر پادشایەك بینی سنووری دەستەلاّتی فراواندەبیّ یان گەنجینەیەكی گەورەی بۆ ئاوەلاّ دەبیّ.
*بینینی ئەو لەوحانەی بۆ (موسی) (سەلامی خوای لێبێت) دابەزی بەلّگەیە لەسەر:
+گەواهیدەر.
+پێشەوایان كەوابەستە دەبن پێوەیان.
*دەگونجێت بەلّگەبێت لەسەر ئامۆژگاری.
*لەوحی تەختە كەتیایدا دەنووسریّ بەلّگەیە لەسەر هاوسەرو كوڕو زەوی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دڵنیابوون لەترس و بیم یاخود زانیاری بۆ قوتابیان.

*هەموو رووپاو لەوحێك نووسینی تێدابێ بەڵگەیە لەسەر ڕێگری لەگوناهو تاوان.

*ئەگەر بینی رووپاو لەوحێکی لەئیمام سەند دەسەڵاتو زانیاری و پێشەوایەتی دەستگیردەبێ ، ئەوجا ئامۆژگاری دادەدات و دەبێت بەسۆزو بەزەیی.

*ئەگەر لەوحێکی ئاسنیبوو کوڕێکی زاناو خاوەن هێزەو خراپەو بەلاو نەهامەتی رووی تێناکات، ئەگەر سافو دیاربوو ئاوادەبێ و دەگات بەهیواو ئاواتی خۆی و ملکەچو سەرشۆڕنابێ.

*ئەگەر لەبەردبوو کوڕێکی دڵڕەقی دەبێ.

*ئەگەر لەمسبوو کوڕێکی دووڕوویدەبێ.

*ئەگەر لەقورقوشمبوو کوڕێکی نێرەموکی دەبێ، نوسینەکانیشی بەڵگەیە لەسەرمنداڵ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کوڕێکی ژیرو زیرەك ، ئەوەی فێردەکرێ وەریدەگرێ و فێردەبێ.

*لەوح ئامۆژگارییە، ئەگەر لەلایەن دەستەڵاتدارەوەبوو هێزە بۆ یەکێك لەخەودا وەریبگرێ.

*لەوح بۆ دووگیان کوڕە.

تەختەودار: تەختەودار دووڕوویەکە لەئایندا، پیاوانێکیشە دووڕوویان تێدایە.

*دارو تەختەی تەڕ بەمنداڵ لێکدەدرێتەوە، بینی داریش بۆ یەکێك لەنێو کەشتیەکدابێت بەڵگەیەلەسەری.

*دارو تەختەی وشك دووڕوییە، خوداوەند دەفەرموێت: ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ﴾ (المنافقون: ٤)

*پیاوێك لەخەودا بینی پەلێك بەدەستی راستیەوەیەتی و دارێکیش بەدەستی چەپی و دەیەوێت راستیان بکاتەوە، پەلەکە راست دەبێتەوە بەڵام دارەکە راست نابێتەوە، ئەم خەوەی بۆ راڤەکارێکی خەوگێڕایەوەو وتی: دووکورت هەیە یەکێکیان لەکەنیزەکێکەو ئەوی تریان لەئافرەتێکی ئازاد ، پەروەردەی هەردووکیان دادەدەیت و کوڕی کەنیزەکەکە رەوشت وەردەگرێ بەڵام کوڕی ژنە ئازادەکە ئامۆژگاری وەرناگرێت ، حاڵی ئەوپیاوە بەم چەشنەبوو کەبۆی لێکدایەوە.

*پیاوێکیش لەخەودا بینی جل‌وبەرگێکی لەدارو تەختە پۆشیوەو بەنێو دەریادا دەڕوات‌و ڕۆیشتنەکەی هێواشەو بەم پێیەش دەریاو تەختە بەڵگەیە لەسەر کەشتی.

تەختەی شەترەنج: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دنیایەکە بەرزدەبێتەوەو دادەبەزێ‌و هەندێك لەدنیادا دەژین‌و هەندێکی تریش دەمرن‌و ڕێگەی ڕاست‌و ڕەوان‌و لارو خوار دەردەکەوێ‌و هەر لەدنیادا ڕاکردن‌و جەنگ‌و ڕق‌و قین‌و فیتنەو ئاشوب‌و دەوڵەمەندی‌و هەژاری بەدەردەکەوێ.

تەرخوون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تەرخوون پیاوێکی بنەڕەت‌و ڕەچەڵەك خراپە.

(نابلسی) دەڵێت: پیاوێکی عەجەمییەو فێری خواناسیبوە لەخواناسانەوە هەتا لەسەر بنەڕەت‌و ڕەچەڵەکی خۆی گیرساوەتەوە.

*تەرخوون لەخەودا ناپاکییە.

تەرزە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لەشوێن‌و جێگەی کشتوکاڵبوو هیچ تێکناچێت‌و زیان بەکەس ناگەیەنێت‌و فەڕوخێرە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەزۆو کوللەیەك زیان بگەیەنێت یان لەسەر پشیلەو چۆلەکە.

*هەروەها بەفریش هەمان سوودی هەیەو بەروبووم‌و پارەو سوودە.

*ئەگەر تەرزەکە زیانی گەیاند بەکشتوکاڵ یان بەخەڵکی‌و ماڵ‌و حاڵیان کارەسات‌و مەینەت ڕوولەخەڵکی دەکات یاخود ئاوڵەو نەخۆشییەك کۆدەبێتەوەو پاشان دەتوێتەوە.

*ئەوەی ببینێ تەرزە هەڵدەگرێت لەجل‌و بەرگو هێڵەك یان شتێك کەئاوی تیا هەڵنەگیرێ ئەگەر دەوڵەمەندبوو کارو پیشەکەی نامێنێ، ئەگەر خاوەن شت‌ومەك‌و کاڵابوو لەدەریادا ترسی لێدەنیشێ شتەکانی غەرق ببێ، ئەگەر هەژاریشبوو بەری ڕەنجی کۆدەکاتەوەو سوودی لێوەر دەگرێ‌و بۆ داهاتوو ڕۆژانی داهاتووی پاشەکەوت ناکات.

*هەندێك دەڵێن: بەفری زۆر سزادانی فەرمانڕەوایە بۆ ژێردەستەکانی‌و قسەو جنێوی ناشیرینە بۆیان.

*ئەوەی ببینێ بەفر دەبارێ بەسەریا سەفەرێکی دووردەکات کەشوورەیی‌و نەنگی دوادەکەوێت.

*بەفر غەم‌و پەژارەیە مەگەر کەمبێت‌و زاڵ نەبێت‌و لەشوێنی خۆی دابێت ئەگەر وابوو فەڕو بەرەکەتە بۆ خەڵکی

ئەو شوێنە ئەگەر بەفرەکە زۆربوو نەدەتوانرا بمالرێ دەبێت بەسزاو دەکەوێت بەسەر خەلکی ئەو شوێنەدا.

*ئەوەی سەرمای بەفر لەزستان یان هاویندا لێی بدات هەژاری رووی تێدەکات.

*ئەوەی بەفرێکی کلۆرو چال بکرێت لەهاویندا مالێکی زۆری دەستدەکەوێتو لێی دەحەسێتەوەو غەمو پەژارە لەشوێنی ئەو بەفرە قوتار دەبێت.

*ئەگەر بەفرەکە توایەوە بەخێرایی خەمو پەژارە رووی تێدەکات بەلام بەخێرایی دەرەوێتەوە.

*ئەگەر بینی زەوی بەکشتوکال داپۆشرابوو بەلام وشكو بەسترابوو وەك باران وایەو بەرحمەتو فەڕ دادەنرێت.

*ئەوەی لەشو لاری ببەستێو پارێزراوبێت قورس نابێت لەسەریو ترس رووی تێناکات.

*هەروەها دەلێن: ئەوەی بەفر بکەوێت بەسەریا دوژمنەکەی زالدەبێت بەسەریا، ئەوەشی بەکەمی سەرمای بێت سامانو دوروماەرجانی دەستدەکەوێت.

*هەروەها دەلێن: ئەگەر بەفر باری لەئاسمانەوە سزایە لەفەرمانڕەواوە بۆ خەلکیو زەوتکردنی مالو داراییانە، خەوتنیش لەسەر بەفر بەلگەیە لەسەر پابەندبوون.

*ئەوەی ببینێ بەفر دایدەپۆشێ خەمو پەژارە زالدەبێت بەسەریا، ئەگەر بەفرەکە توایەوە خەمو پەژارەکەش دەڕەوێتەوە.

*ئەوەی ببینێ بەفر داپۆشیوە غەمو پەژارە زالدەبێت بەسەریا ، ئەگەر توایەوە غەمو پەژارە دەڕەوێتەوە.

*کلۆربوونیش هەژارییەو سەهۆلیش خەمو پەژارەیە مەگەر ببینێ ئاوێك لەدەفرێکدابێتو ببەستێ ، ئەمەش بەلگەیە لەسەر تیاچوونی مالێك کەمابێتەوە، بەفرگریش گەنجینەی مالی فەرمانڕەوایە.

(نابلسی)دەلێت: ئەگەر بینی وەك ئەوەی ئاسمان لەبری باران بەفر یان سەهۆل ببارێنێ لەکاتێکدا گونجاوو کاتی خۆی نییە خەوبین بەهێواشی نەخۆشدەکەوێتو پاشان چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی تەرزە لەئاسمانەوە هاتەخوارەوە بەسەر لەش و لاریا بەشێك لەماڵەكەی تیادەچێت.

*بەفریش لەكاتی خۆیدا بەڵگەیە لەسەر رەوینەوەی خەم و پەژارەو ، ناچاركردنی بەخیل و ئێرەییبەر چونكە ساردی تێدایە بۆئەو زەویەی مارو دووپشكی هەیە.

*ئەگەر سەرماكە زۆربوو ئەو شوێنە تێكدەدات و رێگەی بژێوی و ژیان دەگرێت و سەفەر ئەستەم و مەحاڵدەبێت.

*دەگونجێت تەرزە بەڵگەبێت لەسەر بازرگانی سەیرو سەمەرەو ئەگەر خەڵكی لەدەفری خۆیاندا كۆیانكردەوە زیانیان پێناگات.

*ئەوی ببینێ تەرزە لەزەوییەكدا دەبارێت سۆزو رەحمەتی خواییە، وەگەرنا سزای خواییەو دادەبەزێت بەسەر خەڵكی ئەو ناوچەیەدا.

تەرسی ئەسپ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵی پیاوێكی رێزدارە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی گسكی لێدەدات ماڵ و سامان لەپیاوێكی رێزدارەوە بەدەستدەهێنێت.

*پشقلی بزنیش ماڵی پیاوێكی رێزدارە.

تەرم(مەیت): (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەندێكدەڵێت: تەرم پیاوێكە لەسەر دەستی كۆمەڵێك تیادەچن، ئەگەربینی پاڵخراوەو كەس هەڵیناگرێت زیندانی دەكرێت.

*ئەگەربینی بەرزكراوەتەوە دوای دەستەلاتدارێك دەكەوێت و سوودی ماڵ و دارایی لێوەردەگرێت.

*ئەگەربینی تەرمەی بەرزكراوەتەوەو بەسەرشانی پیاوانەوەیە دەستەلات و پلەوپایەی بەرز بەدەستدەهێنێت و گەردنی خەڵكی كەچدەكات و بەپێی دەستەلاتەكەی ملكەچ و رامدەبن بۆی یا بەئەندازەی ئەوانەی بەشداری لەئەسپەردەكردنی تەرمەكەیدا دەكەن.

*ئەگەربینی بەدوای تەرمەكەیدا دەگرین چارەنووسی بەخێر كۆتایی دێت، هەروەها بەهەمان شێوە دەبێت ئەگەر بەشان و باڵیدا هەڵیانداو دوعای خێریان بۆ كرد.

*ئەگەربینی زەمیانكردو خراپەیان وت چارەنووسی بەباش ناگەڕێت.

*ئەگەر خۆشی دوای تەرمەكەی خۆی كەوت شوێنی فەرمانڕەوایەكی خراپ دەكەوێت.

*ئەگەر تەرمێكی بینی لەبازاڕداو هەڵیانگرت بۆ گۆڕستانێكی دیارو

ناسراو حەق و مافێکە دەگات بەخاوەنەکانی.

*ئەگەر تەرمێکی بینی بەنێو هەوادا دەڕوات پیاوێکی بەناوبانگ لەولاتی غەریبی دەمرێت یان زاناو شارەزایەك دەمرێت حاڵ و باری لای خەڵکی ئاشکراو دیارنەبووە.

*ئەگەر لەسەر دارەمەیت خۆی بینیەوە بەسەرزەویدا دەڕوات و سواری کەشتی دەبێت.

*ئەگە کۆمەڵە تەرم و جەنازەیەکی زۆری بینی لەشوێن و جێگەیەکدا دانراون جێنشیانی ئەو شوێنە گوناهو تاوان ئەنجام دەدەن.

*ئەگەر ژنێك بینی مردووەو لەسەر دارەمەیت هەڵیانگرتوە ، ئەگەر مێردی نەبوو شوودەکات ، ئەگەر مێرددار بوو ئاینی تێکدەچێت.

*ئەگەربینی مردوویەکی هەڵگرتووە ماڵێکی حەرامی دەستدەکەوێت، هەروەها ئەگەر مردوویەکیشی بەکێشکرد بەسەر زەویدا ماڵ و دارایی حەرامی دەست دەکەوێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی نوێژ لەسەر تەرمی مردوو دەکات برایەتی دەخاتە نێوان کۆمەڵێك لەبەر خوا.

*هەروەها وتراوە: تەرمی مردوو پیاوێکی دووڕووەو لەسەر دەستی ئەودا کۆمەڵ و گروهێك تیادەچن.

*ئەگەربینی لەسەر دارەمەیتە ماڵ و دارایی زیاد دەکات.

*ئەگەر تەرمی مردوویەکی بینی لەبازاڕدا خراپی کاڵاو شتومەکی بازاڕە.

*هەڵگرتن لەدارمەیتدا پلەوپایەو سەفەرە بەدەریاو وشکانیدا.

*ئەگەربینی تەرمێك ئەسپەردە دەکات بەڵگەیە لەسەر خواحافیزی لەگەشتیارو سەفەرکارێك یان ئەوەی هەوڵی شوودەدات بۆ خۆی بەهۆی ئەوەی مردوو بەڵگەیەلەسەری چونکە ئەسپەردەکاری مردوو بەخاك پاداشتی دەستگیر دەبێت لەهەڵگرتن و ئەسپەردەکردنی و بەتەنیا خوداوەند دەزانێت ئەو پاداشتە بەچ رادەیەکە.

تەرەفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: خاوەن ماڵێکی خۆش و باشە.

تەڕی(شێ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: شێ بەڵگەیە لەسەر قورسی و گرانی و نەتوانینی ئەنجامدانی کاروپیشە.

تەزبیح: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ژنێکی چاك و باشە یاخود بژێوییەکی حەلاڵ یان سەربازی بەسوودە بۆ

یەکێك ببێت بەخاوەنی یان زیکرو یادی خوداوەندی پێبکات.

تەشت: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کچ یان خزمەتکارە ، ئەگەر بینی تەشتێکی مسی بەکارهێنا کچێکی تورکی دەهێنێ، ئەگەر تەشتەکە لەزیوبوو کچێکی رۆمی، ئەگەر لەزێڕبوو ژنێکی شۆخو شەنگو جوان داوایەکی لێدەکات ناتوانێت بچێتە ژێری.

* هەروەها دەڵێن: تەشت ژنێکی مۆچیاریدەر مێردەکەی ڕێنومایی دەکات بۆ پاکیو ڕێبازی خوایی.

* ئەگەر بینی تەشتێکی ئاڵتوون یان سینیو چاپەز یا گۆزەیەكو هۆکارێکی هەبێت ئەوە خزمەتکارەو دەیگرێ یان ژنێکە دەیکات بەهاوسەری خۆی یاخود کچێکی ڕەوشت نزمو سووکە.

* هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی قاپی زێڕو زیو بەکاردەهێنێ ئەوە کردارو گوناە ئەنجامیدەدات، ئەگەر هەریەك لەوانە بەمردوەوە بینرا مژدەیە بەپێی وتەی پەروەردگار: ﴿ يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ﴾(الزخرف: ٧١).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر تەشتێکی لەخەودا کڕی ئەوە کچێك دەهێنێت.

* تەشت شکۆمەندیو بەرزیو ڕزقو رۆزیو ماڵو سامانە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: تەشت بەڵگەیە لەسەر ژنو خزمەتکارو ئەو شوێنەی تێیدا دەژیو ڕزقو رۆزی رووی تێدەکات.

* ئەگەر کۆمەڵە خەڵکێکی بینی لەسەر تەشتێکی گەورە کۆبوونەتەوە یان لەگەنێکی ئێجگار گەورە ئەگەر خەڵکی گوندنشینبوو زەویوزارو کێڵگەکانیانە، ئەگەر جەنگاوەربوون بەدووروویی دەچن بۆیو دەستیان بەفرۆفێڵ دەجووڵێن بەپێی خواردنو گەوهەری کارەکە.

* ئەگەر زانستپەروەربن کۆدەبنەوە لەدەوری ئەگەر خواردنێکی خۆشو بەتام بێت، ئەگەر خراپەکاربێ یاخود خواردنەکەیان ماسی یا گۆشتێکی بۆگەن بێت دەچنە لای ژنێکی داوێنپیس.

(نابلسی) دەڵێت: تەشتو لەگەنێك ئەگەر لەدار دروستکرابوو دنیایە لەگەڵ ئەوەی لەسەفەردا بەسەریا دێت، ئەگەر لەشووشەبوو دنیایە لەنیشتماندا.

* لەگەنو تەشت بەڵگەیە لەسەر حاڵو باری ڕێکخستنی بژێوی مرۆڤ.

* ئەگەر بینی تەشتو لەگەنێك دەلێسێتەوە بەپەنجەی ڕزقو رۆزی تیادەچێتو ئەجەلو وادەی نزیکدەبێتەوە.

تەشتگەر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دەلالی ژنانو پێشەنگیان هەروەها دروستکاری کوپارەو گۆزەش هەر بەوچەشنەیە.

تەشی(خەرەك): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر ژنێك بینی تەشیەکی بەدەستهێنا کچێك یان خوشکێکی دەبێت، ئەگەربینی پچراو کەسێکی لەسەفەردابوو لەسەفەرەکەی دەمێنێتەوە ، ئەگەر بەتەشیەکە رستی پەنادەبات بۆ پیاوێکی ئاوارەو نەوازە.

*تەشی بەڵگەیە لەسەر نوێنەرو کۆکەرەوەی ماڵوسامان یاخود ئوتومبیلو ئاژەڵێك پێداویستی بەجێبهێنێت

تەشی رێس: (نابلسی) دەڵێت: بینینی ژنی تەشی رێس بەڵگەیە لەسەر قەناعەتو شوێنکەوتنی سوننەت لەگەڵ بەستنی رایەڵەی کاروبارەکانو خۆ یەلاکییکردنەوە بۆ خێرو چاکە، ئەگەر ژنێك دەیرێساو دەیچڕی بەڵگەیە لەسەر خەشمو قینی خوایی لێیو داباریني سزای خودا بەسەریا.

تەلەفۆن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر گوێی لەدەنگێکبوو لەتەفۆن یان هەر دەنگێکیتر دەچوو فەرمانو رێگریو مژدەو ئاگاداری لەخۆگرتبوو بەو چەشنەیە کەدەیبیستێ بەبێ لێکدانەوە.

تەلاق(جیابوونەوە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینینی ژنەکەی تەلاقدا دەوڵەمەند دەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللهُ كُلاًّ مِنْ سَعَتِهِ﴾ (النساء: ١٣٠).

*هەروەها دەڵێن: ئەو خەوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خاوەنەکەی لەدەستەلاتدارێك جیا دەبێتەوە کەپێشتر تێکەڵیبوە.

*تەلاقدانی ژن بۆ دەستەلاتدار لابردنیەتیو بۆ پیشەوەریش وازهێنانە لەپیشەکەی، ئەگەر تەلاقی (رجعی)بوو دەگەڕێتەوە بۆ پیشەو کارەکەی.

(نابلسی) دەڵێت: تەلاقدان بۆ رەبەن وازهێنانو جیابوونەوەیە لەوەی کەلەسەریەتی لەخێر یان شەڕ.

*تەلاقی هاوسەردار پوچەڵبوونەوەی بژێوی یان مەرگێتی بەتایبەت ئەگەر نەخۆشبوو سێبەسێ نەگەڕانەوەی ئەو کەسەیە بۆسەر ئەوحاڵەی کەلەسەریبوە، بەلام یەك تەلاق گەڕانەوەیە بۆئەوەی لەسەریەتی، ئەگەر تەلاقی (بائن)یدا واز لەپیشەکەی دەهێنێتو نایەوێت بگەڕێتەوە بۆی.

*ئەگەر تەلاقیداو سێ خولی مانگانەی بەسەرا تێپەڕبوو واز لەپیشەکەی دەهێنێت دوای ئەوەی پێویستی پێنابێت، هەروەها دەڵێن: لەدەستەلاّتدەخرێ.

*تەلاق بەلگەیە لەسەر هەژاری چونکە ژن دەستەلاّتو شانو شەوکەتی پیاوو دنیایەتی، ئەگەر ژنێکی نەخۆشی هەبوو بینی تەلاّقیدەدات بەیەکجاریی دەمرێت ، هەروەها ئەگەر فرۆشتی یان ئازادیکرد، بەلاّم ئەگەر تەلاّقی گەڕانەوەیدا چاکدەبێتەوە.

تەماشاکردنی عەورەت: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی سەیری زێی ژنەکەی دەکات یان زێی ژنانیتر بەئارەزووەوە یاخود دەستی لێدا بازرگانیەکی خراپ ئەنجامدەدات.

*ئەگەر بینی سەیری ژنێکی رووت دەکات بەبێ ئەوەی خۆی ئاگای لێبێت کەوتنەنێو هەڵەو پێهەڵخلیسکانە.

تەمومژ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تەمومژ تێکەڵبوونو فیتنەو سەرسامییە روو لەخەڵیکدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا تێکەڵبوونی کاروبارەکانی ئاینو دنیایە، ئەوەی تەمومژێك ببینێ دێتەخوارەوە بەسەریا خوازیاری ناحەقییە .

تەنوری نان: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی تەنورێك دروستدەکاتو خۆشی شایستەی پلەوپایەو دەستەلاّتبوو لەدوژمنانی قوتاردەبێت ئەگەر دوژمنداربێت، ئەوەی بچێتەسەر تەنورێکی بێئاگر ئەوا ژنێکی بێخێرو چاکە دەبێت بەهاوسەری.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ تەنورێك دادەخات سوودو قازانج بەدەستدەهێنێت لەماڵو دارایی و نەفسی خۆیدا.

*ئەگەر لەماڵی پادشاو فەرمانڕەوا تەنورێکی بینی ئەوا ئەگەر کاروبارێکی تێکەڵوپێکەڵی هەبوو رێنوێنی دەکرێت بۆچاکە تێیدا.

*ئەگەر دوژمنداربوو سەرکەوتوو دەبێت بەسەریاندا.

*تەنوریش چەن جۆرێکی هەیەو هەرجۆرە لێکدانەوەیەك هەڵدەگرێ:

+**<u>تەنوری برژاندن</u>:** بەلگەیە لەسەر زیندانی بۆیەکێك لەنارەحەتیدابێتو قوتار دەبێتو بەخۆشیادەکەوێت.

+**<u>تەنوری گۆشتی توێ توێکراو</u>:** بەلگەیە لەسەر پێشەوای دادپەروەر کێشەو پرسیار دەچێتە بەردەستیو، فەرمانی دروستو لێکدانەوەی باشدەدات بەهەریەکێك.

*ئەگەر بینی تەنورێکی هەیە لەزستانداو خۆی گەرمدەکاتەوە، ئەگەر لەهاویندابوو بەڵگەیە لەسەر نەخۆشکەوتنی بەهۆی گەرماوەو خوێنی بەلێشاو لەبەر دەڕواتو غەمو پەژارەش زاڵدەبێت بەسەریا.
*دەگونجێت تەنور بەڵگەبێت لەسەر گەدە هەموو خواردنێك دەگرێتەخۆو دەیهاڕێ.

تەنەکەچی(تەنەکەساز):(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پەروەردەکارو وێنەگر.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر درۆزن لەرەفتارو گوتەدا.

تەواف(سوڕانەوە):(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئامۆژگاریدەرێك خێری خۆیدەکاتو شەڕو خراپەی لەخەڵکی دەگرێتەوە.

تەوبەکردن:(ئیبن سیرین)دەڵێت: تەوبە بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی موڵكو دەستەڵاتو بەرەکەتو رێزداری، دوای ئارامگرتن لەسەر بەڵاونەهامەتی.
(نابلسی)دەڵێت: تەوبەکردن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رزگاربوون لەزیندان، ئەگەر بینی لەخەویا واز لەخراپەکاری دەهێنێت بەڵاو نەهامەتی رووی تێدەکاتو تاقیدەکرێتەوە پێی، پاشان تەوبە دەکاتو دەبێت بەخاوەن موڵكو دەستەڵاتو رێزداری بەدەستدەهێنێت، ئەوەشی تەوبە بکات لەخەودا لەگوناهو تاوانێك نەیزانیبێت چییە بەڵام بترسێ لەوەی بکەوێتە نێوی دەرەنجامەکەی بەخێر کۆتایی دێت ، تەوبەکردن بۆ بێباوەڕ موسوڵمانبوونیەتی، تەوبەش بۆ گۆرانیبێژو هاوچەشنەکانیان بەڵگەیە لەسەر هەژارکەوتن دوای دەوڵەمەندی.

تەور:(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگر تەورێکی زیوی لەدەستدابوو برازاکەی خۆی دەهێنێ بۆ کوڕەکەی.
*ئەگەر لەنقێم یا مورووبوو براکانی تووشی غەمو پەژارە دەبن بەدوای یەکدا.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر خشڵی بەخۆوەبینی پیاوێکی خاوەن بژێوییە، ئەگەر تەورەکە لەگەڵ خشڵدابوو گەواهیدان بەدەستدەهێنێ.

تەورات:(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی (تەورات)دەخوێنێو نەیزانی کەسێکە هەمان رێبازو بۆچوونی قەدەریو جەبریەکانی هەیە.
*ئەگەر (تەورات)ی هەبوو گەر پادشایەکی موسڵمانبوو وڵاتی یەکێك

لەدوژمنەکانی ئازاد دەکات یاخود رێدەکەوێت لەگەڵیان لەسەر ئەوەی کەدەیەوێت ،گەر زانابوو زانیاری زیاد دەکات یان بیدعە لەو زانیارییەی دەیزانی دروستدەکات ، یا هەمان رێبازی ئارەزووبازان دەگرێتەبەر.

*ئەگەر خەوبینەر رەبەنبوو لەنەتەوەیەکی جیاواز لەنەتەوەکەی خۆی ژندەهێنێت یا سەفەر زۆر دەکات.

*دەگونجێت بینینی (تەورات) بەڵگەبێت لەسەر بەدیدارشادبوونی کەسانی غەریب یان دۆزینەوەی شتی ونبوو.

*ئەگەر ژنەکەی دووگیانبوو کورێکی هاوچەشنی خۆی دەبێت ، هەروەها حوکمی کتێبی تریش وایە.

*دەگونجێت ژنێك مارەببڕێت بەبێ ئامادەبوونی بەرپرسی یان لەوانەیە تێکەڵ بەوانەببێت کەئاینەکەی تێکدەدەن.

*ئەگەر هەرکتێبێکیتر بەدەر لە(قورئان)ی بینی وەك (صحف) بەڵگەیە لەسەر رێزو شکۆداریی.

*بینینی (تەورات)و (ئینجیل) بەڵگەیە لەسەر بینینی پێغەمبەر(ﷺ) گەرچی لەخەویشدابێت.

*هەروەها بینینی(تەورات)و (ئینجیل)بەڵگەیە لەسەر ناپاکیو پەیمانشکێنیو بەهانەگریی.

*بینینی (تەورات)بەڵگەیە لەسەر دانایيو زانیارییو رێنومایی، ئەوەی ژنێکی دووگیانی هەبێتو بەدەستیەوە (تەورات) ببینێ ژنەکەی دووکچی دەبێت.

تەوقەکردن: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو پەیمانو پابەندبوون بەخێرەوە.

تەون(دەستگای جۆلایی): (نابلسی)دەڵێت: ئامرازی چنینەو ئەگەر بینی بەڵگەیەلەسەر جموجووڵو سەفەر. تەونی راخراو بەڵگەیە لەسەر گرتن چونکە ژنان بەپێوە دەیچنن.

*تەون بەخشینو پاڵکەوتنە بۆ خاوەن پێداویستی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پلەوپایەی بەرزو بڵند.

*ئەگەر ژنێك ژنێکی تری بینی لەسەر ئامرازی تەونو دەریکردو خۆی کاری لەسەرکرد بەخێرایی دەمرێت.

تەونکردن(چنین): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پێچانەوەی کار یاخود بەسەرچوونی زوربەی رۆژەکان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر میانڕەوی حاڵو فراوانیو هاتنەوەیەکی دنیابێت.

*ئەگەر جلێکی چنی سەفەر دەکات، ئەگەر بینی دەیچنێ پاشان دەیبڕێ داواکەی گەیوەتە جێی داواکراو پاشان بچڕاوە، ئەگەر زیندانیکرابوو دەرووی لێدەکرێتەوە ، ئەگەر لەشەڕدابوو ئاشتەوایی ئەنجام دەدات.

*چنینی جلوبەرگ لەلۆکەو خوری یان موو ئاوریشم یاخود شتێکیتر وەك یەك وایە.

*ئەگەر جلێکی داواکراوی بینی سەفەر دەکات، ئەگەر جلی هەڵخست ئاوارەو موسافیرێکی دەگەڕێتەوە.

*ئەگەر جلێکی چنی لەمووی نەرمی ئاژەڵ فەرمانی خزمەتکارێکە ، دەگونجێت چنین بەڵگەبێت لەسەر جووت بوون.

تەونکەر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کۆمەڵێکی ماندوون هەوڵ بۆ شتێکدەدەن یاخود هەولی فێربوونی زانیاری دەدەن.

*دەگونجێت تەونکەر بەڵگەبێت لەسەر بینا دروستکردن لەسەر دیوار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چنەرو دانەرو چێنەر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی مرۆڤ تێدایە لەنەخۆشیو غەمو پەژارەو شەڕو ئاژاوەو نووسین. ئەگەر تەونکراوەکەی بڕی لەغەمو پەژارەو کارو سەفەری قوتار دەبێت، وەگەرنا ئەوەی بۆی دەمێنێتەوە بەئەندازەی خوازوویستی خۆیەتی.

*هەروەها وتراوە: سەفەرە یاخود شەڕو ئاژاوەو بەربەرەکانییە.

(نابلسی)دەڵێت: پیاوێکە زۆر سەفەر دەکاتو زۆریش ماندوودەبێت لەکارەکەیداو وەك تێکۆشەر وایە.

*ژنی تەونکەر بەڵگەیە لەسەرئەوەی تەونکەری پیاو بەڵگەیە لەسەری.

*ئەگەر پیاوێکی رەبەن بینی هاوسەرێکی ئازاد دەگرێ ، ئەگەر ژنێکی رەبەن بینی شوودەکات.

تەویلە: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو سوودو قازانج.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو لانەی خەوبینەر خانەوادەو خزمەتکارو تیرەو هۆزی کۆدەکاتەوە، یا ئەو بازاڕەی دەیگرێتەبەر بۆ سوودو قازانج یا زەوییەك بەئاژەڵەکانی دەیکێڵێو خوازیاری فەڕو خێرییەتی.

تەیەموم: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی تەیەموم دەکات دەرووی لێدەکرێتەوەو قوتاربوونی نزیکە چونکە تەیەموم بەڵگەی دەرووی نزیکییە لەخوداوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+دەروو قوتاربوون.

+سەفەریان ئاگاداریکردن بەتوشبوون بەنەخۆشی پێویستی بەتەیەموم دەبێت.

+دەستەکەوتنی ئاو بۆ گەشتیارو موسافیر.

*ئەگەر بەخۆڵ تەیەمومیکرد بەڵگەیە لەسەر نەگونجانی سەفەرو وەرگرتنی بەهانەو کارکردن بەویستی خۆ.

*تەیەموم بەڵگەیە لەسەر:

+هەژاری .

+نەخۆشکەوتنی لەش ساغ.

*تەیەموکردن لەگەڵ بوونی ئاویشدا بەڵگەیە لەسەرکاری پووچ و بەتاڵ.

*ئەگەربینی تەیەموم دەکات و ئاو نییە بەڵگەیە لەسەر نزیکی دەرووی خوایی و رەواندنەوەی غەم و پەژارە ، ئەگەر تەیەمومیکرد لەگەڵ بوونی ئاویشدا پێنج وتەی لەسەرە:

١)خەوبینەر گەرچی توانای هاوسەرگیری هەبێت بەڵام نایکات.

٢)لەوانەیە سەفەر بەوشکانیدا بکات لەرێی سەفەر بەئاودا.

٣)لەوانەیە ئاوتەخوازی لێخۆشبوون بێت گەرچی سووریش بێت لەسەر تاوان.

٤)لەو کەسانەیە دنیا زاڵدەکات بەسەر قیامەتدا.

٥)یاری بەئاینەکەی دەکات و بەهانە دەگرێ لەوتەی زانایان.

*هەروەها وتراوە: بەڵگەیە لەسەر قوتاربوون لەنەخۆشی و زیندانی.

ت ی

تیابردن(کوشتن): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دەگونجێت جرجی زیانبەخش و دەردهەڵگربێت یان ئاگرێکی سووتێنەر یاخود لێشاوو لافاوێکی بەزیان یا گۆڕانی حاڵ و باری جیهان و تیابردنی دوژمنانبێت.

تیاچوون(فەوتان): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا زانستپەروەرێك تیاچوو خەڵکی سوودو قازانج لەزانیارییەکەی وەردەگرن و ناوبانگدەردەکات.

*دەگونجێت فەوتان بەڵگەبێت لەسەر کەم بەختی.

*ئەگەر بینی هەندێك لەجل وبەرگەکەی یان ماڵەکەی تیاچوو هەندێك لەماڵ و داراییەکەی دەمێنێتەوەو نافەوتێ.

*ئەگەر بینی هەموو جلەکانی لێزەوتکرا بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی ئەو شەڕو خراپەیەی تووشی دەبێت.

تیر(رم): (ئیبن سیرین) دەڵێت: تیر بەتەنیا گوڕ یا برایە، برینداركردن بەتیر ناتەواوی‌و زەفەر پێبردنە.

*هەروەها دەڵێن: تیر گەواهی حەق‌و راستییە یاخود سەفەرە یان ژنە.

*ئەگەر تیرێك بەدەستییەوە ببینیّ كوڕێكی دەبێت، ئەگەر نووكی هەبوو كوڕەكەی دەبێت بەبەرپرسی خەڵكی.

*ئەگەر تیرێك بەدەستیەوە ببینی‌و سوارەبێت دەستەڵاتدارێكە لەشكۆمەندی‌و دەستەڵاتدایە.

*شكانی تیرێك بدرێتە پاڵ كوڕ یان برا نەخۆشییە لەكوڕو براكەیدەدات، ئەگەر شكاندنەكە چاكبوونەوەی هەڵدەگرت چاكدەبێتەوە، ئەگەر چاكبوونەوەی نەبوو مەرگی یەكێكە لەو دووانە.

*شكانی تیرو رم بۆ فەرمانڕەوا لەسەركار لابردنیەتی.

*ونكردنی نێزەكەی مەرگی كوڕو برایە، رمی بچووكیش وەك هی درێژ وایە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا تیرێكم بەدەستەوەبینی لەكاتێكدا لەبەردەستی پێشەوایەكدا دەڕۆیشتم بەرێوە، ئەویش وتی: ئەگەر خەوەكەت راستبیّ لەبەردەستی پێشەوادا گەواهیەكی راستیدەدەیت.

*دەگێڕنەوە (ئەباموخلەد) لەخەودا بینیویەتی تیرێكی زەدینی[1] پێدراو پاشان كوڕێكی دەبێت‌و ناوی دەنێت زەدینی.

*پیاوێك بینی چەقۆیەكی درێژ لەئاسمانەوە دەكەوێتە خوارەوە قاچێكی برینداركرد ، پاشان مارێك دای بەو قاچەیەوە.

*برینداركردن بەتیر قسەیەكە گوتەبێژ بەرانبەری پیّ بریندار دەكات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+دارو عەمود.

+ژنێكە یاخود كوڕ یان گەواهی حەق‌و راستییە.

+سەفەرە.

*ئەگەر رمەكە دەدرایە پاڵ دەستەڵاتدارێك‌و نكوولی لێكرد رووداوێك بەسەر ئەو دەستەڵاتدارەدا دێت‌و غەم‌و پەژارەو دزەكردنی دوژمن رووی تێدەكات.

*ئەگەر درایە پاڵ برایەك بەلاونەهامەتییە ، ئەمەش ئەگەر شكاوو فرێیداو نەیتوانی چاكیبكاتەوە، ئەگەر ئامادەیكرد پاش چاككردنەوەی

---

[1] **تیری زەدینی:** تیرێكە دەدرێتەپاڵ ئافرتێك لەراستكردنەوەی تیردا بەناوبانگبووە. (وەرگێڕ)

لەنەخۆشـــی چـــاکدەبێتەوە یـــاخود خەریکـــە لەکاریدەخـــەن دواتـــر خـــۆی چاکدەکات.

*تـــیرو رم برایـــە یـــان هاوڕێیـــەو هاوەڵەکەیو دەستەلآتی بەجێدەهێڵێ.

*ئەگـــەر تیرێکـــی بەدەســـتی خۆیـــەوە بینیو بەنێو بازاڕدا دەرۆیشت کـورێکی نێرینەی پێدەبەخشرێ، ئەگەر خستیە پـشت دەرگاکـەی بەدەسـت داپۆشـی ژنەکەی کچی دەبێت.

*تـیر بـەبێ ئاسـن کـچە بـۆ ئـافرەتی دووگیـــان، رزقو رۆزییـــە دوای کـــچ ، هەروەها چەن کچێکی دی دێن بەدوایدا بەئەنـدازەی گرێـــی تیرەکـــە ئەگـــەر خەوبینەر ئەژمەردەیکرد.

**ئەگەر دەستەلآتدارێك ببینێ رمێکی دەداتـــێ دەســـتەلآتو پۆســـتێك وەردەگـرێ، ئەگـەر رمەکـە ئـالآبوو دەستەلآتدارییەو ناوبانگ پەیدادەکات.

*ئەگەر رمێکی هـەبێتو هاوسـەرەکەی دووگیـــان نـــەبێت هاوەلآیـــەتی مرۆڤێکدەکات بەرگری لێدەکات یـاخود برایەك بەرگری لێدەکات لەدوژمنان.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینـی تیرەکـەی درێـژبوەو لەئەنـدازەی خـۆی دەرچـوە ستەم لەبەردەستەکانیدەکات.

*ئەگەر بینـی بـەرمێك کەسێك برینـدار دەکـات خـوێنی لەبـەر دەڕوا کەسـێك بەکرێدەگرێ بۆ کارێکی ئـاوا، هـەروەها دەڵـێن: لەشساغ دەبـێو مـاڵوداراییی زۆردەبێ، ئەگەر لەوێنەبوو بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە بۆلای خانەوادەکەی.

*ئەگـــەر بینـــی بـــەرمێك کەســـێکی برینـــدارکرد ئەگـــەر بریندارکردنەکـــەی تەڕبوو بەئەندازەی ئەو تەڕییە غەرامـە دەکـرێ، ئەگـەر تەڕنـەبوو کردارێکـی ناقۆلآی دەدرێتە پاڵ.

*ئەگەر بینـی بـەتیرێك برینـداردەکرێو زامەکـــەی ســـەخت دەبـــێ برینـــدار ماڵوســامانێکی حـەرام لەبرینـدارکار وەردەگرێ ، ئەگەر رمەکە گۆشتی بڕی یاخود ئەندامێك لەئەندامەکانیو کەوتـە دەسـتی بکـــەرەوە لەبریندارکـــەرەوە مـــاڵو خێرێکـــی خراپـــی لەئاینـــدا دەسـتدەکەوێ، بـەلآم ئـەوەی ببینـێ کوشتاری دوژمن دەکات تـیرو رم مـاڵو داراییـــەکی حەرامـــەو بەدەســـتی دەهێنێت.

تیرئەنـداز: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: پیاوێکی خواناسە.

*هەندێکدەڵێن: سیخوڕە.

تیرساز(تیرهاوێژ): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی یان توندو تیژیو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.

*تیرساز پیاوێکە خەڵکی هاندەدات بۆ جیهادو تێکۆشان یاخود سەرۆکی سەربازو دەستەڵاتدارانە.

*هەروەها دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جەنگو شەرو ئاژاوەو بەرەبەرکانی لەنووسراودا.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر:

+رەخنەو نکوولی لێگرتن لەئابروو.

+بژێویو کاسبی حەرامو نادروست.

*ئەگەر لەنێوان خەوبینەرو یەکێکدا ئاژاوە بەرپابوو زاڵدەبێتو سەردەکەوێ بەسەر دوژمنانیدا.

*تیرساز وەك پادشاوایە لەفراوانی دەستەڵاتو هانی بەردەستەکانیان دەدات یارمەتی یەکتر بدەن.

*تیرساز بەڵگەیە لەسەر:

+پەروەرشیارێکی چاکساز بۆ دووریوانو کەسی لاروبەد.

+بەڵگەیەلەسەر بێژوو.

+نووسەر.

+پیاوی پەناوپشتگیرە بۆ هاوەڵەکانی.

تیروڕمساز: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیشەو دژایەتیو جەنگو کەرتو پەرتی کۆمەڵو تێکەڵبوونی حەلاڵ بەحەرامو خەرجیو سوودو بەجێهێنانی پێداویستیەکان.

تیروکەوان: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر :

+نوێنەرو نووسین.

+هێزو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.

*یەك تیری ئاوەژوو ئەگەر ژنێك بینی لەتیرەوانەکەیدا هەڵگەڕانەوەی مێردەکەیەتی بەسەریا.

*ئەگەر تیری بەدەستەوە بینی دەستەڵاتو شکۆمەندیوماڵوسامان بەدەستدەهێنێت.

*شکانی تیرێك لەکەوانەکەی دەربچێت نەتوانینیەتی لەبەجێگەیاندنی پەیامەکەیدا.

*تیر بۆ ژن مێردەکەیەتی.

*تیرهاویشتن وتەیە بەنامە دەنێردرێت.

*ئەگەر بینی تیرێکی هاویشتو نەیپێکا نوێنەرێك دەنێرێت بۆ مەبەستێكو بۆی بەجێنایەت.

*ئەگەر ژنێك یا کچێك تیرێکی تێگرتو دڵی پێکا گاڵتەو شۆخی لەگەڵدەکاتو وابەستەی دەبێت.

*ئەگەر تیری واژوکراوی بینی نوێنەری نەرمو نیانن لەگوتاریاندا.

* ئەگەر بینی تیرێکی هاویشتو پێکای ئەگەر منداڵبوو نێرینەدەبێت.

* تیری هەڵبەستراو نوێنەر یا رزقو رۆزی یا کوڕێکی سوننەتکراوە یاخود تەمەنێکی دوورودرێژ یا جلوبەرگە.

تیرۆك: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپەو بەدەستهێنانی پێداویستیو وەچەی چاکو ماڵوسامانی بەسوودو قازانج.

* بۆ رەبەن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیریو دەرکەوتنی حەقو راستی.

* هەروەها پیاوێکە دوو شەریکی دووڕووی هەیەو، یەکێکیان دڵڕەقەو جیاوازی ناکات لەنێوان حەقو راستیدا.

تیرهاوێژ: (نابلسی)دەڵێت: بەیەکێکدەڵێن تیر دروستبکات، بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر فرۆفێڵو چاوبەست بەهۆی ماڵوسامانەوە.

(نابلسی)دەڵێت: سیخوڕە فەرماندەکات بەدووزوبانی.

* هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو وێرانەو بەشکردنی ماڵوسامانو فەرزی شەرعی.

تیشكو رووناكی: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نوێنەر یان ئاڵاو بەیداخ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چەسپانو یارمەتی ئەوەی لەکاتی رووناکیدا ئەنجامیدەدات.

* دەگونجێت رووناکیو رۆژو مانگو هاوچەشنەکانی بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی لای خەڵکی ناودەبرێ.

تیمساح: (ئیبن سیرین)دەڵێت: تیمساح لەخەودا پۆلیسە، چونکە تیمساح لەدەریادا بەزیانە، هەروەها تیمساح دزێکی ناپاکە، وەك دڕندەوایە.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر بازرگانی ناپاکی ستەمکار.

* ئەگەر بینی تیمساحێك بەکێشیدەکات بۆ نێو ئاوو لەناو ئاوەکەدا دەیخوات دەکەوێتە دەستی پۆلیسو ماڵەکەی دەباتو دەیکوژێت، ئەگەر سەلامەتبوو کاتێ کەوتەدەستی پۆلیسەکان سەلامەتو پارێزراو دەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی تیمساح لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خراپەو حەرامو کاروکاسبی حەرامو ترسوبیم، یاخود بێزاری دەربڕین لەوەستانی رەشەبا یان لەدزو جەردە.

* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر کۆتایی هاتنی تەمەن بەهۆی

غەرقبوونەوە، هەروەها بینینی تیمساح لەنێودەریادا هیچ خێرێکی تێدا نییە.
*دەگونجێت دوژمنێکی سەرشۆڕو رسوابێت لەبەرئەوەی لەشوێنو جێگەی خۆیدا نییەو تێدا ناژی.
*ئەگەر بینی تیمساحێك بەکێشیدەکات بۆ نێو ئاو فەرمانڕەوا یان پیاوێك لەماڵەکەی شتێك دەباتو خۆی پێی ناخۆشە.
*ئەگەر بینی تیمساحەکەی بەکێشکرد بۆ وشکانی زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکەیداو ماڵو داراییەکەی دەبات.
*ئەگەر بینی گۆشتی تیمساح دەخوات یا پێستو چەورییەکەی یا هەر بەشێکیتری بەو ئەندازەیە لەماڵی دوژمنەکەی دەبات.
تینوویەتی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر وەستانی حاڵو باری خاوەن موڵكو کێڵگە. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەژاری یان وەستانی حاڵی بژێوی پەیداکاران.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: تینوویەتی لەخەودا ناتەواوییە لەئایندا، ئەگەربینی تنیوویەتیو ویستی ئاوی رووبار بخواتەوە بەڵام نەیخواردەوە لەغەمو پەژارە قوتاربدەبێ بەپێی چیرۆکی ((طالوت)) کەلەقورئاندا هاتوە: ﴿ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي ﴾ (البقرة: ٢٤٩).
*هەندێکدەڵێن: ئەوی بیەوێت ئاو بخواتەوە بەڵام نەیخواتەوە پێداویستی خۆی بەدەستناهێنێ، ئەوەشی ئاوی ساردبخواتەوە ماڵو دارییەکی حەلاڵ بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر بینی تێر ئاوبوە بەڵگەیە لەسەر دروستی ئاینەکەیو جێگیربوونیو باشبوونی حاڵوباری.
(نابلسی) دەڵێت: تینوویەتی بەڵگەیە لەسەر خۆنواندن بەرەفتاری فیتنەکاران چونکە لەرۆژی قیامەتدا دەهێنرێتەسەر حەوزو ئاو نادرێت، ئەگەر بینی تینوویەتی پێویستی بەهاوسەرگیریو مارەبڕینە.

ت ی

تێری: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تێری لەخەودا بێزاریو وەڕسبوونە.
*ئەگەر بینی تێرە یاخود بینی دەمی پڕبوە لەخواردنو هیچ بۆشاییەکی نەماوە گۆڕانی بارو حاڵیەتیو کەوتنیەتی لەوحاڵەی لەسەریەتی لەدنیادا یان مەرگێتی مەگەر لەدەمیا بۆشاییەك بەدیبکات ئەوجا رزقو رۆزی دەدرێت بەئەندازەی ئەو بۆشاییەی لەدەمیا دروستبووە.

*تێری لەخەودا بەدەستهێنانی بژێوی‌و گەڕانەوەی ماڵ‌و سامانە.

*هەندێکـدەڵێن: برسـێتی باشـترە لەتێری‌و تێرئاوی باشترە لەتینویەتی.

تێکۆشـەر (ڕەنجـدەر - هەوڵـدەر): (نابلسی) دەڵێت: ڕەنجدەر بانگخوازە، دەگونجێت لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر خاوەن هەواڵ‌و دەنگ‌و باس وەك پۆستەو شتی نایاب ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕەنجدەرو تێکۆشەر بۆخێرو چاکە.

تێکەڵـەی خـواردن: (ئـیبن سـیرین) دەڵێت: هەمووی غەم‌و پەژارەو شەڕو ئاژاوەیە، ئەگەر لێیخوارد غەم‌و پەژارە ڕووی تێدەکات، بەڵام ئەگەر بینی بەڵام لێینەخوارد ماڵ‌و سامانێکە زەرەری لێدەکات.

تێکەڵەیـەك لـەبۆنیخۆش: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: بەڵگەیـە لەسـەر (حەج)، هەروەها دەڵێت: ماڵ‌و دارایییە یان شکۆمەندییە.

*ئەگـەر بینـی لـەماڵی کەسـێکی پێشەنگدا بەم بۆنە کاسدەبێ ناپاکی لەگەڵدا دەکرێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی بۆنی ئەم تێکەڵەیـەیکرد پیاهەڵـدانی بـاش بەدەستدەهێنێ.

*هـەروەها (نابلـسی) دەڵێـت: غـەم‌و پەژارەخوارنـە بـەهۆی توهمەتبارکردنەوە کەلەلایەن کەسێکی سـەرووی خۆیـەوە ئەنجامـدەدرێت‌و خوداوەنـد دەفـەرموێ: ﴿ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾. (آل عمران : ١٦١).

تێکەوتن (پێهەڵخلیسکان): (نابلسی) دەڵێت: تێکەوتن لەزماندا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قاچ هەڵخلیسکان‌و بەپێچەوانەشەوە.

*دەگونجێت پێهەڵخلیسکان بەڵگەبێت لەسەر تیاچوون‌و فەوتانی ئەوەی ئەنجامیدەدات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەڵەو لەبیرکردنی زانیاری.

ج جيم

ج ا

جـاپليق[1] : (نابلـسى)دەلّێـت: ئەگـەر لەخەودا بینی بوە بەجاثليـف بەلّگەیە لەسـەر مردنـی یـان غـەرقبووی یـان نزیکبوونـەوەی لەتیاچـوونو فـەوتان یاخود لەناوچوونی نازو نیعمەت.

جـادوو(سـيحر): (نابلـسى)دەلّێـت: لەخەودا فیتنەو لەخۆباییبوونـە ، ئەگەر بینی جادوویکرد یان جادووی ئەنجامدا بەهۆیـەکی بـەتالّو پـووچ نـاکۆکی دەکەوێتـە نێـوان خـۆیو هاوسەرەکەیەوە.

*جادوو لەخەودا بەلّگەیە لەسەر:

+بێباوەڕی.

+جیابوونەوەی ژن.

*ئەگەر بینی جادووی لێکراوە یاخود جـادوو ئەنجامـدەدات فیتنـەو پـلانو ناپاکییە.

*ئەگـەر جـادووکرا لەلایـەن جنۆکـەوە بەهێزترو فروێلّدەکات.

جادووگـەر: لەخـەودا پیـاوێکی هەلّخەلّەتێنەرە ئەگەر بەهۆی پوولـەوە جادووی لێکرا جادوو لەژنێکدەکات.

جالّجالّۆکـە : (ئـیبن سـیرین) دەلّێـت: بەلّگەیـە لەسـەر ژنێکـی نـەفرەتلێکراو سەرجێگەی مێردەکەی بەجێدەهێلّێ.

*بینینـی تـەنافو مالّەکـەی هێنـانی ژنێکی بێدینە.

*ئەگەر جالّجالّۆکەیەکی بینی پیاوێکی فێلّبازی لاوازو پەنهان دەبینێ.

(نابلسی) دەلّێت: پیاوێکی چنەرە، یان پیاوێکی خواناسی دنیانەویستە، ئەگەر جالّجالّۆکەیـەکی گـرت هاوەلاّیـەتی پیاوێکی خواناسیو دنیانەویستدەکات.

*ئەگـەر مـالّی جالّجالّۆکـەی بینـی تەنانەت لاوازبوو لاوازیو سستی رووی تێدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ﴾ (العنكبوت:٤١).

*جالّجالّۆکـە بەلّگەیـە لەسـەر ژنێکـی دلّخۆش.

---

[1] **جاثليق**: پێشەنگی قەشەکان. (وەرگێڕ)

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چنین و تەونکردن.
*ئەگەر جاڵجاڵۆکەیەکی بینینی کەوتەخوارەوە بەڵگەیە لەسەر سەختی زستان.
جاڵجاڵۆکەی مارئاسا: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ژنێکی بەزیان.
*لەخەودا دوژمنێکی بەدوخراپی شێوە ناشیرینەو مرۆڤ دەپێکێ و بریندارید ەکات.
جام(لەگەن): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ژن و کورو کچی بەسوودو نرخدار بەئەندازەی بەهاکەیەتی.
جامباز: (نابلسی)دەڵێت: جامبازی ئاژەڵ و ولاخ پیاوێکی بەڕێزە ڕێزداری زاڵدەکات بەسەر دنیای خۆیداو بەڵگەیە لەسەر فەرمانڕەواو کاربەدەست.
جامێکی گەورە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کچێکە لەسەردەستی خێرێکی زۆر بەدی دێت.
جانەوەری زەوی: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا هاتە دەرەوە بەڵگەیە لەسەرئەوەی خەوبینەر دەبێت بەسیخوڕی فەرمانڕەواو دەستەلاتدار.
*دەگونجێت سەرهەڵدانی لەجیهاندا بەڵگەبێت لەسەر فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپەو سەرخستنی خواناسان و تیاچوونی دووڕوان.
جانەوەری ژاردار: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر مرۆڤێك بەدووزوبانی نێوانی خەڵکی تێکدەدات و شەڕو ئاژاوە دەخاتە نێویانەوە تووشی شەڕیاندەکات و لەخێروچاکە دەیانگرێتەوە.
*هەروەها بەڵگەیەلەسەر:
+هەژاری.
+غەم و پەژارە.
+پیاوێك سووکایەتی پێکرابێت.
+زیانێك لەلای کۆمەڵێك دەوارو گوندنشینەوە.
*ئەگەر ڕوویکردە نەخۆش دەمرێت چونکە ژاردارە.
جانەوەری گوێچکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دوژمنی سەرکردەو بەرپرسانە.

ج ب

جبە(کەوڵ): (ئیبن سیرین)دەڵێت: جبە ژنە ، ئەگەربینی جبەیەکی پۆشیوە دەگات بەژنێکی عەجەمی، ئەگەرجبەکە ڕەنگاو ڕەنگبوو ژنێکی بەسۆزو خێرداردەبێت لەمناڵخستنەوە، پشتی جبە گەر لەلۆکەبێت ئاین باشییە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر ژنێك جبەیەکی بینیو ناوەکەی دی لەپێستی رێوی یان گیانداریکیتر دروستکرابوو ناپاکی دەکات لەمێردەکەی بەدەست تێکەڵکردنی لەگەڵ پیاوێکی تردا.

*هەروەها جبە لەخەودا تەمەندرێژییە، یان دەوڵەمەندییە بۆ یەکێك لەبەری بکات چونکە رێگرە لەسەرما ئەمەش بەهەژاری لێکدەدرێتەوە.

*لەبەرکردنی لەوەرزی هاویندا غەمو پەژارەیە لەلایەن هاوسەرەوە یان قەرزاریو نەخۆشیو زیندانییە یاخود بەڵاو نەهامەتییە لەپێناوی ژنێکدا.

*ئەگەرخەوبینەر جەنگاوەربوو یان کەسێکبوو لەریزی ئەواندابوو قەڵغانو سوپەرەکەی دەپۆشێتو رووبەرووی دوژمنی دەبێتەوە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێکە یان قوتاربوونە لەغەمو پەژارەو نەهامەتی، ئەگەر جبەیەکی لەبەردابوو قەڵەمو دەفتەرێکیشی بەدەستەوەبوو هەژاری چارەسەردەکات بەخزمەتکردنی پادشاو فەرمانرەوا.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: جبەو عەبا رێزو شکۆی پیاوە لەگەڵ پیاوەتی بەپێی جبەکەو ئەو تایبەتمەندییەی هەڵیگرتووە.

*ئەگەر ئەوەی جبەی لەبەرکردبوو لەوانەبوو کەسەرباز بەدوویدا دەرۆیی، لەوانەیە سەرۆکایەتی سوپادەکات، ئەگەر شایستەی پلەوپایەبوو بەدەستی دەهێنێت، وەگەرنا دەستدەگرێ بەسەر خانەوادەکەیداو بەخێویاندەکات.

*هەروەها دەڵێن: جبە پیشەیەکی باشەو پیشەوەرەکەی غەمو پەژارە دەخوات، یان بەقەرزدانەوە راڤەیدەکن.

*هەروەها دەڵێن: سەفەرێکی باشەو درانی بەڵگەی مەرگە.

*ئەگەر بینی ئاگر کەوتەوەو هیچ بەسەر جبەکەیدا نەهات زیان لەماڵو سامانیدەکەوێ.

*لێسەندنی جبە بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتنی پلەوپایەو شکستهێنان.

ج ر

جرج(مشکی گەورە): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی مشکێکی گەورەی هەڵگرتووە یاخود جرجێك دێتە لای لەولاتی خۆی کۆچدەکات، ئەگەر موڵکداربێت دەیفرۆشێت.

*ئەگەر جرجی لەماڵی خۆیدا بینی یان لەماڵی یەکێکیتردا با ئەو ماڵە پارێزراوبێت لەدز یاخود با وریابێت

لەوەی کەلەگەڵیدایە چونکە شتومەکی ئەو بەکاردەهێنێ.

*ئەگەربینی گۆشتی جرج دەخوات غەیبەتی مرۆڤێکی بەدو خراپدەکات.

*جرج بەڵگەیەلەسەر دزی دەمامك پۆش.

*هەروەها بینینی جرج بەڵگەیە لەسەر خراپەو بەدکاریی کۆبوونەوەو منداڵ یاهەڵهاتنی قەرزار لێی یاخود دەستگیرکردنی.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر ملکەچیو سەرشۆڕی.

*ئەوەی گۆشتی جرج بخوات لەخەودا رزقو رۆزییەکی حەرام بەدەست دەهێنێت.

ج ز

جزدان(کیس): (ئیبن سیرین)دەڵێت: جزدان وەك کیسە وایە، هەروەها وتراوە: ماڵو سامانە.

*ئەگەر بینی جزدانەکەی کەوتە دەریاو روبارەوە ماڵو سامانەکەی لەسەردەستی پادشایەك تیادەچێت.

*ئەگەر بینی کەوتە نێو ئاگرەوە ماڵو سامانی لەسەر دەستی فەرمانڕەوایەك تیادەچێت.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا کورو هاوسەرە بۆ رەبەن، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی زێڕو درهەمو خشڵ یان گەوهەرو کلیلی تیادادەنرێ.

*هەروەها دەڵێن: لەشولاری مرۆڤە ئەگەر جزدانەکەیان بەزۆر لێسەند بەڵگەیە لەسەر مردنی، ئەگەر لەنێوقەدی خۆیدا بینی لەنیوەی تەمەنی سوود وەردەگرێ.

*ئەگەر دڕابوو زانیارییەك وەردەگرێتو لەبەریدەکات پاشان پێویستی بەوانە دەبێت.

ج گ

جگەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: جگەر شوێنی تووڕەبوونە لەگەڵ سۆزو بەزەیی.

*هەروەها دەڵێن: جگەر بەڵگەیە لەسەر منداڵو ژیان.

*هاتنەدەرەوەی جگەر لەسك دەرکەوتنی ماڵێکی شاراوەیە.

*ئەگەر بینی جگەری مرۆڤێك دەخوات ماڵو سامانێکی شاراوە بەدەستدەهێنێو دەیخوات، ئەگەر چەن جگەرێکبوو بەلێنراویو سورەوەکراویو بۆگەنی گەنجو سامان بەدەستی دەهێنێ ، جگەری مرۆڤو ئاژەڵ چوونیەکە.

*خواردنی جگەری مرۆڤێکی ناسراو خواردنی ماڵەکەیەتی، ئەگەر تەماشای

جگەریکردو رووخساری خۆی تێدابینی دەمرێ.

*ئێش و ئازاری جگەر لەلێکدانەوەدا خراپ مامەڵەکردنە لەگەڵ کوڕدا، پێغەمبەر(ﷺ)دەفەرموێ: "منداڵەکانمان جگەرمانن"[1].

*برینی جگەر مەرگی رۆڵەو جگەرگۆشەیە، زوخم و کێمی جگەر زاڵبوونی حەزو ئارەزووە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شوێنی ئازایەتییە، ئەگەر بینی جگەرێکی گەورەی هەیە کەسێکی بەسۆزو بەزەیی و ئازایە.

*ئەگەر جگەری چەوری بەسەرەوەبوو ماڵ و سامانە لەلایەن ژنانەوە.

*ئەگەر جگەریخوارد هێزو تواناو سوود لەکوڕەکەی وەردەگرێ.

*جگەر چێشتلێنەری فەرمانڕەوایە.

*دەگونجێت هاتنەدەرەوەی جگەر لەناوسکدا بەڵگەبێت لەسەر ستەم و باش نەبێت.

*جگەر ماڵ و سامانێکی بەتاڵ و پووچە.

[1](عجونی) لە(كشف الخفاو والالباس) (٣٠٧/١) هێناویەتی.

*ئەگەر بینی جگەری دەخوات ماڵ و سامان بەدەستدەهێنێ و دەیخوات یاخود ماڵی کوڕەکەی دەخوات.

جگەرئاوسان: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی و پەژارە یان ژنێکی شۆخ و شەنگی دەستبلاو.

ج ل

جلوبەرگ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: جلوبەرگ چوارجۆرە و بەم شێوەیە:

١)**جلوبەرگی خوری**: ماڵ‌ودارابییە.

٢)**جلوبەرگێك لەمووی دروستکرابێ**: ماڵی جیایە.

٣)**جلوبەرگی لۆکە**: ماڵ‌ودارابییە.

٤)**جلوبەرگی کەتان**:ماڵێکی جیایە.

*باشترین جلوبەرگ نوێیەکی فراوان و گوشادو سفتە ، هەروەها جلوبەرگی درێژ باشترە لەجلوبەرگی کورت.

*کۆنی و چڵکنی جلوبەرگیش هەژاری و غەم و پەژارەیەو تێکچوونی ئاینە. چڵك و خۆڵاوییبوونی لەش‌ولار جوانی دنیاو ئاینە، جلوبەرگی سووریش بۆ ژن باشە، بەڵام بۆ پیاو باش نییە چونکە جوانی شەیتانە مەگەر سووری لەدامێن یان جێگەو پێخەفدابێت و پیاو پێوەی دەرنەکەوێت ئەوجا خۆشحاڵی و شادییە.

*هـەموو زەردییـەك لەجلوبەرگـدا نەخۆشییە، هـەروەها وتـراوە: سـووری غـەمو پەژارەیـە، سـووریو زەردی لەلاشەدا زەرەر دەدەن.

*سەوزی لەجلوبەرگدا باشە لەئاینـدا چونکە جلوبەرگی بەهەشتیەکانە.

*جلوبـەرگی رەشیش باشـە بۆیـەکێك گەربەبێـداری لەبـەری بکـاتو دەستکەوتو دەسـتەڵاتو شـکۆدارییە بەدەرلەوە خراپە.

*جلوبـەرگی ئاوریـشمو خـوری ماڵودارایـیـەکی زۆرە ، هـیچ جۆرێـك لەجلوبـەرگ ئەوەنـدەی خـوری بـاش نییە.

*نیـشانەو هێمـای سـەر جلوبـەرگ لەخـەودا سـەفەرە بـۆ (حـەج) یـان رووبەرۆژئاوا.

*جلوبـەرگی رەنگـاورەنگ بەڵگەیـە لەسـەر بەدەسـتهێنانی دەسـتەڵات بۆیـەکێك شایـستەی بێـتو بەڵگەیـە لەسـەر جوتیـارو فەرووبەرەکـەت بـۆ یـەکێك شایـستەی بێـت، بـۆژنیش پـتر شـکۆمەندیو خۆشـحاڵییە، ئـەوەی جلوبـەرگی رەنگـاورەنگی ببەخـشێ مـاڵو دارایـی لـەلای عەجەمـەوە بەدەسـتدەهێنێت یـان لای خـەڵکی ناموسوڵمانەوە.

*جلوبەرگی شێوەدار بەڵگەیە لەسەر قامچی.

*جلوبـەرگی تۆکمـەو قـایم بەڵگەیـە لەسـەر دەسـتەڵاتو پلەوپایـەو ناوبانگدەرکردن.

*جلوبـەرگی کـەتان بۆئـەوەی دەیپۆشێت بژێوییەکی رێزدارو مـاڵێکی حەلاڵی دەستدەکەوێت.

*جلوبـەرگی خـەت خـەت بەڵگەیـە لەسەر باشـی دنیـاو قیامـەت، باشـترین جلوبـەرگیش ئەوەیـە لـەخوری دروستکرابێت.

*جلوبـەرگی خـەت خـەت باشـە بـۆ خەوبینـەر، بـەلام جلوبـەرگی خـەت خەتی ئاوریشم ماڵێکی حەرامە.

*جلوبـەرگی کۆنـە غـەمو پەژارەیـە ، ئـەوەی ببینـێ دووجلوبـەرگی کۆنـەی پارچە پارچەکراو بەسەریەکدا لەبەرکرد بەڵگەیـە لەسـەر مردنـی، دڕانـی جلوبـەرگیش ئابڕوچـوونیەتی، جلوبـەرگ دڕاویـش بـەباری درێژیـدا بەڵگەیە لەسەر دەروولێکردنەوە.

*ئەگـەر ژنێـك کراسـەکەی بەکۆنـەو کورتی بینی نهێنی دەدرکێنێت.

*ئەگـەر کراسـەکەی بـەری بـدڕێنێ نـاکۆکیو بەربـەرەکانی لەگـەڵ خانەوادەکـەی دەکـاتو بـژێوی پووچـەڵدەکاتەوە، ئەگـەر جلوبـەرگی

شـــروكۆنەی لەبـــەركردو پارچـــە پارچەبوبوو بەسەریەكدا هەژاری خۆیو كوڕەكەیەتی.

*ئەگـەر جلوبـەرگی كۆنـەی لەبـەری بێباوەڕدا دی تێكچوونی حاڵوبارییەتی لەدنیاو قیامەتدا.

*هـەروەها وتـراوە: جلوبـەرگی خـەت خەتی ناشیرین بەڵگەیە لەسەر زیانو بێكاری.

چڵكو پیسیش ئەگەر بەجلوبـەرگ یان لەشو لارو قژەوەبوو غەمو پەژارەیە.

*چـڵكو پیـسی بەسـەر جلوبەرگـەوە بێچەوری بەڵگەیە لەسەر شێوانی ئاینو زۆری گونـاهو تـاوان، ئەگـەر چـەوری لەگەڵدابوو تێكـچوونی دنیایـە، شـتنی ئەوچـڵكو پیـسییە تەوبەیـە ، شـتنی مـەنی (ئاویپیـاو) بـەو جلوبەرگـەوە تەوبـەو پەشـیمانییە لـەزینا، ئەگـەر خـوێنی پێوەبـوو شـتی تەوبەیـە لەكوشـتن، شـتنو پاككردنـەوەی لەپیسی تەوبەیە لەكاروكاسبی حـەرام، داكەنـدنی جلوبـەرگیش لەبـەر پیـسی رەواندنەوەی غەمو پەژارەیە، هـەروەها سووتاندنیشی.

*وێنـەی بلبـل لەجلوبەرگـدا رێگـرە لەسـەفەر یـان هـەركارێك بـەنیازبێت ئەنجامیبـــدات ، ئەوكارەشـــی بـــۆ بەجێنایـەت هـەتا جلوبەرگەكـە وشـك نەكاتەوە.

*ئەگەربینی پینـەی نـوێ بەرجلـەكانی كەوتەوە ماڵودارایی شكستی بەسـەردا دێت.

*ئـــەو جلوبەرگەشـــی بـــەدیاری دەبەخـــشرێ رێـــزو شـــكۆمەندیو دەستەڵاتە.

*خـواردنی جلوبـەرگی نـوێ خـواردنی ماڵو دارایی حەڵاڵە.

*ئەگـــەر بینـــی جلوبـــەرگی ژنـــانی لەبەركردوەو لەناخو دەروونیدا بیـەوێت خۆی بچوێنێت بەوان غەمو پەژارە دێت بەسـەریا لەلایـەن دەسـتەڵاتدارەوە ، ئەگـەر واگومـانی بـرد لەگـەڵ پۆشـینی ئـەو جلوبەرگـە عـەورەتی وەك ئەوانـە دەردەكەوێت ملكەچو رسوادەبێت.

*ئەگەر لەگەڵ پۆشینی بۆ جلوبـەرگی ژنان ژنـی مـارەبڕیو عەورەتیشی وەك ئـــەوانبوو دوژمنـــەكانی زەفـــەری پێدەبەن.

*ئەگـەربینی جلوبـەرگێكی پۆشـیوەو درزیویەتیو زەوتیكـردوە لەدەسـتەڵاتو فەرمانبەرداریی دەخرێت.

*ئەگەربینی هەنـدێك لەجلوبەرگەكـەی یـان كەلوپـەلی ناومـاڵی لەدەسـتداوە

هەندێك لەوەی هەیەتی دەپێچرێتەوەو نامێنێت.

*زەردی جلوبەرگیش نەخۆشیو لاوازییە جگە لەجلوبەرگی ئاوریشم ، وتراویشە: ئاویشم بۆ ژنان باشە، بەلأم تێکچوونی ئاینی پیاوانە.

*جلوبەرگی رەش بۆئەوەی رانەهاتوە لەبەری بکات توشبوونی خراپەیە، ئەوەشی راهاتوە لەسەر لەبەرکردنی باشە ، هەروەها بۆ نەخۆش بەلگەی مردنە، چونکە خانەوادەی مردوو دەیپۆشن ، جلوبەرگی شینیش غەمو پەژارەیە.

*جلوبەرگی نەخشەدار بەرەنگاورەنگ وتەی دەستەلأتدارەو خەوبینەر رقی لێییەتیو غەمو پەژارەی هەلگرتوە دەربارەی.

*جلوبەرگی دووپوو یان دووڕەنگ پیاوێکە دڵی دیندارو دنیاداران رادەگرێ، ئەگەر نوێبوو بەلأم پیسبوو دنیا بەدەستدەهێنێت لەگەڵ قەرزاریدا.

*هەروەها دەڵێن: جلوبەرگی نەخشەداری رەنگاورەنگ کوشتارکارە لەگەڵ ئەوەی پیشەکەی بۆسەرجەم خەلکیش بەلگەیەلەسەر غەمو پەژارە، بۆنەخۆشیش زیادبوونی نەخۆشیەکەیەتی، بۆژنان باشە بەتایبەت ژنانی جوانو شۆخو شەنگ چونکە بەسروشتی خۆیان جلوبەرگی ئاوا دەپۆشن.

*جلوبەرگی نوێش بۆ دەوڵەمەندو هەژار باشەو بەلگەیە لەسەر گەنجو سامانو شادیو خۆشی.

*ئەگەربینی جلوبەرگی نوێی پۆشیوە بەلأم پڕنۆڵپڕزۆڵ بوە ئەگەر نەیتوانی چاکیبکات سیحری لێدەکرێت ، ئەگەر بەچەشنێ دڕاو لەتوپەتبوو کوڕێکی دەبێت.

*جلوبەرگی ناسك نوێکردنەوەی ئاینە.

*ئەگەر بەسەرجلوبەرگەکەیدا لەبەریکرد بەلگەیە لەسەر تێکچوونی ئاینو هەڵە لەئایندا، ئەگەر لەژێر جلوبەرگەوە لەبەریکرد بەلگەیە لەسەر نهێنیو دیاری یاخود بەشێکە لەکردارو رەفتاری بەرچاویو خێرێکی جەمو پەسمەندەکراوە.

*ئاوریشمو جلوبەرگی هاوچەشنی ئەو ناگونجێت زانایان بیپۆشنو بەلگەیە لەسەر خوازیارییو بەدواداچوونی دنیا، هەروەها بەلگەیە لەسەر بانگهێشتی ژنان بۆ بیدعەو بەلگەیە لەسەرئەوەی کردارو رەفتاری وەها ئەنجامدەدەن شایستەی بەهەشتن لەسەریو پلەوپایەی لەسەر وەردەگرن.

*هــــەروەها بەڵگەیــــە لەســــەر هاوسەرگیریکردن.
*جلوبــــەرگی دوویــــەری دووراو بەئاڵتوون و زیوو لەئاین و دنیادا بەشەو گەیشتن بەهیواو ئاواتە.
*ئەگەربینی بوە بەخاوەنی جلوبەرگی ئاوریشم و سیپاڵ - پارچەی ئاوریشمی - و پۆشیویەتی وەك تـاج یـاخود تـاجی گەوهەربەنــد پیــاوێكی دینــدارەو تێدەكۆشــێت و پلەوپایــەو دەســتەڵات بەدەستدەهێنێت.
*دوورینــی جلوبــەرگ بەڵگەیـە لەسـەر سەفەر، ئەگەر جلوبەرگەكـەی دووریـی پاشــان بــڕی ئــەو داوایەیكردوویــەتی گەیوەتــە كۆتاییەكــەی و دوایهــاتوە، خۆئەگەر لەشەڕو ئاژاوەدابوو دەبڕێت و دوایی دێت.
*ئەگەر زیندانی و دیلبوو ئازاد دەكرێت، دوورینـی جلوبـەرگی خـوری و لۆكـەو مووئاوریشم هەموو چوونیەكن.
*بینینــی جلوبــەرگ بەشــێوەیەكی لــوولكراو ســـەفەرە، هەڵخـــستنی جلوبــەرگیش گەڕانەوەیــە لەســەفەر یـاخود گەڕانـەوەی كەسـێكی نادیـارو غەریبە.
*ئەگەر شـێرێكی بینـی جلوبـەرگێكی لۆكـــەو كەتانیـــشی لەبـــەركردبوو فەرمانڕەوایــــەكی ســــتەمكارە مـاڵ‌ودارایی و ئـابڕووی خـەڵكی زەوت دەكات.
*لەبەركردنی جلوبەرگی سپی باشـی دنیــاو ئایینــە بۆئــەوەی بەبێــداری و ئاگــاداری لەبــەرییكات، بــەڵام بــۆ پیشەوەران پشووە ئەگەر لەكاتی كـارو فرمانیاندا نەیپۆشن.
*جلوبەرگی سەوز هێزو ئاینەو زیادەی بەندایەتییــە بــۆ زینــدوو مــردوو باشـی حاڵ‌وبارە لای پەروەردگارو جلوبەرگی بەهەشتییەكانە، هــەروەها لەبــەركردنی جلوبەرگی سەوز بـۆ زینـدوان بەڵگەیـە لەســەر بەدەســتهێنانی میراتــی و بــۆ مردووش بەڵگەیە لەسەرئەوەی لەدنیادا بەشەهیدی كۆچدەكات.
*جلوبەرگی سووریش بۆ پیاوان خراپە مەگـەر دامـێن بێـت، هـەروەها رەنگـی ســـوور بەڵگەیەلەســـەر خۆشـــحاڵی بۆژنانیش لەدنیادا باشە.
*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر زۆری ماڵ‌ودارایی لەگەڵ رژدی و دەرنەكردنی مافی خودا تێدا.
*لەبــەركردنی پادشــا بــۆ جلوبــەرگی ســوور بەڵگەیــە لەســەر ســەرقاڵی و خەریكبوون بەیاری و گاڵتەوگەپەوە.
*هــەروەها دەڵــێن: جلوبــەرگی ســوور لــەكاتی نەخۆشــیدا بەڵگەیــە لەســەر

مەرگ، ئەگەر جلوبەرگی سوور لەبەر بکات لەرۆژی جەژندا زیانی پێناگەیەنێت.

*زەردی سەرجلوبەرگ نەخۆشیو لاوازییە،مەگەر ئاوریشم نەبێت وتراوە باشە بۆ ژنانو ئاین شێوانو تێکچوونی پیاوانە.

*جلوبەرگی رەش بۆئەوەی رانەهاتووە لەسەر پۆشینی توشبوونی خراپەیەو دەڵێن بۆ نەخۆش بەڵگەیە لەسەر مەرگ، چونکە کەسوکاری نەخۆش دەیپۆشنو جلوبەرگی شینیش غەمو پەژارەیە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودابینی جلوبەرگی خوری لەبەرکردوە پارێزکاریو دنیانەویستی رووی تێدەکاتو خەڵکی بانگدەکات بۆ زوهدو دنیانەویستیو هانیاندەدا بۆ پیشەوکاری قیامەت.

*هەموو جلوبەرگێکی سەوزیش رەنگەکەی سوود دەگەیەنێتو بێزیانە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر جلوبەرگی سەوز لەبەر بکات میراتی بۆ بەجێدەمێنێت.

*جلوبەرگی سپیش خێروچاکەیە بۆئەوەی بیپۆشێت لەخەودا، بەڵام بۆپیشەوەران بەڵگەیە لەسەر بێکارییان، هەرکاتیش جلوبەرگەکان نرخیان بەرزوگرانبوو بەڵگەیە لەسەر بێکارییان ، ئەوەشی جلوبەرگی درەوشاوە لەبەر بکات دەستەڵاتو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی جلوبەرگی سووری پۆشیوە ماڵێکی زۆربەدەستدەهێنێت ئەوماڵو داراییە مافی خوداوەندی تێدەکەوێت، بۆیە با لەخودا بترسێو زەکاتی ماڵەکەی بدات، جلوبەرگی سووریش بەڵگەیە لەسەر مەرگ بۆ نەخۆش.

*بۆ هەژارانیش زیانە، جلوبەرگی رەنگاورەنگیش لەگەڵ سەرجەم رەنگە تێکەڵەکان بۆسەرجەم خەڵکی بەڵگەیەلەسەر برینداری ، بۆ هەندێکیشیان لەرزوتایە.

*جلوبەرگی سووری ژنانیش باشە بۆ یەکێك هاوسەردارنەبێت، بۆئەوەشی نەهاتبێتە گۆڕەپانو بەریەرەکانی بکات.

*ئەگەربینی ئەوجلوبەرگەی پۆشیوە لەجەژنو کۆبوونەوەدا هیچ نییە مەگەر جلوبەرگی ئاوریشم ئەوجا تێکچوونو شێواندنی ئاینە.

*ئەگەربینی جلوبەرگی بۆیەکراوی رەنگاورەنگی پۆشیوە گوێبیستی

قسەو گوفتارێك دەبێت لەدەستەلاتدارەوە خەشم و قینی لێدەبێتەوە با پەنا بەخوداوەند بگرێت لەشەڕو خراپەی، ئەگەر ئەو جلوبەرگە شێوابوو هەژاریو ئاینداربیە.

*ئەگەر جلوبەرگی ئاوریشمی بینی (حەج)دەکات، ئەگەر جلوبەرگەکە سووربوو غەم و پەژارەی دنیا نوێدەبێتەوە، جلوبەرگی زەردیش دنیاو نەخۆشییە.

*بۆیەو رەنگیش بەدەر لەوجلوبەرگانەی باسمانکرد لەخۆباییبوونە.

*ئەگەر بینی بوە بەزاناو جلوبەرگی ئاوریشمی پۆشیوە بەدووی دنیادا دەچێتو خەڵکی بانگدەکات بۆکارێکی داهێنراو هێمای سەرجلوبەرگیش سەفەرە بۆ (حەج)و وڵاتی عەرەبی.

*جلوبەرگی سفتیش باشترە لەجلوبەرگی ناسك.

*ئەگەر ژنێك بینی جلوبەرگێکی ناسکی پۆشیوە مەزنیو شکۆدارییەتی، خۆ ئەگەر جلوبەرگی زبرو رەقی لەبەرکرد باشترە بۆ دەوڵەمەندو هەژار.

*ئەگەر خۆی بشواتو جلوبەرگی نوێ لەبەر نەکات دوای خۆشتنی دەرووی لێئاوەلا دەبێتو ناگونجێت لەگەڵ خوازو ئاواتی خۆیدا.

*ئەگەر جلوبەرگە نوێیەکە لەتوپەتبوبوو نەیتوانی چاکیبکاتەوە بەئاگابێت بەڵگەیە لەسەرئەوەی خاوەنەکەی منداڵی نابێت، ئەگەر بتوانێت بدورێتەوەو چاکی بکاتەوە دەبپۆشێ سیحرو جادووی لێکراوە.

*ئەگەربینی جلوبەرگێکی کۆنی پرزۆلاوی پۆشی غەم و پەژارە رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی جلوبەرگی لەتو پەت دەبێت بەباری پانیدا ئابرووی دەچێت لەلایەن پیاوێکی درندەوە ، ئەگەر بەباری درێژیدا جلوبەرگەکەی دڕابوو دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر پیاوێك بینی جلوبەرگی دڕاوە ئاینەکەی پارچە پارچە دەبێت یاخود بژێوی کەم وکوڕی تێدەکەوێت.

*جلوبەرگی هێماداری ناشیرین بەڵگەیە لەسەر زیانو بێکاری.

*ئەگەر بینی جلوبەرگی خۆی یان جلوبەرگی خەڵکیتر دەشوات بەڵگەیە لەسەر زیانو گرفت روو لەبژێویکردن، هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەرهەڵدانی شتی نادیار لەکاروپیشەدا.

*ئەگەر بینی جلوبەرگ ونده‌كات بەڵگەیەلەسەر خێروچاكە مەگەر خەوبینەر هەژاربێت یان زیندانی بێت یاخود قەرزار تیاچوونی خاڵی سەرنج ڕاكێشە.

*ئەگەربینی جلوبەرگی نادیاری پۆشیوە پێوەی دەسووڕێتەوەو ڕەنگیشی سەوزە دڵو دەروونیەتی بەویستی خۆی دەیگۆڕیو هەڵیدەسووڕێنێت.

*ئەگەربینی جلوبەرگەكەی دەخوات لەماڵی خۆیدەخوات بەپێی ئەوەی جلوبەرگی دەدرێتەپاڵ.

*ئەگەربینی جلوبەرگی نوێ قەڵبەی تێدەكەوت شكست ڕوودەكاتە ماڵوداراییی ، ئەگەر كۆنەی هەپروناویبوو پەژارەیە.

*ئەگەر لەخەودا سەگێك ببینێ جلوبەرگی خوری لەبەركردوە بەڵگەیە لەسەر دادپەروەریی دەستەڵاتدار.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: جلوبەرگی ئاوریشم دەستەڵاتە گەرچی لەئایندا خراپە مەگەر لەكاتی جەنگدا نەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا داپۆشەرەو لەزستاندا باشترە تا هاوین.

*ئەگەر بینی جلوبەرگێكی پۆشی یاخود خۆی ئالاند لێوەی سروشتی وانەبوو هەژار دەكەوێ.

*جلوبەرگ سەرۆكە یاخود بۆ بازرگانو زاناو پێشەوا وەك پێشەوایە دڵنیاییە لەهەژاریو خراپە.

*ئەگەر چڵكو پیسی بەجلوبەرگەكانیەوە بینی لەپیشەو بژێویدا خراپدەكاتو پلەوپایەو شانو شەوكەتی كەلدەبێت.

*ئەگەر پیاوێكی خراپی لەهاویندا بەجلوبەرگەوەبینی خۆی جواندەكات بەدرۆو غەمبارە چونكە گەرما لەهاویندا غەمو پەژارەیە.

جلوبەرگ داماڵین: بەڵگەیە لەسەر دانانی لابراوو لابردنی ئەوەی دانراوە.

*دەگونجێت كیژێك بێت.

*دەگونجێت لەئەستۆكردنەوەی هاوسەربێت.

*جلوبەرگ داماڵین ڕێزو شكۆو پلەوپایەو حەزكردنە لەسەرۆكایەتی.

جلوبەرگ كورت: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێكی یادخەری ئامۆژگاریدەرە ، بەهۆی ئەوەوە خەڵكی تەوبەدەكەن.

*هەروەها دەڵێن: پیاوێكە خێر لەسەردەستی ئەو ڕوودەدات یان دەروو

لەخەڵكیدەكاتەوە چونكە پیسی جلوبەرگ غەمو پەژارەیە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەو نەمانی غەش لەسینەدا.

* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر گۆرانیو شاییو مارەبڕین.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر یەكێك خۆی لەبەرژوەندی كەسێكیتردا ماندوبكات.

جلوبەرگی ڕەنگاو ڕەنگ : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئاینو دنیایە، ئەگەر جلوبەرگی ڕەنگاو ڕەنگی بەخۆیەوە بینیو شیاوبوو كاروباری كشتوكاڵی پێدەبەسترێ ، ئەگەر دەستەڵاتداربوو فەرویپتی زەوییە.

* ئەگەر جلوبەرگی ڕەنگاو ڕەنگی پێدرا لەلایەن دەستەڵاتدارەوە دەگونجێت یەكێك بیپۆشێ بەڵگەبێت لەسەر قامچی یان نەخۆشی ئاوڵەو زوخمو كێم.

* جلوبەرگی ڕەنگاو ڕەنگ بۆ ژن شكۆمەندیو خۆشحاڵییە.

ج ل

جلەوی كار: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ملكەچیو گوێڕایەڵییە لەگەڵ ماڵو داراییو نیعمەت بۆ یەكێك بەدەستی خۆیەوە بیبینێ.

ج ن

جنۆكە : (ئیبن سیرین)دەڵێت: (ئەبو سەعد)دەڵێت: ئەگەربینی بوە بەجنۆكە پلانو نەخشەی بەهێز دەبێتو بینینی جادووگەرانی جنۆكە بەڵگەیە لەسەر دارمۆز.

* ئەگەر مرۆڤ لەخەودا جنۆكەی بینی بەپێوە وەستاوە ماڵەكەی نزیكدەبێت، هەروەها بینینی بەڵگەیەلەسەر سێ ڕووداو:

١)زەرەر.

٢)سووكایەتیو ڕسوایی.

٣)نەزرێك لەئەستۆیدایەو بەجێی نەگەیاندوە.

* ئەگەربینی خەریكە جنۆكە فێری قورئاندەكات یاخود گوێی لێدەگرن پلەوپایەو دەستەڵات بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ﴾(الجن:١).

* ئەگەربینی جنۆكە دێتە ماڵەكەیو وەك دز هەمان ڕەفتار دووبارە دەكەونەوەو زیانی پێدەگەیەنن دوژمنانی هەڵمەت دەبەنەسەری لەماڵەكەی خۆیدا. لەبنەڕەتیشدا بینی جنۆكە دەستبڕینو چاوبەستە لەكاروباری دنیادا.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی هاوەڵایەتی جنۆکە دەکات لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نزیکی لەسەفەرو ئاگاداربوونی لەنهێنی.
*دەگونجێت بینینی جنۆکە بەڵگەبێت لەسەر:
+سەفەر بەوشکانیو دەریادا.
+فڕاندنو دزیو زیناو مەیخواردن.
+شوێنی بیدعەو کەنیسەو یانەو گۆرانیو مۆسیقا.
*هەروەها بینیان بەڵگەیە لەسەر جادووگەرییو خەیاڵو ئەندێشە یاخود جیاوازی خستنەوە لەنێوان موسوڵمانانو بێباوەڕانداو فەرمان پێکردنو ڕێگری کردنیان.
*ئەگەربینی فەرماندەکات بەسەریاندا چاکە ئەنجامبدەن یاخود ڕێگری لەخراپە بکەن سەبارەت بەخێرو چاکەیەك دەدوێت.
*ئەگەربینی هاوسەرداری لەگەڵ جنۆکەدا ئەنجامدەدات تاقیدەکرێتەوە بەخراپەو نادروستی، دەگونجێت ئاژەڵێکی نەخۆش بکڕێت، خۆئەگەر لەدەستەلاتدارانبوو پلەوپایەی بەرز دەبێتەوەو بەو ئەندازەیە.
*ئەگەر کوڕێکی بوو لەجنۆکە رزقو رۆزی لەلایەن کەسێکی نزمو سووکەوە پێدەگات یاخود ماڵو دارایییەکی شاراوە بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر فەرمانڕەواو پادشایەك بینی جنۆکەیەکی گرتوەو کەلەبچەیکردوەو بەستویەتیەوە دەستەلاتی زاڵدەکات بەسەر ولاتداو ئەو بێباوەڕانە دەستگیر دەکات.
*ئەگەر پیاوچاکێك خەوێکی ئاوا ببینێ خۆی لەشەیتان پاراستوە بەرۆژوو شکانی حەزو ئارەزووی.
*ئەگەر زۆرانبازی لەگەڵ جنۆکەدا کرد دڵنیا دەبێت لەشەڕو خراپەیان یاخود لەشەڕی ئەوەی وەك ئەوانە.
*ئەگەر زۆرانبازیو کێشمەکێشمیان لەگەڵکرد بەخراپەو لێنزیکبوونەوە زیانی پێدەگەیەنن، دەگونجێت لەوانەبێت سوو دەخوات.
*پادشاو فەرمانڕەوای جنۆکە بەڵگەیە لەسەر:
+پێشەوای پێشکەوتوو.
+فەرمانڕەوا.
+شێخو زانایان.
+مامۆستاو پەروەردەکاری منالان.
*ئەوەی راستگۆبێت لەگەڵ یەکێك لەوشاجنۆکانە لەبێداریدا بەوە دەناسرێت، یان دەگونجێت ببێت بە شارەزاو شوێنەوارزانێکی دزو جەردە،

دەگونجێت تەوبە بکات ڕێنمایی بکرێت بۆلای پەروەردگار، یان ببێت بەقوتابیو خولیای زانیاریو قورئان، یا دەگونجێت ببێت بەفێرخوازی منداڵان.

*زەوی ئاوەدانکەرانی جنۆکەش لەخەودا درو جەردەن.

*ئاوەدانکاری حەمامو بیر بەڵگەیە لەسەر زیناو داوێنپیسان لەپیاوانو ژنان.

*ماڵ ئاوەدانکەرەوەش دراوسێی شەڕەنگێزو خراپەکارە.

*دەگونجێت بینینی جنۆکە بەڵگەبێت لەسەر:

+ئاگری بڵێسەدار.

+ئەوەی لەنێو ئاگردا دروستدەکرێت لەدەفری گڵێنەو شووشەو هاوچەشنەکانی.

*دەگونجێت بینینیان لەو شوێنانەدا بەڵگەبێت لەسەر زیندەوەری زیانبەخشە بەمرۆڤ.

جنێو(قسەی ناشیرین): (ئیبن سیرین) دەڵێت: جنێووقسەی ناشیرین کوشتنە.

(نابلسی)دەڵێت: جنێووقسەی ناشیرین بۆ پارێزارانی ئەستۆی موسوڵمانان (أهل الذمة) لەگەڵ بێباوەڕاندا بەڵگەیە لەسەر:

+قسەکردن لەنێوان خەڵکیدا.

+قسە فڕێدان.

+یاخود جنێودانە بەیەکێك گوێڕایەڵی پێویست.

+خراپەکردن لەگەڵ دایكو باوکدا.

+پشتکردن لەپەروەردگار.

+گوێڕایەڵی کەسێك جنێووقسەی ناشیرینی پێدابێت لەخەودا.

جنێوبەیەك گوتن: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی بەجۆرێکی حەرام قسەو جنێوی بەپیاوێکدا قسەپێوتراو زەفەر بەوتەبێژ دەبات.

*ئەگەربینی کەسێك زاڵبوو بەسەریا یا جنێوی پێدا زاڵدەبێت بەسەر ستەمکاردا ئەگەر جنێوو زاڵبوونەکەی شوێنەوارێکی دیارو بەرچاوی نەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللهُ﴾(الحج:٦٠).

ج و

جوانکاریی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هەژاریو خراپبوونی حاڵو بار.

*ئەگەر بینی دنیا جوانو ڕازاوە بوە بۆیو داوای گرنگی بۆ بەجێهات هەژاردەکەوێتو بەهیلاکدەچێ.

*جوانكاری لەولاَتێكدا كەوا جوانكاری نازانێت لەگەڵ ئەو جل‌وبەرگەی مرۆڤ راهاتوە لەسەر پۆشینی بۆسەرجەم خەڵكی باشە.

جوانكاری جل‌وبەرگ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێكی فیلاَوییە قسەی جوان‌و قەشەنگی هەیە.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر نووسەرو ئەدیب‌و هۆنراوەنووس یان گۆرانیبێژ.

جوانی مرۆڤ: (نابلسی)دەڵێت: جوانی مرۆڤ لەخەودا ئەگەر لەجل‌وبەرگ‌و شێوەو ئوتومبیلدابێت بەڵگەیە لەسەر خراپی حاڵ‌وباری دوژمنی.

جوبرەئیل(سەلامی خوای لەسەربێت): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر وایبینی دژایەتی (جوبرەئیل)و (میكائیل)دەكات یاخود مشت‌و مریان لەگەڵدەكات لەسەركارێكە شایستەی سزاو تۆڵەی خواییە سات بەسات وەك كەسێك وایە راوبۆچوونی هاوتابێت لەگەڵ رای جوولەكەدا.

*ئەگەربینی خواردن لە(جوبرەئیل) وەردەگرێت بەهەشتیدەبێت (پشت بەخودا).

*ئەگەر بەغەمباری بینی نارەحەتی‌و سزا دێت بەسەریا چونكە پەری سزاو خەشمە.

(نابلسی)دەڵێت:ئەوەی لەخەودا (جوبرەئیل) ببینێ لەگەڵی دەدوێت‌و ئامۆژگاریدەكات یان وەسیەتی بۆ دەكات بەڕوویەكی گەشەوە رێزو مەزنی‌و مژدە بەدەستدەهێنێت، ئەگەر زوڵم‌و ستەمی لێكرابوو سەردەكەوێت، خۆئەگەر نەخۆشبێت چاكدەبێتەوە یان بترسێت هێمن‌و هێور دەبێتەوە، یاخود ئەگەر لەتەنگانەو نارەحەتیدابێت دەرووی لێدەكرێتەوە یا (حەج)ی نەكردبێت (حەج)دەكات، هەروەها بەڵگەیە لەسەر شەهیدبوون گەرچی زۆریش بژی.

*ئەگەر بێباوەڕێك (جوبرەئیل)ببینێ ترس‌وبیم‌و سزا رووی تێدەكات.

*ئەگەربینی (جوبرەئیل) سڵاوی لێدەكات دەبێت بەزانایەكی بەرزو بەناوبانگ دەردەكات‌و لەنێو هاوڕێكانیدا جێگەی ئاماژە بۆكردندەبێت.

*هەروەها بینینی (جوبرەئیل)بەڵگەیە لەسەر:

+پێغەمبەرو فرستادەی پەری.

+ئەمینی نهێنی.

+مژده‌دان به‌منالی نێرینه.
+خواپه‌رستی‌و به‌ندایه‌تی‌و زانیاری‌و فێرکردنی نهێنی بۆئه‌وه‌ی شایسته‌یه‌تی.
+روح به‌رزبوونه‌وه‌ی ئه‌وه‌ی له‌مه‌رگ نزیکده‌بێته‌وه.
+گواستنه‌وه‌و جیهادو سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ر دوژمناندا.
+شاره‌زابوون له‌زانسته‌شه‌رعیه‌کان‌و زانستی ئه‌ستێره‌گه‌رێتی.
*ئه‌گه‌ربینی چووه‌ته‌سه‌ر شێوه‌ی (جوبره‌ئیل) ده‌ستودڵفراوان ده‌بێت‌و خێرو به‌ره‌که‌تی لێده‌رژێ.

جورنه یا حه‌وزی ئاو: (نابلسی) ده‌ڵێت: له‌خه‌ودا ئه‌و خراپه‌یه‌یه که‌مرۆڤ خۆی لێده‌پارێزێ، چونکه به‌لاو نه‌هامه‌تییه.
*ده‌گونجێت جورنه به‌ڵگه‌بێت له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی ئاماده‌یه له‌بۆبه‌ده‌ستهێنانی پێداویستی له‌خاوه‌ن ماڵ یان به‌رده‌ست‌و زانیاری‌و منداڵ.
*ئه‌گه‌ر جورنه‌که ئاوی تێدانه‌بوو ژنێکی هه‌ژاری بێکه‌ڵکه یان نه‌زۆکه‌و منداڵی نابێ.
*ده‌گونجێت جورنه به‌ڵگه‌بێت له‌سه‌ر خراپه‌و ناره‌حه‌تی له‌لای خه‌ڵکی ئه‌و ماڵه یان له‌و شوێنه‌دا.

جومگه‌بڕ: (ئیبن سیرین) ده‌ڵێت: جومگه‌بڕ پیاوێکه به‌گوفتاری ناشیرین خه‌ڵکی له‌یه‌ك جیاده‌کاته‌وه.

ج وو

جووتبوون: (نابلسی)ده‌ڵێت: ئه‌گه‌ر له‌خه‌ودا بینینی له‌گه‌ڵ خۆیدا جووتده‌بێ به‌ئامرازی نێرینه به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر دابه‌زینی ویستخوازی‌و رژدی‌و زیاده‌ره‌وی له‌خه‌رجیداو تیابردنی ماڵ‌و سامان‌و ته‌لاقدانی هاوسه‌ره‌که‌ی، ئه‌گه‌ر هه‌ژاربوو به‌ڵگه له‌سه‌ر نه‌خۆشییه‌کی توند، ده‌گونجێت به‌ڵگه‌بێت له‌سه‌ر چوونه لای مه‌حره‌م له‌خانه‌واده‌که‌ی.
*ئه‌گه‌ربینی ده‌چێته لای منداڵێك به‌لاو نه‌هامه‌تی رووی تێده‌کات.
*ئه‌گه‌ر چوه لای منداڵێك ماندوبوون‌و هیلاکی دێت به‌سه‌ریا له‌گه‌ڵ غه‌موپه‌ژاره‌یه‌کی نه‌براوه.
*ئه‌گه‌ر بینی له‌گه‌ڵ ژنێکداجوتبوو که‌ده‌یناسی ئه‌گه‌ر جوان‌و داپۆشراوبوو خشڵی پێوه‌بوو به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر خێرێکی زۆر ، ئه‌گه‌ر پیربوو جل‌وبه‌رگه‌که‌ی خراپبوو به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر پێچه‌وانه‌ی ئه‌وه.
*جوتبوون له‌گه‌ڵ ئه‌و ژنانه‌دا که‌نایناسێت به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر ئه‌و

کارانەی هاتوە بەسەریدا بەپێ حاڵی ئەو ژنە لەشێوەو چۆنیەتی ئەنجامدانی ئەوکارە.

*ئەگەر بینی لەگەڵ خزمەتکارەکەی جووتدەبێ بەڵگەیە لەسەر دڵخۆشبوونی بەوەی دەبێت بەخاوەنیو ماڵو سامانی پێزیاد دەکات.

*ئەگەر بینی لەگەڵ خزمەتکاری پیاودا جوتبوو سووکایەتی پێدەکاتو لێدەدات، بەهەمان شێوە ئەگەر بینی براکەی جووتبوە لەگەڵی بەتایبەت ئەگەر لەوگەورەتربوو.

*ئەگەر دوژمنەکەی لاقەیکرد خراپە، ئەگەربینی لەگەڵ ژنێکدا جووتبوە سوودو قازانجە بەدەستی دەهێنێت.

*ئەگەربینی لەگەڵ کورە بچووکەکەی جووت دەبێ بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی منداڵەکەیو زیانگەیاندن بەخەوبینەر.

*ئەگەربینی لەگەڵ ئەوەدا جووتدەبێ کەبەخێوی کردوەو کردویەتی بەکوڕی خۆی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی منداڵەکەی دەنێرێ بۆلای مامۆستایەك هەتا فێری زانیاری بێت ئەگەر خەوبینەر هەژاربوو، ئەگەر دەوڵەمەندبوو بەڵگەیەلەسەر خەڵاتو بەخششدان بەمنداڵو وەسیەت بۆکردنی.

*ئەگەر بینی کوڕەکەی خۆی لەگەڵی جووتدەبێ بەڵگەیە لەسەر ژیانی کوڕو باوك بەیەکەوە.

*ئەگەر کوڕێك بینی لەگەڵ باوکی جووتدەبێ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەو وڵاتە بەدەریدەکات یاخود دژایەتی باوکیدەکات.

*ئەگەر بینی لەگەڵ کچەکەی خۆی جووتدەبیو هێشتا بچووکە لێکدانەوەی وەك کوڕوایە، ئەگەر گچکە گەورەبوو بەڵگەیە لەسەر بەشوودانی بەپیاوێكو خەوبینەر جیهازی بۆ دابیندەکاتو کچەکەسوود لەباوکەکەی وەردەگرێ.

*ئەگەربینی لەگەڵ کچەکەی جوتدەبێ لەکاتێکدا ژنی پیاوێکیترە بەڵگەیە لەسەرئەوەی کچەکە لەمێردەکەی جیادەبێتەوەو دەچێتەوە لای باوکی.ئەگەر پیاوێکی هەژار خەوێکی لەوچەشنەی بینیو کچێکی دەوڵەمەندی هەبوو بەڵگەیە لەسەر سوودێکی زۆر باوك لەکچەکەی دەیبینیو لێکدانەوەی خوشکیش وەك کچ وایە.

*ئەگەربینی لەگەڵ براکەی یان هاوڕێیەکی جووتدەبێ بەڵگەیە لەسەر دژایەتی هاوڕێکەیو بەدەستهێنانی زیان.

*ئەگەربینی لەگەڵ دایکی جووتبدەبیو هێشتا زیندوە لەژیاندایە بەڵگەیە لەسەر دژایەتی باوکیو ئەگەر باوکی نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر مردنیو دواتر خەوبینەر دەبێت بەبەرپرسی ماڵو رۆڵی مێردو کوڕ بۆ دایکی دەبینێ، ئەگەر دژی دایکیبوو بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی بۆی.

*ئەگەر کەسێك لەسەفەردابوو بینی لەگەڵ دایکی جووتدەبێ بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی لەسەفەر ، ئەگەر ئەو پیاوە هەژاربوو دایکی دەوڵەمەندبوو سەرجەم پێداویستیەکانی بەدەستدەهێنێ یاخود دایکی دەمرێو دەبێت بەمیراتگری.

*ئەگەر نەخۆشێك بینی لەگەڵ دایکی جووتدەبێ لەنەخۆشیەکەی چاکدەبێتەوە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر دروستیو ئاسایی بوونی سروشت، ئەگەر دایکی مردبوو بەڵگەیە لەسەر مردنی چونکە زەویش بەدایك ناوزەدکراوە، ئەم خەوەش باشە بۆ یەکێك بەربەرەکانی ئەنجامبدات لەسەر زەوییەك یاخود بۆ کەسێك خوازیاری کڕینی زەوی بێت ، بەلام خراپە بۆ کشتیاران چونکە تۆو دەچێنن لەزەوییەکی مردودا تیایدا ناڕوێ.

*هەروەها ئەم خەوە بۆ یەکێك لەسەفەردابێت بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی بۆ ولاتی خۆیو ئەوەشی لەژێر سێبەری خۆشی دووکوڕیدا بێت سەرکەوتنی هەمیشە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی لەگەڵ دایکی جووتدەبیو هیچ چێژی نامێنێ لەولاتی خۆی هەڵدێت ئەگەر دوای جووتبوون کارێکی بۆ پێشهات، وەگەرنا بەویستی خۆی لەولات بەدەردەکەوێ.

*ئەگەر بینی لەگەڵ دایکی جووتدەبیو لێی لادەدات خراپەو بەڵگەیە لەسەر وەرچەرخانی خۆشەویستی خانەوادە لەولاتی خۆیو رقیان لێی یاخود روو لێوەرچەرخانی هاوپیشەوکارەکانیدی.

*ئەگەربینی لەگەڵ دایکی جووتدەبیو نوستوە بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو تەنگەژە رووی تێدەکات.

*ئەگەربینی لەگەڵ دایکی جووتدەبێ لەنێوان هەردووڕانیدا خراپەو بەڵگەیە لەسەر هەژارییەکی سەخت.

*ئەگەر بینی لەگەڵ دایکی جووتدەبیو ئەو لەشوێنێکی بەرزدایە بەڵگەیە لەسەر مردنی بەتایبەت ئەگەر نەخۆشبوو چونکە زەوی دایکەو لەسەرو مردووەوەیە.دەگونجێت ئەو خەونە بەڵگەبێت لەسەر لەشساغیو

بـــوونی ژینێکـــی خـــۆش بەدرێـــژایی تەمەنی.

*ئەگەربینی دایکی جووتدەبێ لەگەڵی بەڵگەیە لەسـەر فـەوتانی ماڵومنـداڵو نەخۆشکەوتنی خەوبینەر.

*ئەگەربینی لەگەڵ ژنێکیتردا جوتبوو بەڵگەیـە لەسـەر ئـەوەی کەئـەو ژنـە ئاگاداری نهێنی دەبێتو لەراوبۆچوون بەکردارەکانیـدا هاوبەشـدەبێ، ئەگـەر ئەو ژنەی نەناسی کەجووتدەبێ لەگەڵی بەڵگەیـە لەسـەرکرداروکارێکی بـەتاڵ ئەنجامدان، ئەگەر ژنێکی مێردداربینـی لەگـەڵ ژنێکـیتردا جووتـدەبێ بەڵگەیـە لەسەر جیابوونەوە لەگەڵ مێردەکـەیو دەبێت بەبێوەژنو دەیەوێت نهێنی ئـەو ژنە ئاگاداربێ.

*ئەگـەربینی لەگـەڵ پیـاو یـان ژنێکـی مردوودا جوتبـوو یـان بینـی مردوویـەك لەگـــــەڵی جووتــــــدەبێ بەڵگەیـــــە لەســـەرمردنی مەگـەر لەغەریبیـدابێتو ئەو مردوەی دەیبینێ لەوشارەدا نەبێت بەڵگەیـە لەسـەرئەوەی دەچـێتە ئـەو شــــارەی ئـــــەو مـــــردوەی تێـــــدا ئەسپەردەکراوەو جیابوونەوە لەشوێنی خۆی.

*ئەگــــەربینی یــــاری بەدەســـــتی خۆیـدەکات لەگـەڵ خزمەتکارەکـەی جووتــــدەبێ چـــونکە دەســـــت وەك خزمـــــەتکار وایـــــە ، ئەگـــــەر خزمەتکارینەبوو ملکەچیو زەرەر رووی تێدەکات.

*ئەگـــەربینی رەش پێـــستێك لەگـــەڵ ژنەکـــەی جووتـــدەبێ مـــووی پێـــشی درێژدەبێت.

(نابلـسی)دەڵێـت: بەڵگەیـە لەسـەر گەیشتن بە ویستو خواز یاخود ئەوەی خوازیاریـــەتی لـــەئاینو دنیـــادا وەك ســـەفەرو جـــەنگو چـــوون بـــۆ لای دەســـتەڵاتدارو ســـواربوونو گـــەڕان بـەدووی کوشـتاردا چـونکە جووتبـوون چێژو سوودداره.

*ئەگەر لەگەڵ هاوسـەرەکەیدا جوتبـوو خوازیاریـــەتی بەدەســـتی دەهێنێـــتو پێیدەگات.

*جووتبــوون لــەدواوە لەگــەڵ ژنــدا بەڵگەیـــە لەســـەر داواکردنـــی کـــارێکی قـــورسوگران لەرێگەیـــەکی تـــرەوە، دەگونجێــت مەیــسەر نــەبێتو مــاڵو سامانی بەسەربچێت.

جووتو تاك: (نابلسی) دەڵێت: بینینی نوێـژی جـووتو تـاك بەڵگەیـە لەسـەر باشـی چـارەنووس لـەدنیاو قیامەتـدا، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر وەرگرتنی شەفاعەتو ئامۆژگاری.

جوولەکە: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا دوژمنـە گـەر پـیر یـان لاو بێـت بـەپێی ئایەتی: ﴿ لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ ﴾ (المائدة: ٨٢).

*ئەگــەر بینــی مامەڵــەی لەگــەڵ جوولەکەیەکدا یاخود هاوڕێیەتی کرد مرۆڤێك دەبینێ نکوولی حەقدەکاتو سووکایەتی پێدەکاتو جادووگەرێکی ناپاکدەبێت.

*ژنە جوولەکەش بەڵێندانە لەدنیاداو نەبردنەسەریەتی.

*ئەگــەر بینــی بــوە بەجوولەکــە سەرپێچیدەکات.

*ئەوەی جوولەکەیەك ببینێ میراتی مامی بۆ دەمێنێتەوە.

*ئەگــەر بینــی بەجوولەکــە بــانگکرا خەشمو قینی لێبوەوە جلوبەرگی سپی لەبەردابوو لەغەمو پەژارە قوتار دەبێتو سۆزو بەزەیی خوایی رووی تێدەکات.

*پیرەمێــردی جوولەکــە دوژمنێکــە دەیەوێت دوژمنەکەی تیابچێت.

*هــەروەها وتــراوە: بینینی جوولەکە ڕێنومابییە.

*جوولەکە لەخەودا دوژمنە لەوێنەی هاوڕێدا.

*دەگونجێت بینی جوولەکە بەڵگەبێت لەسەر بۆنەو غەمو قەساب.

*ئەگــەر بینــی بــوە بەجوولەکــەو بەربــەرەکانی هــەبوو نکوولیــدەکات لەوەی لەسەریەتیو درۆزنە.

*هــەروەها وتــراوە: بەڵگەیــە لەســەر تێکەڵبوون مامەڵەیە لەگەڵ جوولەکە، ئەگــەر خەوبینــەر زانــابوو گــەواهی دەشارێتەوە لەگەڵ زانیاریدا چونکە جوولەکە حــەقیان زانیو شاردیانەوە، ئەگــەر قــەرزاربوو نکــوولی لەحــەق دەکاتو ستەم لەخانەوادەکەی.

جووڵێنــەری فــڕن: (نابلسی)دەڵێت: فیتنەو ئاشووبە.

جووین: (ئیبن سیرین)دەڵێت: جووینی بنێشت بەدەستهێنانی ماڵوسامانە بەبەربەرەکانی .

*هــــەروەها: جــــووینی بنێــــشت ئەنجامدانی کاری داوێنپیسییە.

*ئەگــــەربینی بنێــــشت دەجــــووێ ڕووداووکارێــك قــسەی زۆری لەســەر دەکرێ.

*هەموو جوینێك بەبێخواردنو قوتدان قــسەو وتــەی زیــاددە بەئەنــدازەی جووینەکەو بۆ قامیشی شەکر هەروایە بــەڵام وتەیەکــە گوتنــەوەی بــاشو خۆشە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بۆشتێکی بــــەدەر لەبنێــــشت نەخۆشــــییەو وەرنەگرتنی خواردنە.

ج ۆ

جـۆ:(ئـيبن سـيرين) دەڵێـت: مـاڵو دارایيــە لەگــەڵ تەندروســتی بــاش بۆيـەكێك خـاوەنی بێـت يـا بيخـواتو باشترە لەگەنم.

*هەندێكدەڵێن: كورێكی تەمەن كورتە، چونكە خـۆراكی (عيـسا)يـە (سـەلامی خوای لێبێت).

*دورێنە لەكاتی خۆيدا ماڵو داراييەكە دێتــە دەســتی مــافی خوداوەنــدی تێدەكـەوێ بـەپێی ئايـەتی: ﴿ وَآتُـوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ (الأنعام: ١٤١).

*چاندنی جـۆ بەڵگەيـە لەسـەر كارێك رەزامەندی خودای لێبەدەستدێت.

*جـــۆی تـــەڕ فەرووپيتـــەو كڕينـــی لەدانەوێڵـــــەفرۆش بەدەســــتهێنانی خێرێكی مەزنە.

*ئەگەر بـەنێو كشتوكاڵی جـۆدا رۆيـی جيهادو تێكۆشانی پێدەبەخشرێ.

*بينينـی جـۆ لەهـەموو حاڵێكدا خێـرو سوودو قازانجو رزقو رۆزييە.

(نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا رزقێكـی باشە بەخێرايی دێتو ماندوبوونەكەشی كەمە.

*ئەگـەر بينـی گـەنم بـەجۆ دەفرۆشـێ پياوێكـــە قورئـــانی لـــەبيركردوەو سـەرقاڵبوە بـەجۆوە ، ئـەوەی بـەنێويا بـڕوات يـان بـەنێو كـشتوكاڵدا بـڕوات جيهادو تێكۆشانی پێدەبەخشرێ.

*كشتوكاڵيش كردەوەكانی بەندەيە.

*ئەگـەر جـۆی چـاند مـاڵو سـامانێك كۆدەكاتەوە لەبازرگانيـەكی سوودمەند يـان دەسـتەڵاتو شـوێنێكی ئـاوەدان لەگـەڵ تەندروسـتی لـەشو لار يـاخود خێـــرو ســـوودو قـــازانجێكی لەدەستەڵاتدارەوە دەستگيردەبێت.

*جـۆ هەسـتكردنە بـەخێرو بەڵگەيـە لەسەر لەشساغیو تەندروستی باش.

جۆلانــە:(ئـيبن سـيرين) دەڵێـت: جۆلانەيـەك لەپــەت دروســتكرابێتو ببينـــیّ دێـــتو دەچـــێت لەنێويـــدا بيروباوەڕی خراپـە سـەبارەت بـەئاينو گاڵتەو سووكايەتييە.

(نابلـــسی)دەڵێـــت: ئـــەوەی خـــۆی لەجۆلانەيەكـدا ببينێتــەوە ئاينەكــەی لەســەرگەردانيدايەو خۆشــی نازانێـت چيدەكات.

ج ە

جـەردە(گيرفـانبڕ):(نابلـسی) دەڵێت: لەخەودا زانايـەكی فرۆفێڵاويـە ، ئەگـەر مـرۆڤ بينـی دينـار لـەگيرفانی هاتــە دەرەوە زانياريـــەكی لێدەبيـــستی بەفرۆفێڵ.

جـەژنی قوربـان: (نابلـسی) دەڵێـت: گەڕانـەوەی خۆشـیو شـادییەو قوتاربوونـە لەناڕەحـەتی ، چـونکە قوتـاربوونی (ئیـسماعیل) ـ سـەلامی خـوای لێبێـت ـ لـەم بۆنەیـەدابوو لەسەربڕین.

*ئەگەر بینی لەڕۆژی جەژنی قورباندایە ئەگەر زیندانی بێت قوتاردەکرێ، ئەگەر قەرزاربێ دەیداتەوە.

*ئەگـەر بینـی لـەڕۆژی جـەژنی ڕەمەزانـدابوو لەغـەمو پـەژارە قوتـاردەبێو شـادیو خۆشـی بـۆ دەگەڕێتەوەو تەوبەی لێوەردەگیرێ.

*ئەگەر ماڵو دارایی لەکیسچوو یاخود زەرەریکـرد خوداوەنـد قـەرەبووی بۆدەکاتەوە.

*جەژن لەخەودا دەروە، ئەگەر شتێکی لەدەسـتداو بینـی لـەڕۆژی جەژنـدا لەدەستیداوە بۆیدەگەڕێتەوە.

*جـەژن فراوانـیو گوشـادی بژێوییـەو بەڵگەیە لەسەر خەرجی.

جـەمیز[1] **:** (نابلـسی)دەڵێت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر مـاڵو دارایـی حـەلاڵ خێـری زۆری لـەخۆگرتووە ، ئـەوەی شتێکی لێبخوات ڕزقو ڕۆزییـەکی بـاش بەدەستدەهێنێت. دارەکەشی پیـاوێکی سـوودمەندو بـەخێرەو توانـادارو دەوڵەمەندە.

*هـەروەها ژنێکـی خـاوەن ڕەچـەڵەکو ماڵو داراییە.

*دەگونجێـت بینـی بەڵگـەبێت لەسـەر لاوازی دڵوچاو.

جەنگ: (ئـیبن سـیرین)دەڵێت: جـەنگ لەخـەودا بەسـێ شـێوە هـاتووە: یەکـەم/لـەنێوان دوو فـەرمانڕەوادا. دووەم/لـەنێوان فـەرمانڕەواو خەڵکیدا. سـێیەم/لـەنێوان خـەڵکی خۆیانـدا، یەکـەمیان بەڵگەیـە لەسـەر فیتنـەو ئاشـوبو نەخۆشـی، دووەمیـشیان بەڵگەیـە لەسـەر هـەرزانی خـواردنو شـتومەك، سێیەمیـشیان بەڵگەیـە لەسەر گرانی خواردنو شتومەك.

*جەنگ بشێویو ئاڵۆزییە بۆ سـەرجەم خـەڵکی جگـە لەفـەرمانڕەوا سـوپاو ئـەوەی کاروبـاری لەگـەڵ چـەکدایە بـۆ ئەوان بەڵگەی خێرو چاکەیە.

(نابلـسی)دەڵێـت: جـەنگ لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر هـەوڵو تێکۆشـانو فریـوو هەڵخەڵەتانـدن بۆئـەوەی لەجەنگـدا دژایـەتیو بەربـەرەکانی دەکـات یـان بـۆ ئـەوەی بەڵگەیـە

---

[1] **جەمیز:** بەروبوومێکە لەهەنجیردەچێت.
(وەرگێڕ)

لەسەری، جەنگیش بشێوی و فیتنەو نەخۆشیە یان تاعونە.

جەنگ لەدەریادا: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+هەژاری.

+دۆڕان.

+کەوتنە نێو مەترسیەوەو بەتایبەت دوو دوژمن دەریاو دوژمنی بۆسەگری نێو دەریا.

+داوای رزق و رۆزییە.

جەوالْ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا نهێنی پارێزە ، ئەگەر شتێکی لێوە دەرکەوت ئەو کەسە نهێنی ئاشکرادەکات و ناپاکدەردەچێت. بینینی جەواڵیش بەڵگەیە لەسەر سەفەرو پاراستنی نهێنیو هاوسەرو تیم.

جەواڵدروو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکە هانی خەڵکیدەدات لەسەر سەفەرو گەشت.

*هەروەها وتراوە: خەڵکی نهێنی خۆیانی بۆ باسدەکەن.

(نابلسی)دەڵێت: جەواڵدروو لەخەودا پیاوێکی دانایە سەرجەم خەڵکی فێردەکات چونکە جەواڵ هەموو شتومەکێك دەگرێت بۆیە لەکاتی لێکدانەوەدا نهێنی خەڵکە.

*ئەگەربینی جەواڵدەدووریٚ توانای دەبێت لەزانیاریدا یاخود ساختەی شتومەکەکەیەتی.

جەیحون: (نابلسی)دەڵێت: رووبارێکی بەناوبانگی گەورەیە ، ئەگەر بینی خۆی دەشوات تێدا خوداوەند موڵك و دەستەلاتێکی مەزنی پێدەبەخشیٚ یاخود پەیوەندی دەکات بەپادشایەکی مەزنەوە، ئەگەر غەم و پەژارەداربوو دەرووی لێدەکرێتەوە ، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە ، ئەگەر دیل وبەندی هەبوو ئازاد دەکریٚ ، هەژاریش بێت دەوڵەمەنددەبێت، زانابێت زانیارییەکەی زیاد دەکات.

*دەگونجێت (جەیحون) بەڵگەبێت لەسەر ولاتی عەجەم.

*ئەگەر ئاوی لێخواردەوە بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی سوودو قازانج و شتکی نایاب و دەگمەن لەو هەرێمەدا.

ج ی

جیابوونەوەی ژن و مێرد: لەخەودا جیابوونەوە مردن یان جێگەلێجیاکردنەوەو سەفەرکردنە ، خوداوەند دەفەرمویٚت: ﴿ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ ﴾ (البقرة:١٨٧).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+فرۆشتن بەمەرجی گەڕانەوە.

+پاشگەزبوونەوە لەئیسلام.

جیاوازی و لێکدوورکەوتنەوە: (نابلسی)دەڵێت: بۆ ئەندامەکان یان بەڵێندەران بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی هۆکارو هاوسەرو ئاژەڵ.

جیرەی دەرگا: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شەڕە پێکهاتوە لەپاسەوان یا دەرگاوان یان شەڕو ئاژاوەی نێوان دوو هاوسەر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرخستنی نهێنی.

*جیرەی پێنووسیش بەڵگەیە لەسەر کاغەز یان رووپایەك بۆ زانستپەروەران و بەڵگەیە لەسەر بەرزکردنەوەی پلەوپایە یان باش پیاهەڵدانیان لەلای خوداو خەڵکی و، بۆکەسانی دیکەش بەڵگەیە لەسەر دەرخستنی نهێنی و ماندوکردنیان.

جیوە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر درۆکردن لەبەڵێنداو ناپاکی و دوورِوویی و شوێنکەوتنی ئارەزوو. ئەگەر جیوەی بەدەستییەوە بینی لەئاینەکەیدا دوودڵەو شوێنی حەزو ئارەزووی خۆیکەوتوەو ناپاکو خیانەتکارەو خواردنی هیچ خێرێکی تێدا نییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کاروبارێکە کەوا بەجێنایەت، ئەگەر بینی جیوەیدا بەمرۆڤێك یان بوو بەخاوەنی یاخود لەدەستیابوو بەڵێنی خۆی کەداویەتی بەمرۆڤێك بەجێناهێنێت، ئەگەر خواردی بەو بەڵێن پشتگوێخستنە تاقیدەکرێتەوە.

جیهاد(تێکۆشان): (ئیبن سیرین)دەڵێت: (ئیبن جریج) لە(عطاء)ەوە دەگێڕێتەوە دەڵێت: پێغەمبەرم (ﷺ)بینی لەخەودا وتم: ئەی پێغەمبەر پرسیارێکم هەیە، فەرمووی: بیکە وتم: جیهاد باشە یاخود خۆبەستن لەپێناوی خوادا؟ فەرمووی: خۆبەستن و ئامادەباشی، خۆبەستن و ئامادەباشی باشترە لەبەندایەتی ساڵێك"[1].

(ئەبو سەعد) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: لەپێغەمبەرەوە بۆیانگێڕاینەوە (ﷺ) فەرموویەتی: "کاسبکارو رەنجدەر بۆ ماڵ و منداڵ وەك

---

[1](ترمذي) (١٦٦٧) و (النسائي) (٣١٦٩) و(الدارمي) (٢٤٢٤) لەفەرموودەی (عوسمان)ەوە - رەزای خوای لێبێت - و تێدا هاتوە(هەزار رۆژ)و (سند)ەکەی (حسن)ە.

تێکۆشەروایە لەپێناوی خوادا، ئەگەر بینی تێدەکۆشێت لەپێناوی خوادا ئەوە هەوڵدەدات بۆ منداڵەکانیو خێرو بێری دەستگیر دەبێت"[٢]. بەپێی ئایەتی: ﴿يَجِدْ فِي الأَرْضِ مُرَاغَماً كَثِيراً﴾ (النساء:١٠٠).

*ئەگەربینی وەك ئەوەی لە (غەزوە)دایەو پشت هەڵدەکا لەکوشتار واز لەهەوڵدان بۆ منداڵەکانی دەهێنێتو پەیوەندییان لەگەڵدا دەبچڕێو ئاینی تێکدەچێت بەپێی ئایەتی: ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ (محمد:٢٣).

*ئەگەربینی دەچێت بۆ جیهادو تێکۆشان سەرکەوتنو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت لەگەڵ پیاهەڵدانو پلەوپایەی بەرز بەپێی ئایەتی: ﴿وَفَضَّلَ اللهُ المُجَاهِدِينَ عَلَى القَاعِدِينَ أَجْراً عَظِيماً﴾(النساء:٩٥).

*ئەگەر وایبینی خەڵکی دەچن بۆ جیهادو تێکۆشان سەرکەوتنو زەفەر بردنو هێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت. هەروەها ئەگەربینی کوشتاری بێباوەڕاندەکات بەشمشێرێك بەتەنیاو بەڕاستو چەپدا هەڵیدەسوڕێنێ سەردەکەوێت بەسەر دوژمناندا، ئەگەربینی لەغەزوەکەدا سەرکەوت لەبازرگانیدا سوودو قازانجدەکات، ئەگەر جیهادی ئەنجامدا وەك ئەوەی گۆڕانکاری ئەنجامدەدات دەستکەوتو تالآنی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی وەك ئەوەی لەپێناوی خوادا کوژراو شادیو ڕزقو ڕۆزی بەدەست دەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ، فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ (ال عمران: ١٦٩ـ ١٧٠).

*ئازادکردن لەغەزوەدا ئاوەلآبوونی دەروازەکانی دنیایە.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پەلەکردن لەبەدەستهێنانی بژێویماڵو منداڵداو ناوبانگو باسی باش بەدەستدەهێنێت.

*هەروەها وتراوە: جیهادو تێکۆشان بەڵگەیە لەسەر:

+ڕزقو ڕۆزی.

+گرتنەبەری ڕێگەی خێروچاکە.

+گفتوگۆ لەگەڵ خراپو سەرکەشاندا.

---

[٢](هەیسەم)ی لە (مجمع الزوائد)دا (٣٢٥/٤) هێناویەتی لەفەرموودەی (کعب)ی کوڕی (عجره) بەم شێوەیەو وتویەتی: (طبراني) گێڕاویەتیەوە. لەهەرسێ (مسند)ەکەیدا پیاوانی (سند)ەکەی (صحیح)ە.

*ئەگەر ببینی لە پێناوی خودایا تێدەکۆشێت و لەگەڵ بێباوەڕاندا دەجەنگێت لەبۆ منداڵەکان بژێوی پەیدادەکاو، هەوڵدان و تێکۆشان و جیهادیش رزق و بژێوی پەیداکردنە.

*ئەگەر ببینی دەچێت بۆ جیهادو تێکۆشان موسوڵمانێکی تێکۆشەرەو نوێژدەکات و زەکاتی ماڵدەدات، تێکۆشان دژ بەدوژمنانی ئاین بەڵگەیە لەسەر بەرەبەرکانی لەگەڵ ستەمکارو دووڕوان و سەرکەوتن بەسەریاندا.

*جیهادو تێکۆشان لەدەریادا بەڵگەیە لەسەر هەژاری شکست و کەوتنە نێو دەردەسەری و ناسۆرییەوە گیرخواردن لەنێوان دوو دوژمندا: دەریاو دوژمن یاخود بەدووی رزق و رۆزی چووندا لەدەریادا یاخود ئەوەی دەریا بەڵگەیە لەسەری ..

*تێکۆشان دژ بەخراپەکاران بەڵگەیە لەسەر سەرخستنی ئاین یاخود پشتگیری باوك و دایك یا غیرەكردن لەهاوسەر.

*ئەگەر مرۆڤ لەکوشتاری خراپەکاران لایدا ترسی پاشگەزبوونەوەی لەئیسلام هەیە یاخود جووڵانەوە بەپێچەوانەی ویستی دایك و باوکەوە یاخود ئەوەی کەدەبێت گوێڕایەڵی بکات و وازهێنان لەنوێژکردن.

ج ی

جێگە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەسێکە کاروباری ژنان دەگرێتەدەست.

*هەندێکدەڵێن: جێگەیەکی ناسراو هاوسەرەکەیەتی هەرچاکی و خراپەیەك چاکی و خراپیە بۆ خەوبینەر دەگەڕێتەوە جێگەیەکیتر.

*ئەگەر جێگەیەکی لەشوێنێکەوە دۆڕا بۆ شوێنێکیتر ژنەکەی لەحاڵێکەوە دەچێت بۆ حاڵێکیتر بەپێی جیاوازی نێوان ئەو دوو شوێنە.

*ئەگەر لەگەڵ جێگەکەدا جێگەیەکی تری بینی یاخود باشتربوو لەوەی خۆی یان خوارتربوو ژنێکیتر دەهێنێ بەپێی شێوەی ئەو جێگەیە.

*ئەگەر بینی جێگەکەی پێچایەوەو خستییە لایەکەوە لەژنەکەی دووردەکەوێتەوە یان ژنەکەی لێدوور دەکەوێتەوەو خۆی لێدەپارێزێ.

*ئەگەر لەگەڵ جێگەدا شتێکی بینی بەڵگەبوو لەسەر جیاوازی و ناخۆشی یەکێکیان دەمرێ لەدوور هاوسەر یاخود تەلاق دەکەوێتە نێوانیان.

*ئەگەر جێگەیەکی نادیاری بینی لەشوێنێکی نادیارو زەوییەك

بەدەستدەهێنێ بەبێسیفەتو چۆنیەتی جێگەکە.

*ئەگەر جێگەیەکی نادیار یان ناسراوی لەسەر رەختێکی نادیاربینیو خۆی لەسەری دانیشتبوو دەستەڵاتو پلەوپایەیە بەدەستدەهێنێو تێدا لەکەسانیتر بەرزتردەبێتەوەو زاڵدەبێت بەسەریدا.

*هەروەها ئەگەر بینی جێگەکەی لەبەردەرکی دەستەڵاتدارداپە پۆستێك دەگرێتەدەست، ئەگەر جێگە بەژن لێکدرایەوە نەرمونیانی جێگە گوێڕایەڵییەتی بۆ مێردەکەی فراوانی جێگەش بەرینی رەوشو رەفتاریەتی.

*ئەگەر جێگەکە نوێبوو بەڵگەیە لەسەر گەرمو گوڕی.

*ئەگەر لەئاوریشمبوو ژنێکی ئاگرپەرستە.

*ئەگەر لەخوریبوو یان لۆکە بەڵگەیە لەسەر ژنێکی دەوڵەمەند.

*ئەگەر سپیبوو بەڵگەیە لەسەر ژنێکی ئایندار.

*ئەگەر سافولووسبوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کاری ئەو ژنە پەسەندنییە لای پەروەردگار.

*جێگەی نوێ ژنێکی شۆخو شەنگو بەڕەوشتە.

*جێگەی دڕاوی پارچەپارچە ژنێکی بێدینە.

*ئەگەر خۆی لەسەر جێگەیەك دییەوەو خەوی نەدەهات دەیەوێت بچێتەلای ژنەکەی بەڵام بۆ نالوێت.

*ئەگەر بینی کەسێکیتر جێگەکەی دڕاندو لەتو پەتیکرد ناپاکیو خیانەتی لێدەکات لەبەرانبەر خانەوادەو هاوسەرەکەیدا.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر کەسێکیتر جێگەکەی دڕاندو لەتوپەیتکرد ناپاکیو خیانەتی لێدەکات لەبەرانبەر خانەوادەو هاوسەرەکەیدا.

*هەروەها دەڵێت: جێگە لەخەودا ژنە ، ئەگەر جێگەکەی خۆی فرۆشت ژنەکەی تەڵاقدەدات، ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت.

*ئەگەر سەگێکی لەسەر جێگەکەی بینی یان بەرازێك داوێنپیسی دەستی لەگەڵ ژنەکەیدا تێکەڵکردوە.

*جێگە کچە یان پشوو ، نەرمی جێگە گوێڕایەڵی ژن بۆ مێردەکەیو وابەستەبوونیو فراوانی رەوشت بەرزییەتی، تازەییو خۆشی جێگەش کچێنیو گەرمو گوڕییەتی، ئەگەر رەشبوو کارێکدەکات خوداوەند پێی رازی نییە.

* جێگە بەڵگەیە لەسەر خزمەتگوزارو پاسەوانەکانی کۆشكو تەلار.
* ئەگەر بینی جێگەیەکی کڕیبوو ژنێکدەهێنێ.
* ئەگەر بینی جێگەکەی لەشوێنێکەوە گوێزراوەتەوە بۆ شوێنێکیتر ژنەکەی تەلاقدەدات.
* جێگەی نادیار لەشوێنێکی نادیار یاخود لەزەوییەك کەخەوبینەر دەچێتە نێوی بەپێی فراوانی ئەو شوێنەیە.
* جێگە بەڵگەیە لەسەر کوڕ.
* ئەگەر لەسەر جێگەکەی چاکی یان خراپی یاخود تەواوی کەموکوڕی بینی لێکدانەوەی لە بۆ ژنەکەیەتی.
* ئەگەر جێکەیەکی تری لەگەڵ جێگەی خۆی بینی ئەوە ژنیکیتر دەهێنێ.
* ئەگەر بینی لەسەر جێگەکەی هەڵدەستێ بۆ سەرجێگەیەکیتر لەهەموو شوێنێك لەژنەکانی هەڵدێت.
* ئەگەر بینی لەسەر جێگەکەی نوستبوو دڵنیادەبێت لەوەی لێیدەترسێ ، دەگونجێت بێئاگابێت لەئاینەکەی چونکە نووستن بێئاگاییە.

جێگیری بڕیار: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا خاوەن کارێکەو بەڵگەیە لەسەر شوێنکەوتنی سوننەتی پیاوچاکان یاخود هەڵگرتنی شوێنەواری بیدعەکارانە.

چیی

چ

چا

چـاپاڵێو: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: خزمەتکارێکی جوانو قەشەنگە.

چادر: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+سەفەر.

+گۆڕ.

+ژن.

+ماڵو لانە.

*چادری زۆریش تەمو مژە.

*ئەوەی چادرێکی بۆ هەڵبدرێ ئەگەر فەرمانڕەوابێت دەسـتەڵاتی زیـاد دەکـات، ئەگـەر سـەربازبوو فەرمانڕەوایی‌و پۆستێك وەردەگرێ، ئەگەر بازرگانبوو سەفەر دەکاتو کیژێکی شۆخو شەنگو ڕێزدار دەکات بەهاوسەری.

*ئەگەر لەپاڵ چادرەکانیدا چادرێکی سپی بینی ئەوە پیاوێك فەرمایشت بەچاکە دەکاتو ڕێگری لەخراپەدەکات.

*ئەوەی لەنێو چادرەکەیدا مانگێك ببینێ حەز لەکچێکدەکات لەماڵی فەرمانڕەوادا.

*ئەگەر چادرێکی بینی هی خۆیبوو دەبێت بەسوارچاکی باش یاخود سەرکردە.

*چادر لەخەودا دەستەڵاتە بۆ یەکێك بچێتە نێوی یاخود لەپێناوی ئەودا هەڵبدرێ، ئەگەر شایستەی دەستەڵات نەبوو شکۆمەندیو ڕێزی دەستگیر دەبێت لەلایەن فەرمانڕەواوە.

*ماڵو لانەو گومەز بەدەر لەچادر لەگەڵ پەردەی سپی لەخەودا گۆڕی شەهیدانە، هەروەها چادری سەوزیش بەوچەشنەیە.

*ئەگەر لەچادرێك بێتە دەرەوە بەچەشنێ نەگەڕێتەوە نیوەی لەدەستەڵاتی بەدەر دەکەوێتو لەکاروپیشە لادەبرێت.

*ئەگەر بینی چادرەکانی گەمارۆدراون تەمەنی بەسەردەچێتو دەستەلاتی دەڕواتو گومەزیش ژنە.

چادرفرۆش: بینینی بەلگەیە لەسەر جموجوولۆ سەفەر.

*دەگونجێت بینینی بەلگەبێت لەسەر:
+گۆڕ.
+هاوسەرگیری کەسێکی رەبەن.

چارۆکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی چارۆکەی بۆ هەڵدراوە شکۆمەندیو رێز بەدەستدەهێنێت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر دەستەلاتدارێك بینی خاوەن هێزو سوپایەو دڵنیادەبێت لەدوژمنێکی بەهێز کەخوازیاری دەستەلاتو مەزنییەکەی بێت.

چارۆکەفرۆشی کەشتی: (نابلسی) دەڵێت: یەکێکە چارۆکەی کەشتی دەفرۆشێ، بینینی لەخەودا بەلگەیە لەسەر سەفەرو خۆئامادەکردن بۆ رزقو رۆزی هاوسەرگیری.

چاککاری جلوبەرگ: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەلگەیە لەسەر فراوانیو رزقو رۆزی.

چاکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چاکە بەلگەیە لەسەر قوتاربوونو سەرفرازی ئەوکەسەی خەوەکە دەبینێت.

(نابلسی)دەڵێت: بەلگەیە لەسەر چاکەو گەڕانەوە بۆ باشترین رەوشتوکردار، یاخود کردەوەی جوانو رێنموونی دوای وێڵیو سەرگەردانی .

چاڵی بۆسەو پلان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی چاڵ هەڵدەکەنێ یاخود یەکێکیتر چاڵی بۆ هەڵدەکەنێ پلاندەگێڕێ یاخود یەکێکیتر پلانی لەدژ دەگێڕێ.

*ئەگەر بینی چوە نێو چاڵەکەوە دەستدەداتەوە پلانو فروفێڵ بەدەر لەکەسانیتر ، ئەگەر بینی چوەنێوی تا ئاسمانی لێدیار نەما دزو جەردە دەچێنە نێومالیو شتومەکی دەدزن ، ئەگەر لەسەر سەفەربوو رێگەی لێدەگرن.

*ئەگەر لەوچاڵەدا دەستنوێژیگرت بۆ نوێژ یاخود خۆیشت ئەوەی لێیان دزیوە بەدەستیدەهێنێتەوە یاخود قەرەبووی بۆ دەکرێتەوەو چاوی گەشدەبێت چونکە لەلێکدانەوەدا وەك ئاو وایە.

*ئەگەر لەو چاڵەی کەهەڵیکەندبوو هاتە دەرەوە یاخود ئاوی تێدا دەرهاتو لەبەری رۆیی یاخود راوەستا بژێوییە لەفروفێڵدا بۆی بەدەستهاتوە.

چاڵی دەغلٌودان: (ئیبن سیرین)دەلێت: دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر دایکێکی پەروەردەکارو بژێویدەر.
*دەگونجێت چاڵی دەغلٌودانی نادیار بەلگەبێت لەسەر شوێنی کەلەبەر.
*ئەگەربینی رووخاوە یان تەپیوەو دایکی نەخۆشبوو دەمرێ، ئەگەر دووگیانێکی هەبوو رزگاریدەبێت‌و شوێنەکەی یەکدەگرێتەوە.
*ئەگەر خواردنەکی بینی بەچاوی خۆی زبل‌و خاك‌و خۆلبوو نرخەکەی دادەبەزێ‌و ماڵ‌وسامانی تیادەچێت، ئەگەر خواردنی تێدا نەبوو پڕ لەزبل‌و خاك‌و خوێنبوو پاشان بەخواردن پڕیکردنەوە بەهانە وەردەگرێ، ئەگەر پڕ لەخواردنبوو هاوسەرەکەی دووگیاندەبێ بەمەرجێك هەژاربێت.
*ئەگەر لێیڕژاو خەڵکی پەرتەوازەبوون لێی‌و کەمیان کردەوە نرخەکەی هەرزاندەبێت.
*ئەگەر ئاگرێکی بینی کەوتە نێو خواردنەکەوە نرخگرانیەکی گەورە یان رووداوێك لەلایەن دەستەڵاتدارەو بڵاودەبێتەوە یاخود سن‌و کوللەدەدات لەزەوی‌و زار، ئەگەر لەنێو خواردنەکەیدا خورماو شەکری بینی نرخەکەی گراندەبێ بەئەندازەی خۆشی خواردنەکە.
*ئەوەی دەکەوێتە نێو ئەو چاڵەوە یان نێو چاڵێکی نادیار وەك کەوتنە نێو بیر وایە.

چاوئێشە(چاوگلگردن):(ئیبن سیرین) دەلێت: چاوئێشە بەلگەیە لەسەر پشتهەلکردنی خاوەنەکەی لەحەق‌و تێکچوونی ئاینەکەی بەپێی چاوئێشەکە چونکە بەلگەیە لەسەر کوێری‌و خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴾ (الحج: ٤٦).
*هەروەها دەلێن: چاوئێشە بەلگەیە لەسەرئەوەی نزیکە لەوەی کوێرببێ، ئەگەر چاوی وەك خۆی مایەوە لەئایندا بەکارێك تاوانبار دەکرێ پاك‌و بێگەردە لێی‌و بەمەش پاداشت دەدرێتەوە.
*چاوئێشە غەم‌و پەژارەیە پێیدەگات لەلایەن کوڕەکەیەوە.
(نابلسی) دەلێت: لەخەودا گرانی بژێوییە یاخود بێئاگاییە، چاوئێشە کەم‌و کوڕییە لەئایندا، ئەگەر بینی هەردووچاوی تووشی ئێش‌وژانبوو باوك‌و دایکی نەخۆشدەکەوێ.

چاوبڕینەئەستێرە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چاودێری ئەستێرەکان بەڵگەیە لەسەر دەستەلاًتو پلەوپایە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی مەڕ دەلەوەڕێنێ پیاوێکی عەرەبی دادەنرێت بەسەرکار.

چاوبەست(فێڵ ـ تەڵەکە): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا لەخۆباییبوونو هەڵگیرساندنی فیتنەو ئاشووبە.

چاوپاراستن (چاوداگرتن): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پارێزگاری لەفەرمانەکانی خوداو یاساغەکانی بەپێی ئایەتی: ﴿ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ﴾ (النور: ٣٠).

چاوکز: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چاوگرتن لەحەرامو تەماشانەکردنی تاوانبار یان حاڵو بار لاواز یاخود ئەوەی چاو بەڵگەیە لەسەری.
*دەگونجێت چاوکزی بەڵگەبێت لەسەر قاڵیو نەتوانین لەدووگیانیبوون یا هەڵگرتنی باردا.

چاوەڕێکردن: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانیاری بۆ خاوەن ئیجتهاد، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تێکدانی ئاین.

چاوی مرۆڤ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چاو ئاینو بەرچاوڕۆشنی پیاوە کەبەهۆیەوە دەڕوانێ و وێڵیو سەرگەردانییە.
*ئەگەر لەجەستەو لەشو لاری خۆیدا چەن چاوێکی زۆری بینی بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی چاکەی لەئایندا.
*ئەگەر بینی سکی شەقیبردو لەنێویا چەند چاوێکی بینینی زندیقە بەپێی ئایەتی: ﴿ مَا جَعَلَ اللهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ﴾ (الأحزاب: ٤).
*ئەگەر بینی چاوەکانی چاوی مرۆڤێکی سەیرو نادیاربوو خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر کوێریو یەکێکیتر ڕێنومایی دەدات ، ئەوگەر پیاوەکە ناسرابوو ئەوە خەوبینەر کچەکەی دەدات بەشوو خێری لێدەستگیردەبێ.
*ئەگەر بینی چاوی لەدەستداو کوێربوو منداڵەکانی کۆچدەکەن.
*ئەگەر بینی هەردووچاوی کوێربوەو لەئاوارەییو غەریبیدایە بەڵگەیە لەسەر درێژبوونەوەی غەریبیو نزیکی لەمردنەوە.
*ئەگر بینی چاوەکانی ئاساییەو لەغەریبدایە بەڵگەیە لەسەر درێژبوونەوەی غەریبی هەتا مردنی.
*ئەگەر بینی چاوەکانی لەئاسنە غەمو پەژارە ڕووی تێدەکاتو دەبێتە هۆی ئابڕووبردنی.

*ئەگەر بینی چاوەکانی کردەوە بەرووی پیاوێکدا تەماشای کاروبارەکانیدەکاتو پشتگیریدەکات.
*ئەگەر بینی بەمۆڕبوونەوە تەماشایدەکات رقو خەشموقینی لێیەتی.
*ئەگەر بینی بەچاوی دەبیستیّو بەگوێچکەی تەماشادەکات هاوسەرو کچەکەی ناچاردەکات سەرپێچی بکەن.
*ئەگەر لەسەر شانی چاوی پیاوێکی بینی یان چاوی ئاژەڵێكماڵو سامانێك بەدەستدەهێنیّ.
*ئەگەر بینی تەماشای چاوێکدەکاتو بەدڵیەتیو بەجوانی دانا کارێك ئەنجامدەدات زیان بەئاینەکەی دەگەیەنیّ.
چاوی رەش ئاینە، چاوی شینی ئاسمانی بیدعەیەو چاوی شینی ئاسایی واژووکردنی ئاینەو چاوی سەوز ئاینێکە پێچەوانەی ئاینەکانیترە.
*ئەگەر دڵی چاوی هەبوو یان خاوەنی چەندچاوێکبوو چاکسازییە لەئایندا بەئەندازەی رووناکیو نووری.
*ئەگەر بینی بەچاوی زینایکرد تەماشای ژناندەکات.
*ئەگەر بینی چاوەکانی گەنم رەنگن بەگومانەوە تەماشای ژنێکی هاوڕێدەکات.

*تیژی روانیین باشە بۆسەرجەم خەڵکیو لاوازی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی پێویستی بەخەڵکی هەیەو ماڵو سامانی دەبێت چونکە چاو وەك ماڵو سامان وایە.
*ئەگەر مندالّی هەبوو خەونێکی لەوچەشنەی بینی بەڵگەیە لەسەرئەوەی نەخۆشدەکەویّ چونکە مندالّ وەك چاو خۆشەویستە.
*(حەجاج)ی کوڕی (یوسف) لەخەودا بینی هەردوو چاوی کەوتە نێو کۆشیو پاشان هەواڵی مەرگی (محمد)ی برایو (محمد)ی کوڕی بیست.
*جوولەکەیەك کچێکی لەئاسمان بینی یان چاوی کچێك خەوەکەی بۆ (بەرهەمی) گێڕایەوەو ئەویش وتی: ماڵو سامان لەپیشەکەت بەدەستدەهێنێت.
*هەروەها دەڵێت: چاکیو خراپی چاو لەوەوە دەردەکەویّ چاو پێی گەشدەبیّ لەماڵو کوڕ یان زانیاریو لەشساغی.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر پیاوێکی گەنم رەنگی بینی پلاندەگێڕی بۆ دزی.
*ئەگەر بینی چاوەکانی کردەوە تەماشای حاڵو باریدەکاتو پشتگیریدەکات.

*ئەگەر بینی چاوەکانی لەئاسنە نهێنی خۆی دەشکێنیو غەمو پەژارەیەکی زۆر رووی تێدەکات.
*ئەگەر بینی بەچاو دەبیستیو بەگوێ دەبینێ ئەوە کاری دەویتی بۆ خانەوادەو کچەکەیدەکات.
*ئەگەر بینی بەچاو زینادەکات تەماشای ژناندەکات.
*ئەگەر تەماشای چاوێکیکردو بەدڵیبوو روو لەکارێکدەکات دەبێ بەتەوق بەسەریەوە لەئاینەکەیدا.
*ئەگەر لەسەر شانی چاوی بینی هی پیاوێک یاخود ئاژەڵێکماڵێکی لەپەنهانو غەیبەوە دەستدەکەوێت.
*ئەگەر چاوی زەردبوبوو بەگومانەوە تەماشای ژنێکی هاورێدەکات.
*چاوی رەش ئاینەو چاوی شین واژووی ئاینو، شینی ئاسمانیش ئاینداریو بیدعەو چاوی سەوزیش ئاینێکە پێچەوانەی ئاینەکانیترە.
*ئەگەر هەژار یان زینیدانیبوو بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی شەرو خراپە.
*ئەگەر تورەبوو بەڵگەیە لەسەرنەوەی مرۆڤێکی دێتەرێ دەستیدەگریو لەوقەیرانەی تێدایە رزگاریدەبێ.

*ئەگەر کەسێك بینی لەسەر سەفەربوو یان لەسەفەردابوو بەڵگەیە لەسەرنەوەی ناگەرێتەوە بۆ نیشتمان.
*ئەگەر مرۆڤێك بینی سەد چاوی هەیە سەد درهەمەو گەر لەدەستیشدا بیبینێ بەو چەشنەیە.
*چاو بەچاودێر لێکدەدرێتەوەو پیاوێکە لەنێو کۆمەڵو هۆزی خۆیدا.
*چاو بەئاو لێکدەدرێتەوە.
*ئەگەر بێباوەرێك ناتەواوی لەچاوی خۆیدا بینی ماڵو کورەکەیتی.
*ئەگەر بینی چاوەکانی گوێزرانەوە بۆ قاچیو پێوەی دەرۆیشت پیاوێکە دوو خزمەتکاری هەیەو دووکچی خۆی دەدات پێیان.
*ئەگەر بینی چاوی پێکرا پیاوچاکەو کوری نییەو ماڵێك بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر بینی چاوی دەرهێنرا نەخۆشییەو تووشی دەبێت.
*ئەگەر بینی چاوەکانی چارەسەر دەکات ئاینەکەی چاکدەکات. بۆیەکێکیش چارەسەری چاوەکانی بکات وتراوە کورێکی دەبێتو وەجاخی رۆشندەکاتەوە، هەروەها دەڵێن: ئەگەر برایەکی ئاوارەو دوورخرابێتەوە دڵخۆشدەبێ ببینێ.

*ئەگـەر بینـی بینـایی یـەك چـاوەو بـەهێزترە لـەوەی خـەڵكی گومـانی پێدەبەن ، نهێنی لەئاینەكەیدا باشترە لەرەوشی ئاشكراو دیاری.

*ئەگـەر بینـی چـاوەكانی لـەخوار ئەوەوەیە كەخەڵكی دەیبینن ئەوەش حاڵوباری پەنهانیو شاراوەیە لەئایندا.

*ئەگـەر بینـی چـاوەكانی تانەیـەكی لەسەرە غـەمو پـەژارە رووی تێدەكات یان جیادەبێتەوەو لەوكەسەی شیرینو خۆشەویستە لای.

*ئەگەر تانەیەكی بینی لەسەرچاویو پاشان لاچوو لەگەڵ كەسێكی ئاوارەدا دیسان یەكدەگرنـەوە دوای سـالآنێكی دوورودرێـژ، ئەگــەر پــەژارەداربوو خوداوەنـــد غـــەمو پـــەژارەی دەرەوێنێتەوە.

*ئەگەر بینی تانەیەكی شین لەسـەر چاویەتی تاوانبارە.

*ئەگـــەر بینـــی چـــاوێكی لەگـــەڵ چـاوێكیتردا جووتبـوە ئەگـەر كـوڕی هـــەبوو یـــان كـــچ بـــا جێگـــەیان لەیەكجیابكاتەوە.

*ئەگەر بینی چاوی پیاوێك دەخوات ماڵو سامانی دەبات.

*ئەگەر بینی چاوەكانی برژانگیان نییە شـــەریعەی خـــواو بنـــەماكانی ئـــاین تیادەبات ، ئەگەر مرۆڤ خۆی هەڵكێشا دوژمنەكـەی ئـابڕووی دەبـات، ئەگـەر بینـی برژانگـەكانی سـپیبوون بەڵگەیـە لەســـەر تووشـــبوونی نەخۆشـــیەك لەسەروچاوو گوێچكەدا.

*بینینی چاو لەلەشولاردا یـان بینینـی چـەند چـاوێك ئەگـەر شـیاوبێت بـۆ چـاوێكی ئاسـایی بەڵگەیـە لەسـەر مـاڵ خوێنبایی تێدابێت.

*دەگونجێـت بینینـی چـاوی جـوان بەڵگەبێت لەسەر جادوو مەرگو ژیان.

*دەگونجێـت چـاو بەڵگـەبێت لەسـەر هەمووكەســوكارو خــزمو منــداڵانو شوێنكەوتوان.

*دەگونجێت خـواردنی چـاو بەڵگـەبێت لەسەر هێلكەخواردن بەهێلكەوڕۆن.

*چاوی خوراو رزقورۆزییە.

*ئەگـــەر بینـــی چـــاوەكانی بینـاییـــان لەدەســـتداو ڕێنومـــاییو زانیـــاری بەدەستدەهێنیّ، ئەگـەر كـوڕی هـەبوو یان هاوسەر یاخود خۆشەویستو ئـازیز نەخۆشدەكەویّو چاكدەبێتەوە ، ئەگەر بێبـاوەڕبوو موسـوڵماندەبیّ ، ئەگــەر هــەژاربوو دەوڵەمەنـددەبیّ ، وەگــەرنا پلەوپایـەی بـەرز كەشیاوو گونجاوبێـت بۆی بەدەستدەهێنیّ.

*دەگونجێت چاوتێبڕینی بەڵگەبێت لەسەر ناڕەحەتیو ئەگەر چاوەکە لەجێی خۆی چوو بۆ بەشەکانی دیکەی بەڵگەیە لەسەر بەلاو نەهامەتی لەلەشولاردا لەخوێن لێهاتنو کێمو زوخم دەردان یاخود کردنەوەی چاو لەلاشەدا.
*ئەگەر لەسەفەردابوو دەترساو تینوویبوو لەخەودا چەند چاوێکی بینیو هەڵیگرتەوە ئاوی دەستدەکەویو سوودی لێدەبینێ.
*ئەو چاوانەی لەبەرگەورەییو مەزنی باسناکرێ دەگونجێت چاودێری خودایی بێت.
*چاوکوێرکردن بەڵگەیە لەسەر داهاتنی سزای خوایی.
*ئەگەر چاوی کەوت بەسەر کەسێکداو شاراوەبوو لێی بەدیدەکات.
*ئەگەر ناتەواوییەکی لەچاویدا بەدیکرد دەگونجێت زیانێك روو لەقاچیبکات.
*چاوی راست بەڵگەیە لەسەر کوڕو هی چەپیش کچە.
*ریپۆقی چاو بەڵگەیە لەسەر بێداریو جیابوونەوە لەکەسێکی دڵخۆشکەر مەردوم شانازی پێوەدەکات.
*ئەگەر بینی چاوەکانی چوەتە گوێچکەی کوێردەبێ، پاشان هەموو ئەوشتانەی بەچاودەیبینێ بەگوێچکە گوێی لێدەبێ چونکە چاوی کوێر لەگوێچکەیدایە.
*ئەگەر سوورایییەك لەچاویدابوو خەشموقین لێی دەدات یان خنکانو هەناسەتوندی بەهۆی رووداوێکەوە.
*ئەگەر بینی چاوی دەرهێنراوە پاداشت دەدرێتەوە بەکاروفرمانی خۆی.
*ئەگەر هەردووچاوی دەرهێنرا کوڕە شیرینەکەی لێی دوور دەکەوێتەوە.
*چاودەرهێنان لەخەودا تەمەنێکی دوورودرێژە.
*دەگونجێت دەرهێنانی چاو بەڵگەبێت لەسەر کارەساتێك رووبکاتە چاوەکانیو ئەوەی مرۆڤ لەگەڵ کەسانیتردا ئەنجامی دەدات دەگونجێت بگەڕێتەوە بۆ خۆی.

چ ر

چرا: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بڕێوی پەیداکاری ماڵە، ئەگەر بینی چرایەکی بەدەستهێنا زانیاریو بەرزیو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر بینی بەدەمی چرایەك دەکوژێتەوە کاروباری پیاوێك بەتاڵو پووچدەکاتەوە کەوا لەسەر حەقو راستییە بەلام بەتاڵو پووچەڵ

نابێتـــەوە، چـونکە لەسـەر حـەق‌و ڕاستییە بەپێی فەرمایشتی خوداوەنـد: ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ (الصف: ٨).

*ئەگەر بینی بەڕۆژ چرای هەڵگرتووە زۆر پەیوەستدەبێ بەئاین‌و ڕێبازێکی ڕاست‌و ڕەوانـەوە بەپێی ئایـەتی: ﴿وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُوراً تَمْشُونَ بِهِ﴾ (الحدید: ٢٨).

*ئەگەر بینی بەشەو دەڕوات‌و چرایەکی بەدەستەوەیە تێدەکۆشێ، ئەگەر لەتێکۆشەرو تەلأقداران بێت، وەگەرنا ڕوو لەکارێکدەکات سەرسامدەبێت تێدا چونکە تاریکایی سەرسامییەو ڕووناکی ڕێنماییە،دەگونجێت لەسەرپێچیدابێت‌و پاشان تەوبەبکاو پاشگەزبێتەوە.

*ئەگـەر بینـی چـرایەك لـەنێو پەنجەکانیـەوە تیـشك‌و ڕوونـاکی دەدەنـەوە یـاخود لەهەنـدێك لەئەندامەکانیـەوە بـاس‌و خواسـێکی نادیـاری بـۆ دەردەکـەوێ‌و بەڵگەیـە لەسەر تەواوی‌و دڵنیایی‌و سوودی.

*ئەگـەر بینـی چـرایەکی هەیـە دەسـتەلأتدارو فـەرمانڕەوا یـاخود زانایەك دێتە لای یان ڕزق‌و ڕۆزییـەکی پیرۆزی دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر بینی چرایەکی هەیەو تیشك‌و ڕووناکی وەك تیشك‌و ڕووناکی ڕۆژوایە قورئـانی پـیرۆز لەبـەردەکات‌و پاشـان ڕاڤەیدەکات.

*چـرا زیـادبوونی نـورو ڕوونـاکی دڵـەو هێـزو تینـی ئاینـەو بەدەسـتهێنانی ویست‌و خوازە.

*چـرا کـوڕێکی پـیرۆز خواناسـە یـان بازرگانێکی دەست‌و دڵفراوانە.

*ئەگـەر بینـی چـرا یـاخود مۆمێك یـا پزیـسکێ ئـاگری بەدەسـتەوەیەو کوژایەوە ئەگەر دەستەلأتداربێ لەسـەر کـار لادەبـرێ، ئەگـەر بازرگـان بێـت زەرەر دەکات، ئەگـەر خـاوەن زێڕبێـت ماڵ‌و سامان‌و زێڕی تیادەچێت بـەپێی ئایـەتی: ﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَاراً فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لاَ يُبْصِرُونَ﴾ (البقرة: ١٧).

*چـرا لەماڵدا بـۆ کەسـی ڕەبـەن ژنـە دەیکـات بـە هاوسـەری خـۆی‌و بـۆ نەخۆش چاکبوونەوەیە.

*ئەگـەر تیـشکەکەی ڕوونـاك نـەبوو بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارە.

*هـەموو چـرایەك بەڵگەیـە لەسـەر دەرکـەوتنی شـتی نادیـارو پـەنهان‌و فتیلـەش کەسـێکە خزمـەتی

خەڵکیدەکات، یان کەیبانووی ماڵە ، ئەگەر بینی هەمووی سووتا کەیبانووی ماڵ دەمرێت.

*ئەگەر بڵێسەی لێکەوتەوەو لەپڵێتەکەیو سووتا هەڵەیەکدەکاتو قاچی هەڵدەخلیسکێ.

(نابلسی) دەڵێت: چرا بۆنەخۆش ژنو هاوسەرە، ئەگەر کوژایەوە نەخۆشەکە دەمرێت ، ئەوەی چرایەك چاکبکاتو دایبگرسێنێتو نەخۆشی هەبێت نەخۆشەکەی چاکدەبێتەوە.

*چرای بچووك کەتیشکەکەی لاوازوکزە بۆ هەڵگری کچە.

*هەروەها دەڵێن: چرا بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی شتی پەنهانو شاراوە.

*ئەگەر چرای ماڵەکەی بینی داگیرساوەو تیشكو ڕووناکیدایەوە چاکی بژێوی پەیداکاری ماڵە.

*ئەگەر بەلاوازی بینی حاڵی بژێوی پەیداکاری ماڵەکەی سستو کزدەبێت.

*ئەگەر بینی چراکەی کوژایەوە تێکەڵبوونی کاروباری بژێوی پەیداکاری ماڵە لەگەڵ خراپی حاڵو باری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردنی یاخود مەرگی کوڕەکەی یان دایكو باوکی یان کەیبانوو یا بژێوی پەیداکاری ئەو ماڵە ئەگەر لەخەوەکەدا بەڵگەیەکی تێدابوو لەسەر ئەوە، یاخود دەگونجێت مەرگی هاوسەرەکەی بێت.

*ئەگەر چرایەکی بەدەستی خۆیەوە بینیو ترسا بکوژێتەوە بەڵگەیە لەسەر مردنی نەخۆش.

*ئەگەر نەخۆشێکی بینی بەچرایەکەوە ڕوو بەسەرزەوی ڕووحەکەیەتی ڕوو بەئاسمان بەرزدەبێتەوە.

*ئەگەر چرایەکی بەدەستهێنا زانیاریو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: کوڕێکی شانو شەوکەتدارو پلەوپایەبەرزو بەسوودە ئەگەر لەکاتی خۆیدا هەڵبگیرسێ، ئەگەر داگیرسابوو بژێوی پەیداکاری ماڵو زانایە.

*چرا لەمزگەوتەکاندا زانا یاخود قورئانخوێنو دنیا نەویستە.

*(ئەبوعویەینە) دەڵێت: بینیم چرای مزگەوتەکان کوژانەوە ئنجا (مەسعەری کوڕی کدام) مرد.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کوڕ یان مێردە ، ئەگەر لەوجۆرە چرایانەبوو دەرچەی نەبوو ژنو مێردەو کوڕیان نابێت.

*چرا بەڵگەیە لەسەر:

+زانیاری.

+تەوبەی سەرپێچیکار.

+ڕێنومایی بێباوەڕ.
*دەگونجێت چرا ڕاڤەکاری خەوبێت یان بەڵگەی کاروان بێت چونکە ڕێنومایی کاروانبەراندەکات.
*چرا ژنەو فتیلە منداڵانەو چرا بەبێ فتیلە سوودی نییە.
*هەروەها چرا بەئەستێرە لێکدەدرێتەوەو شکاندنی چراو کوژاندنەوەی مەرگی نەخۆشە، ئەگەر مرۆڤێك لەئاسمانەوە ئەستێرە وەربگرێ لەمزگەوت چرا دەهێنێت.
چراخان: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکی ڕاچەسپاو دووربینەو داهاتوو دەبینێت.
*ئەگەرببینی چراخانەکە کەوتەخوارەوە ئەو ئاژەڵە دەمرێت و بەروبووم تیادەچێت.
*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر مردن بەهۆی ئەومانایەی ناوەکەی هەڵیگرتووە.
(نابلسی)دەڵێت: هەر پیشەسازێ ببینێ بەڵگەیە لەسەر ساختەی ئەو کەلوپەلەی دروستیدەکات.

چ ق

چقڵ(درك): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی کرداری چاکە ئەنجامدەدات تەوبە دەکات لەو خراپەیەی ئەنجامیداوە، یاخود پەیوەندی خزمایەتی بەجێدەهێنێت یاخود خێر لەگەڵ نەدارو هەژاردا دەکات.
*ئەگەر دانیشتوانی وڵاتەکەی بینی ناندەدەن بەهەژاران یاخود چاکە ئەنجام دەدەن و یادی خواو نوێژدەکەن، ئەگەر لەناڕەحەتیو ئاڵۆزیدابوون خوداوەند دەروویان لێدەکاتەوە بەوەی دەگەڕێنەوە بۆلای خوا.
*ئەگەر بینی زۆر یادی خوادەکات میراتی بۆ بەجێدەمێنێت.
*ئەوچاکەیەی مرۆڤ لەخەودا ئەنجامیدەدات لەلابردنی زیانبەخش لەسەرەڕێو فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپە بەڵگەیە لەسەر:
+سوودو قازانج لەبازرگانیدا.
+قەرزدانەوە.
+دڵنیابوون لەترس وبیم.
*بەخشینی چاکە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر لابردنی ستەمکاران و دانانی دادپەوەران.

چ ل

چلك و پیسی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چڵك و خەوش و پیسی بەسەر لەش و

لارەوە یـــان روەوە زۆری گونـــاهو رووتانەوەی مووی لەش‌و لارو رۆیشتنی ماڵ‌و داراییە.
(نابلسی) دەڵێت: چڵك‌و پیسی بەڵگەیە لەسەر:
+ئاین.
+نەخۆشی.
+سەفەر.
*هەروەها چڵك‌و پیسی بەڵگەیە لەسەر هاوتاو تاك یاخود داپۆشینی هەموو شتێکی دەگمەن‌و ناوازە.
چلم: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی فنگدەکات قەرزەکەی دەداتەوە یاخود لەغەم‌و پەژارە قوتاردەبێ بەشێك پاداشت دەدرێتەوە بەشتێك کەئەنجامیدەدات.
*هـــەروەها دەڵـــێن: چـــڵم بەڵگـــەی لەدایکبوونی کورە.
*ئەگەربینی چڵمی فرێدایە سەر زەوی کچێکی دەبێت.
*ئەگـــەر چـــڵمەکەی کـــرد بەســـەر هاوســـەرەکەیدا دووگیانـــدەبێ‌و دواتـــر لەباریدەچێ، ئەگـەر ژنەکـەی چڵمیکرد بەسـەرا کـورێکی دەبێـت یـان منـداڵ لەشیر دەبڕێتەوە.

*ئەگەر لەپاڵ پیاوێکدا فنگیکرد ژنێك دەهێنێ بەحەلاڵی یان حەرامی.
*ئەگـــەر لەســـەر جێگـــەی پیاوێـــك فنگیکرد ژنەکەی دەترسێنێ.
*ئەگـەر لەدەستەسرەکەیدا فنگیکـرد ئـەوا لەگـەڵ خزمەتکارەکەیـدا ناپـاکی لەگەڵدەکات.
*ئەگـــەربینی فنگـــدەکات‌و ژنێـــك چڵمەکەی وەردەگرێ فێڵی لێدەکات‌و دووگیاندەبێ لێی.
*ئەگەر بینـی چڵمی کەسێك دەسڕێ پیاوێـــك ژنەکـــەی فریـــودەدات‌و هەوڵدەدات داپۆشێ بەڵام بۆی ناکرێ.
*ئەگـەربینی چـڵمی خـۆی دەخـوات ماڵی کورەکەی دەخوات.
*ئەگـــەر چـــڵمی لەلووتیـــدا بینـــی خەونەکـەی بەڵگەیەلەسـەر دووگیـانی ژنەکەی.
*ئەگەر بینی پژمی‌و ئاژەڵێك لـەلووتی هاتـــەدەرەوە کـــورێ کەســـێکیتری دەدرێتـــەپاڵ ، ئەگـــەر ئـــەوەی هاتـــە دەرەوە پشیلەبوو کورێکی دز دەبێت، ئەگەر کۆتربوو کچێکی خۆشەویستە.
*ئەگـــەر چـــڵم بەلێـــشاو لـــەلووتی هاتەدەرەوە منداڵی بەگوماندەبێ.

*ئەگـەر كەسـێكى بينـى فنگيكـردە جلەكانى دەبێت بەزاواى.
(نابلـسى)دەڵێـت: ئەگـەر فنگيكـردو بولبولێـك لـەلووتى هاتـە دەرەوە كورێكى قورئانخوێنى دەبێت.
*ئەگەر بينـى چـڵمى دەسرِێ منـداڵى زۆرى دەبێت.
*ئەگـەر بينـى فنگـدەكات كـورێكى دەبێت لەژنێك بەئەندازەى ئەو شوێنەى فنگى تێداكردوە ئـەويش لـەژن دەبىَ. ئەگـەر لـەلاى راسـتى فنگيكـرد منداڵەكـەى كـوردەبىَ، ئەگـەر لـەلاى چەپى منداڵەكەيبوو كچ دەبێت، ئەگـەر كەسـى دووگيـان نـەبوو نەيدەويـست هاوسەربگرىَ زەكـاتى ماڵەكـەى دەدات ياخود پارە خەرجدەكات بـۆ ژنـان يـان وەسيەتەكەى جێبەجێدەكات.
*چڵمو ئەوەى لەلووت دێتە دەرەوە يا وەك ئـاو وايـە ئاگادارييـە بەنەخۆشـكەوتن يـان رووداوو كارەسـاتێك، ئەگـەر چـڵمبوو بەڵگەيـە لەسـەر ماڵوسـامانو ئەگـەر خـواردى پێويـستى بەقـەرز يـان مـاڵى گوماناويدەبێت.

چ ن

چـنار: (نابلـسى) دەڵێـت: دارچـنار لەخەودا پياوێكى خاوەن بـەرزو بڵندو منداڵدارەو هـيچ سوودێكى تيـا نييـەو رەقيـشى چاكەيەو رەگـەكانى بنەچـەو بناغەيـە، ئـەوەى لەبەربوومەكـەى بەدەستبهێنێت ماڵو دارايى لـەپياوێكى هاوچەشـنى بـەروبوومى بەدەستدەهێنێت.
*درِكـيش تێـدا ئەگـەر چـوو بـەگيانو دەستيدا خراپە.
***هەروەها** دەڵێن: دارى چـنار بەڵگەيە لەسـەر خێـرو چـاكە بۆيـەكێك ئەگـەر بيـەوێت بـچێت بـۆ جـەنگو شـەرِ، بۆسـەرجەم خـەڵكيش بەڵگەيـە لەسـەر هەژارىو نەدارى.

چـنگو نينـۆكى باڵنـدە:
(نابلـسى)دەڵێـت: بينينـى لەخـەودا بەڵگەيە لەسەر پاشگەزبوونەوە لەئاينو نواندنى رەفتارى خراپەكاران يان مـاڵو سـامان خـەرجكردن يـاخود شـكانى بەڵێنو پەيمان.
چـنەر: (نابلـسى)دەڵێـت: بينينـى لەخـەودا بەڵگەيـە لەسـەر مانـدبوونو هيلاكى بەهۆى قسەو وتەوە.
*دەگونجێت بينينى بەڵگـەبێت لەسـەر چـاندن بـۆ كـشتوكاڵو خـەرجى بەروبوومو هاوسەرگيرىو وەچە.

چ و

چواله(بادەم):(ئیبن سیرین)دەڵێت: چواله ماڵوسامانە ، خواردنی بەدەستهێنانی ماڵوسامانە بەشەڕو ئاژاوە.لێکردنەوەشی لەدارەکەی بەدەستهێنانی ماڵوسامانە لەپیاوێکی رژدو بەخیلەوە.

*داربادەم پیاوێکی ئاوارەی نامۆیەو بادەمی شیرینو خۆش بەڵگەیە لەسەر تاموچێژی باوەڕ، تاڵیش بەڵگەیە لەسەر قسەی حەقو راستی.

*ئەگەر بینی توێکڵە بادەم کرا بەسەریا جلوبەرگو پۆشاك بەدەستدەهێنێ.

*هەروەها وتراوە: چوالەی وشك بەڵگەیە لەسەر قاوقیژو دەنگەدەنگ بەهۆی تەق تەقی بەریەککەوتنیو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەموپەژارە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی نەخۆشیو پەرێزگرتنو بەسەرچوونی دەستەلات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردوو لەکفنەکەیدا یان نەفسی خۆی یاخود گۆڕەکەی مەگەر چوالەکە سەوزبێت ئەگەر لەکاتی خۆیدا بێت بەڵگەی خێرە.

*چوالەی شیرین بەڵگەیە لەسەر ماڵوسامانی حەلاڵ بەپێی زۆروکەمی، ئەگەر بینی لێی دەخوات رزقو رۆزی بەشەڕو ئاژاوە دەستگیر دەبێ.

*ئەگەر لەگەڵاکانی خوارد ماڵێکی ئاسان لەپیاوێکی دەستەلاتدارەوە بەدەستدەهێنێ.

چ وو

چوون بۆ (حەج):(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی چوو بۆ (حەج) لەغەمو پەژارە قوتاردەبێت.

*ئەگەربینی لە(منی)نوێژدەکات لەحەجداو وتاردەداتو خۆشی شایستەی ئەوەنەبوو کەسی نێو خانەوادەکەشی شایستەی ئەوە نییە بۆیە لێکدانەوەی خەونەکەی بۆ خەڵکی هاوچەشنی خۆیەتی، ئەگەر هیچکام لەوانە نەبوو بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکاتو ناوبانگی پێدەردەکات.

*ئەگەر وتاریداو وتارەکەی بەهێزو باشبوو قسەکانی تەواوکردو خەڵکی تەماشایاندەکردو بێدەنگبوبوو نوێژەکەی تەواوکرد لەسەر شێوەوباری خۆی دەستەلاتێك بەدەستدەهێنێو خەڵکی ملکەچی دەکەن، ئەگەر وتارو

وتوێژەکـــەی تـــەواو نـــەکردبوو دەستەلاتەکەی تەواونابێ لادەبرێ.

چوونەسەرئاو: چوونەسەرئاوو میزکردن لەخەودا غەمو پەژارە رەوینەوەیە ، ئەگەر خاوەن ماڵودارایبوو ماڵەکەی پاکدەکاتەوە.

*ئەگـــەربینی پیـــساییەکەی زۆربـــوو لەهەمانکاتـــدا دەیویـــست ســـەفەربکات ســـەفەرەکەی بۆســـەرناگرێتو رێگـــەی لێدەگرن.

*ئەگـــەربینی پیـــسایی رەقـــدەکات ماڵوســـــــامانی بەلەشـــــــساغی خەرجـــدەکات، ئەگـــەر پیـــساییەکەی شلبوو سەرجەم ماڵەکەی دەبەخشێ.

*ئەگـــــەر شـــــوێنی ســـــەرئاوەکەی ناســـــراوبوو خێرەکـــــەی لـــــەپێناوی ئـارەزووی خۆیدایـە، ئەگـەر نادیـاربوو لەرووگەیـەکی نادیـاردا خەرجیـدەکاتو دەیبەخـشی بەیـەکێك مـاڵی حـەلاڵو حەرام لەیەك جیاناکاتەوە.

*ئەگـــەر لەشـــوێنێکدا پیـــساییکردو بـەخۆڵ داپۆشـی مـاڵو سـامانەکەی دەشارێتەوە.

چـوونە نێـو مـاڵو شـتیتر: (نابلـسی) دەڵێت: ئەگەر بینـی لەخـەودا دەچێتە نێو ماڵی پیاوێکەوە لـەدنیادا زاڵـدەبێت بەسەریا.

*ئەگەر بینی دەچێتە نێوماڵی پێشەواو تێـدا نیـشتەجێدەبێتو دڵنیادەبێـت خـۆی هەڵـدەقورتێنێ لـەکاروبارە تایبەتیەکانی.

*هـاتنی پێـشەوایەکی دادپـەروەر بـۆ شوێنێك دابـەزینی فـەڕو خێـرە لەگـەڵ دادپەروەریی.

*ئەگـــەر پێـــشەوایەکی ســـتەمکاربوو تێکچوونو بـەلاو نەهامەتییـە، ئەگـەر راهاتبوو بچێتە نێـو ئـەو شـوێنە زیـانی پێناگات.

*ئەگەر بینی دەچێتە بەهەشت پـشت بەخوا دەچێتە نێوی ئەوەش مژدەیەکە بۆ ئەو بۆ ئـەوەی پێشکەشیدەکات بـۆ خۆی یاخود بۆ کەسێکیتر.

*ئەگـەر بینـی دەچـێتە نێـو دۆزەخو پاشـان لێیدێتـە دەرەوە ئەمـەش بـۆ کەسـی گوناهکـاری گـەورە ئاگادارییـە بۆئەوەی تەوبەبکاتو پاشگەزببێتەوە.

*هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر بـچێتە نێـو دۆزەخ ئەگەر بێباوەڕ یان باوەڕداربێـت لـەرزوتا تێـدەکاتو هـەژار دەکـەوێتو زیندانی دەکرێت.

*ئەگەر کەسێکی بـازاڕیبوو گونـاهێکی گەورە ئەنجامدەدات یـان تێکەڵـدەبێت لەگەڵ کەسانی بێباوەڕدا.

*هەروەها دەڵێن: چوونە نێو بەهەشت بۆ حـاجی بەڵگەیـە لەسـەر تـەواوبوونی

حەجەکەی و گەیشتنی بەکەعبە، ئەگەر بێباوەڕبوو باوەڕ دەهێنێت ، ئەگەر نەخۆشێکی باوەڕداربوو لەو نەخۆشیەدا دەمرێت، ئەگەر بێباوەڕبوو لەنەخۆشییەکەی چاکدەبێتەوە، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت و میراتیەکی بۆ دەمینێتەوە.

*ئەگەر چوە نێو ماڵ و لانەیەکی نادیار بەتایبەت ئەگەر مردووی تێدابینی دەیناسێن قیامەتەو ئەو کەسە دەمرێت.

*ئەگەر چوە نێوی و هاتەوە دەرەوە لێی نزیکدەبێتەوە لەمەرگ و پاشان قوتار دەبێت لێی.

*ئەگەر خۆی لەقیامەتدا ببینێتەوە ئەوکەسە لەبێداریدا نەخۆشبێت بەپاک و پارێزراوی لەفیتنەو ئاشوبەکانی دنیاو روو بەقیامەت دەچێت ، ئەگەر نەخۆشبوو مژدەیە بۆی بەئەندازەی کاروکرداری لە(حەج) و تێکۆشان و دنیانەویستی و بەندایەتی و زانیاری و پەیوەندی و ئارامگرتن لەسەر سەرپێچی و یاخیبوون.

*ئەگەر بینی دەچێت روو بەقیامەت و دەیبینێ ئەو خەونە بۆ یەکێك رەوشتبەرزبێت و بەزانیاری و تواناوە ئەو کارە ئەنجامبدات بەڵگەیە لەسەر پووچی و خراپی، ئەوەی بترسێ و تاوانبار بێت یاخود غەم و پەژارەداربێت ترس و بیم و غەم و پەژارەکەی دەرەوێتەوە، بۆسەرجەم خەڵکی بەڵگەیە لەسەر سەفەرو دورکەوتنەوە لەنیشتمان.

*ئەگەر بینی لەقیامەت گەڕاوەتەوە دوای ئەوەی دەچێتە نێوی لەغەریبی دەگەڕێتەوە بۆ نیشتمانی خۆی، ئەگەر دوورکەوتەوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەغەریبی دەمێنێتەوە.

*چوونە نێو شاری (مەککە) لەخەودا تەوبەیە، بۆ کەسی بێباوەڕ موسوڵمانبوونەو بۆ رەبەنیش هاوسەرە.

*ئەگەر خەوبینەر بەربەرەکانیدەکرد بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتنی لەبەربەرەکانیەکەیدا.

*چوونە نێو شاری (مەککە) بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەترس و بیم.

*ئەگەر بینی دەچێتە نێو (مەقامی ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت) ئەگەر ترسی هەبوو دڵنیادەبێت.

*دەگونجێت چوونە نێو (مەقامی ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەبێت لەسەر پلەوپایەیەکی شکۆدارو بەڕێز وەك دەستەڵات یاخود

بلاوکردنەوەی زانیاری، یان میراتییەك لەباوك‌و دایکییەوە بۆی بمێنێتەوە.

*چوونە نێو ماڵ‌و مزگەوتی حەرام بۆ کەسێك هاوسەری گرتبێ بەڵگەیە لەسەرئەوەی بەیاوەری هاوسەرەکەی دەچێتە نێو ماڵی خۆی.

*دەگونجێت چوونە نێو (بیت الحرام) بەڵگەبێت لەسەر گرتنەخۆی حەزو ئارەزوو رووکردنە حەرام وێڕای توانا‌داری بۆ حەلاڵ بەتایبەت ئەگەر نوێژی تێدا نەکرد یاخود عەورەتی دیاربوو.

*چوونە نێو مزگەوتی (حرام) بەڵگەیە لەسەر:

+ئەمن‌و دڵنیایی.

+راستگۆیی.

+چوونە نێو بازاڕو هەوڵدان بۆ پەیداکردنی بژێوی.

*چوونە نێو ماڵ بەمەبەستی هاوسەرگیری.

*چوونە نێو مزگەوت پاشگەزبوونەوەیە لەگوناهو تاوان.

*چوونە نێو کەنیسە تێکچوونی ئاینە.

چ ۆ

چۆلەکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چۆلەکە پیاوێکی گەورەی مەترسیداری سستی خاوەن ماڵ‌و سامانەو زیانی هەیە بۆ سەرجەم خەڵکی‌و قۆڵبڕە لەکاروبارەکانیداو سەرۆکایەتیشی بەباشی پیادە دەکات.

*هەروەها دەڵێن: چۆلەکە ژنێکی جوانی بەسۆزو بەزەییە یاخود پیاوێکی ئارەزووبازی خاوەن چیرۆکەو خەڵکی پێدەکەنن پێی.

*هەروەها دەڵێن: کوڕێکی نێرینەیەو ئەوەی ببێت بەخاوەنی کۆمەڵێ چۆلەکەی زۆر دەبێت بەبەرپرسی کۆمەڵێکی مەترسیدار .

*هەروەها دەڵێن: باڵندە وتەیەکی باشەو مریشکی کلاوەبەسەریش کوڕێکی بچووکە.

*هەروەها دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم تۆشەبەرەیەکم پێیەو راوی چۆلەکە دەکەم‌و باڵەکانیان دەکوتمەوە دەیانخەمە نێو توێشەبەرەیەکەوە (ئیبن سیرین) وتی: تۆ مامۆستای حوجرەیت‌و یاریدەکەیت.

*هەروەها دەگێڕنەوە پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین) و تی: تەوبە بکە تۆ پارەیەکت بۆ خۆت بەکارهێناوەو بۆ تۆ حەلاڵ نییە، پیاوەکە وتی: پەنا بەخوا چۆن شتێك دەبەم کەهی خۆم نەبێ، (ئیبن سیرین) یش وتی: ئەگەر بتەوێت بڕی ئەو پارەیەشت پێدەڵێم

کەبردوتە، وتی: چەندە؟ وتی: شەش درهەمە، پیاوەکە وتی: چۆن زانیت؟ وتی: چونکە ئەندامەکانی چۆلەکە شەشن و بۆ هەر ئەندامێك درهەمێك.

*هەروەها پیاوێك هات بۆ لای (ئەبوبەکری صدیق) (رەزای خوای لێبێت)و وتی: لەگیرفانمدا چەن باڵندەیەکی زۆرم بینی لەگەڵ چۆلەکەداو یەك لەدوای یەك دەرم دەهێناو دەم خنکاندو فرێمدەدا، ئەویش وتی: تۆ پیاوێکی دەلاڵیو لەخوابترسەو تەوبە بکە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی چۆلەکەیەکی سەربڕی کوڕێکی لاوازی دەبێت و ترسی مردنی دەبێت.

*دەنگی باڵندەکانیش بەڵگەیە لەسەر قسەو وتەیەکی باش یاخود ڕۆچوون لەزانیاریدا.

*باڵندەی زۆر ماڵ و دارایییە بەبێماندوبوون بۆ یەکێك بیگرێتە خۆی.

*هەروەها چۆلەکە بەمندالان لێکدەدرێتەوە ئەگەر چۆلەکەیەکی بەدەستیەوە بینی دە دینار بەدەستدەهێنی و چۆلەکەش پیاوێکی مەزن و پلەوپایەدارە.

*ئەگەر بینی چۆلەکەیەکی گرت یا بوو بەخاوەنی زاڵدەبێت بەسەر پیاوێکی پلەوپایەداری گەورە ، هەروەها ئەگەر بینی راویدەکات هەر بەو چەشنەیە.

*ئەگەر بینی سەریدەبڕێ خواست و ویستی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی پەڕەکانی هەڵکێشا یان لەگۆشتەکەی خوارد ماڵ و سامانی لێدەست دەکەوێت ئەگەر مێینەبوو ژنەو بەو شێوەیەیە.

*ئەگەر بینی چۆلەکەیەك سەردەبڕێت کچێك لاقە دەکات.

*ئەگەر بینی زەڕنەقوتەی چۆلەکەیەك سەردەبڕێت کچێك لاقە دەکات.

*ئەگەر زەڕنەقووتەی چۆلەکەیەکی بەدەستهێنا کوڕێکی دەبێت دەگات بەئاستی پیاوە گەورەو ناودارەکان.

*ئەگەر بەدەستییەوە یان لەنێو قەفەسدا چۆلەکەی بینی ، پاشان فڕی و نەگەڕایەوە بۆ لای کوڕە نەخۆشەکەی دەمرێت.

*ئەگەر بینی چاوی چۆلەکە دەدورێتەوە فێڵ لەمناڵاندەکات و دەستیاندەبڕێ.

*ئەگەر بینی زەڕنەقووتەی بەدەستهێنا منداڵی زۆریدەبێ.

*ئەگەر بینی چۆلەکەیەك خۆیکرد بەگەروویدا ئەگەر کوڕی هەبوو دەکەوێتە نێو بیرێکەوە.

چۆلەکەی سەرسوور: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چۆلەکەی سەرسوور ژنە یان کچە یاخود مندالْ یان مالْو داراییە.

چۆڵەوانی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا نەسازانی خانەوادەی ماڵێکە، بەپێی فەرموودەی :"چۆڵترین مالْ ئەوەیە کەوا دۆستایەتیو خۆشەویستی تیانەبێت"(١).

*دەگونجێت چۆڵەوانی بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارە.

چ ە

چەپك(قول - دەسك): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کەفارەتی سوێند، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو دارایی کۆکردنەوە لەرێگەی خۆیەوە یان لەرێگەیەکی ترەوە.

چەپەری دەرگاو مزگەوت: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەرئەوەی مرۆڤ دەیپۆشێو لەبەریدەکاتو خۆی پێدەرازێنێتەوە یاخود ئەو ماڵو داراییە حاڵو باری پێدادەپۆشێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+بای نێو سك.

+بڵاوکردنەوەی قسەوباس.

+ژنی جوانو قەشەنگو شۆخو شەنگ هەموو تایبەتمەندییەکی تیایە، یاخود پیاوێکی لەو چەشنە.

*ئەگەر چەپەرێکی بۆ خۆی کڕی بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری لەگەڵ خزمەتکاردا، ئەگەر خۆی لەژێریدا بینی لەژێر خراپەوکاری نابەجێدایە.

*ئەگەر نەخۆشێکی بینی هەڵیاندەگرت لەسەری دارەمەیتەکەیەتی.

چەتر(سەیوان): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی چەتری بۆ کۆمەڵێك هەڵدا دەسەلاتو وەردەگرێو توانای پەیدەبێ.

*ئەگەر بینی چەترێکی هەیە یان کونێك لەزەویدا شەهیددەکرێ.

*چەتر فەرمانڕەوایە، ئەگەر پێچایەوەو لایبرد دەسەتەڵاتەکەی لەناودەچێو تەمەنی دەڕوات.

*ئەگەر پادشایەك بینی لەژێر چەترێکدا هاتە دەرەوە بەڵگەیە لەسەر دەرچوونی لەدەستەڵاتی خۆی.

*ئەگەر بوو بەخاوەنی چەند چەترێك یاخود چوە ژێر سێبەری بەڵگەیە لەسەر نیعمەتێك کەپێیدەبەخشرێ ئەگەر بتوانێ سوپاسگوزاری بنوێنێ.

*چەتری نادیارو ژێر چەرداخو گومەز ئەگەر رەنگی سەوز یان سپیبوو بەڵگەیە لەسەر چاکەو گەواهیدانو

---

(١)(ترمذي) (١٨٤٢)و (ئیبن ماجە) (٣٣١٨) هێناویانە.

گەیشتن بەبەندایەتی یاخود بەڵگەیە لەسەر سەردانی شاری (قودس).

چەرمی دوای زین: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەرپرس و بژێوی پەیداکاری ، یان بەڵگەیە لەسەر ماڵ و پشتوێن و قایش.

چەسپکاری کەوش: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی شارەزای ژیری کاروبار ئەستەم و گرانەو پیاوێکە نێوانی خەڵکی چاکدەکات و تەبایی و خۆشەویستی دەخاتەوە لەنێویاندا.

*ئەگەر چەسپەکەی خراپبوو دەستگیر دەکرێ.

چەقۆ: ئەگەر خاوەنی چەقۆبێت لەخەوداو رەبەنبێ ژندەهێنێت، ئەگەر ژنەکەی دووگیانبوو نێرینەی دەبێت، وەگەرنا کچ دەبێت، بەهەمان شێوە رمیش هەروایە ، ئەگەر دووگیان نەبوو بەلام خوازیاری گەواهیدەرێکی حەقبێژبوو دەستیدەکەوێت، ئەگەر چەقۆکەی شاردەوەو پەنهان و شاراوە دەکرێ بۆی یاخود گەواهیدانەکەی بەرپەرچدەدرێتەوە، ئەگەر هیچکام لەوانە نەبوو سوودو قازانجە لەدنیا دەستیدەکەوێت یاخود پەیوەندییەکە بەهۆیەوە دەگات بەبراکەی یان هاوڕێیەکی یاخود خزمەتکارێکی یا بەندەیەکی بەپێی دان پێدانانی خەڵکی.

*ئەگەر بەتەنیا چەقۆی پێدرا لەوکاتەدا چەقۆ دەستەلاتە هەروەها خەنجەریش بەڵگەو بەهانەیە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ (یوسف : ٣١).

*ئەوەی چەقۆی سەر سفرە بەدەستی خۆیەوە ببینێ بەلام بەکارینەهێنێت کوڕێکی گوێڕایەڵ و ژیری پێدەبەشخرێ، ئەگەر بینی بەکاری دەهێنێت بەڵگەیە لەسەر بچڕانی ئەوەی کەلەسەریەتی.

*قەڵەم دادەر بەڵگەیە لەسەر کوڕێکی زیرەکی ئیرەییبەر.

*ئەگەر چەقۆیەکی بەدەستیەوە بینی دەگەڕێتەوە بۆ لای ژنێك لێی جیابووبینەوە بەپێی ئایەتی: ﴿ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ، أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ﴾ (الإسراء: ٥٠ ـ ٥١).

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خزمەتکاری ئەو شوێنە سوود بەخەڵکەکەی دەگەیەنێت و تیژی چەقۆکە بەڵگەیە لەسەر بەجێگەیاندنی بڕیارەکانی یاخود جوولەی ئەوەی کەبەڵگەیەلەسەری.

*ئەگەر ژنێك بینی چەقۆیەكی هەڵگرتوە یاخود چەقۆیەك دەدات بەژنێك بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی بۆ پیاوێكی ناسراوو بەناوبانگ.

*چەقۆی سەربڕین قەسابە.

*حەربەی سەرباز هێزوخزمەتگوزارییە.

*ئەگەر بینی چەقۆی پەروەرشیاری منداڵی دزی هۆگری یەكێك لەمنداڵەكانی دەبێت.

*چەقۆ بەڵگەونیشانەیە.

*ئەگەر چەقۆیەكی قوتدا لەماڵی كوڕی خۆیدەخوات.

*چەقۆ لەخەودا منداڵێكی نێرینەیە بۆیەكێك ژنەكەی دووگیان بێت.

*ئەگەر چەقۆی بەدەستییەوە بینی ئەو دووسەد درهەم بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر چەقۆی بەدەستهێناو لەداگاییدابێت سەردەكەوێتو بەڵگەونیشانەكانی جێگیردەبن.

*ئەگەر بینی چەقۆیەكی پێدراو جگە لەچەقۆ زیاتر هیچی دیكەی پێنەبوو كوڕو برای بۆ پەیدا دەبێ، ئەگەر چاوەڕێی كوڕو برانەبوو خێرێكی زۆر بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر دەستی خۆی بڕی بەچەقۆ ئەوە ڕووداوێك دەبینێ پێی سەرسامدەبێت.

*ئەگەر بینی چەقۆ یا خەنجەرێك دەكات بەكێلانو كیفەكەیدا ژنێك مارەدەبڕێ.

چەقۆتیژكەر: (نابلسی)دەڵێت: ژنە یان پیاوێكە ژنو پیاو لەیەكدەكات یاخود جیاوازی دەخاتە نێوان دۆستو خۆشەویستانەوە.

چەقۆساز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چەقۆساز پیاوێكە خەڵكی فێری وریایو ژیریو بێداریدەكات.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دڵنیاییو ویقار یاخود شەڕەنگێزیو خاوەن شەڕو ئاژاوە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئەو بەرپرسەی كاروبارەكان لەسەر دەستی ئەو بەجێدێن.

چەقەڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چەقەڵ پیاوێكە مافداران بێبەشدەكات لەمافی خۆیان ، هەروەها وەك(ڕێوی) وایە لەخەودا ، بەڵام (ڕێوی) بەهێزترە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی (چەقەڵ) بەڵگەو نیشانەیە لەسەر یەكێك هۆی شەڕو ئاژاوەبێت یاخود نیشانەی خۆشەویستیو كۆبوونەوەیە بۆ یاریو گاڵتەبازیی.

چەك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر چەكی بەخۆیەوە بینی لەنێو

پياوانێكدابوو كەهيچ چەكێكيان هەڵنەگرتبوو سەركردايەتى بەدەستدەهێنێت بەسەر گەلو نەتەوەيەكدا، ئەگەر كۆمەڵو نەتەوەكە پيربوون ئەون ، ئەگەر لاوو جەحێلبوون دوژمنى ئەون.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر خاوەنى ئەو خەونە نەخۆشبوو بەڵگەيە لەسەر مردنى.

(نابلسى) دەڵێت: لەخەودا هێزو سەركەوتنە بەسەر دوژمناندا دوورخستنەوەى نەخۆشييە ، ئەگەر چەكى بەخۆيەوە بينىو تواناى هەبوو بەكارى بهێنێ بەڵگەيە لەسەر تەواوىو گەيشتن بەپێداويستيەكانى ، دەگونجێت چاكىو باشى بێت لەئايندا، ئەگەر ترسابوو يان نەخۆشبوو خوداوەند چاكيدەكاتەوەو ئەگەر موسافيربوو بەسەلامەتى دەگەڕێتەوە بۆلاى خانەوادەكەى.

*ئەگەر بينى چەكەكەى لێسەندرا لاوازى دەستەلاتو نەتەوەو كەسەكانيەتى.

*پۆشينى چەكو جبەخانە بەڵگەيە لەسەر ئەو زانيارييەى خەڵكى نەزانى پێ دووردەخرێتەوە.

*هەروەها بەڵگەيەلەسەر:

+ماڵوسامان لەهەژارى قوتاريدەكات.

+چەكو هێزە لەبۆ تۆقاندنى دوژمن.

+سەركەوتن بەسەر ئەوەى لێيدەترسىێ.

+چارەسەرێك نەخۆشى دەڕەوێنێتەوە.

+ئەو هاوسەرەى لەشەيتان خۆى پێدەپارێزىێ.

چەكفرۆش: (نابلسى) دەڵێت: بينينى چەكفرۆش يان چەكساز لەخەودا بەڵگەيە لەسەر دەستەلاتێكى ستەمكار وەك پۆليس وايە.

چەكمەجە: (ئيبن سيرين) دەڵێت: مژدەيە دواى چەن رۆژێك دەگات ئەگەر گەوهەرو دوورومەرجانى تێدابوو ، هەروەها كەنتۆرى جلو بەرگيش بەو شێوازەيە.

(نابلسى) دەڵێت: بينينى لەخەودا بەڵگەيە لەسەر كتێبى جزروبەندكراو وتەو فەرمايشتى گەوهەرى تێدايە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرى دەوڵەمەند يان پياوى دەوڵەمەند بۆ ژنى بێمێرد، سەرجەم چەكمەجەكانى تريش وەك هى كتێبخانەو عەتار بينينى بەڵگەيە لەسەر سوودو قازانجو بەجێهێنانى پێداويستى لەگەڵ كۆكردنەوەى خۆشەويستان بەئەندازەى خۆى، چەكمەجەى لاپەڕەش تەمەنێكى دووردرێژە.

چەکوش: (ئیبن سیرین)دەڵێت: چەکوش پۆلیسە.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی چەکوشێکی هەڵگرت چاکەیەکی زۆر رووی تێدەکات.
*چەکوش بەڵگەیە لەسەر پشتگیریو رزقو رۆزی خاوەنەکانی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شەرو هەڵە لەقسەو وتەدا.
چەمانەوە(رکوع) : (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی دەچەمێتەوەو نوێژدەکات بۆ پەروەردگار ئەوە ملکەچی خوداوەند دەبێتو دەستبەرداری خۆبەزلزانین دەبێتو سنووری خوایی جێبەجێدەکاتو نوێژ ئەنجامدەداتو ئەوەی ئومێدیکردوە بۆی بەدەستدێتو زاڵدەبێ بەسەر دوژمنەکانیدا.
*ئەگەر بینی لەنوێژدا ناچەمێتەوە هەتا کاتی بەسەردەچێت زەکاتی ماڵەکەی دەرناکات، چەمانەوە لەخەودا خزمەتی کەسی بێکارە.
*دەگونجێت چەمانەوە بەڵگەبێت لەسەر تەمەندرێژیو خۆبەکەمزانین.
*ئەگەر ژنێك بینی بەتەواوی دەچەمێتەوە بەڵگەیە لەسەر تەوبەو بەرزکردنەوەی یادو زیکر بەخۆپارێزی.

چەناگە : (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر گەورەی هۆزو تیرەو خاوەن رەچەڵەکێکی زۆر.
*ئەگەر بینی چەناگەی درێژبوە دەبێت بەکەسێکی قیرەقیرکارو قسەووتە دەکات لەبارەی باسێکەوە کەپەیوەندی پێوەنییەو لاوازدەبێت دوای هێزو توانا.
*چەناگە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی مرۆڤ خۆی پێجواندەکات لەماڵێکی دیارو بەرچاو یاخود باوکێك پشتگیرییکات یان کورێك یارمەتی بدات یاخود خزمەتکارێك خزمەتییکات، یاخود پلەوپایەیەکی بەرێزە بەهۆیەوە جێگیردەبێت.
*چەناگە بەڵگەیە لەسەر دەستنوێژگرتن ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بناغەی لانەو ماڵ.
چەند سەرێك: (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر سەرمایەو پارەگۆڕەرەوە.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر مەرگ یاخود کەوتنەنێو نارەحەتیەوە.
*ئەگەر چەن سەرێکی نادیاربوو قژو شاخو خوێنی پێوەبوو بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی زانایان.

*هەروەها(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر سەرێکی کەری داوایەك لەسەرۆكو بەرپرسیدەكات یان داوای خزمەتگوزارییەكدەكات.

چەو(بەرد): (ئیبن سیرین)دەڵێت: چەوو وردە بەرد بەڵگەیە لەسەر:

+درهەمی سپی ژمێردراو.

+ژنی بچووكو باڵاكورت.

+پاراستنو ژماردن.

+حەجو بەردەبارانی شەیتان.

+توندوتیژیو دڵڕەقی.

+دەرگاو تاوانباركردن.

*ئەگەر بینی مەلێك لەئاسمانەوە نیشێتەوەو زیخو وردە بەردی هەڵگرت لەزەویو ئەوجا فڕی ، ئەگەر لەمزگەوتدابێت پیاوچاكێك دەمرێت ئەگەر خەوبینەر نەخۆشو خێرۆمەندبوو یاخود نوێژخوێن بێتو هیچكەس لەنوێژخوێنان نەخۆشی وایان نەگرتوو خاوەنی ئەو خەوە دەمرێت، ئەگەر باڵندەكە لەكەنیسەو دێرێك زیخی هەڵگرت وەك حاڵی ئەو نەخۆشە دەچوێنرێ كەلێی دواین ئەگەر بەردو زیخەكەی لەماڵێكدا یاخود لەشوێنو جێگەیەكی نادیار هەڵگرت نەخۆشێكی خەوبینەر لەكۆڕو ئەندامانی خاوەنەكەی تیادەچن، ئەگەر چنگێ زیخی هەڵگرتو خستییە تورەكەو جلێكەوەو پاشان قوتیدا ئەگەر لەمزگەوتدا قووتیدا یاخود لەماڵی زانایەك یاخود لەئەڵقەی زیكرو یاددابوو سوود لەزانیاریو قورئانی پیرۆز وەردەگرێ یاخود سوودمەند دەبێت لەزیكری خوا بەئەندازەی ئەو بەردو زیخانەی هەڵیگرتوە.

*ئەگەر بەردەكەی لەبازاڕ یاخود كێڵگە هەڵگرت یان لەبنیدارو درەختدا سوودو قازانجە لەدنیادا سوودمەند دەبێت بەخێرو خێرات لەمسەراوسەری دەریاوبازرگانیدا.

*ئەوەی بەردو چەو هەڵبداتە نێو دەریا ماڵو دارایی تیادەچێت لەدەریادا، ئەگەر هەڵیدایە نێو بیرێكەوە ماڵو دارایی خەرجدەكات لەهاوسەرگیریدا یاخود بەكرێ گرتنی خزمەتكارێكدا، ئەگەر هەڵیدایە نێو بیرێكەوە ماڵو دارایی خەرجدەكات لەهاوسەرگیریدا یاخود بەكرێگرتنی خزمەتكارێكدا، ئەگەر هەڵیدایە نێو مشەمای باران بۆ شەو یاخود دەفرێكی خواردنەوە یا لەگەنجینەیەكدا بەو ئەندازەیەی پێیەتیو هەڵیداوە ڕێنومایی دەكرێت بۆ جێیەك بازرگانی تێدا ئەنجامبدات، ئەگەر بەردوچەوی گرتە ئاژەڵێكی وەك

شێر یاخود مەیمون یان کوللەو قەلەڕەش و هاوچەشنەکانیان ئەگەر لەڕۆژانی (حەج)دابوو شەیتان بەردەباراندەکات لەداهاتوودا چونکە بەردەبارانی شەیتان لەبنەڕەتەوە لەوەوە هاتوە (جوبرەئیل) (سەلامی خوای لێبێت) فەرمانی بە(ئادەم) کردوە کاتێ شەیتان خۆی نیشانداوە بەردەبارانی بکات ئەمەش بوە بەسونەتێك بۆ وەچەو نەوەکانی، خۆئەگەر وانەبوو واتە لەڕۆژانی (حەج)دا نەبوو چەوەکان دوعایە لەدوژمن یان لەخراپەکار یاخود جنێوو قسەی ناشیرین یان گەواهیدانە دەیدات لەسەری.

*ئەگەر بۆ واژووی ئەمانە هەڵیاندا وەك کۆتر یان موسوڵمانان ئەو پیاوە دەم پیس و جنێوفرۆش و غەیبەتکارە قسە لەئابڕووی ژنی مێردار دەکات.

(نابلسی)دەڵێت: چەوو زیخ زانایانی خەڵکییە ، وتراویشە تەوبەو پەشیمانییە بۆ سەپێچیکارو ڕێنومابیە بۆ بێباوەڕان.

*دەگونجێت چەو بەڵگەبێت لەسەر شەهادەو گەواهی چونکە لەنێو دەستی پێغەمبەردا (ﷺ) یادو زیکری خودای کردوە.

*دەگونجێت بەردو زیخ بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی و دروستبوونی بەرد لەگورچیلەدا.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر لێدان بەبەرد.

*ڕۆیشتن بەنێو بەردا بەڵگەیە لەسەر شەڕو ناکۆکی و ڕکەبەرایەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردن چونکە لەسەر گۆڕ دادەنرێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بژێوی ئەوەی شتومەکی پێدەکێشن یاخود ئەوەی لێی دروستدەکرێت.

*بەرد قسەیەکی ڕەق و زبرە ، بەردێکی زۆریش سەرقاڵییەکی زۆرە.

*ئەگەر بینی بەرد لەگوێچکەیدایەو دەکەوێتە گوێ یان بەرد فڕێدەدات قسەیەکی ڕەق و زبری گوێی لێدەبێت.

چەوری(ڕۆن): (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی گۆشتی دەخورێ لەخەودا ڕزق و ڕۆزییەکی بەردەوامە لەگەڵ جل وبەرگێکی گرانبەها، چەوری ئەوەی گۆشتی ناخورێ بەڵگەیە لەسەر ماڵی حەرام و زیناو پاشگەزبوونەوە لەئاین یاخود گەڕانەوە لەوەی ڕێگری لێکراوە.

*ئەو چەورییەی چارەسەری پێدەکرێ بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر

چاكبوونەوە لەنەخۆشی و پێداویستیەك كەلەنەخۆشیدا سوودی لێوەردەگیرێ.

*دەگونجێت چەوری بەڵگەبێت لەسەر خۆشی و شایی و چاكبوونەوەی نەخۆش.

*چەوری ماڵێكی پوختەو بەماندوبوون بەدەستدێت.

چ ی

چیا(شاخ): (ئیبن سیرین)دەڵێت: چیاو شاخ دەستەلاتدارو پادشایەكی دڵرەقی ستەمكارە، یان پیاوێكی لەش و لار گەورەیە بەپێی ئەندازەی چیاو مەزنی و بەرزی و نزمی بالای.

*هەروەها چیا بەڵگەیەلەسەر:

+پلەوپایەی بەرزو بڵند.

+زاناو شارەزای لێبڕاوو خواناس.

+پلەوپایەی بەرزوبڵند.

+شوێن و جێگەی پیرۆزو باش.

+مەبەست و خواست.

*ئەوەی خۆی ببینێ هەڵدەزنێت بەسەر شاخێكدا یان پاڵی پێوەدابێت و لەژێر سێبەریدا دابنیشێ لەپیاوێكی سەركردەو گەورە نزیكدەبێتەوەو ناوبانگ دەردەكات، ئەوكەسە یا دەستەلاتدار یاخود خواناس و ئایندارە.

*ئەگەر خۆی بینی بانگدەدات لەبەرچیاكەو رووی‌كردوەتە قیبلەو تیروپم بەدەستی خۆی هەڵدەدات ناوبانگ لەنێوخەڵكیدا دەردەكات بەئەندازەی رۆیشتنی دەنگی، نووسراوو فەرمانەكانیشی بەئەندازەی گەیشتنی تیرو رمەكانی دەبێت.

*ئەگەر خۆی بینیەوە بەسەریەوەو لەكاتی بێداریدا دەترسا دڵنیادەبێت.

*ئەگەر لەنێو كەشتیەكدابوو شەپۆلەكان دابارین بەسەریاو هەڵزنا بەچیاو شاخێكدا قەڵغان و پارێزگارییە بەپێی ئایەتی:﴿سَآوِي إِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ﴾(هود:٤٣).

(ئیبن سیرین)دەڵێت: لەوكاتەدا چیا قەڵغان و پارێزگارییە، بەلام ئەگەر لەسەر كەشتیەكە هەڵهات و روویكردە چیایەك تیادەچێت بەپێی چیرۆكی كوڕەكەی(نوح)- سەلامی خوای‌لێبێت -.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەرئەوەی یەكێك لەكاتی بێداریدا لەنێو كەشتی و دەریادا نەبێت و لەكۆمەڵ و تاقم جیابووبێتەوەو دوای هەواو ئارەزووی خۆی كەوتبێت.

*سەركەوتن بەسەر چیادا خوازوداوایە خەوبینەر دووی دەكەوێت.

*ئەگەر سەركەوتن بەسەرچیادا رێگەكەی سووك و ئاسانبوو بۆ گەیشتن بەویست و ئاواتەكانی بەوچەشنە دەبێت.

*ئەگەر کۆسپ و گرفت رووی تێکرد لەسەرکەوتنی بەسەر شاخدا یان پێپلیکانەو هۆکاری ئاسانکاری سەرکەوت ترس وبیم رووی تێدەکات و سەرجەم کاروبارەکانی مەترسیدار دەبێت، خۆئەگەر گەیشت بەبەرزاییەکەی لەو ئافەو بەلایە قوتاردەبێت.

*ئەگەر بەئاگاهات لەخەو بەرلەوەی بگات یاخود لەخەوەکەیدا کەوتەخوارەوە لەرێی گەیشتن بەهیواو خوازەکەیدا تیادەچێت یاخود ئاینەکەی تیادەچێت لەوپێناوەدا بەئەندازەی مەترسیی و زیان بەشۆڕبوونەوەو کەوتنی یان شکانی ئەندامەکانی دیاریدەکرێت.

*کەوتنەخوارەوەش لەچیاو سەربان و دیواری بەرزو سەردارخورماوە بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوە لەفەرمانڕەواو هاوسەرو موڵك و کارو حاڵ وبار، کاتێ خەوی بۆ لێکدەدرێتەوە پرسیاری لێدەکرێت سەبارەت بەگرنگترین ئومێد یان حاڵ وبارێك لێی بترسێت ئەوجا پاش وپێش دەخرێت بۆی لەجیابونەوەو بەردەوامبوون لەسەری، ئەگەر بەهۆی سەرقاڵییەوە تووشی شپرزەیی و تێکەڵ و پێکەڵی هاتبوو بڕیار لەسەر ئەوەدەدرێت کەلێی کەوتوەتەخوارەوە لەخەوەکەیدا بەپێی بەڵگەکەی.

*بەڵگەیەلەسەر جیابوونەوە لەسەر ئەو کاروبارانەی بەپێی بەڵگەکانی ، هەروەها ئەو شوێنە رەچاودەکرێت کەلێی کەوتوە لەزەوی وشك و تەڕ یان بەردەلان و لمو دەریا...

*دەگونجێت ئەوکەوتنە بەڵگەبێت لەسەر کەوتنە نێو گوناهو فیتنەو رەفتاری خراپەوە ئەگەر کەوتە نێو کونەمار یان شوێنی پیس و کەندەلان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەستبەرداربوون لەگوناهو تاوان و بیدعە، ئەگەر هەڵهات لەوە یان کەوتە نێو مزگەوت یان باخچەیەك یان بۆ لای پێغەمبەرێك یان قورئانێکی هەڵگرت یاخود بەخێرایی چوو روو بەنوێژی بەکۆمەڵ.

*ئەگەربینی لەسەر چیایەك کەوتەخوارەوە یان چایەك رووخا یان سووتا بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی ئەوەی چیاکە بەڵگەیەلەسەری مەگەر بەرزبێتەوەو ئەو بەلاو ئافانە نەیگرێتەوە ئەوەش ترس و بیمێکی بێپایانە روودەکاتە خەڵکی لەلایەن دەستەلاتدارەوە ، لەبەرئەوەی بەنی (ئیسرائیل)یەکان چیاکەیان بەسەردا

بەرزبوەوە وەك سێبەرێك هەتا بترسن لەخواو نەکەونە گوناهو تاوانەوە.

*رۆیشتنی چیاو شاخ بەڵگەیە لەسەر بەرێوەبردنی رووداوێك ، ئەو رووداوەش دەگونجێت جەنگێکبێت هەندێك لەپادشاو دەستەلاتداران تاوی بدەن یان جیاوازییە کەوتوەتە نێوان هەندێك لەزانایانی سەر زەوی فیتنەو نارەحەتی بەرپادەکاتو سەرجەم خەڵکی دەکەونە نارەحەتیو داماوییەوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر مردنو تاعون ، چونکە لەنیشانەکانی قیامەتە.

*ئەگەر چیاکەبوو بەکەفو تەپو تۆزو خۆڵەمێش ئەوکەسەی چیاکە بەڵگەیە لەسەری هیچ خێرێکی تێدا نییە نەلە دنیاو نەلە ئایندا.

*چیا بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندبوون دوای سەرشۆریو دڵنیابوون و دوای بێباوەری خوداناسیو پاش زۆرداریی دەگەرێتەوە سەر بارو حاڵی یەکەمی، چونکە خوداوەند وەك دەفەرموێت چیاکانی لەکەفی سەرئاو دروستکردوەو کەفیش بەتاڵو بێبەهایە هەروەك خوداوەند ئاماژەی پێکردووە.

*ئەو چیایەی ئاوو رووەكو سەوزایی تێدایە پادشایەکی خاوەن ئاینە، ئەگەر هیچ سەوزاییو ئاوێکی تێدا نەبوو پادشاو دەستەلاتدارێکی بێباوەرە ، چونکە وەك مردوو وایە یادی خودا ناکاتو بەپیرۆز رایناگرێ.

*چیای راگیرو چەسپاو زیندو باشترە لە چیای رماوو کەوتوو، ئەوچیایەی دەکەوێتو دەبێت بەبەرد مردووە، چونکە یادو زیکری خودا ناکات.

*ئەگەر سەرکەوت بەسەر چیاداو لەئاوەکەی خواردەوەو شایستەی فەرمانرەواییبوو لەلایەن پادشاو دەستەلاتدارێکی دڵرەقی سوودبەخشەوە بەدەستی دەهێنێت لەگەڵ ماڵو دارایی بەئەندازەی ئاوخواردنەوەی، ئەگەر بازرگانبوو پلەوپایەی بەرزدەبێتەوەو سوودبەخشدەبێت، سووکیو سانایی بەرزبوونەوەشی بەدەستهێنانی پلەوپایەیە بەپێی قورسیوگرانی، کۆسپو رێگریش نارەحەتیو سزایە، ئەگەر لەسەر چیاکە هاتەخوارەوە قوتاردەبێت، ئەگەر بەسەر گریو کۆسپدا سەرکەوت پلەوپایە بەدەستدەهێنێت بەچەشنی ماندوێتیو نارەحەتی.

*ئەوبەردانەی دەوروبەی چیاودارەکان نارەحەتیو کۆسپەکانی ئەو شوێنو جێگایەیە، هەموو بەرزبوونەوەیەك

بەرزییەو دابەزینیش نزمیو سووکییە، هەموو سەرهەڵدانێك بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە، دابەزینی دەروو لێکردنەوەیە، هەموو بەرزبوونەوەیەك بەڵگەیە لەسەر دەستەڵاتو دابەزینیشی لابردنە.

*ئەگەررببینی چیایەکی هەڵگرتووەو قورسو گرانە لەسەری ئەرکی پیاوێکی گەورە یان بازرگانێك گرانو قورسدەبێت لەسەری، ئەگەر سووكو ئاسانبوو لەسەری سووكو ئاساندەبێت بۆی.

*ئەگەر وابیبینی چوەتە نێو ئەشکەوتێك لەچیایەکدا رێنموونی لەئاینو کاروبارەکانیدا بەدەست دەهێنێتو کاروباری دەستەڵاتدار دەگرێتە دەستو زاڵدەبێت بەسەریا.

*ئەگەرچوە نێو ئەشکەوتێك نەخشەو پلان لەدژی پادشاو فەرمانڕەواو پیاوێکی پارێزراو دادەرێژێت ، ئەگەر چیایەك رووبەروویبوو غەمو پەژارە یان سەفەر یاخود ژنێکی رەقو ئەستەمە.

*ئەگەر هەڵژنا بەچیایەکدا مەبەستو مەرامەکەیەتی بەئەندازەی پیاهەڵژنانی پێدا لەگەڵ جێگیربوونی.

*ئەگەر وابیبینی لەشوێنی بەرز دەخوات نائومێد دەبێت لەوەی جێگەی ئومێدو هیوای بوە ، ئەگەر لەگەڵ ناندا خواردی چاودێریدەکرێتو بەهۆی بژێوییەوە ناخۆشیو تەنگو چەڵەمە قبوڵدەکات.

*ئەگەرببینی خەڵکی بەبەرد لادەبات کاری نەتەوەکەی (لوط)ئەنجامدەدات.

*هەموو بەرزبوونەوەیەکی مرۆڤ یان کۆسپو گرفتێكو هەرشتێکیتر بەدەستهێنانی ئەوەیە خوازیاریەتی.

*سەرکەوتن بەرێکی نارەحەتییەو هیچ خێرێکی تێدا نییە.

*ئەگەرببینی لەتەپۆڵکەیەك دابەزییە خوارەوە یاخود لەکۆشکێك یان چیایەك ئەو داواوخوازەی دوویکەوتوە کەمو کەلدەبێتو بەجێنایەت.

*ئەوەی ببینێ شاخو چیایەك دەرمێنێ پیاوێك تیادەبات.

*ئەگەرببینی مەبەستیەتی سەربکەوێت بەچیایەکدا مەبەستو هیوایەکی هەیەو دوویکەوتووە، ئەگەر خۆی بەسەریا زاڵبوو ئومێدو هیواکەی بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر کەوتە خوارەوە نامۆو غەریب دەکەوێت.

(نابلسی)دەڵێت: چیا لەخەودا پیاوێکی پلەوپایە بەرزو دڵرەقەو دەنگێکی

بڵندی هەیەو، کاروباری خۆی ڕێکدەخاتو جێگیرە لەسەری، یاخود پیاوێکی سەرکردە یان منداڵێکی نێرینەو بازرگانە، یان ژنێکی دڵڕەقە یان غەمو پەژارەیە یاخود سەفەرو پەیمانە.

*ئەگەر ئەو چیایەی لەسەری جێگیربوو ئاوی تێدابوو فەرمانڕەوایەکی دیندارە، ئەگەر چیاکە ڕووەکو ئاوی تێدانەبوو فەرمانڕەوایەکی بێباوەڕی یاخییە چونکە وەك مردوو وایەو یادی خودا ناکاتو هیچ سوودێکی نییە بۆ خەڵکی.

*چیای جێگیرو چەسپاو زیندوە، باشترە لەچیای کەوتوو، ئەو چیایەشی دەڕمێتو دەبێت بەبەرد مردووە.

*ئەگەربینی سەرکەوت بەسەر شاخێکدا جێگیربێت لەسەر چیایەکدا ئاوەکەی بخواتو شایستەی دەسەڵات بێت بەدەستیدەهێنێت، یان دەستەڵاتێك بەدەستدەهێنێت لەلایەن پادشایەکی گەورەو دڵڕەقو سوودمەندەوە.

*ئەگەر ڕووەکی بینی هیواو ئاواتی بەدەستدەهێنێتو ملکەچی فەرمانڕەواو پادشایانی ستەمکار دەبێت، ئەگەر بازرگانبوو پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە.

*ئاسانیو سووکی بەرزبوونەوەی ئەو دەستەڵاتە بەبێماندوبوون بەدەستدەهێنێت، قوورسیو گرانی سەرکەوتنیشی ماندوبوونیەتی لەکاروباری ئەو شوێنەدا.

*ئەگەربینی سوپاسگوزاری خوداوەندە دەبێت بەدەستەڵاتدارێکی دادپەروەر، ئەگەر ستەمیکرد دەگونجێت، خۆئەگەر کڕنووشی برد بۆ خودا لەوێ یان بانگیدا دەستەڵاتو پۆستێك وەردەگرێتو زاڵدەبێت بەسەر دژومنەکانیدا ، ئەگەر لەسەر ئەو چیایەوە دابەزی لەپۆستو دەستەڵاتی لادەبرێت، ئەگەر فەرمانڕەوابوو لەکاردەخرێتو گەر بازرگانیشبوو زەرەرمەندو پەشیماندەبێتەوە.

*ئەگەر بەسەر چیایەکی بێ ڕووەکدا سەرکەوت دەچێتە ژێرکاری پادشایەکی بێباوەڕو غەمو پەژارە ڕووی تێدەکاتو سزایەکی توند دێت بەسەریا، ئەگەر هاتەخوارەوە قووتاردەبێت، ئەگەر پیایدا سەرکەوت دەستەڵاتێك بەدەستدەهێنێت بەماندوبوونو هیلاکی، ئەو بەردودارانەشی لەدەوری چیاکەدایە سووکیو نزمی فەرمانڕەوایە.

*ئەگەر بەردی لەدەوروبەری بینی سەرۆکایەتی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر ببینی لەچیایەك دەكەوێتە خـوارەوە گونـاهو تاوانێـك ئەنجامدەداتو زەرەرو زیان روودەكاتە لەشولاری یان مرۆڤ دەكەوێتە نێو ئەو هەڵەیەوە كەبەئەندازەی ئەوەندەی تێی كەوتوەو پلەوپایەی دەگۆڕێت.
*ئەگەر قاچی شكا لەبەرچاوی ئەو فەرمانڕەوایە دەكەوێتو زەرەر روو لەماڵەكەیدەكات.
*ئەگەر بەسەر چیایەكدا سەركەوتو دانەبەزی لەناوەڕاستی تەمەنەدا دەمرێت.
*ئەگەر سەركەوت پێداو دانیشت لەسەری كورێكی گەورەی دەبێت ، هەموو بەرزبوونەوەیەك بەرزی پلەوپایەیەو هەموو دابەزینێكیش نزمییە، ئەگە بەرزبوونەوە بەڵگەبێت لەسەر غەموپەژارە دابەزین بەڵگەیە لەسەر دەروولێكردنەوە.
*هەموو بەرزبوونەوەیەك بەڵگەیەلەسەر فەرمانڕەوایی، دابەزینیش بەڵگەیەلەسەر شكۆمەندیی.
*ئەگەر وابیبنی چیاكە سووتا یان كەوتەخوارەوە پیاوێكی مەزنی مەترسیدار دەمرێت یان دەستەلاتدارێك زاڵدەبێت بەسەریا چونكە ئاگر فەرمانڕەواییە.

*ئەگەر چیاكە هاتە لەرزە پاشان جێگیربوو دەستەلاتداری ئەو زەوی‌و خاكە بەلاو نەهامەتی رووی تێدەكات ئنجا كاروباری چاكدەبێت لەگەڵ كاروباری دەوڵەتەكەی.
*ئەگەر زاڵبوو بەسەر چیاكەداو خستییە ژێر دەستەلاتییەوە زاڵدەبێت بەسەر پیاوێكی مەزنی مەترسیداردا، ئەگەر پاڵی پێوەدا پاڵدەدات بە پادشایەكی مەترسیداردا، ئەگەر لەژێرسێبەری دانیشت لەئامێزو ژێر دەستەلاتیدا دەژی.
*ئەگەر چیایەكی بینی لەئاسمانەوە دابەزی روودەكاتە فەرمانڕەوای ئەوشارە، ئەگەر روو بەئاسمان بەرزبوەوە لەكاردەخرێت.
*ئەگەر لەشاخێكەوە فرێدرایەخوارەوە قسەدەكرێت بەرانبەری ، ئەگەر جل‌وبەرگی جوان‌و قەشەنگی بەخۆیەوە دی دەستەلاتی بەهێزو هێمنە بەئەندازەی ئەوەی دەیبینێ‌و لێیدوور دەكەوێتەوە.
*هەموو بەرزبوونەوەیەك مرۆڤ ببینێ بەسەر چیایەكدا یان كۆسپێكدا یاخود تەپۆڵكەو بەرزییەك بەدەستهێنانی ئەوەیە كەخوازیارو داواكارییبوە،

هەروەها دەڵێن: سەرکەوتنی هاوسەنگ ناڕەحەتیو دەردەسەرییە.

*ئەگەر چیایەکی لەشوێنو جێگەیەکی دوورەوە بەدیکرد سەفەر دەکات یان غەمو پەژارە رووی تێدەکات.

*هەروەها دەڵێن: چیا پەیمانە، ئەگەر چەسپاوو جێگیربوو لەسەری مردنیەتی.

*ئەگەربینی لەقەدوپاڵی چیایەکدایە ماوەیەك دەمێنێتەوە.

*ئەگەر وابینی چیایەك دەجووڵێت فەرمانڕەواو دەستەلاتداری ئەو وڵاتە سەفەردەکات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەربینی سەردەکەوێت بەسەر چیایەکدا پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەرچیایەکی بینی خێروبەرەکەت رووی تێدەکات.

*ئەگەربینی چیایەك تووشی لەرزە دێت بەلاو نەهامەتیەکی گەورە روو لەو شوێنەدەکات ، پاشان پەروەردگار خەڵکەکەی هێمنو ئاسایشدەکات.

*ئەگەر دارودرەختی بەسەر چیاوە بینی پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت لەنێو خەڵکیدا.

*ئەگەربینی سەرۆکەکان لەسەر بەرزاییو ترووپکی چیاکان کۆبوونەتەوە لەوشارە یان گەڕەکێکدا دەمرن یاخود غەمو پەژارە روویان تێدەکات لەلایەکەوە داواوخوازیاری خراپەبوون لەپەروەردگار.

*چیاو تەپۆلکە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەیەکی گەورەوگران لەگەڵ ترس‌وبیمو بشێویو بێکاری، بۆیەکێکیش کارێکی خراپو ناڕەوا ئەنجامدەدات بەڵگەیە لەسەر زەرەرو زیانو بۆ دەوڵەمەندیش زیانە.

*ئەگەربینی بەسەر کۆسپێکی قورس‌و هەڵتۆقیودا سەردەکەوێت رووبە ناوچەیەکی بەرینو فراوان گەردنی کەسانیتر ئازاد دەکات یان چاکە لەگەڵ هەتیودا دەکات یان چاکەیە لەگەڵ نەخۆشدا.

*ئەگەربینی دەچێتە نێو ئەشکەوتێك هێمنیو پشتبەستن بەخوداو دڵئارامی بەدەستدەهێنێت.

*دەگونجێت چیا بەڵگەبێت لەسەر:

+بەندەر کەوا کەشتی لەنگەری تێدادەگرێت.

+ئەوەی مرۆڤ رووی تێدەکاتو دەچێتە ژێرسێبەری وەك گەورەو کورو...

+خێروچاکەو خراپەی مرۆڤ بەهۆی ئاوودارو درەختو میوەی چیاوە.
+بەرزیو بڵندی مرۆڤ بێخێری.
+بەڵێن.
+ترسوبیم.
+بۆ موسافیرو گەشتیار بەڵگەیە لەسەر نغرۆ بوون لەدەریادا.
*ئەگەر چیایەکی بینی مەزنو بالآبوو وەك سێبەرێك بەڵگەیە لەسەر روودانی سزا.
*ئەگەر سەرکەوت بەسەر چیایەکداو ئاوی سازگارو میوەو شتی تری لێبێنی بەهۆی هاوسەرێکی خێردارەوە پارێزراو دەبێت، یاخود زانیارییەك فێردەبێت بەهۆیەوە لەنەزانین پارێزراو دەبێت ، یان پیشەیەك فێر دەبێت دەرووی لێوە دەکرێتەوە یان پلەوپایەیەك بەدەستدەهێنێت، یاخود سەفەرێکی بەسوود دەکات یا سوودو قازاج بەفەرمانڕەوایەك دەگەیەنێت، یان بەڵێنێکی پێدەدرێت دەرەنجامەکەی باشدەبێت.
*ئەگەر لەرێگەیەکی گونجاوو جێگیرەوە روو بەچیایەك چوو لەلای خۆیەوە دەستدەداتە شتەکان.
*ئەگەر چیایەکی پیرۆزبوو وەك چیای عەرەفات یان چیای (قاف) یا چیای (جودی)و (ئوحود) یان چیای (لوبنان) یاخود چیای(قاسیون) یا چیای (طور)و هاوچەشنەکانی، لەخزمەتی زانا بەرێزو چاکەکاندا دەبێت ، یان دەگونجێت روو لەناوچەیەك بکاتو مەبەستو مەرامی خۆی بەدەست بهێنێت.
*ئەگەر چیایەکی بینی کوترا دەمرێت یاخود لادەبرێت ئەگەر چیا بەڵگەبێت لەسەری.
*دەگونجێت خەوبینەر ملکەچیو خواناسی پێئەنجام بدات.
*چیاش بەڵگەیە لەسەر پادشاو بەرپرسو پیاوچاكو زانایان.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خاوەنی ئاینو دنیا.
*ئەگەر بیرێکی هەڵکەند لەچیایەکدا، یاخود بەردی لێگوێزرایەوە بۆ شوێنێکیتر بەربەرەکانی لەگەڵ مرۆڤێکی دڵڕەقدا دەکاتو هەوڵیکارو کردەوەیەکی گونجاوو لەبار دەدات گەرچی نارەحەتیو ماندوبوونی تێدایە.
*ئەگەر چیاکەی بینی لەگەڵدەڕوات بەڵگەیەلەسەر روودانی جەنگو بشێوی تێداو هەندێك لەپادشاو میرەکان دەکەونە جموجووڵ یان جیاوازی دەکەوێتە نێوانیان، یاخود بشێویو

پێکدادان دەکەوێتە نێوان زانایانی سەرزەوی‌و فیتنەو ئاشووب دەکەوێتە هەموو لایەك‌و بارێکی ئالۆزو خراپ بەرپادەبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دادپەروەری لەوشوێنەدا.

*ئەگەربینی بەسەرچیایەکەوە وەستاوە پشتدەبەستێت بەپیاوێکی گەورەو لەسەردەستی ئەودا خێرو رێزو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی خۆی پێوە هەڵواسیوە پابەندو وابەستەی پیاوێکی لەو شێوەیە دەبێت.

*ئەگەربینی خۆی لەسەر چیایەکەوە هەڵدەداتە خوارەوە کتێب‌و قسەکانی لای فەرمانڕەوا پەسەندو گونجاو دەبێت.

*ئەگەر خۆی لەسەر چیایەك بینیەوە یاخود بەسەر چیایەکدا هەڵزناو شمشێرێك بەدەستیەوەبوو یا قەڵغانێك یا لەوێ جل‌وبەرگێك بپۆشێت یان خاوەن دەستەڵات لەگەڵیدابێت لەسەر چیاکە دەستەڵات‌و فەرمانڕەوایی‌و بەدەستدەهێنێت یاخود خێرو پلەوپایەی بەرزە.

*ئەگەربینی دەیەوێت بەسەرچیایەکدا سەربکەوێت دەیەوێت کاسەلێسی بۆ پیاوێکی دڵڕەق بکات کەهیچ هیمەتێکی نییە یان دەیەوێت کارێ بەئەنجام بگەیەنێت ئەوجا چیا ویست‌و خوازێکە لەنەفسیدا پێی دەگات بەئەندازەی سەرکەوتنی پێدا هەتا لەسەری جێگیردەبێت یان بەپێی کۆسپ‌و ناڕەحەتیەکانی‌و ئاسانی، ئەگەر جێگیربوو لەسەری مەبەست‌و هیواو ئومێدی بەدەستدەهێنێت یان ئەو ئومێدەی هەیەتی.

*ئەگەر چیایەکی بینی بەنێو زەویدا رۆدەچێت دەستەلاتدارو فەرمانڕەوای ئەو زەوییە دەمرێت.

چ ی

چێرگ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکی دەست‌و دڵفراوانی دەوڵەمەندو خۆشگوزەرانە.

چێژ (رابواردن): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا سوودو قازانجە بۆ کەسێك وەریبگرێ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئەوکارانەی سزاو خەشمی خوایی دەهێنن لەزیناو سوود یان فرۆشتنێکی حەرام خوداوەند دەفەرموێ: ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾(ابراهيم: ٣٠).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لەخۆباییبوون بەماڵ‌و خودی خۆ ،

دەگونجێت بنەڕەتی ئەوەش لەشەریکایەتیەوە هاتبێت چونکە ژن سوود وەردەگرێ لەوەی وەریدەگرێ ، پیاویش چێژ دەبینێ.

چێژتن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چێژتن لێکدانەوەی جیایە بەپێی حاڵوبارەکان، ئەگەر بینی شتێکی چێژتو تامو چێی لێوەرگرت دەرووی خێرو نیعمەت بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاَنَّا اذا اذَقْنَا الإنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ﴾ (الشورى: ٤٨).

*ئەگەر بینی چێژی شتێکیکردو تامێکی تاڵیهەبوو داواکاری شتێکە زیانی لێوەی پێدەگات.

*ئەگەر بینی چێژی شتێکیکردو رقی لێنەبووەوە، بەباشیشی نەزانی بەڵگەیە لەسەر هەژاریو ترسو بیمی.

چێشت: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەدەستهێنانی خواردوو ویستە ئەگەر بەتەواوی لێبنرێ.

*ئەگەر بینی بەئاگر چێشتی لێناو پێگەیشت ویستو خوازی بەدەستدەهێنێو دەکەوێتەسەر زوبانی خەڵکی، ئەگەر پێینەگەیشت ویستو خوازی بەدەستناهێنێت.

*چێشتو رژاندنی کارێکە سوودی لێوەردەگرێ ئەگەر چێشتەکە پێگەیی رزقو رۆزییە، ئەگەر چێشتێکی بۆگەنی لێنا بڕیارە.

*هەموو خواردنو چێشتێکیتر رزقو رۆزییە جگە لەهەریسە.

*ئەگەر چێشتەکەی گۆشتی مەڕی تیابوو ژیانێکی باشو شکۆمەندە لەلایەکی حەلاڵەوە رووی تێدەکات، ئەگەر بەگۆشتی مانگابوو ژنێکی خۆشنودە لەلایەن کرێگرتە بەسوودەکانەوەیە، ئەگەر بەگۆشتی درندەوە لێی نابوو دەستەلاتە بەسەر کۆمەڵێکی ستەمکاردا لەگەڵیشیا ترسو بیمو زۆرلێکردنی تێدایە ، ئەگەر چێشتی بەگۆشتی سەگ لێنابوو دەستەلاتو فەرمانڕەوایەکی گەندەڵو پیسە، خۆئەگەر چەوری لەگەڵدابوو ماڵێکی حەرامی بەدەستهێناوە، ئەگەر چەوری لەگەڵدانەبوو بژێویو کارێکی سووکو گەندەڵە بەهەژاریو بێبەشی بەدەستیدەهێنێت ، ئەگەر بەگۆشتی باڵندەبوو دەستەلات یان بازرگانی یاخود کاسبیەکی حەلاڵە لەگەڵ کۆمەڵێك دەوڵەمەندی رێزداردا، ئەگەر بەگۆشتی باڵندەی درندە لێنا بازرگانییە یان دەستەلاتە لەلایەن گەلو کۆمەڵێکی چاوبەستکارەوە کەماڵو داراییان حەرامە.

چێشتلێنەری بۆنەکان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: چێشتلێنەرو هەرکەسێك کاروپیشەی بەئاگر بڕوات بەڕێوە قسەکارو خاوەن بەربەرەکانیو گوناهە وەك خزمەتگوزارانی دەستەڵاتو کاسەلێسانی یاخود دەڵاڵەکانی بازاڕ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی چێشتلێنەر لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شاییو خۆشی، بینینی چێشتلێنەری بازاڕ بەڵگەیە لەسەر:

+پەرچدەری سوود.

*بینینی ئامادەکاری قەندوشەکر بەڵگەیە لەسەر:

+زانیاری.

+دانایی.

+رزقو رۆزیی.

*بینینی چێشلێنەری پیاو ماقوڵان بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە.

*بینینی ئامادەکاری قیر بەڵگەیە لەسەر: بازاڕساردیو سەفەرکردن بەدەریادا.

*بینینی ئامادەکاری نیشاستە بەڵگەیە لەسەر کۆکردنەوەی ماڵو سامانی حەرامو خەرجکردنی لەهەمان ڕێگەدا.

*بینینی چێشتلێنەری سەفەر بەڵگەیە لەسەر غەریبیو گواستنەوەی لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر یان لەحاڵوبارێکەوە بۆ حاڵو بارێکیتر.

*چێشتلێنەر بەڵگەی خێرە بۆ یەکێك بیەوێت هاوسەرگیری ئەنجامبداتو چێشتلێنان بۆ نەخۆش باش نییە چونکە ئامادەبوونە بۆ تیاچوونو سەفەرکردن.

*چێشتلێنان لەماڵی خۆدا بەڵگەی خێرە بۆ یەکێك بیەوێت هاوسەربگرێ.

ح ی

ح ا

حاجی لەق لەق: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر کۆمەڵێك حەزو ئارەزوو.

*ئەگەر مرۆڤ بینی لەزستاندا ئەوە بەڵگەیە لەسەر دزو جەردەو دوژمنی جەنگاوەر.

*ئەگەر بینی کۆمەڵێ حاجی لەق لەق بڵاوبونەتەوە بەڵگەی خێرە بۆ یەکێك لەسەر سەفەربێت ، هەروەها بەڵگەیە لەسەرئەوەی سەفەرکار دەگەڕێتەوە لەسەفەرەکەیو بەڵگەی خێرە بۆیەکێك بیەوێت هاوسەربگرێت.

ح و

حوشتر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر حوشترێك بەبێکەڵوپەل چوە نێو شارێك یاخود بەڕێگەیەکدا ڕۆیی ڕێگەی ئاژەڵنەبوو هەورو بارانە.

*ئەگەر بوو بەخاوەنی حوشتر شکست بەسەر پیاوانێکدا دەهێنێت کەڕێزو ئاشتی تایبەتیان هەیە.

*یەك حوشتر پیاوێکە ئەگەر حوشترێکی نەجیبو ڕەسەنبوو سەفەر دەکات یاخود شێخو ناودارێکی بەڕێزە.

*دەگونجێت حوشتر بەڵگەبێت لەسەر شەیتان بەپێی وتەی: "لەسەر ملەکەی شەیتان هەیە".

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردن بەهۆی چوونەسەرو شێوەی دروستکردنی هەروەها چونکە خۆشەویستان بۆ شوێنی دوور دەگوێزێتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پیاوی نەزانو دووڕوو بەپێی ئایەتی: ﴿إِنْ هُمْ إِلاَّ كَالأَنْعَامِ﴾(الفرقان: ٦٤).

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی بەئارامو بارگران.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەشتی لەبەرئەوەی حوشتر کەشتی وشکانییە.

*بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە بەپێی فەرمایشتی پێغەمبەر(ﷺ)

کەدەفەرموێت: "سواربوونی حوشتر غەمو پەژارەو ناوبانگە".

*نەخۆش ئەگەر وای بینی سواری حوشترێکبوەو سەفەر دەکات دەمرێت، ئەو حوشترە دارەمەیتو تەرمەکەیەتی.

*ئەگەر سواری حوشترێکبوو لەشاساغبوو سەفەردەکات، مەگەر لەناوەڕاستی شارێکدا سواری ببێت یاخود بینیێ نەڕوات پێوەی ئەوجا غەمو پەژارە رووی تێدەکاتو نایەڵێت هەڵبێت لەسەرزەویو وەك زیندانیکردنو نەخۆشی وادەبێت بۆی بەهۆی دووری زەوییەوە.

*ئەگەر یاخیبوویەك لەدەستەلاتو فەرمانڕەوا بینی تیادەچێت ئەگەر جلوبەرگی ناسراوی خۆی پۆشیبو مەگەر بەسەیارەو سواری بێت ئەوجا دەگونجێت پەنابگرێت بەپیاوێکی گەورەو بەلەشولار.

*ئەگەر ژنێکی بێهاوسەر سواریبوو شوودەکات ، ئەگەر هاوسەرەکەی لەسەفەردابوودەگەڕێتەوە بۆلای مەگەر لەخەوەکەیدا هێمایەکی تێدابێت لەسەر شەڕو خراپە کەناوبانگ دەردەکات پێی.

*ئەگەر حوشترێکی بینی دەچێتە نێوگەرووی یان دەفڕیێ ئەوەجنۆکەیە دەستی لێدەوەشێنیێ یان دەست لەخانەوادەو خزمەتکاری دەوەشێنیێ.

*ئەگەر حوشترێکی سەربڕاوی بینی لەماڵێکدا بەخێوکەری ئەو خانەوادەیە دەمرێت ئەگەر نەخۆش بێت یان منداڵو بەردەستو گەورەی دەمرێت بەتایبەت ئەگەر گۆشتەکەی دابەشکردو ئێسکەکانی شکاند ئەوەش میراتییە، ئەگەر سەربڕی هەتا بیخواتو کەس نەخۆشنەبوو ئەوەش گەنجینەیەکە دەیکاتەوە یان دادپەروەرییەکە فەزڵو چاکەی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر حوشترەکە لەناوەڕاستی شاردابوو یاخود لەنێو کۆمەڵە خەڵکێدابوو ، پیاوێکە هەڵمەت دەباتو کوشتار بەرپادەکات یاخود دەمرێت ، ئەگەر سەربڕاو زوڵمو ستەمی لێکراوە، ئەگەر بەزیندوێتی پێستی لێکرایەوە دەستەلاتو شکۆمەندی لەدەستدەداتو ماڵوداراییشی دەڕوات.

*ئەگەر حوشترێکی بینی گۆشت دەخوات یان هەڵدەکوتێتە سەر ماڵانو لەهەر ماڵێکدا خواردنێکی نادیار دەخوات بەلاو نەهامەتییە روو لەخەڵکیدەکات، ئەگەر دوایان بکەوێت

فەرمانڕەوا یان دوژمن یاخود لێشاوو لافاوێکە زیان بەخەڵکی دەگەیەنێت.

*ئەگەر حوشترێك بکوژێت یان ئەندامێکی بشکێنێ یاخود هیلاکومانـدوبێتو پەکیخست بەئەندازەی ئەوە دەبێت کەدەستی لێدەدات، هەروەها فیلو زەڕافەو حوشترمورخ لەو بابەتەیە.

*ڕەوگە حوشتری قەتارەبەستوو لەزستاندا بەڵگەیە لەسەر بارانبارین.

*هەروەها دەڵێن: سواربوونی حوشتری عەرەبی (حەج)کردنە.

*ئەگەر لەسەر حوشترێك بکەوێتەخوارەوە هەژاری رووی تێدەکات.

*ئەگەر حوشترێکی برینـدارکرد نەخۆشدەکەوێت ، ئەگەر بکەوێتە ژێرپێلەقەی حوشتری شێتەوە غەموپەژارە رووی تێدەکاتو ناکۆکی دەکەوێتە نێوان خۆیوپیاوێکیترەوە.

*ئەگەر حوشترەکە بەلەسەبوو غەمو پەژارە رووی تێدەکات لەلایەن دوژمنێکی بەهێزەوە ، ئەگەر ڕێشمەی حوشترێکی گرتو بەکێشیکرد بۆ شوێنو جێگەیەکی ناسراو پیاوێکی خراپ ڕێنوێنی دەکات بۆچاکە.

*هەروەها دەڵێن: بەکێشکردنی حوشترو ڕێشمەگرتنی بەڵگەیە لەسەر هاتنی هەندێك لەسەرکردە بۆلای.

*ئەگەر حوشترێکی لەوەڕاند دەستەلاتێکی پێدەدرێت بەسەر عەرەبدا.

*ئەگەر بینی پێستەی حوشتر هەڵدەگرێت ماڵێکەو دەمێنێتەوە.

*ئەگەر دوو حوشتری بینی کێشمەکێشدەکەن جەنگو شەڕ بەرپادەبێت لەنێوان دوو پادشا یان دوو پیاوی مەزندا.

*ئەگەر سەری حوشترێکی قەڵەوی خوارد غەیبەتی پیاوێکی گەورە دەکات.

*سواربوونی حوشترو ڕۆیشتن پێوەی سەفەرکردنە.

*ئەگەربینی حوشتر دەدۆشێ ماڵودارابیەکی حەرام بەدەست دەهێنێت.

*ئەگەر بینی گۆشتی حوشتر دەخوات نەخۆشدەکەوێت.

*ئەگەرگۆشتەکەی بەدەستبهێنێتو نەیخوات ماڵێك بەدەستدەهێنێت بەهۆی حوشترەوە.

*پێستەی حوشتر میراتییە.

(نابلسی)دەڵێت: حوشتر لەخەودا غەمو پەژارەیە.ئەگەر بینی سواری حوشترێك بووەو گوێڕایەڵو رام بووە بۆی لەلایەن پیاوێکی عەجەمییەوە پێداویستیەك بەدەستدەهێنێت، ئەگەر پیاوەکە عەرەببوو (حەج)ی بەنسیب دەبێت، ئەگەر لەرێگە دابەزی نەخۆشدەکەوێتو ناتوانێت سەفەر بکات، ئنجا چاکدەبێتەوەو کاروباری بۆ ئاسان دەبێت.

*ئەگەر بەحوشترێکەوە گەڕا غەموپەژارەو نەخۆشی لێیدەدات یاخود کێشەو ناکۆکی بۆ دروستدەبێت لەگەڵ پیاوێکی نەزاندا ، ئەگەر بۆی رامنەبوو غەموپەژارەی لەلایەن دوژمنێکی بەهێزەوە پێدەگاتو بەوئەندازەیە، ئەگەر رێشمەکەیگرتو بەرێگەیەکدا بردی پیاوێك رێنموویی دەکات بۆ چاکەو خێر، ئەگەر لەرێگەی خۆیەوە نەیبرد روو بەخراپە دەیبات، گرتنی رێشمەی حوشتر بەڵگەیە لەسەرئەوەی کاروباری پیاوێکی بەدەستەو لەسەرجەم کاروبارەکاندا بەگوێی دەکات.

*حوشتری رامکراو دوژمنێکی دەوڵەمەندە.

*ئەگەر لەخەودا بینی رەوگە حوشترێکی کڕی دڵی دوژمن رادەگرێتو بەگەڕیاندەخات هەتا گوێڕایەڵبن ، ئەگەر سوار یەکێکیانبوو سەفەرێکی دووردەکات، دەگونجێت نەخۆشبکەوێت، هەروەها ئەگەر بەپاڵکەوتوویی بینی، ئەگەر لەنێو کێڵگەو سنووری خۆیدا بینی خێروچاکەو خۆشی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر کۆمەڵە حوشترێکی زۆری بینی لەولاتێکدا مردنو جەنگ لەو ولاتەدا بلاودەبێتەوە، ئەگەر بوو بەخاوەنی دەستەلاتو هێز بەدەستدەهێنێتو کۆمەڵە پیاوێك دێنە ژێردەستیو زەفەر بەدوژمنەکەی دەبات.

*ئەگەربینی لەسەرپشتی حوشتر کەوتەخوارەوە هەژاردەکەوێت.

*ئەگەر دوو حوشتری بینی کێشمەکێشیانکرد جەنگو شەڕکەوتەوە لەنێوانیاندا جەنگو شەڕ بەرپادەبێت لەنێوان دوو پادشادا.

*ئەگەر حوشترێکی بینی دەجەنگێت لەگەڵو یەکێك لەئەندامەکانی دەشکێنێ شکستو نسکۆیەك رووی تێدەکات لەلایەن دوژمنەکانیەوەو دەجەنگن لەگەڵی هەتا شکست دەهێنن لەسەر دەستیاندا.

*ئەگەربینی حوشترێکی سەربڕی پشوو ماندودەرکردن بەدەستدەهێنێتو زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکەیداو سەردەکەوێت بەسەریا.

*حوشتر بەڵگەیەلەسەر:

+سەوڵی بەلەم.

+خێرایی کەشتی.

*بۆئەوەی سەفەردەکات بەڵگەیە لەسەر هێمنی سەفەرو خێرایی بەپێچەوانەی ئەوەوە شێوازی سەفەرەکەشی لەوحاڵەدا یاریدەکات کەحوشترو مانگای تێدا دەبینێت ، بۆسەرجەم خەڵکیش لەگەڵ کەسێکدا هەڵهاتبێو ایکردبێ یا لەجەنگو بەربەرەکانیدابێت یان بۆ دەستبەرداری هاوڕێیەتیو هاوەڵان بەڵگەیە لەسەر جێگیرنەبوونو ترسنۆکی لەراوبۆچووندا.

*ئەوەی رەوگە حوشترێك بەدیبکات هاتوونەتە نێو شارەکەی نەخۆشی تاعون لەو ولاتەدا بلاودەبێتەوە.

*ئەوەی حوشترێك لەماڵی خۆیدا بکوژێت لەوماڵەدا پیاوێك کتوپڕ دەمرێت.

*ئەوەی حوشترێکی تێکسمڕاوی قەڵەو ببینێت لەماڵیان سەربڕاوە میوانداری خەڵکی بەرێزو شکۆمەند دەکات.

*ئەگەربینی وەك حوشتری لێهاتووە باروبارگەی خەڵکی دەخاتە ئەستۆی خۆی.

*خواردنی گۆشتی حوشتر بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی، هەروەها وتویانە هیچی تێدا نییە.

*ئەگەربینی بوە بەخاوەنی حوشتر چارەنووسو دەرەنجامێکی باشی دەبێتو ئاینو بیروباوەڕی باشدەبێت.

*ئەگەر رەوگە حوشترێك ببینێ دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کرداری خراپو نابەجێ.

*حوشتر بەڵگەیە لەسەر ماڵوڵانەو کەشتی چونکە هۆکاری سەفەری وشکانییە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+هاوسەری رامو هاوڕا.

+خەشموقینو دڵپیسی.

+تۆڵەسەندنەوە گەرچی پاشماوەیەکیش بێت.

+پیاوێکی بەئارام.

+بۆئەوەی پەلەیەتی هێواشی حاڵوبارە.

+رزقورۆزییە.

*حوشتری تێکسمڕاو بەڵگەیە لەسەر خەڵکی شکۆمەند یاخود ئەوانەی

ســــەفەر دەكــــەن وەك بازرگــــان كەبەوشكانیو دەریادا دەڕۆن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر عەجەمو خەڵكی غەریب.

*هەروەها بینینی بەڵگەیەلەسەر:

+غەموپەژارەو تاڵانی ماڵوداراییی.

+تاڵانی بۆماڵو منداڵ.

+ شەیتانو ئەهریمەن.

+پیاوێكی نەزانو دووڕوو.

*ئەگەر بینی حوشتر دەدۆشیێ ماڵو سامانو دارایی لەلایەن فەرمانڕەواوە بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر دۆشیو خوێنبوو ماڵو داراییەكی حەرام بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی حوشترێك دەباتە نێو شوێنو جێگەیەكی تەنگەبەرەوە ئەو شوێنەش نەیگرێتەخۆ بەڵگەیە لەسەر داهێنانو بیدعەیەك.

*ئەگەر بینی دەكەوێتە ژێرپێڵەقەی حوشترێك نارەحەتیو غەمو پەژارەو ملكەچی رووی تێدەكات ئەگەر كرێكاربوو غەرامە دەكرێت.

حوشترمورخ (نەعامە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێكی گوندنشینە بۆ یەكێك بێت بەخاوەنی یاخود سواری ببێتو خاوەن جوانیو ماڵو سامانە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر خەساندن چونكە درێژەو لەبەرئەوەی نەباڵندەو نەئاژەڵە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+رەسەن.

+كەڕ.

*هەروەها نازونیعمەتە بۆیەكێك بیكڕێ یاخود ببێت بەخاوەنی ئەگەر نەخۆشی نەبێت، ئەگەر نەخۆشیداربوو مردنیەتی.

*ئەگەر حوشترمورخێكی لەماڵەكەیدا بینی تەمەنی درێژدەبێتو نازو نعمەتی بەردەوامدەبێت.

*بەچكەی حوشترمورخ كوڕەو هێلكەكەشی كچە.

*ئەگەر دەستەڵاتدار بینی بوە بەخاوەنی حوشترمورخ خزمەتكارێكی خەسێنراوی هەیە پارێزگاری لەكچەكان دەكات.

*نێرینەی حوشترمورخو سەربڕینی لەدواوە كاری نێربازییەو سواربوونیشی كاری پۆستەچێتییە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی سواری حوشترمورخێ بوە حەرام دەگرێتەبەر یان دەشتو دۆڵێك.

*ئەگەر بینی حوشترمورخێكی سەربڕی شقڵی كچێك دەشكێنێ.

*ئەگەر حوشترمورخێكی بەدستهێنا دەچێتە لای ژنێك.

*ئەگەر پەڕەکانی بەدەستهێنا ماڵو سامان لەپیاوێکی دەشتەکییەوە بەدەستدەهێنێ.

حوشترەوان: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڕێوەبەری سەربازانە، بینینی بەڵگەیە لەسەر سەفەرو مردنی نەخۆش.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەشتیەوانو بەڕێوەبەری کەشتی.

ح ە

حەپسە (رەزای خوای لێبێت)[1]: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کارو ڕووداوێکی خراپو دڵتەزێن.

*هەر پیاوێك هاوسەرێکی پێغەمبەر (ﷺ) ببینێو خۆی ڕەبەن بێت هاوسەردەگرێ لەگەڵ ژنێکی باشو ڕەوشتبەرزدا، هەروەها ئەگەر ژنێك یەکێکیان ببینێ بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی چاكو باش هەروەها ئەو بابەتەش لەباسی هاوسەرانی پێغەمبەردا(ﷺ) تۆمارکراوە.

حەج: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەرببینی دەچێت بۆ (حەج) لەکاتی خۆیدا (حەج)ی لەچارەدەنوسرێت ، ئەگەر نەخۆشبوو لەشساغدەبێتەوە ، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە، ئەگەر ترسابوو دڵنیادەبێت ، ئەگەر کاروبارەکانی ئاڵۆزو قورسبوون ئاسانو سووکدەبێت، ئەگەر لەسەفەردابوو لەسەفەرەکەیدا پارێزراو دەبێت، ئەگەر بازرگانبوو سوودو قازانج دەکات،ئەگەر لەپۆستو دەسەڵات لابرابوو بۆیدەگەڕێتەوە، ئەگەر سەرگەردانبوو ڕێنموونی دەکرێت ئەگەر غەمباربوو دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەرببینی خەریکە دەچێت بۆ (حەج) بەلام لەکیسیچوو گەردەستەلاتداربوو لەکاردەخرێ، بازرگانبوو زەرەردەکات، گەشتیاربوو ڕێگەی لێدەگیرێت، لەشساغیشبوو نەخۆشدەکەوێت.

*ئەگەرببینی(حەج)و (عەمرە) دەکات تەمەنی درێژدەبێتو لەسەر کاروبارەکانی جێگیردەبێت.

*ئەگەر تەوافیدەکرد بەدەوری (کابە)دا هەندێك لەپێشەوایان بڕیارو فەرمانێکی پیرۆزی پێدەبەخشن.

*ئەگەر بەدەوری شاری (مەککە)دا سووڕایەوەو تەوافیکرد دەچێتە لای کەسێکی مەحرەم پێی.

---

[1] **حەپسە(رەزای خوای لێبێت)**:هاوسەری پێغەمبەر (ﷺ)و کچی (عومەر)ی کوڕی (خەتتاب)ە (رەزای خوایان لێبێت).

*ئەگەر لەنێو (حەرەم)دا ویردی (لبیك اللهم ...)ی دەوتەوە زەفەر بەدوژمن دەبات و لەترس و بیم دڵنیادەبێت ، خۆئەگەر لەدەرەوەی (حەرەم) ئەو ویردەی دەوتەوە هەندێك لەخەڵكی دەیترسێنن و زاڵدەبن بەسەریا.

*ئەگەربینی (حەج)واجبە لەسەری بەڵام نایكات بەڵگەیە لەسەر ناپاكی لەئەسپەردەدا، هەروەها سوپاسگوزارنییە لەسەر ئەوبەخشش و نیعمەتانەی خودا پێیداوە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودابینی (حەج)دەكات و بەدەوری (بیت)دا دەسووڕێتەوەو ڕێورەسمەكانی ئەنجامدەدا چاكی ئاین و جێگیربوونیەتی لەسەركاروبارەكانی و پاداشتێكە لەشێوەی ڕزق و ڕۆزیدا پێیدەگات و قەرزیشە دەیداتەوە یان ئەمانەتە دەیگەڕێنێتەوە بۆ موسوڵمانان.

*(حەج)بەڵگەیەلەسەر:

+دوودڵی لەمەبەست و مەرامدا.

+چاكەكردن لەگەڵ دایك و باوك و مامۆستا.

+كۆچكردن.

+سەردانی زانایەك یاخود خواناسێك.

*ئەگەر بێكاربوو لەخزمەتگوزاریدا هەوڵدەدات.

*دەگونجێت (حەج)بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگیری كەسێكی ڕەبەن بۆ فەرمانڕەواو پادشاش قەڵغان و پارێزەرە لەدوژمنانی و ملكەچكردنی خراپەكارانەو ئازادكردنی وڵاتی بێباوەڕانە.

*دەگونجێت (حەج)بەڵگەبێت لەسەر غەزوە.

*ئەگەر خوێندكاری زانیاریبوو ویست و خوازی خۆی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت ، نەخۆش و سەرپێچیكاربوو تەوبەدەكات، هاوسەرداربوو ژنەكەی تەڵاقدەدات یان تێكەڵ دەبێت لەگەڵ كەسانێكدا سوودی پێدەگەیەنن لەدنیاو ئایندا.

*ئەگەر بێباوەڕبوو موسوڵماندەبێت.

*ئەگەر بەسواری چوو بۆ (حەج) كۆمەك و یارمەتی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر بەسواری حوشترێكەوەبوو تێكەڵاوی لەگەڵ خەڵكێكی خۆشگوزەران دەكات.

*ئەگەر وڵاخەكەی لێخوڕی بەیارمەتی ژنێك دەگات پێی.

*ئەگەر سواری فیلێکبوو بەیاوەری فەرمانڕەوایەك (حەج)دەكات.
*ئەگەر بەپێی سەفەریکرد سوێندێکدەخواتو دەبێت کەفارەتی سوێندەکەی بدات.
*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر رزقو رۆزیو دەستکەوتو گەڕانەوە لەسەفەرو دەروولێکردنەوە دوای غەمو پەژارە یان لەشساغی دوای نەخۆشیو گەڕانەوە بۆ حاڵو باری رابردووی.
*ئەگەر توێشوویەکی لەگەڵ خۆی هەلگرتبوو بەلگەیەلەسەر خواناسی.
*دەگونجێت توێشوو هەلگرتن بۆ هەژار بەلگەبێت لەسەر دەوڵەمەندیو بۆقەرزار قەرزدانەوەبێت.
*ئەگەر (حەج)بکاتو هیچکارێك ئەنجامنەدات لەرێوڕەسمەکانی (حەج) روو لەفەرمانڕەوایەکدەکات بۆ پێداویستییەك.
*ئەگەربینی دەچێتە دەرەوە بۆ (حەج) بەتەنیا خەڵکی خواحافیزی لێدەکەنو دەگەڕێنەوە بەلگەیە لەسەر مردنی.
حەرمل(گیایەکە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵێکە ماڵو دارایی خراپی پێ چاکدەکرێت.

حەسیر(راخەری بچووك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: حەسیر بەلگەیە لەسەر خزمەتکارو کۆڕو دانیشتنی دەستەلاتدارو فەرمانڕەوا، عەرەب پادشاو فەرمانڕەوا بەحەسیر ناودەبەن.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەسەر حەسیر دانیشتوە رووداوێك لێی روودەدات، غەمو پەژارە دەخواتو پەشیمان دەبێتەوە لێی.
*ئەگەر بینی حەسیرێکی تێوە پێچراوە گەمارۆ دەدرێت یاخود میزی دەگیرێت.
حەشیش (گژوگیا): (نابلسی)دەڵێت: حەشیش لەخەودا بەلگەیە لەسەر چاکی ئاینو بوونی خێر.
*ئەگەر بینی حەشیش لەلەپی دەستی دەڕوێت هاوسەرەکەی لەگەڵ یەکێکیتردا دەبینێ.
*ئەگەر حەشیشی بینی بەپشتی دەستیەوە روابوو دەمرێتو حەشیش لەسەر گۆڕەکەی دەڕوێت.
*ئەگەر گژوگیای بینی لەشوێنی خۆیدا نەڕوابوو وەك مزگەوتو ماڵ بەلگەیە لەسەر دروستبوونی پەیوەندی خزمایەتی.

*ئەگەر گزۆگیای لێڕوا فەرپیت‌و چاکە بەدەستدەهێنێت بەمەرجێك گزۆگیا چاوو گوێچکەی نەگرێتەوە.

*ئەگەر گزۆگیای لەدەستی خەڵکیدا بینی یاخود لەجۆگەکاندا روا ساڵێکی پڕخێرو بەرەکەت دەبێت.

*روانی گزۆگیا بەسەرجەستەوە دەوڵەمەندبوونە، ئەگەر گزۆگیا بروێت لەشوێنێکدا سوودی نەبێت خراپەو ئەگەر کەسەکە نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*گزۆگیا خۆراکی ئاژەڵە وەك ماڵ‌و دارایی دنیا هەموو مرۆڤێك بەپێی خۆی رزق‌و رۆزی هەیە.

حەق (راستی) : (نابلسی)دەڵێت: حەق‌و راستی لەخەودا ئەگەر مرۆڤ بینی‌و گوێی لێبوو وەك سەرهەڵدانی نور یاخود گوێبیستبوونی قورئانی پیرۆز بەڵگەیە لەسەر شوێنکەوتنی رێگەی راست‌و پشتکردنە ناحەق‌و بەتاڵ‌و شوێنکەوتوانی ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر مردنی نەخۆش‌و بەجێهێنانی حەق‌و گەڕانەوەی لەسەفەر.

حەلاڵ(دروست): (نابلسی)دەڵێت: حەلاڵ بۆیەکێك بەدەستی بهێنێت بەڵگەیە لەسەر تەوبە بۆ تاوانباران‌و باوەڕهێنانی ناموسوڵمان‌و واژووی ئەوەش گرنگیدانە بەحەرام.

حەڵوا (شیرینی): (ئیبن سیرین)دەڵێت: حەڵواو خواردن ئەگەر مرۆڤ بینی دەیخوات بەڵگەیە لەسەر خۆشی ژیان‌و قوتاربوون لەمەترسی‌و بەدەستهێنانی خۆشی‌و شادی.

(نابلسی)دەڵێت: حەڵوا بەڵگەیە لەسەر:

+دڵسۆزی لەئاییندا.

+قوتاربوونی زیندانی.

+گەڕانەوەی موسافیر.

+چاکبوونەوەی نەخۆش.

+هاوسەرگیری رەبەن.

+رێنومایی‌و تەوبەو زانیاری‌و قورئان.

+منداڵبوون.

+خزمەتکارو بەردەستی رێزدار.

+رزق‌و رۆزی حەلاڵ.

*گەرزۆو ئەوەی لێیدروستدەکرێ لەنیعمەت‌و فەڕو خێر.

*حەڵواو شیرینی ساڵانە بەڵگەیە لەسەر ئامادەبوون لە(حەج) یان نوێکردنەوەی دەستەلات بۆ جێنشینێکی دادپەروەر.

*حەڵوای هەڵاوساو گفکردو درۆو قسەی نابەجێیە.

*حەڵوای سوورەوەکراو بەشداری بەسوودە.

*هەموو حەڵواو شیرینیەك مرۆڤ زۆری لێبخوات نەخۆشییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاكبوونەوە لەنەخۆشی، هەموو ترشێكیش بەهەمان شێوەیە خواردنی نەخۆشی مرۆڤ زیاد دەكات.

*هیچ خێرێكی تێدا نییە ئەگەر مرۆڤ بیخوات یاخود خواردنی فالودە دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی ئیفلیجی.

*ئەو شیرینیەشی لەچوار ماددە دروستدەكرێت: هەنگوینو شەكرو گەزۆو خورما ، ئەگەر مرۆڤ بیخوات لەكاتی خۆیدا باشەو قوتاربوونە لەمەترسی.

*هەروەها حەڵوا بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزی حەلاڵو گوفتاری شیرین بۆ باوەڕدارانیش تامو چێژی باوەڕەو بۆ بێباوەڕو خراپەكاریش چێژو تامی دنیایە.

حەڵواچی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: حەڵواچی پیاوێكی چاكەكاری نەرمو نیانە ئەگەر بەهاو نرخی خورماكەی وەرنەگرێت ئەگەر نرخو بەهای وەرگرت رووپامابیە.

حەڵوافرۆش: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێكی لەبز شیرینو رەوشت بەرزە.

*هەروەها دەڵێن: دادپەروەری زانستو زانیارییە.

*پیاوێكە جێگەی خۆیدەكاتەوە بەناكۆكیو شەڕو ئاژاوەخستنەوە لەنێوان خەڵكیدا.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر:

+زانیاری.

+گرێبەستی هاوسەرگیری.

+نوێكردنەوەی پلەوپایەو دەستەلاَت.

+منالّ.

*پیاوێكی نەرمو نیانە ئەگەر پارە وەرنەگرێت، خۆئەگەر پارە وەربگرێت قسە پێشدەخات بەسەر ماڵو داراییدا.

حەماڵ: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی بارێكی قورسو گران هەڵدەگرێت بەو ئەندازەیە تووشی دەبێت، هەروەها كەسێكە غەمو پەژارەو خەونو هیواو ئاواتی هەبێت.

حەمام (گەرماو): (ئیبن سیرین) دەڵێت: حەمام بەڵگەیە لەسەر داوێن ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شوێنی زیناكارانو شەڕەنگێزانو دەنگدابڕینو شەڕوپێكدادان هەروەك شوێنی خراپەو بەد رەوشتیو لانەو ماڵی فەرمانڕەواو دەستەلاَتدارانو ئەوەی خەڵكیدەبات بۆ شوێنی خراپەو ملكەچی بەردەركی ستەمكارانیان دەكات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەریاو نەخۆشیو دۆزەخ، ئەوەی خۆی ببینێ لەحەمامدا یاخود یەکێکیتر بینێ تێیدا، ئەگەر مردوویەك لەحەمامدا بەدیبكات لەدۆزەخو ئاگردایە، چونكە دۆزەخ دەرگاو پلەی جیاواز جیاوازی تێدایە.

*ئەگەر لەحەمامدا نەخۆشێك بەدیبكات تەماشای حاڵو باریدەكات، ئەگەر بینی لەدەرەوە لەرزو تای لەكۆڵ دەبێتەوەو پاكدەبێتەوە، ئەگەر خۆی شت بەسەلامەتی قوتار دەبێت لێی، بەڵام ئەگەر نەخۆشیەكەی سەرمابوو زیاددەكات لەسەری‌و دەترسێ لەخۆی ئەگەر خۆیشتو جلوبەرگی سپی پۆشیبوو بەپێچەوانەی سروشتی خۆیەوەبوو شتن‌و كفنكردن‌و خستنەنێو دارەمەیتە بۆی، ئەگەر لەزستاندابوو مەترسی ئیفلیجبوونی هەیە.

*ئەگەر بینی دەچێتە نێو گەرماو پێچەوانەی ئەوەیە كەباسكرا ، ئەگەر نەخۆشنەبوو بەڵام شەڕو ئاژاوەی هەبوو لەگەڵ كەسێكدا یان پێداویستی هەبوو بەفەرمانڕەوایەك بڕیار لەبەرژەوەندی ئەو دەبێ بەپێی چوونەنێو گەرماوەكەو توندی گەرماو سەرماكەی یاخود هەڵخلیسكان‌و خۆ تەڕكردنی.

*ئەگەر هیچكام لەوانەنەبوو بەڵام خەوبینەر رەبەنبوو هاوسەر دەگرێ یان ئامادەی ئاهەنگی ژنهێنان یان پرسەو ماتەمینی دەبێت.

*دەگونجێت ئارەقكردنەوە بەڵگەبێت لەسەر غەم‌و پەژارەو ماندوبوون‌و نەخۆشی لەگەڵ هەڵمی گەرماوو گەرماكەی، ئەگەر لەنێو گەرماوەكەدا هیچ جلوبەرگێكی لەبەردانەبوو رووداوەكان لەرێگەی هاوسەرەكەیەوە یان لەرێگەی خزم‌و كەسی ژنەكەیەوە دەبێت، ئەگەر پۆشتەبوو لەگەرماوەكەدا لەرێی كەسێكی بێگانەوەیە یاخود كەسی نزیكی خۆیەوە وەك دایك‌و كچ‌و خوشك ئەو جموجووڵانەی نێوگەرماوەكەش بەپێی پلەوپایە وابەستە دەكرێت.

*ئەگەر بینی لەدەروازەو دەرگایەكەوەچووە نێو گەرماوەكە یاخود لەنێو گەرماوەكەدا شێر هەبوو یان مار ژنێك بەچەشنی خۆرازاندنەوە دێتەلای‌و یەكدەگرن لەگەڵ خەڵكی خراپەكار.

*هەندێكدەڵێن: حەمام لانەو شوێنی خراپەیە ، ئەوەی بچێتە نێوی غەم‌و پەژارەیەكی كاتی رووی تێدەكات لەرێی ژنانەوە.

*حەمام ناوەکەی لە(حمیم)ەوە هاتوەو بەمانای (حم)و هاتوە (قرچە - گەرما) کەبەمانای زاوا یان نزیکهاتووە، ئەگەر ئاوی گەرمی تێدا بەکارهێنا غەمو پەژارە رووی تێدەکات لەلایەن ژنانەوە، ئەگەر غەمو پەژارەداربوو چوە نێو حەمام لەغەمو پەژارەی خۆی قوتار دەبێت.

*ئەگەر کۆڕو کۆمەڵی لەحەمامدا بەست داوێنپیسی لەگەڵ ژنێکدا ئەنجامدەدات و باسیدەکات، چونکە حەمام شوێنی دەرخستنی عەورەت و جێ عەیبە.

*ئەگەر حەمامێکی بیناکرد داوێنپیسی ئەنجامدەدات و رۆدەچێت تێیدا، ئەگەر حەمامەکە گەرمو خۆشبوو خانەوادەو زاواو خزمو کەسەکانی لەگەڵ هەندێك ژنی خزمیدا یارمەتیدەرو بەسۆزو بەزەیی دەبێت بۆی ، بەلام ئەگەر حەمامەکە ساردبوو تێکەڵی نابن و هیچ سوودو کەلکی پێناگەیەنن.

*ئەگەر حەمامەکە زۆرگەرمبوو خودو رەوشیان توندو رەق دەبێت هیچ خۆشی و شادییەکیان لێبەدی ناکرێت بەهۆی توندو تیژیانەوە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر حەمامی گەرمی بینی پیاوێك هەڵدەدات لەژنەکەی نزیکبێتەوەو ئەویش ماندو دەبێت لەرێگریداو بۆی نارەخسێت ، ئەگەر جورنەی حەمامەکە یان تەشتی ئاوەکە پڕبوو ئاوی لێرژاو گەیشتە ناوەڕاستی ماڵەکە ژنەکەی خەشمو قینی هەڵدەستێنێ.

*ئەگەر حەمامەکە ساردبوو خاوەنی خەوەکە هەژارو کەمدەرامەتە دەستی ناگات بەوەی خوازیاریەتی ، خۆئەگەر گەرمو خۆشبوو بەدڵیبوو کاروبارەکانی بەباشی و بەدڵی خۆی دەبێت و بەماڵ و دارایی دەستدەکەوێ و دەروازەو دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر زۆرگەرمبوو کەسێکی کاسب و بژێوی پەیداکار دەبێت بەلام رێکخستن و بەڕێوەبردنی کاری نابێت و لای خەڵکیش بەباش باسناکرێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی دەچێتە نێو حەمامێکەوە بەلگەیە لەسەر لەرزوتا.

*ئەگەر بینی لەحەمامدا ئاو دەخواتەوەو ئاوەکەش زۆرگەرمە یاخود ئاو دەکرێت بەسەریاو خۆی دەشوات لەسەر شێوەی خۆشتن غەمو پەژارەو نەخۆشی و ترسانە بەپێی ئەو ئاوە گەرمەی کەهەیە.

*ئەگەر لەناوەڕاستی حەمامدا ئاوی خواردەوە لەرزوتای تووشدەبێت، ئەگەر لەئاوی ساردیخواردەوە ئاوبەنگدەکات.

*ئەگەر بینی بەئاوی گەرم خۆی دەشوات و لەسەر سەفەربوو، سەفەرەکەی بۆ جێبەجێ نابێت، ئەگەر کرێگرتەی مرۆڤێکبوو داوای سوودو قازانجی لێدەکردو هیچ دەروویەکی بۆ نییە بەپێی ئایەتی: ﴿وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ﴾ (الكهف: ٢٩).

*ئەگەر هەریەك لەحەمامو خۆشۆردنیو هاتوچۆو هاتن تێدا کۆبێتەوە خۆشۆردنەکە هەڵبژێرە لەگەڵ هاتوچۆو واز لەحەمامەکە بهێنە چونکە لەلێکدانەوەدا بەهێزترە.

*ئەگەر لەشوێنی خۆیدا گەرماوێکی نادیاری بینی بەڵگەیە لەسەر ژنێك خەڵکی باسیدەکەن.

*دەگێڕنەوە پیاوێك لەخەودا دەبینێ لەحەمامدا هەڵدەخلیسکێ بۆ خەولێکدەرەوەیەکی دەگێڕێتەوە، ئەویش پێی دەڵێت: ناڕەحەتیو نەهامەتێك رووت تێدەکات، ئنجا پاش ماوەیەك ئەو پیاوە قاچی لەحەمامدا هەڵدەخلیسکێو دەیپێکێ.

*توونی حەمامیش فەرمانو بارێکی جوانە لەهەموو حاڵو بارێکدا، ئەوەی ببینێ توونی حەمام بینادەکات دەسەڵاتو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت، ئەگەر تاو نەدرابوو خەڵکی بەکاروبارێکی مەزنەوە سەرقاڵدەکات.

*ئەگەر حەمامەکە گەرمو گوڕو خۆشبوو خانەوادەو زاواکەیو هەندێك لەژنانی خزمی یارمەتیدەدەرن بۆیو دڵیان پێی دەسووتێ، ئەگەر حەمامەکە ساردبوو تێکەڵی نابنو سوودیان لێوەر ناگرێت.

*ئەگەر حەمامەکە زۆرگەرمبوو خووڕەوشتیان توندوتیژەو بەهۆی ئەو توندو تیژییەوە هیچ شادییەکیان لێبەدیناکات.

*حەمام بەڵگەیە لەسەر دەرگاوانی دۆزەخ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر ماڵو لانەی فەرمانڕەواو بەڕێوەبەرەکەشی دادوەرە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر زیندانو دەرگاوانەکەشی زیندانەوانە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر دەریاو بەڕێوەبەرەکەشی کەشتیەوانو بەرپرسییەتی.

*گەرماو بەڵگەیە لەسەر:

+شوێن و لانکەی وەرگرتنی زانیاری.
+ژن و بـــژێوی پەیداکـــەری یـــاخود گرێبەستکار.
+شـوێنی داوێنپیـسی و بەرپرسەکەشـی پیاوێکی بەدرەوشتی سووك و رسوایەو هەڵدەستێت بەرێکخستنی نێوانی پیاوو ژنی داوێنپیس و بەدەویت ناوزەدکراوە.
+زیندان و زیندانەوان.
+دەریاو کەشتیەوان.
+شوێنی زانیاری و سەنگەرو مزگـەوت و بـــازاڕ شـــوێنی بـــژێوی پەیـــداکردن و زەرەرە.
+ساڵ.
+تەویـــــەی بـــــەدخوو ڕێنومـــــایی سەرگەردان و دەوڵەمەندەو بۆ هەژاریش چاکبوونەوەی نەخۆش و ناساغ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+مـاڵی فـەرمانڕەواو خۆرووتکردنـەوەو سەردەرخـــستن و مـــاڵ و دارایـــی تالآنکردن.
+دەریاو بازاڕی پارەگۆڕینەوە.
*ئەگـەر نەخۆشـێك چـوە نێـو بـازاڕو خۆی شت بەشێوەی دروست و گونجـاو بەڵگەیـــە لەســـەر ڕەواندنـــەوەی نەخۆشییەکەی، ئەگەر ئاوێکی خـراپ و ناباشی بەکارهێنا بەڵگەیە لەسەر غەم و پـەژارەو زیـادبوونی نەخۆشـی، ئەگـەر

کەسێکی تەندروستی بـاش خـۆی تێدا شـت و خـۆی پـاککردەوە زانیارییـەك بەدەسـتدەهێنێت بەهۆیـەوە ڕێنومـایی دەکرێـت یـاخود قـەرزەکانی دەداتـەوە یاخودپەروەردگار لەگوناهو تاوانـەکانی خۆشـــدەبێت ، ئەگـــەر ڕەبـــەنبوو هاوســـەردەگرێت ، ئەگـــەر هـــەژاربوو دەوڵەمەنـــد دەبێـــت ، ئەگـــەر بـــەئاو خۆیـــشت بەجل وبەرگـــەوە لەگـــەڵ داوێنپیـــسێك تێکەڵـــدەبێت و بـــەهۆی ئەوەوە ئاینەکەی دەشێوێ.
*ئەگەر مردوویـەکی بینـی لەحەمامـداو لەنزیك گەرماوەکەیبوو بەڵگەیـە لەسـەر ئەوەی لەسـەری کۆبوەتـەوە بەتایبـەت ئەگەر جل وبـەرگی پیـسی پۆشـیبوو یـا جل وبـــەرگی پـــرزۆڵاوی و عـــەورەتی دیاربوو ئەگەر بینـی خەریکـە لەحـەمام دێتـە دەرەوە قوماشـێکی بۆنخۆشـی پێوەیـــە بەڵگەیـــە لەســـەرئەوەی خوداوەنـد لێـی بـورراوەو چاوپۆشـی لێکردووە.
*ئەگەر خـۆی لـەڕۆژدا بینـی ئەستێرە دەوریـــدابوو یـــاخود لەسەرســـەری کۆبوبـــوەوە بەڵگەیـــە لەســـەرئەوەی دەچێتە نێو حەمام.
*ئەگەر لەخەوەکەیدا گەرمایەکی تونـد یـا سـەرمایەکی سـەختی پێگەیـشت

نارەحەتی رووی تێدەکات لەحەمامدا چونکە حەمام وەك ئەستێرەی دیار وایە.
*ئەگەر پیاوو ژن لەحەمامدا تێکەڵبوون بەڵگەیە لەسەر جیاوازی حاڵو بارو شکانی دابو نەریتو کەوتنە نێو بیدعەو گومانەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رووداوێك لەو ولاتە روودەدات هەتا ژنو پیاو تێکەڵ بەیەکدەبنو جنێویان پێدەدەنو عەورەتیان دەبینن.
*ئەگەر ئاوی حەمامەکە بوو بەخوێنو خەڵکی ئاوشێنی لاشەیان پێدەکرد بەڵگەیە لەسەر زوڵمو ستەمی فەرمانڕەواو دەستەلاتدار بۆیان لەماڵ زەوتکردندا یاخود چاوپۆشی زانایان لەحەلاڵکردنی کاروباری حەرامکراوو ناپەسەند وەك شکانی رۆژوگرتنی رۆژوی رۆژی گومانەاوی(یوم الشك)، یاخود وەستان لەعەرەفەدا لەرۆژێکی تردا یان نوێژی نیوەڕۆ بەر لەوەی خۆرێگاتە نیوەی ئاسمانو هاوچەشنی ئەوانە.
*دەگونجێت حەمام بەڵگەبێت لەسەر کەنیسە چونکە شوێنی جنۆکەو شەیتانو دیمەنی جیاواز جیاوازە.
*حەوزی (جورنەی) حەمامیش شوێنێکەوتەی ئەوەیە کەحەمام بەڵگەیە لەسەرێ.
*دەگونجێت حەمام بۆ کەسی رەبەن بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرو حەوزەکانیشی بەڵگەبێت لەسەر منداڵو خانەوادە یان ماڵو دارایی.
*ئەوەی حەمام بکات بەماڵو لانەی خۆی سووربەردەوامە لەسەر گوناهو تاوان.
*ئەوەی بچێتە نێو حەمامو خۆی لێبشوات لەغەمو پەژارە قوتاردەبێت کەلەلایەن ژنێکەوە پێی گەیشتوە یان لەقەرزاری.
*ئەگەر گۆرانی وت لەحەمامدا قسەیەك دەکات وەلامەکەی وەردەگرێت.
*حەمامی تاریك زیندانە، غەزنەی حەمامیش ژنێکی بێخێروبێرە بەهۆی نزیکییەوە لەئاگرەوە.
حەمامچی(ناتر): (ئیبن سیرین)دەڵێت: یەکێکە خەڵکی لەسەر یاخیبوونو سەرپێچی کۆکردوەتەوە، هەروەها لەجێی ئەوەیە حەمام بەڵگەیە لەسەرێو حەمامیش بەڵگەیە لەسەر زۆرشت.
(نابلسی)دەڵێت: بینینی حەمامچی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوەو، رەوینەوەی غەمو پەژارەو سەرگرتنی کردارو پاکێتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەستکورتیو نەخۆشی.

*ئەگەر بینی بوە بەحەمامچی یاخود سەرپەرشتی کاروباری حەمامدەکاتو خزمەت بەخەڵکی ناکات لەحەمامدا دەویتەو بەرئەنجامی کاری داوێنپیسەو گوێڕایەڵی خەڵکی ناکاتو هیچ سوودێکی نییە بۆیان، ئەگەر جلوبەرگی سپی لەبەردابوو غەمو پەژارە بۆ خەڵکی دروستدەکات.

حەوا(سەلامی خوای لێبێت):

(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+بەرەکەت لەکشتوکاڵو بەروبوومدا.

+خستنەوەی منداڵ.

+بەدەستهێنانی سوودو قازانج لەپیشەسازی وەك چنینو کشتوکاڵو ئاسنگەریو هیتر.

*دەگونجێت بینینی (ئادەم) و (حەوا) بەڵگەبێت لەسەر:

+گواستنەوە لەشوێنێکی پیرۆزەوە بۆ شوێنێکیتر.

+پێهەڵخلیسکانو کەوتنەنێوکاری یاساغەوە.

+گاڵتەپێکردنی حەسوودو غەمو پەژارەو خراپەی دەرودراوسێ.

+خورتەو بۆڵەی هاوسەر.

+وەرگرتنی تەوبەو پەشیمانی لەسەر کاروکردەوەی رابردوو.

*ئەگەر ژنێك (حەوا)ی بینی لەخەودا غەمو پەژارە دەبات بەدڵی مێردەکەیدا بەهۆی ئەو هاوەڵایەتییەی کەوا شیاوو دروست نییە، دەگونجێت خودی خۆی تووشی بەڵاو نەهامەتیەکی گەورە ببێت چونکە (حەوا) یەکەم ژنبوە تووشی خولی مانگانە بوە.

*دەگونجێت دووگیانیو منداڵبوونی چارەسەر بکات.

*دەگونجێت خوداوەند وەچەی نێرینەی ساڵحی پێبەخشێ، ئەگەرچی لەمێردەکەی جیاببێتەوە یان لێی جیابووبێتەوە ئەوەدەگەڕێتەوە بۆلای.

*دەگونجێت رزقو رۆزییەکی حەڵاڵی پێببەخشرێ بەهۆی رەنجو ماندووبوونەوە.

*دەگونجێت لەرەچەڵەكو پشتیدا کەسانێکی خوێنڕێژ دروست بنو پیاوکوژبن یا ئەوەی بەشەهیدی دەمرێت.

*ئەگەر (حەوا)ی بینی فریودەخوات بەوتەی ژنێك ، دەگونجێت پیاوێك بێت گوێ لەمشتی ژنەکەی بێت.

*ئەگەر (حەوا)ی بەرووخسارێکی جوانەوە بینی دایکیەتی چونکە (حەوا)

دایکی موسوڵمانانه، ئەگەر غەمو پەژارە رووی تێکردبێت دەرووی لێدەکرێتەوە، ئەگەر بەگوێی ژنێك رەفتاریکردبێت پلەوپایەو دەستەڵاتی لەدەستدەداتو پەشیمان دەبێتەوە.

حەوز: (ئیبن سیرین)دەڵێت: حەوز پیاوێکی رێزداری بەسوودە، ئەگەر حەوزێکی پڕی بینی رێزو شکۆمەندی لەلایەن پیاوێکی دڵفراوان بەدەستدەهێنێت، ئەگەر دەستنوێژی گرت لەحەوزەکە لەغەمو پەژارە قوتار دەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: حەوز لەخەودا پیاوێکی بەدەستەڵاتو پایە پیرۆزە، ئەگەر حەوزێکی پڕ لەئاوی بینی رێزومەزنی لەلایەن پیاوێکی دەستو دڵفراوانەوە دەستدەکەوێت، ئەگەر دەستنوێژی گرت لێی پشت بەخوا لەغەمو پەژارە قوتاردەبێت، ئەگەر ئاوی لێخواردەوە رزق و رۆزی لەپادشایەکی بەرێزەوە دەستدەکەوێت.

خێ

خ ا

خـــاچ: (نابلـــسی) دەڵێـــت: لەخـــەودا بەڵگەیە لەسەر:
+درۆ.
+دووروزمانی.
+تاوانبارکردن بەزیناو داوێنپیسی.
+شایەتیدانی درۆ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پیاوێکی مەزن‌و شکۆمەندو جێبەجێکاری ئاین.
*ئەگـــەر بینـــی خاچـــێکی پێیـــە هاوسەردەگرێ یان خوداوەنـد کـوڕێکی پێدەبەخشێ‌و دەگونجێـت دەرەنجـامی زینابێت.
*دەگونجێـت خـاچ بەڵـگەبێت لەسـەر هاوسەرگیری نادروست.
*دەگونجێت بینینی خاچ بەڵگەبێت لەسەر غەم‌و پەژارەو فیتنە.

خاکەناز: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا هاوسەرە بۆ رەبەن‌و ناتوانێ نهێنی‌و ماڵ بپارێزێ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەم‌و پەژارەو قەرزدانەوە.
*خاکـــەناز پیـــاوێکی متمانـــەدارە پشتگیری لەخواردنی کەسێك یا بـژێوی پێدەکرێ.
*ئەگـــەر خاکـــەنازێکی بەدەســـتی کەسێکەوە بینـی هـەموو خێرێـك رووی تێدەکات چـونکە خـاك‌و خـۆڵ لـەزەوی کۆدەکاتەوە.
*هەروەها خاکەناز بەڵگەیە لەسەر ژن‌و جموجووڵی کاروکردار.

خانـــەقا: بینینـــی خانـــەقا بەڵگەیـــە لەســـەر ســـەفەرو دنیانەویـــستی‌و پارێزکـــاری‌و قورئانخوێنـــــدن‌و پووچـــەڵبوونەوەی کاروکاســـبی‌و دەرچوون لەهاوسەرو منداڵ.
*هـــەروەها بینینـــی خانـــەقا بەڵگەیـــە لەسەر تەوبەی سەرپێچکارو رێنومـایی بێبـــاوەڕو دەرووکردنـــەوە لەبـــەڵاو نەهامەتیدار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی بێن خنکێن.

خاووسووك: ئەگەر مرۆڤێك خۆی لەخەودا بەخاووسووك بینی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دووردەکەوێتەوە لەمەبەستو لەبێداریدا روو لەکارو رەفتارێکدەکات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەمانی رزقو ئەجەلهاتن.

خ ت

ختوکە: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی ببینێ ختوکە دەدرێت لەپیشەوکاری خۆی جیادەبێتەوە.

خ د

خدر(سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر (خدر)ی بینی بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنو سەرهەڵدانی فەرو خێرو بوون دوای نەبوونیو لەدەستدانی ئەمنو ئاسایش.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هەرزانی دوای گرانی یان بوونو زۆری نازو نیعمەت، لەگەڵ ئەمنو ئاسایش دوای نارەحەتی.

*ئەوەی (خدر) بینی تەمەنی درێژدەبیٚو (حەج)دەکات.

خ ر

خراپە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەرکەسێك ببینیٚ هەندێك کەس زوڵمو ستەم لەهەندێکیتر دەکەن فەرمانڕەوایەکی ستەمکار زاڵدەبێت بەسەریاندا.

(نابلسی)دەڵێت: زوڵمو ستەم لەلێکدانەوەدا رێنمونییە ، هەروەك چۆن لێکدانەوەی رێنموونی ستەمو زۆردارییە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا نادیاربوو مرۆڤ پێی زانی بەڵگەیە لەسەر چارەنووسی خراپو پاشگەزبوونەوە لەئاین ، ئەگەر هەندێك لەکردارەخراپەکانی باسکرد بەڵگەیە لەسەر شەڕ.

خ ڕ

خڕپان(هەموو شتێکی خڕ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: شتی خڕ چاوبرسێتییە ئەگەر لەدەستیدا مایەوە پارەگۆشتێك خواردن بەدەستدەهێنیٚ، ئەگەردووگی ئاژەڵەکە بەپانی بڕا ژنەکەی ناپاکی لەگەڵدەکات.

*ئەگەر سکی بەپانی بڕا چاوبڕینە نێو پارەی گەنجینەکەیەتی، ئەگەر دەستی بەخڕی کونکرا چاودەبڕێتە ماڵو سامانی براکانی.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بەخڕی کوڵمی کونکرد چاودەبڕێتە ماڵو سامانی کەسوکاری.

*دەگونجێت سمینو کونکردن لەلایەن مارو دووپشکەوە لەسەر ماڵی حەرامبێت پەیدایدەکاتو دەرەنجامی هەر بەخراپ دوایی دێت.

خ ز

خزمایەتی:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژنێکی پیری دەستپاکەو ماڵو سامانی لائەسپەردە دەکرێ.

خزمەتکار:بینینی خزمەتکار لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئاژەڵو ئوتومبیل بەهۆی خزمەتی بۆ مرۆڤ، یاخود جۆگەو ئاوەڕۆ بەهۆی دەردانو بەڕێکردنی پیسو پۆخڵی مرۆڤەوە، یان ئەوەی مرۆڤ قەدیدەکات لەحەسیرو راخەرو ...هتد

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+ماڵو دارایی.

+شکۆداریو پلەوپایەو سەرکەوتن بەسەرد دوژمناندا.

*ئەگەر ماچیکرد دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەشتی.

*ئەوەی ببینێ کیژێکی سپی دەهێنێت، خێرو دەستکەوتی باش لەبازرگانیەکەی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر کچێکی بچووکی کڕی داوای پێویستیەکی خۆیدەکات بەڵام بەهانەی بۆ دەهێنێتەوە.

*ئەگەر ببینێ کچێك بەیانیەك زوو دێت بۆ لای خێرو چاکە ڕووی تێدەکات، ئەگەر رزقو رۆزی لای دەستەڵاتدار گیرابێت بەدەستی دەهێنێتەوەو ئەگەر کەسێکی ئاوارەو کۆچکردووی هەبێت دەگەڕێتەوە بۆ لای.

*ئەگەر کچەکە ناشیرین بێت رووداوو کارەساتی ناخۆش رووی تێدەکات.

*ئەوەی کچێك ببینێ گفتوگۆ دەکات لەبازاڕدا لەگەڵ خەڵکیو بانگیان دەکات بۆ زیناو داوێنپیسی فیتنەو ئاشووب دادەبارێت بەسەریاندا.

خزمەتکاری تایبەت:(ئیبن سیرین)دەڵێت: خزمەتکاری تایبەت پادشایە یاخود مژدەدەرە، ئەگەر لەماڵەکەیدا خزمەتکاری بینیو قاپو قاچاخیان پێبوو ئەوەی نەخۆشبێت نەخۆشییەکەی درێژ دەبێتەوە یاخود شەهید دەبێت.

خزمەتکاری دەستەڵاتدار:(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر جلوبەرگی پیسیان لەبەردابوو مژدەیەو ئەگەر جلوبەرگەکەشیان رەشبوو نەخۆشییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە پشتگیری خەڵکیدەکات لەسەر ناحەقی.

خزمەتی هەژارو پیاوچاکان:
خزمەتکردنی هەژارو پیاوچاکان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پشك‌و بەشی بەرین‌و فراوان لای پەروەردگار لەگەڵ کۆتایی‌و عاقیبەت خێری‌و هاوەڵایەتی پیاوچاکان، دەگونجێت پلەوپایەی بەرز ببێتەوە.

خ س

خستنە پاڵیەك: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی شتێکی خوازراوی باش‌و خەڵاتی بدرێتە پاڵ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رزق‌و رۆزی ئاسان‌و حەلاڵ، ئەگەر کراسێکی خرایەپاڵ هاوسەردەگرێ، ئەگەر رەبەنبوو، ئەگەر ئوتومبیل یا هۆکارێکی گواستنەوەی خرایەپاڵ پلەوپایەیەو پێی خۆشحاڵدەبێت.

خستنەڕوو: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەسوپادا دەخرێنە روو ئەوەی دەیخاتەروو تورەیە لێی گوناهێکی گەورەی ئەنجامداوە.

*ئەگەر خرایەڕوو وایزانی خاوەنی خستنەڕوو لێی رازییە خوداوەند لێی رازییە.

*ئەگەر بینی خرایەروو گەیشتە بارەگای خوایی کارێك ئەنجامدەدات‌و ئومێدەواری تەواوییە تێدا، ئەگەر رزق‌و رۆزی درا ئەوکاروبارە بەدەستدەهێنێ‌و خاوەنی خستنەڕووش هاوەڵانی بەسەردەکاتەوەو ناسۆری‌و غەم‌و پەژارەکانیان لەسەر هەڵدەگرێ.

*ئەگەر بینی لەخرانەڕوودا پەسەندبوو لەو شوێنەدا دەمرێت.

*ئەگەر ویستی بخرێتەروو بەلام نەخرایەروو پارێزراو دەبێت لەوەی دێت بەسەریا.

خستنی مرۆڤ بەزەویدا لەلایەن جنۆکەوە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا درا بەزەویدا لەلایەن جنۆکەوە سوو دەخوات، یان سیحرو جادوو ئەنجامدەدات یاخود ماڵ‌و دارایی تیادەچێت‌و غەم‌و پەژارەدار دەبێ.

خ ش

خشتبڕ: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غم‌و پەژارەو ماڵ‌و دارایی کۆکردنەوە بۆ کەسانیتر.

خشتی قوڕ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵ‌وسامانە بەدەستیدەهێنێت‌و هەموو خشتێك گوزارشت لەسەد درهەم یا هەزار درهەم یان دە درهەم دەکات بەئەندازەی خەوبینەر.

*ئەگەر دەرنەکەوت ماڵو سامانە، ئەوەی بەخشتی قوڕ دوستدەکرێ بەڵگەیە لەسەر کاری باشو ئاین.

*خشتی قوڕ بەخزمەتکار لێکدەدرێتەوە ، ئەگەر بینی خشتێکی هەڵدایە خوارەوە لەشوێنێکی بەرزەوەو پارچەپارچەبوو خزمەتکارەکەی دەمرێ.

*خشتی قوڕ لەبیناسازیدا خزمایەتییە لەگەڵ بیناسازو منداڵەکانی.

*ئەو خشتەی دەکەوێتە خوارەوە لەبینا مەرگی نەخۆشەکە لەوشوێنەدایە یان جیابونەوەو کاروبار پەرتەوازەبوونە.

*ئەگەر بینی خشتێك لەشوێنێکدا دوستدەکات پیاوەکانی زیاددەکەن.

*ئەگەر ماڵێکی لەخشتی قوڕ دروستکرد پلەوپایەو دەستەڵات بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی خشت دروستدەکات ترسی مردنی هەیە.

*یەك خشت لەبینادا پیاوێکە لەنێو کۆمەڵێکدا، ئەگەر بینی هەڵکەندرا لەدیوارێك لەو شوێنەدا پیاو یان ژنێك لەدەستدەچێت.

*کۆمەڵێ خشت ئەگەر هیچی پێدروست نەکراو لەبینادا نەبوو دینارو پارەیە.

خ ن

خنکانـدن: ئەگەر بینی لەخەودا دەخنکێ ناچار دەکرێت لەسەر گەیاندنی ئەسپەردەو ئەمانەت.

*ئەگەر لەبارو حاڵێکی نائاساییدابوو بەهۆی ستەمو زۆرلێکردنەوە سزا دەدرێت.

*ئەگەر توند فشاری خرایەسەر داوای کرێی سوودوەرگرتن لەو ئەمانەتو ئەسپەردەیەی لێدەکرێت ، ئەگەر مرد دەبەزێو هەژار دەکەوێت ، ئەگەر ژیا دوای ئەوەی مرد هەژاردەکەوێتو خوداوەند پاداشتی دەداتەوەو، بۆی پڕدەکاتەوەو دەوڵەمەند دەبێتو سەردەکەوێت بەسەر ئەوەی زوڵمی لێدەکات.

*ئەگەر مرۆڤێك بینی خۆی دەخنکێ بەهەڵواسراوی بەڵگەیە لەسەر:

+غەمو پەژارە.

+لەماڵی خۆیدا نابێت لەگەڵ ئەو شوێنەی خۆیدەیەوێت.

*نەخۆشی خنکێنەر ئەگەر لەگەرویدابوو بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ماڵو لەکیسچوونی پشوو یان شێوانی فرۆشگاو دوکانەکەی.

*دەگونجێت خنکاندن بەڵگەبێت لەسەر داوالێکردنی قەرزو تەنگ پێهەڵچنینی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی دەخنکێ ناچار دەکرێت لەسەر بەجێهێنانی ئەمانەت، ئەگەر بەنەخۆشی خنکێنەر مرد هەژار دەکەوێت.

*ئەگەر بینی ژیایەوە دوای مردن دەوڵەمەند دەبێت دوای هەژاریو نەداری.

*ئەگەر بینی خۆیدەخنکێنێ خۆیدەخاتە غەمو پەژارەوە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا گاڵتەپێکردنو ناوبانگە. دەگونجێت بەرزی پلەوپایەبێت ئەگەر حاڵەتەکەی لەخەونەکەدا هیچ گۆڕانێکی بەسەردا نەهات خراپترە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر توهمەتو لەکەدارکردنی ئابڕو مەگەر سنووربێت ئەوجا بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: خنکاندن بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی بەلاو نەهامەتیو سەرپێچییەکی گەورە، مردن لەخنکاندندا مردنە لەسەر بێباوەڕی ، بەلام بێباوەر ئەگەر بینی لەئاودا نوقمدەبێ دڵنیادەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿ حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنتُ ﴾ (یونس: ٩٠).

*ئەگەر بینی نوقم بوەو لەنێو دەریادا دەستەڵاتدار تیایدەبات.

*ئەگەر بینی نوقمبوەو جارێك نوقم دەبیٚو جارێك دێتەوەسەر ئاوەکەو دەستوقاچی دەجوڵێنیٚ ماڵو سامانو دەستەلات بەدەستدەهێنیٚ.

*ئەگەر بینی لەنێوئاوەکە هاتە دەرەوەو نوقم نەبوو دەگەڕێتەوە بۆکاروباری ئاین بەتایبەتی ئەگەر جلوبەرگی ساردوسەرمای لەسەردابوو.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی خەریکە نوقمدەبیٚ لەئاودا دوژمنەکەی خراپەی پێدەگەیەنیٚ.

*نوقمبوون لەئاوێکی سازگاردا نوقمبوونە لەماڵو داراییەکی زۆردا.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگە بینی نوقم بوە دەخرێتە ئاگری دۆزەخ بەپێی ئایەتی: ﴿ مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا ﴾ (نوح: ٢٥) نوقمبوون فەرمانێکە خوداوەند رازی نییە پێی.

*ئەگەر نوقمبوو لەنێوجەگەری دەریادا دەستەڵاتدار توڕەدەبی لێی یاخود ئازاریدەداتو بەو ئازارەوە دەمریٚ.

خ و

خواحافیزی (ماڵئاوایی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی خواحافیزی لەژنەکەیدەکات تەلاقیدەدات.

*هەروەها دەڵێن: خواحافیزی بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوە لەخواحافیزکار بەمردن یان بەهۆیەکیتری جیابوونەوە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر:
+جیابوونەوەی دووشەریك.
+لابردنی دەستەلاَتدارو فەرمانڕەوا.
+زەرەری بازرگان.
*هەندێکدەڵێن: خواحایزی باشە لەلێکدانەوەداو بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی تەلاَقدراوو ئاشتبوونەوەی لەگەڵ شەریك‌و سوودو قازانجی بازرگان‌و گەڕانەوەی فەرمانڕەواو چاکبوونەوەی نەخۆش چونکە لەخواحافیزییەوە هاتوەو ماناکانی وازلێهێنان‌و پشوو و دەستبەرداربوون هەڵدەگرێ.
(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوە لەسەفەرداو بۆ نەخۆش باش نییە چونکە مەرگییەتی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لەئامێزگرتن‌و خۆشەویستی‌و گریان‌و لەیەکجیابوونەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاکبوونەوەی نەخۆش.
خواردن (خۆراك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی خواردنێکی گەرمی رەقی قوتدا بەڵگەیە لەسەر ناخۆشی ژیان‌و بژێوی.

*خواردنی شتی بەتام‌و چێژ خۆشی بژێوی‌و ژیانە.
*ئەگەر بینی شتێکی نادیاری چەشت‌و رقی لەخواردنی بووەوە بەڵگەیە لەسەر مردن بەپێی ئایەتی: ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ (آل عمران : ١٨٥).
*خواردنی شتێکی بۆگەن پیاهەڵدانێکی ناقۆلاَیە ، ئەگەر شتێکی نادیار چوە نێوی بەتوندی رقی لەبژێوی دەبێتەوە، ئەگەر شتێکی باش‌و بەتام‌و چێژ چوە نێوی‌و بەتام‌و خۆشبوو لەگەرووشدا زوو دەڕۆیی باشی بژێوییەو نایابی کاورڕەفتارە.
*ئەگەر بینی لەدەمیدا خواردنێکی زۆر هەیەو هێشتا زاری خواردنی دی دەگرێ کاروبارەکانی تێکدەچن‌و خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەتەمەنی بەئەندازەی ئەو خواردنە بەسەر چوەو بەئەندازەی ئەو بۆشاییەی ماوە لەزاریدایە ، ئەگەر بینی چارەسەری ئەوخواردنەی کرد هەتا لێی قوتاربوو پارێزراودەبێت، ئەگەر قوتارنەبوو لێی ئەوە بائامادەی مردن بێت.
*ئەو خواردنەی زۆرترشە بەڕادەیەك ناتوانێ بیخوات نەخۆشی یان ئێش‌و ئازارە.

*وەرگرتنی خواردنی مزروترش بەڵگەیە لەسەر گوێبیستی وتەی خراپو ناقۆلاَ لەکەسێکەوە ، ئەگەر بینی خواردنەکە وەردەگری‌و دەرخواردی یەکێکی دی دەدات بخۆرەکەش هەمان قسەو وتە دەبیستیٚ، ئەگەر خواردی غەمو پەژارەو نەخۆشی توشدەبیٚ.

*ئەگەر بینی ئارامیگرت لەسەر خواردن‌و سوپاسی پەروەردگاریکرد دەرووی خێری لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر بینی دەیمژێت خۆشنوودی دەروونیەتی، بوونی موو لەخواردندا غەمو پەژارەو نارەحەتییە.

*لێسانەوەی پەنجە بەدەستهێنانی خێرێکی کەمە لەجۆری ئەو خۆراکەی پەنجەی تیالێساوەتەوە.

*ئەگەر بینی خواردن دەخواتەوە وەك ئاو بژێوی فراواندەبیٚ.

*هەموو خواردنێك رزق‌و رۆزییە جگە لەهەریسەو هێلکە ئەمانە غەمو پەژارەن لەلایەن وەچەو نەوەوە پێدەگات.

(نابلسی) دەڵێت: هەموو خواردنێکی زەرد لەخەودا نەخۆشییە بۆ یەکێك کەبیخوات مەگەر گۆشتی باڵندەی تێدابیٚ.

*هەموو خواردنێك گۆشتی سپی تیابێت باشترە لەخواردنی ترش‌و مزر ئەگەر بەگۆشتی قەڵەوبوو هیچی تێدا نییە.

*ئەگەر خواردنی خواردەوە وەك ئاو بژێوی زیاددەکات، خواردنی شایی‌و ئاهەنگ مژدەیەو هی پرسەش غەمو پەژارەیە.

*ئەو خواردنانەی وابەستەی کاتێکی دیاریکراو نابن رزق‌و رۆزی‌و سوودێکی بەردەوامە، ئەو خواردنانەشی وابەستەی کاتێکی دیاریکراوە وەك گۆشت‌و باینجان‌و کوولەکەی سەنگەری رزق‌و رۆزییە لەکاتێکداو بەدەر لەکاتێکیتر.

*خواردنی پاشاکان شکۆمەندی‌و بەرزی‌و نوێکردنەوەی پلەوپایەیە بۆیەکێك لەگەڵیاندا بیخوات.

*خواردنی کوولەکە بەڵگەیە لەسەر رێنومایی‌و شوێنکەوتنی سوننەت‌و پاکێتییە.

*خواردنی زانایان زانیاری‌و رێنومایی‌و فەرپیتە.

*خواردنی پۆلیس‌و هاوپیشەکانی زیناو ئەنجامدانی کاری خراپەیە.

*خواردنی هەژارو دنیانەویستان تەوبەو رێنومایییە بۆ بخۆر.

*خواردنی گوندنشینان سەفەو گواستنەوەیە لەحاڵێکەوە بۆ حاڵێکیتر.

*ئەو چێشتەی گۆشتی تێدایە دەوڵەمەندییە بۆ هەژارو چێشتی بێگۆشتیش هەژاری یان بەندایەتییە، ئەگەر خواردنەکە گۆڕا بۆ باشتر بەڵگەیە لەسەر باشی ناخ و دەروون، ئەگەر گۆڕا بۆ تاڵی و ترشی بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی هاوسەر یان کردارەکان.

*ئەگەر خۆی خواردنێکی لێناو خۆشبوو پلەوپایەیە بەئەندازەی خۆی بەدەستدەهێنێ و دەوڵەمەند دەبێت لەدوای هەژاری.

*ئەگەر کەسێکیتر چێشتی بۆ لێنا دەگونجێت فێڵی لێبکات و ترسی چاوبەستی هەیە، دەگونجێت پشتگیری لەسەر خوازو داواکەی وەربگرێ.

خواردنەوە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خواردنەوەی خواردنەوەیەکی نادیاری بەتام و چێژ یاخود ئاوێکی سازگار بەڵگەیە لەسەر رێنومایی و زانیاری و تام و چێژ بۆ هەڵبژاردەکانی رێباز.

*ئەگەر ئاوی ساردی خواردەوە بەیانی زوو ماڵێکی حەلاڵی دەستگیر دەبێت و خێو چاکەیە بۆ سەرجەم خەڵکی بەدەر لەوەی راهاتوە لەسەر خواردنەوەی ئاوی گەرم چونکە ئاو سروشتی نییە.

خواردنی مرۆڤ: (نابلسی) دەڵێت: خواردنی مرۆڤ لەخەودا قایلی و کەم خۆرییە مەگەر دەفرێکی حەرامی وەك مس و ئاڵتوون چونکە ماڵی حەرام و رۆچوونە لەقەرزاریدا.

*خواردن لەنێو خەڵکیدا هەواو ئارەزووە.

*جوینی ئەو پارووەی دەیخاتە دەمی تەمبەڵی و کارنەکردنە لەبۆ بژێوی و رزق و رۆزی.

*قووتدانی ئەوەی دەیجوێت ئاین و پەلەکردنە لەئەجەل و چارەنووسدا.

*ئەگەر تام و چێژی گۆڕی بەپاروویەکی خۆش و باشتر بەڵگەیە لەسەر چاکی و ئاین ، ئەگەر گۆڕا بۆ تاڵی یان ترشی بەڵگەیە لەسەر گۆڕینی هاوسەرو کاروپیشە.

*ئەگەر بەدەستی راستی خواردی پابەندی سوننەتبووە.

*ئەگەر بەدەستی چەپی خواردی گوێڕایەڵی دوژمنەکەی کردووەو وازی لەهاورێکەی هێناوە.

*وەرگرتن و خواردن پاکداوێنی و پشتبەستن بەخودایە، دەگونجێت نەخۆش بکەوێت و نەتوانێت بەدەستی خۆی خواردن بخوات.

* ئەگەر لەرەنگێکی سووكو قێزەونی خوارد پلەوپایەی دادەبەزێت.
* خواردنی قارچکیش فەرمانو رێگر نییە یاخود مۆڵەت دانەو زیادبوونی ئەمانەو چارەسەریشە بۆ نەخۆشو بۆ رەبەنیش مارەبڕینی هاوسەرە، هەروەها زانستو رێنومایی‌و رزقو رۆزییەو پیشەو نەخۆشییە.
* خواردنی کولەکە بەڵگەیە لەسەر رێنومایی‌و شوێنکەوتنی سوننەتو داهاتنی فیتنەو ئاشووب.
* ئەوەی ببینێ کەسێك بانگیدەکات بۆ نانخواردن خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر سەفەرێکی دوور، ئەگەر بانیکرد بۆ نانخواردن لەنیوەڕۆدا لەماندبوونو هیلاکی پشوو دەدات.
* ئەگەر بانگیکرد بۆ نانخواردنی ئێوارە پیاوێك هەڵدەخەڵەتێنێ بەر لەوەی پیاوەکە فریووی بدات.
* ئەوەی ببینێ خواردنێکی خواردو هەرسبوو سوور دەبێت لەسەر بەردەوام بوون لەسەر پیشەکەی.
* ئەوەی ببینێ گۆشتی جەستەی خۆی دەخوات لەماڵو گەنجینەی خۆی دەخوات ، ئەگەر هاتوو ماڵی کەسێکی تری خوارد ئەگەر کرچو کاڵبوو غەیبەتیدەکات یان یەکێك لەخزمە نزیکەکانی ، ئەگەر گۆشتەکەش کوڵاوبوو یان سووروەکرابوو ماڵی کەسێکیتر دەخوات.

خواستن: (نابلسی) دەڵێت: هەرکەس لەخەودا ببینێ شتێکی خواستووە یان داویەتی بەیەکێك خێرێکی دەستگیر دەبێت بەڵام خێرەکەی بەردەوام نابێت، ئەگەر خراپو نابەجێبوو بەردەوام نابێت ، ئەگەر خراپو نابەجێبوو بەردەوام نابێت چونکە شتی خوازراو بەردەوام نابێت.

خواستن‌و پێدان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی شتێکی خواست یا دای بەبەرانبەری بەئەمانەت ئەگەر ئەوشتە خۆشەویستبوو خێرێکی کورت بەدەستدەهێنێ، ئەگەر ناقۆڵابوو ناخۆشیەکی کورت رووی تێدەکات.
* هەروەها دەڵێن: ئەوەی ئاژەڵێك لەکەسێك بخوازێ ئەوەی پێیدەدا ئەرکی خوازەر هەڵدەگرێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی شتێکی بەنرخو بەهاداری خواست بەڵگەیە لەسەر غەرامەیەك بەئەندازەی ئەوەی خواستوویەتی، هەروەها دەگونجێت بەئەندازەی نرخەکەی سوودمەند ببێت.
* دەگونجێت خوازراو بەڵگەبێت لەسەر ئابڕوچوون لەکارێکەوە پێویستە خۆی لێبپارێزێ.

خوبەیرا[1]**:** (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ماڵو سامانو دارەکەشی پیاوێکی کۆترە.

*هەروەها دەڵێن: پیاوێکی هەژاری سوودمەندە.

خودای مەزن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: (ئەبوعەبدوڵلا)ی (تەستەری) بۆیگێڕاینەوەو وتی: لەخەودا بینیم وەك قیامەت بەرپابوبێت ئاوابوو، منیش لەگۆڕەکەم هاتمە دەرەوەو ئاژەڵێکیان بۆ هێنام سواری بووم، پاشان بەرزبوومەوە بۆ ئاسمان کەبەهەشتی تێدابوو ویستم دابەزم بەڵام پێیان وتم: ئەمە شوێنی تۆ نییە ..ئنجا بەرزیانکردمەوە بۆ ئاسمانو لەهەر ئاسمانێك بەهەشتێکی تێدابوو هەتا گەیشتم بەبالاترین بەهەشتو ئەوجا دابەزیمو ویستم دابنیشم وتیان: بۆچی دادەنیشیت بەر لەوەی پەروەردگارت ببینی، وتم: نەخێر ئنجا هەستامو بردیانمو، گەیشتمە لای پەروەردگارو لەبەردەمیدا (ئادەم) (عليه السلام) دانیشتبوو، کاتیٚ(ئادەم)م بینی لەلای راستی خۆیەوە داینیشاندم بەچەشنێکی کزۆڵو داماو، وتم: پەروەردگارا ...، ئەملاولای ئەم پیرەم گرتووە داواخوازم بمبەخشیت، گوێم لێبوو پەروەردگار دەیفەرموو: (ئادەم) هەستە لێت خۆش بووین.

*هەروەها (عەبدوڵلا)ی کوڕی (ئیبن حنیف) دەڵێت: خوشکەزای (بشر)ی کوڕی (حارس) بۆی گێڕامەوەو وتی: پیاوێك هات بۆ لای (بشر)و وتی: تۆی (بشر)ی کوڕی (حارس) ؟ وتم: بەڵێ، وتی: لەخەودا خوداوەندم بینیو پێی وتم: بچۆ بۆ لای (بشر)و پێی بڵێ: ئەگەر لەسەر پشکۆو ئاگر کڕنووشم بۆ بەرێت هەرگیز سوپاسگوزاری منی تەواو نەکردوە بەهۆی ئەو ناوبانگەی پێم بەخشیوە لەنێو خەڵکیدا.

*هەروەها (عوسمان)ی (ئەحوەل) کەقوتابی (خرازیان)بووە دەڵێت: (ئەبوسەعید) ئەو لای من مایەوە لەنیوە شەودا بانگیکردمو وتی: (عوسمان) هەستە خۆت ئامادەکە، منیش هەستامو بەئاگا هاتم، پاشان وتی: دەك لەناوچی، ئێستا لەخەودا بینیم وەك ئەوەی لەقیامەتدابمو شەیپوڕ لێدراو منیش هەستامە سەر پێو لەبەردەم پەروەردگارم راوەستێنرامو هەموو جەستەم کەوتە لەرزەو سەرجەم موەکانی جەستەم هەڵوەرینو مردن، ئەوجا پێی وتم: تۆی

---

[1] **غوبەیرا:** جۆرە بادەیەکە. (وەرگێڕ)

ئامـاژە دەكـەیت لەرێگـەی (سـلمی)و (بشینـه)ەوە بـۆ ناسـینی مـن ، گـەر راسـتگۆ نەبویتایـە سـزایەكی وەهـام دەدایت كەسم لەجیهانـدا بـەو چەشنە سزا نەدابێت.

*(ئـەبو سـەعد) (خـوای لێرازیبێـت) دەڵێـت: ئـەوەی لەخـەودا ببینـێ لەبـەردەم پەروەردگاریـدا راوەستێنراوەو تەماشای دەكات، گەر خـەوبین پیـاو چـاك بێـت خەونەكـەی خەوی رەحمەتە، ئەگـەر پیـاو چـاكیش نەبوو دەبێت بێدارو ئاگاداربێت چـونكە خوداوەنـد دەفـەرموێت: ﴿یـومَ یقُـومُ النَّـاسُ لِـرَبِ العَـالَمِین﴾ (المطففین:٥٢).

*ئەگـەر بینـی خوداوەنـد لـەو دیـو پـەردەوە گفتوگـۆی لەگەڵـدەكات لەئاینـداران دەبێـتو ئەسـپەردەو ئەمانـەت دەسـپێرێت بەخاوەنەكـەیو هێزو دەستەڵاتی پتەو دەبێت.

*ئەگەر بینی بێپەردە لەگـەڵی دەدوێن هەڵـەو ناتـەواوی لەئاینیـدا بـەپێی ئایەتی: ﴿وَمـا كـانَ لبـشرٍ أن یُكلمـه الله الا وحیـا أو مـن وراء حجـاب﴾ (الشوری: ٥١).

*ئەگـەر لـەدڵو دەروونیـدا مـەزنێكی بینـی وەك ئـەوەی پـەروەردگاربێتو نزیكیكـردەوەو رێـزی لێنـاو پێـی خۆشـبوو یـان لێپرسـیەوە یـاخود مژدەی پێداو سیفەتێكی دەستنیشان نـەكرد بەوچەشـنە دەگـات بەپەروەردگاری خۆی لەقیامەتدا.

*ئەگـەر بینـی بـەڵێنی لێخۆشـبوونی پێداوە وەك ئەوە وایە بەڵێنەكـە راست بێـتو هـیچ گومـانو دوودڵیـەكی لـەخۆ نەگرتبێت ، چونكە پەروەردگار هەرگیز بەڵێنـشكێن نییـە بـەڵام تووشـی نەهامەتیو دەردەسەری دەكات مادام بەسەر زیندووە.

*ئەگـەر بینـی پـەروەردگار ئامۆژگـاری دەكـات كۆتـایی بەچەشـنێكدێت خوداوەند پێی رازی نییە بەپێی ئایەتی ﴿یعظكـم لعلكـم تـذكرون﴾ (النحل:٩٠).

*ئەگـەر جلو بەرگیكردەبـەر تووشـی خـەمو خەفـەتو نەخۆشـی دەبێـت بەدرێژایی تەمەنی ، ئەمـەش پێویستی بەسوپاسگوزارییەكی بێشومار هەیـە، دەگێرنـەوە هەنـدێك كـەس لەخـەودا بینیویانە پەروەردگار دوو جلو بـەرگی لەبەر كردوەو سـەبارەت بـەم خـەوەش پرسـیار لـە (ئـیبن سـیرین) كـراوەو ئـەویش لەوەڵامـدا وتویـەتی: خـۆت ئامادەبكـە بـۆ نەهامـەتیو

نارەحەتییەکانی ئەوەندەش نابات خەوبینەر تووشی ئاوڵە دەبێت و بەو دەردەوە دەمێنێتەوە تا لەدنیا دەردەچێت.

*ئەگەر نوورو رووناکییەکی بینی و نەیتوانی وەسفی بکات هیچ شتێك سوودی لێوەرناگرێت بەدرێژایی تەمەنی.

*ئەگەر بینی پەروەردگار بەناوی خۆی بانگیدەکات یان بەناوێکی دی ناوبانگ دەردەکات و زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا، ئەگەر پشکیٚ لەخۆشیەکانی دنیای پێبەخشی بەلاٚو نەهامەتیەکە شایستەی سۆزو بەزەیی خوایی دەبێت.

*ئەگەر بینی پەروەردگار خەشمو قینی هەستاوە لێی بەڵگەیە لەسەر توورەبوونی دایك و باوكی لێی.

*ئەگەر بینی دایك و باوكی لێی ناڕزین و توورەن بەڵگەیە لەسەر خەشم و قینی پەروەردگار بەپێی ئایەتی : ﴿أن اشكر لي ولوالديك﴾(لقمان: ١٤).

*هەروەها دەگێڕنەوە : ((رەزامەندی خوداوەند لەرەزامەندی دایك و باوكدایەو خەشم و قینی وابەستەی خەشم و قینی ئەوانە))[1].

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی ببینیٚ پەروەردگار خەشم و قینی لێیەتی ئەوا لەپلەوپایەیەکی بەرزەوە دەکەوێتە خوارەوە بەپێی ئایەتی: ﴿ومن يحلل عليه غضبي فقد هوى﴾(طه: ٨١).

*ئەوەی بینی لەسەر دیوارێك كەوتە خوارەوە یان لەئاسمانەوە یاخود لەشاخێکەوە بەڵگەیە لەسەر خەشم و قینی خودا لێی.

*ئەگەر خۆی لەبەردەم پەروەردگاردا بینیەوە لەشوێنێکدا کەشارەزاییبوو دادپەروەری و فەڕو پیت لەو شوێنەدا بڵاو دەبێتەوەو ستەمکاران لەناودەچن و مافخوراوو ستەم لێکراوان سەردەکەون.

*ئەگەر بینی وەك ئەوەی تەماشای کورسی پەروەردگار بکات نیعمەت و سۆزو بەزەیی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر پەیکەرو وێنەو بتێکی بینی و پێیان وت: ئەوە پەروەردگارتە ... یاخود خۆی وایزانی پەروەردگارەو پەرستش و کڕنووشی بۆ برد ڕۆچوە لەناڕەواو بەتاڵدا بەپێی ئەوەی خوداوەند حەق و ڕاستییە ئەمەش

---

[1] (ترمذي) گێڕاویەتیەوە (١٩٠٠)و (ابن حبان) (٢٠٢٦) و (حاكم) (١٥١/٤ ، ١٥٢) لەفەرمودەی (عبدالله) ی کوڕی (عمرو) (ئەلبانی) بە(صحیح)ی داناوە لە(صحیحە)ەکەیدا بەژمارە (٥١٦).

خەوی یەکێکە درۆ بکات بەدەمی خوداوە.

*ئەگەر بینی جنێو دەدات بەپەروەردگار یان ناسوپاسگوزارە ئەوا بێباوەڕە بەنیعمەتەکانیو رازی نییە بەچارەنووسو بەشی.

(نابلسی دەڵێت: پەروەردگار سەبارەت بەخۆی دەفەرموێت: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ العَلِيمُ﴾ (الشورى:١١). بینینی لەخەودا جیاوازە بەپێی نهێنیو پەنهانی هەرکەس، ئەوەی بەمەزنی ببینێ بێ چوانو نواندن بەڵگەیە لەسەر خێروچاکەو مژدەیە لەدنیادا بۆیو ئاینی پارێزراو دەبێت.

*ئەگەر بەپێچەوانەی ئەوەوە ببینێ خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر خراپی پەنهانو ژینی بەتایبەت ئەگەر خودا لەگەڵیدا نەدوێ.

*هەر نەخۆشێك پەروەردگار ببینێ دەمرێت چونکە پەروەردگار حەقو راستییە.

*ئەگەر ستەم لێکراو ببینێ زاڵو سەرکەوتوو دەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا ، بەڵام گوێگرتن لەقسەو گوفتارەکانی بێچواندنو نواندندن بەڵگەیە لەسەر بیدعەو داهێنانی خەوبینەر، دەگونجێت گوێبیستی قسەکانیشی ببێت بەڵگەبێت لەسەر هێمنیو ئارامی لەترسو بیمو گەیشتن بەهیواو ئاوات.

*دەگونجێت گوفتارو وتەی بەڵگەبێت لەسەر بەرزبوونەوەی پلەوپایەی ئەگەر لەرێگەی پەیامەوەبێت ، ئەگەر لەپشت پەردەوەبوو دەگونجێت لەسەر بیدعەو وێڵکردن بێت ، هەروەها دەگونجێت پلەوپایەیەك بەدەستبهێنێت بەتایبەت ئەگەر نوێنەرێك هات بۆ لای.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی پەروەردگار ببینێت لەشێوازێکدا کەپیای هەڵبداتو باسی لێوە بکات خەوەکەی تێکەڵو پێکەڵە چونکە خودا هەرگیز ناچوێنرێو نانوێنرێ بەهیچ دروستکراوێکیتر.

*هەروەها دەڵێن: هەرکەسێك پەروەردگار ببینێ لەشوێنو جێگەیەکدا خەوبینەر درۆدەکات بەدەم خوداوە یان بۆچوونو رەفتاری ناشیاو دەداتە پاڵ خوداوەند.

*ئەوەی ببینێ پەروەردگار گوفتاری لەگەڵدەکاتو دەتوانێت بۆی بڕوانێت خودا رەحمی پێدەکاتو نازونیعمەتی دەڕژێ بەسەردا.

*ئـەوەی ببینـێ پـەروەردگار شـتێکی پێدەبەخـشێ لــەرۆژی قیامەتــدا بۆیدەڕوانی.
*ئـەوەی ببینـێ لای ئـەو نوێژ دەکـات بـۆی سـۆزو بـەزەیی و شـەهیدبوون بەدەستدەهێنێت ئەگـەر داوای بکـات و بەهومێدی دنیاو قیامەتی دەگات.
*ئەوەی ببینـێ باوەشـی پێدا دەکـات یـان ماچـی دەکـات یـاخود یـەکێك لەئەندامـەکانی ماچـدەکات پاداشـتی داواکراوی بەدەستدەهێنێت.
*ئـەوەی ببینـێ شـتێکی پێـدەدات لەخۆشـیەکانی دنیـا بـەلاًو نەهامـەتیان بەخۆشـی رووی تێـدەکات بەمــەش پلەوپایـەو پاداشـتی گـەورە دەبێـت و بەباشە باسدەکرێت.
*ئـەوەی ببینـێ پـەروەردگار بـەڵێنی لێخۆشبوونی پێـدەدات یـاخود چـوونە بەهەشــتی پێدەبەخـشێ بــەردەوام لەپــەروەردگار دەترسـێ و چـاودێری دەکات.
*ئـەوەی پـەروەردگار ببینـێ بـەلاًم نــەتوانێت بــۆی بڕوانــێ یــاخود عەرشـــەکەی و کورســـیەکەی خێــرو چاکەی پێش خۆی خستووە.
*ئەوەی پەروەردگار ببینێ و گفتوگۆی لەگـەڵ بکـات یـاخود بتوانێـت بـۆی بڕوانێــت یــان لەســـەر عـــەرش و کورسیەکەی بـەدیبکات خێرو زانیـاری زیادەی بەدەستدەکەوێت.
*ئەوەی ببینێ هەڵدێت لەپـەروەردگارو ئــــەویش داوای دەکـــات، ئەگــــەر خواپەرستبوو لەبەندایـەتی و گوێڕایـەڵی لادەدات، ئەگــــەر بــــاوکی مــــابوو سەرپێچی و ئازاریـدەدات، ئەگـەر ژێـر دەستەبوو قوتارو یاخی دەبێت.
*ئــــەوەی ببینــــێ لــــەنێوان خـــۆی و پەروەردگارا بەربەستێك هەیـە گونـاهی گەورە ئەنجامدەدات.
*ئەوەی بەرووگرژی و تورەییەوە ببینێ یــان نــەتوانێت نــورو رووناکی پــەی پێببات یان سەرسام بێت و رایـچڵەکێنێ لەکاتی بینیندا یان داوای لێخۆشـبوون و پاشگەزبوونەوەو تەوبە بکـات بەڵگەیـە لەســەر تــاوان و گونـەو بیدعـەو هـەواو ئارەزوو.
*ئەوەی ببینـێ پـەروەردگار گفتوگۆی لەگەڵدەکات قورئان زۆر دەخوێنێتەوە.
*ئـەوەی ببینـــێ گفتوگــۆی لەگـــەڵ دەکـات و لەوتـەکانی حاڵیـدەبێت وتـەو گوفتارێــــــــك لەدەســــــــتەلاًتدارو فەرمانڕەوایــەك دەبینــێ، خۆئەگـــەر لەوتـــەکانی حاڵینـــەبوو بـــەپێی ئـــەوە دەبێت.

*ئـەوەی ببینـێ پـەروەردگار دەسـت دەهێنێـت بەسـەریاو فـەڕو پـیرۆزی دەكـات بـەكاری لەرادەبـەدەرو نزیكـی تایبەتمەندی دەكـات ، هـەروەها بـەڵاو نەهامەتی لەسەر لانابات هەتا دەمرێت.

*ئەوەی پەروەردگار لەشێوەی باوكو برا یـان خـزمو خۆشەویستاندا ببینـێو بەسۆزو رەحم بێت بۆیو پیرۆزی بكـات بەلایـەك روو لەجەسـتەی دەكـاتو بەمەش پلەوپایەی بەرز دەبێتەوە.

*ئـەوەی ببینـێ پـەروەردگار دێـت بـۆ شـوێنێك یـان ماڵێـك یـاخود زەوییو شـارێك دادپـەروەری لـەو شـوێنەدا بڵاودەبێتـەوەو خێـرو بەرەكـەت بەفەرمانی خودا دەڕژێت بەسەریا.

*ئەگەر لەشوێنو جێگەیەك دەركەوتو رووگرژبـوو تاریكـایی لەگەڵـدابوو ئـەوا وێرانەو خراپـە رودەكاتـە ئـەو شـوێنەو جێنـشینەكانی تیادەچـنو بـەڵاو نەخۆشیو نەهامەتی روویان تێدەكات.

*ئەوەی لـەكاتی بـەڵاو نەهامـەتی یـان لەلای زیندانیدا ببینـێ ئازاد دەكرێو خەمو پەژارەی لەسەر لا دەبرێ.

*ئـەوەی ببینـێ جنێـو بەپـەروەردگار دەدات سپڵەیە بەرانبـەر نیعمەتـەكانیو رازی نییە بەو بەشەی پێیداوە.

*ئـەوەی خـۆی ببینـێ لەبەردەسـتی خودایـا وەسـتاوەو تەماشـایدەكات ئەگـەر خەوبینـەر پیاوچـاكبوو خەوەكـەی سۆزو بـەزەییو رەحمەتـە، خۆئەگەر وانەبوو دەبێت وریا بێت.

*ئەگـەر بینـی نـزاو پاڕانـەوە دەكـات نزیكـدەبێت لێـیو لای خـەڵكی خۆشەویست دەبێت ، هـەروەها ئەگـەر بینی كڕنوشی بۆ دەبات بـەم چەشنە دەبێت كەلێكمان دایەوە.

*ئەگەر بینی لەپشت پەردەوە دەدوێت لەگـەڵی ئـاینی باشـدەبێتو ئەمانـەت دەگەیـەنێتو هێـزو دەسـتەڵاتی پتـەو دەبێت.

*ئەگەر بینی بێپەردە لەگەڵی دەدوێت لەئاینـدا گونـاهی ئەنجامـداوە، ئەگـەر پۆشتەیكرد خەمو خەفەتو نەخۆشیەو بەدرێژایی تەمـەن نەخۆشدەبێتو بـەم پێیـەش پاداشـتی گـەورەی دەسـت دەكەوێت.

*ئەگـەر بینـی بـەناوی خـۆی یـان ناوێكیتر بانگیدەكات پلەوپایـەی بـەرز دەبێتـەوەو زاڵـدەبێت بەسـەر دوژمنەكانیدا.

*ئەگەر بینیی پەروەردگار لێی تورەیە بەڵگەیە لەسەر تورەبوونی باوكو دایك، هـەروەها تورەبـوونی دایـكو بـاوكیش

بەڵگەیە لەسەر تورەبوونی پەروەردگار.
*ئەوەی ببینێ خودا لێی توورەیە لەشوێنو جێگەیەکی بەرزەوە دەکەوێتە خوارەوە ئەگەر بینی لەسەر دیوار یان ئاسمان کەوتە خوارەوە پەروەردگار لێی تورە دەبێت.
*ئەوەی بت یان وێنەیەك ببینێو پێی بگوترێت: ئەوە پەروەردگارتە ئەویش بیپەرستێو کڕنووشی بۆ ببات رۆچوە لەناحەقیو بەتاڵداو بەرای خۆی وادەزانێت لەسەر حەقە.
*ئەوەی ببینێ خوداوەند بانگیدەکات ئەویش وەلامی دەداتەوە (حەج)دەکات پشتبەخوا.
*دەگونجێت دەرکەوتنی لەشوێنو جێگەی دیاریکراو یان وێران بەڵگەبێت لەسەر ئاوەدان کردنەوەی، ئەگەر ئاوەدانبێت وێرانبوونە.
*ئەگەر دانیشتوانی ئەو شوێنە ستەمکاربن خودا تۆڵەیان لێدەسێنێت، ئەگەر ستەم لێکراوبن دادپەوەریان بۆ فەراهەمدێت.
*دەگونجێت بینینی پەروەردگار لەشوێنێکی تایبەت بەڵگەبێت لەسەر موڵکو دەستەلاتێکی مەزن، یان ستەمکارێکی بەدەستەلات کاروباری بگرێتەدەست ، یان لەوشوێنەدا زانایەکی شارەزاو بەتوانا هەڵبکەوێت یاخود دانایەکی خاوەن چارەسەر.
*ترسانیش لەپەروەردگار لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هێمنیو ئارامیو دەوڵەمەندی دوای هەژاریو رزقو رۆزی فراوان.
*ئەوەی ببینێ بوە بەحەق رێنوێنی دەکرێت بۆ رێبازی راستو رەوان.
*ئەوەی ببینێ پەروەردگار هەڕەشەی لێدەکات گوناهو تاوانێك ئەنجام دەدات.

خورپە(لێکدان): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر خورپەیەك هات بەسەریا لەخەوداو گریا بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوە لەکوڕوماڵو منداڵ.

خورما : (ئیبن سیرین)دەڵێت: لە(عومەر)ەوە - رەزای خوای لێبێت - دەگێڕنەوە لەخەودا بینی وەك ئەوەی خورما بخوات ، خەوەکەی گێڕایەوە بۆ پێغەمبەر (ﷺ) ئەویش فەرمووی: ((ئەوە تاموچێژو شیرینی باوەڕە)).
*جۆرەکانی خورماش زۆرە ، خورما بۆ ئەوەی دەیبینێ بەڵگەیە لەسەر بارانو ئەوەی دەیخوات رزقو رۆزی گشتییەو بەنایبەت بۆئەودێت.
*وتراویشە: خورما بەڵگەیە لەسەر خوێندنی قورئانی پیرۆز ، یاخود خورما

بەلگەیەە لەسەر ماڵودارایی پەسمەندەکراو.
*ئەگەر بینی خورمایەکی باشدەخوات قسەیەکی بەسوودی گوێ لێدەبێت.
*ئەگەر بینی خورما دەشارێتەوە ماڵو دارایی هەڵدەگرێت یان لەگەنجینە ماڵو دارایی بەدەستدەکەوێت.
*ئەگەر بینی خورما لەتدەکاتو ناوکەکەی لێدوور دەخاتەوە کوڕێکی دەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿إنَّ الله فالق الحب والنّوى﴾(الأنعام:٩٥).
*ئەگەر بینی خورما خواردن لەگەڵ قەتراندایە بەلگەیە لەسەر تەلاقدانی ژن بەنهێنی.
*بلاوکردنەوەی خورما لەخەودا بوونی نیەتی سەفەرە، خورمای تیژ دەستکەوتە.
*ئەگەر بینی بەروبووم دەچنێتەوە لەدارخورمایەك لەکاتی خۆیدا ژنێکی پلەوپایەداری جوانی دەوڵەمەند دەهێنێتو ئەو ژنە پیرۆز دەبێت.
*هەروەها دەڵێن: ماڵو دارایی لەکۆمەڵو تاقمێکی رێزدارەوە بەدەستدەکەوێت بەبێ ماندوبوون یاخود زانیاریەکی بەسوودی دەستدەکەوێت، ئەگەر لەکاتو وادەی خۆیدا نەبوو گوێی لەزانیارییەك دەبێتو کاری پێدەکات.

*ئەگەر بینی خورمای رەش لێدەکاتەوە ژنەکەی کوڕێکی دەبێت لەبەندەیەکی رەش پێست.
*ئەگەر بینی خورمای تەڕ لەدارخورمایەکی وشکدەکاتەوە لەپیاوێکی خراپو نالەبار زانیاری فێردەبێت.
*ئەگەر خەوبینەر غەمو پەژارەداربوو دەرووی لێدەکرێتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿وهزي إليك بجزع النخلة﴾ (مريم:٢٥).
*هەروەها دەڵێن: خورمای پەرشو بلاو درهەمو دینارێکە نامێنێتەوە، ئەگەر بینی خورما دەچنێتەوە ماڵو سامانێك بەدەستدەهێنێت لەپیاوی مەترسیدار.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم چل خورمام دۆزییەوە ، ئەویش وتی: چل دارت لێدەدرێت ، پاش ماوەیەك دییەوە وتی: چل دەنك خورمام لەبەردەرکی ماڵی فەرمانڕەوادا دۆزییەوە، پیاوەکە پێی وت: چل درهەمت دەست دەکەوێت. پیاوەکەش پرسی: ئەمجارە بەشێوەیەکی جیاواز خەوەکەت لێکدایەوە، ئەویش وتی: چونکە جاری یەکەم کەخەوەکەت بۆ گێڕامەوە دارودرەخت وشکبوبوو بەڵام ئەمجارە دارو درەخت ژیاوەتەوە بۆیە

هـەر جـارە بـەپێی کـاتی خـۆی لێکمداوەتەوە.

*پێغەمبـەری خـوا(ﷺ)دەفـەرموێت: ((لەخـەودا بینـیم پیاوێـك هـاتو پاروویـەکی خورمـای بـۆ پێـچامەوە منـیش خـستمە دەمـم بـەڵام ناوکـە خورمـابوو تفمکـردەوە، دووجـاریتر بەهـەمان چەشنیکردەوەو منیش هـەر تفمکردەوە، (ئەبوبـەکر) (رەزای خـوای لێبێـت) دەفـەرموێت: "ئـەی پێغەمبـەر(ﷺ) بـا بـۆت لێکبدەمـەوە، حـەزرەتیش (ﷺ) دەفـەرموێت: بـۆم لێکبدەرەوە، (ئەبوبەکر) (رەزای خوای لێبێـت) وتـی: کۆمـەڵێك دەنێرێـت بـۆ جیهـادو دەسـتکەوتیان دەبێـتو سـەلامەت دەبـنو دەدەن بەسـەر پیاوێکدا ئەویش خۆیدەخاتـە ئەستۆی تۆو ئەوانیش دەست بـەرداری دەبـن ، تاسێجار هەروادەبێت ، پێغەمبـەر (ﷺ) فەرمووی: "وایە چونکە فریشتەکە بـەو چەشنەی لێکدایەوە".

*هـەروەها (ئەنـەس)ی کـوڕی (مالـك) لەخەودا بینی وەك ئەوەی (عەبدوڵلا)ی کوڕی (عومەر) - رەزای خـوای لێبێت - خورما بخوات، ئنجا کـاتێ بـەئاگا هـات بۆینووسـی: مـن تـۆم بینـی لەخـەودا خورما دەخۆیتو ئەوەش تامو خۆشی باوەڕە.

*هـەروەها دەگێڕنـەوە: پیاوێـك خـۆی بەڕووتی دییـەوە وەك ئـەوەی سـەبەتە خورمـای نـابوو بەسـەریەوەو لـەورگی بـەرازدابوو، بـۆ خەولێکـدەرەوەی گێڕایەوە ئەویش وتی: ماڵی بێباوەڕانە، زۆری نـەبرد چـوون بـۆ جـەنگی (روم)و موسوڵمانان سـەرکەوتنو گەیشتن بـەو دەرەنجامە.

*خورمـاش مـاڵێکی حەلاڵـە بـەپێی زۆریو کـەمی، ئـەوەی لـەدارخورماو بـەروبومێکیتر لێبکاتـەوە سـەرقاڵی حەرامـدەبێت یـان سـەرقاڵی کاروبارێکدەبێت هیچی لێنابەستێتەوە.

*بـەروبووم لێکردنـەوە لـەدار بەڵگەیـە لەسـەر بەدەسـتهێنانی زانـست لەزانایـەك، لێکردنەوەشـی لـەدارێك دەنگ دابڕینو جەنگو بەربەرەکانیە.

*هـەروەها دەڵـێن: میـوە بـۆ هـەژار دەوڵەمەندییـەو بـۆ دەوڵەمەنـدیش زیادەیـە بـەپێی ئایـەتی: ﴿فاكهة وأبا (٣١) متاعاً لكم ولأنعامكم﴾ (عـبس: ٣١-٣٢).بـۆ کەسـێکی ترسنۆکیش ئەمنو ئاسایشە خوداوەنـد دەفـەرموێت: ﴿يدعون فيها بكل فاكهة آمنين﴾(الدخان:٥٥).

*هەروەها دەڵێن: میوەی تەڕ رزقێکە نامێنێتو دەفەوتێت، ئەگەر بینی میوەیەك پەرشو بڵاودەکرێتەوە بەسەریا بەچاکەو خێر ناوبانگ دەردەکات، ئەوەشی ببینێ بەروبوومی درەختێك لێدەکاتەوەو بەروبوومەکە هی خۆی نییە خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر زاوایەکی پیاوچاك یان هاوبەشێکی ساڵحو باش.

*ئەگەر لەزستاندا دارێکی بەروبوومداری بینی و بەباشیزانی پێویستی بەپیاوێکدەبێت وابزانێت خۆشگوزەرانە، ئەگەر هیچی لەبەروبوومەکەی نەچنیەوە بەهاوسەنگی پێی قوتار دەبێت ، خۆئەگەر لێی بچنێتەوە بەئەندازەی چنینەوەی بۆ ماڵو خانەوادەی خەرجدەکات.

*لە(ئیبن سیرین) دەپرسن دەربارەی ژنێك دەنکە خورمایەك بمژێ بیدات بەدراوسێیەكو ئەویش بیمژێ، وتی: ئەو ژنە هاوبەشی خێروچاکە دەکات لەجلوبەرگ شتندا خۆی دەبینێتەوە.

*پیاوێکیش هات بۆلای (ئیبن سیرین) وتی: لەخەودا بینیم وەك ئەوەی جامێکم بەدەستەوەبێتو خورمای تێدابێتو سەری تێبکەمو لێی بخۆمو بڵێم ئای چەن ترشە، (ئیبن سیرین)وتی: تۆ پیاوێکی بەچەپو راست رۆچوویت لەپارەپەیداکردنداو گوێنادەیت بەوەی حەرام یان حەڵاڵ بێت بەڵام من دەزانم حەرامە.

*ئەگەر ژنێك بینی خورما دەخوات لەگەڵ قەتراندا میراتی مێردەکەی بەتەڵاقدان وەردەگرێت.

(نابلسی)دەڵێت: خورما بەرزقو رۆزی حەڵاڵ راڤەدەکرێت، ئەگەر بینی خورمایەکی باش دەخوات گوێبیستی قسەو وتەی باشدەبێتو سوودو قازانجی دەستدەکەوێت.

*ئەگەر بینی خورما دەشارێتەوە ماڵو دارایی لەگەنجینە بەدەستدەکەوێت یان لەماڵو دارایا هەتیو یاخود ماڵو دارایی دەخاتە گەنجینەوەو کۆیدەکاتەوە.

*ئەوەی ببینێ دارخورمایەك دەبڕێتەوەو لەوبارو حاڵەی تیایدایە لەدەستەڵاتو سەفەرو کاری ئەستەمو گران دەڕەوێتەوە.

*ئەوەی ناوك ببینێ دەبێت بەدارخورما کوڕێکی دەبێتو دەبێت بەزانا یان پیاوێکی سووكو نزم بەرز دەبێتەوە.

*هەندێکدەڵێن: خورما تەمەن درێژییە گەورەی (حمیر) پێغەمبەری خوای(ﷺ) بینی وەك ئەوەی لەخاکێکی شۆرەکاتی پڕ لەدارخورما بێتو لەتەنیشتیدا زەوییەکی باشی بۆ رووەك، ئنجا (ﷺ) فەرمووی: "ئاخۆ دەزانن ئەو زەوییە بۆ کێیە؟ وتیان: نەخێر، فەرمووی: هی (امرؤ القیس)ی کوڕی (حمیر)ەو ئەم دارخورمایە بگرەو لەوخاکەدا بینێژە ، ئەویش دەڵێت: فەرمانەکەم باش بەجێهێناو کاتێ بەئاگاتمو رۆژ بوەوە چووم بۆ لای (ئیبن سیرین)و هێشتا لاوبوومو خەوەکەم بۆ گێڕایەوە ئەویش بزەیەکی کردو وتی: تۆ وەك (امرؤ القیس) دەبیت بەشاعیر بەڵام تۆ لەبارەی پاکو پوختەکانەوە دەدوێتو باسی خورماش لەپێشوداکراوە.

(نابلسی) دەڵێت: خورما لەخەودا رزقو رۆزی یان نوێنەری خێروچاکەیە ، ئەوەی ببینێ خورما دەخوات ماڵێکی حەلاڵ بەدەستدەهێنێت .

خورمافرۆش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی خورمافرۆش بەڵگەیە لەسەر کاروکاسبی حەلاڵ یان زانایەکی پەیڕەوکاری سوننەت.

خورمای پێگەیشتوو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: رزقێکی حەلاڵو چاکبوونەوەو خۆشیو شادییە.

*ئەگەر بینی خورمای پێگەیشتوو دەخوات لەکاتێکدا کاتی خۆی نییە چاکبوونەوەو فەرپیتی دەستگیردەبێت بەپێی چیرۆکی (مەریەم) ـ سەلامی خوای لێبێت ـ.

*هەروەها دەڵێن: خواردنی خورمای پێگەیشتوو کەلێکرابێتەوە گەشبوونی چاوو دییە، پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەفەرموێت: "ئەمشەو لەخەودا بینیم لەماڵی (ئەبی رافیع) بوومو خورمای پێگەیشتوویان بۆ هێناین لەلایەن کوڕێکی باشەوەو خواردمانو زانیمان کەبەرزیمان پێدەبەخشرێ لەدنیاداو دنیامان چاکدەبێ"[1].

(نابلسی) دەڵێت: خورمای پێگەیشتوو بەڵگەیە لەسەر مژدەدان بەکوڕو زیکرو یادو سەرکەوتن بەسەر دوژمنداو پاکێتی.

*هەروەها خورمای پێگەیشتوو رزقێکی حەلاڵو چارەسەرو دەرولێکردنەوەیە.

---

[1] (مسلم) لە(رؤیا)دا(٨/٣٠٥)لەفەرموودەی ژمارە (٢٢٧٠) نوویو (ئەبوداود) (٥٠٢٥) لە(مسند)ەکەیدا (١٣١٥٢)لەفەرموودەی (ئەنەس)ەوە (رەزای خوای لێبێت).

خوری: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پۆشینو لەبەرکردنی خوری ماڵو دارایییەکی زۆرەو بەدەستیدەهێنێت ، خەوتن لەسەر خوری بەدەستهێنانی ماڵە لەلایەن ژنێکەوە، سووتاندنی خوری تێکچوونی ئاینو بەسەرچوونی ماڵەو پۆشینیشی بۆ زانایان دنیانەویستییە.

*ئەگەر سەگێکی بینی خوری پۆشیبوو دەگونجێت پیاوێکی سووکو رسوا بەماڵو سامانی پیاوێکی رێزدار دەوڵەمەندبێت، ئەگەر شێرێکی بینی جلێکی خوری پۆشیبوو بەڵگەیە لەسەر دادپەروەری دەستەڵاتدارو حەقبێژی.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی پێستەی مەڕێکی پۆشیوەو خوری پێوەیەو لەژێروسەری هیچی پێوەنییە ماڵێك لەپیاوێکی رێزدار بەدەستدەهێنێ.

*خوری لەخەودا پاکێتییە مەگەر زبرو ناشیاوبێت لەگەڵ جلوبەرگەکەی ئەوجا هەژاریو ملکەچییە.

خوری رێس: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی ستەمکاری زۆردارەو ستەمدەکات لەماڵو سامانی خەڵکیدا، یاخود ماڵی هەتیو دەخوات.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر شانەفرۆش، دەگونجێت ئەو کەسەبێت کەپارە کۆدەکاتەوە ، هەروەها وتراوە پیاوێکە نارەحەتی لەسەر خەڵکی لادەبات.

خوریفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر بەستنی پەیمانو رۆچوون لەکارێکی مەزندا.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر رستن یان ملکەچبوونی ژنان.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج لەوەرزی زستاندا بەڵام لەوەرزی هاویندا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە.

خوریو پێستەی حوشترو کەروێشك: سوودو قازانجو رزقو رۆزیو جلوبەرگو ماڵێکە بەمیراتی جێنەماوە یان ماڵێکی زەوتکراوە یاخود ماڵو سامانی حەڵاڵە.

*ئەگەر بینی بەدەستیهێنا شکۆمەندیو ماڵێکی مەزن بەدەستدەهێنێت.

خورەخوری سكو ورگ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شەڕو ئاژاوەیە لەنێوان خزمو کەسوکاردا یاخود پێشبڕکێیە.

خورەی ئاو: (نابلسی) دەڵێت: سەرقاڵیو بەدبەختییە بۆئەوەی دەیبینێ.

خولگە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخولگەی یەکەمدایە یان خۆی

هەڵواسیوە هاوەڵایەتی فەرمانڕەوا یان وەزیرێکی درۆزندەکات.

*خولگەی دووەم نووسەری فەرمانڕەواو دەستەڵاتە.

*ئەگەر بینی لەخولگەی سێیەمدایە ژنێك یان چەن ژنێك دەهێنێ بەئومێدی خۆیدەگات.

*ئەگەر خولگەی چواری بینی هاوەڵایەتی سەرکردە یان فەرمانڕەوایەکی مەزندەکات.

*ئەگەر خولگەی پێنجەمی بینی جەنگاوەر یاخود پیاوێکی خواناس دەبینێ یان هاوەڵایەتی پیاوێکی خووسیفەت کاملّو تەواودەکات.

*ئەگەر خولگەی شەشەمی بینی زانیاریو رێز بەدەستدەهێنێتو سووردەبێت لەسەر کاروبارکان .

*ئەگەر خولگەی حەوتەمی بینی دەکات بەهاوەڵی فەرمانڕەوا.

*ئەگەر خولگەی هەشتەمی بینی تەماشای فەرمانڕەوایەکی مەزندەکاتو هاوەڵایەتیدەکات.

*ئەگەر خولگەی نۆیەمی بینی هاوەڵایەتی پیاوێکی رێزدار دەکات.

*ئەگەر خولگەی دەیەمی بینی کەخولگەی بەرینە فەرمانڕەوای باڵاو مەزن دەبینێ ئەگەر لەلانەی ئیسلامدا بێت.

*ئەگەر بینی لەخولگەدا دەسووڕێتەوە یان یەکێك لەخولگەکانی بینی پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە دەگات بەهیوای خۆیو شکۆمەندی زیاد دەکات.

*ئەگەر خولگەیەکی گشتی بینی لەخوداوەند نزیکدەبێتەوەو پلەوپایەو ناویانگ بەدەستدەهێنێ یان هاوەڵایەتی مەزنترین فەرمانڕەوا دەکات.

*ئەگەر بینی خولگەکان لەشوێنی خۆیەوە دەگۆڕێ ، ئەگەر دەستەڵاتداربوو ستەمدەکات لەدەستەڵاتەکەیداو باروحاڵەکان دەگۆڕێ.

*ئەگەر ژنێك بینی لەژێر خولکەی ژێرەوەیە شوودەکات بەبەردەستی فەرمانڕەوا یان ئەوانەی پەیوەندییان پێوەی هەیە.

خولی مانگانە (حەیز ، سووڕی مانگانە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر ئافرەتێکی جەحێلی لەخەودا بینی کەوتە خولی مانگانەوە تەوبەدەکاتو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە، بەڵام ئەگەر لەخوێن وەستابووەوەو خەوی بینی دیسان خوێنی لێهاتبوو کوڕە بەپێی ئایەتی: ﴿ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ ﴾ (هود:٧١)، پێکەنین لەم ئایەتەدا

بەمانای خولی مانگانە هاتوە، ئەگەر بینی کەوتوەتە حەیزەوە لەگوناهدایەو دەیەوێت لێی قوتار ببێت بەلام ناتوانێت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر پیاو بینی لەخەودا کەوتوەتە حەیزەوە کارێکی حەرامو یاساغ ئەنجامدەدات.

*ئەگەر لەحەیزدابوو لەگوناهو تاواندایەو دەیەوێت لێی قوتار ببێت بەلام بۆی ناگونجێت چونکە ئەو حاڵە بوە بەبەشێك لەسروشتیو ناتوانێت دەستبەرداری ببێت مەگەر دوای هەوڵو تێکۆشانێکی زۆر نەبێت، ئەگەر تەوبەیکرد لەسەر تەوبەکەی جێگیر نابێ، پیاویش بەهەمان شێوەیە ئەگەر خەوێکی لەو چەشنەی بینی.

*هەر ژنێك بینی مێردەکەی لەکاتی خولی مانگانەدا دەچێتە لای خۆیو مێردەکەی لەو ولاتە کۆچدەکەن.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر پیاوێك بینی کەتووەتە خولی مانگانەوە درۆدەکات، ئەگەر ژنەکەی بینی کەوتوەتە خولی مانگانە کاروبارەکانی ئاڵۆز دەبنو دەروازەکانی لێدەبەسترێ.

*هەروەها دەڵێن: خولی مانگانە کەڵەشاخ یان خوێن لێدەرهێنانە.

*هەروەها دەڵێن: شەیتانە ، ئەگەر شەیتانێك بەدییکات خولی مانگانەی بەدیکردوە .

*خولی مانگانە خوێنێکی پەڵە پەڵاویەو رژاوە لێرەو لەوێ.

*خولی مانگانە مووی پێشەو کاتێ پاکبوەوە موەکە لادەبات.

*خولی مانگانە کەمو کوڕییە لەئاینو رۆژوو نوێژدا.

*خولی مانگانە نەخۆشییە ، ئەو ژنە رەبەنەی ناهومێدبوە لەخولی مانگانە ئەگەر لەخەودا کەوتبوە ئەو حاڵەتەوە هاوسەردەگرێ یان بەڵگەیە لەسەر خوێنبەربوون ، هەروەها میزی درێژکردن لەخەودا بەهەمان شێوەیە.

*دەگونجێت خولی مانگانەو خوێنی نەخۆشی بەڵگەبێت لەسەر بۆڵەو جیاوازی نێوان دووهاوسەر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەزۆکی منداڵی نێرینە.

*خولی مانگانە بۆ ژنی دووگیان لەدایکبوونی منداڵی نێرینەیە.

*ئەگەر پیاوێك بینی کەوتوەتە خولی مانگانەوەو دەچێتە لای ژنێك بەداوێنپیسیو حەرامی.

*ئەگەربینی ژنەکەی کەوتوەتە خولی مانگانەوە کاروکاسبی ساردیو بێبازاڕی رووی تێدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ژنێك بینی کەوتوەتە خولی مانگانەوە بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو نەخۆشیو تەلاق خولی مانگانەی تێدا بەمەرجگیراوە، مەگەر خولی مانگانەکە لەخەودا دوای مەرگ بێت بەڵگەیە لەسەر تەلاقدان یان مەرگی پیاو یا کوڕ یان دایك یاخود ئەوەی پرسەی بۆ دەگرێو نازو نیعمەتو شتومەکی بۆ بەجێدەهێڵێ.

خومی سوور: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵو دارابیە لەگەڵ نەخۆشیدا.

خوێ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: سەبارەت بەخوێ جیاوازی هەیە، هەندێکیش دەڵێن: خوێی سپی دنیانەویستیو خێرو چاکەیە بەڵام (ئیبن سیرین) رقی لێبوو دەیگوت: "ئەو خوێیەی دەردەکەوێ غەمو پەژارەو سەرقاڵییە لەگەڵ نەخۆشی ، ئەوەی خوێ بخوات بەنانەوە قایلبوە بەدنیا بەشێکی کەموکوڕ"خوێدانیش کچێکی شۆخو شەنگو جوانە.

*هەروەها دەڵێت: ئەوەی خوێ بدۆزێتەوە دەکەوێتەوە نارەحەتیو نەخۆشییەکی توندو سەختەوە.

(نابلسی)دەڵێت: خوێ لەخەودا ماڵو سامانە بەبێ ماندوبوون پەیدا دەبێت، ئەگەر بینی خوێی خەڵکی خراپبوە نەخۆشی رشانەوە روویان تێدەکات یاخود نەبوونیو قاتو قڕی لەوشوێنەدا بڵاودەبێتەوە.

*خوێ هەمووشتێکی پێ چاکدەکرێ وەك زانیاریو سوننەتو قورئانو ئیسلامو هاوسەرو ماڵو سامانو کوڕو رزقو رۆزی حەلاڵ.

*ئەگەر خەوبینەر دەترساو خوێی بینی دڵنیایی وەردەگرێ یان دانایی چونکە واژووی خوێ داناییە.

*شتی سوێر بەڵگەیەلەسەر چارەسەری چاکو بەسوود لەنەخۆشیو پەتا، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر تەبایيو خۆشەویستیو کۆبوونەوە لەسەر خراپەوو خواردنی گوماناوی.

*ماسی سوێر هەواڵی خۆشەو سوێراوی زەیتون شکاندنی بەڵێنو پەیمانە.

خوێفرۆش: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی ماڵو ساماندار ، یاخود پیاوێکە چاکسازیدەکات لەنێوان خەڵکیدا.

خوێن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خوێن ماڵو دارایی حەرامە.

*ئەگەر بینی خۆی دەگەوزێنێ لەخوێندا لەماڵو سامانی حەرامدا رۆدەچێت یا لەگوناهو تاوانی گەورەدا.
*ئەگەر خوێنی بەکراسەکەیەوە بینیو نەیدەزانی لەکوێوە ئەو خوێنەی بەرکەوتوە درۆی لەگەڵدا دەکەن بەبێئەوەی بزانێت بەپێی چیرۆکی (یوسف) (سەلامی خوای لەسەر بێت).
*ئەگەر کراسەکەی خۆی بینی لەخوێندا گەوزاوە فەرمانڕەوای درۆزنو دەستبڕ درۆی لەگەڵدا دەکات.
*ئەگەر بەخوێنی بەرانێك خوێناوییبوو پیاوێکی بەرێزو دەوڵەمەندو خاوەن دەستەڵات درۆ دەکات لەگەڵیا، خوێنی سەرجەم ئاژەڵانیش بەو چەشنەیە.
*ئەگەر بینی خوێنی مرۆڤی خواردوە ماڵودارایی‌و سوود بەدەستدەهێنێت‌و قوتار دەبێت لەهەموو فیتنەو بەلاو ناڕەحەتییەك.
*ئەگەر خوێنی خەڵکی بخوات دەکەوێتە گوناهو پاشان قوتار دەبێت لێی.
*ئەگەر کەوتە نێو بیرێکی پڕ لەخوێنەوە بەخوێن یا خود ماڵی حەرام تاقیدەکرێتەوە.
*لەبەر رۆیشتنی خوێن تەندروستی باش‌و پارێزراوییە ئەگەر سەفەریکردبوو بەدروستی لەسەفەرەکەی دەگەڕێتەوە.
*پیاوێك دەڵێت: پیاوێکی مەزن‌و ناودارمان نوێژی خەوتنانی لەگەڵ کردین‌و تەندروستی باش‌و ساغبوو، بەلام بەیانی کەهاتەوە کوێربوبوو، ئێمەش هاتینە لای‌و پێمانگوت: چیت لێبەسەرهات بۆ ئاوات لێهات ؟ ئەویش وتی: لەخەودا هاتنە لامو بردیانم بۆ لای پێغەمبەر (ﷺ) ئەویش دانیشتبوو لەبەردەستیدا تەشتکی پڕ لەخوێن دانرابوو، لێی پرسیم: تۆ لەوانەیت کەوا کوشتاری (حسین)تان کرد؟ وتم: بەڵێ، ئنجا هەردوو پەنجەی گرتم‌و کردی بەنێو خوێنداو ئەوجا کردی بەهەردوو چاوماو پاشان کاتێ چاوم هەڵهێنا هیچم بەدینەکرد.
*پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا تنۆکە خوێنێکم بەدەستمەوە دەبینی‌و هەرکات دەمشت پتر دەردەکەوت، ئەویش پێی وت: تۆ پیاوێکی نکوولی لەکورەکەت دەکەی بۆیە لەخوابترسەو نکوولی لێمەکە.
*(سوفیان) دەڵێت: لەخەودا بینم پۆشاکێکم لەبەردایە خوێناوییە، کاتێ رۆژ بووەوە هەستام‌و چووم بۆ مزگەوت

لەبەردەرگی مزگەوتدا خەولێکدەرەوەیەك هەبوو خەونەکەم بۆ گێڕایەوەو وتی: درۆ دەکەن لەگەڵتا بەو چەشنەبوو کەئەو وتی.

*خوێنی پیس‌و خراپ بەڵگەیە لەسەر بڵاوبوونەوەی نەخۆشی لەسەرجەم خەڵکیدا، ئەگەر خوێنەکە کەمبوو بەڵگەیە لەسەر خانەوادەو خێزان‌و بەدەستهێنانی شەڕو خراپە ، ئنجا قوتار دەبێت لێی.

*هەروەها دەڵێن: لەخوێندا تەوبە هەیە لەگوناهو تاوان یاخود لەماڵی حەرام‌و بەجێهێنانی ئەمانەت کەلە ئەستۆیدایە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی خوێن لەلەش‌و لاری دێتە دەرەوە ، زام‌و برینەکانی لەش‌و لاری خۆی بینی لەش‌و لاری ساغدەبێت‌و ماڵ‌و دارایی زیاد دەکات، ئەگەر لەسەفەردابوو دەگەڕێتەوە بەسەلامەتی‌و خێروچاکەی دەستگیردەبێت.

*ئەگەر دۆڵ‌و شیوێکی پڕ لەخوێنی بینی لەشوێن‌و جێگەی خۆیدا خوێنی لەو شوێن‌و جێگەیەدا دەڕژێت.

*ئەگەر خوێنی بەجل‌وبەرگی خۆیەوە بینی درۆیەك دەکرێت لەگەڵیدا.

*ئەگەر خوێنێك ببینێ لێی دێتە دەرەوە بەبێ برینداری بەئەندازەی ئەو خوێنە لێدێتەدەرەوە ئەگەر ماڵ‌و دارایی داربێت ، ئەگەر هەژاربێت بەهەمان شێوەی ئەو سوودمەند دەبێت.

*ئەگەر بکەوێتە نێو تەشتێ خوێن یاخود چاڵ یا گۆزەڵەیەکی خوێنی خوێنێکە رووبەرووی دەبێتەوە.

*ئەو خوێنەی لەمەرکانەو گۆزەیەکدایە ژنێکە لەسووری مانگانەدایە، ئەگەر سەری مەرکانەکە توندو بەسترابوو بەپەرۆیەك یاخود دەمەوانەیەك ئافرەت پەڕۆو سانتی بەخۆی هەڵدەگرێت.

*خوێن بەڵگەیە لەسەر ژیان‌و هێزو ماڵ‌و دارایی، هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئەوەی:

+یارمەتیدەدات‌و پشتگیریدەکات لەهەموو بەڵێندەرو فەرمانڕەوایەك یاخود هەموو پۆشاکێك ئەندامەکانی لاشە داپپۆشێ.

+ئەو پیاهەڵدان‌و سەرزەنشتەی دەکرێت.

+ئەو ئاوەی لاواز دەبێت لەفڕێدانیدا.

+خواردنی حەرام بۆیەکێك حەرامخۆری بکات.

*ئەگەر لەخەودا خوێنێکی زۆری لێهات بەڵگەیە لەسەر کەمسوودی ئەو کەسەو دڵخۆشنەکردنی باوکی یا کوڕ یاخود شەریك یان ماڵەکەی کەمدەکات یان

جلو پۆشاکی خۆی دەفرۆشت یاخود لەهاوسەری خۆشەویستی جیادەبێتەوە.

*خوێنی مرۆڤ بەلگەیە لەسەر شەیتانەی کەلە خوێندا دەگەڕێو دەسووڕێتەوەو، لەماڵەکەی خۆیدا وەك دوژمن وایە.

*دەگونجێت خوێن بەلگەبێت لەسەر ئەوەی لەسەرە مەرگدا بەسەر مرۆڤدا زاڵدەبێ.

*ئەگەر خوێنی خۆی خواردەوە بەلگەیە لەسەر غەمو پەژارەو ماندوبوون یاخود قەرزێك بەقەرزێکیتر دەداتەوە.

*رۆچوون لەخوێندا بۆڵەبۆڵو غەمو پەژارەیە.

*بەربوونی خوێن لەکاتی پێویستدا پشوو رەواندنەوەی غەمو پەژارەیە.

*خوێنی مانگانەی ژنان بۆ کچ مێردەو بۆ ژنی دووگیانیش لەبارچوونی منداڵەو بۆ ژنی لەحەیز وەستاویش نەخۆشیە.

*ئەگەر بینی لەپاشیەوە خوێن دێت لەگوناهو تاوان قوتار دەبێت ، ئەگەر خوێناویبوو پێی لەماڵو سامانی حەرام قوتار دەبێت.

*خوێنی مرۆڤ رۆچوونی خانەوادەیە لەماڵی خەوبینەردا.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر نەخۆشی لەپاشو دوادا.

خوێن لێدەرهێنان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی خوێنی لێدەرهێنرا گوێڕایەڵی وتەیەکدەبێ.

*ئەگەر لەدەمارو رەگێك خوێن هاتەدەرەوە پاداشت دەدرێتەوە لەسەری، ئەگەر خوێنی لێدەرنەهات حەقێك دەربارەی دەوترێتو خوێنلێدەرهێنراو لەگوناهو تاوان بەدەردەکەوێ.

*ئەگەر بەباری درێژی خوێنی لێدەرهێنا قسەو وتەو زیاد دەکات یان کەمدەکات.

*ئەگەر بینی لاوێك خوێنی لێدەرهێنا لەباری پانیدا مردنی هەندێك لەخزمەکانیەتی.

*ئەگەر لاوێك لەباری درێژیدا خوێنی لێدەرهێنا بەلاو نەهامەتیەك رووی تێدەکات لەلایەن دەستەلاتدارەوەو بەئەندازەی ئەو خوێنەی لێیدەرهێنرا ماڵو سامانی لێوەردەگرێ.

*ئەگەر لەباری پانیدا خوێنی لێدەرهێنا دەستەلاتدار دەستدرێژی بۆناکات.

*ئەگەر زانایەك خوێنی لێدەرهێناو کردیە تەشتو یان قاپ

نەخۆشدەکەوێ‌و ماڵ‌و دارایی دەڕوات بۆ خانەوادەو پزیشکەکان چونکە قاپ‌و دەفر پزیشکە.

*ئەگەر ویستی خوێنی لێدەربهێنێ بەلام خوێنی لێنەهات‌و لەش‌و لاری نەرووشا قسەو وتەیەك لەخزمەکانی دەبیستێ بەئەندازەی ئێش‌و ئازاری ئەوبەشەی لەش‌ولاری.

*ئەگەر بینی خوێنی لێدەربهێنێ‌و رقی لێبووەوە خوێنی لێدەربهێنن نەخۆشدەکەوێ‌و زەرەرو زیان بەماڵ‌و سامانیدەگات، ئەگەر لەناخیدا هەبوو خوێن لێگرتن سوودی لێوەردەگرێ‌و خوێنی بەئەندازەیەك لێهات ئاینەکەی دروست‌و لەشساغیشدەبێ لەوساڵەدا.

*خوێنگرتن لەلای راست زیادبوونی ماڵ‌و سامانەو لەچەپیشدا زیادبوونی هاوڕێیە، ئەگەر ژنی هەبوو زۆر قەڵەو دەبێ‌و دنیای گوشادو فراواندەبێ، ئەگەر ئارەقی سەری سڕی سەرکردەو بەرپرسێکی دی بۆ پەیدادەبێ.

*ئەگەر خوێنەکەی رەشبوو سوورە لەسەر تاوانی گەورە چونکە خوێن دەرچوونە لەگوناهو تەوبەکردنە.

*ئەگەر بینی نەشتەرێکی هێناو خوێنی ژنەکەی دەرهێنا لەباری درێژیدا کچی دەبێت، ئەگەر لەباری پانیدا خوێنی لێدەرهێنا پەیوەندی خزمایەتی دەبچڕێ ، ئەگەر بینی دەیەوێت خوێنی لێدەربهێنێ دەیەوێت تەوبە بکات.

(نابلسی) دەڵێت: خوێن لێدەرهێنان لەخەودا لەکەسێکی زانای شارەزا بەڵگەیە لەسەر پشوودان‌و چاکبوونەوە لەنەخۆشی‌و پێداویستی.

*ئەگەر خوێندەرهێنانەکە بۆ پێویستی نەبوو ئاگادارییە بەنەخۆشکەوتنی ئەندامێك.

خوێندنەوە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر قورئان یان ئایەتێکی لەخەودا خوێندەوە پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر سەرپێچیکاربوو خوداوەند لەسەرپێچی دووریدەخاتەوەو تەوبەدەکات، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە، ئەگەر شایەتیدانیدەدا بەحەق شایەتیدەدات یاخود ئەو ئەمانەتەی لەئەستۆیدایە دەیگەیەنێت.

*ئەگەر قورئانی بەدەنگێکی خۆش خوێندەوە پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر قورئانی خوێندەوە بەناتەواوی پەیمانەکەی ناباتەسەر.

*ئەگەر نەیزانی چیدەخوێنێت گەواهی ناحەق دەدات یاخود سەردەکات بەبابەتێکدا نازانێت ئەگەر خەڵکی گوێیان لەقورئان خوێندنەکەی گرت کارێکی یاساغ پەسەند دەکات.
خوێندنی ئەو سوورەتانەی بەسەر مردوودا خوێندرێت بەزۆری بەڵگەیە لەسەر مردنی نەخۆشەکە.
*ئەگەر بینی قورئان لەرۆژی قیامەتدا دەخوێنێتەوەو بەباشی نایخوێنێتەوە لەکاتی بێداریدا بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی دوای هەژاریو زانینی سەرجەم پرسیارەکانو دڵنیابوون لەترسوبیم ، ئەمەش لەکاتێکدا ئایەتی خێری خوێند ئەگەر ئایەتەکانی شەڕی خوێند بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو ناوبانگو زیان.
*ئەگەر بینی لەدیوی دەرەوەی پەڕاوێکدا لەدنیادا خوێندیەوە ، میراتییەکی بۆ دەمێنێتەوە، ئەگەر پشتەکەی خوێندەوە قەرز لەسەری کۆدەبێتەوە.
*ئەگەر بینی کتێبێك دەخوێنێتەوە میراتیەکی بۆ دەمێنێتەوە، ئەگەر شارەزابوو لەخوێندنەوەکەیدا دەستەڵات بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی کتێبی خۆی دەخوێنێتەوە تەوبەدەکات بۆ لای پەروەردگار لەسەرجەم گوناهو تاوانەکانی.
*ئەگەر بینی کتێبی هەندێك لەعەجەمیەکانی خوێندەوە بەڕەوانیو رێكوپێکی بەڵگەیە لەسەرئەوەی روودەکاتە ولاتی عەجەمو ئەو شوێنانەی کەرانەهاتوە لەسەری، لەوێ کارێکی بەناوبانگ ئەنجامدەدات، ئەگەر لەخوێندنەوەی ئەوکتێبەدا خراپبوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی قوتاردەبێ لەولاتی عەجەم یاخود نەخۆشدەکەوێو پاشان چاکدەبێتەوە، ئەمەش بەهۆی جیاوازی وتەو گوفتاری عەجەم.
خوێنەر: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە.

خ ۆ

خۆبەزلزانین: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی خۆی بەزلدەزانێ بەهۆی بەدەستهێنانی خۆشی دنیاو جێگیربوون لەسەرکاروبارەکانی بەڵگەیە لەسەر بەسەرچوونی تەمەنی بەپێی ئایەتی: ﴿ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ

الأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلاً أَوْ نَهَاراً﴾ (يونس:٢٤).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی خۆی بەگەورە دادەنێ بەهۆی بەدەستهێنانی خۆشیو نازو نیعمەتی دنیاو جێگیربوونی کاروبارەکانی بەڵگەیە لەسەر تەمەن بەسەرچوونی.

*خۆبەزلزانینیش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو پلەوپایە بەڵام دەرەنجامەکەی بەشەڕو خراپە دەگات.

خۆبەکەمزانینی مرۆڤ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: خۆبەکەمزانین لەبەرامبەر خەڵکیدا سەرکەوتنو شکۆمەندییو بەرزییە هەروەك هاتووە ((ئەوەی لەبەرخوا خۆی بەکەمدابنێ خوداوەند بەرزیدەکاتەوە))[1].

خۆپەسەندی(لەخۆرازیبوون): (ئیبن سیرین) دەڵێت: خۆپەسەندی لەلێکدانەوەدا ستەمو زۆرداریە ئەگەر بینی بەخۆی سەرسامبوو یان بەدەوڵەمەندیو هێزی ستەمدەکات.

[1](مسلم) لە(البروالصلة) (٨/ص٣٨٦) (٢٥٨٨/٦٩ نووی) لەفەرموودەیەکی (ئەبوهورەیرەوە) (رەزای خوای لێبێت).

(نابلسی) دەڵێت: هەموو لەخۆرازیبییەك ستەمکارەو خۆپەسەندی لای مردوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی خوداوەند لەرۆژی قیامەتدا تەماشای ناکات ئەگەر حاڵو باری گۆڕابوو.

خۆتەرخانکردن لەپێناوی خوادا: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆیەکلاییکردنەوە بۆ بەندایەتیو بەرنەدانی ئەوبارەو شوێنکەوتنی سوننەتو خواناسیو گوێڕایەڵی.

*ئەگەر بینی لەخۆتەرخانکردنو غەزا دێتە دەرەوە شوێنی چاکەو رێبازی چاکەکاران دەکەوێ.

*ئەگەر نەخۆش یاخود کەسێکی ئاوارەیبینی لەیەکێکیان دەگەڕێتەوە هەتا دەچێتە نێو شارێك بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی نەخۆشو گەڕانەوەی نادیارو غەریب.

خۆچەورکردن: (نابلسی)دەڵێت: خۆچەورکردن لەخەودا پیاهەڵدانو باسی باشەیە.

*خۆچەورکردن بەرۆنێکی بۆگەن پیاهەڵدانی خراپو ناقۆڵایە، بۆکەسانی ماندوو بەڵگەیە لەسەر پشودانو هێزو توانا زیادکردن.

خۆخواردنەوەو بێزاری مرۆڤ: لەخەودا ئەگەر بەکاربێت وەك خوو دابو نەریت

بەڵگەیە لەسەر بەهادارکردنی بەرهەمو بابەتێکەلەبنەڕەتدا بازاڕی ساردە، یاخود نەخۆشیەکە یان سەرئاوەکەی دەشکێنیو بەمەش دەحەوێتەوە، بەلأم ئەگەر خۆی خواردەوە بەهۆیەکی ناشیاو ئاگاداربوونیەتی لەخراپە، یان ماڵەکەی تالأنو بڕۆ دەکرێت یا کون دەبێت یاخود مردوەکەی لەگۆڕەکەی دەردەهێنرێتو دەگوێزرێتەوە بۆ شوێنو جێگەیەکیتر یا زۆری لێدەکرێت زەکات بدات، یاخود ئەمانەتو ئەسپەردەی لێزەوت دەکرێت.

*ئەگەر دڵتەنگبوو و خۆی خواردەوە بەهۆی نەخۆشیەکەوە لەخۆیدا بەدی بکات دەگەڕێتەوە بۆ کارێك چاکەو باشەی ئاینەکەی تێدایە.

*ئەگەر دڵتەنگبوو خۆی خواردەوە بەبێ بیماریو نەخۆشی لەبەڵێنو پەیمانێك پاشگەز دەبێتەوە دابێتی بەمرۆڤێك یان نەزرێکی لەسەر خۆی بەپێویست گێڕابێتو بەجێی نەهێنابێت، یاخود وتەو ئامۆژگاریەکی کردبێتو لێی پەشیمان بووبێتەوە، دەگونجێت دڵتەنگیو خۆخواردنەوەشی بەهۆی تووڕەبوونێکی توندەوە بێت.

خۆداپۆشینی مرۆڤ بەجلوبەرگو شتیتر: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا چوستو چالاکیو رزقو رۆزییە هەروەها بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەیەکی باش وەریدەگرێت یان پێدەگات.

خۆدانبەسەرا: (ئیبن سیرین) دەڵێت:ئەوەی خۆی بجات بەسەر گۆچانێکدا ئەوا پشتی بەپیاوێك بەستوە لەکاروبارەکانیدا.

خۆرئاوا(زەردەپەڕ): (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سوێند بەپێی ئایەتی : ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ﴾ (الإنشقاق : ١٦).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرکەوتنی جموجوولّ لەسەرۆكو پادشاو جێگیرەکانیەوە.

خۆڕووتکردنەوەی مرۆڤ (جلداکەندن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ببینێ خۆی رووتکردوەتەوە ئەگەر دوژمندار بێت زاڵدەبیت بەسەریاندا ، ئەگەر عەورەتی دیارنەبوو زاڵنابێت بەسەریاندا، ئەگەر عەورەتی بەشتێك یان دەستی داپۆشی ملکەچی دوژمنەکانی دەبێتو هەڵدێت لێیان.

*ئەگەر لەناوەڕاستدا مێزەری بەست تێکۆشەرە لەبەندایەتیدا.

*ئەگەر خۆی بینیەوە لێبڕاوە لەداوای شتێکدا بەئەندازەی لێبڕانی ئەو شتە بەدەستدەهێنێت.

*خۆڕووتکردنەوە ئەگەر سەرقاڵبوونی لەگەڵ نەبێت بەکارێك مەینەت و وازهێنانە لەگوێڕایەڵی و نهێنی درکاندنە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکم بینی لەناوەڕاستی مزگەوتدا بەرووت و قووتی، شمشێرێکی گرتبوو بەدەستیەوە دەیکێشا بەبەردێکداو دەیکرد بەدووکەرتەوە ، (ئیبن سیرین)وتی: دەبێت ئەو پیاوە (حەسەن)ی (بەسری)بێت ، پیاوەکەش وتی: سوێندبێت بەخوا ئەوەی .(ئیبن سیرین)وتی: ئەوەی لێبڕاوە بۆ ئاین هەرئەوە، شمشێرەکەش زمانێتی.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی خۆی لەجلوبەرگ دابماڵێت و خۆ داماڵینەکەشی لەچاکەدا نەبێت سەرپێچییە، ئەگەر ئەو شوێنەی خۆی لێ رووتکردەوە بازاڕبوو یان لەناوەڕاستی خەڵکیدابوو عەورەتی ئاشکراو دیاربوو، هەروەها شەرمی دەکرد لەحاڵی خۆی و هەندێك پۆشاکی پێوەمابوو نهێنی ئاشکرادەبێت و مەترسی نییە.

*ئەگەر خۆڕووتکردنەوەی بەوشێوەیە بێت کەباسکراو عەورەتی دیارو ئاشکرانەبوو قوتار دەبێت لەکارێکی خراپ و ناپەسەند، ئەگەر نەخۆش بێت پەروەردگار شیفای دەدات.

*ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە، ئەگەر ترسابوو خوداوەند دڵنیایدەکات، ئەگەر هیچ جۆرە جلوبەرگێکی پێوەنەبوو نائومێد دەبێت لەپیاوێك ئومێدی پێیبوو، یاخود لەدەستەڵات و فەرمانڕەوا دوور دەخرێتەوە یا ئەوکارەی پێوەی پابەندبوو کەمدەبێتەوە، سەرجەم ئەو حاڵانە ئەگەر عەورەتی دیارو بەرچاوبوو خۆی شەرمی لێدەکرد، ئەگەر عەورەتی بەدەر نەکەوت حاڵی روو بەچاکی دەچێت و لەگاڵتەو سووکایەتی دوژمن بەدەر دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: رووتبوونەوە ستەمە، رووتکردنەوەی مردوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هەواڵی خەوبینەر بەوەی هاوسەرەکەی تەڵاقدەدات یان ستەم رووی تێدەکات ، سەفەردەکات یاخود تەوبەو پەشیمان دەبێتەوە

لەگوناهو تاوانو ڕێنمایی دەکرێت بۆلای ئیسلام.

خۆشاردنەوە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: سەبارەت بەخۆشاردنەوە جیاوازی هەیە لەلێکدانەوەیدا، هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی خۆیدەشارێتەوە کچێکی دەبێت بەهۆی ئایەتی : ﴿يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ﴾(النحل:**٥٩**)، هەندێکیتر دەڵێن: ئەگەر بینی لەماڵێکدا خۆیدەشارێتەوە هەڵدێت بەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ (الاحزاب:**١٣**).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی چوەتە نێو ماڵێك پرسە دەگرێ ، خۆشاردنەوە لەخەودا بەڵگەیەلەسەر پشتبەستن بەوەی خۆی لێدەشارێتەوە، یان ئەوەی بەڵگەیە لەسەری، ئەگەر بەپەتێك خۆیشاردەوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی پشتدەبەستێ بەدستەڵاتدارێکی شکۆمەند، ئەگەر خۆی شاردەوەو پشتیدا بەدارێکەوە پشتدەبەستێت بەزانایەك.

*ئەگەر خەوبینەر هاوسەرەکەی دوگیانبوو منداڵێکی مێینەی دەبێت.

*دەگونجێت خۆشاردنەوە لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر دووڕوویی‌و وتنی قسەی خراپ‌و بەد.

خۆشگوزەرانی: (نابلسی) دەڵێت: خۆشگوزەرانی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قوتاربوون لەناڕەحەتی‌و بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوەو دەروولێکردنەوەو ڕەواندنەوەی غەم‌و پەژارە.

خۆشۆردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی خۆی شت‌و جل‌وبەرگی نوێی لەبەرکرد ئەگەر لابرابوو لەدەستەڵات بۆیدەگەڕێتەوە، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت‌و ئەگەر زیندانیبوو ئازاد دەکرێ‌و ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوەو ئەگەر بازرگانبوو بازرگانیەکەی یان پیشەکەی ساردی‌و بێبازاڕی ڕووی تێدەکات، پاشان کاروباری جێگیرو چەسپاو دەبێ، ئەگەر خۆشحاڵبوو (حەج) دەکات، ئەگەر غەمباربوو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوەو ئەگەر قەرزاریشبوو قەرزەکەی دەداتەوە.

*ئەگەر بینی خۆی شۆردو جل‌وبەرگی دڕاوو کۆنی لەبەرکرد غەم‌و پەژارەی دەڕەوێتەوەو هەژار دەکەوێت.

*ئەگەر بینی خۆیدەشوات بەڵام تەواوی نەکرد کاروبارەکانی بەجێنایەت.
*ئەگەر بینی لەنێو کۆمەڵێکدا دەستنوێژ دەگریێو خۆیدەشوات لێیدراوە دەیدۆزێتەوە.
*شۆردنی دەست بەڵگەیە لەسەر بچڕاندنی هاوەڵایەتیو بەڵگەیە لەسەر نەمانی کێشەو گرفت.
*هەروەها دەڵێن: قوتاربوونە لەترسو بیم یاخود ناهومێدییە لەوەی ئاواتە خوازیەتی، یان تەوبەیە لەگوناهو تاوان.
(نابلسی) دەڵێت: خۆشۆردن لەخەودا بەئاوێکی پاك بەهۆی لەشگرانی یان خۆشۆردنی ڕۆژی هەینی بەڵگەیە لەسەر تەوبە لەگوناهو تاوانو گەڕانەوەی ئەرکی سەرشانو چاکەکردن لەگەڵ دایكو باوكو هاوەڵان.
*ئەگەر لەزستاندا خۆی بشوات بەئاوی سارد دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو نەخۆشی، ئەگەر بەئاوی گەرم خۆی بشوات لەوەرزی زستاندا بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

*ئەگەر بۆ جەژن خۆی شت ئەگەر رەبەنبوو هاوسەر دەگریێ، ئەگەر بۆخۆرگیران خۆیشت دەگونجێت رووبکاتە کارێکی قورسوگرانە یان غەمو پەژارەیە بۆ ئەوەی خۆرومانگ بەڵگەیە لەسەری.
*هەروەها خۆشۆردنی نوێژە بارانەش بەوشێوەیەیە.
*خۆشۆردن لەشتنی مردو خۆداماڵینە لەتێکەڵبوون لەکەسانی بێئاگا.
*ئەگەر ئەو کەسەی خۆی شت بێباوەڕبوو موسوڵمانبوو یان شێتبوو چاکدەبێتەوە.
*ئەگەر بۆ ئیحرامبەستن خۆی شت یان بۆ چوونە نێو (مەککە) بەڵگەیە لەسەر دەرووی خێرو خۆشحاڵیو کۆبوونەوە لەگەڵ ئاوارەوکانو قەرزدانەوەو، هەروەها ئەگەر لەخەودا خۆیشت بۆ بەردەبارانی شەیتانو تەوافکردن.
*دەگونجێت خۆشۆردن دوای بەردەباران بەڵگەبێت لەسەر سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا، خۆشۆردن بۆ تەواف هەوڵدانە لەداواخوازی رزقو ڕۆزی یان خزمەتی گەورە پیاوان.
*ئەگەر ئەوکەسەی خۆیدەشوات (حەج)ی نەکردبوو (حەج)دەکات، ئەگەر هەژاربوو خوداوەند

دەوڵەمەندیدەکاتو ئەگەر بازرگانبوو بازرگانییەکەی قورس وگرانبوو خوداوەند چوستو چالاکی دەخاتەوە بازرگانیەکەی‌و تواناو دەستەلاتی مادی پێدەبەخشرێتەوە، ئەگەر دووخرابووەوە لەپۆستی دەستەلات بۆیدەگەڕێتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴾ (ص:٤٢)، چونکە (ئەیوب) - سەلامی خوای لێبێت - کاتێ خۆی شۆردو جلوبەرگی نوێی پۆشی خوداوەند خانەوادەو منداڵەکانی‌و ئەوەی لەدەستیدابوو بۆی گەڕاندەوە.

*ئەگەر بینی خۆشۆردنی لەشگرانی لەحەوزێك ئەنجامدا ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ.

*ئەگەر بینی بەئاوێکی گەرم خۆی شۆرد غەمو پەژرەی بەئەندازەی گەرمی ئاوەکە توشدەبێ‌و خواردنەوەی ئاوی گەرمیش باش نییە لەلێکدانەوەداو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ (محمد: ١٥).

*هەروەها دەڵێن: خۆشۆردن هاوسەرگیرییە، ئەگەر ژنێکی نادیار خۆی بشوان باران لەئاسمان دەبارێ.

*ئەگەر مرۆڤێك دۆستایەتی هەبوولەگەڵ کەسێکدا یان شەڕو ئاژاوەو دەستی بەقەوزە شت بچڕانی حاڵ‌و باری نێوانیانە.

*هەروەها دەڵێن: شتنی دەست بەسابوون‌و قەوزە قەرزدانەوەیە لەگەڵ رەواندنەوەی غەم‌و پەژارە.

*ئەگەر دەستی لەشتێك شت نائومێدبوە لێی.

*شتنی جلوبەرگ بەڵگەیە لەسەر چاکی ئاین.

*ئەگەر بینی جلێکی زەردی شت‌و پاکیکردەوە چاکبوونەوەیە لەنەخۆشی.

*هەروەها دەڵێن: شتنی جلوبەرگ بەڵگەیە لەسەر دانەوەی قەرز، هەروەها دەڵێن: سەرهەڵدانی شتی پەنهان‌و نهێنییە.

*شتنی مردوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوە.

*ئەگەر مردوویەك خۆیشت دەرچوونی منداڵ‌و جێنشینەکانیەتی لەغەم‌و پەژارەو چوون بەرەو خێرو زیادبوونی ماڵ‌و سامان‌و وەچەیە ، ئەگەر مرۆڤێکیتر شتی پیاوێکی رەوشت خراپی بەد خود سەرهەڵدەدات‌و لەسەر دەستی ئەودا تەوبە دەکات.

*ئەگەر مردوویەکی بینی بەدوای مرۆڤێکدا دەگەڕا هەتا جلەکانی بشوات هەژارییەتی بەهۆی ئەو دوعایەی لێیکراوە یاخود قەرزەداتەوە یان وەسیەتنامە بەجێدەهێنێ یاخود ستەم لەسەری لادەبات، ئەگەر شتی لەیەکبڕانی لەسەر دەستی ئەو دەبێ.

خۆشەویستی: (نابلسی)دەڵێت: خۆشەویستی لەخەودا غەمو پەژارەو کوێریو کەڕییە ، عەشقیش تاقیکردنەوەیە لەکاتی بێداریو بەئاگاییداو باسوخواسو حاڵێکە شایستەی سۆزو بەزەیی خەڵکییە.

*بەڵگەیە لەسەر هەژاریو مردن بۆ نەخۆش، دەگونجێت مردن لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر عەشقو دووری لەخۆشەویستی، ژیان لەدوای مردنیش بەردەوامبوونی خۆشەویستی عاشقە بۆ یارەکەی ، هەروەها چوونە نێو ئاگر لەخەودا جیاوازیو سەرقاڵییەو خۆشەویستیش لەخەودا بێئاگاییو کەمو کوڕییە لەئاییندا، عەشقیش تێکچوونی ئاینو کەمو کوڕی ماڵدارییە.

*خۆشەویستی لەبەرخوا لەخەودا جێگیربوونە لەئایینداو دڵنیایی باشەو شوێنکەوتنی سوننەتی پێغەمبەر(ﷺ).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کوڕو هاوسەرو تەڵاقدانو کەمو کوڕی ماڵو داراییو وشکی برایان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تیاچوونو برسێتیو نەخۆشی جیاواز جیاوازو سەفەر بۆ شوێنی دوورو مەترسیدار، ئەگەر بانگەشەی خۆشەویستیو ئالوودەبوونیکرد دوای رێنموونی وێڵو سەرگەردان دەبێت ، ئەگەر خەوبینەر زانابوو خەڵکی تووشی فیتنەو ئاشوبدەکات.

*ئەگەر خەوبینەر نابووتبوو پلەوپایەی بەرزدەبێتەوەو ناوبانگدەردەکاتو بەڵگەکانی بەهێز دەبنو پتر دڵنیادەبێت لەئاییندا.

*ئەگەر تازە موسوڵمانبوبوو بەرچاورۆشن دەبێت لەئاییندا باوەڕی پتەوو بەهێز دەبێت.

*ئەگەر زەفەری بەخۆشەویستەکەی هێنا لەخەوداو لەگەڵی جووتبوو خۆیو خۆشەویستەکەی دەکەونە بەر مەترسی سزاو تۆڵە ، ئەگەر لەگەڵ هاوسەرەکەی لەشوێنێکیتر جووتبوون دەگونجێت بەرهەمو دەرەنجامی هەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەرزی پلەوپایەو ئەقڵو ژیریو پڕو

تەماشاکردنی دەرەنجامی کاروکردار، پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێ: "ئەوین و خۆشەویستی نیوەی ژیریبە"[1].

خۆشەویستی مرۆڤ بۆیەکێك:

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر ئەو خۆشەویستیە لەبەرخوابوو بەڵگەیە لەسەر رەحم و بەزەیی و رازیبوونی خوداو دەستهەڵگرتن لەگوناهو تاوان و رێنومایی بێباوەڕ بۆ لای ئیسلام، ئەگەر لەبەر خوا نەبوو بەڵگەیە لەسەر گرێبەستی شەریکی و دەرەنجامەکەشی بەناپاکی یان بۆ ژن هاوسەرگیریە بێبەرپرس و گەورە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گریان، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەروولێکردنەوە.

*ئەگەر بینی دڵخۆشە غەم و پەژارە دایدەگرێ.

*ئەگەر بینی هاورێکانی لەخۆشیدان بەڵگەیە لەسەر رووداوێکی خۆش و پرچێژ.

خۆشی وشادی: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بانگکردنی غەمبارو پەژارەدارە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+خێرایی تێگەیشتن و بوونی بیدادی لەلایەن گلێنەکار.

+خەرجکردنی ماڵ لەلایەن رژدو رەزیلەوە.

+هاتنی هەواڵی راست.

+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

+هاندان بۆ سەرپێچی.

+خوارنەوەی مەی و ئارەق.

+زیناو داوێنپیسی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستی لەبەرخواو ئاراستەگیری روویەو.

خۆکێشانەوە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: خۆکێشانەوە بێزاربوونە لەکاروبار یان تەمبەڵیە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی پیاوێك ببینێ خۆی دەکێشێنێتەوە وەك یەکێك تێربووبێت ستەمکارێکی زیادەڕەوە لەکاروبارەکانیدا، ئەگەر ئەوەی خۆی کێشایەوە مردبوو لێکدانەوەی خەوەکە بۆ ئەوانەی جێگەی دەگرنەوە لەزیندوان دەبێت. خۆکێشانەوەش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆبەزلزانین و شانازی و نەبوونی ئاین بەپێی ئایەتەکانی: ﴿فَلاَ صَدَّقَ وَلاَ صَلَّى، وَلَكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّى ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَتَمَطَّى﴾(القيامة: ٣٠ـ ٣٣).

---

[1] (ئیبن سەعد) لە(الكامل للضعفاء) (٧٣/٣) هێناویەتی.

*دەگونجێت خۆکێشانەوەش لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر پشوودان دوای ماندوێتی، ئەگەرچی خەوبینەر نەخۆشبوو بورایەوە، ئەگەر تەندروستی تەوابوو نەخۆشدەکەوێت بەتایبەت ئەگەر لەگەڵ خۆکێشانەوەدا باوێشکیدا.

خۆگرتنەوە لەشەڕو خراپە: (نابلسی) دەڵێت: دەستگرتنەوە لەشەڕ بەڵگەیە لەسەر لەخۆسپاردن بەفەرمانەکانی خوداو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.

خۆڵ (خاك، قوڕ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: خاكوخۆڵ بەڵگەیە لەسەر خەڵکی چونکە ئەوان لەخاكو خۆڵ دروستکراون.

*بەڵگەیە لەسەر:

+دنیاو ماڵودارایی.

+هەژاریو مردنو گۆڕ.

*ئەگەر بینی زەوی هەڵدەکەنێو خاكو خۆڵەکەی فڕێدەدات ئەگەر نەخۆشبوو یان نەخۆشی هەبوو گۆڕەکەیەتی دەریدەدات، ئەگەر سەفەریکرد ئەو چاڵ هەڵکەندنە سەفەرەکەیەتیو، خاكو خۆڵەکەشی ماڵو داراییو سوودێتی، چونکە گەڕان بەزەویدا سەفەرە بەهۆی ئایەتی: ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الأَرْضِ﴾(المزمل: ٢٠).

*ئەگەر خوازیاری هاوسەرگیریبوو زەوی لەخەودا هاوسەرە هەڵکەندنیش رەقییە پاچیش عەورەتەو خاكو خۆڵیش ماڵودارایی ژنە یان خوێنی کچێنییە.

*ئەگەر راوچییەك زەوی هەڵکەند داوی تێدا بنێتەوەو خاكو خۆڵەکەی بژێوییەو ماڵێکە سوودی لێوەردەگرێ، وەگەرنا هەڵکەندی داوایەکە داوای دەکات لەگەڵ هەوڵو بژێوی یان فێڵو تەڵەکەیە.

*هەڵکەندنیش لەخەودا بریتییە لە: ئەوەی بۆ درندە هەڵدەکەنرێو چاڵەکە پێویستی بەفێڵو تەڵەکەبوو، پاشان دەستی یان جلوبەرگی بەهۆی تەپو تۆزو خاکەوە خۆڵاویبوو یان بەچنگ هەڵیگرت ئەگەر دەوڵەمەندبوو ماڵو دارایی تیادەچێتو ملکەچیو رسوایی رووی تێدەکات، ئەگەر قەرزاربوو یان ئەسپەردەی لادانرابوو دەیگەڕێنێتەوە بۆ خاوەنەکانیو هەموو لەدەستی دەردەچێتو دواتر پێویستیدەبێت، ئەگەر نەخۆشبوو بژێوی پەیداکردنی لەدنیادا کزولاواز دەبێتو ماڵو دارایی تیادەچێتو دەبێت بەخاكو خۆڵ.

*خاکپرژاندن بەزەویدا بەڵگەیە لەسەر کاروکاسبی، داگرتنەوەی زەویش

بەرۆیشتن بەسەریا یاخود گۆچان بەڵگەیە لەسەر سەفەرکردن لەخێردا.

* هەندێکدەڵێن: رۆیشتن بەنێو خاکو خۆڵدا دۆزینەوەی ماڵە ، ئەگەر دەستی بۆ بردو کۆیکردەوە یان خواردی ماڵو دارایی کۆدەکاتەوەو لەدەستی دەکەوێتەوە، ئەگەر زەوییەکە هی کەسێکیتربوو ماڵو داراییەکە هی کەسێکیترە.

* ئەگەر چنگێ خۆڵی هەڵگرت سوودو قازانجی بەو ئەندازەیە دەستگیر دەبێت کەهەڵیگرتووە، ئەگەر گسکی ماڵەکەیداو خاکو خۆڵی کۆکردەوە فێڵدەکات هەتا ماڵو سامان لەژنەکەی وەربگرێت، ئەگەر لەفرۆشگاکەیدا کۆیکردەوە لەبژێوی‌و کاسبی پارە کۆدەکاتەوە، چونکە خاکو خۆڵ ماڵو داراییە، ئەگەر بینی خۆڵی سەربانی ماڵەکەی گسکداو فڕێیدا فەوتانی ماڵو دارایی ژنەکەیەتی.

* ئەگەر ئاسمان خاکو خۆڵی باراند چاکدەبێت ئەگەر زۆربوو ، ئەوەشی ماڵەکەی رووخاو تەپو تۆزو خۆڵەکەی بەرکەوت ماڵودارایی میراتی بۆ دەمێنێتەوە...

* ئەگەر خاکو خۆڵیکرد بەسەریا ماڵوسامانی بەلاوازی‌و بوودەڵەیی بەدەستدەکەوێت.

* ئەگەر بینی یەکێك خۆڵدەکاتە چاوییەوە ئەوەی خۆڵ دەکاتە چاوی ئەویترەوە ماڵوسامانی بۆ خەرج دەکات هەتا خوازو نیازێك یان داوایەکی بەجێبهێنێت.

* ئەگەر بینی ئاسمان خاکو خۆڵێکی زۆری باراندوە سزاو ئەشکەنجەیە، ئەگەر دوکانەکەی گسکداو خاکو خۆڵی لێهێنایە دەرەوە قوماشێکی لەگەڵدابوو لەجێگەیەکەوە دەگوێزرێتەوە بۆ جێگەو شوێنێکیتر.

(نابلسی)دەڵێت: رۆیشتنی مرۆڤ بەنێو خاکو خۆڵدا دۆزینەوەو دەستکەوتنی ماڵو داراییە، ئەگەر خاکو خۆڵ بکرێ بەسەریا غەم‌و پەژارە رووی تێدەکات‌و ناگەڕێتەوە بۆلای خودا تێدا ، خاکو خۆڵیش تەمەنی مرۆڤو ژیانیەتی.

* خاکو خۆڵ بەڵگەیە لەسەر رزق‌و رۆزی‌و کشتوکاڵو تێری‌و برسێتی.

* ئەگەر بینی لەسەر خاکو خۆڵێکی پاکو پیرۆز دانیشتوە بەڵگەیە لەسەر شادی‌و سەرکەوتنی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گومان لەئاییندا یان بەڵگەبێت لەسەر ئەو خاکو گڵەی

خەوبینەری لێدروستبوە یا بۆی دەگەڕێتەوە.

*خاكو خۆڵ لەگەڵ ژندا لەخەودا بارێكی گوماناوییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاوو ئاگر یان با چونكە یەكێك لەرەگەزەكانە.

*بەڵگەیە لەسەر سەفەری قورس كەمرۆڤ تێیدا پێویست دەكات تەیەموم بكات.

*ئەگەر یەكێك خاكو خۆڵیكرد بەدەموچاویدا هۆنراوە بەسەر كەسانێكدا هەڵدەداتو ناهومێد دەبێت لێیان.

*دەگونجێت خاكو خۆڵ بەڵگەبێت لەسەر تیاچوون بەشێوەیەكی خراپ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو قەرزەی مەردومی قەرزار لەكەدار دەكات.

*خاكو خۆڵ بەڵگەیە لەسەر خێرایی بەدیهێنانی پێداویستیو پەیمان.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەی خێرە بۆئەوەی كاری پیسو سووك ئەنجامدەداتو بەڵگەیە لەسەر هەژارانو زۆربوونیماڵو سامانیان.

*بۆ دەوڵەمەندانیش بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو زۆربوونی ماڵو شتومەكیانو ڕێزلێگرتنیان.

خۆڵەمێش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خۆڵەمێش ماڵو داراییەكی حەرامە، هەروەها دەڵێن: رزقو ڕۆزییە لەلایەن دەستەلاتدارەوە.

*ئەگەر خۆڵەمێشی بینی لەكاروباری دەستەلاتداردا ماندودەبێتو بەتەنیا هەر ماندوبوونی بۆ دەمێنێتەوە.

*هەروەها دەڵێن: زانیارییەكی بێسوودە.

*ئەگەر بینی تەنورێك پڕدەكات لەئاگر سوودو قازانج بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر فەرمانڕەوا كارێكی تێكەڵو پەنهانی هەبوو ئاشكراو روونده‌بێتەوە، ئەگەر دوژمنداربوو زاڵدەبێت بەسەریا.

*خۆڵەمێش قسەو وتەی بەتاڵو بێكەڵكو سوودە، ئەوەی لەبەردەركی دەستەلاتدار ئاگر بكاتەوە هێزو تواناو دەستەلات بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر ئاگرێكی دیارو ئاشكرای بینی تیشكو رووناكییەكی زۆری هەبوو خەڵكی سوودو قازانجیان لێوەردەگرت پیاوێكی دەستەلاتداری بەرژەوەندی پەرستە.

*ئەگەر بینی لەگەڵ کۆمەڵێك لەدەوری ئاگرێك دانیشتوە دڵنیادەبێت لەخەوشەکانیو ئەوەش نیعمەتو فەرو خێرە بەپێی ئایەتی: ﴿ أَن بُورِكَ مَن فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ﴾ (النمل: ٨).

*ئەگەر ئاگرێکی بینی لەماڵی خۆی هاتە دەرەوە دەستەڵاتو بازرگانیو پیشە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر ئاگرێکی بینی بەسەرسەریا هاتەخوار یان لەنێو دەستیادەرچوو روونـاکیو پرشنگێکی زۆریهەبوو ژنەکەی دووگیانبوو کوڕێکی دەبێتو ناوبانگێکی باشیدەبێت.

*ئەگەر مەشخەڵە ئاگرێکی بینی لەبەر دەرگاکەیو دوکەڵینەبوو (حەج)کات، ئەگەر لەناوەڕاستی ماڵەکەیدا بینی لەوماڵەدا کشتوکاڵدەکات.

*ئەگەر ئاگرێکی بینی لەشەوێکی تاریکدا هێزو تواناو دەستەڵاتو شادیو نیعمەتو دەستەڵاتی پێدەبەخشرێ بەپێی چیرۆکەکەی (موسا) (سەلامی خوای لێبێت).

*ئەگەر لەتەنورەکەیدا ئاگرێکی هەڵگیرساوی بینی ژنەکەی دووگیاندەبێت ئەگەر ئامادەبوو .

*ئەگەر ئاگرێکی بینی لەئاسمانەوە دابەزیو سووتاندی بەڵام هیچکارێکی تێنەکرد سەرباز لەماڵی دادەبەزێ.

*ئەگەر ئاگرێکی بینی لەنێو پەنجەکانی دەرچوو نووسەری فەرمانڕەوای ستەمکارە، ئەگەر لەزاری بەدەرکەوت چاوداگرتنە، ئەگەر لەدەستی دەرچوو پیشەوەری ستەمکارە.

*ئەگەر بینی لەوێرانەو کاولەیەکدا ئاگر دەکاتەوەو خەڵکی بۆ بانگدەکات بانگیاندەکات بۆ وێڵیو بیدعەو ئەوەی بەریدەکەوێ وەلامیدەدەنەوە.

*ئەگەر بینی ماڵەکەی دەسووتێ لەماڵەکەی بەو زوانە دێتەدەرەوە.

*پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم سۆڵەکانم گرتبوو بەسەر ئاگرێکداو یەکێکیان کەوتە نێوئاگرو سووتاو ئەوی تریش رەشبوو. (ئیبن سیرین) لەراڤەی خەوەکەیدا دەڵێ: تۆ لەخاکی (فارس) ئاژەڵت هەیەو تالانبرۆدەکرێو نیوەی دەبرێو ئەوەی کەماوەتەوە کەمێکی دەمێنێتەوە.

*ئەگەر بینی لەنێو ئاگرێکدایەو گەرمیو تینی نییە راستگۆییو موڵكو سەرکەوتن بەسەر دوژمنەکانیدا دەهێنێت بەپێی چیرۆکی حەزرەتی(ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت).

*ئەگەر ئاگرێك یاخود گڕوبڵێسەیەك ببینێ دەكوژێتەوە لەنێو ئاژاوەو ئاشووبدا جێگیردەبێت.

*ئەگەر بینی ئاگرێك لەماڵی خۆیدا كەوتوەتەوە پرشنگو رووناكی لێدەبێتەوەو خانەوادەكەی سوودی لێوەردەگرن، بەرپرس و بژێوی پەیداكاری ماڵ دەمرێت ، ئەگەر لەولاتی خۆیبوو گەورەی ولات دەمرێ ، ئەگەر كوژایەوە لەباخەكەیدا مەرگی خۆیو منداڵەكانیەتی ، ئەگەر كوژایەوە لەماڵەكەیدا رەشەبایەك هەڵیكردو دیسان هەڵگیرسایەوە دزو جەردە روو لەماڵەكەی دەكەن.

*ئەگەر بینی ئاگر دەكاتەوەو لەكاتی بەئاگایشدا جەنگ لەئارادابوو ، ئەگەر كوژایەوە خەشمو قینەدەیگرێ، ئەگەر بازرگانبوو سوودو قازانجدەكات.

*دوكەڵ سزاو بەڵای خواییەو سزایەكە لەدەستەڵاتدارەوە.

*ئەگەر دوكەڵی بینی لەفرۆشگاو دوكانەكەیەوە دێتە دەرەوە دەكەوێتە فەروخێرو خۆشی دوای ئابڕوچوونو خراپە، ئەگەر دوكەڵ لەژێرمەنجەڵێكدابوو كەگۆشتی كوڵاوی تێدابوو فەروخێرو دەروو رووی تێدەكات دوای بەڵاو نەهامەتی.

*ئەگەر بینی دوكەڵ سەری لێتێكدا لەرزوتا دایگرتو تینو گەرمای دوكەڵ لێیدا غەمو پەژارە رووی تێدەكات.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی خۆڵەمێش كۆدەكاتەوە یان بەدەستی دەهێنێت قسەوگوتەی پڕوپووچ هەڵدەگرێ یان زانیاریەكی هەیە هیچ سوودو قازانجێكی پێناگەیەنێت.

*خۆڵەمێش بەڵگەیە لەسەر:

+غەمو پەژارە.

+چاوئێشە یان گلكردنی.

+وێڵیو سەگەردانی دوای رێنومایی.

+كوژاندنەوەی ئاشوبو فیتنەو شەڕ.

+دڵنیایی لەترسو بیم.

*خۆڵەمێشی فڕنەكان بەڵگەیەلەسەر خێرو قسەی زیادەو بێكەڵك.

خۆمەڵاسدان: (نابلسی) دەڵێت: خۆمەڵاسدان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تێكۆشانو غەزا لەپێناوی خوداوەندا.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+خۆ خەریككردن بەهاوسەرو نوێژەوە.

+برسێتیو پارچە پارچەبوون.

+شكانی ئارەزووی نەفسو حەزەكانی.

*دەگونجێت خەڵوەتكێشیو برسێتی بەڵگەبێت لەسەر برسێتیو حاڵ وەستان.

*چلەکێشی بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو بەدەستهێنانی پەیمانو بەڵێن.

خۆهاویشتنە نێوکارێک: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مەرگ.

خ ە

خەتەنە: ئەگەر بینی خەتەنە دەکرێ خێرێکە دێتە رێیو خوداوەند لەگوناهو تاوان پاکیدەکاتەوەو بەباشی هەڵدەستێت بەفەرمانی پەروەردگار.

*ئەگەر بینی پارچە گۆشتە زیادەکەی بڕی زیادبوونی ماڵو داراییەو ساردو سڕییە لەئایندا ئەمجۆرە خەونەش بەڵگەیە لەسەرئەوەی خاوەنەکەی دەستبەرداری ئاینەکەی دەبێت لەپێناوی دنیادا.

*ئەگەر بینی خەتەنەکراو خوێنی زۆر لێهات لەگوناهو تاوانەکانی پاکدەبێتەوەو روودەکاتە بەجێهێنانی سوننەتەکانی پێغەمبەر(ﷺ).

(نابلسی)دەڵێت: خەتەنەکردن بەڵگەیە لەسەر پاکبوونەوە لەپیسیو خۆشیو شادییە ، ئەگەر پیاوێك خەتەنەکرا خوێنی لەبەر دەڕوات، بۆکچیش شوودەکات، دەگونجێت بکەوێتە خولی مانگانەوە، هەروەها خەتەنەکردن هێنانەوەی هاوسەرە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرزکردنەوەی یادو زیکرو چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

*دەگونجێت خەتەنەکردن بەڵگەبێت لەسەر جیابوونەوە لەهاوسەر یان جیابوونەوە لەکوڕ یا دایكو باوك بۆیەکێك موسوڵمان نەبێت.

خەتەنەکار: بینینی بەڵگەیە لەسەر دەرخستنی عەورەتو ئاگاداربوون لەشوورەییو ئابڕوچوون ، بینینی خەتەنەکاری ژنان بەڵگەیە لەسەر دەرخستنی نهێنی ژنانو بینینی کەموکوڕیو عەورەتیانو دەست لێدانی عەورەتی ژنان.

خەدیجەی کچی خوەیلد (رەزای خوای لێبێت): ئەم هاوسەرەی پێغەمبەر (ﷺ) هەرکەس لەخەودا بەدیبکات خۆشحاڵیو وەچەی چاکیدەبێت.

خەرجی(مووچە): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر فراوانیو پاراستنی منداڵو جێ پڕکردنەوەی ماڵو منداڵ بەپێی ئایەتی: ﴿وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ] (سبأ: ٣٩).

*ئەگەر بینی بەزۆر ماڵی خەرجدەكات ئەجەلی نزیكدەبێتەوە.
*دەگونجێت خەرجیو فراوانی بەڵگەبێت لەسەر دووڕوویی.
خەردەل: خەردەل ژەهرە ئەوەی بیخوات ژاری دەرخوارد دەدرێت یان شتێكی تاڵ.
*وتراویشە ماڵێكی پاكو بێگەردی دەستدەكەوێت بەماندوبوونو هیلاكی.
خەرمانەی رۆژو مانگ: (نابلسی) دەڵێت: بینینی خەرمانە لەدەوری رۆژدا لەخەودا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێبازی تاوانبارانو دەورەدانیان.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاتنی فەرمانڕەوایان لەوڵاتێكداو كۆبوونەوەیان تێیدا.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەڵاو نەهامەتیو خەشم لێگرتن.
خەزنەدار: (نابلسی)دەڵێت: خەزنەدار بەرپرسی ئاگرە ، ئەگەر لەخەودا بینی دەكەوێتە بەردەستی پۆلیس، ئەگەر بینی بزەو خەندە لەسەر لێوەكانیەتی قوتاردەبێ لەزیندان، ئەگەر نەخۆشێك خەوێكی لەو جۆرەی دی ترسی مردنی هەیە.
*بینینی بۆ یەكێك سیفەتی گۆڕابێ بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی خواو پێغەمبەرو باوەڕدارانو شكۆمەندی بۆ دەسەتەڵاتدارو دووركەوتنەوە لەدووڕووییو پاشگەزبوونەوە لەگوناهو تاوانو رێنومایی دوای سەركەردانیو بوونی غیرەت لەبۆ ئاین.
*ئەگەر بینی رووی تێكردو هات بەرەوپیری بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی پاراستنی لەئاگر.
*ئەگەر پشتی تێكردو رووی لێوەرگێڕا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی كەوتوەتە نێوكارێكەوە شایستەی سووتانو ئاگری دۆزەخە.
*ئەگەر بەبزەو خەندەوە بینی دەم بەپێكەنین دەبێ بۆ پۆلیسێ سەربەدەستەڵاتدارە.
خەزەم (درەختێكە پەتی لێدروست دەكرێت): بەڵگەیە لەسەر ستەمو بێئاگایی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چوڵكردنەوەی ئەوەی سوودی ئەوی تێدایە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزی یاخود تورەبوون لەدوژمن.
خەساندن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی بینی خەسێنراوە یان خۆی هەڵدەستێت بەخەساندنی خۆی ملكەچیو سەرشۆڕی رووی تێدەكات، ئەگەر ویستی ئەمانەتێك لای پیاوێك دابنێ یان نهێنیەكی لاباس بكات بەڵام

لەخەویدا خەسێنراوێك بینی با ئاگاداربێت ئەمانەتەکەی لا دانەنێ.

*ئەگەر خەسێنراوێکی نادیاری بینیو رووخسارو شێوەی ساڵحی پێوەدیاربوو لەگەڵ داناییدا فریشتەو پەرییەکە ئاگاداریو مژدە دەبەخشێ.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر خەسێنراو ناسرابوو وەك خۆیەتی، ئەگەر بینی خەسێنراوە رێنومایی خوایی بەدەستدەهێنێت لەبەندایەتیو یادو زیکری خوا.

*ئەگەر بینی خۆی خەسێنراوە پلەوپایەیەکی بەندایەتی وەردەگرێت لەگەڵ داوێنپاکی.

*خەسێنراوی سپی فریشتەی سۆزو بەزەییەو هی رەشیش فریشتەی سزاو خەشمە.

*خەسێنراو بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی نیعمەتو لەدەستدانی خزمو کەسوکارو کوڕ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زۆر لەخۆنەکردنو زاڵکردنی پشوو خراپی پەنهانو نهێنی.

خەشخاش(رووەکێکی بێهۆشکەرە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵێکی باشو سوودمەندە بۆ یەکێك بیخوات.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی تۆوی خەشخاش ئاڵای هەڵدراوی شەکاوەیە.

خەشمو قین: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی خەشمو قینی هەیە بەرانبەر مرۆڤێك کاروبارەکانی تێکدەچنو ماڵو دارایی دەڕوات بەپێی ئایەتی: ﴿ وَرَدَّ اللهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ﴾ (الأحزاب:٢٥).

*ئەگەر تورەبوو لەمرۆڤێك لەپێناوی دنیادا پیاوێکەسووکایەتی بەئاینی خودادەکات، ئەگەر لەپێناوی خودایا تورەبوو هێزو دەسەلات بەدەستدەهێنێ بەپێی ئایەتی: ﴿ وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ ﴾ (الأعراف: ١٥٤).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مردن لەناکاو ئەگەر هۆکاری نەبوو ، دەگونجێت خەشمو قین لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر ئابڕوچوونو نەخۆشی بەهۆی گۆڕانی حاڵی خەشموقیناوی لەکاتی خەشمو قیندا.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاهەڵدانی باشو خێری چاك بۆ خاوەنەکەیو خەڵکیتر ، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ

والعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (ال عمران: ١٣٤).

خەلات (دیاری): (ئیبن سیرین)دەڵێت: دیاریو خەلات دەستنیشانکردنە، ئەگەربینی دیارییەکی بۆ نێردرا یاخود خۆی دیاری نارد بۆ کەسێك کیژەکەی یان کەسێکی نزیکی دەستنیشان دەکرێو مارە دەبرێ بەپێی ئایەتی: ﴿وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ﴾ (النمل : ٣٥).

(بەلقیس)دیاری ناردو (سولەیمان) (سەلامی خوای لێبێت) دەستانیشانیکرد.

*هەروەها دەڵێن: دیاریو خەلاتی خۆشەویست بەڵگەیە لەسەر رووداني ناتەواويی لەنێوان خەلاتکارو خەلاتکراو پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ: "خەلاتو دیاری بۆ یەکتربنێرن خۆشەویست دەبن"[1].

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا خۆشیو شادییە بەپێی ئایەتی: ﴿بَلْ أَنتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ (النمل: ٣٦).

[1] (بوخاری) لە (الأدب المفرد) (٥٩٤) و (بيهقي) (٦/١٦٩) و (ئەلبانی) لە (الإرواء) (١٦٠١) لەفەرموودەیەکی (ئەبوهورەیرە)ەوە (سند)ی خۆی هێناویەتی.

خەڵووز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خەڵوز لەداردروستدەکرێو پیاوێکی مەترسیدارە یان ماڵێکی حەرامە.

*هەروەها دەڵێن: رزقێکە لەلایەن دەستەلاتدارەوە دێت.

*خەڵوزێك سوودی لێوەرنەگیرێ وەك خۆڵەمێش وایە بەتاڵو پووچە، ئەگەر خەڵوزێکی بەسوودبوو توێشووی پیاوە لەکارێکدا.

*(سیف)ی کوڕی (ذي يزن) لەخەودا ئاگرێکی لەئاسمانەوە بینی دابەزی بۆسەر (عەدەن)و هەر پشکۆیەك کەوت بەسەر ماڵێکداو کوژایەوەو بوو بەخەڵوز، خەوەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو گێرایەوەو ئەویش وتی: (حەبەشە) دەستدەگرێ بەسەر وڵاتی تۆداو لێکدانەوەکەش بەو شێوازەبوو.

(نابلسی) دەڵێت: پشکۆی گەورە بۆ یەکێك پێویستی بەوردەکەی ببێت بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو ماندوبوونو حاڵو بار ئەستەموگران.

*خەڵوزی بچووك بۆیەکێك پێویستی بەگەورەکەی هەبێت تیابردنی ماڵو سامانە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژیانەوەی ئاگری بڵێسەدار.

*خەڵوز لەزستاندا بەماڵو سامان لێکدەدرێتەوە.

خەڵوزفرۆش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خەڵوزفرۆش دەستەلاتدارێکی ستەمکارەو ژێردەستەکانی هەژار دەخات چونکە دار لەلێکدانەوەدا پیاوەو ئاگریش دەستەلاتدارە.

*ئەگەر خەڵوزی بینی باشنەبوو کۆمەڵو نەتەوەیە کەهەژارکەوتوون بەهۆی دەستەلاتدارەوەو ماڵو سامانیان بۆ دەگەڕێنێتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر شەڕو فیتنەو ڕووڕەشیو درۆ.

خەڵوەتگە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر دەستەلاتدارو فەرمانڕەوایەك ناوبانگی بەزانیاریو بەندایەتی دەرکردبێ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر لانەو ماڵو شوێنو سوودو قازانجی ئەوەی دەدرێتەپاڵی، ئەوەشی لەهەوادابێت بەڵگەیە لەسەر گۆڕی ڕێزدارو دەروونی شەهیدان بەپێی ڕەنگو ناواخنو کرۆکی، ئەولانەیەشی ڕەنگی ڕەش بێت یان پڕ لەبەرازبێت دێرو کەنیسەیە لەلێکدانەوەدا.

(نابلسی) دەڵێت: خەڵوەتگە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+شوێنێك بەتەنیا مەردوم خۆی تێدابێ.

+ناوبانگی باش.

+تەنیایی.

+گۆشەگیریو خودابڕان لەژێرو ئارەزوو.

+جیابوونەوە لەهاوسەر.

+وازهێنان لەبراو هاوەڵان.

*دەگونجێت بینینی خەڵوەتگە بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشیو وازهێنان لەئارەزووی خواردنو خواردنەوە، ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو دەمرێتو چێژو لەزەتی کۆتایی پێدێت.

*ئەوەی بڕیارو فەرمانی بەسەر خەڵوەتگەیەکدا بڕوات یا دروستیبکات لەخەودا پلەوپایەی بەرزو بڵند بەدەستدەهێنێت.

*خەڵوەتگە بۆیەکێك ببینێ لەخەودا خۆشیەکی تازەو نوێیە ژنە یاخود قەلایەکە بەتایبەت ئەگەر سەرکردەو فەرمانڕەوایەك بینیو خوازیاری بەرەبەرکانی دوژمنبوو، هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەزینو شکستهێنانی ئەو سەرکردەیە.

*خەڵوەتگە بەڵگەیە لەسەر:

+غەریبیو بیرکردنو غەم.

+بچڕاندنی پەیوەندی نێوان هاوەڵان.
+شاردنەوەو پەینهانیکردن.
خەمو پەژارە: ئەگەر بینی غەمو پەژارەدارە خۆشیو شادی رووی تێدەکات.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: غەمو پەژارە بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادی، هەروەها شاریش غەمو پەژارەیە بەپێی ئایەتی: ﴿لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ (القصص : ٧٦).
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر هاورێکانی لەتەنگو چەڵەمەدا بینی بەڵگەیە لەسەر تەنگو چەڵەمەو پەراژەخواردن.
*غەمو پەژارە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیو غەمو پەژارە بەهۆی خانەوادەکەیەوە یان کارخستنە ئەستۆی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پوچەڵکردنەوەی سوودو قازانجو جموجووڵ.
*ئەگەر شتێك لەوانەی لەحاڵی بێداریدا هەبوو بەڵگەیە لەسەر خێرو بەپێچەوانەشەوە.
خەنجەر: ئەگەر بینی خەنجەری بەدەستەوە گرتوە ماڵو سامانو دەوڵەمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر خەنجەر یان چەقۆیکردەوە بەنێو کالاندا ژنێك مارە دەبڕێت.
خەندەق(کەندر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: خەندەق بەڵگەیە لەسەرئەوەی پادشایەك یا وڵاتێك خۆی لێدەپارێزێت بەهۆی پاسەوان یان سەربازەوە یا ئەوەی دوژمنی پێ دووردەخاتەوە.
*ئەگەر خەندەق بەڵگەبێت لەسەر پادشا سەربازو پیاوو ماڵو دارایی دەبێت، ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر دنیاو جیهان بەڵگەیە لەسەر زانایانی دنیاو ئەوانەی پارێزگاریدەکەن لێی.
ئەگەر خەندەق بەڵگەبێت لەسەر ژن خەندەق بەڕێوەبەریەتی.
*ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر کوڕ ئەوە خەندەق باوکو دایکیەتی.
*ئەگەر خەندەقێکی بینی یا شارێکی بێ خەندەقی بینی بەڵگەیە لەسەر حەلاڵبوونی کاروبارەکان وەك نەدانی زەکاتو ماڵتیابردنو تیاچوونی زانیاریو هێرشی دوژمن یاخود فەرمان بەخراپەو ڕێگری لەچاکە.
خەنە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: خەنە توێشوو پێداویستی پیاوە بۆئەوکارەی ئەنجامیدەدات.
(نابلسی)دەڵێت: خەنە جوانکارییە لەماڵو منالدا.

خەنەفرۆش: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بۆیەچی، خاوەنی داوو دەرمانی بەسوود، بینینی بەڵگەیە لەسەر شادیی‌و مژدەو سۆزوبەزەیی.

خەو: (نابلسی)دەڵێت: خەو بۆکەسێك شایستەبێت بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی پلەوپایەو ئەو ئاستەی پێیگەیشتوە، بۆیەکێکیش شایستەی نەبێت بەڵگەیە لەسەر ئەوەی گوناهو تاوانی خەڵکیدەخاتە ئەستۆی خۆی‌و لەسەر نەخۆشیەکی توندو سەخت.

خەوگەە(جێی نوستن،راخەر):

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کچو ئاژەڵو پلەوپایە، ئەگەر تەختەبوو بەڵگەیە لەسەر باشە، ئەگەر لەقوماشبوو بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندی‌و مەزنی‌و خێرو چاکەو باشبوونی باری گوزەران‌و جلوبەرگی نوێو برایەتی‌و تەبایی‌و کۆبوونەوە.

*راخەری قوماش بەڵگەیە لەسەر مژدەو خۆشی دوای چەند رۆژێك پێیدەگات.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی لەسەر جێگەیەکە شتێکی بۆ دەگەڕێتەوە کەلەدەستیدەرچوو بێت، ئەگەر دەستەڵاتداربوو دەستەڵاتەکەی لاواز دەبێ، پاشان بەهێز دەبێتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴾ (ص: ٣٤).

*ئەگەر خوازیاری هاوسەرگیرییبوو ژنێك مارە دەبڕێ.

*ئەگەر لەسەر جێگەیەکبوو پێخەفی بەسەردا درابوو بەرزی‌و بڵندییە بەسەر کۆمەڵێ دووڕوودا، ئەگەر پێخەفی بەسەرەوە نەبوو سەفەر دەکات.

*هەندێکدەڵێن: جێگەو هەموو ئەوەی لەسەری دەنوون بەڵگەیە لەسەر ژن‌و سەرجەم رزق‌و رۆزی‌و بژێوی.

(قەیرەوانی) دەڵێت: جێگە بەڵگەیە لەسەرئەوەی مەردوم شارو دڵخۆش‌و رێزداردەبێت بەهۆیەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی مرۆڤ دەچێتەسەری لەکەشتی‌و هاوسەر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دارەمەیت چونکە جێگەی چارەنووسە، ئەوەی جێگەکەی بشکێ لەخەودا یاخود لەبەریەك هەڵبوەشێ دەستەڵات‌و توانای بەسەردەچێت‌و ئەگەر دەستەڵاتداربێ لەکاردەخرێ‌و لەژنەکەی جیادەبێتەوە ئەگەر

نارێکیشبێت لەگەڵی بەنەخۆشیو دەمرێت یان ژنەکەی دەمرێت ئەگەر نەخۆشبێت یا سەفەردەکاتو بەجێیدەهێڵێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مێردو دواکەشی بەڵگەبێت لەسەر ژن ئەوەشی لەدوای سەرووییەوە دێت بەڵگەبێت لەسەر کورو ئەملولاکەشی بەڵگەبێت لەسەر خزمەتکارو کچ.

*ئەگەر خۆی لەسەر جێگەیەك بینیەوە بەلام نادیارو نەناسراوبوو لایو شایستەی دەستەلاتبوو بەدەستی دەهێنێت، وەگەرنا لەپلەوپایەیەکی بەرزو مەزندا دادەنیشێ، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر دووگیانبوو کوڕێکی دەبێت.

*ئەگەر پێخەفو سەرچەفی بەسەرەوەنەبوو ئەوەی بەسەریەوەیەتی سەفەرێکی دوور ئەنجامدەدات، ئەگەر نەخۆشبێ دەمرێ، ئەگەر ئەو خەونە لەرۆژانی (حەج)دابوو سواری کەشتیەکدەبێت یان لەسەر جێگەو پێخەفێك خۆی دەبینێتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر جێگەوخەوگەیەك ببینێ لەماڵی دەستەلاتدارێکداو پێخەفی لەسەر راخرابێت پاشان پاڵبکەوێت لەسەری دەستەلاتو پلەوپایەیە بەدەستی دەهێنێت، ئەگەر نەعلی لەپێدابوو لەگەڵ کۆمەڵێ کەسی دووڕوودا سەفەردەکات.

*ئەگەر خۆی دییەوە لەسەر خەوگەیەکی خۆشو چاك دەستەلاتو پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر خۆی لەسەر جێگەیەك دییەوەو ژنێکی لەگەڵدابوو لەخۆشیو پشووداندا لەگەڵیدەبێت، دەگونجێت شەڕو ئاژاوەو لەیەکجیابوونەوە بکەوێتە نێوانیان.

*ئەگەر ژنێکی بێ مێردی بینی لەسەر جێگەیەك هەڵدەگیرێ بۆ ماڵی خۆی هاوسەردەگرێ.

*ئەگەر بینی جێگەکەی بۆ دادەنرێو نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی لەنەخۆشی.

خەیار: خەیارو ترۆزی غەمو پەژارەیە، ئەوەی بیخوات لەکاروبارێکی قورسوگراندا هەوڵدەدات، بەتایبەت گەر زەرەربوو.

*خەیار لەکاتی خۆیدا رزقو رۆزییە، ئەگەر لەکاتی خۆیدا نەبوو نەخۆشییە.

*ئەگەر بینی دەیخوات‌و هاوسەرەکەشی دووگیانبوو کچیدەبێت.
*هەندێکدەڵێن: ئەگەر خەیار بەئاسن لەتکرا بۆ نەخۆش باشە.
*هەروەها دەڵێن: خەیار بەڵگەیە لەسەر دووگیانی ژنی خەوبینەر.
*هەورەها دەڵێن: خراپە وەك پاقلەو نیسك.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزق‌و رۆزییەکی خراپە نامێنێتەوە، ترۆزی‌و خەیار رزق‌و رۆزی باشە.

خ ی

خێرارۆیشتن (لۆقەلۆقکردن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: خێرا رۆیشتن لەهەر شوێنێکدا بێت زەفەر بردنە بەدوژمن‌و ئاسایی رۆیشتن بەرێوە خۆبەکەمزانینە لەبەر خودا، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ﴾ (لقمان: ١٩).
*رۆچوون بەنێو زەویدا ئەگەر بەبێ هەڵکەندنبوو قووڵیشبوو وایدەزانی دەمرێ‌و دەرنایەتەوە ئەنجامدانی کاری مەترسیدارەو لەخشتەبردنە لەپێناوی دنیادا یان مردنە.
(نابلسی)دەڵێت: خێرا رۆیشتن بەڵگەیە لەسەر خێرایی بەجێهێشتنی دنیا یاخود بەسەرچوونی پلەوپایە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر (حەج).

خێرایی‌و پەلەکردن: (نابلسی) دەڵێت: خێرایی‌و پەلەکردنی مرۆڤ لەخەودا نیشانەو بەڵگەی هێواشی جموجوڵە، مەگەر ئەوەی خێراو پەلە دەکات نەخۆش بێت لەوکاتەدا بەڵگەیە لەسەر مەرگ‌و نەمانی.
*دەگونجێت نیشانەو بەڵگەبێت لەسەر کرداری چاکەو دەستپێشخەری بۆی، ئەمەش لەکاتێکدا ئەگەر خێراو پەلەکردنەکەی بۆ خێربوو، ئەگەر بۆ شەربوو بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوە لەئیسلام یاخود هەڵسان بەکردارێك کەدواتر پەشیمان دەبێتەوە لێی.

خێرکردن (قوربانی): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هاوسەر یان کوڕ کەوا بەکاری چاکەی سوود بەباوك‌و دایکدەگەیەنێ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر فیتنەو ئاشووب، یاخود دژایەتی‌و شەڕو ئاژاوە یان سوودو قازانج لەراوەوە.

خێروچاکە: (نابلسی) دەڵێت: خێر لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+دوورخستنەوەی بەڵاو نەهامەتی.
+چاکبوونەوەی نەخۆش.
+رزق‌و رۆزی‌و خێر.

+راستگۆیی‌و ئەو رووداوەی باسدەکرێ.
*ئەگەر ئەوەی لەخەودا دەیکرد خێروچاکبوو باشدەبێ بەڵام ئەگەر خراپبوو وەك مردارەوەبوو و مەی بەخراپی هەڵسوکەوتی لەماڵەکەیداکردوە.
*ئەگەر شتێکی باشیکرد بەخێر بەڵگەیە لەسەر نەش‌ونماکردنی.
*ئەگەر خاوەن بێستانێك لەخەودا خێریکرد دەوڵەمەندییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەژاری‌و پێداویستی بۆ خێر.
*ئەگەر خێریکرد بەداوێنپیسێك دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەوبەکردنی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ناچارکردنی کەسێکی ئیرەییبەرو داپلۆسانی دوژمنان چونکە شەیتان ناچار دەکات.
*خێری نهێنی ئەگەر خێرکار تورەبوو لەگوناهەکانی خۆشدەبێ.
*دەگونجێت خێرکردن بەنهێنی نزیکی بێت لەفەرمانڕەواو زانایان.
*ئەگەر بینی داوای لێدەکرێ‌و خێردەکات ئەگەر زانابوو خەڵکی فێری زانیاریدەکات چونکە پرسیارکار قوتابی زانیارییە، ئەگەر دەستەلآتداربوو کۆمەڵێك دادەنێت، ئەگەر بازرگانبوو کۆمەڵێك سوود لەکڕین‌و فرۆشتن وەردەگرن یان ڕێنمونی دەکرێن بۆ کارێك ، ئەگەر پیشەکاربوو یاخود بازاڕیبوو کرێگرتەیەك فێری پیشەوکردار دەکات، ئەگەر نانیدا بەهەژارێك پیاوێك دەترسێ‌و دڵنیادەبێت‌و لەغەم‌و پەژارەکانی قوتاردەبێت، ئەگەر نانیدا بەبێباوەڕێك دوژمنێك بەهێز دەکات ئەویش تاقیدەکرێتەوە.
*دەگونجێت خێر بەڵگەبێت لەسەر:
+یادو زیکری خوا.
+سەردانی گۆڕستان.
+کرداری چاك‌و باش.

خێڵی چاو: (نابلسی) دەڵێت: خێڵی چاو بەڵگەیە لەسەر شکانی پەیمان یاخود لەقسەی خۆ پەشیمانبوونەوە.

خێو(سێبەر): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵ‌و داراییە کەلەیەن هاوڕێیەکەوە پێیدەگات.
*ئەگەر ژنێکی دووگیان بیبینێ کوڕی دەبێت.

د دال

دا

دابەزین(هاتنەخوارەوە): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەشاخێکەوە هاتەخوارەوە باشە، دەگونجێت هاتنەخوارەوە بەڵگەبێت لەسەر خەشمو قینی خودا بەپێی ئایەتی: ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ (البقرة: ٣٦).

*هاتنە خوارەوە لەئاسمانەوە دوای سەرکەوتن سەر شۆڕییە پاش شکۆمەندیو بەرزی، هەروەها وتراوە بەدەستهێنانی نازو نیعمەتی دنیایە لەگەڵ پلەوپایەی ئاینی.

*ئەگەر هاتنەخوارەوەی لەشاخێکەوە بینی دەرووی لێدەکرێتەوە، هەروەها وتراوە: بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی کاروباری ئەستەمو مەحاڵ.

*ئەگەر بینی لەشوێنێکی بەرز هاتە خوارەوە یان لەسەربانو کۆشکێکەوە لەحاڵو بارێك پاشگەز دەبێتەوە کەلەسەریبوە.

*ئەگەر بینی لەپلیکانەیەکی دێرین دێتە خوارەوە سوودو قازانج لەبازرگانیەکەیدا ناکات.

*ئەگەر پلیکانەکە پچڕاو لەسەریبوو نەیارو دوژمنەکەی زاڵدەبێت بەسەریا.

داپۆشان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: داپۆشینم لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بێئاگایی خەوبینەرو فریوخواردنی.

(نابلسی) دەڵێت: : لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گەیشتن بە دوژمنو دەرخستنی ئەوەی دەیەوێت بیشارێتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دڵنیایی لەترسو بیم چونکە رۆچوونو پشوودانە.

داپۆشراو(پەردە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی پارچەیەکی داپۆشراوی پۆشیوە دەبێت بەفەرمانڕەوای وڵاتێك ، ئەگەر شایستەبێت بۆکەسێکی ئاسایی ژنێکی دەوڵەمەند کەواکەسێکی بەسۆزو نزیکی نییە.

داخستن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی دەرگای ماڵەکەی بەخشت هەڵچنی پارێزراودەبێت لەکاروباری دنیا، ئەگەر بەخشت نەبوو ناتوانێ لەدنیا خۆی بپارێزێ.

*ئەگەر بینی پتر بەتوندی دەرگای ماڵەکەی دادەخات بەلام دانا خرێ ناتوانێ کارێك ئەنجامبدات.

*ئەگەر بینی جەنگاوەرێك دەرگایەك ئاوەلادەکات قەلایەك کوندەکات یان دەیکاتەوە ، ئەگەر پیاوێك کردیەوە پلانو خراپە بەرانبەر ئەوکەسە دەکات کەکونیدەکاتو خێری بۆ ئاوەلادەبێ لەلایەن ئەو پیاوەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی دەرگایەکی نوێی کردەوە ژنێکی چاکدەهێنێ ئەگەر رەبەنبێت، ئەگەر هاوسەرداربێ لەژنەکەی جیادەبێتەوە.

*دەگونجێت داخستن لەدەرگایەکدا یان لەدەرگایتردا مانەوەی حاڵو باربێت وەك خۆی بۆ خاوەنەکەی.

*ئەگەر بینی قفڵێکی داخست ژنێکدەهێنێ.

داخکردن(سووتاندن): (ئیبن سیرین)دەڵێت: داخکردن چەن لێکدانەوەیەك هەڵدەگرێ ئەگەر شوێنەواری داخکردنێکی کۆنی یا تازەی بەخۆیەوە بینی لەپێستەکەیدا سامانو گەنجێك بەدەستدەهێنێ، ئەگەر گوێرایەڵی ئەنجامدا بۆ پەروەردگار دەیباتەوە، ئەگەر بۆ سەرپێچی خودابوو بەو گەنجنەیە داخدەکرێ خوداوەند دەفەرموێت: ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ﴾ (التوبة: ٣٥).

*هەروەها دەڵێن: شوێنەواری داخکردنی کۆنو تازە ئەگەر پێستی هەڵداو ئازارینەبوو باشترین چارەسەرەو بەهێزترینە لەوکاتەدا وەك چارەسەر مامەڵەی لەگەڵدەکرێ.

*هەروەها دەڵێن: داخکردن قسەیەکی بەئێشو ئازارە.

*هەروەها دەڵێن: داخکردنی خڕ خۆڕاگرییە لەکاروباری فەرمانڕەوادا یاخود موڵکە بەپێچەوانەی سوننەتەوە، یاخود بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری یا منداڵبوون.

*دەگێڕنەوە (ئەبوبەکر) (رەزای خوای لێبێت) وتویەتی: ئەی پێغەمبەری خوا لەخەودا بینیم وەك لەسنگما دوو داخو شوێنەواری سووتاوی هەبێت، ئەویش (ﷺ) فەرمووی: "کاروباری دنیا بۆ ماوەی دوو ساڵ دەگریتە دەست".

*پیاوێك بینی نەخۆشەو پزیشك نییە چارەسەریبکات لەگەڵ کەسێکدا ناکۆکی هەبوو پاش ماوەیەك نەیارەکەی زاڵبوو بەسەریا.

*پیاوێکیتر بینی باوکی نەخۆشکەوت ئنجا سەرئێشە روویکردەسەری چونکە بەڵگەیە لەسەر باوك.

*(ئەبی سەعدی واعیـن)لەتەفسیری (گەورە)دا دەڵێ: ئەگەر بینی مرۆڤێك داخـدەکات قسەی خراپـدەکات بەرانبەری یاخود خراپەی دەستەلاتداری پێدەگەیەنێ، ئەگەر داخکردنەکە بەخرپیبوو خۆراگرییە لەکاروباری دەستەلاتدارو واژووی سوننەیە. هەروەها دەڵێن: ئەگەر رەگو دەمارێکی سووتاندو داخیکرد کچیدەبێ یان هاوسەر دەگرێ یاخود ژنەکەی لەلایەن پیاوێکی سەیرەوە دەبینرێ.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئەگەر لەتەوێڵو نێوچاویاندابوو یا لەتەشتدا بەڵگەیە لەسەر نەدانی زەکات، دەگونجێت داخکردن لەلایەن دەستەلاتدارەوە بێتە خوارەوە یاخود جیابوونەوەبێ لەکەسێکی بەرێز، ئەگەر بەزێر یان زیو داخکرا بەڵگەیە لەسەر رژدیو رێگری یان نەدانی مافی خودا.

ئەگەر بەئاسن داخکرا بەڵگەیە لەسەر گوناهو تاوان.

دادپەروەری: (نابلسی) دەڵێت: فەرمانڕەوای ستەمکار لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆشحاڵی ژێردەستەکانیو شادی بردنە نێو دڵیان بەچەشنێ دڵنیایان بکات یاخود ماڵو داراییان بپارێزێو ئاوەدانی لەوڵاتو شاریاندا بڵاوبکاتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دادپەروەری لەنێوان منداڵو هاوسەرەکانیو ئەوەی دادپەروەری دەپارێزێ.

*ئەوەی دادپەروەربێ لەسەر سەرپێچی بەردەوام بێت تەوبەدەکاتو پاشگەزدەبێتەوە لەوگوناهو تاوانەی ئەنجامیداوە.

دادوەر: ئەگەر دادوەرانی لەشێوەیەکی باشدا بینی زانیاری باشی پێ رادەگەیەنن، یاخود رێنموونی دەکەن بۆ رێبازی راستو دروست.

*دەگونجێت دادوەر بەڵگەبێت لەسەر:

+ئەندازیارو زۆرلێکەر.

+هاوەڵایەتیو کۆبوونەوە.

+بەرگدروو.

+کەڵەشاگر.

*ئەگەر دادوەرێك بەڵگەیەكی دیارو ئاشكرای گوێی لێبوو لەشێتو ناتەواو یا گێلێكەوە یان لەگسكدەرێكەوە، یاخود ساوەربێژەرو ئەو فتیلەیەی لەحەمامدا دادەگیرسێتو خەڵكی سوودی لێوەردەگرن.

*دەگونجێت دادوەر بەڵگەبێت لەسەر باوكی بەرپرسو ماڵو منداڵی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر دادوەرێكی بینی كاری دادگای وەرگرتو دادوەربوو تێیدا ئەگەر خەوبینەر بازرگانبوو كەسێكی بەویژدان دەبێت، ئەگەر ئاودێری بەدەستبوو یان كاروباری كێشانە هەربەوچەشنەیە.

*ئەگەر بینی دادگایی لەنێوان خەڵكیدا دەكاتو ستەمكارە تێیدا ئەگەر فەرمانڕەوابوو لادەبرێو لەكاردەخرێ، ئەگەر لەسەفەردابوو ڕێگەی لێدەگیرێ، وەگەرنا نازو نیعمەتەكانی خوداوەند دەگۆڕێو دەبێ بەبەلاو نەهامەتی.

*ئەگەر دادوەرێكی ناسراوی بینی وەك داناو زانا وایە.

*ئەگەر دادوەرێكی ناسراوی بینی ستەمدەكات لەحوكمكردنیداو خەڵكی ئەو شوێنە لەكێشانەیاندا دزیدەكەن.

*ئەگەر پیاوێك هاتە لای دادوەرەكەو بەویژدانبوو لەگەڵی خەوبینەر دادوەر دەبێت بەرانبەر دژو نەیارەكانی.

*ئەگەر غەمو پەژارەداربوو دەرووی لێدەكرێتەوە ئەگەر دادوەرەكە ستەمكاربوو لەدادگاییدا ، ئەگەر لەنێوان خۆیو مرۆڤێكدا دژایەتیو ئاژاوەهەبوو دادپەوەرنابێت.

*ئەگەر دادوەرێكی سووكی بینی لەكێشانەداو هەڵیبژارد پاداشتی لای خوداوەند هەیە، ئەگەر كێشانەكەی لابرد بەڵگەیە لەسەر گوناهو سەرپێچی.

*ئەگەر بینی دادوەرێك فلس كێشانەدەكات یاخود درهەمی خراپ لادەداتو گوێبیستی گەواهیدانی نادروستدەبێتو بەو حاڵەوە دادوەریدەكات.

*دادوەری نادیار لەخەودا پەروەردگارە.

*ئەگەر بینی بوە بەدادوەر یان دانا یاخود پیاوچاك یا زانایەك پلەوپایەی بەرزو ناوبانگی باشەو دنیانەویستی دەردەكات لەگەڵ زانیاری، ئەگەر شایستەی ئەوەبوو ئەوە بەكاروبارێكی بەتاڵ تاقیدەكرێتەوەو وتەی وەردەگرێ بەوەی تاقیكراوەتەوە هەروەك وتەی دادوەر لەدادگادا پەسەند دەكرێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر رووخساری دادوەری بەروویەكی گەشەوەبینی

مـژدەو خۆشـحاڵی بەدەسـتدەهێنیّ ،
ئەگـەر شـوێنی دادوەرێکـی بینـی
ترس‌وبیم‌و ئاژاوەی دەستگیردەبیّ.
*هـەروەها دەڵـێن: شـوێنی دادگـایی‌و
وتەبێـژان‌و قـەرزو شـەریعەت لەخـەودا
بەڵگەیە لەسەر بشێوی‌و غەم‌و پـەژارەو
تیاچـوونی مـاڵ‌و سـامانێکی زۆر
لەسەرجەم خەڵکی.
*هەروەها بەڵگەیە لەسـەر دەرکـەوتنی
نهێنـی‌و لەنەخۆشـیدا بەڵگەیـە لەسـەر
دەریا.
*ئەگـەر نەخۆشـێك بینـی دادگـایی
دەکـات بزرکانـدنی بـەخێردەبێت‌و
چاکدەبێتەوە.
*ئەگـەر نەخۆشـێك بینـی دادگـایی
دەکریّ دەمریّ.
*ئەگـەر یـەکێك کەلەبەربـەرەکانی‌و
شـەڕدابوو بینـی لەشـوێنی دادوەران
دانیـشتوە یـان خـۆی دادوەرە
شکـستناهێنیّ‌و نـادۆڕیّ لەبەرئـەوەی
دادوەران دادگایی خۆیان ناکەن.
(نابلـسی) دەڵێـت: دادوەری ناسـراوو
بەناوبانگ بەپزیشك لێکدەدرێتەوە.
دار(درەخـت): (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت:
داری ناسـراو هەوڵدانـە لەگـەڵ شـتێکدا
یـان لەگـەڵ پیاوێکـدا هەوڵـدەدات‌و
دەکۆشـیّ بەئەنـدازەی جەوهـەری
دارەکەو سوودو قازانجی.

*ئەگـەر بینـی خاوەنـدارە بـۆ کۆمەڵـە
دارخورمایەکی زۆر لەشوێنێکدا نەبوونی
دارخورمایە بۆی ، ئەگەر لەباخێکدابوو
یـان لەزەوییەکـدا نـەدەگونجا بۆئـەو
کۆمەڵـە دارخورمایـە گرێیـە بـۆ یـەکێك
خاوەنی بێت.
*ئەگـەر بینـی بەروبوومەکـەی
بەدەستهێنا ماڵ‌و سامان لەپیاوێکـەوە
بەدەستدەهێنێت.
*ئەگـەر دارگوێزبـوو پیـاوێکی کـوێری
رژدی بۆڵەبۆڵکارو سروشت تاڵ‌و کـرژە،
هـەروەها بەروبومەکەشـی مـاڵ‌و
سامانێکە بەناڕەحەتی وەبەردێت.
*ئەگـەر بینـی گـوێزێکی بەدەسـتهێنا
دەجووڵێت‌و دەنگەدەنگ دەکات، گـوێز
ئەگـەر جـوولا یـاخود یـاریکرد
دەنگـەدەنگ‌و قاوقیـژە یـان
قومارکەرێکـە زەفـەر بەهاوەڵەکـەی
دەبـات ، هـەموو شـتێکیش قومـاری
پێبکریّ بەو چەشنەیە ئەگـەر قومـاری
لەگـەڵ هاوەڵەکـەیکرد زەفـەر دەبـات
بەوەی داوایکردووە.
*ئەگـەر خـۆی لەسـەر دارگوێزێـك
بینیەوە وابەسـتەی پیاوێکی عەجـەمی
زلـدەبێت، ئەگـەر هاتـە خـوارەوە
لەسـەری لـەنێوان خـۆی‌و ئـەوپیاوەدا
دەبێـت‌و بەجێنایـەت، ئەگـەر کەوتـە

خوارەوە لەسەری یاخود مرد بەدەستی پیاوێکی گەورەی لەشولار زلل‌ەو کەتە دەمرێت ، ئەگەر دارەکە شکاپێوەی پیاوە کەتەکە تیادەچێتو ئەوەی دەکەوێتە خوارەوە تیادەچێت، ئەگەر لەکاتی کەوتنەخوارەوەیدا نەمرد قوتار دەبێت.

*هەروەها ئەگەر بینی دەستو قاچی شکا لەوکاتەدا لەتیاچوونو فەوتان نزیکدەبێتەوەو بەلآیەکی گەورە رووی تێدەکات بەلآم قوتاردەبێت لێی.

هەروەها هەموودارێکی مەزن هەمان لێکدانەوەی گوێز هەڵدەگریو لەبنەڕەتدا دەدرێتەپاڵ عەجەم.

*دار نەبگ پیاوێکی رێزدارو دەستو دڵفراوانە بەفەرپیتە بەپێی دارو بەروبوومەکەی.

*ئەگەر دارێکی بنەڕەتی نادیاری بینی لەماڵی خۆیدا ئاگرێك لەوێدا کۆدەبێتەوە یاخود ماڵێکی ئاگرین دەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿ الـذي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الأَخْضَرِ نَاراً ﴾ (یس:٨٠).

*دەگونجێت دار لەماڵ یان بازاڕدا شەڕو ئاژاوەبێت لەنێوان کۆمەڵێکدا ئەگەر دارەکە نادیاربێت بەپێی ئایەتی:

﴿ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُم ﴾ (النساء: ٦٥).

*داری مەزن کەهیچ بەروبوومێکی نەبێت پیاوی تۆکمەو بەهێزەو خێری تێدا نییە.

*ئەگەر داری بۆنخۆشبێت پیاهەڵدانو ستایشی ئەوکەسە وەك بۆنی ئەو دارە وایە.

*هەموو دارێکی بەروبوومدار پیاوی فەرپیتدارە بەئەندازەی ئەو بەروبوومە لەبەدەستهێنانو سوود لێوەرگرتنیدا.

*ئەو دارەی درکی پێوەیە پیاوێکی رەقی ئەستەمە.

*ئەگەر ئاوی لەدار وەرگرت سوودو قازانج لەماڵێك وەردەگری کەلەپیاوێکەوە بەدەستیهێناوەو دەدرێتە پاڵ جۆری دارەکە.

*ئەگەر بینی لەبێستانو باخەکەیدا دار دەڕوێنێ کوڕی دەبێتو لەتەمەندا وەك درێژیو کورتی ئەودارەن.

*ئەگەر داری رواوی بینی لەخۆیەوە پیاوانێك روودەکەنە ئەو شوێنە بۆ گریانو غەمو پەژارە.

*داری بەهێ پیاوێکی ژیرە سوود لەئەقڵو ژیری وەرناگرێ بەهۆی زەردی بەروبوومەکەیەوە.

دار هـەنار: پیـاوێکی دینـدارو خـاوەن دنیایـەو دڕکەکـەی ڕێگـرە لەسەرپێچی ، بڕینـی دار هـەنار بڕینـی سۆزو پەیوەندی خزمایەتییە.

***دارزەیتـون**: پیـاوێکی پـیرۆزی بەسـوودە بـۆ خانەوادەکـەی، بەروبوومەکەشـی غـەمو پەژاەیـە بـۆ یـەکێك بەدەسـتیبهێنێت یـان ببێـت بەخاوەنی یاخود بیخوات.

*دەگونجێـت دار زەیتـون بەڵگـەبێت لەسـەر ژنـی دووگیـانو منـداڵبوونو بـەروبوومی دوای ئـەوە، دەگونجیـت بەڵگـەبێت لەسـەر فرۆشـگاو دوکـانو بەنـدەو خزمـەتکارو ئـاژەڵو سـەرچەم شـوێنی بـەناوبانگ بـەخواردنو ماڵودارایی‌و گەنجینە.

*دەگونجێت بەڵگـەبێت لەسـەر ئاسنو مەزهەب چونکە خوداوەنـد داری باشـی چـواندوە بەوشـەیەکی بـاش، ئەمـەش دارخورمایـە پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) بەپیاوێکی موسوڵمان لێکیداوەتەوە.

*ڕاڤەکاران دەڵێن: ئەگەر دارو درەخت بەڵگەبێت لەسەر کردارو ئاینو دەروونی خاوەنەکەی گـەڵاکانی بەڵگەیـە لەسـەر ڕەوشو هەڵـسوکەوتو جـوانی جلوبـەرگی‌و، لقەکانیـشی بەڵگەیـە لەسەر ڕەچەڵەكو بـراو بیروبۆچوونی.

ناوەڕۆکیشی بەڵگەیە لەسـەر سـەرجەم بەشـەکانی دیکـەی‌و ئـەو کردارانـەی پەنهانیکردوە . توێکڵەکەشی بەڵگەیـە لەسـەر ڕووخـسارو پێـستەکەی‌و ئـەو کردارانـەی خـۆی پێجوانـدەکات، لەکاتیکـدا ئاوەکـەی بەڵگەیـە لەسـەر بـاوەڕو خواناسـی‌و موڵـكو ژیـانی بـۆ هەموو مرۆڤێك بەئەندازەی خۆی.

*دەگونجێـت بەپێـچەوانەی ئـەو ڕیزبەندی‌و پۆلێنەوە ڕیزبەندیانکردبێ.

*ئەگـەر خـۆی بینیـەوە لەسـەرداڕێك یـاخود بـوو بـەخاوەنی‌و نیـشانیدرا تەماشـای حـاڵو باریـدەکرێ لەگـەڵ حـاڵو بـاری دارەکـەدا ، ئەگـەر ئەوکەسەی خەوی پێوە بینـرا مردوبوو سەیری سیفەتو تایبەتمەنـدی ئـەودارە دەکرێ ئەگەر دارەکە گەورەو جوانبوو مردوەکە لەبەهەشتدایە، ئەگەر دارێکی نـاقۆڵاو دڕکـاویی‌و ڕەشو بۆگـەنبوو لەسزاو دۆزەخدایە.

*دەگونجێت داری زەقوم بێت بـەهۆی بێباوەڕییـەوە بـەو دەرەنجامـە گەیشتبێ.

*ئەگەر نەخۆشـێك خـەوێکی وای بینـی ڕووبـەو دەرەنجامـە دەچـێت بـەپێی دارەکـە، ئەگـەر زینـدوبوو تەماشـای حـاڵو باریـدەکرێ، ئەگـەر پیـاوێکبوو

خوازیاری هاوسەرگیریبوو یان ژنێکی مێرددارب‌وو هەریەکەیان هاوسەرێك بەدەستدەهێنێت بەپێی حاڵو شێوەی دارەکە، ئەگەر هاوسەری هەریەکێکیان لەکاتی بێداریدا نەخۆشبوو تەماشای سەردەمو کاتەکەی دەکرێ ، ئەگەر ئەو دارەی خۆی بەسەریەوە بینیوەتەوە، لەکاتی پشتهەڵکردنی سەردەمدابوو ئاوی کرایە ژێر ئەو نەخۆشە دیسان چاکدەبێتەوەو دیاردەکانی ژیان لەلەشو لاریدا سەرهەڵدەداتەوە، ئەگەر لەدوایەوەبوو ئەو نەخۆشە دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگارو دەچێتەوە نێوخاكو تیادەچێت. ئەگەر لەفرۆشگاو دوکانو شوێنی بژێوی خۆیدا بینی بەڵگەیە لەسەر بژێوی رزقو رۆزی، ئەگەر لەپێشەوەبوو سوودو قازانج وەردەگرێ.

*ئەگەر لەدوایەوەبوو زەرەردەکاتو هەژار دەکەوێ، ئەگەر لەمزگەوتێکدا بینی بەڵگەیە لەسەر ئاینو نوێژی.

*ئەگەر لەکۆتایی رۆژگاردابوو بێئاگا دەبێت لەئاینەکەیو هۆشی بەنوێژەکانیەوە نامێنێت.

*ئەگەر لەپێشەوەبوو پیاوی چاكو باشەو کردارەکانی بۆ جۆر دەبێو گوێڕایەڵیەکەی پاكو بێگەرد دەبێ.

*ئەگەر خاوەنی کۆمەڵە دارێکی زۆربوو دەبێت بەبەرپرسی کۆمەڵێكو، یاخود لەدادگا یا فتوا یا پێشەوایەتی یاسەرکردایەتی پێدەسپێرێ.

*ئەگەر بینی هەموو دارەکان لەماڵێکدایە پیاو یا ژنە یاخود هەردووکیانە کۆدەبنەوە بۆ خێر یان شەڕ ، ئەگەر بەروبوومەکەی پێوەبینیو خەڵکی لێیدەخوارد، ئەگەر بەروبوومەکەی بەڵگەبێت لەسەر خێرو رزقو رۆزی ئاهەنگی دوای ژنهێنانەو ئەو دارانەش سفرەو خوانی نانخواردنە.

*ئەگەر بەروبومەکەی خراپو قێزەونبوو بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو پرسەو تەعزیەو خواردنی تێدا دەخۆن، هەروەها بەو چەشنەیە ئەگەر لەماڵەکەدا نەخۆش هەبوو، ئەگەر بەروومەکەی نادیاربوو تەماشادەکرێ ئەگەر لەپێشەوەی دارەکەدابوو خواردنی ئاهەنگو خۆشییە، بەلام ئەگەر لەدواوەبوو بەلاو نەهامەتییە بەتایبەت ئەگەر لەکاتی بێداریدا نیشانەی یەکێك لەو دوانە هەبن.

*ئەگەر بینی دارێك کەوت یا بڕا یان سووتا یاخود رەشەبایەکی توند شکاندی پیاو یا ژنە تیادەچن یاخود دەکوژرێن ، ئەگەر لەماڵەکەیدا

کەسێکی نەخۆش هەبوو دەمرێت یان زیندانیدەکرێ یاخود سەفەر دەکات، ئەگەر لەمزگەوتدابوو ژن و پیاوێکی ناودارن دەمرن یا دەکوژرێن بەشێوەیەك ناوبانگدەردەکەن، ئەگەر دارخورمابوو پیاوێکی بەرزو بالآیە یاخود بەهۆی دەستەلآت یان زانیاری یان ژنە فەرمانڕەوا یاخود دایکی سەرۆکێکەو بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر دار زەیتونبوو زاناو ئامۆژگاریدەر یان دادوەر یاخود پزیشکە ، پاشان بەو پێودانگە لێکدەدرێتەوە.

* ئەگەر بینی دارێکی رواندو هەلواسرا رێزداری بەدەستدەهێنێت.

* ئەگەر تۆوێکی چاندو هەلتۆقا یان هەلنوتا غەمو پەژارە رووی تێدەکات، ناشتنی دارمێو بەدەستهێنانی رێزو شکۆمەندییە.

* دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەلێت: لەخەودا بینیم کەسێك پێی وتم: ئەگەر دەتەوێت چاکببیتەوە لەو نەخۆشیە بیبە وەگەرنا بیخۆ، (ئیبن سیرین) وتی: ئەوە رێنومایی کردووی بۆ خواردنی زەیتون، چونکە پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿ زَيْتُونَةٍ لاَ شَرْقِيَةٍ وَلاَ غَرْبِيَةٍ ﴾ (النور: ٣٥).

* هەروەها دەلێن: ئەگەر لەزستاندا مێوی بینی بەروبوومی پێوەبوو وابەستەی ژن یا پیاوێك دەبێت و وادەزانێ دەولەمەندە.

* هەروەها دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین) دەلێت: لەخەودا بینیم زەیت دەکەمە بنی دارێکی زەیتون، ئەویش لێی پرسی: بەسەرهاتەکەت چییە ؟ وتی: لەمندالیدا کرام بەکۆیلەو پاشان ئازادکرام، پاشان گەورەبووم، ئەویش لێی پرسی: ژنت هەیە؟ وتی: نەخێر بەلآم کەنیزەکێکم کڕیوە، وتی: بزانە دایکت نییە، کاتێ گەڕایەوە کەوتە پشکنین هەتا بۆ یدەرکەوت دایکییەتی.

* هەروەها دەگێڕنەوە پیاوێکیتر دێتەلای، دەلێ: لەخەودا بینیم دارزەیتونێکم گوشیو ئاوەکەیم خوارد، (ئیبن سیرین) وتی: لەخوابترسەو خەونەکەت ئەوە دەردەخات ژنەکەت خوشکی شیریتە، کابرا کەگەڕا بەدوای ئەوەدا بینی قسەکەی (ئیبن سیرین) لەجێی خۆیدایە.

* ئەگەر بەروبومی لەدارێککردەوەو لەحالی دانیشتندابوو، مالو سامانێکە بەبێماندوبوون و هیلاکی بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر دارەکە دوا

لەگەڵی بەوەی شیاوو گونجاوە کارێکی سەیرەو خەڵکی سەرسامدەبن پێی.

*هەروەها دەڵێن: دار ژنە ، ئەگەر شتێکی وەهای تێدابوو بەڵگەبێت لەسەر ژن ، هەروەها دەبێت ئەو ژنە دایکی سەرکردە یان کچی سەرۆك یاخود خزمەتکاری بەرپرس و فەرمانڕەوابێت.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی دارو درەخت بەڵگەیە لەسەر شەڕو ئاژاوە، دارودرەختی نادیار بەڵگەیە لەسەر غەم و پەژارەو بڕین بەتایبەت ئەگەر بەشەو لەخەودا بینی مەگەر بچێتە ژێر سێبەرەکەیەوە بەهۆی گەرما یان لەکاتی باراندا ئەوکات بەڵگەیە لەسەر رزق و رۆزیو پشتبەستن بەپلەوپایەداران ، ئەگەر لەسەر بیدعەبێت کۆتایی پێدێت و دەستی لێهەڵدەگرێ ، ئەگەر موسافیریش بێت موسوڵماندەبێت ئەگەر بەروبوومی تێدا نەبێت پشت بەوەدەبەستێ پشوودانی تێدایەو بەدەر لەزانیاریو زانست.

*هەندێکدار هەیە تایبەتە بەبۆن و هەندێکیش تایبەتە بەخۆراك، ئەوەی تایبەتە بەخۆراکەوە لەخوار ئەوەیە تایبەتە بە بۆن ، ئەودارانەی بۆ بۆن بەکاردەهێنرێن وەك خەنەو گوڵ بینییان بەڵگەیە لەسەر پیاوچاك و زانیاری بێکردەوە یان گوتەی بێکردار.

*ئەو دارەی بۆ خۆراکە وەك نارنج و لیمۆو لالەنگی گوڵەکەی بۆنخۆشەو بەروبوومەکەی سوودمەندە بینینی بەڵگەیە لەسەر چاکی رووخسارو ناواخنی کردارو وتەو وابەستبوونی بەیەکەوە.

*ئەوەی پابەندی خۆراکەو بۆنی نییە وەك خورماو گوێزو...بینینی بەڵگەیە لەسەر ئەو ناودارانەی هیچیان لێوەرناگیرێ بەماندوون و هیلاکی نەبێت.

*بینینی ئەو دارانەی کەنە تام و نەبۆنیان هەیە وەك نەبەنگو دار چەیزەران و داربۆیەو ...بەڵگەیە لەسەر رژدیو بەخیلی.

*هەموو دارێك گەڵاکانی لێبکەوێت بەڵگەیە لەسەر هەژاریو دەوڵەمەندیو پاراستن و ئاهەنگو غەم و پەژارە، ئەو دارەشی گەڵاکانی نەوەرێ بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژیو بەردەوامی رزق و رۆزیو چەسپاندن لەئاییندا.

*ئەگەر بینی لەسەر چەن دارێك پاڵکەوتوە منداڵی زۆر دەبێت.

*ئەگەر بینی لەسەر درەختێکە قوتار دەبێت لەوەی مەترسی لێیەتی،

تویکلیدار فەرو بەرەکەتی کەسیکەو بەروبوومەکەشی سەربازەکانیەتی.

*ئەگەر دەستەلاتداریکی بینی داریکی بری بەتەور چەن پیاویك دەستنیشاندەکات بۆ کاریکو تیدا لەناودەچن، ئەگەر بەداس بری داوایەکیان لیدەکات ناتوانن بەجیی بهینن.

*ئەگەر بینی مالوسامانی لەداریکەوە وەرگرت مالیکی ریزداری دەستدەکەویت لەوپیاوانەوە کەدەدرینە پال جۆری دارەکان.

*گەلای درەخت درهەمی ساغە.

*ئەگەر درەختەکانی بینی پەتیان پیوەبەستوە وەچەی بەرپرس و فەرمانرەوای ئەو دارە زۆر دەبی یاخود شوینکەوتەکانی لەلای کۆدەبنەوە.

*ئەو دارەی لەمالدایە ئەگەر لەپیشی مالدابوو زرەکانی مییە ئەگەر گەورەبوو.

*ئەودارەی یاساغکرا لەسەر (ئادەم) هیچ خیریکی تیدا نییە.

*دارودرەخت بەلگەیە لەسەر وتەی پەروەردگار.

*دارودرەخت بەلگەیە لەسەر نیعمەتی خوایی.

*دارو درەختی وشك بەلگەیە لەسەر رینومایی و رزق و رۆزی چونکە سەرچاوەی وزەیە.

*هەمووداریکی سەیرو نامۆ بەلگەیە لەسەر پیاو یا ژن یاخود کاسبی گومانناوی یاخود زانیارییەکی کۆن و دیرین.

*دانیشتن لەژیرداردا لەگەل خەلکیدا بەلگەیە لەسەر رەزامەندی خوداوەند لەخەوبینەرو شوینکەوتنی قورئان و سوننەتی پیغەمبەر (ﷺ) ، ئەگەر خەوبینەر بیباوەربوو بروا دەهینیت و گەر سەرپیچیکاربوو تەوبەدەکات، دەگونجیت پەیمانبدات بەدەستەلاتداری گویرایەلی ئەوەبیت ، ئەگەر لەگەل کۆمەلیکدابوو یادی خوایاندەکردەوە داری (طوبی) یەو لەرۆژی قیامەتدا لەژیر سیبەرەکەیدا دادەنیشی.

*بینینی داری (طوبی) لەخەودا بۆئەوەی دەچیتە ژیرسیبەری یان پالی پیوەدەنی بەلگەیە لەسەر چارەنووسی باش. دەگونجیت بەلگەبیت لەسەر پچران و یەکلاییبونەوە بۆ بەندایەتی و سوود وەرگرتن لەهاوەلان یاخود لەخاوەن پلەوپایە.

*بینینی داری چیاو دۆڵو شیو بەڵگەیە لەسەر سوننەت ئەنجامدانو رزقو رۆزییەك پێشبینی نەكراوە.

*دارو درەختی پیس وەك وشەی پیس وایەو لەسیرو پیازو گوژاڵك دەچێ.

*ئەگەر بینی لەدارێك بەدەر لەبەروبوومەكەی دەچنێتەوە ماڵو سامانێك بەحەرامی دەبات.

*ئەگەر دارێكی بینی بەروبوومی بەدەر لەبەروبوومی خۆیگرتبوو ژنێكە دووگیاندەبی لەپیاوێكیتر ئەگەر داری خۆیبوو هاوسەرەكەیەتی.

*ئەگەر دارێك ببڕێتەوە مرۆڤێك دەكوژێت، هەروەها دەڵێن: داربڕین نەخۆشییە تووشی داربڕو خانەوادەكەی دەبێت، ئەگەر بەرزبوەوە پیاوە ، ئەگەر لەسەردارەكە هاتەخوارەوە لەپیاوێك جیادەبێتەوە ، ئەگەر بینی لەسەردارێك كەوتەخوارەوەو مرد لەكوشتاری پیاوێكدا دەمرێ، ئەگەر دەستی شكا براوخوشكی لەكوشتاری ئەوپیاوەدا تیادەچن، ئەگەر قاچەكانی شكا ماڵو سامانی لەناكۆكیدا تیادەچێت ، ئەگەر ئەوداره درایە پاڵ ئاین وەك دار زەیتون ، ئەگەر بەچرپی بەدیكرد ئەو درکو داڵە لەخراپە دەیگرێتەوە، ئەگەر دار زەیتوونبوو زاناو ئامۆژگاریدەرو رێبوارو دادوەرو پزیشكە بەپێی ئەو لێكدانەوەیە سەرجەم دارو درختەكان لێكدەدرێتەوەو سوودو قازانجو ناوەرۆكی دیاریدەكرێ ، هەروەها ئەگەر تۆوی چاندو هەڵتۆقا غەمو پەژارەیە تووشیدەبێت.

*ناشتنی دارمێو رێزو پایەدارییە.

*ئەگەر لەزستاندا دارمێوی ناشت یاخود دارێكیتر بەژنێك فریودەخوات یان بەپیاوێكو ماڵو سامانی بەفیرۆدەچێتو وادەزانێ دەوڵەمەندە.

*داری گوژاڵك: پیاوێكی چاكی ترسنۆكە هیچ ئاینێكی نییە بەلام دەوڵەمەندە.

*دارساج: فەرمانڕەوا یا زاناو شاعیر یاخود ئەستێرەناسە.

*سەرهەڵدانی دارخورما بەڵگەیە لەسەر كوڕ، دارخورمای وشك پیاوێكی دووڕوە، ئەگەر رەشەبا دارخورمای دەرهێنا لەوشارەدا نەخۆشی بلاودەبێتەوە، دەگونجێت سزاو خەشمی دەستەلاتداربێ.

*دارمۆز: پیاوێكی دەوڵەمەندە دینو دنیا رێكدەخات.

*دار عەناب[1]: پیاوێکی شادو خاوەن پلەوپایەیە.
*دار هەنجیر: پیاوێکی بەکەڵكو سوودە بۆ خانەوادەی دوژمنەکانی رووی تێدەکەن چونکە مار روودەکاتە دار هەنجیر.
*دار توو: پیاوێکی سەخیو دەستو دڵفراوانە لەگەڵ خەڵکیو خانەوادەو کەسەنزیکەکانیو کەسانی لاوازو ماڵو دارایی زۆرەو، روح سووکە بۆ خانەوادەو هاوەڵانیو دەستو دڵفراوانو رووخۆشە.
*داری قەیسی: پیاوێکی جێگیرە بەڵام سوودی لێوەرناگرێ، هەروەها دەڵێن پیاوێکی رووخۆشە، هەروەها دەڵێن: پیاوێکی دووڕوە یان ژنێکی خۆشحاڵەو ئەوەی لێیدەکاتەوە مارەی دەبڕێ.
*دارسێو: پیاوێکی بەهیمەتە.
*دار قۆخ: پیاوێکی دەوڵەمەندی ئازایە ماڵو سامان زۆر کۆدەکاتەوە.
*پیاوێکی جێگیرە لەخێرداو توندوپتەوەو ماڵو دارایی زۆرە.
*دارگەز: پیاوێکی دووڕوە سوود بەهەژاران دەگەیەنێتو زیانبە دەوڵەمەند.

*دار لیمۆ: پیاوێکی بەسوودو فرە قازانجە، هەروەها وتراوە ژنێکی ماڵو ساماندار بەناوبانگە بەخێرو سوود لەهەموو حاڵو بارێکدا.
داربخورد: (نابلسی) دەڵێت: پیاوێکە بەباشی پێیدا هەڵدراوەو باسکراوە، ئەگەر داربخوردێکی بەدەستی خۆیەوە بینیو شتێکی لەدەستدابوو دەیدۆزێتەوەو گوێبیستی قسەو وتەیەکی باشدەبێ.
*ئەگەر بۆنی دار عودیکرد یان دوکەڵی بینی گوێبیستی قسەی باشدەبێو دەترسێ.
*ئەگەر بینی داربخوردێ لەماڵەکەیدا روا کوڕێکیدەبێو دەبێت بەگەورەو سەرداری نەتەوەکەی.
داربڕەوە(گردەبڕ): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئاشەوان، وردەدار وەك ساوەرە.
داربەڕوو: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ماڵێکی بەسوودو قازانج لەگەڵ شکۆمەندی جێگیرو چەسپاو.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تێکەڵبوون لەگەڵ کەسانی غافڵگیر یاخود لەرێدەرچوانو یاخیبوان یاخود شوێنو جێگەی پیاوچاکان.

---
[1] **عەناب:** دارێکە لەدار زەیتون دەچێتو دەنکێکی سووری هەیە. (وەرگێڕ)

دارتــــاش: (ئــيبن ســيرين)دەڵێــت: پــەروەردەكارى مەردومــە لــەكاروبارى دنيــادا، چــونكە دارو تەختــە ئـــەو كەسانەن لەئاينەكەياندا خراپەكارن.

(نابلــسى)دەڵێــت: بينينـــى دارتـــاش بەڵگەيـــە لەســـەر بەرپەرچـــدانەوەى دووڕوانو ناچاركردنيان بەوەى دەبێت ئەنجامى بدەن.

*دارتاشى بەلەمو كەشتى: سەفەرە.

*دارتاشـــى بـــازاڕ: ســـوودو قـــازانجو موڵكە.

*دارتاشى دەرگا: هاوسەرو منداڵە.

*دارتاشى هاجاڕ: كێڵانو كشتوكاڵە.

دارحـــەيزەران: پيـــاوێكى ســـپڵەيە لەخەودا ، ئەگەر خـۆى لەدارحـەيزەران بينيــەوە پەيوەنديــدەكات بــەپياوێكى رەقى سپڵەى غەوارەوە.

*هـــەروەها دەڵـــێن: دارحـــەيزەران پياوێكى رێزدارى پارێزراوە.

دارخورمـــا: (ئـــيبن ســـيرين) دەڵێـــت: پيـــاوێكى زانايـــە لەگـــەڵ كوڕەكەيـــداو بڕينى مردنييەتى.

*دارخورمـــا پيـــاوێكى بـــەڕێزى زانـــاو شكۆمەندەو خـەڵكى بـەگوێى دەكـەنو بناخەكـەى هۆزەكەيـەتىو خوداوەنـد دەفـەرموێ ﴿ ولأصَلِبَنَّكُمْ فِي جذُوْعِ النَّخْلِ﴾(طه: ٧١).

*پوشـى دارخورمـا زيـادبوونى منـداڵو وەچەيە.

*بەدەسـتهێنانى كۆمـەڵێ دارخورمـاى زۆر دەســتەڵاتو بازرگـــانىو ســـوودو قازانجە.

*دەگونجێـت يـەك دارخورمـا ژنێكـى بـــەڕێزى داوێنپـــاكى خێرداربێـــت. دارخورماى وشكيش پياوێكى دووڕوە.

*ئەگەر بينى رەشەبا دارخورماى لـەبن دەرهێنـا لەوشـوێنەدا بـەڵاو نەهامـەتى دەكەوێتـــەوە، دەگونجێـــت ســـزابێتو لەوشـــارەدا بڵاوببێتـــەوەو دەركـــەوتنى مـاڵو سامانە خوداوەنـد دەفـەرموێت: ﴿ لَهَـا طَلْـعٌ نَـضِيد ، رِزْقَـا للعِبَـادِ﴾ (ق:١٠ـ ١١).

(نابلسى)دەڵێت: ئەگەر دارخورمايـەكى بينـــى بڕابـــوو ئـــەوەى لەبەردەميدايـــە سەفەرێكى خراپـە يـان ئـاژاوەو شـەڕى تێدادەكات.

*دارخورما پوورى مرۆڤە.

*ئەگەر نـاوكى بينـى بـوە بـەدارخورما منـداڵنو دەبـن بـەزانا يـاخود پيـاوێكى لاوازو زەبوون بەرزو بڵند دەبێتەوە.

*هـەروەها دارخـورمـا بەڵگەيـە لەسـەر تەمەندرێژىو منداڵ.

*دارخورمـــا ژنو لانـــەو زەوىو موڵـــكو جلوبەگو كوڕو زانايە.

*ئەگەر بینی دارخورمایەکی بڕی ئەو بارەی ئەوی تێدایە لەبەربەرەکانیو ئاژاوەو دەستەلآتو سەفەرو کاری خراپ تێدا سەرکەوتوو دەبێت.

دارستان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دارستانو جەنگەلآن سوودی لێوەرناگیرێت چونکە بناغەی (دغل) دارو درەختی چڕو پڕەو ، راوچی خۆی تیا دەشارێتەوەو داوەکەی هەڵدەدات بەبێئەوەی بزانێت ، ئەگەر هاتوو بینی ئەو بێشەو دارستانە مۆڵکی کەسانیترەو بەجەنگ دێت لەگەڵ گەلو نەتەوەیەکدا خاوەن ئەو سیفەتەبنو زاڵدەبێت بەسەریاندا.

دارفرۆش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دارفرۆش پیاوێکی دووزمانی شەڕو ئاشوبگێڕە.

(نابلسی)دەڵێت: دارفرۆش بەڵگەیە لەسەر خاوەنی میراتی، چونکە مامەڵە دەکات لەگەڵ ئەو دارانەی وشکبوە، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر سوودو قازانج بەتایبەت لەوەرزی زستاندا.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر قسەو وتە گواستنەوەو گوناهو تاوان.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: دارفرۆش سەرۆکایەتی دووڕواندەکات.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی دارفرۆش بەڵگەیە لەسەر ئاوەدانی دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دووڕوویی.

دارگەز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دارگەز پیاوێکی زیانبەخشی دووڕوە لەئاستی دەوڵەمەنداو سوود بەهەژاران دەگەیەنێ.

دارو پەردووی کۆکراوە: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەی خێرە بۆ سەرجەم خەڵکی.

دارو درەختی وشك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی داروچیلکە کۆدەکاتەوە لەسەرزەوی دەبێت بەکەسێکی قسەهێنەرو قسەبەر بەپێی ئایەتی: ﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ مەبەستی قسەهێناوو قەسبردنە، هەروەها لەپێغەمبەری خواوە (ﷺ) دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "ئەوەی زۆربڵەیە وەك دارفرۆش وایە بەشەو" داریش دووزبانییە سووتاندنیشی هەوڵدانە لەلای فەرمانڕەواو دەستەلآتدار.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی دوو دار یان چیلکەیبینی دەیخاتە نێو ئاگرەوە هەتا بسووتێ لەو شوێنەدا قسەی زبرو رەق دەکرێتو پترو زیاد دەکات، ئەوەی ببینێ داری وشك بۆ سووتاندنو

خۆشی کۆکردەوە گوناهێك ئەنجامدەدات وەك دزیو زینا یان کوشتنو هەواڵو، دەنگو باسەکەشی دەگوێزرێتەوە لای فەرمانڕەواو ئەویش بڕیاری سزادانی دەردەکات.

*هەرکەسێکیش داربسووتێنیو ئاگر بکاتەوە دوو زوبانیە بەرانبەر یەکێگ لای فەرمانڕەوا.

*دەگونجێت داری وشك بۆ یەکێك هەڵبیگرێت گوفتارێکی رەقو زبربێت یاخود بریندارکردنی ئابڕووی خەڵکی.

*ئەگەر بینی داری هەیە بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو بەدەستهێنانی پێداویستیو میراتی یان لەماڵێکی دابینکراوی یەکخراودا.

*ئەگەر دارەکە لەو جۆرەبوو پێویستی بەشکانو دانان لەبەر خۆردا دەکرد رزقو رۆزییەکە بەماندوبوون ئامادەی سووتانبوو بەڵگەیە لەسەر نزیکی لەفەرمانڕەواوەو ئاسانکردنی کاری قورسوگران.

*دەگونجێت داری وشك بەڵگەبێت لەسەر بەڵاو نەهامەتی یاخود بەخیلی بەشتی بینراوو ئامادە، کۆمەڵە دارو چیلکەیەکی لەسەریەك هەڵچنراویش ماڵو داراییەکی جیاوازە، ، ئەگەر

بێکاربێتو دەستەیەداری وشك ببینیّ خزمەتی پیاوێکی رێزدار دەکات.

*کۆکردنەوەی دارو چیلکە بۆ نەخۆش چاکبوونەوەیەتی.

*هەموو دارێك لەخەودا بدرێتە پاڵ بەروبوومیّ فەوتانو لەکیسچوونی ماڵو داراییەیە مرۆڤ بەدەستیدەهێنێت لەو بەروبوومەوە.

*ئەگەر داربنێت بەئاگرەوە بەڵگەیە لەسەر نزیکی لەپەروەردگارەوە یاخود منداڵەکەی دەخاتە بەردەستی مامۆستایەك پەروەردەی بکات.

*ئەگەر ئاگرەکە بەوداره گرو بڵێسەی سەند خێرەکەی قبوڵبووەو منداڵە بچووکەکەشی قوتار دەبێتو سەردەکەوێت بەسەر دوژمنو رکەبەرەکانیدا.

*ئەگەر لەخەودا داروچیلکەی خوارد ماڵو داراییەکی حەرام دەخوات یاخود دارکاریدەکرێت لەکاتی بێداریدا.

*ئەگەر کەشتیەکی هەبوو بینی گڕدەگرێتو دەسووتێت یاخود دارەکانی دەسووتێت بەڵگەیە لەسەر نوقمبوونی کەشتیەکەی لەبێداریدا.

*بنەکۆتەرە بەڵگەیە لەسەر وەستان لەجموجووڵ ، هەروەها بنەکۆتەرە بۆ گۆشت برژاندنو پینەچێتیو

هاوچەشنەکانی بەڵگەیە لەسەر سوود وەرگرتن ئەگەر وانەبێت بەڵگەیە لەسەر نارێکی ژن یاخود پیشەوەر یان پەککەوتنی سوود وەرگرتن.

دارەمەیت : (ئیبن سیرین) دەڵێت: دارەمەیت پادشایەکی مەزنە، ئەگەر ببینی وەك ئەوەی لەدارەمەیتێکدایە دەستەڵاتێك بەدەستدەهێنێت ئەگەر شایستەیبوو بەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾(البقرة: ٢٤٨).

*ڕاڤەکارانی خەو دەڵێن: خاوەنی ئەم خەوە لەدوژمنەکەی دەترسێتو بەڵگەی قوتاربوونە لەدوژمن دوای ماوەیەك.

*ئەگەر یەکێك خەوێکی ئاوای بینیو کەسێکی غەریبو نادیاربوو دەگەڕێتەوە بۆلای.

*ئەوەی بینی لەسەر دارەمەیتێکە وەسیەتی بۆ دەکرێت یان لەشەڕو ئاژاوەدایەو سەرکەوتن بەدەستدەهێنێتو بەهیواو ئاواتی خۆی دەگات.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی ببینێ دارەمەیتێکی دەدەنێ زانیاریو دڵئارامیو ڕێزو شکۆی پێدەبەخشرێ، دارەمەیتیش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە ، یاخود بەڵگەیە لەسەر پاڵنەرو هۆکاری سەفەر.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر فەرمانڕەوای جیاکەرەوەی حەقو ناڕەواو زانستو ڕێنومایی.

داری ساج: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر موڵكو دەستەڵات یان زانا یاخود بوێژ یان ئەستێرەناس.

*بینینی ساجیسوور بەڵگەیە لەسەر نەخۆشکەوتن بە تا.

داس: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر ڕزقو ڕۆزی هەواڵی ڕاست ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەواوبوونی تەمەن.

داشەکانی شەترەنج: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەیەکی ڕێزدار.

داڵ(ڕەشداڵ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: داڵ پیاوێکی بەهێزو جەنگاوەرەو کەسی نزیكو دوور دڵنیا نییە لێی.

*بەچکەی داڵ پیاوێکی ئازای خاوەن دەستەڵاتە.

*ئەگەر داڵی لەسەربانی ماڵەکەی یان لەگۆڕەپانو حەوشەکەی بەدیکرد خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر فریشتەی مردن.

* ئەگەر داڵێکی بینی کەوت بەسەریا کۆچی دواییدەکات، چونکە ئەگەر داڵ ئاژەڵێـك بەنینۆکـەکانی هـەڵبگرێ دەیکوژێ.
* ئەگەر بینی داڵێکی گرتو بەگوێی کرد لەگەڵ فەرمانڕەوایکدا تێکەڵدەبێ.
* ئەگەر داڵێکی بینی بەنینۆکەکانی لێدا ناڕەحەتیو بەلا رووەدەکات خۆیو ماڵو دارایی.
* ئەگـەر داڵێکـی بینـی لێـی نزیکدەبێتەوە یاخود شتێکی دەداتێ یـان دەدوێ لەگـەڵی بـەگوتارێك حاڵیدەبێت سوودو قازانجە.
* ئەگـەر ژنێـك داڵێکـی لـەبری منداڵێکیبوو کوڕێکی گـەورەو مـەزنی دەبێـت، ئەگـەر هـەژاربوو کوڕەکـە سەرباز دەبێت.
* هـەروەها ئەگـەر سواربوونی داڵ بـۆ گەورەو سەرۆکبوو بەڵگەی تیاچوونو فەوتانـەو بـۆ هـەژاریش بەڵگـەی خێروچاکەیە.
(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر گۆشـتی داڵیخـوارد خـاوەنی داوایە، داڵ ئەگـەر دەسـتەڵاتدارێکی سـستبوو خـەڵکی دەسـتەڵاتدار لەسـەر دەسـتی تیادەچێت.

* ئەگەر داڵێکی بینی بەسەردارێکەوە خێرو فەڕونیعمەتی دەستگیردەبێت.
* ئەگەر بینی دەفـڕێ بـەڕێکی زاڵدەبێ بەسەر سەرجەم دوژمنەکانیدا.
* ئەگـەر داڵێکی بینـی لەسـەر بـەردێك یـان دارێـك یـاخود شـوێنێکی بـەرز بەڵگەی خێرە بۆ یەکێك بیەوێت کارێك ئەنجامبـداتو بەڵگـەی شـەڕە بۆیـەکێك بترسێ لەشتێك یان لەسەفەردابێ.
* بـۆ یـەکێك لەسـەفەردابێت بەڵگەیـە لەسەرگەڕانەوەی لەسەفەردا.
* ئەگەر بینی داڵێك هەڕەشەی لێدەکات بەڵگەیـە لەسـەر هەڕەشـەیە لەلایـەن پیاوێکی گەورەوە.
* ئەگەر داڵێکی مردووی بینـی بەڵگەیە لەسەر مەرگی گەورەکەی.
* ئەگەر داڵێکی بینـی بەچـنگ شـتێکی هەڵگرت لەنێو خەڵکیدا کوڕێکی دەبێت ناوبانگـدەردەکاتو ستایـشدەکرێ لەشارەکەی خۆیدا.
* ئەگـەر دزو قـۆڵبڕ داڵیـان بینـی پێیاندەگات.
* ئەگەر بینـی داڵێك هـەڵیگرتو بـردی دەبێـت بەکەسـێکی رێـزدار یـان سەفەرێکی دوور ئەنجامدەدات.
* ئەگەر بینـی کوشـتار لەگـەڵ داڵێکـدا ئەنجامـدەدات بەربـەرەکانی لەگـەڵ دەستەڵاتدارێکدا دەکات.

*دالّ بۆ یەکێك لەجەنگدابیّ بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا چونکە ئالاّو بەیداخی پێغەمبەربوو(ﷺ).
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو دارایییەکی زۆرو جەونگو شەڕ.
*دالّی مێینە ژنی هەڵەکارەو بەچکەکانیشی منداڵە لەزیناوە پەیدابوون.
*(دمیری)دەڵێت: ئەگەر ژنێك بینی دالّی بوە کورەکەی پەیوەندیکردوە بەفەرمانڕەواوە یا خزمەتیدەکات یاخود نەیاریەتی.
دالاّن (ڕاڕەو): (نابلسی) دەڵێت: خزمەتکارێکە لەسەر دەستی ئەودا چارەسەرو گرێی کۆندەکرێتەوە.
*دەرگاوان یاخود ئەو کارو کردارەی بەهۆیەوە دەگات بەبەهەشت یان دۆزەخ یاخود کارێکە مرۆڤ دەگەیەنێت بەمەبەستو هیوا.
*دەگونجێت دالاّن بەڵگەبێت لەسەر گۆڕ چونکە دالاّنو ڕاڕەوی بەهەشت یان دۆزەخە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەپیّ ڕۆیشتنی نەخۆش یان بژێوی بەڕێوەچوون، ڕووناکیو فراوانی بەڵگەیە لەسەر دەرەنجام باشی، تاریکیشیو زۆری پێچو پەنای بەڵگەیە لەسەر خراپی چارەنووسو دەرەنجام.
داڵەکەرخۆرە: (نابلسی) دەڵێت: داڵەکەخۆر ناقۆلاّترین باڵندەیە کەراو ناکات، بینینی لەخەودا بەڵگەو نیشانەیە لەسەر گەلو نەتەوەیەك کەبێڕەوشتو سوودن، بینینی باڵندەی کەوتوو بەڵگەیە لەسەر گاڵتەو رابواردن لەگەڵ پلەوپایەی بەرزو سەرکەوتن بەسەر دوژمندا بەتایبەت ئەوەی خاوەنی بێت یا بەشێك لەو باڵندەیە.
*بینینی دەستەلاّتدارانو ئەوانەی نزیکن لێیان بۆ باڵندە لەخەودا شەڕو خراپەو غەرامەیە.
*بینینی ئەوەشی مرۆڤ چاوی پێی گەشدەبێت بەڵگەیە لەسەر هاوسەرو منداڵ، بینینی ئەوەی دالّ پێی تەنگ دەبێت بەڵگەیە لەسەر تێکەڵبوون لەگەڵ دژەکان لەعەجەم.
*بینینی باڵندەی ملشکێن بەڵگەیە لەسەر دڕندەو جانەوەری زیانبەخش.
*بینینی باڵندەی دڕندە شکۆمەندیو سوودو ڕزقو ڕۆزییە.
*بینینی ئەو باڵندەیەشی گۆشتی دەخورێت سوودو ئاسانییە.
*هەروەها بینینی ئەو باڵندەیەشی گۆشتی دەخورێت چاکەو باشەیە.

*بینینی باڵندەی نێر بەڵگەیە لەسەر نێرینەی پیاوو بەپێچەوانەشەوە.
*بینینی ئەو باڵندانەی خێرو شەڕیان تیایە دەرووی خێرە دوای ناڕەحەتی یا دەروە دوای تەنگ پێهەڵچنین‌و ناڕەحەتی.
*بینینی ئەوەی لەشەودا بەدەردەکەوێت یان بەرۆژ بەڵگەیە لەسەر جەربەزەیی‌و سووربوون لەسەر داوا.
*بینینی ئەو باڵندانەی بەشەو دەردەکەون‌و بەرۆژ هێورو شاراوە دەبن بەڵگەیە لەسەر خۆشاردنەوەو پارێزگاری.
*بینینی ئەو باڵندانەی شەڕێکی رەهان بەڵگەیە لەسەر دوژمنایەتی، هەروەها بینینی باڵندەی بەسوودو خێرداریش بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەترس‌و بیم‌و رزق‌و رۆزی حەلاڵ‌و پۆشاك‌و جل‌وبەرگ.
*بینینی ئەو باڵندانەی بەرۆژ دەردەکەون‌و شەویش هێورو خەفەن بەڵگەیە لەسەر بژێوی بەهۆی رەنج‌و کاری جیاوازو هەمەچەشنەوەو سیخوڕی‌و خۆڕاگرتن بۆ هەواڵ‌و دەنگ‌وباس.

*بینینی ئەو باڵندانەی بێنرخن لەحاڵی بێداریدا ئەگەر لەخەودا نرخیان پەیداکرد بەڵگەیە لەسەر سوود خۆریی‌و خواردنی ماڵ بەناحەق‌و بەپێچەوانەشەوە.
*بینینی ئەو باڵندانەی باڵناگرن‌و نافڕن بەڵگەیە لەسەر پەیمان شکێنی‌و خراپەو بەپێچەوانەشەوە.
*بینینی ئەو باڵندانەی لەکاتێکی تایبەتدا بەدەردەکەون بەڵگەیە لەسەر دانانی شت لەشوێنی نابەجێ‌و ناشیاودا یا گۆڕانی دوژمن‌و هەواڵی سەیرو خۆ هەڵقورتان لەکاروبارێکدا کەپەیوەندی بەمرۆڤەوە نییە.
*بینینی باڵندەی ئاوی خەڵکی ماندو بژێوی پەیداکەر یان خوداناس‌و پاکژن ئەمەش لێکدانەوەیەکی گشتییە سەبارەت بەباڵندەکان‌و دەتوانرێت بەو پێودانگە سەرجەم باڵندەکانی دی لێك بدرێتەوە.

داڵێکی گەورە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆیەکێك بەدەستی بهێنێت بەدەستهێنانی دەستەڵاتە، بۆئەوەی شایستەیەتی ئەوەی شایستەی نەبێت وتەیەکی حەق‌و راستییەو لەخاوەنەکەی وەرناگیرێ.

* ئەگـــەر دالێكــی گـــەورەی ببینـــی نیشتنەوەبەسەریەوە بەڵگەیـە لەسـەر برین‌و تالآنی لەلایەن دزو جەردەوە.
(نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا كورپیـان خزمەتكارە.

دانـا: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: دانـا پیاوێكی ئازادكارە.

دانـان(هۆنینـەوە): (نابلـسی)دەڵێـت: بەڵگەیـــە لەســـەر زانیـــاری یـــان كۆكردنـــەوەی مـــاڵ‌و ســـامان لـــەرێی خۆیەوە لەگەڵ خۆشەویستی‌و تـەبایی‌و گوێڕایەڵی پەروەردگاردا.

دانپیانـــانی مـــرۆڤ: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: دان پیانـان بەبەندایـەتیكردنی مرۆڤێك دژایەتیەتی ، داننـان بـەگوناهو سەرزەنـشتی نـەفس بەدەسـتهێنانی پلەوپایەو شكۆمەندی‌و تەوبەیە بـەپێی فەرمایـشتی پـەروەردگار: ﴿قَالا رَبَّنا ظَلَمْنَا أنْفُسَنَا﴾.
* داننان بەكوشتنی مرۆڤێكدا بەڵگەیە لەســـەر بەدەســـتهێنانی پلەوپایـــەو دەستەلآت یان هێمنی‌و ئاسایش بەپێی ئایەتی ﴿فَقَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْساً﴾.

دانیال(سەلامی خـوای لێبێـت): (ئـیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر (دانیال)ی ببینـی بـەخت‌و چـارەیەكی بـەرین‌و فراوانـی دەسـتگیر دەبێـت‌و فێـری زانـستی لێكدانـەوەی خـەو دەبێـت‌و زاڵـدەبێت بەســـەر كەســـێكی ســـتەمكاردا دوای ئـەوەی ئـێش‌و ئـازاری پێدەگەیـەنێ، هەروەها وتراوە: دەبێت بەمیرو شا.
* دەگێڕنەوە(ئەبا عەبـدوڵلآ)ی (بـاهلی) لەخـــەودا بینیوویـــەتی (دانیـــال)ی هەڵگرتووە لەسەرشانی‌و پاشان لەسـەر دیوارێـــك دایـــدەنێ‌و دەیژێنێتـــەوەو گفتوگۆی لەگەڵدادەكات‌و پێـی دەڵێت: مژدەبێت تۆ چوویتە ریـزی میراتگرانـی پێغەمبـــەران‌و بوویـــت بەیـــەكێك لەراڤەكارانی خەو.
(نابلـسی)دەڵێـت: ئەگـــەر لەخـــەودا بـــەدیكرد دەبێـــت بەپێـــشەواو ئیمـــام لەلێكدانـــەوەی خـــەودا، هـــەروەها گـوتراوە: دەبێـت بەپێـشەواو وەزیـرو زانیـــاری بەدەســـتدەهێنێت‌و لـــەلای پادشـاو فەرمانڕەوایـەكی سـتەمكارەوە زیـانی پێـدەگات ، پاشـان زاڵـدەبێت بەسەریا.
* ئەگـەر بینـی (دانیـال) پێغەمبـەری هەڵگرتوە بەسەرشانیەو لەسەر دیوارێك دایدەنێ‌و گفتوگۆی لەگەڵدا دەكات یان مـژدەی پێـدەدات یـاخود كەوچـكێ هەنگوینـدەكات بەدەمیـەوە بەدەسـتی خـــۆی‌و دەبێـــت بەپێـــشەوایەك لەراڤەكارانی خەو.

دانیشتن: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نەتوانینو دۆڕاندن، دانیشتنی ژن خاویو سستییە لەهاوسەرگیریدا.

دانیشتوانی ئەوروپا: (نابلسی) دەڵێت: بینیان بەڵگەیە لەسەر هەڵهاتنو قوتاربوون.

داوا(خواز): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی داوای شتێکدەکات دەگات بەداواوخوازی خۆی بەپێی وتەی: "ئەوەی داواخوازی شتێکبێت بەدەستیدەهێنێت ئەگەر هەمووشی نەبێت هەرکەمێك بەدەستدەهێنێ".

*ئەگەر بینی کەسێك بەدوایدا دەگەڕێ غەمو پەژارەی دێت بەسەردا.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا چارەنووسێکی پێوەلکاوە ، ئەگەر بینی نەیارەکەی چوو بەدوایدا لەخەودا دەمرێت.

*دەگونجێت داواکردن بەڵگەبێت لەسەرئەوەی مرۆڤ پێی شکۆمەند دەبێ لەزانیاریو کردار یان ماڵو دارایی، داوتاش بەڵگەیە لەسەر داواکراو ئەگەر هەڵهاتوونەبێت، ئەوکاتە دڵنیادەبێ لەترسو بیم.

*ئەگەر مرۆڤێکی ناشیرینی بینی بەدوایدا دەگەڕێ ، ڕووداوێکە خەشمو قینی لیدەبێتەوە، ئەگەر پێگەیشت ترسو بیم ڕووی تێدەکات.

داواکردن لەزانایان یاخود فەرمانڕەوایان : (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەسەر شێوەی بەخشینو خەڵاتبوو بەڵگەیە لەسەر ڕوودانی کارەسات پێویستی بەو کەسانە دەبێ تێدا، داواکردن لەدەوڵەمەند بۆ هەژار ئاگرە دەیسووتێنێ.

داود(سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر (داود) پێغەمبەری بینی دەستەڵاتو هێزو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بەدیکرد هێزو دەستەڵات بەدەستدەهێنێت ، پاشان دەکەوێتە کاروکردارێکی هەڵەوەو پاشگەز دەبێتەوە لێیو دوورەپەرێز دەبێت ، پاشان فەرمانڕەوایەکی ستەمکار دێتە ڕێیو دواتر خوداوەند قوتاریدەکات لێیو زاڵو سەرکەوتوویدەکات بەسەریاو موڵكو دەستەڵاتو شکۆمەندی پێدەبەخشرێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی (داود) ببینێ لەوشارەدا پادشاو فەرمانڕەوایەتی دادپەروەر دەبینێ یاخود سەرکردەیەکی بەڕێز یا دادوەرێکی

راستگۆو دادگۆ، ئەگەر سەرۆکی ئەو شارە ستەمکاربوو پەروەردگار بەسەرۆکو بەرپرسێکی دادپەروەر دەیگۆڕێ، ئەگەر دادوەرێکی ستەمکاربوو خوداوەند بەدادوەرێکی دادپەروەر دەیگۆڕێت ئەگەر شیاوی دادگابوو پێیدەبەخشرێ.

* بینینی(داود) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیەلەسەر پۆستو دەستەڵات.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+تاقیکردنەوەی پیاوو ژن.

+غەمو پەژارەخواردن لەرێگەی ژنانەوە.

+قورئانخوێندنو زیکرو یادی خوا.

+تەوبەو گەڕانەوە بۆ لای خوا.

+چەكو جبەخانەو ئەوەی لەئاسن دروستدەکرێت.

* ئەگەر خەوبینەر چەكو جبەخانەو ئەوەی لەئاسن دروستدەکرێت پیشەیبوو سوودو قازانجێکی بێشومارو زۆر دەکات، دەگونجێت بەڵاو نەهامەتی لەلا سووكو ئاسانبێت.

* هەروەها بینینی بۆ (داود) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر دەرەنجامو چارەنووس چاکبێت.

* ئەگەر بینی چوەتەسەر شێوەی (داود) یاخود جلوبەرگێکی ئەوی پۆشیوە ئەگەر شایستەبوو دەبێت بەدادوەر یان فەرمانڕەوا، ئەگەر شایستە نەبێتو بژێوی‌و پیشەکەی لەگەڵ ئاسندابێت سوودو قازانجدەکات.

* ئەگەر پیاوچاك بێت مژدەی بەزیادبوونی خێر لەگەڵ زیانو گرانو ملکەچی‌و غەمباری پێدەدرێت، بەڵام ئەگەر زانایەکی ستەمکاربێتو بینینی غەمو پەژارەی دەداتێ یاخود هەڕەشەی لێدەکات.

داوی راوچی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی چۆلەکەیەکی راوکرد بەدارێك پیاوێکی خراپەکاری بەدئاینەو پلاندەگێڕێ لەپیاوێکی مەزن، چونکە دار دووڕوویی‌و پلانو فێڵەو چۆلەکەش پیاوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ژنێك بینی داوێك دەنێتەوە هەرکات باڵندەی تێدکەوت دەفڕێو هەڵدێ، ئەو ژنە خوازیاری دووگیانییە لەمێردەکەی‌و لەسەر حاڵو بارێك ناوەستێ.

داوێنپیسی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بێباوەڕی بەپێی ئایەتی: ﴿وَلاَ يَلِدُوا الاَّ فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ (نوح: **٢٧**).

* داوێنپیسی ژنی دووگیان قوتاربوونیەتی‌و هی کوڕیش هەروایە.

دایك: ئەگەر لەخەودا بینی لەدایکبوو و دایکی نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر مردنی چونکە مردوو کفنی تێوە دەپێچرێ وەك چۆن منداڵ قومات دەکرێت ، ئەگەر دایکیشی لەشساغو هەژاربوو خودا رزقو رۆزی دەدات، ئەگەر دەوڵەمەندبوو رزقو بژێوی تووشی گرفتو تەنگەبەری دێت.

دایەن: (نابلسی) دەڵێت: بینینی دایەن بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی شتی پەنهانو شاراوە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر زیانو مەرگی نەخۆشو وتنی ئامۆژگاری.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر رووکردنە بەلاو نەهامەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرکردنی ئاگرپەرستو خاڵیکردنەوەی غەمو پەژارە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەڵگیرساندنی ئاژاوەو شەڕو پێکدادان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەرامە.

د د

ددان : (ئیبن سیرین) دەڵێت: ددان خانەوادەی پیاوە ، ددانەکانی سەرەوە پیاوانی خانەوادەن ، هی خوارەوەش ژنانی ماڵە ، کەڵبە گەورەی ماڵەو ددانەکانی پێشەوەی لای راست باوکەو هی چەپیش مامە، ئەگەر وانەبێت دووبراو کوڕن ، ئەگەر وانەبێت دوو هاوڕێی یەکن ، چوار ددانی ناوەڕاست ئامۆزایە ، ددانی پێشەوە خاڵو پوورەو ئەوەی جێگەیان دەگرێتەوە، خرێکانیش باپیرو وەچەی بچووکن، ددانی بڕندەی لای راست دایکەو هی لای چەپیش پوورە ، ئەگەر وانەبێت دوو خوشکو کچ یان ئەوەی جێیان دەگرێتەوە،چوار ددانی خوارەوەش کچانی مامو پوورە ، کەڵبەی ژێرەوەش خاتوونی ماڵی خۆیەتی، ددانەکانی خوارەوە کچە خاڵو پوورە، خرێکانی خوارەوەش کەسانی دوورن لەکەسی ژنو پیاو، جموجووڵی هەندێك لەددانەکانیش بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی، کەوتنو نەمانیشی فەوتانو مردنە یان ونبوونێکە کەگەڕانەوەی لەدوا نییە ، ئەگەر تووشی ژانو ئێش ببێت بەرلەوەی ونیبکات دەگەڕێتەوە، کلۆربوونیشی بەڵگەیە لەسەر بەلایەك تووشی ئەوانە دەبێت کەلەژێر بەیداخی ئەودانو جیرەی ددانیش بەڵگەو نیشانەی مشتومڕە لەنێوان خانەوادەی ماڵەکەی.

* ئەگەر بینی ددانەکانی زەرد هەڵگەڕاوە خەوش و عەیبە روو لەخانەوادەو کەس وکاری دەکات.
* رزین و بۆگەنکردنی ددانی ناڕێکی ستایشی خانەوادەیە .
* لاوازی و بێهێزی ددان لاوازی حاڵ و باری خانەوادەکەیەتی.
* پاککردنەوەی ددان لەپەڵەو زەردی بەڵگەیە لەسەر بەخشینی ماڵ و رەواندنەوەی غەم و پەژارە لەسەریان.
* بینینی ددان و درێژی و جوانی هێزێکی زیادەو ماڵ و دەستەلاتە بۆ خانەوادەی.
* ئەگەر ببینێ وەك ئەوەی جێگیربوە لەگەڵ ددانەکانی پێشەوەدا ئەندامانی خانەوادەکەی زیاد دەکەن.
* ئەگەر ببینێ چەسپاوو جێگرە لەگەڵیدا زیانی پێدەگەیەنێ ئەوەی زیاد دەکات لەخانەوادەکەی دەبێت بەمایەی عەیب و عار بۆی.
* ئەگەر بینی ددانەکانی بریەوە بەڵگەیە لەسەر بچڕانی پەیوەندی خزمایەتی یان بەزۆر پارەو سامانی پێدەبەخشن.
* ئەگەر بینی ددانەکانی فڕێدەدات کاروباری خانەوادەکەی تێکدەچێت بەقسەیەك کەخۆی دەریدەبڕێت.

* ئەگەر بینی ددانەکانی وەك ئاڵتوون وایە ئەگەر زانست پەروەرو قسەزان بێت خەوەکەی باشە وەگەرنا باش نییە چونکە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی و ئاگر کەوتنەوە.
* ئەگەر بینی ددانەکانی لەزیوە بەڵگەیە لەسەر زەرەرو زیان لەماڵدا.
* ئەگەر بینی ددانەکانی لەشووشە یان دارە بەڵگەیە لەسەر مردن.
* ئەگەر بینی ددانەکانی پێشەوەی کەوتن و لەجێی ددانی دی هاتن بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی کاروبارەکانی.
* هەروەها دەڵێن:

+ئەوەی ددانەکانی سەرەوەری بکەوێتە نێو دەستی ماڵ و دارایەك رووی تێدەکات.

+ئەگەر بکەوێتە ئامێزو کۆشی کوڕی دەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ﴾.

+ئەگەر کەوتە سەر زەوی ئەوا مەرگ رووی تێدەکات.

+ئەگەر بینی ددانی کەوتووی خستە نێو دەستی و نەیشاردەوە یەکێکیتر لەبری ئەو سوودمەند دەبێت لەبەزەیی و ئامۆژگاری.

+سەبارەت بەهەموو ئەندامەکانی دیکەش وایە ، ئەگەر بەلاو نەهامەتیەك رووی تێکرد ونی نەکردو داینەپۆشی.

*ئەگەر بینی لەدڵیا ددان رواوە بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*هەروەها دەڵێن: ددان کەوتن کۆسپو رێگرە لەبەرانبەر ئەوەدا کەدەیەوێت.

*بەڵگەی دادی دیوانە.

*ئەگەر بینی سەرجەم ددانەکانی کەوتنو لەکۆشیا یان قۆڵیدا کۆیکردەوە تەمەن درێژ دەبێت تا سەرجەم ددانەکانی دەکەونو وەچەی زیاد دەکات.

*ئەگەر بینی سەرجەم ددانەکانی کەوتنو لەبەر چاوی ونبوون خانەوادەو خاوخێزانی دەمرن بەر لەخۆی یاخود دەگونجێت مردنی هاوتەمەنەکانی بێت لەخزمو خوێشی.

*ئەگەر بینی خەڵکی جیڕەجیڕ دەکەن بەددانەکانیان یاخود ئامۆژگاریدەکەن ئەوا دەتوانێت ئامۆژگاری خەڵکی بدات بەڵام نایکات.

*هەروەها دەڵێن: دەگونجێت دەمو زار وەك ماڵو لانە وابێت، ددانیش وەك دانیشتوانە ئەوەی جێنشینیەتی لەلای راستی نێرینەکانەو لای چەپیش مێینەیە لەسەرجەم خەڵکیدا.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر یەکێك بینی ددانەکانی شکان هێدی هێدی قەرزەکانی دەداتەوە.

*ئەگەر ددانەکانی بێئێشو ئازار کەوتن بەڵگەیە لەسەر بەتاڵبوونەوەی کردارەکانی.

*ئەگەر بینی ددانەکانی بەژانو ئێشەوە کەوتن بەڵگەیە لەسەر ونبوونی شتێك لەماڵەکەی خۆیدا.

*ئەگەر ددانەکانی پێشەوەی کەوتن رێگە نادرێت مرۆڤ کارێك ئەنجامبدات بەوتەو لێدوان، ئەگەر ژانو ئازاری چەشت یان خوێنو گۆشتی لێهاتنە دەرەوە بەتاڵدەبێتەوە یان ئەوکارەی خوازیاریبوە تێکدەچێت.

*سەبارەت بەلەشساغو مرۆڤی ئازادو گەشتیار ئەگەر سەرجەم ددانەکانیان کەوت بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیەکی درێژخایەنو کەوتنە هەلاکەت بێئەوەی بمرن.

*ئەگەر سەرجەم ددانەکانیان کەوت بەڵگەیە لەسەر قوتاربوونیان لەنەخۆشی.

*سەبارەت بەبازرگانە گەشتیارو موسافیرەکانیش ددانکەوتن بەڵگەونیشانەی سووکی کارەکانیانە

بەتایبەت ئەگەر بینی ئەو ددانانە دەجوولێن.

*ئەگەر بینی هەندێك لەددانەكانی درێژو زۆر گەورەبوە بەلگەیە لەسەر مشتومڕو دەمە دەمە لەماڵەوە.

*ئەوەی ددانەكانی بەڕەشیو كلۆریو خوراو لاربێت ببینێت دەكەوێت لەبەلاو نەهامەتی قوتار دەبێت، خۆئەگەر ببینێ ددانەكانی دەكەونو خۆشی بەدەستی هەڵیاندەگرێت یان بەڕیشی یاخود لەكۆشیا بەلگەیە لەسەر بچڕانو دوایی هاتنی وەچەخستنەوە، ئەگەر منداڵیشی ببێ نامێنیو پەروەردە نابێ.

*دەگێڕنەوەپیاوێك دەبینێ لەخەودا سەرجەم ددانەكانی دەكەون غەمو پەژارەیەكی زۆر دەخواتو خەوەكەی بۆ خەولێكدەرەوەیەك دەگێڕێتەوە ، ئەویش دەڵێت: سەرجەم ددانەكانت بەر لەخۆت دەمرن ، پاشان ئەو لێكدانەوەیەش وەك خۆی دێتە دی.

*یەكێكی دی لەخەودا دەبینێ سێ ددانی خستە نێو چنگیو دەستی نوقاند ، پاشان بۆیان لێكدایەوە گوایە درهەمو نیوێكی دۆزیوەتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ببینێ هەندێك لەددانەكانی كلۆربوون یان رزیون خاوەنەكەی بەلاو نەهامەتی دێت بەسەریاو سوودی لێوەر ناگرێت.

*ددانی لای راست بەلگەیە لەسەر بەتەمەنەكان لەپیاوو ژن.

*ددانی لای چەپ بەلگەیە لەسەر رووداوەكان.

*ددانەكانی پێشەوە بەلگەیە لەسەر منداڵ.

*كەڵبەكان بەلگەیە لەسەر نیوەی ئەوان.

*ددانی هاڕەڕ بەلگەیە لەسەر بەتەمەنەكان.

*ئەگەر مرۆڤ بینی هەندێك لەددانەكانی كەوتن بەلگەیە لەسەر تیاچوونی ئەوەی ددانەكەی كەوتووە.

*ددانەكانیش بەلگەن لەسەر كاروباری مرۆڤ.

*خرێكان بەلگەن لەسەر كاروباری نهێنیو شاراوە.

*كەڵبەكانیش بەلگەیە لەسەر ئەوەی نهێنیو پەنهانەو دیار نییە لای زوربەی خەڵكی.

*ئەگەر بینی كەڵبەكانی درزی بردوە كوڕی دەمرێت .

*ددانیش نیشانەو بەلگەیە لەسەر خزمو خوێشو خەڵكی دوور، ئەوەی

لەدوای چاوەوە دێت پیاوەو ئەوەی دوای کوڵمیش ژن.

*ئەوەی چارەسەری هەندێك لەددانەکانی بکاتو بەوەی دەری بهێنێ خراپ نییەو بەڵگەیە لەسەر غەرامکردنو لێسەندنی ماڵو دارایی، یاخود هەڵکەندنی هەندێك لەخزمەکانی لەشوێنی خۆیان.

*ئەگەر بینی لەو شوێنەی ددانەکەی هەڵدەکێشن کرمێکی ورد یان دوو کرمو زیاتر بێتەدەرەوە منداڵەکانی دەچنە شوێنیو بەڕێو جێی ئەودا دەڕۆن.

*ئەوەی ببینێ ددانەکانی بۆنێکی ناخۆشیان هەیەو بۆگەنیان کردوە ، یاخود لەوبابەتە باسو ستایشی ناقۆڵا دەبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مشتومڕی خزمەکانی لەسەری یاخود جموجووڵێك بکەوێتە نێو خانەوادەکەی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مشتومڕو بەربەرەکانی.

*ئەگەر ددانەکانی درێژبوونو چوون یەك نەبوون ناکۆکی دەکەوێتە نێوان خۆیو خانەوادەکەیو هەرگیز تەبا نابێت لەگەڵیان.

*ئەگەر بینی ددانەکانی کەوتن بەڵگەیە لەسەر نەمانی جێگەوشوێن یاخود هەژارییو کورتی رزقو رۆزیو بژێوی یان بەئاوارەیی دەمرێتو دوور لەخانەوادەی، یان تەمەنی درێژ دەبێتو ماڵو دارایی زیاد دەکات بەئەندازەی خوێنی ددانەکانی.

*ئەگەر بینی سەرجەم ددانەکانی هەڵکێشرانو لەشوێنو جێگەیەك لەسەر زەوی داپۆشران خانەوادەکەی بەر لەخۆی دەمرنو بەخاکیان دەسپێرێ.

*ددان هەڵکێشان بەزمان قسەو وتەیە دەیکاتو کاروباری خانەوادەی خۆی پێ دەشێوێنی.

*هەروەها دەڵێن: هەڵکێشانی بەڵگەیە لەسەر دیاریدانی رووداوی مەترسیدار.

*ئەگەر بینی ددانەکانی جووڵان قەرزەکەی بەهێواشی دەبژێرێتەوە.

*ئەوەی ببینێ ددانەکانی خوراوو کلۆربوون خانەوادەکەی رسواو ملکەچیدەکەن لەکاتی پێویستی بوونی بەوان.

*ئەوەی ببینێ لەشوێنی خۆی لادەچێت ددانی سەرەوە بۆ خوارەوەو بەپێچەوانەوە بەڵگەیە لەسەر زاڵبوونو زیادەڕەوی ژنانی ژێر سایەی ماڵەکەی بەسەر پیاوانداو رووداونی ناتەواوی لەنێوانیاندا یاخود کەمو کورییو ناتەواوی لەماڵو داراییاندا.

*ئەوەی ددانی بئاژنێ بەڵگەیە لەسەر پەرتەوازەبوونی خانەوادەکەی‌و روودانی ناتەواوی لەنێوانیاندا یاخود کەم‌و کورتی لەماڵ‌و دارایيدابەلاَم ئەگەر گۆشت لەنێوان ددانەکانیدا گیربوو غەیبەتی کۆمەڵێکی کردوەو بەزوبانی ئازاری داون.

*هەروەها دەڵێن: ددان بەڵگەیە لەسەر دانە دانەی گەوهەربەندی ژنان.

*ددان بەڵگەیە لەسەر:

+ئاش.

+ریزەکانی سوپا لای راستی ریزی راستەو لای چەپیشی بەهەمان شێوەیەو ناوەڕاستیشی دڵ‌و نێوجەرگەکەیەتی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: دەرهێنانی ددان لەخەودا بچڕانی رایەڵەو پەیوەندی منالی نێرینەیە، ئەوەی ددان دەربهێنێ گوناهیکردوە بەبچڕانی پەیوەندی خزمایەتی.

*ددانیش لەگیرفان یا دەستدا زیادبوونی پەیوەندی خۆشەویستی‌و دۆستانەیە یا منالْ زۆربوونە.

*ئەوەی ببینێ ددانێکی بەبێ ئازار دەرهاتوەو پیاوێکی خزمی زیندانی بێت ئازاد دەکرێت.

*لاوازی ددانیش بەڵگەیە لەسەر حاڵی خانەوادە ، ئەوەی رەشیی‌و کەم‌و کورتی لەشکان‌و درز بردن لەددانەکانیدا ببینێ غەم‌و پەژارە روودەکاتە خزمەکانی.

*ئەوەی ببینێ ددانەکانی خوارەوە درزیبردو ڕزان هەندێك لەوانە تووشی بەلاَ دەبن.

*خرێکان لەخەودا سەردارو ریش سپی نەتەوەیە.

*چوار ددانی ژێری‌و ئاقڵیش شوێنکەوتەکانن ، ددانی ناوەڕاستیش لەگەڵ چوار ددانی نێوان کەڵبەو بڕندە ئەو ماڵ‌و داراییەیە کەخۆی پێ دەڕازێنێتەوە یان منالی نێرینەیە ، زەردی یان رەشی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی حاڵی ئەوەی خەوی پێوەبینراوە، کێشانی هەندێکیشی بەڵگەیە لەسەر لەدەستدانی هەندێك لەو کەس‌و کارانەی لێیدواین.

*هەروەها هەڵکێشانی ددان بەڵگەو نیشانەیە لەسەر گەڕانەوەی ئاوارە یان مەرگی کەسێکی ئازیزو خۆشەویست.

*ئەگەر ددانەکانی پادشاو سەرۆکبوو بە ئاسن یان مس بەڵگەیە لەسەر توندی‌و بەهێزی سەربازەکانی ،

ئەگەرهاتوو ددانەکانی لەدەستدا موڵك‌و دەستەڵاتی لەدەستدەدات.

*دەگونجێت بەڵگەو نیشانەبێت لەسەر پوچەڵبوونی سوودو قازانجی لەکشتوکاڵ.

*دەگونجێت نەزۆك بێت‌و خوداوەند کوڕی پێنەدات یان هەژار بکەوێت دوای دەوڵەمەندی یاخود سوودو قازانجی ماڵ‌و ئاژەڵ‌و ئاشی نەمێنێ گەرچی هەندێك پارەی پاشەکەوت کردبێت بۆ کاتی سوود لێوەرگرتن بەڵام حاڵی دەشێوێ‌و تێکدەچێت‌و زەرەردەکات‌و دەگونجێت بمرێت‌و رزق‌و رۆزی دوایی پێبێت.

*ئەگەر بەدەستی خۆی ددانەکانی دەرهێنا لەماڵ‌و دارایدا بەخراپی هەڵسوکەوت دەکات یان لەگەڵ خانەوادەکەیدا بەخراپی مامەڵە دەکات، یا کردارێکی نابەجێ ئەنجامدەدات‌و پاشان لێی پاشگەز دەبێتەوە، یاخود سوودو قازانج دەکات لەقەرزێکدا کەدەیدات ، پاشان دەگەڕێتەوە بۆی‌و خراپ دەشکێتەوە بەسەریا، ئەمەش لەکاتێکدا گەر لەبەر چاوبێت لەخەوەکەدا ، ئەگەر یەکێك پێی راگەیاند بەڵگەیە لەسەر پێویستی بوونی بەرەهن‌و فرۆشتن لەوەی خۆی پێ دەردەخات.

*ئەوەی لەخەودا ددانێك دەربهێنێ‌و بەبێداری ئازاری پێبگات بەڵگەیە لەسەر چاودێریکردنی بۆئەوەی ئەشکەنجەو ئازاری دەدات‌و رەوانەوەیەتی لەسەری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رەوانەوەی ناسۆری‌و ناخۆشی لەداواکارێکی حاڵ پەشێو.

*رووانەوەی ددان لەشوێن‌و جێی ددانی هەڵکێشراو بەڵگەیە لەسەر قەرەبوو و سوود وەرگرتن دوای زیان ، ئەگەر لەشوێنی ددانەکانی ددانی زیوین یا ئاڵتوونی دەرهات بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی ماڵ‌و دارایی یان پێویستی بەتونکردنی ددانەکانی دەبێت بەهۆی نەخۆشی‌و رووداوێکی کتوپڕەوە.

*بینینی چاوو گوێ‌و ددانی زیادە بەڵگەیە لەسەر لەدەستدانی یاخود بەهاو نرخی لەئایندا بەزیادەو ناتەواوی دەستنیشان دەکرێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالعَيْنَ بِالعَيْنِ ...﴾ (المائدة).

*دەگونجێت ددان بەڵگەبێت لەسەر ساڵ یان وەنەوزو، ئەوەی ببینێ وەنەوز دەیگرێ هەڵە رووی تێدەکات یاخود خەو دێت بەسەریا ، دەگونجێت

پێشوازی لەساڵێکی پیرۆز بکات یا پێشوازی لەساڵێکی خۆشنود بکاتو دەستی پێوە بگرێ.

ددانکەوتن:(نابلسی)دەڵێت: ددان کەوتنی مرۆڤ لەخەودا تەمەندرێژیەتی بەدەر لەهاوتەمەنەکانی.

*ئەگەر بینی سەرجەم ددانەکانی کەوتنو خستییە کۆشیەوە تەمەنێکی درێژبەسەر دەباتو تاسەرجەمو ددانەکانی دەکەونو ژمارەی خانەوادەکەی زۆر دەبێت.

*ئەگەر بینی سەرجەم ددانەکانی کەوتنو لەبەرچاوی ونبوون خانەوادەکەی بەرلەخۆی دەمرێت. دەگونجێت مەرگی هاوتەمەنەکانی بێت یان نەخۆشکەوتنی خانەوادەکەی بێت.

*ئەگەر بینی هەندێك لەددانەکانی لەدەستدا یەکێك لەخزمەکانی غەریب دەکەوێت ئەگەر بەدەستی هێنایەوە دەگەڕێتەوە.

*ئەگەر بینی ددانەکانی سەرەوەی کەوتە نێو دەستی ماڵو سامانێك بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر کەوتە نێو کۆشی کوڕێکی نێرینەیە، ئەگەر کەوتەسەرزەوی بەڵاو نەهامەتی مەرگە.

*ئەگەر بینی ددانەکانی خوارەوەی کەوتن غەمو پەژارەو ئێشو ئازار رووی تێدەکات.

*ئەگەر قەرزاربوو بینی ددانەکانی کەوتن لەخەودا بەڵگەیە لەسەرئەوەی قەزەکەی دەداتەوە، ئەگەر بینی یەك ددانی کەوت یەك پیاو قەرزەکەی دەداتەوە یان بەیەکجار قەرزی بۆ دەدەنەوە، ئەگەر چەن ددانێکی بکەوێت هەندێك لەقەرزەکانی دەداتەوە یاخود یەکێکیان دەداتەوە.

*ئەگەر بەبێ ژانو ئێش ددانەکانی کەوتن بەڵگەیە لەسەرکردارەکانی کەبەتاڵدەبێتەوە.

*ئەگەر بەئێشو ژانەوە ددانەکانی کەوتن بەڵگەیە لەسەر رۆیشتنی شتێك لەماڵەکەیدا.

*ئەگەر ددانەکانی پێشەوەکەوتنو ئازاری هەبوو یاخود خوێنی لێهات یان گۆشتی لێبووەوە ئەوکارەی خوازیاریبوە پووچو بەتاڵیدەکاتەوە.

*ئەگەر بەبێ ئێشو ئازارکەوتن خاوەنیەتی تیادەچێت.

*ئەگەر سەرجەم ددانەکانی کەوتن سەرجەم ئەوانەی لەنێو ماڵەکەیدان تیادەچن لەگەڵ هاوەڵو موسافیرانو

بەلگەیەلەسەر نەخۆشییەکی درێژخایەن بەبێئەوەی بمرن.
*بۆکەسانی گەشتیارو سەفەرکار بەلگەیە لەسەر ئاسانی باریان.
*ئەگەر بینی ددانەکانی دەکەوێتو خستییە نێودەستی یاخود ریشی یا کۆشی بەلگەیە لەسەر پچڕانی وەچەو منداڵنەبوونی.
*هەروەها دەلێن: ئەوەی کەوتنی ددانەکانی ببینێ بەلگەیە لەسەر زیان گەیاندن بەهەندێك لەهاوەڵەکانی.
*ئەگەر بینی ددانەکانی دەکەوێتە نێو دەستی یان نێو جلەکانی کوڕ یان خوشكو برای دەبێت.
*ئەگەر بینی سەرجەم ددانەکانی کەوتنە نێودەستی وەچەو خانەوادەکەی زیاد دەکەن.
*کەوتنی یەك ددان ئەگەر بۆ چارەسەرنەبوو گرتی بەدەستەوە یان لەنێو جلەکانیدابوو ئەگەر هاوسەرەکەی دووگیانبوو کوڕیدەبێت، وەگەرنا پەیوەندی لەگەڵ براکەی یان کەسێکی نزیکی باشدەکاتو ئەگەر خوێنی تیانەبوو رایەڵەی خزمایەتی دەبچڕێ مەگەر قەرزاربێت داوای لێدەکەنەوەو هەوڵدەدات بیداتەوە.

*هەروەها دەلێن: ددانکەوتن بەلگەیە لەسەر رێگرێك رێگەی لێدەگرێو لەبەردەم خوازەکانیدا دەوەستێ.
*هەروەها دەلێن: بەلگەیە لەسەر قەرزدانەوە ئەگەر هەلێگرتەوە دەگونجێت قسەی هەڵەبکاتو پاشگەزببێتەوە لێی، پاشان بیشارێتەوە.
*دەگونجێت ددانکەوتن بەلگەبێت بۆ تێکۆشەران لەسەر بەردەوامبوون لەسەر رۆژوو.
*ئەگەر بینی ددانەکانی کەوتنو نەیتوانی نانبخوات هەژار دەکەوێت، ئەگەر بینی کەوتە نێو دەستی بەبێئەوەی ئێشو ئازاری هەبێت ئەوە درهەمە بەپێی ژمارەیان.
*ئەگەر بینی ددانەکانی کەوتنە نێو ئەڵقەیەك یەك بەیەك دەریهێنا بەردی نێوبیرەکەی دانە دانە دەکەوێت.
*هەروها دەلێن: ئەوەی ددانەکانی بکەوێت بیستو نۆ ساڵ لەتەمەنی ماوە یاخود سی ساڵ، هەروەها دەلێن: دوای سی رۆژ دەمرێ یاخود سی دینار غەرامە دەکرێ، هەروەها دەلێن: ئەگەر بیری ئاوی هەبوو دەتەپێ.
*هەروەها دەلێن: بەسەختی نەخۆشدەکەوێتو ماڵو سامانەکەی

لەخەرجیدا بەسەردەچێت پاشان ماڵو سامانێکیتری دەستگیردەبێت.

د ر

درزوقلیش:(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر کەموکوڕی یان ناتەواوییەك. دەگونجێت درزوقلێش بەڵگەبێت لەسەر دوورکەوتنەوەی غەریبو ئاشتبوونەوە لەگەڵ ئەوەی نێوانیان لەگەڵدانەماوە.

درزو قلیشکردنە شتێك: (**شقلشکانی**): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جیاوازی یان هاوسەری کچ.

درکاندن(**باسکردن**):(نابلسی)دەڵێت: درکاندنی باسێك کەدەبێت پەنهانو شاراوەبێت بەڵگەیە لەسەر ماڵو سامان بەفیڕۆدان، یان دانایی وتن بەکەسانێك شایستە نەبن پێی، ئەگەر لەخەودا باسی نیعمەتەکانی خودایکرد بەڵگەیە لەسەر سوپاسگوزاری بۆخوداو شاییو ئاهەنگگێڕان لەسەرئەوەی پێیبەخشیوە.

دروشم:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە کاروباری خەڵکی سووکو بەرز دەگرێتەدەستو بەیەکەوە ئاشنایاندەکاتو سوود دەگەیەنێتو خاوەن پلەوپایەیە.

درۆ:(ئیبن سیرین) دەڵێت: درۆ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەخەوبینەر ژیری نییە بەتایبەت کەدرۆدەکات بەدەم خوداوە بەپێی ئایەتی: ﴿یَفْتَرُونَ عَلَى اللهِ الكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْقِلُونَ﴾ (المائدة: ١٠٣).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گەواهیدانی درۆو درۆکردن بەدەم کەسێکەوە یان قوتارنەبوون بەپێی ئایەتی: ﴿ انَّ الذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللهِ الكَذِبَ لاَيُفْلِحُونَ﴾ (النحل:١١٦).

*دەگونجێت درۆکردن بەڵگەبێت لەسەر وڕێنە لەقسەکردندا.

*ئەگەر کەسێك گوێبیستی قسەکانیبوو بەناوبانگبوو هەڵەی زیاترە لەڕاستی.

درەختی ئەبەنووس:(ئیبن سیرین) دەڵێت: لەخەودا ژنێکی هندی دەوڵەمەندە یان پیاوێکی ڕەقی دەوڵەمەندە.

درەختێك لەنێو لما بڕوێت: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر چارەسەر لەنەخۆشیو گوناهو تاوان ئەنجامدانو بەرزکردنەوەی قورسایی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئارامگرتن لەسەر ناڕەحەتیو دۆزینەوەی پشوو.

* درەختی رواوی نێو لم بەرپرسی کاروبارەکانەو سەر تیپی سوپایەو کاروبارو بەرژەوەندی خەڵکی دەپارێزێ وەك پۆلیس.

درهەم[1] (پارە) : (ئیبن سیرین) دەڵێت: درهەمی چاكو باش زانیاریو بەجێهێنانی پێداویستیو نوێژە.

* درهەمی پرشنگدار دنیایە بۆئەوەی خەون دەبینێ ، مامەڵە پێکردنی ئەمەکداریو پاراستنی ئەمانەتە.

* ئەگەر ئەو پیاوەی درهەم دەبینێت هاوسەرەکەی دووگیانبوو منداڵێکی باشیدەبێت.

* ئەگەر درهەمی زۆری بەدەستیهێنا خێرێکی زۆری دەستیگردەبێت لەگەڵ شادیو خۆشیدا.

* ئەگەر لەخەودا بینی قەرزی لای یەکێکە بەدرهەم گەواهیدانێکی حەقو راستی بەسەرەوە هەیە، ئەگەر داوای لێکرد داوای گەواهیو شەهادەکەی لێدەکات، ئەگەر گەڕاندیەوە گەواهیدانە بەحەقو دروستی، ئەگەر بەشکاویو قەڵی گەڕاندیەوە ماڵو سامانە، ئەگەر درهەمێکی باشی ونکرد ئامۆژگاری کەسێکی نەزاندەکات بەڵام واژوویەتیو ناپاکییە لەبژێویو رۆچوونە لەگوناهی گەورەدا.

* ئەو درهەمەی هیچ نەخش‌ونیگارێکی تیا نییە قسەو وتەیەکە پارێزگاریو خواناسی تیا رەچاونەکراوە، ئەو درهەمەشی وێنەی تیایە بیدعەکاریو ناپاکییە لەئاییندا.

* درهەمی پارچە پارچەکراو شەڕو ئاژاوەیەکە هەرگیز نابڕێتەوەو کۆتایی پێنایەت.

* هەروەها دەڵێن: وەرگرتنی درهەم باشترە لەدانی چونکە دانی غەمو پەژارەیە، ئەگەر درهەمێکی دزیو کردی بەخێر شتێك دەگێڕێتەوە گوێی لێناگیرێت.

* ئەگەر دە درهەمی پێبوو بوو بە پێنج کەمبوونی ماڵو داراییەتی، ئەگەر پێنج درهەمی پێبوو بوو بە دە ماڵو دارایی زیاد دەکات.

* هەندێکدەڵێن: درهەم لەخەودا بەڵگەی شەڕو خراپەیە ، سەرجەم ئەوەی بەسکە لێدەدرێ هەروایە.

* درهەم بەڵگەیە لەسەر گوتەو دووبارەبوونەوەی شتە جوانەکان.

* درهەم گوتەو شەڕە ئەگەر دیارو بەرچاوبوو، ئەگەر درهەمی لەتورەکەیەکدا بەخشی یاخود لەتورەکەیەکدا شاردبیەوە بەنهێنی

---

[1] **درهەم:** پارەو دراوێکە هەندێك وڵاتی عەرەبی بەکاریدەهێنن. (وەرگێڕ)

دەگونجێت یەك درهەم کوڕێك بێتو وردەکەشی قسەو وتەیەکی خراپ بێت لەگەڵ قاووقیژو دەنگە دەنگدا.

*درهەمی چاك قسەو وتەیەکی باشەو درهەمی خراپیش قسەو وتەی خراپ.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەخەودا بینیم دوو دینار لەگیرفانمدابوو، هەردووکیانم لێکەوتو بەدوایاندا دەگەڕام ، ئەویش پێی وت: تەماشاکە ئەوەت لەکیسچوە شتێکی پێنووسیوی، کاتێ تەماشایکرد دووبەڵگەی لەدەستدابوو.

*هەروەها دەگێڕنەوە: پیاوێك دێت بۆ لای پێغەمبەر (ﷺ)و دەڵێت: لەخەودا بینیم بیستو چوار دیناری بژێردراوم پەیداکردوە، هەموویانم لەدەستدابوو، بەتەنیا چواریانم پێما، پێغەمبەر (ﷺ)فەرمووی: "تۆ بەتەنیا نوێژ دەکەیتو نوێژی بەکۆمەڵ لەکیسی خۆتدەدەیت".

*هەروەها دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم درهەمێکی کیسراییم بەدەستهێنا، ئەویش وتی: خێرێکت دەستگیر دەبێت ، ئێوارەی بەسەردا رانەبورد هەتا بەدەستیهێنا،ئنجا یەکێکیتر هات بۆلایو وتی: لەخەودا بینیم درهەمێکی عەرەبیم بەدەستهێنا ئەویش پێی وت: لێت دەدرێت ، ئنجا ئەو پیاوە بەقامچی لێیدا، پاشان لە(ئیبن سیرین)یان پرسی: چۆن زانیت؟ وتی: درهەمی کیسرایی تاجو سەوڵەدانی تێدایە بەڵام عەرەبی سکەیەکی لێدراوە بەم چەشنە.

*یەکێکیتر هات بۆلایو پێی وت: لەخەودا بینیم سکەی درهەمم لێدەدا ، ئەویش لێی پرسی: تۆ بوێژو شاعیریت؟ وتی: بەڵێ .

*پیاوێکیش لەخەودا بینی درهەمی لەژێرپێدا دانا، خەونەکەشی لای راڤەکارێکی خەو گێڕایەوە، ئەویش پێی وت: تۆ لەئاین پاشگەز دەبیتەوە، خەوبینەر ترسی لێنیشتو ئنجا دەستیکرد بەجیهادو تێکۆشاندا هەتا ئاینەکەی پارێزراوبێت، لەیەکێك لەجەنگەکاندا لەلایەن بێباوەڕانەوە دیلکراو بەشێوازی جۆراو جۆر ئەشکەنجەدرا هەتا لەئاینەکەی پاشگەزبێتەوە، بەڵگەی پاشگەزبونەوەشی ئەوەبوو ناوی خوداوەندی خستەژێر پێ.

*پیاوێکیتر هات بۆ لای وتی: لەخەودا بینیم رووخساری پێغەمبەرم بەقاچ شێلا ، (ئیبن سیرین) وتی: شەو

سۆلەکەی پێت دانەکەنی، پیاوەکە وتی: بەڵێ، ئەویش وتی: دایکەنە، ئنجا درهەمێك لەنێو سۆلەکە کەوتە خوارەوە لەسەر درهەمەکە ناوی خواو پێغەمبەر (ﷺ) نووسرابوو.

(نابلسی) دەڵێت: درهەم بەڵگەیە لەسەر کور بۆ یەکێك ژنەکەی دووگیانبێت ، هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر زیکرو یادی خوا، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لێدانێکی بەژان و سوێ.

* هەندێك دەڵێن: ئەگەر لەخەودا درهەمی بەدەستهێنا هەمان ژمارەی درهەمی دەستدەکەوێت.

* ئەگەر بینی قۆڵی بوە بەدرهەمی بەستراو کاروپیشەیەکە بەدەستی دەهێنێت.

* درهەمی پاك و پوخت پاکی ئاینی خاوەنەکەیەتی لەگەڵ باشی مامەڵە لەگەڵ هەموو کەسێکدا.

* درهەمی پەرش و بلاو لەخەودا قسەو گوتەی باشە.

* ئەگەر درهەمێك بەدەستیەوە ببینێ بوە بە(فلس) بێپارەو پوولدەبێت، ئەوەشی فلسێك بەدەستیەوە ببینێ بوە بەدرهەم خێرو سوودو قازانجی،

دەستدەکەوێت لەگەڵ ئامۆژگاری ئەگەر درهەمەکەیبوو بەنیو درهەم نیوەی ئەو ماڵەی کەبەدەستیەوەیەتی لەکیسدەچێت، ئەگەر درهەمەکە بوو بەدینار پارەی دەستدەکەوێت ، ئەگەر درهەمەکە بوو بەپارچەیەك ئالتوون رۆیشتن و کۆچکردنە.

* بوونی درهەم سوودو قازانجە.

* درهەمی قەڵب غەش و درۆیە ، لەگەڵ بڕێوپیەیداکردن لەحەرامداو ئەنجامدانی گوناهی گەورەو گران.

* هەروەها دەڵێن: ئەوەی درهەمی چاکی پێ بدرێت دەگێن و شیوەنی بۆ دەکەن.

* ئەگەر خۆی درهەمی بەخشی بەیەکێك بۆیدەگری.

* ئەگەر بینی درهەم وندەکات یاخود لێی دەدزرێت باوکی ناڕەزایی لێدەردەبڕێت یاخود خراپە دەگەیەنێت بەباوکی، یان شتێکی لێوندەبێت ناگەڕێتەوە وەك مردنی باوکی.

* درهەم مەڵهەم و هەتوانەو برین و زامی پێسارێژ دەکرێت و غەم و پەژارە لەیەکێکی دڵتەنگ و پەژارەدار دووردەکەوێتەوە.

* هەروەها درهەم بەڵگەیە لەسەر:

+غـەم و پـەژارە ، ئەگـەر درهەمەکـە قەڵبوو بەڵگەیە لەسەر غەش و ناپـاکی لەگوتـەو کـرداردا لەگـەڵ دووڕوویـی و رووپامایی لەکرداردا.

*درهـــــەمی روون و درەوشـــــاوە دەسـتـەڵاتو فەرمانڕەواییـە یـان مـاڵو داراییەکی جەمکراوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+زیندانی و لێدان.

+فرۆشتن و کڕین.

+دڵنیابوون لەترس و بیم.

+فراوانی لەرزق و رۆزیدا.

*ئەگەر درهەمەکان تێکـەڵبوون لەگـەڵ دیناردا بەڵگەیە لەسەر گیرابوونی دوعاو نـــزاو بـــەجێهێنانی پێداویـــستی و چـاکبوونەوە لەنەخۆشـی، درهـەمی قەڵبیش: قسەو گوتەیەکی خراپە ، یان خزمەتکارێکە هـیچ خێرێکـی تیـا نییـە، دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر بەجێهێنانی پێداویستی بەزۆر.

درێژیی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگـەر بینی درێژبوە کردارو ماڵو دارایی زیـاد دەکـــات، ئەگـــەر خەوبینـــەر دەستەڵاتداربوو بەهێزدەبێت و ناوبانگی باشـدەردەکات، ئەگـەر بازرگـانبوو بازرگانییەکـەی سـوودمەند دەبێـت بـەپێی ئایـەتی: ﴿ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ﴾ (البقرة: ٢٤٧).

*ئەگەر خەوبینـەر رژدبـوو خەونەکـەی بەڵگەیە لەسەر هەتیوی و منداڵبوون.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـــەر بینـــی لەئەنـدازەی خـۆی زیـاتر درێـژبوە چـارەنووس و مـەرگی نزیکدەبێتـەوەو لەپلەوپایەی دەکەوێتەخوارەوە.

*ئەگەر پادشایەك بینی باڵای بـەرزبوە موڵـك و دەسـتەڵاتی بـەردەوام دەبـێ و بەسەر دوژمنەکانیدا سەردەکەوێ.

*درێـــژی بـــاڵا بەڵگەیـــە لەســـەر تەمەندرێـژی ، ئەگـەر لەئاسـتی خـۆی زیاتر درێژبوو بەڵگەیە لەسەر مردن.

*هەروەها کورتی باڵا بەڵگەیـە لەسـەر نزیکی ئەجەل و چارەنووس.

*درێـــژبوونی بـــاڵای کـــورت بەڵگەیـــە لەسـەر فیتنـەو دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر توانـاداریی باڵابـەرزو بێخێـری لەهەمانکاتـدا ، ئەگـەر کـورت بـوەوە بەڵگەیە لەسـەر نزمـی پلەوپایـە یـاخود نزیکی چارەنووس و ئەجەل.

د ڕ

دڕانـــی قومـــاش: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخــەودا بەڵگەیـــە لەســـەر تـــەڵاق و حـــەڵاڵبوون بـــەبێ چـــوونەلای هاوسەرێکیتر.

درك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی دەشتەکی نەزانو رەقو زبرە ؛ هەروەها دەڵێت: فیتنە یا قەرزارییە.
*ئەگەر بینی بەسەر درکو دالا دەڕوات لەدانەوەی قەرزەکانیدا دوایدەخات، ئەگەر زیانی لەدرکەوە پێگەیشتن قەرزێکی تووشدەبیّو رقی لێدەبێتەوە بەئەندازەی ئەو درکەی پیاهەڵدەچەقیّ.
*هەموو دارێکی درکدارپیاوێکی رەقو زبرە.
(نابلسی) دەڵێت: درك پیاوی نەزانی بێباوەڕو دنیایە، هەروەها دەڵێن: درك بەڵگەیە لەسەر ئێشو ئازار ئەمەش بەهۆی تیژیو توندییەوە.
*درك بەڵگەیە لەسەر:
+ئاڵۆزبوونی شتومەك.
+غەمو پەژارە بەهۆی توندییەوە.
+عیشقو ستەم لەخەڵکێکی خراپەوە.
+زەرەرو زیان کەبەهۆی ژنەوە تووشی مەردوم دەبێت.
درندە: (وحش): (نابلسی)دەڵێت: بینینی درندە بەڵگەیە لەسەر پیاوانی دەشتەکیو بیدعەچیو ئەوانەی لەکۆمەڵ دووردەکەونەوە.
درنەماسی(قرش): (نابلسی) دەڵێت: ناوی گیانداریێکی دەریاییە بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەرزی هیمەتو پلەوپایەو، بەرزی رەچەڵەك چونکە لەدەریادا بەرزەو هیچ گیانداریێکی دیکەی دەریایی زاڵنابێت بەسەریا هەربۆیە بەو چەشنە ناوزەدکراوە.

د ز

دز(جەردە): دز پیاوێکی قۆڵبڕە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئابڕوشکێنی ژنانی مێردداد کەدەچنەسەر جێی بەحەرامی لەگەڵیان یان راوچی باڵندەو کۆتر.
*دزی نادیار بەڵگەیە لەسەر فریشتەی مەرگ، چونکە لەناکاو روحدەکێشیّو بیّ رازیبوون خۆیدەکات بەماڵدا. ماڵو سامانو روحیش لەلێکدانەوەدا وەك یەك وایە.
*دەگونجێت دز بەڵگەبێت لەسەر درندەومارو دەستەلاتدار.
*هەروەها وتراوە: دزی رەش تێکەڵیەکی رەشەو هی سپیش بەڵغەمەو سووریش خوێنەو زەردیش زەرداوە.
*ئەگەر بینی دزێك چوەتە نێوماڵێكو شتێکی لێبرد مرۆڤێك لەو جێگەیەدا دەمریّ ئەگەر هیچی نەبرد نزیکبوونەوەی مرۆڤێکە لەمردن پاشان قوتارو رزگاربوونیەتی.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا نەخۆشیو ناساغییە لەسروشتەوە، ئەگەر رەشبوو رەشدەبێ ، ئەگەر سووربوو خوێنە، خۆئەگەر زەردبوو زەرداو دەبێت ، ئەگەر سپیشبوو بەڵغەم دەبێ.

* ئەگەر بینی دزەکە شتێکی هەڵگرت نەخۆشیو خراپبوون روو لەناوەڕۆکی ئەوشتە دەکات کەئەو هەڵیگرتوە ، ئەگەر هیچی هەڵنەگرت نەخۆشدەکەوێ پاشان خێرا چاکدەبێتەوە، ئەگەر نوسا بەدزەکەوە چارەسەری ئەو نەخۆشیە دەزانێو لەسەری رادمێنێ.

* دز پیاوێکە غەیبەتی مرۆڤدەکاتو دەیکوژێ ئەگەر بینی شتێکی دزی.

* دز فریشتەی گیانکێشانەو گەڕانەوەی موسافیرو دەزگیرانە.

* ئەگەر دزێکی بینی لەدەرگایەکیداو هیچی نەبرد نەخۆشێك لەو شوێنەدا قوتار دەبێ لەنەخۆشیەکەی.

* ئەگەر دزێکی کوشت لەنەخۆشی قوتاردەبێ.

* ئەگەر دزێك خۆیکرد بەماڵێکداو ژنێکی رەبەنی تێدابوو ئەو ژنە دەستنیشاندەکات.

* دز بەپیاوێکی فێڵاویو قوڵبڕ لێکدەدرێتەوە.

* دز پیاوێکی زیناکارە چونکە خۆی دەشارێتەوە.

* دز پیاوێکە راوی مریشكو کۆتر دەکات.

* ئەگەر مرۆڤێك دزێکی بینی ئەگەر لەزانستپەروەرانبوو سوودی لێوەردەگیرێ.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیناو گوێهەڵخستن.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی ملکەچی رسوایە.

دزی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دزی نادیار فریشتەی مەرگو گیانکێشانە، دزی دیارو بەچاو سوود لەئەوەی دزیویەتی وەردەگری یان لەو ئامۆژگارییەی وەریگرتوە یان سوود بەشێوەیەکی گشتی وەردەگرێ.

* ئەگەر بینی دزێکی نادیارو نەناسراو چوە نێو ماڵەکەیو تەشتو تەنەکەی زبڵدانەکەی دزی ژنەکەی دەمرێ یان پارەی دەدزرێ.

(نابلسی) دەڵێت: دزی موروو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زیناو سووخۆری.

* دز لەخەودا فریشتەی گیانکێشانە ، ئەگەر بینی درهەمەکانی دەدزرێو ناسراوبوو قسەهێنەرو قسەبەرەو فیتنەیی دەکات، ئەگەر نادیارو بەتەمەنبوو هاورێکەی درۆ هەڵدەبەستێ بەدەمیەوە، ئەگەر لاوبوو دوژمنەکەی درۆدەکات بەدەمیەوە.

*هەروەها دەڵێن: دزی باشە لەخەودا بەڵگەی خێرە مەگەر بۆ یەکێك بیەوێت فرۆفێڵ بکات.

*ئەگەر بینی خۆی ماتدەدات یان دزی دەکات دزو جەردە لێیدەترسن.

*دەگونجێت دزی سەرپێچی بێتو دز ئەنجامی بدات.

*ئەگەر بینی دزیدەکات زینا یا درۆ دەکات چونکە هەریەك لەزیناکارو دز خۆیان دەشارنەوە.

دڵ

دڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دڵ ئازایەتیو لێبوردەییو چاونەترسیو چاکیو دڵفراوانیو توندوتیژیو چاکیو خراپی دەگەڕێتەوە بۆ لەشو لاری چونکە ئەو خاوەنی لەشو لارو کاروبارەکانیەتی خراپیشی دەگەڕێتەوە بۆ لەشولار.

*هاتنەدەرەوەی دڵ لەسنگ بەباشی ئاینو دڵسۆزیو تەواوبوونو ڕێنومایی حەقو راستی راڤەدەکرێ.

*هەروەها دەڵێن: دڵ بەڵگەیە لەسەر ژنی خەوبینەر ، چونکە کاروبارەکان ڕێکدەخات، ئەگەر بینی دڵی ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوەو دەرووی لێدەکرێتەوە.

*دڵ بەڵگەیە لەسەر خراپی ژیاننامەی سەبارەت بە ئاینو نەخۆشکەوتنی دڵ بەڵگەیە لەسەر دووڕوویی بەپێی ئایەتی: ﴿ في قلوبهم مرض ﴾ (الأحزاب: ١٢).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ترسوبیمی لەدڵدا بەدیکرد ڕێنموییی دەکردیێ بۆ لای حەقو راستی بەپێی ئایەتی: ﴿حَتَّى اذا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِم﴾ (سبأ:٢٣)، دڵ پادشای لەشولارەو هەڵدەستێت بەئەنجامدانی کاروبارەکانی ئاینو دنیا بەنهێنیو ئاشکراو پارێزگاریکردن لەرێکخستنو بابەتی نهێنیەکەی ئەو چاكو خراپیەی تێدایە لەلێکدانەوەدا دەردەکەوێت هەروەك باسکرا.

*هەروەها دەڵێن: دڵ بەژنان لێکدەدرێتەوە ، دڵ ئاینو ژیری مرۆڤە.

*ئەگەر بینی دڵی لەسنگی دەرهێنرا یان رۆیی یاخود باریکرد لەترسا لەئەنجامی ڕووداوێك رووی تێبکات یا ئەقڵو ژیری ببات.

*ئەگەر بینی دڵی رەشداگیرساوە گوناهێکی وێڵو سەرگەردانە لەسەر دڵی کوێرو رەشی نوسراوە.

* ئەگەر بینی دڵی بچڕاوە ، ئەگەر لەوانەبێت لەخودا دەترسن‌و دنیانەویستیان هەیە دڵی لەگەڵ خودایەو هیچ شتێك سەرقاڵیناكات بەهۆی ترس‌و بیمی پێوەی، دەگونجێت دڵی لەئاخ‌و پەشیمانیدا بچڕێ بەهۆی خراپی حاڵ‌و باری ئەوەی بەڕێزە لەلای، دەگونجێت سەرقاڵبێت لەپەروەردگار.

*دڵ جێگەی ڕێكخستنە ئەگەر ئێش‌و ئازاری لەدڵیا بینی كاروبارەكانی خراپن‌و دڵیش فەرمانڕەواو سەربازەكانییەتی.

دڵتەنگی: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا تووشی یەكێكهات بەڵگەیە لەسەر بێزاری‌و نیگەرانی.

دڵرەق: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هێرشبەرێكی دەستبڕە.

دڵڕەقی(توندوتیژی): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا دڵڕەقبوو لەكاتی یادی خوادا یان لەكاتی باسكردنی فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) بەڵگەیە لەسەر پركردنەوە وێڕای ڕۆچوون لەسەرپێچی‌و گوناهدا.

دڵكرانەوە: دڵكرانەوەی مرۆڤ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تەوبە لەگوناه بۆ بێباوەڕو موسوڵمانبوونی، ئەگەر خەوبین لەناخۆشیدابوو خوداوەند دەرووی لێدەكاتەوە.

دڵەڕاوكە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دڵەڕاوكێ: هەڵهاتن‌و ڕاكردنە، ئەگەربینی تووشی دڵەڕاوكەبوە لەكارێك هەڵدێت لەدەستەڵات یان بازرگانی یاخود پیشەسازی‌و بەربەرەكانی.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر هەڵهاتن‌و دووركەوتنەوەی خەڵكی لەئامۆژگاری یان بەمەزندانانی زانایەك بەپێی ئایەتی:﴿بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾(الملك:٢١).

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شەڕ ئەنجامدان یاخود بینینی بەپێی گوتەی پێغەمبەر(ﷺ): ((خێر سروشتییەو شەڕیش دڵەڕاوكەیە))[1].

*ئەگەر خۆی لە دڵەڕاوكەدا بینیەوە لەكارێك بێزا دەبێ یان خەڵكی لێدووردەكەونەوە.

د ن

---

(1)(ئیبن ماجە) (٢٥)و (ئیبن حبان) (٨٢/موارد) هەروەها بڕوانە (الصحیحة ٦٥١)ی شێخ (ئەلبانی).

دنیا:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژنە هەروەك چۆن ژن لەخەودا دنیایە ، ئەوەی ببینێ وەك ئەوەی وازی لەدنیا هێناوە ژنەکەی تەلاقدەدات.

*ئەگەر بینی هەموو دنیا تیادەچێت جگە لەخۆی زیاتر کەسی دی نەماوە کوێر دەبێت.

*ئەگەر بینی دنیا بەرابەرو هاوەڵەبۆی چەن هەوڵبدات شانازییکات هەرتیادەچێت.

*بینینی دنیا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئارەزوو رابواردنو لەخۆباییبوونو شکانی پەیمانو بەڵێن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+هاوسەرو ماڵو کوڕ.

+کێلانو سوودو قازانجکردن لێوەی.

+وێستگەیەك بۆ رۆشتن لێی.

+لانەو ماڵێکی وێرانو کاول.

+ژنی داوێنپیس.

+نەخۆشیو سەرشۆڕیو لادانو رێنوێنیو بەرچاو روونی.

+سەرکەوتن.

+خۆشەویستی دوو دوو.

*ئەگەر دنیا لەشێوەیەکی جوانو قەشەنگدا بەدەرکەوت بەوچەشنەیە کەباسمانکرد، ئەگەر لەشێوازێکی ناشیریندا بەدەرکەوت چاودێری خواییە بۆ خەوبینەر.

*ئەگەر داوای دنیایکرد بەلاَم هەڵهات لێی یاخود رێگربوو لێی بەڵگەیە لەسەر فیتنەو زۆرماندبوون لەبەدەستهێنانیدا.

*دەگونجێت دنیا بەڵگەبێت لەسەر قورئانی پیرۆز چونکە قورئان مانگی رۆشنی دنیایە.

د و

دواج[1] :(ئیبن سیرین) دەڵێت: دواج پشتەو بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری ژن ئەگەر بیپۆشێو پێوەی بنوێت.

*ئەگەر بینی ئەو جۆرە جلوبەرگە لەدورگەوە هەرە هاوسەری ژنەکە قورئان خوێنە.

*ئەگەر ئەو جلوبەرگە وێنەی سمۆرەو رێوی تیابوو هاوسەرەکەی ناپاکە بەرانبەریو پیاوێکی ستەمکاری ناپاکی کردوە بەدۆستی خۆی.

دوانگە(میحراب):(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی لەدوانگەیەکدا نوێژدەکات بەبێنەوەی کاتی نوێژکردن هاتبێت خێرە لەدوای خۆی بۆجێنشینەکانی بەدیدێت.

---

[1] **دواج**: جۆرەجلوبەرگوپۆشاکێکەو (ئیبن دورەی) دەڵێت: واناۆانم عەرەبی بێت، هیچ راڤەیەکی نەکردوە (اللسان : مادة :دوج).

*ئەگەربینی لەدوانگەکەدا چەند تنۆکێك میزیکرد هەر تنۆکێ تنۆکە ئاوی کوڕێکی ڕێزدارە کەدەبیێت، دوانگە لەبنەڕەتدا کوڕێکی نەجیبو ڕەسەنە ، دوانگە لەبنەڕەتدا سەرۆکی دادگایە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك بینی لەدوانگەیەکدا میزدەکاتو لەراقەکارێکی خەو دەپرسێ ئەویش دەڵێ: کوڕێکت دەبێو دەبێت بەپێشەوای خەڵكو پابەندو وابەستە دەبن پێوەی.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی پێشەوا یان سەرۆکێکە ، ئەگەر تەماشایکرد لەدوانگەیەکدا نوێژدەکات مژدەیە ، ئەگەر ژنێك خەوێکی لەو جۆرەی ببینێ کوڕێکی دەبێ.

*ئەگەربینی پێشەوایەك لەدوانگەیەکدا نوێژدەکات ئەوکارەی ئەنجامیداوە بەباشی پێیدەگات.

*بینینی دوانگەی هەزاران بەڵگەیە لەسەر شەونوێژو دڵسۆزیو حەزکردن لەگۆشەگیری.

*دەستنیشانکردنی دوانگە لەماڵاندا بەپەنجە بەڵگەیە لەسەربوونی منداڵی نێرینە لەوشوێنەدا، وەگەرنا ئەو شوێنە وەقفی خودادەکرێ.

*دوانگەی خراپ بەڵگەیە لەسەر پێهەڵخلیسکانو وتەی ناڕێك.

*دەگونجێت دوانگە بەڵگەبێت لەسەر رزقو رۆزییەکی حەڵاڵو هاوسەری چاك بەپێی ئایەتی: ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِندَهَا رِزْقًا﴾ (آل عمران:٣٧).

*ئەگەر دوانگەی مزگەوتبوو دەرچوبوو لەئاڕاستەی قیبلە یان بۆنی ناخۆشبوو یاخود کەلاکێکی بۆگەنی تێدابوو بەڵگەیە لەسەر بێباوەڕی خەوبینەرو بیدعەی یان دووڕوویی.

(نابلسی)دەڵێت: دوانگە دەستەڵاتداری عەرەبو پلەوپایەی باشو کۆمەڵی ئیسلامە. ئەگەر خۆی لەسەر دوانگەیەك بینیو بەچاکە دەدوا ئەگەر شایستەبوو پلەوپایەی بەرزو شکۆمەندی بەدەست دەهێنێ، وەگەرنا بەڵگەیە لەسەرئەوەی هەڵدەواسرێ.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی لەسەر دوانگەیەکەو دوانگەکە شکا یان کێشمەکێشی لەسەرکرد یان بەزۆر دابەزێنرا، موڵكو دەستەڵاتەکەی دەڕوات بەمردن یان هەرشتێکیتر.

*ئەگەر خەوبینەر دەستەڵاتدار نەبوو لێکدانەوەی خەوەکەی دەگەڕێتەوە بۆ

ناوەکەی یان کەسێکی دەستەڵاتدار لەهۆزو تیرەکەی.

*دەگێڕنەوە پیاوێك هات بۆ لای (جەعفەر)ی (صادق) (ڕەزای خوای لێبێت)و وتی: لەخەودا بینیم لەسەر دوانگەیەکم وتاردەدەم ئەویش پرسی: پیشەکەت چییە ؟ وتی: ناتری حەمامم وتی: لای دەستەڵاتدار شکاتت لێدەکەن و پاشان هەڵدەواسرێت ، پاشان بەو چەشنە بوو کەبۆی لێکدرایەوە.

*دەگێڕنەوە پێغەمبەر (ﷺ) لەخەو هەڵساو بزەیەك لەسەر لێوەکانیبوو وتی: "نەوەکانی مەروانم بینی یەك بەدوای یەکدا دێنە سەر دوانگەکەم"[1]. فەرمایشتەکەی پێغەمبەریش بەو چەشنەبوو.

(نابلسی)دەڵێت: دوانگە دەستەڵاتو زاڵبوونە بەسەر دوژمندا.

*دەگونجێت دوانگە بۆ یەکێك سەربکەوێت بەسەریا هاوسەرێك بێت دەستنیشانی بکات وەگەرنا ئابڕوچوونە.

*ئەگەر دەستەڵاتدارێك سەرکەوت بەسەر دوانگەیەکدا موڵكو دەستەڵاتی بەردەوام دەبێتو زاڵیشدەبێ بەسەر دوژمنەکانیدا.

*ئەگەر وتاریدا لەسەر دوانگەیەكو هەردوو دەستی بەسترابووە بەڵگەی هەڵواسینیەتی یان کەسێکی خراپەکارە.

دواوە(پشت):(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئەوەیە کەدەربارەی دەوترێ لەسوپاسو ڕووتێکردن یان بەرزیو ملکەچیو یاخود قەرزاری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەڵگرتنی شوێنەوار.

*ئەگەر سپێتی یان بۆنی خۆش یاخود نورو ڕووناکی ڕوویکردە پاشی یاخود بوو بەئاسن بەڵگەیە لەسەر سوپاسکردنی لەوەی دێتە ڕێی.

*ئەگەر زامو برینی بەپاشییەوە دی بەڵگەیە لەسەر ملکەچیو دۆڕانی یاخود قەرزێکدەیکات.

*ئەگەر بینی پاشی ئەستوربوە بەهێزدەبێت لەسەر ئارامگرتن لەوەی خوداوەند دایناوە.

*ئەگەر تووكو مووی بەپاشیەوە بینی ماڵو سامانێك قەرزار دەبیو هەر ئەو ئەندازەیەشی پێدەبێت، ئەگەر تووکی پێوەنەبوو بێپارە دەبێ ، ئەگەر

[1] (هەیسەمی) لە (مجمع) (٥/٢٤٤)هێناویەتیو وتویەتی: (طبرانی) هێناویەتیو (زید)ی کوڕی (معاویە)ی تێدایە کە (فەرامۆشکراوە).

تووکەکـــەی تاشـــی ئەمانەتەکـــە دەگەیەنیّو قەرزەکەی دەداتەوە.

دواین شوێن پێغەمبەر پێی گەیشتبێ لەئاسماندا (سدرة المنتهى): (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گەیشتن بەمەرام بۆ سەرجەم ئەوەی بەڵێنی پێدراوە.

دوژمن(نەیار - رکەبەر): (نابلسی) دەڵێـت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر بەرزکردنـەوەی پلەوپایـە لەبەرانبـەر نـەیارو بـوونی پـشتگیری لەلایـەن خـوداوەو سـەرکەوتن بەسـەر نـەیارو بەرانبەردا.

*ئەگەر بینی مرۆڤێك دژایەتی لەگەڵدا دەکات هاوڕێیەتیدەکات.

*ئەگـەر دوژمنێـك هەڕەشـەی لێکـرد خێری دەستگیر دەبێت بەپێچەوانەوە ئەگـــەر ئـ ئمۆژگـــاریکرد ناپـــاکی لەگەڵدەکات.

*ئەگـەر بـ ـی دوژمنێـك چـوە نێـو زەوییەك لا ی تیا هەڵسابوو پاشان دوژمن دیلی کرد غەمو پەژارەیەکی زۆر رووی تێدەک ت.

*ئەگەر بین دیلە لەلای دوژمن گوناهی ئەنجامداوە ەئەستۆیدایە.

*ئەگـەر بینـی ئەسـپەکانی دوژمـن دەدەن بەسـەریا لـەولاتی خۆیـدا بارانـدەبارێت بەسـەریاندا یـاخود لافـاو هەڵدەستیّ.

دوژمنایەتی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینـی دژایـەتی لەگـەڵ کەسێکدا دەکـات خۆشەویستیو تـەبایی بنیـاد دەنـێ بـەپێی ئایـەتی: ﴿عَسَى الله أن يجعل بينكم وبين الذين عاديتم منهم مـودة﴾ (الممتحنـة: ٧) غەیبـەتو باسـکردنو زیانەکـەی دەگەڕێتـەوە بـۆ خاوەنەکەی، ئەگەر باسی پیاوێکیکردو لەکەداریکرد بەهەژاریی خوداوەند خۆی هـەژاردەکات، ئەگـەر بەشـتێکیتر غەیبـەتیکرد بەهـەمان سـیفەت تاقیدەکرێتەوەو تووشدەبیّ.

(نابلـسی) دەڵێـت: دوژمنایـەتی بـۆ دوژمنانی خـوا بەڵگەیە لەسەر باوەڕو پـاکیو تێکـەڵبوون لەگـەڵیان بەڵگەیـە لەسەر پێچەوانەی قورئـان جووڵانـەوەو پاشـــگەزبوونەوە لەســـوونەتی پێغەمبەر(ﷺ).

*ئەگەر بینـی مرۆڤێك دوژمنایەتی بۆ نوانـد هاوڕێیەتیـدەکات، دوژمنایـەتیش دەرخستنی نهێنیو پەنهانە.

(نابلـسی) دەڵێـت: بەڵگەیـە لەسـەر پلەوپایەیەکی باش وەك دادوەریی.

دوعا(نزاو پاڕانەوە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگـەر بینـی دوعایـەك دەکات

نوێـژێکی فـەرز ئەنجامـدەدات ، ئەگـەر دوعایـــەکیکردو نـــاوی خوداوەنـــدی تیانـەبوو نوێـژێك بـۆ روپامـایی ئـەنجام دەدات، ئەگـــەر لەخـــەودا بینـــی وەك ئەوەی دوعاو نـزا بـۆ خۆیـدەکات ئـەوە خوداوەنـــد منـــدالێکی نێرینـــەی پێدەبەخـــشێ بـــەپێی ئایـــەتی: ﴿اذ نادى ربه نداءً خفيا﴾ (مريم: ٣).

*ئەگـــــەر لەتاریکیـــــدا پاڕایـــــەوە پـــــەروەردگار لەغـــــەمو پـــــەژارە قوتاریدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿فنادى في الظلمات﴾ (الأنبياء: ٨٧).

*بـاش دوعـاگۆیی بەلگەیـە لەسـەر ئاینباشـی ، دوعـاش بەلگەیـە لەسـەر گوێڕایەلی لەگـەلّ زۆریـادکردنی خـوای گـەورەو بەلگەیـە لەسـەر سـەرکەوتن بەپێی ئایەتی قورئـان : ﴿وذكروا الله كثيرا وانتصروا من بعد ما ظلموا﴾ (الشعراء: ٢٢٧).

(نابلسی) دەلێت: دوعا لەخەودا:

+بەندایەتیـــە لـــەکاتی بێـــداریی‌و ئاگاداریدا.

+نوێژێکە نوێژخوێن ئەنجامیدەدات.

*هەروەها دوعا بەلگەیە لەسەر:

+گەیشتن بەمەبەست‌و مەرام.

+کوڕ.

*ئەگـــەر دوعاکەبـــەکولبوو و هـــاوارو قیـژەی تیـابوو بەلگەیـە لەسـەر بـەلاّو نەهامەتی‌و فیتنەو ئاشووب.

*دەگونجێـت دوعـا بەلگـەبێت لەسـەر کـەمبارانی ئەگەردەنگـەدەنگو هـەرای لەگەلّـدابوو، ئەگـەر کۆمـەلێکی بینـی کۆبوونەتەوە دوعادەکەن کۆبوونـەوەی منالانـــە یـــان فەڕویەرەکەتـــە لەگـــەلّ مەزنی‌و رەواندنەوەی بەدبەختی.

*ئەگـەر بینـی خـۆی لـەدوعا پاراسـت کاری حەرام‌و نابەجێ ئەنجامدەدات.

*ئەگەر بینی لەخوداوەنـد دەپاڕێتـەوە یان بانگدەکرێ خێری دەستدەکەوێت.

*نـــزاو پاڕانـــەوە بەلگەیـــە لەســـەر بەجێهێنانی پێداویستی.

*هـــەروەها دەلـێن: بەلگەیـــە لەســـەر گیرابــــوون بەتایبــــەت ئەگـــــەر لەمزگەوتدابوو.

*ئەگـەر بینـــی پیاوێـك بانگــدەکات لەترس‌و بیمدا لەترسا دەپاڕێتەوە.

(نابلـسی) دەلێـت: لەخـەودا بەلگەیـە لەسـەر وەلامدانـەوەو رێنومـایی‌و رزق‌و رۆزی‌و پیاهەلـــــدان دژ بەگـــــەورەو ستایشکردنیان.

*ئەگەر بینی دوعادەکات گوێڕایەلە.

دوکـان(فرۆشـگا): (نابلـسی) دەلێـت: ئەگـەر دوکـانێکی بینـــی لەبـــەردەم

ماڵەکەیدا هاوڕێیە بۆ ژنێکی خاوەن ماڵو لانە یان خەوبینەر.

*ئەگەر بینی دانیشتوە لەسەر دوکانێك دەستەڵاتو شکۆو مەزنیو پلەوپایەو نیعمەتی پێدەگات ئەگەر شایستەبێت.

دوکەڵ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ترسو بیمو غەمو ستەمە لەلایەن پەروەردگارەوەو سزایە بۆ دەستەڵاتدار.

*ئەگەر دوکەڵێکی بینی لەفرۆشگاو دوکانەکەی دێتە دەرەوە دەکەوێتە نێو فەرو خێرەوە دوای نەهامەتیو ئابروچوونو تەنگ پێهەڵچنین لەبژێویو دارابیدا.

*ئەگەر دوکەڵی ئاگریوو یاخود لەژێر مەنجەڵێکدابوو گۆشتی تیالێدەنرا فەڕو خێرە لەگەڵ خۆشیو شادی دوای بەڵاو نەهامەتی رووی تێدەکات.

*ئەگەر دوکەڵی داربوخوردبوو یاخود شتێکبوو بۆگەنی نەبوو بەڵاو نەهامەتیەك رووی تێدەکاتو پاشان ئابروچوونو خراپەیە.

*ئەگەر بینی دوکەڵ رووپۆشی ئاسمانی لێداگیر دەکات نەخۆشدەکەوێت.

*ئەگەر گەرمای دوکەڵ لێیبدا لەزستان یا هاوین غەمو پەژارەیە.

*بینینی دوکەڵ نەهامەتیو بەڵایەکی گەورەیە لەگەڵ کوشتارێکی سەختو گران، ئەگەر بڵێسەی لێهەڵدەستا کۆبوونەوەیە بەبێجەنگ لەگەڵ فیتنەی بێکوشتار.

*دوکەڵ لەخەودا ئەگەر زیانی بەخەڵکی گەیاندو چاوی داپۆشین بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو ستەم یاخود سزایەك لەلایەن خوداوەندەوە روویان تێدەکات لەتیاچوونو نەبوونیو قاتو قڕی.

*دەگونجێت دوکەڵ بەڵگەبێت لەسەر هەواڵو دەنگو باس لەولایەوە کەتێدا سەرهەڵدەدات.

دوگمە: لەخەودا پارێزگاریو گرێیەکی راستو دروستە بەتایبەت ئەگەر لەزیو یا ئاڵتوونبوو.

*دوگمەو پەت بەڵگەن لەسەر پیاوژن، ئەگەر بینی سواری دەوگمەیەکبوە کەبەپەتێکەوە بەستراوە، هاوسەرگیری ئەنجامدەدات ئەگەر رەبنبێت، وەگەرنا شتێك دروستدەکات ناکۆکی تێدا بەرپا دەبێت.

دومەڵ(زیبکە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵو دارابیە بەئەندازەی کێمو زوخمی نێوی.

(نابلسی) دەڵێت: لەبەرئەوەی لێکدانەوەی کێمو زوخمی ماڵێکی

هەڵسپێراوە هەرکات تیادەچێت وەك خۆی لێدێتەوە.

دوو

دووپشك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکی فیتنەیە هەندێك لەخزمەکانی دەکوژێت.

*ئەگەر بینی دووپشکێ بەئاگر سووتێنرا دوژمنەکەی دەمرێت.

*ئەگەر دووپشکێکی هەلگرتو فرێیدا بەسەر ژنێکدا داوێنپیسی ئەنجام دەدات.

*هەروەها دەڵێن: دووپشك ژنە کوشتنی ماڵو سامانێکە تیادەچێت، پاشان دەگەڕێتەوە بۆ لای، پێوەدانی ماڵو سامانێکە تیادەچێت، پاشان دەگەڕێتەوە بۆ لای.

*ئەگەر بینی لەشەرواڵو پانتۆڵەکەیدا دووپشکی تێدایە بەلگەیە لەسەر تێکچوونی هاوسەرەکەی هەروەها بەهەمان شێوەیە ئەگەر لەسەر جێگەکەی بینی.

*ئەگەر بینی گەیشت بەدووپشکێ نهێنیەك لای دوژمنەکەی دەدرکێنێ.

*ئەگەر چەند دووپشکێکی لەسکیدا بینی دوژمنەکانیەتی لەخزمەکانی خۆی.

*ئەگەر گۆشتی دووپشکێکی بۆگەنی خوارد ماڵو سامانێکی حەرام لەدوژمنێکی فیتنەوە بەهۆی میراتییەوە بۆ دەمێنێتەوە یان لەشتێکیترەوە.

*چزووی دووپشك زوبانی پیاوێکی فیتنەیە.

*دووپشك لەبنەڕەتدا دوژمنی زوبان پیسەو سەرجەم گیاندارانی زیانبەخشو دوژمنە بەبێ زیان.

(نابلسی) دەڵێت: دووپشك دەستکەوتنی ماڵو داراییەو کوشتنی ماڵو سامانێکە لەدەست دەردەچێو، پاشان دەگەڕێتەوە نێودەستی.

*ئەگەر دووپشك پێوەیدا دوژمن باسیدەکاتو بەوئەندازەیە زیانی پێدەگەیەنێ.

*ئەگەر گۆشتی دووپشکێکی بەلێنراوی خوارد یا بەسوورەوەکراوەیی ماڵو سامان لەدوژمنێکی فیتنەوە بەدەستدەهێنێ وەك میراتییەکی حەلاڵ.

*ئەگەر کراسەکەی یاخود فرۆشگاکەی بوبوو بەدووپشك دوژمن غەمو پەژارەو بژێویو کاروکاسبی پێدەدات.

*ئەگەر دووپشکەکەی لەسەر جێگەکەی بینی دوژمن غەمو پەژارە دەکات بەدڵیا.

*ئەگەر دووپشك لەپاشیو دوای هاتەدەرەوە دوژمنو منداڵەکانیەتی

یــــاخود دوژمنایەتییــــە دەکەوێتـــە نێوانیان.

*ئەگــەر دووپــشکێکی بۆگــەنی خــوارد باســـی پیـــاوێکی خراپـــەکاردەکاتو خواردنی گۆشتی کاڵی هـەموو ئاژەڵێـك بەوچەشنەیە.

*دووپـــشك دوژمنێکـــی ئـــیرادە لاوازی غەیبەتکارە.

*ئەگەر دووپشکێکی بینی پێوەی دەدا بـــەڵام لێیدەترســـا غەیبـــەتی دوژمـــن دەکـــاتو دەکەوێتـــە باسوخواســـەوە، ئەگـــەر لێـــی نەترســـا دوژمنـــە بـــەڵام غەیبەتناکاتو زیانی پێناگات.

*ئەگـــەر بینـــی دوو پـــشکێکی کوشـــت ئەوە زەفەر بەدوژمنەکەیدەبات.

*ئەگـــــــەر بینـــــــی دووپـــــــشکێ بەدەستییەوەیەو بەخەڵکیـــەوە دەدات مرۆڤێکـــە غەیبـــەتی خەڵکیـــدەکاتو هەندێکیان دووزوبانی دەکـەن بـەدەمی هەندێکی دیکەیانەوە.

*ئەگەر هاوچەشنی دووپشکی بینیو دووپشك نەبوو پیاوێکە وادەزانێت دوژمنیەتیو دوژمنی نییە.

دوودڵی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دوو دڵی پەشیمانیە لەکارێك یان لەگوناهو تاوانو تەوبە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی دوودڵەو پاشـــــــــــــــــگەزبوەتەوە داوای لێخۆشـــــبووندەکاتو سەرزەنـــشتی خۆیدەکات لەسەر ئەو گوناهو تاوانـەی ئەنجامیداوە.

دوورخـــستنەوە: (نابلـــسی)دەڵێـــت: لەخـــەودا زیندانـــە، ئەگـــەر بینـــی دوورخرایەوە زیندانیدەکرێ.

*دوورخـــستنەوە بەڵگەیـــە لەســـەر چەسپاندنی بەڵگەکانی بەرپەرچدار.

*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر دەستبڕین.

دوورینـــەوە: (ئـــیبن ســـیرین)دەڵێـــت: ئەگـــەربینی کـــشتوکاڵ دەدورێتـــەوە ئەگـــەر لەوڵاتێکـــدابوو جـــەنگی تیـــا بـەرپابوو بـوو یـان شـوێنی سـتەمکارو زۆرداران خەڵکی تیادەچـن ، خۆئەگـەر لەوڵاتێکدابوو هیچ جەنگێکی تیا نـەبوو دوورینەوەی بەروبوومەکەی لەمزگەوتی گەورەی ئەوشارەدابوو کـەوتبوە نێـوان دوکانەکانو سەربانەکان سزای خواییـە یاخود نەخۆشیو بەڵاو نەهامەتییە.

*ئەگـــــەر دوورینـــــەوەی بـــــەربووم لەبازاڕەکانـــدابوو ســـــوودو قـــازانجی خەڵکی زیاد دەکاتو خۆشیو شادییان

پتر دەبێت ، ئەگەر لەمزگەوتدابوو خەڵکی خۆیان ئەو بەروبوومەیان دەدوورییەوەو کەسی نەناسراویان لەنێودا نەبوو خێروچاکەی هەریەکێکیان زیاد دەکات.

*ئەگەر دیمەنی دوورینەوە لەکێڵگەدابوو دوای پێگەیشتنی بەروبوومبوو باشو چاکە بەڵام ئەگەر پێشکاتو وادەیبوو دووپوویی و ناپاکییە لەخواردندا یان لەبەروبوومەکەدا.

(نابلسی)دەڵێت: دوورینەوە بەڵگەیە لەسەر سووکو ئاسانکردنی کاروباری قورس وگرانو رزقێکی ئامادەکراوە، ئەگەر دوورینەوە لەکاتی خۆیدانەبوو کوشتارو مردنە.

*ئەگەر بەروبوومی سەوز دوورایەوە، مەرگی پیرو بەتەمەنە.

*ئەوەی لەنێو کشتوکاڵی دووراوەدا بڕوات بەنێو ریزی تێکۆشەراندا تێدەپەڕێ.

دووریی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ستەمو زۆرداریی، دووری ماوەش بێبەشبوونە، دووری کەسەکان شەڕو ئاژاوەیە یان مردن یا لابردنە ، دەگونجێت دووری بەڵگەبێت لەسەر نزیکی چونکە واژوو و پێچەوانەیەتی.

دوورێنەکار: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر فیتنەو ئاشووب، هەموو دوورێنەکانیش ئەگەر لەنێو کشتوکاڵی سەوز بوو بەڵگەیە لەسەر بەلاو ئافەدان لەو کشتوکاڵە.

*دەگونجێت بینینان لەکاتێکدا وادەی دوورێنەو چنینەوەی بەروبووم نەبێت بەڵگەبێت لەسەر:

+دوژمن.

+قەلاچۆی خەڵکی ئەو شارەیە.

دووڕەگ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا رێزو شکۆمەندییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پلەوپایەی بەرزو گەیشتنو بەویستوخوازو کوڕی نەجیبو رەسەن.

دووگیانی ژن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: دووگیانی ژن ماڵو داراییو منداڵ زیادبوونە، دەگونجێت سروشتی واژووی ئەوەبێت لەسەریەتی بەڵام ئەگەربینی کوڕیبووە لەبێداریدا کوڕیدەبێت.

*ئەگەر پیاوێك بینی ژنەکەی منداڵێکیبوە خێرێك رووی تێدەکات، ئەگەر منداڵێکی کڕی غەمو پەژارەیەکی زۆر رووی تێدەکات.

(نابلسی)دەڵێت: دووگیانی ژن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ڕێکخستنی کاروباری خۆیو ماڵودارایی زۆر بەدەستدەهێنێت لەگەڵ شکۆمەندیو باسو خواسی باش.

*ئەگەر پیاوێك بینی دووگیانبوە غەمو پەژارەیەکی قورسوگرانە لەخەڵکی شاردراوەتەوەو دەترسێت بەدەربکەوێت.

*دووگیانی زیادەیە لەدنیادا بۆ خاوەنی خەو ئەگەر نێربێت یان مێ.

*بینینی ژنی دووگیانیش بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو کاروباری شاراوە.

*دەگونجێت دووگیانی پیاو بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو نزیکبوونی لەدوژمنەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+عەشقو ئالوودەبوون.

+ئەوەی لەیەك شوێندا نێرو مێ کۆدەکاتەوە.

+چاندنی شتێك لەشوێنی خۆیدا نەبێت.

+ماڵوباری بشارێتەوەو دواتر دەربکەوێ.

+مردن لەڕێی گەڕان بەدووی ئاودا.

+دزێك بچێتە نێو ماڵەکەی.

+لەماڵێکی شاراوەدا خۆی بشارێتەوە.

+دزییەك بکاتو لەهاوەڵەکەی بشارێتەوە.

*دەگونجێت دووگیانی پیاو بەڵگەبێت لەسەر تیابردنی خۆی بەپەت خۆخنکاندن - .

*دەگونجێت مردوویەکی بێگانەی ئازیزی ئەسپەردەبکرێت.

*دەگونجێت درۆزنو بەدڕەفتارو ڕووداوی دەگمەن دەربکەوێت.

*دەگونجێت بیروباوەڕی نارێكو شێوازی بشارێتەوە.

*دووگیانی کچ لەخەودا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ناخۆشییەك بگات بەکەسو کارەکەی بەهۆی ئەوەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕووداوێکی خراپ لەشوێنو جێی خۆی ڕووبدات لەلایەن دزێکەوە یان بەهۆی ئاگر کەوتنەوەیەکەوە، دەگونجێت جنۆکە دەستی لێوەشاندبێ یاخود ئامێرێکی نەشیاو بەگەڕبخات، یاخود کەسێکی ناشیاو مارەی ببڕێتو بەرلەوەی بیگوێزێتەوە شقڵی کچێنی بشکێنێو ئەو وادەوکاتەش درێژببێتەوە.

*دووگیانی ژنی نەزۆك یاخود دووگیانبوونی بەڵگەیە لەسەر ساڵی

وشك‌و كه‌می خێرو زۆربوونی فیتنه‌و ئاشووب له‌لایه‌ن درزو جه‌رده‌وه‌.

* ئه‌گه‌ر یه‌كێك ئاژه‌ڵێكی مه‌ترسیداری بینی یان ئاژه‌ڵێكی درنده‌ شه‌ڕو خراپه‌ به‌رپاده‌بێت‌و غه‌م‌وپه‌ژاره‌ ئاوێزانی ده‌بێت له‌وشوێنه‌ی كه‌وانیشته‌جێبوه‌ تێیدا.

* ئه‌گه‌ربینی هاوسه‌ره‌كه‌ی دووگیانه‌ خوازیاری خێروخۆشی دنیایه‌.

* ئه‌گه‌ر پیاوێك بینی دووگیانبوه‌ ماڵ‌و دارایی زیادده‌كات.

* دووگیانبوونی ژنی پیر گه‌نجینه‌ی چه‌ك‌و ته‌قه‌مه‌نییه‌ چونكه‌ فیتنه‌و ئاشووبه‌.

* هه‌روه‌ها ده‌وترێت: دووگیانبوونی پیر بێكاری‌و سه‌رقاڵیه‌ یان فه‌ڕوبه‌ره‌كه‌ته‌ دوای وشكی.

* ژنی بێهاوسه‌ر یان كچ گه‌ربیبینێ دووگیانه‌ شووده‌كات.

دووگی مه‌ڕ: (نابلسی) ده‌ڵێت: دووگی مه‌ڕ به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر سوێندخواردن یان هیواو ئاوات خواستن.

* ده‌گونجێت دووگ به‌ڵگه‌بێت له‌سه‌ر نازو نیعمه‌تی به‌رفراوان‌و زانستی سووررو گه‌نجینه‌ی باش له‌زانست‌و منداڵ.

* دووگ بۆ ژن ماڵ‌و سامانه‌.

دوومه‌ڵان(قارچك): (ئیبن سیرین) ده‌ڵێت: دوومه‌ڵان پیاوێكی سووك‌و رسوایه‌ یان ژنێكی نزم‌و سووكه‌و خێری تێدانییه‌ ، ئه‌گه‌ر یه‌ك یا دوو یاخود سێ دومه‌ڵان بێت ، ئه‌گه‌ر زۆرتربوو رزق‌و ماڵ‌و سامانه‌ به‌بێماندوبوون به‌پێی فه‌رمووده‌ی حه‌زره‌ت(ﷺ) كه‌ده‌فه‌رموێ: "دومه‌ڵان وه‌ك گه‌زۆیه‌ یا له‌گه‌زۆیه‌"[1]، له‌به‌رئه‌وه‌ی گه‌زۆ به‌بێ ماندوبوون داده‌به‌زێ بۆیان دوومه‌ڵانیش بێ ره‌گ‌و كێڵان‌و چاندن‌و ئاودان ده‌ردێت.

* هه‌روه‌ها ده‌ڵێن: ئه‌گه‌ر ماڵ‌و سامانبوو ئه‌و ماڵه‌ له‌لایه‌ن ژنانه‌وه‌ ده‌بێ.

(نابلسی) ده‌ڵێت: له‌خه‌ودا پیاوێكی ئه‌مه‌كداره‌و كه‌سانی رێزدار خۆشیان ده‌وێت.

* ئه‌گه‌ر بینی دومه‌ڵانی خوارد ماڵێكی حه‌ڵاڵ په‌یدا ده‌كات.

د ۆ

دۆڕاندن: (ئیبن سیرین)ده‌ڵێت: دۆڕاندن بۆ بێباوه‌ڕان چوون یه‌كه‌ به‌پێی

---

[1](بوخاری) له‌فه‌رموده‌ی (٤٦٣٩)و(مسلم) (٢٠٤٩) له‌فه‌رمووده‌یه‌كی (سه‌عید)ی كوڕی (زید)ه‌وه‌.

ئایـەتی: ﴿ وقـذف في قلـوبهم الرعب﴾ (الاحزاب: ٢٦). بۆ باوەڕداران سەرکەوتنە لەجەنگدا.

*ئەگـەر سـەربازی دادپـەوەری بینـی چـوەتە نێـو شـارێکەوە بـەدۆڕاوی سـەرکەوتن‌و زەفـەر بەدسـتدەهێنێت ، ئەگـەر سـتەمکاربوون سـزاو خـەشمی خوایی روویان تێدەکات.

*ئەگەر هەڵهاتن لەمردنی بینی بەڵگەیە لەسـەر نزیکبوونـەوەی ئەجـەل‌و چارەنووسی بەپێی ئایـەتی: ﴿قل لن ینفعکم الفِرارُ ان فررتم من الموت أو القتل﴾ (الاحزاب: ١٦).

*هـەروەها وتـراوە: هـەڵهاتن لـەدوژمن دڵنیـایی‌و گەیـشتنە بـەهیواو ئـاوات بـەپێی ئایـەتی: ﴿ ففررت منکم لما خفتکم فوهب لي ربي حکماً ﴾ (الشعراء: ٢١).

*ئەگەر پیاوێکی بانگکردو هەڵهات لێی هـەرگیز وتـەی پەسـەند ناکـات‌و گوێڕایـەڵی نـانوێنێ خوداوەنـد دەفەرموێ: ﴿ فلم یزدهم دُعائي الا فرارا ﴾ (نـوح : ٦) وتراویشە هـەڵهاتن دڵنیاییە بـەپێی ئایـەتی: ﴿ ففروا الى الله إني لکم منه نذیر مبین ﴾ (الذاریات: ٥٠).

*ئەگـەر لەدوژمنەکـەی خۆیـشاردەوە زاڵدەبێت بەسەریا، ئەگـەر لەرزەلـەرزی پێکەوت یاخود جومگەکانی هاتەوەیەك غـەم‌و پـەژارە رووی تێـدەکات‌و خـۆی لەبەردا راناگرێ.

*بینینـی غارغـارێنی ئەسـپ لـەولآت‌و گەڕەکـدا بـاران‌و لێـشاوەو تـرس‌و دڵنیاییەو دیلکـردن غـەم‌و پەژارەیـەکی سەخت‌و گرانە.

(نابلـسی)دەڵێـت: ئەگـەر بـۆ یەکتاپەرستانبوو جل‌وبەرگە لەجەنگداو سـەرکەوتنە بەسـەریاندا بـەپێی ئایـەتی:﴿ وهم من بعد غلبهم سیغلبون﴾ (الروم: ٣).

*ئەگـەر بینـی شکـستی هێنـا بـەلآم نەترسا دەمرێ.

دۆزەخ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: (سابت)ی کوڕی (عەبدوڵلآ)ی کوڕی (ئەبی بەکرە) لەباوکییەوە دەگێڕێتەوەو ئەویش لەباپیرەیەوە وتویەتی: ئەگەربینی دەسووتێنرێ دەخرێتە ئاگری دۆزەخەوە، ئەگەر بینی فریشتەیەك ئەستۆی گرتوە دەیخاتە نێوئاگری دۆزەخەوەو ملکەچی‌و سەرشۆڕی پێدەدرێ.

*ئەگەر دەرگاوانی دۆزەخ بزەو خەندە گرتی دڵخۆشدەبێت بەپۆلیس‌و جەللادو دەستەلأتدارێك.

*ئەگـــەر ئـــاگری لەنزیکـــەوەبینی دەکەوێتـــە نێـــو نارەحـــەتی‌و دەردەســەرییەوەو لێــی قوتــار نابێــت بەپێی ئایەتی: ﴿ورأى المجرمون النار فظنوا انهم مواقعوها ولم يجدوا عنها مصرفا﴾(الكهف: ٥٣). یاخود زەرەو زیــان رووی تێــدەکات بــەپێی ئایـــەتی: ﴿ان عـــذابها كـــان غراما﴾(الفرقـــان: ٦٥) هـــەروەها خەونەکـــەی ئاگادارییـــە کەبۆئـــەوەی تەوبــە بکــات لــەو گونــاهو تاوانــەی تێیکەوتوە.

*ئەگـەربینی وەك ئـەوەی خەریکـە دەخرێتـە دۆزەخـەوە گونـاهو تـاوانی گـەورە ئەنجامـدەدات کەوابەسـتەی سزای خواییە.

*هـەروەها وتـراوە: لـەنێو خەڵکیـدا روحی دەکێشرێ.

*ئەگـەربینی چوە نێـو ئـاگری دۆزەخ ئــەوەی دەیخاتــە نێــو ئــاگرەوە هانیدەدات بۆ خراپەکاری.

*ئەگـــەر لـــەنێو دۆزەخ بەدەرکـــەوت بەبێئـەوەی زیـانی پێبگـات دەکەوێتـە غەم‌و پەژارەی دنیاوە.

*ئەگـــەر لـــەکێم‌و زوخمـــی دۆزەخـــی خـــواردەوە یـــاخود لـــەداری (زەقـــوم) ســـەرقاڵدەبێت بەزانیارییەکـــەوە دواتـــر دەبێت بەبەلأو گرفت لێی.

*هـــەروەها وتـــراوە: کاروبارەکـــانی قـــورس‌وگران دەبێـــت‌و خەوەکـــەی بەڵگەیـــە لەســـەر ئـــەوەی خوێنرێـــژی ئەنجامدەدات.

*ئەگـــــەربینی رووخـــــساری رەش هەڵگـــەڕاوە بەڵگەیـــە لەســـەرئەوەی هاوەلأیـەتی کەسـانێك دەکـات دوژمنـی خودان‌و رازیدەبێت بـەڕەفتارو کـرداری خراپـــــــەیان رووی لای خـــــــەڵکی رەشـــهەڵدەگەڕێ‌و چارەنووســـی بـــاش نابێت.

*ئەگەربینی هێشتا هـەر بەنـدە تێـداو نازانێـــت لەکەیـــەوە چـــوەتە نێـــوی بـەردەوام لـەدنیادا بەغـەم‌و پـەژارەوە دەمێنێتـــــەوەو واز لەنوێـــــژو رۆژو دەهێنێـــت دەســـتبەرداری ســـەرجەم گوێڕایەڵییەکان دەبێت.

*ئەگـــەر بەســـەر پـــشکۆدا رۆیـــشت پێـــــدەنێت بەگـــــەردنی خەڵکیـــــدا

لەکۆبوونەوەو دانیشتنەکاندا بەدەستی ئەنقەست.

* هەر خەوێك ئاگری تێدابێت بەڵگەیە لەسەر فیتنەی خێرا بەپێی ئایەتی: ﴿ذوقوا فتنتكم هذا الذي كنتم به تستعجلون ﴾(الذاريات: ١٤).

* ئەگەربینی شمشێرەکەی دەرهێناو دەچێتە نێو ئاگرەوە قسەی پروپووچ و خراپ لەزاری دێتەدەرەوە.

* ئەگەربینی بەروویەکی گەشەوە دەچێتە نێوی خراپە ئەنجامدەدات و بەخۆشیەکانی دنیا خۆشحاڵدەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر دۆزەخی لەخەودا بینی با لەدەستەلاتدارو فەرمانرەوا بترسێ یاخود لەخەشم و قینی پەروەردگار.

* ئەگەربینی وەك ئەوەی دەچێتە نێو دۆزەخ ئابڕوو حەیای دەچێت لەهەر گوناهێك تەوبەی لێنەکردبێت.

* ئەگەربینی لەدۆزەخ دێتە دەرەوە لەگوناهو تاوان تەوبە دەکات، ئەگەر لەخواردن و خواردنەوەکانی دۆزەخ بخواتەوە بەردەوام دەبێت لەسەر ئەنجامدانی گوناهو تاوان.

* دۆزەخ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر لەدەستچوونی پلەوپایە لەدنیادا.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+هەژاری دوای دەوڵەمەندی.

+بێزاری دوای شادیی.

+زیندانی هەمیشەیی.

+سەرشۆڕی و ملکەچی لەدنیادا.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر هاوسەر هاوسەرێکی بۆڵەبۆڵکارو ناڕازی دەبێت.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر بژێوی حەرام و نادروست دەبێت.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر لانەو ماڵ دراوسێیەتی خراپەکارو بێئاگایاندەکات.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی دەرەنجامەکەی بەمەرگ کۆتایی دێت لەگەڵ چارەنووس خراپی.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر خزمەتگوزاری لەگەڵ دەستەلاتدارێکی ستەمکاردا دەبێت.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر زانیاری بیدعەو داهێنانە.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر رەفتارو کردار کردەوەیەکی ناپەسەندە.

* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر کوڕ بەڵگەیە لەسەر لەدایکبوونی ئەو منداڵە بەهۆی داوێنپیسی و زیناوە.

* دەگونجێت چوونە نێوئاگری دۆزەخ بەڵگەبێت لەسەر ملکەچی و سواڵکەریی دوای دەوڵەمەندی.

*هەروەها بەڵگەیەلەسەر:
+لانەی بیدعەو داهێنان.
+خراپەکاران.
+دێرو کەنیسەو فرۆشتن.
+حەمامو دەباخخانەو فڕنو ئەوەی ئاگری تیادەکرێتەوە لەبۆ بەرژەوەندییەك.
+یەکلاییبوونەوە بۆ حەزو ئارەزوو.
*ئەگەر گڕوبڵێسە گرتیەوە لەوانەیە ماڵو دارایی کۆکردوەتەوە.
*هەروەها ئەگەر لەوانەبوو ماڵو دارایی کۆدەکردەوە دۆزەخ بۆ بێباوەڕو دووڕووانە.
*ئاگری (سقر)دۆزەخ بەڵگەیەلەسەر:
+وازهێنان لەراستگۆییو خۆهەڵقورتان لەکارێکدا پەیوەندی پێوە نەبێت لەگەڵ رەزیلیو چرووکی.
+گاڵتەکردنو بەدرۆخستنەوەی رۆژی قیامەت.
+ناوەڕاستی دۆزەخ بۆ شەیتانەکانو ئەوەشی هەمان رەفتاری ئەوان دووبارە دەکاتەوە.
*هەروەها دۆزەخ بەڵگەیە لەسەر ناتەواوی لەکێشانەدا بۆئەوەی کێشانەی کردارەکانی قورس نەکات بەکاری چاکە.

*ئەگەر لەداری (زەقوم)ی خوارد یاخود لەچڵکاوو دەرهاویشتەکانی یان دووپشکەکانی گەزتیانو مارەکانی قووتیانداو پێستی گۆڕا بەپێستی خەڵکی دۆزەخو لەسەر رووبەکێشکراو بەروودا فڕێدرایە نێو دۆزەخو بەمقاشی ئاسنینو جەللادەکانی دۆزەخ لێی توڕەبوونو خەشمیان لێگرت سەرجەم ئەو حاڵانە بەڵگەیە لەسەر:
+بیدعە لەئایندا.
+هاوبەشیکردن لەگەڵ ستەمکاراندا.
+رۆیشتن لەسەر رەوییەی بێباوەڕانو هاوڕەفتاری لەگەڵ موشریكو دووڕوانو گاڵتەکاران.
+پێچەوانەی پێغەمبەران رەفتارکردنو وازهێنان لەخواناسانو پارێزکاران.
+پاشگەزبوونەوە لەئاین.
+چرووکیو بەخیلی.
+سەرپێچی پەروەردگار، یاخود نکوولیکردن لەکردگاریو توانای پەروەردگارو چواندنی رەفتارەکانی پەروەردگار.
*بینینی دۆزەخەوانەکان بۆ یەکێك سیفەتی ئەوانی هەڵگرتبێت یاخود خواردنێکی دەرخوارد بدەن بەڵگەیە لەسەر:

+خۆشەویستی بۆ خواو پێغەمبەرو موسوڵمانان.
+شکۆمەندیو دەستەلآت.
+دوورکەوتنەوە لەدووڕوویی.
+دەستبەرداربوونی گوناهو سەرپێچی.
+ڕێنموویی دوای وێڵیو سەرگەردانی.
+بوونی غیرە لەئایندا.
*ئەگەر دۆزەخەوان رووی تێکرد بەڵگەیە لەسەر سەلامەتیو پارێزراوی لەئاگری دۆزەخ، ئەگەر پشتی تێکرد یاخود رووخساری گۆڕا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەوتوەتە گوناهێکەوە شایستەی ئاگری دۆزەخە.
*دۆزەخەوانەکان ئەمینو پارێزراوو پەناوپشتگیریو هاوەڵی پۆلیسو کەسوکارو خزمن بۆئەوەی دۆزەخەوان بەڵگەبێت لەسەری.
*ئەگەربیینی دەچێتە نێو ئاگری دۆزەخو لێی دێتە دەرەوە پشت بەخوا دەچێتە نێو بەهەشت یاخود گوناهێك ئەنجامدەداتو پاشان تەوبەدەکات لێی.
*ئەگەربیینی ئەندامەکانی لاشەی دەدوێت لەگەڵی بەڵگەیەلەسەر رێگرتن لەسەرپێچیو تاوانو بێداربوونەوە لەکاروبارەکانی قیامەت.

دۆشاو(شێلراو ـ هەویر): (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر چارەسەر لەنەخۆشیو زۆری وەچەو نەوە.

دۆشاوچی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دۆشاوچی پیاوێکی ئامۆژگاریکاری وشیارو بێدارە.

دۆشەر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: دۆشەری مەڕو مالآت ماڵو دارایی گرد دەکاتەوە، دۆشەری مانگاش پیاوێکە داوا لەکرێکاراندەکات، ئەوەشی مەڕدەدۆشێت پیاوێکی ناوبانگ باشەو لەسەر سروشتو پاکی دەڕوات بەڕێوەو ماڵو دارایی حەلآڵ کۆدەکاتەوەو لەهەماکاتیشدا خوازیاری زانستە.
(نابلسی)دەڵێت: بینینی دۆشەر بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو سوودو مامەڵەی خۆشو نەرم نیانی وتە، شیرودۆشەریش : پیاوێکی چاکە.

دۆشین: (نابلسی)دەڵێت: دۆشین لەخەودا ماڵو داراییەکە بەئەستەمو ماندوبوون دەستدەکەوێت.

دۆشینی مەڕو...: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر باشی مامەڵەو هەڵسوکەوت لەکاروکاسبیداو بەدەستهێنانی رزقو رۆزی.

*ئەگەر خزمەتكارێك مانگایەكی دۆشی هی گەورەو بەرپرسەكەیبوو هاوسەری گەورەكەی دەهێنێت.

*ئەگەر بینی مانگایەك دەدۆشێ‌و لەشیرەكەی دەخواتەوە، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت‌و پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە، ئەگەر دەوڵەمەندبوو دەوڵەمەندییەكەی زیاد دەكات‌و شكۆمەندی رووی تێدەكات.

*ئەگەر بینی حوشتر دەدۆشێ لەلایەن فەرمانڕەواوە ماڵ‌و دارایی بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر كاتێ دۆشی خوێنی لێهات لەبری شیر ماڵ‌و داراییەكی حەرام بەدەستدەهێنێت ، دۆشینیش لەلێكدانەوەدا فڕوفێڵە ، دوشینی حوشتر كرێكارییە لەسەر زێدو خاكی عەرەبی.

*ئەگەر دۆشی‌و خوێنهات ناپاكی لەگەڵ دەستەلاتدارو فەرمانڕەوایەكدا دەكات.

*ئەگەر دۆشی‌و چەوری لەگوانیهات ماڵ‌و دارایی حەرام بەدەستدەهێنێت.

*دۆشین لەلێكدانەوەدا فڕوفێڵە.

*حوشتر دۆشین كرێكارییە لەوڵاتی عەرەب.

*ئەگەر بازرگانێك دۆشی‌و شیری لێهات رزق‌و رۆزییەكی حەلاڵ بەدەستدەهێنێت لەگەڵ دەستكەوت‌و سوود لەبازرگانیەكەی‌و لەدنیادا دەرووی لێدەكرێتەوە بەئەندازەی ئەو شیرەی كەدێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر حوشترێك بدۆشێت‌و لەشیرەكەی بخواتەوە بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێكی باش‌و چاكدا، ئەگەر هاوسەرداریشبوو كوڕێكی پیرۆزو فەرمانبەرداری دەبێت.

دۆلار: (ئەبو حەفس)دەڵێت: دۆلار لەخەودا رزق‌و رۆزییە ئەگەر لەكانزا دروستكرابوو، ئەگەر زۆربوو سەرچاوەكەی نەدەزانی فیتنەو ئاشووبە بەپێی ئایەتی : ﴿ انما أموالكم وأولادكم فتنة ﴾.

دۆلفین: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا وەك بینینی تیمساح وایە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فێڵ‌و كاروكردارشاردنەوەو گوێهەڵخستن.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر شەونم‌و باران.

*هەروەها (دمیری) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا (دۆلفین) ببینێ دڵنیاو قوتار دەبێت.
*هەروەها وتراوە: دوژمنێکی بێدەستەلاتە ناتوانێت زیان بگەیەنێت.
دۆلاب : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا گەنجینەدارە.
*هەروەها دەڵێن: دۆلاب بەلگەیە لەسەر سەفەر ئەگەر بسوورێتەوە یاخود بگەرێت، ئەگەر شکا یاخود وەستا بژێوی دەوەستێو سەفەرەکەی پووچەڵدەبێتەوە.
*کۆمەڵە دۆلابێك گۆڕان و گەڕانی بازرگانییە گواستنەوەی حاڵو بارە بۆ سەفەرکردن ، ئەگەر هەستێکی خۆشی دروستکرد هەواڵو دەنگو باسە یاخود خەوبینەر گوێبیستی قورئان دەبێت ، روحوگیانە بۆیەکێك گوێبیستیبێت.
*دۆلابی چنین و ئاوریشم رزقێکی باشە لەگەڵ هاوسەرگیری بۆ کەسێکی رەبەن و حاڵوبار جوولاوو باش.
دۆڵچە : (ئیبن سیرین) دەڵێت: دۆڵچە پیاوێکە بەفروفێڵ ماڵو دارایی بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر بینی ئاو بەدۆڵچە دەردەهێنێت لەبیرێك ئاو دەخاتە دەفرێکەوە ماڵو دارایی بەفروفێڵ بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی لەدەفرێکیتردا خاڵیدەکاتەوە ئەو ماڵەی لەدەستدا نامێنێتەوە هەتا دەڕوات و سوودو قازانجی بەسەردەچێت، ئەگەر باخەکەی ئاودا دەچێتە لای ژنێك، ئەگەر باخەکە بەروبوومی هەبوو کوڕێکی لێدەبێت بەوچەشنەی بینیویەتی.
*ئەگەر بیرێکی کۆنی بینی حوشتری لێ ئاودا یاخود خەڵکێك یا ئاژەڵ باشترینکردار ئەنجام دەداتو باشتر لەبیرەکە بەپێی هێزو توانای خۆی، وەك شوان وایە ئاو دەردەهێنێت بۆ ئاژەڵەکانی و رووپامابیە بۆ ئاین و دنیا بەپێی هێزو توانای خۆی.
*ئەگەر بینی بۆ خۆی ئاو هەڵدەگۆزێت لەکاروکردارەکانیدا بۆ بەرژەوەندی دنیا ئەنجامدەدات بەئەندازەی هێزو توانای.
*پێغەمبەری خوا(ﷺ)دەفەرموێت: "لەخەودا بینیم لەسەر بیری (قولەیب)م ئاو دەردەهێنم بۆ مەڕی رەش ، پاشان (ئەبوبەکر) دۆڵچەکەی لێوەرگرتم دوو دۆڵچە یان یەکێکی دەرهێنا بەلاّم لەدەرهێنانیدا لاوازی هەبوو خوا لێیخۆش بێت ، دوای ئەو (عومەر)ی کوڕی (خەتاب) دۆڵچەکەی

لێوەرگرتمو مەڕی سپی تێکەڵ بەمەڕی ڕەشبوو دۆڵچەکە لەدەستی (عومەر)دا روو بەرۆژئاواچوو، هیچکەسم نەدی ئەوەندی تۆ لێزانو کارامەبێت ئەی کوڕی خەتتاب"[1].

*هەروەها دەگێڕنەوە پیاوێك هاتە لای (ئیبن عەباس)و وتی: لەخەودا بینیم دۆڵچەم خستە نێو بیرەوە سێیەکی پڕبوو بەشێکی مایەوە، ئەویش وتی: شەش مانگ، خێزانەکەت بەجێهێشتوەو ژنەکەت دووگیانبوەو، ئنجا کوڕێکی دەبێت، ئەویش وتی: بەڵگەت چییە لەسەر ئەوە؟ وتی: لەبەرئەوەی من بیرم بەژن داناوە ئەو مژدەیەشی لەبیرەکەوە هات (یوسف)بوو(سەلامی خوای لێبێت) بۆیە زانیم کوڕە ، سەبارەت بەسێبەشی دۆڵچەکە شەش مانگە سێیەکی پاشماوەش سێ مانگەکەیە، ئەویش وتی: ڕاستدەکەیت، چونکە نامەیەکم پێگەیشتوە لێوەی تیا هاتوە شەش مانگە دووگیانە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی دۆڵچە دەردەهێنێ لەبیرو خۆی پێدەشواتو ماڵو سامان بەدەستدەهێنێتو ئێرەیی پێدەبەن.

*ئەوەی دۆڵچەیەك بخاتە نێو بیرێکەوەو ژنێکی دووگیانی هەبێت منداڵی نێرینەی دەبێت، ئەگەر هاوسەرەکەی دووگیان نەبوو رزقو رۆزی داوا دەکات، ئەگەر لەدۆڵچەکەدا ئاو هاتە دەرەوە رزقو رۆزییە بەدەستدەهێنێت، ئەگەر شتو مەکی هەبوو لەسەفەردا پێیدەگاتو، ئەگەر نەخۆشیبوو بێدارو چاکدەبێتەوە. ئەگەر زیندانی بوو قوتار دەبێت یاخود لەپێناوی پێداویستیەکدا ڕوودەکاتە دەستەلاتدارو فەرمانڕەوایەك.

*ئەگەر بینی لەسەر لێواری بیرێك وەستاوە دۆڵچەیەکی بەدەستەوەیەو دەیەوێت ئاوی پێ هەڵبگۆزێ خێرو ماڵو داراییە بەدەستیدەهێنێت.

*دەگونجێت بیر ژن بێت ، چونکە بیر (مؤنث)ە ئەگەر ئاو هەڵکێشن بەدۆڵچە خوازیارو داواکاری زانیارییبوو بیرەکە مامۆستایدەبێت کەسوود لەزانیارییەکەی وەردەگرێت ئاوی هەڵگۆزراو بەشو بەختو چارەیە.

دۆڵوشیوو:(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر سەفەری ناڕەحەت یان

---
[1] (بوخاری)(٣٦٨٢)و(مسلم)لە(فضائل الصحابة) (٢٣٩٣) لەفەرمودەی (عەبدوڵلا) ی کوڕی (عمر) (ڕەزای خوایان لێبێت).

مرۆڤێکی ڕەزاقورس‌وگران یان سەفەرێکی دووروودرێژ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر کاری چاکەو لەپەروەردگار نزیکبوونەوە بەخێر.

*دەگونجێت دۆڵ‌و شیوو بەڵگەبێت لەسەرئەوەی نیشتەجێیە تێدا یان ئەوەی تێدا دەچێنرێ یاخود تێدایە لەدارو درەخت‌و گوڵ یاخود بۆنی خۆش‌و ئاو ، یان وتەیەکی باشی تیادەبیستی‌و پلەوپایەی دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر مرۆڤێکی باش‌بوو کاری لەرادەبەدەر لەسەر دەستی دەردەکەوێت بەپێی ئایەتی: ﴿ فلما أتاها نودي من شاطيء الوادِ الأيمن﴾ (القصص: ٣٠).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دابەزینی باران‌و لەبەر ڕۆیشتنی ئاو.

*دەگونجێت کەوتنە نێو دۆڵەوە بەڵگەبێت لەسەر هەڵگرتنی نامە بۆستەمکاران، بەپێی ئایەتی: ﴿ اذ ناداه ربه بالوادي المقدس طُوى ، اذهب الى فرعون انه طغى﴾ (النازعات: ١٧).

*دەگونجێت دۆڵ‌وشیوو بەڵگەبێت لەسەر زیندان.

*ئەگەر بینی لەدۆڵێکدا مەلەدەکات تا دەگات بەشوێنی خۆی دەیەوێت کارێکی دەستەڵاتدار ئەنجامبدات، ئەگەر ترسا لێی لەدەستەڵاتدارەکەی دەترسێ.

*دۆڵ‌و شیو بەڵگەیە لەسەر جەنگاوەری ڕێگرو جەربەزەو ئازا.

*ئەگەر دۆڵێکی بینی کەوتە نێوانی خۆی‌و ڕێگەیەك ئەگەر موسافیربوو دز یان هۆکاری خراپ دەبێت بەرێگر لێیان، ئەگەر لەسەفەردا نەبوو غەم‌و پەژارەو بەڵاو نەهامەتی ڕووی تێدەکات بەهۆی زیندانی‌و لێدان‌و ترس‌وبیمەوە، یاخود نەخۆشی‌و سەرما دەیگرێتەوە.

*ئەگەر دۆڵێکی هەڵکەند یەکێك لەئەندامەکانی خانەوادەکەی دەمرێ.

*دۆڵ‌و شیوو بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پێداویستی بۆیەکێك بیەوێت لێی بێتەدەرەوە.

*ئەگەر بینی کەوتە شیوێك بەڵام ئێش‌و ئازاری پێنەگەیشت سوودو قازانجی دەستگیر دەبێ لەخەڵات یاخود دەستەڵات لەلایەن فەرمانڕەواوە.

*ئەگەر بینی لەنێو دۆڵ‌و شیوێکدا نیشتەجێبوو دۆڵەکە بێکشتوکاڵبوو (حەج)دەکات.

*ئەگەر بینی عەودالو شەیدابوو لەدۆڵێکدا شیعرو هۆنراوە دەخوێنێتەوە.

د ە

دەباخخانە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا وەك قەسابخانەو شوێنی کوشتاری ئاژەڵ وایە بەهۆی بوونی ئاوو بۆگەنی پێستەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو هاوچەشنی ئەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنێکی فرە رەنجبەرو ئارامگر لەسەر نارەحەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنێکی توندوتیژو رەوشت زبرو رەق. یان سووكو رسوایە ئالوودەی خراپە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵوسامان.

دەباخچی: (نابلسی)دەڵێت: خۆشکەری پێستەی ئاژەڵ ، بەڵگەیە لەسەر کەڵەشاخ گرتن چارەسەری تێدایە لەهەندێك نەخۆشی.

*ئەگەر بینی پزیشکێك بووە بەدەباخچی بەڵگەیە لەسەر زیرەکی ئەو پزیشکەو چارەسەر وەرگرتنی چەندین کەس لەسەر دەستی مەگەر دەباغەکەی بەبۆگەنکردووی ببینێ ئەوجا نەزانو گوێ پێنەدەرە.

*ئەگەر دەباخچێتی بەڵگەبێت لەسەر کاروبارێکی دنیا لەتیاچوونو فەوتان قوتار دەبێت، ئەگەر بەڵگەبێت لەسەرکاروبارێکی ئاینی هەژارێك تێردەکات لەکاتی نەبوونیدا.

*دەباخچی پیاوێکی چاکسازە یاخود پزیشکە یان هەڵسوکەوتدەکات بەمیراتی پاشماوەی خەڵکی فەوتاوەوە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارە.

*دەباخچی پیاوێکی ستەمکارە.

دەبدەبە: (نابلسی) دەڵێت لەخەودا پیاوی دەوڵەمەندی بازرگانە، خەڵکی بۆیان دەڕوانن بەهۆی گرتنی پارەوپووڵو رەزیلیانەوە.

*ئەگەر لەبەر دەرکی ماڵی خۆیاندا دەبدەی بینی دەستەڵاتو فەرمانڕەوایی لەنێو عەجەمدا بەدەستدەهێنێت.

دەجال: (نابلسی) دەڵێت: دەجال لەخەودا دەستەڵاتدارێکی ستەمکاری قۆڵبڕە ئەو بەڵێنەی دەیدات جێبەجێی ناکاتو شوێنکەوتەکانی خراپن.

*هاتنی دەجاڵ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زاڵبوونی دوژمنو بڵاوبوونەوەی

بەسەر زەویداو دەرکەوتنی کاری خراپ لێی وەك خوێنرێژیو فیتنەو ئاشوب.

*ئەگەر خەوبینەر لەسەفەردابوو رێگەی لێدەگیرێ.

*بەڵگەیە لەسەر ئاوەلاكردنی شارێكی بێباوەڕان.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر جادوو درۆو دەردو نەخۆشی بۆ یەكێك هاوەڵایەتی بكات لەخەودا یاخود بچێتەسەر سیفەتی ئەو.

*دەركەوتنی دەجال لەخەودا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاكبوونی بارو حاڵی جوولەكە دواتر خوداوەند لەناویاندەبات.

*ئەو شوێنانەی لەخەودا پێدا تێپەڕ دەبێت بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو ستەم.

دەراج[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەسی خاوەنداره یان ژنێكی فارسیه.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی باڵندەی (دەراج)ی هەڵگرتووە ژنێكی فارس دەهێنێت یان ماڵو دارایی لێدەستدەكەوێ.

*پیاوێكی ناپاكی غەددارە.

*ئەگەر بینی چارەسەری ئەو جۆرە باڵندەیە دەكات پیاوێكی لەو چەشنە چارەسەر دەكات.

*ئەگەر بینی باڵندەیەكی لەو چەشنەی بەدەستهێناوە دەچێتە لای ژنێكی ناپاكی قۆڵبڕ هیچ خێرێكی تیا نییە.

دەرپێ:(نابلسی) دەڵێت: بینینی دەرپێی پادشا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاوێكی كاروبارو رێكخەرو مشورخۆر.

دەرخستن(ئاشكراكردن):(نابلسی) دەڵێت: دەرخستنی ئەوەی كەدەبێت بشاردرێتەوە دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرخستنی خێر، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرزكردنەوەی یادو زیكرو پلەوپایەی بەرز.

دەرزی (شرینقە):(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی دەرزی لێدەدرێت بەهۆی نەخۆشیەكەوە لەكاروكردارێك پاشگەدەبێتەوە چاكەی ئاینەكەی تێدایە.

*ئەگەر بەبێ ئەوەی نەخۆش بێت دەرزی لێدرا لەنەزرو پێویستگێڕانێك پاشگەز دەبێتەوە یاخود وتەو حاڵێك كردوویەتی.

دەركردن:(ئیبن سیرین) دەڵێت: دەركردنی پیاو لەبنكەو جێی

---

[1] **دەراج**: باڵندەیەكی رەشە لەقەتێ دەچێت بەڵام لەو نەرمو نیانترە.(فەرهەنگی دەریا)

نیشتەجێبوونی بەڵگەیە لەسەر قوتارو رزگاربوونی لەخەمو خەفەت.

*دەگێڕنەوە پیاوێک لای یەکێک لەوانەی خەو لێکدەداتەوە دەڵێت: لەخەودا بینیم دراوسێکانم لەماڵەکەم دەریانکردم..ئەویش وتی: دوژمنداریت؟ وتی: بەڵێ ، ئەی مرۆڤ کاتێ خەمو خەفەتی دەبێت دوژمندار نییە ؟ وتی: بەڵێ ، ئنجا وتی: مژدەبێت خوداوەند قوتارو رزگارت دەکات لەشەڕی هەموو دوژمنێکو سەرجەم خەمو خەفەتت لەسەر لا دەبات ، بەڵگەی ئەمەش وتەی پەروەردگارە کاتێ دەفەرموێت: ﴿أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُم إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ، فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾(النمل).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا زیندانیو بەندکردنە، ئەگەر بینی لەولاتی خۆی دەردەکرێ زیندانیدەکرێ.

*ئەگەر بینی لەبەهەشت دەرکرا هەژاردەکەوێ.

*ئەگەر بینی زانایەکی دەرکرد یاخود دەنگی بەرزکردەوە بەسەریدا دەکەوێتە حاڵو بارێکی گەورەوە.

*دەرکردن بۆ یەکێك بەرووکەش دینداربێت بەڵگەیە لەسەر نکوولیکردن لەگوێڕایەڵانو وەرگرتنی لەرێزدارانو رووتێکردنیان.

*هەروەها دەگونجێت ناتەواویەك بێت لەدەرکراودا.

دەرکەوت (سەریهەڵدا): (نابلسی) دەڵێت: دەرکەوتنی دارخورما لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو دووگیانبوونی هاوسەر، ئەگەر نەخۆشێك بینی بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی.

*دەگونجێت دەرکەوتنی دارخورما بەڵگەبێت لەسەر مەرگی نەخۆش یان هەڵگرتنی کاڵاوشتومەكو پەسمەندەکردنی.

*ئەگەر بینی دارخورمایەك یان دوان زیاتری بینی ئەگەر لێی خوارد لەماڵی کوڕەکەی دەخوات.

*ئەگەر دارخورمای لێدەرکەوت ئەستێرەی بەختی روو هەڵهاتندەکات، ئەگەر دارخورماکە زەردبوو لێینەخوارد دەستەڵاتدار لێی تورەدەبێ پاشان رازیدەبێتەوە لێی.

*دەرکەوتنی دارخورما ماڵو سامانە بەدەستیدەهێنێت.

دەرگا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەرگای ئاوەڵاکراو دەروازەکانی رزقو رۆزییەو

دەرگایماڵیش چاودێرو سەرپەرشتیاریەتی.
*ئەگەر بینی لەناوەندی ماڵەکەیدا دەرگایەکی بچووك هەیە رووداو کارەساتێکی ناخۆش روودەدات، چونکە روودەکاتە خەڵکی عەیبو عار دادەپۆشێتو عەیبو عاریش لەرووی هاوسەرەکەیەوە روی تێدەکات.
*دەرگای ماڵان واتە ناتەواوی روو لەژنان دەکات ئەگەر هەڵچنرابوو کچن، ئەگەر دەرگای پێوە نەبوو یان دانەخرابوو بێوەژنن.
*ئەگەر بینی دەرگای ماڵێك خەریکە دەکەوێت یاخود دەردەهێنرێو فرێ دەدرێتە دەرەوە یان سووتاوەو شکاوە بەلاو نەهامەتییەك روودەکات لەخێوکەری.
*ئەگەر دەرگای ماڵەکەی گەورەبوو یان فراوانبوو یان بەهێزو تۆکمەبوو حاڵو باری بژێوی پەیداکاری ماڵەکەی باشدەبێت.
*ئەگەر بینی بەرووی دەرگای ماڵەکەدا دەگەڕێتو نایدۆزێتەوە سەرسامو دوودڵە لەکاروباری دنیادا.
*ئەگەر بینی لەدەرگایەکەوە چوە ژوورەوەو لەبێداریشدا ئاژاوەو ناکۆکی هەبوو زاڵدەبێت بەپێی ئایەتی ﴿ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ﴾ (المائدة: ٢٣).
*ئەگەر بینی دەرگاکان لەچەن لایەکەوە کرابوەوەو یان نادیاربوو دەروازەکانی دنیا لەبەردەمیدا ئاوەلاّ دەکرێت ئەگەر سنوورەکەی نەبڕی ئەگەر بڕی ماڵەکە وێرانو کاولدەبێت.
*ئەگەر دەرگاکان روو بەرێگەیەك بوون لەدنیادا بەدەستدەهێنێتو روودەکاتە غەریبو خەڵکی گشتی، ئەگەر کرابووەوە لەسەر ماڵێك ئەوەیەکە بۆخانەوادەکەی بەدەستی دەهێنێت.
*ئەگەر بینی دەرگای ماڵەکەی ئاوەلاّو فراوانبووە زیاد لەئەندازەی خۆی رووتێکردنی کەسانێکە کەخەوبین پێیان رازی نییە.
*دەگونجێت لاچوونی دەرگای ماڵ لەشوێنی خۆی گۆڕانی بەرپرسی ماڵ بێت سەبارەت بەخانەوادەی.
*ئەگەر بینی لەدەرگایەکی تەنگەبەرەوە هاتە دەرەوە روو بەشوێنو جێگەی فراوان دەرچوونو قوتاربوونیەتی لەتەنگەبەرییەوە بۆ ئاوەلاّییو فراوانی یان لەخەمو پەژارەوە بۆ دەروولێکردنەوە.

*ئەگەر بینی ماڵەکەی دوو دەرگای هەیە ژنەکەی بەدڕەوشتو داوێن پیسە.
*ئەگەر بینی دەرگاکەی دوو ئەڵقەی هەیە قەرزی دووکەسی لایە.
*ئەگەر بینی ئەڵقەی دەرگاکەی دەرهێنا روو لەگەڵو نەتەوەو کۆمەڵێکی بیدەعەچی دەکات.
*داخستنی دەروازەی ماڵیش بەڵاو نەهامەتی گەورەیە روو لەخانەوادە دەکات.
(نابلسی)دەڵێت: ئەڵقەی دەرگا وەك دەرگاوان یان پێغەمبەرو فرستادە وایە، ئەوەی ببینێ ئاگر بەردەبێت لەدەرگاکان بەڵگەیە لەسەر مردنی هاوسەری پیاو هەروەها بژێوی‌و مووچەی باش نییە.
*دەرگاکانی شار بەڵگەیە لەسەر پادشاو فەرمانڕەوای بەرپرسی دنیاو قیامەت.
*دەرگای ماڵیش بەڵگەیە لەسەر بنیادنەرو بەرپرسی خانەوادە یان ئەوانەی نیشتەجێبوون‌و دەیانگرێتەخۆ لەژن‌و کچ.
*چوونە ژوورەوەش لەدەرگای نادیارەوە بەڵگەیە لەسەر زاڵبوون‌و سەرکەوتن بەسەر دوژمندا.

*دەگونجێت دەرگای نادیار بەڵگەبێت لەسەر زانیاری‌و رزق‌و رۆزی‌و سەفەر لەگەڵ کردنەوەی دەروازەی خێر یان شەڕ، ئەمەش بەپێی ئەندازەی خەوبینەر، دەرچوونیش لەدەرگاوە وازهێنانە لەوەی باسمانکرد، ئەگەر دەرگاکە چاك‌و باشبوو بەڵگەیە لەسەر وازهێنان لەخێرو چاکە، ئەگەر شکاوو تەنگەبەربوو لەدەروازەی شەڕو خراپەوە بەدەردەکەوێت بۆ رزگاری‌و سەرفرازبوون.
*دەگونجێت دەرگا بەڵگەبێت لەسەر مردن.
*ئەگەر لەدەرگاکە بەدەرکەوتو پاشان فراوانی‌و سەوزی‌و بۆنی خۆشیکرد بەڵگەیە لەسەر چارەنووسی دوایی هاتنی بەخێرو چاکە، بەڵام ئەگەر تاریکایی‌و کەلاك‌و ئاگری بینی لەقیامەتدا بەوە سزا دەدرێت.
*ئاوەلاکردنی دەرگا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئاسانکردنی کاروبار، داخستنیشی ناخۆشی ژینەو پووچەڵکردنی هۆکارەکانە.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر چارەنووس‌و عاقیبەت باشی.

*كردنەوەی دەرگا لەئاسماندا بەڵگەیە لەسەر وەڵامدانەوەی دوعا یان ڕێگری لەبەجێهێنانی کاروباری مەترسیدار.
*هەروەها کردنەوەی دەرگا بەڵگەیە لەسەر درێژبوونەوەی سزاو ئەشکەنجەو تۆڵەو ناڕەحەتی.
*ئەگەر باران نەباری بارانبارین‌و بوژانەوەی زەوییە.
*دەرگای نهێنی‌و پەنهانی ماڵیش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خەوبینەر دەیگرێتەخۆ لەشەڕو چاکە، ئەگەر دەرگاکە شاراوەو باشبوو دەگات بەویستو خوازی خۆی.
*ئەگەر لەدەرگاکەوە بەدەرکەوت بەڵگەیە لەسەر بەدەرکەوتنی نهێنیەکانی.
*دەگونجێت دەرگا بەڵگەبێت لەسەر مەزنی‌و بەرزی یان خزمەتکارو بەردەستو منالٚ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خێر بەنهێنی‌و بەخۆشی مامەڵەکردن لەنێوان خۆی‌و پەروەردگاریدا.
*ئەوەی ببینێ دەرگای ماڵەکەی نوێیە یان دارتاشێك ببینێ ڕێکیدەخات یان دایبنێ بەڵگەی لەشساغی‌و تەندروستی باشە.

*ئەوەی ببینێ دەیەوێت دەرگاکە دابخات بەڵام ناتوانێ کارێکی قورسەو ناتوانێ بەهۆی ژنەکەیەوە ئەنجامیبدات.
*ئەوەی ببینێ لەدەرگایەکەوە دەچێت بۆ لای کۆمەڵێك زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیداو، بەبەڵگەکانی شکست بەدوژمنەکانی دەهێنێت.
*ئەوەی دەرگایەکی هەڵگەڕاوە ببینی‌و یەکێکیتر دایبنێ ماڵەکەی دەفرۆشێت.
*ئەوەی بچێتە نێو ماڵێك‌و دەرگاکەی دابخات لەگوناهو تاوان پارێزراو دەبێت.
*بینینی دەرگای دوو ئەڵقە دوو قەرزارن داوای قەرزیان لێدەکرێتەوە.

دەرگاشکێن: (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر دەرگاوان.

دەرگاوان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەرگاوانی فەرمانڕەوا ئاگادارییە، ئەوەی دەرگاکانی میرێك ببینێ دەستەلآت‌و فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی مەزنی دەستەلآتدارەو هیچ کەس لای فەرمانڕەوای بالآ لەو زیاتر قسەوکاری ناڕوات، ئەگەر لەخەودا بینی بوە بەدەرگاوان یان کچێکی کڕیوە

دەستەڵاتێکی مەزن وەردەگرێت لەکەسێکی نزیکیەوە بەهۆی نزیکی لەفەرمانڕەواوە.

* ئەوەی ببینێ بووە بەدەرگاوانی پادشاو فەرمانڕەوا پارەبەقەرز دەدات.

دەرگاوانی پادشا: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر پادشایەك دەرگاوانەکانی بەپێوەبینی لەمامەڵەو سیاسەتدا بەپێوە دەبن، ئەگەر بەدانیشتنەوە بەدیکرن کەمتەرخەمی لەکاروباری خۆیاندا دەکەن.

* دەرگاوانی پادشا مژدەیە، هەروەها پیاوێکی مەزنی رێزدارەو راوێژی پێدەکاتو کاروباری بەرزو نزمی پێدەسپێرێ.

* هەروەها بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هۆ هێنانەوە.

دەرمان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەموو شەرابێکی زەرد لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی ، هەموو دەرمانێکی خۆش قوت بەڵگەیە لەسەر چارەسەری نەخۆشو خۆبەدوورگرتن لەزیانو خراپە.

دەرمانەوان: (نابلسی) دەڵێت: بینینی ئەوکەسەی کەدەرمان کۆدەکاتەوەو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی زاناو دانەری چەندین کتێب.

دەرمانی خراپو ناخۆش : دەرمانی خراپو ناخۆش گەر خۆش قووت نەچێت نەخۆشییەکی ئاسانەو دواتر خاوەنەکەی چاکدەبێتەوە.

* شروبو خواردنەوەی بەخۆشیو ئاسانی بۆ دەوڵەمەند باشترە بەڵام بۆ هەژاران خراپە چونکە چاوی تێنابڕن مەگەر بەهۆی نەخۆشیەوە کەتووشیان دەبێتو ناچار دەبن بیخۆنەوە.

(نابلسی)دەڵێت: دەرمان لەخەودا چاکییە لەئایندا ئەوەی دەرمانێك بخواتەوە هەتا لەشو لاری پێچاك بێت ئاینی چاكو باشدەكات.

* ئەگەر دەرمانێك بخوات لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانیاری ، ئەگەر نەیخوات لەحەق لادەداتو لەسەر وێڵیو سەرگەردانی خۆی بەردەوام دەبێت.

* ئەگەر لەخەودا دەرمانێکی بۆنداری خواردو زۆر بەتامو چێژبوو بەڵگەیە هاوسەر بۆکەسێکی رەبەنو بۆکەسێکی نەزۆکیش منداڵەو بۆ هەژار دەوڵەمەندییە.

* دەگونجێت دەرمان بەڵگەبێت لەسەر شووشەی مەرەکەبو مەرەکەبیش بەڵگەبێت لەسەر چارەسەرو دەرمان.

*موغەزیو چارەسەری هەڵواسراو زۆرکردنە لەکەسێکی سەرپێچیکار لەسەر ئەوەی تەوبە بکاتو بۆ بێباوەڕیش ڕێنومابییەو بۆ نەزان زانیارییە.

*ئەوەی ژنان خۆیانی پێدەڕازێننەوە بۆ کەسی ڕەبەن هاوسەرەو بۆ نەزۆک کوڕە.

*ئەگەر بینی دەرمانێکی سکشۆری دەخوات هەتا لەنەخۆشییەکەی چاکبێتەوە ئاینەکەی بەئەندازەی هێزو تواناو مەترسی ئەو دەرمانە دەبێت.

*ئەگەر بینی بەدووی لەشساغیدا وێڵە لەچارەنووسیدا دنیای خۆی چاکدەکاتەوە.

*ئەگەر بینی چاوەکانی چارەسەردەکات ئاینی چاكو باشدەکات.

دەروونتەنگی(بێتاقەتی) : (نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی یان مەرگ بەپێی ئایەتی: ﴿ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضاً يَسِيرًا﴾ (الفرقان: ٤٦).

دەریا : (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەریا بەڵگەیە لەسەر هەریەکێك کەدەستەڵاتو فەرمانڕەوایی هەبێت بەسەر خەڵکیدا وەك پادشاو دەستەڵاتدارو فەرمانڕەواو زاناو گەوەو بەرپرسی ژنان بەهۆی هێزو دەستەڵاتو مەترسیداریو بەخشینو بردنیەوە بەهۆی شەپۆلەکانیو سەرجەم جموجووڵەکانی لەخۆی گرتووە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دنیاو مەینەتیەکانی کەیەکێك پلەدار دەکاتو ئەوی دی نزمو ڕسوا، یان دەبەخشێ بەیەکێكو ئەوی دی هەژارو نەدار.

*کەشتیەکانی دەریا بازاڕو وەرزی بازرگانییە.

*گەشتو سەفەری دەریا هەژارو دەوڵەمەندکردنی خەڵکییە.

*بایەکانی دەریاش ڕزقو ڕۆزیو ڕووداوەکانیەتی لەگەڵ ماسیو سەرجەم پێکهاتەکانی کەلەخۆیگرتووە لەگەڵ پادشاو فەرمانڕەواو دزو خەمو خەفەتو فیتنەو ئاشوبەکانی.

*دەگونجێت دەریا بەڵگەبێت لەسەر فیتنەو ئاشوبی هەڵگیرساو، کەشتیەکانیشی پاراستنی خوداوەندبێت بۆ ئەوانەی دەستدەگرن بەڕێبازی خوداوەو ماسیەکانی خەڵکی گوناهکارین گەورەیان بەزەیی بەبچووکیاندا نایەتەوەو دەیخۆن، گیاندارەکانیشی سەرکردەو

بەرپرسەکانن یان خەڵکی شەڕەنگێزو ئاژاوەچین.
*دەگونجێت دەریا بەڵگەبێت لەسەر دۆزەخ و کەشتیەکانی وەك ڕێگەی رزگاریی وابێت و قوتاربوو لەگەڵ خنکاو شەپۆلەکانیشی کڵپەبێت.
*ئەوەی خۆی لەدەریادابیبینێ یان لەدەریابینی ئەگەر مردووبێت دۆزەخیە بەپێی ئایەتی ﴿أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾(نوح:٢٥)ئەگەر نەخۆشبوو نەخۆشیەکەی سەخت و گراندەبێت.
*ئەگەر لەدەریادا نوقمبوو بەو نەخۆشیەوە دەمرێت ، ئەگەر نەخۆخش نەبوو خۆی لەفەرمانڕەوایی و دەستەلات هەڵدەقورتێنێ.
*ئەگەر لەوەرزی هاویندا چوە نێو دەریاو لەکاتی هێمنی دەریادا لەزانست و زانیاریدا ڕۆدەچێت و لەگەڵ زانایان تێکەڵ دەبێت و بازرگانی و ماڵ و داراییەکەی فراواندەبێت بەپێی مەلەکردنی لەدەریادا یان بوونی ماڵ و دارایی.
*ئەگەر نوقمبوو لەدەریاداو نەمرد یان خەم و پەژرە نەهات بەسەریا لەحاڵ و باری خۆیدا ڕۆدەچێت ، ئەگەر مردیش ئاینی تێکدەچێ و نیەتی خراپدەبێت سەبارەت بەمەبەست و مەرامی بەهۆی کۆبوونەوەی مردن و نوقمبوون بەیەکەوە.
*ئەگەر لەزستاندا مەلەیکرد لەدەریادا کاتی سەرما یاخود هەوروژانی شەپۆلەکانی لەلایەن دەستەلاتدارەوە بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات لەزیندانی و ئەشکەنجەدان یاخود نەخۆشی و لەشبەباری رووی تێدەکات، یان فیتنەو ئاشوبێکی بەزیان رووی تێدەکات و تیایدەبات. ئەگەر راستەوخۆ نوقمبوو لەشوێن و جێی خۆی دەکوژرێت یان ئاینەکەی تێکدەچێ بەهۆی فیتنەو ئاشوبەوە.
*ئەوەی لەئاوی دەریا بخواتەوە ماڵ و دارایی کۆدەکاتەوە یان لەدنیادا دەستکەوتی دەبێت.
*ئەوەی ببینێ دەچێتە نێو دەریاوەو لەناوەڕاستیدا ڕۆدەچێت و دەستی دەگات بەقوڕو لمی خەم و خەفەت لەلایەن فەرمانڕەواوە رووی تێدەکات.
*ئەوەی دەریا یا رووبارێك ببڕێت خەم و خەفەت و ترس و بیم دەگوزەرێنێ و بەسەلامەتی رزگاریدەبێت.
*هەندێك دەڵێن: ئەوەی دەریا ببینێ بەئومێدو ئاواتی خۆیدەگات، ئەوەشی

ببینــێ روو لــەدەریا دەکــات کــاری فەرمانڕەوا دەگرێتە دەستو مەترسی روی تێدەکات.

* ئەگــەر ئــاوی دەریــای خــواردەوە دەبێــت بــەخاوەنی مــاڵو دارایــیو تەمەنی درێـژدەبێت یان مـاڵو دارایی هاوچەشـــــــنی فـــــــەرمانڕەوا بەدەستدەهێنێت یان دەستەڵاتی وەك ئـەو یـاخود هاوتـاو هـاو شێوازی ئـەو دەبێت.

* ئەگـەر لەئاوەکـەی خـواردەوە هـەتا تێربـوو لێـی مـاڵو دارایـی هاوچەشـنی مــــاڵو دارایـــــی فـــــەرمانڕەوا بەدەستدەهێنێتو تەمەن درێژ دەبێت.

* ئەگــەر ئــاوی لــەدەریا هـــەڵگرت لەفـــــەرمانڕەواوە کاروپیـــــشەی دەستدەکەوێت بەئەندازەی هـەڵگۆزینی ئاوەکە.

* ئەگــەر ئــاوی لــەدەریا هــەڵگۆزیو لەدەفرێکی تردا رۆیکـرد لەفـەرمانڕەواو دەســـتەڵاتدارەوە مـــاڵو داراییـــەکی بێـــشومار بەدەســـتدەهێنێت یـــان خوداوەند حـاڵو بـارێکی پێدەبەخشێ مـــاڵو دارایـــی تیـــا کۆدەکاتـــەوە ، دەگونجێت ئەو حاڵو بـارەش دەوڵـەت بێـت کەلـەدەریا فـراوانترو بـەرینترە چـونکە دەوڵـەت خـەڵاتو بەخشـشی خودایە.

* ئـەوەی لـەئاوی دەریـا خـۆی بـشوات لەگوناهەکانی پاكو بێگەرد دەبێتـەوەو خـــەمو پـــەژارەی بەدەســـتەڵاتو فەرمانڕەوایی دەڕەوێتەوە.

* ئـــەوەی لـــەدوورەوە دەریـــا ببینـــێ کارەساتو ناڕەحەتی دەبینێ هەروەها دەڵێن: ئومێدو هیواکانی بۆ دێتە پێش.

* هــەروەها بینینــی دەریــا بــەهێمنی باشترە لەبینینی بەهەڵسانو شـەپۆلو تەوژمەوە.

* دەریاچـکەش بەڵگەیـە لەسـەر ژنێـك خوازیـارو ئاواتـەخوازی جوتبوونبێـت چـونکە دەریاچـە وەسـتاوەو لەبـەری نـــاڕوات، شـــەپۆلەکانیش ســـزاو ئەشـکەنجەیە بـەپێی ئایـەتی: ﴿وإذا غشيهم موج كالظلل﴾ (لقمان: ٣٢) یـــاخود پـــەروەردگار دەفـــەرموێت: ﴿وحال بينهما الموج﴾ (هود: ٤٣).

* دەگێڕنەوە بازرگانێك لەخـەودا بینـی بـــــەدەریادا دەڕوات زۆر ترســـــاو خەوەکـــەی بـــۆ راڤـــەکارێکی خـــەو گێڕایەوە ئـەویش وتـی: ئەگـەر سەفەر بکـەیت خێـرو چـاکە رووت تێـدەکات چـونکە خەوەکـەت بەڵگەیـە لەسـەر جێگیربوونی کاروبارەکانت.

*پیاوێکیش بینی ئاوی دەریا رۆچوو بەنێو زەویدا بەئەندازەیەك کەمیکرد تا ئەملاولاکەی دەکەوت ئەم خەوەی بۆ (ئیبن مەسعەدە) گێڕایەوە ئەویش وتی: بەڵاو نەهامەتی روودەکاتە زەوی لەلایەن فەرمانڕەوا یان قاتو قڕیو تاڵانو بڕۆ روودەکات لەفەرمانڕەوا، ئەوەندەی بەسەرا تێپەڕنەبوو فەرمانڕەوا کوژراو ماڵەکەی تاڵانو بڕۆکراو قاتو قڕیو روویکرد لەشاران.

*ئەوەی ببینێ لەدەریا دوڕو مەرجان دەردەهێنێت ماڵو دارایيو هاوسەری باشو زانستی دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر بینی ئاوی دەریا یان ئاویتر زیادیکرد بەڕادەیەك لەسنوورو ئاستی خۆی لایداو هەڵچوو گەیشتە نێو ماڵانو خەڵکەکە لەلێواریدا نوقمبوون ئەوا نزیکە فیتنەو ئاشووبی گەورە روویان تێبکات.

*لەبنەڕەتیشدا ئاو خەمو خەفەتو فیتنەیە چونکە پەروەردگار هەڵچوونو بەرزبوونەوەی ئاوی بەیاخیبوون داناوە.

*هەروەها (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەریا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر موڵكو دەستەڵاتێکی بێشومارو مەزنی دادپەروەر کەخەڵکی پێویستیان پێیەتی.

*دەریا بۆ بازرگان کاڵایەو بۆ کرێگرتەش مامۆستایە.

*ئەوەی دەریا ببینێ بەئومێدو ئاواتی خۆیدەگات، ئەوەشی ببینێ دەچێتە نێو دەریا روودەکاتە فەرمانڕەوایەك کەهەمان سیفەتو تایبەتمەندی دەریای لەخۆگرتووە.

*ئەوەی ببینێ لەسەر دەریا پاڵکەوتوە یان دانیشتوە تێکەڵ بەکاروباری فەرمانڕەوا دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی لەئاوی دەریا بخواتەوە فێری ئەدەب دەبێت بەئەندازەی خواردنەوەی لەئاوی دەریا، ئەگەر دەریای بڕی ماڵو داراییەکی زۆری بەدەستدەکەوێت وەك ئەوەی (ئیسرائیل) کاتێ دەریایان بڕی ماڵو دارایی (فیرعەون)یان دەستکەوتو بۆ بەجێما.

*ئەگەر بینی ئاوی دەریا دەچێتە نێو گەڕەکێكو خەڵکەکەی زیانیان پێناگات دەستەڵاتدارێك روو لەوشوێنە دەکات خەڵکەکەی بەهۆی ئەوەوە رزقو رۆزیان بەدەستدەکەوێت.

*ئەوەی ببینیٚ لەسەر دەریا وەستاوە لەفـــەرمانڕەواوە دەســـتكەوتێكی دەستدەكەوێت چاوەڕێی نەبوە.
*ئەوەی ببینیٚ ئاوی دەریا كەمدەكات دەســـتەلاٚتی دەســـتەلاٚتدار روو لەكزیدەكاتو لەو شارانە دەكشێتەوە كەئاوی تیا نەماو خەڵكی خێرو خۆشی روویان تێدەكات.
*ئـــەوەی ببینـــیٚ خـــۆی بـــوە بەدەســـتەلاٚتدار ئەگـــەر نەخۆشـــبوو نەخۆشیەكەی توندو سەخت دەبێت، ئەوەشی ببینیٚ دەچێتە نێو دەریاوە پاشان لێی بەدەر دەكەوێت پشكیٚ لەدەستەلاٚت بەدەستدەهێنێتو بەو ئەندازەیە خەمو پەژارەی دەڕەوێتەوە.
*ئەوەی ببینیٚ بەمەلە لەدەریا دێتە دەرەوە ئەگـــەر نەخۆشـــبێت پەروەردگار شیفاو چارەسەری دەدات، ئەگەر بەهۆی فەرمانڕەواوە لەخەمو پەژارەدابوو قوتار دەبێت لێی.
*ئەگەر بەمەلە قوتاربوو لەدەریا زۆر نامێنێتەوەو لەو حاڵە قوتار دەبێت.
*ئەوەی ببینیٚ دەچێتە نێو دەریاوە بەمەلەو وندەبێت تێیدا تیادەچێتو دوایی دێت.
*ئـەوەی ببینیٚ لەئاوا نوقمدەبێت بەشەهیدی دەمرێت چونكە نوقمبوون لەئاودا بەشەهیدی دانراوە ، هەروەها دەڵێن: گوناهو تاوانەكانی دەسڕێتەوە.
*ئەوەی ببینیٚ لەدەریادا نوقمدەبێت وەك ئـــەوەی بەســـەر ئاوەكـــەوەو دەچـــێتەوە ژێـــری بـــەلاٚم نـــەمرێت لـــەكاروباری دنیـــادا رۆدەچـــێت، دەگونجێـــت نـــازو نیعمـــەتێك بەدەستبهێنێت یاخود فرە تاوانو گوناه بێت.
*ئـەوەی ببینـیٚ لـەدەریادا رۆچـوە لەسەر دوڕو مەرجانێك خوازیاری ماڵو داراییە.
*ئـــەوەی ببینـــیٚ ئـــاو لـــەدەریا هەڵدەگۆزیٚو دەیكاتە نێو كەشتیەكی لەنگـەرگرتوو و پڕیـدەكات كـوڕێكی تەمەندرێژی دەبێت.
*ئـــەوەی ببینـــیٚ ئـــاو لـــەدەریا هەڵـــــدەگۆزیٚو دەیخواتـــــەوە لەپلەوپایەكـەی خـۆی مـاڵو دارایـی بەدەســـتدەكەوێت یـــان زانیاریـــەكی بەدەستدەكەوێت بەبڕی خواردنەوەی بۆ ئاوی دەریا. ئەگەر ئاوەكە لێلبوو ترسو بیم رووی تێدەكات.
*ئـەوەی ببینیٚ خۆی دەشوات یـان دەستنوێژ دەگرێت لەئاوی دەریـادا ئەگـــەر نەخۆشـــبوو خوداوەنـــد چارەسەریدەكات، ئەگەر قەرزاربوو

قەرزەکەی دەداتەوە، ئەگەر خەم پەژارەداربوو دڵنیادەبێت لەو ترس‌و بیمەی رووی تێدەکات، ئەگەر لەزیندانابوو قوتارو ئازاد دەکرێت‌و روو لەخێرو چاکەدەکات.

*ئەوەی ببینێ بەسەر ئاودا دەڕوات لەدەریایەکدا بەڵگەیە لەسەر نیەت باشی‌و بوونی دڵنیاییەکی دروست‌و شیاو.

*هەروەها دەڵێن: رۆیشتن بەسەر ئاودا بەڵگەیە لەسەر بەدەرکەوتن‌و ئاشکرابوونی کاروبارو رووداوی نهێنی ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر مەترسی‌و پشتبەستن.

*دەگونجێت بەڵگەبیت لەسەر زۆری هەڵبەستنی خەوبینەر.

*بینینی دەریا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دوایهاتنی تەمەن‌و پەیوەندیکردن بەجیهانی غەیب‌و پەنهان لەگەڵ تەمەندرێژی.

*دەریا بەڵگەیە لەسەر سەفەرو جەنگ یان ئەوەی لەدەریا دەردێت لەزیندەوەرو ماڵ‌و دارایی .

*دەریای شیرینیش باوەڕدارەو سوێریش بێباوەڕە.

*دەگونجێت دەریا بەڵگەبێت لەسەر بارانی ئاسمان.

*دەگونجێت دەریا بەڵگەبێت لەسەر زیکرو یادی خودا چونکە مرۆڤ کاتێ دەریا دەبینێ لەترسا یادو زیکری خودا دەکات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رەوانەوەی خەم‌و پەژارەو ناسۆری.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:

+مردن چونکە ماڵ‌و روح تیادەچێت تێیدا.

+دەستنوێژو پاکبوونەوە لەپیسی یان باوەڕهێنانی بێباوەڕو تەوبەی سەرپێچیکار.

+سوێندخواردن چونکە پەروەردگار سوێند بەدەریا دەخوات ﴿والبحر المسجور﴾(الطور:٦).

+باوک‌و دایك.

+زیندانیکردن‌و ژنی بەدڕەوشتی سوزانی.

+ئەوانەی رق‌و کین هەڵدەگرن.

+زیندان بەهۆی زیندانیکردنی ئاژەڵ تێیدا.

+پیشەسازی‌و شارێك سنووری نەبێت.

+وازهێنان لەکۆمەڵ‌و ئامادەبوون لەجەژنەکاندا.

+نەخۆشیەك مرۆڤ لەحەزو ئارەزوو بکات.

*ئەگەر دەریا لەخەودا بەرین و زیادیکردو خەڵکی پێویستیان بەبارانبوو بارانیان بۆ دەبارێت و سوودو قازانجیان بەدەستدەکەوێت.
*ئەگەر دەریای بەپڕو لێوان لێو یان شەپۆلهەڵساوی بینی لەسەفەرەکەیدا ترس و بیم رووی تێدەکات.
*دەگونجێت دەریا بەڵگەبێت لەسەر دنیاو نارەحەتی و رووداوە سەرسوورهێنەرەکانی.
دەست: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەستی راست هۆکاری پەیداکردنی بژێوییە لەگەڵ ماڵ و سامان و چاکەدا.
*درێژی دەست لەلێکدانەوەدا سەرکەوتنەو بۆ بازرگان سوودەو بۆ بازاڕی ژیری و وریاییە.
*هەروەها دەڵێن: درێژی دەست بۆ ئیمام هێزو توانایەو هێزێکە بۆ یارمەتی و پشتگیریی و زیادبوونی تەمەن و گەورەیی و مەزنی و زیادبوونی ماڵ و سامانە، ئەگەر بینی بوون بەمەڕ تەمەندرێژو خۆشحاڵدەبێ.
*هەروەها وتراوە: تەندروستی هەردوو دەست لەلێکدانەوەدا بەپێی جوانی و باشی وەرگرتن و بەخشینە.
*هەروەها دەڵێن: دەستی راست بەڵگەیە لەسەر خزمە نزیکەکان و هی چەپیش بەڵگەیە لەسەر ژنەکانیان.
*ئەگەر بینی یەکێك لەدەستەکانی لەدەستدا بەڵگەیە لەسەر لەدەستدانی هەندێك لەخزمەکانی بەهۆی سەفەر یان مردنی ئاساییەوە.
*ئەگەر بینی دەستی خستە بنباڵی و دەریهێناو نوری هەبوو زانیاری بەدەستدەهێنێ ئەگەر شایستە بێت یان سوودو قازانج ئەگەر بازرگانبوو، ئەگەر هاتەدەرەوەو ئاگری هەبوو هێزو تواناو سەرکەوتن و شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر دەریهێناو ئاوی پێوەبوو ماڵ و سامانە.
*دەستی زیادە لەگەڵ هەردوو دەستدا زیادبوونی دەوڵەت و هێزەو بەڵگەیە لەسەر کوڕ یان گەڕانەوەی ئاوارە یان کوڕێکی برازای لەدایکدەبێ.
*ئەگەر بینی قورسە کاروبارەکانی لەسەر قورس وگراندەبێ.
*ئەگەر بینی بەدەستی چەپی کاردەکات لەکۆتاییدا پێداویستی خۆی بەدەستدەهێنێ و فراوانی دەست بەڵگەیە لەسەر دڵفراوانی.

*ئەگەر بینی لەسەر دەست دەڕوات لەکاروبارەکانیدا پشت بەخزمەکانی دەبەستێ.

*ئەگەر بینی بەدەستی دەڕوانێ هەروەك چۆن بەچاوی دەڕوانێ زۆر دەستدەدات لەدەستی ئەوانەی حەرامن لەسەری.

*ئەگەر بینی دەستی راستی گفتوگۆیەکی باشی لەگەڵکرد بژێوی باشدەبێت.

*ئەگەر دەستی چەپی دوا لەگەڵی بەچاکە خزمەکانی سوپاسیدەکەن.

*ئەگەر هەردووکیان لەگەڵی دوان یان سەر زەنشتیانکرد بەڵگەیە لەسەر خراپی کردار.

*ئەگەر دەستی راستی لەژێربوو شەریك یان هاوسەرەکەی دەمرێ.

*ئەگەر بینی دەستیبوە بەدەستی فەرمانڕەواو لەسەر دەستی هەمانکاردەکات لەدادپەروەری و ستەمکاری ئەگەر دوویالی هەبوو دوو کوڕیدەبێ.

*بەلاَو نەهامەتیەکانی دەست بەلگەیە لەسەر قەیرانی برایان ، بوونی بەلا لەسەری پەنجەدا مندالآنی براکەیەتی.

*ئەگەر بینی دەستی نییە شتێك داوا دەکات کەپێیناگات.

*ئەگەر تەوقەی لەگەڵ پیاوێکی موسوڵمانداکرد دەستی راکێشا ئەمانەتێکی پێدەسپێرێ و نایگەیەنێت.

*ئەگەر بینی دەستی راستی بەردەوام قرتاوە پیاوێکی سوێندخۆرە.

*ئەگەر بینی دەستی راستی بڕاوەو خراوەتە بەردەمی ماڵ و سامان لەکاسبی پەیدادەکات.

*کەم و کوڕی لەدەستدا بەڵگەیە لەسەر وازهێنان لەوکارەی کە خەریکە ئەنجامیدەدات.

*ئەگەر بینی لەپی دەستی قرتاوە شتێکە پێیناگات، ئەگەر جومگەکان بڕان ستەمی فەرمانڕەوا رووی تێدەکات.

*ئەگەر تا بازۆڵەی شانی بڕا براکەی دەمرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ ﴾ (القصص: ٣٥)، ئەگەر براینەبوو یاخود کەسێکی نەبوو جێگەی برای بۆ بگرێتەوە لەماڵ و سامانی کەمدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی دەستەلاَتدارێك دەستی ژێردەستەکانی بڕی لەگەڵ قاچیاندا ماڵ و سامانیان دەبات و بژێوییان دەشێوێنێ.

*پرسیاریانکرد لە(ئیبن سیرین) دەربارەی بڕینی دەستی لەخەودا،

ئەویش وتی: پیاوێکە کارێك ئەنجام دەداتو پاشان لادەدات لێیو ئەوپیاوەش دارتاشبوو روویکردە کارێکیتر.

*پیاوێکیتر هات بۆلایو وتی: پیاوێکم بینی دەستو قاچی بڕابوو یەکێکی تریش هەڵواسرابوو، ئەویش وتی: ئەگەر خەونەکەت بەو چەشنەبێت میرەکەت لادەبرێو یەکێکیتر دادەنرێ، لەورۆژەدا (قطن)ی کوڕی (مدرك) لابراو (جراح)ی کوڕی (عەبدوڵلا)دانرا.

*ئەگەر بینی فەرمانڕەوایەك دەستی راستی بڕی سوێندی درۆی لای ئەو فەرمانڕەوایە خواردوە.

*ئەگەر دەستی چەپیان بڕی مردنی برا یا خوشك یاخود بچڕانی تەبایىو خۆشەویستی نێوانیانە یان بچڕانی پەیوەندی خزمایەتی یان جیابوونەوەیە لەشەریك یا تەلاقدانی ژنە.

*ئەگەر بینی دەستی لەبەردەرکی فەرمانڕەوا قرتێنرا خاوەنی خۆی نابێت.

*دەستکورتی بەڵگەیە لەسەر لەکیسچوونی ویستو خوازو پەککەوتن لەبەدەستهێنانیداو سەرشۆڕکردنی براو لایەنگرانە.

*لە(ئیبن سیرین)یان پرسی سەبارەت بەپیاوێك لەخەودا ببینێ دەستی راستی لەچەپی درێژتر بێ، ئەویش وتی: ئەو پیاوە چاکە دەکاتو پەیوەندی خزمایەتی دەبەستێ.

*ئەگەر بینی باسکی کورتە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر دزو ناپاكو ستەمکار.

*ئەگەر بینی هەردوو دەستو قۆڵی درێژترە لەوەی لەسەریەتی پیاوێکی دەستو دڵفراوانو ئازایە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی دەستی خستە ژێر بنهەنگڵىو دەریهێناو رووناکبوو ئەگەر قوتابیبوو سەردەستەیی کوڕی زانیاری بەدەستدەهێنێ، ئەگەر دەستەلاتداربوو پلەوپایەو ناوبانگ بەدەستدەهێنێ لەگەڵ راستگۆیی، ئەگەر بازاڕی یان پیشەوەربوو پلەوپایەو ناوبانگی باش بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر ئاگر لەدەستی هاتە دەرەوە ئەگەر خوێندکاری زانیاریبوو لەزانیارییەکەیدا دەستەلاتو رەوانبێژی بەدەستدەهێنێ، ئەگەر دەستەلاتداربوو دەستەلاتو هێزو سەرکەوتن بەدەستدەهێنێ.

*هەردوو دەست بەڵگەن لەسەر:

+پلەوپایە.

+کوڕو دەستەڵاتداری.
+باشیو چاکی کردارەکان بۆ یەکێك وەریبگریٚ یان بیدات.
*دەستی ڕاست بەڵگەیە لەسەر کوڕ یا باوك یاخود هاوڕیٚو ئەوەی تێکەڵدەبیٚ لەگەڵی.
*دەستی چەپ بەڵگەیە لەسەر:
+ژن.
+دایكو خوشكو کچ.
*ئەگەر بینی یەکێك لەدەستەکانی لەدەستدا بەڵگەیە لەسەر لەدەستدانی هەندێك لەوانەی دەستەکە بەڵگەبوو لەسەری.
*هەردوو دەست بەڵگەیە لەسەر پیشەسازی کەبەدەستدەکریٚ لەگەڵ کتێبو قەڵەم.
*هەروەها دەست بەڵگەیە لەسەر:
+کوڕوبرا.
+ماڵو سامانی هاوسەرەو شەریكو هاوڕیٚ.
*ئەگەر بینی دەستی قرتاوەو لێی جیابوەتەوە بەڵگەیە لەسەر مردنی براکەی یا هاوڕێکەی یاخود نەمانی پەیوەندیو تەبایی نێوانیان.
*ئەگەر بینی دەستی ڕاستی لەلایەن یەکێك لەبراکانیەوە گیرا پاشان بردی بەرەو چەپ بەڵگەیە لەسەر سووکایەتی ئەوەی گۆڕیویەتی لەهاوڕیٚو دوژمن.
*ئەگەر درێژی لەدەستیدا بەدیکرد زۆر چاکەی دەبێت بەسەر خەڵکیەوە.
*ئەگەر دەستەڵاتدارێکی بینی هەردوو دەستو قاچی بڕی بەراستو چەپ تەوبەدەکات، ئەگەر بینی یەکێك لەدەستەکانی کورتبوونەتەوە بەڵگەیە لەسەر کەمتەرخەمی لەچاکەدا.
*ئەگەر هەردوو دەستو قاچی بینی بڕاون بەبێئەوەی دەستەڵاتدار بیبڕیٚ خراپەکارییە.
*ئەگەر بینی دەستی نییە عاشقە.
*ئەگەر یەکێك لەفەرمانڕەوایان بینی هەردوو دەستو قاچی بڕاوە لەسەر کاروپیشەکەی لادەبریٚ.
*ئەگەر لەگەڵ دەستی خۆیدا چەندین دەستی تری بینی بەڵگەیە لەسەر چاکەکردن لەگەڵی.
*هەروەها وتراوە : بەڵگەیە لەسەر زۆری براکانی یان دەستەڵاتەکەی فراوانو بەهێز دەبیٚ.
*ئەگەر بینی هەردوو دەستی نوقاندوە بەڵگەیە لەسەر ڕژدیی.

*ئەگـەر بینـی لەسـەر دەسـتەکانی دەڕوات بەڕێوە بەڵگەیە لەسەر بـژێوی‌و رزق‌و رۆزی.

*ئەگـەر بینـی دەسـتەکانی بەچـەقۆ بریندار دەکات سەرسامدەبێت بەکارێك بەپێی ئایەتی: ﴿ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ﴾ (یوسف: ٣١).

*ئەگەر بینی دەستی راستی ئیفلیجبوو بژێوی بۆی دەوەستێ یاخود گوناهێکی گەورە ئەنجامدەدات.

*ئەگـەر بینـی دەسـتی بـوە بـەزێڕ بەڵگەیـە لەسـەر رۆیـشتنی ئـەوەی کەلەدەستیدایە.

*ئەگەر بینـی دەستی بوە بەدەستی پێغەمبـەر خوداوەنـد کۆمـەڵ‌و گروهێـك لەسەر دەستی ئەودا رێنومایی دەکات‌و خێرو فەڕو پیت بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر بینـی دەسـتی بـوە بەدەسـتی سـتەمکارێك بەڵگەیـە لەسـەر خراپـەو وێڵی‌و سـەرگەردانی کەلەسـەر دەسـتی دەکەوێتـەوە یـان سـتەمێکی گـەورەو بێشومار روودەدات.

*ئەگـەر بینـی دەسـتی رەنگکـردوە لەتەشتێ خوێندا لەفیتنەیەکدا ئامادە دەبێـت چـونکە لەسـەردەمی نەفامیـدا ئەگـــەر خوازیـــاری جەنگبوبونایـــە دەسـتیان لـەنێو تەشـتە خوێنێکـدا نوقمدەکرد.

*ئەگـەر لەدەسـتی خۆیـدا دەسـتی مرۆڤێکی تری بینـی لەبـژێوی‌و کاسبی خۆیدەخوات.

*ئەگـەر بینـی دەسـتی دەخـوات یـان گـازی لێـدەگرێ کارێـك ئەنجامـدەدات پاشـگەز دەبێتـەوەو لێـی یـاخود ستەمکار دەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿ وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ ﴾ (الفرقان: ٢٧).

*دەسـتی رەنگـاو رەنـگ بەخەنـە ملکەچی‌و رسوایی یاخود پێویستییە.

*ئەگەر بینـی دەسـتی چـەپی قرتـابوو سـوێندی درۆ دەخـوات ، دەگونجێـت بەڵگەبێت لەسەر دزی.

*ئەگـەر هـەردوو دەسـت‌و قاچـی قرتـا دەمـرێ، دەگونجێـت زینـدانی بکـرێ یـاخود نەخۆشـیيەکی سـەخت‌و توندبگرێ، دەگونجێت هـەژارو خـاوەن پێداویستیبێت.

*ئەگـەر بینـی بەدەسـتی چـەپی کاردەکـات هـەروەك چـۆن بەدەسـتی راسـتی هـەموو کارێکـدەکات مـاڵ‌و سـامان بەدەسـتدەهێنێ‌و زاڵـدەبێت بەسەر دوژمنەکەیدا.

*ئەگەر دەستی درێژبوو بەئەندازەیەك وەك رمی لێهات ستەمكارەو رەخنە لەئابڕوی خەڵكیدەگرێ.

*دەستنوقاندن گرتنو نەبوونی رزقو رۆزییە.

*ئەگەر بینی دەستی براوە بەلام لێی جیانەبوەتەوە كوڕو برای دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر دەستی لەدەستی مرۆڤێكی تردا بینی بەئەندازەی پێنج سەد دینار پارەی دەستدەكەوێ.

*ئەگەر دەستی بڕا لەخانەوادەكەی دووردەكەوێتەوە یان كاروپیشەكەی دەگۆڕێ یاخود منداڵێكی دەكەوێ یاخود پەیوەندی خزمایەتی دەبچڕێ، دەگونجێت دەست لەگوناهو تاوان بكێشێتەوە.

*ئەگەر كەسێكی غەریب بینی دەستیبڕاوەو خوێنی لێدێت ماڵو سامان بەدەستدەهێنێو دەگەڕێتەوە بۆ ولاتی خۆی، ئەگەر خوێنی لێنەهات لەو شوێنە دەمێنێتەوە.

*ئەگەر دەستی درێژبوو بەسەر گەردنیدا واز لەسەرپێچیو تاوان دەهێنێ.

*ئەگەر دەستی خۆلاویبوو هەژاری ماڵو سامان یان نەبوونی كوڕ یاخود براو زانیاریو خێرە.

*ئەگەر رەگەكانی دەستی بینی تەقین، ئەگەر دەوڵەمەندبوو ماڵو سامانی بەسەردەچێت بەئەندازەی خوێنەكە، ئەگەر هەژاربوو ماڵو سامانی بەو رادەیە دەستدەكەوێ.

*ئەگەر بینی هەردوو دەستی بوە بەمەڕ مەڕ تەمەنی درێژو خۆشحاڵدەبێت.

*ئەگەر بینی دەستی قورسە كاروبارەكانی قورسو گراندەبێت.

*دەست بەڵگەیە لەسەر:

+پیشە.

+بەڵیندان.

*دەگونجێت لەدەستدانی دەست بەڵگەبێت لەسەر دەوڵەمەندی.

*باشی دەست بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵو باوكو كوڕو باشی ماڵو سامانو بژێوی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مامەڵەی راست لەگەڵ هاوڕێو كرێگرتەكانو چاودێری ئەوانیش بۆ بەرژەوەندییەكانیان.

*دەگونجێت باشی دەست بەڵگەبێت لەسەر زاڵبوونو سەركەوتن بەسەر دوژمناندا.

*ئەگەر لەكاتی بێداریدا دەستو قاچی نەبوو بینی دەستو قاچی بۆ پەیدابوە سوود لەخزمەكەی وەردەگرێ، یاخود

ئەوەی خۆشی دەوێت یان رزق و رۆزی دەدرێت لەلایەکەوە خۆی بۆ ئامادە نەکردوە.

*ئەگەر دەستی تەکاند بەلگەیە لەسەر لەکاربوونەوەو ئەو کۆت و بەندە لەدەستدا بەلگەیە لەسەر تێکچوونی ئاین.

*زیادبوونی دەست بەلگەیە لەسەر نەخۆشیی و پێویستی بەشتێك خۆی بدات بەسەریا یاخود چاوی کوێردەبێت و پێویستی بەگۆچان دەبێت پێوەی بڕوات.

*ئەگەر هەردوو دەستی لەدەستداو لەگوێڕایەڵبوو پشتبەستنی بەخوداوەند باشدەبێت.

*ئەگەر دەستەکانی زۆربوون بەلگەیە لەسەر تام وچێژی لەدنیاداو خۆشحاڵی دەربڕینی بەبژێوی.

*ئەگەر دەستی بوو بەدەستی دڕندە نوێژی دەچێت و شوێنی حەزو ئارەزوو دەکەوێت.

*ئەگەر تووشی نارەحەتیبوو سوودو قازانجە بۆیدێت بەلام دەبێت بەدزو سەردەکەوێت بەسەر دیواردا، دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر خراپی بنەڕەت هەروەك بەلگەیە لەسەر خراپی بژێوی.

*ئەگەر بینی دەستی راستی درێژترە چاکەی دەبەخشێ و پەیوەندی دەکات بەوەوە پەیوەندی لەگەڵ بچڕاندوە.

دەستبڕین و شتیتر: (نابلسی) دەڵێت: بڕینی دەست لەخەودا بەلگەیە لەسەر وازهێنان لەنوێژ یان دەوڵەمەندییە یان تەوبەیە.

*بڕینی دەست و قاچ تێکچوونی ئاینە.

*بڕینی ئامرازی نێرینەی پیاو بەلگەیە لەسەر نەبوونی وەچە، یان نەمانی پشوو لەلایەن خانەوادەو منداڵەوە.

*بڕینی لووت و گوێچکە بەلگەیە لەسەر تاوان.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر هەژاری و نەمانی هەواڵ.

*بڕینی زوبان پوچەڵکردنەوەی بەهانەیە.

*ئەگەر بینی ئەندامەکانی بڕاون ئەوە سەفەرێکدەکات و هەندێك لەخانەوادەو کەسەکانی لەولاتدا بڵاودەبنەوە.

دەستبلاو: (نابلسی)دەڵێت: دەستبلاوی لەخەودا بەلگەیە لەسەر شادی و خۆشی، ئەگەر نەخۆشبوو نەخۆشی لەسەر لادەچێت.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر دەوڵەمەندی دوای هەژاری و پلەوپایەداری دوای ملکەچی و رسوایی

یان پیشە لەدوای پیشەو ، پلەوپایە لەدوای پلەوپایە یان ئوتومبیل لەدوای ئوتومبیل ، خۆئەگەر خەوبینەر لەگەشتیارو سەفەرکارانبوو سەفەردەکاتو باش بۆیدێت.

* دەگونجێت هاوسەر یان دەستبلاوی بەڵگەبێت لەسەر سوێندخواردن چونکە خەڵکی سوێند بەتەلاقدەخۆن.

دەستدان لەبەردە رەشەکە: (نابلسی) دەڵێت: دەستدان لەبەردە رەشەکە بەڵگەیە لەسەر بەڵێنو پەیماندان بەخەلیفەو پادشا ، یان تەوبەکردن لەسەر دەستی پێشەوایەکی زانادا.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماچکردنی منداڵو هاوسەرو دۆستی خۆشەویست.

* دەگونجێت بەڵگەو نیشانەبێت لەسەر خزمەتکردنی دەسەلاتدارو فەرمانڕەوایان یان داوای شەهادەتو نووسینی لەسەریان.

* ئەوەی سێ دەست دەدات لەبەردە رەشەکە دەڵێن: پابەند دەبێت بەپێشەوایەکی خەڵکی (حیجاز)ەوە.

دەستکەوت: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بۆیەکێك ببینێ بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادیو رزقو رۆزیو بەدەستهێنانی دەستکەوتو فەرویەرەکەت لەماڵداو زیادبوون لەوەی بەدەستیهێناوە بەتایبەت ئەگەر پێنجیەکی لێدەرکرد بۆ پەروەردگار.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەستکەوتو ماڵێکی خێرداروزوو تیاچوونی، پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿ مَا أَفَاءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ ﴾ (الحشر:٧).

دەستگا: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئارامگرتنو جێگیری لەکاروبارو لەجەنگو بشێویدا.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی دەشێلرێو بەهۆیەوە مەردوم دەگات بەمەبەستو هیواو ئاواتی.

دەستگای گۆشتفرۆش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی دووڕوە لەئاژاوەداو خەڵکی هاندەدات.

دەستنوێژ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی دەستنوێژ دەگرێو دەچێتە نوێژەوە لەغەمو پەژارە قوتار دەبێتو سوپاسی خوداوەند دەکات لەسەر دەرووی خێر.

* ئەگەر بینی دەستنوێژ دەگرێ بەشتێك کەناگونجێت دەستنوێژی پێبگرێ لەغەمو پەژارەدایەو چاوەڕێی دەرووی خێرەو بەدەستی ناهێنێت.

*ئەگــەر بازرگانێــك بینــی بــەبێ دەستنوێژ نوێژدەكات بەبێ سەرمایە بازرگانیــدەكات، ئەگــەر بەرپرســی سەربازان خەوێكی لەو چەشنەی بینی سەربازانی بۆ كۆنابێتەوە، ئەگەر دان پێدانراوێك خەوێكی لەو چەشنەی بینی لەسەر بڕیارێك جێگیر نابێت.

*ئەگـەر بـەبێ دەسـتنوێژ نوێـژیكرد لەشوێنێكدا نـەدەبوو نوێـژ بكات تێدا لەكاروبارەكانیــدا سەرســامەو هــیچ دەروویەك شك نابات.

*هەروەها دەڵێن: دەستنوێژ لەخەودا ئەمانەتە یاخود قەرزە دەیداتـەوە یـان گەواهییە دەیدات.

*دەگێڕنــــەوە پێغەمبــــەر (ﷺ) فەرموویـەتی: "پیـاوێكم لەنەتـەوەی خـۆم بینـی لەگۆڕەكەیدا سزاو خەشم درابــوو بەســەریاو دەســتنوێژەكەی دەهاتو لەوحاڵو بارە قوتاریدەكرد".

(نابلــسی) دەڵێــت: ئەگــەر بینــی دەســتنوێژی گــرت بــەوەی شـیاوە دەستنوێژی پێبگرێ نور لەسەر نورە هـــەروەك لەهەواڵێكـــدا هـــاتوە: "دەستنوێژ بەسەر دەستنوێژدا نورو ڕووناكییە لەسەر نورو ڕووناكیتر".

*دەگونجێـت دەسـتنوێژ بەڵگـەبێت لەسەر بەدەستهێنانی پێداویستی لەلای بڕیـارو پۆسـتداران، ئەگـەر هـەموو سـرووتەكانی دسـتنوێژەكەی تـەواوكرد بەڵگەیـە لەسـەر گەیـشتن بەویـستو خوازی، وەگەرنا بەپێچەوانەوە دەبێ.

ئەمـەش لەكاتێكـدا ئەگـەر دەسـتنوێ بگرێت بەوەی شیاوە دەستنوێژی پـێ بگرێ، ئەگەر بەشیرو هەنگوینو شتیتر دەستنوێژیگرت ئـەوە بەڵگەیـە لەسـەر قەرز.

*دەستنوێژ لەهەموو ئاینەكاندا باشەو دڵنیاییە لەلای خوداوە.

*ئەگــەر دەسـتنوێژی گـرت بـۆ نوێـژ دەچـــێتە ژێـــر پارێزگـــاری پـەروەردگارەوەو ناترسـێ لـەدوژمنیو خوداوەند بە(موسی) ـ سـەلامی خـوای لێبێت ـ دەفەرموێت: "ئەگـەر ترسـایت دەســتنوێژبگرەو فــەرمانی نوێــژكردن بەسـەر خانەوادەكەتـدا بـدە" ئـەوەی دەســتنوێژ بگــرێ لەدڵنیایــدا دەبــێ لەوەی لێی ترساوەو خۆی لێپاراستوە.

*ئەگــەر لەبــەر ئــاوی جۆراوجــۆردا خۆیـشت یـان دەسـتنوێژیگرت ئـەوەی لێی دزراوە دەستیدەكەوێتەوە.

*ئەگەر لەجێگەیەكدا دەستنوێژیگرتو نـەیتوانی هەڵبـسێت و زۆر نەخۆشـبوو خەونەكەی بەڵگەیە لەسەر جیابوونـەوە لەهاوڕێكەی یان هاوسەرەكەی.

* ئەگەر بینی لەماڵدا دەستنوێژ دەگرێ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەلەو ماڵەدا جێنشین نابێت.

* ئەگەر لەبازاڕی ئاوەداندا دەستنوێژیگرت یاخود لەحەمامدا بەڵگەیە لەسەر خەشمو قینی خوداوەندو فریشتەکانیو ئابڕوچوونو زەرەو دەرکەوتنی ئەوەی شاردوویەتیەوە.

* ئەگەر لەزبڵدانێکدا یان لەدەریایەك خەڵکی دەستنوێژیان لێدەگرت دەستنوێژی هەڵگرت بەڵگەیە لەسەر سووکیو ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەو ئێشو ئازار.

* ئەگەر لەسەر سەری هاوڕێیەکی دەستنوێژیگرت کەشتومەكو کاڵای داگیرکردبوو زەرەرێکی گەورە ڕووی تێدەکاتو دەکەوێتە ئابڕوچوونو غەمێکی گەورەوە.

* ئەگەر بینی دەستنوێژ دەگرێو دەستنوێژەکەی تەواوکرد ، ئەگەر غەمو پەژارەداربوو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوەو ئەگەر ترسابوو دڵنیاد دەکاتو ئەگەر نەخۆشبوو چارەسەریدەکات، ئەگەر قەرزاربوو یارمەتیدەدات قەرزەکەی بداتەوەو ئەگەر گوناهباربوو لێی خۆشدەبێ.

* ئەگەر بینی دەستنوێژەکەی تەواو نەکرد کارێك کەدەست پێدەکات بۆی تەواو ناکرێ.

* ئەگەر بەئاوێکی گەرم دەستنوێژو خۆشۆردنو خواردنەوەی ئەنجامدا غەمو پەژارەو نەخۆشی ڕووی تێدەکات.

* ئەگەر بەدوای ئاودا دەگەڕا هەتا دەستنوێژ بگرێ بەڵام نەیدەتوانی کاروبارەکانی قورسو گراندەبێ هەتا دەستنوێژدەگرێو تەواویدەکات ئەوکات کاروباری لەسەر ئاساندەبێت.

دەستەبەر(زامنکردن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی دەستەبەری شتێکیکرد ڕەوشێکی فێردەکات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پابەندبوون بەوەی بەڵگەیەلەسەری، ئەگەر دەستەبەرکراو باشبوو وەك خێر لەیەکێکیتری زامن بکات یاخود پێویستی بۆبەجێبهێنێ یان فریای پێداویستیدارێك بکەوێ بەڵگەیە لەسەر پەلەکردنی لەخێرداو هاوکاریو پشتگیری لێقەوماو، ئەگەر دەستەبەرکراو مەی یا ماڵێکی حەرامبوو بەڵگەیە لەسەر غەرامەو ڕژدیو نەبوونی.

*دەستەبەرکردن لەخەودا غەرامەیە لەبێداریدا.

دەستەبەرکردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: وتراوە: وەك پێوەند راڤەدەکرێ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر خۆڕاگری لەکاروباردا.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی دەستەبەری مرۆڤێك بکات خراپی لەگەڵ کردوە.

*ئەگەر بینی مرۆڤێك دەستەبەریکرد رزق و رۆزی دەدرێ بەپێی ئایەتی: ﴿وكفلها زكريا﴾ (ال عمران: ٣٧).

*ئەگەر بینی منداڵێکی دەستەبەرکرد ئامۆژگاری دوژمنێك دەکات بەپێی ئایەتی: ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ﴾ (القصص:١٢).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر یەکێك یەکێکی دی دەستەبەریکرد بەڵگەیە لەسەر رزق و رۆزی و سەرکەوتن بەسەر دوژمنانی خودایا.

دەستەبەرە: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر سەفەرو گواستنەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنێکی رێزداری پلەوپایەدار.

دەستەرەشمە(جڵەو): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر گوێڕایەڵی روو بەخێر یان شەڕ، ئەگەر جڵەوێکی بەدەستی خۆیەوە بینی کاروبارە قورس و گرانەکانی بەجێدێت.

دەستەسڕ: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر خزمەتکار یان هاوسەر یا باوك بەتایبەتی ئەگەر چنرابوو ئەوجا بەڵگەیە لەسەر ئەوشتانەی مانای بەرزیان هەڵگرتووەو فەزڵ و چاکەیان زۆرە چونکە لەگەرماو سەرما پشتی پێدەبەستێ یان نوێژی پێوە دەکات.

*دڵنیایی و فەرمانڕەواییە.

*دەستەسڕ خزمەتکارە ئەو رووداوانەشی تێدا دەبینرێ دەخرێتە پاڵ خزمەتکار.

*ئەگەربینی گرێدەدات لەدەسڕێك لەدەسڕەکانی بۆیاخکاران ژنێکی زیناکار دەهێنێ یاخود چاکەکاری ئەنجامدەدات.

دەستەلاتدار(فەرمانڕەوا): (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەستەلاتدار لەخەودا خوداوەندە، بینینی بەحاڵی رەزامەندەوە بەڵگەیە لەسەر رەزامەندی خوداوەند، بینینیشی بەرووگرژی بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی کارێك لەلایەن خەوبینەرەوە خەشم و قینی خودای لەسەرە.

*ئەگەر بینی دەستەلاتی پێسپێراوە مەزنی و رێزو شکۆ بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی بوە بەفەرمانرشەواو شایستەبوو پلەوپایەی بەرز بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر شایستە نەبێت سەرشۆڕیو ملکەچیو پەرتەوازەیی کاروبار بەدەستدەهێنێتو بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی بوە بەپادشا یان دەستەلاتدارێکی گەورە لەدنیادا رۆخی دەریایەك بەدەستدەهێنێت بەلام ئاینەکەی تێکدەچێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بەوچەشنەبوو خەونەکەی بەلام شایستەنەبوو بەخێرایی دەمرێت، هەروەها ئەگەر نەخۆشبوو بەلگەیە لەسەر مەرگی.

*ئەگەر بینی پێشەوا بەگوتارێکی جوانو ناسك سەرزەنشتیکرد چاکیو نێوان خۆشیانە.

*ئەگەر بینی بەگوتارێکی داناییی دەنگی دابڕی لەپێشەوا پێداویستی خۆی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی لەگەڵ پێشەوادا دەڕوات پابەند دەبێت پێوەی.

*ئەگەر لەرۆیشتندا خۆی پێداکێشا راوبۆچوونی جیاوازدەبێت لەگەڵی.

*ئەگەر لەدوایەوە سواربووبوو بەسواری ولاخێکەوە لەحاڵی ژیانیدا یان دوای مەرگی دەبێت بەجێگری.

*ئەگەر بینی نانادەخوات لەگەڵی رێزو شکۆی بەئەندازەی ئەو خواردنەی دەیخوات دەستگیردەبێت. هەروەها دەڵێن: جەنگو لەیەك ئاشکرابوونی دێتەرێ.

*ئەگەر خۆی بینی لەگەڵ پێشەوا وانوستوەو هیچ بەربەستێك نییە لەنێوانیاندا پاشان پێشەوا هەڵساو خۆیمایەوە بەلگەیە لەسەرئەوەی پێشەوا رقی لێیەتی.

*ئەگەر هاوەلایەتی لەنێوانیاندا چەسپاو ماڵو سامانی بۆ پێشەوا دەبێت، چونکە نوستوو وەك مردوو وایەو بوونی مردووبوونی ماڵو سامانە.

*ئەگەر بینی لەپێش ئیماو پێشەواوە نوستوە پارێزراو دەبێت لەوەی کەخۆی تووشی مەترسیکردوە لەپێناویدا، چونکە نووستن هاوسەنگبوونیەتی لەگەڵیو جۆرێکە لەکاری مەترسیدار.

*ئەگەر بینی لەسەر جێگەی پێشەوا نوستوەو جێگەکەش ناسراوبوو لەلایەن خۆیەوە یاخود هەندێك لەوانەی پەیوەندیان هەیە بەپێشەواوە ژنێك

یاخود ماڵێکی دەستگیردەبێتو دەیکات بەمارەیی ئەو ژنە، ئەگەر جێگەکە نەناسراو نادیاربوو پێشەوا دەستەلاتداری پێدەبەخشێ، ئەگەر ئیمامو پێشەوا دوا لەگەڵی پلەوپایەو بەرزی بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿ فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ قَالَ إِنَّكَ ٱلْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴾ (یوسف: ٥٤).

*ئەگەر بازرگانبوو سوودو قازانج بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر لەئاژاوەو شەڕدابوو سەردەکەوێ، ئەگەر زیندانیکرابوو ئازاد دەکرێ ، ئەوەی لەگەڵ ئیمامو دەستەلاتداردابێت هاوبەشی دەستەلاتو فەرمانڕەواییەکەی دەبێت.

*ئەگەر بینی ئیمامو فەرمانڕەوا چوونە نێو ماڵێك یاخود شوێنێك خراپبوو چوونە نێوی یا چوونەنێو گوندێك خەڵکی ئەو شوێنە بەلاو نەهامەتی گەورە روویان تێدەکات.

*سەرجەم ئەو وابەستانەی لەحاڵوباری پێشەوادا بەدیدەکرێ باشی حاڵوباری ژێر دەستەکانیەتی، ئەندامەکانیشی بەباشی بینین هێزو تواناو دەستەلاتیەتی.

*ئەو زیادەو کەمییەی بەسکیەوە دەبینرێ وابەستەی ماڵو سامانو کوڕەکەی دەکرێت.

*ئەگەر بینی چوە نێو ماڵی ئیمام کاروباری خانەوادەی دەگرێتەدەستو فراوانی بژێویو ژیان رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی جووتبوو لەگەڵ هاوسەری ئیمامدا جیاوازی هەیە لەلێکدانەوەیدا، هەندێکدەڵێن: دەبێت بەکەسە تایبەتەکانی، هەندێکی دی دەڵێن: غەیبەتیاندەکات.

*ئەگەر بینی شتێکی پێدا رێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر عەباکەی دایە کچێکی دەداتێ یان ژنێك دەهێنێت پەیوەندی بەدەستەلاتدارانەوە هەیە.

*سازگاری ئاو دادپەروەری دەستەلاتدارە، گەڕانەوەی ئاو بۆ دواوە لابردنی دەستەلاتدارە ، گەڕانەوەی ئاو لەئەندازەی خۆی زیاتر بەرزبوونەوەی ئەو دەستەلاتدارەیە لەئەندازەی خۆی زیاتر، سەرکەوتنی بەسەر بەرزاییەکدا ستەمکردنی دەستەلاتدارە لەژێر دەستەکانی .

*بردنی خواردن بەئاو بردنی ماڵو سامانیانە لەلایەن دەستەلاتدارەوە .

بردنی راخەر یان زەوتکردنی ژنەکانیانە.
*هەڵکەندنی ئاوی رووبار بەدەستهێنانی ماڵو سامانە هەروەها بوونی ئاوتێدا هەر بەوچەشنەیە .
*هەروەها بینینی ئاو لەکێڵگەدا رزقو رۆزییەکە رووی تێدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ﴾ (السجدة: ٢٧).
*ئەگەر بینی کەوتە نێو ئاوێکەوە پاشان هاتەدەرەوە لێی دەکەوێتە غەمو پەژارەوە پاشان قوتار دەبێت لێی.
*ئەگەر بینی بازیدا بەسەر رووبارەکەدا بۆ دەریاکە لەشەڕو خراپەی دەستەڵاتدار قوتاردەبێو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ (البقرة: ٢٤٩).
*ئەگەر بەکڕنووشەوە رووی لەماڵی ئیمامکرد لێخۆشبوونو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت، ئەگەر روویکردە دەرگاکەی زەفەر بەدوژمنەکانی دەبات.
*ئەگەر بینی دەرگای ماڵی فەرمانڕەوا گواستویەتیەوە یەکێك لەبەرپرسانی لەدەستەڵاتەکەی لادەچێت یاخود ژنێکی دی دەهێنێت.
*رۆیشتنی ئیمامو پێشەوا بەبێ شاردنەوەی نهێنی زاڵبوونە بەسەر دوژمندا.
*پیاهەڵدانی ژێر دەستەکانی سەرکەوتنە بۆی.
*بەردەبارانکردنیان لەلایەن ئیمامەوە بیستنی فتنەو گوتەی رەقو زبرە.
*ئیمام لەلایەن خەڵکەوە دوعاو سکاڵایە لەشەوانی تاریکدا بەهۆی ئەوستەمەی کردوویەتی بەرانبەری ، ئەگەر تیرێکی بەرکەوت بەلاو نەهامەتیەکی بەردەکەوێ.
*کڕنووشی ژێردەستەکانی بۆی گوێڕایەڵیو باش باسکردنیانە بۆی.
*فڕێدانیان بۆ نێو ئاگر بەڵگەیە لەسەر ئەوەی بانگیاندەکات بۆ وێڵیو سەرگەردانیو کارکردنی بەراوتەگبیری ژنەکەیو کەوتنە نێو جەنگێکی دووروودرێژەوەو تیاچوونی موڵكو دەستەڵاتی.
*سواربوونی ئیمام بۆ ئەسپەکەی بەچەکەوە زیادبوونی دەستەڵاتەکەیەتی ، سواربوونی هەڵۆیەکی گوێڕایەڵ بەدەستهێنانی موڵکە لەرۆژهەڵاتو رۆژئاوا ، پاشان

بەسەرچوونی موڵکەکەی بەپێی چیرۆکی (نەمروود).
*ئەگەر بینی زۆرانبازیدەکات لەگەڵ شێرێکی گەورەو زاڵبوو بەسەریا زاڵدەبێت بەسەر پادشایەکی مەزنو گەورەدا.
*ئەگەر دەستەڵاتدارێك بینی دەجەنگێ لەگەڵ دەستەڵاتدارێکی تردا دۆڕاویان سەردەکەوێت بەسەر زاڵو سەرکەوتوودا لەکاتی بێداریدا.
*ئەگەر بینی خۆی وازی لەفەرمانڕەوایی هێنا، بەبێئەوەی لەکار بخرێ لەکارێك پەشیمانە بەپێی چیرۆکی (یونس) ـ سەلامی خوای لێبێت ـ کاتێ بەتوورەییەوە سەریخۆی هەڵگرت، ئەگەر کەسێکی دی لایبرد ملکەچیو رسواییە.
*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی دەڕوات بەڕێوەو هەندێك لەخەڵکی پێشوازییان لێکردو چرپەی خۆشی گەیی بەگوێی لەناکاوو کتوپڕدا دەمرێت بەپێی ئەوەی دەگێڕنەوە کە(شداد)ی کوری (عاد) کاتێ روویکردە ئەو باخچەیەی بۆ خۆی دروستیکردبوو فریشتەی روحکێشان رووی تێکردو لەشێوەی خەڵکی گشتیدا بەدەرکەوتو چرپەیەکیکرد بەگوێچکەیداو روحی کێشا.

*ئەگەر فەرمانڕەوا دوو شاخی بەدیکرد دەبێت بەخاوەنی رۆژهەڵاتو رۆژئاوا بەپێی چیرۆکی (ئەسکەندەر).
*ئەگەر شێوەی خۆی وەك خەڵکی بازاڕی بەدیکرد یاخود بینی بەنێو بازاڕدا دەڕواتو خۆی بەگەورە نازانێ ئەوە هیچ زیانێك بەدەستەڵاتەکەی ناگات بەڵکو بەهێزتر دەبێ.
*نەخۆشکەوتنی فەرمانڕەوا بەڵگەیە لەسەر زوڵمو ستەمیو جەستەی ساغدەبێت لەو ساڵەداو مەرگیشی ناتەواوییە کەزوو لەناوچەکەی دەکات.
*هەڵگرتنی جەستەی پێشەوا یان فەرمانڕەوا بەسەر شانی یارانەوە هێزو توانای دەستەڵاتەکەیو لاوازی ئاینیەتی لەگەڵ لاوازی ئاینی ژێردەستەکانی بەبێئەوەی خوازیاری چاکسازی بێت لێی، ئەگەر ئەسپەردە نەکرا چاکبوونی دەگونجێت بێتەدی.
*لێکدانەوەی ژیانی مردوو هێزو توانای جێنشینایەتی ، بەرزبوونەوەی کوڕی دەستەڵاتدار بەرزبوونەوەی دەستەڵاتو ناوبانگ دەرکردنیەتی.
تیاچوونی کوڕو کۆبوونەوەی خراپبوونی کاروباریەتی.
*ئەگەر فەرمانڕەوا بینی هەندێك لەخزمەتکارەکانی نانی دەرخوارددا

بەبێئەوەی سفرەیەك ببینێ هیچکەس بەربەرەکانی دەستەڵاتو موڵکی ناکاتو تەمەندرێژدەبێو ژینی خۆشنوودی پێدەسپێردرێ ئەگەر خواردنەکە چەوری تیابوو.

* ئەگەر مرۆڤێك بینی فەرمانڕەوا بەکارگێڕو بەرپرس دایناوە لەشوێنێکی دوور ئەوە شکۆمەندیو ڕێزە، باسکردنو ناوبانگی بەئەندازەی دووری ئەو شوێنەیە لەفەرمانڕەواوە.

* ئەگەر کاربەدەستێك بینی سەردەمو دەستەڵات بۆی هاتونەتە پێش لابردنییەتی لەوکاتەدا، هەروەها ئەگەر تەماشای ئاوێنەیکرد لابردنییەتی.

* هەروەها ئەگەر بینی ژنەکەی تەڵاقداو لێی جیابوەوە لادەبرێت.

* بردنی مەڕی خەڵکی بەزۆر ستەمی ڕێزدارانی خەڵکییە.

* ئەگەر پادشایەك بینی سفرەیەك ئامادە دەکات نەتەوەیەکی یاخی کێشمەکێشی لەگەڵدەکەن، ئەویش ڕاوێژیان پێدەکاتو دواتر زاڵدەبێ بەسەریاندا.

* ئەگەر بینی خواردن لەسەر سفرەکە دادەنێ نوێنەرێك ڕووی تێدەکاتو کێشمەکێشی لەگەڵدەکات.

* ئەگەر خواردنەکە خۆشو بەتامبوو خۆشیو شادییە.

* ئەگەر چەوربوو لەکێشمەکێشدا مانەوەیە.

* ئەگەر خواردنە خۆشەکەی لابردو خواردنێکی مزری چەوری دانا خێرێکە غەمو پەژارەو جێگیربوونی تێدایە، ئەگەر چەورنەبوو جێگری تێدا نییە، ئەگەر لابردنی خواردنەکە زۆری خایاند لەگەڵ دانانیدا ناکۆکییەکە درێژەدەخایەنێت.

* ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی لەدەستەڵاتی خۆی وازیهێناو لایدا کارێك ئەنجامدەدات پاشگەزدەبێتەوە لێی وەك پاشگەزبوونەوەی (ذي النون) کاتێ بەتووڕەیی سەری خۆیهەڵگرت.

* ئەگەر بینی بەبێ دەستنوێژ نوێژ دەکات لەشوێنێکدا کەنوێژی تێدا قبوڵ نییە وەك گۆڕستانو زبڵدان داواکارو خوازیاری ماڵو سامانێکە بەدەستی دەهێنێت یان دەستەڵاتدای بەدەستدەهێنێت بەبێئەوەی سەربازی لەگەڵدابێت.

* ئەوەی خواردن ببات بۆ بەرپرسو دەستەڵاتدارەکان تووشی غەمو پەژارە دەبێت پاشان دەرووی لێدەکرێتەوەو

مـــاڵو ســـامانێك بەدەســـتدەهێنێت لەلایەكەوە چاوەڕێی نەبوە.

*ئەگەر بینی بازدەدات بەسەر هەندێك لەدەســـــتەلأتداراندا شـــــكۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی چوە لای دەوڵەمەندیو خۆشحاڵی رووی تێدەكات.

*جلوبەرگی رەش بۆ دەستەلأتدار هێزی زیادییە.

*جلوبەرگی سپی زیادبوونی پرشنگو شكۆو دەرچوونە لەگوناهو تاوان.

*جلوبـــەرگی لۆكـــە دەركـــەوتنی دنیانەویستیو خۆبەكەمزانینو كەمی دوژمنو بەدەستهێنانی ئەمنو ئاسایشە بەدرێژایی ژیانی.

*جلوبەرگی خوری زۆری بەرەكەتە لەشوێنی دەستەلأتیداو دەركەوتنی دادپەروەرییە لەمامەڵەدا.

*جلوبـــەرگی ئاوریـــشم دەركـــەوتنی رەفتاروكاری فیرعەونەكانەو باسو خواسی خراپونالەبارە.

*لەسەركردنی كڵاو یاخود پۆشینی عەبا لەلایەن دەستەلأتدارەوە هیوایە لەدەســـــــتەلأتداو، پۆشـــــــینو لەبەركردنیـــــشی هەســـــتانیەتی بەپیادەكردنی سیاسەتی.

*لەپێكردنی سۆلی نوێ بردنەوەی ماڵو داراییـــی هاوەڵپەیـــداكارانو خـــەڵكی ئەســـتۆی موســـوڵمانانە، فرینیـــشی بەهـــەردووباڵ هێـزە بـۆی، جنێـودانی بەگەلو كۆمەڵێك بەدەستهێنانی ماڵو ســـامانە لەلایەكـــەوە خـــۆی بـــۆ ئامادەنـــەكردوەو ئـــازادكردنی ولأتـــی ئەوانـــەو زاڵبوونـــە بەســـەر دوژمنانـــدا بـــەپێی ئایـــەتی: ﴿ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ، وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ ﴾ (الأحزاب: ٢٦ـ ٢٧).

*ئەگەر بینی ئیمام یان دەستەلأتدارو فەرمانڕەوا دوای شوێنەواری پێغەمبەر (ﷺ) دەكەوێت شوێنی سوننەتەكانی دەكەوێت.

*ئەگەر بینی لابراو لەجێگەی پیاوێكی لاو دانرا خراپەو زیانی لەلایەن هەندێك لەدوژمنانیەوە پێدەگات.

*لابردنـــی دەســـتەلأتدار لەخـــەودا دەســـتەلأت پێـسپاردنیەتی لـــەحاڵی بێداریدا.

*ســـەرباز لەخـــەودا فریـشتەی ســـۆزو بەزەییـــە ، بەرپرســـی ســـوپا پیـــاوێكی خاوەن راوتەگبیرە.

*ئەگەر بینـی وەزارەتێكی پـێ سـپێرا كاروباری مەملەكەت بەجێدەهێنێ.

*بینینی دەرگاوانی بەرپرس و میر هەوڵدان و رۆچوونیانە لەسیاسەتدا. دەرگاوانی میرو بەرپرس مژدەیە.

*ئەگەر بینی سەرکردەیەك لەنێو سوپایەكدایە خێرو چاكەی دەستگیردەبێت.

*پۆلیس فریشتەی روحكێشە، هەروەها وتراوە: بەلاو نەهامەتی و غەم و پەژارەیە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی بوە بەسەرۆكی كۆمەڵێك یاخود سەركردەیماڵێك یان چاودێرێك بەڵگەیە لەسەر غەم و پەژارە روو لەبژێوی دەكات و زیانی توشدەبێ بەتایبەت لەنەخۆش و كاهین و سەرجەم سەركردایەتیەكان.

*ئەگەر ژنێك بینی ئەو پلەوپایانەی بینی كەبۆ ژن ناگونجێت بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەر بینی بوە بەدەستەلاَتدارێكی گەورە لەبەرچاوی خەڵكیدا دەگات بەویست و خوازی خۆی.

*ئەگەر دەستەلاَتدارێك بینی كورسیەكەی بەرزترە لەئاستی خۆی پلەوپایەی بەرزو شكۆمەند دەبێت، ئەگەر بینی جێگەكەی نزمتر دەبێ لەوەی خۆی دەستەلاَتەكەی لەناودەچێت و كاروباری دەشێوێ.

*ئەگەر بینی دەستەلاَتدارێكی دادپەوەرو چوە گەڕەكەكەیان یان چوە شوێنێك سوزو بەزەیی خوایی دادەبەزێ بەسەر ئەو شوێنەداو دادپەروەری باڵدەكێشێ بەسەریا.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەكی رێزداربینی چوە نێو ماڵ و شوێنێك و رقی لێبوو بچێتە ئەو شوێنە لەكاتی بێداریدا بەلاو نەهامەتی دادەبەزێ بەسەر خەڵكی ئەو شوێنەدا بەئەندازەی ئەو دەستەلاَتە، ئەگەر رقی لێنەبوو بچێتە ئەو شوێنە چوونە نێوی هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخەڵكی ئەو ناوچەیە.

*ئەگەر دژایەتی پادشایەكیكرد دڵشادی و خۆشحاڵی بەدستدەهێنێت یان لەسەر دەستی ئەودا خێرێكی زۆر بەدی دێت.

*بینینی فەرمانڕەوای مردوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی بەجێیانهێشتوە یان رێ و رەسمیان بۆ كێشاوە لەدوای خۆیان، بینینی زیندووەكانیان لەوڵات شوێنێكی دیاریكراو بەڵگەیە لەسەر تێكچوونی حاڵ و باریان لەگەڵ ملكەچی رەوش و هەڵسوكەوت.

*هەروەها بینینی پادشاو فەرمانڕەوا بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن بەسەر خراپەکاریدا.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر شێر هەروەك چۆن بینینی میر بەڵگەیە لەسەر گورگ‌و بینینی بازرگانیش لەسەر ڕێوی‌و دەلاکیش لەسەر سەگ‌و باوەڕدار لەسەر مەڕ.

*هەروەها بینینی دەستەڵاتداری نادیار بەڵگەیە لەسەر ئاگرو دەریاو نوستنێك مرۆڤ پەست‌و خەشمداربکات، ئەگەر دەستەڵاتداری بینی بەڵگەیە لەسەر زاڵبوونی بەسەر کەسانی خوارتردا ، یان زاڵبوون بەسەریا بەهۆی بڕیارێکی فەرمانڕەواوە.

*ئەوەی پادشاو فەرمانڕەوا لەبارو شێوەیەکی باشدا بەدیبکات بەڵگەیە لەسەر حاڵباشی ژێردەستەکانی‌و هەستکردن بەئاسایش‌و بەڕێوەچوونی بژێویان، ئەگەر لەحاڵ‌وبارێکی خراپدا بەدیکرد بەڵگەیە لەسەر خراپی باورحالی ژێردەستەکانی‌و زاڵبوونی دوژمنان بەسەر وڵاتەکەیدا.

*لاوازی سەربازانی فەرمانڕەواو پادشای نادیار یاخود دادوەری پەروەرشیار دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پەروەردگار.

*دەگونجێت بینینی پادشاو فەرمانڕەوا بەڵگەبێت لەسەر درهەمی سکە لێدراو یان دیناری سکەلێدراوە، ئەگەر پادشاو فەرمانڕەوا هاوچشنی ئەوەی پێغەمبەر (ﷺ) لەسالی ئازادکردن‌و ڕۆژی حونەیندا بەدەستیهێنا پشتگیری دەکریۆ سەرکەوتوو دەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەپادشاو میرو فەرمانڕەوا دەگونجێت پلەوپایەی بەرزبێتەوە ئەگەر شایستەبێت ، ئەگەر هەژاربێت دەوڵەمەند دەبێت ، ئەگەر زانابێت بەوچەشنە دەبێت کەوا پێویستە ، ئەگەر ڕەبەنبێت هاوسەردەگریێ، ئەگەر پیشەوەربێت خەڵکی ئاماژەی پێدەکەن بەهۆی شارەزاییەوە.

*ئەگەر بینی ماچیدەستەڵاتدار دەکات یان تەوقەی لەگەڵدەکات‌و قسەو گفتوگۆ هەبوو لەنێویاندا حاڵ‌وباری چاکدەبێ .

*ئەگەر دژایەتی دەستەڵاتداریکرد بەقورئان مشتومڕو بەربەرەکانیدەکات چونکە دەستەڵاتدار لەزوبانی عەرەبیدا بەمانای بەڵگەهاتوە.

*ئەگەر بینی لای دەستەڵاتدار خواردنێك دەخوات لەلایەن ئەوەوە غەم‌و پەژارەی پێدەگات بەئەندازەی خواردنەکەی.

*ئەگەر بینی دەستەلاّتدار هات بۆ ماڵەکەی پێویستی بەپشتگیری ئەو هەیەو دڵنیادەبێت لێیو دەبێت بەکەسە تایبەتەکانی.
*ئەگەر بینی دەستەلاّتدار بەهۆی گومانێکەوە دەستگیریکردو یەکێکی راسپارد بۆ دەستگیرکردنی پێداویستیەکانی بەجێدێت.
*ئەگەر کەسێکی نەخۆش ببینێ دەستەلاّتدارێکی نادیار بانگیکرد یاخود فەرمانڕەوایەك پیاوولایەنگرانی خۆی نارد دەستگیریبکەن نوێنەرەکانی فریشتەی مەرگن‌و خوداوەند دەستەلاّتدارەو خۆشی دادوەریدەکات لەنێوان بەندەکانیدا.
*ئەگەر بینی دەستەلاّتدار کلاّوەکەی برد ماڵ‌و سامانەکەی دەبات، ئەگەر کارگەریوو دەریدەکات.
*ئەگەر دەستەلاّتدارێکی لەسەرەمەرگدا بینی بەلاّو نەهامەتی رووی تێکردوە نزیکە لەسەر کار لابرێ.
*ئەگەر دەستەلاّتداری بەشێتی بینی غەم‌و پەژارە دادەبارێ بەسەریا.
*ئەگەر دەستەلاّتداری بینی لەکۆڕو کۆبوونەوەی خۆی لایدا یاخود لابرا یان زاڵبوو بەسەریا یان هەندێك لەدەستەلاّتی لێسەندرایەوە لەناوچوونی دەستەلاّتەکەیەتی.
*ئەگەر بینی دەستەلاّتدارێك لەماڵی خۆیی هاتە دەرەوە بۆ هەتا هەتایی دەرچوونیەتی لەپۆستی دەستەلاّتی بەهەر حالّێك بێت.
*ئەگەر دوانگەی ئیمامێکی بینی شکابوو یاخود کەوتبوو خەریکی نوێژ بۆکردنی خەڵکیبوو بەلاّم بۆی تەواونەکردن یان سەری تاشیو جل‌وبەرگەکەی لێداماڵی یان شمشێری خستە سەرگەردنی یان ماڵەکەی رووخا یاخود گایەك شۆقی لێدا یان ئاژەڵێك شێلای سەرجەم ئەو حالاّنە دوورخستنەوەیەتی لەپۆستی دەستەلاّت‌و هیچ خێرێکی تێدا نییە.
*ئەگەر بینی سەری دەستەلاّتدار مەزنەو گەردنی رەقە یاخود ورگ‌و سکی گەورەیە یان هەر زیادەیەك هێزو وزەو توانایە لەدەستەلاّتدایە لەگەلّ سەرۆکایەتی لەماڵ‌و موڵکیدا ، ئەگەر ناتەواوی لەهەریەکێکیاندا بەدیکرد کەم‌و کورییە لەدەستەلاّتیدایەو لاوازییە لەهێزو تواناییدا.
*هەروەها ئەگەر جاسوسێك بینی بوە بەدەستەلاّتدار ئەو حالّەی شادرویەتیەوە بەدەردەکەوێت ، ژنیش

ئەگــەر بینــی بــوە بەدەســتەلاتدار ئابڕوویدەچـێت ، ئەگــەر نەخۆشــبوو دەمرێت.

* ئەگـــەر بینـــی دەســـتەلاتدارێکی دادپـــەروەر دەژیو لەولاتێکدایـــە دادپـەوەری باڵدەکێشیێ بەسـەر ئـەو شـارو ولاتـــەدا ، هـــەروەها ئەگـــەر دەســـتەلاتدارێکی ســتەمکاری بینــی لەشـوێنێکدا دەژی سـتەم لـەو شـوێنو جێگەیەدا بلاودەبێتەوە.

* ئەگەر بینـی دەستەلاتدارێك دەچێتە نێو گوندێك ستەمو خراپە لەو شوێنەدا بلاودەبێتەوە.

* ئەگــەر لەدەســتیدا هێــزو درێــژی بـەدیکرد پـشتگیرەکانی خـاوەن هێـزو توانــان، ئەگـــەر مـــەزنی لێبـــەدیکرد زیــادبوونی مــاڵو داراییـــە، ئەگـــەر قاچـەکانی بینـی درێـژترە بەئەنـدازەی خــۆی زیــاتربوو تەمەندرێژییــەو زۆر دەمێنێتەوە.

* ئەگــەر قاچــەکانی بــوون بەمەڕمــەڕ تەمەندرێژو خۆشنوود دەبێت.

دەسـکەوان: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: پیاوێکە کاردەکاتو ئـەرکو مانـدوبوون دەکێـشیێ لەچـاککردنی کاروبارێکـدا کەسانیتر ناتوانن چاکیبکەن.

(نابلـسی)دەڵێـت: دەسـکەوان بەڵگەیـە لەســـەر شـــەڕو ئـــاژاوەو توندوتیـــژی لەداواکردندا.

* دەگونجێت بینینی بەڵگـەبێت لەسـەر بەدەســـــتهێنانی پێداویـــــستیو ئاسانکردنی کاروبارەکان.

(نابلسی)دەڵێت: پیاوو ژنێکە کەسیان دەستەبەری ئـەوی دیکـە نابێـتو کـارو فرمــانی قــورسوگران ئەنجامــدەدەنو کەسیتر کاری لەو چەشنەی پێناکرێ.

* بۆ پیاو بەڵگەیە لەسـەر شـکۆمەندیو بەرزی.

* بەڵگەیە لەسەر:

+خوێنەر.

+کچ.

+گۆرانیبێژ.

+منداڵێك زۆر قسەبکاتو بدوێت.

دەســـــکی شمـــــشێرو چــــەقۆ:

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئەوەی زەکــات پێویــست دەبێــت لەســەری لەحوشترو مانگاو مەڕو ئاڵتونو زیو.

دەعـــوەتی منـــداڵبوون (زیافـــەت):

(نابلـسی)دەڵێــت: ئــەوەی ئامــادەی نــانخواردنبوو یــاخود خــۆی ئـــەو دەعوەتـــەیکرد بەڵگەیـــە لەســـەر ڕەواندنەوەی غـەمو پـەژارەو پلەوپایـە کەخەڵکی لەدەوری کۆدەبنەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەم‌و پەژارەو ئازاردان بەدەست‌و زوبان.

دەف: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لێدانی دەف غەم‌و پەژارەیە لەگەڵ بەلاو نەهامەتی‌و ناوبانگ بۆیەکێك لەگەڵیدابێت ، ئەگەر دەفەکە بەدەستی کچێکەوەبوو خێرێکی دیارو ناسراوە بەپێی ناواخن، ئەگەر ژنی لەگەڵدابوو فەرمان‌و راوێژو سوننەتێکی بەناوبانگە لەسەرجەم ساڵاندا، ئەگەر لەگەڵ پیاوێکدابوو ناوبانگە.

(نابلسی) دەڵێت: ئامێرەکانی مۆسیقا هەمووی لەشایی‌و ئاهەنگدا بەلاو نەهامەتییە بۆ خەڵکی ئەو ماڵە. دەفیش دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەڕانەوەی کەسێکی ئاوارەو موسافیر.

دەفتەر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رێکخستنی بژێوی خەوبینەرو بیرکردنەوە لەشتە دێرینەکان.

*دەفتەر بۆ پادشا بەڵگەیە لەسەر گەنجینەو هەرێمەکان.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج‌و رزق‌و رۆزی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەم‌و پەژارەو لێدان‌و هەڵسپاردن.

دەفری شیرو هەنگوین: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی زانایە یان خاوەن ماڵ‌و سامانێکی بێشومارە.

*ئەگەر دەفرەکە گڵێنەبوو شیری تیابوو رزق‌و رۆزییە.

*ئەگەر زێڕبوو ماڵ‌و سامانێکە کەمدەکات‌و زەرەرێ تێدەکەوێت چونکە شیر خراپدەکات .

*ئەگەر شیری لەمەنجەڵی خۆیدا بینی بەڵگەی خێرە.

*ئەگەر لەدەفرێکی ئاڵتوونیدا بینی بەڵگەی زەرەرە.

دەفری شیرینی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەفری شیرینی بەڵگەیە لەسەر کیژی جوان‌و قەشەنگ.

دەفژەن : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆشی‌و شادی، ئەگەر چووە لای نەخۆش دەمرێت‌و دەلاوێنێتەوە بەسەریاو دەف دەژەنن لەپرسەکەیدا، دەگونجێت لەشساغ بێتەوەو خەڵکی لەسەر خوان‌و میوانداری ئەو کۆببنەوە.

دەلاڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەلاڵ باش نییە لەخەودا.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی دەلاڵ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خێر یا شەڕ یان توانا، پەیماندان بەناوبانگییە

لەكاتی بێداریداو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی مارە دەبڕێت یاخود دەویت و دەلالێكی نادیارە ئەگەر چوە لای نەخۆشێك بەڵگەیە لەسەر مەرگی.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: دەلاڵ پیاوێكی جامبازە بانگەشەی دەستفراوانیو دڵنیابوون دەكات.
دەڵەشێر: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ژنێكی شەڕەنگێزی بەسۆزە بۆ كوڕەكەی.
* هەروەها دەڵەشێر كچی پادشاو فەرمانڕەوایە.
* ئەگەر بینی لەگەڵ دەڵەشێرێك جووت دەبێ لەناڕەحەتییەكی قورس وگران قوتاردەبێو ناوبانگدەردەكاتو بەسەر دوژمنەكانیدا زاڵدەبێ، ئەگەر لەجەنگدابوو زۆرشوێن دەگرێ.
* ئەگەر شیری دەڵەشێری خوارد ماڵوسامان لەلایەن دەستەلاتدارەوە بەدەستدەهێنێو زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەكانیدا.
* ئەگەر دەڵەشێری خوارد دەستەلاتو موڵكێكی گەورە بەدەستدەهێنێ.
دەمار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵێكە نەخۆشی پێوەیە.
* هەروەها دەڵێت: دەمار گەورەی نەتەوەی خۆیەتی لەنێو خزمەكاندا.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ڕێكخەری كاروباری مرۆڤە، ئەگەر نەخۆشبوو تەمەنی بەسەر دەچێت.
* دەمار نهێنی توانای مرۆڤەو بەڵگەیە لەسەر خواناسیو پەیمانو بەڵێنو هۆكاری ڕزقو ڕۆزی.
* دەمار خانەوادەیەو ئەو ناتەواوییەی دێت بەسەریا ڕوولەیەكێك لەئەندامانی خانەوادەكەیدەكات.
دەمارەبیستن: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی ئەو دەمارەی لەگوێچكەی دەرهێنا یان لەگوێچكەی مرۆڤێكی دەرهێنا ژار بەدەستیەوە دەبێتو پارێزراودەبێ لەخراپەی ستەمكاران، ئەگەر گوێچكەی پاككردەوە لەپیسی یان شتی خراپ بەڵگەیە لەسەر هەواڵی باشو چاك لەلایەكەوە ڕووی تێدەكات.
* هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی لەچڵكو پیسی گوێچكەی دەخوات نێربازیدەكات لەگەڵ هەرزەكاراندا.
دەمامك: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ڕازیبوونەبەدەستی دەهێنێ.
دەمبووس(دەرزی سەرخڕ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەمبووس برایەكی هاوڕایە یاخود كوڕ یا خزمەتكارەو

بەرگری لەهاوەڵەکەیدەکات و بەزەیی پێدادێتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: دەمبووس لەخەودا بەدبەختیو هەژارییە ، ئەگەر ئاسنبوو داری لەگەڵنەبوو خزمەتێکی کەمە یاخود ژنێکی بێجیهازە.

دەمخواربوون: (نابلسی) دەڵێت: تێکچوونی ئاینە، ئەوەی تووشی دەمخواری ببێ خواناسی بەدەستدەهێنێ یان دەچێتە نێو بیدعەیەک و دەگونجێت سزایەک رووی تێبکات.

دەمگر: (نابلسی) دەڵێت: دەمگر لەخەودا سەرۆکی ماڵ و بژێوی پەیداکاری ماڵە لادەبرێ، ئەگەر لەچاو ونبوو سەرکردەیاندەمرێت.

دەنکەهەنار: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزق و رۆزییەکی ئاسانە بەبێ ماندوبوون بەدەستیدەهێنێت.

دەنکی رەش: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەشساغی رووی تێدەکات.

دەنکی سەوز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سوودو قازانجە لەلایەن پیاوێکی سەیرو سەرنج راکێشەوە پێیدەگات.

(نابلسی) دەڵێت: دەنکی سەوز لەخەودا سوودو قازانجە لەلایەن پیاوێکی غەریبی توندەوە پێیدەگات، هەروەها دەنکی سەوز قەزوانە.

دەنگ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: حیلەی ئەسپ بەدەستهێنانی شکۆمەندییە لەپیاوێکی رێزدارو قسەو گوفتاری بەوچەشنەیە گەر بدوێت چونکە ئاژەڵ درۆ ناکات.

*زەڕەی گوێدرێژ سووکایەتی و توندوتیژییە لەلایەن پیاوێکی گێل و کەودەنەوە.

*رژدی و بەخیلی قورسییە لەپیاوێکی رەق و زبرەوە دیاریدەدات.

*بۆڕەی گا رووداونی فیتنەو ئاشووبە.

*دەنگی حوشتر سەفەرێکی مەزنە وەک (حەج) و تێکۆشان و بازرگانییەکی بەسوودە.

*باعەباعی مەڕ: چاکەیە لەلایەن پیاوێکی چاکەوە ئەنجامدەدرێ.

*دەنگی بەران: خۆشحاڵی و فەرپییتە.

*نەڕەی شێر: ترسانە لەدەستەلاتدارێکی ستەمکارە.

*میاواندنی پشیلە: نامەردییە لەخزمەتکارێکی دزو جەردە.

*دەنگی ئاسک: هێنانی کچێکی جوان و شۆخ و شەنگە.

*دەنگی ڕێوی: پلانو فێڵە لەپیاوێکی درۆزن.

*وەڕین و حەپەی سەگ: پەشیمانییە لەستەمکارێك.

*مرەی بەراز: زاڵبوونو سەرکەوتنە بەسەر دوژمنی نەزانو بەدەستهێنانی ماڵو داراییە.

*دەنگی مشك: زیانە لەپیاوێکی دەمامك بەستی درۆ خراپن.

*دەنگی چەقەڵ: هاواری ژنانو ئاگرپەرستە هەژارەکانە.

*نەڕەی پڵنگ: قسەی پیاوێکی تەماعکارە.

*دەنگی حوشترمورغ: پێکانی خزمەتکارێکی ئازایە.

*گمەگمی کۆتر: ژنێکی قورئانخوێنی موسوڵمانو داوێنپاکە.

*دەنگی پەرەسێلکە: ئامۆژگاری مۆچیاریدەرە.

*هەروەها دەڵێن: وتەی باڵندە هەمووی باشەو بەڵگەی بەرزی خەوبینەرە.

*فیشکەی مار: بەڵێنی دوژمنێکی بێدەنگە بەتۆڵەسەندن، پاشان زاڵدەبێت بەسەریا.

*دەنگی بۆق: خۆکردنەبەکاری هەندێك لەسەرۆکەکان یان زانایان.

*پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم ئاژەڵێك دوا لەگەڵم، ئەویش وتی: دەمرێت پاشان ئایەتی: ﴿ وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ ﴾ النمل: ٨٢). ئنجا لەو ڕۆژەدا ئەوپیاوە مرد.

*زیرەزیری زەردەواڵە: بەڵێنو وادەیە لەپیاوێکی جنێوفرۆشی هیچو پووچو ناتوانرێت لێی قوتاربببیت مەگەر پەنابە پیاوێکی خراپەو بەد بگری.

*خڕەی پارەی وردە: قسەو وتەی باشە لەشوێنێکەوە دەیبیستیٚ حەزدەکات زیاتر ببیستیٚ، ئەگەر پارەی قەڵبوو بەربەرەکانی دوژمنە.

*بەرزکردنەوەی دەنگ زاڵبوونە بەسەر گەلو نەتەوەیەکدا بەخراپە بەبەڵگەی : ﴿ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ﴾ (لقمان:١٩).

*ئەگەر دەنگێکی خۆشی باشی بیست دەستەلاَت بەدەستدەهێنیٚ.

*ئەگەر بینی مرۆڤێك قسەی پێکوت خراپەی لێدەبینیٚ پاشان زاڵدەبێت بەسەریاو سەردەکەوێت.

*ئەگەر قسەبێژ دەستەلاَتداربوو قسەپێوتراو حاڵی باشتردەبیٚ لەقسەبێژ.

*ئەگەر بینی بەتەنیا خۆی هاوار دەکات هێزو توانای لاواز دەبێت ، ئەگەر دەنگی بەسەر دەنگی زانایەکدا بەرزکردەوە گوناهو تاوانێك ئەنجامدەدات بەپێی ئایەتی: ﴿ لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ ﴾ (الحجرات: ٢).زانایانیش جێنشینی پێغەمبەرانن.

(نابلسی) دەڵێن: ئەگەر دەنگی مرۆڤی لەئاژەڵەوە بیست بەڵگەیە لەسەر سوودێکی مەزن و گەورە بەتایبەت ئەگەر لەبارەی شتێکەوە دوا لەگەڵی پێیخۆشبوو.

*ئەگەر دەنگی بەرزکردەوە بەسەر دەنگی زانایەکدا گوناهێك ئەنجامدەدات.

*دەنگی کزو لاواز ترس وبیمەو نزمکردنەوەی دەنگیش قەرزو خۆبەکەمزانینە.

*دەستەلاتدارو پۆلیس ئەگەر دەنگیان شاردرایەوە کزو لاوازبوو لادەبرێت لەکارەکەیان و ملکەچ و رسوا دەبن.

*خڕەی پارەی وردە: فتنەو ئاشووبە بۆ دەستەلاتداران و بیستنی بەدەستهێنانی بەڵێن و نزیکبوونەوەی پشووە.

*بیستنی دەنگی دینار: هەواڵی دڵخۆشکەرەو بەڵگەیە لەسەر قسەی باش.

*بیستنی خڕەی پارەیەك نەخش و نیگاری لەسەر نەبێت بەڵگەیە لەسەر وتەیەکی پارێزکاری.

*بیستنی خڕەی پارەی چاك و دینار بیستنی گوتەیەکە پێیخۆشەو حەزدەکات زیاتر ببیستێ ئەگەر بەهۆی هاوەڵایەتیەوە بێت.

*ویزەویزی زەردەواڵە: بەڵێن و پەیمانە لەپیاوێکی جنێوفرۆشی سووکەوە ناتوانێ لێی قوتار ببێت هەتا پەنا نەگرێ بەپیاوێکی بەدو خراپ.

*باعە باعی مەڕ: نەرمی و ناسکییە یاخود چاکەیە لەپیاوێکی بەخشندەو دەست و دڵفراوانە.

*دەنگی بەران: خۆشی و فەڕوپیت و خێرە.

*حیلەی ئەسپ: بەدەستهێنانی دیارییەکە لەپیاوێکی رێزدار یان سەربازێکی ئازاوە.

*دەنگی ئاژەڵ: غەم و پەژارەو ترس و بیمەو حیلەی ئەسپ مەزنی و شکۆو هێزە.

*حەپەی سەگ: قسەو خۆهەڵقورتانە لەشتێکدا پەیوەندی پێوەنییە.

*نەڕەی پڵنگ: خۆنواندن و سپڵەییە.

*گمەگمی کۆتر: شیوەن یا شاییە.

*دەنگی پەڕەسێلکە: قسەیەکی بەسوود یان گوێگرتنە لەقورئانی پیرۆز.
*دەنگی بۆق: خۆشیو شاییە یان دەنگی پاسەوانو چاودێرە.
*فیشکەی مار: جەنگاندنو ئاگادارییە.
*زەڕەی گوێدرێژ: دوعاکردنە لەستەمکاران.
*دەنگی هێستر: قسەو وتەیەلەکاروباری گوماناویدا.
*دەنگی حوشتر: هیلاکیو ماندوبوونە.
*نەڕەی شێر: سەرگەردانیو هەڕەشەیە.
*میاوەمیاوی پشیلە: دەنگەدەنگو فیتنەییو چاوداگرتنو فێڵە.
*دەنگی مشك: کۆبوونەوەی خۆشەویستو رزقو رۆزییە.
*دەنگی ئاسك: بیرکردنی نیشتمانە.
*لورەی گورگ: ئاگادارییە بەڕوودانی دزی.
*دەنگی رێوی: ئاگادارییە بەهەڵهاتنو گواستنەوە.
*دەنگی چەقەڵ: کاروباری گرنگە لەخێروچاکەدا.
*دەنگی مشك: زیانە لەپیاوێکی دەماغبەستی خراپ یان دزینی شتێکە.
*لورەی گورگ: ترسانە لەپیاوێکی دزی فێڵباز.
*راڤەکارانی خەو دەنگی باڵندەکانی دەریایان بەباش نەزانیوە وەك تاوسو...وتویانە : غەمو پەژارەیە.

*دەنگی قەلەڕەش: جیابوونەوەو لاواندنەوەو شیوەنە.
*بیستنی هەموو دەنگێکی ناقۆلا غەمو پەژارەو خراپەیەو دەنگی باشیش خۆشیو شادییە.
دەنگدەرەوە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی رووپامابیکارە بەرۆژ ملکەچیو خواناسی دەنوێنێو بەشەویش خراپەدەکات وەك دزیو ئازاردانی خەڵکی.
*هەروەها دەڵێن: پیاوێکی رێگرو جەردەیەو بەنهێنی کاری خۆیدەکاتو پارەو ماڵو سامان کۆدەکاتەوەو لەگەڵ کەسدا تێکەڵ نابێت.
دەنگە دەنگ(قاووقیژ): (ئیبن سیرین)دەڵێت: بیستنی دەنگەدەنگو قاوقیژ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەرپێچیو وەرنەگرتنی ئامۆژگاری بەپێی ئایەتی: ﴿واذا سمعوا اللغو أعرضوا عنه﴾ (القصص:٥٥).
*دەنگەدەنگ لەسوێندخواردندا بەڵگەیە لەسەر تەوبە بۆ سەرپێچیکارو موسوڵمانبوونی بێباوەڕ بەپێی ئایەتی:﴿لا يُؤاخِذكُمُ اللهُ باللغوِ فِي أيمَانِكم﴾ (البقرة:٢٢٥).
دەنووك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: دەنووك بەڵگەیە لەسەر باسکردنی خاوەنەکەیو ماندوبوونی لەگەڵ ئەو خزمەتکارەی هیچ خزمەتگوزارییەك ئەنجام نادات بەلێدان نەبێت.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر گوێدرێژەکەی کەبەلێدان دەڕوات بەرێوە.

پلەوپایەدار دەبێتو دەستەلآت بەسەر ڕۆیشتنی بەئەندازەی توانا شکاندنییەتی بەسەر دیوارەکەدا.
* ئەوەی تەماشی دیوارێك بکاتو وێنەی خۆی لەدیوارەکەدا بەدیبکات دەمرێتو لەسەر گۆڕەکەی ناوی دەنووسرێ.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر دیوارێکی بەرزکردەوەو پاشان رووخاندی پیاوێك لەبژێویدەخات یاخود دەیکوژێ ئەگەر دیوارەکەی زانی هی کوێیە هاوەڵەکەی لەغەمو پەژارەدا دەمرێت.
* هەروەها دەڵێن: دیوار پیاوێکی خاوەن شکۆو دەستەلآتدارە زاڵەو بەنەرمو نیانی کاروبارەکانی بەڕێوەدەبات.
* دیواری شار پیاوانی تێکۆشەرە یاخود دەستەلآتداری بەهێزە یان سەرۆکێکی پارێزەرە بۆئەوەی خاوەنداریتی دەگەڕێتەوە سەری، ئەگەر لەسەر دیوارەکەوە بازیدا یان خۆی چەماندەوە بەسەر گۆچانێکدا لەپیاوێکی باوەڕدارەوە دەگۆڕێت بۆ پاوێکی دووڕوو، یان دەستبەرداری راوێژکردن لەگەڵ باوەڕدارێك دەبێت بۆ دووڕوویەك.
* ئەگەر لەدیوارێکەوە کەوتەخوارەوە حاڵو باری تێکدەچێو ئومێد بڕاو دەبێت، یان دەستبەرداری کاروبارێك دەبێت کەلەمێژە دەستی پێوە گرتوە.
* ئەگەربینی وەك ئەوەی لەسەر دیوارێك دانیشتوەو بازنێکی ئاڵتوونی لەدەستکردوە، شکۆمەندیو پلەوپایەو ماڵو دارایی بەدەستدەهێنێت.

* بینینی دیوار لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+زانیاریو ڕێنومایی.
+کەوتن بەسەر نهێنیەکدا.
+جیاوازی خستنە نێو هاوەڵان.
* ئەگەربینی دیوارەکە دەکەوێتە نێو ماڵەکە خاوەنەکەی نەخۆشدەکەوێت ، ئەگەر دیوارەکە کەوتە دەرەوەی ماڵەکە خاوەنەکەی دەمرێت ، ئەگەر موسافیربوو دەگەڕێتەوە.
* ئەگەربینی دیوارێك لەشوێنو جێی خۆی نوێدەبێتەوە خزمایەتیو ژنو ژنخوازییە.
* ئەگەر دیوارێك لەخشت دوستبکات کردارو رەفتارێکی چاکە ئەنجامدەدات، دروستکردنی بیناو ساختمانیش بەخشتی سوورو گەچ باش نییە، هەروەها دیواریش ئەگەر لەوشوێنەدا شەق بەرێت دروستبوونی زیندانێکە لەوجێگەیەدا، هەروەها داری قلیشبردوو بەهەمان شێوەیە.
* هاتنەدەرەوەی ئاو لەدیوار غەمو پەژارەیە لەلایەن براو زاواوە.
(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر سەرەتای دوژمن، ئەگەر پەرژین بەڵگەبێت لەسەر ماڵ پەنجەرەو ئەملاولاکەی پاسەوانو چاودێرانی ئەون.
دیوەخان : (ئیبن سیرین) دەڵێت: دیوان شوێنی بەلآو نەهامەتییە داخستنی پێوەدانی دەروازەکانی بەلآو نەهامەتییەو کردنەوەو ئاوەلآشی خستنەسەر پشتی دەروازەکانی شەڕو خراپەیە.

ڕ ڕێ

ڕا

ڕابـەرێ: (نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا ملکەچیو خۆڕاگرتنـە، ئەگـەر مرۆڤێك ڕابەریکرد داوای کوشتنی مرۆڤێك یان بریندارکردنی لێدەکرێ.

*ئەگەر شێرێك یا باڵندەیەکی دڕندە ڕابەرایەتیکرد ملکەچییە تووشی دەبێت لەدەستەڵاتدارەوەو بەڵاو نەهامەتییەکە دێت بەسەریا لەنەخۆشیو ...

ڕاچڵەکین: (نابلسی)دەڵێت: ڕاچڵەکین لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چوستو چالاکیو خێرایی جموجووڵ لەکاتی سەفەرداو گواستنەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر یاخود لەبۆچوونو مەزهەبی ئاینێکەوە بۆیەکێکیتر.

ڕاخەر(مافوور): (ئیبن سیرین) دەڵێـت: ڕاخەرو مافور دنیایە بۆ خاوەنەکـەی ، ڕاخـــستنی دنیایـــەو فراوانیـــشی ئاوەڵابوونی ڕزقو ڕۆزییە ، لایەکانیشی درێژی تەمەنە.

*ئەگـەر بینینـی لەشـوێنو جێگەیـەکی نادیــار ڕایخــست یــان لای کۆمــەڵێك کەنەیدەناســین ســەفەر دێتــە ڕێــی، بــچووکی ڕاخــەریش کــەمی حــەیاو تەمەنە، پێچانەوەی نـەمانی نیعمـەتو تەمەنە.

*ئەوەی خۆی ببینـێ لەسـەر ڕاخـەرێك بەســـەلامەتی دەردەچـــێت ئەگـــەر لەجەنگدابوو ، ئەگـەر لەجەنگدا نـەبوو کێڵگەیەك دەکڕێت. ڕاخستنی ڕاخـەرو مــافور لــەنێوان گــەلو نەتەوەیــەکی ناسراو یان لەشوێنو جێگەی شاراوەدا بەڵگەیە لەسـەر هاوبەشبوونی خـەڵکی ئەو ناوچەیە لەو نیعمەتەدا.

*هــەروەها دەڵــێن: ڕاخــستنی مــافور پیاهەڵدانە بەخاوەنەکەیدا کەمافوری بۆ ڕادەخـرێ، ئــەو زەوییەشـی بەسـەریدا دەڕواتو شـوێنەوارێتی هــەموو ئەوانــە بەئەندازەی فراوانی ڕاخـەرەکەو جوانیو قەشەنگییەتی، ئەگەر بینـی ڕاخـەرێکی

نوێی بۆ راخرا لەدنیادا رزق و رۆزی فراواندەبێت و تەمەنی درێژ دەبێت.

* ئەگەر راخەرەکە لەماڵی خۆی یان شارو ناوچەو نێوان نەتەوەکەیدابوو یان لای ئەوانەی دەیناسین بەشتێك لەدنیا بەدەستدەهێنێت بەپێی ئەو پیاهەڵدانە.

* ئەگەر لەشوێن و جێگەیەکی نادیاربوو غەریب و ئاوارە دەکەوێت.

* ئەگەر راخەرو مافورەکە بچووك و توندو تۆڵبوو شکۆمەندی لەوپلەوپایە بەدەستدەهێنێت لەدنیاداو کەمدەستیش دەبێت.

* ئەگەر ناسکبوو بەئەندازەی راخەرەکەو فراوانبوونی دنیاو رزق و رۆزی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر بینی راخەرەکە بچووك و کۆنە هیچ خێرێکی تێدا نییە.

* ئەگەر راخەرەکەی بەپێچراوەیی بینی لەسەر گەردنی و لەشوێن و جێگەیەکەوە دەیگواستەوە بۆ شوێن و جێگەیەکیتر ئەگەر گواستیەوە بۆ شوێن و جێگەیەکی نادیار تەمەنی بەسەر دەچێت و دنیای دەپێچرێتەوەو شوێنەوارەکانی دەخرێتە ئەستۆی.

* ئەگەر لەشوێنی یەکێك لەمردواندا بینی بەجێدێت، ئەگەر راخەرێکی پێچراوەی بینی نەیپێچرابوەو ئاگای لەپێچانەوەی نەبوو بەراخراویش نەی بینیبوو ئەوا دنیای دەپێچرێتەوەو کەم تێدا دەمێنێتەوەو تەنگی بژێوی رووی تێدەکات.

* ئەگەر مافوری بۆ راخرا رزق دەدرێت و دەرووی لێدەکرێتەوە.

* راخەر بەڵگەیە لەسەر دانیشتن لەگەڵ داناو سەرۆك و پلەداران ، هەر یەکێکیش پێبخاتە سەر راخەرەکەی.

* ئەوەی راخەرەکەی بپێچرێتەوە سەفەرەکەی بەجێنایەت یان دنیای دوایی دێت.

* ئەگەر راخەرەکەی لێبرا یان سووتا بەئاگر هاوەڵەکەی دەمرێت و سەفەرەکەی بەجێنایەت. ئەگەر چارەنووسی تەنگ و ئەستەمبوو دنیای لێدێتەوە یەك، ئەگەر راخەرەکەی ناسکبوو چارەنووسی نزیکدەبێتەوە یاخود لەش و لاری لەڕو لاواز دەبێت یان مەرگی بۆ پێشدێت.

(نابلسی) دەڵێت: راخەر لەخەودا فراوانی پلەوپایەو شکۆیە ، بەتایبەت ئەگەر بوو بەخاوەنی و لەسەری دانیشت لەزستاندا.

* راخەرو سەرجەم چەشنەکانی ئامرازی بەرپرسی ماڵە.

*ئەگەر بینی وەك ئەوەی تەماشای راخەرێکی راخراو بکاتو لەتەختی راخراوەکەکەدا پەیکەری پیاوێکی تیابێتو بدوێتو پیاوەکەبناسیٚ ئەو پیاوە لەسەر ناحەقو بەتاڵەو خەوبین بەقسەی ئەوپیاوە سەرسامدەبێت.

رارەوی رزق ورۆزی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر شوێنی رزقو رۆزیو هۆکاری وەك فرۆشگاو پیشەو سەفەرو هاوچەشنی ئەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+کێمو زوخم.

+ئاودێری.

+رارەوی سەفەر.

+دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژینی خەڵکی ئەگەر بۆ خەڵکی گشتی بێت.

*ئەگەر جۆگەلەی ئاوەکەی بینی ئاوێکی سازگاری لەبەر دەڕوات لەدەرەوەی شار بۆ ناوەوەیو خەڵکی ستایشی خوداوەندەکەن لەسەریو ئاو دەخۆنەوە دەفرەکانیان پڕ دەکەن لەوکاتەدا تەماشای حاڵیاندەکریٚ، ئەگەر لەژێر دەردو نەخۆشیدابن پەروردگار ژینی خۆشنوودییان پێدەبەخشیٚ بەهۆی باران یاخود رشتنی خواردن بەسەریاندا.

*ئەگەر هیچکام لەوانە نەبوو خەڵکی رورودەکات کاڵاکانیانو بازاڕیان گەرمدەبێت ، ئەگەر ئاوەکە لیٚڵبوو یاسوێر یاخود لەجۆگەلەکە دەرچوو زیانی بەخەڵکی گەیاند خراپەیەك روو لەو خەڵکەدەکاتو یاخود نەخۆشیەکی گشتی وەك هەلامەتو لەرزوتایان خراپەوو زیانێك دێتە رێی گەشتیاران یان دەستکەوتو ماڵو دارایی پیسو گەندەڵ روویان تێدەکات بەئەندازەی خەونەکە.

*بەلاّم ئەگەر بینی ئاوی لەبەردەڕوات بۆ نێو ماڵ یاخود فرۆشگەکەی بەڵگەکەی دەگەڕێتەوە بۆ کەسە تایبەتەکانی بەئەندازەی روونی ئاوەکەو سازگارییو رێکی رۆیشتنی.

*ئەگەر بینی ئاوەکە دەڕوات بۆ نێو باخەکەی تەماشای حاڵوباریدەکریٚ ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگریٚو جووتدەبێت لەگەڵی.

*ئەگەر رۆیشتنی ئاوەکە خراپبوو بەپێچەوانەوەی جۆگەوەیە، ئەگەر ئاوەکەی خوێنبوو، خانەوادەکەی شوودەکات بەکەسێکیتر لەکاتێکدا هێشتا لەئەستۆی ئەودایە یا لەکاتی جیابوونەیاندا بەپێی حاڵوبارەکەی.

*هەندێکـــدەڵێن: ئـــەو جۆگەلەیـــەی پیاوێـك دەیگـرێو نـوقم نابێـت تێـدا ژیـانێکی خۆشـــە بـۆ یـەکێك ببێـت بـەخاوەنی بەتایبـەت ئەگـەر ئاوەکـە لەسەرچـــاوەکەی کـــەمیکرد، ئەگـــەر بەلێشاو لەبەری ڕۆیـی بـەلای ڕاسـتو چەپدا غەمو پەژارەو گریانە بۆ خـەڵکی ئـــەو ناوچـــەیە ، هـــەروەها ئەگـــەر جۆگەلەکەش بەنێو ماڵەکەیاندا تێپەڕی ژیانێکی شادو خۆشگوزەرانە.

*دەگێڕنـــەوە پیاوێـــك جۆگەلەیـــەك دەبینێ پـڕ لـەخۆڵو پیسییەو ئـەویش خاکەنازەکـــــەی هەڵـــــدەگرێو پاکیدەکاتەوەو بەئاوێکی زۆر دەیشوات هەتا ئاوەکە بـەخێرایی پێدا بـڕوات بـۆ بەیانی نارەحەتـدەبێو دواتـر ئاسـاییو سروشتی دەبێتەوە.

(نابلـــسی) دەڵێـــت: ئـــەوەی بێـــت بـەخاوەنی ئـاوێکی لەبـەر ڕۆیـشتبوو پلەوپایـەو سـوودو قـازانجی دەسـتگیر دەبێت.

*ئەگـەر جۆگەلەیـەکی پـڕ لـەخۆڵو پیـسی دیو شـتی نەخۆشـدەکەویو پاشان چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر ئـاوی بینـی لەقاچـەکانی دێتـە دەرەوە نەخۆشییەکی تووشدەبێت.

*جۆگەلـەی خـوێن لەماڵـدا بەڵگەیـە لەسەر خراپی ژن لەو ماڵەدا.

*ئەگەر جۆگەلەیەکی بینـی لەڕەوگـەی خـۆی چـوەدەرەوەو زیـانی هـەبوو بـۆ خەڵکی هەواڵێکی خراپ ڕووی تێدەکات یان بڵاودەبێتەوە لەنێویاندا.

*دەگونجێت جۆگەلە ژن بێت.

*ئەگـەر بینـی جۆگەلـەی بـڕی نێـوانی خۆیو ژنەکەی دەبچڕێ یان پەیوەنـدی لەگەڵ کەسە نزیکەکانی.

*ئەگـــەر خـــۆی بینـــی لەپـــشتی جۆگەلەیەکـــەوە دەمرێـــتو ژنەکـــەی لەدوای خۆی بەجێدەهێڵێ.

*ئەگـــەر بینـــی ئـــاو لەجۆگەلەیـــەك هەڵـدەگۆزێ خێـری دەسـتگیردەبێتو ژینێکی خۆش بەسەردەبات.

*ئەگەر جۆگەلەیەکی بینـی ڕوودەکاتـە بێـستانەکەی یاکێڵگەکـەیو ئاوەکـەی خوێنـــە هاوســـەرەکەی کەســـێکیتر دەیهێنێتو مارەیدەبڕێ.

*ئەگـــەر بینـــی ئـــاوێکی ســـازگار دەخواتـــەوە لەجۆگەلەیـــەك یـــان لـــــەڕووبارێك ژینێکـــــی خـــۆش بەســـەردەباتو تەمـەنی درێـژ دەبـێ، ئەگەر ئاوەکەی لێڵبوو یـا تـاڵبوو ژینـی پڕ لەغەمو پەژارەو ترسو بیم دەبێت.

* هەروەها دەڵێن: نەخۆشییە بەئەندازەی خواردنی لەئاوەکە.
* ئاودێریش منداڵێکە لەژێر فەرمان و ڕێگریدایە.
* دەگونجێت ئاودێری بەڵگەبێت لەسەر ڕەگەکانی لەش و لارو ئەوی بەئاودێری دەژێتەوە.

رازیبوون: (نابلسی)دەڵێت: رازیبوون لەسەر ئەوشتانەی خوداوەند پێی خۆشە بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی پیاوچاکان و دوورکەوتنەوە لەکەسانی خراپ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر بینینی:

+گەنجیەوانی موڵك و پەیامبەری مژدەبەرو خێر.

+بەجێهێنانی بەڵێن و پەیمان.

+بەدەستهێنانی پێداویستی.

+وەلآمدانەوەی نزاو دوعا.

* ئەگەر بەرپرسەکەی لێی تورەبوو رەزامەندی لێوە دەستگیر دەبێت بەتایبەت ئەگەر بەروبوومێکی بەهەشتی پێدا یان پۆشاکێکی دایە یا رووی تێکرد هەموو ئەوانەو هاوچەشنەکانی بەڵگەیە لەسەر رەزامەندی خوداوەندو دەرخستنی نازو نیعمەت بەنهێنی و ئاشکرا.

* هەروەها بینینی رەزامەندی بەڵگەیەلەسەر نازو نیعمەت و بژێوی و رەزامەندی خوداوەند.
* ئەگەر بینی لەبەهەشتدایەو فریشتەکان سڵاوی لێدەکەن و لەهەموو دەروازەیەکەوە رووی تێدەکەن خوداوەند لێیخۆشدەبێ و چاوپۆشی لێدەکات و بەئارامگرتنی تەواوی دەگات بەخێروچاکە.
* ئەگەر بینی رەزامەندی خوداوەند داباریوە بەسەریا بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەم و پەژارەو سینەسافی و بژێوی و ژینی خۆشنوود.

راستگۆ: (نابلسی) دەڵێت: ئەو فریشتەیەیە کاروباری خەوی پێسپێراوەو هێنانی نموونە لە(لوح المحفوظ - تەختی پارێزراو) بینینی بەڵگەیە لەسەر مژدەو بەجێهێنانی بەڵێن و مەرگ و ژیان و سەفەرو گەڕانەوەو هاوسەرو منداڵ و دەستەلآت و شکۆمەندی و سەرکەوتن و ملکەچی.

* ئەگەر خەوبینەر شتێکی پێدرا بەڵگەبوو لەسەر شتێکیتر یان پێی راگەیەندرا هەیە چونکە فریشتەی راستگۆ راسپێردراوە بەوکارەو هاوچەشنەکانی.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر وەرگێڕ لەسەر زوبانی پادشاو ئاگاداری نهێنیەکانیان.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر جوامێری‌و پزیشکی‌و زانیاری دەرخستن‌و کەسێك کەراهاتوە لەسەر ئاگاداریی لە(لوح المحفوظ) وەك پەروەرشیار یان پەرتووك.
راستگۆیی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بیاوەرێك بینی راستگۆبوە باوەڕدەهێنێ هەروەها ئەگەر باوەرێدارێکی بینی باوەریهێنا راستگۆدەبێت.
(نابلسی) دەڵێت: راستگۆیی لەخەودا قوتاربوونە لەخراپەو بەلاًو نەهامەتی‌و هەندێکیان دەڵێن: راستگۆیی باشە.
راڤەکاری خەو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: راڤەکار بەڵگەیە لەسەر دادوەرو زاناو پزیشك‌و هەموو شتێك مرۆڤ غەمبارو خۆشحاڵبکات.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مزگەوت‌و قورئانخوێن چونکە مژدەدەر ئاگادارە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر :
+کێشکار.
+ئەوەی کێشانە چارەسەردەکات.
+نهێنی ئاشکراکاری فەرمانڕەوا.
+جل‌وبەرگشۆر.
+مووبڕ.
+ئەوەی غەم‌و پەژارە دەڕەوێنێتەوە.
+خوێنەری کتێب‌و گۆڤارو ژیاننامەی میرو پادشایان.
*ئەگەر خەونەکەی بۆ راڤەکارێك گێڕایەوەو هی ئەوبوو هاوتای دانایی‌و واقع دەبێت، ئەگەر لەدەستەواژەکانی حاڵینەبوو دەگونجێت پێویستی بەهەندێك ببێت لەوەی پیشەوەرێك پێویستی پێیەتی.
*هەندێکدەڵێن: راڤەکاری خەو پیاوێکە داخوازی هەڵنوتانی خەڵکە.
(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بۆ غەمبار بەڵگەیە لەسەر خۆشی‌و شادیان‌و بۆ شادیش بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارە. ئەوەی خوازیاری کاروبارێکی نادیاربێت خوازو ویستی خۆی بەدی دەهێنێت‌و ئەگەر چاوەڕێی هەواڵی کەسێکی نادیاربێت هەواڵی پێدەگات.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر زانیاری بەهێماکان‌و کردنەوەی گرفت‌و دەرخستنی نهێنی، هەروەها بەڵگەیە لەسەر هەواڵگێڕەرەوەو زانای کاروباری شەرعی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئامۆژگاریدەر بۆ هاوەڵەکەی‌و ئەوەی دڵی پێدەسووتێ.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەسێك نهێنی نەشارێتەوە.

راکێشان: (نابلسی)دەڵێت: راکێشانی ئەو شتەی دەتوانرێت بەکێش بکرێت بەڵگەیە لەسەر سووك و ئاسانکردنی کاروباری قورس وگران و رامکردنی بەهیمەتی یان بەباشی مامەڵەکردن لەگەڵیدا.

* ئەگەر شتی راکێشراو بەڵگەبوو لەسەر شەڕو خراپە دەرەنجام و چارەنووسی روو بەخراپە دەچێت.

ران: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ران هۆزو تیرەی پیاوە، ئەگەر بینی رانی قرتاو دەرکەوت ئاوارەدەکەوێ لەکۆمەڵ و خانەوادەکەی تامەرگی لەتاراوگە دەبێت.

* ئەگەر بینی رانی مەسە کەس وخانەوادەی سووردەبن لەسەر سەرپێچی.

* دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: رانم بەسووری بینی و مووی لێهاتبوو بەپیاوێکم وت موەکەی بۆ تاشیم. ئەویش وتی: تۆ پیاوێکی قەرزاری و خزمێکت قەرزەکەت بۆ دەداتەوە.

* کەموکوڕی لەراندا بەڵگەیە لەسەر کەمی خزم و کەس وکارو تیرەو هۆزو ئاوارەیی و دوورکەوتنەوە لەخزم وکەس وکارو تەنیایی.

* ئێش وئازاری ران بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خاوەنەکەی خراپە بۆ خزمەکانی.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی رانی هەڵتۆقیوە ناتوانێ کارەکانی ئەنجامبدات و کاروباری بۆ پێکنایەت.

* ئەگەر پارچە گۆشتێکی بینی نووسابوو بەرانیەوە کوڕێك دەدرێتەپاڵی و هی ئەو نییە.

* هەروەها ران بەڵگەیە لەسەر یەکێك لەکۆڵەکەکانی (بیت).

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی پشتی پێدەبەسترێ لەگەورەو باوك و هاوسەر یان کاسبی یاخود ئاژەڵ یان ئامرازێك یارمەتی بدات لەبژێوی پەیداکردندا.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر خانەوادە و خزم ئەگەر رانی بینی باشبوو بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵ وباری هەروەها ئەگەر خراپەیەکی لێ بینی واژووی ئەوەیە.

* بێسوودی و پەککەوتنی ران بەڵگەیە لەسەر پووچەڵکردنەوەی سوودی هاوسەر یان ئۆتومبیل و هۆکاری گواستنەوە.

* ران بەگەڵگەیە لەسەر:

+نوێژو باشی بەجێهێنانی.
+جلوبەرگ.
+شوێنی دانیشتن.
رانپەز(پەچە): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا گەنجینەی داراییە، ئەگەر رانپەرزێکی ماڵی هەزار دەرکەوی ئەگەر لەبەری رۆیی‌و قوماشی خراپکرد غەم‌و پەژارەیە.
*ئەگەر کەوتە نێو رانپەزێك‌و لێی نەهاتە دەرەوە زیندانی دەکرێ.
*ئەگەر شیری لەپەچەیەکدا رشت یاخود میزیکردو خوێنبوو یا هەنگوینبوو لەدواوە دەچێتە لای ژن.
*رانپەز ژنە یاخود خزمتکارێکە پارێزگاری لەماڵدەکات.
راو(شکار): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گەنج‌و دەستکەوت، ئەگەر بینی ئاسکێك یاکەروێشکێك یاگوێدرێژێکی کێوی راوکرد ماڵ‌و سامان‌و دەستکەوت بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر بینی بەردیگرتە باڵندە یا مانگا بەمەبەستیتر ژنێك یا کچێك تاوانباردەکات.
*ئەگەر بینی راو بەسەگ دەکات بەهیواو ئارەزووی خۆیدەگات.
*ئەگەر سەگی راوی بینی دەچوە دەرەوە بۆ راو خێرە بۆ سەرجەم خەڵکی‌و بەڵگەیە لەسەرکردارو جموجووڵی مرۆڤ.
*ئەگەر بینی سەگ لەراو دەگەڕێتەوە بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی ترس‌وبیم‌و بێکاری، ئەگەر بینی خۆیدەکات بەشاردا بەڵگەیە لەسەر بێکاریی.
*ئەگەر بینی لەدەریادا ماسی تازەو خۆش بەئامێر راودەکات بەڵگەیە لەسەرگرتنی هۆکارێکی حەلاڵ‌و هەوڵدان بۆ دۆزینەوەی هەتا رزق‌و رۆزی حەلاڵی پێ پەیدابکرێ.
*راو بۆ پیاو بەڵگەیە لەسەر زاڵکردنی راوبۆچوون‌و هەولی خۆی، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ.
*ئەگەر هاوسەرداربوو کورێکی دەبێ بەئەندازەی ئەوەی راویکردوە وەك بەچکە یان گەورە، وەگەرنا منداڵەکە مێینە دەبێت.
*راوی ژن بەڵگەیە لەسەر خوازی خۆپارێزیی کەلەناخی باوکی یان مێردەکەیدایە.
*راوی منداڵ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەیپارێزێ‌و لەبەریدەکات لەزانیاری‌و پیشە یان ئەو میراتیەی کەلەباوکیەوە بۆیدەمێنێتەوە.

راوچی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: راوچی پیاوێکی هەواداری ژنانەو لەداواخوازیاندا فێڵیان لێدەکات، چونکە کارو پیشەکەی لەشێوەی فێڵدایە.

*دەگونجێت راوچی بەڵگەبێت لەسەر بازرگانی کۆیلە یان ئەوانەی بازرگانی بەچارەنووسی مرۆڤەوە دەکەن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەرماو (حەمام)و مامۆستای حوجرەو سەرجەم ئەوشتانەی خەڵکی بەدەستدەیهێنێت لەپیشەسازی‌و خشڵدا.

*دەگونجێت راوچی بەڵگەبێت لەسەر دەویتی.

*ئەگەر راوەکەی لەدەریادابوو یاخود لەوشکانیدا بەڵگەی خێرە، بەڵام ئەگەر لەمانگە یاساغکراوەکاندابوو یاخود بەچەشنێبوو لەوشکانیدا گونجاو نەبوو خراپە.

*راوچی درندە دەستەڵاتدارێکی بەهێزەو سەربازان دەشکێنی‌و توانای دەسەڵاتدارە ستەمکارەکانیش کەمدەکاتەوە.

*راوچی هەڵۆو باز دەستەڵاتدارێکی مەزنە خاوەن پیلانەو دەستەڵاتداران فریودەدات ئەوانەی یاخی‌و سەرپێچیکارن.

*راوچی باڵندەو چۆلەکە پیاوێکی بازرگانە فرۆفێڵ لەخەڵکی باشدەکات.

*راوچی درندە فێڵ لەعەجەمیەکان دەکات‌و دەیانشکێنێ.

*راوچی ماسی لەگەڵ ژن‌و کچاندا مامەڵەدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی راوچی بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن‌و زاڵبوون بەسەر خەڵکی ئاوارەدا ئەگەر راوچی درندەبێت.

*راوچی باڵندەی ویتەویتکارو خاوەن دەنگ مامۆستای منداڵانە لەگۆرانی‌و ئامۆژگاریدا.

راوێژکردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەر کەسێکی خراپ راوێژ بکات بەکەسێکی پاک‌و بێگەرد نزیکدەبێتەوە لەوەی تەوبە بکات ، هەموو کەسێکی پاک‌و بێگەردیش ئەگەر راوێژی بەکەسێکی خراپکرد لەبیدعە نزیکدەبێتەوە، ئەگەر راوێژی بەکەسێکی باشکرد دەیەوێت چاکە ئەنجامبدات، ئەگەر کەسێکی خراپ راوێژی بەخراپێکیتر کرد ژاری دەرخوارد دەدرێ.

راهێنەری ئەسپ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: راهێنەری ئەسپ خاوەن دەستەڵات‌و پلەوپایەیە.

رژ

رژدی:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کەوتنەکاری یاساغو حەرامەوە .

رس

رستن(بادان):(ئیبن سیرین) دەڵێت: پەت لەسەر گۆچان پەیمانو کارێکی خراپو جادوە خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ (الشعراء: ٤٤).

*ئەگەر پەتێکی بادا یان پێوای یاخود لوولیکرد لەسەر مەکۆیەك سەفەردەکاتو هەموو لوولییەکیش هەر بەو چەشنەیە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەستنی کاروبار لەگەڵ هاوکاریو مارەبڕیندا.

*تەشی ژنو خول خولۆکەی بەڵگەن لەسەر هاوسەرگیری رەبەنو بوونی شەریکایەتیو منداڵبوونی ئافرەتی دووگیان.

*ئەگەر پیاوێك تەشی رێسا سەفەردەکاتو کارێك دەبەستێو بەڵگەیە لەسەر گەوهەری ئەوەی دەیرێسی یان غەزەل دەکات بەشیعر.

*ئەگەر ئەوەی ژنان دەیرێسن رێستی هەمووی ملکەچیو سەرشۆڕییە لەسەفەردا یاخود کارێکدەکات سەری لێدەشێوێ بەلأم حەرام نییە.

*تەشی رستنی ژنان بۆ ئەوەی لەسەفەداریە بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی لەسەفەردا یان گەڕانەوەی کەسی ئاوارە.

*(ذي القرنين) دەڵێت: رستن تەمەنی پیاوە، تەشی هاوسەری ژنەو ونکردنی تەلأقدانیەتی.

*دەگێڕنەوە ژنێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: ژنێکم بینی قیری دەڕێسا سەرسامبووم پێی ، ئەویش وتی: بۆچی؟ لەکاتێکدا شێواندنی ئاسانتربوو لەبەستنی، ئنجا وتی: ئەو ژنە حەقداربوو وازی لێهێنا بۆ هاوەڵەکەی، ئنجا پاشگەزبوەوە لەو بڕیارەی ، ژنەکەش خۆی وتی: راستدەکەیت مارەییم لای مێردەکەم هەبوو لەحاڵی ژیانمدا وازم لێهێناو کاتێ مرد لەمیراتیەکەی وەرمگرت ، بەلأم ئەگەر ژنێك بینی قیر دەڕێسێ پەلەدەکاتو کەسێکی نادیارو ئاوارەی دەگەڕێتەوە، ئەگەر بینی بەهێواشی دەیرێسێ خۆیو مێردەکەی سەفەردەکات، ئەگەر قولاپی تەشیەکە بچرا خۆڕێکخستن بۆ سەفەر

دوادەکەویێو خۆرێکخستنی ئاوارەو غەریب پەکی دەکەوێت لەگەڕانەوەدا.
*ئەگەر بینی هەور دەڕێسێ هەوڵدەدات بۆ چوونە نێو کۆڕی داناییەوە.
*ئەگەر بینی خوری دەڕێسێ ناپاکی لەگەڵ پیاوی هاوسەریدەکات.
*ئەگەر پیاوێك خوری رێسبێت یان کەتان خۆی دەچوێنێ بەژنانو ملکەچیو رسوایی بەدەستدەهێنێ بەڵام کارو پیشەی حەڵاڵ ئەنجامدەدات ئەگەر لەبری خوری دانەوێڵەی رێسا ئەستوربوو سەفەرێکە بەماندبوونو هیلاکی بەدیدێت.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ژنێك لەخەودا بینی خوری دەڕێسێ ئاوارەیەکی دەگەڕێتەوە، ئەگەر هێواشو لەسەرخۆبوو سەفەردەکات یان مێردەکەی سەفەردەکات، ئەگەر قولاپی تەشیەکە بچڕا سەفەرەکەی هەڵدەوەشێتەوە.
*ئەگەر لۆکەی رێسا مارەییەکەی بەجێدەهێڵێ بۆ مێردەکەی ، پاشان دەگەڕێتەوە بۆی.
*ئەگەر کەتانی رێسا هەوڵدەدات بچێت بۆ کۆڕی دانایی.

*ئەگەر پیاوێك بینی لۆکە یان کەتان دەڕێسێ ئەو پیاوە خۆی دەچوێنێ بەژنانو ملکەچیو رسوایی دێت بەسەرداو کارێك ئەنجامدەدات شارەزاو لێهاتوو نابێت تێدا.
*ئەگەر رێسراوەکە ئەستوربوو کارێك بەئەستەمو ماندوبوونێکی زۆر ئەنجام دەدات.
*ئەگەر هەر ئەستوربوو سەفەرێکدەکات سەرکەوتنی تیا بەجێدەهێنێ.
*ئەگەر ژنێك لۆکەی رێسا ناپاکیو خیانەت لەمێردەکەی دەکات.
*ئەگەر خوری یان مووی رێسا سەفەردەکاتو خێری دەستگیر دەبێت.
*ئەگەر بینی ئەو رێسراوەی بچڕی پەیمانو بەڵێن ئەنجامدەدات.

رسوایی (ملکەچی): (نابلسی)دەڵێت: بینینو دیاریدانی لەزاناو تێکۆشەران بەڵگەیە لەسەر سستی لەئاینو تواناو توندوتیژی بێباوەڕان.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مەرگی نەخۆشو زیندانیو هەژارییو کوێری.

*دەگونجێت ئەو خەونە بەڵگەبێت لەسەر:
+مژدە.
+پشوودان بەدوژمن کەشادە بەغەمو پەژارەی.

ر ش

رشانەوە(تاعون): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر جەنگ ، هەروەها جەنگیش بەڵگەیە لەسەر رشانەوە.
*ئەگەر بینی بورایەوە هیچ خێرێکی تێدانییەو باش نییە لەلێکدانەوەدا.
*رشانەوە غەمو پەژارەیە، ئەگەر بینی تووشی رشانەوەبوو غەمو پەژارە رووی تێدەکات.
*ئەگەر بینی ئەندامەکانی بڕاون سەفەردەکاتو خانەوادەو کەس‌وکارەکەی پەرتەوازە دەبن بەپێی ئایەتی: ﴿ وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الأَرْضِ أُمَماً ﴾ (الأعراف: ١٦٨).
(نابلسی) دەڵێت: رشانەوە لەخەودا گەڕییە، ئەگەر بینی لەخەودا تووشی بوە گەڕدەبێ، ئەگەر رشانەوە لەشارێکدا بڵاوبوەوە سزایەکە لەلایەن دەستەلاٌتدارەوە دێت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گۆڕو گەڕیو بیدعە چونکە مردنو تیاچوونی تێدایە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر یاخود غەرامەیەك لەلایەن دەستەلاٌتدارەوە بکرێ.
*ئەگەر بینی لەولاٌتو شارێکدا نەخۆشی رشانەوە بلاٌوبوەوە جەنگ دەکەوێتەوە تێیدا.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: رشانەوە بەڵگەیە لەسەر تەوبە بەویستی خۆیو ئەگەر نەیتوانیو رقی لەتامەکەی بوەوە لەسەر ئەو رقو نکوولییە.
*ئەگەر بەرۆژوبوو رشایەوە ، پاشان رۆچوو تێدا قەرزارەو دەتوانێ بیداتەوە بەلاٌم نایداتەوەو تاوانبار دەبێ.
*ئەگەر شیری خواردەوەو رشایەوە رشانەوەی شیرو هەنگوینبوو تەوبەیە، ئەگەر گەوهەری قووتداو کاتێ رشایەوە هەنگوینبوو فێری تەفسیرو راڤەی قورئان دەبێت، ئەگەر رشانەوەکەی شیربوو لەئیسلام پاشگەز دەبێتەوە، ئەگەر رشانەوەکەی خواردنبوو شتێك بەمرۆڤێك دەبەخشێ، ئەگەر دیسان رشایەوە لەبەخشینەکەی پاشگەز دەبێتەوە.
*ئەگەر بادەیخواردەوەو سەرخۆشنەبوو، پاشان رشایەوە ماڵو سامانێکی حەرامدەبات ، ئنجا پاشگەزدەبێتەوە لێی.

*ئەگەر سەرخۆشبوو رشایەوە رژدەو پارەو پوول خەرج ناکات بۆ منداڵەکانی، مەگەر بەئەندازەیەکی کەم نەبێتو پاشگەزدەبێتەوە لەخەرجی.

*ئەگەر بینی ریخۆڵەکانی هاتنەدەرەوە بەڵگەیە لەسەر مەرگی منداڵەکانی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر قرقینەو رشانەوەیەکی زۆری هەبوو بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی رشایەوەو رشانەوەکەی خوێنبوو بەئەندازەیەکی زۆرو رەنگی خوێنەکە گەشبوو بەڵگەیە لەسەرنەوەی منداڵێکی دەبێت، ئەگەر خوێن لەدەفرێکدا لەبەری رۆیی کورەکەی دەژی، ئەگەر خوێنەکە بەسەر زەویدا رژا کورەکەی بەخێرایی دەمرێ، ئەو خەونە بۆ هەژار ماڵو دەستەڵاتێکی زۆرەو بۆیەکێك بیەوێت مرۆڤێك بخەڵەتێنێ خراپە چونکە کاروبارەکانی دەردەکەون.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەتەشتێکدا رشایەوە لەگوناهو تاوان تەوبەدەکات، ژنێك ماڵو داراییەکی حەرامی لێوەی دەستدەکەوێت.

*ئەگەر رشانەوەکە تامو چێژی خۆشبوو بەئاسانی هاتەدەرەوە تەوبەدوکات بەویستی هاورێکەی لەخراپە، ئەگەر قورس‌وگرانبوو و بۆی تامی ناخۆشبوو تەوبەو پەشیمانیەکەی بەزۆر دەبێ بەهۆی سزایەکەوە تووشی دەبێت لەجەستەو ماڵو بژێویدا، هەروەها رشانەوە گەرانەوەی ئەوشتەیە بۆ هاورێکەی کەبەناحەق لێی وەرگرتوەو ئەمەش تەوبەیە.

*ئەگەر رشایەوەو رشانەوەکەی خوێنبوو لەگوناهێك تەوبەدەکات یان لەماڵو دارایی حەرام یا ئەسپەردەکردنی ئەمانەت کەلەئەستۆیدایە.

*ئەگەر خوێنی خواردەوە بەڵام شیرو هەنگوینی هەڵهێنایەوە تەوبەیە لەگوناهو تاوانو ستەم.

*ئەگە رشایەوەو زەرداوێکی پیسی تێدابوو لەسەرپێچی پاشگەزدەبێتەوە بەسزایەك.

*ئەگەر بەڵغەمبوو رشانەوەکەی لەخۆیەوە دەگەرێتەوە.

*ئەگەر بینی رشانەوە دەخوات ماڵو سامانو ناوبانگ دەردەکات.

*ئەگەر رشانەوەیەکی زۆر رشایەوە دەمرێ یان نزیکدەبێتەوە لەمردن.

*ئەگەر بینی کاتێ رشایەوە خواردنێکی پاکو بێگەردبوو یان خوێن

یاخود بەڵغەمبوو بەڵگەیە لەسەر خێرو ئاسانی.
*ئەگەر خوێنێکی زۆری هەڵهێنایەوە بۆ هەژار بەڵگەیە لەسەر ماڵو دارایی یا خەوبینەر منداڵیدەبێت یان ئاوارەو غەریبێکی خزمی لەسەفەر دەگەڕێتەوە، ئەگەر خوێنەکە دەکەوتە نێو دەفریك کوڕە پەروەردەوگەورە دەبێ، ئەگەر کەوتە سەزەوی هەردووکیان بەخێراییو کتوپڕ کۆچی دواییدەکەن.
*رشانەوە بۆ مردوو بەڵگەیە لەسەر مردن.
*رشانەوە گسکدانە یاخود جۆگەلەیە.
*ئەگەر رشایەوەو مارێکهاتەدەرەوە نەخۆشیشبوو دەمرێ، ئەگەر لەشساغبوو لەدوژمنەکەی جیادەبێتەوە.
*هەروەها دەڵێن: رشانەوە ماڵو سامان خەرجکردنە بەهۆی خواردنەوە.
*هەموو رشانەوەیەك بۆ هەژاران بەڵگەی خێرەو بۆ دەوڵەمەند باش نییە بەڵکو زیانە لەماڵو داراییاندا، ئەگەر پادشایەك بینی رشایەوە باج دەگێڕێتەوە بۆستەملێکراوان، رشانەوە بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی ئەمانەت بۆ خاوەنەکانیو بلاوکردنەوەی نهێنیو هەروەها رەواندنەوەی ئەوەی لەناخیدایەو ئەگەر نەخۆشبوو کۆچدەکات.

رف

رفین: پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێن: لەخەودا بینیم وەك بفرم لەنێوان ئاسمانو زەویدا، ئەویش وتی: تۆ زۆر بەپێ دەڕۆیت.
*ئەگەر بینی رفی بەسەر چیایەکدا دەستەلات بەدەستدەهێنیو کەسانی گەورە ملکەچیدەبن.
*ئەگەر بینی دەرفیێ ئەگەر شیاوی دەستەلاتبوو بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر لەسەر شتێك کەوتەخوارەوە ئەوە دەبێت بەخاوەنی ، ئەگەر شایان نەبوو بەڵگەیە لەسەر نەخۆشییەك رووی تێدەکاتو لەمەرگ نزیکدەبێتەوە یان دەکەوێتە هەڵەیەکەوە.
*ئەگەر لەسەربانێکەوە رفی بۆسەربانێکیتر ژنەکەی وازلێدەهێنیێ بۆ ژنێکیتر.
*هەندێکدەڵێن: رفین بەڵگەی سەفەرە ئەگەر بەباڵبوو، گواستنەوەیە لەحاڵێکەوە بۆ حاڵێکیتر.

*ئەگەر لەرفیندا گەیشت بەکۆتاترین پلـــە لەســـەفەرەکەیدا خێـــری دەستگیردەبێ.
*ئەگـەر لەزەوییەکـەوە چـوو بـۆ زەوییـەکیتر ڕێـزو شـکۆو چـاوڕوونی پێدەبەخـشرێ بـەپێی ئـەو گوتەیـەی دەڵێـت: "ئەگـەر شـوێنێکت بـەدڵبوو رووی تێبکە".
*ئەگەر لەنزمایيـەوە رفـی بـۆ بـەرزایی بـــەبێ بـــاڵ هیـــواو ئـــاواتی بەدەسـتدەهێنیو بەئەنـدازەی بـەرزی شکۆدار دەبێ.
*ئەگـەر وەك کـۆتر رفـی شـکۆمەندیو پلەوپایە بەدەستدەهێنی.
*ئەگەر بینی رفی هەتا لـەنێو بەرگـەی ئاسمانـدا ونبـوو پاشـان ئەگەڕایـەوە دەمرێت.
*ئەگـەر لـەماڵی خۆیـەوە بـۆ مـاڵێکی نادیـار رفـی لەلانـەو مـاڵی خۆیـەوە دەگوێزرێتەوە بۆ نێو گۆڕەکەی.
*هـەروەها دەڵـێن: سـواربوونی هـەموو جۆرە ئاژەڵێك یان هۆکاری گواسـتنەوە بەدەسـتهێنانی نیـازو هیـواو ئاواتـە، ئەگـەر بەباشـی سـوارینەبوو بەڵگەیـە لەسـەر شـوێنکەوتنی ئـارەزوو، ئەگـەر سوارییبوو بـاش رۆیـی پێـوەی لەفتنـەو ئاشـوبو ئـارەزوو پـارێزراودەبێو بەهیوای خۆیدەگات.
*ئەگەر بینی سواری گـەردنی مرۆڤێك بوە دەمرێتو تەرمەکەی هەڵدەگیرێ.
*هـەروەها دەڵـێن: سـواری گـەردنی مرۆڤبـوون بەڵگەیـە لەسـەر کـارێکی قـورس‌وگران ، ئەگـەر بەریدایـەوەو خـستیەخوارەوە داواوخـوازی هـەوڵو داوای بەجێنەهاتوە.
*گەڕانـەوە لەسـەفەر بەڵگەیـە لەسـەر بەجێهێنانی ئەرکێکی ئەستۆ. هـەروەها دەڵـــێن: بەڵگەیـــە لەســـەر دەرولێکردنـەوەو قوتـاربوون لەغـەمو پـەژارەی خـراپو بەدەسـتهێنانی نـازو نیعمـەت بـەپێی ئایـەتی: ﴿ انْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُم سُوء ﴾ (آل عمران: ١٧٤).
*واتـای تەوبـە پاشـگەزبوونەوەیە لەسەرپێچی.
*غارغارێن بەسەرو ولاخەوەیان راکردن بەهەردوو قاچ بەڵگەیە لەسەر خێراییەك بەدووی دەکـەوێت لەگـەل قوتـاربوونو هێمنی لەوەی کـەلێی دەترسـێ بـەپێی وتـەی(موسـی) هـەروەك پـەروەردگار لەقورئاندا دەفەرموێ: ﴿فَفَرَرْتُ مِنْكُم لَمَّا خِفْتُكُم﴾ (الشعراء:٢١).

*گەیشتن بەویستو هیوا کاملّی بەڵگەیە لەسەر کەمیو تیاچوون.
*ئەگەر بەپانتایی ئاسماندا فڕی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی سەفەر دەکات یان پلەوپایەیەك بەدەستدەهێنیٚ.
*ئەگەر بازیدا لەشوێنێکەو بۆ شوێنێکیتر لەحاڵێکەوە دەچێت بۆ حاڵێکیتر.
*بازدانی دوور سەفەری دوورە، ئەگەر لەبازنەیەکدا پشتی بەست بەگۆچان پشت بەپیاوێکی بەهێز دەبەستیٚ.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا سەفەرە ئەگەر لەدواوەبوو سەفەرو پشوودانە.
*رفین بۆ کەسێك سەفەر دەکات بێکارییە.
*ئەگەر لەسەربانێکەوە رفی بۆ سەربانێکیتر لەپیاوێکی ناودارەوە دەچێت بۆ یەکێکیترو هەر سەربانێکیان بەرزبێت پلەوپایەو شکۆی بەرزترە.
*هەروەها دەڵێن: سەربان ژنە، ئەوەی ببینیٚ لەسەربانێکەوە دەچێت بۆسەربانێکیتر ژنەکەی بەجێدەهێڵیٚ.
*ئەگەر ژنێك بینی لەماڵێکەوە رفی بۆ ماڵێکیتر شوودەکات بەپیاوی ئەو ماڵە.
*ئەوەی لەماڵێکی ناسراوەوە برفیٚ بۆ ماڵێکی نادیاری دوور دەمرێتو لانەیە قیامەتە.

*ئەگەر زیندانی بینی دەرفیٚ لەزیندان قوتاردەبیٚ.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر رفین بەباڵبوونەوە سەفەرە، ئەگەر بەبیٚ باڵبوو گواستنەوەیە لەحاڵێکەوە بۆ حاڵێکیتر یان لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر.
*ئەگەر کەسێکی ئاوارەی غەریب بینی رفی دەگەڕێتەوە بۆ وڵاتی خۆی، هەروەها دەڵێن: سەفەر زۆر دەکات.
*ئەگەر لەگەڵ باڵندەکاندا رفی لەخەودا هاوەڵایەتی کەسانی غەریبدەکات.
*ئەگەر کەسێکی لەخۆبایيو خاوەن هیواو ئاواتی بینی دەفڕیٚ خەونەکەی بەتاڵە.
*ئەگەر پێشبڕکێی لەگەڵ مرۆڤێکداکردو رفیو پێشکەوت دەیشکێنیٚو پلەوپایەی پێشکەوتوو بەرزو بڵند دەبێتەوە.
*ئەگەر بینی بەسەر شاخێکدا دەڕیٚ ئەوە دەستەڵاتو پلەیەك بەدەستدەهێنیٚو دەستەڵاتدارانی گەورە دەوشکێنیٚ بەبیٚ ماندوبوونو ملکەچ دەبن بۆی.
*ئەگەر بینی دەفڕیٚو ئەگەر شایستەی دەستەڵاتبوو بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر

کەوتەخوارەوە بەسەر شتێکدا دەبێت بەخاوەنی ئەوشتە، ئەگەر گونجاووشیاونەبوو بۆ ئەوشتە لەئاینەکەیدا گوناهو هەڵەیەك ئەنجامدەداتو نەخۆشدەکەوێ.

*ئەگەر لەفڕیندا گەیشت بەویستو خوازی خۆی لەسەفەرەکەیدا خێری دەستگیردەبێ.

*ئەگەر لەبەرگەی ئاسماندا ونبوو نەگەڕایەوە دەمرێ.

*ئەگەر لەماڵێکەوە رفی بۆ ماڵێکیتر بەڵام ئەو ماڵەی تر نادیاربوو لەماڵی خۆیەوە دەچێت بۆ گۆڕەکەی.

*ئەگەر لەهەوادا فڕی نەخۆشدەکەوێ هەتا لەمەرگ نزیکدەبێتەوەو پاشان قوتاردەبێ.

*ئەگەر بینی بەڕێکی دەڕفێ کاروبارەکانی بەبێ ماندووبوون بۆبەجێدێت.

*ئەگەر بینی دەڕفێو لەسەرزەوی بەرزبوەتەوەو سەری روو بەئاسمانو قاچی بۆ خوارەوە لەنێو ئەو هاوەڵانەدا کەروویان تێدەکات پلەوپایەی بەرزتردەبێ، لەنێو دەوڵەمەندو کرێکاراندا بەڵگەیە لەسەر پلەوپایە کەپێیدەگەن.

*بۆیەکێك ئاوارەو غەریب بێت بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی بۆ وڵاتی خۆی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی جارێکیتر ناگەڕێتەوە بۆ وڵاتی خۆی.

*ئەگەر بینی دەفڕێو دووباڵی هەیە بەڵگەی خێرە بۆ سەرجەم خەڵکی، ئەگەر هەژاربوو بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانیماڵو داراییەکی زۆر.

*ئەگەر بینی بەبێ باڵ دەڕفێو لەهەوادا بەرزبوەتەوە بەڵگەیە لەسەر ترس‌وبیم کەوا رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی بەسەر ماڵانو کۆڵاندا دەڕفێ بەڵگەیە لەسەر بشێوی بەڵام کاروباری خۆی جێگیر دەبێت.

*ئەگەر بینی روو بەئاسمان دەڕفێ ئەگەر کەسێکی سادەبوو روو لەخانەوادەی ناودارو مەزندەکات.

*ئەگەر بینی لەگەڵ باڵندەکان دەڕفن لەنێو کۆمەڵێ غەریبدا دەگێرسێتەوە، ئەم خەوە بۆ خەڵکی بەد شەڕەنگێزیو خراپەیە.

*بۆیەکێك راو لەئاودا بکات بەڵگەیە لەسەر روودانی سزایەك، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ناواخنو ویستو خوازی.

*ئەگەر بینی دەڕفێو لەهەوادا بەرزنەبۆتەوە بەئەندازەیك لەسەر رووی

زوییەوە بەڵگەیە لەسەر سەفەرو گەڕانەوە.

*ئەگەر بینی بەویستی خۆی دەڕفیو واز لەڕفین دەهێنێ ئەگەر نەیویست ئەمەش بەڵگەیە لەسەر خێرێکی زۆرو گەورە ئەنجامدان.

*ئەگەر بینی دەڕفیو بەپشتاکەوتوە ئەگەر بەدەریادا دەڕۆیی یاخود وایدەویست بەڵگەیە لەسەر خێر، بۆ سەرجەم خەڵکی بەڵگەیە لەسەر بێکارییو بۆنەخۆشیش بەڵگەیە لەسەر مەرگ.

*ئەگەر بینی دەڕفێ بەڵام ناتوانێو سەری روو بەزەوییەو قاچی بۆ ئاسمان بەڵگەیە لەسەر شەڕو خراپەیەك دێتە رێی.

*ئەگەر نەخۆشێك بینی دەڕفێ بەڵگەیە لەسەر مەرگی، بۆ سوارچاك بەڵگەیە لەسەر چاکی بزاوتو جموجوولێو جێگیرنەبوونی لەشوێنو جێگەیەکدا، بۆ زیندانیو بەندیش ئازادکردنیانە.

*ئەگەر بینی لەدەستەبەرەیەکدا دەڕفیو نوستوە لەسەر جێگەیەك یان شتێکیتر بەڵگەیە لەسەر توشبوونی بەنەخۆشی یاخود دەردو بەڵایەك روو لە قاچەکانیدەکات.

*ئەگەر بینی لەنێوان ئاسمانو زەویدا دەڕفێ هیواو ئاواتی زۆردەبێ.

*ئەگەر بینی لەشوێنێکدا دەڕفیو شوێنی رفینی رووپای ئاسمانە بەسواری یان بەپیادە دەڕوات بۆ جێگەیەكو پاشان سەفەردەکاتو پلەوپایە بەدەستدەهێنێ بەئەندازی بەرزبوونەوەی لەزەوی، دەگونجێت هیواو ئاواتی زۆربێ ئەگەر رفینی زۆر بینی.

*دەگونجێت رفین بۆ بەدەستهێنانی زانیاری یان خراپەو شەڕبێت، بەدەستهێنانی کارێك کەماندوبوە بۆی یا وێڵیو هەرزەییەك لەکاتی تورەییداو ئەمەش شادیو خۆشییە بەپێی ئەو گوتەیەی دەڵێت: "فلانەکەس لەخۆشیدا ڕفی".

*هەروەها رفین بەڵگەیە لەسەر رەشبینی ئەگەر بەباڵ رفی ئەوە بەشکۆمەندیو رێزەوە سەفەردەکات، ئەگەر بەبێ باڵبوو بەنارەحەتی سەفەردەکات بۆ خۆی بەتایبەت ئەگەر لەشوێنێکی باشەوە سەفەریکردو لەشوێنێکی خراپ لایدا.

*ئەگەر لەشوێنێکی خراپەوە رفی پێچەوانەی ئەوەیە.

رق

رق و قین: (ئیبن سیرین) دەڵێت: رق و قین باش نییە ، چونکە خۆشەویستی نیعمەت و بەخششی خواییە و رق و قینیش پێچەوانەیەتی ، هەروەها پێچەوانەی نیعمەتیش نارەحەتیە و پەروەردگار نیعمەت و بەخششی بەسەر باوەڕدارانەوە باسدەکات بەهەڵگرتنی دژایەتی و جێگیرکردنی خۆشەویستی بەهۆی خۆشویستنی ئیسلامەوە کاتێ دەفەرموێت: ﴿إذ كنتم أعداء فألف بين قلوبكم فأصبحتم بنعمته اخوانا﴾(ال عمران).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر یەکێك لەخەودا بینی رقی لەکەسێکە یان کەسێك رقی لێیەتی بەڵگەیەکی خراپە بۆ سەرجەم خەڵك، چونکە رق و قین هۆکاری دژایەتی و دوژمنایەتییە و دوژمنان یەکتریان خۆشناوێت و هاوکاری یەك ناکەن.

* دەگونجێت رق و قین بەڵگەبێت لەسەر فەرمان بەچاکەو خۆ گرتنەوە لەخراپە، ئەگەر لەخەودا ئەوکەسە بینی کەبەئاگاو بێداری رقی لێیبوو بەڵگەیە لەسەر سینە تەنگی و تاقیکردنەوە بەکەسێك کەخۆشحاڵ نییە بەهاوەڵایەتیکردنی.

رم

رمان(رووخان - تەپین): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+بەدەستهێنانی پێداویستی.

+ناچارکردنی دوژمن.

+کوڕو هاوکار.

* ئەگەر لەئاسمانەوە قامچییەك دابەزی بەڵگەیە لەسەر سزاو خەشم و قین.

* قامچی دەسەڵاتدارە ، ئەوەی قامچییەکی پارچەپارچەکراوی رەشی سووورباوی بینی دەسەڵاتێکی باش بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر پارچە پارچە نەبوو دەسەڵات و ئیشگەرییە .

* ئەگەر لەلێداندا قامچییەکە بچڕا دەسەڵاتەکەی بەسەر دەچێت.

* ئەگەر درزیبرد دەسەڵاتی زیاد دەکات.

* ئەگەر بینی بەقامچییەکەی لەگوێدرێژەکەیدا لەپەیداکردنی بژێویدا بانگی خوداوەند دەکات، ئەگەر لەئەسپێکی پێدا سواریبوبوو ویستی غاری پێبدات دوعا دەکات لەکارێکی قورس و گراندا.

* ئەگەر بینی قامچیەکی بەدەستهێنا پەنادەگرێ بەپیاوێکی عەجەمی کەپەیوەندی بەدەسەڵاتدارەوە هەیەو گوتارەکانی وەردەگرێ و فەرمانەکانیشی بەجێدەگەیەنێ.

* ئەگەر بینی بەقامچی لەپیاوێکدەداتو دەستی بەرزو درێژ ناکاتەوە ئامۆژگاریدەکات، ئەگەر ئازاری پێگەیاندو داچڵەکی سەرزەنشتیدەکات پاشان تەوبەدەکات، ئەگەر ئازاری پێنەگەیاند ئامۆژگاری وەرناگریٚ، ئەگەر خوێنی لەبەر ڕۆیی لەکاتی لێداندا ئەوەستەمو زۆرداریيە ئەگەر خوێنی لەبەر نەڕۆیی ئەوە حەقو دادپەوەرییە.

* ئەگەر لێیداو پێستەکەی درزیبرد ئەوە لەیەکێکەوە بۆدووان زیاد دەبێت لەسەری بەوەی دەدرێتەپالّی.

* ئەگەر خوێنی لێدراوی بەرکەوت ماڵێکی حەرام بەدەستدەهێنێت، هەروەها ئەگەر لێدراویش خوێنی لێهات هەر بەوچەشنەیە.

* ئەگەر قامچیەکە لەکاتی لێداندا لاربوو هەڵگەڕایەوە ئەقڵو ژیری واژوو پێچەوانەیە یاخود ئەوپیاوەی پەنای پێدەگریٚ ناتەواوە.

* ئەگەر بینی دەستەلاٌتدار لێیدا بەقامچی سەد قامچی یان کەمتر یا زیاتر درهەمە بەئەندازەی قامچیەکان.

ڕمو تیرهاوێژ: (ئیبن سیرین)دەڵێت:

ڕم هاوێژ نوێنەرە، ئەگەر بینی تیرێکی هاویشتو نەی پێکا نوێنەرێك دەنێریٚ لەبۆ پێداویستی.

* ئەگەر ڕمەکە ڕێکبوو کتێبێکە قسەی حەقی تێدایە، ئەگەر لەقامیشی ناتەواوبوو گوتەی پووچو بەتاڵە ، ئەگەر ئەوەی ویستی بەجێی هێنا فەرمانەکەی بەجێدێت.

* ئەگەر پێکای ئەوەی وتویەتی بەجێی دەهێنیٚ.

* ئەگەر بینی ژنێك ڕمێکی ئاڕاستەکردو تێگرتو دای لەدڵی گاڵتەی لەگەڵ دەکاتو دڵی وابەستەی دەبێت ، ئەگەر ڕمەکە لەزێڕبوو نامەیەکە بۆ ژنێکی دەنێریٚ ، یان بەهۆی ژنێکەوەیە.

* ئەگەر تیری واژووی یەکبوو نوێنەرێکن دڵیان نەرمو ناسكو گوتەیان شیرینە.

* ئەگەر تیرەکە نێزەکەی هەڵگەڕاوەبوو نوێنەرەکە گاڵتەیان پێدەکات.

* نێزەی تیر نامەیەکە هێزو توندوتیژی تیایە.

* نێزەی قوڕقوشم نامەیەکی سستو خاوە.

* ئەگەر ڕمەکە نێزەی تێدانەبوو دەیەوێت نامەیەك بنێریٚ بۆ ژنێك بەلاٌم نامەبەرێکی دەستناکەویٚ.

*ئەگەر بینی رمێکی هەڵداو پێکای ئەگەر خوازیاری کوڕبێت دەبێت.

*تیر گوتەی حەق و راستییە لەگەڵ وەلامدانەوەی گوێرایەڵی پەروەردگار ناکات ئەگەر پێکانی گوتەکەی وەردەگیرێ خۆ ئەگەر نەیپێکا وتەکەی وەرناگرێ.

*رمێکی هەڵگەڕاوە ئەگەر ژنێک لەتیردانێکدا بینی هەڵگەڕانەوەی مێردەکەیەتی لێی.

*ئەگەر کەوانێکی بینی تیری لێوە هەڵدا کەوانەکە باوکەو دەگونجێت تیرەکە پیاوێک بێت کەسێکیتر پەروەردەی کردبێ و رم نیشانەیە.

*ئەگەر تیرێکی بەدەستیەوە بینی دەستەلات و شکۆمەندی و ماڵ و سامان بەدەستدەهێنێ.

*هەروەها وتراوە: ئەوەی تیرێک بەدەستی خۆیەوە ببینێ هەواڵێکی خۆشی پێدەگات.

*پیاوێك بینی تیر هەڵدەدات خەوەکەی بۆ راقەکارێکی خەوگێڕایەوە ئەویش وتی: تۆ کەسێکی دووزوبانی.

رو

روان و دەرهاتنی حەشیش: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر مردن، ئەگەر بینی حەشیش بەسەرجەم لەش ولاریدا دەرهات بەلام لەش ولاری دانەپۆشی و زیانی پێنەگەیاند ئەو ساڵە فەرپیت بەدەستدەهێنێ، ئەگەر گوێچکەو چاوی داپۆشی بەلگەیە لەسەر کەم و کوری ئاینەکەی، بەهەمان شێوە دەرهاتنی پەڕوباڵ لەلاشە بەلگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ماڵ و سامان یان جل وبەرگ، دەگونجێت سەفەرێکی بۆبێتە پێشەوە.

*روانی حەشیش لەجەستەو لەش و لاسوودو دەوڵەمەندییە.

*ئەگەر شتێك روا لەسەر سکی خراپبوو باش نییە، خۆئەگەر نەخۆشبوو بەلگەیە لەسەر مردنی.

روبار: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی رێزدارە ئەگەر کەسێك چوەنێوی لەگەڵ خەڵکی گەورەدا تێکەڵدەبێ و ئاوخواردنەوە لەرووبار باش نییە بەپێی ئایەتی: ﴿ انَّ الله مُبتليكم بنهرٍ ﴾ (البقرة: ٢٤٩).

*ئەگەر بینی لەمبەری رووبارەوە بۆ ئەوبەری بازیدا لەغەم و پەژارە قوتاردەبێ و بەسەر دوژمنەکانیدا زاڵدەبێت.

*هەروەها وتراوە: روبار بەلگەیە لەسەر سەفەر بۆ یەکێك بچێتە نێوی.

*هەروەها وتراوە: چوونە نێوی کاری دەستەلاتدارە، ئەگەر ئاو بەبازارێکدا رۆیی خەڵکی دەستنوێژیان دەگرت‌و سوودیان لەئاوەکەی وەردەگرت ئەوە دادپەروەری دەستەلاتدارە بۆ ژێردەستەکانی ، ئەگەر بەسەربانەکاندا رۆیی‌و هاتە نێو ماڵەکان‌و قوماشەکانی تەڕکرد ستەم‌و زۆرداری دەستەلاتدارە لەژێر دەستەکانی، یان دوژمنێکە هەڵدەکوتێتەسەر خەڵکی.

*ئەگەر روبارێکی بینی لەماڵەکەی هاتەدەرەوەو زیانی بەکەس نەگەیاند چاکەیەکە لەخەڵکیدەکات.

*ئەگەر بینی بوە بەرویار بەخوێن بەربوون (نەزیف) دەمرێ.

*ئەگەر چوە نێو رووبارێك تێکەڵ بەپیاوێکی گەورە دەبێ ئەگەر شتێکی پێگەیی لەوپیاوەوە غەم‌و پەژارەی پێدەگات ، بەهەمان شێوە ئەگەر رووبارەکە لێڵبوو.

*ئەگەر لەئاوێکی سازگار ئاویخواردەوە خێرو ژیانێکی خۆش بەدەستدەهێنێ لەوپیاوەوە بەئەندازەی خواردنەوەی ئاوەکە.

*ئەگەر بینی ئاوی لێهەڵدەگوزێ ماڵ‌و سامان لەپیاوێکەوە بەدەستدەهێنێ بەئەندازەی گەورەیی‌و بچووکی رووبارەکە.

*ئەگەر بینی رووبارەکەی بڕی بۆلایەکیتر غەم‌و پەژارەو ترس‌وبیمی دەڕەوێتەوە ئەگەر قوڕو چڵپاو یان شەپۆلی تێدابوو ، وەگەرنا ئەو پیاوە دەبڕێت بۆلای یەکێکیتر.

*ئەگەر بازیدا بەسەر رووبارەکەدا بۆ دەریاچەکەی لەخراپەی دەستەلاتدار قوتاردەبێت‌و سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی ئاوی دەریا دەیبات یان ئاژەڵەکانی دەبات یاخود شتومەکی ئەوە زیانە بۆی.

*ئەگەر بینی ئاوێکی سازگار دێنە نێو ماڵەکەی بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌و سامان‌و خۆشی ، هەروەها وتراوە ئەگەر دەوڵەمەندبێ ئەوەی بینی فەرووپیت بەدەستدەهێنێ‌و سوود دەگات بەخانەوادەکەی.

*ئەگەر رووبارێکی بینی لەماڵی خۆیان هەڵدەقوڵێ‌و ئاوی لێدەخۆنەوە ئەگەر دەوڵەمەندو رێزداربوو بەڵگەیە لەسەر خێرو سوود بۆ خەڵکی ئەو ولاتەو بۆیان خەرجدەکرێ‌و خەڵکێکی زۆر روودەکەنە ماڵەکەی‌و ئاتاجیان بەدەستدەهێنن.

*ئەگەر خەوبینەر هەژاربوو ژنەکەی دەردەکات یان کوڕەکەی بەهۆی داوێنپیسی یان کارێکی خراپەوە.
*روبار لەخەودا کارێکی چاكو رزقو رۆزییەکی بەردەوامە.
*روباری لێلْ یان بۆگەن بەلگەیە لەسەر دۆزەخو ئەوەی لەخراپەی نزیکدەکاتەوە.
*روبار فتنەیە ، دەگونجێت بۆ سەرپێچیکار سەرپێچی بێتو بۆ چاکەکاریش بەلگەی پارێزراوی بێت.
*ئەگەر لەروبارەکانی (فورات)و (دجلە)و (نیل) ئاوی خواردەوە بەلگەیە لەسەر خێرو رزقو رۆزیو هاوسەرو شتی نایاب لەوناوچەو هەرێمەدا.
*ئەگەر روبارەکە لەولاتی خۆیدا نەبوو بەلگەیە لەسەر گۆڕانی دەولەتو چوونی هەندێکیان بۆلای هەندێکیتریان.
*ئەگەر بینی بەسەر ئاودا دەڕوات بەلگەیە لەسەر باشی نیەتو دلنیایی.
*روباری (کەوسەر) لەخەودا سەرکەوتنە بەسەر دوژمناندا بەپێی ئایەتی: ﴿ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴾ (الكوثر:١).
*ئەگەر لەئاوی (کەوسەر)ی خواردەوە زانیاریو کردارو دلنیایی باشو شوێنکەوتنی پێغەمبەرو سوننەتی(ﷺ) بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر بێباوەڕبوو موسولمان‌دەبێ، ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکاتو لەبیدعەوە دەچێت بۆ سوننەت یان لەژنێکی خراپەکارو داوێنپیسەوە بۆ ژنێکی سالحو باش یان لەکاسبیەکی حەرامەوە بۆ کاسبیەکی حەلالْ.
*ئەو روبارەی لەبەهەشتدایە بەلگەیە لەسەر رزقو رۆزی.
*روباری شیر بەلگەیە لەسەر فیترەت.
*روباری مەی بەلگەیە لەسەر مەستبوون لەخۆشەویستیو چاوپۆشین لەسەرپێچی.
*روباری هەنگوین بەلگەیە لەسەر زانیاریو قورئان.

روباری (نیل) لە(میسر): (نابلسی) دەلێت: ئەگەر بینی ئاوی لێدەخواتەوە زێڕ بەدەستدەهێنێ بەئەندازەی ئەو ئاوەی خواردوویەتیەوە.
*ئەگەر روباری (نیل)ی بینی هێزو دەستەلات بەدەستدەهێنێ.

روحکێشان: (نابلسی) دەلێت: لەخەودا بەلگەیە لەسەر گەڕاندنەوەی ئەمانەت بۆ خاوەنەکەی یاخود چاکبوونەوەی نەخۆش یان قوتارو ئازادبوونی زیندانی لەزیندانەکەی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر یەککگرتن‌و کۆبوونەوە لەگەڵ کەسێکی شاوارەو غەریبدا.

روو

رووپامایی: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی روپامایی بۆ مرۆڤێك دەکات لەبۆ بەدەستهێنانی خۆشییەکی دنیا خراپ‌و نابەجێیە.

*ئەگەر بینی روپامایی لەپێناوی بەدەستهێنانی زانستێکدا دەکات یاخود کاروپیەشیەك کەبیگەیەنێت بەچاکە رێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت‌و ئاینەکەی باشدەبێت‌و بەداواو نیازی خۆیدەگات.

*هەروەها وتراوە: ئەگەر کەسێك کارێکی وابکات رانەهاتبێت‌و نەیکردبێت ملکەچی‌و رسواییە، خۆنەگەر روپامایی لەژنێکی ناسراوبوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خەوبینەر قوتار دەبێت لەدەستی دوژمن.

*رەفتاری رووپامایش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی‌و ئیسارو چاکەو خێر.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هۆکارێکی حەرامە لەبێداریدا.

رووپۆش (پەچە): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا کچێکی تەمەندرێژە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شارەزایی لەئاییندا.

رووپێو(مەساح ـ ئەندازەگیر): (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکە خەڵکی هەڵدەسەنگێنی‌و حەزدەکات بوەستێت لەسەری.

*ئەگەربینی رووپای زەوییەکی چێنراو دەگرێ حاڵ‌و باری چاکەکاران بەسەردەکاتەوە ، ئەگەر مێوی پێوا حاڵی ژنەکەی دەپشکنی‌و بەسەریدەکاتەوە.

*ئەگەر دارێکی پێوا حاڵ‌وباری ئەو پیاوانە بەسەردەکاتەوە کەئاینیان هەیە.

*ئەگەر شەقامێکی پێوا لەورێگەیەوە سەفەردەکات کەرووپای گرتوە، ئەگەر لەسەر رێگەی (حەج)بوو ئەوجا(حەج)دەکات ، ئەگەر شوێنێکی چۆڵەوانی پێوا لەغەم‌وپەژارەدا رۆدەچێت.

*ئەگەر زەوییەکی سەوزایی پێواو خاوەنەکەی نەناسراوبوو دەبێت بەچاکەکارو وەچەدار.

(نابلسی)دەڵێت: ئەرگەر رووپای لانەو ماڵی مرۆڤێکی پێوا حاڵی ئەو مرۆڤە بەسەردەکاتەوە.

رووتـی(بـێ جل‌وبـەرگی): ((ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: ئەگـەر بینـی جل‌وبەرگـەکانی لـەخۆیکردەوە دوژمنێکـی پـەنهانی دەبێـت و لەرووکاریـشدا خۆشەویـستی و ئامۆژگـاری دەردەخـات، خوداوەنـد دەفەرموێ: ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ (الأعراف:٢٧).

*ئەگـەر بینـی لەشوێنێکی قەرەباڵغدا رووتبوەتەوە ئابڕووی دەچێت ، ئەگـەر لەشوێنێکدا بەتەنیا هەر خۆی رووتبـوو بۆکەموکوڕی دەگەڕێت بەلام بەئومێدی خۆیان ناگەن.

*ئەگـەر ژنێـك جل‌وبـەرگی رەشـی لەخۆی داماڵی بەلگەی بەیانییە چونکە ژن بەشەو راڤەدەکرێ، ئەگەر شـەوێکی کەم تاریکبوو ئەگەر جل‌وبەرگی ژنەکە سپیبوو شەوێکی مانگەشەو دەبێت.

*خۆرووتکردنـەوە بەلگەیـە لەسـەر جل‌وبـەرگی نـوێ، ئەگـەر نەخۆشـێك روتبـوەوە لەجل‌وبەرگـەکانی و بـەزۆر بردیان دەمرێت.

*رووتبوونـەوەی ژنـیش لەماڵهاتنـەدەرەوە دوورکەوتنەوەیـە لێی.

رووخـانی لانـەو مـاڵ: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: ئەگـەر بینـی ماڵێـك رووخـا بەسەریا ماڵ و سامانێکی زۆر بێشومار بەدەستدەهێنێ.

(نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی بەلگەیـە لەسـەر مردنـی خاوەنەکـەی. مـردنیش بەلگەیە لەسەر رووخاندنی لانەو ماڵ.

*ئەگـەر بینـی ماڵێـك دەڕوخێنـێ یـان بینایـەکی کـۆن غـەم و پـەژارە رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینـی ماڵەکە رووخا بەسـەریا یاخود هەندێکی رووخا مرۆڤێك لەوماڵـە دەمرێ یان خاوەنەکـەی تووشـی بـەلاو نەهامەتیەکی گەورە و کاریگەر دەبێت.

*ئەگەر ژنێك بینـی سـەربانی ماڵەکـەی رووخا مێردەکەی دەمرێ.

رووخـسار (کـوڵم): (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: جـوانی رووخـسار بەلگەیـە لەسـەر فـەرووپیت و دەرووی خێـرو ناشـیرینی بەلگەیـە لەسـەر نەخۆشـی و خراپە.

*هـەردوو کوڵم بەلگەیـە لەسـەر کـاری پیـاو ، ئەگـەر کوڵمی بـەفراوانی بینـی لەئەنـدازەی خـۆی زیـاتر زیـادبوونی غـەم و پەژارەیـەو دابـەزینی پلەوپایـەو شان و شکۆیە.

رووخساری مرۆڤ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پێستی مرۆڤ نهێنیەتی‌و رەشی پێست لەلێکدانەوەدا شکۆمەندی‌و وازهێنانە لەئاین.

*ئەگەر بینی رووخساری رەشداگیرساوەوە جل‌وبەرگێکی سپی پۆشیوە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کچێکی دەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿وإذا بُشِرَ أحَدُهُم بِالأنثى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسوداً﴾ (النحل: ٥٨).

*خەلیفە (مەهدی)(رەحمەتی خوای لێبێت) لەخەودا بینی رووخساری رەشداگیرساوە لەناکاو بەئاگاهات‌و (ئیبراهیم)ی کوڕی (عەبدوڵلا)ی (کرمانی)بانگکردو خەونەکەی بۆ گێڕایەوەو ئەویش وتی: کچێکت دەبێت، ئنجا ئەو ئایەتەی بۆ خوێندەوە هەر ئەو شەوە کچێکیبوو زۆر خۆشحاڵبوو خەڵاتی باشیدا بە(ئیبراهیم).

*ئەگەر بینی رووی رەشداگیرساو جلەکانی پیسبوو خەونەکەی بەڵگەیە لەسەرئەوەی درۆدەکات بەدەم پەروەردگارەوە.

*ئەگەر بینی رووخساری رەشداگیرساوە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی رەشم بینی،پیاوێکیتر دەیشت، ئەویش وتی: مردنی بێباوەڕییەتی‌و رەشی ماڵ‌و سامانیەتی ئەوەش بەپێوە دەیشت بەماڵ‌وسامانی فریوی دەدات.

*دەگێڕنەوە پیاوێك بە(ئیبن سیرین)ی وت: لەخەودا بینیم پیاوێك بەزنجیر هەڵواسرابوو لەئاسماندا نیوەی لەش‌ولاری رەشبوو نیوەشی سپی، کلکێکی درۆزنی گوێدرێژی پێوەبوو.

(ئیبن سیرین)وتی: من ئەو پیاوەم، نیوەی سپی لاشەم ئەوانەن بەرۆژ دێن بۆلام‌و، نیوە رەشەکەی ئەوانەن بەشەو رووم تێدەکەن و زنجیرەکەش پێی هەڵواسراوم لەئاسمانەوە یادوزیکری منە هەمیشە روو بەئاسمان بەرزدەبێتەوە ، کلکەکەش قەرزە لەسەرم کۆدەبێتەوەو مردنمە، خەونەکەی بەوشێوەیەبوو کەلێکیدایەوە.

*هەروەها دەڵێن: ئازایەك بینی رووخساری رەشداگیرساوەو راڤەکارێك

پێـــی وت: بەڵگەیـــە لەســـەر ترسنۆکبوونت.

*پیاوێك هـات بـۆ لای (ئـیبن سیرین)و وتـی: ژنـێکم دەستنیـشانکردووەو لەخەودا بەرەشـیو بچووکی بینیومـە، ئـەویش وتـی: کورتیەکـەی کـورتی بالآیـەتی رەشیەکەشـی مـاڵو سـامانیەتی، زۆری نـەبردو مـردو پیاوەکەش بوو بەمیراتگری.

*دەگێڕنـەوە پێغەمبـەر(ﷺ) لەخـەودا ژنێکـی رەشـی سـەروقژ رووتـی بینـی لە(مەدینە) هاتە دەرەوەو هەتاگەیشت بە(جەحفە)، پێغەمبەر(ﷺ) بەم چەشنە لێکیدایەوە: نەخۆشی شاری (مەدینـە) دەگوێزرێتەوە بۆ (جەحفە)[1].

*پیاوێك گێڕایەوە لەخـەودا بینیویـەتی منداڵێکی بۆ نێردراوە کـاتێ بـەئاگاهات خەڵوزیان بۆ نارد.

*ئەگـەر ژنـی رەش پێـستی بینـی هاتبوونەسـەری خێـر رووی تێـدەکات بـەهۆی بینینـی زۆری رێـزدار بـەلآم لەرەگـەزی دوژمـن، رەنگـی سـوور پلەوپایەو خۆشحاڵییە.

*هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر لەگـەڵ سـوورییەکەدا سـپێتی تێکـەڵبوو خاوەنەکـەی شـکۆمەندیو رێـز بەدەستدەهێنێت.

*رەنگـی زەرد نەخۆشـییە، هـەروەها وتـراوە: ئەگـەر بینـی رەنگـی زەرد هەڵگەڕاوەو بەڵـەك بەڵکە لەقیامەتـدا رێنومایی دەدرێتو لەکەسە نزیکەکان دەبێـت.زەردی رووخـسار بەڵگەیـە لەسەر غەمو پەژارە تووشی خەوبینـەر دەبێت.

*سـپێتی رەنـگ : ئەگـەر بینـی رووخـساری زۆر سـپیبووە ئاینەکـەی بـاشو جێگیر دەبێت لەسەر ئیمـان ، ئەگـەر رەنگـی کـوڵمو گۆنـای سـپیبوو شکۆمەندیو رێز بەدەستدەهێنێ.

*دەگێڕنەوە پیاوێکی لاو کـوڵمی خـۆی بەسـوور بـەدیکرد وەك ژنـان، لـەنێو ژناندا دانیـشتبوو تووشـی ئابڕوچـوونو زینابوو.

(نابلـسی)دەڵێـت: ئەگـەر لەخـەودا بەباشی بیبینێت بەڵگەیە لەسەر باشـی حاڵوبـاری لـەدنیاداو مژدەیـە لەگـەڵ خۆشیو شادی.

---

[1] (بوخاری)(٣٠٣٨)و(ترمذي)(٢٢٩٠)لەفەرمودەیەکی (عەبدوڵلا)ی کوڕی (عومەر) (رەزای خوای لێبێت).

*ئەگەر رووخساری بەرەشی بینی نابڕوە.

*زەردی رووخسار بەڵگەیە لەسەر ملکەچیو حەسوودی، دەگونجێت زەردی دووڕوویی بێت ، چونکە زەردی نەخۆشییەو نەخۆشیش دووڕوییە هەروەها دەڵێن: زەردی بەڵگەیە لەسەر بەندایەتی بەپێی ئایەتی: ﴿ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ﴾ (الفتح: ٢٩) ئەمەش زەردی رووخساریانە.

*ئەگەر کەسێکی رەش پێستی بینی رووخساری سپی بوەتەوە بەڵگەیە لەسەر دووڕوویيو کەمی شەرمی.

*ئەگەر رووخساری بینی رەشبوەو لاشەی سپی نهێنی باشترە لەدیارو بەرچاوی ، ئەگەر دەمو چاوی سپیبوو بەڵام لەشو لاری رەش کاری دیارو بەرچاوی باشترە لەنهێنی.

*ئەگەر بینی موو لەدەموچاوی هات لەشوێنێکدا لەبێداریدا مووی لێنەهاتبوو قەرزێکی زاڵەو پلەوپایەی دادەبەزێنێ.

*ئەگەر رووخساری گۆڕاو جوانی دیارنەما بەڵگەیە لەسەر کەمو کوڕیو دەگونجێت لەوانەبێ زۆر گاڵتەو گەپو شۆخی ئەنجام دەدات، چونکە ئاوی روویدەبات.

*ئەگەر گۆشتی کولمەکانی بینی رۆییوو بەسوالکردنو دەروودووکردن دەژیو لەفەرموودەیەکدا هاتوە: "ئەوەتان بەردەوام سوالدەکات کاتێ دەگات بەپەروەردگاری رووخساری گۆشتی پێوە نەماوە"[(١)].

*ئەگەر تاریکایی لەرووخساریدا بینی یاخود تارێکی بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئاینەکەیو کەمو کوڕی لەشکۆمەندیدا.

*ئەگەر دەموچاوی شینهەڵگەڕا تاوانبارە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴾ (طه: ١٠٢).

*ئەگەر رووخساری گەورەبوو بەڵگەیە لەسەر رێنوماییو شکۆمەندیەتی.

*ئەگەر رووخساری ئارەقی دەردا بەڵگەیە لەسەر عیشقو خۆشەویستی.

*ئەگەر رووخساری بینی سوورو گرژبوو بەلایەك رووی تێدەکات یان غەمو پەژارە رووی تێدەکات.

*ئەگەر کەسێك رووی لێوەرگێڕا کارێکی لێدەبینێ خەشمو قینی لێدەبێت.

---

(١)(مسلم) (٤/١٤٠/١٠٣/١٠٤٠) و (بوخاری) (١٤٧٤) وەك خۆی.

*ئەگەر ژنێك بینی رووخسارو دەموچاوی بەرەشی بنی مەنجەڵ رەشبوو مەرگی مێردەکەیەتی ، ئەگەر بینی بەسپێتیو بۆنی لەخۆیدا باشی خۆیو مێردەکەیەتی.

*رووخساری گەشو بزەو خەنداویو سپێتی بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵی خاوەنەکەی ئەگەر زیندوو یان مردووبێت.

*جوانی رووخساری ژن یا منداڵ یاخود ئەسپ بەڵگەیە لەسەر فەرپیتو بەپێچەوانەشەوە.

*ئەگەر بینی خاوەنی دووڕووە لەخەودا بەڵگەی چارەنووس خراپییە بەپێی گوتاری پێغەمبەر (ﷺ): "خوداوەند تەماشای کەسی دووڕوو ناکات"[1].

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی چەند روویەك بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوەی لەئیسلام بەپێی ئایەتی: ﴿ الملائكة يضربون وجوههم وأدبارهم ﴾ (محمد: ٢٧).

*ئەگەر زانابوو لەبەشەکانی زانیاریدا هەڵسوکەوت دەکات.

[1](بوخاری)و (مسلم) بەدەستەواژەی نزیك لەو دەستەواژەیە گێراویەتیەوە.

*دەمو چاو گرژکردنو گریانو ناشیرینکردنی یاخود رەشی بەڵگەیە لەسەر نەمانی پلەوپایەو درۆ.

*ئەگەر لەهەردوو لاجانەکانی قژی جوانی بینی پیاوێکی سینەسافەو ئەگەر هەر قژی پێوە نەبوو پیاوێکی سووكو هیچو پووچە.

*قڵیشبردنی دەمو چاو کەمی شەرمە.

*ئەگەر رووخساری خۆی بەتەپیو گەشاوەیی بینی خاوەنی شەرمو حەیایە، بەدیو خراپیو ناقۆڵایی دەمو چاو کەمو کورییە.

رووشاندن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی مرۆڤێك ئەندامێکی بریندارکرد لەماڵو دارایی و هەندێك لەخزمەتەکانیدا زیانی پێدەگەیەنێت.

*ئەگەر رووشاندنەکە کێمو خوێنی لێهات روشێنەر سەبارەت بەکەسی رووشاو دەدوێتو قسەدەکات، پاشان رووشاو ماڵو سامانی دەستدەکەوێت.

*ئەگەر بینیroomەتی رووشاوە بەخێراییو کتوپڕ دەمرێت.

*هەموو شوێنەوارێکی رووشانیش لەجەستەدا کێمو زوخمی تێدابێت ماڵو داراییە.

*هەموو زیادەیەکیش لەلەشو لاردا ئەگەر زیان بەخاوەنەکەی نەگەیەنێت زیادەی نازو نیعمەتە.

(نابلسی)دەڵێت: رووشان لەخەودا زیانە لەماڵو داراییدا، رووشانیش بەڵگەیە لەسەر نیشانەی خراپو لەمرۆڤدا لەبەخیلیو خراپەو بێبڕوایی، رووشاندنیش رەخنەو نکوولییە لەقسەو گفتوگۆدا.

رووگرژ: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا رووی گرژبوە کچێکی دەبێت.

رووگەشی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بۆ زانایانو پیاوچاکان بەڵگەیە لەسەر رووتێکردنو گوێڕایەڵی خوداو پێغەمبەرەکەی، بۆ کەسانی تریش لەروو بەخەندەو گاڵتەبازو پیاو خراپان بەڵگەیە لەسەر بێئاگاییو روو بەحەرام چوونو تێکەڵبوون لەگەڵ بیدعەکاران.

رووکەشکراو بەزێڕ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بینینی شتی رووکەشکراو بەزێڕ بەڵگەیە لەسەرماڵو لانەی رازاوەو قسەوگوتەی باشو راستگۆیی لەگوتەو کرداردا.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بیدعەو تیابردنی ماڵو سامان یان ئارەزوو بێئابڕوویی.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەنیسەو شوێنی خراپە.

رووناشیرینی: (ئیبن سیرین) دەڵێ: ناشیرینی رووخسارو شقڵ شقڵبوونی شەرمو حەیایەتی.

* ئەگەر بینی رووخساری تەڕوو جوانە خاوەنی شەرمەو پیسو پۆخڵیش ناتەواوییە.
* پیاوێك بینی بەلاو نەهامەتییەك روویکردە خەڵکیو ئاژەلان، لەراقەکارێکی خەوی پرسی ئەویش وتی: فەرمانڕەوایان پشتی کۆمەڵێك دەشکێننو هەندێك زیندانی دەکەن.
* هەندێك لەفەرمانڕەوایان ستەمکاربوون ، یەکێك لە پیاوچاکان ئەو فەرمانڕەوایەی بینی رووخساری ناشیرینو ناقۆلابوەو رووی وەرچەرخاندوە بۆ دواوەو شەلەو دەستو قاچی براوەو گوێی لێبوو ئەم ئایەتە دەخوێندرایەوە: ﴿الم تر کیف فعل ربك بعاد (٦)ارم ذات العماد﴾ (الفجر: ٦ــ ٧)خەوەکەی بۆ راقەکارێکی خەوگێڕایەوە ئەویش وتی: ئەم فەرمانڕەوایە تیادەچێت هەروەك چۆن خوداوەند (عاد)ی لەناوبرد، دوای بیست رۆژ موڵكو دەستەلاتو ماڵو سامانی تیاچوو.

رووی شمشێر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+پاراستنی ماڵو بۆداواکاری.

+ماڵ بەفیرۆدان.

+پاراستنی نهێنی.

رۆ

رۆچوو لەخەودا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: رۆچوو لەخەودا دۆڕاوە لەکاتی بێداریدا.

رۆچوون بەنێو زەویدا: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سەفەرێکی دووبارەیە یان خستنەدوای ئەوەیە کەزەوی بەڵگەیە لەسەری بەخۆشەویستی یان هاوسەر.

*ئەگەر بینی لەزەویدا ونبوو بەبێ هەڵکەندنو زۆر قوڵبوو هەتا وایزانی سەرناکەوێ لەخۆی بایبوە بەداواخوازی دنیاو لەوەدا دەمرێ.

رۆژ(خۆر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: رۆژ لەبنەڕەتدا فەرمانڕەواوکاربەدەستێکی مەزنە، چونکە لەئاسماندا رووناکترین پێکهاتەیە وێڕای سوودو قازانجی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فەرمانڕەوای ئەو شوێنە کەخەونەکەی تیا دەبینرێو لەسەرووی ئەوەوە پەروەردگاری مەزنە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەستەڵاتی خەوبینەر ئەگەر بەتایبەتی بینی بەدەر لەکۆمەڵ وەك میرو مامۆستاو باوكو هاوسەر ئەگەر ژنبوو.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنێکی بەرێز وەك هاوسەری فەرمانڕەواو سەرۆك یا گەورە یاخود کچەکەی یان هاوسەری خەوبینەر یا دایكو کچی شۆخو شەنگی.

*بوێژو شاعیران جوانی کچانی شقڵنەشکاو بەخۆر دەچوێنن.

*هەروەها دەڵێن: لەخەوەکەی (یوسف)(سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر دایکی ، هەروەها دەڵێن: بەڵکو بەڵگەیە لەسەر هاوسەرەکەی باوکی کەپوریبوو. یان دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر داپیرەی، یان لەسەر باوکیو مانگیش لەسەردایکی هەموو ئەمانەش لەلێکدانەوەدا شیاوو گونجاون.

*ئەگەر رۆژ بەڵگەبوو لەسەر باوك بەهۆی سوودو چاکتربوونی لەمانگ لەرووناکیو وزەدا، ئەگەر بەڵگەبوو لەسەر دایك بەهۆی مێینەییو نێرێتی مانگ، ئەو روداوەی لەخۆردا دەبینرێ لێکدانەوەکەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کەبەڵگەیەلەسەری.

*ئەگەر خۆر بینرا کەوت بەسەر زەویدا یاخود باڵندەیەك قووتیدا یاخود کەوتە نێو دەریاوە بەئاگر سووتاو رەشبوو

یاخود ونبوو لەڕێڕەوی خۆی یان کەوتە ڕێــڕەوێکیتر ئــەوەی دەدرێتـــە پـــاڵی دەمرێت.

*ئەگەر ڕۆژگیرا یـان هـەورێك ڕووناکی لێگــرت یــاخود تــەمو مــژ لــەدەوری کۆبــوەوە تاروونـاکی دابـەزی یـاخود لەئاسماندا جێگیربوون دەهاتو دەچوو بەڵگەیــە لەســەر ڕووداوێـك ڕوودەدات لەوەی دەدرێتەپاڵی لەنەخۆشیو غەمو پـــەژارەو ناڕەحـــەتیو خێرێکـــی نیگەرانکــــەر مەگــــەر ئــــەوەی بەڵگەیەلەســەری نەخۆشـبێت لـەحاڵی بیداریدا مردنیەتی.

*ئەگەر بینی بەبێ هۆ ڕەشداگیرسا یان بێئەوەی بگیرێ بەڵگەیە لەسەر ستەمو زۆری ئــەوەی دەدرێتــە پــاڵی یــان بەڵگەیـــــە لەســـــەر بێبــــاوەڕیو ســــەرگەردانیەتی، ئەگـــەر خـــستیە دەستییەوە یـان گرتیـە بـاوەش یـان دابەزییەســـەر ماڵەکـــەی بـــەڕووناکیو پرشنگی خۆیـەوە دەستەڵاتی پتـەوتر دەبێو شکۆو ڕێزدارتـر دەبێ ، یـاخود بـــژێوی پەیـــداکاری ئـــەو ماڵـــە دەگەڕێتـــەوە، ئەگـــەر لەســـەفەردابێت ئەگەر خۆی ئەوەی بینی یان خزمەتکار یاخود هاوسـەرەکەی چـونکە گـەورەی هەموویانەو بەڕێوەبەری ماڵە ، وەگەرنا ژنی دووگیان کچی دەبێـت یـان کـوڕی دەبێت جیاوازیدەکات لەنێوان نێرومێـدا بەوزیادەیەی لەخەونەکەی وەردەگیرێ وەك ئـــــەوەی لەژێرکراســـــەکەیەوە بیشاریتەوە یان بیخاتە ژێر دەفرێك.

*ئەگـــەر ڕەنگـــی خۆرەکـــە کـــاتێ شاردرایەوە تاریکبوو ناپاکیو خیانـەت لەفەرمانڕەوا یان خانەوادەکەی دەکرێ ئەگـەر وابـوو، وەگـەرنا دەسـتەڵاتدار دەستدرێژی دەکاتە سەر لەلایەن خـۆی یـان نەخۆشـی دەمـرێ یـان ئـافرەتی دووگیـان منـداڵی لەباردەچـێ یـاخود کوڕێکی دەبێ ئەو شتانە جیادەکاتەوە لەیەك.

*ئەگەر بینی ڕۆژ لـەڕۆژئاواوە هەڵدێت یان دوای ئاوابوونی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو شوێنەی لێوەی هەڵهات بەڵگەیە لەسەر چۆنیەتی بەزیادبوونی بەڵگەکانی.

*دەگونجێت بەڵگـەبێت لەسـەر ئـەوەی دەخرێتەدرێتـــــە [دوای لـــــەوەی خوازیاریـەتی لەسـەفەرو دادپـەروەریو ســـتەمکاریی بەبێـــسوودو قـــازانج لەهەڵهاتنی یان کاتەکانی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نـسکۆی ئـەوەی دەدرێتـە پـاڵی لەنەخۆشـیو ناساغی.

*دەگونجێت ئاوابوونی دوای هـەڵهاتنی بۆیـەکێك ئـافرەتی دووگیـانی هـەبێت

بەڵگەبێت لەسەر مردنو لەبارچوونی منداڵەکەی دوای بوونی لەدایك.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەڕانەوەی کەسێکی نادیار لەسەفەرو هێنانی ماڵو سامانی سەرنجڕاکێش.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەڕانەوەی کەسێکی زیندانی بۆ زیندان دوای ئازادکردنی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر موسوڵمانبوونی بێباوەڕێك یان تەوبەکردنی کەسێك ستەمی لێکردوەو زۆی لێکردوە بگەڕێتەوە بۆسەرگەردانی.

*ئەگەر کەسێك وایبینی کرداری پەنهانو نهێنیدەکاتو کردارەکانی چاك یان خراپ بن بەڵگەیە لەسەر شاردنەوەی حاڵوباریو هیچ نهێنیەکی ئاشکرا نابێت بەهۆی ئاوابوونی خۆر لێی، مەگەر ئەوکەسە لەوشەوە ژنی هێنابێت ، ئەوکات هاوسەرەکەی دەگەڕێتەوە بۆلای کەسوکاری.

*دەگونجێت هەڵهاتنی دوای ئاوابوونی بەڵگەبێت لەسەر تەڵاقدانی ژنەکەیو گەڕاندنەوەی، بۆیەکێکیش هاوسەرەکەی دووگیانبێ لەسەر قوتارو رزگاربوون لەوەی هەڵیگرتوە، بۆیەکێك بژێوی ئەستەمو گرانبێت بەڵگەیە لەسەر دەرووڵێکردنەوەی بەتایبەت ئەگەر پیشەکەی بەتیشکی خۆرەوە بەسترابوو وەك جلشۆرو... بۆیەکێکیش نەخۆشبێت بەڵگەیە لەسەر مردنی بەهۆی ئاوابوونی ئەو سێبەرەی لەمرۆڤ دەچێ هەروەك خوداوەند دەفەرمویێ:

﴿ ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلاً ، ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضاً يَسِيراً ﴾

(الفرقان)، بۆئەوەی لەجیهادو جەنگدایە بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن، بۆئەوەی هەژارەو لەرۆژی زستاندایە بەڵگەیە لەسەر جلوبەرگو دەوڵەمەندی، لەهاویندا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو نەخۆشیو تاو خۆڵەمێش.

*دانیشتنی مردوو لەبەرخۆرداو لەهاویندا بەڵگەیە لەسەرئەوەی تێدایە لەسزاو غەمو پەژارە بەهۆی هاوەڵایەتی فەرمانڕەوا یان ئەوەی خۆردابەزیوەتەسەری بەپێی حاڵوباری خۆی.

*ئەگەر بینی بوە بەخۆر دەستەڵاتێکی مەزن بەدەستدەهێنێت بەپێی تیشكو رووناکی.

*ئەگەر خۆرێکی هەڵواسراوی بەزنجیرێکەوە بەدەستهێنا

فەرمانڕەوایییەکی پێدەسپێردرێو دادپەروەردەبێت تێدا.

*ئەگەر لەبەر خۆر دانیشتو چارەسەری خۆی تێداکرد دەستکەوتو نیعمەتێکی لەدەستەلاتدارەوە دەستدەکەوێ.

*ئەگەر بینی تیشکی خۆرو روناکیەکەی لەرۆژهەلاتەوە روو بەرۆژئاوا چوو ، ئەگەر شایستەی دەستەلاتبوو دەستەلاتێکی مەزن بەدەستدەهێنێت، وەگەرنا زانیاریەکی پێدەدرێ حاڵو باری هەموو ولاتێکی تیا باسدەکری.

*ئەگە بینی بوە بەشای خۆر یان زاڵبوە بەسەر خۆردا گوتەکانی پەسەند دەکرێ لەلای فەرمانڕەوای گەورە.

*ئەگەر خۆری بینی پاکو بێگەردەو لێی هەڵهاتوە ئەگەر دەستەلاتداربوو هێزو توانای لەدەستەلاتەکەیدا پێدەدرێ، ئەگەر میربوو خێری لەفەرمانڕەوای مەزنەوە دەستگیر دەبێ، ئەگەر کەسێکی ئاساییبوو رزقو رۆزییەکی حەلاڵی دەستگیردەبێ، ئەگەر ژنبوو هەلۆیستێکی والەمێردەکەی دەبینێ شادو دڵخۆشیدەکات.

*ئەگەر رۆژی بینی لەماڵەکەی خۆیدا هەڵهات، ئەگەر بازرگانبوو لەبازرگانیەکەیدا سوودو قازانجدەکات، ئەگەر داوای ژنیکردبوو ژنێکی جوانو شۆخو شەنگ دەهێنێت، ئەگەر ژنێك خەوێکی ئاوابیبینێ شوودەکاتو رزقو رۆزی مێردەکەی فراواندەبێت.

*تیشکی خۆر هەیبەتو شکۆو دادپەوەری فەرمانڕەوایە، ئەگەر خۆر بدوێت لەگەڵی پلەوپایەی بەرز.لەلایەن دەستەلاتدارەوە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی خۆر لەسەرسەری هەڵهات بەدەر لەجەستەو لاشەی کارێکی کاریگەر دەگرێتەدەستو دنیایەکی فراوانیدەبێت.

*ئەگەر خۆر لەلای قاچەکانیەوە هەڵهات بەدەر لەئەندامەکانی تری لاشەی رزقو رۆزی حەلاڵی بەهۆی کشتوکاڵەوە دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر خۆر لەسکی هەڵهات لەژێر جلەکانیو نەیاندەزانی تووشی بەڵەکی دەبێتو بۆ سەرجەم ئەندامەکانی دیکەی وایە ئەگەر لەژێر جلەکانیەوە هەڵبێت.

*ئەگەر بینی سکی شەقیبردو رۆژی لێهاتەدەرەوە دەمرێت.

*ئەگەر ژنێك بینی ڕۆژ لەفەقیانەکەیەوە هاتە ناوی تەوقیدا ، پاشان لەدامێنییەوە هاتە دەرەوە شوودەکات بەسەرکردە یان کەسێکی ناودارو یەکشەو لەلای دەبێت ، ئەگەر لەعەورەتی خۆرهەڵهات زینادەکات.
*ئەگەر بینی دوای ڕۆژ دەکەویتو ئەویش دەڕوات بەڵام ئاوانەبوو لەگەڵ سەرکردەیەکدا دیلدەکرێ.
*ئەگەر بینی ڕۆژ بوە بەپیاوێکی پشتچەماوە دەستەڵاتدار لەبەرخوا خۆی بەکەمدەزانێو دادپەوەردەبێو هێزو توانا بەدەستدەهێنێو حاڵوباری موسوڵمانان باشدەبێ، ئەگەر بوو بەلاوێك حاڵی موسوڵمانان لاوازدەبێو دەستەڵاتدار ستەمدەکات.
*ئەگەر ئاگرێکی بینی لەڕۆژهاتە دەرەوەو دەوروبەری خۆی سووتاند سەرکردەو فەرمانڕەوا دەوروبەرەکەی تیادەبات.
*ئەگەر بینی ڕۆژ سوورهەڵگەڕاوە خراپە ڕوو لەشوێنی نیشتەجێبوونی دەکات، ئەگەر بەزەردی بینی فەرمانڕەوا نەخۆشدەکەوێ، ئەگەر ڕەشبوو زاڵدەبێو بەڵاو نەهامەتی لەسەر کۆدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی خۆر ئاوابوو داواکەی لێوندەبێت.
*بەربەرەکانی خۆر دەرچوونە لەپادشاو فەرمانڕەوا، کەمبوونەوەی تیشکیخۆر دابەزینی هەیبەتی فەرمانڕەواو دەستەڵاتدارە.
*ئەگەر بینی خۆر بوە بەدووبەشەوە بەشێکی بمێنێتەوەو بەشێکی بڕوات خەڵکی یاخیدەبن لەفەرمانڕەوا ، ئەگەر ئەوکەرتەی مابوەوە شوێنی ئەوکەرتەکەوت کەتیاچوبوو ئنجا بوونەوەبەیەك ڕۆژێکی دروست پەدابوەوە دەوری وڵاتدەدات.
*ئەگەر خۆری بینی کەوتەخوارەوە بەڵاو نەهامەتییە ڕوو لەبەرپرسی زەوی یان باوكو دایکیدەکات.
*ئەگەر بینی خۆرهەڵهات لەماڵێکداو ماڵەکەی ڕۆشنکردەوە سەرنشینانی ئەو ماڵە مەزنیو شکۆو ڕزقو ڕۆزی بەدەستدەهێنن.
*ئەگەر بینی خۆری قووتدا ژنێکی مەینەتاوی پڕ خەمو پەژارە بەسەردەبات.
*ئەگەر فەرمانڕەواو بەرپرسێك خەوێکی لەوچەشنەیان بینی دەمرێت.

*ئەگـــەر پریـــشکێ لەتیـــشکیخۆر وەربگرێ خوداوەند گەنجینـەو مـاڵێکی مەزنی پێدەدات.
*ئەگـــەر بینـــی خۆردابەزییـــە سەرجێگەکەی نەخۆشدەکەوێو لـەش‌و لاری کرِدەگرێ.
*ئەگـــەر بینـــی خەریکـــە چـــاکەی لەگەڵدەکرێ بەڵگەیە لەسەر فەرِوپیت.
*بـــۆ زۆر کـــەس بەڵگەیـــە لەســـەر لەشـــساغی ، ئەگـــەر تیـــشکی خـــۆر شتێکی لێببات یان پێیبدات باش نییە.
*لەبەڵگـەکانی خێـر ئەوەیـە مـرۆڤ رۆژ لەســـەر شـــێوەی خـــۆی ببینـــێ، دەگونجێت زیادو کەمی زیانبەخشبێت.
*ئەگـــەر هەســـتی بـــەتین‌و گـــەرمای خـــۆرکردو روویکـــردە ســـێبەر لەخـــەم‌و پەژارە قوتاردەبێ.
*ئەگـەر سـەرمایبوو لەسێبەرداو چـوە بەرتیشکیخۆر هـەژاری بەسەردەچێت، چـــونکە ســـەرما هەژارییـــە، ئـــەوەی زاڵببێـــت بەســـەر خـــۆرداو رەش‌و چـــەتوونبێ فـــەرمانرِەواو ســـەرۆك ناچاریدەکات لەکاروبارێکدا.
*دەگێرِنەوە دادوەری (حمص)لەخەودا بینـــی رۆژومـــانگ بەجەنگـدێن لەگـەڵ یەکـدی، هەسـارەکان پـەرت‌و بـەش بەشدەبن، بەشێکی لەگەڵ رۆژدادەبن‌و بەشێکی لەگـەڵ مـانگ، خەوەکـەی بـۆ (عومـــەر)ی کـــورِی(خـــەتتاب)(رەزای خوای لێبێت)باسکردو ئەویش پێی وت: تـۆ لەگـەڵ کامیـانبووی؟ وتـی: لەگـەڵ مانگ (عومەر) ئایەتی: ﴿ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً ﴾ (الإسراء: ١٢)ی خوێندەوە.
ئنجـا لەســـەرکار لـــە(حمـــص)لایـــبرد، فراســـەتی (عومـــەر) بـــۆ ئـــەو خـــەوە گونجـــاوبوو ئـــەو پیـــاوە لەگـــەڵ (معاويه)بوو لەرۆژگاری (صفين)دا.
*ئەگـــەر بینـــی (رۆژ)و (مـــانگ)و (ئەســـتێرەکان) لەیـــەك شـــوێندا کۆبونەوەو بوو بەخاوەنیان‌و روونـاکی‌و تیـــشکداربوو قـــسەو گوتـــەکانی لای فـــەرمانرِەواو وەزیـــرو ســـەرۆکەکان وەردەگیرێ، ئەگەر نورو رووناکی نەبوو خەوبینەر هیچ خێرێکی نییە.
*ئەگـەر هەریـەك لـە(رۆژ)و (مـانگ)ی بینی دەرکـەوتوون بـۆی دایـك‌و بـاوکی رازیـین لێـی، ئەگـەر تیشك‌و روونـاکی نەبوو لێی نارِازین.
*ئەگـەر لـەلای راسـت‌و چـەپ‌و قـاچ‌و پێـشەوەی رۆژو مـانگی بینـی غـەم‌و پـــەژارە رووی تێـــدەکات لەگـــەڵ ترس‌وبیم‌و بەلاو نەهامـەتی‌و دۆرِانـدن‌و ناچـار دەبـێ هـەڵبێت بـەپێی ئایـەتی: ﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ، يَقُولُ

الإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ﴾ (القيامة:٩ـ١٠).

*ڕەشی ڕۆژو مانگو ئەستێرەکانو لێڵبیان گۆڕانی نیعمەتەکانە لەدنیادا، ڕۆژگیران ڕووداوێکە دێت بەسەر فەرمانڕەوایەکدا.

*ئەگەر تەمو مژێکی بینی تیشکی خۆریگرتو ڕووناکی نەهێشت فەرمانڕەوایەك نەخۆشدەکەوێ، ئەگەر بینی نەدەجوولا لەنێو هەورەکەداو نەدەهاتە دەرەوە لێی فەرمانڕەوایەك دەمرێ، دەگونجێت تیشکی خۆر زانایەك بێت ئەگەر تەمو مژەکە ڕەوییەوە غەمو پەژارە دەڕەوێتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ڕۆژ لەخەودا فەرمانڕەوایەکی مەزنە یان بەرپرسە یاخود باوکە یان زێڕ یاخود فەرمانڕوایەکە یان ژنێکی شۆخو شەنگە.

*ئەگەر ڕۆژی لەخولگەی جیاوازدا بەدیکرد بەڵگەیە لەسەر یاخیبوونی خەڵکی لەفەرمانڕوا لەهەموو شوێنو جێگەیەك، هەروەها ئەگە ڕۆژو مانگ گفتوگۆیان لەگەڵکردو لەگەڵیان ڕۆیی دەمرێت.

*ئەگەر ڕۆژی لەشوێنێکدا بینی بەدەر لەشوێنێکیترو خاوەنی جەنگبوو ڕێنومایدەر دەبێت لەجەنگدا، وەگەرنا شارەزاییەکە بەدەستیدەهێنێت.

*ئەگەر ڕۆژی بینیو تیشکی نەبوو لەشانو شەوکەتی فەرمانڕەوا کەمدەبێتەوە بەئەندازەی کەمبوونەوەی تیشکی خۆر، ئەگەر بینی تیشکەکەی ناکەوێتەسەری ئەگەر دەستەڵاتداربوو شانو شەوکەتی پادشا دادەبەزێ، ئەگەر سەرکردەبوو شکۆمەندی بەسەردەچێت، ئەگەر فەرمانڕەواو کاربەدەستبوو لەسەرکارەکەی لادەبرێ، ئەگەر کەسێکی ئاسایبوو بژێویەکەی تیادەچێت، ئەگەر ژنبێت دەیهێنێتو خەرجی ناکێشێ.

*ئەگەر ڕۆژی بینی تەماشای ڕووناکیەکەی دەکرد دەستەڵات بەدەستدەهێنێت، ئەگەر شیاوو گونجاوبێت یان دەمڕاستی گەڕەكو گوزەری خۆیان بێت.

*ئەگەر ڕۆژی بەڕووناکیو درەوشاوەیی بینی لەولاتی خۆیدا ئەگەر لەسەفەردابوو بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە بۆ نیشتمانی خۆی.

*ئەگەر بینی ڕۆژ لەڕۆژهەڵاتەوە هەڵدێت بەتیشکێکی ڕووناكو بێگەردو بەهەمان شێوەش ئاوادەبوو بەڵگەیە

لەسەر خێر بۆخەڵکی ئەو شارەو لەژێر دەستی ئەو فەرمانڕەوایەدا ژینێکی خۆشنوود بەدەستدەهێنن.

*ئەگەر ڕۆژی بینی هەڵهات لەرۆژئاواوە خەوبینەر ئابڕووی دەچێت لەنێو خەڵکیدا، ئەگەر لەنێوان خۆیو کەسێکیتردا نهێنیی هەبوو ئاشکرایدەکات ، دەگونجێت ڕووداوێکی پەنهان ئاشکرا ببێ.

*ئەگەر بینی ڕۆژ گۆڕاوە لەحاڵوباری خۆی فیتنەو ئاشوب لەنێو ئەو شارەدا ڕوودەدات.

*ئەگەر بینی لەبەر تیشکی خۆردا دانیشتوە نازو نیعمەتێکی فراوانی دەستگیردەبێت لەگەڵ فەڕوبەرەکەت لەئاسمانەوە دادەبەزێ بەسەریا.

*ئەگەر تیشکی خۆری بەدەستهێنا گەنجینەیەکو ماڵو سامانێکی مەزن بەدەستدەهێنێتو خوداوەند خێرێکی مەزنی پێدەدات.

*ئەگەر مرۆڤ بینی خۆر لەرۆژهەڵاتەوە هەڵدێتو لەرۆژئاواوە ئاوادەبێت بەڵگەی خێرە بۆ هەموو خەڵکیو بەڵگەیە لەسەر کردارەکان چونکە لەخەو بەئاگایان دەهێنێتو بێداریاندەکاتەوە بۆ کردارەکانیان.

*بۆهەندێك کەس بەڵگەیە لەسەرئەوەی منداڵی نێرینەی دەبێتو، بۆسەرجەم خەڵکی بەڵگەی خۆشییەو بۆئەوەشی دەیەوێت کاروبارەکانی بشارێتەوە بەڵگەیە لەسەردەرخستنیو هەمووشتەکان دەردەخات.

*ئەگەر بینی لەرۆژئاواوە هەڵدێت بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی شتەپەنهانو نادیارەکان، ئەگەرچی خاوەنەکەی سووربێت لەسەر پەنهانو شادرنەوەی، ئەگەر نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی، ئەگەر تووشی چاوئێشەبوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی چاوەکانی کوێرنابێت، ئەوەی لەسەر سەفەربێت بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی لەسەفەر.

*هەروەها بەڵگەی خێرە بۆیەکێك بیەوێت سەفەر بکات بۆ لای رۆژئاوا.

*هەروەها ئەگەر بینی ڕۆژ لەرۆژئاواوە هەڵدێت ڕووبەرۆژهەڵات هەر بەو چەشنەیە.

*هەروەها ئەگەر بەتاریکی ڕۆژی بینیو ڕەنگی خوێنی گرتبوو یان لەشێوەیەکی جیاوازدا بەدیکرد بەڵگەو نیشانەی خراپە بۆ سەرجەم خەڵکیو بۆ هەندێك بەڵگەیە لەسەر نەخۆشکەوتنی کوڕی خەوبینەر یان

ناڕەحەتیەك دێت بەسەریا، یان ئێش‌وئازار روو لەچاویدەكات، بەلام بۆیەكێك خوازیاری شاردنەوەی كاروبارەكانی بێت بەلگەیەكی گونجاوو شیاوە بۆی.

*ئەگەر بینی رۆژ نەماوەو پارچە پارچە بوە بەلگەیەكی خێرایە بۆسەرجەم خەلكی، مەگەر بۆ كەسانێك نەبێت بەنهێنی كاردەكەن‌و زۆرجار بەلگەیە لەسەر كوێری یان مەرگی كوڕانی خەوبینەر.

*ئەگەر چەن خۆرێكی بینی لەخۆیگرتبوو بەلگەی خێرە ئەگەر لەسەفەردابوو، بەلام بۆنەخۆش بەلگەی ناڕەحەتی‌و مەرگە.

*ئەگەر بینی رۆژ شتێكی دەداتی‌و شتێكی تری لێوەردەگریَ باشنییە، ئەگەر پێیدا بەلگەیە لەسەر ناڕەحەتی‌و بردن لەگەلَ تیاچوون‌و فەوتان.

*ئەگەر بینی خۆر نورو روناكی لێوەگرت هاوەلایەتی فەرمانڕەوا دەكات‌و خەلاتیدەكات.

*گەرماو تینی خۆر ئەگەر لەسنوور دەرچوو بەدەستیهێنا غەم‌و پەژارەی لەدەستەلاتدارەوە دەستدەكەویَ.

*ئەگەر بینی لەخۆرهەلدێت لەگەورەو دەستەلاتدار یاخود خراپەیەك هەلدێت.

*ئەگەر بینی رۆژ لەعەورەتی هاتە دەرەوە كوڕێكی دەبێت دەبیَ بەفەرمانڕەوا یان وەزیر.

*ئەگەر بینی رۆژو مانگ كۆبوونەوە لەلای بەتیشك‌و روناكییەوە بەلگەیە لەسەر هاوسەرگیری لەگەلَ ژنێكی جواندا.

*هەلهاتنی رۆژ لەرۆژئاواوە بەلگەیە لەسەر فەرمانڕەوایان‌و ئابڕووچوون‌و گوتراویشە بەلگەیە لەسەر تەوبەو پەشیمانی یان نزكیبوونەوەی وادەو چارەنووسی یان رووداوێك لەسەر زەوی روودەدات.

*بۆنەخۆش بەلگەیە لەسەر تەندروستی‌و لەشساغی.

*ئەگەر بینی هەورەكە ئاوابوو بەلگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەم‌و پەژارەو نەخۆشی‌و لاچوونی مولك‌و دەستەلات.

*ئەگەر بینی لەژێر تیشكی خۆردا نەبێت ناڕوات سەفەر دەكات‌و ئەگەر هەلهات لەسەر نەبوونی‌و سووتان.

*ئەگەر دە رۆژی بینی هەلیگرت‌و لەپەڕۆیەكدا داینا دە هەزار درهەم بەدەستدەهێنێت.

*دەگونجێت خۆر زانایەكبێت‌و رێنومایی پێوەربگریَ.

*گۆڕانی ڕۆژ بەهەور بەڵگەیە لەسەر لابردنی فەرمانڕەوا بەهۆی ستەمەوە لەژێردەستەکانی کردوە.

*ئەگەر سەرمای بەدیکرد لەسێبەرداو چوە ژێر تیشکی خۆر هەژاری بەسەردەچێت چونکە سەرما هەژارییە.

*ئەگەر زاڵبوو بەسەر ڕۆژداو ڕەشداگیرسابوو فەرمانڕەوا لەکارێك لەکارەکاندا ئیشی پێی دەبێت.

*ئەگەر ڕۆژو مانگو ئەستێرەکانی بینی لەیەك شوێندا کۆبوبوونەوەو بوو بەخاوەنیان و خۆرو ڕووناکی هەبوو وتەکانی پەسەند دەکرێن لەلای فەرمانڕەواو وەزیرو سەرکردەکان، خۆئەگەر ڕووناکی نەبوو خەوبینەر هیچ خێرێکی تێدا نییە.

*ئەگەر ڕۆژو مانگی بینی هەڵهاتبوو دایكو باوکی ڕازین لێی، ئەگەر ڕووناکیان نەبوو تورەدەبن لێی.

*ئەگەر ڕۆژو مانگی بینی لەلای ڕاستو چەپیو قاچیو پشتییەوە غەمو پەژارە یان بەلاو نەهامەتی یاخود دۆڕان ڕووی تێدەکاتو ناچاریدەکات بۆ هەڵهاتن.

*ڕەشداگیرسانی ڕۆژو مانگو ئەستێرەو لێڵبوونیان گۆڕانی دنیایە.

*ئەگەر دووڕۆژی بینی کێشایان بەیەکدا دووفەرمانڕەوا دەجەنگن لەگەڵ یەکدا.

*ئەگەر بینی کڕنووشدەبا بۆڕۆژو مانگ گوناهێکی گەورە ئەنجامدەدات.

*ئەگەر تیشکی خۆری بینی لێوەی هاتەدەرەوە دەستەلاتو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر ڕۆژی بینی لەگەڵ هەسارەکانی دیکەدا زاڵدەبن بەسەر هەسارەی تردا کەلەپێشەوەن، دوژمنانی دەبەزێنیو هێزو توانای لەوان زیاتر دەبێو بەختی دەکرێتەوە.

*دەگونجێت بینینی ڕۆژ بەڵگەبێت لەسەر ڕزقو ڕۆزیو بژێویو ڕێنومایی و شوێنکەوتنی ڕاستیو پۆشاكو جلوبەرگی بەنرخو چاکبوونەوە لەنەخۆشی بۆیەکێك دابنیشێ لەبەریا یاخود ببێت بەخاوەنی لەوەرزی زستاندا.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو هەژاریو نەخۆشی بۆ یەکێك ببێت بەخاوەنی یان لەوەرزی هاویندا لەژێریدا دابنیشێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەرو هەڵهاتن یان ئاوابوونیو بینینی لەشوێنێکدا ڕێزو پایەداریو شکۆمەندییە.

* بینینـــی لەشـــوێنی نیـــشتنەوەیدا بەڵگەیە لەسەر هەژاریو زەرەرو غـەمو پەژارەو بۆڵە.

* زۆربـوونی خـۆر بیدعـەو تـرسو بـیمو دابەزینی رزقو رۆزیو بژێویە، هەروەها زۆری مانگەکانیش بەڵگەیە لەسـەر ئـەو ئاژەڵەی بەلەسەیەو نایـەڵێ بـۆ سـواری بەکاربهێنرێ.

* هەروەها چەن رۆژێك بەڵگەیـە لەسـەر ئەوانەی ناوەیان هەڵگرتوە.

* ئەگـــەر خۆرەکـــان زۆربـــوونو رووخـــسارەکان رووناکنەبوونـــەوە کۆمـــەڵێ رێکـــەوتوون لەســـــەر بەرژەوەندی.

* ئەگەر تیشكو رووناکی زیادیکرد هەتا چاوەکان پێی گەشبوون مەبەست زۆر دەبیو بەرژەوەندی تیادەچێت.

* ئەگەر رۆژ خواردی سوود لەخزمـەتو ریکخستنی وەردەگریو لـەوەوە مـاڵو دارایــــەکی زۆری دەســـــتدەکەوێ، دەگونجێـت ببێـت بەئەسـتێرەوان یـان پەروەرشـیار یـاخود زانایـەك بـەهۆی رۆشتنی رۆژەوە.

* ئەگـــەر رۆژ ســـووتاندی بەتایبـــەت لەخۆشەویـستی کەسـێکدا تیادەچـێت یـان بەڵایـەك رووی تێـدەکات لەلایـەن کەسـێکەوە خـۆر بەڵگەیـە لەسـەری، دەگونجێـت ئـەوە بەڵگـەبێت لەسـەر خراپی بۆچوونی یاخود لەسـەر ئـەوەی سەرپێچیدەکات.

* هـــەڵگرتنی رۆژ لەلایـــەن ژنێکـــەوە هاوســـەرە یـــان کـــوڕێکی جوانکیلەیـــە پێیدەبەخشرێ.

* ئەگـــەر رۆژ دوا لەگـــەڵی زانیـــاری ئامـادەبوونی جنۆکـە فێردەبـیو نامـە دەنووسێ بۆ گەورە پیاوان یان دەبێـت بەوەرگێڕ.

* بینینـــی رۆژو مـــانگو ئەســـتێرەکان بەڵگەیـە لەسـەر بـەڵاو نەهامـەتی یـان زینـدانیو ئیرەیـی خانـەوادەو خـزم، پاشان دەرەنجامەکەی رووبەدەستەڵات یـان لەشـساغی لەئایندا دوایـی دێـت بەپێی چیرۆکی (یونس) (سەلامی خوای لێبێت).

* دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســــەر ترسوبیمو نارەحەتی.

* بینینـی خـۆر بەڵگەیـە لەسـەر چـرا بـەپێی ئایـەتی: ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجاً﴾ (نوح: ١٦).

* هـەڵهاتنی رۆژ لـەرۆژئاواوە بەڵگەیـە لەســـەر تـــرسو بـــیمو راچـــەڵەکانو زاڵبوونی دەستەڵاتدار بەسەر خەڵکیداو گەڕانەوە لەدوژمن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەڕانەوەی کەسێك لەسەفەردا کەبەغەمو پەژارەو بەلاوە سەفەریکردبوو، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوە لەئاینو خراپی تەوبەکارانو برواهێنان بەزۆر.

*ئەگەر بینی ڕۆژ کشتوکاڵو بێستان دەسوتێنێ یان زیان بەخەڵکی دەگەیەنێت بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیو بەلاو نەهامەتی یان زوڵمو ستەمی گەورەو بەرزبوونەوەی نرخی خواردن، ئەگەر لەئاسماندا چەند ڕۆژێك هەبوو زەرەر بەخەڵکیدەگەیەنێت لەگەڵ گەلێکی ستەمکارو شەڕەنگێز ، ئەگەر خەڵکی سوودی لەتیشکی خۆر وەرگرت دادوەرییو سوودمەندیو بازرگانییە، دەگونجێت لەکشتوکاڵدا بەروبوومو ئەوەبێت کەپێویستی بەتیشکی خۆر هەیە.

ڕۆژگیرانو مانگیران: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا ڕۆژگیرا ڕووداوێك ڕوو دەکاتە پادشاو فەرمانڕەوای باڵای وڵات.

*ئەگەر مانگی بینی گیرا ڕووداوێکە دێت بەسەر وەزیرەکانی وڵاتدا.

*هەروەها دەڵێن: ڕۆژگیران مەرگی ژن یان دایکە.

*ئەگەر هەوری بینی تیشکی ڕۆژی داپۆشی فەرمانڕەوا نەخۆشدەکەوێ، ئەگەر بینی جوولاییەوە بەلام لەنێو گەواڵە هەورەکە دەرنەچوو دەمرێ.

*دەگونجێت ڕۆژ زانایەك بێت.

*ئەگەر تیشکی خۆری بینی گەواڵەهەور داپیۆشیوە فەرمانڕەوای ئەوشارە دەکەوێو بەهۆی ستەمو زۆردارییەوە دەستەلات لەدەستدەدات.

ڕۆژوو: (ئەبوسەعد) (ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: راقەکارانی خەو جیاوازی هەیە لەنێویاندا لەلێکدانەوەیان بۆ ڕۆژوو هەندێکیاندەڵێن: ئەگەر بینی لەمانگی ڕەمەزاندایە خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی نرخو نەبوونی خۆراك.

*هەندێکبدی دەڵێن: ئەم خەونە بەڵگەیە لەسەر راستی ئاینی خەوبینەرو قوتاربوون لەغەمو پەژارەو چاکبوونەوە لەنەخۆشییو دانەوەی قەرز.

*ئەگەر بینی مانگی (ڕەمەزان) بەڕۆژبوو هەتا ڕۆژوو شکاندن ئەگەر گوماندرابوو دڵنیادەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ ﴾ (البقرة:١٨٥).

*ئەگەر خەوبینەر نەخوێندەواربوو قورئان لەبەردەکات.

*ئەگەر بینی لەمانگی (رەمەزان)دا بەدەستی ئەنقەست بەرۆژو نەبوو نکوولی لێکرد سووکایەتی بەهەندێك لەیاساو شەریعەتەکاندەکات.

*ئەگەر بینی دانی پێداناو خوازیاربوو بیگرێتەوە رزقو رۆزیەك رووی تێدەکات بەخێرایی بەبێ ئەوەی سەرچاوەکەی بزانێت.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی لەمانگی (رەمەزان)دا رۆژووی شکاند پاکیو فیترەتی پێکاوە، هەندێکیتر دەڵێن: ئەوکەسە لە بۆ رەزامەندی پەروەردگار سەفەردەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ فمن كان منكم مريضا أو على سفر ﴾ (البقرة: ١٨٤).

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی لەمانگی (رەمەزان)دا بەدەستی ئەنقەست بەرۆژو نەبوو پیاوێك بەبێ هۆ دەکوژێت.

*ئەگەر بینی باوەڕدارێکی بەدەستی ئەنقەست کوشت لەمانگی (رەمەزان)دا بەبێ هۆ رۆژو دەشکێنێ.

*ئەگەر بینی دوومانگ بەدووی یەکدا بەرۆژوبوو لەبری گوناهێك تەوبەدەکات لەگوناهێك ئەنجامیداوە.

*ئەگەر بینی رۆژووی مانگی (رەمەزان) دەگێڕێتەوە دوای رابواردنی مانگەکە نەخۆشدەکەوێ.

*ئەگەر خۆبەخشانە بەرۆژوبوو لەوساڵەدا نەخۆش ناکەوێت بەپێی ئەو وتەیەی دەڵێت: "بەرۆژوبن بۆئەوەی لەشساغ بن".

*ئەگەر بینی سەراپای مانگ بەرۆژوبوو لەگوناه خۆیدەپارێزێ.

*ئەگەر بینی بەرۆژوە بۆ روپامایی‌و ناوبانگ بەدەر لەپەروەردگار غەیبەتی مەردومێکدەکات یاخود نەخۆشییەکی سەختوگران دەگرێ.

*ئەگەر بینی بەرۆژوەو نازانێت رۆژووی فەرزە یان سوننەت گێڕانەوەی نەزرێك لەئەستۆیدایە بەپێی ئایەتی: ﴿اني نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْماً فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًا ﴾ (مريم:٢٦).

*دەگونجێت بەردەوام بێدەنگبێت چونکە رۆژو لەبنەڕەتدا بێدەنگییە.

*ئەگەر بینی لەرۆژی جەژندایە لەغەمو پەژارە قوتاردەبێ‌و دیسان خۆشی‌و شادی بۆ دەگەڕێتەوە.

*ئەگەر بینی بەرۆژوە یاخود دەمی هەڵبەستوە خۆی لەگوناه دەگرێتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ڕۆژو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نەزرو نەزریش لەسەر ڕۆژوو، ئەگەر ڕۆژوەوانێکی بینی ڕۆژوەکەی شکاند نەخۆشدەکەوێ یان سەفەردەکات.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی لەخەودا ڕۆژو بشکێنێ غەیبەتی موسوڵمانێکدەکات.

*ئەگەر بینی لەبیریچوو ڕۆژووی شکاند ڕزق و ڕۆزییەکی باشی پێدەدرێ.

*ئەگەر بینی بەڕۆژوە شکۆمەندیو تەوبە بەدەستدەهێنێ یاخود کەفارەتێك(لەبری)سوێندەکەیدەدات و (حەج)دەکات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی بەڕۆژوە کورێکی نێرینەی دەبێت، ئەگەر نەخوێندەواربوو قورئان لەبەردەکات و مژدەو خێرێکی مەزنی دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر بینی لەمانگی (ڕەمەزان)دایەو بەتەنیا هەر خۆی بەڕۆژوە یاخود لەگەڵ خەڵکیدا پیاوێکی باوەڕداری باشەو ئاین و چاکەو دنیانەویستی تێدایە، ئەگەر پەژارەدارێك خەوێکی لەوچەشنەی دی خوداوەند دەرووی خێری لێدەکاتەوە، ئەگەر نەخۆشبوو پەروەردگار چارەسەریدەدات، ئەگەر وێڵ و سەرگەدانبوو ڕێنومایدەکرێ، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەیدەداتەوە.

*ئەگەر بینی لەمانگی (ڕەمەزان)دا ڕۆژووی شکاند بەدەستی ئەنقەست بەناڕەحەتی مرۆڤێك دەکوژرێت هەروەها بەپێچەوانەشەوە.

*ئەگەر بینی دوومانگ بەڕۆژوبوو بۆ کەفارەتێك یاخود گێڕانەوەی مانگی (ڕەمەزان) نەخۆشدەکەوێ و تەوبە دەکات.

*ئەگەر بینی وازی لەڕۆژوی مانگی (ڕەمەزان) هێنا لەخۆیەوە یا نکوولی لەیەکێك لەیاساکانی شەریعەتی ئیسلامدەکات ، ئەگەردانی پێداناو ویستی ڕۆژوەکە بگێڕێتەوە ڕزقێکی باشە لەلایەکەوە خۆی نایزانێت بۆیدێت.

*ئەگەر بینی لەمانگی (ڕەمەزان)دا ڕۆژوی شکاندوە لەسەر پاکیو سروشتی چاکەیە ، دەگونجێت سەفەرێك ئەنجامبدات لەگوێڕایەڵی پەروەردگاردا.

*ڕۆژوی نادیار لەخەودا قەڵغان و پارێزەرە لەدوژمن و زیان.

*دەگونجێت ڕۆژو بەڵگەبێت لەسەر:

+مردنی نەخۆش.

+بێدەنگی.

+خۆشی‌و شادی.
+دڵسۆزی بۆ خوداوەند لەوتەو کرداردا.
*ڕۆژووی خەڵکی لەخەودا بێهیچ شتێك بەڵگەیە لەسەر نەبوونی‌و سەختی بژێوی‌و ژیان.
*ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی.
*ئەگەر ڕۆژوانی (ڕەمەزان) خواردنی خوارد لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی کاری حەرام‌و یاساغ یاخود قەرزاری یا نەخۆشییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاکبوونەوەی لەوەسوەسەی شەیتان یاخود بەڵگەبێت لەسەر بژاردنەوەی قەرزو تەوبەی خراپەکاران.
*گرتنی ڕۆژووی شەش ڕۆژی مانگی(شەوال) بەڵگەیە لەسەر ناسکی‌و چێژداری نوێژ یاخود زەکاتدان یا پەشیمانی لەکارێك لەدەستیدەرچوە.
*ڕۆژووی دووشەممە خزمایەتی‌و پێنج شەممە:
+بەڵگەیە لەسەر پاراستنی پەیوەندی خزمایەتی‌و بەسەرکردنەوەیان بەچەشنێ ڕازیبن.

+ئامادەبوون‌و کۆبوونەوە لەکۆڕی هاوسەرگیری لەگەڵ ئەوانەی گونجاوە لەڕووی شەرعەوە لەگەڵیاندا کۆببێتەوە.
*ڕۆژووی (١٣ــ ١٤ــ ١٥)ی هەموو مانگێکی عەرەبی: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەشبەش قەرزدانەوە یان قورئان‌و زانیاری وتن بەخەڵکی.
*ڕۆژووی (١٠) ڕۆژی مانگی (محرم): لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خواناسی‌و (حەج)و خۆپارێزی.
*ڕۆژووی ڕۆژی (عرفە) وەستانی عەرەف لە(حەج): بەڵگەیە لەسەر پەسەندکردنی خێروچاکە.
*ڕۆژووی (١٠) ڕۆژ مانگی (ذی الحجە): لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەکۆتایی تەمەندا بەباشی کۆتایی دێت‌و دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەجێهێنانی ئەو پەیمانەی داویەتی.
*ڕۆژووی (عاشورا): لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی کاری خێرو بینینی‌و پارێزگاری لێی‌و ئامادەبوون لەبۆنەی (حەج)دا کەبەبۆنەیەکی ساڵانە دادەنرێ. ئەگەر هاوسەرەکەی دووگیانبوو کوڕێکی ساڵحی دەبێت‌و ماڵێکی حەلاڵی دەستگیردەبێ.

*ڕۆژووی مانگی (رجب): بەڵگەیە لەسەر خزمەتکردن بەپلەوپایەداران، دەگونجێت داوایەکی هەبێت لەدەریاوە پێی بگات یان لەدەریاوە سەفەر بکات.

*ڕۆژووی مانگی (شەعبان): لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چاوپێکەوتنی ئەوانەی بەسواریهاتوون بۆ بازاڕ چونکە رزقو ڕۆزییان یەکانگیر بووەو سوودو قازانجدەکەن.

*ڕۆژووی ئەو ڕۆژەی گومانی تێدایە(یوم الشك): لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی گوناهو تاوانو سەرپێچی.

*گێڕانەوەی ڕۆژووی لەکیسچوو: بەڵگەیە لەسەر ئازادبوونی دیلو تەوبەی سەرپێچیکارو قەرزدانەوە.

*ڕۆژووی (نەزر) لەسەرخۆ پێویستکردن: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پێداویستیو خۆشیوشادی.

*ڕۆژووی بەردەوام: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی سوننەتێکی قورسوگرانی بەجێگەیاندووەو بیدعەیەکی دیاری هێناوە، دەگونجێت زۆر بێدەنگ بێتو قسەنەکات بەچاکە نەبێت ئەمەش لەکاتێکدا ئەگەر ڕۆژێك بەڕۆژوبوو ڕۆژێکیش بەڕۆژونەبوو، یاخود دەگونجێت دووهاوسەری هەبێت یەکێکیان موسوڵمانو ئەوی دی ناموسوڵمان.

*ئەنجامدانی ئەوکارانەی ڕۆژو تێکدەدات لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شکانی پەیمانو خۆشەویستی دنیا بەسەر قیامەتداو کەوتنە نێو کارێکەوە مەردوم ناچاری کەفارەت بکات لەسوێند یا هەرشتێکیتر.

*شکانی ڕۆژوو دوای بەڕۆژوبوون بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی نەخۆشو هاتنی خۆشیو شادی.

*ئەگەر لەخەودا بینی لەمانگی (رەمەزان)دایە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر:

+گرانیو بەرزبوونەوەی نرخی شتومەك.

+پاکیو دروستی ئاینی خەوبینەر.

+دەرچوون لەغەمو پەژارەو چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

+قەرزدانەوە.

*ئەگەر بینی ڕۆژوی (رەمەزان) دەگێڕێتەوە نەخۆشدەکەوێ.

*ئەگەر خۆبەخشانە (تطوع) بەڕۆژوبوو لەوساڵەدا نەخۆشدەکەوێ.

*ئەگەر بینی بەڕۆژوە بۆ ڕوپامایيو ناوبانگ ناگات بەداواخوازی خۆی.

رۆم: (نابلسی) دەڵێت: هەستکردنە بەوەی خوازیارە لێی دووربکەوێتەوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەرکەوتن‌و ملکەچی، پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿ الم ، غُلِبَتِ الرُّوْمُ ، فِي أدْنَى الأرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِم سَيْغْلِبُون ، فِي بِضْعِ سِنِينَ للهِ الأمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ] (الروم: ١ ـ ٤).

رۆن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: رزقێکە لەسەفەردا بەمەردوم دەگات یاخودماڵێکی حەرامەو مامەڵەکردنە لەگەڵ گەل‌و نەتەوەیەکی بێپارەدا.

*هەروەها دەڵێن: رۆنخۆر داوای چاکە دەکات لەیەکێك خێرو چاکەی تێدا نییە.

(نابلسی) لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانیاریەکی بەسوود لەگەڵ یەکتاپەرستیەکی بێگەردو بەدوور لەگومان.

*ئەو ژنەی بەزۆر رۆن هەڵدەگرێ‌و گونجاو نییە هەڵیبگرێ بەناچاری زینادەکات.

*ئەگەر لەدەفرێکدا رۆنی هەڵگرت بەڵگەیە لەسەر:

+زانیاری‌و فیقەو قورئان بۆ خانەوادەکەی.

+چارەسەر.

+ماڵ‌و سامان‌و سوودو داواخوازی ماڵ‌و سامان.

+پیت‌و فەڕ بۆ یەکێك لەناڕەحەتیدا بێت.

+تەندروستی ساغ بۆیەکێك نەخۆشبێت ئەگەر خواردی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: رۆن ماڵ‌و سامانی زیادەیە، ئەگەر بینی قەڵەوبوە ماڵ‌و سامانەکەی زیاد دەکات.

*هەروەها دەڵێت: خۆ چەورکردن بەرۆنی باش پیاهەڵدانی چاکە، خۆچەورکردن بەڕۆنی بۆگەن‌و خراپ پیاهەڵدانی خراپ‌و ناقۆڵایە.

*هەروەها دەڵێن: رۆن لەبنەڕەتدا غەم‌و پەژارەیە.

*ئەگەر دەبەیەك رۆنی بینی‌و رۆنی لێدەرهێناو خۆی یا کەسێکیتری پێچەورکرد مەراییدەکات یاخود سوێند بەدرۆ دەخوات یاخود قسەهێنەرو قسەبەرە بەپێی ئایەتی ﴿ودوا لو تُدهن فيدهنون﴾(القلم: ٩).

*ئەگەر بینی سەری خۆی چەورکرد غەم‌و پەژارە دایدەگرێ ئەگەر لەئەندازەی خۆی دەرچوو بەرووخساریدا هاتەخوارەوە، ئەگەر

لەئەندازەی خۆی دەرنەچوو جوانیو رازاوەییە.

*ڕۆنی چاكو بۆنخۆش پیاهەڵدانی باشە.

*ڕۆنی بۆگەنو خراپیش پیاهەڵدانی خراپە.

*هەروەها دەڵێن: ڕۆنی بۆگەن ژنێكی زیناكارە یاخود پیاوێكی خراپو بەدە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر سەری پیاوێك چەور بكات لەشوێنو جێگەیەك كەئەو پیاوە رقی لێی بێت با ئاگاداری ئەو كارەبێت كەلەگەڵیدا ئەنجامدەدرێت.

*ئەگەر رووخساری خۆی بینی چەوركراوە پیاوێكە بەدرێژایی ساڵ بەرۆژو دەبێت.

*ئەگەر بینی دوعا دەخوێنێ یاخود یەكێكیتر ئاوی دەداتێ لەپەرداخێكدا بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هەمووی بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە بەدەر لەزەیت.

*ئەگەر رووخساری خۆی بەچەوركراوی بەدیكرد پیاوێكە بەدرێژایی ساڵ بەرۆژو دەبێت.

*ئەگەر چەوركردن بەجیوەبوو پیاهەڵدانی چاكەو بۆنو بەرامی چاكە لەنێو خەڵكیدا.

*چەوروكاری گرێو كۆڵنجو لوو یان جومگەو شوێنێك ژانبكات بەڵگەیە لەسەر چاكیو نێوانخۆشی لەگەڵ مارەیی هەڵگرتن بەهۆی هاوسەرگرییەوە ، یان پەیمانبەستن لەسەر چەك.

*ئەگەر رۆنێك تێكەڵ بەئاو بكات لەدەفرێكدا ماڵو داراییەكی بەبێماندوبوون دەستدەكەوێت، ئەگەر لەنێو رۆنەكەدا میسك هەبوو یاخود بۆنیخۆش پیاهەڵدانی باشە بەچەشنێ كەپیاهەڵدراو ئەوسیفەتانەی تێدانییە.

*ئەگەر سەری چەوربكات رووپامایيو كاسەلێسی بۆ بەرپرسەكەی دەكات.

رۆنفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێكە كاری پەنهانو نهێنی ئەنجامدەداتو خۆی پێی جوانو رازاوە دەكاتو زیانبەخشە.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر:

+روپامایيو قسەی زاقو بریق.

+یەكێك بەڵێنو پەیمان بەسەر نەبات.

+درۆزن لەوتەكانیدا.

+شكۆمەندیو دەستەڵات.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانیاریو رێنماییو باوەرهێنانی بێباوەرو خزمەتگوزاری

زانستپەروەران و نزیکی فەرمانڕەواو دەستەڵاتداران.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانایەکی گەورە هونەر دەنوێنێ لەچاکەکانداو هاوکاری خەڵکیدەکات لەزانیاری و ماڵدا.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری و گۆڕانی حاڵی لەرەبەنییەوە بۆ هاوسەرداری.

*ڕۆنفرۆش پیاوێکی خۆشحاڵەو لەژێرسێبەری ئەو کەسەدا دەژی کەشوێنیکەوتوە.

*ڕۆنفرۆش پیاوێکە دەستدەگرێ بەماڵ و سامانی پیاواندا، چونکە چەوری ماڵ و داراییە، ئەگەر بینی چەوری دەفرۆشێ سوودێکی دەستگیر دەبێت و لەژێر سایەی مرۆڤێکی دەوڵەمەندو خاوەن ماڵ و داراییدا دەژی.

ڕۆنی کونجی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کۆکردنەوە دنیاو قیامەت گەرمکراوی ڕێنوماییەو سورەوەکراوی باشترین پلەوپایەیەو خواردنی چەوریش رزق و ڕۆزی و پشوو پایەبەرزییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرکرداری چاک و زانیاری بەسوود.

ڕۆیشتن: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی بەرێکی دەڕوات بەڕێوە داواخوازی شەرعی ئیسلامەو رزق و ڕۆزی خێریش دەدرێ.

*ئەگەر لەبازاڕ ڕۆیی وەسیەتنامەیەك لەدەستیدایە، ئەگەر شایستەی دەستەڵاتبوو پێیدەبەخشرێ.

*ئەگەر بەپێی پەتی ڕۆیشت بەڕێوە ڕەواندنەوەی غەم و پەژارەو بەسەرچوونی ئاینە.

*بەرێکی ڕۆیشتن خۆبەکەمزانینە لەبەر خودا.

*هەروەها ڕۆیشتن بەڵگەیە لەسەر رزق و ڕۆزی بەپێی ئایەتی: ﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ﴾ (الملك:١٥).

*ڕۆیشتن بەراکردن سەرکەوتنە بەسەر دوژمندا.

*ڕۆیشتن بۆ دواوە بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوە لەکارێك دەستپێکردوە، ئەگەر دەستی پێنەکردبوو دەوەستێ لێی.

*دەگونجێت گەڕانەوە بۆ دواوە بەڵگەبێت لەسەر لێکچوونی ئاین و گۆڕانی حاڵ وبار.

*ئەگـەربینی بەچەشـنی خۆبـەزلزانین دەڕوات بەڕێوە بەڵگەیەلەسەر ڕەوشتی خراپو کرداری نابەجێی.

*ئەگـەربینی ڕۆیـشتو بەدەماکـەوت دنیـاو قیامـەتی لەکیـسدەچێت بـەپێی ئایەتی: ﴿انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةَ﴾ (الحـج:١١).ئەگـەر هـەڵنوتا لەڕۆیـشتندا یـان لەهـەوڵو کۆشـشدا کارێـك ڕووی تێـدەکاتو گوناهی تیا ئەنجامدەدات.

*ئەگـەر قاچـێکی هـەڵنوتا بەڵگەیـە لەسەر سووکایەتیو ڕووتێکردنی کـاری خراپو نابەجێ.

*ئەگـەر ڕۆیـشتن هەوڵوکۆشـشبوو بـۆ کارێـك بەڵگەیـە لەسـەرکرداری چـاكو باشی.

*ڕۆیـشتن بەڵگەیـە لەسـەر سـەفەرو مەترسیو پشتبەستن بەخودا.

*ئەگەر سەری دانەواند بـۆ خـوارەوەو بەوشێوەیە ڕۆیشت تەمەنیدرێژ دەبێ.

*ڕۆیشتن بەسەر ئاسماندا بەنێوبارانـدا تێپەڕینە.

*ئەگەر لەسەر سێقاچ ڕۆیشت بـەڕێوە بەدارێکـەوە بـەهۆی گـەورەیی تەمـەن یان نەخۆشیەوە با خـۆی بـدات بەسـەر گۆچانێکدا.

*ئەگەر بینی لەسـەر یـەك قـاچ دەڕوات بەڕێوە بەڵگەیە لەسەر ڕۆیشتنی نیوەی ماڵو تەمەنی.

*ئەگـەربینی چـەند لاقێکـی هەیـەو پێوەی دەڕوات کوێر دەبێتو پێویستی بەیەکێکـە پێـی بـڕواتو ڕێگـەی نیـشانبدات ئەگـەر هاوچەشـنەکانی لاوازبوون.

*ئەگەربینی فەرمانڕەوا خاوەنی چـەند لاقێکـەو پێـوەی دەڕوات لادەبـرێو نـاتوانێ بـڕوات بـەڕێوە مەگـەر لەگـەڵ وەکیلەکانی.

*ئەگـەر پێکهاتـە ڕەقو بێگیانـەکانی بینی دەڕوات وەك چیاو ئاسن بەڵگەیـە لەسـەر نارەحـەتیو دابـەزینی بـەڵاو نەهامەتی. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سـووربوون لەسـەرکارباری ئـاینیو دنیاییـەکانو پـشتگیریکردن لەلایـەن خـوداوە بەتایبـەت ئەگـەر ڕۆیـشتنەکە بەڕێکیبوو.

*ڕۆیـشتنی مـرۆڤ وەك ئـاژەڵ بەڵگەیـە لەسەر خۆ چـواندن بەرەوشـتی نـەزانو گێلـەکان مەگـەر گۆشـتی ئـەو ئاژەڵـە بخـورێ لـەنێو خەڵکیـدا خێروچـاکە ئەنجامـدەدات، وەگـەرنا دووڕوویـی بڵاودەکاتـەوە لـەنێو خەڵکیـداو ڕوو لەکاروکردارێك دەکات پێیناگات.

ڕۆیـــــشتنی خێــــرای دوژمــــــن: (نابلـسی)دەڵێـت: بەڵگـەی تـالآنیو ڕەوشت نزمییە کەلەسەریەتی.

ڕە

ڕەخمـە[1]: مرۆڤێکـی گێـلو کەودەنـە، بەرۆژ نەخۆشییە ، هـەڵگرتنی بەڵگەیـە لەسـەر ڕوودانـی جـەنگو خوێنڕشـتن ، بۆنەخۆش بەڵگەیە لەسەر مەرگ.

*ئەگـەر کۆمـەڵێ لـەم باڵندەیـە ببینـێ دەچێتە نێو وڵاتێك کۆمەڵە سـەربازێکی حـــــەرامخۆر دادەبـــــارێن بەســــــەر دانیشتوانەکەیدا.

*هەروەها بەڵگەیەلەسەر:

+خەڵکی بێکارەی جنێوفرۆش.

+مردووفرۆش.

+مردوانی گۆڕستان.

*ئەگەر نەخۆشێك ئەمجۆرە باڵندەیەی لـەماڵی خۆیـدا ببینـی دەمرێـت یـاخود لەمـــــــــەرگ نزیکدەبێتـــــــــەوەو لەنەخۆشییەکەی چاکدەبێتەوە.

*بــۆ دەباخـــچیەکانو گلێنـــەکارانو ئەوانەی پیشەکانیان لەدەرەوەی وڵاتـە بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج، بەلاٌم بۆ پزیشكو نەخۆش بەڵگەیە لەسەر شـەڕو خراپە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+دوژمـنو هـاتنی کۆمـەڵێکی سـووكو نزمو هاتنیان ڕووبەشار.

+خەڵکی بێکاروکاسبی.

+مردووشۆر.

+ئەوانەی ڕوو لەگۆڕستاندەکەن.

+دزو جەردەی خۆهەڵسپێر لەنێو دیوار یان حەرامخۆر لەکاروبژێویدا.

+جیاوازیو ناڕەحەتیو شوێنی وێرانو قسەی ناشیرین.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی لەماڵی خۆیدا بــەدیبکات پەناوپـــــشتگیرە بـــۆی نێردراوە.

ڕەخنـەگر: (نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی بەڵگەیەلەسەر:

+ڕێنومایی.

+شانازی دڕندەکان.

*ڕەخنـــەگر پیـــاوێکی هەڵبژاردەیـــە لەهەموو شتێکی خراپ خۆیـدەپارێزێو شتی باش هەڵدەبژێرێ، ئەگەر دینـدارو زانستخوازبوو باشترین زانیاری بۆ خۆی هەڵدەبـــــژێرێ لەگـــــەڵ کــــارە شـــکۆمەندییەکانی ئـــاین ، ئەگـــەر دنیاویـستبوو باشـترین شـێوەی دنیایـە بۆ خۆی.

---

[1] **ڕەخمە:** باڵندەیەکی بەڵەك بەڵەکەو لەهـــەلۆ دەچێ لەهەڵسوکەوتدا. (وەرگێڕ)

*ئەگەر دەستەلاتداربوو باشترین و بەرزترین دەستەلات بۆ خۆی دیاریدەکات.

رەسەن: (نابلسی)دەڵێت: بینینی شتی رەسەن بەڵگەیە لەسەر خزمەتکار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاتنی هەواڵی سەیرو ئەوەی بەگەڕ دەخرێ و ئارەزووی ئامادەکردنی جنۆکەو داواوخوازکردنیان.

رەشاش: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر باران و نمەو رشێنەی زەوی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باش و چاکبوونی حاڵ و بارو رەواندنەوەی خەون و غەم و پەژارە.

رەشسوور: (نابلسی) دەڵێت: ئەسپی رەشسوور لەخەودا شکۆمەندی و مەزنییە هەروەها دەڵێن: ژنێکی دەولەمەندە.

رەشەبا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: رەشەبا بەڵگەیە لەسەر دەستەلاتدار بەهۆی هێزو توانایەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر موڵکی دەستەلاتدارو سەربازو فەرمان و خزمەتکارو پشتگیرەکانی، رەشەبا خزمەتکاری (سولەیمان) بوو(سەلامی خوای لێبێت).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سزاو بەلاو نەهامەتی و ئەوەی لەدار دەکەوێتەخوارەوەو ئەوکەشتیانەی نوقمدەبن بەتایبەت ئەگەر بای خۆرنشینبوو.

*دەگونجێت رەشەبا بەڵگەبێت لەسەر فەرەوخێرو رزق و رۆزی و سەرکەوتن و مژدە چونکە پەروەردگار بەمژدە دەینێرێ و سۆزو بەزەیی هەڵگرتوەو کەشتیەکانی دەریای پێ رزگاردەکات وێرای کارلێکی پیتێنکردن ئەنجامدان بەهۆیەوە.

*پێغەمبەر (ﷺ)دەفەرموێت: "سەرکەوتم بەهۆی بای خۆرهەلات و عادیش تیاچوو بەهۆی بای خۆرنشین".

*دەگونجێت رەشەبا بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی و دەردو خرۆشانی خەڵکی وەك هەلامەت و سەرئێشە.

*ئەگەر بینی رەشەبایەك هەڵیدەگرێ و هیچ ناترسێ و تاریکایی و تەم و مژ نابینێ دڵ و دەروونی خەڵکی داگیردەکات یان دەبێت بەفەرمانڕەوا یان گەرشایستەبێت و ئەوانیش گاڵتەو سووکایەتی بەخزمەکانی دەکەن، یان

بەسەلامەتی سەفەردەکات بەدەریادا ئەگەر شایستەبێت یاخوازیاری ئەو کارەبێ یان پیشەوکاسبی دەبوژێتەوە ئەگەر رامابێ ، بەلاّم ئەگەر بایەك لەژێریدابوو گواستیەوەو بەرزیکردەوەو رزق و رۆزی دەدرێ ئەگەر هەژاربێت.

*ئەگەر بەرزیکردەوەو بەکێشیکردو خۆشی دەترساو نیگەران و دوو دڵبوو، یاخود تاریکایی و تەپو تۆزی هەبوو ئەگەر لەکەشتیەکدابێت کوندەبێ، ئەگەر نەخۆش و دەردەداربێت حاڵی خراپتر دەبێ ، وەگەرنا زەمینلەرزەو کاروباری ناقۆلاّ روودەدات یان بریارەکانی فەرمانرەوا بەسەریا جێبەجێدەکرێت هەروەك چۆن لەخەوەکەدا گەیشت بەو دەرەنجامە، ئەگەر هیچکام لەو حاڵو بارانە نەبوو فیتنەو ئاشووب و رووی تێدەکات و لەرزێنەرو کاریگەردەبێ.

*ئەگەر بینی رەشەباکە دار لەبندەردەهێنێ و دیوار دەروخێنێ و خەڵکی و باڵندە هەڵدەفرێنێ و خواردن پەرش و بلاّودەکاتەوە بەلاّو نەهامەتیەکی گشتیە روو لەخەڵکیدەکات ، دەگونجێت تاعون و نەخۆشی بێچارەسەربێت یان کوشتارو فیتنەو تالاّنی و ستەمکاری و هاوچەشنی ئەو رووداوانەبێت.

*ئەگەر رەشەبا گشتییەکە هێوربوو یاخود بای پیتێنبوو ئەگەر خەڵکی لەنارەحەتیدابوون یاخود گەمارۆدرابوون لەلایەن دوژمنەوە حاڵ و باریان دەگۆرێت و غەم و پەژارەکانیان دەرەوێتەوە.

*رەشەبای ژاراوی نەخۆشییە، رەشەبا لەگەڵ زەردیدا نەخۆشییە.

*رەشەباو هەورەبروسکە دەستەلاّتدارێکی ستەمکارە.

*ئەگەر رەشەبا لەشوێنێکەوە بیگوێزێتەوە بۆ شوێنێکیتر دەستەلاّت بەدەستدەهێنێت و سەفەرێك دێتە رێ و ناگەرێتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴾ (الحج:٣١).

*هەڵکردنی رەشەبا بەسەر شارو سەربازدا ئەگەر لەجەنگدابن تیادەچن.

*ئەگەر شنەی شەماڵبێ و خێرو بەرەکەتە.

*رەشەبا ستەمی فەرمانرەواو دەستەلاّتدارە.

*رەشەبا لەگەڵ تەم و مژدا بەڵگەی جەنگ و شەرە.

(نابلسی)دەڵێت: ڕەشەبا مژدەی پەروەردگارە، ئەگەر ڕەشەبا هیچ شایەتێکی خێری لەگەڵدانەبوو بەسەرچوونی خێرو بەرەکەتە لەوشوێنەدا ، ئەگەر ویزەویزی لەگەڵدابوو سزاو خەشمە.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی ڕەشەبایەکی گەردەلوولاوی هەڵیکردو دەچێت بەرەوکوشتار سەرکەوتوو دەبێت، ئەگەر بینی ڕەشەبایەکی گەردەلوولاوی لەشوێنێکدا هەڵیکرد خانەوادەکەی ترس و بیم و ناڕەحەتی بەئەندازەی هێزی ئەو ڕەشەبایە ڕوویان تێدەکات، ئەگەر داری لەبنەدەرهێنا پادشاو فەرمانڕەوا تووڕەدەبێت لەکۆمەڵێك و لەشوێنی خۆیان ڕاگوێزیاندەکات.

*بای ڕۆژهەڵات ڕەحمەتەو هی ڕۆژئاواش خراپە.

*ئەگەر ڕەشەبایەکی توندی بینی هەڵیکرد بەڵاو نەهامەتییە.

*ئەگەر بایەکی بینی دارخورمای لەبنەدەرهێنا پیاوی ئەو شوێنە بەدەستی فەرمانڕەوا دەکوژرێت.

*بای ڕۆژئاوا بەڵگەیە لەسەر بەڵاو نەهامەتی و نەخۆشی و مەرگ و تیاچوون لەو شوێنەدا، هەروەها دەڵێن: باران و ڕزق و ڕۆزییە.

*ئەگەر بینی ڕەشەبا بەهێمنی هەڵدەکات بەڵگەیە لەسەر ڕازیبوون لەسەر ڕای کۆمەڵێکی خراپ خاوەن ڕاوتەکبیرنیین.

*شنەی با ئەگەر لەلایەکی دیارو ئاشکراوە هەڵیکرد بەڵگەیە لەسەر هەواڵی باش و ڕەحمەتدار.

*ڕەشەبا بەڵگەیە لەسەر داواخوازی پێداویستی و ڕەحمەت ئەگەر لەلایەکی دیارەوە هەڵیکرد.

*ڕەشەبا بەڵگەیە لەسەرداواخوازی پێداویستی و ناردنی نوێنەر.

*ڕەشەبای خۆرهەڵات سەرکەوتنەو هی خۆرئاواش ملکەچییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرووی خێرو ڕەواندنەوەی غەم و پەژارەو چاکبوونەوە لەنەخۆشی و هەواڵیخۆش.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەری چاك و خۆشڕەو.

*ئەگەر لەخەودا ڕەشەبایەکی سووری دی بەڵگەیە لەسەر ئازاردانی دایك و باوك یاخود ئەنجامدانی کاری خراپ و نابەجێ.

ڕەفە(تاق): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پارێزکار لەنهێنی و

داپۆشـەری کـەمو کـوڕیو هاوسـەری باشو پەناوپشتگیر.

*ئەگەر بینی رەفەیەکی هەیە هەندێك لەئامێرەکانی لەلای سەرەوە دانراوە تێدا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خوداوەند کوڕێکی پێدەبەخشێ زۆر زیرەكو زانا دەبێت لەسەرجەم هونەرەکاندا یاخود ژنێکی داوێنپاكو نهێنیپارێز.

رەگ(دەمار): (ئیبن سیرین) دەڵێت: رەگ خانەوادەکەیەتی دەدرێتەپاڵ ئەو ماڵەو جوانی رەگو دەمار جوانیانەو ناشیرینیان ناقۆڵاییو ناشیرینییە.

*ئەگەر لەخستنەروودا ئارەقیکردەوە دەگونجێت یەکێك لەخزمەکانی بمرێت یاخود دەگونجێت خۆی لەخزمەکانی داببرێت بەمەرگ ئەگەر خەوەکە شتێکی تێدابوو بەڵگەبێت لەسەر خراپە یان سەرپێچی.

(نابلسی)دەڵێت: رەگو ریشەی نەوەی ئادەمو خزمەکانی ئەگەر بڕا لەخزمەکانی جیادەبێتەوە بەمەرگ یان نێوان بچڕان.

*رەگو ریشە وەك رووەکی بێستانو کێڵگە وایەو بۆ خاوەن کێڵگە دەگونجێ ئەو رووەکەبێت ئەگەر شتێکی لێبڕێ یان خوارد شتومەکی کێڵگەو بێستانەکەیەتی، ئەگەر ئەوەی دەیخوات لەخەودا دیو نەیدەشاردەوە بەڵگەیە لەسەر وەبەرنەهێنانی ئەو رووەکەی دەروی دەدات یان لەکیسچوونی.

*ئەو رەگو دەمارانەی بەشا دەمار ناسراونو ژیانی پێوەبەندە بەڵگەیە لەسەر ژیانو رزقو رۆزیو گەورە پیاوانی خزموکەسوکار.

*ئەگەر رەگو دەمارەکانی دەستی بینی خوێنی لێدێت ئەگەر دەوڵەمەندبوو ماڵو داراییەکەی دەڕوات بەئەندازەی لەبەر رۆینی خوێنەکەو ئەگەر هەژاربوو ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ.

رەگی بن گوێچکە: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی ئەو رەگەی تەقیو خوێنی لێهات دەمرێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پەیمانو سووربوون لەسەرکارو فرمان.

رەمکە[1]**:** لەخەودا کچ یان ژنێکی ئازادی بەئابڕووە ، ئەگەر خەوبینەر چوەسەر پشتی کاری داوێنپیسی لەگەڵ ژنێکدا ئەنجامدەدات.

*بەڵگەیە لەسەر کەسانێکی دیارو نەناسراو بەرەوشتبەرزی.

---

[1] **رەمکە:** جۆرە گیاندارێکە. (وەرگێڕ)

*ئەگەر بینی سوارییوە یاخود بوە بەخاوەنیو کرێیەتی ئەگەر ڕەبەنبوو هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێکی ڕێزداری بەئابڕووی پیرۆزدا دەکات.
*ئەگەر ڕەشبوو ژنێکی ڕێزداری بەئابڕوە.
*ئەگەر خۆڵەمێشیبوو ژنێکی جوانە.
*ئەگەر سوربوو ئایندارە، ئەگەر زەردبوو نەخۆشیو دەردەدارە، ئەگەر زەردبوو کوڕێکی لێدەبێت، ئەگەر پیاوەکە هاوسەرداربوو یان لەوانەبوو چاوەڕێی هاوسەرداریان نەدەکرد ڕوو لەگوندو ناوچەیەکی چەپەکدەکاتو بەسوودو قازانج دەگەڕێتەوە بۆ بژێوی.
*ئەگەر بینی ڕەمکەکەی مرد یان دزرا یاخود ونبوو دیارنەما ڕووداوێك ڕوو لەهاوسەرو بژێویدەکات.
*ئەگەر بینی وازی لێهێناو دەستبەرداریبوو یاخود هاتەخوارەوەو لەسەری بەمەرگ لەژنەکەی جیادەبێتەوە یان تەلاقیدەدات یاخود لەماڵو ناوچەکەی دەچێتە دەرەوە.
*ئەگەر بینی ڕەمکەکەی دەناڵێنێ بژێوی دەژێتەوەو ماڵو دارایی زیاد دەکات.

*ئەگەر بینی شیری دەخوات دەستەلاتدار نزیکیدەخاتەوە لەخۆیو خێروچاکەی لێوە دەستگیردەبێت.
ڕەنجدان: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بۆ نەخۆش مەرگەو، هەوڵو ڕەنجدانیشە بۆ ماڵو منداڵ.
ڕەنگ ئەسمەر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جیاوازی ڕەچەڵەك.
ڕەنگزەردی: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی ڕەنگی دەموچاوی زەردهەڵگەڕاوە نەخۆشدەدەکەوێ.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر دەموچاوی بەزەردیو لاوازی بینی دەبێت بەڕێنوماییدەر لەقیامەتداو لەکەسە نزیکەکاندەبێت.
*ڕووزەردی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ملکەچیو ئیرەیی بردن.
*دەگونجێت زەردی ڕووخسار نیشانەی دووڕوویی بێت.
*هەروەها دەڵێن: ڕەنگزەردی بەڵگەیە لەسەر بەندایەتیو شەونوێژ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر عیشقو خۆشەویستی.
*ڕەنگزەردی بەڵگەیە لەسەر ملکەچیو چاودێری.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ترس وبیم.
* ئەگەر رووخساری بەسپێتی بینیو لەشولاریشی بەزەردی کرداره بەرچاوەکانی باشترە لەنهێنیەکانی.
* ئەگەر لەشولاری بەسپێتی بینیو رووخساری بەزەردی کرداره پەنهانەکانی باشترە لەکرداره دیارو ئاشکراکانی.
* دەموچاوو لەشولار زەردبوون بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی.
* دەموچاوو لەشولار زەردبوون بەڵگەیەلەسەر نەخۆشی.
* دەموچاو زەرد بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە کەروو لەخەوبینەر دەکات.
* زەردی پۆشاکو جلوبەرگ نەخۆشیو لاوازی خاوەنەکەیەتی مەگەر جلوبەرگەکە ئاوریشم بێت ئەوجا خراپی ئاینە.

رەنگی رەش: (نابلسی) دەڵێت: رەشی لەخەودا ماڵوسامانە، پۆشینی جلوبەرگی رەش بۆیەکێك راهاتبێت لەسەر پۆشینی دەوڵەمەندییەو بۆ ئەوەی رانەهاتوە غەمو پەژارەیە.

(ئیبن سیرین)هەموو رەشییەکی بەماڵو سامان داناوە، کەمیو کورتی تەمەن کورتییە.

* ئەگەر بینی ژنێکی رەشی کورتەباڵای هێنا رەشییەکەی زۆری ماڵو سامانەکەیەتیو کورتیەکەشی تەمەن کورتییە.
* ئەگەر رەشی قەترانیبوو مەزنیو شکۆمەندییە لەلایەن دەستەڵاتدارەوە پێی دەبەخشرێ.
* هەندێکدەڵێن: بینینی رەنگی رەش باش نییە چونکە دەستەواژەکەی خراپەی هەڵگرتووە.
* رەشی لەشولار: شکۆمەندییە ، دەگونجێت خەوبینەر بکەوێتە گوناهێکی گەورەوە یاخود سکاڵای لەدژ تۆمار بکەن یان ئازاری دڵی دایكو باوکیبدات.
* دەگونجێت هەردوو دەستی یا قاچی شەق ببات.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشحاڵی، ئەگەر رووخساری رەشبوو بەدەر لەلەشولاری بەڵگەیە لەسەر درۆو پاشگەزبوونەوە لەئیسلام.
* ئەگەر رەشێك سپیبوو بەڵگەیە لەسەر پیاهەڵدانی باشو چاكو پاشگەزبوونەوە لەگوناهو تاوانو باوەڕهێنان دوای بێباوەڕی.
* ئەگەر هەردوو دەستی بەدەر لەلەشولاری سپیبوو بەڵگەیە لەسەر

دەرکەوتنی کەرامات و کاری لەرادەبەدەر بۆچاکەکاران و زاڵبوون و سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا و نزیکی لەپیاوانی گەورەو ناودارو پلەبەرزی.

*دەگونجێت رەشی بەڵگەبێت لەسەر زاڵبوونی رەشی بەسەر سپێتی لەشولاردا.

*سپێتی بەڵگەیە لەسەر بەڵەك بەڵەکی لەلەش و لاری رەشدا.

رەنگی سوور: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پلەوپایەیە، ئەگەر بینی رووی سوورو رۆشنە دەبێت بەرێنومایدەر لەدنیاداو خەڵکی رێنوێنیدەکات بۆ خێرو چاکە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر لەگەڵ سوورییەکەدا سپی تێکەڵبوو خاوەنەکەی پلەوپایەو شکۆمەندیو شادیی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی رووخساری پیسبوە بەرەنگی سوور تووشی زیناو داوێنپیسی دەبێت و ئابرووی دەچێت.

*ئەگەر بینی لەشولارو رووخساری سووربووە غەم و پەژارەی درێژ دەخایەنێت و درەنگ دەرووی لێدەکرێتەوە.

*رەنگی سوور بەڵگەیە لەسەر دەرەنجامی نەخۆش و گەڕانەوەی کەسی موسافیرو گەشتیار.

رەوانبێژی(زمانپاراوی): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا عەجەمییەو رەوانبێژبوە رێزو شکۆ بەدەستدەهێنێ لەگەڵ دەستەڵاتێکی بێهاوتا، ئەگەر دەستەڵاتداربوو دنیا بەدەستدەهێنێ، ئەگەر بازرگانبوو لەلای خەڵکی باسدەکرێ و ناوبانگ دەردەکات و لەهەموو پیشەیەکیشدا هەربەو شێوازەیە.

*ئەگەر بینی بەهەموو زوبانێك دەدوێت دەبێت بەخاوەنی کارێکی مەزن لەدنیاداو شکۆمەند دەبێ.

*رەوانبێژی شکۆمەندیو دەستەڵاتە.

رەوگەحوشتر: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ماڵو دارایییەکە بەمیراتی دەمێنێتەوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جیاوازی یاخود سەرمایەی حەلاڵو دروست و ئاسانبوونی کاروباری قورس.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر هەرەتی لاوی و نەشونماکردنی و گواستنەوەی یاخود بەڵگەیە لەسەر منالێك بەزوویی لەدایکدەبێت یاخود بەڵگەیە لەسەر ئەو مندالەی لەباردەچێت.

رەهن(بارمتە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی بەبارمتە دانراوە لەشوێنێکدا خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەوا گوناهی ئەنجامداوە.

*هەروەها ئەگەر بینی کراوە بەبارمتە لەشوێنێکدا خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی گوناهێکی زۆر بەپێی ئایەتی: ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ (المدثر: ٣٨).

*هەروەها دەڵێن: رەهنکراو دیلو ئەسیرە ، ئەگەر بینی رەهنێك لەلای دانرا لەشتێکدا ستەمدەکاتو مافی خۆی پێنادات ئنجا بەهۆی رەهنکراوەوە دەگات بەحەقی خۆی.

*رەهنکراو دیلو بەندە بەهۆی گوناهو تاوانەوە رەهنداریش بەهەمان شێوازە.

*رەهن لەجێگیربوونی شتێكو بەردەوامی وەرگیراوەو، بەڵگەیە لەسەر زانینی ئابڕوچوونو کەوتن بەسەریا یاخود ئەوەی مرۆڤ وابەستەدەکات.

*دەگونجێت رەهن بەڵگەبێت لەسەر تاقیکردنەوەوخۆشەویستی هەتا دڵی وابەستەی دەبێت.

*ئەگەر لەخەودا شتێکی گرانبەهای رەهنکرد بەسەرشتێکی هیچو بێبەهادا ئەوە تاقیدەکرێتەوە بەخۆشویستنی کەسێکی ناپاكو رێزو پایەیەکی مەزنی لێدادەماڵێ.

*دەگونجێت رەهن بەڵگەبێت لەسەر گومانی خراپ بردن بەرەهنکارو ئەوەی رەهندەکرێ.

*دەگونجێت رەهن بەڵگەبێت لەسەر سەفەر.

ری

ریپۆق: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تێکەڵبوونو رەوشتی پیاوخراپان.

ریخۆڵە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: دەرکەوتنی ریخۆڵەو ئەوەی لەنێویدایە ماڵوسامانی هەڵگیراوە یاخود کەسێك لەخانەوادەی دەردەکەوێ ولآت بەڕێوەدەبات یان خۆی دەبیات بەڕێوە.

*ئەگەر ریخۆڵەی خۆیخوارد بەڵگەیە لەسەر خواردنی ماڵی خۆی ، بەهەمان چەشن ئەگەربینی ریخۆڵەی کەسانیتر دەخوات یان ئەوەی لەناخی کەسێکی تردایە ماڵێکی هەڵگیراو بەدەستدەهێنێو دەیخوات.

*هەروەها هاتنەدەرەوەی ریخۆڵە بەڵگەیە لەسەرئەوەی کچەکەی دەستنیشاندەکرێ.

*ئەگەربینی هەموو ریخۆڵەی یان ئەوەی لەنێو سکیدایە هاتە دەرەوە

سکی شت و گەڕاندیەوە نێوی یان مەرگیەتی لەرەزامەندی خودایا.
*ئەگەر لەنێوسکی شتێك هاتەدەرەوە ئامۆژگارییەکی هەیە بۆ پیاوێك و کچێك.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر لەسکی هاتە دەرەوە بەڵگەیە لەسەر پچڕانی پەردەی نهێنی.
*ئەگەربینی پادشاو فەرمانڕەوایەك سکی ژێردەستەکانی هەڵدڕی سکیان دەیشکێنێ، ئەگەر سکی بردن ماڵەکانیان دەبات.
*ئەگەربینی ورگ و ریخۆڵەی لەشوێنی خۆیەوە شەقکرا باشە بۆ یەکێك کوڕی نەبێت ، هەروەها باشە بۆ هەژار چونکە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کوڕی نییە کوڕیدەبێت ، بۆ هەژاران دەوڵەمەند دەبن چونکە کوڕان وەك ریخۆڵەوان.
*ئەگەربینی کەسێکیتر ریخۆڵەکانی دەرکەوت و لەوەدا کارێکی خراپ بەدەردەکەوێت پاشان کاروباری نهێنیەوە بەدەردەکەوێت.
*ئەگەر مرۆڤێك بینی سکی شەقیبردو هیچی تێدانەبوو بەڵگەیە لەسەر وێرانبوونی لانەو ماڵ و تیاچوونی منداڵەکانی و بێزاری ، بۆنەخۆشیش بەڵگەیە لەسەر مردن.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا لەسك هاتە دەرەوەو دەرکەوت بەڵگەیە لەسەر کچان یان نەخۆشی خانەوادەکەی ، ئەگەر شەقیبرد بەڵگەیە لەسەر مردن.
*ریخۆڵە ماڵ و سامانە ئەوەی خواردی ماڵی خۆیدەخوات، یاخود ماڵ و سامانی شاراوەیە.
*ئەگەربینی ریخۆڵەی کەسێکیتر دەخوات ئەگەر وەکیلبوو وەکیلی ماڵی هەتیوە یاخود ماڵی پیاوێکیترە.
*ئەگەربینی ریخۆڵەیەکی زۆردەخوات گەنجینەکان ئاوەلا دەکرێتەوەو بەدەستیدەهێنێت.

ریز : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تەبایی دڵەکان لەبەرانبەر دوژمنداو هەڵسان و بەبەجێهێنانی مافەکان، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرنەدانی ریزی موسوڵمانان.

ریش: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی ریشی درێژ بوە زیاد لەئەندازەی خۆی خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر غەم و پەژارەو قەرزاری، ئەگەر درێژبوو هەتا کەوتە سەرزەوی بەڵگەیە لەسەر مردنی بەپێی ئایەتی: ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾ (طه:٥٥).
*ئەگەر ریشی بەئەندازەیەك درێژبوو هەتا نووسا بەسکیەوە ماڵ و سامان و

پلەوپایە بەدەستدەهێنێ بەئەندازەی نووسانی موو بەسکیەوەو ماندووده‌بێت تێدا ، ئەگەر بینی درێژییەکەی باشەو گونجاوە ماڵوسامانو پلەوپایەو بژێوییەکی باش بەدەستدەهێنێ.

*هەروەها وتراوە: ئەگەر موەکەی درێژبوو هەتا گەیشتە سەر ناوکی بەڵگەیە لەسەر نەبوونی گوێڕایەڵی خودا ئەگەر بینی ئەملاولاکەی درێژبوو بەدەر لەناوەڕاستەکەی شتێك بەدەستدەهێنێ کەسانی دی بەدەستیان نەهێناوە.

*هەروەها دەڵێن: پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین) و دەڵێت: ریشم بەئەندازەیەك درێژبوو هەتا گەیشتە سەرناوکمو منیش تەماشام دەکرد، ئەویش وتی: تۆ بانگبێژیتو تەماشای ماڵانی دراوسێدەکەیت.

*ریش لەلێکدانەوەدا بۆ منداڵی باڵغ باش نییە.

*ئەگەر بینی ریشی کەسانیتری بەدەستیگرتو رایکێشا ماڵەکەی بەمیراتی بۆ دەمێنێتەوەو دەیخوات.

*کەمبوونەوەی ریش بەڵگەی ئاسانیو قەرزدانەوەو دەرووی خێرە.

*ئەگەر کەمبوونی زیادیکرد بەڵگەیە لەسەر سووکایەتیو بەفیڕۆدانی ماڵوسامانو پلەوپایە.

*ئەگەر بینی کەسێکی کۆستە دەدوێ لەگەڵ ژنەکەیدا کاروبارەکانی لێئاڵۆز دەبن بەئەندازەی خۆیو جیاوازی دەکەوێتە نێوان خۆیو خۆشەویستانی چونکە (ئیبلیس)کاتێ بەرنەفرەتی خواکەوتو لەشێوەی کۆسەدابوە.

*رەشی مووی ریش بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی زۆر ، ئەگەر رەشییەکەی رووبەسەوزبوو موڵکو دەستەڵاتو ماڵودارایی‌یەکی زۆری دەستگیردەبێ، بەڵام یاخیو ستەمکار دەبێ چونکە ریشی (فیرعەون) بەوچەشنەبوە، زەردیشی بەڵگەیە لەسەر هەژاریو کەموکوڕی.

*ریشی سوور بەڵگەیە لەسەر خواناسی، ئەگەربینی ریشی خۆی گرتو موەکانی هەڵکێشاو گرتی بەدەستیەوەو فرێی نەدا ماڵوسامانی لەدەستی دەردەچێت ، پاشان دەگەڕێتەوە نێوی.

*ئەگەر بینی فرێیدا ماڵو سامانەکەی بەسەردەچێو ناگەڕێتەوە بۆی.

*زۆربوونی مووی سمێڵ خراپەو کەمیشی باشەو لێکدانەوەی هەڵکێشانی مووی سمێڵ بۆ دەوڵەمەند

زیادەڕەوییەو بۆ هەژاریش بەڵگەیە لەسەر کۆبوونەوەی دوو غەمو پەژارە لەسەر دڵی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەرئەوەی قەرزێك لەمرۆڤێکدەکات پاشان بەیەکێکیتری دەدات.

*ریشتاشین بەسەرچوونو تیاچوونیماڵو سامانوپلەوپایەیە ، ئەگەر بینی ئەو موانەی ریشیدەبڕێ کەلەمشتی دەردەچێ زەکاتی ماڵوسامانی دەدات.

*مووی سپی لەریشدا ویقارو هەیبەتەو خەنەش داپۆشینو پەنهانکردنە، ئەگەر سوورکردن بەخەنەبوو بەڵگەیە لەسەر وابەستەبوونی بەسوننەتەوە.

*ئەگەر بینی سەری بەخەنە سوورکرد بەدەر لەریشی نهێنی گەورەکەی دەپارێزێ ، ئەگەر بینی هەمووی خەنەکرد زۆر لەخۆیدەکات لەشاردنەوەی هەژاریداو داوای ڕێزداریدەکات لەلای خەڵکی.

*ئەگەر بینی بەقوڕ یان گەچ سەری خەناویدەکات داوای مەحاڵدەکاتو پاشان ناوبانگ دەردەکات.

*ریشی ژن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی هەرگیز منداڵی نابێت، گوتراویشە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی.

*هەروەها دەڵێن: زۆربوونی ماڵو سامانی مێردو کوڕەکەیەتی یان ئابڕوو ڕێزداری کوڕەکەی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر ئەو ژنە هاوسەرداربوو بەڵگەیە لەسەر غەیبەتکردنی مێردەکەی ، ئەگەر ژنیکی دووگیان ئەوەی بینی کوڕی دەبێتو خواستی بەجێدێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی ریشی درێژی بینی لەگەڵ قژدا تەمەنی درێژ دەبێو ماڵوسامانی زۆر.

*هەروەها دەڵێن: ئەو شتەی بەر لەکاتی خۆی دەبێت بەڵگەیە لەسەر شەڕ وەك ئەوەی منداڵی نێرینە ریشی لێدەربێت یاخود کچۆڵەی بچووك ببێ بەبووك ، سەرجەم ئەوشتانەی بەرلەکاتی خۆیان دەبن بەهەمان شێوازە بەدەر لەدواندنو قسەکردن چونکە دواندن بەڵگەی خێرە.

*ئەگەر منداڵێکی نابالغی بینی ریشی هەیە دەمرێ بەرلەوەی بالغ ببێ، ئەگەر ئەو منداڵە نزیکبوو لەکاتی دەرهاتنی ریش بەڵگەیە لەسەر تەنیا کەوتنیو سەرقاڵی بەکاروباری خۆیەوە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم ریشم درێژبوە ، ئەویش وتی: شتێك

بەدەستدە ... کەسانیتر بەدەستی ناهێنن یان پێی ناگەن.
*گەنەمووی نێوان لێوی خواروو چەناگە شکۆمەندییەو مەردوم خۆی پێدەنوێنێ.
*ئەگەر بینی نیوەی ریشی تاشراوە هەژار دەکەوێ‌و شکۆمەندی بەسەردەچێ.
*ئەگەر لاوێکی نادیار ریشی تاشی شکۆمەندی بەدەستی دوژمن لەناو دەچێ.
*ئەگەر پیرەپیاوێك ریشی تاشی پلەوپایەی تیادەچێت بەئەندازەی سافی‌و لووسی، ئەگەر نادیاربوو رێزو شکۆ بەدەستی سەرۆکێکی خۆبەزلزانی زۆردار تیادەچێت‌و هیچ رەچەڵەك‌و بنەمایەکی نابێ.
*ئەگەر بینی بڕابوو ماڵ‌وسامانەکەی لێی دەبڕێ‌و بەئەندازەی مووی بڕاوی ریشی شکۆو رێزی تیادەچێت.
*ئەگەر بینی ریشی تاشراوە رووی ناشیرین‌و ناقۆلا دەبێ لای خانەوادەو هۆزو کەسەکانی‌و تاشینیش ئاسانترە لەهەڵکێشان، دەگونجێت هەڵکێشان باش بێت بۆ هەندێك لەکاروبارەکانی ئەگەر رووخساری ناشیرین نەکات بەڵام چاکی‌و باشییەکەی نارەحەتی تێدایە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم چنگم کرد بەڕیشی مامداو توند بەکێشمکرد هەتا دەرمهێنا، ئەویش وتی: تۆ چاوەڕێی میراتی مامت دەکەی‌و بەتەنیا تۆ میراتگری بەو ئەندازەیە دەبی بەمیراتگری.
*ئەگەر بینی ریشی سپی‌و تیشکدارە شکۆمەندی‌و پلەوپایەو وتاری باش لەوڵاتدا بەدەستدەهێنێ، چونکە ریشی حەزرەتی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت) سپیبووە.
*ئەگەر بینی شانەکرابوو رێزو ویقار بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر بینی ریشی زۆر رەشەو لەکاتی بێداری باشترە هەیبەت‌و سام‌و شکۆمەندی‌و جوانی‌و ماڵ‌و سامان بەدەستدەهێنێ، ئەگەر بینی سپیبوو کەمێك رەشی تێدامابوو هەیبەت‌و ویقارە ، ئەگەر هەر هیچ رەشییەکی تێدا نەمایەوە هەژار دەکەوی‌و پلەوپایەو شکۆی تیادەچێت.
*پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم ریشم سپی بوەو منیش بەخەنە سوورمەدەکرد بەڵام رەنگی خەنەی نەدەگرت، ئەویش وتی: سپێتی کەم‌وکورییە روو لەمولك‌و

دەستەلآتت دەكات‌و تۆش خوازیاری شاردنەوەیت بەلآم هەر ئاشكرادەبێ، پیاوەكە وتی: راستدەكەی.
(نابلسی)دەلێت: ریش لەخەودا دەولەمەندی‌و شكۆدارییە ، ئەگەر لەمشتدەرچوو پیاوێكی گوماندارە.
*ئەگەر مندالێكی نابالغی بینی ریشدارە دەمری‌و بالغ نابێ، ئەگەر نزیكبوو لەوەی ریشی لێدەربێ بەتەنیا سەرقالی كاروباری خۆیدەبێ.
*ئەگەر بینی ریشی كەم‌وكوڕی تێدایەو كەمە ئەگەر قەرزاربێت دەیداتەوە، ئەگەر كاروباری ئەستەم‌و قورس‌و گرانبێ بۆی ئاساندەبێ، ئەگەر غەمبار بێ غەم‌و پەژارەی دەدرێتەوە، ئەگەر ریشی پربوو بەلآم كەم‌و كوڕییەكی زۆری تێدابوو شكۆمەندی تیادەچێت‌و لای خەلكی سووك‌و رسوا دەبێ.
*ئەگەر بینی ریشی نەما حال‌وباری لەكیسدەچێ.
*ئەگەر بینی ژنەكەی ریشی هەیە زیادبوونی مال‌ودارابیە یان هی كوڕەكەی‌و نەخۆشكەوتنی ژنەكەی.
*هەروەها دەلێن: ریشی ژن بەلگەوندنەیە لەسەر ئەوەی هەرگیز كوڕی نابێت ، ئەگەر كوڕی هەبوو كاروباری خانەوادەكەی دەبات بەڕێوە.
*ئەگەر بینی موەكانی ریشی دەردەهێنێ مال‌وسامانە تیایدەبات بەدەستی خۆی.
*ئەگەر بینی سەروریشی بەیەكەوە تاشران ئەگەر نەخۆشبێ چاكدەبێتەوە، ئەگەر قەرزاربێ قەرزەكەی دەداتەوە، ئەگەر غەمباربێ غەم‌وپەژارەی دەرەوێتەوە.
*ئەگەر بینی بەئەندازەیەك درێژبوە رێستی‌و كردی بەراخەرێك‌و فرۆشتی لەبازاڕدا گەواهی درۆ دەدات.
*ئەگەر بەچنگی ریشی گرت‌و چنگی یان دووانی كێشكردو هیچ كەمینەكرد مال‌و سامان‌و شكۆمەندی بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر كەمێكی لەریشی تاشی مال‌وسامانی بەئەندازەی ئەو برینە دەڕوات، ریش هەیبەت‌و سامە.
*دەگونجێت ریش بەلگەبێت خەلآت‌و جل‌وبەرگ‌و سوودو زیانی.
*ئەگەر بەزاری ریشی كورتكردەوە غەم‌و پەژارەی درێژە دەخایەنێت.
*ریش پشك‌و بەشەو بەلگەیە لەسەر راستگۆیی‌و درۆو رژدی‌و بەخشندەیی.
*دەگونجێت ریش بەلگەبێت لەسەر هاوسەر ، ئەگەر مووی سپی لەریشیدا

بینـی دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر ئاگاداری ئەو هۆکارەی گرتویەتیەبەر.

*دەگونجێـت ریـش بەڵگـەبێت لەسـەر کشتوکاڵ، ئەگـەر ریشی رەشـی بینـی سپیبوە بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونـەوەی دورینەوەی کشتوکاڵەکەی.

*دەگونجێت سپیبوونی ریش بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشیو نەتوانین.

*ئەگەر لەکاتی بێداریدا ریشی سپیبوو لەخەودا بەرەشی بینی بەڵگەیە لەسـەر چوسـتو چـالاکیو سـوربوونو تونـدی لەسەرجەم جموجووڵەکاندا.

*ئەگـەر ریشی بەپێـچەوانەی خۆیـەوە درێژبوو بەڵگەیە لەسەر گاڵتەو ئـارەزوو ماڵوسامان بەفیرۆدان بەبێئەوەی جێی خۆی بگرێ یان غەمو پەژارە دایدەگرێ بۆئەوەی بەڵگەیە لەسەری.

*ریش بۆسەرپێچیکار تەوبەیـە، ئەگـەر وێڵو سـەرگەردانبوو رێنومـایی دەکـرێ بەتایبەت ئەگەر سپێتی تێدابەدیکرد.

*ریشهاتن بۆ ژن خۆ نواندنە وەك پیـاو یاخود سـووکیو رسـواییو ئەنجامـدانی کاری نا بەجێیە.

*ریش بۆ منداڵ تەمەنێکی درێژە.

*ئـالودەبوونی ریـش یـان ماچـکردنی بەڵگەیـە لەسـەر کـەمی توانـا ئەگـەر خەوبینەر مەبەستی هەبێت یان نە.

*بینینـی ئـەوەی بەرپـشدا دەنووسـێ لـەپوشو شـتیتر قـسەیەکی کاریگـەری بەسوێیە یان دووگیانبوونی ژنە بـەوەی کەنابێت ببێت.

ریشاڵ (وشکەگیا): (نابلسی)دەڵێت: ریشاڵی دارخورمـا لەخـەودا جلوبەرگـە بـۆ پیـاووژنو بەڵگەیـە لەسـەر مـاڵو سامانێکی بەنرخو بەها.

ریـشۆڵە: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: پیاوێکـە سـەفەر دەکـات هـەروەك کـەو چـونکە لـەکاتی هەڵفرینـدا ناکەوێتەخوارەوە.

*هـەروەها دەڵـێن: پیـاوێکی لاوازی خوانـاسو بەئارامـەو نـانو بـژێوی حەلاڵە.

(نابلـسی)دەڵێـت: ئەگـەر بینـی ریـشۆڵەیەکی بەدەسـتهێنا پیـاوێکی ئالەوچەشنە دەپێکێ.

*ئەگـەر بینـی لەگۆشـتەکەیخوارد یـان پـەرەکانی هەڵکێـشا خێروچـاکە بەدەستدەهێنێت.

*دەگونجێت ریشۆڵە بەڵگـەبێت لەسـەر نەخـشەو پلانکێـشان لەکارەچـاكو خراپەکانـدا یـان ئـەوەی دەوڵەمەنـدو نەهەژارو نەرێزدارو نەسووکونزمە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگـەبێت لەسـەر سووکایەتیو قەناعەتکردنو بەکەمترین

بـــڕێوی‌و ژیـــن‌و ئاره‌زوویـــه‌ده‌رکردن ، یـــاخود ده‌گونجێـــت نووســـه‌ر یـــا تۆمارکاربێت.

(نابلسی) ده‌ڵێت: له‌خه‌ودا نووسه‌رێکی فـــه‌رمانڕه‌واو ده‌ســـته‌ڵاتداره، ریـــشۆڵه‌ به‌ڵگه‌یـــه‌ له‌ســـه‌ر کـــوڕێکی زیره‌کـــی زمـانڕه‌وان یـاخود منـداڵێکی جـوان‌و خاوه‌ن دیمه‌نی سه‌رنج ڕاکێش.

ریقنـــه‌ی باڵنـــده: (نابلـــسی) ده‌ڵێـــت: به‌سه‌ر جل‌وبه‌رگه‌وه‌ داپۆشه‌ره‌ به‌هۆی بلاوبوونه‌وه‌ی به‌سه‌ریا.

*ریقنـــه‌ی هـــه‌ڵۆو داڵ به‌ڵگه‌یـــه‌ له‌ســـه‌ر لابردنی پاشاو میره‌کان.

رێ

ڕێبـــاز(ڕێگـــا): (ئـیبن سـیرین) ده‌ڵێـت: چوونه‌ ڕێگه‌و ڕێبازێك چوونه‌ ژێر ركێفی بازرگـــان یـــان فـــه‌رمانڕه‌وا یـــا پیشه‌وه‌رێكه‌وه‌یه‌.

*ئه‌گـه‌ر ڕێبـازێكی كـراوه‌ ببینـێ ڕوو له‌كارو پیشه‌یه‌كده‌كات.

(نابلسی)ده‌ڵێت: ڕێباز له‌لێكدانه‌وه‌دا وه‌ك ده‌رگاو ده‌روازه‌ی شاروایه‌، ئه‌گه‌ر له‌خه‌ودا ڕێبازێكی داخراوببینێ له‌ڕۆژدا ده‌گونجێت به‌ڵگه‌بێت له‌سه‌ر ڕووداوێك كه‌ڕوویدات له‌وشاره‌دا.

*ده‌گونجێت ڕێباز به‌ڵگه‌بێت له‌سه‌ر كیژه‌كه‌ی یان خانوو لانه‌ی.

ڕێحانـــه‌(گیـــای بۆنخـــۆش): (ئـــیبن ســـیرین) ده‌ڵێـــت: ئه‌گـــه‌ر ڕێحانـــه‌ لێكرابـووه‌وه‌و لـه‌ت لـه‌تكرابوو به‌ڵگه‌یـه‌ له‌سه‌ر غه‌م‌و په‌ژاره‌ ، ئه‌گه‌ر به‌جێگیری بینـرا له‌شـوێنی خـۆی به‌ڵگه‌یـه‌ له‌سـه‌ر پشوو هاوسه‌رو كوڕ.

*(عـه‌لی كـوڕی عوبه‌یـد) ده‌ڵێـت: لای (سـوفیان)ی (سـه‌وری) بـووم پیاوێـك وتـی: له‌خـه‌ودا بینـیم چڵه‌ ڕێحانه‌یه‌ك به‌رزكرایـه‌وه‌ بـۆ ئاسمـان لـه‌خۆرئاواوه‌ هـه‌تا ونبـوو له‌ئاسمانـدا ، (سـوفیان) وتـــی: ئه‌گـــه‌ر خه‌ونه‌كـــه‌ت ڕاســـتبێ (ئـــه‌وزاعی) مـــردوه‌، هـــه‌ر ئه‌وشـــه‌وه‌ به‌مردووی چوونه‌سه‌ر ته‌رمه‌كه‌ی.

*ڕێحانـه‌ به‌ڵگه‌یـه‌ له‌سـه‌ر كـوڕ ئه‌گـه‌ر له‌بێستان ڕوابێ.

*به‌ڵگه‌یـه‌ له‌سـه‌ر ژن ئه‌گـه‌ر چـه‌پك‌و گورزه‌بێت.

*به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر به‌لاو نه‌هامه‌تی ئه‌گه‌ر لێكرابـووه‌وه‌و فڕێـدرابوو له‌شـوێنێكیتر یان بۆنی نه‌بوو.

*هـه‌روه‌ها ده‌ڵێن (ڕێحانـه‌) نیعمه‌تـه‌ به‌پێی ئایه‌تی: ﴿ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ ﴾ (الواقعة: ٨٩).

(نابلـــسی) ده‌ڵێـــت: ڕێحانـــه‌ جیـــاوازه‌ له‌خه‌ودا به‌گوێره‌ی بۆن‌و به‌رام‌و گرتنی به‌ده‌ســـته‌وه‌ بـــۆ بۆنكردنیـــان‌و بینینـــی به‌ڵگه‌یـــه‌ له‌ســـه‌ر ڕه‌واندنـه‌وه‌ی غـــه‌م‌و

پەژارەو کرداری چاکەو بەڵێنی راستو دروست.

*ئەگەر مردوو ریحانەیدایە یاخود ریحانەی پێبینی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەلەبەهەشتدایە.

*ریحانە بۆ رەبن هاوسەرەکەیەتیو بۆ مێرد کورە، یاخود زانیارییەکە پێی دەناسرێت یا پیاهەڵدانێکی جوانە.

*دەگونجێت بینینی ریحانە لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی چونکە بۆ نەخۆش هەڵدەگیرێ.

*یەکانگیری ئاوو سەوزایی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رەوینەوەی غەمو پەژارە.

*هەموو ریحانەیەك بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونەوەی وادەی مەرگ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەرکەوتنی نرخ.

*ئەگەر ریحانە لەشوێنی خۆی جێگیربوو باسو خواسێکی باشە لەگەڵ قسەیەکی کەم.

*ئارەقی ریحانە کورە.

*ئەوەی تاجەگوڵینەی ریحانە بەسەری خۆیەوە ببینێ لەکاردەخرێ، ئەگەر دەستەلاتداربێ.

*ریحانەفرۆش خاوەن غەمو پەژارەیە چونکە نامێنێتەوە.

*ریحانە ژنی جوانو شۆخو شەنگەو بۆنوبەرامی خۆشیەویستیەتی بۆیو سەرسامی پێی بژێویەتی بۆی.

*ئەگەر ریحانە لەماڵێکدا بڵاوبووەوە بەباشی باسیدەکەن.

*ئەگەر ریحانەیان دایە بەلام بۆنی نەبوو بەلاو نەهامەتییە.

*ئەگەر مرۆڤێك ریحانەی گرتە یەکێکیدیو ئەوی بەرانبەر گرتیەوە لەنێویاندا غەمو پەژارە دەکەوێتەوە.

*ئەگەر بینی یەکێکیتر دانیشتوە لەمزگەوتو لەدەوری ریحانە غەیبەتو باسیەتی بەشێوەیەك کەوانییە.

ریحانەفرۆش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی ئارامگرە لەسەر بەلاو نەهامەتیو رازییە بەچارەنووسی خوایی.

رێزمان(نحو): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر رەفتاری باش.

رێزمانەوان (نحوی): (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جوانکاری لەقسەو وتەدا.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:

+شەڕ.

+لێدان.

+وتی وتی.

+هورووژان.

*ئەگەر بینی بوە بەزوبانزان ئەگەر لەوانەبوو کەقسەی ساختەیان رێکدەخست راستگۆ دەبیۆ بەوە دەناسرێ، ئەگەر بێباوەڕبوو موسولماندەبێت ، ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکاتو دەگەڕێتەوە بۆلای خودا، ئەگەر پیتێك بەزوبانیدا نەدەهات وەك (تا)و (فا)و یا(ثاء) یا پیتێکی بەپیتێکیتر دەگۆڕی یان قووتیدەدا یاخود لالبوو یاکەڕو لەخەودابینی بوە بەرێزمانزان یاخود بەئاسانی دەدویۆ قسەلەزاری دێتە دەرەوە بەلگەیە لەسەر دەولەمەندی دوای هەژاریو پارێزگاری لەنەخۆشیو قوتاربوون لەنارەحەتی.

رێسەر(بادەر): (نابلسی) دەلێت: رێسەری خوری لەژنو پیاو لەخەودا بەلگەیە لەسەر ئەوەی لەسەفەردایە چونکە تەشی رێسان بەلگەیە لەسەر سەفەر.

*ئەگەر بینی بوە بەرێسەرێك حالی لەبارێکەوە دەگۆڕیۆ بۆ بارێکیتر.

(ئیبن سیرین) دەلێت: رێسەر گەشتیارە ، دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر ئەوەی کاروبار دەبەستیۆ هەلوسکەوت بەهۆکارەکانەوە دەکات وەك فەتواگەرو دادوەرو خاوەنداروبۆچوون.

*ئەگەر لەخەودا پەتێکی بادا سەفەردەکات ، ئەگەر لەسەفەرکارانبوو سەفەرناکات ، ئەگەر پیشەکەی بەوچەشنەبێت کاروبارێکی تۆکمەو بەهێزدەکات.

*ئەگەر لەکاتی بێداریدا کارێك لەژێردەستی ئەودابیۆ یاخود ئامادەی دەکات بەشەریکایەتی یان هاوسەرگیری یاخود پەیمانبەستن یان رێککەوتن.

(نابلسی) دەلێت: لەخەودا بینینی بەلگەیە لەسەر پلانو فێلو جادوو.

*دەگونجێت بینینی بەلگەبێت لەسەر کوڕانو یا بینینی بەلگەبێت لەسەر ئاسانکردنی کاروبارو هاوسەرگیری بۆ رەبەن.

رێکخستنی کاروبار: (نابلسی)دەلێت: پلانو نەخشەی بەندە لەخەودا بەلگەیە لەسەر نزیکی دەروولێکردنەوە ، ئەگەر لەنارەحەتیدابوو، ئەگەر قەرزاربوو لەوەدا دەبێت بیداتەوە.

رێکخەرو بەستەر: (نابلسی)دەلێت: کەسێکە شتومەك رێکدەخات بینینی بەلگەیە لەسەر:

+ماڵو سامان کۆکردنەوەو رژدیو بەخیلیکردن تێیدا.

+سووربوونو بەردەوامی لەسەر وەرگرتنی زانیاریو زانست.

رێگرتن(نەهێشتن): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بێباوەری.

رێگوزاری چیا: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مردنو ژیان.

رێگە (رێباز): (ئیبن سیرین) دەڵێت: رێگە ئاینو جێگیربوونە بۆ یەکێك بیگرێتەبەرو شەقامەرێی ئیسلامەو رێبازی ئاینو شەریعەتەو دەستی دەگرێ بەرێبازو هۆکاری پتەوی حەقەوە.

*ئەگەر رێگەی ونکرد دوودڵە لەکاروباری خۆیو ئاینەکەیدا.

*ئەگەر بەرێکی رۆیشت بەسە رێگەدا لەسەر حەقە، ئەگەر دنیاگەربوو رێنومایی دەکرێت بۆ بازرگانیەکی بەسوودو قازانج.

*رێگەی وێڵو سەرگەدان وێڵیو سەرگەردانییە بۆ خاوەنەکەی، ئەگەر داواخوازی رێنمایی بوو دەگەرێتەوە بۆ حەقو راستی.

*رێگەی نادیارو ون لەخۆباییبوونو بیدعەیە.

*رێگەی خوارو خێچ لەمەزهەبو کرداردا دەبێت.

*(ئەبو موسای ئەشعەری) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: لەخەودا بینیم کۆمەڵە رێگەیەکی زۆرم لەبەردایە هەموو تیاچوو بەتەنیا یەك رێگە مایەوەو گرتمەبەر هەتا گەیشتم بەچیایەكو بینیم پێغەمبەر (ﷺ) لەسەریەتیو لەپاڵیا (ئەبوبەکر)(رەزای خوای لێبێت)وەستاوە، وتم: هەموو هی خوداینو بۆلای ئەو دەگەرێینەوە .

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شەرعە، رێگەی جیاواز جیاوازو بیدعەیە، ئەگەر بینی بەو رێگەیەدا ناروات لەسەر وێڵیو سەرگەردانییە.

*ئەگەر رێگەی لێتێکداو شتومەکەکەیبرد دەکەوێت لەهاورێیەكو رێگەی دەستەلاتدار رێگەیەکی ناخۆشە، ئەمەش دادپەوەرییە بلاویدەکاتەوەو تەوبە دەکات، ئەگەر بێباوەربوو رێنومایی وەردەگرێ.

*رێگەی جیاواز جیاواز بەڵگەیە لەسەر دوودڵیو گومان.

*رێگەی گومانای رێگەیەکە مەردوم دەبات بۆ سەرگەردانیو بیدعەو بێباوەری.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+رێگەی دەریا.

+قوتاربوونه لەناڕەحەتی.
+ڕێگەی پارەپەیداکردنی حەلاڵە.
+ڕێگەی راستە کەئەگەر مرۆڤ شوێنی بکەوێت قوتارو سەرفرازدەبێ.
ڕێگەی نێو چیا: (نابلسی) دەڵێت: بینینی ڕێگەو کەلێنی نێو چیا بەڵگەیە لەسەر قوتاربوون لەناڕەحەتی یاخود سەفەر بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاللهُ جَعَلَ لَكُمُ الأَرْضَ بِسَاطًا (١٩) لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلاً فِجَاجًا (٢٠) ﴾ (نوح).
ڕێ لێگیران: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ڕێگەی لێبگیرێو ماڵو سامانی تالان بکرێ مرۆڤێکی خۆشەویستی دەڕوات.
ڕێواس: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سوودو قازانجە لەلایەن خزمێك یاخود هاوڕێیەکەوە ئەگەر خۆشبوو، ئەگەر مزربوو پەشیمانییە.
ڕێوی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ڕێوی پیاوێکی ستەمکاری قوڵبڕەو جێگیرنابێ لەسەر کاروباری دیناو ئاین.
*ئەگەربینی ڕێویەك کێبەرکێی لەگەڵدەکات نەیارێکە.
*ئەگەربینی زۆرانبازیو بەربەرەکانی لەگەڵ ڕێویەکدەکات لەگەڵ کەسێکی نزیكو خزمێکی بەربەرەکانیدەکات.
*ئەگەر داوای ڕێویکرد دەردو نەهامەتی روو لەهاوسەرەکەیدەکات، ئەگەر ڕێویش هات بۆی ترس‌وبیم رووی تێدەکات، چوونەلای ڕێویش چوونەلای ژنێکە کەمێك خۆشی دەوێت.
*ئەگەر شیری ڕێوییەکی خوارد لەنەخۆشی چاکدەبێتەوە، وەگەرنا لەغەمو پەژارە قوتار دەبێت.
*وتراویشە: ئەگەر ڕێویەکی بینی سووکیو نزمی رووی تێدەکاتو ماڵو داراییەکەشی کەمدەکات.
*هەندێکدەڵێن: ڕێوی پزیشك یان فاڵچی ئەستێرەگەرە.
*ئەگەربینی دەستدەدات لەڕێویەك ترس‌وبیم لەجنۆکەو دەستلێوەشاندنی دێت بەسەریا.
*خواردنی گۆشتی ڕێوی نەخۆشییەکە زوو چاکدەبێتەوە لێی.
*هەلگرتنو بردنی ڕێوی سەرکەوتنە بەسەر نەیارو دوژمندا.
*ئەگەر یاری لەگەڵ ڕێوی بکات ژنێکی جوانی پێدەبەخشرێو هەردووکیان یەکتریان خۆشدەوێت.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئەبوبەکر)ی (سدیق)(ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: لەخەودا بینیم راوڕاوێنم لەگەڵ ڕێویەك دەکرد (ئەبوبەکر)یش وتی: تۆپیاوێکی درۆزنی.
*پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم باشترین پاداشتی

ڕێویم دایەوە ، ئەویش وتی: پاداشتی یەکێکداوەتەوە شایستە نییە، لەخوابترسە تۆ پیاوێکی درۆزنی.

*(مەجوس)دەڵێت: (ضحاك)لەخەودا بینی وەك ئەوەی نێوانی ڕۆژهەلآتو ڕۆژئاوا پڕبوبوو لەڕێوی‌و خۆشی شوانیانبوو، خەوەکەی بۆ ڕاڤەکارێکی خەو گێڕایەوە، ئەویش وتی: سیحرو فڕوفێڵ زۆر دەبێت لەسەردەمی تۆدا. ئەم لێکدانەوەیەش لەجێی خۆیدابوو.

(نابلسی)دەڵێت: ڕێوی بەفالگرو رمڵێدەرو پزیشك‌و خەڵکی پلاندانەر ڕاڤەدەکرێت، ئەگەر بینی ڕێویەك دەکوژێت ژنێکی بەڕێزو داوێنپاکی دەستدەکەوێت یاخود پیاوێکی قۆڵبڕو ناپاك ڕووپامایی بۆدەکات، هەروەها ڕێوی بەڵگەیە لەسەر دوژمنێکی نادیاری فڕوفێڵاوی کارو کردەوەی خۆی لەکاتی خۆیدا ناکات ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر ژنی ناپاك.

*ئەگەر بینی ڕاراوێن لەگەڵ ڕێویەك دەکاتو عەورەتی قووتدەدات ژنەکەی زیناو داوێنپیسکردووە.

*ئەگەربینی لەپێستی ڕێوی شتێکی دروستکردوە هێزو سەرکەوتن بەدەستدەهێنێت، دەگونجێت میرات بێت لەلایەن ژنەوە.

*بینینی ڕێوی بەڵگەیەلەسەر:

+سوودو قازانج.

+ژن.

+هاوسەرگیری بۆکەسی ڕەبەن.

زا

زا

زار(دەم): (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: یـاریکردن بـەزار جیـاوازی هەیـە لەبارەیـەوە، وتراویـشە: رۆچـوونە لەسەرپێچیدا ، یاخود بازرگانییە لـەکار خراپدا.

*یـاریکردن پێـی بەڵگەیـە لەسـەر رووداني کوشتار.

(نابلـسی)دەڵێـت: بـەرزیو بڵنـدیو پلەوپایـەو شـکۆمەندییە، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر ئـەوەی لـەکاتی بێداریدا دەیکات لەگاڵتەو سووکایەتی. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خراپەکار.

*هــەروەها وتــراوە: یــاریکردن بەهەمووشـتێك فێڵـەو بـەزار بازرگـانیو سەرپێچییە.

*زار کــارێکی پــووچو بەتاڵــە ، ئەگـەربینی یـاری پێناکـات بێکـارنو لەسەر حەق نین، ئەگـەر یـاری پێکرد بێکارن لادەبرێنو لەسـەر حـەق نـین ، ئەگەریاری پێکرد دەستەلاتدارن ستەم ئەنجامـدەدەن یـاخود یـاخیو دەستدرێژیکارن.

*ئەگـەر بینـی یـاری بـەزار دەکـات بەڵگەیە لەسەر شەڕو ئاژاوە.

(ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: زارو دەروازەو دەســـتپێکی هـــەمووکارو بارێکـــەو کۆتاییەکەشیەتی.

*ئەگـــەر بینـــی شـــتێك لـــەزاری هاتـــەدەرەوە بەڵگەیـــە لەســـەر رزقو رۆزی خێر یان شەڕ.

*ئەگـەر بینـی زاری هەڵواسـرابوو یـان داخرابـوو خەونەکـەی بەڵگەیـە لەسـەر بێباوەڕی.

*ئەگەر بینـی زاری پڕبـوە لـەناو هـەتا هیچ شوێنێکی تێدا نـەما نـەمانی رزقو رۆزییەتی.

(نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا کلیلـی کاروبـاری خاوەنەکەیــەتی یــاخود کۆتاییەکەیەتی لەگەڵ چاکیو خراپـی دەروازەی رزقو رۆزیو کاروبارەکانی.

* زار بەڵگەیە لەسەر:
+مردن و ژیان.
+وتەوقسە.
+ماڵ و لانە.
+شاوڵ.
+دەفرو قاپ.
+زیندان.
+حەمام.
+ئاش.
+سندووق.
+هاوسەر.
+بەلووعە.
+داواو تیابەر.
+شوێنی بەندایەتی.
+رزق و رۆزی.
+پیشەسازی.
+رێنومایی و سەرگەردانی.
* ئەگەر زاری بینی گەورەبوەو باشبوە بەڵگەیە لەسەر سەلامەتی و ژیانی ، ئەگەر پیشەکەی بانگکردن و چاودێریبوو.
* ئەگەر بینی بێ دەمو زارە بەڵگەیە لەسەر وەستانی حاڵ وباری بەپێچەوانەشەوە.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر وێرانبوونی ماڵ و لانەو شکانی دەفرو بەتاڵبوونی زیندان.

* ئەگەر زار بەڵگەبوو لەسەر حەمام تفەکەی ئاوەو زوبانی وەك بەخێوکاری وایە.
* ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر ئاش شاوڵ پاکێشانەیە.
* دەگونجێت زار بەڵگەبێت لەسەر دەمی بیرو سندووق و مەشکە.
* زار لانەی خزمایەتییەو دەڵێن: عەورەتی ژنێکە منداڵی نابێت یاخود ئاگردانێکی دوکەڵاوییەو بۆ ئەوەی لەسەفەردایە سەفەرەو کونە مارە.
* تفولیکی ژنی جوان پەرداخی بادەیە یان هەنگوین یاخود قسەو وتەیەکی باشەو پرژاندنی مارەبڕینە.
* تفو لیکی پیر مژینی لیمۆیە یان بیرێکی بۆگەنە یاخود پێوەدان یا خەرتەلەیە، دەگونجێت ناتوانایی بێت لەبەجێهێنانی کاروباردا.
زافەران: (ئیبن سیرین) دەڵێت: زافەران پیاهەڵدانێکی باشە ، ئەگەر نفاوی نەبات، شێلان و نەخۆشییە.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاهەڵدان و باسکردنی باش، ئەگەر رەنگەکەی کاریگەری نەبێت بۆسەر لەش ولارو جلوبەرگ،ئەگەر کاریگەری هەبوو نەخۆشییە بۆیەکێك ببیهاڕێ و بیشێلێ.

*هەروەها دەڵێن: زافەران بۆنیخۆشە بەمەرجێ بەرلەشو لاری بینەری نەکەوێ، ئەگەر بینی زافەرانی شێلا کارێك ئەنجامدەدات پێی سەرسام دەبێت و دوای ئەوکارە نەخۆشدەکەوێ.

زاڵبوون(سەرکەوتن): لەخەودا ئەگەر زۆربوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خۆشی و رق و قین دەهێنێت.

*زاڵبوون بەڵگەیە لەسەر شکانی دوژمن.

زانا(شارەزا): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی زاناو شارەزایە وتەی لێوەردەگیرێ و تاقیدەکرێتەوە سکالاّ لای خەڵکیدەکات و لێی وەردەگرن.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زیرەکی بێداری و زانیاری و شارەزایی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی ناخی مرۆڤ سارێژدەکات بەزانیاری و هەڵسوکەوتی.

*ئەگەر خەوبینەر سەرپێچیکاربوو تەوبە دەکات بۆ لای خودا، ئەگەر سەرپێچکارنەبوو رێنومایی دەکرێ، ئەگەر بێباوەڕبوو موسوڵماندەبێ، پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ: "یەکێك خوداوەند تووشی خێری بکات شارەزای دەکات لەئایندا"[1].

*ئەگەر ئەوکەسە (شافعی)مەزهەببوو لەخەودا مەزهەبی گۆڕی بەهانە دەهێنێت یان قەرزدەکات یاخود سارد دەبێتەوە لەپەیمان و بەڵێنی یاخود دەبێت بەخاوەنی فیتنەو دووڕوویی لەبۆ مامۆستاکەی یان لەشوێنێکەوە دەچێت بۆ شوێنێکیتر یان لەهاوسەرێکەوە بۆ یەکێکی دی.

زانایانی پێشین و دواینی ئیسلام:

(ئیبن سیرین) دەڵێت: زانا پزیشکەو ئەوەی یاددەخاتەوە ئامۆژگاریدەرە بەپێی ئایەتی: ﴿وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (الذاريات: ٥٥).

*ئەگەر بینی یاد دەخاتەوەو خۆشی لەوانە نییە غەم و پەژارەو نەخۆشیەو دوعا دەکات چارەسەری بدات.

*ئەگەر بەدانایی دواو هاتەگۆ چاکدەبێتەوەو قەرزەکەی دەداتەوە، ئەگەر قەرزاربوو سەردەکەوێ بەسەر ستەمکاراندا.

---

[1] (بوخاری) لە (کتاب العلم) فەرموودەی ژمارە (٧١)داهێناویەتی و(مسلم) لە(الامارة) فەرموودەی ژمارە (١٧٥) دا لەفەرموودەی (معاوية) ی کوڕی (ئەبو سوفیان)ەوە(رەزای خوای لێبێت).

*ئەگــەر قــسەیەکی نــاقۆلایکرد کاروبارەکـانی لەسـەر قورسـدەبن‌و دەبێت بەمایـەی رابـواردن‌و پێکـەنین بـەپێی ئایـەتی: ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (القصص: ٢٥).

*ئەگـەر بازرگانێـك بینـی قوتاردەبێـت لـەزیان‌و ئەگـەر لەشـوێنێکی یادکردنـەوەدا یـادو قورئـان خوێنـدنی بینـی لەگـەڵ دوعـاو وتنـی هـۆنراوەی ئـاینی ئـەو جێگـەو شـوێنە بەباشـی ئاوەداندەکرێتـەوە بـەپێی راسـتی خوێندنەوەکـە، ئەگـەر لـەقورئان خوێندنەکەدا هەڵـە هـەبوو ئاوەدانییـەو تـەواو نـاکرێ، ئەگـەر هـۆنراوەی پیاهەڵـدانی وت دەسـتەڵاتێکی پـووچ‌و بەتاڵە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینـی مژدەیـە بەبەرزکردنـەوەی پلەوپایـەو پیاهەڵـدانی بـاش‌و ئەنجامـدانی کـردار بەوەی دەیزانێ.

*بینینـی زانـا یـان زیـادبوونی زانـستی خەوبینـەرە چـونکە ئـەوان ئامۆژگاریکـاری خوداوەنـدن لەسـەر زەوی، هـەروەها داناییـانیش بـەو چەشـنەن‌و زیـادبوونی ئامۆژگـاری خۆشی‌و شادییە.

*بینینـی پیاوچـاکان چـاکی ئاینـە، ئەگەر بینـی بـوە بەزانایەکی شـارەزاو وتـەکانی وەردەگـرێ‌و هەندێکیـشی وەرناگیرێ تاقیدەکرێتەوە بەڵایەك‌و بۆ خـەڵکی باسـدەکات‌و وتـەکانی وەردەگرن.

*ئەگـەر یـەکێك لـەزانایانی پێـشینی لەشوێنێکدا بینـی خـەڵکی ئـەو شـوێنە ئەگەر لەغەم‌و پەژارەوە نەبوونیدا بوون پەروەردگار دەروویان لێدەکاتەوە.

*ئەگـەر زانایـەکی نادیـاری بینـی پزیشکێکی فەیلەسوفەو دەچێتە ئـەو شوێنەی کەبینیویەتی.

زانـای کۆمـەڵ‌و نەتەوەیـەك: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: کەسـێکی خـاوەن بیدعەیە.

(نابلـسی) دەڵێـت: پیاوێکـە خـەڵکی دەخاتـە سەرچـاکە گەرچـی خـۆی خاوەنی بیدعەیە.

زانیـاری(زانـست): (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: زانیـاری پەیوەندیکردنـە بەهەنـدێك لەگـەورە پیاوانـەوە، ئەگـەر بینـی زانیـاری بەدەسـتهێنا ، هاوسـەرگیری لەگـەڵ کەسـێکی زانـادا دەکات.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر ناوێکی دیـارنرا لەخـەوداو بـانگکراپێی مـژدەو باسـی

چـاك‌و ڕێنوماییـه بـه‌زانیاری یـان بڵاوکردنه‌وه‌ی.

*بوونی زانیاری ده‌رباره‌ی خوداوه‌ند یا سوننه‌ت بۆیـه‌کێك بێئاگابێـت لێـی به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر سۆزو به‌زه‌یی خوایی.

*ئه‌گه‌ر فێری جادوبوو یان هاوچه‌شنی ئـه‌وه به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر بیدعـه‌و سه‌رگه‌ردانی.

زاوا: (نابلـسی) ده‌ڵێـت: له‌خـه‌ودا بۆیـه‌کێك زاوای نـه‌بێت له‌بێداریـدا به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر سـه‌رکه‌وتن به‌سـه‌ر دوژمناندا.

*هـه‌روه‌ها به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر دڵنیـایی له‌ترس‌و بیم.

(نابلـسی) ده‌ڵێـت: ئه‌گـه‌ر له‌خـه‌ودا ڕازێنرابوه‌وه دنیایه‌کی به‌فه‌ڕوپیته.

*ئه‌گـه‌ر بینـی زاوایـه بـه‌ڵام ژنه‌کـه‌ی نه‌بینی‌و نه‌یناسی‌و بۆی دیارینـه‌کرا یا ده‌مرێ یان مرۆڤێك تیاده‌بات.

*ئه‌گه‌ر بووکه‌که‌و هاوسه‌ری داهـاتووی دیـاریکردو ناسـی وه‌ك هاوسـه‌رگیری وایه.

*ئه‌گه‌ر بینی هاوسـه‌ریگرتوه پله‌وپایه به‌ئه‌نـدازه‌ی ئـه‌و ژنـه‌و ڕێـزو مانـای ناووجوانی به‌ده‌ستده‌هێنێ.

زب

زبـر: جل‌وبـه‌رگی زبـرو خـواردنی ڕه‌ق یـان قـسه‌ی زبـرو ڕه‌قـه ، له‌خـه‌ودا بـۆ خاوه‌نی مـاڵ‌و دارایی به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر ڕه‌واندنه‌وه‌ی پله‌وپایه‌و گـۆڕانی حـاڵ‌و باریـان له‌گـه‌ڵ که‌مبوونـه‌وه‌ی ڕزق‌و ڕۆزییـان مه‌گـه‌ر کاریکاتـه سـه‌ر چـاکه‌کانیان ئـه‌وجا به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر خۆبه‌کـه‌مزانین‌و قه‌ناعـه‌ت‌و سـه‌لامه‌تی بـیرو بۆچـوونیان ، ئه‌گـه‌ر کاریگـه‌ری نـه‌بوو له‌سـه‌ر به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر سـزاو خه‌شم‌و تۆڵـه‌ی خـوایی بۆیـان، قـسه‌ی زبـرو ڕه‌قـیش له‌یه‌کجیابوونـه‌وه‌ی دووڵدارو خۆشه‌ویست.

زبـڵ(پـه‌یین ، پاشـه‌ڕۆ): (نابلـسی) ده‌ڵێـت: له‌خـه‌ودا ماڵێکـه بـۆ یـه‌کێك بیخوات یان بیگرێته‌خۆ.

*زبڵ ماڵێکه ده‌خورێ.

*پـه‌ینی به‌سوود ڕزق‌و ڕۆزییه به‌تایبه‌ت ئه‌گه‌ر وشکبوو.

*زۆری پاشـه‌ڕۆی خـه‌ڵکی به‌ڵگه‌یـه له‌سه‌ر ڕێگرتن له‌جموجووڵ‌و بزاوت.

*ڕووکردنه‌کاری زیانبه‌خش‌و پیـسبوون به‌پاشـه‌ڕۆی خـه‌ڵکی‌و که‌وتنـه‌وه‌ی نه‌خۆشـی‌و تـرس‌وبیم به‌ڵگـه‌ی چـاکه‌و خێره بۆ یه‌کێك کرداره‌کانی ناقۆڵابن.

*پاشەڕۆی مانگا بەڵگەی خێرە بۆ جووتیارو ئەوانەی سوودی لێوەردەگرن بەدەر لەخەڵکیتر[1].

*ئەگەر گسکی ماڵەکەیداو نەخۆشێکی تێدابوو دەمرێت، ئەگەر ماڵودارایی هەبوو لەکیسیدەچێت ، ئەگەر شوێنێکی گسکداو خۆڵو پیسییەکەی کۆکردەوە لەگەڵ خاکو خۆڵەکەی سوود لەگوندو لادێ وەردەگرێت ئەگەر هی ئەوبوو، وەگەرنا دەبێت بەباجگر یا هەژار دەکەوێتو دەست لەخەڵکی پاندەکاتەوە.

زبڵوخۆڵ: لەخەودا بەڵگەی چاکو باشییە بۆ هەژاران لەبەرئەوەی کۆمەڵێك شتی کۆکراوەو پاشەڕۆیەو بۆ دەوڵەمەند باش نییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو سامان ، یان کاڵاوشتومەکی جۆراوجۆری بۆبێت.

زر

زراو: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی لەخەودا زراوی بەددانی بڕا رقو قینێکی توندی لێدەبێ.

*ئەگەر خوێنی لێهاتو برەرخواردیەوە ماڵی حەلالو کرێیە بەنەزانینو شەڕ بەدەستدێت.

[1] گوتەی (ئیبن سیرین)ە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر تووڕەییو چێژو پێکەنینو ئامرازی بەکارهاتوو.

*زراوی مرۆڤ خاوەن نهێنییە.

زریزە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی گوناهی گەورەو مەزن بەپێی ئایەتی: ﴿ اَنَّا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ ﴾ (الإنسان: ٤).

*زریزە لەملی پیاودا هاوسەرگیرییە لەگەڵ ژنێکی بەدرەوشتدا .

*ئەگەر بەزریزەیەك ببەسترێتەوە بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە تێدا دەژی یاخود لەئایندەدا تووشی غەمو پەژارە دەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ژنی تەمەن کورت ماڵو سامانی هەمیشە حەلاڵە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەرەشەو تووڕەبوون.

*ئەگەر زریزەی (کیسرا)ببینێو ستەمی لێکرابێ سەردەکەوێ.

*هەروەها زریزەی (کیسرا)بەڵگەیە لەسەر دوژمنی پادشا لەوڵاتەکەی دەبینرێ.

هەروەها (ئیبن سیرین) دەڵێت: زریزە لەگەردنی پیاودا ئەگەر ئەوکەسە قورئانخوێنبوو کۆیدەکاتەوە، ئەگەر خوازیاری فیقەبوو زانیاری پتەوتر

دەکات، ئەگەر بەڵێنێك لەئەستۆیدابوو بەجێیدەگەیەنێت، ئەگەر هیچکام لەوانەنەبوو ئەوکەسە رەبەنبوو ژنێکی قورئانخوێن دەکات بەهاوسەری خۆی، ئەگەر ژنبوو دووگیانبوو کوڕیدەبێت، ئەگەر بەڵێنێك لەئەستۆیدابوو بەجێی ناهێنێت.

*ئەگەر قورئانی لەبەربوو لەبیریدەکاتو بێئاگادەبێت لێی، وەگەرنا زانیاریەکانی پەرت پەرتو بێکەڵکدەبێت.

*ئەگەر وایەری کۆکردەوە شتی دەگمەنو گەوهەری قورئانەو زومورودیش سوننەتەو سەرجەم دانایی و گوتەی چاك فیقه.

*زریزەی ژن مێردەکەی یان کوڕەکەیەتی.

*ملوانکەی ئەڵماس بەڵگەیە لەسەر باوەڕو زانیاری و قورئان.

(نابلسی) دەڵێت: ملوانکەو زریزەی گەوهەر لەخەودا بۆ ژن جوانی و شۆخوشەنگیانە، ملوانکەیەکی هۆنراو لەگەوهەرو ئەڵماس خواناسی و ترسانو لەبەرکردنی قورئانە بەپێی پاکی و دەنکەکانی و زۆرییان.

*گەوهەر ملوانکەدا کرۆکی کارو کۆتاییەتی.

*ئەگەر بینی ملوانکەیەکی زومورود یان دوانی لەملدایە لەلێکدانەوەو راڤەدا وتەی خوداوەندە یان قسەی باشە، یاخود دەبێت بەهەڵگرانی قورئانی پیرۆزو ئەمانەتپارێزی و خواناسی و چاکە لەئاییندا رووی تێدەکات بەئەندازەی ملوانکەو روونـاکی و درەوشاوەیی لەگەردنیدا یاخود دەگونجێت ئەسپەردەیەك یا بەڵێنێك لەئەستۆیدابێت.

*ئەگەر بینی ملوانکەو زریزەی زۆری لەملدابوو نەیدەتوانی هەڵیبگرێ لاوازدەبێت لەکارکردنی بەزانیارییەکەی و بەجێهێنانیدا لاوازدەبێ.

*ئەگەر ژنێك بینی ملوانکەو زریزەیەکی لەمدایە باشی و خراپی دەگەڕێتەوە بۆ مێردەکەی و بژێوی پەیداکاری یان ئەوەی ئەمانەتی پێدەسپێردرێ.

زڕ

زڕەدار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: زڕەدار پیاوێکی خراپی ناقۆڵایەو سەرقاڵی کاروباری دنیایە.

زف

زفت(قیر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: قیر پارێزگاریی و خۆپارێزییە لەکاری مەترسیدار.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پەردەو قەڵغانو پارێزگارییە لەگەڵ ڕماو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سیفەتی ناوەکەی خۆی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو دارایی چونکە (ئیبن سیرین) هەموو ڕەشییەکی بەماڵداناوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سوودو تەوبە هەروەك چۆن (خەڵوز)و (ئەبەنووس)بەوچەشنە لێکدرایەوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر جێگیربوون بەپێی وتەی قیرکراوو ناگۆڕێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کەشتیو نەخشو نیگار.

زل

زللە(شەقازلە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی زللەی لەمرۆڤێکدا ئامۆژگاریدەکاتو ڕێگری لێدەکات لەبێئاگایی.

(نابلسی)دەڵێت: سوودو قازانجە ، زللە لەخۆدانی ژن بەڵگەو مژدەیە بەبوونی کور دوای نائومێدبوون ، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلامٍ عَلِيمٍ ، فَأَقْبَلَتِ إمْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ (الذاريات:٢٨ـ ٢٩).

*زللە ستەمێکە زللەوەشێن دەیکات بەرانبەر کەسێك خراپ نەبوە بۆی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گوناو کوڵم یان هەر ئەندامێکی تری لاشەو بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی.

زلوبیا[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: قوتاربوونە لەغەمو پەژارەو ماڵو داراییو خۆشحاڵییە.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئاهو پەشیمانی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شاییو پەشیمانی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاهەنگو شایی.

زلوبیاساز: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مژدە بەقوتاربون لەناخۆشیو چورتم.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو نارەحەتی.

زم

زمانگیرانو لاڵی مرۆڤ:

(نابلسی)دەڵێت: زمانگیرانو لاڵی مرۆڤ لەخەودا ڕەوانبێژیو شارەزاییە لەفیقدا بۆ خەوبینەر یاخود پلەوپایەو سەرکەوتنە بەسەر دوژمنایەتیدا.

---

[1] **زلوبیا**: جۆرە شیرینییەکە. (وەرگێڕ)

زمانەچكۆلە: (ئيبن سيرين)دەڵێت: ئەگەر بينى زمانەچكۆلەی زيادیكردوە بەڕادەيەك خەريكە گەرووی دەگرێ خەونەكەی بەڵگەيەلەسەر سووربوونی لەسەر كۆكردنەوەی ماڵوگرتنی ماڵوسامان لەخۆیو مەرگو چارەنووسيشی نزيكبوەتەوە.

زمرود[1] : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەيە لەسەر گەواهيدانو ئەوەی مرۆڤ دەگەيەنێت بەكۆشكەكانی بەهەشت.

*ئەگەر بينی زومرودی بەدەستهێنا برايەكی چاك بەدەستدەهێنێت ياخود منداڵی نێرينەی رەوشت بەرز يا زانيارييەكی بەسوود يان ماڵێكی حەلاڵی چاكوباش.

زو

زوبان: (ئيبن سيرين)دەڵێت: زوبان وەرگێڕو كار رێكخەرو بەجێهێنەری داواكانی دڵوئەندامەكانی مرۆڤە لەچاكەو خراپە.

*ئەگەر زوباندرێژی ياكورتی بەسەرداهات هێزو زاڵبوونە.

*ئەگەر بينی زوبانێكی درێژی هەيە نەك بۆ بەربەرەكانیو شەڕ بەڵگەيە لەسەر پيسی زوبانیو جنێوفرۆشی.

*دەگونجێت زوباندرێژی سەركەوتنی خاوەنەكەی بێت لەرەوانبێژيدا لەگەڵ ئەدەبو ئامۆژگاری.

*ئەگەر پێشەوايەك بينی زوبانی درێژبوە چەكی زۆردەبێو بەڵگەيە لەسەرئەوەی ماڵوسامان بەدەست دەهێنێت بەهۆی وەرگێڕەكەيەوە.

*زوبانی بەستراو لەلێكدانەوەدا هەژاریو بەڵگەی نەخۆشييە.

*ئەگەر بينی مووبەكی رەش لەسەر زوبانی هاتوە شەڕێكی كتوپڕی خێرايە، ئەگەر موويەكی سپيبوو شەڕێكە لەدواييدا بەسەريا دێت.

*ئەگەر بينی دوو زوبانی هەيە زانياری پێدەبەخشریێو بەڵگەی پتری دەبێتو زاڵدەبێ بەسەر دوژمنانيدا.

*هەروەها دەڵێن: زوبانی ئاسايی بێگرێ لەدەمدا بۆسەرجەم خەڵكی باشە.

*ئەگەر بينی زوبانی درزيبردوەو ناتوانێ بدوێ قسەيەكدەكات دەبێت بەبەلا بەسەريەوە بەمەش زيانی دەستگير دەبێ بەئەندازەی ئەو زيانە.

هەروەها بەڵگەيە لەسەرئەوەی درۆدەكاتو ئەگەر بازرگانبوو زەرەر دەكات ، ئەگەر فەرمانڕەوابوو لادەبرێ.

---

[1] **زمرود:** بەردێكی بەنرخە. (وەرگێڕ)

*ئەگەر بینی لایەکی زوبانی پچڕاوە ناتوانێ لەکاتی لێدوانیدا بەڵگەکانی تەواو بخاتە روو ، ئەگەر لەگەواهیدارانبوو لەشایەتیدا راستناکات یان گەواهیو شەهادەی وەرناگیرێ.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەربینی زوبانی پچڕاوە دانا دەبێت.

*ئەگەر بینی ژنەکەی زوبانی بڕی گەرمو گوڕو بەسۆز دەبێ لەگەڵیدا.

*ئەگەر ژنێکی زوبان بڕاوی بینی بەڵگەیە لەسەر پاکێتیو پارێزگاری.

*ئەگەر بینی زوبانی هەژارێکی بڕی شتێکدەدات بەکەسێکی نەزانو سووك.

*ئەگەر زوبانی نووسا بەگەروویەوە نکوڵی لەقەرز دەکات یان ئەو ئەمانەتەی لای دانراوە.

(نابلسی)دەڵێت: زوبان تەواویو جوانییە لەگەڵ بەڵگەو ناوبانگی باش.ئەگەر بینی زوبانی بڕاوەو دەستەلاتداربوو دەگەڕێتەوە بۆ وەرگێڕەکەی بەمردن یان لابردن.

*زوبانی مرۆڤ وەك قەڵەمەکی وایە.

*ئەگەر زوبانی پادشا درێژبوو ئەوا سنووری وڵاتەکەی بەرینو فراواندەبێ، ئەگەر زوبانی بەئەندازەیەك درێژبوو هەتا گەیشتە ئاسمان بەهۆی ستەمو زۆرداریەوە لەکار لادەبرێ.

*زوبان بەمنداڵێکی شیرەخۆرە ناوزەد دەکرێ لەگەڵ شێری نێو ئەشکەوتو سوارچاکی فێڵباز، ئەوەی شێری لەئەشکەوت دەرکرد زوبانی لەزاری دەرهێناوە.

*ئەگەر بینی زوبانی لەدەستدا منداڵە شیرەخۆرەکەی لەدەستدەدات، بەهەمان شێوە ئەگەر بینی ئەسپەکەی بەردا.

*ئەگەر بینی زوبانی بڕاوەو دادگایی هەیە بەڵگەکەی شکستدەخواو دەدۆڕێ.

*ئەگەر بینی زوبانی هاوسەرەکەی بڕاوە ژنێکی داوێنپاکی بەئابڕوە.

*ئەگەربینی موو لەزوبانی هاتوە دەگونجێت هۆنراوەبێت دایبنێ یان ڕێکیبخات.

*ئەگەر بینی زوبانی خۆی دەخواتو ئەگەر لەخەڵکی گشتیبوو پەشیماندەبێتەوە لەقسەیەك کردوویەتی، ئەگەر لەمنداڵیدابوو بەناهەقماڵی خەڵکی دەخوات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر زوبانی خۆیخوارد فرە بێدەنگو خەشمو قینگرو دڵڕاگر دەبێ.

*بڕینی زوبانی فەرمانڕەوا لابردنیەتی.

*ئەگەر بینی ئەشکەوتێکی هەیەو شێرێکی تێدایە ئەشکەوتەکە دەمیەتیو شێرەکەش زوبانیەتی.

*ئەگەر شێرەکەی بەردایە خەڵکی هەتا بیانخوات بەڵام نەیخواردن ئێشو ئازار بەخەڵکی دەگەیەنێت بەزوبان.

*بڕینی زوبانی شاعیر ماڵو سامانێکە پێی دەگات لەوانەوە کەپەیوەندی لەگەڵدا بڕیوون ، ئەگەر سووكو نزمبوو درۆ دەکات، ئەگەر ترسابوو بینی زوبانی دەشکێ کاروباری خۆی بۆدەشارێتەوە لەبەرانبەر ئەوانەدا کە دووزوبانە لەگەڵیان.

*ئەگەر گازی لەزوبانی خۆیگرت خەشمو قینی خۆیدەگرێ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زۆرخواردنی.

*ئەگەر بینی چەند زوبانێکی هەیەو شکۆمەندو ڕێزدارنەبوو کوڕی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر ڕەنگی هەر زوبانێك جیاوازبوو بەڵگەیە لەسەر جیاوازی وتەو ئەوانەی گەواهیدەدات لەسەریان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەڵەکانی یاخود لەوکەسانەبێت هەڵەدەکەن لەخوێندنەوەیاندا.

*ئەگەر بینی خەڵکی زوبانی دەلێسنەوە یان دەیمژن خوازیاری وەرگرتنی زانیارییە، دەگونجێت بۆ فەرمانڕەوا بەڵگەبێت لەسەر جێگرو بەردەستو وەزیرەکانی. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو سامانی هەڵگیراو یان پلەوپایەو زانیاری، هەروەها بەڵگەیە لەسەر خزمەتکارێکی بەرژەوەندی پارێز یان کرێگرتەی باش یاخود دوژمنێکی گەندەڵو پیس.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+کشتوکاڵی بەروبوومدار.

+ژنی ڕەوشتخراپ قبوڵی وتەو قسەلەکەس ناکات.

+ڕزقو ڕۆزی.

+گسکدەری ڕێگەوبان.

+شوێنەوارهەڵگر.

+ئەوەی نهێنی دەدۆزێتەوە.

+پۆلیسو بەرپرسی زیندانیەکان.

* دەگونجێت زوبانی ئاژەڵ بەڵگەبێت لەسەر مردنو ژیان چونکە زوبان وەك دەست وایە.

* ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی زوبانی بڕاوە دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لابردنی جێگرەکەی یان وەزیرو بەردەستەکانی یان ماڵو سامانی بێشومار لەدەستدەدات ، یاخود دەگونجێت دادپەوەری لەهەندێك شارو شارۆچکەی سەربەوڵاتەکەی

هـەڵبگیرێو وێنەو شکۆو ڕێزی بشکێنرێ.
*ئەگەر زانایەك بینی زوبانی بڕاوە لەدەمەدەمەو گفتوگۆدا دەدۆڕێ، دەگونجێت بەردەستو قوتابیو کوڕەکەی بمرن.
*ئەگەر پیشەوەرێك بینی زوبانی بڕاوە شەریكو کرێگرتەکەی لەدەستدەدات، دەگونجێت لانەو ماڵەکەی بفرۆشێ یان ئاژەڵەکەی بمرێ.
*دەگونجێت لەکیسدانی زوبان بەڵگەبێت لەسەر گاڵتەو سووکایەتی دوژمن لەخانەوادەو دراوسێ یاخود مەرگی دۆستو خۆشەویستانو نەمانی چاکە لەگەڵیان.
*دەگونجێت دارودرەختەکانی لەگرتنی بەروبووم بکەون.
*دەگونجێت لەکیسدانی زوبانو بڕانی بەڵگەبێت لەسەر تەلاقدانی هاوسەر یان قسەووتەی بچڕێ لەو شوێنە یان ڕزقو ڕۆزی نەمێنێ.
*ئەگەر زوبانێکی بڕاوی بینی بەڵگەیە لەسەر مردنی تلیاکخۆرو گسکدەری ڕێگەوبان یان شوێنەوارزان یاخود پیاوێك پەی بەنهێنی دەبات یا پیاوێکی درندە.

*ئەگەر چەند زوبانێکی بینی بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی ماڵوساما‌ن یان ئەندامی خانەوادەو فراوانبوونی زانیاری، دەگونجێت بەچەند زوبانێك بدوێت.
*ئەگەر زوبانێکی تری لەگەڵ زوبانی خۆی بینی بەڵگەیە لەسەر دووزوبانو فیتنەچێتی لەنێوان خەڵکیدا.
*ئەگەر زوبانە زیادەکە بێگوتەو سوودنەبوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕاستگۆییو هێمنی بەپێی ئایەتی: ﴿وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾(الشعراء:٨٤).
*دەگونجێت زوبان بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی مرۆڤ دەچێتەژێری وەك سەقف.
*دەگونجێت بڕینی بۆ زانا بەڵگەبێت لەسەر بێدەنگیو سوپاسگوزاری خوداوەند.
*ئەگەر بینی موو لەزوبانی هاتوە ئەگەر پیشەکەی قسەبوو سیستمو حاڵی لێدەشێوێ، ئەگەر لەقسەکاران نەبوو پەیداکردنی بژێوی قورسوگراندەبێ.
*دەگونجێت زوبان بەڵگەبێت لەسەر دیل یان مار لەژوورەکەیدا.
*ئەگەربینی تەماشای زوبانیدەکات زوبانی خۆیدەپارێزێ.

زوبان لاركردنەوە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا دووڕوويیە، لەئايندا گۆڕانكارييە لەقورئاندا ، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ (ال عمران: ٧٨).

زوحەل(كەيوان): ئەگەر لەخەودا بينرا بەڵگەيە لەسەر تووڕەكردنو دەستەڵات يانخود چاوبڕينە دەستەڵات ، ئەگەر پەيوەندی بەمانگەوەهەبوو.

*يەكێكی ستەمكارە دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەژاریو زيانو ناڕەحەتی.

زوڕنا(كلارنێت): (ئيبن سيرين)دەڵێت: ئەگەربينی فەرمانڕەواو دەستەڵاتدارێك زوڕنايەكی دايە دەستەڵاتو پلەوپايە بەدەستدەهێنێ ئەگەر شايستەبێ بەڵام ئەگەر شايستە نەبوو دەرووی لێدەكرێتەوە.

*ئەگەربينی پەنجەكانی دەخاتەسەر كونەكانی زوڕنا فێری قورئاندەبێ لەگەڵ ماناكانیو باش خوێندنەوەی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر نەخۆشێك بينی زوڕنا دەژەنێ دەمرێ.

(نابلسی)دەڵێت: بينينی لەخەودا بەڵگەيەلەسەر ئارەزوو و جموجوولو هەڵگيرسانی فيتنەو ئاشووب، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشیو شادی.

*ئەگەر زووڕنايەكی بەدەستی خۆيەوە بينی ئەگەر لەقورئانخوێنانبوو بەشی خۆی لێوەردەگرێ بەپێی فەرموودەی حەزرەت (ﷺ) كەدەفەرموێ دەربارەی (ئەبوموسا): "بەشێك لەئاوازی داودی پێدراوە"[1].

*ئەگەر زوڕنايەكی زێڕی بەدەستيەوە بينی لێيدەدا بڵاوبوونەوەی دانايیەتی ئەگەر دانابێتو بۆنەخۆش مردنيەتیو بۆ دووزووبان درۆيەو بۆ خوازياری كوڕ كوڕە.

زولقەرنەين(سەلامی خوای لێبێت): (نابلسی) دەڵێت: بينينی بەڵگەيە لەسەر ئەمانەتپارێزیو گرتنە خۆی ئەسپەردەو ئەمانەت.

زولكفل(سەلامێ خوای لەسەربێت): (نابلسی) دەڵێت: بينينی بەڵگەيە لەسەر ئەمانەتپارێزیو گرتنەخۆی ئەسپەردەو ئەمانەت.

---

[1] (بوخاری) لە كتاب((فضائل القرآن) باب (حسن الصوت بالقرآن) (٨/٧١٠ــــ٧١١) فەرموودەی (٥٠٤٨) هێناويەتیو(مسلم) كتاب (صلاة المسافر) باب(استحباب تحسين الصوت بالقرآن (٣/٣٣٧) (٧٩٣/٢٣٥).

زوهـــدو خواناســـی(دنیانەویـــستی): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شیرینکردنە لەلای خەڵکی بەپێی ئەو وتەیەی دەڵێ: "دوورەپەرێزبە لەوەی خەڵکی پێیەتی ئەوجا خەڵکی تۆیان خۆشدەوێ".

زۆ

زۆرانبـــازی: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: زۆرانبـازی بەڵگەیـە لەسـەر شـەڕکردنی مــرۆڤ یـــان بـــوونی پەرتـــەوازەیی لـــەکاروبارداو کوشـــتار لەگـــەڵ کەســـێکیتردا چـــونکە زۆرانبـــازی ســـەرەتای کوشـــتارە بەچـــەك دەستپێدەکات، ئـەم خەونـە بەڵگەیـە لەسەر هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێکدا.

* ئەگەر مرۆڤ بینـی بەچـەك زۆرانبـازی دەکـات خەونەکـەی بەڵگەیـە لەسـەر بەسـتنی گرێـی هاوسـەرداری لەگـەڵ ژنێکی دەوڵەمەنـدی دەستبڕ هـەژارانی خۆشدەوێو شێوەو نموونەی نییە.

* شمـشێر وەشـاندن بەدەسـتهێنانی ڕێـزە لـەلای پـەروەردگارەوەو بینینـی شمشێری ناسراو بەدەستی کەسێکەوە ناوبانگ دەرکردنیەتی بەکارێك.

(نابلـــسی)دەڵێـــت: لەخـــەودا شەڕوپێکدادانە ، ئەگـەر ڕەگەزەکـەیان جیـاوازبوو لـەزۆرانباز باشـترە لـەزۆران لەگەڵگیراو.

* ئەگەر لەنێوان دووپیـاودابوو زۆرانبـاز دەدۆڕێ.

(ئـیبن سـیرین)دەڵـێن: ئەگـەربینی مەیدان لەپیاوێك دەگرێ پشکیو بەشی بەردەکەوێت ئەگەر زاڵنەبێت بەسەریاو ببەزێ ، ئەگەر لەشیرو پشکدا دەرچوو غەمو پەژارە رووی تێدەکاتو زیندانی دەکـرێ پاشـان قوتـاردەبێ بـەپێی ئایـەتی : ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾(الصافات:١٤١).

* زۆرانبـــازی ئەگـــەر لەدووڕەگـــەزی جیـاوازبوو زۆرانبـاز باشـترە لـەزۆران لەگـەڵگیراو وەك مـرۆڤو دڕنـدە، ئەگـەر زۆرانەکە لەنێوان دووپیاودابوو زۆرانبـاز دەبەزێ.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیـە لەسـەر بۆڵـە بـــۆڵو تیرو پـــشك ، مەیـــدانگرتن زیادەڕەوییە.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر لەخـەودا مرۆڤـی بینـی کێشمەکێشی لەگـەڵکرد مـاڵو سـامانی خەرجـدەکات، ئـەوەی لەکێشمەکێشدا دەبـەزێو دەکـەوێت بەســـەر زەویـــداو لـــەکاتی بێداریـــدا زاڵدەبێت.

* ئەگـــەر دوو پادشـــا بەربـــەرەکانو کێشمەکێـشیانکردو جـەنگ بـەرپابوو لەنێوانیاندا سەرکەوتوو دۆڕاوە.

*دەگونجێت سەرکەوتوو لەواقیعدا سەرکەوتوو بێت ئەگەر لەخەوەکەدا بەڵگەیەك هەبوو بەهێزو پتەویدەکرد وەك ئەوەی سەردەکەوێ بەسەر نەیارەکەیدا لەزۆرانبازیداو جل‌وبەرگێکی نوێی لەبەردابێت‌و دۆڕاویش جل‌وبەرگەکەی شڕو کۆن‌و دڕاوبێت، ئەگەر هەردووکیان لەجل‌و بەرگدا هاوتاو سەرکەوتوو و بالاَو بەرزو لەش‌ولاری مەزنبوون‌و دۆڕاویش بچووك‌و لەش‌ولار کزولاوازو رەنگی زەردبوو سەرکەوتوودەبێت بەسەریا لەکاتی بێداریدا بەپێچەوانەوەشەوە.

*هەروەها بەبێ بەڵگەش دەگونجێت سەرکەوتوو هەرسەکەوتووبێت لەوەی خەونەکە دەقاو دەق بێتەدی یاخود هەردوو رەگەزەکە لەخەودا جیاوازبن بەلاَم براوە حاڵی باشتربێ لەدۆڕاو وەك مرۆڤو درندەیەك.

*ئەگەر بینی زۆرانبازیدەکات ئەگەر ئەنجامیدا سەرکەوتوو دەبێت.

*زۆرانبازی بەڵگەیە لەسەر لەشساغی نەخۆش‌و چاکبوونەوەی مەگەر زاڵبێت بەسەر مرۆڤێکدا ئەوجا بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەر لەخەودا زۆرانبازیکرد لەگەڵ ئاژەڵێکداو کۆشتی بەڵگەیە لەسەر قوتاربوونی لەناڕەحەتی‌و قەیران، ئەگەر ئەوکەسە نامو‌سوڵمانبوو بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن‌و زاڵبوون بەسەر دوژمنەکانیدا.

زۆرخۆری (ئینتەلا): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیەلەسەر سوودخواردن. (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر هەرسبوو سوور دەبێت لەسەر کاروبارەکانی.

زۆردار(ستەمکار): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی دەم پیسە، هەروەها دەڵێن: پیاوێکە زۆر جنێوبەخەڵکیتر دەدات.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارەو نەخۆشی سنوورو غەرامە.

زۆرداریی: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر مرۆڤ لەخەودا بۆخۆی هەستی پێکردو ئەوسیفەتەی هەڵگرت بەڵگەیە لەسەر حەزوئارەزووی نەفس بۆکاروکردارێك شایستەی ئاگری دۆزەخ بێت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: زۆرداریی دەرەنجامەکەی دەگەڕێتەوە بۆ زۆدارو ستەملێکراو سەرکەوتوو دەبێت بەپێی ئایەتی : ﴿إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَى أَنفُسِكُم﴾لەگەڵ ئایەتی ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنصُرَنَّهُ اللهُ﴾.

(نابلسی) دەڵێت: زۆرداریی بەڵگەیە لەسەر دنیاو رووتێکردنی ئەگەر شایستەی دەستەلاتو پلەوپایەبوو پێی دەبەخشرێ بەلام سەرەنجامەکەی خراپ کۆتایی دێت ئەگەر ئەو ستەمکاربوو بەلام ئەگەر ستەمی لێکرا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی پەروەردگار سەریدەخات.

(نابلسی) دەڵێن: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەخێرایی هاتنی وێرانەیی‌و لانەومال.

*دەگونجێت زۆرداریی بەڵگەبێت لەسەر زانستخوازان یان قورئان.

*ئەگەر بینی بووە بەستەمکار هەژاردەکەوێ.

*ئەگەر دانینا بەستەم‌و زۆرداریی خۆیدا تەوبەدەکات.

*ئەگەر بینی ستەم لێکراوێ دوعای لێدەکات با ئاگاداری سزای خوایی بێت.

*ئەگەر بینی خۆی ستەمی لێکراوەو دوعا لەستەمکارەکەیدەکات، ستەملێکراو زاڵدەبێ بەسەر ستەمکارەکەیدا.

*ئەگەر بینینی ستەمکارەکەی دوعای لێدەکات مژدەیە بۆی چونکە دوعا دەگەڕێتەوە بۆی.

زۆروتن : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاهەڵدان‌و خراپەوتن، ئەگەر لەدادگاییدابوو بەڵگەکەی لاوازدەبێت‌و بەرانبەری دەبەزێ ، وەگەرنا هەژارێکی داماو دەبێت بەسەر خەڵکییەوە یاخود بێ باوك‌و منداڵدەبێ.

زۆری ژمارە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا حەشامێکی زۆری بینی یان هەژاری‌و نەداری سەربازەکانی زیاد دەکەن‌و پلەوپایەو دەستەلاتی مەزن دەبێ‌و ناوی بەرزدەبێتەوە ، ئەگەر بازرگانبوو مامەڵەکارانی زۆر دەبن ، ئەگەر بانگخوازبوو وەلامدەرانی زۆر دەبن.

زە

زەبوری (داود) ـ سەلامی خوای لێبێت ـ:

لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+گریان‌و شیوەن‌و تەوبەو ترس‌وبیم‌و بەندایەتی‌و دڵکۆکبوون‌و بەخت‌و شانس لەشایی‌و ئاهەنگدا.

+بیستنی هەواڵی سەیرو خراپ.

+رزق‌و رۆزی پەیداکردن بەهۆی خوێندن‌و تاردانەوە.

زەبەرجەد[1] : براو منداڵی ڕێزدارە یان ماڵو دارایی حەلاڵە.

*وتەی پاكو دڵسۆزانە زانیاریو چاكەیە، دەگونجێت ئاینداروخواناسبێت.

زەرافە : لەخەودا هیچ خێرێكی تێدا نییە ، ئەگەر بەبێ هۆ بێتە ماڵێكەوە بەڵگەیە لەسەر بەلاو نەهامەتی لەسەر ماڵو دارایی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنی شۆخو شەنگ یان ئاگاداربوون لەهەواڵی سەیر لەلایەكەوە.

*زەرافە بەژن لێكدەدرێتەوەو تەباو سەقامگیر دەبێت لەگەڵ مێردەكەی.

زەردباو : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سووكیو رسواییە.

زەربڕە[1] : (ئیبن سیرین) دەڵێت: زەربڕە باسو خواسێكی باشە.

زەردگەر : (ئیبن سیرین)دەڵێت: زەردگەر پیاوێكە خۆشییەكانی دنیا دەڕازێنێتەوەو لەلای خۆیدا بەكێشیدەكات.

(نابلسی)دەڵێت: پیاوێكی ئاینپەروەرە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قسەهەڵبەست، هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر زانای مۆچیاریدەر كەژەنگی دڵەكان بەئامۆژگاری پاكدەكاتەوە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێكە خاوەنی دنیایەو شەڕ زاڵدەكات بەسەر خێردا.

*هەروەها دەڵێت: پیاوێكی شەڕانییە.

*ئەگەر یەكێك كەخوازیاری هاوسەرگیریبوو ویستی هەمانكاری زەردگەران ئەنجامبدات خەوەكەی بەڵگەیە لەسەر ڕەوشتی جوانی ئەو ژنە.

(نابلسی) دەڵێت: زەردگەر پیاوێكی دەستبڕو فروفێڵاویە ناپاكی لەگەڵ خەڵكیدا دەكاتو دەیانترسێنێ، هەروەها پیاوێكی شەڕەنگێزە.

*ئەگەر بینی كاری زەردگەڕان ئەنجامدەداتو ویستی هاوسەرگیری ئەنجامبدات ژنێكی ڕەوشت جوانی زماندرێژ دەهێنێت.

زەرد هەڵگەڕان لەخەودا : بەڵگەیەلەسەر غەمو پەژارەو بەرەبەرکانیو بەلاو نەهامەتی.

زەردەواڵە : (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێكی ئاژاوەچی پەستونیگەرانو شكۆمەندو خاوەن كوشتارە.

---

[1] **زەبەرجەد** : بەردێكی بەنرخی گرانبەهایە. (وەرگێڕ).

[1] **زەربڕە** : بۆنێكی خۆشە . (وەرگێڕ).

*هاتنی كۆمەڵێ زەردەواڵە بۆ شوێنێك بەڵگەیە لەسەر هاتنی سەربازی ئازاو خاوەنشكۆ بۆ ئەو شوێنەو جەنگاندن لەگەڵ دانیشتوانی ئەو شوێنەدا.
*دەگونجێت پیاوێك بێت بەخۆڕاییو لەسەر ڕەویەی پووچگەرایی مشتومڕبكات.
*وتراوە پیاوێكی هیچو پووچو نانپیسەو پێوەدانیشی وتەیەكە خەڵكی بریندار دەكات.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دوژمنێكی جەنگاوەرە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+بیناو ئەندازیار.
+ڕێگرو خاوەن بژێوی حەرام.
+گۆرانی بێژێكی تەپڵلێدەر.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر خواردنی ژار.
*هەروەها دەڵێن: زەردەواڵە بەڵگەیە لەسەر خەڵكێكی بێسۆزو بەزەیی یان بەڵگەیە لەسەر پیاو خراپ.
*ئەگەر بینی چارەسەری كۆمەڵە زەردەواڵەیەكدەكات چارەسەری خەڵكی سووكو نزمی بێدەستەلاتدەكات.
زەروو(زالـو): (ئیبن سیرین) دەڵێت: زەروو لەلێكدانەوەدا منداڵە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر زەروویەكی بینی لەلووتی یا عەورەتی یاسكو دەمی هاتە دەرەوە ژنەكەی منداڵی لەباردەچێو لەوەی نەشونما بكات.
*زەروو بەڵگەیە لەسەر دوژمنی سووكو ڕسوا.
*(دمیری) دەڵێت: پیاوێكهات بۆ لای (ئەبوبەكری صدیق) (ڕەزای خوای لێبێت)و وتی: ئەی خەلیفەی پێغەمبەر (ﷺ) لەخەودابینیم كیسەیەكم بەدەستەوەیەو بەتاڵیدەكەمەوە هەتا هیچی تیانەماو زەروویەكی لێهاتەدەرەوە، ئنجا (ئەبوبەكر)(ڕەزای خوای لێبێت) وتی: بڕۆ دەرەوەو پاش ئەوەی چەند هەنگاوێك ڕۆیی ئەوجا وڵاخەكەی فڕێیداو كوشتی، پاشان بە(ئەبوبەكر)یان وت ، ئەویش وتی: سوێندبێ بەخوا نەمویست لەبەردەستی مندا بمرێ، ئەوخەوەی بینی بووی بەم شێوەیەبوو: كیسەكە مرۆڤبوو درهەمەكان تەمەنو زەرۆكەش ڕوحبوو بەپێی ئایەتی : ﴿ خَلَقَ الانسان من علق ﴾ (العلق: ٢)[1]
زەڕەنگەر(ئاڵتوونچی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: زەڕەنگەر لەخەودا دڕندەیەكی درۆزنەو هیچ خێرێكی تێدانییە، چونكە

[1] حیاة الحیوان: ٢/٢١٠.

وته ڕێکدەخات لەگەڵ ئاگرو دوکەڵی زێڕدا. ئەگەر لەمزگەوتەدابوو یان قورئانی خوێندەوە بەڵگەیە لەسەر هەموو چینەرێك لەگەڵ کەسێك پیشەکەی دەرکردنی شتێك بێت لەشتێکیتر.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ڕوپامایی‌و درۆو ناپاکی‌و هەڵبەستن.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر دانانی هۆنراوە یان وتەی هەڵبەستراو.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر زانیاری‌و ڕێنومایی‌و شایی‌و هاوسەرو منداڵ.

*بینینی زەڕەنگەرێکی نادیار ئەوەیە کەدرۆ ڕێکدەخات‌و ترش‌وخوێدەکات بەلێدوان‌و وتەوە.

*ئەگەر بینی زێڕو زیوو دەردەهێنێ لەئاگرو دەیپارێزێ درۆزنێکەو خەڵکی تووشی فیتنە دەکات، ئەگەر بینی سواری زێڕوزیو دەبوو پیاوێکە تەبایی دەخاتە نێوان خەڵکی لەشتێکی مەترسیداراو بەشەڕ دەستپێدەکات‌و بەخێر کۆتایی دێت.

زەکات: (ئەبوسەعد) (ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ئەگەر بینی زەکاتی ماڵەکەیدەدات بەو مەرجانەی هەیە لەماڵ‌و سامان بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿ وما آتيتم من زكاة تريدون وجه الله فاولئك هم المضعفون ﴾ (الروم: ٣٩).

*بینینی خێر لەخەودا جیاوازە بەپێی بینینی حاڵ‌و باری خەوبینەران ، ئەگەر زانایەك بینی خێردەکات زانیاری بەخەڵکی دەبەخشێ.

*ئەگەر دەستەلاتدارو فەرمانڕەوایەك بینی خەڵکی بەکاربەدەست دادەنێت.

*ئەگەر بینی نانددەدات بەهەژارێك لەخەم‌و پەژارەکانی قوتار دەبێت‌و دڵنیادەبێت ئەگەر ترسابوو.

*ئەگەر نانیدا بەبێباوەڕێك ئەوە دوژمن بەهێز دەکات.

*لێکدانەوەی هەژار کەسێکی تاقیکراوەیە.

*ئەگەر بینی سەرفیترەیدا زۆر نوێژو یادی خوا دەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ قد أفلح من تزكى ، وذكر اسم ربه فصلى﴾ (الأعلى:١٤ـــ ١٥)و قەرزدەداتەوە.

*ئەگەر قەرزاربوو نەخۆشی‌و لەشگرانی بەهیچ شێوەیەك ڕووی تێناکات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی ماڵ‌و دارایی ، ئەگەر بینی زەکاتی ماڵەکەیدەدات بەڵگەیە

لەســــەر نـــــەش‌ونماو زیــــادبوونی لەوساڵەدا.

*ئەگەر بینی زەکاتی ماڵەکەی دەدات بەوشــێوەیە خوداوەنـد فــەرزیکردوە لەسەری، ئەگەر دەوڵەمەندبێت مـاڵ‌و نیعمــەتی دەســتگیردەبێت‌و نوێــژەکان لەکاتی خۆیدا ئەنجامدەدات.

*زەکاتی ماڵ بەڵگەیە لەسەر:

+خێرو چاکەو خۆقـایمکردن لەبەرانبــەر دوژمندا.

+شەونوێژو زۆربەرۆژوبوونی سوننەت.

*دەگونجێــت زەکاتــدان بەڵگــەبێت لەسەر:

+غەرامەکردن.

+مەرگی کەسێکی خۆشەویست.

+لەدەستدانی ئەندامێکی لەش‌ولار.

+قەرزو پارەی بەسوود.

+قەرزدانەوە.

+زۆری سوودو قازانج‌و پشوودەرکردن.

+پلەوپایــــە بەرزکردنـــــەوەو بـــــەڵاو نەهامەتی پەرچدانەوە.

*ئەگــەر بینــی زەکـات دابەشـدەکات خوداوەنــــد کاروبارەکـــــانی بـــــۆ ئاساندەکات‌و تەوبەی پێدەبەخشێ.

*زەکـــاتی رۆژو لەخـــەودا ســـوودو قازانجە.

*زەکاتی کانزاو زیو مژدەیە بەکوڕ یان هاوســەر، ئەگــەر خەوبینــەرو هــەژاربوو مژدەیـــە بـــۆی بـــەوەرگرتنی کـــاری پەسەندو گونجاوو تەوبـەکردنی، ئەگـەر خراپبوو خوداوەند ماڵ‌و دارایی حەڵاڵی پێدەدات.

*ئەگــەر بێبـاوەڕبوو موســوڵماندەبێت‌و دەبێت بەزەکاتدەران.

زەکەریا(سەلامی خوای لێبێت): ئەوەی بــەدیبکات بــەپیری خوداوەنـد کـوڕێکی خواناسی پێدەبەخشێ.

(نابلـسی) دەڵێـت: کـوڕێکی پیاوچـاک‌و گەورەی پێدەبەخشێ‌و خوداوەند ژینـی خاوەن خەونەکە دەسازێنێ بۆی.

زەمزەم: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینـی لــەئاوی زەمزەمــی خــواردەوە بەڵگەیــە لەســــەر چارەســــەر لەســــەرجەم نەخۆشــیەکان بەتایبــەت ئەگـــەر بـــۆ هۆیەکی تایبەت‌و دیاریکراو خواردیــەوە وەك بەدەستهێنانی ماڵ یـان فێربـوونی زانیاری.

*هـــەروەها (ئـــیبن ســـیرین) دەڵێـــت: ئەوەی ئاوی زەمزەم بخواتــەوە خێـری دەستگیردەبێت لەلای چاکەوەو ئەوەی خوازیـــــــــارو داواکاریـــــــــەتی بەدەستیدەهێنێت.

زەمیلە : (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر کۆیلەو بەندە.
(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بژێوی پەیداکاری ماڵ ئەوەی حەزو ئارەزووی خانەوادەکەی بەجێدەهێنێت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەر یان خزمەتکار یا کوڕ.
*زەمیلەی پەتدار بەڵگەیە لەسەر خزمەتکار.
*زەمیلە کۆڵهەڵگر متمانەپێکراوە.

زەمین لەرزە(رمان ـ روخان): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر زەوییەك تووشی زەمین لەرزە هاتو خەوبینەر رۆچوو لەنێویداو کۆمەڵێکیش قوتاربوون دەستەڵاتداریێ روو لەو زەوییە دەکاتو سزای دانیشتوانەکەی دەدات. ئەگەر نەماو پاشان جێگیربوو دەستەڵاتداری ئەو شوێنە یاخود مەزنمی نارەحەتی پێدەگات بەو ئەندازەیە دەرەوێتەوە.
*ئەگەر زەمین لەرزە روویدا پادشا ستەم لەژێردەستەکانی دەکات یاخود فیتنەو نەخۆشی روویان تێدەکات.
*ئەگەر گرمەو ناڵەی هەور ببیستیێ فیتنەو ئاشوب روودەکاتە خەڵکی ئەو ناوچەیەو زیانو دوژمنایەتی روودەدات.

*هەندێکدەڵێن: خۆرگیرانو زەمین لەرزە بۆسەرجەم خەڵکی بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی خەڵکیو فەوتانی شتومەکیان.
*ئەگەر مرۆڤێك بینی زەوییەك دێتو دەچێت بەڵگەیە لەسەر جووڵەی خەوبینەرو بژێوی، بەڵام ئەوەی ببینیێ سەرما لێیداوە تووشی هەژاری دەبێت، ئەگەر بەئاگرو پشکۆ خۆی گەرمکردەوە پێویستی بەرەنجو هەوڵدەبێت بۆکاری فەرمانڕەواو مەترسیەکی گەورەی تێدا روودەدات.
*هەندێکدەڵێن: سەرما بۆ موسافیر بەڵگەیە لەسەر ئەوەی سەفەرەکەی روونادادو کاروباری بۆنایەتەپێش ، تەمو مژیش کاروباری تێکەڵو پێکەڵو فیتنەیە، رۆژی تەمو مژاوی غەمو پەژارەو بەڵاو نەهامەتیو قەیرانە.
(نابلسی) دەڵێت: زەمین لەرزە لەخەودا ترسانە لەدەستەڵاتدار.
*هەروەها دەڵێن: زەمین لەرزە لەشوێنی دیاریکراودا بەڵگەیە لەسەر گواستنەوەو بارکردن.
*زەمین لەرزە رووداوێکە لەلایەن دەستەڵاتدارێکی مەزنەوە روودەدات ، ئەگەر گشتیبوو رووداوەکە گشتیدەبێت.

*ئەگەر چیایەکی بینی کەوتە لەرزینو جوولە یاخود لەشوێنی خۆی جێگیربوو ئەو شوێنە بەڵاو نەهامەتییەکی گەورە رووی تێدەکات.

*ئەگەر زەوییەکی بینی هاتە لەرزینو کۆمەڵێکی تیابردو کۆمەڵێك پارێزراوبوون دەستەڵاتدار روو لەو زەوییەدەکاتو دانیشتوانەکەی دەچەوسێنێتەوە.

*هەروەها دەڵێن: نەخۆشییەکی سەختو گرانە ، ئەگەر زەمین لەرزە رووی لەشوێنو جێگەیەکیکرد پادشا ستەم لەبەردەستەکانی خۆیدەکات هەتا سەرسام دەبن یان نهێنییان بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر بینی زەوی هاتۆتە لەرزە بەڵاو نەهامەتی روودەکات لەخەڵکی ئەو شوێنە لەنەبوونیو سەرماو سۆڵەو ترسو بیم.

*هەروەها ئەگەر لەخەودا رووداني زەمین لەرزە بینرا بەڵگەیە لەسەر راچڵەکینو هەواڵی ناقۆڵاو دەرکەوتنی نهێنی.

*ئەگەر ژنێکی دووگیان بینی منداڵەکەی دادەنێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بشێوی خەڵکی بەهۆی نەخۆشکەوتنی خەڵکیو قوتاربوونیان.

*ئەگەر دیوارەکان رووخان مەرگی راستەقینەیە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی خەوبینەر دەمرێ.

*هاتنە لەرزەی زەوی رەقو سەخت بەڵگەیە لەسەر نەشونماکردنی بەکشتوکاڵ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیندوکردنەوەی زەویوزاری مردوو.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+سەفەر بەدەریادا.

+سەماو خۆشی دەربڕین.

+پوچەڵکردنەوەی سەفەرە بەدەریادا.

+غەمو پەژارەی هاوسەرە.

*ئەگەرماڵو خانوو رووخا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سوودو قازانجی پیشەسازی.

*ئەگەر زەمین لەرزەکە لەکێڵگەو بێستاندابوو بەڵگەیە لەسەر زۆربوونی کشتوکاڵو زیادبوونی بەروبوومی هاوینە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فیتنەو ئاشووبی خەڵکی گوندنشین.

*ئەگەر خەونەکە لەمانگی ((ئایار))دابوو بەڵگەیە لەسەر کوشتارێك لەنێوان خەڵکیدا ڕوودەدات لەگەڵ فیتنەو بەڵاو نەهامەتی بەردەوام، ئەگەر خەونەکە لەڕۆژ یاخود شەودابێت.

*ئەگەر خەونەکە لەمانگی ((حوزەیران))دابوو بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی خراپەکاران، ئەگەر ڕۆژبوو بەڵگەیە لەسەر دیاریکردنی پلەوپایە بۆ زانایان، ئەگەر لەمانگی ((تەموز))دا بینی بەڵگەیە لەسەر مەرگی پیاوێکی ناودارو شکۆدار.

*ئەگەر لەمانگی ((ئاب))دا بینی بەڵگەیە لەسەر دوژمنێك کەڕوودەکاتە ئەو شوێنە.

*ئەگەر لەمانگی ((ئەیلول))دا بینی بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی غەریب ڕوو لەو زەوییەدەکات، پاشان بەڵاو نەهامەتیو تیاچوون ڕوویان تێدەکات.

*ئەگەر لەمانگی (تشرینی یەکەم))دا بینی بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیو سەلامەتی ژنی دووگیانو ئاسانبوونی خۆشەویستی.

*ئەگەر لەمانگی ((تشرینی دووەم))دا بوو هەست بەدانانی منداڵی ژنی دووگیاندەکات.

*ئەگەر لەمانگی ((کانوونی یەکەم))دا بینی بەڵگەیە لەسەر ڕوودانی نەخۆشیەکی سەختو مەرگ وێڕای دڵنیابوون لەدوژمن.

*ئەگەر لەمانگی ((کانوونی دووەم))دا بینی بەڵگەیە لەسەر مەرگی لاوان.

*ئەگەر لە((شوبات))دا بینی بەڵگەیە لەسەر برسێتیو لەبارچوونی منداڵ.

*ئەگەر لەمانگی ((ئازار))دا بینی بەڵگەیە لەسەر خۆشگوزەرانیو خۆشحاڵی.

زەنگ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: زەنگ پیاوێکی بانگبێژە لەلایەن فەرمانڕەواوە دانراوە.

(نابلسی)دەڵێت: زەنگ خێرۆمەندە ئەگەر لەملی ئاژەڵدابوو، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر.

*زەنگی مەسیحیەکان بەڵگەیە لەسەر ئەو زانایەی لەکاتی کێشمەکێشو ئەرکدا پەنای پێدەبات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕزقو ڕۆزیو جەنگو نوێژ.

*زەنگی مەسیحیەکان کەسی خاوەن راوێژو هەواڵگرە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بانگدان بۆ نوێژ یا خۆئامادەکردن بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی دوژمن.

*دەگونجێت بیستنی دەنگی زەنگ لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر ئامادەبوونی کاروانی خێرهەڵگر یان گواستنەوەی لەشوێن و جێگەیەکەوە بۆ شوێن و جێگەیەکیتر.

*دەگونجێت زەنگ بەڵگەبێت لەسەر کتێبی بەرگتێگیراو یان رێبازو رێچکەی پێشینان.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی زەنگ لێدەدات هەواڵێکی ناحەق و بەتاڵ لەنێوان خەڵکیدا بڵاودەکاتەوە.

*ئەگەربینی (تەورات)و (ئینجیل) دەخوێنێتەوە، بەلام لەماناکانی تێناگات رێبازو بۆچوونی خراپە، راوبۆچوونیشی هاوتای راوبۆچوونی جوولەکەو مەسیحیەکانە، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ أَنتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ (البقرة: ٤٤).

*ئەگەربینی بوە بەقەشەیەك بیدعەی دروستکردوە بەپێی ئایەتی: ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا ﴾ (الحديد: ٢٧).

*هەروەها دەڵێن: خاوەنی ئەم خەونە بژێوی و رزق و رۆزی قورس و گراندەبێ و کاروبارەکانی ئەستەم دەبن و لەهەموو هەنگاوێکدا ملکەچی و ترس و بیم رووی تێدەکات.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر فێڵکارێکی قۆڵبڕی بیدعەچی بانگەوازدەکات بۆ بیدعە.

(نابلسی)دەڵێت: زەنگ لەخەودا دەلالە یان ژنێکە مندالی بانگبێژی هەبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرداری و ئابڕوچوون.

*زەنگ بەڵگەیە لەسەر هاوڕێیەتی پیاوێکی بێخێرە.

*هەروەها پیاوێکی دووڕوە، ئەگەربینی لەکاتی مامەڵەدا زەنگ لێدەدات لەکڕین و فرۆشتن و بازرگانیەکەیدا سوێند دەخوات و لێدانی زەنگیش سوێندی درۆیە.

زەنگۆڵە: (نابلسی)دەڵێت: کێشەو دەمەدەمەو قسەی بێمانایە.

زەوی: (ئیبن سیرین): دەڵێت: زەوی بەڵگەیە لەسەر دنیا بۆ یەکێك خاوەنی بێت بەپێی فراوانی و گەورەیی، یان بچووکی و تەنگی.

*دەگونجێت زەوی بەڵگەبێت لەسەر دونیاو ئاسمانیش لەسەر قیامەت و دوارۆژ، چونکە دنیا پێشخراوەو قیامەتیش دواخراوە بەتایبەت بەهەشت لەئاسمانە.

*زەوییەکی ناسراو بەڵگەیە لەسەر ئەو شارەی تێدایە لەگەڵ جێنشینانی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر گەشتو سەفەر ئەگەر ڕێگەیەك بێت بگیرێتەبەر، وەك بیابانو دەشت.

*بەڵگەیە لەسەر ژن ئەگەر لەوانەبێت سنوورو پەرێزی خۆیان دەزانن‌و سەرەتاو کۆتایی شارەزایان.

*بەڵگەیە لەسەر دایكو هاوسەر چونكە وەك زەوی وایە لەتۆوچاندن‌و ئاودان‌و بەربووم پێگەیشتندا.

*دەگونجێت زەوی دایك بێت چونكە ئێمە لەزەوی دروستبووین.

*ئەوەی ببینێ دەبێت بەخاوەن زەوییەكی نادیارو هەژاربێت دەوڵەمەند دەبێت، ئەگەر رەبەنبێت هاوسەر دەگرێت.

*ئەگەر ببینێ زەوییەكی فرۆشت یان لێی چوە دەرەوە دەمرێت ئەگەر نەخۆش بێت بەتایبەت ئەگەر ئەو زەوییەی رووی تێدەكات نادیار بێت، یاخود هەژار دەكەوێت ئەگەر دەوڵەمەندو دەست رۆیشتووبێت بەتایبەت ئەگەر ئەو زەوییەی كۆچ دەكات لێوەی گژوگیاو لەوەڕگای تێدابێت، یاخود لەپەیڕەوكردنی ڕێبازێكەوە دەگۆڕێت بۆ پەیڕەویكردنی ڕێبازێكی تر.

*ئەگەر لەزەوییەكی وشكەوە رووبكاتە زەوییەكی تەڕو بەپیت، لەبیدعەوە روودەكاتە سوننەت ، ئەگەر بەپێچەوانەی ئەوەبوو واژوو دەردەچێت.

*ئەگەر بینی ئامادەی گەشتو سەفەرە بەڵێنێكیان داوەتێ لەگەشتو سەفەرەكەیدا دێتە دی.

*ئەگەر بینی زەوی درزو شقڵی تێبوەو لاوێكی لێدێتە دەرەوە لەنێوان جێنشینانی زەویدا دوژمنایەتی دەكەوێتەوە، ئەگەر پیاوێكی پیری لێهاتە دەرەوە ڕووداوێكی شەڕەنگێزو خراپ لەزەویدا ڕوودەدات ، ئەگەر دڕندەیەك هاتە دەرەوە بەڵگەیە لەسەر دەركەوتنی دەستەلاتدارێكی ستەمكار، ئەگەر مارێكی لێهاتە دەرەوە سزاو خەشمێكی هەمیشەییە لەو شوێنەدا.

*ئەگەر زەوی درزو قڵیشی بردو رووەك سەردەرهێنا پیتو فەڕ دەڕژێت بەسەر دانیشتوانەكەیدا.

*ئەگەرر بینی زەوی هەڵدەكەنێ‌و لێی دەخوات ماڵ‌و دارایییە بەفێڵ دەستدەكەوێت ، چونكە چاڵ هەڵكەندن فێڵ‌و تەڵەكەیە.

*ئەگەر بینی زەوییەك قڵیشبوو بەرووەك‌و بەگومانی خۆی ئەو زەوییەی بەموڵك‌و جێی خۆی داناو دڵخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی حەزو ئارەزووەكانی‌و مەرگێكی كتوپڕو خێرا

بەبەلگەی فەرمایشتی خودا ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً﴾ (الأنعام:٤٤).

*ئەوەی بەدەست بەسەر زەویدا بڕوات دەستەلاتو موڵکی دەستگیر دەبێت، هەروەها وتراویشە: ئەگەر ڕۆیی بەسەر زەویدا میراتی بۆ بەجێدەمێنێت، تەنگەبەری زەویش دەستکورتیو کەمی بژێوییە.

*ئەوەی ببینێ زەوی بەخێروچاکە دەدوێت لەگەڵی خێروچاکەی لەئاینو دنیادا بەدەست دەکەوێت، وتەو قسەی نادیاریش ماڵو دارایییەکی گوماناوییە.

*ڕۆچوونو داچوونی زەوی نەمانی نازو نیعمەتو گۆڕانی حاڵو بارە.

*ڕۆچوون لەزەویدا بەبێئەوەی هەڵیبکەنێ زۆر دوورکەوتنەوەو ئاوارەییە بەهۆی سەرقاڵیو داواکاری دینارە یان مردنە لەپێناوی دنیادا، ئەگەر لەچاڵێکی بچووکدا ڕۆچوو هیچ دەروازەیەکی تێدا نەبوو فێڵی لێدەکرێت لەکاروبارەکانیدا بەئەندازەی خۆی.

*هەرکەسێك بینی لەشوێنو جێگەیەکدا ڕاوەستاو ڕۆدەچێت بەناخی زەویدا ئەگەر بەرپرسو فەرمانڕەوابوو دنیا ئاڵو گۆڕ دەکات لێیو هاوڕێکەی دەبێت بەدوژمنی، شادمانیو کەیف خۆشی لێدەبێت بەغەمو پەژارە بەپێی وتەی پەروەردگار ﴿فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ﴾(القصص: ٨١).

*ئەگەر بینی گەڕەكو زەوییەك لەخەڵکی هاتەوە یەك لەوشوێنو جێگەیەدا مردن دەکەوێتەوە، یان وتی وتیو هەراو بەزمو کۆمەڵێك سەریان تیا دەچێت بەئەندازەی هاتنەوەیەکی زەوییەکە، یاخود نەبوونیو دەستکورتی دێت بەسەریا، ئەگەر ئەوەی پێچرایەوە لەزەوی بەتەنیا لەخۆی بوو نەبوونیو تەنگی بژێوی ڕووی تێدەکات، بەڵام ئەگەر بینی ئاوەلابوو بۆی هاتەروو تەمەنی درێژ دەبێتو خێر ڕووی تێدەکات.

*(نابلسی) دەڵێت: زەوی لەخەودا لێکدانەوەی هەیە، هەرزەوییەکیش بەپێی خۆیو ناوەڕۆکی، ئەگەر زەوی لەسەر پشتی نەهەنگو گایەك بینیەوەو هیچ نەگۆڕابوو بەڵگەیە لەسەر پادشایەك دەستبەرداری موڵكو دەستەلاتدەبێت، یان جێگرەکەی لادەباتو حاڵو باری جیهان هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نایەت.

*زەوی‌و ماڵ بەڵگەیە لەسەرنەوەی لەسەری رادەخرێ لەراخەرو فەرش‌و حەسیرو هیتر، یان ئەوەی چاکسازی تێدا ئەنجامدەدات ، یاخود ئەو خزم‌و کەس‌وکارەی تیا کۆدەبنەوە ، ئەوچاکەو خراپەیەی دەیبینێ ئاوزەنگی دەبێت بەڵگەو نیشانەیە لەسەری ، بەڵام زەوی کشتوکاڵی بەڵگەیەلەسەر کێڵان‌و کشتوکاڵکردن تێیداو فەرو پیت‌و بێبەرووبوومی ئامرازی کێڵان‌و دوروێنەو کشتوکاڵەو ئەوەی تێدا روودەدات لەبۆنی خۆش‌و گوڵ‌و رووناکی‌و ئاودان‌و بەرزی‌و نزمی‌و رەقی‌و زبری دەگەڕێتەوە بۆئەوەی باسمانکرد.

*بەڵام زەوی گەرم بەڵگەیە لەسەر گەشت‌و گەڕان‌و سەفەر تێدا بەمەبەستی بازرگانی‌و بژێوی پەیداکردن وەك سەرقافڵەچی‌و کاروانچێتی‌و هاوچەشنەکانی، نەمانی کۆسپ‌و رێگرەکانی‌و دەرهێنانی بەردەکانی‌و دەرخستنی رێگەو بانی‌و جێگیربوون لەسەری لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج بۆ گەشتەوان‌و، ئاسانبوونی کاروبارەکانی‌و رەواندنەوەی غەم‌و پەژارەو گورج‌و گۆڵی کاروانەکەیان.

*بەڵام زەوی ناسراو بەڵگەیە لەسەر خاوەنەکەی بەگرتن یان میراتی یان هەڵکەندن، ئەو قووڵی‌و کورتیەی تێدا روودەدات دەگەڕێتەوە بۆ خاوەنەکەی هەروەك باسمانکرد.

*زەوی نادیاریش: بەڵگەیە لەسەر دایك‌و باوك‌و ژن‌و پیاو شەریك‌و دەستپاك‌و میراتگر، هەروەها بەڵگەیە لەسەرنەوەی خاوەن ماڵ‌و ئاژەڵ‌و دایکە یان ئەوەی لەسەری دادەنیشێت لەراخەرو کورسی‌و...هتد

*هەروەها زەوی بەڵگەیە لەسەر رۆڵی داوێن پیسان‌و ئارەزووەکان.

*زەوی ژنێکی دووزمانە کەهیچ نهێنیەکی بۆ ناشارێتەوە.

*هەروەها زەوی بەڵگەیە لەسەر دەمە دەمەو زانیاری‌و رەوانبێژی‌و ، بەڵگەیە لەسەر دنیاو ئاسمان‌و دواڕۆژ.

*دەگونجێت زەوی‌و ئاسمان بەڵگەبێت لەسەر دوو ژنی سەراسەرو هەویەی یەك ناتوانن هەرگیز لەگەڵ یەکدا بژین یان کۆببنەوە مەگەر خودا یەکیان بخات.

*ئەگەر بینی زەوی شەقیبردووە بەڵگەیە لەسەر بیدعەو دەرخستنی گوناه و کاری نابەجێ، دەگونجێت درزو شەق بردنیشی بەڵگەبێت لەسەر باشی‌و فەرو پیتداری.

*درێژی زەوی و گوشادبوونی بەڵگەیە لەسەر ئازادبوونی زیندانی و منالبوونی دووگیان، درێژبونەوەی وەك سروشتی خۆی رزق و رۆزییە.
*ئەگەر بینی خاوەن زەوییەکی لووس و سافبوو ژنێکی هەژارو نەزۆك دەبێت بەهاوسەری.
*دەگونجێت زەوی بەڵگەبێت لەسەر موڵك لای دەستەڵاتدار یان مەرگ و ژیان و رزق و رۆزی لەگەڵ ئەوانەی ئیش وکاری لەسەر دەکەن لەپیاوچاك و خراپ.
*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی زەوییەك ژندەهێنێت و خوداوەند کوڕێکی پێدەدات یان دەبێت بەهاوبەشی کەسێك یان کەسێك بەئەمین دادەنێت بەسەر ماڵ و نهێنییەوە، یاخود میراتیەکی بۆ دەمێنێتەوە یان ماڵێك بەکرێ دەگرێت یاخود دەیفرۆشێ، یان ئاژەڵێك دەکڕێت یان راخەرێك، هەریەك بەپێی توانای خۆی و ئەوەی شیاوە لەگەڵی.
*ئەگەر شیاوی دەستەڵات بێتبوو پێدەبەخشێ، ئەگەر نەخۆشبوو ساغ و تەندروست دەبێتەوەو پێشوازی لەبژێوی خۆیدەکات.

*ئەگەر زەوییەکە گوشادو بەرینبوو هاوکات لەگەڵ ئەوەشدا جوان و رازاوەبوو دڵی کەمەندکێشدەکرد کردارەکانی لەسەر ئەو زەوییە باش و چاکدەبن ، بەڵام ئەگەر کەلاك و ئێسکی پرووکاوی لەسەربوو لەگەڵ پیس و پۆخڵی کردارەکانی لەسەر ئەو زەوییە خراپ و نالەبارە دەبێت.
*ئەگەر زەوی گفتوگۆو وتوێژی لەگەڵ سازکرد یان لەوتەکانی حاڵینەبوو، بەڵگەیە لەسەر ناڕەحەتی و لەرزەو ئابڕووچوون.
*ئەگەر بینی زەوی تووشی زەمین لەرزە هات و خۆی لەسەری بینیەوە ، بەڵگەیە لەسەر منالبوونی دووگیان و دانانی بارەکەی.
*ئەگەر بینی زەوی دانیشتوانی نغرۆکرد بەڵگەیە لەسەر وێڵی و سەرگەردانی و لەخۆرازیبوون و بێئاگایی لەگوێڕایەڵی خوداوەند.
*ئەگەر زەوی پێچرایەوە لەژێریدا بەڵگەیە لەسەر تەواوبوونی کارەکەی یان تەڵاقدانی هاوسەرەکەی، یان لەکیسچوونی پۆست و دەستەڵات.
*ئەگەر بینی زەوی گۆڕاوە بۆ چاڵ و ئاسن و کون دەگونجێت ئەستەم و مەحاڵبێت هاوسەرەکەی دووگیان بێت

یان پیشەکەی بگۆڕێت یان بەڵگەبێت لەسەر بەدەستهێنانی ماڵو سامان بەهەوڵو کۆششی خۆی ، یان کانزایەك بدۆزێتەوە.

*ئەگەر بینی خۆیبوە بەزەوی پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە لەنێو خەڵکیدا یان خۆی ئامادەدەکات بۆ وەرزشو شکاندنی نەفس.

*ئەگەر زەوی هەڵگرتو هیچ کێشێکی نەبوو بەڵگەیە لەسەر ستەمی کەسیتر لەوزەوییەی ئەودا، یان مەزندەبێتو زەوی دەوروژێنیو دەیخاتە سەرپشتیو یارمەتی دەدرێت لەسەر ئەوکارە ، یان دەبێت بەکەسێکی شارستانی یان موڵکدار.

*ئەگەر زەوی خوارد بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەکەسێکی نەزانەوە سوودو قازانجی دەستدەکەوێت یان سوودی پێدەگەیەنێت.

*دەگونجێت ئەوەی لەسەری دانیشتوە یان سواریبووەو قاچی پێدا هەڵدەگرێت بفرۆشێو نرخەکەی بخوات.

*ئەگەر بینی زەوی شەقیبردو قووتیدا بەڵگەیە لەسەر شەرمو نەبوونی هۆکار، یان دەگونجێت سەفەر بکاتو زیندانی بکرێت یان منەتباری یەکێك ببێت.

*ئەوەی ببینێ لەسەر زەوییەکی فراوانو بەرینەو شارەزانیەتێیداو لەبیابان دەچێت سەفەرێکی کتوپڕ دێتەرێی.

*ئەوەی ببینێ لەسەر زەوی دانیشتوەو شتێکی بەدەستەوە گرتووە بۆ بازرگانی سەفەر دەکات.

*ئەوەی ببینێ لەزەوییەکدا خەریکی خواردنە ماڵو دارایییەك بەدەستدێنێت بەئەندازەی ئەوەی لێیخواردوە.

*ئەوەی ببینێ لەزەوییەکی وشکەوە دەچێت بۆ زەوییەکی بەفەڕو پیتەوە لەبیدعەوە دەچێت بۆ سوننەت ، خۆئەگەر لەزەوییەکی بەفەڕو پیتووە بچیت بۆ زەوییەکی وشكو بێ فەڕو پیت پێچەوانەی پێشووە.

*ئەگەر بینی ئالوودەی سەفەرەو لەزەوییەکەوە دەچێت بۆ زەوییەکیتر، سەفەر دەکاتو حاڵی لەسەفەردا بەئەندازەی خەوەکەی دەبێت لەرووی فراوانیو تەنگەبەریو بەپیتیو بێپیتی.

*ئەگەر بینی دەستەڵاتداری وڵاتێك لێیدوورکەوتەوە ئەگەر ژنی هەبوو تەڵاقیدەدات یان ژنێکی دی دەهێنێت.

*ئەگەر بینی زەوییەکی فرۆشتو بەجێیهێشت گەر نەخۆشبوو دەمرێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو هەژار دەکەوێت.

* ئەگەر بینی قاچی هەڵخلیسکا بەسەر زەویدا یان دەستی خۆڵاوی تەکاند هەژار دەکەوێت ، بەڵام ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت و دەگەڕێتەوە بۆ نێو ئامێزی گڵ و خاك.

* ئەوەی ببینێ لەسەر زەویدا وندەبێت بەڵام هیچ چاڵێکی نەبینی سەفەرێکی بژێوی پەیداکردن دێتە رێی و تێدا دەمرێت.

* ئەوەی ببینێ زەوی دەپێچرێتەوە بەخێرایی دەمرێت.

* ئەوەی ببینێ زەوی قڵیش و درزیبرد بۆی تەمەنیدرێژ دەبێت.

* ئەوەی ببینێ لەزەویەکەوە دەچێت بۆ یەکێکی دی بەدوایەکدا دەچێتە لای ژنەکەی یان سەفەرەکەی درێژخایەندەبێت لەزەوی و خاکێکەوە بۆ یەکێکی دی.

* ئەوەی ببینێ زەوی قووتیداوەو نغرۆبوە تێیدا ئەگەر لەخەڵکی شەرەنگێزو خراپبێت سزایەك دادەبارێت بەسەریا یان سەفەرێکی دوور دێتە رێی و دەترسێت نەگەڕێتەوە.

* ئەوەی ببینێ زەوی تووشی زەمین لەرزە دێت و رۆچوو بەڵایەك دێت بەسەر ئەو شوێنەدا لەلایەن فەرمانڕەوا یان بەهۆی گەرماو سەرما یان نەبوونی و قاتی و قرییەوە، یان ترس و بیمێکی توندو تیژ.

* ئەوەی ببینێ زەوی درزو قڵیشی بردو ئاژەڵێکی لێهاتە دەرەوە کەوتە گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکیدا رووداوێکی سەرسام دێتە رێی، یاخود دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نزیکبوونەوەی ئەجەل و چارەنووسی، یان نیشانەو بەڵگەیەکی مەزن بێت بۆ سەرجەم خەڵکی تا پەندو ئامۆژگاری وەربگرن.

* زەوی بەڵگەیە لەسەر دنیا، ئەوەی دەبێتە خاوەنی بەئەندازەی فراوانی و گەورەیی و تەنگی و بچووکی دەبێت بەخاوەنی.

* زەوی ناسراو بەڵگەیە لەسەر شار کەخۆی تێیدا دەژی لەگەڵ ماڵ و خێزان و دانیشتوانیدا.

زەوی کێڵەر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کەسێکە فرە سەرقاڵە بەئیش وکارەوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە باشترین ئیش وکار ئەنجام دەدات بەتایبەت ئەگەر کشتوکاڵەکەی رواو سەوزبوو و دوورییەوە.

* ئەگەر لەوانەبوو کاروکرداری دەدرایە پاڵ تەوبەدەکات.

*ئەگەر بەلگەبێت لەسەر دنیا خێرو فەرووپیتو چاکەیە.

زەوی هەلکەن: (ئیبن سیرین)دەلێت: زەوی هەلکەن پیاوێکی فێلبازو دەستبڕە هەتا دەگاتە ئاو ئەگەر گەیشتە ئاو دەیبەستێو زەوی هەلکەندنیش لەبنەڕەتدا فێلو تەلەکەیە.

*چیا هەلکەن پیاوێکە هاوەلایەتی لەگەل پیاوانی گەورەو مەزندا دەکات.

*هەروەها وتراوە: زەوی هەلکەندن پیاوێکە لەناخۆشیو دەردەسەریدایەو بەدرێژایی تەمەن لەو حالو بارە قوتار نابێت.

*ئەگەر بینی خاكو خۆل هەلدەکەنێت لەشتی پڕوپووچو بێمانایا کاتی بەگەڕ دەخات. هەروەها گوتراوە زەوی هەلکەن پیاوێکی داخ لەدلی فێلبازە.

(نابلسی)دەلێت: بیر هەلکەن یا ئەوەی لەچیاو شاخەکان چال هەلدەکەنێت پیاوێکی توندە لەفێلداو رقو کینەو دژایەتی پەنهانکردوە، ئەگەر پاداشتی لەسەر وەرگرت پیاوێکی فێلبازو دەستبڕە چونکە هەلکەندن فروفێلە، شوێنی هەلکەندنو راویش بەلگەیە لەسەر زینداو شاردنەوەو پەنهانی کاروباری ناقۆلاو خراپ.

زەیت: (ئیبن سیرین) دەلێت: ئەگەر بینی زەیت دەخواتەوە بەلگەیە لەسەر جادوو یان نەخۆشی.

(نابلسی) دەلێت: لەخەودا رزقو رۆزیو مالی حەلالو شیفایە بۆ یەکێك خۆی پێچەوریکات.

*زەیتی زەیتون زانیاریو فەڕو بەرەکەتو رووناکیو رزقو رۆزی حەلالە بەدەر لەزەیتی زەیتون مالو داراییەکە گومانی تێدا نییە یاخود مالێکە دەگەڕێتەوە بۆ فەرمانڕەوا.

*دەگونجێت زەیت بەلگەبێت لەسەر رووناکی چاو یاخود نوری دلان.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر دیاریکردنی مندالان یاخود رووداني شکان.

*دەگونجێت زەیت بەلگەبێت لەسەرئەوەی نزیکدەبێتەوە یان پەیماندەدات، ئەگەر زەیتی باش خراپبوو بەلگەیە لەسەر شکانی بەلێنو پەیمان، ئەگەر زەینی خراپ باشبوو بەلگەیە لەسەر باشی مامەلەو دلنیایی.

زەیتون: (نابلسی) دەلێت: لەخەودا مالو خۆشڕابواردنە ، داری زەیتون پیاوێکی پیرۆزی فەڕدارە بۆ خانەوادەکەی.

*هـەروەها دەڵـێن: زەیتـون ژنێکـی ڕێـزدارە یـاخود کـوڕی سـەرکردەی فەرمانڕەوایە.

*زەیتـونی زەرد غـەمو پەژارەیـە لەئایندا.

*ئـەوەی زەیتـون بگوشـێ لەدارەکـەی خێرو فەڕی دەستگیر دەبێت.

*هـەروەها دەڵـێن: زەیتـون غـەمو پەژارەیە بۆ یەکێك ببینێ.

*گەڵای زەیتون دەستگرتنە بـەرێبازی پتەوو تۆکمەوە.

*هـەروەها گـەڵای زەیتـون بەڵگەیـە لەسەر پیاوچاکان یان باشترین خـەڵكو بەروبوومەکـەی بەڵگەیـە لەسـەر رزقو رۆزی ئاسـانو نیعمـەتی بـاش لەگـەڵ خۆشحاڵی تەواو.

*ئەگـەر بینـی زەیتـون خۆشـدەکات یـاخود دەیگوشـێ بەڵگەیـە لەسـەر ماندبوونو هیلاکی.

*زەیتـون بۆنـەخۆش بەڵگەیـە لەسـەر هێـزو توانایـان ، هـەروەها بـەروبوومی زەیتـونیش بەوچەشـنەیەو گـەڵاکانی بەڵگەیــە لەســەر جێگیربــوونی کردارەکانو چاکبوونەوەی نەخۆش.

*زەیتون بەڵگەیە لەسەر:

+روونـاکی بـاوەڕو ڕێنومـایی بـۆ سەرپێـچیکارانو زانیـاریو قورئانخوێندن.

+قاچگرتنەوە بۆ قاچشکاو.

+گوێڕایەڵی بۆ منداڵ.

+ماڵو دارایی بۆ هەژار.

+ئەو لایەی زەیتونەکەی لێوەدێت.

زی

زیـادکردنی بـەنزین: (ئـەبو حـەفس) دەڵێت: ئەگەر لەخـەودا ببینێ خێرایی ئوتومبیلەکـەی زیـاد دەکـات بەدەستهێنانی سوودو قازانجە یاخود بـەدیهێنانی هیوایـە بـەهۆی رەنـجو تێکۆشانەوە یاخود رووکردنە خراپەو هەڵەیە ئەگەر خراپیو ناتەواوی تێدا روویدا.

زیـان: (ئـیبن سیرین) دەڵێت: زەرەرو زیانو گوناهو تاوانە.

(نابلسی) دەڵێت: بۆیەکێك بۆیڕوون نییە لەشتێکدا سوودی تێدا بکات بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی بیروباوەڕو بێباوەڕی دوای ڕێنومایی.

زیك زیکە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دوژمنـی لاوازە یـا سـوپاو سـەربازی بێئەمەك بێوەفایە یاخود پیاوێکی زمان پیسی راماوو لاوازە.

*ئـەوەی ببینـێ زیك زیکـە دەوریـداوە نەتـــەوەو کۆمـــەڵێکی دڕنـــدە دەوری دەدەنو خـــــەمو خەفـــــەت رووی تێدەکات.

*ئـەوەی ببینـێ بەربـەرەکانی لەگـەڵ زیـك زیکەیـەك دەکـات بەربـەرەکانی لەگەڵ کەسێکی لاواز دەکات.

*ئەوەی ببینێ زیك زیکەیەك دەچێتە نێوگـەرووی‌و دەگاتـە نێوسکی تێکـەڵ بەمرۆڤێکی لاواز دەبێت‌و خێروچاکەی لێوە دەستدەکەوێت‌و لەگـەڵ شـادیی‌و خۆشیەکی کەمدا.

زین: (ئـیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیـە لەسەر ژن.

*بەڵگەیـە لەســەر ژنێکـی داوێنپـاکی جوان‌و دەوڵەمەندە.

*دەگێڕنـەوە ژنێـك دێـت بـۆلای (ئـیبن سـیرین)و دەڵێـت: خـۆم بەسەرپـشتی ئاژەڵێکـــەوە بینیـــەوەو تونـــدبووم لەتەنگەلأنێك‌و هەرزینەکەی تیامایـەوەو ئنجا منو ئاژەڵەکە قوتاربووین . (ئـیبن سیرین) وتـی: تـۆ پیـاوێکی خراپیـت ، کاروبارێك دێتە پێشەوە بـۆت ژنەکـەتی تێـدا ملکـەچ‌و رسـوا دەکـەیت، زۆری نـەبرد ئـەو پیـاوە لەگـەڵ ژنەکـەی سـەفەریانکردو دزو جـەردە رێگـەیان پێگرتن‌و ئەویش ژنەکەی لەبەردەستی دزەکاندا بەجێهێشت‌و خۆی قوتاربوو.

*هەروەها دەڵێن: زیـن بەدەسـتهێنانی مـاڵێکی کەمـە یـاخود بەدەسـتهێنانی دەسـتەلأت‌و پلەوپایەیـە، یـان دەڵـێن: سوودوەرگرتنە لەئاژەڵ.

*هەندێکیتر دەڵێن: ئەگەر بینی سواری زینێکبوە لەکاروبارەکانیدا سـەرکەوتوو دەبێت.

(نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر ئـەوەی سـێ ژن دەهێنێـت، هەروەها هێلانەی دوورەگە.

*ئەگـەر بینـی سـەگ یـاخود بـەراز یـا گوێدرێژ سـواری زینەکـەیبوە کەسـێکی ناپـاك خیانـەت‌و ناپـاکی لێـدەکات‌و لەگەڵ هاوسەرەکەیدا.

*زین ئاژەڵە یان دەستەلأتدار یا ژنێکی رێـزدار خـاوەن شـۆخ‌و شـەنگی‌و جوانییە.

*هەروەها دەڵـێن: زیـن مـاڵ‌و داراییـە، ئەگـــەر بینـــی زینەکـــەی شـــکا تیاچوونییەتی.

*ئەگەر بینی زینەکەی شکا تیادەچێت یاخود هاوسەرەکەی دەمرێت.

*ئەگـەر بینـی زینەکـەی دادەگـرێ ژنەکـەی لەئەسـتۆی خۆیدەکاتـەوە یاخود تەلأقیدەدات یـان ئـەوەی لـەژێر دەسـتیدایە تیادەچـێت‌و خراپـە رووی تێدەکات.

*ئەگەر خشتی لەسەر زینەکە بینی زیان بەژنێك دەگەیەنێت لەلای خۆی.

زینا(داوێنپیسی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی زینادەکات ناپاکیو خیانەتدەکاتو وتراوە: خوداوەند (حەج)ی لەچارە دەنوسێت.

*هەروەها دەڵێن: زیناکردن لەگەڵ ژنی پیاوێکی ناودارا داواکردنی ماڵی ئەو پیاوەیەو چاوتێبڕینیەتی.

*زیناکار لەگەڵ ژنی جەحێلو لاودا دانانی ماڵو داراییەکەیەتی لەکاروبارێکی گونجاوی سەقامگیرو پارێزراودا ، ئەگەر سزای زینا پیادەکرا لەسەر ئەو زیناکارە بەڵگەیە لەسەر تواناداری لەدەستەلاتدا.

*ئەگەر بینی دوو زیناکار - ژنو پیاو - بەیەکەوە گرێدەداتو ژنی زیناکار نابینێ پیاوێکی دەلالەو کالایەك دەخاتە روو ئەستەمە بەدەستی بهێنێت، بەلام خۆ چواندنی ژن بەپیاو، ئەگەر ژنێك بینی جلوبەرگی پیاوی پۆشیوە حاڵوباری باشدەبێ ، ئەگەر ئەندازەی خۆی نەبەزێنێ ، ئەگەر جلوبەرگەکە لەئەندازەی خۆی دەرچوو حاڵوباری دەگۆڕێ لەگەڵ ترسو بیمدا، ئەگەر بینی بوە بەپیاو بۆ مێردەکەی باشدەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: ژنی زیناکاری نادیار خێروچاکەیەو بەهێزترە لەژنی ناسراو ، زینا دزییە چونکە زیناکار وەك دز خۆیدەشارێتەوە، ئەوەی ژنێکی زیناکار ببینێ رووی تێدەکاتو هانیدەدات کاری ناڕەوای لەگەڵ ئەنجامدەداتو بکات ماڵو داراییەکی حەرام بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی زینا لەگەڵ ژنی ناسراوێکدا دەکات دەیەوێت شتێك لەماڵەکەی ببات.

*ئەگەر لەخەودا ئایەتی: ﴿الزانية والزاني﴾ (النور: ٢) بخوێنێتەوە زیناکارە، هەروەها ژنیش بەوچەشنەیە ئەگەر ئەو ئایەتە بخوێنێتەوە.

*ئەوەی مامەڵە لەگەڵ ژنێکی زیناکاردا بکات لەخەودا دنیاو خوازیارانیەتی، ئەگەر دنیاخوازان ناسرابوون بەچاکیو ئاینو زانیاریو سیفەتی چاكو پێکهاتەی پیاوچاکانو بینینان روودەکەنە ژنێکی زیناکارو کاری زینای لەگەڵدەکەن روو لەبەدەستخستنی زانیارییەك دەکەن لەلایەن زانایەكو بەئەندازەی نزیکبوونەوەیان لەو ژنە زانیاری بەدەستدەهێنن.

*ئەگەر پیاوێکی بینی لەگەڵ ژنێکدا ئەو پیاوە خوازیاری دنیای ئەو ژنەیە.

*ئەگەر بینی زینادەکات ڕێورەسمەکانی (حەج) ئەنجامدەدات.

*ئەگەر بینی زینا لەگەڵ ژنێکی داوێنپیسدەکات شەڕو فیتنەو ئاشوب بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی چوە شوێنو جێگەی زیناوەو نەیتوانی بێتەدەرەوە بەخێرایی دەمرێت.

*ئەگەر بینی لەگەڵ ژنی کەسێکی تردایەو مێردەکەشی لەگەڵیدایەو هیچ نکوولییەکی لێناکات ئەو مێردە لەکاروبارێکی ماڵەکەیدا رایدەسپێرێ.

زیندان:(ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەرئەوەی کەحەمام بەڵگەیە لەسەری، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشیەك ڕێگربێت لەجموجووڵی خانەوادەکەی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+وەستانو ڕێنەکەوتنی سەفەر.

+گۆڕ.

+دۆزەخ.

+زیندانو شوێنی تاوانباران.

*ئەگەر خۆی لەزیندانا بینی تەماشای حاڵی خۆیو زیندان بکە، ئەگەر نەخۆشبوو زیندانەکەش نادیاربوو گۆڕەکەیەتی تا ڕۆژی قیامەت تێدا بەند دەکرێ.

*ئەگەر زیندانەکە ناسراوبوو نەخۆشیەکەی زۆر دەخایانێتو ئومێدەواری چاکبوونەوەی دەبێ.

*ئەگەر نەخۆشەکە تاوانباربوو زیندانی نادیار گۆڕەکەیەتیو زیندانی ناسراویش بەڵگەیە لەسەر زۆرمانەوەی لەو نەخۆشیو بیمارییەی تووشی دەبێتو ژیانی وەبەرنایەت هەتا تەوبەنەکاتو قوتار نەبێت لەنەخۆشی.

*ئەگەر مردوویەکی بینی لەزیندانا، ئەگەر بێباوەڕبوو بەڵگەیە لەسەر دۆزەخ، ئەگەر موسوڵمانبوو لەدەرکی بەهەشت بەنددەکرێ بەهۆی گوناهێکەوە هێشتا لەسەری دەمێنێت، بەڵام کەسێکی زیندووی لەش ساغ ئەگەر خۆی لەزیندانا بینیەوە لەوشکانی یاخود نێو کەشتیەکدا کۆسپو ڕێگر دێتە ڕێی لەبارانو باو دوژمنو جەنگ یان بڕیاری دەستەڵاتدارێك ، ئەگەر لەسەفەردا نەبوو دەچێتە شوێنێکەوە تێدا بێگوێی خوداوەند دەکات وەك بارو شوێنێك داوێنپیسی تیا ئەنجامدەدرێت یا مەیخانەیەك هەرکەس بەپێی خۆی.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەربینی زیندانێکی بۆ خۆی هەڵبژارد ژنێك بانگیدەکات بۆ کاری داوێنپیسی بەڵام خوداوەند ئەو

کارەی لێدووردەخاتەوەو دەیگەیەنێ بەهیوای خۆی بەپێی وتەی پەروەردگار: ﴿قال رب السجن أحب الي مما يدعونني اليه﴾ (يوسف:٣٣).

*هەروەها دەگێڕنەوە (سابور)ی کوڕی (ئەردەشێر) لەژیانی باوکیدا دەبینێ وەك ئەوەی زیندان دروستبکاتو بەرازو مەیمون لە(ڕۆم)وەرگریۆ لەزیندان بەندیان بکات، خۆشی خاوەن (٣١) تاج دەبێتو لەراقەکارێکی خەو دەپرسێ ئەویش لەوەلامدا دەڵێ: (٣١)ساڵ تۆ فەرمانڕەوایی دەکەی، سەبارەت بەدروستکردنی زیندانیش بەئەندازەی ئەو زیندانانە شار دروستدەکەیو (روم) دەگریتو ئەسیریاندەکەی.خەونەکەی بەو چەشنەبوو دوای مردنی باوکی پاشای (روم)ی گرتو شاری (نیشابور)و (ئەهوان)و (خاوەران)ی دروستکرد.

(نابلسی) دەڵێت: زیندان بەڵگەیە لەسەر دەستگرتن بەئاینەوە، ئەگەر زیندانی شەیتانبوو بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە بەهۆی زەمو دوورییەوە.

*زیندانی نادیار بەڵگەیە لەسەر دنیا.

*زیندان بەڵگەیە لەسەر هاوسەری بۆڵەبۆڵکارو هۆکاری هیلاککار، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بێدەنگیو زیندانی زوبان لەقسەی هەڵەتو پەڵەت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+پلانو ناپاکی دوژمنان.

+تاوانبارکردنو نزیکبوونەوە لەگەورەپیاوان.

+گۆڕوئاین.

+دانیشتنو سەفەر نەکردن بەهۆی نەخۆشییەوە.

+کورتیو نزمی هیمەتو خواز.

+هەژاریو پشوونەدان.

*ئەگەر زیندانیەك بینی دەروازەکانی زیندان ئاوەڵان لەزیندان ئازاد دەکرێ، هەروەها ئەگەر چاڵێکی تیا بەدیکردو رووناکی لێوە هاتە ژوورەوە یان سەربانەکەی بینی لاچوو ئەستێرە بەدەرکەوت زیندان لەشساغیو سەلامەتی موسافیرو گەشتیارو مەرگی نەخۆشە.

*ئەگەر بینی لەزیندانی دەستەلاتدارێکدایەو بەتوندی دەرگاو دەروازەکانی لێداخراوە کارەساتێکی دڵتەزێن رووی تێدەکات یان لەغەمو پەژارەدا دەبێ قوتاربێ لێی.

*ئەگەر بینی لێی بەدەرکەوت لەو غەمو پەژارەیە قوتار دەبێ، ئەگەر

لەسەفەردابوو بێئاگاییە، ئەگەر نەخۆشبوو نەخۆشییەکەی درێژە دەخایەنێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی لەزینداناییە دوعاکەی گیرایەو لەغەمو پەژارە قوتار دەبێت بەپێی چیرۆکی (یوسف)(سەلامی خوای لێبێت).

*ئەگەر بینی لەزیندانێکی نادیاردایە لەگەڵ خانەوادەکەی و لێی بەدەرناکەوێت گۆڕەکەیەتی.

*ئەگەر بینی لەزیندانێکی نادیار بەدەردەکەوێت یان لەماڵێکی تەنگەبەر روو بەشوێنێکی فراوان و گوشاد، ئەگەر نەخۆشبوو یاخود بەڵاو نەهامەتی رووی تێکرد دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر بینی لەماڵەکەی خۆیدا بەسترابووەوە خێر رووی تێدەکات یان لەنێوخانەوادەکەی دەبینێ.

*ئەگەر بینی لەماڵێکی نادیاردا زیندانیکرا هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێکدا دەکات سوود لەماڵ و سامان و منداڵی وەردەگرێ.

*ئەگەر بینی بەسترابووەوەو لەناڕەحەتیدابوو لەوەی لێی دەترسێ قوتاردەبێ.

*ئەگەر بینی زیندانەکەی بینا دەکات چاوی دەکەوێ بەپێشەوایەکی رێنومایکراو خەڵکی ئەو گەڕەکە رێنمویی دەکەن بۆ رێبازێکی باش و چاك.

زیندروو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: زیندروو بازرگانی مرۆڤە چونکە زیندروو ژن یان کچە .

(نابلسی) دەڵێت: زیندرووی ئاژەڵ بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری بۆ کەسی رەبەن و بەدەستهێنانی پلەوپایەو بەڵگەیە لەسەر سەفەرو گواستنەوە لەماڵێکەوە بۆ ماڵێکیتر ، یان لەفرۆشگایەکەوە بۆ فرۆشگایەکیتر.

زیندووبوونەوەی خەڵکی لەگۆڕەکانیان رۆژی قیامەت: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیەلەسەر بڵاوبوونەوەی خەڵکی لەبازاڕدا بۆ سوودوەرگرتن و کۆمەڵێ سوودو قازانجدەکەن و کۆمەڵێکیش زیان.

زیوو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: زیوو ماڵێکی جەمکراوە زیوویش کچێکی سپی پێستی شۆخ و شەنگە چونکە زیوو لەرەگەزی ژنانە.

*ئەگەر بینی زیووی تەواوەی دەرهێنا لەکانەکەی پلاندەگێڕێ لەژنێکی شۆخ و

شـەنگ ، ئەگـەر پارچـەكە گـەورەبوو كانزايەك بەدەستدەهێنێ.

* ئەگـەر بینـی زیـوو دەتوێنێتـەوە ناكۆكدەبێت لەگەڵ ژنێكداو دەكەونە بەر زوبانی خەڵكی.

(نابلسی) دەڵێـت: هـەر شـتێك لـەزیوو دروسـتكرابێت لـەدەفرو خـشڵو هاوچەشـنەكانی بەباشـی یـان شـكاوی ئەگـەر بینـی شـتێكی لێـدەدات ماڵو سامانێك بەئەمانەت دادەنێ ، هـەروەها ئەگەر ئاوێنە لەزیوبوو ئەگەر تەماشای رووخـساری خـۆی نـەكات ئەگـەر تەماشایكرد خراپەی پێدەگات لەشانو شەوكەتیدا.

* تەماشـاكردنی ئاوێنـەی زیـوو هـیچ خێرێكی تێدا نییە.

* ئەگەر بینی چوە ئەشكەوتێكو بەزیوو رووپۆشـكرابوو زیـووی تـەواوەی بەدەستهێنا ژنێك پلانی لێدەگێڕێ.

* دەفـرو قاچـاغی زیـوو و ئـاڵتوون بازرگانییـە بـۆ خاوەنـەكانی، یـاخود كرداری چاكەیەو خاوەنەكەی دەباتـە بەهەشـتەوە، خوداوەنـد دەفـەرموێ: ﴿یطاف علیهم بصحاف من ذهب وأكواب ﴾(الإنسان: **١٥**) دەفەرموێت: ﴿یطوف علیهم ولدان مخلدون (**١٧**)بأكواب وأباریق وكأس من معین (**١٨**)﴾ (الواقعة).

* بینینـی دەفـری جـوانو ناشـیرین تێكـچوونو بیدعـەو گومانـە خەوبینـەر لەسەریدەوەستێ.

* خشڵی زینو شمشێر بەڵگەیە لەسەر ترسـاندنی دوژمـنو ناچـاركردنی حەسوودو دووڕوو.

* ئەگەر بینی دەفری زیو یان درهـەمو پارەی رووپۆشكراوی نادیاری بەخشی كاروبارێك دەشارێتەوە یان شتێك با لەخوابترسێو ئەمانەتەكە بكەیەنێ.

* ئەگەر بینی دای بەكەسێكیتر نهێنیو ماڵێك لەلایدادەنێ.

زێ

زێ(**ئەنـدامی زاوزێـی مێینـە**): (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: زێـی ژن دەروولێكردنەوەیە ئەگەر بینـی ئاورووبەزێی چوو كوڕێكی پێدەبەخشرێ.

* ئەگەر زێـی بووبـوو بەئاسـن یـان زێڕ بەڵگەیـە لەسـەر نائومێـدبوون لەسەرگەیشتن بەویستوخواز.

* ئەگـەر بینـی چارەسـەری زێـی ژنێـك دەكـات بـەبێ ئەنـدامی نێرینـەی خـۆی دەروویەكی كورتی لێدەكرێتەوە.

*ئەگەر بینی گازی لەزێی ژنێکی نادیار گـرت لـەدنیادا کاروبارەکـانی ئاوەلأدەبن و دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر زێی کچێکی بینی خێر رووی تێدەکات.

*ئەگـەر دەسـتیدایە زێـی ژنەکـەی و لـەزێربوو داوایـەك لەژنەکەیـدەکات کەنائومێد بوەلێی.

*ئەگـەر زێـی لـەدواوەبینی خوازیـاری خۆشەویـستی و خێـرە بـەلأم بـۆ دوژمنەکەی دەبێت، ئەگەر زێی ژنەکەی بـچووکبوو زاڵـدەبێت بەسـەر دوژمنەکەیـدا ، ئەگـەر گـەورەبوو دوژمنەکەی زاڵدەبێ بەسەریا.

*ئەگەر بینی ئەندامی نێرینەی گۆڕا بۆ زێی ژن هێزو توانای نامێنێ.

*ئەگـەر ژنەکـەی ئـامرازی نێرینـەی هـەبوو ئەگـەر کوڕداربـوو یـاخود لەسـکیدابوو گـەورەدەبێ و سـەرۆکایەتی و پێـشەنگایەتی خانەوادەکـەی دەکـات، ئەگـەر کـوڕی نـەبوو دووگیانیـشنەبوو هـەرگیز کـوڕی نابێـت، ئەگـەر لـەدایکبوو بـەر لـەبالغبوونی دەمرێـت، یـاخود دەگونجێت لێکدانەوەی بگوێزرێتەوە بۆ بـژێوی پەیـداکار یـان خاوەنەکـەی و باسکردنی بەپێی پلەوپایەیەتی.

*ئەگـەر پیاوێـك بینـی عـەورەتی ژنـی هەیە ملکەچییە، ئەگەر بەو عەورەتەوە مارەکرا بکەر داواکە بەدەستدەهێنێ.

*هەروەها دەڵێن: گۆڕانی زێی ژن بۆ ئامرازی نێرینە بەڵگەیە لەسەر پیسی زوبان و زاڵبوونی ئەو ژنە بەزماندرێژی بەسەر مێردەکەیدا.

*ئەگـەر بینـی زێـی ژنێـك دەمـژێ دەروویـەکی خێـری بەکـەمی لێدەکرێتەوە.

*ئەگـەر تەماشـای زێـی ژنێکیکـرد بەئارەزووەوە بازرگانیەکی خراپدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: زێـی ژنـان لەخـەودا دەرووی خێـرە بۆیـەکێك لەناڕەحەتیـدابێت و بۆکەسێکی رەبەن هاوسەرگیرییەو بـۆ موسـافیر سـەفەرەو بـۆ شـەریکێك کەوتنـە بەسـەر نهێنـی و کاری شاراوەدا.

*زێـی ژن ئـەو ئەمانەتەیـە کـەناتوانرێ هەڵـسوکەوتی پێـوەبکرێ مەگـەر بۆیەکێك ببێت بەخاوەنی.

*زێـی بەڵگەیـە لەسـەر زینـدان یـاخود دەرگـای مـاڵ کەخوداوەنـد فـەرمانیکردوە لێـوەی بـچنەژوورەوە، خوداوەنـد دەفـەرموێت: ﴿وأتـوا البيوت من أبوابها﴾ (البقرة:١٨٩).

* زێ دوانگەو رووگەیە کەرووی تێدەکرێ.
* هەروەها بەڵگەیە لەسەر:
+نهێنی مرۆڤ.
+حەمام کەئاوو گەرماوو شوێنی پەشتەماڵی تێدایە.
+دۆڵو شیوی نێوان دوو شاخ.
+نەخۆشیو چارەسەر کەمرۆڤ پێی دەمرێو دەژی.
* هەروەها زێ بەڵگەیە لەسەر:
+گۆڕ یان تەنوور.
+فڕن.
+غەمو پەژارە.
+ئەوەی لەئەستۆیدایە.
+ئاگر یان ئەوەی پێیدەچێتە نێو ئاگرەوە.
+بار.
* ئەگەر لەناڕەحەتیدابوو لەخەودا زێیەکی بینی لەناڕەحەتیەکەی قوتاردەبێو پێداویستی بەجێدێت، ئەگەر سەفەریکرد پشووی دەستدەکەوێ، دەگونجێت سووربێت لەسەر شەریکایەتی ئەوەی پشوو بەدەستدەهێنێ.
* ئەگەر لەوانەبوو بەدوای نهێنیدا دەگەڕا یاخود بەدوای کانزایا بەویستو داوای خۆیدەگات، دەگونجێت پەیوەندی خزمایەتی بەجێبهێنێت، ئەگەر تامو چێژی لێوەرگرت بەماڵوسامانی ئەمانەتەوە هەڵسوکەوتدەکات.
* ئەگەر چوە لایو جووتبوو لەگەڵی دەگونجێت زیندانی بکرێ ، ئەگەر کاروبارێکی تێکەڵبوو بەهۆیەوە چاکدەزانێ دەکەوێتە نێو ئەوەی خێرو رێنومایی تێدایەو لەدەروازەی خۆیەوە دەچێت روو بەوکارە.
* ئەگەر خەوبینەر سەرپێچیکاربوو رێنومایی دەکرێ، ئەگەر وازی لەنوێژهێنابوو روو لەقیبلە دەکات یان ئامۆژگاری وەردەگرێ، ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو نزیکدەبێتەوە لەلێواری مەرگ.
* ئەگەر جووتبوو لەگەڵ زێیەکدا لەخەودا دەگونجێت چەورییەك بخاتە نێو تەنور یا هەویر یان میوەیەکی سەیر بخوات یان خواردنێکی بەتامو چێژ.
* ئەگەر زێی ژنێکی ناسراوی بینی دەگونجێ ئاگاداری نهێنیەکانی بێت، ئەگەر بەشێوەیەکی جوان بینی حاڵی مێردەکەی یان کوڕەکەی باشدەبێ.

*زێ بۆ پیاوو ئامرازی نێرینە بۆ ژن بەڵگەیە لەسەر خراپی حاڵی پیاوو سووکیو رسوایی ژن.

*ئەگەر پیاوێك بینی زێی ژنی هەیەو غەمباربوو یان زیندانی قوتار دەبێت لێی.

*ئەگەر زێی ژنی بینیو دادگایی هەبوو یان دوژمندرابوو دوژمنەکەی ملکەچدەبێ شکستی پێدەهێنێ بەتایبەت ئەگەر مارەیبڕی.

*زێی پیر ئەگەر بازرگان بینی زەرەر لەبازرگانیەکەیدا دەکات.

*زێ فرۆشەری هەنگوینو خورماو مەیە چونکە جووتبوون وەك شیرینیو خواردن وایە.

*ئەگەر بینی چوە نێو زێی ژنێك کۆچی دواییدەکات.

*هەروەها دەڵێن: زێ پیاوێکی خوێنرێژی دەستبڕە بەرۆژ ملکەچی دەنوێنێو بەشەو خراپەو داوێنپیسی دەکات.

*زێ بەندەیەکی سووكو نزمەو لێدانی نەزانو جووتبوونە.

*زێ بەهێلانەی باڵندە لێکدەدرێتەوە.

*ئەگەر باڵندەی بینی یاخود بوو بەخاوەنی ژنێك دەکات بەهاوسەری خۆی.

*مووی زێ ترشییە یاخود هۆنراوەیەکە هێرشێکی توندی تێدایە.

زێڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەهۆی خراپی دەستەواژەکەیو رەنگی زێڕ لەلێکدانەوەدا باش نییە بۆیە زێڕ غەمو پەژارەو غەرامەیە.

*بازن ئەگەر لەدەستیکرد میراتییەکە دەکەوێتە دەستی.

*ئەگەر بینی پارچەیەك زێڕیکردوە بەخۆیدا دەبێت بەخزمی کۆمەڵێکی بێتوانا.

*ئەگەر زێڕێکی تەواوە بەدەستبهێنێت ماڵو دارایی لەدەستدەچێت یاخود غەمو پەژارە بەئەندازەی ئەو زێڕە رووی تێدەکات یاخود دەستەلاتدارێك لێی تورەدەبێتو غەرامەی دەکات.

*ئەگەر بینی زێڕ دەتوێنێتەوە دەنگەدەنگو هەرا بەرپادەکات لەکارێکی نابەجیداو دەکەوێتە سەر زوبانی خەڵکی.

*ئەگەر بینی ماڵەکەی لەزێڕە ئاگر دەکەوێتەوە تێیدا.

*ئەگەر ملوانکەیەکی زێڕ یان زیوو یاخود موروو یا هەر مادەیەکیتر لەملیا بەدیبکات دەستەلاتێکی

پێدەبەخشریٚ‌و ئەمانەتێکیشی ئەسپەردە دەکەن.

*ئەگەر دوو بازنی زێڕین یا زیو ببینیٚ خراپەیەك رووی تێدەکات ، زیو لەزێڕ باشترەو بازن هیچ خێرێکی تێدا نییە.

*پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: "دووبازنی ئاڵتوونیم لەدەستی خۆمدا بینی فووم تێکردن‌و کەوتن، یەکەمیان موسەیلەمەی درۆزنەو دووەمیش عەنەسی خەڵکی سەنعایە".

*ئەوەی پاوانەیەکی زێڕ یان زیوو ببینیٚ کردوویەتیە قاچی غەم‌و پەژارە یان زینداني‌و کۆت‌وبەند رووی تێدەکات.

*هەروەها دەڵێن: پاوانەی پیاو کۆت‌و بەندە، هیچ خشڵێك بۆ پیاو باش نییە لەخەودا بەڵام هەموو خشڵێك بۆ ژنان جوانییە.

*دەگونجێت لێکدانەوەی بازن‌و پاوانە هاوسەربێت.

*زێڕ ئەگەر رێکنەخرابوو غەرامەیە ئەگەر رێکخرابوو شەڕی کەمترە.

*هەروەها دەڵێن: خشڵی ژنان بۆ ژن بەڵگەیە لەسەر منداڵ.

*دەگێڕنەوە ژنێك دێت بۆ لای راڤەکاری خەوێك‌و دەڵێت: لەخەودا بینیم تەشتێك زێڕم هەبوو لەبەرزاییەکدا کەوتمەخوارەوەو شکاو منیش بەسەرزەویدا گەڕام بەدوویدا بەڵام نەمدۆزییەوە، راڤەکاری خەو لێی پرسی: خزمەتکاری نەخۆشت هەیە؟

وتی: بەڵیٚ، وتی: دەمریٚ.

*مرۆڤێك هەردووچاوی خۆی بینی لەزێڕە، راڤەکاریش پێی راگەیاند بینایی چاو لەدەستدەدات.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی پارچە زێڕێکی پێدرا دەستەڵات‌و پلەوپایە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی زێڕێکی شکاو یان دیناری تەواو دەدۆزێتەوە رووخساری پادشا دەبینیٚ‌و بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە.

*ئەگەر بینی ماڵەکەی لەزێڕە دەسووتیٚ.

*ئەگەر بینی هەردوو دەستی لەزێڕە لەکاردەکەون.

*ئەگەر بینی چاوی لەزێڕە کوێردەبێت.

*بینینی زێڕ بەڵگەیە لەسەر:

+خۆشی‌و شادی‌و رزق‌و رۆزی.

+کرداری چاك‌و باش.

+رەواندنەوەی غەم‌و پەژارە.

+هاوسەرو منداڵ.

+زانیاری‌و رێنومایی.

+ئەوەی لەزێڕ دروستدەکرێ لەخشڵ.

*ئەگەر زێڕ لەخەودا بوو بەزیو بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی حاڵوباری ئەوەی کەبەڵگەیە لەسەری لەژنان‌و ماڵ‌و منداڵ‌و خزمەتکارو بەردەست.

*زیویش ئەگەر بوو بەزێڕ بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵی ئەوەی بەڵگەیە لەسەری لەهاوسەرو خزم‌و کەسی نزیك.

*جل‌وبەرگی رووپۆشکراو بەزێڕ وەك سەرپۆش‌و لەچك ئەوانە هەمووی نزیکبوونەوەیە لەپەروەردگار بۆ ژنێك بیپۆشێت‌و بیدات بەسەریا.

*زێڕو زیوی پوختەش بەڵگەیە لەسەر:

+دڵسۆزی‌و پاکی نیەت.

+پەیمانبەستن.

+پەیمانی دروست.

*ئەوەی رووپۆشدەکرێ بەزێڕو زیوو یاخود دەکرێ بەخشڵ بەڵگەیە لەسەرکرداری کورت‌و گۆڕانی کاروبارەکان‌و مانگ‌و لەبیرکردن.

*زێڕو زیوی بەکارهێنراو لەپارچەکانی خشڵدا رزق‌و رۆزی بەردەوامە، هەروەها مس‌و زەردیش بەوچەشنەیە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: زێڕو مس ماڵ‌و داراییە لەلایەن مەسیحی‌و جوولەکەوە دێت.

*ئەگەر بینی زێڕ دەتوێنێتەوە بەربەرەکانی‌و کێشمەکێش لەکاروبارەکانی دنیادا دروستدەکات.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر قسەی خراپ‌و نابەجێ‌و درۆ هەڵبەستن.

*ئەگەر شتێکی لەدەستی خۆیدا بینی با وریابێت لەکۆمەڵێك دژایەتیدەکەن‌و گوێڕایەڵی پەروەردگارەکەی بکات چونکە پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿ مِن حليهم عجلا جسدا له خوار﴾ (الأعراف: ١٤٨).نە زێڕو نەزیو نەبوو بەڵکو مسی زەردبوو.

*ئەگەر زێڕ یاخود مسی بینی درۆو بوختان یاقسەی ناشیرین دەکات.

(نابلسی) دەڵێت: زێڕ پیاوێکە شانازیدەکات بەخۆشییەکانی دنیاو ئەوەی پێی بچوێنرێ داخوازی خۆشییە.

ژ

ژم

ژماره(نمره): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژماره پێچەوانەی ژمێردراو دەبێت ، ئەگەر بینی درهەمێك دەژمێرێ کەناوی خودای تێدایە یادوزیکری خوداوەند دەکات، ئەگەر دینارێکی دەژمارد ناوی خودای تێدابوو زانیاری وەردەگرێ.

* ئەگەر نەخشەکەی وێنەو نیگارێکبوو خۆی سەر قاڵدەکات بەشتە پڕوپووچەکانی دنیاوە.

* ئەگەر گەوهەری ژمارد قورئان دەخوێنێ.

* ئەگەر گەنجینەو شتی گرانبەهای ژمارد فێری زانیاریدەبێت یاخود فێری خەڵکیدەکات.

* ئەگەر مورووی بژارد خۆی بەکارێکەوە سەرقاڵدەکات کەهیچ پەیوەندییەکی نییە پێوەی.

* ئەگەر مانگای قەڵەوی بژارد چەندین ساڵ بەسەریا تێپەڕدەبێو پڕ لەفەڕوپیت دەبێ.

* ئەگەر حوشتری بژارد بەبارەوە ئەگەر دەستەڵاتداربوو لەدوژمنەکانیەوە سوود وەردەگرێو بەهای ئەو سوودە بەئەندازەی باری حوشترەکان دەبێ.

* ئەگەر بازرگانبوو سوودێکی زۆردەکات.

* ئەگەر بینی گامێش دەژمێرێ دەکەوێتە ناڕەحەتیو مەینەتی بژێویەوە.

* هەروەها هەموو ژمارەیەك لەپێکهاتەو شتێکدا دەگەڕێتەوە بۆ ناواخنو ڕەچەڵەکی ئەوشتە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی پێنج هەزار دەژمێرێ سەردەکەوێت بەسەر دوژمنەکانیدا هەروەها ژمارەی بیستو سەد سەرکەوتنە.

* ئەگەر بینی حەوت یان هەشت دەژمێرێ دەکەوێتە نێو غەمو پەژارەوە.

* ئەگەر بینی نۆ دەژمێرێ لەکارێکی قورس‌وگراندایەو هاوەڵایەتی کۆمەڵێکی خراپەکار دەکات.
* هەروەها دەڵێن: ژمارە (دە) بەڵگەیە لەسەر (حەج).
* ئەگەر بینی چل دەژمێرێ لەکارێکدایە بەڵێنی تیاداوە.
* ئەگەر سی بژارد بەڵێنێکی درۆیداوە.
* یەك لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەتەنیا شوێن زانست‌و ماڵکەوتن‌و هاوسەرگیری یان بوونی کوڕ.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەمبەڵی‌و وەستان لەبەشداری.
* یەك حەقی تاك‌و تەنیایە.
* دوو سەرکەوتنە بەسەر دوژسناندا.
* سێ بەدەستهێنانی بەڵێن‌و پەیمانە.
* چوار بەڵگەیەکی چەسپاوە.
* پێنج‌و شەش گومانە لەئایندا ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەرکەوتن‌و بەجێهێنانی بەڵگەیە لەسەر نەیاران‌و ژمارەی حەوت‌و هەشت هیچ خێرێکی تێدا نییە.
* دە کەفارەتی سوێندە یان بۆ یەکێك ڕێنومایی نەبێ لە(حەج)دا.
* ئەگەر بینی درهەم دەژمێرێ‌و ناوی خودای تێدایە یادو زیکری خەدا دەکات.

ژن

ژن: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر جوانبوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ساڵی پڕفەڕو خێرو پشوودان‌و ماندودەرکردن.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+گەنجینە.
+سندووق.
+ئەوەی مرۆڤ شتی تێدا هەڵدەگرێ.
+زیندان.
+شەریك.
+ئەوەی ئاگاداری نهێنی دەبێت.
+دارودرەختی بەروبوومدار.
+سیر.
* ئەگەر ژنێکی جوان‌و شۆخ‌و شەنگی بینی هاتە نێوماڵەکەی خۆشحاڵی‌و شادی بەدەستدەهێنێ.
* ژنی شۆخ‌و شەنگ ماڵ‌و سامانێکە نامێنێتەوە چونکە حاڵ‌وباری دەگۆڕێ.
* ئەگەر ژنێکی لاووجەحێلی بینی ڕووی تێکرد کاروبارەکانی دوای لەکیسچوون بۆ دەگەڕێتەوە.
* ژنی حەجێلی عەرەبی بالآبەرزی گەنم ڕەنگ‌و نادیار باشە لەلێکدانەوەدا.
* ژنی قەڵەو فەرپیتی ساڵەو بەپێچەوانەوە.
* ئەگەر ژنێك لەخەودا ژنێکی لاووجەحێلی بینی دوژمنیەتی بەهەر

حاڵێك بێت ، ئەگەر پیرێکی بینی هەوڵو کۆششی بەسەردەچێت.
*ئەگەر ژنێکی شۆخوشەنگی بینیو قسەی لەگەڵداکردو بزەوپێکەنینیانکرد، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت، ئەگەر زیندانیبوو ئازاددەکرێ ، ئەگەر ئەو ژنە داپۆشراوبوو هەواڵێکی پەنهانو نادیارە ، ژنی نادیار باشترە لەژنی ناسراو.
*ئەگەر ژنێکی بینی فەرمان بەخەڵکی دەداتو رێگریان لێدەکات لەبەر خوداوەند کارێکی باشە لەئایندا.
*ئەگەر ژنێکی رەشی بینی هیچ خێرێکی تێدا نییە.
*ئەگەر ژنی زرێپۆشی بینی روودەکاتە شار.
*ئەگەر ژنێکی بینی دەفرۆشرێ رەواندنەوەی دەستەلاتەکەیەتیو پەرتەوازەبوونی کاروباریەتی پاشان حاڵوباری روو بەچاکە دەچێت.
*ئەگەر ژنەکەی بینی بوە بەپیاو چوستو چالاکییە بۆ ئەو ژنەو دەوڵەمەندییە بۆ خانەوادەو دنیایەکی بەرینو فراوانە.
*ئەگەربینی ژنەکەی یەکێکی دی بۆ هێنا لێی جیادەبێتەوە ئەگەر ناکۆکی کەوتە نێوانیان.

*ئەگەربینی ژنەکەی هەڵیدەگرێ کەمو کوڕی رووی تێدەکات ، هەروەها دەڵێن: دەوڵەمەند دەبێ.
*ئەگەربینی ژنەکەی ئەوەنەبوو کەلەکاتی بێداریدابینی هەندێك لەماڵوسامانی دەڕواتو پاشان دەیدۆزێتەوە، ئەگەربینی کوشتی هەندێك لەماڵەکەی تیادەچێت.
*ئەگەربینی چوە لای سەرجەم ماڵوسامانی تیادەچێت.
*ئەگەربینی ژنەکەی دەنێرێت بۆ لای کەسانیتر یاخود بینی شوویکردوە بەکەسێکیتر ئاینەکەی تیادەچێت بەڵام کۆتا ئەنجامی باشدەبێت.
*ژن دنیاو چێژوو سوودو قازانجە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەستەلاتدار چونکە بەسەر پیاودا حوکمدەکات.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زەویو بێستانو سەرجەم ئامرازی گواستنەوە.
ژنان:(نابلسی)دەڵێت: بینیان بەڵگەیە لەسەر جوانی دنیا، ئەگەر بینی ژنان رووی تێدەکەن دنیا رووی تێدەکات، ئەوەی پشتی تێبکات هەژار دەکەوێت.
*ئەگەر بینی لەگەڵ ژناندا دانیشت رازیو دڵنیابوو تەمبەڵی دەنوێنێ بەپێی ئایەتی ﴿ رضوا بأن يكونوا مع

ٱلْخَوالِف ﴾ (التوبة: ٨٧) لێرەدا مەبەستی ژنانە.

ژنانیبوون: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی ڕەفتاری ژندەکات لەخەودا غەم و پەژارە ڕووی تێدەکات.

ژوو

ژوور: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژوور بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەبەرزی.

*ژووریش بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی ترساو بەپێی ئایەتی: ﴿وهم في الغرفات آمنون﴾ (سب: ٣٧).

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر بەهەشت بەپێی ئایەتی: ﴿أولئك يجزون الغرفة بما صبروا﴾ (الفرقان: ٧٥).

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر دوانگە ، چونکە عەرەب بەو چەشنە ناوزەدیدەکات.

*ئەگەر ژوورێکی لەسەر ماڵەکەی دروستکردو بینی هاوسەرەکەی ڕێگری دەکات و شیوەن و گریان و دەنگ بەرزکردنەوەدەکات یاخود خۆی پێچاوە لەشتێکەوە ژنێکیتر بەسەر ژنەکەیدا دەهێنێ یان هەواڵەکەی بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر ژنەکەی شۆخ و شەنگبوو بزەو خەندە لەسەر لێوەکانیبوو ژوورەکە بەرزی و بڵندی دنیایەتی.

*ئەگەر سەرکەوت بۆ ژوورێکی نادیار ئەگەر دڵنیابوو دڵنیادەبێت، ئەگەر نەخۆشبوو دەچێت بەرەو بەهەشت ، وەگەرنا پلەوپایەی بەرزو شادی و خۆشی ڕووی تێدەکات.

*ئەگەر لەبەرزبوونەوەیدا کۆمەڵێکی لەگەڵدابوو دوای کەوتبوەوە دەبێت بەپێشەوا یان پەرنوێژ یاخود فەرمانڕەوایان.

*ئەگەر ڕەبەنێك بینی لەژوورێکدایە ژنێکی جوانی شۆخ و شەنگ دەهێنێ.

*ئەگەر بینی دوو ژووری هەیە یان سیان و زیاتر دڵنیا دەبێت لەوەی لێیدەترسێ.

*ئەگەر بینی دوو ژووری هەیە یان سیان و زیاتر دڵنیادەبێت لەوەی لێدەترسێ.

*ئەگەر بینی ماڵی سەرەوە کەوت بەسەر ماڵی خوارەوەداو زیانی پێنەگەیاند کەسێکی ئاوارەی دەگەڕێتەوە، ئەگەر تەپ و تۆزی لەگەڵدابێ ماڵ و دارایی لەگەڵدادەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەژوورێکی نوێدایەو هەژارە دەوڵەمەند دەبێ، ئەگەر دەوڵەمەندبوو ماڵ و دارایی تیادەچێت.

*ئەگەر خۆی لەژوورێکی کۆندا بینیەوەو هەژاربوو پتر بێپارە دەبیٚو ئەگەر دەوڵەمەندبوو زیاتر دەوڵەمەند دەبێت.

*ئەگەر بینی ژوورێک دروستدەکات ژنێك دەهێنیٚ.

*ئەگەر بینی ژوورێك لەسەر ژوورێکیتر دروستدەکات ژن بەسەر ژنەکەی دەهێنێت.

ژووری نوستن: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەستبڕینو هەڵخەڵەتاندنی کەسانیتر یاخود بەقسە فریوودان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سكو باشی ناوبانگ یان خراپیو رسوایی.

*ئەگەر ژوورێکی نوستنی بۆ دانرا رانەهاتبوو لەسەری هیواو ئومێدی نێوان خۆیو خوداوەند نوێدەبێتەوە.

*ئەگەر باشبوو بەڵگەیە لەسەر باشی کاروباری بەنهێنی، ئەگەر باشنەبوو بەڵگەیە لەسەر هیواو ئاواتی بەتاڵو خراپی نهێنی.

ژه

ژەهر (ژار): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی ژاری پێداو ئاوساو زوخمی تێزا بەئەندازەی ئەوە ماڵو دارایی دەستدەکەویٚ، ئەگەر کێمو زوخمی نەدی غەمو پەژارەو بەڵاو نەهامەتی تووشدەبیٚ.

*هەروەها دەڵێن: ژاری بکوژ بەڵگەیە لەسەر مەرگ.

(نابلسی) دەڵێت: ژار بۆ یەکێك بیخواتەوە ئەگەر شوێنەکەی کێمو زوخمی لێنەیەت یان لوویەکی لەجێدەرنەیەت غەمو پەژارەیە.

*ئەگەر بینی ژار دەرخواردی کەسێکدەدات کاری داوێنپیسی بەژنەکەی ئەنجامدەدات چونکە ژار بەنهێنی دەرخواردی خەڵکی دەدرێت، هەروەها داوێنپیسیو زیناش بەنهێنی ئەنجامدەدرێت.

*ئەگەر ببینێت ژار دەخواتەوە تەمەنی درێژدەبێت.

ژی

ژیشك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی دڵتەنگو بێبەزەییەو زوو توورەدەبیٚ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر پلانو فێڵو سیخوڕیو خۆشاردنەوەو شەڕو سندووقی چەك.

ژێ

ژمێریاری دیوان: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ژمێریاری دیوان پیاوێکە ئەشکەنجەو سزای خەڵکیدەدات لەمامەڵەکردن لەگەڵیانو فشاریان دەخاتەسەر لەکاروبارە ماددیەکاندا.

(نابلسی)دەڵێت: ژمێریاری فەرمانڕەواو پادشا لەسەر چەن پلەوپایەیەکە، ئەگەر کرێکارە ئەرکی خۆی بەجێگەیاند پلەوپایەی بەرزدەبێتەوەو رزقو رۆزی فراواندەبێت.

*ئەگەر مەردوم دیوانو شوێنێکی نادیاری بینیو لێیان دەپرسیەوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی بیدعەو گومڕاییەو، لێیدەپرسرێتەوە لەسەرئەوەی لەسەری نووسراوە، دەگونجێت ئەو دیوانەبێت کردارەکانی تیا تۆمار دەکرێت.

*ئەگەربینی بەبزەو خەندەوە بۆنیان خۆشبوو جلوبەرگەکانیان جوانبوو بەڵگەیە لەسەر کرداری باش، خۆئەگەر بەپێچەوانەی ئەوەوە بەدیکردن بەڵگەیە لەسەر کەمتەرخەمی لەکاروبارەکاندا.

ژێردەرپێ: بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزی لەسەفەردا، دەگونجێت لەلێکدانەوەدا بەرگدرووبێت.

سين

س ا

سابرێن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سابرێن پیاوێکی بەهەیبەتە لەشێوەدا بەلام گێلو کەودەنە لەهەڵبژاردندا. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەندەی رەش پێستو نەزان لەلێکدانەوەشدا نزیکە لەبەرانەوە.

(نابلسی)دەڵێت: سابرێت پیاوێکی لەش‌ولار گەورەیە، لەئاینەکەیدا مەزن‌و ناودارە.

سابوون: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی ببینێ لەخەودا دەستی بەسابوون دەشوات نائومێد دەبێت لەداوای خۆی‌و وتراویشە : هیچی تێدا نییەو باشە.

*هەروەها دەڵێن: مەگەر لەماددەیەکی تر یان بۆگەنبێت ئەوکات بەڵگەیە لەسەر رەوانەوەی غەم‌و پەژارەو ناخۆشی‌و بەدەستهێنانی پێداویستی ، هەروەها دەڵێن: دەستشتن بەسابوون بەڵگەیە لەسەر دواییهێنان بەپەیوەندی هاوەڵایەتی یان دوایی هێنان بەبەربەرەکانی‌و ناکۆکی.

*وتراویشە: قوتاربوونە لەترس‌و بیم‌و تەوبەیە لەگوناهەکان.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵێکە بەدەستدێت‌و پارچە سابووون پیاوێکە غەم‌و پەژارە لەبیر دەباتەوە.

*ئەگەر بەسابوون جلێکی شت‌و لەچڵك‌و پیسی پاکیکردەوە چاکدەبێتەوە یان تەوبەدەکات‌و غەم‌و پەژارەی دەرەوێتەوەو قەرزەکانی دەداتەوە.

*دەگونجێت پارچە سابوونێك چیرۆکێك بێت بینوسێت‌و لەلای دەستەلاتدار بیخاتە روو.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رەوانەوەی غەم‌و پەژارە چونکە پیسی‌و چڵك لادەبات‌و پیسی‌و چڵکیش غەم‌و پەژارەیە.

سابوونچی: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قورئانو یادی خواو ئەوەی گوناه دەسڕێتەوە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەو دڵتەنگیو قەرزدانەوە.

* سابوونچی پیاوێکی بوختانچییە، ئەوەی سابوونچییەك ببینێ ئەگەر لەماڵدابێت لەوماڵەدا کەسێك دەمرێ.

سارێژکردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سارێژکاری زامو برین بانگخوازی خەڵکییە بۆ خۆشەویستیو دۆستایەتی.

ساز: سازو هاوچەشنەکانی لەئامرازەکانی گۆرانی شتی پڕوپووچو قسەی بەتاڵە.

* دەگونجێت بۆیەکێك کەلەخەودابێ بیژەنیّو بەدین نەبێت قسەوپیاهەڵدانی خراپ بێتو ئەوکەسە درۆزن بێت.

(نابلسی)دەڵێت: ساز لەخەودا گاڵتەوکەپو قسەی پڕوپووچو دنیایە، یان قسەیەکی درۆیەو لێدەرو گوێگری وەك یەك وایە.

* هەروەها دەڵێن: ئەگەر هەڵیکوڵی بەڵگەیە لەسەر دەستەڵات یان ڕێزدارێك نیگەرانبووە لەشکۆمەندیو حاڵوباری خۆیدا.

* بۆکەسێك کەمو کوڕیو کاری داپۆشراوو پەنهانی هەبێت ئامۆژگاریو پەندە، بۆ کەسی بەدخووش تێکدانی خەڵکییە، بۆ ستەمکار هۆکارێکە بەهۆیەوە ستمدەکات لەگەڵ کۆمەڵێكو ڕیخۆڵەکانیان دەبڕێت.

* ئەوەی ببینێ لەماڵەکەی خۆیدا سازلێدەدات نەهامەتیو بەلا ڕووی تێدەکات.

* ژەنەری ساز سەرکردەی ناحەقو مەترسیدارن.

* ئەوەی ببینێ ساز لێدەدات یان هەر ئامێرێك جۆرێك لەخەمو پەژارە ڕووی تێدەکات.

* ساز بەڵگەیە لەسەر حەزو ئارەزووی خەڵکیو کاروباری پڕوپووچ.

* ئەگەر لەگەڵ سازدا تەپڵو سەمای لەگەڵبوو بەڵاو نەهامەتی ڕوو دەکاتە خەڵکی ئەو شوێنە.

سافو لووسبوونی لەشولار: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر مووی پێستی لابرد بەڵگەی خۆشیو شادییە، بەلام ئەگەر لاینەبرد بەڵگەی کەوتنە بەسەر ئاینو زیادبوونی غەمو پەژارەیە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لاینەبات غەمو پەژارەیە زۆر نامێنێتەوە، ئەگەر هەموو

لەشولاری گرتەوە بەدەر لەدەموچاوی دەمرێت.

*ئەگەر جەستەی ساف و لووسبوو لەکاتی بەئاگایدا موو بەلەش و لارییەوە نەبوو هەموو لەش و لاری لەخەوەکەیدا سافکرد بەدەر لەپێشی دەمرێت و ماڵ و داراییەکەی بەسەردەچێت و بەتەنیا ژنەکانی دەمێننەوە.

سافیر[1] :(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەرسامی و خۆشاردنەوەو ملکەچکردن بۆ تواناداری و ترسان لەدوژمن.

سال:(نابلسی) دەڵێت: بۆ ژنی دووگیان بەڵگەیە لەسەر قوتاربوون لەمناڵبوون.

هەروەها دەڵێت: بینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر فیتنە بۆ خەوبینەر کەڕوودەکاتە خۆی و کەسانیتر بەپێی ئایەتی: ﴿أوَلاَ يَرَوْنَ أنَّهُم يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لاَ يَتُوبُونَ وَلاَ هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ (التوبة: ١٢٦).

*ئەگەر خەڵکی لەنەبوونیدا بوون بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی خێر.

ساڵح پێغەمبەر(سەلامی خوای لێبێت): (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ لەکۆمەڵێك نەزانەوە غەم و پەژارەی پێدەگات، پاشان لەکۆتاییدا زاڵدەبێت لەگەڵیانداو دوای جیاوازی جیادەبێتەوە لەگەڵیان.

*ئەگەر (ساڵح)ی بینی (سەلامی خوای لێبێت) لەکاروبارو وتەدا چاك و باشدەبێ، هەروەها دەڵێن: دوژمنەکانی هەڵدەدەکەن بەرانبەری و زاڵدەبن بەسەریاو پاشان لەکۆتاییدا ئەو زاڵدەبێ بەسەریاندا.

ساوەر:(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رزق و رۆزییەکی بەردەست و دەرخستنی حەق و پشوودان دوای هیلاکی و ماندووبوون.

*هەروەها لەخەودا رزق و رۆزییە بەڵام ساوەری برنج نیعمەتە، ئاردی سپیش هاوسەرە بۆ کەسێکی رەبەنی بەتوانا.

*دەگونجێت ساوەر بەڵگەبێت لەسەر:

+زانیارییەکی باش و سەفەر.

+ماڵ و دارایی.

+فرۆشگاو توێشوو.

+قەڵایەکی پتەو قایم.

+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

*ساوەر بەدەر لەگەنم چاکبوونەوەیە لەنەخۆشی خواردنیشی هەژاری و نەدارییە.

---

[1] **سافیر**: باڵندەیەکە شەواندەخوێنێ لەترسی ئەوەی راونەکرێ. (وەرگێڕ).

*ساوەری گەنم ماڵو داراییەکی کۆکراوەیە لەگەڵ ماڵو منداڵو شیڵانی سەفەرە بۆلای خزمەکانی.

*ئەگەر بینی هەویرەکەی دەشێلێ پیاوێکی باوەڕدار دەبێتو دەستەڵاتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێتو دەستەڵاتو زەفەر دەبات.

س پ

سپڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هێزی سپڵ دەروەو توانای لەشولارە، بەڵام ئێشو ئازاری سپڵ بەڵگەیە لەسەر تێکدانی ماڵێکی گەورەو بێشومار بژێوی خۆیو خانەوادەکەی پێوەیەو بردنی روو بەتیاچوونو فەوتانە، ئەگەر ئێشو ئازارەکەی زیادیکرد هەتا ترسیان لێنیشت بمرێ بەڵگەیە لەسەر بەسەرچوونی ئاینی.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا سپڵی بەبەهێزی بینی ماڵو گەنجی خاوەنەکەی پتەودەبێتو خۆشیو شادی پێبەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی سپڵی گەورەیە بەڵگەیە لەسەر گەندەڵبوونی ویستو خوازیو گۆڕانی حاڵو باری یاخود نەخۆشیەکی خراپ زاڵدەبێ بەسەریا.

سپەند(پێچن)[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەموو گورزەیەکی سەد دینار یا سەد درهەمە بەپێی ئاستی خەوبینەر.

سپیکار: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر سپیکاری خوریبوو بەڵگەیە لەسەر کارە کورتەکان ، سپیکاری دیوار بەڵگەیە لەسەر دروومان، هەروەها بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندیو پلەوپایەو بەرزیو پیاهەڵدانو بەجێهێنانی کاروبار.

*سپیکەرەوەی مس بینینی بەڵگەیە لەسەر خاوەن کرداری چاك لەنهێنیو ئاشکرادا.

س ت

ستایش: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خێرێکی زیادە، ئەوەی ببینێ ستایشی پەروەردگار دەکات نورو روناکیو رێنومایی لەئایندا بەدەستدەکەوێت.

*هەروەها دەڵێت:ئەوەی ببینێ سوپاسو ستایشی پەروەردگار دەکات کوڕێکی پێدەبەخشرێ، ستایش لەخەودا دەوڵەمەندییە بۆ هەژار.

---

[1] **سپەند:** رووەکێکی بۆنخۆشە. (وەرگێڕ).

* ئەگەر بینی ستایشی خودا دەکات پیاوێکی سوپاسگوزارە نیعمەتو بەخششی زۆری پێدەبەخشرێ لەگەڵ دووکوڕی زانا، پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ (النمل:٤٠)هەروەها دەفەرموێت: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾(ابراهیم:٣٩).

ستایشی خود(بەخۆداهەڵدان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەشانو باڵی خۆدا هەڵدانی مرۆڤ بەڵگەیە لەسەر گوناهو تاوان ئەنجامدان بەپێی ئایەتی: ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى﴾ (النجم).

* ئەگەر بینی لاوێکی نادیار بەشانو باڵیدا هەڵدەدات لەلایەن خەڵکیەوە بەباشە باسدەکرێت، ئەگەر پیرو لاوەکە ناسراوبوون بەهۆیانەوە پلەوپایەو مەزنی دەستدەکەوێت.

ستوون(کۆڵەکە ـ پایە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ستوون بەڵگەیە لەسەرئەوەی پشتی پێدەبەستیو کۆڵەکەو چەقو پاڵپشتە وەك ئیسلامو قورئانو سوننەتو شارەزایی لەئاینو دەستەڵاتدارو زاناو باوكو گەورەو هاوسەرو گەواهیدەرو ماڵو سامان وایە.

* هەروەها بەلێکدانەوەی رووداوێكو راستی خەون دادەنرێ.

* ئەگەر کۆڵەکەو ستوونێکی بینی لاربوبووەوەو خەریکبوو دەکەوت، ئەگەر لەمزگەوتێکی گەورەدابوو پیاوێکی دەستەڵاتدار دووڕوویی دەنوێنیو دەیەوێت دەربچێت لەفەرمانڕەوایی یان لەرێبازو مەزهەبەکەی یان زانایەکە یاخود پیاوچاکێك ستەمدەکات لەکارەکەیداو لەرێگەی راست لادەدات بەهۆی فیتنەو ئاشووبێك رووی تێدەکات یان بەڵاو نەهامەتیەك. ئەگەر لەمزگەوتی گوند یا هۆزو تیرەکەیدابوو ئیمامەتو بانگبێژییە یاخود ئەوەی خزمەتیدەکات.

* ئەگەر کۆڵەکەی ماڵەکەی خۆیبوو ئەگەر خەوبینەر خزمەتکارییبوو کۆڵەکە گەورە بەرپرسەو دەگۆڕێت برانبەریو کارێکی قێزەوندەکات لەبەرانبەریدا.

* ئەگەر ژنبوو کۆڵەکەکە مێردەکەیەتی.

* ئەگەر پیاوبوو کۆڵەکەکە باوکیەتیو کەوتنی ئەو کۆڵەکەیە دەدرێتە پاڵی یاخود دەمرێت ئەگەر نەخۆشبوو، هەروەها ئەگەر هەڵچوو بەئاسمانداو

ونبـوو يـان كەوتـەنێو بیروچـالێكو نەبینرا.
*ئەگـەر كۆڵەكەكـە هـی كەنیـسەبوو دەخرێتە پاڵ قەشە یان بیدعەكارێكە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینـی لەئاسمانـەوە كۆڵەكەیـەك دابـەزی خوداوەنـد دەسـتەڵاتێكی نـەرموونیانی پێدەبەخشێ.
*ئەگـەر بینـی بەكۆڵەكـە لێـدرا وتـەو قـسەیە ئەگـەر برینـداریكرد زیـانی پێدەگەیەنێ.
*هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر بینـی بەكۆڵەكە لێدرا ئەگەر ئازادبوو ترسی كۆتوپـاوانكردنی ئـازادی رووی تێدەكات.
*كۆڵەكەو ستوون بەڵگەیە لەسەر ئەو پیاوانـەی پـشتیان پێدەبەسـترێ لەكاروباری قورس‌وگراندا.
*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی كۆڵەكەو ستوون یان خۆی بەستوونو كۆڵەكە بینی ئەگەر زانابوو زانستخوازو ئایندار لەدەوری كۆدەبنەوە.
*كۆڵەكە باوكە یان كورو ماڵودارایی یاخود هاوكارە یان ئاژەڵو هاوسەرە یان پادشایە.
*ئەگەر بینـی بوە بەكۆڵەكـە دەمرێو هەڵدەگیرێ روو بەگۆرستان.
*كۆڵە فرمێسكە یا ماڵێكی زۆرە یان پیاو یاخود ژنێكی بەرێزو ئابڕوداره، ئەگەر لەبەردێكی سەختبوو دەگونجێت رێزدارو بەئابڕونەبێ، ئەگەر لەبەردێكی ئاساییوو بەخێرایی دەگۆڕێ، بەڵام ئەگەر لەداربوو دووڕوودەبێت.
*ئەگەر كۆڵەكەو ستوونێكی گشتیبوو لـەجێی خـۆی لاربـوەوە پیاوێكـە لـەپیاوەكانی دەسـتەڵاتدارو لەفەرمانبەردایی دەردەچێت.
*ئەگەر كۆڵەكەی مزگەوتبوو ئیمامەت یا بانگدان ئەنجامدەدات.

س ر

سـركە(ترشـیات): (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: سـركە مـاڵێكی پـیرۆزە بـۆ خواناسـان كـەمێكی ئارەزووبـازیو تەمەندرێژییە ئەگەر بەنانەوە بیخوات.
*زەیتیش ماڵێكی سووكو كەم سوودو بەلادارە.
*كووپـەو دەبـەو دەفـری ترشـیاتو سركە كیژێكی بەسۆزو بەزەییە.
*ئەگـەر مرۆڤێـك ببینـێ ترشـیات دەخواتـەوە دژایـەتی خانەوادەكـەی دەكـات بـەهۆی ئـەو گرژبوونـەی دێـت بەسەر دەمو زاردا.
*سـركە مـاڵێكی حـەڵاڵو دروسـتە لەنەخۆشیداو نەخۆش زۆر لەسەر جێگە

دەمێنێتەوەو لەسەر وەسیەت دەمرێت تێیدا.

(نابلسی)دەڵێت: خواردنەوەی ترشیات بۆ زیندانی بەڵگەیە لەسەر ئازادیو قوتاربوون.

*ئەو سرکەیەی ئەسڵبێت بەڵگەیە لەسەر خۆ ماندوکردن لەگەڕان بەدووی هۆکاردا، لەگەڵ ماندوبوونو ڕەنجو هەوڵی قورسوگران.

*دەگونجێت سرکە بەڵگەبێت لەسەر:

+کەمو کوڕی لەژنو کوڕدا یاخود کاروپیشەدا.

+دڵنیابوون دوای ترسو بیم.

+بەرپەرچدانەوەی خراپەو دوژمنان.

+بەندایەتیو ئارامگرتن لەسەر ئەرکو قورساییەکەی.

+هاوڕێو دۆست.

سرکە دروستکەر: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاوێك ماڵو سامانی خانەوادەکەی بخواتو کەلو کەمیبکات.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

+پابەندبوون بەسوننەتی پێغەمبەرەوە(ﷺ).

+کەسێك بەڵێن بشکێنێو بەسەری نەبات.

سرکەفرۆش: لەلێکدانەوەدا باش نییە چونکە دەستەواژەی (خلل - ناتەواوی) لەخۆگرتوە.

*هەروەها دەڵێن: خراپ نییە چونکە پیسیو چڵکی ددانەکان پاکدەکاتەوە، لەلێکدانەوەشدا خانەوادەی ماڵێکە.

*بەڵگەیە لەسەر:

+رزقو رۆزیو پاکێتی.

+تەوبەو داوای لێخۆشبوون.

+کرێگرتە.

+کوڕی بەسوودو قازانج.

س ڕ

سڕبوون: ئەگەر لەخەودا بینی دەستی سڕبوە یاخود هەندێك لەلاشەی سڕبوە ئەو ئەندامەی تووشی ملکەچیدەکاتو لەو ئاستەیا نابێت کەچاوەڕێی بوە.

س ز

سزا(تۆڵە): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا تەمەنێکی درێژە بەپێی ئایەتی: ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ (البقرة:١٧٩).

*تۆڵەو سزا بەڵگەیە لەسەرنەوەی لەسەریەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زۆرلێکردن لەوگوناهانەی مرۆڤ ئەنجامیدەدات وەك بەزۆر نوێژکردنو ڕۆژووگرتنو زەکاتدان.

س ف

سفره(خوان):(ئیبن سیرین)دەڵێت: یەکێك لەخەودا بینی دەنگێکهاتو گوێبیستبوو ئەم ئایەتی دەخوێندەوە: ﴿اللهُمَّ رَبَّنَا اَنزِلۡ عَلَيۡنَا مَآئِدَةً مِنَ السَمَاءِ﴾(المائدة:١١٤) خەونەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو گێڕایەوە ئەویش وتی: تۆ لەناڕەحەتیدایتو داوا لەخوداوەند دەکەیت دەرووی خێرت لێبکاتەوەو وەڵام دەدرێیتەوە، بەوچەشنەبوو کەبۆی لێکدایەوە.

*راڤەکارانی خەو لەلێکدانەوەیان بۆ سفرە جیاوازی هەیە لەنێوانیاندا هەندێکدەڵێن: سفرە پیاوێکی رێزداری دڵفراوانەو دانیشتن لەسەری هاوەڵایەتیەتیو خواردن لێی سوود وەرگرتنە لێی ، ئەگەر لەسەر ئەو سفرەیە چەند پیاوێکی لەگەڵدابوو برایەتی لەگەڵ کۆمەڵێکدا دەکات لەسەر خۆشیو پاشان شەڕو ئاژاوە لەسەر بژێوی دەکەوێتەوە لەنێوانیاندا.

*خواردنی خۆشوپاك لەسەر سفرە بەڵگەیە لەسەر تەبایيو خۆشەویستیانو هەندێکدەڵێن: سفرە قەرزە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای پێغەمبەری خوا (ﷺ)و دەڵێت: ئەی پێغەمبەری خوا لەخەودا پاوانێکی سەوزم بینی سفرەیەکی لەسەر راخرابوو لەگەڵ دوانگەیەکدا حەوت نمرەی هەبوو، تۆم بینی لەپلەی حەوتەمداو خەڵکیت بانگدەکرد بۆ سەر سفرەکە ، ئەویش(ﷺ)فەرمووی: "سفرەکە ئیسلامە ، پاوانە سەوزەکە بەهەشتەو دوانگە حەوت پلەییەکەش مانەوەی دنیایە بەحەوت هەزارساڵو شەش هەزاری رۆیوەو لەحەوتەمداین بانگەوازەکەش بانگەوازی خەڵکییە بۆ لای ئیسلامو بەهەشت"[(١)].

*هەندێکیتر دەڵێن: هاوسەرو ژنی پیاوە.

*دەگێڕنەوە یەکێك بینیویەتی لەسەر سفرەیەك نانەدخوات هەرکات دەستی بردوە بۆ سفرەکە دەستی سەگێکی زەرد لەژێر سفرەکەوە هاتوەتە دەرەوە لەگەڵیدا خواردوویەتی، ئنجا خەوەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو دەگێڕێتەوە، ئەویش دەڵێ: ئەگەر خەونەکەت بەو چەشنەبێ لاوێك دەستی تێکەڵکردوە لەگەڵ ژنەکەتدا، کاتێ گەڕاو بەدوویداچوو قسەی راڤەکارەکە راستدەرچوو.

---

(١) سەرچاوەی ئەم باسە لە دەقە عەرەبییەکەیدا دیارینەکراوە. (وەرگێڕ).

*ئەگەر نانی بینی لەسەر سفرەوخوان، سفرەکەدانرابوو دوژمنی بۆپەیدادەبێ ، ئەگەرینی لێیدەخوات ناکۆکی لەنێوان خۆیو دوژمنەکەدا دەردەکەوێ لەسەر راوبۆچوونی هەندێك لەراڤەکارانی خەو.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر خواردنێکی زۆری لەسەرسفرەخوارد بەدەر لەسروشتی خۆی بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی بەئەندازەی خواردنەکەی.

*ئەگەر بینی ئەو سفرەیە بەرزکرایەوە تەمەنی بەسەرچوەو دواییەتی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر جۆرێك یان دوو جۆر خواردنی لەسەر سفرەکە بینی رزقێکە پێیدەگات بەخۆیو منداڵەکانی بەپێی ئایەتی: ﴿أَنزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾.

*هەروەها وتراوە: سفرە دەستکەوتێکە لەمەترسیدایەو بەرزکردنەوەو لابردنی تەواوبوونی ئەو دەستکەوتەیە.

*هەروەها دەڵێن: شوێنی نانخواردنو بژێوییە بۆ یەکێك لێیبخوات، ئەگەر هەر خۆی بەتەنیا لەسەریبوو نەیارو بەربەرەکانی نابێت، ئەگەر کەسێکیتر لەسەر بینی برای هاوبەشن لەگەڵیدا.

*زۆری نان خۆشەویستیو ئەوینەو کەمیشی بەپێچەوانەوەیە.

*نان خۆشەویستی ساڵێکە، ئەگەربینی خواردن رادەخات سووکایەتیکردنە بەنازونیعمەتەکانی خودا.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا نازو نیعمەتو وەلامدانەوەو بانگەوازو ژینێکی خۆشنوودو سەرکەوتنە بەسەر دوژمناندا.

*زۆری خواردن لەسەر سفرە بەڵگەیە لەسەر زۆری منداڵ، ئەگەر دووشتی دژ بەیەك لەسەر سفرە کۆبوونەوە بەڵگەیە لەسەر جەنگ بەتایبەت ئەگەر خواردنەکەی سەری سورەوکراوو هەریسەبوو، خوانو سفرە مەیدانو گۆرەپانی بەربەرەکانییە.

س ك

سك (ورگ): (ئیبن سیرین) دەڵێن: سك لەناوەوەو دەرەوە ماڵو دارایی پیاوو منداڵو خزمو کەسو لانەی خانەوادەیەتی.

*ئەگەر بینی برسیەتی سووردەبێت لەسەریو ماڵێك بەئەندازەی برسێتی بەدەستدەهێنێت.

*هەروەها دەڵێت: هەلاوسانو گەورەیی سك لەخواردنی سووەوە هاتوە، رۆیشتن بەسەر سکدا پشتبەستنە بەماڵو دارایی ، ئەگەر

بینی ورگی بچووك بوه شتومەكی زۆر دەبێت.

*ئەوەی ببینیّ سكی گەورەبووە ماڵو سامانەكەی لەسەرڕێچی خودایا خەرجدەكاتو خۆشی پەشیمان دەبێتەوە لێیو دەیەوێت تەوبەبكات.

(نابلسی) دەڵێت: سك لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەیگرێتەخۆ لەخانەوادەو ماڵو نهێنیو ئەوەی لێی دەردەچێتو بەڵگەیە لەسەر زیندانو گۆڕو نهێنیو لەشساغیو نەخۆشو هاوڕێو ئەسپەردەكاری ئاینو بەندایەتی، ئەوەی لەخەودا سكی بتەقێنرێو دەستەلاتداربێت سوودو قازانجی نابێت مەگەر لەو ماڵەی بۆ خانەوادەكەی داناوە، دەگونجێت نهێنیو پەنهانی ئاشكرابێت یا ژنەكەی لەدەستبدات.

*ئەگەر ژنەكەی دووگیانبوو منالەكەی لەسكیەوە دێتە دەرەوە، ئەگەر شتێك لەریخۆڵەكانیەوە هاتە دەرووە یان لە ئەندامەكانیەوە خراپەو بەدرەفتاری بەدەردەكەوێت، وەگەرنا مردن یان زامێكەو دوومەڵی ناوسكی دەردەكەوێت.

*ئەگەر ئێشو ئازاری سكی هەبوو ئازارو ژانەكەی دەڕەوێتەوە.

*ئەگەر ورگی لەدەستدا هاوڕێكەی دەمرێت یاخود بەرپرسەكەی یان دادوەری ماڵەكەی، دەگونجێت واز لەخواردنو خواردنەوە بهێنێتو رووبكاتە زوهدو خواناسی.

*ئەگەر ئاگر لەسكی هاتە دەرەوە بەڵگەیە لەسەر تەوبەكردنی لەخواردنی ماڵی هەتیوان.

*ئەگەر لەوانەبوو لەقاپو قاجاغی حەرامدا نانیان دەخوار بەڵگەیە لەسەر خۆگرتنەوەو زوهدی.

*ئەگەر لەسەر سكی چوو بەڕێوە بەڵگەیە لەسەر هەژاریو نەداریيو گەڕانی بەسەر خەڵكیدا بۆ تێركردنی ورگی.

*سك نێوجەرگەری دۆڵو شیوە دەگونجێت سك لەلێكدانەوەدا بەڵگەبێت لەسەر:

+هۆزو تیرە.

+ورگو چوونە ئەستۆی سەفەر یان زیندانی یا گەڕانەوەی ئاوارەو غەریب بێت.

*ئەگەر لەنێو سكیدا كێمو زوخمو برینی دی بەڵگەیە لەسەر خواردنی سەرجێی حەرام.

*ئەگەر سكی باشبوو یان گەورەبوو بەچەشنێك سوودی نەبوو بۆلاشەی بەڵگەیە لەسەر زانیاریو سەركردایەتی.

* دەگونجێت سك بەڵگەبێت لەسەر پەنهانیکردن لەئاینو شاردنەوەی رقو قین.
* ئەوەی بینی سكی بەتاڵەو سروشتی هیچ گۆڕانێکی بەسەردا نەهاتوە لەماڵو وەچەکەی کەمدەکات.
* هەروەها دەڵێن: سكی لەحەرام بەتاڵە، دەگونجێت سك کەشتیی مەردوم بێت هەردەردەدارێك روودەدات روو لەکەشتیەکەی بکات.
* ئەوەی خۆی لەسکی دایکیدا ببینێ ئەگەر لەولاتی خۆیدا نەبوو دەگەڕێتەوە بۆ ولاتی خۆی ، ئەگەر نەخۆشبوو ئەسپەردەی خاك دەکرێت ، ئەگەر لەش ساغبوو زیندانی دەکرێت.
* سك بەڵگەیە لەسەر ماڵی مرۆڤو ئاژەڵەکانی، جەرگو دڵی: کوڕەکەیەتیو سیەکانی خزمەتکارو ماڵە، ورگو سکی کیسەیەو گەرووشی: ژیانیتی.
* ئەوەی ببینێ کیژەکەی یان ماڵەکەی رووخاوەو خۆشی نەخۆشە بەنەخۆشی سکئێشە دەمرێت ، ئەگەر دەستیکرد بەدروستکردنەوەی یان چاککردنی چاکدەبێتەوە لەو نەخۆشیە، وەگەرنا رۆژانی تەمەنی بەئەندازەی مانەوەی ساختمانەکەیەتی.

* ئەگەر سکی مرۆڤ کەشتی بێت سەرەکەی دڵیەتیو گەرووی چارۆکەکەیەتیو پەراسوٚکانی دیوارەکانیەتی.
* ئەوەی ببینێ سکی لەت لەتو پارچە پارچە بوەو ریخۆڵەکانی هاتوونەتە دەرەوەو پەراسووەکانی شکاون کەشتیەکەی دەشکێ بەڵگەیە بۆیەکێ کەشتیێ نەبێت لەسەر فرۆشگاکەی کەخێرو خەرجی لێدەردەچێت.

سکچوون: (نابلسی) دەڵێت: سکچوونی ئاسایی لەخەودا زیادەڕەوییە لەماڵو سامان خەرجکردندا، قەبزیش رەزیلیو دەست نوقاوییە.

سکەلێدەری دینارو درهەم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سکەلێدەری دینارو درهەم کەسێکە غەیبەتدەکاتو دوو زوبانە، هەروەها دەڵێن: سکەلێدەر پیاوێکی چاکەکاری قسەو گوفت خۆشە ئەگەر ئەجرو پاداشتی لەسەر وەرنەگرێ. هەروەها دەڵێن: پیاوێکە قسەگەرمدەکات.
* ئەگەر بینی سکەی دینارو درهەم لێدەدات لەبەر دەرگای ئیمام ئەگەر شایستەی دەستەلاتبوو وەریدەگرێ.
* هەروەها دەڵێن: سکەلێدەری دینار پارێزگاریدەکات لەنوێژو ئەمانەت ئەسپەردە دەکات.

*لێدانی سکەی درهەمی خراپو قەڵب قسەیەکی خراپو وتەی بێکردارە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر جێگرو بەڕێوەبەری کاروبارەکانی فەرمانڕەوا یاخود وتاربێژێکی بەناوبانگ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+نیگارکێش.

+سرەرەوە.

+ئەوەی ماڵو دارایی بەتوندوتیژی بەدەستدەهێنێ.

+ئەوەی سزای تەمێکردن دەسەپێنێ.

س ل

سلاوکردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی تەوقە لەگەڵ دوژمندا دەکات یا باوەشی پێدا دەکات ناخۆشیو دوژمنایەتی لەنێویاندا هەڵدەگیرسێو لەبری خۆشەویستیو تەبایی جێگیردەبێت چونکە پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: "تەوقەکردن خۆشەویستی زیاددەکات"[1].

*ئەگەر بینی دوژمنەکەی سلاوی لێکرد داوای ئاشتەوایيو ڕێکەوتنی لێدەکات.

*ئەگەر بینی یەکێك سلاوی لێکرد هیچ دژایەتیو ناکۆکییەك نییە لەنێوانیاندا سلاوکار خۆشیوشادی لەسلاولێکەر دەستدەکەوێ، ئەگەر ناکۆکیو ئاژاوە هەبوو لەنێوانیان زاڵدەبێت بەسەریاو لەشەڕو خراپەی دڵنیادەبێت.

*ئەگەر بینی سلاویکرد لەپیاوێکی بەتەمەن نەدەیدەناسی دڵنیابییە لەخەشمو سزای خوایی.

*ئەگەر سلاوویکرد لەپیاوێکی پیر دەیناسی ژنێکی شۆخو شەنگ مارە دەبڕێو چەندین جۆر میوە بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ ، سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ﴾ (یس:٥٧-٥٨).

*ئەگەر لاوێك سلاوی لێکرد بەلام نەدەیناسی دڵنیادەبێت لەشەڕوخراپەی دوژمنانی.

*ئەگەر پیاوێك بینی سلاو لەپیاوێکدەکاتو وەلامیدەداتەوە کیژەکەی دەداتێ، ئەگەر وەلامی نەدایەوە کیژی ناداتێ.

---

[1] (هندی) لە(کنز العمال)دا (١٣٤/٩) ژمارە (٢٥٣٦٥) هێناویەتی بەدەستەواژەی: "ئەوەی بیکات بەبراکەی لەخۆشەویستییەوە تەوقەی لەگەڵبکاتو جیانابنەوە خوداوەندلێیان خۆشدەبێ " دەیگێڕنەوە بۆ (ئیبن شاهین)و ئەویش لە(بزار)ەوە.

*هەروەها ئەگەر لەنێوان خۆیو ئەو پیاوەدا بازرگانی هەبوو لەخەودا بینی سلاّوی لێدەکاتو ئەویش وەلاّمی دەداتەوە ئەو بازرگانیەی نێوانیان سەقامگیر دەبێت ئەگەر وەلاّمی سلاّوەکەی نەدایەوە جێگیرو چەسپاو نابێت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی سلاّو دەکات لەکەسێكو هیچ دژایەتیو دوژمنایەتییەك نییە لەنێوانیانداو سلاّولێکراو لەسلاّوکارەوە خۆشیو شادی بەدەستدەهێنێت یان خێرو چاکەو دڵنیایی لەشەڕو خراپە بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر دەنگێکی نادیاری بیست سلاّوی لێکرد ئەویش پەسەندیکرد موسوڵماندەبێتو سلاّو دوویاتدەکاتەوەو پاداشتدەدرێتەوە لەسەری، ئەگەر وەلاّمیدانەدایەوە پەسەند نەبوو لای پاشان پاداشت نەدرایەوە لەسەری.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی سلاّو لەپیاوێکدەکات غەمو پەژارە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی تەوقەدەکات لەگەڵ یەکێکدا راهاتوە تەوقەبکات لەگەڵیو سلاّوی لێبکات خێروچاکەیەو بەڵگەیە لەسەر وتەیەکی باش گوێبیستی دەبێت وەك ئەو دەدوێت.

*ئەگەر بینی تەوقەدەکاتو دوژمن لەئامێزدەگرێ بەڵگەیە لەسەرئەوەی دوژمنایەتیەکەی پووچو بەتاڵدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی فریشتەکان(سلاّویان لەسەر بێت) سلاّوی لێدەکەن خوداوەند بەرپێی رۆشندەکاتەوەو دوایین چارەنووسی بەباشدەبێت.

*سلاّوکردن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گوێڕایەڵی بۆ موسوڵمان.

*دەگونجێت سلاّوکردن بەڵگەبێت لەسەر پێداویستی بۆ یەکێك راهاتبێت لەسەر وەلاّمدانەوەی سلاّو، ئەگەر یەکێك وەلاّمیدایەوە سوودمەنددەبێت لەبازرگانیدا، وەگەرنا کالاّو شتومەکی بازاڕساردی رووی تێدەکات، یاخود وتەکانی لەنێو خەڵکیدا نابیسترێ، ئەگەر داوایەکی هەبوو بەلاّم سلاّوی لەکەسنەکرد داواو پێداویستیەکەی بەجێنایەت.

*ئەگەر لەگەڵ نەتەوەیەکدا بەر لەسلاّو دەستیکرد بە لێدوانو قسە بەڵگەیە لەسەر پێچەوانەبوونی سوننەتو رووکردنە بیدعە، هەروەها ئەگەر یەکێك سلاّوی لێکرد بەلاّم وەلاّمینەدایەوە

یـاخود بـه ئاماژەیـەك وەلآمیدایـەوە دەگونجێـت سـلاو بەلگـەبێت لەسـەر خۆدان بەدەستەوە.

س ل

سلق: (ئیبن سیرین) دەلێت: بەلگەیە لەسەر خێر هەروەها ملوخیاش بەو چەشنەیە.

(نابلسی) دەلێت: ئەگەر سلق بەر لەپێگەیشتنی خورا بەلگەیە لەسەر ئاین‌و گومانداری یاخود پشتهەلکردن یان بەلگەیە لەسەر ئەو ژنانەی لەخولی مانگانەدان.

*سلق وتەیەکە سەبارەت بەئابڕووو دەکرێ.

س م

سم(پاقوولاخ): (نابلسی)دەلێت: سم بەلگەیە لەسەر زانیاری‌و شوێنکەوتنی شوێنەوارو رزق‌و دەولەمەندی بەتایبەت ئەگەر لەخەودا جێپێی فریشەو پێغەمبەری بەدیکرد.

*سم بەلگەیە لەسەر گواستنەوە لەشوێن‌و جێگەیەکەوە بۆ شوێن‌و جێگەیەکیتر حەق تێیدا فەرزکراوە، هەروەها رێنمونییە بۆ سەرگەردان‌و وێل.

*ئەگەر گوێی لەدەنگی سمی ولاخ بێت بەبێئەوەی بەدیبکات باران‌و لافاوە.

سمارتــەــه(سافولووســکەر): (ئیبن سیرین)دەلێت: بەلگەیە لەسەر ئەوەی منـدالّ خاوەن دەسـەلاتەو ئەگەر رووپایەکی بەردی ساف‌و لووسی بینی کـوڕێکی دلڕەقە ، ئەگەر زەردبوو کوڕێکی دووڕوە، ئەگەر قورقوشمبوو کوڕێکی نێرەمووکە.

سمور[1] **:** (نابلسی) دەلێت: سمۆرە پیاوێکی ستەمکاری دزە و رووەدەکاتە چۆلەوانیەکان چونکە مالّ‌و سامانەکەی سوودی لێوەرناگرێ دوای مردنی خۆی نەبێت.

سمی مانگاو شتیتر: (نابلسی) دەلێت: لەخەودا ئەگەر نەبوو بەلگەیە لەسەر ماندوبوون‌و هەولدان‌و یەککگرتنی ژن‌و مێردو باوك‌و دایك.

سمێلّ: (نابلسی) دەلێت: لەخەودا بەلگەیە لەسەر مالّ‌و سامان، ئەگەر بینی مووی سمێلی کورتدەکاتەوە لەسوننەتدا باشە.

*ئەگەر بینی مووی سمێلی زیادیکردووەو درێژبوە خراپە لەسوننەتدا.

---

[1] **سمور:** گیاندارێکە لە(سمۆرە)دەچێت.

(وەرگێڕ)

*ئەگەر بینی مووی سمێڵی کورتبوەتەوە یاخود کورتیکردوەتەوە بەو ئەندازەیە ماڵەکەی خەرجدەبێت.
*ئەگەر بینی مووی سمێڵی بەئەندازەی خۆیو لەسروشتی تایبەتی دەرچوەو رێگرە لەنانخواردن خراپەو بیدعەیە.
*سمێڵی درێژ بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە، دەگونجێت بەخواردنەوەی حەرامکراوەکان ناوبانگ دەربکات، کورتکردنەوەو جوانکردنی بەڵگەیە لەسەر شوێنکەوتنی سوننەت.
*تاشینی سمێڵو ریش بەڵگەیە لەسەر پشوو رەواندنەوەی غەمو پەژارە بەتایبەت لای ئەوانەی بەباشی دەزانن، لای ئەوانەی بەخراپی دادەنێن بەڵگەیە لەسەر لەکیسچوونی پلەوپایەو ناوبانگی خراپو هەژاریو زەرەر.
*کەمی مووی سمێڵ دامرکانەوەیە زیادەی خراپە، دەگونجێت زیادبوونی بەڵگەبێت لەسەر پارەخواردنی سەرخۆشو مەست یان رێگری لەزەکات یاخود دەستگرتن بەسەر ئەسپەردەو ئەمانەتدا.

س ن

سندووق: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سندووق ژنە یان کچە، (قەیرەوانی) سندووقی بەزوبانی خۆی باسکردوەو بە(تابوت) ناوزەدیکردوەو دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر:
+ماڵ.
+هاوسەر.
+فرۆشگاو دوکان.
+گەنجینەو سینەی.
*ئەگەر هاوسەرەکەی دووگیانبوو کوڕێکی دەبێت، ئەگەر کاڵایەکی هەبوو زەرەردەکات یاخود پاشگەزدەبێتەوە لێی.
(نابلسی) دەڵێت: سندووق هاوسەرە بۆ کەسێکی رەبەنو دەوڵەمەندییە بۆ هەژار، سندووقی سەفەر سەفەر یا نوێنەرە.

سنگ(**سینە**): (ئیبن سیرین) دەڵێت: سینە تەنگی وێڵیو سەرگەردانییە، ئەگەر کەسێکی ناموسوڵمانی بینی سینەی تەنگە زەرەر دەکات لەماڵو ساماندا.
*هەروەها دەڵێن: فراوانی سینەی مرۆڤ دەستو دڵفراوانییەو تەنگی رژدییە.
*زۆری سوو بەسەر سینەوە قەرزارییە تووشی مەردوم دەبێت.
*ئەگەر بینی بوە بەبەرد دڵرەق دەبێت.

* پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: موویەكی زۆرم دی لەسەر سینەم دەرهاتبوو منیش لوولمدەكرد، ئەویش وتی: ئەمانەتێكت پێ سپێراوەو گەیاندوتە جێی خۆی.

* هەروەها سینەفراوانی بەڵگەیە لەسەر هێمنی و لەسەرخۆیی.

(نابلسی) دەڵێت: فراوانی لەخەودا بۆ بێباوەڕ بەڵگەیە لەسەر موسوڵمانبوونی بۆ كەسێكی سەرپێچیكار تەوبەیەو فراوانیشە بۆ گوێڕایەڵ.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئاسانكردنی كاری قورس و گران.

* ئەگەر خۆشەویستەكەی لەسنگی خۆیدا بینی بەڵگەیە لەسەر ناڕەزایی لەدەستی، ئەگەر نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر چاكبوونەوەی لەو نەخۆشییەی گرتوویەتی.

* دەگونجێت باشی سینە بەڵگەبێت لەسەر خۆنەویستی.

* دەگونجێت سینە بەڵگەبێت لەسەرئەوەی تێدا دەشارێتەوە لەزانیاری و ماڵ و ڕێنومایی یان وێڵی و سەرگەردانی.

* سینە میوان یا ژن یاخود پلەوپایەیەكە تێدا كۆدەبێتەوە.

* سینە لانەی غەم و پەژارەو دەروە، ئەگەر بینی سینەی فراوانبوە خۆشی و شادی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر بینی سینەی تەنگبوە تەنگەبەری بەدەستدەهێنێت، ، هەروەها دەڵێن: فراوانبوونی بۆ ئیسلامەو تەنگی بۆ یاخیبوون و گومراییە.

* ئەگەر بێباوەڕێك بینی سینەی فراوانبووە، سەلامەت و سوودمەند دەبێت لەبازرگانیدا.

* ئەگەر ئێش و ئازاری بەسینەیەوە دی گوناهێكی ئەنجامداوەو پاشان سزادراوە ، هەروەها دەڵێن: ماڵ و دارایی خەرجدەكات لەزیادەڕەوی و كاری لاوەكیدا بەبێ ئەوەی لەگوێڕایەڵی پەروەردگارا بێت و سزا دراوە لەسەری.

* ئەگەر پیاوێك دوو مەمكی لەسەر سینەی خۆی دی هاوسەردەگرێ ئەگەر ڕەبەن بێت یاخود تووشی عیشق دەبێ و پاشان ئابڕووی دەچێت.

سنوور: (نابلسی)دەڵێت: بۆیەكێك داوای بكات یان داوای نەبەزاندنی بكەن لێی بەڵگەیە لەسەر قەرزو داواكردنی دانەوەی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رامانی مرۆڤ لەسنووری خۆیدا یاخود هاوسەرگیری بۆ رەبەنو دامەزراندنی.

سنەوبەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سنەوبەر پیاوێکی دووری دەنگبەرزە سووکو رەوشت نزمو رژدە، ستەمکارو دز رووی تێدەکات.

*ئەو دەرگایەی لەداری سنەوبەر دروستدەکرێ دەرگاوانێکی رەوشت خراپی ستەمکارەو بۆ بازرگانیش پارێزەرێکی ستەمکاری دزە.

س و

سوار(ئەسپسوار): (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چاودێریو دڵراگرتنو گەیشتن بەهیواو ئاوات بەماندوبوونو هیلاکی.

سواربوون: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی سواری ئاژەڵێکبوە، ئارەزوویەکی زاڵدەچێتە ئەندێشەو بیریو دوایدەکەوێ.

*سواربوونی هەموو ئاژەڵێك مەزنیو دەستەڵاتە.

*ئەگەر بینی سواری ئەسپێکبوەو باش ناتوانێ سوراچاك بێت دوای ئارەزووی خۆیدەکەوێ، ئەگەر بەباشی سواربوو پارێزراو سەلامەتدەبێت.

*ئەگەر بینی سواری ئەسپێکبوە بەهەموو پێداویستیەکیەوە خاوەن لانەو ماڵبوو لەگەڵ خزمەتکارو بەردەست مەزنی باویاپیرو دەستەڵاتەکەیەتیو دەگات پێی.

*ئەگەر سواری ملی پیاوێکوبوبوو بەزۆر دەمرێتو تەرمەکەی هەڵدەگرن بەزۆر ، ئەگەر بەویستی خۆی سواریبوو ئەوەی کەسواریدەبێت ئەرکو نارەحەتی سوارە هەڵدەگرێ بەویستی خۆی.

*هەروەها دەڵێن: رووداوێکی سەختو گرانە، ئەگەر فرێیداو وازیلێهێنا روونادات، ئەگەر بەپشتاوپشت سواربوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی بەهانە پەسەند ناکاتو گوێناگرێ لەئامۆژگاری یاخود پشت هەڵدەکات لەکاتی پێویستیدا یان لەدواوە یاخود لەکاتی خولی مانگانەدا دەچێتە لای ژن.

سواڵکەر (داواکار): (ئیبن سیرین) دەڵێت: سواڵکەری هەژار لەخەودا زانستخوازە ، ئەگەر ئەوەی داوایکرد پێی درا ئەوە ئەو زانیارییە بەدەستدەهێنێتو ملکەچیو خۆبەکەمزانینی لەگەڵدا دەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: سواڵکەران بەڵگەن لەسەر غەمو پەژارەو فیکرو بۆچوونێك روو لەدەروونەکات.

* ئەگەر بینی پارەیەکی لێوەردەگرن نارەحەتیەکی توند دەهێنێتە پێش چاوی‌و لەگەڵ مەرگی خەوبینەرو مەرگی ئەوەی کاروبارەکانی گرنگە لەلای، ئەگەر بینینی خۆیاندەکەن بەماڵەکەیدا، یاگوندەکەی لەیەکترازا روو لەخانەوادەکەی دەکات، ئەگەر شتێکیان لەو ماڵە برد بەڵگەیە لەسەر زیانێکی گەورە.

* سواڵکەر خوێندکارەو بەرپرسیش زانایە.

* ئەگەر بینی سواڵدەکات بەلام نایدەنێ ملکەچدەبێت.

* ئەگەر سواڵکەرێکی بینینی لاڵبوە بەڵگەیە لەسەر عەورەتی ژنێك لەکاتی مارەبریندا، ئەگەر ئاویاندایە هاوسەرگیری‌و مارەبرینە.

(نابلسی) دەڵێت: کەسێکە پەرۆکۆنەو وەرەقە کۆدەکاتەوە لەرێگەوباندا، هەروەها بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کۆکردنەوەی ماڵی حەلاڵ‌و حەرام‌و دەرخەری نهێنی‌و پرسیارکار لەشتێك پەیوەندی بەوەوە نییە.

سوبیا[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پشوو رزق‌و رۆزی‌و گەیاندنی خراپە بەوەی دەیخواتەوە.

* ئەگەر خەوبینەر رەبەنبوو دەگونجێت ژنی تەڵاقدراو حەڵاڵبکات.

سوپاسگوزاری: (نابلسی) دەڵێت: سوپاسگوزاری خوداوەند لەخەودا قوتاربوونە لەغەم‌و پەژارەو دڵتەنگی.

* ئەگەر بینی سوپاسی خوداوەند دەکات لەغەم‌و پەژارە قوتاردەبێ‌و، هێزو ماڵ‌و سامان‌و خێرو فەرو پاداشتی دەستگیردەبێت.

* ئەگەر فەرمانڕەوابوو ناوچەیەکی ئاوەدانی پێدەسپێردرێ.

* ئەگەر بینی سوپاسی پەروەردگار دەکات یەکتاپەرستە.

* هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی سوپاسی خوداوەند دەکات ئەگەر نامسوڵمانبوو موسوڵمان دەبێت.

* ئەگەر دووڕوبوو دڵسۆز دەبێت، ئەگەر موسوڵمانبوو هاوەڵایەتی پیاوێکی بەڕێزو مەزندەکات لەمەترسیەکی بەناوبانگی دووردا.

---

[1] **سوبیا**: بادەیەکی بەناوبانگە لەگەنم دروستدەرکرێ (اللسان: مادة سوب).

سورام[1] : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی چاکەکارە لەنێوان خەڵکیدا لەمیراتیدا.

سورێژە(درکە): (ئیبن سیرین)دەڵێت: سورێژە بەدەستهێنانی ماڵو دارایییە لەلایەن دەستەڵاتدارەوە لەگەڵ خەمو پەژارەو ترس‌وبیم‌و تیاچوونیدا. هەروەها وتراوە: تومەو تاوانبارکردنە. (نابلسی)دەڵێت: سورێژە بەلاو نەهامەتی کشتوکاڵە.

سورێنچك: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر لەش ساغی‌و نەخۆشی.

سولەیمان(سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی (سولەیمان) ببینێ موڵك‌و دەستەڵات‌و زانیاری‌و فیقهی دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر بەمردوویی بینی لەسەر دوانگە بەرپرس یا سەرکردەو فەرمانڕەوا دەمرێ‌و بەمەرگی نازانێت هەتا دوای ماوەیەك.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر (سولەیمان) ببینێ فەرمانڕەواو دوژمن ملکەچی دەبن‌و زۆر سەفەر دەکات.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر موڵك‌و دەستەڵات بۆ یەکێك شایستەی بێت یاخود بەڵگەیە لەسەر دادگاو دادگایی فیقهو فەتوا بۆ ئەوەی شایستەیەتی بەتایبەت ئەگەر تاجەکەی یا ئەوستیلەکەی هەڵگرت یاخود لەسەر جێگەی خۆی داینا، دەگونجێت کاری قورس‌وگرانی بۆ ئاسان ببێت‌و لەلایەن پەروەردگارەوە پلەوپایەی بەرزی دەستگیرببێت‌و چارەنووس‌و دەرەنجامی بەخێر کۆتایی بێت.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر نارەحەتی لەلایەن ژنانەوەو بۆڵە بۆڵ لەدوولاوە، ئەگەر خەوبینەر دەستەڵاتداربوو لەپۆستی دەستەڵات لادەبرێ پاشان دەگەڕێتەوە بۆی‌و دەگونجێت بەفرۆفێڵ ژنێکی خاوەن ماڵ‌و دارایی بەرێز بکات بەهاوسەری.

*ئەگەر خەوبینەر رزق‌و رۆزی لەسەر باڵندەبوو یان ئامادەکاری روحی جنۆکە یاخود شووشەکاری رزق‌و رۆزییەکی فراوانی دەستگیردەبێت ، دەگونجێت ماڵێکی گرانبەهای بۆ وەبەربێت دوای نائومێدی.

*دەگونجێت سەربکەوێت بەسەر دوژمنەکەیدا دوای زەرەر پێبردنی.

[1] **صرام**: ناوێکە لەناوەکانی جەنگو شەڕ.
(وەرگێڕ)

*ئەگەر خەوبینەر لەوانەبوو بەدەریادا سەفەریاندەکرد لەسەر رەشەبا وەستابوون یاخود ئەوەی پێویستی پێیەتی بەدەر لەسەفەر خوازو داواکەی بۆ بەجێدێت.

*ئەگەر (سولەیمان) پێغەمبەری بینی نیعمەتو بەخششی خوایی بەسەریا دڕژێت ، دەگونجێت زانینێکی تەواوی پێببەخشرێ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر شارەزابوون لەزانیاری زمان وەك وەرگێران.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر لەشساغی نەخۆش چونکە ناوی (پارێزراوە) هەروەك چۆن ناوی (دڵنیاییە).

*بینینی ئەموستیلەکەی(سەلامی خوای لێبێت) نوێکردنەوەی ئەمەکدارییە بۆ خاوەن بڕیار.

*ئەگەر حەزرەتی (سولەیمان) ببینێ ماڵو دارییەکی زۆر بەدەستدەهێنێ سەفەرێکی دووری دەکەوێتەبەر ، بەڵام زوو دەگەڕێتەوە و خێرو سەلامەتی لێدەستگیردەبێت.

سوێندخواردن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: سوێندخواردن لەبنەڕەتدا بەڵگەیە لەسەر لەخۆباییبوونو فێڵو تەڵەکە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ، فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ ﴾ هەروەها ئایەتی: ﴿ فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ ﴾سوێندی راستیش سەرکەوتون زاڵبوونەو وتەی حەقو راستە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴾ سوێندی درۆش ملکەچیو سەر شۆڕییە لەگەڵ ئەنجامدانی سەرپێچیو گوناهو هەژاری بەپێی ئایەتی : ﴿ وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴾ .

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بەشێوەیەکی مەجازی سوێندیخوارد فێڵو دەستبڕینە.

*ئەگەر لەخەودا سوێندی بەخاچ یا ئەستێرە یان دەریا خوارد بەڵگەیە لەسەر هەواداری بۆ سەرگەردانیو دووڕوویی.

*ئەگەر سوێندی بەپەروەردگارخوارد یاخود سوێندێك کەفارەتی بکەوێتە ئەستۆ بەڵگەیە لەسەر شوێنکەوتنی حەقو راستیو شوێنکەوتنو پابەندی پێغەمبەری خوایە(ﷺ).

*سوێندخواردنی مرۆڤ لەژنەکەی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خەمو خەفەتو ئەوەی پێویستی دەکات

ســوێند بــەباوباپیران و دایــك بخورێــت بۆی.

ســـــوێندخواردن بە پـــــەروەردگار: (نابلـسی)دەڵێـت: ئەگـەر سـوێندەکەی بـــەدرۆبێت هـــەژاری و ملکەچـــی و دەستبڕینە، دەگونجێـت سـوێندی درۆو وێرانبوونیماڵبێت بۆیەکێك بیخوات.

*سوێندی زانست کارێکی چاکە یاخود دڵنیاییە لەترس و بیم.

س وو

ســوو پەر(قــەڵغان): (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: ئەگـەر لەبـەریبکات بەڵگەیـە لەســەر هاوســەرگیری لەگــەڵ ژنێکــی بەهێزو جوان و شـۆخ و شـەنگ و خـاوەن ماڵ ودارایی.

(نابلسی)دەڵێت: سووپەر مەزنی و هێزو ســـەرکەوتن و مـــاڵ و داراییـــەو لەبنەڕەتیشدا میراتییە.

سوو پەرســـاز(قەڵغانــچی): (ئــیبن ســیرین) دەڵێــت: مامۆســتایەکی بـانگخوازە بـۆ خێـرو چـاکە، هـەروەها دەڵێن: دەستەڵاتدارە.

(نابلـسی) دەڵێـت: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر ئاسـانکردنی کاروبـای قـــورس وگران و یارمەتیـــدان و هاوسەرگیری بۆکەسی رەبەن.

*سووپەرساز پیاوێکـە خـەڵکی فێـری ئــــەدەب و زانیاریــــدەکات و رێنوێنییاندەکات بۆ رەوشتی بەرزو باڵا بەڵام دووڕوویی تێکەڵە.

سوودمەند(بەسوود): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیـە لەسـەر هاوسـەر بـۆ رەبـەن و تەواوبوون لەکارو فرمان.

سوراحی[1]: (نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا کچ یان ژنێکی پلەوپایەبەرزەو ناپـاکی قبوڵناکات.

ســووربوون لەســەر کارێــك: (نابلــسی) دەڵێت: ئەگـەر هـات بەسـەر نەخۆشدا تەمـەنی بەسەردەچـێ یـاخود رۆژانـی غەریبی کەسێك زۆر دەخایەنێ.

*دەگونجێــــت بەڵگــــەبێت لەســــەر پاراستنی ئەوەی بەڵگەیە لەسەری.

سووربوونی ریـش: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخــەودا فیتنەیــەو بەتایبــەت ئەگــەر تاڵــەمووی سـپی تێکـەڵبوو لەخـەودا، دەگونجێت لەبنەڕەتـدا سـوورێك بێـت سپی تێکەڵ ببێت.

سوورەتەکانی قورئـان: (ئـیبن سـیرین) دەڵێــت: (حەســەن) لــە(قتــادە)وە دەگێڕێتـەوە پیاوێکـدەمرێت و براکـانی

---

[1] **سوراحی:** لای عەرەب پتر بۆ تێکردنی مــەی بەکارهاتووە. (وەرگێڕ)

لەخەودا دەیبینن، ئەوانیش لێی دەپرسن: برای شیرینمان چ کارێك وەردەگیریێو باشە ، دەڵێت: قورئان، پاشان دەپرسن: چیتر قورئان؟ دەڵێت: (ئایەتەلکورسی) پاشان دەپرسن : تکا بۆ خەڵکیدەکرێ؟ دەڵێت: بەڵێ، ئێوەکاردەکەنو نازانن بەلاَم ئێمە دەزانینو کارناکەین.

(نابلسی) دەڵێت: ئەو سوورەتانەی بەسەر مردوودا دەخوێنرێتەوە زوربەی بەڵگەیە لەسەر مەرگی نەخۆش.

*خوێندنی سوورەتێك خۆشیو شادییە لەگەڵ رزقو رۆزیو نوێکاریو کورێکی قورئانخوێن.

*سوورەتی قورئان ژنە یاخود کوڕ یان درهەمو دینارە بەئەندازەی ئەوە.

*دەگونجێت سوورەت ئەگەر (مەکی) یا (مەدنی)بێت وەك سوورەتی (مائدة) و(أنعام)و (نحل)و (حج)و (لقمان)و (سجدة)و (تغابن) بەڵگەبێت لەسەر (حەج) چونکە سوورەتە (مەکیی مەدەنییەکان) بەو چەشنە هەڵمسەنگاندوە.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی سوورەتی (فاتحە) دەخوێنێ دەروازەکانی خێری بۆ دەکرێتەوەو دەروازەکانی شەڕی لێدادەخرێت.

*ئەگەر بینی سوورەتی (البقرة)دەخوێنێت تەمەنی درێژ دەبێتو ئاینی باشدەبێ.

*ئەگەر بینی سوورەتی (ال عمران) دەخوێنێت مێشکی سافدەبێتو نەفسی پاکدەبێتەوەو دەبێت بەمشتومەڕکار لەبەرانبەر پەیڕەوانی ناحەقی.

*ئەگەر سوورەتی (النساء) ی خوێندەوە میراتی دابەشدەکاتو خاوەن ژنو کچ دەبێتو دوای تەمەنێکی دووروردرێژ میراتی بەجێدەهێڵێ.

*ئەگەر سوورەتی (المائدة) ی خوێندەوە پلەوپایەو ناوبانگی بەرزدەبێتەوەو دڵنیاییو خواناسی پتەودەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (الانعام) ی خوێندەوە ئاژەڵی زۆردەبێتو رزقو رۆزی بەرینو فراواندەبێتو خۆشی دەستو دڵفراواندەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (الاعراف)ی خوێند لەدنیا دەرناچێ هەتا نەچێت بۆ (سیناء).

*ئەگەر سوورەتی (الانفال)ی خوێندەوە خوداوەند زاڵبوونو سەرکەوتنی بەسەر دوژمناندا

پێدەبەخشیو دەستکەوت بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر سوورەتی (التوبة) ی خوێندەوە بەباشیو پلەوپایەداری لەنێو خەڵکیدا دەژیو بەتەوبەوە دەمرێت.

*ئەگەر سوورەتی (یونس)ی خوێند بەندایەتی باشدەبێتو پلانو خراپەی جادووگەران زیانی پێناگەیەنێت.

*ئەگەر سوورەتی (هود)ی خوێندو وەچەو کشتوکاڵی پێدەبەخشریٚ.

*ئەگەر سوورەتی (یوسف)ی خوێندو ستەمیلێکرا یان نا بەڵام لەکۆتاییدا دەبێت بەخاوەنی خوازی خۆیو سەفەر دەکاتو لەو شوێنە نیشتەجێدەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (الرعد)ی خوێند دوعاو نزاکان دەپارێزیو پاشان زوو پیر دەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (ابراهیم)ی خوێند ئاینو کاروبارەکانی لای پەروەردگار پەسەند دەبن.

*ئەگەر سوورەتی (الحجر)ی خوێند لای خواو خەڵکی بەباشەو پەسەندکراو ناو دەبریٚ.

*ئەگەر سوورەتی (بنی اسرائیل - اسراء)ی خوێند لای خوداوەند بەرێنومابیدەر ناوزەد دەکریٚو بەسەر دوژمناندا سەردەکەویٚ.

*ئەگەر سوورەتی(الكهف)ی خوێند بەئومێدەکانی خوێدەگاتو تەمەندرێژ دەبیٚ هەتا لەژیان بێزاردەبیو خوازیاری مەرگدەبێت.

*ئەگەر سوورەتی(مریم)ی خوێند سوننەتی پێغەمبەران (سلاوی خوایان لێبێت) زیندوو دەکاتەوەو درۆی بەدەمەوە دەکریٚو پاشان پاکێتی دیاریدەدات.

*ئەگەر سوورەتی (طه) ی خوێند جادووی جادووگەران هیچ زیانێکی پێناگەیەنێت.

*ئەگەر سوورەتی (الأنبياء) ی خوێند دەرووی لێدەکرێتەوە دوای سەختیو نارەحەتیو زانیاریو ملکەچی پێدەبەخشریٚ.

*ئەگەر سوورەتی(الحج) ی خوێند چەند جارێك (حەج)دەکات.

*ئەگەر سوورەتی (المؤمنون) ی خوێند ئیمانو باوەری بەهێز دەبێتو بەو حاڵەوە دوایی بەکردارەکانی دێت.

*ئەگەر سوورەتی (النور)ی خوێند خوداوەند دڵو گۆری ڕووناکدەکاتەوە.

*ئەگەر سوورەتی(الفرقان) ی خوێند حەقو ناحەق لەیەکجیادەکاتەوە.

*ئەگەر سوورەتی (الشعراء) ی خوێند خوداوەند لەخراپە دەیپارێزێ.

*ئەگەر سوورەتی (النمل)ی خوێند موڵكو دەستەلاتی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (القصص) ی خوێند گەنجێكی حەلاڵی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (العنكبوت) ی خوێند لەژێر سایەو پارێزراوی خوداوەندا دەبێت هەتا دەمرێت.

*ئەگەر سوورەتی (الروم)ی خوێند خوداوەند لەسەر دەستی ئەودا شارو ولاَتانی دی ئازاد دەكات.

*ئەگەر سوورەتی (لقمان)ی خوێند دانایی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (السجدة)ی خوێند لەكرنووشدا دەمرێتو لەبراوەكان دەبێت لای پەروەردگار.

*ئەگەر سوورەتی (السجدة) ی خوێند بانگەوازدەكات بۆ لای حەقو راستیو خۆشەویستانی زۆر دەبن.

*ئەگەر سوورەتی (الاحزاب) ی خوێند لەحەقپەروەرو خواناساندەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (سبأ)ی خوێند لەدنیادا گۆشەگیرو لەدنیا نەویستاندەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (فاطر) ی خوێند خوداوەند دەرگاكانی نیعمەتو بەخششی خۆی بۆ ئاوەلاَدەكات.

*ئەگەر سوورەتی (یس) ی خوێند خۆشەویستی خانەوادەی پێغەمبەری (ﷺ) پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (الصافات)ی خوێند خوداوەند كوڕێكی خاوەن دڵنیایی پێدەبەخشیو گوێڕایەڵیدەكات.

*ئەگەر سوورەتی (ﷺ)ی خوێند ماڵو سامانو وریاییو زرنگی لەپیشەكەیدا زیاد دەكات.

*ئەگەر سوورەتی (الزمر)ی خوێند لەئاینەكەیدا دڵسۆز دەبێتو دەرەنجامو چارەنووسیشی باشدەبێ.

*ئەگەر سوورەتی (المؤمن) ی خوێند لەدنیاو قیامەتدا بەرزیو شكۆمەندی پێدەبەخشرێو خێروچاكە لەسەر دەستی ئەو بەدی دێت.

*ئەگەر سوورەتی (الشوری) ی خوێند تەمەنێكی دوورودرێژ بەسەر دەبات.

*ئەگەر سوورەتی (الزخرف)ی خوێند راستگۆ دەبێت لەوتەكانیدا.

*ئەگەر سوورەتی (الدخان)ی خوێند راستگۆ دەبێت لەوتەكانیدا.

*ئەگەر سوورەتی (الجاثیة) ی خوێند بەدرێــــژایی تەمـــــەن ملکەچـــی پەروەردگارەکەی دەبێت.

*ئەگــەر ســوورەتی (الاحقــاف) ی خوێند شتی سەیرو سەمەرە لەدنیادا دەبینێ.

*ئەگــەر ســوورەتی (محمــد)ی (ﷺ) خوێند ژیاننامەی باشدەبێ.

*ئەگەر سوورەتی (الفتح)ی خوێند سەرکەوتوو دەبێت لەجیهادا.

*ئەگەر سوورەتی (الحجرات)ی خوێند پەیوەندی خزمایەتی بەجێدەگەیەنێت.

*ئەگەر سوورەتی (ق)ی خوێند رزق و رۆزی فراواندەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (الذاریات)ی خوێند وەچەو کشتوکاڵی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (الطور) ی خوێند خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەبێت بەجێنشینی(مەککە).

*ئەگەر سوورەتی (النجم) ی خوێند کوڕێکی جوانکیلەو ژیری رێنوماییدەری پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (القمر)ی خوێند جادووی لێدەکرێ بەڵام زیانی پێناگەیەنێت.

*ئەگەر سوورەتی (الرحمن)ی خوێند لەدنیادا نازو نیعمەت بەدەستدەهێنێت و لەقیامەتیشدا سۆزو بەزەییە.

*ئەگەر سوورەتی (الواقعة) ی خوێند پێشڕەو دەبێت لەگوێڕایەڵیدا.

*ئەگەر سوورەتی (المجادلة) ی خوێند مشتومڕکار دەبێت لەگەڵ ناحەق پەیڕەوان و بەبەڵگەکانی هەموویان دەبەزێنێ.

*ئەگەر سوورەتی (الحشر)ی خوێند خوداوەند دوژمنەکانی تیادەبات.

*ئەگەر سوورەتی (الممتحنة) ی خوێند نارەحەتی و پاداشتی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (الصف)ی خوێند شەهید دەکرێ.

*ئەگەر سوورەتی (الجمعة) ی خوێند خوداوەند خێرەکانی بۆ کۆدەکاتەوە.

*ئەگەر سوورەتی (المنافقون)ی خوێند لەدووڕوویی پارێزراو دەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (التغابن)ی خوێند چەسپاوو جێگیر دەبێت لەسەر رێنومایی.

*ئەگەر سوورەتی (الطلاق) ی خوێند بەڵگەیە لەسەر رووودانی ناکۆکی

لـــەنێوان خـــۆی‌و هاوســـەرەکەیداو لەئەنجامدا دەبێتەهۆی جیابوونەوەیان.
*ئەگـەر سـوورەتی (الملـك)ی خوێنـد موڵك‌و زەوی‌و زاری زۆر دەبێت.
*ئەگەر سوورەتی (ن - القلم)ی خوێنـد نووسین‌و رەوانبێژی پێدەدرێت.
*ئەگـەر سـوورەتی (الحاقـة)ی خوێنـد لەسەر حەقدەبێت.
*ئەگەر سوورەتی (المعـارج)ی خوێنـد دڵنیاوسەرکەوتوو دەبێت.
*ئەگــەر ســوورەتی (نــوح)ی خوێنــد فـــــەرمان بەچـــــاکەو رێگـــــری لەخراپەدەکات‌و بەسەر دوژمنانـدا زاڵ‌و سەرکەوتوو دەبێت.
*ئەگــەر ســوورەتی(الجــن)ی خوێنــد پـــارێزراو دەبێــت لەشـــەڕو خراپـــەی جنۆکە.
*ئەگـەر سـوورەتی (المزمـل)ی خوێنـد رێنوێنی دەکرێ بۆ شەونوێژ.
*ئەگەر سوورەتی(المـدثر)ی ی خوێنـد ژیاننامـــەی باشـــدەبێت‌و بەکەســێکی بەئارام‌و دانبەخۆداگرتوو دەبێت.
*ئەگەر سـوورەتی (القیامـة) ی خوێنـد خـۆی لەســوێند دەپـــارێزێ‌و هـــەرگیز سوێند ناخوات.
*ئەگەر سـوورەتی (الانـسان)ی خوێنـد بـــۆ دڵفراوانـــی رێنـــوێنی دەکرێـــت‌و سوپاسـگوزاری پێدەبەخـشرێ‌و ژینـی خۆشدەبێ.
*ئەگەر سوورەتی (المرسلات)ی خوێند رزق‌و رۆزی بۆ فراواندەبێت.
*ئەگـــەر ســـوورەتی (عـــم)ی خوێنـــد پلەوپایـــەو ناوبـــانگی بەرزدەبێتـــەوەو بەباشی باسیدەکەن.
*ئەگەر سـوورەتی (النـازعات)ی خوێنـد ناپاکی‌و غەم‌و پەژارە لەدڵیدا لادەبرێ.
*ئەگەر سـوورەتی (النـازعات)ی خوێنـد ناپاکی‌و غەم‌و پەژارە لەدڵیدا لادەبرێ.
*ئەگـەر سـوورەتی(عـبس)ی خوێنـد لەکاتی زەکاتدا خێر دەکات.
*ئەگەر سـوورەتی (التكـویر)ی خوێنـد ســەفەر زۆردەکــات لەخۆرهەڵاتــەوەو ســـوودو قازانجیـــشی لەســـەفەردا زۆردەبێت.
*ئەگەر سـوورەتی (الانفطـار)ی خوێنـد دەســـــتەڵاتداران نزیكدەكەنـــــەوە لەخۆیان‌و رێزیدەگرن.
*ئەگـــەر ســـوورەتی (المطففـــین) ی خوێنـد ئەمانـەتپارێزی‌و ئەمەکـداری‌و دادپەروەری پێدەبەخشرێ.
*ئەگەر سوورەتی (الانشقاق)ی خوێنـد وەچەو کوڕی زۆر دەبێ.
*ئەگـەر سـوورەتی (الـبروج)ی خوێنـد بەســـەر غـــەم‌و پەژارەیـــدا زاڵـــدەبێ‌و

بـەجۆرێك زانیـاری ڕێـزدار دەكـرێ، وتراویشە زانیاری ئەستێرەناسیە.

*ئەگـەر سـوورەتی (الطـارق)ی خوێنـد زۆر یادی خواو تەسبیحات دەكات.

*ئەگـەر سـوورەتی (سـبح)ی خوێنـد كاروبارەكانی بۆ ئاساندەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (الغاشیة)ی خوێنـد پلەوپایـەو ناوبـانگی بەرزدەبێتـەوە لەگەڵ زانیاریدا.

*ئەگـەر سـوورەتی (الفجـر)ی خوێنـد شانو شەوكەتو شامی پێدەبەخشرێ.

*ئەگـەر سـوورەتی (البلـد)ی خوێنـد سەركەوتوو دەبێت لەناندان بەهـەتیوو لاوازو نەداراندا.

*ئەگەر سـوورەتی (الـشمس)ی خوێنـد تێگەیشتنو زرنگی پێدەبەخشرێ.

*ئەگـەر سـوورەتی (اللیـل)ی خوێنـد ڕێنـوێنی دەكرێـت بـۆ شـەونوێژو لەدەركـەوتنی نهێنیـەكانی پارێزراودەبێ.

*ئەگەر سوورەتی (الـضحی) ی خوێنـد ڕێز لەهەتیوو بێنەوایاندەگرێ.

*ئەگـەر سـوورەتی (الم نـشرح، انـشراح)ی خوێنـد خوداوەنـد سینەی ئاوەلادەكات بۆ ئیسلامو كاروبـاری بۆ ئاسـاندەكاتو غـەمو پـەژارەكانی دەڕەوێتەوە.

*ئەگەر سوورەتی (التین)ی خوێنـدەوە بەجێهێنانی پێداویستیەكانی بـەخێرایی بـۆ بـەدی دێـتو رزقو ڕۆزی بـۆ ئاساندەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (اقرأ) ی خوێنـدەوە نووسینو ڕەوانبێـژیو خۆبەكـەمزانینی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (القدر)ی خوێنـدەوە تەمەندرێژ دەبێتو كاروبارو پلەوپایـەی بەرزدەبێتەوە.

*ئەگـەر سـوورەتی (لم یكـن، البیِّنَـة)ی خوێنـدەوە خوداوەنـد لەسـەر دەسـتی ئـەودا كۆمـەڵێكی وێـڵو سـەرگەردان ڕێنوێنیدەكات.

*ئەگـەر سـوورەتی (الزلزلـة) ی خوێندەوە خوداوەند قاچی بێباوەڕانی پێدەهێنێتە لەرزە.

*ئەگەر سوورەتی (العادیـات)ی خوێنـد ئەسپو وابەستەكانی پێدەبەخشرێ.

*ئەگـەر سـوورەتی (القارعـة)ی خوێنـدەوە بەبەندایـەتیو خواناسـی ڕێزدار دەكرێ.

*ئەگـەر سـوورەتی (التكـاثر)ی خوێندەوە پـارەو ماڵنەویست دەبێـتو واز لەكۆڕو كۆبوونەوەی خۆیدەهێنێت.

*ئەگەر سوورەتی (العصر)ی خوێندەوە رێنوێنی دەکرێ بۆ ئارامگرتن و دادەنرێ بەسەر حەقپارێزیو لەبازرگانیەکەشیدا زیاندەکاتو دواتر خێرێکی زۆری دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (الهمزة)ی خوێندەوە ماڵو سامانێك کۆدەکاتەوە لەکاری چاکەو خێردا سوودی پێدەگەیەنێت.

*ئەگەر سوورتی (الفیل)ی خوێندەوە زاڵدەبێت بەسەر دژومناندا و ئازادکردن لەسەر دەستی ئەودا روودەدات.

*ئەگەر سوورەتی (قریش)ی خوێندەوە نانەدەدات بەهەژاران و خوداوەند تەبایی و خۆشەیستی دەخاتە نێو دڵی ئەوو بەندەکانیەوە.

*ئەگەر سوورەتی ((أرأیت)) ی خوێندەوە زاڵدەبێت بەسەر ئەوەی رووبەرووی دەوەستیو پێچەوانەیەتی.

*ئەگەر سوورەتی (الکوثر)ی خوێندەوە خێروچاکەی لەدنیاو قیامەتدا زۆردەبێت.

*ئەگەر سوورەتی (الکافرون)ی خوێندەوە رێنوێنی دەکرێ بۆ جەنگان لەدژی بێباوەڕان.

*ئەگەر سوورەتی (النصر)ی خوێندەوە خوداوەند زاڵو سەرکەوتوویدەکات بەسەر دوژمناندا، ئەم خەونەش بەڵگەیە لەسەر نزیکی مەرگی خاوەنەکەی چونکە سوورەتی هەواڵدەری مەرگی پێغەمبەر(ﷺ)بوو.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: من لەخەودا بینیم سوورەتی (الفتح)م دەخوێندەوە، ئەویش وتی: وەسیەت بکە چونکە ئەجەلو چارەنووسی تۆ لەبەرئەوەی وتراوە دوایین سوورەتە لەئاسمانەوەدابەزیوە.

*ئەگەر سوورەتی (تبت یدا)ی خوێندەوە هەندێك لەدووڕووان خۆیان ئامادە دەکەن بۆ دژایەتیو هەوڵدەدەن قاچی هەڵبخلیسکێ پاشان خوداوەند تیایدەبات.

*ئەگەر سوورەتی (الاخلاص)ی خوێندەوە بەهیواو ئاواتی خۆیدەگاتو بەمەزن ناودەبرێو لەپێهەڵخلیسکان دەیپارێزێ، هەروەها دەڵێن: منداڵی کەمدەبێت بەڵام ژینو بژێوی باشدەبێ، هەروەها دەڵێن: خوێندنەوەی بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونەوەی چارەنووسو ئەجەلی.

*دەگێرنەوە هەندێك لەپیاوچاکان سوورەتی (الاخلاص)ی بینی لەنێوان هەردووچاویدا نووسراوە، ئەم خەوەی بۆ (سەعید)ی کوڕی (موسەیب) گێڕایەوەو ئەویش وتی: ئەگەر خەوێکی ئاوات دیبێ مەرگت نزیکە،، پاشان ئەم لێکدانەوەیە بەم چەشنەی خۆیبوو.

*ئەگەر سوورەتی (الفلق)ی خوێندەوە شەڕی مرۆڤو جنۆکەی لێدووردەخرێتەوە لەگەڵ شەڕو خراپەی گیاندارو زیندەوەرانی زیانبەخش.

*ئەگەر سوورەتی(الناس)یخوێندەوە لەبەلاو نەهامەتی پارێزراو دەبێتو لەشەیتانو سەربازو وەسوەسەکانی دەپارێزرێ.

*(ئەبوسەعد) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: بۆ لێکدانەوەی ئەم خەوە دەبێت راڤەکاری خەو ئەو ئایەتەی خەوبینەر خوێندوویەتی بەهەندبگرێ، ئەگەر ئەو ئایەتەی بینی یا خوێندیەوە ئایەتی سۆزو بەزەیبوو مژدەو نازو نیعمەتو دڵنیایی لەخۆگرتبوو یان وریایی‌و گوناهو تاوانو ئاماژەی جۆری سزای تێدابوو دەبێت رەچاوبکرێ.

*ئەگەر بەشێوەیەکی دیار بینی قورئان دەخوێنێ ئەمانەت دەپارێزێو فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە دەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ يَتْلُونَ آيَاتِ اللهِ ﴾ هەتا ﴿...وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ﴾ (آل عمران : ١١٤).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الفاتحة)ی خوێندەوە ، خوداوەند دەروازەکانی خێری لێئاوەلا دەکات، هەریەك لە(نافع)و(ئیبن کثیر)و (جەعفەری صادق)و (سەعیدی کوڕی مسیب)(رەزای خوایان لێبێت)دەڵێت: ئەگەر بینی سوورەتی (فاتحة)یا چەند ئایەتێکی لێدەخوێنێتەوە دوعایەکدەکاتو وەلامدەدرێتەوە.

هەروەها (کسائی)ش وێڕای واگوتنی دەڵێت: سوودێك دەبینێ پێی شادماندەبێت.

*(عومەر)ی کوڕی (خەتتاب) ـ رەزای خوای لێبێت ـ دەڵێت: "ئەوەی لەخەودا بیخوێنێ لەئاینەکەیدا پارێزراو دەبێت مەگەر نەخۆخشبێتو ئەجەلی نزیکبووبێتەوە".

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی سوورەتی (فاتحە) بخوێنێتەوە لەخەودا یان چەن ئایەت یا بەشێکی یاخود بەسەریا بخوێنرێتەوە خوداوەند دەرگاکانی شەڕی لێدادەخاتو دەروازەکانی خێری بۆ ئاوەلادەبێت.

*هەروەها دەڵێن: خوێندنەوەی سوورەتی (فاتحە) لەخەودا (حەج)ە.

*ئەگەر بینی سوورەتی (البقرة)ی خوێندەوە یان چەن ئایەتێك یاخود خوێنرایەوە بەسەریا (نافع)و (ئیبن کثیر)دەڵێن: زانیارییەکی فراوان‌و چاکێتی لەئاین‌و قوتاربوونی کوڕەکەیەتی (کسائی)ش هەمان رای هەیە.

*خاتوو (عائشە) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ئەوەی بیخوێنێت لەشوێنێکەوە دەچێت بۆ شوێنیکیترو بەختی لەوجێیەدا دەبێت کەبۆیدەچێت.

*(ئیبن فضالة) (رەحمەتی خوای لێبێت) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا خوێندیەوە ئەگەر دادوەربێت وادەو کاتی نزیکدەبێتەوە، ئەگەر زانابوو تەمەنیدرێژ دەبێت‌و حاڵ‌وباری باشدەبێت.

*هەندێك لەزانایان دەڵێن: ئەوەی سوورەتی (البقرة) بخوێنێت ئاینپەروەردەبێت‌و بەخێرایی دەچێت روو بەهەموو پاداشتێك‌و تەمەنی درێژدەبێت‌و شەڕو خراپەی کەمدەبێت‌و لەسەر ناڕەحەتیەکان ئارامدەگرێ.

*ئەگەر بەتەنیا (آية الكرسي) لێخوێند بەڵگەیە لەسەر زیرەکی‌و پارێزراوی.

*خوێندنی سوورەتی (البقرة) میراتیەکە ناکۆکی تیا دروستدەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(آل عمران) بخوێنێتەوە یان چەن ئایەتێکی بەسەرا بخوێنرێتەوە (ئەبوبەکر)ی (سدیق) (رەزای خوای لێبیت) لەگەڵ (نافع)و (ئیبن کثیر) دەڵێن: کەمبەخت دەبێت لەنێوکەسەوکارو خانەوادەکەیداو لەگەورەییدا کوڕێکی پێدەبەخشرێ‌و زۆر سەفەردەکات.

*دەڵێن: دەبێت بەدەمڕاست لەنێو خەڵکیداو پاك‌و بێگەرد دەبێت لەهەموو پیسیەك یاخود رزق‌و رۆزی‌و فەڕوپیتی دەستگیردەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (النساء) ی خوێندەوە یان چەن ئایەتێك یاخود بەسەریا خوێندرایەوە بەژنێك تاقیدەکرێتەوە هاوەڵایەتی ناقۆڵاو خراپدەبێت ، ئەگەر خوێندکاری زانیاریبوو شارەزا دەبێت لەزانیاری فەرزەکاندا .

*(جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ئەوەی بیخوێنێتەوە لەکۆتایی تەمەنیدا هاوەڵایەتی ژنێکی خراپدەکات.

*(ئـيبن فـضالة) دەڵێـت: داواكـاریو پێداویستی زۆردەبێتو هێزی زوبانیشی پتـەودەبێت ، هەریـەك لـە (كـسائی)و (عەلی) و(حەمزە) (رەزای خوایان بێت) هەروا دەڵێن.

*هـەروەها دەڵـێن: خـاوەن گـوڕوتین دەبێـت لەهاوسـەرگیری لەگـەڵ ژنێكـی باشداو هاوەڵدار دەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (المائدة) ی خوێندەوە یان بەشێكی لێخوێندەوە یا بەسەریا خوێندرایەوە .

*(نـافع)و (ئـيبن كـثیر) دەڵـێن: نـەفس بەخـــشندیەو حـــەزدەكات خـــواردن دەرخواردی خەڵكیبدات.

*هەروەها دەڵێن: دڵنیاییو خواناسـیو ملكەچـی لەگـەڵ دەسـتەلاتی بەسـەر خـەڵكی شـارێكدا پێدەبەخـشرێ، یـان خوداوەنـد دوعـاونزای وەلامدەداتـەوەو پشكو بەشی خـۆی دەسـتگیر دەبێـتو پاداشـــــتی دەســــــتگیردەبێتو بەتێكەڵبوونی لەگەڵ كۆمەڵێكی وشكدا تاقیدەكرێتەوە، هەروەها دەڵێن: فـەڕو بەرەكەتو رزقو رۆزی پێدەبەخشرێ.

*ئەگـــەر ســـوورەتی (الانعـــام)ی خوێنـدەوە لەخـەودا یـان بەشـێك لـەو سوورەتە یاخود خوێندرایەوە بەسـەریا خـاتوو (عائـشە)و (كـسائی)و (ئـيبن فضالة)(رەزای خوایـان لێبێـت)دەڵێن: مـژدەی پاراسـتنی مـاڵو منـداڵو رزقو رۆزی باشـــی لـــەدنیاو قیامەتـــدا پێدەبەخشرێ.

*هەروەها دەڵێن: خوداوەنـد كاروبـاری دنیـــاو قیامـــەتی بـــۆ كۆدەكاتـــەوەو بـــەزەییو رزقو رۆزی پێـــدەداتو سـلاوّاتدەدات لـەدیاریو حـەفتا هـەزار فریشتە داوای لێخۆشبوونی بۆ دەكەن.

*ئەگـــەر ســـوورەتی (الاعـــراف)ی خوێندەوە لەخەودا یـان چـەن ئایـەتێك یـاخود خوێندرایـەوە بەسـەریا (نـافع)و (ئیبن كثیر) دەڵێن: لەهەموو زانیارییەك بەشـــی دەدرێو بەغـــەریبی دەمـــرێو باوەڕدارێكی دان پیانەردەبێت بەئایندا.

*هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر خوێندیـەوە سـەفەر دەكـات، پاشـان بـەخێرایی دەگەڕێتـــەوەو پـــارێزراو دەبێـــت لەشـــەیتانو فروفێڵـــەكانیو (ئـــادەم) دەبێت بەتكاكاری لەرۆژی قیامەتدا.

*هەروەها دەڵێن: خوێندنی سوورەتی (الاعـــراف) گاڵتـــەو لێخۆشـــبوونە بەشكستی دوژمنو بینینـی لـەخراپترین حاڵوباردا.

*ئەگـــەر ســـوورەتی (الانفـــال)ی خوێندەوە لەخەودا یا بەشـێكی یـاخود بەسـەریا خوێندرایـەوە (ئـيبن عباس)

(ڕەزای خــوای لێبێـت) دەڵێـت: ڕوو لەمـەزنیو شـۆکداریدەکاتو بەدەسـتی دەهێنێت، بەهەمان شێوە (جەعفـەری صـادق)(ڕەزای خـوای لێبێـت) دەڵێـت زیادلەوە دەڵـێ: لەئاینەکەیدا پـارێزراو دەبێت.

*(ئـیبن فــضالة)دەڵێــت: ئەگـــەر سـەرکردەو پادشــابوو سـەرکەوتوو دەبێـت ، ئەگــەر زانــابوو خوانــاسو دیندار دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: ماڵوداراییو سامانی حـــــەلاڵی پێدەبەخــــشرێ وەك دەسـکەوتێكو پێغەمبـەر (ﷺ) دەبێـت بەتکاکاری لەڕۆژی قیامەتدا.

*ئەگەر سـوورەتی (التوبـة)ی لەخـەودا خوێنــــدەوە یابەشــــێکی یــــاخود خوێندرایـەوە بەسـەریا (نـافع)و (ئـیبن کثیر) دەڵێت: پیاوچاکانی خۆشدەوێت.

*هەروەها دەڵێن: خوداوەند ئاینەکـەی چـاکدەکات پێغەمبـەر (ﷺ) لـەڕۆژی دواییـدا دەبێـت بەگەواهیـدەر بـۆیو لـەدووڕوویی پارێزراودەبێـتو ئـەجرو پاداشتی بەئەنـدازەی ژمـارەی دووڕوان پێـدەدرێتو پـەروەردگار دڵـسۆزی پێدەبەخشێ.

*ئەگەر لەخـەودا سـوورەتی (یـونس)ی خوێنــدەوە یــاخود بەشــێك یــا بۆیخوێندرایــەوە(ابــوبکر)ی(ســدیق) (ڕەزای خــوای لێبێــت)دەفــەرموێت: بەشێك لـە مـاڵو دارایـی شکـست ڕووی تێدەکات.

*(جەعفــەری صــادق)(ڕەزای خــوای لێبێت) دەڵێت: حەز لەتەنیایی دەکاتو بەنزیکی ژن پەستدەبێت.

*هـەروەها دەڵـێن: زانیـاریو دڵنیـایی پێدەبەخــشرێو ئەگــەر نەخۆشــێك خوێندیـــەوە خوداوەنـــد شـــیفاو چارەسەریدەدات، یان لەدنیانەویستیدا ڕۆدەچێت.

*ئەگەر سوورەتی (هـود)ی خوێنـدەوە لەخـەودا یـا بەشـێکی لێخوێنـد یـاخود خوێندرایەوە بەسەریا (عومەر)ی کوڕی (خــەتتاب) (ڕەزای خــوای لێبێــت) دەفــەرموێت: دوژمنــی زۆر دەبێــت، (جەعفــەری صــادق)(ڕەزای خــوای لێبێـت) دەڵێـت: غـەریبی پێخۆشـترەو تەمەندرێژ دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: ڕزقو ڕۆزی دەدرێت لەکشتوکاڵو دڵنیاییو گومانی باشبردن بەخوداو پاداشتی بەئەندازەی ئەوانـەی بڕوایان بە(نوح)(سەلامی خوای لێبێـت) هێنـا - لەگـەڵ ئەوانـەی بێـاوەڕبوون پێـدەدرێو لـەڕۆژی قیامەتـدا لەوانـە دەبێت شەفاعەتدەکەن.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر خوێندیەوە سەفەردەکات و ڕێنومایی و دنیا بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر سوورەتی (یوسف) بخوێنێتەوە یان بەشێکی یاخود بەسەریا بخوێنرێت (نافع) و (ئیبن کثیر) دەڵێن: دوژمنی زۆردەبێت لەخانەوادەی خۆی و لەغەریبیدا رزق و ڕۆزی دەدرێت و ماڵ و سامان و بەختی دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: سەرکردایەتی و ماڵی دەستگیر دەبێت و خوداوەند ئێش و ئازاری سەرەمەرگی لەسەر کەمدەکاتەوە، وتراویشە: مژدەی خێری پێدەدەن و دوای هەژاری دەوڵەمەند دەبێت و مەزن و شکۆمەند دەبێت دوای ڕسوایی و ملکەچی و دەرووی خێری لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر سوورەتی (الرعد)ی خوێند لەخەودا یان بەشێکی لێخوێند یاخود خوێندرایەوە بەسەریا (ئەبوبەکر)ی (صدیق) و (جەعفەری صادق)(ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێن: مەرگو لەدنیا دەرچوونی نزیکبوەتەوە.

*هەروەها دەڵێن: دڵنیادەبێت لەدەستەڵاتدارو زۆر دەپارێتەوە لەخوداوەندو بەئەندازەی هەموو هەورێك پاداشتدەدرێتەوە لەدنیاو قیامەتداو لەوانە دەبێت کەپەیمانی خودا بەجێدەگەیەنن.

*ئەگەر سوورەتی (ئیبراهیم)ی خوێندەوە لەخەودا یا بەشێکی لێخوێندەوە یاخود خوێندرایەوە بەسەریا (جەعفەری صادق) (ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: لە(جابر)ی کوڕی (عەبدوڵلا) یان پرسیوە سەبارەت بەوەی دەیخوێنێتەوە لەوەلامدا وتویەتی: گوێملێبوو (عائشە)(ڕەزای خوای لێبێت) وتویەتی: لەیادکارەخواناسەکانە، هەروەها وتراوە: هۆکارێکدەبێت بۆ ڕەواندنەوەی غەم و پەژارەکانی و خوداوەند دەیپارێزێ.

*ئەگەر سوورەتی (الحجر)ی خوێندەوە یاچەن ئایەتێکی لێخوێندەوە یان بەسەریا خوێندرایەوە (نافع) و (ئیبن کثیر) دەڵێن: بەهەژاری دەمرێت.

*(ئیبن فضالة) دەڵێت: ئەگەر دادوەربێت مەرگو وادەی لەدنیا دەرچوونی نزیکدەبێتەوە، ئەگەر پادشابێت ژیاننامەی باشدەبێ، ئەگەر بازرگان بێت دەیرێژێت بەسەر خانەوادەکەیداو وتراویشە خوداوەند رزق و ڕۆزییەکی باشیدەدات و

بەئەنـدازەی کۆچـبەرو پـشتیوانەکان پاداشتی دەبێت.

*هــەروەها دەڵــێن: خوێنــدنی ئــەو ســوورەتە مــــەردوم دەگرێتــــەوە لەسەرپێچی، ئەگەر زانایەك خوێندیەوە بەغەریبی دەمرێت.

*ئەگەر لەخـەودا سوورەتی (النحـل)ی خوێند یان چەن ئایەتێکی لێخوێند یان بەســەریا خوێندرایــەوە، (عومــەر)ی کوڕی (خەتتاب) (رەزای خوای لێبێـت) دەڵێت: رزق و رۆزی پارێزراو دەبێت.

*(جەعفــەری صــادق) (رەزای خــوای لێبێــــــت) دەڵێــــــت: دەبێــــــت بەخۆشەویستانی پێغەمبەر(ﷺ).

*هــەروەها دەڵــێن: لەشـساغ دەبێـت و رزق و رۆزی دەدرێت بەحەلاڵی.

*هــــەروەها دەڵـــێن: خوداوەنـــد خۆشەویـــستی زانـــاو پیاوچـــاکانی پێدەبەخـشێ و لێناپرسـێتەوە لەســەر ئەوەی کەلەدنیادا پێی بەخشیوە.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الإسراء) ی خوێند یا چەن ئایـەت و بەشێك یاخود خوێندرایـەوە بەسـەریا (نـافع) و (ئـیبن کــــثیر) دەڵــــێن: گومـــــان لەدەوریدروســــتدەکرێ لەلایــــەن دەستەلاتدارەوە یـاخود لەلایـەن گـەل و کۆمــەڵێکی ســووك و نزمــەوە، یــان لەتوهمــەتێك دەترســێ لەکاتێکــدا بێتـاوان و پاکـەو سـتەملێکراو دەبێـت و کوڕێکی دەبێت پاشان حاڵواری پـشت بەخودا باش و چاکدەبێ.

*ئەگەر لەخـەودا سـوورەتی(الکهـف)ی خوێنــــدەوە یــــان بەشــێك یـــاخود خوێندرایـەوە بەسـەریا (نـافع) و (ئـیبن کـثیر) دەڵــێن: تەمەندرێــژو حــاڵ و گوزەرانباشــــــدەبێ و بـــــــەختێکی چاکیدەبێت لەژیاندا.

*هەندێکدەڵێن: ئەوەنـدە دەژی هــەتا لـــەژیان بێـــزار دەبـــێ و ســـەرجەم تایبەتمەندیەکانی ئاین دەپارێزێ و مـاڵ سـامانی زۆردەبـێ و دەگـات بـە هیـواو ئاواتەکانی.

*هــەروەها دەڵــێن: تـرس و بـیم ڕووی تێــدەکات لــەدوژمنێکی خۆبــەزلزان و دواتر دڵنیایی دێت بەسەریاو لـەدوژمنی شەرەنگێز پارێزراودەبێت.

*ئەگـەر لەخـەودا سـوورەتی (مـریم)ی خوێنـدەوە یاچـەند ئایـەتێك یــاخود خوێندرایەوە بەسەریا خاتوو (عائـشە) و (جەعفــەری صــادق) (رەزای خوایــان لێبێــت) دەڵــێن: خوداوەنــد دەڕووی لێدەکاتەوە.

*هەروەها دەڵێن: لەگـەڵ پێغەمبەرانـدا دەبێـــت ، ئەوانـــەی خـــوای گـــەورە

لەرشـــــتەی پێغەمبـــــەردا(ﷺ) باسیکردوون.
*هــــەروەها دەڵــــێن: خوداوەنــد خۆشەویـستی پیاوچـاکانی پێـداونو مـاڵو دارایـی بـەهێزی دەسـتدەکەوێ، هـەروەها دەڵێن: ڕێ ونـدەکات پاشـان ڕێنموویی دەکرێتەوە.
*ئەوەی سوورەتی (طه)بخوێنێتەوە یا چەند ئایەتێك یاخود بۆی بخوێنرێتـەوە (نـافع)و (ئـیبن کـثیر) دەڵێن: دژایـەتی جادووگەرانـدەکاتو خوداوەنـد جـادوو لەسەردەستی ئەودا بەتاڵدەکاتەوە.
*هــــەروەها دەڵــــێن: حــــەز لەشــەونوێژدەکات لەگــەڵ چــاکەدا، یــاخود بێئاگــاییو ســەرقاڵی ڕووی تێـدەکات ســەبارەت بەئاینەکـەی ، پاشان دەگەڕێتەوەو پاشگەزدەبێتەوە.
*ئەگـــەر لەســـەفەردابوو یـــاخود دوورکـــەوتبوەوە لەکەسوکارەکـــەی دەگەڕێتەوە لایانو لەسەر دەستی ئـەو هەنـــدێك لەدرنـــدەو شـــەڕانییەکان دەســــــتیگردەکرێنو خوداوەنــــد ســـەرکەوتنو زاڵبـــوونی پێدەبەخـشێ بەســـەر دوژمنانـــداو لێپرســـینەوەیەکی هێواشو سووکی لەگەڵ ئەنجامدەداتو فریـشتەکان تەوقـەو نوێـژی لەســەر دەکەن.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الانبیـاء)ی خوێنــدەوە یـا چـەند ئایــەتێکی لێخوێندەوە یاخود بۆی خوێندرایـەوە (جەعفــەری صــادق)(ڕەزای خـــوای لێبێـت) دەڵێـت: خوداوەنـد پـشکی مەزنو گەورەی پێدەدات.
*هــەروەها دەڵــێن: زانـستو زانیـاری پێغەمبەرانی پێدەدرێ لەگەڵ پاڕانەوە.
*نوێـژو دوعـای پێغەمبـەران (سـڵاوی خوایــان لێبێــت) بەدەســتدەهێنێتو سەردەکەوێت بەسەر دوژمناندا.
*خوداوەنـــد ئیمامـــەتو ڕووکردنـــە گوێڕایەڵیەکانی پێدەبەخشێ.
*ئەگەر سوورەتی (الحج)ی خوێنـدەوە یـــا چـــەن ئایـــەتێکی یـــاخود بۆیخوێندرایـەوە (نـافع)و (ئـیبن کـثیر) دەڵێن: چەند جارێك (حەج)دەکات.
*(ئیبن فضالة) دەڵێت: مەگەر نەخۆش بێت ئەوکات دەمرێت.
*فــەرزی (حــەج) بەجێدەگەیــەنێو پاشان ناگەڕێتەوە.
*ئەگـــەر ســـوورەتی (المؤمنـــون)ی خوێنــدەوە یــا چــەن ئایــەتێکی لێخوێنـدەوە یـاخود بۆیخوێندرایـەوە حاڵوبارێـك دەبینــێ خــەڵکی پێــی سەرسام دەبن.

*هەروەها دەڵێن: (حەج) دەكاتو لەگەڵ پلەوپایەبەرەكاندا لەباوەڕداراندەبێت.

*ڕووناكیو سەرفرازیو باوەڕی ڕاستەقینەو ڕاستگۆیی بەدەستدەهێنێت.

*پاكێتی بەدەستدەهێنێتو لەبەلاّو نەهامەتی قوتار دەبێت.

*خوداوەند لەدنیادا بەلّگەی پێدەبەخشیّو لەگەڵ باوەڕداراندا حەشر دەكریّو فریشتەكان مژدەی چاكەی پێدەدەنو لەكاتی سەرەمەرگدا دڵخۆشیدەكەن.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (النور) بخوێنێتەوە یا چەن ئایەتێك یاخود بۆیبخوێنرێتەوە (جەعفەری صادق)(ڕەزای خوای لێبێت)دەڵێت: لەوانە دەبێت كەفەرمانبەچاكەو ڕێگری لەخراپەدەكەنو لەسەر خوا خەشمو قینو خۆشەویستی ئەنجامدەدەن.

*هەروەها دەڵێن: نەخۆشدەكەویّ یاخواناسیو دڵنیایی پێدەبەخشریّ.

*ئەگەر دە ئایەتی لێخوێندەوە ژنەكەی تەلاّقدەدات یان خۆیدەمریّ.

*ئەگەر سەرەتای سوورەتەكەی خوێندەوە دوای سوونەت دەكەویّو بەئەندازەی هەر باوەڕدارێكی نێرومێی پێشینو داهاتوو ئەجرو پاداشتی دەستگیردەبیّ.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الفرقان)ی خوێندەوە یا چەن ئایەتێكی لێخوێندەوە یاخود بۆیان خوێندەوە (نافع)و (ئیبن كثیر) دەڵێن: لەوانەدەبیّ حەقیان خۆشدەویّو ڕقیان لەناحەقە.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الشعراء)ی خوێندەوە یا چەند ئایەتێكی لێخوێندەوە یاخود بۆیخوێندرایەوە (ئەبوبەكری صدیق)و (جەعفەری صادق) (ڕەزای خوایان لێبێت) دەڵێن: لەرزقو ڕۆزیدا گرفتو ناڕەحەتی تووشدەبیّو هەرچییەك بەدەستدەهێنیّ دوای ماندووونێكی زۆردەبیّ.

*هەندێكیان دەڵێن: خوای گەورە لەبوختانو هەڵبەستی ناحەقو قسەو وتەی پووچو نابەجیّ دەیپارێزیّ.

*پارێزراودەبێت لەقسەی بێماناو درۆ خۆنواندن بەجۆرێكی ناشیاو.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(النمل)ی خوێندەوە یا چەن ئایەتێكی لێخوێند یاخود خوێندرایەوە بەسەریا (نافع)و (ئیبن كثیر) دەڵێن: دەبێت بەسەردارو گەورەی نەتەوەی خۆی.

*(ئـيبن فـضالة) ش دەڵێت: زانیاریدەبێت.
*هەروەها دەڵێن: موڵكو دەستەڵاتو تێگەیشتنو پلەوپایەی پێدەدرێ دوعای گیرادەبێ‌و بەئەندازەی راستگۆیی (سلێمان)و پێغەمبەران (سەلامی خوایان لێبێت) پاداشتدەدرێتەوەو کاتێ لەگۆڕەکەی دێتەدەرەوە دەڵێ:﴿لا إله الاّ الله﴾.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الضحی)ی خوێند یا چەند ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە (ئەبوبەکری صدیق) (رەزای خوایان لێبێت) دەڵێت: لەسەر زەوی خوداوەند بەڕووداوێك تاقیدەکاتەوە.
*هەندێك لەزانایان دەڵێن : خوداوەند داناییو خێری لەخوێندنەوەی (تەورات)و (ئینجیل) پێدەداتو زانستو تێگەیشتنی پێدەبەخشرێ.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (العنکبوت)ی خوێند یان چەند ئایەتێکی لێخوێندەوە یاخود بۆی خوێندرایەوە (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: خوداوەند تاقیدەکاتەوەو مژدەی دەداتێ بەزیادەی خێروچاکە.
*هەروەها دەڵێن: خوداوەند کەمو کوڕییەکانی دادەپۆشێ‌و قوتاریدەکات لەدوژمنانو بەئەندازەی باوەڕدارانی پیاوو ژن پاداشتیدەداتەوە.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الروم)ی خوێندەوە یا چەن ئایەتێکی خوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە (نافع)و (ئیبن کثیر)دەڵێن:دووڕوویی روو لەدڵیدەکات.
*(ئیبن فضالة) دەڵێت: ئەگەر زانا یا دادوەربوو پارێزو ستەمکاردەبێ، ئەگەر بازرگانبوو سوودێکی گەورەی دەستگیر دەبێت یا ماڵو منداڵی پێدەدرێ.
*کاروبارێکی بۆ بەجێدێت دژایەتی‌و ناکۆکی لەنێوان خۆی‌و کەسێکیتردا بەرپادەکرێ‌و پاشان زاڵدەبێت بەسەریا ئەگەر باوەڕداران لەجەنگدابوون سەرکەوتوودەبن بەسەر دوژمناندا.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(لقمان)ی خوێندەوە یا بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بۆیخوێندرایەوە ، خوداوەند فێری قورئانو داناییدەکاتو دڵنیایی پاكو پوختی پێدەبەخشرێ.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(السجدة) ی خوێندەوە یا چەن ئایەتێکی لێخوێندەوە یاخود بۆیخوێندرایەوە (جەعفەری صادق) (رەزای خوای

لێبێـت) دەڵێـت: یەکتاپەرستی بـەهێز دەبێتو نەفسی پاکو پارێزراودەبێ.

*هەروەها دەڵێن: لەدنیا ژینی خۆشو خواناسیو پارێزکاری پێدەبەخشرێو پاداشتی بەئەندازەی کەسێکە شەوی (قــدر)ی زیندوکردبێتــەوەو نزیکــی لەپەروەردگارەوە بەدەستدەهێنێ.

*هــەروەها دەڵـێن: ئەوکەســە حــەز لەشەونوێژدەکات.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الاحزاب)ی خوێنـدەوە یـا بەشـێکی لێخوێنـدەوە یـاخود بۆیـان خوێنـدەوە (ئەبوبـەکری صدیق) (رەزای خوای لێبێـت) دەڵێـت: ئیرەیی بەخانەوادەی خۆیدەبات.

*هـەروەها دەڵـێن: کەسـێکی حەقبێـژ دەبـێو پـشت لەناحــەق دەکــاتو پیاوچاکانی خۆشـدەوێو لەسزای گۆڕ دڵنیادەکرێ، یـان پـشتگیرو پـشتیوانی دەبێـت لەلایەکـەوە خـۆی نـەیزانێو بێئاگابێت لێی.

*ئەگـەر لەخـەودا سـوورەتی (سـبأ)ی خوێند یا چـەن ئایـەتێکی لێخوێنـدەوە دەگونجێــت نــازو نیعمــەتێکی لێوەربگرێتـەوە پاشـان پێـی بداتـەوە. هـەروەها وتـراوە: ئـازا دەبـێو حـەزی لەهەڵگرتنی چەکدەبێ.

*ئەگـەر لەخـەودا سـوورەتی(فـاطر)ی خوێنــدەوە یــا بەشـێکی لێخوێنـدەوە یـاخود خوێندیانـەوە بەسـەریا فریشتە نزیکــەکان داوای لێخۆشــبوونی بــۆ دەکەنو پەروەردگار لێی رازیدەبێت.

*هــەروەها دەڵـێن دوعـای گیرادەبـێو لــــەرۆژی قیامەتیــــشدا لەهەشـــت دەرگاکـەی بەهەشـتەوە بانگـدەکرێو لەهەریەکێکیان بیەوێت لەوێوە دەچێتە نێوی.

*هـــەروەها دەڵـــێن: ســــەرکەوتنو زاڵبوونی بەسەر دوژمناندا بـۆ فەراهـەم دێت.

*ئەگـەر لەخـەودا سـوورەتی (یـس)ی خوێنـد یا چـەن ئایـەتێك یـاخود بـۆی خوێندرایەوە خوداوەند لـەژێر کۆمـەڵو نەتـەوەی (محمـد) (ﷺ)و خانـەوادەیا حەشریدەکات.

*هـــــەروەها دەڵـــــێن: یــــەکێك لەخۆشیەکانی دنیای دەستگیردەبێت، یـــاخود لەپاکانــدەبێو ئاینەکـــەی رووپامـــایی تێـدا نییـــەو پاداشـــتی بەئەنــدازەی یــەکێك کــەدوانزەجار قورئـانی خوێنـدبێ دەدرێتـەوە چـونکە سوورەتی (یس) دڵی قورئانە.

*ئەگـــــەر لەخـــــەودا ســـــوورەتی (الصافات)ی خوێندەوە:

+فێری پیشەیەکدەبێ پێی سەرسام دەبن.
+شەیتانە یاخیبوەکانی لێدوور دەکەوێتەوە.
+بژێوییەکی حەلاڵو دوو کوڕی پێدەبەخشرێ.
+خێری دنیای دەستگیر دەبێ لەگەڵ پاکیو بەدووریی لەپیسیو ترسان لەپەروەردگار.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(الزمر)ی خوێند یان چەن ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە کتێبێکی زۆر بەدەستدەهێنێتو تێدەگات لەوەی تێدایەو خۆی پێدەپارێزێ.
*هەروەها دەڵێن: لەرۆژی قیامەتدا یەکەم ریز دەبێ لەگەڵ باوەڕدارانداو پاداشتی ترسانی لەپەروەردگار وەردەگرێ ، هەروەها دەڵێن: زۆر دەژی هەتا کوڕی کوڕەکەی دەبینێ.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (غافر)ی خوێند یا چەن ئایەتێکی لێخوێندەوە یاخود بۆیخوێندرایەوە باوەڕدارێکی راستەقینە دەبێتو خوداوەند لێی خۆشدەبێو چاوپۆشی لێدەکات.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(فصلت)ی خوێندەوە یا چەن ئایەتێکی لێخوێندەوە خەڵکی بانگدەکات بۆ ڕێنومایيو نیگای راست بەئەندازەی پیتەکانی خێری دەستگیردەبێت.
*هەروەها دەڵێن: کارێکی پاکو پوخت ئەنجامدەدات لەپێناوی پەروەردگارا بەنهێنیو ئاشکرا.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(الشوری)ی خوێندەوە فریشتەکان سڵاوات دەدەن لەدیاریو داوای لێخۆشبوونی بۆ دەکەن.
*هەروەها دەڵێن: زانیاریو کرداری زیادی پێدەدرێو، لەنەخۆشی بەدەردەکەوێتو چاکدەبێتەوە.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الزخرف)ی خوێندەوە یا بەشێکی لێخوێندەوە یا بۆیخوێندرایەوە رزقێکی کەمی پێدەدرێو لاوازوکەم توانا دەبێت لەدنیادا.
*هەروەها دەڵێن: راستگۆ دەبێتو بەشی لەدنیادا کەمدەبێو لەقیامەتیشدا خۆشحاڵدەبێو لەوانەدەبێ کەلەقیامەتدا پێی دەوترێ: "ئەی بەندەکانم مەترسنو غەمو پەژارە مەخۆن".
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(الدخان)ی خوێندەوە یان بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بۆیخوێندرایەوە لەدوژمنانی قوتار دەبێتو پلەوپایەی بەرزو بالا بەدەستدەهێنێت.

*هــەروەها دەڵـێن: داواخــوازی شـتی نایابو بەنرخە.

*هـــەروەها دەڵـــێن: دڵنیـــا دەبێـــت لەچـــەکمەی ســـتەمکارو ســـزای گـــۆڕو ئاگرو دڵنیایی پتەو دەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الجاثیة)ی خوێنـدەوە یـان بەشـێکی لێخوێنـدەوە یـاخود بۆیخوێندرایـەوە خواناسـیو دینـداری بەدەسـتدەهێنێت. هـەروەها دەڵـــێن: لەخوداوەنـــد دەترســـێو خوازیاری قوتاربوونە لەخراپە.

*هەروەها خوداوەند کەمو کوڕییەکانی دەشـــارێتەوەو لـــەڕۆژی قیامەتـــدا بەدڵنیاییەوە حەشریدەکات.

*ئەگـــەر ســـوورەتی (الاحقـــاف)ی خوێنـدەوە یـان بەشـێکی لێخوێنـدەوە یـاخود بۆیخوێندرایـەوە بـیر لەمـەزنی پەروەردگارو دەستەلاتیدەکاتەوە.

*هـەروەها دەڵـێن: خـراپ دەبێـت بـۆ دایـــکو بـــاوکی پاشـــان تەوبەیـــەکی باشـــدەکاتو هەڵوێـــستی باشـــدەبێ لەگەڵیان.

*(جەعفــەری صــادق) (ڕەزای خـــوای لێبێـــت)دەڵێـــت:ئەگـــەر ســـوورەتی (الاحقـــاف)ی خوێنـــدەوە فریـــشتەی گیانکێشان لـەجوانترین شـێوەدا دێـت بـۆلایو نـەرمو نیانـدەبێت لەگـەڵی، هەروەها وتویانـە: غـەمو پـەژارە ڕووی تێـــدەکات لەلایەکـــەوە خوازیـــاری خێروچاکەیە.

*ئەگەر لەخـەودا سـوورەتی (محمد)ی (ﷺ) خوێنـــدەوە یـــا بەشـــێکی لێخوێنـدەوە یـاخود بۆیخوێندرایـەوە دەچـێتە ژێـر بەیـداخی ئـەو لـەڕۆژی قیامەتداو لەدنیادا لەسەر سوننەتی ئەو دەبـێ، هـەروەها دەڵـێن: سـەرکەوتوو دەبێـت بەسـەر دوژمنانـداو بـەرزیو بڵنـــدیو ناوبـــانگی بـــاش بەدەستدەهێنێت.

*ئەگـەر لەخـەودا سـوورەتی (الفـتح)ی خوێنـدەوە یـان بەشـێکی لێخوێنـدەوە یاخود بۆیان خوێندەوە برایانو خـزمو دۆستان بەسەر دەکاتەوە.

*هـەروەها دەڵـێن: جیهـادو تێکۆشـان لەپێناوی خوادا بەدەستدەهێنێت.

*هەروەها دەڵێن: پـشکو بەشـی دنیـاو قیامـەتی بۆیـەکانگیر دەبێـت یـاخود دوعـــای گیرادەبـــێو لەتەنگەبـــەری بەدەردەچـێو داواخــوازی خـۆی بـۆ بەدیدێت.

*هەروەها دەڵێن: دەروازەکـانی خێـری بـۆ ئـاوەلا دەبێـتو وەك ئـەوە دەبێـت پەیمانی بەپێغەمبەر(ﷺ) دابێت.

*ئەگەر سوورەتی (الحجرات)ی خوێندەوە لەخەودا یا بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بۆیخوێندرایەوە شوێنکەوتنی فەرمانی خودای پێدەبەخشرێ لەقورئانداو خەڵکی تەبا دەکات.
*ئەگەر سوورەتی(ق)ی خوێندەوە یا بەشێکی لێخوێندەوە یان بۆیخوێندرایەوە کردارو رەفتارەکانی پێغەمبەرانی پێدەبەخشرێ(سەلامی خوایان لێبێت).
*هەروەها دەڵێن: زانیاری بەدەستدەهێنێت یا بەباوەڕەکەی سوێندەخوات یاخوداوەند دەروازەکانی خێری بۆ دەکاتەوەو ئێش و ئازارەکانی سەرەمەرگی لەسەر ئاساندەبێت.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(الذاريات)ی خوێندەوە یا بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بۆیخوێندرایەوە رزق و رۆزی لەکشتوکاڵی زەوی دەستیگر دەبیّ و لەگەڵ هاوڕیّ و تێکەڵبووانی تەبا دەبێت و وتراویشە: هاوسەردەگرێ یاخود سوێند دەخوات.
*ئەگەر سوورەتی (الطور) ی خوێندەوە یان بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بەسەریا خوێندرایەوە روو دەکاتە (کابە)ی پیرۆز.

*هەروەها دەڵێن: کوڕێکی دەبێت پاشان کوڕەکەی دەمرێ بەر لەباڵغبوونی.
*هەروەها دەڵێ: نزیکی لەپەروەردگارەوە پێدەبەخشرێ بەهۆی کارێکی باش یان هاوسەرگیرییەکی پیرۆزەوە.
*ئەگەر سوورەتی (النجم)ی خوێندەوە یاخود بەشێکی لێخوێندەوە یان بۆیخوێندرایەوە (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: کوڕێکی دەبێت لەپێناوی رەزامەندی خودایا دەمرێت و ئەگەر سەفەریکرد دەگەڕێتەوە.
*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (القمر)ی خوێندەوە یان بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بۆ یخوێندرایەوە زینداندەکرێ و پاشان لەزیندان قوتاردەبیّ و خوداوەند شەڕی خراپەکارانی لێدووردەخاتەوەو لەرۆژی قیامەتیشدا وەك مانگی چوار دەبێت.
*هەروەها دەڵێن: لەگومانداری دێتە دەرەوە چاکدەبێ دوای تێکچوونی ئاینەکەی.
*(جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: دەترسێ نوقم ببێت و بخنکێ.

*(ئیبن مسیب) دەڵێت: ترسی یاخیبوونی هەیە.
(ئیبن فضالة) دەڵێت: لەدنیادا بەمۆڵەت قوتار دەبێت.
*ئەگەر لەخەودا بینی سوورەتی (الرحمن)ی خوێند یا بەشێکی لێخوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە پەروەردگار دەیگوێزێتەوە بۆ یەکێك لەو دوومزگەوتە مەزنە (مزگەوتی مەککە) یا (مەدینە) یان بۆ (عەدەن) یا بۆ (ئەسکەندەریە) یاخود یەکێکیان دەمرێ.
*هەروەها دەڵێن: خوداوەند بەسۆزو بەزەیی خۆی رەحمی پێدەکات.
*هەروەها دەڵێن: قورئان لەبەردەکاتو پاشان لەئاییندا شارەزا دەبێتو زانیاریەکی زۆری دەستگیر دەبێت، ئەگەر دوژمنداربوو ناتوانن شەڕی پێبکەیەنن وهەندێکیش دەڵێن: لە(قودس) نیشتەجێدەبێ.
*ئەگەر سوورەتی(الواقعة)ی خوێندەوە یان بەشێکی لێخوێندەوە یا بەسەریا خوێندرایەوە (عومەر)ی کوڕی (خەتتاب) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: هەرگیز لەدنیادا هەژار ناکەوێتو لەقیامەتیشدا رێ وںناکات.

*هەروەها دەڵێن: لەپێشەنگاندەبێت بۆ چوونە بەهەشت.
*هەروەها دەڵێن: دڵنیادەبێت لەوەی لێی دەترسیێو دنیا باڵەکانی بۆ دەکاتەوە.
*ئەگەر سوورەتی(الحدید)ی خوێندەوە یاخود بەشێکی لێخوێندەوە یان بەسەریا خوێنددرایەوە (ئەبوبەکری صدیق) (رەزای خوای لێبێت) لەگەڵ (جەعفەری صادق)(رەزای خوای لێبێت) دەڵێن: هێزو توانای لەئاینی خودایا دەستدەکەوێ رەوشتبەرزو بالاّ دەبێ.
*هەروەها دەڵێن: چاکەو ستایشی لەلایەن خەڵکییەوە دەستگیردەبێ لەگەڵ لەشساغی، یان ماڵو دارایی‌و خێر ، هەروەها سەرجەم دەروازەکانی خێری لێدەکرێتەوەو لەریزی باوەڕداران بەخوداو پێغەمبەرەکەی دەنووسرێ.
*ئەگەر سوورەتی (المجادلة) ی خوێندەوە یان بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بەسەریا خوێندرایەوە (نافع)و (ئیبن کثیر) دەڵێن: سزاو ئەشکەنجە دەدرێ لەکۆمەڵێکی نزمو سووك.
*(ئیبن فضالة) دەڵێ: ئەگەر زانابوو هیچ زیانێکی پێناگات.

*هەروەها دەڵێن: قوتاردەبێت لەوەی بەدوویدا دەگەڕێ بەنزایەکی قبوڵو وەرگیراو.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الحشر)ی خوێندەوە یا بەشێکی لێخوێندەوە یاخود بەسەریا خوێندرایەوە پەروەردگار لەگەڵ چاکەکاراندا حەشریدەکات.

*هەروەها دەڵێن: چاکدەبێت دوای تێکچوونی ئاینەکەی‌و لەغەم‌و پەژارە قوتاردەبێ، ئەگەر لەسەفەردابوو لەسەفەرەکەی دەگەڕێتەوە یان خوداوەند رزق‌و رۆزی دەدات‌و لەقیامەتدا بەدڵنیاییەوە حەشردەکرێ.

*(جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: خوداوەند کاتێ حەشریدەکات لێی رازییە.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الممتحنة)ی خوێندەوە یان بەشێکی لێخوێندەوە یاخود خوێندیەوە بەسەریا (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: لەکۆتایی تەمەنیدا تەوبەیەکی باشدەکات، هەروەها دەڵێن: لەهەموو شەڕو خراپەیەك قوتار دەبێ یاخود دڵسۆزی دەنوێنێت‌و گوێڕایەڵی دەردەبڕێ.

*ئەگەر سوورەتی(الصف)ی خوێندەوە یان بەشێکی لێخوێندەوە یاخود خوێندرایەوە بەسەریا (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت)دەڵێت: لەگەڵ کۆمەڵێکی بیدعەچیدا دەبێت، یان غەزادەکات‌و لەپێناوی خودایا دەمرێت ، یاخود جێگیربوون‌و بەجێهێنانی نەزر بەدەستدەهێنێت یا زمانپارێز دەبێ.

*ئەگەر سوورەتی (الجمعة)ی خوێندەوە یا بەشێکی لێخوێندەوە یان بۆیخوێندرایەوە، خوداوەند بەختی لەدنیاو قیامەتدا یەکانگیردەکات‌و بەئەندازەی ئامادەبوونی مەراسیمی (جومعە)و ئەوانەی ئامادەنەبوون پاداشتدەدرێتەوە.

*ئەگەر سوورەتی (المنافقین)ی خوێند یا چەند ئایەتێکی لێخوێند یان بۆیانخوێندەوە (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ژن بەسەر ژنەکەی دەهێنێت.

*هەروەها دەڵێن: دووڕوویی‌و گومانی لێدەردەکەوێت، یا کەسێکی ناپاکی قۆڵبڕ پێیدەگاتەوە یا لەگەڵ کۆمەڵێکدا تێکەڵدەبێ‌و بەدوور دەبێت لەبۆچوون‌و بیروبۆچوونیان.

*ئەگەر سوورەتی (التغابن)ی خوێندەوە یا چەن ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە دڵنیادەبێت لەزیندوبوونەوە.

*هەروەها دەڵێن: مەرگی کتوپڕی لێدوور دەخرێتەوەو دڵنیادەبێت لەناڕەحەتیەکانی قیامەت.

*ئەگەر سوورەتی(الطلاق) ی خوێندەوە یا چەند ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆیانخوێندەوە (ئەبوبەکر)ی (صدیق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: دەبێت بەشای راستگۆیان و (ئیبن فضالة) هەمان رای هەیەو ، هەروەها (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: دەبێت بەگەورەی ژنان یان ژن زۆر تەلاقدەدات.

*هەروەها دەڵێن: لەنێوان خۆیو ژنەکەیدا ناکۆکی دەکەوێتەوەو بەپێی قورئان و سوننەت دەمرێ.

*هەروەها دەڵێن: ژنێکی دەبێت ئێشو ئازاریدەدات.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(التحریم)ی خوێند یا چەند ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆ یخوێندرایەوە (جەعفەری صادق)(رەزای خوای لێبێت) و (ئیبن فضالة) دەڵێن: بەژنێك تاقیدەکرێتەوە ئازاریدەدات لەرووی نەفسیو ماڵو سامانەوەو پاشان ژنەکە پەشیماندەبێتەوەو دوایی تەمەنی بەخێر کۆتایی دێتو خۆی لەحەرامەکان دەپارێزێو لێی نزیك نابێتەوە.

*هەروەها دەڵێن: دەکەوێت بەسەر قسەو وتەیەکدا دەربارەی ئەوکراوە، هەروەها دەڵێن: خوداوەند لێی خۆشدەبێ.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الملك)ی خوێند یان چەند ئایەتێکی خوێند یا بۆ یانخوێندەوە لەخزمەتی فەرمانڕەوایەکدا دەژی کەسوودو قازانجی پێگەیاندوە.

*(نافع)و (ئیبن کثیر) دەڵێت: لەفەرمانڕەواو دەستەلاتدارەوە دەستکەوتی دەستدەکەوێ.

*هەروەها دەڵێن: دەبێت بەیەکتاپەرستو بیر لەدروستکراوەکانی خوداوەند دەکاتەوە.

*هەروەها دەڵێن: قوتاردەبێت لەسزای خوایی لەکاتی روحکێشانیو مژدەو خێرو فەڕی پێدەگات.

*ئەگەر سوورەتی(ن)ی خوێند یا چەن ئایەتێکی یاخود بۆیخوێندرایەوە تەماشای دروستکراوەسەیرو سەمەرەکانی پەروەردگار دەکاتو

پیاوێکی زاناو ژیر دەبێتو ڕەوشتی بەرزو باڵادەبێ.

*هەروەها دەڵێن: سەردەکەوێت بەسەر دوژمناندا ، دەگونجێت ماڵو سامانێکی دابێت بەهەژاران.

*ئەگەر سوورەتی (الحاقة) ی خوێند یا چەند ئایەتێکی لێخوێند یاخود خوێندرایەوە بەسەریا، ئەگەر لەسەر دوانگە وەستابوو لەسەر بیدعەیەك سزادەدرێ.

*(ئیبن مسیب) دەڵێت: ئەگەر بەدانیشتنەوە خوێندیەوە بەقامچی لێیدەدرێ.

*(جەعفەری صادق)(ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ئەگەر فەرمانڕەوایەك لەخەودا خوێندیەوە موڵكو دەستەڵاتەکەی تیادەچێت ، ئەگەر گەواهیدەرێك خوێندیەوە گەواهیدانەکەی دەوەستێ ، ئەگەر نەخۆشێك خوێندیەوە دەمرێت، ئەگەر ژنێك خوێندیەوە مێردەکەی تەڵاقیدەدا، ئەگەر کەسانێك خوێندیان لەکاتێکدا دەدرانە پاڵ زانیاری بەقامچی لێیان دەدرێت، ئەگەر دانیشتبوو زیندانیدەکرێ، ئەگەر دەڕۆیی ترسی قاچو دەست بڕینیان هەیە.

*هەروەها دەڵێن: زۆر لەخوا نزیکدەبێتەوە یاخود دەکەوێتە بەڵاو نەهامەتیو پاشان تەوبە دەکات.

*هەروەها دەڵێن: حەقو ڕاستی لەسەر دەستی ئەودا دێتە دیو بۆماوەی (چل)ساڵ خێرو چاکە ئەنجامدەدات.

*ئەگەر سوورەتی (المعارج)ی خوێند یان چەن ئایەتێك یاخود بەسەریا خوێندرایەوە سەرەتای تەمەنی دوودڵدەبێو لەکۆتاییشدا لەسەر خواناسیدەبێت.

*هەروەها دەڵێن: کەسانی نزیکی لێنزیکدەبنەوەو زۆر ڕۆژو دەگرێت.

*هەروەها دەڵێن: دوعای شەڕ لەخۆیو خانەوادەکەیدەکات.

*ئەگەر سوورەتی (نوح)ی خوێند یا چەن ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە (جەعفەری صادق) (ڕەزای خوای لێبێت)دەڵێت: بەکۆمەڵێکی گاڵتەباز تاقیدەکرێتەوە ، یا ئەو نوێنەری ڕەوانەیدەکات هێواش دەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(الجن)ی خوێند یا چەن ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆی خوێندرایەوە (جەعفەری

صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: رزق و رۆزیو بـژێوی تەنگەبـەر دەبێـت پاشان خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوەو جنۆکە ملکەچیدەبێت.

*هـەروەها دەڵـێن: لەگـەڵ کۆمـەڵێکی وشـکدا رەق و زبـر دەبێـت، هـەروەها دەڵـــێن: تێگەیـــشتن و حـــاڵیبوونی بەسوودی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر سوورەتی (المزمل)ی خوێند یا چـەند ئایـەتێکی خوێنـدەوە یـاخود بۆیخوێندرایـــەوە چـــاکەکاردەبێ و شەونوێژ دەکات.

*هەروەها دەڵـێن: قورئـان دەخـوێنێ و تـەنگی و نارەحـەتی دنیـاو قیامـەتی لێدووردەخرێتەوە.

*هـەروەها دەڵـێن: تەنگـەژەو تـرس و بیمی تووشدەبێ ئەگەر لەسەر شەونوێژ بـەردەوامبوو، گەرسـاردبوەوە لێـی دەستپێبکاتەوە.

*ئەگەر سوورەتی (المدثر)ی خوێند یا چـەند ئایـەتێکی لێخوێنـد یـاخود بۆیخوێندرایـــەوە بـــەرۆژوەدەبێت بەدرێژایی ساڵ.

*هـــەروەها دەڵـــێن: ژینـــی لێـــڵ و ئـــاڵۆزدەبێ و رزق و رۆزی ئەســـتەم و گرانـدەبێ، هـەروەها دەڵێن: فـەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپەدەکات.

*ئەگەر لەخەودا سـوورەتی (القیامـة)ی خوێند چەند ئایەتێکی لێخوێنـد یـاخود بۆیخوێندرایـەوە (جەعفـەری صـادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: دەسـت و دڵفراواندەبێت و نان بەخەڵکیدەدات.

*هـەروەها دەڵـێن: لەسـوێندی حـەق و ناحـــەق خۆیـــدەپارێزێ و نەبەڕاســـت و نەبـــەدرۆ ســـوێند نـــاخوات بەهـــەمان شێوەش (کسائی) وادەڵێت.

*هـەروەها دەڵـێن: پیاوێکـە خـەڵکی زوڵم و زۆری لێدەکرێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الانسان)ی خوێند یا چەند ئایەتێکی لێخوێنـد یـان بۆیخوێندرایـەوە (جەعفـەری صـادق) (رەزای خـــوای لێبێـــت) دەڵێـــت: دڵخۆشـــــــدەبێ بەخانـــــــەوادەی پێغەمبەر(ﷺ).

*هـــەروەها دەڵـــێن: سوپاســـگوزاری و بەندایـەتی و خواناسـی پێدەبەخشرێ و کاردەکاتەسەر دەروونی خۆی.

*هـــەروەها دەڵـــێن ئەوکەســـە خێـــر زۆردەکـــات و هەڵـــەدەکات لـــەکارێك کەسـوودی زۆرە باتەوبـەبکات، یـاخود خـاوەن رەوشـتێکی جوانـەو بـەختێکی باشیدەبێت و ژینی خۆشدەبێ.

*ئەگـــەر لەخـــەودا ســـوورەتی (المرســـلات)ی خوێنـــد یـــان چـــەن

*هەروەها دەڵێن: زانیاریو خواناسیو پێدەبەخشرێ یاخود پارەو پوول بۆ کۆمەڵێك خەرجدەکاتو سوپاسی ناکەن.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الفجر)ی خوێند یا چەن ئایەتێکی لێخوێند یان بۆیخوێندرایەوە (نافع)و (ئیبن کثیر) دەڵێن: لەسوننەت دەرناچێ هەتا دەمرێ، هەروەها دەڵێت: هەتیوو و هەژارانی خۆشدەوێ.

*هەروەها دەڵێن: دوعایەکی خێر بۆ خۆیو موسوڵمانان دەکاتو سوودی دەبێت بۆیان.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (البلد)ی خوێند یا چەن ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: سوێندێك دەخوات، پاشان پاشگەزدەبێتەوە، دەگونجێت درۆبکات یان دڵنیابێت دوای ترسوبیم.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الشمس) بخوێنێ یا چەن ئایەتێك یاخود بۆی بخوێندرێتەوە (نافع)و (ئیبن کثیر) دەڵێن: لەوڵاتێکدا دەژی فەرمانڕەوایەکی دادپەوەری هەیە، یاخود سەرکەوتنو زاڵبوون لەسەرجەم کارەکانیدا بەدیدەکات.

*هەروەها دەڵێن: کوڕێکی چاكو باشی پێدەبەخشرێ لەدنیاداو دڵنیادەبێت، لەقیامەتیشدا ناترسێ.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الليل)ی خوێند یا چەن ئایەتێکی لێخوێند، یاخود بۆیخوێندرایەوە (نافع)و (ئیبن کثیر) دەڵێن: رزقو رۆزی کەمدەبێتو شەهیددەبێو شەونوێژیشدەکاتو گوێڕایەڵی پەروەردگار دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: رزقو رۆزی گرانو ئەستەم دەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الضحى)ی خوێند یان چەن ئایەتێکی لێخوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە (نافع)و (ئیبن کثیر) دەڵێن:خێری دەستگیردەبێتو دڵنیادەبێت دوای ترسو بیمو دڵنیادەبێت دوای ناهومێدیو ئومێدەکانی بەجێدێت پاش بێهیوایی، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێت، دەگونجێت چارەنووسو مەرگی نزیکببێتەوە.

*ئەگەر لەخەودا بینی سوورەتی (الانشراح)ی خوێند یا هەندێکی لێخوێند یاخود بۆی خوێندرایەوە (جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) لەئابڕوچوونو نەخۆشی دوور دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: مرۆڤێك منەتدەكات بەسەريا لەبری ئەوكارەی ئەنجاميدەدات بۆی.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (التين)ی خوێند يا بەشێكی لێخوێند ياخود بۆی خوێندرايەوە ئاگادارده‌كرێتەوەو غەم‌و پەژارە دەخوات بەلاّم دڵنيادەبێت لێی‌و چارەنووسی باشدەبێ.

*هەروەها دەڵێن: كاروپيشەی پێغەمبەران‌و پياوچاكانی پێدەبەخشرێ، ياخود رزق‌و رزق‌و رۆزی‌و فەرپيت‌و تەمەندرێژی‌و، دەگونجێت سوێندبخوات.

*هەروەها دەڵێن: بەچەشنێ پەشيماندەبێتەوە كەدەرەنجامەكەی بەخێر كۆتايی دێت.

*هەروەها دەڵێن: فێری زانيارييەكی بەسوود دەبێت‌و خوداوەند لەشساغی لەئاين‌و دنياو قيامەتی پێدەبەخشێ.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(العلق)ی خوێند يا بۆيخوێندرايەوە كورێكی دەبێت‌و پاشان بەندەيەكی پياوچاكی لێدەردەچێت.

*هەروەها دەڵێن: قورئانخوێندن‌و ملكەچی پێدەدرێ ياخود فێری راڤەی قورئان دەبێ.

*هەروەها دەڵێن: هەرەشەی لەمرۆڤێكەوە پێدەگات.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(القدر)ی خوێند يان بۆيانخوێندەوە كرداری خێروچاكەی دەبێت‌و حاڵ‌وباری باشدەبێ‌و ئەجرو پاداشتی گەورەی دەستگيردەبێت.

*هەروەها دەڵێن: بەكەمترين هەوڵ سەركەوتن بەدەستدەهێنێت‌و ئەجرو پاداشتی وەك زيندوكردنەوەی شەوی (قدر)ە.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (البينة)ی خوێندەوە يان بۆيانخوێندەوە بەڵگەيە لەسەر ئاگاداری‌و مژدە.

*هەروەها دەڵێن: ويژدانی باشدەبێ دوای تێكچوونی‌و دڵنيادەبێت لەكارو بارەكانی پاش گومان‌و دوودڵی.

*ئەگەر سوورەتی (الزلزلة)ی خوێند يا بۆيانخوێندەوە لەلايەن شەيتانەوە لەخشتەدەبرێ لەو شوێنەدا.

*هەروەها دەڵێن: خوداوەند تووشی زەمين لەرزەی دەكات لەگەڵ خەڵكی ناموسوڵمانەوە.

*هەروەها دەڵێن: رزق‌و رۆزی‌و ماڵێكی پەنهان بەدەستدەهێنێت يان لەدەستەلاّتدار دەترسێ.

*ئەگەر لەخەودا بینی سوورەتی (العادیات) دەخوێنێ یاخود بۆیدەخوێنێتەوە ، ئەگەر لەسەفەردابوو ڕێگەی لێدەگیرێ، ئەگەر وانەبوو خۆشیەکانی دنیا لەدڵیا شیریندەبێت.

*هەروەها دەڵێن: بەستنەوەی ئەسپو مەڕە.

*هەروەها دەڵێن: لەوانەیە زۆر یادی خودا دەکاتەوەو دەگونجێت تەمەنی درێژبێ و بەخێرایی باسبکرێ.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (القارعة)ی خوێندەوە یاخود بۆیخوێنرایەوە بەڵگەیە لەسەر مژدەو ئاگاداریی.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (التکاثر)ی خوێندەوە یا بۆیانخوێندەوە حەز لەکۆکردنەوەی دنیا دەکاتو قیامەت لەیاددەکات.

*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر تەنگی لەرزق و ڕۆزیو زۆر قەرزکردن.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (العصر)ی خوێند یا بۆیانخوێندەوە بەڵگەیە لەسەر مژدەو ئاگاداریی.

*هەروەها دەڵێن: فرە خێرو قازانجدەکاتو بەسەر دوژمناندا سەردەکەوێ.

*ئەگەر سوورەتی (الهمزة)ی خوێند یان بۆیخوێندرایەوە بەڵگەیە لەسەر ئاگاداری.

*هەروەها دەڵێن : سینە سافو پاکدەبێ.

*هەروەها دەڵێن: باسی خزمە نزیکەکانیدەکات یاخود فیتنەییدەکات.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الفیل)ی خوێند یاخود بۆیانخوێندەوە سەردەکەوێت بەسەر خزمو دوژمنانیدا.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر فەرمانڕەوایەك بێت سوپای دوژمن دەبەزێنێ و ولآتان ئازاد دەکات، هەروەها دەڵێن: (حەج) دەکات یان فیتنەو ئاشوب دەکەوێتەوەو تێدا دوژمنانی خوا لەناودەچن.

*هەروەها دەڵێن: خوداوەند بەدرێژایی تەمەنی سزایدەدات بەترسو بیمو پیسیو گەندەڵی.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (قریش)ی خوێند یا بۆیانخوێندەوە بەڵگەیە لەسەر (حەج) ئەگەر لەڕێنومایی‌دەرانبوو ، وەگەرنا رزق و ڕۆزی خوداوەند دەخواتو سوپاسگوزاری لەسەر ناکات.

*هەروەها دەڵێن: رزق و ڕۆزی بەبێ ماندوبوون دەستگیردەبێت یاخود

لەسەفەرێكدا سوودو قازانجێكی زۆری دەستگیر دەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الدِّین)ی خوێندەوە یان بۆیانخوێندەوە لەوانە دەبێت بڕوایان بەرۆژی قیامەت نییەو ڕێگر دەبێت لەچاكەو زەكاتی ماڵەكەی نادات.

*هەروەها دەڵێن: دراوسێو خەڵكی سوودی لێوەردەگرنو لێی ڕازیدەبن.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الكوثر)ی خوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە لەگەڵ قیامەتخوازان دادەنیشێو زاڵدەبێ بەسەر دوژمنانداو زۆر قوربانیدەدات.

*هەروەها دەڵێن: بەهۆی بەلاو نەهامەتی كەوارووی تێكردوە ئەجرو پاداشتی دەستدەكەوێ یاخود دەڵێن دەوڵەمەند دەبێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الكافرون)ی خوێندەوە یاخود بۆیانخوێندەوە بەڵگەیە لەسەر بیدعە، هەروەها دەڵێن: ئامادە دەبێت لەگەڵ كۆمەڵێ بیدعەچیدا یاخود باوەڕێكی پاكو پوختی بۆ دروستدەبێو ئایندروستو لەشساغدەبێ.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی(النصر)ی خوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە ئەگەر دەستەلاتداربوو ولاتان ئازاد دەكات، ئەگەر دەستەلاتدارنەبوو دەمرێ ، هەروەها دەڵێن: سەردەكەوێ بەسەر دوژمنانیداو لەگەڵ شەهیدانو پێغەمبەر (ﷺ) دەبێ.

*هەروەها دەڵێن: خۆشەویستێكی دەمرێ.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (تبت)ی خوێند یا بۆیانخوێندەوە ماڵوسامان لەكارێكدا خەرجدەكات خوداوەند پێی ڕازی نییە، ئەگەر ماڵو سامانی نەبوو دووزمانی لەنێوان خەڵكیدادەكاتو نامرێ هەتاسەرجەم خانەوادەكەی نەمرن.

*هەروەها دەڵێن: یەكتاپەرستی پێدەبەخشرێ لەگەڵ منالی كەمدا، یاخود ژنێكی بێخێر دەگرێتە خۆی یان ماڵو سامانی لەدەستدەدات.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الاخلاص)ی خوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە خوداوەند بەتاكو تەنیا دادەنێو هەرگیز كوڕی نابێتو كاتێ دەمرێ سەرجەم ئەندامەكانی خانەوادەی مردبن.

*هەروەها دەڵێن: ناوی مەزنی خوا دەزانێو دوعای پێدەكاتو دوعاكەی گیرادەبێو حاڵو باری باشدەبێ، هەروەها ئەگەر بترسێ دڵنیادەكرێ یاخود ئەگەر ستەمی لێكرابێ خوداوەند

سەریدەخات و دەگونجێت تەمەنی بەسەرچوو بێت و چارەنووسی وادەو کاتی هاتبێت.

*هەروەها دەڵێن: تەوبەی پاك و بێخەوش و باوەڕی راستەقینە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر لەخەودا سوورەتی (الفلق)ی خوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵ و باری و زاڵبوون بەسەر دوژمندا.

*هەروەها دەڵێن: یادوزیکری بەرزدەکرێتەوەو ناوی مەزنی خوداوەند فێردەبێ و دوعاو نزای گیرابیێ، هەروەها دەڵێن: دنیابەچەشنێ باڵەکانی ئاوەڵادەکات بۆی خەڵکی ئیرەیی پێدەبەن.

*ئەگەر سوورەتی(الناس)ی خوێند یاخود بۆیخوێندرایەوە بەڵگەیە لەسەر گونجانی کارێك بۆی ، پاشان زاڵبوون بەسەر دوژمناندا.

*هەروەها دەڵێن: جادووی جادووگەرانی لێدوور دەخرێتەوە لەگەڵ وەسوەسەی شەیتان.

*هەروەها دەڵێن: بەوەسوەسە تاقیدەکرێتەوە، یاخود بەڵگەیە لەسەر کۆبوونەوەی خانەوادە یان خەڵکی سەلامەت دەبن لێی.

*هەرکەسێکیش لەلێکدانەوەی سوورتەکاندا رۆبچێت یا بۆ هەر مرۆڤێك بەپێی حاڵی خۆی بۆی لێکبداتەوە، ئەوەی لەقورئاندا تاقیکراوەتەوە بۆ خێربەدەستهێنانی یاخود دوورخستنەوەی شەڕ لەخەودا بەپێی مەرجەکانی خۆیدەبێت چ خێر یا شەڕ، ئنجا تەماشای سوورەتەکە بکەو بڕوانە ئەگەر وەك (مائدة)بوو ئەوە مژدەیەو (التوبة)شگەڕانەوەیە بۆلای خوداو (مریم) هاوسەر یان کوڕەو (الطلاق) تەڵاقدان یاخود مردنەو سەرجەم سوورەتەکانی دیش دەتوانێ راڤەی لەسەر بکەی.

سووره‌داڵ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: سوورەداڵ فەرمانڕەوایەکی خاوو خلیچك و توندوتیژو خۆبەکەمزانی ستەمکارە.

*ئەگەربیبنی بووە بەخاوەنی سوورەداڵێك و راوی بۆ دەکات دەستەڵات و ماڵ و دارایی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربیبنی سوورەداڵێکی دڕندەی بۆ راونەکراو بەپشتیوانی رامیبکرد بەڵام وایبینی بەدەستی گرتوویەتی کوڕێکی دەبێت هەر بەمنداڵی دەبێت بەفەرمانڕەواو بەرپرس.

*ئەگەر ئەو داڵە لەدەستی هەڵفڕی منداڵەکە بەمردوویی لەدایکدەبێت یاخود زۆر ناخایەنێتو دەمرێت، بەچکەکانیشی منداڵەکانیەتی، یەکێکیش ژنێکی ناپاکەو خراپەی ناشاردرێتەوە.

*هەروەها دەوترێ: سوورەداڵ بەڵگەیە لەسەر دزو جەردەو قۆڵبڕە خێروچاکە لەهاوەڵانیان دەشارنەوە.

(نابلسی)دەڵێت: سوورەداڵ بەڵگەیە لەسەر:

+جەنگو کوشتار.

+پیاوی بەڕێز.

+ژنی داوێنپیس.

*هەموو سوورەداڵێك بەڵگەیەلەسەر ئەوەی شایستەی کوشتارە بەهۆی بێباوەڕیو هاوەڵپەیداکردنە.

سووژن: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ژن ، ئەگەر سووژنێکی بەدەستیەوە بینی ئەگەر ژنەکەی دووگیانبوو دوو منداڵی دەبێت ئەگەر دووگیان نەبوو سەفەرێك دێتە ڕێی.

سووکایەتی(گاڵتە - پێخۆشبوون): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ملکەچیو رسواییەو پلەوپایەو مەزنییە بۆئەوەی گاڵتەی پێدەکرێ مەگەر کەسێکی سووكو رسواو کەسێکی بەرزو پایەداربێ.

*ئەگەر بینی مرۆڤێك سووکایەتی پێدەکات لەوەی سووکایەتیدەکات ئێشو ئازاری پێدەگات سەردەکەوێ بەسەریاو زەفەری پێدەبات، هەروەها دەڵێن: حەقێکە کەسی قسەپێگوتراو هەیەتی لای قسەپێدەر.

*ئەگەر قسەپێدەر پادشابوو قسەپێگوتراو باشترە لەقسەپێدەر.

سووككردنی باروقورسایی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: دانانو سووككردنی بارو قورسایی لەسەر مرۆڤو ئاژەڵ بەڵگەیە لەسەر چاکەکردن لەگەڵ کەسێکدا بیناسێت یا نەیناسێت.

س ۆ

سۆل(خوف): لەپێکردنی سۆل سەفەرکردنە لەدەریادا لەگەڵ پۆشینی جلوبەرگی قەڵغان، سۆلی نوێش قەڵغانە لەخراپەو پارێزگاریش لەماڵو دارایی.

*ئەگەر چەکی پێنەبوو غەمو پەژارەیەکی توندو تەنگەبەرییەکە سەختو گرانترە لەغەمو پەژارە.

*سۆلی تەنگ قەرزاریو زیندانیو کۆتو بەندە، ئەگەر فراوانبوو غەمو پەژارەیە بەهۆی ماڵو داراییەوە دروستدەبێت، ئەگەر نوێبوو دەدرێتەپاڵ پارێزگاریو

باشتره بۆ خاوەنەکەی ، ئەگەرشڕبوو لەپارێزگاریدا لاوازتره، ئەگەر درایه پاڵ غەمو پەژاره تۆکمه نابێتو لەدەروەوه دووره.

*ئەگەر سۆلەکه لەجلوبەرگو جبه دروستکرابوو زیادەبوونی پلەوپایەو شکۆمەندیو بژێوییه.

*سۆل لەدەمی سەرەتای زستاندا چاكو باشەو لەهاویندا غەمو پەژارەیه.

*ئەگەر سۆلێکی بینی بەلام لەپێینەکرد ماڵو داراییەکی لەنەتەوەی عەجەمەوه دەستدەکەوێت.

ونکردنی سۆل دەدرێتەپاڵ پارێزگاریو تیاچوونی جوانکاری، خۆئەگەر درایه پاڵ غەمو پەژارەو قەرزاریو دەروو قوتاربوونه لەناخۆشی.

*لەپێکردنی سۆل بەشێوەیەکی پەرتوبلاو بەلگەیه لەسەر هاوسەرگیری کچ، ئەگەر لەژێر پێیدا دڕاویو کون هەبوو بەلگەیه لەسەر هاوسەرگیری لەگەڵ بێوەژندا، ئەگەر ونبوو ژنەکەی دەکەوێت ئەگەر فرۆشتی ژنەکەی دەمرێت.

*ئەگەر بینی گورگێك یا دێوێك بازیدا بەسەر سۆلەکەیدا پیاوێکی خراپ ناپاکی لەگەڵدەکات بەوەی دەست لەگەڵ ژنەکەی تێکەڵدەکات.

*ئەگەر سۆلێکی قەیتانداری لەپێکرد غەمو پەژارەی لەلایەن ژنەکەیەوه پێدەگات.

*ئەگەر لەبەشی خوارووی سۆلەکەدا پینەی پێوەبوو هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێکدا دەکات کوڕێکی هەیه.

*لەپێکردنی سۆلی سوور بۆ یەکێك بیەوێت سەفەربکات باش نییه.

*ئەگەر بینی دوو سۆلی لێدزراوه دووخەمو خەفەت رووی تێدەکاتو، لەخەودا بەلگەیه لەسەر:

+ئەلقه.

+ماڵو دارایی.

+خۆپاراستن لەخراپه.

*ئەگەر بینی دایکەند غەمو پەژارەو تەنگەبەری دەڕەوێتەوه.

*لەپێکردنی سۆل لەگەڵ جبه بەلگەیه لەسەر زیادبوونی شکۆمەندیو رزقو رۆزیی.

*بینینی سۆل لەسەرەتای زستاندا بەلگەیه لەسەر خێرو لەکۆتایی هاوینیشدا بەلگەیه لەسەر غەمو پەژاره.

*ئەگەر بینی سۆلەکەی کەوتوەته نێو بیرێکەوه یان سووتاوه ژنەکەی دەمرێت.

* سۆل بەئاژەڵ لێکدەدرێتەوە، هەر رووداوێك بێت بەسەر سۆلەکەیدا روو لەئاژەڵەکانی دەکات.
* ئەگەر سۆلێکی کۆنەی لێون بیێ غەمو پەژارەی قەرزاری لەکۆڵدەبێتەوە.
* ئەگەر یەك تاك سۆلی ون ببێت نیوەی ماڵەکەی تیادەچێت، ئەگەر هەردوو سۆلەکەی بەیەکەوە ونبوو هەموو ماڵو داراییەکەی تیا دەچێت.
* ئەگەر بینی قاچدەکات بە سۆلەکەیدا ژنێکدەکات بەهاوسەریخۆی.
* ئەگەر سۆلێکی دۆزییەوە بەڵگەیە لەسەر سەرقاڵبوون بەدنیاو پشتگوێخستنی قیامەت یاخود سەرقاڵبوون بەدنیاوەو پشتگوێخستنی فەرزەکان.
* سۆلی حوشتر لەخەودا هێزو سەفەرە، دەگونجێت سۆلی حوشتر بەڵگەبێت لەسەر ئاسانکاری بۆ کاروباری باشو پەسەند.

سۆلدروستکەر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی خاوەن زانیاری یاخود لێکدەرەوە قسەو وتە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر راڤەکاری خەو یان ئەوەی ئاگاداری کاڵاو گەنجینەیە.

س ە

سەبەتە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەبەتە بەڵگەیە لەسەر مژدەو ئاگادارکردن، ئەگەر جۆرو ناوەڕۆکی بەدڵبوو مژدەیە، ئەگەر لەناوەڕۆکدا بەدڵنەبوو ئاگادارییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا مژدەیە دەدرێتە پاڵ ئەوەی کەلەخۆیگرتوە، ئەگەر سەبەتەیەکی بینی ترێی سپی تێدابوو رزقو رۆزییەکە لەلایەکەوە رووی تێکردوە خۆی بۆ ئامادە نەکردوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی (سیل).

سەبەتەچن(سەبەتەفرۆش): (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی سەبەتە دروستدەکات یان دەیفرۆشێ بینینی بەڵگەیە لەسەر چنەر یان بەرگدروو یاخود بیناسازی لانەو ماڵ یاخود ئەندازیار.

*دەگونجێت بینی بەڵگەبێت لەسەرئەوەی مردوو دادەپۆشێ لەگۆڕدا.

سەر(سەلك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەر لەلێکدانەوەدا سەرۆکی مرۆڤە لەژێردەستیدا کاردەکات یاخود ئەو سەرمایەیەکەدەیدۆزێتەوە.

*ئەگەر بینی سەری پتر لەئەندازەی خۆی گەورەبوو رێزو شکۆمەندی زیاددەکاتو بەپێچەوانەوە.

*ئەگەر بینی دووسەر یا سیانی هەیە زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا ئەگەر پاڵەوانبێت بەلاّم ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو منداڵی چاكو باشی دەبێت، گەر رەبەنبوو هاوسەردەگریّو ویستخوازی خۆی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بازرگانێك بینی سەری شۆڕە زیاندەکات لەبازرگانییەکەیدا ، ئەگەر پیاوێك بینی سەر شۆڕەو هەڵواسراوە تەمەندرێژدەبێتو پڕ لەهەوڵو سەرزەنشت بەپێی چیرۆکی (هاروت)و (ماروت).

*ئەگەر بینی سەری شۆڕەو خۆی چەماندوەتەوە لەنێو کۆمەڵێکدا گوناهو هەڵەیەکی ئەنجامداوەو لێی پاگشەزدەبێتەوەو تەوبەدەکات، بناغەی ئەم خەونەش بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی بەپێی ئایەتی: ﴿وَمَن نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي ٱلْخَلْقِ﴾(یس:٦٨).

*ئەگەر سەری بەهەڵگەڕاوەیی بینی بۆیەکێك لەسەر سەفەربێت رێگرێکی بۆ پێشدێتو ئەوەی حەزی پێدەکات بەو نزیکانە نایبینێ بەڵکو دواتر بەدیدەکات.

*بۆیەکێك موسافیرێکی ئاوارەی هەبێت بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی بۆ وڵاتی خۆی دوای دواخستنو هێواش رۆیشتنی ئەو رووداوە.

*سەرومل ئەگەر مرۆڤ بەدییان بکات کێمو برینو ژانە ، ئەمەش نەخۆشییە بۆسەرجەم خەڵکی بەشێوەیەکی هاوسەنگ.

*ئەگەر بینی سەریبوە بەسەری سەگو گوێدرێژو ئەسپ یان هەر ئاژەڵێکیتر رووبەماندوبوون هەنگاودەنێ.

*ئەگەر بینی سەریبوە بەسەری فیلو شێرو پڵنگو گورگ لەبەجێهێنانی کاروبارەکانیدا پلەوپایەیەکی بەرز بەدەستدەهێنێتو سوود لەپلەداریدەکاتو زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا.

*ئەگەر سەری بوبووبەسەری باڵندە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر زۆر سەفەرکردن.

*ئەگەر سەری خۆی بەچەورکراوی بینی خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر باشی باپیرەی.

*ئەگەر چەن سەرێکی بڕاوی بینی خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر ملکەچبوونی خەڵکی بۆی.

*ئەگەر بینی سەری مرۆڤێکی خراپی خوارد باسی سەرۆکو فەرماندەیەکدەکاتو ماڵو دارایی لەهەندێك بەرپرسیترەوە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی سەرێکی بەلێنراوی خوارد ماڵی خۆیەتی دەیخوات.

*ئەگەر بینی سەرمایەی خۆی بەدەستی خۆی گرت ماڵو داراییەی کەپێیدەگات زوربەی خوێنباییە کەمترینی هەزار درهەمە، ئەم خەونە بەڵگەیە لەسەر روودانی پەیمانبەستی لەنێوان خۆیو پیاوێك قەرزی لایەتی بەپێی ئایەتی: ﴿وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُؤُوسُ أَمْوَالِكُم﴾ (البقرة: ٢٧٩).

*ئەگەر بینی سەرکەوت پێوەی بێتەوەی لێی بدرێ لەسەرۆکو بەرپرسەکەی جیادەبێتەوە.

*ئەگەر سەری بڕاو هەڵیگرتو نایەوە بەسەری خۆیەوەو چاکبوەوە لەجیهادو تێکۆشاندا دەکوژرێ.

*ئەگەر بینی سەری دەرکەوتوە ماڵو دارایی بەئەندازەی ئایینداری دەستدەکەوێت.

*سەر بەرِمو دارێکەوە سەرۆکێکی پلەوپایەبەرزە.

*ئەگەر سەرێك ببینێ لەدەفرێکدا خوێنی پێوەبێ سەرۆکەکەی درۆدەکات لەگەڵی.

*ئەگەر ببینێ لەملیدەدرێتو سەری لێی جیادەبێتەوە ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە ، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە یاخود حەجی بۆ پێشدێت، ئەگەر لەنارەحەتیدابوو دەرووی لێدەکرێتەوە، ئەگەر ئەوکەسەی ناسی کەلەملیدەدات لێدانی ئەو لەسەردەستی ئەو دەبێت.

*ئەگەر ئەوەی لێیدا منداڵێکی نابالغبوو پشەر و دەرووە بۆی لەناو نارەحەتیو نەخۆشی کەتێدایەو مردنیەتی لەسەر ئەو حاڵوبارە.

*هەروەها ئەگەر بینیو نەخۆشبوو نەخۆشیەکەی درێژ دەبێتەوەو گوناهی لێهەڵدەوەرێو بەباشترین حاڵوبار بەدیداری خوداوەند دەگاتو دەرووی لێدەکرێتەوە.

*هەروەها ژنی زەیستانو نەخۆشو ئەوەی لەدەریای دوژمندابێت ئەگەر

لەگەردنـدانی یـەکێکی بینـی هـیچ ناڕەحەتیەکی نەبوو لەو نازو نیعمەتە دەبڕێتو دەستەڵاتەکەی کۆتایی دێتو حاڵو باری لەبنەڕەتەوە دەگۆڕێ.

* ئەگەر پادشا یاخود فەرمانڕەوایەکی بینـی دەدات لەگـەردنی ئـەوکات فەرمانڕەوا پەروەدگارە لەغەمو پەژارە قوتاریـدەکاتو پـشتگیریدەبێ لەکاروبارەکانیدا.

* ئەگـەر بینـی پادشـایەك دەدات لەگـەردنی بەردەستەکانی لەتاوانباران دەبووریو گەردنیان ئازاددەکات.

* ئەگـەر بینـی لەگـەردنی دەدەن بەفـەرمانی فەرمانڕەوایـەك یـاخود لەرێگـەدەگیریێ یـان لەجەنگدا خراپـە بۆیەکێك باوكو دایکی زیندونینو کوڕی هەبێت چونکە سەر بەدایكو دادەنرێتو هۆکاری ژیانو بەکوڕیش دەچوێنرێ چونکە وێنەی خۆیەتی.

* ئەگـەر کەسێکیتر یـاخود ئـەوەی فەرمانی کوشتنیان بەسەراداوە بینی باشـە چونکە بـەڵاو نەهامـەتی یـەکجار روو لـەمرۆڤ دەکـاتو بۆجـاری دووەم رووی تێناکات.

* بۆ پـارەگۆڕەرو گەنجینـەدار بەڵگەیـە لەسـەر سـەرمایە، بـۆ موسـافیریش بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی، بۆئەوانـەی نـاکۆكو بەربـەرەکانیکارن بەڵگەیـە لەسەر زاڵبوون چونکە ئەگـەر لـەشولار سـەری لێبکرێتەوەهـەرگیز چارەسـەری نییە.

* ئەگەر سەری خۆی لەدەستدا ببینیێ باشە بۆیەکێك مندالی نەبێت.

* ئەگـەر سـەریخۆی لەدەستیا بینـیو سـەرێکی تریـشی بینـی بەسـەر لەشولاریـەوە بەڵگەیـە لەسـەر بـەرەنگاربوونی بـەڵاو نەهامەتییـەکانو هەنـدێك لـەوکاروبارە ناڕێکانـەی چاکدەکات.

* دەگێڕنـەوە پیاوێـك دێـت بـۆلای پێغەمبـەر(ﷺ)و دەڵێـت: ئـەی پێغەمبـەری خـوا لەخـەودابینیم سـەرم لەلاشـەمکرایەوەو بەچـاوێکم تەماشامدەکرد، پێغەمبەر (ﷺ)بزەیـەك گرتـیو فـەرمووی: بـەکام چـاوت تەماشـاتدەکرد؟ ئەوەنـدە مایـەوە کەچارەنووسـی مـابوو، پاشـان پێغەمبـەر(ﷺ) بـۆلای پـەروەردگار گەڕایەوە.

* (ئـیبن مـریم) لەخـەودا بینـی (٦٠)کـەنیزەك خۆیـان دەکـەن بەماڵەکەیـدا بەدەسـتی هـەر کەنیزەکێکیانـەوە سـینیەك هـەبوو

سـەری مرۆڤێکـی شۆڕاووشـانەکراوی لەسەربوو وەك ئـەوەی یـەکێکیش ئـەم ئایەتـەی دەخوێنـدەوە: ﴿وَمَاكَـانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَـهُ اللهُ إِلاَّ وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَـابٍ﴾ (الـشورى: ٥١) خەونەکەی گێڕایەوەو پێیانوت: خەلیفە دەتکـات بـەدەرگاوانو پـەردەداری خـۆیو شەسـت هـەزار دینـار بەدەسـتدەهێنیت، بەوچەشـنەبوو کەبۆیان لێکدایەوە.

* ئەگەر سـەری خـەڵکی بـەبڕاوی بینـی بەدەسـتیەوە خـەڵکی بەملکەچـی دێنەبـەردەمیو دەگونجێـت خـەڵکی لەوێدا کۆببنەوە.

* ئەگـەر بینـی بـوە بـەخاوەن سـەرێك مـاڵو سـامانێکە دەسـتیدەکەوێت کەمەکـەی (هـەزار)درهەمـەو زۆرەکـەی (هەزار)دینارە.

* ئەگـەر پێـشەوایەك بینـی سـەری گەورەبوە زیادەوهێزو دەستەڵاتە.

* ئەگەر سەری خۆی بینی بوە بەسەری بەرانێك دادپەوەردەبێت.

* ئەگەر بینی سەریبوە بەسەری سـەگ ستەمدەکاتو بـەخراپی مامەڵـە لەگـەڵ ژێردەستەکانی دەکات.

(نابلـسی)دەڵێت: ئەگـەر بینـی سـەری گـەورەبوە سـەرۆکایەتی دەکـات لـەنێو نەتەوەکەیدا.

* ئەگـەر بینـی سـەری بـچووکبوەتەوە ئەگەر ژیرو عاقڵ بێت دەبێت بەنـەزانو نـەفام ، ئەگـەر زانـابوو دەبێـت بەکەسـێکی گێـلو کـەودەن ، ئەگـەر سـەرۆکبوو لـەکارو سـەرۆکایەتی لادەبرێت.

* ئەگـەر سـەری خـۆی بینـی لەلاشـەیکراوەتەوە بـەبێ لێـدان، لەپەروەردگارەکەی دووردەکەوێتەوە.

* سەر بەڵگەیە لەسەر سەرمایەو چـەند سـەرێکیش بەڵگەیـە لەسـەر مـاڵو دارایی.

* ئەگەر سەری مرۆڤێکـی بەدەستیەوە بینـی بەئەنـدازەی هـەزار دینـاری دەستدەکەوێ یـان بەئەندازەی هـەزار درهـەم یـان سـەد بـەپێی حـاڵی خاوەنەکەی.

* سـەر بـەڕێزترین پارچـەو بەشـی ئەنـدامی مرۆڤـەو بەڵگەیـە لەسـەر پلەوپایـەو سـەرکردایەتی سـەرۆك لەهـەموو شـتێکدا وەك بـاوكو دایـكو مامۆستاو پەروەرشیارو فەرمانڕەوایە.

* سەر بەڵگەیەلەسەر:

+مەنجەڵی قوڵفدار.

+کاڵەك.

+قەڵای پادشاو گەنجینەکانی.
+جامانەو کڵاووسەریان.
+تاجوسەوڵەدانی پادشا.
+خودەی جەنگاوەر.
+کەشتی ئاسمانی.
+کێشانەو پێوانە.
+کۆترو فڕن.
+هەموو شوێنێك هەڵمی تیا پەنگبخواتەوە بۆ بەرژەوەندیەك.
+چادری کۆڵەکەدار.
*دەگونجێت سەری زانا بەڵگەبێت لەسەر زانیارییەکەی.
*بۆ پیشەوەریش بەڵگەیە لەسەر پیشەکەی.
*هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+باسێکی جوانو شیاو.
+ژیانو مردن.
*ئەگەر سەری جوانو هەڵکەوتوویێ یان لەئەندازەی خۆی گەورەتربێو لەبەرچاو ناشیرین نەبێت بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندیو بەرزیو رزقو رۆزی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیارییەکی فراوان یان دانایی یاخود ژیریو ئەقڵ، بەڵام ئەگەر سەری بچووکبوو بەڵگەیە لەسەر نەمانو تیاچوونی پلەوپایەو کەمبوونەوەی ماڵو دارایيو کەوتنە نێو نەزانینەوە.
*ئەگەر لەخەودا چەند سەرێکی هەبوو وەچەی پێدەبەخشرێ یان زانیارییەکی بەسوود یاخود زەویوزاری تیاچوو مندالو شوێنکەوتەو ماڵو دارایی، وەگەرنا خانەوادەکەی زۆردەبنو ئەرکی سەرشانی قورسوگراندەبێتو سوودو قازانجی کەمدەبێتەوە.
*ئەگەر سەری لەدەستبدات بەڵگەیە لەسەر خودی خۆی.
*ئەگەر بەدەستی خۆی سەری لێکردەوە خۆیدەکوژێت بەهۆی خراپی هەڵسوکەوتو کاروبارەوە، یان بەباشی رێورەسمەکانی نوێژ بەجێناگەیەنێت یاخود پەیوەندی نێوان دەبچڕێ لەگەڵ کەسێکی ئازیزدا یا ناپاکی لەگەڵ باوكو گەورەیەکیدا ئەنجامدەدات یاخود ئەوەی سەر بەڵگەیە لەسەری.
*ئەوەی روو لە(سەر) دەکات لەخێرو شەڕ یان ئەوەی لەرووخسارو دەستو ئانیشكو جوموزگەدا روودەدات لەزیادەوکەمی وابەستەی دەستنوێژو تەواویو پاكو بێگەردیدەکرێ.
*ئەگەر بینی سەری لێبوەتەوە سەرمایەکەی لەکیسدەچێت کەبەهۆیەوە دەژی، یان دەگونجێت

سـەری بتاشـێ‌و کورەکـەی فڕێبـدات لەگەرمادا یان ژوورەکـە بڕوخێنـێ یان سەریماڵەکەی لاببات.

* ئەگـــــەر بینـــــی ســـــەری بەدەســـتیەوەیەتی‌و تەماشــایدەکات هەڵسووکەوتی خەوبینەرە بەسەرمایەو پارەکەیەوە.

* ئەگەر بینـی سـەریدەبات نەخۆشـیەك رووی تێدەکات.

* ئەگـەر بینـی قـسەو گفتوگـۆ لەگـەڵ سـەری خۆیـدەکات خێروچـاکە رووی تێدەکات.

* ئەگـەر لەخـەودا سـەری مـرۆڤ گـۆڕا بۆسەری گوێدرێژ لەنوێژدا بـەر لـەئیمام سـەری بەرزدەکاتـەوە بـەپێی ئـەو فەرموودەیـــەی کەلەپێغەمبـــەرەوە دەیگێڕنەوە[1].یان دەبێت بەکەسێکی نەزان.

* سـەری مـەڕو مانگـاو هـیتر ئـەوەی دەخورێ ئەگـەر بینـی شتێکی لێکـڕی دەخرێتـە نێـو تـەنورەوەو قەڵـەوبوو سوود لەسەرکردەو مامۆستایەك دەکات جێگـەی سـوودو قازانجـە، ئەگـەر لەڕولاوازبوو مامۆستاکەی هیچ سـوودو قـازانجێکی نابێـت، ئەگـەر بۆگـەن‌و پیـسبوو مامۆسـتاکەی ستایـشێکی خراپیدەکات.

* ئەگەر بینی سـەری مـەڕێك یـا مانگـاو گـاو حوشـتر دەخـوات‌و خراپبـوو غەیبـەتی بـەرپرس‌و گەورەکەیـدەکات، ئەگـەر لێنرابـوو یـاخود برژابـوو مـاڵ‌و داراییـەکی دەسـتگیردەبێت لەلایـەن فەرمانڕەواو دەستەڵاتدارەکەیەوە.

* سەری مـەڕ سـەرمایەیەکە زیادەکـەی (دە)هـــەزار درهەمـــەو کەمەکەشـــی (هەزار)درهەمە.

* خواردنی مۆخ ماڵێکی شاراوەیە.

* خـــواردنی چـــاو مـــاڵی ســـەرکردەو فەرمانڕەوایە.

* ئەگەر بینـی سـەری مـەڕو پاچـەکەی دەخـوات شـکۆمەندی مـاڵ‌و دارایـی میراتی بۆ دەمێنێتەوە.

سـەرانە: (نابلـسی)دەڵێـت: بۆئـەوەی کەدەیدات لەخەودا گەر موسوڵمانبێت‌و بیـدات بـەبێباوەڕان بەڵگەیـە لەسـەر ملکەچـــی‌و سەرشـــۆڕی ، ئەگـــەر لـەبێباوەڕان وەرگـیرا بەڵگەیـە لەسـەر شکۆمەندی‌و سەرکەوتن.

سـەرناو(سەرپێـشاو) : (نابلـــسی) دەڵێـت: لەخـەودا بـۆ رەبـەن بەڵگەیـە

---

[1](بوخـاری) (٦٩١) و(مـسلـم) لـە(الـصلاة)دا (٣٢١/١١٦/١)(نـووي)لەفەرمودەیەکـــی(ئـەبی هورەیرە)ەوە.

لەسەر ژن کەبەچاکە دایدەپۆشیّ، دەگونجێت چونەکەی بەڵگەبێت لەسەر خۆشاردنەوە بەکرداروو دەستبڕین و دووڕوویی.

(نابلسی) دەڵێت: بەلگەیەلەسەر عەورەتی خانەوادەو شەکەتیی و هەژارییان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەر دەچێتەلای و نهێنیی و عەورەتی دەبینیّ، یاخود بەڵگەبێت لەسەر باران کەماڵ وسامان و گەنجینەی شتی فرۆشگای تێدایە، هەروەها ئانەی پشوودانەو خۆی تێدا خاڵیدەکرێتەوە، ئەگەر پڕبوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دووگیانی هاوسەر یان موڵك و سامانی خزمەتکار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زۆری ماڵ و سامان یاخود پێویستی بوون بەپارە هەتا ئەونەخۆشیانە بڕەوێنەوە.

*ئەگەر پیسبوو بەشتێك و بۆنی نەهات بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی خێرو دەگونجێت داواوخوازی بەجێنەیەت، ئەگەر خواردی لەوانەیە پاشگەزببێتەوە لەوەی بەخشیویەتی یان کردوویەتی بەخێر یاخود لەوانەیە بەڵگەبێت لەسەر خراپەو حەرامخۆری حوکمەکەشی وەك یەکێك وایە رشانەوەی خواردبێتەوە، پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: "ئەوەی لەخەڵات و دیاری خۆی پەشیمان دەبێتەوە وەك یەکێك وایە رشانەوەی بخواتەوە".

*رشانەوە ماڵێکی حەرامەو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژن، ئەگەر فروان و پاك و دیاربوو بۆنەکەی ژنەکەی خۆش مامەڵەیەو پاکێتیی و فراوانی گوێڕایەڵیی و کەمی بۆگەنیی و باشی پیاهەڵدانیەتی، ئەگەر تەنگ و پڕبوو خاوەنەکەی شوێنێکی تیا بەدینەکرد دابنیشیّ یاخیی و گومڕایە، ئەگەر بۆگەنبوو زماندرێژ دەبێت.

*قووڵی بیری سەرپێشاو یان زێرابەکەی بەجێهێنانی کاروبارەکانیەتی، ئەگەر تەماشایکردو خوێنی تێدابەدیکرد لەکاتی بێنوێژیدا دەچێتە لای ژنەکەی.

*ئەگەر بیرو زێرابەکەی بینی پڕبوە رێکخستن و رێگری خەڵکیە لەخێرو دەستگیرۆیی لەترسی زیادەڕەوی.

*ئەگەر دارێکی بەدەستیەوە بینی دەیجووڵاند لەبیرێکدا لەماڵەکەیدا ژنێکی تەلاقدراو هەیە، ئەگەر بیرو زێرابەکە پڕبوو ترسی هەڵچوونی نەبوو ژنەکەی دووگیانە.

*ئەگەر ببینی لەسەرپێشاو دانراوە غەدرو ناپاکی لەگەڵدەکەن ئەگەر دەرگاکەشیان لێداخست دەمرێ.

سەرئێشە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەرئێشە گوناهو تاوانەو دەبێت تەوبەی لێبکرێو کردارێکی چاکە ئەنجامبدات بەپێی ئایەتی: ﴿ أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ﴾ (البقرة: ١٩٦).

(نابلسی) دەڵێت: سەرئێشە ناخۆشیو بۆڵەیە بۆ یەکێك بەڵگەبێت لەسەری، سەرئێشە لێکدانەوەی دەگەڕێتەوە بۆ سەرۆك.

*هەروەها دەڵێن: گوناهو تاوانەو دەبێ تەوبەی لێبکرێ.

سەرباری مووچە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گواستنەوەی قسەو بەجێهێنانی پێداویستی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خزمەتکاری لانەو ماڵ.

سەرباز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی کۆمەڵە سەربازێك ببینێ جەمبەون لەسەر تیاچوونی بێکارو سەرکەوتنی راستبێژو حەقپەروەران بەپێی ئایەتی: ﴿فَلَنَأْتِيَنَّهُم بِجُنُودٍ لاَ قِبَلَ لَهُمْ بِهَا﴾ (النمل: **٣٧**).

*کەمی سەرباز بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتنو زەفەر پێبردن بەپێی ئایەتی: ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللهِ﴾ (البقرة: **٢٤٩**) ببینی سەرباز قامچی بەدەستەوەبێت یان تیرورم بەڵگەیە لەسەربژێوی باش‌وچاك.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر سەربازانی پەروەردگارو هەروەها پەریو فریشتەکانی سۆزو بەزەیین لەگەڵ فریشتەی سزاو خەشم.

*ئەگەر مرۆڤێك ببینی بوە بەسەرباز دەستەڵاتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت، هەروەها دەستەڵات بەسەر وڵاتێکدا بەدەستدەهێنێت بەبێ ماندوبوون.

*ئەگەرببینی ناوی لەدیواندا تۆمارکراوە خێرێك بەدەستدەهێنێت بەسیەتیو پێداویستی پڕدەکاتەوە یاخود بێئەوەی خوازیاربێت پێیدەگات.

*ئەگەرببینێ بوە بەسەرباز ئەگەر نەخۆشبێت دەمرێت، وەگەرنا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو زەرەر.

*ئەگەرببینی دەبێت بەسەرباز یان دەیەن بۆ سەربازی بۆ نەخۆش بەڵگەیە لەسەر مردن، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شکستو غەموپەژارەو جموجووڵ لەسەفەردا.

*ئەگەر کۆمەڵە سەربازێك بینیٚ لە(شام)ەوە دێن یان لەلای (عێراق)ەوە یا لەلای (یەمەن)ەوە بەڵگەیە لەسەر جیاوازیو تەوقەسەریان.

*بینینی سوپا بەڵگەیە لەسەر ترس‌وبیم، ئەگەر سوپای بێباوەڕان پتربوو لەسوپای موسوڵمانان سەرکەوتن بۆ موسوڵماناندەبێت، بیست‌و هەزارو سەدو سیٚ هەزارو پێنج هەزار مژدەیەو بۆ جەنگاوەر سەرکەوتنە بەسەر بەدخوو بێباوەڕاندا.

*دەگونجێت دەستەواژەی (سەد) بەڵگەبێت لەسەرئەوەی پەروەردگار دەیگێڕیٚ لەجیهاندا لەسەری هەموو (سەد)ساڵێکدا.

*دەگونجێت هەزار بەڵگەبێت لەسەربینینی شەوی(قەدر) ، ئەگەر سەربازان پێغەمبەرو پادشاو زانایان لەگەڵدابوو سەرکەوتنی پەکتاپەرستانە.

*ئەگەربینی سەرباز روو لەوڵاتێك یان رێگەیەك دەکەن ئەو ساڵەیان باراناوی دەبێت.

*هەروەها وتراوە: سەربازان سەرکەوتنە بۆ باوەڕداران‌و سزاو تۆڵەیە لەستەمکاران.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: هاتنی سەرباز بۆ شارێك بەڵگەی بارانبارینە تێیدا.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا پێغەمبەر یان فەرمانڕەوا یا زانای لەگەڵدابوو سەرکەوتنە بۆ یەکتاپەرستان.

*ئەگەر بینی لەنێو کۆمەڵێکی کەمدایە تووشی شەڕو جەنگدێت‌و سەردەکەوێت بەسەریاندا.

*هەروەها دەڵێن: سەرباز سەرکەوتنی باوەڕداران‌و تۆڵەسەندنە لەستەمکاران.

سەربان: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژنێکی پلەوپایەبەرزە ، هەروەها دەڵێن: پیاوێکی پلەوپایەدارە ، ئەوەی بەسەربانێکدا بڕوات بەلاّو نەهامەتی لەلایەن دەستەلاّتدارەوە پێدەگات.

*دانیشتن لەسەربان لەوەرزی هاویندا بەڵگەیە لەسەر پشوودان‌و داپۆشین‌و رەواندنەوەی غەم‌و پەژارەو چاکبوونەوە لەنەخۆشی‌و دەرکەوتنی حاڵ‌وبار.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: سەربان پیاوێکی پلەوپایەبەرزە، ئەگەر لەداربوو پیاوێکی لەخۆباییە.

*ئەگەر سەربانێکی بینی خەریکە دەڕمیٚ بەسەریا ترس‌و بیم رووی تێدەکات لەلایەن پیاوێکی پلەوپایە

بەرزەوە، ئەگەر خاكو خۆڵ كەوتە خوارەوە بەسەريا و جلەكانى خۆڵاويبوون لەدواى ترس وبيم ماڵ و سامانى دەستگيردەبێت.

*ئەگەر كۆڵەكەيەك رما مەرگى خاوەن ماڵە ياخود بەلاو نەهامەتيەك رووى تێدەكات.

*ئەگەر بينى پايەكە درزى تێبوو بوو بەدوو كەرتەوە بەلام نەكەوت سەرجەم ئەوەيە كەدەدرێتەپاڵ ماڵەكە.

*دارو كۆڵەكە لەبيناسازيدا پياوێكى دووڕووى باركێشى خەڵكييە شكانى مەرگى پياوێكە بەو سيفەتو تايبەتمەنديانە.

(نابلسى)دەڵێت: ئەگەر بينى چوە ژێرسەربانێك و بينى ئاسمانى لێگرت دزو جەردە رووەدەكەنە ماڵەكەى و شتومەكەكانى دەدزن.

*ئەگەر بينى سەربانى ماڵەكەى ئاوى لێدەچۆڕێ گريان و شيوەنە بۆ مردوويدەكات يان بۆ كەسێكى بيمارو نەخۆش.

*ئەگەر بينى باران خاكو خۆڵى سەربانى شتەوە هەژارو نەدار دەكەوێت.

*ئەگەر خۆى لەسەربانى ماڵەكەى بينيەوەو دەيويست دابەزێ بەلام نەيدەتوانى زيندانيدەكرێ.

*ئەگەر بينى سەربان دەڕوخێت بەسەريا سزاو خەشم رووى تێدەكات.

*ئەگەر ئەستێرەى لەژێر سەرباندا بينى سەربانەكەى دەرمێ و ئەستێرەكان دەبينێ.

سەربڕين: (ئيبن سيرين) دەڵێت: ئەگەر سەربڕاوێكى بينى بەلام نەيزانى كێ سەريبڕيوە بيدعەيەكى داهێناوە يان گەواهيەكى درۆى خستوەتە ملى.

*ئەگەر باوك و دايك و كوڕەكەى سەربڕێت ئازاريان دەدات و دەستدرێژيدەكاتە سەريان.

*ئەگەر ژنێك سەربڕێت لاقەيدەكات، هەروەها ئەگەر ئاژەڵێكى مێينەى سەربڕى لاقەى ژنێكدەكات ياخود كچێك دەكات بەژن.

*ئەگەر ئاژەڵێكى نێرينە سەربڕێت لەدواوە كارى نێربازيدەكات.

*ئەگەر بينى منداڵێك سەردەبڕێت و سووريدەكاتەوە بەلام نەبرژا ستەمى لەباوك و دايكى خۆيكردووە، ئەگەر منداڵەكە جێگەى ستەم و زۆرلێكردنبوو مافى دەخوات و قسەووتەى ناشياودەكات بەرانبەرى.

*ئەگەر منداڵەکە لەوانەبوو قسەی دەربارە دەکرا باوکو دایکی زوڵمو ستەمدەکەن لێی بەدرۆ تاوانباریدەکەن، خەڵکیش زۆر دەڵێن لەبارەیانەوە هەموو ئەو بۆچوونانەش بەتاڵن ئەگەر بەئاگر نەیبرژێنێ.

*ئەگەر منداڵەکەی بینی سەربڕاوەو برژاوە منداڵەکە تەمەنی دەگات بەئاستی تەمەنی پیاو، ئەگەر کەسوکارەکەی لەگۆشتیانخوارد خێروچاکەی دەگات پێیان.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەکی بینی پیاوێك سەردەبڕێتو سەریدەکات بەملی خەوبینەرەوە فەرمانڕەواو دەستەلاتدار زوڵمو ستەمدەکەنو داوای کارێکی لێدەکەن ناتوانێت ئەنجامیبدات یاخود داوای ماڵو سامانێکی زۆری لێدەکەن بەئەندازەی قورسی سەربڕاو، ئەگەر ناسیەوە خۆیەتیی، ئەگەر نەیناسیو پیرێکبوو هاوڕێیەکی دەیگرێو غەرامەو پارەی بەئەندازەی قورسی ئەو سەرە لێدەسێنێت، ئەگەر لاوێکبوو غەرامەو پارەی لێوەردەگرێ، ئەگەر سەربڕاو سەری لەگەڵدابوو پێوەی بانگدەکرێ بەلام غەرامە ناکرێ ئەوجا غەرامەکەی دەکەوێتە ئەستۆی خاوەنەکەی بەلام ئەرکو غەمو پەژارەی دەستدەکەوێ.

*پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: ژنێکم بینی سەر بڕابوو لەناوەڕاستی ماڵەکەیدا هەڵدەبەزیەوە لەسەر جێگەکەی ، ئنجا (ئیبن سیرین) پێی وت: دەگونجێت ئەو ژنە لەسەر جێگەکەی ئەمشەو مارەکرابێت، پیاوەکەش برای ژنەکەبوو مێردەکەشی دیارنەبوو، ئنجا پیاوەکە لای (ئیبن سیرین) هەڵساو توڕەبوو لەخوشکەکەی شەڕی بۆ هەڵگرتبوو لەناخیدا هات بۆ ماڵی خوشکەکەو کەنیزەکی خوشکی دیاریو خەلاتێکی بۆ هێناو وتی: گەورەم دوێنێ لەسەفەر گەڕایەوە ، ئنجا پیاوەکە رووی گەشبووەوەو توڕەیی نەما.

*ژنێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینینم مێردەکەمم کوشت لەگەڵ کۆمەڵێکدا، (ئیبن سیرین) وتی: تۆ مێردەکەت ناچارکردوە لەسەر گوناهو تاوان، لەخوابتسرە ، ئەویش وتی: راستدەکەی.

*یەکێکیتر هات بۆ لایو وتی: لەخەودا بینیم منداڵێکم کوشتو برژاندم، ئەویش وتی: ستەمو زوڵم لەو منداڵە دەکەیت بەوەی بانگیدەکەی بۆ

کارێکی نابەجێو ئەویش بەگوێتدەکات.
(نابلسی) دەڵێت: سەربڕین لەخەودا ستەمو زۆردارییە، ئەوەی ببینێ سەربڕاوە پەنابگرێت بەخوا.
*ئەگەر کۆمەڵو نەتەوەیەك ببینێ سەربڕاون بەڵگەی خێرە لەسەر تەواوبوونی کارو بارەکانی خەوبینەر.
*ئەگەر لەخەودا بینی یەکێکیتر سەریدەبڕێ بەڵگەیە لەسەر تەواوی کاروبارەکانی بەلام ئەم خێراترە.
*ئەگەر یەکێك بینی سەردەبڕێ بەدەستی یەکێکیتر سەربڕاو خێری لەسەربڕ دەستگیردەبێت، ئەگەر زیندانیبوو ئازاد دەکرێ، ئەگەر تاسابوو دڵنیادەبێت، ئەگەر دیلبوو ئازاد دەکرێ ، ئەگەر میرو فەرمانڕەوابوو دەسەلاتو فەرمانڕەوایی زیاد دەکات.
*ئەگەر بینی مرۆڤێك سەردەبڕێت ستەمی لێدەکات هەمووشتێکیش حەلاڵنەبێت سەربڕینی بەو شێوازەیەو، بکەر ستەم لەکارلێکراو دەکات.
*ئەگەر هەندێك لەخزمەکانی سەربڕی پلەوپایەی خزمایەتیو رایەڵەکانی فەرامۆشدەکات.

*ئەگەر غەمو پەژارەی هەبێتو لەخەودا بینی سەریدەبڕن غەمو پەژارەکەی دەڕەوێتەوە.
*سەربڕین مارەبڕینە.
*ئەگەر ژن سەرببڕێت لەحەمامدا بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری.
*ئەگەر لەدواوە زیندەوەرێك سەرببڕێت لەدواوە دەچێتە لای ژنەکەی.
سەرپێچی: (نابلسی)دەڵێت: بۆیەکێك رقی لێبێت دابەزاندنی سزایە.
سەرتاش: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکە کاروباری خەڵکی لای فەرمانڕەوا چاکدەکات.
سەرتاشین (قژبڕین): (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا سەریتاشی دەگەڕێتەوە بۆ سروشتی خەوبینەر لەکاتی بەئاگاییو بێداریدا.
*ئەگەر بینی سەری دەتاشێ لەمامەڵەو ساماندا زەرەر دەکات .
*ئەگەر سەرتاشینەکەی لەوەرزی هاویندابوو سروشتی بەچەشنێکی تایبەتبوو سوودو قازانجی پێدەگات.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پشوو و چاکبوونەوە لەنەخۆشی سەرئێشەو چاوئێشە.

*ئەگەر قژی بینی بڕاوە لەوەرزی زستاندا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شوێنی سەرتاشین و کارەسات و زەرەر.
*سەرتاشین ئەمانەت سپێرییە لەگەڵ دڵنیابوون لەترس وبیم.
*هەروەها کورتکردنەوەو تاشینی لە(حەج)دا قەرزدانەوەیە، هەروەها لەگەڵ ئەوەشدا سەرکەوتن بەدەستدەهێنێت، هەروەها قژ کورتکردنەوە دڵنیابوونە لەترس وبیم.
*ئەگەر بەدەر لەکاتی(حەج) قژی تاشی لەچاکێتی لەخواردنەوەوە پێدەگات، ئەگەر خاوەنەکەی لەناڕەحەتی و دەردەسەریدابوو یاخود قەرزاربوو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە.
*هەروەها وتراوە: ئەگەر لەکاتی خۆیدانەبوو دەوڵەمەندبوو هەژار دەکەوێت، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاشکرابوونی نهێنی و لابردنی گەورەو سەرکردەکەی بەفێڵ یاخود مردنی.
*ئەگەر کەسێکی یەکلابوو شکۆمەندی و کەسێتی خۆی لەدەستدەدات.
*ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە.
*ئەگەر دەوڵەمەندبوو ماڵ و دارایی کەمدەکات.
*ئەگەر بینی سەری تاشیوە زەفەر بەدوژمنەکانی دەهێنێت و دەبێت بەخاوەن هێزو شکۆمەندی.
*ئەگەر بینی وەك ئەوەی قژی دەبڕێت لەشکۆمەندی و ڕێزو حورمەتی دادەبەزێت.
*ئەگەر بینی سەری دەتاشێت نەخۆشدەکەوێت.
*ئەگەر بینی بڕیویەتی باشە بۆ یەکێك سروشت و خودی وابێت.
*ئەگەر بینی بەدەستی خۆی قژی دەتاشێت قەرزەکەی دەداتەوە.
*ئەگەر بینی قژی هاوسەرەکەی بڕاوە تەڵاقیدەدات یاخود دەمرێت و لێی جیادەبێتەوە.
*ئەگەر ژنێك بینی مێردەکەی قژی کورتدەکاتەوەو پاشان سەری دەتاشێت زیندانی کردنیەتی بەدەستی مێردەکەی لەماڵەکەی خۆیدا، هەروەها وتراوە ئەگەر سەر بتاشێت نهێنی دەدرکێنێ.
*ئەگەر قژتاشینەکەی قسەی باشی تێدابوو لەگەڵ قەرزدانەوەدا ئەمانەت ئەسپەردەدەکات.

*ئەگەر بینی مرۆڤێك بانگیدەكات بۆ قژبڕین مێردەكەی ژنانیتر بەنهێنی بانگدەكاتو ئاژاوە دەكەوێتە نێوانیان.
*ئەوەی پەلكی ژنەكەی بەبڕاوی ببینێ هەرگیز كوڕی نابێت.
*ئەگەر قژی ببڕێت هێزو توانای لاوازدەبێت.
*ئەگەر بینی نیوەی ریشی تاشراوە هەژاردەكەوێتو شكۆمەندی لەدەستدەدات.
*ئەگەر لاوێكی نادیار بیتاشێت لەسەر دەستی دژومنێكی ناسراو یاخود هاوچەشنی ئەو دوژمنەوە دەڕوات.
*ئەگەر پیاوێكی پیرو بەتەمەنبوو شكۆمەندییەكانی لەسەر دەستی پیاوێكی بەدەستەڵاتی بێ رەچەڵەك لەناودەچێت.
*ئەگەر بینی قژی بڕا رووخساری پیردەبێت لەبڕژێوی پەیداكردنو هەوڵداندا.
*تاشین ئاسانترە لەهەڵكێشان، دەگونجێت باشبێت بۆ هەندێك لەكاروبارەكانیدا ئەگەر رووخسارو دەمو چاوی ناشیرین نەكات بەڵام ئەو باشییە قورسو گراندەبێت لەسەری.
*ئەگەر پڕ بەچنگی گرتیو بەو ئەندازەیە بڕی پیاوێكە ماڵو سامانەكەی پاك رادەگرێت.

*ئەگەر بینی چنگیكردوە بەریشی مامیدا قەرزیدەداتێ هەتا لەبندەریدەهێنێتو میراتی مامی دەخواتلەوە زیاتری پێنابڕێت، ئەگەر بەشێكی لێبڕی بەو ئەندازەیە میراتی وەردەگرێت.
*ریش تاشین بەسەرچوونو رۆینی ماڵو شكۆمەندییە.
*وتراویشە ریش تاشین فێڵو قۆڵبڕینە یاخود بەلاو ئافەیە دێت بەسەر كشتوكاڵدا یان هەڵكێشانییەتی بەر لەوەی سەرهەڵبدات یا مردنی كوڕەكەیەتی یا ژنەكەی لەناكاو.
*ئەگەر بینی سەریدەتاشێ هەروەك چۆن بەبێداری دەیتاشیێو حەز بەوە بكاتو لەنێو خەڵكیدا بڕوات دەوڵەمەند دەبێت بەهۆی مناڵەكانیەوە ئەگەر كەسێكبوو قژی درێژدەكردەوە نەیدەتاشی ، ئەگەر لەجەنگدابوو دیلدەكرێو دەكوژرێت، ئەگەر لەكاتی ئاشتیدابوو ماڵو داراییەكەی بەسەردەچێتو نهێنی ئاشكرا دەبێتو لەگەورەو فەرمانڕەواكەی جیادەبێتەوە.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر یەكێك بینی لەجەنگو غەزادا سەریدەتاشێ لێخۆشبوونە لەگوناهەكانیو

برژادنـــەوەی قەرزەکانیـــەتی لەگـــەڵ ڕەواندنـــەوەی غەموپـــەژارە، ئەگـــەر سەرتاشـــینەکە لـــەوەرزی زســـتاندابوو لەپلەوپایـــەدا شکـــستدەخواتو مـــاڵو داراییەکـــەی بەفیڕۆدەچـــێت، ئەگـــەر دایکـــی هـــەبوو دەمرێـــت، ئەگـــەر کوڕداریش بێت هەر بەوچەشنەیە.

*ئەگـەر ژنێـك بینـی قـژی دەبڕێـت بەڵگەیـە لەسـەر مردنـی خـۆی یـا مێردەکەی یاخود بەدەرکەوتنی نهێنیو پـەنهانی ، یـاخود خێروچـاکەیەکی لەلایەن مێردەکەیەوە دەستدەکەوێت.

*ئەگەر بینـی سمێڵی تاشراوە یاخود کورتکراوەتـەوە خێـرو چـاکە ڕووی تێدەکات.

*ئەگـەر بینـی سـەرو ریـشی تاشـراوە ئەگـەر نەخۆشـبێت چـاکدەبێتەوە، ئەگەر قەرزاربێت قەرزەکەی دەداتەوە، غـەمباریش غـەمو پەژارەکـەی دەڕەوێتـەوە ، هـەروەها دەڵـێن: لەخەودا باش نییە.

*ئەگـەر بینـی پێـشەسەری دەتاشـێ قـەرزاری تیایـدەباتو کەسـیش پێـی نازانێت.

*ئەگـەر بینـی مـووی سـکی دەتاشـێ خوداوەنـد هۆکـارێکی بـۆ دەسـازێنێ قەرزەکـەی بداتـەوەو کاروبـاری خـۆی پێڕێکبخات.

*ئەگـەر بینـی قـسڵدەگرێتەوە مـووی پێـشی عـەورەتی پـێ لادەبـات ئەگـەر دەوڵەمەندبێت ماڵو دارایی تیادەچێتو ئەگەر هەژاربێت دەرووی لێدەکرێتەوەو دەوڵەمەنـدبێت ، بـەلأم ئەگـەر نیـوەی بردو نیوەی نەبرد هەنـدێك ناڕەحـەتیو چەرمەسەری دەڕەوێتەوەو هەنـدێکیش دەمێنێتـــەوەو مـــاڵو دارایـــی لەدەسـتدەداتو بەشـێکی کـەمی بـۆ دەمێنێتەوە.

*ئەگـەر بینـی مـووی پێـشی بـەمووس دەتاشێ لەلایەن هاوسەرەکەیەوە خێرو چـاکە ڕووی تێـدەکات بـۆ ژنـیش بەهەمان شێوەیە.

سـەرتوێژ فـرۆش: (نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا پیـاوێکی دڕندەیـە لـەنێو خەڵکیدا فیتنەیی دەکاتو دەمەدەمـەو سـەوقاتی بلأودەکاتـەوە هـەتا خـۆی سوودمەندبێ.

سەرجل(کەوا): (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەرکـەوتنو هێـزو دەسـتەلأتە لەگـەڵ دەرووی خێـرو، سـفتو لووسیـشی باشترە.

*ئەگـــەر ســـەرجلێکی ئاوریـــشمی بەخۆیـــەوە دی دەســـتەلأت

بەدەستدەهێنێ بەئەندازەی هێزو توانای سەرجلەکە بەلام خواردنی زیانێکە لەئایندەکەوێ.

*ئەگەر لەجەنگدا لەبەریکرد لەگەڵ چەکدا زیانی نییەو بۆخاوەنەکەی دەستەلاتو دەروە لەهەموولایەکەوە.

سەرچاوەی ئاو: (نابلسی) دەڵێت: سەرچاوەی ئاو نیعمەتو خێرو فەڕو گەیشتنە بەئومێدو هیوا ئەگەر خاوەنەکەی حاڵوباری باشبوو.

*ئەگەر چەن سەرچاوە ئاوێکی بینی تەقیو دەرکەوت لەماڵی خۆیداو ... ی داپۆشراونەبوو بەلاو نەهامەتییەك رووی تێدەکاتو ئەندامانی خانەوادەکەی دەگرین.

*ئەگەر بینی دەستنوێژدەگرێ لەسەرچاوە ئاوێك خێرێکی تەواو دێتە رێی ئەگەر سازگاربێت یان لێڵ.

*ئەگەر بینی لەماڵەکەیدا یاخود جێگەیەك کەزیانی پێدەگەیەنێ ئاو هەڵقولاو لەماڵەکەهاتە دەرەوە بژێویو خێرو نیعمەتی دەستگیردەبێ، ئەگەر لەماڵی خۆیدا هەڵقولا غەموپەژارەیە لەلایەن ژنەوە تووشی دەبێ، ئەگەر لەدیوارێك هەڵقولابوو غەمو پەژارەیە تووشی دەبێت لەلایەن پیاوێکی ئەوماڵەوە وەك برا یان زاوا یاخود هاوڕێ.

*ئەگەر ئاوەکە هەڵقولا هەتا هەمووی رۆیی لەغەمو پەژارە بەخێرایی قوتاردەبێ، ئەگەر ئاوەکە نەهاتەدەرەوە خەمێکە دەمێنێتەوە، ئەگەر سازگاربوو غەموپەژارەیە لەگەڵ لەشساغیدا.

*سەرچاوەی ئاوی لێڵ باش نییە لەگەڵ ئەو ئاوەی لەبەرینەڕوات.

*ئەگەر ئاوێکی بینی لەبەریدەڕوات ئەگەر خاوەنەکەی زیندوو یا مردووبوو لێکدانەوەی لەکاروکرداریدایە لەرۆژی قیامەتدا.

*ئەگەر ئاوێکی بینی هەڵقولا لەگەڕەکەکەیان یان لەماڵەکەیانو رژا یان لەبەری نەڕۆیی غەمو پەژارە لەوێدا بلاودەبێتەوە ، هەروەها ئەگەر لەئاوی سەرچاوەیەکی خواردەوە غەمو پەژارەیە، ئەگەر ئاوەکەلێڵبوو غەموپەژارەکە سەختو گرانە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر سەرچاوە ئاوێك هەڵقولا لەماڵەکەی خۆی یان لەشوێنێکدا خزمەتکارێك دەگرێ.

ئەگەر سەرچاوەیەك ئاو لەزەویدا هەڵقولا خەڵکی ئەو شوێنە ماڵو سامانو بەروبوومی زۆر بەدەستدەهێنن

لەگەڵ پیسی و تێکچوونی سەرچاوەئاوەکە.

*ئەو ئاوەی لەشاخ و دۆڵەکانەوە هەڵدەقوڵێ ئەگەر سازگاربوو بەڵگەی خێرە بۆسەرجەم خەڵکی بەتایبەت نەخۆش و هەژاران و بەڵگەیە لەسەر ئاسانی و چاکبوونەوە چونکە هیچشتێك لەئاو خۆشتر نییە، ئەگەر بینی وشکیکردەوە بەپێچەوانەوە بۆ سەرجەم خەڵکی بەڵگەیە.

*ئەگەر یەکێك لەئاوی سەرچاوەیەك دەستنوێژی گرت ئەگەر غەمباربوو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوەو ئەگەر ترسابوو دڵنیادەبێ یان نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە یاخود قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە ، ئەگەر گوناهباربوو خوداوەند لەسەرجەم گوناهەکانی خۆشدەبێ.

*ئەگەر ئاوێکی سازگاری بینی ژیانە بۆیەکێك ببێت بەخاوەنی، ئەگەر بینی بەنێو ماڵاندا دەڕوات ژیانی گشتییە.

*ئەگەر ئاوێکی بینی دەچوە نێو ماڵەکەی بەکونێکدا کەوا کەسێك دەیتوانی بەدەست بیگرێت رزق و رۆزییە رووی تێدەکات.

سەرخۆشی(مەستی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەرخۆشی بەبێ مەیخواردن خەم و پەژارەو بەڵاو نەهامەتیە بەپێی: ﴿وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى﴾ (الحج: ٢).

*سەرخۆشبوون بەهۆی مەی و بادەوە ماڵ و دەستەڵاتە خەوبینەر بەدەستیدەهێنێت.

*سەرخۆشی بەهۆی مەی و بادەوە دڵنیاییە لەترس و بیم چونکە سەرخۆش لەهیچ شتێك ناترسێ.

*ئەگەر بینی سەرخۆشبوە، جل وبەرگەکەی پرزۆڵ و لەت لەتبوە پیاوێکە ئەگەر دنیا دەروازەکانی بۆ بکاتەوە خۆی راناگرێت.

*ئەوەی ببینێ بادە دەخواتەوەو سەرخۆشیش دەبێت ماڵ وسامانی بەحەرام بەدەستدەکەوێت و بەو ماڵەوە دەستەڵات بەدەستدەهێنێت بەئەندازەی سەرخۆشیەکەی.

*هەروەها دەڵێن: سەرخۆشی بۆ ژن و پیاو خراپەو بەڵگەیەلەسەر نەزانینێکی زۆر.

*پیاوێك لەخەودا بینی دەستەڵاتێکی پێ سپێرا لەکارەکەیدا هاوەڵایەتی کۆمەڵێکیکرد ویستی بڕوات بەسەرخۆشی هەموویانی بەدیکردو

نەیتوانی زاڵببێت بەسەر کەسیاندا، ئەمەی گێڕایەوە بۆ (ئیبن سیرین)و ئەویش وتی: ئەوانە دەمرنو سوودت پێناگەیەننو وەڵامیشت نادەنەوە.

*بینینی مەی لەمەرکانەدا بەدەستهێنانی گەنجو داراییە.

(نابلسی)دەڵێت: سەرخۆشی دەوڵەمەندییە لەگەڵ ڕێگرتن لەوەی لەخۆی بابیێت. ئەگەر سەرخۆشیەکە لەبادەی ترێبوو دەستەڵاتو فەرمانڕەواییە بەهەموو شێوەیەك.

*سەرخۆشی بەڵگەی خێرو چاکەیە بۆ یەکێك بترسێ.

*سەرخۆشبوون بەبێ مەی بەڵگەیە لەسەر بانگەشەکردنی حاڵێك کەتێدا نییەو ناتوانێت ئەنجامیبدات، دەگونجێت ڕووداوێك ڕووی تێبکات، گرنگ بێت لەلای تا بەمەستی دەگەڕێتەوە لێی، ئەگەر چاکەکاربوو مەستە بەخۆشەویستی خوداوەند.

سەرد[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی دووڕوو دووڕەنگەو باش نییە لەقسەدا ساردو سڕەو وتەکانی زبرو ڕەقن.

سەردانی پێغەمبەر(ﷺ) لەخەودا:

بەڵگەیە لەسەر خۆنزیککردنەوە لەپەروەردگار بەکاروکرداری چاك.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+دڵنیابوون لەترسو بیم.

+نزیکی لەگەورە پیاوانەوە.

+پلەوپایە بەرزی.

+ڕووکردنە زاناو پلەدارانو دڵسۆزی بۆ خانەوادەی پێغەمبەر(ﷺ)و خۆشویستنی ئەوەی خۆشی دەوێن.

+ئارەزووداریو زانیاریو ڕێنومایی.

*هەروەها سەردانی (قودس) لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەرەکەتو شارەزابوون لەزانیاریو نهێنی، سەردانی حەزرەتی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر گوێڕایەڵی باوكو دایكو چاکەکردن لەگەڵیانو خۆشیرینکردن لایان بەوتەوکرداری بەرز.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەوڵدان لەبەدەرخستنی زانیاریدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستی بۆ خەڵکی خێرۆمەندو گوێڕایەڵیو هاتنەدی ئاواتەکانی لەدنیاو قیامەتدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشویستنی خەڵکی خێرۆمەندو گوێڕایەڵیو ئومێدەواربوونی خێری دنیاو قیامەت.

---

[1] **صرد**: باڵندەیەکە سەری گەورەیەو ژێرسکی سپییەو سەرپشتی سەوزەو پەلەوەری بچووك ڕاودەکات (فەرهەنگی دەریا: ١/٥٥٧).

سەرڕووتانەوە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ماڵێکە لەلایەن سەرکردەیەکەوە هیچ سوودێکی لێوەرناگیرێ‌و سوودی نییە بەماندوبوون‌و هیلاکی نەبێت.

*بینینی سەرڕووتاوە ساڵێکی قات‌و قرییە.

سەرزەنشت(گلەیی - لۆمە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەرزەنشت بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی.

*ئەگەر بینی گلەیی‌و سەرزەنشتی خۆیدەکات کردارێکدەکات لێی پاشگەزدەبێتەوە یان سەرزەنشت دەکرێ لەسەری بەپێی ئایەتی: ﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا﴾(النحل: ١١١).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا لەلایەن پێغەمبەر یان بەرپرسێکەوە سەرزەنشتکرا بەڵگەیە لەسەر تەوبەو گەڕانەوەی لەسەرگەردانی.

سەرسامی (سەرسوڕمان): (ئیبن سیرین)دەڵێت: سەرسامی لەهەموو ئاینەکاندا نکوولییە، ئەگەر بینی سەرسامەو هیچ ئاینێکی نییە سەرجەم دەروازەکانی داوای لێدادەخرێ‌و خوازو ئاواتەکانی لێدەگیرێ‌و هیچ ویست‌و خوازێك بەدەستناهێنێت.

(نابلسی)دەڵێت: سەرسامی بەڵگەیە لەسەر بێئاگایی‌و پەلکێشکردنی لەلایەن شەیتانەوە بۆسەرگەردانی.

سەرشان: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پشت‌و پەناو قیژەو ژنێکی شۆخ‌و شەنگ‌و جوانە.

*ئەگەر بینی دەیدات بەخۆیداو دەنوێت ژنێك دەهێنێت.

*ئەگەر دووچەرخە (پاسکیل)ێکی گەوهەرداری بینی ژنەکەی قورئان لەبەر دەکات.

سەرقاڵی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر خۆی بەسەرقاڵی بینی کچێك دەهێنێ‌و سەرقاڵیدەکات هەروەك قورئان دەفەرموێ: ﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ﴾ (یس :٥٥) دەڵێت: شکانی شقڵی کچێنییە.

(نابلسی) دەڵێت: سەرقاڵبوونی مرۆڤ لەخەودا بەکارێکیتر ئەگەر بەسیبوو بەڵگەیە لەسەر نوێکردنەوەی رزق‌و رۆزی‌و هاوسەرگیری‌و منداڵ‌و بەندایەتی.

سەرقۆڵ: (نابلسی)دەڵێت: سەرقۆڵی مرۆڤ لەخەودا بەماڵ‌و سامان لێکدەدرێتەوە، سەرقۆڵی گوشادو بەرین فراوانی ماڵ‌و سامانە.

*دڕاندنی سەرقوڵ هەژاریو نەبوونییە هەروەها نەمانی نازو نیعمەتە.

سەرکار(بەڕێوەبەر): بینینی سەرکاری ئاژەڵ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی سەرکردەی خاوەن ماڵو بەڕێوەبەرن.

*سەرکار هیچ خێرێکی تیا نییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+هاوەڵێك.

+نووسەری گرێبەستی هاوسەرگیری.

+دەویت.

سەرکردەی سوپا: (نابلسی) دەڵێت: پیاوێکی بەناوبانگە باکی نییە ئەگەر سەربازەکان هەڵیبگرن.

*ئەگەر بینی سەرکردەی سەربازەکانە خێروماڵو دارایو شکۆمەندی دەستگیردەبێت ئەگەر شایستەی ئەوەبێت بەڵام ئەگەر شایستە نەبێت بەڵگەیە لەسەر مردنی، ئەگەر هەژاربێت بەڵگەیە لەسەر بشێویو دەنگبەرزکردنەوەی بەسەر خزمەتکاراندا.

سەرکەوتن بەئاسمانا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی سەرکەوت بەسەر شاخێکدا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو سەفەر، ئەگەر سەرکەوت بەئاسمانا هەتا گەیشت بەئەستێرەکانی ڕێزو پلەوپایە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی کاتێ پێیدا سەرکەوتبوو بەئەستێرەو ڕێنومایکرا پلەوپایەو سەرۆکایەتی بەدەستدەهێنێت.

*دابەزین دوای سەرکەوتن پێیدا ملکەچیو ڕسواییو سەرشۆڕییە، هەروەها دەڵێن: بەدەستهێنانی نازو نیعمەتی دنیایە لەگەڵ پلەوپایەی ئایندا.

*ئەگەر بینی لەشاخێکەوە دابەزی خۆشیو شادی بەدەستدەهێنێت.

*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی کاروبارو بەدەستنەهێنانی ویستوخواز.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا سەرکەوتن واژووی دابەزینە، ئەوەی بەرزبێتەوە بەئەندازەی بەرزبوونەوەی دادەبەزێ ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چەوسانەوەی دەروونی، بەرزبوونەوەش بەرزییەو دابەزین نزمیو سووکییە.

*ئەگەر سەرکەوت بەسەر کۆسپێکی بەرزدا بەرزبوونەوەیە بەماندوویەتیو شەکەتبوون.

*ئەگەر بینی سەرکەوت بەسەر شاخێکدا ئەو شاخە مەبەستو خوازەو بەئەندازەی ئەوەی دەیەوێت بەرزدەبێتەوە.

*هەموو بەرزبوونەوەیەك مرۆڤ ببینێ بەشاخدا یان هەورازێكدا یاخود هەرشتێكیتر ویستوخوازی بەدەستدەهێنێ لەپێداویستیەكانی بەرزبونەوەی ڕێكیش ناڕەحەتییەو خێری تێدا نییە.

سەرگەردانی (لادان ـ وێلی): (نابلسی) دەڵێت: لادان لەڕێگەی ڕاست بەڵگەیە لەسەر لادان لەحەق و ڕێنومایی، بەڵام ئەگەر ڕێگەكە خواربوو لادان لێی لادانە لەخراپەو داواخوازی ڕێنومایی و جێگیربوونە.

*ئەگەر بینی لەڕێگە لایدا ڕوودەكاتە ناحەق، ئەگەر ڕێگەی ڕاستی دۆزییەوە ڕێگەی سەرفرازی دەیوەتەوە.

سەرما: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر مرۆڤ لەخەودا هەستی بەسەرما كرد هەژارییە.

*ئەوەی لەسێبەردا سەرماییبوو نەیتوانی لەبەر تیشكی خۆرا دابنیشێت هەژاری بەسەر دەچێت، هەروەك چۆن ئەگەر لەبەر تیشكی خۆردابوو ڕوویكردە سێبەر لەخەم و پەژارە قوتار دەبێت.

*سەرما لەخەودا ئەگەر خەوەكە لەوەرزی هاویندابوو بەڵگەیە لەسەر سوودو ڕزق و ڕۆزی و پۆشاكی گرانبەها.

*ئەوەی ببینێ سەرمایەتی و دواتر ڕەشەبایەك هەڵبكات بەسەریدا هەژاری پترو زیاد دەكات، ئەگەر چوەپاڵ ئاگر یان پشكۆو دوكەڵ هەژاردەكەوێت و پاشان لەكاروباری فەرمانڕەوادا هەوڵدەدات و كارەكەشی مەترسیدار دەبێت، ئەگەر پشكۆبوو دەست بۆ ماڵی هەتیو دەبات، ئەگەر خۆی گەرمكردەوە بەدوكەڵ بەلاو نەهامەتیەكی گەورە ڕوودەكاتە دەروونی.

*هەندێك دەڵێن: سەرمایەكی سەخت لەكاتی خۆیدا بەڵگەونیشانە نییە لەسەر هیچ شتێك بەڵام ئەگەر لەكاتی خۆیدا نەبوو بەڵگەیە لەسەر سەفەری گەشتیار كەڕوونادات و بەڵگەیە لەسەر بەدەركەوتنی شتە نادیارو پەنهانەكان.

سەرنشینانی لانەو ماڵی فەرمانڕەوا: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر :

+سەفەرو جموجووڵ لەوشكانی و ئاودا.

+چاكبوونەوە لەنەخۆشی و بەلاو نەهامەتی.

سەرۆكایەتی: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا دەویتی دەكات بەڵام ژنە سوزانیەكانی نەدی ئەوە پیاوێكی دەلاڵەو شتومەك و كاڵا دەخاتەڕوو بەهۆیەوە دەژی.

*سەرۆکایەتی گەواهیدانی ناحەقە، ئەگەر بینی گەواهی ناحەق دەدات دەویتی دەدات.

سەرەتان[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی شانو شەوکەتدارو بەهێزە، خواردنی گۆشتەکەی سوود وەرگرتنە لەماڵو سامانو لەزەوییەکی دوورو چەپەکدا.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی بیبینێ ماڵێکی حەرام بەدەستدەهێنێت.

سەرهەڵدان: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر شتێکی شاراوەی تیادەرکەوت بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی دوای نارەحەتیو سوودو قازانج دوای زیان یاخود بوونی کورێك دوای نائومێدی.

*هەموو شتێك کاتو وادەیەکی دیاریکراوی هەیە بینینی لەکاتێکدا بەڵگەیە لەسەر:

+بەجێهێنانی بەڵێن.

+بەدەستهێنانی پێداویستی.

+قەرزدانەوە.

+گەڕانەوەی کەسێکی ئاوارە.

+ئازادبوونی زیندانی یان منداڵبوونی دووگیان.

*دەگونجێت شتێك گەر لەکاتی خۆیدا نەبێ بەڵگەبێت لەسەر قەرز.

سەرهەنگ: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مژدەو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا بەپێی ئایەتی: ﴿وَلَقَدْ أَخَذَ اللهُ مِيثَاقَ بَنِي اسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُم اثْنَي عَشَرَ نَقِيبًا﴾ (المائدة: ١٢).

سەری جالووت: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر سەری جالوتی لەخەودا بینی خراپەکاری فێڵباز بانگی خەڵکیدەکات بۆ ناپاکیو فڕوفێڵ.

*ئەگەر بینی سەری جالووت ناو زەد دەکات رقی لەکارو پیشەکەیدەبێت ناپاکیو فڕوفێڵی لەگەڵدەکریو خۆشی پاكو بێتاوانە.

سەرین: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا هاوسەرو ماڵو سامانی پارێزراوو هاوڕێیەتیە یان نهێنیە لەگەڵ پشوودان لەماندووبوونو هیلاکی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: سەرینی بەرز خزمەتکارەکەیەتی، هەندێکدەڵێن: منداڵە یان زانا بەڵام جێگەی راخراو بەڵگەیە لەسەر هاوسەر.

*دەگونجێت جێگە بەڵگەبێت لەسەر ئەو زەوییەی مرۆڤ تەپاوتلی تیادەکات بەبێئاگایی هەتا لەوێوە روو بەقیامەت دەکەوێتە رێ.

---

[1] **سەرەتان**: گیاندارێکی ئاوییە. (وەرگێڕ)

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ژنێکی خزمەتکارە بۆ خاوەنەکەی‌و خزمەتی خەڵکی.
* ئەگەر سەرینی بینی بەڵگەیە لەسەر ژنێك نهێنی ژنێکیتر دەزانی‌و دایدەپۆشێ، ئەگەر سەرینەکەی دزی خزمەتکار یان هاوسەرەکەی دەمرێ.
* ئەوەی لەسەریندا دەبینرێ لەدڕاندن‌و کۆنی‌و تیاچوون رووبەرووی خزمەتکار دەبێتەوە.
* هەروەها بۆ دەستەڵاتدار نووسەرو بەردەست‌و ئەوانەن کاروباریان پێدەسپێرێ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەنجینەدارەکەی پشتی پێدەبەستێ بەئەندازەی ئەوەی خەوبینەر دەیبینێ.
* بۆ خەڵکی گشتی لەبراو هاوڕێ راڤەدەکرێ.
* پشتی بەفەرش‌و بەڕەو راخەر راڤەدەکرێ‌و ئەو جوانی‌و قەشەنگییەی تیایدا دەبینرێ دەگەڕێتەوە بۆ خزمەتکارو بەردەستەکانی.
* ئەگەر بینی لەسەری دانیشتووە کیژێك دەهێنێ.
* ئەگەر بینی سەرینێکی هەڵگرتوە خێرو چاکە بەدەستدەهێنێ، هەروەها دەڵێن: ئەو پشتییەی پاڵی پێوەدەدات غەم‌و پەژارەیە.
* هەروەها پشتی هاوسەرو هاوڕێ یان کوڕو دایکی بەسۆزو بەزەییە.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پشوو یان نەخۆشی بۆیەکێکی لەشساغ.

سەعوگ[(١)]: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی ئەو دەرمانە دەکاتە لووتی تووڕە دەبێت بەئەندازەی تەنگەبەری خشڵ‌و بابەتەکانی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پێویستی بەخۆشەویستی یاخود ئەوەی روودەکاتە ئەقڵ‌و ژیری مرۆڤ.

سەفەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەفەر لەحاڵ‌و بارێکەوە دەگوێزرێتەوە بۆ حاڵ‌و بارێکیتر.
* ئەگەر بینی سەفەر دەکات زەوییەکدەماڵێ.

(نابلسی) دەڵێت: سەفەر لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی خووڕەوشتی خەڵکی، ئەگەر ئەوکەسەی سەفەر دەکات هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت، ئەگەر کەسانی موسافیر هاتن بۆ لای لەخەودا

---

(١) **سەعوط**: چارەسەرێکە دەکرێتە لووت هەتا بگات بەمێشك‌و پژمین لاببات.

(بڕوانە: النهایة: ٣٦٨).

دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو هەواڵانەی لەلایەن ئەوانەوە دەگات بەخەوبینەر.
*ئەگەر بینی سەفەر دەکات لەشوێنو جێگەیەکەوە دەچێت بۆ شوێنو جێگەیەکیتر گەڕانەوەو تەوبەو پاشگەزبوونەوەیە لەسەرپێچیو تاوان.
*هەروەها گەڕانەوە لەسەفەر بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی پێداویستی.
*ئەگەر بینی لەسەر قاچ سەفەر دەکات قەرزێکی زاڵە بەسەریەوە.
*ئەگەر بینی لەماڵو لانەیەکی نادیارەوە گواستیەوە سەفەردەکات.
*ئەگەر نەخۆشێك بینی سەفەر دەکات بۆ زەوییەکی دوور یاخود روودەکاتە لانەیەکی نادیار یاخود لەماڵێکەوە دەچێت بۆ ماڵێکیتری نادیار بەڵگەیە لەسەر مردنی، ئەگەر بینی توێشووی سەفەری هەڵگرت روو لەخێرێکدەکات.
سەفەرد[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژنێکی دەوڵەمەندو بەڕێزو شۆخو شەنگەو ماڵو دارایی ئێجگار زۆرە، ئەوەی ببێت بەخاوەنی ئەم باڵندەیە ژن یا کچی ئاوای دەبێت.

سەکباچە[2]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بەگۆشتی مەڕلێنرابوو و خواردی بەڵگەیە لەسەر دەستپاکیو تەواوی شکۆمەندی لەلای خەڵکی پایەدار.
*ئەگەر بەگۆشتی مانگا لێنرا خواردنی بەڵگەیە لەسەر ژینێکی خۆشنوودو بەدەستهێنانی ویستو خواز لەلایەکەوە.
*ئەگەر گۆشتی باڵندەلێنرا بازرگانیو دەستەلات بەسەر کۆمەڵێکی دەوڵەمەندی باسکراو بەئەندازەی چەورییەکەی بەدەستدەهێنێ.
سەکۆ: (نابلسی) دەڵێت: سەکۆ لەخەودا دەروولێکردنەوەیە بۆ غەمبارو غەمو پەژارەیە بۆ دڵخۆش بەتایبەت ئەگەر بۆ خۆشۆردن بەکار دەهێنرا.
سەگ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەلێکدانەوەی سەگدا جیاوازی هەیە هەندێکدەڵێن: کۆیلەیە، هەندێکیتر دەڵێن: پیاوێکی یاخی نەزانو توندوتیژە ئەگەر وەڕی ، سەگی رەشی عەرەبی دوژمنێکی لاوازی بچووکی کەم رێزەو دەڵەسەگیش ژنێکی سووکو نزمە، ئەگەر گازی لێگرت خراپە رووی

---

[1] **سەفەرد**: باڵندەیەکە بەنموونە دەیهێننەوە لەترسنۆکیدا. (وەرگێڕ)

[2] **سەکباچە**: شلەیەکە لەگۆشتو ترشی دروست دەکرێ. (وەرگێڕ)

تێدەکات، ئەگەر سەگێك جلەکانی دڕاند پیاوێکی سووك ئابڕووی دەبات.

*ئەگەر گۆشتی سەگێکی خوارد زاڵو سەرکەوتوو دەبێت بەسەر دوژمنێکدا ماڵو سامانی داگیرکردوە.

*خواردنی شیری سەگ لەخەودا ترس‌وبیمە.

*ئەگەر کاروفرمانێکی بەسەگ سپارد ئەوکات سەگ هاوڕێیەکە بەهۆیەوە سەرکەوتوودەبێت.

*سەگ بەلگەیە لەسەر پایەدان یان کەسێك خاوەنی بیدعەبێت.

*ئەگەر سەگێك گازی لێگرت ئەگەر هاوەڵایەتی بیدعەکاترێکی کرد فیتنەیە، ئەگەر دوژمنداربوو قسەو جنێوو سووکایەتی پێدەکات یاخود زاڵدەبێت بەسەریا.

*ئەگەر خزمەتکاری هەبوو ناپاکی لەگەڵدەکات، ئەگەر لەکاتی نەبوونیدابوو شتێکی لێدەستدەکەوێ ئنجا بەئەندازەی گەزتن ئازاری پێدەگات.

سەگ ژنێکی سووکە لەنێو کۆمەڵێکی خراپدا، توولەسەگ کوڕێکی رەشتاڵەی خۆشەویستە، توولە شکۆدارییە لەنێو خانەوادەو ماڵی خۆیداو سپێتی باوەڕیەتی.

*هەروەها دەڵێن: توولەی سەگ منداڵی دۆزراوەی پیاوێکی نەزانەو خزمەکانی هەموو لەزیناوە پەیدابوون.

*سەگ پیاوێکی کەودەنە، سەگی شوان ماڵو سامانە لەگەورەو بەرپرسەوە دەستیدەکەوێت.

*سەگ دوژمنێکی ستەمکارە.

*سەگی مامۆستا هاوەڵەکەی سەردەخات بەسەر دوژمنەکانیدا بەڵام سووکو بێ نرخە.

*هەروەها دەڵێن: خاوەنی ئەم خەوە دەستەلاتو بژێوی پێویستی پێدەدرێ.

*هەندێکدەڵێن: سەگ لەلێکدانەوەدا بەڵگەیە لەسەر:

+زەرەر.

+هەژاری.

+نەخۆش.

+دوژمن ، مەگەر لەشوێنێکدابێت سەگی تێدا بۆیاریو بازی دادەنرێ لەوێدا بەڵگەیە لەسەر ژیانو تامو چێژو خۆشی.

*سەگی ئاویی داوایەکی بەتاڵە لەگەڵ بڕیارو فرمانێك بەجێنایەت، هەموو جۆرە سەگێك بەڵگەیە لەسەر کەسی خراپو گەندەڵ.

*دەگێڕنەوە (ئەبوبەکری صدیق) (رەزای خوای لێبێت) لەخەوداساڵی

ئازادکردنی (مەککە)ی دیوە بینیویەتی لەنێوان (مەککە)و (مەدینە)دا کاتێ پێغەمبەر (ﷺ) لە(مەککە) نزیکدەبێتەوە بەیاوەری هاوەڵانیو سەگێك پێیان دەوەڕێت کاتێ لێی نزیکدەبنەوە لەسەر پشتدەکەوێ، گوانەکانی شیریان لێدێت. خەوەکەی بۆ پێغەمبەر (ﷺ) دەگێڕێتەوەو پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: "سەگەکەیان رۆییو چاکیان مایەوەو بەهۆی پەیوەندی خزمایەتیەوە داواتان لێدەکەن کاتێ دەگەن پێیان ، ئەگەر (ئەبوسوفیان)ی کوڕی (حەرب)تان دی مەیکوژن".

*ئەگەر بینی بوە بەسەگ خوداوەند فێری زانیاریەکی مەزنیدەکات ، پاشان لێی وەردەگرێتەوەو بەپێی ئایەتی: ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ مِنْهَا﴾ (الأعراف: ١٧٥).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر سەگی چینی بینی تێکەڵ بەکۆمەڵێ لەعەجەم دەبێتو موسوڵمان نین.

*ئەگەر بینی سەگێکی گرت هاوەڵایەتی خزمەتکاراندەکاتو بەزۆری خۆشیدەوێن.

*ئەگەر بینی راو بەسەگ دەکات دەگات بەویستو خوازی خۆی.

*ئەگەر بینی سەگ دەکوژێ زاڵدەبێت بەسەر دوژمناندا ، ئەگەر بینی سەگی راو رووبەراوکردن دەچن بۆسەرجەم خەڵکی باشە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر رەفتارێك مرۆڤ ئەنجامیدەدات.

*ئەگەر سەگەکەی بینی لەراو گەڕایەوە بەڵگەیە لەسەر ترسوبیمو بێکاری.

*ئەگەر بینی خۆیکرد بەشاردا بەڵگەیە لەسەر بێکاری .

*ئەو سەگانەی پارێزگاری لەماڵ دەکەن بەڵگەیە لەسەر پاراستنی شتومەکی پیاو لەلایەن هاوسەرەکەیەوە، ئەگەر بینی نەخۆشە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیو زەرەو تیاچوونی هەندێك شتومەك.

*ئەگەر دەڵە سەگێکی بینینی دەوەڕی بەڵگەیە لەسەر زیان لەلایەن خەڵکی خراپەوە.

*سەگ بەڵگەیە لەسەر تا بەهۆی ئەو هەسارەیەی بەسەگ ناوزەدکراوە.

*هەموو جۆرە سەگێ بەڵگەیە لەسەر نەتەوەیەکی سووكو رسوا.

*سەگ بەمندالی پۆلیس لێکدەدرێتەوە، هەروەها سەگ دوژمنێکی لاوازە یان پیاوێکی رژدە.

*ئەگەر بینی سەگێك پێی دەوەڕێ لەمرۆڤێکی کەم رێز قسەیەکی ناخۆشدەبیستێ.

*ئەگەر بینی گۆشتی سەگی خوارد زاڵدەبێت بەسەر دوژمنداو ماڵو سامانی بەدەستدەهێنێ.
*سەگ بەڵگەیە لەسەر پاسەوان هەروەها بەڵگەیە لەسەر خاوەن بیدعە.
*خواردنەوەی شیری سەگ ترسو بیمە، سەگ هاوڕێیەو بەهۆیەوە سەرکەوتن بەدەستدەهێنێ.
*سەگ منداڵێك یان سواڵکەری دەرودووکارە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سووکیو رسواییو نزمی دەروون وێڕای زۆری باشەی بۆ خاوەنەکەیو پاراستنی ماڵو منداڵی.
*دەگونجێت سەگ بەڵگەبێت لەسەر هەوڵدان لەدنیادا لەگەڵ پەسمەندنەکردن بۆ رۆژی تەنگانەو پێویست.
*سەگی دەوری ران دراوسێیەکی باشی مشورخۆرە بۆ خانەوادە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەگ راگرتن یان هاوڕێیەتی لەسەر پووچو بەتاڵو زەرەرکردن لەماڵداو پووچەڵکردنی کردار.
*هاوەڵایەتی سەگ بەڵگەیە لەسەر خۆشاردنەوە بەهۆی چیرۆکی (أصحاب الکهف).
*دەڵەسەگ ژنێکی پارێزگاریکارە لەمێردەکەیو فرە وەچەو نەوەیە.

*دەگونجێت سەگ بەڵگەبێت لەسەر بێباوەڕیو نائومێدبوون لەسۆزو بەزەیی خواییو بەدرۆخستنەوە.
*بینینی سەگی (أصحاب الکهف، هاوەڵانی ئەشکەوت) بەڵگەیەلەسەر:
+ترس وبیم.
+زیندانی.
+هەڵهاتن.
*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر نوێکردنەوەی دەستەڵات.

سەلامی نوێژ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی سەلامدەداتەوەو لەنوێژ دەردەچێ دوای تەواوکردنی لەخەمو پەژارەکانی قوتاردەبێت.
*ئەگەر سەلامیدایەوە بەلای راستدا بەدەر لەچەپی بەڵگەیە لەسەر چاکبوونی هەندێك لەکاروبارەکانی، ئەگەر سەلامیدایەوە بەلای چەپیدا بەدەر لەلای راستی کاروبارو حاڵی ئاڵۆز دەبێت بەسەریەکدا.
(نابلسی)دەڵێت: سەلامدانەوە دوای تەواوبوونی لەنوێژ بەڵگەیە لەسەر شوێنکەوتنو سوننەتپارێزیو لێبوونەوە لەکارو سەفەرو رزقو رۆزی پەیداکردن.
*ئەگەر بەلای چەپدا سەلامیدایەوە بەرلەوەی بەلای راستیدا سەلامبداتەوە

بەڵگەیە لەسەر شوێنکەوتنی شەڕو خرایەو بیدعەخوازی ، ئەگەر لەنوێژەکەی تەواوبوو سەلامینەدایەوە بەڵگەیە لەسەر گرنگیدان بەدەستهێنانی سوودو قازانجو فەرامۆشکردنی سەرمایە.

سەما: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەما غەمو پەژارەو نەهامەتییەکی هەراسانکارە، سەما بۆ نەخۆش بەڵگەیە لەسەر درێژخایاندنی نەخۆشی.

*هەروەها دەڵێن: سەمای هەژار دەوڵەمەندییەکە زۆر ناخایەنێت، سەمای ژنیش ئابڕووچوونییەتی.

*سەمای ئەوەی گەورەدارە بەڵگەیە لەسەر لێدانی، بەڵام سەمای زیندانی بەڵگەیەلەسەر قوتاربوون لەزینداناو کردنەوەی کۆتوبەندەکانی.

*سەمای منداڵ بەڵگەیە لەسەرئەوەی کەمنداڵەکەی کەڕو لاڵە.

*سەمای ئەوەی بەنێو دەریادا دەڕوات کارێکی خراپو نالەبارە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر توندیو ناڕەحەتی کەرووی تێدەکات.

*ئەگەر مرۆڤ بۆ کەسێکیتر سەمایکرد بەڵاونەهامەتییەکی گەورە رووی تێدەکاتو هاوبەشدەبێت لەگەڵ سەما بۆکراودا.

*ئەگەر بینی لەنێو لانەوماڵی خۆی سەما دەکاتو کەسێکی نادیاریان لەگەڵدا نەبوو بۆ سەرجەم خەڵکی باشە بەشێوەیەکی هاوسەنگ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەماڵو لانەکەی خۆی سەما بکات تێردەبێتو شادی دەیگرێ.

*ئەگەر نەخۆش سەمایکرد زۆر نیگەرانیو دوودڵی دەیگرێ، ئەوەی بەکێشبکرێ بۆ سەما قوتار دەبێت لەناڕەحەتی.

*ئەگەر بینی ژنەکەی یا کوڕەکەی یاخود هەندێك لەخزمەکانی سەما دەکەن خێرو چاکەیەو بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادیو مەزنی.

سەماکار(سوڕدەر): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا خاوەن بەلاو نەهامەتییە ئەگەر سەمایکرد بۆخۆی سەما رووداني کاروبارێکەو بەرزبوونەوەیە.

*ئافرەتی سەماکار بەڵگەیە لەسەر دنیای پیسو گەندەڵو پشوودان لەماندوێتییدا.

*مەیموونی بازیو سەما بەڵگەیە لەسەر تەمێکاری هاوەڵپەیداکارو منداڵەکانیان.

سەمتور(جۆرە سازێکە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: لێدەری سەمتور پیاوێکی سەرکردەی خاوەن رەفتاری پڕوپووچە لەنێو هەژاراندا یان زیناکارو داوێنپیسە یاخود پارەپەیداکارە.

* ئەگەر دەستەلاتدارێك بینی گوێبیستی سەمتور بوە گوێبیستی وتەی پیاوێکی پڕوپووچ گۆدەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەلگەیە لەسەر:

+کاروباری خەڵکیو شتی پڕوپووچ.

+زیناوداوێنپیسی.

* یاریکردن بەشەترەنجو دامە.

+بەگەڕخستنی جنۆکەو جادووگەریی.

* دەگونجێت لێدانی سەمتور ئامۆژگارکردن یان سەرزەنشت بێت.

سەنج[1]**:** (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەو سەنجەی لەزێڕ دروستدەکرێ بەلگەیە لەسەر خۆشیەکانی ژیانو لێدانی شانازیکردنە بەدنیاوە.

(نابلسی) دەڵێت: سەنج لەخەودا پیاوی دنیاویستی خۆبەزلزانە.

* ئەگەر بینی بەسەنج لەدەرگاکەیدەدات دەستەلاتێك لای (عەجەمە)وە وەردەگرێ.

* سەنج ناخۆشیو مارەبڕینێکی خراپە یاخود پیاوێکی عەجەمییە.

سەنگ (مسقاڵ)[2]**:** (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەلگەیە لەسەر فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپەو ئامۆژگاریو سەرزەنشت.

* هەروەها بەلگەیەلەسەر رێنومایيو راستگۆییو دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر گوناهو تاوان.

سەوزەفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەلگەیە لەسەر بەرپرسو پێشکەوتن لەکاروبارداو پۆلیسو بەرپرسی کاروباری خەڵکیو هۆکاری بەدەستهێنانی ماڵو دارایی.

سەوزی جلوبەرگ لەخەودا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەموو سەوزییەك بەدەر لەسەوزی گەنمو جۆو کونجیو پاقلە ئیسلامە.

* ئەگەر بینی لەکێڵگەیەکی سەوزدا هەوڵدەدات لەکرداری چاکەو خواناسیدا هەوڵدەدات.

(نابلسی)دەڵێت: جلوبەرگی سەوز باشە لەئایندا چونکە جلوبەرگی بەهەشتیەکانە، ئەگەر جلوبەرگی سەوزی بینی بەلگەیە لەسەر ئاینو

---

[1] **سەنج:** ئامرازێکی بەزمو شاییەو بەدوو پەنجە لێدەدرێت. (وەرگێڕ)

[2] **مسقال:** نزیکەی (٥)گرامە. (فەرهەنگی دەریا: ج٢/١١٨٨).

هێزو زیادەی بەندایەتی، لەگەڵ باشی حاڵوباری مردوو لای خوداوەند.

*پۆشینی جلوبەرگی سەوز بۆ زیندوو بەڵگەیە لەسەر مانەوەی میراتی بۆ مردووش بەڵگەیە لەسەرئەوەی بەشەهیدی لەدنیا دەردەچێت.

*هەموو جلوبەرگێکی سەوز سوودەو زیان ناگەیەنێت.

*هەروەها وتراوە: سەوزی لەجلوبەرگی ئاوریشمدا نەژنو نەپیاو پابەند نابن پێوەی.

سەوڵی بەلەم: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانیاریو بەڵگەنامەی راستو دروست.

سەهۆڵ: (نابلسی)دەڵێت: لەکاتی خۆیدا بریتیە لەغەمو پەژارە رەوینەوەو لووتشکانی ئێرەییبەرو دوژمنان.

*ئەگەر ئاو بەستیو دارو درەخت تیاچوو دەرگاکان داخران بەڵگەیەلەسەر پووچەڵبوونەوەی بژێویو رامانی حاڵوبارو سەفەرکردن.

*دەگونجێت سەهۆڵ بەڵگەبێت لەسەر پیاوی بەهێزو پشت ئەستوور.

*سەهۆڵ هیچ خێرێکی تێدا نییە بەهۆی بەستنی ، ئەوەی سەهۆڵو بەفر بەسەریا بباریٚ یاخود بکەوێتە نێوی بەڵاو نەهامەتیەك دادێت بەسەریاو تێدا وشكو داماو دەبێت، دەگونجێت تووشی لێدانو ئەشکەنجەدان بێت لەلایەن فەرمانڕواوە.

*بەستنیش غەموپەژارەو سزایە مەگەر مرۆڤ ئاوی تیا هەڵبگۆزیٚو بیکاتە نێو دەفرێكو شوێنەکەی بیبەستیٚ ئەوەش ماڵێکە مۆڵدەبێت لەشوێنی خۆیدا، بەستەریش گەنجینەی ماڵی فەرمانڕەوایە.

سەینان[1] **:** بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نهێنی نێوان خۆیو کەسانیتر کەهیچکەس ئاگای لێنەبێت.

س ی

سی(کۆئەندامی هەناسە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: چاکی سی تەمەندرێژییە ، خراپی تەمەن کورتیەتی چونکە شوێنی روحو گیانە، ئەگەر بینی سی بۆگەنیکردوە بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونەوەی چارەنووسی چونکە سی شوێنی روحە.

(نابلسی) دەڵێت: سی شوێنی تورەبوونیەتیو بەژن لێکدەدرێتەوە.

*ئەگەر بینی سی رەشهەڵگیرساوە بەڵگەیە لەسەر:

+شکانی دەرگای سوودو قازانجی.

---

[1] **سەینان:** جۆرە دارێکە. (وەرگێڕ)

+تێکشکانی بەخشینی.

+شکانی پانکەو ئامێری فێنککەرەوە.

سیخوڕ: (نابلسی)دەڵێت: سیخوڕ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جنۆکە یان ئەوەی کاریگەری کاری شەڕو خراپە دەگەیەنێت بەسەرخێردا.

سیر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: سیر پیاهەڵدانێکی ناقۆڵایە، هەروەها دەڵێن: ماڵو داراییەکی حەرامەو، خواردنیشی لەچێشتدا بەڵگەیە لەسەر تەوبەو پەشیمانی لەگوناهو تاوان.

*دەگێڕنەوە پیاوێک دێت بۆلای (ئەبوهورەیرە)و دەڵێت: لەخەودا پێغەمبەری خوا(ﷺ)م بینی لەمزگەوت دانیشتوەو خەڵکی دێنە ژوورەوەو سلاودەکەن، ئنجا منیش هاتم تا بێمە ژوورەوە بەلام کۆمەڵە پیاوێك قامچیان بەدەستەوەبوو نەیانهێشت ، پاشان پێموتن: ڕێگەم بدەن با بێمە ژوورەوە، ئەوانیش وتیان: تۆ سیرت خواردوە، پاشان دەریانکردم.

(ئەبوهورەیرە) وتی: ماڵو داراییەکی پیستخواردوە.

(نابلسی)دەڵێت: خواردنی سیر بۆنەخۆش بەتەنیا بەڵگەی خێروچاکەیە. ئەگەر سیری هەڵکێشا زیان رووی تێدەکاتو هەڵکەندنی پیازیش هەروایە.

*هەروەها دەڵێن:سیروپیاز غەمو پەژارەیە.

سینەما: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی چوە سینەما گوناهێك ئەنجامدەداتو بەدوای گوناهو تاواندا دەگەڕێ.

سینی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: سینی خۆشەویستی پیاوە، ئەگەر سینیەکە پاقلەو ترشەمەنی لەسەربوو لەماڵی خۆشەویستو دڵدارەکەی دژایەتیو رقوقین بلاودەبێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: سینی لەخەودا بەهەزار درهەم لێکدەدرێتەوە، یان بەسەد بەپێی توانای خەوبینەر.

سیواك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سیواك لەسروشتو فیترەوەیە ، ئەمەش خەونی شوێنکەوتوانی ڕێبازو سوننەتی پێغەمبەرەوە(ﷺ).

*ئەگەر بینی سیواکدەکات چاکە کاردەبێ لەگەڵ خزمەنزیکەکانیو پەیوەندی خزمایەتی بەجێدەهێنێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی سیواکدەکات سوننەتێکی پێغەمبەر (ﷺ) جێبەجێدەکات بەئەندازەی سیواکەکەیو پاککردنەوەی.

*ئەگەر بینی بە پوشێك سیواكدەكات سوننەتێك بەجێدەهێنێت بەماڵو سامانی حەرام.
*ئەگەر بینی سیواكی هەڵگرتوو كردوویەتی بەدەمیا بەڵگەیە لەسەر شوێنكەوتنی سوننەتی پێغەمبەر (ﷺ).
*ئەگەر بینی سیواكدەكاتو خوێن لەنێو ددانەكانی دێت لەگوناهو تاوانەكانی بەدەردەكەوێت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو گوناهو تاوانانەی ئەنجامیدەداتو زیان بەخانەوادەكەی دەگەیەنێتو ماڵو سامانیان دەبات.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی سیواكدەكاتو خوێنی لەبەر دەڕوات پیاوێكە غەیبەتی خەڵكیدەكات.
*سیواك بەڵگەیە لەسەر خۆپارێزی لەوتەو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پاكێتی لەگوناهو تاوانو موسوڵمانبوون دوای بێباوەڕیو قەرزدانەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+كارێك نزیكی بخاتەوە لەخوداوەند.
+بەجێهێنانی بەڵێنو پەیمان.
+دووگیانبوونی هاوسەر.
+هاوسەرگیری كەسانی رەبەن.
سی وجگەر:(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ماڵو سامانێكی كۆكراوەیە لەهەموو جۆرێك زێڕو زیوو گەوهەر.

س ی

سێبەر:(نابلسی) دەڵێت: لەوەرزی هاویندا پشوو سوودو پلەوپایەو شكۆمەندییە دەچێتە ژێری، لەزستانیشدا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو بیدعە.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر دەستەلاتدار چونكە سێبەری خوایە لەسەر زەوی هەروەك چۆن لەفەرمودەیا هاتوە.
*سێبەر زانایەكی خواناسی دنیانەویستە.
*ئەگەر بینی چو ژێر سێبەرەوە لەگەرمادا لەغەمو پەژارە قوتاردەبێو رزقو رۆزی بەدەستدەهێنێت.
*سێبەری ژن مێردەكەیەتی.
*ئەگەر ژنێكی بێمێرد روویكردە سێبەرێ پیاوێك دەیهێنێ شانو شەوكەوتو ماڵو سامانی هەیە.
*ئەگەر بینی تیشكی خۆری بینیو چوو روو بەرەو سێبەرێك لەغەمو پەژارە قوتاردەبێ.
*ئەگەر لەژێرسێبەردابوو سەرماییبوو روویكردە بەرتیشكی خۆر هەژاری دەڕەوێتەوە چونكە سەرما هەژارییە.
سێو:(ئیبن سیرین)دەڵێت: سێو وزەو توانای پیاوە، ئەگەر پادشاو فەرمانڕەوابوو بینینی سێو موڵكو

دەستەلاتەکەیەتی، ئەگەر بازرگانبوو بازرگانیەکەیەتی، ئەگەر چێنەربوو بەروبوومەکەیەتی.

*هەروەها سێو بۆئەوەی دەیبینێ هیمەتو ئیرادەیەتیو گرنگی پێدەدات، ئەگەر بینی سێوێکی لێکردەوە و خواردی یان بوو بەخاوەنی سێو بەئەندازەی ئەو سێوە هیمەتی بەدەستدەکەوێت.

*هەروەها دەڵێن: سێوی خۆش رزقێکی حەلاڵە، مزرە سێویش رزقی حەرامە.

*ئەگەر دەستەلاتدارێك سێوی تێکرت نوێنەرێکە ئومێدەکانی ئەوی لەخۆگرتووە.

*دارسێو پیاوێکی باوەڕدارە لەخەڵکەوە نزیکە، ئەگەر بینی داری سێو دەروێنێ منالی هەتیو بەخێودەکات.

*ئەگەر بینی سێوێك دەخوات ماڵێك دەخوات خەڵکی سەیریدەکات، ئەگەر لێیبکاتەوە ماڵو دارایی لەپیاوێکی ڕێزدارو بەناوبانگەوە دەستدەکەوێت.

*سێوی بژێراو درهەمو پارەی بژێراوە.

*ئەگەر بۆنی سێوێکیکرد لەمزگەوتێکدا ژندەهێنێت، هەروەها بۆ ژنیش شوودەکات، ئەگەر لەکۆڕێکدا بۆنیکرد ناوبانگ پەیدادەکات، ئەگەر خواردی لەشوێنێکی ناسراودا منالێکی باشیدەبێت، گازگرتنیش لەسێو بەدەستهێنانی خێروسوودو ئومێدو قازانجە.

*دەگێڕنەوە لە(هشام)ی کوڕی (عەبدولمەلیك)ەوە پێش خیلافە لەخەودا دەبینێ (نۆزدە) سێوو (نیو) بەدەستدەهێنێ، خەوەکەی بۆ راڤەکاری خەوێك دەگێڕێتەوە، ئەویش دەڵێت: (نۆزدە)ساڵو (نیو) تۆ فەرمانڕەوایی دەکەیت، زۆری بەسەرا رانەبورا فەرمانڕەوایی گرتەدەست.

(نابلسی)دەڵێت: سێو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر وەچەی نێرینەی رووخسار جوان، سێویش بەهاوڕێو برا دادەنرێت.

*ئەگەر بینی سێودەخوات دوژمنی بۆ دەردەکەوێت.

*سێویش بەڵگەیە لەسەر تامو چێژی جووتبوون.

*مزرە سێو بەڵگەیە لەسەر پەرتەوازەبوونو دەنگەدەنگو قاوقیژ، دارەکەشی بەڵگەیە لەسەر ترس وبیم.

ش شين

ش ا

شـاتوو:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا قەرزکردنی ماڵی خەڵکییەو وەك (درهەم)و (دینار) وایەو دارەکەی پیاوێکی رێزداری فرە پارەو منداڵداره.

*ئەگەر بینی شاتوو دەخوات لەکاروپیشەیەکی فراوان بژێوی پەیدا دەکات.

*تووی رەش (دینارە)و هی سپی (درهەم)ە.

شار:(نابلسی)دەڵێت: شار بەڵگەیە لەسەر نیشتەجێبوانی ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر کۆبوونەوەو خەڵکی زۆرو شوێنی خۆ پەنادان چونکە کاتێ (موسی) (سەلامی خوای لێبێت) چوە شارەکە (شوعەیب) (سەلامی خوای لێبێت) فەرمووی ﴿لا تخف نجوت﴾ (القصص:٢٥).

*دەگونجێت گوند بەڵگەبێت لەسەر دنیاو شاریش قیامەت، چونکە نازو نیعمەتی قیامەت بەرزو بڵندەو ماڵەکانی بێشومار گەورەن.

*دەگونجێت شار بەڵگەبێت لەسەر دنیا.

*دەگونجێت شارێکی ناسراو بەڵگەبێت لەسەر لانەی دنیاو شاری نادیاریش لەسەر قیامەتو پاشەڕۆژ ، گوندی ناخۆشو تەنگ بەڵگەیە لەسەر ئاگر بەهۆی نازو نیعمەتی خەڵکی شارو بەدبەختی گوندنشینان.

*ئەگەر لەگوندێکی نادیارەوە چوو بۆ شارێك تەماشای حاڵیدەکرێ ئەگەر بێباوەڕبوو موسوڵماندەبێ، ئەگەر گوناهباربوو تەوبەدەکاتو ئەگەر ساڵحو هەژارو نزمبوو دەوڵەمەند دەبێتو شکۆو رێزداری رووی تێدەکات، ئەگەر وێڕای چاکی ترسی هەبوو دڵنیادەبێت، ئەگەر خاوەن تیمێکبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر وێڕای چاکی نەخۆشبوو دەمرێ.

*ئەگەر لەلانەو ماڵێکی ناقۆڵاوە چوو بۆلانەو ماڵێکی خۆش لەئاگرەوە دەچێت بۆ بەهەشت.

*ئەگــەر لەگونـــدەوە چـــوو روو بەگونـدێکی نادیـار بـەواژووی حـاڵی یەکەمجارەوەیـە، ئەگـەر ناسـراوبوون نـاوو ناوەڕۆکیـان بەهەنـد دەگـیرێ، بۆئـەوەی دەگوێزرێتـەوە بڕیـاردەدات وەك کەسێك لەدارستانێکەوە رووبکاتـە شـارێكو لەخراپـە قوتـار ببـیٚو دەگـات بەویـستی خـۆیو لـەترسوبیم دڵنیـا دەبێـــتو خوداوەنــــد دەفــــەرموێ: ﴿ادْخُلُــــوا مِــــصْرَ إِنْ شَـــــاءَ اللهُ آمِنِينَ﴾(يوسف:٩٩).

*دەروازەو ڕێگەوبانی بـەناوبانگی شار دەستەڵاتدارەکانیەتی لەگـەڵ ئەوانـەی پارێزگاری لێدەکەن.

*لانــەو ماڵــەکانی جێنــشینەکانیەتی لەسەرۆكو گەورە پیاوان...

*هەندێکدەڵێن: شـار پیـاوێکی زانایـە ئەگـەر لـەدوورەوە بینـی ، هـەروەها وتراوە: شار قەرزارییەو هاتنە دەرەوە لەشــار ترسوبیمــە بــەپێی ئایــەتی: ﴿فَخَــــرَجَ مِنْهَــــا خَائِفَــــاً يَتَرَقَّبُ﴾(القصص:٢١).

*چـوونە نێوشـار ئاشـتەواییە لـەنێوان خەوبینــەرو خەڵکیــداو بانگیدەکــەن بــۆلای حــەقو راســتی خوداوەنــد دەفــەرموێ: ﴿أُدْخُلُـوا فِـي الـسِّلْمِ كَافَّـةً﴾(البقـرة:٢٠٨) ئەمـەش لێـرەدا شارە.

*ئەگەر شارێکی دێرینی بینی وێرانبـوو لەوێدا منـداڵ لەدایکبـدەبێ یـان لەوێـدا خواناسیو دنیانەویستی روودەدات.

*ئەگەربینی چوە نێو شـارێکی وێـرانو هــیچ دیــواری تێدانـــەبوو، ئەگـــەر لـەورۆژگارەدا زانایـان هـەبوو دەمـرنو سالان تێدەپـەڕن بەسـەریانداو منـداڵو وەچەشیان لەدوا بەجێنامێنێت.

*ئەگــەر بینــی خــەریکی ئاوەدانییــە لەوەچـــەی زانایـــان کوڕێکیـــدەبیٚو هەڵدەکەوێت.

*ئەگەر شار یان وڵاتێکی چۆڵو بەتاڵی بــــەتاڵی بینــــی نرخــــی خــــواردن بەرزدەبێتەوە.

*ئەگەر شار یان وڵاتێکی فەڕوپیتـداری بینـیو کـشتوکاڵەکەی باشـبوو خێـرو چاکی دانیشتوانەکەیەتی.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر شارەکان هێمنو خامۆشبوون لـەکاتی بـوونی فەڕوپیتـدا بەڵگەیـە لەسـەر قـاتو قـڕیو لـەکاتی نەبوونیـدا بەڵگەیـە لەسـەر فـەڕوپیتو باشـتر وایـە مـرۆڤ شـارە ئاوەدانـەکان ببینیٚ ئـەوجا بەڵگەیـە لەسـەر بـەرزیو بڵندیو فەڕوپیت.

*شار بەڵگەیە لەسەر باوباپیران، نموونەی ئەوەش پیاوێك بینی بەهۆی زەمین لەرزەوە کەوتو خاپووربوو، ئەوجا بڕیاردرا بەسەر باوکی بەکوشتن.

*دەگێڕنەوە (وکیع)لەگەڵ (قوتەیبە)بوو کاتێ لە(ری)ەوە چوو بۆ (خوراسان) (وکیع) لەخەودا بینی پەنجەرەکانی شار رووخان ، لەراڤەکارێکی پرسی ئەویش وتی: کەسانی رێزدار لەشان و شەوکەت و پلەوپایە دادەبەزن لەسەردەستی تۆ.

*ئەگەر شارێکی بینی رووخا یان هەندێکی رووخاو ناسرابوو ئاینی خەڵکەکەی دەفەوتێ و دەگونجێت دنیایان بەسەربچێ بەهۆی خراپەیەك کەروودەکاتە ئاینەکەیان.

*شاری مرۆڤ کەدەچێتەوە سەری بەباوك لێکدەدرێتەوە ئەگەربینی شار بەهۆی زەمینلەرزەوە وێرانبوو باوکی دەکوژرێ.

*ئەگەر خۆی لەشارەبەرزەکانی عەرەبدابوو گرانی زیاد دەکات، ئەگەر لەشارەکانی خوارووی عەرەببوو فرۆفێڵ و پلانی زۆردەبێ.

*ئەگەر خۆی لەولاتانی تر دییەوە ژینی ناخۆشدەبێ و لەسەردەم و کاتی خۆیدا بەدبەختدەبێ.

*ئەگەر خۆی لە(میسر)و (فیوم) دییەوە خوداوەند بژێوی باشدەکات و تەمەندرێژ دەبێت.

*ئەگەر خۆی لەگوندنشینەکان دییەوە ئەوا درۆدەکات بەدەم فەرزەکانی پێغەمبەرەوە(ﷺ).

*ئەگەر خێری لەناوچەی کەپرو دەوارنشین دییەوە خێرونازو نیعمەتی زیاددەکات.

*ئەگەر خۆی لە(قسطنطنیة)دییەوە ئەوا لەماڵ وسامانی زەرەردەکات.

*ئەگەر خۆی لە(بیت لحم)و (برقاء)و (خولان) (سیناء) دییەوە نوێژو ئاینی زیاد دەکات.

*ئەگەر خۆی لەشارانی خۆرهەلاتدا بینی خێرێکی مەزنی دەستگیر دەبێ.

*ئەگەر شاری (بەغداد)ی بینی دێت بۆلای فەرمانڕەواو دەستەلاتدار.

*هەموو شارێك گەرماو سەرمای تێدابێ بەلاو نەهامەتی روودەکاتە خەڵکەکەی.

*ئەگەر خۆی لەچیای (خەلیل)و (ئەردەن)و (دەریاچەی طبریە)دییەوە سەفەرو ملکەچی و رسوایی دێت بەسەردا.

*ئەگەر خۆی لەشاری (دمشق)دی خوداوەند رزق و رۆزی و خێرێکی زۆری پێدەدات.

*ئەگەر خۆی لەولآتانی رۆخ و کەنارەکان دییەوە لای خەڵکی پەسەندەبێت.

*ئەگەر خۆی لەولآتی (روم)دییەوە متمانەی بەخودا هەیە.

*ئەگەر خۆی لەولآتانی ئەوروپا دییەوە دڵ و دەروونی خۆش و بیرو هۆشی سافدەبن.

*ئەگەر لەولآتی (عەجەم)خۆی دییەوە فێری نزمی و سووکی خراپەدەبێ.

*ئەگەر خۆی لەولآتی (هند)دییەوە سەردەکەوێت بەسەرنەوەی دژایەتیدەکات و بەسەر ئیرەیی بەرانیدا زاڵدەبێت.

*ئەگەر خۆی لە(دیاربەکر)و ئەو ناوچانەی دیکەی دەوروبەریدا دییەوە حاڵ و باری لەدنیادا باشدەبێ.

*ئەگەر خۆی لەچۆڵەوانیەکی ئاسمانیدا دی ماڵ و ساسانی گرفت رووی تێدەکات.

*ئەگەر خۆی لەزەوییەکی شۆرەخاك یان کبریتیدا دییەوە نەخۆشدەکەوێت.

*ئەگەر خۆی لەولآتێکی ئاوەدانی پڕ لەخەڵکدا بینیەوە نازو نیعمەت لەلایەکەوە رووی تێدەکات خۆشی نازانێت.

*ئەگەر لەخەودا روویکردە شارێك بەڵگەیە لەسەر ئاشتی نێوان خۆی و خەڵکی و بانگکردنی بۆ حەق و راستی، ئەگەر لەوشارەدا روویکردە کۆشکێك ئەگەر دەستەلآتداربوو سەردەکەوێ.

*ئەگەربینی چوە نێو شارێکی دێرین و وێرانبوو پاشان گەلەکەی هاتن و بناغەی ماڵەکەیان هەڵکەند لەوشوێنەدا زانایەك لەدایکدەبێ یان پێشەوایەکی خواناس.

*ئەگەر شارێکی فەرپیتداری بینی و کشتوکاڵی باشی تێداکرابوو باشی حاڵی ئەو شارەیە، شار سوێندە خوداوەند دەفەرموێ: ﴿لا أقسم بهذا البلد﴾(البلد:١).

*شار دڵنیاییە لەترس و بیم ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر کۆبوونەوەی یاران و بینینی باوەڕداران و گەیشتن بەهیوا و ئومێد.

*بینینی (بدر)بەڵگەیە لەسەر زاڵبوون و سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ﴾(آل عمران:١٢٣).

*(حونەین)بەڵگەیە لەسەر دەرووی خێر دوای نارەحەتی و قەیران و تەنگەژە.

*مانەوە لە(شام)بەرەکەوت خێرە بۆ یەکێك لەنارەحەتیدابێت، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر فیتنەوە ئاشووب.
*شارەکانی (مەغریب، رۆژئاوا) زانیاریو بەرزیو بڵندی پلەوپایەیە.
*ئەو شارانەی خوداوەند وێرانیکردوە بەڵگەیە لەسەر ترسوبیمو کەموکورتی لەکێشانەدا.
*دەگونجێت شار بەڵگەبێت لەسەر تەوبەو لێخۆشبوون.
*هەرێم لەخەودا شکۆمەندیو بەرزیو دەوڵەمەندییە.
*دەگونجێت هەرێم بەڵگەبێت لەسەر دەستەڵاتدارو فەرمانڕەواو زاناکەی.
*ئەگەر لەخەودا بوو بەخاوەنی شارێك یاخود فەرمانڕەوایی تێدا ئەنجامدا موڵكو دەستەڵات یان پلەوپایەی بەئەندازەی پێویستو شیاو دەستگیردەبێت، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوەو، ئەگەر خراپەکاربوو تەوبە دەکاتو ئەگەر وێڵبوو رێنومایی دەکرێ.
*ئەگەر مردوو لەخەودا لەشارێك بینرا دەگونجێت لەبەهەشتدا هاوکاری جێنشینانی بکات، هەروەها ئەگەر لەشوێنێکی وێرانە بینرا بەڵگەیە لەسەر ئاگرو بەدبەختی جێنشینانیو بێئاگاییان.
*ئەگەر شارەکە ناوێکی باشی هەبوو وەك(صنعاء)بەڵگەیە لەسەر پیشەسازی یان شاری (باش) بەڵگەیە لەسەر باشی هەوڵو دەنگوباس یان سەرکەوتن بەسەر دوژمندا.
*شاری (ئەصفەهان)لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شەڕو خراپە لەلایەن جوولەکەوە، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئاوارە.
*دەگونجێت (حیجان)لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر باوەڕو ئیمان.
*ئەگەر سنووری شار بەڕووخاوی بەدیکرا بەرپرسەکەی دەمرێ یان لەکاردەخرێ.
*ئەگەر بینی لەدەرەوەی شار خۆی مەلاسدا هەتا شێر یا لافاوی شار رەوییەوە ئیسلام لاواز دەبێت یان بازارسارد دەبێت بەتایبەت بازاڕی زانست.

شاردنەوەی نهێنی: (نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر شاردنەوەی زانیاری لەخەڵکی ئالوودەو شایستە. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رەسەنی رەچەڵەك.

شاری قودس: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ببینێ لە(قودس) نوێژدەکات و ڕووی لەقیبلەو ڕووگە نییە (حەج)دەکات.

*ئەگەر بینی وەك ئەوەی دەستنوێژ دەگرێت لە(قودس) ماڵەکەی شتێکی تێکەڵدەبێت.

*دەرچوون لە(قودس) بەڵگەیە لەسەر سەفەرو تیاچوونی میراتیەکەی ئەگەر لەژێر دەستی خۆیدابێت.

*ئەگەر بینی لە(قودس) چرایەکی هەڵکرد کوڕەکەی دەپێکرێ یان نەزرێکی لەسەرە کەبۆکوڕەکەی بڕیارداوەو دەبێت بەجێی بهێنێت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ نوێژ دەکات لە(قودس) میراتی بۆ بەجێدەمێنێ و پابەند دەبێت بەچاکەوە.

شاعیر(بوێژ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: شاعیر پیاوێکە ئەوەی دەیڵێ بەجێی ناهێنێت و شیعر قسەی ساختەو بەتاڵە، ئەگەر بینی شیعرو هۆنراوە دەڵێ و بژێوی پێ پەیدادەکات ئامادەی گەواهیدانی بەتاڵدەبێ[1].

*ئەگەر بینی هۆنراوەیەکی خوێندەوە لەنێو کۆمەڵێکدا داناییە.

*ئەگەر گوێی لەشیعربوو ئامادەی کۆڕێکدەبێت قسەی پڕوپووچ و بەتاڵی تێدا دەکرێ.

*ئەگەر بینی بووە بەعەجەمێکی ڕەوانبێژ ڕێزو مەزنییە یاخود فەرمانڕەوایەك هاوچەشنی نییە یان ئەگەر بازرگانبوو باسدەکرێ لەنێوان خەڵکیدا.

*ئەگەر بینی بەهەموو زوبانێك دەدوێت کاروبارێکی گەورەو لەدنیادا دەگرێتە دەست بەپێی ئایەتی: ﴿ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴾ (یوسف: ٥٥) واتە:بەهەموو زوبانێك.

(نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت بینینی بوێژ بەڵگەبێت لەسەر زیناو خواردنەوەی مەی و غەرامەکردن، ئەگەر خەوبینەرە شیعری لەبەرکردو دانایی یان یەکتاپەرستی تێدابوو یاخود ستایشی پێغەمبەر(ﷺ) یان خەوبینەر بوو بەشاعیر لەخەودا زانیاری و ڕێنومایی و پلەوپایەی بەرز بەدەستدەهێنێت ، بوێژ لەخەودا پیاوێکە ئەوەی دەیڵێت بەجێی ناهێنێت.

---

[1] پێدەچێ ئەم لێکدانەوەیەی (ئیبن سیرین) لەئایەتی ﴿ والشُعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الغَاوُونَ ﴾ەوە سەریگرتبێ. (وەرگێڕ)

شان(باهوو): (نابلسی)دەڵێت: هاوڕێو شەریكو كرێگرتەیە یان ئەوەی هەڵدەستێ بەوكارەو هەر ڕووداوو كارەساتێك ڕووی تێبكات دەدرێتە پاڵ ئەوانەی كەباسكران.

*شان بەڵگەیە لەسەر رزقو ڕۆزیو خێرو هەوڵدان بۆ نەخۆش. هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەفەر خوداوەند دەفەرموێ : ﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ﴾(الملك:١٥) مەبەستی سەفەرو گەڕانە بەنێو زەویدا.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئێشو ئازاری شان ئازاردانو شەكەتی دەستیەتی لەكارو فرماندا.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: شان هاوڕێ یان كرێگرتەیە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر ڕەقو زبربوو بەلام گۆشتەكەی باشبوو بەڵگەیە لەسەر پیاوەتیو هێزی كردارەكان.

*لەبۆناگرپەرستان بەڵگەیە لەسەر زۆرمانەوە لەزیندان هەتا دەتوانن كۆتو بەندەكانیان هەڵبگرن.

*ئەگەر بینی ناتەواویەك لەشانیدایە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی براكان یان مردنیان چونكە هەردوو شان بران.

(نابلسی)دەڵێت: شان بەڵگەیە لەسەرئەوەی مرۆڤ هەڵیدەگرێ لەگوناە یان پێی هەڵدەگرن لەبارو شتیتر، ئەگەر باروكێشی بینی بەسەر شانیەوە قورسبوو بەڵگەیە لەسەر هەڵگرتنی گوناهی كەسانیتر.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێك بینی دەیەوێت یەكێك لەشانەكانی ببینێ بەلام نەیتوانی ئنجا گۆتبووی ئەمەش بەوە لێكدرایەوە هەر زیادو كەمییەك ڕووی تێبكات هێزی مرۆڤ یان ژن لێكدەرێتەوە.

شانازی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+ماڵو دارایی.

+فراوانی رزقو ڕۆزی.

+دەستفراوانی.

+زوبانباشی.

شانە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەندێكدەڵێن: بەڵگەیە لەسەر خۆشحاڵی لەساتو ئانێكدا، چونكە پاكەرەوەو جوانكارێكە تاسەر بەردەوام نابێت.

*هەروەها دەڵێن: شانە دادپەروەرییە.

*هەروەها وتراوە: شانەكردن بەڵگەیە لەسەر زەكاتدانو شانە بەڵگەیە لەسەر زانیاریو ئەوەی سوود لەزانیاری وەردەگرێ.

*ئەگەر كەسێك سەرو ریشی شانەكرد ئەگەر غەمباربوو بەدووی غەمو پەژارەوە دێت، وەگەرنا كشتوكاڵەكەی چارەسەر دەكات یان چارەسەریدەكاتو خراپەی لێدوور دەخاتەوە لەوتە یان شەڕی لێدووردەخاتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: پیاوێكی سوودكارەو غەموپەژارە دەڕەوێنێتەوەو بەڵگەی خێرە بۆیەكێك بیەوێت هاوبەشی بكەن لەگەڵبوونی كارو قەرزاری.

*ئەگەر شانەكردن بەهەسارەی زێڕو زیوبێت كرێكارن بەلأم ئەستێرەی زێڕ كرێكاری راستگۆیەو ئەستێرەی زیو كرێكاری ناپاكە.

*قژداهێنان بەشانە زەكاتی ماڵوسامانە.

*شانە لەخەودا بریتییە لە:

+زەكاتی ماڵو دارایی.

+پیاوێكی دادپەورەرە.

+خۆشحاڵی چەند ساڵێك.

+ئەوەی سوود لەوتەی وەردەگرێ وەك دادوەرو پزیشكو ئامۆژگاریدەرە.

*شانە دایكی مرۆڤەو قژداهێنانی ژنێكی نادیار رەشەبایە كشتوكاڵ دەجووڵێنێت.

*هەروەها دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بێژنگ یان هێڵەك.

*دەگونجێت ددانەكانی شانە تەمەنی خاوەنەكەی بێت، هەروەها وتراو كونە لەجلوبەرگدا یاخود مشاری دارتاشە.

*شانە بۆ شادیو خۆشییە ، ئەگەربینی سەرو ریشی بەشانە دادەهێنێ غەمو پەژارەی بەخێرایی لێدەڕەوێتەوە ، هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر زانیاری.

*شانە مرۆڤێكە خاوەن هاوڕێیانی هاوتاو دووڕوونو یەكتریان خۆشناوێت، ئەگەر شانەكە لەئاسنبوو پیاوێكی سوودمەندو باوەڕدارن.

*شانە بەڵگەیە لەسەر:

+تەمەنێكی دوور درێژ.

+ماڵوسامانی زۆر.

+سەركەوتن بەسەر دوژمناندا.

شانەكراو(داهێنراو): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی كەشانە بەڵگەیە لەسەری.

*شانەكراو بۆ پیاوی رەبەن هاوسەرێكی بەدینو ئارامە بۆ ژنیش پیاوو مێردە.

شانەی هەنگ: لەخەودا ژنی مێرددارەو مێشەنگەكەی وەچەیەو هەنگوینەكەی ماڵو سامانیەتی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قەڵاو حەشارگەو مێشەنگەکەشی خانەوادیەو هەنگوینەکەی ماڵو داراییە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+دەستبەرداربوونی غەمو پەژارە یاخود دەرەنجامی ئارامگرتن وەك هەنگوین شیرین بێت.

+دەستبەرداربوونی بەندایەتیو هەوڵو کۆشش.

شاهەنگ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی بەسوودو قازانجی پیرۆزەو خواناسو دنیا نەویستەو ئازاری کەس نادات، ئەوەی شتێکی لێبەدەستبهێنێ ماڵێکی حەلاڵ لەگەڵ لەشساغی بەدەستدەهێنێ.

شای شەترەنج: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پادشاو فەرمانڕەواو سەرکردە.

شایەتی دادوەر (گەواهیدەری): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە زاڵدەبێت بەسەر دوژمنانداو بەرپەرچی دوڕوویی دەداتەوە.

* ئەگەر بینی شایەتی بەسەر مرۆڤێکدا تۆماردەکات قەرزدەدات بەوەی شایەتی لەسەردەدات بەهەر پیتێك درهەم یان دینارێك.

* ئەگەر بینی شایەتی دەدات لەبەردەستی پیاوێکدا (حەج)دەکات.

* ئەگەر بوو بەشایەیەتی دادوەر دوژمنانی توورە دەکات.

شایەتیدان: (نابلسی) دەڵێت: شایەتیدان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پەشیمانبوونەوە لەپەیمانو بەجێنەهێنانی نەزرو وازهێنان لەبانگەوازو قەرزدانەوە، ئەگەر شایەتی شاردەوە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قەرزو چاوبرسێتیو چڵێسی لەئەمانەتو پشت سووری لەگوناهو تاوانو بوونی رقو قین ، یاخود دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی.

شایی (ئاهەنگ): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بەمۆسیقاوەبوو کەسێك لەوشوێنە دەمرێ کەشایی تیادەگێڕێ.

* ئەگەر بینی خەریکی شاییو ئاهەنگگێڕانن بەڵام بووکی نەدیو بۆشی باسو ناوزەدنەکرا کۆچی دواییدەکات، ئەگەر بووكو زاوای بۆ دەستنیشانکرا دنیا رووی تێدەکات.

ش ف

شفرە (تیغ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: شفرە زوبانەو برینەکیش هەروایە.

(نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت ژنێك بێت زۆر خزمەت بكات ، یان بەڵگەبێت لەسەر رزقو رۆزیو بژێوی.
*قەڵەمدادەر كوڕێكی زیرەكو ژیرەو ئیرەیی بەباوكی دەبرێت.
*ئەگەر بەدەستیەوە بینی خوداوەند كوڕێكی باشی دەداتیّ.
*ئەگەر قەڵەمدادەری بەدەستیەوە بینی ژنێكی بۆ دەگەڕێتەوە لێی جیابوەتەوە.

ش ك

شكۆ(بەرزی): (نابلسی)دەڵێت: شكۆمەندی مرۆڤ لەخەودا زیندوبێت یان مردوو بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەی بەرز لای خەڵكی، لەلای پەروەردگاریش بەهەمان شێوازە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێنموونی بێباوەڕو تەوبەی سەرپێچیكار.

شكۆمەندی(بەرزی): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ملكەچییە، ئەگەر بینی لەخەودا شكۆمەندە ملكەچو رسوابوە.

ش م

شمشاڵژەن(نەیژەن): بینینی بەڵگەیە لەسەر سوتاو یاخود قسەوگوتەیەكی بێكەڵكو سوود.

*شمشاڵژەنی ئاهەنگو شایی بەڵگەیە لەسەر شادیو خۆشی.
*شمشاڵژەنی فەرمانڕەوا بەڵگەیە لەسەر جموجوڵو ئامادەكردنی سەربازان.
*شمشاڵژەن پیاوێكە بەمەرگ یان كوشتن یاخود زینا یا دەویتی ناوزەد دەكریّ، ژنیش بەوچەشنەیە گەر شمشاڵ بژەنێت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پاشو دوای مرۆڤ.
*ئەگەر بینی شمشاڵژەن نادیارە شمشاڵ ژەنینی بەڵگەیە لەسەر نەخۆشكەوتنی پاشو دواوەی.
*ژەنینی شمشاڵ بەڵگەیە لەسەر گریانو لاواندنەوەی جەرگسووتاو.

شمشێر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: شمشێر كوڕو دەستەلاتدارە.
*ئەگەر بینی شمشێرێكی هەڵگرت دەستەلاتێكی گەورە دەگرێتە دەست چونكە گەردن شوێنی ئەمانەتەو ئاسنیش كاریگەری بەهێزی هەیە.
*ئەگەر شمشێرەكە قورسبوو بەكێشیكرد لاوازدەبێت لەدەستەلاتەكەیدا.
*ئەگەر بینی ئەوپەتەی شمشێرەكەی پێكێشدەكرد پچڕا لەدەستەلاتەكەی دوور دەخرێتەوە.

*ئەگەر سەرەرمێكی دا بەژنەكەی یان ئەو شمشێرێكی پێدا لەكالانەكەیدا كوڕێكی لەو ژنە دەبێت، هەروەها وتراوە كچێكی دەبێ.

*ئەگەر چوار شمشێری لەخۆیدابوو: شمشێرێك لەئاسنو یەكێك لەقوڕقوشمو یەكێك لەزێڕو یەكێكیش لەدار چوار كوڕی دەبێت، ئاسنەكە كوڕێكی ئازادەبێت ، زێڕەكە كوڕێكی دەوڵەمەندو قوڕقوشمەكەش كوڕێكی نێرەموكو،دارەكەش دووڕوودەبێ.

*ئەگەر بینی شمشێرەكەی دەرهێناو ژەنگیكردبوو كوڕێكی ناقۆڵای دەبێت، ئەگەر شمشێرەكەی لەكالانەكەیدا شكا كوڕەكەی لەسكی دایكیدا دەمرێ.

*ئەگەر كالانی شمشێرەكەی شكاو شمشێرەكەی دەرهێنا ژنەكەی دەمرێتو كوڕەكەی دەمێنێ، ئەگەر هەمووی شكا منداڵو دایكەكەی دەمرێت.

*ئەگەر بینی شمشێرێكی لەلاكانەكەی دەرهێناو ژنەكەی دووگیان نەبوو قسەو وتەیەكە ئامادەیكردوە، ئەگەر شمشێرەكە بڕەڕو درەوشاوەبوو قسەكانی حەقو راستییەو تام چێژدارە، ئەگەر شمشێرەكە قورسبوو قسەیەكی قورسدەكرێ بەرانبەریو خۆی راناگرێ .

*ئەگەر درزێك لەشمشێرەكەیدا هەبوو ناتەواوییەكە لەزمانیداو ناتوانێ قسەبكات وەك پێویست.

*ئەگەر شمشێرێكی دەرهێنراوی لەبەربەركانیدا هەڵكێشا حەقو راستی لای ئەوە.

*ئەگەر شمشێرێكی دۆزییەوەو گرتی بەدەستییەوە خاوەنی حەقەو دەیدۆزێتەوە.

*ئەگەر شمشێرێكیان پێدا ژنە بەپێی وتەی(لوقمان) دەربارەی (شمشێر) كاتێ دەڵێ: "نابینی چەن دیمەنەكەی جوانە بەڵام شوێنەوارەكەی ناشیرینو نابووتە".

*ئەگەر بینی دووشمشێر یان سیانی لەخۆیدابوو بچڕا ژنەكەی سێبەسێ تەڵاقدەدات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی شمشێرەكەی دەرهێنا داوای گەواهیداندەكات لەخەڵكی بەڵام بەجێی ناگەیەنن بەپێی ئایەتی: ﴿سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ﴾(الأحزاب :١٩) واتە:شمشێر.

*ئەگەر بینی لەولاتی موسوڵمانان بەشمشێر بەلای راستو چەپدا شمشێر دەوەشێنێ زمانی بڵاودەكاتەوەو قسەلەبابەتێكی ناشیاوو حەرامدا دەكات.

* ئەگەر شمشێر لەلاوە دەرکەوت پیاوێکی بەتواناو فریاگوزارە.
* ئەگەر باری هەڵگرت بەبێ شمشێر ئەسپەردەو ئەمانەت هەڵدەگرێ ، بارستایی شمشێریش باوكو مامە، یان دایكو پوورەو شکانی مەرگی یەکێکیانە.
* یاریکردن بەشمشێر دەدرێتە پاڵ دەستەڵاتو ژیریو وریاییەتی، ئەگەر درایە پاڵ قسەو وتار رەوانبێژییەتی، ئەگەر درایەپاڵ کوڕ سەرسامییەتی.
* ئەگەر شمشێر لەگەڵ رەشەبادا دەرکەوت نەخۆشی تاعونە، هەروەها دەڵێن: شمشێر بەڵگەیە لەسەر خەشمو قینی خەوبینەرو توندی باروحاڵی.
* پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین) و وتی: پیاوێکم بینی لەناوەڕاستی مزگەتدا(مەبەستی مزگەوتی (بەسره)بوو شمشێرێکی بەدەستەوەگرتبوو بەتوندی شمشێرەکەی کێشا بەبەردێکداو کردی بەدووکەرتەوە، (ئیبن سیرین) وتی: دەبێت ئەو پیاوە (حەسەنی بەسری) بێت، پیاوەکە وتی: خۆیەتی سوێندبێت بەخوا خۆیەتی، (ئیبن سیرین) وتی: دەمزانی (حەسەن) خۆی یەکلایکردوەتەوە بۆ ئاین لەشوێنی مزگەوتەکەو شمشێرەکەشی زمانیەتی کەبەردی پێدەکات بەدووکەرتەوەو حەق بەدەردەخات لەئایندا.
* (هیشام)بە (ئیبن سیرین)ی وت: شمشێرێکی هەڵکێشراوم بەدەستەوە بینیو لەکاتێکدا دەڕۆیشتم بەڕێوەو لایەکم کردبوە سەرزەوی بەچەشنی گۆچان ، (ئیبن سیرین) پێی وت: ژنەکەت دووگیانە؟ وتی: بەڵێ، وتی: پشت بەخوا کوڕی دەبێت.
* پیاوێکی (هندیی) ئازا لەخەودا بینی شمشێرێکی قوتداو خەونەکەی بۆ راقەکارێکی خەو گێڕایەوە، وتی: ماڵو سامانی دوژمنەکەت دەخۆیت ئەگەر بتبینیایە شمشێر تۆی قوت بدایە ئەوە مارێك دەیگەزتی.
* پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم رەشپێستێکم گرتو شمشێرم خستەسەری تا روحمدەرکرد، ئەویش وتی: ئەوەی سەرزەنشتو لۆمەی دەکەیت بەهەمان شێوە دەکات لەگەڵتا.
* شمشێر لەگەڵ چەکی دیکەدا دەستەڵاتە ، کوشتار بەشمشێر بەربەرەکانی گەلو نەتەوەیەکە ، لێدان بەشمشێر زمانو دەستپانکردنەوەیە ئەگەر زاڵبوونی تێدا بەدیبکرێ،

شمشێر بەتەنیا بەدەر لەچەکی دیکە کورە.

*ئەگەر شمشێرێکی بەدەستی خۆیەوە بینیو بەرزیکردەوە هەتا بارستایی سەری‌و نەیویست بیوەستێنێ دەستەلاتێکی بەناوبانگ بەدەستدەهێنێت‌و ناوبانگی پێدەردەکات.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: نزیکترین لێکدانەوە بۆ شمشێر ئەگەر ئەوکەسە خوازیاری دەستەلاتبوو دەستەلاتە، وەگەرنا منداڵی نێرینەیە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی بەشمشێر لەمرۆڤێکیدا بەلێدانەکەی دەست یان کوڵمی یا قاچی بڕی یاخود ئەندامێکی دیکەی قسەو وتەیە لەنێوان خەوبینەرو لێدراودا روودەدات.

*ئەگەر بەشمشێر گەردنی مرۆڤی پێبڕی‌و سەرەکەی بەجیا بینی سەربڕاو لەسەربڕ خێروچاکەی دەستگیردەبێت یان دەروویەکی مەزنی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر بینی بەشمشێر لێدراو ئەندامەکانی بڕا لێدراو سەفەر دەکات، ئەگەر ئەندامەکانی لەیەك جیاکردەوە وەچەی لێدراو زۆردەبن‌و لەولاتدا بڵاودەبنەوە.

*ئەگەر بینی پیاوێك بەشمشێر بریندارێکرد بەبێ بەربەرەکانی‌و جەنگ پێکراوو پێکەر هاوبەش دەبن لەخزمایەتی گەل‌و نەتەوەو کۆمەڵێکدا یاخود هاوچەشنی ئەوە.

*شمشێر بەڵگەیە لەسەر رزق‌و رۆزی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فەرمانڕەوا یان زانیاری، ئەگەر غەریبوو بەڵگەیە لەسەر ژن‌و کوڕ ، وەگەرنا ماڵێکی گوماناوییە لەبنەڕەتدا بۆگەن‌و پیسە ، پاشان شمشێر بەڵگەیە لەسەر: ژنی شێت کەپەرێزی لێدەکرێ لەکاتی چوونە ژوورو هاتنەدەرەوەدا.

*شمشێری نەخشدار بەڵگەیە لەسەر توندوتیژی‌و ئارامگرتن لەسەر کارێکی ئەستەم‌و دەگمەن.

شمشێری تیژو بڕەڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: تیژو بڕەڕ وەزیرێکی بەهەیبەتەو فەرمان‌و رێگریدەکات بەوەی سوودو زیاندەگەیەنێت.

*شمشێرەکانی سەربازەکانیەتی‌و پیاوەکانیشی فەرمانەکانیەتی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر زانا یاخود فەرمانڕەوا .

*شمشێرە بڕەرەکانی بەڵگەیە لەسەر فەتواو ئامۆژگاری‌و حوکمەکانی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر پزیشك.

*ئەگەر لەخەودا بوو بەشمشێری بڕەڕ کارێکدەکات شیاوبێت لەگەڵی.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی شمشێری بڕەڕ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+ڕەواندنەوەی غەم و پەژارە.

+زانیاری دوای ماندوبوون.

+هاوەڵایەتی پیاوچاکان ئەوانەی کەم و کوڕیەکانی نیشاندەرەوە.

ش و

شوان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: شوان خاوەن دەستەڵاتە و بەڵگەیە لەسەر:

+مامۆستای منداڵان.

+ئەوەی کاروباری فەرمانڕەوا دەگرێتەدەست.

*ئەگەر عەرەبێك بینی شوانی مەڕو ماڵاتە قورئاندەخوێنێت بەڵام لەواتاو ماناکانی تێناگات.

(نابلسی) دەڵێت: شوان بۆ بەردەستەکانی هەوڵ و کۆششدەدات و هەوڵدەدات بەسۆزو میهربێت لەگەڵیان.

*ئەگەر بینی بووە بەشوان دەستەڵاتێکە پێیدەگات بەشێوەی بینینی بۆ مەڕەکان و لەخەدا پیاوی ڕێزدارە.

*بینینی شوان بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەی بەرزو شکۆمەندی و هەڵسوکەوتکردن بەسەر ژێردەستەکانەوە بەدادپەروەرانە، مەگەر شوانی بەرازبێت ئەوجا بەڵگەیە لەسەر تێکەڵبوون لەگەڵ مەسیحی و بیدعەکاران.

شوعەیب (سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر حەزرەتی شوعەیبی بینی شڵەژابوو بینایی چاوەکانی لەدەستدەدات، ئەگەر لەحاڵ و بارێکیتردا بەدیکرد کۆمەڵێك مافی دەخۆن و ستەمی لێدەکەن، پاشان دەیانبەزێنێ.

*دەگونجێت ئەو خەونە بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی خاوەنەکەی کچدارە.

شوێنەوار: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دوژمن و پلەوپایەو بەدەستهێنانی پێداویستی و زانیاری و زانست.

شوێنەوارزانی ئاژەڵ: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ڕاگوێزان و سەرتاشین، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر شەڕو ئاژاوەو ماڵ و سامان خەرجکردن.

شوێنەوارهەڵگر: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەرخستنی نهێنی وکاری شاراوە یان زانیاری و شوێنەوار هەڵگری زانایان.

شوێنی ئیسماعیل(سەلامی خوای لێبێت):(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا خۆی لەوێدا بینیەوە کوڕێکی دەبێت و یارمەتی و هاوکاریدەکات، دەگونجێت ئەگەر ماڵ و دارایی داربێت ڕێگە نەدرێت هەڵس وکەوت بەماڵەکەیەوە بکرێت.

شوێنی حوشتر:(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا شوێنی کۆبوونەوەیە وەك مزگەوت و خان و ئوتێل بازرگان و خەڵکی ڕووی تێدەکەن هەر تەنگی و فراوانییەکی تێدا ببینرێ دەگەڕێتەوە بۆئەوەی کەباسکرا.

شوێنی حەزرەتی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت):(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی چوەتەلای و ڕووبەو شوێنە نوێژ دەکات پیاوێکی باوەڕدارەو پارێزگاری لەشەرعدەکات و (حەج)یش ئەنجامدەدات بەپێی ئایەتی: ﴿فيه آيات بينات مقام ابراهيم﴾ (ال عمران: ٩٧).

*ئەگەر ترسابوو ئەوجا چوە شوێنی (ئیبراهیم) دڵنیا دەبێت.

*دەگونجێت چوونە نێو شوێنی (ئیبراهیم) بەڵگەبێت لەسەر بەدەستهێنانی پلەوپایەی بەرز یاخود هەوڵدان بۆ بەدەستهێنانی زانیاری یاخود میراتی لەباوکیەوە بۆ دەمێنێتەوە.

*دەگونجێت دانیشتن لەوشوێنەدا بەڵگەبێت لەسەر ڕامان لەسەر سنوورێك هەتا دەگوێزرێتەوە.

شوێنی خۆڵ و پیسی:(ئیبن سیرین) دەڵێت: شوێنی خۆڵ و پیسی دنیایە، هەر بەوەش پێغەمبەر (ﷺ) چواندویەتی کاتێ لەسەری وەستاوە. خۆڵ ئاوە چونکە لەخاك و خۆڵی زەوییەو پاشەڕۆیەکە خەڵکی فڕێیدەدەن.

*ئەگەر خۆی لەشوێنێکی خۆڵ و زبڵی چەپەك دییەوە تەماشای حاڵ و بارییکە لەگەڵ ئەو کردارانەی کەلەگەڵی شیاوو گونجاون ، ئەگەر نەخۆشبوو یاخود ترسابوو لەتیاچوون بەهۆیەك لەهۆیەکانەوە مژدەی قوتاربوون یان تێکەڵبوون لەگەڵ دنیای پێدەدرێ کەبەزبڵدان چوێنراوە.

*ئەگەر هەژارێك شتێکی ئاوای بینی دەوڵەمەند دەبێ لەدوای هەژاریی و ماڵ وسامان پەیدادەکات، ئەگەر کەسێکی هەبوو خوازیاری میراتییەکەی بوو میراتیەکەی پێدەگات چونکە زبڵ

لەکۆکراوەی کەسانیترەو لەپەیداکردنی خۆی نییە.

*زبلّدان وەك مالّێکی کۆکراو وایە لێرەو لەوێ بەپێی خۆپاراستن و گوێ پێدان بەهۆی ئەو تێکەلّییەی تێدایە ، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ ، ئەگەر وانەبوو زبلّدانەکە فرۆشگاو دوکانەکەیەتی.

*ئەگەر شایستەی دادگاو دەستەلاّت و پارەوەرگرتن لەخەلّکبوو پێیدەدرێ ، ئەوجا مالّ و سامانی پێدەدەن لەگەلّ سوودو قازانج لەمیراتی وشتیتر.

*دەگونجێت زبلّدان بۆ پادشاو فەرمانرەوا گەنجینەو خەزنەداربیێت و بۆ دادوەریش لانەیەکی دلّنیاو بەئارام و ئەمانەتپارێزی بێت.

*ئەگەر لەزبلّدان خوێندنەوەیکرد ئەگەر دادوەربوو لادەبرێ ، ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێ ئەگەر هەژاربوو خۆیدەپارێزێ.

شوێنی دژوارو ناهەموار: (نابلسی) دەلّێت: ئەگەر خۆی لەشوێنێکی دژوارو ناهەمواردا بەدیکرد پاشان خۆی لەشوێنێکی ئاساندا دییەوە بەلّگەیە لەسەر ئاسانی کاروبارەکانی و قوتاربوونی لەناڕەحەتی و بەلاّو نەهامەتی.

*ئەگەر خۆی لەشوێنێکی خۆش و ئاساندا بینی پاشان شوێنێکی دژوارو ناهەموار بەلّگەیە لەسەر غەم و پەژارەو ماندوبوون و رامانی حالّ وبار.

*دەگونجێت بەلّگەبێت لەسەر وەستانی جموجوولّ و تەمەندرێژی.

*دەگونجێت بەلّگەبێت لەسەر وێلّی و سەرگەردانی.

*هەروەها بەلّگەیە لەسەر گێژی و ئاسانیش بەلّگەیە لەسەر ژیری.

شوێنی نوێژی جەژن: (نابلسی) دەلّێت: شوێنی نوێژی جەژن لەخەودا بەلّگەیە لەسەر:

+شادی و خۆشی.

+رەواندنەوەی غەم و پەژارە.

+لەشساغی و چاکبوونەوە.

+قوتاربوون لەزیندان.

+هەینی و ئەنجامدانی نوێژی هەینی.

+جوانی و پاکێتی.

*دەگونجێت نوێکردنەوەی بەلّگەبێت لەسەر تەوبەی خراپەکارو موسولّمانبوونی بێباتوەڕو هاتنەخوارەوەی باران و سەرکەوتن.

*دەگونجێت بینینی بەلّگەبێت لەسەر:

+بێکاری.

+بازاڕساردی.

+وەستانی جموجوولّ.

+سەفەرو حوشترو مەڕو مالاّتی دەردەدار.

*شرێنی نوێژی مردوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو وێرانبوونی ئاوەدانیو تەلاقی هاوسەر، هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەفەری دوور.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دانانو لابردنی خاوەن پلەوپایە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+رزگاربوون لەزیندانو پاکبوونەوە.

+پشوودان بەهۆی ماندبوونەوە.

+قەرزدانەوە چونکە مردوو رزقو رۆزی تەواوبووە.

*ئەگەر قەرزاربوو داوای قەرزەکەی لێدەکرێتەوە.

ش وو

شوورەیی:(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا چوستو چالاکیە یاخود لاوازیو دۆڕاندنو شکستخواردنە لەکاتی روو بەروبوونەوەی دوژمندا. بۆ خەڵکی ماندووش بەڵگەیە لەسەر پشوودان.

شووشە:(ئیبن سیرین) دەڵێت: شووشە هیچ بوونێکی نییەو ناخو بناغەی ژنانە، بینینی لەدەفرێکدا زیانی کەمترە.

*هەروەها دەڵێن: غەمو پەژارەیەکی کەمە.

*هەروەها لە(ئوم سەلەمە)ەی دایکی موسوڵمانانەوە (رەزای خوای لێبێت) دەگێڕنەوە: لەخەودا بەئاگاهاتووە بەگریانەوە ، لێیان پرسیوە بۆ دەگری؟ وتویەتی: پێغەمبەری خوام بینیو شووشەیەکی بەدەستەوەبوو، لێمپرسی چییە ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)؟ فەرمووی: "خوێنی حسێنی تێدا کۆدەکەمەوە" زۆرینەبرد مەرگی حەزرەتی(حسێن)و کارەساتە دڵتەزێنەکەی روویدا.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی شووشەیەك ببینێو شتێکی لێپەنهانبوو دوایی بۆیدەردەکەوێت چونکە شووشە هیچی تێدا ناشاردرێتەوە، بەلام ئەوەی لەشووشەی سەوزو سوور و زەرد یان سەدەفی گەوهەر دروستدەکرێ هاوچەشنی گومانە لەماڵو دارایی ژنو منداڵەو رووپاماییو گوێهەڵخستنو دووڕوویی و ئەوەی چارەسەری پێدەکرێو بەڵگەیە لەسەر زاناو دانا.

*ئەگەر لەخەودا شتێك بکڕێ یاخود وەربگرێ وەك گەوهەر بەشووشە یان ماڵو لانە بەسەدەف بەڵگەیە لەسەر هەڵبژاردنی دنیا بەسەر قیامەتدا یان سەرپێچیە بەسەر گوێڕایەڵیدا یاخود لەئاینەکەی پاشگەزدەبێتەوە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: شووشەو ئەوەی لێی دوستدەکرێ هەڵگرتنی لەخۆبایبوونەو شکاویشی ماڵو داراییەو

جـوان‌و رازاوه‌شـی قـاپ‌و قاچـاغ‌و هاوسـه‌رو خزمـه‌تكارو ژنـه، زۆریـشی له‌ماڵـدا به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر كۆبوونـه‌وه‌ی ژنان له‌خێر یان شه‌ڕدا.

(ئیبن سیرین) ده‌ڵێت: خزمه‌تكاریكی دوودڵه له‌گواستنه‌وه‌ی ماڵ‌و دارایی‌دا.

هـه‌روه‌ها ده‌ڵێـت: ئه‌گـه‌ر شووشـه‌ی نادیاری بینی ته‌مه‌نی كورتده‌بێ.

شووشه‌ساز(شووشه‌چی): (ئیبن سیرین) ده‌ڵێـت: شووشه‌سـاز بازرگـانی به‌ئافره‌ته‌وه ده‌كات.

(نابلسی)ده‌ڵێـت: به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر لـه‌خۆباییبوون بـه‌خودی خـۆی‌و مـاڵ‌و دارایی.

(نابلسی) ده‌ڵێت: بینینـی له‌خـه‌ودا به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر پاكی ژیان‌و چاودێری نه‌زان‌و ده‌رخستنی نهێنی.

*ده‌گونجێـت بـه‌ڵێت له‌سـه‌ر ئـه‌و سه‌رانه‌یه‌ی كه‌سی پێشێلكار ده‌یدات.

شووشـه‌ی مه‌ره‌كـه‌ب: (ئـیبن سـیرین) ده‌ڵێت: خزمه‌تكار سوودێكه له‌لایـه‌ن ژنه‌وه به‌پیاو ده‌گات‌و پله‌وپایه‌یه‌كیشه له‌لایه‌ن كوڕه‌وه به‌پیاو ده‌گات.

*ئه‌گـه‌ر مه‌ره‌كـه‌بی له‌شووشـه‌یه‌كدا بینـی خزمـه‌تكارێك ده‌گـرێ‌و كـاری نابـه‌جێی له‌گه‌ڵـدا ده‌كـات‌و دواتـر هـیچ پله‌وپایه‌و ئاستێكی له‌لا نامێنێت.

*هه‌روه‌ها ده‌ڵێن: ئه‌گه‌ر بینی شووشـه مه‌ره‌كـه‌بێك به‌ده‌سـتده‌هێنێت له‌گـه‌ڵ هاوسه‌ره‌كه‌یدا ده‌نگ داده‌بڕێت.

*زۆرێـك له‌راڤـه‌كارانی خـه‌و ده‌ڵـێن: شووشـه‌ی مه‌ره‌كـه‌ب هاوسـه‌رو مـاره بڕینـه ، هـه‌روه‌ها مه‌حبـه‌ریش بـه‌و چه‌شنه‌یه به‌ڵام كچ‌و كوڕ ده‌بێت.

*قه‌ڵـه‌م نێـره ، ئه‌گـه‌ر ژنبـوو قه‌ڵه‌مووچه‌كه‌ی مـاڵ‌و دارایی‌و سوودو قازانجـه یـاخود غـه‌م‌و په‌ژاره‌یـه به‌تایبـه‌ت ره‌نگـی ره‌ش رووی یـان جل‌وبه‌رگه‌كه‌یه‌تی.

*هه‌روه‌ها شووشه‌ی مه‌ره‌كه‌ب به‌ڵگه‌یه له‌سه‌ر برین‌و تلۆق بۆ یـه‌كێك به‌لـه‌ش‌و لاری خۆیـه‌وه ببینـێ‌و قه‌ڵـه‌م به‌ڵگه‌یـه له‌سه‌ر ئاین، په‌ڕه‌مووچـه‌كه‌ی به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر مـاوه بـۆ یـه‌كێك بۆئـه‌وه‌ی شووشـه‌ی مه‌ره‌كـه‌ب به‌لـه‌ش‌و لاری خۆیه‌وه ببینێ‌و قه‌ڵه‌می تێبكات.

*ئه‌گـه‌ر بینـی له‌لاپه‌ڕه‌یه‌كـدا ده‌نووسـێته‌وه میراتیـه‌كی بـۆ ده‌مێنێته‌وه به‌پێی ئایه‌تی: ﴿ إِنَّ هَٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ، صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴾ (الأعلى : ١٨ ـ ١٩).

*ئه‌گـه‌ر له‌خـه‌ودا بینـی وه‌ك ئـه‌وه‌ی له‌كاغه‌زێكدا ده‌نووسێت نكوولیكردنـه لـه‌وه‌ی لـه‌نێوان خـۆی‌و خه‌ڵكیـدا رووده‌دات.

*ئەگەر بینی پێشەوایەك كاغەزێكی دایە پێداویستیەكی بۆ جێەجێدەكاتو بەرزیدەكاتەوە بۆی.

*كاغەز بەڵگەیە لەسەر ڕووداووكارەساتێكی نادیارو تێكەڵ بەپێی ئایەتی: ﴿ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا ﴾ (الأنعام : ٩١).

(نابلسی) دەڵێت: شووشەی مەرەكەب لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شكۆمەندیو دەوڵەتو بەرزی بەپێو ئەندازەی خۆی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر هاوسەرو ماڵو دارایی.

*ئەگەر بینی مەرەكەبدانێكی كڕیوە ژنێكدەكات بەهاوسەریو ڕۆژێكی خۆشی لەگەڵ بەسەر نابات، چونكە قەڵەمەكەی نایەتە دەرەوە بەمیدادو درێژكردن نەبێت.

*شووشەی مەرەكەب بەڵگەیە لەسەر دەرمانو چارەسەر ، ئەوەی ببینێو نەخۆشیش بێت ئەوە ڕوو لەچارەسەر دەكاتو پشت بەخوا چاكدەبێتەوە.

ش ۆ

شۆڕكردنەوە (نزیكبوونەوە): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی خۆی شۆڕكردوەتەوەو نزیكبووەتەوە لەبەرزاییەكەوە بۆ خوارەوە لەهەموو حاڵو بارێكدا خۆی دەپارێزێتو دەستبەرداری داواكارییەكانی دەبێت بەهۆی خۆپارێزییەوە.

*ئەگەر بینی لەبەرزاییەكەوە دەكەوێتە خوارەوە بۆ سەر زەوی ناهومێد دەبێت لەپیاوێك كەئومێدی پێخواستوە یان لەپلەوپایەی خۆی دادەگیرێت بەهۆی قسەولێدوانێك كەدەیكات.

*ئەگەر بینی لەكەوتنەخوارەوەیدا كەوتە نێو قوڕەوە وازلەكاروبارێكی ئاینی دەهێنێت یان كاروبارێكی دنیایی.

(نابلسی)دەڵێت: خزمایەتیو نزیكی لەخەودا ناشیاوو گونجاوە وەك نزیكبوونەوە لەدڕندەو جانەوەر ئەمەش بەڵگەیە لەسەر هەواداری شەڕەنگێزو خراپەكاران بەهۆی ئەوەی دەچێتەوە سەری لەخزمایەتیو هاوڕێیەتی، ئەگەر نزیكبوەوە لەمەڕو مانگا یان حوشتر ڕوودەكاتە خێرومەندو چاكەكار.

شۆڕەبی : (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێكی پلەبەرزی بەئارامە.

*ئەگەر بینی لەماڵەكەیدا دارێك ڕواو سەوزبوو لەهەموو ڕوەكەكانیتر جوانتربوو بەڵگەیە لەسەر بوونی منداڵێكی ڕێزدارو پیرۆز لەوماڵەدا.

ش ە

شەپۆلی ئاو:(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا توندیو سزایە بەپێی ئایەتی: ﴿واذا غشیهم موج كالظلل دعوا الله مخلصین له الدین﴾(لقمان:٣٢). هەروەها ئایەتی:﴿ وحال بینهما الموج فكان من المغرقین﴾ (هود:٤٣).

شەترەنج:(ئیبن سیرین) دەڵێت: یاری شەترەنج هەوڵدانە لەکوشتار یان دژایەتیدا.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تێکەڵبوون لەگەڵ خەڵکی تێکەڵو پێکەڵو بۆ فەرمانڕەواو سەرۆك شارێکی گەورەیە لەگەڵ شادییو ئاهەنگگێڕان.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی یاری شەترەنجدەکات بەربەرەکانی کۆمەڵێکدەکات باوریابێت لێیان.

*شەترەنج لەخەودا گوتەی پووچو بەتاڵەو بەڵگەیە لەسەر جەنگێکی لاواز، ئەگەر بینی یاری پێدەکاتو سەردەکەوێت لەبێداریو بەئاگاییدا بەسەر نەیارو بەرانبەرەکەیدا.

*شەترەنج جەنگو دژایەتییەو ئاگاداربوونی نهێنییەو شوێنکەوتنی شوێنەوارو گواستنەوەیە لەحاڵێکەوە بۆ حاڵێکیترو تێکچوونی ویستو سەفەرە.

شەربەت (خۆشاو):(نابلسی) دەڵێت: هەموو شەربەتێکی ڕەنگزەرد لەخەودا نەخۆشییە، ئەگەر بینی مەیو بادە دەخوات لەنەخۆشییەکەی یان هەر شتێك زیانی پێبگەیەنێت چاکدەبێتەوە، ئەگەر کاتێ خواردیەوە خەشمی لێدەبوەوە نەخۆشیەکی سووکدەگرێو پاشان چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر مرۆڤێك بینی شەربەتی هەنگوین دەخواتەوە یان شەربەتی سێوو هەموو شەربەتێکی بەتامو چێژ بۆ دەوڵەمەند خێرو دەروازەیەو بۆ هەژار خراپە چونکە ئەوان چاونابڕنە ئەو شەربەتانە، مەگەر نەخۆشو ناچاربن بیخۆنەوە.

*شەربەتی سێو سوودو قازانجە لەلایەن خزمەتکارەوە یان دنیایەکی خەماویە.

*ئەگەر لەخەودا بەهۆیەکەوە شەربەتێکی خواردەوە بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی ئەو نەخۆشییە، وەگەرنا خواردنەوەی بەڵگەیە لەسەر ڕوودانی نەخۆشی.

*شەربەتی ئاسایی‌و سروشتی بەلگەیە لەسەر ڕێز یان دەرخستنی نهێنی‌و ڕاستی‌و ئاگاداری.

*ئەو شەربەتانەی گیرانی جگەر چارەسەر دەکەن بەلگەیە لەسەر ئەندازەو ڕەوشە شەرعیەکان‌و ڕێکخستنی کاروبار چاککردنی حاڵ‌وبار.

*دەگونجێت شەربەتی میوەکان بەلگەبێت لەسەر میوەکان.

*دەگونجێت شەربەتی گوڵاو بەلگەبێت لەسەر بەلاو نەهامەتی ژنان.

*ئەگەر لەخەودا شەربەتێکی نادیاری خواردەوە بەلگەیە لەسەر زیادبوونی دڵنیایی‌و بەجێهێنانی نەزرو بەتایبەت ئەگەر شەربەتەکە گوڵاوبوو، بەلام ئەگەر شەربەتی بۆن ناخۆشبوو لەدەفرێکی حەرامدا بەلگەیە لەسەر ناسوپاسگوزاری نیعمەت‌و پاشگەزبوونەوە لەئاین، هەروەها بەلگەیە لەسەر ئەوەی مردوەکەی لەبەهەشتدایە.

*دەگونجێت شەربەتی نادیار بەلگەبێت لەسەر شەربەتی حەقپەروەران‌و چاودێرکراوان.

*دەگونجێت شەربەت لەپەرداخدا بەلگەبێت لەسەر خەلات‌و پاداشت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: شەربەت‌و گوشینی زۆرباشە، ئەوەی ئەوکارە ئەنجامدەدات ئەوە سەیری حاڵیدەکرێ ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت.

*ئەگەر خەوەکەی گشتیبوو واتە کۆمەڵێکی بینی ترێ دەگوشن لەهەموو شوێنێك یان زەیت‌و سەرجەم گوشراوەکان دەگوشن‌و لەناڕەحەتیدابوون ئەوە فەڕو بەرەکەت دەکەوێتە نێویان‌و دەروویان لێدەکرێتەوە، ئەگەر نەخۆشێك کارێکی ئاوای بینی یان زیندانیەك قوتاردەبن لەوەی تێیدان، ئەگەر یەکێکی خاوەن دانەوێڵەو قەرز خەوێکی لەو چەشنەی بینی قەرزەکەی دەداتەوەو سوودو قازانجدەکات.

ئەگەر خوێندکارێکی زانست خەوێکی لەو چەشنەی بینی شارەزا دەبێت تێیداو ڕاوبۆچوون بەلێشاو لەسینەی دێتە دەرەوە.

*ئەگەر کەسێکی ڕەبەن خەوێکی ئاوای بینی هاوسەر دەگرێ‌و بژێوی باشدەبێ.

*ئەگەر شەربەتەکە زۆربوو هەنجیر یان مەی‌و شیری بەدەستهێنا دەستەلات بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی ترێی گوشیی و کردی بەمەی و بادە لای دەستەلاتدار پلەوپایە بەدەستدەهێنیٚ و ماڵێکی حەرام دێتە دەستی بەپێی چیرۆکی حەزرەتی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا ترێ دەگوشیٚ فەرووپیت بەدەستدەهێنیٚ.

شەربەتساز:(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر باوەڕو یەکتاپەرستیی و تەوبەی سەرپێچیکارو زانیاری بۆ قوتابی.

شەربەتفرۆش:(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رووتێکردن و شادی یان لابردن و گرتنەدەست و ماڵ و دارایی و پلەوپایەی بەرزو بالاّ.

شەربەتی خورماو مێوژ:(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر خەم و پەژارە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ناخۆشی ژیان و نەبوونی.

*ئەوەی شەربەتی مێوژی خواردەوەو بۆ دەستەلات باشبوو بەدەستی دەهێنێت، ئەگەر باشنەبوو وایپێویستدەکات بدرێتە پاڵی.

*شەربەت ماڵێکی حەلاڵە ماندوبوون و هیلاکی تێدایە.

*ئەگەر بینی شەربەت یان بادەی خواردەوە ماڵ و سامانە بەماندوبوون بەدەستدەهێنیٚ.

*خواردنەوەی شەربەت لابردنی فەرمانڕەوایە وەك خواردنەوەی مەی و بادە وایە.

*نەمانی شەربەتی خورما ماڵێکە گومان یان غەم و پەژارەی تێدایە.

شەرم:(نابلسی) دەڵێت: شەرم و حەیا لەخەودا بەخششە لەلایەن خوداوە یاخود خۆگرتنەوەیە لەئەنجامدانی خراپەو، بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی باوەڕو رزق و رۆزی و دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێنومایی سەرپێچیکارو باوەڕهێنانی بێباوەڕ.

شەرواڵ:(ئیبن سیرین) دەڵێت: شەرواڵ ژنێکی عەجەمی یا ژنێکی پابەندە، ئەگەر بینی شەرواڵی کڕی لەیەکێکیتر ژنێکدەکات بەهاوسەری خۆی بەبێبەرپرس.

*شەرواڵی نویٚ کچە ، شەرواڵ بەڵگەی پارێزگارییە لەتاوان و گوناه.

*هەروەها وتراوە بەڵگەیە لەسەر چاکیی و راستی ژن و خانەوادەکەی.

*لەپێکردنی شەرواڵ بەبێکراس هەژارییەو پۆشینی بەهەڵگەڕاوی

ئەنجامــدانی گونــاهو تاوانــە لــەنێو خانــەوادەیو میزکردنــی تێـدا بەڵگـەی دووگیـانبوونی ژنەکـەیو پیسـاییکردنی تێدا بەڵگەیە لەسەر دووگیانی ژنەکەیو هەڵوەشانی شـەرواڵەکەیو دەرکـەوتنی ژنەکەیەی بۆ پیاوانودەستبەرداربوون.

*هــەروەها دەڵــێن: شــەرواڵ بەڵگەیــە لەسەر سەفەری کۆمەڵێك بۆ لای گەلو نەتەوەیەکی عەجەمی.

*هــەروەها دەڵــێن: شــەرواڵ چــاکی حاڵوبـاری خانــەوادەیو نوێبوونــەوەی خۆشیو شادییە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی شەرواڵی پێـــدرا نارەحـــــەتیو مەینــــــەتی لێدووردەکەوێتەوە.

شــەریکایەتی(هاوکــاریی): (ئــیبن سیرین) دەڵێت: شـەریکایەتی بەڵگەیـە لەســەر دادپــەروەیی، ئەگــەر بینــی شـەریکایەتی لەگـەڵ پیاوێکـدا دەکـات هەریەکەیان چاودێریو دڵـی بەرانبـەری رادەگرێ بەوەی لەنێوانیاندایە.

*ئەگەر بینی بوو بەشـەریکی پیـاوێکی بەتەمـــەنی نەناســراو باپیرەیــەتیو بەڵگەیـــە لەســـەر بەدەســـتهێنانی دادپەوەری لەو ساڵەدا.

*ئەگەر بینـی بـوە بـەهاوکاری لاوێکـی نادیــار لەدوژمنەکەیــدا دادپــەروەری لەگـــەڵ ترســـان لەبـــەلاو ســـتەمو خەشمگەڕی بەدیدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا خۆشحاڵییە، دەگونجێــــت بەڵگـــەبێت لەســـــەر زیـادەڕەوی لەخواناسـیدا یـان ئـەوەی سوودو قازانجی دنیای تێدایە.

*بەڵگەیـە لەسـەر دەوڵەمەنـدی هـەژار ئەگــەر بەشــداریکرد لەگــەڵ یەکێکــدا کەلــەخۆی بــەرزتربوو، بــەلام ئەگــەر خوازیـــــــــاری میراتیبـــــــــوو بەدەســتیدەهێنێتو هاوبەشــیدەکات. شەریکایەتی بەڵگەیە لەسەر دڵسۆزیو نەخۆشەویستیو راستگۆیی لەپەیماندا.

شەڕەشۆق: (نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا بەڵگەیــە لەســەر خۆئامــادەکردن بــۆ جەنگو کوشتار.

*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـــەر ئامــادەبوون لــەکاری بیدعــەو وێڵــیو سەرگەردانیدا.

*شەڕەشـۆق بەکەللـە ئەگـەر کەسـێك ســەری کێــشا بەســەری هاوڕێکەیــدا بەڵگەیە لەسەر بـەلاو نەهامـەتی کـەڕوو لەهەریـەکێکیان دەکـات یـاخود شـەڕو ئــاژاوە رووتێکــردن ، ئەگــەر خــوێن لەکەللـــــەیان هـــــات دەرەنجـــــامی کاروبارەکانیــان روو لەشــەڕو زیانــە.

دەگونجێت ئەنجامدانی بەڵگەبێت لەسەر شانازی بەرەچەڵەکەوە.

شەرەکەڵەشێر: (نابلسی)دەڵێت: هاندان وروژاندنی نێوانی زاناو بانگبێژانە.

شەفاعەت(تکا): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ناپاکی و ساختەکردن، هەندێکیتر دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندی و مەزنی چونکە کەسێك شکۆمەندنەبێ شەفاعەت ناکات.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئەجرو پاداشت بەبێ ملکەچی و سەرشۆڕی، ئەگەر لەخەودا قیامەت و پێغەمبەرانی بەدیکرد خەڵکی روویان تێدەکەن لەرۆژی قیامەتدا بۆ شەفاعەت و بەڵگەیە لەسەر وەستانی حاڵ وبارو یارمەتیدانی پێداویستیداران لەکاتی بوونی پێویستیدا چونکە دەوەستن لەتکا بۆکردن و هەریەك دەڵێت: من ناتوانم شەفاعەت بکەم و بەتەنیا (محمد) (ﷺ) دانراوە بۆ ئەو کارە.

*ئەگەر دراوسێکەی شەفاعەتی بۆکرد بەڵگەیە لەسەرئەوەی سوودی لێوەردەگریّ و لەلایەن یەکێك لەهاوەڵەکانیەوە پشوودەدرێت، یاخود یارمەتیەك لەهاوکارەکانیەوە وەردەگریّ لەکاتی پێویستی و نارەحەتیدا.

*ئەگەر کورەکەی شەفاعەتی بۆکرد بەڵگەیە لەسەر ئەوەی سوودی لێوەردەگریّ یان سوود لەلای ئەوەوە رووی تێدەکات، هەروەها ئەگەر شەفاعەتی بۆ کەسانی تریشکرد بەو چەشنەیە.

*ئەگەر قورئانبوو بەتکاکاری سوود لەزانیاری وەردەگریّ و پلەوپایەیەکی زانستی بەدەستدەهێنێت.

شەکر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شایی و چاکبوونەوە لەنەخۆشی و رەواندنەوەی غەم و پەژارەو گەیشتن بەهیواو ئاوات و دوایی هاتنی سەرجەم کردارەکان یاخود خواردنی یابوون بەخاوەنی.

*ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر هاوسەر رێزدارو شۆخ و شەنگە.

*ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر کوڕ زیرەك و رێزدارو زانا دەبێت و هاوبەشی هەموو هونەرمەندێکدەبیّ.

*ئەگەر بەڵگەبێت لەسەرماڵ و سامان حەلاڵ و پاکدەبیّ.

*ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر زانیاری پاکدەبێت لەبیدعە.

*شەکر بەڵگەیە لەسەر ماڵ و دارایی.

* یـەك كلۆشـەكر ماچـێكە لەلایـەن خۆشەویستێكەوە یان كوڕەوە.
* چەند كلۆشەكرێك بەڵگەیەلەسەر وتـی وتی.
(ئیبن سـیرین) دەڵێـت: شـەكر فرۆشـی خێـری تێـدا نییـە ، نـەبات بەڵگەیـە لەسەر دڵسۆزی لەوتەو كرداردا.
* دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر چاكبوونەوە لەنەخۆشی.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشیو رزقو رۆزی لەرووەكەوە یان بارانبارین.
شـەللاق(قامـچی): (نابلـسی)دەڵێـت: بەڵگەیـە لەسـەر كەشـتیەوانیو تیروپشك.
شـەلین (لـەنگین): (ئـیبن سـیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی قاچی راستی شـكا یـان كەموكورییـەكی تێكـەوت ئەگـەر برینـداری پێوەبـوو كوڕەكـەی نەخۆشدەكەوێ، ئەگەر لەقاچی چەپیدا بـەدیكردو كـچی هـەبوو دەستنیشاندەكرێ، ئەگەر كـچی نـەبوو كچێكیدەبێت.
* ئەگـەر شـكانی قاچـی خـۆی بینـیو لەسەرسەفەربوو با نەجوولێو لەشوێنی خۆی بمێنێتەوە ، ئەگەر تـەلاقی بخات ژنەكەی نەخۆشدەكەوێ.

* ئەگەر یـەكێك لەلاقـەكانی درێـژتر بێ لەوی دی سەفەرێكدەكات.
* ئەگەر بینی شەلبوە یان لەجێی خۆی نـاتوانێ بجـوولێو هـەڵیناگرن لاوازی توانایـەتی لـەوەی داواخوازییـوەو ملكەچكردنی ئەوەیە كەئـەو ئەندامـەی دەدرێتەپاڵ وەك خزمو كەسەكانی.
* هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی شـەلبوە ئـاینی باشـدەبێو زانیـاری فێردەبـێ ، ئەگەر سوێندی خواردبوو زیـانی نابێـت بۆی، ئەمەش وتەی (ئیبن سیرین)ە.
* ئەگـەر پیاوێـك ژنێكـی لـەنگی بینـی كاروبـارێكی ناتـەواو بەدەسـتدەهێنێ، ئەگەر ژنێكـیش پیـاوێكی لـەنگی بینـی بەهەمان شێوەیە.
* پیری لـەنگ بـاپیری خەوبینـەرە یـان هاوڕێیەكە كەموكوڕی هەیە.
* ئەگـــەر مرۆڤێكـــی بینـــی بەیـــەك قاچـــدەڕوات بـــەرێوەو یـــەكێكیانی خستوەتە سەرئەویتر نیوەی ماڵەكـەی دەشـارێتەوەو بەنیرەكـەیتر ئیـشوكار دەكات.
(نابلـسی) دەڵێـت: لـەنگی دەسـتبڕینو ناپاكیو خیانەتە.
هـەروەها دەڵێـت: بەڵگەیـە لەسـەر شاردنەوەی نازو نیعمەتو خۆ بەهەژارو رەجاڵ دەرخستن.

*هەروەها دەستبڕین‌و بەجێهێشتنی خانەوادەو هاوسەرو ماڵ‌و منداڵ‌و بەرپەرچدانەوەو نکوولیکردن لەخێروچاکە کوێری‌و تاڵیش وایە.

شەمار[1]: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پیاهەڵدان‌و ستایشی باش.

شەمشەمەکوێرە: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کوێری‌و سەرگەردانی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کورێك لەزیناوە لەدایکبووبێ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر خۆشاردنەوە بەهۆی کرداری خراپەوە وەك دزی‌و گوێگرتن.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ڕەواندنەوەی نازو نیعمەت‌و دوورکەوتنەوە لەکاری ئاسایی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر بەجێهێنانی سوننەت‌و بەڵگە چونکە موعجیزەی حەزرەتی (عیسا) (سەلامی خوای لێبێت).

(ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی خواناسی لێبڕاوە، یاخود ژنێکی جادووگەرە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی خواناس‌و لێبڕاوەو بەڵگەیە لەسەر بەتاڵ‌و ڕەواندنەوەی ترس‌و بیم، هەروەها بەڵگەی خێرو چاکەیە بۆ ئافرەتی دووگیان چونکە منداڵی دەبێت، بەڵام بۆ موسافیر باش نییە گەر بەوشکانی یاخود دەریادا بڕوات.

*بەڵگەیە لەسەر:

+وێرانبوونی ماڵێك بەڵگەبێت لەسەری.

+پیاوێکی ستەمکاری بێبەش.

شەو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: شەوورۆژ دوو دەستەلاتداری واژووی یەکن‌و داوای یەکدی دەکەن.

*شەو بێباوەڕەو ڕۆژیش موسوڵمان، چونکە تاریکایی دەرەوێنێتەوە، خوداوەندیش لەقورئاندا گوزارشتی لەبێباوەڕی بەتاریکایی کردوەو ئاینیشی بەنورو ڕووناکی باسکردوە.

*دەگونجێت هەردووکیان بەڵگەبن لەسەر دوو نەیارو زیان.

*دەگونجێت شەو بەڵگەبێت لەسەر مارەبڕین‌و ڕۆژیش بەڵگەبێت لەسەر تەڵاقدان.

*دەگونجێت شەو بەڵگەبێت لەسەر بازاڕساردی‌و پشووی پیشەوەرو

---

[1] **شەمار**: ڕوەکێکە گوڵێکی زەرد دەردەکات.
(فەرهەنگی دەریا: ب١/ ٥١٩)

سەفەرکاران، رۆژیش بەڵگەبێت لەسەر دووڕوویی‌و جموجووڵی بازاڕو نرخ.

*دەگونجێت شەو بەڵگەبێت لەسەر زیندان چونکە تاریکاییەکەی مرۆڤ بۆ هەندێك كار پابەنددەكات ، رۆژیش بەڵگەیە لەسەر قوتاربوون.

*دەگونجێت شەو بەڵگەبێت لەسەر دەریاو رۆژیش لەسەر چاکە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردن ، چونکە خوداوەند روحی زیندەوەران بەنوستن دەکێشی‌و بەڵگەیە لەسەر زیندوبوونەوە.

*دەگونجێت هەردووکیان بەڵگەبن لەسەر دووگەواهیدەری دادپەروەر، چونکە گەواهی‌و شاهیدی دەدەن بەسەر دروستکراوەکانەوە.

*ئەگەر بینی رۆژ بوەتەوە گەرنەخۆشبوو نەخۆشیەکەی بەمەرگ یان چاکبوونەوە دەڕەوێتەوە.

*ئەگەر لەکاتی بەیانیدا بەرنوێژی بۆ خەڵککرد یاخود چوو بۆ سەفەر یاخود بۆ(حەج)یان بەرەو بەهەشت چوو مردنیەتی‌و بەڵگەی باشەیە لەسەر خێرو رووناکی گۆڕستان بۆی.

*ئەگەر ئاوی هەڵگۆزت یان خواردنی کۆکردەوە یاخود جۆیکری رۆژ دەروە لێیدەکرێتەوە ، ئەگەر زیندانیەك بینی لەزیندان ئازاددەبێ، ئەگەر رێگەلێگیراوی سەفەری وشکانی‌و دەریابوو دەرووی لێدەکرێتەوەو رێگەی بۆ دەگرێتەوە.

*ئەگەر پیاوێك بینی هاوسەرەکەی لێی یاخیبوبوو لەیەك جیادەبنەوە، چونکە رۆژ هەردووکیان لەیەك جیادەکاتەوە.

*ئەگەر گوناهکارێکی بێئاگا بینی یان بێباوەڕێکی ئارەزووبار تەوبەدەکات‌و لەبێئاگایی‌و بێدار دەبێتەوە.

*ئەگەر بێبەش یان بازرگانێك بینی بازرگانیەکەی سستی رووی تێکردبوو بازاڕساردی هاتبوو بەسەریا دیسان بازاڕی گەرم دەبێتەوە.

*ئەگەر یەکێك بینی دوژمنێکی بێباوەڕی هەبوو یا نەیارێك زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکەیداو حەق‌و راستی بەسەریا پیادە دەکات.

*ئەگەر کۆمەڵێ خەڵك بینیان لەنەبوونی‌و قات‌و قڕیدابوون یان ستەم‌و فیتنە رووی تێکردبوون رزگاریان دەبێت لەو نارەحەتیە.

*هەروەها هاتنی شەو بەسەر رۆژدا بەواژووی رۆژ دادەنرێ‌و هەرکەسە بەپێی خۆی بۆی لێکدەدرێتەوە.

*ئەگەر بینی دنیا هەموو کات شەوە خەڵکی ئەو ناوچەیە هەژاریو برسێتیو مردن روویان تێدەکات.
*ئەگەر بینی هەرشەوەو هەسارەکان بەدەوری ئاسماندا دەسووڕێنەوە خەڵکی ئەوجێیە لەلایەن بەرپرسەکانەوە زوڵمو ستەمیان لێدەکرێ.
*تاریکایی ستەمو گومڕاییە ، ئەگەر هەورە بروسکەو گرمەی لەگەڵدابوو کاریگەرترە.
*هەندێکدەڵێن: هەڵهاتنی رۆژ بەڵگەیە لەسەر:
+خۆشحاڵی.
+دڵنیایی.
+دەرووی خێرو قوتاربوون لەناڕەحەتی.
*سەرەتای رۆژ بەڵگەیە لەسەر سەرەتای کاروبار خەوبینەر شوێنی دەکەوێ، نیوەڕۆش بەڵگەیە لەسە نیوەی کاروبارەکانو، کۆتایی رۆژ بەڵگەیە لەسەر کۆتایی کاروبار.
*ئەگەربینی شتێکی لێونبووەو دۆزییەوە لەکاتی رۆژهەڵهاتنم بەسەر نەیارەکەیدا دەچەسپێنێ لەکاتێکدا نکوولی لێدەکات بەگەواهی گەواهیدەران بەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّ قُرآنَ الفَجرِ كَانَ مَشْهُوداً ﴾ (الإسراء:٧٨).
*ئەگەر بینی هەموو سەردەم هەر رۆژەو شەوی تێدا نییەو رۆژیش ئاوا نابێ بەڵکو بەدەوری ئاسماندا دەسووڕێتەوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەستەڵاتدارو فەرمانڕەوا بڕیاری خۆی زاڵدەکاتو پرسو راوێژ بەکەس ناکات.
(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بێکاری، ئەگەر بینی سەردەمو کات هەمووی شەوە بژێوی رادەوەستێ، ئەمەش لەکاتێکدا ئەگەر شەو رووناکی مانگی تێدا بەدی نەدەکرا.
*دەگونجێت شەوورۆژ بەڵگەبن لەسەر نزیکبوونەوەی دوور لەخێر یان شەڕ چونکە هەموو شتێکی نوێدەهێننو دوورنزیکدەخەنەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبن لەسەر:
+ئامۆژگاری.
+رەوشتو ئادابەکان.
+کەوتنە نێو ئەو حاڵەی پەشیمانی لەدواوە بێت.
*دەگونجێت بینینی شەو بەڵگەبێت لەسەر گۆڕانو هەڵگەڕانەوەی رۆژگارو رووداوەکانی.

*شەو بەڵگەیە لەسەر ژنی ڕەش‌و ڕۆژیش لەسەر ژنی سپی‌و دووگیانی ژن.

*بینینی شەو بەڵگەیە لەسەر جل‌وبەرگ‌و هی ڕۆژیش لەسەر ڕزق‌و ڕۆزی‌و بژێوی.

*دەگونجێت بینینی شەو بەڵگەبێت لەسەر شاردنەوەی کاروبارەکان‌و دڵنیابوون لەترس مەگەر خەوبینەر لەسەفەردابێ ئەوجا شەو بەڵگەیە لەسەر ستەمێك دێت بەسەریاو بەڵگەیە لەسەر سوێند بەپێی ئایەتی: ﴿واللیل إذا یغشى﴾ (اللیل: ١).

*هەروەها شەو بۆ خواناسان‌و شەونوێژکاران بەڵگەیە لەسەر :

+مامەڵە.

+گەیشتن بەهیواو خواز.

+کۆبوونەوە لەگەڵ ئەوانەی ئاوارەو غەریبن.

*ئەگەر شەوی لەخەودا بینی یان خۆی لەشەودا بینیەوە لەسەر بارێکی بێئاگا بەڵگەیە لەسەر ڕەواندن‌و تیاچوونی نازونیعمەت‌و بەلاو کارەساتی ڕووداوەکان.

*بینینی شەوانی ڕووناك‌و پرشنگدار وەك شەوی(قەدر) لەخەودا مژدەی خێرە.

*ئەگەر داوای گەنج‌و سامانیدەکرد بەدەستیدەهێنێت.

*هەروەها بینینی شەوی پانزەی (شەعبان)‌و شەوی (ئیسرا- شەوڕەوی)‌و شەوی (هەینی) بەهەمان شێوازە.

شەوبێداریی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا خۆشویستنی دروستکراوەکانە لەخانەوادەو کوڕ خۆشەویست‌و بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوە لەخۆشەویستان.

*ئەگەر بینی بەردەوام شەوبێدارەو نانوێت لەخۆشەویستانی دادەبڕێ‌و جیادەبێتەوە.

شەوق پەیداکار: (نابلسی)دەڵێت: بۆ قاپ‌و قاچاخی شکاوو بینینی بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵ‌و بارو پاراستن لەنەخۆشی‌و گرتنەوەی شوێنی شکاو.

شەوگەرد: (ئیبن سیرین) دەڵێت: شەوگەرد مرۆڤێکە خراپە لەنێو خەڵکیدا بڵاودەکاتەوە، ئەگەر کوشتی زەفەر بەمرۆڤێکی لەو چەشنەدەبات، ئەوەی گۆشتەکەی بخوات بەلێنراوی ماڵی ئەو مرۆڤە دەخوات ، ئەگەر بۆگەنبوو غەیبەتیدەکات.

شەونم: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر مژدە.

شەیپور (هۆڕن ـ زوڕنا): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ببینێ شەیپوڕ لێدەدات خێر رووی تێدەکاتو ئەگەر گوێی لێبوو یەکێکیتر لێیدەدا بانگدەکرێت بۆ جەنگو بەربەرەکانی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ناوبانگی باشو چاکەو ترسانی دوژمنە یان جەنگە، ئەوەی لەخەودا دەنگی شەیپور ببیستێ بانگدەکرێت بۆ رووداوو کارەساتێك.

*ئەگەر بینی فووی پێدا دەکات رووداوێك دێت بەسەریدا.

*شەیپور خزمەتکارە لەگەڵ دەستەڵاتداری ئەگەر شاخی لەگەڵدابوو یان پێوەبیوو.

*شەیپوور بەڵگەیە لەسەر هەواڵی بەتاڵو پووچ ، شەیپوور لێدەریش بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی مەیفرۆش یان پیاوێکی بێکەڵكو سووك .

*شەیپوور بەڕەوشتی ژن لێکدەدەنەوە ئەوەی کەمو کوڕیو ناتەواوی لەشەیپورەوە ببینێ دەدرێتە پاڵژنەکەی.

*دەنگی شەیپور یان زوڕنا : ئەوەی لەخەودا دەنگی شەیپور ببیستێ بۆ کارەساتو رووداوێك بانگدەکرێت، ئەگەر خۆی فووی پێداکرد رووداوێکی توندوتیژ روودەدات یان ئەگەر شەیپوری لێدا هەواڵێکی خۆشو پڕ خێر دەبیستێ.

شەیتان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: شەیتان دوژمنە لەئاینو دنیاداو قوڵبڕێکی فێڵبازەو گوێنادات پێی بەهیچ شتێكو لێکدانەوەی بەدەستەڵاتدارەکرێ یان دەگونجێت بەخانەوادە لێکبدرێتەوە.

*ئەگەر بینی شەیتان دەستی لێوەشاند لەکاتێکدا سەرقاڵی یادی خوابوو خەونەکەی بەڵگەیەلەسەر ئەوەی دوژمنی زۆری هەیەو دەیانەوێت تیاییبەرن ، بەلآم ناتوانن ویستی خۆیان بەدەستبهێنن بەپێی ئایەتی: ﴿ انَّ الذينَ اتَقَوا اذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَيْطَانِ تَذَكَّروا ﴾ (الأعراف: ٢٠١).

*ئەگەر بینی بریسکێکی داگیرساو نرا بەشەیتانێکەوە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر دروستی ئاینەکەی.

*ئەگەر بینی شەیتان ترساندی خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر دڵسۆزی لەئاینەکەیداو دڵنیایی لەوەی پێی ترسێنراوە بەبەڵگەی ﴿ فَلاَ تَخَافُوهُم وَخَافُونِ انْ كُنْتُم مُؤْمِنِين ﴾ (آل عمران: ١٧٥).

*ئەگەر خۆشیو شادی بینی سەرقاڵدەبێت بەئارەزووحەزەوە.

*ئەگەر بینی شەیتان جلوبەرگەکەی لێداماڵی لەکارو پۆستەکەی لادەبرێ ، ئەگەر دەستەلاتداربوو یاخود زەوی‌و زاری لێدەسەنرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ يَا بَنِي آدَمَ لاَ يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ ﴾ (الأعراف: ٢٧).

*ئەگەر بینی شەیتان دەستی لێوەشاندوە دوژمنێکی هەیەو هەوڵی لەخشتەبردنی ژنەکەیدەدات.

*هەروەها دەڵێن: ئەم خەونە بەڵگەیە لەسەر دەرووکردنەوە لەخاوەنەکەی‌و رەواندنەوەی غەم‌و پەژارەو چاکبوونەوە لەنەخۆشی بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أيوبَ اذْ نَادَى رَبَّهُ أنِي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ﴾ (ص:٤١).

*ئەگەر بینی شەیتان شوێنیکەوتوە دوژمنێکی هەیە دەستیدەبڕێت‌و لەخشتەیدەبات یان لەکارو پلەوپایەی کەمدەکاتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿فَأتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الغَاوِينَ ﴾ (الأعراف: ١٧٥).

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی شەیتان‌و شوێنی کەوتوەو رامبوە بۆی پلەوپایەو هەیبەت‌و زاڵبوون بەسەر دوژمنەکانیدا بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَمِنَ الشَيَاطِين مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ﴾ (إبراهيم:٤٩).

*ئەگەر بینی شەیتانێك هاتەخوارەوە بۆلای‌گوناهو تاوانێك ئەنجامدەدات‌و درۆیەکدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ تُنَزَّلُ عَلَى كُلِّ أفَّاكٍ أثِيمٍ ﴾ (الشعراء:٢٢٣).

*ئەگەر بینی گفتوگۆ لەگەڵ شەیتاندەکات راوێژ بەدوژمنەکانیدەکات‌و لەنێوچاکەکاراندا ناویاندەبات بەڵام ئەوان ناتوانن بەو بەرگەوە دەربکەون بەپێی ئایەتی: ﴿انَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الذِينَ آمَنُوا ﴾ (المجادلة: ١٠).

*ئەگەر بینی شەیتان فێری گوفتاریدەکات‌و بەقسەیەکی خراپ دەدوێت یان پلان لەخەڵکی دەگێڕێ یاخود شیعری درۆ هەڵدەبەستێ.

*ئەگەر بینی (ئیبلیس)ی کوشت فرۆفێڵدەکات‌و (دەجال)یش مرۆڤی دەستبڕەو خەڵکی پێ فریوودەخۆن.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی شەیتان خۆشی‌و ئارەزووە هەروەك چۆن ئارەزوو لەوزە دەرچوون‌و شەیتانییە.

*ئەگەر بینی شەیتان دەستی لێوەشاند سوو دەخوات.

*ئەگەر بینی دژایەتی شەیتان دەکات پیاوێکی باوەڕداری راستگۆیەو گوێڕایەڵی پەروەردگار دەکات لەئاینەکەیدا توند دەبێ.

*ئەگەر بینی بریسکێکی داگیرساو دوای شەیتانکەوتوە لەو گەڕەکەدا پیاوێکی تێدایە دوژمنی خوداوەندەو بۆ دەستەلاتدار ئاگاداری نهێنیەکانی پادشا دەبێتو بۆ دادوەریش تووشی بەلاو نەهامەتیو تۆڵەو سزای خوایی دەبێت.

*ئەگەر بینی شەیتانیکردووە بەدوژمنی خۆی ئایندارو گوێڕایەڵیە بۆ پەروەردگارەکەی.

*ئەگەر بینی شەیتانێك خۆیکردوە بەنێو لاشەیدا یان شەیتان هەڵیلوشیوەو کردوویەتیە نێو سکی، ئەگەر لەسەفەردابوو بەدەریادا ترسی شکانی کەشتیەکەیانی هەیە، ئەگەر لەوشکانیدابوو خراپەی پێدەگات.

*دەگونجێت بینینی شەیتان بەڵگەبێت لەسەر بیناسازانو ڕۆچوونو سیخوڕو گوێگران.

*دەگونجێت بینینیان بەڵگەبێت لەسەر چاوداگرتنو ئاماژەکردن.

*ئەگەر بینی بوە بەشەیتان رووی گرژکردوە بەبینینی مرۆڤو دەستپێشخەریکردوە بۆ دژایەتیان یاخود دەبێت بەوەستای بۆریو بەلوعە.

*دەگونجێت بەسووتاوی بمرێ یان لەئاینەکەی ساردبووبێتەوە.

شەیدایی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سەرمایەیە لەدنیاداو دەرەنجامی خێروباشە.

ش ی

شیث (سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر (شیثی) بینی ئەو ماڵو سامانو منداڵو ژنێکی خۆشنوودی دەستدەکەوێ. ئەگەر (ئیدریس)ی بینی بەڕێزداریو کۆتایی خێرو چاکەی پێدەدرێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا خۆشیو شادیو منداڵو ژینێکی خۆشنوودی پشت بەخودا پێدەبەخشرێ لەگەڵ رێزو بژێوی باش.

*هەروەها دەڵێن: ئەوکەسە دەبێت بەچاودێری کەسێکی مەزن یان کاروباری مەزن دەگرێتە دەستو بەباشی بەجێیدەگەیەنێ چونکە (شیث) یەکەم جێگرو چاودێربوە لەسەر زەوی.

شیر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەپێغەمبەرەوە (ﷺ) دەگێڕنەوە فەرموویەتی : "ئەگەر بینی شیردەخواتەوە ئەوە لەپاکیەتی".

*(ئەبوسەعد)دەڵێ: بینینی شیر لەهەردوو مەمکدا بۆ پیاوو ژن

ماڵوسامانەو جووڵاّنو هاتنە دەرەوەی فراوانیو گوشادی ماڵوسامانە.

*ئەگەر ژنێك بینی شیر بەمنداڵ یان پیاو یاخود ژنی ناسراو دەداتو لەبێداریشدا شیری نەبوو دەروازەکانی دنیا بەڕووی خۆیو ئەوانەی شیری پێداون دادەخرێ.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی شیر دەدات بەژنێك ماڵو سامانو سوودو قازانج بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی شیری ئەسپو حوشتر دەخواتەوە فەرمانڕەوا خۆشی دەوێتو ماڵوسامانی لێوە بەدەستدەهێنن.

*شیری ئاژەڵ ماڵێکی حەلاڵە لەدەستەلاّتدارەوە.

*ئەگەربینی شیر کرا بەسەریا لەمرۆڤێکەوە بەڵگەیە لەسەر تەنگی حاڵوبار، بۆشیرخۆرو شیردەریش هەرکامێکیان ناسراوبوون حاڵی لەکاتی بەندکردندا توندترە لەنادیار.

*شیر ماڵێکە بەماندووبوون بەدەستدێت.

*دۆشین لەلێکدانەوەدا فرۆفیڵە، دۆشینی حوشتر کرێکارییە، هەروەها ئەگەر دۆشینیو خوێنی لێهات لەدەستەلاتەکەیدا ستەمدەکات.

*ئەگەر بازرگانێك دۆشیو شیربوو رزقێکی حەلاڵو سوودو قازانج لەبازرگانیەکەیدا دەکات بەئەندازەی لێهاتنی شیر.

*ئەگەر حوشترێکی دۆشیو شیرەکەی خوارد بەڵگەیە لەسەرئەوەی ژنێکی باشدەهێنێت، ئەگەر هاوسەرداربوو کوڕێکی دەبێت بەفەڕو خێردەبێ.

*شیری مانگا فەڕوپیتی ساڵە لەگەڵ ماڵی حەلاڵو گەیشتن بەسروشت.

*هەروەها وتراوە: ئەگەر خەوبینەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێ.

*شیری مەڕو بزن: بەدەستهێنانی ماڵێکی حەلاڵە ئەگەرشیربوو.

*شیری شێر: زاڵبوونە بەسەر دوژمندا ئەوەی کەدەیخواتەوە.

*هەروەها دەڵێن: ماڵ لەلایەن دەستەلاّتداری ستەمکارەوە بەدەستدەهێنێ.

*شیری سەگ: ترسوبیمێکی سەختوگرانەو هی گورگیش بەهەمان شێوازە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەدەستهێنانی ماڵوسامان لەلایەن ستەمکارێکەوە.

*شیری بەراز: گۆڕانی ئەقڵو ژیری خاوەنەکەیەتی.

*هەروەها دەڵێن: زۆرێکی ماڵی حەرامەو کەمێکیش حەلاڵە ، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلاَ

عَـــادٍ فَــــلاَ إِثْـــمَ عَلَيْــــهِ﴾ (البقرة::١٧٣).کەمێکی تایبەتکردووەو زۆرێکی حەرام.

*شـــیری پڵـــنگ: دەرخـــستنی دوژمنایەتییە.

*شیری ئاسك: ئاگادارییە ، شیری گوێدرێـژی کێـوی نەخۆشـییەکی سووکە.

*رزق‌و رۆزییەکی کەمە.

*شیری دڕندەکان: هێزە لەئایندا.

*شیری مەڕو گامێش: خێرو سروشتە.

*شیری ورچ: زەرەرو غەم‌و پەژارەی خێراو کتوپڕە.

*شیری پشیلە: نەخۆشیەکی ئاسانە یان شەڕو پێکدادانە.

*شیری ئەسپ: بۆیەکێك بیخواتەوە ناوێکی باشە بۆ خەوێکی.

*شیری ماکەر: بەدەستهێنانی خێرە.

*دەرکـــەوتنی شـــیر لەســـەر زەوی بەڵگەیە لەسەر ستەم‌و زۆرداری.

*شـــیری ئەوگیاندارانـــەی کەشیریان نییە: بەدەستهێنانی هیـــواو ئاواتـــەو لەلایەکـــەوە کەچاوەڕێینەکردوە.

*ئەگـــەر مـــرۆڤ دۆزییـــەوە دەگـــات بەخواست‌و هیوای خۆی.

*شیرخواردنی مـرۆڤ لەمـەمکی خـۆی بەڵگەیە لەسەر ناپاکی.

*شیری ئەو دڕندانەی دەگەزن: **چاکی نێوان خۆی‌و دوژمنانیەتی.**

*ئەگـەر لەشـیری مـاریخوارد کارێـك ئەنجامـدەدات خوداوەنـد رازیـدەکات. هـەروەها دەڵـێن: ئـەوەی بیخـوات دەرووی لێدەکرێتـــەوەو لەنەهامـــەتی قوتـــاردەبێ‌و مـــاڵێکی کـــۆکراوی بەسوودە.

(نابلـــسی)دەڵێـــت: لەخـــەودا شـــیر فـــیترەت‌و پـــاکی ئیـــسلامەو مـــاڵ‌و سامانێکی حەلاڵە بەبێماندوبوون.

*شـیری هـەڵبزرکاو: مـاڵێکی حەرامـە بەهۆی ترشی‌و چەورییەوە.

*ئەگـەر ژن یـا پیـاوێکی بینـی شـیر لەمەمکیدابوو ماڵ‌وسامان کۆدەکاتەوە، ئەگـەر هـەردوو مـەمکی بینـی شـیریان لەبەردەڕۆیی ئەوا دنیا رووی تێدەکات.

*شیری دەڵەسەگ: ئەگـەر خوردایـەوە پلەوپایەی بەسەر خەڵکی ئـەو شـارەدا دەستگیر دەبێ.

*شـیری دڕنـدەکان: هـەمووی گومانـە لەئایندا.

*شـیری گوێدرێـژی کێـوی: نەخۆشـییە دوای چاکبوونەوە.

*شـــیری مـــرۆڤ: گـــرتن‌و زیندانییـــە بۆشیرخۆرو شیردەر.

*ئەگەر بینی شیردەرێکی بەکرێگرت هەتا شیر بدات بەکوڕەکەی کوڕەکەی لەسەرڕەوشی خۆی پەروەردە دەکات.

*شیری ڕێوی: رزقێکی کەمە لەقەرزەوە بۆ خەوبینەر دەگەڕێتەوەو وتراویشە چاکبوونەوەیە لەنەخۆشی.

*شیری مەڕ: ماڵێکی پیرۆزە.

*شیری مانگا: دەوڵەمەندییە.

*شیری هێستر: توندیو قورسیو نارەحەتییە.

*شیری بەراز: بەدەستهێنانی ماڵو سامانێکی مەزنە.

*شیری نەوەی ئادەم: بۆنەخۆش شیفایە چونکە هێزو نەشونمای پێدەکات.

*ئەمانەتەو نابێت هەڵسوکەوتی پێوەبکرێ.

*شیری سەگ و پشیلە: نەخۆشی یان ترسو بیمە.

*ئەگە شیرەکەی رشت تیادەچێت.

*شیر بەڵگەیە لەسەر ماڵوسامانو تەمەندرێژیو دەرکەوتنی زانیاریو یەکتاپەرستی هەروەها بەڵگەیە لەسەر چارەسەرو رزقو رۆزیو خاوەنی ئاژەڵ یان نواندنی رەوشی ئەو.

*شیری مانگاو مەڕو حوشترو گامێش: هەموو ئەوانە ماڵێکی کۆکراوەو شیری بزرکاویش غەمو پەژارەیە.

*هەروەها گوتراوە: شیری پشیلەو رێوی خراپەیە.

*شیری ئاژەڵی نادیاری درندە: شکۆمەندیو چوستو چالاکییە بۆ نەخۆشو ئازادبوونە لەزیندان یاخود ماڵوسامانێکی زەوتکراوە.

شیرا[1]: (نابلسی) دەڵێت: نەخۆشیەکی خوێناوییەو بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندییەکی کتوپڕو خێراو خۆشی هەڵگر، هەروەها خراپەو ئامادەکردنی سزایە.

شیردان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر ژنێك بینی شیردەدات بەمرۆڤێك داخستنی دەروازەکانی دنیایە بەڕوویدا، چونکە شیردەر وەك زیندانی وایە بەمەرجێك منداڵ مەمکی لەت نەکات ، لەبەرئەوەی مەمکەی لەدەمی منداڵدایەو ناتوانێت وای لێبکات ، بەهەمان شێوە ئەوەی هەڵدەستێت بەمژینی شیر هەرکەسێك بێت منداڵ یان پیاو یاخود ژن، ئەگەر شیردەر دووگیان بوو ئەوا پارێزراو دەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: شیردان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پێویستیو گۆڕانی حەزو ئارەزوو، ئەگەر ژنێك بینی شیردەدات بەمرۆڤێك داخستنی دنیایە

---

[1] **شرێ**: نەخۆشیەکی خوێناوییە. (وەرگێڕ)

بەڕوویانـــدا یـــاخود زیندانیکردنیانـــە چونکە شیردەر وەك زیندانی وایە هـەتا شیرخۆر مەمکی بەردەدات.

*ئەگـەر بینـی شـیردەدات بەمنـداڵێك دوای بڕینەوەی زیندانیدەکرێت یاخود نەخۆشـــدەکەوێ یـــا دەروازەیـــەکی لێدادەخرێ، ئەگـەر ژنـی دووگیـانبوو پارێزراودەبێت لەگەڵ منداڵەکەی.

*ئەگـەر بینـی شـیر لەمەمکیدایـە روو لـەدنیادەکات لەکاتێکـدا دنیـا پـشتی تێدەکاتو بەسەردەچێت.

*ئەگـەر ژنێـك بینـی پیاوێـك شـیری دەخـــوات لـــەماڵو دارایـــی دەبـــات بەئەنـدازەی ئەوشـیرەی خواردوویـەتی لەکاتێکدا ژنەکە پێی ناخۆشە.

*ئەگەر بینی دەگەڕێت بەسـەر ژنانـداو شـــیری دەدەنـــێ بـــەڵام شـــیری دەستناکەوێت منداڵ پەسەنددەکات.

*ئەگـەر نەخۆشـێك بینـی شـیردەدات لەنەخۆشییەکەی چاکدەبێتەوە چـونکە بەشیر نەشونمایکردووە.

شیرفرۆش:(نابلسی)دەڵێـت: لەخـەودا بینینی بەڵگەیە لەسـەر زانیـاریو رزقو رۆزی حەڵاڵو ڕێنومایی.

شیرەوان:(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگـەر شـیری وشـککردو کـۆیکردەوە مـاڵو سامان کۆدەکاتەوە.

*ئەگـەر رۆیـی تێیـداو تـەڕبوو غـەمو پەژارەو ناڕەحەتی تووشدەبێ.

شیرینـساز(شیرینـچی):(ئـیبن سـیرین) دەڵێت: پیـاوێکی نـەرمو نیانـە، ئەگـەر بینـــی شـــەکر دەفرۆشـــێو بـــەهاو نرخەکەی بەدرهـەم وەردەگـرێ قسەی نـــەرمونیان لەگـــەڵ خەڵکیـــدەکاتو ئەوانیش وەك خۆی وەڵامیدەدەنەوە.

شیرینی(حەڵوا):(ئیبن سیرین)دەڵێـت: حـــەڵوای وشـــك مـــاڵو داراییەکـــە بەناڕەحەتی دەستدەکەوێت ، حـەڵوای چـەوریش جیـاوازی هەیـە لەبارەیـەوە هەندێکـــدەڵێن: بەڵگەیـــە لەســـەر نەخۆشـی، هەنـدێکیتر دەڵـێن: مـاڵێکی زۆرە، لەگـەڵ ئـاینێکی پـاكو پوخـت، پاروویـــەك لێـــی ماچـــی کـــوڕ یـــا خۆشەویـستێکە ، هەنـدێکیتر دەڵـێن: حـــەڵوا قـــسەو وتـــەی نەرمونیانـــە سەبارەت بەبژێوی‌و رزقو رۆزی.

*هـــەروەها بەڵگەیـــە لەســـەر رزقو رۆزییەکی زۆر لەگەڵ هێزو دەستەڵات.

شیشی گۆشت برژانـدن:(ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: شیـشی گۆشـتبرژاندن بـژێوی پەیداکاری ماڵە.

*هـــەروەها دەڵـــێن: خزمـــەتکارێکی خاوەن دەستەڵاتە بەهۆیـەوە دەگـەیت بەویستوخواز.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پێداویستی لەلای فەرمانڕەواو میانەڕەوی‌و خێرو رزق‌و رۆزی‌و پشوو.

شیعر (هۆنراوە): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا شیعر دەڵێت‌و دەیەوێت پارەی پێپەیدابکات شەهادەی درۆو ساختە دەدات.

*ئەگەر بینی هۆنراوەیەك لەکۆڕێکدا دەخوێنێتەوە دانایییەکە روو بەدووڕوویییە.

*ئەگەر گوێی لەشیعربوو ئامادەی کۆڕی وادەبێت هیچ حەقێکی تێدا ناوترێ.

*شیعر لەخەودا قسەو وتەیەکی بەتاڵە، ئەوەی گوێی لەشیعر بێت لەخەوداو لەبەرییبکات باواتاکەی وەربگرێ.

*دەگونجێت شیعرنووسین لەخەودا یالەبەرکردنی بەڵگەبێت لەسەر تیاچوونی پلەوپایەو کەم‌و کوڕی لەئایندا.

*دەگونجێت بینینی شیعرو هۆنراوە بەڵگەبێت لەسەر پیشەسازی بەرزو بەنرخ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەم‌و پەژارەو رەخنەگرتن لەئابرووی دوژمنان.

*ئەگەر لەخەودا شیعرێکی خراپی دانا وەك جنێودان بەکەسێك بەڵگەیە لەسەر توممەتبارکردن ، ئەگەر پیاهەڵدان‌و هەژار دەکەویَ گەردەوڵەمەندبێت.

*ئەگەر هۆنراوەکە ئاوازداربوو یان کێشەکەی ناتەواوی تێدابوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر وتەی هەڵەت‌و خراپ‌و دەوەستیَ لەوەی دەیڵیَ یان دەیکات یاخود ئەو وەسوەسەیەی تووشیدەبێت.

شیکەرەوە (هەلاج): (ئیبن سیرین) دەڵێت: خاوەن شەڕو ئاژاوەیەو لەسەردەستی ماڵ‌و سامان پەیدا دەبیَ.

*ئەگەر بینی خەریکی شیکردنەوەیە دەچێتە نێو بەربەرەکانییەوە.

*ئەگەر نەیدەزانی بەباشی شیبکاتەوە نەیارەکانی زاڵدەبن بەسەریا.

شیلاقە[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزق‌و رۆزی‌و باشەیە، هەروەها دەڵێن: پیاوێکی دووڕوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر دوورخستنەوەی غەم‌و پەژارەو لەناکاو دەرکەوتنی دوژمن‌و بەجێهێنانی بڕیار.

---

[1] **شیلاقە**: باڵندەیەکە بەئەندازەی کۆترەباریکە دەبێت. (وەرگێڕ).

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ناسوپاسگوزاری نازو نیعمەتو بەسەرچوونی پلەوپایەو ژینی ناخۆش‌و ئاڵۆز.

شیلان(گەوهەری شەوچرا،عەنناب)[٢]:
هەندێکدەڵێن: ماڵ‌و سامانێکی بێشومارە لەگەڵ کیژێکی شۆخ‌و شنگ.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: شیلان شتێکی پیرۆزەو هەزاری دووردەخاتەوە هەروەك دەگێڕنەوە لەپێغەمبەر(ﷺ) ئەگەر بینیتان مۆری پێدەکەن دەبن بەخاوەنی شتێکی پیرۆزو نازو نیعمەتێکی گەشەسەندو بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر بوو بەخاوەنی شیلان هەژاری لێدووردەکەوێتەوە، هەروەها لەپێغەمبەرەوە (ﷺ) دەگێڕنەوە فەرموویەتی: "شیلان هەژاری دووردەخاتەوەو یەکەم بەردە دانی نا بەیەکتاپەرستی خوداوەندا".

شین‌وزاری: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر شوێنێکی بینی شین‌وزاری تێدا ئەنجامدەدات لەو شوێنەدا کارێکی بەدو خراپ روودەدات هاوەڵانی لێدوور دەکەوێتەوە.

*هەروەها وتراوە لێکدانەوەی شین‌وگریان دەنگ‌و ئاوازە.
*ئەگەر بینی مرۆڤێك دەمرێ دەیناسیێ‌و شیوەن دەکات بەسەریا بەلاو نەهامەتی روودەکاتە ئەوکەسە یان وەچەکانی.
*ئەگەر بینی شیوەن بۆ بەرپرسێ دەکەن مردوەو جل‌وبەرگەکەیان دەدڕێنن‌و خاك‌و خۆڵدەدەن بەسەری خۆیاندا دەستەلاتدارە ستەمدەکات لەفەرمانڕەواییەکەیدا.
(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ئامۆژگاریدەر ، بینینی گریان بەڵگەیە لەسەرکردنەوەی لایەك بۆگەنی لێوە بلاوبیێتەوە.
*هەروەها وتراوە شیوەن‌و زاری دەنگی سەگە.
*دەنگی لالانەوە دەنگی ئاگرو دەفە، دەگونجێت بەڵگەی شایی بێت.
*شین‌و زاری بۆ لووسکەلە باش نییە لەهەموو حاڵ‌و بارێکدا.
*ئەگەر گریاو ئاشکرایکرد بۆ مردوویەك ئەگەر ناسراوبوو لەجێنشینەکانی مردوە بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات.
*ئەگەر شیوەن‌و زاری بۆ مردوویەك کرد یان غەم‌و پەژارەیەکی سەختی بۆ

[٢] **شیلان:**جۆرە مووروویەکی سوورە. (وەرگێڕ).

خــوارد بەڵگەیــە لەســەر شــایی‌و خۆشحاڵی.

*شـین‌و زاری هەڵگیرسـانی فیتنـەو ئاشـووبە لەلایـەن شـینکارەوە، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەروێڵی‌و سـەرگەردانی یـان پاشـگەزبوونەوەی لەئایندا.

*هـەروەها بینینـی بەڵگەیـە لەسـەر گۆڕانی حـاڵ‌و بـارو وێرانبـوونی لانـەو کـرداری خـراپ بـەپێی فـەرموودەی "شـین‌و زاری لەرەفتارەکانـدا وادەی نەزانینە"[1].

ش ێ

شێتی: (ئـیبن سیرین)دەڵێـت: شـێتی مـاڵ‌و داراییەکـە خەوبینـەر بەدەسـتی دەهێنێـت بەئەنـدازەی شـێتیەکەی‌و خەرجیـدەکات‌و دەیبەخـشێ لەگـەڵ هاوەڵێکی خراپدا.

*هـەروەها دەڵـێن: شـێتی پۆشـتەو پـەرداخ بوونـە بـەهۆی میراتییـەوە، یاخود بەدەستهێنانی دەستەڵاتە ئەگەر شایـستەی بێـت، شـێتی منـداڵیش دەوڵەمەنـدی باوکیـەتی بـەهۆی منداڵەکەیەوە.

*شـێتی ژن فەرپوپیتـداری سـاڵە، نەخۆشـکەوتنی سـەر لەلێکدانـەوەدا دەدرێتە پاڵ سەرۆك.

(نابلـسی)دەڵێـت: شـێتی لەخـەودا دەوڵەمەندییـە ئەگـەر بـەبێ هۆبـوو، هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر رووتێکردنـی دنیاو داهاتنی شادی‌و خۆشـی بەوانـەی هەواداری دۆستایەتی‌و خزمایەتین.

*ئەگـەر بـەهۆی شـتێکەوە شـێتبوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سووخواردن.

*وتراوە: شێتی بەڵگەیە لەسەر:

+چوونە نێو بەهەشتەوە.

+عەشق‌و شەیدابوون.

+لێدانی بەسوێ‌و ژان.

+کاروکردەوەی چاکە.

شێر: دەسـتەڵاتدارێکی سـتەمکارە بـەهۆی مەترسـی‌و تـووڕەیی‌و جەربەزەییەوە.

نیشانەیە لەسەر:

+جەنگاوەر.

+دزی پەنهان‌و نادیار.

+کرێکاری ناپاك.

+هاوڕێی بەئەرك.

+دوژمنی داواکراو.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسـەر مـەرگو نارەحـەتی، چـونکە ئـەوەی تەماشـی دەکات رەنگی زەرد هەڵدەگەڕێت‌و دڵی

---

[1] (ئیبن ماجە) لە(الجنائز) (١٥٨١ ـ ١٥٨٢) و (تـرمذي) (١٠٠١) لـەفـەرموودەیەکـی (ئەبوهورەیرە)وە.

بەخێرایی لێدەداتو لەهۆش خۆی دەچێت.

*بەڵگەیە لەسەر دەستەڵاتداری نادیارو ستەمکاری دژ بەمرۆڤ.

*نیشانەو بەڵگەیە لەسەر دوژمنی زاڵو خۆسەپێن.

*ئەوەی شێرێك ببینێ دێتە ماڵەکەی ئەگەر نەخۆشیان هەبێت دەمرێت، وەگەرنا زوڵمو زۆری دەستەڵاتدار روویان تێدەکات.

*ئەگەر شێرەکە پەلاماریداو دەربازبوو یان سەری لێکرایەوە سەری دەپەڕێت.

*بەلام هاتنی شێر بۆ شارو ئاوەدانی بەڵگەیە لەسەر:

+بلاوبوونەوەی تاعون.

+ترسو بیم.

+دەستەڵاتداری زۆردار.

+دوژمنی ستەمکار.

*ئەگەر شێرەکە هاتە نێو مزگەوتو سەرکەوت بەسەر منارەکەدا دەستەڵاتدار فەرمانڕەوایەو زاڵدەبێت بەسەر خەڵکیداو ترسو بیم دەخاتە نێودڵیانەوە.

*ئەوەی سواری پشتێك ببێت کاروبارێکی مەزنو گەورە دەگرێتە دەست لەوەی بەپێچەوانەی دەستەڵاتدارەوە دەجووڵێتەوە ، یان بەنێو دەریادا دەڕواتو رووداوێك دێتەپێش لەکاتی خۆیدا ، ئەوەش بەڵگەیە لەسەر دەرەنجامی بەپێی زیادوکەمی خەوەکەیو بەڵگەکانی کەلەخۆی گرتووە.

*ئەوەی بەربەرەکانی لەگەڵ شێرێکدا بکات بەربەرەکانیە لەگەڵ دوژمن یان دەستەڵاتدار یاخود ئەوەی هێمای شێری دەدرێتە پاڵ.

*ئەوەی سواری پشتی شێر ببێتو شێرەکەش ملکەچو رام بێت زاڵو سەرکەوتوو دەبێت بەسەر فەرمانڕەوایەکی ستەمکاردا.

*ئەوەی پێشوازی لەشێرێك بکات یان بەدیبکات لەلای خۆیو تێکەڵی نەبێت ترسو بیم رووی تێدەکات لەفەرمانڕەوا بەلام هیچ زیانێکی پێناگەیەنێت.

*ئەوەی هەڵبێت لەشێرو شێرەکەش دوای نەکەوێت قوتارو رزگار دەبێت لەحاڵو بارێك خۆی لێدەپارێزێت.

*ئەوەی گۆشتی شێرێك بخوات ماڵو سامانی بەدەستدەکەوێت لەلایەن فەرمانڕەواوەو زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکەیدا.

*ئەگەر گۆشتی دەڵەشێرێك بخوات دەستەڵاتو فەرمانڕەواییەكی گەورە بەدەستدەهێنێت.
*پێستی شێر ماڵی دوژمنەكەیەتی.
*پەڕاندنی سەری شێر بەدەستهێنانی دەستەڵاتو موڵكە.
*ئەوەی شێر بەخێو بكات هاوڕێیەتی پادشاو فەرمانڕەوای گەورەدەكات.
*ئەوەی شێر بەربەرەكانیو زۆرانبازی لەگەڵ بكات تای لێدێت چونكە شێر گەرمو چوستو چالاكە.
*ئەوەی شێر پێچەوانەی بێت بەلام ئەم بەئاراستەی ئەوبێت دڵنیادەبێت لەشەڕی دوژمنیو داكۆكی نێوانیان هەڵدەگیرێو هاوڕێیەتی دەكەوێتە نێوانیان.
*ئەوەی سواری پشتی شێر ببێتو ترسی لێبنیشێت بەلاو نەهامەتی رووی تێدەكات.
*توولە شێر منالی نێرینەیە.
*هەروەها وتراوە : هەركەسێك لەخەودا ببینێ شێرێكی كوشتوە لەخەمو خەفەت قوتار دەبێت.
*ئەوەی ببێت بەشێر بەپێی حاڵو باری خۆیدەبێت بەستەمكارو زۆردار.
*هەروەها وتراوە: دەڵە شێر كچی پادشاو فەرمانڕەوایە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (محمد)ی كوڕی (سیرین)و دەڵێت: لەخەوا بینیم وەك ئەوەی توولە شێرێك بەدەستمەوە بێتو لەئامێزی بگرم.
كاتێ (ئیبن سیرین) حاڵی پەشێوی كابرا بەدیدەكاتو بەشایستەی ئەوەی نابینێ پێیدەڵێت: چیت داوە بەسەر وەچەی فەرمانڕەواوە ، ئنجا پێی دەڵێت: دەگونجێت ژنەكەت شیر بدات بەیەكێك لەمناڵەكانی فەرمانڕەوا، پیاوەكە دەڵێ: سوێندبێت بەخوا راستدەكەیت.
*هەروەها پیاوێكیتر دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێ: لەخەودا بینیم توولە شێرێكم هەڵگرتبوو دەمبردەوە بۆ ماڵەوە ، ئەویش پێی دەڵێت: ملكەچی هەندێك لەفەرمانڕەوایان دەبیت.
*هەروەها لەرۆژانی یاخیبوونی (یەزید)ی كوڕی (موهەلەب) لە(یەزید)ی كوڕی (عەبدولمەلیك) دا خۆی بینی لەخەودا لەسەر شێرێكە لەدەستەبەرەیەكدا، ئەوجا خەوەكەی گێڕایەوە بۆ پیرەژنێك ، ئەویش وتی: روو لەكارێكی مەزن دەكەیتو پاشان تەوقدەدرێت.
*دەڵەشێر ژنێكی خراپی زۆردارە كەجگەر سۆزە بۆ كوڕەكەی، بینینی

شێر نیشانەو بەڵگەیە لەسەر نەزانینو خۆبەزلزانینو بەخۆسەرسام بوونو زۆرداریو نازو نووز.

*ئەوەی شێرێك ببینیّ بەلاّم شێرەكە ئەو نەبینیّو هەڵبێت لێی قوتار دەبێت لەوەی ترسی لێنیشتوەو داناییو زانست بەدەستدەهێنێت.

*ئەوەی شێرێك زۆرانبازی لەگەڵبكات بەلاّم نەیكوژیّ هەمیشە تا دایدەگرێت چونكە شێر هەردەم جەستەی گەرمە یان زیندانی دەكرێت.

*ئەوەی زۆرانبازی بكات لەگەلّ شێرێكدا نەخۆشدەكەوێت چونكە نەخۆشی گۆشت دەتوێنێتەوەو خراپیدەكات ، ئەوەی زۆرانبازی لەگەلّ شێردا بكات گۆشتی لاشەی خراپدەبێت.

*ئەوەی لەگەلّ شێرێكدا جووت ببیّو لێی نەترسیّ لەنەخۆشی دڵنیا دەبێت.

*ئەوەی لەشێر بترسیّ بەلاّم دیاریو دەستنیشانی نەكات دڵنیا دەبێت لەدوژمنەكەی .

*ئەوەی شێرێك بینیّ لەماڵەكەی خۆیدا دەستەلاّتو ژینێكی دوورودرێژی پێدەبەخشریّ.

*ئەوەی شێر حالّو بارێك بهێنیّ بەسەریا بەئەندازەی خەوەكەی لەدوژمنو ناحەزیو بارێكی هاوچەشن رووی تێدەكات.

*ئەوەی ببینیّ لەگەلّ شێرێك دەجەنگیّ كوشتار دەكات لەگەلّ دوژمنێكی زالّو بەدەستەلاّتدا.

*ئەوەی دەڵەشێرێك مارە ببڕیّ لەبەلاّو نەهامەتی زۆر قوتار دەبێتو، زالّ دەبێت بەسەر دوژمنەكەیداو پلەوپایەی بەرز دەبێتەوەو ناوبانگ دەردەكات لەنێو خەڵكیدا.

*ئەوەی ببینیّ سەری شێر دەخوات دەستەلاّتو موڵكێكی گەورە بەدەستدەهێنێت.

*ئەوەی ببینیّ هەندێك لەئەندامەكانی جەستەی شێر دەخوات ماڵو داراییو دوژمنێكی زالّ بەدەستدێنێت بەئەندازەی ئەو ئەندامەی لەخەودا خواردوویەتی.

*شێر نیشانەو هێمای جەنگاوەرە.

*دزی خۆ مەلاّسدارە.

*كرێكاری ستەمكارو هاوڕێی بەئەركو مەرجە.

*(دمیری) دەڵێت: هەركەسێك ببینیّ شێر مەرایی بۆ دەكات لەسەر دەستیدا رووداوی سەیر روودەداتو دەگونجێت بەڵگەو نیشانەی تیابردنی دوژمنەكەی بێت.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نەزانینو خۆبەزلزانینو وێڵیو سەرگەردانیو دەلاّلی.

شێری هەڵمەتبەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی ئاژاوەچییەو جەللادی دەستەلاتدارە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی دڕندەیەو خاوەنی وڕێنەیە.

*بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجی بەردەوامو دیاریو رزقو رۆزی حەلاڵە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دزی لەکاتی بەرەبەیاندا.

شێلم: (ئیبن سیرین)دەڵێت: شێلمو سەرجەم ئەوشتانەی ئاژەڵ دەیخوات زقێکی گەورەیە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ژنێکی گوندنشین، ئەگەر روابوو منداڵی نێرینەی ئەو ژنەو دەمرێ.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێکی گوندنشینە پێست رەقو زبرەو رەوشتی خۆهەڵقورتێنەری هەیە.

*هەروەها دەڵێن: غەمو پەژارەیە ئەگەر وابوو منداڵەو دیسان وەچە دەخەنەوە.

ع عەین

ع ا

عائشه(رەزای خوای لێبێت): (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خێرو فەڕ، ئەگەر ژنێک بینی پلەوپایەیەکی بەرز بەدەستدەهێنێ ناوبانگدەردەکاتو لای باوانو مێردەکەی بەختی دەبێت.

عاشوراو: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا کەسێکی خانەوادەی پێغەمبەری (ﷺ) بینی لەرۆژی (عاشورا)دان بەڵاو نەهامەتییە بۆی، ئەوەی دوژمنانیان بەدیبکات پێچەوانەی ئەوەیە.

ع و

عود[1]**:** (ئیبن سیرین)دەڵێت: ژەنینی عود قسەو وتەی درۆیە ، هەروەها گوێبیستبوونی بەهەمان شێوەیە.

*ئەگەر بینی لەماڵی خۆی (عود)دەژنێ بەڵاو نەهامەتیەك رووی تێدەکات.

*هەروەها وتراوە: لێدانی (عود) سەرۆکاری لێدەروژەنەرانیەتی، هەروەها دەڵێن: غەمو پەژارەیە.

*ئەگەر بینی (عود) دەژەنی لەناکاو بچڕا تاڵەکەی لەغەمو پەژارەی قوتاردەبێت.

*هەروەها دەڵێن: هەڵکوڵینی بەڵگەیە لەسەر فەرمانڕەوایەکی رێزدار نیگەرانکراوە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوە لەنەخۆشیو، ئەوەی مرۆڤ لەسەری راهاتوە لەخێرو شەڕ.

*دەگونجێت شارەزای زانیاری جەستەیێ یان زانیاری ئەستێرەکان، بۆ کەسی رەبەن هاوسەرەو بۆ ژنێکی هاوسەرداریش کۆرپەلەیەکی نێرینەیە.

عوزەیر(سەلامی خوای لێبێت): (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەدەستهێنانی پلەوپایەیە بەزانیاریو دانایی.

---

[1] **عود:** ئامرازی مۆسیقییە. (وەرگێڕ)

عوسمانی کوڕی عەففان(رەزای خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر حەزرەتی (عوسمان)ی بەزیندوێتی بینی حەیاو هەیبەتو، شکۆمەند دەبێتو ئیرییبەرانی زۆر دەبن.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئاهەنگگێڕانی بەزانیاریو پاراستنی خۆشەویستیو خۆبەکەمزانین لەبەر پەروەردگارو دڵنیاییو سەرۆکایەتی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر هێرشی دوژمنانو بەدەستهێنانی گەواهیدان.

*دەگونجێت بەختو رزقو رۆزیو نزیکی لەگەورە پیاوانەوە بەدەستبهێنێ بەهۆی خزمایەتیەوە چونکە بەدوو نورە ناوبراوەو دووکیژی حەزرەت (ﷺ) دوابەدوای یەك هاوسەریبوون.

*ئەگەر (عوسمان) ی بەزیندوێتی بینی ئاینداری تێکۆشەرەو قورئان لەبەردەکاتو نەیارەکانی لێیدەترسن.

*ئەگەر بینی دەگونجێت چاکەکاربێتو بەستەم شەهیدبکرێ.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر سووربوون لەسەر زانیاریو قورئانو زۆر خوێندنەوەی.

*ئەگەر لەشاری (مەدینە)بینی سینەپاکی پێدەدرێ.

*ئەگەر بینی لەنێو سوپایەکدایەو جلوبەرگی جەنگی لەبەرکردوە فیتنە خۆشدەکات لەنێوان زانایانی فیقهدا.

*ئەگەر بینی مامەڵەدەکاتو دەفرۆشێ خەوبینەر لەدنیادارانەو بەزانیاری خۆی دەڕازێنێتەوەو خۆی وادەردەخات بەلاّم وانییە.

*ئەگەر (عوسمان)ی بەکوژراوی بینی لەماڵی خۆیدا جنێوو قسەی ناشیرین بەخانەوادەی پێغەمبەر (ﷺ) دەداتو هەوڵی وابەستەیان نابێت.

*ئەگەر لەشاری (مەدینە)دا بینی یان لەبازاڕا لەگەڵ شەهیدانو پیاوچاکان حەشردەکرێتو زانیاری بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی لەلانەی ستەمدا گەمارۆدراوە ستەم لەزانایەکی گەورە دەکات.

*ئەگەر بینی چوەتەسەر شێوەی ئەو یان جلوبەرگی ئەوی پۆشیوە ئەگەر دەستەلاّتداربوو ژێردەستەکانی دەیکوژن یان پلانی لەدژ دەگێڕنو سەرپێچی پەروەردگار دەکات بەهۆیەوە.

*ئەگەر بینی هاوەڵو شەریکەکانی لەگەڵیا نیشتەجێبوونو لەکاتی بێداریدا لەشساغبوو باخۆی ئامادەبکات بۆ بەلایەك یان سزایەك بەسزاو شکاندن پێیدەگاتو عەقڵو هۆشی دەوەستێ،

پاشان دەرەنجامی بەبەڵایەکی باش کۆتاییدێت.

عومەری کوڕی خەتتاب (ڕەزای خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەرکەسێك (عومەر) ببینێ لەئایندا بەدادپەروەری لەوتەو باشی مامەڵەی لەگەڵ ژێردەستەکانیدا ڕێزدار دەکرێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی تەمەندرێژو ڕەوشتبەرز حەقبێژ دەبێت، دەگونجێت (عەمره)ی ماڵی خوای لەچارە نووسرابێ.

*ئەگەر (عومەر)ی بینیو تەوقەی لەگەڵکرد دنیایەکی بەرینو فراوانو خواناسیو چاکسازیو فیراسەتی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەر (عومەر)ی بەڕوویەکی گرژەوەبینیو تووڕەبوو لێی فەرمان بەچاکەدەکاتو ڕێگری لەخراپە.

*ئەگەر لەشارێکدا بینی قاتیو قڕی بڵاوبوبوەوە بارانی باشدەبارێو فەروبەرەکەت دەکەوێتەوە، ئەگەر خراپەی تیابوو دادپەروەری تێدا بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر (عومەر)ی بینی لێیدا یان هەڕەشەی لێکرد بادەست هەڵبگرێ لەوەی ئەنجامیدەدات، دەگونجێت دەستەڵاتدار یان زانایەك ڕووی تێبکات.

*ئەگەر بینی چوەتە سەر شێوەی ئەو حاڵو دارایی بەچەشنی گونجاو دەبێتو دەگونجێت بەشەهیدی بمرێت.

*ئەگەر بەڕوویەکی گەشەوە بەدیکرد خاوەن سوننەتە.

*ئەگەر لەنێو سوپایەکدابوو چەکی هەڵگرتبوو خواناسیو ترسو بیم لەپەروەردگار بەدەستدەهێنێو خاوەن ئەمانەتدەبێ.

*ئەگەر لەگەڵ پێغەمبەردا(ﷺ) بینی خێرێکی مەزنی دەستگیر دەبێت.

*بینینی (عومەر) بەڵگەیە لەسەر بوونی حەق کەلەسەردەمی ئەودا هەبوە ، لەگەڵ فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپەو بانگدان.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئاشتی دوای دوژمنایەتیو خۆشەویستی لەدوای ڕزقو قینو بەختو خزمایەتی لەگەڵ دنیانەویستی.

*ئەگەر بینی بوە بەپادشاو فەرمانڕەواو وڵاتان ئازاددەکاتو ئاین جێبەجێدەکاتو ناڕەحەتیەکانی ئاساندەکاتو سۆزو بەزەیی بۆ ژێردەستەکانی دەبێت.

ع ه

عەبا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: عەبای لۆکە ئەگەر ئاوریشمی تێدا نەبێت خێری دنیاو قیامەتە.

*باشترین عەباش عەبای هەورانییە، عەبای ئاوریشم ماڵێکی حەرامە لەگەڵ تێکچوونی ئایندا.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەبەریکرد بەڵگەیە لەسەر خێری دنیاو قیامەت، باشترین جلو بەرگیش عەبای هەورانییە لەلێکدانەوەدا بەهێزترە لەعەبای خوری.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: عەبای نوێی سپی شکۆمەندیو مەزنیو ئایینو ئەمانەتە ، عەبای ناسکیش ناسکیی ئایینە.

*هەروەها دەڵێن: عەبا ژنێکی ئاینداره.

*کاروبارێکی مەزنو باڵایە، بۆیەو رەنگی عەبا رەشو رووتییە بەهۆی هەژارییەوە.

*عەبا ئەمانەتە، چونکە شوێنی هەردوولای گەردنە ، گەردنیش شوێنی ئەمانەتە.

*لە(ئیبن سیرین)دەپرسن سەبارەت بەپیاوێك ببینێ عەبایەکی تازەی داوە بەشانیداو دامێنەکەی دڕاوە ، ئەویش دەڵێت: ئەو پیاوە چەند ئایەتێکی قورئان فێربوە ، پاشان لەبیریکردوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەزستاندا دایبەسەرشانیدا خۆیجوانکردوەو لەخۆی بایبوە ، ئەگەر بینی عەباکەی ونکردوە ئەوە دڵنیا دەبێت لەهەژاریو خۆیدەردەخات لەبەرچاوی خەڵکیدا.

*ئەگەر ژنێك عەبایەکی ونکردوە دڵنیادەبێت لەهەژاریو خۆیدەردەخات لەبەرچاوی خەڵکیدا.

*ئەگەر ژنێك عەبایەك ببینێ هاوسەرێتیو چاکەی لەگەڵدا ناکات.

*عەبا ئەمانەتی پیاوە، چونکە شوێنی گەردنە، گەردنیش شوێنی ئەمانەتە.

عەبافرۆش: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رێگرتنو پووچەڵکردنەوەی کار یان پەکخستنی سەفەرو سووربوون یاخود وێنەگرتن لەکاری خراپدا.

عەتارد[1] : (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا یان تێکەڵبوونی بەڵگەیە لەسەر قەڵەمی بەرینو فراوانو ئەو فەرمانەی دەگاتە لای وەزیران.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گواستنەوەی لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو کوشتار، ئەگەر مانگ لەگەڵ (عەتارد)دابوو لەکاتی بێداریدا بەدبەخت دەبێت ئەوەی بەزۆری لەخەودا دەیبینێ درۆو هەژاریو

---

[1] **عەتارد:** یەکێکە لە نۆ هەسارە گەڕۆکەکە.
(فەرهەنگی دەریا: بەرگی/١ : ٧٢٨٧) .

هـەواڵی ترسێنەو خراپـە رووی تێدەکات. هـەروەها عـەتارد پیاوێکی پۆلیسە.

عەجور[1]: (نابلسی) دەڵێت: جۆرە خەیارێکـە لەخـەودا کـورە لـەدایكو باوكدەچێت.

عەجوە[2]: (نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا مـاڵو سـامانێکی کـۆکراوی نادیـاری حـەلاڵو باشـە ، ئـەو خورمایـەش چارەسـەرە بـۆ هـەموو نەخۆشـەك بەتایبەت عەجوەی شاری (مەدینە).

عەجەم: (نابلسی) دەڵێت: بینینیـان لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر کاروبـاری قـورسوگران بـەپێی ئایـەتی: ﴿ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآناً أَعْجَمِيّاً لَقَالُوا لَوْلا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ﴾ (فـصلت: ٤٤) ئەگـەر بینـی بـوە بەعەجـەمی ملکەچـیو رسوایی توشدەبێ.

عەرشی خوداوەنـدی مـەزن: (نابلـسی) دەڵێت: ئەگەر بەشێوەیەکی باش بینـی مژدەیە بەپارێزگاری بیرو بۆچوونی.

*ئەگـەر بینـی کەموکورییـەکی تێدایـە بەڵگەیـە لەسـەر ئـەوەی کردارێـك ئەنجامدەدات بیدعەو سەرگەردانییە.

*دەگونجێت عـەرش بەڵگـەبێت لەسـەر ئەوەی مرۆڤ دەیگرێتەبەر لەخێرو شەڕ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+پلەوپایەیەکی باش بۆ خاوەنەکانی.

+هاوسەرو ماڵو ئوتومبیلو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.

+نەخۆشی لەرزینی لەشولار.

+کـرداری چـاکە بـۆ یـەکێك لەسـەر کاروکرداری چاکەبێت.

*ئەگەر عەرشـی پـەروەردگاری بینـیو خوداوەنـد لەسـەریبوو بەڵگەیـە لەسـەر باشیو دڵنیاییو ئاینی.

*ئەگـەر بینـی ناتەواویـەکی تێـدابوو بەڵگەیە لەسەر ئارەزوو بیدعە.

عـەرەب: (نابلـسی) دەڵێـت: بینیـان بەڵگەیە لەسـەر ئاسـانکردنی کاروبـاری قـورسوگرانو خوداوەنـد دەفـەرموێت: ﴿ وَهَـذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴾ (النحل:١٠٣).

عەرەفە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگـەر بینـی لـەڕۆژی (عەرەفـە)دایـە ئـەرکی خزمایـەتی بەجێـدەهێنێو ئاشتدەبێتەوە لەگەڵ یەکێکدا کەناکۆك بووبێت لەگەڵی.

(نابلـسی) دەڵێـت: (عەرەفـە) بەڵگەیـە لەسەر (حەج)و، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسەر:

+ڕۆژی هەینی.

+بازرگانی بەسوودو بازاڕ.

---

[1] عەجور: جۆرە خەیارێکە.(وەرگێڕ)

[2] عەجوە: جۆرە خورمایەکە.

(فەرهەنگی دەریا: بەرگی١/ لا: ٦٩٦)

*ئەگەر لە(عەرەفە) هەستا لەخەودا پلەوپایەکەی بەئەندازەی خۆی دادەبەزێ بۆ نزمتریان لەشەڕەوە بۆ خێر، دەگونجێت بالآتربێت لەوەی خۆشەویستە لای لەژن یان هەژارێکی داماو، دەگونجێت زاڵبێت بەسەر دوژمندا.

*ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەی لێقبوڵدەکرێ، ئەگەر نهێنییەکی شاراوەی هەبوو دەردەکەوێ.

*دەگونجێت وەستان لە(عەرەفە) بەڵگەبێت لەسەر کۆبوونەوە لەگەڵ خۆشەویستێکدا کەوا لێی جیابووبنەوە، ئەگەر لەشەودا وەستا دەڵێن: پێداویستیو داوای خۆی بەدەستدەهێنێ، ئەگەر دوای بەیانی بووویستوخوازی خۆی بەدەستناهێنێت.

عەقیقە[1] :(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا مژدەیە بەگەڕانەوەی کەسێکی دووڕو ئاوارە یاخود بەچاکبوونەوەی نەخۆشو ئازادبوونی دیلوبەند.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیادبوونی باوەڕهێنان بەبەجێهێنانی سوننەت.

*ئەگەر لەخەودا شتێکی سەربڕی گونجاوو شیاوبوو لەکاتی بێداریدا یاخود رەفتارێکی ئەنجامدا بەڵگەبوو لەسەر باشی رەفتاری دنیاو قیامەتی.

*ئەگەر بەرازێکی بۆ خەڵکی سەربڕی یان مردارەوەبوویەکدا بەخەڵك وێڕای بوونی زانیاری بەحەرامی ئەوکارە بەڵگەیە لەسەر ئازاردانی دایكو باوك یاخود ئازاردانی یەکێکیان.

عەلی کوڕی ئەبوتالیب(ڕەزای خوای لێبێت):(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر پێشەوا (عەلی) بەزیندوویەتی بینی زانیاری پێدەبەخشرێو ئازایەتیو خواناسی پێدەدرێ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا، ئەگەر لەشوێنێکدا بینراو خەڵکی کڕنووشیان بۆدەبردو ستایشیاندەکرد یان لەسەر شان هەڵیاندەگرت بەڵگەیە لەسەر کۆبوونەوەیان لەسەر ئاشوبو فیتنە.

*ئەگەر زانایەك بینی زانیاریو خواناسیو شکۆو هێز بەدیار چاوی سەیرکارانەوە وەردەگرێو ترسی گواستنەوەی هەیە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر.

*زوربەی راڤەکاران ئاماژدە بەوەدەکەن هەرکەسێك یەکێك لەوچوار پێشەوایە ببینێ بەشەهیدی دەمرێت.

[1] **عەقیقە**:ئەو مەڕەیە لەڕۆژی حەوتەمی منداڵدا سەردەبڕێو دوای تاشینی قژەسەری ساواکە.
(فەرهەنگی دەریا بەرگی ٧٤٤/١)

*ئەگەر خەوبینەر فەرمانڕەوابوو قەڵایەك ئازاددەكات و بەباشە باسدەكرێ.

*دەگونجێت بینینی حەزرەتی(عەلی) (ڕەزای خوای لێبێت) بەڵگەبێت لەسەر منداڵ و وەچەو ڕەچەڵەكی پیرۆز.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر هەڵكەندنی ناموسوڵمان بەتایبەت جوولەكە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر پۆستی بەرزو سەفەری قورس وگران و دەستكەوتی موسوڵمانان و دەرخستنی كەرامات و ئەوەی بەزیندوویەتی ببینێ ئیرەیی پێدەبرێت و خوداوەند فەرمانڕەوایی و هێزی بڕیارو خواناس و شوێنكەوتنی سوننەتی پێدەدات.

*ئەگەر (عەلی) (ڕەزای خوای لێبێت) بەپیرییەوە بەچەكەوە بینی خاوەنی ئەو خەونە پەیوەندیكردوە بەفەرمانڕەواوەو سوودو پلەوپایەبەرزی لێوەر دەگرێ.

*ئەگەر بەپیری و بەپشتی چەماوەوە بینی هێزو دەستەڵاتی پتەودەبێ.

*ئەگەر بینی سەروریشی سپیبوەو زانابوو كاروبارو زانیارییەكەی لاوازدەبێت.

*ئەگەر لەجل وبەرگی سەربازو خۆئامادەكردن بۆ جەنگكدا بینی لەشارێك لەشارەكانی موسوڵماناندا فیتنەو ئاشوب دەكەوێتەوە نێو دانیشتوانەكەی بەزوبان یان هەر شێوەیەكیتر.

*ئەگەر لەشوێنێكدا بینرا پڕپوو لەگەورە پیاوان هەموو تیادەچن.

*ئەگەر بینی و دەستی خەناوییبوو كوڕی خەوبینەر سەردەكەوێت بەسەریا.

*ئەگەر (عەلی) (ڕەزای خوای لێبێت) بینی و لەش و لاری برینداربوو خەوبینەر بریندارده‌كرێ و لەژێر دەسبەلاتەكەی دەردەچێ.

*ئەگەر بینی شمشێرێكی لەكالانەكەی دەرهێنا فەرمان بەمنداڵەكانی دەكات دوای دەستەڵات بكەون.

*ئەگەر بینی دەجەنگێ كوڕەكانی سەردەخات.

*ئەوەی لەشوێن و جێگەیەك ببینێ فیتنەو ئاشوب دەكەوێتە ئەو شوێن و جێگەیە.

عەمرەی (حەج): (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر كۆتایی تەمەن و دوایی هاتنی ژینێكی خۆشنوود.

*دەگونجێت (عەمرە) بەڵگەبێت لەسەر زیادبوونی ماڵ و دارایی و تەمەن.

*ئەگەر بینی (حەج)یكرد یان عەمرە ئەوە ژینێكی دوورودرێژ بەسەر دەبات و كاروبارەكانی پەسەند دەكرێن.

عەنقا(سیمرغ)[1]:(ئیبن سیرین) دەڵێت: سەرکردەیەکی بیدعەکارە قسەو وتەکانیشی بەدەستهێنانی ماڵو سامانە لەلایەن پێشەواوە یان بەدەستهێنانی پلەوپایەیە.

*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر ژنێکی شۆخو شەنگ .

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر سیمرغ شتێکی فرێدا بەسەریا رزقو رۆزی دەدریَ لەلای پەروەردگارەوە بەهۆی سەرکردەو فەرمانڕەوایەکەوە.

*ئەگەر بینی سواری عەنقابوە پلەوپایەی بەرزدەبێتەوەو دەبێت بەکەسێکی بێوێنە، ئەگەر راویکرد پیاوێك فێڵی لێدەکات ، ئەگەر فرۆشتی زوڵمو ستەمی لێدەکات.

*ئەگەر بەبێ فڕوفێڵ راویکرد کوڕێکی ئازایە .

*ئەگەر جووتبوو لەگەڵی ژنێکی جوانی شۆخو شەنگدەکات بەهاوسەری خۆی.

*عەنقا هەواڵی سەیرو سەفەری دوورە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قسەی پڕوپووچو وڕێنە لەلایەن لەشساغو نەخۆشەوە.

عەورەت:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەردەستێکی بچووك یان کوڕی خزمەتکارە.

عەورەتی مرۆڤ:(ئیبن سیرین) دەڵێت: عەورەتی مرۆڤ لەنێو خەڵکیدا رێزو منداڵو کەمو زیادەیە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی درێژبوو لەئەندازەی خۆی زیاتر غەمو پەژارە رووی تێدەکات.

*ئەگەر دوو عەورەتی هەبوو کوڕێکی دەبێت لەگەڵ یادکردنو رێزیدا، ئەگەر بەدەستی خۆی هەڵیکەند یان هەندێکی لابرد پاشان گەڕاندیەوە بۆ شوێنی خۆی کوڕێکی دەمرێتو سوودو قازانج دەکاتو هەندێك لەماڵەکەی بەسەردەچێت ئنجا بۆیدەگەڕێتەوە، پچڕانی هەتا لێی دەردەکەویَو بەڵگەیە لەسەر مردنی یاخود مەرگی کوڕەکەی چونکە یادو باسی دەپچڕیَ بەمەرگی.

*پچڕاندنی عەورەتی نەمانی باسو خواسیەتی لەو ولاتەدا.

*عەورەت ئەگەر کەمیکرد یان زیادیکرد یاخود گەورەبوو یان بچووك دوای ئەوەی یەك رووی هەبوو سەرجەم لیکدانەوەکەی لەبارەی کوڕو وەچەوەیە.

*ئەگەر بڵاوبوەوە چەند دۆڵو شیوێکی زۆری لێبوەوە سەرجەم لێکدانەوەی

[1] عەنقا(سیمرغ): باڵندەیەکی ئەفسانەیەو بوێژانی کلاسیکی کوردی زۆر لەقەصیدەکانیاندا باسیانکردوە. (وەرگێڕ)

لەبارەی ڕێزو باسیەتی بەئەندازەی بڵاوبوونەوەی.

*لاوازی عەورەت بەڵگەیەلەسەر نەخۆشی کوڕ یان شکان‌و دابەزینی پلەوپایەو شکۆمەندی.

*ئەگەر بینی نێرەمووکە ئاینی باش‌و چاکدەبێ.

*ئەگەر بینی عەورەتی دیارو ئاشکرایە بەڵام تەماشای ناکات‌و شەرمیش ناکات‌و کەسیش تەماشایناکات لەکاروبارێك ڕزگاریدەبێت کەنەخۆشی‌و بەلاو غەم‌و پەژارەو ترس‌و بیمی لەخۆگرتووە.

*ئەگەر بینی عەورەتی چوەتەوە نێو سکی بەڵگەیە لەسەرئەوەی گەواهیدەدات لەسەری.

*ئەگەر بینی کونی میزی ماچدەکات ئەگەر کوڕی نەبێت کوڕێکی دەبێت، ئەگەر کوڕی هەبێت‌و سەفەر بکەن دەگەڕێنەوە بۆلای‌و ماچیاندەکات.

*ژنێك خەوی بینی پێشی کوڕەکەی تووکی کردبوو ئەویش بۆی قرتاندو بڕی خەونەکەی بۆ ڕاڤەکارێکی خەو گێڕایەوە وتی: تەمەنی دوایی هاتوە، ئەوەندەی نەبرد مرد.

*یەکێکیتر بینی پێشی عەورەتی توکێکی زۆریکردوە هەتا ئەملولای، خەونەکەی بۆ ڕاڤەکارێکی خەو گێڕایەوە ئەویش وتی: بەڵگەیە لەسەر خراپەو ڕۆچوونت تێیدا.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌و کوڕو تەمەن.

*ئەگەر بینی عەورەتی درێژو گەورەبووەو بەو ئەندازەیەش ناشیرینی نەکرد بەڵگەیە لەسەر ڕۆزی ماڵ‌و سامان.

*ئەگەر بینی عەورەتی لەدەستداوەو غەم‌و پەژارەی بۆخوارد کوڕەکەی لەدەستدەدات یاخود سەفەردەکات‌و باس‌و خواسی وندەبێ، ئەگەر نەۆخشبێت ئەوە دەمرێت ئەگەر فەرمانڕەوابێت لادەبرێت‌و لەکاردەخرێ.

*هەڵسانی عەورەت بەڵگەیە لەسەر چوست‌و چالاکی‌و بەجێهێنانی پێداویستی.

*ئەگەر بینی سەری دانەواندوە بۆ لای عەورەتی‌و دەمی لاقەکرد ملکەچی کوڕەکەیدەبێت‌و دادەبەزێتە سەر خواستی ئەو.

*ئەگەر چەن بەشێکی دی لەعەورەتی بوەتەوە بەڵگەیە لەسەر زۆری وەچەو نەوەی، ئەگەر بوو بەسێ بەشەوە بەڵگەیە لەسەر سێ کوڕ یان مەرگی خۆی.

*ئەگەر عەورەتی بڕا بەڵگەیە لەسەر مردنی یاخود تیاچوونی ماڵ‌و دارایی

یـان مردنـی منداڵـەکانی یـا پـچڕانی وەچەو ئەوەی نێرینـە یـاخود ونبـوونو دوورکەوتنـەوەی لـەوڵاتی خـۆی زۆر دەخایەنێتو باسی لەنێودەچێ.

*ئەگـەر یـەکێك لـەو دوو عەورەتـەی بەسـەریەکەوە دی نێربازییـە، ئەگـەر خەوبینەر بەدڕەوشتبێت.

*ئەگەر عـەورەتی یـەکێکی بەدەسـتی خۆیـەوە بینـی مـاڵو داراییـەك بەدەسـتدەهێنێت بەئەنـدازەی هـەزار دینار یان هـەزار درهـەم یـاخود بـەپێی ئەوەی شایستەیەتی.

*ئەگەر بینی گاز لەعـەورەتی دەگرێـت ئـەو پیـاوەی خۆشـدەویّ رۆدەچـێ لەپیاهەڵدانیدا.

*ئەگەر بینـی عـەورەتی بـڕاوەو کـراوە بەگوێچکەیەوە کچەکەی منداڵی دەبێـت بەبێ مێرد.

*ئەگـــەر بینـــی لەعەورەتیـــەوە کولێرەیەکی گەرم دێتـە دەرەوە هـەژار دەکەوێ.

*ئەگـەر عـەورەتی بینـی لەعـەورەتی ژنەکەیدا دەپچڕێ ژنەکەی دووگیانبێـت ئەو منداڵەی لەباردەچێ ، ئەگەر بـاخو باخاتی هەبێت ئـاوی لێدەبڕێ، ئەگـەر هـەردوو گـونی بـڕاو هـەر عـەورەتی مایەوە وەچەی مێینەی نابێت.

*ئەگـەر ژن عـەورەتی پیـاوی هـەبوو ئەگـەر دووگیـانبوو کـوڕێکی دەبێـت، ئەگـەر دووگیـان نـەبوو هـۆزو گـەلو خانەوادەکــــەی بــــەڕێوەدەباتو سەرپەرشـتیاندەکات، ئەگـەر کـوڕی نـەبوو دووگیـانبوو نـەزۆك دەبێـتو هـەرگیز منـدالّی نابێـت، هـەروەها لێکدانەوەی بەم چەشنەیە ئەگەر بینـی ریشیدەرکردوە.

*عـەورەتی پیـاو بـۆ ژن بەڵگەیـە لەسـەرکاری نابـەجێی یـەکگرتنی دوو مێینــە، ئەگـــەر عـــەورەتی نـــەبوو بێهاوسەربوو هاوسـەر دەگـرێ ، ئەگـەر مێرداربوو تەڵاقدەدرێت.

*ریـشو عـەورەت بـۆ ژن دەگونجێـت هێزبێت بۆ ئەوەی کاروبارەکانی دەبات بەڕێوە.

*هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر ژن ویـستی عەورتی پیـاو ریشی هـەبێت زاڵدەبێت بەســـەر مێردەکەیـــداو دەســـتدان لەعەورەتیش شادیو خۆشییە.

*ئەگەر بینی عەورەتی لەدوایەوەیـەتی تەمەندرێژدەبێت، ئەگەر هاوسـەرەکەی دووگیانبوو لەباریدەچێ.

*ئەگەر هەموو عەورەتی یان هەندێکی لەدەسـتی خۆیـدا بـەدیکرد ، پاشـان گەڕاندیـەوە بـۆ شـوێنو جێگـەی خـۆی کــوڕێکی دەمــرێ دوای دەگونجێــت گەڕاندنـەوەی مـاڵو سـامان بێـت بـۆی پـاش لەکیسـچوون یـان پـچڕانی نـاوی

بێـتو دیـسان سـەرهەڵدانی بـاس‌و خواسیبێت.
*ئەگـەر خـۆی لەشـوێنێكدا بینـی‌و لەپۆشـاك‌و جل‌وبـەرگ دامـاڵرابوو عـەورەتی رەپ بووبـوو شـەرمی نـەكرد لەهەمانكاتیـشدا سـەرقاڵی كـارێكی قـورس‌و گرانبـوو لەدواییـدا دەیدۆزێتەوەو دەگـات بـەهیواو ئـاواتی خۆی‌و زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەكانیدا.
*ئەگـەر بینـی عـەورەتی هەسـتاوە بـاپیرەی بـەهێز دەكـاتو دەسـتەڵاتو فەرمانڕەوایی بۆ دەگێڕێتەوە.
*ئەگـەر درێـژبوەوەو گەیـشتە سەرسـەری‌و لەگـەڵیاجووتبوو بـاس‌و خواسـی لەوڵاتـدا بڵاودەبێتـەوەو باروحـاڵی بەرزدەبێتـەوەو چوسـتو چالاكدەبێت.
*ئەگـەر بینـی عـەورەتی گەیشتەسەر سنگی لەباپیرەی بەرزتر دەبێتەوە.
*ئەگەر بینـی لـەژێر جل‌و بەرگەكەیدا شـاردیەوەو هەسـتیپێكرد لەوڵاتـدا باسـدەكری‌و كاروبـارو پلەوپایـەی بەرزدەبێتـەوە دواتـریش وەچـەو منداڵەكانی باسدەكرێن.
*ئەگـەر بینـی گرێیـەكی داوە لەمیزەڵـدانی بـژێوی‌و ژیـانی سـەختو گراندەبێتو كاروبارەكانی قورسدەبن‌و گاڵتـە بەكوڕەكەیـدەكات، دەگونجێـت هاوسـەرگیری ئەنجامنـەدات بـەهۆی دەستكورتییەوە.
*كـونی عـەورەتیش بەمنـداڵ لێكدەدرێتـەوەو مـەنی لـەوێوە دێتـە دەرەوە چـونكە هـۆی منداڵبوونـە بـۆ ژنییش هۆی تامو چێژە.
*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر رەوشـتو دەسـتەڵاتو ئـەوەی مـرۆڤ خاوەنیـەتی چونكە هەندێكجار زیادو كەمدەكات.
*ئەگـەر بینـی كـونی عـەورەتی ماچدەكات كوڕەكەی تەندروستی ساغ‌و باشدەبێ، ئەگـەر كوڕینـەبوو خەونەكە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی منداڵی نێرینـەی دەبێت ، ئەگەر منداڵی نێرینـەی هـەبوو لـەوڵاتێكی دی دەژیـا دەگەڕێتـەوەو ماچیاندەكاتو چاوی پێیاندەكەوێ.
*ئەگەر بینـی تـووك‌و مـوو لەعـەورەتی بـاوكی هـاتوە تەمـەنی بـاوكی بەسەردەچێتو مەرگی نزیكدەبێتەوە.
*ئەگەر بینی عەورەتی بوە بەعەورەتی ژن هێزو توانای لاوازو كز دەبێت.
*ئەگەر بینی دەستدەدات لەعـەورەتی ژنێـك‌و پاشـان دەبێـت بـەهی پیـاو رەوش‌و هەڵسوكەوتی دەگۆڕێت، ئەگەر وایزانـی عـەورەتی هـەر هـی پیـاوە زوباندرێژو زاڵدەبێت بەسەریا.
*ئەگەر بینی ژنەكەی عەورەتی پیـاوی هەیـەو دووگیـانبوو كـوڕێكی دەبێـتو خانەوادەكـەی دەبـات بـەڕێوە، ئەگـەر

کوڕینەبوو هەرگیز مندالّی نابێت، ئەگەر هەیبووی کوڕەکە دەمرێت بەرلەوەی بالغ ببێت، دەگونجێت ئەوەش بگوێزرێتەوە بۆ خاوەنەکەی و لەنێو خەلّکیدا باسبکرێت و پلەوپایە وەربگرێ، ئەگەر لەسەر عەورەتێکیتر رووا سوودی نابێت.

*عەورەت بەلّگەیە لەسەرئەوەی خۆی ماندو دەکات بۆ پشوودانی کەسانیتر وەك پێغەمبەرو گیانفیداو شەریك باوك و کوڕو....

*دەگونجێت بەلّگەبێت لەسەر:

+چاککردنی یان بەخشینی .

+ئەوەی دەیکات بەهاوسەری خۆی.

*ئەگەر لەخەودابینی درێژو رەپ و جوانە بەلّگەیە لەسەر حالّی ئەوەی بەلّگەیە لەسەری، دەگونجێت حالّ و باری باشبێت و مالّ و دارایی زۆربێت یان پاراستنی عەورەت بێت.

*دەگونجێت بەلّگەبێت لەسەر باشی حالّی ئەوەی هەلّدەستێت بەئاودانی زەوییەکەی یان لەشساغی هاوسەرەکەی ، ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو لەنەخۆشییەکەی چاکدەبێتەوەو غەم و پەژارەی دەڕەوێتەوە چونکە هەلّسانی عەورەت لەکاتی مێشك ساف و حالّباشیدایە.

*دەگونجێت زالّببێت بەسەر دوژمنەکانیدا بەهۆی پلەوپایەوە.

*عەورەت بۆ چەکدار بەلّگەیە لەسەر تیرو رم ، بۆ خاوەن کشتوکالّیش بەلّگەیە لەسەر ئامێری کونکەرە ، بۆ ئاسنگەر بەلّگەیە لەسەر فوتێکەرە، بۆ نووسەر قەلّەمەکەیەتی پێیدەنووسێ، بۆ کەشتیەوان بەلّگەیە لەسەر چارۆکەکەی.

*هەروەها بەلّگەیە لەسەر:

+چەقۆی قەساب.

+چاوێك ئەشك و فرمێسك برژێ.

+یەك کەلّەچاو.

+ئەو مێرووڵەو گیاندارانەی شەوان بلاّودەبنەوەو دەگەڕێنەوە بۆ کون و شاری خۆیان.

*بوونی عەورەتێکی زیادە بەلّگەیە لەسەر حەلاّلکردنی ژن بۆ یەکێکیترو دەرخستنی نهێنی و نادیار.

*ئەگەر عەورەتی بینی رەشداگیرساوە یان ناسك و نەرمە یان رووتە بەلّگەیە لەسەر خراپی حالّی ئەوەی بەلّگەیە لەسەری.

*هەروەها عەورەت بەلّگەیە لەسەر ئەوەی دەوەستێ لەوتەی بێزراو جێبەجێناکات.

*ئەگەر لەپاش و پێشدا زیادوکەمی بەیدکرد دەگەڕێتەوە بۆسەرپێشاوی و ئەوەی خۆی پێپاکدەکاتەوە، یان ئەوەی ناگونجێت خۆی پێپاك بکاتەوە وەك پشقل و ئێسقان و خواردن.

*عەورەتی خەتەنەکراو بەڵگەیە لەسەر تیری (مەسیح)، عەورەتی بێخەتەنەش بەڵگەیە لەسەر مەکۆی چنەر.

*ئەگەر بینی یاری بەعەورەتیدەکات ئەگەر لەزانستپەروەران بێت لەبیرکردنو خڵەفان رووی تێدەکات.

*ئەگەر عەورەتی بخوات یان بەشێکی پەیوەندی دەپچڕێ لەگەڵ ئەوەی بەڵگەیە لەسەری.

*ئەگەر عەورەتی لەئاسن یان مسبو یاخود هەر کانزایەك دەوڵەمەند دەبێ، دەگونجێت نەوەو وەچەی ببڕێت یاخود پشوو لەدەستبدات.

*ئەگەر بینی عەورەتی پێستی چووکی پێوەیە زیادەیە لەدنیادا پێیدەگات بەبێ سوننەت.

*ئەگەر برینێك بەعەورەتی خۆیەوە ببینێ گوتەیەکی ناقۆلای پێدەگوترێو بیریدەخاتەوە.

*ئەگەر بینی یەکێك دەستدەدات لەعەورەتی خۆشیوشادیو شکۆمەندییە.

*ئەگەر بینی خەتەنەکراوە چاکی ئاینە چونکە خەتەنەکردن سوننەتە.

ع ی

(عیسا) (سەلامی خوای لێبێت) (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر (عیسا)ی بەدیکرد خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی پیاوێکی سوودمەندو پیرۆزو فره خێرو سەفەرکارەو زانستی پزیشکی پێدەدرێ وێرای زانیاری دیکە.

*(حەسەن)ی کوڕی (عەلی) (ڕەزای خوای لێبێت) دەفەرموێت: لەخەودا (عیسی)ی کوڕی (مەریەم) بینی وتم: ئەی روحی خودا من دەمەوێت لەسەر ئەموستیلەکەم بنووسم چی بنووسم؟ ئەویش فەرمووی: بنووسە "هیچ خوایەك نییە جگە لە ئەڵلا حەقێکی روونو ئاشکرایەو ئەم نووسینە غەمو پەژارەت لێدووردەخاتەوە".

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر ژنێکی دووگیان (عیسی)ی بینی کوڕێکی دانای دەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی (عیسی) ببینێ هیچ خراپەیەك رووی تێناکات لەوساڵەداو ئەگەر داواخوازی شتێکبوو بەدەستیدەهێنێت.

*ئەگەر (عیسی)ی بینی دەبێت بەخواناسێکی گەڕۆك بەسەر زەویداو قوتاردەبێ لەوەی لێیدەترسێ ، ئەگەر یەکێك زۆربینی زانیاری پزیشکی پێدەبەخشرێو لەسەردەمی خۆیدا کەسی وەك ئەوی تێدا نابێ.

*ئەگەر لەشارێك یان ئاپۆرەیەکی خەڵکیدا بینی ئەگەر لەناڕەحەتیدابوون قوتاردەبن چونکە (عیسی) (سەلامی خوای لێبێت) روحو سۆزو بەزەیی خواییە.

*ئەگەر دایکی لەگەڵدابوو بەڵگەیەکی مەزن و گەورەیە لەو شوێنەدا دەردەکەوێ.
*ئەگەر بینی چوەتەسەر شێوەی ئەو یاخود جل وبەرگێکی پۆشیوە شیاوبوو لەگەڵی ئەگەر دەستەڵاتداربوو دەستەڵاتەکەی مەزندەبێ ، ئەگەر پزیشکبوو ناوبانگ دەردەکات و زۆر سەرکەوتوو دەبێت.
*ئەگەر بەدیکردو لەناخا دەترسا دڵنیادەبێ.
*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندی و بەرەکەت لەهەرلایەک لابدات.
*ئەگەر نەخۆشێك بینی چاکدەبێتەوە.
*ئەگەر خۆی بینی و نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر مردنی.
*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی ئەوشتانەی خەڵکی پێی سەرسام دەبن و ڕووداوی دادپەروەری و خۆشی.
*بینینی (عیسی) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر جیاوازی گومان لەئایندا چونکە جوولەکە وتیان کوشتومانەو هەڵمانواسیوەو خوداش دەفەرموێ : ﴿وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ﴾ (النساء: ١٥٧) ﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ (التوبة:٣٠)

ودەفەرموێت : ﴿وَمَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ﴾ (المؤمنون: ١٩).
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر دەرکەوتنی خەڵکی لەنەتەوەی خۆی.
*ئەگەر خەوبینەر پیشەوەربوو یان چارەسەرکاربوو سوود وەردەگرن و کاروبارەکانی ئاسان دەبێت و لەبازرگانی و پیشەی سوودو قازانجدەکات.
*دەگونجێت خەوبینەر توهمەتباربکرێ و لەکاتێکدا پاکبێت یان درۆ بەدەمی خۆی و دایکیەوە بکات.
*بینینی لەگەڵ دایکی بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی نیشانەیەك لەشاردا.
*دەگونجێت بینیان (عیسی و خاتوو مەریەمی دایکی) بەڵگەبێت لەسەر غەم و پەژارەو گواستنەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر دەرکەوتنی شتی سەرسام و دەگمەن.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر قبوڵبوونی دوعاو تووڕەبوون لەگەورەو سەرداران چونکە ئەوانەی داوای سەرەکەیانکردو باوەڕیان پێنەهێنا کران بەبەراز، هەروەك چۆن دەستدرێژکارانی نەتەوەی (موسی) لەشەممەدا کران بەمەیموون.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بوونی هاوڕێ و قوتابی باش.

* ئەگەر منداڵی بچووك(عیسی)ی بینی بەهەتیوی لەئامێزی دایکیدا گەورەدەبێو چاكو باشو زانادەبێ.

* هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر دووردڵی لە(میسر)ەوە بۆ (شام)و بەپێچەوانەشەوە.

* ئەگەر خەوبینەر سستو هێواش باسدەکرا لەسەرەتای تەمەندا بەڵگەیە لەسەر چارەنووسی باشی چونکە (عیسی) (سەلامی خوای لێبێت) لەکۆتایی دنیادا لەئاسمانەوە دادەبەزێو (دەجال) دەکوژێو دادپەوەری لەسەر گۆی زەوی بلاودەکاتەوە.

* دابەزینی (عیسی) (سەلامی خوای لێبێت) لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی دادپەوەری لەو شوێنەداو دابەزینی فەرو پیرۆزیو تیاچوونی بێباوەڕانو سەرکەوتنی باوەڕداران.

~~عیشق~~: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا غەمو پەژارەیە ، ئەگەر بینی بوە بەعاشق تاقیدەکرێتەوە.

* عاشق ئالوودەیەکە بۆ چاکە یان خراپە.

* خۆشەویستی لەدڵدا فیتنەو ئاشوبە بۆ خاوەنەکەی.

* ئەگەر فیتنەیەکی لەدڵیا بینی خۆشەویستیە.

* ئەگەر بینی کارێك ئەنجامدەداتو بەدڵ حەزی لێدەکات کارێك ئەنجامدەدات کۆتایی نییە.

* ئەگەر بینی پیاوێك لەخەودا پێی وت: من تۆم خۆشدەوێت رقی لێیەتی.

* ئەگەر بینی هەموو حەزو ئارەزوویەك بەجێدەهێنێو هیچ رێگرێکی نییە هەموو بەلاو نەهامەتیەك دێت بەسەریاو دڵی تێکدەدات.

* عیشق غەمو پەژارەیە ئەگەر بینی بوە بەعاشق غەمو پەژارەی توشدەبێ چونکە عاشقان غەمو پەژارەدارن.

* عیشق بەڵگەیە لەسەر دەرخستنو گوتنی قسەیەك نەیتوانیوە بیشارێتەوە.

* عیشق تاقیکردنەوەیە لەکاتی بێداریداو ناوبانگە سۆزو بەزەیی خەڵکی دەهێنێتو بەڵگەیە لەسەر هەژاریو مەرگ بۆ نەخۆش.

* دەگونجێت مەرگ لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر عیشقو دوورکەوتنەوە لەخۆشەویست.

* سووتانو داخکردن لەخەودا عیشقە.

* عیشق تێکچوونی ئاینو نەبوونی پارەیە.

غ غەین

غ ە

غەم و پەژارە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەی لێخۆشبوونی گوناهو تاوانە بەپێی وتەی پێغەمبەر (ﷺ): "هەر گرفتو ناخۆشییەك روو لەموسوڵمانانت بكات تەنانەت غەمو پەژارەش خوداوەند بەو ئەندازەیە گوناهی دەسرێتەوە"[1].

*غەمو پەژارە بەڵگەیە لەسەر عیشق، ئەگەر بینی غەمبارە بەعیشق تاقیدەكرێتەوەو غەمو پەژارە دەخوات.

غ ی

غیرەت: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سووربوونە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی غیرەی هەیە سوورە لەسەركارەكانی.

*ئەگەر بینی سوورە لەسەر شتێكو داكۆكی لێدەكات سوور دەبێت لەسەرماڵو سامانی دنیا.

---

[1](مسلم) لە (البر والصلة) (٢٥٧٣) لەفەرمودەیەكی (سەعید)و (ئەبوهورەیر)ەوە هێناویەتی.

فێ

ف ا

فاتمەی کچی پێغەمبەر(ﷺ): (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر لەدەستدانی هاوسەرو باوكو دایكو دڵەڕاوكێو نائارامی.

فالودە[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا وتەیەکی نەرمو نیانو باشە لەبارەی بژێوییەوەو زۆرەکەشی رزقو رۆزی زۆرو دەستکەوتە.

* ئەگەر بینی (فالودە) دەخوات رزقو رۆزی دەدرێ لەگەڵداو یان دەستکەوت لەگەڵ خۆشحاڵیو سەروەریو دەگونجێت بەڵگەشبێت لەسەر نەخۆشی ئیفلیجی.

فالگرتنەوە: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پووچەڵکردنەوەی کاروپیشە.

* ئەگەر بینی هات بۆلای فالگرەوەیەكو پرسیاری لێکرد دەربارەی بابەتێك بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەیەکی توندو سەخت.

فانۆس(چرا): (ئیبن سیرین)دەڵێت: بژێوی پەیداکاری.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرەکەی.

* دەگونجێت کوڕێکبێت هێشتا لەدایك نەبووبێ.

* دەگونجێت فانۆس بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی مرۆڤ بەهۆیەوە رێنومایيو تیشکی رووناکی وەردەگرێ.

* ئەگەر فانۆسێکی بینی کوژابووەوە ئەوکەسەی بەڵگەیە لەسەری دەمرێ لەزاناو بژێوی پەیداکارو کوڕ، یاخود چاوی کوێردەبێ یاخود ئاینەکەی دەپێکرێ بەپێی زیادو کەمی لەخەوەکەیدا.

---

[1] **فالودە**: حەڵوایەکە لەئاردو ئاوو هەنگوین دروستدەکرێتو ئێستاش لەنیشاستەو شیرو ئاوو شەکر دروستدەکرێ.
(فەرهەنگی دەریا : ٨٤٨/١).

* ئەگەر چراو فانۆسێکی لەماڵی خۆیدا بینی تیشكو ڕووناکی بڵاوکردبووەوە ژنەکەی یا کوڕەکەیەتی ناوبانگێکی باشیدەبێ.
(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیەلەسەر بژێوی بۆ ئەوانەی شایستەو ئالودەن، ئەگەر لەوانەبوو کەپێوەی دەگەڕان لەماڵدا بەڵگەیە لەسەر خاوەن ماڵ یان ئەوەی کاروباری ماڵ بەڕێوەدەبات.
* ئەگەر فانۆسەکە لەزێڕبوو خێرێکی چەسپاوو جێگیرە ، ئەگەر لەشووشە بوو کەمترە لەوە، فانۆس وەك ژیانی وەچەی ئادەم وایە لەگەڵ سروشتیدا لەخەوەکەدا. روح وەك چارەیەك وایە ئەگەر بینی نەوتی چراکەی لێڵبوو خوێنەکەی لێڵدەبێ، ئەگەر هەمووی بەپاکیو سازگاری بینی لاشەو خوێنەکەی بەپاکیدەمێنێتەوە.
* فانۆس دەروونی نەوەی (ئادەم)و ژیانیەتی، نەمانی نەوت رۆیشتنی ژیانیەتیو پاکێتی پاکی ژینو بژێویەت، لێڵیان لێڵی بژێوییەتی بەچەشنێ لەشولاری چارەسەر وەرناگرێ.
فانیز[1] (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا دەرووخۆشیو ڕزقو رۆزییەکی ئاسانە.

[1] **فانیذ:** جۆرە شیرینیەکە. (وەرگێڕ)

ف ر

فرمێسك (ئەشك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: فرمێسکی سارد خۆشیو شادییە، فرمێسکی گەرمیش غەمو پەژارەیە.
* ئەگەر بینی فرمێسك بەکوڵمو گۆنای خۆیەوە بەبێ ئەوەی بگری نکوولیو رەخنە لەرەچەڵەکی دەگرێت.
* ئەگەر فرمێسکی دی لەچاویدا دەهاتەخوارەوە ماڵێکی حەلاڵ کۆدەکاتەوە لەکاروبارێکی ئاینیو نایەوێت ئاشکرای بکات، ئەگەر بەسەر کولمو گۆنایدا هاتە خوارەوە دڵی نەرمو نیاندەبێتو دەیبەخشێ.
* ئەگەر فرمێسکی چاوی راستی بەدیکرد چوە فرمێسکی چاوی چەپی کچی کچەکەی دەهێنێت - پەنا بەخوا.
(نابلسی) دەڵێت: ئەو فرمێسکەی لەکاتی باوێشکدا دێتە دەرەوە غەرامەیەکی کەمە بەبێ هۆ لەخاوەنەکەی دەسێنرێت.
* فرمێسك لەکاتی بینینی ڕووناکیدا یاخود تیشکی خۆر یا ئاگردا بەڵگەیە لەسەر زیان لەرێگەی ئەوەی کەخۆرو ئاگرو ڕووناکی بەڵگەیە لەسەری.
*دەگونجێت فرمێسك بەڵگەبێت لەسەر تەنیاییو ئاوارەییو سۆزو بیری خۆشەویستی دۆستان.

فرۆشتن: (ئیبن سیرین) دەڵێت:
فرۆشتن لەلێکدانەوەدا جیاوازە بەپێی فرۆشراو ، ئەوەی ببینێ دەفرۆشێ یان بانگی بۆ دەکات ئەگەر کڕیارەکەی پیاوبوو غەمو پەژارە رووی تێدەکات، ئەگەر ژنێك کڕی دەستەڵات یان مەزنیو رێزداری بەدەستدەهێنێت هەرکات نرخی زۆرتر بێت بەرێزتر دەبێت.
*هەروەها وایپێویست دەکات رێز لەفرۆشراو بگرێ بەپێی ئایەتی:﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾هەرشتێك بۆ فرۆشیار خراپ بێت بۆ کڕیار خێرەو ئەوەشی خێرە بۆ فرۆشیار بۆ کڕیار شەرە.
*هەروەها دەڵێن: فرۆشتن تیاچوونی موڵكو دەستەڵاتە ، فرۆشیار کڕیارەو کڕیاریش فرۆشیارو فرۆشتن زاڵکردنە بەسەر کڕاودا ، ئەگەر ئەوەی فرۆشتی بەڵگەبوو لەسەر دنیا قیامەتی پێشخستوە بەسەریا، ئەگەر ئەوەی فرۆشتی بەڵگەبوو لەسەر قیامەت دنیای زاڵکردووە، فرۆشتنی مرۆڤ ملکەچیو رسواکردنیەتی یاخود چارەنووسی باشیەتی بەپێی چیرۆکی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت).
*فرۆشیارو کڕیار جیاوازن ، ئەوەی ببینێ شتێك دەفرۆشێ یان دەیکڕێ پێویستیو ئاتاجی پێیەتی چونکە مرۆڤ لەکاتی پێویستیدا دەفرۆشێت، ئەگەر ناچاربوو بیفرۆشێ شتێك دەکڕێ، ناچاریش مرۆڤ دەبات بەرەو فروفێڵ.
*ئەوەی ببینێ شتێك دەفرۆشێ لەجۆری بەرزو خۆشەویست دەکەوێتە بشێویو دوودڵیو پێکدادانەوە یان مەترسیو ئومێدەوارە سەرکەوتوو قوتار ببێت لەتیاچوون.
*ئەگەر بینی شتێکی ناقۆڵاو بێخێر دەفرۆشێ ئەگەر شتێکی خۆشەویستی کڕی رێکخستنی قوتاربوونە لەوەی خۆی لێیدەپارێزێت، ئەگەر لەجۆرێکی خراپو ناقۆڵا بێت رێکخستنەکە هەڵەیەو خەموپەژارە رووی تێدەکات.
(نابلسی) دەڵێت: فرۆشتن لەخەودا رزگاربونو لێبوونەوەیە لەوەی فرۆشتوویەتیو بوونی ئارەزوو حەزە لەوەی کڕیوویەتی.
*ئەگەر لەخەودا شتێکی ناقۆڵای فرۆشتو شتێکی گرانبەهاو بەنرخی کڕیو لەجەنگدابوو بەشەهیدی دەمرێت، ئەگەر شتێکی گرانبەهای فرۆشتو شتێکی سووكو نابووتی کڕی

بەڵگەیە لەسەر خراپی دەرەنجامو کۆتایی (پەنا بەخوا).
*ئەوەی دەیەوێت حاڵوباری گۆڕانی بەسەردا بێت بەڵگەی خێروچاکەیە.
سەبارەت بەدەوڵەمەندو نەخۆشو کێشەدا بەڵگەیە لەسەر شەڕو خراپە.
فرۆشگا: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر هەموو شوێنێك سوودی لێوەر بگیرێت لەدنیادا یان لەقیامەتدا وەك بێستانو دارخورماو دارو ژنو باوكو دایكو كتێب.
*ئەگەر فرۆشگاكەی بینی هەرەسیهێنابوو دەمرێت چونكە بژێوی لەوەوەیە، ئەگەر دایكیشی نەخۆش بێت تیادەچێت ، ئەگەر هاوسەرەكەی دووگیان بێتو نەخۆش بێت دەمرێت ، چونكە دنیا مایەی خۆشیو شادییەتی.
*ئەگەر هیچكام لەوانە نەبوو بژێوی قورسو گرانەو شوێنو جێگەی بژێوی پەكیدەكەوێتو دەگمەن دەبێت.
*ئەگەربینی دەرگای فرۆشگاكەی دەشكێنیّ دەگوێزرێتەوە لێی.
*ئەگەر دەرگای فرۆشگاكانی بینی داخرابوون بازاڕساردی رووی تێدەكاتو بازرگانییان دەوەستیّ.
*ئەگەر دەرگای فرۆشگاكەی داخرابوو دەمریّو باسو خواسی نامێنێت.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر دوكانەكەی رووخا ژنەكەی تەلاقدەدات یان لەكوڕەكەی جیادەبێتەوە، یاخود كوڕەكەی دەمرێت ئەگەر نەخۆشبوو، یاخود ماڵو دارایی لەدەستدەداتو دەمرێت یان ئاژەڵەكەی دەبەخشیّو نهێنی سەرهەڵدەدات.
*ئەگەر فرۆشگاكەی بەتازەو جوانو رازاوەو بۆنخۆشی بەدیكرد ئەگەر رەبەنبوو ژنێكی باشدەهێنێت یاخود كوڕێكی دەبێت، ئەگەر نەخۆشبێت چاكدەبێتەوەو تەمەنی درێژ دەبێتو پلەوپایەی بەرزو بڵند دەبێت، یان نهێنی پەنهاندەكات.
*دەگونجێت فرۆشگا بەڵگەبێت لەسەر باوكو دایك چونكە هۆكاری لەدایكبوونیەتی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باوكو دایك چونكە هۆكاری لەدایكبوونیەتی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو بەختو دەنگی، ئەوەی روودەدات لەفرۆشگاكەی لەزیادەو كەمكردن یاخود نوێكارییو رووخاندنو گۆڕینی شوێنو جێگە بەڵگەیە لەسەرئەوەی خاوەنی فرۆشگاكەیە.
*ئەگەربینی لەفرۆشگاكەی دانیشتوە خێرێكی دەستدەكەوێت.

فرۆشەرو دروستکەری کاغەز: (نابلسی) دەڵێت: پیاوێکە خەڵکی فێری فرۆڵدەکات چونکە نووسین فرۆفێڵە.

فرۆشەری شتی دەگمەن و ناوازە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بازرگانی کۆیلەیە، بینینی بەڵگەیە لەسەر زانینی باشترین گفتارو رۆچوون لەدەریای زانیاریدا.

*بەڵگەیە لەسەر جادوو ئەگەر بینی یاری پێدەکات جادوو دەکات یان هەوڵی جادوو دەدات.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر جادوو دوعاو ویستو خواز ئەگەر لەماڵی خۆیدا روویدا لەوێدا تەختدەکرێ.

فرۆشیاری رەها: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر بژێوی خراپو نادیاری کەبەهۆی کارەکەیەوە واز لەنوێژ دەهێنێتو لەکێشانەدا دزیدەکاتو سوو دەخواتو پاك نییە.

*بینینی جۆفرۆش بەڵگەیە لەسەر پیاوێك کەدنیای خۆش بوێتو بیر لەقیامەت نەکاتەوە.

*ئەگەر بینی لەسەر فرۆشتنی بتێك درهەمو دینار وەردەگرێ هیچی تیا نییە .

*فرۆشەری خووری بەڵگەیە لەسەر سەفەر.

*قاپی شیرفرۆش بەڵگەیە لەسەر ماڵو پارە.

*فرۆشەری جلوبەرگی گرانبەها ئەمانەتیو مەترسیدارە ئەگەر بەهاکەی وەرنەگرێ.

*فرۆشەری سەوزەو میوە پیاوێکی ئاینی بەسەر دنیادا زاڵکردووەو زۆرماندوە لەهەوڵدان بۆ بژێویو رزقو رۆزی.

*بۆنفرۆش خاوەن پەژارەو گریانە یان پیاوێکی قورئانخوێنەو خەڵکی دەخاتە گریان.

*پەلەوەرفرۆش کۆیلەفرۆشە یان زەوتکاری ئازادی مرۆڤە.

فرەخەیاڵ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکی کەم ئەقڵو ژیرییە خۆی بەکارێك تیادەباتو لەبەرچاوی خەڵکیدەیخات.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی مرۆڤی فرەخەیاڵ بەڵگەیە لەسەر خۆشیرینکردن لای خەڵکیو خۆبردنە پێشەوەو بەڵگەیە:

+شتێك قازانج نەهێنێت.

+سەرسامیو لەبیرکردن.

فریشتەکان(سەلامی خوایان لێبێت):
(ئیبن سیرین)دەڵێت: (جەعفەر)ی کوڕی (خەیات)(ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: پیرێکی خواناس وتویەتی: پێغەمبەرم (ﷺ)لەخەودا بینی دانیشتبوو لەگەڵ کۆمەڵێك هەژاردا بەرگی سۆفیگەرانیان پۆشیبوو، لەناکاو ئاسمان درزیبردو (جوبرەئیل)و فریشتەکانی لێدابەزین بەدەستەوە تەشت و کتریان هەڵگرتبوو، ئاویاندەکرد بەدەستی هەژاراندا و قاچیشیان بۆ دەشت، کاتێ گەیشتە لای من دەستم درێژکرد هەندێکیان لەنێو خۆیاندا وتیان: ئاو مەکەن بەدەستیدا لەوان نییە، منیش وتم: ئەی پێغەمبەری خوا(ﷺ) گەرچی لەوان نەبم بەڵام خۆشمدەوێن ، پێغەمبەری خواش(ﷺ) فەرمووی: باوەڕدار لەگەڵ ئەو کەسەدایە کەخۆشی دەوێت ، ئنجا ئاوکرا بەدەستما هەتا تەواوبووم لەشتنی.

(ئەبوسەعد)(رەحمەتی خوای لێبێت) دەڵێت: بینینی فریشتە لەخەودا ئەگەر ناسرابوون و مژدەیان دەدا بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی شتێك بۆ خەوبینەرو شکۆمەندی و مەزنی و هێزو مژدەو سەرکەوتن دوای ستەم و زۆرداری یاخود چارەسەرە دوای نەخۆشی یان دڵنیاییە لەدوای ترس وبیم ، یان ئاسانییە دوای قورسی و گرانی، یا دەوڵەمەندییە دوای هەژاری یاخود غەزادەکات و شەهید دەکرێ.

*ئەگەر بینی فریشتەیەك مژدەی کوڕێکی دەداتێ کوڕێکی زاناو ڕێنمایکراو پێشەنگی دەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّ اللهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ﴾ (ال عمران : ٤٥) هەروەها ئایەتی: ﴿إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا﴾ (مريم: ١٦).

*ئەگەر چەند فریشتەیەکی بینی کاشی پڕ لەمیوە یان پێبوو بەشەهیدی لەدنیا دەردەچێت، دەگونجێت لەهاوسەرەکەی جیاببێتەوە .

*ئەگەربینی فریشتەکان لەشوێنێکدان و ئەویش لێیان دەترسێ لەوشوێنەدا فیتنەو جەنگ و ئاشوب دەکەوێتەوە.

*ئەگەر فریشتەکانی لەشوێنی جەنگدا بینی زاڵدەبێت بەسەر دوژمناندا.

*ئەگەربینی چەماونەتەوە لەبەر پێدا یان کڕنووشیان بۆ بردوە هیواو ئاوات و باس و خواسیدەکرێ.

*ئەگەربینی زۆرانبازی لەگەڵ فریشتەیەکدەکات غەموپەژارەو ملکەچی دوای شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت .

* ئەگەر نەخۆشێك بینی فریشتەیەك هاتوەتە لای فریشتەیەکیتر مەرگی نزیکە.
* ئەگەر بینی فریشتە لەئاسماندا بەرزبوون بۆسەر زەوی بەڵگەی شکۆمەندییە بۆ حەقپەروەران و، ملکەچی و رسواییە بۆ پووچ پەرستان و سەرکەوتنی تێکۆشەرانە.
* ئەگەر فریشتەکانی لەشێوەی ژناندا بینی درۆدەکات بەدەم پەروەردگارەوە بەپێی ئایەتی: ﴿أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا﴾(الاسراء:٤٠).
* ئەگەربینی لەگەڵ فریشتەکاندا دەفڕێ یان سەردەکەوێت لەگەڵیان روو بەئاسمان و ناگەڕێتەوە رێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێ و شەهید دەکرێ.
* ئەگەربینی تەماشای فریشتەکان دەکات بەڵاو نەهامەتی رووی تێدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ (الفرقان:٢٢).
* ئەگەربینی فریشتەکان نەفرەتی لێدەکەن بەڵگەیە لەسەر سستی و خاوی ئاینەکەی، ئەگەربینی فریشتەکان نیگەرانی دەکەن ماڵ و لانەکەی وێراندەبێ.
* ئەگەر ژمارەیەك فریشتەی بینی لەوڵاتێکدا یان گەڕەك و گوندێك لەو شوێنەدا زانایەك یان خواناسێ دەمرێ یاخود پیاوێك بەناحەق دەکوژرێ، یان ماڵ و خانوویەك بەسەر کۆمەڵێکدا دەڕووخێ.
* ئەگەربینی فریشتەکان هەمان پیشەی ئەو ئەنجامدەدەن بەرزبوونەوەی پیشەکەیەتی.
* ئەگەربینی فریشتەیەك پێی دەوت: قورئانبخوێنەرەوە، ئەگەر پیاوبوو لەخێرۆمەندانیشبوو رێزو شکۆ بەدەستدەهێنێ، ئەگەر خێرۆمەند نەبوو باوڕیابێت، خوداوەند دەفەرموێت: ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ (الإسراء:١٤).
* ئەگەر فریشتەکانی لەشوێنێکدا بەسواری ئەسپەوە بینی لەو شوێنەدا ستەمکاریێ تیادەچێت.
* بینینیان لەخەو لەجێگەیەکدا بەڵگەیە لەسەر تۆڵەسەندن لەستەمکاران و سەرکەوتنی ستەملێکراوان.
* ئەگەر فریشتەی تۆمارکاری کردارەکانی بینی خۆشی و شادی

لەدنیاو قیامەتدا بەدەستدەهێنێ‌و دوایی کردارەکانی بەباشە کۆتایی دێت ئەگەر لەچاکەکارانبوو، وەگەرنا ترسی هەیە، پەروەردگار دەفەرموێت: ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ (الانفطار).

* هەندێك لەزانایان‌و شارەزایانی ئەم بابەتە گوتویانە: بینینی فریشتە لەسەر شێوەی پیرێك بەڵگەیە لەسەر چەرخ‌و سەردەمی رابردوو ، بینینیشی لەشێوەی لاوێکدا بەڵگەیە لەسەر چەرخ‌و دەمی ئێستا، لەسەرشێوەی منداڵێك بەڵگەیە لەسەر داهاتوو.

* ئەگەربینی چوەتە شێوەی فریشتە ئەگەر لەنارەحەتیدابوو دەرووی لێدەکرێتەوە، ئەگەر رێزداربوو پلەوپایە بەدەستدەهێنێ ، ئەگەر نەخۆشبوو ئەم خەونە بەڵگەیە لەسەر مردنی.

* ئەگەربینی فریشتەکان سڵاوی لێدەکەن خوداوەند بەرچاوڕوونی پێدەدات لەژیانداو دوایی کردارەکانیشی بەخێر دەبێت.

* دەگێڕنەوە(شمویل)ی جوولەکە بازرگانبوە لەخەودا بینیویەتی کاتێ لەسەفەردابوە فریشتەکان سڵاوی لێدەکەن، لەراقەکارێکی خەو دەپرسێ، ئەویش دەڵێت: تۆ موسوڵماندەبیت بەپێی ئایەتی: ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾(الأحزاب: ٤٣) **پاشان موسوڵمانبوو خوداوەند رێنمویکرد،** هۆکاری موسوڵمانبوونیشی دەگەرێتەوە بۆئەوەی قەرزی پیاوێکی موسوڵمانی هەژاری بژاردەوە کاتێ داوایان لێکردبوو.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر هەریەك لەفریشتەکانی بینی لەگەڵی دەدوێن یان شتێکی پێدەدەن شەهیدبوونە خوداوەند پێیدەبەخشێ.

* ئەگەربینی فریشتەکان لەشوێنێك هاتنەخوارەوە ئەگەر خەڵکەکەی لەجەنگدابوون سەردەکەون ، ئەگەر بەڵاو نەهامەتی رووی تێکردبوون دەروویان لێدەکرێتەوە.

* دەگونجێت دابەزینی فریشتە بەڵگەبێت لەسەر ناردنی سەرباز لەلایەن فەرمانڕەواوە بۆ ئەو زەوی‌و خاکە یاخود بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی‌و بەڵاو نەهامەتی ئەگەر دابەزینی زۆربوو لەماڵان‌و سەربانەکان.

* دەگونجێت دابەزینی فریشتە بەرێزەکان بەڵگەبێت لەسەر کرێکارو فەرمانڕەوا.

*ئەگەربینی دابەزین بۆ سەرزەوی‌و قسەیاندەکرد بەخێرو مژدەیاندەدا شایەتی‌و خۆشحاڵی دنیا بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەربینی کڕنووشی بۆ دەبەن یاخود بۆی دەچەمێنەوە پێداویستیەکانی بەجێدێت‌و چاکی پێدەبەخشرێ لەگەڵ ناوبانگی باش.

*ئەگەر لەشێوەی ژناندا بەدیکردن درۆ دەکات بەدەم پەروەردگارەوە.

*ئەگەر فریشتە روحانیەکانی بینی رێزو شکۆمەندی‌و فەرو بەرەکەت‌و سوودو قازانج‌و ناوبانگی باش بەدەستدەهێنێ‌و دەبێت بەپێشەنگ بەلاّم لەکۆتایی تەمەنیدا کەم‌و کورِی‌و نارِەحەتی‌و دووزوبانی رووی تێدەکات.

*ئەگەربینی بوە بەفریشتە رێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەربینی زۆرانبازی لەگەڵ فریشتەدا دەکات لەشوێنی خۆیدەچێت.

*بینینی فریشتەکانی دۆزەخ بەڵگەیە لەسەر دژایەتی‌و پەرتەوازەبوون.

*ئەگەر منداڵێك فریشتەی بینی بەڵگەیە لەسەر رابردوو، ئەگەر لاوێك بینی بەڵگەیە لەسەر ئێستاو ئەگەر پیرێك بینی بەڵگەیە لەسەر رابردوو.

*ئەگەربینی بوە بەفریشتە دەبێت بەقەشەو رمڵ لێدەرو فێڵباز، ئەگەر نەخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەربینی لەگەڵ فریشتەیەكدا جووتبووە ئەگەر چێژی وەرگرت ماڵ‌و سامان لەرێزداران بەدەستدەهێنێ، ئەگەر تام‌و چێژی وەرنەگرت بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەربینی فریشتەکان داوای لێخۆشبوونی بۆ دەکەن ئاین‌و حاڵ‌وباری باشدەبێت‌و ماڵ‌و سامانیشی زیاد دەکات.

*ئەگەر فریشتەکان لەگۆرِستان هاتنە خوارەوە لەو شوێنەدا پیاوچاکان ئەسپەردە دەکرێن.

*ئەگەر فریشتەکانی لەبازارِدابینی بەڵگەی ناتەواوی کێشانەیە.

*ئەگەربینی زۆرانبازی لەگەڵ فریشتەیەكدا دەکات غەم‌و پەژارەو ملکەچی بەسەردادێت دوای شکۆمەندی‌و رێزداری.

*دەگونجێت بینینی فریشتەکان بەڵگەبێت لەسەر شایەتی یان کەسانی ئەمین‌و پۆلیس‌و فەرمانبەران بەچاکە.

*فریشتەکانی سزاو خەشم ئەگەر بینی چوونە لای مردوو بەلاّم نەترسا لێیان بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەولایەوە

کەدەترسێ، ئەگەر لەسەفەردابوو دڵنیا دەبێت لەجەردەو دز، ئەگەر سڵاویان لێکرد یاخود بەڵگەکانیان پێوت یاخود بەشی خێریان پێدا مژدەیەو هیواو ئومێدی خۆی لەگەڵ دەوڵەمەندیو خۆشیو شادی دەروونی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بەتوورەیی بەدیکردنو لێیاندا بەئاسن یاخود کەم ئەندامیانکرد دەگونجێت لەئاینەکەی پاشگەزبێتەوە یاخود بگەڕێتەوە بۆ سەرپێچیکردنو ئازاری دڵی دایكو باوکی بدات.

*بینینیان بەڵگەیە لەسەر نوێنەرانی پادشا یاخود جێگرانی.

*ئەگەر بەمردوویەك راگەیەندرا ناچنە لای بەڵگەیە لەسەر باشی ناوبانگیو وەرگرتنی خواناسیو باشی چارەنووسی.

*ئەگەر قەرزاربوو قوتار دەبێت لێی.

*دەگونجێت بینینیان بەڵگەبێت لەسەر:

+چاکبوونەوەی نەخۆش.

+وەرگێرو شارەزایان.

*ئەو فریشتەیەی روودەکاتە مردوو لەگۆڕەکەیدا بینینی بۆ هەژار بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندیو، ئەگەر بێکاربوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خزمەتدەکات یاخود شایەتیدانو رەواندنەوەیەتی.

فریشتەی پارێزکار: (نابلسی)دەڵێت: ئەوانەی کردارەکانی مرۆڤ تۆمار دەکەنو لەخەودا زانایانی ئەمینو پارێزکارن.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی فریشتەکانی کردارنووس ببینێت مژدەو شادییە لەدنیاو قیامەتداو بەهەشتی دەبێ ئەگەر خواناسبوو، ئەگەر خواناسیش نەبوو بابترسێ لەفەرمایشتی پەروەردگار: ﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ، كِرَاماً كَاتِبِينَ ،يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ (الانفطار).

فریشتەی مردن(روحکێش): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر فریشتەی مردنی بەروویەکی گەشەوە بینی بەشەهیدی دەمرێ ، ئەگەر بەتوورەییەوە بینی بەبێ تەوبە دەمرێ، ئەگەر زۆرانبازی لەگەڵکرد نزیکدەبێتەوە لەلێواری مردنو پاشان خوداوەند قوتاریدەکات.

*هەروەها وتراوە: ئەگەر فریشتەی مەرگی بینی خوداوەند تەمەندرێژیدەکات.

*(حەمزە)ی (زەیات)دەڵێت: فریشتەی مردنم لەخەودا بینی منیش لێمپرسیو پێمگوت: توخوا پێم بڵێ هیچ خێرێکم

هەیە لای تۆ ؟ وتی: بەڵێ، نیشانەکەی مردنیەتی لە(حەلوان).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر (عزرائیل)ی‌بینی تەمەندرێژ دەبێت چونکە (عزرائیل) تەمەنی لەهەموو دروستکراوان درێژترە.

*ئەگەر (عزرائیل)ی بینی روودەکاتە کارێك هەردەبێت رووی تێبکات.

*هەروەها دەڵێن: بینینی ترس‌و بیمێکی گەورەیە.

*ئەگەر بینی چوەسەر شێوەی (عزرائیل) زاڵدەبێت بەسەر خەڵکیدا یاخود دەبێت بەپیاوی دەستەلاتدارو کاروباری مەزن‌و گەورە لەسەر دەستی ئەودا بەرپا دەبێت.

*ئەگەربینی ماچی فریشتەی مردن دەکات میراتی بۆ دەمێنێتەوە.

*بینینی (عزرائیل) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر:

+پەرتەوازەبوونی کۆمەڵ.

+مەرگی نەخۆش.

+رووخان.

+ئاگرکەوتنەوە.

+هەواڵی ناخۆش‌و جەرگبڕ.

*دەگونجێت خەونەکەی بەڵگەبێت لەسەر زەرەروسستی بژێوی‌و وەستانی بژێوی‌و دانیشتن‌و هەوڵنەدان بۆ پەیداکردنی پارە.

*هەروەها بەڵگەیەلەسەر:

+زیندان.

+شکاندنی بەڵێن‌و پەیمان.

+نەدانی زەکات.

+بەجێهێنانی ماف‌و حەقی ئەستۆ.

+گۆشەگیری.

+بەرزبوونەوەی نرخ.

+خراپبوونی بەروبووم‌و کشتوکاڵ.

+نەش‌ونماو گەڕانەوەی لەش‌ولار بۆ حاڵی پێشوو.

*دەگونجێت بینینی (اسرافیل)و (عزرائیل)بەڵگەبێت لەسەر ناچارکردنی دوژمنان‌و بەدرۆخستنەوەی ئەوانەی زیندوبوونەوە بەدرۆ دادەنێن.

*بینینی (عزرائیل) بۆ خۆشەویستانی پەروەردگار بەڵگەیە لەسەر دەستەبەرکردنی هێمنی‌و گەیشتن بەهیواو ئاوات‌و بەدەستهێنانی بەڵێن‌و پەیمان‌و دەرچوون لەنارەحەتی ژیان بۆ فراوانی‌و خۆشی.

ف ڕ

فڕن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر شوێنی بژێوی خاوەنەکەی وەك دوکان‌و فرۆشگاو زەوی‌و زاری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆی، یان خێرو شەڕەی رووی تێدەکات یاخود زیادوکەمی ئاوەدانیو وێرانی.
*فڕنو ناتەوای نادیار بەڵگەیە لەسەرماڵی دەستەڵاتدار یان لانەی دادوەر.
*ئاگر دەستەڵاتدارە زیانو سوودی هەیە.
*ئەگەر ئاردی جۆ نێردرا بۆ نانەوا لەکاڵاو شتومەکەکەی بەئەندازەی سەرمایەکەی سوودو قازانجدەکات.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر فڕنو تەنوری ماڵبوو بەڵگەیە لەسەر خاوەن ماڵ یاخود ئەوەی هەڵدەستێ بەپاراستنی بەرژەوەندی ماڵ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەنجینەو سندووق کەماڵی تێدا دەپارێزیو تەنووریش هەربەو چەشنەیە.
*فڕنی بازاڕ بەڵگەیە لەسەر ماڵو لانەی دادوەر، هەروەها بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پێداویستی .
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سوودو قازانج یان چاکبوونەوە لەنەخۆشی.
*ئەگەر هەویرێکی بردە نێو فڕنو نانەواوە نانەکەی یاسەموونەکەی بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی پێداویستیو چاکبوونەوەی لەنەخۆشی، دەگونجێت سەربکەوێت بەسەر دوژمن یان نەیاردا یاخود نەیارەکەی زیندانی بکرێ، یاخود منداڵەکەی فێری پیشەیەکدەکات یان دەیباتە قوتابخانەیەك یان سوودو قازانج بەدەستدەهێنێت لەرزقو رۆزیدا.
*شتوومەکی نێو فڕنو نانەوەخانە بەڵگەیە لەسەر ئامرازو سەربازو پشتگیرەکانی یان ئەو لاوو هەرزانەی بەگەڕیان دەخات لەپیشەکەیدا.
*دەگونجێت فڕن بەڵگەبێت لەسەر بازاڕ.
*ئەگەر گەنم یاجۆی برد بۆ فڕنێکی نادیار ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێو ماڵو سامانەکەی دەبات بۆ دادوەرێك، ئەگەر نەخۆش نەبوو بەڵام باجی میری لەسەربوو دەیداتەوە ، وەگەرنا کاڵاوشتومەکەکەی دەبات بۆ بازاڕ.

ف ل

فلس[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بینینی (فلس) لەدەفرێکدا بەجێهێنانی پێداویستییە، فلسی دیارو بەرچاو قسەو وتەی خراپو دەنگەدەنگە.
*ئەگەر بینی درهەمێکی خستەنێو گەرووی و فلسێکی دەرهێنا خراپەکارە.

---

[1] **فلس**: دراوێکی کانزاییی کەم نرخە. (وەرگێڕ)

*فلس وتەیە لەگەڵ ڕوپامایی‌و دەمەدەمە.

*ئەگەر چەن فلسێکی بینی ناوی خودای لەسەر بوو ڕێگەی بەخۆیداوە گوێ بگرێ.

*ئەگەر بینی دینارێکی قووتداو کاتێ دایناوە فلسبوو لەسەر بێباوەڕیی دەمرێ چونکە دینار ئاینەو فلسیش ناپاکی‌و سەرگەردانی‌و بێباوەڕییە.

*هەندێکدەڵێن: فلس بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارەو ناڕەحەتی‌و قسەو وتەیەك غەم‌و پەژارەی بەدوادا بێت.

*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر بێپارەیی‌و گیرفان بەتاڵی.

(نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕزقێکی خراپ یان دەرووڵێکردنەوە دوای ناڕەحەتی یاخود بەگەڕخستنی کارێکی زۆر.

*فلسێکی زۆر هیچ پێنەبوونە لەدادگایی‌و گفتوگۆ لەنێوان زانایاندا یاخود گیرفان بەتاڵییە.

ف و

فورات: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی لەئاوی (فورات) دەخواتەوە فەڕوپیت‌و سوود لەخوداوەندەوە وەردەگرێ.

*ئەگەر بینی ئاوی (فورات)وشکیکردوە دەستەڵاتدار دەمرێ‌و موڵك‌و دەستەڵاتی بەفیڕۆدەچێت .

*ئەگەر بینی لەئاوی (فورات) دەخواتەوە بەڵگەیە لەسەر زۆری نوێژو بەندایەتی‌و قەناعەتی.

ف وو

فووکردن بەئاگردا: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا فیتنەیە، فووکردن بەزەویدا دەرخستنی نهێنییەو داهێنانە بۆ یەکێك نەتوانێ بیشارێتەوە.

*ئەگەر فوویکرد بەعەورەتی ژنێکدا دووگیاندەبێ بەپێی چیرۆکەکەی (مریم) (سەلامی خوای لێبێت).

*فووکردن لەپێناوی چێشتلێناندا بەڵگەیە لەسەر ورووژاندنی کارێك لەپێناوی بەرژەوەندیەکدا، ئەگەر بۆ چێشتلێنان نەبوو بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارە.

*فووکردن بەکەڕەنادا قوتاربوونی پیاوچاکانەو، یان حەقێکەو بەڵگەیە لەسەر هەواڵی داچڵەکێنەر، ئەگەر بەتەنیا هەر خۆی گوێی لێبوو دەگونجێت هەواڵەکە تایبەت بێت بۆی، ئەگەر خەڵکی بیستی هەواڵێکە خەڵکی

نیگەراندەکات، ئەگەر گوێی لەفووی دووەمبوو بەڵگەیە لەسەر جوولاندنی بزێوی‌و بوونی شتی شاراوە یان دەرکەوتنی نهێنی‌و چاکبوونەوەی نەخۆش‌و قوتاربوونی زیندانی‌و شادبوونەوە بەگەشتیارو موسافیران.

ف ە

فەرامۆشکردنی مرۆڤ: فەرامۆشکردن بەڵگەیە لەسەر سزا بەپێی ئایەتی ﴿فَمَهِّلِ الكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا﴾.

*ئەگەر بینی پیاوێك لەتوورەییدا فەرامۆشدەکات سزایەکی توندو تیژی دەدات.

فەرش(قالی ـ راخەر): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژنێکی داوێنپاکی خاوەن پلەوپایەیە لەئایندا.

فەرمانڕەوا(دەستەلاتدار): (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیەلەسەر:

+غەم‌و پەژارە.

+مەی‌وبادەخواردنەوە.

+ئارەزووبازی‌و گاڵتە.

+دزی.

+نێربازی‌و زینا.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئەمەکداری بۆ خەڵکی‌و خۆشەویستیان، ئەگەر لەوانەبوو خۆیاندەگرتەوە دەچێتە پلەی دەستەلات‌و ئاگاداری نهێنی خراپدەبێت، ئەگەر دادوەربوو بەستەم‌و زۆرداری‌و بەرتیل دادوەریدەکات.

*ئەگەر فەرمانڕەوای بینی لەسەر شێوەی گونجاوو دروست یاخود خۆی بەوچەشنە بینی بەڵگەیە لەسەر دەرەنجام‌و چارەنووس باشی.

*ئەگەر خەوبینەر بەلێنێکیان پێدابوو بۆی بەدی دێت‌و دەگات بەهیواو ئاواتی خۆی.

*ئەگەر یەکێکبوو بەفەرمانڕەواو شایستە نەبوو بەڵگەیە لەسەر تێکچوون‌و شێوانی حاڵ‌وباری خەڵکی‌و دەرچوونیان لەحەقویستی‌و رووکردنە ستەم‌و زۆرداریی.

*ئەگەر لەخەودا بینی یەکێك لەفەرمانڕەوا ستەمکارەکان مردن بەڵگەیە لەسەر پشوو و هێوری بۆ خەڵکی ئەو ولاتە.

*بینینی فەرمانڕەوا بەڵگەیە لەسەر:

+قسەکردن دەربارەی ئابڕوی خەوبینەر.

+هەرکەسێکی پلەوپایەدارو رەچەڵەکدار.

+کوڕ.

+سوننەتو بەجێهێنانی.
+ئاینداری‌و خواناسی‌و جیابوونەوە لەخەڵکی.
+گۆشەگیربوون بۆ بەندایەتی.
+راستگۆیی.
+خۆبەخشی‌و دڵو دەروون ئاوەدانکردنەوە بەتەوبەو یادی پەروەردگار.
+باوەڕهێنانی بێباوەڕ.
+فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە.
*ئەگەر فەرمانڕەوا لەخەودا مرد یا جوانی‌و رازاوەیی دەوروبەری گۆڕا بەڵگەیە لەسەر کەم‌و کوڕی ئەوەی بەڵگەیە لەسەری.
*ئەگەر بینی بوە بەفەرمانڕەواو شایستەی فەرمانڕەواییبوو پێیدەبەخشرێ، وەگەرنا نەخۆشدەکەوێت یان زیندانی یاخود سەفەرێکی دوور دێتە رێی یان مافو حەقێك بەجێناهێنێ بۆ خۆی یامافی خوداوەند پێشێلدەکات.
*دەگونجێت لەسەرەتای تەمەنیدا لاوازو بێزاربێت‌و لەکۆتایی تەمەنیدا شادو خۆشحاڵ بێت.
*ئەگەر بینی خوداوەند کردوویەتی بەفەرمانڕەوا لەسەر زەوی ئەگەر شایستە بێت وەریدەگرێ، وەگەرنا دەکەوێتە فیتنەو ئاشوبەوەو تێدا خوێنرێژێك لەناو دەچێت‌و زانستپەروەرو خواناسان رزگاریان دەبێت.
*ئەگەر بینی بوە بەفەرمانڕەواو پێشەوا رێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت یاخود فەرمانڕەوایی‌و پێشەوایەتی بەمەرجێك شایستەبێت، ئەگەر شایستە نەبێت ملکەچی‌و سەرشۆڕی رووی تێدەکات‌و کاروبارەکانی پەرت‌و بڵاودەبنەوە تەنانەت ئەوانەی لەبەردەستیدابوون بەرزدەبنەوە بەسەریاو دوژمنانی گاڵتەی پێدەکەن.
*ئەگەر وایبینی فەرمانڕەوای کوشتوە داوای کارێکی مەزن‌و گەورە دەکات‌و زاڵدەبێت بەسەریا.
فەرمانکردن بەچاکە: فەرمانکردن بەچاکە لەخەودا وەك ئەوە وایە فەرمان بکات بەنوێژکردن‌و وتنی شەهادەو ئامۆژگاریکردنیان، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر باوەڕهێنان بەخواو بەجێهێنانی سەرجەم مافەکانیتر، ئەگەر شایستەی فەرمانڕەوایی‌بوو بەدەستیدەهێنێت یان دەستەڵاتی پێدەدرێت.
*ئەگەر لەخەودا بینی ئارەقی رشت‌و ئامێری مۆسیقای شکاندو عەباکەی

فرێدا یان کارێکی هاوچەشنی ئەوەیکرد بەڵگــەو نیــشانەیە لەســەر بــاوەڕو دامەزراندنی لەسەر دەستی ئەودا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕوودانی کارەســاتێك ئــارامو دان بــەخۆگرتنی پێویستبێت.

*هــەروەها فــەرمان بەخراپــەو ڕێگـری لەچــاکە لەخــەودا بەڵگەیــە لەســەر دووڕوویی.

فەروو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: فــەروو لەهاوینــــدا خێـــرو دەوڵەمەندییـــە بەدەستی دەهێنێتو لەهاویندا خێرێکە بەغەمو پەژارە دەستیدەکەوێت.

*پێـستی ئــاژەڵان دەرکــەوتنی هێـزو توانایـەتی، پێستەی ئـاژەڵی دڕندەش وەك ڕێـویو سمـۆرە بەڵگەیـە لەسـەر پیـاوانی تاریکـایی، هــەروەها دەڵـێن: بەڵگەی شکۆداریو نرخە.

*لەبــەرکردنی فـــەروو بەهەڵگـــەڕاوی دەرخستنی ماڵێکی شاراوەیە.

(نابلــسی) دەڵێـــت: ئەگـــەر بینـــی فەروویەك چاکدەکات خراپەیـەك ڕووی تێدەکات لەلایەکەوە نەیزانیوە.

*فــەرووی ئــاژەڵی دڕنـدە وەك ڕێـویو سمــۆرە بەڵگەیــە لەســـەر پیـــاوانی نێوەنـدی تاریـكو تراویـشە: بەڵگـەی شکۆو بەنرخییە.

ف ی

فیتنـە (ئـاشـووب): (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا مـاڵو منداڵـە بـەپێی ئایـەتی: ﴿إِنَّمَـا أَمْــوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُــمْ فِتْنَــةٌ﴾ (الأنفال: **٢٨**).

*ئەگـــەر بینـــی مـــاڵو منـــداڵی هەیــە دەکەوێتە نێو فیتنەوە.

فیرعەون: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا دوژمنـــی ئاینـــە، ئەگـــەر فیرعـــەونی لەباشترین حاڵدا بەدیکرد خراپـی حـاڵی ســەروەرو نەتەوەکەیــەتی، هـــەروەها باشــی حــاڵی فیرعــەون باشــی حــاڵی سەرکردەو نەتەوەیە.

*ئەگــــــەر بینـــــی وەك هەنــــدێك لەفیرعەونـەکانی دنیـای لێهـاتوە هێـزو توانــاو ئەمەکــداری پێــدەدرێ بــەڵام تێکچوونی ئاین ڕووی تێدەکات، هــەموو دوژمنێکی پیاویش بەو چەشنەیە.

*ئەگەر بینی هەندێك لەفیرعەونە مردوو ستـەمکارەکان لەشــارێکدان ناوبــانگی ئەوکەسە لەو شوێنەدا سەرهەڵدەدات.

(ئیبن سـیرین) دەڵێت: بینینـی هــەموو فیرعـــەونێك لەخـــەودا بینـــی دوژمنـــی ئیـسلامە ، باشـی حـاڵی خراپـی حـاڵی موسوڵمانانو سەرکردەکەیانە، ئەمەش بنـــەڕەتیو بەردەوامـــە، هەرکـــەس

دوژمنەکەی لەخەودا ببینێ بەحاڵو بارێکی خراپەوە لێکدانەوەی باشی حاڵیەتی.

*هەرکەس دوژمنەکەی بەحاڵێکی باشەوە ببینێ لەلێکدانەوەدا تێکچوونی حاڵیەتی.

*ئەگەر بینی وەك یەکێك لەفیرعەونەکانی دنیای لێهاتوە، هێزو توانا بەدەستدەهێنێو ناوبانگی هاوتای ناوبانگی ستەمکاراندەبێو لەسەر شەڕو خراپە دەمرێ.

*هەروەها ئەگەر بینی هەندێك لەمردوە ستەمکارەکان لەشارەکەی ئەودان ناوبانگی لەوشارەدا بڵاودەبێتەوە.

فیکە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نواندنی رەوشی هاوەڵپەیداکاران، چەپڵەش بەو چەشنەیە.

*دەگونجێت ئەنجامدانی ئەوکارە بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی زەردوویی یاخود چۆڵکردنی ماڵو لانە.

فیل: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەبارەت بەفیل رای جۆراو جۆرهاتوە، هەندێکدەڵێن: فەرمانڕەوایەکی مەزنو گەورەیەو هەندێکی دی دەڵێن: پیاوێکی نەفرەت لێکراوی شێواوە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین) و دەڵێت: لەخەودا خۆم بەسواری فیلێکەوە بینیەوە ، (ئیبن سیرین) وتی: فیل لەو ئاژەڵانە نییە موسوڵمانان سواری دەبن دەترسم تۆ لەسەر ئاینی ئیسلام نەبیت.

*هەروەها دەڵێن: شتێکی بەناوبانگەو هیچ سوودێکی تێدا نییە چونکە گۆشتی ناخورێو شیریشی نادۆشرێ.

*هەندێکیتر دەڵێن: ئەگەر فیلێکی بینیو سواری نەبوو کەمو کوڕی روودەکاتە دەروونیو ماڵو دارایشی زەرەردەکات. ئەگەر سواریبوو دەستەلاتێکی گەورەی رەهای پێدەسپێرێو زاڵدەبێت بەسەریا ئەگەر شیاوی دەستەلاتبێ، ئەگەر شیاووگونجاو نەبوو جەنگو شەڕ رووی تێدەکاتو سەرناکەوێت چونکە سوارەکەی هەمیشە لەماندوبووندایە بۆیە سەر ناکەوێتو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾(الفیل: ١).

*دەگونجێت بکوژرێت تێیدا ، ئەگەر بەزینەوە سواری ببێتو بەگوێی بکات کچی پیاوێکی عەرجەمی گەورە دەهێنێ، ئەگەر بازرگانبوو بازرگانیەکەی گەورەو مەزندەبێت.

* ئەگەر بەرۆژ سوارییوو ژنەکەی تەلاقدەدات و خراپە بەهۆی ئەوەوە تووشدەبێت.
* ئەگەر فیلی رامکرد فەرمانڕەوایانی عەجەم رێکدەخات و بەگوێی دەکەن بەئەندازەی گوێڕایەڵی.
* ئەگەر بینی فیل دەدۆشێ پلاندەگێڕێ لەدژی فەرمانڕەوایەکی مەزن و ماڵ وسامانێکی حەلاڵی لێوە دەستگیردەبێ. پاشەڕۆی فیل ماڵ و سامانی پادشایە.
* ئەگەر کوژراوێکی لەشارێکدا بەدیکرد فەرمانڕەوای ئەو شارە یان پیاوە مەزنەکانی دەمرن.
* ئەگەر بینی فیلێك هەڕەشەی لێدەکات یان بەدواوەیەتی ئەوە نەخۆشییە.
* ئەگەر بینی خستییە ژێر پێلەقەی یان خستییەسەر خۆی بەڵگەیە لەسەر خەونی خەوبینەر، ئەگەر نەیخستە ژێر خۆی روو لەناڕەحەتیدەکات بەلام قوتار دەبێ لێی.
* هەروەها دەڵێن: فیل لەئاژەڵەکانی دۆزەخە.
* بۆ ژنان بەڵگەی خێرنییە بەهەرباریکدا بیبینێ، هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی وتوێژ لەگەڵ فیلدا دەکات لەدەستەلات خێرێکی گەورەی دەستگیر دەبێ.
* ئەگەر بینی بەغارەوە فیل شوێنی کەوت زیانی لەلایەن فەرمانڕەواوە پێدەگات.
* ئەگەر بەلووتی لێیدا سامان و گەنج بەدەستدەهێنێت.
* هەروەها دەڵێن: بینینی فیل بەدەر لەولاتی (هند) ناڕەحەتی و ترس و بیمە.
* کوشتاری دوو فیل جەنگ و شەڕی نێوان دوو فەرمانڕەوایە بەزۆری فیل بەڵگەیە لەسەر دەستەلاتدارێکی عەجەمی.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنێکی کەتەوڵی لەشولار گەورە یان کەشتیەکی گەورە.
* هەروەها بەڵگەیە لەسەر وێرانی و کاولبوون.
* ئەگەر بینی فیلێك لەشارێك بەدەرچوو فەرمانڕەواکەی نەخۆشبوو دەمرێ، وەگەرنا سەفەردەکات لێی یان لادەبرێ یاخود لەسەر پشتی کەشتیەك سەفەر دەکات، وەگەرنا نەخۆشی و تیاچوون لەسەریان لادەچێت بەلاچوونی فیل.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی عەجەمییە بەسامو هەیبەتو دڵساردەو ئەرك هەڵگرەو ئاگاداری هونەری جەنگە.

*ئەگەر شەو سواری فیلبوو بەسەرجەم ئامرازەکانییەوە گوێڕایەڵو رامبوو زاڵدەبێت بەسەر فەرمانڕەوایەکی چرووکدا ئەگەر خەوبینەر لەدەستەڵاتدارانبوو، ئەگەر دەستەڵاتدارنەبوو جەنگ رووی تێدەکاتو سەرناکەوێت چونکە سوارەکەی هەمیشە لەپلانو نارەحەتیدایە.

*ئەگەر بینی بانگی چەندین فیلدەکات پادشایانی عەجەم کۆکدەکاتو بەئەندازەی رامبوونی فیلەکە گوێڕایەڵی بۆ دەنوێنن.

*ئەگەر بینی فیل دەدۆشێ ناپاکیو پلاندەگێڕێ لەدژی فەرمانڕەوایەکی گەورەو ماڵێکی حەلاڵی لێوە دەستگیردەبێ، هەروەها ئەگەر بینی لەلووتی شتێکی گرت ماڵی حەلاڵی دەستگیردەبێ.

*دەڵێن: فیل پادشایەکی فرە نازو نیعمەتدارەو بەرێزو ئارامو چاودێریو نەرمو نیانە.

*هەروەها فیل بەڵگەیە لەسەر:

+نەتەوەچاکەکان.

+زانایان.

+خەڵکی خاوەن کەسایەتی.

+بەڵاو نەهامەتی.

+ماندوبوون پاشان قوتاربوون لێی چونکە فیل بەنارەحەتی لەدایکدەبێت.

*ئەگەر فیلێکی بینیو سوارینەبوو کەموکوڕی روودەکاتە دەروونیو زەرەر لەماڵو دارایی دەکات، ئەگەر بینی سوارییوو موڵکو دەستەڵات بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر فیلی لەوڵاتی بەربەریەکان دی بەڵگەیە لەسەر نارەحەتیو ترس‌وبیم، یاخود بەڵگەیە لەسەر فەرمانڕەوا یان پیاوێکی رێزدار.

*ئەگەر ژنێك بینی سواری فیلێکبوە بەڵگەی مردنیەتی.

*ئەگەر بینی سواری فیلێك بوە لەجەنگدا دەمرێ.

*ئەگەر بینی گۆشتی فیل دەخوات ماڵو سامان لەفەرمانڕەواوە بەدەستدەهێنێت، بەهەمان شێوە ئەگەر هەر ئەندامو بەشێکی فیلەکەیبرد بەوچەشنەیە.

*بینینی فیل بۆ خواناسو چاکەکاران باش نییە، بەڵام بۆ دنیا پەرستان

بەڵگەیە لەسەر دەستەڵاتداری عەجەمی.

*ئەگەر بینی فیلێکی کوشت پیاوێکی عەجەمییە.

*ئەگەر چەندین نەتەوەی بینی سواری فیلبوونو بەڕێوەی دەبەن ئەگەر لەجەنگدابوون دەبەزن.

*دەگونجێت بچێتە لای ژنێکی عەجەمی ئەگەر لەسەر شێوەی سواربوون سواری نەبێتو لەزەوی و زاری جەنگیش نەبێ.

*ئەگەر بینی فیلێك هاتووە لەشارێکەوە بۆ شارێکیتر دەستەڵاتدارێکە جووڵێنێ لەشارێکەوە بۆ شارێکی دی.

فیلەوان: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پەروەردەکاری منداڵی فەرمانڕەواو سەرکردەکان وەك زمانەوانو فێرکاری سوارچاکی یاخود زۆرانبازیو مەشقی جەستەیی.

فیلی شەترەنج: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر رابواردنو ئارەزوو یاریو ناتەواوی لەشو لار بۆ یەکێك خوازیاری جموجووڵی بیت لەکاتی پێویستداو یان دانیشتنو نەجووڵان لەکاتی هەوڵو جووڵاندا.

ف ێ

فێرکردنی مرۆڤ: (نابلسی)دەڵێت: فێربوونی مرۆڤ بۆ قورئان یان فەرموودەیەکی پێغەمبەر(ﷺ) یاخود داناییەك یا پیشەیەك بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی دوای هەژاریو ڕێنومایی دوای وێڵیو سەرگەردانی.

*ئەگەر خەوبینەر رەبەنبوو هاوسەر دەگرێت یاخود خوداوەند منداڵێکی پێدەبەخشێت یان هاوەڵایەتی یەکێك دەکات ڕێنومایی دەکاتو دەستیدەگرێت بۆ ڕێگەی حەقو راستی.

*ئەگەر فێری دزی یا داوێنپیسیو بێباوەڕیبوو بەڵگەیە لەسەر وێڵیو سەرگەردانی دوای ڕێنومایی یا هەژاری لەدوای دەوڵەمەندی یاخود ڕێگەی دەوڵەمەندی دەگرێتەبەر یان پاشگەزدەبێتەوە دوای باوەڕهێنان (پەنا بەخوا).

ق قاف

قا

قابلەمەی گەورە: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ژنو خزمەتکار، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رزقو رۆزی.

قابیل(کوڕی ئادەم): (نابلسی) دەڵێت ئەگەر لەخەودا بینی زاڵدەبێتو کەسێك بەبێ حەقدەکوژرێو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ (المائدة:٣١).

قاپ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەرجەم قاپی مس خزمەتکارە لەبازرگانیشدا لانەو خانووە.

*هەروەها دەڵێن: تاسو دەفر بەڵگەیە لەسەر جوانی ڕێکخستنو بەڕێوەبردنی مرۆڤ.

قاپقاپ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا تەوبەیە بۆسەرپێچیکار یان دژایەتیو شەڕە یاخود زانیارییە یا دەرخستنی نهێنییە بۆیەکێك بیەوێت بشارێتەوە.

*ئەگەر بینی بەقاپقاپێکەوە دەیەوێت بڕواتو باغەبوو فتنەییو دووڕوویی هاوەڵەکەیەتی.

قاپی شیردۆشین: (نابلسی)دەڵێت: رزقو رۆزییەکی خۆشو بەتامو چێژە.

قاچ(لاق): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا تەمەنی مرۆڤو پشتو پەنایەتی لەپەیداکردنی بژێویدا.

*ئەگەر بینی قاچێکی بەرزکردەوەو یەکێکی درێژکرد، ئنجا هەردوو قاچی لەیەك ئالا چارەنووسو ئەجەلی نزیکە یاخود کارێکی قورسوگران رووی تێدەکات یان درۆزندەبێت.

*ئەگەر لاقی ژنێکی بینیو پاشان ناسی دەیکات بەهاوسەری خۆی یان یەکێکیتر دەهێنێت ئنجا روو لەخێرێکی باشتردەکات لەوەی خۆی لەسەریەتی.

*ئەگەر موویەکی زۆری بەقاچەکانیەوە بینی قەرز لەسەری کۆدەبێتەوەو لەزیندانا دەمرێت.

*ئەگەر بینی شەلبوە زینادەکات.
*قاچ ماڵی مرۆڤو بژێویەتی، ئەگەر بینی قاچی بوە بەئاسن ماڵو دارایی دەمێنێتەوەو تەمەندرێژ دەبێ، ئەگەر قاچی لەداربوو لەبژێوی پەیداکردندا لاواز دەبێت ، ئەگەر قاچی لەشووشەو گلێنەبوو زۆر ناخایەنێت دەمرێتو ماڵو بژێوی تیادەچێت، ئەگەر کوڕو ئاژەڵ ئوتومبیلو ماڵو دارایی هەبوو هەندێکی لەکیسدەچێت، دەگونجێت کەمو کوڕیبێت لەتەمەنیدا.
*ئەگەر بەیەك قاچەوە رۆیشت نیوەی ماڵو داراییەکەی بەفیڕۆدەچێت.
*ئەگەر بینی هەردوو قاچی بڕاوە سەرجەم ماڵو دارایی دەڕوات، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مەرگی مەگەر لەخەونەکەیدا شتێکی تیابێت بەڵگەبێ لەسەر خێر ئەوجا بەئوتومبیل یان ئاژەڵێك خەڵات دەکرێ، یاخود بەڵگەیە لەسەر سواربوونی کەشتی کرێگرتە یان کەشتی هاوڕێیەکی، یان روو لەخراپەدەکاتو کاری حەرامو یاساغ ئەنجامدەدات.
*ئەگەر قاچێکی جوانو قەڵەوی دی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خودی خۆیو چۆنیەتی بەکارهێنانی لەباشەدا یان باشی ئەو ماڵو داراییەی بەدەستیهێناوە.

*گردبوونەوەی موو بەقاچی ژنەوە بەڵگەیە لەسەر سەرشۆڕیو فێڵو تەڵەکە مێردەکەی پێیدەکات یان بەرپرسو فەرمانڕەوا.
*دەگونجێت گردبوونەوەی موو لەسەر قاچی ژن بەڵگەبێت لەسەر دەرکەوتنی نهێنیو رێنومایی دوای وێڵیو سەرگەردانی.
*دەگونجێت قاچ بەڵگەبێت لەسەر ناڕەحەتی.
*ئەگەر دووقاچی بینی لەیەك ئاڵابوون بەڵگەیە لەسەر ترسو بیمو نەهامەتی.
*گۆڕانی حاڵوباری لاق بەڵگەیە لەسەر دەستگرتن بەسەر ماڵی کەسانیتردا یان ئەوەی بەدەستیدەهێنێت.
*دەرخستنی قاچ بەڵگەیە لەسەر وازهێنان لەنوێژو ملکەچی دوای شکۆمەندی.
قاچی مرۆڤ:(ئیبن سیرین) دەڵێت: قاچ هۆی بژێویو ماڵو دارایی پیاوە، دەگونجێت تەمەنی خاوەنەکەی بێت.
*ئەگەر بینی قاچی لەئاسنە تەمەنی خاوەنەکەی درێژدەبێتو ماڵو دارایشی دەمێنێتەوە.
*ئەگەر قاچی بوبوو بەدوپووگەوهەر زۆری پێناچێت دەمرێتو ماڵو دارایشی بەسەردەچێت.

* ئەگەر بینی قاچی قرتاوە نیوەی ماڵو سامانی تیادەچێت ، ئەگەر هەمووی بڕا هەموو ماڵو سامانەکەی تیدەچێتو هێزو توانای نامێنێت ، یان هەمووی دەمرێت ئەگەر لێی جیابوەوە.

* هەروەها دەڵێن: هەردووقاچ باوكو دایکن ، ڕۆیشتن بەپێی پەتی بەڵگەیە لەسەر ماندویەتیو نارەحەتی.

* هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی چەند قاچێکی هەیە ئەگەر لەسەفەردابوو سەفەرەکەی بۆ ئاساندەبێتو خێری دەستگیردەبێت، ئەگەر هەژاربوو گەنجو سامانی دەستدەکەوێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو نەخۆشدەکەوێ.

* بینینی هەردوو قاچ بەخەتو نەخش‌ونیگارەوە مەرگی خانەوادەیە، بۆ ژنیش مەرگی مێردەکەیەتی.

* ئەگەر بینی قاچی بەرزکردوەتەوەو یەکێکیان ئاڵاوە لەوەی دیکەوە چارەنووسو ئەجەلی نزیکبوەتەوەو ڕووداوێکی قورس‌وگران ڕووی تێدەکاتو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خەوبینەر درۆزنە.

* بینینی پیاو بۆ لاقو قاچی ژن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری.

* دەرخستنی لاق لەلایەن ژنەوە باشی ئاینو بەدەستهێنانی خێرێکی گەورەیە.

* پاژنەپێ کوڕێکی قومارچییە.

* هەروەها دەڵێن: پێشهاتنی مەرگ یان غەمو پەژارەیەو پاژنەشکانیش هەوڵدانە لەکارێکدا پەشیمانی دەبەخشێ بەخاوەنەکەی.

* قاچ جوانی پیاوو ماڵو سامانەو پەنجەکانی کچو خزمەتکارەکانیەتی.

* ئەگەر هەندێك لەپەنجەکانی بینی بەرزبوەتەوە ڕووبە ئاسمان هەندێك لەبەردەستو کیژەکانی دەمرن.

* مووی قاچ قەرزێکی زاڵە، ئەگەر بینی هەردوو قاچی ڕوو بەئاسمان بەرزبوونەتەوە هەردوو کوڕەکەی دەمرن.

* ئەگەر بینی بەقاچی زینادەکات بەحەرامی دوای ژنان دەکەوێ.

* ئەگەر بینی چەن قاچێکی هەیە ئەوەبۆ :

+دەوڵەمەند نەخۆشییە.

+بۆ دڕندەو بەد خوو بەڵگەیە لەسەر زیندانیو کۆتو بەندکردن.

* پیاوێك بینی قاچێکی بوە بەبەرد، پاش ماوەیەك ئەو قاچەی وشکبوو.

*دەگێڕنەوە پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: بەقاچی پیاوێکەوە تووكو موویەکی زۆرم بینی، ئەویش وتی: قەرزار دەبیّو لەزینداندا دەمریّ.
*پیاوێك بینی شەلبوو لەخەودا، راقەکارێکی خەو پێی وت: تۆ زینادەکەیت، دواتر لەگەلّ ژنێکدا دەستگیرکراو کاری داوێنپیسیدەکرد.
*پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: پەنجەکانی خۆم بینی لەسەر پشکۆ، کاتیّ قاچم دەخستەسەری پشکۆکە دەکوژایەوە، کاتێکیش بەرزمدەکردەوە وەك خۆی لێدەهات، راقەکارەکە پێی وت: کەسێکی ئارەزووبازە، ئەویش وتی: نەخێر وانییە بەلّکو پیاوێکە باس لەچارەنووسدەکات، ئەویش وتی: چ شتێك لەچارەنووس قورسترە.
*ژنێك بینی پەنجەگەورەی قاچی قرتاوە ئەم خەونەی بۆ (ئیبن سیرین) گێڕایەوەو ئەویش وتی:پەیوندی لەگەلّ کۆمەلّێك دروستدەکەیتەوە پێشتر پەیوەندیت لەگەلّیان بچڕاندوە.
*پەنجەکانی هەردوو قاچ مالّو دارایی خاوەنەکەیو کرداری چاکەیە.
(نابلسی) دەلّێت: قاچ پەناوپشتگیرو هۆکاری رۆیشتنی پیاوە، بۆیەلێکدانەوەی وەك لێکدانەوەی مالّەکەیەتی، قاچ مالّو جموجوولّیەتی لەکاتی نهێنیو ئاشکرادا.
*ئەگەر بینی هەردوو قاچی روو بەئاسمان چوونو لێی جیابوونەوە باوکی دەمرێت.
*ئەگەر بینی سەوزبوون سەرشۆڕی دەکەوێتە نێو مالّو دارایی.
*ئەگەر بینی بەپێی پەتی دەڕوات هیلاکیو ماندوبوون رووی تێدەکات.
*ئەگەر بینی قاچی مرۆڤێك دەخوات نزیکی لەخوداوەند دەستگیردەبێتو کاروبارەکانی سەر دەگرنو سەرجەم پێداویستیەکانی بۆ بەدەستدێت لەئاینو دنیادا.
*ئەگەر بینی هەردوو قاچی دەسووتێن ئەوەی کەخاوەنێتی دەگۆڕێتو بەو چەشنە نامێنێت.
*ئەگەر بینی چەن قاچێکی هەیە بۆیەکێك ئارەزووی سەرکردایەتی بکات بەدەستیدەهێنێت، بۆ کەشتیەوان سەفەرە لەگەلّ سوودو قازانجێکی زۆر، بۆ هەژاران شتومەکێکە خێری لێ رەچاو ناکریّ، بۆ کەسی چاوکز کوێرییە بۆ خەلّك درندە زیندانیو غەمو پەژارەو گلەییو سەرزەنشتە.

*ئەگەر قاچی ڕێك بێت یان پەنجەكانی نۆربــن شــكۆمەندیو ڕێــز بەدەستدەهێنێت لەگەڵ هێزو توانادا.

*ئەگەر بینی قاچی شكا با تاچەند ڕۆژێ لەدەستەلاتدار نزیك نەبێتەوەو لەولاتی خۆی دووربكەوێتەوەو داوای لەشساغیو پارێزراوی لەخوداوەند بكات، هەروەها دەڵێن: ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت.

*ئەگەر بینی قاچێكی لەوی دی درێژترە سەفەر دەكاتو كۆمەكو یارمەتی وەردەگرێ.

*ئەگەر دەوڵەمەندبوو نەخۆشدەكەوێ.

*قاچ بۆ فەرمانڕەوا بەلگەیە لەسەر پیاوەكانی .

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی قاچی فەرمانڕەوایەكیتری قرتاند پیاوەكانی دەبات بۆ خۆی.

*ئەگەر بینی چوارقاچی هەیە ئەگەر هەژاربوو سەفەردەكاتو یارمەتی وەردەگرێ، ئەگەر دەوڵەمەندبوو نەخۆشدەكەوێ، هەروەها بەلگەیە لەسەر تەمەندرێژیو پیری یاخود سواری ئاژەڵو ئوتومبیل دەبێت، بۆنەخۆشیش بەلگەیە لەسەر مەرگی.

*ئەگەر بینی لەسەر یەك قاچ دەڕوات بەلگەیە لەسەر ڕۆیشتنی نیوەی ماڵەكەی یاخود نیوەی تەمەنی یا نیوەی كاروبارەكانی.

*ئەگەر بینی لەسەر سێ قاچ دەڕوات نامرێت تا بەگۆچان نەڕوات بەڕێوە بەهۆی پیرییەوە یان بەهۆی نەخۆشییەك كەدێت بەسەریا.

*ئەگەر دادوەرو فەرمانڕەوا بینیان چەند قاچێكیان هەیە لەكاردەخرێنو كاروباریان بەوەكیل دەڕوات بەڕێوە.

*ئەگەر بینی قاچی لەرزیوە لەبەدەستهێنانی ژندا هەوڵدەدات، ئەگەر بینی لەمسە لەپووچیو هیچدا بەگەڕیاندەخات، ئەگەر بینی لەقورقوشمە بەلگەیەلەسەر لەكاركەوتن یان گۆجیو ئیفلیجی مەگەر لەخەونەكەیدا هۆكارو ڕووداوێكی تیابێت بەلگەبێت لەسەر خێر ، ئەوجا هەوڵدەدات لەپێناوی ڕەزامەندی پەروەردگاردا یاخود ڕامیاندەكات لە بۆ پەروەردگار.

*ئەگەر بینی گۆشت بەقاچەكانیەوە نەما بەلگەیە لەسەر گەورەییو پیریی، پەنجەكانی قاچیشی بەلگەیە لەسەر كاروكرداری چاكە.

*ئەگەر بینی قاچەكانی ئازاریدەدەن لەكاری خراپدا هەوڵدەداتو سزاو خەشمی خوداوەند دادەبەزێ بەسەریا.

*هەروەها دەڵێن: ئەگە بینی قاچی ئێش‌و ئازاری هەیە لەبارێکەوە دەچێت بۆ بارو حاڵێکیتر.

قارەمان[1]: (ئیبنس یرین) دەڵێت: قارەمان پیاوێکی زانای پارێزەرە.

قاز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: قاز ژنی بەلەش‌و لارو خاوەن ناوبانگ‌و ماڵ‌و داراییە، ئەگەر لەشوێنێکدا دەنگیان بەرزکردەوە قیژەو هاواردەکەن.

*ئەوەی ببینێ قاز بەخێو دەکات لەدوای کۆمەڵێکی پلەوپایەدارەوە دێت‌و لەلای ئەوانەوە ماڵ‌و دارایی بەدەستدەهێنێت چونکە قاز وەك دەڵێن: پیاوێکی خەم‌و خەفەتباری بەدەستەلاتە لەگشت لایەکدا.

*ئەوەی لەدەریادا باڵندەیەك بگرێ کوڕێکی دەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: قاز دوو جۆرە، قازی ماڵی‌و کێوی، قازی کێوی بەڵگەیە لەسەر گەشتیارو بازرگانی دەریاو وشکانی، قازی ماڵیش خانەوادەیە یاخود خەم‌و خەفەت‌و هاوسەر یان ماڵ‌و دارایی‌و خزمەتکار.

*دەگونجێت قاز بەڵگەبێت لەسەر ژنی جوان یاخود ژنی گۆشتن، دەنگیشی خەم‌و خەفەتە بەهۆی مردن یان ئاگرکەوتنەوە یا نغرۆبوون.

*هێلکەی قازیش ماڵ‌و داراییەکی زۆرە.

قالۆنچە(خلێنکە): (ئیبن سیرین)دەڵێت: قالۆنچە پیاوێکی قیناوی دڵپیسیەو دەبێت بەهاوەڵ لەسەفەرداو ماڵ‌و دارایی لەشوێن‌و جێگەیەکەوە دەگوێزرێتەوە بۆ شوێن‌و جێگەیەکیتر، هەروەها: دوژمنە یا خاوەن ماڵ‌و دارایی حەرامە.

قالبساز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جیاکاری حەقەو ناحەق.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شۆرەر یاخود ئوتوچی‌و جلشۆرو هاوچەشنەکانی.

(نابلسی)دەڵت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌و دارایی بەفیڕۆدەرو کەسێك نهێنی پارێزی‌و بەڵێن‌و پەیمان بەجێنەهێنێ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:

+رەخنەگر چاك لەخراپ دەردەهێنێ.

+راڤەکاری خەو چونکە خەوی دروست‌و گونجاو لەخەوی تێکەڵ‌و پێکەڵ جیادەکاتەوە.

---

[1] **قارەمان**: کەسێکە زاڵبێت بەسەر ئەوانەی ژێردەستی خۆیدا. (وەرگێڕ)

*هەروەها پیاوێکە قسەی خراپ دەکرێ بەرانبەری یان پیاوێکە دەستەلاَتو پلەوپایەی پێدەسپێردرێ.

قامچی: (نابلسی)دەلێت: دەستەلاَتو فەرمانڕەواییە، ئەوەی ببینێ دەستەلاَتدارو فەرمانڕەوایەك خاوەن قامچییە پۆستو دەستەلاَتێکی پێدەسپێردرێ.

*قامچی بەلَگەیە لەسەر ئەدەبو رەوشتبەرزی لەگەلَ شوێنکەوتنی سوننەتو پلەوپایەو پۆستو دەستەلاَتە بۆ یەکێك خاوەنی بێت.

قامیش: (ئیبن سیرین) دەلێت: ئەگەر لەخەودا قامیشێکی بینی خۆیدا بەسەریا تەمەنی کەمێك ماوەو هەژارەکەوێ بەهەژاری دەمرێت، هەمووشتێکی ناو بەتالَ نامێنێتەوە.

*قامیش دووزوبانییە یان مرۆڤێکی بێئاینە ئەمەکداری‌و وەفای نییە، هەروەها دەلێن: سووك‌و رسواو گوفتار خراپە.

*بەلاَم قامیشی شەکر ئەگەر بینی دەیمژێ رووداکاتە کاروبارێك قسەوباسی زۆری تێداکرێ‌و دەوترێتەوە بەلاَم گوفتاری ئەو دەگمەندەبێت.

*ئەگەر بینی دەیگوشێ لەمولَك‌و دەستەلاَتەکەی فەرپێت بەدەستدەهێنێت، ئەگەر ئاگر لێی نەدا بەشەربەت وەردەگیرێ چونکە سوودو قازانجی شەربەت زالَە بەسەر شتیتردا.

*قامیشی شەکر وتنەوەی گوتەو قسەیە کەباش‌و شیینە. یەك شەکریش ماچی خۆشەویست یان کوڕە، شەکری زۆریش بەلَگەیە لەسەر وتی وتی.

(نابلسی) دەلێت: بینینی قامیش بەلَگەیە لەسەرچواندن‌و چاولێکردن‌و رووپامایی لەکرداردا.

*دەگونجێت بەلَگەبێت لەسەرکاری سووك‌و بەدەستهێنانی بەشەڕو ئاژاوە یان خۆشی‌و تام‌و چێژ یان شتێکی دەگمەن.

*قامیشی فارسی‌و ئەوەی لێیدروستدەکرێ بەلَگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەم‌و پەژارەو خۆشنوودی.

*دەگونجێت بەلَگەبێت لەسەر دەرکەوتنی خراپەکارو وتنی گوفتاری زۆر رووپامایی لەکرداردا.

*ئەگەر قامیشەکە بوو بەئاسنی زیندان‌و لەزیو یان زێڕ یاخود زومورِدبوو بەلَگەیە لەسەرکاری چاکەی مرۆڤ کەبەهۆیەوە دەگات بەبەهەشت‌و چوونە نێو کۆشکەکانی.

*هەروەها قامیش کۆمەڵێ دووڕوە ئەگەر دەنگی هەبوو شەڕو ئاژاوەیە.

*قامیشی شەکر بەڵگەیە لەسەر رزق‌و رۆزییەك بەنارەحەت بەدەستدەهێنێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+دەنگەدەنگ لەخراپەدا یان ئەو شوێنانەی تێدا دەبینرێ.

+رێزداری لەرەچەڵەکدا.

+زانیاری بەسوود وەك یەکتاپەرستی بناغەی خێرە.

+ژنی داپۆشراوی بەرێزو پایەدار.

+ئەوپیاوانەی ئەرکی رۆژوو یان خزمەتگوزاری بەجێدەهێنێت.

*دەگونجێت ئەگەر لەشوێنی خۆیّ نەڕوێنرابێ بەڵگەبێت لەسەر وێرانبوونی شوێنێك‌و رەواندنەوەی شوێنەواری‌و دەرخستنی حاڵی خانەوادەی یان کۆبوونەوەی ژنان‌و گریان‌و شیوەن‌و دەرخستنی سەرو فرمێسك رشتن. ئەوەشی کارێکی بۆ بەجێبێت بۆی دەشاردرێتەوە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر چەککردن‌و بڵاوبوونەوەی بەیداخ‌و ئاڵای جۆراوجۆر.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر قوتاربوونی زیندانی‌و ئازادبوونی دیل‌و چاکبوونەوەی نەخۆش‌و دەرهێنانی مردوو لەکوڕەکەی.

قامیشی کەتیرەی سەوز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: قامیشی کەتیرە بەڵگەیە لەسەر تیاچوون یان ئەوەی شتێکی تیابردوە.

(نابلسی) دەڵێت: راوکاری باڵندەیە.

قاووقیژ(دەنگەدەنگ): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بینینی فیتنە یاخود بۆنەکانی ساڵ یان کاروبارێکی گرنگ خەڵکی بۆ کۆدەبێتەوە لەهەموو لایەکەوە.

قاووقیژکار: (ئیبن سیرین)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر قاووقیژو دەنگەدەنگ لەشەڕوخراپەدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گواستنەوەی شارەزایی لەرەچەڵ‌و هۆزوتیرەو هەر زانیارییەکیتر بۆ پیشەیدی.

*دەگونجێت خەونەکەی بەڵگەبێت لەسەر هەڵگرتنی شوێنەوارو ئەوەی وتەکانی جێبەجێناکات.

قایشی بێباوەڕان: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کوڕە ئەگەر قایشی لەپشتی خۆیدابینی خواناسدەبێ‌و ئاینی خودا سەردەخات.

*ئەگەر قایشی لەگەڵ جل‌وبەرگی نوێدا بەدیکرد کوڕێکی باشیدەبێت، ئەگەر بینی بچڕا کوڕەکەی دەمرێ، ئەمەش

لەکاتێکدا قایش بەسەر جلەکانیەوە ببینێ ئەگەر لەژێرەوە بەستبووی بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئاین‌و دنیا.

ق ر

قرقێنە: (نابلسی)دەڵێت: قرقێنە لەخەودا وتەو قسەی بێسوودو کەڵکە، دەگونجێت قرقێنە بەڵگەبێت لەسەر دەوڵەمەندی بۆ هەژار.

ق ژ

قژداهێنەر(شانەکار): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە غەم‌و پەژارە لەخەڵکی دووردەخاتەوە.

* ژنی قژداهێنەر ژنێکی داپۆشراوە، ئەوەی لێینزیکبێتەوە رێزو شکۆمەندی لای خەڵکی زیاددەکات.

* ئەگەر قژداهێنەر چوە لای رەبەنێك هاوسەردەگرێ.

* ئەگەر قژداهێنەر لەحاڵ‌و بارێکی باشدابوو دەرەنجامی رەبەنەکە روو بەچاکەدەچێت.

* قژداهێنەر ژنێکی خاوەن ماڵ‌و داراییە.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر عەتارفرۆش‌و حەمام، ئەوەی قژداهێنەرێك لەدەستبدات عەتارێك یان قژداهێنەر یاخود حەمام لەدەستدەدات‌و قژداهێنەریش دایکی مرۆڤە.

قژفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاوێك دنیای زاڵبکات بەسەر ئایندا ئەگەر بەهاکەی بەدرهەم وەرگرت.

قژلوولی: (نابلسی)دەڵێت: لوولبوونی قژ لەخەودا بۆیەکێك سەری رووتاوەبێت بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتن‌و سەرهەڵدانی کارکردن بەسوونەت،

ئەگەر لەخەودا قژێکی لوولی بۆ دروستبوو بەڵگەیە لەسەر قەرەبووکردن بەماڵ یان هاوسەر یاخود جل‌وبەرگ.

* چرچ‌و لوولبوونی جل‌وبەرگیش بەڵگەیە لەسەر جوانی‌و رازاوەیی.

قژەسەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: قژەسەر ماڵ‌و دارایی‌و تەمەندرێژییە.

* قژی پڕ جیاوازە بەپێی خەوبنەر، ئەگەر پیاوێکی چاکەکاری بینی قژی زۆربوە پارێزگاری‌و هەیبەتە بۆ پیاوە، ئەگەر دەوڵەمەندێك بینی ماڵ‌و سامانەکەیەتی، ئەگەر هەژارێك بینی گوناهەکانیەتی.

* جوانی قژی سەر شەرەف‌و رێزدارییە، ئەگەر بینی قژی لوولبوە مەزن‌و شکۆداردەبێ.

*ئەگەر قژە لوولەکەی بینی درێژو بڵاوبوەتەوە ماڵو دارایی گەورەکەی پەرشو بڵاودەبێتەوە، ئەگەر نەرمو خاوبوو زیادبوونی ماڵو داراییە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی قژێکی درێژی هەیەو دڵخۆشە پێی باشە بەتایبەت بۆ ژنان چونکە ئەوان قژیان لەجوانکاریو خۆڕازاندنەوەدا بەکاردەهێنن.

*پرچ بۆ پیاو کوڕێکی پیرۆزە ، ئەگەر هاوسەرداربێ ، ئەگەر رەبەنبوو کچێکی جوانو شۆخ شەنگە ، هەروەها بۆ ژن کوڕی سەرۆكو فەرماندەو گەورەیەوبەڵگەیە لەسەر فەرپیتداری ئەوساڵە.

*بەڵام رەشی قژی ژن بەڵگەیە لەسە دووشت : یەکەم/ خۆشویستنی مێردەکەی بۆی. دووەم/ جێگیربوونی حاڵوباری مێردەکەی.

*ئەگەر ژنێك بینی قژی خۆی دەرخست مێردەکەی سەفەر دەکاتو بەجێی دەهێڵێ.

*ئەگەر بینی بەردەوام قژی دیارە مێردەکەی ناگەڕێتەوە بۆ لای ، ئەگەر مێرددارنەبوو هەرگیز شوو ناکات.

*ئەگەر قژی بەپڕی بینیو خەڵکی بەدییانکرد لەکارێکدا ئابڕووی دەچێت.

*ئەگەر پیاوێك بینی سەری بوە بەشاخ پیاوێکی پارێزراوە.

*ئەگەر قژی پێشەسەری بینی هەڵوەری ملکەچیو رسوای دێت بەسەریا لەوکاتەدا.

*ئەگەر قژی پاشەسەری بینی هەڵوەری بەڵگەیە لەسەر ناخۆشیەك لەکاتی پیریدا دێت بەسەریا.

*ئەگەر قژی لاجانی راستی هەڵوەری بەڵگەیە لەسەر پێکانی نێرینەیەکی خزمی، ئەگەر لای چەپیشبوو مێینەیە، ئەگەر خزمی نەبوو لەپیاوو ژن زیانە روو لەخۆیدەکات.

*تاشینی قژ بۆ پیاو لە(حەج)داو کورتکردنەوەی لەلێکدانەوەدا دڵنیاییو ئازادکردنو قەرزدانو دەروە بەپێی ئایەتی: ﴿لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ﴾ (الفتح: ٢٧).
ئەگەر لە(حەج)دانەبوو هەر بەوچەشنەیە بەڵام لە(حەج)دا بەهێزترە، ئەمەش ئەگەر خەوبینەر سەرۆك نەبوو بەڵام ئەگەر سەرۆکبوو لەکاتی (حەج)دانەبوو قژبڕینی بەڵگەیە لەسەر هەژاری یان لابردنی یاخود شکانی نهێنیەکانی، ئەم خەونە بۆ

هـەژار قەرزدانەوەیـەو بـۆ دەوڵەمەنـد کەم‌و کورپییە روو لەماڵ‌و داراییدەکات.

*ئەگـــەر خەوبینـــەر چـــاکەکاربوو دەستەڵات‌و زەبرو زەنگـی لاوازدەبـێ، ئەگەر نەیبینی قـژی ببڕێ بـەڵام بینـی سـەری تاشـراوە زاڵـدەبێت بەسـەر دوژمنەکانیــداو هێـــزو مـــەزنی‌و شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*هەندێکـــدەڵێن: قژتاشـــین کـــاتێ لەلێکدانەوەدا باشە بـۆ یـەکێك زوو زوو قژی بتاشێ.

*هـــەروەها دەڵـــێن: سەرتاشـــین بـــۆ جەنگاوەر شەهیدی دەهێنێت.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دەڵێت: بینیم قـژم تاشـراوەو لەدەمیـشمەوە باڵندەیـەك هاتەدەرەوە، ژنێکم تووشبوو خـستمیە نێو عەورەتییەوە، هەروەها باوکم بینی دەگـەڕا بەدوامـدا ئنجـا لـێم ونبـوو، بـۆ هاوەڵـەکانی گێڕایـەوەو وتـی: خـۆم بـەمجۆرە لێکمداوەتـەوە: سەرتاشـینم دانانیـەتی، ئـەو باڵندەیـەش لـێم هاتـە دەرەوە روحمەو، ئەو ژنەی منی خستە نێـو عـەورەتی زەوییـەو تێـدا ونـدەبم، بەدومـــدا گـــەڕان لەلایـــەن باوکمـــەوە ئەوەیە هەمان حـاڵ‌و چارەنووسـی مـن روو لەباوکمدەکات. خاوەنی ئەم خەونە شـــەهیدبوو بەوچەشـــنەبوو کـــەخۆی دیبووی‌و لێکیدایەوە.

*یـەکێکیتر بینـی سـەری دەتاشـێ بەدەستی خۆی بۆ راقـەکارێکی خـەوی گێڕایـەوە ئـەویش وتـی: قـەرزەکـەت دەدەیتەوە.

*ئەگـەر ژنێـك بینـی قـژی تاشـراوە مێردەکـــەی تەڵاقیـــدەدات یـــاخود دەمرێت، ئەگەر بینـی مێردەکـەی قـژی دەتاشـــی یـــان قـــژی لـــەبنادەبڕێ لەحەرەمدا خەونەکەی بەڵگەیە لەسـەر دانـەوەی قەرزەکـەی یـاخود گەیانـدنی ئەمانەت.

*ئەگـــەر بینـــی مێردەکـــەی ســـەری لەشـــوێنێکی دی تاشـــی خەونەکـــەی بەڵگەیـــە لەســـەرنەوەی لەماڵەکەیـــدا بەندیدەکات.

*هەروەها دەڵێن: بڕینـی قـژی لەلایـەن مێردەکەیـــەوە بەڵگەیـــە لەســـەر ئابڕووبردنی.

*ئەگـەر بینـی مرۆڤێـك بانگیـدەکات بۆئـــەوەی قـــژی ببڕێـــت مێردەکـــەی بانگدەکات بۆ ژنانیتر بەنهێنی‌و لەنێوان خۆی‌و ئەوژنەدا ئاژاوە بەرپادەبێت.

*هــەروەها دەڵــێن: ئەگــەر پرچــی ژنەکــەی بینــی بڕابــوو هــەرگیز کــوڕی نابێت.

(نابلـسی) دەڵێــت: لەخــەودا مــاڵو تەمەندرێژییە، ئەگەر بینی قژی سەری درێژبوە تەمەنی درێژ دەبێ.

*ئەگــەر تۆپەڵــە قــژێکی بەســەریەوە بینــیو قــژی دیکــەی پێــوەکرد ئەگــەر دەوڵەمەندبوو ماڵو دارایی زیاددەکاتو ماڵو سامانیتر قــەرزدەکاتو بازرگــانی پێوەدەکــات ، بــەڵام ئەگــەر هــەژاربوو قەرزی لەسەر کۆدەبێتەوە.

*قژ مــاڵو سامانە بــۆ یــەکێك هــەیبێت یــاخود بیگرێتــە خــۆی، لابردنــی مــووی سمێــڵو بنباخــەڵ بەڵگەیــە لەســەر قەرزدانــەوەو ڕەواندنــەوەی غــەمو پەژارەو شوێنکەوتنی سوننەت.

*هۆنینــەوەی قــژ بەڵگەیــە لەســەر شارەزابوون لەکاروباردا.

*هۆنینــەوەی قــژ بەڵگەیــە لەســەر شارەزابوون لەکاروباردا.

*هۆنینــەوەی قــژ بــۆ ژنــان بەڵگەیــە لەسەر پاراستنی مــاڵو کۆکردنــەوەیو بۆکەســانی دیکــە وەك هــەژارو کــوێر بەڵگەیـــــە لەســـــەر ئـــــاڵۆزبوونی کاروبارەکان.

*ئەگــەر بینــی قــژی لەشــوێنێکی تــردا دەرهـــاتوە غـــەمو پـــەژارە ڕووی تێدەکات.

*قژتاشــینو کۆکردنــەوەی لــەکاتی (حــەج)دا بەڵگەیــە لەســەر ئــەمنو ئاسایشو تاشینو هەڵکێشانی ئەگــەر ناشیرین نەبێت یان شێوەی تێکنەدات ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەیە.

*هــەروەها دەڵــێن: هەڵکێـشانی مــوو بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوە بەزۆر.

*ئەگەر سەربازێك بینــی قــژی درێـژبوە چەكو جبەخانەی زیاددەکات.

*ئەگــەر قــژی خــۆی وەك قــژو یــاڵی ئەسپ بینی دەستگیردەکرێ ئەگەر دزو گوناهباربێت.

*ئەگــەر قــژی خــۆی بینــی وەك هــی بـــەرازی لێهـــاتبوو ناڕەحـــەتی ڕووی تێدەکات.

*زۆری قژ بۆ غــەمبار زیــادبوونی غــەمو پەژارەیــەو بــۆ دڵــشادو بەختــەوەریش زیادبوونی خۆشحاڵییە.

*درێژی مووی بنباخەڵ پیاوێکە ئــاینی ڕاستو دروستەو ڕێزدارو شکۆمەندە.

*ئەگەر بینی مووی بنباخەڵی درێـژبوە پیاوێکــە داواخــوازی مــاڵو ســامانە لــەزانیاریو بازرگــانیو دەســتەڵاتداو ناگەڕێتەوە بۆ پیاوەتیو ئایین، ئەگــەر

کیچ دابویە قژی‌و زۆربوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی منداڵی زۆرە.
*ئەگەر بینی قژی سەری درێژبوە زیاد لەئاستی خۆی ئەوەی حەزی لێدەکات ئومێدو هیواو ویستو خوازیەتی‌و دەوڵەمەند دەبێت‌و قەرزەکەی دەداتەوە منداڵەکانی تێردەکات.
*ئەگەر بینی درێژبوو لەناو جێی‌و لەنێوخەڵکیدا پێوەی رۆیشت قەرزیکی دێتەسەرو غەم‌و پەژارە دایدەگرێ‌و ناتوانێ بژێوی خانەوادەو ئەرکەکانی بەجێبکەیەنێت.
*هەروەها دەڵێن: درێژبوونی قژ درێژبوونەوەی بەدبەختییە، یان زیادبوونی منداڵە، هەروەها دەڵێن: فرەدەترسێ‌و چاودێری خوایی لادروستدەبێ‌و لەدنیادا غەمبارو دڵتەنگدەبێ.
*ئەگەر بینی قژی سەری کورتبوەتەوە لەوەی کەلەسەرییبوە کەمبوونی غەم‌و پەژارەیە ئەگەر درێژییەکەی غەم‌و پەژارەبێت.
*ئەگەر بینی کەسێك قژی هەڵدەکێشێ بەلاو نەهامەتییەك‌و لەماڵ سامانیدەکەوێت.
*ئەگەر ژنێك بینی قژی برا بێئەوەی لە(حەج) بێت لەنێوان خۆی‌و مێردەکەی شەڕو ئاژاوە روودەدات، ئەگەر لەوکاتانەدابوو چاکییە لەئاین‌و دنیاو ئەسپەردەیا، ئەگەر مرۆڤێکی بینی قژی دەبڕێ لەدواوە بانگی مێردەکەی دەکات بۆ لای ژنانیتر بەنهێنی.
*ئەگەر بینی قژی بەرۆن چەورکرد جوانییە بۆی، ئەگە رۆنی لێچۆڕا غەم‌و پەژارە روولەکاروبارەکانیدەکات، ئەگەر بۆنێکی لێکرد پیاهەڵدانی باشە.
*ئەگەر بینی سەری دۆزی بۆ ئەسپێ دەکەوێت بەسەر هەندێك کەم‌و کوڕی خۆیدا.
*ئەگەر بینی قژی داهێناو ئەسپێی لێکەوتەخوارەوە ئەوە ماڵ‌و سامان لەمیراتیدا خەرجدەکات یان کەم‌و کوڕی بۆ دەردەکەوێ.
*ئەگەر بینی قژی سەری کەمیکردوە ماڵ‌و سامانەکەی تیادەچێت یاخود کەمێکی دەمێنێتەوە.
*ئەگەر بینی موو لەدەمووچاوی دێت یان لەشوێنێکدا کەمووی لێنایەت قەرز بەسەریا دەکەوێت.
*ئەگەر بینی قژی لەپشتی دەرهات سوودو قازانجدەکات.
*دەرهاتنی موو لەسنگ‌و زوبان داناییەو دەرخستنی شیعرو زیرەکییە

مەگەر لەسنووری خۆی دەربچێ ئەوجا دەگەڕێتەوە بۆ غەمو پەژارەو خۆخواردنەوە.

*ئەگەر مووی سکی زۆربوبوو قەرزەکانی زۆردەبن‌و غەمو پەژارە لەسەری کۆدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی مووی باڵەکانی هەڵوەرین سەرجەم ئەو پارەیەی پەیدایکردوە بەفیڕۆ تیادەچێت.

*ئەگەر بینی مووی قاچەکانی زۆربوون‌و بایەدەدا ماڵ‌و سامانێك بەدەستدەهێنێت بەپێچەوانەی کاری خەڵکی دەکات‌و با ترسی خوای لەدلا بێت.

*ئەگەر بینی قژی هەڵوەری سەرجەم هەوڵ‌وتەقەلاو رەنج‌و ماندووبوونی بەبادەچێت.

*بینینی ژن بۆ قژی خۆی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دایدەپۆشێ.

*دەگونجێت قژ بەڵگەبێت لەسەر کشتوکاڵ‌و ماڵ‌و سامان‌و پلەوپایەو هاوەڵەو، بۆ ژن بەڵگەیە لەسەر مێردو بۆ پیاوی رەبەنیش هاوسەرە.

*رەشی‌و درێژی قژ بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵ‌وباری.

*کورتی‌و سپێتی‌و بۆگەنی بەڵگەیە لەسەر خراپی حاڵ‌وباری.

*ئەگەر قژی چەورکرد لەخەودا یاخود دایهێنا بەڵگەیە لەسەر چاکەو ئەمەکداری بەو پەیمانەی لەسەریەتی‌و تاشین‌و کورتکردنەوەی بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌و سامان بەفیڕۆدان.

*کورتکردنەوەی بەڵگەیە لەسەر زانیاری‌و رێنومایی ئەگەر لەوادەی (حەج)دابێت، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر (حەج)، ئەگەر لوولیکرد بەڵگەیە لەسەر کۆکردنەوەی ماڵ‌و سامان‌و کۆکردنەوەی کشتوکاڵ.

*ئەگەر قژیداهێنا یان کێچ‌و ئەسپێی لەسەریدەرهێنا بەڵگەیە لەسەر دەرکردنی خراپەکاران لەزەوی.

*ئەگەر قژی ژنەکەی داهێنا دەگونجێت تەلاقدانیبێت.

*درێژی قژ بۆیەکێك شایستەی نەبێت بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو بۆڵەو قەرز، درێژیشی بۆیەکێك شیاوو گونجاو نەبێت لەسەربازو منداڵان بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵ‌و باریان و زیادبوونی ماڵ‌و سامان‌و داپۆشینی حاڵ‌و باریان، ئەگەر درێژبوو بەپێچەوانەی سروشتی خۆیەوە بەڵگەیە لەسەر ناوبانگ‌و قەرزو غەمو پەژارە.

*دەگونجێت جوانی قژ بەلگەبێت لەسەر:
+کرداری چاکە.
+شیعر نووسین.
+هەستکردن بەخێرو چاکە ئەگەر لەخەوەکەدا جوانبوو بەشەڕ ئەگەر ناشیرین‌و ناقۆلابوو.
*ئەگەر لەخەودا ناشیرینبوو بەلگەیە لەسەر نەخۆشی لەرزین.
*ئەگەر قژی ژنەکەی هۆنییەوە بەسێ پرچ سێ بەسێ تەلاقدەدرێ، ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت.
*ئەگەر قژێکی هەبوو دەگونجێ مارێك پەلاماری بدات یان بکەوێتەسەری.
*ئەگەر قژی مرۆڤ وەك قژی ئاژەلەکانی لێهات بەلگەیە لەسەر ماندوبوون‌و هیلاکی، ئەگەر هەژاربوو دەولەمەند دەبێت.
*مووی ئەبرۆو برژانگ‌و قۆل‌و سنگ‌و قاچ جوانییە بۆ پیاوو هەروەها هێزو ماڵ‌وسامانی هەمیشەییە.
*ئەو موانەی کەهیچ سوودێکیان نییە وەك مووی بنباخەل‌و پێشی مرۆڤ زیادبوونی غەم‌وپەژارەو دەرچوونە لەسوننەت.
*مووی گوێچکە زانیارییە یاخود قسەوگوتەیەکە گوێبیستی دەبێت.

*مووی لووت خێرێکە هەستی پێدەکات بەلام غەم‌و پەژارەو ناخۆشی تێدایە یاخود ماڵێکی شاراوەیە.
*موو بەلەش‌و لاری ئافرەتەوە پووچەلکردنەوەی هاوسەرگیری رەبەنە، دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر چاودێریکردنی خانەوادەکەی یان منداڵەکانی وەك پیاو.
*موو بۆ منداڵ بەلگەیە لەسەر تەمەندرێژی ، ئەگەر موەکە لەشوێنێکەوە دەرهات شیاوو گونجاو نەبوو وەك لەپیدەست یان بەری پێی پووچەلکردنەوەی پشووە یاخود هەوڵدانە لەکارێکی بەدەر لەرەزامەندی خودا.
*دەرهاتنی موو لەلاشەی پیاوو دووگیانی ژنەکەیەتی‌و زیادبوونی موو بۆ کەسێکی بەلادار پتربوونی نەهامەتییەتی‌و کەوتنەخوارەوەی بەسەرچوونی بەلاو نەهامەتیەتی.
*زیادبوونی مووی لاشە بۆ کەسێکی خۆشحاڵ پتربوونی خۆشحاڵیی‌و دەولەمەندییەتی.
*هەلوەرینی موەکانیشی تیاچوونی دەولەمەندیەتی.
*ئەگەر مووی لەش‌و لاری بەسپێتی بینی ئەگەر دەولەمەندبوو زەرەردەکات

لەماڵەکەیداو ئەگەر هەژاربوو قەرزێکە دەتوانێ بیداتەوە.

* گۆڕانی مووی لاشەی ئاژەڵو دڕندە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەکەوێتە نێو ناڕەحەتییەوە.

* زۆربوونی مووی سنگی قەرزابوونیەتی.

* ئەگەر بینی قژی خۆی دەبڕێت لەپلەوپایەی دێتەخوارەوە.

* ئەگەر ژنێك قژی تیشكو روناکیدەدایەوە دەوڵەمەندبوونیەتی بەماڵی مێردەکەی.

* ئەگەر لەلاجانەکانیەوە قژێکی جوانی بینی پیاوێکی سینەسافە، ئەگەر وانەبوو پیاوێکی پیسو گەندەڵە.

* ئەگەر بینی مووی ئەسپی پێوەیە بەڵگەیە لەسەر بەندایەتیو هیلاکیو ماندوبوونی.

قژهۆنینەوە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هۆنینەوەی قژ بۆ ژن باشە لەگەڵ ئەو پیاوانەی راهاتوون لەسەریو بۆ خەڵکیتر خراپە.

(نابلسی) دەڵێت: هۆنینەوەی قژ بۆ سەرجەم خەڵکی بەڵگەیە لەسەر ئاڵۆزی کاروبارو قەرزێکی زۆر، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شڵەقانو ئاڵۆزی.

قژی دەستکرد: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کارێکی پووچو بەتاڵ.

* هەروەها قژی دەستکرد ژنێکە هیچ خێرێکی تێدا نییە نەلەئاین یاخود لەحاڵو باریدا.

ق س

قسە(گوفتارـ وتە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: قسەووتەی مردوو لەگەڵ دەنگی باڵندە بۆ خەوبینەر مژدەیە بەبەدەستهێنانی دەستەڵاتێکی مەزنو زانیاریو فیقە.

* دواندن بەزوبانی جۆراوجۆر بەدەستهێنانی موڵکێکی مەزنو گەورەیە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر حوشترو مەڕو یەکێك لەئاژەڵانی بینی دەدوێت لەگەڵی بەڵام بیری نەکەوتەوەو نەیگێڕایەوە تووشی شەڕو دەنگەدەنگو تیاچوونی خۆیو موڵكو دەستەڵاتدەبێ.

* ئەگەر پڵنگێکی بینیو وتی: خەونێکم بینی مژدەی بەدەستهێنانی دەستکەوتە یاخود سوودو قازانجو خۆشحاڵییە.

* قسەو وتەی باڵندە خێروچاکەیە، ئەگەر بینی باڵندەیەك دەدوێ لەگەڵی پلەوپایەی بەرز دەبێتەوە.

*ئەگەر مارێکی بینی بەزوبانێکی ناسك دوا لەگەڵی خێرو خۆشی پێدەگات لەلایەن دوژمنێکەوەو خەڵکی پێی سەرسامدەبن.

*ئەگەر بینی ئاژەڵێك دەدوێت لەگەڵی ئەوە دەمرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم اَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّـةً مِنَ الأَرْضِ تُكَلِّمُهُم ﴾ (النمل:٨٢).

*ئەگەر بینی سەری یا لووتی هاتەگۆ ئەو ئەندامەی بەلاو نەهامەتیەك رووی تێدەکات یاخود هەژار دەکەوێ.

*ئەگەر دارێك دوا لەگەڵی یاخود پێکهاتەو شتێك گونجاوبوو لەگەڵ خەوبینەر بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ئەوشتەو خەڵکی پێی سەرسامدەبن.

*وتەو قسەی منداڵ لەخەودا هەرجۆرێك بێت حەق‌و راستییە.

*دەگونجێت گوێبیستبوونی قسەی منداڵ بەڵگەبێت لەسەر کەوتنەنێوکاری یاساغەوە.

*ئەگەر خەوبینەر لەچاکەکارانبێت خەڵکی دەکەوێ بەسەر رێکەوتنی سەیردا یاخود دەکەوێت بەسەر رووداوێکی سەیردا یان لەکەسێکی دەبینێ.

*هاتنەگۆی بێگیان ئاشتەوایی‌و رێکەوتن یان ئامۆژگارییە.

*قسەو وتەی ئاژەڵ دەگونجێت سزاو خەشمبێت.

*قسەو وتەی دارو درەخت بەرزی پلەوپایەیەو وتەی مردوان فیتنەو ئاشوبە.

*قسەو وتەی ئەندامەکان نارەزاییە لەخەڵکییەوەو گوناهو تاوان ئەنجامدانە.

*قسەو وتە لەسەر زوبانی کەسەکان‌و هەڵپەراندنیان بەڵگەیە لەسەر ئامادەکردنی جنۆکە، قسەو وتەی لەسەر زوبانیان فیتنەو ئاشووبە.

*قسەو وتە لەهەموو شتێکەوە ئەگەر هاوتای قورئان‌و سوننەتبوو یان عەقڵ‌و ژیری خێرە لەبیستنیدا ، ئەگەر واژووی قورئان‌و سوننەتبوو کارێکی یاساغەو دەبێت ئاگاداربێ، ئەگەر ئەندامێکی لێی هاتەگۆ ئامۆژگارییە دەبێت لەکەسەکانی وەربگرێ یان لەشەریك‌و خزمی نزیکی چونکە ئەوان شاهیدن بەسەریەوە لەرۆژی قیامەتدا لەلای خودا لەسەر ئەوکارەی کەپێی ئەنجامداون.

*قسەو وتەی ئاژەڵ بەڵگەیە لەسەر ملکەچیی‌و خوازیاری هاوەڵان‌و

دڵخۆشبوونی بەگوێڕایەڵی و بژێوی و پارە پەیداکردن.

* قسەو وتەی دوو یارو دڵدار ئاگادارییە بەجیابوونەوەو تام و چێژ وەرگرتن لەشوێنەوار.

* قسەو وتەی دارودرەخت بەڵگەیە لەسەر ئاژاوە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرزی پلەوپایەی خەوبینەر چونکە لەموعجیزەکانی پێغەمبەر (ﷺ) وسەلامەتی ڕێبازو ڕێنومایییەتی بەپێی گوتاری خوداوەند بۆ (موسا) (سەلامی خوای لێبێت) لەنزیك دارێك.

* قسەو وتەی دوژمن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەسەرچوونی ماوەی دەنگ لەیەکدابڕان.

* ئەگەر گوێی لەدەنگیبوو فەرمانی پێدەداو ڕێگری لێدەکات بەمژدە لێکدانەوەی نییەو وەك خۆی وایە.

* وتاری خوداوەند بۆ بەندەکانی لەڕۆژی دواییدا تایبەتەو بەڵگەیە لەسەر:

+بەرزی پلەوپایەو نزیکی لەفەرمانڕەوایان.

+کرداری چاك.

+باشی ناوبانگ.

* وتاری خودا لەقیامەتدا بۆ بەندەکانی بۆ ساڵێك بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی دادپەروەریی.

* ئەگەر خەوبینەر لەخێرپارێزەرانبوو پشت لەدنیادەکات و ڕوو لەقیامەت.

ق ف

قفڵ: (نابلسی) دەڵێت: پیاوێکی ئەمانەتدارە، هەروەها دەڵێن: کچێکە بۆیەکێك چارەسەری بکات.

* ئەگەر بینی قفڵێك دەکاتەوە لەزیندان قوتاردەبێ.

* ئەگەر غەمبارێك قفڵێکی کردەوە غەم و پەژارەی دەڕەوێتەوەو کاروبارەکانی ئاساندەبن.

* قفڵ توێشوو بەڵگەو هێزە.

* ئەگەر بینی قفڵێك دەکاتەوە باوریابێت لەسوێندێك کەدەیخوات و لەهاوسەرەکەی جیادەبێتەوە، ئەگەر قفڵەکەکرایەوە لەیەکدی جیادەبنەوە.

* قفڵ مرۆڤێکە پشتی پێدەبەستریێ لەئەمانەت پارێزیدا.

* ئەگەر بینی دەرگایەکی داخست دادەخرت بەڵێندەرو کەفیلێك لەپیاوێك وەردەگرێ یان بەڵێندەرو کەفیلی لێوەردەگیرێ.

*ئەگەر بینی قفڵێك دەكاتەوە لەغەمو پەژارە قوتاردەبێ‌و لەژێربارو حاڵێك دەردەچێت.

*هەموو داخستنێك غەمو پەژارەیە، هەموو كردنەوەیەك دەروە.

*قفڵ بۆ یەكێك هاسەرگیری ئەنجامبدات بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی كاروبارەكان‌و گەیشتن پێی.

*بۆیەكێك بیەوێت خزمەتكارێك بگرێ بەڵگەیە لەسەر هەماهەنگبوون لەسەری، بۆیەكێكیش بیەوێت سەفەربكات سەلامەتی‌و چاودێرییە.

*زنجیرە ئاسنینەكان بەڵگەیە لەسەر كردنەوەی هێماو نیشانەكان‌و زانیاری.

*قفڵەكانی دار هاوسەرە، سەرجەم ئەوانەش بەڵگەیە لەسەر هاوسەر، هەروەها بەڵگەیە لەسەر هاسەرگیری‌و منداڵ‌و زانیاری‌و دانایی‌و ئاسانبوونی كاروبارەكان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پاراستنی پەیمان‌و بەڵێن.

*هەروەها قفڵ بەڵگەیە لەسەر بێئاگایی خوداوەند دەفەرموێت: ﴿ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴾ (محمد: ٢٤).

*قفڵ كەفیلێكی دەستەبەركارە.

*قفڵە ئاسنینەكان بەڵگەیە لەسەر چاكسازی ئەوەی بەڵگەیە لەسەری‌و لەسەر ئاسنێكی پتەو.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شكۆمەندی‌و بەرزی‌و بڵندی ئەگەر لەشوێنی قفڵەدارینەكانبوو.

*هەروەها قفڵی دارین بەڵگەیە لەسەر دووڕوویی لەوتەو وەرگرتنی بەرتیلدا.

قفلساز:(ئیبن سیرین) دەڵێت:

پیاوێكی دەلالە، ئەگەر بینی دەرگای فرۆشگاكەی داخست دەلالدەبێ.

*ئەگەر بینی دەرگای ماڵێكی داخست دەلالی هاوسەرگیرییە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر شاردنەوەی نهێنی‌و هاوسەرگیری بۆ ڕەبەن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+پەرچدانەوەی دووڕوان.

+ئاسانبوونی كاروباری قورس‌وگران.

ق ن

قنگ (پاش):(ئیبن سیرین) دەڵێت:

ئەگەر بینی لەقنگیەوە تاڵێك هاتە دەرەوە كیژێكی شۆخ‌و شەنگ‌و جوانیدەبێت.

*ئەگەر ماسیەك هاتە دەرەوە كچێكی ناشرینی دەبێت.

*ئەگەر کرمێك هاتەدەرەوە یا کێچو لەهەموو حاڵو بارێکدا غەریبن بەپێی پیاهەڵدانو باسکردنی خۆی.

*ئەگەر خوێنی لێهاتە دەرەوە دەرچوونیەتی لەگوناهو تاوان، ئەگەر پیسبوو ماڵو دارایی حەرامی لێدێتە دەرەوە.

*هەروەها دەڵێن: هاتنەدەرەوەی خوێن لەپاشی مرۆڤ کورەزایە بۆ خەوبینەر.

(نابلسی) دەڵێت: قنگی مرۆڤ لەخەودا بەمێردو ماڵ لێکدەدرێتەوە ئەگەر بینی قنگی گیراوە دەمرێت.

*دەرچەو پاشی مرۆڤ پیاوێکی رسواو ملکەچە، وتراویشە پیاوێکی تەپڵ ژنە یاخود پیاوێکە نهێنی دەپارێزێ.

*ئەگەر پاشی پیاوێکی بینی لەدواوە زەفەری پێدەبات گەرلاوبێت، ئەگەر بەتەمەنو ناسراوبێت بەپشتا دەیخات.

*ئەگەر قنگی ببڕێت سۆزو رەحمی دەبچڕێت.

*ئەگەر پاشی دایکی ببینێ (حەج)ەکەی بەتاڵدەبێتەوە ئەگەر سووربێت لەسەری، وەگەرنا بژێویو رزقو رۆزی دەوەستێ.

*ئەگەر پاشی مرۆڤێك ببینێ رووخسارێکی گرژومۆندەبینێ.

*ئەو خوێنو پیساییەی لێی دەردەچێت ماڵو داراییە بەو ئەندازەیە، ئەگەر پیسایی لێهاتە دەرەوە ماڵو سامانێکی لێدەردەچێت لەبوارو بەرژەوەندیەکا.

*هاتنە دەرەوەی پیسایی لەدەرچەیەکیترەوە دەرکردنی ماڵو سامانە لەکارێکی بێسوودا.

*هەروەها دەڵێن: پاشو دواوە پیاوێکی نەزانە.

*پاشی ژنێکی نەناسراوو نادیار پشتتێکردنی دنیاو ئاوابوونیەتی.

*ئەگەر لەورگ یان پاشی پارچە پەرۆیەك بێتە دەرەوە لەگەڵو کۆمەڵێکی غەریب جیادەبێتەوە، یان لەنانێك دەخۆن هی منداڵەکانیەتی.

*ئەگەر بینی مارەیی ژنێکدەبڕێت لەسەر پاشیو داوای شتێکدەکات لەسەرباری خۆی نییە بەدەستەواژەیەکی دی سوودی لێوەر دەگرێت.

*ئەگەر بینی بەدواوەی رادەکێشرێ ناچار دەبێت.

*چنگ کیسەی پیاوە یاخود سندووقو گەنجینەو بازرگانیو سەرمایەو کۆڕو کۆبوونەوەیە، ئەگەر بینی شتێکدیت

بەسەریا رووداوێکە دێت بەسەر یەکێك لەوانەی باسمانکرد.

* دەگونجێت قنگ لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی لەکاتی بەئاگاییو بێداریدا لەسەری دادەنیشێ لەزینی ئاژەڵو حەسیرو...

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رووتێکردنی بۆ کاروباری مەزنو پشتتێهەڵکردنی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەروازەی نهێنی یاخود خزمەتکارو بەردەستی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+ئاگردانی ئاسنگەرو فووتێکەری فووان.

+قسەی چاكو خراپ.

+زێراب کەپیسو پۆخڵی خەڵکی پێدا تێدەپەڕێت.

+ماڵو لانەیەك کەس رووی تێناکات.

+سەختەزەوی کەهیچ کەسێك نایکات بەکشتوکاڵو بەرهەمی تێدا نادوورێنەوە.

+پیاوێکی شەڕەنگێز خۆی لێبەدوور دەگرێ.

+شوێنی بیدعەو کاری خراپە.

+ئاهەنگو شادی.

* ئەگەر زیادەیەك لەپاشی دەرهاتو خراپبوو بەڵگەیە لەسەر پشتهەڵکردنی لەرۆژی جەنگو پێکدادانەدا یان ئەو رابەرەی دەریبڕیوە لێی پاشگەز دەبێتەوە.

* دەگونجێت بکەوێتە هەڵوێستێکەوەو نەیەوێت لێی قوتار ببێت، یاخود رێگەیەك بدۆزێتەوەو بەرژەوەندی لەوەدابێت، دەگونجێت دابنیشێتو سەفەر نەکات.

ق ل

قلیشبوونی زەوی: (نابلسی)دەڵێت: قلیشبوونی زەویو هاتنەدەرەوە روەك لەباخچەکاندا بەڵگەیە لەسەر دووگیانبوونی هاوسەرەکەیو راچڵەکانی بەتەلاقدان، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿فَاذَا أنْزَلْنَا عَلَيْهَا المَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ (الحج: ٥).

ق و

قوتابخانە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر مامۆستاو زانایان ئەو مەزهەبەی زانیاری لێوەردەگرێ.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەلاقو گەڕاندنەوەی.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر چاکەو بەجێهێنانی سنوورەکانو مامەڵەو فرۆشتنو کڕینو ئاژاوە هەڵگیرسانو فیتنە.

قوتـاربوون (پاكيزەيی و پاكێتی): ئەوەی ببينێ لەخەودا پاكيزەيی و قوتاربوونی پێدەبەخشرێت دڵنيا دەبێت لەوەی لێيدەترسێت.

قوتاربوون لەناڕەحەتی: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەيە لەسەر دەرەنجامی كاری باش وەك ڕۆژوو خێر.

قوچكەكانی ميسرو پێكهاتەی تر : بينينی لەخەودا بەڵگەيە لەسەر هەواڵو سەرگوزشتەی سەرسوڕهێنەر لەنەتەوەكانی پێشوو، ياخود ئامۆژگاری و بيروبۆچوون.

*دەگونجێت بينينی بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگيری ڕەبەن لەگەڵ موشريك يان عەجەميدا ياخود تێكەڵبوون و هەڵگرتنی مەزهەبی بيدعەچيەكان، يا گرنگيدان بەهونەرو زانست.

*دەگونجێت بينينی بەڵگەبێت لەسەر تەمەندرێژی يان شوێنی گاڵتەو گەپو سەماو ئارەق و...يان دێرو چنين و خومكردنی جل و بەرگ.

قورئـان(مـصحف): (ئيبن سيرين) دەڵێت: ئەگەربينی لەقورئانێكدا قورئان دەخوێنێ دانايی و شكۆمەندی بەدەستدەهێنێ لەلێكدانەوەدا.

*ئەگەربينی قورئانێكی كڕی زانيارييەكەی لەئايندا لەنێو خەڵكيدابڵاودەبێتەوەو خێرو سوودی زۆر دەگەيەنێ.

*ئەگەربينی قورئانێك دەفرۆشێ خۆی لەخراپە دەپارێزێ.

*ئەگەر قورئانێكی سووتاند ئاينەكەی تێكدەدات.

*ئەگەر قورئانێكی دزی نوێژی لەبيردەچێتەوە.

*ئەگەر كتێبێك يان قورئانێكی بەدەستيەوە بينی و كاتێ كرديەوە نووسينی تێدانەبوو بەڵگەيە لەسەرئەوەی ناخ و دەروونی واژووی هەڵسوكەوتی ديارو بەرچاويەتی.

*ئەگەربينی لاپەڕەكانی قورئانی خوارد قورئان بەپارە دەنووسێت و رزق و رۆزی لەلايەكی ديكەوە داوادەكات.

*ئەگەربينی ماچی قورئانيكرد كەمتەرخەمی نانوێنێت لەبەجێهێنانی ئەركەكاندا.

*ئەگەربينی قورئان دەنوسێتەوە لەسەر دەفو گلێنەدا راوبۆچوونی خۆی لەقورئاندا دەردەبڕێ، خۆئەگەر لەسەر زەوی نووسی بێباوەڕە.

*دەگێڕنەوە (حەسەن)ی (بەسری) (رەزای خوای لێبێت) لەخەودا بينی قورئان لەجل وبەرگدا دەنووسێتەوە، خەوەكەی گێڕايەوە بۆ (ئيبن سيرين)

ئـەویش وتـی: لەخوابترسـە قورئـان بەراوبۆچـوونی خـۆت لێـك مـەدەرەوە خەونەكەت بەڵگەیە لەسەر ئەوە.

(نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا بەپادشـاو دادوەری موسـوڵمانان لێكدەدرێتـەوە ئەوانـەی لـەكاروباری ئایـندا پـشتیان پێدەبەسترێ.

* ئەگـەربینی قورئانێـك لـەناوبرا یـا سووتا یاخود شۆرا ئەگەر فـەرمانڕەوا یان دادوەربوو دەمرێ.

* ئەگـــەر دەســـتەڵاتدارێكی بینـــی قورئانێـــك دەنووســـێ دادپـــەروەری دەردەخـاتو پـشتگیری سـەركەوتنی شەرعدەكات.

* ئەگـەر دادوەرێـك بینـی قورئانێـك دەنووســـــێ رژدو بەخێـــــدەبێت لەزانیاریو پلەوپایەدا.

* ئەگـــەر زانایـــەك بینـــی خـــەریكی نووسـینی قورئانێكـە لەبازرگانیەكەیـدا سوودمەند دەبێت.

* ئەگـەر فەرمانڕەوایـەك بینـی یـاخود كەسـێك خـەوی پێـوەبینی قورئانێـك بەدەستدەهێنێ دەمرێ.

* ئەگـــەر دادوەرێـــك قورئـــانێكی بەدەستهێنا لەوڵاتی خۆی دەردەچـێ، ئەگـەر بـەزوبان قورئـانێكی سـڕیەوە گوناهێكی گەورە ئەنجامدەدات، ئەگـەر گەواهیـــدەرێك ســـڕیەوە پاشـــگەز دەبێتەوە لەگەواهیدانەكەی.

* ئەگەر قورئـانێكی هـەڵگرت یـان كـڕی بەحكومەكانی كاردەكات.

* ئەگـەر بینـی قورئـان بـۆ پێغەمبـەر (ﷺ)دەخوێنێتەوە لەبەریدەكات.

* لاپەڕەكانی قورئان لەلایـەن پیـاوێكی سـادەو گـشتییەوە مـسۆگەركردنی بژێوییە بەسەر قورئانەوە.

* ئەگـەر بینـی قورئـان بەدەسـتی دەنووسـێ ئـاینو زانیـاریو كـردار كۆدەكاتـەو پاشـان دووڕوو دەبێـت لەگەڵ خەڵكیدا.

* ئەگـەر قورئـانێكی دڕانـد بەدەسـتی پیاوێكە نكوولیدەكات لەوەی خوداوەند دایبەزانـدوە یـان رەخنـە لەئایـەتێك دەگرێ.

* ئەگـەربینی كارێـك ئەنجامـدەدات لەقورئانـدا رقـی لێدەبێتـەوە لـەكاتی بێداریـدا بەڵگەیـە لەسـەر تێكـچوونی ئایینەكەی.

* ئەگەر قورئانێكی بەدەستی خۆیـەوە بینـــی دەســـتەڵاتو زانیـــاری بەدەستدەهێنێ.

* قورئـان هاوسـەر یـان كـوڕو مـاڵو سامانە، ئەگـەر خەوبینـەر نەخۆشـێكی هەبوو چاكدەبێتەوە، دەگونجێت سـەر بكـەوێت بەسـەر دوژمنەكانیـدا، ئەگـەر

سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکاتو دەگەڕێتەوە بۆلای خودا یان ماڵو میراتی بۆ دەمێنێتەوە ، ئەگەر خەوبینەر لەسەر بیدعەبوو خوداوەند بەقورئانی پیرۆز ئاگاداریدەکاتەوە.
*دەگونجێت بینینی قورئان بەڵگەبێت لەسەر هەواڵی سەیرو دڵخۆشکەرو تەمەندرێژی بۆ یەکێك هەموو لاپەڕەکانی هەڵبداتەوە.
*دەگونجێت قورئان بەڵگەبێت لەسەر:
+باخچە.
+روح.
+بەهەشت.
+شوێنی بەندایەتی.
+ئەوەی دەبێت گوێڕایەڵی خۆی بنوێنێ.
+سوێندی راستو دروست.
+مژدەو هەواڵی خۆش.
+ئاگاداریی.
+بۆیەکێك شایستەی دەستەلاتبێ بەدەستیدەهێنێ.
*ئەگەر کتێبێك یان قورئانێکی بەدەستیەوە بینی بەلام کاتێ ئاوەلایکرد وانەبوو خۆی بەچەشنێ دەنوێنێ وانییە.
*ئەگەربینی لاپەڕەکانی قورئان دەخوات قورئان بەپارە دەنووسێتەوە.
*ئەگەر تەماشای قورئانیکردو دێڕەکانی بەخواری بینی ئەوەی هەیەتی ئەنجامیدەدات.
*ئەگەربینی تەماشای قورئاندەکاتو لەجلوبەرگدا دەنووسێ قورئان بەڕاوبۆچوونی خۆی لێکدەداتەوە.
*ئەگەر لەژوورەکەی خۆیدا قورئانێکی بینی بەلام بارۆکەیەك هاتو کتێبەکەی برد کوڕێکی دەبێت قورئان دەخوێنێتەوە.
*قورئان میراتیو ئەمانەتە لەگەڵ رزقو رۆزی حەلاڵو هێزو توانا.
*ئەگەربینی قورئانەکەی لێبڕا زانیاری لێدەبڕێتو کردارەکانی لەدنیادا دەپچڕن.
*ئەگەربینی لاپەڕەکانی قورئان بلاودەکاتەوە خوازیاری دانایی یا میرات دەبێ.
*ئەگەربینی قورئانێك هەڵدەگرێ دەستەلاتێك بەدستدەهێنێو دەبێت بەهەلگرانی قورئانی پیرۆز.
*ئەگەربینی لاپەڕەکانی قورئانێك دەخوات زۆر قورئان دەخوێنێتەوە، بەلام ئەگەر بینی دەیەوێت بیخوات بەلام ناتوانێ هەوڵدەدات لەبەرکردنی قورئان چارەسەر بکات بەلام ناتوانێو زاڵنابێت بەسەریا.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی قورئانی دەخوێندو خۆی یەکلایەکردەوە ئارەزوومەندە.

*ئەگەر بینی قورئانی دەخوێند نانی پێوە دەخوات.

*ئەگەر بینی قورئانێکی خستوەتە ژێرسەری پیاوێکە حوکمو بڕیارەکانی نێو قورئان جێبەجێ ناکات بەپێی فەرموودەی: "ولا توسدوا بالقران "[1].

*ئەگەر بینی قورئانی لەبەرکرد بەڵام نەیپاراست موڵكو دەسەڵات بەدەستدەهێنێ بەپێی ئایەتی: ﴿ انی حفيظ عليم ﴾ (يوسف:٥٥).

*ئەگەر بینی گوێبیستی قورئان بوە دەسەڵاتی زیاددەکاتێ دەرەنجامیشی باشدەبێت.

*ئەگەر بینی قورئانەکەیان لێسەند زانیارییەکەی لێوەردەگیرێو کردارەکانی لەدنیادا کۆتایی دێت.

*ئەگەر بینی قورئانی بەسەرا دەخوێنرێتەوە بەڵام لێی تێناکات خراپەیەك رووی تێدەکات یا لەلایەن پەروەردگارەوە یان لەلایەن دەستەڵاتدارێکەوە بەپێی ئایەتی: ﴿وقالوا لو كنا نسمع أو نعقل ماكنا في أصحاب السعير ﴾ (الملك: ١٠).

*ئەگەر ئایەتی سۆزو بەزەیی دیو گەیشت بەئایەتی سزاو قورس‌وگرانبوو لەسەری خوێندنەوەی دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر بینی ئایەتی سزا دەخوێنێتەوەو کاتێ گەیشت بەئایەتی سۆزو بەزەیی بۆی نەسازا خوێندنەوەی هەر لەناڕەحەتیدا دەمێنێتەوە.

*ئەگەر بینی قورئان دەخوێنێتەوە داواخوازی بەدەستدەهێنیو خێری زۆردەبێت.

*دەگێڕنەوە پیاوێکی قورئانخوێن لەخەودا بینی پەڕە پەڕەی قورئان دەدڕێنیو دەیخاتە نێو ئاگرەوەو گڕوبڵێسەکەی دادەمرکێتەوە، ئەم خەوەی بۆ یەکێك لەراڤەکارانی خەو گێڕایەوەو ئەویش وتی:فیتنەو ئاشووب لەلایەن دەستەڵاتدارەوە بەرپادەبێو بەخوێندنی قورئان ئەو فتنەیە دادەمرکێتەوە.

*ئەگەر گوێی لەقورئانبوو دەخوێنرایەوە دەستەڵاتی پتەودەبێو دەرەنجامی باشدەبێو پەنادەگرێ بەخوا لەپلانو ناپاکی خراپەکاران، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ واذا قرأت القرآن جعلنا بينك وبين الذين لا

[1] (بوخاری) لە (التاريخ الكبير) (٨٤/٦) لە(عبيدە)ی (مەککی)یەوە..

يؤمنون بالآخرة حجابا مستورا ﴾ (الإسراء:٤٥).

(نابلسی) دەڵێت: خوێندنی قورئان لەخەودا لەسەر قورئانەکە فەرمان‌و ڕێگری‌و ڕێزو خۆشحاڵی‌و سەرکەوتنە.

*ئەگەر یەکێك لەبەر قورئانی خوێندەوە لەخەودا لەپێناوی حەقدا بەربەرەکانیدەکات هەتا ئەو ئەمانەتەی لەئەستۆیدایە بەجێیدەگەیەنێ‌و باوەڕدارێکی ملکەچ دەبێ‌و فەرمان بەچاکەدەکات‌و ڕێگری لەخراپە.

*ئەگەر بینی پەتێکی لەقورئان پێدرا یاخود بەشێکی بەدەستەوەبوو با لەنەفسی خۆیدا بپارێزێ ئەو ئایەت‌و پیتانەی قورئان ، ئەگەر ئەو ئایەتە باسی لەمژدەو سۆزو بەزەیی دەکرد لێکدانەوەی سۆزو بەزەیی‌و مژدەیە، ئەگەر سەبارەت بەئامۆژگارییبوو ئامۆژگارییەکە پەروەردگار سوودمەندیدەکات ئەگەر کاری پێبکات، ئەگەر تۆڵەو هەڕەشەبوو یاخود سزاو خەشم‌و قینبوو ئاگادارییە بەسزایەك بەهۆی سەرپێچییەکەوە ڕووی تێکردوە.

*ئەگەر سەبارەت بەفەرموودە یان نموونەیەکبوو دەربارەی نەتەوەکانی پێشوو ئامۆژگارییە بۆی.

*ئەگەر بینی قورئانی بەسەرا دەخوێندرێتەوە یاخود خێرودانایی فێردەکەن بەڵام وەرینەگری سزایە لەلایەن دەستەڵاتدار یان سزاو خەشمی خواییەوە.

*ئەگەر بینی هەموو قورئان دەخوێنێتەوە تا کۆتایی لەلایخوداوە پاداشتێکی گەورەی هەیەو دەگات بەخواست‌و هیوای خۆی.

*ئەگەر نەخوێندەوارێکی بینی قورئان دەخوێنێتەوەو دەمرێ.

*ئەگەر جوولەکەیەکی بینی قورئان دەخوێنێتەوە قورئان لەدنیادا ئامۆژگارییەو ئایەتی سزاش لەدنیادا هەر سزایە.

*هێنانەوەی نموونەو پەندەکانی هەمان پەندی دنیایە، ئایەتەکانی سزای دنیا هەمان سزایە، ئایەتی نازو نیعمەتیش هەر نازو نیعمەتی دنیایە.

*خوێندنەوەی دنیا بۆ بێباوەر باوەڕهێنانە بەڵام ئایەتەکانی سزاو سۆزو بەزەیی لێکدەدرێتەوە بەمامەڵەی بەرپرسەکەی بۆی.

*ئەگەر بینی قورئان لەشووشەدا دەنووسێ یان سەدەف بەراوبۆچوونی خۆی لێکیدەداتەوە.

*ئەگەر بینی قورئان لەسەر زەوی دەنووسێ بێباوەڕە.
*هەروەها دەڵێن: قورئانخوێندن بەجێهێنانی پێداویستیو پاکی حاڵوبارە.
*ئەگەر کۆمەڵێکی بینی لێبڕاون قورئاندەخوێنن ئەوانە حەزو ئارەزووداررنو بۆئەو کارە لێبڕاون.
*ئەگەر بینی ئایەتێك لەقورئان دەخوێنێتەوە نازانێ یان دەزانێ لەکوێدایە ئەگەر نەخۆش بێت چاکدەبێتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿وشفاء لما في الصدور﴾ (یونس:٥٧).
*ئەگەر بینی قورئان بەزوبان دەلێسێتەوە گوناهێکی گەورەی ئەنجامداوە.
*خوێندنەوەی قورئان بەڵگەیە لەسەر کاری چاکەو بەرزبوونەوەی پلەوپایە.
قورئانخوێن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر قورئانخوێنەکانی بینی لەیەك جێگەدا کۆبوونەتەوە لەوشوێنەدا پیاوەکانی فەرمانڕەوای باڵا کۆدەبنەوە.
(نابلسی) دەڵێت: قورئانخوێندن لەسەر گۆڕ بەڵگەیە لەسەر ئامۆژگاری یەکێك قبوڵی ناکاتو فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە ناکات.

*قورئانخوێنی جەنازە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رووپامایی لەکردارەکاندا.
*قورئان خوێن لەکتێبدا بەڵگەیە لەسەر گومانو نەخۆشی یان خۆشەویستی بۆ یەکێك کتێبەکە بەڵگەبێت لەسەری.
قوربانی: (ئیبن سیرین) دەڵێت:قوربانی مژدەیە بەقوتاربوون لەگشت غەمو پەژارەیەكو دەرکەوتنی فەرو پیت بەپێی فەرمایشتی پەروەردگار: ﴿وبشرناه باسحاق نبيا من الصالحين(١١٢) وباركنا عليه وعلى اسحاق﴾(الصافات).
*ئەگەر خەوبین ژنێکی دوگیان بوو کوڕێکی ساڵحو باشیدەبێت.
*ئەوەی بینی حوشترو مانگا یاخود بەرانێکدەکات بەقوربانی لەئازادکردنی کەسانی زیندانیدا رۆڵێکی کاریگەریدەبێت.
*ئەگەر قەرزار ببینێ قوربانیدەکات قەرزەکەی دەداتەوە یان دەوڵەمەند دەبێت یاخود دڵنیا دەبێتو ترسی دەڕەوێتەوە، یاخود ژن ناهێنێتو (حەج)دەکات، یان جەنگاوەرێکەو سەر دەکەوێت، یاخود غەمو پەژارەی هەیەو دەڕەوێتەوە.

*ئـەوەی ببینـێ گۆشـتی قوربانیەکـەی دەبەخـشێتەوە لەغـەمو پـەژارەکانی قوتـــار دەبێـــتو رێـــزو پلەوپایـــە بەدەستدەهێنێت.

*ئـەوەی ببینـێ گۆشـتی قوربـانی یـان هـەر بەشـێکی قوربـانی دەدزێـت درۆ دەکات لەگەڵ پەروەردگارا.

*هەندێکدەڵێن: ئەگـەر نـەخۆش بینـی قوربانیـــدەکات خەوەکـــەی بەڵگەیـــە لەسەر مردنی.

*هەندێکیش دەڵێن: شیفاو چارەسەری بۆ دێت.

(نابلسی) دەڵێـت: قوربـانی لەخـەودا بەڵگەیـە وەفـاو بـەجێهێنانی قـەرزو قوتاربوونـــە لەبـــەلاو نەهامـــەتیو رزگاربوون لەنەخۆشی.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر رزقو بژێویو سوودی مالآت.

*ئەگـەر لەخـەودا ئـاژەڵێکی بڕیـاردا بیکات بـەقوربانی دەگونجێت لەیەکـەم کاتی هەینیدا رووبکاتە مزگەوت.

*ئەگــەر مانگایــەکیکرد بــەقوربانی لەکاتژمێری دووەمدا دێـت بـۆ مزگـەوت لەهەینیدا.

*ئەگــەر بــەرانێکی کــرد بــەقوربانی لەکاتـژمێری سـێیەمدا دێـت بـۆ نوێـژی هەینی.

*ئەگــەر هێلکەیــەکیکرد بــەقوربانی لەکاتژمێری پێنجەمدا دێت.

*دەگونجێت قوربانی بەڵگەبێت لەسـەر هەڵسوکەوتکردن بەدابەشـکردنی مـاڵو داراییەوە.

قوڕ: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا قـوڕ نەخۆشـیو سـووکییە، ئەگـەر بـژێوی لەســەر پیــشەیەك بێــت وابەســتەی قوڕبێت بەڵگەونیشانەی خێرە بۆی.

*بینــاو ســاختمانکردن بــەقوڕ ئــاینو دڵنیاییە.

*قوڕی وشك دزو جەردەیە.

*ئەگـــەر بینـــی قوڕکـــاری گـــۆڕی پێغەمبـــەریکرد(ﷺ) (حـــەج)دەکـــات بەماڵو داراییەکەی.

*ئەگەر بینی قوڕکاری مـاڵی خـۆیکردو قوڕەکە تەڕوشلبوو باشە.

*ئەگـەر بینـی قوڕەکـەی خـوارد مـاڵو ســـامانێکە دەیخـــوات بەئەنـــدازەی خواردنی قوڕەکە.

*قــوڕی بینــا رزقو رۆزییــی وســوودو قازانجە.

*هــەروەها دەڵــێن: ئــەوەی قــوڕببینێ ترسی مردنی هەیە، ئەگـەر بینـی چـوە نێـو قـوڕەوە یـان کـارێکی پێئەنجامـدا نەخۆشیو سووکایەتی رووی تێدەکات.

*قــوڕی خەســتی وشــك چارەســەرەو قوڕی تەڕیش چاکەو باشەیە، خـواردنی

قوڕی سووره‌وه‌كراو غه‌یبه‌تو بوختانه‌و قوڕ بۆ نه‌خۆش مردنه‌.

قوڕفرۆش:(نابلسی) ده‌ڵێت: بینینی له‌خه‌ودا به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر فرۆشتنی ئاژه‌ڵو مرۆڤ.

*هه‌روه‌ها بینینی به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر كۆبوونه‌وه‌ له‌خێرو شه‌ڕدا به‌پێی پله‌وپایه‌ی خه‌وبینه‌رو هه‌ندێكیش ده‌ڵێن: پیاوێكه‌ ماڵو سامانی وه‌رده‌گرێ.

قوڕقوشم:(ئیبن سیرین) ده‌ڵێت: قوڕقوشم به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر خه‌ڵكی هه‌ڕه‌مه‌و ره‌شه‌ خه‌ڵك، هه‌روه‌ها به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر سوود وه‌رگرتن له‌ماڵو دارایی له‌رێگه‌ی ئاگرپه‌رستانه‌وه‌.

*هه‌ڵگرتنی قوڕقوشمی تواوه‌ به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر زیان له‌ماڵو داراییدا.

*قوڕقوشمی به‌ستوو به‌ڵگه‌ نییه‌ له‌سه‌ر زیان.

*ئه‌گه‌ر ببینێ قوڕقوشمێ ده‌توێته‌وه‌ له‌باره‌ی كاروبارێكه‌وه‌ ده‌كه‌وێته‌ ناكۆكییه‌وه‌و لاوازیو سستی تێدایه‌و ده‌كه‌وێته‌ به‌رزوبانی خه‌ڵكی.

(نابلسی)ده‌ڵێت: قوڕقوشم به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌رئه‌وه‌ی لێیدروستده‌كرێ له‌قاپو جامو قولاپی راوكردنو بۆری ئاوو ئاوه‌ڕۆ.

قوڕقوشمساز(قوڕقوشمچی):(نابلسی) ده‌ڵێت: له‌خه‌ودا خاوه‌ن لاوازیو ناته‌واوه‌ییه‌.

قوڕولیته‌(قوڕی ره‌ش):(نابلسی) ده‌ڵێت: قوڕولیته‌ به‌ڵگه‌یه‌كی باشه‌ به‌تایبه‌ت ئه‌گه‌ر ئه‌وكه‌سه‌ بێناو یان هه‌ژاربوو به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر پڕكردنه‌وه‌ی كه‌مو كوڕی به‌رزقێكی كه‌مو كورت.

*ئه‌گه‌ر كه‌سێكی ره‌به‌ن بینی هاوسه‌ر ده‌گرێو خه‌زوورو خه‌سووی بۆ دروستده‌بێت.

*قوڕولیته‌ به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر:

+كه‌مترین بژێوی.

+سووركردنه‌وه‌.

*هه‌روه‌ها غه‌مو په‌ژاره‌و به‌ڵاو نه‌هامه‌تییه‌ ، هه‌موو ره‌شییه‌ك پله‌وپایه‌و به‌رزییه‌.

*هه‌روه‌ها به‌ڵگه‌یه‌ له‌سه‌ر:

+ماڵو دارایی زیاده‌.

+بنه‌ماكانی سوودو قازانج.

+ئاینو چمكه‌كانی خێرو پایه‌داری.

(ئیبن سیرین)ده‌ڵێت: ئه‌گه‌ر نه‌خۆشیك قوڕولیته‌ی بینی نه‌خۆشیه‌كه‌ی به‌رده‌وامده‌بێ مه‌گه‌ر له‌و قوڕاوه‌ بێته‌ده‌ره‌وه‌،هاتنه‌ده‌ره‌وه‌ی چاك بوونه‌وه‌یه‌تی، ئه‌گه‌ر كه‌سێكیتر به‌نێو قوڕو چڵپاودا رۆیی ده‌چێته‌ نێو فیتنه‌و به‌ڵاو نه‌هامه‌تییه‌وه‌ یان زیندانی ده‌كرێ

یـــاخود دەکەوێتـــــە دەســـــتی دەســـتەلاتدارەوە، ئەگـــەر لـــەقوڕو چلپاوەکە هاتـە دەرەوە یـان جلـەکانی پـارێزراوبوون لەگـەڵ لـەشـ لاری لـەو گونـاهو تاوانـەی هـاتوە بەسـەریدا پارێزراو دەبێت.

*هـەرکات چاڵی قـوڕو چلپاو قـوڵتربێ قـورس و سـەختتر دەبـێ لەبەلگـەدا، هەرکاتیش بۆنەکەی خراپبوو ڕەنگیشی ڕەش داگیرسـا پـتر جـەخت لەسـەر حەرامیدەکاتـەوە لەگـەڵ زۆری گونـاهو خراپی نیەتی.

*بەهەمان شێواز شێلانی قـوڕو کردنـی بەخشت هیچ خێرێکی تێدا نییە چـونکە بەلگەیە لەسـەر غـەمو پـەژارەو ئـاژاوە هەتا وشکدەبێتەوە خشتەکەیان دەبێت بەخاکو خـۆڵ، ئـەوجا دەبێت بـەماڵو سامان دوای ماندوبوونو خەمو پەژارەو بەلاو نەهامەتی.

(نابلسی)دەڵێت: بەلاو نەهامـەتی قـوڕو چـلپیاوو ئـاژاوەو لێلییـە، دەگونجێـت بەلگـەبێت لەسـەر قـەرزاری یـان قـسەکردن لەســەر ئـابڕو ، یـاخود دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر دووگیـانی ژنان بەنێرینە بـەپێی ئایـەتی: ﴿ ولقد خلقنا الإنسان من سلالة من طين﴾ (المؤمنون: ١٢).

*هەروەها قوڕو چلپاو بەلگەیـە لەسـەر وەستانی جموجووڵو وەستانی نوێژ.

*قوڕ ساڵێکی پڕو تەواوە.

*دەگونجێـت قـوڕ بەلگـەبێت لەسـەر شـــانازی بەنیعمــــەت یـــاخود هاوەڵپەیداکردنو بێباوەڕی.

*ئەگـەر سـەرو ڕیشی قـوڕاوی بوبـوو پیاوێکـە کـشتوکاڵەکەی گرفـتو ئافـە رووی تێدەکات، ئەگـەر چلپاوەکە بـوو بەقوڕ ستایشی باش بەدەستدەهێنێتو هەوڵەکەشـی لەگوێڕایـەڵی خوداوەنـدا دەبێت، ئەگـەر بـوو بـەئارد یان هـەویر لـەرزقو ڕۆزییەکـەی رزقێکـی حـەلاڵو باشدەردرێ.

*ئەگـەر ڕەنگـی قـوڕی ڕەشـگۆڕا بـۆ سـوور بەلگەیـە لەسـەر گواسـتنەوەی لەزەویەکـــەوە بـــۆ زەوییـــەکیترو لەخوورەوشتێکەوە بۆ یەکێکی دی.

*دەگونجێـت قوڕوچـلپاو بەلگـەبێت لەسەر ژنێکی بەدڕەوشتی خراپی ڕەقو زبر.

*ئەگـەر زەوییەکـە زەوییـەکی بێفـەڕو کەلکبوو قـوڕو چلپیاوی لەخـەودا تێدا

بینی بەڵگەیە لەسەر مژدەی باش‌و زۆری گژوگیا.

*ئەگەر قوڕوچڵپاوەکە لەبیردابوو بەڵگەیە لەسەر میراتی‌و دەرکەوتنی فەرویت‌و ئەسپەردەو نهێنی بۆئەوەی بیرەکە بەڵگەیە لەسەری.

قوڕی خشت: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵ‌و دارایەکی حەلاڵە، ئەگەر بەڵگەبوو لەسەر کوڕ لەباردەچێ یان تەمەنکورتدەبێ.

*ئەگەر قوڕی خشت بەڵگەبوو لەسەر کوڕ فیتنەو زماندرێژو تەمەندرێژدەبێ.

قولاپی تەشی: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ژنێك بینی قولاپی تەشییەکی بەدەستهێنا هاوسەردەگرێ، ئەگەر قولاپەکەی ونکردو هاوسەرداربوو تەلاقیدەدات یان کچەکەی تەلاقدەدرێت ئەگەر کچێکی هاوسەرداری هەبوو.

*ئەگەر بینی قولاپەکەی گەڕاندەوە بۆ تەشییەکە مێردەکەی دەیگەڕێنێتەوە.

*ئەگەر بینی خوریەکە دەبچڕێت بەڵێنەکەی بەجێناهێنێت.

*قولاپی تەشی بەڵگەیە لەسەر جێگیربوون لەسەر کاروبارەکان‌و بەڵگەیە بۆ ئەوەی لەسەفەردایە لەسەر ماڵ‌و دارایییەکی بەسوودو هاوسەر بۆ رەبەن.

قومار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: قومار شەڕو ئاژاوەو کێبەرکێیە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کارێکی بەتاڵ‌و پڕوپووچەو ئەوەی لەمرۆڤ بباتەوە لەکاتی بێداریدا لێیدەباتەوە.

قوماشکوت: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بۆ یەکێك قوماش بەڵگەبێت لەسەری هەرکەسێك شتێك بکوتێ لەپێناوی بەرژەوەندیەکدا بینینی بەڵگەیە لەسەر پشوودان‌و بژێوی پەیداکردن بەشەڕو ئاژاوە یاخود بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئەوەی ئومێدی چاکبوونی لێدەکرێت.

*دەگوتجێت بەڵگەبێت لەسەر خەرجکردنی ماڵ‌و سامان لەئاڵتوون‌و زیو بۆ خەڵکی شەڕەنگێزو درۆزن.

*کوتەرو خاوەن شتومەکی کۆمەڵێکن دنیایان زاڵکردوە بەسەر ئایندا ئەگەر پارەو درهەم‌و دیناریان وەرگرت، ئەگەر ئەوکەلوپەلە کوتراوەیان فرۆشت‌و نرخ‌و بەهاکەیان وەرگرت ئاینیان تێکدەدەن‌و رزق‌و رۆزییان بەوتەو شەڕو ئاژاوە دەشێوێنن‌و تەندروستی‌و لەشساغیان زاڵدەکەن بەسەر بژێوی‌و خێردا.

*ئەگەر فرۆشتیان بەلام درهەم‌و دیناریان دیارینەکرد خۆیان سپاردوە

بەکرپار چونکە ڕێبازی دنیانەویستی دەگرنەبەر.
*ئەگەر گەنمو جۆیانکڕی یان نرخو بەهای خۆیاندا بەلاَم درهەمو دیناریان دیارینەکرد لەدەوڵەمەندیو دڵنیایدان لەبژێویانداو سوپاسو ستایشدەکەن لەسەر رزقو ڕۆزی.
قوماشی تێکەڵە : (نابلسی)دەڵێت: ماڵوسامانی پیاوێکی ڕێزدارو پلەوپایەیە .
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر کیژێکی شۆخو شەنگ ئەگەر لەئاسنبوو بەڵگەیە لەسەر هێزوتوانای خەوبینەر، ئەگەر لەقورقوشمبوو ستیکاروبارو ئاینەکەیەتی.
*ئەگەر لەزیوبوو بەلاَم بەزێڕ ڕووکەشکرابوو بەڵگەیە لەسەر خزمەتکارو بەردەستی جوانو شۆخو شەنگ.
*ئەگەر زینو لغاو بەبێ خشڵبوو بەڵگەیە لەسەر خۆبەکەمزانینی سوارەکەیو ناواخنەکەی باشترە لەناوەکەی.
قومری (کوکوختی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: قومری ژنێکی خواناسە، هەروەها دەڵێن: کوڕێکە خاوەن نازو نیعمەتێکی باشە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هەڵبەستو هۆنراوە خوێنەرو گەورەیەکی باشە.
*ئەگەر قومرییەکی بەدیکرد خێرو چاکە بەدیدەکات.
*ئەگەر چاوەڕێی کەسێکی نادیارو ئاوارەیکرد دەگەڕێتەوە بۆلای، ئەگەر چاوەڕێی پێداویستییەکیکرد بۆی بەجێدێت، ئەگەر غەمباربوو دەرووی لێدەکرێتەوە.
*ئەگەر کوکوختی لەوەرزی بەهاردا بینی پێداویستی بەجێدێت.
*ئەگەر لەوەرزێکی بەدەر لەوەرزی بەهاردا بینی بەدەستهێنانی پێداویستی دوادەکەوێ بۆ وەرزی بەهار.
*هەروەها قومری بەڵگەیە لەسەر منداڵبوون.

ق ۆ

قۆبچەدانەر: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی هەڵدەستێ بەمارەبڕین، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر قورسی بۆ پێداویستیدار.
قۆچ(شاخ): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هێزو بەرگرییە، ئەگەر بینی شاخی هەیە دوژمن دەبەزێنێ.
*ئەگەر فەرمانڕەوایەك هاوچەشنێکی خۆی بەزاند دوو شاخی هەبوو

دەستەڵاتی بەسەر ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوادا دەڕوات.

*دەگونجێت قۆچ خزمێکبێت هێزو تواناو سوودی لێوەربگرێ.

*ئەگەر بینی دووشاخی هەیە لەشاخەکانی گاو ئاژەڵ بەڵگەیە لەسەر مردن و شکستهێنانی.

*شاخ بەڵگەیە لەسەر ساڵان و چەک و ئەومالّ و سامان و منداڵ و شکۆمەندییەی مرۆڤ بەزوویی لەدنیادا پێیدەگات.

قۆچەقانی (هاوێژەر): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر نەخۆشێك بینی بەڵگەیە لەسەر هەڵکەندنی لەشوێنی خۆی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لابردنی ئەوەی دانراوەو وازهێنان لەتلیاك و مادده بێهۆشکەرەکان یاخود نوێنەرێکە.

*ئەگەربینی بەردێکی بەقۆچەقانی گرتە مرۆڤێك بانگدەکرێ بۆ کارێکی حەق.

*ئەگەر بینی ژنان بەردیان تێگرت جادووی لێدەکەن.

*قۆچەقانێ وتەیەکی حەق و ڕاستییە بەتوندی و ڕەقی دەکرێ، ئەگەر قۆچەقانی بەدەستی خۆیەوە بینی بەبێ ئەوەی بیهاوێژێت سوورە لەسەر قسەیەکی خۆی لەباسێکی حەقدا گەرچی دڵڕەقی تێدا بەدەر دەکەوێت.

*هەروەها دەڵێت: قۆچەقانێ ئەگەر فڕێی نەدا بەڵگەیە لەسەر تەوبەو پاشگەزبوونەوە لەگوناهو تاوان.

قۆخ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: قۆخ ئەگەر لەکاتی خۆیدا نەبێت نەخۆشییەکی توندوگرانە، هەروەها دەڵێن: قۆخی ترش ترس و بیمە، داری قۆخیش پیاوێکی ئازای خێرۆمەندە لەنێو خەڵکیداو ڕاوبۆچوونی توندەو لەهەرەتی لاویدا ماڵ و سامان کۆدەکاتەوەو بەرلەوەی پیرببێت دەمرێت.

*قۆخی سەوز ئێش و ئازارو غەم و پەژارەیە لەلایەن براوە ڕووی تێدەکات، قۆخی زەردیش نەخۆشییە.

(نابلسی) دەڵێت: قۆخ لەخەودا ئەگەر خۆش و شیرینبوو بۆیەکێك بیخوات دەگات بەحەزو ئارەزووی خوازراو.

*ئەگەر بینی لەدارێك قۆخ لێدەکاتەوە لەپیاوێکی نەخۆشەوە ماڵ و دارایی بەدەستدەهێنێت.

*قۆخ و هاوچەشنەکانی جگە لە(توو) نەبێت ئەگەر مرۆڤ یەکێکیانی بەدیکرد

لەکاتی وەرزی ئەو بەروبوومەدا بەڵگەیە لەسەر تام و چێژو قۆڵبڕین ، ئەگەر لەکاتی خۆیدانەبوو بەڵگەیە لەسەر ماندوبوون و ناحەقی و بەتاڵی.

*قۆخ لەخەودا مژدەیە بەگەڕانەوەی ئەو خێرەی لەکیسچووەو ئاگاداریشە بۆ شەڕێك بەسەرچوەو قۆخیش براو هاوڕێیەکی ڕەفتار بەرزە.

قۆڕبوون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەرکەس لەخەودا ببینیّ قۆڕبوە ماڵو داراییەك بەدەستدەهێنێت هەمیشە لەبەرچاوو دەستی دوژمنانیدا دەبێت، ئەوەی ئەندامێکی ئێش و ژان بیگرێت لەخەودا کەسە نزیکەکانی قسەی بەدو خراپدەکەن بەرانبەری.

قۆلنج[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر تووشی ئەو نەخۆشییەبوو منداڵەکانی هەژاردەکەون و سزاو خەشم ڕووی تێدەکات.

* هەروەها دەڵێن: ئێش و ئازاری سك بەڵگەیە لەسەر لەشساغی خزمەنزیکەکان و خانەوادە.

[1] **قۆلنج:** نەخۆشییەکی بەئێش و ئازارە دەدات لەریخۆڵەو پیسایی بەئەستەم دێتە دەرەوە. (نهاية الأرب: ١١/١٧٢).

(نابلسی) دەڵێت: بۆڕن دووگیانییە یاخود تێکەڵبوونە لەگەڵ پیاوخراپایان و قسەو وتەی بەئێش و ئازارە.

قۆڵ: ئەگەر ئێش و ژانیکرد بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو بەتاڵبوونەوەی ئەو ڕووداوەی کەبەدەست ئەنجامدەدرێت و بەڵگەشە لەسەر نەبوونی خزمەتگوزاری.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی بەقۆڵی پێوانەیکرد سەفەرێکی دووردەکەوێتەبەری، ئەگەر سڕیەوە بەپەنجەی لەشوێنێکەوە دەگوێزرێتەوە بۆ شوێنێکیتر.

(نابلسی) دەڵێت: قۆڵ و ئەندازە لەخەودا سەفەرە، ئەو سەفەرەش بەئەندازەی باڵێکە، ئەگەر بەباڵی جل وبەرگەکەی بڕی یان دیوارو زەوی سەفەردەکات بۆ گوندێك، ئەگەر زەوییەکی گسکدا بە قۆڵی(حەج)و تێکۆشان و سەفەریکی دوورو درێژدەکات.

قه

قەپان(تەرازوو): قەپان فەرمانڕەوایەکی دەستەلاتدارەو بزمارەکەی دامەزران و ڕاوەستانی مولّکەکەیەتی و دووپشکی

نهێنییه(ئەوبەشەی لەدووپشکدەچێت) زنجیرەکەشی بەردەستەکانیەتیو تاکانیشی گوێیەتیو کیلۆکانی دادگاییو دادپەروەرییەتی.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کوڕ یان هاوسەری رەوشت سووكو نزم یاخود رەوشتبەر.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:

+زانیاری.

+رێنومایی.

+شوێنکەوتنی حەق.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دادوەری خاوەن بەردەستو پەردەوان.

قەتایف[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت:ماڵو سامانو تامو چێژو خۆشحاڵییە.

قەتران(رۆناوگ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵو سامانێکە بەناپاکی دەستگیردەبێ ، پیسبوونی جلوبەرگە لەبژێوی پەیداکردنداو رژانی بەسەر مرۆڤێکدا تومەتبارکردنیەتی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە رێگە لەخراپەکاران دەگرێ چونکە کرمدەکوژێ، ئەگەر یەکێك خۆی پێچەورکرد یان جلوبەرگێکی قەتراناوی پۆشی روو لەسەرپێچیدەکات

بەپێی وتەی پەروەردگار دەربارەی دۆزەخیەکان دەفەرموێت: ﴿سرابيلهم من قطران﴾ (ابراهیم: ٥٠).

قەتێ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێکی شۆخو شەنگو جوانە بەجوانی سەرسامدەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+راستگۆیی.

+رەوانبێژی.

+خۆشەویستیو تەبایی.

قەرز(وام): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ملکەچیو رسواییە.

*ئەگەر بینی قەرزێکدەداتەوە یان حەقێکدەداتەوە پەیوەندی خزمایەتی دەگەیەنێتو هەژارێك تێردەکاتو کاروبارێکی قورسوگرانی دنیای بۆ ئاساندەبێت یاخود کاروبارێکی ئاین.

*هەروەها دەڵێن: مافدانەوە گەڕانەوەیە لەسەفەر.

*ئەگەر بینی لەخەودا وابەستەی قەرزێکەو خۆشی دانی پێدادەنێت بەڵام لەبێداریدا نازانێت شوێنەوارەکانی گوناهو تاوانە کەدەوریداوە لەگەڵ کرداری قورسو گران بۆیو لەدنیادا سزا دەدرێت یان بەڵاو نەهامەتییە.

---

[1] **قەتایف**: جۆرە شیرینییەکە پتر لەرەمەزاندا دروستدەکرێ. (وەرگێڕ)

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی قەرز بەخەڵکیدەدات لەپێناوی خوایا ماڵو دارایی دەبەخشیٚ لەپێناوی تێکۆشانو جیهادو بەپێی ئایەتی: ﴿إن تقرضوا الله﴾(التغابن : ١٧).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا خێرە قەرزدەر دەیکات بەقەرزکارو پێداویستی بەوەی داوایدەکات.

*قەرز بەڵگەیە لەسەر تەوبە بۆ سەرپێچیکارو موسوڵمانبوونی بێباوەڕو دەوڵەمەندییە بۆ هەژار، ئەگەر شتێکی بەخشی نرخداربوو ئەگەر داوای لێکرد بەڵگەیە لەسەر باش مامەڵەکردن لەگەڵ پەروەردگارەکەی.

*قەرز بەڵگەیە لەسەر لەخۆبوردوویی‌و جوامێری لەبەرخودا ، ئەگەر نەخۆشێك بینی قەرزدەدات بەڵگەیە لەسەر ناڕەحەتی تووشیدەبێت، ئەگەر بینی ئەوەی دەیدا بەقەرز وەریدەگرێت بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەر بینی قەرزپێدەرەکەیمرد لەغەمو پەژارە رزگاریدەبێت.

قەرزدانەوە:(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی قەرزدەداتەوەو حەقێك دەگەیەنیٚ سۆزو بەزەییە یاخود ناندەدات بەهەژارێكو کارێکی قورسو گرانی ئاینو دنیای بۆ پێشدێت.

*دەڵێن: حەق گەیاندن گەڕاندنەوەیە لەسەفەر هەروەك چۆن گەڕانەوەی لەسەفەر حەقدانەوەیە.

قەزاوقەدەری خوایی:(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر مرۆڤ لەخەودا بینی روو لەدەروون یان ماڵو سامانیدەکات بەڵگەیە لەسەر بەدەستکەوتنی پاداشتی زۆر یاخود دەچێتە پێش لەکارێك پێشتر لێی ترساوەو یاخود دەرەنجامەکەی باشدەبیٚ بەپێی فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ): "سوێندبیٚ بەخوا هەر قەزاو چارەنووسیٚ بۆ مرۆڤێك ئەنجامبدرێت خێری تێدایە بۆی"[1].

قەزوان :(نابلسی) دەڵێت: قەزوان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بیرکردن یان سەفەر ئەوەی ببینیٚ هەڵدەزنیٚ بەدار قەزوانێکدا خێرێکی دەستگیردەبێت یان گوێبیستی قسەو تەیەکدەبێت پێی شادو کامەراندەبێت.

قەساب:(ئیبن سیرین) دەڵێت: قەساب فریشتەی مردنە، ئەگەر بینی چەقۆیەکی لەقەسابێك وەرگرت

---

[1](ئەحمەد) هێناویەتی لە(مسندە) وکەیدا (١٢٠٩٩)و (هەیسەمی) لە (المجمع) دا (٧/٢١٠).

تووشدەبێ پاشان چاکدەبێتەوەو چوستو چالاکی ڕووی تێدەکاتەوە.
* ئەگەر بینی ئەو ئاژەڵانە سەردەبڕێ کەحەلاڵ نییە بەڵگەی ستەمیەتی لەگەڵ تێکەڵبوونی کاروباری لەنێوان خۆیو خوای گەورە.
* ئەگەر بینی باوکی سەربڕی چاکدەبێت لەگەڵی ئەگەر خوێنی لێنەهات، ئەگەر خوێنی بینی خەونەکەی باش نییە.
* هەروەها دەڵێن: قەساب بەڵگەی ناڕەحەتیو گرانییە لەهەموو حاڵێکدا، مەگەر لەدوو حاڵدا نەبێ یەکەم/کاتی قەرزاری ئەوجا بەڵگەیەلەسەر قەرزدانەوە. دووەم/کاتێك کۆتو بەندبێ ئەوجا بەڵگەیە لەسەر کردنەوەی.
* ئەو قەسابەی دەدرێتەپاڵ فریشتەی مردن کەسێکی نادیارە بەلاَم ناسراو بەشکەری میراتییە لەنێوان میراتداران.
* هەروەها دەڵێن: خوێنڕێژە یان شمشێرو چەك بەدەستە.
* ئەگەر بینی گۆشت دابەشدەکات لەنێو خەڵکیدا دووزووبانیدەکات.
* ئەگەر بینی گۆشتی مانگا لەنێوان خزمەکانیدا بەشدەکات ئەگەر خێرکارو چاکخوازبێ پەیوەندی خزمایەتی بەجێدەهێنێ هەروەها ماڵو سامانەکەی لەنێوان میراتبەرانی بەدادپەوەری بەجێدەهێنێ لەحاڵی ژیانداو ژن بۆ کوڕەکانی دەهێنێ.
* پێست داماڵ پیاوێکی ستەمکارە وەك بازرگان ماف لەخەڵکی زەوتدەکاتو ماڵو سامانیان بەفیڕۆدەدات.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر فەرمانڕەوایەکی بینی ژێردەستەکانی سەربڕیو زوڵمو ستەمیان لێدەکات، بینینی ئەو قەسابانەی گۆشت هەڵدەواسنو دەیفرۆشن لەبازاڕ بەڵگەیە لەسەر سەختیو ناڕەحەتیو بۆنەخۆشیش زیان پێکەوتنە لەگەڵ سەختیو توندی.
* بینینی قەساب بۆ غەمبارو زیندانی بەڵگەی خێرو دەرووە چونکە ئەندامەکان لەیەکدی جیادەکاتەوە.
* ئەگەر قەسابێکی کوشت قوتاردەبێ لەنەخۆشی.
* قەساب بەڵگەیە لەسەر خاوەنی کەسێتیو ماڵو سامان دابەشکار لەنێوان میراتگراندا.

قەشە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر قەشەیەکی لەخەودا بینی بیدعەکارەو ڕۆدەچێت لەبیدعەکەیدا.
* ئەگەر بینی بوە بەقەشەیەك پیاهەڵدانێکی باشدەکرێ بەلاَم

حاڵوباری قورسدەبێت لەسەری‌و دەروازەکانی رزق‌و رۆزی ئەستەم‌و گراندەبن‌و لەهەموو کاروبارێکدا ملکەچی‌و ترس‌وبیم رووی تێدەکات.

*بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی ناپاك‌و فرۆفێڵاوی بیدعەکار.

قەفەس: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا زیندانییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانکە بۆ منداڵ.

*قەفەس لانەوماڵە ، ئەگەر بینی مریشك‌و لانەی کڕی کچێکدەهێنێی‌و، لەماڵەکەیدا نیشتەجێیدەکات.

*ئەگەر بینی سەریکرد بەنێو قەفەسەکەداو لەنێو بازاڕدا دەڕوات لانەو ماڵەکەی دەفرۆشێ‌و گەواهیدەدەن بەسەریەوە.

*قەفەس بەڵگەیە لەسەر تێچوون‌و ئاڵۆزی کاروبارەکان بەنێویەکدا.

*دادوەر بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری.

قەفەسساز: (نابلسی) دەڵێ: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ساختمان‌و بیناو بەیەکگەیەنەری هاوسەران، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+پەروەرشیاری منداڵان.

+زیندانەوان.

+چنەر.

قەفیز: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارە یان دەرووی خێر یاخود ئەوەی دەچێتە نێوی‌و کێشانەی پێ ئەنجام دەدرێت.

*قەفیز بەڵگەیە لەسەر پارێزەری نهێنی لەمرۆڤ‌و شتیتر.

قەلەڕەش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: قەلەڕەش پیاوێکی نائەمین‌و بێزارکارەو خوازیاری گرانکردنی شت‌ومەکەو وتەکانی بەڵگەیە لەسەر هاتنی خێر لەکەسێکی غەریبەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی قەلەڕەشێکی هێنا پیاوێکی ناپاکی خراپەکار دەپێکێ، ئەگەر بینی قەلەڕەشێ رامدەکات هەوڵی باشکردنی کارێکی خراپدەدات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی پلەوپایەبەرزی بەئارام‌و هێمنە.

قەلەڕەشێکی بەڵەك بەڵەك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی فێڵبازەو لەرۆیشتندا خۆی بەگەورە دەزانێ‌و رژدە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر قەلەڕەشێکی راوکرد ماڵێکی حەرام بەدەستدەهێنێ بەخراپەو فێڵ، هەروەها دەڵێن: پیاوێکی درۆزنی ناپاکە.

*ئەگەر بینی قەلەڕەشێکی بەدەستهێنا لەخۆبایبوون‌و کاروباری پووچ‌و بەتاڵە.

* ئەگەر قەلەڕەشی راوکرد دەستکەوت بەدەستدەهێنێ بەڕێگەی پووچ وبەتاڵ.
* ئەگەر قەلەڕەشێك هاتەگۆ لەگەڵی غەم و پەژارە دایدەگرێ پاشان دەرووی لێدەکرێتەوە.
* ئەگەر گۆشتی قەلەڕەشی خواردو ماڵ و سامان لەکۆمەڵێ دزەوە بەدەستدەهێنێ.
* ئەگەر قەلەڕەشێکی لەبەردەرکی فەرمانڕەواو سەرکردەیەك بینی گوناهو تاوانێك ئەنجامدەداتو پاشان لێی پاکەزدەبێتەوە یاخود هەڵدەستێ بەکوشتنی براکەی پاشان تەوبە دەکات بەپێی ئایەتی: ﴿فبعث الله غرابا يبحث في الأرض ليريه﴾ (المائدة: ٣١).
* ئەگەر بەچنگی بریندارێکرد لەسەرما رەقدەبێتەوە یاخود کۆمەڵێکی ستەمکار توندوتیژ دەبن لەگەڵی و ئێش و ئازار رووی تێدەکات.
* هەروەها دەڵێن: قەلەڕەش بەڵگەی تەمەندرێژییە.
* (نەسری کوڕی ئەحمەد) لەخەودابینی لەسەرکورسیەکەی دانیشتبوو، قەلەڕەشێك هات و کڵاوەکەی بەدەنووك کونکرد، ئنجا لەسەری خستیەخوارەوەو ئەویش لەسەر جێگەکەی هاتەخوارەوەو کڵاوەکەی بەرزکردەوەو لەسەرسەری دانینا،پاشان خەوەکەی بۆ راڤەکارێك گێڕایەوە کە(حیوە)ی (نیشابوری)بوو ئەویش وتی: کەسێکی خانەوادەکەی خۆت بەرەنگارت دەبێتەوە لەو دەستەڵاتەدا کەهەتە پاشان بڕیارو دەستەڵات هەر بۆ خۆت دەگەڕێتەوە، ئنجا(ئەبا ئیسحاق) (سامانی) یاخیبوو کاروباری تێکداو پاشان کاروبارەکە گەڕایەوە ژێردەستی خۆی.
* هەروەها یەکێك بینی قەلەڕەشێك لەسەر (کابە)یە، خەوەکەی بۆ (ئیبن سیرین) گێڕایەوەو وتی: پیاو خراپێك ژنێکی رێزدار دەهێنێ، پاشان (حەجاج کچی (عبداللە)ی کوڕی(جەعفەر)ی کوڕی (ئەبی تالیب)ی هێنا.
* بینینی قەلەڕەش لەشوێنێکدا باش نییە، ئەگەر قەلەڕەشێکی لەماڵەکەی خۆیدابینی بەڵگەیە لەسەر پیاوێك خیانەتی لێدەکاتو دەستی لەگەڵ هاوسەرەکەیدا تێکەڵکردوە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر هەڵمەتبردنی پیاوێکی دەستەڵاتدار بۆسەر ماڵەکەی.
(نابلسی) دەڵێت: قەلەڕەش شومە ئەگەر لەسەر کشتوکاڵ یا دارێك ببینرێ، ئەگەر قەلەڕەشێکی بینی

گفتوگــۆی لەگەڵـــدەکرد کــــورێکی خراپەکاری دەبێت.
(ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: بـەڵکو غـەم‌و پەژارەیەکی زۆر ڕووی تێدەکات پاشان قوتاردەبێ.
*قەلەڕەش بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوە لەخۆشەویستان‌و غەریبی.
*ئەگەر قەلەڕەشێکی پێسپێرا خۆشی‌و شادی بەدەستدەهێنێ.
*قەلەڕەشـی بەڵـەك بەڵـەك بەڵگەیـە لەســـــەر تەمەندرێـــــژی‌و مانـــــەوەی شتومەك‌و خۆشی یان بەڵگەیە لەسەر پیریـــــی بـــــەهۆی تەمەندرێـــــژی قەلەڕەشەوە.
*لەباڵنـدەکانی زسـتانە بۆیـە بەڵگەیـە لەســەر ســەرماو سـۆڵەو تێکـچوون‌و شێوان.
*ئەگەر قەلەڕەشێکی بەڵـەك بەڵـەکبوو چاوی گەش‌و ڕۆشندەبێ پێی، ئەگـەر بـوو بـەخاوەنی کـورێکی خراپـەکارەو سـەربرینی زەفەربردنـە بـەکورێك یـا هەواڵێك ڕووی تێدەکات.
*ئەگەر بینی قەلەڕەش دەدوێ لەگەڵی کورێکی پیسیدەبێت.
*ئەگـەر چـەند قەلەڕەشـێکی بینـی لەماڵی خۆیدا ماڵ‌و دارایی‌و شکۆمەندی بەدەستدەهێنێ هەتا کۆتایی تەمەنی.

*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر خـەڵکێکی زماندرێژی زۆربڵە.
*قەلـــەڕەش پیـــاوێکی جـــەنگاوەری ستەمکارە لەگەڵ بەختدایە دەگونجێت بەڵگـەبێت لەسـەر سـووربوون لەسـەر بژێوی.
*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـــەر کاروبـــاری شـــاراوە لەزەویـــداو ئەسـپەردەکردنی مـردوو، خوداوەنـد دەفـــەرموێت: ﴿ فبعث الله غرابا يبحث في الارض ليريه كيف يواري سوءة أخيه﴾ (المائدة: ٣١).
*ئەگـەر قەلەڕەشـێکی بینـی ڕاوی بـۆ دەکـرد دەسـتکەوت لەشـتی بـەتاڵ‌و پووچدا بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر قەلەڕەشێکی لەشوێنێکدا بینی لەوشـوێنەدا مرۆڤێکـی ئـاوارەو غـەریب دەمرێ.
*ئەگـەر قەلەڕەشـێکی بینـی لەزەویـدا دەگــــەڕا کارێـــك ئەنجامـــدەدات پاشـگەزدەبێتەوە لێـی، یـان دەڵـێن: شـتێکی بـۆ دەردەکـەوێ تێکـەڵبوو‌بێت لێی‌و نەزانێت چیبکات وەك کوڕەکـەی (ئادەم) چۆن نەیدەزانی تەرمی براکەی بـــــشارێتەوە دوای کوشـــــتنی‌و قەلەڕەشەکە فێریکرد.

*دەگونجێت قەلەڕەش بەڵگەبێت لەسەر:

+ئاوارەیی.

+ڕەشبینی بەهەواڵو دەنگو باس.

+غەمو پەژارە.

+سەفەری دوورودرێژ.

+ئەوەی پێویست دەکات دوعای لێبکات لەخزمو کەس‌وکار یان دەستەلاتدارێکی ستەمکار.

*قەلەڕەشی نێو کشتوکاڵ بەلگەیە لەسەر کوڕێك بەزینا لەدایکبووبێ لەگەڵ پیاوێکی تێکەڵە لەخێروشەڕ.

*ئەگەر قەلەڕەشێکی بینی بەسەر کشتوکاڵێکەوە ئەو کشتوکاڵە بەلاو ئافە لێیدەدات.

*قەلەڕەش مرۆڤێکی خراپەکاری درۆزنە، ئەگەر بینی چارەسەری قەلەڕەشێکدەکات چارەسەری مرۆڤێکدەکات بەو چەشنەیە.

*ئەگەر بینی قەلەڕەشێکی گرت بەدەستی لەخۆبایبوونە لەگەڵ داوایەکی پووچو بەتاڵ.

*ئەگەر قەلەڕەشێکی لەماڵو لانەیەك بینی مرۆڤێکی بەدو خراپە.

*ئەگەر بینی قەلەڕەشێك ڕاوی بۆدەکات دەستکەوت بەدەستدەهێنێ بەدرۆو کاری پووچو بەتاڵیشە.

*ئەگەر قەلەڕەشێکی بەڵەك بەڵەکی بین شتێك دەبینێ پێی سەرسامدەبێ لەکاتی بێداریداو ئەوشتە هیچ خێرێکی تێدا نییە.

*ئەگەر قەلەڕەشێکی لەشوێنێکدا بینی لەزەویدا کارێکدەکات لێی پاشگەزدەبێتەوە، هەروەها دەڵێن: کارێکی بۆ سەرهەڵدەدات پاشگەزدەبێتەوە هەروەك چۆن سەریهەڵدا بۆ نەوەی(ئادەم) لەکوشتنی براکەیدا.

قەلەڕەشێکی سووری دەنووکدار: بینینی لەخەودا بەلگەیە لەسەر پیاوێکی چەکمەبۆری ئارەزووبازی خاوەن دەستەلات.

*هەروەها بەلگەیە لەسەر نەتەوەیەك یان کۆمەلێکی هەژار یاخود پێکدادانو بژێوی بەبێبوونی هیچ بنەمایەك.

قەلا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ببینێ لەسەر قەلایەك یان لەنێویدایە دەمرێتو هیچ خێروچاکەی نییە بەپێی ئایەتی: ﴿أينما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم في بروج مشيدة﴾ (النساء:٧٨).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر مرۆڤ لەخەودا بینی لەنێو قەڵایەکدایە دڵنیا نەبێت لەوەی بۆیدەچێت و خوازیاریەتی، ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێت، هەروەها دەڵێن: ئەوەی ببینێ وەك ئەوەی لەسەر قەراغی قەڵایەك یان دیوارێکە زەفەر بەپیاوێکی مەزنی مەترسیدار دەبات.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: قەڵا قەڵغانە لەئایندا بۆ یەکێك خۆی ببینێ تێدا لەگەڵ یەکێکدا کاروبارەکانی بۆ کۆدەبێتەوەو لەکاروباری دنیادا زاڵدەبێت هەروەها نزیکدەبێتەوە لەفەوتان و تیاچوون چونکە هەموو تەواوییەك ناتەواوی رووی تێدەکات.

(نابلسی)دەڵێت: قەڵا بەڵگەیە لەسەر راستگۆیی خاوەنەکەی بەپێی ئەو وتەیەی دەڵێت: راستگۆیی قەڵایە.

*دەگونجێت قەڵا بەڵگەبێت لەسەر خاوەنەکەی یاخود ئەو سەربازانەی تێدان یان دوژمنان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+زانیاریو قورئان و ئەوەی مرۆڤ خۆی پێدەپارێزێ لەشەیتان و سەربازەکانی ، قەڵاتەکانی فەرمانڕەواکانیەتی و دەرگاکانیشی پاسەوانەکانەو قوڵلەکانی وەزیرو ماڵانی دەوروبەریشی خزم و کەس وکارو دەرگاوانیەتی.

*ئەگەر خۆی لەقەڵایەکدا بینیەوە ئەگەر شایستەی موڵك و دەستەڵاتبوو پێیدەگات یاخود هاوسەردەگیرێت ئەگەر رەبەنبوو یاخوداوەند منداڵێکی کوڕی پێدەبەخشێ یاخود موڵکێك دەکڕێ، ئەگەر بێباوەڕبوو بڕوادەهێنێت یان تەوبەدەکات لەسەرجەم گوناهو تاوانەکانی.

*قەڵا بەڵگەیە لەسەر ئیسلام ، ئەگەر بینی لەقەڵایەکدایە خواناسیو دینداریو چاکەی پێدەبەخشرێ و لەگوناهو تاوان پاشگەزدەبێتەوە بەئەندازەی شوێن و جێگەی لەقەڵاکەدا.

*ئەگەر ئەو قەڵایە لەکاتی بێداریدا لەئاوێکدا یان لەبیابانێکدابوو دوژمنەکەی زاڵدەبێت بەسەریا، ئەگەر لەبیابانێکدابوو بەڵام لەخەوەکەدا کەوتە چیایەکەوە یان لەنێو ئاودابوو لەجەنگو شەڕدا بەدەستی بەتاڵدەگەڕێتەوە.

*ئەگەر بینی قەڵایەك بینادەکات پارێزراودەبێت لەدوژمنەکانی یاخود عەورەت و ماڵ ودارایی پارێزراودەبێت و لەملکەچی و سەرشۆڕی بەدوور دەبێت.

*ئەگەر بینی قەلاکەی یان ئەو ماڵو کۆشکەکەی وێرانەدەکات تێکچوونی ئاینو دنیایەتی یاخود مردنی هاوسەرەکەیەتی.

*ئەگەر بینی لەبەردەمی پەنجەرەو قەلایەك دانیشتوە بەهۆی براو سەرۆكو کوڕەکەیەوە قوتاردەبێت.

*هەروەها وتراوە: قەلا پیاوێکی پارێزراوەو کەس پێیناوێرێت، ئەوەی لەدوورەوە قەلا ببینێ پلەوپایەی بەرز دەبێتەوەو عەورەتی پارێزراو دەبێت. (ئیبن سیرین) دەڵێت: قەلا کۆتایی هێنانی غەمو پەژارەیەو دەروازەی خێرە.

*قەلا یەکێکە لەپادشاو سەرکردەکانو لەخێرەوە دەچێت بۆ شەر.

*ئەگەر بینی چوە نێو قەلایەك رزقو رۆزیو دنیانەویستی لەئاینەکەیدا بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر قەلایەکی لەدوورەوە بینی لەشوێنێکەوە دەچێت بۆ شوێنێکی دیکەو پلەوپایەو ناوبانگی بەرزدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی قەلایەکی دروستکرد عەورەتی لەحەرام دەپارێزێو ماڵو دارایشی لەبەلاو نەهامەتی.

*ئەگەر بینی قەلاکەی وێرانبوو یان لانەو کۆشکەکەی تێکچوونی ئاینو دنیایەتی یان مەرگی هاوسەرەکەیەتی.

*ئەگەر خۆی لەقەلایەکدا بینی یان لەشار یاخود لەحەشارگەیەکدا چاکی پێدەبەخشرێ لەگەڵ خواناسیو یەکلایی بوونەوە بۆ ئەوکارە.

*ئەگەر بینی لەبەر پەنجەرەی قەلایەکدا دانیشتوە برا یا سەرکردە یاخود باوکی بانگدەکاتو بەهۆیەوە قوتاردەبێ.

*هەروەها دەڵێن: قەلا پیاوێکی پارێزراوە کەس توانای بەسەریانییە، ئەگەر لەدوورەوە بینی بەرزی ناوبانگو پلەوپایەیەتیو پاراستنی عەورەتە لەحەرام.

*ئەگەر بینی لەناوەوە خۆی هەڵواسیوە بەقەلایەکدا یان لەدەرەوەی قەلادا خۆی هەڵواسیوە حاڵو باری لەئایندا بەو شێوەیەیە.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی ببینێ لەقەلایەکدا خۆی حەشارداوە سەردەکەوێت.

(نابلسی) دەڵێت: قەلا وازهێنانە لەگوناهو تاوان ، هەروەها قەلا بەپیاوێکی مەزن راڤەدەکرێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی قەلایەکی ئازادکرد کچێکدەکات بەژن.

قەلای شەترەنج: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جێگیربوون لەکاروبارەکاندا.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+داپۆشین.
+مەرگی ناکاووکتوپڕ.
+راستگۆیی.
*بۆ دووگیانیش بەڵگەیە لەسەر لەدایکبوونی کچ.
قەڵغان: (ئیبن سیرین)دەڵێت: قەڵغان پیاوێکی رەوشتبەرزی گوێڕایەڵو مشوورخۆری براکانیەتی لەهەموو شتێکدا کەپەیوەندی بەکاری چاكو جوانەوە هەیە، هەروەها پارێزگاریان لێدەکاتو پشتگیریاندەکاتو لەخراپە دووریاندەخاتەوە.
*هەروەها دەڵێن: شتێکە سوێندی پیدەخورێ یا کوڕێکە نەزانو نەفام دەبێت بەرانبەر باوکی.
*قەڵغانی سپی پیاوێکی خاوەن ئاینو پلەوپایەیە، قەڵغانی سەوز پیاوی ئاینداره هی سوور پیاوی ئارەزووبازی شەڕەنگێزه، رەشیش پیاوی ماڵو ساماندارو شکۆمەندە، قەڵغانی رەنگاوڕەنگیش پیاوی تێکەڵوپێکەڵە.
*ئەگەر لەگەڵ قەڵغاندا چەکی بەدیکرد دوژمنەکانی ناتوانن زیانی پێبگەیەنن.

*ئەگەر زەڕەنگەر یان بازرگان قەڵغانێکی بینی لەگەڵ شتومەکی خۆی یان لەنێو فرۆشگاکەی دانرابوو یاخود لای ئەوانەی مامەڵەی لەگەڵدەکردن پیاوێکی سوێندخۆرە، سوێندەکەشی وەك پەناو قەڵغانێکە لەفرۆشوکڕیندا، بەڵگەش ئایەتی: ﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾(المجادلة:١٦).
*ئەگەر بینی قەڵغانێکی نییەو کوڕیشی هەبوو کوڕەکەی لەخراپە بەدووری دەگرێتو بژێویو پێداویستی دابیندەکات.
*هەروەها دەڵێن: ئەوەی خۆی بداتە پاڵ قەڵغان یا قەڵغانێك بگرێت بەدەستەوە پەنادەبات بۆ پیاوێکی بەهێزو دەیکات بەپەناو پشتگیری خۆی.
*هەروەها وتراوە: ئەگەر قەڵغانەکە بەنرخبوو بەڵگەیە لەسەر ژنی دەوڵەمەندی جوانو شۆخو شەنگ، وەگەرنا ژنێکی ناشیرینە.
(نابلسی)دەڵێت: قەڵغان لەخەودا پەناگەو پارێزەرە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر

ڕۆژوو،پێغەمبەر(ﷺ)دەفەرموێت:
((ڕۆژو قەڵغانە - پارێزەرە))[1].
*دەگونجێت بەڵگەش بێت لەسەر هاوڕێیەکی ڕکەبەر.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: قەڵغان قەڵاوپەنایە، ئەوەی دەیپۆشێ پلەوپایەیەکی مەزن بەدەستدەهێنێت، پۆشینو لەخۆدانی هەموو جۆرێکی چەك پارێزگارییە لەدژی دوژمن، قەڵغان پارێزگاریو مسۆگەری ئاینە بۆ سەرجەم خەڵکی نیعمەتو پارێزگارییە لەبەلاو نەهامەتیو فروفێڵ. خوداوەند دەفەرموێت: ﴿ سَرَابِيلَ تَقِيكُم الْحَر وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأسَكُمْ كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيكُم ﴾ (النحل:٨٠)هەروەها دەفەرموێت:﴿ وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَة لبوس لكم لتحصنكم من بأسكم ﴾ (الأنبياء:٨٠).
*ئەگەر بینی وەك ئەوەی قەڵغان دروستدەکات شارێکی تۆکمەو بەهێز دروستدەکات، قەڵغان پۆشی بەڵگەیە لەسەر براو پەناوپشتگیر یان کوڕێکی بەسۆزو دڵسۆزو، پۆشینی بۆ بازرگان چاکەیەکە پێیدەگات یاخود بازرگانییەکی هەمیشەییە لەگەڵ هێمنیو پارێزگاریی.

[1](بوخاری) (١٨٩٤) و (مسلم) (١٦٢/٢٨٥/٤)
لەفەرمودەیەکی (ئەبوهورەیرە)ەوە.

*وتراویشە:
١)قەڵغانماڵو موڵکە.
٢)هەموو وابەستەیەکی جەنگ وەك قەڵغانو کڵاوو ...
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر هاوڕێبوو پیاوێکی بەخشندەو پەناو پشتگیرە بۆ یەکێك پەنای پێبگرێت، پارێزەرە بۆ ئەوەی پەنای پێدەگرێتو کوڕێکیشە بژێوی خۆی پەیدادەکاتو بەتواناو هێزە، هەروەها بۆ یەکێك لەبەریبکات نیعمەتێکە لەلایەن پیاوێکەوە هەروەك باسکراو لەنهێنیو ئاشکرادا دەیپارێزێتو لەپلانو فێڵی پیلانگێڕان قوتاریدەکات.
*ئەگەر بینی قەڵغانێکی پۆشیوەو قەڵغانەکە لەئاسن دروستکراوە پارێزگاریی ئایینە.
*هەروەها دەڵێن: ئەوەی قەڵغانێك بپۆشێت ماڵو موڵك بەدەستدەهێنێت.
*قەڵغان بەڵگەیە لەسەر هێمنیو دڵنیایی لەترسو بیمو پاراستنی ئابڕووی هاوسەرو ماڵ.
*قەڵغان بۆ ژن پەچەیە یاخود مێردێکە بیپارێزێت.
*پۆشینی قەڵغان بەڵگەیە لەسەر براو پەناوپشتگیر یاخود کوڕێکی بەسۆزو میهر.
*هەروەها دەڵێن: قەڵغان ماڵو موڵکە.

*ئەو چەکەی وەك قەڵغانو خودە وایە بەڵگەیە لەسەر جلوبەرگو پۆشاك هەردوو باڵی ئەگەر لەئاسنبوو خزمو خۆشییە، ئەوەی ببینێ دووباسکی هەیە بەهێزو پەنادار دەبێت بەهۆی پیاوێکی خزمیەوە، هەروەها دەڵێن: هاوڕێیەتی دووپیاو دەکات بەهێزو مەزنن.

*دەگونجێت لێکدانەوەی قەڵغان وابەستەی کوڕو براکەیبێت.

*ئەگەر بینی دووباڵی ئاسنی هەیە کوڕو هێزە لەسەفەردا.

قەڵغانچی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: لەخەودا دەستەلاتێکی بەهێزە هاندەری سوپایە دژ بەدوژمنانی فریووی دوژمنانی دەدات بەدوژمنانی، تیروپشکیش دەستەلاتە.

قەڵەوی لەشولاری مرۆڤ: (ئیبن سیرین) دەڵت: قەڵەوی‌و هێز لەلاشەدا هێزی ئاینو باوەڕە، ئەگەر بینی لەشولاریبوە بەلەشو لاری مارێك هەڵدەستێت بەدەرخستنی دژایەتی‌و دوژمنایەتی پەنهان.

*ئەگەر بینی دووگی هەیە وەك دوگی بەران کوڕێکی هەیە دوای خۆیدەژی.

*ئەگەر بینی لەشو لاری لەئاسنە یاخود لەبەردە دەمرێت.

*ئەگەر زیادەیەکی لەلەشو لاریدا بینی بەبێنەوەی زیانی هەبێت زیادەی نیعمەتەکە دەڕژێت بەسەریا.

*پیاوێکی سادەو هەژار هات بۆ لای راڤەکارێکی خەو وتی: بینیم لەشولارم زیادیکردوە وەك ئەوەی نورو رووناکیم هەبێ لەوەدەچوو روو بەزوهدو خوانای چوویم لەنێو چیاو دەشتو دۆڵەکاندا دەگەڕام، راڤەکاری خەوەکە پێیوت: تۆ شایستەی دەستەلاتدەبیتو موڵكو دەستەلات بەدەستدەهێنیتو ماڵو سامانو شکۆمەندیت زیاد دەکات، پاشان زۆرینەبرد لەگەڵ غەزاکاراندا چوو بۆ غەزاو پیاوێکی ئازابوو موشریکەکانی بەزاندو ماڵوسامانو دەستکەوتی بەدەستهێنا.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی قەڵەوە ماڵوسامانی زیاد دەکات، ئەگەر لەگەڵ قەڵەویدا جلوبەرگێکی ئالتوونی لەبەردابوو نەخۆشدەکەوی‌و چاکدەبێتەوە.

*هەروەها دەڵێن: قەڵەوی لەشو لار بەلگەیە لەسەر شکۆمەندی.

*هەروەها دەڵێن: قەڵەوی لەشو لار هێزو باوەڕە.

*هەروەها دەڵێن: قەڵەوی بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندی‌و پلەوپایەی بەرز.

قەمبووری: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی قەمبووربوە ماڵو دارایيەکی زۆری بەدەستدەهێنێت لەگەڵ موڵكو دەستەڵات لەلایەن خزمو کەسێکی بەهێزترە.

(نابلسی)دەڵێت: لەگەڵ ئەوەدا سروشتی پاكو بێگەرد بەدەستدەهێنێت، هەروەها قەمبووری ناوبانگو قەرزارییەکە ئەستەمە دانەوەی چونکە پشت وەك بار وایە، دەگونجێت گوناهو تاوان بێت.

*وتراوە: قەمبووریی تەمەندرێژییە یان منداڵە.

قەند(شەکری کلۆ): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزقو رۆزییە بەماندوبوونو غەمو پەژارە دەستگیردەبێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

+دەرووی خێر دوای نارەحەتی.

+منداڵبوونی دووگیان.

+سەرەتای خەریکبوون بەزانیاریو قورئانخوێندنو پیشەسازییەوە.

+ماڵێکی مۆڵی دەستبەدەست.

قەیسی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: قەیسی نەخۆشییە، خواردنی قەیسی سەوز دینارکردنە بەخێرو چاکبوونەوەیە لەنەخۆشی، خواردنی قەیسی زەرد خەرجکردنی ماڵوسامانە لەنەخۆشیدا.

*ئەگەربینی قەیسی لەدارێك دەکاتەوەو دەیخوات هاوەڵایەتی پیاوێکی دەوڵەمەندی رەوش خراپدەکات.

*هەروەها وتراوە: لێکردنەوەی قەیسی لەدارەکەی هاوسەرگیرییە لەگەڵ ژنێکدا ماڵو سامانی میراتی لەژێر دەستدایە.

*ئەگەربینی هەندێك لەدەستەڵاتداران قەیسیان لەداریکی سێولێکردەوە ماڵێکی خراپ دەخاتە دەستی ژێردەستەکانی.

*دارقەیسی پیاوێکی دەردەدارو فرە نەخۆشییە.

*هەندێکدەڵێن: بەڵکو پیاوێکی رووگرژە بۆ خانەوادەکەیو لەگەڵ خەڵکیداکراوەو چاونەترسە.

*ئەگەر قەیسیەکی سەوزبوو پیاوێکی فرە درهەمە.

*ئەگەر لقێکی لەدار قەیسی شکاندەوە نکوولی لەماڵو سامانێکدەکات لەلای پیاوێکەوە یاخود واز لەنوێژو رۆژوو دەهێنێت.

*ئەگەر لەدارێکی زڕ لقێکی شکاند هەتا بیکات بەگۆچان خۆشیو شادی لێوە بەدیدەهێنێت.

*ئـەو بەروبوومانـەی رەنگیـان زەردە نەخۆشـن‌و ئـەوەی ترشـە غـەم‌و پەژارەیـەو سـەوزەکانیان نەخۆشـی نییە.

(نابلسی)دەڵێـت: لەخـەودا کۆمەڵـە دینارێکی زۆرە ئەگەر لەکاتی خۆی یان لەکاتی خۆیدانەبوو.

*دار قەیسی پیاوێکی نەخۆشەو هیچ کەڵك‌و سوودی نییە.

*ئەگـەر دارەکـە قورسـبوو بـەو بەربوومەی هەڵیگرتوە پیاوێکی خاوەن ماڵ‌و داراییە.

*هـەروەها دارقەیـسی پیـاوێکی رووگەشی رژدە لەگەڵ خانەوادەکەی‌و لەخودی خۆشیدا ئازایە.

*ئەگـەربینی بەروبوومەکـەی سـەوزە بەڵگەیە لەسەر درهەم ، ئەگەر زەردبوو بەڵگەیە لەسەر دینار.

*ئەگـەربینی لقێکی شـکاند لـەدارێکی بێبـەروبووم نـاکۆکی‌و دژایـەتی دەکـات لەگەڵ کەسێکی نزیکی.

*ئـەوەی دارو درەخـت چـاکبکات ئەمانەت دەگەیەنێ.

*هەموو دارو درەختێك لـەکاتی خۆیـدا بەروبوومی لێبکرێتـەوە خۆشـی‌و چێژو خزمەتکارە بەدەر لەتوو، ئەگەر لەکاتی خۆیدا نەبوو ماندوبوونێکی پووچە.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی لەدارسێو قەیـسی لێکـردەوە لـەژێر دەسـتەکانی پارەی ستەمکاری وەردەگرێ.

*قەیـسی بەڵگەیـە لەسـەر تـرس‌وبیم، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرگەڕانەوەی شتەکان بۆ دۆخی رابردوویان.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر رزق‌و رۆزییەکی خۆش‌و بەتام.

ق ی

قیامـــەت(رۆژی دوایــــی، رۆژی زیندوبوونەوە): (ئیبن سیرین) دەڵێـت: (ئـەبی عوبەیـدەی تەسـتوری) دەڵێـت: لەخـەودا بینـیم قیامـەت هەڵـساوەو خەڵکی کۆبوونەتەوە، یەکێك بانگیکرد: خەڵکینـە ئـەوەی لـەدنیادا برسـیبوو بائامادەی نانخواردن بێت، خەڵکی یەك بەیەك هەڵسان، پاشان بانگکرا: (باوکی عوبەیـد هەسـتە) هەسـتام‌و سفرەدانرا لـەدڵی خۆمـدا وتم: پێمخـۆش نییـە لەدوای ئەوانەوەبم.

*(ئەحمـــەد)ی کـــوڕی (مـــسروق) دەگێڕێتــەوە دەڵێـت: لەخـەودا بینـیم قیامـــەت هەڵـــساوەو خـــەڵکی کۆبوونەتەوەو یـەکێك بـانگیکرد: کـاتی نوێـــژی بەکۆمەڵـــە ، ئنجـــا خـــەڵکی ریزیانبەســـت فریـــشتەیەك هـــات رووخـساری بەئەنـدازەی میلێك دەبـوو

وتـی: بچۆره پیشەوەو بەرنوێـژی بـۆ خەڵکی بکـە، تەماشـای رووخسارمکرد لــــەنێو چــــاوانیدا نووســـــرابوو (جوبرەئیل)ی (ئەمین) منیش وتم: ئەی کـوا پێغەمبـەری (ﷺ) ئـەویش وتـی: ســـەرقاڵی دانـانی سـفرەیە بـۆ دنیـا نەویستان.

*(ئەبوســــەعد) (رەحمـــەتی خـــوای لێبێـت)دەفـەرموێ: ﴿ ونضع الموازين القسط ليوم القيامة فلا تظلم نفس شيئا ﴾ (الأنبياء: ٤٧).

*هەرکـەس ببینـێ قیامـەت هەڵـساوە لەشـوێنێکدا دادپـەوەری بڵاودەبێتـەوە لەوشـــوێنەداو تۆڵــــە لەســـتەمکاران دەکرێتــەوە چـونکە ئـەو رۆژە رۆژی جیاکردنەوەو دادپەوەییە.

*ئەگـەر ببینـی مـەرجێك لەمەرجـەکانی قیامەت هاتەپێش وەك هـەڵهاتنی خـۆر لــــەرۆژئاواوەو هاتنــــــە دەرەوەی زینـدەوەری دواو یـاخود سـەرهەڵدانی (دەجـال)و (یـأجوج ومـأجوج)، ئەگـەر گوێڕایـەڵی خوداوەنـدبێت خەونەکـەی مژدەیە بۆی، ئەگـەر سەرپێچیکاربێت یــان خــەریکبێت سەرپێــچی بکــات خەونەی ئاگادارییە بۆی.

*ئەگــەر بینــی قیامـــەت هەڵــساوەو ئـــەویش لەبـــەردەمی پـــەروەردگاردا راگیراوە خەونەکـەی بـەهێزو پتـەوترەو سەرهەڵدانی حەق خێراترە.

*هـــەروەها ئەگـــەر بینـــی لەخـــەودا گۆڕەکـــان شـــەقیانبردوەو مـــردوو لەگۆڕدێنەدەرەوە خەونەکـەی بەڵگەیـە لەسەر بڵاوبوونەوەی دادپەوەری.

*ئەگـــەر بینـــی قیامـــەت بـــەرپابوەو خۆشی لەجەنگدابوو سەردەکەوێ.

*ئەگـەر خـۆی لەقیامەتـدا بینیـــەوە خەونەکـەی بەڵگەیـە لەسـەر سـەفەر، ئەگـەر هـەر خـۆی بەتـەنیا حەشـرکرا لەگـەڵ یـەکێکیتر خەونەکـەی بەڵگەیـە لەســەر ســتەمکارە بــەپێی ئایـەتی: ﴿احشروا الذين ظلموا وأزواجهم ﴾ (الصافات: ٢٢).

*ئەگەر بینی قیامەت بەرپابوە بەتـەنیا هــەر بــۆ خــۆی خەونەکـەی بەڵگەیـە لەسەر مردنی بەپێی ئەو فەرموودەیەی دەڵێــت: " ئـــەوەی بمـــرێ قیامـــەتی بەرپابوە".

*ئەگــەر بینـــی قیامـــەت بـــەرپابوەو ســـەختیو ناڕەحەتیـەکانی داهـــاتوون بەڵگەیـە لەسـەر هـاتنی ستەم بـەدوای دادپەوەریـــدا لەلایـــەن کۆمەڵێکـــەوە چاوەڕێی ستەمی لێنەکردوون.

*ئەو خەونە بەڵگەیە لەسەرئەوەی خاوەنەکەی سەرقاڵە بەئەنجامدانی گوناهو تاوانو داوای کاری دەگمەنو مەحاڵدەکاتو تەوبەدەکات لەسەری یاخود سووردەبێت لەسەر درۆکردن بەپێی ئایەتی: ﴿ ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه وانهم لكاذبون﴾ (الأنعام:٨).

*ئەگەر بینی لەلێپرسینەوە نزیکبوەتەوە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر نکوولیکردنی لەخێرو پشتهەڵکردن لەحەق بەپێی ئایەتی: ﴿اقترب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون﴾ (الأنبياء: ١).

*ئەگەر بینی مامەڵەو لێپرسینەوەیەکی سووکی لەگەڵ ئەنجامدرا خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر باشی ئاینەکەی.

*ئەگەر بینی بەتوندی مامەڵەی لەگەڵکرا خەوەکەی بەڵگەیە لەسەرئەوەی رووی تێدەکات بەپێی ئایەتی:﴿ فحاسبناها حسابا شديدا﴾(الطلاق: ٨).

*ئەگەر بینی خوداوەند لێی دەپرسێتەوەو کردارەکانی خراوەتە نێوکێشانەوەو چاکەکانی قورستربوون لەخراپەکانی لەگوێڕایەڵیەکی مەزندایەو خوداوەند پاداشتێکی مەزنی دەداتەوە، ئەگەر خراپەکانی قورستربوون لەچاکەکانی مەترسی لەسەر ئاینەکەی هەیە.

*ئەگەر بینی کێشانەکە بەدەستییەوەبوو لەسەر رێبازێکی راستو رێك بەپێی ئایەتی: ﴿ وأنزلنا معهم الكتاب والميزان ﴾ (الحديد:٢٥).

*ئەگەر بینی فەرمانێکیاندایەو پێیانوت: بخوێنە، ئەگەر لەچاکەکاران بێت شادیو دڵخۆشی رووی تێدەکات، ئەگەر وانەبێ حاڵی مەترسیدارە بەپێی ئایەتی: ﴿ اقرا كتابك ﴾ (الإسراء:١٤).

*ئەگەر خۆی لەسەر (صراط) دییەوە جێگیرە لەسەر ئاین ، ئەگەر بینی لەسەر (صراط)لایداو لەکێشانەو دەگریا خوازیاری ئاسانکردنی کاروبارەکانیەتی پشتبەخوا لەرۆژی قیامەتدا.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئاگادارییە بۆیەکێك خەریکبێ سەرپێچییەك ئەنجامبدات قیامەتیش دادپەوەرییەو حەقسەندنەوەیە لەستەمکار بۆستەملێکراو.

*ئەگەر یەکێك لەجەنگاوەران بینی قیامەت بەرپابوە تیاچوونی گروهو کۆمەڵی ستەمکار نزیکە بەسەرکەوتنی خوایی.

*زەوی قیامـەت ژنێکـی ڕێـزدارە یـان پیاوێکی بەڕێزی بەسوودە، فـووکردن بەکەڕەنەدا قوتاربوونی پیاوچاکانە.
*ئەگـەر بینـی قیامـەت لەشـارێك یـان گونـدێك بـەرپابوە یـاخود ڕۆژ لـەڕۆژئاواوە هـەڵهاتوە یـان هـەر نیشانەیەکیتری قیامەتو زیندوبوونـەوە دێت بەدووی یەکدا هەتا دەگاتە بەشـی پاداشـتو سـزا مـژدەدەرە بۆیـەکێك کـاری چـاکە ئەنجامبـدات بەئاسـانیو بۆئەوەشـی کـاری خراپـە دەکـات ئاگادارییـە هـەتا تەوبـەبکاتو پاشگەزببێتەوە.
*ئەگەر قیامەتی لەخەودا بینی بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی نیشانەیەکی قیامەت وەك خوێنڕشـتنو دەرکـەوتنی کـاری ناقۆڵاو بەدکاریی.
*هـەروەها قیامـەت بەڵگەیـە لەسـەر نیـشانەکانی خراپـەو بینینـی ئـەوەش یادخەرەوەیە بۆخەوبینەر.
*ئەگـەر بینـی گۆڕەکـان قڵیـشاونو مردوەکـان لـەگۆڕەکان بەدەرکـەوتوون دادپەوەری لەو شوێنەدا بڵاْدەبێتەوە.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی قیامـەت بـەرپابوە لەشـەڕی دوژمنـانی قوتـاردەبێ یـاخود فیتنـەو ئاشـووب لەنێو خەڵکی شارو وڵاتـدا بـەرپا دەبێ کەتێدا بینراوە.

*ئەگـەر نیشانەیەکی قیامـەتی بینـی وەك فـووکردن بەکـەڕەنا یـاخود هاتنـەدەرەوەی مـردووان لـەگۆڕ یاهەڵهاتنی ڕۆژ لەڕۆژئاواوە لێکدانەوەی وەك لێکدانەوەی ڕۆژی قیامەت وایە.
*هـەروەها دەڵـێن: هاتنـە دەرەوەی زیندەوەران سەرهەڵدانی فیتنەیەو تێدا کۆمـەڵێك قوتـاردەبنو کۆمـەڵێکیش تیادەچن.
*سـەرهەڵدانی (دەجـال) دەرکـەوتنی پیـاوێکی بیدعـەکارەو وێڵـیو سـەرگەردانی لـەنێو خەڵکیـدا بڵاْودەکاتەوە.
*فـووکردن بەکـەڕەنا کۆکەڕەشـەو نەخۆشـییە یـاخود ئاگادارییـە لەدەسـتەلاْتدارەوە لـەناردنی یـەکێك یاخود ڕووداوێك لەوشارە دەقەومێ یان سـەفەرێکی گـشتییە لـە(حـەج)یاخود جیهادو تێکۆشان.
*ئەگـەر بینـی خوداوەنـد خـەڵکی زیندودەکاتـەوە بـۆ جیاکرنـەوە یـان لێپرسـینەوەیان دادپـەوەریی خواییـە لـەنێو خەڵکیـدا بڵاْودەبێتـەوە، یـان پێشەواو ئیمـامێکی دادپـەوەرە یاخود ڕۆژێکـی مەزنـە خـەڵکی دەیبینـنو سەریان پێدەسوڕمێ.
*ئەگـەر بینـی نامـەی کردارەکـانی بەدەسـتی ڕاسـتی وەرگـرت چـاکەو دەوڵەمەنـدیو شـکۆداری

بەدەستدەهێنێت ، ئەگەر بەدەستی چەپی وەریگرت بەگوناهو تاوانو هەژاریو پێداویستی تیادەچێت.

*ئەگەر بینی بەسەر پردی (صراط)دا رۆیی بەسەلامەتی قوتاردەبێ لەنارەحەتیەکی گەورەو گران.

قیبلەو رووگەی نوێژخوێن لەنوێژدا: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی روو بەرۆژهەڵات نوێژدەکات پیاوێکی مەزهەب خراپو فرە بوختانە بۆ خەڵکیو چاو نەترسە لە بۆگوناه چونکە لەگەڵ جوولەکەدا هاوڕایەو ئەوانیش بەو چەشنەن.

*ئەگەر رووی لەبەرانبەری رۆژهەڵاتبوو پیاوێکی بیدعەچی سەرقاڵە بەکاری پڕوپووچەوە.

*ئەگەر رووی لەپشتی (کابە)بوو ئیسلامی وازلێهێناوە بەئەنجامدانی گوناهی گەورە یان سوێندخواردنی درۆ یاخود توهمەتبارکردنی داوێنپاكو خۆنەپاراستن لەگوناهو تاوانو چاودێری خوداوەند لەدەستدەدات.

*ئەگەر بینی رووگەو قیبلە نازانێ یاخود بینی بۆیدەگەڕێو نایدۆزێتەوە لەئاینەکەیدا سەرسامدەبێت.

*ئەگەر بینی روو بەقیبلە نوێژدەکات ئەوە ئاینەکەی جێگیرە ، خۆئەگەر نوێژ روو بە شوێنێکی بەدەر لە(کابە)یکردو جلوبەرگی سپی پۆشیبوو قورئانی بەدروستی خوێندەوە(حەج)دەکات.

*ئەگەر روو بەرۆژهەڵات نوێژیدەکرد هەمان بۆچوونی قەدەریەکانی هەیەو هاوتای رای مەسیحیەکانە.

قیرات[1] : (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ناخۆشییە بەهۆی قەرزەوە تووشی دەبێت کەلەئەستۆیدایە.

قیرتاو: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کاروبارو ئاسانگەر یاخود بڕەری قوماشی ئەستوور.

قیمە(گۆشتی وردوردکراو): دەگونجێت بۆ رەبەن بەڵگەبێت لەسەرهاوسەرو بۆ دووگیان کوڕبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تێکەڵکردنیماڵو سامان لەگەڵ شەریکەکانیو ئەنجامی سوودو قازانجی نێوانیان.

---

[1] **قیرات:** ١/٢٤ی دینارێك و لەکێشانەشدا (٤) دەنکە گەنمە (فەرهەنگی دەریا: ٢/١٠٠٩).

ك كاف

كا

كا: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کا ماڵێکی زۆرو فەرپارە بۆئەوەی بەدەستی بهێنیّ یان بیباتە ماڵەکەی.

*دەگێڕنەوە(ئیبن سیرین) سەیری کایەك دەکات لەبێداریداو دەڵێت: خۆزگە لەخەودا بوایە، هەروەها دەڵێن: ئەوەی کا ببینیّ لەخەودا فەردەو توورەکەی بۆ هەڵبدوریّ چونکە ماڵو دارایییەکی زۆرەو شوێنەوارەکەی پێدا دیاری دەدات، یاخود ماڵێکی کەمە زۆرپیشی چۆنیەتی هەڵسوکەوت کردنە پێوەی.

(نابلسی)دەڵێت: کا ماڵێکە بەماندوبوون دەستگیر دەبێت چونکە دوای کوتان بەدەستدێت. ئەوەی لەخەودا ببینیّ کای لایە رزقو رۆزی حەلاڵ بەدەستدەهێنێت بۆخۆی، ئەگەر لەخەودا لێیخوارد نرخی فرۆشتنی وەردەگرێتو دەیخوات یان برسێتیو نەبوونی رووی تێدەکات.

ئەگەر لەشوێنو جێگەی ناشیاو داینا وەك سندووقو گەنجینە بەڵگەیە لەسەر گرانیو مردنی ئاژەڵ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خێرو چاکە چونکە لەماڵو دارایی زیادەیە.

*زۆری کا لەولاتدا بەڵگەیە لەسەر زۆری رووەك، بەڵگەشە لەسەر رووەك، کای گەنم بەڵگەیە لەسەر گەنم، کای پاقلەش بەڵگەیە لەسەر پاقلە، هی نۆکیش لەسەر نۆك.

کابە(کەعبە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر ببینی نوێژ لە(کابە)دا دەکات زاڵدەبیّ بەسەر هەندێك لەرێزدارو شکۆمەنداندا و دڵنیاییو خێری دەستگیردەبیّ.

*ئەگەر ببینی شتێکی لە(کابە) برد کارو رووداوێکی لەدەستەلاتدارەوە بەدەستدیّ.

*(کابە) لەخەودا فەرمانڕەوا یان بەرپرسە یاخود وەزیرە رمانی

دیوارەکەی بەڵگەیە لەسەر مەرگی فەرمانڕەوا.
*بینینی (کابە)لەخەودا مژدەی خێروچاکەیە یاخود ئاگادارییە بەشەڕو غەمو پەژارە.
*ئەگەر بینی (کابە) بوە بەماڵو لانەی ئەوە خزمەتکاری بەردەوامی دەبێو ناوبانگو شکۆمەندیشی دەبێ، مەگەر (کابە) لەشێوەیەکی خراپدا بەدی بکات ئەمەش هیچ خێرێکی تێدا نییە.
*ئەگەر بینی لانەو ماڵی بوە بە(کابە) رێزی لێدەگرێ.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی چوەتە نێو (کابە)وە پشت بەخوا دەچێتە نێوی.
*ئەگەر بینی هەنارێکی لە(کابە) دزی دەچێتە نێوی.
*ئەگەر بینی لەسەر (کابە) نوێژدەکات ئاینی تێکدەچێ.
*ئەگەر بینی دەستەڵاتو پۆستێکی لە(مەککە) پێ سپێرا فەرمانڕەوا هەندێکاری پێدەسپێردرێ.
*ئەگەر بینی روو بە(کابە)چوو ئاینەکەی باشدەبێ.
*ئەگەر بینی لە(کابە) پیساییکرد بەڵگەیە لەسەر بەڵاو نەهامەتی روو لەفەرمانڕەوا دەکات.

*ئەگەر بینی دراوسێی (مەککە)یە تەواوپڕ دەبێ.
*ئەگەر بینی لە(مەککە)دایەو لەگەڵ مردوانداو پرسیاری لێدەکەن بەشەهیدی دەمرێ.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم لەسەر (کابە) نوێژدەکەم ، ئەویش وتی: لەخوابترسە من وادەبینم لەئیسلام دەرچوویی.
*ئەندازیارێك لەخەودا دەبینێ چوەتە نێو (حرم)ەوە لەسەر (کابە) نوێژدەکات، خەونەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو دەگێڕێتەوە ئەویش دەڵێ: دڵنیایی‌و دەستەڵاتێك وەردەگری باج لەهەمولایەکەوە کۆدەکەیتەوە، وێڕای خراپی بۆچوونو پێچەوانەبوونی سوننەت.
*پیاوێکیتر دەبینێ بازدەدات بەسەر (کابە)دا پاشان بۆ (ئیبن سیرین) ی دەگێڕێتەوەو ئەویش دەڵێ: پیاوێکی پێچەوانی سوننەتی پێغەمبەری (ﷺ)و دوای ئارەزووی خۆت کەوتووی.
*دەگونجێت (کابە) بەڵگەبێت لەسەر نوێژ چونکە رووگەی نوێژ خوێنانەو بەڵگەیە لەسەر مزگەوت چونکە ماڵی خوایە.

*هـــەروەها بەڵگەیـــە لەســــەرئەوەی وابەســـتەی دەبێـــت‌و ڕێنمـــوویی ئـــەو وەردەگــــــرێ‌و پاشـــــگەزدەبێتەوە لەکارەکانی.

*هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەهەشــت چــونکە مـــاڵی خوایـــەو بەهەشتیش ماڵی خودایە.

*هـــەروەها بەڵگەیـــە لەســـەر ئـــەوەی مزگەوتەکانیتر بەڵگەیە لەسەری.

*ئەگەر بینـی (کابـە)بـوە بـەماڵی ئـەو خــــەڵکی ڕووی تێدەکــــەن‌و ڕیزیــــان بەستوە لەبەردەرگایدا خاوەن زانیارییە یاخود کچێکی ڕێزداری هەیـەو هـاتوون بۆ داخوازی.

*ئەگــەر لــەدەوری (کابــە)بــوو یــاخود هەنـــــــدێك لەڕێورەســمـــــــەکانی جێبەجێـدەکرد خزمـەتی دەسـتەلاتدار دەکـات یـان خواناسـیٚ یـا بـاوك‌و دایـك یـــاخود هاوســـــەر یـــان گەورەیـــەك بەئامۆژگاری‌و خۆماندوکردن.

*ئەگـــەر بینـــی چـــوەنێو (کابـــە) هاوســەزدەگریٚ ئەگــەر ڕەبــەن بێــت‌و، ئەگەر بێباوەڕبوو موسوڵماندەبیٚ ئەگەر بێئاگـــابوو دیـــسان دەگەڕێتـــەوە بـــۆ چاکەکاری‌و ئەگـەر ئـازاری دڵـی دایـك‌و باوکیـدابوو چـاکدەبێتەوە لەگــەڵیان، وەگەرنا دەچێتە مـاڵی فـەرمانڕەوا بـۆ

کارێـك لەبێداریـدا بەڵگەیـە لەســەری، بـەلاٚم ئەگـەر لـەکاتی بێداریـدا بترسـیٚ دڵنیادەبیٚ‌و ئەگەر نەخۆشبوو دەمریٚ.

*ئەگەر کەسێك (کابە)ی بینی لەشارێك یـــان گـــەڕەکێك ئەگـــەر خەونەکـــە تایبـــەتبوو بەخەوبینـــەرەوەو کەســـی نـــــەدی لەخەوەکەیــــدا تەماشــــای حاڵیــدەکریٚ ئەگــەر چــاوەڕێی ژنبــیٚ مارەیدەکات‌و زۆر چاوەڕێدەبیٚ.

*ئەگەر کەسێکی بێئاگا لـەئاین بینـی یاخود نوێژی وازلێهێنابوو بۆ ئەوکەوسە ئاگاداریـیــە لـــەوازهێنانی لـــەوەی کـــەوا دەبـوو بیکـات‌و لەڕووکردنـە شـوێنێك، هـــەروەها بۆکەســێك (حـــەج)ی مـــاڵی خـــوای لەئەســـتۆدابیٚ بـــەلاٚم خـــۆی لێبێئاگابکـات، ئەگــەر هیـچکام لەوانـە نــەبوو خەوەکــەش هـــی زانایـــەکبوو خــــەڵکی لــــەدەوری کۆدەبوونــــەوە لەخەوەکەداو دەنگەدەنگیان لـەدەوری دروســــــتدەکرد دەســــــتەلاتدارێکی دادپەروەر کاروباریـان دەبـات بـەڕێوەو پیـاوێکی زانــا یــان کەسـێکی ناســراو لە(حەج) دەگەڕێتەوە یان لەسەفەرێکی دوور یان لەماڵی خۆی دەچێتەدەرەوە بەهۆی کارەسـات‌و ڕووداوێکـە کـەڕووی تێدەکات یان فەرزێك کەدێتـە ئەسـتۆی یـــان مردوویـــەکی دەمرێـــت‌و خـــەڵکی

شـوێنی دەكـەونو بـەدەوریا دوعـا دەكەن.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی نوێژی تێداكرد زاڵدەبێت بەسەر فەرمانڕەواو پێشەوایەكی ڕێزدار یاخود دڵنیادەبێ لەدوژمنانو خێری دەستگیر دەبێ لێوەیان.
*ئەگەر چوە (بیت العتیق) دەچێتە لای فەرمانڕەوا.
*ئەگەر بینی یەكێك لەدیوارەكانی كەوتو ڕما بەڵگەیە لەسەر مەرگی فەرمانڕەوا.
*ئەگەر هات بۆ (كابە) بەڵام هیچ سرووتێكی بەجێنەهێنا لەقیامەتدا ئەو فەرزانەی بەجێهێناوە خودا لەسەری داناوە یان كەفارەتی سوێندەكەیداوە.
*ئەگەر بینی دزی لە(كابە)كرد دەچێتە لای مەحرەمێكی خۆی.
*ئەگەر فریشتەكانی بینی لەئاسمان دابەزیو پایەكانی (بیت)یان بەرزكردەوەو لەشارێكدا دایاننا فیتنەو ئاشوب لەو زەوییەدا دەكەوێتەوە.
*ئەگەر بینی (كابە)سووتاوە وازی لەنوێژ هێناوە.
*ئەگەر (كابە)ی بینی زیاد یان كەمیكردبوو یاخود لەحاڵوباری خۆی گۆڕانكارییەكی بەسەردا هاتبوو لێكدانەوەی دەدرێتە پاڵ فەرمانڕەوا.

*ئەگەر بینی گەڕا بەدەوری(كابە)دا یاخود یەكێك لەسرووتەكانی بەجێگەیاند چاكییە لەئاینەكەیدا.
*ئەگەر بینی ڕوویكردە (كابە) ڕوودەكاتە ئەوەی حاڵوباری ئاینەكەی چاكدەكات لەگەڵ دنیایدا یان ڕوودەكاتە فەرمانڕەوا هەتا تێكەڵ بەهەندێك لەبەرپرسەكانی ببێت.
*ئەگەر بینی (كابە) هاتوەتە نێوماڵەكەیو لەخزمەتی دەستەڵاتداردا نەبوو ژنێكی ڕێزدا دەهێنێ لەچاكەكاران.
*(كابە) بەڵگەیە لەسەر نوێژ چونكە ڕووگەی موسوڵمانانە.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر مزگەوت چونكە ماڵی خوایە.
*بۆ یەكێك ڕووی تێبكات بەڵگەیە لەسەر:
+ڕێنومایيو قورئانو سوننەت.
+كوڕ.
+زانا.
+گەورەو هاوسەرو دایك.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر بەهەشت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر (حەج)و ئاپۆڕەو بازاڕو خۆشحاڵی.
*ئەگەر بینی (كابە)بوە بەماڵیو خەڵكی ڕووی تێدەكەنو وەستاون

لەبەردەرگاکەی دەستەڵاتێك بەدەستدەهێنێ یان بەهۆی زانیارییەکەوە یاخود کارێك کەئەنجامیداوە.

*ئەگەر بینی بەدەوری (کابە)دا دەسووڕێتەوە یاخود یەکێك لەسرووتەکانی جێبەجێدەکات خزمەتی دەستەڵاتدار یا زاناو خواناس یاخود دایکو باوك یا هاوسەرو گەورەیەك دەکات بەئامۆژگاریو چاکەلەگەڵکردنو خۆرەنجاندن بۆ بەرانبەر.

کاتژمێر: ئەوەی کاتژمێرێك ببینێ (درهەم)و (دینار)ی بەپێی دیاریکردنی کاتەکە دەستدەکەوێ.

*کاتژمێری وەڵامدانەوەی دوعا لەرۆژی هەینیدا یان کاتی خوێندنی زیکرو ویرد بەڵگەیە لەسەر لابردنی بەلاو نەهامەتیو دەوڵەمەندبوونی هەژارو بەجێهێنانی بەڵێن.

*هەروەها دەڵێن: کاتژمێری دەست لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پێشکەوتن بەیارمەتی هاورێیەك کەدەستەڵاتێکی گەورەی هەیە.

*کاتژمێری دیوار:بەکات لێکدەدرێتەوە، ئەگەر لەنمرەیەکی دیاریکراودا لێدا لەساتەکانی شەووڕۆژ چاکبوونی حاڵو بارە ئەگەر هەڵدەستا بەئەنجامدانی کارێك.

کاتژمێری خۆڵی شووشەیی: ئەگەربینی شتێك دێت بەسەریا لێکدانەوەی بەپێی خێرو شەڕ دەبێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جوانکاری.

کار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کرداری ناتەواو بەڵگەیە لەسەر نائومێدبوون لەوەی خوازیاریەتیو روودانی ناتەواوی لەسەرکردایەتیدا.

(نابلسی) دەڵێت: کاری ناتەواو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بێکاریو کاری تەواویش بەڵگەیە لەسەر ژیان.

*ئەگەر بینی کارێکی خێر ئەنجامدەدات خوازیاری منداڵی نێرینەیەو خوداوەند پێی دەبەخشێو بەڵگەی خێرە بۆ دەوڵەمەندو کەسانی بەهێزو هەروەها بەڵگەیە لەسەر موڵكو پلەوپایەی فراوانو بەرین.

کارا(بکەر): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هەژاریو دەوڵەمەندی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەرو دوودڵی لەداواکردنی بژێویداو هەڵگری غەمو پەژارەی کەسانیتر لەگەڵ ئارامگرتن لەسەر ئەوەی تێدایە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر هەڵبەستی قسەو جوانکاریی حەلاڵ تێکەڵ بەحەرامدەکات.

*کارا (بکەر) پیاوێکە خەڵکی هاندەدات دژ بەیەك، ئەگەر کارێکیشی ئەنجامدا بۆ خوداوەندیدەکات، ئەگەر تەمو مژ کەوتەسەری سوود لەو تەپو تۆزە وەردەگریّ بەئەندازەی خۆی، ئەگەر تەپو تۆز نەکەوتەسەری هیچ سوودێکی لێوەرناگریّ.

*ئەگەر بینی بکەر ماڵان لەبندەردەهێنیّ لەگەڵ دیوارداو هەندێکی دەخریّ بەسەر هەندێکیتردا بێزاریو ناڕەحەتی لەنێوان کەسانێکدا روودەدات لەو شوێنەدا یاخود دەمرن.

*ئەگەر بینی بەدەستی کارێك ئەنجامدەدرێت وەك هەڵکەندن بەپاچ کردگاری پەروەردگارە، پاچیش پیاوێکە خەڵکی بەکێشدەکات بۆ لای خۆیو دەچێتە نێو کرۆکی ئەو باسەوە.

کارپەکخستن: (نابلسی)دەڵێت: پەکخستنی ئەوکاروبارانەی ناتوانیّ بەجێی بهێنیّ ئەگەر ژنبوو جیابوونەوەو دانیشتن بۆ خۆی دەهێنیّ یاخود شوونەکردنو گۆشەگیرییە.

کارگەچی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئارامگرتنو چوستو چالاکی لەهەموو کاروبارێکدا.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر رزقو بژێویو سوودو قازانج.

کاروان: (نابلسی) دەڵێت: ئاژەڵ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کەلوپەلو پێداویستی باش ، کاروانیش : پشوو سەفەرو گواستنەوەیە ، هەروەها (ئیبن سیرین) دەڵێت: گەشتیاری ژن ژنێکی ئازادی دەوڵەمەندە.

کاری چاکە: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەمو پەژارەو شاییو ئاهەنگە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر هەرەشەو گریانو شیوەن.

کاشی: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی لەجێگەی مەرمەڕ دانراوە بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی پلەوپایەو هاوسەرو شوێنو جیّو بژێوی، هەروەها ئەگەر مەرمەڕ لەجێگەی کاشی دانرابوو بەڵگەیە لەسەر پێچەوانەی شەڕ بەخێر.

*ئەگەر کاشی بینی لەشوێنێك گونجاوو پێویستبوو بەڵگەیە لەسەر تەباییو کۆبوونەوەو شاییو رەواندنەوەی غەمو پەژارەو رزقو رۆزیو نوێبوونەوەی جلوبەرگ.

كاغەز(تیانووس): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەکاغەزێکدا دەنووسی نکوولییە لەگەڵ خەڵکیدا.

*هەروەها دەڵێن: نووسەر پیاوێکی غەمباری بەڵاو نەهامەتیدارەو هەمیشە لەدڵەراوکەدایەو خوداوەند رێنومایی دەکات لەو غەمو پەژارەیە قوتاردەبێ.

*ئەگەر بینی پێشەوایەك كاغەزێكی دایە داوای شتێكدەكات لەئیمامو دەیدۆزێتەوە.

كاغەزفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە هاوکاری خاوەن پلانو فێڵدەکات.

كافرۆش(ئالیكفرۆش): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی بەخشندەی ماڵو ساماندارە.

(نابلسی) دەڵێت: پیاوێکی بەخشندەی دەوڵەمەندەو باسی چاکەکانیدەکرێ.

*بینینی كافرۆش بەڵگەیە لەسەر هەستان بەبەرژەوەندی کەسانێتر یان هەڵسوکەوتکار بەرزق و رۆزی هەژارو ئەوانەی لەسەفەردان یان تەمەڵی.

كافور: (ئیبن سیرین) دەڵێت: كافور پیاهەڵدانی باشە لەگەڵ پلەوپایەو شکۆمەندی.

(نابلسی) دەڵێت: كافور بەڵگەیە لەسەر خێر بەنهێنیو دووگیانبوونی ئافرەت.

*ئەگەر لەگەڵ مردوو یان پیردا بینرا بەڵگەیە لەسەرکرداری چاكو حەشرکردنی لەگەڵ چاکەکاران.

كاكیلەی مرۆڤ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی کاکیلەیەکی ئێشو ئازاری هەیە قسەو وتەیەکی خراپ دەبیستێ لەکەسێکی نزیکییەوەو مامەڵەیەکی توندو رەقی لەگەڵدەکات بەئەندازەی ئێشو ئازارەکەی کەهەیەتی.

(نابلسی) دەڵێت: كاكیلە لەخەودا گەورەی نەتەوە یان ریش سپییەکەیانە، ئەو كاكیلەیەشی دەكەوێت یان هەردداننێك بەڵگەیە لەسەر کەموکوڕی لەماڵو داراییدا یان مردنی کەسانێك.

*كاكیلە خانەوادەی پیاوە دووروەكان یاخود ئەوانەی خۆی پێدەنوێنێ یان ئەو مندالأنەی نەگەیشتوون بەئاستێ.

*ئەگەر بینی كاكیلەی دەرهێناوە دەمرێت، هەروەها دەڵێن: ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە یاخود ئەگەر ئەمانەتێکی لابوو دەیدات بەخاوەنەکەی یان پەیوەندیو رایەڵەی خزمایەتی دەبڕێت لەنێوان ئەوەی كاكیلەكەی دەدرێتەپاڵ.

کــالانی شمــشێر: (نابلــسی)دەڵێــت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نهێنیپارێز.
*هــەروەها دەڵــێن: کــالانی شمــشێر بەڵگەیــە لەســەر مــاڵودارایی پــارێز یــا شــتومەکپارێز، هـــەروەها بینینـــی بەڵگەیە لەسەر :
+سەفەر.
+کوڕێـــــك مـــــرۆڤ بەسەرشــــانیەوە هەڵیبگرێت.
کالاّ(شتومەك): (ئیبن سیرین) دەڵێـت: ئــەوەی کــالاّو شــتومەك بەدەســتیەوە ببینێ ماڵو سامان بەدەستدەهێنێت.
کاڵەك: (ئیبن سـیرین) دەڵێـت: کاڵـەك نەخۆشییە ، هەروەها دەڵێن: پیـاوێکی لەش بەبارو نەخۆشە، هەروەها دەڵـێن: ئەگەر کاڵـەك بهێنـێ خـەمو پەژارەیـەك رووی تێـدەکات بەبێئـەوەی بزانێـت لـــەکوێوە ســـەریگرتووە، هـــەروەها دەڵـــێن: کاڵەکـــە ســـەوزەی نەگـــەیوو تەندروستیو لاشەیە.
*ئــەوەی ببینــێ دەســتی بــۆ ئاســمان درێژکردووە کاڵەکێك دەگرێتەوە موڵكو دەســتەلاتێك داوا دەکــاتو بــەخێرایی دەستیدەکەوێت.
*دەگێڕنــەوە پیاوێـك کاڵــەکیان گرتــە ماڵەکــــــەی، خەوەکــــــەی بــــــۆ خەولێکدەرەوەیـەك گێڕایــەوە ئــەویش پێــی وت: هـــەر کاڵـــەکێك کـــەتێیان گرتووی کەسێکی ماڵەکەت دەبرێت.
*کاڵەکی سـەوزی هنـدی پیـاوێکی روح قورسی ساردو سڕە لەدیدی خەڵکیدا.
(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی ببینـیّ کاڵـەك دەخوات لەزیندان قوتار دەبێـت بـەپێی ئایـەتی: ﴿فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ الَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُـرْ أَيُّهَـا أَزْكَـى طَعَامَـاً فَلْيَـأْتِكُمْ بِـرِزْقٍ مِنْـهُ﴾ (الكهـف:١٩) بەواتای کاڵەك هاتووە.
*ئـەوەی ببینـیّ کاڵـەکی هنـدی دەدات بەخـــەڵکی ســـووكو ســـارد دەبێـــت لەبەرچاوی خەڵکیدا یان قسەی قورسو گراندەکات .
*ئەوەی بیەوێت ئیشوکاربکات کاڵەکی خراپ بەڵگەیە لەسەر بێئیشی.
*کاڵەکی سەوز شارۆچـکە یـان کـوڕ یـا ژنە یان سـەری هاوڕێیـە ، ئەگـەر چـوە لای نـــەخۆش چارەســـەر وەردەگـــریّ ئەگـــەر پێویـــستی پێنـــەبوو بەڵگەیـــە لەسەر نەخۆشی.
*کاڵەکی زەردیش پیـاوو ژنـە کەباسـی چـــاكو باشـــیان هەیـــە، دەگونجێـــت بەڵگەبێت لەسەر ژنی خانـەدانو جـوان لەگەڵ کەمو کوڕی رەقو ئیشی زبر یان لەسەر رەقی.

*ئەگـەر کاڵـەکێکی لـەتکراوی بینـی بەڵگەیە لەسەر قەرزێك دەیدەنەوە یان لەچەن مانگیدا قەرزیدەکات.

*کاڵـەکی سـووریش بەڵگەیـە لەسـەر جۆرەکانی خشڵو ئاڵتوون.

کاڵـەك فـرۆش: (نابلـسی) دەڵێـت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیـاوی لەش بەبارو نەخۆشو بەڵگەشە لەسـەر ئـەوەی چارەسـەرو شـیفای نەخۆشـی لایە لەگەل رزقو رۆزی فراوان.

کـامخ[1] : (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا غەمو پەژارەو کێشمەکێشو ناکۆکییـە، ئەگـەر لێیخـوارد غـەمو پـەژارە رووی تێـدەکات ، ئەگـەر لێـی نـەخواردو دەستی لێنـەدا مـاڵو سامانێکە زیـانی لێدەکات.

کامخ فرۆش: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە فرەنەخۆشو دەردەدارە.

کانزاکـان: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: کانزاکانی نێوزەوی بەڵگەیە لەسەر:

+گەنجینە.

+ماڵوسامانی هەڵگیراو.

+زانیاری شاراوە.

+کاروباری نهێنی.

*ئەگەر کانزایەك یان چەند کانزایەکی دییـەوە تەماشـای حاڵوباریـدەکرێ ئەگـەر کشتیاربوو بـژێوی پەیـداکردنی دەژێتـەوە، ئەگـەر زانـستپەروەربوو بەدەسـتیدەهێنێتو سـەرکەوتوو دەبێت.

*ئەگـەر ئەوکانزایانـەی لەخـەودا بـۆ خەڵکی حـەلاڵکرد بەڵگەیـە لەسـەر ئـەو زانیارییـەی بەدەردەکـەوێ، ئەگـەر دەسـتەلاتداربوو لـەدەریای دوژمنـدا یـاخود بەتێکۆشـان ناسـرابوو چـەندین شـاری هـاوەڵ پەیداکـەران ئازادکـارو دەسـتکەوتیان دەبێـت، ئەگـەر بیدعەچییەکی گەورەبوو فیتنەیە بۆیو بەرووی خەڵکیدا ئاوەلایدەکات.

*کانزاکـانی نێـو زەوی ماڵوسـامانی بێدەنگە وەك چاو پارێزراوە.

کـاولبوون (فـەوتان ـ تیاچـوون): (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا پووچـەڵبوونەوەی سـوودو قازانجـە یـاخود نـەبوونی نەرمونیانییـە بـەهۆی نەخۆشـییەوە یـان دوورینـەوە یـاخود ئافەتو بەلابارین بەسەر کشتوکاڵ یان هاتنی نەهامەتی بەسەر ئاژەلاندا.

*لای خەڵکی رێبازدار بوونو مانەوەیە.

---

[1] **کامخ:** ئەوەی لەخواردندا بەکاردێت بۆ تامو چێژتێکردنی . (فەرهەنگی دەریا: ٢/١٠٢٣).

ك ت

كـتری: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: رێـزو پلەوپایە نرخی ماڵە.

*ئەگـەر ئـاگرێکی کـردەوەو کترییـەکی خستەسەری‌و گۆشتی تێکرد یان خوارد پیاوێك دەجـووڵێنێ بـۆ بەدەسـتهێنانی سوودو قازانج، ئەگـەر بینـی گۆشـتەکە کوڵاوخـــواردی ســـوودو قـــازانجی لێـوەردەگری‌و مـاڵ‌و سـامانی حـەلاڵ بەدەســـتدەهێنێ،ئەگەر نـــەکوڵابوو سوودی حەرامە.

*ئەگـەر گۆشـت‌و خـواردنی تێدانـەبوو پیـاوێکی هـەژار رادەسـپێرێ بـەکارێك لەتوانایدا نییەو سوودی لێوەرناگرێ.

*کتری شووشە پیاوێکە نـازو نیعمـەتی خۆی بۆ سەرجەم خەڵکی دەردەخـات‌و بەتایبەتیش بۆ دراوسێکانی.

کتێـب(پـەرتووك): (ئـیبن سـیرین) دەڵێت: کتێـب هێـزە، ئەگـەر کتێبێکـی بینــی هێــز بەدەســتدەهێنێ بــەپێی ئایەتی: ﴿يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ﴾ (مريم: ١٢).

*کتێـب خێرێکـی بەناوبانگـە ئەگـــەر بڵاوکرابووەوە ئەگەر داخرابـوو خێرێکـی شاراوەیە.

*ئەگەر کتێبەکە لەدەسـتی منداڵـدابوو مژدەیـە، ئەگـەر لەدەسـتی کـچێکدابوو خێرو مژدەو خۆشییە، ئەگەر لەدەستی ژنێکـــدابوو پـــەیبردن بەکارێکـــە لەخۆشیدا.

*ئەگـــەر کتبێکـــی داخـــراوی بەدەستییەوە بینی زوو دەمـرێ بـەپێی ئایـەتی: ﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ (الأنبياء: ١٠٤).

*ئەگـــەر بینـــی بـــەبڵاوکراوەیی لەپێـــشەوای وەرگـــرت دەســـتەڵات‌و ســـەرکەوتن‌و نـــازو نیعمـــەت بەدەســتدەهێنێ ئەگــەر بــەئارامبوو، وەگـــەرنا لەکۆیلایـــەتی‌و ملکەچـــی دەترسێ.

*ئەگەر بینی کتێبێکی داخراوی نارد بۆ مرۆڤێـك‌و پاشـان بۆینـاردەوە، ئەگـەر دەسـتەڵاتداربوو بەسـوپایەکەوە رووی تێکـرد دەدۆرێـن، ئەگـەر بازرگـانبوو لەبازرگانیەکەیدا زەرەر دەکات، ئەگەر ژنی دەستنیشانکردبوو پێناگـات‌و وازی لێدەهێنێ.

*ئەگەر کتێبێکی بەدەستی راسـتییەوە بینـی خێـرە، ئەگـەر شـەڕو ئـاژاوەی هەبوو لەگەڵ مرۆڤێکدا یـاخود گومـانی هـەبوو بەئاشـکرا بـۆی روونەبێتـەوە، ئەگەر لەسزاو ئێش‌و ئازاردابوو خۆشی‌و شادی رووی تێدەکات بـەپێی ئایـەتی : ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ

شَيءٍ وَهُدًى ﴾ (النحل: ٨٩) ئەگەر غەمباربوو یان ئاوارە کاروباری بۆ ئاساندەبێ‌و بەدڵخۆشییەوە دەگەڕێتەوە بۆ لای خانەوادەکەی.

*وەرگرتنی کتێب بەدەستی ڕاست خێرە.

*ئەگەر بەدەستی چەپ کتێبێکی وەرگرت پەشیماندەبێتەوە لەکارێك ئەنجامیداوە.

*ئەگەر کتێبێکی لەمرۆڤێك وەرگرت ڕێزدارترین شت وەردەگرێ لای بەپێی ئایەتی: ﴿ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴾ (الحاقة: ٤٥).

*ئەگەر بێباوەڕێك قورئانێکی بەدەستیەوە بینی یان کتێبێکی عەرەبی ملکەچدەبێ یان دەکەوێتە بۆتەی غەم‌و پەژارەو بەلاو نەهامەتییەوە.

*ئەگەر تەماشای لاپەڕەو گۆڤارێکیکرد بەلام ئەوەی تێدابوو نەیخوێندەوە میراتیەو بەدەستیدەهێنێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی کتێبێکی دڕاند غەم‌و پەژارەکانی دەڕەوێنەوەو فیتنەو شەڕی لێدەکەوێتەوەو خێری دەستگیردەبێ.

*ئەگەر بینی کتێبێکی مۆرکراوی بۆهات ملکەچ‌و رامی

فەرمانڕەوایەکدەبێ بەڵگەش لەسەری چیرۆکەکەی (سولەیمان) پێغەمبەرە (سەلامی خوای لێبێت) لەگەڵ (بەلقیس)دا.

*ئەگەر لاپەڕەو گۆڤارێکیان بۆ ناردو تێدا پارچەیەکی لۆچکراوی تێدابوو کچێکەو هاوسەرگیری لەگەڵ دەکات‌و دووگیاندەبێ.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی کتێبێك دەنووسێ کاروکاسبییەکی حەرام ئەنجامدەدات بەپێی ئایەتی: ﴿فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴾ (البقرة: ٧٩).

*نەخش‌و نیگاری دەستی پیاو فرۆفێڵە ملکەچی‌و ڕسوایی بەدوادا دێت، بۆ ژنانیش فرۆێڵ‌و پارە پەیداکردنە.

*ئەگەر بینی ئایەتێکی قورئان لەسەر کراسەکەی نوسراوە پیاوێکی پابەندە بەقورئانەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر نامەی کردارەکانی بەدەستی چەپ بینی پەشیماندەبێتەوە لەسەر کارێك ئەنجامیداوە. وەرگرتنی نامەی کردارەکان بەڕاستساڵێکی پڕ فەڕوپیتە، وەرگرتنی لەمرۆڤێك پیرۆزترین شتی لێوەردەگرێ، لەلایەن خۆیەوە.

*ئەگەر بێباوەڕێك قورئان یان كتێبێكی عەرەبی بەدەستی خۆیەوە بینی ملكەچدەبێو دەكەوێتە نێو غەمو پەژارەو بەڵاو نەهامەتیەوە، مۆركردن دڵنیابوونە لەوكارە.

*ئەگەر كتێبێكی بینی بەسپێتی لەلایەن كەسێكی نادیارو ئاوارەوە پێی گەیشت هەواڵی نامێنیو دواییدێت.

*ئەگەر كتێبێكی بینی لەئاسمانەوە دابەزی بۆی بەپێی ئەوەی حاڵیدەبوو لێی یان كەوتە نێو ویژدانی، ئەگەر خێربوو یان شەڕ.

*دەگونجێت كتێب بەڵگەبێت لەسەر یەكێك خۆش دانیشتنو مەجلیس بێت.

*كتێبی بەرگدار ئەگەر نەیزانی چی تێدایە بینینی بەڵگەیە لەسەر ناپاكیو غەش لەپیشەسازیداو مامەڵەی نادیار یان ژنی زماندرێژە.

كتێبفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خاڵیبوونەوە لەغەمو پەژارەو چارەسەری گیروگرفتو كەوتن بەسەر هەواڵی سەیرو هاوسەرگیری بۆ رەبەنو تەوبە بۆ خراپەكارو موسوڵمانبوونی بێباوەڕ.

ك ج

كچ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا قورسیو گرانییە بۆ خاوەن پلەوپایە، هەروەك چۆن ژن دەرووی خێرە بۆ ئەوانەی لەناڕەحەتیدان.

كچۆڵەی گۆرانیبێژ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گۆرانیو مۆسیقا لەشاییدا هەمووی بەڵاو نەهامەتییە بۆ دانیشتوانی ئەوماڵە.

كچی شقڵو مۆر نەشكاو: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا كچێك بینێ قورسیو گرانیە بۆخاوەن پلەوپایە هەروەك چۆن ژن دەرووكردنەوەیە بۆ ئەوانەی لەتەنگانەدان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+حوشتر.

+زەوییەكی بەسوودو خانوویەكی تازەبیناكراو.

+بەروبوومی نەچنراو.

+ناڕەحەتیو مەینەت.

+كاری ئەستەمو گران.

*بۆ پادشاو فەرمانڕەوا بەڵگەیە لەسەر قەڵا.

*ئەوەی ببینێ دەچێتە لای كچێك دەبێت بەخاوەنی كێڵگەیەك یان بازرگانیەكی بەسوود ئەنجامدەدات.

ك ر

كراس: (ئیبن سیرین) دەڵێت: كراس حاڵو باری مرۆڤە لەبژێوی پەیداكردنو

ئاینداریدا، ئەو زیادو کەمییەی تێدا بەدیدەکات دەگەڕێتەوە بۆ خۆی.

*هەروەها دەڵێن: کراس مژدەیە بەپێی ئایەتی: ﴿ اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَـٰذَا ﴾ (یوسف: ٩٣).

*هەروەها دەڵێن: بۆ پیاو ژنەو بۆ ژن مێردە بەپێی ئایەتی: ﴿ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ﴾ (البقرة:١٨٧).

*ئەگەر بینی جلەکانی هەڵتەقا لەژنەکەی جیادەبێتەوە.

*ئەگەر بینی کراسێکی بێگیرفانی لەبەرکرد باشی حاڵو باریەتی لەئایندا، مەگەر ماڵو سامانی نەبێتو نەتوانێ کارو کردار ئەنجامبدات.

*ئەگەر گیرفانی کراسەکەی دڕابوو بەڵگەی هەژارییەتی.

*ئەگەر بینی چەند کراسێکی زۆری هەیە بەڵگەیە لەسەر خێرو چاکەی زۆر کەپێیدەگات لەقیامەتداو پاداشتدەدرێتەوە.

*کراسی سپی ئاینو خێرە، پۆشینی ئەو جۆرە کراسە پلەوپایەیە بۆ خاوەنەکەی، هەروەها جبەش بەو چەشنەیەو چاکیو خراپی حاڵی پۆشەری دەردەخات.

*ئەگەر ژنێك بینی کراسێکی پۆشیو لووسو گوشادبوو باشی حاڵو باریەتی لەئاینو دنیاو حاڵی هاوسەرەکەیەوە.

*پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەفەرموێ: "بینیم خەڵکی دەخرانە روو لامو هەبوو کراسەکەی تاسەر مەمکی بوو هەیشبوو خوارتر ، ئنجا(عومەر)م بینی کراسێکی لەبەردابوو رایدەکێشا" وتیان: بەچی لێکیدەدەیتەوە ئەی پێغەمبەر (ﷺ)؟ فەرمووی: ئاین"[1].

(نابلسی) دەڵێت: کراسی سپی ئاینە، ئەگەر بینی کراسێکی بەدیاری پێدرا خێروچاکەیە بۆی.

*ئەگەر بینی کراسەکەی دڕاوو پیسە غەمو پەژارەو بەڵاو نەهامەتییە تووشیدەبێ.

*کراسی سەوز بەڵگەیە لەسەر ئاینو هی سپیش بەهەمان شێوەو کراسی شین باش نییە.

*کراسی سوور بەڵگەیە لەسەر ناوبانگ.

*کراسی زەرد نەخۆشییە.

*تەڕی جلوبەرگ بەڵگەیە لەسەر کۆسپو رێگر لەسەفەرکردندا ئەگەر

---

[1] متفق علیە (بوخاری) /٢٣و (موسلم) : (١٨٥٩/١٥/٣).

ئـەو تەڕاییەوشـکبوەوە کۆسـپەو لادەچێ.

*ئەگـەر بینـی کراسـێکی بێگیرفـانو ملوانی لەبەرکردو بۆینباخی نەبەست بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەگەر بینی کراسێکی خـەت خـەتی لەبەرکرد (حەج) یا سەفەر دەکات.

*ئەگـەر بینـی کراسـێکی کـورتی لەبەرکردو عەورەتی دانەپۆشی لەگەڵ هـەردوو ئـەژنۆی لەئاینەکەیـدا کەموکوڕی دەنوێنێ.

*ئەگـەر بینـی کراسـێکی لـەدار دروستکرد بـەدەریادا سـەفەردەکاتو سـواری کەشـتی دەبێـتو ئەگـەر نەخۆشبوو مەترسی مردنیدەبێت.

*ئەگـەر لەسـەر کراسـەکەی ئایـەتێکی قورئـانی بینـی نووسـرابوو پابەنـدی قورئاندەبێ.

*کراسـی بۆیـەو خـومکراو بـەڕەش بەڵگەیە لەسەر غەمو پـەژارە بۆئـەوەی لەبەریدەکات.

*ئەگەر بینی کراسێکی هەڵگەڕاوەی لەبـەرکرد حـاڵو بـاری دەگـۆڕێ بـۆ واژووی خووسروشـتی خـۆیو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چوونە لای خێزانەکەی لەدواوە.

*دەگونجێـت کـراس مـاڵو لانـەی پیاوبێت چونکە مـەردوم دادەپۆشـێو چوارلای هەیە وەك ماڵو لانە.

*ئەگـەر بینـی کراسـەکەی لـەباری درێژیـدا دڕاوە دەرووی لێدەکرێتـەوە، ئەگـەر لـەباری پانیـدا دڕا قـسەو وتـە لەسەر ئابڕووی دەکرێ.

*ئەگەر بینی کراسەکەی لەدواوە دڕاوە دەربـارەی ئـابڕووی وتـەو قـسەدەکرێ لەکاتێکدا خـۆی بێتـاوانو پاکـە ئەگـەر لەپێشەوە دڕا قسەیەو دەربارەیکراوە.

*ئەگەر بینی کراسەکەی لەهەورە نـازو نیعمەت دەیگرێتەوە.

*بینینـی کراسـی (یوسـف) (سـەلامی خـوای لێبێت) پەیامبـەرێکی خێـر رووی تێدەکات.

کردنەوەی قفڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێـت: ئـەوەی قفڵێـك دەکاتـەوە ئەگـەر رەبـەنبوو هاوسـەردەگرێو قفـڵ هاوسەرە.

*ئەگـەر زیندانیـەك بینـی بـەدوعا قوتـاردەبێو خوداوەنـد دەفـەرموێ: ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ﴾ (الأنفال:١٩) واتە: ئەگەر دوعا بکەن سەرکەوتوو دەبن.

*ئەگـەر لەکێـشەو بەربەرەکانیـدابێت سەردەکەوێتو بڕیـاردەدات خوداوەنـد

دەفەرموێ: ﴿ اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحاً مُبِيناً﴾ (الفتح:).

*ئەگەر هەژارو رزق و رۆزی سواربوو دەروازەی خێری لێدەکرێتەوە لەسەر دەستی هاوسەر یان شەریك یا لەسەفەرێکدا.

*ئەگەر دادوەربوو نەیتوانی بڕیاربدات یاخود پرسیارکاربوو فەتوای بۆنەدەدرا ئەوەی بوە بەکۆسپ و رێگر بۆیدەردەکەوێ.

کردنەوەی قفڵ و شوێنی داخراو: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئاسانبوونی کاری قورس و گران و ئاسانکردنی رزق و رۆزی.

کردنەوەی گرێ: (نابلسی)دەڵێت: کردنەوەی گرێ یاخود شیتەڵی لەش و لارێکی تۆکمەو توند بەڵگەیە لەسەر رزق و رۆزی و ئاسانکردنی ئەوەی ترسی هەیە قورس و گرانبێت، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پووچەڵکردنەوەی سیحرو جادوو.

کرم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کرم لەسکدا ئەو منداڵە خۆرانەن کەحاڵ و باریان شێواندوەو کرمی ئاوریشم بەردەستەکانی فەرمانڕەوان.

(نابلسی) دەڵێت: ئەو کرمانەی بژێوی و رزق و رۆزییان لەش و لاری مرۆڤە بەهەمان شێوازە ، هەروەها ئەو کرمانەش گۆشتدەخۆن یاخود ئەوانەی نایخۆن ، ئەگەر ببینی رووی تێدەکەن و تێکەڵ بەلەش و لاری نابن.

*ئەگەر کۆمەڵێ کرمی بینی لەپاشیەوە دێتە دەرەوە منداڵی منداڵەکانیەتی.

*ئەگەر بینی کرم لەزاری دێتەدەرەوە خانەوادەکەی دەیانەوێت دەستی ببڕن و فێڵی لێبکەن خۆشی دەزانێت و لەو فڕوفێڵە قوتار دەبێت بەسەرکەوتوویی و لەبەخێوکردنیان دەردەچێت.

*ئەگەر بینی کرم لەسکی دێتە دەرەوە بەبێ دەست و ویست خۆی لەکۆمەڵێکی شەڕەنگێز دووردەکەوێتەوە بەمەش رێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*هاتنەدەرەوەی کرم لەلاشە رەواندنەوەی غەم و پەژارەیە چونکە زیانە، هەروەها زوخم و کێمیش رەوینەوەی غەم و پەژارەیە یاخود ماڵ و دارایی تیاچوونە.

*کرم دوژمنی خزم و ناسراوە، هەروەها دەڵێن: کرمی ئاوریشم کرپاری بازرگانەو پیشەی پیشەوەرە، بەدەستهێنانی سوودو قازانجە.

*هـەروەها دەڵـێن: كرمـی ئاوریـشم بەڵگەیە لەسەر حەرامو روودانی حاڵو بارێكی بێداری.

كرمۆكـە: (نابلسی) دەڵێـت: لەخـەودا جلوبـەرگ یـان هاوسـەرێكی ناشایستەیە.

كرمـی دارەمـەیت: (نابلـسی) دەڵێـت: بەڵگەیە لەسەر پیاوێكی بەرێز، ئـەوەی ببینـێ هـەمووی دەكەوێتـە خـوارەوە زانایـانی ئـەو وڵاتـە دەمـرن، ئـەوەی ببینـێو لەگەڵیـدابێت هاورێیـەتی مرۆڤێكـدەكات یـان كورێكیـدەبێت یـا هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێكدەكات.

كرمـی سـووری رەشـبەڵەك: (نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر لەخـەودا بینـیو كردارەكانیـشی گەنـدەڵو پیـسبوون خراپدەبێت بۆیو ئەوەشی حاڵوباری نادیاربێـت بەڵگـەی خێروچـاكەیە بـۆ وردەواڵـە فـرۆشو خـەڵكیتر بەڵگەیـە لەسەر خۆشیو شادی.

كرمـی سـەوزی درەخـت: (ئـیبن سـیرین) دەڵێت: پیاوێكە خۆی بەئاینداری خۆی دەنوێنێو دەچێتە نێو ماڵو سامانی سـەركردەو بازرگانـەكانو كـەم كـەم دەیـدزێو گرنگـی بـەوە دەدات بەرووخسار.

كرمی شوێنە تـەرەكان: (ئـیبن سیرین) دەڵێت: كرمـی شـوێنە تـەرەكانی وەك حەمام دوژمنێكی لاوازە.

كریٚ(مزە): (نابلسی)دەڵێت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر توشـبوون بەغـەمو پـەژارەو ناسۆریو چاوبرینە دەستی خەڵكی، ئەگەر شتی ونبووی كۆكردەوە یان كارێكی ئەنجامدا كرێـی بەپێویـست دەگـیرا بەڵگەیـە لەسـەر وەفـاو بەسەربردنی ئەو پەیمانەی كەداویەتیو پاراسـتنی خۆشەویـستیو بەدەستهێنانی ئەجرو پاداشت.

ك ر

كـراو: (نابلـسی)دەڵێـت: لەخـەودا ناچارە، ئەگەر بینی شتێكی كـری یان فرۆشـتی ناچـارەو پێویـستی هەیـە چـونكە مـرۆڤ نافرۆشـرێ مەگـەر لەناچاریدا بۆشتێك.

كرنووشـی قورئا نخوێنـدن: (نابلـسی) دەڵێت: ئەگەر لەخـەودا كرنووشـی بـرد لـەدوای خوێنـدنی ئایـەتی كرنـووش لەسـوورەتی(الاعـراف)دا پارێزگاریـدەكات بەفـەرمانكردن بەچـاكەو رێگـری لەخراپـەو پلەوپایەیەكی بەرزو بڵندی دەبێت.

*ئەگـەر لـەدوای ئایـەتی كرنووشـی سوورەتی (رعد) كرنووشیبرد بەڵگەیە

لەسەر ڕێزگرتن و گوێڕایەڵی و هەواڵی ڕاست و دروست.

*ئەگەر لەدوای ئایەتی کڕنووشی سوورەتی (اسراء) کڕنووشیبرد لەترسی خوداوەند زۆر دەگری و ملکەچی بۆ دروستدەبێ.

*ئەگەر لەدوای ئایەتی کڕنووشی سوورەتی (مریم) کڕنووشیبرد ئەوە بەڵگەیە لەسەر نیعمەت و خۆشگوزەرانی و بەرزکردنەوەی پلەوپایە لەدنیاو قیامەتدا مەگەر بۆئەوەی لەپلەوپایەدا دەبێت بەجێنشینی ناتوانێت ڕۆڵی ئەو ببینێ لەکوڕو میراتگر.

*ئەگەر لەدوای ئایەتی کڕنووشی سوورەتی (الحج)(کڕنووشی یەکەم) کڕنووشیبرد بەڵگەیە لەسەر ئامۆژگاری و ناخۆشی و نیگەرانی بەهۆی ئەو حاڵەوە کەلەسەریەتی، ئەگەر لەدوای ئایەتی دووەمی(حەج) کڕنووشیبرد بەڵگەیە لەسەر هاندان لەسەر گوێڕایەڵی و فەرمانبەچاکەو ڕێگری لەخراپە.

*ئەگەر کڕنووشی برد دوای خوێندنی ئایەتی کڕنووش لەسوورەتی (فرقان)بەڵگەیە لەسەر دەرچوون و لادان لەگوێڕایەڵی و دەستدانە سەرپێچی، یاخود ئەگەر ئەوەی خەوەکەی بینی قاچی هەڵخلیسکابوو بەڵگەیە لەسەر گومانی باشبردن بەپەروەردگارو بیرو باوەڕی باش.

*ئەگەر دوای خوێندنی ئایەتی کڕنووشی سوورەتی (نمل)کڕنووشیبردو ناوبانگی بەرز لای بیدعەکاران و قسە ڕۆیشتن لای پادشایان و ڕاستگۆی لەلایان و گواستنەوەی قسەی خراپ و ناقۆڵا.

*ئەگەر دوای خوێندنی ئایەتی کڕنووشی سوورەتی (السجدة) کڕنووشی برد بەڵگەیە لەسەر باوەڕهێنان بەخواو دڵنیابوون و خوازیاربوونی ڕێزو شکۆی خوایی و تەوبەو پارێزگاریکردن لەنوێژ.

*ئەگەر دوای خوێندنی ئایەتی کڕنووش لەسوورەتی (فصلت) کڕنووشیبرد بەڵگەیە لەسەربەجێهێنانی فەرمانەکانی پەروەردگار بەگوێڕایەڵی بۆ پەرپرس و سەرکردە.

*ئەگەر لەدوای خوێندنی ئایەتی کڕنووش لەسوورەتی(النجم) کڕنووشیبرد بەڵگەیە لەسەر تەوبەکردن لەگوناهو تاوان و خۆگرتن لەوکارانەی نکوولی لێکراوە.

*ئەگـەر لـەدوای خوێنـدنی ئایـەتی کڕنـووش لەسـوورەتی (الانـشقاق) کڕنووشیبرد بەڵگەیە لەسەر ترساندنو تەمێکردن لەئەنجامدانی گوناهو تاوان.

*ئەگـەر لـەدوای خوێنـدنی ئایـەتی کڕنـووش لەسـوورەتی (اقـرأ) کڕنووشـیبرد بەڵگەیـە لەسـەر تەوبـەو پەشـیمان لـەگوناهو تـاوان کـرداری خـراپو ئـەوەی مـرۆڤ شایـستەی دۆزەخدەکات.

کڕنووشـی سوپاسـگوزاری: (نابلـسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیـە لەسـەر بـەڵاو نەهامەتیو نوێکردنـەوەی رزقو رۆزیو پاداشتدانەوەی خەوبینەر بۆ رەنجدەرو ماندووی ئەو کارە.

*ئەگـەر کڕنووشـی سوپاسـگوزاری بـۆ خوداوەنـد بـردو خـۆی پیروبرینـداربوو بـەڵام پـشتی نەچـەمابووەوە بـەماڵو بەخششێك بـەهێز دەبـیٚو دەوڵەمەنـد دەبێت بەدروستی.

کڕنووشـی نوێـژەکان: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: کڕنـووش لەخـەودا بەڵگـەی سـەرکەوتنو تەوبەیـە لـەگوناهێك ئەنجامیـداوە، هـەروەها بەڵگـەی بەدەسـتهێنانی مـاڵو دارایـیو تەمەندرێژییـە ، هـەروەها بەڵگـەی قوتاربوونـە لەناڕەحـەتیو بـەڵاو نەهامەتی.

*ئەگـەر بینـی کڕنووشـدەبات بـۆ خوداوەنـد لەسـەر چـیایەك زەفـەر بەپیاوێکی تۆکمەو بەهێز دەبات.

*ئەگەر کڕنووشی برد بۆ بەدەر لەخودا پێداویـستیەکەی بەجێنایـەتو شکـستدەهێنی ئەگـەر لەجەنگدابێتو زەرەر دەکات ئەگەر بازرگانبێت.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر بینـی کڕنووشـیبردو نوێـژیکرد بـۆ خوداوەنـد ملکەچدەبێت بۆیو لەخۆبەگەورەزانین قوتـاردەبیٚو سـنوورەکانی خوداوەنـد دەپـارێزیٚو ئەرکـەکان بەجێـدەهێنیٚو نوێـژ زۆردەکـاتو بەخواسـتی دنیـاو قیامەتیـدەگات بەشـێوەیەکی خێـراو بەسـەر دومنەکانیـدا زاڵو سـەرکەوتوو دەبێت.

*ئەگەر بەسەر گردۆڵکەو بەرزاییەکەوە کڕنووشـیبرد یـان بەسـەر دیوارێکـەوە ملکەچـدەبیٚ بـۆ پیـاوێکی شـکۆمەندو باڵاو رسوایدەکات.

*کڕنووشبردن لەخەودا بەڵگەیە لەسـەر باوەڕهێنـان بـەخوداو تەوبـەکردن لەگوناهو تاوان.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر چـەمانەوەو کڕنـووش لەحەجدا بـەپێی ئایـەتی: ﴿ طَهِـرَا بَيْتِـيَ لِلطَّـائِفِينَ

والعَاكِفِينَ والرُّكعِ السُّجُود ﴾ (البقرة:٢٢٥).
*دەگونجێت کڕنووشبردن بەڵگەبێت لەسەر شوێنکەوتنی سوننەتو هاوەڵایەتیکردنی پێغەمبەر (ﷺ) لەبەهەشتدا.
*هەروەها کڕنووشبردن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر :
+سەرکەوتنو زاڵبوون.
+پاشگەزبوونەوە لەگوناهو تەوبەکردن.
+ماڵو دارایی دەستکەوتن بەدرێژایی تەمەن.
+قوتاربوون لەمەترسیەکان.
*هەروەها کڕنوشبردن سەرکەوتنەو چاکی کاروبارەکانە.
*دەگونجێت کڕنووشبردن نیعمەتو بەخشش بێت خوداوەند بیدات بەبەندەکانی.
*ئەگەر بینی خشتێکی زێڕ کڕنووشی برد بۆ خشتێکی زیو پیاوێکی ڕێزدار ملکەچی بەردەستی پیاوێکی سووكو رسوادەبێت.
*ئەگەر کڕنووشیبرد بۆ خاچ (صليب) ملکەچی کۆمەڵێکی دووڕوو دەبێت لەگۆرانیو لێدانی ئامێردا.

ك ش

کشانو ڕوویەدوژمن چوون : بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو دڵسۆزی لەزانیاری ماڵو داراییدا.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆئامادەکردن بۆ (حەج) یان ئامادەبوون تێیدا.
*ئەگەر خۆیکشا روو بەدوژمن روحو ماڵی دەخاتە مەترسییەوە روو بەچارەنووسێکی ئەستەمو گراندەچێت.
کشتوکاڵ: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا کشتوکاڵێکدەکات ژنەکەی دووگیاندەبێت.
*ئەگەر بینی لەخاکی یەکێکیتردا کشتوکاڵدەکات لەنێوان خۆیو خاوەنی ئەو زەوییەدا جەنگ بەرپادەبێتو کشتوکاڵەکە دەسووتێو برسێتیو نەبوونی بڵاودەبێتەوە.
*ئەگەر بینی لەنێو کێڵگەیەکدا دێتو دەچێتو سەوزە ، لەکاری چاکەو خواناسیدا هەوڵدەداتو نازانێت لێی وەردەگیرێ یان نە.
*ئەگەر بینی لەزەوییەکدا کشتوکاڵدەکات بۆ هاوسەردار کوڕەو بۆ ڕەبەن هاوسەرگیرییەو بۆ خاوەن دانەوێڵە زیادەیە لەبەروبوومو پارەداو

بۆ دەستەلاتدار فراوانی دەستەلاتەکەیەتی.

*ئەگەر جوولەکەیەك بینی کشتوکاڵەکەی لەکێڵگەیەکدا دەکات ئەوە دەکوژرێتو بەردەباراندەکرێ.

*کشتوکاڵ: سەوزییەکەی بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژیو وشکیشی بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونەوەی چارەنووس، چاندنی گەنم چاکەو چەندقات خێرە بۆی.

*دەگونجێت گوڵەگەنم بەڵگەبێت لەسەر ناڕەحەتی هەروەك چۆن گوڵەگەنم بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی پاداشتو چاکە، گوڵەجۆش هەستکردنە بەخێر.

*کشتوکاڵ بەڵگەیە لەسەر کردار، ئەگەر بینی لەخاکێکدایە گونجاوو لەبارە بۆ کشتوکاڵ کارێك ئەنجامدەدات بۆ داهاتوو ئومێدی باشی لێدەکات.

*ئەگەر لەشوێنێکدا کشتوکاڵی ئەنجامدا گونجاو نەبوو تێدا کشتوکاڵ بکات نێربازیدەکات یاخود زیناو داوێنپیسی.

*ئەگەر بینی کشتوکاڵ لەکاتێکیتردا دەدورێتەوە بەڵگەیە لەسەر مردن لەو جێگەیەدا یاخود هەڵگیرسانی جەنگ.

*ئەگەر بەنێو کشتوکاڵدا رۆیی بەنێو ریزی تێکۆشەراندا تێدەپەڕێت.

*ئەگەر بینی کشتوکاڵێکی ئاسای هەیە کاروکرداریەتی لەئاینو دنیادا.

*ئەگەر بینی بەنێو کشتوکاڵێکی سەوزدا رۆیی لەکاروکرداری چاکەدا هەوڵدەدات.

*کێڵگە بەڵگەیە لەسەر ژن تۆو دەگرێتە خۆیو منداڵیدەبێتو، شیردەدات هەتا کاتی دورێنە.

*دەگونجێت کێڵگە بەڵگەبێت لەسەر گۆڕەپانی جەنگو پەلەکانیشی سەربازبێتو دوورینەوەی بەشمشێر لێکبدرێتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دنیاو گوڵە گەنمەکانیشی بەڵگەبێت لەسەر ئاپۆڕەی خەڵکی گەورەو بچووكو پیرو لاویان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەموو شوێنو جێگەیەك تۆوی تێدا بچێنرێ بۆ قیامەت وەك مزگەوتو کۆڕی زیکرو شوێنی خێروچاکە.

ك ف

کف: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەی ئالوودەبوونو حەزکردنە لەزینا ، ئەگەر بینی لەبەرینەکرا بانگدەکرێ بۆ زینا بەلام وەلام ناداتەوە.

*ئەگەر بینی لەکتێبێکەوە پێچراوە وەك مردوو بەڵگەیە لەسەر مردنی ، ئەگەر سەری دانەپۆشرا لەگەڵ قاچیدا تێکچوونی ئاینەکەیەتی.
*ئەگەر کفنەکە بەمردووەکەوە کورتبوو بەڵگەی تەوبەیەتی ، ئەگەر درێژیشبوو دوورە لەتەوبەکردنەوە.
*ئەگەر کۆمەڵێکی نادیاری بینی رازاندیانەوەو جلوبەرگی گرانبەهایان لەبەرکرد بەبێ هۆیەك وەك بوونی جەژن یان ئاهەنگ یاخود لەماڵێکدا بەتەنیا بەجێیانهێشت بەڵگەی مردنیەتی.
*جلوبەرگی نوێی سپی دیاریکردنی کاروبارەکانیەتی.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا داپۆشینی عەیبو ناتەواوییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شاردنەوەی کارەکان یاخود بۆ رەبەن بەڵگەی هاوسەرگیری بێت بەبێنەوەی بگونجێ.

ك ل

کل(سوورمە (ئیبن سیرین) دەڵێن: کل ماڵو سامانە، کلدانیش ژنە ، چاوڕێژی بۆ پیاوی چاك باشەو بەپێچەوانەشەوە ، حەزلێکردنیشی کورە.

*هەروەها دەڵێن: کل بەڵگەیە لەسەر تیژیو رووناکی بینایی، هەروەها ئەگەر بینی چاوەکانی چارەسەر دەکات ئاینەکەی چاکدەکات.
*ئەگەر بینی چاوی دەرێژێ ئەگەر چاوڕێژی بۆ چاککردن چاویبوو بەباشی ئاینەکەی چارەسەر دەکات، ئەگەر بۆ جوانکارییبوو لەئاینەکەیدا کارێك ئەنجامدەدات خۆی پێدەرازێنێتەوە.
*ئەگەر کلی پێدرا ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا زیادەی ماڵو سامانو دیدی فراوانە روو بەچاکسازی.
*ئەگەر پیاوێکی باشی بینی چاوی بۆ رێژا بەڵگەیە لەسەر خێر، ئەگەر پیاوێکی رەش چاوی رەشکرد باش نییە.
*ئەگەر بینی کلی بەدەستهێنا ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ، ئەگەر کوێربوو چارەسەریەتی.
*ئەگەر بینی چاوی بەکل رێژرا دوو ژن دەهێنێ، بەڵام ئەگەر بەکل نەبوو وەك چەوری هەرشتێکیتر دوای حەرامێك دەکەوێ لەپێشو پاشەوە.

*ئەگەر بینی چاوی منداڵان بەشتێکیتر دەرێـژن بـەدەر لـە(کـل) گاڵتـەیان پێدەکات.
*ئەگـەر مرۆڤێکی بینـی چاوی رێـژراو کـوێریکرد شـتێك لـەماڵو سـامانی بەفرۆفیڵدەبات.
*ئەگەر کچێك چاوی رێژرا سوودەکاتو بێوەژنیش بەهەمان چەشنو شێوازە.
*چاورێژتن بەخوێنو خۆڵەمێش خراپەکاریو مارەبڕینێکی پووچو بەتاڵە.
کلدان(چاورێژ) : (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر ویستی چاوی برێژێ ئەگەر رەبەنبوو هاوسەر دەگرێو ئەگەر هەژاربوو سوودو قازانجدەکات ، ئەگەر نەزانبوو فێردەبێت مەگەر کلەکەی خۆڵەمێش یان کەف یاخود شتێکی لەوبابەتەبێ ئەوجا داوای کارێکی حەرامدەکات لەبژێویو پەیوەندی سێکسیدا.
*کلـــــدان لەبنەڕەتـــــدا ژنێکـــــە بانگەشەدەکات بۆ چاکەکاری.
(نابلسی)دەڵێت: دەگونجێت بەڵگـەبێت لەسـەر پاراسـتنی نهێنـیو مـاڵی بەفیڕۆدراو.

(نابلـسی) دەڵێـت: پیاوێکـە نوێکـاری دەکاتو خوداوەند لەسەر دەستی ئەوە رێنومایی خەڵکیدەکاتو خۆشەویستان بەیەکەوە کۆدەکاتەوە.
*کلدان پیاوێکە بەڵگەیە لەسەر:
+زانیاری.
+بەرچاوڕۆشنی.
+تیژی تێڕوانین.
+مەلەوانو بیرهەڵکەندن.
+کارێز.
+چاکەکار.
+رەخنەگرانی راستەقینە.
+ئامۆژگاریدەر بۆ ئەوەی راوێژو پرسـی پێدەکەن.
*هــەروەها کلــدان خــاوەن هــەواڵو دەنگوباسە.
کلــك: (نابلــسی) دەڵێــت: لەخــەودا شوێنکەوتەیە، ئەگەر بینی کلکی هەیـە خـەڵکێك دەبـن بەشـوێنکەوتەی ئـەو چونکە کلك بەدوای خاوەنەکەیدا دێت.
کلیـل:(ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: کلیـل بەڵگەیە لەسەر:
+خۆبردنەپێش لای فەرمانڕەوا.
+ماڵوسامان.
+داناییوچاکسازی.
*ئەگــــەر کلیلـــــی بەهەشــــتبوو دەسـتەڵاتێکی مـەزن بەدەسـتدەهێنێ

لەئایندا یان لەکرداری باش یاخود گەنجینەو ماڵی حەلاڵ.

* ئەگەر کلیلی (کابە)دیار نەما دەستەڵاتدارو فەرمانڕەوایەکی مەزنو بەوچەشنە دیار نامێنێ، یان ماڵوسامانە یاخود مەترسیەکی گەورەیەو گەنجینەکانە خوداوەند دەفەرموێ: ﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ﴾(الزمر: ٦٣)واتە : دەستەڵاتی ئاسمانەکانو زەویو گەنجینەکانی، بەهەمان چەشن سەبارەت بە(قارون) دەفەرموێ: ﴿مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ﴾ (القصص:٧٦) باس لە ماڵو سامانو گەنجینەکانی دەکات.

* ئەگەربینی کلیلێك یان چەند کلیلێکی بەدەستهێنا دەستەڵات بەدەستدەهێنێ یاخود بەئەندازەی ئەوە ماڵو دەستەڵات بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەربینی دەرگایەك بەکلیل دەکاتەوە کلیلەکە دوعایە وەڵام دەدرێتەوە بۆ خۆیو دایكو باوكو کەسانیتر، بەمەش داواوخوازی بەجێدێت.

* ئەگەر کلیلەکە دەرگاکەی نەکردەوە پەنادەگرێ بەکەسانیتر لەکاروباری خەڵکیتردا.

* ئەگەر ساختمانێکی لوولەئاسای بەکلیلێك کردەوە دەروویەکی مەزنی لێئاوەلادەکرێ لەگەڵ دەروازەکانی خێردا بەدوعاو پشتگیری کەسانیتر بۆی.

* قفڵ کەفیلێکی دەستەبەرە، داخستنی دەرگاش پێدانی کەفیلو دەستەبەرەیە.

* کردنەوەی قفڵ دەرووی خێرە.

* هەموو داخستنێ غەمو پەژارەیەو هەموو کردنەوەیەك دەروە.

* هەروەها قفڵکردنەوە پیاوێکی بەدەستەڵاتە یان تیروپشکە.

* ئەگەربینی دەرگایەك یان قفڵێ دەکاتەوە زەفەرو سەرکەوتنی پێدەدرێ بەپێی ئایەتی: ﴿نَصْرٌ مِنَ اللهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾(الصف: ١٣).

* کلیل دەستەڵاتو ماڵو مەترسیەکی مەزنە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا رزقو رۆزیو پشتگیرییە یان کردنەوەی دەروازەی زانیاریو فێربوونی قورئانە لەغەیبەوە وەریدەگرێ بەتایبەت ئەگەر چەند کلیلێکی پێبوو رزقو رۆزیو زانیاریو پشتگیریو هۆکارەکانی بەدەستدەهێنێ.

* دەگونجێت کلیلەکان بەڵگەبن لەسەر:

+منداڵ.

+سیخوڕ.

+نوێنەر.

+هاوسەر.

+ماڵو سامان.

*دەگونجێت کلیلەکان بەڵگەبن لەسەر بەدەستهێنانی ئەوەی لەخوداوەندیدەوێت.

*بینینی کلیل بۆ پلەوپایەداران شارو ولاتانە.

*کلیل سەرکەوتنە بەسەر دوژمندا بەپێی ئایەتی: ﴿نَصۡرٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتۡحٞ قَرِيبٞ﴾(الصف:١٣).

*ئەگەر کلیلێکی دارینی بەدەستەوە بینی ماڵو سامان لای کەسی دانانێ ئەگەر دواینا کەسەکە نکوولی لێدەکات چونکە دار دووڕووییە.

*ئەگەر کلیلێکی بێددانی بەدەستیەوە بینی ستەم لەهەتیو دەکات.

*ئەگەر کلیل بەدەستیەوە بینی خواناسیو دنیانەویستیو زانیاریو گەنجینەو ماڵێکی حەلاڵی دەستگیردەبێ.

*کلیل گەنجینەیە چونکە بەهۆیەوە دەکرێتەوە لەبەرئەوە بە(حەج) گوزارشتی لێدەکرێ.

*کلیلی ئاسن پیاوێکی بەهێزو توانایەو کاروبارەکانی بۆ ئاوەلادەبێ.

*ئەگەربینی دەرگایەکیکردەوە یان قفڵێك سەردەکەوێت بەسەر دوژمنەکانیدا، دەگونجێت بەیارمەتی کەسانیتر سەربکەوێت ئەگەر بەکلیلێك کردیەوە بەیارمەتی خودا ئەوەی کەدەیەوێت بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر بەبێ کلیل کردیەوە پێداویستیەکانی بەدوعاو چاکە یان دوعای دایكو باوکی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەربینی کلیلێك هەڵدەگرێو گەنجینەیەك بەدەستدەهێنێ یاخود ماڵو سامان لەئاژەڵدارییەوە، ئەگەر ماڵو سامانداربوو خوداوەند مافێکی هەیە لەماڵو سامانەکەیدا یا لەخوابترسیو مافی خودا بدات.

*ئەگەر ژنێك بینی کلیلێکیان دایە شوودەکات بەپیاوێك، ئەگەربینی ناتوانێ دەرگایەك بکاتەوە ناگات بەویستو خوازی هەتا نەیکاتەوە.

*دەگونجێت کلیل بەڵگەبێت لەسەر عەورەتی نێرینە کەدەچێت بەنێو عەورەتی مێیینە یان مردو کەدەخرێتە نێو گۆڕەکەی یان منداڵی باڵغبووە.

*کلیلی شار خاوەنداری یان فەرمانڕەواییە.

*دەگونجێت کلیل بۆ زانا بەڵگەبێت لەسەرئەوەی دەروازەکانی زانیاری پێ ئاوەڵادەکات.

ك ڵ

کڵاو(شەبقە): (ئیبن سیرین)دەڵێت: کڵاو سەفەرێکی دوورە یان هاوسەرگیرییە لەگەڵ ژنێکدا یاخود بەکرێگرتنی خزمەتکارێکە، دانانی لەسەرسەر بەدەستهێنانی دەستەڵاتو خێرە لەسەرکردەیەك یاخود هێزە بۆ بەرپرسەکەی، داکەندنی جیابوونەوەیە لەبەرپرسەکەی.

*ئەگەر بەدڕاوی یان پیسی بینی گەورەو بەرپرسەکەی غەمو پەژارەی توشدەبێ بەئەندازەی ئەوە ، ئەگەر لاوێکی نادیار دایکەند لەسەری یاخود دەستەڵاتدارێکی نادیار مەرگی بەرپرسو گەورەکەیەتیو جیابوونەوەیانە بەمردن یان ژیان.

*ئەگەر کڵاوی قەشەیەکی بەسەری خۆیەوە بینی لەئامێزی بەرپرسو گەورەیدا دەژی، ئەگەر سپیبوو دەستەڵات بەدەستدەهێنێ ئەگەر وانەبوو رادەی ئاینپەروەرییەتی.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەکی بینی کڵاو دەدات بەخەڵکی دەکرێ بەبەرپرس بەسەر خەڵکییەوەو پۆستی دەستەڵاتیاندەداتێ.

*لەسەرکردنی کڵاو بەهەڵەوگەڕاوی گۆڕانی سەرۆکەکەیەتی.

*ئەگەر مێزەری ئیمام کەموکورییەکی تێدابوو کەموکورییەتی لەئیسلامدا.

*ئەگەر لەسەرمایا مێزەری کردبووەسەری وەك پیاوچاکان خۆی دەچوێنێ بەوانو شوێنیاندەکەوێت.

*ئەگەر چڵكو پیسی بەکڵاوەکەی خۆیەوە بینی بەڵگەیە لەسەر گوناهو تاوان کەئەنجامیداوە.

*ئەگەر ژنێك کڵاوێکی بەسەریەوە بینی هاوسەردەگرێ ئەگەر رەبەنبوو ، ئەگەر دووگیانبوو کوڕیدەبێت.

*ئەگەر کڵاوێکی بینی لەپێستی سمۆرە دروستکرابوو یان رێوی ئەگەر بەرپرسەکەی دەستەڵاتداربوو ستەمکارێکی خیانەتکارە، ئەگەر بازرگانبوو پیسو گەندەڵی فرۆشگایە، ئەگەر کڵاوەکە لەفەروی مەڕبوو باشە.

*پیاوێك هات بۆ لای راڤەکارێکی خەو وتی: دوژمنێکی شارەزای خۆمم دی جلوبەرگو کڵاوێکی رەشی لەسەردابوو بەسواری گوێدرێژێکی رەشەوەبوو ، ئەویش وتی: کڵاوەڕەشەکە بەدەستهێنانی

دەستەڵاتو فەرمانڕەواییە، جلوبەرگی ڕەشیش پلەوپایەیەو گوێدرێژی ڕەش خێرو دەستەڵاتە.

*دەستەسڕ خزمەتکارە ئەوەی ڕووی تێدەکات لەجوانیو پاکی خزمەتکارە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر کڵاوی بەسەری خۆیەوە بینی لەوەبوو کەلەکاتی بێداریدا دەیکردەسەری بەرپرس یان براو مامو زانایەو لەدەستەڵات بەسەربووندا چوونیەکنو حاڵی لەلای بەرپرسەکەی بەئەندازەی جوانی کڵاوو شێوەیەتی.

*ئەگەر کڵاوێکی دا بەدەستەڵاتدار پۆستی دەستەڵاتو فەرمانڕەوای وەردەگرێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر کڵاوی بەسەری خۆیەوە بینیو سپیبوو دەستەڵاتی پێدەدرێ.

*هەروەها کڵاو بەڵگەیە لەسەر دنیانەویستی.

کڵاوئاسن:(ئیبن سیرین) دەڵێت: کڵاو ئاسن پیاوێکە کاروباری خەڵکی دەگرێتە دەستو هەوڵدەدات ڕێکیبخات.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر :

+دڵنیابوون لەدوژمن.

+ماڵو دارایی.

+هاوسەرو خزمەتکار.

+سەفەرو سەر.

*کڵاوی ئاسنی سپی بەڵگەیە لەسەر بەتاڵیو پووچی مێشك یان دڵنیایی لەترسو بیم ، یاخود ئێشو ئازاری سەر.

*ئەگەر کڵاوی ئاسن بەسەریەوە ببینێ دڵنیا دەبێت لەکەمو کوڕی ماڵو دارایی.

*کڵاوئاسن ئەگەر بەنرخو بەهابوو بەڵگەیە لەسەر ژنێکی دەوڵەمەندی شۆخو شەنگ، ئەگەر کڵاوەکە نرخو بەهای کەمبوو بەڵگەیە لەسەر ژنێکی ناشیرینو نابووت.

*ئەگەر کڵاوێکی ئاسنی بەسەریەوە بینی دەگات بەهۆکارو مەرامێکی گەورەو مەزن.

*کڵاوی ئاسن بەڵگەیە لەسەر گەورەو سەرۆکێك خراپەو زیان دووردەخاتەوە بۆ یەکێك بیپۆشێ، لەدەستەڵاتیشدا دەستەڵاتدارییەو بۆ ڕەبەنیش ژنێکی خاوەن تواناو هەیبەتو شکۆمەند.

کڵاوساز:(نابلسی) دەڵێت: کەسێکی پلەوپایەو دەستەڵاتدارە بەئەندازەی ئەوەی کڵاودەکاتەسەری خەڵکی

چونكه كلاّو لەلێكدانەوەدا گەورەی خاوەنەكەیەتی.

كلاّوكورە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا منداڵێكی بچووكە.

كلاّوی قووچ: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+سەفەر.

+هاوسەری دووگیان.

+پیاوێك ئەركی ژن لەئەستۆیدابێت.

كلۆم(كلیل): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا كرێگرتەی خراپی چەوساوەی كەشتییە، كلۆمی دار داخستنی فرۆفێڵە.

*ئەگەر دەرگاكەی بینی داخرابوو لەكاروبارەكانی دنیادا كاری پێناكرێ، ئەگەر كلۆمی نەبوو لەكاروبارەكانی دنیادا ناتوانێ كارەكانی رێكبخات.

*ئەگەر ویستی دەرگاكەی دابخات و دانەخرێ بۆی رێگەی لێدەگیرێ لەكارێك ناتوانێت بەجێی بهێنێت.

*ئەگەربینی جەنگاوەرەو دەرگایەكیكردەوە قەلایەك كوندەكات یاخود ئاوەلایدەكات و خێری بۆ دەخرێتەسەرپشت لەلایەن پیاو یان ژنێكەوە.

*كلۆم سەنگەرو حەشامگەیە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر كورپیان هاوسەر یاخود ئاژەڵی هێواش و سست.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دڵنیایی لەترس و بیم و خۆپاراستن لەدوژمنان یاخود ماڵی شاراوە یان مردووە لەگۆڕستانەكەی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر جادوو نهێنی شاردنەوەو وازهێنان لەسەفەر.

*ئەگەر كلۆمێكی بینی بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی ئەگەر هەژاربوو و شكۆمەندییە ئەگەر ملكەچ و لاوازبوو.

ك ن

كنافە[1]: (نابلسی) دەڵێ: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زانیاری و رێنومایی.

ك و

كوانوو(ئاگردان): (ئیبن سیرین)دەڵێت: گەورەی خزمەتكارێكە خاوەنەكەی نەوازش و پیاهەڵدانی لێوە بەدەستدەهێنێ.

*یەكێك لەدەستەلاتداران بینی كوانوو دانراوە لەولاتداو بەبێئاگر دووكەڵی لێبەرزدەبێتەوە، هەروەها بینی تۆو لەزەویدات دەچێنرێ، لەسەرڕویەوە

---

[1] **كنافە:** جۆرە شیرینییەكە.(وەرگێڕ)

تاجەگوڵینەی هەیە، خەونەکەی بۆ ڕاڤەکارێکی خەوگێڕایەوەو ئەویش وتی: سێ یان چوار ساڵ فەرمانڕەوایی ئەنجامدەدەیتو بەروبوومو فەڕوپیت زیاددەکات لەسەردەمی تۆدا گەشتیاران زۆردەبن.

*ئەگەربینی بوو بەهەڵم سوودو قازانجو خێری دەستگیردەبێ لەبژێویدا لەگەڵ پیاهەڵدانی باش.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی کوانوەکەی کوژایەوە یاخود ناتەواوییەکی تێدا دروستبوو بیدەرە پاڵ خزمەتکار یان هاوسەرەکەی.

کوتاڵفرۆش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کوتاڵفرۆش پیاوێکی چاکەکارەو خەڵکی ڕێنومایی‌دەکات بۆ ڕێگەی ڕاستو سوودمەندی لەدنیاو قیامەتدا، بەمەرجێك لەسەر کوتاڵەکانی پارە وەرنەگرێت، ئەگەر درهەمی وەرگرت کاری چاکە بەرووپامایی‌دەکات، خۆئەگەر دیناری وەرگرت ئەوا بەڵگەیە لەسەر وتی‌وتیو غەرامە.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی کوتاڵفرۆش بەڵگەیە لەسەر رزقو دەوڵەمەندبوون لەدوای هەژاریو نەداری، ئەگەر خەوبینەر رەبەنبوو ژندەهێنێت.

کوتان(لێدان): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پێکدادانو هەڵگیرساندنی ئاژاوەیە کوتەر بۆکوتراو.

(نابلسی) دەڵێت: کوتان لەخەودا ببێکەر وەك کوتانو داگرتنەوەی چیایەك وایە یان شوێنو جێگەیەك بروانێت بەسەر شوێنێکدا، هەروەها بەڵگەیە لەسەر لەناوچوونی ناویانگو شوێنەوار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەجێهێنانی پەیمانو بەڵێن.

کورتان ـ کۆپان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەو نیشانەیە لەسەر ژنێکی عەجەمی بەدڕەوشتی ناڕەسەن لای مێردەکەی وەك خزمەتکار وایە.

*سواربوونی پیاو بۆ کوردستان بەڵگەیە لەسەر تەوبەکردنی لەستەمو زۆرداری دوایی بەسەربردنی ماوەیەکی زۆر تێیدا.

کورتاندروو: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خاوەن بڕیاری یەکلاکەرەوەو ڕێکخەری وردی کاروبار.

*دەگونجێت بەڵگە بێت لەسەر ئێسکگرەوە یان مارەبڕ.

کورسی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆ یەکێك لەسەر کورسی دابنیشێ بەڵگەیە

لەسەر بردنەوە لەقیامەتدا، وەگەرنا دەستەلاَتو بەرزیو ڕێزە بەو چەشنە.

*ئەگەر ڕەبەنبوو ژنێکدەهێنێت بەئەندازی جوانیو شۆخو شەنگیو بۆنەخۆش خێری تێدا نییە ، هەروەها خێر تێدانییە بۆ یەکێك لەشوێنێکی داخراودا دابنیشێ وەك زیندان یا نەخۆشخانە، بەلاَم بۆ ژنێکی دووگیان باشەو دەگونجێت کوڕی ببێت یان ئەگەر لەسەرووی نەبوو یان لەپشتی تۆڕ یان کالانی شمشێرەوە کچێکی دەبێت.

*هەروەها دەلێن: ئەگەر بینی کورسیەکی بەدەستهێنا یان دانیشت لەسەری دەستەلاَتیدەبێت بەسەر ژنێکداو ژنەکەش بەئەندازەی جوانی کورسیەکەو شێوازی دەبێت، هەروەها ئەوەی روودەکاتە کورسیەکە دەدرێتە پالْ ژنەی دراوەتە پالْ کورسیەکە.

*کورسی ژن یان بەرزیو شکۆمەندییە لەلایەن دەستەلاَتدارەوە ، ئەگەر کورسیەکە لەداربوو هێزو توانایە لەدووڕوویداو ، ئەگەر لەئاسنبوو هێزێکی تەواوە.

*ئەگەر دانیشتبوو لەسەر کورسی وەکیل یان فەرمانڕەوا یاخود بەرپرسی مندالْ ئەگەر شایستەبێت بگەڕێتەوە بۆ لای خانەوادەکەی لەسەفەر بەپێی ئایەتی: ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ﴾ (ص: ٣٤).

(نابلسی) دەلێت: ئەگەر بینی لەسەر کورسیەك دانیشتوەو جلوبەرگی لەبەردایەو یان لەسەر جێگەی خەوەکەیەتی زانیارییەکی بەڕێزی دەستگیردەبێ لەگەلْ خێرێکی زۆرو شکۆمەندی.

*کورسی بۆ پلەوپایەداران بەرزیو شکۆمەندیو مندالْو هاوسەرو لانەو مالْی خۆشو ئاژەلْو جلوبەرگە.

*ئەگەر بینی کورسیەکی بەدەستهێناو دانیشت لەسەری دەستەلاَت بەدەستدەهێنێ یان ژنێك دەهێنێ بەئەندازەو شێوەی کورسیەکە.

*ئەگەر ژنێکی دووگیانیان هەبوو کوڕیدەبێو وتراویشە بەشەهیدی دەمرێ.

*ئەگەر بینی کورسیەکەی شکا بەلْگەی مردنیەتی یاخود مردنی ژنەکەی یا جیابوونەوە لێی یاخود نەمانی شکۆمەندیو پلەوپایەی.

*کورسی خۆشحالْیو شادییە لەگەلْ پلەوپایەی خێرا بۆ یەکێك لەسەری دابنیشێ.

*بینینی کورسی خودا لەسەروو ئاسمانەکانەوەیە بۆ زانستخوازان بەڵگەیە لەسەر بەرزی پلەوپایە بەتایبەت ئەگەر لەسەر شێوەیەکی تەواو بەدیبکات، دەگونجێت بۆ دووگیان قوتاربوون بێت لەو نارەحەتیەی تێدایەو بۆ رەبەن هاوسەر بێتو بۆ هاوسەرداریش کوربێت.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەفەر بۆ گەشتیارانو بۆ نەخۆشیش هەڵگرتنیەتی لەسەر جێگەی مەرگ یان لەنێو ئوتومبیلو ئاژەڵ یاخود گواستنەوەی لەماڵ یاخود ئەو رێبازەبێت کەناوبانگی پێدەرکردوە.

کور: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی کۆمەڵی منداڵێبوە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە.

*ئەگەر بینی منداڵێکی بچووکیبوو زیادەیەکە لەدنیاو دەستکەوتدا بەدەستیدەهێنێتو غەمو پەژارە دایدەگرێ.

*ئەگەر کوڕێکی باڵغی بەدەستهێنا شکۆمەندیو هێزەو دایکی لەلێکدانەوەدا لەپێشترە لەباوکی.

کوژانەوە(دامرکانەوە): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ئاگرێکی کوژاندەوە فیتنەو ئاشوبێکی دامرکاندوەتەوە یان جەنگو بیدعەیەکی پوچەڵکردوەتەوە.

*ئەگەر ئاگرێکی هەڵگیرساوی کوژاندەوە لەخەودا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەڵگیرسانی شەڕ بەهۆی ئەوەی لەخۆڵەمێشەوە پەیدادەبێ، ئەگەر خەوبینەر سەفەریدەکرد لەدەریاوە نوقم دەبیٚو دەکەوێتەسەر ئاو ، ئەگەر سەفەری هەبوو دەگەرێتەوەو هەواڵی دەبیسترێ.

کوشتار: (نابلسی) دەڵێت: کوشتاری خراپەکار لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتنی ئاینو پشتگیری باوکو دایكو بوونی غیرەت لەسەر هاوسەر ئەگەر ئەوکەسەبوو بەهەواداری خراپەکاران پاشگەزبوونەوەیە لەئیسلامو واژووبوونی ئاینە یان سەرپێچیکردنیو وازهێنانە لەنوێژ.

کوشتارگە : (نابلسی)دەڵێت: هیچ خێرێکی تێدا نییە لەخەودا بەهۆی رۆینی روحەوەو داماڵینی پێستە لەلاشەو خوێنرێژیو بۆنی ناخۆشەوە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر بەجێهێنانی پێداویستیو شاییو شادی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەو ماڵی ستەمکاران و زینا، ئەگەر نەخۆشێك خۆی پێداکرد دەمرێ و میراتیەکەی دابەشدەکرێ، ئەگەر کەسێکی پاك سیسبوو بەڵگەیە لەسەر ناخۆشی و غەم و پەژارە یاخود قەرزاری.

*ئەگەر بینی بەرازی تێدا سەردەبڕێ یاخود شتێك خواردنی گونجاو نییە بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی ستەمکارو بیدعەکاران.

*ئەگەر خەڵکی لەدوژمنێك دەترسان سەردەکەون بەسەریا.

*کوشتارگە لانەی سزاو ستەم و زیندانە، ئەوەی چوەنێو کوشتارگەیەك یا وریای زیندان یان دەستگیرکردن لەلایەن پۆلیسەوە بێت.

*کوشتارگە ژنێکی دەویتە بەهۆی خرێن و پیسی و بۆنی ناخۆشەوە.

کوشتن:(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی مرۆڤێکی کوشت کارێکی مەزن ئەنجامدەدات.

*هەروەها دەڵێن: قوتاربوونە لەغەم و پەژارە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَقَتَلْتَ نَفْساً فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُوناً﴾(طه:٤٠).

*ئەگەر بینی خۆیدەکوژێت خێری دەستگیردەبێت و تەوبەیەکی باشدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ فَتُوبُوا إِلَى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ (البقرة:٥٤).

*ئەگەر بینی کوژرا تەمەندرێژ دەبێ، ئەگەر بینی کەسێکی کوشت بەبێئەوەی سەری ببڕێت کوژراو خێری دەستگیردەبێ.

*سەربڕین بۆئەوەی گونجاونییە سەربڕێ زوڵم و ستەمە.

*ئەگەر بینی سەربڕاوە سەربڕ ستەم لەسەربڕاودەکات لەئاییندا یاخود گوناهو تاوان ئەنجامدەدات.

*ئەگەر کوژرا یان بەکوژراو ناوزەدکراو بکوژەکەی ناسی خێرو دەوڵەمەندی و دەسەڵات و ماڵ و سامانی دەستگیردەبێ، دەگونجێت لەبکوژ یان لەشەریکەکەی بەدەستبهێنێت بەپێی ئایەتی: ﴿ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَاناً﴾.

*ئەگەر بکوژی نەناسی پیاوێکی بێباوەڕی ناسوپاسگوزارە، دەگونجێت بێباوەڕی ئاین یان نازونیعمەت بکات بەپێی ئایەتی: ﴿ قُتِلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ (عبس:١٧).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر کەسێکی کوشت لەغەمو پەژارە قوتاردەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿ وَقَتَلْتَ نَفْساً فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الغَمِّ ﴾ (طه:٤٠).

*ئەگەر بینی مرۆڤێك دەیکوژێتو نازانێ بۆ دەیکوژێ مرۆڤێکە شەریعەتی فەرامۆشکردوە.

*ئەگەر زانی کەسێ کوشتویەتی زەفەر بەدوژمنەکەی دەبات و سەرکەوێت بەسەریدا کوژانیدا.

*ئەگەر بینی پیاوێکی کوشتو خوێن لەریخۆڵەکانی دەهات کوژراو ئێش و ئازاری بەرەوبانی بکوژ دەستگیردەبێ: هەروەها دەڵێن: کوژراو خێری لەبکوژ دەستگیردەبێت.

*ئەگەر مرۆڤێکی بەدەستی ئەنقەست بەستەم کوشت سەرپێچیکارە، ئەگەر دانینا بەوەی کەسێك بکوژێ دەستەلاتو پلەوپایەی دەستگیردەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْساً ﴾ (القصص: ٣٣)دوای دانپیانان دەستەلاتو پلەوپایەی دەستگیردەبێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی کوژرا نکوولی لەنوێژدەکات یاخود وازی لێدەهێنێ.

*ئەگەر بینی کوڕەکەی خۆیکوشت رزق و رۆزی دەستگیردەبێت.

*ئەگەر بینی دووسەد کەسی کوشت دووسەد درهەمدەدات و غەمو پەژارەی دەڕەوێتەوە.

*ئەگەر بینی لەپێناوی خودایا کوژرا بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج لەبازرگانیداو بەجێهێنانی بەڵێن و پەیمان، دەگونجێت خەوبینەر بەنوقمبوون یا ژانەسك بمرێ.

*ئەگەر کوژراو گەواهیدەدا لای دەستەلاتدار گەواهی و شەهادەکەی پەسەنددەکرێ، دەگونجێت دنیایەکی بەرین و فراوان بەدەستبهێنێت لەگەڵ نازونیعمەتێکی دیارو ئاشکرا.

کوفی[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر خۆپاراستن لەچارەسەری بەسوود.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر شەڕ یان ئەوەی سەردادەپۆشێ لەخودەو عەمامە.

کوڵلە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کوڵلە سەربازو دەنگەدەنگو قاوقیژەو دێت بەدووییەکدا.

---

[1] **کوفی**: ئەوەی دەدرێتە پاڵ کوفە. (وەرگێڕ)

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باران ئەگەر بکەوێت سەریاندا یاخود مانگەگەرمەکانی هاوین بێت.
*ئەگەر زیادیکرد بەپێچەوانەی کوللەوەبوو لەنێوان زەوی‌و ئاسماندابوو سزاو خەشمە، هەروەها کێچ‌و بۆق‌و خوێنیش وایە، چونکە بەڵگەو نیشانەبوون لەسزادانی بەنی ئیسرائیلدا مەگەر خەڵکی کۆی بکەنەوەو بیخۆن ئەوجا رزق‌و رۆزییەو روویان تێدەکات‌و بژێوییان زیاد دەکات.
*هەروەها دەڵێن: کۆکردنەوەی لەدەفرێکدا بەڵگەیە لەسەر درهەم‌و دینار.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودابینیم کوللەم کۆدەکردەوە لەگۆزەڵەو کوپەیەکدا، ئەویش وتی: درهەم‌و پارەیە کۆیدەکەیتەوەو بۆ ژنێکی دەبەیت.
*هەروەها دەڵێن: هەموو شتێك کوللەی تێبکرێ‌و بەدەر نەکەوێت بەڵگەیە لەسەر خۆشی‌و شادی بەپێی چیرۆکەکەی (ئەیوب) (سەلامی خوای لێبێت).

*ئەگەربینی کوللەی ئاڵتوونی دەبارێت نیعمەت‌و خۆشحاڵی بەدەستدەهێنێت.
*هەروەها دەڵێن: کوللە نانەوایەکە ناپاکیدەکات لەگەڵ خەڵکیدا.
(نابلسی)دەڵێت: کولله لەخەودا سزای خوایی‌و سەربازانی پەروەردگارە، چونکە لەبەڵگەو نیشانەکانی موسایە(سەلامی خوای لێبێت).
*ئەگەر کوللەباری سزای خواییە، ئەگەر لەشوێن‌و جێگەیەکدا بینی دەخورێت‌و بەشێکی لێدەبرێت ئەوەش رزق‌و رۆزییەو خاوەنەکەی بەدەستی دەهێنێت، ئەگەر خرایە نێو دەفرێك دینارو درهەمە.
*هەروەها دەڵێن: کوللەفیتنەو دوژمنە، هەروەها کولله بەڵگەیە لەسەر گوندو کێڵگەو ناڕەحەتی‌و بێکاریی‌و تیاچوون چونکە رووڵە رووەك‌و کشتوکاڵدەکات بەڵام لەبۆ خەڵکی بەڵگەیە لەسەر شەڕو خراپە بۆیان‌و هاوەڵایەتی ژنانی سوزانییە.
*ئەگەربینی کوللە هەڵدەگرێت‌و دەیخاتە نێو کوپەیەك ماڵ‌وداراییەکی دەستدەکەوێت‌و دەیبات بۆ ژنێك.
*هەروەها دەڵێن: کوللە بەڵگەیە لەسەر رووبەرووبوونەوەی دوژمن‌و

بازدان بەسەر قەڵاوسەنگەرداو ماڵوسامان تاڵانکردن بەهۆی سوپایەکی مەزنەوە.

* دەگونجێت کوللە بەڵگەبێت لەسەر رزق و رۆزی حەڵاڵ.

* ئەگەربینی کوللە دەخوات کەمێك خێر لەسەربازان بەدەستدەهێنێت.

* ئەگەر وردە کوللەی بینی خەڵکی گشتیو گێرەشێوێنن، دەگونجێت بارانێکی بەخوڕو لێزمەبێت.

* دەگونجێت کوللە چوونە نێو شارێکەوەبێت بۆ هاوەڵێك.

* ئەگەربینی کۆمەڵە کوللەیەك هەڵدەگرێ فیتنەزۆردەکات لەدەسنیشانکردنی ئافرەتدا.

کولم(گۆنا): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بوونی بەهانەیە، ئەگەر لەسەر کولمو گۆناوە موو دەرهات ترسی ئەوەی دەبێت کۆتوبەند بکرێتە گەردنی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێحانەو مۆرد هەروەك چۆن رێحانەو مۆرد بەڵگەن لەسەری.

* دەگونجێت بەهانەیەکی روون و ئاشکرابێتو زیادبوونی رزق و رۆزی یاخود گەڕانەوەی کەسێکبێت لەسەفەر یان هاتنی نامەیەك بێت لەوەوە.

* ئەگەر نەخشاندی و خاوەنەکەی جوانکرد مژدەیە بۆی ، ئەگەر ناشیرینیکرد بەڵگەی غەمو پەژارەو نەهامەتییە.

کون کون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی مەزنی فرۆفێڵاوی قسەتوندو تیژەو بەڵگەیە لەسەر بیر هەڵکەندن و پیاوێك ژندەهێنێو خاوەنی ئاژەڵی نێر دەبێت.

(نابلسی) دەڵێت: کون کون بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی پێداویستیو پەناوپشتگیر لەسەر ویستو خوازەکان.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر.

کونار(نەبك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی باشە بەکۆڕای راڤەکارانی خەو بەهۆی پیرۆزی دارەکەوەو بەهێزییەوە ماڵو رزق و رۆزییە. تەڕەکەی بەهێزترە لەوشکی، زەردیەکەی هیچ زیانێکی نییە، هیچ شتێك لەلێکدانەوەدا ئەوەندە باش نییەو بۆ دنیاو ماڵوسامانە بۆ ئاینداران زیادی چاکەو ئاینەو ماڵێکە بەدەر لەدیناروو درهەم.

* دەگێڕنەوە ژنێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و پێی دەڵێن: لەخەودا بینیم

دار (كونار"نەبك")کەوتە نێو ماڵەکەمو دوو نەبکم هەڵگرت، ئەویش پرسی: مێردەکەت رۆیوە؟ وتی: بەڵێ وتی: دەمرێتو دووهەزارت بەمیراتی بۆ بەجێدەهێڵێت.

*هەندێکدەڵێن: رزقو رۆزییەکە لەلای (عێراق)ەوە، خواردنی کونار بۆ دەستەڵاتدار دەستەڵاتەکەیەتی.

(نابلسی)دەڵێت: بۆ ئاینپەروەران چاکییەو، خواردنی دەستەڵاتەو بۆ یەکێك شایستەی بەڵێندەرایەتی بێت هێزو توانایە.

*ئەگەر خەوبینەر لەنارەحەتیدابوو دارکوناری بینی لەکاتێکدا کاتی نەبوو بەڵگەیە لەسەر مانەوەی تا ئەودەمە، بەهەمان شێوە ئەگەر لەخێردابوو.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەرێزو داپۆشەرە ، هەروەها دارەکەی پیاوێکی بەرێزی رەنگکردوە، ئەوەی بەروبوومەکەشی ببینێ ناوبانگی بەرزدەبێتەوەو خواناسیو زانیاری بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر لەو دارەبخوات نەخۆشیەکی توندو سەختدەگرێ.

*ئەگەر بینی سەردەکەوێت بەسەر دارەکەدا غەمو پەژارەو نارەحەتی دێت بەسەردا.

کونجی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵێکی هەڵگیراوەو شکەکەی بەهێزترە لەتەڕەکەی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزقو ماڵی حەلاڵە ، هەروەها پالأوتنیو شێلانی ماڵێکە لەهێزو شکۆیدایە.

*ئەگەر بینی کونجی دەڕوێنێ دەستەلاتێکی تازەگەشەکردوو بەدەستدەهێنێ لەگەڵ بازرگانیەکی زیادەو خواناسیو کاروکاسبیو خۆشی.

*هەروەها دەڵێن: کونجیو خەردەل بۆ بەتەنیا بۆ پزیشك باشە بۆ سەرجەم خەڵکی بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی گەرم.

*ئەوەی کونجی ببینێ زیانی لێدەکەوێت.

کوندر[1]: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەپێی خۆیەتی.

کوندەپەپوو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کوندەپەپوو دزێکی لێزانەو خاوەن سامو هەیبەتە.

(نابلسی) دەڵێت : کوندەپەپوو لەخەودا پادشایەکی مەزنە خەڵکی لێیدەترسن ، کوندەپەپووش بەڵگەیە لەسەر بێکاریو رەواندنەوەی ترسوبیم.

---

[1] **کوندر**: شیلەیەکی تایبەتە لەدرەختێك دەردەهێنرێ (فەرهەنگی دەریا: ج٢/١٠٧٣)

*کوندەپەپووی مێینە مرۆڤێکی ناپاکو فرۆفێڵاویەو هیچ خێرێکی تیانییە.
*ئـەوەی ببینـێ چارەسـەری کوندەپەپوویـەکی مێنـە دەکـات چارەسەری مرۆڤێکدەکات هیچ بنەماو جێگیربـوونێکی نییـە لەسـەر حـەقو ڕاستی.
*ئەوەی ببینێ کوندەپەپوویەکی مێینە کەوتوەتە ماڵەکەیەوە بەمەرگی مرۆڤێك خێر ڕووی تێدەکات.
*کوندەپـەپوو بەڵگەیـە لەسـەر دز لەنێوان دوو دیواردا لەگەڵ ڕزقو ڕۆزی سوار.
*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر جیـاوازیو غـەمباریو نابـەجێی کرێکـارو قـسەی پووچو نابەجێ.

کـونی دوڕوگەوهـەر: (نابلـسی)دەڵێـت: بەڵگەیەلەسەر بەجێگەیانـدنی کاروبـارو ئاسانبوونی کاری قورس‌وهاوسەرگیری.

کونی مشك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کـون لەسـەر زەویو دیـواردا دەمو زارە ، ئـەوەی کونێـك ببینـێ ئـاژەڵێکی لێدێتـەدەرەوە دەمو زارێکـە قـسەو گوتەیـەك دێتـە دەرەوەلێـیو لەلێکدانەوەشدا وەك ئەو ئاژەڵە وایە.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: کـونێکی تەنگەبـەرم بینـی گایـەکی مـەزنی لێهاتـە دەرەوە، ئـەویش وتـی: کونەکـە دەمـە کـاتێ وشـەیەك دێتـەدەرەوە ناتوانرێـت بگەڕێنرێتەوە.
(نابلـسی)دەڵێـت: بەڵگەیـە لەسـەر شـوێنکەوتنی بیدعـەو پابەنـدبوون بەشـوێنەواری بیدعەچـیو وێڵوسـەرگەردانەکانەوە، کـونیش خەڵوزە.

کـوێری(نـابینـایی): (ئـیبن سـیرین) دەڵێت: ئەگەر چاوی لەدەستدا نازو نیعمـەتی نامێنێـت. ئەگـەر بینـی هەردوچـاوی لەدەسـتدا شـتێکی بەسەردێت دڵی پێخۆشدەبێ.
(ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: کـوێری سـەرگەردانییە لەئاینـدا یـاخود بەدەسـتهێنانی مـاڵو داراییـە لەلایەکەوە.
*ئەگەر بینی کوێربوە ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت.
*هـەروەها کـوێری بەڵگەیـە لەسـەر لـەبیرکردنی قورئـان بـەپێی ئایـەتی: ﴿قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى﴾ (طه:١٢٥).
*ئەگەر بینی مرۆڤێك کوێریکرد وێڵو سـەرگەردانیدەکات لەڕاوبۆچـوونی خۆی.

*بینینی بێباوەڕی کوێر بەڵگەیە لەسەر زەرە یان غەمو پەژارە.
*ئەگەر کوێرێکی بینی پیاوێك چارەسەریدەکاتو چاوی چاکبوەوە ڕێنومابیدەکات بۆ کارێك خێری تێدایەو تەوبەی تێدا دەکات.
*دەگونجێت کوێری بەڵگەبێت لەسەر سستی باسکردن.
*ئەگەر لەرەشێنەی چاودا سپێتی بینی بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە کەتووشیدەبێت.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (جەعفەری صادق)(رەزای خوای لێبێت)و دەڵێت: تانەم لەچاوی خۆمدا بینی، ئەویش وتی: کەموکوڕی روو لەماڵو سامانت دەکات پاشان ئەوەی خوازو ئومێدەواریت لەکیستدەچێت.
*ئەگەر هەندێك لەخزمە نزیکەکانی ئاوارەبوو یاخود سەفەریکردبوو گەڕایەوو کوێربوبوو خەوبینەر دەمرێت، چونکە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر میوانێکی کوێری نەناسراو.
*هەروەها دەڵێن: تانەی سەرچاو بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەیەکی گەورە روودەکاتە خەوبینەرو ئارادەکرێ لەسەری بەپێی چیرۆکەکەی (یەعقوب) (سەلامی خوای لێبێت).

*ئەگەر بینی چاوی ئاوی رەشی داهاتوەو هیچ نابینێ خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر کەمی ئابڕوو چونکە چاو شوێنی ئابڕووە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی کوێربوە تێکۆشان یا (حەج)ێکی لەبەردایە.
*ئەگەر بینی کوێرە باسوخواسی هەڵدەگیرێ بەلاّم باسناکرێ، دەگونجێت لێکدانەوەی ئەوەبێت دەستەلاّتو زانیاری بەدەستبهێنێت بەپێی چیرۆکی (ئیسحاق)(سەلامی خوای لێبێت).
*ئەگەر بینی کوێرەو پشتیکردوەتە قیبلە لەسەرگەردانیدایە.
*ئەگەر بینی هەردوو چاوی کوێربوون پیاوێکە پەردەی نهێنی پۆشی نێوان خۆیو خوداوەند دەشکێنێ.
*ئەگەر لەخەودا چاوی کوێربوو هەژاردەکەوێ دوای دەوڵەمەندی یاخود ئەو ماڵو داراییەی لای شیرینە لەدەستدەدات یا منداڵو خانەوادەکەی کەشیرینن لەنێو دڵو دەروونیدا.
*دەگونجێت بیری ئاوی هەبێتو دابیپۆشێت یا پاسەوانەکەی لەدەستبدات یان سیخوڕەکەی ماڵو دارایی نەمێنێت، یان لەوانەبێت خەشمو قینی لەکاری چاکە هەڵبسێ.

*ئەگەر نەخۆشبوو بینی چاو نابینابوە بەڵگەیە لەسەر کۆچی دوایی.

*دەگونجێت کوێری بەڵگەبێت لەسەر کەڕی.

*دەگونجێت بۆ گوێڕایەڵان بەڵگەبێت لەسەر خەشمو قینبوونەوە لەدنیاو وردبوونەوە لێی بەچاوی کەمو سووکەوە.

*دەگونجێت کوێری بەڵگەبێت لەسەر پەنهانکردنی نهێنی.

*کوێری بۆ غەریبو ئاوارە بەڵگەیە لەسەرئەوەی ناگەڕێتەوە بۆ نیشتمانی خۆی.

*کوێری بۆ زیندانی قوتاربوونە چونکە خەڵکی بەزەییان بەکەسی کوێردا دێتەوەو دەستیدەگرن.

*ئەگە خوازیاری داوایەکبوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی بەدەستینەهێناوە، چونکە چاو کاتێ کوێردەبێ ناگات بەخواستو داوای خۆی.

کوو

کووپە (**گۆزە**): (ئیبن سیرین) دەڵێت: کوپەو گۆزە ژنێکی خێرۆمەندەو لێخواردنەوەیماڵو داراییەکە لەلایەن ئەو ژنە بەدەستیدەگات.

*ئەگەر بینی ئاوێکی هەڵگۆزیو کردیە نێو گۆزەیەك دەست بەسەر ماڵێکدا دەگریو لای ژنێك ئەسپەردە دەکات، کووپەو گۆزەڵەش وەك مەرکانەی ئاو وایە.

(نابلسی)دەڵێت: گۆزەڵە لەخەودا ژنێکی داوێنپیسی زیناکارەو لێکدانەوەی هەموو کوپەیەکیش بەوپێیەو بیر یاخود مەرکانەی ئاویش بەڵگەیە لەسەر:

+چاودێرو بەخێوکاری خانەوادە.

+فرۆشگاو گەنجینە.

+هاوسەری دووگیان.

*گوپەی مەی بەدەستهێنانی گەنجینەیە.

*بیریش ئەگەر ئاوی تێدابوو کەوتبوە ماڵێکەوە ژنێکی دەوڵەمەندی خەمو پەژارەدارە، ئەگەر بیرە ئاوەکەش هی ئاو دەربوو پیاوێکی فرە ماڵو داراییەو زۆر خێردەکات لەپێناوی خوادا.

*هەروەها ئەگەر بیرەکە سرکەی تێدابوو پیاوێکی ئایندارە، ئەگەر کەرەی تێدابوو خاوەن ماڵو داراییەکی بێئاگایە، بەلام ئەگەر داودەرمانی چێشتی تێدابوو پیاوێکی نەخۆشو بیمارە.

*ئەگەر بینی کووپەیەك دەشکێ بەدەستیەوە ژنەکەی تەلاقدەدات.

کووره(توون): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو گومان، کورەی گەچ بەڵگەیە لەسەر کەوتن بەسەر ئابڕووی زانایاندا بەقسەی خراپ بەپێی ئایەتی: ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ﴾ (البقرة: ٧٤)کوورەی خستی سورەوەکراو بەڵگەیە لەسەر زوڵمو ستەمو هاوەڵپەیداکردن.

*دەگونجێت کووره بەڵگەبێت لەسەر دۆزەخو خەڵکی دۆزەخیو زیندانو زیندانییەکان وەك حەمامو ئەوانەی لەحەمامدان.

کوورەی ئاسن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کوورەی ئاگر ژنێکە لەخانەوادەی ماڵو خاوەن هێزو توانایە.

*ئەگەر لەزێڕبوو لەخانەوادەی دنیاویستان دەبێ، ئەگەر لەتەختەبوو لەماڵێکدەبێت دووڕوویی تیادەبێ، ئەگەر لەگەچبوو لەخانەوادەیەکدەبێ لەفیرعەونیەکان دەچن، ئەگەر لەگڵ دروستکرابوو لەخانەوادەی ئایندارو خواناسدەبێ.

*ئەگەر کوورەکە ئاگری تیابوو بەڵگەیە لەسەر دەوڵەت، ئەگەر بەتاڵبوو لەئاگر بەڵگەیە لەسەر پشوو.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ئاگرێکی بینی لەکورەیەکدا بڵێسەی دەدا یان لەتەنورێکدا بەڵگەیە لەسەر منداڵی نێرینەی خەوبینەر.

*کووره بەڵگەیە لەسەر بژێوی پەیداکاری ماڵ.

*ئەگەر بینی لەنێو کوورەکەدا ئاگردەکاتەوە بەبێخواردن گەرووی خانەوادەکەی بەدووزوبانیو شەڕو ئاژاوە دەورووژێنێ.

*ئەگەر مەنجەڵ نرخی ماڵبوو کووره مێردەکەیەتی ناڕەحەتی رووی تێدەکاتو ماندوویەتی دەکێشێو لەماڵدا سەری خۆی کزدەکات.

*دەگونجێت کووره بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرو مەنجەڵیش پیاو بێت.

*ئەگەر کوورەی ئاگری تێدا نەبوو بەلگەیە لەسەر غەمو پەژارە، ئەگەر ئاگری تیابوو پێداویستیو رۆزییە.

*کووره بەڵگەیە لەسەر چوونە لای خێزانو سواربوونی هۆکاری گواستنەوە یاخود بەدەستهێنانی پلەوپایە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+بەدیهێنانی کاروبارو ئاسانکردنی کاری قورس‌وگران.
+باوك‌و دایك.
+کوڕ بۆ دووگیان.
+فرۆشگاو دووکان.
+مانگی (کانوون).
*ئەگەر بوو بەخاوەنی کوورە هاوسەر دەگرێ ئەگەر رەبەنبێت، ئەگەر ژنبوو دووگیاندەبێت، ئەگەر بێباوەڕبوو بڕوا دەهێنێت ئەگەر خراپەکاربوو تەوبەدەکات.
*پیاوێك لەخەودا کوورەیەکی بینی هەندێك ئاگری تێدابوو لەگەڵ تەختەیەکی نزیك لەوکورەیە، راڤەکارێکیش پێی وت: کوورەکە گەورەی تۆیەو تەختەکە خواردنێکی قورسەو دوێنێ خواردووتە، پیاوەکەش وتی: لێکدانەوەکەت بەو چەشنەیە.
کووزەڵە: (نابلسی)دەڵێت: خواردنی دۆزەخیەکانەو بینینی لەخەودا باش نییە، ئەگەر بیخوات کرداری دۆزەخیەکان ئەنجامدەدات.
کوولەکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی زانا یان پزیشکێکی بەسوودو کەڵکە نزیکە لەخەڵکییەوەو پیرۆزە. هەروەها دەڵێن: پیاوێکی هەژارە.
*کوولەکە بۆنەخۆش چارەسەرە، ئەگەر بینی بەلێنراوی شتێکی وندەدۆزێتەوە یاخود زانیاریەك دەپارێزێ بەئەندازەی پاراستنی یاخود شتومەکی کۆکراوە کۆدەکاتەوە.
*ئەوەی لەلێنراوەکان باشە لەخەودا کوولەکەو گۆشت‌و هێلکەیە.
*ئەگەر بینی کوولەکەیەکی بۆگەنی خوارد لەگەڵ مرۆڤێك تووشی دەنگە دەنگ‌و بەزم‌و شەڕ دەبێت، پاشان لەجنۆکە دەترسێ.
*ئەگەر بینی لەکاڵەکدا کوولەکەی هەڵگرت لەنەخۆشیەکەی چاکدەبێتەوە بەهۆی دوعاو چارەسەریەوە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر یەکێك بەکوڵاوی بیخوات تووشی سەرزەنشتدەبێت یان زانیاری بەئەندازەی خواردنی بۆ کوولەکەکە.
*کوولەکە بەڵگەیە لەسەر:
+غەم‌و پەژارە.
+قورسی بژێوی‌و ژیان.
+نەخۆشی‌و زیندان.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەروونسافی‌و پاکێتی.
*دەفری کوولەکە بەڵگەیە لەسەر ژنی شۆخ‌و شەنگ‌و نازدارو روحسووك‌و ناودار.

*ئەگەر بینی کولەکەیەکی بۆگەنیخوارد بەڵگەیە لەسەر شەڕو دەنگەدەنگ، ئەگەر بەلێنراوی خواردی داوودەرمانی خواردنی لەگەڵدابوو بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە، ئەگەر بێداوودەرمانبوو رزقو رۆزییە، دەگونجێت ویستووخوازی خۆی بدۆزێتەوە.

ك ۆ

کۆتر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کۆتر ژنی ساڵحو باشو خۆشەویستەو لەمێردەکەی زیاتر کەسیتری خۆشناوێت.

*کۆتر بەڵگەیە لەسەر هەواڵێکی کتوپڕو پێغەمبەرو پەرتووك، چونکە هەواڵ لەکتێبەوە دەگوێزێتەوەو بنەڕەتی ئەو باسەش بەم چەشنەیە: (نوح) (سەلامی خوای لێبێت) قەلەڕەشێك دەنێرێت هەتا باری کەشو هەوای پێ رابگەیەنێت، کاتێ دەچێ کەلاکێك لەسەر ئاوەکەوە دەبینێ و خۆی پێوە خەریکدەکات، ئنجا کۆترێك دەنێرێت و شتێکی سەوز دەبینێ و دوعای بۆ دەکات، بەچەشنێك بۆئەوەی لەنارەحەتیدایە یا بۆ ئەوەی کەسێکی غەریبی هەیەو لەهەمان کاتدا مژدەیە بۆی ئەگەر کەوت بەسەریا یان هەڵفڕیو بینی، مەگەر نەخۆشو لەشگران بێت بکەوێت بەسەریا ئەوکات کۆتر مردنە بەتایبەت ئەگەر لە(یەمام)ەوە بێتو لەسەرویەوە بخوێنێت لەخەودا.

*دەگونجێت کۆتر کچ بێت ، باشترین کۆتر کۆتری سەوزە.

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی پۆرە کۆترێکی زۆر دەستکەوتو خێری پێدەگات، هێلکەکەشی کچو خزمەتکارە، کوشكو هێلانەکەی شوێنی کۆبوونەوەی ژنانە، هێلکەکانی کوڕ یان کچە.

*ئەگەر بینی کۆترێك بوە بەمرۆڤ پیاوێکی زیناکارو داوێنپیسە، ئەگەر دانەکەی پەرشوبلاوکردەوەو بوو بەگۆشتو بانگیکردن بۆ خواردنی رێبەرایەتیدەکات.

*گمەگمی کۆتر لەخەودا سزادانی پیاوە بۆ ژنەکەی. کۆتری سپی ئاینەو هی سەوزیش خواناسییەو، رەشیش کەسانی بەناوبانگن لەژنو پیاو، کۆتری بەڵەك بەڵەك خەڵکی تێکەڵو پێکەڵکارە، ئەوەی کۆترێك هەڵبفڕێت لێی و نەگەڕێتەوە لای ژنەکەی تەڵاقدەدات یان دەمرێت.

*ئەگەر خاوەنی كۆمەڵە كۆترێكبوو چەن ژنێكی دەبێت لەگەڵ خزمەتكارداو خەرجیان بۆ ناكات.
*ئەگەر باڵی كۆترێكی بڕی سوێند لەژنەكەی دەخوات نەچێتە دەرەوە یان نابێت منداڵی دیكەی لێی ببێت یادووگیان بێت لێی.
*كۆتر پیاو یا ژنی عەرەبە ، ئەوەی سەریببڕێت مۆری كچێنی كیژێك دەشكێنێ ، ئەوەی گۆشتەكەی بخوات ماڵو سامانی ژنێكدەخوات.
*كۆتر لەگەڵ بەچكەكانیان ژنی زەوتكراوە لەگەڵ منداڵەكانی.
*كۆتری نامەبەر هەواڵێكە لەدوورەوە دێت ، ئەگەر ژنەكەی دووگیانبێت كوریدەبێت.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و پێی دەڵێت: لەخەودا بینیم كۆترێكی سپیم گرتو زۆر بەدڵمبوو، یەكێك لەچاوەكانی جوانترین چاوی كۆتربوو بەڵام چاوەكەی تری خێلو تیلبوو، وامزانی زەردییە ، (ئیبن سیرین) بزەیەك گرتیو وتی: تۆ ژنێكی جوان دەهێنیتو زۆر بەدڵت دەبێت، مەترسە لەو ناتەواوییەشی لەچاویدا بەدیدەكەیت چونكە كەمو كوڕی لەچاویدا نییە بەڵكو كەمو كوڕی لەعەورەتیدایەو بەدخوو دەبێتو ئازارت دەدات، ئنجا پیاوەكە ژنەكەی هێناو رەوشتی خراپو چەوتی لێبەدیكرد.
(نابلسی)دەڵێت: كۆتر لەخەودا نوێنەرێكی ئەمینو چاكە یا هاوڕێیەكی راستگۆو خۆشەویستێكی لەبزشیرینو مەجلیسخۆشو بەچێژە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+هاوسەرانی داوێن پارێزو نهێنی هەڵگرو خورتەو بۆڵەكار بەسەر منداڵاندا.
+پیاوی فرە رەچەڵەك كەدەستیگرتوە بەسەر خانەوادەكەیدا.
*هەروەها بینینی كۆتر بەڵگەیە لەسەر لاواندنەوەو گریان.
*كۆمەڵە كۆترێك پلەوپایەو فەرمانڕەواییە.
*ئەگەر بینی لەگۆشتەكەی خوارد ماڵی خزمەتكاران دەخواتو دەبێت بەدەلاڵ.
*كۆمەڵێ كۆتر لەگەڵ بەچكەكانیان ژنی زەوتكراوە لەگەڵ منداڵدا.
*ئەگەر بینی كۆتر راودەكات ماڵو دارایی بەدەستدەهێنێت لەپیاوی رێزدار.
*كوتراوە ئەوەی كۆترێك ببینێ داوای هەرچییەك لەپەروەردگار بكات پێیدەبەخشرێ.

*ئەگەر کۆترێکی لەماڵەکەیدا بینیو خەوبینەریش رەبەنبوو ژنێکی جوانو شیرین دەهێنێتو دەبێت بەژنێکی ماڵداری گوێڕایەڵ بۆ مێردەکەی.

*ئەگەر بینی کۆترێك بازیدا بۆلای یاخود هەڵیگرتو بەرزیکردەوە شادیو خۆشی رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی بوە بەکۆتر ماڵو سامانی دوژمنەکانی دەخوات.

*ئەگەر بینی بەرد دەگرێتە کۆترێك ژنێك تاوانبار دەکات یاخود نامەیەکی پڕ لەقسەی ناخۆشی بۆ رەوانە دەکات.

*ئەگەر بینی هێلکەی کۆتری بەدەستهێناوە ماڵو سامانو منداڵی نێرینەو مێینەی لەژندەبێت.

*ئەگەر بینی کۆتری ماڵی راودەکات بەحەرامی دەچێتە لای ژنان.

*ئەگەر بینی کۆترو باڵندەیتر زیکەزیك دەکەن قسەو گوتەیەك دەدات بەگوێ ژنێکدا یاخود فێریدەکات.

*ئەگەر کۆتر یان هەر باڵندەیەکیتر بەسەرسەریەوە ببینێ یان بەگەردنیەوە بەستراوەتەوە بەڵگەیە لەسەر رەفتاروکردەوەکانی لەنێوان خۆیو پەروەردگاری.

*ئەگەر باڵندەکە رەشو ناشیرینبوو بەڵگەیە لەسەر بەدو خراپی کردارەکانی، ئەگەر سپیبوو دیمەنی جوانبوو بەڵگەیە لەسەر باشی رەفتارو کردارەکانی.

*ئەگەر بینی پەڕی کۆتر یاخود گۆشتی بەدەستدەهێنێت پارەو سامانی زۆری دەستدەکەوێت.

کۆتری کێوی(قومری): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێکی زبرو رەقی ئاین کزو لاوازی زماندرێژە.

*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر کابانی نێوماڵ یان ژنێکی خاوەن جوامێریو جوانو شۆخو شەنگ.

کۆتو بەند: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر دەستی بەکۆتکراوی ببینیو کرابێتە گەردنی ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ بەلام زەکاتی دەرناکات.

*هەروەها دەڵێن پارێزراو دەبێت لەسەرپێچی.

*ئەگەر هەردوو دەستی بینی کۆتکرابوو بەڵگەیە لەسەر رۆچوونی لەرژدیدا.

*ئەگەر کۆتو بەندکراو بێباوەڕبوو بانگدەکرێ بۆ لای ئیسلام.

*ئەگەر بینی دەستگیرکراو کۆتو بەندیشکرا دەکەوێتە بەلاو نەهامەتیەکی گەورەوە لەزیندانیو

باری بەپێی ئایەتی: ﴿ خذوه فغلوه ﴾ (الحاقة: ٣٠).

*ژنێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: پیاوێكم بینی كۆتو بەندی پێوەبوو، ئەویش وتی: ئەو پیاوە بانگەشەی (عەرەبی)بوونی خۆیدەكات بەڵام وانییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا كارو پیشەی حەرامە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾(آل عمران : ١٦١).

كۆڕ(كۆمەڵ): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینینی لەخەودا كۆڕێكی وەعزو ئامۆژگاری بەستوەو خەڵكی ئامۆژگاری دەدات و خۆشی شایستە نییە ئەوا لەغەمو پەژارەو نەخۆشییدایەو نزاو دوعا لەخوداوەند دەكات دەرووی لێبكاتەوە.

*ئەگەر قسەی چاك و داناییكردو راستگۆبوو لەئامۆژگارییەكەیدا دەرووی لێدەكرێتەوەو لەنەخۆشیەكەی چاكدەبێتەوەو لەتەنگەژەییەوە دەچێت بۆ خێرو یاخود لەقەرزێك قوتار دەبێ یا بەسەر ستەمكارێكدا زاڵدەبێ.

*بینینی كۆڕێك لەشوێن و جێگەیەك یادی خوای تێدابكرێ وەك خوێندنی قورئان و نزاو پاڕانەوەو هۆنراوەی دنیا نەویستی و بەندایەتی وایەو بەڵگەیە لەسەر ئاوەدانی ئەو شوێنە بەدانانی بەپێی خوێندنەوەو دروستی ، ئەگەر لەهۆنراوەكەدا هەڵەی تێدابوو دەستەلاتەكەیدا تەواو نییە، ئەگەر هۆنراوەی غەزەلبوو دەستەلاتی پووچ و بەتاڵە. ئەوانەی لەپیشەوكارەكانیاندا بەهرەمەندو بەتوانان بێهاوتان بەپێی شارەزاییان لەخوێندنەوەداو دەربڕینی پیتەكان لەگەڕوویان.

*ئەگەر كۆمەڵێكی ئاپۆرەبەستووی بینی بۆ دادگایی یان هاوسەرگرتن بەڵگەیە لەسەر رووداوێكی نادیارو دەرەنجامی كۆتایی بەخێرهاتن.

*ئەگەر كۆڕێكی وەعزو ئامۆژگاری بینی ئامۆژگاری تێدا دەكرد كاروبارەكانی بەجێدێت ئەگەر وەعزەكەی ئەنجامدا، وەگەرنا ئەستەمە گەڕانەوەی كارەكانی.

*كۆڕ لەخەودا ئەو شوێنەیە خاوەن بڕیارانی دەوڵەتی تێدا دادەنیشن یان ئەو ئاژەڵەیە بەگەڕیدەخات یان هاوسەرو كوڕو خزمەتكارەكەیەتی.

*ئەگەربینی بانگكرا بۆ كۆڕێكی نادیار تێدا میوەو خواردنەوەی تێدابوو بانگدەكرێ بۆ جیهادو شەهیدبوون.

كۆسپ (تەگەرە): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا یەکێکە بۆپێداویستیەك چوەو پێداویستیەکی دنیایی یاخود قیامەتییە بەپێی مەبەستی لەخەودا.

* دەگونجێت کۆسپ بەڵگەبێت لەسەر ژنێکی کەللەرەق یاخود پیاوێکی رەق نەرمو نیانی نازانێت.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو کردارەی مرۆڤ لەمەترسی قوتاردەکات، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ (١١) وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ﴾ (البلد: ١١ـ ١٢).

* دەگونجێت چەن کۆسپێك بەڵگەبێت لەسەر نارەحەتیو مەترسیو زاڵبوونو بەسەر کۆسپەکانداو دابەزین لێی پارێزراوییو سەلامەتییە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دووپشك یان بەڵگەبێت لەسەر:

+ئاژەڵ.

+هاوسەر.

+پرد.

* دەگونجێت کۆر بەڵگەبێت لەسەر بەرزکردنەوەی پلەوپایە بەهۆی زانیاری یان سیاسەتێکی باش یاخود دانایییەکی رەوان یان ژیاننامە یاخود پێدان یا چاودێریکردن.

* ئەگەر لەسەریەوە چوو بۆ خوارەوە پلەوپایەی نزمدەبێتەوە یان ماڵو دارایی تاڵاندەکرێ یاخود لەئاینەکەی پاشگەزدەبێتەوە.

* هەموو بەرزبوونەوەیەك مرۆڤ بەدی بکات بەسەر کۆسپدا یان تەپەو بەرزاییەکدا یاخود سەربانێك خوازو پێداویستی بەدەستدەهێنێ.

* بەرزبوونەوە بەرێکی نارەحەتیو مەینەتەو هیچ خێرێکی تێدا نییە.

* ئەگەر بینی لەتەپەیەکەوە دابەزی یان لەشاخو کۆشکێکەوە ئەوەی داوایدەکات کەلیو ناتەواوی بەخۆوە دەبینیو تەواو نابێ.

کۆشك (سەرا ـ تەلار): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر درۆو خۆبەزلزانینو وێرانە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێنومایيو ئاشتی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆ خراپەکار زیندانەو تەنگەشەی ماددیو کەمو کوڕییە تێیداو بۆ کەسێکی باروذۆخ باش بەرزیو بڵندیو قەرزدانەوەیە، ئەگەر لەدوورەوە بینی دەستەڵاتە.

* کۆشك پیاوێکی بەرینو پارێزکارە.

* ئەگەر بینی چوە نێو کۆشکێك روو لەدەستەڵاتدارێکی گەورە دەکاتو

ئاینەکەی باشدەبیٚو خێروچاکەی دەستگیردەبیٚ، خوداوەند دەفەرمویٚ: ﴿تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْراً مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الأَنْهَارُ وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُوراً﴾ (الفرقان: ١٠).

*ئەگەر بینی بەسەر کۆشکێکەوەیەو کۆشکی خۆیەتی پلەوپایەی بەدەستدەهێنیٚ لەگەڵ شکۆمەندی توانا، ئەگەر کۆشکەکە هی کەسێکیتربوو خێرو سوود لەخاوەنەکەی وەردەگریٚ.

(نابلسی) دەڵێت: کۆشك لەخەودا کارێکی چاکە ئایندراران ، ئەگەر چوە نێو کۆشکیٚ هاوسەردەگریٚ، ئەگەر چوە نێو کۆشکیٚ بەلاٚم لەقاچیدا کۆتو بەند هەبوو هاوسەرداری لەگەڵ کەسێکدا دەکات کەهاوەلاٚیەتی بەردەوامدەبیٚ.

*کۆشك لەشاردا نازو نیعمەتێکی مەزنو بەرچاوەو ژوورەکانیش ئەگەر سەرکەوت بۆیان بەرزیو بڵندییە لەدنیادا بەدەستیدەهێنێت.

*هەروەها دەڵێن: بینینی کۆشك بەڵگەیە لەسەر چوار دەستکەوت:

١)پارەو سامان.

٢)دەستەلاٚتو پلەوپایە.

٣)بەدەستهێنانی ویستووخواز.

٤)خۆشحاڵیو شادی.

*ئەگەر خۆی لەکۆشکێکدا بینیەوە لەکۆشکەکانی بەهەشت پلەوپایەو سەرکەوتن بەسەر دوژمندا بەدەستدەهێنیٚ یان کچێکی شۆخو شەنگو جواندەکات بەهاوسەری خۆی.

*ئەگەر کۆشكو تەلاری بەدیکرد دووروبەرجانی تێدابوو کۆشكو تەلارێك بەدەستدەهێنێت خزمەتکاری تێدابێت.

کۆکراوە: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر شتی هەرزانی بەنرخ لەبوونی کچو کوڕی پیرۆز یان میراتی.

کۆکردنەوە(جەمکردن): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئارەزوو هەستانو کۆکردنەوەی ماڵوسامان.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیەلەسەر کۆکردنەوەی ماڵودارایی، خوداوەند دەفەرموێت: ﴿وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبّاً جَمّاً﴾(الفجر: ٢٠).

*ئەگەر قژی زۆربوو ماڵو داراییەکی زۆری دەستدەکەوێت، ئەگەر شتومەکی جەمکراوی پەرتەوازەبوو ماڵودارایی بەهەدەر دەچێت، ئەگەر

نەفسی خۆیکۆکردەوە هەوڵدەدات سەفەر نەکات و چیتر باسنەکرێت.
(نابلسی)دەڵێت: کۆکردنەوەی شتومەکی گونجاو لەخەودا وەك گەوهەر لەگەڵ ئاڵتوون یان دەنکی دانەوێڵە لەگەڵ دووپو مووارید بەڵگەیە لەسەر سوودوەرگرتن بەڵگەی لەزانیاری یاخود ڕێگەو ...ی.
کۆکردنەوەی ئامرازەکانی ڕاو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەخەودا فروفێڵە.
کۆکە(کۆخە): (نابلسی) دەڵێت: کۆکە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سکاڵاو ناڕەزایی. ئەگەر بینی دەکۆکێ ناڕەزایی دەردەبڕێ بەدەستی پیاوێکی سەربە فەرمانڕەواوە.
*ئەگەر تا ڕۆژهەڵاتن هەر کۆکی دەمرێت.
*هەروەها دەڵێن: کۆکە بەڵگەیە لەسەرئەوەی دەیەوێت ناڕەزایی دەرببڕێت بەرانبەر کەسێك بەڵام نایکات.
کۆڵوبار[1]**:** (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر کۆڵو بارێکی پێدا لەخورما بەڵگەیە لەسەر دارخورما ئەگەر میوەبوو بەڵگەیە لەسەر دارەکەی.
کۆڵەکە: (ئیبن سیرین): دەڵێت: کۆڵەکەی دارو قورو گەچ و خشت چاودێرو سەرپەرشتیار یان خزمەتکاری ماڵو ئەوکەسەیە کەئەرکی خزمەتکردنی لەئەستۆی خۆیدا هەڵگرتووە.
کۆڵەکەی ماڵ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ماڵ یان هاوسەرە.
کۆمەڵ(تاقم - ئاپۆرە): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر کۆمەڵە خەڵکێکی بینی پەروەردگار ڕەحمی پێدەکات بەوەی کەوادەیخاتە ناڕەحەتی وتاقیدەکاتەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ترس ربیم و غەم و پەژارەو زەرەر، هەروەها ئەگەر کۆمەڵێك هاتنەلای نەخۆشێك یاخود مردوویەکی بینی لەنێو کۆمەڵێکدا خوا لێی خۆشبووەو ڕەحمی پێکردوە.
کۆنە: (نابلسی) دەڵێت: کڕینی جل وبەرگی کۆنە لەخەودا لەلێکدانەوەدا باش نییە چونکە کۆنە هەژارییەو فرۆشتنی باشە چونکە خراپە لەخۆی دووردەخاتەوە.

---
[1] **کۆڵوبار:** لەعەرەبیەکەیدا بەئەندازەی (٦٠) صاعە (وەرگێڕ).

(ئیبن سیرین)دەڵێت: کۆنەفرۆشیش پیاوێکی حاڵوبار مام ناوەندییە کڕینی کۆنە بەڵگەیە لەسەر هەژاریو فرۆشتنیشی بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی هەژاری.

کۆیلایەتی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سوێندەو خەوبینەر دەیخوات.

کۆیلە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا کرایە کۆیلەو ئەوەی کردیشی بەکۆیلە نەناسراوبوو لای دەگونجێت لەکاتی بێداریدا شەرمەزارییکات، دەگونجێت بەئاگاداربوونی لەکاری خراپەی ملکەچو بەکۆیلەییکات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قەرزێك ڕوو بەماکەچی ببات.

*دەگونجێت نەخۆش بکەوێتو بکەوێتە ژێردەستی ئەوەی فەرمانی بەسەردا دەکرد.

*ئەگەر لەخەودا گەورەکەی فرۆشتی پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێ، لەوانەیە بکەوێتە نێو پلانو فروفێڵە چونکە فرۆشتنی کەسی ئازاد ملکەچکردنیەتی، دەگونجێت خێرێکی دەستگیربێ بەپێی چیرۆکەکەی حەزرەتی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت).

*ئەگەر کۆیلەیەك ئازادبوو بەڵگەیە لەسەر:

+ئاسانی دوای توندی.

+گەیشتن بەهیواو ئاواتەکان.

*کۆیلایەتی لەخەودا غەمو پەژارەیە.

*ئەگەر بینی لەخەودا بوە بەکۆیلە غەمو پەژارە ڕووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی دەفرۆشرێ تەنگی [illegible] تێدەکات مەگەر ژنێك بیکڕێ ئەوسا ڕێزی لێدەگیرێو ڕێزگرتنی [illegible] نرخەکەیەتی.

*ژنی بێ مێرد ئەگەر کرا بەکەنیزەك لەخەودا شوودەکاتو هەروەها ئەگەر مێرددکەی فرۆشتیو بوو بەکەنیزەك تەلاقدەدرێ.

*ئەگەر بینی بوە بەکۆیلەی بەردەستی دوژمنەکەی ملکەچو ڕسوادەبێت.

ك ە

کەبابچی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەبابچی ڕەوشتدادەرە، ئەگەر بینی پارچەیەك گۆشتی برژاو دەکڕێ کەسێکی زرنگو وریا بەکرێدەگرێ.

*هەروەها دەڵێن: کەبابچی پیاوێکە لەقسەکانیدا قاوقیژو دەنگە دەنگ هەیە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی دەچێت بۆلای کەبابچی تا گۆشتێکی برژاوی لێبکڕێ ئەگەر کوڕێکی هەبوو دەیداتە دەستی پەروەرشیارێك بۆ ئەوەی پەروەردەو فێرییکات.

*ئەگەر خۆی بینی بوە بەکەبابچی دەستەلاتێك وەردەگرێ لەبۆ دەرهێنانی ماڵی دەستەلاتدار بەزۆرو ستەم.

*دەگونجێت کەبابچی بەپزیشك لێکبدرێتەوە.

*کەبابچی دیلەوانە یان خەڵکی بەئاسنو دار ئازار دەدات.

*بینینی کەبابچی بەڵگەیە لەسەر تاڵانکردنی ماڵو روحکێشانو تاڵانی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەمەڕ منداڵی نێرینەبوون بەتایبەت ئەگەر برژاوەکە گۆشتی گوێرەکەبێ.

کەپەك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: کەپەك قورسیوگرانی بژێویەو خواردنی هەژارییە.

کەپەکفرۆش: (نابلسی)دەڵێت: بینینی کەپەکفرۆش بەڵگەیە لەسەر دەستپاكو پارێزەری خێری خەڵکی.

کەپەکفرۆشی ئارد: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر دادوەرو ئەوەی حەقو ناحەق لەیەك جیادەکاتەوە.

کەتان: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی کراسێکی کەتانی لەبەرکرد بژێوی رێزدارو حەلاڵی دەستدەکەوێو ماڵو سامانی لێکۆدەکاتەوە.

کەتانساز: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی کاروبارو گواستنەوەی مرۆڤ لەپیشەیەکەوە بۆ یەکێکیتر یان گواستنەوەی لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر یان گواستنەوەی قسە.

*پیاوێکی کاروبار سەختە لەگەڵ پیاوێکی گوستاخو ئازادا تێکەڵە.

کەتانفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر ملکەچیو تاقیکردنەوە بەژنانو دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو ماندوبوون.

کەتانی تەنك: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا گەڕانەوەیە لەوەی کەلەسەریبوە.

کەتیرە(چەسپ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەتیرە ماڵی زیادەیە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کەتیرەی هەموو دارێك زیادەو رەچەڵەکی چاكو رەسەنە بۆ پیاو.

کەچەڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەرکەسێك ببینێ کەچەڵبوە لەخەودا خوازیاری ماڵی گەورەو بەرپرسەکەی دەبێت بەلام هیچ سودێکی لێوەرناگرێت لەدەردەسەری زیاتر.

*ژنی کەچەڵیش ساڵێکی وشكو قاتو قڕییە.

کەرکەدەن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پادشایەکی مەزنە هیچکەس خوازیاری چاوپێکەوتنی نییە، ئەگەر کەسێك بینی دەیدۆشیێ ماڵو سامانێکی حەرام بەدەستدەهێنیێ لەدەستەڵاتدارێکی مەزن، ئەگەر سواریبوو هەندێك لەفەرمانڕەواو سەرکردەکانە.

کەرکی[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەرکی مرۆڤێکی داماوی لاوازە ئەگەر لەگەڵیابوو هاوەڵایەتی گەلو کۆمەڵێکی رەوشت خراپدەکات.

*هەندێکدەڵێن: بینینی سەفەرێکی دوورە کەدەکەوێتەبەری، ئەگەر لەسەفەردابوو بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە بۆ لای خانەوادەکەی.

*هەروەها دەڵێن: کەسانێکن ئالوودەی کۆبوونەوەو هاوبەشیدەکەن، ئەگەر بینی بەدەوری ولاتێکدا دەگەڕیێ لەو ساڵەدا سەرمایەکی سەختو توند بڵاودەبێتەوە، لەگەڵ هێرشێك کەس خۆیناگریێ لەبەرانبەریدا.

*ئەگەر کۆمەڵێکی بینی کۆبوونەتەوە لەزستاندا بەڵگەیە لەسەر دزو جەردەو، بۆ ئەوەی لەسەفەردایە بەڵگەی خێرەو بۆئەوەی خوازیاری هاوسەرگیرییە باشەو بۆ یەکێکیش خوازیاری کوڕپێت کوڕە، ئەوەی بەدەستی بهێنیێ ئەجرو پاداشت بەدەست دەهێنیێو ئەوەی سواری ببیێ هەژار دەکەویێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەو بینی کۆمەڵێکی زۆری هەیە پلەوپایەو ماڵو دارایی بەدەستدەهێنیێ ، گۆشتو پەڕەکەی ماڵو سامانە لەپیاوێکی هەژارو داماوەوە.

*ئەگەر بینی بەخێویدەکات دەستەڵاتێك وەردەگریێ بەسەر کۆمەڵێکی داماودا.

*ئەگەر بینی چارەسەریدەکات چارەسەری پیاوێکی هەژاردەکات، ئەگەر گوێی لەدەنگیبوو لەغەمو پەژارە رزگاریدەبێت بۆ خێروچاکە.

کەرویا[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵو سامانێکە ماڵو دارایی دی پیێ باشدەکریێ.

کەروێشك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەروێشك: ژنە، ئەوەی بیبات دەیکات بەهاوسەری خۆی ، ئەگەر سەری ببڕیێ دەبێت بەهاوسەرێکی کۆچکردوو.

---

[1] **کەرکی:** باڵندەیەکە. (وەرگێڕ)

[1] **کەرویا:** روەکێکە شرووبی لێدروستدەکریێ. (فەرهەنگی دەریا: ٢/١٠٤٥).

*هەروەها وتراوە: کەروێشك نیشانەی پیاوی ترسنۆکە.

(نابلسی) دەڵێت: وتراوە: کەروێشك ژنێکی خراپە ئەوەی ببینێ کەروێشکێ دەپێکێ ژنێکی خراپ دەهێنێ، ئەوەشی ببینێ گۆشتەکەی دەخوات یان پێستەکەی بەکاردێنێ خێرێکی کەمی لەژن دەستدەکەوێت، ئەوەی کوڕەکەی بیکرێ غەمو پەژارە بەهۆی بەلاو نەهامەتیەوە ڕووی تێدەکات.

کەرەوز: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا سامانێکە لەلایەن دەستەلاتدارەوەو حەلاڵە دواتر پیاهەڵدانی بەدوودا دێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بێباوەڕی، یاخود بەڵگەبێت لەسەر جەنگو شەڕو فێڵ.

*دەگونجێت دەستەلاتبێت لەگەڵ ماڵو سامانو منداڵدا.

کەرەی پێستە: لەخەودا هاوسەر یان بژێوییە ، ئەگەر باشبوو یاخود نرخەکەی زۆربوو بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندی.

*بینینی کەرەفرۆش بەڵگەیە لەسەر دڵئارامیو هێمنیو دانیشتنو سەفەرنەکردن.

کەڕ(کاس): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەرکەسێك ببینێ کەڕە یان لاڵە بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئاین.

(نابلسی) دەڵێت: کەڕ لەخەودا کەموکوڕییە لەئایندا چونکە خوداوەند لەبەرانبەر بێباوەڕاندا وتویەتی:﴿ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ﴾ (البقرة: ١٨)

کەڕی هەردوو گوێچکە: کەڕی لادانە لەحەق، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لەدەستدانی پشوو بۆنەوەی گوێو چاو بەڵگەیە لەسەری.

کەژاوە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر ژنێکی گوندنشین، کەژاوەی حاجی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئاشتیو حەجو مژدە لەولاتدا دەیگەڕێنێ.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ژن چونکە تایبەتە بە ژنەوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جیاوازی.

کەشتی: (نابلسی) دەڵێت: کەشتی بەڵگەیە لەسەر هەموو ئەوەی بەهۆیەوە قوتاردەبێ لەنغرۆبوون چونکە خوداوەند بەهۆی کەشتییەوە (نوح) پێغەمبەری (عليه السلام) قوتارو ڕزگارکرد لەگەڵ ئەوانەی باوەڕیان پێهێنا لەنغرۆبوونو بەلاو نەهامەتی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئیسلام مەردوم بەهۆیەوە قوتاردەبێت لەفیتنەو نەزانین.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرێك بەهۆیەوە عەیبو ناتەواوی دادەپۆشرێو لەئاگرو بەلاو نەهامەتی قوتار دەبێ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باوكو دایك بەهۆیانەوە مەردوم لەمردنو پێداویستی قوتاردەبن.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو رێبازو رێگەیەی مەردومو باوەڕداران قوتاردەبن بەگرتنەبەری لەئاگری دۆزەخ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیندانو غەمو پەژارەو ژێری.
*ئەگەر بینی سواری كەشتیەكبوە لەدەریادا تەماشای حاڵیان دەكرێت لەگەڵ ئەوەی پێیكەیشتوون، ئەگەر بێباوەڕبوو موسوڵماندەبێت بەتایبەت ئەگەر لەناوەڕاستی كەشتیەكەدا سواربیوو و دڵنیانەبوو لەتیاچوونی، ئەگەر تاوانباربوو پاشگەزدەبێتەوە لەتاوانو گوناهی، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت ، ئەگەر نەخۆشبوو لەنەخۆشیەكەی چاكدەبێتەوە ، مەگەر لەگەڵ مردوودا سواری ببێتو لەخەونەكەدا بەڵگەیەكی تێدا بێت لەسەر مەرگ ئەوجا سواربوونی قوتاربوونە لەفیتنەو ئاشوبەكانی دونیا، ئەگەر بەئاگابوو خوازیارو قوتابی زانیاربیوو یان سوودی لەزانیاری وەردەگرت لەنەزانین قوتاردەبێ، بەپێی سواربوونی (موسا) (سەلامی خوای لێبێت)لەگەڵ (خضر) لەكەشتیەكەدا.
*ئەگەر كەسێكی قەرزار خەونێكی لەوچەشنەی بینی قەرزەكەی دەداتەوەو غەمو پەژارەی دەرەوێتەوە.
*ئەگەر كەسێكی بێبەش خەونێكی ئاوای بینی یان ئەوەی رزقو بژێوی تووشی گرفت هاتبوو خوداوەند رزقو رۆزی دەرێژێ بەسەریا لەلایەكەوە خۆی پێنازانێت.
*ئەگەر كەسێكی رەبەن خەونێكی ئاوای بینی ژندەهێنێتو هاوسەر دەگرێ.
*ئەگەر لەخەونەكەیدا مردووی بینی لەقیامەتدا قوتاردەبێتو سۆزو بەزەیی خوداوەند بەدەستدەهێنێتو لەئاگری دۆزەخو ناڕەحەتیەكانی رزگاریدەبێ.
*ئەگەر هات بەسەر كەسێكی زیندانیدا قوتاردەبێ لەزیندانەكەیو دەبێت بەهۆكاری قوتاربوونی .

*ئەگەر گەیشت بەکەناری دەریا یاخود لەوشکانی دابەزی خێراو باشتر دەبێ، بەڵام ئەگەر کەشتیەکی وەستاوی بینیو شەپۆلەکانی دەریا هەڵسابوو وادەی زیندانیەکەی درێژ دەبێتەوە ئەگەر زیندانیبێتو درێژەدەخایەنێ ئەگەر نەخۆشبێو رزقو رۆزی سواردەبێو ناتوانێ سەفەر بکات، ئەگەر هەوڵبداتو ناتوانێ بگات بەهاوسەرکەی یان ساردەبێتەوە لەخوازیاربوونی بۆ زانست ئەگەر خوازیاربێ بەتایبەت ئەو خەونە لەوەرزی زستاندابوو لەکاتی هوروژانی شەپۆلی دەریادا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیندان بەپێی ئەوەی هات بەسەر (یونس)دا کاتێ لەنێو سکی نەهەنگدا بەندکرا، بەڵام دەرەنجامی سەرجەم ئەوەی باسمانکرد بەخێرو باش کۆتایدێت (پشت بەخوا) چونکە (نوح) قوتاربوو، (خضر)و (موسا)ش قوتاربوونو کەشتیەکەش لەدەستو چنگی پادشای داگیرکار دەرچوو رزگاریبوو، هەروەها (یونس) پێغەمبەر (سەلامی خوای لێبێت) قوتاربوو لەو ناڕەحەتیەی تێدابوو، هەر بۆیە دەڵێن: ئەگەر کەشتیەك شکا یاخود درزی تێبوو قوتاردەبێت لەگەڵ سەرنشینەکانی مەگەر بگەنە وشکانیو بەسەر وشکانیدا بڕوات ئەوجا خێری تیا نامێنێ، ئەگەر نەخۆشبێت دەمرێتو دەگەڕێتەوە بۆ ئامێزی خاکو زەوی.

*ئەگەر قوتابییەك بینی کەشتیەکەی چوەسەر وشکانیو پێوەی رۆیی لەزانیاریو مشتومڕی دەچێت رووبە بیدعەو دووڕوویی‌و خراپە.

*ئەگەر قوتاربوو بۆسەر زەوی لەنێو ئاوەوە سوارەی ئەو کەشتییە لەحەقو پاکی قوتاردەبێت ، ئەگەر وانەبێت سوێند دەخوات لەهاوسەرەکەیو بەو حاڵەو لەگەڵی دەمێنێتەوە یان پیشەو بژێوی روو لەساردی دەکاتو بژێویو رزقی تەنگی پێهەڵدەچنرێو دیسان روودەکاتەوە شێوەی جارانی بۆ پەیداکردنی رزقو رۆزی.

*ئەگەر کەشتیەك بەهەوادا رۆییو بەڵگەیە لەسەری تادەچێت، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دارەمەیت بۆ فەرمانڕەوایەك نەخۆشبێت یان زاناو داناو سەرکردە.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی لەکەشتیەکدایە لەدەریادا دەچێتە نێو دەستەڵاتێکی مەزن.

*کەشتی قورتابوونە لەبەلاو نەهامەتیو نەخۆشیو زیندانی بۆ یەکێك ببێت بەخاوەنی ، ئەگەر بینی تێدایە بەو چەشنەیە مەگەر قوتاری ببێت.

*ئەگەر لەکەشتیەکە هاتە دەرەوە رزگاربوونی خێراتر دەبێت ، ئەگەر لەنێویابوو بەلاَم کەشتیەکە لەسەر زەوییەکی وشکبوو غەمو پەژارەی توندو سەخت دەبێتو قوتاربوونی دووردەبێ.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەکی لەکارخراو بینی سواری کەشتیەکبوە دەستەلاَتێکی دیکەی پێدەسپێردرێ لەلایەن پادشایەکی مەزنەوە بەئەندازەی دەریاوو دەستەلاَتدارییەکەشی بەئەندازەی پتەوی کەشتیو فراوانییەتی لەگەلّ دووری کەشتیەکە لەوشکانییەوە.

*هەروەها دەلّێن: سواربوونی کەشتی لەدەریادا سەفەرە بەناڕەحەتیو مەترسیداری، دووریشی لەوشکانییەوە دوورییەتی لەدەروو قوتاربوونە.

*ئەگەر سواربوونی کەشتی بۆ بەجێهێنانی فەرمانێکبوو مەترسی دێتە ریّو ئەگەر هاتە دەرەوە لێی قوتار دەبیّو سەرپێچی خوداوەند دەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ الى البَرِ اذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴾ (العنكبوت: ٦٥).

*ئەگەر خەوبینەر دەستەلاَتەکەی بەسەرچوو یاخود بازرگانبوو کەشتی گەڕانەوەی ئەوشتانەیە، ئەگەر کەشتیەکە نغرۆبوو خۆی بەپارچە تەختەیەکدا هەلّواسیو دەستەلاَتدار توورەدەبێت لێی ئەگەر فەرمانڕەوابێت پاشان قوتار ەبێتو فەرمانڕەوایی بۆ دەگەڕێتەوە ، ئەمەش کەلّوکەمبوونی سامانییەتی پاشان قەرەبووکردنە بۆی، ئەگەر نوقمبوو وەك خۆیەتی.

*ئەگەر بینی لەنێو کەشتیەکدایە لەنێوجەرگەی دەریادا دەکەوێتە دەستی کەسێك لێیدەترسیّو مەرگی قوتاربوونە لەشەڕێك دەستەو یەخەیدەبێتەوە.

*نوقمبوونی کەشتیو بلاَوبوونەوەی پارچەکانی بەلاَو نەهامەتییە بۆ یەکێك ئازیزو خۆشەویست بێت لای.

*هەروەها دەلّێن: نوقمبوونی کەشتی سەفەرێکی پارێزراوە بەپێی فەرمایشتی خوداوەند:﴿ وَسَخَّرَ لَكُمْ الفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي البَحْرِ بِأمْرِهِ ﴾ (ابراهيم: ٣٢).

*کەشتی پڕ لەخەلّکی پارێزراوییە بۆ ئەوانەی لەنێویدانو سەفەر دەکەن

بەپێی ئایەتی: ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ (الشعراء:١١٩).

*هەڵگرتنی سەوڵی کەشتی بەدەستهێنانی زانیارییە یاخود بەدەستهێنانی ماڵ و داراییە بەناخۆشی، گرتنی پەتی کەشتی باشی ئاینە لەگەڵ هاوەڵایەتیکردنی پیاوچاکان بەبێنەوەی لێیان جیاببێتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرَّقُوا﴾ (آل عمران : ١٠٣).

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم لەنێوکەشتیەکی رەشدام هیچی تێدا نەماوە جگە لەپەت و گوریس زیاتر، ئەویش وتی: تۆ پیاوێکی هیچ لەئاینەکەت نەماوە جگە لەدڵسۆزی زیاتر، پەت و گوریسی کەشتی دیندارانن.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا قوتاربوونە بۆ یەکێك لەغەم و پەژارەو نەخۆشی و نەبوونی و قات و قڕیدابێت.

*ئەگەر کەشتیەکی لەوشکانیدا بینی نزیکبوونەوەی قوتاربوونە، ئەگەر بەسەر زەویدات بەکێشیکرد دەویتی و دووڕوویی ئەنجامدەدات لەئایندا، ئەگەر سواریبوو لەگەڵ کۆمەڵێکی پیاوچاکدا ڕێنومایی وەردەگرێ و خوداوەند لێیخۆشدەبێ، ئەگەر لێی هاتەدەرەوە شادو قوتاردەبێت لەدوژمنانی.

*ئەگەر یەکێك بینی کەوا شایستەی فەرمانڕەوای نەبوو دەکەوێتە مەترسیەوەو تێدا قوتاربوون یا تیاچوون بەدەستدەهێنێت، ئەوەی خەریکبێت تیابچێت ببینێ سواری کەشتیەکبوە دەڕوو قوتاربوون رووی تێدەکات و دەست بەپیاوێکی مەترسیدارەوە دەگرێ ، ئەگەر لێوەی هاتە وشکانی سەرپێچیدەکات.

*ئەگەر کەشتیەکە دەدرایە پاڵ دەستەڵات هاتنە دەرەوەی لێی بەسەرچوونی دەستەڵاتیەتی بەمردن یان ژیان، ئەگەر درایە پاڵ غەم و پەژارە قوتاردەبێ بەدوعا یاخێر یاخود چارەسەر یان هەر هۆکارێکیتر.

*ئەگەر بینی لەنێو کەشتیەکدایە تێکەڵ بەدەستەڵاتکی مەزندەبێت و حاڵی وەك ئەوکاتەی لێدێت لەنێو کەشتیەکەدابوو.

*هەروەها دەڵێن: کەشتی لەلێکدانەوەدا غەم و پەژارە یا نەخۆشی و زیندانیە یاخود کارێکە هەوڵی بۆ دەدات و بۆیبەجێنایەت بەڵام قوتاردەبێت لێی و ناشکێ.

گیرفـان دڕانـدن بەڵگەیـە لەسـەر ئـەو حاڵوبارانـە، ئەگـەر گریـان لەترسـی خودابـوو یـان بـەهۆی کاریگـەربوون بەئایەتەکانی قورئـان یاخود پەشیمان بوونـەوە لـەگوناهو تـاوانی رابـردوو بەڵگەیـە لەسـەر خۆشـیو شـادیو رەواندنەوەی خەمو پـەژارەو بەڵگەشـە لەسـەر بارانبـارین بۆئـەوەی بـارانی لێگیراوەو پێویستی پێیەتی.

گـریٚوپێچ: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: گریٚوپێچ لەمێزەرو پەتدا سەفەرە.

گرێی شتێك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گرێـی کـراس بەسـتنی گرێبەسـتی بازرگانییە.

*گرێـی پـەتێك باشـی ئاینـەو هـی دەستەسڕ بەدەستهێنانی خزمـەتکارەو هی شەرواڵ هاوسەرگیرییە.

*گرێـی دەزوویـەك بەسـتنی کارێکـە کەتێدایە لەدەسـتەڵاتو هاوسـەرگیریو بازرگانی.

*ئەگەر گرێـی بەسـت ئـەوە داواکـەی ئاساندەبیٚ، بەڵام ئەگـەر گرێینەبەست داواکـــەی قـــورسو ئەســـتەمو مەحاڵدەبێت.

*ئەگەر بینی گرێیەك لەشتێك درا بەبیٚ ئـەوەی تونـدی بکـات بەڵگەیـە لەسـەر غەمو پەژارە لەیـەن دەسـتەڵاتدارەوە، ئەگەر بینی کەسێکیتر گرێکەی کردەوە ئەوکەسـەیتر هۆکـاری قوتـاربوون رزگاربوونیـەتی، ئەگـەر بینـی دوای مانـدوبوونو هـەوڵێکی زۆر کردیـەوە بەقورسـیو ئەسـتەم قوتـار دەبێـت، ئەگەر خۆی کرایەوە خوداوەند دەرووی خێری لێدەکاتەوە لەلایەکەوە هەستی پێنەکردووە.

(نابلسی) دەڵێـت: دەگونجێـت گرێکـان پەیمانو بەڵێنبێت بۆ یەکێك.

گ ر

گرِوبلێسە: (نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا قـسەی ناقۆلایـە ، ئەگـەر گرِوبلێـسەی بینی قسەوگوتەیەکی خـراپ دەبیستیٚ لـەپیاوێکی دەسـتەڵاتدارەوە، ئەگـەر بلێسەی سەند ئەو قـسەو گوتەیـە زیـاد دەکات.

*ئەگـە ئـەو گرِوبلێـسەیە دوکـەڵی پەیداکرد ئەوکارە زۆرمەزنترە.

*گرِوبلێـسە مەترسـییە لەهەرلایـەك لابـدات ئەگـەر گرِوبلێسەکە سـووتاندی بەکزی دوژمنەکەی قـسەی خراپـدەکات بەرانبـەریو ئارامـدەگریٚ لەسـەریو دوژمنەکـــــەی هێوردەکاتـــــەوە، یەکگرِوبلێسە وشەیەکی خراپە.

*ئەگـەر بینینـی گرِوبلێـسە زۆربـوو لەسەری سزایەك دێت بەسەریا.

*ئەگــەر بینــی گڕوبڵێــسە لــەنێو کۆمەڵێکدا بڵاوبوەوە دوژمنایەتی و رق و قینەکەوێتەوە لەنێوانیاندا.
*ئەگەر بینی گڕوبڵێسە هەموو شتێکی سـووتاند قـسەو شـەڕو بەربـەرەکانی و جەنگـە لـەنێوان نەتەوەیەکداو ستەمە بۆیان.
*هـەروەها گڕوبڵێـسە بەڵگەیـە لەسـەر کــوڕان ، ئەگــەر ســووتاندی یــاخود کەوتەســەر رووخـسار شـەڕو خراپـەی یەك لەدوای یەکە.
*دەگونجێــت گڕوبڵێــسە بەڵگــەبێت لەسەر بەدی و خراپی کردەوەکان.

گ ژ

گژنیژ: (ئیبن سیرین) پیـاوێکی سـوود وەرگـرە لـەئاین و دنیـا، گژنیـژی وشـك مــاڵ و ســامانێکە مــاڵ و دارایــی بێچارەسەر دەکرێ.

گژوگیای ئەسپەك: (نابلـسی)دەڵێـت: لەخــەودا بەڵگەیــە لەســەر خۆشــی و شادی و نزیکبوونەوەی رزق و رۆزی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسـەر هـەواڵی خۆش یان مرۆڤی نامۆ بەهـەمان شـێوە ئەوەی لـەمیوەو گـوڵی بۆنـداری سـەیر دەچێت لەلێکدانەوەدا بەو شێوەیەیە.

گ س

گسك: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: گـسك خزمەتکارە .
(نابلسی)دەڵێت : ئەگـەر زبـرو رەقبـوو خزمــەتکاری سەرپێــچیکارە ، گــسکی نەرمیش خزمەتکاری خزمەتکارەکانە.
*هەروەها گسك بەڵگەیە لەسەر کچ.
*ئەگــەربینی ماڵەکــەی گــسك دەدات ئەگـــــەر دەوڵەمەنـــــدبوو ترســـــی هەژارکەوتنی هەیە.
*هــەروەها وتــراوە: گــسکدانی مــاڵ بەڵگەیـە لەسـەر مردنـی خۆشـی یـان چـوون روو بەکەسـێکیتر یـاخود مـاڵ و سامانی پەرش و بڵاودەبێتەوە.
*ئگـەر زەوییـەکی گـسکداو زبڵـەکانی کۆکردەوە سـوود لەماڵ وسـامانی گونـد وەردەگـرێ ئەگـەر هـەیبێت، وەگـەرنا جــابی و هـــەژارێکی دەروودووکــردوو دەبێ.
*دەگونجێـت بینینـی گـسك بەڵگەبێت لەســەر رەواندنــەوەی غـەم و پـەژارەو قەرزدانەوە.

گسکدان: (نابلـسی) دەڵێـت: بۆیـەکێك کاری پیس و پۆخڵ ئەنجامبدات بەڵگەی خێرە بەتایبەت بۆ پیشەوەران.
*ئەگـەر مـاڵی کەسـێکی تـری گـسکدا ماڵ و سامان بەدەستدەهێنێ، گسکدان

بۆ دەوڵەمەند هەژارییو کەمکردنی ماڵو سامانە.

گ ڵ

گڵکار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گڵکێش پیاوێکە ئابرووی خەڵکی دادەپۆشێ، ئەگەر بینی کارێك لەقوڕ دروستدەکات کردارێکی چاكو باش ئەنجامدەدات.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی گڵکار بەڵگەیە لەسەر توندوتیژی لەکاروبارداو ئەوەی خۆی لەبەرژەوەندیو کاری کەسێکیتردا ماندودەکات.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارە.

گڵوقوڕکار: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر قوڕکاری بینی لەخەودا بەڵگەیەلەسەر غەمو پەژارەو گواستنەوەی قسەوباس، ئەگەر لەخەودا گڵی گواستەوە بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی غەمو پەژارە لەهاوەڵەکانی.

گڵۆڵەی خوری: (نابلسی) دەڵێت: بۆ بژێویداران بەڵگەی سوودو قازانجو ڕزقو ڕۆزییە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کرێگرتەی کار بەردەوامو منداڵ یان تەمەنیدرێژ.

گڵێنەفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکە خەریکی قاپو قاچاغ دروستکردنەو خزمەتکارە یاخود ژنی بەدینو بەرزە.

*شتومەکی گڵکاری بەڵگەیە لەسەر شانازیکردن بەپەچەڵەكو ماڵو سامانو جوانییەوە.

گڵێنەی سورەوەکراو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گڵێنە لەخەودا پیاوێکە خێروچاکەی بۆ دەرودراوسێکانی دەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی گڵێنە بەڵگەیە لەسەر ژنو دەمەوانەو دەسکەکەشی ماڵو جیهازییەتی لەگەڵ منداڵ ئەگەر مسبوو، ئەگەر لەشووشەبوو بەڵگەیە لەسەر ژنی هەژار یاخود بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی کاروبارو شاراوەو نهێنی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنیك زوو دووگیان بێتو زوو منالی لەباربچێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کچو ئاژەڵ یان سەفەر.

گ و

گوارە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوارە بۆ پیاوان ئەنجامدانی کارێکە بەگوێ.

*ئەگەر ژنێك یان کچێکی بینی گوارەیەك لەگوێچکەیدابوو بازرگانیەکی بەسوودی لەلایەکی ئاوەدانەوە بۆسەرهەڵدەدات ژنی شۆخو شەنگی تێدایە.

*ئەو گوێچکەیەی گوارەی تێدایە ژن‌و کچە.
*ئەگەر دووگوارەی لەگوێچکەیدا بینی بەگەوهەر رووکەشکرابوون جوانی‌و خۆشی‌و دنیایە بەدەستدەهێنی‌و قورئان‌و ئاین‌و دەنگخۆشی پێدەبەخشرێ لەگەڵ دڵنیایی لەسەرجەم کارەکانیدا.
*ئەگەر لەگەڵ گوارەکەدا پارچەیەکی دی لەگوێچکەیدابوو کچی پێدەبەخشرێ، ئەگەر ژنێکی دووگیان خەوێکی ئاوابیبینی کورێکی نێرینەی دەبێت.
*گوارەو پارچە ئاڵتونێک کەبکرێتە گوێ بۆ ژن‌و پیاو وەك یەك وایە.
*ئەگەر گوارەکە زێڕبوو پیاوێکی گۆرانیبێژە، ئەگەر لەزیوبوو نیوەی قورئان لەبەردەکات.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: تاکێك گوارەم لەگوێچکەدا بینی، ئەویش وتی: لەگۆرانیدا چۆنی؟ وتی دەنگم خۆشە.
(نابلسی) دەڵێت: گوارە لەخەودا بازرگانییە بۆیەکێك لەگوێچکەی ژنەکەیدا بیبینێ یان لەگوێچکەی کچێکدا، ئەگەر لەزێڕبوو هەموو قورئان لەبەردەکات، ئەگەر بەبێگەوهەربوو کوڕەکە بەئاوازەوە گۆرانی دەڵێت.
*ئەگەر ژنێکی رەبەن خەوێکی لەوجۆرەی بینی شوودەکات.
*گوارە لەگوێچکەی منداڵدا جوانییەو بۆ منداڵی بالغ باش نییەو بۆ پیاو لەکەداری کاری ناقۆلایە زیادوکەمی روو لەئەقل‌و ژیریدەکات.
*ئەگەر چەن گوارەیەکی لەگوێچکەیا بینی قورئان لەبەردەکات یاخود فێری زانیارییەکدەبێ خەڵکی سوودی لێوەردەگرن.
*گوارە بۆ ژن هاوسەرەو پارچە ئاڵتوونی دی لەگوێچکەدا منداڵەکانیەتی.
*دەگونجێت گوارە لەوەرگەی ئاژەڵ بێت یاخود ئەوەی کەدەخورێ یان ژنان خۆیانی پێجواندەکەن لەخشڵ‌و زێڕ.
*ئەگەر گوارەی لەگوێچکەیدا بینی حەز لەبیستنی گۆرانیدەکات یاخود ئامادەی کۆڕی گۆرانیبێژ دەبێ.

گواستنەوە: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر گواستنەوەو گۆڕینی حاڵ‌و باری لەخێرەوە بۆ شەڕو خراپەو لەشەڕەوە بۆ خێر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زەرەرو زیـان بۆئـەوەی دەیگوێزێتـەوە، سـوودیش بێت بۆئـەوەی بۆی رەوانـە دەکرێت.

*هـەروەها دەڵـێن: گواسـتنەوە شـەڕو خێری هەڵگرتوە بەیەکەوە.

گواستنەوەی شتومەك: (ئـیبن سـیرین)دەڵێت: ئەگـەربینی بـوە بەفـەرمانڕەواو ئـەو پۆستەش شایانی نـەبێت خراپـەو رووداوێکـی نـاقۆڵای پێـدەگاتو دوژمنـەکانی گاڵتـەی پێدەکەن.

(نابلسی)دەڵێت: گواستنەوەی شتومەك لەخـەودا بەپێـچەوانەوە دەگەڕێتـەوە وەك بینینـی کەنیـسە دەبێـت بەمزگـەوتو درەختـی وشـك بـەدارودرەختی بـەردار دەبێت، ئەوانـە لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر گـۆڕینی پلەوپایەداران یان جیاوازی بارودۆخی جیهان لەشـەڕو خراپـەوە بۆخێروچـاکە یاخود بەپێچەوانەوە.

*هـەروەها گواسـتنەوەی ئەندامـەکانی لاشەو گۆڕینی شێوازی مرۆڤەکان.

*ئـەوەی ببینـێ بارگرانـەو وانـەبێت چاکیو باشییە لەئایینداو دەبێت بـەڕێزو شکۆمەندی.

*ئـەوەی ببینـی بـوە بـەمناڵ هـیچ خێرێکـی تێـدا نییـە لەهـەموو حاڵوبارێکداو تووشی نـەفامیو نـەزانی دەبێت.

*ئەگـەر ژنێـك بینـی پیربـوە یـان نیمـچەپیرەو وانـەبێت چـاکییە لـەئاینو دیندا.

*ئەگەر بینی پیربوەو دواتـر بوەتـەوە بەلاو ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێت ئەگـەر لەوانـەبوو کـەدنیا پـشتی تێکردبـوو دنیـا رووی تێدەکاتـەوە، ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە.

*ئەگـەر بینـی شـادی گرتوویـەتی جوانبوە بەخێرایی دەمرێت.

*ئەگەر بینی لەخـەودا بـاڵای درێـژبوە ماڵودارایيو وەچەی دەبێت.

*ئەگـەر بینـی کورتبـوە ماڵەکـەی یـان ماڵات یا ئوتومبیلەکەی دەفرۆشێت.

*ئەگـەر کـەموکوڕی بینـی لەبەشـێك لەئەندامەکانیشدا بینی لەکەمو کوڕییـە لەئایندا.

*ئەگـەر بینـی چـوەتە سـەر شـێوەی ژنێك بـەلاو نەهامـەتیو ملکەچـی رووی تێـدەکات مەگـەر لەخەوەکەیـدا وەك خۆی لێبێتەوە.

*ئەگەر بینی عەورەتێکی هەیە وەك عەورەتی ژن ملکەچیو سەرشۆڕی رووی تێدەکات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر لەبەربەرەکانیکارانبوو باشتی لەگەڵ رکەبەرەکانی بکات چونکە بەڵگەیە لەسەری ئەگەر ئاشتبووەوە لەگەڵی داواونیازی بەدەستدێت.

*ئەگەر ژنێك بینی عەورەتی وەك پیاوی هەیە یان ریشی هەیە ئەگەر کورێکی غەریبی هەبوو پەیوەندی پێوە دەکاتەوە، ئەگەر دووگیانبوو کوڕی دەبێت، ئەگەر دووگیان نەبوو هەرگیز کوڕی نابێت، ئەگەر منالیبوو کوڕەکەی دەمرێت بەرلەوەی بالغ بێت، دەگونجێت لێکدانەوەکەشی بگوێزرێتەوە بۆ پیاو بژێوی پەیداکەری باسی بەباشەو چاکە دەکرێت بەئەندازەی گەورەیی ئەو عەورەتە.

*ئەگەر ژنێك بینی پیاوێك لەگەڵ ژناندا جووت دەبێت لێکدانەوەکەی بۆ بژێوی پەیداکەری دەبێتو پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی کلك یا شاخ یان سمو پەرچەمی هەبێت لەلێکدانەوەدا باشە.

*هەروەها ئەگەر بینی دەنووكو شفرە یا لمۆز یا هەرشتێکی زیادەی لاشەی هەیە هەمووی دنیایەو بەباشە دەگەڕێت (پشت بەخوا).

*ئەگەر بینی ئەندامێکی گوێزراوەتەوە بۆ جەستەی ئاژەڵێك ئەگەر دڕندەبوو زاڵدەبێت بەسەر بەرانبەرەکەی بەماڵو سامان یا بەدەستەلات یاخود بەپلان یان بەفێڵو تەڵەکە، ئەگەر بوو بەئاژەڵێکی گۆشتخۆر بەڵگەیە لەسەر خێروچاکەی، یان رسواییوسووکی.

*ئەگەر بینی وەك باڵندە پەروباڵی هەیە پلەوپایەو خێری بەدەستی دەهێنێت.

*ئەگەر بینی بەباڵەکانی دەفڕیٚ بەپلەوپایەداریی سەفەر دەکات بەئەندازەی بەرزبوونەوەی بەسەر زەویدا.

*ئەگەر بینی لەشولاری بوە بەگڵێنە یان شووشەو فەخفوری نامێنێت.

*ئەگەر بینی بوە بەئاسن تەمەنی درێژدەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەتاقو پردو خەڵکی بەسەریا دەپەڕنەوە دەبێت بەفەرمانڕەوا یان هاوچەشنی ئەو یاخود بەزانایەكو خەڵکی لەکاروبارەکانیدا پەنای بۆ دەبەن.

*ئەگەر بینی بوە بەگۆچان و گالۆك لەخەودا خێری تێدا نییەو خراپەیە لەئاین دنیایدا.

*ئەگەر بینی بوە بەگۆچان خێری تێدا نییە خراپەیە لەئاین و دنیایدا مەگەر شوێنکەوتەبێت لەئاینیدا.

*ئەگەر یەکێك منداڵی نەخۆشی هەبێت و ببێت بەباڵندە دەمرێت.

*ئەگەر بینی بوە بەمەیمون یان هاوشێوەی ئەوە لەناوچوونی نازونیعمەتە.

*ئەگەر بینی بوە بەوشتر یان ئاژەڵ یاخود درندە یان هاوچەشنی هیچ خێرێکی تێدا نییە لەئایندا بەتایبەت لەهەموو حاڵێکدا.

*ئەگەر بینی بوە بەباڵندە دەبێت بەکەشتیار لەسەر زەویداو حەز لەسەفەر دەکات و، بژێوی لەبژێوی ئەو باڵندەیە دەکات.

*ئەگەر بینی بوە بەدرندەیەك لەکۆمەڵی موسوڵمانان جیادەبێتەوەو گۆشەگیردەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەئاسك لەبژێویدا خێر دەبینێ لەژن و منالآن.

*ئەگەر بینی بوە بەملنگا یان درندەیك خێر لەژن وەردەگرێت.

*ئەگەر بینی بوە بەبەراز بژێوی زۆردەبێت و خۆی ملکەچدەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەجاڵجاڵۆکە بەندایەتیدەکات و تەوبەو پەشیمانی لەتاوان و گوناهێکی زۆر دەردەبڕێت.

گواستنەوەی شتومەك بۆ شوێنی باشتر:

(نابلسی)دەڵێت: ئەو خەونە بەڵگەیە لەسەر فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە، ئەگەر گواستیەوە بۆ شوێنی نزمتر بەڵگەیە لەسەر رێگری لەچاکەو فەرمان بەخراپە یان گۆڕینی خراپ بەچاکە یا چاك بە خراپە.

گورچیلە:(ئیبن سیرین) دەڵێت: هەردوو گورچیلە شوێنی دەوڵەمەندیو راستیو رەوانبێژیو هەڵەیە.

*ئەگەر بەقەڵەوی بینی پیاوێکی دەوڵەمەندی خاوەن دواندن و راستییەو لاوازی گورچیلەکانیش هەژاریو هەڵەیی راوبۆچوونە.

*هەروەها دەڵێن: گورچیلە خزمایەتییە، باشیو خراپیان بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا هاوکارو یارمەتیدەرە، لەدەستدانی گورچیلەیەك لەدەستدانی یارمەتیدەرو پەناو پشتگیرە، لەدەستدانی هەمووشیان بەڵگەیە لەسەر مردنی.

* هەردوو گورچیلە پیاوێکی بەهێزو توانایەو لەکاری فەرمانڕەوادایەو ماڵو سامانە بۆ خەڵکی خەرجدەکرێ.
* هەروەها بەڵگەیە لەسەر پەنجەکانی مرۆڤ.

گورگ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گورگ دوژمنێکی ستەمکاری درۆزنو دزو ناپاکە، ناپاکی ئەنجامدەدات لەگەڵ هاوەڵەکانیو فرتوفێڵیان لەگەڵدەکات.
* ئەگەر گورگێك بچێتە ماڵەکەی دز روو لەماڵەکەیدەکات.
* گۆڕینی دز لەشێوازی خۆیەوە بۆ شێوازێکی تری تازەڵی دزێکە تەوبە دەکاتو پاشگەزدەبێتەوە.
* ئەگەر توولەگورگی بینی بەخێویدەکات ئەوە منداڵێکی فڕێدراو لەوەچەو پشتی دزێك بەخێودەکاتو تێکچوونی ماڵو حاڵەکەی لەسەر دەستی ئەو منداڵەدا دەبێت.
* هەروەها دەڵێن: ئەوەی گورگێك ببینێ پیاوێکی پاکو تاوانباردەکات بەپێی چیرۆکەکەی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) لەبەرئەوەی دز ترسو بیمو لەکیسچوونی کاروبارە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر گورگێکی بینی بوە بەگا منداڵێکی دز دەبێت بەپیاوێکی دادپەروەری بەخشندە.

* هەروەها دەڵێن: ئەوەی لەخەودا گورگێك ببینێ گوتارێکی باشدەبیستێ لەلایەن گەورەکەیەوە یاخود خێرێك بەدەستدەهێنێت، بەڵام ئەگەر راویکرد شادیو خۆشی بەدەستدەهێنێت لەگەڵ شەهیدبووندا.
* گورگ بەڵگەیە لەسەر رۆژەکانی ساڵ چونکە گورگ شوێنی گورگ دەکەوێت بەیەك رێگەدا ئەگەر لەئاوێك پەڕینەوە هەروەها چۆن رۆژەکانی ساڵ بەدووی یەکدا دێن.
* هەروەها گورگ بەڵگەیە لەسەر دوژمنێکی دز کاروکرداری ئەو ئەنجامدەدات بەئاشکرا.
* ئەگەر بینی بوە بەگورگ لەخەودا شادیو خۆشی بەدەستدەهێنێت.
* شیری گورك ترسو بیمو بەسەرچوونی کاروبارە، گورگ دەستەلاتدارێکی ناپاكو بێ وادەیە، یاخود دزێکی کزو لاوازە یان پیاوێکی درۆزنو بێ بەڵێنە.
* ئەگەر لەخەودا سەگێکی بینی لەگەڵ گورگدا یەکیانگرتوە بەڵگەیە لەسەر دووڕوویيو ناپاکیو دەستبڕین.

گوشەر: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر گوشەرێك دانرا لەشارێکدا بەڵگەیە لەسەر:

+فەڕو پیت لەو شارەدا.
+نەبوونی قات و قڕی.
+مەرگی شیردەر.
* هەروەها لەخەودا ئەگەر گوشەری قامیشی شەکربوو بەڵگەیە لەسەر دنیاو رووتێکردنی بەهۆی رزق و رۆزییە جیاوازەکانەوە.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+ئەسپەردەکردن.
+ماڵ وسامان.
+سوودو قازانج بلاوکردنەوە.
+بلاوبوونەوەی زیندانیان و دەرچوون لەناڕەحەتی و قەیران.
+حەمام.
+قوتابخانە.
+خەڵوەتگەو تەکیە.
* گوشەری زەیت بەڵگەیە لەسەر رێنومایی گومڕاو زانیاریی بۆ قوتابی.
* هەروەها گوشەر بەڵگەی خێرە بۆ شیردەری منداڵ.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی خاوەن ماڵ و دارایییە. ئەگەر بینی کونجی گوشی ماڵ و سامانی لەزیادبوندادەبێت هەروەها گوێزیش هەر بەوچەشنەیە.
* گوشین بەڵگەیە لەسەر نیشتمان، ترشیاتکار پیاوێکە لەخەڵکی خواناس نزیکدەبێتەوەو رمان بەسەر خەڵکیدادەدات خۆیان بەدووربگرن لەخۆشیەکانی دنیاو هاوکارییان دەکات لەسەر خواناسی.
* گوشەی رۆنی گوێز پیاوێکی رەنجبەرو ماندووە و خاوەن ماڵ و دارایییەکی نەشونماکارە.
* گوشەری تری بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئاین و فیتنەو ئاشوب.
* گوشەری رۆن بەڵگەیە لەسەر دەروولێکردنەوەو قوتاربوون لەغەم و پەژارەو زانایان و لێکۆڵەرەوان و بینینی بەڵگەیە لەسەر:
+ئالوودەبوونی حەزو ئارەزوو.
+بیدعەکاری.
+بەجێهێنانی کاری نابەجێ.
* بینینی بەڵگەیە لەسەر رێنومایی و دەرچوون لەتاریکاریی و روو بەنورو رووناکی چوون.
* هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر رزق و رۆزی و سوودو قازانج.
گوڵ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گوڵ کوڕ یان ماڵێکی رێزدارە ، هەروەها دەڵێن: گوڵ بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی ئاوارەیەك یان هاتنی کتێبێك.
* هەروەها دەڵێن: گوڵ ژنێکە لەمێرد جیابوەتەوە یان کوڕێکی دەمرێ یاخود

بازرگانیەکە بەردەوام نابێت یان خۆشیو شادییەکە بەهۆی زوو هەڵوەرانی گوڵەوە تیادەچێت.

*ئەگەر بینی لاوێك گوڵێکی پێدا دوژمنێکی بەڵێنی پێدەداتو بەردەوام نابێت لەسەری.

*ئەگەر تاجەگوڵینەیەکی لەسەرسەری بینی ژنێك دەهێنیٚو بەخێرایی ئاژاوەو ناتەواویی دەکەوێتە نێوانیان.

*ئەگەر ژنێك خەوێکی وای بینی مێردە بەوسیفەتەوە.

*گوڵی راخراوو خۆشی دنیایە بەبینەوەی هێزو مانەوەی هەبێت.

*بڕینی گوڵەباخ غەمو پەژارەیەو گوڵ لێکردنەوە خۆشییە.

*لێکردنەوەی گوڵی سپی لەبێستاندا ماچکردنی ژنێکی داوێنپاکە ، ئەگەر گوڵەکە سووربوو ژنەکەی خاوەن ئارەزوو خۆشیو شلاییە.

*ئەگەر گوڵەکەی بەزەردی بینی ژنێکی نەخۆشە ، لێکردنەوەی خونچە کەهێشتا نەکراوەتەوە بەڵگەیە لەسەر لەبارچوونی کوڕ ، هەروەها دەڵێن: گوڵ باسکردنی باشە، ئەگەر گوڵێکی گەلا گەورەی لێکردەوەو گوتی خراپە بەرانبەر ژنێکی شۆخو شەنگ دەکریٚو بێتاوانە لێی.

*هەندێکدەڵێن: بۆنداران زۆروکەمی غەمو پەژارەیە، گوڵ گریانو غەمو پەژارەیە ئەگەر ئەو شوێنەی ببینریٚ کەتێدا ناسراوە بێنەوەی دەستی لێبدات یان لێیبکاتەوە.

*رێحانە گریانە ئەگەر لەشوێنی خۆی هەڵکەنراو نەما.

*بەهەمان شێوە گوڵو مۆردو ئەوەی بۆنو بەرامی هەیە لەگەڵ پاقلەو ئەوەی رەنگەکانی نابژێریٚ غەمو پەژارەیە خواردنی پاقلەواتیش غەمو پەژارەیە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی گوڵی چنییەوە رێزو خۆشەویستیو نازو نیعمەت بەدەستدەهێنیٚ.

*ئەگەر لەباخێکدا گوڵی سووری چنییەوە بەڵگەیە لەسەر زیرەکیو بیرساغیو نزیکبوونەوە لەخەڵکیو نەرمو نیانی.

*گوڵ بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادی.

*ئەگەر نەخۆشێك گوڵی راخراوی لەژێر خۆیدتا بینی یان جلوبەرگی گوڵینی پۆشی دوای چل رۆژ دەمرێت چونکە ماوەی مانەوەی گوڵ ئەوەندەیە.

*گوڵەباخ بەڵگەیە لەسەر کۆمەڵێکی بۆڵەبۆڵکارو کرداری غەمو پەژارەهێنەر.

* گوڵچنینەوە خۆشحاڵییەو دەگونجێت گوڵی زەرد بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی هی سووریش جوانیبێت.

* دەگونجێت گوڵی سپی بەڵگەبێت لەسەر درهەم‌و هی سوور دینار.

* گوڵی سوور دیاروو بەهێزترە لەبەڵگەدا.

* لەخەودا چێژو خێرە، ئەگەر بینی تاجەگوڵینە بەسەریەوەیەتی ژندەهێنێت‌و تام‌و چێژ لەدنیادا بەدەستدەهێنێت.

* ئەگەر گوڵی بینی بەلام لەکاتی خۆیدا نەبوو غەم‌و پەژارە رووی تێدەکات.

* ئەگەر گوڵ هەڵبگرێ‌و لەدەستبرەکان بێت ئەوە دەستگیردەکرێ، نەخۆشدەمرێ‌و گوڵی هەمەڕەنگ‌و جۆراوجۆر بەڵگەیە لەسەر دنیاو خۆشیەکانی.

* گوڵ مژدەی دووگیانبوونی ژنانە لەگەڵ دەروولێکردنەوەو رەواندنەوەی غەم‌و پەژارە.

گوڵاو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گوڵاو ماڵ‌و پیاهەڵدان‌و لەشساغی‌و چاکییە.

گوڵاوپرژێن(عەتردان): بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+لابردنی ئەوەی کارێکی پێسپێردراوە.

+چاکبوونەوەی نەخۆش.

+سەفەر بۆئەوەی خوازیاری سەفەرە.

+سەرکەوتن بۆ شەڕکەران.

+شایی‌و ئاهەنگی هاوسەرگیرو هاوچەشنی.

* یاخود کچ‌و ژن‌و منداڵە، هەروەها دەڵێن: گەنجینەدارە ئەگری خەرجی ماڵی پێسپێراوە.

گوڵە بەیبوونە: گوڵە بەیبوونە ناوەڵزاوای پیاوە، ئەوەی ببینێ گوڵە بەیبوونە لێدەکاتەوە هەندێك لەخزمەکانی هاوسەرەکەی دەکەن بەهاوڕێی خۆیان.

گوڵەشلێر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوڵەشلێر پیاهەڵدانی باشە، هەندێکدەڵێن: بەڵگەیە لەسەر خراپە چونکە ناوەکەی لە(سوء - خراپە)وە سەرچاوەیگرتوە.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر رێبازو سوننەت یان خراپە، هەروەها دەڵێن: ئەگەر لەخەودا گوڵەشلێری بینی‌و پێیدرا خراپەی ساڵێکە.

گوڵەگەنم‌و جۆ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گەنم‌و جۆی دەستی مرۆڤ یان سەرخەرمان یاخود کۆکردنەوەی لەدەفرێکدا ماڵ‌و سامانێکە بەدەستیدەهێنێت لەکارو پیشەی کەسانیتر یاخود زانیارییەکە فێردەبێت.

*ئەوەی گوڵەگەنمو جۆی پەرشو بڵاوی هەڵگرتەوە لەزەویداو خاوەنی زەوییەکەی ناسیەوە ماڵێکی پەرشو بڵاوی لەهاوەڵێکەوە دەستدەکەوێت.

*ئەگەر بینی کشتوکاڵەکەی کەدەدورێتەوە لەکاتی خۆیدا نییە بەڵگەیە لەسەر مردن لەو شوێنە یاخود لەجەنگدا، ئەگەر گوڵەگەنمەکان زەردو ئاڵتوونیبوون بەڵگەیە لەسەر مەرگی پیاوە بەتەمەنەکان ، ئەگەر سەوزبوو مەرگی لاوو کوشتنیانە.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی کشتوکاڵی سەوز بەڵگەیە لەسەر ماڵێکی جەمکراو کەزیاد دەکات، گوڵەگەنمی سەوز بەقەدەکەیەوە رزقو رۆزیو فەرپیتە، گوڵەگەنمی وشکیش نەبوونیو قاتیو قرییە.

*دەگونجێت گوڵەگەنم بەڵگەبێت لەسەر نارەحەتی هەروەك چۆن گوڵەگەنمو جۆ بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی پاداشت.

*دەگونجێت گوڵەگەنمەکان بەڵگەبێت لەسەر ساڵانی دنیا بەمانگو رۆژەکانیەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵوسامانی دنیا لەگەڵ گەنجینە.

گوڵێك: لەخەودا ژنێکی جوانە، ئەوەی بیبینێ ژنێکی شۆخو شەنگو جوان دەستنیشاندەکات خەڵکی پێی سەرسامدەبنو ئەو ژنەش خزمو کەسی خۆی نییە.

*هەروەها لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+ئامرازەکانی کەیفو خۆشی دەربڕین.

+پێکەنینو وێنەگرتنو جلوبەرگی جوانو رازاوەیە.

*دەگونجێت هاوسەرگیری ئەنجامبدات یاخود گۆرانیبێژێك بەکرێ بگرێ.

*ئەگەر بینی تێکەڵ بەمانگبوە یاخود هاتۆتە خوارەوە یاریکردنە بەمندالآن یاخود دەگونجێت کەسی شێتو گێلبێت کەواهیچ سوودو قازانجی لەقسەو گفتوگۆیا نییە.

*هەروەها ژنی پادشاو بەرپرسە.

*هەروەها دەڵێن: ژنێکی بیانییە، ئەگەر بینیو رەبەنبوو ژنێکی بەدەر لەنەتەوەو زوبانی خۆی دەکات بەهاوسەری.

گومان(دوودڵی): (نابلسی) دەڵێت: لەگوتەی پەروەردگاردا هاتوە بەڵگەیە لەسەر دووڕوویو فروفێڵو چاوبەست.

دەگونجێت دووڕوبێتو خوداوەند لەرۆژی قیامەتدا تەماشای نەکات یاخود هاوسەری داوێنپاکی تومەتباربکات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا گوناه بەپێی ئایەتی: ﴿ انَّ بَعْضَ الظَّنِ اثْمٌ ﴾ (الحجرات: ١٢).

گومەز:(ئیبن سیرین) دەڵێت: گومەزهێزە، ئەگەر بینی گومەزێکی لەسەر هەور دروستکرد دەستەڵاتو هێزی دەستگیردەبێ.

*ئەگەر بینی بیناو ساختمانی هەیە لەنێوان ئاسمانو زەویو چەندین گومەزی سەوزی تێدایە باشی حاڵوبارو مردنییەتی بەشەهیدی.

*بیناو سلختمان دروستکردن بەڵگەیە لەسەر هێنانی ژن.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی بینایەك دروستدەكات هاوڕێو خزمە نزیکەکانی لەخۆشیدا کۆدەکاتەوە.

*ئەگەر بینی گڵکاری گۆڕی پێغەمبەریکرد (ﷺ)بەماڵو پارەیەك (حەج)دەکات.

*ئەگەر خشت کۆکرابووەوە بەڵام لەبیناسازیدا بەکار نەدەهێنرا پارەوپوولە.

*ئەگەر بینی بینایەکی کۆن نوێدەکاتەوە بۆ زانایەك باسوخواسی ئەو زانایە دووبارە دەهێنێتەوە پێش.

*ئەگەر ساختمانو بیناکە هی فیرعەونبوو یان ستەمکارێك نوێکردنەوەی باسو خواسییەتی.

*پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەفەرموێ: "ئەگەر لەخەودا بینی بینایەك دروستدەكات کردارێك ئەنجامدەدات".

*ئەگەر بینی دەستیکردوە بەدروستکردنی بینایەكو لەبناغەوە چاڵیکردو بینایکرد هەتا بەرزو بڵندیکردەوە دلوای زانیاریو دەستەڵاتو پیشەیەکدەکاتو پێداویستی خۆی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی بینایەك دروستدەکات لەشارێك یان گوندێك لەو شوێنەدا ژنێکدەهێنێ، ئەگەر لەشووشە دروستیکرد خۆڕازاندنەوەو رووپاماییە، ئەگەر لەقوڕ دروستیکرد حەڵاڵو بژێوییە.

*ئەگەر نەخشداربوو دەستەڵاتو زانیاریو شادیو خۆشییە ، ئەگەر لەگەچ دروستیکرد یان لەخشتو وێنەی لەسەربوو روو لەقسەو وتەی پووچو بەتاڵدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژنێکە هێناویەتیو مارەییەکی زۆریداوە، ئەگەر گومەزێکی رووخاندو ژنەکەی نەخۆشبوو دەمرێ، ئەگەر لەشساغبوو تەڵاقیدەدات.

*گومەز دەستەڵاتە بۆیەكێك خاوەنی بێت یان بچێتە نێوی.

*ئەگەر کۆمەڵە گومەزێکی زۆری بینی یان دروستیکرد لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی پلەوپایەی یان چوونە ریزی چارەنووسدارانەوە.

*ئەگەر گومەزو باڵندەی بینی بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو شکۆمەندی.

*گومەزی لەخشتدروستکراو دەستەڵاتدارە.

*ئەگەر بینی گومەزێکی خشتی لەسەر دروستکراوە بەزووترین کات دەستەڵاتێکی پڕشکۆو شانازیو شکۆمەندی دەستگیردەبێ.

*گومەز لەماڵدا ژنێك یان رێكوپێكییە لەلایەن ژنەوە.

*پیاوێك دەڵێت: لەخەودا بینیم گومەزێك دروستکرابوو چوار پیاو رووخاندیان، رافەکاری خەویش وتی: زانایەك دەمرێ، دوای دوو رۆژ یەکێك لەزانایانی گوندێکی (دمشق)مرد.

گون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: جووتە گون پەتو هۆکاری دوژمنەو بەهۆیەوە دەگەن بەمەردووم.

*ئەگەر هەردووگونی بینی براببوو بەبێئەوەی بۆگەن بکەن یا زیانیان پێبگات دوژمنەکانی زەفەری پێدەبەن بەئەندازەی ئەوەی تووشی هەردووگونی هاتوە، ئەگەر گونەکانی بینی گەورەبوون یاخود هێزو توانایەکی زیاتریان هەیە لەهی خۆیان دوژمنەکانی ناتوانن زیانی پێبگەیەنن.

*ئەگەر بینی گونی بەخشیوە بەکەسانیتر بەویستیو ئەوەی لێدەرکەوت کوڕێکی دەبێت بەنادروستیو دەدرێتەپاڵ یەکێکیتر.

*ئەگەر گونەکانی بەدەستی پیاوێکی ناسراوەوە بینی زەفەری پێدەبات، ئەگەر ئەو پیاوە لاوبوو دوژمنێتی.

*ئەگەر شیری تێهات ماڵو دارایییەك بەدەستدەهێنێت دڵنیا نابێت لەدوژمنەکانی.

(نابلسی) دەڵێت: جووتەگون شوێنی چێژو خۆشینو، دەگونجێت بەڵگەبێت:

+هەردوو هاوسەر.

+دووکوڕ.

+دووپیشە.

+دوو دەرگاوان.

*ئەگەر بینی هەردوو گونی کەوتوونەتە دەستی دوژمنەکانی بەو ئەندازەیە دەستیان پێدەگات.

*دەگونجێت جووتە گون بەڵگەبێت لەسەر دوو خوشكو دوو کچو دوو هاوسەر یان دایكو پوور.

*ئەگەر گونەکانی بینی بڕاون ئەگەر دوو نەخۆشی هەبوو دەمرن، ئەگەر دوو هاوسەری هەبوو دەمرن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو دارایی، ئەگەر بینی گونەکانی بڕاون پارەیەکی لێداوا دەکرێتەوە، ئەگەر هیچی نەبوو ڕەچەڵەکی دەبچڕێو ڕزقو ڕۆزی ئەستەمو دەبێتو نیعمەتی خوایی لێدەسەنرێتەوە.

*ئەگەر بینی بەویستی خۆی گونی بەخشیوەو لێی بووەوە کوڕێکی دەبێتو نادروست دەبێتو کوڕەکەی دەدرێتە پاڵ کەسێکیتر.

*دەگونجێت جووتە گون بەڵگەبێت لەسەر:

+جموجووڵ.

+ئەوەی مرۆڤ لەسەری دەنوێت لەسیسەم یا دەیخاتە ژێرسەری لەسەرین.

*ئەگەر ژنێك بینی دوو عەورەتی هەیە دەگونجێت دوانەیەکی ببێ.

*ئەگەر پیاوێك بینی جووتە گونی هەر نییە یاخود بەهۆی نەخۆشییەوە بڕاون بەهۆی دەردە شێرو دەردە ڕێوی دەگونجێت ژنەکەی تەڵاق بدات یاخود منداڵێکی لەدەستبدات یا بژێویو کاروکاسبی کەمو کورِی تێبکەوێت، ئەگەر ئیشوکاری کێشانە بکات کێشانەکەی دەشکێ، ئەگەر هاوسەرداربێ گەورەی ژنەکەیو خزمی نزیکی لەدەستدەدات، یاخود دەگونجێت لەخۆ پارێزیەوە بچێت بۆ خوار ئەوە.

گوناه(تاوان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەنجامدانی گوناهو تاوان بەڵگەیە لەسەر قەرزکردنی خاوەنەکەی هەروەك چۆن قەرزکردن بەڵگەیە لەسەر گوناهو تاوان.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا قەرزە، ئەگەر کۆمەڵێ گوناهو تاوان ببینێ کۆبوەتەوە لەسەری قەرزە، داننان بەگوناهو تاواندا مەزنیو ڕێزداریو شکۆیە.

گوناهو تاوانی بچووك:

(نابلسی)دەڵێت: شارەزاییە لەخراپەکارانو بەڵگەیە لەسەر لێخۆشبوون لەتاوانەکان بەپێی ئایەتی: ﴿إِلاَّ اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾(النجم:٣٢).

گوند(لادێ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوندێکی ناسراو بەڵگەیە لەسەر خۆی یان دانیشتوانەکەیو ئەوەی لێوەی دێت چونکە هەموو شوێنێك بەڵگەیە لەسەردانیشتوانەکەی هەروەك پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿ وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ ﴾ (یوسف: ٨٢) واتە لەدانیشتوانەکەی بپرسە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەی ستەمو بیدعەو خراپەو دەرچوون لەکۆمەڵو نامۆبوون لەزاوبۆچوونی دانیشتوانی شاردا هەربۆیە خوداوەند باسی رۆڵی ستەمکارانی چواندوە لەگوندەکاندا.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+لانەو ماڵی مێرووله.

+گوند خۆی.

*ئەگەر ئەو گوندە ناسراوبوو دەستەڵاتدار دەدات بەسەریا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+کوللە.

+سەرما.

+دەردو نەخۆشی.

+پرکردنەوەی کونەمێروولەو لەسەربانی ماڵدا.

*ئەگەر بینی چوەتە نێو گوندێکی تۆکمەو قایم دەکوژرێ یاخود کوشتار بەرپادەکات بەپێی ئایەتی: ﴿لايُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعَاً الاَّ فِي قُرَى مُحَصَّنَة﴾ (الحشر: ١٤).

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی لەشارەوە دەچێت بۆ گوند کارێکی سووکو نزم هەڵدەبژێرێ بەسەر کارێکی قورسو گراندا یاخود کارێکی دیاریکراو ئەنجامدەدات وادەزانێ سنووردار نییە یاخود خێرێك ئەنجامدەدات وادەزانێت شەروخراپەی کردووەو پاشگەزدەبێتەوە لێیو سوودی نییە لەبۆی.

*ئەگەر بینی چوەتە نێو گوندێك دەستەڵاتێك بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر لەگوندێك هاتەدەرەوە بەجێیهێشت لەناڕەحەتی قوتاردەبێتو پشوودەدات بەپێی ئایەتی: ﴿ اخْرِجْنَا مِنْ هَـٰذِهِ الْقَرْيَـةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ﴾ (النساء: ٧٥).

*ئەگەر بینی گوندێکی ئاوەدانو وێرانبوو کشتوکاڵو کێڵگەکان کاولبوون بەڵاو نەهامەتییە بۆ خاوەنەکانی، ئەگەر بەئاوەدانی بینی چاکی ئاینی خاوەنەکەیەتی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ستەمو تیاچوونە بەپێی ئایەتی: ﴿ قَالُوا انَّا مُهْلِكُوا اَهْلِ هَذِهِ القَرْيَةِ انَّ اَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ (العنكبوت: ٣٦).

*ئەگەر بینی لەگوندێك دێتەدەرەوە چاکییە بۆی لەئایندا.

*ئەگەر بینی لەگوندەوە دەچێ بۆ شار لەماندوبوونەوە دەچێت رووبەپشوو لەترسەوە بۆ دڵنیایی.

*ئەگەر بینی لەشارەوە دەچێت بۆ گوندێك پێچەوانەی ئەوەیە.

گـوێ:(ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: گـوێ هاوسـەری پیـاوە یـان کـچەکەیەتی، ئەگـەر بینـی سـێ گوێـچکەی هەیـە بەڵگەیە لەسەر ژنێك‌و دوو کچ، ئەگـەر چوار گوێـچکەی هـەبوو خەوەکـەی دوو لێکدانەوە هەڵدەگرێت:

١)دەگونجێت چوار ژنی هەبێت.

٢)چوار کچی بێ دایکی هەبێت.

*ئەگـــەر بینیـــی گوێـــچکەکانی بەدەرکـــەوتووە ئـــەوا ژنەکـــەی تەڵاقدەدات یان کچەکەی دەمرێت.

*ئەگـەر بینـی یـەك گوێـچکەی هەیـە کەسێکی نزیکی دەمرێت.

*ئەگـەر بینـی خـاوەن نیـو گوێـچکەیە خەوەکـەی بەڵگەیـە لەسـەر مردنـی ژنەکەی‌و هێنانی ژنێکیتر.

*ئەگەر بینی لەیەکێك لەگوێچکەکانیدا ئەموســـتیلەیەك هەڵواســـراوە کـــچەکەیدەدات بەشـــوو منـــداڵێکی نێرینەیدەبێت.

*هـەروەها وتویانـە: ئـاین گوێـچکەیە، ئەگـەر بینـی گـوێی ئـاخنی بەشـتێك بەڵگەیە لەسەر بێباوەڕی، ئەگـەر بینـی خـاوەن چـەن گوێـچکەیەکە حـەق‌و راسـتی بـۆ دەخرێتـەڕوو ، بـەڵام پێـی قایل نابێـت بـەپێی ئایـەتی: ﴿أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَـــــسْمَعُونَ بِهَـــــا﴾ (الأعراف: ١٩٥).

*هـەروەها وتویانـە: ئەگـەر کەسێکی دەوڵەمەند چـەن گوێچکەیەکی جوانی هەمە چەشنی بینی گوێبیستی هـەواڵی خۆشدەبێت، بـەڵام ئەگـەر گوێچکەکان هەمـە چەشـن‌و جـوان نـەبوون هـەواڵی ناقۆڵاو خراپ دەبیستێ.

*ئـەوەی چـاو لەگوێـچکەکانیدا ببینـێ تووشی کوێریدەبێت‌و ئەوشتانەی بەدی دەکات بەچاوەکانی بەگوێ دەیبیستێ.

*هـــەروەها وتویانـــە: ئـــەوەی ببینـــێ خـاوەن چـەن گوێـچکەیەکە زۆرباشـە بەتایبـــەت بـــۆ ئەوانـــەی دەیانـــەوێت کەسـێك گوێڕایـەڵیان بکـات وەك ژن‌و منداڵ‌و خزمەتکار، بـەڵام بۆ دەوڵەمەنـد بەڵگەیـە لەسـەر هـەواڵی خـۆش ئەگـەر گوێچکەکان جـوان‌و هەمەچەشـنبوون، بەڵام ئەگەر جوان‌و بـاش‌و هەمەچەشـن نـــەبوون بەڵگەیـــە لەســـەر هـــەواڵی ناخۆش، بۆ زەبوون‌و کەسـانی نـاکۆك‌و دووبـەرە بەڵگەیـە لەسـەر بەندایـەتی‌و بـــەردەوامبوونی‌و لایـــەنی نـــاکۆکیش بەڵگەو بڕیار بەسەریا دەچەسپێنێ.

*دەگێڕنـەوە کەسـێك بینـی لەخـەودا خـــاوەنی دوانـــزە گوێـــچکە زیـــاترە، خەوەکـــەی لای خەولێکدەرەوەیـــەك

گێڕایەوە ئەویش وتی: ئەگەر ئەوکەسەی خەوەکەی بینیوە خاوەن بڕیاربێت بەسەر کەسانیدیدا خێرو چاکەی زۆری پێدەگات، خۆئەگەر دەوڵەمەندبێت هەواڵی پێدەگات بەئەندازەی گوێچکەکانی لەوڵاتانەوە بەهۆی بژێوییەوە، ئەگەر زەبوونیشبوو غەمو پەژارە رووی تێدەکات، ئەگەر ناحەزو دوژمنداربێت دادوەر فەرماندەدات بەسەریا بەبڕیاری گرانو وتەو گوتەی زبرو رەقیش دەکات بەرانبەری، ئەگەر ناکۆکیشبوو زاڵو سەرکەوتوودەبێت بەسەر نەیارو ناکۆکەکانی.

* (نابلسی)دەڵێت: گوێچکە شوێنی بێداریو پلەوپایەیە بۆیە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر منداڵو ماڵو سامانو پلەوپایە. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو ئەقڵو دینو دەستەڵاتو خزمو کەسو کار کەمرۆڤ پێوەیان جوانو رازاوە دەبێت ، ئەوەشی ببینێ گوێچکەی گەورە بووە یان جوان بووە یاخود رووناکی لێوە دێتە دەرەوە یان دەچێتە نێوی بەڵگەیە لەسەر رێنوێنیو گوێڕایەڵی بۆ پەروەردگارو وەرگرتنی بڕیارو فەرمانەکانی.

* ئەگەر بینی لەخەودا گوێچکەی بچووکەو بۆنی ناخۆشی لێدێتەدەروە یان دەچێتە ناوەوە بەڵگەیە لەسەر خراپە، دەگونجێت گوێی زیادەش بەڵگەبێت لەسەر رێگەدانو مۆڵەت پێدان، ئەگەر گوێچکەکانی جوان بوو ئەوەی دەیەوێت باشو چاکە.زۆری گوێچکە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هونەری زانستەکان یان جێگیر نابێت لەسەر حاڵو بارێك.

* دەگونجێت گوێچکە بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی دەچێتە نێویەوە.

* ئەگەر بینی گوێچکەکانی بووبوو بەگوێچکەی هەندێك لەئاژەڵان پلەوپایەکەی لەدەستدەداتو رێزو شکۆمەندی کەمدەکاتو بیستنی سارددەبێت.

* ئەگەر بینی هەردوو پەنجەی خستۆتە گوێچکەیەوە بەڵگەیە لەسەر مردنی بەبیدعەوە، ئەگەر بیدعەچیبوو بەڵگەیە لەسەر مەرگیو سووربوونی لەسەر وازلێهێنانی ئەوەی ئەنجامیداوە یاخود دەبێت بەبانگبێژ.

*گوێی پادشاو فەرمانڕەوا سیخوڕەکانیەتی.

*گوێچکە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی شتی تێدەکرێ لەکیسەو سندووقو گەنجینە.

*ئـەوەی ببینـێ بەباشـی ببیـستێ بەڵگەیـە لەسـەر تێگەیشتن‌و راستی‌و ئاین‌و دڵنیایی.
*ئەوەی ببینـێ کـەڕە بەڵگەیـە لەسـەر تێکچوونی ئاینی.
*ئەوەی ببینێ گوێچکەی بڕاوەو کـەس نەزانێت یـەکێك ژنەکـەی یـان کـچەکەی هەڵدەخەڵـەتێنێ، ئەگـەر چـاك‌و بـاش بـووەوە ژن‌و کـچەکەی تەوبەدەکـەن‌و پاشگەزدەبنەو دەگەڕێنەوە بۆچاکە.
*ئەوەی ببینـێ لەچڵك‌و پیسی گـوێی دەخـــوات زینـــا لەگـــەڵ منـــاڵ‌و نێرینەدادەکات.

گوێبیستی پشکنینی پزیشك: لەخـەودا بەڵگەیـــە لەســـەر پێـــشکەوتن‌و ســـەرکەوتن، دەگونجیـت بەڵگـەبێت لەســـەر چـــاکبوونەوە لەنەخۆشـــی، هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر دەرخـستنی کەموکوڕی.

گوێدرێژ(کەر): (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: گوێدرێـــژ بـــاپیرەی مرۆڤـــە بەهـــەر چەشـنێك ببینـی ئەگـەر قەڵـەو یـا لاوازبێت.
*ئەگـەر بەباشـی دەڕۆیـشت بـەڕێوە سوودو قازانجی دنیایە.
*ئەگـەر جوانبێـت جـوانی‌و قەشـەنگی خاوەنەکەیەتی.
*ئەگـــەر ســـپیبوو ئـــاین‌و گەشـــەی خاوەنەکەیەتی.
*ئەگەر لاوازبـوو هەژارییـە ، قەڵـەویش مـاڵ‌و دارایـی خاوەنەکەیـەتی، ئەگـەر رەشـبوو شـادی‌و مامەڵـەی خۆشـیەتی لەگـــەڵ موڵـــك‌و دەســـتەڵات‌و فەرمانڕەوایی.
*ئەگـەر رەنگـی سـەوزبوو پارێزکـاری‌و ئاینداریيە.
(ئیبن سیرین) لەنێو سەرجەم ئاژەڵانـدا گوێدرێـــژی لاباشـــتربوو، هـــەروەها گوێدرێـــژی رەشـــیش لەپێـــشتربوو، گوێدرێـــژێ بەزینـــەوە کوڕێکـــە لەشکۆمەندیدایە.
*درێـــژی کلکـــی گوێدرێـــژ مانـــەوەی دەستەڵات‌و پۆستی فەرمانڕەواییە.
*تـــۆپینی گوێدرێـــژ بەڵگەیـــە لەســـەر مردنی خاوەنەکەی.
*سمـــی گوێدرێـــژ سەرچـــاوەی مـــاڵ‌و داراییەکەیەتی.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر گوێدرێژەکەی بتـۆپێ مـاڵ‌و دارایـی لەکیـسدەچێت ئەگـەر وانـەبێت پەیوەنـدی دەبـچڕێ یـاخود خزمەتکارەکـەی دەمرێـت یـا باوك‌و باپیری دەمـرن کەبـەخێویانکردو

رزق‌و رۆزیـان بـۆ پەیـدادەکرد، ئەگـەر واش نەبوو گەورەو سـەرداری دەمرێت یاخود سـەفەر دەکـات‌و دەسـتبەرداری خزمەتکارەکەی دەبێت.

*ئەگەر ژنبێت مێردەکەی تەلاقیدەدات یاخود دەمرێت یان سەفەردەکات.

*ئـەو گوێدرێـژەی خاوەنەکـەی نەناسـراوە پیـاوێکی نـەزان‌و بێبـاوەڕە بەپێی ئایەتی: ﴿ انَّ انكرَ الأصْوَاتِ﴾ (لقمان: ١٩).

*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر پیـاوێکی جوولەکـە بـەپێی ئایـەتی: ﴿ كَمَثَـلِ الْحِمَـارِ يَحْمِـلُ اسْفَاراً﴾ (الجمعـة: ٥)، ئەگـەر گوێدرێژەکـە زەڕانـی لەسـەر مزگەوتێك یان بڵندگۆیەکەوە بێباوەڕێك بانگەشـەی بێباوەڕیـدەکات، ئەگـەر بانگیـدا بـەبانگی ئیـسلام بێباوەڕێـك موسوڵماندەبێت.

*ئەگەر بینی بـوە بـەخاوەنی گوێدرێـژ تووشـدەبێت بەدەسـتی کۆمـەڵ‌و گروهێکـی نەزانـەوە بـەپێی ئایـەتی: ﴿كأنهم حُمر مستنفرة﴾ (المدثر:٥٠).

*ئەگـەر سـواری گوێدرێـژێك ببێـت‌و بەباشـی پێـوەی بـڕوات بـاپیرەی لەکاروکردەوەی رازییە.

*ئەگەر گۆشتی گوێدرێـژ بخـوات مـاڵ‌و دارایی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگـەر بینـی گوێدرێژەکـەی بەلێـدان دەڕوات بەڕێوە بێبەشەو بەتەنیا بەنزاو پاڕانەوە نان‌و بژێوی پێدەدرێت.

*ئەگەر گوێدرێژەکەی چـوە نێـو لانـەو ماڵەکەی باپیرەیـەتی بـەخێرو چاکەوە رووی تێدەکات.

*ئەگـەر بینـی گوێدرێژەکـەی بـوە بەهێستر بـژێوی لەلایـەن فـەرمانڕەواوە دەبێـت، ئەگـەر بـوو بەدڕنـدە بـژێوی لەلایەن ستەمکارێکەوە دەبێت، ئەگەر بـوو بەبـەرانێك باپیرەیـەتی رێزداریدەکات.

*ئەگەر بینی گوێدرێژەکەی هەڵگرتووە هێزو توانایە خودلوەند پێیدەبەخشێ هەتا پێی سەرسامدەبێت.

*ئەگـەر گـوێی لـەسمی ئاژەڵبێـت بەبێنەوەی ببینێ باران‌و رێبازە.

*گوێدرێژ بۆ گەشتیارو موسافیر خێرە لەوەی هێواش بێت‌و نەجووڵێت.

*ئەگـەر تەرسـی گوێدرێـژ کۆبکاتـەوە مـاڵ‌و دارایـی زیاددەکـات، ئەگـەر زۆرانبـازی لەگـەڵ گوێدرێژێکـدا بکـات هەندێك لەخزمە نزیکەکانی دەمرن.

*ئەگـەر هاوسـەرگیری لەگـەڵ گوێدرێژێکدا بکات بەهێز دەبێت لەسـەر رێبازی باوباپیرانی.

* ئەگەر بینی گوێدرێژێك هاوسەرگیری لەگەڵکردوە ماڵو دارایی‌و جوانی بەئەندازەیەکی بێشومار زیاددەکات.
* گوێدرێژی رامو گوێڕایەڵ بێداری باپیرەی خەوبینەرە بۆ خێرو ماڵو دارایی.
* ئەگەر ببێ بەخاوەن گوێدرێژێك یاخود بیبەستێتەوە یان بیخاتە نێو ماڵی خۆی خوداوەند خێرو چاکەیەکی بێشوماری پێدەبەخشیّ‌و قوتاریدەکات لەغەمو پەژارە.
* ئەگەر لەسەر پشتی گوێدرێژەکەی بکەوێتە خوارەوە هەژار دەکەوێت، ئەگەر گوێدرێژەکە هی کەسێکیتر بێت‌و لەسەری بکەوێتە خوارەوە پەیوەندی نێوان خۆی‌و هاوەڵەکەی دەبچڕیّ.
* ئەگەر گوێدرێژێك بکڕیّ‌و نرخەکەی بدات بەدرهەم خێروچاکەی لەقسەوگوفتارەوە دەستدەکەوێت.
* ئەگەر گوێدرێژێکی چاوکوێر ببینیّ ماڵو داراییەکی هەیە شوێن‌و جێی نازانێت، ئەوەی ناقۆڵاو نکوولی لێکراوە لەگوێدرێژدا دەنگییەتی، لەبنەڕەتدا باپیری مرۆڤو بەختیەتی.
* ماکەر ژن یان خزمەتکارێکی بەدخوو یان بازرگانی مرۆڤو شوێنی سوودو قازانجیەتی، ئەگەر لەخەودا لەژێریابوو دووگیانبوو لێی‌و منداڵیبوو بەچەشنیّ رەگەزی ئەو قبوڵینەکات کوڕەکە هی ئەو نییە گەرنیشانەیەکی تێدابێت.
* ئەگەر لەشیری ماکەر بخواتەوە نەخۆشییەکی سووك دەگرێت‌و چاکدەبێتەوە.
* ئەگەر ماکەرەکەی جاشەکەرێکی نێرینەیبێت منالی نێرینەی دەبێت ئەگەر مێینەبوو بەڵگەیە لەسەر خاوی‌و لەسەرخۆیی.
* هەروەها دەڵێن: ئەوەی سواری ماکەرێك ببێت بێئەوەی جاشەکەری لەگەڵدابێت ژنێکدەهێنێت بەبێئەوەی منداڵی هەبێت، ئەگەر گوێدرێژەکە جاشەکەری لەگەڵدابێت ژنێکی کوڕدار دەهێنێت.
* ئەگەر بینی دەستی جاشەکەیگرت یاخیبوو ترس‌وبیم رووی تێدەکات لەلایەن کوڕەکەیەوە، ئەگەر یاخینەبوو سوودو قازانجێکی هێواشی پێدەگات.
* هەروەها دەڵێن: ماکەر زیادبوونی ماڵو دارایی‌و پلەوپایەیە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا منالە یا کوڕە یاخود ژنە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر یان زانست بەپێی ئایەتی: ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ (الجمعة: ٥).

* ئەوەی پێچەوانەی حاڵی بەئاگابوونی لەگوێدرێژەکەیدا بەدیبکاتو خەوبینەر لەخواترس بێت بەڵگەیە لەسەر خاوبوونەوەی بەندایەتی.
* دەگێڕنەوە (ذي النون) ی (میسری) (ڕەزای خوای لێبێت) گوتویەتی: من کاتێ سەرپێچی خوداوەند دەکەم ئەو حاڵوبارە لەگوێدرێژو خزمەتکارەکەمدا بەدیدەکەم.
* ئەگەر سواری ئـاژەڵێکبوو کەشایەنەبوو بەهۆی توێشوو پێداویستیەکانەوە ئەرکدەخاتە ئەستۆی یەکێك کەشایستەینەبێت.
* دەگونجێت گوێدرێژ بەڵگەبێت لەیەر بژێویو ڕزقو ڕۆزی.
* گوێدرێژ بەڵگەیە لەسەر:
+زانایەك کارو کردەوە بەزانیارییەکەی نەکات.
+جوولەکە.
+ئەوەی مرۆڤ لەسەری دادەنیشێت.
* هێسترو خاوەنداریتی گوێدرێژ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جوانکاری بەماڵو سامان.
* گوێدرێژ ژنێکی بژێوی پەیداکارەو خێرو بێری زۆرەو وەچەو نەوەی سوودو قازانجی پەیتا پەیتا هەیە.
* دەنگی گوێدرێژ بەڵگەیە لەسەر:
+شەڕو ناخۆشی.
+کوڕو منداڵی زینا.
+دەرکەوتنی جنۆکەو دروستکراوی پەنهان.
* هەروەها دەڵێن: بینینی دەنگی گوێدرێژ بەڵگەیە لەسەر تاریکایی.
* ئەگەر بینی بەباشی دەتوانێت سواری گوێدرێژ بێت یاخود دەترسێ لەوەی سواری ببێت، بەچەشنێکی جیاوازی خۆیدەردەخات.
* ئەگەر زانایەکی بینی سواری گوێدرێژبوە پلەوپایە بەدەستدەهێنێتو لەوانە وتنەوە دوا دەکەوێت.
* گوێدرێژی لەڕولاواز ماڵو دارایی و زیادبوونیەتی.
* گوێدرێژی قەڵەویش ماڵو داراییەکە تەواوبوەو کۆتایی هاتوە.
* گوێدرێژی (مەغربیی) باشترین جێنشینە.
* ماکەر ماڵو داراییەکە لەچاندنو کشتوکاڵ بەدەستیدەکەوێت.
* ئەگەر بینی سواری جاشەکەرێکبوە غەمو پەژارە ڕووی تێدەکات لەلایەن کوڕ یان ژنەوە.
* ئەگەر گوێدرێژەکەی بمرێت ماڵو دارایی زیاد دەکات، دابەزینیش لەسەر پشتی گوێدرێژو فرۆشتنی هەژارییە.

*ئەگەر بینی گوێدرێژێك سەر دەبڕێت تا گۆشتەکەی بخوات و رزق و رۆزی فراواندەبێت لەدوای تەنگەژەو نەداری.
*ئەگەر بینی گوێدرێژ بۆیەکێکیتر سەردەبڕێت خواردنی خراپدەبێت.
*ئەگەر بینی گوێدرێژەکەی چەن کلکێکی هەیە بەلگەیە لەسەر رزق و رۆزی فراوان.
*ئەگەر بینی گوێدرێژێك یا چەن گوێدرێژێکی هەیە خۆشی و شادی و خێروچاکەی زیاددەکات.
*گوێدرێژی کێویش بەلگەیە لەسەر سەرپێچی.
*ئەگەر بینی سواری گوێدرێژێکی کێوی بوەو لەسەر پشتی دەکەوێتە خوارەوە بائاگاداری سەرپێچی بێت.
گوێدرێژەوان (خاوەن گوێدرێژ):(ئیبن سیرین) دەلێت: خاوەن مالی حەرامەو سەرچاوەی بژێوی نادروست و حەرامەو هانی خەلکیدەدات لەسەر بەتال و ناڕەوا.
(نابلسی)دەلێت: خاوەنی گوێدرێژ بەلگەیە لەسەر بەرپرسی کاروبار، بینینی بەلگەیە لەسەر بژێوی بەهۆی سەفەرو گەڕانەوە، دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر سووك و ئاسانکردنی کاروباری قورس و گران.

گوێدرێژی کێوی:(ئیبن سیرین) دەلێت: جیاوازی هەیە سەبارەت بەگوێدرێژی کێوی لەلێکدانەوەدا، هەندێکیان دەلێن: پیاوێکە، ئەوەی بیبینێ بەلگەیە لەسەر دوژمنایەتی نێوان خەوبینەرو کەسێکی نادیار کەهیچ وپووچ و بەدرەچەلەکە.
*هەروەها دەلێن: بەلگەیە لەسەر مال و دارایی، ئەوەی ببینێ گوێدرێژێکی کێوی لەدوورەوە ئەوە مال و دارایییەکی تیاچووی دەستدەکەوێتەوە.
*دەلێن: سواربوونی گەڕانەوەیە بۆ ناحەقی و بەتال و تێکدانی بەندی گوێڕایەلی بۆ موسولمانان.
*ئەگەر گۆشتی گوێدرێژێکی کێوی خوارد یان شیرەکەی چەند خزمەتکارێکی دەستدەکەوێت لەلایەن پیاوێکی رێزدارەوە.
*شیری گوێدرێژی کێویش مال و دارایییەکەی رامکراوە.
*ئەگەر سواری گوێدرێژێکی کێوییبوو رام و گونجاوبوو بۆی سەریکردوەتە سەرپێچی، ئەگەر گوێدرێژەکە رامنەبوو زۆرانبازیدەکات لەگەلی یاخود لێیدەدات ناڕەحەتی قورسی پێدەگات بەهۆی سەرپێچییەوەو غەم و پەژارە رووی تێدەکات.

* ئەگەر گوێدرێژەکە چوە ماڵەکەی پیاوێکی بەدوخراپی بێدین ڕوودەکاتە ماڵەکەی، ئەگەر گوێدرێژەکەی بردە نێو ماڵەوەو لەدڵو دەروونیدا وەك نێچیرێك بۆیدەڕوانی خێرو دەستکەوت ڕوو لەماڵەکەیدەکات.

* ماکەری کێوی ژنە، خواردنی شیرەکەی خواناسیو ڕێنومایییە لەئایندا.

* ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی گوێدرێژی کێویو رام ببێت بۆی قسەی بەسەر کۆمەڵو تاقمێکی پەرتەوازەی موسوڵماناندا دەڕوات.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر گوێدرێژی ئاسایبوو بەگوێدرێژی کێوی بەڵگەیە لەسەر زیان بۆی، ئەگەر گوێدرێژەکەی یەك کەڵەچاوبوو یا دییەی لاوازبوو کەمو کوڕی ڕوودەکاتە بژێوی.

* ئەگەر بینی بوە بەگوێدرێژ بەڵاو نەهامەتییەك ڕووی تێدەکات ئەقڵو ژیری تێکدەداتو کردارەکانی کەم خێر دەبێت.

* ئەگەر گوێدرێژێکی بینی لەئاسمانەوە دابەزیوەتە خوارەوەو عەورەتی چوە بەنێو پاشیدا ماڵو دارایی بێشوماری دەستگیردەبێتو پێی دەوڵەمەنددەبێ بەتایبەت ئەگەر پادشاو فەرمانڕەوابوو.

* هەروەها گوێدرێژی کێوی بەڵگەیە لەسەر:

+هاوسەر یاخود منداڵ.

+کەسانی دڵڕەقو توندوتیژ.

+کەسانی دەشتەکیو گوندنشین.

* هەروەها مانگای کێویش وایە بەڵام پتر بەسۆزە لەگوێدرێژی کێوی.

گوێرەکە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کوڕێکی نێرینەیە ئەگەر بەشاخەوەبوو یان پێیبەخشرا، هەموو بەچکەیەکی ئاژەڵانی تریش هەر بەوشێوەیە ئەگەر پێی ببەخشرێ.

* گوێرەکەی سورەوەکراو دڵنیایییە لەترسوبیم بەپێی چیرۆکەکەی حەزرەتی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت).

* گوێرەکە کوڕێکە شایستەی خێرە، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو سەرپێچیو دەرچوون لەگوێڕایەڵی خوداوەند.

* ئەگەر ژنێك بینی بەخشڵی زێڕەوە یان بەجلوبەگەوە بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فیتنە.

* گوێرەکەی قەڵەو مژدەیە بەبوونی کوڕو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا .

* ئەگەر بینی گۆشتی گوێزەکە دەخوات ماڵو دارایی لەپیاووژن بەدەستدەهێنێ، ئەگەر بینی گوێزەکەیەکی هەڵگرتو بردی بۆ ماڵی خۆیان غەمو پەژارەیەکی قووڵ رووی تێدەکات.

گوێز: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گوێزی هندی: نێرگەلەیە، هەندێکدەڵێن: ماڵو داراییەکە لەلای پیاوێکی فالگەری بەئەستێرە، ئەگەربینی گوێزی هندی دەخوات زانیاری ئەستێرەگەری فێردەبێت یاخود دوای رای ئەستێرەگەرێك دەکەوێت لەراوبۆچووندا و بڕوای پێدەکات، هەروەها ئەگەر بینی بوە بەکاهین یاخود ئەستێرەگەر بەبێداری و بەئاگایی گوێزی هندی بەدەستدەهێنێت.

(نابلسی)دەڵێت: ماڵو داراییەکی پەسمەندەکراوە، ئەگەر خشەخشی هەبوو ناکۆکی و دەنگەدەنگو قاووقیژە.

* دارگوێز پیاوێکی عەجەمی رەزیلو چرووکو ورەوڕکارەو خاوەن ماڵو داراییەکی کتوپڕەو خێری لێناکات.

* ئەگەر بینی لەسەر داگوێزێکە وابەستەی پیاوێکی عەجەمی گەورە دەبێت بەپێی پیاهەڵدانی خۆی.

* ئەگەر لەسەر دارگوێزەکە هاتەخوارەوە نێوانیان یەکناگری و نابەستری، ئەگەر کەوتەخوارەوە لەسەری و مرد لەبەردەم پیاوێکی کەتەولی لەشولار گەورەدا دەکوژرێت یان لەبەردەم پادشایەك، ئەگەر درەختەکە شکا پیاوە لەشولارگەورەکە دەمرێتو ئەوەی دەکەوێتەخوارەوە دەبێت بەفەرمانڕەوا ئەگەر نەمرێت قوتاردەبێت، ئەگەر هەردووەدەستو قاچی شکا روو بەتیاچوونو هیلاکی دەچێتو بەڵاو نەهامەتیەکی گەورە رووی تێدەکات بەڵام لەدواییدا قوتاردەبێت.

* ئەگەربینی دارگوێزێك دەبڕێتەوە پیاوێکی عەجەمی دەکوژێت.

* ئەگەر گوێزی لەباخێك لێکردەوە لەماڵو دارایی لەلای ژنێکەوە بەدەستدەکەوێت ئەگەر گوێزەکە پاککرابوو رزق و رۆزی تەواوە.

* ئەگەر توێکڵی گوێزی خوارد غەیبەتی پیاوێکی رەزیلو چرووکدەکات، ئەگەر ئەو توێکڵە ژنێك بڵاویکردەوە غەیبەتی پیاوێکی رەزیلو چرووك دەکات.

* ئەگەربینی وەك ئەوەی یاری بەگوێزدەکات لەماڵی حەرامدا رۆدەچێت.

*گوێزی پاککراویش رزق و رۆزییە، هەروەها دەچوێنرێ بەپیاوچاکان و سەرکردەو برایان.
*هەروەها دەچوێنرێ بەلەشساغی و درێژەکێشانی سەفەر.
*ئەگەرخەوبینەر ژنبوو گوێز بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی لەگەڵ مێردو هاوسەر بەهۆی واژووبوونی پێتەکانییەوەو دروستی کاروباری قورس و گران و ئەستەم.
*گوێزی شکاو ماڵودارایییە بەبێماندوبوون.
*گوێزی هندی بەڵگەیە لەسەر گوفتاری کاهینەکان، ئەگەربینی گوێز دەخوات گوتەی راست و دروستدەبێت.
گوێگر: (نابلسی) دەڵێت: گوێگرتن لەقورئان یان گوێگرتن بۆ پیاهەڵدانی پێغەمبەر (ﷺ) یان گوێگرتن لەوتار بەڵگەیە لەسەر رێنومای و گەڕانەوە بۆ لای خوداو پاشگەزبوونەوە، ئەگەر گوێبیستی بەدەر لەوە بوو ئەوە دەچێتەریزی ئەوانەی خوداوەند دەربارەیان دەفەرموێت: ﴿ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا ﴾ (الأعراف: ١٩٨). گوێگرتنیش درۆو فیتنەیە، دەگونجێت گوێگر ناڕەحەتی و بەڵاو نەهامەتیەك بێتە رێی.

*ئەگەر بینی گوێدەگرێ ئەگەر بازرگانبوو گرێبەستەکەی هەڵدەوەشێنێ، ئەگەر فەرمانڕەوابێت لادەبرێت.
*ئەگەر بینینی گوێی لەمرۆڤێك گرتوە بەنهێنی دەیەوێت ئابرووی ببات.
*ئەگەر بینی گوێی لەوتی وتی گرتوەو شوێنی باشترین وتە دەکەوێت مژدەی پێدەدرێت.
*ئەگەر بینی گوێدەگرێ و خۆی بەچەشنێك لێدەکات و گوێی لێنییە ئەوە درۆدەکات و رادێت لەسەرئەوەی، هەروەها گوێبیستبوونی دەنگەکان لەخەودا یاخود پێدانی ئەوەی شیاوی خەوبینەرە بەم چەشنەیە:

+ **قاووقیژی نەوەی (ئادەم)**: رزق و رۆزی و سوودو قازانجە.
+ **دەنگی ئاژەڵ**: غەم وپەژارەو ترس و بیمە.
+ **سەگوەڕ**: گوتەو خۆهەڵقورتانە لەکارێکدا هیچ کەڵکنا گرێ.
+ **مرەی پڵنگ**: خۆنواندن و نازکردن و پێنەزانینە.
+ **گمەگمی کۆتر**: شیوەن یاخود مارەبڕینە.

+**دەنگی پەڕەسێلکە**: قسەو وتەی بەسوودە یاخود گوێگرتنە لەقورئانی پیرۆز.

+**دەنگی بۆق**: لێدانە یان دەنگی زەنگە.

+**فیشکەی مار**: جەنگاندن‌و ئاگاداری‌و دەمەدەمەیە.

+**زەڕەی گوێدرێژ**: دوعاکردنە لەستەمکاران.

+**رەزیلء بەخیل**: گوتەو خۆخستنە نێو گومانەوەیە.

+**بۆڕەی گوێرەکە**: فیتنەو ئاشوبە.

+**دەنگی حوشتر**: سەفەرەو ماندوبوونە.

+**نەڕەی شێر**: هەڕەشەلێکردنە.

+**مەرەی پشیلە**: فیتنەی‌و دەنگەدەنگە لەگەڵ چاوداگرتن‌و فرِوفێڵ.

+**دەنگی مشك**: کۆبوونەوەو خۆشەویستی‌و رزق‌و رۆزییە.

+**دەنگی ئاسك**: ئالوودەو بیرکردنی نیشتمانە.

+**لورەی گورگ**: ئاگاداری دزییە.

+**دەنگی رێوی**: ئاگادارییە بەهەڵهاتن‌و گواستنەوە.

+**دەنگی چەقەڵ**: کاروباری گرنگە لەشەڕو چاکەدا.

*__گوێگرانی مرۆڤ__: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر سەرسامی‌و جیاوازی‌و پەرتەوازەی یان درۆکردن لەگەڵی.

گوێهەڵخستن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوێ هەڵخستن لەخەودا بریتییە لەدرۆو قسەهەڵبەستن، بەپێی فەرمایشتی خوداوەند ﴿يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ﴾(الشعراء: ٢٢٣).

واپێویست دەکات گوێ هەڵخستن لەلایەن فەرمانڕەواوە کارێکی ناشیاوو گونجاو بێت بەپێی ئایەتی ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ﴾(الحجر:١٨).

*سەبارەت بەگوێهەڵخستن : ئەوەی لەخەودا ببینێ گوێی هەڵخستوە ئەگەر بازرگانبوو پەشیمان دەبێتەوە لەگرێبەست‌و پەیمان، ئەگەر فەرمانڕەوا بێت لەکاردەخرێ بەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ﴾(الشعراء:٢١٢).

*ئەگەر خۆی بینی گوێی گرتوە لەیەکێك دەیەوێت ئابرووی ببات‌و نهێنی ئاشکرا بکات.

*ئەوەی ببینێ گوێ بۆ وتی وتی‌و قسەی ئەم‌و ئەو رادێری‌و شوێنی باشەکانی دەکەوێت مژدەی پێدەدرێت بەپێی ئایەتی : ﴿فَبَشِّرْ عِبَادِ ، الَّذِينَ

يـــسْتَمِعُونَ الْقَـــوْلَ فَيَتَّبِعُـــونَ أَحْسَنَهُ ﴾(الزمر: ١٧ـ ١٩).

* ئەگەر بینی گوێی هەڵخستبوو بەڵام خـۆی وانیـشاندەدا گـوێی لێنییـە راستناکاتو بەر ئایەتی: ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِراً كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ (الجاثية: ٨)

گ وو

گووژاڵـــك (كـــوژاك): (ئـــیبن سیرین)دەڵێت: داری گوژاڵك پیاوێكی ترســنۆكی تۆقیـوی بێدینـەو خـوای گـــەورە بـــەپیس و گەنـــدەڵ ناوزەدیكردوەو بەچەشنێ باسیدەكات جێگیربـــوونی نییـــەو دەفـــەرموێت: ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الأَرْضِ مَالَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾ (ابـراهيم: ٢٦) بەروبوومەكەشی غەم و پەژارەیە.

گ ۆ

گۆچان (گاڵۆك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: گۆچـان كـوڕێكی خێـراو تیژتێپـەڕە، هــەروەها دەڵــێن: پیــاوێكی دووڕووی شـەلەو یـاریكردن پێـی هانابردنـە بـۆ پیاوێك ئەوە سیفەتی بێت.

* هەروەها دەڵێن: بـاش نییـە لەخـەودا بەپێی ئایـەتی: ﴿أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِـــيَةٌ مِـــنْ عَـــذَابِ اللهِ﴾ (يوسف: ١٠٧).

(نابلسی) دەڵێت: گۆچان زمانێتی یاری پێدەكات ویستو خواز لێكدەدرێتـەوە، ئــەوەی تێــدا ڕوودەدات لەزیادوكـــەم بیگەڕێنەوە بۆ كوڕ یا زوبان.

* ئەگەر بینی بەگۆچان لەتۆپێكدەدات شەڕ لەگەڵ هاوسـەرەكەی دەكـات یـان لەگـەڵ پیـاوێكی دووڕوو چـونكە تـۆپ هـــەركات بوەســـتێ دیـــسان ماندوویدەكاتو لێیدەداتـەوە، ئەمـەش لەشەڕو پێكداداندەچێت.

* وشـەی گۆچـان لەوشـەی(جـان)ەوە هـاتوە دەگونجێـت بینینـی بەڵگـەبێت لەسەر جەنگو زوبان.

* هــەروەها بینینــی بەڵگەیــە لەســەر خێرێكی گوزەراو لەرابردوودا.

* ئەگـــــەر بینـــــی گۆچـــــانێكی بەدەســتەوەیەو لێــدەدات خوازەكــانی دەســتگیردەبێت بەبێنــەوەی جــێگیر بوو بێتو بەئەنـدازەی زاڵبـوونی بەسـەر لێداندا بەدەستیدەهێنێت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: گۆچان پیاوێكی پـــارێزراوی دووڕوە، ئەگـــەر بینـــی گۆچـانێكی بەدەسـتەوەیە پـەنادەگرێ بـەپیاوێك ئــەو ســیفەتەی هــەڵگرتوەو ئـــــەوەی كـــــەوا خوازیاریـــــەتی

بەدەستیدەهێنێتو بەسەر دوژمناندا زاڵدەبێو ماڵو دارایی زیاد دەکات.

* ئەگەر گۆچانەکەی بەنوشتاوەیی بینیو خۆیدابوو بەسەریا ماڵو سامانی دەڕواتو ئەوەش لەخەڵکی وندەبێ، ئەگەر بینی شکا ئەگەر بازرگانبوو بازرگانیەکەی زەرەدەکات، ئەگەر فەرمانڕەوابوو لادەبرێت.

* ئەگەر بینی بەگۆچانەکەی کێشای بەزەویەکدا کێشەو گرفتی تێدابوو دەبێت بەخلوەنی ئەو زەوییەو نەیارەکانی دەشکێنێ.

* ئەگەر بینی خۆییوە بەگۆچان بەخێرایی و کتوپڕ دەمرێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی گۆچانەکەی شکا نەخۆشیەکی سەختو تونددەگرێو هێزو توانای لەبەردەبرێت.

* ئەگەر بینی بەگۆچانەوە دەڕوات بەڕێوە سوورە لەسەر سواربوونی کەشتی.

* گۆچان بەڵگەیە لەسەر:

+فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە.

+سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.

+گەیشتن بەهیواو ئاوات.

* ئەگەر گۆچانەکە لەبادەمبوو بەڵگەیە لەسەر بەسەرچوونی ئەوەی خێروشەڕی تێدایە.

* ئەگەر لەقۆخبوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دووڕوویی لەئایندا.

* دەگونجێت گۆچان بەڵگەبێت لەسەر مار یان جادوو.

* ئەگەر بینی لەکەسێکدەدات بەگۆچان زماندرێژیدەکات بەسەریا.

* ئەگەر گۆچانەکەی کێشا بەبەردێکدا ئاوی لێدەرهێنا ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەندەبێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو پتر دەوڵەمەند دەبێ، دەگونجێت رزقو رۆزییەکی باشبێت.

* دەگونجێت گۆچان پیاوێکی گەندەڵو پیسو بێ ئاین بێت چونکە لەدار دروستکراوەو ئەوەش پیاوێکی دووڕووە.

گۆرانی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر گۆرانیەکە خۆشبوو بەڵگەیە لەسەر بازرگانیەکی بەسوود ، ئەگەر باشنەبوو بەڵگەیە لەسەر بازرگانیەکی زەرەرمەند.

* هەندێکدەڵێن: گۆرانیبێژ زاناو دانایە یان یادخەرەوەیە.

*گۆرانی لەبازاڕدا ئابڕوچوونە یاخود کاروباری ناقۆلایە دەکەونە نێوی، بۆ هەژاریش ژیریو ئەقڵ لەدەستدانە.

*ئەگەر شوێنێکی بینی گۆرانی تیا دەگوت لەوشوێنەدا درۆ روودەداتو جیاوازی دەکەوێتەوە نێوان خۆشەویستانو پلانی ئیرەبیبەرە.

*هەروەها دەڵێن: گۆرانی بەڵگەیە لەسەر قاووقیژو گێرمەوکێشمە بەهۆی جیاوازی جموجووڵی سەماوە.

*ئەگەر بینی هۆنراوەیکردوە بەگۆرانی بەدەنگێکی خۆشو بەرز خێرە بۆ گۆرانیبێژانو سەرجەم ئەوانەی لەولان.

*ئەگەر بینی گۆرانییەکی ناخۆشی وت بەڵگەیە لەسەر بێکارییو رسوایی.

*ئەگەر بینی لەنێو قوڕدا دەڕواتو گۆرانی دەڵێت: خێرە بەتایبەت ئەگەر خورمای فرۆشت.

*گۆرانیبێژی حەمام قسەو وتەی تاوانبارە.

*هەروەها دەڵێن: گۆرانی لەبنەڕەتدا بەڵگەیە لەسەر شەڕو ئاژاوەو دەنگەدەنگە.

*گۆرانیو لاواندنەوە بەلاونەهامەتییە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەحەمامدا گۆرانی وت لەبازاڕدا بەخواناس ناسرابوو ئامادەی فیتنەدەبێ کەروودەداتو دەکەوێتەوە.

*گۆرانی ملکەچو رسوایان لەبازاڕدا بەڵگەیە لەسەر ئەقڵو سووکیان.

گۆرانیبێژ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودات بینینی بەڵگەیە لەسەر شادیو خۆشی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەرو گواستنەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئامۆژگاریکار.

گـورەویی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گورەویی ماڵودارایی‌و پارێزەرە بۆی، ئەگەر بۆنیخۆشبوو بەڵگەیە لەسەرنەوەی خاوەنەکەی ماڵو داراییەکەی دەپارێزێ بەزەکاتو بەباشی باسدەکرێ، ئەگەر بۆنەکەی ناخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر ناقۆلایی ژن، ئەگەر پروکاوکونبوو بەڵگەیە لەسەر رێگری لەزەکاتو خێر.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی گورەویی لەپێدەکات ماڵو داراییەکەی هاوسەنگ دەبێت ئەگەر دایکی مابوو کۆچی پێدەکات، وەگەرنا کوڕەکەی یاساغدەبێت.

*هەروەها گورەویی بەخزمەتکارو ژنو بەردەست ناوزەدکراوە.

گۆڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گۆڕی هەڵکەنراو زیندانە هەروەك چۆن زیندانیش گۆڕە.

* ئەگەر بینی دەچێت بۆسەردانی گۆڕستان سەردانی زینداندەکات.

* ئەگەر بینی گۆڕێك هەڵدەکەنێ لەسەربانێك تەمەندرێژ دەبێ.

* کۆمەڵە گۆڕێکی زۆر لەشوێنێکی نادیاردا بەڵگەیە لەسەر پیاوانی دووڕوو.

* ئەگەر بینی گۆڕستان بارانی لێباری خەڵکی سۆزو بەزەییان بەسەرادەبارێ.

* ئەگەر گۆڕێکی لەشوێنێکی نادیار بینی تێکەڵ بەپیاوێکی دووڕوو دەبێت.

* گۆڕستانی ناسراو بەڵگەیە لەسەر کارێکی حەق کەئەو لێی بێئاگایە.

* ئەگەر بینی گۆڕ بۆ خۆی هەڵدەکەنێ لانەوماڵێك بۆ خۆی دروستدەکات.

* ئەگەر بینی گۆڕی مردوویەك گوێزراوەتەوە بۆ ماڵەکەی یان گەڕەك و شارەکەی منداڵەکانی لەو شوێنەدا ماڵێك دروستدەکەن.

* ئەگەر بینی چوە نێو گۆڕێك بەبێئەوەی تەرم و جەنازەبێ ماڵێکی بەتاڵدەکڕێ.

* ئەگەر بینی لەسەر لێواری گۆڕێك وەستاوە گوناهێك ئەنجامدەدات بەپێی ئایەتی: ﴿وَلاَ تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ﴾ (التوبة: ٨٤).

* ئەگەر پیاوێکی دەوڵەمەندی لەگۆڕستان بینی بەدەوری گۆڕەکاندا دەهات و دەچوو سەلامی لێدەکات، هەروەها دەڵێن: بێپارە دەبێ و دەست لەخەڵکی پاندەکاتەوە چونکە گۆڕستان شوێنی بێپارەیانە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا زیندانەو زیندانیش گۆڕستانە، ئەگەر بینی لەگۆڕستان نیشتەجێبوەو هێشتا هەر زیندوە زیندانی دەکرێ.

* ئەگەر گۆڕی هەڵکەندو رەبەنبوو ژنێکدەهێنێ بەفرۆفێڵ.

* ئەگەر گۆڕێکی لەسەر زەوی هەڵکەندو دیواری نەبوو لانەی قیامەتە ئەگەر چوە نێوی ئەجەلی هاتوە، ئەگەر نەچوە نێوی هیچی تێدا نییە.

* ئەگەر گۆڕێکی کڕی و نەچوەنێوی ژنێکدەهێنێ.

* ئەگەر گۆڕێکی کڕی و نەچوە نێوی ژنێکدەهێنێ.

* ئەگەر گۆڕێکی بینی لەشوێنێکەوە گوێزرایەوە بۆ شوێنێکیتر کەسێك لەجێنشینەکانی خاوەنی ئەو گۆڕە لانەو ماڵێك دروستدەکات.

*گـۆڕی نادیـار نەتـەوەو کۆمـەڵێکی دووڕوون بـەپێی ئایـەتی: ﴿ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴾ (فاطر: ٢٢).

*ئەگـەر گـۆڕێکی هەڵکەنـد هاوسـەردەگرێ، ئەگـەر کـردی بـەماڵی خۆی زۆر باسی مردندەکات.

*گۆڕ بەڵگەیە لەسـەر سـەفەری دوورو بێزاری‌و هاوسەرو زیندان.

*ئەگـەر بینـی گۆڕێـك پڕدەکاتـەوە تەمەنیدرێژدەبێ‌و لەشساغدەبێ.

*ئەگەر بینی لەگۆڕێکدا ئەسپەردەکرا بەبێنـەوەی بمـرێ غـەم‌و پـەژارە رووی تێدەکات یاخود تەنگەشەو گرفـت دێت بەسەریا یاخود زیندانیدەکرێ.

*ئەگـەر خـۆی بـەکفنکراوی‌و ئەسـپەردەکراوی بینـی لەگۆڕەکەیـداو زیندوبوو ژندەهێنێ.

*ئەگـەر گـۆڕی مردوویـەکی هەڵدایـەوە خوازیـاری ڕێگەیەکـەو شـوێنی ڕێبـازی مردوەکـە دەکـەوێ، ئەگـەر مردوەکـە زانابێت زانیارییـەو بەدەستیدەهێنێت، ئەگـەر دەوڵەمەنـدبوو مـاڵ‌و سـامان بەدەسـتدەهێنێ، ئەگـەر چـوەنێو گۆڕەکەی‌و بەزینـدوێتی بـەدیکرد مـاڵ‌و دارییە حەرامـە، ئـەو زانیـاری‌و داناییـە راستە، ئەگەر بەمردوویی بینی داواکەی دەستگیرنابێ.

*ئەگەر بینـی گـۆڕی پێغەمبـەری (ﷺ) هەڵدایـەوە سـوننەتی ئـەو زیندودەکاتەوە.

*ئەگەر مـردووی بینـی لەگۆڕەکانیانـدا هەسـتاون‌و گەڕانـەوە بـۆ ماڵیـان بەبێنـەوەی کـەس بیانناسـێتەوە لەمزگـەوت دێتـەدەرەوەو جێنـشینانی شـار گەرچی هاوەڵپەیداکارن پـارێزراو دەبـن، یـاخود کـشتوکاڵی خـەڵکی سـەوزدەبێت کەپێـشتر ناهومێـدبوون لێی.

*ئەگەر گـۆڕی بێبـاوەڕێکی هەڵدایـەوە یـا بیدعـەکارێ یـان کەسـێکی ناموسوڵمان دوای ڕێبازی سـەرگەردانی دەکـەوێت یـاخود مـاڵ‌و داراییـەکی بەحـەرام‌و فرتوفێـڵ چارەسـەردەکات، ئەگەر هەڵکەندنەکە بـەردەوامبوو هـەتا گەیـشت بەکـەلاکێکی بۆگـەن یـاخود سـووتاو پیـسابیەکی زۆرو بێـشومار ئەوجا لەبەڵگەهێنانـەوەدا بـەهێزدەبێ‌و دەگات بەدەرەنجامی خراپی خۆی.

گۆڕستان: (نابلسی)دەڵێـت: لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر:

+ئامۆژگاری.

+خوێندنەوە.

+گریان.

گیرفان دڕاندن بەڵگەیە لەسەر ئەو حاڵوبارانە، ئەگەر گریان لەترسی خودابوو یان بەهۆی کاریگەربوون بەئایەتەکانی قورئان یاخود پەشیمان بوونەوە لەگوناهو تاوانی رابردوو بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادیو ڕەواندنەوەی خەمو پەژارەو بەڵگەشە لەسەر بارانبارین بۆئەوەی بارانی لێگیراوەو پێویستی پێیەتی.

گریوپێچ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گرێوپێچ لەمێزەرو پەتدا سەفەرە.

گرێی شتێك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گرێی کراس بەستنی گرێبەستی بازرگانییە.

*گرێی پەتێك باشی ئاینەو هی دەستەسڕ بەدەستهێنانی خزمەتکارەو هی شەرواڵ هاوسەرگیرییە.

*گرێی دەزوویەك بەستنی کارێکە کەتێدایە لەدەستەڵاتو هاوسەرگیریو بازرگانی.

*ئەگەر گرێی بەست ئەوە داواکەی ئاساندەبێ، بەڵام ئەگەر گرێینەبەست داواکەی قورسو ئەستەمو مەحاڵدەبێت.

*ئەگەر بینی گرێیەك لەشتێك درا بەبێ ئەوەی توندی بکات بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە لەیەن دەستەڵاتدارەوە، ئەگەر بینی کەسێکیتر گرێکەی کردەوە ئەوکەسەیتر هۆکاری قوتاربوون رزگاربوونیەتی، ئەگەر بینی دوای ماندوبوونو هەوڵێکی زۆر کردیەوە بەقورسیو ئەستەم قوتار دەبێت، ئەگەر خۆی کرایەوە خوداوەند دەرووی خێری لێدەکاتەوە لەلایەکەوە هەستی پێنەکردووە.

(نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت گرێکان پەیمانو بەڵێنبێت بۆ یەکێك.

گ ر

گروبڵێسە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا قسەی ناقۆڵایە ، ئەگەر گروبڵێسەی بینی قسەوگوتەیەکی خراپ دەبیستێ لەپیاوێکی دەستەڵاتدارەوە، ئەگەر بڵێسەی سەند ئەو قسەو گوتەیە زیاد دەکات.

*ئەگە ئەو گروبڵێسەیە دوکەڵی پەیداکرد ئەوکارە زۆرمەزنترە.

*گروبڵێسە مەترسییە لەهەرلایەك لابدات ئەگەر گروبڵێسەکە سووتاندی بەکزی دوژمنەکەی قسەی خراپدەکات بەرانبەریو ئارامدەگرێ لەسەریو دوژمنەکەی هێوردەکاتەوە، یەکگروبڵێسە وشەیەکی خراپە.

*ئەگەر بینینی گروبڵێسە زۆربوو لەسەری سزایەك دێت بەسەریا.

*ئەگەر بینی گروبلێسە لەنێو کۆمەڵێکدا بڵاوبوەوە دوژمنایەتیو ڕقو قیندەکەوێتەوە لەنێوانیاندا.

*ئەگەر بینی گروبلێسە هەموو شتێکی سووتاند قسەو شەڕو بەربەرەکانیو جەنگە لەنێوان نەتەوەیەکداو ستەمە بۆیان.

*هەروەها گروبلێسە بەڵگەیە لەسەر کوڕان ، ئەگەر سووتاندی یاخود کەوتەسەر رووخسار شەڕو خراپەی یەك لەدوای یەکە.

*دەگونجێت گروبلێسە بەڵگەبێت لەسەر بەدیو خراپی کردەوەکان.

گ ژ

گژنیژ: (ئیبن سیرین) پیاوێکی سوود وەرگرە لەئاینو دنیا، گژنیژی وشك ماڵو سامانێکە ماڵو دارایی بێچارەسەر دەکرێ.

گژوگیای ئەسپەك: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادیو نزیکبوونەوەی رزقو رۆزی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەواڵی خۆش یان مرۆڤی نامۆ بەهەمان شێوە ئەوەی لەمیوەو گوڵی بۆنداری سەیر دەچێت لەلێکدانەوەدا بەو شێوەیەیە.

گ س

گسك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گسك خزمەتکارە .

(نابلسی)دەڵێت : ئەگەر زبرو رەقبوو خزمەتکاری سەرپێچیکارە ، گسکی نەرمیش خزمەتکاری خزمەتکارەکانە.

*هەروەها گسك بەڵگەیە لەسەر کچ.

*ئەگەربینی ماڵەکەی گسك دەدات ئەگەر دەوڵەمەندبوو ترسی هەژارکەوتنی هەیە.

*هەروەها وتراوە: گسکدانی ماڵ بەڵگەیە لەسەر مردنی خۆشی یان چوون روو بەکەسێکیتر یاخود ماڵو سامانی پەرشو بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر زەوییەکی گسکداو زبڵەکانی کۆکردەوە سوود لەماڵوسامانی گوند وەردەگرێ ئەگەر هەیبێت، وەگەرنا جابیو هەژارێکی دەروودووکردوو دەبێ.

*دەگونجێت بینینی گسك بەڵگەبێت لەسەر رەواندنەوەی غەمو پەژارەو قەرزدانەوە.

گسکدان: (نابلسی) دەڵێت: بۆیەکێك کاری پیسو پۆخڵ ئەنجامبدات بەڵگەی خێرە بەتایبەت بۆ پیشەوەران.

*ئەگەر ماڵی کەسێکی تری گسکدا ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ، گسکدان

بـۆ دەوڵەمەنـد هـەژاریی‌و کـەمکردنی ماڵ‌و سامانە.

گ ل

گلکار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گلكێش پیاوێکە ئـابڕووی خـەڵکی دادەپۆشـێ، ئەگەر بینی کارێك لەقوڕ دروستدەکات کردارێکی چاك‌و باش ئەنجامدەدات.

(نابلـسی) دەڵێـت: بینینـی گلکـار بەڵگەیە لەسەر توندوتیژی لەکاروبارداو ئـەوەی خـۆی لەبەرژەوەنـدی‌و کـاری کەسێکیتردا ماندودەکات.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەم‌و پەژارە.

گڵ‌وقوڕکار: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر قوڕکاری بینی لەخەودا بەڵگەیەلەسەر غەم‌و پەژارەو گواستنەوەی قسەوباس، ئەگەر لەخەودا گڵی گواستەوە بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی غەم‌و پەژارە لەهاوەڵەکانی.

گلۆڵـەی خـوری: (نابلـسی) دەڵێـت: بـۆ بژێویـداران بەڵگـەی سـوودو قـازانج‌و ڕزق‌و ڕۆزییـە ، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسەر کرێگرتەی کار بەردەوام‌و منـداڵ یان تەمەنیدرێژ.

گلێنـــەفرۆش: (نابلـــسی) دەڵێـــت: لەخەودا پیاوێکە خەریکی قاپ‌و قاچاغ دروستکردنەو خزمـەتکارە یـاخود ژنـی بەدین‌و بەرزە.

*شـتومەکی گلکـاری بەڵگەیـە لەسـەر شانازیکردن بەپەچەڵەك‌و ماڵ‌و سامان‌و جوانییەوە.

گلێنـەی سـورەوەکراو: (ئـیبن سـیرین) دەڵێــت: گلێنـــە لەخـــەودا پیاوێکـــە خێروچـــاکەی بـــۆ دەرودراوســـێکانی دەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی گلێنە بەڵگەیە لەسـەر ژن‌و دەمەوانـەو دەسکەکەشـی ماڵ‌و جیهازییـەتی لەگـەڵ منـاڵ ئەگـەر مـسبوو، ئەگـەر لەشووشـەبوو بەڵگەیـە لەسەر ژنی هەژار یاخود بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی کاروبارو شاراوەو نهێنی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژنێك زوو دووگیان بێت‌و زوو منالی لەباربچێت.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر کـچ‌و ئاژەڵ یان سەفەر.

گ و

گوارە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوارە بۆ پیاوان ئەنجامدانی کارێکە بەگوێ.

*ئەگـەر ژنێـك یـان کـچێکی بینـی گوارەیەك لەگوێچکەیدابوو بازرگانیـەکی بەســـوودی لەلایـــەکی ئاوەدانـــەوە بۆسـەرهەڵدەدات ژنـی شـۆخ‌و شـەنگی تێدایە.

*ئەو کوێچکەیەی گوارەی تێدایە ژن و کچە.
*ئەگەر دووگوارەی لەگوێچکەیدا بینی بەگەوهەر رووکەشکرابوون جوانی و خۆشی و دنیایە بەدەستدەهێنێ و قورئان و ئاین و دەنگخۆشی پێدەبەخشرێ لەگەڵ دڵنیایی لەسەرجەم کارەکانیدا.
*ئەگەر لەگەڵ گوارەکەدا پارچەیەکی دی لەگوێچکەیدابوو کچی پێدەبەخشرێ، ئەگەر ژنێکی دووگیان خەوێکی ئاوابینی کوڕێکی نێرینەی دەبێت.
*گوارەو پارچە ئاڵتونێك کەبکرێتە گوێ بۆ ژن و پیاو وەك یەك وایە.
*ئەگەر گوارەکە زێڕبوو پیاوێکی گۆرانیبێژە، ئەگەر لەزیوبوو نیوەی قورئان لەبەردەکات.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: تاکێك گوارەم لەگوێچکەدا بینی، ئەویش وتی: لەگۆرانیدا چۆنی؟ وتی دەنگم خۆشە.
(نابلسی) دەڵێت: گوارە لەخەودا بازرگانییە بۆیەکێك لەگوێچکەی ژنەکەیدا ببینێ یان لەگوێچکەی کچێکدا، ئەگەر لەزێڕبوو هەموو قورئان لەبەردەکات، ئەگەر بەبێگەوهەربوو کوڕەکە بەئاوازەوە گۆرانی دەڵێت.
*ئەگەر ژنێکی رەبەن خەوێکی لەوجۆرەی بینی شوودەکات.
*گوارە لەگوێچکەی منداڵدا جوانییەو بۆ منداڵی باڵغ باش نییەو بۆ پیاو لەکەداری کاری ناقۆلایە زیادوکەمی روو لەئەقڵ و ژیریدەکات.
*ئەگەر چەن گوارەیەکی لەگوێچکەیا بینی قورئان لەبەردەکات یاخود فێری زانیارییەکدەبێ خەڵکی سوودی لێوەردەگرن.
*گوارە بۆ ژن هاوسەرەو پارچە ئاڵتوونی دی لەگوێچکەدا منداڵەکانیەتی.
*دەگونجێت گوارە لەوەرگەی ئاژەڵ بێت یاخود ئەوەی کەدەخورێ یان ژنان خۆیانی پێجواندەکەن لەخشڵ و زێڕ.
*ئەگەر گوارەی لەگوێچکەیدا بینی حەز لەبیستنی گۆرانیدەکات یاخود ئامادەی کۆڕی گۆرانیبێژ دەبێ.

گواستنەوە:(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر گواستنەوەو گۆڕینی حاڵ و باری لەخێرەوە بۆ شەڕو خراپەو لەشەڕەوە بۆ خێر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زەرەرو زیان بۆئەوەی دەیگوێزێتەوە، سوودیش بێت بۆئەوەی بۆی رەوانە دەکرێت.

*هەروەها دەڵێن: گواستنەوە شەڕو خێری هەڵگرتوە بەیەکەوە.

گواستنەوەی شتومەك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی بوە بەفەرمانڕەواو ئەو پۆستەش شایانی نەبێت خراپەو رووداوێکی ناقۆڵای پێدەگاتو دوژمنەکانی گاڵتەی پێدەکەن.

(نابلسی)دەڵێت: گواستنەوەی شتومەك لەخەودا بەپێچەوانەوە دەگەڕێتەوە وەك بینینی کەنیسە دەبێت بەمزگەوتو درەختی وشك بەداروردەختی بەردار دەبێت، ئەوانە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گۆڕینی پلەوپایەداران یان جیاوازی بارودۆخی جیهان لەشەڕو خراپەوە بۆخێروچاکە یاخود بەپێچەوانەوە.

*هەروەها گواستنەوەی ئەندامەکانی لاشەو گۆڕینی شێوازی مرۆڤەکان.

*ئەوەی ببینێ بارگرانەو وانەبێت چاکیو باشییە لەئایینداو دەبێت بەڕێزو شکۆمەندی.

*ئەوەی ببینی بوە بەمناڵ هیچ خێرێکی تێدا نییە لەهەموو حاڵوبارێکداو تووشی نەفامیو نەزانی دەبێت.

*ئەگەر ژنێك بینی پیربوە یان نیمچەپیرەو وانەبێت چاکییە لەئاینو دیندا.

*ئەگەر بینی پیربوەو دواتر بوەتەوە بەلاو ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێت ئەگەر لەوانەبوو کەدنیا پشتی تێکردبوو دنیا رووی تێدەکاتەوە، ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی شادی گرتوویەتی جوانبوە بەخێرایی دەمرێت.

*ئەگەر بینی لەخەودا بالآی درێژبوە ماڵوداراییو وەچەی دەبێت.

*ئەگەر بینی کورتبوە ماڵەکەی یان ماڵآت یا ئوتومبیلەکەی دەفرۆشێت.

*ئەگەر کەموکوڕی بینی لەبەشێك لەئەندامەکانیشدا بینی لەکەمو کورییە لەئاییندا.

*ئەگەر بینی چوەتە سەر شێوەی ژنێك بەلآو نەهامەتیو ملکەچی رووی تێدەکات مەگەر لەخەوەکەیدا وەك خۆی لێبێتەوە.

* ئەگەر بینی عەورەتێکی هەیە وەك عەورەتی ژن ملکەچیو سەرشۆڕی رووی تێدەکات.
* هەروەها دەڵێن: ئەگەر لەبەربەرەکانیکارانبوو باشتی لەگەڵ رکەبەرەکانی بکات چونکە بەڵگەیە لەسەری ئەگەر ئاشتبوەوە لەگەڵی داواونیازی بەدەستدێت.
* ئەگەر ژنێك بینی عەورەتی وەك پیاوی هەیە یان ریشی هەیە ئەگەر کوڕێکی غەریبی هەبوو پەیوەندی پێوە دەکاتەوە، ئەگەر دووگیانبوو کوڕی دەبێت، ئەگەر دووگیان نەبوو هەرگیز کوڕی نابێت، ئەگەر منالیبوو کوڕەکەی دەمرێت بەرلەوەی بالغ بێت، دەگونجێت لێکدانەوەکەشی بگوێزرێتەوە بۆ پیاو بژێوی پەیداکەری باسی بەباشەو چاکە دەکرێت بەئەندازەی گەورەیی ئەو عەورەتە.
* ئەگەر ژنێك بینی پیاوێك لەگەڵ ژناندا جووت دەبێت لێکدانەوەکەی بۆ بژێوی پەیداکەری دەبێتو پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.
* ئەگەر بینی کلك یا شاخ یان سمو پەرچەمی هەبێت لەلێکدانەوەدا باشە.
* هەروەها ئەگەر بینی دەنووکو شفرە یا لمۆز یا هەرشتێکی زیادەی لاشەی هەیە هەمووی دنیایەو بەباشە دەگەڕێت (پشت بەخوا).
* ئەگەر بینی ئەندامێکی گوێزراوەتەوە بۆ جەستەی ئاژەڵێك ئەگەر درندەبوو زاڵدەبێت بەسەر بەرانبەرەکەی بەماڵو سامان یا بەدەستەڵات یاخود بەپلان یان بەفێڵو تەڵەکە، ئەگەر بوو بەئاژەڵێکی گۆشتخۆر بەڵگەیە لەسەر خێروچاکەی، یان رسواییوسووکی.
* ئەگەر بینی وەك باڵندە پەڕوباڵی هەیە پلەوپایەو خێری بەدەستی دەهێنێت.
* ئەگەر بینی بەباڵەکانی دەفڕێ بەپلەوپایەداریی سەفەر دەکات بەئەندازەی بەرزبوونەوەی بەسەر زەویدا.
* ئەگەر بینی لەشولاری بوە بەگڵێنە یان شووشەو فەخفوری نامێنێت.
* ئەگەر بینی بوە بەئاسن تەمەنی درێژدەبێت.
* ئەگەر بینی بوە بەتاقو پردو خەڵکی بەسەریا دەپەڕنەوە دەبێت بەفەرمانڕەوا یان هاوچەشنی ئەو یاخود بەزانایەكو خەڵکی لەکاروبارەکانیدا پەنای بۆ دەبەن.

*ئەگەر بینی بوە بەگۆچان و گالۆك لەخەودا خێری تێدا نییەو خراپەیە لەئاین دنیایدا.

*ئەگەر بینی بوە بەگۆچان خێری تێدا نییە خراپەیە لەئاین و دنیایدا مەگەر شوێنکەوتەبێت لەئاینیدا.

*ئەگەر یەکێك منداڵی نەخۆشی هەبێت و ببێت بەباڵندە دەمرێت.

*ئەگەر بینی بوە بەمەیمون یان هاوشێوەی ئەوە لەناوچوونی نازونیعمەتە.

*ئەگەر بینی بوە بەوشتر یان ئاژەڵ یاخود درندە یان هاوچەشنی هیچ خێرێکی تێدا نییە لەئایندا بەتایبەت لەهەموو حاڵێکدا.

*ئەگەر بینی بوە بەباڵندە دەبێت بەکەشتیار لەسەر زەویداو حەز لەسەفەر دەکات و ، بژێوی لەبژێوی ئەو باڵندەیە دەکات.

*ئەگەر بینی بوە بەدرندەیەك لەکۆمەڵی موسوڵمانان جیادەبێتەوەو گۆشەگیردەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەئاسك لەبژێویدا خێر دەبینێ لەژن و منالان.

*ئەگەر بینی بوە بەمانگا یان درندەیك خێر لەژن وەردەگرێت.

*ئەگەر بینی بوە بەبەراز بژێوی زۆردەبێت و خۆی ملکەچدەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەجالجالۆکە بەندایەتیدەکات و تەوبەو پەشیمانی لەتاوان و گوناهێکی زۆر دەردەبڕێت.

گواستنەوەی شتومەك بۆ شوێنی باشتر:

(نابلسی)دەڵێت: ئەو خەونە بەڵگەیە لەسەر فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە، ئەگەر گواستیەوە بۆ شوێنی نزمتر بەڵگەیە لەسەر رێگری لەچاکەو فەرمان بەخراپە یان گۆڕینی خراپ بەچاکە یا چاك بە خراپە.

گورچیلە:(ئیبن سیرین) دەڵێت: هەردوو گورچیلە شوێنی دەوڵەمەندی و راستی و رەوانبێژی و هەڵەیە.

*ئەگەر بەقەڵەوی بینی پیاوێکی دەوڵەمەندی خاوەن دواندن و راستییەو لاوازی گورچیلەکانیش هەژاری و هەڵەیی راوبۆچوونە.

*هەروەها دەڵێن: گورچیلە خزمایەتییە، باشی و خراپیان بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا هاوکارو یارمەتیدەرە، لەدەستدانی گورچیلەیەك لەدەستدانی یارمەتیدەرو پەناو پشتگیرە، لەدەستدانی هەمووشیان بەڵگەیە لەسەر دڵڕەقی.

* هەردوو گورچیلە پیاوێکی بەهێزو توانایەو لەکاری فەرمانڕەوادایەو ماڵو سامانە بۆ خەڵکی خەرجدەکرێ.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر پەنجەکانی مرۆڤ.

گورگ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گورگ دوژمنێکی ستەمکاری درۆزنو دزو ناپاکە، ناپاکی ئەنجامدەدات لەگەڵ هاوەڵەکانیو فروفێڵیان لەگەڵدەکات.

* ئەگەر گورگێك بچێتە ماڵەکەی دز روو لەماڵەکەیدەکات.

* گۆڕینی دز لەشێوازی خۆیەوە بۆ شێوازێکی تری ئاژەڵی دزێکە تەوبە دەکاتو پاشگەزدەبێتەوە.

* ئەگەر توولەگورگی بینی بەخێویدەکات ئەوە منداڵێکی فڕێدراو لەوەچەو پشتی دزێك بەخێودەکاتو تێکچوونی ماڵو حاڵەکەی لەسەر دەستی ئەو منداڵەدا دەبێت.

* هەروەها دەڵێن: ئەوەی گورگێك ببینێ پیاوێکی پاكو تاوانباردەکات بەپێی چیرۆکەکەی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) لەبەرئەوەی دز ترسو بیمو لەکیسچوونی کاروبارە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر گورگێکی بینی بووە بەگا منداڵێکی دز دەبێت بەپیاوێکی دادپەروەری بەخشندە.

* هەروەها دەڵێن: ئەوەی لەخەودا گورگێك ببینێ گوتارێکی باشدەبیستێ لەلایەن گەورەکەیەوە یاخود خێرێك بەدەستدەهێنێت، بەڵام ئەگەر راویکرد شادیو خۆشی بەدەستدەهێنێت لەگەڵ شەهیدبووندا.

* گورگ بەڵگەیە لەسەر رۆژەکانی ساڵ چونکە گورگ شوێنی گورگ دەکەوێت بەپەلە رێگەدا ئەگەر لەئاوێك پەڕینەوە هەروەها چۆن رۆژەکانی ساڵ بەدووی یەکدا دێن.

* هەروەها گورگ بەڵگەیە لەسەر دوژمنێکی دز کاروکرداری ئەو ئەنجامدەدات بەئاشکرا.

* ئەگەر بینی بووە بەگورگ لەخەودا شادیو خۆشی بەدەستدەهێنێت.

* شیری گورك ترسو بیمو بەسەرچوونی کاروبارە، گورگ دەستەلأتدارێکی ناپاكو بێ وادەیە، یاخود دزێکی کزو لاوازە یان پیاوێکی درۆزنو بێ بەڵێنە.

* ئەگەر لەخەودا سەگێکی بینی لەگەڵ گورگدا یەکیانگرتوە بەڵگەیە لەسەر دووڕوویيو ناپاکیو دەستبڕین.

گوشەر: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر گوشەرێك دانرا لەشارێکدا بەڵگەیە لەسەر:

+فەڕو پیت لەو شارەدا.
+نەبوونی قاتو قڕی.
+مەرگی شیردەر.
* هەروەها لەخەودا ئەگەر گوشەری قامیشی شەکربوو بەڵگەیە لەسەر دنیاو رووتێکردنی بەهۆی رزقو رۆزییە جیاوازەکانەوە.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+ئەسپەردەکردن.
+ماڵوسامان.
+سوودو قازانج بڵاوکردنەوە.
+بڵاوبوونەوەی زیندانیانو دەرچوون لەناڕەحەتیو قەیران.
+حەمام.
+قوتابخانە.
+خەڵوەتگەو تەکیە.
* گوشەری زەیت بەڵگەیە لەسەر رێنومایی گومڕاو زانیاریی بۆ قوتابی.
* هەروەها گوشەر بەڵگەی خێرە بۆ شیردەری منداڵ.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی خاوەن ماڵو دارایییە. ئەگەر بینی کونجی گوشی ماڵو سامانی لەزیادبوندادەبێت هەروەها گوێزیش هەر بەوچەشنەیە.
* گوشین بەڵگەیە لەسەر نیشتمان، ترشیاتکار پیاوێکە لەخەڵکی خواناس نزیکدەبێتەوەو رەمان بەسەر خەڵکیدادەدات خۆیان بەدووربگرن لەخۆشیەکانی دنیاو هاوکارییان دەکات لەسەر خواناسی.
* گوشەی رۆنی گوێز پیاوێکی رەنجبەرو ماندوەو خاوەن ماڵو دارایییەکی نەشونماکارە.
* گوشەری تیرێ بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ئاینو فیتنەو ئاشوب.
* گوشەری رۆن بەڵگەیە لەسەر دەرولێکردنەوەو قوتاربوون لەغەمو پەژارەو زانایانو لێکۆڵەرەوانو بینینی بەڵگەیە لەسەر:
+ئالودەبوونی حەزو ئارەزوو.
+بیدعەکاری.
+بەجێهێنانی کاری نابەجێ.
* بینینی بەڵگەیە لەسەر رێنوماییو دەرچوون لەتاریکارییو روو بەنورو رووناکی چوون.
* هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزیو سوودو قازانج.
گوڵ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گوڵ کوڕ یان ماڵێکی رێزدارە ، هەروەها دەڵێن: گوڵ بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی ئاوارەیەك یان هاتنی کتێبێك.
* هەروەها دەڵێن: گوڵ ژنێکە لەمێرد جیابوەتەوە یان کوڕێکی دەمرێ یاخود

بازرگانییەکە بەردەوام نابێت یان خۆشیو شادییەکە بەهۆی زوو هەڵوەرانی گوڵەوە تیادەچێت.

*ئەگەر بینی لاوێك گوڵێکی پێدا دوژمنێکی بەڵێنی پێدەداتو بەردەوام نابێت لەسەری.

*ئەگەر تاجەگوڵینەیەکی لەسەرسەری بینی ژنێك دەهێنێو بەخێرایی ئاژاوەو ناتەواویی دەکەوێتە نێوانیان.

*ئەگەر ژنێك خەوێکی وای بینی مێردە بەوسیفەتەوە.

*گوڵی راخراوو خۆشی دنیایە بەبینینەوەی هێزو مانەوەی هەبێت.

*برینی گوڵەباخ غەمو پەژارەیەو گوڵ لێکردنەوە خۆشییە.

*لێکردنەوەی گوڵی سپی لەبێستاندا ماچکردنی ژنێکی داوێنپاکە ، ئەگەر گوڵەکە سووربوو ژنەکەی خاوەن ئارەزوو خۆشیو شادییە.

*ئەگەر گوڵەکەی بەزەردی بینی ژنێکی نەخۆشە ، لێکرنەوەی خونچە کەهێشتا نەکراوەتەوە بەڵگەیە لەسەر لەبارچوونی کوڕ ، هەروەها دەڵێن: گوڵ باسکردنی باشە، ئەگەر گوڵێکی گەڵا گەورەی لێکردەوەو گوتی خراپە بەرانبەر ژنێکی شۆخو شەنگ دەکرێو بێتاوانە لێی.

*هەندێکدەڵێن: بۆنداران زۆروکەمی غەمو پەژارەیە، گوڵ گریانو غەمو پەژارەیە ئەگەر ئەو شوێنەی ببینرێ کەتێدا ناسراوە بێنەوەی دەستی لێبدات یان لێیبکاتەوە.

*رێحانە گریانە ئەگەر لەشوێنی خۆی هەڵکەنراو نەما.

*بەهەمان شێوە گوڵو مۆردو ئەوەی بۆنو بەرامی هەیە لەگەڵ پاقلەو ئەوەی رەنگەکانی نابژێرێ غەمو پەژارەیە خواردنی پاقلەواتیش غەمو پەژارەیە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی گوڵی چنییەوە رێزو خۆشەویستیو نازو نیعمەت بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر لەباخێکدا گوڵی سووری چنییەوە بەڵگەیە لەسەر زیرەکیو بیرساغیو نزیکبوونەوە لەخەڵکیو نەرمو نیانی.

*گوڵ بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادی.

*ئەگەر نەخۆشێك گوڵی راخراوی لەژێر خۆیدتا بینی یان جلوبەرگی گوڵینی پۆشی دوای چل رۆژ دەمرێت چونکە ماوەی مانەوەی گوڵ ئەوەندەیە.

*گوڵەباخ بەڵگەیە لەسەر کۆمەڵێکی بۆڵەبۆڵکارو کرداری غەمو پەژارەهێنەر.

* گوڵچنینەوە خۆشحاڵییەو دەگونجێت گوڵی زەرد بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی هی سووریش جوانیبێت.

* دەگونجێت گوڵی سپی بەڵگەبێت لەسەر درهەمو هی سوور دینار.

* گوڵی سوور دیارو بەهێزترە لەبەڵگەدا.

* لەخەودا چێژو خێرە، ئەگەر بینی تاجەگوڵینە بەسەریەوەیەتی ژنەدەهێنێت و تام و چێژ لەدنیادا بەدەستدەهێنێت.

* ئەگەر گوڵی بینی بەڵام لەکاتی خۆیدا نەبوو غەمو پەژارە رووی تێدەکات.

* ئەگەر گوڵ هەڵبگریو لەدەستبڕەکان بێت ئەوە دەستگیردەکریو نەخۆشدەمریو گوڵی هەمەڕەنگو جۆراوجۆر بەڵگەیە لەسەر دنیاو خۆشیەکانی.

* گوڵ مژدەی دووگیانبوونی ژنانە لەگەڵ دەروولێکردنەوەو رەواندنەوەی غەمو پەژارە.

گولاو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گولاو ماڵو پیاهەڵدانو لەشساغیو چاکییە.

گولاوپرژێن(عەتردان): بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+لابردنی ئەوەی کارێکی پێسپێردراوە.

+چاکبوونەوەی نەخۆش.

+سەفەر بۆئەوەی خوازیاری سەفەرە.

+سەرکەوتن بۆ شەڕگەران.

+شاییو ئاهەنگی هاوسەرگیرو هاوچەشنی.

* یاخود کچو ژنو منداڵە، هەروەها دەڵێن: گەنجینەدارە ئەگەری خەرجی ماڵی پێسپێراوە.

گوڵە بەیبوونە: گوڵە بەیبوونە ئاوەڵزاوای پیاوە، ئەوەی ببینێ گوڵە بەیبوونە لێدەکاتەوە هەندێك لەخزمەکانی هاوسەرەکەی دەکەن بەهاوڕێی خۆیان.

گوڵەشلێر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوڵەشلێر پیاهەڵدانی باشە، هەندێکدەڵێن: بەڵگەیە لەسەر خراپە چونکە ناوەکەی لە(سوء - خراپە)وە سەرچاوەیگرتوە.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر رێبازو سوننەت یان خراپە، هەروەها دەڵێن: ئەگەر لەخەودا گوڵەشلێری بینیو پێیدرا خراپەی ساڵێکە.

گوڵەگەنمو جۆ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گەنمو جۆی دەستی مرۆڤ یان سەرخەرمان یاخود کۆکردنەوەی لەدەفرێکدا ماڵو سامانێکە بەدەستیدەهێنێت لەکارو پیشەی کەسانیتر یاخود زانیارییەکە فێردەبێت.

*ئـەوەی گوڵەگـەنمو جـۆی پـەرش‌و بـڵاوی هەڵگرتـەوە لەزەویـداو خـاوەنی زەوییەکەی ناسیەوە مـاڵێکی پـەرش‌و بڵاوی لەهاوەڵێکەوە دەستدەکەوێت.
*ئەگــــەر بینــــی کــــشتوکاڵەکەی کەدەدورێتـــەوە لـــەکاتی خۆیـــدا نییـــە بەڵگەیە لەسەر مردن لەو شوێنە یاخود لەجەنگدا، ئەگەر گوڵەگەنمەکان زەردو ئـاڵتوونیبوون بەڵگەیـە لەسـەر مـەرگی پیاوە بەتەمەنـەکان ، ئەگـەر سـەوزبوو مەرگی لاوو کوشتنیانە.
(نابلسی)دەڵێـت: بینینـی کـشتوکاڵی سەوز بەڵگەیە لەسەر ماڵێکی جـەمکراو کـەزیاد دەکـات، گوڵەگـەنمی سـەوز بەقەدەکەیەوە رزق‌و رۆزی‌و فەرپیتـە، گوڵەگەنمی وشـکیش نـەبوونی‌و قـاتی‌و قرییە.
*دەگونجێــت گوڵەگـــەنم بەڵگـــەبێت لەســـەر نارەحـــەتی هـــەروەك چـــۆن گوڵەگـــەنمو جـــۆ بەڵگەیـــە لەســـەر زیادبوونی پاداشت.
*دەگونجێت گوڵەگەنمەکان بەڵگـەبێت لەســـەر ســـاڵانی دنیـــا بـــەمانگ‌و رۆژەکانیەوە.
*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر ماڵ‌وسامانی دنیا لەگەڵ گەنجینە.

گوڵێك: لەخەودا ژنێکی جوانە، ئـەوەی ببینـیَ ژنێکـی شـۆخ‌و شـەنگ‌و جـوان دەستنیـــشاندەکات خـــەڵکی پێـــی سەرسامدەبن‌و ئەو ژنەش خزم‌و کەسی خۆی نییە.
*هەروەها لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+ئامرازەکانی کەیف‌و خۆشی دەربڕین.
+پێکـەنین‌و وێنـەگرتن‌و جل‌وبـەرگی جوان‌و رازاوەیە.
*دەگونجێت هاوسەرگیری ئەنجامبدات یاخود گۆرانیبێژێك بەکریَ بگریَ.
*ئەگەر بینی تێکەڵ بـەمانگبوە یـاخود هاتۆتە خـوارەوە یاریکردنـە بەمنـداڵان یـاخود دەگونجێـت کەسـی شـێت‌و گێلبێـت کـەواهیچ سـوودو قـازانجی لەقسەو گفتوگۆیا نییە.
*هەروەها ژنی پادشاو بەرپرسە.
*هــەروەها دەڵــێن: ژنێکـی بیانییـە، ئەگەر بینـی‌و رەبـەنبوو ژنێکـی بـەدەر لەنەتـــەوەو زوبـــانی خـــۆی دەکـــات بەهاوسەری.

گومـان(دوودڵـی): (نابلـسی) دەڵێـت: لەگوتەی پەروەردگاردا هـاتوە بەڵگەیـە لەسەر دووڕووی‌و فڕوفێڵ‌و چاوبەست.
دەگونجێـــت دووڕوبێـــت‌و خوداوەنـــد لـــەرۆژی قیامەتـدا تەماشـای نـەکات یـــاخود هاوســـــەری داوێنپـــاکی تۆمەتباربکات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا گوناه بەپێی ئایەتی: ﴿ انَّ بَعْضَ الظَّنِ اثْمٌ﴾ (الحجرات: ١٢).

گومەز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گومەزهێزە، ئەگەر بینی گومەزێکی لەسەر هەور دروستکرد دەسەلاتو هێزی دەستگیردەبێ.

*ئەگەر بینی بیناو ساختمانی هەیە لەنێوان ئاسمانو زەویو چەندین گومەزی سەوزی تێدایە باشی حاڵوبارو مردنییەتی بەشەهیدی.

*بیناو ساختمان دروستکردن بەڵگەیە لەسەر هێنانی ژن.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی بینایەك دروستدەكات هاوڕێو خزمە نزیكەكانی لەخۆشیدا كۆدەكاتەوە.

*ئەگەر بینی گڵكاری گۆڕی پێغەمبەریكرد (ﷺ) بەماڵو پارەیەك (حەج)دەكات.

*ئەگەر خشت كۆكرابووەوە بەڵام لەبیناسازیدا بەكار نەدەهێنرا پارەوپووله.

*ئەگەر بینی بینایەكی كۆن نوێدەكاتەوە بۆ زانایەك باسوخواسی ئەو زانایە دووبارە دەهێنێتەوە پێش.

*ئەگەر ساختمانو بیناكە هی فیرعەونبوو یان ستەمكارێك نوێكردنەوەی باسو خواسییەتی.

*پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەفەرموێ: "ئەگەر لەخەودا بینی بینایەك دروستدەكات كردارێك ئەنجامدەدات".

*ئەگەر بینی دەستیكردوە بەدروستكردنی بینایەكو لەبناغەوە چاڵیكردو بینایكرد هەتا بەرزو بڵندیكردەوە داوای زانیاریو دەسەلاتو پیشەیەكدەكاتو پێداویستی خۆی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی بینایەك دروستدەكات لەشارێك یان گوندێك لەو شوێنەدا ژنێكدەهێنێ، ئەگەر لەشووشە دروستیكرد خۆڕازاندنەوەو رووپامایییە، ئەگەر لەقوڕ دروستیكرد حەلاڵو بژێوییە.

*ئەگەر نەخشداربوو دەستەلاتو زانیاریو شادیو خۆشییە ، ئەگەر لەگەچ دروستیكرد یان لەخشتو وێنەی لەسەربوو روو لەقسەو وتەی پووچو بەتاڵدەكات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ژنێكە هێناویەتیو مارەییەكی زۆریداوە، ئەگەر گومەزێكی رووخاندو ژنەكەی نەخۆشبوو دەمرێ، ئەگەر لەشساغبوو تەلاقیدەدات.

*گومەز دەستەلاتە بۆیەكێك خاوەنی بێت یان بچێتە نێوی.

*ئەگەر كۆمەڵە گومەزێكی زۆری بینی یان دروستیكرد لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی پلەوپایەی یان چوونە ریزی چارەنووسدارانەوە.

*ئەگەر گومەزو باڵندەی بینی بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو شكۆمەندی.

*گومەزی لەخشتدروستكراو دەستەلاتدارە.

*ئەگەر بینی گومەزێكی خشتی لەسەر دروستكراوە بەزووترین كات دەستەلاتێكی پرشكۆو شانازیو شكۆمەندی دەستگیردەبێ.

*گومەز لەماڵدا ژنێك یان رێكوپێكییە لەلایەن ژنەوە.

*پیاوێك دەڵێت: لەخەودا بینیم گومەزێك دروستكرابوو چوار پیاو رووخاندیان، راڤەكاری خەویش وتی: زانایەك دەمرێ، دوای دوو رۆژ یەكێك لەزانایانی گوندێكی (دمشق)مرد.

گون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: جووتە گون پەتو هۆكاری دوژمنەو بەهۆیەوە دەگەن بەمەردووم.

*ئەگەر هەردووگونی بینی برابوو بەبێئەوەی بۆگەن بكەن یا زیانیان پێبگات دوژمنەكانی زەفەری پێدەبەن بەئەندازەی ئەوەی تووشی هەردووگونی هاتوە، ئەگەر گونەكانی بینی گەورەبوون یاخود هێزو توانایەكی زیاتریان هەیە لەهی خۆیان دوژمنەكانی ناتوانن زیانی پێبگەیەنن.

*ئەگەر بینی گونی بەخشیوە بەكەسانیتر بەویستیو ئەوەی لێدەركەوت كورێكی دەبێت بەنادروستیو دەدرێتەپاڵ یەكێكیتر.

*ئەگەر گونەكانی بەدەستی پیاوێكی ناسراوەوە بینی زەفەری پێدەبات، ئەگەر ئەو پیاوە لاوبوو دوژمنێتی.

*ئەگەر شیری تێهات ماڵو داراییەك بەدەستدەهێنێت دڵنیا نابێت لەدوژمنەكانی.

(نابلسی) دەڵێت: جووتەگون شوێنی چێژو خۆشینو، دەگونجێت بەڵگەبێت:

+هەردوو هاوسەر.

+دووكوڕ.

+دووپیشە.

+دوو دەرگاوان.

*ئەگەر بینی هەردوو گونی كەوتوونەتە دەستی دوژمنەكانی بەو ئەندازەیە دەستیان پێدەگات.

*دەگونجێت جووتە گون بەڵگەبێت لەسەر دوو خوشكو دوو كچو دوو هاوسەر یان دایكو پوور.

*ئەگەر گونەكانی بینی براون ئەگەر دوو نەخۆشی هەبوو دەمرن، ئەگەر دوو هاوسەری هەبوو دەمرن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵو دارایی، ئەگەر بینی گونەکانی بڕاون پارەیەکی لێداوا دەکرێتەوە، ئەگەر هیچی نەبوو ڕەچەڵەکی دەبچڕێو ڕزقو ڕۆزی ئەستەمو دەبێتو نیعمەتی خوایی لێدەسەنرێتەوە.

*ئەگەر بینی بەویستی خۆی گونی بەخشیوەو لێی بووەوە کوڕێکی دەبێتو نادروست دەبێتو کوڕەکەی دەدرێتە پاڵ کەسێکیتر.

*دەگونجێت جووتە گون بەڵگەبێت لەسەر:

+جموجووڵ.

+ئەوەی مرۆڤ لەسەری دەنوێت لەسیسەم یا دەیخاتە ژێرسەری لەسەرین.

*ئەگەر ژنێك بینی دوو عەورەتی هەیە دەگونجێت دوانەیەکی ببێ.

*ئەگەر پیاوێك بینی جووتە گونی هەر نییە یاخود بەهۆی نەخۆشییەوە بڕاون بەهۆی دەردە شێرو دەردە ڕێوی دەگونجێت ژنەکەی تەڵاق بدات یاخود منداڵێکی لەدەستبدات یا بژێویو کاروکاسبی کەمو کوڕی تێبکەوێت، ئەگەر ئیشوکاری کێشانە بکات کێشانەکەی دەشکێ، ئەگەر هاوسەرداربێ گەورەی ژنەکەیو خزمی نزیکی لەدەستدەدات، یاخود دەگونجێت لەخۆ پارێزیەوە بچیت بۆ خوار ئەوە.

گوناه(تاوان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەنجامدانی گوناهو تاوان بەڵگەیە لەسەر قەرزکردنی خاوەنەکەی هەروەك چۆن قەرزکردن بەڵگەیە لەسەر گوناهو تاوان.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا قەرزە، ئەگەر کۆمەڵێ گوناهو تاوان ببینێ کۆبوەتەوە لەسەری قەرزە، داننان بەگوناهو تاواندا مەزنیو ڕێزداریو شکۆیە.

گوناهو تاوانی بچووك:

(نابلسی)دەڵێت: شارەزاییە لەخراپەکارانو بەڵگەیە لەسەر لێخۆشبوون لەتاوانەکان بەپێی ئایەتی: ﴿إِلاَّ اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾(النجم:٣٢).

گوند(لادێ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوندێکی ناسراو بەڵگەیە لەسەر خۆی یان دانیشتوانەکەیو ئەوەی لێوەی دێت چونکە هەموو شوێنێك بەڵگەیە لەسەردانیشتوانەکەی هەروەك پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ﴾ (یوسف: ٨٢) واتە لەدانیشتوانەکەی بپرسە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەی ستەمو بیدعەو خراپەو دەرچوون لەکۆمەڵو نامۆبوون لەراوبۆچوونی دانیشتوانی شاردا هەربۆیە خوداوەند باسی رۆڵی ستەمکارانی چواندوە لەگوندەکاندا.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+لانەوماڵی مێرووله.

+گوند خۆی.

*ئەگەر ئەو گوندە ناسراوبوو دەستەڵاتدار دەدات بەسەریا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+کولله.

+سەرما.

+دەردو نەخۆشی.

+پرکردنەوەی کونەمێرووڵەو لەسەربانی ماڵدا.

*ئەگەر بینی چوەتە نێو گوندێکی تۆکمەو قایم دەکوژرێ یاخود کوشتار بەرپادەکات بەپێی ئایەتی: ﴿لاَيُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا اِلاَّ فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ﴾ (الحشر: ١٤).

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی لەشارەوە دەچێت بۆ گوند کارێکی سووکو نزم هەڵدەبژێرێ بەسەر کارێکی قورسو گراندا یاخود کارێکی دیاریکراو ئەنجامدەدات وادەزانێ سنووردار نییە یاخود خێرێك ئەنجامدەدات وادەزانێت شەڕوخراپەی کردووەو پاشگەزدەبێتەوە لێیو سوودی نییە لەبۆی.

*ئەگەر بینی چوەتە نێو گوندێك دەستەڵاتێك بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر لەگوندێك هاتەدەرەوە بەجێیهێشت لەنارەحەتی قوتاردەبێتو پشوودەدات بەپێی ئایەتی: ﴿ اَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ﴾ (النساء: ٧٥).

*ئەگەر بینی گوندێکی ئاوەدانو وێرانبوو کشتوکاڵو کێڵگەکان کاولبوون بەلاو نەهامەتییە بۆ خاوەنەکانی، ئەگەر بەئاوەدانی بینی چاکی ئاینی خاوەنەکەیەتی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ستەمو تیاچوونە بەپێی ئایەتی: ﴿ قَالُوا اِنَّا مُهْلِكُوا اَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ (العنكبوت: ٣٦).

*ئەگەر بینی لەگوندێك دێتەدەرەوە چاکییە بۆی لەئایندا.

*ئەگەر بینی لەگوندەوە دەچێ بۆ شار لەماندوبوونەوە دەچێت رووبەپشوو لەترسەوە بۆ دڵنیایی.

*ئەگەر بینی لەشارەوە دەچێت بۆ گوندێك پێچەوانەی ئەوەیە.

گوێ:(ئیبن سیرین) دەڵێت: گوێ هاوسەری پیاوە یان کچەکەیەتی، ئەگەر بینی سێ گوێچکەی هەیە بەڵگەیە لەسەر ژنێك‌و دوو کچ، ئەگەر چوار گوێچکەی هەبوو خەوەکەی دوو لێکدانەوە هەڵدەگرێت:

١)دەگونجێت چوار ژنی هەبێت.

٢)چوار کچی بێ دایکی هەبێت.

*ئەگەر بینیی گوێچکەکانی بەدەرکەوتووە ئەوا ژنەکەی تەلاقدەدات یان کچەکەی دەمرێت.

*ئەگەر بینی یەك گوێچکەی هەیە کەسێکی نزیکی دەمرێت.

*ئەگەر بینی خاوەن نیو گوێچکەیە خەوەکەی بەڵگەیە لەسەر مردنی ژنەکەی‌و هێنانی ژنێکیتر.

*ئەگەر بینی لەیەکێك لەگوێچکەکانیدا ئەموستیلەیەك هەڵواسراوە کچەکەیدەدات بەشوو منداڵێکی نێرینەیدەبێت.

*هەروەها وتویانە: ئاین گوێچکەیە، ئەگەر بینی گوێی ئاخنی بەشتێك بەڵگەیە لەسەر بێباوەڕی، ئەگەر بینی خاوەن چەن گوێچکەیەکە حەق‌و راستی بۆ دەخرێتەڕوو ، بەڵام پێی قایل نابێت بەپێی ئایەتی: ﴿أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ (الأعراف: ١٩٥).

*هەروەها وتویانە: ئەگەر کەسێکی دەوڵەمەند چەن گوێچکەیەکی جوانی هەمە چەشنی بینی گوێبیستی هەواڵی خۆشدەبێت، بەڵام ئەگەر گوێچکەکان هەمە چەشن‌و جوان نەبوون هەواڵی ناقۆڵاو خراپ دەبیستێ.

*ئەوەی چاو لەگوێچکەکانیدا ببینێ تووشی کوێریدەبێت‌و ئەوشتانەی بەدی دەکات بەچاوەکانی بەگوێ دەیبیستێ.

*هەروەها وتویانە: ئەوەی ببینێ خاوەن چەن گوێچکەیەکە زۆرباشە بەتایبەت بۆ ئەوانەی دەیانەوێت کەسێك گوێڕایەڵیان بکات وەك ژن‌و منداڵ‌و خزمەتکار، بەڵام بۆ دەوڵەمەند بەڵگەیە لەسەر هەواڵی خۆش ئەگەر گوێچکەکان جوان‌و هەمەچەشنبوون، بەڵام ئەگەر جوان‌و باش‌و هەمەچەشن نەبوون بەڵگەیە لەسەر هەواڵی ناخۆش، بۆ زەبوون‌و کەسانی ناکۆك‌و دووبەرە بەڵگەیە لەسەر بەندایەتی‌و بەردەوامبوونی‌و لایەنی ناکۆکیش بەڵگەو بڕیار بەسەریا دەچەسپێنێ.

*دەگێڕنەوە کەسێك بینی لەخەودا خاوەنی دوانزە گوێچکە زیاترە، خەوەکەی لای خەولێکدەرەوەیەك

گێڕایەوە ئەویش وتی: ئەگەر ئەوکەسەی خەوەکەی بینیوە خاوەن بڕیاربێت بەسەر کەسانیدیدا خێرو چاکەی زۆری پێدەگات، خۆئەگەر دەوڵەمەندبێت هەواڵی پێدەگات بەئەندازەی گوێچکەکانی لەولاتانەوە بەهۆی بژێوییەوە، ئەگەر زەبوونیشبوو غەمو پەژارە رووی تێدەکات، ئەگەر ناحەزو دوژمنداربێت دادوەر فەرماندەدات بەسەریا بەبڕیاری گرانو وتەو گوتەی زبرو رەقیش دەکات بەرانبەری، ئەگەر ناکۆکیشبوو زاڵو سەرکەوتوودەبێت بەسەر نەیارو ناکۆکەکانی.

* (نابلسی)دەڵێت: گوێچکە شوێنی بێداریو پلەوپایەیە بۆیە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر منداڵو ماڵو سامانو پلەوپایە. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو ئەقڵو دینو دەستەلاتو خزمو کەسو کار کەمرۆڤ پێوەیان جوانو رازاوە دەبێت، ئەوەشی ببینێ گوێچکەی گەورە بووە یان جوان بووە یاخود رووناکی لێوە دێتە دەرەوە یان دەچێتە نێوی بەڵگەیە لەسەر رێنوێنیو گوێڕایەڵی بۆ پەروەردگارو وەرگرتنی بڕیارو فەرمانەکانی.

* ئەگەر بینی لەخەودا گوێچکەی بچووکەو بۆنی ناخۆشی لێدێتەدەروە یان دەچێتە ناوەوە بەڵگەیە لەسەر خراپە، دەگونجێت گوێی زیادەش بەڵگەبێت لەسەر رێگەدانو مۆڵەت پێدان، ئەگەر گوێچکەکانی جوان بوو ئەوەی دەیەوێت باشو چاکە.زۆری گوێچکە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هونەری زانستەکان یان جێگیر نابێت لەسەر حاڵو بارێك.

* دەگونجێت گوێچکە بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی دەچێتە نێویەوە.

* ئەگەر بینی گوێچکەکانی بووبوو بەگوێچکەی هەندێك لەئاژەڵان پلەوپایەکەی لەدەستدەداتو رێزو شکۆمەندی کەمدەکاتو بیستنی سارددەبێت.

* ئەگەر بینی هەردوو پەنجەی خستۆتە گوێچکەیەوە بەڵگەیە لەسەر مردنی بەبیدعەوە، ئەگەر بیدعەچیبوو بەڵگەیە لەسەر مەرگیو سووربوونی لەسەر وازلێهێنانی ئەوەی ئەنجامیداوە یاخود دەبێت بەبانگبێژ.

* گوێی پادشاو فەرمانڕەوا سیخوڕەکانیەتی.

* گوێچکە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی شتی تێدەکرێ لەکیسەو سندووقو گەنجینە.

*ئــەوەی ببینــێ بەباشــی ببیــستێ بەڵگەیــە لەســەر تێگەیــشتنو راســتیو ئاینو دڵنیایی.

*ئەوەی ببینێ کــەڕە بەڵگەیــە لەســەر تێکچوونی ئاینی.

*ئەوەی ببینێ گوێچکەی براوەو کــەس نەزانێت یــەکێك ژنەکــەی یــان کــچەکەی هەڵدەخەڵــەتێنێ، ئەگــەر چــاكو بــاش بــوەوە ژنو کــچەکەی تەوبەدەکــەنو پاشگەزدەبنەو دەگەڕێنەوە بۆچاکە.

*ئەوەی ببینێ لەچڵكو پیسی گوێی دەخــوات زینــا لەگــەڵ منــاڵو نێرینەدادەکات.

گوێبیستی پشکنینی پزیشك: لەخــەودا بەڵگەیــــە لەســــەر پێــــشکەوتنو ســــەرکەوتن، دەگونجیــت بەڵگــەبێت لەســــەر چــــاکبوونەوە لەنەخۆشــــی، هــەروەها بەڵگەیــە لەســەر دەرخــستنی کەموکوڕی.

گوێدرێژ (کەر): (ئــیبن ســیرین) دەڵێــت: گوێدرێــــژ بــــاپیرەی مرۆڤــــە بەهــــەر چەشــنێك ببینــی ئەگــەر قەڵــەو یــا لاوازبێت.

*ئەگــەر بەباشــی دەڕۆیــشت بــەڕێوە سوودو قازانجی دنیایە.

*ئەگــەر جوانبێــت جــوانیو قەشــەنگی خاوەنەکەیەتی.

*ئەگــــەر ســــپیبوو ئــــاینو گەشــــەی خاوەنەکەیەتی.

*ئەگەر لاوازبــوو هەژارییــە ، قەڵــەویش مــاڵو دارایــی خاوەنەکەیــەتی، ئەگــەر رەشــبوو شــادیو مامەڵــەی خۆشــیەتی لەگــــەڵ موڵــــكو دەســــتەڵاتو فەرمانڕەوایی.

*ئەگــەر رەنگــی ســەوزبوو پارێزکــاریو ئاینداریيە.

(ئیبن سیرین) لەنێو سەرجەم ئاژەڵانــدا گوێدرێــــژی لاباشــــتربوو، هــــەروەها گوێدرێــــژی رەشــــیش لەپێــــشتربوو، گوێدرێــــژێ بەزینــــەوە کوڕێکــــە لەشکۆمەندیدایە.

*درێــژی کلکــی گوێدرێــژ مانــەوەی دەستەڵاتو پۆستی فەرمانڕەواییە.

*تــۆپینی گوێدرێــژ بەڵگەیــە لەســەر مردنی خاوەنەکەی.

*سمــی گوێدرێــژ سەرچــاوەی مــاڵو داراییەکەیەتی.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر گوێدرێژەکەی بتــۆپێ مــاڵو دارایــی لەکیــسدەچێت ئەگــەر وانــەبێت پەیوەنــدی دەبــچڕێ یــاخود خزمەتکارەکــەی دەمرێــت یــا باوكو باپیری دەمــرن کەبەخێویانکردو

رزق‌و رۆزیان بۆ پەیدادەکرد، ئەگەر واش نەبوو گەورەو سەرداری دەمرێت یاخود سەفەر دەکات‌و دەستبەرداری خزمەتکارەکەی دەبێت.

*ئەگەر ژنبێت مێردەکەی تەلاقیدەدات یاخود دەمرێت یان سەفەردەکات.

*ئەو گوێدرێژەی خاوەنەکەی نەناسراوە پیاوێکی نەزان‌و بێباوەڕە بەپێی ئایەتی: ﴿ إنَّ أَنكَرَ الأَصْوَاتِ ﴾ (لقمان: ١٩).

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی جوولەکە بەپێی ئایەتی: ﴿ كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا ﴾ (الجمعة: ٥)، ئەگەر گوێدرێژەکە زەڕانی لەسەر مزگەوتێك یان بڵندگۆیەکەوە بێباوەڕێك بانگەشەی بێباوەڕیدەکات، ئەگەر بانگیدا بەبانگی ئیسلام بێباوەڕێك موسوڵماندەبێت.

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی گوێدرێژ تووشدەبێت بەدەستی کۆمەڵ‌و گروهێکی نەزانەوە بەپێی ئایەتی: ﴿ كأنهم حُمر مستنفرة ﴾ (المدثر:٥٠).

*ئەگەر سواری گوێدرێژێك ببێت‌و بەباشی پێوەی بڕوات باپیرەی لەکاروکردەوەی رازییە.

*ئەگەر گۆشتی گوێدرێژ بخوات ماڵ‌و دارایی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی گوێدرێژەکەی بەلێدان دەڕوات بەرێوە بێبەشەو بەتەنیا بەنزاو پاڕانەوە نان‌و بژێوی پێدەدرێت.

*ئەگەر گوێدرێژەکەی چوە نێو لانەو ماڵەکەی باپیرەیەتی بەخێرو چاکەوە رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی گوێدرێژەکەی بوە بەهێستر بژێوی لەلایەن فەرمانڕەواوە دەبێت، ئەگەر بوو بەدڕندە بژێوی لەلایەن ستەمکارێکەوە دەبێت، ئەگەر بوو بەبەرانێك باپیرەیەتی رێزداریدەکات.

*ئەگەر بینی گوێدرێژەکەی هەڵگرتووە هێزو توانایە خودلوەند پێیدەبەخشێ هەتا پێی سەرسامدەبێت.

*ئەگەر گوێی لەسمی ئاژەڵبێت بەبێنەوەی ببینێ باران‌و رێبازە.

*گوێدرێژ بۆ کەشتیارو موسافیر خێرە لەوەی هێواش بێت‌و نەجووڵێت.

*ئەگەر تەرسی گوێدرێژ کۆبکاتەوە ماڵ‌و دارایی زیاددەکات، ئەگەر زۆرانبازی لەگەڵ گوێدرێژێکدا بکات هەندێك لەخزمە نزیکەکانی دەمرن.

*ئەگەر هاوسەرگیری لەگەڵ گوێدرێژێکدا بکات بەهێز دەبێت لەسەر رێبازی باوباپیرانی.

*ئەگەر بینی گوێدرێژێك هاوسەرگیری لەگەڵكردوە ماڵو دارایی‌و جوانی بەئەندازەیەكی بێشومار زیاددەكات.
*گوێدرێژی رام‌و گوێرایەڵ بێداری باپیرەی خەوبینەرە بۆ خێرو ماڵو دارایی.
*ئەگەر ببیێ بەخاوەن گوێدرێژێك یاخود بیبەستێتەوە یان بیخاتە نێو ماڵی خۆی خوداوەند خێرو چاكەیەكی بێشوماری پێدەبەخشیێ‌و قوتاریدەكات لەغەم‌و پەژارە.
*ئەگەر لەسەر پشتی گوێدرێژەكەی بكەوێتە خوارەوە هەژار دەكەوێت، ئەگەر گوێدرێژەكە هی كەسێكیتر بێت‌و لەسەری بكەوێتە خوارەوە پەیوەندی نێوان خۆی‌و هاوەڵەكەی دەبچڕیێ.
*ئەگەر گوێدرێژێك بكڕیێ‌و نرخەكەی بدات بەدرهەم خێروچاكەی لەقسەوگوفتارەوە دەستدەكەوێت.
*ئەگەر گوێدرێژێكی چاوكوێر ببینیێ ماڵو داراییەكی هەیە شوێن‌و جێی نازانێت، ئەوەی ناقۆڵاو نكوولی لێكراوە لەگوێدرێژدا دەنگییەتی، لەبنەڕەتدا باپیری مرۆڤو بەختیەتی.
*ماكەر ژن یان خزمەتكارێكی بەدخوو یان بازرگانی مرۆڤو شوێنی سوودو قازانجیەتی، ئەگەر لەخەودا لەژێریابوو دووگیانبوو لیی‌و منداڵیبوو بەچەشنیێ رەگەزی ئەو قبوڵینەكات كوڕەكە هی ئەو نییە گەرنیشانەیەكی تێدابێت.
*ئەگەر لەشیری ماكەر بخواتەوە نەخۆشییەكی سووك دەگرێت‌و چاكدەبێتەوە.
*ئەگەر ماكەرەكەی جاشەكەرێكی نێرینەیبێت منالی نێرینەی دەبێت ئەگەر مێینەبوو بەڵگەیە لەسەر خاوی‌و لەسەرخۆیی.
*هەروەها دەڵێن: ئەوەی سواری ماكەرێك ببێت بێئەوەی جاشەكەری لەگەڵدابێت ژنێكدەهێنێت بەبێئەوەی منداڵی هەبێت، ئەگەر گوێدرێژەكە جاشەكەری لەگەڵدابێت ژنێكی كوڕدار دەهێنێت.
*ئەگەر بینی دەستی جاشەكەیگرت یاخیبوو ترس‌وبیم رووی تێدەكات لەلایەن كوڕەكەیەوە، ئەگەر یاخینەبوو سوودو قازانجێكی هێواشی پێدەگات.
*هەروەها دەڵێن: ماكەر زیادبوونی ماڵو دارایی‌و پلەوپایەیە.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا منالە یا كوڕە یاخود ژنە ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر یان زانست بەپێی ئایەتی: ﴿كَمَثَلِ ٱلْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ (الجمعة: ٥).

* ئەوەی پێچەوانەی حاڵی بەئاگابوونی لەگوێدرێژەکەیدا بەدیبکاتو خەوبینەر لەخواترس بێت بەڵگەیە لەسەر خاوبوونەوەی بەندایەتی.
* دەگێڕنەوە (ذي النون) ی (میسری) (رەزای خوای لێبێت) گوتویەتی: من کاتێ سەرپێچی خوداوەند دەکەم ئەو حاڵوبارە لەگوێدرێژو خزمەتکارەکەمدا بەدیدەکەم.
* ئەگەر سواری ئاژەڵێکبوو کەشیاوینەبوو بەهۆی توێشوو پێداویستیەکانەوە ئەرکدەخاتە ئەستۆی یەکێك کەشایستەینەبێت.
* دەگونجێت گوێدرێژ بەڵگەبێت لەیەر بژێویو رزقو رۆزی.
* گوێدرێژ بەڵگەیە لەسەر:
+زانایەك کارو کردەوە بەزانیارییەکەی نەکات.
+جوولەکە.
+ئەوەی مرۆڤ لەسەری دادەنیشێت.
* هێسترو خاوەنداریێتی گوێدرێژ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جوانکاری بەماڵو سامان.
* گوێدرێژ ژنێکی بژێوی پەیداکارەو خێرو بێری زۆرەو وەچەو نەوەی سوودو قازانجی پەیتا پەیتا هەیە.
* دەنگی گوێدرێژ بەڵگەیە لەسەر:
+شەڕو ناخۆشی.

+کوڕو منداڵی زینا.
+دەرکەوتنی جنۆکەو دروستکراوی پەنهان.
* هەروەها دەڵێن: بینینی دەنگی گوێدرێژ بەڵگەیە لەسەر تاریکایی.
* ئەگەر بینی بەباشی دەتوانێت سواری گوێدرێژ بێت یاخود دەترسێ لەوەی سواری ببێت، بەچەشنێکی جیاوازی خۆیدەردەخات.
* ئەگەر زانایەکی بینی سواری گوێدرێژبوە پلەوپایە بەدەستدەهێنێتو لەوانە وتنەوە دوا دەکەوێت.
* گوێدرێژی لەڕولاواز ماڵو دارایی‌و زیادبوونیەتی.
* گوێدرێژی قەڵەویش ماڵو داراییەکە تەواوبوەو کۆتایی هاتوە.
* گوێدرێژی (مەغربیی) باشترین جێنشینە.
* ماکەر ماڵو داراییەکە لەچاندنو کشتوکاڵ بەدەستیدەکەوێت.
* ئەگەر بینی سواری جاشەکەرێکبوە غەمو پەژارە رووی تێدەکات لەلایەن کوڕ یان ژنەوە.
* ئەگەر گوێدرێژەکەی بمرێت ماڵو دارایی زیاد دەکات، دابەزینیش لەسەر پشتی گوێدرێژو فرۆشتنی هەژارییە.

*ئەگەر بینی گوێدرێژێك سەر دەبڕێت تا گۆشتەکەی بخوات و رزق و ڕۆزی فراواندەبێت لەدوای تەنگەژەو نەداری.
*ئەگەر بینی گوێدرێژ بۆیەکێکیتر سەردەبڕێت خواردنی خراپدەبێت.
*ئەگەر بینی گوێدرێژەکەی چەن کلکێکی هەیە بەڵگەیە لەسەر رزق و ڕۆزی فراوان.
*ئەگەر بینی گوێدرێژێك یا چەن گوێدرێژێکی هەیە خۆشی و شادی و خێروچاکەی زیاددەکات.
*گوێدرێژی کێویش بەڵگەیە لەسەر سەرپێچی.
*ئەگەر بینی سواری گوێدرێژێکی کێوی بووە و لەسەر پشتی دەکەوێتە خوارەوە باناگاداری سەرپێچی بێت.
گوێدرێژەوان (خاوەن گوێدرێژ):(ئیبن سیرین) دەڵێت: خاوەن ماڵی حەرامەو سەرچاوەی بژێوی نادروست و حەرامەو هانی خەڵکیدەدات لەسەر بەتاڵ و ناڕەوا.
(نابلسی)دەڵێت: خاوەنی گوێدرێژ بەڵگەیە لەسەر بەرپرسی کاروبار، بینینی بەڵگەیە لەسەر بژێوی بەهۆی سەفەرو گەڕانەوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سووك و ئاسانکردنی کاروباری قورس و گران.

گوێدرێژی کێوی:(ئیبن سیرین) دەڵێت: جیاوازی هەیە سەبارەت بەگوێدرێژی کێوی لەلێکدانەوەدا، هەندێکیان دەڵێن: پیاوێکە، ئەوەی ببینێ بەڵگەیە لەسەر دوژمنایەتی نێوان خەوبینەرو کەسێکی نادیار کەهیچ وپووچ و بەدڕەچەڵەکە.
*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر ماڵ و دارایی، ئەوەی ببینێ گوێدرێژێکی کێوی لەدوورەوە ئەوە ماڵ و داراییەکی تیاچووی دەستدەکەوێتەوە.
*دەڵێن: سواربوونی گەڕانەوەیە بۆ ناحەقی و بەتاڵ و تێکدانی بەندی گوێڕایەڵی بۆ موسوڵمانان.
*ئەگەر گۆشتی گوێدرێژێکی کێوی خوارد یان شیرەکەی چەند خزمەتکارێکی دەستدەکەوێت لەلایەن پیاوێکی رێزدارەوە.
*شیری گوێدرێژی کێویش ماڵ و داراییەکەی رامکراوە.
*ئەگەر سواری گوێدرێژێکی کێوییبوو رام و گونجاوبوو بۆی سەریکردوەتە سەرپێچی، ئەگەر گوێدرێژەکە رامنەبوو زۆرانبازیدەکات لەگەڵی یاخود لێیدەدات ناڕەحەتی قورسی پێدەگات بەهۆی سەرپێچییەوەو غەم و پەژارە رووی تێدەکات.

* ئەگەر گوێدرێژەکە چوە ماڵەکەی پیاوێکی بەدوخراپی بێدین روودەکاتە ماڵەکەی، ئەگەر گوێدرێژەکەی بردە نێو ماڵەوەو لەدڵو دەروونـدا وەك نێچیرێك بۆیدەڕوانی خێرو دەستکەوت روو لەماڵەکەیدەکات.

* ماکەری کێوی ژنە، خواردنی شیرەکەی خواناسیو ڕێنوماییە لەئایندا.

* ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی گوێدرێژی کێویو رام ببێت بۆی قسەی بەسەر کۆمەڵو تاقمێکی پەرتەوازەی موسوڵمانانـدا دەڕوات.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر گوێدرێژی ئاساییوو بەگوێدرێژی کێوی بەڵگەیە لەسەر زیان بۆی، ئەگەر گوێدرێژەکەی یەك کەڵەچاوبوو یا دییەی لاوازبوو کەمو کوڕی روودەکاتە بژێوی.

* ئەگەر بینی بوە بەگوێدرێژ بەلاو نەهامەتییەك رووی تێدەکات ئەقڵو ژیری تێکدەداتو کردارەکانی کەم خێر دەبێت.

* ئەگەر گوێدرێژێکی بینی لەئاسمانەوە دابەزیوەتە خوارەوەو عەورەتی چوە بەنێو پاشیدا ماڵو دارایی بێشوماری دەستگیردەبێتو پێی دەوڵەمەنددەبێ بەتایبەت ئەگەر پادشاو فەرمانڕەوابوو.

* هەروەها گوێدرێژی کێوی بەڵگەیە لەسەر:

+هاوسەر یاخود منداڵ.

+کەسانی دڵڕەقو توندوتیژ.

+کەسانی دەشتەکیو گوندنشین.

* هەروەها مانگای کێویش وایە بەلاّم پتر بەسۆزە لەگوێدرێژی کێوی.

گوێرەکە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کوڕێکی نێرینەیە ئەگەر بەشاخەوەبوو یان پێیبەخشرا، هەموو بەچکەیەکی ئاژەڵانی تریش هەر بەوشێوەیە ئەگەر پێی ببەخشرێ.

* گوێرەکەی سوورەوەکراو دڵنیاییە لەترسوبیم بەپێی چیرۆکەکەی حەزرەتی (ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت).

* گوێرەکە کوڕێکە شایستەی خێرە، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارەو سەرپێچیو دەرچوون لەگوێڕایەڵی خوداوەند.

* ئەگەر ژنێك بینی بەخشڵی زێڕەوە یان بەجلوبەگەوە بەڵگەیە لەسەر خۆشیو شادی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر فیتنە.

* گوێرەکەی قەڵەو مژدەیە بەبوونی کوڕو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا .

* ئەگەر بینی گۆشتی گوێزەکە دەخوات ماڵو دارایی لەپیاووژن بەدەستدەهێنێ، ئەگەر بینی گوێزەکەیەکی هەڵگرتو بردی بۆ ماڵی خۆیان غەمو پەژارەیەکی قووڵ رووی تێدەکات.

گوێز: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گوێزی هندی: نێرگەلەیە، هەندێکدەڵێن: ماڵو داراییەکە لەلای پیاوێکی فالگەری بەئەستێرە، ئەگەربینی گوێزی هندی دەخوات زانیاری ئەستێرەگەری فێردەبێت یاخود دوای رای ئەستێرەگەرێك دەکەوێت لەراوبۆچوونداو بڕوای پێدەکات، هەروەها ئەگەر بینی بوە بەکاهین یاخود ئەستێرەگەر بەبێداریو بەئاگایی گوێزی هندی بەدەستدەهێنێت.

(نابلسی)دەڵێت: ماڵو داراییەکی پەسمەندەکراوە، ئەگەر خشەخشی هەبوو ناکۆکیو دەنگەدەنگو قاوقیژە.

* دارگوێز پیاوێکی عەجەمی رەزیلو چرووكو ورەوڕکارەو خاوەن ماڵو داراییەکی کتوپڕەو خێری لێناکات.

* ئەگەربینی لەسەر داگوێزێکە وابەستەی پیاوێکی عەجەمی گەورە دەبێت بەپێی پیاهەڵدانی خۆی.

* ئەگەر لەسەر دارگوێزەکە هاتەخوارەوە نێوانیان یەکناگرێو نابەسترێ، ئەگەر کەوتەخوارەوە لەسەریو مرد لەبەردەم پیاوێکی کەتەولی لەشولار گەورەدا دەکوژرێت یان لەبەردەم پادشایەك، ئەگەر درەختەکە شکا پیاوە لەشولارگەورەکە دەمرێتو ئەوەی دەکەوێتەخوارەوە دەبێت بەفەرمانڕەوا ئەگەر نەمرێت قوتاردەبێت، ئەگەر هەردوودەستو قاچی شکا روو بەتیاچوونو هیلاکی دەچێتو بەلاو نەهامەتیەکی گەورە رووی تێدەکات بەلام لەدواییدا قوتاردەبێت.

* ئەگەربینی دارگوێزێك دەبڕێتەوە پیاوێکی عەجەمی دەکوژێت.

* ئەگەر گوێزی لەباخێك لێکردەوە لەماڵو دارایی لەلای ژنێکەوە بەدەستدەکەوێت ئەگەر گوێزەکە پاککرابوو رزقو رۆزی تەواوە.

* ئەگەر توێکڵی گوێزی خوارد غەیبەتی پیاوێکی رەزیلو چرووکدەکات، ئەگەر ئەو توێکڵە ژنێك بلاویکردەوە غەیبەتی پیاوێکی رەزیلو چرووك دەکات.

* ئەگەربینی وەك ئەوەی یاری بەگوێزدەکات لەماڵی حەرامدا رۆدەچێت.

*گـوێزی پـاككراویش رزق و رۆزییـه، هــهروهها دهچـوێنرێ بهپیاوچـاكانو سهركردهو برایان.

*هــهروهها دهچـوێنرێ بهلهشـساغیو درێژهكێشانی سهفهر.

*ئهگهرخهوبینهر ژنبوو گـوێز بهڵگهیه لهسـهر تهمهندرێـژی لهگـهڵ مێـردو هاوسـهر بـهۆی واژووبوونی پیتهكانیـهوهو دروسـتی كاروبـاری قورس و گران و ئهستهم.

*گـوێزی شـكاو ماڵوداراییـه بهبێماندوبوون.

*گوێزی هندی بهڵگهیه لهسهر گوفتاری كامینهكان، ئهگـهربینی گـوێز دهخوات گوتهی راستو دروستدهبێت.

گـوێگر:(نابلـسی) دهڵێـت: گـوێگرتن لهقورئان یان گـوێگرتن بـۆ پیاهـهڵدانی پێغهمبـهر (ﷺ) یـان گـوێگرتن لـهوتار بهڵگهیه لهسهر رێنومایو گهڕانـهوه بـۆ لای خـوداو پاشـگهزبوونهوه، ئهگـهر گوێبیـستی بـهدهر لـهوه بـوو ئـهوه دهچـێتهریزی ئهوانـهی خوداوهنـد دهربارهیـان دهفـهرموێت: ﴿وَانْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا﴾ (الأعـراف: ١٩٨). گـوێگرتنیش درۆو فیتنهیه، دهگونجێت گوێگر ناڕهحهتیو بهڵاو نههامهتیهك بێته رێی.

*ئهگـهر بینـی گوێـدهگرێ ئهگـهر بازرگـانبوو گرێبهسـتهكهی ههڵدهوهشێنێ، ئهگهر فـهرمانڕهوابێت لادهبرێت.

*ئهگهر بینینی گوێی لهمرۆڤێك گرتـوه بهنهێنی دهیهوێت ئابڕووی ببات.

*ئهگهر بینی گوێی لهوتی وتی گرتـوهو شوێنی باشترین وته دهكـهوێت مـژدهی پێدهدرێت.

*ئهگـهر بینـی گوێـدهگرێو خـۆی بهچهشـنێك لێـدهكاتو گـوێی لێنییـه ئهوه درۆدهكاتو رادێت لهسـهرئهوهی، هـهروهها گوێبیـستبوونی دهنگـهكان لهخهودا یاخود پێدانی ئـهوهی شیاوی خهوبینهره بهم چهشنهیه:

+ **قاووقیژی نـهوهی (ئـادهم)**: رزقو رۆزیو سوودو قازانجه.

+ **دهنگی ئاژهڵ**: غهمو پهژارهو تـرسو بیمه.

+ **سـهگوهڕ**: گوتـهو خۆهه‌ڵقورتانـه لهكارێكدا هیچ كهڵكناگرێ.

+ **مرهی پڵنگ**: خۆنواندنو نـازكردنو پێنهزانینه.

+ **گمـهگمی كـۆتر**: شـیوهن یـاخود مارهبڕینه.

+**دەنگی پەڕەسێلکە:** قسەو وتەی بەسوودە یاخود گوێگرتنە لەقورئانی پیرۆز.

+**دەنگی بوق:** لێدانە یان دەنگی زەنگە.

+**فیشکەی مار:** جەنگاندن و ئاگاداری و دەمەدەمەیە.

+**زەڕەی گوێدرێژ:** دوعاکردنە لەستەمکاران.

+**ڕەزیل، بەخیل:** گوتەو خۆخستنە نێو گومانەوەیە.

+**بۆڕەی گوێرەکە:** فیتنەو ئاشوبە.

+**دەنگی حوشتر:** سەفەرەو ماندوبوونە.

+**نەڕەی شێر:** هەڕەشەلێکردنە.

+**مەرەی پشیلە:** فیتنەی و دەنگەدەنگە لەگەڵ چاوداگرتن و فروفێڵ.

+**دەنگی مشك:** کۆبوونەوەو خۆشەویستی و ڕزق و ڕۆزییە.

+**دەنگی ئاسك:** ئالوودەو بیرکردنی نیشتمانە.

+**لورەی گورگ:** ئاگاداری دزییە.

+**دەنگی ڕێوی:** ئاگادارییە بەهەڵهاتن و گواستنەوە.

+**دەنگی چەقەڵ:** کاروباری گرنگە لەشەڕو چاکەدا.

***گوێگرانی مرۆڤ:** (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر سەرسامی و جیاوازی و پەرتەوازەی یان درۆکردن لەگەڵی.

گوێهەڵخستن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گوێ هەڵخستن لەخەودا بریتییە لەدرۆو قسەهەڵبەستن، بەپێی فەرمایشتی خوداوەند ﴿يُلْقُونَ السَمْعَ وَأَكْثَرُهُم كَاذِبُونَ﴾(الشعراء: ٢٢٣).

واپێویست دەکات گوێ هەڵخستن لەلایەن فەرمانڕەواوە کارێکی ناشیاوو گونجاو بێت بەپێی ئایەتی ﴿إِلاَّ مَنْ إِسْتَرَقَ السَمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِين﴾(الحجر:١٨).

*سەبارەت بەگوێهەڵخستن : ئەوەی لەخەودا ببینێ گوێی هەڵخستوە ئەگەر بازرگانبوو پەشیمان دەبێتەوە لەگرێبەست و پەیمان، ئەگەر فەرمانڕەوا بێت لەکاردەخرێ بەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّهُم عَنِ السَمْعِ لَمَعْزُولُون﴾(الشعراء:٢١٢).

*ئەگەر خۆی بینی گوێی گرتوە لەیەکێك دەیەوێت ئابڕووی ببات و نهێنی ئاشکرا بکات.

*ئەوەی ببینێ گوێ بۆ وتی وتی و قسەی ئەم و ئەو رادێری و شوێنی باشەکانی دەکەوێت مژدەی پێدەدرێت بەپێی ئایەتی : ﴿فَبَشِرِ عِبَاد ، الذِين

يسْتَمِعُونَ القَولَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَه﴾(الزمر: ١٧ـ ١٩).

*ئەگەر بینی گوێی هەڵخستبوو بەڵام خۆی وانیشانددا گوێی لێنییە راستناکاتو بەر ئایەتی: ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِراً كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ (الجاثية: ٨)

گ وو

گووژاڵك (كوژاك): (ئیبن سیرین)دەڵێت: داری گوژاڵك پیاوێکی ترسنۆکی تۆقیوی بێدینەو خوای گەورە بەپیسو گەندەڵ ناوزەدیکردوەو بەچەشنێ باسیدەکات جێگیربوونی نییەو دەفەرموێت: ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الأَرْضِ مَالَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾ (ابراهيم: ٢٦) بەروبوومەکەشی غەمو پەژارەیە.

گ ۆ

گۆچان(گالۆك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: گۆچان کورێکی خێراو تیژتێپەڕە، هەروەها دەڵێن: پیاوێکی دووڕووی شەلەو یاریکردن پێی هانابردنە بۆ پیاوێك ئەوە سیفەتی بێت.

*هەروەها دەڵێن: باش نییە لەخەودا بەپێی ئایەتی: ﴿افَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللهِ﴾ (يوسف:١٠٧).

(نابلسی) دەڵێت: گۆچان زمانێتی یاری پێدەکات ویستو خواز لێکدەدرێتەوە، ئەوەی تێدا روودەدات لەزیادوکەم بیگەڕێنەوە بۆ کوڕ یا زوبان.

*ئەگەر بینی بەگۆچان لەتۆپێکدەدات شەڕ لەگەڵ هاوسەرەکەی دەکات یان لەگەڵ پیاوێکی دووڕوو چونکە تۆپ هەرکات بوەستێ دیسان ماندوویدەکاتو لێیدەداتەوە، ئەمەش لەشەڕو پێکداداندەچێت.

*وشەی گۆچان لەوشەی(جان)ەوە هاتوە دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر جەنگو زوبان.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر خێرێکی گوزەراو لەرابردوودا.

*ئەگەر بینی گۆچانێکی بەدەستەوەیەو لێدەدات خوازەکانی دەستگیردەبێت بەبێنەوەی جێگیر بووبێتو بەئەندازەی زاڵبوونی بەسەر لێداندا بەدەستیدەهێنێت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: گۆچان پیاوێکی پارێزراوی دووڕوە، ئەگەر بینی گۆچانێکی بەدەستەوەیە پەنادەگرێ بەپیاوێك ئەو سیفەتەی هەڵگرتوەو ئەوەی کەوا خوازیاریەتی

بەدەستیدەهێنێتو بەسەر دوژمناندا زاڵدەبیٚوماڵو دارایی زیاد دەکات.

*ئەگەر گۆچانەکەی بەنوشتاوەیی بینیو خۆیدابوو بەسەریا ماڵو سامانی دەڕواتو ئەوەش لەخەڵکی وندەبیٚ، ئەگەر بینی شکا ئەگەر بازرگانبوو بازرگانیەکەی زەرەدەکات، ئەگەر فەرمانڕەوابوو لادەبرێت.

*ئەگەر بینی بەگۆچانەکەی کێشای بەزەویەکدا کێشەو گرفتی تێدابوو دەبێت بەخاوەنی ئەو زەوییەو نەیارەکانی دەشکێنیٚ.

*ئەگەر بینی خۆییوە بەگۆچان بەخێراییو کتوپڕ دەمریٚ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی گۆچانەکەی شکا نەخۆشیەکی سەختو توندەدەگریٚو هێزو توانای لەبەردەبڕێت.

*ئەگەر بینی بەگۆچانەوە دەڕوات بەڕێوە سوورە لەسەر سواربوونی کەشتی.

*گۆچان بەڵگەیە لەسەر:

+فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپە.

+سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.

+گەیشتن بەهیواو ئاوات.

*ئەگەر گۆچانەکە لەبادەمبوو بەڵگەیە لەسەر بەسەرچوونی ئەوەی خێروشەڕی تێدایە.

*ئەگەر لەقۆخبوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دووڕوویی لەئایندا.

*دەگونجێت گۆچان بەڵگەبێت لەسەر مار یان جادوو.

*ئەگەر بینی لەکەسێکدەدات بەگۆچان زماندرێژیدەکات بەسەریا.

*ئەگەر گۆچانەکەی کێشا بەبەردێکدا ئاوی لێدەرهێنا ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو پتر دەوڵەمەند دەبیٚ، دەگونجێت رزقو ڕۆزییەکی باشبێت.

*دەگونجێت گۆچان پیاوێکی گەندەڵو پیسو بیٚ ئاین بێت چونکە لەدار دروستکراوەو ئەوەش پیاوێکی دووڕووە.

گۆرانی:(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر گۆرانیەکە خۆشبوو بەڵگەیە لەسەر بازرگانیەکی بەسوود ، ئەگەر باشنەبوو بەڵگەیە لەسەر بازرگانیەکی زەرەرمەند.

*هەندێکدەڵێن: گۆرانیبێژ زاناو دانایە یان یادخەرەوەیە.

*گۆرانی لەبازاڕدا ئابڕوچوونە یاخود کاروباری ناقۆڵایە دەکەونە نێوی، بۆ هەژاریش ژیریو ئەقڵ لەدەستدانە.
*ئەگەر شوێنێکی بینی گۆرانی تیا دەگوت لەوشوێنەدا درۆ ڕوودەداتو جیاوازی دەکەوێتەوە نێوان خۆشەویستانو پلانی ئیرەیبەرە.
*هەروەها دەڵێن: گۆرانی بەڵگەیە لەسەر قاووقیژو گێرمەوکێشمە بەهۆی جیاوازی جموجووڵی سەماوە.
*ئەگەر بینی هۆنراوەیکردوە بەگۆرانی بەدەنگێکی خۆشو بەرز خێرە بۆ گۆرانیبێژانو سەرجەم ئەوانەی لەوانن.
*ئەگەر بینی گۆرانییەکی ناخۆشی وت بەڵگەیە لەسەر بێکارییو ڕسوایی.
*ئەگەر بینی لەنێو قوڕدا دەڕواتو گۆرانی دەڵێت: خێرە بەتایبەت ئەگەر خورمای فرۆشت.
*گۆرانیبێژی حەمام قسەو وتەی تاوانبارە.
*هەروەها دەڵێن: گۆرانی لەبنەڕەتدا بەڵگەیە لەسەر شەڕو ئاژاوەو دەنگەدەنگە.
*گۆرانیو لاواندنەوە بەڵاونەهامەتییە.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەحەمامدا گۆرانی وت لەبازاڕدا بەخواناس ناسرابوو ئامادەی فیتنەدەبێ کەڕوودەداتو دەکەوێتەوە.
*گۆرانی ملکەچو ڕسوایان لەبازاڕدا بەڵگەیە لەسەر ئەقڵو سووکیان.

گۆرانیبێژ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودات بینینی بەڵگەیە لەسەر شادیو خۆشی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەرو گواستنەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئامۆژگاریکار.

گۆرەویی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گۆرەویی ماڵودارایی و پارێزەرە بۆی، ئەگەر بۆنیخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر ڕنەوەی خاوەنەکەی ماڵو داراییەکەی دەپارێزێ بەزەکاتو بەباشی باسدەکرێ، ئەگەر بۆنەکەی ناخۆشبوو بەڵگەیە لەسەر ناقۆڵایی ژن، ئەگەر پروکاوکۆنبوو بەڵگەیە لەسەر ڕێگری لەزەکاتو خێر.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی گۆرەویی لەپێدەکات ماڵو داراییەکەی هاوسەنگ دەبێت ئەگەر دایکی مابوو کۆچی پێدەکات، وەگەرنا کوڕەکەی یاساغدەبێت.
*هەروەها گۆرەویی بەخزمەتکارو ژنو بەردەست ناوزەدکراوە.

گۆڕ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گۆڕی هەڵکەنراو زیندانە هەروەك چۆن زیندانیش گۆڕە.
* ئەگەر بینی دەچێت بۆسەردانی گۆڕستان سەردانی زینداندەکات.
* ئەگەر بینی گۆڕێك هەڵدەکەنێ لەسەربانێك تەمەندرێژ دەبێ.
* کۆمەڵە گۆڕێکی زۆر لەشوێنێکی نادیاردا بەڵگەیە لەسەر پیاوانی دووڕوو.
* ئەگەر بینی گۆڕستان بارانی لێباری خەڵکی سۆزو بەزەییان بەسەرادەبارێ.
* ئەگەر گۆڕێکی لەشوێنێکی نادیار بینی تێکەڵ بەپیاوێکی دووڕوو دەبێت.
* گۆڕستانی ناسراو بەڵگەیە لەسەر کارێکی حەق کەئەو لێی بێئاگایە.
* ئەگەر بینی گۆڕ بۆ خۆی هەڵدەکەنێ لانەوماڵێك بۆ خۆی دروستدەکات.
* ئەگەر بینی گۆڕی مردوویەك گوێزراوەتەوە بۆ ماڵەکەی یان گەڕەكو شارەکەی منداڵەکانی لەو شوێنەدا ماڵێك دروستدەکەن.
* ئەگەر بینی چوە نێو گۆڕێك بەبێئەوەی تەرمو جەنازەبێ ماڵێکی بەتاڵدەکرێ.
* ئەگەر بینی لەسەر لێواری گۆڕێك وەستاوە گوناهێك ئەنجامدەدات بەپێی ئایەتی: ﴿وَلاَ تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ﴾ (التوبة: ٨٤).
* ئەگەر پیاوێکی دەوڵەمەندی لەگۆڕستان بینی بەدەوری گۆڕەکاندا دەهاتو دەچوو سەلامی لێدەکات، هەروەها دەڵێن: بێپارە دەبێو دەست لەخەڵکی پاندەکاتەوە چونکە گۆڕستان شوێنی بێپارەیانە.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا زیندانەو زیندانیش گۆڕستانە، ئەگەر بینی لەگۆڕستان نیشتەجێبوەو هێشتا هەر زیندوە زیندانی دەکرێ.
* ئەگەر گۆڕی هەڵکەندو ڕەبەنبوو ژنێکدەهێنێ بەفڕوفێڵ.
* ئەگەر گۆڕێکی لەسەر زەوی هەڵکەندو دیواری نەبوو لانەی قیامەتە ئەگەر چوە نێوی ئەجەلی هاتوە، ئەگەر نەچوە نێوی هیچی تێدا نییە.
* ئەگەر گۆڕێکی کڕیو نەچوەنێوی ژنێکدەهێنێ.
* ئەگەر گۆڕێکی کڕیو نەچوە نێوی ژنێکدەهێنێ.
* ئەگەر گۆڕێکی بینی لەشوێنێکەوە گوێزرایەوە بۆ شوێنێکیتر کەسێك لەجێنشینەکانی خاوەنی ئەو گۆڕە لانەو ماڵێك دروستدەکات.

*گۆڕی نادیار نەتەوەو کۆمەڵێکی دووروون بەپێی ئایەتی: ﴿ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴾ (فاطر: ٢٢).
*ئەگەر گۆڕێکی هەڵکەند هاوسەردەگرێ، ئەگەر کردی بەماڵی خۆی زۆر باسی مردندەکات.
*گۆڕ بەڵگەیە لەسەر سەفەری دووروو بێزاریو هاوسەرو زیندان.
*ئەگەر بینی گۆڕێك پڕدەکاتەوە تەمەنیدرێژدەبیٚو لەشساغدەبیٚ.
*ئەگەر بینی لەگۆڕێکدا ئەسپەردەکرا بەبێئەوەی بمریٚ غەمو پەژارە رووی تێدەکات یاخود تەنگەشەو گرفت دێتە بەسەریا یاخود زیندانیدەکریٚ.
*ئەگەر خۆی بەکفنکراویو ئەسپەردەکراوی بینی لەگۆڕەکەیداو زیندوبوو ژندەهێنیٚ.
*ئەگەر گۆڕی مردوویەکی هەڵدایەوە خوازیاری ڕێگەیەکەو شوێنی ڕێبازی مردوەکە دەکەویٚ، ئەگەر مردوەکە زانابێت زانیارییەو بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو ماڵو سامان بەدەستدەهێنیٚ، ئەگەر چوەنێو گۆڕەکەیو بەزیندوێتی بەدیکرد ماڵو دارییە حەرامە، ئەو زانیاریو دانایییە ڕاستە، ئەگەر بەمردوویی بینی داواکەی دەستگیرنابیٚ.
*ئەگەر بینی گۆڕی پێغەمبەری (ﷺ) هەڵدایەوە سوننەتی ئەو زیندودەکاتەوە.
*ئەگەر مردووی بینی لەگۆڕەکانیاندا هەستاونو گەڕانەوە بۆ ماڵیان بەبێئەوەی کەس بیانناسێتەوە لەمزگەوت دێتەدەرەوەو جێنشینانی شار گەرچی هاوەڵپەیداکارن پارێزراو دەبن، یاخود کشتوکاڵی خەڵکی سەوزدەبێت کەپێشتر ناهومێدبوون لێی.
*ئەگەر گۆڕی بێباوەڕێکی هەڵدایەوە یا بیدعەکارێ یان کەسێکی ناموسوڵمان دوای ڕێبازی سەرگەردانی دەکەوێت یاخود ماڵو دارایییەکی بەحەرامو فرۆفێڵ چارەسەردەکات، ئەگەر هەڵکەندنەکە بەردەوامبوو هەتا گەیشت بەکەلاکێکی بۆگەن یاخود سووتاو پیسایییەکی زۆرو بێشومار ئەوجا لەبەڵگەهێنانەوەدا بەهێزدەبیٚو دەگات بەدەرەنجامی خراپی خۆی.
گۆڕستان: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+ئامۆژگاری.
+خوێندنەوە.
+گریان.

+بیرخستنەوە.
+ملکەچیو پشت لەدنیاکردن.
+زانایان.
+خواناسان.
+فەرمانڕەوایانی پادشا.
+سەرکردەکانی سوپا لەباوەڕداران.
+ئامادەکردنی چادرەکانیان بۆ رووبەڕووبوونەوەی سەربازانی دوژمن.
+کۆبوونەوەی ژنو پیاو بۆ کاروباری گرنگو پێویست.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەوماڵی داوێنپیس.
*گۆڕستانی خەڵکی نامومسوڵمان بەڵگەیە لەسەر:
+بیدعە.
+بێئاگایی.
+مەی.
+زیناوخراپ.
+بێباوەڕیو ترس‌وبیم.
+تالانی.
+دەرخستنی نهێنیو چاو هەڵهێنان بەعەورەتو ناتەواوی موشریكو دووڕوان.
*ئەگەر لەگڵکۆی ئەوانە شتێکی ئاوا ببینێ بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزی حەلاڵ لەکاسبی یان دەستکەوت.

گۆڕەپانی سوارچاکان: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر چوستو چالاکیو سەرکەوتن بەسەر دوژمنانو ئاگادارییە بۆ مندالآن یان پیشەسازی بۆیەکێك ببینێ.

گۆڕهەڵکەن: (ئیبن سیرین)دەڵێت قوتابیو زانستخوازە بەلآم نادیارە، ئەگەر شایستەی زانیاری نەبوو دەویتە. هەروەها بەڵگەیە لەسەرنەوەی بەدووی کاروباری نهێنیدا دەگەڕێ.
*ئەگەر مردوەکانی گواستەوە دەکات بەوەی حەزی پێدەکات.
*ئەگەر گۆڕی مردوویەکی هەڵدایەوە بەدووی زانیاریەکدا دەگەڕێت لەبۆ بەدەستخستنی دنیا، ئەگەر ماڵو سامانبوو حەرامە ئەگەر مردوەکە زیندوبوو ئەوجا زانیاری زیادبوونی ئاینەکەیەتی گەرماڵبوو حەلآلە.
*ئەگەربینی لەگەڵ مردوویەك دەدویٚ لەبۆ بەدەستخستنی پێداویستیەکانی پێداویستیەکانی بەدەستدەهێنیٚ.
(نابلسی)دەڵێت: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چوونە نێو ماڵی بێباوەڕو بیدعەکاران.

*ئەگەربینی گوڕهەڵدەداتەوەو مردوو دەرناهێنێ دەرووی لێدەکرێتەوەو مژدەی دەدرێتێ.

گوڕهەڵکەنە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێکی ستەمکاری دڵڕەق و بێسۆزو بەزەییە، هەرکەس لەخەودا بیبینێ دەچێتە ماڵی وەك پشیلە وایە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی کێشمەکێشی لەگەڵ بکات کێشمەکێش لەگەڵ مرۆڤێکی لەو جۆرەدا دەکات، هەروەها لەخەودا گوڕهەڵکەنە یان پشکنەرە.

گۆڕینەوە(شتبەشت): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر گۆڕینەوەیکرد لەخەودا دەستیەتیو وەلامدانەوەیەو شتێکی باشتری پێدەدرێ لەدنیاو قیامەتدا.

گۆڕینی ناو: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی بەناوێکیتر بانگدەکرێت ناوەکە ناقۆلایە خەوش و کەموکوڕی تێدا دیاری دەدات یان نەخۆشییەکی خراپ، خۆئەگەر بەناوێکی باش بانگکرا وەك(محەمەد) یا(عەلی) یا (حەسەن) یان (سەعید) ڕێزو شکۆ بەدەستدەهێنێت بەپێی مانای ناوەکە.

گۆزە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی بەتوانای بڕیار سەپێنەرەو ئەزموونی دەستەلاتی هەیە ئەگەر ئاوی لێرژا دەبێت بەفەرمانڕەواوکاربەدەست، وەگەرنا ئەوا لەکاردەخرێت.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم لەگۆزەیەکی سەرباریکدا ئاو دەخۆمەوە، ئەویش پێی وت: تەنگت بەکیژێك هەڵچنیوەو زۆرت بۆ هێناوە.

*هەروەها لە(ئیبن سیرین)یان پرسی ئەگەر پیاوێك گۆزەیەك هەڵبگرێ و پەتێکی تێبکات و شۆڕیبکاتەوە بۆ ناوبیرێك کاتێ پڕئاوبوو پەتەکە ببچڕێ و گۆزەکەش بەربێتەوە خوارەوە، ئەویش لەلێکدانەوەی ئەم خەوەدا وتی: پەتەکە پەیمان و بەڵێنەو گۆزەکەش ئافرەتەو ئاویش فیتنەیەو بیریش خراپەیە، ئەوپیاوەش لەلایەن هاورێیەکیەوە نێردراوە بۆئەوەی ژنێکی بۆ دەستنیشان بکات بەلام ناپاکی لەگەڵکردوەو بۆخۆی دەستنیشانکردوە، پاشان مارەی بڕیوەو کردوویەتی بەهاوسەری خۆی.

*هەروەها پیاوێکیتر هات بۆلای و پێی وت: لەخەودا بینیم گۆزەیەك بەسەر شانمەوەیەو لەناکاو شکا بەلام ئاوەکەمایەوە، ئەویش وتی: ئاخۆ ژنەکەت دووگیان نییە؟ وتی: بەڵێ،

وتـی: خـۆی دەمرێـت و منالەکـەی دەمێنێت.
(نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا کـچ یـان خزمـەتکارە ، کۆمەڵـە گۆزەیـەك کـچ و خزمـەتکاری ئامـادەی هاوسـەرگیرین، ئـەوەی لێیبخواتـەوە مـاڵ و سـامانی لەدوولاوە دەستگیر دەبێ.
*ئەگـەر بینـی شـکاوە مـەرگی کـچ و خزمەتکارانە.
گۆزەڵـە: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: بەکرێگیراوێکی دووڕووە و لەسەردەستی ئەودا مـاڵ و دارایی بەدەستدەکەوێت و خواردنـەوەی ئـاو تێـدا مـاڵ و دارایـی حەرام یان ژنێکی خۆشنوودە.
*ئەگـەر بینـی نیـوەی خواردوەتـەوە نیوەی تەمەنی لەدەستدەدات ، ئەگـەر کەمتر یا زیاتر بخواتەوە لێکدانەوەکەی بەوچەشنەیە ئـەوەی بەسەرچـوە یـان مـاوە لەتەمـەنی، بـەم پێیـە سـەرجەم دەفرەکان لێکدەدرێتەوە.
*گۆزەڵـە ژن یـان خزمـەتکار یـاخود کۆیلەیە یا خزمەتکار.
*دەگونجێت ئەگـەر پڕبێـت بەڵگـەبێت لەسەر زەیت یان هـەنگوین یـا شـیر بۆ خەڵکی دنیا.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەربینی لەگۆزەڵەیـەکی دەم باریـك ئـاو دەخواتەوە تەنگ بەکیژێك هەڵدەچنێ، ئەگەربینی گۆزەڵەیەکی بەسەر شانەوە هـەڵگرتووە گەربکەوێتـە خـوارەوە و بـشکێ بـەڵام ئاوەکـەی بمێنێتـەوە ژنەکـەی دووگیانـدەبێت و دەمرێـت و کوڕەکەی دەمێنێتەوە.
*بینینی گۆزەڵە بەڵگەیە لەسەر ئاژەڵ یـان هاوسـەرێك زۆر خـۆی مانـدوبکات و رەنجبدات مەگەر گۆزەڵەکـە مس بێـت ئـەوجا بەڵگەیـە لەسـەر ژنێکـی پلەوپایەبەرز.
*گۆزەڵەی مەی و بادە بەڵگەیـە لەسـەر ژنێـك لـەخوولی مانگانـەدابێت ، ئـەوەی لەو گۆزەڵەیە ئاوبخواتەوە دەچێتە لای ژنێك لەخولی مانگانەدابێت.
گۆشت: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: گۆشـت نەخۆشـی و ئێش و ئـازارە و کرینـی بـەڵاو نەهامەتییـە، گۆشـتی تـازەش مردنـە و خـواردنی غەیبـەتکردنی ئەوپیاوەیـە کەئاژەڵەکەی دەدرێتەپاڵ.
*خوێ لەگەڵ گۆشتی مەڕ ئەگەر خرایە سـەر ئـاگر خێـرە روو لەخانەوادەکـەی دەکـات، دوای بـەڵاو نەهامـەتیی و، بەئەندازەی خۆی و، قەڵـەویش باشـترە لەلاوازی و لەڕی.

*ئەگەر بەبێ گۆشتی مەڕبوو کەسێکە باسی نەماوە.
*هەروەها دەڵێن: گۆشتی لاواز پیاوێکی هەژارە یان زەرەرو گۆشتی وشکەوەبووش دەستکەوتە لەباسکردنی مردواندا.
*ئەگەر گۆشتێکی لەڕی سوێری خوارد ماڵودارایی کەمدەکات.
*گۆشتی حوشتر ماڵو داراییەکە لەلایەن دژمنێکی گەورەی بەهێزەوە بەدەستیدەهێنێ بەمەرجێ خەوبینەر دەستی لێنەدات، ئەگەر دەستی لێدا لەلایەن پیاوێکی گەورەو دوژمنێکی بەهێزەوەیە، ئەگەر بەلێنراوی خواردی ماڵ سامانی پیاوێک دەخواتو نەخۆشدەکەوێو پاشان چاکدەبێتەوە.
*هەروەها دەڵێن: ئەوەی بیخوات سوودو قازانج لەدەستەلاتدار دەکات.
*گۆشتی مانگا بەڵگەیە لەسەر ماندوبوون چونکە بەهێواشی هەرسدەبێت، هەروەها بەڵگەیە لەسەر کەمی ئیش‌وکار بەهۆی جیڕییەوە.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر گۆشتی مانگا سوورووەکراوبوو دڵنیاییە لەترس‌وبیم، ئەگەر خەوبینەر ژنێکی دووگیانبوو کوڕێکی دەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾(هود:٦٩)هەتا کۆتایی چیرۆکەکە.
*هەموو شتێك ئاگری بەربکەوێ لەکاتی بێداریدا لەخەودا رزق‌و رۆزییە گوناهی تێکەڵبوە.
*ئەگەر لەخەودا بینی گۆشتی گا دەخوات دەبرێتە بەردەم دادوەرێك، گوێرەکەی قەڵەو مژدەیەکی گەورەی خێرایەو مژدەکەش بەپێی قەڵەوییەتی، هەروەها دەڵێن: رزق‌و رۆزیو فەڕو پیتە لەگەڵ قوتاربوون لەترس‌وبیم.
*گۆشتی لێنراوی مانگا رێزێکی کەمە لەخەوبینەر هەتا واباشە سوپاسگوزاری خودای تێدا ئەنجامبدات: ﴿وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا﴾ (سبأ:١٣).
*گۆشتی مەڕ ئەگەر سوورەوەکراوبوو هەڵواسرابوو لەماڵی خۆیدا بەڵگەیە لەسەر پەیوەندیکردنی بەوانەوە کەنایناسێو میوانداری کەسانی نەناسراو یان ئەوانەی چاوی پێیان گەشدەبێ ، ئەگەر گۆشتی هەڵواسراوو لەڕولاوازبوو بەڵگەیە لەسەرنەوەی ئەو هاوڕێیانەی بەدەستهێناون هەژارن.
*ئەگەر گۆشتەکەی لەماڵی خۆیدا بەتوێتوێکراویو هەڵواسراوی بینی

*بەلاّو نەهامەتییە دێتە ڕێی ئەگەر قەڵەوبوو لەمردوو ماڵوسامانی دەستدەکەوێ، ئەگەر لاوازبوو بۆی بەجێنامێنێت.

*هەروەها دەڵێن: گۆشتی مەڕ ئەگەر لێنرابوو ماڵوسامانە بەماندوبوون دەستگیردەبێ ئەگەر خراپو بۆگەنبوو غەمو پەژارەو ئاژاوەیە.

*گۆشتی نەکوڵاو غەمو پەژارەو ئاژاوەو دەنگەدەنگە.

*ئەو گۆشتەی مرۆڤ دەیبینێ خراپ بوەو دەیخوات هەمووی خراپەو بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی شتێك کەخاوەنیەتی چونکە سروشتی خۆی ناتوانی هەرسیبکات.

*هەندێك لەراڤەکاران دەڵێن: گۆشتی بۆگەن خراپە بۆیەکێك ببینێو نەیخوات، بەلاّم ئەوەی خواردی بۆیباشە، ئەگەر بینی گۆشتێکی لێنراوی خوارد ماڵوسامانی زیاددەکات.

*ئەگەر لەگەڵ پیرێکدا خواردی پلەوپایەی لای دەستەلاّتدار بەرزدەبێتەوە.

*حوشتری سوورەوکراو جیاوازی هەیە دەربارەی.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر قەڵەوبوو ماڵو سامانێکی زۆرە، ئەگەر لاوازیشبوو رزقو ڕۆزییەکی کەمە بەهیلاکیو ماندوبوون دەستیدەکەوێ.

*هەندێکدەڵێن: گۆشتی حوشتر بەسورەوەکراوی دڵنیاییە لەترسوبیم.

*هەندێکدەڵێن: حوشتری سورەوەکراو کورە.

*ئەگەر بینی دەیخوات یا لێیدەخوات کوڕێکی پێدەبەخشرێو گەورە دەبێو لەکاسبی خۆیدەخوات، ئەگەر کوڵاوبوو کوڕەکەی ڕەوشتبەرزی پێدەدرێ، ئەگەر نەکوڵاوبوو لەکاروکاسبیدا ژیر نابێ.

*هەروەها وتراوە: هەموو سورەوەکراوێکی بازاڕ مژدەیە، ئەگەر نەکوڵابوو غەمو پەژارەیە لەلایەن کوڕەکەیەوە ڕووی تێدەکات.

*ئەگەر گۆشتی سورەوەکراو دوا لەگەڵی لەتیاچوون قوتاردەبێ بەپێی چیرۆکی ئەو گۆشتەژاراوییەی گوفتاری لەگەڵ پێغەمبەردا(ﷺ)کرد[1].

*سەری تەنوریش سەرۆکە، ئەگەربینی سەری ئاژەڵێکی گەورەی کڕیو قەڵەوبوو سوود لەمامۆستاکەی دەکات، ئەگەر لاوازبوو هیچ سوودێکی لێناکات.

---

[1](ئەبوداود) (٤٥١١) و(دارمی : ٦٧).

*ئەگــــەر ســــەرەكەی بۆگــــەنبوو پیاهەڵدانێكی خراپی پێدا هەڵدەدەن‌و خواردنی سەری ئاژەڵی بۆگەن بەڵگەیە لەســــــەرئەوەی غەیبـــــەتی گەورەكەیدەكات.

*خواردنی سەری لێنراووسوورەوەكراو ســوودوەرگرتنە لەهەنــدێك ســەركردە لەرووی ماڵ‌و پارەوە.

*هەنــدێك لەراڤــەكارانی خــەودەڵێن: ئەگەر بینی كەللەی مەڕو پاچەو مۆخی دەخــوات مــاڵ‌و ســامان‌و میراتــی كەسانیتری بۆ دەمێنێتەوە.

*هــەروەها دەڵــێن: ســـەری مــەڕ لەلێكدانــەوەدا ماڵــەو پــتر لەدەهــەزار درهەمەو كەمەكەی هەزار درهەمە.

*خـــواردنی ســـەری ســـوورەوكراو خواردنی ماڵی گەورە پیاوانە.

*خواردنی مۆخ خـواردنی ماڵ‌وسامانە یـــان خـــواردنی مـــاڵی شـــاراوەیە، ئەگــەربینی لــەمۆخی خــۆی‌و هــیتر دەخـــوات لـــەماڵی خۆیـــدەخوات كەهەڵیگرتووە.

*ئەگــەر مــۆخی پاچــەكەی خــوارد لەكرۆكی ماڵی خۆیدەخوات.

*خــواردنی ســەروپێ جیــاوازی هەیــە لەبارەیــەوە، هەندێكــدەڵێن: خــواردنی مــاڵی هــەتیوە، هەنــدێكیتر دەڵــێن: خــواردنی مــاڵی گەورەپیاوانــە چــونكە ســــەرووپێ ماڵ‌وســـامانە، مـــەڕیش بەڵگەیـــە لەســـەر خـــەڵكی گـــەورەی شكۆمەند.

*خواردنی پێستەی حوشتر خـواردنی مــاڵی هــەتیوە، خــواردنی جگــەر بەدەستهێنانی هێـزو توانایـە لەلایـەن كوڕەوە.

*خواردنی ریخۆڵە لەشساغی‌و خێرە.

*ریخۆڵـەی پــڕ لەگۆشــت ماڵ‌وســامانی هــەڵگیراوە یــان ماڵ‌وسـامانە لەلایــەن ژنەوە.

*گۆشـــتی باڵنـــدە ئەگــەر لێنــراو یــا سورەوەكراوبوو رزق‌و رۆزی‌و فرۆفێــڵ‌و ناپاكییـــە لەلایـــەن ژنـــەوە، ئەگـــەر نەكولابوو غەیبەتی ژنێكدەكات پاشـان ستەمی لێدەكات.

*ئەگــەر بینــی گۆشــتی باڵندەیــەكی خوارد گۆشتی نەدەخورا لەكاڵی گەل‌و كۆمەڵێكی ستەمكار بەفرۆفێڵدەخوات.

*هــەروەها وتــراوە: خــواردنی گۆشــتی مریشك‌و قــاز خێـرو باشــە بـۆ هــەموو خەڵكی چونكە گۆشتی مریشك بەڵگەیە لەســـەر ســـوودو قـــازانج لەلایــەن ئــەو ژنانــەی تایبــەتن پێـوەی، لەبەرئــەوەی مریــشك لــەژن دەچــێ لەرۆیــشتنداو

قـازيش بەڵگەيـە لەسـەر سـوودێكی گەورە لەلايەن ئەوانەی ڕەهن دەكەن.

* زەڕنەقووتەو بەچكەی باڵندە ئەگەر سـورەوەكراوبوو مـاڵو داراييـە بەماندوبوون دەستگيردەبێت.

* ئەگـەر بينـی بەچـكەيەكی تۆپيـو دەخـوات غەيبـەتی خانـەوادەی پێغەمبەر(ﷺ) دەكات يان غەيبـەتی خەڵكی ڕێزداردەكات، ئەگەر بەچكەی باڵندەبوو باڵندەبوو غەيبـەتی كوڕو منداڵی بەرپرسو فەرمانڕەوا دەكات ياخود گوناهێك ئەنجامدەدات لەگەڵيان.

* ئەوباڵندانەشـی گۆشـتيان دەخـورێ بەدەستهێنانی ماڵوسامانە لەزەوييەك بەئەندازەی هەزار درهەم يان شەش هەزار درهەم چونكە شەش ئەندامی هەيە شەش ئەندامو سەرێكو دووباڵو دووقاچو كلكێك.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربينی گۆشتی مرۆڤێك دەخوات غەيبەتيدەكات.

* ئەگـەر گۆشـتی خۆيخـوارد لەكاروكاسبی خۆيدەخوات.

* ئەگەر ژنێك گۆشتی ژنێكيتری خوارد كاری سێكسی لەگەڵ ئەنجامدەدات، ئەگـەر ژنێـك گۆشـتی خۆيخـوارد زينادەكات.

* گۆشتی مار ماڵوسامانە لەدوژمنەوە، ئەگەر بۆگەنو نەكوڵابوو غەيبـەتی دوژمنە بۆيەكێك بيخوات.

* خـواردنی گۆشـتی دڕنـدە مـاڵی دەستەڵاتدارە، هەروەها گۆشتی هەموو جـۆرە باڵندەيـەكی دڕنـدەش بەوچەشنەيەو خواردنی گۆشتی بەراز ماڵێكی حەرامە.

* ئەگـەر بينـی گۆشـتێكی بۆگـەن دەخـوات خێرەبـۆی، ئەگـەر بينـیو نەيخوارد خراپە.

* ئەگەر بينی گۆشتێكی لێنراوی خوارد ماڵو سامانی زياد دەكات، ئەگـەر لەگـەڵ پيـاوێكی پـيردا خـواردی پلەوپايـەی لای فـەرمانڕەوايان بەرزدەبێتەوە.

* گۆشـتی مانگـای سـوورەوەكراو دڵنياييە لەترسوبيم، ئەگەر چاوەڕێی كوڕبوو كوڕيدەبێت، وتراويشە: ڕزقوڕۆزیو فەڕو پيتە.

* ئـەو گۆشـتەی كـۆكن لەسـەر حەرامبوونی ماڵێكی حەرامەو ئەوەشی تێدايە جياوازييە لەنێوان زانايان سەبارەت بەماڵوسامان ياخود مارەبڕينێك گومانيان هەبێت لەبارەيەوە.

* گۆشـتی باڵـندە سـوود وەرگرتنـە لەسەفەر، دەگونجێت خواردنی گۆشتی

باڵندە بەڵگەبێت لەسەر بەهەشتو ئەوەی لێی نزیکدەکاتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُون ، وَلحَمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُون﴾ (الواقعة:٢١).

*گۆشتی درندەکان رزقێکی حەڵاڵە دەگونجێت هۆکاری ماندوبوونو خەتەرناك بێت.

*گۆشتی ماسی رزقێکی ئاسانی حەڵاڵی خێرایە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سوودو قازانجو لەلای دەریاوە یان دەستەلاتدارەوە.

**گۆشتی مرۆڤ زەفەربردنە بەدوژمن.

*بینینی گۆشتی نادیارو خوێن بەڵگەیە لەسەر زاڵبوونو فیتنە.

*گۆشتی باڵندە ئەگەر لێنرابوو یان سوورەوەکراوبوو رزقو رۆزیو ماڵو فرۆفێڵی ناپاکییە لەلایەن ژنەوە، ئەگەر نەکولابوو باسی ژنێك دەکاتو ستەمی لێدەکات.

*ئەگەر بینی گۆشتی باڵندە دەخوات ئەو باڵندەیەی خواردنی دروست نییە ئەوا لەماڵی کۆمەڵێك ستەمکاری پلانگێڕ دەخوات.

*گۆشتی قاز بەڵگەیە لەسەر سوود لەقەرزدان.

*گۆشتی مرۆڤ بریتیە لەکاروکاسبیو لەشساغیو نەخۆشی یان ماڵ یاخود دوکان یا ئاینو خواناسیو تێڕوانینی بۆ حەلاڵو حەرام یان هێمنیو تووڕەییو غەمو پەژارەو عەورەتو بەلاونەهامەتیو سزا.

*ئەگەر بینی گۆشتی زیادیکردوە بژێوی زیاددەکات، ئەگەر نەخۆشبوو پارێزراو دەبێت.

*ئەگەر بینی گۆشتەکەی کەموکوڕی هەیە بەڵگەیە لەسەر وەستانی حاڵوباری یاخود نەخۆشی.

*ئەگەر خواناسێك بینی گۆشتی زیادیکروە ساردەبێتەوە لەبەندایەتیو سەرقاڵدەبێت بەدنیاو خۆشیەکانیەوە، ئەگەر کەمبوو بەپێچەوانەوەیە.

*ئەگەر گۆشتی مرۆڤی کڕی کالاو شتومەکی بێبازارە.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی گۆشتی زیادی کردوە حوکمو دەستەڵاتی زیاد دەکاتو ماڵوسامانی زۆردەبێت، دەگونجێت فرە تووڕەببێ.

*دەگونجێت زۆربوونی گۆشتی مرۆڤ بەڵگەبێت لەسەر خۆشیو شادیو کەمیشی غەموپەژارە بێت.

*ئەگەر بینی گۆشتەکەی رەشهەڵگەڕا یان شینبوو یاخود پارچەپارچەبوو لێیکەوتەخوارەوە بەڵگەیە لەسەر ناڕەحەتیەك رووی تێدەکات وەك سزا یان نەخۆشی.

*ئەگەر لەگۆشتی زیادەی خۆیخوارد سوودەخوات و سەرمایەکەی دەمێنێتەوە، ئەگەر گۆشتی زیادەیخوارد رۆدەچێ لەسەرمایەکەیدا یان پەشیماندەبێتەوە لەکردارێك ئەنجامیدەدات.

گۆشتخۆر: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ژنە یاخود تێکرژان و کوشتارو نەخۆشییە.

گۆشتفرۆش: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر دڵنیابوون لەترس وبیم و پارێزگاری و بێدەنگی و زاڵبوون بەسەر دوژمنانیداو هەروەها پیاوێکە خەڵکی هاندەدات بۆ سەفەر.

*بینینی لەنزیك تەنورو نانەوادا بەڵگەیە لەسەر ئەو شۆفێرەی منالآن لەماڵەوە دەگوێزرێتەوە بۆ قوتابخانەکان.

گۆشەنشینی: (نابلسی) دەڵێت:گۆشەنشینی مرۆڤ لەخەودا مانەوەیە لەشوێنێکدا.

*ئەوەی لەدوکانێکدا خۆی دەبینێتەوە بۆ بژێوی پەیداکردن گۆشەنشین دەبێت.

گۆنا(کولم): هەردوو کولم و گۆنا بەڵگەن لەسەر ئەوەی مرۆڤ خۆی پێدەرازێنێتەوەو ئارەزوویدەکات.

*دەگونجێت هەردوو کولم بەڵگەبن لەسەر ئەوەی ماچیاندەکات، ئەو بەلاو نەهامەتیەی رووی تێدەکات.

*دەگونجێت کولم و گۆنا بەڵگەبن لەسەر ملکەچی ئەگەر خاك و خۆڵبن ئەمەش بۆ ئایندارا‌ن زیادەو بەرزییەو لای پەروەردگار چونکە ئەمە لەرەوشی تێکۆشەرو زانایانە.

گوێژ: ئەگەر زەردبوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی بەئەندازەی تۆخی و پێگەیشتنی، ئەوەی سەوزە نەخۆشی نییە.

*بەهەمان چەشن و شێوە هەموو بەروبوومێکی زەرد نەخۆشییە جگە لەنارنج و سێوو نەبك ئەوانە زەردیان بێزیانە بەهۆی گرنگی و بەسوودی ناوەڕۆکیانەوە.

گە

گەچفرۆش: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گەچفرۆش پیاوێکی دووڕوە بیر پەرت و بلاوە راهاتوە لەسەر دووڕوویی چونکە یەکەم کەس گەچی داهێنا (فیرعەون)بوو.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی گەچ دروستدەکات لەگەڵ گەچکاردا، گەچکاری سەربانو شوێنی ئاو بینینی بەڵگەیە لەسەر کارئاسانیو رەواندنەوەی غەمو پەژارەو وشەڕو خراپەو بۆڵە بۆڵ.

گەچکار(سپیکار): (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر گوناهو تاوانو غەمو پەژارەو بۆڵەبۆڵو ئاگر کەوتنەوە، هەروەها ئەوەی خشتی سوور سووردەکاتەوە بەوچەشنەیە.

* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر دەرەنجامی نەخۆشو ئاوەدانیو وێرانی.

گەچکاری(سپیکاری): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+شکۆمەندیو پلەوپایەی بەرز.

+باشی حاڵوباری هاوسەرو ماڵومنداڵ.

+جێگیربوون لەسەر ئاینو زانستو پیشەو فرمان.

+نوێکردنەوەی جلوبەرگو پەیمانی دروست هەروەها قسڵیش بەو چەشنەیە.

* لای خواناسانو دنیا نەویستان بەڵگەیە لەسەر بەرکەوتنی گەردەکانی حەرامو ماڵو پارەپەیداکردن بەگومانو دوودڵیو بەگەڕخستنی بیدعەتو فەرامۆشکردنی سوننەتو دووڕوویی لەئاینی خوادا.

گەدە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا تەمەنو رزقو رۆژیو بژێوییە.

* ئەگەربینی گەدەی بەهێزو دروستە ئەوی خێرو تەمەندرێژییە، وەگەرنا واژووی ئەوەیە.

* خاڵیکردنەوەی گەدەو پاکێتی لەپیسی بەڵگەیە لەسەر خێرو پشوو چارەسەر لەنەخۆشی.

گەردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گەردن دانانی ئەسپەردەو ئەمانەتەو درێژبوونی قوڵبوونەوەیە لەئایندا لەگەڵ ئەمانەتپارێزیو کەمو کوڕی لەئەمانەتدا.

* ئەگەر مارێکی لەگەردنو ئەستۆی خۆیدا بینی پێچی خواردبوو ماڵو سامانی خۆی پاکدەکاتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿سيطوقون ما بخلوا به يوم القيامة﴾ (آل عمران: ١٩).

* ئەگەر بینی دووڕەگی ملی خوێنینان لێهات دەمرێ.

* ئەگەر پێشەوایەك رەقیو زبری لەملی خۆیدا بینی هێزو تواناو دادپەروەریو سەرکەوتنە بەسەر دوژمنەکانیدا.

*ئەگەر گەردنی ئەستوربوو لەدواوە هێزەو خوداوەند پێی بەخشیوە، باشی گەردن بەڵگەیە لەسەر هەڵهاتن.
*مووی گەردن بەڵگەیە لەسەر ئەوەی قەرزارەو قەرزی لای خەڵك هەیە.
*تاشینی مووی گەردن گەیاندنی ئەمانەتو قەرزدانەوەیە، ئەگەر بینی هیچ موویەکی پێوە نییە بەڵگەیە لەسەر ئیفلاسو مایەپووچی.
*پیاوێك بینی گەردنی نەدرێژەو نەکورتو خەونەکەی بۆ راڤەکارێك گێڕایەو وتی: ئەگەر بەدخوویێت رەوشتو خووت باشدەبێ ئەگەر ئازابیت بەشت زیاددەکات، ئەگەر خووت خراپبێت رێزدارتر دەبی.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا جێگەی ئەمانەتە، ئەگەر بینی گەردنی ئەستوربوە ئەمانەتی هەڵگرتوەو دەیگەیەنێت، ئەگەر ناسکبوو ستەمکارەو ناتوانێ ئەمانەت هەڵبگرێ.
*ئەگەر گەردنی ئێشو ئازاری هەبوو لەمامەڵە یان ئەمانەتگەریدا خراپ دەبێ، ئەوەی دەبینرێ لەگەردنو شتومەك یان گرێ قەرزەو کۆدەبێتەوە لەسەری.
*ئەگەر بینی لەگەردنی درا بەشمشێر چاکدەبێتەوە ئەگەر نەخۆشبێ.

*ئەگەر بینی لەگەردنی درا بەشمشێر چاکدەبێتەوە ئەگەر نەخۆشبوو.
*ئەگەر لەگەردنی منداڵێکی لووسکەیدا دەمرێ چونکە منداڵ گومان دروستدەکات.
*ئەگەر لەگەردنی خۆیدرا خوداوەند غەمو پەژارەی دەڕەوێتەوە، ئەگەر قەرزاربوو دەیداتەوەو قوتاردەبێت لێی، زیندانیش بەهەمان شێوەیە لەزیندانو قوتاردەبێ.
*گەردن شوێنی گەواهیدانو وەسیەتو زەکاتو قەرزە کەوابەستەی دەبێت.
*ئەگەر بینی گەردنی باشو جوانو قەڵەوە گونجاویشە لەگەڵ لەشو لاریدا بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەیەکی باش گەردنی پێی بەرزو بڵنددەکاتەوە.
*ئەگەر گەواهیدەر گەردنی خۆی بینی گەواهیو شەهادەدەداتو خۆی رزگاردەکات لەوەی خراوەتە ئەستۆی، ئەگەر ئەمانەتێکی لابوو قوتاردەبێ لێی یان زەکاتی ماڵو دارایی دەدات یاخود قەرزی ئەستۆی دەداتەوە.
*ئەگەر دومەڵ یا کێمو زوخمی لەگەردندا بینی یان خوێنی لەبەر رۆیی بەڵگەیە لەسەر سەرقاڵیو وابەستەبوونی.

*ئەگەر نووسراوێکی لەگەردنیدا بینی بەڵگەیە لەسەر نزیکی سووتانی بەئاگر.
*باشی گەردنی ئەوەی لەسەفەردایە بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی لەسەفەرەکەی بەسەلامەتی.
*گەردنی ژنان بەڵگەیە لەسەر ئەو ملوانکەو زریزانەی دەیکەنە گەردنو ملیان ، هەروەها ملوگەردنی منداڵیش بەهەمان شێوازە.
*ئەگەر پەتێك یان وایەرێکی لەگەردنی خۆیدا بینی دووڕومەرجان یا گەووهەری تێدابوو بەڵگەیە لەسەر چاکەو فەزڵی زانیاریو جێبەجێکردنی حەقو راستی.
*ئەگەر بینی پێغەمبەر (ﷺ)گەردنی کونکرد سەرزەنشتی دەکات لەسەر رەفتاری خراپو بەدی.
*دەگونجێت گەردن بەڵگەبێت لەسەر:
+قەرزدانەوە.
+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.
*ئەگەر باڵندەیەکی بەگەردنی خۆیەوە بینی ئەگەر سپیبوە کردارێکی چاكو باشەو ئەگەر رەشبوو کردارێکی بەدو خراپە.
*ئەگەر بینی قورئانێك لەگەردنیدایە بەجێهێنانی پەیمانو بەڵێنو حەقە لەگەڵ خوێندنەوەی قورئان وەرگرتنی زانیاریی.

(نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ملو دەستەلآت، ئەگەر زیندانیەکی لەئەستۆو گەردنی منداڵێکا بینی موڵكو دەستەلآتی بەردەوامدەبێت.

گەردنبەند: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بۆ پیاوان خنکاندنەو بۆ ژن جوانیو کوڕە لەهاوسەرێك ، ئەگەر زێڕبوو لەهاوسەرێکی عەجەمیەوەیە، ئەگەر لەمرواریو زەبەرجەدبوو شوودەکات بەپیاوێکی بەرزو بڵندو دووکچی لەو ژنە دەبێتو دەکات بەهیوای خۆی.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆپیاو چاکەی ژنە لەگەڵ مێردەکەیداو دەوڵەمەندیو فراوانییە بۆ مێردەکەیداو دەوڵەمەندیو فراوانییە بۆ مێرد ، ئەگەر لەئاسنبوو هێزیەتی بەلآم ئەگەر لەداربوو لەناوەڕستەکەیدا لەکونێکی تیابوو بۆ دەستەلآتدار سەرکەوتنەو بۆ بازرگان سوودو قازانجە.
*ئەگەر بینی تەوقێکی تەسککراوەتە گەردنی رژدو رەزیلە، ئەگەر خاوەنی ئەو خەونە خواناسبوو هیچ کەسێك لەئاینپەروەران سوودی لێوەرناگرن، ئەگەر زانابوو ئەوە زانیارییەکەی دەشارێتەوە، خوداوەند دەفەرموێ:

﴿يطوقون ما بخلوا به يوم القيامة﴾ (آل عمران :١٨٠).

*ئەگەر كچێك بينى لەگەردنيدا تەوقێكى زيوى تێدايە بازرگانيدەكات بەپێى پێويستو سوودى لێوەردەگرێ، ياخود لەبازرگانيەكەى سوود وەردەگرێ لەماڵو دارايى يان كچێك لەبەدەستدەهێنێت چونكە بنەڕەتى زيو ژنە.

*هەروەها دەڵێن: گەردنبەند لەهەر جۆرێك بێت تێكچوونى ئاينە.

(نابلسى) دەڵێت: ئەگەر تەوقێكى لەگەردنيدا بينى ڕژدو بەخيلە، هەروەها دەڵێن: هەموو جۆرەكانى گەردنبەند تێكچوونى ئاينە، لەگەردنكردنى تەوق بەڵگەيە لەسەر ڕژديى.

*دەگونجێت لەگەردنبەندكردنى بەڵگەبێت لەسەر موڵكو دەستەڵات يان كوڕو ئەمانەت.

گەردنى بەندە: (ئيبن سيرين) دەڵێت: گەردنى بەندەو مەرگى ئازادكاريەتى، ئەگەر ئازادبوو خۆى بەختدەكات يا كەسانيتر خۆيان بەختدەكەن، ئەگەر خەوبينەر نەخۆشبوو لەشساغىو تەندروستى باشدەبێت، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەكانى دەداتەوە.

گەرم: (نابلسى)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا شتێكى گەرمى لەخواردنو خواردنەوە بينى دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رزقو رۆزييەكى ئەستەمو فرە ماندوكار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر كاروكاسبى حەرام نەمانى فەڕو بەرەكەت.

*ئەگەربينى مردوويەك بەئاوى گەرم دەشۆرێ يان دەيخواتەوە دەخرێتە ئاگرى دۆزەخەوە.

گەرما: (نابلسى)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا گەرمابوو خەونەكەى لەزستاندابێت بەڵگەيە لەسەر سوودو رزقو هێمنى دەروون، خۆئەگەر لەهاويندابێت پێچەوانەى ئەوەيە.

گەروو(بين): (ئيبن سيرين)دەڵێت: ئەگەر بينى دەكۆكێت سكاڵاى حاڵدەكات لەمرۆڤێك پەيوەندى هەيە بەفەرمانڕەواوە.

*ئەگەر بينى وەك ئەوەى دەكۆكێت هەتا رۆژهەڵهات دەمرێت.

*دەڵێن: كۆكە بەڵگەيە لەسەرئەوەى دەيەوێت سكاڵاو شكات لەمرۆڤێك بكات بەڵام نايكات.

*ئەگەر بينى لەنێوگەرووى موو دەردێت يان بەكرەيەكو

درێژدەبێتەوەو نەبچڕێت یان بەتەواوی دەرینەهێنێت رکەبەرایەتی‌و ناکۆکی لەگەڵ فەرمانڕەواو گەورەکەیدا درێژە دەخایەنێت.

*ئەگەر بازرگانبوو کاڵاو شتومەکەکەی دەفرۆشێت.

(نابلسی)دەڵێت: گەرووی مرۆڤ بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی ماڵ‌ولانەو میر یاخود چەن ماڵێك ئەگەر ناتەواوی‌و کەم کوڕییەکی لەگەروویدا بینی لەماڵەکەیدایە کەدەفەوتی‌و تیادەچێت.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر نوێنەرو مردن‌و ژیان.

گەڕانەوە: (نابلسی) دەڵێن: لەخەودا واژووی هەڵهاتنە، ئەگەر مرۆڤ لەخەودا گەڕایەوە سەر دوژمنەکەی دوای هەڵهاتنی سەرکەوتوودەبێت بەسەرو وەسوەسەو بۆ چوونیدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پەشیمانی‌و تەوبەو گەڕانەوە بۆ خێروچاکە.

گەڕانەوە لەسەفەر: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی حەق‌و ئەرکێکی سەرشان، هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر دەرووی خێرو قوتاربوون لەباروحاڵێکی خراپ‌و بەدەستهێنانی نازو نیعمەت.

*دەگونجێت ئەو خەونە بەڵگەبێت لەسەر تەوبەی خەوبینەر لەگوناهو تاوان چونکە لەماناکانی تەوبە پاشگەزبوونەوەیە لەتاوان‌و گوناه.

گەڕانەوەی ژنی تەڵاقدراو: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەرەنجام‌و چارەنووسی نەخۆش یاخود گەڕانەوەی بۆ ئاینداری یان بۆ مەزهەب‌و پیشەو لای کوڕەکەی.

گەڕۆك(گەڕییدە): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی بەدەوری (کابە)دا دەسووڕێتەوە ئەگەر سەرپێچیکاربێت لەئاگر قوتار دەبێ، ئەگەر رەبەن بێت هاوسەردەگری‌و ئەگەر شایستەی پلەوپایەبێت بەدەستیدەهێنێت، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەمەکداری لەبەجێهێنانی نەزردا بەپێی ئایەتی: ﴿ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴾ (الحج: ٢٩).

*ئەگەر بینی حەجیکردو بەدەوری (بیت)دا سووڕایەوەو چاکی ئاین‌و جێگیربوونیەتی لەسەر بەرنامەو بەدەستهێنانی پاداشتە لەلایەن خوداوەندەوو دڵنیادەبێ لەوەی لێی دەترسن‌و قەرز دەداتەوەو ئەسپەردەو ئەمانەت دەگەیەنێ چونکە ئەمین‌و دەستپاك‌و هەژارەو خاوەنی چاکەیە .

*دەگونجێت تەوافەکەی بەڵگەبێت لەسەر سەرکردن بەکاری پێشەوایەکی بەڕێزدا.

گەڕەك: (نابلسی) دەڵێت: چوونەنێو گەڕەکێك لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کەوتنەنێو گومانەوە بەهۆی ئەو پێچاوپێچییەی هەیە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سوێند بەدرۆخواردن‌و جیاوازی کەفارەتەکەبیێت.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ڕێگەی پیشەسازی.

گەڕیی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی گەڕیوە کردەوەکانی بەتاڵدەبێتەوە بەپشت سووری بەرانبەر خوداو تاوانێکی خراپ‌و ناقۆلا دەخرێتە پاڵی لەکاتێکدا پاك‌و بێتاوانە.

*ئەگەربینی گەڕییەکە زیادەیەکی لەجەستەدا دروستمکردووە یان لوویەك ماڵ‌ودارایییەکە دەمێنێتەوە.

*ئەگەربینی لەنوێژدایەو گەڕیوە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر لەبیرچوونی قورئانی پیرۆز.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا خۆم بەگەڕی بینی ئەویش وتی: تۆپیاوێکی تاوانێکی خراپ دەدرێتە پاڵت‌و تۆش بێتاوانی، وشك هەڵهاتنی پێستیش ماڵ‌و دارایییەکە خاوەنەکەی دەترسێ داوای بکات.

(نابلسی) دەڵێت: گەڕی بەڵگەیەلەسەر ماڵ‌ودارایی حەرام، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاگر کەوتنەوە.

*هەروەها گەڕیی دەوڵەمەندییە.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: گەڕی ئەگەر ئاودارنەبێت غەم‌وپەژارەیە لەلایەن خزم‌و کەس‌وکارەوە، ئەگەر ئاوداربوو بەدەستهێنانی ماڵ‌و دارایییە بەماندوبوون.

*هەروەها دەڵێن: گەڕیی بۆ هەژاران بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌و دارایی‌و بۆ دەڵەمەندیش بەڵگەیە لەسەر پلەوپایە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر گەڕیی‌و پەڵەی بەخۆیەوە بینی باشترە لەوەی لەیەکێکیتر ببینێ، ئەگەر بەیەکێکیترەوە ببینێ هەڵدێت لێی ئەمەش لەکاتی ڕاقەو لێکدانەوەی خەودا باش نییە.

*ئەگەر زیپکەشی دەرکردبوو تەقی‌و کێم‌و زوخمەکەی بڵاوبوەوە بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن‌و زەفەر بردن، گەڕی‌و ئاوڵەو نەخۆشیەکانی تری پێست بەڵگەیە لەسەر ماڵێکی زۆر.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر گەڕی لەلەش و لاریدابوو زیان روودەکاتە براکانی و بژێوی، ئەگەر دابووی لەدەستی راستی روو لەهۆزو تیرەکەی دەکات، ئەگەر دەستی چەپی گرتەوە غەم و پەژارە لەلایەن هاوەڵ یان شەریك یاخود براکەیەوە، ئەگەر بەکولمەکانیدا دیاریدا روو لەهۆزەکەی دەکات، ئەگەر بەسەر سکیدا دیاریدا روو لەماڵ و منداڵیدەکات، ئەگەر خوراندی و بەدەستی برینداریکرد ماڵ و داراییەکە بەغەم و پەژارە دەستیدەکەوێت، ئەگەر کیم و زوخمی تێدابوو بەئەندازەی ئەو کێمە ماڵ و داراییەکی جووڵاو تازە سەر هەڵدراو بەدەستدەهێنێت، ئەگەر زەرەری تێدابوو بەسەر ماڵێکدا دەکەوێت ماندوبوونی تێدایە.

*هەروەها دەڵێن: گەڕی و خوراندن غەم و پەژارەو دەستەڵاتە یا گەل و نەتەوەیەکی بەزیان و زیانی پێدەگەیەنن.

*ئەگەر گەڕی بەکەسانیترەوە بینی بەڵگەیە لەسەر غەم و پەژارەو کەم وکوڕی و شکۆمەندی بۆئەوەی خەوەکەی بینیوە بەتایبەت ئەگەر بەخزمەتکارەکەیەوە بینی بەکەڵکی خزمەتکاری نایەت، ئەگەر کوڕەکەیبوو گوێڕایەڵی باوکی ناکات لەتێکەڵبووندا، ئەگەر ژنەکەیبوو بەڵگەیە لەسەر هەر رەفتارێك ئەنجامدەدات ناقۆڵاییە هەروەها ئەوەشی لەگەڵیدا تێکەڵدەبێت.

*ئەگەر گەڕی بینی لەئەستۆو گەرنیدا قەرزو وامێکە کۆدەبێتەوە لەسەری.

گەزۆ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا رزق و رۆزیەکی حەلاڵە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر منەتکردن بەسەر بەرانبەردا.

*گەزۆ رزق و رۆزییە لەلایەن خوداوە ئەگەر بینی گەزۆ دەخوات رزق و رۆزی بەبێماندوبوون بەدەستدەهێنێ.

*دەگونجێت منەتبێت کەسێك بیکات بەسەر بەرانبەرەکەیدا لەبری ئازادکردنی لەقەرز یاخود یارمەتیداندا.

گەشت: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەفەرێکی باشە تێدا فراوانی و گونجاوی دەستگیر دەبێت.

*هەروەها دەڵێن: سەفەرێکە بۆ لای پادشایەکی مەزن و خاوەن شکۆ تێدا خۆشی و ناواختنی خۆراکە، خواردن و ئەو سینییەی لەسەریدەخورێ و لەتەختە دروستدەکرێ بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ماڵ و دارایی لەسەفەردا.

*سینی کلێنەش بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی لەشارستان و ئاوەدانیدا.

(نابلسی) دەڵێت: گەشت سەفەرو گرتنو فەڕی خودایيە.

گەشتەوان: (نابلسی) دەڵێت: بينينی لەخەودا بەڵگەيە لەسەر هاوسەرگيری كاتی (مُتعة)و ئارەزووی بەهانەگيری.

*دەگونجێت بينينی بەڵگەبێت لەسەر منداڵی زينا ياخود سەركردايەتی.

گەشتيار : (ئيبن سيرين)دەڵێت: گەشتيار خوازياری زانياریو كاروباری پادشايانە.

گەلای دارخورما : لەخەودا قسەو وتەی شەڕو خراپەيە ياخود هەواڵێكی دڵخۆشكەرە.

گەنجينە : لەخەودا ژنی پياوە ، ئەگەر بينی گەنجينەكەی شكاوە ژنەكەی دەمرێت، گەنجينە لەخەودا كيژەو بەڵگەيە لەسەر:

+پاراستنی نهێنیو داپۆشينی كاروبارو شاردنەوەی لەهاوسەر.

+جلوبەرگی درەوشاوە.

+شەووڕۆژ.

(نابلسی) دەڵێت: هەركەسێك لەخەودا ببينێ خەونەكەی بەڵگەيە لەسەر رزقو رۆزی حەلاڵو دەستكەوتو گەنجينە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ميراتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر كوڕی زينا ياخود يەكێك دۆزرابێتەوە چونكە لەدەستكەوتو كەسبی يەكێكيترە.

(ئيبن سيرين) دەڵێت: بەڵگەيە لەسەر دوگيانی ژن چونكە كوڕان ئاڵتوونو كچانيش زێڕ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرماڵو سامانێكی بێشومار يان زانياری بۆ زاناو رزقو رۆزی بۆ بازرگانو دەستەلاتێك بۆئەوەی شايستەيەتیو دادپەوەرە.

*هەروەها دەڵێن: گەنج بەڵگەيە لەسەر شەهيدبوون ، هەروەها كۆمەڵە كردارێك مەردووم لەولاتی جياواز جياوازدا دەيكات.

*هەندێكدەڵێن: ئەگەر بينی گەنجێكی دۆزيوەتەوەو ماڵو سامانی تێداتيە بەڵگەيە لەسەر ناڕەحەتی.

*دەگێڕنەوە ژنێك كچێكی مردووی خۆی دەبينێ پێی دەڵێ: كچی شيرينم كام كردار باشبوو ؟ ئەويش دەڵێت: گوێز دابەش بكە بەسەر هەژاراندا، ئنجا خەوەكەی بۆ (ئيبن سيرين) دەگێڕێتەوەو ئەويش دەڵێت: با ئەو ژنە گەنجينەكەی دەربهێنێو بيكات بەخێر، ژنەكەش دەڵێ: خوايەگيان داوای لێخۆشبوونت لێدەكەم، گەنجينەيەكم هەبوو لەرۆژانی

بڵاوبوونەوەی پەتای کۆکەدا شاردبوومەوە.

*پیاوێك بینی شەو لەسەریەك لەخەویا دەبینێ یەکێك دێتە لای و پێی دەڵێ: بچۆ بۆ (بەسرە) لەوێ گەنجینەیەکت هەیە هەڵیبگرە، گوێی لەو بانگەشەیە نەگرت هەتا شەوی سێیەم، ئنجا ویستی رووبکاتە (بەسرە) شتوومەکانی کۆکردەوەو کاتێ گەیشتە (بەسرە) دەرۆژ پێیدا گەڕا هیچ شتێکی بۆ دەرنەکەوت و نائومێدبوو لۆمەی خۆیکردو رۆژێکیان خۆیکرد بەوێنێکی وێرانەدا ماڵێکی داڕوخاوی تاریکبوو کەوا پێیداو دەفتەرێکی تێدا بەدیکردو دەریهێنا تەماشایکرد، هیچی لێحاڵینەبوو بەزوبانی عیبری نوسرابوو، هیچ کەسێکیشی لەشاری (بەسرە) دەستنەکەوت بیخوێنێتەوە، دەفتەرەکەیهێنا بۆ لاوێك لەشاری (بەغداد) کاتێ تەماشایکرد ویستی بیفرۆشێ پێی ئەویش وتی: نایفرۆشم بەڵام بۆم وەربگێرە دواتر نوسخە بنەڕەتەکەی دەدەم بەتۆ ئەویش بۆی وەرگێراو ئەوکتێبەش باسی لەلێکدانەوەی خەو دەکرد.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا زانیارییە ئەگەر بینی گەنجینەیەکی دۆزییەوە زانیاری بەدەستدەهێنێ ئەگەر قوتابی زانست بێت، ئەگەر بازرگانبوو بازرگانیو بەخشندەیی پێدەدرێ.

*ئەگەر خاوەن دەستەڵاتبوو دەستەڵاتو زانیاری بەدەستدەهێنێ لەگەڵ دادپەوەریدا هەموو پیشەوەرێکیش لەپیشەکەیدا هەر بەوچەشنەیە.

*ئەگەر گەنجینەکە ماڵێکی بینی دەوڵەمەند دەبێو دادگایی دەکرێ.

*ئەگەر بینی ماڵو سامانێکی زۆری بەدەستهێنا لەدنیادا بەشەهیدی دێتە دەرەوە.

*ئەگەر پادشایەك ببینێ دەستیگرت بەسەر گەنجینەداو دڵخۆشبوو پێی بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی دەستەڵاتەکەی.

*هەروەها گەنجینە بەڵگەیە لەسەر:

+ئاسانکردنی کاروبار.

+میراتی.

+غەمو پەژارە.

*دەگونجێت گەنجینە جلوبەرگ بێتو کانزاش کە بێت بۆئەوەی خوازیاری هاوسەرگیرییە.

*دەگونجێت گەنجینە بەڵگەبێت لەسەر ماڵو سامانێك مرۆڤ کۆیبکاتەوەو زەکاتی نەدات.

*گەنجینە دوکان و فرۆشگایەکی سوودمەندە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دۆزینەوەی شتی ونبوو یاخود بیرکردنەوە دوای لەبیرکردن، ئەگەر گەنجینەیەکی دۆزییەوەو شتێکی تێدابوو نەیدەتوانی بگات پێی بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی رژدو زەکات نەدەر، ئەگەر زانابوو رژد دەبێت لەزانیارییەکەیدا، ئەگەر فەرمانڕەوابوو دادپەوەر نابێت، ئەگەر خەوبینەر ژنبوو بەڵگەیە لەسەر پاراستنیو دەستگرتنی، ئەگەر هیچ رێگرێکی نەبوو بەڵگەیە لەسەر بەهەدەردانی ماڵو سامانیو ئابڕوبردنی خۆی بەڵام ئەم خەونە بۆ کەسانیتر باشدەبێ.
*ئەگەر پادشایەك گەنجینەیەکی دۆزییەوە و دیناری تێدابوو خەڵکی لێیاندەبرد سەربازەکانی ناپاکی لێدەکەنو یەکێکیتر بەگەڕیاندەخات.
*گەنجینە بەڵگەیە لەسەر کوڕێکی نەجیبزادەو رەسەنو ماڵودارایی.
گەنم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: گەنم ماڵێکی کەمی بەتامو چێژەو کۆبوەتەوە بێماندوبوونو رەنج.
هەروەها(ئیبن سیرین)دەڵێت: گەنم ماڵێکی حەڵاڵە بەنارەحەتیو ماندوبوون دەستدەکەوێت ، کرینی گەنمیش بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ماڵ لەگەڵ زیادبوونی منداڵدا.
*چاندنی گەنم کارێکە لەپێناو رایزکردنی پەروەردگاردایە ، هەوڵدان لەچاندنیدا بەڵگەیە لەسەر جیهادو تێکۆشان.
*ئەگەر بینی وەك ئەوەی گەنم دەچێنێ بەلأم کاتێ روا بوو بەجۆ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی رووکەشی خێرەو ناخیشی گەندەڵە.
*ئەگەر جۆی چاندو لەبری ئەوە خوێن راو ماڵی سوودەخوات.
*گوڵە گەنمی سەوز فەڕو پیتداری ساڵە ، هی وشکیش بێفەڕیو گرانییە بەپێی لێکدانەوەکەی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت).
*گەنم لەسەر جێ دووگیانی ئافرەتە.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی کشتوکاڵدەکات ژنەکەی دووگیاندەبێت.
*ئەگەر بینی لەزەوی کەسێکیتردا کشتوکاڵدەکاتو خاوەنەکەی دەناسێت ژن لەوکەسە دەهێنێت.
*ئەگەر تۆو بچێنێ لەکاتی خۆیدا کارو کردەی چاکە ئەنجامدەدات، ئەگەر فەرمانڕەوابوو دەستەلأتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر

بازرگـانبوو سـوودو قازانجـەو ئەگـەر کەسـێکی بـازارییبوو پلەوپایـەی پێدەبەخشرێ، ئەگەر دنیانەویستبوو خواناسی دەستدەکەوێت.
*ئەگەر بینی گەنمی وشك دەخوات یاخود بەلێنراوی دەیخوات خراپەو زیانێك رووی تێدەکات.
*ئەگەر بینی سك‌و پێست‌و دەمی پڕبوە لەگەنمی وشك یان لێنراو بەسەرچوونی تەمەنیەتی، وەگەرنا بەئەندازەی ئەوەی ماوە دەبێت.
*ئەگەر بەنێو کشتوکاڵێکی دوورلودا رۆیی بەنێو ریزی تێکۆشەرو خەباتگێردا دەڕوات.
*هەروەها دەڵێن: کشتوکاڵ لەکرداری مرۆڤ دەچێت لەبەرزیو بالآییو نزمیدا.
*ئەگەر بینی گەنمێکی سەوزی تەڕ دەخوات باشەو لەپارێزکاران دەبێت.
*ئەگەر بینی کشتوکاڵێکی ناسراوی هەیە کردارو رەفتاریەتی لەئاین‌و دنیادا.
*هەروەها هەریەك لەو حاڵانە بەگوتەو قسەی خەوبینەر لێکدەدرێتەوە، ئەگەر سەبارەت بە ئاینەکەیبوو ئەجرو پاداشتی کردارەکانی لەئاینەکەیدا بەئەندازەی ئەو کشتوکاڵە سوودو قازانجە، ئەگەر لەدنیادابوو ماڵ‌و دارایییەکی جەم‌و کۆکراوەی پێدەگات، لەبری کردارەکانی پاداشتدەدرێتەوە.
*ئەگەر کردارەکانی خەوبینەر لەکاروباری دنیادابوو جل‌وبەرگەکەی بەئەندازەی کشتوکاڵەکە ئەو ماڵە بەردەوام بەجەمی دەمێنێتەوە هەتا ئەو دەنکە لەگوڵەکەی دێتە دەرەوە، ئەگەر هاتە دەرەوە ئەو ماڵ‌و دارایییە لەحاڵی یەکەم جیادەبێتەوە، بەلآم ئەگەر جۆ بوو باشترو خۆشترە لەگەڵ تەندروستی ساغ‌و بێخەوش‌و سووکیو سانایی، ئەگەر ساوەربوو ماڵێکی تەواوەو باشترە لەگەنم، لەبەرئەوەی نان ئاگری بەرکەوتووە.
(ئیبن سیرین)دەڵێت: گەنم ماڵ‌و دارایییەکی پاك‌و پیرۆزە بەماندووبوون دەستگیر دەبێت، ئەگەر فەرمانڕەوایەکی بینی بەدەستی گەنم دەجوڵێنێ، ماڵ‌و دارایییەکە لەکارو رەنجی کەسیتر بەدەستیدەهێنێت بەئەندازەی کەمیو زۆری.
*ئەگەر لەخەودا بینی دەنکە گەنمی داکەوتوویی هەڵدەگرتەوەو خاوەن کشتوکاڵبوو خەرمانەکەشی دەناسی لەخاوەن کشتوکاڵەکە خێرو چاکەی دەستگیر دەبێت ، هەرچەندە خێرەکە پەرتەوازە بێت بەلآم دەمێنێتەوە.

*ئەگەر مرۆڤێك بینی كشتوكاڵ دەدورێتەوە بەڵام لەكاتی خۆیدا نەبوو مردنە ڕوودەكاتە ئەو گەڕەكە لەگەڵ فیتنەو ئاشووبدا، ئەگەر گوڵە گەنمەكان پووچەڵبوون مەرگی بەتەمەن و شێخەكانە، ئەگەر سەوزبوو مردنی لاوانە یان كوشتنیانە.

*ئەگەر گەنمی بەدیكرد لەفەرمانڕەوایەكەوە خێرو چاكەی دەستگیر دەبێت ، ئەو خواردنەشی لەگەنم دروستدەكرێ ماڵو دارایی حەرامە.

*ئەگەر گەنمی بەجۆ فرۆشت شیعر دەگۆڕێتەوە بەقورئان، گەنمیش لەسەرجێگەدا دووگیانی ژنە.

*هەروەها وتراوە: ئەگەر بینی كشتوكاڵێكی كردوە ژنەكەی دووگیاندەبێت.

*ئەگەر بینی گەنمێكی سەوزی تەڕ دەخوات پیاوچاكێكی خواناسە لەئاییندا.

گەنمفرۆش: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پادشای و فەرمانڕەوایەكە پادشاو فەرمانڕەوانی دی ڕام و گوێڕایەڵیدەبن، یاخود بازرگانێكە سەرۆكایەتی بازرگانەكانی دی دەكەن یا پیشەوەرو وەبەرهەمهێنەرو هاوتاكانی گوێبیستیدەبن.

*ئەگەر بینی گەنم لەگەنمفرۆشێ دەكڕی دەستەڵاتو فەرمانڕەوای لەدەستەڵاتدارێك داوا دەكات.

*ئەگەر بینی فرۆشتی بەبێنەوەی نرخەكەی بزانێ لەكاروبارەكانی دنیانەویستی هەڵدەبژێریو سوپاسی خودا دەكات لەسەر بەخششو نیعمەتەكانی، چونكە بەهاو نرخی هەمووشتێك سوپاسگوزارییەتی.

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی گەنم بەڵام دەستی لێنادات و هیچ پێویستییەكی نییە پێی ڕێزو شكۆمەندی بەدەستدەهێنێت چونكە گەنم بەڕێزترین خواردنە.

*ئەگەر بینی هەوڵدەدات لەبەدەستهێنانیداو پێویستیبوو یاخود دەستی لێدا زەرەرو لابردن لەپۆستی خۆی رووی تێدەكات و جیاوازی و دووبەرەكی دەكەوێتە نێوان خۆی و خزمەكانی و بەپێی چیرۆكی (ئادەم) (سەلامی خوای لێبێت).

(نابلسی) دەڵێت: گەنمفرۆش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پیاوێكی ڕێزداری خاوەن ماڵو دارایی، ئەگەر پێویستی بەفرۆشتنی نەبێت، ئەگەر پێویستی بەفرۆشتنی هەبوو ملكەچیو سەرشۆڕی ڕووی تێدەكات.

*ئەگەر فەرمانڕەواو بەرپرس بینرا گەنمدەفرۆشێ بەڵگەیە لەسەر لابردنیو جیاوازی کەوتنە نێوان خۆیو براکەی.
*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر:
+کاری سووکو ئاسان دوای قورسوگران.
+رزقو رۆزی.
+کرداری چاکە.
گەنمەشامی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵو دارایییەکی زۆرەو دوژمنێکە بەدڕەوشتو کەمسوودو قازانجە یاخود بەخاوخلیچکی باسکراوە.
گەنە(سج): (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەکێشکردنی سەرنج بۆکاری سەیرو سەمەرە.
گەنەمووی نێوان لێوی خوارو چەناگە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هاوسەر یان کچ.
*هەروەها پەناو پشتگیری پیاوەو خۆی پێهەڵدەکێشێ بەهۆیەوە دەژی.
گەواهیدان ـ شایەتی(وتنی تەحیات): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی دانیشتوە بۆ خوێندنی(تەحیات) غەمو پەژارەی دەڕەوێتەوەو پێداویستیەکانی بەجێدێتو بەهیواو ئاواتی خۆیدەگات، ئەگەر لەغەمو پەژارەدا دەژیا دەرووی لێدەکرێتەوە، خوێندنی (تەحیات)یش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەخێوکەرو بەرپرسێك بەبێ ئەو مارەیی نابەسترێ یان مەرجێکە لەنێو چەند شەریکێکدا دەبێت بەدیبێت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەڕانەوەی ماڵو دارایی بەباشترو چاکتر.

گ ی

گیاعەنبەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: عەنبەر ماڵو دارایییە لەلایەن پیاوێکی رێزدارو شکۆمەندەوە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بەکارهێنرا پیاهەڵدانێکی باشە.
*دەگونجێت عەنبەر بەڵگەبێت لەسەر موڵكو زەوی ئەوەی سوودو قازانجی پێدەگەیەنێ، یاخود ئەو بێستانو کێڵگەیەبێت کەسوودو قازانجی لێوەردەگرێ یان زانیارییەکی بەسوودو کەڵکە لەزانایان بەدەستیدەهێنێت.
*دەگونجێت رەشەبا خێربێت لەلای دەریاوە بێت.
*ئەگەر خستییە سەر ئاگر بیدعە لەئاینەکەیدا دروستدەکات یان ماڵو شکۆی خراپ دەبێو تێکدەچێ یاخود لەشوێنی خۆیدا نابێ یان خزمەتی دەستەلاتدار دەکات بەماڵو سامانی خۆی.

گیاگەزنــە: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: خۆشی یا نەخۆشی لەخۆگرتوە بەهۆی سوودییەوە، توێشووی پیاوە لەکاردا.

گیانكێشان: (نابلسی)دەڵێت: لەخـەودا بەربەرەكانییە لەئایندا یاخود گومانە لەقورئاندا.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر روحكێـشانو ئامـادەكردنی ئەوانـەی لەسـەفەردانو هاوسـەرگیری رەبـەن بێـتو گواسـتنەوەبێ لەماڵێكـەوە بـۆ ماڵێكیترو گۆڕینی پیشەوكار.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر قەرزدانـەوەو مافـدانو تەلاقـدانی هاوسەر.

*ئەگـەر خـۆی لەسـەرەمەرگدابینییەوە لەروحكێشانو هاوچەشنی ئەوە ستەم لـەخۆیو كەسـانیتردەكات. خوداوەنـد دەفەرموێ: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ (الانعام: ٩٣).

گیانەوەری بـەزیان: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ژنێكی دەویتو داوێنپیس.

گ ێ

گێـرەرەوە: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: بۆفـەرمانرەوا شـوێنێكی ئاوەدانـەو بـۆ بازرگانیش بازرگانیەكی بەرێزو پیرۆزە.

(نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسەر:

+پێشەوا.

+ناخۆشی ژیان.

+رزقو رۆزی.

+شەڕو جەنگ.

گێزەر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: گێزەر غەمو پەژارەیە بۆ یەكێك بیخوات یان هەیبێت.

*ئەگەر بەدەستیەوە گێزەرێك بگرێت لــەكاروبارێكی ســەختو گراندایــەو سووكو ئاساندەبێت بۆی.

*هەندێكدەڵێن: ئەگەربینی وەك ئەوەی گێــزەر دەخــوات خێــرو ســوود بەدەستدەهێنێت.

(نابلـسی)دەڵێــت: گێــزەر لەخــەودا سەرزەنـشتو قـەڵغانو گەڕانەوەیـە، هـەروەها گێـزەر پیـاوێكی دەم پـیسو چەپەڵە.

*گێزەر بەڵگەیە لەسەر پیاوێك هیواو ئاواتی ئاسانو سووكە، ئەوەی گێـزەر بەدەسـتی خۆیـەوە ببینـێ ئەگـەر لـەباروحاڵێكی سـەختوگراندابێت یـا زیندانی بێت قوتاردەبێت.

گێلی(كـەودەنی): (نابلـسی) دەڵێـت: ئـەوەی لەخـەودا وەك كەسـێكی گێـل بەدەربكـەوێت بەڵگەیـە لەسـەر رزقو رۆزی.

ل لام

ل ا

لابردن: (نابلسی) دەڵێت: لابردن لەخەودا تەلاقدان‌و دەستبەرداربوونی هاوسەرە یان گواستنەوەیە لەپیشەیەکەوە بۆ پیشەیەکیتر.

*خۆدوورخستنەوە لەژن ماڵ‌و دارایی بەفیڕۆدان‌و بێبەشکردنی منالأنە.

*هەروەها دەڵێن: لابردن‌و دوورخستنەوە پەیمانە یان دەستەلأت‌و پۆستە.

*ئەگەر بینی لەپۆست‌و دەستەلأتێك لابرا خوازیارییبوو دادەنرێت لەو پۆستەدا.

*ئەگەر لەپۆستێك لابرابوو بینی بەرپرس‌و سەرکردەیەك نوێنەرێکی نارد بۆ لای هەتا لاییبات دایدەنێ.

*ئەگەر بینی لابراو لەجێگەی لاوێك دانرا لەشوێنی دەستەلأتیدا خراپە لەهەندێك دوژمنانیەوە پێدەگات.

لابردنی خراپە لەسەرڕێ: لابردنی خراپە لەسەر ڕێ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غیرەت لەئایینداو بێداری یان بەڵگەو نیشانەیە لەسەر هاوسەرو مناڵ‌و خۆپارێزی لەقسەو گوتەدا، یاخود نیشانەو بەڵگەیە لەسەر لێخۆشبوون لەتاوان بەهۆی نەرم‌و نیانی قسەو گوفتارەوە یان ڕاستگۆیی بەبەردەوامی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پلەوپایە بەرزی‌و فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپە یاخود گرتنەدەستی کاروبارو لەکارخستن.

*ئەگەر لەڕێگەدا دڕك‌و داڵ‌و بەرد یان هەرشتێکی زیانبەخشی داناو بووبەمایەی زیانی خەڵکی بەڵگەیە لەسەر خراپە لەگوفتارداو زیان گەیاندن بەزمان‌و دەست ، یان دەگونجێت ببێت بەچەتەی ڕێ، ئەگەر ڕێکخەری ئەو کارە دادوەرو فەرمانڕەوابوو بەڵگەیە لەسەر ستەم‌و زۆرداری‌و ڕاسپاردی خەڵکی بەئەرکی قورس‌و گران.

لاپەڕە (روو):(نابلسی) دەڵێت: مژدەیە بۆ کەسێك خاوەنی بێت، ئەوەی لاپەڕەیەك ببات یان بگرێ بۆ خۆی مژدەو دەرووڵێکردنەوەیە.

*ئەگەر ژنێکی بینی لاپەڕەیەکی دایە رەچاوی کارێکدەکات دەگونجێت دەرووی لێبکرێتەوە، ئەگەر ژنەکە پەچەی گردبوو لاپەڕەکان بڵاوبووبوونەوە خێرێکی بەناوبانگە فەرمانی پێدەکات وریابێت لێی.

*ئەگەر لاپەڕەیەکی پێچراوو لوولکراوی دی بەدەستییەوە پەشیماندەبێتەوە لەکرداری خۆی.

*ئەگەر بەدەستی چەپی بنوسێت لەلاپەڕەیەکدا هۆنراوە دەهۆنێتەوە یان کرداری ناقۆڵا ئەنجامدەدات یاخود کوڕێکی بەزینادەبێت ئەگەر بوێژو شاعیرنەبوو.

*ئەگەر بینی لاپەڕەیەکی پێدراوەو پارچەیەکی لوولکراوی تێدایە دووگیاندەبێ.

*ئەگەر تەماشی لاپەڕەیەکیکرد بەڵام نەیخوێندەوە میراتیەکە بەدەستیدەهێنێت.

*ئەگەر بینی لاپەڕەیەك دەخوێنێتەوە میراتییەکی بۆ دەمێنێتەوە، ئەگەر پشتی لاپەڕەکەی خوێندەوە قەرزی لەسەر کۆدەبێتەوە.

*بینینی لاپەڕەی پەرش وبڵاو لەقیامەتدا بەڵگەیە لەسەر دڵنیاییو دانئان بەوەی لەلایەن خودای باڵاوە هاتوە لەسەر زوبانی پێغەمبەرو(ﷺ) پەرچدانەوەی گومانو دوودڵی.

لاجانگ:(نابلسی) دەڵێت: هەردوو لاجانگ دووکوڕی رێزدارو پیرۆزن، ئەگەر رووداوێکی خێر یا شەڕ رووی تێکردن رووداوێکە روو لەهەردوو کوڕدەکات.

*دەگونجێ لاجانگ بەڵگەبێت لەسەر چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

*ئەگەر نەخۆشێك بینی لاجانگی بوە بەئاسنو لەکاتی بێداریدا ئێشو ئازاری هەبوو بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی.

*دەگونجێت بەماڵو سامان لێکبدرێتەوە.

*ئەگەر بینی لاجانگی کەسێکی تری هەڵکێشا هەڵکێش ماڵو دارایی لەلاجانگ هەڵکێشراو وەردەگرێو خۆی پێدەنوێنێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر قژی هەڵبکێشێ ئەگەر دەوڵەمەندبوو ماڵوسامانی نامێنێت، ئەگەر هەژاریشبوو قەرزەکەیدەداتەوە.

لاحول ولا قوە الا باللە (هیچ پەناو هێزێك نییە بەدەر لە پەروەردگار):

(نابلسی) دەڵێت: بۆ کەسێك زۆربڵێ بەڵگەیە لەسەر ئاگاداری دەربارەی ئەوەی پێویستدەکات بیڵێ بۆی، هەروەها گەڕانەوە بەڵگەیە لەسەر ئاگاداری دەربارەی ئەوەی پێویستدەکات بۆی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گەڕانەوە لەکاتی بەلاو نەهامەتیدا.

لاسایی و چاولێکردنی ژن لە پیاو:

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر ژنێکی بینی جل‌وبەرگی پیاوی لەبەردایە یان وەك ئەوانە، حاڵ‌وباری باشدەبێت ئەگەر بەئەندازەی خۆی بێت ئەو جل‌وبەرگە، خۆئەگەر جل‌وبەرگێکی ناشیاوبێت ئەوا حاڵ‌وباری دەگۆڕێت‌و غەم دایدەگرێ‌و ترس‌وبیم دێت بەسەریا.

* ئەگەربینی بوە بەپیاو باش‌و چاکدەبێت بۆ مێردەکەی.

* لاساییکردنەوەی جولەکەو مەسیحیەکان یان بەدەر لەوان بەڵگەیە لەسەر تامەزرۆبوونی حەزو ئارەزوو یان ئارەزوودارکردنی ئاینەکەیان یاخود داوای هاوسەرگیریکردن لێیان یاخود خۆشحاڵبوون بەجەژنەکانی ئەوان.

لاساییکردنەوەی مرۆڤ بۆ ئاژەڵ‌و باڵندە: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر لاساییکردنەوەی گوتەو قسەو دڵ‌ودەروون کەمەندکێشکردن لەپێناوی چاکسازی لەنێوان خەڵکیدا.

* لاساییکردنەوەی بەدەست‌و پەنجە لەخەودا لەبەر رووناکیدا بەڵگەیە لەسەر چاوداگرتن‌و فڕوفێڵ.

* لاساییکردنەوە بۆ خەڵکی ئاسایی‌و ژنان بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەبێ بەوەرگێڕ یان زۆر قسەدەبزرکێنێ.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ناپاکی لەپیشەسازی‌و کاسەلێسی بۆ خەڵکی.

لافاو(لێشاو): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەڵسانی لافاو لەشاردا بەڵگەیە لەسەر کەوتنەوەی پەتاو نەخۆشی ئەگەر رەنگەکەی رەنگی خوێن‌و لێڵیبوو .

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاتنی سەرباز بەدڵنیایی یان هاوەڵایەتی ئەگەر خەڵی لێی نەترسن، ئەگەر هەندێك لەماڵەکانی رووخاندن‌و ماڵ‌و ئاژەڵی بردن دوژمنێکە هەڵدەکوتێتەسەریان ، یاخود دەستەڵاتدارێکە هەڵمەتیان بۆ دەبات بەپێی زیادوکەمی خەونەکەو ئەو بەڵگانەی لەکاتی بێداریدایە.

* هەندێکیتر دەڵێن: لافاو هێرشی دوژمنە، هەروەك چۆن هێرشی دوژمن لافاوە، ئەگەر لافاوەکە هەڵسا تاگەیشتە فرۆشگاو دوکانەکان لافاوی

راستەقینەیە یاخود سەربازی دەستەلاتدارن و ستەمدەکەن.
*لافاو دوژمنێکی زاڵە، ئەگەر بینی بەهۆی بارانەوە لافاو هەڵسا غەم و پەژارەی دەڕەوێتەوە.
*ئەگەر ئاوەڕۆی هەبوو سزای بۆ دادەبارێ.
*ئەگەر بینی بەربەستی دانا لەلافاوەکە هەتا نەگاتە ماڵەکەی چارەسەری دوژمنێک دەکات و رێگەینادات زیانی پێبگەیەنێت.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین) و دەڵێت: بینیم لەخەودا بێباران لافاو هەستابوو، خەڵکی ئاویان لێدەبرد، (ئیبن سیرین) وتی: لێی مەبە، پیاوەکەش وتی: من لەو ئاوەم نەبرد، ئەویش وتی: باشتکرد زۆری بەسەراتێپەڕنەبوو فیتنەو ئاشوبی (ئیبن مهلب) بەرپابوو.
(نابلسی) دەڵێت: لێشاوو لافاو بەڵگەیە لەسەر قسەی هەڵەت و بێسەرو درۆکردن، ئەگەر لافاوەکە خوێن و مردارەوەبووی هەڵگرتبوو بەڵگەیە لەسەر سزاو خەشمی خوایی.
*بینینی لافاو بەڵگەیە لەسەر دابارینی باران.

*دەگونجێت لافاو بەڵگەبێت لەسەر زوبانی خاوەنەکەی یاخود دوژمنی زاڵ و زماندرێژی ئەگەر چوە نێو ماڵەکەی بەتایبەتی.
*دەگونجێت لێشاوو لافاو بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی دەچۆڕێتەوە لەهەنگوین و شیرو زەیت، ئەگەر بینی لافاو کۆدەکاتەوە دەیکاتە دەفرێکەوەو خەڵکی خۆشحاڵدەبن پێی چاودێریدەکەن و لێیدەخۆنەوە دەچێتە دەروازەی بەهانە وەرگرتنەوە کەئاماژەمان پێدا.
*دەگونجێت لافاو بەڵگەبێت لەسەر رێبڕین و هەڵکوتانە سەری لەلایەن تێکدەرو شەوکوتەوە یان لەلایەن ئاژەڵی دڕندەوە.
*دەگونجێت لافاو گەر لەکاتی خۆیدا نەبێت بەڵگەبێت لەسەر بیدعەو، ئەو ئاوەی زەوی نغرۆدەکات بەلاو نەهامەتیبێت و زیانبێت روو لەخەڵکیبکات یاخود دوژمنێك روویان تێبکات یان بەلاو نەهامەتی بێت روو لەزەوی بکات، ئەگەر بینی ئاو لەئاسمان دێتە خوارەوە فەرو خێرە بۆ خەڵکی.
*ئەگەر بینی لافاو دێتە نێو ماڵی کۆمەڵێکەوەو ماڵ و سامان و ئاژەڵەکانی

بردن دوژمنه هەڵدەکوتێتەسەریان یان بەڵاو نەهامەتییە دێت بەسەریاندا.

*هەموو ئاوێکی زاڵ هیچ خێرێکی تیانییە ئەوەی لەبیر بەرزدەبێتەوەو دەرژێ یان لەرووبارێك لەشوێنێکی نادیار یاخود گەرلێڵبوو یاخود روونو سازگابوو کەم یان زۆربوو هەمووی غەمو پەژارەیە.

*هەموو ئاوێکی کەمی سازگار ترسی نەبێت ژینێکی خۆشنودە بۆ کەسێك بیبێتە خاوەنی یان بیخواتەوە یا بەدەستیبهێنێت.

*لافاو لەزستاندا بەڵگەیە لەسەر گەلو نەتەوەیەکی سەرپێچیکار کەهیچ زانیاریو شارەزاییەکیان نییەو خراپن.

*ئەگەر بینی لەو ئاوە بەمەلە هاتەدەرەوە بۆ وشکانی لەدەستەلاتدارێکی ستەمکار دەربازدەبێت، ئەگەر نەیتوانی بپەڕێتەوەو گەڕایەوە دواوە باوریا بێت لەبەردەستی دەستەلاتدارێکی ستەمکاردا دانەنیشێتو سەرپێچی گەورەکەی نەکات.

*ئەگەر لافاو گەیی بەماڵەکەیو نەیهێشت بگات پێی لەگەڵ دوژمنەکانیدا ئاشتەوایی بەرپا دەکاتو لەزەرەر دەپارێزێ.

*هاتنی لافاو بۆ شار بەڵگەیە لەسەر بەڵاو نەهامەتی ئەگەر خەڵکی لەوێدابوون یاخود رەنگی وەك رەنگی خوێن وابوو یالێڵبوو.

لاکردنەوە لەنوێژدا(سەیری ئەملاونەولاکردن):

(نابلسی)دەڵێت: ئاوڕدانەوە لەنوێژدا بەڵگەیە لەسەر رووکردنە دنیاو خۆشیەکانیو پشتکردن لەقیامەتو خۆشیەکانیو حەزو ئارەزوو یەکانگیربوون لەگەڵ ئارەزووداراندا.

لالەنگی ـ نارنج: (ئیبن سیرین) دەڵێت: یەك لالەنگی کورەو زۆریش پیامەڵدانی باشو چاکە، هەروەها دەگێڕنەوە پێغەمبەری خوا(ﷺ) فەرموویەتی: "باوەڕداری قورئانخوێن وەك لالەنگی وایە بۆنو تامی خۆشە"[(١)].

*هەندێك دەڵێن: نیشانەو بەڵگەیە لەسەر دووڕوویی چونکە دیوی دەرەوەی جیاوازە لەدیووی ناوەوەی.

*هەندێکی دیدەڵێن: نارنجو لالەنگی باشن لەخەودا ئەگەر شیرینبوو بەڵگەیە لەسەر ماڵو داراییەکی جەمو

[(١)] بوخاری گێراویەتیەوە (٥٤٢٧)و موسلیم لە(مسافرين (١/٢٤٢/٥٤٩) لە(أنس)ەوە - رەزای خوای لێبێت -.

کۆکراو، خۆئەگەر ترشبوو بەڵگەیە لەسەر سووکە نەخۆشیو خەمو پەژارەیەك کەلە وەچەی نێرینەوە پێیدەگات.
*نارنجی سەوز بەڵگەیە لەسەر وشکە ساڵ یاخود بەڵگەیە لەسەر تەندروستی خەوبینەر گەر لێیکردەوە.
*نارنجی زەردیش بەڵگەیە لەسەر ساڵی پڕ خێر بەلاّم نەخۆشی لەخۆگرتووە.
*نارنج ژنێکی عەجەمی بەڕێزی دەوڵەمەندە، ئەگەر خەوبین نارنجەکەی لەخەوەکەیداکرد بەدووکەرتەوە لەوژنە کوڕو کچێکی نەخۆشیدەبێت.
*ئەگەر ئافرەتێك لەخەودا تاجەگوڵینەیەکی لەسەری خۆیدا بینی لەداری نارنج دروستکرابوو پیاوێکی دینداری بەناوبانگ دەیهێنێت *ئەگەر نارنجێکی لەکۆشیدا بینی کوڕێکی پیرۆزیدەبێت..
*ئەگەر پیاوێك لەخەودا بینی ژنێك نارنجێکی دەداتێ کوڕیدەبێت.
*ئەگەر بینی نارنج دەگرێتە پیاوێکیدی ژنو ژنخوازی داوادەکات لێی.
*نارنج بەدەر لەلالەنگی لەشتە باشەکانە ، بەلاّم هەندێك بەهۆی ناوەکەیەوە بەخراپیان داناوە.

*لالەنگی وەك باوەڕدار وایە لەبۆنو تامو بەرداری درەختەکەیداو زەردی زیانی نییە ، هەرکەسێك یەکێكو دووانو سیان بەدەستبهێنێت منداڵی نێرینەی دەبێتو ژمارەیەکی زۆریش ماڵو دارایی حەلاڵە لەگەڵ ناوبانگی چاك.
*لالەنگی سەوزیش باشترە لەزەرد، دەگونجێت یەك دانە ماڵو دارایی بێتو ئەگەر بیخواتو بەتامبێت ماڵو داراییەکی جەمو مۆڵکراوبێت، ئەگەر ترشبێت نەخۆشیەکی سووكو ئاساندەگرێت.
(نابلسی) دەڵێت: لالەنگی لەخەودا بەڵگەو نیشانەیە لەسەر ئافرەتی پیرۆزی منالّدار یاخود رەگو رەچەڵەکی پیرۆز، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باوەڕدار یا قورئانخوێن، بەڵگەشە لەسەر زانستو رەفتارو نەوازشی جوانو قەشەنگ، هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستیو رامبوون.
*هەندێکیش دەڵێن: بەڵگەو نیشانەیە لەسەر دووڕوویی چونکە دەرەوەی جیاوازە لەناواخنی.
لالی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لالی تێکچوونو شێوانی ئاینو بوهتانەو

بەڵگەیە لەسەر جنێودان بەیاران لەگەڵ غەیبەتی بەڕێزو شکۆمەندان.
*ئەگەر بینی زمانی گیراوە رەوانبێژیو فیقهی دەستگیردەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ، يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾(طـه: ٢٧ ـ ٢٨) لەگەڵ رزقو رۆزیو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا تێکچوونی ئاینو بوختان هەڵبەستنە، ئەگەر بینی لاڵبوە جنێو بەیاران دەدات یاخود غەیبەتی پیاوماقوڵو رێزداران دەکات یان خراپەکارە.
(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر زماندرێژیو دەستنوقاندن.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رژدیو وازهێنان لەنوێژ.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر قسەی ناشیرین لەنێوان موسوڵماناندا.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تۆڵەسەندنەوە یان داوای قەرز یاخود سکاڵا کەپێویستی بەدادوەردەبێ.
لانە(هێلانە): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر کوڕی زینا یان مزگەوتی خواناسە گۆشەگیرەکان.
لاو(گەنج): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر شانسو رازیبوونو سەرکەوتن ەسەر دوژمناندا بەپێی چیرۆکەکەی (ئیبراهیم)(سەلامی خوای لێبێت) چونکە بتەکانی شکاندو لەتلەتیکردنو پەروەردگار دەفەرموێ: ﴿ قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُم يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ (الأنبياء: ٦٠).
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر دژایەتی خراپەکارانو زاڵبوون بەسەریاندا.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەجێهێنانی پێداویستی چونکە لەکەلەپورو وتەی دێریندا هاتوە: "لەبۆ بەجێهێنانی پێداویستیەکانتان رووخسارە گەشەکان بەکەڕ بخەن".
*ئەگەر بینی گاڵتە لەگەڵ لووسکەیەکدا دەکات یاخود زۆری لێدەکات کارێکی خراپ روو لەخۆیدەکات.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا دوژمنی پیاوە، ئەگەر سپیبیت دوژمنێکی شاراوەیە، ئەگەر ئەسمەربێت دوژمنێکی دەوڵەمەندە، ئەگەر کەنمرەنگبێ دوژمنێکی پیروپەککەوتەیە، ئەگەر بەهێزبوو دژایەتیدەکرێ.

*ئەگەر بینی دوای لاویککەوت زەفەر بەدوژمنێکدەبات، ئەگەر لاوێك دوایکەوت دوژمنەکەی زەفەری پێدەبات.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لاوێکی نادیاری بینیو رقی لێبوو دوژمنێکی قێزەونی بۆ دەردەکەوێ، ئەگەر خۆشیویست دوژمنێکی خۆشەویستی بۆ دەردەکەوێ.

*ئەگەر لاوێکی بینی بەدیار خۆیەوە دوژمنێکە زاڵدەبێت بەسەریا بەهۆی بەرزیو بڵندییەوە.

*ئەگەر بینی بوە بەلاو خۆشی پیربوو کەمو کورپیەکی گەورە دێت بەسەریا.

*لاوی بالغ دوژمنە چونکە ئەگەر بالغبوو گوێناگرێ بۆ گوتەی ئەوەی فەرمانبەرداریدەکات.

*لاو فرۆفێڵو ناپاکییە یاخود دوژمنێکی ناقۆلایەو بینینی بەڵگەیە لەسەر جموجوڵو هێزو زاڵبوونی نەزان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نیعمەتو سوپاسگوزاری پەروەردگار.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر کچێکی بینی خۆی جوانکردوەو موسوڵمانە هەواڵێکی خۆشدەبیستێ لەلایەکەوە هیچ پێشبینییەکی بۆ نەکردوە، ئەگەر بێباوەڕبوو هەواڵێکی خۆشدەبیستێ لەگەڵ نیگەرانیدا.

*ئەگەر کچێکی رووخسارکرژو مۆنی بەدیکرد هەواڵێکی ناخۆشدەبیستێ.

*ئەگەر کچێك کچێکی لاوازی بینی غەموپەژارەو هەژاری رووی تێدەکات.

*ئەگەر کچێکی بەرووتی بینی لەبازرگانیەکەیدا زەرەردەکاتو ئابڕوویدەچێت.

*ئەگەر بینی کچێکی هێنا زەوییەکی دەستگیردەبێتو بازرگانیەکی بەسوود دەکات.

*کچ خێرە بەئەندازەی جوانیو جلوبەرگو پۆشاکی، ئەگەر داپۆشراوبوو خێرێکی هەلگیراوە لەگەڵ ئایندا، ئەگەر رووتبوو خێرێکی دیارو بەناوبانگە ئەگەر پەچەی بەستبوو ئەوە خێرێکی تێکەڵو پێکەڵە ، ئەگەر دیاربوو خێرێکە بلاودەبێتەوە، پێگەیشتووش خێرێکی خوازراوە.

*ئەگەر ژنێکی شۆخو شەنگی بینی دێتە نێوماڵەکەی خۆشیو شادی رووی تێدەکات.

*ژنی شۆخو شەنگ ماڵێکە نامێنێتەوە چونکە جوانی گۆڕانی بەسەردادێت.

*ئەگەر بینی ژنێکی شۆخو شەنگ بەرووخساری رووی تێکرد

کاروبارەکـانی بـۆ دێتـەپێش دوای پشتتێکردن‌و لەکیسچوون.
*ژنێکی عـەرەبی نادیـاری لاوی رازاوە باسـی خێـرو سـوودو قـازانجی لەلێکدانەوەدا فراوان‌و دووردرێژە.
*ژنـی قەڵـەو لەلێکدانـەوەدا سـاڵێکی پڕفـەڕو خێـرە، ژنـی لاوازیـش قـات‌و قڕییە.
*باشـترین ژن لەلێکدانـەوەدا ژنـی عەرەبی نادیارە، چونکە لەجوانکاریـدا یان لەشێوەدا باشترە لەژنانیتر.
*ئەگـەر ژنێـك لەخـەودا ژنێکـی لاووگـەنجی بینـی دوژمنیـەتی بەهـەر حاڵێك بەدییکات، ئەگەر پیرێکی بینی داپیرەیەتی.
(نابلـسی) دەڵێـت: بـۆ ژن لەخـەودا دوژمنـە ئەگـەر بەهـەر حـاڵ‌و بارێـك بەدییکات.
*کـچی جـوان‌و شـۆخ خێروخۆشـی‌و شـادییە، ژنـانی نادیـار باشـترە لـەهی دیار.
*ئەگەر ژنێکی لاوو جەحێل ببینێ بوە پـیرەژن خەونەکـەی بەڵگەیـە لەسـەر باشی ئاینەکەی.
*ئەگەر پیرەژنێك بینی گەنجبوەتـەوەو هێزو توانـای بۆگەڕاوەتـەوەو دەدرێـت بەشـوو بنـەماکانی ئـاینی بـەهێزو پتـەودەبێ ئەگـەر مارەبڕینەکـە حەڵاڵبێت، ئەگەر حەرامبوو دنیایە بەو ئەندازەیە.
*ئەگـەر پیرێکـی بینـی لەخـەودا گەنجبوەتـەوە، ئەگـەر هـەژاربێت دەوڵەمەند دەبێ، ئەگەر لەوانەبوو دنیـا رووی لێوەرگێڕابـوو دیـسان رووی تێدەکاتـەوە، ئەگـەر نەخۆشـبوو لەنەخۆشییەکەی چاکدەبێتەوە.
لاوازی(سیسی): (ئیبن سیرین)دەڵێت: کەم‌و کوڕی ماڵ‌و سامان‌و حاڵ‌و بارە.
(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر نزمـی ئاسـت‌و پلـە، ئەگـەر لاوازەکـە فـەرمانڕەوابوو بەڵگەیـە لەسـەر قـات‌وقڕی ئـەو سـاڵەو بەرزبوونـەوەی نرخـەکان لەولاتەکەیـدا یـان لاوازی سەربازەکانی.
*هـەروەها گـوتراوە: لاوازی‌و سیـسی نەخۆشییە یاخود برسێتییە.
*دەگونجێـت لاوازی لەعیـشق‌و غـەم‌و پەژارەوەبێت.
(نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا هێـزە، ئەگەر بینی لاوازە بەهێز دەبێت.
*هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر بینـی لـەشولاری لاوازە ئـاینی لاوازو سـستدەبێت تێـدا یـا لـەو قـەرزەدا کـەخودا دایـناوە لەسـەری

کەموکوڕیدەکات، هەروەها دەڵێن: لاوازی لەخەودا کەم ئارامییە لەمارەبڕیندا بەپێی ئایەتی: ﴿ وَخُلِقَ الانْسَانُ ضَعِيفًا ﴾ (النساء: ٢٨) واتە ئارامناگرێ لەسەر جووتبوون.

*ئەگەر بینی لەشولاری لاوازە غەمو پەژارە رووی تێدەکات.

لولاو[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی باشە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی نەفسی پاكو پوختدەبێ بەوەی سوودی لێوەردەگرێ.

*لاولاو رەوشتی خراپو هەوڵی سووكو نزمە.

ل س

لستنەوە(لێسانەوە): لێسانەوەی پەنجەکان لەخەودا رزقێکی کەمە لەکرۆکی ئەوەیە کەلەخەودا لێسراوەتەوە.

ل غ

لغاو: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا رێکخستنەوە بۆ هەموو خاوەن پیشەسازییەكو هێزو توانایە لەماڵدا.

*ئەگەر سواری بارگیرێکبوو بەلغاوەوە دەستەلاتێك بەدەستدەهێنێو هیچکەس مافی نییە خۆی تێهاوێ مەگەر بەسوێندێکی گەورەو توند نەبێ.

*لغاو بێ خشڵ بەڵگەیە لەسەر خۆبەکەمزانینی سورابوو، ناواخنی خێرترە لەرووخساری.

*لغاو سەلامەتییە ئەگەر بینی لغاوی لەدەمدایە پارێزراو دەبێو قسە لەشتێکدا ناکات پەیوەندی پێوە نەبێ، ئەگەر دادگایی هەبوو بەڵگەکانی پووچەڵدەبێتەوە.

*ئەگەر لغاوی ئەسپەکەی بینی پچڕاوە منداڵەکەی دەمرێ.

*هەروەها لغاو بەڵگەیە لەسەر پارێزکاری بۆیەکێك ئەسپ بەڵگەبێت لەسەری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پاككردنەوەی ماڵو دارایی کەهۆکاری پاراستنی زەکاتە.

*ئەگەر لغاوی ئەسپەکەی بینی لەسەری دەکەوێتەسەر یاخود کاروبارەکانی بڵاودەبنەوەو حاڵی دەشێوێو ژنەکەی لێحەرامدەبێ یاخود بێنەوەی لەئەستۆیدابێت لەگەڵیدەبێ.

---

[1] **لاولاو**: گیایەکی کەلاپانە. (وەرگێڕ).

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕۆژو چونکە ڕۆژو لغاوە.
*لغاوی پچڕاو باشە بۆ پادشاکانو خێری تێدا نییە بۆ خاوەنەکەی.

ل ق

لق و پەلی دارخورما: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پاکێتی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قژداهێنانو ئەوەی منداڵ سوننەتدەکات.

ل م

لم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لم وەك خاكو خۆڵ وایە لەلێکدانەوەدا بەڵگەیە لەسەر مەرگو ژیانو دەوڵەمەندیو لانە، چونکە لەزەوییەوەیە.
*چوونی قاچ بەنێولمدا بەڵگەیە لەسەر توندیو سووکی.
*ئەگەر بینی دەستی چوە بەنێو لمدا کاروباری دنیای لێئاڵۆزو تێکەڵدەبێ.
*ئەگەر بینی لمەکەی کۆکردوەتەوە یاخود هەڵیگرت ماڵو دارایی هەڵدەگرێو سوودو قازانجی باشدەکات.
*ئەوەی بەنێو لما بڕوات ڕوداوێکی قورس چارەسەردەکات بەپێی زۆرو کەمی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵو داراییە ئەگەر زۆر نەبێت، لمی زۆریش سەرقاڵییە لەئاینو دنیادا.
*ئەگەر لمەکە زۆربوو زیادیکرد لەلێکدانەوەدا سزایە.
*لم ماندوبوونو ڕەنجو ناڕەحەتییەو بۆ ژن خێری تیانییە، ئەگەر بەنێویا بڕوات، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر خۆڵاویبوونی، هەروەها بۆ پیاویش بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەی شکۆمەند بۆ کەسی بێکارە، لمی سپی ڕزقو ڕۆزییە بۆ خوازیاو وادەدارو ئەستێرەگەران.
*لمی زەرد دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەوبە بۆ نەخۆشو چارەنووسو دەرەنجامی باش.
*دەگونجێت هەڵگرتنی بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشیو زیندانیو ڕزقو ڕۆزی بەهۆیەوە.
*لمی جەمبووی بنکیدارو درەختو ڕووەك بەڵگەیە لەسەر زرقو ڕزۆیو موڵك.

لمفرۆش: (نابلسی) دەڵێت بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەستبڕینو دزیو هێنانی خزمەتکار بەردەستو سوودو قازانجو سەفەر.

ل و

لــوط(ســــەلامی خوایلێبێـــــت):

(نابلــسی)دەڵێــت: بینینـــی لەخـــەودا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە لەنەتەوەو هاوسەرەکەیەوە، دەگونجێت خەوبینەر سەربکەوێت بەسەر دوژمنەکانیداو سزاو خەشمی خوایی لەبەرامبەریاندا بەدی بکات.

* هــەروەها بینینــی بەڵگەیــە لەســەر تیابردنو نغرۆکردن ئەگـەر خەڵکەکـەی لەســـەر هـــەمان کـــاری نەتـــەوەی (لوط)بوون.

* ئەگەر ژنێـك (لـوط)ی بینـی لەخـەودا لەسەرپێچدا رۆدەچێت.

* ئەگەر سەرجەم خەڵکی بینیان خراپە لـــەنێوان ژنانـــــدا بلاْودەبێتـــــەوەو لەوولاْتەدا.

* ئەگەر (لوط)ی بینـی ئاگادارییە بـۆی لەســـەر ئـــەوەی کـــرداری نەتـــەوەی (لــــوط)ئەنجامــــدەداتو ژنێکـــــی خراپەکاریشی دەبێو هیچ خێرێکی تێدا نییە.

ل وو

لووت : (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەبارەت بەلووت وتراوە: جوانی پیاوە، هەروەها دەوترێـت: ئەگـەر بینـی بێلووتبــوو بێرەحمو سۆزە.

* ئەگەر بینی دوو لووتی هەبوو بەڵگەیە لەسـەر جیاوازییـەك روودەدات لـەنێوان خـۆیو خانەوادەکـەی چـونکە لـووت غەریب نییە.

* ئەگـەر بـۆنێکی خۆشـیکرد بەڵگەیـە لەسەر قوتاربوونو رزگاربوون.

* ئەگـەر ئـەوەی خەوەکـە دەبینێـت ژنێکی دووگیانبوو کورێکیدەبێت.

* هـەروەها دەڵـێن: لـووت کـورە یـان پلەوپایـەو رەچـەڵەکە یـاخود دایـكو باوکە.

* لێکدانـــەوەی ئـــەوەی پەیوەنـــدیی بەلووتـــەوە هەیـــە بەهـــەمان چەشـــنی چارەســـەرو دەرمـــان وایـــە، ئـــەو خراپەیەشی تێکەڵی دەبێت رقو کینە.

* ئەوەی ببینێ لمۆزی هەیە رەچەڵەكو بنەچەیەکی بەهێزی دەبێت.

(نابلــسی) دەڵێــت: لــووت هەســتیاری بۆنکردنەو ئامرازی هێـوریو پـشوودانە بەهۆیـەوە هـەوا دەگـات بەلـەشولارو پێیدەحەوێتـــەوە خۆشـــی هەناســـە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پشوو.

* لـووت لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر ئـەو شــتەی مــرۆڤ خــۆی پێدەرازێنێتــەوە لـەماڵو منـاڵو بـراو هاوسـەرو ژنـبراو هاوبەشو کرێکار، ئەوەی لووتی جـوان بێـت لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر حـاڵو

باری باش هەروەك لێی دوایەنو باسمانکرد، گەورەییو رەشی لووت بەڵگەیە لەسەر درۆ پێکردنو زاڵبوون، هەروەك چۆن شێوازی سروشتی لەهەڵمژینی هەوادا بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەی بەرزو دڵڕاگرتن.

*بەدەرکەوتنی کۆمەڵێ لووت لەجەستەدا بەڵگەیە لەسەر نوێکردنەوەی هۆکاری پشوو منداڵو شوێنکەوتە.

*ئەگەر بینی لووتی بوە بەئاسن یان ئاڵتوون بەڵگەیە لەسەر بەڵاو نەهامەتیەك رووی تێدەکات بەهۆی تاوانێکەوە ئەنجامیدەدات، چونکە تاوانباران لووتیان دەبڕن، کاتێکیش گەڕانەوەو تەوبەیانکرد خۆیان لووت لەئاڵتوونو ئاسن دروستدەکەن لەترسی ناوبانگو کەسێتیان.

*ئەگەر خەوبینەر بازرگانبوو بینی لووتی بوە بەئاڵتوون یان زیوو بەڵگەیە لەسەر بەختو زۆری سوودو قازانجی.

*دەگونجێت لووت بەڵگەبێت لەسەر ئەو هەواڵەی دەگات بەمرۆڤ لەسەر زوبانی فرستادە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سیخوڕ کەهەواڵی وادەهێنێت کەس ئاگاداری نییە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قوتاربوون بەهۆی ئەو چڵمەی لێوەی دادەتەکێت، ئەگەر مێشك بگرێ ئەوا چڵمی لووت دەبێتەوە بەئاوو وەك ئەوەی لەجێشەرمی نێرینە لەشێوەی ئاودا بەدەردەکەوێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەروازەی شەڕو خراپە بۆ مرۆڤ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئامرازی ئاگر خۆشکردن کەبژێوی لەسەریەتی.

*ئەوەی پەمپی باتێکردنی دی لەکارکەوتبوو دەگونجێت بەلایەك روو لەلووتی بکات، هەروەها ئەگەر رووداو کارەساتێك روویکردە لووتی کارو پیشەی دەکەوێتە مەترسیەوە.

*ئەوەی قورئانخوێن یان بانگبێژ یا گۆرانیبێژ بێتو ببینێ لووتی شێواوە یان گیراوەو بۆن ناکات بەڵگەیە لەسەر خۆشحاڵیو شادی لەپیشەکەیدا چونکە لووت دەرهێنەری هەناسەیە، دەگونجێت خەوبینەر نەخۆش بکەوێت بەهۆی تەنگە نەفەسیەوە.

*دەگونجێت لوتو گوێ بەڵگەبن لەسەر کێوو بەرزاییو کەندەڵانی گژوگیاپۆشو قوڕاویی.

*دەگونجێت لووت بەڵگەبێت لەسەر قوتاربوونو چارەسەری نەخۆش.

*هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گێلیو کەودەنیو خۆبەزلزانینو زستانێکی خراپو نادیار.

*ئەوەی لووتی بێتەوەیەك خۆی بەگەورە دادەنێت یان ئەگەر لووتی لاربوو بەڵگەیە لەسەر گێلیو ملکەچی.

*ئەوەی ببینێ لووتیبڕاوە مەرگ یەخەی پێدەگرێت یاخود بەلاو نەهامەتیەك رووی تێدەکات ئابرووی دەبات، ئەگەر هاتو ئەو ژنە دووگیانبوو خۆی یان باوکی دەمرێت.

*ئەگەر بینی خوێنی بەربوو کەوتەسەر جلەکانی ماڵی حەرام بەدەستدەهێنێت، ئەگەر خوێنەکە بەتەوژمبوو کوڕێکی دەبێکرێ.

*لووتەوانەکردنە لووت مەرگی خاوەنەکەیەتی.

*ئەوەی ببینێ دوو لووتی هەیە پەروەردگار دوو کوڕی پێدەبەخشێت یاخود گەواهیدانی لەبری گەواهی دووپیاوە.

*ئەوەی ببینێ لووتی بڕاوە ئەگەر نەخۆشبێت بەڵگەیە لەسەر مردنی، ئەگەر لەش ساغیشبێت بەڵگەیە لەسەر گۆڕانی حاڵو باریو لەکیسچوونی ماڵودارایی.

لووتبڕین: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی یەکێك لووتی بڕیوە قسەیەکدەکات بەرانبەری لووتی دەشکێنێ.

*هەروەها دەڵێن: لووت بڕین لەبنەڕەتدا بەڵگەیە لەسەر مەرگی لووتبڕاو، هەروەها دەڵێن: بەڵگەیەلەسەر مردنی هاوسەری لووتبڕاو ئەگەر دووگیانبێت.

*بۆ بازرگان زەرەرو زیانە.

لووتپژاو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لووتپژاو ئەگەر خوێنی لووتی زۆربوو رەنگی خوێنەکە گەشو ئاڵبوو بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ماڵێکی هەمیشەیی، ئەگەر خەستبوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی منداڵێکی لەباردەچێ.

*ئەگەر لووتی پژابوو لەناخیا واهەستیدەکرد سوودی پێدەگەیەنێ لەسەرۆكو بەرپرسەکەیەوە سوودو قازانجی پێدەگات، ئەگەر واهەستیکرد زیانی پێدەگەیەنێ لەسەرۆكو بەرپرسەکەیوە خێرێکی پێدەگات بەلام واهەستدەکات، ئەگەر خۆی سەرکردەبوو بەلەشو لاری خۆیەوە دەیبینێ بەئەندازەی هێزو لاوازیو زۆری خوێنەکەیە، ئەگەر یەك تنۆك یان دوو تنۆك خوێنبوو سوودو قازانجە،

ئەگـــەر بەلێـــشاو خـــوێنی پـــژاوو واهەســـتیکرد ســـوودو قازانجـــە بـــۆ لـــەش‌ولاری، تەندروســـتی لـــەش‌و لار تەندروستی ئاینـەو لـەگوناهو تاوانێـك دەردەچێ‌و ئاینەکەی دروستدەبێت.

*ئەگەر لـەناخ‌و ویژدانیـدا واهەستیکرد زیانی پێدەگەیەنێ خراپی‌و زیانی لاشە خراپـی زیـانی ئاینـە یـاخود گونـاهو تاوانـە، ئەگـەر دوای لووتپـژان هێـزو توانـای نـەما هەژاردەکـەوێ، ئەگـەر بەهێزبوو دەوڵەمەنددەبێت چونکە هێز دەوڵەمەندییە بۆ پیاو.

*ئەگـــەر پۆشـــاك‌و جل‌وبـــەرگی خوێنـاویبوو لـەوەوە مـاڵێکی خـراپ‌و گونـاهی دەســـتگیردەبێت، ئەگـــەر جلـەکانی خوێناوینـەبوو خاوەنەکـەی لەبۆتەقەی گوناهو تاوان قوتاردەبێت.

*ئەگەر بینی لووتپژان لەرێگـەدا تنـۆك تنـۆك دەرژێ زەکـاتی مـاڵ‌و دارای دەردەکـات‌و خێردەکـات بەوانـــەی دێنەرێی.

*هـــەروەها دەڵـــێن: لووتپـــژان بەدەستهێنانی گەنجینەیە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگـەر بینـی لـووتی پـژا لـەگوناهو تـاوان بەدەردەکـەوێ، ئەگـەر دەســـتەلاتدارێکی ســـتەمکار خـەونێکی ئـاوای بینـی گـەنج‌و مـاڵێکی بێشومار بەدەستدەهێنێت.

*هـەروەها دەڵـێن: لووتپـژان خێرێکـە لەلایـــەن ســـەرۆك‌و گـــەورەوە بەدەستیدەهێنێت.

*هـــەروەها بەڵگەیـــە لەســـەر غـــەم‌و پـەژارەو ئـاهو نارەحـەتی لەلایـەکی نادیارەوە.

*ئەگـەر خەوبینـەر بەلووتپـژان چـێژی وەرگـرت لووتپـژانی بەڵگەیـە لەسـەر دڵنیایی‌و ناوبانگ‌و ناوداری.

لوولەی چرا: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا خزمـەتکاری مزگەوتـەو هـەر کـەم‌و زیادێـك ببینـێ بیـدەپاڵ خزمـەتکار. سەری منارەکەش سەری خزمـەتکارەو دەگونجێت منارە ژنبێت.

ل ۆ

لۆکـــە: (نابلـــسی) دەڵێـــت: مـــاڵ‌و ســـامانێکە بـــەدەر لـــە خـــوری‌و شیکردنەوەی پاکبوونەوەیە لـەگوناهو تـــاوان، لۆکـــە ســـوننەتەو دارەکـــەی کەسێکی خۆبەکەمزانە.

لۆکـەفرۆش: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: لەخـەودا مـاڵ‌و سـامانە بەمانـدبوون‌و هیلاکی دەستدەکەوێ.

لۆمـــە (سەرزەنـــشت): (ئـــیبن سـیرین)دەڵێـت: ئەگـەر بینـی لۆمـەو

سەرزەنشتی کەسێکدەکات لەسەر کارێك هەمان کاری ئەو ئەنجامدەدات.
*ئەگەر بینی لۆمەی خۆیدەکات لەسەر کارێك روودەکاتە کارێکی ئاڵۆزو گلەیی لەسەر دەکرێ، پاشان خوداوەند بەدەریدەکات و پاکێتی دیاریدەدات وەك چۆن لەچیرۆکی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) هاتوە:﴿إِنَّ النَّفْسَ لأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ الاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي﴾(یوسف:٥٣).
(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر دواکەوتنی شەیتان لەزوربەی کردارەکاندا کەوا مەردوم روو بەدۆزەخ دەبات، هەروەها بەڵگەیە لەسەر نەبردنەسەری بەڵێن بەپێی ئایەتی: ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الأَمْرُ إِنَّ اللهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي﴾(ابراهیم:٢٢).

ل ە

لەئامێزگرتن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: تێکەڵبوون و خۆشەویستییە، ئەگەربینی لەئامێزی گرت و سەری خستەسەر رانی سەرمایەیەکی پێدەدات و لای دەمێنێتەوە.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی، ئەگەر مرۆڤێکی ناسیاوی لەئامێزگرت تێکەڵدەبێت لەگەڵی.
*ئەگەر لەگەڵ ژنەکەی یەکدییان لەئامێزگرت ئاشتی لەگەڵ دەبەستێ.
*هەروەها گوتراوە: لەئامێزگرتن قسەیەکی باشە لەگەڵ وەڵامی هاوچەشنی خۆی.
*هەروەها تەبایی و خۆشەویستی و سەفەرە یان گەڕانەوەی موسافیرو رەواندنەوەی غەم و پەژارەیە.
*هەروەها مارەبڕین تێکەڵییە.
*ئەگەربینی ژنێکی لەئامێزگرت باوەشی بەدنیادا کردوەو نائومێدە لەقیامەت.
*لەئامێزگرتنی پیاو بەڵگەی یارمەتی و پشتگیرییە.
*لەئامێزگرتنی کۆتەرەدارێك رۆچوونیەتی لەدووروویدا.

لەبارچوون: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کەسێکە بڕوای بەشتی پڕوپووچ هەبێت، هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی گەوهەرفرۆش بەڵگەیەلەسەری لەبەردی بەنرخ و دووڕومەرجان و هاوچەشنەکانی.

لە پیدەست(بەری دەست): (ئیبن سیرین) دەڵێت: راخستنی لەپیدەست فراوانی دنیاو داخستن و تەنگەبەری دنیایە. بوونی موو بەلەپیدەستەوە

قەرزو غەمبارییە، هەروەها دەڵێن: ماڵو سامانێکە دەکەوێتە دەستی. موو بەپشتی دەستەوە رۆیشتنو تیاچوونی ماڵو سامانە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەپیدەستی هەڵواسراوە بەئاسماندا ئەگەر لەپەیوەندارانی دەستەڵاتبوو خێرو سوودی دەستگیردەبێ، ئەگەر راوچی بێت نێچیری زیاددەکات، ئەگەر خاوەن موڵکبێت سوودو قازانجدەکات.

*ئەگەر بینی لەپیدەستی بچووكو ناسکە ترسنۆكو لاواز دەبێت.

*لەپیدەست دنیایە، لەپیدەست وازهێنانە لەکاروبار.

*ئەگەر لەپیدەستێکی بینیو ترسابوو لەکارێك دەستی لێدەکێشێتەوە.

*ئەگەر لەپیدەستی بینی گوشادو بەرینو زۆرجوانە بەڵگەیە لەسەر فراوانی رزقو رۆزیو دڵفراوانی، ئەگەر بەنوقاوی بینی بەڵگەیە لەسەر رەزیلیو کەمی خێری.

*ئەگەر لەپیدەستی جوانبوو بەڵگەیە لەسەر وازهێنان لەشەرو سەرپێچی خودا یان وازهێنان لەخێر.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر وەرگرتنو گیرابوونی دوعا.

*لەپیدەست پشوە لەماندوبوون یاخود دۆزینەوەی پشووە یان پشوویەکە روودەکاتە دەستەکانی.

*هەروەها دەڵێن: بینینی دەست بەڵگەیە لەسەر شەش خاڵ:

١)ژیان. ٢)ماڵو سامان.
٣)سەرۆکایەتی. ٤)کوڕ.
٥)ئازایەتی. ٥)پەرێزگرتن لەحەرام.

لەدایکبوون: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر فەرمانڕەوایەك لەخەودا بینی هاوسەرەکەی کوڕێکیبوو دووگیانیش نەبوو گەنجو سامان بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر دووگیانێك بینی کوڕێکیبوو کچیدەبێتو بەپێچەوانەشەوە.

*کچ لەلێکدانەوەدا دەرووی خێرەو کوڕیش غەمو پەژارەیە.

*ئەگەر نەخۆشێك بینی لەدایکبوە دەمرێ چونکە مندال لەپەڕۆیەکی سپییەوە دەپێچرێ وەك مردوو، ئەگەر پیشەوەربوو بەربەستو کۆسپ دێتە رێو کاریگەری دەبێت بۆ سەر کارو پیشەکەی، ئەگەر هەژاربوو کەسێك دەدۆزێتەوە یارمەتی دارایی دەدات، ئەگەر دەوڵەمەندبوو دەوڵەمەندییەکەی بەردەوام نابێتو کەسانیتر زاڵدەبێت بەسەریا چونکە مندال لەژێر دەستی کەسانی تردایە، ئەگەر پیاوێکی ژنداربوو هاوسەرەکەی منداڵی نابێت.

*ئەگەر ژنێکی دووگیان بینی هەرگیز کوڕی نابێ.
*ئەگەر کەسێك بینی دژایەتی هەبوو بەڵگەکانی جێگیر نابن لەلای دادوەر، ئەگەر بینی منداڵیبوو دەمرێ‌و روحی لەدەمیەوە دێتە دەرەوەو لەدایکبوونی کە دەرووی خێری زیندانییە.
*ئەگەر پیاوێك بینی کوڕێکی بوو نەخۆشدەکەوێ‌و لەغەم‌و پەژارە قوتار دەبێت‌و زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیداو لەژنێکی خراپ‌و بەد رزگاریدەبێ.
*ئەگەر کچێکیبوو دەرووی خێری لەهەموو ناڕەحەتیەك لێدەکرێتەوەو لەپشتی کەسانێك دێنەدەرەوە کاروباری خانەوادەی بەڕێوە دەبەن‌و ناوبانگێکی مەزن بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر ژنێك ئاژەڵیبوو ئەگەر پشیلەبوو کوڕەکەی دز دەبێت.
*منداڵبوون دەرچوونە لەناڕەحەتی‌و دەرووی خێرەو قەرزدانەوەو تەوبەیە.
*ئەگەر ژنێك بینی منداڵێکیبوو لەدەرەنجامی کارەکەیدا خێری دەستگیردەبێ لەگەڵ خۆشحاڵی‌و قوتاربوون لەقورسی‌وگرانی، ئەگەر کچیبوو شکۆمەندی‌و فەڕو پیت‌و ئاسانی دوای ناڕەحەتی دەستگیردەبێت‌و رزق‌و رۆزییەکی فراوانی پیرۆزی بەسەرا دەرژێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو دەکەوێتەوە نێو غەم‌و پەژارەوە، ئەگەر رەبەنبوو بەخێرایی هاوسەردەگرێ هەتا ژنەکەی منداڵیدەبێ.
*ئەگەر نەخۆشێك بینی منداڵیدەبوو بەڵگەیە لەسەر مردنی‌و بۆ نەخۆش‌و بەلادارو زەبوون بەڵگەیە لەسەر قوتاربوون لەناڕەحەتی، بۆ بازرگانەکان بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی ماڵ‌و سامانیان، بۆ موسافیرو گەشتیاران بەڵگەیە لەسەر سووکی کالاو شتومەکیان، هەروەها بەڵگەیە لەسەر مردنی خزمی خەوبینەر.
*ئەگەر پەتێکی بینی دەستیکرد بەگریان‌و پاڕانەوە کوڕەکەی قوتار دەبێت.
*ئەگەر بینی کچێکی بوە قەرزاری زاڵدەبێت بەسەریا.
*ئەگەر بینی کچەکەی مردوەو گۆڕیان بۆ هەڵکەندوە قەرزەکەی دەداتەوە.
لەدواوە لێدان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لێدان ئەگەر بەگاڵتەوەبوو بەدەستهێنانی دەستەڵاتە لای لێدراو.
(نابلسی) دەڵێت لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گاڵتەو سووکایەتی‌و کێشانە بەپێدانێکی سووك‌و گوێگرتن.

*ئەگــەر مرۆڤێکـــی بینــی لێــدا دەستەڵاتێکی هەیە بەسەریدا، ئەگەر پادشـایەك لەپادشـایەکیتریدا لێدراو زاڵدەبێت بەسەر لێدەردا لەبەرئەوەی دەسـتدرێژیکارە بۆسـەری‌و ئەمـەش لەرەوشی فەرمانرەوایانە.

*لێدان چاکەیەکە بەرانبەر شەرمەزار دەکات.

لەرزۆك (لەرێنـەر): (نابلسی)دەڵێت: لەخـەودا کـورێکی ژیـر یـان منـداڵی قوتابخانەیە.

لەرزین: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەرزینی ئەندامـەکان ناڕەحەتییـە، ئەگـەر لەرزەلەرزی لەسەریا بینی ناڕەحەتی‌و گرانی لەلایەن سەرۆکیەوە پێدەگات.

*لـەرزینی کـوڵم بەڵگەیـە لەسـەر ناڕەحەتی لەلایەن هۆزوتیرەوە.

*لەرزین لەهەردووقاچدا بەڵگەیە لەسەر ناڕەحـەتی لەژیانـدا یـاخود بەڵگەیـە لەسەر ماڵ‌و دارایی.

(نابلـسی)دەڵێت: لـەرزین لەسـەردا بەدەسـتهێنانی شـکۆمەندییە لەلایـەن سەرۆك‌و گەورەوە.

*هـەروەها دەڵـێ: لـەرزین لەکوڵمـدا خێروچاکەیە.

(نابلـسی) دەڵێت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسەر ترس‌و بیم لەخوداوەند.

لەشساغی: (نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی چونکە واژوو دژێتـی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسـەر لەشساغی‌و نازو نیعمەتداری.

لەشـگرانی: (ئـیبن سـیرین)دەڵێـت: ئەگـــەربینی لەشـــگرانە لەخـــەودا ســـەفەردەکات‌و داوایەکـــدەکات بەرانبەری نییە.

*ئەگـــەربینی خۆیدەشـــوات پێداویـــستیەك بەدەســـتدەهێنێت، خۆشـتنیش مـەردوم لـەگوناهو تـاوان پاکدەکاتـــەوەو غـــەم‌و پـــەژارە دەرەوێنێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەشگرانی سـەفەرە لەئەنجامـدانی گوێڕایەڵیـدا، هـەروەها وتراوە: ئەوکەسە ئاینشێواوە.

*لەشـگرانی تێکـەڵبوونی کـارو بـارە بۆیـەکێك ببینـێ لەشـگرانەو ئـاوی دەستناکەوێت خۆی بشوات، هەروەها قورسـی‌وگرانی داواکانیـەتی لـەدنیاو قیامەتدا.

لـەش‌و لاری مـرۆڤ: (نابلـسی) دەڵێـت: قەڵەویەکـەی لەخـەودا لەگـەڵ هێـزو پتەوی بریتییە لەبەهێزی ئاین‌و باوەڕ، ئەگـەر لـەش‌و لاری بـوو بـەمار دوژمنایەتی پەنهان بەدەردەخات.

*ئەگەر بینی خۆی دووگی هەیە وەك دووگی بەران خوداوەند کورێکی پێدەبەخشێ لەوەوە سوودمەند دەبێتو دەژی.
*ئەگەر لەش‌و لاری بووبوو بەئاسن یان شووشە دەمرێت.
*ئەگەر زیادەیەکی بینی لەلەش‌و لاریدا پەروەردگار رزق‌و رۆزی زیادی دەدات.
*ئەوەی ببینێ لەش‌و لاری دەخورێنێ یاخود هەڵدەکرێنێ خزمەکانی بەسەر دەکاتەوەو لەوانەوە تووشی چەرمەسەری‌و مەینەت دەبێت.
*ئەگەر بینی تووشی خوراندن هاتو هەر دانەمرکایەوە مەینەتو ناخۆشی بەهۆی خانەوادەکەوە رووی تێدەکات، ئەگەر خورانەکە دامرکایەوە خێرێکی مەزن بەدەستدەهێنێت.
*قەڵەویی لەش‌و لاریش زیادەیە لەماڵ‌و پلەوپایەو شکۆمەندیدا، لەڕی‌و لاوازیش بەڵگەیە لەسەر هەژاری‌و کەمی ماڵ‌و داریی‌و زانست، کۆبوونەوەی هەردوو حاڵەکەش.
*قەڵەوی‌و لاوازی چاوپێکەوتن‌و یەکانگیریەتی لەگەڵ ئەوانەدا کەرقی لێیانە.
*لەش‌و لار لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+ئەوەی دایدەپۆشێ وەك جل‌و بەرگ‌و پۆشاك‌و ژن‌و خۆشەویست‌و ماڵ‌و منداڵ.
+ئەوەی خۆی پێدەپارێزێت‌و خۆی دەداتە پەنای وەك دەستەڵاتدارو فەرمانڕەو بەرپرسیار.
*بەهێزی لەش‌و لارو جوانی‌و قەڵەوی بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵ‌و باری، لاوازیشی گۆڕانی رەنگی لەگەڵ بۆنکردنی بەڵگەیە لەسەر خراپی حاڵی ئەوەی بەڵگەیە لەسەری.
*لەش‌ولاریش ئەگەر قەڵەوو بەرچاوبوو لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەی بەرزی خاوەنەکەی‌و سەرکەوتنی بەسەر دوژمنەکانیدا.
لەشیربراو: لەخەودا کورێکی بەرێزەو ئەگەر بینی لەشیربراوێکی لایە کورێکی پێدەبەخشرێ.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر دەستیدا لەئاژەڵێك لەشیربرابوەوە یان دەستیدا لەمنداڵێك لەشیربرابوەوە بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارەو ناخۆشی.
لەگوناهو تاوان خۆشبوون: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بۆیەکێك شایستەی سزابێت بەڵگەیە لەسەر خێر یان لێخۆشبوون ،خوداوەند دەفەرموێ:
﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا اِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ

لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ (الأنفال: ٣٨)
هەروەها دەفەرموێ: ﴿قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ أَيَّامَ اللهِ لِيَجْزِيَ قَوْمَاً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (الجاثية: ١٤).

لەگەن (قاپی مس): (نابلسی)دەڵێت: وەك تەشت وایە، ئەگەربینی تەماشای لەگەنێکدەکات هەروەك چۆن تەماشای ئاوێنە دەکات بەڵگەیە لەسەر لەدایکبوونی منداڵ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر کچ یان ژن یاخود خزمەتکار.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: بینینی لەخەودا خۆشەویستی پیاوە، خۆشەویست ئەوەیە شتێکی خۆشی پێشکەشدەکرێ.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا رزقی مرۆڤە، ئەگەر بینی لەگەنەکەی هەڵدەواسێ رزق و رۆزی تەواوبوەو چارەنووسی ئامادەیە.

*ئەگەر کۆمەڵێ خەڵکی زۆری گوندنشینی بینی لەنێو لەگەنێکی گەورەدا زەوی و زار یان شوێنێکی خۆیانە لەسەری کۆدەبنەوە، ئەگەر جەنگاوەربوون کۆبونەوەیانە بۆ ئەو مەبەستە، ئەگەر کارگەبوون کۆدەبنەوە بۆ ئەنجامدانی کارەکەیان.

*ئەگەر بینی میزدەکاتە لەگەنێکەوە یان کوپەیەك دەچێتە لای خانەوادەکەی.

لەماڵ نەهاتنە دەرەوە: بەڵگەیە لەسەر ژنێکی داوێنپاکی پارێزراو.

لەوەڕ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: لەوەڕی گونجاو دنیاو جوانکارییەکانیەتی.

*بینینی حەشیش بژێوی ئاژەڵەو وەك ماڵ و سامانی دنیایە کەمرۆڤ بەپێی بەشی خۆی دەستگیریدەبێت، هەروەها رزق و رۆزی مەردومە چونکە ئەو لەوەڕە دەبێت بەگۆشت و شیرو بابەتەکانی و دەبێت بەهەنگوین و دانەوێڵەو خوری وەك ماڵ و سامان وایە کەژینی بەندەکانی پێ وابەستەبووە.

*دەگونجێت لەوەڕ بەڵگەبێت لەسەر هەموو شوێنێك.

*هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بازاڕی پارەگۆڕینەوەو زەڕەنگەرو شوێنی زێڕ.

*دەگێڕنەوە پێغەمبەر(ﷺ)لەوەڕی بەدنیاو خۆشگوزەرانی لێکداوەتەوە، هەروەها(ﷺ)فەرموویەتی: "دنیا سەوزوخۆشە" و ئەوەی بەدەمی حوشترەوەیە بەڵگەیە لەسەر حەلاڵ و

ترشـەکەی بەڵگەیەلەسـەر حـەرامو، ئەوەی بەغـەمو پـەژارە بەدەستدێت ، ئەو لـەوەڕو کشتوکاڵەشی چارەسەری پێدەکرێ بەدەرە لەماڵو سامانو رزقو رۆزی بەڵگەیەلەسـەر زانیـاریو ئامۆژگاریو دانایی.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر ماڵوسامانێکی رەهـاو تـەواو، ئەگـەر تامی ترشبوو ئەو ترشیەی دەگەڕێتەوە بـۆ ئـەو غـەمو پەژارەیـەی کەبەدەسـتیدەهێنێت بەمانـدووبوونو هیلاکی، ئـەوەی ژاری بکوژە بەڵگەیە لەسەر خەشمو قینگرتن لەحەرامـەوەو بەدەستهێنانی دنیا بەسوودو بیدعـەو ئارەزوو.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا رزقو رۆزییـە بەئاسـانی بەدەسـتدێت لـەژنێکی کـەم داراییو ماڵوسمان، یاخود زانیارییەکی خوداوەندییـە یـاخود خێرێکـی بەردەوامـەو دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسەر ئیسلام.

*ئەگـەر خـۆی لـەپاوانو لەوەڕێکـدا دییـەوە یاخود خـەریکی کۆکردنـەوەی حەشیـشبوو یـان دەیخـوارد تەماشـای حاڵیـدەکرێ ئەگـەر هـەژاربوو دەوڵەمەنـددەبێ ئەگـەر دەوڵەمەنـدبوو پـتر دەوڵەمەنـددەبێت، ئەگـەر دنیانەویستبوو دنیای بۆ دەگەڕێتـەوەو تووشی فیتنەو ئاشووب دەبێت.

*ئەگەر لەپاوانو لەوەڕێکەوە چوو بۆ یـەکێکیتر لـەپێناوی دنیـادا سـەفەر دەکـاتو بەزارێکـەوە دەچـێت بـۆ بـازارێکیترو لەپیـشەیەکەوە بـۆ یەکێکیتر.

لەیـەك زوێربـوون: (نابلسی)دەڵێت: لەیەك زوێربوون لەخـەودا پێچەوانەی تەباییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسـەر دۆڕاندنو پشتهەڵکردن لەکاتی یەکـەمی رووبەڕووبوونەوەدا.

ل ی

لیمـۆ: (نابلـسی)دەڵێـت: دەگونجێـت سەرزەنشتو لۆمەبێت.

*لیمۆ بەڵگەیە لەسەر نەخۆشـی ئەگـەر زەردبـوو لێیـدەخوارد، ئەگـەر لێـی نـەخوارد مـاڵو سامانە، لیمۆی سـەوز باشـترە لـەزەرد هـەموو میـوەو جلوبەرگێکی زەردیش هەروایە.

*لیمـۆ سەرزەنـشتکارە، هەرکەسـێك لیمۆیەکبدات بەیەکێك لۆمـەی دەکـاتو داری لیمۆ پیـاوێکی فـرە بەسـوودە بـۆ خەڵکی، هەروەها گوتراوە ژنێکە خێری زۆرەو راوبۆچوونی خراپو لاری هەیە.

لینۆفەر[1]: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ماڵو سامانێکی حەڵاڵە لەلایەکەوە کۆدەکرێتەوەو لەلایەکیترەوە خەرجدەکرێ.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر شاردنەوە یان ژیان یاخود سەفەر بەدەریادا.

* ئەگەر کەسێك بەدەریادا سەفەریدەکردو (لینۆفەر)ی بینی ترسی نوقمبوون یان وەستانی رەشەبای لێدەکرێ.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر:

+غەمویەژارەو نەخۆشی.

+پیاوێکی دارا لەکاروبارەکانیدا.

* ئەگەر بینی لینۆفەری بەدەستهێنا بەڵگەیە لەسەر فرە رارایی‌و نەخۆشی یان زۆر پەژارەو دڵتەنگی.

ل ێ

لێپرسەر: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چاکبوونی گشتی.

* ئەگەر مرۆڤێکی لێپرسەری لەحاڵێکی باشدابینی‌و بۆنێکی خۆشی هەبوو بەڵگەیە لەسەر باشی ناویانگو ژیاننامەی، ئەگەر لەحاڵێکی خراپدا بەدیکرد یاخود بۆنێکی ناخۆشی لێدەهات یان چاوەکانی کوێربوون بەڵگەیە لەسەر خراپی‌و رێکخستن لەوەی دەستیداوەتێ.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کورێکی پەروەردەکارو مامۆستاو دادوەر، ئەگەر لێپرسەربوو بەڵاونەهامەتی رووی تێدەکات‌و خوداوەند پاداشتی دەداتەوەو دەبێت بەپشتیوان‌و ئەجرو پاداشتدەدرێ.

لێپرسینەوە: (نابلسی)دەڵێت: بۆ مردوو بەڵگەیە لەسەر سزاو لێپرسینەوەی، ئەگەر مرۆڤ لەخەودا لێی پرسرایەوە لەسەر خەرجی یان بەروبووم بەشێوەیەکی سووك‌و ئاسان‌و لەبێداری‌و بەئاگایشدا لەسەر سەفەربوو بەڵگەیە لەسەر سوود وەرگرتنی لەو سەفەرو گەڕانەوە بەبێ زیان بۆ زێدو نیشتمانی خۆی.

* ئەگەر مرۆڤ بەتووندی لێی پرسرایەوە بەڵگەیە لەسەر تەوبەو گەڕانەوەی بۆلای پەروەدگار.

* ئەگەربینی لەخەودا نزیکە لەلێپرسینەوە بەسووکی لێیدەپرسنەوە، یان خاوەنی هاوسەرێکی ئاینداری بەسۆزو بەزەییە.

---

[1] **لینۆفەر**: جۆرە رووەکێکە لەئاوی مۆڵاو وەستاودا دەڕوێت. "فەرهەنگی دەریا:٢/١١٥٢"

لێخۆشبوون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی ببینێ داوای لێخۆشبووندەکات لەخوداوەند رزقیکی حەلاڵو منالی نێرینەی پێدەبەخشرێ بەپێی ئایەتی: ﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا﴾(نوح:١٠).

*ئەگەر بینی لەنوێژ بوەوەو داوای لێخۆشبوونیکرد لەپەروەردگارو روویکردوەتە قیبلە دوعاکەی قبوڵدەبێت.

*ئەگەر رووی لەقیبلە نەبوو گوناهێك ئەنجامدەدات و پاشان دەمرێت، ئەگەر بێدەنگبوو لەداوای لێخۆشبوون بەڵگەیە لەسەر بەخشین بەپێی ئایەتی : ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم تَعَالَوا يَسْتَغْفِرِ لَكُمْ رَسُولُ اللهِ﴾(المنافقون: ٥).

*ئەگەر ژنێك بینی پێی دەڵێن: داوای لێخۆشبوون بکە گرنگیدەدات بەگوناهو داوێن پیسی بەپێی چیرۆکەکەی (زلێخا).

(نابلسی) دەڵێت: داوای لێخۆشبوونی مرۆڤ لەخەودا بەڵگەونیشانەیە لەسەر فراوانی رزق و رۆزی، ئەوەشی بەدەر لەنوێژدا داوای لێخۆشبوون بکات بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.

*دەگونجێت داوای لێخۆشبوون بەڵگەونیشانەی سەرکەوتن و دوورخستنەوەی بەلاو نەهامەتیبێت .

*ئەوەی ببینێ داوای لێخۆشبوون دەکات پەروەردگار لێی خۆشدەبێت و مال و منال و خزمەتکارو بەهەشت و رووباری پێدەبەخشێت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر گوناهی کەسێکی بینی کارێك ئەنجامدەدات خوداوەند لێی خۆشدەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا الاتُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللهُ لَكُمْ ﴾ (النور:٢٢)، ئەگەر بینی کەسانیتر لێی خۆشبوون تەمەندرێژ دەبێ و پلەوپایەی بەرز بەدەستدەهێنێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لێی خۆشدەبێ تەمەندرێژدەبێت و ناوداری و پاکێتی و پیاهەڵدان و بەدەستدەهێنێ.

*لێبوردەیی لێخۆشبوونە، ئەگەر بینی لەمرۆڤێك خۆشبوو حەقیك دەچێتە ئەستۆی یاخود حەق لێکردنەوەو تۆڵەیەك و خوداوەند لێی خۆشدەبێ.

*لێخۆشبوون لەکاتی بوونی دەستەڵاتدا بەڵگەیە لەسەر خواناسی و ترسان لەخوداوەند.

*ئەگەر یەکێك بینی خودا لەخەودا لێیخۆشبوو یاخود پێغەمبەر (ﷺ)

چاوپۆشی لێکرد بەڵگەیە لەسەر تەوبەو ڕێنومایی‌و چارەنووسی باشی.

لێدان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خێرێکە لێدراو بەدەستیدەهێنێت لەلێدەرەوە مەگەر لێدانەکە بەداربێت ئەوکاتە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی بەڵێنی پێدەدات بەڵێنەکەی بەجێ ناگەیەنێت.

*ئەگەر بینی دەستەڵاتدار یا پادشایەك لێیدەدات بەدار پۆشتەیدەکات، ئەگەر لەپشتیدا قەرزەکەی دەداتەوە، ئەگەر لەپاشیدا هاوسەری بۆدەهێنێ، ئەگەر بەدار لێیدا خراپەیەك ڕووی تێدەکات.

*هەروەها دەڵێن: لێدان بەڵگەیە لەسەر گۆڕان ، هەروەها دەڵێن: لێدان ئامۆژگارییە.

*ئەگەر بینی بەقامچی دەکێشێ بەسەری پیاوێکداو کاریگەری هەبوو لەسەری دەیەوێت بەرپرس‌و گەورەکەی بڕوات، ئەگەر لەپێڵوی چاویدا دەیەوێت ئاینەکەی بشکێنێ، ئەگەر مووی پێڵوی هەڵکێشا بانگیدەکات بۆ بیدعە، ئەگەر لەئێسکەکانیدا لەگۆڕانکاریدا دەگاتە کۆتاییەکەی‌و لێدەر دەگات بەویست‌و خوازی ئەگەر لەنەرمایی گوێچکەیداو دایدڕی‌و خوێنی لێهات دەچێتە لای کچی لێدراو.

*هەروەها دەڵێن: هەر ئەندامێك لەئەندامەکانی بەڵگەیە لەسەر ئەو نزیکەی لێکدانەوەی ئەو ئەندامەیە.

*هەندێك لەراڤەکاران دەڵێن: لێدان دوعایە ئەگەر بینی لەپیاوێك دەدەن دوعای لێدەکات، ئەگەر لێیداو ئەویش لەپشتەوە بالی بەسترابوو قسەیەکی خراپی لەگەڵدادەکات‌و بەناقۆڵاو خراپ باسیدەکات.

(نابلسی) دەڵێت: لێدان بەقامچی لەخەودا وتەی خراپ‌و ناقۆلایە، ئەگەر خوێنی لەبەرڕۆیی لەماڵ‌و داراییدا زەرەدەکات.

*لێدان بەقامچی درێژ ژیان‌و حاڵی مردوە لەگەڵ دەرخستنی کارێکی ئالۆز.

*لێدان بەشمشێر بەڵگەی سەرکەوتنە بەسەر دوژمناناداو پووچەڵکردنەوەی بەڵگەکانیانە، ئەگەر شمشێرەکەی بچڕا بەڵگەکەی جێگیردەبێت، ئەگەر نەشکا بەڵگەی دوژمنەکەی دەردەکەوێ.

*ئەگەر بینی لەگوێدرێژێکیدا خۆی سواری بوبوو پیاوێکە نانناخوات هەتا دوعانەکات‌و داوا لەپەروەردگار نەکات.

*ئەگەر بینی لەهەندێك لەوانەی لەژێر دەستیدان دەدات بەڵگەیە لەسەرئەوەی ژنەكەی زینادەكات، لێدانی بەدەر لەژن لەوانەی لەژێر دەستیدان هۆكاری سوودمەندكردنی لێدەرن بۆی.
*ئەگەر بینی لەكەسانێكدەدات لەژێر دەستیدانین هۆكارەكەی دەگەڕێتەوە بۆ سوودمەندكردنی لێدەر بۆیان.
*ئەگەر بینی لەیەكێك دەدات لەژێر دەستیدا نییە بەڵگەیەكی خراپەو نیشانەی زەرەرە رووی تێدەكات.
*ئەگەر بینی خۆی لێیدەدات باشە ئەگەر هەندێك لەفریشتەكان یاخود مردوان یا ئەوانەی لەژێر دەستیدان لێی بدەن بەڵكو ئەوەی لێیان دەدات كەسانیتر بێت، باشترینی ئەوەیە مرۆڤ ببینێ بەكۆچان یا بەدەست لێیبدات.
*لێدان بەقامیش باش نییە.
*ئەگەر بینی لەكەسانیتر دەدات سوودمەنترە بۆی لەوەی كەسیكیتر لێیبدات.
*هەروەها دەڵێن: لێدان بەڵگەیە لەسەرئەوەی كەلێدەر ئەدەب فێری لێدراو دەكات، ئەگەر خوێنی نەبینی لەبەری بڕوات شادیو دڵنیایی دەهێنێت بۆ لێدراو.
*لێدان لەخەودا سەفەرە، ئەگەر بینی لەزەویدەدات سەفەردەكات.
*ئەگەر سەد جەلدەیان لێدا لەخەودا زینایكردوە یاخود ویستوویەتی زینا بكات.
*ئەگەر چاڵێكیان بۆ هەڵكەند هەتا بەردەباران بكرێو خۆشی هاوسەرداریوو زینایكردوە یان ئالوودەی كارێكی ئاوابوە.
*ئەگەر چل جەلدەی لێدرا هی مەیخواردنەوەیە، ئەگەر هەشتا جەلدی لێدرا ژنانی داوێنپاكی هاوسەرداری توهەمتباركردوە.
*ئەگەر مردوویەكی بینی لێیدا یا خەریكبوو لێیدەدا گوناهێكی كردوە یاخود سوربوە لەسەری چونكە مردوو لەقیامەتدایەو بەتەنیا رازییە بەوەی خوداوەند پێی رازییەو بێئاگایە لەناحەق.
*لێدانی زیندو بۆ مردو هێزی حاڵی زیندوە لەئاینو نوێژو (حەج)و زەكاتدا ئەمەش ئەگەر مردوو رازیبوو بەلێدانو ملكەچبوو بۆی.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی مردوویەك لێیدا خێری لەسەفەر

دەستگیردەبێت، ئەگەر شتێکی لەکیسچووبێت بەدەستیدەهێنێتەوە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر مردوویەك لێیدا قەرزەکەی دەداتەوەو لێدانی زەوییش سەفەرە.

*لێدانی مرۆڤ بەبێ بریندارکردنی یاپووشاندنی ئێش‌و ئازارە یاخود داپۆشینە ئەگەر لەوەرزی زستانیابێت، وەگەرنا گوتەی مردوە.

*لێدان بۆ ئەو ئاژەڵەی شایستەیە تەمێکردنەو بۆ ئاژەڵێکیش شایستە نەبێ نەزانین‌و دەستدرێژیکردنە.

لێدانی دڵ: لێدانی دڵ وازهێنانە لەبەربەرەکانی‌و پێکدادان یاخود سەفەرو هاوسەرگیرییە.

لێدانی گاڵتە(سوعبەت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی بەگاڵتەوە لەدەرگای پێشەوا دەدات بەبزمارو سەمادەکات دەستەڵات‌و پۆستی فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێ ئەگەر شایستەبێ‌و، وەگەرنا گفتوگۆو قسەگەرمدەکات.

لێدانی گەردن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لەگەردنی دراو سەری لێجیابوەوە ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوە، ئەگەر وازی لەژنهێنان هێنابوو (حەج)دەکات، ئەگەر لەترس‌وبیم‌و ناڕەحەتیدابوو دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر ئەوکەسەی ناسی کەلەگەردنیدا لەسەر دەستی ئەوکەسەدا دەبێت، ئەگەر ئەوەی لێیدا منداڵێکی نابالغبوو پشوودەرە بۆی لەناڕەحەتی‌و نەخۆشی‌و ئەوەی رووی تێدەکات لەجیابوونەوەو دەرچوون لەدنیا.

*هەروەها ئەگەر وایبینی‌و نەخۆشبوو نەخۆشیەکەی درێژەی خایاند گوناهو تاوانی هەڵدەوەرێ یاخود ئەگەر بەچاکەکارو ناسرابوو بەباشترین شێوە دەچێت بۆ دیداری پەروەردگار، ئەو بەلاو نەهامەتیەشی لەکۆڵدەبێتەوە.

*ئەگەر لەگەردنی کەسێك درا نەخۆش نەبوو بەلاداریشنەبوو نازو نیعمەتەکەی دەبڕێت‌و لەدەستەلات دەخرێ‌و سەرجەم کاروبارەکانی دەگۆڕێت.

*ئەگەر بینی پادشایەك یاخود دەستەلاتدارێك لەگەردنیدەدات لێکدانەوەی دەستەلاتدار پەروەردگارە لەغەم‌و پەژارە قوتاریدەکات‌و یارمەتیدەریدەبێت لەکاروبارەکانیدا.

*ئەگەر بینی فەرمانڕەوایەك دەدات لەگەردنی بەردەستەکانی خۆشدەبێ لەتاوانباران‌و ئازادیاندەکات.

*لێدانی گەردن لەلایەن فەرمانڕەواو ئازادکردن یان گواستنەوەیەو بۆ پارەگۆڕەرەوەو داراییەو بەڵگەیە لەسەر رۆینی سەرمایەو بۆ سەفەرکارانیش بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەیان.
*ئەگەر بینی دەستەلاتدارێك لەخەڵکی ژێردەستەی خۆیدا دادپەوەر دەبێت لەگەڵیان.
*ئەگەر بینی گەردنیکرد بەدوو کەرتەوەو هەر لایەکیبرد بۆ لایەك دوو ژندەهێنێت ناتوانێ بەدادپەوەری بەڕێوەیانبەرێتو پێشی خۆش نییە دەستیان لێهەڵبگرێ، هەروەها دەڵێن: ئەگەر شتێکی ئاوای بینی لەماڵو داراییەکەی جیادەبێتەوە.
(نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت لەخەودا واز لەنوێژبهێنێ یاخود پاشگەزببێتەوە لەئاین.
*ئەگەر بینی لەگەردنی دەدرێت بەفەرمانێك لەلایەن دادوەرەوە یاخود لەرێگە بریندارنیانکرد لەجەنگدا باوکی دەمرێ ئەگەر باوکی هەبێت یان منداڵداربێ.
لێژایی (زەوی نزمو نشیو): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی پێدا دەڕوات ناڕەحەتی یان غەمو پەژارەیەك رووی تێدەکات چاوەڕێیە کۆتاییەکەی باشبێ.

لێسانەوە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: لێسانەوەی ماستو ئاووشتیتر بەڵگەیە لەسەر رژدی یان کاروکاسبی ئاسان.
*دەگونجێت لێسانەوەی باش بەڵگەبێت لەسەر گەورەی بەنرخ یان ئەوەی مرۆڤ دەیلێسێتەوە.
*ئەگەر بەتوندی لێیان پرسیەوە زیاندەکات.
لێفە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ژنەو لەگەڵ پیاودایە، ئەگەر بینی لێفەیەکی لەشەودا هێناو تیایدا نوست ژنێك دەهێنێو هێمنیو ئارامی لێدەستگیردەبێ.
*لێفە پشووە.
*هەروەها گوتراوە: ژنێکی بەسوودەو بەڵگەیە لەسەر هێمنیو ئارامی.
(ئیبن سیرین)دەڵێت : لێفە ژنو بژێوی پەیداکاری ماڵە.
*ئەگەربینی لێفەیەکی پۆشیوە دەچێتە لای ژنێکی شۆخو شەنگ.
*ئەگەر لێفەیەکی سووری پۆشی تووشی کوشتاردەبێت بەهۆی ژنێکەوە.
(نابلسی)دەڵێت: لێفە لەخەودا ژنی خەوبینەر یان کەیبانووی ماڵەکەیەتی.
*ئەگەربینی لەنێو لێفەیەکدا نووست ژنێکی دیندار دەهێنێ.
*ئەگەر لێفەیەکی سووری پۆشی تووشی کوشتارو شەڕدەبێت بەهۆی

ژنەکەیەوە، بەهەمان چەشن جێگەو شەروالَو نەعلیش هەروایە.

*ئەگەربینی شتێکی لێداماڵرا یاخود سووتا یان بردیان لەژنەکەی جیادەبێتەوە بەتەلاقدان یاخود مردن.

لێکدانەوە: (نابلسی) دەڵێت: لێکدانەوە لەخەودا بەلَگەیە لەسەر بیستنی هەواڵ لەسەرزاری کەسی درۆزن، ئەگەر یەکێك بۆی لێکدایەوە لەخەودا راستگۆبوو بەوچەشنە دەبێت کەوتویەتی.

لێکۆڵەر(توێژەر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: لێکۆڵەرو پشکنەر لەخەودا جەنگاندنە لەگەڵ نەتەوەیەکی دووڕوو زەوتکردنی ماڵو داراییانە بەفروفێڵ.

لێکۆڵینەوە لەدەنگوباس: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بریتییە لەسیخوڕیو گوێگرتن لەرووداوێك کەناگونجێت گوێی بۆ رادێرێ.

لێنراو بەگۆشتەوە: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا دەوڵەمەندییە بۆ هەژار، بەلاَم لێنراو بەبێگۆشت هەژاری یا بەندایەتییە.

*ئەگەر خۆی خواردنێکی خۆشی لێنا پلەوپایەیەك بەئەندازی خۆی وەردەگرێ یان دەوڵەمەند دەبێ دوای هەژاری.

*ئەگەر کەسێکیتر چێشتی بۆ لێنا دەگونجێت پلانبگێڕێ لەدژیو ترسی فریودانی هەبێت، دەگونجێت پشتگیری بەدەستبهێنێ لەسەر خواستو داواکەی.

*شیرەوا بەگۆشتەوە یان بە برنجەوە خۆشیو شادییە یان زانیاریو رزقو رۆزی بێشومارە.

*ئەوەی لەشیر دروستدەکرێ لەسەوزەو پاقلەو هاوچەشنەکانی تێکەڵبوونی وەچەو بیدعەیەکی باشە.

لێو(لەوس): (ئیبن سیرین) دەڵێت: لێو هاوڕێی پیاوە خۆی پێجوانەدەکاتو وەك پەناو پشتگیری وایە، لێوی ژێرەوە لەلێکدانەوەدا بەهێزترە لەلێوی سەرەوە.

*هەروەها دەڵێن: لێو لەلێکدانەوەدا خزمایەتییە، لێوی سەرەوە ئەوەی کەوا لەهەموو کاروبارەکاندا پشتی پێدەبەسترێ لەلێکدانەوەشدا بەو شێوەیە ئەگەر ئێشو ئازاری پێوەببینێ کاروباری هاوڕێکانی بەباشی ناڕوات بەڕێوە.

*ئەگەر بینی هەردوو لێوی براوە ئامازەو چاوداگرتنە.

*ئەگەر لێوی سەرەوەی بەبڕاوی بینی ئەوکەسەی پشتگیریدەکات لەکاروبارەکانیدا پشتیتێدەکات.

*هەروەها دەڵێن: لێکدانەوەی هەردوولێو لەدەوری ژن دەگیرسێتەوە.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر لێـوی خوارەوەی ئەما ژنەکەی دەمرێت یان تەلاقیدەدات.
*ئەگـەر لێـوی سـەرەوەی درزو شەقیبردبوو ئەو تاکەی دەدرێتە پاڵ لێـو دەبێـت بـەدوان، ئەگـەر لێـوی خـوارەوە درزیـبرد گوزارشـت لـەدووژن دەکـات، ئەگـەر سـەرەوەبوو دووهاوڕێیـە، ئەگـەر زوخـمو کێمیکـرد هەردوو هاوڕێکەی کۆکدەبن لەسەرراو کاروبارەکانی، ئەگەر پچڕا لەهاوڕێکەی جیادەبێتەوەو دەنگی لەگەڵ دادەبڕێ.
*لێو هێزو توانای پیاوو جوانییەتی، هـەروەها لێـو خزمایەتیـەو بەڵگەیـە لەسەر:
+نەخۆشیو بەلآ.
+ئیرەیی.
+ئەو هەواڵو دەنگوباسانەی زامەکانی دەروون سارێژدەکەنەوە.
*دەگونجێت هـەردوو لێـو بەڵگـەبن لەسەر:
+پەردەوانو منداڵو پاسەوانو دەرگای داخراو.
+زانیـاریو ڕێنومـاییو خـواردنو خواردنەوە.
+خۆشیو ناخۆشی.
+شاردنەوەو پەنهانکردنی نهێنی.
*ئەگـەر لەخـەودا هـەر لێـوی نـەبوو بەڵگەیە لەسەر لەدەستدانی منداڵ یان پاسەوان یاخود رمانی دەرگاکەی یا دانەخرانی یاخود ونکردنی کلیلەکانی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردنی باوكو دایك یاخود یەکێك لەدووهاوسەر.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بژێوی ئەوانـەی شمـشاڵدەژەنن‌و هاوچـشنەکانیان یـاخود وەك دروسـتکەری شـیرینی کـەفوودەکات بـەکورەی ئـاگردا نـەك فرۆشـەری یـان دروستکەری شووشەو هاوچەشنەکانی.
*ناسـکی لێـوو سـووربوونی بەڵگەیـە لەسەر رەوانبێژیو ڕێنوماییو خواردنی باشو خواردنەوەو ئاهەنگو شایی.
*ناقۆلآیی لێویش یان قورسییان یاخود رەشداگیرسانیان یان شینبوونەوەیان بـۆ نـەخۆش بەڵگەیـە لەسـەر مردنـی چونکە لەنیشانەکانی مردنە.
*دەگونجێت پێکەوەدانی لێو بەڵگەبێت لەسەر پێڵوی چاو.
*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر عەورەت.
*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر ئـەملاولای روبـارو بـیر یـان ئـەوەی دەخرێتەسەر بیرو هاوچەشنەکانی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پاشی مرۆڤ.

میم

م

م ١

ماچ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماچ بەئارەزووەوە بەدەستهێنانی داوایەو ماچکردنی منداڵیش خۆشەویستییە لەنێوان باوکی منداڵو ئەوەی ماچیدەکات.

*ماچکردنی خزمەتکار خۆشەویستی نێوان گەورەو خزمەتکارە.

*ئەگەر بینی ماچی دەستەڵاتدارێکیکرد لەشوێنی ئەو دادەنرێ، ئەگەر دادوەرێکی ماچکرد وتەکانی پەسەنددەکرێ.

*ئەگەر دەستەڵاتدار یان دادوەر ماچیانکرد لەلایەن ئەوانەوە خێری دەستگیردەبێ.

*ئەگەر بینی پیاوێک نێوان هەردووچاوی ماچکرد هاوسەر دەگرێ.

*ئەگەر بینی پیاوێک ماچیدەکات یا جووتدەبێ لەگەڵی بەئارەزووەوە خوازو داوای بەدەستدەهێنێ، ئەگەر ماچەکەی بۆ ئارەزووبوو بکەر لەکارلێکراو خێری دەستگیردەبێ یان زانیاریو ڕێنماییو گەیشتن بەچاکە.

*ئەگەر ماچەکەی بەبێ ئارەزووبوو کارپێکراو لەبکەرەوە خێروچاکەی دەستگیردەبێ.

*ئەگەر خزمەتکارێکی کچی ماچکرد ڕاستیکردوە لەگەڵ بەرپرسەکەی، ئەگەر ماچی ژنێکیکرد ڕاستگۆدەبێ لەگەڵ مێردەکەی.

*ئەگەر بینی کوڕەکەی ماچیدەکات ئەگەر باڵغبوو سوودی لێوەردەگرێ یان لەباوکی، ئەگەر بەئارەزووەوە کوڕەکەی ماچکرد ماڵو سامانێکی کۆکردوەتەوە دەیەوێت بیدات پێی ، ئەگەر ماچکە بەبێ ئارەزووبوو لەکوڕ یا کچی خۆشحاڵی دەستگیردەبێت.

*ئەگەر مرۆڤێک چاوی ماچکرد ژنو پیاو لەگەڵ یەک کۆدەبنەوە .

*ماچکردنی دەمی یار دینارەو لەگۆناو کوڵمدا درهەمە.

*ماچـــكردنی ژن رووتێكردنـــه یـــان موسوڵمانبوونی كەسێكی خۆشەویستە.
*ماچـــكردنی پـــیر پۆزشـــهێنانەوەیە لەقسەیەك.
*ماچكردنی كچ پەرداخێك بادەیە.
*ئەگەر زانایەك ژنێكی شۆخو شەنگی ماچـكردو قورئـان ماچـدەكات ، ئەگـەر حەزی لەدنیابوو دنیایە.
*ئەگـــەر قورئـــانی ماچـــكرد (حـــەج)دەكـــاتو بەردەرەشـــەكە ماچدەكات.
*ئەگەر بینـی ژنێك ماچدەكات خـۆی رازاندوەتـەوە یـا جووتبـوو لەگـەڵی بێوەژنێك دەهێنـێ مێردەكەی مـردوەو سـوود لـەماڵو سـامانو منداڵـەكانی دەكـاتو لەوسـاڵەدا خێـر رووی تێدەكات.
*ئەگـەر بینـی مردوویـەكی ناسـراو ماچـــدەكات ســـوود لەزانیارییـــەكی مردووەكـە دەكـات كەلـەدوای خـۆی بـەجێی هێشتوە یـان لـەماڵو سـامان یاخود لەكردارەكانی كەلە حـاڵی ژیانـدا ئەنجامیداوە.
*ئەگـــەر بینـــی مردوویـــەكی نادیـــار ماچـــدەكات لەمردوەكـــە یـــان لەجێنـــشینەكانی ســـوودو قـــازانج وەردەگرێ.

*ئەگـــەر بینـــی مردوویـــەكی نادیـــار ماچـدەكات مـاڵو دارایـی لەلایەكـەوە دەســتگیردەبێ چـاوەڕێی نـەكردوە، ئەگەر مردوویەك ماچیكرد لـەو مـردوە یـــان لەجێنـــشینەكانی ســـوودو قازانجدەكات.
*ئەگـــەر مردوویـــەكی ناســـراو یـــا نەناســـراوی ماچـــكردو ماچـــەكە بـەئارەزووی مارەبرینـەوەبوو داواكـەی دەستگیردەبێ.
*ئەگـەر نەخۆشـێك بینـی مردوویـەك ماچـدەكات بەڵگەیـە لەسـەر مردنـی، ئەگـەر لـەش ولار سـاغبوو بەڵگەیـە لەســـەرئەوەی وتـــەكانی لەوكاتـــەدا ناشیاون چونكە مردوویەكی بـێ روحـی ماچكردوە.
مار: (ئیبن سیرین)دەڵێت : دەگونجێت بێبـاوەڕ یـاخود خـاوەن بیدعـەبێت بەهۆی ئەو ژارەوە هەڵیگرتوە.
*دەگونجێت (حیاة) لـەناوی (مـار)ەوە وەرگیرابێت وەك بینینی لەكێڵگەدا یـان بدرێتە پـاڵ دارو گرژكردنیـان چواندوە بـەئاو، دەگونجێـت مـار فـەرمانڕەواو دەستەلأتداربێت، یان هاوسەرو كوڕبێت بـەپێی ئایـەتی: ﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ

﴿وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ﴾ (التغابن : ١٤).

*ئەگەر لەگەڵ مارێکدا بەجەنگهات یان بەربەرەکانی لەگەڵکرد لەگەڵ دوژمندا بەجەنگدێت، ئەگەر مارەکەی کوشت زەفەر بەدوژمنەکەی دەهێنێت، ئەگەر پێوەیدا زیانو خراپەی لەدوژمنەکەیەوە پێدەگات بەئەندازەی ئەو پێوەدانە، ئەگەر گۆشتەکەی خوارد زەفەر بەدوژمنەکەی دەهێنێتو خۆشیو شادی پێدەگات، ئەگەر مارەکەیکرد بەدووکەرتەوە گەواهیو گوتەی دادپەروەری لەدوژمنی دەبیستێ.

*ئەگەر مار بۆی بدوێتو قسەو گوتەیەکی نەرمو نیانی لەگەڵدا بکات خێرێکی پێدەگات خەڵکی پێی سەرسام دەبن.

*ئەگەر مارێکی تۆپیوی بینی دوژمنەو خوداوەند شەڕو خراپەی لێدووردەخاتەوە بەبێهێزو هەوڵدان.

*ماری سپی: سەرسەخترین دوژمنە، **ماری رەشیش**: خراپترە.

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی رەشماری گەورەو ئەژدیهاسەر دەبێت بەپێشەنگی کۆمەڵێکو موڵکو دەستەلاتێکی گەورەو بێشومار بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر مارێکی سافو لووسی بەدەستهێناو رامو گوێڕایەڵیبوو بەچەکو هیچ ئامرازێکیتر زیانی پێنەگەیاند گەنجو دەوڵەمەندی یەکێك لەفەرمانڕەوایان بۆ ئەو دەبێت، دەگونجێت باپیرەی بێت ئەگەر ئەو سیفەتەی تێدابێت.

*ئەگەر لەمارێك بترسیٚ بەلاٚم نەزانێت چ مارێکە دڵنیادەبێت لەدوژمنەکەی، ئەگەر دەستنیشانو دیاریکرد ئەوجا ترسا لێی ترسو بیمە، هەروەها هەموو ترسو بیمێك مەترسی هەبێت لێی بەلاٚم دیارینەکاتو هاتنەدەرەوەی مار لەمنداڵان کوڕە، ئەگەر مارێك بباتە ماڵەوە دوژمنەکەی پلاندەگێڕیٚ لەدژی.

*ئەگەر بینی هەڵیدەگری ماڵو دارایی پێدەگات لەلایەن دوژمنەوە بەدڵنیایو بێ دڵەراوکە بەپێی ئایەتی: ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ (طه: ٢١).

*توولەمار کوڕە ، ئەگەر ماری بینی لەبازاڕ دەکوژرێت لەکاتی جەنگدا زەفەر بەدوژمنەکەی دەبات.

*مار دەستەلاٚتدارو فەرمانڕەوایەکە دژایەتی لەناخیا هەڵدەگریٚو نهێن پۆشیدەکات.

*ئەگەر مارێکی بینی لەعەورەتیەوە هەتا دەرەوە پاشان بۆ جارێکیتر

خۆیکردەوە بەنێویدا کەسێکە ناپاکی لەگەڵدەکات.

*مار ژنە، ئەگەر بینی مارێك دەکوژرێت لەسەر جێگەکەی ژنەکەی دەمرێت.

*ئەگەر مارێك ئاڵابوو لەگەردنیو کردی بەسێ پارچەوە هەرسێ تەڵاقی ژنەکە دەدات.

*درێژیو کەڵبەی مار هێزو توندوتیژیو پلانی دوژمنە ، ئەگەر ببینێت بەمارێك لەحاڵێکەوەدەچێت بۆ حاڵێکیترو دوژمنی موسوڵمانان دەگرێتە خۆی لەگەڵ ئارەزووبازان.

*ماری ئاوی ماڵو داراییە.

*ئەگەر لەگیرفانیدا چەن تووڵە مارێکی بینیو رەنگیان سپیبوو لێی نەدەترسان باپیرەیەتی.

*ئەگەر مارێکی بینی بەدوایا دەڕۆیشت دوژمنەکەی دەیەوێت زیانی پێبگەیەنێ.

*ئەگەر لەبەردەمیدا لەرزی یا خولیخوارد دوژمنەو تێکەڵە بەلاَم ناتوانێ زیانی پێبگەیەنن.

*ئەگەر چەن مارێکی بینی هاتنە نێو ماڵەکەیو بەبێ زیان چوونە دەرەوە دوژمنەکانی لەخانەوادەو کەسی خۆیەتی، ئەگەر لەماڵی خۆیدا نەیبینن دوژمنەکانی بێگانەن.

*گۆشتی مارو چەورییەکەی ماڵێکی حەلاڵی دوژمنە ، دژەژارە لەدوژمنەکەی.

*ئەگەر ماری بینی لەهەموو لایەکەوە دەجەنگیو پەلاماردەداتو مارێکی گەورەی لێکوشتن دەبێت بەخاوەنی ئەو شارو ولاَتە، ئەگەر مارەکوژراوەکە وەك سەرجەم مارەکانیتر وابوو یەکێك لەسەربازانی پادشا دەکوژرێت.

*ئەگەر مارەکە سەرکەوت بەبەرزاییەکدا خۆشیو شادی رووی تێدەکات.

*ئەگەر مارەکە لەبەرزاییەکەوە هاتەخوارەوە سەرۆکی ئەو شوێنو جێگەیە دەمرێت.

*ئەگەر مارێکی بینی لەزەوی هاتە دەرەوە سزاو خەشمە لەو شوێنو جێگەیە.

*ئەگەر کێڵگەو باخەکەی پڕبوو لەمار باخو کێڵگەکەی نەشو نمادەکاتو ئەو رووەکەشی تیدایە زیاد دەکاتو دەژێتەوە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و پێی دەڵێ: لەخەودا بینیم مارێك دەجووڵێتەوەو منیش دوای

كـەوتم، خـۆيكرد بەكونێكـداو منـيش بێلـێكم بەدەسـتـەوەبوو خـستمەسەر كونەكـە، ئـەويش پێـی وت: ئێستا ژن دەستنيـشان دەكـەيت؟ وتـی: بـەڵێ، وتـی: دەبێت بـەميراتگری ئـەو ژنـەو دەوڵەمەنـددەبێت ، ئـەوجا ژنەكـەی هێناو پاشان ژنەكە مردوو حەوت هەزار درهەمی بۆ بەجێهێشت.

*يەكێكيتر بينی ماڵەكەی پڕبوە لەمار، خەوەكەی بۆ (ئيبن سـيرين) گێڕايـەوە، ئـەويش پێـی وت: لـەخوا بترسـەو دوژمنی موسوڵمانان مەگرەخۆ.

*ژنێك هات بۆ لای و وتی باوكی (بەكر) ژنێـك لەخـەودا دوو دەرچـەی هـەبوو دوومـار لەهـەردوو دەرچـەكە هاتنـە دەرەوە، دووپيـاو هەسـتان و لەسـەری مارەكـان شـيريان دەرهێنـاو دۆشـيان، (ئيبن سيرين) وتی: مار شيری لێنايـەت بەڵكو ژاری لێدێت، ئەو ژنـەش دووپيـاو لەسـەركردەكانی (خـەوارج) دەچـن بۆلای و بانگيدەكەن بۆ ڕێبازی خۆيـان، هەروەها داوای لێدەكـەن جنێو بەهـەر دوو شێخی مەزن(ڕەزای خوايان لێبێت) بدات.

*مـاری نێـو سـك خـزمو كـەس وكارەو هاتنــە دەرەوەی لــەپياوێك بــەلاو نەهامەتيەكــە ڕوودەكاتــە خــزمو كەسێكی نزيك.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگـەر مرۆڤ لـەماری گەورە نەترسا هێزو دەستەلاتەكەيەتی، مـاريش دوژمنێكـی مـاڵو دارايـدارە، چونكە لێكدانەوەی ژار ماڵو داراييە.

*ئەگـەر بينـی خـۆی برديـە نێـو مـاڵی خۆی دوژمنەكەی پلاندەگێڕێ لەدژی.

*ئەگەر بينی ماردەگرێ بەدەستيەوە ماڵو داراييەكی لەدوژمنـەوە پێدەگات بـەهێمنیو ئاسـايش ، ئەگـە كوشـتی زەفەر بەدوژمنەكەی دەبات.

*ئەگــــەر خــوێن بەدەســــتيدا ڕژا دوژمنەكەی دەمرێتو ماڵو داراييەكەی بۆ دەمێنێتەوە، ئەگـەر پێوەيدا كـەمو كـوڕی دوژمنەكـەی بـۆ دەگوێزرێتـەوە، ئەگـەر مارەكـەی سـووتاند فـەرمانڕەوا دوژمنــــانی دەكوژێـــتو زەفــەريان پێدەبات.

*ئەگەر فڕی سەفەردەكات.

*توولـەمار لەلێكدانـەوەدا دوژمنێكـی بچووكە.

*ئەگـەر توولـە مارەكـە كـوژرا مردنـی كوڕی بچووكە .

*ڕەشمـار خـراپترو بـەزيانترە، مـاری سپيش دوژمنی لاوازو بێهێزە.

*ئەگەر مارێك لەگەڵی دوا بەنەرمو نیانی خۆشیو شادی رووی تێدەكات یاخود خێرو چاكەیەك لەدوژمنەوە بەدەستدەهێنێتو خەڵكی پێی سەرسام دەبن، ئەگەر بەرەقی دوا لەگەڵی دەستدرێژدەكات بۆ دوژمن مەگەر لەگەڵ ئەوەدا پێوەدانهەبێت، چونكە كردار لەوتە زۆر بەهێزترە، لەكاتێكدا لەدەستی ئەو دوژمنە قوتاردەبێت.

*ئەگەر مارێكی بینی لەكونێك هاتە دەرەوەو جارێكیتر خۆی پێداكردەوە شەیتان تووشی غەمو پەژارەیدەكات.

*ئەگەر مارەكەیكرد بەدووكەرتەوە دوژمنەكەی بەویژدانەوە دەدوێتو رەفتار دەكات بەرانبەری، ئەگەر هەردوو كەرتەكەیبرد سوود لەدوژمنێكی سەرداری خاوەن شوێنكەوتە دەبینێ، ئەگەر كردی بەسێكەرتەوە بەربەرەكانی لەگەڵ دوژمنەكەیدا دەكاتو زەفەری پێدەباتو سێ دوژمن بۆی ملكەچ دەبن: پیاوێكی سەركردەو دەوڵەمەندێكی خاوەن ماڵو منداڵ.

*ئەگەر گۆشتی مارەكەی بەنیوكولاو خوارد زەفەر بەدوژمنەكەیو ماڵو دارایی دەباتو سەركەوتوو دەبێتو شادی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بەكولاویخواردی زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەكەیداو ماڵو دارایەكی حەلاڵ بەدەستدەهێنێتو ماڵەكەش بەهۆی جەنگو تێكۆشانەوە بەدەستدێت.

*ئەگەر زارەكە كاری تێكردو بەڕادەیەك گۆشتو ئێسقانەكەی هەڵوەری كوشتارو جەنگدەكات لەگەڵ دوژمنەكەیداو كوڕەكانی پەرتەوازە دەبن لەولاتدا، ئەگەر مردو كوشتاری دوژمندەكاتو دەیكوژێت.

*ئەگەر مارێكی بینی بەلام دیارینەكردو هەڵهات لێی دڵنیادەبێت لەدوژمنەكەیو زەفەری پێدەبات.

*هەموو ترساوێك لەشتێك ئەگەر نەیبینی دڵنیاییە لەوەی لێیدەترسیو ئاگاداری وەردەگرێت بەرانبەری، ئەگەر دەستنیشانیكردو لێی ترسا ترسو بیمی بۆ دروستدەبێت لەلایەن دوژمنەكەیەوە بەلام ناتوانێت زیانی پێبگەیەنێت.

*ئەگەر مارێكی هێنا ماڵی حەرامی دوژمنەكەی وەردەگریو زەفەری پێدەبات.

*ئەگـــەر مـــارێكی مـــردووی بینـــی خوداوەنـد دوژمنەكـەی لـەناو دەبـات بەئاسانی.
*ئەگـــەر مـــارێكیكرد بەدووكەوتـــەوە دوژمنايـــەتی دوژمنەكەيـــدەكات بەدوويەشـــەوە، ئەگـــەر فـــەرمانڕەواو پادشايەك خەوێكی ئاوای بینی پادشاو فەرمانڕەوايـەكیتر دەشـكێنێ يـاخود بێخۆماندوكردن لەناويدەبات.
*ئەگەر لەگەڵ مارێكدا دوا دوژمنێكی (فیرعەون) ئاسا سەر دەردەهێنێ.
*ئەگـــەر بینـــی مارێـــك قووتیـــداوە دەســـــتەلأتو فـــــەرمانڕەوايی بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر مارێكی بەسەری خۆيەوە بینی پلەوپايـــەو كەســـێتی لای پادشـــاو فەرمانڕەوايان، بەرزدەبێتەوە.
*ئەگـــە بینـــی بـــەنێو مـــاردا دەڕوات خەوەكـەی بەڵگـە لەسـەر بـارانێكی مەزنو دۆڵەكان پڕ لەلافاو دەبن.
*ئەگەر ماری شاخدار ببینێ وەزارەتـی فـەرمانڕەواو پادشا بەدەستدەهێنێت، ئەگەر شايستەبێت، ئەگـەر بازرگانبوو ســـوودو قـــازانج لەبازرگانيەكــــەی دەستدەكەوێت.

*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر داوێنپیسیو سروشتیانو پێوەدانيـان، دەگونجێت ماريش فەرمانڕەوا بێت.
*ئەگەر كێڵگەكەی پڕ لـەماربوو نـەشو نمـا دەكـاتو رووەكـیش زيادەكـاتو دەژێتەوە.
*مار بەڵگەيە لەسەر:
+لێشاوو لافاو.
+دەستەلأتو ژيان.
*ئەگـــەر بینـــی مـــارێكی كوشـــتوە هاوسەرگیری لەگەڵ ژنێكدا دەبەستێ.
*ئەگـەر بینـی مـار لەماڵێكـەوە دێتـە دەرەوە لانەو ماڵی بینراو وێراندەبێتو دەڕوخی بەسەر دانیشتوانەكەيدا.
*ئەگەر چەند مارێكی بینی ئەوەی تێدا نيـــشتەجێدەبێت بەدەردەكـــەوێتو گەرنەخۆش بێت دەمرێت.
*ئەگـەر مارێـك ببینـێ دەچـێتە نێـو دەمـــی ســـەردەكەوێت بەســـەر دوژمنەكەيدا.
*ئەگـەر بینـی مارێـك لـەلووتی دێتـە دەرەوە يـا لەپـشتی يـان لەشـوێنی میزكردنـــی كورێكیـــدەبێت ، ئەگـــەر لەگوێچكەی هاتـە دەرەوە يـا لـەورگو عـەورەتی يـا لەپاشـی گونـاهو تاوانێـك ئەنجامـــدەداتو كەمتەرخەمیـــدەكات لەئايندا.

*ئەگەر بينى هەرمارێك لێی جيادەبێتەوە لەمرۆڤ کەسێك جيادەبێتەوە کەلەگەڵ يەکدا هاوشێوەبوون.

*ئەگەر بينی لەجێی خۆی مار دەگرێتەوە بەدەستی بەلاو نەهامەتی لەلايەن خزمو کەسەکانيەوە يا لەلايەن خانەوادەکەيەوە.

*ماری نێو ماڵ دراوسێيەو هی دەشتو دەريش دزو جەردەيە.

*مار شەڕو ئيرەيیو ناپاکیو فێڵبازیو دوژمنايەتی دەرخستنە.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەيە لەسەر پياوی شيوو دۆڵنشين، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دوژمنايەتی لەلايەن کەس‌وکارو هاوسەرو مناڵەوە ياخود دەگونجێت دراوسێيەکی ئيرەييبەری درندەبێت.

*ماری ئاويی پەناوپشتگيری ستەمکارە يان ئاگادارييە لەلايەن دادوەرەوە دەردەچێت.

*ئەگەربيبینێ بوە بەخاوەنی مارێك دەستەلاتدارێکی مەزن بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربينی مارێك گاز لەعەورەتی دەگرێت يان قووتيدەدات ژنەکەی زيناو داوێنپيسيکردووە.

ماركر: (نابلسی)دەڵێت: يەكێك ماربگرێتو كۆيبكاتەوە، بينينی لەخەودا بەڵگەيە لەسەر تێكەڵبوون لەگەڵ خەڵكی شەڕەنگێزو خراپەكارداو دژايەتيكردن لەگەڵ دوژمناندا، ئەگەر ماری بەدەستەوەبوو خەوبينەر نەخۆشبوو بەڵگەيەلەسەر تەمەندرێژی، ئەگەر هيچی پێنەبوو بەڵكوو بوو بەكرمی ئاوريشم بەڵگەيە لەسەر تەوبە ئەگەر سەرپێچيكار يان دەوڵەمەندبوو هەژار دەكەویو بەپێچەوانەوە يان دەگونجێت لەپيشەيەكی خراپەوە بچێت بۆ پيشەيەكی چاكو باش.

*دەگونجێت ماركر بەڵگەبێت لەسەر شوێنەوارهەڵگرو هەموو پيشەوەرێك وەك چەقۆفرۆشو شمشێرفرۆشی عەجەم.

*دەگونجێت بينينی بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی گەڕی.

مارمێلكە (قۆڕی): (نابلسی) دەڵێت: بينينی لەخەودا بەڵگەيە لەسەر ئەو زانايەی دەستيدەگرێت لەتاريكاييەوە روو بەرووناكی.

(ئيبن سيرين) دەڵێت: پياوێكی ناقۆڵای گۆڕاوو گوندنشينەو پياوكوژە بينينی لەخەودا بەڵگەيە لەسەر نەخۆشی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی عەرەبی گوندنشینەو فێڵ لەخەڵکیدەکات لەماڵو سامانیانداو ئەوەی بەدییکات نەخۆشدەکەوێ.

(دمیری)دەڵێت: ئەوەی مارمێلکە ببینێ لەخەودا نەخۆشدەکەوێ.

ماربڕ(مەلا - مامۆستای ئایینی):

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بۆ کەسێکی رەبەن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیریو بۆ هاوسەرداریش تەڵاقدان یان دەویتییە بەپێی بینینی خەوبینەرو ئەو مارەبڕینەی بینیویەتی.

مارەبڕین(هاوسەرگیری): ئەگەر خۆی بەزاوا بینی بەڵام ژنەکەی نەبینیو نەیناسیو ناوی نەبرا، دەمرێ یان مرۆڤێك دەکوژێ.

* ئەگەر ژنەکەی دیاریکردو ناسی یاخود ناویبرد وەك هاوسەرگیری وایە.

* ئەگەر بینی هاوسەریگرت دەستەڵاتو فەرمانڕەوا بەئەندازەی چاکەی ژنەکە بەدەستدەهێنێ لەگەڵ واتای ناوەکەیو شۆخو شەنگیو جوانی.

* ئەگەر بینی لەهاوسەرەکەی جیابوەوە لەدەستەڵاتەکەی دوور دەخرێتەوە.

* ئەگەر بینی ژنێکی داوێنپیس دەبینێ پشکێکی حەرام لەدنیادا بەدەستدەهێنێ.

* هەموو جۆرەکانی مارەبڕین لەخەودا ئەگەر خاونەکەی ئاوی هاتەوەو خۆشتن بەپێویست گەڕا لەسەری خەوێکی پووچو بەتاڵە.

* ئەگەر بینی چوە لای ژنێکی ناسراو خانەوادەکەی خێر لەدنیایان بەدەستدەهێنێت، ئەگەر نەچوە لایو جووت نەبوو لەگەڵی بەڵام ماچو دەستبازی لەگەڵکرد دەوڵەمەندی خانەوادەکەی کەمتر دەبێ چونکە چوونە لای باشترو کاریگەرترە.

* ئەگەر بینی یان خەویان پێوە بینی دایکی مارەبڕی یاخوشکەکەی یاکەسێکی مەحرەمی ئەم خەوە کەسێك دەبینێ رایەڵەی خزمایەتی پچڕیوەو مافی کەسەکانی نەداوەو بەسەریان ناکاتەوە.

* ئەگەر بینی ژنەکەی زۆر لەخۆیدەکاتو پاڵکەوتوە لەگەڵ پتر لەحاڵی بێداریو واژووی سروشتی نێوانیانساڵێکی پڕ فەڕپیت روویان تێدەکات، ئەگەر ژنێکی نادیاربوو بەهێزتر دەبێ.

*ئەگەر بینی كوڕێكی لاوی نادیاری مارەبڕی‌و بكەر زەفەر بەدوژمنی دەبات بەهەمان شێوە ئەگەر مارەكراو ناسراوبوو یان ئاژاوەو ناكۆكی هەبوو لەنێوانیاندا وەك لێكدانەوەی پێشوو دەبێت. ئەگەر ناسرابوو بەلاّم ناكۆكی‌و شەڕو ئاژاوە لەنێواندا نەبوو كارلێكراو لەبكەرەوە خێری دەستگیردەبێت.

*ئەگەر مارەكراو پیرێكی نادیاربوو ئەوپیرە باپیرەیەتی‌و خێرەكەیەتی دەیكات بۆ باپیری باشەو پێیدەگات‌و بەهەمان شێوە ئەگەر بینی پیاوێك ماچدەكات یاخود لەگەڵی جووتدەبێ یا تێكەڵی دەبێت ئەگەر ئارەزوو هەبوو لەنێویاندا بەو شوێوەیەیە كەباسكرا، بەلاّم لەهێزو ئەندازەدا خوارترە.

*ئەگەر بینی ماچی پیاوێكدەكات نەك بەئارەزوو شەهوەتەوە بكەر لەكارپێكراوەوە خێری دەستگیر دەبێت‌و لێی وەردەگرێ.

*ئەگەر بینی دووگیانبوە زیادبوونی دنیایەتی.

*ئەگەر بینی كچیبوو خێر بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی ئاژەڵێك مارە دەبڕێ‌و ئاژەڵەكە ناسراوە خێری خۆی دەگەیەنێت بەكەسێك لەو پەیوەندییەدا وابەستە نییە، ئەگەر ئاژەڵەكە نادیاربوو زەفەر بەدوژمنێك دەبات.

*ئەگەر باڵندەو ئاژەڵی درندەی مارەبڕی بەدەر لەمرۆڤ بەهەمان شێوەیە.

*ئەگەر مردوویەكی ناسراوی مارەبڕی بكەر لەكارپێكراو خێرو دوعاو پەیوەندی بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر مردوویەكی مەحرەمی مارەبڕی بكەر خێردەگەیەنێت بەكارلێكراو لەپارەو دوعاو یارمەتی.

*ئەگەر مردوویەكی ناسراوی بینی مارە دەبڕێ لەزیندوویەك خێر دەگات بەمارەكراوو لەمردوەكەو میراتگرەكانیەوە.

*ئەگەر بینی شوویكردوە بەژنێكی مردوو و چوە لای زەفەر بەكارێكی مردوو دەبات‌و لەكاروبارەكاندا بەئەندازەی جوانی ئەو ژنەیە، ئەگەر نەچوە لای زەفەری بۆئەو كارە بەئەندازەی چوونەلایەتی.

*ئەگەر بینی شوویكرد بەپیاوێكی مردوو چوە لای لەماڵی خۆیان كەمبوونی ماڵ‌و سامانیەتی‌و گۆڕانی حاڵ‌و بارو یەكلاییبوونەوەی كاروبارەكانیەتی.

* ئەگەر مردووەکە لەلانەو ماڵی خۆیدا چوە لای زیندوو دەمرێ.

* ئەگەر ژنێکی مێرددار بینی شوویکردوە بەیەکێکیتر خێرو چاکەی دەستگیردەبێت.

* ئەگەر پیاوێکی هاوسەردار بینی ژنێکی تری هێناوە دەستەڵات بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر ژنێك بینی مردوویەك مارەیبڕیوە خێری دەستیگر دەبێت لەشوێنێکدا خوازیارینەبوە.

* ئەگەر لەدواوە چوە لای ژنێك هەوڵی بەجێهێنانی کارێکدەدات لەڕوویەکی ترەوە.

* ئەگەر بینی دەچێتە لای ژنانی پادشاو سەرۆکەکان یاخود جووتدەبێ لەگەڵیان حەرام دێتە رێی.

* ئەگەر بینی ژنەکەی کەوتوەتە خولی مانگانەوە کاروبارەکانی لێدادەخرێ، ئەگەر پاکبوەوە ئەوکاروبارەی بۆ ئاوەلا دەکرێ، ئەگەر جووتبوو لەگەڵی کاروبارەکانی بۆ سووكو ئاساندەبێت.

* ئەگەر بینی خۆی تووشی خولی مانگانە بوە دەچێتە لای مەحرەمێك، ئەگەر لەشگرانبوو کاروبارەکانی تێکەڵ دەبن بەسەر یەکدا.

* ئەگەر خۆی شتو جلوبەرگی لەبەرکرد لەو حاڵە قوتار دەبێ.

* ئەگەر بینی هاوسەرەکەی ریشی هەیە ئەو ژنە هەرگیز منداڵی نابێت، ئەگەر کوڕی هەبوو کاروباری خانەوادەکەی دەبات بەڕێوە.

(قەیرەوانی) دەڵێت: مارەبڕینی ژنی نادیار ئەگەر مارەبڕ نەخۆشبێت دەمرێ، ئەگەر بێداربوو گرێبەستی دەستەلات دەبەستێ یاخود شایەتی لەسەر کوژراوێك دەدات چونکە ژن دەستەلاتدارەو چوونە لای وەك کوشتن وایەو ئامرازی نێرینە وەك خەنجەرو رم وایە بەتایبەت پچڕاندنی پەردەی کچێنیو خوێن لێهاتنی ، ئەگەر ناسراوبوو یان باوکی پیاوێکی پیربوو لەدنیادا گرێبەستی حاڵێك دەبەستێ کڕینی ماڵ یان دوکان یاخود گرتنی خزمەتکار یاخود کالایەك دەکڕێ یان بڕێك پارەی دەستگیردەبێ چاوی پێی گەشدەبێ.

* بەلام دواخستنی کاتەکەیو چوونەلای خێرا بەدەستهێنانی ئەوەیە کەدوایخستوە. جووتبوون لەگەڵی بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ویستو خوازیان ئەوەی خوازیاریەتی لەئاینو دنیا وەك سەفەرو کێلگەو چوونە لای

دەستەڵاتدارو سواربوونی کەشتیو گەڕان بەدووی شتی ونبوودا چونکە جووتبوون تامو چێژو سوودی تێدایە، ئەگەر لەگەڵ ژنەکەی جووتبوو خوازوهیواکانە بەدەستیدەهێنێ یاخود ژنەکەی ئەوەی دەیەوێت دەستی دەکەوێ.

* مارەبڕینی مەحرەم ئەگەر جوتبوو لەگەڵیا پەیوەندیو خەڵاتو بەخششە بەتایبەت لەدایکەوە دوای لەیەك پچڕانو گەڕانەوەی بۆ ئەو شوێنەی لێوەی هاتوەتە دەرەوە بەخەرجیو رووتێکردنەوە دوای رێگرتن مەگەر لەمانگەکانی (حەج)دا جووت بێت لەگەڵیان یاخود لەخەوەکەدا شتێکی تێدابێت بەڵگەبێت لەسەری ئەوجا دەچێتە خاکی (مەککە)و (مەدینە)و خواستو داوای خۆی بەجێدەهێنێ، ئەگەر تامو چێژی وەرگرت ئەوجا نوتفەو ئاوەکەی ماڵەکەیەتی لەخەرجی ئەو رێیەدا دەبینێتەوە.

* ئەگەر مەنی بەدەست یان جلەکانیەوە بینی ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ لەکوڕەکەیەوە یان کەسێکیترەوە.

* مارەبڕینی ئاژەڵی ناسراو بەڵگەیە لەسەر چاکە لەگەڵ ئەوەی کەنایبینێت

یاخود خەرجیە، ئەگەر نادیاربوو زەفەر دەبات بەوەی ئەو ئاژەڵە بەڵگەیە لەسەری لەلایەن خۆشەویست یان دوژمنەوە.

* جووتبوون لەدواوە لەخەودا داواکردنی کارێکی قورسوگرانە لەرووگەی بەدەر لەخۆیو دەگونجێت بۆی بەجێنەیەتو ماڵو خەرجی بەسەربچێتو کردارەکانی پەرتەوازە ببن چونکە پاشەوە مەنی تێناکرێو هیچ سوودو کەڵکی نییە بەشێوەی پێشەوە.

* جووتبوون لەجێگەو لێفەیەکدا لەگەڵ تێکەڵبوون وەك مارەبڕینو ماچکردن وایە.

* ئەگەر بینی چوار ژنی هێناوە خێرێکی زۆری دەستیگردەبێت، خوداوەندە دەفەرموێت: ﴿ فَانْكِحُوا مَاطَابَ لَكُمْ مِنَ النِسَاءِ مَثْنَى وَثُلاَثَ وَرُبَاع ﴾ (النساء: ٣).

* ئەگەر بینی ژنەکەی شوویکردوە بەکەسێکیترو بردویانە بۆ موڵكو دەستەڵاتەکەی تیادەچێتو بازرگانیەکەی پوچەڵدەبێت.

* ئەگەر بینی ژنەکەی مارەبڕی پیاوێکیترە ئەو پیاوەی برد بۆلای

ژنەکەی بازرگانیەکی بەسوودو قازانج ئەنجامدەدات.

* ئاهەنگو شاییگێڕان بەڵاو نەهامەتییە بۆ یەکێك ئەنجامیبدات، ئەوەی بانگبکرێ بۆی خۆشیو شادییە ئەگەر خواردنی نەبینی.

* دەگێڕنەوە پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین) پێی وت: لەخەودا دایکم مارەبڕی پاشان خوشکم، (ئیبن سیرین)وەڵامەکەی بۆ نووسیو وتی: ئەم پیاوە لەچاکەکردندا رژدو بەخیلەو بۆ دایكو خوشکی خراپە.

* ئەگەر بینی فەرمانڕەوا مارەیکردوە دەستەڵات بەدەستدەهێنێ، ئەگەر پیاوێك لەنێو خەڵکیدا مارەیبڕی دەرووی لێدەکرێتەوەو لەغەمو پەژارەو نەخۆشیەکانیو چاکدەبێتەوە.

* ئەگەر بینی پیرێکی نادیار ژنەکەی مارە دەبڕێ سوودو قازانجو زیادە بەدەستدەهێنێ چونکە پیر باپیرەیەتی، ئەگەر لاوێك مارەی بڕی دوژمنێکی خزمەتێکیدەکاتو هانیدەدات لەسەر ستەمو زۆرداری لەمامەڵەدا.

* ئەگەر مارەکراو زیندانیبوو ئازاددەکرێ.

* ئەگەر بینی دایکی مردووی مارە دەبڕێ لەگۆڕەکەیدا دەمرێ بەپێی ئایەتی: ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾ (طه: ٥٥).

* ئەگەر بینی کچێکی مارەکرد خێروچاکە بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر بینی ژنێك بەشێوەیەکی نادروست مارە دەبڕێ داوای کارێکدەکات لەروویەکی بەدەر لەرووی خۆیەوەو سوودی لێوەرناگرێ.

* ئەگەر پیاوێك بینی خزمەتکارەکەی مارە دەبڕێ زیادەو نەخۆشی بەوی هەیەتی بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر خزمەتکارەکەی جووتبوو لەگەڵی سووکایەتی پێدەکات.

* شکاندنی شقڵی کچێنی چارەسەرکردنی کاروباری قورسوگرانە وەك جەنگو ئازادکردنی وڵاتانو هەڵکەندنی بیرو داواخوازی گەنجینەیانو گەڕان بەدووی زانیاریداو دانایی نادیارو خۆخستنە نێو سەرجەم کاروبارە تەنگەبەرەکان.

* ئەگەر ئاوەڵایکرد لەبەدەستهێنانی داواکەیدا سەرکەوتوودەبێت، ئەگەر ئامرازی نێرینەی شکا لەداواکەیدا لەحاڵی بێداریدا بەدەستیدەهێنێ.

*هاوسەرگیری لەگەڵ نێرینەدا بەم شێوەیە:
+ئەگەر گەنجو لاوبوو مارەبڕ زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکەیدا.
+ئەگەرپیربوو زاڵدەبێت بەسەر باپیرەی‌و بەختو شانسی بەرزدەبێتەوە.
+ئەگەر ناسراوبوو مارەبڕ زاڵدەبێت بەسەریاو ستەمی لێدەکاتو هەڵدەکوتێتەسەری.
+ئەگەر منداڵبوو سواری شتێکدەبێت کەبۆی گونجاو نییە.
*ئەگەر مارەبڕ هاوڕێیبوو کارێکی دەخاتە بەردەم نەیزانیوە، ئەگەر بەوستوخوازی خۆییبوو خێری لەبکەر دەستگیردەبێتو بکەرو کارلێکراو لەگەڵ کەسانیتردا هاوبەشدەبن‌و لەسەرکارێکی نەخوازراو کۆدەبنەوە.
*مارەبڕینی مردوو کارلێکراو خێری لەبکەرەوە پێدەگات، بەڵام زیندو دەگونجێت میراتیەکەی بەدەستبکەوێ یان لەکەسێکی خانەوادەی ئەو مردوە.
*ئەگەر مارەکراوی مردو نادیاربوو کارێکی مردووی بۆ زیندوو دەبێتەوە خوازیارییبوە، یا زەوییەکی وێران ئاوەداندەکاتەوە یا بیرێکی تەپیو هەڵدەداتەوە یاخود زەوی مردوو دەکێڵێ یان داوایەکی مردووە بەهۆی بوونی کەش‌و بارو لایەنگر بەدەستیدەهێنێت، مەگەر ئامرازی نێرینەی لەکاتی جووتبووندا لاوازبێ یاخود لەکاتی ئارەزوودا تەمبەڵ‌و سستبێت، ئەوجا هەوڵدەدات بەڵام ناتوانێت، بەڵام مارەبڕینی مردوو بۆ زیندوو ئەگەر نەخۆشبوو یان نەخۆشی هەبوو پێیدەگات، وەگەرنا پەرتەوازەیی لەماڵەکەیدا بەرپا دەبێ یان نەخۆشی‌و ناتەواویەك لەجەستەو لەش‌و لاریدا دیاریدەدات مەگەر لەگەڵ ئەوەدا بەڵگەو شتێکی تێدابێت نیشانەبێت لەسەر چاکسازی وەك ئەوەی پێی بڵێ: من مردوونیم یان لەگەڵ ئەوەدا کاوجۆی بداتێ ئەوجا خێرێك زیندوو دەبێتەوە چاوەڕێی نەبوە یان نائومێدبوە لەوەرگرتنی یاخود لەپیاو ئەگەر بێوەژن بێت یاخود لەکەسێکی ئاواوە کەبگەڕێتەوە لای گەر ئاوارەی هەبێ.
*ئەگەر ژنێك شوویکرد بەپیاوێکیتر لەخەودا سوودە رووی تێدەکات یا روودەکاتە خانەوادەکەی یاخود مێردەکەی سوودو قازانجدەکات لەشەریکەکەی یان کوڕێك یارمەتی

دەدات و هاوکاریدەبێت و رەنجی بۆ دەدات.

* ئەگەر لەخەودا ژنەکەی خۆی مارەکرد سەرکەوتوو دەبێت لەکاروباری پیشەکەیدا ، ئەگەر بینی لەشگرانە کاروبارەکانی ئاڵۆزو تێکەڵدەبن بەسەریەکدا، ئەگەر خۆیشت لەسەرجەم ئەوەی هاتوە بەسەریدا قوتاردەبیّ.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەی بەرێزو چاك، هەموو هاوسەرگیریەك مەنی تێدا بەدی بکریّو خۆشۆردن بەپێویست بگەڕیّ لەکاتی بێداریدا بەتاڵە چونکە لەشگرانییە.

* ئەوەی دوژمنەکەی مارەببڕیّ زاڵدەبێت بەسەریا.

* ئەگەر یەکێك لەبراکانی مارەکرد چاکەی لەگەڵ ئەنجامدەدات.

* هەروەها گوتراوە: ئەگەر پیاوێك مارەبکات لەسەر نەزانین لەگەڵی هاوڕادەبێت.

* ئەگەر دایكو خوشكو هەندێك لەمەحرەمەکانی مارەکرد لەمانگە یاساغەکاندا روودەکاتە (مەککە)ی پیرۆز.

* ئەگەر پیاوێکی نەناسراوی مارەکرد زیادەڕەویی دەکات لەخەرجی ماڵو ساماندا.

* ئەگەر باوکی مارەکرد چاکدەبێت لەگەڵیو کەسێك خراپ بێت لەگەڵ باوکی خەوی لەو جۆرە نابینیّ.

* ئەگەر لەگۆڕەکەیا دایکی مارەکرد دەمریّ.

* ئەگەر دوژمنێکی بێباوەڕ کیژێکی موسوڵمانی مارەکرد بەڵگەیە لەسەر هەڵمەتبردنەسەر ئەو شوێنو جێگەیە، بەهەمان شێوە ئەگەر موسوڵمان ژنی دوژمنی هێنا هەڵمەتبردنە بۆسەر دوژمن.

* مارەبڕین بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوەو دەرووی خێر بۆ رەواندنەوەی غەمو پەژارە.

* ئەگەر بینی فەرمانڕەوا مارەی بڕی دەستەلات بەدەستدەهێنیّ.

* ئەگەر باڵندەیەکی مارەبڕی زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکەیدا، ئەگەر باڵندەکە ناسراوبوو چاکە لەگەڵ کەسێکی نەناسراو دەکات.

* ئەگەر ئاژەڵێکی مارەبڕی خێری دەستگیردەبێت لەسەر ویستوخوازی خۆی.

*ئەگەر ويستی ژنێك مارەببڕیٚ بەلاٚم پیاو دەرچوو ئەگەر خوازیاری دەستەلاٚتبێت بەدەستیناهێنێت‌و ویست‌و خوازی بۆبەجیٚ نایەت، ئەگەر لەخەلٚكی گشتیبێت دنیای قورس‌وگراندەبیٚ.
*ئەگەر ژنێكی رووتی مارەكرد لەغەم‌و پەژارە قوتاردەبیٚ.
*ئەگەر ئاژەلێكی درندەی مارەبڕی زالٚدەبێت بەسەر دوژمندا هەركەسێكبێت.
*ئەگەر دەلەشێرێكی مارەكرد لەگرفت‌و نەهامەتی زۆر قوتاردەبێت‌و ناوبانگی بەرزدەبێتەوەو دەبێت بەكەسێكی بەویقارو توانای ئومێدەوار.
*ئەگەر درندەبوو كاری نابەجیٚ لەدوژمنی دەبینیٚ.
*ئەگەر بینی كیژۆلەیەكی مارەكرد شقلٚی كیژێك دەشكێنیٚ.
*ئەگەر پلنگێكی مارەكرد زالٚدەبێت بەسەر ژنێكدا لەنێو گەل‌و نەتەوەیەكی ستەمكاردا.
*ئەگەر بینی قاچێكی مارەكرد بۆئەویتر كەسێكی خزمی خۆی دەهێنێت.
*ئەگەر بینی ژنەكەی مارە دەكات زالٚدەبێت بەسەر كاروبارو پیشەكەیدا.

*ئەگەر ژنانی بەهەشتی مارەكرد كاروباری ئاین جوانی بەدەستدەهێنیٚ.
*ئەگەر حۆریەكانی بەهەشتی مارەكرد لەئاینەكەیدا هەوالٚی خۆش دەبیستیٚ‌و هەوالٚێك بەنهێنی دەبیستیٚ ئەگەر كچكە دیاربوو خێرێكی بەرچاوە وەك زەكات‌و جیهاد.

مارەیی:(نابلسی) دەلٚێت: ئەگەر لەخەودا مارەییەكیدا بۆ شتێكی نادیار لەبێداریدا رۆژوو نوێژ (حەج) ئەنجامدەدات.

مازوو(سیچكە):(ئیبن سیرین) دەلٚێت: سەالٚ‌و سامانێكی نەش‌ونماكارەو دەمێنێتەوە.

ماستاو:(نابلسی) دەلٚێت: لەخەودا پیاوێكە بانگەشەی دەبێت‌و دلٚفراوانی دەكات‌و فەرمان بەپێدانی زۆر دەكات.

ماسی:پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)‌و دەلٚێت: لەخەودا بینیم لەسەر خوانێكم ماسی لەسەردانراوە من‌و خزمەتكارەكەم لەسەرو ژێریمان دەخوارد، ئەویش وتی: وریابە خزمەتكاران خیانەتت لێدەكەنت، كاتیٚ چاودێریكرد بینی بەو چەشنەیە.
*ماسی سوێری سوورەوكراو سەعەرە لەپێناوی زانیاری‌و هاوەلاٚیەتیكردنی

سەرۆكێك بەپێی ئایەتی‌و ﴿ نَسِيَا حُوتَهُمَا ﴾ (الكهف: ١٦).
*ئەوەی ماسییەكی تازەی سورەوەكراو بەدەستبهێنێت دەستكەوت‌و خێر بەدەستدەهێنێت بەهۆی چیرۆكی حەزرەتی (عیسا) لەسوورەتی (مائدة)دا.
*ماسی سورەوەكراو بەجێهێنانی پێداویستی‌و وەلامدانەوەی داوایە یاخود رزق‌و رۆزییەكی فراوانە ئەگەر ئەوكەسە خواناسبێت، وەگەرنا سزایەكە دادەبەزێ بەسەریا.
*ئەگەر ماسی بچووكبوو لەنێوئاوداو لەرۆندا سووریكردەوە ماڵ‌و سامانەكەی لەشتێكدا خەرجدەكات هیچ سوودو قازانجێكی لێناكات هەتا بەهاونرخ پەیدابكات‌و خۆش‌و بەتامبێت.
*هەروەها دەڵێن: ماسی باشە بەتایبەت ئەگەر سوركرابوەوە بەدەر لەو ماسییە بچووكانەی دڕكیان زۆر تێدایە بەڵگەیە لەسەر دژایەتی لەنێوان خۆی‌و خانەوادەی‌و بەڵگەیە لەسەر خوازیاربوونی شتێك بەدەستیناهێنێت.
*خواردنی ماسی سوێر بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج لەو دەموكاتەدا.

*هەروەها ئەگەر ماسییەكە تازەوگەورەو زۆربوو ماڵ‌و سامان‌و دەستكەوتە بۆ یەكێك بەدەستیبهێنێت.
*وردە ماسی غەم‌و پەژارەیە بۆ ئەوەی بەدەستیدەهێنێت‌و وەك منداڵ وایە.
*ئەگەر ماسییەكی تازە یان ددان بەدەستبهێنێت ژنێك یان دوان دەهێنێت.
*ئەگەر لەسكی ماسییەكەدا گەوهەری دییەوە كورێكی لێدەبێت.
*ئەگەر لەسكیدا چەوری بینی ماڵ‌و سامان‌و خێری دەستگیردەبێت.
*ئەگەر ماسییەكی سوێری گرت غەم‌و پەژارەی دەستگیردەبێت بەهۆی سوێرییەكەیەوە.
*ماسی بچووكیش خێری تێدا نییە.
*ئەوەی ماسی لەدەمی بێتە دەرەوە قسەیەكدەكات دەربارەی ژنێك مەحاڵ‌و ئەستەمە.
*ئەگەر بینی ماسی لەئامرازی زاوزێی دێتەدەرەوە كچێكی دەبێت.
*ماسی زیندووی تەڕ كچە.
*راوی ماسی لەوشكانیدا ئەنجامدانی كارێكی خراپ‌و نابەجێیە.
*هەروەها دەڵێن: هەواڵێكی خۆشە، راوی ماسیش لەئاوی لێڵدا

غەمویەژارەیەکی توندە، بەلام راوی ماسی لەناوێکی روونو بێگەردا رزقو رۆزییە یاخود کورێکی خۆشحالو بەختیاری دەبێت.

*ئەوەی ماسیەکی زیندو بخوات موڵكو دەستەلات بەدەستدەهێنێت.

*ماسی برژاوی تازە دەستکەوتو خێرە بەپێی چیرۆکی حەزرەتی (عیسا) لەسوورەتی (المائدة)دا.

*هەروەها دەڵێن: بەجێهێنانی پێداوستییە یان وەڵامدانەوەی داوایەکە یاخود رزقو رۆزییە ئەگەر ئەو پیاوە خواناسو پارێزکاربوو، وەگەرنا سزاو خەشموقینە.

*ماسی سوێری سوورەوەکراو سەفەرە لەپێناوی زانیاریو زانایيدا بەپێی ئایەتی: ﴿ نسیا حوتهما﴾(الکهف:٦١)

*ئەگەر بینی وردەماسی لەئارد هەڵکێشاو پاشان سووریکردەوە ماڵێك چاکدەکات سوودو قازانجی لێوەردەگرێتو ماڵێکی باش خەرجدەکات لەوپێناوەداو ماندودەبێت هەتا ماڵێکی پاكو بێگەردی دەستدەکەوێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا ماسی ژمارەکەی ئەوە ژنە ئەگەر نەیزانی چەندە ئەوە ماڵێکی دەستکەوتوە.

*ئەهەنگ وەزیری سەرۆكو فەرمانڕەوایانە ، چونکە دەریا پادشاو سەرۆکەو ماسیش لای سەرۆکە، ئەگەر ماسیەکە تەڕو زیندوبوو ئەوە کچێك دەهێنێت.ماسی زۆریش دەستکەوتێکی قێزەونە، هەروەها ماڵێکی زۆر بێشومارە لەلایەن فەرمانڕەوایەکەوە پێیدەگات دەترسیّ لێی بپرسێتەوەو سزای بدات.

*ئەگەر بینی ماسیەکی گەورەی راوکرد بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانجو خێر.

*ئەگەر ماسی بچووکی راوکرد بەڵگەیەلەسەر رەواندنەوەی تاموچێژو سوود.

*پوولەکەی ماسی ئەگەر نەرمبوو بەڵگەیە لەسەر خێر بۆ یەکێك بیەوێت فرۆفێڵبکاتو ئەوجا باسوخواسی وندەبێت پاش ئەوەی ماڵوسامانی خەڵکی بەفرۆفێڵ داگیردەکات، بۆسەرجەم خەڵکیش بەڵگەیە لەسەر ئاڵۆزی کاروبارەکانیانو هێواشیو لەسەر خۆیی.

*ماسی بونیش بەڵگەی خێرە بۆ یەکێك بیەوێت هاوسەرگیری

ئەنجامبـــدات، بۆیـــەکێکیش بیـــەوێت هاوبەشی کەسی دیبکات.

*ماسـی بـێ پوولەکـەو سـەرجەم ئـەو ماسـیانەی لـەو رەگەزەیـەو درێـژە بەڵگەیـــە لەســـەر کاروپیـــشەی بـــەتاڵوپووچ لەگـــەڵ مانـــدوبوونو شەکەتی چونکە لەدەستدەخزێ.

*ئەو ماسیەشی لەبەرچاوبێت بەڵگەیە لەسەر خێریکی کەمو کورت.

*ئەگەر مرۆڤ ماسیەکی مـردووی بینـی لەنێو دەریادا ئـەوە بەڵگەیـەکی خراپـە بەتایبـــەت بەڵگەیـــە لەســـەر ئومێـــدەواربوونی شـــتێك کـــەوا بەدەستتنایەت.

*ئەگەر ماسیەکی زینـدوی بینـی لـەئاو دەریهێنـا یـان کەسـێکیتر دەریهێنـاو دەیخوات بەڵگەی سوودو قازانجە.

*ئەگەر ماسیەکی بینـی لـەجێی خۆیـدا بەڵگەیـەکی خراپـە بۆئـەوەی بـەنێو دەریـــادا دەڕوات، بۆیـــەکێکیش نەخۆشـــبێت کەبـــەدەریادا بـــڕوات نارەحەتیەو نەخۆشیش ئـێشو ئـازاری بەسوێو توندوسەختردەبێت.

*ئەگـەر ماسیەکی لەسـەر جێگەکـەی بینیو لەسەردابوو بەدەریادا تێدەپەڕێ بەڵگەیـە لەسـەر نارەحـەتیو ترسـی نوقمبوون هەیە.

*ماسـی سـوێر بەڵگەیـە لەسـەر خێـرو چاکە لەگەڵ ماڵو سامانێك بمێنێتەوە، چـونکە سـوێری ماسـی دەپـارێزێ لەخراپبوون.

*هەروەها دەڵێن: غەمو پەژارەیە .

*ئەگەر ماسـی گـەورەو بچووکی بینـی هیـچی تێدانییـەو بەڵگەیـە لەسـەر رزقورۆزی.

*ئەگـــەر بەشـــێکی ماســـی بـــرد لەســـەربازەکانی فـــەرمانڕەوا شتێکدەبات.

*ماسـی ئێجگـار گـەورە ئەگـەر گـیراو هەڵچوو دەستدرێژیکار تیادەچێت.

*ئەگەر بینی لەماسی فرۆشێك ماسیەك دەکرێ کچێکدەهێنێت یان ژنێك.

*ئەگـــەر بینـــی ماســـیەکی بۆگەنـدەهێنێتو خـواردنێکی پـاكو پوخـــت دەخاتـــە بەردەســـتی مـارەبڕینێکی حـەرام ئەنجامـدەداتو ژنانی حەلاڵ ●ازلێدەهێنێ.

*ئەگـــەر داوای نەهـــەنگێکیکرد لەحەوزێکـدا یـا لەگولاوێکـدا بـەلاَم لەدەستیـــچوو کەســـێکی رکەبـــەری دەیەوێت نکوولی لەماڵو سامانی بکاتو ناتوانێـت بەدەسـتی بهێنێتـەوە مەگـەر بەشەڕو ئاژاوەیەکی زۆرنەبێت.

*ئەگەر نەهەنگێکی لەحەوز یا ئەستێڵێکدا بینی و شکیکردەوە زیندانیدەکرێت.
*ئەگەر ماسیەکی دڕکاوی توێکڵداری هەڵدڕی زیوێکی هەڵگیراوە یاخود ئاڵتونێکە مافی خودای لێنادرێت چونکە خواردنی حەڵاڵ نییە.
*ئەگەر ماسیەکە چەکێکی پێوەبوو بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتنی بەسەر دوژمناندا، دەگونجێت هاوەڵایەتی خەڵکی شەڕەنگێز بکات، ئەگەر یەکێکبوو نەیدەتوانی ئەوەشتومەکو کاڵایە بۆ تەمادارانی.
*ئەگەر ماسیەکی بینی لەئاوێکی شیرینەوە دەچوو روو بەئاوێکی سوێرو بەپێچەوانەوە بەڵگەیە لەسەر دووڕوویی لەسوپادا یاخود جیاوازی خەڵکی گشتی لەسەر روودانی ستەمکارییەك یان کەوتنەوەی بیدعەیەك.
*ئەگەر ماسیەکەی لەسەرڕووی ئاو بینی بەڵگەیە لەسەر ئاسانبوونی کاروبارو نزیکبوونەوەی کاروباری دوورو دەرکەوتنی پەنهان و نهێنی لەگەڵ دەرکەوتنی کاری شاراوە یاخود میراتی.
*ئەگەر ماسی بچووك و گەورەی بینی بەڵگەیە لەسەر گرنگیدان بەئاهەنگو شیوەن یاخود ئەوەی پێویست بەکۆبوونەوە دەکات لەخەڵکی چاك و خراپ.
*ئەگەر ماسیەکی بینی لەمرۆڤدەچوو یان لەباڵندە بەڵگەیە لەسەر داننان بەبازرگان و ئەوانەی لەدەریاوە هاتوچۆدەکەن یاخود زمانزانان یان رەوشتپارێزان.
*ئەگەر شتێکی بینی دڵی پێخۆشبوو یاخود زیندەوەرو گیانداریکی وەك کیسەڵ بەڵگەیە لەسەر چاکەکردن لەگەڵ هەتیواندا یان نەیاران و لەخۆگرتنیان.
*ئەگەر بینی ماسیەکی لەقووڵایی دەریادا راوکرد دەگونجێت لەپیشەکەیدا تواناداربێت و رزق و رۆزییەکی بێشوماری دەستگیربێت، وەگەرنا دەستدەبات بۆ ماڵی دەستەڵاتداران یاخود دەبێت بەسیخوڕ.
*ئەگەر دەریا دەرکەوت و ماسیەکی گەورەی دەرهێنا ئاگاداری لەزانیاریەکی خوداوەندا دەبێت و ئاینی بۆرووندەبێتەوەو ڕێنوێنی دەکرێ بۆ رێگەیەك و دەرەنجامی کاروبارەکانیشی کۆتاییدێت، ئەگەر ماسیەکە گەڕایەوە نێو دەریا هاوەڵایەتی پیاوچاکان دێتەوەو ئاگاداری ئەوە دەبێت کەس ئاگای لێنییەو ئەگەر ویستی سەفەر

بکات کەسانێکدەبن بەهاوەڵی نەرمو نیانو بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە بۆ شوێنی خۆی.

*ئەگەر لەماسیەکەوە شتێکی وای دی لەدوورگەیەك دەچوو دەستکەوتی دەستدەکەوێ بەهۆی جیهادو تێکۆشان یاخود هاوەڵایەتیکردنی لەگەڵ میرێکدا ئەگەر لەچاوی ماسیەکە رۆنی دەرهێناو لەگۆشتیخوارد،ئەگەر لەماسیەکەیخوارد بەبێچاککردنی سەبارەت بەئابڕووی خەڵکیدەدوێتو بەفروفێڵ دەستدەگرێ بەسەر ماڵو سامانیاندا.

*دەگوتجێت خواردنی گۆشتی ماسی بەبێچاککردنی بەڵگەبێت لەسەر:

+زینا.

+نەخۆشیەکی توندی سەختی هێواش وەك ئیفلیجیو هاوچەشنەکانی.

*ئەگەر ماسیەکەی لەسەر زەوی بینی بەڵگەیە لەسەر گواستنەوەی کاروپیشەی لەکاری نێودەریاوە بۆ وشکانی، ئەگەر وانەبوو ماڵوسامان بەدەستدەهێنێتو زانیاری دەرباری پێداویستی دەستدەکەوێ یاخود خانەوادەو خزمەکانی یەکدەگرنەوە.

*هەر ماسیەك بەڵگەبێت لەسەر مرۆڤ بینی بەڵگەیە لەسەر بژێوی پەیداکاران لەئاودا وەك کەشتیەوانو ئاودێرو ناتری حەمام.

*ئەگەر لەئاسمانەوە ماسیەکی برژاوی بۆ دابەزی مژدەیە بەگیرابوونی دوعاو سەرکەوتنی بەسەر دوژمنداو بەرزبوونەوەی پلەوپایەی.

*دەگونجێت بینینی ماسی بەڵگەبێت:

+غەمو پەژارە.

+نەخۆشی.

+مردن لەو شوێنەدا خەونەکەی تیادەبینێ.

ماسی سوورەوکراو:(نابلسی)دەڵێت: ماسی سورەوەکراو یان مریشك ماڵوسامانی پەیداکراوە یاخود گەنجینەی هەڵگرتنی شتومەکە بۆ رەبن هاوسەرەو چارەسەریشە بۆ نەخۆش.

*ئەگەر چەوری تێدابێت ئەوە ماڵو سامانە لەلایەن ژنانەوە.

ماسیگر:(ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکە مرۆڤ بەکۆیلەدەکاتو دەیفرۆشێت یان بەگەڕیدەخات لەبەرژەوەندی خۆیدا چونکە ماسی کچ یان ژنە.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شەڕو کێبەرکێو غەمو پەژارەو دەروو لەدوای ناڕەحەتی.
*فرۆشتنی ماسی بەتەڕی بەڵگەیە لەسەر:
+فرۆشی گەوهەروو دوڕو مەرجان.
+رزق و رۆزیو ماڵی حەلاڵ.
+زانیاریو ماندوبوون.
+فڕوفێڵ.
+دەرخستنی نهێنی.

ماسیە دەعموس: (ئیبن سیرین)دەڵێت: سرینەوەیە، لەخەویشدا پیاوێکی نەفرەتلێکراوی لووشەیە.

مافی کرین بەرلەکەسانیتر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+رێکەوتن لەگەڵ دوژمناندا.
+هاوسەرگیری بۆکەسی رەبەن.
+پارێزگاری لەنوێژەکان.
+کوڕو ماڵو سامان.

ماڵ(لانە ـ خانوو): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵو لانە بەڵگەیە لەسەر خاوەنەکانی ، ئەو رووخانو تەنگیو فراوانیەی تێدایە یاخود خێرو شەڕی نێوی دەگەڕێتەوە بۆ خاوەنو جێنشینانی، دیوارەکانیش پیاوانن، سەربازیش ژنە.

*لانەو ماڵی پیاو بەڵگەیە لەسەر لەشو خودی چونکە بەهۆی ئەوەوە دەناسریو بەشکۆمەندیو ناوو پەردەی دانراوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو ماڵەی کەبژێویو کاروباری پێدەچێت بەرێوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جلوبەرگی پۆشراو.
*ئەگەر لەشو لاریبوو دەرگاو رووخساریتی، ئەگەر هاوسەرەکەی بێت دەرگاکەی عەورەتیەتی، ئەگەر دنیاو ماڵو دارایبوو دەرگاکەی دەرگایەتی بژێویو ژیانی پێدەستگیردەبێت، بەلاّم ئەگەر جلو بەرگەکەی بێت دەرگاو دەوربەرەکەیەتی.
*دەگونجێت دەرگا ئەگەر جیابکرێتەوە لەلانەو خانوو بەڵگەبێت لەسەر خاوەن ماڵ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی دەرگا دادەخاتو دەیکاتەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نێرو مێ بەشێوەو رووخسار، ئەوەی داخراوبێت نێرینەیە ئەوەشی دەسکو قوڵفی پێوەیە هاوسەرەکەیەتی.
*ئەملاو لای دەرگاکە دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کوڕو خزمەتکارو براو

پەناوپشتگیر، ئەڵقەی دەرگا بەڵگەیە لەسەر خاوەنەکەی لەگەڵ خزمەتکارو دەرگاوان.

*ماڵو لانەی نادیار لانەی قیامەتو دواییە چونکە پەروەردگار بەلانەو ماڵ ناوی بردوە ﴿ تلك الدار الآخرة ﴾ (القصص : ٨٣)، هەروەها ئەگەر ناسراوبوو ناوێکی هەبوو وەك لانەی ئاشتی ، ئەگەر یەکێك خۆی دیبیەوە تێیداو نەخۆشبوو رووی تێدەکات بەپارێزراوی لەفیتنەو ئاشوبەکانی دنیاو خراپەکانی، ئەگەر نەخۆش نەبوو مژدەیە بۆی بەپێی کردارەکانی لە(حەج)و جیهادو دنیانەویستیو بەندایەتیو خێرو چاکەو ئارامگرتن لەسەرپێچیو بەڵگەیە لەسەر ئەو دەرەنجامەی پێیگەیشتوە لەگەڵ ئەوەی لەپێناویدا مژدەی پێدراوە.

*ئەگەر لەخەودا بینی کتێبێکی بەدەستەوەیەو زانستی لێوەردەگرێت زانیارییەکەی هۆکارەبۆی، ئەگەر نوێژی تێدا ئەنجامدەدا بەو نوێژە بەدەستی دەهێنێت، ئەگەر ئەسپو شمشێری لەگەڵدابوو بەجیهادو تێکۆشان پێیدەگات.

*ئەگەر خانوو ماڵێکی جیاواز لەخانوو ماڵی خۆی دروستبکات لەشوێنو جێگەیەکی ناسراو یا نەناسراو تەماشای حاڵو باریدەکرێ ئەگەر نەخۆشبوو یاخود نەخۆشی هەبوو گۆڕەکەیەتی، ئەگەر وانەبوو دنیایەتی سوودی لێوەردەگرێ، ئەگەر لەشوێنو جێگەیەکی ناسراوبوو، ئەگەر بەخشتو قوڕ بینایکرد حەڵاڵە، ئەگەر بەخشتی سوورو گەچ بینایکرد حەرامە بەهۆی ئەو ئاگرەوە کەلەئیش‌وکارەکەی بەردەبێت.

*ئەگەر لانەو ماڵەکەی لەشوێنو جێگەیەکی نادیار دروستکردو نەخۆش نەبوو، ئەگەر بە خشت دروستکرابوو کرداری چاکەیە بۆ قیامەتو دوارۆژی ئەنجامدەدات یاخود کردارێکە ئەنجامیداوە، ئەگەر بەخشتی سووربوو کرداری خراپو نابەجێیە لەقیامەتدا لێی پاشگەز دەبێتەوە مەگەر بیڕوخێنێ تەوبەی لێدەکاتو پاشگەزدەبێتەوە.

*ماڵو لانەی نادیارو چەپەك تەنیا بەتایبەت ئەگەر مردووی تێدابینی لانەی قیامەتە، ئەگە بینی دەچێتە نێوی دەمرێت، ئەگەر لێی نەیەتەدەرەوە، ئەگەر بچێتە نێویو لێی بێتەدەرەوە نزیکدەبێتەوە لەمردنو پاشان قوتاردەبێت.

* ئەگەر بینی دەچێتە نێو ماڵو لانەیەکی نوێو هەموولایەنەکانی تەواوەو لەنێو ماڵاندابێت لەشوێنو جێگەیەکی ناسراو، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێت، ئەگەر دەوڵەمەندبوو پتر دەوڵەمەنددەبێت، ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکات بەئەندازەی جوانیو فراوانی.

* ئەگەر ماڵەکە لەقوڕبوو حەڵاڵە، ئەگەر گەچکاریکرابوو حەرامەو فراوانیو گوشادی ماڵ فراوانی دنیاو دەستو دڵفراوانییە یان تەنگەبەری دنیایە لەگەڵ بەرچاوتەنگیو قوڕکاریشی ئاینەکەیەتی، بەڵام تۆکمەو سەقامگیرکردنی باش رێکخستنیەتیو ماڵو لانەی ئاسن درێژی تەمەنی خاوەنەکەیەتی لەنێو حاڵو باری خۆیدا.

* ئەگەر لەماڵەکەی بەتوورەیی هاتە دەرەوە زیندانی دەکرێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا﴾ (الأنبياء).

* ئەگەر بینی چوە نێو ماڵی دراوسێکەیان ئاگاداری نەهێنیدەبێت، ئەگەر پیاو خراپ بێت لەژنو بژێویدا ناپاکیو خیانەتی لێدەکات.

* دروستکردنی ماڵو لانە بۆ کەسێکی رەبەن ژنێکی پلەوپایەدارە دەیکات بەهاوسەری خۆی ، ئەگەر لانەو ماڵێك لەدوورەوە ببینێ ماڵو داراییەك دوای ماوەیەکی دوورودرێژ بەدەستدەهێنێت، ئەگەر چوە نێویو لەقوڕ دروستکرابوو جیاواز نەبوو لەماڵو گەڕەك دنیایە بەدەستیدەهێنێت بەحەڵاڵی.

* ئەگەر بینی لەبیناو ماڵێك دێتە دەرەوە بەتوورەیی یاخود رووی وەردەگێڕێ دەرچوونیەتی لەدنیا یاخود لەو حاڵو بارەی خاوەنیەتی بەئەندازەی ئەوەی بەڵگەیە لەسەریو لێیدێتە دەرەوە.

* دەگێڕنەوە پیاوێکی خەڵکی (یەمەن) دێت بۆلای راڤەکارێکی خەو پێی دەڵێت: لەخەودا بینیم لەماڵێکدامو شتومەکی کۆنم هەیە، خانووەکە رووخا بەسەرما ، راڤەکاری خەویش پێی گوت: میراتیەکت بۆ دەمێنێتەوە، زۆری بەسەرا رانەبورد یەکێك لەخزمەکانی مردو شەش هەزار درهەمی بۆ بەجێما.

* یەکێکیتر بینی لەخەودا لەسەربانی ماڵێك دانیشتوەو سەربانەکەی لەشووشەو مەرجان دروستکراوە ، ئنجا بەرووتی لەوسەربانە کەوتەخوارەوە،

خەوەکـــەی بـــۆ راڤـــەکارێکی خەوگێڕایـەوە، ئـەویش وتـی: ژنێکـی شـــۆخو شـــەنگی جـــوان لـــەماڵی فـــەرمانڕەواو بەرپرســـێك دەبێـــت بەهاوسەرت بەڵام لەناکاو دەمرێت، ئەم لێکدانەوەیەش بۆ خەوبینەر هاتە دی.

* مـــاڵو لانـــە ژنـــی خەوبینـــەرەو نەخشونیگاریشی پیاوە، پەنجەرەی لانـەو مـاڵی پلـەوپاو رێـزداری دنیایـە لەگـــەڵ شـــکۆمەندیو گەنجیـــدا، سەربانەکەی ناوبانگو ناودارییەتی.

* لانـەو مـاڵ بـۆ پێـشەواو ئیمـامی دادپەروەر کونجو کەلەبەرو سەنگەری موسـوڵمانانە، رووخـانی لانـەو مـاڵی فەرمانڕەوای شکۆمەندی کەمو کوڕی پلەوپایـــەدارە، ئەگـــەر پیاوێـــك لەسەربانێکی نادیاربوو بگەر پلەوپایەو شـکۆمەندیو پـەناگیری لـەپیاوێکی بەناوبانگەوە بەدەستدەهێنێتو داوای کۆمەکیو یارمەتی لێدەکات.

* مەسیحیەکان دەڵێن: ئەگـەر بینـی گسکی ماڵەکەی دەدات غـەمو پـەژارە رووی تێـــدەکات، یـــاخود لـــەناکاو دەمرێت، هەروەها گوتراوە گسکی مـاڵ بەسەرچـوونو رەواندنـــەوەی غـــەمو پەژارەیە.

* هەروەها دەڵێن رووخانی لانەو خـانوو مەرگی خاوەنەکەیەتی.

(نابلسی) دەڵێت: لانەو خانوو لەخـەودا دنیایە، ئەگەر بینی خانوویەکی قوڕینی نـوێی تـەواوی هەیـە ئەگـەر هـەژاربێت دەوڵەمەنـد دەبێـت، ئەگـــەر غـــەمو پـــەژارەداربێت خوداوەنـــد دەرووی لێدەکاتـــەوە، ئەگـــەر پیـــشەوەربێت دەسـتەڵاتو پلەوپایەیـە بەئەنـدازەی باشـــی حاڵوبـــاری ، ئەگـــەر لەسەرپێچیدابوو تەوبەدەکات، ئەگەر لـەقوڕ دروسـتکرابوو باشـی حـاڵو باریـەتی لەقیامەتـدا، ئەگەر لەخـشتی سوورو گەچ دروستکرابوو خراپی حـاڵو باریەتی لەقیامەتدا، ئەگەر چوەنێویو لێیهاتـــە دەرەوە نەخۆشـــدەکەوێتو لەمـەرگ نزیکدەبێتـەوە بـەڵام قوتـار دەبێت لێی.

* ماڵو خانوو ئەگەر تـەنیابوو مـردووی تێدا بەدیکرد سەرجەم جێنشینانی ئـەو ماڵە دەمرن.

* ئەگـــەر بەتووڕەییـــەوە لەماڵەکـــەی هاتـەدەرەوە ئاگـاداری نهێنیـدەبێت، ئەگـەر خراپـەکاربوو لـەژنو بژێویـدا ناپاکیو خیانەتی لێدەکات.

* ئەگـەر مـاڵو خانوویـەك دروسـتبکات هەنـدێك لەخزمـە نزیکـەکانی دەمـرن یاخود یەکێك لەکوڕەکانی.

* ئەگەر خانوەکەی بفرۆشێت ژنەکەی تەلاقدەدات.
* ئەگەر ماڵو لانەیەکی خۆشی بینی کرداره چاکەکانییەتی، ئەگەر خانووەکە تەنگەبەرو ناخۆشبوو بەلگەیە لەسەرکرداری خراپو ناقۆلا.
* ئەگەر ماڵو خانوویەکی چەپەکبوو رێزو شکۆمەندی بۆ دەگەڕێتەوە یاخود ئەوەی لەدەستیداوە بۆیدەگەڕێتەوە.
* دەگونجێت خانوو ماڵ بەلگەبێت لەسەر چاودێری.
* دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر ئاڵو گۆڕی شتومەكو رۆژگار.
* ئەگەر ماڵو خانوویەك دروستبکات لەخەودا بەشێوەیەکی نادروست شتێکی هەڵچنراو لەحەرام پێکدەهێنێت.
* هەروەهادەڵێن: رووخانی ماڵو خانوو مەرگی خاوەنەکەیەتی، ئەگەر بینی ماڵو خانوویەکی نوێ دەڕوخێنێ غەمو پەژارە رووی تێدەکات.
* ئەگەر خانوویەکی دروستکردو رووخاندی خێرێکی زۆری دەستگیردەبێت، ئەگەر خانوەکەی یاخود ژوورەکانی یا گۆڕەپانو حەوشەکەی یان سەربانەکەی بینی فراوانبوو لەئەندازەی خۆی زیاتر دەروولێکردنەوەیە لەدنیاداو بەخت

چاکییە لەبژێوی‌و رزقو رۆزیدا، ئەگەر لەنێو خانووەکەدا پیسایی بینی یا بەدەرگاکانەوە پیسییە لەژنەکانیاندا، ئەگەر وایبینی ئەو خانوو ماڵە لەهیچ خانوویەکیتر ناچێتو گڵو خاکەکەی دیارە بریتییە لەموڵکی خەوبینەرو ئەوەی پێوەی دەردەکەوێت.
* ئەگەر نەخۆشێك بینی لەماڵەکەی دێتەدەرەوەو خۆشی بێدەنگەو هیچ لەزاری نایەتە دەرەوە مەرگو تیاچوونیەتی.

ماڵان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ماڵی پیاو ژنەکەیەتی کەرووی تێدەکات.
دەگونجێت ماڵەکەی بەلگەبێت لەسەر لەشو لاری‌و ماڵی خزمەتکارانو گەنجینەی گەنمو دایکی کەهۆکاری بژێوییەتی بەشیرو پەروەردەکردنی.
* شوێنی حەوانەوەو پشوودانیش بەلگەیە لەسەر خزمەتکارو تەیان.
* دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر ئەوەی لەگەڵیایەتی بەتەنیا دەمێنێتەوەو پێداویستی خۆی بەجێدەهێنێت بەدەر لەسەرجەم ئەندامانی خانەوادەکەی.
* تەماشاکردنی پیو لەپەنجەرەی ماڵەکەیەوە بەلگەیە لەسەر

تەماشاکردنی عەورەت و لەش و لاری ژنەکەی.

* ئەگەر لەماڵەکەیدا نەخۆشێك هەبوو بەڵگەیە لەسەر چاکێتی مەگەر سروشتی خۆی وانەبێت.

* ئەگەر نەخۆشینەبوو ژندەهێنێت ئەگەر رەبەنبوو یاخود کچەکەیدەدات بەشوو.

* ئەوەی ببینێ ماڵ و خانوویەکی نوێ دەڕوخێنێ خەم و پەژارە رووی تێدەکات.

* ئەوەی ماڵێك دروستبکات یان بیکڕێ خێرێکی زۆر رووی تێدەکات.

* ئەوەی خۆی لەماڵێکی گەچکاریکراوی نوێی نادیاریدا بدۆزێتەوە بەتەنیا لەماڵەکانیتر بەڵگەیە لەسەر شەڕو حاڵی گۆڕەکەی.

* ئەوەی ببینێ خۆی لەماڵێکدا گیرکردووەو دەرگاکانی داخستووەو ماڵەکەی لەناوەڕاستی ماڵانیتردابێت خێرو لەشساغی بەدەستدەهێنێت.

* ئەوەی ببینێ ئارامدەگرێت لەسەر ئەرك و باری ماڵ و دیوارێك ئەرکی ژنێك هەڵدەگرێت، ئەگەر ماڵ و دیوارەکە هەڵیانگرت ژنێك ئارامدەگرێ لەسەری، دەرگای ماڵ ژنە.

* ئەوەی ببینێ دەرگا دادەخات ژنێکدەهێنێت، دەرگای کراوە دەروازەکانی رزق و رۆزییە، راڕەویش خزمەتکارە لەسەر دەستی ئەو چارەسەری گیروگرفت و کاروباری ئەستەم و گران دەکرێ.

* ئەوەی ببینێ دەچێتە نێو ماڵێك یا دەرگایەك دادەخات لەسەر خۆی و سەرپێچی پەروەردگار ﴿وغلقت الأبواب﴾(یوسف:٢٣).

* ئەگەر بینی بەڵێنیداوە تێیداو دەرگاکانی داخراوەو ماڵەکەش ئاوەڵاو فراوانە خێرو لەشساغی بەدەستدەهێنێت.

* ئەگەر بینی ماڵەکەی لەئاڵتوونە دەسووتێ لەوماڵەدا.

* ئەوەی ببینێ لەماڵێکی تەنگ دێتە دەرەوە لەخەم و پەژارە قوتار دەبێت.

* ماڵ و لانەی بێسەربان کەخۆر یا مانگ لێوەی دیاربێت ژنێکە لەوماڵەدا شوودەکات.

* ئەوەی لەماڵەکەی خۆیدا لانەیەکی فراوانی قوڕیین ببینێ و تێدا نەبووبێ ژنێکی ساڵحە لەو ماڵەدا دەبێت، ئەگەر گەچکاری کرابوو یان بەخشت دروستکرابوو ژنێکی زاڵ و دووڕووە،

ئەگــەر لــەژێر ماڵەکــەدا ئــاوەڕۆبوو پیاوێکی فێڵبازە، ئەگەر لەقوڕبوو فێڵ لەئایندادەکات.

* مــاڵو خــانووی تاریــك ژنێکـــی بەدڕەوشتی خراپــە، ئەگـەر ژن ببینــێ پیاوە.

* ئەگـەر ببینــێ چـووە مـاڵێکی شـێدار خـەمو پـەژارە لەلایـەن ژنێکـەوە رووی تێدەکات بەئەندازەی تەڕیو شێداریو قـــوڕاوی پاشـــان بەسەردەچـــێتو چاکدەبێت.

* ئەگەر ببینێ ماڵەکەی فراوانترە خێرو فـەڕو بەرەکـەت دەڕژێـت بەسـەریاو خێــری دەســـتدەکەوێت لەلایـــەن ژنێکەوە.

* ئــەوەی ببینــێ ماڵێـك هەڵــدەکۆڵێو رەنگاوڕەنگیـــدەکات لـــەو ماڵـــەدا جیـاوازیو ئـاژاوە دەکەوێتـەوە، مـاڵی رووناكو رۆشنیش بەڵگەیە لەسەر خێرو رەوشتی بەرزی ژن.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی ماڵەکـەی زۆر فـــروانترە لـــەوەی خـــۆی فـــەڕو بەرەکـەت دەڕژێـت بەسـەریاو سامانو ماڵی لەلایەن ژنەکەیەوە پێدەگات.

* ئـــەوەی ببینـــێ مـــاڵێکی نـــوێ دروستدەکات خەمو پەژارەیەکی گەورە رووی تێدەکات.

* ئەگەر ماڵێکی نوێی بینی دوژمنەکـەی دەمرێت.

* ئەگــەر ماڵەکـەی بـەتاریکی ببینـــێ ســـەفەرێکی دوور دەکەوێتـــە بـــەری بێئـــەوەی ســـوودی لێـــوەر بگرێـــتو خۆشحاڵ ببێت.

* ئەگەر ماڵەکەی خۆی بەڕۆشنی بـەدی بکات سەفەر دەکاتو خێری دەسـتگیر دەبێــت، ئەگــەر وایبینـــی ماڵەکـــەی دەڕوخێـــــێ مـــــاڵێکیتر بــــەمیراتی وەردەگرێت.

ماڵئـــاوایی(خواحـــافیزی): (نابلـسی) دەڵێـت: ماڵئـاوایی لەخـــەودا بەڵگەیــە لەســـەر بەسەرچـــوونی پلەوپایـــە یـــان تەڵاقــدانی ژن یـــان مردنـــی نـــەخۆش یاخود چوونە دەرەوە لەنیشتمانێکەوە بۆ نیشتمانێکیتر.

* ئەگـەر بینـی وەك ئـەوەی ماڵئــاوایی لەژنەکەی دەکات تەڵاقیدەدات.

* هــەروەها دەڵــێن: ماڵئــاوایی بەڵگەیــە لەسـەر جیابوونـەوە لـەخواحافیزلێکراو بـــەهۆی مـــردن یـــا هۆکارەکـــانیتری جیابوونەوە.

* هــەروەها ماڵئــاوایی بەڵگەیـە لەسـەر جیابوونەوەی هەردوو شەریكو لابردنـی فەرمانڕەواو زەرەری بازرگان.

* هەندێکدەڵێن:ماڵئاوایی لەلێکدانەوەدا باشە، بەڵگەشە لەسەر:

+گەڕانەوەی ژنی تەڵاقدراو.
+چاکبوونەوەی پەیوەندی نێوان دووشەریك.
+سوودو قازانجی بازرگان.
+گەڕانەوەی پلەوپایە بۆ فەرمانڕەوا.
+چاکبوونەوەی نەخۆش.
* هەندێکیتر دەڵێن: ئەگەر مرۆڤ لەخەودا بینی وەك ئەوەی سەلامیماڵئاوایی بکات خراپە بۆ یەکێك گوێی لێبێتو ئەوەشی دەیڵێت لەبەرئەوەی خەڵکی لەکاتی لەیەك جیابوونەوەدا ماڵئاوایی دەکەن لەیەکتر یاخود نوستنو دەست لەیەکبەرداندا.
* هەروەها ئەم خەوە بەڵگەیە لەسەر بەتاڵبوونەوەی هاوسەرگیری بۆیەکێك بیەوێت هاوسەریگریو جیابوونەوەی دووشەریكو مردنی کەسێکیش نەخۆشبێت.

ماڵوسامان: (نابلسی)دەڵێت: ماڵوسامان بۆ هەژار خراپەیە دێتەڕێی یاخود دەگونجێت زۆرکردنبێت لەدوژمنو کاروکاسبیبێت بۆ حەسوودو رژد.
* دەگونجێت ماڵوسامان بەڵگەبێت لەسەر هاوسەروکرداری چاك بۆ بەدەستهێنانی خۆشیەکانی بەهەشت.
* دەگونجێت ماڵوسامان بۆنەخۆش بەڵگەبێت لەسەر دەوڵەمەندبوون.

ماڵو منداڵ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵو سامانە بۆیەکێك بەدییان بکات، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ (التوبة: ٢٨).

مامۆستا: (ئیبن سیرین)دەڵێت: مامۆستا بۆ مندالانی نادیار بەلگەیە لەسەر میرودادوەرو شارەزا لەگەڵ ئەوەی زوبانی فەرمانکردنو رێگری هەیە.
* دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر زیندانەوان بەهۆی زیندانیکردنی خەڵك.
* هەروەها بەلگەیە لەسەر راوی چۆلەکە لەگەڵ فرۆشەریدا.
* ئەگەر بینی بوە بەمامۆستا تەماشای حاڵیدەکرێو لەگەڵ ئەوەی گونجاوە لەگەڵی وەك پەروەردەکارێك.
* دەگونجێت مامۆستایەکی نادیار بەلگەبێت لەسەر خوداوەند هەروەك چۆن بەلگەیە لەسەر دادوەر بەپێی ئایەتی: ﴿الرَّحْمَنُ ، عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ (الرحمن: ١ـ٢).

مانگ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەبنەڕەتدا وەزیری فەرمانڕەوایە، مەزنە یان دەستەلاتدارێکە لەخوار فەرمانڕەواوەو ئەستێرەکانی دەوروبەری سەربازەکانییەتی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانایەکی شارەزاو ئەوەی ڕێنومایی پێوە دەکرێ.
* بەڵگەیە لەسەر:
+کوڕ.
+هاوسەر.
+گەورە.
+کچ بەهۆی جوانییەوە.
* نورو ڕووناکی لەژن و پیاوی جواندەچێ بۆ نموونە دەگوترێ وەك مانگ وایە یاخود کەرتێکی مانگە، پاشان لێکدانەوەی وەك لێکدانەوەی ڕۆژ وایە.
* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیادوکەم چونکە وەك ماڵ و دارایی و کردار زیادوکەم دەکات.
* ئەگەر نەخۆشێك لەسەرەتای مانگدا بینی هاتەخوارەوە بۆلای لەو نەخۆشی و بەڵایە قوتاردەبێ.
* ئەگەر لەکۆتایی مانگدابوو تەمەنی بەسەردەچێ ، دەگونجێت چەند ڕۆژێکی مابێت یان چەن هەفتەو مانگو ساڵێك.
* ئەگەر لەسەرەتای مانگدا هاتەخوارەوە یاخود هەڵهات لەکەسێك ئاوارەو غەریبی هەبوو لەشوێن و جێگەی خۆی دەچێتەدەرەوە لەسەفەرەکەیدا لەنیشتمان دووردەکەوێتەوە.
* ئەگەر مانگی لای خۆی بینی یاخود لەئامێزیدا لەدەستیدا هاوسەردەگرێ بەئەندازەی تیشك و ڕووناکی ژنبێت یاخود پیاو.
* خاتوو(عائشە) (ڕەزای خوای لێبێت) لەخەودا بینی سێ مانگ کەوتەنێو ماڵەکەی، خەوەکەی بۆ باوکی گێڕایەوە ئەویش وتی: ئەگەر خەونەکەت ڕاستبێ سێ خێرۆمەندی سەر زەوی لەلانەی تۆدا لادەدەن.
* ئەگەر بینی مانگ دیارنەبوو داواکە لەخێروشەڕدایە بەسەردەچێت و دەفەوتێ.
* ئەگەر بینی مانگ هەڵهات لەسەرەتایدایە، ئەگەر مانگی بەدرەوشاوەیی بینی لەئاسماندا وەزیرێك سوود دەگەیەنێ بەخەڵکی ئەو شوێنە.
* ئەگەر تەماشای مانگیکردو هاوچەشنی ڕووخساری تێدا بینی دەمرێ.
* ئەگەر بینی خۆی بەمانگدا هەڵواسی خێری لەدەستەڵاتدارەوە دەستدەکەوێ.

*ئەگەر بینی مانگ تاریکبوەو خەوبینەر فەرمانڕەوابوو ژێردەستەکانی ئازاریدەدەنو نکوولی لەفەرمانەکانی تری دەکەن.
*ئەگەر بینی مانگبوە بەخۆرو خەوبینەر خێرو شکۆمەندیو ماڵو سامانی لەلایەن دایك یان ژنەکەی دەستدەکەوێ.
*ئەگەر بینی مانگ تاریکبوەو خەوبینەر فەرمانڕەوابوو ژێردەستەکانی ئازاریدەدەنو نکوولی لەفەرمانەکانیتری دەکەن.
*ئەگەر بینی مانگبوە بەخۆر خەوبینەر خێرو شکۆمەندیو ماڵو سامانی لەلایەن دایك یان ژنەکەی دەستدەکەوێ.
*ئەگەر مانگی بینی هاوتایەتی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی لەسەفەردایەو کەشتیەوانو ئەستێرەوان بەهۆی تەڕی جموجووڵی.
*دەگێڕنەوە (ئیبن عەباس) (ڕەزای خوای لێبێت) لەخەودا بینی مانگ بەرزبوەوە روو بەئاسمانو خەوەکەی بۆ پێغەمبەر(ﷺ) گێڕایەوەو وتی: ئامۆزاکەتە مەبەستی لەخۆیبوو(ﷺ).
*دەگێڕنەوە ژنێکهات بۆ لای (ئیبن سیرین)و نانی نیوەڕۆی دەخوارد، وتی: بینیم لەخەودا مانگ چوو بەنێو کۆمەڵە هەسارەیەکی تۆکمەو رشتەبەنداو یەکێکیش بانگیکرد بچۆ بۆلای (ئیبن سیرین)، ئنجا خەوەکەی بۆ (ئیبن سیرین) گێڕایەوە، ئەویش دەستی لەخواردنەکەی کێشایەوەو وتی: وای لەتۆ چۆن خەوێکی ئاوات بینی؟ دیسان ژنەکە خەوەکەی بۆ گێڕایەوەو ڕەنگی گۆڕاو دەستی بەسکسییەوەگرتبوو، خوشکەکەی پێی وت: چیتە؟ وتی: ئەم ژنە دەڵێت دوای حەوت ڕۆژیتر تۆ دەمری .. پاشان لەڕۆژی حەوتەمدا مرد.
*پیاوێك لەخەودا بینی تەماشای ئاسمانیدەکرد، دەگەڕا بۆ مانگو نەیدۆزییەوەو ئنجا تەماشای زەویکردو مانگی لەسەرزەوی بینی وردە وردە ونبوو، پاشان خەوەکەی بۆ ڕاڤەکارێك گێڕایەوەو وتی: ئەگەر خاوەنی ئەم خەونە پیاوبوو کیمیاگەرەو ماڵو سامانی لەکیسدەچێت، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێت، ئەگەر ژنێك خەڵکی لەو جۆرەی بینی مێردەکەی دەکوژرێ.
*پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم مانگ لەماڵی ئێمەدایە، ئەویش وتی: دەستەڵاتداری باڵا روو لەشارەکەتاندەکات.
*مانگگیران وەك ڕۆژگیران وایە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا فەرمانڕەوایەکی دادپەوەر یان زانایەکی گەورەیە یا مێردمنداڵێکە یاخود دەستەڵاتدارێکی ستەمکارە یا پیاوێکی درۆزنە.

*ئەگەر مانگی لەژوورەکەی خۆیدا بینی یاخود لای خۆی بینی ژنێك دەهێنێت بەئەندازەی تیشكو رووناکی مانگ،ئەگەر لێڵبوو هاوسەرەکەی هاوتای خۆی نییە.

*ئەگەر ژنێك بینی مانگ کەوتەخوارەوەو کەوتە نێو ماڵی ئەو هەندێکی لێهەڵگرتو لەپارچە پەڕۆیەکی ئاڵاند ئەوە کوڕێکی دەبێت دەمرێو غەمو پەژارە دەخوات بۆی، ئەگەر بینی مانگ تیشكو رووناکی کزبوو وەزیرێك لەکاردەخرێ.

*ئەگەر بینی مانگ بەهاوتای خۆردەچێت بەرێوەو رۆیشتنی باشترە لەرۆیشتنی خۆر وەزیر لەدەستەڵات دەردەچێو یاخیدەبێت.

*ئەگەر مانگی لەماڵی خۆیدا بینی کەسێکی ئاوارەو غەریب دەگەڕێتەوە بۆ لای.

*ئەگەر مانگی لەسەر زەوی بینی مردنی دایکییەتی.

*ئەگەر بەنێومانگدا رۆیی هاوسەرێکی دەوڵەمەندە بۆی.

*رۆژومانگ باوکو دایکن.

*ئەگەر تەماشای مانگیکردو رووخساری خۆی تێدا بەیدکرد دەمرێ.

*ئەگەر ژنێکی دووگیانی هەبوو کوڕێکی دەبێت.

*ئەگەر بینی وابەستەی مانگدەبن خێرو چاکەی لەفەرمانڕەواو دەستەڵاتدار دەستدەکەوێ.

*ئەگەر بینی مانگ تاریکبوو خەوبینەر دەستەڵاتداربوو ژێر دەستەکانی ئازاریدەدەنو نکوولی لێدەکەن.

*مانگ بەڵگەیە لەسەر ژنی خەوبینەر یان دایكو باوکیو خوشك کچیو شتومەكو بازرگانیو کردار.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر کەشتی چونکە دەریاوانان بەدەریادا دەڕۆن بەپێی پلەو رەوتی مانگ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەفەر چونکە هەمیشە جموجوولدەکات بەڵگەیە لەسەر چاوانی خەوبینەر.

*بینینی مانگ بۆنەخۆش یاخود بۆ یەکێك بەدەریادا تێبپەڕێت بەڵگەیە لەسەر تیاچوونو فەوتان.

*ئەگەر بینی بەری مانگو بەگەواڵەهەورگیرا بەڵگەیە لەسەر

نەخۆشـــی تووشـــی وەزیـــرو کاربەدەســـتدەبێت پاشـــان چاکدەبێتەوە.

*ئەگـەر مـانگی لـەنێو گەواڵەهـەوردا بینـــی لـــەکاروباری دەســـتەڵات دووردەخرێتەوە.

*ئەگـەر مـانگی بینـی گەواڵـە هـەور دایپۆشیو خۆشی دەوڵەمەندبوو هـەژار دەکەوێ.

*ئەگـەر بینـی مـانگ گفتوگـۆ دەکـات لەگـــەڵی پلەوپایـــەو نزیکـــی لەفەرمانڕەوایان بەدەستدەهێنێ.

*ئەگـەر ژنێکـی دووگیـان بینـی مـانگ لەژوورەکەیدایـە کـوڕی دەبێت مەگـەر لەخەونەکەیـدا شـتێکی تێـدابێت بەڵگـەبێت لەسـەر کـچ وەك ئـەوەی دەرگای لێدا بخرێ یان بەجلو پۆشاکی دایبپۆشـێ یـاخود لەچـاوی خـەڵکی بەدووری بگرێت.

*ئەگـەر مـانگی لەشـوێنێکدا بینـیو دەستی بـۆ درێژدەکات بـەڵام دەسـتی پێناگـات حـەز لـەکوڕدەکاتو پێـی نادرێ، ئەگەر دووگیانبوو کچیدەبێت.

*ئەگەر بینی مانگ دەرکەوتوە بەپڕیو تەواوی بەڵگەیە لەسـەر لابردنـی وەزیـر چـونکە ئەگـەربوو بـەمانگی چـواردە ڕووناکی تەواو دەبێ پاشان کـەموکوڕی رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی کڕنووشدەبات بـۆ ڕۆژ یا مـانگ گونـاهو تـاوانێکی گـەورە ئەنجامـدەدات یـاخود گوێڕایـەڵی فـەرمانڕەواو وەزیرێکـی دەبێـت لەکارێکی پڕوپووچدا.

*ئەگەر بینی ڕۆژوومانگ کڕنووشدەبەن بۆی دایكو باوکی ڕازین لێی.

*ئەگـەر مـانگی لـەحاڵی خۆیـدا بینـی لەئاسمانـداو تاریـكو نووتـەکبوو ڕووداوێك ڕوودەکاتە کاربەدەستانی ئەو وڵاتە.

*ئەگەر بینـی مـانگ درزو قڵیشیبردوە دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تیاچوونی وەزیر یان فەرمانڕەوا.

*ئەگـەر مـانگی بینـی چوەتەسـەر شـێوازی پیـاوێکی ملکـەچو ڕسـوا وەزیرێك لەکاردەخرێ.

*ئەگـەر مـانگی بینـی تیـشکی هـەبوو دەیویـست بیـشارێتەوە دەردەکـەویو ئاشکرادەبێ.

*ئەگـەر بینـی مـانگگیراوە یـاخود تاریکارییـەکی هـاتوە بەسـەردا یـان سـووری گـۆڕانو کەموکوڕییـە دەدرێتـەپاڵ ئـەوەی مـانگ بەڵگەیـە لەسەری.

*مانگ بەڵگەیە لەسەر خێرایی سەفەر چونکە بە خێرایی دەڕوات بەنێوکەردووندا.
*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشی بەهۆی سەرماو سۆڵە هەروەك چۆن ڕۆژ بەڵگەیە لەسەر گەرما.
*دەگونجێت مانگ بەڵگەبێت لەسەر حاڵوبار یان کەسێکی هاودەم.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+وەزارەت.
+نووسین.
+دەستەڵاتداری ستەمکار.
+قومار.
+سوێند بەپێی ئایەتی: ﴿ كَلاَّ وَالْقَمَرْ (٣٢)﴾ (المدثر)
+چاکبوونەوەو چارەسەر لەنەخۆشیەکانی چاو.
*ئەگەر بینی مانگ درزو قڵیشیبردوە بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی نیشانەیەك بەپێی ئایەتی: : ﴿ اقتربت الساعة وانشق القمر﴾ (القمر:١).
*بینینی مانگ بەشێوەی مانگی چواردە بەڵگەیەکی چاکەو بەپێچەوانەشەوە.
*دەگونجێت مانگ بەڵگەبێت لەسەر شارەزاو زانا بەزانیاری ئەستێرەزانی یاخود ئەوەی شارەزای لێکدانەوەی خەوە.
*ئەگەر مانگی لەشێوەی ڕێزداری خۆیدا بینی بەڵگەی خێرو چاکەیە، بەڵام ئەگەر لەشوێنی دابەزینی خۆی بینی بەڵگەی خراپەیە.
*ئەگەر لەبورجی (کاوڕ) بینی دەگونجێت خراپبێت بۆ ئەو ساختمانو بینایانەی هەیە.
*ئەگەر لەبورجی(گا)بینی و خوازیاری سەفەربوو لەپێناوی بەجێهێنانی چاکەدا ئەوە خراپە بۆی.
*ئەگەر لەبورجی(مەڕ)دا بینی خراپە.
*ئەگەر لەبورجی(قرژاڵد)دا بینی بۆ هاوسەرگیری دەشێو دەتوانێت بچێتە لای ژنان.
**ئەگەر لەبورجی (شێر)دا بینی خراپە بۆ شەڕیكو دەستەبەرکردنو تێکەڵی ماڵو دارایی.
*ئەگەر لەبورجی سونبولە(گوڵەگەنم) بینی باشو بەجێیە بۆ بەگەڕخستنی لەشولار.
*ئەگەر لەبورجی تەرازوو (کێشانە) بینی خراپە بۆ خۆیو کەمبوونی ئاو.
*ئەگەر لەبورجی (دوپشك) بینی باشە بۆچێژوەرگرتن لەحەمامو جلوبەرگ بەڵام بۆسەفەر خراپە.
*ئەگەر لەبورجی (کەوان)دا بینی خراپە بۆ ڕواندنی دارودرەخت.

*ئەگەر لەبورجی (هەواڵکار)دابینی خراپە بۆ دانانی بناغە.

*ئەگەر لە دۆڵچەدا بینی خراپە بۆ بەگەڕخستنی پەیامبەرو هەموو جموجوولێك.

*ئەگەر لەبورجی (هەنگ)دابینی باشە بۆ گرێبەستی مامەڵە.

*ئەگەر خۆرو مانگو ئەستێرەکانی بینی لەیەك خولگەداو رووناکی هەبوو وتەکانی لای فەرمانڕەواو وەزیرو خەڵکی بەڕێز پەسەنددەکرێ، ئەگەر رووناکی نەبوو بەڵاو نەهامەتییە بۆ خەوبینەر.

*ئەگەر بینی رۆژو مانگ هەڵهاتن لێی باوكو دایكی رازین لێی، ئەگەر تیشکیان نەبوو تورەوخەشم لەدڵن بۆی.

*ئەگەر رۆژو مانگی لەلای راستو چەپو پشتو قاچەوە بینی غەمو پەژارە یاخود ترسو بیم یان بەڵاو نەهامەتیو هەڵهاتنە بەپێی ئایەتی:

﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ (٩) يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ﴾ (القيامة:١٠).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر خەونەکە لەمانگە ساغەکاندابوو راستەو هەرگیز هەڵەی تێدانییە، بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەرووی خێرو قوتاربوون لەزیندانو چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

*ئەگەر خەوبینەر لەنەتەوەکەی جیابوبووەوە یان لەوڵاتی خۆی دووركەوتبووەوە دەگەڕێتەوە بۆلایان بەپێی چیرۆکەکەی (یونس)(سەلامی خوای لێبێت).

*دەگونجێت فیتنەو ئاشوبێکی مەزن ببینێ لەمردنی زانایەكو..

*ئەگەر خەوبینەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکاتو دەگەڕێتەوە بۆ لای خودا.

*ئەگەر خەوبینەر خوازیاری پلەوپایەبوو لەگەڵ رێزداریدا بەدەستی دەهێنێت چونکەخوداوەند (ئیدریس) پێغەمبەری (ﷺ) بەرزکردەوە.

*ئەگەر خەوبینەر لەسەفەردابوو لەدەریادا هەوا نابێتو دەترسێ غەرق ببێت، پاشان خۆیو ئەوانەی لەگەڵیدایە قوتاردەبن.

*ئەگەر خەوبینەر لەنارەحەتیدابێت قوتاردەبێ لەنارەحەتیو دوژمنەکانی.

*دەگونجێت خەوبینەر لەبیدعەو وێڵیو سەرگەردانی پاشگەزببێتەوە.

*ئەگــەر خەوبینــەر لــەکاروکرداری لابرابوو دەگەڕێتەوە بۆی.
*ئەگــەر هــەژاربوو یــان نەخۆشــبوو خوداوەنـــــد چـــــاکیدەکاتەوەو دەوڵەمەندیدەکات.
*دەگونجێـت خوداوەنـد وڵاتێکـی پـێ ئازادبکـــاتو دەســـتکەوتی زۆری دەستبکەوێت.
*مـانگی (سـەفەر) بـاش نییـە ئەگـەر خەونەکەی تێدابینی بەڵام بینینی خـەو تێـدا بۆیـەکێك لەغـەمو پـەژارەدابێت هیچی تێدا نییە.
*ئەگـەر نەخۆشـبوو بەڵگەیـە لەسـەر چـــاکبوونەوەی گـــوزەرانو ئـــەو حاڵوبارە.
*دەگونجێـت خەونەکـەی بەڵگـەبێت لەسەر دەرووی خێر.
*مانگی (ربیـع الاول ـ رەبیعـی یەکـەم) ئەگەر خەونی تێدابینی سوودو قـازانج لەبازرگانیەکـــەی دەکـــاتو دەرووی لێدەکرێتەوە.
*ئەگەر مرۆڤ خۆی لە مـانگی (رەبیعـی یەکەم)دا بینیەوە دەگونجێت کـوڕێکی ببێــتو باشــبێت ، ئەگــەر خــەڵکی لەناڕەحەتیـدابن دەرەوێتـەوە ، ئەگـەر ســتەمیان لێکرابێــت ســەردەکەونو مـــژدەیان بەکەســێکی دادپـــەروەر پێدەدرێو فـەرمان بەچـاکە دەکـاتو رێگـری لەخراپـە چـونکە لـەو مانگـەدا پێغەمبەر (ﷺ) لەدایکبوە.
*دەگونجێت خـەڵکی غەزایـەکی پـیرۆز ئەنجامبدەن چونکە لەو مانگەدا غـەزای (دومة الجندل) ئەنجام درا.
*ئەگەر خەوەکە لەمانگی (ربیع الاخـر، رەبیعـــی دووەم یـــادوایی)دابـــوو خەونەکـەی بەڵگـەبوو لەسـەر خێـر هێـواش دەبێتـەوە، ئەگـەر بەڵگـەبوو لەسەر شەڕ خێرا روودەدات.
*ئەگەر خۆی لـەمانگی (ربیـع الاخـر)دا بینیـــەوە بەســـەر دوژمنەکانیـــدا سەردەکەوێت یان کوڕێکی دەبێت زانـا بێــت یــاخود ئازادەبێــت چــونکە لەومانگەدا ئیمامی (عەلی)(رەزای خوای لێبێت) لەدایکبوە.
*ئەگــەر خــۆی بینیــەوە لــەمانگی (جمــادی الاولی، جــەمادی یەکــەم) دەرکـەوتنی نابێـتو حـەز لـەکڕینو فرۆشـتن ناکـات، ئـەوەی لەخـەودا ئـەو مانگـە ببینـێ کـچەکەی یـان ژنەکـەی لەدەسـتدەدات چـونکە لـەو مانگـەدا خـاتوو (فاتمـەی زەهـرا)(رەزای خـوای لێبێت) کۆچیکردووە.
*ئەگــەر خــۆی لــەمانگی(رجـب)دا بینیەوە بەڵگەیە لەسەر بەرزکردنـەوەی

پلەوپایە چونکە لەومانگەدا پێغەمبەر (ﷺ) بەرزکرایەوە بۆ ئاسمان.

*خەوەکەی لەمانگی (شەعبان)دابوو باشبوو لەشساغ دەبێت و نەشونمادەکات و خێری زیاددەکات، ئەگەر شەڕو خراپەبوو هێواشدەبێ.

*ئەگەر لەخەودا خۆی لەمانگی (شەعبان)دا دییەوە بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندیو بەرپرس لەبەرئەوەی تێدا هەمووکارێکی دانایی دەرووی لێدەکرێتەوە.

*لەمانگی (رەمەزان)دا دەرگاکانی نارەحەتیو خراپەو رژدی لێدادەخرێ و خەونی باش و چاکی تێدا دێتە دی، خەونی خراپ و تێکەڵ و پێکەڵیش دروست نییە، بەلام حاڵ وباری کەسێکی بێباوەڕ جیایە لەومانگەدا لەچاو موسوڵمان و بێباوەڕ بەتەنیا شەڕو خراپەی بۆ هەیە.

*ئەگەر لەخەودا بینی لەمانگی (رەمەزان)دایە خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر فەڕوخێرو فەرمان بەچاکەکردن و رێگری لەخراپە، ئەگەر خوازیاری زانست و قورئانی مەزنبوو بۆی دێتەجێ چونکە لەومانگەدا قورئانی پیرۆز هاتەخوارەوە، ئەگەر نەخۆشبوو فێی لەگەڵدابوو چاکدەبێتەوە چونکە تێدا شەیتانەکان کۆت و بەند دەکرێن.

*ئەگەر خەوی بەمانگی (شەوال)ەوە بینیو جەنگی تێدابوو دەستپێدەکات، ئەگەر خۆی لەمانگی (شەوال)دا دییەوە بەڵگەیە لەسەر قوتاربوونی لەنارەحەتیو بەدەستهێنانی خۆشیو شادی چونکە (کابە)ی پیرۆز بیناکراو غەزوەی (خندق)روویدا.

*ئەگەر خەونەکەی لەمانگی (ذي القعدة)داو بینیو خەونەکەی بەڵگەبوو لەسەر سەفەر ئەوا سەفەر ناکات و باخۆی بپارێزێ، ئەگەر خەونەکەشی بەڵگەبێت لەسەر غەم و پەژارە باخۆی بەدووربگرێ.

*ئەگەر خەوی بە(ذي القعدة)ەوە بینی، ئەگەر خەوەکەی بەڵگەبوو لەسەر سەفەر با سەفەر بکات و بەفراوانی مامەڵەی تێدابکات و چونکە مانگێکی پیرۆزەو جەژنی قوربان و قوربانی تێدایە.

*ئەگەر لەخەودا بینی لەمانگی (ذي الحجة)دایە یان بینی خەریکە قوربانیدەکات یان نوێژی جەژن دەکات ئەو خەونە بەڵگەیە لەسەر قەرزدانەوەو بەجێهێنانی نەزرو تەوبەو رێنومایی لەدوای سەرگەردانیو وێڵی.

*دەگونجێت خەوەکەی بەڵگەبێت لەسەر لەدەستدانی زانایانو لابردنی کاربەدەستان چونکە لەمانگی (ذي الحجة) (عومەر)ی کوڕی (خەتتاب) (ڕەزای خوای لێبێت لەگەڵ (عوسمان)ی کوڕی (عەفان) (ڕەزای خوایای لێبێت) مردن

مانگا: هەمیشە (ئیبن سیرین) دەیگوت: مانگای قەڵەو بۆخاوەنەکەی باشترە لەهی لەڕولاواز چونکە مانگای قەڵەو سالآنی پڕ فەڕوپیتەو مانگای لاوازیش سالآنی نەبوونیو قاتو قرییە بەپێی چیرۆکەکەی (یوسف) (ﷺ).

*هەروەها دەڵێن: مانگا پلەوپایەو سامانەو مانگای قەڵەویش ژنی خۆشگوزەرانەو هی لاوازیش هەژارە، مانگای شیردەر بەسوودو خێرە، ئەو مانگایانەشی دوو دەفر پڕ شیردەکەن ژنی نارێکە لەگەڵ مێردەکەیدا، ئەوەی ویستی مانگایەك بدۆشیو نەیهێشت لێی یاخیدەبێت، ئەگەر بینی یەکێکیتر دەیدۆشیو ڕێگەی دەداتو نکوولی لێناکات ئەوەی دەیدۆشێ ناپاکی لەگەڵدەکات بەنزیکبوونەوە لەژنەکەی.

*ورگی مانگاماڵو دارایی بێ نرخو کەڵکەو دووگیان بوونی دووگیان بوونی ژنەو ونبوونیشی بەڵگەیە لەسەر تێکچوونو شێوانی ڕەفتاری ژن.

*هەندێکدەڵێن: سپێتی لەڕووی مانگادا ناڕەحەتی سەرەتای ساڵەو ماشو برنجیو بەڵەکی لەلاکانیشیدا ناڕەحەتییە لەناوەڕاستی ساڵداو لەدواوەیدا ناڕەحەتیە لەکۆتایی ساڵدا.

*مانگای پێست دامالراو بەلاو نەهامەتییە روو لەخزمو کەسوکار دەکاتو ونیوە پێست دامالراویش نەهامەتیو مەینەتیە روو لەخوشك یان کچ دەکات بەپێی ئایەتی : ﴿وان كانت واحدة فلها النصف﴾ (النساء:١١).

*چواریەکی گۆشتی مانگا بەلاو نەهامەتیە روو لەژندەکات، کەمێکیشی بەلاو نەهامەتییە روو لەسەرجەم خزماندەکات.

*هەندێکیتر دەڵێن: خواردنی گۆشتی مانگا بەدەستهێنانی ماڵی حەلاڵە لەساڵدا چونکە مانگا ساڵە.

*هەروەها دەڵێن: دووجار دۆشینی مانگا ساڵی بەفەڕو پیتە، ئەوەی مانگایەکی قەڵەوی کڕی دەستەلاتی ولآتو ناوچەیەکی ئاوەدان دەگرێتەدەست ئەگەر شایستەبێت.

*ئەوەی مانگایەکی دەستبکەوێت کێلگەیەکی لەپیاوێکی پیرۆزەوە بەدەستدەکەوێت ئەگەر رەبەنبوو ژنێکی پیرۆزدەهێنێت.

*ئەوەی ببینێ سواری مانگایەکبووە یان هاتوەتە ماڵەکەی‌و بەستویەتیەوە سامان‌و خۆشحاڵی‌و قوتاربوون لەخەم‌و پەژارە بەدەستدەهێنێت، ئەگەر شانی پێداکرد بەڵگەیە لەسەر زەرەرو زیان‌و خانەوادەو خزمەکانی دڵنیا نابن.

*ئەگەر بینی جووتبووە لەگەڵی ساڵێکی پڕ فەڕو پیت لەلایەکی دیکەوە دێت بەسەریاندا.

*رەنگی مانگاش ئەگەر بدرێتە پاڵ ژنان وەك رەنگی ئەسپ وایە بەهەمان چەشن ئەگەر بدرێتە پاڵ ساڵ.

*ئەگەر لەماڵەکەیدا مانگایەکی بینی شیری گوێرەکەی دەمژی ژنێکە کچەکەی دەبات بەرێوە.

*ئەگەر خزمەتکارێکی بینی مانگایەك دەفرۆشێ هی بەرپرسەکەی ژنی گەورەکەی دەهێنێت.

*ئەوەی ببینێ مانگا یان گایەك بریندارو زامداریکردووە نەخۆشدەکەوێت بەئەندازەی بریندارکردنەکەی.

*ئەوەی مانگایەك یان گا بازی بەسەردا بدات ناڕەحەتی‌و سزا رووی تێدەکات‌و ترسی کوژرانی دەبێت.

*هاتنە نێو شاری مانگای بەدوای یەکدا بەڵگەیە لەسەر بەدوای یەکدا هاتنی ساڵ بەسەر خەڵکیدا، ئەگەر مانگاکان قەڵەوبوون خۆشییە، ئەگەر لاوازبوون ناڕەحەتییە، ئەگەر جیاوازبوون‌و ئەوانەی پێشەوە قەڵەوبوون خۆشی پێشدەکەوێت، ئەگەر بەیەکەوە هاتن‌و جیاوازبوون‌و ئەو شارەش لەسەر ئاوبوو کەشتی بەپێی ژمارەی مانگاکان‌و حاڵیان رووی تێدەکەن بەدەر لەوە فیتنەو ئاشوبە وەك رووی مانگا هەروەك دەڵێن: (هەندێکی لەهەندێکی دەچێت)، ئەگەر هەموویان زەردبوون نەخۆشییە روو لەخەڵکیدەکات، خۆئەگەر رەنگیان جیاوازبوو یاخود شاخیان مەترسیداربوو یان هەڵهاتن لێیان یا وەك ئەوەی ئاگر یان دوکەڵ لەدەم‌و لووتیان دەهاتە دەرەوە سەربازو هێرشە یان دوژمنێکە دەدات بەسەریاندا.

*مانگای دووگیانیش ساڵی ئومێدەوارو پڕ فەڕوپیتە.

* ئەوەی ببینێ مانگایەك دەدۆشێت‌و لەشیرەکەی دەخواتەوە دەوڵەمەند دەبێت ئەگەر هەژاربوو پلەوپایەی بەرزدەبێتەوە، بەلاّم ئەگەر دەوڵەمەندبوو دەوڵەمەندی‌و شکۆدارییەکەی زیاد دەکات.
* ئەوەی گوێرەکەیەکی بچووکی بەدیاری بۆ بهێنن کوڕی دەبێت‌و، هەموو بچووکێك گەورەکەی لەلێکدانەوەدا ژن‌و پیاوەو بچووکەکەش منداڵەکەیەتی.
* کوشتنی مانگا ماڵ‌و سامانە.
* دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم وەك ئەوەی مانگا یان گایەك سەرببڕم ، ئەویش دەڵێت: دەترسم ورگی پیاوێك بدڕی ئەگەر خوێنت بینی هاتە دەرەوە خراپترە چونکە دەترسم بیکوژیت ئەگەر خوێنت نەبینی باشترە.
خاتوو (عائشە) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: لەخەودا بینیم وەك ئەوەی لەسەر بەرزاییەك بمو لەدەوریشم مانگا هەبێت‌و سەر ببڕێت، (مەسروق) پێی دەڵێت: ئەگەر خەوەکەت وابێت، لەدەوری تۆ کارەسات‌و رووداو روودەدات، ئەمەش روویداو کەوتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: مانگا لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سالاّن، مانگای رەش‌و زەرد ساڵێکە خۆشی‌و فەرداریی لەخۆگرتووە، پشتی نێوچەوانی مانگا نارەحەتیە لەسەرەتای ساڵدا، پاشی مانگاش نارەحەتیە لەکۆتاییدا.
* هەروەها دەڵێن: مانگا بەرزی‌و ماڵی بەرێزەو فەرووپیتەو بەئەندازەی ئەوەی بەدەستیدەهێنێت‌و دەیخوات، ئەگەر قەڵەوبوو ژنی بەدین‌و خواناسە.
* ئەگەر بینی جووتبوو لەگەڵی ساڵێکی پڕ فەڕو پیت لەلایەکی دییەوە دادێت بەسەیا.
* ورگی مانگا ماڵ‌و رزق‌و رۆزییە.
* ئەگەر مانگاکەی بەدووگیانی بینی دووگیانی ژنەکەیەتی، ئەگەر بینی کڕی دەستەلاّتی ناوچەیەکی ئاوەدان بەدەستدەهێنێت.
* ئەگەر مانگایەکی بینی لەماڵی خۆیدا شیری گوێرەکەکەی دەخوارد ژنێك کچەکەی بەخێودەکات، ئەگەر خزمەتکارێکی بینی مانگای گەورەکەی دەدۆشێ ژنی گەورەکەی دەهێنێت.
* ئەوەی ببینێ شیری مانگایەکی بەدیاری بۆ دەهێنن ژنێکی ساڵح‌و رێزدار بەدەستدەهێنێت یان

دەسەڵاتو فەرمانڕەوایی پێدەسپێردرێ.

* ئەوەی ببینێ سواری مانگایەکبوەو مانگاکەی بینیوە دەوڵەمەنددەبێتو لەخەمو پەژارە قوتاردەبێت.

* ئەوەی شاخی گا ببینێ ماڵێکی زۆر بەدەستدەهێنێتو دەبێت بەخاوەنی کارێکی پیرۆزو لەنێوان خەڵکیدا بڵاویدەکاتەوە.

* ئەوەی ببینێ لەگا یا مانگایەکدەدات بەدار گوناهی زۆی لەسەر تۆمارکراوە لای پەروەردگار هەروەها ئەگەر بینی گازیان لێدەگرێت.

* ئەوەی ببینێ گایەك دەکەوێت بەسەریا خەوبینەر دەمرێت لەوساڵەدا.

* ئەوەی ببینێ سواری مانگایەکی رەشبووە یان هاتوەتە ماڵەکەی‌و بیبەستێتەوە خێرو خۆشی رووی تێدەکاتو خەمو پەژارەی دەڕەوێتەوە.

* مانگا لەخەودا بەڵگەی خێرە بۆ هەموان، ئەگەر بەکۆمەڵ ببینێ بەڵگەیە لەسەر بەشێوی‌و بەرزکردنەوەی دەنگیش بەڵگەیە لەسەر خەڵکی بێڕەوشتو بەدخوو.

* مانگای پێست گروار بەڵاو نەهامەتی خزمانەو مانگای نیوە گرواریش بەڵاو نەهامەتی خوشكو کچە.

* ئەوەی رەوگە مانگایەکی نادیار ببینێو خاوەنی نەبێ بێتو بچێت یان بچێتە شوێنێك یان لێوەی بچێتە دەرەوە ئەگەر رەنگی زەردو سووربێت هیچ جیاوازییەك نییە تێدا نەخۆشیەو لەو شوێنە بڵاودەبێتەوە، ئەگەر جیاوازبێت ساڵانە.

* ئەوەی ببینێ بوە بەخاوەن مانگای قەڵەو ساڵێکی بەفەڕو پیتە ئەگەر مانگاکە دووگیانبوو زیاتر.

* ئەوەی ببینێ مانگایەك دەگرێ ساڵەکەی پڕخێردەبێت.

* ئەوەی ببێ بەخاوەن مانگایەك ژنێکی بەدڕەوشتو ئاین دەهێنێت.

* ئەوەی ببینێ مانگایەك دەبات بۆ فەرمانڕەوایەك ناحەزیدەکات لای فەرمانڕەوا دژ بەکۆمەڵێك، ئەگەر فەرمانڕەوا دیاریەکەی وەرگرت بەگوێی دەکات ئەگەر وەرینەگرت بەگوێی ناکات.

* ئەوەی ببینێ گۆشتی مانگا دەخوات یان شیرەکەی ماڵو دارایی‌و دەستەڵاتی زیاد دەکاتو پاکێتی روو

لەئاينیدەكات، ئەگەر نەخۆشبێت پەروەردگار شیفایدەدات.

* ئەوەی ببینێ چەوری مانگا دەخوات فەرووپیتی پێدەگات.

* ئەوەی ببینێ پێستی مانگای بۆ دەهێنن ماڵو دارایی لەفەرمانڕەواو بەرپرسی وەردەگرێت.

* ئەگەر پێستەیان لێسەند غەرامە دكرێت لەلایەن فەرمانڕەواوە.

* ئەوەی پێستە بەدەستبهێنێتو ببێ بەخاوەنی ماڵو داراییەكی لەلایەن دەستەلأتدارەوە دەستدەكەوێت یان لەلای پیاوێكی بەڕێزەوە.

* دەگونجێت مانگا بەڵگەبێت لەسەر زەوییەكی فرەخێرداروو بەبەرەكەت.

* بینینی مانگاكەی (بنی اسرائیل) فیتنەو ئاشوبە بەهۆی كوشتنەوە بۆئەوەی دەبێت بەخاوەنی یان دیاریدانی بەڵگەو نیشانەیەك لەوشارەی كەبینویەتی، ئەگەر سەرپێچیكاری دایكی بێت گوێڕایەڵیدەكات.

* ئەوەی ببینێ مانگایەك سەردەبڕیو ترسا لەگۆشتەكەی بخوات ماڵو داراییەكی لەژنێكی شۆخو شەنگەوە دەستدەكەوێت.

مانگاوگای كێوی: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پیاوێكی سەركردە بەندایەتی زۆرەو خۆی گۆشەگیر كردوە.

* ئەگەر چاوی مانگاو گای كێوی بەدیكرد ژنێكی جوانی شۆخو شەنگ بەدەستدەهێنێ.

* ئەگەر سەرییبوو بەسەری مانگاو گای كێوی پلەوپایەو دەستكەوتو سەرۆكایەتی بەسەر خەڵكی غەریبو ئاوارەدا بەدەستدەهێنێ.

مانگی نوێ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پادشاو زیندانیو سەربازو لەدایكبوویەكی دیار لەرەحمدا كەراستەوخۆ دوای لەدایكبوون دەگریو هاواردەكات، هەروەها بەڵگەیە لەسەر خێرێكی كتوپڕو سەركەوتن لەولایەوە مانگی تیاهەڵدێ.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر شۆڕشگێڕو یاخی ئەگەر لەشوێنی خۆیەوە هەڵهات یاخود تاریكایی لەگەڵدابوو یان بارانی خوێناوی یاخود لەبەر ڕۆینی جۆگەو ئاوە، یا گەڕانەوەی ئاوارە یان چوونەسەر منارە لەلایەن بانگبێژەوە، یا چوونەسەر دوانگەی وتاربێژو كەسێكی هەڵواسراوی ڕێزدار.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەواوکردنی ئەجەلو فەرمانکردن بەقەرزدانەوە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر (حەج) بۆ یەکێك لەمانگەکانی (حەج)دا بیبینیێ یان لەو ڕۆژانەدا.

* ئەگەر بینی مانگ لەرۆژهەلات یان رۆژئاوا هەڵدیێو خەڵکی تەماشایدەکات نەوەك یەکەمو کۆتا شەوبێت لەومانگەدا خێر رووەدەکاتە خەڵکی بەکارێکی ناسراو.

* ئەگەر تیشكو روناکیبوو خەڵکی ستایشی خوایاندەکرد کارێکی باشە.

* ئەگەر تاریکبوو دورستکراوێکبوو لەزەردو لەشێوەی مارو دووپشکدا دەرکەوت هیچ خێرێکی تیانییە، ئەگەر گەورەیی زیادیکرد یان بەئاسماندا رۆیی بەردەوام دەبێتو بلاودەبێتەوە ، ئەگەر رۆییو بلاوبوەوە پاشان نەماو لەچاو ونبوو بەڵگەیە لەسەری نامێنێتو بەتاڵو پووچ دەبێتەوە، ئەگەر بەڵگەبوو لەسەر شۆرشگێر بەلگەیە لەسەر تیاچوونو نەمانی، ئەگەر هەر خۆی بینی لەماڵەکەیدا بەدەر لەخەڵکی مزگەوت یان بینی هاتەخوارەوە یان گیراو دیارنەما یاخود کەوتەنێو ژوورەکەی کەسێکی ئاوارەی دەگەرێتەوە ئەگەر سەرەتای مانگبوو، وەگەرنا نارەحەتیەکانی دووردەکەونەوەو سەفەرەکەی دووردەکەوێتەوە.

* هەندێکدەڵێن: ئەگەر مانگی چواردەی بینی کورێکی پیرۆزیدەبێت یاخود پۆستو دەستەلاتێکی پیرۆز وەردەگرێ ، ئەگەر بازرگانبوو سوودو قازانجدەکات لەبازرگانیەکەیداو مانگی جەمبوو (جەج)ە بەپێی ئایەتی: ﴿یسألونك عن الأهلة﴾ (البقرة:١٨٩).

* ئەگەر بینی مانگ سووربوە ژنەکەی مندالّی لەباردەچێت ، ئەگەر بینی کەوتوە بەسەر زەویدا زانایەك یان کورەکەی تیادەچێت.

* ئەگەر بینی خەڵك بەدوای مانگدا دەگەرێتو نایدۆزێتەوەو کەسیش نایبینێ دەمرێ.

* هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی مانگی بینی سەردەکەوێت بەسەر دوژمنەکانیداو زاڵدەبێت بەسەریاندا.

* ئەگەر بینی مانگ بەدەرکەوت لەرۆژانی دووەمو بەرەو ژووریدا دەرکەوتنی فەرمانرەوایان لەدایکبوونێکی مەزنە ، یان گەرانەوەی ئاوارەیە یان کارێکی نوێیە، هەڵهاتنی مانگ پیاوێکی رێزدارە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ئەگەر لەشوێنی خۆی هەڵهات کوڕێکی ڕێزدارە بۆ یەکێك بەدەستەڵاتداری بزانی دەستەڵات یان بۆ بازرگان سوودو قازانجە.

* ئەگەر کۆمەڵێ مانگی بەیەکەوەبوی دی (حەج)دەکات بەپێی ئایەتی:﴿یسألونك عن الأهلة﴾ (البقرة:١٨٩).

* دەرکەوتنی مانگ بەڵگەیە لەسەر ڕاستی بەڵێن یان گرتنی ماڵو سامان چونکە کرێی گرتنو قەرزی تێدەکەوێتو دەرکەوتنی لەشوێنێکەوە هی خۆی نەبێ وەك ڕۆژهەڵات کارێکی خراپە.

* ئەگەر بەخێرایی ئاوابوو لەو شوێنانەوە خراپەیە بەردەوام نابێت.

* بینینی مانگ سەرکەوتنە بەسەر دوژمنانداو دەڵێن: بەجێهێنانی بەڵێنو پەیمانە.

* دەگونجێت بینینی مانگ بەڵگەبێت لەسەر تەوبەی سەرپێچیکارو موسوڵمانبوونی بێباوەڕو قوتاربوون لەناڕەحەتی وەك زیندان یان چاکبوونەوەی نەخۆش.

* بینینی مانگ لەسەرەتاوە باشترە لەکەمبوونی.

* ئەگەر مانگێکی بینی دەرکەوت پاشان دیارنەما ئەو کارەی داواخوازیەتی بەجێنایەت.

مانەوە: (نابلسی) دەڵێت: مانەوە لەخەودا بۆ ئەوانەی پەیمانیانداوە ماڵو لانەیە یا بۆ مرۆڤ جێگیربوونیەتی لەسەرئەوەی لەسەریبووە بەکاروپیشە.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر یەکتاپەرستی ئەگەر یادی خوایکرد، ئەگەر لەخۆیداو دەموچاوی برینداركرد بەڵگەیە لەسەر خاوەنەکەی.

ماوەی دووروودرێژی ـ ساختمانی بەرزو چەند نهۆم: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ماوەیەکی دووروودرێژ دەبڕێ یان ساختمانێکی کڕی یاخود پێی بەخشرا ئەوە سەفەرێکی دوور دەکەوێتە بەری بەپێی ئایەتی: ﴿وَلَكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ﴾ (التوبة: ٤٢).

* ئەگەر بینی ماوەیەکی دوورنزیکدەکاتەوە یاخود ساختمانێك هەڵدەچنێ یان پەرتو بڵاویدەکاتەوە سەفەر دەکات.

ماین: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ماین بەڵگەیە لەسەر هاوسەر، ئەگەر لەسەر پشتی ماینەکە دابەزیو نەیتوانی سواری بێت یان لغاوەکەی لێکردەوە یاخود بەرەڵایکرد ژنەکەی تەڵاقدەدات.

*ئەگەر ویستی گەڕانەوەی شاردەوە یـــاخود بەهۆیەکـــەوە دابـــەزی هاوسـەرەکەی لـەخولی مانگانـەدابێتو خۆی لێدوورخستەوە، ئەگـەر دابـەزی لەسەری بۆسواری ئەسپێکی تربوو ژن بەســـەریدەهێنێت، ئەگـــەر لـــەکاتی ســورابوونیدا رووی وەرگێــڕا بـــەپیادە سـەفەردەکات، ئەگـەر کـاتێ دابـەزی لەســەری میزیکــرد بەســـەر زەویــداو میزەکـەی خوێنبـوو بـەهۆی زینـاوە لەهاوسـەرەکەی بێئاگادەبێـت چـونکە زەوی ژنەو میزکردنیش هاوسەرگیرییەو خوێنیش حەرامو یاساغکراوە.

*هەروەها بەڵگەیەلەسەر ماڵودارایی.

*مـــاینی رەش: ژنێکـــی ئاینـــداری دەوڵەمەندو بەناوبانگە.

*ماینی بەڵەك بەڵەك: بـەجوانیو مـاڵو دارایی بەناوبانگە.

*ماینی زەرد: ژنی خۆشحاڵو چوستو چالاکە.

*مـــاینی ســـپی: ژنێکـــی خوانـــاسو دیندارە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی بەبێ زینو لغاو سواری ماینبوە بەبێنـەوەی خـۆی لەگوناهو تاوان بپارێزێت ژنێکدەهێنێت یاخود دەکـەوێت بەسـەر کارێکدا بـۆی ناچێتەسەر.

م ر

مراوی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئـەوەی ببینـێ گۆشـتی مـراوی دەخـوات مـاڵو دارایـــی پێـــدەگات لەگـــەڵ ژنێکـــی دەوڵەمـەند چـونکە قـاز لانکـەی ئـاوەو بێزار نابێت لێی.

*هـــەروەها دەڵـــێن: مـــراوی پیـــاوی مەترســــــیدارە خـــــاوەن وەرەعو خواناسیوپاکیە، ئـەوەی قـاز لەگـەڵی بدوێت رێزو پلەوپایەی لەلایەن ژنێکەوە پێدەبەخشرێ.

(نابلـسی) دەڵێــت: مــراوی لەخـــەودا بەڵگـەیـە لەسـەر ژنو کـچ ، هـەروەها بەردەستو خزمەتکاری فەرمانڕەوایە، دەگونجێت ژینی خۆشنوودبێت بـەهۆی خۆشـــیو بـــەتامی گۆشـــتەکەوە یـــا بەڵگـەبێت لەسـەر کەشتیەوانو لانـەی نوێووێران.

*ئـــەوەی لەخـــەودا دەنگـــی مـــراوی ببیـــستێ لەماڵەکـــەی یـــاخود وڵاتو شـــوێنی جێنـــشینی دەنگـــی بـــەلاو نەهامەتیە لەو شوێنە روودەدات یاخود تیاچوونو فەوتانە.

مردن (مەرگ): (ئـیبن سـیرین)دەڵێت: (عەبدولعـەزین)ی کـوڕی (سـولەیمان)م بینـی لەخـەودا جلوبـەرگێکی سـەوزی لەبـــەردابوو، تـــاجو ســـەوڵەدانێکیش

بەسەریەوەبوو کەلە گەوهەر دروستکرابوو ، وتم: ئەی باوکی (محەمەد) دوای مردن چۆنبووی؟ یاخود تام و چێژی مردن چۆنبوو یا کاروبارەکان لەوێ بەچ شێوەیەکبوون؟ وتی: سەبارەت بە مردن ئێجگار ناخۆش و غەمهێنە بەلاّم سۆزو بەزەیی خوایی هات بەسەرماندا و کەم و کورییەکانی داپۆشین و ئەمەشمان بەفەزڵ و چاکەی خودا بەدەستهێنا.

*(ئەبو سەعد) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: مردن لەخەودا پەشیمانبوونەوەیە لەکارێکی مەزن، ئەگەربینی مردو پاشان زیندوبوەوە گوناهێك ئەنجامدەدات پاشان پاشگەز دەبێتەوەو تەوبەدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿رَبَّنَا امتنا اثنتين وأحييتنا اثنتين فاعترفنا بذنوبنا﴾(غافر:١١).

*ئەگەر بینی بەبێ نەخۆشی و شێوەی ئەوەی دەمرێ مرد تەمەندرێژدەبێت.

*ئەگەربینی نامرێ ئەجەل و وادەی رۆیشتنی نزیکبوەتەوە.

*ئەگەر خەوبینەر بینی هەرگیز نامرێت لەپێناوی خودایا دەمرێ.

*ئەگەربینی مردو پرسەی بۆدانرا دوای ئەوەی شتیان و کفنکرا دنیای باشدەبێ و قیامەتی خراپ.

*ئەگەربینی پێشەوایەك مرد شارەکەی خراپدەبێت هەروەك چۆن وێرانبوونی شار بەڵگەیە لەسەر مردنی ئیمام و پێشەوا.

*ئەگەر مردوویەکی ناسراوی بینی جارێکیتر مردەوەو گریان بەسەریا بەبێهاوارو لاواندنەوە کەسێکی وەچەی ئەو مردوە هاوسەردەگرێ و گریان شیوەنەکە بەڵگەو دەرووی خێرە بۆیان.

*هەروەها گوتراوە: ئەگەر مردوویەکی بینی سەرلەنوێ مردەوە مردنی کەسێکی جێنشینیەتی.

*ئەگەربینی مردوەو شێوەی مردووی نەبینی لەگەڵ کفندا لەماڵەکەیدا دیوارو جێگەیەك دەڕوخێ، ئەگەر خەونەکە لەسەر حاڵ و باری خۆیبوو نەگریان و نەناشتنی تەرمی تێدانەبوو بینای ئەوەی روەخاوە دروست ناکرێتەوە، مەگەر بکەوێتە دەستی کەسێکیترەوە.

*ئەگەربینی مردنێکی خراپ و دڵتەزێن لەشوێنێکدا کەوتەوە بەڵگەیە لەسەر کەوتنەوەی ئاگر لەوشوێنەدا.

*ئەگەر بینی مردوەو بەرووتی لەسەر زەوی دانراوە هەژاردەکەوێت.

*ئەگەر خۆی لەسەر راخەرێك دیبیەوە دنیا دەروازەکانی بۆ ئاوەلآدەکات

ئەگەر خۆی لەسەر ڕەختی خەوێك بینی پلەوپایەی بەرز بەدەستدەهێنێ یاخود لەخانەوادەکەیەوە خێری دەستگیردەبێ.

*ئەگەر مردوویەکی دۆزییەوە ماڵوسامان دەدۆزێتەوە.

*ئەگەر هەواڵی مەرگی کەسێکی ئاوارەی پێگەیشت غەمو پەژارەیەکی کتوپڕ ڕووی تێدەکاتو دەگونجێت بەو غەمەوە بمرێ.

*ئەگەر دووگیانێکی بینی مردوەو خەڵکی دەستیانکردوە بەشیوەنو گریان بەبێدەنگو لاواندنەوە کوڕێکی دەبێتو پێی شادو دڵخۆشدەبێ.

*هەندێکدەڵێن: بینینی مردن لەلایەن کەسی ڕەبەنەوە بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری ، مردنی هاوسەردار بەڵگەیە لەسەر تەلاقدانی چونکە بەهۆی مردنەوە جیاوازیو ئاژاوە دەکەوێتەوە، بەهەمان شێوە ئەگەر یەکێك لەو دوو شەریکە مەرگی ئەوی دیکەی بینی بەڵگەی جیابوونەوەیانە.

*ئەگەربینی دەستەلاتدارێك مردوەو دەگرین بەدووی تەرمەکەیدا بەبێهاوارکردن لەو فەرمانڕەوایە خۆشیو شادی بەدیدەکەن.

*ئەگەربینی فەرمانڕەوای وڵات مردو خەڵکی باسی چاکەکانیدەکەن لەدەستەلاتەکەیدا باشدەبێ.

*ئەگەر خۆی لەنێو کۆمەڵێ مردوودا بینیەوە لەنێو کۆمەڵێ دووڕوودا بەدفەرمانیان پێدەکات بەچاکەو بەگوێی ناکەن خوداوەند دەفەرموێ: ﴿فانك لاتسمع الموتى﴾(الروم:٥٢).

*ئەگەربینی بەمردوویی لەگەڵیان مایەوە لەسەر بیدعە دەمرێ یاخود سەفەرێك دەکاتو لێی ناگەڕێتەوە.

*ئەگەربینی تێکەڵیانبوو یاخود دەستی بەریانکەوت خراپەی لەلایەن خەڵکی سووکەوە پێدەگات.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەربینی هاوەڵایەتی مردوویەك دەکات سەفەرێکی دوور دێتەبەریو خێرێکی گەورەی لێبەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر مردووی لەسەرشان هەڵگرت ماڵو سامانی گەورەی دەستگیردەبێت، ئەگەر مردووەکە نانیخواردو تەمەنی درێژدەبێت.

*بینینی مەرگی فەرمانڕەوا بەڵگەی لابردنیەتی.

*مەستی مردوو خێری تێدا نییە.

*ئەگەر مردوویەکی بینی خۆی دەشوات بەڵگەیە لەسەر قوتاربوونی

شـوێنكەوتەكانی لەغـەمو پـەژارەو زیـادبوونی مـاڵو سـامانیان ، ئەگـەر مرۆڤێـك شـتی تەوبـەدەكات لەسـەر دەسـتی ئـەو مرۆڤـەداو كەسـێكی خراپەكارو تێكدەر.

*مردوشـۆر بازرگـانێكی بەسـوودە بـەهۆی كۆمەڵێكـەوە لەغـەمو پـەژارە قوتاردەبێـت یـاخود پیـاوێكی بـەڕێز لەسەر دەستی ئەو تەوبە دەكات یاخود كۆمەڵێكی خراپەكار.

*ئەگـەرخۆی لـەژووری مردووشـۆردا بینییەوە لەغەمو پەژارە قوتاردەبێتو سوود دەگەیەنێ.

*ئەگـەر مردوویـەكی بینـی بـەدوای كەسـێكدا دەگـەڕێ جلوبەرگەكـەی بشوات ئاتاجییەتی بۆ دوعـاو خێـر یـان قەرزدانـەوە یـاخود گـەردن ئـازادیی نەیارەكـەی یـاخود بـەجێهێنانی وەسیەتە.

*ئەگـەربینی كەسـێك جلـەكانی شـت خێرێكـە دەگـات بەمردوەكـە لەجلشۆرەوە.

*ئەگـەر كۆمـەڵێكی نادیـاری بینـی رازاندییـەوەو جلوبـەرگی رازاوەیانكردەبـەری بـەبێ هـۆ وەك جەژنو شـایی هەیە بەتـەنیا لەماڵێكدا بەجێیانهێشت بەڵگـەی مردنیـەتیو جلوبـەرگی سـپیش دیـاریكردنی كاروبارەكانیەتی.

*كافورو بۆنیخۆش بەڵگەی تەوبەیە بۆ خراپەكارو دەرووی خێرە لەبۆ غەمبارو ئەوەی شایستەی چاكەیە.

*ئەگـەربینی پـەنادەگرێ بـەپیاوێك بۆنیخۆشی بۆ بكڕێت بۆ كارێكی باش پەنای بۆ دەبات لەبەرئـەوەی كافورو بۆنیخـۆش بۆگـەنی مـردوو دەڕەوێنێتەوە.

*ئەگـەربینی لەسـەر دارەمـەیتێك هەڵـدەگیرێ باسوخواسـی بـەرز دەبێتەوەو ناوبانگدەردەكات.

*ئەگەربینی لەسەر تەرمێكە برایەتیو تەبایی لەبەرخوا دەبەستێ، خوداوەند دەفـەرموێ: ﴿اخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ (الحجر:٤٧).

*ئەگـەر مردوویـەكی بینـی وابەسـتەی خراپـەكارێكبوو مـشك راودەكـات، ئەگـەربینی مردوویـەكی گواسـتەوە بـۆ گۆڕستان پێداویستیو سوودو قـازانجو خێر لەبازرگانیەكەی دەكات.

*نوێـژكردن لەسـەر مـردوو زۆر دوعاكردنو داوای لێخۆشبوونە بۆی.

*ئەگەر پێشەوای لـەكاتی نوێـژدا بینـی نوێـژی لەسـەردەكرد دەسـتەڵاتو پۆسـتێك لەلایـەن فەرمانڕەوایـەكی دوورووەوە وەردەگرێت.

*ئەگەر خۆی لەدوای پێشەوایەکەوە بینی نوێژدەکات لەسەر مردوویەك ئامادەی کۆڕێکدەبێت تێیدا دوعا بۆ مردوو دەکرێ.

*ئەگەر مردوویەکی بینی بەزیندوویی کاروباری چاکدەبێت دوای ناڕەحەتیو لەلایەکەوە دەرووی لێدەکرێتەوە خۆی خوازیاری نەبوە.

*ئەگەر زیندوویەکی بینی مردبوو کاروباری لێقورسوگراندەبێت چونکە ژیان ئاسانەو مردن قورسو گرانە.

*ئەگەر مردوانی بینی مژدە دەدەن بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵی لەلای خودا چونکە ئەوان لەلانەی حەقو راستین، ئەگەر بەدیکردن بەحاڵێکیترەوە یان پشتیانهەڵکرد بەڵگەیە لەسەر خراپی حاڵوباری لەلای خودا بەپێی فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ): "بەسە یەکێکیان لەخەودا ئامۆژگاری بکرێ".

*ئەگەر مردوویەکی بینیو ناسیو پێی راگەیاند نەمردوە بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵی مردوو لەقیامەتدا بەپێی ئایەتی: ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾(ال عمران: ١٦٩) بەهەمان شێوە ئەگەر تاجو سەوڵەدانی بەسەر مردووەوە بینی یاخود ئەموستیلە یان بەدانیشتوویی بینی لەسەر جێگەیەك.

*ئەگەر جلوبەرگی سەوزی بەسەر مردوویەکەوە بینی مردنەکەی لەسەر شێوەیەك لەشێوەکانی شەهیدبوە، هەروەك چۆن ئەو خەونە بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵی مردوو لەقیامەتداو باشی حاڵیەتی لەدنیاشدا.

*ئەگەر مردوویەکی بینی بزەو خەندە لەسەر لێوەکانیبوو لێیخۆشبوون بەپێی ئایەتی: ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ، ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ﴾ (عبس:٣٩).

*ئەگەر مردوویەکی بەروویەکی گەشەوە بینی نەدوا لەگەڵیو دەستی تێوەنەدا رازییە لێی بەهۆی گەیشتنی چاکەی پێی دوای مردنی.

*ئەگەر بینی پشتی تێکردوە وەك ئەوەی پێیدەدات بەڵگەیە لەسەرنەوەی گوناهو تاوانێکی ئەنجامداوە.

*ئەگەر مردوویەکی بینی لێدا قەرزدەداتەوە.

*ئەگەر مردوویەکی بەدەوڵەمەندی بینی پتر لەحاڵی پێشوویو ژیانی چاکەی حاڵوباریەتی لەقیامەتدا.

*ئەگەر هەژارێك خەوی لەو چەشنەی بینی هەژارێتی بەچاکە بۆ دەنووسرێ.

*ئەگەر مردوویەکی بینی رووتبوو دەرچوونیەتی بەبێخێر لەدنیادا.

*هەروەها گوتراوە: رووتی مردوو پشوودانیەتی ، ئەگەر بینی کۆمەڵێکی ناسراو لەیەك شوێندا جلوبەرگیان لەبەرکردوە دڵخۆشن حاڵوباریان باشدەبێ.
*ئەگەر غەمباربوو یان جلو بەرگیان پیسبوو هەژاردەکەون و گوناهو تاوان ئەنجامدەدەن.
*ئەگەر خۆی لەگۆرستانێکی ناسراو بینی وەك مردوو خەڵکی ئەو شوێنە نارەحەتی روویان تێدەکات و دووڕوو لەنێویاندا سەر هەڵدەدات.
*بێباوەڕی مردوو ئەگەر لەحاڵێکی باشدا بینرا بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی کاروباری و باش نییە حاڵی لای خودا.
*ئەگەربینی مردوویەك پێکەنی ئنجا گریا بەڵگەیە لەسەر ئەوەی بەموسوڵمانی مردوە، هەروەها ئەگەر رووخساری مردوو رەشداگیرساوە بەپێی ئایەتی: ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ (ال عمران: ١٠٦).
*ئەگەر جلوبەرگی چڵکنی بەمردوەوە بینی یاخود وەك نەخۆش وابوو بەرپرسە لەنێوان و خۆی و خودا لەئاینەکەی.

*ئەگەر مردوویەکی بینی سەرقاڵە یاخود شوێنکەوتەی کاری خۆیەتی.
*ئەگەربینی باپیرەو داپیرەی زیندوبوونەتەوە ژینی باپیرەو داپیرەیەتی لەگەڵ پشك و بەشیان .
*ئەگەر بینی دایکی زیندوبوەتەوە دەرووی لێدەکرێتەوە لەغەم و پەژارەیەك کەوا رووی تێکردووە، بەهەمان شێوە ئەگەر باوکی بینی بەڵام لەلێکدانەوەدا بینینی باوك بەهێزترە.
*ئەگەربینی کوڕێکی زیندوبوەتەوە دوژمنێکی لەلایەکەوە دەردەکەوێت کەوا هیچ چاوەڕێنەبوە، ئەگەر بینی کچێکی مردووی زیندوبوەتەوە دەرووی لێدەکرێتەوە.
*ئەگەربینی برایەکی مردووی زیندوبوەتەوە بەهێز دەبێت دوای لاوازی، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾(طه:٣١).
*ئەگەر خوشکێکی مردووی بینی زیندوبوبوەوە کەسێکی ئاوارەی لەسەفەر دەگەڕێتەوەو خۆشی رووی تێدەکات بەپێی ئایەتی: ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَن جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ (القصص:١١).

*ئەگەر خاڵی یا پووری بینی ژیانەوە شـتێکی بـۆ دەگەڕێتەوە لەدەستیدەرچوە.

*ئەگەربینی مردوویەکی زیندووکردوەتەوە لەسەر دەستی ئەودا بێباوەڕێك موسولّماندەبێت یاخود خراپەکارێك تەوبەدەکات.

*ئەگەر لەگەڕەکەکەی خۆیاندا ژنی مردووی ناسراوی بینی لەماڵو لانەی ئەودا بەزیندوێتی وەستاوەو خۆیان رازاندوەتەوە، بۆ ئەو ژنە مردوانە کرداری جوانو رەفتاری شیرین زیندودەکاتەوە بەئەندازەی جوانی خۆیانو جلوبەرگەکەیان، ئەگەر جلەکانیان سپیبوو کاروباری ئاینە، ئەگەر سووربوو کاروباری حەزو ئارەزوە، ئەگەر رەشبوو دەوڵەمەندیو شکۆمەندییە، ئەگەر پروکابوو جلەکان هەژاریو غەمو پەژارەیە، گەرپیسو چڵکنبوو بەڵگەیە لەسەر ئەنجامدانی گوناهو تاوان.

*ئەگەر مردوویەکی بینی نوستبوو خەونەکەی پشوودانیەتی لەقیامەتدا.

*ئەگەربینی لەجێگەیەکدا نوستوە لەگەڵ مردوویەکدا تەمەنی درێژدەبێت.

*ئەگەر مردوویەکی بینی نوێژدەکات لەشوێنێك گەواهی نوێژکردنی خۆینەربوو، لەرۆژانی ژیانیدا لێکدانەوەی بەچەشنێکە ئەجرو پاداشتی کردارەکانی دنیای پێگەیشتوە، ئەگەر مردوەکە فەرمانڕەوابوو جێنشینەکانی هەمان ئەجری ئەو بەدەستدەهێنن.

*ئەگەربینی مردوەکە لەشوێنێکدایە کەرۆژانی ژیانی دنیای نوێژی تێداکردوە، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر چاکی ئاینەکەی مردوو دوای خۆی، چونکە مردوو زنجیرەی کردارەکانی بۆ خۆی پچڕاوە.

*ئەگەربینی مردوویەك بەرنوێژی بۆ زیندواندەکات تەمەنی ئەوانە کورتدەبێ چونکە دوای مردووکەوتوون.

*ئەگەربینی دوای مردووکەوتوەو شوێنەواری هەڵگرتوە لەچوونە نێوو هاتنەدەرەوەیدا ئەوجا وابەستەی کرداری چاكو خراپیدەبێت.

*ئەگەر مردوویەکی لەمزگەوتێکدا بینی بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەسزا چونکە مزگەوت دڵنیاییە.

*ئەگەر مردوویەکی بینی هاواری ئێشوئازاری سەریکرد بەرپرسە لەکاروبارێکدا بەرانبەر دایكو گەورەکەی. ئەگەر هاواری ئێشوئازاری گەردنیکرد بەرپرسە لەتیابردنی

ماڵوسامانی یاخود ڕێگری پێدانی مارەیی ژنەکەیەتی.
*ئەگەر ئازاری دەستی هەبوو بەرپرسە لەبراکەیو خوشکەکەیو شەریکەکەی یان سوێندێك کەخواردوویەتی بەدرۆ.
*ئەگەر ئازاری کەلەکەی هەبوو بەرپرسە لەمافی ژن.
*ئەگەر ئازاری سکی هەبوو بەرپرسە لەمافی باوكو خزمەنزیکەکانیو ماڵو سامانی.
*ئەگەر ئازاری قاچی هەبوو بەرپرسە لەخەرجکردنی ماڵەکەی لەرێگەیەکی بەدەر لەرەزامەندی خودا.
*ئەگەر ئازاری رانو لاقەکانی هەبوو ژیانی لەناحەقیو ئارەزوو شتی پووچو بەتاڵدا بەسەردەبات.
*ئەگەربینی مردوویەك بانگیکرد لەلایەکەوە نەیدەبینی ئەویش وەڵامیدایەوەو چوە دەرەوە لەگەڵی نەیتوانی رێگریی لێی بەهەمان نەخۆشی ئەو مردوە دەمرێت کەبانگیکردوە یاخود بەهەمان هۆکاری مردنی لەرووخانو نوقمبوونو مەرگی کتوپڕ تیادەچێت.
*بەهەمان شێوە ئەگەربینی دوای مردوویەك کەوتوە لەگەڵی چوە نێو لانەو ماڵێکی نادیار پاشان نەهاتە دەرەوە دەمرێ.

*ئەگەربینی مردوویەك پێی گوت: لەهەمان بەرواردا تۆ دەمری، ئەوەی کەدەیڵێت حەقو راستییە.
*ئەگەربینی دوای مردوویەك کەوت بەڵام لەگەڵی نەچوە نێو ئەو لانەو ماڵە یاخود چوەنێویو گەڕایەوە لەمردن نزیکدەبێتەوە پاشان قوتاردەبێت.
*ئەگەربینی لەگەڵ مردوویەك سەفەر دەکات کاروبارەکانی لێتێکەڵدەبێت.
*ئەگەربینی مردوویەك شتێکی پێدەدات لەشتە خۆشەویستەکانی دنیا خێرە دەستیدەکەوێت لەلایەکەوە چاوەڕێی نەکردوە.
*ئەگەر مردوەکە کراسێکی نوێی یان پاكو پوختی پێدا بژێوییەکی دەبێت وەك بژێوی رۆژانی تەمەنی دنیای.
*ئەگەربینی جبەیەکی دایە شکۆمەندیو رێزی وەك ئەو بەدەستدەهێنێ.
*ئەگەر جلێکی دڕاوی دایە هەژاردەکەوێ.
*ئەگەر پۆشاکێکی پیسو چڵکنی دایە سەردەکات بەکاری خراپەدا.
*ئەگەر خواردنی دایە رزقو رۆزییەکی پیرۆزو پاك بەدەستدەهێنێ لەلایەکەوە هیچ حسابێکی بۆ نەکردووە.

*ئەگەربینی مردوویەك هەنگوینی دایە دەستكەوتی دەستگیردەبێت لەلایەكی خوازراوەوە.
*ئەگەر كاڵەكێكی دایە غەمو پەژارەیەكی چاوەڕوان نەكراو رووی تێدەكات.
*ئەگەربینی مردوویەك ئامۆژگاریدەكات یان فێری زانیاریەكی دەكات چاكی لەئاینەكەیدا بەدەستدەهێنیّ بەئەندازەی ئەوە.
*ئەگەربینی پۆشاكێكیدا بەمردوویەكو بلاّوینەكردەوەو لەبەرینەكرد زیانە لەماڵو سامانو تەندروستیدا بەلاّم چاكدەبێتەوە.
*ئەگەربینی پۆشاكەكەی فرێدا هەتا مردوویەك لەبەریبكات بەلاّم پۆشاكەكە لەشاری زیندوان دەرچوو دەمریّ، ئەگەر دەرنەچوو وەریگرت هەتا دروومانی تێدا ئەنجامبدات زیانی پێناگات.
*هەموو شتێك زیندو دەیبینیّ دەیدات بەمردوو باش نییە لەدوو حاڵدا نەبێت یەكەم/ئەگەر كاڵەكیدا بەمردوو ئەوە غەمو پەژارەی دەرەوێتەوە لەلایەكەوە چاوەڕێی نەبوە. دووەم/ئەگەر شتیدا بە مامو ئامۆژنی دوای مردنیان زیانو بژێوی كێشاندەكەوێتە ئەستۆی.

*ئەگەربینی مردوویەك سەلامی لێدەكات بەڵگەیە لەسەر باشی حاڵوباری لەلای خوداوەند.
*ئەگەربینی دەستیگرت ماڵو سامانێكی نائومێد دەكەوێتە دەستیەوە .
*ئەگەر بینی مردوویەك باوەشی پێداكرد وەك خۆشەویستو ئازیزێك تەمەندرێژدەبێت.
*ئەگەر باوەشی پێداكرد وەك بەریەرەكانیو ناكۆكی خەونەكەی باش نییە.
*ئەگەربینی لەگەڵ مردوویەك دەدوێت تەمەندرێژدەبێت ، ئەم خەونەش بەڵگەیەلەسەر ئەوەی خاوەنەكەی ئاشت دەبێتەوە لەگەڵ كۆمەڵێك دوای شەڕو ناكۆكی.
*ئەگەربینی مردوویەكی نادیار ماچدەكات ماڵو سامانی لەلایەكی چاوەڕوان نەكراوەوە دەستگیردەبێت ، ئەگەر مردوەكە ناسراوبوو سوود لەزانیاریو ماڵوسامانی مردوو دەبینیّ.
*ئەگەربینی مردوویەكی نادیار ماچیدەكات وەرگرتنی خێرە لەلایەكەوە ئومێدخوازی نەبوە.

*ئەگەر مردوویەکی بینی خواردنێکی کڕی گراندەبێت یاخود نامێنێت.
*ئەگەربینی مردوان خواردن دەفرۆشن یاخود شتومەكو كالا ئەوخواردنو شتومەکە بازاڕساردی رووی تێدەکات.
*ئەگەر لەنێو خواردنو کالاوشتومەکەکاندا مرۆڤێکی مردوو یان مشکێکی تۆپیو یا ئاژەڵێکی تۆپیوی بینی بەڵگەیە لەسەر خراپبوونی ئەو خواردنو شتومەکە.
*ئەگەربینی مردوویەکی نەناسراو مارەدەبڕێ لەگۆڕەکەیدا زینادەکات، ئەگەربینی مارەیبڕیو مەنی لەئامرازی نێرینەی هاتەدەرەوە تێکەڵدەبێت لەگەڵ پیاوێکی درندەی دووڕوودا و سەرانەی لێوەردەگرێ.
*ئەگەر مردوویەکی ناسراوی مارەبڕی پیاوبوو یان ژنخوازو داوای بەجێدەهێنێ پێشتر نائومێدبوە لێی.
*ئەگەر پیاوێکی هاوڕێی مارە بڕی وەچەکانی کاری خێر ئەنجامدەدەن، ئەگەر مارەبڕاو دوژمنبوو بکەر زەفەر بەپاشماوەی ئەو مردوە دەبات.
*ئەگەر کەسێکی مەحرەمی مردووی مارەبڕی مارەبڕ خێردەکات بۆ مارەبڕاو یان دوعای خێری بۆ دەکات یاخود خێرێکدەکات بەجێنشینەکانی، گوتراویشە: روو دەکەنە حەرام.
*ئەگەربینی مردوویەکی ناسراو مارەیبڕی سوودو قازانج لەکرداروماڵو سامانی پێدەگات.
*ئەگەر ژنێکی مردووی بینی زیندوبوەتەوەو مارەیبڕیو ئاوەکەی بەرکەوت داواو خواستەکەی دەستیگردەبێتو ماڵو سامانی بەویستو خوازی خۆی دەستگیردەبێ، دیسان دەستەڵات بەدەستدەهێنێ لەگەڵ بازرگانیەکی بەسوودو قازانج.
*ئەگەر ژنێکی مردووی هێناو دواتر بۆیدەرکەوت مارەو گواستیەوە ماڵەکەی خۆی کردارێك ئەنجامدەدات لێی پاشگەز دەبێتەوە، ئەگەر جووتبوو لەگەڵیو ئاوەکەی پیسبوو پاشگەزبوەتەوە لەکردارێك کەزەرەرو غەمو پەژارەی تێدایەو دەرەنجامەکەی باشەو خێری لێدەستگیر دەبێت بەئەندازەی بەرکەوتنی ئاوی لەکۆتاییدا.
*ئەگەربینی ژنێکی مردووی کردوە بەهاوسەری خۆیو پاشان بۆیدەرکەوت مارەو چوە لای و دەستی بۆ نەبرد بەڵام چوە نێولانەکەیو جێنشینبوو تێدا خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*(ئەبو سەعد) (ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ئەگەر مردوویەکت بەدیکرد لەخەودا کارێکی باش ئەنجامدەدات ئەوە هانت دەدات لەسەر ئەنجامدانی ئەوکارە، خۆئەگەر بەدیتکرد کارێکی خراپ ئەنجامدەدات ڕێگریو یاساغی دەکات لەسەر ئەنجامدانی ئەوکارە.

*ئەگەربینی گۆڕی مردوویەکی هەڵدایەوە دەگەڕێت بەدوای ژیاننامەی ئەو مردوەدا لەحاڵی ژیانو ئاینو دنیایدا هەتا وەك ئەو بژی.

*ئەگەر مردوویەکی بەزیندوێتی لەگۆڕەکەیدا بینی چاکەو داناییو ماڵێکی حەلاڵی دەستگیردەبێ.

*ئەگەر مردوویەکی لەگۆڕەکەیدا بینی ئەو ماڵو سامانە پاکنابێتەوە.

*هەندێکیان دەڵێن: ئەگەربینی ڕوویکردە گۆڕستانو گۆڕەکانی هەڵدایەوە زیندوومردووی تێدا بەدیکردن بەڵگەیە لەسەر ڕوودانی کارەساتێکی ناڕەوا لەوشارو ناوچەیەدا.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا کەمو کوڕییە لەئایندا تێکچوونیەتی لەگەڵ بەرزیو بڵندیو ڕێزی دنیایە ئەگەر گریانو هاواری لەگەڵدابوو پاشان لەسەرشانی پیاوان هەڵگیرا لەسەردارەمەیت بەمەرجێك ئەسپەردەی خاك نەکرێ ئەگەر ئەسپەردەکرا چاکەی لێچاوەڕوان ناکرێ بەڵکو دنیا زاڵدەبێت بەسەریا و شوێنکەوتوانی لەوادەی کارو دەستەلاتیدا بەئەندازەی شوێنکەوتوانی تەرمەکەی دەبێت.

*ئەگەربینی مردوەو شێوەی مردوو دیارنەماوەو گریانو شیوەنی تێدا نییە یاخود شتنو کفنو ئەسپەردەکردن بەڵگەیە لەسەر ڕووخانی ماڵو دیوار یاخود شکانی پارچەو بەشێك لەو ماڵەدا، هەروەها دەڵێن: لەئاینەکەیدا کوێرەو وێڕای ئەوە تەمەندرێژدەبێت.

*ئەگەر ڕێوڕەسمەکانی مردووی بینی لەشتنو کنفکردن زیادبوونی ئاینەکەیەتی، ئەو گریانو شیوەنەی تێدایە بەرزبوونەوەیەتی لەدنیادا.

*هەروەها دەڵێن: مردن لەسەفەرو گواستنەوەیە یان هەژارییە، ئەوەی بمرێو ئەسپەردەبکرێ تەوبەدەکات، ئەگەر لەگۆڕەکەی هاتە دەرەوە تەوبە دەکات.

*هەروەها دەڵێن: بەشێوەیەکی ڕەها مرن هاوسەرگیرییە چونکە مردوو پێویستی بەپزیشك دەبێت، شتنیش وەك هاوسەرگیری وایە.

*ئەگەربینی مردوو لەسەر شانی پیاوان هەڵگیرا بەڵام ئەسپەردە نەکرا زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا، ئەگەر شایستەی دەستەڵاتبوو بەدەستیدەهێنێت.
*ئەگەربینی دوای مردنی ژیایەوە دەوڵەمەند دەبێت دوای هەژاری یاخود تەوبەدەکات لەگوناهو تاوان.
*ئەگەربینی مردو هەڵگیرا لەسەرشانی پیاوانو ئەسپەردەکرا زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا.
*ئەگەربینی دوای مردنی زیندوبوەوە دوای هەژاری دەوڵەمەند دەبێت یان تەوبەدەکات لەدوای گوناهو تاوان، ئەگەر خەوبینەر لەسەفەردابوو بەسەلامەتیو پارێزراوی دەگەڕێتەوە بۆ نیشتمانەکەی.
*مردنی ژنی نادیار بەڵگەیە لەسەر وەستانی بارانبارین، ئەگەر ژیا خوداوەند زەوی زیندوودەکاتەوە بەباران.
*ئەگەر مردن لەنێو ژناندا داکەوت بۆ منداڵانەو بەپێچەوانەوەیە.
*ئەگەر مردوو یەك پێی گوت نامرێ لەرۆژی دواییدا لەپلەوپایەی شەهیداندایە لەنازو نیعمەتدا.

*ئەگەربینی مردوویەکی هەڵگرتوە ئەرکی بژێوی پیاوێکی بێ دین دەگرێتە ئەستۆی خۆی.
*ئەگەر مردوویەکی هەڵگرت بەڵام نەك لەسەر شێوەی هەڵگرتنی مردوو ماڵێکی حەرام بەدەستدەهێنێ، بەڵام ئەگەر لەسەر شێوەی مردوویەك بەسەرجەم ڕێوڕەسمەکانیەوە هەڵیگرت هەڵدەستێت بەخزمەتی دەستەڵاتدار.
*ئەگەر مردوویەکی بەنەخۆشی بینی بەرپرسە لەکاروبارەکانی ئاینەکەی لەنێوان خۆی پەروەردگارەکەی.
*ئەگەر گۆڕنشینەکانی هاتنە دەروە لەگۆڕەکانیان هاتنەدەرەوەو خواردنی خەڵکیان خواردو هیچیان بۆ بەجێنەهێشتن نرخی خواردن بەرزدەبێتەوە، ئەگەر ئاوی سازگاریان خواردەوە لەبیرەکان دوای ئەوە بەڵاو نەهامەتی بڵاودەبێتەوە.
*ئەگەر مردوویەکی ناسراوی بینی مردوەتەوەو دەگرین بۆیو هاوارو قیژەقیژ کەسێکی جێنشینی ئەو مردوە دەمرێت، ئەوەی مردوو دەربارەی خۆی رایدەگەیەنێ راستو حەقە چونکە لەلانەی حەقدایەو دنیاش بەتاڵو پووچە.

*ئەگەر مردووەکە شتێکی پێ ڕاگەیاند نەدەبوو خەوی تێکەڵ و پێکەڵە، بەهەمان شێوە ئەگەر بەنەخۆشی بینی گیرۆدەی دەستی گوناهو تاوانە.

*ئەگەر نوێژی لەسەر مردووکرد بەزەیی پیایاندا دێتەوە سەردانی گۆڕەکانیان دەکات.

*ئەگەربینی نوێژ لەسەر مردووەکان ئامۆژگاری پیاوێکی ڕەق و زبر دەکات یاخود ئامۆژگاری پیاوێکی نەزاندەکات.

*ئەگەربینی هاوسەرەکەی مردو پاشان زیندووبوەوە لەکشتوکاڵەوە سوودو قازانجدەکات، ئەوەی مردوویەکی دۆزییەوە ماڵ و سامان بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی بەشوێنەواری مردوویەکدا دەڕوات پابەندی ژیاننامەکەی دەبێت و شوێنەواری لەدنیاو ئایندا دەسڕێتەوە.

*ئەگەربینی ئیمام و پێشەواکەی مرد وڵات وێراندەبێ، هەروەك چۆن ئەگەر بینرا وڵات وێرانبوو ئیمام دەمرێ.

*ئەگەربینی نەمرد چارەنووسی نزیکبوەتەوە.

*مردن قوربانی و خێرە لەبری گوناهێکی گەورە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەربینی لەخەوەکەیدا دەمرێ بەبێئەوەی نەخۆشبێ تەمەنیدرێژدەبێ.

*ئەگەربینی لەسەرەمەرگدایە ستەم لەخۆیو کەسانیتر دەکات.

*ئەگەربینی هەواڵی مردنی پیاوێکی غەریبی بیست هەواڵی تێکچوونی ریش و دنیای دێت.

*ئەگەربینی کوڕێکی مرد لەدوژمنەکەی قوتاردەبێت.

*ئەگەربینی کچەکەی مرد نائومێد دەبێ لەدەرووی خێر.

*ئەگەربینی مردو ئەسپەردەکرا ئەگەر ئەمانەت پارێزبوو بەزۆر لێی وەردەگرن، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ.

*ئەگەربینی مردو ئەسپەردەکراو هاوسەرداربوو لەژنەکەی یا شەریکەکەی یاخود براو هاوڕێکانی جیادەبنەوە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەرو غەریبی، ئەگەر لەسەفەردابوو دەگەڕێتەوە بۆ لای خانەوادەکەی.

*مردن بەڵگەی خێرە، بۆیەکێك کەلەشتێك بترسێ یان غەمباربێت.

*ئەگەر نەخۆشێك بینی مرد بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی لەنەخۆشیەکەی.

*مردنی چەند برایەك بەڵگەیە لەسەر مردنی دوژمنان و قوتاربوون لەزەرەرێکی چاوەڕێکراو.

*ئەگەرخۆی لەنێو کۆمەڵێکی مردوودا بینیەوە لەنێو کۆمەڵێکی دووڕوودایە.
*ئەگەربینی هاوەڵایەتی مردوویەك دەکات سەفەرێکی دوور دەکەوێتە بەرێو لەوسەفەرەدا خێری دەستگیر دەبێت، ئەگەر مردووەکە شتێکی خوارد بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.
*ئەگەر خۆی بەمردوو چواند خۆشحاڵدەبێتو خواردنی مردوو بۆ شتێك بەڵگەیە لەسەر گرانی ئەو شتە.
*ئەگەربینی لەژووری مردوو شۆڕدایە ناوبانگی بڵاودەبێتەوەو لەگوناهەکانی قوتاردەبێتو لەقەرزاری رزگاریدەبێت.
*ئەگەر مردوویەك داوای لەکەسێککرد جلوبەرگی بۆ بشوات هەژاریەتی یاخود دوعاو نزایە بۆئەوەی بینیویەتی یاخود قەرزدانەوەو گەردن ئازادییە لەوەی ستەمی لێکردوەو بەجێهێنانی وەسیەتنامەیە یاخود شتێك کەئەو لێی بەرپرسە، ئەگەر مرۆڤێك شتی هەڵوەشانو تیاچوونی لەژێردەستی ئەودا دەبێت.
*ئەگەر مردوویەکی بینی زیندوبوەتەوە کارێکی مردووی بۆ زیندودەبێتەوە، ئەگەر لەناڕەحەتیدابوو کاری ئاسان رووی تێدەکات لەلایەکەوە چاوەڕێی نەبوە.

*ئەگەربینی مردوویەکی زیندوکردەوە لەسەردەستی ئەودا جوولەکەیەك یا مەسیحیەك موسوڵماندەبێت.
*ئەگەربینی مردوو زیندودەکاتەوە رێنومایی کۆمەڵێکی مردوو دەکات یان بیدعەچیان لەسەر دەستیدا تەوبە دەکەن لەسەر ئەو گوناهانەی سوربوە لەسەری.
*ئەگەر مردوانی بینی جارێکیتر دەمرنەوە بەڵگەیە لەسەر مردنی کەسێك کەهەمان ناوی ئەو مردوەی هەڵگرتوە.
*ئەگەر پیاوێکی مردووی بینی ژنێکی زیندووی هێنا بەمارەبییەکی نوێو گۆڕی بۆ ماڵی خۆی مردنیەتی.
*ئەگەر زیندوویەك بینی دوای مردووکەوتوەو چوە نێو ماڵێکەوەو هاتە دەرەوە لێی لەمردن نزیکدەبێتەوەو پاشان قوتاردەبێ.
*ئەگەر دوای مردوویەك کەوتو پاشان لەگەڵی نەچوە نێوماڵەکەوە لەمردن قوتاردەبێت.
*ئەگەر مردوویەکی بینی کرایە پیسیەکەی دایە هەژار دەکەوێت.
*ئەگەربینی مردوو لێی دەدرێ یان زیندودەبێتەوە پشتی لێدەکات زیندووەکە لەئاینەکەیدا خراپە دەکات

ئەوجا مردوو رازی نابێت مەگەر بەوەی خودا پێی رازییە چونکە ئەو لەلانەی حەق‌و راستیدایە.
*ئەگەربینی زیندویەك لەمردوویداو مردوەکە ملکەچ‌و رامبوو بۆی هێزی زیندوە لەئاینەکەیداو گەیشتنی خێرو دوعایە یاخود ئامۆژگارییە بەجێهێنا.
*ئەگەر مردوویەکی نوستووی بینی لێیدەدات خێری دەستگیردەبێت لەسەفەرەکەی‌و ئەوەی لێیدەرچوە بۆیدەگەڕێتەوەو لێدانی قەرزدانەوەیەتی.
*ئەگەر مردوویەکی بینی کارێکی باشی ئەنجامدا فەرمانی ئەنجامدانی کارێکی لەوچەشنەی پێدەدرێت، ئەگەر خراپبوو واز لەدەستبەرداربوونی دەهێنێت.
*ئەگەر زیندوویەکی لەنێوان مردوودا بینی سەفەرێکی دووردرێژ دەکەوێتەبەری‌و ئاینەکەی تێکدەچێ.
*ئەگەر خۆی لەگەڵ مردوەکاندا بینی‌و زیندوبوو لەگەڵ کۆمەڵێکدا تێکەڵدەبێ کەئاینەکەیان شێواوە.
*ئەگەر زیندوویەکی بینی دوای مردوویەك دەکەوێت‌و شوێنەواری هەڵدەگرێ لەچوونە ژوورو هاتنەدەرەوەی ئەو زیندوە پابەند دەبێت بەو مردوەوە لەوەی کەمردوەکە لەسەریەتی لەئاین‌و دنیایدا.
*ئەگەر مردوویەکی بینی مرد بەموشریکی نموونەی دانایی دەهێنێتەوەو قسەی چاکەو راستدەکات.
*ئەگەر بێباوەڕێکی مردووی بینی جل‌وبەرگێکی دڕاوی لەبەردابوو خراپی حاڵ‌وباریەتی لەقیامەتدا.
*ئەگەر جولەکەو مەسیحی‌و ئاگرپەرستێ ببینێ مردوویەك لەسەر جێگەیەکەو جل‌وبەرگی سەوزی لەبەردایەو تاج‌و سەوڵەدان لەسەرسەریبوو بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی‌و شکۆمەندی‌و بەدەستهێنانی خێرو خۆشی‌و شادی‌و مەزنی.
*ئەگەر مردوویەکی بینی پێیگوت هەرگیز نامرێ لەپلەوپایەی شەهیداندایەو لەقیامەتدا نازو نیعمەت رووی تێدەکات.
*ئەگەر مردوویەکی بینی بەزیندوویەکی گوت دەمریت، دەگات پێی لەکاتێکی دیاریکراودا لەودەمەدا لەورۆژ مانگ‌و ساڵەدا.

*ئەگەربینی دایکی دەمرێ حاڵی دنیای بەسەردەچێتو دەشێوێت، ئەگەر لەخوازیارانی قیامەتبێ دەست لەکاری دەکێشێتەوەو لەبەجێهێنانی فەرزەکان دووردەکەوێتەوە.

*ئەگەربینی براکەی مردوەو نەخۆشبوو ئەوە مەرگیەتی، وەگەرنا یەکێك لەوانەیە کەبرایەتی لەگەڵدەبەستێ یان پشتی پێدەبەستێ.

*خۆئەگەر براینەبوو مردنی براو کەسێکی نزیکی بینی دەمرێ یان ماڵو سامانی بەسەردەچێت، ئەگەر هەژاربوو چاوێکی دەپێکرێ یاخود دەستێکی دەپێکرێ.

*ئەگەربینی هاوسەرەکەی دەمرێ ئەوە پیشەسازییەکەی دەوەستێ.

*ئەگەر مردوویەکی بینی بوە بەدەستەڵاتداری وڵاتێك یان گەڕەکێك ژیاننامەی ئەو مردوە زیندودەبێتەوەو ژێردەستەکانی فەرمانڕەوا بەهەمان ڕێبازدا دەڕۆن یاخود کەسێکی خۆی بەهەمان ڕێبازی ئەودا تێدەپەڕێ.

*ئەگەربینی زانایەکی مردوو یاخود پیاوچاکێكو زانایەکی لەشوێنێکدا بینی ئەگەر لەجەنگدابوون یان نەبوونی دڵنیایی دەروویان لێدەکرێتەوەو حاڵوباری سەرۆکەکەیان چاکدەبێتو ژیاننامەیان باشدەبێت.

*ئەگەر یەکێك لەفێرعەونەکان لەوڵاتێکدا بینرا یان بوو بەفەرمانڕەوای ستەم لەو وڵاتو شارەدا دەرکەوێت لەگەڵ خراپی بژێوی.

*ئەگەربینی مردوویەکی هەڵگرت وەك شێوەی هەڵگرتنی تەرم دوای دەستەڵاتدارێك دەکەوێت، بەهەمان شێوە ئەگەر لەسەر شان هەڵیانگرت یاخود لەدەفرێکدا.

*ئەگەربینی نوێژ لەسەر مردوویەك دەکات شەفاعەت بۆ پیاوێکی بەدوخراپدەکات.

*ئەگەربینی مردوویەك لەلایەکەوە بانگیکرد لەلایەکی نادیارەوەو نەیبینیو وەڵامیدایەوە دەمرێو دەگات بەو مردوە.

*ئەگەر مردوویەکی بینی لەدەریایەکدا نوقمبوو لەهەڵەو گوناهدا نوقمدەبێ.

*ئەگەربینی مردوان لەگۆڕەکانیان راستبوونەوەو گەڕانەوە بۆ لانەو ماڵەکانیان ئەوە لەزیندان قوتاردەبێت یاخود خوداوەند روەك زیندودەکاتەوە دوای مردنی.

*دەگونجێت مردن بەڵگەبێت لەسەر گۆشەگیری بەهۆی راوبۆچوون دنیانەویستییەوە.

*دەگونجێت مردنی کتوپڕ بەڵگەبێت لەسەر گەشتی هەژار.
*مردنی پێغەمبەران(ﷺ) لەخەودا لاوازی ئەوان و ژیانیانەو واژووی ئەوەیە.
*مردنی پاشا بەڵگەیە لەسەر لاوازی سەربازان و مەرگی زاناش بەڵگەیە لەسەر پوچەڵبوونەوەی بەڵگەی خەوبینەرە دەگونجێت مردنی زانا بەڵگەبێت لەسەر بیدعە لەئایینداو مردنی خواناس هەڵگەڕانەوەی خەوبینەرە لەبەندایەتی.
*مردنی پیشەوەر بازاڕ ساردی پیشەکەیەتی و مردنی باوك و دایك تەنگی بژێوییەو مردنی ژن دنیایەکی بەسەر چوەو مردنی کچ پچڕانی باس و خواسیەتی، مردنی ئەوەی پەنای پێدەگرێ لەکاری چاکسازیدا یاخود پوچەڵبوونەوەی سەفەرەکەی یان زەرەرێکە بەپێ و ئەندازەی .
*نوێژی مردوو لەسەر مردووکرداری پووچ و بەتاڵە چونکە هەردوو مردووکارەکانیان بەتاڵ و پووچەڵبوەتەوە، یاخود هەستدەکات قەرزێکی لەسەرە شەفاعەت دەکات بۆ کەسێك شەفاعەتی لێقبوڵ ناکات.

*بردنی جل وبەرگ و خواردن یان ئاژەڵ زیادەو رزق و رۆزییە ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر خێر. ئەگەر لەگەڵ مردوەکەدا جوولەکەو مەسیحی هەبوو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرکرداری مردوو پاشان خوداوەند قوتاریدەکات لەئاگرو دەرووی لێدەکاتەوە.
*هاوسەرگیری مردوو لەگەڵ ژنێك هاوسەرگیرییە یان تەلاقە.
*دەگونجێت هاوسەرگیری بەڵگەبێت لەسەر باشی حاڵی لەلای پەروەردگار.
*بینینی مردووی موشریکەکان لەخەودا دوژمنانن و مردووی خاوەن کتێبان رۆچوونە لەئایندا لەگەڵ نوێبوونەوەی غەم و پەژارە.

مرواری(گەوهەر): (ئیبن سیرین) دەڵێت: مرواری ریزبەندکراو لەلێکدانەوەدا قورئان و زانیارییە.
*ئەگەر بینی مرواریییەك کوندەکات بەڕاستی قورئان راڤەدەکات.
*ئەگەر بینی مرواری فرۆشت یان قوتیدا قورئان لەبیر دەکات.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی مرواری دەفرۆشێ زانیاری پێدەدرێ و ئەویش لەنێوخەڵکیدا بڵاویدەکاتەوە.
*خستنەدەمی مرواری بەڵگەیە لەسەر باشی ئاین.

*ئەگەر بینی مرواری بڵاودەکاتەوە لەدەمیەوەو فڕێی دەداتو خەڵکی کۆیدەکەنەوە بەڵام خۆی هەڵیناگرێ ئامۆژگاریدەرێکی بەسوودە.
*هەروەها دەڵێن: مرواری ژنە دەیهێنێت یان خزمەتکارە، گوتراویشە کوڕە بەپێی ئایەتی: ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا﴾(الانسان:١٩).
*بەئەمانەت وەرگرتنی مرواری بەڵگەیە لەسەر کوڕێك ئاژی.
*دەرهێنانی مرواری زۆر لەقووڵایی دەریا یان لەدەریادا ماڵێکی حەڵاڵە لەلایەن هەندێك کاربەدەستەوە.
*مرواری زۆر میراتییەو بۆ فەرمانڕەوا دەستەڵاتەو بۆ زانا زانیارییەو بۆ بازرگان سوودو قازانجە.
*مرواری پڕو تەواوی هەمووشتێکەو ئەوەی ببینێ مرواری کوندەکات بەدار ژنێکی مەحرەم مارە دەبڕێ.
*ئەگەر مرواری قووتدا گەواهیو شەهادەت دەشارێتەوە.
*ئەگەر مرواری مژی غەیبەتی خەڵکیدەکات.
*ئەگەر بینی رشایەوەومرواریبوو پاشان مژیو دیسان قووتیدایەوە پلان لەخەڵکی دەگێڕێو غەیبەتیان دەکات.

*ئەگەر مرواریەکی زۆری بینی لەدەریادا دەریهێنا ماڵێکی حەڵاڵ لەگەنجینەی فەرمانڕەوایان بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر بینی مروارییەکە دوورکەوتەوە ئەوا دەڵێن تووشی ناڕەحەتیدەبێت.
*ئەگەر بینی دەرگای گەنجینەیەکی بەکلیلکردەوەو، مرواری لێدەرهێنا پرسیار لەزانایەك دەکات دەربارەی بابەتێك، چونکە زانا گەنجینەیەو پرسیارلێکردنیشی کلیلە.
*دەکونجێت شەڵی کچێنی کچێك ببات و کوڕێکی لێببێت.
*ئەگەر بینی مرواری هەڵدایە نێو رووبار یان بیرێك چاکە لەگەڵ خەڵکی ئەنجامدەدات.
*ئەگەر بینی مرواریو بەرگەکەی لەیەك جیاکردەوەو بەرگەکەی بردو فڕێیدا گۆڕهەڵکەنە.
*مرواری گەورە باشترە لەپچووك، دەکونجێت گەورەکەی بەڵگەبێت لەسەر سوورەتە درێژەکانی قورئان.
*مرواری ریزبەندکراو بەڵگەیە لەسەر کوڕ، ئەگەر شاراوەبوو شچە، دەکونجێت پەرشوبڵاوەکەی بەڵگەبێت لەسەر قسەوگوتەی جوان.

*هەموو جۆرەکانی مرواریو گەوهەرو هیتر بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستیو حەزو ئارەزووی ژنانو کوڕان.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: دووپیاوم بینی گەوهەریان خستبوە نێودەمیان، یەکێکیان بچووکەکەی لەدەمیا دەردەهێناو ئەویتر گەورەکەی دەخستەنێودەمی، ئەویش وتی: ئەوپیاوەی مروارییە بچووکەکەی دەردەهێنا ئەوەیە نیشانی منداوەو منیش باس لەوە دەکەم کەبیستومە، بەڵام ئەوەی گەورەکەی دەرهێنا نیشانی (حەسەن)ی (بەسری)تداوەو لەگەڵ بەندایەتییەکی زیاتر لەوەی بیستومانە.

*ژنێك هات بۆلایو وتی: من لەئامێزمدا دووگەوهەرم بینی، یەکێکیان لەویتر مەزنتربوو خوشکەکەم داوای یەکێکیانی لێکردمو بچووکەکەم دایە، (ئیبن سیرین)وتی: تۆ ژنێکی فێری دوو سورەت دەبی، یەکێکیان لەوی دی درێژترە، خوشکەکەت فێری بچووکەکەیان دەکەیت، ئەویش وتی: راستدەکەی، فێری سوورەتی (البقرة)و (آل عمران) بوومو خوشکەکەم فێری (آل عمران)کردوە.

*پیاوێك هات بۆلایو وتی: لەخەودا بینیم مرواری قوتدەدەم، پاشان فڕێی دەدەم، وتی: تۆپیاوێکی هەرکات قورئان لەبەر بکەی لەبیریدەکەیت بۆیە لەخوابترسە.

*یەکێکیتر هات بۆلای وتی: لەخەودابینیم بەسەر مرواریدا دەڕۆیشتم ، وتی: مرواری قورئانەو نابێت قورئان بخەیتە ژێر پێوە.

*یەکێکیتر هات بۆلایو وتی: لەخەودا بینیم دەمم پڕبوە لەمرواریو ناتوانم دەری بهێنم، پێی وت: تۆ پیاوێکی قورئان باشدەزانی بەڵام نایخوێنی، ئەویشوتی: راستدەکەی.

*یەکێکیتر هات بۆلای وتی: بینیم لەیەکێك لەگوێچکەکانمدا مرواری هەبوو وەك گوارە، وتی: لەخوابترسەو قورئان وەك گۆرانی مەخوێنە.

*یەکێکیتر هات بۆلای وتی: لەخەودا بینیم مرواری لەدەمم دێتەخوارەوەو، خەڵکی دەیبەنو منیش هیچی لێنابەم، وتی: تۆپیاوێکی قسەتیژو حیکایەتخوانیو ئەوەی دەیڵێت کاری پێناکەیت.

(نابلسی)دەڵێت: مرواری خزمەتکاری زۆرو میراتیەکی بێشومارە بۆ یەکێك چاوەڕێی بکات.

*مـــرواری بـــۆ زانـــا زانیارییـــەو بـــۆ فـــەرمانڕەوا دەســـتەڵاتەو بـــۆ بازرگـــان بازرگانییـــەو بـــۆ بـــازاڕیو پیـــشەوەر پیشەکەیەتی.

*مرواری تەواویو کامڵی هەموو شتێکە لەگەڵ جوانیو قەشەنگی.

*ئەگـــەر بینـــی مـــرواری کونـــدەکات گەواهیو شەهادە دەشارێتەوە.

*ئەگـــــەر بینـــــی مـــــژی غەیبـــــەتی خەڵکیدەکات، ئەگەر ڕشایەوەو دیسان مـــــژیو دواتـــــر قوتیـــــدا غەیبـــــەتی خەڵکیدەکات.

*ئەگـــەر بینـــی مـــرواری فرێدایـــە نێـــو ڕووبارێك چاکە لەگەڵ خەڵکیدەکات.

*بـــــەرگی مـــــرواریو فرێـــــدانیو کۆکردنەوەی بەرگەکەی گوڕهەڵکەندنە.

*ئەگەر بینی گەنجینەیەکی کردۆتـەو بـــەکلیلێكو مـــرواری لێـــدەردەهێنیٚ پرسـیار لەزانایـەك دەکـات دەربـارەی بابەتێك.

*ئەگـــــەر مرواریيـــــەکی بینـــــی زۆر خۆشحاڵدەبیٚ.

*ئەگـــەر مـــرواری پێـــدرا پلەوپایـــە بەدەستدەهێنیٚ.

*ئەگەر بینی مرواریيەکی قوتدا پاشـان هەڵیدا هەر ئایەتو سوورەتێکی قورئان لەبەر بکات زوو لەبیریدەکات.

*مـــرواری مارەبڕینـــە یـــان گرێبەســـتی ماڵوســـامان یـــان خوێنـــدنی ســـەراپای قورئانە.

*ئەگـــەر بینـــی مرواریيـــەك فرێدەداتـــە نێوجـــــەماميك قورئـــــان لەرێگـــــە چەپەکەکاندا دەخوێنێتەوە.

*ئەگەر بینی مرواری بەدەستدەهێنیٚو دەیخاتـــە دەمـــی فێـــری قورئانـــدەبیٚ پاشان فێری کەسیناکات.

*هـــەروەها دەڵـــێن: ئەگـــەر چـــەندبارە مرواریەکیان بۆ هێنا غەمو پەژارەیە.

*ئەگـــەر بینـــی مـــرواری قوتـــدا دانـــایو زانیارییە لەبەریدەکات.

*ئەگـــەر بینـــی مـــرواری ڕیزبەنـــدکردو فرێدەدایـە نێـو زبـڵو سـەر ڕێگـە یـان شـوێنێك زانیـاری لـەلای کەسـانی دی باسدەکاتو سووکایەتی پێدەکات.

*ئەگەر بینی ئاگر دەکاتەوە بەمرواری لەشوێنی دارو تەنوری پێگـەرم دەکـات مرۆڤێـك ناچـاردەکات لەسـەر کارێـك کەدەیورووژێنیٚ لەقسەو گوتەی چاکە.

*مرواری گەورە باشترە لەبچووکەکەی، دەگونجێـــت گەورەکـــەی بەڵگـــەبێت لەســـەر ســـوورەتە درێـــژەکانی قورئـــان، مرواری ناکونکراو بەڵگەیە لەسـەر کچو کـــونکراویش ڕزقو ڕۆزییـــەکی خێرایـــە هیچ ماندووبوونێکی تێدانییە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر فرمێسكو ئەشك چونكە فرمێسكیان بەمرواری چواندوە.

مرواری ژن: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بەپاوانەوەبوو چاكەی مێردەكەیەتیو چاكەكردنیەتی لەگەڵیدا بەئەندازەی دەنكەكانی مرواریو جوانی، ئەگەر مرواریيەكە رێك نەبوو بۆ پیاوو ژن زیانە.

*ئەگەر مرواریيەكە زیوبوو لاوازی ژنەكەیەتی.

مرۆڤ: ئەوەی لەخەودا یەكێك لەشێوەی مرۆڤدا ببینێتو نەیناسێتو لەكەسێك نەچێت بیناسێت دەگونجێت ئەو روحو شێوازە روحو نەفسی خۆی بێتو خوداوەند نیشانیبدات.

*ئەگەر ئەو كەسەی بینی كردەوەی چاكە دەكات خۆیەتی.

*ئەگەر بینی لەخەودا كردەوەی خراپە دەكات هەر خۆیەتی.

*دەگونجێت ئەوكەسە سنوورو كۆتایی بێت یان رزقو چارەنووسیبێت.

*ئەگەر دووكەس ببینێتو بترسێت دڵنیا دەبێت.

*ئەوەی پیاوێك ببینێتو بیناسێت خەوەكەی بەڵگەیە لەسەر وەرگرتنی شتێك لێی یان هاوچەشنی ئەوە.

*ئەگەر بینی شتێكی لێوەرگرت پێی خۆشبوو ئومێدو هیوای بەدەست دێنێت لەدەستەڵات ئەگەر شایستەبێت.

*ئەگەر بینی وەك كراسێكی نوێی لێوەر بگرێت دەستەڵاتی پێدەبەخشێتو، ئەگەر ماڵی لێسەند نائومێددەبێت لێیو دژایەتیو ئاژاوە دەكەوێتە نێوانیان.

*هەموو مرۆڤێكی ناسراویش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+خودی خۆی.

+رەگەزی.

+هاوچەشنی.

+شاروپیشەكەی.

*ئەوەی مرۆڤێكی ناسراو ببینێت ئەو مرۆڤە پلەوپایەی بەرز دەبێتەوە، ئەگەر خۆی خاوەن پلەوپایەبوو نرم دەبێتەوە یا بەلاو نەهامەتی رووی تێدەكات ئەوەش بەڵگەیە لەسەر شەڕ یان خێر هەروەك بینیویەتی.

مرۆڤی نێر: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر چاكەو فراوانیو گوشادی.

مریشك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مریشك ژنێكی گێلی زبرو رەقە ، خاوەن جوانییەو لەوەچەی پادشاو میرانە

یــاخود وەچــەو منــداڵی کــەنیزەكو خزمــەتکارە، ئــەوەی ببینــێ لەخــەودا مریشك سەر دەبڕن، ئابڕووی کچێکی داوێنپاك دەبات، ئەوەشی راویبکات مــــاڵو داراییـــــەکی حــــەلاڵی دەستدەکەوێت، ئــەوەی لەگۆشتەکەی بخــوات لەلایــەن عەجەمــەوە مــاڵێکی حەلاڵی دەستکەوێت.

*ئەگـــەر بینــی مریــشكو تـــاوس لەماڵەکــەی دەخــوێنن خــاوەنی بــەلاو نەهامەتیو داوێنپیسییە.

*هــەروەها دەڵێن: مریشكو پــەڕوباڵی ماڵو داراییەکی بەسوودو قازانجە.

(نابلسی) دەڵێــت: دەگونجێــت مریــشك لەخەودا ژنێك بێت هەتیو بەخێو بکاتو هـــەوڵو کۆشـــشیان بـــۆ بکــــات لەپەیداکردنی خێرداو گسکیان بۆ بــدات لــەوپێناوەدا، بێگومــان ئــەو ژنــە سوودمەندە.

*مریـشکی هەڵنیـشتوو ژنــی چوســتو چالاكو خاوەن بنەچەیە.

*مریـشکی زیڵــدانو ســەرخۆڵیش ژنــی بێـچەڵەكو بنەچــەیە باڕۆکەکانیــشی وەچـــەی نێرینەیـــە کەلـــەزیناوە پەیدابوون.

*دەگونجێت مریشك بەڵگــەبێت لەســەر ژنی خاوەن منداڵو چوونە ژوورەوەی مریشك بۆلای نەخۆش بەڵگەبێت لەسەر چـاکبوونەوە، هــەروەها باڕۆکــەش بــەو چەشنو شێوازەیە.

*بانگدانی مریشك شەڕو خراپــە یــاخود بەرگە.

*دەگونجێت هاتنــە ژوورەوەی مریــشك بــۆ لای کەســی لــەش ســاغ ئاگــاداری تووشـبوونی بێــت بەنەخۆشـییەك تێـدا پێویستی بەکات هەبێت بۆئەوەی چــاك ببێتەوە.

*دەگونجێت هاتنــە ژوورەوەی مریــشك یــان خاوەنــدارێتی بەڵگــەبێت لەســـەر ڕەواندنــەوەی غــەمو پــەژارەو خۆشــیو شادیو نیعمەتداری.

*باڕۆکــە کــوڕە یــاخود جلوبــەرگێکی دەرچەو کوندارە، یان دەروی خێرە بــۆ یەکێك لەناڕەحەتیدابێت.

*ئەگــەر مریــشکێکی زۆر لەماڵەکەیــدا بێــتو بــەهیچ شــێوەیەك ئەژمـــەردە نەکرێت دەستەلاتدارىو دەوڵەمەندییە، ترسو بیمەکەشی دەرەوێتــەوەو حــاڵو باری سەقامگیر دەبێت.

مریـــشکەبەکر: (نابلـــسی)دەڵێـــت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر چنەری حەسیرو سووروسپیو بــڕەری ئاوریــشم یـــان دروســـتکەری راخــەر. هـــەروەها

بینینی بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندیو مەزنیو خۆشەویستیو تەبایی.

مریشکەوان:(نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر دەروولێکردنەوەو ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەو بازرگانی کەنیزەکو کۆیلە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

م ز

مزری (ترشۆکە):(نابلسی) دەڵێت: مزریو ترشۆکە لەخەودا بەڵگەیە لەسەرچاکبوونەوە لەنەخۆشیو ناساغی. دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕووپامایيو دووڕوویی بەهۆی خۆشی سەرەتاو کۆتای دوابیەکەی.

مزگەوت:(ئیبن سیرین)دەڵێت: (عەبدولعەزیز)ی کوڕی (ئەبوداود) دەڵێت: پیاوێکی دەشتەکی مزگەوتێکی بەحەوتبەرد دروستکردو هەرکات نوێژێکی دەکرد دەیگووت: ئەی بەردەکان من پێتان دەڵێم خوداوەند تاکو تەنیاو بێهاوتایە ، پاشان ئەم پیاوە مردو روحەکەیان بەرزکردەوە روو بەئاسمان ئەویش وتی: منیش لەخەودا بینیم وتی ـ کاتێ بردیانم بۆ دۆزەخ هەریەک لەو بەردانە بەئەندازەیەک گەورەبوون دەرگاکانی دۆزەخیان لێگرت.

*مزگەوت بەڵگەیە لەسەر:

+قیامەت.

+کابەی ماڵی خودا.

+شوێنی کۆبوونەوە پەیداکردنی سوودو قازانج.

+کۆڕی یادو زیکر.

+مەیدانی جەنگو شەڕ.

*ئەگەر کەسێك مزگەوتێك دروستبکات شایستەی دادگابوو پۆستی دادوەری وەردەگریٚ یان فتوا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانای خاوەن کتێبو نووسراو، بۆ کاغەزفرۆش بەڵگەیە لەسەر نووسینەوەی قورئانی پیرۆز ، بۆ ڕەبەن بەڵگەیە لەسەر مارەبڕینو هاوسەرگیری، بۆ خوازیارانی ماڵو داراییو دنیا بەڵگەیە لەسەر دروستکردنی بیناو ساختمانێك کەبەردەوام سوودو قازانجی بۆیدەبێ وەك حەمامو ئوتێلو فرۆشگاو فڕنو کەشتیو هاوچەشنی ئەمانە.

*ئەگەر مزگەوتێکی ڕووخاند واژووی ئەوەیە کەدروستیکردووەو بەڵگەیەلەسەر هەوڵولێبڕانی بۆئەوەی دروستیدەکات.

*ئەگەر فرۆشگایەکی دروستکرد دنیای زاڵکردووە بەسەر قیامەتدا.

*ئەگەر گەرماوێکی دروستکرد ئاینی تێکدەچێ بەهۆی ژنێکەوە، ئەگەر لەشوێنەکەی چاڵێکی هەڵکەند گوناهبار دەبێ بەگوناهێك کەئەنجامی دەدات یاخود لەپێناوی کۆمەڵێکدا کەوا لەسەر زانیاریو خێر لێی جیابونەتەوە یان دادوەرێك کەلەکاریخستوە یاخود پیاوێکی چاك کوشتویەتی یان شوێنێك پشوو یان هاوسەرگیری تێدابێتو پووچەڵیبکاتەوە.

*ئەگەر خۆی بەدەر لەجلوبەرگ بینی لەمزگەوتێکدا خۆی دادەماڵێ لەوەی شایستەیەتی، ئەگەر لەرۆژانی (حەج)دابوو (حەج)دەکات پشت بەخوا بەتایبەت ئەگەر بانگی تێدایا، ئەگەر گوناهباربوو روولەتەوبەو پەشیمانیدەکات، ئەگەر لەسەر حاڵەتێکی جیاواز نوێژی تێدادەکردو رووی نەکردبوە قیبلە روو لەدنیاگەری دەکاتو لەبازاڕێکدا خۆی سەرقاڵدەکات، ئەوجا بێبەشدەبێ لەدنیاش چونکە نوێژەکەی نادروستەو زەرەرکردنیشی هیلاکیو ماندوبوونیەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خراپی ئەوەی رووی تێدەکات لەبێئاگایی لەحەرامو سووخۆریدا.

*بینینی مزگەوتی (حرام)بەڵگەیە لەسەر (حەج) بۆ یەکێك یەکلایی بوبێتەوە تێدا یان بانگی تێدا دابێ، ئەگەر ئەوە لەرۆژانی (حەج)دا نەبوو وەك خۆیەتی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ماڵی دەستەڵاتدار بۆیەکێك بیەوێت لەنێویدا دڵنیابێت.

*هەروەها بەڵگەیەلەسەر:

+لانەو ماڵی زانا.

+مزگەوتی گەورەی شار.

+بازاڕێکی گەورەو مەزن وەك بازاڕی پارەگۆڕینەوەو زەڕەنگەران.

*(ئەبوسەعد)دەڵێ: ئەگەر مزگەوتێکی بینی ئاوەدانبوو ئەو مزگەوتە پیاوێکی مەزنەو خەڵکێکی زۆر لەدەوری کۆدەبنەوە لەخێرو چاکەو یادی خودایا بەپێی ئایەتی: ﴿يُذكر فيها اسمُ الله كثيرا﴾(الحج: ٤٠).

*ئەگەر بینی مزگەوتەکە رووخا سەرۆکێکی بەئاین لەو شوێنەدا دەمرێ.

*ئەگەر بینی مزگەوتێك دروستدەكات رایەڵـــەی خزمایـــەتی دەگەیـــەنێت‌و خەڵكی لەسەر خێر كۆدەكاتەوە.
*دروستكردنی مزگەوت بەڵگەیە لەسەر زاڵبوون‌و سەركەوتن بەسەر دوژمناندا بەپێی ئایەتی: ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا﴾(الكهف :٢١).
*ئەگەربینی پیاوێكی نادیار بەرنوێژی بۆ خەڵكیكرد لەمزگەوتێكداو پێشەواو ئیمامی ئەو مزگەوتە نەخۆشبوو دەمرێ.
*ئەگەربینی مزگەوتێك بوە بەحەمام بەڵگەیە لەسەرنەوەی پیاوێكی حاڵ‌و باردابۆشراو كاری خراپە ئەنجامدەدات.
*ئەگەربینی ماڵەكەیبوە بەمزگەوت رێزو پلەی بانگخوازی بۆ حەقی پێدەدرێ.
*ئەگەربینی لەگەڵ كۆمەڵێكدا چوەتە نێو مزگەوتێ‌و چاڵێكیان بۆ هەڵكەند ژندەهێنێ، ئەگەربینی لەنێو دوانگەكەدا نوێژدەكات مژدەیە بۆی بەپێی ئایەتی:﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ (آل عمران:٣٩)

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پیاوێكی زانایە، دەرگاكانیش پیاوانی زاناو پارێزەرانی مزگەوتن.
*مزگەوت بەڵگەیە لەسەر بازاڕو بازرگانی، مزگەوتی بەرز كەپلیكانە پێدا سەردەكەوێ رژدییە بەوەی كەهەیەتی، ئەگەر سووك‌و نزمبوو بەڵگەیە لەسەر ئاسانكردنی كاروبارو بەدەستهێنانی پێداویستی ئەوەی بەڵگەیە لەسەری.
*ئەگەر لەمزگەوتی شارەوە چوو بۆ مزگەوتی لادێ بەڵگەیە لەسەر پوچەڵكردنی كاتەكانی‌و پچڕانی رایەڵەی كۆمەڵەكەی یاخود گۆڕانی حاڵ‌وباری واژووی ئەوەیە گەر لەمزگەوتی گوندەوە چوو بۆ شار.
*ئەگەر مزگەوت‌و شوێنێكی لەبۆخودا دروستكرد ئەگەر پادشابوو حەق جێبەجێدەكات‌و فەرمان بەچاكەدەكات‌و رێگری لەخراپە، ئەگەر زانابوو كتێبێك دەنووسێ‌و خەڵكی سوود لەزانیاری‌و فتواكانی وەردەگرن، ئەگەر ماڵ‌و سامانداربوو زەكاتی ماڵ‌و سامانەكەی دەدات، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ ، ئەگەر هاوسەرداربوو كوڕێكی دەبێت‌و بەباشە ناوی دەبەن، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێ،

وەگەرنا خزمەتی ئەو شوێنە دەکاتو بەیادی خوا ئاوەدانی دەکاتەوەو کاروبارەکانی دەبات بەڕێوە یان لەخێردا خەڵکی بەیەکەوە دەبەستێ لەسەر گوێڕایەڵی یان تەوبەدەکات بۆلای خوا لەوەی کردوویەتی یاخود ڕێنومایی دەکرێ بۆ لای ئیسلامو بەشەهیدی دەمرێ ئەوەش دەبێ، بەکۆشکەکەی لەبەهەشتدا ئەمەش لەکاتێکدا ئەگەر مزگەوتەکە بەوچەشنە دروستکرا کەشیاوە بەڵام ئەگەر بەچەشنێ دروستیکرد وانەدەبوو یاخود دوانگەکەی لاربوو یاخود ڕووبەجێگەیەکیتربوو بەڵگەیە لەسەر واژووی خێر بەشەڕ.

*ئەگەربینی مزگەوتێك دروستدەکات یاخود خەڵوەتگەیەك لەئایندا شارەزا دەبێ یاخود ئەو ساڵە(حەج)دەکات یان شتێك دروستدەکات وەك حەمام یان ئوتێل یا فرۆشگاو شتیتر.

*ئەگەربینی سەقفی مزگەوت تێکدەکات هەتیوی بێدەرەتان دەژیەنێت، ئەگەر مزگەوتەکەی گەورەکرد لەئایندا خێر ئەنجامدەدات یا کرداری چاکە یاخود تەوبە یان ڕەوشتی بەرزو جوانو بەویژدانەوە لەگەڵ خودی خۆیدا دەدوێ.

*ئەگەر خۆی لەمزگەوتێکی نوێدا بینیەوە نەیبینیبوو ئەوساڵە (حەج)دەکات یاخود شارەزا دەبێت لەئاینی خودایا، ئەگەر فرۆشگاکەیبوو بەمزگەوت یان مزگەوتەکەی بوو بەفرۆشگا بەڵگەیە لەسەر کاروکاسبی حەلاڵ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی حەلاڵو حەرام بەیەکەوە تێکەڵدەکات.

*مزگەوتی وێرانەو بێنوێژخوێن بەڵگەیە لەسەر فەرامۆشکردنی زانایانو پووچەڵکردنەوەی فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر دنیانەویستانی خۆدابڕ لەدنیاو ئەوەی لەدەستیاندایە.

*بینینی هەموو مزگەوتێك بەڵگەیە لەسەر ڕووگەو شوێنەکەی وەك مزگەوتی (ئەقصا)و (حەرام)و (دمشق)و (میسر)و هاوچەشنی ئەوانە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانایانی هاوڕێباز یاخود نوێنەرانی پادشاکانیان، ئەگەربینی لەدەرگای مزگەوتەوە چووە ژوورەوەو کڕنووشی برد تەوبەی پێدەدرێ بەپێی ئایەتی:
﴿وادخلوا الباب سُجداً وقولا حطة نغفر لكم خطاياكم﴾(البقرة: ٥٨).

*ئەگەربینی گەیشتوتە نێو مزگەوت بەڵام بەداخراوی بینیویەتی پاشان بۆیکرایەوە هاوکاری پیاوێکدەکات لەقەرزێکدا کەلەسەریەتیو قوتاریدەکات لێیو ناوبانگی باش لای خەڵکی دەردەکات.

*ئەگەربینی چوە نێو مزگەوت بەسواری رایەڵەی خزمایەتی دەپچڕێنێ.

*ئەگەربینی لەمزگەوتێکدا دەمرێ لەسەر تەوبەیەکی پەسەندو قبوڵ دەمرێ.

*ئەگەربینی حەسیری مزگەوتێك دڕاو پوکایەوە خانەوادەکەی دوای چاکی خراپدەبن.

*دروستکردنی مزگەوت بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا بەپێی ئایەتی: ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِداً﴾ (الكهف:٢١).

*چوونە نێو مزگەوتی (حرام) بۆ ئەوەی ژن دیاریدەکات بەڵگەیە لەسەر چوونە نێوماڵی دەزگیرانەی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەترسوبیمو راستگۆیی لەبەڵێندا.

مزگەوتی شار: (ئیبن سیرین)دەڵێت: مزگەوتی شار بەڵگەیە لەسەر خەڵکەکەیو بەرزاییەکەی سەرکردەکانیەتیو نزماییەکەشی رەشە خەڵکە ، ناوەڕاستەکەشی خەڵکی یادوزیکرکارە، دوانگەکەشی پێشەواو ئیمامی خەڵکە، گڵۆپو چراکانیشی زانایانو خێرۆمەندو تێکۆشەرو پارێزەرانیەتی.

*حەسیرەکانیشی خەڵکی خێرۆمەندو چاکەکارە لەگەڵ ئەوەی تێدا کۆدەبێتەوەو نوێژی تیا دەکات.

*منارەی مزگەوت دادوەری شارە یان زاناکەیەتی بانگەوازی خەڵکیدەکاتو رازین بەوتەکانیو بەپێی رێنومابیەکانی دەچن بەڕێوەو پەیرەوی بڕیارەکانیدەکەن، هەروەها دوعای قبوڵو گیرایە.

*دەرگاکانی کرێکارو ئەمیندارانە، لەگەڵ هەرکەسێك بەرگریو پارێزگاریی لەخەڵکیدەکات.

(نابلسی)دەڵێت: مزگەوتی شار لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+پادشاو فەرمانڕەوا بەهۆی بەڕێوەبردنی کاروباری ئاینو راگری حەقو رێگری حەرام.

+بازاڕێك خەڵكی ڕووی تێدەكاتو سوودو خێری لێدەكەن بەپێی هەوڵو تێكۆشان.
+هەركەسێك پێویست بێت گوێڕایەڵی لەباوكو مامۆستاو زانا.
+دادپەروەری بۆئەوەی ستەمی لێدەكرێتو ڕوودەكاتە مزگەوت.
+قورئانی پیرۆز.
+دەریا.
+حەمام كەشوێنی خۆپاككردنەوەیە.
+گۆڕستان شوێنی ملكەچییە.
+خۆشتن.
+چاكەكردن.
+پزیشكی.
+بێدەنگی.
+ڕووكردنە قیبلە.
+ئەوەی پەنای پێدەگیرێت دژ بەدوژمنان وەك قەڵای پتەوو...
*سەربانیش تایبەتی پادشاو فەرمانڕەوایە، لەگەڵ ئەوانەی بەدیدەكەن، درێژكردنەوەش گەورە پیاوانی وڵاتەو چراكانیشی گەنجینەیە لەگەڵ ئەومالو داراییەی مزگەوتی پێجوانو ڕازاوە دەكرێتو لەپێناوی خوداوەندا دەبەخشرێ، حەسیرە ڕاخراوەكانیش دادپەروەرییەتی لەگەڵ ئەوزانایانەی لەژێر فەرمانڕەواییدانو دەرگاكانیشی پەردەكانیەتیو منارەكەی جێگرەكانیەتی یان هەواڵگرە.
*ئەگەر بەڵگەبوو لەسەر فەرمانڕەوا كۆڵەكەكانی كاتو دادەو چراكانیشی پیاوچاكەو زاناكانی سەردەمە، حەسیرو ڕاخەرەكانی بڵاوبوونەوەی حوكمو فەرمانڕەواییەتی، سەربانو سەقفەكەی ئەو كتێبانەیە لەكاتی پێویستدا بۆیاندەگەڕێتەوە، دوانگەكەی بەندەیەو میحرابەكەشی هاوسەرەكەیەتی.
*هەروەها دەگونجێت میحرابەكەی بەڵگەبێت لەسەر ڕزقو ڕۆزی حەڵاڵ یان هاوسەری چاكوباش.
*منارەش وەزیرو پێشەوای دادپەروەرە.
*دەگونجێت منارە بەڵگەبێت لەسەر بانگبێژان، قورئانەكانیش بەڵگەبێت لەسەر قورئانخوێنو دوانگەش لەسەر وتاربێژان، دەرگاكان لەسەر دەرگاوانو، بەرپرسیشی بەڵگەبێت لەسەر چراو ڕووناكی نێو مزگەوت.
*ئەو مزگەوتانەی بەرپرسانی موسوڵمانان ڕووی تێدەكەن لەكاتی سەفەر یان جەژنەكاندا بەڵگەیە لەسەر دروستكردنی بۆ بەجێهێنانی

ڕێوڕەسمەکانی ئاینو بەرزکردنەوەی وتەو بڕیاری موسوڵمانانو سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا، ئەگەر سووتاو کەوتەبەر تەوژمی با بەڵگەیە لەسەر خاوەنەکەی حوکمو فەرمانڕەوایی دەگۆڕێتو حوکمەکەشی لەکاتی لێکدانەوەدا حوکمی ئەو ڕارەوانەیە کەپێدا تێدەپەڕن.

م ژ

مژین: (نابلسی)دەڵێت: مژین بردنی ماڵوسامانە، ئەگەر مەمکەکانی مژی ماڵو پارە لەژنەکەی وەردەگرێ، هەروەها هەموو ئەندامێك بەڵگەیە لەسەر کەسێکی نزیك.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی لەخەودا مرۆڤێك دەیمژێ ماڵوسامانی لێوەردەگرێ.

*ئەگەر ڕانی مژی ماڵوسامان لەتیرەو هۆزو خانەوادەکەی وەردەگرێ.

م س

مسگەر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: خاوەنی دەیەکە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی ماڵوسامان بەدەستدەهێنێ لای جوولەکەو مەسیحیەکانەوە.

*ئەگەر شتێکی لەدەستیدا بینی با ئاگاداربێت لەکەسانێك دژایەتی دەکەن.

*ئەگەر مسگەرێکی بینی بوختانو درۆو جنێو دەدات.

م ش

مشار: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر دادوەرو ئەوەی نێوانی دوو لایەنی جیاواز یەکلاییدەکاتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کشانەوە یان شوێنی دووڕووانو پلانەکانیان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگیری.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پیاوێك ببەخشێو چاوپۆشی بکات.

(نابلسی)دەڵێت: پیاوێکە دەباتو دەیدات، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرگیریی یان شەڕ، مشار هێزو پشتگیریو ڕزقو ڕۆزییە.

*مشاری ئاسایی پیاوێکی زانایەو مشاری داربڕینەوەش پیاوێکە ڕەش پێستەکان دەچەوسێنێتەوە.

*مشاری مەڕمەڕ بەڵگەیە لەسەر کۆشك.

*مشاری داری ئەستوورو ڕەق بەڵگەیە لەسەر خەڵکی نەخوێندەوارو هاوچەشنەکانیان.

مشتومڕ: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا هیچ خێرێکی تیانییەو دەستنوێژ دەشکێنێو لەگەڵ پەیمان مەگەر مشتومڕ لەسەر شتێکی خراپبکات یان بانگەشەی چاکسازی.

مشك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ژنێکی خراپەکارە یان دزە یاخود رابردوویەکی خراپی هەیە، ئەگەر کۆمەڵبوو رەنگەکانی جیاوازبوون رەش‌و سپی شەوگارو رۆژگارە.

*جرج هیچ خێرێکی تێدا نییە، هەروەها دەڵێن: دزێکی لێهاتوو کارامەیە.

*هەروەها دەڵێن: مشك بەڵگەیە لەسەر منداڵو بەردەستە.

*هاتنەدەرەوەی مشك لەماڵ بەسەرچوونی نازو نیعمەتە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین) دەڵێت: لەخەودا بینیم لەگەڵ مشکێکدا جووتبووم لەپاشی دەنکە خورمایەك هاتەدەرەوە، (ئیبن سیرین) وتی: تۆ ژنێکی بەدکارت هەیە؟ وتی: بەڵێ، وتی: کورێکی چاکت لەو ژنە دەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بوو بەخاوەنی مشك دەبێت بەخاوەنی خزمەتکار چونکە مشك لەخۆراکی مرۆڤ دەخواتو خزمەتکاریش لەهی گەورەکەی.

(دمیری) دەڵێت: کۆتری کێوی بەڵگەیە لەسەر خواناسانو گۆشەگیری بۆ زیکرو یادو خوداوەند دەفەرموێ: ﴿ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴾ (الإسراء:٤٤)

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر گۆرانی بێژو گۆرانیو سەما یان هاوسەرو خزمەتکار.

*ئەگەر بینی مشکێك لەماڵەکەیدا یاریدەکات فەروپیت بەدەستدەهێنێ لەوساڵەدا چونکە یاریکردن دوای تێری دروستدەبێ.

*مشکی سپیو رەش بەڵگەیە لەسەر شەوو رۆژ ، ئەگەر لەخەودا بینی بەرۆژ دێتو دەچێت بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.

*ئەگەر بینی کراسەکەی کون کونکرد لەپێناوی ئەودا تێپەڕیوەو ئاشکرایدەکات.

*ئەگەر مشکێکی بینی چاڵیهەڵدەکەن دزێکی کونکاری گیرفانبڕە.

*مشك گەڕییە ئەگەر رەنگی جیاواز جیاواز نەبێ.

*ئەگەر مشکێکی رەش‌و سپی بینی هاتوچوو تەمەنیدرێژدەبێ سپییەکان رۆژەو رەشەکانیش شەوە.

* هەروەها دەڵێن: مشك خانەوادەو ماڵو منداڵە.

* ئەگەر بینی مشكێك دەكوژێت زەفەر بەژنێكی داوێنپیس دەبات.

* ئەگەر بینی بەرد یان رمێك یاخود گوللەیەكی دەگرێتە مشكێك غەیبەتی ژنێكی خراپدەكات یان بەخراپە نامەی بۆ دەنێرێ.

* ئەگەر كۆمەڵێ مشكی زۆری بینی سپیو رەش لەیەك شوێندا لەسەر لابوون یان دەردەكەوتن بەتەواوی لەنێو بیرێكدا كەموكوڕی تەمەنیەتی.

* ئەگەر بینی مشكێك لەلووتی هاتەدەرەوە یاخود لەعەورەتی كچێكی خراپەكاریدەبێت، ئەگەر لەپاشی هاتەدەرووە ژنێكی بێخێری لێدێتەدەرەوە.

* ئەگەر لەماڵی خۆیدا چەندین مشكی بینی ژنانی بێخێر رووی تێدەكات.

* ئەگەر لەنێوجلەكانی یاخود لەسەر جێگەكەی مشكی بینی ژنێك تێكەڵیدەبێت كەهیچ خێرێكی تێدا نییە.

* ئەگەر پێستی مشكێكی بەدەستهێنا ماڵێكی كەم لەژنێكی خراپ بەدەستدەهێنێ.

م ق

مقەست: (ئیبن سیرین)دەڵێت: پیاوێكە شت دابەشدەكات، ئەگەر مقەستێكی بەدەستیەوە بینی لەبەربەرەكانیدا پێویستی بەدادوەر دەبێ.

* مقەست كوڕێكی پیاوچاكە لەنێوان خەڵكیدا.

(قەیرەوانی)دەڵێت: ئەگەر مقەستێكی بەدەستیەوەبینی ئەگەر كوڕی هەبوو كوڕێكی تریدەبێت، بۆ خزمەتكار بەهەمان شێوازە، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ.

* ئەگەر لەئاسمانەوە مقەستێكی بۆكەوتەخوارەوە لەكاتی نەخۆشیو بەلادا قەرزدەكات، بەڵام ئەگەربینی بەمقەست خوریو پێستەو موودەبڕێ لەپشتی ئاژەڵێك بەهۆی گوتنی شیعرو هۆنراوەوە پارەو سامان كۆدەكاتەوە یاخود بەداوا بەدەستیدەهێنێت، بەڵام ئەگەر ریشی خەڵكی بەو مقەستەبڕیو جلەكانی كەرتكردن پیاوێكی ناپاكە یاخود غەیبەتدەكات.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئابروو بردنو نكوولی لێگرتن.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرپرسێك حەقو ناحەق لەیەك جیابكاتەوە.

*بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی منداڵو خزمەتکار.
*ئەگەر بینی لەئاسمانەوە مقەستێکی بۆدابەزی تەمەنی بەسەردەچێت.
*ئەگەر بەمقەست ریشی خەڵکی بڕی یان جلوبەرگەکانیان غەیبەتو ناپاکیتان لەگەڵدا دەکات.
*هەروەها گوتراوە: مقەست بەڵگەیە لەسەر دوو هاوەڵ کەرێککەوتوون لەگەڵ یەك.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بەدەستی یەکێکەوە بینرا لەدایکەوە برایەکی دەبێت.
*ئەگەر مقەستێکی بەدەستیەوە بینی خوری پێدەبڕی ماڵوسامانێکی زۆر کۆدەکاتەوە.
*ئەگەر مقەستی بەدەستیەوە دی لەشەڕو ئاژاوەدا ناچار دەبێت بچێتە بەردەستی دادوەر.
*هەروەها دەڵێن: پیاوێکی چاکەکارە لەنێوان خەڵکیدا.

م ل

ملکەچی(سەرشۆڕی):(ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر هەڵسان بەکاری خراپو لادان لەقورئانو سوننەتی پێغەمبەر(ﷺ).

ملوانکە(زریزە):(ئیبن سیرین) دەڵێت: ملوانکەو زنجیر بۆ ژنان جوانیو شۆخو شەنگیانە لەگەڵ هیواو ئارەزوویان.
*ملوانکەی داڕێژراو لەدووڕوگەوهەر ترسانە لەگەڵ قورئان لەبەرکردن بەپێی بچووکی گەوهەرو جوانیو زۆریی.
*ئەگەر ملوانکەیەکی زێڕیی لەملی خۆیدا بینی کارێکی موسوڵمانانی پێدەسپێردرێ یاخود ئەمانەتێك.
*گەوهەر لەملوانکەدا یان شیلانەی نێوی ناوەڕۆکیو کۆتاییەکەیەتی.
*ملوانکە بۆ پیاوان ئەگەر پارەی زیوینی لەگەڵبوو بەڵگەی هاوسەرگیرییە لەگەڵ ژنێکی شۆخو شەنگدا، بوونی یاقووتو گەوهەریش جوانییەتی، ئەگەر لەزیوبوو دەستەلاتو پارەداریو خۆشحاڵییە، ئەگەر لەئاسنبوو دەستەلاتو توندوتیژییە، ئەگەر لەزێڕێکی پاكو پوختبوو خۆشیەکانی دنیایە، ئەگەر درایە پاڵ ژن ژنێکی خراپە .
*ملوانکە بۆ ژن ماڵو سامانێکە مێردەکەی لای ئەو ئەسپەردەیکردووە.
*هەندێکدەڵێن: ئەو جوانییەی ژنان لەگەردنیاندا هەڵیدەگرن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرو کوڕەکانیان، بەلام بۆ

پیاوان هاوچەشنی ئەو خەوە بەڵگەیە لەسەر ناپاکیو ئاڵۆزبوونی هۆکارەکان. (نابلسی) دەڵێت: ملوانکە بۆ دووگیان کورە، ئەگەر بچرا یان شکا دەستەلاتدار لادەبرێ.

* ملوانکەی سوور بۆ ژن دەمامکێکی سوورە، بۆژنی هاوسەردار کورەو بۆ رەبەنیش مێردە.

* ئەگەر چەند ملوانکەیەکی بەملی خۆیەوە بینیو نەیدەتوانی هەڵیبگرێ ناتوانێ کردار ئەنجامبدات.

* ئەگەر ژنێك بینی ملوانکەیەکی لەملدایەو ئەو چاکییەی تێدایە یان خراپ لێکدانەوەکەی دەدرێتە پاڵ مێردو بژێوی پەیداکاری یان ئەمانەتپارێزیدەکات.

ملو گەردن: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەرئەوەی سنگو گەردنی پێدەبەسترێ، هەروەها (ئیبن سیرین) دەڵێت: رێکخستنی کاروبارە.

م ن

منارە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: منارە پیاوێکە خەڵکی لەسەر خێرکۆدەکاتەوە، رووخانی منارەی مزگەوت مەرگی ئەو پیاوەیە لەگەڵ سستی باسو خواسیو پەرتەوازبوونی نوێژخوێنانی مزگەوتەکە.

* منارەی مزگەوت خاوەن پۆستە یان پیاوێکە خەڵکی بانگدەکات بۆ لای ئاینی خوا.

* ئەگەربینی منالێکی کەوتە نێو بیرێکەوە توانا و دەستەلاتی بەسەردەچێتو خەونەکەی بەڵگەیە لەسەرئەوەی ژنێکی زماندرێژدەهێنێو وێرای ئەوەی ژنێکی بەدینو شۆخو شەنگی هەیە.

* ئەندازیارێك بینی سەرکەوت بەسەر منارەیەکی مەزندا لەدار دروستکرابوو پاشان بانگی لێوەیدا، خەونەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو گێرایەوە، ئەویش وتی: دەستەلات بەدەستدەهێنیت لەگەڵ پلەوپایەی بەرز بەدووڕوویی.

* دەگێڕنەوە (قەعقاع) دەهەزار درهەم قەرزاربوو غەمو پەژارە رووی تێکرد لەخەوەکەیدا باوکی لەسەر لێواری منارەیەك بینی یادوزیکری خودای دەکرد، کاتێ بینی بانگیکرد پاشان بەئاگاهات، ئنجا لەراڤەکارێکی خەوی پرسی، ئەویش بەم چەشنە بۆی لێکدایەوە: منارەکە پلەوپایەو شکۆمەندییە باوکت بەدەستی دەهێنێت، ئەویش وتی: باوکم مردوە، راڤەکاری خەو وتی: تۆ کوڕی باوکی خۆت نیت؟ وتی: بەڵێ، وتی: دەگونجێت تۆ ببیت بەزانا یان میرێك،

یادو زیکری خوداش ئەوەیە تۆ لەغەمو پەژارەدایتو خوداوەند دەرووی خێرت لێدەکاتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾(الانبیاء:٨٧). ئەوەندەی بەسەرا رانەبورد پیاوێك هات دەستیگرتو وتی: تۆ (قعقاع)ی ؟ لەنەفسی خۆیدا وتی: ئەمە قەرزارێکە لێم نابێتەوە، بەلام ئەو وتی: (سەعدانە) ژنێکی نەخۆشەو بانگدەکات، کاتێ چوو لەگەڵی کۆمەڵێ ریش سپی دانیشتبوو نوسراوێك نووسرابوو بەم شێوەیە (سەعدانە) سێیەکی ماڵەکەی دەدات بە(قعقاع) دوای سێ رۆژ ئەو ژنە مرد.

منداڵ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو ماندوبوونو چاودێریو دڵڕاگرتنی نەزانو ئارەزووبازان.

*ئەگەر کچۆڵەیەکی بچووکی هەڵگرت ئەگەر زیندانی یا گەمارۆ درابوو یاخود ماندوبوو بەهۆی کێشەو هەژارییەوە دەرووی لێدەکرێتەوەو دڵخۆشدەکرێ، ئەگەر لەهیچکام لەوحاڵانەدا نەبوو کچۆڵەکە غەمو پەژارەیە ئەگەر ژنێکی نەخۆشبوو دەرووی لێدەکرێتەوە مەگەر لەدەمەوەببێ ئەوجا بەڵگەیە لەسەر مەرگو تیاچوون.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: منداڵ لەخەودا دوژمنێکی لاوازە هاوەڵایەتی دەردەخات پاشان دژایەتی.

*ئەگەر پیاوێك بینی بوە بەمنداڵ پیاوەتی بەسەر دەچێت ئەوکات خەونەکەی بەڵگەیە لەسەر دەرووی خێر لێکردنەوە.

*ئەگەر بینی منداڵێك هەڵدەگرێ کارێك رێکدەخات.

*ئەگەر بینی لەقورئان یان کتێبی ئەدەب فێردەبێت لەگوناهو تاوان تەوبەدەکات.

*ئەگەر بینی کۆمەڵێك منداڵیبوو خەونەکەی غەمو پەژارەی تووشدەبێ چونکە منداڵ ناتوانێ پەروەردەبکرێ بەچەشتنی ئێشوئازار نەبێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی ببینێ منداڵێکی بچوکی بوە زیادەیەکە پێیدەگات یان نازو نیعمەت یاخود غەمو پەژارەیە.

*هەروەها دەڵێن: منداڵی بچووك بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەی کەم.

*کچی بچووك لەخەودا فەرووپیتو قوتاربوونو ئاسانییە دوای ناڕەحەتی.

*ئەگــەر بینــی منــداڵێكی كرپــوە غەم‌وپــەژارە دێـت بەسـەریا، ئەگـەر كچێكی هێنا خێر ڕووی تێدەكات.
*ئەگەر بینی جل‌وبەرگێكی ئەرخـەوانی درا بەسـەریا هاوسـەردەگرێ لەگـەڵ ژنێكی ڕەچەڵەك پاك‌و پوخت.
*ئەگـەر خـەوێكی لەوچەشنەی بینی خەوەكەی بەڵگەیـە لەسـەر بـاڵغبوونی كوڕەكـەی، ئەگــەر بــەپیری بینــی خەوەكەی بەڵگەیە لەسەر مردنی.
*ئەگــەر بینــی كوڕەكــەی گونــاهو تــاوانێكی ئەنجامــداوە بــەنهێنی ئابڕوویدەچێت.
*ئەگــەر بینــی كــوڕێكی بــاڵغی بەدەستهێنا مەزنی‌و شكۆو هێزە بـۆی‌و دایكیـشی لەلێكدانـەوەدا لەپێـشترە لەباوكی.
*ئەگـەر ژنێـك منـداڵێكی نێرەمـووكی بینی خێرێكە دەیكات بەپێی باشی یان خراپی.
*هــەروەها دەڵــێن: ئــەوەی ببینــێ كــوڕێكی بـچووكی هەیـەو بینـی بـوە بەپیاو بەڵگەیە لەسەر مردنی.
*هەروەها دەڵێن: ئـەو منداڵـەی بگـات بە پیـاو بەڵگەیـە لەسـەر بـەهێزكردن‌و یارمەتی.

*ئەگــەر لەخــەودا بینــی كوڕپیبــوەو ژنەكــەی دووگیــانبوو كــچی دەبێـت‌و بەپێچەوانەشەوە.
*دەگێڕنــەوە ژنێــك لــە(مەككــە) قورئــانخوێنبوەو لەخــەودا دەبینــێ لــەدەوری (كابــە) خزمـەتكاری لێیـەو ڕێحانـەیان بەدەستـەوەگرتوەو ڕەنگـی جۆراو جۆری هەیـەو دەڵـێ: بێگـەردی‌و پـاكی بـۆ خـوا چـۆن ئـەوە لـەدەوری (كابـە)یـە. ئنجا پێیـدەڵێ: نـەتزانیوە (عەبدولعــەزیزی كــوڕی ئــەبی داود) ئەمشەو ژنیهێناوەو بۆبەیانی مردوە.
*ئەگـەر بینـی بـوە بەمنـداڵ نـەزانی‌و نەفامی دەردەبڕێ.
(نابلــسی) دەڵێــت: لەخــەودا غــەم‌و پەژارەیە ئەگەر منـداڵێكیبوو بـەباوەش هەڵیدەگرێ، منداڵی هەرزە مژدەیە.
*ئەگەر ئەو وڵاتە گەمارۆدرابوو خەڵكی لەناڕەحەتیـدابوون‌و بینـی منـداڵێكی جوانكیلــە خــۆیكرد بەشــاردا یــان لـەئاسمان دابـەزی یـاخود لەزەوییهاتـە دەرەوە مــژدەو دەرووی خێــرە بــۆ خەڵكی ئەو شوێنە.
*منداڵی باڵغ هێزو شكۆمەندییە.
*ئەگـەر بینـی منداڵێكـەو لەقوتابخانـە فێـری قورئـان دەبێـت تەوبـە دەكـات یـاخود لەشـكۆمەندییەوە دەچـێت بـۆ سووكی‌و ڕسوایی.

*ئەگەر بینی بوە بەمناڵێکی لوسکەو بێموو میراتیەکی لەدایکەوە بۆ دەمێنێتەوە.

*ئەگەر هەژارێك بینی بوە بەمنداڵ رزق‌وڕۆزی‌و دەوڵەمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر لاوێك بینی بوە بەمنداڵ باش نییە.

*ئەگەر نەخۆشێك بینی بوە بەمنداڵ دەمرێت.

*ئەوەی خۆی بەمنداڵی ببینێ‌و دادگایی هەبێت دەدۆڕێ‌و شکستدەخوات.

*ئەگەر رووخساری خۆی لەئاوێنەدا بەمنداڵی ببینێ‌و ژنەکەی دووگیانبێت ژنەکەی کوڕێکی دەبێت لەخۆیدەچێت.

*لەباوشەکردنی منداڵی بچووك غەم‌و پەژارەیە، ئەگەر منداڵەکە نێرینەبوو دەرەنجامەکەی باشە، بەلام ئەگەر مێینەبوو خراپە.

*منداڵی بچووك لەخەودا بینینی بەلگەیە لەسەر تاوان‌و خوداوەند دەفەرموێت: ﴿ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ (الأنعام:١٢٤).

*دەگونجێت بینینیان بەلگەبێت لەسەر شایی‌و خۆشی‌و جوانکاری.

*دەگونجێت بینیان ئەگەر منداڵی خەوبینیەربوون بەلگەبێت لەسەر فیتنەو گۆڕان بەپارە.

*دەگونجێت بینینی منداڵی بچووك بەلگەبێت لەسەر دەستبەرداربوون بەڕازیبوون بەکەمترین جۆری بژێوی.

*دەگونجێت کوشتنی منداڵ لەخەودا بەلگەبێت لەسەر زانیاری زۆروفراوانی بەهۆی چیرۆکی (خضر) (سەلامی خوای لێبێت) ئەگەر کوڕیان تێدابوو بینیان بەلگەیە لەسەر ماڵ‌و سامان‌و هاوسەرو زۆری خێر.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا مژدەیە بۆ یەکێك بەدیبکات ﴿ يَا بُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَامٌ﴾ (یوسف: ١٩).

*ئەگەر بینی کوڕێکی هەبوو غەم‌وپەژارە یان نەخۆشی رووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی کچیبوو دەرووی لێدەکرێتەوە.

*ئەگەر منداڵێکی بچووکی هەلگرت غەم‌و پەژارە بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر ژنێکی دووگیان کوڕێکیبوو مژدەی کچی پێدەدرێ‌و بەپێچەوانەشەوە.

منـــــدالّى دۆزراوە(بيّكـــــەس): (نابلسى)دەلّيّت: بەلّگەيە لەسەر دوژمن بەپيّى ئايەتى: ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوّاً وَحَزَناً﴾ (القصص:٨).

* دەگونجيّــت بەلّگـــەبيّت لەســـەر كۆلّەكـەى شـتو رەواندنـەوەى غـەمو پـەژارە بـەپيّى ئايـەتى: ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ (القصص:١٣) ﴿فَرَجَعْنَاكَ إِلَى أُمِّكَ﴾ (طه:٤٠).

م و

موزدەليفـە : (نابلسى)دەلّيّت: ئەگـەر خۆى تيّدا بينييـەوە پياهەلّدانى باش بەدەسـتدەهيّنىّ بـەهۆى هەولّـدانى لەخواپەرســـــتىو گويّرايەلّيـــــداو دەگونجيّت ئـەو قـەرزەى لەسـەريەتى بيداتـەوە يـان بـەلّيّنو پەيمانەكـەى بەجيّبگەيەنيّت.

موسى(سەلامى خـواى ليّبيّـت): (ئيبن سـيرين)دەلّيّـت: ئەگـەر (موســى)و (هـارون)ى بينـى يـاخود يـەكيّكميانى بينى لەسەردەستى ئەودا ستەمكاريّك تيادەچيّت، ئەگـەر بـەديكردن خۆيـان ئامـادەى جــەنككردبوو ســەركەوتن بەدەستدەهيّنيّت.

(نابلسى)دەلّيّـت: ئەگـەر (موسـى)ى بينى پەروەردگار لەسەردەستى ئـەودا سـتەمكاريّك لـەناو دەبـاتو پاشـان شـــــكۆمەندىو ســـــەركەوتن بەدەسـتدەهيّنيّتو هـەرگيز ملكەچـىو رسوايى رووى تيّناكات.

* بينينـى (موسـى) (سـەلامى خـواى ليّبيّـت) بەلّگەيـە لەسـەر هيّزى حـەقو راسـتىو زالّبـوون بەسـەر ناحەقانـدا، ئەگــەر پادشــايەكى ســتەمكار يــان ســەرۆكى زنديقـــەكانبوو خوداوەنـــد تيايـدەباتو لەشـەرو خراپـەى قوتـار دەبيّت.

* ئەگـەربينى چـوەتە سـەر كيّوەكـەى (موسى) ياخود جلوبەرگيّكى پۆشيوە ئەگـەر دەسـتەلاّتدارو دوژمنداريـشبوو زالّدەبيّت بەسەر دوژمنەكانيداو دەگات بەهيواو ئاواتى خۆى، ئەگەر زيندانيـەك بينـى يـاخود كەسـيّك لـەدەريادا پـەكى كەوتبوو بەلّگەيـە لەسـەر قوتـاربوونى، ئەگــەر كەســيّك بينــى لەجەنگـدابوو سەردەكەويّت.

* ئەگـەر (موسـى)ى بينـى زالّـدەبيّت بەسەر بارودۆخى خۆيدا بـەلاّم لەلايـەن كەســـەكانيەوە غـــەمو پـــەژارە رووى تيّدەكات، ئەگەر موسافيرو گەشتياربوو لەدەريادا سەلامەتو قوتاردەبيّت.

*بینینی (موسی)(سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر تاقیکردنەوە لەمنداڵیدا یان جیابوونەوەی خزم و کەس وکارو لەئامێزوگرتنی لەلایەن کەسانی بێگانەوەو تێکەڵبوون لەگەڵ پادشا ستەمکارەکان و بەجێهێنانی بەڵێن و پەیمان و بوون بەزاوای پیاوچاکان و شارەزابوون لەکاری سەرسورهێنەر.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر سەفەر لەدەریاداو دەرەنجامەکەشی بەخێرو سوود کۆتایی بێت، دەگونجێت دەربارەی ئابرووی قسەیەك بكرێ بەوچەشنەبێت.

*ئەگەر خواناسێك (موسی)یان بینی بەڵگەیە لەسەر زیادبوونی نوری نێوناخی و بەدەستهێنانی پلەوپایەی بەرزوبڵند.

*ئەگەر ژنێك (موسی)ی بینی دەترسێ کوڕەکەی تیابچێت یاخود نەهامەتیەك رووی تێبکات و بەخراپ چارەنووسی کۆتایی بێت، بەهەمان شێوەیە چەشن بۆ یەکێك (موسی) ببینێ لەمناڵان.

*ئەگەر گۆچانەکەی (موسی) ی بینی بەدەستیەوە پلەوپایەیەکی مەزن بەدەستدەهێنێ لەگەڵ سەرکەوتن بەسەر دوژمناندا ئەگەر جادووی لێکرابوو پووچ و بەتاڵدەبێتەوە.

*دەگونجێت دەرکەوتنی گۆچانی (موسی) بەڵگەبێت لەسەر سەرکەوتنی باوەڕداران و تیاچوونی بێباوەڕان.

موسوڵمان بوونی مرۆڤ لەخەودا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەر هاوەڵ پەیداکەرێك لەخەودا خۆی یان یەکێکی دی ببینێ لەبەهەشتدایە یان لەسەر سینی زیوە موسوڵماندەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ﴾ (الإنسان:٢١).

*بەهەمان شێواز ئەگەر ببینێ دەچێتە نێو قەلایەك ، دەگێڕنەوە لەپێغەمبەروە (ﷺ) دەفەرموێت: "پەروەردگار دەفەرموێت: هیچ پەروەردگارێك نییە بەدەر لەمن، بەرزوشکۆمەندبێت قەلای من، ئەوەی بچێتە نێوی دڵنیا دەبێت لەسزای من".

*ئەگەر هاوەڵ پەیداکارێك (موشریك) ببینێ موسوڵمانبوە یاخود روو بەرووی(قیبلە) نوێژدەکات یاخود ببینێ سوپاسی خودا دەکات رێنموونیکراوە بۆ لای ئیسلام ، ئەگەر لەلانەی ناموسوڵمانیدا بێت و لەخەودا ببینێ روو بەلانەی ئیسلام رووی وەرگێڕاوە دەمرێت بەخێرایی چونکە

لای ئیسلام شوێنو جێگە حەقو راستییە.
* ئەگەر موسوڵمانێك ببینیٚ لەخەودا وەك ئەوەی بڵێت: موسوڵمانبووم کاروبارەکانی رێکدەبنو دڵسۆزی پتەوو قایم دەبێت.
* ئەگەر موسوڵمانێك ببینیٚ بۆ جاری دووەم موسوڵمان دەبێت لەبەلاو نەهامەتی پارێزراو دەبێت.
* ئەو هاوەڵ پەیداکارەشی ببینیٚ مردوە، پاشان زیندو دەبێتەوە موسوڵماندەبێت، بەهەمان شێوە ئەگەر خۆی لەکەشتیەکدا لەنێو دەریادا ببینیٚ موسوڵماندەبێت.
(نابلسی)دەڵێت: بریتییە لەسەقامگیربوونی ئاین ، هەموو هاوەڵ پەیداکەرێکە گەر لەخەودا ببینیٚ یاخود یەکێکیتر ببینیٚ لەبەهەشتدایە یان بازنی زیوی پێدراوە موسوڵماندەبێت، ئەوەی شایەتومان بەزاریا بێت لەخەڵکی ناموسوڵمانی ژێر بەیداخی موسوڵمانان لەنارەحەتی قوتار دەبێتو رێنمونی دەکرێت دوای سەرگەردانی ئەگەر دوودڵ بێت، خۆئەگەر بەزۆر وای لێکرابێت دەکەوێتە کارێکەوە کەخۆی لێی پاراستوە، بەلام ئەگەر پاشگەزبوبوەوەو لەخەودا شایەتومان بەدەمیا هات دەگەڕێتەوە بۆ لای دایكو باوکی یان بۆ ئەو شوێنەی کۆچی لێکردوە یان بۆ ئەو هۆکارەی ئەنجامیداوە، ئەگەر موسوڵمانبوو بەراستگۆییو حەقبێژی ناوبانگ دەردەکات.

موشتەری: (نابلسی)دەڵێت: خاوەنی گەنجینەی فەرمانڕەواو پادشاییە.
* بینینی موشتەری لەگەڵ مانگ بەڵگەیە لەسەر :
+ماڵ.
+کرین.
+رزقورۆزی.
+پلەوپایەی بەرز.
* ئەگەر لەگەڵ مانگدابوو نزمبوو یان سووتابوو بەڵگەیە لەسەر قورئانخوێندن یان تۆڵەسەندن یاخود کۆڕی دانیشتنو فەرموودەو خەولێکدەرەوەو نوێژو رۆژوو بەندایەتیو (حەج).

م وو

مووبڕ(قژبڕ): (ئیبن سیرین)دەڵێت: مووبڕ پیاوێکە زەرەر بەدەوڵەمەند دەگەیەنێتو سوود بەهەژاران.
(نابلسی)دەڵێت: بینینی مووبڕەوە بەڵگەیە لەسەر پۆلیس ماڵوداراییی خەڵکی بەشەڕو ئاژاوە دەستبەسەرا

دەگرێت، ئەگەر لەخەودا مووی ئاژەڵی بڕیەوە بەڵگەیە لەسەر خێروچاکەو پشوودان بەو ئاژەڵە یان بەخاوەنەکەی، وەگەرنا واژووی ئەوەیە.

مووروو: یەك مووروو هاوڕێیەکی بێپشتگیرە، مورووی زۆریش ماڵو دارایی حەرامە.

* لەخەودا خزمەتکار یاخود ماڵو داراییە، ئەگەر بینی مووروی بەدەستهێناوە ماڵو دارایی خزمەتکار بەدەستدەهێنێت.

ئەگەر نقێمی ئەموستیلەکەی بینی بوە بە مووروو لەگەوهەر دەچێ بانگەشەی ڕێزداریدەکات بەلام لەراستیدا وانییە، یاخود خۆی بەنەتەوەیەك دەچوێنێ بەلام لەوان نییە.

* ئەگەر ئەموستیلەیەکی نقێمداری بینی لەمووروودروستکرابوو کردیە پەنجەی دەبێت بەخاوەنی شتێكو دەترسێ لەدەستی بچێتو هەژار بکەوێت.

مووروووان: لەخەودا پیاوێکە کاروباری ژنان دەگرێتە دەستو جوانکاری تێدا ئەنجامدەداتو مووروش ژنە.

مووس(گوێزان): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هیچ خێرێکی تێدا نییە مەگەر گۆشتی پێ توێتوێ بکرێ یاخود ئاژەڵێکی پێبریندار بکات ئەوکات زوبانی پیسو زاڵەو خەڵکی ئازاردەدات.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا کوڕێکی نێرینەیە، چونکە منداڵی بێخەتەنە دەکرێت ، ئەگەر پێی بڕا بەسەرچوونی کارێکە خەریکە ئەنجامیدەدات.

* مووس بەڵگەیە لەسەر رقو قینو زوبانی درێژی بریندارکار.

مووکێش: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیەلەسەر:

+منداڵی بەئارامو هێمن.

+ماندوبوونو هەوڵوکۆشش.

+گوفتار.

* بۆ بێکارە خزمەتە.

م ۆ

مۆخ(کرۆك): (نابلسی): دەڵێت: مۆخو کرۆکی شتێك زانیاری بەسوودو دڵسۆزییە لەگوتەوکردارو نهێنیەکی چاکە.

مۆرانە(خوورك): (ئیبن سیرین) دەڵێت: مۆرانە بەکرێگیراوە یان دراوسێیە یان خزمەتکاری دزە، قوماشی ماڵ کەم کەم دەدزێ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ململانێ لەزانستو دەمەدەمەدا، ئەوەی ببینێ لەکیس یان

گۆشانەکەیداوە ئەوا بەڵگەیە لەسەر مردنی.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: مۆرانە پیاوێکی دووڕوویانی فیتنەیە.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر نەخۆشێك مۆرانەی بینی لەماڵەکەیدا یان دابوویە لەشولاری دەمرێ.
*مۆرانە لەدەرگاو سەرجێگەدا یاخود لەسەر مێزی نانخواردن نەخۆشییە.
*دەگونجێت مۆرانە بەڵگەبێت لەسەر زۆری ماڵو منداڵو کەمی ماڵوسامان بەپێی ئەو گوتەیەی دەڵێن: منداڵ مۆرانەی ماڵەو مۆرانەش دوژمنی خانەوادەو خێزانە.
مۆرکردن: مۆرکردن لەخەودا ئەگەر بەتاڵبوو یا بەدەستی جنۆکەبوو یامۆردرا لەچاوو گوێو دەمو دڵ بەڵگەی خەشمو قینی خواییە بۆ یەکێك ئەگەر حاڵێکی لەو چەشنە رووی تێبکات.
*ئەگەر مۆری بەدەستی خۆیەوەبینیو مۆرکی دەدا لەماڵو خەرمانو شایستەی دەستەلاتبوو پێیدەبەخشرێو گەر هەژاریشبوو دەوڵەمەنددەبێت.
مۆرد: (ئیبن سیرین) دەڵێت: سەبارەت بە مۆرد وتراوە: پیاوێکە بەڵێنو پەیمان بەجێدەهێنێتو، نیشانەو بەڵگەی نائومێدیو بێزاریشە، ئەوەی ببینێ تاجو سەوڵەدانی مۆرد بەسەریەوەیەتی پیاو بێت یان ژن هاوسەرداری بەردەوام دەبێت، بەهەمان چەشن ئەگەر بۆنیکرد، ئەوەی لەماڵی خۆیدا بەدیبکات خێرێکی هەمیشەییەو ماڵو دارایییەکی بەردەوامە.
*ئەگەربیبنی لەلاوێك مۆردی وەرگرت بەیمانێك لەدوژمن وەردەگرێت.
*ئەگەر بینی مۆرد دەڕوێنێ کاروبارەکانی بەرێکی جێبەجێدەکات.
*مۆرد کەتیرەو ئاوەدانی هەمیشەییە یان دەستەلاتو خۆشحاڵییە.
(نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بۆنەخۆش بەڵگەیە لەسەر لەشساغیو میانەڕەوی گەلێكو داپۆشینی دەمو چاو بەقژ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نائومێدی لەوەی بەدەستدێت.
مۆری داخکردن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر دڵی مرۆڤو دانانی ناوناتۆرە بۆیان.
*هەروەها گوتراوە: بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی نەخۆش.
مۆز: (ئیبن سیرین)دەڵێت: مۆز بۆ داواکاری دنیا رزقو رۆزییە بەدەستی دەهێنێت بەپێی شوێنی روانی، بۆ

خوازیاری ئاین بەئەندازەی هێزیەتی لەبەندایەتیدا.

*دار مۆز بەڵگەیە لەسەر پیاوێکی دەوڵەمەندی باوەڕداری رەوشت بەرزو، رواندنی لەماڵێکدا بەڵگەیە لەسەر لەدایکبوونی کوڕ، پەروەردگار دەفەرموێت: ﴿وَطَلْحٍ مَنْضُود﴾ (الواقعة: ٢٩).کەمۆزە.

*دارمۆز لەبەڕێزترین دارەکانەو گەلاکانی باشترین گەڵایەو لێکدانەوەی بەپێی دارەکەیەتی.

(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ماڵێکی بەدەستهێنراو کوڕە یان مرۆڤ لەگۆڕ یان زیندانەکەیدا، یاخود کتێبێکی پڕ لەهەواڵی رابردووە، یاخود ئەو کتێبە بەرگ رەقانەی باسی زانیاریدەکات چونکە میوەکانی بەهەشتە: ﴿وَطَلْحٍ مَنْضُود﴾.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر جلوبەرگو خۆشەویستیو تەبایی.

*مۆز پیاوێکی بەخشندەی خواناسی رەوشت بەرزو جوانە، ئەگەر لەماڵێکدا روا هاوەڵەکەی کوڕیدەبێ.

*ئەگەربینی خواردی ماڵو سامانی لەشەریکایەتیو پیاوێکی عەجەمیەوە دەستگیر دەبێت.

*مۆز بۆ بازرگان ماڵو داراییەو بۆ دنیانەویستان ئاینو خواناسییە بۆ نەخۆش خراپەو ترسی مردنی هەیە.

مۆم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مۆم دەستەڵاتدارە یان کوڕێکی پلەدارو سەخیو بەخشندەیە، کونی مۆم ماڵێکی حەلاڵە دەگات بەدەستی خاوەنەکەی دوای ماندوبوون.

(نابلسی)دەڵێت: مۆم بۆکەسێکی رەبەن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرەکەی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دەستەڵات یان پیاوچاکێك، ئەگەر هاوسەرداربوو بەڵگەیە لەسەر دەستەڵاتو رێنومایی بۆ نەزانو دەوڵەمەندیشە بۆ هەژار.

مۆمدان: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هاوسەر بۆ کەسێکی رەبەنو، بۆ هاوسەریش بەڵگەیە لەسەر کوڕێکی جوانکیلە.

مه

مەتران[1] : (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی بوە بەمەتران خەڵکی ملکەچی بۆ دەنوێنن پیاوێکی دەستەڵاتدارە خەڵکی بانگدەکات بۆ بیدعەو بەئەندازەی ملکەچیان وەڵامی دەدەنەوەو بەئەندازەی بەرزی بەرز دەبێتەوە ناوبانگی لەنێو خەڵکیدا بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر بەمەتران بانگکراو خۆی پێی خۆشبوو بیدعە یان درۆیەك دەکاتو پاشان تاوانبار دەکرێ پێی لەکاتێکدا بێتاوانە.

مەچەکی ژن: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر هاوسەرەکەی یاخود ئەوەی بازنو شتیتری تێدەکات.

مەرایی (چاودێری): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر لەخۆبردنو چاکە، پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێ "چاودێری ئابرووی باوەڕدار خێرە".

مەرایکار: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی روپامایی بۆ کەسێکدەکات لەپێناوی خۆشییەکی دنیادا خراپو نابەجێیە.

*ئەگەربینی رووپامایی دەکات لەپێناوی زانیاریەکدا دەیەوێت فێرببێ یان چاکەیەك لەکاری باشەدا رێزو شکۆمەندی وەردەگرێ.

*روپامایی بۆ کەسێك راهاتبێت لەسەری باشەو بەپێچەوانەشەوە.

مەردومی ئەزموندار: (نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر سەفەر، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەرجوانکار هەڵدەسێ بەتاشینی سەری خەڵکیو قژی لێدەکاتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خاوەنی قژ یان پارە کۆکەرەوە بۆ بەرپرسو خاوەنکار.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر نوێنەرو شتومەك گوێزەرەوە لەشارێکەوە بۆ شارێکیتر.

مەرگانە(شەربە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر ئاوی لێبخواتەوە ماڵو سامان لەلایەن ژنو کچەوە بەدەستدەهێنێ.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر بینی ئاوی لەشوێنێکی نادیار خواردەوە لەسەر پشتی سفریەكو لەدەفرێکی نادیارو بەدەستی ئاودێرێك تەمەنی بەسەرچوە بەئەندازەی خواردنەوەی لەو دەفرە،

---

[1] **مەتران**: سەرۆکی قەشەکان. (وەرگێڕ)

دەگونجێت بەسەرچوونی رزق و رۆزی بێت لەوشارو گەرەك و بازارەی تێدایە.

*هەموو ناوێکی سازگا لەدەفرێکدا ماڵێکی حەلاڵی کۆکراوەیە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر خاوەن ماڵ. هەروەها بەڵگەیە لەسەر گەنجینەو فرۆشگاو هاوسەرەکەی کەدووگیانە لێی.

*مەشکەش هەمان راڤە هەڵدەگرێ.

مەرەکەبی رەش: (ئیبن سیرین)دەڵێت: لەخەودا رێزو بەرزیو پلەوپایەو شادییە.

*ئەگەر کراسەکەی پیسبوو پێوەی یان کراسی کەسێکی تری پیسکرد پیسکەر دەکەوێتەسەریو بەلام پیسکراو سەردەکەوێو ناوبانگو پلەوپایە بەدەستدەهێنێ، دەگونجێت پیسکراو جلەکانی پەڵەپەڵەبێت.

مەریخ: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر شەڕو ناخۆشیو ترس وبیمو خوێنرێژی.

*ئەگەر کاتێ بینی دادەبەزی یاخود دەسووتا بەڵگەیە لەسەر ئاگرکەوتنەوەو ستەمو کردنەوەی قفڵو تەلاقدانی ژنانو رمانی ماڵوخانوو.

*مەریخ خاوەن جەنگو سەربازە یاخود پۆلیسە.

مەریەم(سەلامی خوای لێبێت)[1] **:** (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر (مەریەم)ی کچی (عیمران)ی بینی پلەوپایەو دەستەلات بەدەستدەهێنێ لەلایەن خەڵکییەوەو بەسەرجەم ویستو خوازەکانی دەگات.

*ئەگەر ژنێك ئەو خەونەی بینیو دووگیانبوو کوڕێکی داناو ژیریدەبێت، ئەگەر بوختانیان بۆکرد قوتاردەبێو خوداوەند پاکیو بێگەردی دەردەخات.

*ئەگەربینی کڕنووشی بۆ (مەریەم) برد لەگەڵ فەرمانڕەوا دەدوێو دادەنیشێ.

مەڕ(پەز): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەماڵدا مەڕێك ببینێت بەداماڵراوی مرۆڤێك لەو ماڵەدا دەمرێ.

*ئەگەر بینی مەڕی دەلەوەڕاند دەبێت بەبەرپرسی کۆمەڵێك (عەرەب).

*ئەگەر بینی بوو بەخاوەنی یاخود بەدەستهێنا دەستکەوتێکی زۆر بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی گۆشتی مەڕ دەخوات خێرێکی زۆری دەستگیردەبێت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: مەڕ لەخەودا دەستکەوتە، پێغەمبەر (ﷺ)

---

[1] **مەریەم:** دایکی حەزرەتی (عیسی)یە (سەلامی خوایان لێبێت). (وەرگێڕ)

دەفەرموێ: "لەخەودا بەلای کۆمەڵێك مەڕی رەشدا تێپەڕیمو بەعەرەب لێکمدایەوە ، پاشان بەلای مەڕی سپێدا تێپەڕیم بەعەجەمم لێکمدایەوە"[1].

*ئەگەر بینی کۆمەڵێ مەڕ لێدەخوڕێ لەگەڵ بزندا دەستەلاتداریە بەسەر (عەرەب)و (عەجەم)دا.

*تاشینو خوری لێکردنەوەی بەدەستهێنانی ماڵو سامانە لێی.

*هەروەها ئەگەر جلەوێك مەڕی بینی خۆشحاڵی بەردەوامدەبێت.

*ئەگەر یەك مەڕی بینی خۆشحاڵی بۆماوەی ساڵێك بەردەوامدەبێت.

*جلەوە مەڕو سەروپێکەی زیادبوونی بژێوییە.

*زیادبوونی مەڕ زیادبوونی دەستکەوتە.

*ئەگەر بینی بەلای کۆمەڵێ مەڕدا تێپەڕی پیاوانێکن وەك مەڕ وانو هیچ ئومێدێکیان نییە.

*ئەگەر کۆمەڵێ مەڕ بەرەوپیری هات چەند پیاوێك بۆ کوشتار بەرەوپیری دێن.

*مەڕ (عەجەم)ەو بزنیش (پیاوە).

*ئەگەر بینی دوای مەڕێك کەوتوەو نایگرێتەوە زانیاری پووچەڵدەبێتەوەو نائومێدەبێت لەوەی خوازیارییەوەو دووگیش ماڵی ژنە.

*بزنەمێچکە کچە یان ژنێکی بێئابڕووە.

*وتەی بزن بەڵگەیە لەسەر خێرو فەڕپیت، مووی بزن ماڵو داراییە.

*کۆبوونەوەی مەڕ لەشوێنێکدا دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پیاوانێك کۆبوبوونەوە بۆ کارێك، ئەگەر مەڕی دەلەوەڕاند دەبێت بەکاربەدەست بەسەر خەڵکیەوە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا خەڵکی ژێردەستەی باشو گوێڕایەڵە، مەڕ بەڵگەیە لەسەر دەستکەوتو هاوسەرو ماڵو منداڵو کشتوکاڵو دارو درەختی بەردار.

*مەڕ ژنانی رێزداری جوانن کەخاوەن ماڵو ئابڕووی داپۆشراون.

*بزن ژنی ئابڕووبەخشو عەورەت نمایشکارە.

*مەڕ ئابڕووی داپۆشراوە بەدووگ، ئەگەر بوو بەخاوەنی مەڕ دەستکەوت بەدەستدەهێنێ، ئەگەر بینی بازیدا بەسەریا پیاوی بێئەقڵە، ئەگەر بەپێوەبینی پیاون کۆدەبنەوە لەو شوێنەدا.

---

[1] لەسەرەتای پێشەکی (نابلسی) داهاتوە.

*ئەگەر مەڕی دۆزییەوە پلەوپایەو دەستەلأت بەدەستدەهێنن لەگەڵ دانایی‌و نازو نیعمەت.
*مەڕی سپی‌و ڕەش بەڵگەیە لەسەر خێر بەڵام سپی خێردارترە.
*ئەگەر بینی شێوەی گۆڕاوە بۆسەر شێوەی مەڕ دەستکەوت بەدەستدەهێنێ.
مەڕمەڕ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندی‌و پلەوپایەبەرزی‌و ماڵ‌و دارایی‌و هاوسەری بەرزو خزمەتکار، ئەگەر لەخەودا بینی شتێکی وای هەیە دەوڵەمەنددەبێت لەدوای هەژاری یاخود هاوسەردەگرێ یان خۆشحاڵدەبێت، یاخود شتومەکی سوودمەند دەکڕێ، دەگونجێت زانیاری‌و زوبانپاراوی‌و منداڵ سالحی پێببەخشرێ ئەگەر شایستەی ئەوەبوو یان دەگونجێت پلەوپایەیەکی بەرێز بەدەست بهێنێت بەئەندازەی خۆی.
*ئەوەی لەمەڕمەڕ دروستدەکرێ بۆئەوەی خاوەنیەتی یاخود دەبێت بەخاوەنی بەڵگەیە لەسەر ڕەواندنەوەی غەم‌و پەژارەو داهاتنی خۆشی‌و شادی‌و ژنی بەڕێزو منداڵی بەسوودو سالح لەگەڵ ماڵ‌و لانەی بەرزو ڕزق‌و ڕۆزی.

*گۆڕی مەڕمەڕو نەخشدار بەڵگەیە لەسەر دوایی‌و دەرەنجامباشی‌و کات‌و وادەی پیرۆزو پڕ میهر.
*مەڕمەڕی لەسەریەك هەڵچنراو بەڵگەیە لەسەر نووسینی جوان‌و هاوسەرگیری بەمارەییەکی زۆر مەگەر ئەو مەڕمەڕە لەئەندازە دەربچێ یان لەئاستی خۆی بێتەخوارەوە ئەوجا بەڵگەیە لەسەر گومان لەماڵ‌و منداڵ‌و هاوسەردا.
*بنەماکانی بەدەستهێنانی بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج‌و بڵاوکردنەوەی ناوناوبانگ.
*مەڕمەڕی ناسك بەڵگەیە لەسەر ژنی جوان‌و ناسك خاوەن پلەوپایەیەکی بەرزە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەو خێرەی مرۆڤ بەلایدا تێدەپەڕێ‌و سەرسامدەبێت یاخود شەڕو خراپەیە.
مەسیحی: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا سەرکەوتنە، پیری مەسیحی دوژمنە بەڵام شەڕو خراپەی نییە.
*ئەگەر بینی بوە بە مەسیحی لەبیدعەدا لەمەسیحیەکاندەچێت.
*ئەگەر بینی بوە بەمەسیحی میراتی پوورو خاڵی بۆ دەمێنێتەوە.
*ئەگەر پشتێنی پێوە بینی کوڕی دەبێ، ئەگەر شایستەی دەستەلأتبوو

وەریدەگرێ چونکە پشتێن لەسەر جلوبەرگەوە دەستەڵاتە.

*ئەگەر بینی بەمەسیحی ناوبرا بەڵام پێی ناخۆشبوو جلوبەرگی سپی لەبەردابوو جوانبوو قوتاردەبێ لەکارێك لێیدەترسێ.

*مەسیحی پیاوێکە خۆشەویستی هەیەو بوون بەمەسیحی سەرکەوتنە بۆ یەکێك دەستەڵاتو دەوڵەتداری بوێت.

*مەسیحیەت بەڵگەیە لەسەر مەرکانەی بادەو ئاگرکەوتنەوە.

*مەسیحیەکان بەڵگەیە لەسەر بەراز بۆیەکێك بیان بینێت، هەروەها دوژمنن لەشێوەی هاورێدا.

*ئەگەر بینی بوە بەمەسیحیو دادگایی دەکرێ بەناحەق سەردەکەوێت.

مەشعەری حەرام[1] : (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پاراستنی ئامۆژگاریو بەجێهێنانی بریارو فرمانەکان.

*ئەگەر ترسی هەبوو دڵنیادەبێتو رێنومایی پێدەبەخشرێ.

مەشقساز: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بۆ پیاو ماڵو داراییەو، بۆ یەکێك پەروەردە دابدات بەڵگەیە لەسەر کۆمەڵو تاقم، بۆ پیشەوەر بەڵگەیە لەسەر پیشەو هاوکارانی لەگەڵ خانەوادەکەی بەرژەوەندی دەپارێزنو لەژێر فەرمانبەرداری ئەودان.

مەشکە: (نابلسی) دەڵێت: ئاو لەخەودا سەفەرە، دەگونجێت ژنێك دووگیانبێتو لەباریبچێ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر هەژاریو دەوڵەمەندی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر چوونە شوێنی تەنگو بێبوارەوە.

*ئەگەر مەشکەیەکی پڕی بینی لەناو لەماڵەکەیدا ژنەکەی دووگیاندەبێ چونکە ئاو کورە، مەشکە سکی ژنە.

*ئەگەر بینی مەشکەکەی دڵۆپە دەکات دەگونجێت سکی بچێت.

مەککەی پیرۆز: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەئیمامو پێشەوا لێکدەدرێتەوە ئەو کەمو کورییەی رووی تێدەکات بیدەپاڵ پێشەوا یان دینداری خەوبینەر.

*ئەگەربینی (مەککە) بوە بەلانەی خۆی ئەگەر ئازادبوو شکۆمەندیو پلەوپایەیە بەدەستیدەهێنیو خەڵکی رووی تێدەکەن یاخود کچێکی هەیەو دەستنیشاندەکرێ.

---

[1] **مەشعەری حەرام**: شوێنو جێگەیە لەمزگەوتی (حەرام). (وەرگێر)

*ئەگـەر (مەككـە)ی خـستە دوای خۆیـەوە لەسـەرۆك و گەورەكـەی جیادەبێتەوە.

*ئەگەربینی (مەككە) رووخێنراوە كـەم نوێژدەكات.

*دەگونجێـت (مەككـە)بەلگـەبێت بۆئـەوەی رووی تێدەكات یـان دەبێـت بـەخاوەنی لەسـەر بـوكێكی شـۆخ و شەنگ كەپێشتر داواكاری زۆر بووبێت.

*چـوونە نێـو(مەككـە) بۆكەسـێكی سەرپێـچیكار تەوبەیـەو بـۆ بێبـاوەڕ موسوڵمانبوونەو بۆ رەبەن هاوسەرە.

*ئەگـەر خەوبینـەر كێـشەی هـەبوو بەلگەیە لەسـەر دۆڕاندنی نەیارەكـەی و زاڵبوون بەسەریا.

*دەگونجێـت چـوونە نێـو (مەككـە) بەلگەبێت لەسەر دلنیایی لەترس وبیم.

*ئەگـەربینی چـوو بـۆ (مەككـە) هـەتا (حەج)بكات(حەج)ی لەچارەدەنووسرێ پـشت بـەخوا، ئەگـەر نەخۆشـبوو نەخۆشـیەكە درێژەدەخایـەنێت، دەگونجێـت بمرێـت و بـچێتە نێـو بەهەشتەوە.

*ئەگەربینی لە(مەككە) لەماڵێك لایداوە دەستەلاتی پێدەدرێ.

*ئەگـەربینی دراوسـێی (مەككـە)یـە تەمەنێكی دووررودرێژ بەسەر دەبات.

*ئەگـەربینی لـە(مەككـە)یـە لەگـەڵ مردواندا بەشەهیدی دەمرێت.

*ئەگـەر (مەككـە)بـوو بـەماڵی تێـدا دەمێنێتەوە.

*ئەگـەر خـۆی لـە(مەككـە)دا بینـی و سـەردانی (كابـە)ی دەكـردو بـەهۆی بازرگانیـەوە رووی تێكردبـوو هـیچ مەبەسـتێكی تـری نـەبوو ئـەوە سووردەبێ لەسەر دنیا.

*ئەگەر خۆی لەسەر رێگەی (مەككە) دیبەوە (حەج)دەكات.

*ئەگـەر بەفەرووپیتـەوە بینـی خێروچاكەیە بـۆی، ئەگـەر بەوشـكی بینی پێچەوانەی ئەوەیە.

مەلـەكردن: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: ئەگـەر بینـی لـەدەریادا مەلـەدەكات و زانـابوو لەزانیاریـدا دەگـات بەویـست و خوازی خۆی.

*ئەگـەر لەوشـكانیدا مەلـەیكرد دەسـتگیردەكریّ و لەزینداندا تـەنگی پێهەلدەچـنرێ و تیایـدا دەمێنێتـەوە بەئەنـدازەی مەلەكردنەكـەی یـاخود سووكی و ئاسانی و هێزو توانای.

*ئەگـەر بینـی لەدۆڵێكـدا مەلـەدەكات هەتا دەگات بەشوێنێك خۆی دەیـەوێت كـاری دەسـتەلاتدارێكی سـتەمكار

ئەنجامدەدات و داوایەکی لێدەکات و بۆی بەجێدەهێنێت و خوداوەند دەیپارێزێ بەئەندازی رۆینی لەدۆڵەکەدا.

* ئەگەر ترساندنی دەستەلأتدارێك بەوچەشنە دەیترسێنێ، ئەگەر چوە نیو قوولأیی دەریاوەو بەباشی مەلەیکرد روو لەکاروبارێکی گەورە دەکات و دەستەلأتی مەزنی پێدەسپێردرێ و زاڵدەبێت بەسەریاو مەزنی و شکۆمەندی و هێزی بەدەستدەکەوێت.

* ئەگەر پشتە مەلەیکرد لەگوناهو تاوان پاشگەز دەبێتەوەو تەوبەدەکات.

* ئەگەر مەلەیکردو ترسا ترس‌وبیم بەدەستدەهێنێت یان نەخۆشی و زیندانی دێت بەسەرا ئەمەش بەئەندازەی دووری لەوشکانییەوە.

* ئەگەر وایزانی قوتار نابێت لێی لەو غەم و پەژارەیەدا دەمرێت.

* ئەگەر چاونەترسبوو لەمەلەکردنیدا لەوکارەدا پارێزراو دەبێت.

* ئەگەر دەستەلأتدارێك بینی دەیەوێت لەدەریادا مەلە بکات و دەریاش شلەقاو هەژاربوو بەهۆی شەپۆلەکانیەوە کوشتارو جەنگ لەگەڵ فەرمانڕەواو دەستەلأتدارێك بەرپا دەکات، ئەگەر دەریای بەمەلەبڕی ئەو فەرمانڕەوایە دەکوژێ.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەدەریایەکدا مەلەیکردو ئاوەکەی راوەستابوو روو لەکاری پادشاو فەرمانڕەوایەك دەکات، ئەگەر دەریاکەی بڕیو پەڕیەوە قوتاردەبێت.

* هەموو دەریاو دۆڵێکی وشك بووبێت دەوڵەت و دەستەلأتە دەدرێتە پاڵی.

* ئەگەر بینی لەروبارێکدا مەلەدەکات یان لەدەریاچەیەکداو خەریکە دەخنکێ و لەدەریاکە بەخنکاوی دەریانهێنا وەك ماسی کاتێ فڕێیاندایە سەرزەوی مرۆڤە لەئاودا نارەحەتی دێتەڕێ، هەروەك چۆن ماسی لەوشکانیدا نارەحەت دەبێت، ئەگەر مۆڤ بەرلەوەی بەئاگابێت لەخەوەکەی بەمەلە قوتار ببێت رزگاریدەبێت.

* ئەگەر بینی خەریکە تیادەچێ و سواری کەشتیەکبوەو وەختە قوتار دەبێت یان دەستدەگرێ قوتاردەبێ.

* ئەگەر بینی بەمەلە چوە نێو دەریایەك هەتا وندەبێ و نابینرێ تیاچوون و فەوتانیەتی.

* ئەگەر بینی ئاو دایپۆشی هەتا خنکا یاخود بینی لەنێو ئاوەکەدا مرد بەشەهیدیدەمرێ.

*هەروەها دەڵێن: بەگوناهو تاوانێکی زۆرەوە دەمرێت.
*ڕۆیشتن بەسەر ئاوی دەریاو ڕووباردا بەڵگەیە لەسەر باشی ئاینو دڵنیایی دروست.
*هەروەها دەڵێن: دڵنیادەبێت لەکاروبارێك کەپێشتر گومانی هەبوە بەرانبەری یاخود سەفەر دەکات بەپشتبەستن.
*ئەگەر بینی بەسەر ئاوەکەوە دەڕوات بەلاو نەهامەتی لەدەستەلاتدارێکەوە دێت بەسەریا.
مەلەوان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مەلەوان فەرمانڕەوایە یا هاوچەشنیەتی، ئەگەر بینی لەنێو دەریادا ڕۆچوو دەچێتە نێوکاری فەرمانڕەواو دەستەلاتدارەوە.
*ئەگەر بینی گەوهەری دەرهێنا کچێکدەهێنێو کوڕێکی لێدەبێ بەپێی ئایەتی:﴿ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ ﴾ (الطور: ٢٤).
*هەروەها بینینی ڕۆچوون بەڵگەیە لەسەر داواخوازی زانیاری پەنهانو نهێنی، هەروەها داواخوازی ماڵ بەمەترسیو ئەبەندازەی گەوهەرەکە خوازوداوای بەدەستدەهێنێ.

(نابلسی) دەڵێت: مەلەوان پیاوێکە ڕوو لەکاروباری پەنهانو نهێنیدەکات.
*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر:
+زانیاری.
+کەسی مەزن.
+پێشەنگی ڕێنومابیکاران
+ڕاڤەکارو لێکۆڵەر.
مەلاشوو: (نابلسی)دەڵێت: مەلاشوو دوو هاوسەر یا دووشەریك یاخود دووکوڕە.
مەمك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: مەمك لەخەودا ژنو کچی پیاوە، جوانیو ناشیرینی مەمكو باشیو خراپییەتی.
*ئەگەر بینی ژنێك بەمەمك هەڵواسراوە تووشی زینادەبێتو کوڕێکی نادروست دەخاتەوەو بەپێی وتەی پێغەمبەر(ﷺ) سەبارەت بەدیمەنێکی شەوڕەوی کەدەفەرموێت: "ژنێکم بینی بەمەمك هەڵواسرابوو ، پرسیم لە(جبریل): ئەمە کێیە؟ وتی: ئەمە بەزیناو داوێنپیسی منالی خستوەتەوە".
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا مەمك زلێکم بینی ، (ئیبن سیرین)دەڵێت: تۆ لەگەڵ مەحرەمێکدا زینادەکەیت یاخود دەگونجێت لێکدانەوەی ئەم خەوە بەچەشنێ بێت خاوەنەکەی مارەبڕینێکی نادروست ئەنجامبدات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر پیاوێك لەمەمكیدا شیری بینی ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگریو منداڵدەخاتەوە، ئەگەر هەژاربوو بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندبوونو خۆشنوودی، ئەگەر لاووگەنجیشبوو تەمەندرێژدەبێت.

*ئەگەر ژنی لاووگەنجیش خەوێکی ئابەم چەشنەی دی بەڵگەیە لەسەر دووگیانیو منداڵبوونی، ئەگەر پیرەژنیش بینی ئەوا بەڵگەیە لەسەر هەژارکەوتنی، بینینی کچیش بۆ خەوێکی ئاوا بەڵگەیە لەسەرمێردکردنی بەڵام ئەگەر کچێکی منداڵبینی بەڵگەیە لەسەرمردنی.

*درێژی مەمکی پیاو بەڕادەیەك بلەرێتەوە بەڵگەیە لەسەر حەزو ئارەزوو بەگەڕخستنی لەکاروباری بەدەر لەرەزامەندی خودایا. هەروەها دەڵێن: بەڵگەیەلەسەر مەرگی منداڵ، ئەگەر منداڵینەبوو بەڵگەیە لەسەر هەژاریو خەموپەژارە.

*شۆڕبوونەوەی مەمکی ژن بەئەندازەیەك لەرادەبەدەر بەڵگەیە لەسەرئەوپەڕی غەموپەژارە چونکە ژنان کاتێ غەموپەژارە روویان تێدەکات مەمکیان رادەکێشنو دەیرنن.

*ئەگەربینی شیردەدات بەژنێك ئەخۆشدەکەوێت مەگەر ئەو ژنە هاوسەرەکەی خۆی بێت ئەوجا کوڕێکی دەبێت، ئەگەر خەوبینەر ژنبوو کچێکیدەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر مەمکەکانی بەئەندازەی خۆیانگەورەبوونو جوانبوو بەڵگەیە لەسەر منداڵو شتیتر کەدەبێت بەخاوەنی، ئەگەربینی شۆڕبوونەتەوە بەڵگەیە لەسەر مردنی منداڵەکانی، ئەوەی منداڵی نەبێت بەڵگەیەلەسەر هەژارکەوتنی، هەروەها بەڵگەیە لەسەر غەموپەژارە بەتایبەت لەبارەی ژنی شیردەر.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئافاتو بەڵاو نەهامەتی بۆئەوەی شیری پێدەدات.

*ئەگەربینی مەمکی شۆڕبۆتەوەو دەیداتەوە بەسنگیدا بەڵگەیە لەسەرئەوەی هەواڵی ناخۆشی پێدەگات ئەگەر خەوبینەر بەتەمەنبوو ئەگەر ژنوپیاوی لاویشبوو بەڵگەیە لەسەر عیشق.

*ئەگەربینی لەگەڵ هەردوو مەمکیدا مەمکیتری لێدەرهاتووە بوونی منداڵکی مێیینەیە.

*ئەگەربینی مەمکێکی کەمیکرد مردنی کچەکەیەتی، ئەگەر شیری لەبەرۆیی

دەروازەی لێدادەخرێت‌و، هیچ خێرێکی نییەو، بۆ کەسێك شیربخوات غەم‌وپەژارەیە.

*مەمکی پیاوان بەڵگەیە لەسەر براو هاوەڵ‌و هاوسەر کەوا هیچ سوودێکیان نییەو وێڕای جوانیشی بەڵام مەمکی ژن پێچەوانەی ئەوەیەو بەڵگەیە لەسەر رزق‌و رۆزی.

*ئەگەربینی مەمکی وەك مەمکی ژن وابوو شیری لێدەتکا بەڵگەیەلەسەر سەرپەرشتی منداڵەکانی‌و بەدەمەوەچوونی ژن ، دەگونجێت ئەوەش بەڵگەبێت لەسەر دینداری‌و ئارامگرتن، یاخود نەخۆشی بێت بەسەریاو شەرم بیگرێ لەوحاڵەی، ئەگەربینی ئەوا بەوە ناوبانگدەردەکات.

*ئەگەر مەمکەکە لەمسبوو یان ئاسن بەڵگەیە لەسەر منداڵ مردن‌و پووچەڵبوونەوەی هۆکارو، مەمکیش بەشێرەوە مێردە.

*مەمك بەژنی نەزۆکەوە منداڵێکی نێرینەیە دوای نائومێدی.

*دەگونجێت مەمك بەڵگەبێت لەسەرئەوەی خۆی پێدەرازێنێتەوە لەجوانکاری یان ماڵ‌و دارایی.

*مەمك بۆ منداڵی نێرینەو مێینە نەخۆشی‌و پەتاو برینە.

*مەمکەمژە کەڵ‌وپەلە.

*یەك مەمك بۆ ژنێکی رەبەن هاوسەرگیرییە، ئەگەر ئاو یان شیری لێتکاو هاتەخوارەوە هاوتای خۆی دەبێت، وەگەرنا کوڕەکەی یان خوشکەکەی لەدەستدەدات.

*مەمك ژنێکی داوێنپیسە.

*هەروەها مەمکیان بەهێلکەی حوشترمورخ یان نارنج لێکداوەتەوە یاخود باوك‌و دایك.

*مەمکیش بەڵگەیەلەسەر مەی ئەگەر شیری تێدابێت.

*هەروەها دەڵێن: مەمكِ پیاوێکی بەخشندەیە.

مەمك دەرتۆقیو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: جووڵانی مەمك‌و یاری پێکردنی خۆ خەریککردنە بەپووچ‌و بەتاڵەوەو دەڵێن: بەڵگەی خێرە.

مەمك زل: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکە لەسەر دەستی ئەودا ماڵی حەلاڵ بەدەستدێت‌و لەکاری چاکەدا خەرجیدەکات.

مەنجەڵ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مەنجەڵ بژێوی پەیداکاری ماڵە.

*هەروەها دەڵێن: ژنێکی عەجەمییە، ئەگەر بینی لەمەنجەڵدا چێشتی لێنا ماڵو دارابیەکی مەزن بەدەستدەهێنێ لەلایەن دەستەلاتدارەوە یان شایەکی عەجەمییە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەلگەیە لەسەر زانایەکی دانیشتوو لەسەر کورسیو ئەو گۆشتو دەرمانەی لەخواردنەکەدایە سوودەکانیەتی بۆیەکێك وازی لێبێنێ.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر ژنێك تەلاقدرابێت ئەگەر بکولێ.

*مەنجەڵ پیاوێکە نازو نیعمەتی خۆی بۆ سەرجەم خەڵکی دەردەخاتو بۆدراوسێکانیشی بەتایبەت.

*مەنجەڵ لەماڵی نەخۆشدا ئەگەر کولا ئاگری لەژێردابوو نەیزانی چی تێدایە سێپاکە جێگەی نەخۆشەو بلێسەی ئاگر ناڕەحەتیەکانیەتیو کولاندنی دوودڵیو دڵەراوکەیە ئەگەر ئاگرەکە لاچوو یان دامرکایەوە نەخۆشیەکەی دەڕەوێتەوە، مەنجەڵەکەش خۆیەتی، ئەگەر لەگۆشتەکەی خوارد بەلام نەکولابوو رزقو رۆزی لێدەستدەکەوێ ئەگەر شتێکی لێهەلگرت سوودی لێدەبینێو ماڵو سامانی دەستگیردەبێتو کۆیدەکاتەوەو توانینە لەسەر رازیبوون بەوەی روویداوە.

مەنجەڵساز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی تەمەندرێژە، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿وقدور راسيات﴾ (سبأ:١٣).

مەنجەڵی هەڵمپەست: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مەنجەڵی هەڵمپەست بژێوی پەیداکاری ماڵە لەوەچەی مەسیحیەکان.

مەنجەنیق: (ئیبن سیرین)دەڵێت: مەنجەنیقو هاوێژەر بەلگەیە لەسەر بوختانو تومەتبارکردن.

*ئەگەربینی قەلایەکی بێباوەڕان دەداتە بەر رێژنەی مەنجەنیق کۆمەڵێك بانگدەکات بۆ خێروچاکە.

(نابلسی)دەڵێت: مەنجەنیق فڕوفێڵو سەرکەوتنە بەسەر ستەمکارانداو دەگونجێت تیاچوونی بێباوەڕانی تێدابێت، ئەگەر هاوێژەری مەنجەنیق دەستەلاتداربوو بەردێکی گرتە مرۆڤ نوێنەرێکی بۆ رەوانە دەکات دڵڕەقو زبرە.

*بینینی هاویشتن بەمەنجەنیق ناپاکیو فڕوفێڵە، دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر پلارگرتنە زانایانو ناچارکردنیان بەتومەتبارکردنی ژنانی داوێنپاکو پلارگرتن لەئاین.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر فیتنەو ئاشوب لەشوێنێکدا دەبینێت سازێنراوە بۆ هاویشتن.

مەی (بادە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: مەی بەڵگەیە لەسەر فەرپیت بۆ یەکێك بەدەستی بهێنێت، ئەگەر بینی مەی ئامادەدەکاتو دەگوشێ خزمەتی دەستەلاتدارێکدەکاتو لەسەر دەستی ئەوا کاروباری مەزن روودەدات.

*مەی لەبنەڕەتدا ماڵێکی حەرامە بێماندبوون، ئەگەر بینی مەی دەخواتەوە گوناهو تاوانکی گەورە ئەنجامدەدات لەگەڵ رزقو رۆزییەك بەپێی ئایەتی: ﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ﴾ (البقرة: ٢١٩).

*ئەگەر بینی مەی دەخواتەوە هیچ کەسێك بەربەرەکانی نەکات تێدا ماڵێکی حەرام بەدەستدەهێنێت، هەندێکدەڵێن بەڵکو ماڵێکی حەلالە، ئەگەر خواردیەوەو بەربەرەکانیان لەگەڵکرد لەخواردنەوەیدا لەقسەو دژایەتیدا بەربەرەکانی لەگەڵ دەکەن بەو ئەندازەیە.

*ئەگەر بینی روبارێك لەمەی بەدەستهێنا فیتنەو ئاشوب لەدنیادا رووی تێدەکات، ئەگەر چوە نێوی دەکەوێتە نێو فیتنەوە بەوئەندازەیە.

*هەندێك لەراڤەکارانی خەو دەڵێن: بەتەنیا مەیخواردن لەخەودا خراپ نییە بەڵکو ئەگەر مرۆڤێك خۆی لەنێو کۆمەڵێك مەیخۆردا بینی خراپە چونکە سەرخۆشی دێت بەدوایدا.

*هەروەها دەڵێن: مەی بۆیەکێك هاوسەرداری بوێت رازیبوونە بەهۆی تێکەڵبوونەوە.

*دەگێڕنەوە پیاوێك بینی رووی رەشبوەو سەری پاكو ساف تاشراوەو مەی دەخواتەوە ، خەوەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو گێڕایەوە ئەویش وتی: رەشی دەموچاوت بەڵگەیە لەسەر ئەوەی دەبیت بەبەرپرسی گەلو نەتەوەکەت تاشینی قژی سەریش گەلو نەتەوەکەت پشتت تێدەکەنو فەرمانڕەوایی لەدەستدەدەیتو خواردنەوەی مەیو بادەش بەڵگەیە لەسەر زەوتکردنی ژنێك.

*پیاوێکیش هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم وەك ئەوەی دوو دەفرم لەبەردەستدایە لەیەکێکیاندا شەرابو ئەوی دیکەش شیربوو، ئەویش وتی: شیر دادپەروەرییەو شەرابیش دوورخستنەوەیە ، ئەوەندەی بەسەردا رانەبورد لەسەرکار لابرا.

*خواردنەوەی مەی بۆ فەرمانڕەوا لابردن‌و دوورخستنەوەیە، شەرابی خورما ماڵ‌و داراییەکی گوماناوییە، خواردنەوەی شەرابی خورما غەم‌و پەژارە داگرتنە، هەروەها جیاوازی هەیە لەنێو ڕاڤەکارانی خەودا سەبارەت بەخواردنەوەی بادەو مەیەك ئاوی تێکەڵبکرێ ، گوتراوە: ئەوکەسە ماڵ‌و داراییەك بەدەستدەهێنێت هەندێکی حەلاڵ‌و هەندێکی حەرامە، یاخود ماڵ‌و داراییەك بەشەریکی دەستدەکەوێت، یاخود وتراوە: ماڵ‌و سامان لەژنێك وەردەگرێت‌و دەکەوێتە نێویەوە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی بانگ دەکرێت بۆ کۆڕێك بادەو مەی تێدایە لەگەڵ میوەیەکی زۆردا بانگدەکرێت بۆ جیهادو شەهیدبوون مەی‌و بادە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر فیتنەو شەڕو ئاژاوەو ڕق‌و قین.

*دەگونجێت خواردنەوەی مەی‌و بادە بەڵگەبێت لەسەر:

+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

+ئەقڵ‌و ژیری لەدەستدان بەهۆی شێتبوونەوە یاخود غەم‌و پەژارەیەك لەهۆشی خۆی ببات.

*ئەگەر خەوبینەر بەربەرەکانی کاربوو نەیارو دژوارەکەیەتی کەبەناحەق بەربەرەکانیدەکات، ئەگەر بێکاربوو کاری دەستدەکەوێت، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەنددەبێت، ئەگەر نەخۆش بێت چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر مەی‌و بادەخۆر لەنێو گەل‌و کۆمەڵێکدابوو مەی‌و بادەیان دەخواردەوە بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوەیان‌و شکانی بەڵێن‌و پەیمان کەداویانە بەبەرپرس‌و فەرمانڕەوا.

*ئەگەر مەیخۆر زانابوو زانیاری زیاددەکات.

*ئەگەر مەی‌و بادەکە لەترێ گیرابوو خەوبینەر ترێ لەکاتی خۆیدا ناخوات یاخود پێویستی بەچێشت لێنەر دەبێت یاخود دەکەوێتە نێو کەم‌و کوڕی‌و خراپەوە.

*دەگونجێت رزق‌و ڕۆزی حەلاڵ بدرێ، ئەگەر مەی‌و بادەکە فرۆشرابوو یاخود خۆی گوشی‌و مەی‌و بادەی لێدروستکرد دەگونجێت بکەوێتە کاری حەرام‌و بەهۆیەوە شایستەی نەفرەت بێت.

*مەی‌و بادە بەڵگەیە لەسەر:

+درۆو قسەی هەڵەت‌و پەڵەت.

+نهێنی دەرخستن‌و زینا.

*دەگونجێت خواردنەوەی لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر خراپەکردن لەگەڵ دایكو باوكو ئازاردانیان یاخود فرۆشتنی موڵكو شتومەك.

*دەگونجێت خواردنی مەی بەڵگەبێت لەسەر:

+قەرزی بێسوود.

+لەکیسچوونی ماڵو سامانو رۆینی باوك.

*دەگونجێت مەیخۆر بەڵگەبێت لەسەر پشوو و ماندودەرکردن ئەگەر شەکەتو ماندووبێت.

*مەیخواردن بەڵگەیە لەسەر گێلیو نەفامی مەیخۆر.

*ئەگەر مردوویەکی بینی مەی دەخوات لەقیامەتدا نازو نیعمەت دەرژێت بەسەریا ئەوە لەشەرابی خەڵکی بەهەشتە.

*مەی بەڵگەیە لەسەر خێر بۆ یەکێك بیەوێت هاوسەربگرێ.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی خراپەو بەدەستهێنانی مەی لەهەنگوینەوە بەدەستهێنانی دەستکەوتە لەپیاوێکی قەڵەوی سووكو رسواوە.

مەیفرۆش: بینینی بەڵگەیە لەسەر:

+داواخوازی بژێوی.

+چاکبوونەوە لەنەخۆشی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:

+خەوبینەر.

+فرۆشەری پیسی وەك بەرازو مەیمونو ئامرازی ئارەزووبازی.

*مەیفرۆش پیاوێکە ماڵو دارایی‌دارو خاوەن بژێوی حەرامە.

*ئەوەی شەراب دروستدەکات خەڵکی دەوروژێنێ بۆ ناحەقیو خۆی سوودمەندبێت.

مەیموون: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مەیمون پیاوێکی هەژارە لەنازو نیعمەت بێبەشە، هەروەها پیاوێکی فێڵبازی دەنگەدەنگکاری لیکنە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر جوولەکە.

*ئەگەر بینی لەگەڵ مەیموونێکدا جەنگاو زاڵبوو بەسەریا تووشی نەخۆشی دەبێتو پاشان چاکدەبێتەوە، ئەگەر مەیموونەکە زاڵبوو بەسەریا چاکنابێتەوە، ئەگەر مەیموونێکی بەدیاری بۆ نێردرا زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا.

*ئەگەر لەگۆشتی مەیموونی خوارد غەمو پەژارەیەکی توند رووی تێدەکات.

*ئەگەر راوی مەیموونێکیکرد سوودو قازانجی لەجادووگەرانەوە پێدەگات.

*ئەگەر مەیموونێکی مارەبڕی گوناهو تاوان ئەنجامدەدات.

*ئەگـەر مـەیموونێك گـازی لێگـرت لـەنێوان خـۆیو کەسـێکیتردا ئـاژاوە روودەدات لەگەڵ دەمەدەمە.

*هـەروەها دەڵـێن: ماسـی پیاوێکـە گوناهو تاوانی گەورە ئەنجامدەدات.

*ئەگـەر بینـی مـەیموونێك دەچـێتە جێگـەی مرۆڤێکـی ناسـراو ئەگـەر جوولەکەیـەکی بێبـاوەڕبوو ژنەکـەی تووشی داوێنپیسیدەکات.

*هـەروەها دەڵـێن: ئەگـەر گۆشـتی مـەیموونی خـوارد جلوبـەرگی نـوێ بەدەستدەهێنێت.

(نابلسی) دەڵێت: مـەیموون لەخـەودا پیاوێکە هەموو کەموکوڕییەکی تێدایە، ئـەوەی گۆشـتەکەی بخوات چارەسـەر لەکەموکوڕییـــەك وەردەگـــرێو چاکنابێتەوە.

*ئەگـەر بینـــی بـــوە بەمـــەیموون لەجادووگـــەران ســـوودو قـــازانج وەردەگرێ.

*مەیموون دوژمنێکی دۆڕاوە.

*ئەگـەر بینـی سـواری مـەیموونێکبوە دەبیـات بـەرەو هـەر لایـەك بیـەوێت زاڵدەبێت بەسەر دوژمنەکانیدا.

*ئەگەر بینی مەیموونی پێدرا دوژمنـەو زاڵدەبێ بەسەریا.

*ئەگەر بینـی مـەیموونێکی پێبەخشرا ناپاکە لەوەی متمانەی پێکراوە.

*ئەگـــەر مـــەیموونێکی بەسەرشـــانی خۆیـەوە بینـی لـەماڵی خۆیـدا دزێـك دەگرێتو ئابڕوویدەبات.

*هەروەها دەڵێن: مـەیموون بـۆ یـەکێك ببێـت بـەخاوەنی بەدبەختییـە یـاخود ئەگەر هەڵیبگرێ.

*مـەیموون کەسـێکە نـازو نیعمـەتی لێـسەندراوەتەوە بـەهۆی گونـاهێکی گەورەوە کەئەنجامیداو.

ئەگـەر بینـی بـوە بەمـەیموون لەلایـەن جادووگەرانـەوە سـوود وەردەگـرێ، دەگونجێت حەز لەداوێنپیسبکات.

*هـەروەها مـەیموون بەڵگەیـە لەسـەر سەرپێـچیو دزایـەتیو کەوتنـەنێو کارێکەوە شایستەی خەشمو قین بێت.

*دەگونجێـــت بەڵگـــەبێت لەســـەر جوولەکە، خـواردنی گۆشـتی مـەیموون هـــەژاریو پێداویـــستییە، خـــواردنی گۆشـــتی بـــەراز رزقو رۆزیو ســـوودو قازانجە، سووركردنەوەی گۆشتی بـەراز خۆشـیو شـادییە، سـوودی تێدانییـە بۆیەکێك شیاوبێت بۆی.

*دەگونجێـــت خـــواردنی گۆشـــتی بەڵگـــەبێت لەســـەر داوێنپیـــسیو مەیخواردن.

*مەیموون پیاوێکی هەژاری نەدارەو نازو نیعمەتی لێسەندراوەتەوە.

م ی

میر: (نابلسی) دەڵێت: بینینی میرو بەرپرس بەڵگەیە لەسەر ئەوەی مرۆڤ جیادەکاتەوەو قوتاریدەکات یاخود فەرمانو ئەرك دەخاتە ئەستۆی.

*بەڵگەو نیشانەیە لەسەر هاوسەرگیری رەبەن هەتا لەماڵی خۆیدا وەك میرو پادشای لێدێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەختو چارەنووسی باش لەئاستی ئەوەی کەدەیەوێت ئەنجامیبدات.

*ئەوەی لەخەودا ببێت بەمیر دەگونجێت زیندانی بکرێتو کۆتو زنجیر بکرێتە پێیو دەستی چونکە میرو سەرکردە لەرۆژی قیامەتدا بەدەستی کۆتو بەندکراو دەهێنرێنو هیچ کەس فریایان ناکەوێت دادپەروەری خۆیان نەبێت.

*ئەوەی ببینێ دەستەلاٌتدارو میر لەشوێنێکی دوور فەرمانڕەواییەکی پێسپاردوە رێزو شکۆمەندیو پلەو پایەیە ئەو رێگە شوێنەش دووریدەخاتەوە لەرێگەی دەستەلاٌتدارو میر.

*ئەگەر میرێك ببینێ دەستەلاٌتەکەی هاتوەتە بەردەستی لابردنی دێتە پێش، هەروەها ئەگەر تەماشای کاروباری بکات لابردنیەتیو نامێنێتەوەو هەتا هاوچەشنی ئەوەببینێت مەگەر چاوەڕێی کورپێت خودا پێیدەبەخشێ.

*هەروەها ئەگەر ببینێ ژنەکەی تەلاٌقدەدات لەسەرکار لادەبرێت.

*ئەوەی خواردنێك ببات بۆ فەرمانڕەواو سەرکردەیەك خەمو خەفەت رووی تێدەکاتو پاشان خوادوەند لەلایەکەوە چاوەڕێ نەبوە لێوەی بەدەستیبکات.

*دانانی کلاٌوو جبەو گومەزو هۆکاری ناوچە لەلایەن پێشەواو میرەوە مانەوەیەتی لەسەر دەستەلاٌتو فەرمانڕەوایی.

*لەبەرکردنیی دەستبەکاربوونو پیادەکردنی سیاسەتیەتی.

*لەپێکردنی سۆلێکی نوێ بردنەوەو بەدەستهێنانی ماڵو سامانی کەسانی نامو سوڵمانە.

*لابردنی فەرمانڕەوا لەخەودا دانانیەتی.

میز: (ئیبن سیرین) دەڵێت : میز لەلێکدانەوەدا ماڵێکی حەرامە، ئەوەی ببینێ لەشوێنێکی نادیار میز دەکات لەوشوێنەدا ژنێك دەهێنێو تیایدا مناڵ

دەخاتـــەوەو دەبێـــت بـــەخزمی جێنشینانی ئەو شوێنو جێگەیە.

*هەروەها دەڵێن: ئـەوەی ببینـێ وەك ئـەوەی میـز دەكـات خێرێكـدەكاتو بۆخـۆی دەگەڕێتـەوە بـەپێی ئایـەتی ﴿وما أنفقتم من شيء فهو يُخلفه وهو خيرُ الرازقين﴾(سبأ: ٣٩).

*ئەگەر وای بینی میز دەكاتە بیرێكەوە لەماڵو دارایـیەكی حـەلاڵ دەبەخشێو خێردەكات.

*ئەگـەر بینـی میـز دەكـات بەسـەر شتومەكو كالآیەكدا نرخـی ئـەو شـتو مەكو كالآیە دادەبەزێ.

*ئەگەر لەدوانگەو میحرابێكدا میزیكرد كوڕێكی زانای پێدەبەخشرێ.

*ئەوەی ببینـێ كـەم كـەم میزدەكـاتو دەوەستێ ئەگەر دەوڵەمەندبوو هەندێك لەماڵەكـەی بەسـەر دەچـێت، ئەگـەر دەردو بـەلا رووی تێكردبـوو هەنـدێكی بەسەردەچێت.

*ئەگـەر بینـی خـۆی میـز دەكـاتو یەكێكیتریش لەگەڵی میزدەكاتو میـزی هەردووكیان تێكـەڵبوو، ژنو ژنخـوازیو خزمایەتی لەنێوانیاندا روودەدات.

*ئەگـەر بینـی میـزی گـیراوە ژنەكـەی تووڕەدەكات.

*ئەگەر میز زۆری بۆ هێنـاو شـوێنێكی نەدۆزییـەوە میـزی تیابكـات مـاڵو سامانەكەی نازانێت لەكوێ هەڵبگرێت.

*ئەگـــەر وای دەبینـــی لەشـــوێنی میزكردنـــی میزیكـــرد خـــوا دەرووی لێدەكاتـەوە ئەگـەر هـەژاربێت، ئەگـەر دەوڵەمەندیـشبێت مـاڵو دارایـیەكـەی لەدەستدەدات.

*ئەگـــەر بینـــی خـــەڵكی میزەكـــەی هەڵدەسوون لـەدەمو چاویان كـوڕێكی دەبێت خەڵكی شوێنی دەكەون.

*ئەگەر مرۆڤو كەسێكی ناسراو میـزی پیاكرد خێرپێكردنە.

*ئەگەر مرۆڤو كەسێكی ناسـراو میـزی پیاكرد خێر پێكردنە.

*ئەگەر ژنێكی بینـی میزێكـی زۆریكـرد حەز لەپیاودەكات.

*ئەگـەر پیاوێـك بینـی میزدەكـاتو میزەكەی بوە بەشیر سروشتیو پـاكی لەدەستدەدات.

*ئەگـەر مرۆڤێكـی ناسـراو میزەكـەی خـواردەوە لـەماڵێكی حـەلاڵ خێـری پێدەكات.

*ئەوەی ببینێ میزەكەی بـوە بـەخوێن ئـەوا لـەكاتی خولی مانگانـەدا دەچێتە لای ژنەكەی.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم میزم دەکردو میزەکەم خوێنبوو، ئەویش پێی دەڵێت: لەخوا بترسە کابرا ، تۆ لەکاتی خولی مانگانەدا دەچیتە لای ژنەکەت، پیاوەکەش دەڵێ: راستە وایە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر خاوەنی ئەم جۆرە خەوە هاوسەرەکەی دووگیانبوو منداڵەکەی لەباردەچێت.

*ئەگەر بینی خوێن لەمیزەڵدانی دێت یان ئازاری پێدەگەیەنێت دەچێتە لای ژنێکی تەڵاقدراو یان ژنێکی مەحرەم بێئەوەی بزانێت.

*ئەگەر میزەکەیبوو بەزافەران کوڕێکی ناتەواوو نەخۆشیدەبێت.

*ئەگەر بینی میزەکەیبوە بەشەربەت لەخەرجی ماڵو داراییدا زیادەڕەویی دەکات.

*ئەگەر بینی میزەکەیبوە بەخاك یان قوڕ پیاوێکە باش دەستنوێژ ناگرێو دەستنوێژیش هەڵناگرێت.

*ئەگەر میزەکەی بوبوو بەئاگر کوڕێکی درو جەردەیدەبێت.

*ئەگەر میزەکەی دڕندەیەکبوو کوڕێکی ستەمکاری دەبێت.

*ئەگەر میزەکەی ماسیبوو کچێکیدەبێت.

*ئەگەر باڵندیەکبوو کوڕێکی شیاوو لەباری دەبێت باشیو خراپیشی دەگەڕێتەوە بۆ سروشتی ئەو باڵندەیە.

*ئەوەی بەپێوە میز بکات بەنەزانی ماڵوداراییی دەبەخشێ.

*ئەوەی میز لەکراسەکەیدا بکات کوڕێکی دەبێتو ئەگەر هاوسەرداری نەبێت ژندەهێنێت.

*ئەگەر وای بینی میزدەکات لەلووتیدا دەچێتە لای مەحرەمێك.

*پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و وتی: ژنێکی خزمم بینی وەك ئەوەی لەنێوان هەردوو مەمکیدا دەفرێك شیر هەبێتو هەرکات بەرزیدەکردەوە بۆخواردنەوە میز زۆری بۆ دەهێناو پەلەیدەکردو دەچوو بۆ میزکردن، ئەویش وتی: ئەو ژنە موسوڵمانو ساڵحەو لەسەر سروشتی پاك ماوەتەوەو حەزی لەشوەو بەڵکو مێردێکی بۆ بدۆزنەوە.

*باوکی (ئەردەشیر)ی کوڕی (ساسان) کەشوانی مەڕبوو لەخەودا بینی میزدەکاتو لەمیزەکەیەوە هەڵمێکی گەورەو زۆر بڵاوبووەوەو ئاسمانی داپۆشیو ئەویش لە(بابك)ی پرسیو

لەوەلامیدا وتی: بۆت لێك نادەمەوە هەتا ئەو كوڕەت كەلەدایكدەبێت نەیكەیت بەكوڕم، كاتێ كوڕەكەی دایە وتی: كوڕێكی پلەوپایەدارت دەبێتو ناوبانگی دینا داگیردەكات، پاشان (ئەردەشێر)ی بوو دای بە(بابك)ی خەولێكدەرو بەڵێنەكەی بەجهێناو هەر بۆیە دەوترێت (ئەردەشێری كوڕی بابك).

*یەكێكیتر بینی لەخەودا میزدەكات بەكۆڕو كۆمەڵێكدا لەبازاڕ دواتربوو بەژمێریارو بەرپرسی ئەوبازاڕە.

(نابلسی) دەڵێت: میزكردن لەخەودا ماڵوداریی بەخشینە بەچەشنی نادروست یان جووتبوونی نەشیاوو بەفیڕۆچوونی رزق و رۆزیو خاڵیبوونەوەی گەدەیە، میزگیرانیش یان بەئەستەم میزكردن دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پەلەكردنی لەكاروبارەكانیداو نەپێكانی چونكە میزگیراو بڕیارەكانی جێگیر نییەو تا لەو بارە قوتار نەبێت، دەگونجێت دەروازەكانی لێبگیرێ.

*ئەوەی ببینێ لەماڵی خەڵكیدا میزدەكات یان لەگەڕەكێكدا یاخود مزگەوتی كۆمەڵێك یان شارو گوندێك بەوێدا هاوسەرگیری ئەنجامدەداتو دەبێت بەخزمیان.

*ئەگەر میزكردن لەمزگەوتدابوو پەروەردگار كوڕێكی خواناسی ئاینپەروەری پێدەبەخشێ.

*ئەوەی ببینێ میزدەكات لەكەمۆڵەو شووشەیەكدا یان گۆزەڵەو بیرێكی نادیار ژنێك مارەدەبڕێ.

*ئەوەی ببینێ میز لەدەریایەكدا دەكات ماڵوداریی دەبرێت بۆ فەرمانڕەوا.

*ئەوەی ببینێ میزەكەی بوە بەكرم مناڵەكانی بلاّودەبنەوە.

*ئەوەی ببینێ لەعەورەتیەوە قەڵەم دێتە دەرەوە كوڕێكیدەبێت كەپشكو بەشی لەهەموو زانارییەكدا دەبێت.

*ئەوەی ببینێ لەمیزەڵدانیەوە مار دێتە دەرەوە كوڕێكی دەبێتو دەبێت بەدوژمنی.

*ئەوەی ببینێ میزێكی زۆردەكات یان پیسدەبێت بەو میزە یاخود میزەكەی بۆنێكی ناخۆشی هەیە یان میزدەكاتو خەڵكی تەماشای دەكەن دەركەوتنی باروحاڵێكە ئابرووی دەشكێنێو غەمو پەژارەی بۆ دروستدەكات.

*میز خواردنەوە بەڵگەیە لەسەر شایەتیدان لەسەر كاروكاسبی یان ماڵوداریی حەرامو نارەحەتیو مەینەتی چونكە بەتەنیا لەكاتی نارەحەیتدا بەكاردێت.

ميزەچوورکە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەشبەشکردنی پارەیە بۆ قەرزدار.

میسك: (ئیبن سیرین)دەڵێت: میسكو هەموو بۆنێکی خۆش وەك مێخەك خۆشحاڵیو شادییەو شکاندنی پیاهەڵدانی باشە، ئەگەر کاتێ بڵاوکرایەوە بۆنێکی خۆشنەبوو بەڵگەیە لەسەر چاکەیەك سوپاسی لەسەر ناکرێ.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر خێرکردن بەنهێنیو منداڵخستنەوە.

*دەگونجێت بۆ مردوو بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی لەبەهەشتدایە.

*دەگونجێت میسك بەڵگەبێت لەسەر بازرگانیەکی بەسوودو قازانج بۆ خاوەنەکەی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر موڵکی باش سوودو قازانجی لێدەکات یاخود زانیارییکی دەگمەنو بەنرخە.

*ئەگەر میسکی خستەسەر ئاگر وەك عەنبەر بیدعەیەکی لەئاینەکەیدا دروستکردوە یان ماڵو سامانو شکۆمەندی لەلایەکدا بەسەردەچێت شوێنی خۆی نییە.

*میسك خۆشەویست یان کچ یاخود کوڕە یان ژنە، ئەگەر دزێك هەڵیگرت دەستگیردەکرێ چونکە بۆنیخۆش گوزارشت لەخاوەنەکەی دەکاتو کاری نادیار دەخاتەروو.

*میسك بەڵگەیە لەسەر ماڵوسامان، هەروەها بەڵگەیە لەسەر خۆشنوودیو خێر بۆیەکێك بۆنیبکات یا ببێت بەخاوەنی، هەروەها بەڵگەیە لەسەر پاکێتی تاوانبار.

میکائیل (سەلامی خوای لێبێت) : (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر (میکائیل)ی بینی داواو خواستی لەهەردوو دنیادا بەدەست دەهێنێت، ئەگەر خواناسبوو، ئەگەر خواناسنەبوو باوریاو زرنگبێت.

*ئەگەر لەشارو گوندێکدا بینی بارانی بەرحمەتیان بۆ دەبارێتو نرخ دادەبەزێو هەرزانی بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر قسەی لەگەڵ خەوبینەرداکرد یان شتێکیدایە نازو نیعمەتو خۆشحاڵی لەلایەن فریشتەی سۆزو میهرەوە بەدەستدەهێنێ.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی (میکائیل) بەڵگەیەلەسەر رزقو رۆزیو هاتنی فەڕو بەرەکەتو نەشونمای کشتوکاڵو زۆری باران.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر گوێبیستی باڵندە.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر:

+گەنجینەوانێکی ئەمین و دەستپاك.
+پادشاو فەرمانڕەوای بەسۆزو بەزەیی بۆ ژێردەستەکانی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بێپیتی و نەبوونی ناو.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+دووگیانبوونی ژنی نەزۆك.
+ئاسانبوونی کاری قورس وگران.
*ئەگەر گەشتیارو موسافیرێك لەدەریادا بینی ترسی لەدەورە یاخود گەر گەشتیاری وشکانیبوو لەوانەیە سەفەرو گەشتەکەی پەکی بکەوێت چونکە بەرپرسی بارانەو بارانیش جموجووڵ دەوەستێنێ.
*بینینی بۆئەوەی زەرەر لەباراندەکات غەم و پەژاریەو بۆ کشتیاران رزق و رۆزی و سوودو قازانجە.
*ئەگەر چوەسەر شێوەی (میکائیل) فەرپیت و ماڵ و سامان و باشی ژیان بەدەستدەهێنێت.
مینا[1]: (نابلسی) دەڵێت: ئەوەی خۆی لەوێدا ببینێ دڵنیادەبێت لەوەی کەدەترسێ و دەیکات بەویست وخوازی خۆی و ئەوەی لەدنیاو قیامەتدا ئاواتەخوازیەتی.

میوان: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا مژدەیە بەپێدانی کوڕێك، ئەگەر میوانەکان بینیان ئافرەتی دووگیانی نییە رزقێکی خێرای دەستگیردەبێت.
میوانخانە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: میوانخانەو شوێنی جێنشینی مرۆڤ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی ماڵ و خانوەکەی بەڵگەیە لەسەری.
*میوانخانەی نادیار بەڵگەیە لەسەر سەفەر.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لانەی دنیا چونکە لانەی سەفەرەو دەڕوات لێی و کەسانێکیتر جێگەی دەگرنەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باجگری.
*ئەگەر بینی دەچێتە نێو میوانخانەیەکی نادیارەوە دەمرێت، ئەگەر نەخۆشبێت یاخود لەشوێن و جێگەیەکەوە دەگوێزرێتەوە بۆ شوێن و جێگەیەکیتر، بەلام ئەوەی لەمیوانخانەیەکەوە بچێت بۆ میوانخانەیەکیتر سواری ولاخ یان ئوتومبیلەکەی ببێت لەوکاتەدا یاخود بەهۆی ئوتومبیل و ئاژەڵێکەوە لەناوەڕاستی بچێتە دەرەوە تەماشای حاڵ و باری دەکرێت، ئەگەر نەخۆش بێت دەخرێتە سەر شان و ئەگەر

---
[1] **مینا**: شوێنێکە لە(مەککە)یە. (وەرگێڕ)

لەسەفەردابێت دەکەوێتە جووڵەو سەفەر دەکات لێوەی.
*هەروەها ئەگەر هاوەڵانی بینی لەمیوانخانەیەکی نادیار لایانداب‌وو دەبێت بەدەردو نەخۆشی بۆ خەڵکی یاخود دێتە دەرەوەو جیاوازیدەکات لەنێوان دووهاوەڵدا.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا میوانخانەیەکی بینی ئامادەکرابوو بۆ بەکرێدان بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری کاتی(متعە)، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئەو ماڵو خانوو ئوتومبیلو ئاژەڵەکەی بەکرێ دەگیرێ یاخود زەویو جلوبەرگی بەکرێگیراووخوازراو.
*میوانخانەکانی سەرە رێش ئەگەر لایدا لێیو نەخۆش بوو دەمرێت، دەگونجێت غەمو پەژارەی برەوێتەوەو دوای رەبەنیو تەنیایی هاوسەربگریو، خوداوەند ئوتومبیلو ئامرازی گواستنەوەی بۆ فەراهەمبکات یان منداڵێك بدۆزێتەوەو هاوکاریو یارمەتی بدات لەسەر رەنجو ماندوبوون.
*ئەگەر خەوبینەر هاوسەرداربوو خوداوەند کورێکی پێدەبەخشێ یارمەتیدەدات لەپیشەو کارەکەیداو پشوودەدات، ئەگەر سەرپێچیکاربوو تەوبەدەکاتو ئەگەر وێڵو سەرگەردانبوو رێنوێنیدەکرێو باوەڕو رێنومایی وەردەگرێت.

میوانداری: (ئیبن سیرین) دەڵێت: میوانداری کۆبوونەوەیە بۆ کارێکی خێرو باش، ئەگەر بینی کۆمەڵێك بانگدەکات بۆ میوانداری خۆیدەکات بەنێو کارێکدا پاشان سەرزەنشتو پەشیمانی لێبەدەستدەهێنێت بەپێی چیرۆکەکەی (سولەیمان) (سەلامی خوای لێبێت) کاتێ لەخوداوەند داوایکرد بژێوی بەندەو دروستکراوان بۆ ماوەی رۆژێك بدات بەلأم نەیتوانی تەواوییکات.
*ئەگەر بینی کۆمەڵێکی بانگکرد بۆ میوانداریتیو خواردن هەتا تێریانخوارد ئەوجا سەرۆکایەتیان دەکات.
*هەروەها دەڵێن: میوانداریتی بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی کەسێکی ئاوارە.
*ئەگەر بینی بانگکراو بۆشتێکی نادیارو میوەیەکی زۆرو خواردنەوەی تێدابوو بانگدەکرێ بۆ جیهادو شەهید دەکرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ يَدۡعُونَ فِيهَا بِفَٰكِهَةٖ كَثِيرَةٖ وَشَرَابٖ ﴾(ص:٥١).

میوە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هاوسەرگیرییە بەپێی ئایەتی: ﴿فَٰكِهُونَ (٥٥) هُمۡ وَأَزۡوَٰجُهُمۡ ﴾ (یس : ٥٥ ـ ٥٦).

*میوەی تەڕ رزقێکە نامێنێتەوە چونکە بەخێرایی خراپدەبێو هی وشکیش رزقو رۆزییەکی زۆرە دەمێنێتەوە.

*هەروەها دەڵێن: میوە بۆ هەژارو دەوڵەمەند زیادبوونی ماڵو سامانە.

*ئەگەر بینی میوە دەکڕێ بەسەریا بەچاکەو خێر ناوبانگدەردەکات.

میوەفرۆش: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پیاوێکی ئەمینە لەسەر ماڵو سامانی خەڵکیو نهێنیانو لەلێکدانەوەدا باشە ئەگەر چنگ نەکات بەمیوەدا.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر وانەوتنەوەی بەسوود یان هەواڵگەری فەرمانڕەواو هاوسەرو ماڵێکی خێراو سوودێکی دوابڕ.

مێ

مێخ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی لەسەر دیوار یان زەویدا لێیدا ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ، ئەگەر هاوسەرداربوو دووگیاندەبێت لێی.

*ئەگەر خۆی لەسەربەوە بینی زاڵدەبێت بەسەر زانایەکدا یاخود بەسەر چیایەکدا دەڕوات.

*هەروەها دەڵێن: مێخ مێرێکە دووڕوویی تێدایە، ئەگەر بینی لەدیوارێکدا رواندی پیاوێکی رێزداری خۆشدەوێت.

*ئەگەر لەدیواری ماڵێکدا چەقاندی ژنێکی خۆشدەوێت، ئەگەر لەدیوارێکدا چەقاندیو لەتەختەبوو منداڵێکی دووڕووی خۆشدەوێت.

*ئەگەر پیاوێکی بەتەمەنی بینی مێخێکی لەپشتیا چەقاند لەپشتی پادشاو سەرکردەو هاوچەشنی دەردەکەون.

*ئەگەر لاوێکی بینی مێخێکی تەختەی لەپشتیدا چەقاند کوڕێکی دووڕووی دەبێت دوژمنی خۆیدەبێت.

*ئەگەر مێخەکەی هەڵکێشا لەلێواری مردن نزیکدەبێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا پادشا یان هاوتایەتی ئەگەر مێخێکی لەدیوارێکدا چەقاند پیاوێکی پلەوپایەداری خۆشدەوێت.

*ئەگەر مێخی لەماڵێکدا چەقاند ژنێکی خۆشدەوێت.

*ئەگەر مێخێکی تەختەی چەقاند منداڵێکی دووڕووی خۆشدەوێت.

*ئەگەر مێخ لەئاسنبوو ماڵو سامانو هێزە.

*مێخ بەڵگەیە لەسەر ئێشو ئازار بەهۆی تیژییەوە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە بەهۆی تۆکمەییو بەمێزی.

*ئەگەر بینی لەئامرازی نێرینەی (١٢) مێخ هاتەدەرەوە خۆشی لەدوانگەکەدابوو لەمزگەوت (١٢)کوڕیدەبێتو دەبن بەپێشەنگو نمانای بەرز.

*كۆمەڵە مێخێك زیانە، هەروەها مێخ بەڵگەیە لەسەر:
+پلەوپایە.
+خۆڕاگرتن لەسەرکاروبار.
+خەشمو قین.
+دانانو کار پێسپاردنو لابردن.
+سەفەر.
*ئەگەر بەڵگەبێت لەسەر کوڕ یان هاوسەر بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.
*ئەگەر خۆی لەسەر مێخێك دیبیەوە زاڵدەبێت بەسەر زانایەکدا، گوتراویشە بەسەر چیایەکدا هەڵدەزنێ.
*هەروەها دەڵێن: بەڵگەیە لەسەر:
+ماڵو سامان.
+عیشق.
+غەمو پەژارە.
مێرووله: (ئیبن سیرین)دەڵێت: مێرووڵەی زۆر سەربازەو بینینی لەسەر جێگە منداڵە.
*بینینی مێرووله بەڵگەیە لەسەر نەفسی خەوبینەر.
*هەروەها گوتراوە: بەڵگەیە لەسەر خزمەکانی.
*هەروەها دەڵێن: هاتنە دەرەوەی مێرووله لەکونەکانی غەمو پەژارەیەو کەوتنی بەسەر نەخۆشدا مردنیەتیو زانینی زوبانی مێرووله دەستەڵاتە بەپێی چیرۆکەکەی (سولەیمان) (سەلامی خوای لێبێت).

*ئەگەر بینی مێرووله دەچێتە نێو ماڵەکەی بەخواردنەوە خێری ماڵەکەی زیاد دەکات.
*ئەگەر بینی مێرووله لەماڵەکەی دێتە دەرەوە هەژار دەکەوێت.
*هاتنەدەرەوەی مێرووله لەلووتو گوێچکەو ئەندامیتر بەڵگەیە لەسەر مردنی خەوبینەر بەشەهیدی، ئەگەر خۆی بینی خۆشحاڵەپێی، ئەگەر بینی ناخۆشبوو هاتنەدەرەوەی ترسی هەیە.
*مێرووله مرۆڤێکی لاوازی پشتئەستوورە زۆریشی سەربازە یان تەمەندرێژییە.
*ئەگەر مێرووڵەی بینی چوە گوندێك سەرباز دەچنە ئەو شارەوە، ئەگەر لێی هاتنەدەرەوە دوور دەخرێنەوەلێی.
*ئەگەر بینی مێرووله لەماڵو شارێك هەڵهاتوە دز لەو شوێنە شت دەبەنو لەوێدا ئاوەدانی دەکەوێتەوە چونکە مێرووڵەو ئاوەدانی بەیەکەوە نایەن.
*زۆری مێرووله لەولاتێکدا زەرەرگەیاندنە بەخەڵکی ئەو ولاتە، مێرووڵەش دزو بژێوی پەیداکارە.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەشوێنێکەوە دەفڕێو نەخۆشی تێدایە دەمرێ یاخود لەو شوێنە سەفەر دەکاتو نارەحەتی تووشدەبێ.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر فەرووپیت.

*ئەگەر مێرووڵەیەکی زۆری لەماڵو گەڕەکێکدا بینی ژمارەی خەڵکی ئەو ناوچەیەو وەچەیان زیاددەکات.

*ئەگەر بینی لەماڵێك یان گەڕەکێك دێنە دەرەوە خانەوادەکەی مردنو راگوێزان روویان تێدەکات.

*ئەگەر مێرووله باڵی پەیداکرد بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی سەربازێکی زۆرو بێشومار.

*هاتنەدەرەوەی مێرووله لەلووتو گوێچکە یان ئەندامەکانیترو دڵخۆشبوون پێی بەڵگەیە لەسەر مردنی خەوبینەر بەشەهیدی، ئەگەر غەمو پەژارەداربوو دەمرێ بەبێ تەوبە.

*ئەگەر بینی مێرووڵەیەکی کوشت بەهۆی کۆمەڵێکی لاوازەوە گوناهو تاوان ئەنجامدەدات.

*ئەگەر گوێی لەگوتەی مێرووڵەبوو و شایستەی دەستەڵاتبوو بەدەستی دەهێنێ، وەگەرنا فەرپیتو خێری دەستگیردەبێت.

*مێرووڵەی گەورە بۆ تێکۆشەران کوشتنیانەو بۆ نەخۆش مردنیەتیو بۆ ئەوانەی دەیانەوێت سەفەربکەن ماندووبوونو زەرەرە.

*ئەگەر مێرووڵەیەکی گەورەی بینی لەماڵەکەی بارێکی هەڵگرتو هاتەدەرەوە ماڵو سامانی دەدزرێو کوڕوبراکەی خێری پێدەکەن.

مێرووڵەی سوور: (نابلسی) دەڵێت:
ئەگەر بینی لەخەودا مێرووڵەی سوور ئامادە دەکات یاخود دەبیات بەڵگەیە لەسەر ستەمو فیتنە ئەنجامدان.

*ژمارەی مێرووڵەی سوور بەوەچەوە لێکدەدرێتەوە، سەربازیش بەماڵو تەمەندرێژی.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر خەڵکی بێنەواولاواز.

*هەروەها دەڵێن: مێرووڵەی سوور سەربازی خوداوەندن.

*مێرووله ئەگەر خۆیکرد بەشوێنێکداو سروشتی خۆی وانەبوو بەڵگەیە لەسەر زانیاریو ماڵ کەبەهیچ شێوەیەك ئەژمەردە ناکرێ.

مێزەر(مەندیل): (ئیبن سیرین) دەڵێت:
مێزەربەستن بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو هێزو دەستەڵات.

*ئەگەر بینی مێزەری پێچا بەسەریەوە سەفەرێکدەکات بەشکۆمەندیو لای خەڵکی باسدەکرێ.

*ئەگەر بینی مێزەرەکەی مێزەرێکی تری خرایە سەر پلەوپایەی زیاددەکات.

*مێزەری ئاوریشم بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو تێکچوونی ئاینو ماڵی حەرام.

*ئەگەر مێزەرەکە لەلۆکەوخورییبوو پلەووپایەی ئاینو دنیایە.

*ئەگەر لەئاوریشمبوو دەوڵەمەندیو جلوبەرگی رەنگاورەنگە.

*(ئەبوموسلیمی خوراسانی) لەخەودابینی: پێغەمبەری خوا(ﷺ) مێزەریکردەسەرو رەنگی سوربوو بۆی پێچایەوەو بیستودووگرێی لێدا، ئنجا خەوەکەی بۆ راڤەکارێك گێرایەوەو ئەویش وتی: بیستو دوو ساڵ فەرمانڕەوایدەکەیت بەستەمکاریو خەونەکەش لەواقعدا هاتەدی.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا تاجی پیاوی شکۆمەندی دەستەڵاتدارە یان مێزو هاوسەرە.

*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینی مێزەرەکەی داگیرا پۆستو دەستەڵاتەکەی لادەبرێ.

*هەروەها ئەگەر مێزەرەکەی لەسەر داگیرا بەهەمان شێوەیە، ئەگەر فەرمانڕەوانەبوو هاوسەرەکەی تەلاقدەدات یان ماڵو شکۆمەندی بەسەردەچێت.

*ئەگەر بینی فەرمانڕەوایەك مێزەری کردەسەری یا دەستەڵاتێك دەگرێتەدەست یاخود لەترسا ژنێکدەهێنێ.

*ئەگەر بینی پێغەمبەرێك مێزەریکردەسەر یان دەستەڵاتدارێکی زیندو یامردوو خۆشی مێزەربەسەربوو دەستەڵات وەردەگرێو مێزەریش سەرکەوتنە.

*ئەگەر بینی مێزەرێکی بەستوە تواناو دەستەڵاتو ماڵو سامانی زیاددەکات.

*ئەگەر مێزەرێکی بەست بەسەرمێزەرەکەیدا پلەوپایەو شکۆمەندی زیاد دەکات.

*مێزەری زەرد نەخۆشییەو رەشیش پلەوپایەیە.

*ئەگەر فەرمانڕەواو دەستەڵاتدارێك بینی مێزەرەکەی وەك ماڵێك یان ئەموستیلەکەی وەك پاوانەیە لەپۆستی دەستەڵات لادەبرێ.

*دەگونجێت دەستەواژەی مێزەر لەکوێریەوە هاتبێ یان غەمو پەژارەیەکی گشتییە.

*ئەگەر لەخەودا نوێژێکی بەبێ مێزەرکرد گومانی دەبێت لەدەستنوێژو چەمانەوەو کڕنووشەکەیدا.

*ئەگەر یەکێك لەموشریکانی بەدیکرد مێزەرێکی بەست موسوڵماندەبێ.

*ئەگەر لەفەرمانڕەوایەك ترساو لەخەودا بەمێزەرێکی جوانەوە بەدیکرد بەزەیی پێدا دێتەوەو لەشەڕی دڵنیادەبێت.

مێش: (ئیبن سیرین) دەڵێت: مێش پیاوێکی لاوازی زمان پیسی هیچو بێنرخەو رزقو رۆزی پیسو حەرامە.

*ئەگەر بینی مێشێك خۆیدەکات بەدەمیا لەگەڵ خەڵکی سووكو رسوادا تێکەڵدەبێتو ماڵو سامانێکی حەرامی لێیانەوە دەستدەکەوێو نامێنێتەوە لای.

*کۆمەڵــە مێــشێکی زۆر دوژمنێکــی بەزیانە، بەڵام ئەگەر کەسێکی موسافیر بینــی مێــشبەسەریەوە دەنیــشێتەوە دەترســێ ڕێگــەی لێــبگیرێو ڕووتــی بکەنــەوەو مــاڵو دارایــی ببــەن بــەپێی ئایەتی: ﴿وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ﴾ (الحج: ٧٣)، هەروەها ئەگــەر مێشکەوتەسەر شتێك ماڵەکــەی دەگەیــەنێت ترسا لــەوەی دز ببیبەن.

*هــەروەها دەڵــێن: ئەگــەر مێــشێك بکوژێت لەشاساغیو تەندروستی باش بەدەستدەهێنێت.

(نابلــسی) دەڵێــت: ئەگــەر ســوودی لێوەرگرت سوود بەپیاوێك دەگەیەنێت.

*ئەگــەر خــواردی ڕزقو ڕۆزی خــراپ بەدەســتدەهێنێت ئــەوەی دەیکاتــە نێوگــەرووی مــاڵی پیــاوێکی خــراپو ناقۆڵایە.

*ئەگەر بینی مێش دەفڕێت بەسەریا دوژمنێکــی لاوازی هەیــە، دەیــەوێت زاڵبێت بەســەریا لەڕێگــەی ســەرکردەو فەرمانڕەواکــەی کەبــەگوێیان دەکــات بەڵام ملکەچ ناکاتو ناترسێ.

*ئەگــەر بینــی مــێش یــان مێــشووله دەچێتە نێــو گوێــچکەی خێرو فــەڕو مەزنیو دەوڵەتداری بەدەستدەهێنێت.

*مــێش دوژمنێکــی ســەرســەختو سوپایەکی لاوازە.

*دەگونجێــت بەڵگــەبێت لەســەر کۆبوونەوەیان لەدەوری ڕزقێکی چاكو باش.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+دەرمــانو چارەســەر بــۆ یــەکێك نەخۆشبێت.

+کرداری خراپو نالەبار.

+کەوتنەکارێکەوە.

مێشك(دەماخ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: مێشك بەڵگەیە لەسەر ئەقڵو ژیری، ئەگەر بینی مێشکێکی گەورەی هەیە بەڵگەیە لەسەر بەرینیو فراوانی ئەقڵی.

*ئەگــەر بینــی مێشکی نییە بەڵگەیە لەسەر نەزانینو کەم ئەقڵی.

*هەروەها دەڵێن: مێشكو ئەقڵ ماڵێکی دەگمــەنی هــەڵگیراوو پــاكو پوختــە، ئەگــەر بینــی خەریکە مێشکی خۆی دەخــوات یــاخود مــۆخی هەنــدێك لەئەندامەکانی ماڵەکەیدەخوات.

*هەندێکــدەڵێن: خــواردنی مێــشکی مــردوو مــەرگی خێــرا دەهێنێــت، ناوچــەوانیش مــاڵو شــکۆمەندییە، هــەروەها دەڵــێن: خەوبینــەر ژنێــك دەهێنێــت جوانییەکــەی بەئەنــدازەی جوانی ئەو نێوچاوانەیە کەبینیویەتی.

(نابلــسی) دەڵێــت: مێــشك بەڵگەیــە لەســـــەر ئــــاینو بۆچــــوونی دڵو کاروکرداری نهێنی.

مێشکوژ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر پیاوی خراپو نەزان لەگەڵ پیاوی خۆشەویست.

مێو: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا شکۆمەندییە بۆ یەکێك بیرۆێنیّ، هەموو دارێکیش هەر بەو چەشنەیە.

*مێو بەژنێکی دەوڵەمەند راڤە دەکریّ ئەگەر شووڵە مێوی هەڵگرت ماڵو سامانی لەژنێکی رێزداروە دەستگیر دەبێت، هەروەها دەڵێن: پیاوێکی بەخشندەیە.

*ئەگەر مێوێکی بینی لەزستاندا ترێی گرتوە بەژنێك لێکدەدرێتەوە ماڵو سامانی رۆییوەو وادەزانیّ هەر دەووڵەمەندە، ئەگەر لەدارمێوەکە ترێی لێکردەوە ماڵو سامانی خەرجدەبیّ بەئەندازەی لێکردنەوەی تریّ.

*ئەگەر مێوو گەڵامێوی دی سوود وەردەگریّ لەکۆمەکی ئاینو گوێڕایەڵی.

*دارمێو بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری بەهۆی تێکەڵیو چوون بەنێویەکی رەگەکانیدا.

*کەپری مێو ژنێکی شۆخو شەنگی دەوڵەمەندە خاوەن بەردەستو خزمەتکارە، هەروەها باخی ترێش هەر بەوچەشنەیە.

*ئەگەر ترێی بینی لەسەر سەری روا دومەڵو برین لەسەریدەردێت.

مێوژ: لەخەودا رزقو رۆزی بەسوودە لەهەر رەگەزو رەنگێکبێت رەش یا سوور یاخود سپی.

مێشوولە: (نابلسی) دەڵێت: مێشوولە لەخەودا دوژمنی خوێنمژە کەلەشو لار ناشیرین دەکات ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شەڕو بێبەشبوونو قورسی حاڵوبار بۆئەوەی لەئاستی سنگەوە رووی تێدەکات.

مێشوولەوردە: (نابلسی)دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینیّ ماڵو سامان بەدەستدەهێنێت بەهۆی هاتنەدەرەوەی خوێن.

نون ن

ن ١

نائومێد: (نابلسی) دەڵێت: نائومێدبوون لەسۆزوبەزەیی خوایی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هاوەڵپەیداکردن یان کوشتنی کەسێك بەناحەق یان کەوتنەکاری ناپەواو دەرەنجامەکەشی بەباشە کۆتایی دێت.

نائومێد بوون لەشتێك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: نائومێدبوون لەکارێك بەڵگەیە لەسەر قوتاربوونو رزگاری بەپێی ئایەتی: ﴿لَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا﴾(یوسف: ٨٠) وئایەتی: ﴿حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ (یوسف:١١).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی نائومێدبوو لەسۆزو بەزەیی خوا کاری دۆزەخیەکان ئەنجامدەدات.

ناپاکی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا کەموکوڕییە لەئاینو دنیادا، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دزیو پێیستبوون بەغەدر لێکراو بەپێی چیرۆکی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت).

*لەخاوەنیماڵو دارایییەوە بەڵگەیە لەسەر هەژارییان، هەروەها ناپاکیو خیانەت بەڵگەیە لەسەر زینا.

(ذابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوە لەئاین بەپێی فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) : "ئەوەی ناپاکیو خیانەت بکات لەئێمە نییە".

ناتری حەمام: (نابلسی) دەڵێت: بینینی بۆ نەخۆش بەڵگەیە لەسەر مردوشۆرو بەڵگەشە لەسەر رەواندنەوەی غەمو پەژارەو دانەوەی قەرزو تەوبەکردنی سەرپێچیکارو باوەڕهێنانی بێباوەڕ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر پاکێتیو قەرزدانەوە، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی لەدەرکی دەستەڵاتداران دەوەستێ بۆبەجێهێنانی پێداویستیەکی خەڵکی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زیندانەوان.
* ناتر لەمزگەوتدا خزمەتکارە بۆئەوەی مزگەوت بەڵگەیە لەسەری.
* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر تەوبەو پەشیمانی لەگوناهو تاوان‌و باشی حاڵ‌و بار.
* ناتری حەمام لەبازاڕو کەنیسەدا بەڵگەیە لەسەر تیاچوونی ماڵ‌و رۆچوون لەکرداردا یاخود تێکەڵبوون لەگەڵ ئارەزووبازان.
* بینینی ژنی ناتر لەحەمامدا بەڵگەیە لەسەر مێردی هەژار ئەگەر رەبەنبوو.

ناتوانایی سێکسی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کەسێك توانای کاری سێکسی نەبێت دنیانەویستەو هیچ ناوبانگێکی لەدنیادا نابێ.
* ئەگەر ئەو ناتوانییەی رەویەوە دەستەڵات‌و ناوبانگدەردەکات.
* هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی ژنێکی هێنا یان کچێکیهێنا نەیتوانی جووتببێت لەگەڵی بەهۆی ناتوانایی سێکی بازرگانیەك بەبێ سەرمایە دەکات.

ناتەواوی‌و عەیب: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رەوشتی خراپ‌و رەوشتی نالەبار.

نارنج: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا شەڕە یان فیتنەیە، ئەگەر کۆمەڵێکی بینی ریزیان بەستوە بەدووی یەکداو نارنجیان پێیە کوشتاری یەکدیدەکەن.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەرئەوەی هەڵهاتن‌و قوتاربوون دەهێنێت .
* دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستی‌و ئالوودەبوون.
* زۆری نارنج لەماڵدا بەڵگەیە لەسەر هەلگیرسانی ئاگر تێیدا، هەروەها بۆ کەسێکی رەبەن بەڵگەیە لەسەر هاوسەری جوان‌و شۆخ‌و شەنگی خاوەن ماڵ‌و سامان.

ناساغی: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پەکخستنی سەفەرو نان‌و بژێوی پەیداکردنە بەدەست‌و قاچ.
* نەتوانینە لەبەدەستهێنانی ویستوخوازدا.

ناعور (ئاوسەرخەر. گەردوونی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: پارێزەرێکە ماڵ‌وسامانی خەڵکی بەنهێنی دەپارێزێ. هەروەها گوتراوە ناعور گەڕانی بازرگانی‌و ماڵ‌وسامانەو گواستنەوەو گۆڕانی حاڵە لەسەفەردا.

ناکۆکی (ئاژاوە): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی لەخەودا ناکۆکی هەبوو لەگەڵ مرۆڤێکدا غەم‌و پەژارەیەکی توند رووی تێدەکات.
* ناکۆکی‌و ئاژاوە ئاشتبوونەوەیە ئەگەر بینی ناکۆکە لەگەڵ نەیارێکدا ئاشتیدەکاتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: ناکۆکی لەنێوان دوو نەیاردا ئاشتییە بۆ نوێژ خوێنانیش غەم‌و پەژارەو فیتنەیە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەتاڵکردنەوەی کاروکردار.
*ئەگەر بینی ناکۆکی لەگەڵ فەرمانڕەوایەکدەکات شادیو دڵخۆشیو سەرکەوتنو هێزدارییە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ناکۆکیو دەمەدەمە سەبارەت بەئایەتو نیشانەکانی پەروەردگار.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زوڵمکردن لەخەڵکی ناموسوڵمان.

ناڵەناڵ:(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بۆ ژن ژانە.

نامە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا مرۆڤ ناردی بۆ کەسێك یاخود لەلایەن کەسێکیترەوەو پێیگەیشت بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەیەکی بەرزو وشەیەکی ئەگەر لەخەودا رایگەیاند، بەڵام ئەگەر ناردی بۆ لایەنێکی دیاریکراو ئەگەر خێری تیابوو وەك فەرمانبەچاکە یاخود رێگری لەخراپە بەڵگەیە لەسەر بەرزی پلەوپایە، بەڵام ئەگەر لەخەودا نامەی پێگەیشت مژدەی تێدابوو بەڵگەیە لەسەر دەرەنجامو دووریی باش بۆئەوەی تێدا دەیترسێنێ یاخود رزقو رۆزی بەدەستدەهێنێت یان هاوسەرەی بەنسیبدەبێت، ئەگەر هەڵیکوتایەسەر نامەبەرەکەو لێیدا بەڵگەیە لەسەر پاشگەزبوونەوە لەئاینەکەی یاخود بەڵگەیە لەسەر بیدعەو وێڵیو سەرگەدانیو دەگونجێت بەکوشتن ژیانی دوایی بێت.

نامەگۆڕینەوەی نێوان دووتاقم:
(نابلسی)دەڵێت: لەجەنگدا بەڵگەیە لەسەر:
+نزیکی وادەی مەرگ.
+کوژاندنەوەی ئاژاوەو فیتنە.
+شوێنکەوتنی حەق.
+مەرگی نەخۆش.
+سەرخستنی ستەملێکراو.
*ئەگەر مرۆڤێك لەخەودا بوو بەپەیامنێر بەڵگەیە لەسەربەرزی حاڵوباری.

نان:(ئیبن سیرین) دەڵێت: نان بەڵگەیە لەسەر زانیاریو ئیسلام چونکە بناغەی ئاینەو بناغەی روحو دەروونە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+ژنان.
+ئەوماڵو داراییەی دەروون پێی ئاسوودە دەبێت.
+قورئانی پیرۆزو سوننەتی پێغەمبەر(ﷺ)و ماڵو دارایی.
+دایکی پەروەرشیار.
+هاوسەری دیندار کەمرۆڤ خۆی پێدەپارێزێ.
*نانی پاكو خاوێن بەڵگەیە لەسەر:
+ژنێکی بێخەوشو زانیارییەکی پاكو دروست.
+ژنی شۆخو شەنگی سپی پێست.
*ئەگەر بینی نان دابەشدەکات بەسەر لاوازو زەبوونەکاندا، ئەگەر قوتابیانی زانیاری پەروەردەبێت زانیاری پێویست بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر ئامۆژگاریدەربوو نانە وەك ئامۆژگاری ئەو وایە.
*ئەگەر بینی مردوویەك نانی پێدەداتماڵو رزقو رۆزییەكە بەدەستی كەسێكیترەوە پێیدەگات یان لەشوێنێكەوە.
*ئەگەر نانی بینی بەسەر هەورەوە یان بەسەربانەوە یاخود لەبەرزاییەكانی دارخورمادا گراندەبێت، هەروەها سەرجەم خواردەمەنیەكان بەو چەشنەیە.
*ئەگەر خۆی بینی لەسەر زەوییەكەو بەقاچی زەوی دەكوتێتەوە خۆشحاڵیو دەوڵەمەندییەكی گەورەیە خۆشیو شادیو ناسوپاسگوزاری بەرپادەكات.
*ئەگەر مردوویەكی بینی نانی ئەو دەبات یاخود لەدەستی كەوتەخوارەوە بۆ ناو ئاگر یاخود بۆ سەرپێشاو یان كەوتە نێو قەترانەوە تەماشای حاڵیدەكرێت ئەگەر لەسەردەمی فیتنەو ئاشوبدابوو بەهیلاكدەچێت یاخود نانەكە ئاینەكەیەتیو لەدەستیدەدات، بەلام ئەگەر هیچكام لەوانە نەبوو بەلام هاوسەرێكی نەخۆشی هەبوو دەمرێت، ئەگەر ئاینی لاوازبوو تێكدەچێ.
*ئەگەر میزیكرد بەسەر ناندا كەسی یاساغو ناشیاو ماوەو وادە دەبڕێت.
*ئەگەر خاوەنی نان پیاوێكی پیرو بەتەمەنبوو لەرێزدارە تۆماركراوەكانە، ئەگەر لاوێكبوو پیاوێكی كوشتاگەیە.

*ئەگەر بینی نانەدەكات هەوڵدەدات لەپەیداكردنی بژێویدا بەهۆی سوودێكی بەردەوام، ئەگەر خێرا نانیكرد هەتا تەنورەكە سارد نەبێتەوە دەستەلاتو فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێتو بەئەندازەی هاتنە دەەوەی نان لەتەنور ماڵو دارایی بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر نانێكی بەدەستهێنا تەمەنیەتی، نانیش چل ساڵە، كەمو كورییە لەتەمەندایە لەگەڵ پاكیەتیەكەی هی دنیایە.
*هەروەها گوتراوە: یەك نان هەزار درهەمە لەگەڵ فەڕو بەرەكەتو رزقو رۆزییەكی ئامادە یەكێكیتر هەولی بۆ دەداتو لەدەستیدەچێتو غەمو پەژارە دایدەگرێ بەپێی ئایەتی: ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ﴾ (فاطر: ٣٤).
*راڤەكاران دەڵێن: غەمو پەژارە نانە، ئەگەر چەن نانێكی زۆری بینی بەبێنەوەی بیخوات چەن برایەكی بەپەلەو كتوپڕ دەبینێ، ئەگەر نانی بەدەستەوەبینی ژینو بژێوییەكی باشە لەگەڵ مامناوەندێتی لەئایندا، ئەگەر جۆبوو ژنێكی خراپە وێڕای نەخشەو پارێزكاری بۆی.
*ئەگەر نانێكی وشكبوو سەختیو نارەحەتیە لەژیندا دروستدەبێت.
*ئەگەر دەستەوارەیەك نانی پێبەخشراو خواردی بەلگەیە لەسەر بەسەرچوونی تەمەنو چارەنووس

تیاچوونی، هەروەها گوتراوە: ئەو خەوە بەڵگەیە لەسەر ژنێکیخۆش، ئەگەر پارووییەکی هەڵگرت ئەوە پیاوێکی تەماعبازە.

*نان بۆ کەسی رەبەن هاوسەرە، نانی پاکو خاوێنو برژاو بۆ فەرمانڕەوا دادپەروەرییە، بۆ بازرگان دادییە، بۆپیشەوەر ئامۆژگارییە.

*گەرمی نان دووڕوویی‌و شتی حەرامە.

*ئەگەر پیاوێك نانێکی هەڵواسراوی بینی بەنێوچەوانیەوە بەڵگەیە لەسەر هەژاری.

*نانی شکاو ماڵو داراییەکی زۆرە خاوەنەکەی زەکاتی ناداتو سوودی لێوەرناگرێت.

*نانی نێو خۆڵەمێش تەنگەبەری بژێوییە بۆ کەسێك بیخوات چونکە کەسێکی ناچار ئەونانە دروستدەکات.

*ئەگەر بینی نانده‌خوات بەبێ پێخۆر بەتەنیا نەخۆشدەکەوێتو دەمرێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەو نانەی نەبرژاوە بەڵگەیە لەسەر تایەکی تووند بەهۆی ئەوەی جارێکیتر ئەو نانە ئامادە دەکرێت بۆئەوەی بخرێتەوە نێوئاگر هەتا ببرژێت.

*نانی گەرمی دروستکراو لەئاردی سپی بەڵگەیە لەسەر کوڕ، خواردنی نانی رەق فراوانی رزقو رۆزییە.

*هەروەها دەڵێن: رەقی نان کۆشکو تەلاری تەمەنە.

*نانی رەق سوودو قازانجێکی کەمە زوو بەدەردەکەوێت.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم دوونانی رەقم بەدەستەوەبوو هەر جارەی لەیەکێکم دەخوارد، ئەویش راڤەی خەوەکەیکردو وتی: تۆ پیاوێکی دوو خوشك دەکەیت بەهاوسەری خۆت لەحاڵی ژیانیاندا(یەك لەدوای یەك).

*گونکی هەویر سوودێکی کەمە، نانیش سوودو قازانجێکی زۆرە.

(نابلسی)دەڵێت: نان لەخەودا بەچەن شێوەیەك هاتوە:

١)<u>نانی سپی:</u> بەڵگەیە لەسەر رزقو رۆزی ئاسانو ژنێکی خۆشنوودو باشگوزەران.

٢)<u>نانی رەش:</u> بەڵگەیە لەسەر ناخۆشی ژینو بژێوی.

*هەروەها دەڵێن: هەموو نانێك بەڵگەیە لەسەر (چل) ساڵی تەمەن.

*نان بەڵگەیە لەسەر برێك پارە دەگونجێت (هەزار) یا (سەد) یاخود دەبێت بەپێی حاڵو باری خەوبینەرو ئەوەی شیاوە لەگەڵیدا.

*نانی تاڵ ژیانە.

*نانی خۆشو بەتام : نرخ گرانییە، ئەگەر وەك هەنگوین یاخود شەکر وابێت ، هەرودها گەنمیش بەو شێوازەیە.

*ئەگەر نان بەپیساییەوە بخوات هەنگوین بەشانەوە دەخوات.

*باشترین نان نانی برژاوی نێو فرنه، نانی نۆك تەنگەبەری‌و بەرزبوونەوەی نرخە.
*ئەگەر نانی لەشوێنی خۆلڕشتن بینی هەرزاندەبێت.
*نانی گەورەو فراوان رزق‌و رۆزییەکی فراوان‌و تەمەندرێژییە.
*نان بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەم‌و پەژارە.
*گونکی بچووك: تەمەنێکی کورت‌و رزق‌و رۆزییەکی کەمە.
*نانی جۆ: بۆ یەکێك رانەهاتبێت لەسەرخواردنی تەنگەبەری‌و بەرزبوونەوەی نرخ‌و بەهایە چونکە لەنەبوونیدا دەخورێت.
*کێك: تەندروستی‌و لەشساغییە.
*نانی بۆگەن و پیس: بەهانەو مۆڵەت پێدانە، ئەگەر باڵی بۆ دروستبوو رفی گراندەبێت‌و نرخی بەرزدەبێتەوە.
*نانی لەت و شکاو: فەرووبەرەکەت‌و بژێوییەکی خۆشە.
*نان هاوسەرە یاخود کورە یان ساڵێکی تەواوە یان درهەمێك یا سەد درهەمە.
*هەویری هەڵنەهاتوو: قەرزێکە دەیداتەوە یاخود وەریدەگرێ.
*نانی وشك: بۆ خۆشگوزەران‌و دەوڵەمەند بەڵگەیە لەسەر نەبوونی‌و نەداری.

*کێك: سەفەرە، بردنی بۆ کەسێك کەوا نەتوانێت بیخوات بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارەو قورسی‌و گرانی بژێوی.
*نانی ناسك و رەق: سەفەرە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئاسانبوونی کاروباری قورس‌وگران، نانی تەڕیش بەهەمان چەشنە بەڵام نانی وشك شەڕە.
*کەنافە (جۆرە شیرینییەکە) بەڵگەیە لەسەر زانیاری‌و رێنومایی.
*نانی پیس‌و کەڕاویی تێکچوونی ئاین‌و پاشگەزبوونەوەیە لەئیسلام، یاخود تێکچوونی حاڵ‌و باری ژنانە.
*پارچە نانی وردکراوە پارچەی نانی جیاواز جیاوازە بەڵگەیە لەسەر سوودو قازانج لەخێر یاخود لەرووپامابییدا.
*نانی پوخت‌و پاکیزە زانیارییەکی بەسوودو کەڵکەو دڵسۆزییە لەگوتەو کرداردا‌و نهێنیەکی باشە.
*رووی دەرەوەی نان رووپامایی‌و دووڕوویییە.

نانخواردن بەیەکەوە: (نابلسی) دەڵێت: نانخواردن لەگەڵ مردوودا زەرەری هەیەو لەگەڵ کەسێکی نادیار هەواڵێکە لەلایەکەوە پێی دەگات‌و لەگەڵ جنۆکەو شەیتانەکان واژووی خراپەکارانەو جووتبوونیش بەهەمان شێوەیە.

نانەوا: (ئیبن سیرین) دەڵێت: نانەوا خاوەن گوتەو سەر قاڵییە لەرزق‌و

ڕۆژیدا، هەموو پیشەیەك وابەستەی ئاگربێت قسەو ئاژاوەو دەنگدابڕینە.

*هەروەها دەڵێن: نانەوا دەستەڵاتدارێکی دادپەروەرە، ئەگەر بینی لەخەودا بوە بەنانەوا نازو نیعمەتو فەڕو بەرەکەتو گەنجو سامان بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی ئاردی سپیدەکات بەنان ژینو بژێوییەکی خۆش بەدەستدەهێنێتو ڕێنوێنی خەڵکی دەکات بۆ دەوڵەمەندیو بارو حاڵێك سوودمەند دەبن لێی.

*ئەگەر بینی وەك ئەوەی لەنانەوایەك ناندەکڕێ بەبێئەوەی نرخو بەهاکەی بزانێ ژنێکی خۆشنوودو ڕزقو ڕۆزییەکی تەواوی پێدەگات.

*ئەگەر بینی نانەواکە پارەو بەهای نانەکەی لێوەرگرت گوفتارو وتەی پێویستە.

*ئەگەر بینی بوە بەنانەواو ناندروستدەکاتو بەخەڵکی گشتی بەچەند درهەمو دراوێك دەفرۆشێت خەڵکی تەباو کۆکدەکات لەسەر خراپەکاریو نابەجێ.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی نانفرۆش بەڵگەیە لەسەر کوڕو خۆشەویستی، ئەگەر نانەکەی وەرگرت لەنانفرۆش ژینو بژێویو سوود وەردەگریو غەمو پەژارەی دەڕەوێتەوە.

*ئەگەر نانەوا درایەپاڵ دەستەڵاتدار پیاوێکی بەسوودو قازانجدەبێتو خەڵکی پێویستیان پێیدەبێت.

*ئەگەر پیاوێکی بینی لەبنەڕەتدا نانەوانەبوو لەخەوەکەیدابوەوە بەنانەواو نانیدەفرۆشت بەدرهەم کاری دەویتی ئەنجامدەدات.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بینینی بەڵگەیە لەسەر زانا.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر پەروەردەکارو زیندان یان خاوەن ژێر زەمین.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر هەڵهاتنو دوورکەوتنەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پیاوێکی فرەوەچەو نەوە.

*بۆ ڕەبەن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیریو بۆ هاوسەرایەتیش بەڵگەیە لەسەر منداڵی نێرینە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خزمەتکاری دەستەڵاتدار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر وازهێنان لەنوێژکردنو فەرامۆشکردنی گوێڕایەڵیو غەمو پەژارەو هەژاری.

نانی تیری: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ڕزقێکی بەرینو فراوانە، ئەگەر بینی نانی تیریدەخوات ڕزقو ڕۆزی بەرینو فراواندەبێت، ئەگەر کولێرەی خوارد لەبژێویدا مامناوەندیدەبێت.

*ئەگەر دوونانی تیری بەدەستیەوە گرت هەر جارەی لەیەکێکیانیخوارد

پیاوێکە دووخوشك لەیەك کاتدا دەکات بەهاوسەری خۆی.

نانی خڕ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سوودێکی کەمە.

ناو: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر ناوی مرۆڤ لەخەودا گۆڕا بۆیەکێکی دی بەخۆشحاڵی گوزارشتی لێدەکرێت و پارێزراو دەبێت.

*ئەگەر گۆڕا بۆ یەکێك کەموکورتیەکی تێدابوو وەك کوێری و شەلی تووشی ئەو بەلاو نەهامەتیە دەبێت.

*ئەوەی ببینێ بەناوی خۆی بانگ ناکرێ ئەگەر ناوەکە ناقۆلابوو کەمو کوڕی و ناتەواوی یان نەخۆشی خراپ لێی دیاریدەدات.

*ئەگەر بەناوێکی باش بانگ کرا رێزو شکۆمەندی بەپێی ئەو ناوە پێدەبەخشرێ.

ناوپەرداخ: (نابلسی) دەڵێت: بینینی ناوی پەرداخ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر جێگری پادشا ماڵ و دارایی بۆ دەبرێت، هەروەها ئەو جێگرە بەویستی خۆی هەڵس و کەوتی پێوە دەکات (اتون)یش لەهاتنەوە هاتووە، بەلام لەهەموو حاڵ و بارێکدا باشەو ئەوەی بینی ناوی پەرداخ دروستدەکات دەستەلات و فەرمانڕەوایی بەدەستدەهێنێت، ئەگەر جوان و سەرنج راکێش نەبوو خەڵکی سەرقاڵدەکات بەکارێکی مەزن و گەورەوە.

ناوچەوان (تەوێڵ): (ئیبین سیرین) دەڵێت: ناوچەوان پلەوپایەو شکۆمەندی پیاوە، کەمو کوڕی تێدا کەمو کوڕییە لەشکۆمەندییدا.

*ئەگەر ناوچەوانی ببێت بەئاسن و مس یان بەرد باشە بۆ خەڵکی گشتی.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر نێوچاوانی کەسانیتر بەبەرینی و فراوانی ببینێ رەوشتی تێکدەچێت دوای باشی، ئەگەر بەفەراوانتر بینی لەوەی دیبووی بێئەقڵ دەبێت دوای ژیری و ئەقڵداری، یان نەزاندەبێت دوای زانست و زانیاری.

*دەگونجێت نێوچاوان بەڵگەبێت لەسەر رژدی و رێزداریی.

*ئەگەر نێوچاوانی بەرەشی ببینی دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رژدی و بەخیلی و نەدانی مافی خودا.

*دەرەوشانەوەیی و روونـاکی بەڵگەیە لەسەر ماڵ و دارایی بەخشین و نەوازش.

*دەگونجێت ناوچەوان بەڵگەبێت لەسەر ئەو بەرماڵ و راخەرەی مرۆڤ کڕنووشی لەسەر دەبات یان هەرشتێکیتر.

*هەروەها گەورەیی لەخەودا یان بوونی ئاسن و بەرد بەڵگەیە لەسەر هەوڵدان لەنوێژدا یاخود هیچ و پووچی.

*ئەوەی نێوچەوانی بریـنداری ببینێ یاخود زوخم و کێم بەدیبکات پێوەی نوێژ دەفەوتێنێ یاخود کڕنووشەکانی تەواو ناکات یان یەکێك بەقسەیەکی ناخۆش رووبەرووی دەبێتەوە.

ناوك(كرۆك): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەنكەخورماو پەتی بادراوو توێژی تەنك، ئەگەر ناوكێكی پێبوو دادگایی هەبوو بەڵگەكانی بەسەر نەیارەكانیدا سەردەكەوێ بەپێی ئایەتی: ﴿ولا یظلمون فتیلا﴾ (الإسراء: ٧١) ئایەتی: ﴿والذین تدعون من دونه مایملكون من قطمیر﴾ (فاطر: ١٣).

*هەروەها بەڵگەیەلەسەر تەمەنێكی درێژ.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر شتومەكو كاڵای ماڵ چونكە بناغەی ئاینە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوەو دووریی.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ناوك ژنی پیاو یا خۆشەویستو دۆستو هەڵمەتبەرن.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر ناوكێكی بەنەخۆشیو شێوەی خراپەوە بینی بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی هەردووكیان، ئەگەر باوكیشی نەبوو بەڵگەیە لەسەر ئەو نیشتمانو زێدەی تێدا لەدایكبوە، بەڵام ئەوەی لەغەریبیدابێت بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوە.

*ئێشو ژانی ناوك بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خاوەنەكەی بەخراپی مامەڵەدەكات لەگەڵ هاوسەرەكەیدا.

(نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر دایكی خەوبینەر یان باوكی یاخود بژێویو رزقو رۆزی یان ئەو پیشەیی بەڵێنگەرایی لەسەر دەبەستریٚ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+هاوسەرەكەی.

+دۆستو دڵداری.

+جزدانی پڕ لەپارەی داخراو.

*ئەگەر لەخەودا بینی رووداوو كارەساتیٚ رووی تێدەكاتو دەگەڕێتەوە بۆئەوەی باسمانكرد لەدایكو باوكو كوڕو ماڵو سامان، ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو بەڵگەی مەرگیەتی بەتایبەت ئەگەر بینی ناوكی ئاوساوە، ئەگەر بەدەستی خۆیكردیەوە بەناوسكیدا گەنجینەكەی بەدەستیدەگاتو یان ئەو جزدانەی خێری لێدەكات.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرخۆشی.

*ئەگەر بینی دووناوكی هەیە دووكچی جوانیدەبێت.

*ئەگەر ئێشو ئازاری بەناوكیەوە دی دایكو باوك یاخود وڵاتو نیشتمانی باوباپیرانی لەدەستدەدات.

ناوی خوابردن(یادی خواكردن): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر مەردوم بینی لەخەودا (سبحان الله)دەكات غەمو پەژارەكانی دەڕەوێتەوە بەشێوەیەك وایدانەناوە، ئەگەر وایبینی ناوی خوابردنی لەبیرچوەتەوە غەمو پەژارە رووی تێدەكات بەهۆی ئایەتی:﴿فَلَوْلَآ أَنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلْمُسَبِّحِينَ﴾ (الصافات:١٤٣).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی یادی خوادەكاتەوە پیاوێكی باوەڕدارە،

ئەگەر یادی خواینەکرد بێباوەڕە، بەڵام ئەگەر (سبحان الله)ی کرد گەر غەمو پەژارەداربوو یان نەخۆشبوو یا ترسی لێنیشتبوو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە لەلایەکەوە خۆی هەستی پێنەکردووە.

*ئەگەر لەخەودا نوێژێکی فەرزیکرد پاشان یادی خوایکردەوەو بەمەزنی دانا بەڵگەیەلەسەر قەرزدانەوەو گەردن پاکیو ئەمەکداریو بەجێگەیاندنی نەزرو پەیمانو ئەومەرجانەی لەسەرخۆی دایناوە.

ن ك

نکوولیکردن: (نابلسی)دەڵێت: نکوولیکردن دووجۆرە نکوولیکردن لەحەقو ناحەق، ئەگەر نکوولی لەناحەق بکات فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپەدەکات، بەلام ئەگەر نکوولی لەحەق بکات بێباوەڕ دەبێت بەپێی ئایەتی: ﴿وَمَا يَجْحَدُ بآياتِنَا الا الكَافِرون﴾(العنكبوت: ٤٧).

ن م

نمایشکراو: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکە هاوەڵانی بەسەردەکاتەوەو کاروبارەکانیان چاکدەکات.

*ئەگەر بینی ئەوەی نمایشدەکرێ لەلایەك لەکەسو کاری نییە دەمرێ، ئەگەر بینی تورەیە لێی گوناهو تاوانی ئەنجامداوە، ئەگەر ڕازیبوو لێی بەڵگەیە لەسەر ڕەزامەندی خوداوەند.

*ئەگەر بینیو ویستیان بیخەنە روو لەمەرگ نزیکدەبێتەوە پاشان قوتاردەبێ.

نمرەساز: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر وێنەگرو نیگارکێش، ئەگەر لەخەودا بینی نمرەسازە دەبێت بەنووسەر یاخود لەقوماردا دەیباتەوە.

*بینینی ژنی نمرەساز بەڵگەیە لەسەر ئەوەی بازیو یاریدەکات بەمەلاشوو.

ن و

نوح(سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر (نوح) پێغەمبەری بینی تەمەنی درێژدەبێو بەلاونەهامەتی لەدوژمنەکانیەوە پێدەگات، پاشان سەرکەوتن بەسەریانداو پتر سوپاسی خوداوەند دەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ إنه كَانَ عَبْدَاً شَكُورَاً ﴾ (الإسراء:٣).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر (نوح)ی بینی(سەلامی خوای لێبێت) پیاوێکی زانای گوێڕایەڵو دەبێو نەرمونیاندەبێ، دوژمنی زۆری دەبێتو سەردەکەوێت بەسەریانداو پلەوپایەیەکی مەزنو گەورە بەدەستدەهێنێو هاورێکانی گوێڕایەڵی ناکەنو پاشان زاڵدەبێت بەسەریاندا.

*هەروەها گوتراوە: بینینی (نوح) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر زۆری باران لەوساڵەدا بەهۆی ئەوەی ئاو لەسەردەمی ئەودا زۆربوە.

*ئەگــەر (نــوح)ی بینــی پیــاوێکی دوژمنــدارەو دراوســێکانی ئێرەیــی پێدەبەنو پاشان قوتاردەبێت لێیان دواتر خوداوەند تۆڵەیان لێدەسێنێت.

*هــەروەها گــوتراوە: بینینــی (نــوح) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر تیاچــوونی بێبــاوەڕانو دڵنیاییــە بــۆ بــاوەڕداران. ئەگــەر لەنەبوونیدا بینــرا بەڵگەیــە لەســەر زۆری بــاران، ئەگــەر لەکەشــتیەکدا بینــرا بەڵگەیــە لەســەر قوتاربوون.

*هــەروەها بینینــی بەڵگەیــە لەســەر بــــەهێزی بیدعــــەخوازییو لاوازی باوەڕداران.

*هــەروەها بینینــی بەڵگەیــە لەســەر گوێڕایەڵی خوداوەندو فەرمان بەچاکەو ڕێگری لەخراپە.

*ئەگــــەر خەوبینــــەر پادشــــابوو سەرپێچیدەکاتو دوژمنایەتی بۆ بەدەر دەخات.

*بینینی بەڵگەیە لەسەر دوژمنایەتی خانەوادەو سەرکەوتن بەسەریاندا.

*بینینــی بەڵگەیــە لەســەر نــەبوونیو گرانیو بەرزبوونەوەی نرخ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ڕەواندنەوەی غەمو پەژارەو بارانبارینو بۆڵەبۆڵی منالان.

*دەگونجێــت بەڵگــەبێت لەســەر پیــشەسازیو کــشتوکاڵو ڕێککردنــی کەشتیو سەفەر لەزەویداو هــەڵگرتنی شتومەکی فرەچێژو جۆر.

*بینینــی بەڵگەیــە لەســەر هەرکەسێك زانیــاری هــەبێت بەرەچــەڵەکی مــرۆڤو جۆری ئاژەڵو باڵندەی بــەهۆی ئــەوەی کەشتیەکە لەو جۆرانەی گرتبوەخۆ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر وەڵامــی پرســیارو پاشــگەزبوونەوە لەوەی کەلەکیسیچووە لەحەقدا.

*دەگونجێــت یــەکێك لەمنداڵــەکانی لەئاینەکــەی پاشــگەز ببێتــەوە یــان لەمەزهــەبو ســوننەتو لــەبری ئــەوە تــاقیی بکرێتــەوەو بەسەرپێــچیکاریی بمــــرێ، دەگونجێــــت ڕێگــــەی شافەعەتکردنیشی نەدرێ.

*ئەگــەر ژنێك (نــوح)ی بینــی بەڵگەیە لەســــەر سەرپێــچی هاوســــەرەکەیو گوێڕایەڵی بۆ خزمەکانی کەکەسوکارو هۆزوتیرەن.

نوشتە(جادوو): (نابلسی) دەڵێت: ئەگــەر لەنوشــتەدا گــەر بــۆ نــەخۆش نووسرابوو ئایــەتی قورئــانو ســوننەتی تێــدابوو بەڵگەیەلەســەر ئیــمانو پارێزگــاریو ڕەواندنــەوەی غــەمو پــەژارە، ئەگــەر واژووی ئــەوە دوعــای خوێنــد بەڵگەیــە لەســەر درۆو ساختە یاخود ڕووپامایی لەکاروکرداردا، ئەگەر خەوبینــەر پیــشەکاربوو لەپیــشەکەیدا ناپاکیو ساختەدەکات، ئەگەر زانابوو ئامۆژگاریــان لێدەگرێتــەوە یــا بەهانــە دەردەخات، ئەگەر دادوەربوو بەناحــەق بڕیارو حوکمدەدات.

*ئەگەر بینی ئاو لەدەفرێکدا دەخوات یان ئاویدا بەیەکێك لەجامو پەرداخێکدا بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.
*ئەگەر بینی دوعا دەکات یان دوعای بۆ دەکەن دوعا بەتاڵو درۆیە مەگەر دوعاکە (بسم الله الرحمن الرحيم) یا ئایەتەلکورسی یاخود ئایەتێکی قورئانی تێدابێت.
نوقمبوون: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی لەئاوی دەریادا رۆچوە قورولیتاویبوو غەمو پەژارەی لەدەستەلاتدار دەستدەکەوێ، ئەگەر گەوهەری لێدەرهێنا لەفەرمانڕەواوە کچێکی دەستگیردەبێ یاخود زانیاری یان گەنجێك بەئەندازەی گەوهەر.
*ئەگەر بینی لەنێو روبارێکدا رۆچوەو ناتوانێ لێی دەربێ ئارامی زیانگیری نییە.
*ئەگەر بینی لەنێو دەریایەك رۆچوەو لەسەر گەوهەرێکە داواکاری زانیاری یان ماڵو داراییەو بەئەندازەی ئەو گەورە بەدەستیدەهێنێت.
نوکتەباز(منولوجست): (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر فرۆفێڵو پلانێك خەڵکی پێ لەخشتەدەبرێ یاخود مرۆڤێك گاڵتەی پێدەکرێ.
نوێژ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: (ئەبو سەعد) (رەحمەتی خوای لێبێت) دەڵێت: بینینی نوێژ لەخەودا باشە لەدنیاو ئایندا و بەڵگەیە لەسەر:
+بەدەستهێنانی دەستەلات.
+قەرزدانەوە.
+سپاردنی ئەمانەت.
+بەجێهێنانی فەرزێك لەفەرزەکانی خوداوەند.
*هەروەها نوێژ سێبەشە: فەرزو سوننەتو نوێژی خۆبەخش. نوێژی فەرز ئەوەیە کەباسمانکردو خاوەنەکەی خوداوەند (حەج)ی لەچارە دەنووسێو لەخراپە خۆی دوور دەخاتەوە بەپێی ئایەتی: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ﴾ (العنكبوت: ٤٥).
*سوننەت بەڵگەیە لەسەر پاکێتی خاوەنەکەیو ئارامگرتن لەسەر کاری خراپەو دەرخستنی ناوێکی باش بەپێی ئایەتی: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ (الأحزاب: ٢١) سۆزوبەزەیی بۆ دروستکارانی پەروەردگار، هەروەها خزمەتی بۆ منداڵو ژێردەستەکانیدەکاتو باشە ئەنجامدەدات لەگەڵیانو هەوڵدەدات لەکاروباری هاوەڵانیدا، ئەمەش شکۆمەندی پێدەبەخشێ.
*خۆبەخش(خۆبەخش، تطوع): ئەوپەڕی پیاوەتیو رەواندنەوەی غەمو پەژارەیە.
*ئەگەر بینی نوێژی نیوەڕۆ ئەنجامدەدات لەرۆژێکی ساماڵدا لەکاروبارێکدا میانڕەوە و دەبێ شکۆمەندی پێدەبەخشرێ بەپێی

سامالّی لەو ڕۆژەدا، ئەگەر ڕۆژێکی تەمو مژاوییبوو دەستەبەری غەمو پەژارەدەبێت.
*ئەگەر بینی نوێژی عەسر دەکات بەڵگەیە لەسەر ئەو کارەی لەسەریبوە کەمێکی ماوە.
*ئەگەر بینی نوێژی نیوەڕۆ دەکات لەعەسردا قەرزەکەی دەداتەوە.
*ئەگەر یەکێك لەو دوونوێژە (نیوەڕۆ یان عەسر) بچڕا نیوەی قەرزەکەی دەداتەوە یان نیوەی مارەیی بەپێی ئایەتی: ﴿ فنصف ما فرضتم ﴾ (البقرة: ٢٣٧).
*ئەگەر بینی نوێژی ئێوارە دەکات ئەرکی خۆی بەرانبەر منداڵەکانی بەجێدەهێنێ.
*ئەگەر بینی نوێژی خەوتنان دەکات بەجۆرێك مامەڵە دەکات لەگەڵ منداڵەکانی کەدڵیان خۆشدەکاتو هێمنیو ئارامیان پیدەبەخشێ.
*ئەگەر بینی نوێژی بەیانیدەکات کارێك دەستپێدەکات دەگەڕێتەوە بۆ چاککردنی بژێوی خۆیو منداڵەکانی.
*ئەگەر بینی نوێژی نیوەڕ یا عەسر یاخود خەوتنان دووڕکاتی لێدەکات سەفەردەکات، ئەگەر ژنێك خەوێکی لەو جۆرە ببینێ ئەو ڕۆژە دەکەوێتە خولی مانگانەوە.
*ئەگەر بینی نوێژەکەیچوو یان شوێنێکی نەدۆزیەوە نوێژی لێبکات قورسیو گرانی کاروبارەکانیەتی، لەکیسچوونی دەستنوێژو تەیەمومو خۆشۆردنی پێویست ئەنجام نەدانیشی هەر بەوچەشنەیە.
*ئەگەر بینی بەدانیشتنەوە نوێژدەکات بەبێ هۆ کردارەکانی وەرناگیرێ.
*ئەگەر لەسەر لا نوێژیکرد نەخۆشدەکەوێ.
*ئەگەر بینی بەسوارییەوە نوێژدەکات ترس‌وبیم دێت بەسەریا.
*ئەگەر بینی ئیمامێك نوێژ بۆ خەڵکیدەکاتو سوارییەو بەسواری وڵاخ یان لەنێو ئوتومبیلدان ئەگەر لەجەنگدابوون سەرکەوتنیان پێدەبەخشرێ.
*ئەگەر بینی لەبێستانێکدا نوێژدەکات داوای لێخۆشبووندەکات لەپەروەردگار.
*ئەگەر بینی لەنێو کشتوکاڵدا نوێژ دەکات خوداوەند مافی خۆی لێوەردەگرێتەوە.
*ئەگەر بینی لەکوشتارگەیەکی گەرماوی ئاژەڵدا نوێژدەکات بەڵگەیە لەسەر گوناهو تاوانێك ئەنجامیدەدات یا کاری نێربازی لەگەڵ هەرزەیەکدەکات.
*ئەگەر بینی نوێژێکی فەرزی چوو هیچ شوێنو جێگەیەکی بەدینەکرد بیگرێتەبەر ناتوانێت داواوخوازی خۆی بەجێ بهێنێ.
*ئەگەر بینی لەنێو کۆمەڵێکی ڕیزرێکدا نوێژدەکات زۆریادی خودا دەکەن بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُون

(١٦٥) وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ (١٦٦) ﴾ (الصافات).
*ئەگەر بینی نوێژێکی فەرزینەکردو وازی لێهێنا سووکایەتیدەکات بەشەرعی خوا.
*ئەگەر بینی لەنوێژدا بەپێوە وەستاوەو نەچەمایەوە هەتا کاتەکەی بەسەرچوو زەکات نادات.
*ئەگەر بینی نوێژدەکاتو هەنگوین دەخوات دەچێتە لای ژنەکەی لەکاتێکدا بەرۆژوە.
*ئەگەر بینی نوێژدەکات روو بە(کابە) بەلگەیە لەسەر جێگیربوونی ئاینی.
*ئەگەر روو بەرۆژئاوا نوێژیکرد بەلگەیە لەسەر وشکی مەزهەبیو چاونەترسی لەسەر سەرپێچی، چونکە رووگەی جوولەکەیەو ئەوانبوون بێگوێپێدان بەفەرمانی پەروەردگار لەرۆژی (شەممە)دا راویانکرد.
*ئەگەر روو بەرۆژهەلات نوێژیکرد بەلگەیە لەسەر داهێنانو خۆسەرقالکردنی بەکاری بەتال چونکە ئەوەش رووگەی مەسیحیەکانە.
*ئەگەر نوێژیکردو پشتیکردبوە رووگە لەنوێژدا بەلگەیە لەسەر وازهێنانی لەئیسلامو ئەنجامدانی گوناهە گەورەکان.
*ئەگەر بینی رووگە(قیبلە) نادۆزێتەوە سەرسامە لەکاروبارەکانیدا.
*ئەگەر نوێژیکرد بۆلایەکیتر بەدەر لەرووگە بەلام جلوبەرگێکی سپی پۆشیبوو قورئانی دەخوێندەوە بەو چەشنەی پێویستەو ئەوە (حەج) دەکات بەپێی ئایەتی: ﴿ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ ﴾ (البقرة: ١١٥).
*ئەگەر بینی سوپاسگوزاری دەنوێنێ بۆ پەروەردگار کورێکی پێدەدرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ الْحَمْدُ للهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ اسْمَاعِيلَ ﴾ (ابراهيم: ٣٩).
*ئەگەر بینی سوپاسوستایشی پەروەردگار دەکات هێزو نورو رێنومایی لەئایندا پێدەدرێ، ئەگەر خاوەنی ئەو خەونە بەرپرسبوو دەبێت بەفەرمانرەوای شارێکی ئاوەدان بەپێی ئایەتی: ﴿ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴾ (سبأ: ١٥).
*ئەگەر بینی نوێژی هەینی دەکات سەفەرێکی پڕ لەخێر ئەنجامدەداتو خێری دەستگیر دەبێت لەگەل رزقو رۆزیو چاکە.
*ئەگەر بینی لەرۆژی هەینیدا نوێژی هەینیدەکات کاروباری پەرتەوازەی بۆ کۆدەبێتەوەو دوای ناڕەحەتی سووكو ئاسانی رووی تێدەکات، هەروەها دەلێن: ئەوەی خەوێکی لەو چەشنە ببینێ گومانێکی باش بەکارێکدەبات بەلام بەو شێوەیە نییە، ئەگەر خاوەنی ئەو خەونە ژنبوو کورێکیدەبێت.
(نابلسی) دەلێت: ئەگەر بینی نوێژی فەرزی ئەنجامدا لەکاتی دیاریکراودا بەدەستنوێژو هەلسانو چەمانەوەو

کڕنووشی روو بەقیبلە ئەنجامدا ئەو فەرزەی خوداوەند لەسەری داناوە بەجێی دەهێنێت وەك (حەج)و قەرزدانەوەو خۆی لەستەموکاری خراپە بەدوور دەگرێت.

*نوێژی فەرز لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پەیمانو خزمەتی بێکارو ئاشتبوونەوە لەگەڵ ئەوەدا کەدەنگی لێدابڕیوە ، ئەگەر پێشەوای مزگەوتبوو دەستەبەردەکرێ یان قەرزی پێدەدرێ، ئەگەر نوێژخوێنبوو دەبێت بەئەرك بەسەر کەسانیترەوە.

*نوێژی نیوەڕۆ خۆپیشاندانە یان خۆدەرخستنە چونکە نهێنیو پەنهانە.

*ئەگەر بینی نوێژی نیوەڕۆ دەکات پێداویستی بەدەستدەهێنێتو سەردەکەوێت بەسەر هەموو پێداویستیەکانیداو قیامەتی باشدەبێ دوای ئەوەی نوێژەکەی بەجێدەهێنێت، چونکە تەواوکردنی نوێژ بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی خواستی مرۆڤ.

*نوێژی عەسر سوێندە دەیخوات یا بۆ کەسێکیتری دەخواتو بەڵگەیە لەسەر غەرامە.

*ئەگەر بینی نوێژی عەسر دەکات ئەو داوایەی دەیکات بۆی بەجێدێت دوای نارەحەتیو دەردەسەری، بەڵام ئەگەر نوێژەکەی تەواو نەکرد کردارەکەی لەسەر قورسدەبێ.

*ئەگەر بینی نوێژی ئێوارەدەکاتو رۆژئاوابوە داواکەی بەسەرچوەو گەیشتوەتە کۆتاییەکەی، ئەگەر نوێژەکەی تەواوکرد ئەوەی خوازیاریەتی بۆی بەجێدێت.

*دەگونجێت نوێژی خەوتنان بەڵگەبێت لەسەر تەواوبوونی کردارەکانی یاخود بەسەرچوونی تەمەنی هەتا دوایین کاری ئەوکات بەئاگادێت لەو خەونەی کەمەرگەو پەلکێشیدەکات.

*ئەگەر بینی نوێژی بەیانیدەکات بەیانی دادێت بەسەریاو بەروارێکی نزیك رووی تێدەکات گەر شەڕبێت یان خێر.

*ئەگەر بینی نوێژی خەوتنان ئەنجامدەدات ئەرکی سەرشانی بەجێدەهێنێت خوداوەند لەسەریداناوە لەپەیداکردنی بژێوی ماڵو منداڵو جلوبەرگو پێداویستیەکانی دیکە.

*ئەگەر بینی نوێژی بەیانیدەکاتو رۆژیش بوەتەوە لەخاڵێکەوە دەستپێدەکاتو هەوڵدەدات لەبۆ چاککردنی بژێوی خانەوادەکەی.

*نوێژی خەوتنان بەڵگەیە لەسەر تەواوبوونی لەکارەکانو پشوودانی ماندوو.

*نوێژی خەوتنان بەڵگەیە لەسەر شاردنەوەی کاروبارەکان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر جەنگاندن لەدژی شەیتانو دوژمنان لەکاتی خەوی نیوەڕۆدا.

*خەوی عەسر بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتن ئەگەر لەخەودا نوێژی

ئەنجامدا، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رێنومایی‌و خێرو پارێزگاریی.

*نوێژی ئێوارە بەڵگەیە لەسەر جیابوونەوە لەدایك‌و باوك یەكێكیان یاخود ئەوەی دەستی بەسەرا گرتوە یان لابردنی ئەوەی خۆركەوتن بەڵگەیە لەسەری.

*ئەگەر بینی نوێژی خەوتنان ئەنجامدەدات دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+خۆ ئامادەكردن بۆ سەفەر.

+هاوسەرگیری گواستنەوە لەشوێنێكەوە بۆ شوێنێكی دی.

+خەوتنان خۆی‌و لاوازی بینایی‌و چاو.

+فراوانی چارەنووس‌و ئەجەل.

*ئەگەر نوێژی بەیانی ئەنجامدا سوێندێكەو خواردوویەتی.

*ئەوەی نوێژی عەسر بكات ئاسانی‌و خۆشی دوای ناڕەحەتی رووی تێدەكات.

*ئەگەر نوێژی ئێوارەی ئەنجامدا لەكارێكدایە تەواوبوە لێی‌و بەخێرایی پێیدەگات.

*ئەگەر بینی نوێژی خەوتنان ئەنجامدەدان فروفێڵ‌و دەستبڕین ئەنجامدەدات.

*ئەگەر بینی نوێژی هەینی ئەنجامدەدات خوازو داوای بۆ بەجێدێت‌و دەگات بەهیواو ئاواتی خۆی.

*ئەگەر بینی لەكێلگەو بێستانێكدا نوێژ دەكات داوای لێخۆشبوونەكات لەپەروەردگار، ئەگەر لەزەوییەكی كشتوكاڵیدا نوێژیكرد قەرزەكەی دەداتەوە.

*ئەگەر لەكوشتارگەیەكی گەرماویدا نوێژیكرد كاری نێربازی لەگەڵ منداڵێك ئەنجامدەدات.

*ئەگەر بینی بەدانیشتنانەوە بەبێ هۆ نوێژدەكات كردارەكانی وەرناگیرێ، ئەگەر لەسەر لا نوێژیكرد نەخۆشدەكەوێ.

*ئەگەر نوێژیكردو لەمزگەوت هاتەدەرەوە خێرو چاكەی دەستدەكەوێ.

*ئەگەر بینی بەپێوە نوێژدەكات ترس‌وبیم‌و كوشتار رووی تێدەكات، ئەگەر پێشەواو ئیمام بەپێوە نوێژیانكردو سەرجەم سرووتەكانیان بەوچەشنەبوو خەڵكیشیان لەگەڵدابوو ئەگەر لەجەنگ‌و كوشتاردابن سەردەكەون.

*ئەگەر بینی نوێژە فەرزەكانی كردووە بەدووركات سەفەردەكات.

*ئەگەر بینی نوێژدەكات‌و هەنگوینەدەخوات دەچێتە لای هاوسەرەكەی لەكاتێكدا بەرۆژوە، ئەگەر ژنێك بینی نوێژە فەرزەكان دووركات دەكات لەورۆژەدا دەكەوێتە خولی مانگانەوە.

* ئەگەر بینی نوێژەکەی چوو لەکاتێکدا ئەوەنــدە گــەڕا بــەدووی شــوێنێکدا کاروبــاری ئــاین یــا دنیــای لەســـەر قوس‌وگراندەبێ.
* ئەگەر لەخۆوە وازی لەنوێژهێنا یاخود نکوولی لێکرد یاخود ویستی بیگێڕێتەوە ســـــووکایەتی بەشـــــەریعەتی ئیسلامیدەکات‌و دەیەوێت گۆڕانی تێدا ئەنجامبدات.
* نوێــژی هــەینی لەخــەودا بەڵگەیــە لەسەر:
+خۆشی‌وشادی.
+چوون بۆ (حەج)و بۆنە ئاینیەکان.
+دانەوەی هەندێك قەرز.
* نوێــژی جــەژنی (رەمــەزان) لەخــەودا بەڵگەیە لەسەر:
+قەرزدانەوە.
+چاکبوونەوەی نەخۆش.
+قوتاربوون لەناڕەحەتی.
+ڕەواندنەوەی غەم‌و پەژارە.
* نوێــژی جــەژنی (قوربــان) بەڵگەیــە لەسەر:
+چاولێکاری لەکاروبارەکاندا.
+پاراستنی وەسیەتنامە.
+بەجێهێنانی نەزر.
* دەگونجێت ئــەو دوونوێــژە بەڵگــەبێت لەسەر:
+خۆشحاڵی و غەم‌و پەژارە.
+جێگیری.
* ئەگەر کەسێکی لەش‌ولارساغ نوێــژی وەك نەخۆ[illegible]ك ئەنجامــدا بەڵگەیــە لەســەر کــەموکوڕی لەبەختــداو دوودڵــی لەوتەو کردارا.
* نوێژی هەینی وەك نوێــژی کــورتکراوە وایــــە بەڵگەیــــە لەســــەر ســــەفەر، دەگونجێــت بەڵگــەبێت لەســەر فیتنــەو ئاشوبی دوژمن.
* نوێژ لەسەرزەوی بــێ راخــەر بەڵگەیــە لەســـەر چــوونە لای ژن لــەدواوە یــان لەکاتی خولی مانگانەدا بەتایبەت ئەگەر ئــــەو زەوییــــە پــــیس‌و پۆخڵبــــوو، دەگونجێــت ئەنجامــدانی بەڵگـــەبێت لەسەر هەژاری‌و پێداویستی‌و ملکەچی‌و رسوایی، ئەگــەر بەعــەورەتی دیــارەوە نوێــژیکرد بەڵگەیــە لەســەر خراپــەکردن بــەزوبانی بــەرۆژوەوە یــان خێرکــردن بــەماڵی حــەرام یــاخود شــوێنی حــەزو ئارەزوو دەکــەوێت‌و وادەزانێــت لەســەر حەقە.
* ئەگەر نوێــژی ترســی بەئەنجامگەیانــد بەڵگەیــە لەســەر بەســتنی پەیماننامــەی شەریکایەتی‌و جموجــوڵ‌و گــۆڕان یــان روحکێشانی نەخۆش.
* قسەکردن دەربــارەی نوێــژ بەڵگەیــە لەســــەر پاشــــگەزبوونەوە لــــەوەی بەخشیەتی یان بێدەنگبوە لەســەری یــاخود بەخــەڵات داویــەتی بەیــەکێك، ئەگەر شادریەوە یــان ئاشــکرایکرد یــان لەشــوێنی دەنــگ نزمکــردن دەنگــی بەرزکردەوە ئەگەر دادوەربوو بەناحــەق فەرمانــــدەردەکات‌و روو لەبیدعــــەو

رووپامایيدەكات ، وەگەرنا ئەو حەق‌و ماڵ‌و دارییەی لایەتی دەیشارێتەوە.
*ئەگەر لەچەمانەوەو كڕنووشبردندا پێشكەوت بەڵگەیە لەسەر پێچەوانەبوونی باوك‌و دایك یاخود ئەوەی ئەركی گوێڕایەڵی لەسەریەتی، یان دەگونجێت بەهەڵەكردن‌و نەبوونی زیرەكی‌و لەبەركردن تاقیبكرێتەوە.
*نوێژی (تەراویح) لەخەودا بەڵگەیەلەسەر ماندوبوون‌و هیلاكی‌و قەرزدانەوەو ڕێنومایی.
*نوێژەبارانە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+ترس‌وبیم.
+ڕژدی‌و نەبوونی.
+گرانی‌و بەرزبوونەوەی نرخ.
+وەستانی بژێوی‌و ڕزق‌و ڕۆزی.
+غەم‌و پەژارە بەهۆی بازرگانی‌و موڵكدارییەوە.
*نوێژی ڕۆژگیران‌و مانگگیران بەڵگەیە لەسەر پشوودان بۆیەكێك ڕۆژ بەڵگەبێت لەسەری یان مانگ. دەگونجێت ئەنجامدانی ئەو نوێژە بەڵگەبێت لەسەر:
+تەوبەكردنی خراپەكارو باوەڕهێنانی بێباوەڕ.
+ترس‌وبیم لەفەرمانڕەوایان.
+دەركەوتنی نیشانەو هێمایەكی گشتی.
*نوێژی ترس بەڵگەیە لەسەر:
+خۆشەویستی‌و تەبایی.
+ڕێككەوتن‌و تەبایی لەوتەو ئاسایشدا.

*نوێژی مردوو (جەنازە) بەڵگەیە لەسەر كەموكوڕی لەنوێژە فەرزەكاندا وەك هەڵەكردن لەكڕنووش‌و هەستان‌و دانیشتندا. ئەگەر بینی نوێژ لەسەرمردوو دەكات زۆر دوعاو داوای لێخۆشبوونی بۆ دەكات، ئەگەر ئەو نوێژەی تەواوكرد دوعای گیرایە، ئەگەر خۆی لەكاتی نوێژەكەدا بەرنوێژیدەكرد بەدەستەلاتدارو فەرمانڕوا دادەنرێت لەلایەن فەرمانڕەوایەكی بەدخووی خراپەوە، ئەگەر بینی دەڵێت: پەروەردگارا سلاو بدە لەدیاری فلان ئەوە پەروەردگار لەوكەسە خۆشبوە.
*ئەگەر بینی لەدوای ئیمامەوە نوێژ لەسەر مردوویەكدەكات ئامادەی كۆڕێكدەبێت تێدا دوعا بۆ مردوو دەكرێ.
*ئەگەر بینی نوێژ لەسەر تەرمێكدەكات تكا بۆ پیاوێكی خراپ‌و بەدناییندەكات.
*ئەگەر بینی لەڕۆژی هەینیدایەو نوێژی هەینی ئەنجامدەدات بەڵگەیە لەسەر دەرووی خێر لەوادەیەكی نزیكدا یاخود یەككگرتنی دوودڵدارو بەجێهێنانی پێداویستی‌و خواز.
*ئەگەر بینی بەتەنیا هەرخۆی نوێژدەكات بەتەنیا بۆ خۆیدەبێت بەدەر لەكەسانیتر.
*ئەوەی شتێكی لێونببێت‌و خۆی لەجەژندا ببینێتەوە لەدەستدایەوە بەدەستیدەهێنێتەوە، ئەگەر جەژنی

(رەمەزان)بوو لەتەنگەژەو ناڕەحەتی دەردەچێت بۆ خۆشیو شادی، ئەگەر لەجەژنی (قوربان)بوو ئەگەر زیندانیبوو قوتارو ئازاد دەکرێ، ئەگەر قەرزاربوو قەرزەکەی دەداتەوەو غەمو پەژارەی دەڕەوێتەوەو حاڵوباری باشدەبێ.

*ئەگەر بینی نوێژی ڕۆژگیران ئەنجامدەدات بەڵگەیە لەسەرئەوەی ڕووداوێك دادەبەزێت بۆ فەرمانڕەوایان یاخود ئەوانەی خەڵکی شوێنیاندەکەوێت یا زانایەك دەمرێتو خەڵکی سەرجەم نوێژی لەسەر دەکەن.

*ئەگەر بینی نوێژە بارانەدەکات بەڵگەیە لەسەر ڕووداوێك لەو جێگەیەدا ڕوودەدات لەفەرمانڕەواو دەستەلاتدارێك کۆدەبنەوە یان ملکەچی بەردەستیدەبن هەتا ئەوەی لەسەری داناون لاییبات.

*ئەگەر نوێژەکەیان بەتەواوی ئەنجامداو گەڕانەوە بۆ شوێنو جێگەی خۆیان خوداوەند دەروویان لێدەکاتەوە.

*ئەگەر بینی نوێژی سوننەتدەکات بەڵگەیە لەسەر زیادەو چاکی ئاینو پابەندبوون بەسوننەتەوە، هەروەها ئەگەر پیاوێکی عەجەمی کەنوێژ نازانێتو خوێندنەوەی باش نییە بینی بوە بەپێشەوا دەمرێت.

*ئەگەر بینی نوێژی سوننەتدەکات پابەندە بەسوننەتی پێغەمبەرەوەو(ﷺ) پاكو بێگەردە لەپیسیو ڕەوشو کرداریشی جوانە.

*ئەگەر بینی نوێژی خۆبەخش(تطوع)دەکات کاروبارەکانی قیامەت ئەنجامدەداتو بەئەندازەی ئەو نوێژانەی دەیکات لەگەڵ نوێژی فەرزدا هەڵدەستێت لەبەجێهێنانی کاروباری خانەوادەکەی.

*ئەگەر بینی نوێژی بەکۆمەڵ ئەنجامدەداتو ڕیزەکەیان ڕێکە کۆمەڵێکن زۆر یادی خوا دەکەنەوە.

*نوێژی سوننەت لەخەودا هێواشیو لەسەرخۆیو نزیکبوونەوەیە لەدڵەکان بەخزمەت یان ماڵو سامان، ئەگەر خەوبینەر ڕەبەنبوو خۆی ئامادە دەکات بۆ هاوسەرگیری، ئەگەر هاوسەرداربوو پەروەردگار دوو کوڕی پێدەدات بەپێی ئایەتی: ﴿ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ﴾ (الأنبياء:٧٢).

*ئەگەر لەخەودا نوێژی سوننەتو خۆبەخشیکرد، ئەگەر هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێتو گوفتاری خێر لەزاری دێتە دەرەوە، ئەگەر شەونوێژیکرد پلەوپایەیەکی بەرزو بالاّ بەدەستدەهێنێت.

*نوێژی داخوازی(صلاة الحاجة) لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئامادەبوون لەبۆنەکاندا وەك(حەج)و...بەجێهێنانی نەزرو لەسەرخۆبەپێوستدانان.

*نوێـژکردن بەدانیـشتنەوە بەڵگەیـە لەسەر:
+نەتوانینو شکستهێنان.
+رازیبـوون بـەو رزقو رۆزییـەی بـۆی فەراهەمهاتوە.
+ئاگـاداركردن بەنەخۆشـی بـاوكو مامۆستاو ئەوەی لەئەستۆیدایە چاكەی لەگەڵبكات.
*نوێژی لێخۆشبوون: لەخەودا بەڵگەیە لەسـەر لێخۆشـبوون لەگوناهـەکان، ئەگەر بەرنوێژیكرد بۆ خـەڵكی بەڵگەیە لەسـەر بارانبـارین، ئەگـەر هـەژاربوو دەوڵەمەنـددەبێت، ئەگـەر نـەزۆكبوو منـداڵی نێرینەیـدەبێت، دەگونجێـت لەكشتوكاڵ یا داروتەختەو موڵكدا رزقو رۆزی بدرێت.
*نوێژی تەسبیحات: لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر یارمەتیو رێنوماییو خێرو رزقو رۆزی.
*نوێژی (پـرس، ئیستخارە): لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر بەسـەربردنی ئـەو گومانەی كەلەكاتی بێداریدا هەیەتی.
*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر چارەنووسباشـی بۆئـەوەی سـوورە لەسـەری، ئەگـەر ئـەوەی نوێـژی (ئیـستخارە)دەكـات لـەرێبازدارانبێت كەموكوڕییە لەرێبازەكەیدا.
*نوێژی نادیار (غائب): لەخـەودا داوای سوودو قازانجێكە كەسـەفەری پێبكرێ یان كەسێكیتر سـەفەری پێوە بكـات، دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر گەواهیدانو چاولێكردنی.
*نوێـژكردن لەسـەر گـۆڕ: لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر خـەڵاتكردنی بـەدیاریو شـتی نایـاب یاسـاغی لەسـەرە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاكە بۆ بێنەواو هەژارانی شایستەو زیندانی.
*نوێـژی(سـڵاوكردنی مزگـەوت) (تحیة المسجد): بەڵگەیـە لەسـەر خـەرجكردن بۆ خزمو كەسوكارو هەژاران.
*نوێـژی بێئاگـایی: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسەر خێر بـەنهێنیو داوای خۆنوانـدن لەستەمكاران.
*ئەگـەر بینـی شـەونوێژدەكات یـاخود لەرۆژدا نوێژی سـوننەتدەكات كردارێك ئەنجامـدەدات بەهۆیـەوە لەخوداوەنـد نزیكدەبێتـەوە، دەگونجێـت تـەبایی لەنێوان گەلو نەتەوەیەكدا ئەنجامدبات بـــەهۆی پەرتـــەوازەیی حـــەزو ئارەزوویانەوە.
*ئەگەر بینی لەنوێژەكەیدا پێدەكەنێ لەنوێژدا زۆر گاڵتەدەكات.
*ئەگەر بینی نوێـژدەكاتو سەرخۆشـە گەواهی ناحەقدەدات.
*ئەگەر بینی نوێژ دەكـاتو لەشیگرانە ئاینی خراپە.
*ئەگەر بینی بەلای راست یـان چـەپدا نوێـژدەكات لەئیـسلام لایداوەو واژووی شەریعەت هەڵسوكەوتدەكات.

*ئەگەر بینی نوێژخوێنانی مزگەوتێك روو بەقیبلە نوێژناكەن فەرمانڕەواكەیان لەكار لادەبرێ.

*ئەگەر بینی زانایەك روو بەقیبلە نوێژ ناكات یاخود كردارێكی پێچەوانەی سوننەتگەران ئەنجامدەدات دژی شەریعەتەو شوێنی ئارەزووی خۆی كەوتوە.

*نوێژكردن روو بەجێگەیەكیتر بەڵگەیە لەسەر نزیكی لەخوداوەندو دڵی بەندەكانیەوە بەوەی ناگونجێت لەسەفەردا رووی تێبكات لەخەودا.

نوێژكردن: (نابلسی) دەڵێت: نوێژكردن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەجێهێنانی پەیمانو گەیشتن بەمەرام، هەروەها لەگەڵ دەروازەو دەروو لێكردنەوە.

*ئەوەی ببینێ لەبەر دەرگایەك یان لەسەر جێگەیەك نوێژ دەكات بەڵگەیە لەسەر مردنی.

*ئەوەی زیندانیەك بەدی بكات نوێژ دەكات یان بەپێوە نوێژ دەكات لەزیندان ئازاد دەبێت، ئەگەر كەسێكیتر بەدیبكات نوێژدەكات كارویاری فرۆشو ئاڵو وێڵ ئەنجامدەدات جێگەی ستایشو باسكردندەبێت.

*ئەوەی ببینێ بانگدەداتو قامەت دەكات سوننەتێك بەجێدەهێنێتو بیدعەیەك دەمرێنێت.

ن وو

نوور (رووناكی - پرشنگ): (ئیبن سیرین)دەڵێت:رووناكی دوای تاریكایی بۆ یەكێك ببینێ ئەگەر لەفتنەدابوو یان لەدوودڵیدا رێنومایی دەكرێتو فیتنەكەیان لێدووردەكەوێتەوە، ئەگەر زوڵمو ستەمیان لەسەربێت دەڕەوێتەوە، ئەگەر لەقاتو قڕیو نەبوونیدابن دەروویان لێدەكرێتەوەو فەڕوپیت دەیانگرێتەوە ، بۆ بێباوەڕ بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندیو بۆ رەبەن بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیریو بۆ دووگیانیش لەدایكبوونی كوڕە.

*نوور رێنوماییە دوای وێڵیو سەرگەردانیو لێكدانەوەی بەپێچەوانەی تاریكاییەوەیە.

*(ئامینە)ی دایكی پێغەمبەر (ﷺ) لەخەودا بینی نورێك لەداوێنی هاتەدەرەوەو كۆشكەكانی (شام)ی رووناككردەوە ئەوجا پێغەمبەر(ﷺ) لەدایكبوو.

(نابلسی)دەڵێت: بەپێچەوانەوە ئەگەر مرۆڤ لە رووناكییەوە هاتەدەرەوە بەرەو تاریكایی بەڵگەیە لەسەر هەژاری دوای دەوڵەمەندیو ملكەچی دوای شكۆمەندیو وێڵیو سەرگەردانی دوای رێنوماییو كوێری پاش بینایی.

*نور بەڵگەیە لەسەر:

+كرداری چاكە.

+زانا.

+قورئان.

+كوڕی چاك.

*بۆ زانا بەڵگەیە لەسەر تاقیکردنەوە.
*ئەگەر بینی جل یان کراسێکی لەنوور پۆشی بەڵگەیە لەسەر زانیارییەکی بەسوود یان روو لەگوێڕایەڵی پەروەردگارەکەی دەکات.
*ئەگەر نورێکی بینی لەئامرازی نێرینەی هاتە دەرەوە یان لەهەندێك لەجەستەی کورێکی پێدەبەخشرێ کەسوودی لێوەردەگیرێ بەزانیاری یان کرداری جوانو سوود لەدوعاو نزای وەردەگرێ.
نووستن:(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بێئاگاییە ئەگەر بینی نوستوە یان دەیەوێت بنوێت بەڵگەیە لەسەر بێکاریو بۆ سەرجەم خەڵکی خراپە مەگەر بۆ کەسێك چاوەڕێی خراپە یان سزایەك بێت هەمووی دەڕەوێتەوە.
*ئەگەر بینی لەگۆڕستانێك نوستبوو یان لەسەری رێگەیەکدا یان لەسەر گۆڕ بۆنەخۆش بەڵگەیە لەسەر مردنو بۆ لەشساغیش بێکارییە.
*نوستن بەڵگەیە لەسەر پووچبوونەوەی سوودو قازانجو بێئاگایی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەفەر لەپێناوی گوێڕایەڵیو تێکۆشاندا لەگەڵ وازهێنان لەدنیاو شادییگێڕان بەجوانییەکانی.
*ئەگەر نوستوویەکی بینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تیاچوون لەوساڵەدا یان گرانی نرخەکان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کاروباری داخراو، ئەگەر خەڵکی لەحاڵێکی ئاوادابنو بەنوستوویی بینی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی خوداوەند سزایان لەسەر لادەبات.
*ئەگەر بینی نوستوو لەسەر پشتی پاڵکەوتبوو لەدنیادا دەتوانێ پشکێ بەدەستبهێنێ.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەمو پەژارە.
*نووستن لەسەردەم باش نییە، بۆ فەرمانڕەوایان بەڵگەیە لەسەر لابردنیانو بۆ خەڵکیتر بەڵگەیە لەسەر کەمیو هەژاری.
*نووستن بۆ ژنی رەبەن شووکردنە.
*هەروەها گوتراوە: نووستن رەواندنەوەی گوناهو تاوانە چونکە قەڵەمی فریشتەکان ناینووسێ.
*هەروەها دەڵێن: نووستن ژێری دادەپۆشێو گوتراویشە نەخۆشییە.
*ئەگەر بینی نووستوەو دەترسێ دڵنیادەبێ، پێش نووستن بەڵگەیە لەسەر بێئاگایی لەبەرژەوەندی.
*نووستن لەسەر پشت پەرتەوازەییو ملکەچییو مردنە.دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کارو فرمان.
*دەگونجێت نووستن لەسەرلا خێر یا نەخۆشی یاخود مردنبێت.
*ئەگەر بینی لەپاڵدارێکی زۆردا پاڵکەوت وەچەو نەوەو کوڕی زۆردەبێ.

*نووستن لەسەر سك زەفەربردنە لەزەویداو بەدەستهێنانی ماڵوسامانو منداڵە.

نووسەر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: خاوەنی فێڵو پیشەیەکی بەرێزە وەك کەوشدروویی، پێنووس وەك دەرزیو سووژن وایە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کێڵاندن.

*پێنووس وەك سك وایە ئەگەر رووداوێك روویکردە کەسیك لەگەڵ نووسەرێکی نادیاردا سیفەتەکە بزانەو پاشان بیدەپاڵ ئەوەی کەشایستەیەتی.

*ئەگەر نووسەرێك بینی نەخوێندەوارەو نووسین نازانێ هەژار دەکەوێت ئەگەر دەوڵەمەندبوو، یاخود شێتدەبێ ئەگەر ژیربوو یان بێباوەڕدەبێ ئەگەر تاوانباربوو یان ناتوانێ ئەگەر خاوەن پلانبوو.

*ئەگەر کەسێکی نەخوێندەوار بینی بەباشی فێری نووسینبووەو لەناڕەحەتیو قەیرانێکدا دەبێ خوداوەند رێنومایی دەکات هۆکارێك بەکاربهێنێ هەتا لێی قوتار ببێ لەو قەیرانە.

*درانی کتێب رەواندنەوەی غەمو پەژارەیە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: نووسەر لەخەودا پیاوێکی قۆڵبڕە.

*ئەگەر بینی نووسەرێکی نەخوێندەوارە پلانێ دەگێڕێ یاخود ئاینی تیادەچێتو هەژاردەکەوێ.

*ئەگەر بینی نەخوێندەوار بووە بەنووسەر پلانو رێکخستنی پێدەبەخشرێ لەگەڵ فروفێڵ لەبەرانبەر ئەوەی پلاندەگێڕێ لەدژی.

*ئەگەر بینی خەتی ناخۆشە تەویەدەکاتو واز لەپلاندەهێنێ.

*ئەگەر مرۆڤێك بینیبوە بەنووسەر بەڵگەیە لەسەر ئەوەی گرنگیدەدات بەکاروباری کەسانیترو خۆی فەرامۆشدەکاتو بەهۆی ئەو رەوشەوە ماندوبوونێکی زۆر رووی تێدەکاتو هیچ سوودێك نابینێ، هەروەها بەڵگەیە لەسەر مردن بۆ نەخۆشو بۆ خزمەتکار بەڵگەیە لەسەر چاکیو ئەمانەتپارێزی.

*بینینی نووسەرانی فەرمانڕەواو چوونە سەر سیفەتیانە لەخەوداو بەڵگەیە لەسەر بەرزبوونەوەی پلەوپایەو چاکی حاڵو بار.

*ئەگەر نووسەرانی فەرمانڕەوا بوون بەنووسەری سەر شەقامەکان بەڵگەیە لەسەر نزمیو دابەزینی حاڵو بایان ، هەروەها ئەگەر لەحاڵو بارێکی باشدا بەدیکردن بەڵگەیە لەسەر خێروچاکە.

*نووسەرانی دارشتن بینیان بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندیو بەرزیو بەجێهێنانی پێداویستیو پەیوەندیکردن بەفەرمانڕەواو فەرمانبەرداریی دوڵەتو زانیار بەسوودو

تێگەیشتن و رەوانبێژی و رزق و رۆزی و سوود قازانج و هاوسەرو منداڵ و باوك و كەسوكار.

*نووسەرانی نهێنی بینیان بەڵگەیە لەسەر هەواڵ و زیادەو كەمو پەیمانبەستن و ئاگاداربوونی هەواڵی پەنهان و نهێنی.

*نووسەری سەرەڕێ و سەرشەقامەكان بینیان بەڵگەیە لەسەر پۆلیس و كەڵەشاخ.

*بینینی نووسەرانی بەڕێزو شكۆمەند مژدەو شادییە لەدنیاو قیامەتداو خەوبینەر دوایی شاددەبێت بەچوونە بەهەشت ئەگەر خواناسبێت ئەگەر وانەبوو باوریابێت خودئوەند دەفەرموێ: ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ (الإنفطار:١١-١٢).

نووسین(تۆماركردن): (نابلسی)دەڵێت: ئەوەی نامە بۆ خزمەتكارەكەی بنووسێ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی هەردووكیان چونكە نووسین وابەستبوونی چارەنووسێكە بەچارەنووسێكیترەوە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر پشوویەك هەردوو هاوڕێ بەدەستیدەهێنن.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: نووسین بەدەستی چەپ خراپ و سەرگەردانییە. دەگونجێت كوڕو منداڵی زینا بخاتەوە یان ببێت بەشاعیر.

*نووسین لەبنەڕەتدا فرۆفێڵە و نووسەر دەستبڕە.

*ئەگەر بینی خەتی ناخۆشە تەوبەدەكات و دەستبەرداری فرۆفێڵ لەخەڵكیدەبێت.

*ئەگەر بینی نووسراوێك دەخوێنێتەوە میراتی بۆ دەمێنێتەوە، ئەگەر پشتی نووسراوەكەی خوێندەوە قەرز لەسەری كۆدەبێتەوە، خوداوەند دەفەرموێ: ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ (الإسراء: ١٤).

*ئەگەر بینی كتێبێك دەخوێنێتەوەو زیرەك و ژیربوو لەخوێندنەوەی كتێبەكەدا پلەوپایەو دەستەڵاتی دەستگیردەبێ ئەگەر شایستەبێ یاخود بازرگانیەكدەكات ئەگەر بازرگان بێت بەئەندازەی ژیری.

*ئەگەر بینی كتێبێكی خۆی دەخوێنێتەوە تەوبەدەكات بۆ لای خودا لەگوناهەكانی بەپێی ئایەتی: ﴿وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً﴾ (الأعراف:١٥٦).

*ئەگەر بینی چەكێك (پسووڵەیەك) لەسەری نوسراوە فەرمانی پێدەكرێ كەڵەشاخبگرێ چونكە هەركەسێك شتێكی لەسەر بنووسرێ و نەزانێ چی تێدایە خوداوەند فەرزێكی لەسەر داناوەو ئەویش كەمتەرخەمی تیا دەكات بەپێی ئایەتی: ﴿وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا﴾ (المائدة: ٤٥).

*ئەگەر بینی نووسینێکی لەسەر نووسرا ئەگەر نووسەرەکەی ناسی ناپاکی لێدەکات و تووشی فیتنەو سەرگەردانیدەکات لەئاینەکەیدا بەپێی ئایەتی: ﴿ كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ﴾ (الحج: ٤).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا فرۆفێڵە، نووسەر دەستبڕە، ئەگەر بینی لەکاغەدا نووسی نکوولیکردنە لەوەی لەنێوان خۆیو خەڵکیدایە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی کتێبێك دەنووسیێ ماڵو سامانێکی حەرام بەدەستدەهێنێ بەپێی ئایەتی: ﴿ فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴾ (البقرة:٧٩).

*ئەگەر ئایەتێکی قورئانی بینی لەسەرکراسەکەی نووسرابوو پیاوێکە وابەستەی قورئانبوە.

*ئەگەر بینی نازانێ بنووسێ خراپەو بەلایەو خوداوەند ڕێنومایی دەکات بۆ هۆکارێك بەهۆیەوە قوتاربیێ لەو نارەحەتییە.

*ئەگەر بینی کتێبێك دەنووسێ نەخۆشدەکەوێ بەلام ماڵو سامانی هیچکەمناکات.

*ئەگەر بینی فێری نووسیندەبێ بەلام باش نییە بەڵگەیە لەسەر بارێکی باش کەتووشیدەبێت لەترس وبیمو ماندوبوون کەدەکەوێتە نێوی، ئەگەر بەباشی توانای نووسینی هەبوو بەلام وایبینی ناتوانێ خراپەو بەڵگەیە لەسەر پووچەڵبوونو ترس وبیمو هیلاکی.

*ئەگەر بینی کتێبێکی نووسی یان تەواویکرد کاروبارەکانی بەجێدێت، ئەگەر تەواوینەکرد کاروبارەکانی بۆ بەجێنایەت.

نووسین لەسەر بەڵگەنامە: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا لەسەر بەڵگەنامەیەکی نووسی فەرمانی پێدەکرێ خۆی بشارێتەوە.

نووسینگە: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر سووکایەتیو رژدیو بژێوی تەنگوگرانو ترس وبیم.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پلەوپایی بەرزو شکۆمەند.

نۆ

نۆبەرەی خورما: بەڵگەیە لەسەربوونی ئاو بۆئەوەی پێویستی پێیەتی، دەگونجێت خورمای سووریش بەڵگەبێت لەسەر زاڵبوونی خوێنو هی زەردیش زاڵبوونی زەردیی.

نۆك: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ماڵو داراییەك بەماندوییەتی بەدەستبکەوێت، ئەوەی نۆك بەگەرمی بخوات ماچی ژنەکەی دەکات لەمانگی رەمەزاندا.

نۆکەند(جۆبار ـ جۆگەلە): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر خزمەتکاری ماڵ بەهۆی ئەو چڵکو پیسییەی سەرجەم ئەندامەکانی ماڵ ئەو پاکیدەکاتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر عەورەتی(حەرام) کەسوزانییەکان دەیخەنەروو بۆ هەرکەسێك بیەوێتو میزی تێدەکرێ چونکە پێغەمبەر (ﷺ) داوێنپیسی بەپیسی دەربڕیوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قوتاربوون لەغەمو پەژارە.

*ئەگەر جۆگەو ئاوەڕۆی ماڵەکەی گیرا خزمەتکارەکەی دووگیاندەبێ یان ژنەکەی داوێنپیسیدەکات یاخود ریگەی نادات بچێتە لای.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر زۆر بۆهاتنی بەهۆی میزگیرانەوە.

*ئاوەڕۆی نادیار میزکردن تێدا یان خوێن بەربوون تێیدا چوونە لای ژنێکە بەحەرامی یان ئەوەی شیاونییە لەگەڵی، وەگەرنا دەکەوێتە نێو غەمو پەژارەوە بەهۆی خزمەتکارو ژنو زیادەی ئەوەش لەبێداریدا دیاریدەدات.

(نابلسی) دەڵێت: تۆکەند لەخەودا ژن یا ماڵو دارایی یاخود زانایە، ئەگەر بینی جۆگەلەیەکی راکێشتا ئەوە هاوسەردەگرێو ماڵو سامانو بژێوی دەستگیردەبێ یاخود کارێکی تایبەت لەئاینەکەیو دنیایداو بۆ سەرجەم خەڵکیدەبێت.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر جۆگەلەیەکی بینی تووشی زیاندەبێ لەلایەن هەندێك لەخانەوادەکانیەوە.

*چەن جۆگەیەك خزمەتکارو ئاژەڵی سازشکراوە بۆ بەزرەوەندی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:

+ئابخانە.

+سەرچاوەی بژێویو رزقو رۆزی وەك بازاڕو فرۆشگاو دوکان.

*ئەگەر بینی جۆگەلەیەکی هەڵکەندوە بۆ ئاودانی کشتوکاڵ بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندیو فراوانیو بژێویو رزقو رۆزی کێشانی مندالآن، ئەگەر جۆگە ئاوەکەی بڕی لەکشتوکاڵ چاکەی لەخانەوادەکەی دەگرێتەوە، ئەگەر هاوسەرداربوو ژنەکەی تەلاقدەدات یاخود خزمەتکارەکەی دەردەکات.

*دەگونجێت ئەوەی رامیکردوە بۆ خزمەتی موسوڵمانان بەتاڵیبکاتەوە یان خزمەتکارانی دووردەخاتەوە لەخزمەتکردنی.

*ئەگەر جۆگەلەیەکی لەماڵی خۆیدا بەدیکرد یان لەبێستانو کێڵگەیەکدا کچێکی بینی ئەگەر غەمباربوو خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە یاخود خێری دەستگیردەبێ.

*ئەگەر جۆگەلەیەکی هەڵکەندو ئاوی پێدا نەڕۆیی روو لەپلانو فروفێڵدەکات، هەموو چاڵێك کەئاوی تێدا نەبێ فروفێڵە.

نە

نەخش‌ونیگار: (ئیبن سیرین)دەڵێت: نەخش‌ونیگار لەبنەڕەتدا خۆشیو شادیو رێزە، ئەگەر جلەکانی پیسبوو بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی. هەروەها بەڵگەیە لەسەر ئەوەی پێی پیسکردوە

دەکەوێت بەسەریاو نکوولی لێدەگرێ لەنێو خەڵکیدا.

*دەگونجێت جلەکانی لەکاتی بێداریدا پیسبکات هەروەك لەخەودا بینیویەتی.

نەخش‌ونیگاری جل‌وبەرگ: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر ماڵ‌ودارایی‌و سوودو شکۆمەندی هێز بەئەندازەی جوانی.

*ئەگەر بینی جل‌وبەرگێکی نەخش‌ونیگاراوی لەبەردایە ژنێکی جواندەهێنێت بەئەندازەی جوانی نەخش‌و نیگاری جل‌وبەرگەکە.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر رژدی‌و دڵفراوانی.

نەخۆشی(بیماری ـ ناساغی): (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەلاو نەخۆشی بەڵگەیە لەسەر بەلاو نەهامەتی کەم‌و کورتی لەپلەوپایەدا، بەڵام لووت برین‌و چاو دەرهێنان بەڵگەن لەسەر لووت براو چاو دەرهێنراو قەزاری پاداشتی نەتەوەیەکە لەسەر کارێکی پێشوو بەپێی ئایەتی: ﴿والأُذن بالأُذن﴾ (المائدة :٤٥).

*ئەگەر بینی پیرێکی نەناسراو هەردوو گوێچکەی بری دوو قەرز دێتە ئەستۆی.

*ئەوەی ببینێ لووتی هاورێیەکی لەبنا بری ناپاکی لەگەڵ دەکات لەخانەوادەو منداڵەکانیداو بەڵگەیە لەسەر فەوتانی دەستەڵات‌و توانای .

*ئەوەی ببینێ هەردوو گوێچکەی لەبن دەرهێنراون‌و ژنەکەی دووگیانبێت دەمرێت، ئەگەر ژنی نەبێت ژنێکی نێو خانەوادەکەیان دەمرێت.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: هەموو نەخۆشییەك لەئایندا بەپێی ئایەتی : ﴿في قلوبهم مرض﴾(الاحزاب:١٢).

*ئەگەر یەکێك خەوێکی وایبینی لەجەنگدابوو برینداردەکرێ بەپێی ئایەتی:﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَى أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُم﴾(النساء:١٠٢).مەبەستی برینداریيە.

*ئەگەربینی نەخۆشەو خەریکە روحی دەکێشن پاشان مردو ژنەکەی شوویکردەوە لەسەر بێباوەری دەمرێ.

*ئەگەر ژنەکەی بەنەخۆشی بینی ئاینەکەی باشدەبێ‌و بۆنەخۆشیش باش نییە خۆی بەچەورکراوی یان سواری حوشترو گوێدرێژو بەرازو گامێشەوە ببینێ، هەروەها بۆنەخۆش باشە خۆی بەقەڵەوی‌و درێژی‌و پانی بینی یاخود مەرو مانگا لەدوورەوە ببینێ یان خۆی بەئاو دەشوات کەسەرجەم ئەوانە بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوەی نەخۆش.

*هەروەها ئەگەربینی ئاوێکی سازگار دەخواتەوە یاخود تاجەگوڵینەی پۆشیوە یان چوەتەسەر دارێکی بەردار یان سەری پەتیگرتوە، ئەگەر ناتەواوی‌و نەخۆشیەکی لەخۆیدا بینی کەم‌و کورییە لەئاینەکەیدا.

*هەروەها دەڵێن: بینینی نەخۆش بەڵگەیە لەسەر دەرووی خێرو سەرکەوتن‌و بەدەستهێنانی

ماڵ‌وسامان، بۆیەکێك لەبەلاو نەهامەتیدابێ، بۆ دەوڵەمەندەکانیش بەڵگەیەلەسەر پێداویستی چونکە نەخۆش ئاتاجە.

*ئەگەر کەسێك خوازیاری سەفەربوو بینی نەخۆشە رێگرو کۆسپێك لەسەفەر دوایدەخات چونکە نەخۆش ناتوانێت سەفەر بکات.

*ئەگەر کەم‌و کوڕی لەهەندێك لەئەندامەکانیدا بینی کەم‌و کوڕییە لەماڵ‌و سامان‌و نیعمەتدا.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا دووڕوییە بەپێی ئایەتی: ﴿في قلوبهم مرض﴾(البقرة:١٠).

*ئەگەر بینی نەخۆشە ئاینەکەی کەم‌و کوڕی تێدەکەوێت‌و لەشساغدەبێت لەو ساڵەدا.

*ئەگەر جەنگاوەرێك بینی نەخۆشە بریندار دەبێ، ئەگەربینی هاوسەرەکەی نەخۆشە غەم‌و پەژارەیە لەلایەن دەستەلاتدارەوە. نەخۆشی وشك خەرجکردنی ماڵ‌وسامانە بەدەر لەگوێرایەڵی، نەخۆشی جیاواز سزاو سووکایەتییە بەفەرزەکان.

*ئەگەر منداڵێك لەنەخۆشیەکەی چاکبووەوە دەمرێ.

*ئەگەر سەرجەم خەڵکی بینی نەخۆشن‌و کەس نییە لەبۆ پێداویستیەکانیان بجووڵێ شار گەمارۆدەدرێ.

*ئەگەربینی نەخۆشە دوژمنەکانیەتی‌و خۆی بەخۆشنوودی دەژی‌و ماڵ‌وسامانێکی مەزن بەدەستدەهێنی‌و تەمەندرێژو شادو دڵگەشدەبێت.

*ئەگەر کەسێك لەناڕەحەتیدابوو خۆی بەنەخۆشی بینی قوتاردەبێ‌و بۆ سەرجەم خەڵکی بەڵگەیە لەسەر بێکاری.

*ئەگەر کەسێکی ناسیاوی بینی نەخۆشە ئەوکەسە نەخۆشدەکەوێ ، ئەگەر کەسێکی نەناسراوی بینی نەخۆشە نەخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ خەوبینەر.

*نەخۆشی خەرجکردنی ماڵ‌و سامانە، هەروەها تەوبەیەو دوعاو پاڕانەوەو عیشقە، هەروەها عیشقیش نەخۆشییە.

*ئەگەربینی نەخۆشە لەشساغی پێدەبەخشرێ.

*ئەگەربینی هەردوو کوڕەکەی نەخۆشکەوتوون تووشی چاوئێشە دەبێت.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەربینی چەند نەخۆشیەکی گرتووەو نەخۆشیەکان ساردە سووکایەتی بەفەرزەکان دەکات‌و سزاو خەشمی خوایی بۆ دێتەخوارەوە، نەخۆشی گەرمیش لەلێکدانەوەدا لەلای دەستەلاتدارەوەیە.

*ئەگەر خۆی بەنەخۆشی بینی‌و لەگەڵ کەسێکیتردا بەربەرەکانی‌و کێشەی هەبوو نەیارەکەی دەیکوژێت.

*ئەگـەربینی بـاوکی نەخۆشـکەوتوە تووشی سەرئێشەدەبێت چونکە سەر بەباوك لێکدەدرێتەوە.
*ئەگـەربینی نەخۆشـکەوتوە قـسەی پڕوپووچو بەتاڵو خراپەی زۆرە.
*ئەگەربینی نەخۆشەو نەخۆشیەکەی درێـژەی خایانـدوەو گوناهـەکانی هـەڵوەریوون دەمـریو دەگـات بەخوداوەنـد لەسـەر باشـترین حـاڵو شێوە.
*هەروەها دەڵێن: ئەگەربینی نەخۆشە ئومێدەواری شتێکە لەوساڵەدا.
*ئەگـەربینی دەسـتەلاتدار نەخۆشـە ئاینەکەی کەموکوڕی تێدا پەیدادەبیو، وەگەرنا لەوساڵەدا دەمرێ.
*نەخۆشـکەوتنی فـەرمانڕەوای بـالا بەلگەیەلەسـەر لاوازی هیمـەت یـان زەفەربردن بەدوژمنان.
*نەخۆشـی ژن دووركەوتنـەوەو تەلاقیەتی لەمێردەکەی هـەروەك چۆن نەخۆشـی پیـاو جیاکردنەوەیـەتی لەمێردەکەی.
*نەخۆشی زانایان لاوازی ئاینە.
*نەخۆشی ئەوەی خوازیاری مەرگیەتی دەرووی خێرە.
*نەخۆشـی ئـاژەڵ بەلگەیـە لەسـەر قـاتوقڕیو سـستی بـژێویو ژیـان، دەگونجێت بۆ پزیشكو چارەسەرسازو کفنـدووران بەلگەبێت لەسـەر سوودو قازانج.

*ئەگـەر لەخـەودا سـکالاو باسـی نەخۆشـیەکی لەکەسـێکەوە بیـست بەلگەیـە لەسـەر غـەم کـەوا رووی تێـدەکات لەسـکالاکارەوە مەگـەر سـکالاکار دوژمنبێـت لـەکاتی بێداریـدا پشوو خۆشیو شادی دەباتـە نێـو دڵـی شکاتلێکراو.

نـەداریو هـەژاری: (نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا بەلگەیـە لەسـەر هـەژارییو بێباوەڕی.

نەرمونیانی ورگ: (ئیبن سیرین)دڵێت: سەروخواری بەلگەیە لەسەر هێزی لاشە یان پادشاو فەرمانڕەوا.
*ئەگـەر ئێش‌وئـازاری تێـدا پـەیدابوو نەخۆشکەوتنی خەوبینەرو هەژارییەتی.

نـەزانین: (نابلسی)دەڵێـت: بەلگەیـە لەسـەر نـەزانینو گێلـی. ئەگـەربینی نەزانبوە بەوەی وتـەو قسەی هەڵـەتو پەڵەت دەکـات یـاخود وتەیـەکی خـراپ لەزاری دێتەدەرەوە یان شەڕو خراپـەی لێدەردەکـەوێت یـا ناهومێـددەبێت لەسۆزو بەزەیی خوایی بەلگەیە لەسـەر جنێو یاخود نوێژکردن بەبێدەستنوێژ.
*دەگونجێـت بەلگـەبێت لەسـەر قسەکردن دەربارەی ئـابڕووی خـەڵکیو خراپەو گوتەی نارەوا.
(ئـیبن سـیرین)دەڵێت: ئەگـەر یـەکێك بینی نەزانە گێلە بەپێی ئایەتی: ﴿فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا﴾ (البقرة: ٢٨٢).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی نەزان‌و گێلبوە دەربارەی خەڵکی ئاینەکەی تێکدەچێ، هەروەها ئەگەر بینی ئاینەکەی تێکچوە نەزان‌و گێلدەبێ بەرانبەر بەخەڵکی.

*گێلی‌و نەزانین لەخەودا بەڵگەی سەرکەوتنە بەسەر دوژمندا لەگەڵ بەرزی پلەوپایەو ئەگەر نەزانن بەرانبەر کەسێکی زیمی یان بیدعەکاربێت.

نەعل: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەو نەعلەی مەردوم خۆی لێدەپارێزێت ئەگەر پێوەی رۆیی رێگەو سەفەرە، ئەگەر پچڕا لەسەفەرەکەی دەوەستێ، ئەگەر زمانەی سەرەوەی پچڕا کارێکی بۆ دێتە پێشەوە لەسەفەرەکەی دەوەستێ‌و رەنگی نەعلەکەشی کاریگەری هەیە.

*ئەگەر نەعلەکە رەشبوو داواکاری ماڵ‌و سامان‌و شکۆمەندییە، ئەگەر سوربوو داواکاری شادییە، ئەگەر سەوزبوو بۆ قەرزە، ئەگەر زەردبوو نەخۆشی‌و غەم‌و پەژارەیە.

*ئەگەر بینی بوە بەخاوەنی نەعلێك بەلاَم پێوەی نەڕۆیی دەبێت بەخاوەنی ژن، ئەگەر لەپێیکرد جووتدەبێت لەگەڵ ژنەکەدا.

*ئەگەر بەدوو نەعلەوە دەچوو بەڕێوە یەکێکیان لەقاچی داکەند لەبرایان شەریکەکەی جیادەبێتەوە.

*لەپێکردنی دوو نەعل‌و رۆیشتن پێوەی سەفەرە لەچاکەدا، ئەگەر لەپێیکرد بەلاَم پێوەی نەڕۆیشت ژنێکەو دەیکات بەهاوسەری خۆی، ئەگەر پێوەی رۆیشت لەشوێنی خۆی دەچێتە لای ژنەکەی. نەعلی خوریپۆش ماڵەو ئەو نەعلەشی لەشێوەی پێڵاودا دروستکراوە ژنە.

*ئەگەر بینی نەعلێکی لەپێکرد نەرم‌و خوری دارو نوێیەوو لەپێنەکرابوو کچێکدەهێنێ.

ئەگەر بەشی دواوەی پچڕا ژنێك دەهێنێ بەبێشایەت، ئەگەر پێشەواو ئیمامی نەبوو ژنێکدەهێنێ بەبێ بەرپرس.

*ئەگەر نەعلەکەی جووتبوبوو پینەکەی شەقیبرد بەلاَم نەکەوت ژنەکەی کچیدەبێت، ئەگەر هەردوو بەش ژێرو سەری بەیەکەوە نووسا ژیانی ئەو کچە لەگەڵ دایکی درێژ دەبێت، ئەگەر کەوت‌و بەربوو دەمرێت.

*ئەگەر نەعلەکەی دوورییەوە ناتەواوی ژنەکەی وازلێدەهێنێ‌و بەباشی مامەڵەی لەگەڵدەکات، ئەگەر کەسێکیتر پینەیکرد بەڵگەیە لەسەر خراپی ژنەکەی، ئەگەر نەعلەکەی برد بۆ پینەچییەك هەتا بۆی چاکبکات خۆی هانی ژنەکەیدەدات لەسەر ئەنجامدانی کاری خراپ.

*ئەگەر بینی بەتاکێ نەعلەوە دەڕوات بەڕێوە ژنەکەی تەلاَقدەدات یان لەشەریکەکەی جیادەبێتەوە، هەروەها گوتراوە: ئەو خەونە بەڵگەیە لەسەر

چوونە لای ژنێکی بەدەر لەویتر، یاخود سەفەرێکی ناتەواو ئەنجامدەدات.
*ئەگەر بینی نەعلەکانی ونبوو یان کەوتە نێو ئاوەوە ژنەکەی لەمەرگ نزیکدەبێتەوە پاشان قوتاردەبێت.
*ئەگەر بینی پیاوێك نەعلەکانی دزیو لەپێیکرد پیاوێك ژنەکەی فریو دەدات بەزانیاریو ئاگاداریی خۆی.
*نەعلی زیو زەوییەکی بەردەستە، ئەگەر لەقورقوشمبوو ژنێکی لاوازە، ئەگەر لەئاگربوو ژنێکی زاڵە، ئەگەر لەداربوو ژنێکی دووڕووی ناپاکە.
*نەعلی رەش ژنێکی دەوڵەمەندو شکۆدارە.
*نەعلی رەنگاو رەنگ ژنێکەکارو بارەکانی تێکەڵە.
*ئەگەر نەعلەکە لەچەرمی مانگابوو لە(عەجەم)ەبەلام ئەگەر لەپێستی ئەسپبوو لە(عەرەب)ە، ئەگەر لەچەرمو پێستی ئاژەڵی دڕندەبوو لە فەرمانڕەوا ستەمکارەکانە.
*نەعلی کەتانی ژنێکی داپۆشراوی قورئانخوێنی زوبان رەوانە.
*هەروەها گوتراوە: داکەندنی هەردووتاکی نەعل دڵنیاییو بەدەستهێنانی دەستەڵاتە بەپێی ئایەتی: ﴿ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ﴾ (طه:١٢).
*پیاوێك لەخەودا بینی نەعلەکانی ونبوونو دوای گەڕانو پشکنینی زۆر ئەوجا دۆزییەوە، ئەم خەوەی بۆ (ئیبن سیرین)گێڕایەوە ئەویش وتی: ماڵو سامان وندەکەیتو دوای ماندووبوونێکی زۆر ئەوجا دەیدۆزیتەوە.
*هەروەها دەڵێن: رۆیشتن بەنەعلەوە سەفەرە لەگوێڕایەڵی خودایا.
*هەروەها لە(ئیبن سیرین)یان پرسی سەبارەت بەپیاوێك دوونەعلی لەقاچی خۆیدابیبینێت، ئەویش وتی: سەفەر دەکات بۆ ولاتانی عەرەبی، هەروەها گوتی: نەعل بەڵگەیە لەسەر برا.
*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا بینیم بەنەعلەوە دەچووم بەڕێوە، تاڵی یەکێك لەتاکە نەعلەکانم پچڕاو وازم لێهێناو بەردەوامبووم لەسەر رۆیشتن.
(ئیبن سیرین)پرسی: برات هەیە لەسەفەردابێت؟ وتی: بەڵێ، وتی: بەیەکەوە چوون بەرەو شوێنو جێگەیەكو لەوێ بەجێتهێشتووەو خۆت گەڕاویتەوە، وتی: بەڵێ، ئنجا (ئیبن سیرین)وتی: وادەبینم براکەت ژینی دنیای بەجێهێشتبێتو مردبێت، پاش ماوەیەکی کەم هەواڵی مەرگی گەیشت.
(ئیبن سیرین)دەڵێت: لەخەودا هاوسەرو کوڕو ئاژەڵو هاوڕێو شەریك سەفەرە.
*ئەگەر بینی نەعلێکی کڕی بەلام پێوەی نەڕۆیی کچێکدەهێنێ یان هاوسەرێکی شۆخو شەنگ دەگرێ.
ئەگەر پێوەی رۆیشت لەکارێکی چاکەدا سەفەردەکات.

*ئەگەر تاڵی نەعلەکانی بینی پچڕاو پینەی پێوەبوو ژنێکدەهێنێ کوڕێکی هەیە.
*ئەگەر نەعلەکەی پاژنەی نەبوو ژنەکەی هەرگیز دووگیاننابێت.
*ئەگەر بەتاکە نەعلێکەوەچوو بەڕێوە لەژنەکەی یان شەریکەکەی جیادەبێتەوە.
*ئەگەر نەعلەکانیدا بەمووروکونکرد کاری دەویتی دەکات بۆ ژنەکەی.
*ئەگەر بینی نەعلەکانی کەوتە نێو ئاوەوەو ونبوو ژنەکەیدەمرێ، ئەگەر دۆزییەوەو لەئاوەکە دەریهێنا لەنەخۆشییەکەی بەئاگادێت دوای ئەوەی نزیکدەبێتەوە لەلێواری مردن.
*ئەگەر بینی نەعلەکانی داکەند دەستەڵاتو پۆستێك وەردەگرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴾ (طه: ١٢)لەدوای ئەوە دەستەڵاتو سەرکەوتنی بەسەر (فیرعەون)و گەلەکەیدا بەدەستهێنا.
*ئەگەر هەردوو تاکی نەعلەکەی دزرا دەگونجێت گوێدرێژو ئاژەڵەکەی بدزرێ.
*ئەگەر نەعلەکەی پینەکرد حاڵو باری ژنەکەی بەخراپە باسدەکات.
*نەعلی کەتانی ژنێکی داپۆشراوی قورئانخوێنە.
*هەروەها گوتراوە: نەعل بەڵگەیە لەسەر برا.

نەعنا[1]: (ئیبن سیرین)دەڵێت: شیوەنو لاواندنەوەیە.
(نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر شیوەنو لاواندنەوە، سەرجەم پاقلەواتەکانیش غەمە چونکە چەوری تیانییە.

نەفرەتبارکردن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا نەفرەتبارکرا بەڵگەیە لەسەر سوێندخواردنو گومان لەمارەبڕینو بژێوی پەیداکردندا.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دووریو دەرکردن.

نەمریی(مانەوە): لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:
+دڵەڕاوکەو دوودڵی.
+خۆشاردنەوە.
+گوێگرانی بۆ یەکێك بەدەست ئێشو ئازاری گوێچکەوە گرفتاربێت.
*ئەگەر لەگەڵ مردوویەکدا بینی لەدۆزەخدایە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (السجدة: ١٤).
*دەگونجێت لەبەهەشتدا نیشتەجێبێت.
*پیاوێکی کوێری دەستکورتو هەژارە.

---

[1] **نەعنا**: گیایەکە وەك پونگە وایە بەڵام گەڵاکەی کاڵترەو تامەکەی تونترە بۆ خواردنو چارەسەری نەخۆشی بەکاردێت. "فەرهەنگی دەریا: ٢/١٤٦٥".

*گوترا‌ویشه پیاوێکی فێڵبازی خراپەکارە.
*دەگونجێت بینینی ئەو حاڵە بەڵگەبێت لەسەر مانەوەو جێگیربوون لەشوێن‌و جێیەك.
نەوت: (ئیبن سیرین)دەڵێت: نەوت ماڵێکی حەرامە، گوتراویشە: ژنێکی خراپەکارە، ئەوەی نەوتی پێدابکرێ خراپەی لەلایەن دەستەڵاتدارەوە پێدەگات.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر نەوتی خواردەوە ماڵ‌و سامان‌و دەستەڵاتدارێتی لەلایەن دەستەڵاتدارەوە پێدەبەخشرێ.
*ئەگەر نەوتکرا بەسەریا بەلاّو نەهامەتی لەلایەن دەستەڵاتدارەوە پێدەگات.
*نەوت شەڕو بەلاّو نەهامەتی‌و جەنگە.
نەورۆز: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا خۆشی‌وشادی بەسەرچاوە یان رابردوویەکە کەدەگەڕێتەوە بۆی‌و لەغەم‌و پەژارە قوتاردەبێت، پاشان دەگەڕێتەوە بۆی یان ماڵ‌و سامانێکی بۆ دەگەڕێتەوە کەلەکیسیچووە.
*ئەگەر لەخەودا رۆژی نەورۆزی بینی‌و ئەو رۆژە هاوتابوو لەگەڵ رۆژی هەینیدا (نیل)مامناوەندی دەبێت‌و بشێوی دەکەوێتە (میسر)ەوە.
*ئەگەر رۆژی شەممەبوو(نیل) دەسووتێ‌و لەسەرزەوی نامێنێت‌و سالێکی قورس‌وگران‌و پڕنەهامەتیدەبێت.
*ئەگەر رۆژی یەکشەممەبوو (نیل) مامناوەندیدەبێت لەدەرکەوتنیداو زستانەکەی سەخت‌و کشتوکاڵ فرە فەرپیت‌و زۆردەبێت.
*ئەگەر رۆژی دووشەممەبوو (نیل) پیرۆز دەبێت ئەوجا کشتوکاڵ تووشی بەلاّو نەهامەتی دەبێت.
*ئەگەر لەرۆژی سێشەممەدابوو (نیل) درێژ دەبێتەوە دوای ئەوەی دەوەستێ‌و دەکەوێتە نێوەڕاست پاشان زیاددەکات.
*ئەگەر رۆژی چوارشەممەبوو (نیل)مامناوەندیدەبێت‌و زۆر لەسەر زەوی نامێنێتەوە بەڵکو بەخێرایی دادەبەزێ لەنێوان هاوین‌و پایزداو سەرمایەیەکی سەختدەکەوێتەوە.
*ئەگەر رۆژی پێنجشەممەبوو (نیل) پیرۆز دەبێت‌و لەوساڵەدا هەڵناچێت مەگەر ئاژەڵ کزوکەمبێت ، هەموو ئەم لێکدانەوانە هی (بەتلیمۆس)ە سەبارەت بە(میسر) گوتویەتی.
نەهەنگ: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر:
+سوێند.
+پەرستگای پیاوچاکان.
+مزگەوتی خواناسان.
+غەم‌و پەژارە.
+لەدەستچوونی پلەوپایەو دابەزینی خەشم‌و قین.

*بینینـــی (نەهــەنگ)ی حـــەزرەتی (یونس)(سەلامی خوای لێبێت) دڵنیاییە بۆ کەسێك بترسیٚو دەوڵەمەندییە بۆ هەژارو نەدارو دەرووی خێرە بۆیەکێك لەناڕەحەتیدابێت، موڵكو دەستەڵاتیشە بۆیەکێك شایستەی بێت، هـەروەها بینینی زیندانەکەی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) لەگەڵ شوێنی هاوەڵانی ئەشکەوتو تەنورەکەی (نوح) (سەلامی خوای لێبێت).

نەهێشتن: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا شتێکی باش تیادەبات ئەوەی لەسەریەتی لێی تێکدەدرێت یاخود گەواهیو پەیمان دەشکێنیٚ یاخود مەزهەبێکیتر دەگرێتەبەر یاخود کچێك دەکات بەهاوسەری خۆی.

*ئەگەر ئەو شتەی خراپیکرد وەك ئەوەی لەئاڵتونو زیوو دروستکرابوو دەگونجێت بەرانبەر ئاڵتوونچیەك قسەی ناباشو خراپ لەزاری هاتبێتە دەرەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ڕقوقین چونکە هۆکاری نەهێشتنو تیابردنی یەکێتیو تەباییە.

نەهێنی: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا هاوسەرگیرییە، ئەگەر بینی بەنهێنی بەڵێنیدا بەژنێك مەبەستی مارەبڕینێتی چونکە عەرەب مارەبڕین بەنهێنی ناودەبات.

*ئەگەر مرۆڤێك بەنهێنی بەڵێنی پێدا مەبەستی مارەبڕینو هاوسەرگیرییە لەگەڵیدا.

*ئەگەر مرۆڤێك بەنهێنی بەڵێنی پێداو لەخەونەکەدا بەڵگەیەکی تێدانەبوو لەسەر هاوسەرگیری ناڕەحەتیەك لەلایەن ئەوەی نەهێنی لا دەدرکێنیٚ دادێت بەسەریا.

ن ی

نیاز(مەبەست): (نابلسی) دەڵێت: لەبوونی نیاز لەخەودا بۆ ڕەبەن هاوسەرێکی شیاوو گونجاوە یاخود بژێوییە یان دواکەوتنی مەزهەبێکیترە.

*ئەگەر بینی بەهێمنیو مەبەستەوە دەڕوات بەڕێوە خۆی بەکەمدەزانیٚ لەبەرخوا.

نیسك: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵێکی حەڵاڵە ئەگەر ڕوابوو، هەروەها دەڵێن: غەمو پەژارەو ڕزقێکی خراپو بەدە.

نیشتگە: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەبازاڕدابوو ماڵو سامانێکی کەم دەبینیٚ یان کردارێکی کەمە یا هاوسەرێکی قایلی باشە.

*ئەگەر نیشتگەیەکی لەماڵدا بینی بەڵگەیە لەسەر خۆشیوشادی یان هاوسەرو کوڕ، باشی نیشتگە بۆ مردوو بەڵگەی لەسەرئەوەی مردووەکە لەبەهەشتدایە.

*نیشتگە سوێند یان پەیمانە، دەگونجێت گرێبەستی شەریکایەتیبێت.

*هـەروەها بەڵگەیـە لەسـەر دڵنیـایی لەترس‌وبیم‌و پارێزراوی لەناڕەحەتی.

نیـشتنەوەی ئاوسـاویی: (نابلـسی) دەڵێـت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر گەڕانەوەی کەسێك بۆ نیشتمانەکەی‌و پەشیمانبوونەوەی تووڕەو هێوربوونی‌و کەسێك جیابووبێتـەوە لەخزمـەکانی و پاشـاندەگەڕێتەوە بـۆ لایـان، یـاخود گەڕانـەوەی ئـەو شـتانە بۆسـەر حاڵ‌وباری پێشووی.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر لەدەستچوونی پلەوپایە.

نیگارکێش: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر وەرگرتنـی ئامۆژگـاری یـان راوبۆچـوون یـاخود بەڵگەیـە لەسـەر خـاوەن راو موڵکـدارو بەشداریکردن لەهەموو زانیاریەکدا.

*نیگـارکێش خـاوەنی بڕیـار بەچـاکەو ڕێگرییە دەگونجێت ئەندازیاربێت.

نیمس[1]**:** (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەگەر بینی مریشکدەخوات.

(نابلـسی)دەڵێت: ئەگـەر بەریـەرەکانی لەگـەڵکرد کێـشمەکێش لەگـەڵ زیناکارێکدا دەکات.

نینۆك: (ئیبن سـیرین) دەڵێت: بـوونی بـەلاّو نەهامـەتی لەنینۆکـدا بەڵگەیـە لەسـەر لاوازی تـوانین‌و تێکـچوونی کاروباری ئایین.

*هەروەها دەڵێن: درێژی نینـۆك غـەم‌و پەژارەیە.

*ئەگـەر بینـی بێنینۆکـە زوو بێپارەوپوول دەمێنێتەوە.

*ئەگـەر بینـی هـەموو نینۆکـەکانی شـکاوە دەمرێـت ، هـەروەها ئەگـەر بەسەوزی بینی بەوشێوەیەیە.

(نابلـسی) دەڵێـت: نینـۆك لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر زاڵبـوون بەسـەر دوژمنـدا، دەگونجێـت درێـژی نینـۆك بۆیـەکێك ئاتاجبێـت پێـی لەسـەر رزق‌و رۆزی بـەرین‌و فـراوان بەپێـچەوانەی ئەوەی ئەگەر بەکورتکراوەیی بینی.

*دەگونجێت درێـژی نینـۆك بەڵگـەبێت لەسەر نکوولی لێکردن چونکە درێـژی نینۆك واژووی سوننەتە.

*نینۆك هێزو توانای پیاوە ئەگەر بینی نینۆکەکانی درێژبوون‌و دڵنیاییە لەوەی ناشکێن زیادبوونی هێـزو مـاڵ‌و چـەك‌و بەرگرییە لەبەرانبەر دوژمنەکانیدا.

*ئەگـەر نینۆکـەکانی هەڵکێشراو نـەما تواناو هێزی نامێنێ.

*ئەگـــەر نینـــۆکی بەشـــێوەیەکی ئاسـاییکردو سـنووری ئاسـایی نـەبڕی ئەوکەسـە پێبـەپێ شـوێنی سـوننەت کەوتوە.

*درێـــژبوونی نینـــۆك بـــۆ چـــەکداران زیـــادبوونی چـــەك‌و هێـــزە ، ئەگـــەر لەدرێژیدا لەسنوور دەرچوو خراپە.

---

[1] **نیمس:** گیاندارێکـە بەقەد پشیلەیەك دەبێت‌و دەست‌و قاچی کورتە‌و ملـی درێژە راوی مشك‌و ماردەکات‌و دەیخوات‌و چەند جۆرێکیشی هەیە .

(فەرهەنگی دەریا: ٢/١٤٩٤)

*ئەگەر بینی نینۆکی لەنینۆکی دوژمنەکەی درێژتر زاڵدەبێ بەسەر دوژمنەکەیدا.
*ئەگەر نینۆکەکانی کەوتنماڵو دارایی لەدەستدەداتو ناتوانێت ویستوخوازی بەدەستبهێنێ.
*نینۆککردن شوێنکەوتنی سوننەتە، یان ماڵو ساماندان بەقەرزە، ئەگەر بۆیەکرابوو قەرزەکە زێڕ دەبێ.
*سپیبوونی نینۆک بەڵگەیە لەسەر لەبەرکردنو تێگەیشتن.
*بینینی نینۆک لەئەندازەی خۆیدا چاکی ئاینو دنیایەو شەڕەنینۆک بەڵگەیە لەسەر کۆکردنەوەی دنیاو دەستبڕین تێیدا.
*درێژی نینۆکو جوانی ماڵو دارایىو ئامادەکردنی چەکە دژ بەدوژمن یان بەڵگەیە یاخود ماڵو سامانەو لەشەڕو خراپە یان خۆی پێدەپارێزێ.
*درێژبوونی نینۆک بەئەندازەیەك لەشکاندنی بترسێ بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی کاروباری کەسانیتر بەدەستی ئەو، ئەگەر نینۆکی کورتکردەوە سەرفیترەی ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان دەردەکات.
*ئەگەر بینی نینۆکەکانی کەمن یاخود درهێنراون یان شکاوە تیاچوونی ماڵو داراییەتی لەدنیادا.
*ئەگەر نینۆکەکانی بوون بەچنگ زاڵدەبێت بەسەر نەیارەکانیدا یان لەجەنگدا سەردەکەوێ بەسەر دوژمندا.

*ئەگەر بینی بەنینۆکەکانی چارەسەر دەکات لەدنیادا دەستبڕی دەکاتو دەداتە پاڵ نەفسی خۆی، ئەگەر نینۆکی نەبوو بێپارە دەبێتو توانای نامێنێت.

ن ێ

نێچیر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بێناگایی هەندێك لەخواناسان ، ئەوەی شوێنی نێچیر بکەوێ، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شوێنکەوتنی ئارەزوو لەگەڵ بێئاگاو سەرلێشێواوان.

نێربازی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەندێکدەڵێن: بەڵگەیەلەسەر زاڵبوون بەسەر دوژمندا.
*هەندێکیتر دەڵێن: هەژاردەکەوێو ماڵوسامانی خەرجدەبێ.
(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لاوێکی ناسراو مارە دەکات بکەرچاکە لەگەڵ کارپێکراو دەکات، ئەگەر بینی منداڵێکی بچووك دەهێنێ کارێکی نەشیاو ئەنجامدەداتو کارێکدەکات ناقۆڵایە.
*ئەگەر بینی پیاوێکی نادیار مارەی دەکات دوژمنەکەی زاڵدەبێت بەسەریا، ئەگەر دوژمندارنەبوو شکۆمەندیو ماڵو دارایی تووشی شکستدەبێ.
*ئەگەر بینی پیاوێکی ناسراو مارەی دەکات پەیوەندییەك لەنێوانیاندا دەبێت یاخود بکەرو کارپێکراو

هەردووکیان لە سەر شتێکی خراپ کۆدەبنەوە.

*ئەگەر بینی دەستەلاّتدارێك مارەیکرد ماڵو سامانێکی زۆری دەستگیر دەبیّ لەگەلّ پلەوپایەدا.

*ئەگەر ئەو دەستەلاّتداری مارەکرد سەرجەم ماڵوسامانی تیادەچێت.

نێرگز: (ئیبن سیرین)دەلّێت: ئەگەر تاجەگولّینەیەکی لەنێرگز بەسەری خۆیەوە بینی ژنێکی شۆخو شەنگو جوان دەهێنیّ یان کچێکی جوان دەهێنیّ بەلاّم زۆر ناخایەنێت .

*ئەگەر ژنیش بینی بەسەریەوە بەهەمان شێوەیە. ئەگەر مێرداربوو تەلاّقیدەدات یان دەمرێت.

*ئەگەر نێرگزی بینی لەبێستانو باخچەکەیدا روابوو کورێکە دەمێنێتەوە، ئەگەر براوو یان خراپبوو نامێنێتەوە.

*دەگێرنەوە ژنێك لەخەودا دەبینیّ مێردەکەی چەپکیّ گوڵی نێرگزی پێدەدات ، هەویەکەشی چەپکیّ مۆردی پێدەدریّ ، خەوەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو دەگێرێتەوە ئەویش دەلّێت: مێردەکەت تۆ تەلاّقدەداتو دەست دەگریّ بەهەویەکەتەوە.

*پیاوێك چوار ژنی هەبوو لەخەودا بینی چوار تۆپەلّ نێرگز بەجیا لەسەر رۆخی روبارێك رواوەو سیانی بەر بەردداو چوارەمیشی دایە بەربەرد بەلاّم بەرنەکەوتخەوەکەی بۆ راڤەکارێکی خەو گێرایەوە وتی: چوار ژنت هەیەو سیانیان تەلاّقدەدەیتو چوارەمیان دەهێلّیتەوە.

*هەروەها گوتراوە: زەردی نێرگز بەلّگەیە لەسەر دینارو سپێتی درهەمەو خەوبینەر بەدەستیدەهێنێت.

*هەندێکدەلّێن: نێرگز شادیو خۆشییە.

(نابلسی)دەلّێت: نێرگز ماڵوسامانە لەزێرو زیوو، زەردییەکەی دینارەو سپێتی درهەمە.

*نێرگز بەلّگەیە لەسەر تەمەندرێژیو چەمانەوەو سپێتی سەر.

نێرەکەناچە: (ئیبن سیرین) دەلّێت: کورە بۆ یەکێك هاوسەرەکەی دووگیانبێت، هەروەها پیاوێکی جەنگاوەرە.

نێرەمووك: بەیەکێك دەگوتریّ عەورەتی ژنو پیاوی بەیەکەوەهەبێت، بینینی لەخەودا بەلّگەیە لەسەر دووڕوو یان پشوودان یاخود خراپەو روو لەگومانکردن.

*ئەگەر پیاوێك بینی عەورەتی ژنی هەیە لەگەلّ عەورەتی خۆی بەوچەشنەیە کەلێی دواین .

*ئەگەر مرۆڤێکی نێرەمووك بینی بەتەنیا هەر عەورەتی پیاوی هەیە بەلّگەیە لەسەر تەوبەکردنی لەوەی ئەنجامیداوەو رووکردنەیەکبارو حالّ، ئەگەر هاوسەرداربوو لەژنەکەی

جیادەبێتەوە یاخود واز لەهەندێك هۆكار یان دایكیدەهێنێت.

نێرینەی حوشترمورغ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێكی خەسێنراو یان دەشتەكییە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی سەریبڕی لەدواوە كاری نێربازی لەگەڵ خزمەتكاری ئەنجامدەدات.

*ئەگەر حوشترمورغێكی نێرینەی دۆزییەوە لەلای ئیمام دەستەلاتو دادگاو زانیاری بەدەستدەهێنێت، وەگەرنا دادوەرەكە دەچێتە ژێردەستی یان بەئەندازەی شایستەبوونی خۆی پۆستی دەستەلات وەردەگرێ.

*ئەگەر سواری حوشترمورغبوو سواری ئەسپو ئوتومبیلی پۆستەبەردەبێ.

نێزە(رمی بچووك): (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا هێزو دەستەلاتە ئەگەر چەكی لەگەڵدابوو یان ئاسن، وەگەرنا كوڕێكی بەهێزو پتەوە یان بازرگانیەكی بەسوودو قازانج لەگەڵ بژێوییەكی بەكەڵكو سوود.

*ئەگەر هەزارێك بینی دەوڵەمەند دەبێو ئەگەر دەوڵەمەندبینی پتر دەوڵەمەنددەبێ یاخود دەستەلاتداریێ، ئەوجا دەستەلاتەكەی بەهێزدەبێو زەرەر بەدوژمنەكانی دەگەیەنێو حاڵوباری باشدەبێ.

(نابلسی)دەڵێت: گوتە یان سوودو قازانجە بەهۆی سەفەرەوە.

*نێزەی قورقوشم نامەیەكە لەلاوازیو سستیدا دەنوسرێو لەژێریش خۆشی دنیایە یان نامەیەكە بەزۆر نوسراوە.

و واو

وا

واشە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: واشە لەخوار بازەوەیە لەدەستەڵاتو پلەدا، هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی واشەیەکی گرتوە بەدەستی خۆی دزێك لەسەر دەستی ئەودا دەستگیردەکرێت.

*ئەوەی ببینێ واشەیەك لەدامێنی دەردەچێت کوڕێکی ئازاو جەربەزەیدەبێت.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆ لای (سەعید)ی کوڕی (مسیب)و دەڵێت: لەسەر پەنجەرەکانی مزگەوت کۆتری سپیم بینیو زۆر سەرسامبووم بەجوانی ئەو کۆترانە، پاشان هەڵۆیەك هاتو بردنی. (ئیبن مسیب) دەڵێت: ئەگەر خەوەکەت راستبێ (حەجاج) کچی (عبدالله)ی کوڕی (جەعفەر) دەهێنێت ، پاشان ئەوەندەی بەسەرا رانەبورد (حەجاج) کچی (جەعفەر) ی هێنا، پاشان لە(ئیبن مسیب) یان پرسی چۆنزانیت ئەوە روودەدات؟ ئەویش لەوەڵامدا وتی: کۆتر ژنە، کۆتری سپیش ژنی خاوەن رەچەڵەكو پاكو بێگەردە.

(نابلسی) دەڵێت: واشە لەخەودا بەڵگەیە لەسەر پادشاو دەستەڵاتدارێکی نەزانو ستەمکار، ئەوەی واشەیەك بەدەستی خۆیەوە ببینێ خەڵکی لاوازو بێدەستەڵات هەڵدەبژێرێ.

*ئەوەی واشەیەك ببینێ پیاوێکی ستەمکاری بەدوخراپی دەبینێت ئەگەر بەچکەکەی ببینێ منالّی نێرینەیدەبێت.

*(دمیری) دەڵێت: واشە لەخەودا دزە یان کوڕو وەچەی نێرینەیە.

وت

وتاربێژ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی وەك ئەوەی وتاردەدات بەڵام خۆی وتاربێژ نەبوو هیچ کەسێکیشی توانای وتاردانی نەبوو لێکدانەوەی دەگەڕێتەوە بۆ

هاوچەشـــنەكەی یـــان ئـــەو بـــەڵاو نەهامەتیـــە رووی تێـــدەكات یـــاخود بەچاكەكار ناوبانگدەردەكات.
*ئەگـــەر بینـــی وتـــار بەباشـــیدەداتو نوێژەكـــەی باشـــەو بەرنوێـــژی بـــۆ خەڵكیـــدەكاتو دواتـــر گوێبیـــستی وتارەكـــــەی بـــــوون دەبێـــــت بەفەرمانڕەوایـەكی بـەگوێكراو ئەگـەر تەواوینـەكرد فەرمانڕەواییەكـەی تـەواو نابێتو لەسەركار لادەبرێت.
*ئەگەر بینی ناموسوڵمانێك وتاردەدات موسوڵماندەبێت یاخود كتوپڕ دەمرێت.
*ئەگـــەر ژنێـــك بینـــی وتـــار دەداتو مۆچـــیاریو ئامۆژگاریـــدەكات هێـــزو توانایە بۆ بژێوی پەیداكاری ، ئەگـەر قـــسەكانی لەوتاردانەكـــەدا دانـــاییو ئامۆژگـاری نـەبوو ئـابڕووی دەچـێتو ناوبانگـــدەردەكات بـــەكارو پیـــشەی ناڕەوای ژنانە.
(نابلـــسی)دەڵێـــت: بینینـــی لەخـــەودا بەڵگەیـە لەسـەر پـاكێتیو ملكەچـیو تەوبـە لـەگوناهو تـاوان لەگـەڵ گریـانو پلەوپایـــەی بـــەرزو تەمەندرێـــژیو پەیوەندی لەگەڵ تاكی باوەڕداردا.
*هەروەها وتاربێژ بەڵگەیە لەسەر:
+فەرمانبـــەرداری بەچـــاكەو رێگـــری لەخراپە.
+ئاهەنگو كۆبوونەوە لەبۆنەكاندا.
*ئەگـەر ژنێكـی رەبـەن بینـی بەڵگەیـە لەسەر هەوڵدانی لەدەستنیشانكردن بـۆ خـۆی، ئەگـەر بینـی بـوە بەوتاربێـژو شایـــستەی وەرگرتنـــی پۆســـتبوو پلەوپایـــەو پۆســـتێك وەردەگرێـــت شایستەیدەبێت بەپێی توانای خۆی.
*ئەگـــەر لەخەوەكەیـــدا مەرجـــەكانی وتاری تێدابوو پەناوپشتگیری دەكـرێ لەكاتی ئەوەی پێدەسپێرێ.
*ئەگەر جلوبـەرگی پۆشـی قـەرەبووی بـۆ دەكرێتـــەوەو رزقـــی دەجووڵێـــت، ئەگەر جلوبەرگی رەشـی پۆشـی بـەڵام وتارینـــەدا بۆینـــەكرا یـــان دانیـــشتبوو قـــسەو گوتـــەی بەســـەر خزمەكانیـــدا دەڕوات یاخود بەڵاو نەهامەتیـەك رووی تێدەكاتو ئابڕووی دەچێت.
*ئەگەر فەرمانڕەوای بینیو وتارەكـەی بـــڕیو تەواوینـــەكرد دەســـتەڵاتو فەرمانڕەوایی بەسەردەچێتو دەڕوات.
*ئەگەر ژنێك لەخەودا بینی وتـاردەدات هاوسـەرگیری لەگـەڵ پیـاوێكی چـاكو باشدەبەستێ، ئەگـەر لـەرۆژی هەینیـدا وتاریـــدا هـــەروەك چـــۆن وتاربێـــژو وتـاردەدات مێردەكـەی تەڵاقیـدەداتو كوڕێك بەزینا دەخاتەوە.

وتنى "لا اله الا الله":(نابلسى)دەڵێت: وتنى (لا اله الا الله) لەخەودا ڕێنوێنیە، یاخود لەسەر شایەتیدان دەمرێتو پاداشتدەدرێتەوە، ئەگەر لەغەمو پەژارەدابێت پاداشتدەدرێتەوە.

ور

ورچ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ورچ پیاوێکی توندوتیژە لەحاڵو باری خۆیداو پیسو گەندەڵە لەویستو ئیرادەیا، هەروەها ناپاکێکی پیسو گەندەڵە لەناخدا خۆی تاقیدەکاتەوە.

*هەروەها دەڵێن: دوژمنێکی دزو گێلەو هەمیشە دژایەتیدەکاتو نێرەموکێکی دەستبڕەو قۆڵی حاجیو کاروانەکان دەبڕێو توێشوو شتومەکیان دەدزێت.

*ئەگەر سواری ورچێکبوبوو پلەوپایەو دەستەلاتی دەستگیردەبێت، وەگەرنا ترسو بیمو تۆقان زاڵدەبێت بەسەریاو پاشان قوتاردەبێت لێی.

*هەروەها دەڵێن ورچ بەڵگەیە لەسەر ژن.

(نابلسى)دەڵێت: ورچ بەڵگەیە لەسەر ژنو سەفەرو پاشان گەڕانەوە بۆ شوێنو جێگەی خۆی ، هەروەها دەڵێن: ورچ ژنێکی زیناکارە ئەوەی سواریدەبێت با ئاگاداربێت تووشی زینا نەبێت.

(دمیرى) دەڵێت: دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر دیلیو زیندانیکردن.

ورچەوان: (نابلسى)دەڵێت: بەوکەسە دەگوترێت ورچ دەگرێتو مەشقی دادەداتو فێری سەماو دووبارەکردنەوەی جموجوڵی مرۆڤیدەکات، بینینی بەڵگەیە لەسەر پەروەرشیاری خەڵکی نەزان یان ئافرەتی گۆرانیبێژو خاوەنکارو کاسبی حەرام وەك خاوەنی تیاترۆخانە.

وردەواڵەفرۆش[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: وردەواڵەفرۆش ئەدیب یان زانایەکە یاخود خواناسێکە لەبنەڕەتدا پیاوێکە بەباشە باسیدەکرێ.

(نابلسى)دەڵێت: هەرکەسێك لەگەڵی دابنیشێ ئەدەبو پیاهەڵدانی باشو خۆشیو شادی لێوەردەگرێ مەگەر بخورد بسووتێنێ ئەوەش پیاهەڵدانێکی ترسێنەرە.

*هەروەها دەڵێن: وردەواڵەفرۆش قژداهێنەرە.

*بینینیو بەدەستهێنانی ستایشەو پیاهەڵدانی باشە.

---

[1] **وردەواڵەفرۆش**: لەژێرئەم ناونیشانەدا دەستگێڕو چەرچیو بۆنفرۆشو وردەواڵە لەهەموو بابەتێك جێیدەبێتەوە. (وەرگێڕ)

وش

وشتر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: وشتر ژن یان ساڵ یا دار یاخود کەشتی یادارخوما یا بەشێکی دنیایە بۆ یەکێك ببێت بەخاوەنی یاخود سواریبێت، ئەگەر رەبەنبوو هاوسەردەگرێ، یان سەفەردەکات ئەگەر لەسەفەردابوو، وەگەرنا دەبێت بەخاوەنی ماڵو زەوی یان پۆستی پارە کۆکردنەوە، ئەگەر وشترەکەی دۆشی سوودو قازانج دەکاتو مەگەر بەدەم بیمژێ ئەوکات ملکەچیو رسوایی رووی تێدەکات.

*کەژاوەو کومەزو دەستەبەرە هەموو ئەوانە ژنن چونکە وەك چەتر وان یان بۆ هەڵگرتنە.

*ئەگەر وشترێکی نادیاری بینی شیری لێدەهات لەمزگەوت یان نێو کێڵگەدا ساڵێکی بەفەرپیتە مەگەر خەڵکی لەئابلۆقەو ترس‌وبیمو فیتنەدابن ئەوکات لادەچن بەهۆی سروشتی خۆیەوە چونکە شیری وشتر سوننەتو پاکیی سروشتە.

*وشتری عەرەبی دەدرێتەپاڵ ژنێکی رێزدار.

*هەروەها گوتراوە: گۆشتی وشتر بەلێنراوی رزقێکی حەلاڵەو گوتراوە بەجێهێنانی نەزرە بەپێی ئایەتی:﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلاًّ لِبَنِي اسْرَائِيلَ الاَّ مَا حَرَّمَ اسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ﴾ (ال عمران: ٩٣).

*هەروەها دەڵێن: وشتری شیردەر بۆیەکێك سواری ببێت ژنێکی باشەو دەستدان لەبەچکەی وشتر غەمو پەژارەو سەرقاڵییە.

*لە(ئیبن سیرین)ەوە دەگێڕنەوە پرسیاری لێکراوە دەربارەی پیاوێك وشتری بینیوە، ئەویش وتویەتی: هاوسەردەگرێ، یەکێکیر پرسیاری لێکردوە وشتری لێخوڕیوە ئەویش گوتویەتی: پلەوپایەو گوێڕایەڵی ژنە.

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا ژنە، ئەگەر ژنێکی فالگرەوەبوو عەجەمەو ئەگەر فالگرەوە نەبوو ژنێکی عەرەبییە.

*ئەگەر وشتری دۆشی ژنێکی باڵغدەهێنێت، ئەگەر هاوسەرداربوو کورێکیدەبێت.

*ئەگەر وشتری دۆشی دەستەلاتێك وەردەگرێ پارەی تێدا کۆدەکاتەوە بۆ دەوڵەت.

*ئەگەر بەهەڵەوگەڕاوی سواریبوو لەداوەدەچێتە لای هاوسەرەکەیو سەفەرەکەی بەتاڵدەبێتەوە.

*دەگونجێت وشتر ژنێکبێت زۆر شەڕیکات بەهۆی زۆری هاوارو دەنگە دەنگی.

*ئەگەر وشترێکی بینی چوە نێو شارێکەوە فتنەیە بەپێی ئایەتی: ﴿ إنَّا مُرسِلُوا النَّاقَةَ فِتْنَةً لَهُم ﴾ (القمر:٢٧).

*ئەگەر وشترەکەی سەربڕی پەشیماندەبێتەوە لەکردارێك کەئەنجامیداوە یاخود بەلاو موسیبەت بەسەریادێت.

*ئەگەر وشترێك لەشارێکدا سەربڕا خەڵکەکەی تووشی بەلاو نەهامەتی دەبن.

*ئەگەر بوو بەخاوەنی وشتر هاوسەردەگرێ یان خزمایەتی دروستدەکات یان دەبێت بەخاوەنی ماڵو زەوی.

*ئەگەربینی وشتر دەدۆشێ ماڵێکی حەلاڵ لەژنێکەوە بەدەستدەهێنێ، ئەگەر بەدەر لەشیر خوێنو کێمی لێدۆشی ئەوجا ماڵەکە حەرامدەبێت.

*ئەگەربینی شیری وشترێکی خواردەوەو بەبێئەوەی خۆی بیدۆشێ ماڵو سامان لەپیاوێکی گەورەی دەستەلاتدارەوە بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر وشترێك رۆیی یان ونبوو لێی یاخود لێیان دزی لەژنەکەی جیادەبێتەوە.

*وشتر ژنێکی ساڵحی بەئارامە لەسەر ناڕەحەتیو بارو ئەرکی قورسی هەڵگرتوە وێڕای رێزداریو فەرپێت.

*دەگونجێت وشتر بەلگەبێت لەسەر ساڵیداهاتوو، ئەگەر بەچکەکەی لەگەڵدابوو بەلگەیە لەسەر دەرکەوتنی نیشانەیەكو رووداوی فیتنەیەکی گەورە.

*ئەگەر وشترەکە سەربڕا بەلگەیە لەسەر غەمو پەژارەو تیاچوون کەهەموو خەڵکی دەگرێتەوە.

*ئەگەر وشترێکی کرێو خۆشی هەژاربوو دەگونجێت چرایەك بکرێ یان لەوانەیە پلەوپایەو پشکێ بەدەستبهێنێت.

(دمیری)دەڵێت: پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکم بینی وشتری دەدۆشی پاشان شیرەکەیبوو بەخوێن (ئیبن سیرین) وتی: ئەوە پیاوێکە دەبێت بەبەرپرسی عەجەمیەکانو زەکاتیان لێوەردەگرێ پاشان ستەمیان لێدەکاتو ماڵیان بەزۆر داگیردەکات ئەمەش خوێنەکەیە.

وشکبوون: (نابلسی)دەڵێت: وشکبوونی لەشولار یاخود گەلای تەڕ بەلگەیە

لەسەر هەژاریو ژنێکی سەختو گرانو نەبوونی پشوومانداو دەرکردن.

وشکی : (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر نەخۆشی وشکبوونەوەی بینی ماڵو سامانی لەکارێکی بەدەر لەرەزامەندی خودا یا خەرجدەکات، هەروەها قەرز لەخەڵکیدەکاتو پاشان زیادەڕەوی دەکات لەخەرجکردنیداو نایداتەوەو خوداوەند سزای دەدات .

(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی لەترسو بیم بەپێی ئایەتی: ﴿فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقاً فِي الْبَحْرِ يَبَسَا لاَتَخَافُ دَرْكَاً وَلاَ تَخْشَى﴾ (طه: ٧٧).

ول

وڵاخ(ئـاژەڵ): (نابلسی)دەڵێت: ئەگەربینی وڵاخو ئاژەڵەکەی سەربڕاوە مەرگی کوڕەکەیەتی.

*ئەگەربینی ئاژەڵێکی پێکاوە دەستدرێژیدەکاتە سەر منداڵێك.

*ئەگەر ئاژەڵەکەی سەربڕی ماڵو داراییەکی بەهۆی کوڕەکەیەوە دەستدەکەوێت یان ماڵو داراییەکی کەمی دەستدەکەوێت.

*ئەگەر بۆ گۆشت وڵاخەکەی سەرنەبڕی کوڕێکی دەمرێت یان کوڕێکی خزمی.

*ئەگەربینی ئاژەڵێکی سەربڕیوە یان بەرخێك یاخود سواری یەکێکیانبوە گاڵتەو سووکایەتی بەمنداڵان دەکات.

*ئەگەربینی گۆشتی وڵاخێك دەخوات ماڵێکی کەمی لەمنداڵێکەوە دەستدەکەوێت.

ون

ونبوونی شێر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ناخۆشیو ترسان راچڵەکینو شوێنی خراپەکاران.

ونکراو(دیارنەماو): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر رزقو خێر.

*دەگونجێت شتی ونبوو بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی بەرزدەبێتەوە لەخورماو مێوژو گەنمو جۆ، ئەوشتە ونبوانەی لەخەودا تووشی نوقمبوون یاخود سووتاندەبێت ناتەواوییە لەوەی باسمانکرد لەبەروبوومەکەیدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بژێویو رزقو رۆزی یاخود ژنی یارمەتیدەر یان مێردی بەئارام لەسەر پەیداکردنی بژێوی منداڵەکانی، ئەگەر زیادەی تێدا روودا زیادبوونی فەرو خێرو رزقە تێدا.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تیاچوونی تەمەن لەبێئاگاییو نەچەشتنی تامو چێژو خۆخەریککردن لەبەدەستهێنانی زانیاریدا.

وە

وەدی: (ئیبن سیرین)دەڵێت: وەدی ماڵو سامانێکە نامێنێتەوە لەگەڵ پەشیمانیدا.

وەزغە[1]: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکی سستو لاوازە فەرمان بەخراپە دەکاتو ڕێگری لەچاکە.

(نابلسی)دەڵێت: پیاوێکی قسەهێنەرو قسەبەری فیتنەیە نێوانی خەڵکی تێکدەدات.

*ئەگەر بەدەستیهێنا پیاوێکی لەو جۆرە دەپێکێ.

*ئەگەر گۆشتەکەی خوارد غەیبەتی مرۆڤێکدەکاتو درۆی بۆ هەڵدەبەستێ.

*ئەگەر ئەو گیاندارە گۆشتی ئەوی خوارد مرۆڤێك غەیبەتو باسیدەکات.

*بەڵگەیە لەسەر دوژمنو ئەوەی گوناه دەکاتو قسەی خراپدەکاتو لەجێگەیەکەوە دەچێت بۆ جێگەیەکیتر.

وەزیر: دەگونجێت بینینی وەزیر لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر شکۆمەندیو دەستەڵاتو فەرمان بەسەر بردن یان بەدەستهێنانی پێداویستی لەلای دەستەڵاتداران.

*ئەگەر بینی بوە بەوەزیرو حوکمی کەسانی خوارخۆیدەکاتو شکۆمەندیو ڕێزی بەدەستدەهێنێت لەگەڵ تەوبەیەکی پەسەند، ئەگەر شایستەی ئەوەنەبوو گوناهو تاوانی کەسانیتر هەڵدەگرێ لەهی خزمو کەسوکاری.

*ئەگەر خوازیاری وەزارەتبوو دەگونجێت وڕێنەگربێت بەپێی ئایەتی: ﴿ کلا لا وزر ﴾ (القیامة: ١١).

*دەگونجێت لەگەڵ یەکێك لەدایكو باوکیدا خراپ بێت یان لەگەڵ مامۆستاو شەریكو ئەوەی فەرمانی بەسەریا دەڕوات.

*ئەگەر بینی بوە بەوەزیری دەستەڵاتدارو لەبەردەستدایە دەستەڵات بەجێدەهێنێ.

وەستانی عەرەفات: (نابلسی)دەڵێت : ئەگەر بینی لەعەرەفات وەستاوە پلەوپایەکەی دەگوێزرێتەوە لەخێرەوە بۆ خوارتر یان لەشەڕەوە بۆ خێر.

---

[1] **وەزغە:** جۆرە گیاندارێکی خشۆکە. "فەرهەنگی دەریا: ٢/١٦٠٥."

*دەگونجێت لەهاوسەری ئازیزو لانەو ماڵی دوور بکەوێتەوە، یان دەگونجێت بەسەر دوژمنەکەیدا سەربکەوێت.
*ئەگەر لەیەکێك لەو حاڵانەدابوو شکۆمەندیو خێری دەستگیردەبێتو لەگەڵ ئەوەدا کۆدەبێتەوە کەوا لێی جیابوەتەوە.
*ئەگەر سەر پێچیکاربوو لەشوێنێکدا دوای ئاسانی پەسەنددەکرێو دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر وەستانی حاڵوباری.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاکبوونەوەی نەخۆشو وەستانی لەبۆچوون بەدووی بەرژەوەندییەکانیدا.
وەسوەسەکار: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر شەڕو بینینی نهێنیو تێکدانی نێوانی خۆشەویستان.
وەسوەسەو گوفتاری شەیتان: (نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر قسەی پڕوپووچ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ئەقڵدارو تێگەیشتنو جیاکەرەوەی حەق لەناحەق.
وەقف (**راگیرکردن**): (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەرکرداری چاکە کەلەخوداوەند پێی نزیکدەبێتەوەو پلەوپایەی لەدنیاو قیامەتدا بەرز دەبێتەوە یان لانەو ماڵ یاخود پارە بەڵگەیە لەسەر تەوبەی سەرپێچیکارو رێنومایی، دەگونجێت خوداوەند کوڕێکی پێببەخشێ.
*ئەگەر بەرازومەیو زیناکارانی وەقفکرد بەڵگەیە لەسەر نزیکبوونەوە لەخودا لەشەممەداو زاڵدەبێت بەسەر خەڵکیدا بەزوڵمو زۆرداری.
وەنەوز(خەوهاتن) (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا دڵنیاییە لەترسو بەڵگەیە لەسەر تەوبەی سەرپێچیکارو رێنومایی بێباوەڕ. هەروەها بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی دوای هەژاری، ئەگەر خەڵکی لەناڕەحەتیوگرانیدابوون یا دوژمندارببوون خوداوەند ئەوبارو حاڵە بەرزدەکاتەوە لەسەریانو بەسەر دوژمناندا سەریاندەخات.
وەنەوشە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: کیژێکی خواناسەو لێکردنەوەی ماچکردنیەتی.
(نابلسی) دەڵێت وەنەوشە ژنێکی جوانە .
*هەروەها وەنەوشەو هاوچەشنەکانی بەڵگەیە لەسەر ژنی کەمئارام یان کوڕی تەمەنکورتو لەش بەبار، ئەگەر وەنەوشە لەگەڵ هەندێك گوڵدا بینی بەڵگەیە لەسەر تەبایيو خۆشەویستی.

وێ

وێرانه: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی دنیا کاول‌و وێرانبوە لەکێڵگەو ماڵ‌و خۆشی بەشێوازێکی رێك‌و پێك‌و بەپۆشاکێکەوە بەدیکرد لەوێڵی‌و سەرگەردانیدایە.

*ئەگەر بینی دیوارەکانی ماڵەکەی دەڕوخێ بەهۆی ئاوەوە خانەوادەکەی دەمرێت.

*ئەگەر وێرانەیی لەگەڕەکەکەی خۆی بینی وێرانبوە مەرگێك لەو شوێنەدا روودەدات.

*ئەگەر بینی بازدەدات بەسەر ماڵەکەیداو دەڕوخێت مەرگی هاوسەرەکەیەتی.

*ئەگەر بینی ماڵەکەی رووخاوە بەسەریداو تەپ‌و تۆز دەکەوێتەوە نەخۆشی‌و سورێژەیە.

*دەگونجێت رمانی سەربان بەلاو نەهامەتی بێت.

*ئەگەر وێرانەو کاولی بینی دیسان ئاوەدانکراوەتەوە چاکی‌و باشییە لەئاینی خاوەنەکەیداو گەڕانەوەیە لەوێڵی‌و سەرگەردانی بۆ رێنومایی.

*ئەگەر بینی شتێك دەکەوێتە خوارەوە لەماڵەکەی یا کۆشکەکەی یان نێوماڵەکەی‌و کەسێکی لەسەفەربێت دەگەڕێتەوە بۆ لای یاخود ئەگەر کچی هەبوو دەستنیشاندەکرێت.

*ئەگەر رەشەبایەك ماڵێکی رووخاند مەرگ لەو شوێنەدا لەسەر دەستی دەستەلاتدارێکی ستەمکار دەکەوێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: کاولکاری‌و وێرانی بەڵگەیە لەسەر پەرتەوازەبوونی خزم‌و کەس‌وکارو مەرگیان.

*وێرانبوونی شار بەڵگەیە لەسەر مەرگی خاوەنەکەی یاخود تاریکاییە.

*مەرگی پادشا بەڵگەیە لەسەر وێرانبوونی شار.

*ئەگەر خۆی لەوێرانەیەکدا بینیەوە کەبەهۆی زەمین لەرزە یاخود شتێکیترەوە وێران بووبێت بڕیار بەسەر یەکێکدا دەدرێت بەمردن یان شکۆمەندی خانەوادەو کەسی رێزدار کەمدەکاتەوە.

*ئەگەر خۆی لەنێو وێرانەیەکدا بینیەوە لەگەڵ نەتەوەیەکدا تێهەڵدەچێت توانای بەربەرەکانی نییە لەگەڵیاندا.

*ئەگەر شارێك بەهۆی زەمین لەرزەوە وێران ببێ بڕیاری کوشتن بەسەر یەکێکدا دەدرێت.

*ئەگەر بینی لانەو ماڵێکی دێرین‌و کۆن دەڕمێنیٚ غەم‌و پەژارە رووی تێدەکات.
*ئەگـــەر بینـــی ماڵەکـــەی دەڕمێـــت بەســـەریا یـــاخود هەندێکیـــدەڕمێت مرۆڤێـــك دەمرێـــت لەنێویـــدا یـــان خاوەنەکەی بەڵاو نەهامەتیەکی گـەورە رووی تێدەکات یارووداوێکی دڵتەزێن.
*ئەگەر ژنێك سەرماڵەکەی بینی رووخا مێردەکەی دەمرێت.
*ئەگـــەر شـــوێنێکی ئـاوەدان ببینـــیٚ وێرانبوە یان دەڕمێت بـەڵاو نەهامـەتی لەو شوێنەدا دەکەوێتەوە.
*ئەگەر کۆڵەکـەو پایـەی ماڵەکـەی رما یان درزی تێبـوو دەمرێـت یـان هەنـدێك کەس‌وکاری ئـازیزی دەمـرن، هـەروەها هـــەموو شـــکان‌و رووخانێـــك لـــەماڵ‌و دیواردا بەڵاو نەهامەتییە.
*ئەگەر فەرمانڕەوایەك بینـی ماڵەکـەی رمـــاوە لابـــردن‌و دوورخـــستنەوەیەتی لەدەستەڵات.
وێڵی‌و سەرگەردانی: (نابلسی) دەڵێـت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر فیتنە لەئایندا‌و لادان لـەڕێنومایی‌و دەرخـستنی حـەق‌و راستی.
وێنـــەگر: (نابلـسی)دەڵێـت: وێنــەگر لەخـــەودا کەســێکی درۆزنـــە بـــەدەم پەروەردگارەوەو خاوەن بیدعەیە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسـەر شـاعیرو گۆرانیبێـــژو هاوچەشـــنەکانی لەوانـــەی مـاڵ‌و سـامان بـەهۆی کـاری پووچـەوە وەردەگرن.
(نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر:
+زانیاری.
+ئەندازە.
+دانایی.
+هۆنراوەدانان.
+غەزەل.
+درۆ.
+هەڵبەستنی درۆ.
+خۆهاویـــشتنە نێـــو کاروبـــارە مەترسیدارەکان.
+دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر :
+خراپە.
+مەیخواردنەوە.
+هاوسەر.
+منداڵ.
+ستەمکار.
+ئەوانـــەی بەدەنگـــە دەنـــگ‌و قـــسە دەژین.
*وێنـــەگر خـــاوەن شـــتی پڕوپووچـــەو کاروباری خەڵکی دەڕازێنێتەوە.

هێ

ها

هابیل: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی ئیرەیی پێدەبات و زیانی لەدوژمنێکەوە پێدەگات، دەگونجێت بەبێتاوان بکوژرێ یان ستەمکارێك زوڵم و ستەمی لێبکات.

*ئەگەر (هابیل)ی بینی لەخەودا گوێڕایەڵی خوداوەند دەکات و ناڕەحەتی و لاوازی بەهۆی ژن یان خزمەکانیەوە لەسەر رازیکردنی خوداوەند پێیدەگات و پەروەردگار دەیخاتە بەهەشتەوە.

هاتن: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بۆ پیاوان ژمێردراوی پەروەردگارە بۆ خەڵکی ناڕاست راستە ‌رەوەیە.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر دەموزاری خاوەنەکەی و خزمەتکارو کۆیلەی. هـ وەها دەڵێن: پیاوێکە ماڵ و ساە بەکێشدەکات بەلای خۆیدا، هەروەها دەڵێن: ژنێکی زماندرێژە.

(نابلسی) دەڵێت: دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر بژێوی و رزق و رۆزی و سوودو قازانج لەکورپوژنەوە.

*زۆرجاریش هاتن گەشبینییە بەناوەکەیەوە.

(نابلسی) دەڵێت: گەڕانەوەی کەسێکی ئاوارە لەسەفەر دەروولێکردنەوەیە دوای ناڕەحەتی و لەشساغییە پاش نەخۆش گەڕانەوەی مرۆڤە لەوەی لەسەریبوە.

*ئەگەر خەوبینەر غەم و پەژارە دایگرت بەگەڕانەوە غەریب و ئاوارە بەلگەیە لەسەر داوا یان کەوتنە نێو ئەوەی ترسی هەیە بەرانبەری.

هاتن و چوون لەنێوان (صەفا)و (مەروە)دا: (نابلسی) دەڵێت: بەلگیە لەسەر چاکی نێوان ، ئەگەر جامبازبوو دادپەروەردەبێ لەگوتەی خۆی یان لەنێوان دوو هاوسەرو منداڵەکانیدا، ئەگەر خەوبینەر نەخۆشبوو

چاكدەبێتەوەو هەوڵدەدات بژێوی پەیدا بكات.

هاتنەخوارەوە: (نابلسی)دەڵێت: كەوتنەخوارەوە لەخەودا لەسەرەوە بۆ خوارەوە جیابوونەوەیە لەپلەوپایەو هاوسەرو بۆچوون.

*ئەگەر بینی لەبەرزارییەك هاتە خوارەوە یان لەسواری ئوتومبیل‌و ولاخێك یاخود چوە نێو گۆڕێك كارو بارەكانی لێقورس‌وگراندەبێ كەخۆی بۆ ئامادەكردوە.

هاتنی دەجال: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر كەسێكی تێكچووی هەڵخەڵەتاو بانگەشەدەكات بۆ بیدعەو بەدەردەكەوێت لەنێو خەڵكیدا.

هاروون(سەلامی خوای لێبێت): (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بەدیكرد پۆستێكە بەدەستیدەهێنێت دوای گێرمەو كێشمەو دەرەنجامی كاریش بۆ ئەو دەبێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر (هاروون)ی بینی بوە بەئیمام‌و پێداویستی داربێت بەدەستیدەهێنێت.

*ئەگەر (موسی)و (هاروون)ی(سەلامی خوایان لێبێت)بینی لەسەردەستی ئەودا ستەمكارێك لەناودەبات.

*ئەگەر یەكێكیان یان هەردووكیانی بینی‌و خوازی شەڕو جەنگبوو سەركەوتن بەدەستدەهێنێ.

هاڕین: (نابلسی)دەڵێت: هاڕین‌و تێكشكانی لەخەودا هەوڵدان‌و فرێدانی قسەیەكە سوودو قازانجی تێدابێت.

هاندان: (ئیبن سیرین)دەڵێت: هاندانی مرۆڤ بۆ كەسانیتر لەخەودا لەسەر تێركردنی هەژاران یاخود چاكە ئەنجامدان یاخود تەوبەیە بۆ كەسی بەدو خراپ‌و خۆتەرخانكردنە بۆ پەیرەویكردنی پێغەمبەر(ﷺ).

هاندانی مرۆڤ بۆ خەڵكی لەسەركاركردن: (نابلسی)دەڵێت: بەڵگەیەلەسەر پەسەندكردنی ئامۆژگاری‌و مۆچیاری، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مردن‌و هۆكارەكانی.

هاواری مرۆڤ: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی هاواردەكات بەسەر كۆمەڵێكدا دەستەڵات‌و توانا بەدەستدەهێنێت چونكە هاواركردن (صیحة) لەزمانی عەرەبدا دەوڵەتە.

*ئەگەر بەتەنیا هاواریكرد هێزو دەستەڵاتی لاوازوكز دەبێ.

*هاواركردن بەڵگەیە لەسەر فیتنەو ئاشوب بەهۆی روودانی بەڵاو نەهامەتی لەكوشتارو رمان‌و نوقمبوون‌و رووداوێكەوە یان نەخۆشیەوە خەڵكی هاواری خوداوەندی پەروەردگاریدەكات.

هاوتا: بینینی بەڵگەیە لەسەر سەفەرو جموجووڵ. ئەوەی باشبێ سەفەرە.

هاوسەرانی پێغەمبەر(ﷺ): (نابلسی) دەڵێت: بینینیان لەخەودا نیشانەی دایکایەتیە یان بەڵگەیە لەسەر خێرو فەرو بەرەکەتو منالّ کەزۆرینەیان کچن.

*دەگونجێت بینینیان نیشانەی نەبوونیو گۆڕانی سوێند بەهۆی دەرخستنی نهێنی یان شاردنەوەو تاوانبارکردن.

*ئەگەر ژنێك خاتوو(عائشە)ی بینی (ڕەزای خوای لێبێت) لەخەودا پلەوپایەیەکی بەرزی دەستگیردەبێت لەگەڵ ناویانگێکی باشو بەختو شانس لەلای ماڵە باوانو مێردەکەی.

*ئەگەر خاتوو (حەفسە)ی بینی(ڕەزای خوای لێبێت) نیشانەیەکی خراپە.

*ئەگەر خاتوو(خەدیجە)ی بینی (ڕەزای خوای لێبێت) لەدەستدانی مێردو باوكو دایکە.

*بینینی (فاتمە)ی کچی پێغەمبەر (ﷺ) نیشانەی لەدەستدانی مێردوو باوكو دایکە.

*بینینی (حەسەن)و (حسێن) (ڕەزای خوایان لێبێت) نیشانەی فیتنەو شایەتیدانە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زۆری هاوسەرو منالّو گەڕانو سەفەرو ئاوارەبوون، بەڵام ئەوەی خەویان پێوە دەبینێت بەشەهیدی دەمرێت بەدەرمان خواردکردن یان کوشتن یاخود دووری لەنیشتمانەوە.

*ئەو پیاوەی یەکێك لەهاوسەرانی پێغەمبەر ببینێ(ﷺ)و خۆی ڕەبەن بێت ژنێکی چاكو باشدەهێنێت.

*هەروەها ئەگەر ژنێك هاوسەرانی پێغەمبەر (ﷺ) ببینێت نیشانەی کارێکی چاکەدەڕژێت بەسەریاو ڕووی تێدەکات.

هاوسەرگیری: (نابلسی) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر چاودێری پەروەردگار.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر قەرزو غەمو پەژارە دەستەبەرکردن، یاخود هەوڵدان بۆ گرتنەدەستی پۆستی دەستەلات.

*ئەگەر ژنێکی ناسراویکرد بەهاوسەری خۆی هەوڵدەدات لەکارێکدا کەدەتوانێ ئەنجامیبدات.

*ئەگەر ژنێکی نادیاری هێنا یاخود لەخەودا ژنی نەبینی بەڵگەیە لەسەر نزیکی مەرگو دنیا بەجێهێشتن یاخود گەشتوگوزارو سەفەر لەلانەوماڵێکەوە بۆ لانەو ماڵێکیتر، ئەگەر شایستەی

پۆستی دەستەڵاتبوو بەدەستیدەهێنێت.

*ئەگەر هاوسەرگیرییەکەی بەبەڵێنامەبوو پەیمان‌و بەڵێنیی باشە لەگەڵ پەروەردگار، ئەگەر بەشایی‌و ئاهەنگێڕانبوو پلەوپایەو ناوبانگی باشەو بەرزو باڵادەبێت پێی.

*هاوسەرگیری بەپیشە لێکدەدرێتەوە، ئەگەر بینی ژنێکی هێناو ژنەکەیمرد پیشەوکارێکی دەبێت بەتەنیا ماندوبوون‌و شەکەتی‌و غەم‌و پەژارەی لێدەستدەکەوێ.

*ئەگەر لەخەودا چوار ژنی هێنا زیادە بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی ژنێکی جولەکەی هێنا هەوڵدەدات لەپیشەکەیداوگوناهو تاوانی دەستگیردەبێت.

*ئەگەر بینی ژنێکی مەسیحی هێنا لەپیشەکەیدا هەوڵدەدات مایەپووچ دەردەچێت.

*ئەگەر بینی ژنێکی ئاگرپەرستی هێنا پیشەیە فێردەبێت بەدەر لەئاینداریی.

*ئەگەر ژنێکی زیناکارو داوێنپیسی هێنا خۆی زیناکارو داوێنپیسە.

*ئەگەر ژنێکی دەم‌و زوباندرێژی هێنا کۆت‌و بەندێکی قورس دەکرێتەوە گەردن‌و ئەستۆی.

*ئەوەی سەگێك بکات بەهاوسەری خۆی دەبێت بەخاوەنی کارێکی نادیارو ناشیاو.

*ئەگەر بینی کچی فەرمانڕەواو دەستەڵاتداری هێناو گۆرانی‌و مۆسیقا لێدرا ئارەقدەخواتەوە یان ئەوەی کاری ئارەقی پێئەنجامدەدات.

*ئەگەر بینی مرۆڤیك ژنێکی هێناو گواستیانەوە بۆی ماڵ‌و دارایی لەمێردی ژنێك بەدەستدەکەوێ، ئەگەر هاوسەرگیری لەگەڵ ئەنجامدا مێردی یەکەمی ئەو ژنە ماڵ‌و دارایی‌و خێری دەستگیردەبێت لەوپیاوە.

*ئەگەر بینی هاوسەرەکەی شوویکردوە بەپیاوێکی تادار تووشی لەرزو تا دەبێت.

*ئەگەر ژنی دەستەڵاتداری هێنا موڵك‌و دەستەڵاتی دەستگیردەبێت، ئەگەر شایستەی ئەوکارەبێت.

*ئەگەر لەگەڵ ژنێکی مردوودا هاوسەرگیری ئەنجامدا زەفەر بەکارێکی بێبەرهەم‌و مردوو دەبات کەناهومێدبوە لێی.

*ئەگەر ژنێکی نەخۆش شوویکردو مێردەکەی دیارینەکراو نەیناسی دەمرێت، هەروەها پیاوی نەخۆشیش بەوچەشنەیە.

*ئەگەر دایکی دابەشوو زەوی‌و موڵك دەفرۆشێ، ئەگەر خەوبینەر دووگیانبوو کچیدەبێت، ئەگەر دەرکەوت وەك کوڕیدەبێت.

*ئەگەر ژنێکی کوڕداری بینی شوودەکات پاشان ژن بۆ کوڕەکەی دەهێنێت.

*ئەگەر ژنی رەبەن شوویکرد یان مێردار خێری دەستیکردەبێت.

*ئەگەر ژنێك بینی شوودەکات بەپیاوێکی مردوو یەکێتی نێوماڵی پەرت پەرت دەبێت‌و هەژار دەکەوێت.

*ئەگەر بینی ژنێکدەکات بەهاوسەری خۆی‌و دەچێتە لای ئەوە پەی بەکاروباری مردوویەك دەبات‌و بۆی زیندوو دەکاتەوە.

*ئەگەر نەچوە لای ئەوە پەیبردن بەوکارە وەك ئەوەیە چووبێتە لای.

*ئەگەر بینی ژنێکیکردوە بەهاوسەری خۆی یاخود چەند هاوسەرێکی هەیە خێرو دەستەڵات‌و پلەوپایەی بەئەندازەی جوانی ژنەکە دەستگیر دەبێت ئەگەر دەستنیشانیکرد یاخود ناسی، ئەگەر نەیناسی‌و دیاری‌و ناوزەدنەکرا بۆی بەڵگەیە لەسەر مەرگی یان مەرگی مرۆڤێك لەسەر دەستی ئەو.

*ئەگەر بینی کچی شێخێکی نەناسراوی کرد بەهاوسەری خێرێکی زۆری دەستگیردەبێت، ئەگەر ژنێك بینی شویکردوە بەشێخێکی نادیار ئەوە خێرێکی گەورەی دەستگیردەبێت، ئەگەر نەخۆشبوو لەنەخۆشیەکەی چاکدەبێتەوە.

*ئەگەر بینی ژنێکی مردوویکرد بەهاوسەری خۆی لەوانەی بۆیناشێت پەیوەندی سۆزو رەحمی بەجێدەگەیەنێ، ئەگەر زیندوبوو پەیوەندی خزمایەتی دەبچڕێ.

*ئەگەر ژنێکی مەحرەمی خۆیهێنا کاروباری خانەوادەکەی دەبات بەڕێوە.

*ژن لەخەودا:

+هاوبەش‌و شەریکە.

+دوژمنە.

+دەستەڵاتدارێکی ستەمکارە یاخود نەیارێکی سەرسەختە.

+پادشایە.

+کەشتی‌و ئامرازی گواستنەوەیە.

+هەموو شتێك زەوی بەڵگەبێت لەسەری وەك پشوو ماندوبوون‌و خێرو خراپە.

هاوەڵایەتی: (نابلسی)دەڵێت: ئەگەر نەخۆشێك بینی لەخەودا هاوەڵایەتی

کەسێکیتر دەکات بەڵگەی چاکبوونەوەیەتی.

*ئەگەربینی هاوەڵایەتی خانەوادەکەی دەکات بەڵگەیەکی خراپە، ئەگەر هاوڕێیەکی سەیرو نامۆبوو کردارێکە زیانی پێدەگەیەنێ.

هاوین: (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر زیندووکردنەوەی سوننەتو هاوسەرداریو منداڵخستنەوەی باش.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەردەرکەوتنی بەڵگەو قوتاربوونی زیندانیانو گەڕانەوەی ئاوارە.

هـ و

هود(سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر (هود)ی بینی دوژمنانی قسەی نابەجێدەکەن بەرانبەریو زاڵبوون بەسەریاو ستەمی لێدەکەن بەڵام دواتر سەردەکەوێت بەسەریاندا ، بەهەمان شێوە ئەگەر (صالح)یشی بینی.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی کۆمەڵێکی نەزان زاڵدەبن بەسەر پاشان زاڵدەبێت بەسەریانداو لەناڕەحەتی مەزن قوتاردەبن بەپێی ئایەتی: ﴿وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ (هود: ٥٨).

*ئەگەر (هود)ی بینی ڕێنومایی‌و خێری دەستگیردەبێتو کۆمەڵێك لەسەردەستی ئەودا قوتار دەبن.

هونەر: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هونەری جیاواز جیاواز بەپێی خاوەنەکانیو بەڵگەیە لەسەر چاکبوونەوە لەنەخۆشیو دڵنیایی لەترسو بیمو دڵخۆشی دوای بێزاریو ناڕەحەتی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر شوێنی هاوینەهەوار یاخود بینینی ڕەنگی جۆراوجۆر یان جلوبەرگو ڕووخساری جوانو قەشەنگ.

هـ ۆ

هۆڕ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی ویستوخواز.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مانای ناسکی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو ماڵو دارایی زۆر.

هۆڵ: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر:

+پشوودان.

+ڕەواندنەوەی هەژاریو نەداری.

+ژنێکی کەم ئەرکی پشتوپەنا.

+پلەوپایەیەکی بەرزو کەم مەترسیدار.

+ئالأو هێمایەکی سەرەڕێ بۆ ئەوەی لەسەفەردایە تا سەلامەتبێ.

+کوڕێکی چاکو خزمەتکارێکی هاوتاو ماڵێکی بەسوودو قازانج.

*ئەگەر تاریکبوو خشۆکی درندەو چەندین زیندەوەری بەزیانی تێدابوو سەرجەم لێکدانەوەکان ئاوەژوو دەبنەوە.

هۆنراوەبێژی: (نابلسی)دەڵێت ئەوەی لەخەودا هۆنراوەیەك یان دێڕە هۆنراوەیەك لەبەر بکات زانیاریو رزقو رۆزیو بەخششی باشی لەپیشەکەیدا بەدەستدەهێنێت.

هـ

هەتیوویی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی هەتیووکەوتوە کەسانیتر لەباسی ژنو پارەو بازرگانیدا شکستدەهێنن.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی هەتیوکەوتوە زاڵدەبن بەسەریا.

هەردوو باڵ (باسك ـ هەردوودەست): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەردووباڵ لەلێکدانەوەدا دووکەسی نزیکە یان دوو هاوڕێیە وەك براو کوڕی باڵغەو سوودی لێوەردەگرێو پشتی پێدەبەستێ.

*ئەگەر پیاوێك ژنێکی باڵڕووتی بینی دنیایە بەپێی فەرموودەکەی پێغەمبەر (ﷺ) لەشەوی (معراج)دا: "ئەوەی ببینێ دوو قاچی ئاسنی هەیە کوڕو هێزە لەسەفەردا".

*هەروەها (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر کەسێکی باڵکورتی بینی بەڵگەیە لەسەر ئازایەتیو دەستودڵفراوانیو سەرسامی.

هەرزن: (نابلسی) دەڵێت:ماڵو سامانێکە تێکەڵ بەماڵو سامانیتر دەبێت ، هەروەها سەرجەم دانەوێڵەکانی تریش بەو چەشنەن.

*هەروەها دەڵێن: هەرزن بەڵگەیە لەسەر هەژاریو تیاچوونی ماڵو دارایی، بۆ یەکێکیش بژێوی لەگەڵ ئاگردابێت چوستو چالاکیو گورجو گۆڵییە.

هەرسکردنی خواردن: ئەگەر بینی لەخەودا خواردنەکەی هەرسبوە هەوڵدەدات لەپیشەکەیدا. هەرسکردن بەڵگەی دڵنیاییە لەترسو بیم بەپێی ئایەتی: ﴿ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴾ (طه: ١١٢).

*هەرسکردنی خواردن بەڵگەیە لەسەر چوستو چالاکی لەسەرجەم کاروبارەکاندا.

هەرمێ: (ئیبن سیرین) دەڵێت: زۆربەی ڕاڤەکارانی خەو بەباشی دانانێنو دەڵێن: نەخۆشییە، هەندێکدەڵێن: ماڵو سامانێکە یەکێك پەیداییکردبێو خواردبێتی چونکە ناوەکەی بەڵگەیە لەسەر ماڵو سامان.

*هەروەها دەڵێن: زەردەکەی ماڵە لەگەڵ خۆشحاڵبوون.

*دارەکەی پیاوێکی عەجەمییە چاودێری خانەوادەکەی دەکاتو تاماڵی لێپەیدا بکات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر ژن بینی بوە بەخاوەنی هەرمێ کوڕێکیدەبێ.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی هەرمێیەکی زۆر بەدەستدەهێنێ ماڵو سامانێکی جەمکراوی دەستگیردەبێ.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵو سامانێکە پێیدەگات بۆ یەکێك بیخوات بەدەستیدەهێنێ.

*هەرمێ بەڵگەی خێرە چونکە چەند ڕۆژێ دەمێنێتەوەو خراپ نابێ، خواردنیشی لەڕۆژانی خۆیدا باشترە لەوەی لەکاتو وەرزی خۆیدانەبێ چونکە لەوەرزی خۆیدا نەبێت ماڵو سامانێکی حەرامە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مەرگی نەخۆشو ئەسپەردەکردنیو گەرلەکاتی خۆیدا نەبوو نەخۆشیە.

هەریسە[1] : (نابلسی)دەڵێت: لەخەودا غەمو پەژارەیە یاخود لێدانە لەلایەن کار پێسپێراواندا.

*ئەگەر بینی هەریسە دروستدەکات لەشوێنێکداو نەخۆشی تێدا هەبوو ترسی مردنی هەیە.

*هەروەها ئەگەر کۆمەڵێ سەربازی بینی هەریسە لەخۆی یان کەللەی سووورەوکراو جەنگ بەرپادەبێ لەنێوانیانداو کۆمەڵێك سەرکردە لەناو دەچن.

هەرێز(پەڵك) : (ئیبن سیرین)دەڵێت: دەگێڕنەوە پیاوێك لەخەودا دەبینێ پەڵك لەئەژنۆی ڕواوەو خەونەکەی بۆ ڕاڤەکارێکی خەودەگێڕێتەوە ئەویش دەڵێت: بۆ تۆو شەریکەکانت خێرو بەرەکەتەو بۆنەخۆش مردنیەتی ، ئنجا هەموو ئەو حاڵانە هات بەسەر ئەوپیاوەدا کەخەونەکەی بینیبوو.

هەڕەشەلێکردن : (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەڕەشەلێکردن بۆ هەڕەشەلێکراو هێمنیو ئاسایشە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی لەلایەن یەکێکیترەوە هەڕەشەی لێدەکرێو دەیانەوێت ملکەچی بکەنو زاڵدەبێتو ناترسێتو ملکەچیش نابێت.

---

[1] **هەریسە** : خواردنێکە لەگەنمی کوتاوو گۆشت دروستدەکرێ. (فەرهەنگی دەریا: ٢/١٥٤٣).

*هەڕەشەکردنیش لەخەودا بەڵگەیە لەسەر دەستبەرداربوون لەناکۆکی، ئەگەر نادیابوو نەیزانی لەشەیتانەوەیە ئەگەر هەڕەشەی لێکرد لەسەر نوێژ یان قورئان خوێندن و زەکاتدان و هاوچەشنی ئەوە بەندایەتیانە، دەگونجێت هەڕەشە لێکردن لەخەودا بەڵگەبێت لەسەر تاقیکردنەوە بەخۆشەویستی و ئەوین.

هەژاری: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر بینی هەژارە خواردنێکی زۆر بەدەستدەهێنێت بەپێی چیرۆکی (موسا)و قورئان دەفەرموێ: ﴿رَبِّ انِي لِمَا أَنْزَلْتَ الَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ (القصص: ٢٤).

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی هەژارە پرسیار لەخەڵکی دەکات و دوعاش زۆردەکات چونکە هەژاران دوعاگۆی هەمیشەیین.

*هەروەها هەژاران لەشوێنێکدا بەڵگەیە لەسەر مەرگی دەوڵەمەندو خێرێکە بەدەر دەکرێ.

*ئەگەر هەژاری لەخەودا پێدرا ماڵ و سامانێك بەبێماندوبوون و پارەیەکی بێسەرمایە دەستگیردەبێ و ماڵ و سامان وەردەگرێ.

*ئەگەر بینی هەژارکەوتوە خێری دەستگیردەبێ.

هەژاری و نەداری: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هەژاری و داوا لەخەڵکیکردن بەڵگەیە لەسەر وەڵامدانەوەی دوعا بۆ ئەوەی داواخوازیەتی.

هەسارەو ئەستێرە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەستێرەکان بەڵگەن لەسەر زانایانی نێو خەڵکی و، نێرەکان پیاون و مێیەکان ژنن، مەزنەکانیش خەڵکی ڕێزدارە، بچووکەکانیش خەڵکی گشتی و منداڵ و بەردەستن.

*ئەستێرەی ڕێنیشاندەر یارانی پێغەمبەرانی(ﷺ) لەگەڵ زاناو خواناسان بەپێی فەرموودەی پێغەمبەر(ﷺ) : "یارانم وەك ئەستێرەن".

*ئەگەر خەوبینەر دەستەڵاتداربوو ئەستێرەکان سەربازن، ئەگەر زاوابوو ئەستێرە پیاوەکانیەتی، ئەگەر بووکیشبوو ژنانە لەدەوری.

*ئەگەر دوومانگی بینی لەئاسماندا شەڕیانە لەگەڵ هەر یەکێکیاندا ئەستێرەهەبوو جیاوازی و جەنگە لەنێوان دوو وەزیرو سەرکردەو دووپیاوی گەورەدا روودەدات. ئەوەی دیار نامێنێ دەبەزێ.

* ئەگەر دوو هەسارەی بینی دەجەنگان و ئەستێرەیان لەگەڵدابوو بەهەمان شێوەیە، بەڵام ئەگەر ئەستێرەیان لەگەڵدانەبوو ئەوەی لەماڵی خۆیدا بینی و دووهاوسەر یان دوو شەریکی هەبوو جیاوازی لەنێوانیاندا بەدەستو زوباندەبێ.

* ئەگەر ژنێك خەوێکی لەو چەشنەی بینی کەوادەجەنگن بەسەر سەریەوە یاخود بەوچەشنە کەوتنەخوارەوە گەورەو بەرپرسی لەگەڵ مێردەکەی شەڕ دەکەن.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کڕیارو فرۆشی، دەگونجێت بۆ ئافرەت بەڵگەبێت لەسەر شەڕێك لەنێوان دوو کوڕیدا رووبدات یان دوو کچی یاخود لەنێوان باوك و هاوسەرەکی یان لەنێوان مێردو کوڕەکەیدا.

* کەوتنەخوارەوەی ئەستێرە بۆسەرزەوی یان کەوتنەنێو دەریا یاخود سووتانی بەئاگر یان گواستنەوەی لەلایەن باڵندەوە بەڵگەیە لەسەر روودانی مردن لەنێوان خەڵکی یاخود مردنە بەپێی زۆروکەمی و دەگونجێت لەناو پیاوان یان هەر ژناندا رووبدات ئەگەر ئەو جۆرە هەسارەیەی ناسی کەوا کەوتە خوارەوە.

* ئەگەر لەژوورەکەیدا بوو بەخاوەنی ئەستێرەو لەئاسماندا چاودێریکرد یان لەهەوادا ئەگەر شایستەی دەستەڵاتبوو بەدەستیدەهێنێت، ئەوجا دەبێت بەقازی و موفتی بەسەر خەڵکەوە ئەگەر نزمتربوو دەگونجێت تەماشای زانیاری ئەستێرە بکات.

* کەوتنەخوارەوەی بەسەریدا لەکاتی نەخۆشیا مردنیەتی، ئەگەر قەرزاربوو داوای لێدەکرێتەوە، هەروەها ئەگەر بینی لەش و لاریبوە بەئەستێرە یاخود سەری ئەستێرەی پێوە دەرکەوت دەگات پێی.

* ئەگەر ئەستێرەکەوت بەسەریا کەسێکی نادیار دێتەوە بۆ لای، ئەگەر کەوت بەسەر ژنێکی دووگیاندا کوڕێکی ناوداری بەڕێزیدەبێ.

* هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر مەرگی دووگیان ئەگەر شاهیدێك ئەوەی دووپاتکردەوە گەواهیدەربێ لەسەر مردن.

* بینینی ئەستێرە بەرۆژ بەڵگەیە لەسەر شوورەیی و ناوبانگ و رووداوی گەورەو بەڵاونەهامەتی بەپێی حاڵی گشتی خەون و تایبەتی.

* ئەگەر ئەستێرەی بینی لەماڵەکەیدا کۆبوەتەوەو رووناکیداوە خۆشی و

شادی رووی تێدەکات‌و خەڵکی ڕێزدار لەلای کۆدەبێتەوە، ئەگەر نوری نەبێ بەلاو نەهامەتیەو خەڵکی ڕێزدار کۆدەبنەوە تیایدا، ئەگەر بینی پەیوەندیدەکات بەئەستێرەوە لەسەر نەتەوەی پێغەمبەرە(ﷺ).

*ئەگەر بینی ئەستێرەیەك دەدزێ دەبێ بەخاوەنی شتێ مەترسیدارەو کەسێکی ڕێزدار لەکیسدەدات.

*ئەگەر بینی بوە بەئەستێرە ڕێزو پلەوپایە بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر بینی هەسارەیەکیبرد خوداوەند کوڕێکی ڕێزداری گەورەی پێدەبەخشێ.

*ئەگەر بینی دەستی بەرزکردەوە روو بەئاسمان‌و ئەستێرەی برد دەستەلاتو ڕێزی دەستگیردەبێ.

*ئەگەر (سوهەیل)دەرکەوت لیی ئەوە پشتتێکردن هەتا دوایی تەمەنی رووی تێدەکات.

*ئەگەر (زەهرە) دەرکەوت ئەوە بەختی باش رووی تێدەکات، هەروەها (موشتەری) بەهەمان شێوەیە.

*ئەگەر سواری هەسارەیەکبوو دەستەلاتو پلەوپایەو خێروسوودو قازانجی دەستگیربوە.

*هەندێکدەڵێن:ئەگەر بینی هەسارە لەئاسماندا نەما ماڵ‌و سامانی دەڕوات، ئەگەر دەوڵەمەندبێت بەلام ئەگەر هەژاربوو دەمرێ.

*ئەگەر هەسارەی بچووك بچووکی بەدەستییەوە بینی باس‌و ناوبانگی باش پەیدادەکات لەنێو خەڵکیدا.

*ئەگەر ئەستێرەی لەسەر جێگەکەی بینی ناوبانگ دەردەکات‌و زاڵدەبێ بەسەر هاودەمەکانی یاخود خزمەتی پیاوێکی ڕێزداردەکات.

*ئەگەر هەسارەی بینی کۆبوەتەوەو تیشك‌و روناکی بلاوکردوەتەوە بەلگەیە لەسەر ئەوەی خێری لەسەفەرەوە دەستگیردەبێ، ئەگەر لەسەفەردابوو بەدڵێکی خۆشەوە دەگەڕێتەوە بۆ لای هاوسەرەکەی.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر هەسارەی لەژێر سەربانێکدا بینی بەلگەیەکی خراپە، هەروەها بەلگەیە لەسەر وێرانبوونی ماڵی خەوبینەر، هەروەها بەلگەیە لەسەر مەرگی خاوەن ماڵ.

*ئەگەر بینی ئەستێرە دەخوات ماڵی خەڵکیدەخوات.

*ئەگەر ئەستێرەی قووتدا بەبێخواردن تێکەڵدەبێ لەگەڵ خەڵکی ڕێزداریدا لەکاروبارو نهێنیدا، دەگونجێت پلارو

تـوانج لـەیارانبگریّ (دروودی خوایـان لەسەربێت).

*ئەگەر ئەستێرەی مژی لەزانایانەوە زانیاری فێردەبێت.

*سـەبارەت بـە(پێـنج)هەسـارە گەڕۆکەکە:

١)(زوحـەل) خـاوەنی سـزای فەرمانڕەوایە.

٢)(موشتەری) خاوەن ماڵە.

٣)(مـەریخ)خـاوەن جـەنگی فەرمانڕەوایە.

٤)(زەهرە)هاوسەری فەرمانڕەوایە.

٥)(عەتارد) نووسەری فەرمانڕەوایە.

*هـەروەها ئەگەر بینـی ئەسـتێرەکان لـەئاسمان کەوتنـەخوارەوە مـەرگی فـەرمانڕەوا یـان جـەنگێك کۆمەڵـە سەربازێك لەناو دەچن تێیدا.

*ئەگەر بینـی گەردوون دەسووڕێتەوە یـان دەجـووڵیّ سـەفەردەکاتو لەپلەوپایەکـەوە دەچـێت بـۆ پلەوپایەیەکیترو حاڵوباری دەگۆڕیّ.

*ئەگەر بوو بەئەستێرەو ڕێنوماییکرد خـەڵکی پێویـستیان پێـی دەبـیّ لەکاروبارەکانیانو راوبۆچوونیدا.

(نابلـسی) دەڵێـت: ئەگـەر (حـەوت) هەسـارە گەڕۆکەکـەی بینـی بەڵگەیـە لەسـەر پیـشەسازیو بازرگـانیو زانیاریو دەستەڵات، بۆ هەرکەسێکیش بەپێی ئەندازەی خۆیو بەختی.

*ئەگەر بینی ئەستێرە لەئاسماندا نـەماوە ماڵیـدەڕوات ئەگـەر دەوڵەمەنـدبێت، ئەگـەر هـەژاربوو دەمریّ.

*ئەگەر بینی ئەستێرەی مەزن تیشكو ڕوونـاکی بڵاوکردوەتـەوە خێروچـاکەو دەستەڵاتو زانینی دەستگیردەبیّ.

*ئەگـەر هەسـارەیەکی مـەزنی بینـی کەوتـەخوارەوەو لەشـوێنی خـۆی بەرپرسێك لەوشارەدا دەمریّ.

*ئەگـەر بینـی هەسـارەی بـچووك بەدەسـتی دەگـریّ خێـرو دەسـتەڵاتی لەنێوان خەڵکیدا دەستگیردەبیّ.

*ئەگەر هەسارەی بەسەری خۆیـەوە بینـی ناوبانگـدەردەکاتو پـێش هاوچەشـنەکانی دەکـەوێت بـەوەی خزمەتی پیاوێکی بەڕێز دەکات.

*ئەگـەر بینـی هـەموو ئەسـتێرەکان کۆبوونەتـەوە ڕووناکیـان پەخـشکردوە لـەدوای سـەفەرەوە خێـری پێدەگات، ئەگـەر لەسـەفەردابوو بەخۆشحاڵییەوە دەگەڕێتەوە بۆ نیشتمانەکەی.

*ئەگەر هەسارەیەکی بینی دەستەڵات بەدەستدەهێنێت لەگـەڵ هێزو توانـاو سوودو قازانج.

*ئەگــەر ئەســتێرەکانی لـەژێر سـەربانێکدا بینیـەوە بەڵگەیـە لەسـەر وێرانبوونی ماڵەکەی هەتا رووناکیەکەی لەنێوماڵەکەیـدا بێـت یـاخود بەڵگەیـە لەسەر مەرگی خاوەن ماڵ.

*ئەگەر بینـی هەسارە دەخـوات مـاڵی خەڵکیدەخوات.

*ئەگـەر هەسـارەکانی قووتـدا خـەڵکی شـــکۆمەند خۆیـــان دەهاوێژنـــە نێوکاروبارەکـــانیو نهێنییـــەوە، دەگونجێت بەدگۆیی بەرانبەر یارانبکات (خوایان لێرازیبێت).

*ئەگەر هەسارەی مـژی فێـری زانیـاری دەبێ لەزانایانەوە.

*ئەگـەر بینـی هەسـارەکان دەخـواتو رمـڵ لێـدەرە یـاخود تەماشـای کـاری ئاسمانیانـدەکات لەگـەڵ زانیـاری گەردووناسی ئەمـەش بەڵگەیە لەسـەر کارێکی گەورەو باشـی حـاڵو گوزەران بۆ سەرجەم خـەڵکیش بەڵگەیـە لەسـەر مەرگ.

*ئەگەر بینـی ئەسـتێرەکان هـەڵوەرین مــەرگی فــەرمانڕەوایانی گەورەیــە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر جەنگ.

*ئەگـەر بینـی ئەسـتێرەکان دەکـەون بەســەر زەویـدا لەئاسمانــەوەو بـڵاو دەبونەوەودیارنەدەمان بەڵگەیە لەسـەر تیاچوونی گەلو نەتەوەیەکی زۆر.

*هەســارەو ئەســتێرە گــەورەکان بەڵگەیــە لەســەر مردنــی گــەورەو فــەرمانڕەواو پیــاوانی خانــەدان. هەســـارەو ئەســـتێرەی بـــچووکیش بەڵگەیە لەسەر مەرگی نادیارو بـچووكو زەبوونەکان.

*ئەگــەر هەســارەو ئەســتێرەکانی ئاسمـانی بینـی کەوتـەخوارەوە قـڕی دەڕوتێتـەوەو کەچـەڵدەبێ سەریـشی وەك هەســارەو ئەســتێرەی ئاسمــان سەری جیهانە.

*ئەگەر هەسارەو ئەستێرەکانی بـەرۆژ بینی بەڵگـەی ئابڕووچـوونو ناوبانگـەو بەڵگەیــە لەســەر رووداوی گەورەو بەڵاو نەهامەتی تیابەر.

*هەســارەی بـەیان بەڵگەیـە لەســەر هاوســەرگیریو ئاهــەنگو ئەگــەر لەکۆشکەکەیدا هەسارەی بەیانی بینیو لەشـەوێکی تاریـكو چـەتووندابوو ژنـی بەبوکێنی بۆ دەگوێزنەوە.

*ئەگـەر بینـی ژنـی بـۆ دەگوێزنـەوە هەسارەی بەیان هەڵهاتووە.

*هەســارەو ئەســتێرە بــچووکەکان کـەرووناکیو نوریـان کـزە بەردەسـتو خزمەتکارو رەشەخەڵکە.

*ئەگـــەر بـــوو بەهەســـارە دەوڵەمەنددەبێ.

*ئـەو هەسـارەو ئەسـتێرانەی بەڵگـەن لەسەر زستان غەمو پەژارەن ئەوانەشی بەڵگەن لەسەر هاوین بژێوی‌و خێرە.

هەستکردن بەرووداوی پەنهان: (ئـیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسـەر زۆری خێـرو دڵنیـابوون لەخراپـە بـەپێی ئایـەتی: ﴿وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ﴾ (الأعراف: ١٨٨).

هەگبە(توێشەبەرە): (نابلسی)دەڵێت: لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر ژنـی بـاش‌و چاك لەگەڵ هاوڕێ ئەمین‌و نهێنی‌و ماڵ پـارێز. ئـەوەی لەتوێـشەبەرە تیرێکـی دەرهێنا کوڕێکی نێرینەیدەبێت، ئەوەی هەگبەو توێـشەبەرەیەك بکڕێـت یـاخود بیدۆزێتەوە ژنێکدەهێنێت.

*هــەروەها دەڵــێن: هەگبــە ســامو هەیبەتـە بـۆ دوژمنـان ، یـاخود قـەڵاو ناوچـەیەکە، ئـەوەی ببینـێ هەگبـەو توێشەبەرەیەك دەبەخشێ دەستەڵاتو فــەرمانڕەوایی بەدەســتدەهێنێت‌و، هەگبـەش بۆئـەوەی شایـستەبێت بـۆ پۆسـت‌و فەرمانڕەواییـە بـۆ عـەرەبیش ژنە.

هـەلاج : (نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی بەڵگەیە لەسـەر ئـەوەی زۆر سەرسامە بەخۆی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگـەبێت لەسـەر فریاکـەوتن‌و پـشوو دوای مانـدوبوون، هــەروەها پیــاوێکی پــەروەردەکارە ڕێنومایی خەڵکیدەکات.

*کەســێکە مامەڵــە لەگــەڵ گــەل‌و کۆمەڵێکی خراپەکار دەکات‌و بەفرۆفێڵ پارەیان لێوەردەگرێ.

هــەلاجی لۆکــە : (نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر زانـا یـاخود دادوەر کاروبارەکـان لەسـەر دەستی ئەودا بەجێدێت.

*دەگونجێـت بەڵگـەبێت لەسـەر ئـەو ڕەخنــــەگرەی چــــاك لــــەخراپ جیادەکاتــەوە یــاخود پیاوێـك زۆر ژن بهێنێت‌و منداڵ‌و وەچەی زۆر بخاتەوە.

هەلامـەت: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: بەڵگەیە لەسـەر نەخۆشییەکی سووك‌و چاکبوونەوەو ئیرەیی بردن.

هەڵبـژاردن: (ئـیبن سـیرین) دەڵێـت: ئــەوەی لەخــەودا ببینێــت لەلایــەن نەتـــەوەو کەســـەکانی خۆیـــەوە هەڵدەبــژێرێت پلەوپایەیــەکی بــەرز بەدەستدەهێنێت، بەڵگـەش لەسـەری ئەوەیــە پــەروەردگار دەفــەرموێت: ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ﴾ . (القصص:٦٧)

هەڵبەستراو: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ئەوەیە کەئاژەڵدەیخوات.

هەڵدان(تێگرتن): پیاوێك هات بۆلای (ئیبن سیرین)و گوتی: دووریز خەڵکم دی هەریەك شتیاندەگرتە ئەوانی دی، ریزێکیان کاتێ هەڵیاندەدا دەیانپێکا بەڵام ریزەکەیتر نەیاندەپێکا، ئەویش وتی: ئەو دووریزە دوو کۆمەڵن ناکۆکی لەنێوانیاندا هەیە، ئەوانەی دەیانپێکا حەق پەیرەوی دەکەنو ئەوانەشی نەیاندەپێکا قسەوگوتەی بەتاڵدەکەن.

*ئەگەر تیری هاویشت پێکایو لەپێناوی پەروەدگاردابوو خوداوەند وەلامی دوعاکانیدەداتەوە، ئەگەر لەپێناوی دنیادابوو شکۆمەندیو رێزی دنیا بەدەستدەهێنێت.

*ئەوەی بەرد دەگرێتە کۆتر توانج دەگرێتە ژن، ئەگەر بینی داربوندقێکی گرتوە قسەوگوتەیەك دەکات لەکاتێکی ناشیاودا، ئەگەر پێکای لێیوەردەگرێ، وەگەرنا قسەوگوتە دەبێت بەبەلاونەهامەتی بەسەریەوە.

*دەگێرنەوە پیاوێك دێتەلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: لەخەودا دیم بەتیروکەوانێك رم هەڵدەدەمو دەمێك دەیپێکمو دەمێکیش نایپێکم ئەویش وتی: لەخوابترسە، تۆ کەسێکی باسی خەڵکیدەکەیت.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی بەمەنجەنیق هەڵدەدات ناپاکیو پلانە.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر قسەی ناشیرینگوتن بەزانایانو باسکردنیان یاخود تاوانبارکردنی ئافرەتانی داوێنپاکو نکوولیگرتن لەئاین.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر فیتنەو ئاشوب لەو شوێنەدا کەلێی دانراوە.

*تیرهاویشتن لەخەودا بەلگەیە لەسەر قسەوگفتوگۆکردن دەربارەی ئابرووی خەڵکی.

*دەگونجێت بەلگەبێت لەسەر زرگاکردنی پەیامبەران، ئەگەر تیرەکان نێزەیان پێوەبوو پەیامبەری شیفادەرنو مەبەستیان پێمەیسەردەبێت، ئەگەر نێزەیان پێوەنەبوو بەلگەیە لەسەر ناهومێدی.

*ئەگەرتیرهاوێژ خۆی نیشانو پێکراوبێت ویستوخوازی بەدەستدەهێنێت لەنزیکبوونەوە لەپەروەردگار، ئەگەر لەدنیادابوو رێزو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی تیر دەگرێتە خەڵکی بەقسەو گوتاری ناشیرین دەدوێت بەرانبەریان.

*ئەگەر بینی تیردەهاوێژێو هەڵدەکات زمانێکی پیسی هەیەو دەکەوێت بەسەر ئابرووی خەڵکیدا.

*ئەگەر بینی تیردەهاوێژێ بۆ مەبەستێ و هەڵەناکات خواستو ویستی بەدەستدەهێنێت بۆ کارێك نامەیەك یاخود نوێنەرێك دەنێرێ.
*ئەگەر تیرێك بگرێتە مرۆڤێك بەلام نەیپێکێ گوتارو قسەی پووچو بەتاڵدەکات بەرانبەری، ئەگەر پێکای گوتەکانی بەوچەشنەیە کەدەیکات بەرانبەری.
*ئەگەر بینی لەشاخێکەوە رمو تیر هەڵدەدات بەرووی رۆژهەلاتو رۆژئاواداو جلوبەرگێکی سپی پۆشیوە دەستەلاتو پلەوپایەی دەستگیردەبێت ئەگەر شایستەی ئەوەبێت.
*ئەگەر رمو تیرەکانی لەلانەو ماڵی دەستەلاتەوە هەڵدا نووسراوو نامەیە دەینێرێ.
*تیرهاوێژی بەداری (بندق) بەردەبارانە، هەروەها دەڵێن: لەشاردا بەردەبارانی ئەوکەسەیە تیرەکە دەهاوێژی، ئەگەر تیرهاوێژ لەدەریادابوو بۆ راوچیبوو دەستکەوتە.
*ئەگەر تیرێکی هەڵداو خوێنی لەبەر رۆیی سوودو قازانجێکدەکات لەلایەن پیاوێکی مەزنەوە.
*ئەگەر تیرەکان دڵیان پێکا بەختی منداڵێکی خۆشەویستو جوانکیلەیە یان کیژێکی شۆخو شەنگ.

*ئەگەر بینی بەمەنجەنیق بەرد دەهاوێژێ روو بەقەلایەکی دوژمن قسەیەکی چاکە دەکات یاخود دوعایەکە لەبارەگای پەروەردگار دەیکات.

هەڵسان: (نابلسی) دەڵێت: هەڵسانی مرۆڤ بەکاری خێر لەپێناوی خوداوەنداو لابردنی خراپەیە.
*ئەگەر خەوبینەر لەوانەبوو چاوەڕێی بەرەنگاری لێدەکرا خەڵکی خێروچاکەو پشووی لێدەبینن، ئەگەر بارهەڵگربوو دەگەڕێتەوە سەر حاڵی خۆی، ئەگەر نەخۆشبوو درێژخایاندەبێ نەخۆشییەکەیەتی، هەروەها ئەو منداڵەی ناتوانی هەڵبسێ بەڵگەیە لەسەر سستیوخاوی بژێوی.

هەڵکوتانەسەر: (نابلسی) دەڵێت: هەڵکوتانەسەر لەخەودا دزی یان سیخوڕیو جاسوسییە بەسەر ئەوەی لەخەودا مەبەستییەتی مرۆڤ یان هەربوونەوەرێکیتر.

هەڵکۆڵ (بەردتاش): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر هەڵکۆڵینی بەسوودبوو دەبێت بەخاوەنی دنیاو جوانییەکانی.
*ئەگەر هەڵکۆڵینی قورئان لەبەرد مامۆستای فێرکاری نەزانینە، ئەگەر هەڵکۆڵینەکەی لەبەر تەختەبوو ئاشکرا نەبوو یان هەڵکۆڵەری دووڕووە.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر زانیاریو ڕێبازی چاکە.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر فڕوفێڵو هەڵخەڵەتاندن.

*هەڵکۆڵەری مس ئاژاوەو نەخۆشییە ڕوو لەسەردەکات.

*هەڵکۆڵەری زێڕو زیوو دانایییەکی دیارە یان دانانی شتێکە لەشوێنی خۆی.

*هەڵکۆڵەر جوانکاریدەکات.

هەڵگرانی عەرشی خوایی: (نابلسی) دەڵێت: بینینیان لەخەودا شکۆمەندیو هێزو ڕێکەوتنو خۆشەویستیو هاوڕێیەتییە، بینینیان بەڵگەیە لەسەر ڕەوشتی چاکو پاکی بیرو باوەڕو نزیکبوون لەدروستکراوە تایبەتمەندەکانی پەروەردگار.

هەڵگەڕانەوە: هەڵگەڕانەوەی مرۆڤ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر هاوەڵپەیداکردن بۆ پەروەردگارو دۆڕاندنی دنیاو قیامەت.

*ئەگەر لەپێشەوە بۆ دواوە هەڵگەڕایەوە تەوبەدەکات بۆلای خواو بەڵگەیە لەسەر ڕووبەڕووبوونەوەی خەڵکی.

*لەپەوڕووکەوتن بەڵگەیە لەسەر نەخۆشییەکانی هەناوو ناخ، ئەگەر خەوبین ژنبوو ڕوو وەردەگێڕێ.

هەڵم: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەڵم جوان مامەڵەکردنە لەگەڵ خەڵکی.

(نابلسی)دەڵێت: هەڵمێنەرو بوخوردان خزمەتکارێکی بەڕەوشو هەستناسکە، خاوەنەکەی ستایشو پیاهەڵدان بەدەستدەهێنێت.

*بۆ نەخۆش بەڵگەیە لەسەر مردنو بۆنی خۆشو دوکەڵکردن پێی پیاهەڵدانە لەگەڵ مەترسیدا، بەڵام عەنبەر بەدەستهێنانیماڵێکە لەلایەن پیاوێکی ڕێزدارەوە.

*میسکو هەموو بۆنێکی ڕەش خۆشحاڵییە.

*ئەوەی ببینێ هەڵم دروستدەکات ئەوا خێرو ڕزقو ڕۆزی دەستدەکەوێت.

*هەڵمکردن دەوڵەمەندییە بۆ هەژار.

*دەگونجێت بوخورد بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو ئاین.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاوەڵایەتی ئاشکراو بەرچاو.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر بەرتیلدانو ڕێککەوتن لەگەڵ ناکۆکو دزدا یاخود خزمەتی قارەمانو بەدەرخستنی نهێنی نێو ناخو خۆشەویستکردنە لای خەڵکی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستیو ئەوینداریی.

*بوخوردی ئاهەنگ لەخەودا:
+ملکەچکردنی دوژمن‌و سەرکەوتنە.
+هێوربوونەوەیە لەترس‌و بیم.
+بەتاڵکردنەوەی جادووسیحرە.
+بەدەستهێنانی رزق‌و رۆزییە بۆ خاوەنەکانی، لەگەڵ ئەوەی مەبەستیەتی لەخەودا.
(نابلسی) دەڵێت: هەڵم لەخەودا بریتییە لەهەڵمی ئاوو تاریکایی.
*ئەو هەڵمەی لەدەم دێتەدەرەوە لەزستاندا ئەگەر لەخەودا بینی‌و خەوەکەش لەهاویندابوو بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی‌و نهێنی شاراوە بەدەردەکەوێت. ئەگەر خەوبینەر رێنماییکرابوو وێڵ‌و سەرگەرداندەبێت، ئەگەر زانابوو بیدعەیەکی دیارو بەرچاو دادەهێنێ.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر درۆو قسەو گوفتارێکی بێسوودو کەڵك.
هەڵئوتان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەرکەس ببینێ پەنجەی قاچی هەڵئوتا لەزەوی قەرزی لەسەر کۆدەبێتەوە، ئەگەر خوێنی لێهات بەلاو نەهامەتی رووی تێدەکات. هەروەها دەڵێن: ماڵ‌و دارایی حەرام بەدەستدەهێنێت.
هەڵهاتن(راکردن): (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوە بۆڕێبازی خوداو پاشگەزبوونەوە لەگوناهو تاوان بەپێی ئایەتی: ﴿ فَفِرُّوا اِلَى اللهِ اِنِّي لَكُم مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِين ﴾ (الذاريات: ٥٠).
*هەڵهاتن دەستەلات یان تەوبەو مەرگە.
*ئەگەر بینی لەدوژمنێك کەلێی دەترسێ هەڵدێت دڵنیادەبێت لێی.
*ئەگەر زانایەك هەڵهات دادگا بەدەستدەهێنێ چونکە (موسا) (سەلامی خوای لێبێت) دادگەریکرد دوای هەڵهاتنی.
*ئەگەر بینی هەڵدێت‌و ناترسێ ئەوە دەمرێ بەپێی ئایەتی: ﴿ قُلْ لَنْ يَنْفَعُكُمُ الفِرَارُ انْ فَرَرْتُمْ مِنَ المَوْتِ ﴾ (الأحزاب: ١٦).
*ئەگەر بینی هەڵهات‌و دەیزانی هەڵهاتنەکەی بۆچییە تەوبەدەکات.
*هەڵهاتنی سوپا سەرکەوتنەو، هەڵهاتنی بێباوەڕانیش هەڵهاتنە بەپێی ئایەتی: ﴿ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِكُمُ الرُّعْبَ﴾ (الأحزاب: ٢٦).
هەڵواسین: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەڵواسین سێبەشە:
١)هەڵواسین بەزیندوێتی.
٢)هەڵواسین بەمردوویی.
٣)هەڵواسین دوای کوشتن‌و تیاچوون.

*ئەگەر بینی بەزیندوێتی هەڵواسراوە پلەوپایەو ڕێزو چاکسازی لەئایندا بەدەستدەهێنێت، ئەگەر بینی بەمردوویی هەڵواسراوە بەرزیو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێ وێڕای خراپی لەئایندارێتییدا، ئەوەشی بەکوژراوی هەڵواسرا پلەپایەو بەدەستدەهێنێتو درۆی لەگەڵدا دەکرێ.

*ئەگەر بینی هەڵواسراوەو نازانێ کەی هەڵواسراوە ماڵو داراییەکی بۆ دەگەڕێننەوە لەکیسیچوە.

*هەندێکدەڵێن: هەڵواسین بۆ دەوڵەمەند خراپە دەگونجێت هەژارییێت، چونکە هەڵواسراو بەرووتی هەڵدەواسرێ، بۆ هەژارانیش بەڵگەیە لەسەر دەوڵەمەندی، بۆ سەفەرگەرانی دەریایی بەڵگەی بەدەستهێنانی ویستو خوازە لەوسەفەرەداو قوتاربوونو رزگارییە لەناسۆرییەکان.

*هەندێکیتر دەڵێن: ئەگەر بینی هەڵواسرابوو بەدەروازەکانی شارەوەو خەڵکی تەماشایاندەکرد پلەوپایەو شکۆمەندی بەدەستدەهێنێتو بەهێزو لاواز دێنە ژێر دەستەڵاتیەوە.

*ئەگەر خوێنی لەبەر ڕۆیی ژێردەستەکانی سوودی لێوەردەگرن.

*ئەگەر بینی گۆشتی کەسی هەڵواسراو دەخوات ماڵو دارایی‌و سوودو قازانج بەدەستدەهێنێت لەبەرپرسێکی بەرزو بالآوە.

*هەروەها دەڵێن: غەیبەتی دەستەلآتدار یا بەرپرسێکدەکات ئەگەر ئەوەی دەیخوات شوێنەواری نەبێت.

*دەگێڕنەوە (شافعی) (ڕەزای خوای لێبێت) لەخەودا دەبینێ لەزیندانایە لەگەڵ پێشەوای باوەڕدارانداو هەڵواسراون بەپشتا، ئەم خەوەی بەهەندێك لەراڤەکارانی خەو راگەیاندو ئەوانیش وتیان: خاوەنی ئەم خەوە ناوبانگدەردەکاتو ناوبانگی بلآودەبێتەوە، پاشان (شافعی) بەوچەشنە ناوبانگی دەرکرد (ڕەزای خوای لێبێت).

*لەسەردەمی (یەزید)ی کوڕی (مهلب)دا پیاوێك دێت بۆلای (ئیبن سیرین) و دەڵێت: لەخەودا بینیم (قەتادە) هەڵواسرابوو، ئەویش دەڵێ: ئەو پیاوە ڕێزدارە گوێی لێدەگرن، هەر لەوڕۆژگارەدا (قەتادە) خەڵکی هاندەدات دابنیشنو بەشدارینەکەن لەگەڵ (یەزید).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا پلەوپایەی بەرزە بۆ هەڵواسراو، ئەگەر بینی

هەڵواسراوە شایستەی پلەوپایەبوو بەدەستیدەهێنێت، ئەگەر لەسەر پشت گیانی دەرچوو ئایندارى لەشوێنى دەستەڵاتەکەی کزدەبێ.

*ئەگەر هەڵواسراو نەمرد دەستەڵاتێك دەگرێتەدەست ئاینى پارێزراودەبێت و دادپەوەر دەبێت لەجێی دەستەڵاتیدا.

*ئەگەر بینی هەڵواسراو لەگەڵ خەڵکی گشتیدابوو ملکەچ و تووڕەدەبێ.

*ئەگەر گۆشتی هەڵواسراوی خوارد خێری دەستگیردەبێ لەکۆمەڵ و نەتەوەیەکی گەورە.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر گۆشتی هەڵواسراوی خوارد کاری پۆستەچیدەکات، ئەوەشی ئەوکارە بکات کۆچی دواییدەکات.

*ئەگەر بینی لەدەروازەکانی شار هەڵواسراوەو تەماشایدەکەن پلەوپایەو دەستەڵات بەدەستدەهێنێ و کەسانی بەهێز لەژێر دەستیدا دەبن، ئەگەر خوێنی لەبەر ڕۆیی ژێردەستەکانی سوودی لێوەردەگرن.

*ئەگەر بینی لەخەودا هەڵدەواسرێ بەڵگەیە لەسەر سەرۆکایەتی بەپێی ئەو شوێنەی تێدا هەڵواسین ئەنجامدەدرێ.

*هەڵواسین بەڵگەی خێرە بۆ هەژاران و بەڵگەیە لەسەر دەرکەوتنی شتەپەنهان و نادیارەکان و بۆ دەوڵەمەندیش بەڵگەی خراپە چونکە بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی کاروبارەکانیان، ئەوەی هاوسەری نەبێت بەڵگەیە لەسەر هاوسەرداری و ئەوەی دەیەوێت لەماڵەکەیدا بمێنێتەوە یان دەترسێ ڕوو لەلایەکبکات بەڵگەیە لەسەر هاتنەدەری لەناوچەو شوێنی خۆی.

*هەڵواسین بەهەڵگەڕاوەیی بەڵگەیە لەسەر ناچارکردن و گەڕانەوە لەسەفەر.

هەڵوژە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەڵوژە لەکاتی خۆیدا رزق و ڕۆزی یان کەسێکی غەریب و ونبوە دەردەکەوێت، بەڵام گەر لەکاتی خۆیدا نەبوو نەخۆشیە دێت بەسەریا.

*هەڵوژەی زەرد یا سەوز غەم و پەژارەیە ڕووی تێدەکات.

*ئەگەر بینی نەخۆشێك هەڵوژە دەخوات چاکدەبێتەوە، ئەوەی خاوەن ناونیشان و بنەڕەتێکی خراپبێت لەیەك دەم و کاتدا کۆدەبنەوە لێی.

هەڵۆ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەهێزترین باڵندەیەو لەهەموویان بەرزتر دەفڕێ و چاوی ئێجگار تیژەو تەمەنیشی درێژە.

*ئەگەر هەڵۆیەکی بینی یاخی بووبوو دەستەڵاتدار تووڕەبووە لێی و سپاردوویەتی بەپیاوێکی ستەمکار.

*ئەگەر گوێڕایەڵ نەبوو لێی نەدەترسا حاڵوباری بەرزدەبێتەوەو دەبێت بەکەسێکی مەزنی سەرکێش‌و لەئاینەکەیدا ڕۆدەچێ.
*ئەگەر بەئاسماندا فڕی‌و خۆیکرد بەتەختانێکدا دەمرێ، ئەگەر هاتە دەرەوە دوای ئەوەی چووە نێو تەختانەکە نزیکدەبێتەوە لەمردن بەڵام قوتاردەبێت لێی.
*ئەگەر پەڕو ئێسکەکەی بەدەستهێنا ماڵ‌و سامانێکی مەزن بەدەستدەهێنێت.
*ئەگەر لەسەرپشتی کەوتەخوارەوە غەم‌و پەژارە ڕووی تێدەکات‌و، دەگونجێت تیابچێت.
*ئەگەر بەچکە هەڵۆیەکی بۆ نێردرا کوڕێکی بەناوبانگی پێدەبەخشرێ، ئەگەر بەڕۆژ ئەوەی بینی نەخۆشیەکە نزیکیدەکاتەوە لەمردن.
*ئەگەر هەڵۆ برینداریکرد نەخۆشیەکەی درێژەدەخایەنێت.
*هەروەها گوتراوە: هەڵۆ خەلیفەو پادشای گەورەیەو ئەوەی ببێت بەخاوەنی زەفەر دەبات. گۆشتی هەڵۆش ماڵ‌و دەستەڵاتە.
*ئەگەر بوو بەخاوەنی هەڵۆ تەمەنی درێژ دەبێت، هەموو باڵندەیەکی دڕندە وەك هەڵۆو باز دەدرێتەپاڵ دەستەلاتدار ڕێزە.
*ئەگەر باڵندەیەك هەڵیگرت‌و بردیە ئاسمان یاخود نزیکبووەوە سەفەر دەکات بۆ شوێنی دوور بەئەندازەی ئەو باڵندەیە.
*ئەگەر چووە نێو ئاسمان لەو سەفەرەدا دەمرێ.
*هەموو جۆرە فڕینێك باشە لەلێکدانەوەداو فڕین بەڕێکی بەنێو ئاسماندا مەرگە یان زەرەرو تیاچوون‌و زیانە.
(نابلسی)دەڵێت: باڵندەی سەربڕاو بەڵگەیە لەسەر مردنی پادشایەك.
*ئەگەر دووگیانێك هەڵۆیەکی بینی دایەن‌و شیردەرو بەخێوکەر دەبینێ.
*هەڵۆ بەگەورەترین پادشاو فەرمانڕەوا یان بەپێغەمبەران‌و پیاوچاکان باسدەکرێ.
*ئەگەر گوێی لەهەڵۆیەکبوو دەنگی بیست ناکۆکی لەگەڵ مرۆڤێکدا بۆ دروستدەبێ.
*هەڵۆ بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی.
*هەروەها بەڵگەیەلەسەر ماڵێکی زۆرو جەنگ‌و شەڕ، دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر بیدعەو وێڵی‌و سەرگەردانی بەپێی ئایەتی:

﴿ولا تذرنّ وداً ولا سواعاً ولا يغوث ويعوق ونسراً وقد اضلّوا كثيراً﴾ (نوح: ٢٢- ٢٣).

*دەگونجێت هەڵۆ بەڵگەبێت لەسەر منداڵ.

*ئەگەر هەڵۆیەك لەئاسمانەوە بەرەو زەوی هات هیچ کارێکی بۆ بەجێ نایەتو دەستەڵاتەکەی بەسەردەچێت.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: دەستەڵاتدارێکی ستەمکارە هیچ ئەمەکدارییەکی نییە لەخوار بازەوەیە لەپلەوپایەدا، ئەگەر بوبوو بەهەڵۆ پلەوپایەیەك وەردەگرێ بەڵام بەخێرایی لەکاردەخرێ.

هەڵە: (نابلسی) دەڵێت: هەڵەکردن لەخەودا بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو دانانی شتێك کەلەشوێنی خۆیدا نەبێت.

هەڵهاتن لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر:

(نابلسی)دەڵێت: هەڵهاتن لەترسا یان بەهۆی خێرایی جموجوڵەوە بینی بەڵگەیە لەسەر گوتەی نیگەرانکەری هەراسان.

*هەڵهاتن لەسەرەوە بۆ خوارەوە جیابوونەوەی حاڵوبارێکی نوێیە لەگەڵ ئالودەبوونی حاڵێکی خراپ.

*هەڵهاتن بەخێرایی بەرزبوونەوەی پلەوپایەی مرۆڤە.

هەڵکەندن: (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەوەی ببینێ زەوییەك هەڵدەکەنێتو زەوییەکەش وشکبوو بەئەندازەی ئەوە ماڵو دارایی دەستدەکەوێت، ئەگەر زەوییەکە تەڕبوو فێڵ لەمرۆڤێکدەکات لەپێناوی ئەوەی بەدەستیدەهێنێتو لەو جێگەو شوێنەدا ماندوویەتی رووی تێدەکات بەئەندازەی شێی ئەو زەوییە.

*چاڵهەڵکەندن بەڵگەیە لەسەر:

+فێڵ.

+دەستبڕینو چاوبەست.

+تۆڕووداو.

+شوێنو جێگەی داوێنپیسان.

+زیندانو کۆتو بەندو هاوچەشنی ئەوانە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر بینی زەوییەك هەڵدەکەنێتو خاكو خۆڵی لێدەردەدات ئەگەر نەخۆشبوو یاخود نەخۆشی هەبوو گۆڕەکەیەتی، بەڵام ئەگەر لەسەر سەفەربێت بەجێگەیاندنی سەفەرەکەیەتیو خاكو خۆڵەکەش رزقو رۆزیو دەستکەوتە.

*ئەگەر بینی چاڵهەڵدەکەنێ یان بیرو جۆگەلە، ئەگەر وایزانی بەو هەڵکەندنە دەگات بەئاو ئەگەر بۆ خۆیبێت بژێوی تایبەتە، وەگەرنا رزقو رۆزی گشتییە، ئەگەر ئاوی لەبەر رۆیی گرێیەکە روو لەبژێویو رزقو رۆزیدەکات.

*ئەگەر لەکاتی هەڵکەندندا وایزانی کەسێك دەخاتە نێوی فڕوفێڵ لەوکەسەدەکات.
*ئەگەر خۆی چوە نێو چاڵەکە فڕوفێڵە ئۆباڵو ئەستۆی خۆیدەبێتەوە بەبێنەوەی ئەو کەسەبیەوێت.
*ئەگەر بینی لەو خاكو خۆڵە دەخوات هەڵیکەندوە لەو ماڵەی بەدەستدەهێنێت دەخوات.
*ئەگەر خۆی لەچاڵێکدا دییەوە ژنەکەی تەڵاقدەداتو لێی جیادەبێتەوە.
*ئەگەر خۆی لەسەر لێواری چاڵێك بینیەوە بەڵام نەچوە نێو چاڵەکە دژایەتی دەکەوێتە نێوانیان، پاشان ئاشتدەبنەوە.
*ئەگەر بینی لەچاڵێکی بچووك دێتە دەرەوە ئەگەر نەخۆشبێت یاخود زیندانی قوتاردەبێت.
*ئەگەر بینی لەنێو چاڵێکدا وندەبێتو هیچ دەروازەیەکی تیا نییە فێڵی لەگەڵ دەکرێت بەئەندازەی چاڵەکەو فراوانیو گوشاری.
*ئەگەر بینی دەکەوێتە نێو چاڵێکەوەو هانا بۆ کەسانێکدەبات دەریبهێننەوە بەڵام کەس نایەت بەهانایەوە ئەو چاڵە چاڵی خۆیەتی، چاڵیش بەڵگەیە لەسەر سەفەرێکی نزیك، هەروەها چاڵ فڕوفێڵە، هەروەها پیشەیە بۆ یەکێك ئالوودەی بێت.
*چاڵ ژنێکی هەژاری داپۆشراوە.
*دەگونجێت چاڵ بەڵگەبێت لەسەر هێمنی لەترسو قوتاربوون لەناڕەحەتی بەتایبەت ئەگەر یەکێك تێیدا ونبێت بەتایبەت ئەگەر دوژمنبێت.
*ئەگەر لەنێو چاڵەکەدا خواردنێکی خۆشی یان ئاوێکی سازگاری تێدابوو یان پۆشاکێك عەورەتی خۆی پێ داپۆشێ رزقو رۆزییەکی بۆ دێت لەلایەکەوە هەرگیز پەی پێنەبردوە یاخود لەگەڵ کەسێکی ناکۆكو نەیاردا ئاشتدەبێتەوە.
(نابلسی)دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کاربەسەربردنو بەجێهێنانی بۆ خاوەنەکەی، مەگەر ئەوە هەڵبداتەوە کەدەخورێ یان ئەوەی سوودو قازانجی تێدایە ئەوجا بەخراپی مامەڵە لەگەڵ ئەو رزقو رۆزییەدەکات کەخوداوەند پێیبەخشوە.
*ئەگەر گۆڕی ناسراوێکی مردووی هەڵدایەوە بەدوای رێبازی ئەو مردوەدا دەگەڕێ لەدنیادا ئەگەر زانابوو یاخود خاوەن ماڵو سامانبوو بەو ئەندازەیە بەدەستیدەهێنێ.

*ئەگەر بینی گەیشت بەمردوویەك لەگۆڕەکەیدا هەتا هەڵیدایەوەو بینی زیندوە لەنێو گۆڕەکەیدا داوای چاکەو خێرو ماڵی حەلاڵە ، خۆئەگەر بەمردووی بینی هیچ خێرێکی تێدا نییە داواکەی.

*ئەگەر روویکردە گۆڕستانێكو هەڵیدایەوەو بەزیندوویی‌و مردوویی بینی بانگبێژێکی ترسێنەر لەوێدادەبیّ.

*گۆڕهەڵکەن داوایەکی نهێنیدەبێت چونکە عەرەب بەنادیاری شەڕو خێرو ناو زەدیدەکات.

*ئەگەر گۆڕی زانایەکی شارەزای هەڵدایەوە رێبازەکەی دەگرێتەبەرو زیندووی دەکاتەوە.

*بەهەمان شێوەیە هەڵدانەوەی گۆڕی پێغەمبەریش(ﷺ)وایە، مەگەر بگات بەئێسکی پروکاوو پەڕۆی لەتو پەت رزیو دەچێت بۆ بیدعەو رووداوێك.

*ئەگەر بەمردوویی بینی‌و پاشان لەگۆڕەکەی هاتە دەرەوە دەگات بەویستو خوازی‌و رێبازی زیندودەکاتەوە.

*ئەگەر گۆڕی بێباوەڕێکی هەڵدایەوە یان کەسێکی بیدعەکار یان کەسێکی ناموسوڵمان شوێنی رێبازی خەڵکی‌و وێڵ‌و سەرگەردان دەکەویّ یاخود چارەسەری بێماڵی‌و سامانی بەحەرامدەکات یا بەفرۆفێڵ.

*ئەگەر گۆڕەکەی هەڵدایەوەو کەوت بەسەر کەلاکی بۆگەن لەلێکدانەوەدا بەهێزترەو پتر بەڵگەیە لەسەر خراپە.

(ئیبن سیرین)دەڵێت: هەڵکەندن لەماڵدا فرۆفێڵە، ئەگەر بینی لەماڵێکدا چاڵهەڵدەکەنی‌و دەگات پێی دەچێتە داخوازی ژنێك‌و بەفرۆفێڵ دەگات پێی.

*ئەگەر لەشارێکدا چاڵیهەڵکەند بەدوای ئاینی پیاوێکی زانادا دەگەڕیّ‌و بەپێی فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرمویّ: "من شاری زانیاریم‌و عەلی دەرگاکەیەتی".

*ئەگەر لەسەر بەردێك هەڵکەندنی ئەنجامدا بەدوای ئاینی دەستەلاتدارێکی دڵڕەقدا دەگەڕیّ.

(نابلسی)دەڵێت: چاڵی قەلاکان بەڵگەیە لەسەر چوونە لای کچ ، لەگەڵ گەڕان‌و پشکنین‌و بەدوای هەواڵداچوون.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر تێکچوونی ماڵ‌و سامان‌و تێکچوونی حاڵی منداڵان.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شوێنکەوتنی شوێنەوارو هەواڵ.

*ئەگەر بینی لەماڵێکدا چاڵیهەڵکەندو گەیشتە ناوەکەی دەگات بەئافرەتێك‌و فێڵی لێدەکات.

هەنار: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەنار ماڵێکی کۆکراوەیە ئەگەر خۆش‌و بەتامبێت، دەگونجێت لانەو کونجێکی ئاوەدانبێت یان گرێیەکبێت.

*داری هەنار پیاوە، دەگونجێت ژنبێت.

*هەنار ترس‌وبیم‌و غەم‌و پەژارەیە.

*دەگێڕنەوە پیاوێکدێت بۆلای (ئیبن سیرین)و دەڵێت: هەنارێکم بەدەستی خۆمەوە دی، ئەویش وتی: ژنێکە دەیکەیت بەهاوسەری خۆت، ئەگەر بیخۆیت باشە .

*هەروەها هەنار کوڕەو بەڵگەیەلەسەر:

+دەستەڵاتداری وڵات‌و شارێکی ئاوەدان.

+زەوییەکی ناوازەی سەرنج ڕاکێش.

+ماڵ‌و دارایییەکی جەمی بازرگان.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر بینی هەنارێکی دەنك سووری بەدەستهێنا هەزار دینار بەدەستدەهێنێت، ئەگەر دەنکەکەی سپیبوو هەزاردرهەم بەدەستدەهێنێت، ئەگەر شیرینبوو شادی‌و خۆشییە، ئەگەر ترشبوو غەم‌وپەژارەیە.

*ئەگەر هەنارێك بفرۆشێ پیاوێکە دنیا هەڵدەبژێرێ بەسەر قیامەتدا.

*ئەگەر بینی توێکڵی هەنار دەخوات لەنەخۆشی دەپارێزرێ.

*گوشینی هەنارو خواردنەوەی ئاوەکەی خەرجی پیاوە بۆ خۆی.

*داری هەنار بەڵگەیە لەسەر بچڕانی پەیوەندی خزمایەتی.

*هەناری نادیار نازانرێ شیرینە یان ترشە لەئاستی شیرینیدایە مەگەر گوتەی خەوبینەر بەڵگەبێت لەسەر شتێکیتر.

(نابلسی) دەڵێت: هەنار بۆ دەستەڵاتدار بەشارێك لێکدەدرێتەوە ئەگەر شکاندی شارێك ئازاد دەکات، توێکڵەکەی سنوورەکەیەتی‌و دەنکەکەی پیاوەکانیەتی.

*ئەگەر توێکڵی هەنار بخوات لەخەودا لەنەخۆشی چاکدەبێتەوە.

*هەرنا بەسندوقێکی داخراو ناو زەددەکرێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر شانەی هەنگ.

*ئەگەر ڕەنگی هەنارەکە سپیبوو بەڵگەیە لەسەر درهەم، ئەگەر سووربوو بەڵگەیە لەسەر داچڵەکان یاخود گەشتێك.

*ئەگەر هەنار بەژن لێکدرایەوە ژن جوان‌و شۆخ شەنگە، ئەگەر باخبوو کچە، ئەگەر هەنارەکە شکابوو بێوەژنە.

*هەناری بۆگەن ژنێکی بێشابرووی داوێنپیسە.
*هەناری ترش ماڵێکی حەرامە، هەروەها دەڵێن: غەمو پەژارەیە.
*ئەگەر هەنارێکی بفرۆشێ کەسێکە دنیای بەسەر قیامەتدا هەڵبژاردوە.
*گوشینی هەنارو خواردنەوەی شەربەتەکەی خەرجی پیاوە بۆ خۆی.
*هەناری نەناسراو نادیار کەوا نازانرێ شیرینە یاخود ترش وەك شیرینی وایە.
*دارهەنار پیاوێکی شانو شەوکەتدارە، دڕکەکانی ڕێگرە لەخراپەو سەپێچی، ئەگەر دەستەلاتداربوو زاڵدەبێت بەسەر دەستەلاتدارانی دی، ئەگەر بازرگانبوو بازگانی زیاددەکات.
*بڕینی دارهەنار بەڵگەیە لەسەر بچڕانی پەیوەندی خزمایەتی.
*دەگونجێت دارهەنار بەڵگەبێت لەسەر راچڵەکان.
*هەروەها دەڵێن: هەناری شیرین رزقو رۆزییەکی حەلاڵە بەماندوبوون بەدەستدێت، ترشەکەشی غەمو پەژارەیەو هەناری تێکەڵیش رزقێکە گومانی تێدایە.
هەناسە: (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەڵمژینی هەناسەی ئاسوودەیی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کارێك ئەنجامدەدات غەمو پەژارەی لێدەکەوێتەوە.
هەناسەی خۆشی دەربڕین(ئاه پیداهاتن): (نابلسی)دەڵێت:ئەوەی لەخەودا پیاوێك ببینێ هەناسەی خۆشی دەردەبڕێت دەستبەکارێك دەکات سەرەتاکەی غەمو پەژارەیە یاخود بەلاو نەهامەتی، هەناسەی شادیو خۆشی هەڵمژینیش بەڵگەیە لەسەر ئەو خەمو خەفەتەی لێدەکەوێتەوە.
هەنجیر: (ئیبن سیرین)دەڵێت: هەنجیر ماڵێکی زۆرە، دارەکەشی پیاوێکی زۆر دەوڵەمەندە زۆر سوودمەندبێتو دوژمنایەتی ئیسلام رووی تێبکەن، چونکە داری هەنجیر کونەمارەو لێخواردنیشی بەڵگەیە لەسەر وەچەی زۆر.
*هەندێکدەڵێن: هەنجیر رزقو رۆزییەکە لەلای عێراقەوەدێت، کەمێك خواردن لێی رزقو رۆزی بێخەشو پاکە، زووربەی راڤەکارانی خەویش لەسەرئەوەن هەنجیر باشە چونکە خوداوەند بەمەزنی داناوەو لەقورئانی پیرۆزدا سوێندی پێخواردوە، کۆمەڵێك لەراڤەکارانیش رقیان لێبوەتەوەو

دەڵێن بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە بەڵگەشیان فەرمایشتی پەروەردگارە لەمیانەی چیرۆکی (ئادەم)و (حەوا) کاتێ دەفەرموێ: ﴿وَلاَ تَقْرَبَا هَـٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾(البقرة: ٣٥).

*هەندێکیتر دەڵێن: هەنجیر غەمو پەژارەیە بۆئەوەی دەیخواتو دەستیدەکەوێت.

(نابلسی)دەڵێت: ئەوەی ببینێ لێیدەخوات وەچەو نەوەی زیاددەکاتو دەڵێت: هەنجیر رزقو رۆزییەکە لەلای عێراقەوە دێتو ماڵو داراییەکی کۆیەو بۆ خاوەنەکەی زیاددەکات بێماندوبوونو شوێنەوارەکەشی بەسەریا دیاریدەدات.

*کەمێك هەنجیرخواردن رزقو رۆزی ئاسانە. هەر هەنجیرێك بخورێ هەزار دینار یان دە هەزار درهەمە دەکەوێتە دەستی.

*هەروەها دەڵێن: هەنجیر ماڵێکی بەرچاوە.

*گەلای هەنجیر غەمو پەژارەی نەبراوەیە، ئەوەی بیخوات غەمو پەژارە رووی تێدەکات لەگەڵ پەشیمانی.

*هەنجیر بەپیاوچاکانو هەڵبژاردە راڤە دەکرێت، یان بەرزقو رۆزی ئاسانو خۆشی تەواوو نازو نیعمەتی خۆشنوود.

*هەنجیری رەشیش لەوادەو کاتی خۆیدا خێرە.

*هەنجیری سپی باشترە لەرەش.

*ئەگەر هەنجیری لەکاتی خۆیدا نەدی بەڵگەیە لەسەر ئێرەیی بۆ خەوبینەردێتەروو.

*دەگونجێت هەنجیر بەڵگەبێت لەسەر سوێند، ئەگەر وابێت دەگونجێت ئەو سوێندە درۆبێت.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارە گواستنەوەی لەشوێنی بەرزەوەیە بۆ شوێنی نزم.

هەنجیرو ترێ: دەگونجێت هەنجیری سەوزو ترێ سپیکە لەزستاندا بەڵگەبێت لەسەر باران.

*هەنجیری رەشو ترێ رەشکەش بەڵگەن لەسەر سەرماو سۆڵە .

*دەگونجێت بەشەوو رۆژیش لێك بدرێتەوە، ئەمەش دەچێتە دەروازەی لێکدانەوەی کەسییەوە، خەمو خەفەتیش لێرەدا نابات و چونکە باران وێڕای سوودو قازانجی بەلام بۆ گەشتوگوزارو موسافیر بەربەستو کۆسپەو بۆ کاسبیش پشووە ، جاری واش هەیە رووخانو قوڕاویکردنی گشت لایەکی لێبەرپادەبێت.

هەنسك: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەنسك بەڵگەیە لەسەر ئەوەی ئەوکەسە توورەدەبێتو دەدوێتو قسەدەکات لەسەر بابەتێکی نەشیاوو نەخۆشیەکی سەختو توند دەگرێ.

هەنگ: (ئیبن سیرین)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی پلەوپایەو سوودو قازانج.

*هەروەها بەڵگەیە لەسەر گوندنشینو ماندوانو ئەوانەی رەنجدەدەنو دەکۆشن.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانایانو ئەوانەی خاوەن کتێبن چونکە هەنگوین شیفایەو هەنگیش نیگای بۆ نێردراوەو فێری پیشەیەککراوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سەرباز چونکە میرو سەرکردەیان هەیە کەشاهەنگەو ئەسپو ئاژەڵیان هەیە.

*هەروەها گوتراوە: هەنگ مرۆڤێکی کاسبو بەسوودەو مەترسی گەورەیە، ئەگەر کۆمەڵێ هەنگی بەدەستهێنا دەستکەوتو ماڵ بەبێ ماندوبوون بەدەستدەهێنێ.

*ئەگەر پادشایەك بینی شوێنی هەنگی گرتوە شارێکی ئاوەدانی بەسوودی حەڵاڵ بۆ خۆی دیاریدەکات، ئەگەر چوە نێو پوورەکەی زاڵدەبێت بەسەریا، ئەگەر هەنگوینی لێدەرهێنا هیچی بۆ هەنگەکان بەجێنەهێشت ستەمیان لێدەکات، ئەگەر بەشی خۆی بردو پشکی ئەوانی وازلێهێنا دادپەروەر دەبێت لەگەڵیان.

*ئەگەر کۆمەڵێك هەنگ کۆبوەوە لێیو پێوەیاندا هاوکاریدەکەنو زیانی لێوەیان پێدەگات.

*ئەگەر کوشتنی لەو پوورەیەو دووریاندەخاتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: فەرپیتە لەگەڵ دەوڵەمەندی بۆ یەکێك هەیبێت وێڕای بوونی مەترسی.

*ئەگەر پوورەی هەنگی بینیو هەنگوینی لێدەرهێنا ماڵی حەڵاڵی بەدەستهێناوە.

*ئەگەر هەنگوینەکەی بردو هیچی بەجێنەهێشت بۆ هەنگەکە ستەمو زۆرداری لەکۆمەڵێکدەکات، ئەگەر پشکێکی بۆ جێهێشت دادپەوەردەبێت، ئەگەر فەرمانڕەوا یاخود خوازیاری حەقبوو.

*ئەگەر بینی هەنگ بەسەریەوە دەنیشێتەوە پلەوپایە بەدەستدەهێنێ، ئەگەر پادشاو فەرمانڕەوایەك خەونێکی لەوجۆرەی بینیو دەسەڵات بەدەستدەهێنێ بۆ کشتیاران بەڵگەی

خێرو فەڕو پیتە، بۆ سەرباز بەڵگەی شەڕو ئاژاوەیە.
*هەروەها بەڵگەیە لەسەر سەرباز چونکە شوێنی میرەکەی دەکەوێت.
*ئەوەی هەنگ بکوژێ دوژمنەو کوشتنی هەنگ بۆ کشتیاران باش نییە چونکە رزقو رۆزیو بژێوی لەوەوەیە.
*ئەگەر هەنگی لەشارێکی چۆڵ بینی سەربازانی بێخێر هێرش دەبەنەسەر ئەو شارە.
*هەنگ بەڵگەیە لەسەر:
+لێدان.
+نەخۆشی.
+خەڵکی گوندنشین.
+سوپای ئیسلام.
+نهێنیدەرخەرو ئەوانەی نهێنی دەدۆزنەوە.

هەنگباز(هەنگبڕ): (نابلسی)دەڵێت: خاوەنی هەنگەو بینینی بەڵگەیە لەسەر جەنگاندنو ماڵو سامان بردانو ئابلۆقەو پۆشینی چەك.

هەنگوین: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەنگوین میراتیەکی حەڵاڵە یان ماڵو دەستکەوتە یاخود شەریکابەتییە.
*ئەگەر هەنگوینی لەبەردەستی خۆیدابینی بەڵگەیە لەسەرئەوەی زانیارییەکی بەڕێزی هەیە، ئەگەر بینی دەرخواردی خەڵکیدەدات قورئاندەخوێنێتەوە لەنێوان خەڵکیدا بەتۆنێکی خۆشو دڵڕفێن.
(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەبەردەمیدا هەنگوینی دانراوی بینی زانیاریەکی بەرزی هەیەو دەیەوێت خەڵکی گوێبیستی بن، ئەگەر هەنگوینەکە بەتەنیابوو ئەوە ماڵێکی حەڵاڵە لەدەستکەوتێکەوە پێگەیشتوە، ئەگەر لەدەبە یان کوپەیەکدابوو ماڵێکی جەمی حەڵاڵی دەستدەکەوێ.
*خواردنی هەنگوین بەڵگەیە لەسەر بەدەستهێنانی شەهیدی لەجەنگدا.
*هەروەها هەنگوین بەڵگەیە لەسەر نەخشەو پلان، هەنگوینی پاڵفتەو ساغ بەڵگەیە لەسەر کرداری چاكو باشی تایبەت.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر حەڵاڵ یان تالانی یاخود بەزۆر لەخەڵك زەوتکردن، هەروەها دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چاکبوونەوە لەنەخۆشی.
*دەگونجێت هەنگوین بەڵگەبێت لەسەر گەواهیدان بیدات یان بۆییدەن.
(ئیبن سیرین) دەڵێت: هەنگوین بۆ ئایینداران تامو چێژی باوەڕو قورئانخوێندنە لەگەڵ کرداری چاکەو بۆ

دنیاویستان بەدەستهێنانی دەستکەوتە بەبێماندوبوون.

*هـەروەها هـەنگوین بەڵگەیـە لەسـەر قورئان چونکە خوداوەنـد وتـەی خۆی بەچارەسەروشیفا ناوبردوە.

*لـە(ئـیبن سـیرین)ەوە دەگێڕنـەوە وتوویـەتی: هـەنگوین رزق و رۆزییـەکی زۆرە خاوەنەکـــەی بەبێمانـــدوبوون بەدەستیدەهێنێت لەبەرئـەوەی ئـاگری بەرنەکەوتوە.

*هـــەنگوین لەلایـــەکیترەوە رزقێکـــی کەمەوە بەماندوبوون دەستگیریدەبێت.

*ئەگەر بینی ئاسمان هـەنگوینی باران بەڵگەیـە لەسـەر باشـیو بـوونی فـەڕو بەرەکەت.

*ئەگـەر بینـی هـەنگوینی نـەپاڵێوراو دەخـــواتو لەســـەریەوە هـــەنگوینی پـاڵێوراو هـەبوو هەنـدێك لەراقـەکاران رقیـــان لێدەبێتـــەوەو بـــەمارەبڕینی دایکیان لێکداوەتەوە.

*دەگێڕنــەوە پیاوێــك دێــت بــۆلای پێغەمبـــەر (ﷺ)و دەڵێـــت: تامـــارییو هـــەورێکم بینـــی رۆنو هـــەنگوینی دەبارانـــدو خـــەڵکیش دەیانگرتـــەوەو هەنـــدێك زۆرو هەنـــدێکیش کـــەم، (ئەبوبەکر) (رەزای خوای لێبێت) وتـی: باڵێکی بدەمـەوە ئـەوە قورئـانو تـامو چێژیەتی لەگـەڵ نـەرمونیانیو خـەڵکی هەیانە زۆری دەخوێنیو هەندێکیشیان کەم[1].

*هـەروەها دەگێڕنـەوە پێغەمبـەر(ﷺ) فەرموویـــەتی: "لەخـــەودا بینـــیم لەگومـەزێکی ئاسـنداﺑووم و هـەنگوین لەئاسمانـەوە دادەبـەزیو پیـاو یـەك پەنجە یان کەوچکێك یاخود دووانیـان لێدەبردو هەیشبوو زیاتری دەخواردو هەشبوو بەشلی دەیخوارد" (ئەبوبەکر) (رەزای خوای لێبێت) فـەرمووی: ئـەی پێغەمبـەری خـوا بـا راڤـەی بکـەم، گومەزەکـە ئیـسلامەو هەنگوینەکـەش کەلـــەئاسمان دادەبـــەزێ قورئانـــەو ئەوەشی کەوچکێك یان دوانـی لێدەبرد ســـوورەتێك یـــا دوان فێردەبـــێو ئەوانەشـی لێـسایانەوە کۆیدەکەنـەوە، پێغەمبـــــەر (ﷺ) فـــــەرمووی: "راستدەکەی".

*هـــەروەها دەگێڕنـــەوە (عەبـــدوڵلا)ی کــوڕی (عومــەر) فەرموویــەتی: ئــەی پێغەمبـەری خـوا: لەخـەودا بینـیم ئـەو دوو پەنجەیـــەم هـــەنگوینیان لێدەچۆڕێتو منیش بەپەنجە دەیخۆم،

---

[1] (متفق علیه) : (بوخاری) لـە(کتاب التعبیر) فەرموودەی ژمارە (٧٠٤٦)، و(مسلم) لـە(کتاب الرؤیا) (١٧٧٧/١٧/٤).

پێغەمبەر(ﷺ)فەرمووی: "تۆ قورئان دەخوێنیتەوە"[(١)].

*پیاوێك لەخەودا بینی نانیدەکرد بەهەنگویندا و دەیخوارد ئنجا حەزی لەزانیاریدەکرد لەگەڵ دانانیدا ، پاشان سوودی لەوە وەرگرت و ماڵ و داوای زۆربوو چونکە هەنگوین بەڵگەیە لەسەر باشی زانیاری و نانیش لەلای چەپەوەیە.

(ئیبن سیرین) دەڵێت: هەنگوین ئەوشتەیە کەقسەو وتەکانی پێدەرازێنێتەوە، ئەمەش لەسەردەمی (عومەر)ی کوڕی (عەبدولعەزیز)دابوو.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا ماڵێکی زۆری حەڵاڵە یان ماڵ و سامانێکە لەدەستکەوتدا بەدەستیهێناوە یان لەشەریکایەتیدا.

*هەنگوین بۆ ئایندارن تام و چێژی ئاین و قورئانخوێندن و کاری چاکەیە و بۆ دنیاویستان بەدەستهێنانی ماڵ و سامانە بەبێماندوبوون.

*هەروەها هەنگوین رزقێکی کەمە لەروویەکەوە ماندوبوونی تێدایە.

*دەگونجێت هەنگوین بەڵگەبێت لەسەر چێژتنی تام و چێژ لەجووتبوون لەگەڵ ژندا یان هی پیاو هەروەك لەفەرموودەدا هاتوە : "هەتا تام و چێژی هەنگوینەکەی بکەی و ئەویش تام و چێژی هەنگوینەکەت بکات".

*دەگونجێت هەنگوین بەڵگەبێت لەسەر خەم و پەژارەو ئیرەیی و خۆپاراستن لەپلانیان چونکە هەنگوین مێش و زەردەواڵە و مێرووڵەی لێکۆدەبێتەوە.

*هەنگوینی ساغ و پاڵفتەکراو بەئاگر دەرووە دوای نارەحەتی و کوڕێکە دوای تەواوبوونی وادەی نێو رەحم و هاوسەرێکە دوای تەواوبوونی خولی مانگانە ماڵ و سامانێکە بەزەکات پاکدەبێتەوە، زانیاریەکی پاك و پوختە لەبیدعە و گومان و رێنومابییەکە دواتر سەرکەردانی بەسەرا نایەت.

*هەنگوینی ساغ ماڵێکی پاك و پوختە، هەروەها دەڵێن: ماڵ و داراییەکە بەماندوبوون دەستگیردەبێ.

*هەنگوین چارەسەرە لەنەخۆشی.

*هەروەها دەڵێن: خواردنی هەنگوین ماچکردنی خۆشەویستە.

*ئەگەر بینی هەنگوین دەلێسێتەوە هاوسەرگیری دەکات لەگەڵ یەکێکدا

---

(١)(ئەحمەد) لە(مسندە)کەیدا (٦/٤٨٢) فەرموودەی ژمارە:(٧٠٦٧)هێناویەتی و (هەیسەمی) لە(مجمع)دا(٧/١٨٤)هێناویەتی.

نـــان‌و هـــه‌نگوین بخـــوات چـــونكه بژێوییه‌كی باش به‌ده‌ستده‌هێنێت.
هه‌وا(كه‌ش): (ئیبن سیرین) ده‌ڵێت: ده‌گونجێت به‌ڵگه‌بێت له‌سه‌ر ناوه‌كه‌ی، ئه‌گـــه‌ر خـــۆی به‌وه‌ســـتاوی یـــان دانیشتوویی یاخود جموجووڵه‌وه بینـی له‌سه‌ر ویست‌وخوازی ئاینه‌كه‌ی ده‌بێت یاخود له‌دنیادا رۆده‌چێت.
*ئه‌گه‌ر له‌نێو كه‌شتیه‌كدابوو لـه‌ده‌ریادا ترسی شكاندنی هه‌یه، ئه‌گـه‌ر لـه‌ترس‌و بیمـــدابوو رووی تێـــده‌كات، ئه‌گـــه‌ر نه‌خۆشبێت له‌تیاچوون نزیكده‌بێتـه‌وه، ئه‌گه‌ر له‌شوێنی خۆیدا كه‌وتـه‌خواره‌وه تێكده‌چـــی‌و كرداره‌كـــانی ئـــاره‌زوو زاڵده‌بێت به‌سه‌ریا به‌پێی ئایه‌تی: ﴿ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴾ (الحج: ٣١).
*ئه‌وه‌ی لـه‌دوادا دروستده‌كرێ یـاخود ســـواری ده‌بـــێ ئه‌گـــه‌ر نه‌خۆشـــبوو ده‌مرێ‌و داره‌مه‌یت‌و گۆره‌كه‌یه‌تی.
*ئه‌گه‌ر سه‌وزبوو شـه‌هیدده‌بێ، ئه‌گـه‌ر فـه‌رمانڕه‌وا یـاخود دادوه‌رێك خـه‌وێكی ئاوای بینـی له‌سـه‌ركاره‌كه‌ی لاده‌برێ، ئه‌گه‌ر كه‌سێك خـه‌وێكی وابیبینـی گرێـی هاوســـه‌رایه‌تی به‌ســـتبوو تووشـــی مه‌ترسیده‌بێت‌و ئه‌گه‌ر كه‌سێك ئـه‌وه‌ی بینـــی كه‌لـــه‌ده‌ریادابوو كه‌شـــتیه‌كه‌ی ده‌شكێ یان له‌تیاچوون نزیكده‌بێتـه‌وه له‌یه‌كێك له‌و كارانه‌دا.
*ده‌گونجێت به‌ڵگه‌بێت لـه‌سـه‌ر سـه‌فه‌ر له‌ده‌ریاو وشكانیدا، ئه‌گـه‌ر بـه‌باڵ فـڕی بـه‌هێزتره بۆ خاوه‌نه‌كـه‌ی‌و سـه‌لامه‌ت ده‌بـــێ‌و ده‌گونجێـــت باڵـــه‌كانی مـــاڵ‌و سامانبێت هه‌ڵبسێ یان ده‌سـته‌لاتێكبێ لـــه‌ژێر ســـایه‌یدا ســـه‌فه‌ر بكـــات ، مه‌لـــه‌كردنیش له‌هـــه‌وادا هـــه‌ر بـــه‌و شێوه‌یه‌یه.
*ئه‌گـه‌ر بـه‌بێ بـاڵبوو به‌ڵگه‌یـه له‌سـه‌ر گـــۆڕان لـــه‌وه‌ی رووی تێـــده‌كات له‌تێكۆشـان‌و سـه‌فه‌ر ئه‌گـه‌ر لـه‌كاتی خۆیدانه‌بوو له‌ده‌ریا یان وشكانیدابوو.
*ئه‌گـه‌ر بینـی بـه‌باری پانیـدا فـڕی به‌ئاسماندا سه‌فه‌رێكی دوور دێته‌به‌ری.
*ئه‌گـه‌ر خه‌وه‌كـه تایبـه‌تبوو نێـوانی خـۆی‌و ئاسمـان ره‌شـده‌بێت، ئه‌گـه‌ر تایبه‌تبوو به‌سه‌رۆك چاوی كوێرده‌بێ‌و رووناكی له‌چاوی ده‌فڕێ.
*ئه‌گـه‌ر زانایـه‌ك ئـه‌و خـه‌وه‌ی بینـی‌و له‌خـه‌ودا ده‌گریـان یـان ده‌پاڕانـه‌وه ناڕه‌حـه‌تی روویـان تێـده‌كات بـه‌پێی تاریكاییه‌كـه‌ی بـه‌هۆی فیتنـه‌و غـه‌م‌و په‌ژاره‌و نه‌بوونی قات‌و قرییه‌وه.
(نابلسی)ده‌ڵێت: ئه‌گه‌ر بینـی له‌خـه‌ودا له‌نێوان ئاسمان‌و زه‌ویدایه شكۆمه‌ندی‌و

پلەوپایە بەهۆی دەستەڵاتەوە بەدەستدەهێنێ، ئەگەر خەوبینەر خاوەنی ئومێدو لەخۆبایبوونبوو خەونەکەی پووچو بەتاڵە.

*ئەگەر بینی بەنێو هەوادا دەڕۆیی بەبێنەوەی سەربکەوێت شکۆمەندیو ماڵێکی حەلاڵ بەدەستدەهێنێ ئەگەر شایستەبوو، وەگەرنا سەفەردەکات ئەگەر ئومێدخوازبوو.

*ئەگەر بینی هەڵواسراوە لەنێوان ئاسمانو زەویدا دڵی سەرقاڵدەبێتو نازانێت چیدەکات.

*ئەگەر کەوتەخوارەوە پلەوپایەو شانو شەوکەتی دەکەوێت، ئەگەر پایەدارنەبوو نائومێددەبێت لەکارێك کەخوازیاریبوە.

*هەروەها دەڵێن: ئەوەی لەهەوادا بکەوێتە خوارەوەو غەمباربێت دەرووی لێدەکرێتەوە.

*هەوای ساف بۆ یەکێك خوازیاری سەفەربێت یاخود پیشەوەرێك پیشەکەی وابەستەی تیشکی خۆرو هەوابێت باشە.

*هەروەها بەئارەزووی نەفس لێکدەدرێتەوە ئەوەی سەرپێچی ئارەزووی بکات بەهەشتیدەبێت.

*ئەگەر خۆی بینی لەنێوان ئاسمانو زەویداو قسەینەکرد خێری دەستگیر دەبێ لەگەڵ ماڵو سامانو شکۆمەندی.

*ئەگەر بینی لەسەر هەوا دانیشتوە ئەوە ئارەزوو تێکەڵ بەئاینەکەی دەکاتو لەخۆی بایی دەبێت.

هەواڵگەر: (نابلسی)دەڵێت: بەیەکێك دەگوترێت بەدووی رووداوو کردار بکەوێتو بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر لێدوانو قسەکردن دەربارەی ئابرووی خەڵکی، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سیخوڕیو جاسووسی.

هەواڵو ژیاننامەگێڕەرەوە: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئاگاداربوون لەهەواڵو گواستنەوەی هەواڵو دەنگوباسی راستو درۆو بردنەسەری بەڵێنو وادە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر ژیاننامەی ئامۆژگاریدەرو زاناو شوێنەوارناسان بەباسکردنی رووداوی پەنهانو نادیار.

هەور(گەواڵەهەور): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەور بەڵگەیە لەسەر ئاینی ئیسلام هۆکاری ژیانو قوتاربوونەو هۆی بەزەیی میهرو سۆزە کەخوداوەند ئەو ئاوە هەڵدەگرێ بۆ بەندەکانی کەپێیدەژێنەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر زانیاریو فیقهودانایی‌و روونکردنەوە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+سەربازو هاوەڵان.
+حوشتری هاتوو کەبەئاوخواردن دەژێتەوە.
+کەشتی چارۆکەدار کەلەئاودا دەرواتو نەلەزەوی‌و نەلەئاسماندایەو بەهۆی باوە دەچێت بەرێوە.
+ژنی دووگیان چونکە ژن‌و هەور هەردووکیان ئاویان هەڵگرتووە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر باران خۆی چونکە لەخۆیەتی‌و بەهۆی ئەوەوەیە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر سزای دەستەلاتدارو بڕیارەکانی، ئەگەر گەواڵەهەورەکە رەشبوو یاخود شتێکی وای لەگەڵدابوو بەڵگەبێت لەسەر سزا.
*ئەگەر هەوری لەماڵی خۆیدا بینی یاخود دابەزییە ژوورو ماڵەکەی موسوڵماندەبێ ئەگەر بێباوەڕبێتو زانیاری‌و دانایی بەدەستدەهێنێت ئەگەر باوەڕداربێت، یاخود هاوسەرەکەی دووگیاندەبێ ئەگەر خوازیاربێ یان حوشترو کەشتیەکەی یا ئۆتومبیل‌و هەرشتێکی دیکەی رووی تێبکەن.

*ئەگەر خۆی بینی سواری گەواڵەهەوربوە یاخود بینی دەڕوات بەرێوە ژنێکی چاکو باشدەبێ بەهاوسەری ئەگەر رەبەنبێت یا خوازیاری سەفەرو (حەج)بێت، وەگەرنا بەزانیاری‌و دانایی لێکدەدرێتەوە ئەگەر خوازیاربێت ئەگەر وانەبێ تیپێکی سەرباز بەکێشیدەکەن یاخود بەیاوەری ئەوان بەرێدەکەوێ، وەگەرنا فەرمانڕەوا بەرزیدەکاتەوە بەهۆکارێکی باڵاو نوێ.
*ئەگەر گەواڵەهەورێکی رێچکەبەستووی دووبەدووییەکی بەدیکردو خەڵکی چاوەڕێبوون‌و لەوگەواڵەهەورانەبوو روو لەو شوێنە دەکرێ خەڵکی گومانی پێدەبەن‌و بەو چەشنەدەبێ خێرو چاکەی هەڵگرتبێ یان سەربازو کاروان رووی تێبکات.
*ئەگەر بینی لەسەر زەوی کەوتەخوارەوە یاخود کەوت بەسەر ماڵەکاندا یا کێڵگەکان یا دارو درەختو رووەکدا، لافاوو باران‌و کوللەو باڵندەیە، ئەگەر لەخەونەکەدا نیشانەی وای تیابوو بەڵگەبێت لەسەر زیان وەك رەشەباو ئاگرو مارو دووپشك هێرشێکە دەکرێتە سەریان‌و دەدات بەسەریاندا، یاخود هاوەڵ کاروانێکە هەواڵێکیان بۆ

دەبات مەرگی زۆرێك لەوانەی سەفەریانکردووە لەخۆگرتوە یان گیراونو غەرامەکراون یاخود باخێکە میریو دەستەڵاتدار دەیخاتە ئەستۆیان، یان بیروبۆچوونو بیدعەیە لەنێویاندا بڵاودەبێتەوە.

*هەندێکی دیکە دەڵێن: هەور پادشایەکی بەتوانایە یاخود دەستەڵاتدارێکی بەسۆزو بەزەییە، ئەوەی تێکەڵ بەهەوربێت تێکەڵ بەپیاوی لەو چەشنەدەبێ.

*ئەگەر هەوریخوارد سوود لەماڵی حەڵاڵی پیاوێك وەردەگرێ یان سوود لەدانایی وەردەگرێ، ئەگەر کۆیکردەوە دانایی لەپیاوێکی ئاوا وەردەگرێ، ئەگەر بوو بەخاوەنی دانایی و موڵكو دەستەڵات بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی ماڵو خانوویەك لەهەور دروستدەکات دنیایەکی رێزداری حەڵاڵو دانایی و بەرزیو شکۆ بەدەستدەهێنیت.

*ئەگەر کۆشکێکی لەهەور دروستکرد خۆی لەگوناهو تاواندەپارێزێ بەو داناییەی سوودی لێوەرگرتوەو خێری زۆر بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر هەوری بینی لەدەستدابوو بارانی دەباراند دانایی بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەر بینی خۆییوە بەهەورو باراندەبارێنێ بەسەر خەڵکیدا ماڵو دارایی بەدەستدەهێنێتو خەڵکی سوود وەردەگرێ لێی.

*ئەگەر هەور بارانی تێدانەبوو ئەگەر خۆی دەستەڵاتخوازبوو دەبێت بەدەستەڵاتدارو دادپەوەر نابێت.

*ئەگەر بازرگانی خوازبوو بەڵێنی بەجێناهێنێتو دەستەبەری ناکات.

*ئەگەر پیشەوەربوو لەپیشەکەیدا شارەزاو دانادەبێتو خەڵکی پێویستیان پێیدەبێ.

*هەور فەرمانڕەواو دەستەڵاتدارە قسەی بەسەر خەڵکیدا دەڕواتو خەڵکی قسەو دەستەڵاتیان بەسەریا ناڕوات.

*ئەگەر هەورێك بەرزیوەوەو بروسکەو گرمەی تێدابوو دەرکەوتنی دەستەڵاتدارێکی بەهەیبەتە بەحەق هەڕەشەدەکات.

*ئەگەر هەورێکی بینی لەئاسماندا هاتە خوارەوەو بارانی باراند بەشێوەیەکی گشتی ئیمامو پێشەوایەکی دادپەوەر دادەنرێ بۆ ئەو شوێنە ئەگەر هەورەکە سپیبوو یان رەش.

*هەوری سوور ئەگەر لەکاتی خۆیدا نەبێ بەڵاو نەهامەتییە یاخود فیتنەو نەخۆشییە.

*هەندێکدەڵێن: ئەگەر هەورێکی بینی لەزەوییەوە روو بەئاسمان بەرزبوەوەو وڵاتی تاریککرد بەڵگەیە لەسەر خێرو چاکە، ئەگەر خەوبینەر خوازیاری سەفەربوو بۆی دێتە پێش‌و بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە، ئەگەر دڵنیانەبوو لەشەڕو خراپە پارێزراو دەبێ‌و دەگات بەهیواو ئاواتی خۆی.

*هەندێکی دیکە دەڵێن: ئەو هەورەی لەزەوییەوە بەرزدەبێتەوە روو بەئاسمان بەڵگەیە لەسەر سەفەر یان هەوری رەش بەڵگەیە لەسەر غەم‌و پەژارە.

*هەوری رەشیش بەڵگەیە لەسەر سەرمایەکی سەخت‌و پەژارە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر تێکەڵ بەهەوربوو بەڵام هیچی لێهەڵنەگرت تێکەڵ بەزانایاندەبێ‌و هیچ لەزانیاریەکەیان ناگۆڕێ بۆ کردار.

*ئەگەر سواری هەوربوو ناوبانگی بەرزو بڵندەبێتەوەو لەدانابییدا بالاَو شکۆداردەبێ.

*ئەگەر بینی چەکەکەی بوە بەهەور پیاوێکی رکەبەروناکۆکە، ئەگەر خۆی وانەبێ ئەوە کوڕەکەی یاخود گەورەی‌و هاوشێوەیەکی بەوچەشنەیە.

*ئەگەر هەورەکە رەشبوو دانابییە لەگەڵ دڵخۆشی‌و پیاوچاکی.

*ئەگەر هەورەکە نارەحەتی‌و ناخۆشی‌و بەلاَی لەگەڵدابوو رکەبەرەکان دەستدرێژی دەکەن بۆ پیاوێکی دانای بەهێز.

*ئەگەر بینی هەورێك بەرزبوەتەوەو زێڕدەبارێنی بەسەریا لەپیاوێکی دانا کاروبارێکی دنیا فێردەبێ، ئەگەر هەورەکە سپیبوو بارانی بارانید فەرمانڕەوایەکی دادپەروەری پیرۆز دەبێت.

*ئەگەر لەکاتی خۆیدا هەوری بینی خێرو بەرەکەت‌و نازو نیعمەت‌و ماڵ‌و دارایی بەدەستدەهێنێت، یاخود خوداوەند رزق‌و رۆزی دەڕێژێ بەسەر خەڵکی ئەو شارو وڵاتەدا، ئەگەر لەنەبوونیشدابوون دەروویان لێدەکرێتەوەو لەوبارە قوتاردەبن.

*گەواڵە هەوری سپی لەخەودا بەڵگەی کردارو رەفتارە.

*ئەو گەواڵە هەورەی مرۆڤ دەیبینێ وەك ئەوەی لەزەوییەوە بەرزدەبوەوە روو بەئاسمان بەڵگەیە لەسەر سەفەرو بۆ یەکێك لەسەفەردابێت بەڵگەیە لەسەر گەڕانەوەی لەسەفەرەکەی‌و دەرکەوتنی شتی نهێنی.

*هەوری سوور بەڵگەیە لەسەر بێکاری.
*هەوری تاریكو بۆر بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە.
*هەوری رەش بەڵگەیە لەسەر سەرمایەکی سارد یان غەمو پەژارە.
*دەگونجێت هەوری سوور بەڵگەبێت لەسەر سەرباز رووەدەکەنە ئەو وڵاتە لەگەڵ ویستو پلان.
*ئەگەر بینی بەشێکی لەهەور وەرگرت دانایی بەدەستدەهێنێت یاخود کشتوکاڵی زەویو زاری مردوو دەکات.
*ئەگەر بینی سواری هەوربوە یاخود بەسەریەوە دەڕوات دانایی بەشێوەیەکی تەواو وەردەگرێ.
*ئەگەر بینی هەور هات بەرەو رووی لەخەودا کرداری باش ئەنجامدەداتو دادپەروەر دەبیٰو مژدەی پێدەدرێو لەهەموو غەمو پەژارەیەك قوتاردەبیٰ، ئەگەر لەخراپەکارانبوو سزایەك دادەبەزێت بەسەریا.
*ئەگەر بینی هەوروتیشکی خۆری داپۆشیوە فەرمانڕەوا نەخۆشدەکەوێ یاخود تووڕەدەبێتو خەشمدەیگرێ یان لەدەستەڵاتو پلەوپایەی خۆی لادەبرێ.
*(جەعفەری صادق) (رەزای خوای لێبێت) دەڵێت: ئەگەر بینی کراسەکەی لەهەورە نازو نیعمەتی خوایی دەیگرێتەوە.
*هەور بەڵگەیە لەسەر رەواندنەوەی غەمو پەژارەو ترسو بیمو دەرکەوتنی کاری لەرادەبەدەر "کەرامەت".
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر خۆشەویستی بەپێی ئایەتی: ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ (النور: ٤٣).
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەرکەوتنی باوەڕدارانو مردنی کەسانی نەخۆشو گرفتدار بەپێی ئایەتی: ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلاَّ أَن يَأْتِيَهُمُ اللهُ فِي ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْمَلائِكَةُ وَقُضِيَ الأَمْرُ﴾ (البقرة: ٢١٠).
*ئەگەر سواری گەواڵەهەورێکبوو پلەوپایەی بەرز دەبێتەوەو بەسەلامەتی سەفەردەکات ئەگەر لەسەفەردابیٰو سەلامەتدەبیٰ، ئەگەر رەبەنبوو ژنێکی رێزداردەهێنێت.
*دەگونجێت گەواڵەهەور بەڵگەبێت لەسەر غەمو پەژارە.
(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر سەفەر لەدەریادا بەهۆی ئاوهەڵگرتنی لەنێوان ئاسمانو زەویدا.

هەورەبروسکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر بەڵاونەهامەتی کەخوداوەند دەیهێنێت بەسەر بەندەیا یاخود دووریدەخاتەوە لەوەی کەخۆی دەیەوێت وەك کوللەو سەرماو رەشەباو نەخۆشیو گەڕیو لەرزوتاو...

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تەندروستی باشو دەستەلاٌتدارییەکی گەورە کەلەلایەن پادشایەکە دەبێتو تێدا تیاچوونو فەوتانی لەخۆگرتبێ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هاتنی دەستەلاٌتداری ستەمکارو بەڵگەیە لەسەر دابەزینی بۆسەرزەوی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر رووداوی بەناوبانگ.

*ئەگەر هەورە بروسکەی بینی دای لەماڵەکەی ئەگەر نەخۆشبوو دەمرێ، ئەگەر کەسێکی سەفەریکردبوو دەگەڕێتەوە.

*ئەگەر هاوەڵێکی دەوری دەستەلاٌتداریدابوو پێداویستیو خوازی بۆ بەجێدێت، وەگەرنا دزێك هەڵدەکوتێتەسەری یان ئاگری تێبەردەبێ یاخود ماڵەکەی دەڕوخێ.

*ئەگەر هەورە بروسکەی بینی دەدات لەماڵان دەگونجێت لەنێو خەڵکیدا هەواڵێك هەبێ بەگەڕانەوەی کەسێکی ئاوارە یان حاجی یاخود تێکۆشەرانی.

*ئەگەر هەورەبروسکە لەسەرزەویو کێڵگەو بێستانو کەسانی باجگریدا خراپە رووودەکاتە خەڵکی ئەو ناوچەیە.

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا سزایە ئەگەر لەو ناوچەیەبداتو بروسکە هەبوو.

*هەورە بروسکە بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی بۆ یەکێك بیسوتێنێ، ئەگەر شتێکی بەسوودی سووتاند بەڵگەیە لەسەر زیانو بازاڕ ساردی.

*هەورە بروسکە ئاگادارییە بۆ کەسێك گوناهو تاوان ئەنجامبداتو ترسو بیمێکی زۆرسەختو توندە.

*ئەگەر بینی هەورەبروسکەیەك لەشارێکیداوەو زەوییەکەی سووتاندوە دەستەلاٌتدارێك رووودەکاتە ئەو شوێنەو خراپەکاری تێدا بڵاو دەکاتەوە یان جەنگو قاتو قڕیو گرانیەکی توندی تیابەرپادەکات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر هەورەبروسکە بەبێئاگر روویدا ئەوە دەستەلاٌتداری داهاتوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر هەڕەشەی دەسەلاٌتدارو توورەیی.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر پەیمانی باشو فەرمانی دروست، چونکە فەرمانی فریشتەی هەورەکانە بەهەڵسانو بەخشینو نمەدان.

*هەورەبروسکە بەڵگەیەلەسەر:
+مۆسیقاو جەنگو چوون بەرەو دوژمنو هەستان.
*هەوریش بەڵگەیە لەسەر سەربازو برووسکەش نێزەیە لەگەڵ ئاڵای رەنگاو رەنگ.
*بارانیش بەڵگەیە لەسەر خوێنی رژاوو ناڵەناڵی هەوریش بەڵگەیەلەسەر مەرگ.
*ئەگەر هەورەبروسکەی دی لەئاسماندا فەرمانی ئەسپەردەکردنە لەدەستەڵاتدارەوە.
*ئەگەر بینی ئەو هەورەبروسکانە بارانیان بەدواوەیەو خەڵکی زۆر پێویستیان بەباران نەبوو بەڵگەیە لەسەر بارانو ئەو بەڵێنانەی فەرمانڕەوا داویەتی بەخەڵکی.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دووڕوو لەگەڵ مژدەدان بەدوو باروحاڵ.
*ئەگەر خەوبینەر باران زیانی پێدەگەیان وەك موسافیرو بیناسازو جلشۆرو دورێنەو ئەوەی هەمان حاڵی ئەوانیان هەیە باران بەرێوەیەو دەبێت زرنگیو بێداری خۆیان وەربگرن.
*ئەگەر لەگەڵ چەخماخەدا گرمەو ناڵەی بیست دڵنیادەبێت لەهەورەبروسکە بۆ ئەوەی بەڵگەیە لەسەری، ئەگەر لەو حاڵەدا خۆر دیاربوو هیچ بارانێك نەباریبوو ئاگاداری لەلایەن دەستەڵاتەوە بۆ دێت کۆمەڵێك روویان تێدەکات یاخود مژدەیەکیان بۆ دەنێرێ، یاخود کۆمەڵێك کەس بەئەركو دەستەڵات رادەسپێرێ یان رووبەناوچەو جێگەیەك رەوانەیان دەکات.
*ئەگەر لەگەڵ ئەوەدا بارانو تاریکیو هەورەبروسکە هەبوو لەئاسمانەوە سەرماو کوللەو مێشوولەو دەردو بەڵاو مەرگ یاخود فیتنەو ئاشووبو جەنگ روویان تێدەکات ئەگەر ئەو وڵاتە وڵاتێکی جەنگ ئاسابوو یان خەڵکی چاودێری ئەوەیاندەکرد لەدوژمن.
*هەندێکدەڵێن: هەورەبروسکە بێباران ترسو بیمە، ئەگەر هەورەبروسکەی دی قەرزێك دەداتەوە، ئەگەر نەخۆشبوو چاکدەبێتەوە ئەگەر زیندانیکرابوو ئازاددەکرێ.
*هەورە بروسکەو باران ترسو بیمە بۆ کەسی موسافیرو بۆ ئەوەشی نیشتەجێیە تەماعو چاوبرسێتییە.
*هەروەها دەڵێن: هەورەبروسکە هاوکاری پۆلیسی پادشاو بەرپرسێکی مەزنە.
*هەندێکیتر دەڵێن: هەورەبروسکەو چەخماخە بەڵگەیە لەسەر فرۆفێڵو

بەتاڵو درۆ، هەروەها دەڵێن: دەنگی هەورەبروسکە بەڵگەیە لەسەر ئاژاوەو جەنگو هەراو ناکۆکی.
(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی گوێی لەهەورە بروسکەیەکی توندبێت لەهەر وڵاتێك یاخود دەنگێکی بەرزبیستێ لەناکاو دەمرنو فیتنەو ئاشووبو کوشتار دەکەوێتە نێویانەوە.
*هەروەها دەنگی هەورەبروسکە بەڵگەیە لەسەر:
+ناکۆکیو هەراو مقۆ مقۆ.
+کەمو کورِی لەئایندا‌و زیان لەماڵو دارایی.
*ئەگەر گوێی لەهەورەبروسکەبوو لەگەڵ باراندا لەکاتی خۆیداو خەڵکی پێویستیان بەباران بێت بەلاّم دەنگەکەی گەورە نەبێت فەرِپیتە روو لەخەڵکی ئەو ناوچەیە دەکات.
*ئەگەر هەورەبروسکە ببینێ بەدەر لەچەخماخە بەڵگەیە لەسەر تیرۆرو فروفێڵو درۆهەڵبەستن، ئەوەشی دەنگی هەورەبروسکە دەبیستێ گوتەیەك لەفەرمانرِەوا دەبیستێ پێی ناخۆشدەبێ.
*گوێبیستبوونی هەورە برووسکە هیچ خێرێکی تێدانییە ئەگەر تاریکاییو چەخماخەی لەگەڵدابوو، ئەگەر هاوکات لەگەڵ زەمینلەرزەدابوو.

*بیستنی هەورەبروسکە لەکاتی خۆیدا بەڵگەیە لەسەر مژدەو فەرِوخێر، ئەگەر لەکاتی خۆیدا نەبوو بەڵگەیە لەسەر جموجووڵی سوپا بۆ داگیرکاریو فیتنەو ئاشووب.
*دەگونجێت گوێبیستبوونی بەڵگەبێت لەسەر یادی خواو سلاّواتدان.
*دەگونجێت گوێبیستبوونی بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشیو گوێ لەدەنگی دەفگرتن لەئاهەنگدا، ئەگەر گوێلێبوونی ئەستەمبوو تەوبەدەکات یاخود موسوڵماندەبێت.
*دەگونجێت گوێبیستبوونی بەڵگەبێت لەسەر کەربوون، ئەگەر گوێبیستی هەورەبروسکەبوو لەخەودا ئەو رۆژە رێکەوتی (تشرینی یەکەم)بوو بەڵگەیە لەسەر مەرگ لەوڵاتی (شام)، ئەگەر لەشەورۆژدابوو خواردن هەرزاندەبێتو خواردنەوەو میوە لە(میسر) زۆردەبێ.
*ئەگەر لەهەموو مانگەکەدا گوێبیستی دەنگی هەورەبروسکەبوو بەڵگەیە لەسەر زۆری بێزاریو بێتاقەتی.
*ئەگەر لەخەودا گوێبیستی هەورەبروسکەبوو هاوکاتبوو لەگەڵ (تشرینی دووەم)دا فەرِوخێر زۆردەبێت لەزێدی (بەربەریەکان)و (میسر)، دەگونجێت هەسارەیەکی کلکدار

دەربکەوێو لە(شام) تالآنو بڕۆ ڕوویدات یاخود لەوانەیە یەکێك لەپادشاکانی عەرەب بمرێتو باڵندەوپەلەوەرو دەردو ئافاتی تێبکەوێتو زوڵمو ستەم لەرۆژهەلآت بەرپاببێتو بارانێك ببارێت هیچ زیانو سوودێکی تێدا نەبێت.

* ئەگەر لەخەودا هەورەبروسکەی گوێلێبوو کەوتە دەرۆژی مانگی (کانونی دووەم) بەڵگەیە لەسەر مەرگی مەزنەکان لە(ئەندەلووس)و نرخی شتومەکیان بەرزدەبێتەوەو دەستەلآتیان زاڵدەبێتو خراپەو گەندەڵی زۆردەبێ بەرووبووم کەمدەکات.

* ئەگەرلەخەودا گوێی لەهەورەبروسکەبوو لەشەورۆژدابوو ڕێکەوتی(کانونی دووەم) ڕووداوێکی مەزن ڕوودەدات لەزەمینلەرزەو زەوی رۆدەچێت لە(عێراق)، دەگونجێت بەلآو نەهامەتی ڕوو لەئاژەڵبکاتو دانەوێڵە کەمببێت، ئەگەر خەونەکە لەکۆتاییدابێت هەواڵدانە بەرۆژگیرانو مردنی فەرمانڕەوایەك لەرۆژئاوا، هەروەها دەڵێن: هەسارەیەك سەرهەڵدەدات هەواڵی خاپووربوونی شارێکی گەورەی هەڵگرتووە، لە(شام)یش نەخۆشیو دەرد بڵاودەبێتەوە، ئەگەر لەخەودا گوێی لەهەورەبرووسکەبوو خەونەکەی ڕێکەوتی یەکەم رۆژی (شباط)بوو بەڵگەیە لەسەر فەرپیتی زەویو نرخەکەی دادەبەزێو لەزەوی (یأجوج)و (مأجوج)بەلآو نەهامەتیو نەخۆشی بڵاودەبێتەوە ، هەروەها مردن لە(جەزائیر)بڵاودەبێتەوەو نرخی شتومەکی خەڵکی (مەککە) هەرزاندەبێتو باراندەبارێو لە(حەبەشە)ترس‌وبیم دەکەوێتەوە، ئەگەر لەکۆتایی ئەومانگەدابوو بەڵگەیە لەسەر ئەوەی پادشایەك لە(خۆرئاوا)ڕوو بەزەوییەکیتر دەچێتو نەیارێکی بۆ دروستدەبێت لەنێو دانیشتوانی نزیك ڕووبارو داورەختداو کەمێك دەتوانێ دەستەلآت بگرێتەدەست.

* ئەگەر لەخەودا گوێی لەهەورەبروسکەبوو خەونەکەی هەماهەنگبوو لەگەڵ شەش رۆژی (ئازار)دا بەڵگەیەلەسەر فەڕوخێر لەگەنمو زەیتو بازرگانەکان دڵنیادەبنو پادشاو فەرمانڕەوا لەشارێکەوە دەچێت بۆ شارێکیترو خوازو داوای بەدەستدەهێنێتو،

ماوەیەك لەدەستیدا دەمێنێتەوەو چەن ڕۆژێك دەچێت بۆ خاكی (ڕۆم)و كۆمەڵە سەرۆكو گەورەبەرپرسانی لەناودەبات لەخانەوادەی ئەوكەسەو خاكی (شام) فەرو پیتدەخاتەوە، ئەگەر لەكۆتاییدا هەورەبروسكە هەبوو كوللەو مەرگو مانگا زیاددەكات.

*ئەگەر لەخەودا گوێی لەهەورەبروسكەبوو وادەكەی ڕێكەوتی بیستویەكی (نیسان)بوو بەڵگەیە لەسەر فەروپیتو باران لەوزەویەداو لەگەڵ بەروبوومو (روم) لەخاكو زێدی خۆیدەچێت بۆ شوێنو زێدێكیتر، ئەگەر هەمامەنگبوو لەگەڵ سەرەتای (نیسان) ڕۆژی یەكشەممە لە(ئازار)دا نارەحەتیو مەرگەسات ڕوودەداتو داوێنپیسی لەنێو(ڕۆم)دا بلاّودەبێتەوەو (شام) لەخراپەیان بەدوور دەبێتو ئنجا ڕوو بەخاكێكیتر دەچنو خراپەی تیا بلاّودەكەنەوە.

*ئەگەر هەورەبروسەكە لەچوارڕۆژدابوو فراوانیو فەرەوەرەكەتو زۆربوونی گەنمو ترێیەو جیاوازی دەكەوێتە نێوان خەڵكیو دەردو نەخۆشی بلاّودەبێتەوەو ترسوبیم ڕوودەكاتە جوتیاران سەبارەت بەخەرمانو دانەوێڵەیان.

*ئەگەر لەیانزەدابوو زەمینلەرزەو ئازارو ناخۆشی ڕوودەكاتە خەڵكی، ئەگەر لەسیانزەدابووو گرانیەكی زۆر ڕوولەخەڵكیدەكات، ئەگەر لەحەفدەیابوو ڕقو قین دەكەوێتە نێوان میرو شایانو وەزیرەكانیان، ئەگەر لەبیستودوودابوو نەخۆشیەكی كوشندەی ترسناك بلاّودەبێتەوە، ئەگەر لەبیستو سێدابوو فەرو پیت ڕوودەدات، لەبیستو پێنجدا گرانیەكی زۆربلاّودەبێتەوە، ئەگەر لەبیستو نۆدابوو بەڵگەیە لەسەر خێروشادیو خۆشی.

*ئەگەر خەوبینەر لەخەودا هەورە بروسكەی بینی خەونەكە لەنۆ ڕۆژی (ئایار)دابوو بەڵگەیە لەسەر مەرگی ڕێزداران لە(یەمامە)و لەنێو توركەكاندا مەرگ بلاّودەبێتەوە، هەروەها لەنێو مەڕو ماڵاتداو بارانێكی زۆردەباریو خێروبێری باخەكان زۆردەبن.

*ئەگەر لە(دە)دابوو نەخۆشی توندو سەخت بلاّودەبێتەوە.

*ئەگەر گوێبیستی هەورەبروسكەبوو لەخەوداو خەونەكەی لە(دە)ی مانگی (حوزەیران)دابوو بەڵگەیە لەسەر مردنی زانایانو بەڕێزان لە(میسر)و هەرزانی بلاّودەبێتەوە، هەروەها لەنێو

مەروماڵاتـداو بـارانێکی زۆر دەبـارێو خێروبێری باخەکان زۆردەبن.

*ئەگەر گوێبیستی هەورەبرووسکەبوو خەونەکـەی لەشەشـی مـانگی (تەموز)دابوو باران لە(کانونی یەکەم)دا دەبـارێو کـشتوکاڵ نـەشونمادەکات، مـەزنان دەمـرن لـەخاکی (روم)و نـرخ لە(یەمەن) دادەبەزێو لەخاکی عەجـەم جـەنگ روودەداتو شـەڕیش (میـسر) دەگرێتەوەو تاڵانوبڕۆ روودەدات.

*ئەگەر هەورەبروسکەکە لەکۆتاییدابوو یان حەوت ڕۆژی مابوو بەڵگەیە لەسـەر سەلامەتی لەسەرجەم ئەو زەویەداو نرخ لـەخاکی (بەسـرە)و (حەبەشــە) دادەبەزێو زەوی دەبوژێتەوە تا نزیك (فـورات)و هەنـدێك بـەروبووم ئافەوبـەلا رووی تێدەکات وەك خورماو مۆز بـەڵام گـەنم زۆردەبـێ، ئەگـەر لـەکۆتایی سـاڵدابوو خەڵکیترسـیان لێدەنیـشێت لەترسانیان لەفەرمانڕەواکانیان ، ئەگەر لەخـەودا گـوێی لەهەورەبرووسـکەبوو خەونەکە لەمانگی (ئاب)دابوو بەڵگەی خێروچـاکەیە بـۆ خـەڵکی (شـام)و (گورگـان)و (ئـەزربیجان)و دەریـا دادەخـرێو رێگــە لەخراپـە پاکدەکرێتـەوەو کوللـە کەمـدەکاتو فەرمانڕەوایەك لـە(خـەزەر) دەمرێـتو کوشتار لەنێوانیان بەرپادەبێت، ئەگەر کۆتاییەکـەی هەورەبروسـکەبوو فەرپییت لەخاکی(میسر) دەکەوێتەوەو نـرخ دادەبـەزێ دوای نـەبوونیو برسێتیو مەرگ.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر لەرزە لەرزو جیاوازی کەوتنەنێو کۆمەڵەکان.

*ئەگـەر گوێبیستی هەورەبروسکەبوو لەخەودا لەهەشت رۆژی مانگی ئەیلولدا بارانو بەروبووم زۆردەبێتو نـەبوونیو قـاتوقڕی لەسـەرەتای سـاڵدا روودەداتو کوللـە لـەخاکی (کوفـە)و (بەسرە)دەکەوێتـەوەو کرم لەوساڵەدا دەمرێـتو برسـێتی بڵاودەبێتـەوەو موسـوڵمانان بیروباوەڕیـان بڵاودەکەنـەوەو کوشـتار لـەنێوان موسـوڵمانو رۆمـەکان روودەدات ماوەیـەکی دوورودرێـژ دەخایـەنێت، پاشـان (شـام) فەرپییتـدار دەبێـتو بـەروبوومی پارێزراودەبێـت ئەگـەر دەنگێکـی گـەورەی هـەبوو، ئەگـەر لە(دە)دابوو بەڵگەیە لەسەر کەمی باران لەو ساڵەدا.

هەوڵدان(تەقەلا): نابلسی) دەڵێت: لەخـەودا پـشووە، ئەگـەر بینـی رەنجـدەدات پـشوودەدات، هـەروەها بەڵگەیە لەسەر فێڵو خواردنی ماڵی

خەڵكی بەناحەق، ئەمەش ئەگەر خەوبینەر دەوڵەمەندبوو، ئەگەر هەژاربوو بەڵگەیە لەسەر ڕەزیلیو خۆپارێزیو بوونی پشوو، دەگونجێت ماندوبوون بەڵگەبێت لەسەر كەوتنە نێو كارێكی یاساغەوە.

هەوڵوتێكۆشان: (نابلسی)دەڵێت: ئەوەی لەخەودا هەوڵبدات لەپێناوی شتێكدا دەگونجێت بەهیواو ئاواتی خۆی بگات چونكە گوتراوە: ئەوەی هەوڵبدات بەویستو خوازی خۆی دەگات.

هەوڵو كۆششی مرۆڤ: (نابلسی) دەڵێت: هەوڵو كۆششی مرۆڤ لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ماندوبوونو بەربەرەكانی مرۆڤ لەئانای نەخۆشیدا یان غەمو پەژارە یاخود دەردی پیری، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر چارەسەرو شیفای نەخۆش یان ڕێكی نەفسو بەدەركەوتنی هێزو توانای.

هەویر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەویرماڵێكی ڕێزدارە لەبازرگانیدا سوودو قازانجێكە زۆری لێپەیدادەبێت بەخێرایی ئەگەر هەڵهات، ئەگەر هەڵنەهاتبوو خراپیو بەڵایە ڕوو لەماڵو دارایی دەكات، ئەگەر ترشبوو نزیكە لەزیانەوە.

*ئەگەر بینی ئاردی جۆ دەشێلێ پیاوێكی باوەڕداردەبێو دەستەڵاتو ماڵو سامانو سەركەوتن بەسەر دوژمندا بەدەستدەهێنێ.

(نابلسی) دەڵێت: بینینی هەویر لەخەودا بەڵگەیە لەسەر كاروباری سووكو ئاسانو نزیكی پشوو چاوەڕوانی دەرووی خێر یان ڕزگاربوونی ئافرەتی دووگیان.

*هەویر ماڵێكە بەدەستدێت، ئەگەر هەویرێكی بینی لەماڵی خۆیدا ماڵو سامان بەدەستدەهێنێ لەبازرگانیدا.

*ئەگەر بینی هەویر دەشێلێ كەسێكە لەسەفەردابوو دەگەڕێتەوە بۆ لای.

*ئەگەر لەشوێنێكی تەنگەبەر هەویری شێلا كاری نێربازیدەكات.

*ئەگەر لەشوێنێكی فراوان هەویری شێلا هاوسەردەگرێ چونكە خوداوەند حەڵاڵی بەرینو فراوان داناوە حەرامیشی بەتەنگەبەر.

هەویرشێل: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ڕزقو ڕۆزیو گرنگیدان بەبەرژەوەندی خەڵكی یان بەرژەوەندی دەستەڵاتداری خۆشەویست لای خەڵكی بەزوبانو دەستی.

*شێلەری دانەوێڵەش بەڵگەیە لەسەر باشی پیاهەڵدانو ئەندازیارو بیناساز.

هەوێ[1]: (نابلسی) دەڵێت: بینینی هەوێداران لەخەودا بەڵگەیە لەسەر نەخۆشیو زیانو کوێری، دەگونجێت بینینی هەوێ بەڵگەبێت لەسەر کرداری خراپو دەرکەوتنی نهێنیو غەمو پەژارە.

هەینی: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەربینی خەڵکی نوێژی هەینی دەکەن لەمزگەوتێکداو ئەویش لەماڵی خۆیو فرۆشگەکە یان گوندەکەیدابێتو گوێی لە(الله اکبر)و ویردی چەمانەوەو کڕنووشو گەواهیو سەلامدانەوەبێتو واش بزانێت خەڵکی گەڕاونەتەوە لەنوێژ فەرمانڕەوای ئەوجێیە لەکاردەخرێت.

*ئەگەر بینی پارێزگاری لەنوێژدەکات ئەوە شکۆمەندیو ڕێز بەدەستدەهێنێت.

*ئەگەربینی نوێژدەکاو لەمزگەوت دێتەدەرەوە خێرو رزقو رۆزی بەدەستدەهێنێت بەپێی ئایەتی:﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللهِ وَاذْكُرُوا اللهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾(الجمعة: ١٠).

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی لەرۆژی هەینیدایە گومانێکی باش دەربارەی ڕووداوێك دەباتو بەو چەشنە نییە.

*ئەگەر بینی نوێژی هەینی دەکات سەفەرێکی خۆش ئەنجامدەداتو ماڵو دارایی لێبەدەستدەکەوێت ئەگەر نوێژەکەی تەواوکرد.

*ئەگەر پەیوەندی بەمیریو فەرمانڕەواوە هەبوو فەرمانێکی بەسەرا دەدرێتو بەجێی دەگەیەنێتو سەرکەوتوو دەبێت.

*ئەگەربینی نوێژی هەینی ئەنجامدەدات ویستوخوازی بەجێدێتو بەهیواو ئاواتی خۆیدەگات.

*نوێژی هەینی لەخەودا بەڵگەیەلەسەر شادیو خۆشیو ئامادەبوون لەشاییو ئاهەنگو جەژنو (حەج)دا.

*ئەگەربینی لەرۆژی هەینیدایەو نوێژی هەینی ئەنجامدەدات بەڵگەیە لەسەر دەروولێکردنەوە لەنزیکداو کۆبوونەوە لەگەڵ خۆشەویستێکداو بەجێهێنانی داوایەك کەوا داوای لێدەکات.

هەیوان: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەیوانی لەخشت دروستکراو ژنی گوندنشینی ئاینداروە ئەگەر بەگەچ دروستکرابوو دنیایەکی نوێیەو گەر

[1] **هەوێ**: ئەو ژنەی بەسەر ژنێکیتر دێت.

(وەرگێڕ)

بەخشتی سوور ئەو ماڵەی دەستگیریدەبێت حەرامە.

هەروەها دەڵێن: ژنێکی دووڕووە، گەچ و خشتیش لەکردەوەی دۆزەخی و فیرعەونییەکانە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر (دیوانی کیسرایی)بوو دەرکەوتنی دادپەروەرییەو نوێکردنەوەی موڵک و دەستەڵاتەو بەڵگەیە لەسەر ماڵ و منداڵ و پلەوپایە.

هـ ی

هیوا: (نابلسی)دەڵێت: هیواو خۆشی نهێنی دەربڕین و مەرگی منداڵە یاخود ژیانەوەی زەوییە ئەگەر زەویداربوو.

هـ یٚ

هێز: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر هێزو توانای خۆی بینی ئەگەر تێکەڵ بەخەوبوو بەڵگەیە لەسەر خێر ئەگەر خەونەکەی وابەستەی کاروباری ئاینبوو، وەگەرنا هێزو توانای لەکاروباری دنیادایە.

* هەروەها دەڵێن: هێز لاوازییە بەپێی ئایەتی: ﴿مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا﴾ (الروم: ٥٤).

(نابلسی) دەڵێت: لەخەودا هێز دوای لاوازی بەڵگەیە لەسەر درێژخایانی نەخۆشی و زیادبوونی بەڵام ئومێدی خێرو تەمەندرێژی بۆدەکرێ.

هێستر: (ئیبن سیرین) دەڵێت: هێستر لەخەودا پیاوێکی بێبنەچەو رەچەڵەکەو جەستە قەبەو گەورەیەو لەکارو ئیشکردندا بەهێزو توانایەو ئەوەی لەخەودا سواری پشتیبوو سەفەردەکات چونکە بەئاژەڵی سەفەر دانراوە مەگەر دوژمنێکی سەرسەختی هەبێت ئەوجا زاڵدەبێت بەسەریاو شکستی پێدەهێنێت، ئەگەر جڵەوی لەدەستداو ئاسنی لغاوەکەشی لەدەمیدابوو، ئەگەر ژنێك شووی کردبوو زەفەر دەبات بەپیاوێك بەوچەشنە.

* هەروەها سواربوونی هێستر بەڵگەیە لەسەر تەمەندرێژی و ژنی نەزۆك.
* هێستری رەشبۆر: جوانەو هی سەوزباویش باشەو تەمەن درێژییە.
* ئەوەی سواری هێسترێك ببێت هی خۆی نەبێت خیانەت لەپیاوێك دەکات بەدەست تێکەڵکردن لەگەڵ ژنەکەیدا.
* سواربوونی هێستر بەهەڵگەڕاوەیی ژنی حەرام و داوێن پیسە.
* قسەو گوتەی هێستر یان ئەسپ یان هەرشتێك بێتەگۆ خێرێکی وایدێتە رێ خەڵکی پێی سەرسام دەبن.

* ئەوەی لەخەودا بینی هێسترێکی مێینەی دووگیانی هەیە خوازیاربوونی زیادبوونی ماڵو داراییە، ئەگەر هێسترەکە بەرەکەی دانا ئومێدەکەی دێتەدی، حوشتریش بەهەمان چەشنە کاتێ دووگیانبوو بەرەکەی دانا.
* سواربوونی هێستر بەسەربارەوە ئەگەر ملکەچو رامبوو باشە.
* هێستری لاوازی بێخاوەن پیاوێکی بۆگەنو سپڵەی بیبنەچەو رەچەڵەکە.
* سواربوونی هێسترە مێینەیەکی رەش ژنێکی نەزۆکی خاوەن ماڵو داراییو شکۆیە.
(نابلسی) دەڵێت: هێستر لەخەودا سەفەرە یا پیاوێکی گێلو کەودەنەو بەناشەرعی لەدایکبووە، ئەوەی ببینێ سواری هێسترێکی رەشی پەل سپی بووەو روو بەقیبلەوە دەچێت حەجکردنە، ئەگەر روویکردە لایەکیتر سەفەرێك دێتە رێی بەرێزداریو شکۆمەندی.
* سواربوونی هێستر بەڵگەیەلەسەر:
+تەمەندرێژی.
+هێنانی ژنێکی نەزۆك منالی نابێت.
* هێستری مێینەش زینو سەرجەم بابەتەکانی تری ژنێکی بەرەوشتو جوانکیلەیەو سەفەریش بێسوودو قازانجە.
* ئەگەر سواری هێستری یەکێکیتربوو خیانەتو ناپاکی لەپیاوێکدەکات بەنزیکبوونەوە لەژنەکەی.
* ئەوەی رەوگە هێسترێك یان حوشترێك ببینێ بەڵگەیە لەسەر فێڵو گزیەك لەمرۆڤێکی خوار خۆیەوە، هەروەها بەڵگەیە لەسەر نەخۆشی.
* ئەوەی ببینێ بوە بەخاوەنی رەوگە هێسترێکی زۆر ماڵو دارایی بێشومار بەدەستدەهێنێت.
* ئەگەر هێستر ملاملانێی لەگەڵ مرۆڤدا کرد بەڵگەیە لەسەر منالی زینای ویستوخواز لاواز.
* ئەوەی ببینێ خودی خۆی بوە بەهێستر پشكو بەشی هەر سەفەرو گەشتکردندەبێت.
* هێستر بەڵگەیە لەسەر پلەوپایەو ئەوەی لەسەر هێسترەکەی بکەوێتە خوارەوە پلەوپایەکەی لێدەسەندرێتەوە.
* ئەوەی ببینێ شیری هێستر دەخوات مەینەتو نارەحەتی رووی تێدەکات بەئەندازەی زۆرو کەمی خواردنەوەی شیری هێسترەکە.

* هێستر لەخەودا منداڵی نێرینەیە یا کوڕێکە زۆر مەینەت دێتە ڕێی و فرە هەوڵ و بەئارامەو نەزۆکیشدەبێت.

* هەروەها هێستری مێینە ملکەچی و زیندانی پادشاو بەرپرسانە، بۆ ئەوانەی زۆر سەفەر دەکەن سەفەری پڕخێرو کەڵک و سوودە.

* بینینی هێسترەکەی پێغەمبەر (ﷺ) نوێکردنەوەی پەیمان و بەڵێنە بۆ بەرپرسان لەگەڵ رزق و فەرو خێر. ئەمەش بەدەستهێنانی پلەوپایەو شکۆمەندییەو بەرزی ئەوانەیە کەخۆیان بەکەمدەزانن و نزیکن لەخەڵکیەوە بەچەشنێك سوودی لێوەربگرن.

(دمیری) دەڵێت: ئەوەی لەسواری هێسترەکەی بێتە خوارەوەو سواری نەبێتەوە لەپلەوپایەی دادەبەزێنرێ یان لەژنەکەی جیادەبێتەوە یا سەفەرەکەی زۆر دەخایەنێت.

هێلانە: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا لانەی یەکێکە باڵندە بەڵگەیە لەسەری.

* دەگونجێت هێلانە بەڵگەبێت لەسەر هاوسەرو ئەو سنوورەی کەسێکی زانا لەسەریدەوەستێ.

* بینینی هێلانە بۆ ژنی دووگیان منداڵبوونە.

* ئەگەر هێلانەکە دیوار یان ئەشکەوت یاخود شاخێکبوو هێلانەی باڵندەیە.

هێلکە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر هێلکەی لەدەفرێکدا بینی بەڵگەیە لەسەر کچی جوانکیلە بەپێی ئایەتی ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ (الصافات:٤٩).

* ئەگەر یەکێك ببینێ مریشکەکەی هێلکەدەکات خوداوەند کوڕێکی پێدەبەخشێ.

* هێلکەی کوڵاو رزقێکی سووك و ئاسانە.

* ئەگەر بینی بەپیسی دەیخوات ماڵێکی حەرام دەخوات یان بەدەست دەهێنێت یاخود گوناهێکی گەورە دەکات.

* خواردنی توێکڵ و پێستی هێلکە بەڵگەیە لەسەرنەوەی گۆڕ هەڵدەداتەوە.

* ئەگەر بینی ژنەکەی هێلکەی لێبەربوەوە کوڕێکی بێباوەڕی دەبێت بەپێی ئایەتی ﴿يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾(یونس:٣١).

* ئەگەر بینی وەك ئەوەی هێلکە بخاتە ژێر مریشك و شەق ببات کارێکی مردووی بۆ زیندوو دەبێتەوەو کوڕێکی باوەڕداری دەبێت بەپێی ئایەتی ﴿يُخْرِجُ

ﭐلحَيُّ مِنَ المَيتِ ﴾دەگونجێت بەئەندازەی باڕۆکەیەك کوڕێکی ببێت.

* ئەگەر هێلکەی خستەژێر کەڵەشێرو چەند باڕۆکەیەك دەرهاتن مامۆستایەك دەهێنێت منداڵەکانی فێر بکات.

* ئەگەر هێلکەیەکی شکاند کچێك بێبەشدەکات.

* ئەگەر کێشای بەهێلکەداو ژنەکەی دووگیانبوو فەرمانی پێدەکات منداڵەکەی لەبار بەرێت.

* ئەگەر یەکێکی دی بینی هێلکە دەشکێنێ پیاوێك کچەکەی بێبەش دەکات.

* ئەوەی هێلکەی کوڵاو ببینێ کاروباری بۆ چاکدەبێت کەدواخراوە بۆیەو بەوکارەش ماڵو دارایی بەدەستدەکەوێتو کاروبارێکی مردووی بۆزیندوو دەبێتەوە.

* ئەگەر بەتوێکڵەوە خواردی گۆڕهەڵکەنەیە.

* ئەگەر بەخواردنی قرقێنەی دایەوە ماڵو سامانی ژندەخواتو زیادەڕەوی تیادەکات.

* ئەگەر هێلکەکەی خوارد ژنێکی خاوەن ماڵو دارایی دەهێنێت.

* هێلکەی لەق لەق کوڕێکی داماوە، هێلکەی تووتی کچێکی خواناسە.

* هەروەها دەڵێن: ئەوەی ببینێ هێلکەیەکی پێدەدەن کوڕێکی پیرۆزیدەبێت.

* ئەگەر هێلکەکە شکا کوڕەکەی دەمرێت.

* هێلکە بۆ پزیشكو ئەوانەی بژێویان لەسەر ئەو پیشەیەیە بەڵگەیەکی چاكو باشە، بەلآم بۆسەرجەم خەڵکی کەمێك هێلکە بەڵگەیە لەسەر سوود چونکە دەخورێت، هێلکەی زۆریش بەڵگەیە لەسەر خەمو پەژارە.

* زۆرجاریش بەڵگەیە لەسەر کاروباری نادیار.

* پیاوێك هات بۆ لای (ئیبن سیرین)و وتی: لەخەودا بینیم توێکڵی هێلکە دەخۆم، ئەویش وتی: لەخوابترسە تۆ گۆڕهەڵدەکەنی.

* پیاوێکی ڕەبەن بینی وەك ئەوەی هێلکەیەکی زۆری دۆزیبێتەوە، خەوەکەی لای خەولێکدەرەوەیەك گێڕایەوە ئەویش وتی: بۆ ڕەبەن ژنەو بۆ هاوسەرداریش منداڵە.

* پیاوێك بینی وەك ئەوەی هێلکەیەکی کوڵاو پاك بکات خەوەکەی بۆ خەولێکدەرەوەیەك گێڕایەوە ئەویش وتی: لەلای هەندێك لەپێشخزمەتو خزمەتکارەوە ماڵو دارایت پێدەگات.

(نابلسی) دەڵێت: هێلکە بەڵگەیە لەسەر ئاڵتوون و زیوو، توێکڵ و پێستەکەشی زیوەو زەردیشی ئاڵتوونە.

* هێلکە بەڵگەیە لەسەر:

+منداڵ و ژن.

+گۆڕو گڵکۆ.

+کالانی شمشێرو کڵاوی جەنگ.

+کۆبوونەوەی خزم و کەس وکارو خۆشەویستان لەگەڵ یەك.

+کۆکردنەوەی دینارو جەمکردنی.

* ئەوەی ببینێ هێلکە دەسووێ لەشوێنێك هەروەك چۆن زبڵ و خۆڵ بەڵگەیە لەسەر زەوتکردنی ژنی ئەو شوێنە.

هێلکەو رۆن بەئاردەوە: (نابلسی) دەڵێ: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر شکۆمەندیو شاییو خۆشیو رزق و رۆزیو هاوسەر بۆ یەکێك رەبەن بێت.

هێلکەهەڵهێنان: (نابلسی) دەڵێت: بینینی لەخەودا رزق و رۆزی باش و خۆشە.

هێلکە شەیتانۆکە: (نابلسی)دەڵێت: بینینی لەخەودا گواستنەوەیە لەشوێن و جێگەیەکەوە بۆ شوێن و جێگەیەکیتر.

هەروەهادەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر کەوتنەخوارەوە بۆ ژنێکی دووگیان.

هێلەکی ئاردبێژانەوە: (ئیبن سیرین) دەڵێت: پیاوێکە لەبەردەستی ئەودا ماڵ و سامانی بەرێز بەدەست دێت.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر ژن و خزمەتکارێك دووگیان نابێت و ناتوانێت نهێنی بشارێتەوە.

(نابلسی)دەڵێت: بینینی بەڵگەیە لەسەر رێنومایی دوای سەرگەردانیو تەوبە دوای سەرپێچی.

* دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر دادوەری جیاکەرەوەی حەق لەناحەق.

* هەروەها بەڵگەیە لەسەر زیان و پەرتەوازەیی کاروبار چونکە ئارد دابەشدەکات.

* هەروەها دەڵێن: پیاوێکە جیاوازی دەخاتە نێوان خزم و کەس وکارەوە گوتراوە: شانەکارە.

یی

ی ا

یاخیبوون: (نابلسی) دەڵێت: لەخەودا بەڵگەیە لەسەر ئەو نەخۆشیەی روودەکات لەدەمو پێویستی بەوەدەبێت چارەسەر بکرێتو دادەبەزێت بەسەر ئیرادەو ویستی دابەزیوودا، هەندێك لەشارەزایان دەڵێن: بەتێکچوونی خەڵکی بەگشتی فەرمانڕەوای خراپ سەردەردەهێنێتو تێچکوونی تایبەتیش دەبێتە هۆی سەرهەڵدانی چاوبەستکەران لەئایندا.

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر بینی لەخەودا یاخیبوە بەکرداری خراپەو پێی نزیکدەبێتەوە لەدۆزەخ.

* یاخیبوون رسواکردنی خاوەنەکەیەتی، هەموو یاخیبوونێك رسواییە.
* یاخیبوون هەژاریو غەمو پەژارەیە دادەبەزێ بەسەر ئەوەدا کەیاخیبوە یان نەخۆشییەو ماڵو دارایی تێدا زەرەردەکات، دەگونجێت دەستکەوتبێت دوای ئەوە هەژاری بکەوێتەوە.

یادی خوا: (نابلسی) دەڵێت: ئەگەر پیاوێك لەخەودا بیبینیێ وەك قورئانخوێندن وایە، دوعاو هۆنراوە لەبارەی دنیانەویستیو بەندایەتی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی ئەو باورحاڵە بەباشی ئاوەداندەکرێتەوەو بەئەندازەی خوێندنەوە بەشێوەیەکی دروست.

* ئەگەر هۆنراوەی دنیا نەویستی بەئاوازەوەبوو دەستەڵاتیان تەواو دەبێت.
* ئەگەر هۆنراوەکان غەزەلبوو دەستەڵات پێسپاردنە بەڵام پووچو بەتاڵە.
* ئەگەر بینی یادو زیکری خوداوەند دەکات بەزۆری زاڵدەبێت بەسەر دوژمەکانیدا، یادگەریش بۆ خەڵکی پیاوێکی مۆچیاریدەرەوە خەڵکی

قوتاردەکات لەگوناهو هەڵەکانیان، ئەگەر بازرگانبوو لەزیان قوتاریاندەکات و سوودمەنددەبێت.

* ئەگەر بینی یادیدەخاتەوەو خۆی شایستەینەبێت لەغەم و پەژارەو نەخۆشیدایەو دوعا بکات هەتا خوداوەند دەرووی لێبکاتەوە.

* ئەگەر قسەی چاکەو پڕ لەداناییکردو راستگۆبوو لەیادکردنەکەدا دەرووی لێدەکاتەوە چاکدەبێتەوە لەنەخۆشیەکەی و لەتەنگەژە قوتاردەبێ و ئەو قەرزەی لەسەریەتی دەیداتەوە یاخود تەماشای ستەمکار دەکات، ئەگەر بەلووت قسەیکرد قورس وگراندەبێت لەسەری و قسەدەکات لەبارەی شتێکەوە گاڵتەی پێدەکرێ.

یارانی پێغەمبەر(ﷺ): (ئیبن سیرین) دەڵێت: هەرکەس یەکێك لەیارانی پێغەمبەر(ﷺ) ببینێ یان هەموویان بەڵگەیە لەسەر بەهێزی ئاین و هەڵگرانی پەیام.

* ئەگەر خۆی بینیەوە لەنێویانداو بوو بەیەکێك لەوان بەلاّو نەهامەتی روی تێدەکات پاشان دەرووی خێری لێدەکرێتەوە.

* ئەگەر لەخەودا ببینێ چەند یارێکی حەزرەت(ﷺ)بژێوی و باری ژیانی بەباشی دەچێت بەرێوە.

(نابلسی) دەڵێت: هەرکەس لەخەودا یاران ببینێ بەسیفەت و تایبەتمەندیە جوانەکانیانەوە بەڵگەیە لەسەر راوبۆچوونی باشی بەرامبەریان و شوێنکەوتنی سوننەتیان، دەگونجێت بینینیان بەڵگەبێت لەسەر جموجووڵی سەربازی و ناردنی نوێنەر بەملاولادا.

* بینیان بەڵگەیە لەسەر بڵاوبوونەوەی زانست و فەرمان بەچاکەو رێگری لەخراپە.

* بینیان بەڵگەیە لەسەر خۆشەویستی و برایەتی و تەبایی و یارمەتی و هاوکاری و سینەسافی لەخەشم و قین و ئیرەیی بردن و، هێمنی و سالاری و لەسەرخۆیی.

* ئەگەر خەوبین هەژاربوو دەوڵەمەند دەبێت چونکە یاران (رەزای خوایان لێبێت) فتوحاتیان بەرپاکردو دەستکەوتیان دەستکەوت.

*ئەگەر خەوبین دەوڵەمەندبوو قیامەت زاڵدەکات بەسەر دنیاداو نەفسو ماڵی لەپێناوی پەروەردگارا دەبەخشێ.
*بینینیان بەڵگەیە لەسەر بیناو شوێنی پیرۆز وەك مزگەوتو پاکێتی رەچەڵەكو هۆزو تیرە.
*نکوولی کردنیان بەڵگەیە لەسەر باسکردنی جیاوازی نێوانیانو زاڵکردنی هەندێکیان بەسەر ئەوانی دیکەداو رقو قین گرتن لەهەندێکیان.
ـ بینیان بەڵگەیە لەسەر تەوبەو پەشیمانیو یەکلاییبوونەوە بۆ خوداوەند.
*بینینی یاران (رەزای خوایان لێبێت) بەڵگەیە لەسەر خێرو بەرەکەت بەپێی پلەوپایەو ئاستیانو ژیاننامەی شیرینو رێبازی بەرزیان.
*دەگونجێت بینیان بەڵگەبێت لەسەر ئەو بەلاو گرفتو نەهامەتیانەی لەرۆژگارەکانی ژیانیاندا رووی تێکردن لەگەڵ دادپەوەریو یەکسانی بالا.
*ئەوەی ببینێ لەگەڵ یارانی پێغەمبەردا(ﷺ) حەشر دەکرێت داواکاری جێگیربوونە لەئاینو رێبازی خودایا.

*بینینی یارانی پشتیوانو وەچەکانیان لەخەودا بەڵگەیە لەسەر تەوبەو داوای لێخۆشبوون.
*بینینی یارانی کۆچبەریش بەڵگەیە لەسەر دڵنیایی بەخوداو دەرچوون لەدنیاو دنیانەویستیو راستگۆیی لەوتەوکرداردا.
یاری(بازی): (ئیبن سیرین)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر لەخۆباییبوونو گاڵتەکردنو کەمو کورِی لەئایندا.
*یاریکردن بەزار: بەرزیوشکۆمەندییە، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەرئەوەی لەکاتی بێداریدا ئەنجامی دەدات لەگاڵتەو پێچەوانەبوون.
*یاریکردن بەزار دانانو کارپێسپاردنە.
*یاریکردن بەئەموستیلە: داپۆشینی فەرمانە مەگەر لەخەودا بەدەر بکەوێ لەگەڵ کەسێکدا، دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر تیاچوون.
*یاریکردن بە گلۆڵەو شلیلەو هەڵماتو خەشیلە: ئاشتەواییە لەنێوان دوژمناندا ئەگەر یاریزان نەخۆشبێ چاکدەبێتەوەو باشدەبێ.
*یاریکردن بەگوێز: ئاژاوەو شەرە ئاشتی بەدوایدا دێت لەگەڵ پشوودان.

ياسمين(ئەسمەن)[1] :(ئيبن سيرين)دەڵێت: بەڵگەیە لەسەر لەشساغیو رواندنیشی بەڵگەیە لەسەر کوڕێکی ژیرو لەش ساغ. هەروەها بەڵگەیە لەسەر هێنانی ژنێك کەتێکەڵبوون لەگەڵی درێژە دەخایەنێت.

*ئەگەر ژنێك بینی بۆنی یاسمینێك دەکات کوڕێکی باوەڕداریدەبێت.

(نابلسی)دەڵێت: دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر کارێك کەوا بەردەوام نابێت.

*دەگێڕنەوە پیاوێك دێت بۆلای (حەسەن)ی (بەسری) (رەحمەتی خوای لێبێت) و دەڵێت: لەخەودا بینیم فریشتە لەئاسمانەوە دادەبەزیو یاسمین هەڵدەگرێ ، (حەسەن) کەمێك راماو پاشان وتی: زانایانی (بەسرە) کۆچیانکردوە.

*هەروەها دەڵێن: (یاسمین) بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارە.

(نابلسی)دەڵێت: ئەگەر لەخەودا (یاسمین)ی دۆزیەوە یاخود بینی خۆشحاڵیو خێری دەستگیر دەبێت هەروەها بەڵگەیە لەسەر زانایان.

*ئەگەر دەمی نەکردبوەوە بەڵگەیە لەسەر هاوسەرگیری رەبەن.

*ئەگەر سەرمابردەبوو یاسمینی بینی لەخەودا ئەو ئێشو ئازارەی رووی تێکردوەو دەرەوێتەوە چونکە یاسمین گەرمو وشکە بۆ یەکێکی هێمنو دەروون ئارامو هێمنو باشە.

یاقوت(گەوهەری شەوچرا): (ئیبن سيرين)دەڵێت: یاقوت خۆشیو شادییە، ئەگەر نقێمی ئەموستیلەکەی یاقووتبوو چاوەڕێی کوڕبوو کچیدەبێت، ئەگەر ویستی هاوسەرگیری ئەنجامبدات هاوسەرێکی شۆخو شەنگدەهێنێ کەبەدینو بەڕەوشتدەبێ بەپێی ئایەتی: ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾ (الرحمن: ٥٨).

*ئەگەر بینی لەقووڵایی دەریا یاخود نێو روبارێکدا یاقوتێکی زۆری دەرهێنا بەکێشانە پێورا ماڵو سامانی زۆری لەلایەن دەستەڵاتدارەوە پێدەگات.

*یاقوتێکی زۆر بۆ زانا زانیارییەو بۆ بازرگان بازرگانییە.

*هەروەها گوتراوە: یاقوت هاوڕێیە، ئەگەر بینی تەماشای یاقوتدەکات کەواهیچ رووناکییەکی نییە یان تەماشای شووشەیەکی بێڕووناکیکرد باناگاداری خنکاندنو ناڕەحەتیبێت

---

[1] **یاسمین(یاسەمەن)**: گوڵێکی جوانە. (وەرگێڕ)

یاخود لەکیسدانی ئەقڵو ژیری بێت،
ئەگەر یاقوت هاوڕێبێت دڵڕەق دەبێت.
*ئەگەر بینی تاجەگوڵینەی یاقووتی لەسەردابوو شکۆمەندیو بەرزیو هێزە لەلایەن ژنەوە.
*هەندێکدەڵێن: یاقوت دەدرێتە پاڵ ژنان تا دەپێورێ ئەوجا ماڵو سامان دەبێت.
*ئەگەر یاقوتێکی پێدرا ژنێکی شۆخو شەنگ بەدەستدەهێنێت.
(نابلسی)دەڵێت: دەگونجێت یاقوت بۆ هەژاران نانو پارووبێت بەدەستی بهێنێت، یاخود قورئانێك بێت بژێوی بۆ پەیدا بکات، بۆ نەخۆشیش قوتاربوون بێت لەئاگر.
*ئەگەر نقێمی یاقوتێکی سووری لەدەستیدابینی ژنێکی شۆخو شەنگی دڵڕەقی خۆشدەوێت.
*ئەگەر نقێمێکی بەدەستیەوە بینی لە(یاقوت) دەچوو بەڵام یاقوت نەبوو بانگەشەی ڕێزداریدەکاتو بەوچەشنە نییە.
یانەی مەی: (نابلسی)دەڵێت: یانەی مەی بەڵگەیە لەسەر چوستو چالاکی دوای لاوازیو غەمو پەژارە.
*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر:
+ژنی زیناکار.
+غەمو پەژارە.
*ئەوەی کاتی بەسەربردنی پەیمانێکی بێت دەیباتەسەر. ئەگەر نەخۆش بێت وادەوکاتی هاتووە، ئەگەر خۆپارێزبێت ترسی فیتنەو ئاشووبو لێدانی هەیە، ئەگەر ڕێنمووییکرابێت پاشگەزدەبێتەوە.

ی و

یوسف(سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەوەی (یوسف) ببینێ ستەمو زیندانیو زۆرداری خزمەکانیو تاوانبارکردن رووی تێدەکاتو پاشان موڵكو دەستەڵات بەدەستدەهێنێو دوژمنانی ملکەچدەبن بۆی.
*دەگێڕنەوە هەندێك کەس لەخەودا (یوسف) یان بینیوە یەکێك لەسۆڵەکانی پێداوەو دوای بێداربوونەوەو پاش ماوەیەك بوو بەڕاڤەکاری خەو.
*دەگێڕنەوە لە(ئیبراهیم)ی کوڕی (عبدالله)ی (کرمانی)یەوە (یوسف)ی لەخەودا بینیوەو گوفتاری لەگەڵ کردووەو وتویەتی: فێری ئەو زانیارییەمبکە خوداوەند فێری کردوویت، ئەویش کراسەکەی خۆی پێدەداتو کاتێ لەخەو هەڵدەستێ بوە بەیەکێك لەڕاڤەکاران.

*لـه(ئـیبن سـیرین)ەوە دەگێڕنـەوە دەڵێـت: لەخـەودا بینـیم چـوومە مزگەوت، سێ شێخو لاوێکی رووخسار جوان لەپاڵما دانیشتن، بەلاوەکەم وت خوالێـت ببـورێ تـۆ کێیـت ؟ وتـی: (یوسـف)م وتم: ئـەی ئـەو پـیرە ریش سـپیانە؟ وتـی: بـاو باپیرانمـە، (ئیـبراهیم)و (ئیـسحاق)و (یـەعقوب)، وتم: فێـری ئـەو زانیاریـەم بکـە کەخوداوەند فێریکردووی، ئنجا دەمی ئاوەڵاکردو وتی: بنوارە چی دەبینی؟ وتم: زوبـانو زارت دەبینـیم وتـی: تەماشـاکە چـیدەبینی؟ وتم زوبانـە گچکەت ئنجا زاری کردەوەو وتی: چی دەبینی؟ وتم: دڵت، وتـی: راڤـەی خـەو بکەو مەترسە، ئنجا هەر خـەوێکیان بۆ دەگێڕامـەوە وەك تەماشـای دەسـتم بکەم ئاوا دیارو روونبوو لام.

(نابلـسی)دەڵێـت: بینینـی لەخـەودا بەڵگەیە لەسەر دەستەڵات، دەگونجێت لەسـەر دەمـی گرانـیو نـەبوونیو لەدەسـتدانی خانـەوادەو خـزمو کەسوکاردابێ.

*هـەروەها بینینـی بەڵگەیـە لەسـەر زینـدانو قوتـاربوون لێـیو نـەبوونیو بەختو لەلای ژنان بەهۆی جوانیەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسـەر زانیـاری راڤەکردنی خەو.

*دەگونجێـت زاڵبێـت بەسـەر دوژمنەکانیداو لێبوردەبێ.

*دەگونجێت بینینی بەڵگـەبێت لەسـەر دەریا روبار هەڵکەندنو ئاو گواستنەوە یاخود گواستنەوەی مردوو لەولاتێکەوە بۆ یەکێکیتر.

*دەگونجێت کارێکی لەرادەبەدەری بۆ دەربکەوێت بـەهۆی گەڕانـەوەو بینینـی باوکی بەکراسەکەی کەبۆینارد.

*کراسەکەی لەخـەودا بەڵگەیـە لەسـەر رەواندنـەوەی غـەمو پـەژارەو چـاکبوونەوە لەنەخۆشـی ، ئەگـەر خـوێنی پێوەبـوو بەڵگەیـە لەسـەر جیـاوازیو زینـدانی ئەگـەر پارچـە پارچەبوو بەڵگەیە لەسەر تومەت.

*ئەگـەر ژنێـك (یوسـف)ی بینـی نـازو نیعمـەتی بەسـەر دەچـێتو چـاوی کـوێردەبێو دەروازەکـانی لێـدەگیرێو ئەوینێکی گـەرم لەدڵیـدادەبێ بەرانبـەر رێـزداران. ئەگـەر تێکیـدابوو تەوبـەو دەکـاتو بـەهیوای خـۆی یـاخود هاوسـەردەگرێ ئەگـەر رەبـەنبوو دەوڵەمەنـددەبێت، ئەگـەر هـەژاربێو دەرەنجـامو چارەنووسـی لـەدنیاو قیامەتدا باشدەبێ.

*ئەگەر منداڵێك خەوێكی ئاوای بینی پشك و بەشی لەنێو براكانیدا كەمدەبێ.
*ئەگەر (یوسف)ی بینینی درۆ دەكرێ بەدەمیەوەو بەستەم زیندانی دەكرێ و نارەحەتی رووی تێدەكات، پاشان دوای ئەوە دەستەڵاتو موڵك بەدەستدەهێنێ لەگەڵ سەركەوتن و شكۆمەندی.
*هەروەها گوتراوە: ئەوەی (یوسف) (سەلامی خوای لێبێت) ببینێ ئەوە بەڵاو فیتنەو نەهامەتی رووی تێدەكات لەلایەن براكانیەوە لەپیلانگێڕان هەتا زیندانیدەكرێ، پاشان قوتاردەبێت لەزیندان و خوداوەند بەندایەتی پێدەبەخشێ بەستایش و زیكری خۆی رێزدارو پشتگیریدەكات دوای لاوازی و زاڵیدەكات بەسەر هەموو دوژمنەكانیداو خەڵاتیان پێدەدات و چاوپۆشیان لێدەكات.
*ئەگەر (یوسف)ی بینی گفتوگۆی لەگەڵدەكرد یاخود شتێكی پێدەدرا دەبێت بەراڤەكاری خەوو زانیاری بەروار دەزانێ.
*ئەگەر (یوسف)ی بینی لەئاوارەییدا خێری دەستگیردەبێ، ئەگەر زیندانی بێت قوتاردەبێ و دوژمنانی ملكەچدەبن و زەفەریان پێدەبات، ئەگەر نادیاربێ دەگەڕێتەوە بۆ نیشتمانی خۆی، ئەگەر خوازیاری پلەوپایەبێت بەدەستیدەهێنێت.
*ئەگەر كەسێكی خوازیاری هاوسەرگیری بینی دەگات بەویست و خوازیخۆی.

یونس(سەلامی خوای لێبێت):(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر (یونس)ی بەدیكرد پەلەدەكات لەكارێكدا بۆی دەمێنێتەوەو زیندانی لا نارەحەت دەبێت ، پاشان خوداوەند قوتاریدەكات، ئەم خەونە بەڵگەیە لەسەرئەوەی خاوەنەكەی زوو توورەدەبێ و لەگەڵ گەل و نەتەوەیەكی ناپاكدا مامەڵەیدەبێت.

یـ ه

یەحیا(سەلامی خوای لێبێت):ئەگەر (یەحیا)ی بینی سەركەوتوو دەبێ لەپاكێتی و خواناسیداو هەتا دەبێت بەیەكێك لەكەسە ناودارەكانی سەردەمی خۆی.
(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ خواناسی و پارێزراوی لەبەڵاو نەهامەتیەكانی پێدەدرێ و بەپێی ئایەتی: ﴿ لم نجعل له من قبل سميا﴾ (مریم: ٧) و ئایەتی: ﴿ وسيداً

﴿وحصورا ونبیا من الصالحین﴾ (آل عمران : ٣٩).

*ئەگەر (یەحیا)ی بینی ژیانو دەوڵەتداریو مژدەیە رووی تێدەکات.

یەعقوب(سەلامی خوای لێبێت): (ئیبن سیرین)دەڵێت: ئەوەی (یەعقوب) (سەلامی خوای لێبێت) ببینێت غەمو پەژارە رووی تێدەکات لەلایەن هەندێك لەمنداڵەکانیەوە، پاشان خوداوەند دەرووی لێدەکاتەوە.

(نابلسی) دەڵێت: ئەوەی لەخەودا ببینێ خۆشەویستیو هێزو نازو نیعمەتێکی دیاری پێدەبەخشرێ لەگەڵ هاوسەرو منداڵی دیارو بەرچاو لەلایەن یەکێکیانەوە غەمو پەژارەی پێدەگاتو دواتر خۆشحاڵدەبێتو چاوی گەشدەبێ بەوەی خوداوەند پێیداوە.

*ئەگەر (یەعقوب)ی بینی (سەلامی خوای لێبێت) بەگوێڕایەڵی لەخوداوەند نزیکدەبێتەوەو یارمەتی هەژاران دەداتو غەمو پەژارە رووی تێدەکات. دەگونجێت بینایی چاوانی لەدەستبدات، پاشان خوداوەند بۆی بگێڕێتەوە، ئەگەر کەسێکی ئاوارەبوو بەسەلامەتی دەگەڕێتەوە بۆ لای، ئەگەر نادیارێکی هەبوو خوداوەند بەیەکەوە کۆیاندەکاتەوە.

*دەگونجێت بەڵگەبێت لەسەر نەخۆشیەك تووشیدەبێت، یاخود تاقیکردنەوە رووی تێدەکات بەهۆی منداڵەوەو دەرەنجامەکەی بەخێر کۆتاییدێت ئەگەر خوداوەند رەزامەندی لەسەربێ.

*بینینی (یەعقوب) (سەلامی خوای لێبێت) بەڵگەیە لەسەر غەمو پەژارەو لەدەستدانی خزمو کەسوکارو ئەوەی ئازیزە لەلای منداڵان.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر ئەوەی پلاندەگێڕێ لەماڵو منداڵی.

*هەروەها بینینی بەڵگەیە لەسەر لاوازی دیدو چاویو چاکبوونەوەو یەکانگیری لەگەڵ ئازیزو خۆشەویستانو قوتاربوون لەناڕەحەتی.

*دەگونجێت بینینی بەڵگەبێت لەسەر:

+راڤەکاری خەو.

+ماڵو سامانی زۆر.

+سەفەر.

+بەرزی نرخ.

+باشی کاڵاو شتومەکی.

+تیاچوونی شتی دیار.

+دەرەنجام باشی لەخانەوادەو ماڵو منداڵدا.

*ئەگەر ژنێك (یەعقوب)ی بینی دەترسیّ لەچارەنووسی کوڕەکەی کەزیندانی بکریّ یان تومەتی بۆ دروستبکریّو بێتاوان دەبێت لەوەی بۆیدروستکراوە.

یەکتر لەئامێزگرتن:(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی کەسێکی زیندو لەئامێزدەگریّ تێکەڵبوونێکی دوورودرێژ تێکەڵدەبیّ لەگەڵیدا بەپێی ماوەو چۆنیەتی لەئامێزگرتنەکە بەو ئەندازەیەش خۆشەویستی بەدەستدەهێنیّ.

*ئەگەر مردوویەك لەئامێزیگرتو گرتنی دەمریّ چونکە لەئامێزگرتن کورتەو پابەندیش درێژە دەخایەنیّ.

*ئەگەر بینی ژنێك لەئامێزدەگریّ باوەشی بۆ دنیا گرتوەتەوەو پاشەڕۆژو قیامەتی فەرامۆشکردوە.

یەك کەڵەچاو:(ئیبن سیرین) دەڵێت: ئەگەر پیاوێکی بینی یەك کەڵەچاوبوو بەڵگەیە لەسەرئەوەی پیاوێکی باوەڕداری راستگۆیە لەگەواهیدا.

*ئەگەر خەوبینەر خراپەکاربوو نیوەی ئاینەکەی دەڕوات یاخود گوناهو تاوانێکی گەورە ئەنجامدەدات دەگونجێت نیوەی تەمەنی بەسەر چوبێت، یاخود نەخۆشدەکەویّو لەلێواری مەرگ نزیکدەبێتەوە.

*دەگونجێت نەفسی یاخوورەوشتو کوڕەکەیو ژنەکەیو شەریكو هاوکاری بمریّ یان نازونیعمەتی لێوەربگرێتەوە، خوداوەند دەفەرمویّ: ﴿ ألم نجعل له عينين (٨) ولساناً وشفتين (٩)﴾ (البلد: ٨ـ ٩)

(نابلسی) دەڵێت: ئەگەر لەخەودا بینی بوە بە یەك کەڵەچاو ماڵو دارایی نیوەدەبیّ یان ئاینەکەی بەباشی بەجێناهێنێت یاخود گوناهو تاوانێکی گەورە ئەنجامدەدات، دەگونجێت نیوەی تەمەنی بەسەرچووبێت.

*هەروەها دەڵێن: چاوەڕێی سوودو قازانجە لەلایەکەوە پێبگات.

*هەروەها دەڵێن: ئەگەر براو کوڕداربیّ یەکێکیاندەمرێت.

یەکگرتنەوە:(ئیبن سیرین) دەڵێت: کۆبوونەوەو یەکگرتنەوە دوای لەیەك

جيابوون بەڵگەیە لەسەر نەمانو لێك جيابوونەوە بەبەڵگەى ئەم ئايەتە: ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَخَذَتِ ٱلْأَرْضُ زُخْرُفَهَا﴾(يونس:٢٤).

*هەروەها دەڵێن: كارێك تەواوبوو يەكيگرتەوە نەمانى دێ بەپيرتەوە.

(نابلسى) دەڵێت: يەككرتنەوەى خۆشەويستان لەخەودا بەڵگەيە لەسەر هاوسەر.

*ئەگەر بينى لەگەڵ منداڵێكدا دانيشتووەو خۆشى دەوێت هاوسەردەرگرێ، ژنيش بەهەمان شێوەيە ئەگەر بينى لەگەڵ ئازيزێكدا دانيشتوە شوودەكات بەپياوێكو لەنێوانياندا خۆشەويستىو تەبايى بڵاودەبێتەوە.

*ئەگەر بينى يەكيگرتەوەو توانى زاڵبێت بەسەر ئاستەنگەكانى دنيادا حاڵو بارى دەگۆڕێو كەمێك شاددەبێت.

*ئەگەر خۆشەويستەكەى سەردانيكرد تووشى خۆشىو شاديدەبێت.

يەكێتى(تەبايى): (ئيبن سيرين) دەڵێت: يەكێتى لەخەودا ملكەچىو رسوايىو هەژارىو لابردنى دەستەڵاتدارە.

(نابلسى)دەڵێت: لەخەودا تاككەوتنى كەسێكە لەو پيشەو رايەى هەيەتى.

*ئەگەر فەرمانڕەواو پادشايەك بينى بەتەنياييە بەبێ وەزيرو كەسێك لەگەڵيدابنيشێ يان كەس وەڵامى ناداتەوە يان پياوێكى گشتى خەڵكييەو هەژار دەكەوێ ياخود خۆشەويستەكەى بەجێيدەهێڵێ.

پێرستی پیتو وشەکان

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
	ئەلف (ا)	
	ئـ ا	
١	ئابڕوو (عەورەت)	٦٠
٢	ئابڵووقە(گەمارۆ)	٦١
٣	ئاخوڕ	٦١
٤	ئادەم(علیه السلام)	٦١
٥	ئارامگرتن (دانبەخۆداگرتن)	٦٢
٦	ئاردی سفر	٦٢
٧	ئارەزوو(حەز)	٦٢
٨	ئارەقکردنەوە (ئارەق دەردان)	٦٣
٩	ئارەوەن	٦٣
١٠	ئازادکردن	٦٣
١١	ئازاردانی دایکو باوك	٦٣
١٢	ئاسانکاری هەرس	٦٤
١٣	ئاسانی(سووکی)	٦٤
١٤	ئاسك(مامز)	٦٤
١٥	ئاسکی مێینە	٦٤
١٦	ئاسمان	٦٥
١٧	ئاسن	٧٢
١٨	ئاسنگەر	٧٣
١٩	ئاش	٧٤

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٢٠	ئاشتبوونەوە(ئاشتەوایی)	٧٥
٢١	ئاشەوان	٧٥
٢٢	ئاگاداربوون(زانین)	٧٨
٢٣	ئاگاداریی (وریایی)	٧٨
٢٤	ئاگر	٧٨
٢٥	ئاگرپەرست	٨٤
٢٦	ئاگردان	٨٥
٢٧	ئاگرکردنەوە	٨٥
٣٠	ئاگرکەرەوە	٨٥
٣١	ئاگر هەڵگیرسێنەر	٨٥
٣٢	ئالآ	٨٥
٣٣	ئالآگر	٨٦
٣٤	ئالآو بەیداخی سەربازان	٨٦
٣٥	ئاڵتوون	٨٧
٣٦	ئاڵتوونچی (زەڕەنگەر)	٨٧
٣٧	ئاڵۆش(خوروو)	٨٧
٣٨	ئاماژەکار بەچاووبرۆ	٨٧
٣٩	ئامرازی ئاسنگەر	٨٧
٤٠	ئامرازی گواستنەوە	٨٨
٤١	ئامرازی گواستنەوەی دەریایی	٨٨
٤٢	ئامۆژگاری	٨٨
٤٣	ئامۆژگاریدەر	٨٨
٤٤	ئاو	٨٩
٤٥	ئاواز (سەدا)	٩٥
٤٦	ئاوبەنگ	٩٥
٤٧	ئاوخوازیی	٩٥

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤٨	ئاودان (ئاودێری)	٩٥
٤٩	ئاوریشم	٩٦
٥٠	ئاوریشمساز (ئاوریشمفرۆش)	٩٦
٥١	ئاوریشمی	٩٦
٥٢	ئاوڕدانەوەی مرۆڤ	٩٧
٥٣	ئاوزەنگ	٩٧
٥٤	ئاوكێش	٩٧
٥٥	ئاوڵە	٩٨
٥٦	ئاوەڕۆ	٩٨
٥٧	ئاوی پاڵفتەكراو	٩٩
٥٨	ئاوی سارد	٩٩
٥٩	ئاوێنە	٩٩
٦٠	ئاهەنگ (شایی)	١٠١
٦١	ئایەتەكانی قورئان	١٠١
	ئـ و	
٦٢	ئوتومبیل	١٠٢
	ئـ ۆ	
٦٣	ئۆف	١٠٢
	ئـ ە	
٦٤	ئەبوبەكری صدیق (رضي الله عنه)	١٠٣
٦٥	ئەرخەوان	١٠٣
٦٦	ئەرمیا	١٠٣
٦٧	ئەزا	١٠٣
٦٨	ئەژدیها	١٠٣
٦٩	ئەژنۆ (چۆك)	١٠٤
٧٠	ئەسپ	١٠٥

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٧١	ئەسپی باڵداری پێغەمبەران (ﷺ)	١١٢
٧٢	ئەسپی شەترەنج	١١٢
٧٣	ئەسپێ	١١٢
٧٤	ئەستێرەگەر (ئەستێرەناس)	١١٣
٧٥	ئەستێڵ(گۆم)	١١٣
٧٦	ئەشکەوت	١١٤
٧٧	ئەکاسیا	١١٥
٧٨	ئەڵقە	١١٥
٧٩	ئەڵقەڕیز	١١٥
٨٠	ئەڵلاهوئەکبەرکردن	١١٥
٨١	ئەموستیلە(ئەڵقە)	١١٥
٨٢	ئەمەکداری	١١٩
٨٣	ئەنجامدانی کاری خێر	١١٩
٨٤	ئەندازە	١١٩
٨٥	ئەندازیار	١١٩
٨٦	ئەندێشەو خەیاڵی مرۆڤ لەبەرۆژدا	١٢٠
٨٧	ئەیوب(سەلامی خوای لێبێت)	١٢٠
	ئـ ی	
٨٨	ئیحرام بەستن	١٢١
٨٩	ئیدریس(سەلامی خوایلێبێت)	١٢٢
٩٠	ئیسحاق(سەلامی خوای لێبێت)	١٢٢
٩١	ئیسرافیل(سەلامی خوای لێبێت)	١٢٣
٩٢	ئیسفنج	١٢٣
٩٣	ئیسماعیل(سەلامی خوای لێبێت)	١٢٣
٩٤	ئیفلیجی	١٢٤
٩٥	ئینجیل	١٢٤

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
	ئـ ێ	
٩٦	ئێرەیی بردن	١٢٥
٩٧	ئێسقان	١٢٥
٩٨	ئێسکگرتنەوە	١٢٥
٩٩	ئێسکگرەوە (پزیشکی جومگی)	١٢٥
١٠٠	ئێسکی ئاژەڵو مرۆڤ	١٢٦
١٠٠	ئێشو ئازار	١٢٧
١٠١	ئێوارە(سەرەتای شەو)	١٢٨
	پیتی بی (ب)	
	ب ا	
١	باپیر	١٢٩
٢	باتێکەر	١٢٩
٣	باج کۆکردنەوە	١٢٩
٤	باجگر	١٢٩
٥	باخ(بێستان)	١٢٩
٦	باخچە(باخ)	١٣٢
٧	باخچەی ماڵ	١٣٣
٨	باخەوان	١٣٤
٩	بادان(لوولکردن)	١٣٤
١٠	باران	١٣٤
١١	بارانپۆش (مشەمای باران)	١٣٧
١٢	بارگیر (یەختە)	١٣٧
١٣	بارمتە	١٣٩
١٤	باروکۆمەڵی مرۆڤ	١٣٩
١٥	بارەبەر(کۆڵهەڵگر)	١٤٠
١٦	باز(هەڵۆ)	١٤٠

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٧	بازاڕ	١٤٢
١٨	بازدان	١٤٦
١٩	بازرگان	١٤٧
٢٠	بازرگانی گرانی	١٤٨
٢١	بازرگانی کالاّوشتومەك	١٤٨
٢٢	بازرگانی کەل وپەل(شتومەك)	١٤٩
٢٣	بازن(دەستەوان)	١٤٩
٢٤	بازوو	١٥٠
٢٥	بازی پادشاو میران	١٥٠
٢٦	باسکردن لەپاشەملە	١٥٠
٢٧	بالێبەربوون	١٥٠
٢٨	باڵ	١٥٢
٢٩	باڵندە	١٥٢
٣٠	باڵندەفرۆش	١٥٤
٣١	باڵندەو گۆشتو هێلکەی پاککراو	١٥٤
٣٢	بانگبێژ	١٥٤
٣٣	بانگدان	١٥٤
٣٤	بانگکراو	١٦١
٣٥	بانگکردن	١٦١
٣٦	بانگکردن بۆسەر خوانی نانخواردن	١٦١
٣٧	باوێشك	١٦٢
٣٨	باوەشێن	١٦٢
٣٩	باهو	١٦٢
٤٠	باینجان	١٦٣
	ب ت	
٤١	بت(پەیکەر)	١٦٣

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
	ب ج	
٤٢	بچران (بڕین)	١٦٤
	ب ر	
٤٣	برا	١٦٤
٤٤	برژانگدرێژ	١٦٥
٤٥	برژاو	١٦٥
٤٦	برسێتی	١٦٧
٤٧	برنج	١٦٩
٤٨	برنجفرۆش	١٦٩
٤٩	برووسکە	١٦٩
٥٠	برۆ	١٧١
٥١	بریانی	١٧٢
٥٢	برینداریی	١٧٢
٥٣	برینساڕێژکار	١٧٤
	ب ڕ	
٥٤	بڕیەنگ	١٧٤
٥٥	بڕین	١٧٤
	ب ز	
٥٦	بزمار	١٧٤
٥٧	بزنمژە(قۆڕی)	١٧٤
٥٨	بزنەکێوی(سابرێن)	١٧٥
٥٩	بزنەمێچکە	١٧٥
٦٠	بزەوخەندە	١٧٥
	ب س	
٦١	بست(بنگوست)	١٧٥
٦٢	بستە(فستق)	١٧٦

ژ	وشە (بابەت)	لاپەرە
٦٣	بسم الله (ناوی خوا)	١٧٦
	ب ش	
٦٤	بشۆر(شۆرەر)	١٧٨
	ب ل	
٦٥	بلوور	١٧٨
	ب ڵ	
٦٦	بڵاوکارانی کێچ و ئەسپێ	١٧٨
٦٧	بڵاوکردنەوەی گەوهەرو یاقووت	١٧٨
	ب ن	
٦٨	بندق	١٧٨
٦٩	بنەبەر	١٧٩
٧٠	بنەدار (بنەکۆتەرە)	١٧٩
٧١	بنەڕەتی (سەرەکی)	١٧٩
٧٢	بنێشت(باچکە)	١٧٩
	ب و	
٧٣	بوختانکەر (دووڕوو . فیتنە)	١٨٠
٧٤	بورانەوە	١٨٠
٧٥	بولبوول	١٨٠
٧٦	بوێری (چاونەترسی . جەربەزەیی)	١٨٠
	ب وو	
٧٧	بووق (کەڕەنە . شەیپوور)	١٨٠
٧٨	بوونی پەیوەندیی	١٨١
	ب ۆ	
٧٩	بۆتە(قاڵب)	١٨١
٨٠	بۆق	١٨١
٨١	بۆکس (لێدان . پیاکێشان)	١٨٢

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٨٢	بۆگەنی (بۆنی ناخۆش)	١٨٢
٨٣	بۆگەنی زارودەم	١٨٢
٨٤	بۆنی حەبەشی	١٨٢
٨٥	بۆنیخۆش(کافور)	١٨٣
٨٦	بۆیاخچی	١٨٣
٨٧	بۆیەکردن(رەنگکردن)	١٨٣
	ب ە	
٨٨	بەئاگاهاتنی مرۆڤ	١٨٦
٨٩	بەتاڵ	١٨٦
٩٠	بەچۆکداهاتن	١٨٦
٩١	بەچکەی قەلەڕەش	١٨٧
٩٢	بەخاکسپاردن	١٨٧
٩٣	بەختیاری (خۆشیو شادی	١٨٨
٩٤	بەخشین(پێدان)	١٨٨
٩٥	بەخوشککردنی ژن	١٨٩
٩٦	بەخیلیو ئێرەیی	١٨٩
٩٧	بەدەستهێنانی ویستوخواز	١٨٩
٩٨	بەدەنگەوەهاتن (وتنی لبیك اللهم)	١٩٠
٩٩	بەراز	١٩٠
١٠٠	بەران	١٩٢
١٠١	بەرانەکێوی	١٩٥
١٠٢	بەربەلەم	١٩٥
١٠٣	بەرچایی (ژەمی بەیانی)	١٩٥
١٠٤	بەرخ	١٩٦
١٠٥	بەرد	١٩٦
١٠٦	بەرد بەشێوەیەکی رەها	١٩٨

ژ	وشه (بابەت)	لاپەرە
١٠٧	بەردساز	٢٠٠
١٠٨	بەردگرتنە نێو پشکۆو ئاگر	٢٠٠
١٠٩	بەردوئەستێ	٢٠٠
١١٠	بەردەباران	٢٠١
١١١	بەردە رەشەکەی (کابە)	٢٠١
١١٢	بەردی ژێر مەنجەڵ	٢٠١
١١٣	بەردی مەنجەنیق	٢٠١
١١٤	بەردی هەڵکۆڵراو	٢٠٢
١١٥	بەرزی(بالآیی)	٢٠٢
١١٦	بەرکۆش(بەرگە)	٢٠٢
١١٧	بەرگ	٢٠٢
١١٨	بەرگتێگر	٢٠٣
١١٩	بەرگتێگری کتێب	٢٠٣
١٢٠	بەرگتێگیراو	٢٠٣
١٢١	بەرگدروو	٢٠٣
١٢٢	بەرگریکردن لەئابڕوو	٢٠٤
١٢٣	بەرنوێژی	٢٠٤
١٢٤	بەروبووم	٢٠٦
١٢٥	بەرەبەیان	٢٠٨
١٢٦	بەڕاکردن ڕۆیشتن	٢٠٨
١٢٧	بەڕوو	٢٠٩
١٢٨	بەڕووداکەوتن	٢٠٩
١٢٩	بەڕە(ڕاخەر)	٢٠٩
١٣٠	بەزەیی (سۆز)	٢٠٩
١٣١	بەژن و باڵای مرۆڤ	٢٠٩
١٣٢	بەش(پشك)	٢١٠

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٣٣	بەفر(سەهۆڵ)	٢١٠
١٣٤	بەفرفرۆش	٢١٢
١٣٥	بەفیزەوە رۆیشتن	٢١٢
١٣٦	بەلەسە(جەردە . دەست سپی)	٢١٢
١٣٧	بەلەمی بچووک	٢١٢
١٣٨	بەڵاوکارەسات	٢١٢
١٣٩	بەڵاونەهامەتی	٢١٢
١٤٠	بەڵغەم	٢١٢
١٤١	بەڵگەو بەهانە	٢١٣
١٤٢	بەڵەك	٢١٣
١٤٣	بەڵەك بەڵەكبوون	٢١٣
١٤٤	بەڵەكی	٢١٣
١٤٥	بەڵێن (پەیمان)	٢١٣
١٤٦	بەڵێندەر	٢١٣
١٤٧	بەڵێندەرایەتی	٢١٤
١٤٨	بەکرێدان	٢١٤
١٤٩	بەکرە	٢١٤
١٥٠	بەمەزنگرتنی مرۆڤ	٢١٥
١٥١	بەندکردن(زیندانی)	٢١٥
١٥٢	بەندیوان	٢١٥
١٥٣	بەنگفرۆش(حەشیشفرۆش)	٢١٥
١٥٤	بەننا(خانووسان)	٢١٥
١٥٥	بەنەخوێن	٢١٥
١٥٦	بەهار	٢١٦
١٥٧	بەهەشت	٢١٦
١٥٨	بەهێ	٢٢١

ژ	وشه (بابەت)	لاپەرە
١٥٩	بەیانی	٢٢٢
١٦٠	بەیداخ(ئالآ)	٢٢٣
	ب ی	
١٦١	بیابان (سارا)	٢٢٤
١٦٢	بیابانی فرەناڕەحەتیو دەردەسەری	٢٢٧
١٦٣	بیبەر	٢٢٧
١٦٤	بیدستر	٢٢٧
١٦٥	بیر	٢٢٨
١٦٦	بیرکردنی نیشتمان	٢٣١
١٦٧	بیره	٢٣١
١٦٨	بیرەفرۆش	٢٣١
١٦٩	بیری سەرداپۆشراوو پڕکراوه	٢٣٢
١٧٠	بیمارستان(نەخۆشخانه)	٢٣٣
١٧١	بینا(ساختمان)	٢٣٤
١٧٢	بیناڕووخێنەر	٢٣٦
	ب ێ	
١٧٣	بێباوەڕ	٢٣٦
١٧٤	بێباوەڕیی	٢٣٨
١٧٥	بێپاره(موفلیس)	٢٣٩
١٧٦	بێپارەیی	٢٣٩
١٧٧	بێداری (بەئاگایی)	٢٣٩
١٧٨	بێژراو	٢٣٩
١٧٩	بێژنگ(سەرەد)	٢٣٩
١٨٠	بێستانو کێڵگەی خەیار	٢٤٠
١٨١	بێشکه	٢٤٠
١٨٢	بێڵ	٢٤١

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
	پیتی پی (پ)	
١	پاچ(پێمەڕە)	٢٤٢
٢	پاراستن لەشەپوجەنگ	٢٤٢
٣	پارشێو (پاش شێو)	٢٤٣
٤	پارەگۆڕەرەوە	٢٤٣
٥	پارێزگاریی (چاودێری . پاسەوانی)	٢٤٣
٦	پاژنە	٢٤٤
٧	پاسکیل (دووچەرخە)	٢٤٤
٨	پاسەوان	٢٤٥
٩	پاسەوانی پادشا	٢٤٥
١٠	پاسەوانی شەو(حەسحەس)	٢٤٥
١١	پاش(دواوە . قنگ)	٢٤٥
١٢	پاشکۆ(جێنشین . ئەوەی لەدواوە دێت)	٢٤٦
١٣	پاقلە	٢٤٦
١٤	پاقلەفرۆش	٢٤٧
١٥	پاڵپێوەنەر	٢٤٧
١٦	پاڵکەوتنی مرۆڤ	٢٤٧
١٧	پاكو بێگەرد	٢٤٧
١٨	پاوانە(خرخاڵ)	٢٤٧
	پ ر	
١٩	پرد(ڕێگوزار . پردی سیرات)	٢٤٨
٢٠	پردی تاق تاق	٢٤٩
٢١	پرسە	٢٥٠
٢٢	پرسیارکردن(لێپرسین)	٢٥١
	پ ز	
٢٣	پزیشکی ئاژەڵ	٢٥١

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
	پ ژ	
٢٤	پژمە	٢٥٢
	پ ش	
٢٥	پشتبەستن بەخوا	٢٥٣
٢٦	پشتوێنی جوولەکەکان	٢٥٣
٢٧	پشتهەڵکردن لەجەنگدا	٢٥٣
٢٨	پشتی مرۆڤ	٢٥٤
٢٩	پشقل	٢٥٦
٣٠	پشکۆی ئاگر	٢٥٦
٣١	پشوو	٢٥٦
٣٢	پشیلە	٢٥٦
	پ ل	
٣٣	پلەوپایە	٢٥٨
٣٤	پلەوپایەی بەرز	٢٥٨
٣٥	پلیکانە (قاڵدرمە)	٢٥٨
٣٦	پلیکانەی سەرکەوتن	٢٦١
٣٧	پلیکانەی مامەڵە	٢٦٢
	پ ڵ	
٣٨	پڵنگ	٢٦٢
٣٩	پڵیتەی چرا	٢٦٣
	پ وو	
٤٠	پوور(خوشکی باوکو دایک)	٢٦٣
٤١	پوولەکەی ماسی	٢٦٣
	پ ۆ	
٤٢	پۆڕ(کەناچە)	٢٦٣
٤٣	پۆست (پەیامبەر)	٢٦٤

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤٤	پۆستەبەر(پۆستەچی)	٢٦٤
٤٥	پۆشاك	٢٦٤
٤٦	پۆلیس	٢٦٥
	پ ە	
٤٧	پەپوولە	٢٦٥
٤٨	پەت	٢٦٦
٤٩	پەتا(درم)	٢٦٧
٥٠	پەتی سەر بەنەڵقە	٢٦٧
٥١	پەچە(رووپۆش)	٢٦٧
٥٢	پەراسوو	٢٦٨
٥٣	پەردە(بەربەست)	٢٦٩
٥٤	پەردەو کوللە	٢٧١
٥٥	پەرژینی باخ و بێستان	٢٧١
٥٦	پەرژینی شار(تەیمان)	٢٧٢
٥٧	پەڕاو	٢٧٣
٥٨	پەرەسێلکە	٢٧٣
٥٩	پەلکەزێڕینە	٢٧٤
٦٠	پەلەکار	٢٧٤
٦١	پەلەکردن	٢٧٤
٦٢	پەناوپشتگیر	٢٧٤
٦٣	پەنجەتەقان	٢٧٥
٦٤	پەنجەرەی بچووك	٢٧٥
٦٥	پەپوسلێمانکە	٢٧٥
٦٦	پەرتەوازەو پەرش و بلاو	٢٧٦
٦٧	پەردە	٢٧٦
٦٨	پەروەرشیار	٢٧٦

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٦٩	پەز(مەڕ)	٢٧٦
٧٠	پەلك	٢٧٧
٧١	پەلەکردن(خێراکردن)	٢٧٨
٧٢	پەنجەکانی دەست	٢٧٨
٧٣	پەناگرتن بەخوداوەند	٢٨٠
٧٤	پەنیر	٢٨١
٧٥	پەیکەر	٢٨١
٧٦	پەیکەرتاشی دار	٢٨٢
٧٧	پەیمانگە	٢٨٢
٧٨	پەیمانو بەڵێندان	٢٨٢
	پ ی	
٧٩	پیاز	٢٨٢
٨٠	پیازی دەشت	٢٨٣
٨١	پیاکێشان	٢٨٣
٨٢	پیاو	٢٨٣
٨٣	پیاوچاکان	٢٨٤
٨٤	پیاوچاکانی شوێنکەوتەی یاران	٢٨٥
٨٥	پیرۆزە	٢٨٧
٨٦	پیر(بەساڵاچوو)	٢٨٧
٨٧	پیریی	٢٨٧
٨٨	پیرێکی نادیار	٢٨٨
٨٩	پیسایی(پاشەڕۆ)	٢٩٠
٩٠	پیسی	٢٩٣
٩١	پیسیو چڵکنی	٢٩٣
٩٢	پیسیو گەندەڵی	٢٩٤
٩٣	پینەچی	٢٩٤

ژ	وشه (بابه‌ت)	لاپه‌ڕه
٩٤	پینه‌ی قوماشی کۆن	٢٩٤
	پ ێ	
		٢٩٥
٩٥	پێ(قاچ)	٢٩٥
٩٦	پێپه‌تی	٢٩٥
٩٧	پێچانه‌وه	٢٩٦
٩٨	پێچراو	٢٩٦
٩٩	پێچکه	٢٩٦
١٠٠	پێچه‌ر	٢٩٦
١٠١	پێست	٢٩٨
١٠٢	پێشبڕکێ	٢٩٨
١٠٣	پێشه‌کی (پێشه‌نگ)	٢٩٨
١٠٤	پێستی مه‌ڵاشوو	٢٩٨
١٠٥	پێغه‌مبه‌ر (ﷺ)	٣٠٩
١٠٦	پێغه‌مبه‌ران (سه‌لامی خوایان لێبێت)	٣١١
١٠٧	پێکه‌نین	٣١٢
١٠٨	پێنج یه‌کی ده‌ستکه‌وت	٣١٢
١٠٩	پێنووس(قه‌ڵه‌م)	٣١٤
١١٠	پێڵاودروو	٣١٤
١١١	پێڵووی چاو(په‌ڵك)	٣١٤
١١٢	پێوانه	٣١٥
١١٣	پێوه‌ر	٣١٥
١١٤	پێوه‌ری ئاو	٣١٥
١١٥	پێوه‌ند(کۆت)	
	پیتی تێ(ت)	
	ت ا	
		٣١٨
١	تا	

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٢	تاجەگوڵینە	٣١٩
٣	تاجەگوڵینەی پادشا	٣٢٠
٤	تاریکایی	٣٢٠
٥	تاق	٣٢٠
٦	تاقدار	٣٢١
٧	تاڵانی هاوەڵپەیداکاران لەجەنگدا	٣٢١
٨	تاوان(گوناه)	٣٢١
٩	تاوان و گوناه	٣٢١
١٠	تاوس	٣٢٢
١١	تاوە	٣٢٣
	ت ر	
١٢	تراویلکە(سەراب)	٣٢٣
١٣	ترسان(تۆقان)	٣٢٤
١٤	ترسنۆك	٣٢٤
١٥	ترس وبیم	٣٢٤
١٦	تریت	٣٢٤
١٧	ترێ	٣٢٥
	ت ف	
١٨	تف	٣٢٨
	ت ل	
١٩	تلیاك	٣٢٩
	ت و	
٢٠	توانجدەر(بریندارکار . تانوتدەر)	٣٢٩
٢١	توندوتیژ	٣٣٠
٢٢	توێ توێی گۆشت	٣٣٠
٢٣	توێشوو	٣٣٠

ژ	وشە (بابەت)	لاپەرە
٢٤	توێشەبەر	٣٣٠
٢٥	توێکڵ(قەتماغە)	٣٣٠
	ت وو	
٢٦	توو	٣٣٠
٢٧	تووترك فرۆش	٣٣٠
٢٨	تووتی	٣٣٠
٢٩	توور	٣٣١
٣٠	توورەکە(هەمانە . کیسە)	٣٣١
٣١	توورەبوونی مرۆڤ بۆ ماڵی کەسانیتر	٣٣٢
٣٢	توکن(قژن)	٣٣٢
٣٣	تووکی پێش(تووکەبەر)	٣٣٢
	ت ۆ	
٣٤	تۆپ	٣٣٣
٣٥	تۆڕ	٣٣٣
٣٦	تۆڕنەچی	٣٣٣
٣٧	تۆڕی راوکردن	٣٣٤
٣٨	تۆو	٣٣٤
٣٩	تۆوچاندن	٣٣٥
٤٠	تۆوی پاقلە	٣٣٥
	ت ە	
٤١	تەباميجە	٣٣٥
٤٢	تەپڵ	٣٣٥
٤٣	تەپڵژەن	٣٣٦
٤٤	تەپ و تۆز	٣٣٦
٤٥	تەپوتۆزاویبوونی قژ	٣٣٧
٤٦	تەخت(رووپا . لەوح)	٣٣٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤٧	تەختەودار	٣٣٨
٤٨	تەختەی شەترەنج	٣٣٩
٤٩	تەرخوون	٣٣٩
٥٠	تەرزە	٣٣٩
٥١	تەرسی ئەسپ	٣٤١
٥٢	تەرم(مەیت)	٣٤١
٥٣	تەڕەفرۆش	٣٤٢
٥٤	تەڕی(شێ)	٣٤٢
٥٥	تەزبیح	٣٤٢
٥٦	تەشت	٣٤٣
٥٧	تەشتگەر	٣٤٤
٥٨	تەشی(خەڕەك)	٣٤٤
٥٩	تەشی ڕێس	٣٤٤
٦٠	تەلەفۆن	٣٤٤
٦١	تەلاق(جیابوونەوە)	٣٤٤
٦٢	تەماشاکردنی عەورەت	٣٤٥
٦٣	تەمو مژ	٣٤٥
٦٤	تەنوری نان	٣٤٥
٦٥	تەنەکەچی(تەنەکەسان)	٣٤٦
٦٦	تەواف(سوڕانەوە)	٣٤٦
٦٧	تەوبەکردن	٣٤٦
٦٩	تەور	٣٤٦
٧٠	تەورات	٣٤٦
٧١	تەوقەکردن	٣٤٧
٧٢	تەون	٣٤٧
٧٣	تەونکردن(چنین)	٣٤٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٧٤	تەونكەر	٣٤٨
٧٥	تەويلە	٣٤٨
٧٦	تەيەموم	٣٤٨
	ت ی	
٧٧	تيابردن(كوشتن)	٣٤٩
٧٨	تيا چوون(فەوتان)	٣٤٩
٧٩	تير(رم)	٣٥٠
٨٠	تيرئەنداز	٣٥١
٨١	تيرساز	٣٥٢
٨٢	تيروپرمساز	٣٥٢
٨٣	تيروكەوان	٣٥٢
٨٤	تيرۆك	٣٥٣
٨٥	تيرهاوێژ	٣٥٣
٨٦	تيشك‌و رووناكی	٣٥٣
٨٧	تيمساح	٣٥٣
٨٨	تينوويەتی	٣٥٤
	ت ێ	
٨٩	تێری	٣٥٤
٩٠	تێكۆشەر(رەنجدەر ، هەوڵدەر)	٣٥٥
٩١	تێكەڵەی خواردن	٣٥٥
٩٢	تێكەڵەيەك لەبۆنيخۆش	٣٥٥
٩٣	تێكەوتن(پێهەڵخليسكان)	٣٥٥
	پيتی (جيم) (ج)	
	ج ا	
١	جاڵيف(پلەو پايەی قەشە)	٣٥٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٢	جادوو(سیحر)	٣٥٦
٣	جادووگەر	٣٥٦
٤	جاڵجاڵۆکە	٣٥٦
٥	جاڵجاڵۆکەی مارئاسا	٣٥٧
٦	جام(لەگەن)	٣٥٧
٧	جامباز	٣٥٧
٨	جامێکی گەورە	٣٥٧
٩	جانەوەری زەوی	٣٥٧
١٠	جانەوەری ژاردار	٣٥٧
١١	جانەوەری گوێچکە	٣٥٧
	ج ب	
١٢	جبە(کەوڵ)	٣٥٧
	ج ر	
١٣	جرج(مشکی گەورە)	٣٥٨
	ج ز	
١٤	جزدان(کیس)	٣٥٩
	ج ک	
١٥	جگەر	٣٥٩
١٦	جگەرئاوسان	٣٦٠
	ج ل	
١٧	جل‌وبەرگ	٣٦٠
١٨	جل‌وبەرگ داماڵین	٣٦٧
١٩	جل‌وبەرگ کورت	٣٦٧
٢٠	جل‌وبەرگی ڕەنگاوڕەنگ	٣٦٨

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
	ج ڵ	
٢١	جڵەوی کار	٣٦٨
	ج ن	
٢٢	جنۆکە	٣٦٨
٢٣	جنێو(قسەی ناشیرین)	٣٧٠
٢٤	جنێوبەیەك گوتن	٣٧٠
	ج و	
٢٥	جولنکاری	٣٧٠
٢٦	جولنکاری جل وبەرگ	٣٧١
٢٧	جولانی مرۆڤ	٣٧١
٢٨	جوبرەئیل(سەلامی خوای لەسەربێت)	٣٧١
٢٩	[illegible]	٣٧٢
٣٠	[illegible]	٣٧٢
	ج وو	
٣١	جووتبوون	٣٧٢
٣٢	جووتبو تاك	٣٧٥
٣٣	جوولەکە	٣٧٥
٣٤	جوولێنەری فرن	٣٧٦
٣٥	جووین	٣٧٦
	ج ۆ	
٣٦	جۆ	٣٧٧
٣٧	جۆلانە	٣٧٧
	ج ە	
٣٨	جەردە(گیرفانبڕ)	٣٧٧
٣٩	جەژنی قوربان	٣٧٨
٤٠	جەمیز	٣٧٨

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤١	جەنگ	٣٧٨
٤٢	جەنگ لەدەریادا	٣٧٩
٤٣	جەواڵ	٣٧٩
٤٤	جەواڵدروو	٣٧٩
٤٥	جەیحون	٣٧٩
	ج ی	
٤٦	جیابوونەوەی ژن و مێرد	٣٧٩
٤٧	جیاوازیو لێکدروورکەوتنەوە	٣٨٠
٤٨	جیرەی دەرگا	٣٨٠
٤٩	جیوە	٣٨٠
٥٠	جیهاد(تێکۆشان)	٣٨٠
	ج یٚ	
٥١	جێگە	٣٨٢
٥٢	جێگیریی بڕیار	٣٨٤
	پیتی چیی (چ)	
	چ ا	
١	چاپاڵێو	٣٨٥
٢	چادر	٣٨٥
٣	چادرفرۆش	٣٨٦
٤	چارۆکە	٣٨٦
٥	چارۆکەفرۆشی کەشتی	٣٨٦
٦	چاککاری جل وبەرگ	٣٨٦
٧	چاکە	٣٨٦
٨	چاڵی بۆسەو پلان	٣٨٦
٩	چاڵی دەغڵ وردان	٣٨٧
١٠	چاونێشە	٣٨٧

ژ	وشه (بابه‌ت)	لاپه‌ڕه
١١	چاوبڕینه‌ئه‌ستێره	٣٨٨
١٢	چاوبه‌ست(فێڵ . ته‌ڵه‌که)	٣٨٨
١٣	چاوپاراستن (چاوداگرتن)	٣٨٨
١٤	چاوکز	٣٨٨
١٥	چاوه‌ڕێکردن	٣٨٨
١٦	چاوی مرۆڤ	٣٨٨
	چ ر	
١٧	چرا	٣٩٢
١٨	چراخان	٣٩٥
	چ ق	
١٩	چقڵ(دڕك)	٣٩٥
	چ ڵ	
٢٠	چڵك‌و پیسی	٣٩٥
٢١	چڵم	٣٩٦
	چ ن	
٢٢	چنار	٣٩٧
٢٣	چنگ‌و نینۆكی باڵنده	٣٩٧
٢٤	چنه‌ر	٣٩٧
	چ و	
٢٥	چواله(بادهم)	٣٩٨
	چ وو	
٢٦	چوون بۆ (حه‌ج)	٣٩٨
٢٧	چوونه سه‌رئاو	٣٩٩
٢٨	چوونه نێوماڵ‌و شتیتر	٣٩٩

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
	چ ۆ	
٢٩	چۆلەکە	٤٠١
٣٠	چۆلەکەی سەرسوور	٤٠٣
٣١	چۆڵەوانی	٤٠٣
	چ ە	
٣٢	چەپك(قول ، دەسك)	٤٠٣
٣٣	چەپەری دەرگاو مزگەوت	٤٠٣
٣٤	چەتر (سەیوان)	٤٠٣
٣٥	چەرمی دوای زین	٤٠٤
٣٦	چەسپکاری کەوش	٤٠٤
٣٧	چەقۆ	٤٠٤
٣٨	چەقۆتیژکەر	٤٠٥
٣٩	چەقۆساز	٤٠٥
٤٠	چەقەڵ	٤٠٥
٤١	چەك	٤٠٥
٤٢	چەکفرۆش	٤٠٦
٤٣	چەکمەجە	٤٠٦
٤٤	چەکوش	٤٠٧
٤٥	چەمانەوە(رکوع)	٤٠٧
٤٦	چەناگە	٤٠٧
٤٧	چەند سەرێك	٤٠٧
٤٨	چەو(بەرد)	٤٠٨
٤٩	چەوری (رۆن)	٤٠٩
	چ ی	
٥٠	چیا(شاخ)	٤١٠

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
	چ ێ	
٥١	چێرک	٤١٨
٥٢	چێژ(رابواردن)	٤١٨
٥٣	چێژتن	٤١٩
٥٤	چێشت	٤١٩
٥٥	چێشتلێنەری بۆنەکان	٤٢٠
	حی (ح)	
	ح ا	
١	حاجی لەق لەق	٤٢١
	ح و	
٢	حوشتر	٤٢١
٣	حوشترەوان	٤٢٧
	ح ە	
٤	حەپسە(ڕەزای خودای لێبێت)	٤٢٧
٥	حەج	٤٢٧
٦	حەرمل (گیایەکە)	٤٢٩
٧	حەسیر(ڕاخەری بچووک)	٤٢٩
٨	حەشیش(گژوگیا)	٤٢٩
٩	حەق (ڕاستی)	٤٣٠
١٠	حەڵاڵ(دروست)	٤٣٠
١١	حەڵوا(شیرینی)	٤٣٠
١٢	حەڵواچی	٤٣١
١٣	حەڵوافرۆش	٤٣١
١٤	حەماڵ	٤٣١
١٥	حەمام (گەرماو)	٤٣١
١٦	حەمامچی(ناتر)	٤٣٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٧	حەوا(سەلامی خوای لێبێت)	٤٣٧
٨	حەوز	٤٣٨
	پیتی خێ (خ)	
	خ ا	
	خاچ	٤٣٩
	خاکەناز	٤٣٩
	خانەقا	٤٣٩
	خاووسووك	٤٤٠
	خ ت	
٥	ختووکە	٤٤٠
	خ د	
٦	خدر(سەلامی خوای لێبێت)	٤٤٠
	خ ر	
٧	خراپە	٤٤٠
	خ ڕ	
٨	خڕپان (هەمووشتێکی خڕ)	٤٤٠
	خ ز	
٩	خزمایەتی	٤٤١
١٠	خزمەتکار	٤٤١
١١	خزمەتکاری تایبەت	٤٤١
١٢	خزمەتکاری دەستەڵاتدار	٤٤١
١٣	خزمەتی هەژارو پیاوچاکان	٤٤٢
	خ س	
١٤	خستنەپاڵیەك	٤٤٢
١٥	خستنەڕوو	٤٤٢
١٦	خستنی مرۆڤ بەزەویدا لەلایەن جنۆکەوە	٤٤٢

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
	خ ش	
١٧	خشتی قوڕ	٤٤٢
	خ ن	
١٨	خنکاندن	٤٤٣
	خ و	
١٩	خواحافیزی(ماڵئاوایی)	٤٤٤
٢٠	خواردن(خۆراك)	٤٤٥
٢١	خواردنەوە	٤٤٧
٢٢	خواردنی مرۆڤ	٤٤٧
٢٣	خواستن	٤٤٨
٢٤	خواستن و پێدان	٤٤٨
٢٥	خوبەیرا	٤٤٩
٢٦	خودای مەزن	٤٤٩
٢٧	خورپە(لێکدان)	٤٥٥
٢٨	خورما	٤٥٥
٢٩	خورمافرۆش	٤٥٩
٣٠	خورمای پێگەیشتوو	٤٥٩
٣١	خوری	٤٦٠
٣٢	خوری رێس	٤٦٠
٣٣	خوریفرۆش	٤٦٠
٣٤	خوری و پێستەی حوشترو کەروێشك	٤٦٠
٣٥	خورەخوڕی سك و ورگ	٤٦٠
٣٦	خوڕەی ئاو	٤٦٠
٣٧	خولگە	٤٦٠
٣٨	خولی مانگانە (حەیز. سووڕی مانگانە)	٤٦١
٣٩	خومی سوور	٤٦٣

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤٠	خوێ	٤٦٣
٤١	خوێفرۆش	٤٦٣
٤٢	خوێن	٤٦٣
٤٣	خوێن لێدەرهێنان	٤٦٦
٤٤	خوێندنەوە	٤٦٧
٤٥	خوێنەر	٤٦٨
	خ ۆ	
٤٦	خۆبەزلزانین	٤٦٨
٤٧	خۆبەکەمزانینی مرۆڤ	٤٦٩
٤٨	خۆپەسەندی (لەخۆڕازیبوون)	٤٦٩
٤٩	خۆتەرخانکدرن لەپێناوی خوادا	٤٦٩
٥٠	خۆچەورکردن	٤٦٩
٥١	خۆخواردنەوەو بێزاری مرۆڤ	٤٦٩
٥٢	خۆداپۆشینی مرۆڤ بەجلوبەرگ و شتیتر	٤٧٠
٥٣	خۆدانبەسەرا	٤٧٠
٥٤	خۆرئاوا(زەردەپەڕ)	٤٧٠
٥٥	خۆڕووتکردنەوەی مرۆڤ (جلداکەندن)	٤٧٠
٥٦	خۆشاردنەوە	٤٧٢
٥٧	خۆشگوزەرانی	٤٧٢
٥٨	خۆشۆردن	٤٧٢
٥٩	خۆشەویستی	٤٧٥
٦٠	خۆشەویستی مرۆڤ بۆ یەکێك	٤٧٦
٦١	خۆشی و شادی	٤٧٦
٦٢	خۆکێشانەوە	٤٧٦
٦٣	خۆگرتنەوە لەشەڕو خراپە	٤٧٧
٦٤	خۆڵ(خاك . قوڕ)	٤٧٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٦٥	خۆڵەمێش	٤٧٩
٦٦	خۆمەڵاسدان	٤٨١
٦٧	خۆهاویشتنە نێوکارێك	٤٨٢
	خ ە	
٦٨	خەتەنە	٤٨٢
٦٩	خەتەنەکار	٤٨٢
٧٠	خەدیجەی کچی خوەیلد(ڕەزای خوای لێبێت)	٤٨٢
٧١	خەرجی (مووچە)	٤٨٢
٧٢	خەرمانەی ڕۆژو مانگ	٤٨٣
٧٣	خەزەم(درەختێکە پەتی لێدروستدەکرێت)	٤٨٣
٧٤	خەساندن	٤٨٣
٧٥	خەشخاش(ڕوەکێکی بێهۆشکەرە)	٤٨٤
٧٦	خەشمو قین	٤٨٤
٧٧	خەڵات(دیاری)	٤٨٥
٧٨	خەڵووز	٤٨٥
٧٩	خەڵوزفرۆش	٤٨٦
٨٠	خەڵوەتگە	٤٨٦
٨١	خەمو پەژارە	٤٨٧
٨٢	خەنجەر	٤٨٧
٨٣	خەندەق(کەندڕ)	٤٨٧
٨٤	خەنە	٤٨٧
٨٥	خەنەفرۆش	٤٨٨
٨٦	خەو	٤٨٨
٨٧	خەوگە(جێ نوستن . ڕاخەر)	٤٨٨

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٨٨	خەیار	٤٨٩
	خ ی	
٨٩	خێراڕۆیشتن(لۆقەلۆقکردن)	٤٩٠
٩٠	خێرایی و پەلەکردن	٤٩٠
٩١	خێرکردن(قوربانی)	٤٩٠
٩٢	خێروچاکە	٤٩٠
٩٣	خێلی چاو	٤٩١
٩٤	خێو(سێبەر)	٤٩١
	پیتی (دال) ((د))	
	د ا	
١	دابەزین(هاتنەخوارەوە)	٤٩٢
٢	داپۆشان	٤٩٢
٣	داپۆشراو(پەردە)	٤٩٢
٤	داخستن	٤٩٣
٥	داخکردن(سووتاندن)	٤٩٣
٦	دادپەروەری	٤٩٤
٧	دادوەر	٤٩٤
٨	دار (درەخت)	٤٩٦
٩	دار بخورد	٥٠٤
١٠	داربڕەوە(گردەبڕ)	٥٠٤
١١	داربەڕوو	٥٠٤
١٢	دارتاش	٥٠٥
١٣	دارحەیزەران	٥٠٥
١٤	دارخورما	٥٠٥
١٥	دارستان	٥٠٦
١٦	دارفرۆش	٥٠٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٧	دارگەز	٥٠٦
١٨	داروپەردووی کۆکراوە	٥٠٦
١٩	دارودرەختی وشك	٥٠٦
٢٠	دارەمەیت	٥٠٨
٢١	داری ساج	٥٠٨
٢٢	داشەکانی شەترەنج	٥٠٨
٢٤	دالآن(ڕاڕەو)	٥١٠
٢٥	داڵەکەرخۆرە	٥١٠
٢٦	داڵێکی گەورە	٥١١
٢٧	دانا	٥١٢
٢٨	دانان(هۆنینەوە)	٥١٢
٢٩	دانپیانانی مرۆڤ	٥١٢
٣٠	دانیال(سەلامی‌خوای لێبێت)	٥١٢
٣١	دانیشتن	٥١٢
٣٢	دانیشتوانی ئەورووپا	٥١٣
٣٣	داوا(خوان)	٥١٣
٣٤	داواکردن لەزانایان یاخودفەرمانڕەوایان	٥١٣
٣٥	داود(سەلامی خوای لێبێت)	٥١٣
٣٦	داوی ڕاوچی	٥١٤
٣٧	داوێنپیسی	٥١٤
٣٨	دایك	٥١٤
٣٩	دایەن	٥١٥
	د د	
٤٠	ددان	٥١٥
٤١	ددانکەوتن	٥٢١

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
	د ر	
٤٢	درزوقلیش	٥٢٣
٤٣	درزوقلیشکردنە شتێك(شقلشکانی)	٥٢٣
٤٤	درکاندن(باسکردن)	٥٢٣
٤٥	دروشم	٥٢٤
٤٦	درۆ	٥٢٤
٤٧	درەختی ئەبەنووس	٥٢٤
٤٨	درەختێك لەنێو لما بڕوێت	٥٢٤
٤٩	درهەم(پارە)	٥٢٤
٥٠	درێژیی	٥٢٨
	د ڕ	
٥١	دڕانی قوماش	٥٢٨
٥٢	دڕك	٥٢٨
٥٣	دڕندە(وەحش)	٥٢٩
٥٤	دڕنەماسی(قرش)	٥٢٩
	د ز	
٥٥	دز(جەردە)	٥٢٩
	د ڵ	
٥٦	دڵ	٥٣٠
٥٧	دڵتەنگی	٥٣١
٥٨	دڵڕەق	٥٣١
٥٩	دڵڕەقی(توندوتیژی)	٥٣٢
٦٠	دڕکرانەوە	٥٣٢
٦١	دڵەڕاوکە	٥٣٢
	د ن	
٦٢	دنیا	٥٣٢

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
	د و	
٦٣	دواج	٥٣٣
٦٤	دوانگە(میحراب)	٥٣٣
٦٥	دواوە(پشت)	٥٣٥
٦٦	دوایین شوێن پێغەمبەر پێی گەیشتبێ لەئاسماندا(سدرة المنتهی)	٥٣٥
٦٧	دوژمن(نەیار . رکەبەر)	٥٣٥
٦٨	دوژمنایەتی	٥٣٦
٦٩	دوعا(نزاوپاڕانەوە)	٥٣٦
٧٠	دوکان(فرۆشگا)	٥٣٧
٧١	دوکەڵ	٥٣٧
٧٢	دوگمە	٥٣٨
٧٣	دومەڵ(زیبکە)	٥٣٨
	د وو	
٧٤	دووپشك	٥٣٨
٧٥	دوودڵی	٥٣٨
٧٦	دوورخستنەوە	٥٤٠
٧٧	دوورینەوە	٥٤٠
٧٨	دووریی	٥٤١
٧٩	دورێنەکار	٥٤١
٨٠	دووڕەگ	٥٤١
٨١	دووگیانی ژن	٥٤١
٨٢	دووگی مەڕ	٥٤٣
٨٣	دوومەڵان (قارچك)	٥٤٣
	د ۆ	
٨٤	دۆڕاندن	٥٤٣

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٨٥	دۆزەخ	٥٤٤
٨٦	دۆشاو(شێلراو. هەوێن)	٥٤٨
٨٧	دۆشاوچی	٥٤٨
٨٨	دۆشەر	٥٤٨
٨٩	دۆشین	٥٤٨
٩٠	دۆشینی مەڕو...	٥٤٨
٩١	دۆلار	٥٤٩
٩٢	دۆلفین	٥٤٩
٩٣	دۆڵاب	٥٤٩
٩٤	دۆڵچە	٥٥٠
٩٥	دۆڵ و شیوو	٥٥١
	د ە	
٩٦	دەباخخانە	٥٥٢
٩٧	دەباخچی	٥٥٢
٩٨	دەبدەبە	٥٥٣
٩٩	دەجال	٥٥٣
١٠٠	دەراج	٥٥٣
١٠١	دەرپێ	٥٥٤
١٠٢	دەرخستن(ئاشکراکردن)	٥٥٤
١٠٣	دەرزی(شرینقە)	٥٥٤
١٠٤	دەرکردن	٥٥٤
١٠٥	دەرکەوت (سەریهەڵدا)	٥٥٥
١٠٦	دەرگا	٥٥٥
١٠٧	دەرگاشکێن	٥٥٨
١٠٨	دەرگاوان	٥٥٨
١٠٩	دەرگاوانی پادشا	٥٥٨

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
١١٠	دەرمان	٥٥٨
١١١	دەرمانەوان	٥٥٩
١١٢	دەرمانی خراپو ناخۆش	٥٥٩
١١٣	دەروونتەنگی(بێتاقەتی)	٥٥٩
١١٤	دەریا	٥٦٠
١١٥	دەست	٥٦٥
١١٦	دەستبڕینو شتیتر	٥٧٢
١١٧	دەستبلاّو	٥٧٢
١١٨	دەستدان لەبەردە رەشەکە	٥٧٢
١١٩	دەستکەوت	٥٧٣
١٢٠	دەستگا	٥٧٣
١٢١	دەستگای گۆشتفرۆش	٥٧٣
١٢٢	دەستنوێژ	٥٧٣
١٢٣	دەستەبەر(زامنکردن)	٥٧٥
١٢٤	دەستەبەرکردن	٥٧٥
١٢٥	دەستەبەرە	٥٧٥
١٢٦	دەستەڕەشمە(جڵەو)	٥٧٦
١٢٧	دەستەسڕ	٥٧٦
١٢٨	دەستەلاّتدار(فەرمانڕەوا)	٥٧٦
١٢٩	دەسکەوان	٥٨٥
١٣٠	دەسکی شمشێرو چەقۆ	٥٨٦
١٣١	دەعوەتی منداڵبوون(زیافەت)	٥٨٦
١٣٢	دەف	٥٨٦
١٣٣	دەفتەر	٥٨٦
١٣٤	دەفری شیرو هەنگوین	٥٨٧
١٣٥	دەفری شیرینی	٥٨٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٣٦	دەفژەن	٥٨٧
١٣٧	دەلاڵ	٥٨٧
١٣٨	دەڵەشێر	٥٨٧
١٣٩	دەمار	٥٨٧
١٤٠	دەمارەبیستن	٥٨٨
١٤١	دەمامك	٥٨٨
١٤٢	دەمبووس(دەرزی سەرخڕ)	٥٨٨
١٤٣	دەمخواردبوون	٥٨٨
١٤٤	دەمگر	٥٨٨
١٤٥	دەنکەهەنار	٥٨٨
١٤٦	دەنکی رەش	٥٨٨
١٤٧	دەنکی شەوز	٥٨٨
١٤٨	دەنگ	٥٨٩
١٤٩	دەنگدەرەوە	٥٩٢
١٥٠	دەنگە دەنگ(قاووقیژ)	٥٩٢
١٥١	دەنووك	٥٩٢
١٥٢	دەنووكی باڵندە	٥٩٢
١٥٣	دەوار(چادر)	٥٩٢
١٥٤	دەوری(كاشی)	٥٩٣
١٥٥	دەوڵەمەندی	٥٩٣
١٥٦	دەوەن	٥٩٣
١٥٧	دەویت(تەرەس)	٥٩٣
	د ی	
١٥٨	دیجلە	٥٩٣
١٥٩	دیل	٥٩٤
١٦٠	دیلكردنی مرۆڤ	٥٩٤

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
١٦١	دیمەن(وێنە)	٥٩٤
١٦٢	دیمەنی لانەو شوێنی لەدایکبوون	٥٩٤
١٦٣	دینار	٥٩٤
١٦٤	دیوار	٥٩٦
١٦٥	دیوەخان	٥٩٧
	پیتی ڕێ (ر)	
	را	
١	رابەری	٥٩٨
٢	راچڵەکین	٥٩٨
٣	راخەر(مافوور)	٥٩٨
٤	رارەوی رزق و رۆزی	٦٠٠
٥	رازیبوون	٦٠٢
٦	راستگۆ	٦٠٢
٧	راستگۆیی	٦٠٣
٨	راڤەکاری خەو	٦٠٣
٩	راکێشان	٦٠٤
١٠	ران	٦٠٤
١١	رانپەز(پەچە)	٦٠٥
١٢	راو(شکار)	٦٠٥
١٣	راوچی	٦٠٦
١٤	راوێژکردن	٦٠٦
١٥	راهێنەری ئەسپ	٦٠٦
	ر ژ	
١٦	رژدی	٦٠٧
	ر س	
١٧	رستن(بادان)	٦٠٧

ژ	وشە (بابەت)	لاپەرە
١٨	رسوایی(ملکەچی)	٦٠٨
	ر ش	
١٩	رشانەوە(تاعون)	٦٠٩
	ر ف	
٢٠	رفین	٦١١
	ر ق	
٢١	رق و قین	٦١٦
	ر م	
٢٢	رمان(رووخان . تەپین)	٦١٦
٢٣	رم و تیرهاویژ	٦١٧
	ر و	
٢٤	روان و دەرهاتنی حەشیش	٦١٨
٢٥	روبار	٦١٨
٢٦	روباری (نیل) لە(میسر)	٦٢٠
٢٧	روحکێشان	٦٢٠
	ر وو	
٢٨	روپامایی	٦٢١
٢٩	رووپۆش (پەچە)	٦٢١
٣٠	رووپێو(مەساج . ئەندازەگیر)	٦٢١
٣١	رووتی (بێ جلوبەرگی)	٦٢٢
٣٢	رووخانی لانەو ماڵ	٦٢٢
٣٣	رووخسار (کولم)	٦٢٢
٣٤	رووخساری مرۆڤ	٦٢٣
٣٥	رووشاندن	٦٢٦
٣٦	رووگرژ	٦٢٧
٣٧	رووگەشی	٦٢٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٣٨	رووکەشکراو بەزێڕ	٦٢٧
٣٩	رووناشیرینی	٦٢٧
٤٠	رووی شمشێر	٦٢٧
	رۆ	
٤١	رۆچوو لەخەودا	٦٢٨
٤٢	رۆچوون بەنێو زەویدا	٦٢٨
٤٣	رۆژ (خۆر)	٦٢٨
٤٤	رۆژگیران و مانگگیران	٦٣٩
٤٥	رۆژوو	٦٣٩
٤٦	رۆم	٦٤٤
٤٧	رۆن	٦٤٤
٤٨	رۆنفرۆش	٦٤٥
٤٩	رۆنی کونجی	٦٤٦
٥٠	رۆیشتن	٦٤٦
٥١	رۆیشتنی خێرای دوژمن	٦٤٨
	رە	
٥٢	رەخمە	٦٤٨
٥٣	رەخنەگر	٦٤٨
٥٤	رەسەن	٦٤٩
٥٥	رەشاش	٦٤٩
٥٦	رەشسوور	٦٤٩
٥٧	رەشەبا	٦٤٩
٥٨	رەفە (تاق)	٦٥١
٥٩	رەگ (دەمار)	٦٥٢
٦٠	رەگی بن گوێچکە	٦٥٢
٦١	رەمکە	٦٥٢

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٦٢	ڕەنجدان	٦٥٣
٦٣	ڕەنگنەسمەر	٦٥٣
٦٤	ڕەنگزەردی	٦٥٣
٦٥	ڕەنگی ڕەش	٦٥٤
٦٦	ڕەنگی سوور	٦٥٥
٦٧	ڕەوانبێژی (زمانپاراوی)	٦٥٥
٦٨	ڕەوکە حوشتر	٦٥٥
٦٩	ڕەهن(بارمتە)	٦٥٥
	ری	
٧٠	ریپۆق	٦٥٦
٧١	ریخۆڵە	٦٥٦
٧٢	ریز	٦٥٧
٧٣	ریش	٦٥٧
٧٤	ریشاڵ(وشکەگیا)	٦٦٢
٧٥	ریشۆڵە	٦٦٢
٧٦	ریقنەی باڵندە	٦٦٣
	رێ	
٧٧	ڕێباز(ڕێگا)	٦٦٣
٧٨	ڕێحانە(گیای بۆنخۆش)	٦٦٣
٧٩	ڕێحانەفرۆش	٦٦٤
٨٠	ڕێزمان(نحو)	٦٦٤
٨١	ڕێزمانەوان(نحوی)	٦٦٤
٨٢	ڕێسەر(بادەر)	٦٦٥
٨٣	ڕێکخستنی کاروبار	٦٦٥
٨٤	ڕێکخەرو بەستەر	٦٦٥
٨٥	ڕێگرتن(نەمێشتن)	٦٦٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٨٦	ڕێگوزاری چیا	٦٦٦
٨٧	ڕێگە(ڕێباز)	٦٦٦
٨٨	ڕێگەی نێو چیا	٦٦٧
٨٩	ڕێ لێگیران	٦٦٧
٩٠	ڕێواس	٦٦٧
٩١	ڕێوی	٦٦٧
	پیتی زێ	
	زا	
١	زار(دەم)	٦٦٩
٢	زافەران	٦٧٠
٣	زاڵبوون(سەرکەوتن)	٦٧١
٤	زانا(شارەزا)	٦٧١
٥	زانایانی پێشین و دواینی ئیسلام	٦٧١
٦	زانای کۆمەڵ و نەتەوەیەك	٦٧٢
٧	زانیاری (زانست)	٦٧٢
٨	زاوا	٦٧٣
	ز ب	
٩	زبر	٦٧٣
١٠	زبڵ(پەیین ـ پاشەڕۆ)	٦٧٣
١١	زبڵوخۆڵ	٦٧٤
	ز ر	
١٢	زراو	٦٧٤
١٣	زریزە	٦٧٤
	ز ڕ	

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٤	زڕەدار	٦٧٥
	ز ف	
١٥	زفت (قیر)	٦٧٥
	ز ل	
١٦	زلله(شەقازله)	٦٧٦
١٧	زلوبیا	٦٧٦
١٨	زلوبیاساز	٦٧٦
	ز م	
١٩	زمانگیران و لاڵی مرۆڤ	٦٧٦
٢٠	زمانەچکۆله	٦٧٧
٢١	زمڕود	٦٧٧
	ز و	
٢٢	زوبان	٦٧٧
٢٣	زوبان لارکردنەوە	٦٨١
٢٤	زوحەل(کەیوان)	٦٨١
٢٥	زوڕنا(کلانێت)	٦٨١
٢٦	زولقەرنەین (سەلامی خوای لێبێت)	٦٨١
٢٧	زولکفل(سەلامی خوای لێبێت)	٦٨١
٢٨	زوهدو خواناسی(دنیانەویستی)	٦٨٢
	ز ۆ	
٢٩	زۆرانبازی	٦٨٢
٣٠	زۆرخۆری (ئینتەلا)	٦٨٣
٣١	زۆردار(ستەمکار)	٦٨٣
٣٢	زۆرداریی	٦٨٣
٣٣	زۆروتن	٦٨٤

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٣٤	نۆری ژمارە	٦٨٤
	زە	
٣٥	زەبوری(داود)(سەلامی خوای لێبێت)	٦٨٤
٣٦	زەبەرجەد	٦٨٥
٣٧	زەرافە	٦٨٥
٣٨	زەردباو	٦٨٥
٣٩	زەربڕە	٦٨٥
٤٠	زەردگەر	٦٨٥
٤١	زەردهەڵگەڕان لەخەودا	٦٨٥
٤٢	زەردەواڵە	٦٨٥
٤٣	زەروو(زاڵو)	٦٨٦
٤٤	زەڕەنگەر(ئاڵتوونچی)	٦٨٦
٤٥	زەکات	٦٨٧
٤٦	زەکەریا(سەلامی خوای لێبێت)	٦٨٨
٤٧	زەمزەم	٦٨٨
٤٨	زەمیلە	٦٨٩
٤٩	زەمینلەرزە(رمان . روخان)	٦٨٩
٥٠	زەنگ	٦٩١
٥١	زەنگۆڵە	٦٩٢
٥٢	زەوی	٦٩٢
٥٣	زەوی کێڵەر	٦٩٨
٥٤	زەوی هەڵکەن	٦٩٩
٥٥	زەیت	٦٩٩
٥٦	زەیتون	٦٩٩
	زی	
٥٧	زیادکردنی بەنزین	٧٠٠

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٥٨	زیان	٧٠٠
٥٩	زیك زیکە	٧٠٠
٦٠	زینا(داوێنپیسی)	٧٠٢
٦١	زیندوو	٧٠٥
٦٢	زیندووبوونەوەی خەڵکی لەگۆڕەکانیان ڕۆژی قیامەت	٧٠٥
٦٣	زیوو	٧٠٥
	زێ	
٦٤	زێ(ئەندامی زاوزێی مێینە)	٧٠٦
٦٥	زێڕ	٧٠٩
	پیتی ژێ	
	ژم	
١	ژمارە(نمرە)	٧١٢
	ژ ن	
٢	ژن	٧١٣
٣	ژنان	٧١٤
٤	ژنانیبوون	٧١٥
	ژوو	
٥	ژوور	٧١٥
٦	ژووری نووستن	٧١٦
	ژە	
٧	ژەهر(ژار)	٧١٦
	ژی	
٨	ژیشك	٧١٦
	ژێ	
٩	ژمێریاریی	٧١٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٠	ژێردەرپێ	٧١٧
	پیتی سین	
	س ا	
١	سابرێن	٧١٨
٢	سابوون	٧١٨
٣	سابوونچی	٧١٩
٤	ساڕێژکردن	٧١٩
٥	ساز	٧١٩
٦	ساف و لووسبوونی لەشوولار	٧١٩
٧	سافیر(باڵندەیەکە)	٧٢٠
٨	ساڵ	٧٢٠
٩	سالح پێغەمبەر (سەلامی خوای لێبێت)	٧٢٠
١٠	ساوەر	٧٢٠
	س پ	
١١	سپڵ	٧٢١
١٢	سپەند(پێچن)	٧٢١
١٣	سپیکار	٧٢١
	س ت	
١٤	ستایش	٧٢١
١٥	ستایشی خود(بەخۆداهەڵدان)	٧٢٢
١٦	ستوون(کۆڵەکە ، پایە)	٧٢٢
	س ر	
١٧	سرکە(ترشیات)	٧٢٣
١٨	سرکەدروستکەر	٧٢٤
١٩	سرکەفرۆش	٧٢٤
	س ڕ	

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٢٠	سڕبوون	٧٢٤
	س ز	
٢١	سزا(تۆڵە)	٧٢٤
	س ف	
٢٢	سفرە	٧٢٥
	س ك	
٢٣	سك(ورگ)	٧٢٦
	سكچوون	٧٢٨
٢٤	سكەلێدەری دینارو درهەم	٧٢٨
	س ل	
٢٥	سلاْوكردن	٧٢٩
	س ڵ	
٢٦	سڵق	٧٣١
	س م	
٢٧	سم(پاقووڵاخ)	٧٣١
٢٨	سمارتە(سافولووسكەر)	٧٣١
٢٩	سمور (گیاندارێكە)	٧٣١
٣٠	سمی مانگاو شتیتر	٧٣١
٣١	سمێڵ	٧٣١
	س ن	
٣٢	سندووق	٧٣٢
٣٣	سنگ(سینە)	٧٣٢
٣٤	سنوور	٧٣٣
٣٥	سنەوبەر	٧٣٤
	س و	
٣٦	سوار(ئەسپسوار)	٧٣٤

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٣٧	سواربوون	٧٣٤
٣٨	سواڵکەر(داواکار)	٧٣٤
٣٩	سوبیا(بادەیەکە)	٧٣٥
٤٠	سوپاسگوزاری	٧٣٥
٤١	سورام	٧٣٦
٤٢	سورێژ(دڕکە)	٧٣٦
٤٣	سورێنچك	٧٣٦
٤٤	سولەیمان(سەلامی خوایلێبێت)	٧٣٦
٤٥	سوێندخواردن	٧٣٧
٤٦	سوێندخواردن بەپەروەردگار	٧٣٨
	٤٧س وو	
٤٧	سووپەر(قەڵغان)	٧٣٨
٤٨	سووپەرساز(قەڵغانچی)	٧٣٨
٤٩	سوودمەند(بەسوود)	٧٣٨
٥٠	سوراحی	٧٣٨
٥١	سووربوون لەسەر کارێك	٧٣٨
٥٢	سووربوونی ریش	٧٣٨
٥٣	سوورەتەکانی قورئان	٧٣٨
٥٤	سوورەداڵ	٧٧٠
٥٥	سووژن	٧٧١
٥٦	سووکایەتی(گاڵتە . پێخۆشبوون	٧٧١
٥٧	سووککردنی باروقورسایی	٧٧١
	س ۆ	
٥٨	سۆل(خوف)	٧٧١
٥٩	سۆلدروستکەر	٧٧٣
	س ە	

ژ	وشه (بابەت)	لاپەرە
٦٠	سەبەتە	٧٧٣
٦١	سەبەتەچن (سەبەتەفرۆش)	٧٧٣
٦٢	سەلك	٧٧٣
٦٣	سەرانە	٧٧٩
٦٤	سەرئاو(سەرپێشاو)	٧٧٩
٦٥	سەرئێشە	٧٨٠
٦٦	سەرباری مووچە	٧٨١
٦٧	سەرباز	٧٨١
٦٨	سەربان	٧٨٢
٦٩	سەربڕین	٧٨٣
٧٠	سەرپێچی	٧٨٥
٧١	سەرتاش	٧٨٥
٧٢	سەرتاشین (قژبڕین)	٧٨٥
٧٣	سەرتوێژفرۆش	٧٨٨
٧٤	سەرجل(کەوا)	٧٨٨
٧٥	سەرچاوەی ئاو	٧٨٨
٧٦	سەرخۆشی(مەستی)	٧٩٠
٧٧	سەرد (باڵندەیەکە)	٧٩١
٧٨	سەردانی پێغەمبەر(ﷺ) لەخەودا	٧٩١
٧٩	سەرپووتانەوە	٧٩١
٨٠	سەرزەنشت(گلەیی . لۆمە)	٧٩١
٨١	سەرسامی(سەرسوڕمان)	٧٩٢
٨٢	سەرشان	٧٩٢
٨٣	سەرقاڵی	٧٩٢
٨٤	سەرقۆڵ	٧٩٢
٨٥	سەرکار(بەڕێوەبەر)	٧٩٢

ژ	وشه (بابەت)	لاپەره
٨٦	سەرکردەی سوپا	٧٩٣
٨٧	سەرکەوتن بەئاسمانا	٧٩٣
٨٨	سەرگەردانی(لادان ، وێڵی)	٧٩٣
٨٩	سەرما	٧٩٤
٩٠	سەرنشینانی لانەو ماڵی فەرمانڕەوا	٧٩٤
٩١	سەرۆکایەتی	٧٩٤
٩٢	سەرەتان(گیانداریکی ئاوییە)	٧٩٤
٩٣	سەرهەڵدان	٧٩٥
٩٤	سەرهەنگ	٧٩٥
٩٥	سەری جالووت	٧٩٥
٩٦	سەرین	٧٩٥
٩٧	سەعوط(چارەسەرێکە دەکرێتە لووت)	٧٩٦
٩٨	سەفەر	٧٩٦
٩٩	سەفەرد	٧٩٧
١٠٠	سەکباچە (شلەیەکە)	٧٩٧
١٠١	سەکۆ	٧٩٧
١٠٢	سەگ	٧٩٧
١٠٣	سەلامی نوێژ	٨٠٠
١٠٤	سەما	٨٠١
١٠٥	سەماکار(سوڕدەر)	٨٠١
١٠٦	سەمتور(جۆرە سازێکە)	٨٠١
١٠٧	سەنج(ئامرازێکە)	٨٠٢
١٠٨	سەنگ(مسقاڵ)	٨٠٢
١٠٩	سەوزەفرۆش	٨٠٢
١١٠	سەوزی جل وبەرگ لەخەودا	٨٠٢
١١١	سەوڵی بەلەم	٨٠٣

لاپەڕە	وشە (بابەت)	ژ
٨٠٣	سەهۆڵ	١١٢
٨٠٣	سەینان (جۆرە دارێکە)	١١٣
	س ی	
٨٠٣	سی(کۆئەندامی هەناسە)	١١٤
٨٠٣	سیخوڕ	١١٥
٨٠٤	سیر	١١٦
٨٠٤	سینەما	١١٧
٨٠٤	سینی	١١٨
٨٠٤	سیواك	١١٩
٨٠٥	سیوجگەر	١٢٠
	س ێ	
٨٠٥	سێبەر	١٢١
٨٠٥	سێو	١٢٢
	پیتی (شین) (ش)	
	ش ا	
٨٠٧	شاتوو	١
٨٠٧	شار	٢
٨١١	شاردنەوەی نهێنی	٣
٨١٢	شاری قودس	٤
٨١٢	شاعیر(بوێژ)	٥
٨١٣	شان(باهوو)	٦
٨١٣	شانازی	٧
٨١٣	شانە	٨
٨١٤	شانەکراو(داهێنراو)	٩
٨١٤	شانەی هەنگ	١٠
٨١٥	شاهەنگ	١١

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
١٢	شای شەترەنج	٨١٥
١٣	شایەتی دادوەر(گەواهیدەری)	٨١٥
١٤	شایەتیدان	٨١٥
١٥	شایی(ئاهەنگ)	٨١٥
	ش ف	
١٦	شفرە(تیغ)	٨١٥
	ش ك	
١٧	شكۆ(بەرزی)	٨١٦
١٨	شكۆمەندی(بەرزی)	٨١٦
	ش م	
١٩	شمشالژەن(نەیژەن)	٨١٦
٢٠	شمشێر	٨١٦
٢١	شمشێری تیژو بڕەڕ	٨١٩
	ش و	
٢٢	شوان	٨٢٠
٢٣	شوعەیب(سەلامی خوای لێبێت)	٨٢٠
٢٤	شوێنەوار	٨٢٠
٢٥	شوێنەوارزانی ئاژەڵ	٨٢٠
٢٦	شوێنەوارهەڵگر	٨٢٠
٢٧	شوێنی ئیسماعیل(سەلامی خوای لێبێت)	٨٢١
٢٨	شوێنی حوشتر	٨٢١
٢٩	شوێنی حەزرەتی(ئیبراهیم) (سەلامی خوای لێبێت)	٨٢١
٣٠	شوێنی خۆڵو پیسی	٨٢١
٣١	شوێنی دژوارو ناهەموار	٨٢٢

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٣٢	شوێنی نوێژی جەژن	٨٢٢
	ش وو	
٣٣	شوورەیی	٨٢٣
٣٤	شووشە	٨٢٣
٣٥	شووشەساز(شووشەچی)	٨٢٤
٣٦	شووشەی مەرەکەب	٨٢٤
	ش ۆ	
٣٧	شۆڕکردنەوە(نزیکبوونەوە)	٨٢٥
٣٨	شۆڕەبی	٨٢٥
	ش ە	
٣٩	شەپۆلی ئاو	٨٢٥
٤٠	شەترەنج	٨٢٦
٤١	شەربەت(خۆشاو)	٨٢٦
٤٢	شەربەتساز	٨٢٨
٤٣	شەربەتفرۆش	٨٢٨
٤٤	شەربەتی خورماو مێوژ	٨٢٨
٤٥	شەرم	٨٢٨
٤٦	شەروالْ	٨٢٨
٤٧	شەریکایەتی(هاوکاریی)	٨٢٩
٤٨	شەڕەشۆق	٨٢٩
٤٩	شەڕەکەڵەشێر	٨٢٩
٥٠	شەفاعەت(تکا)	٨٢٩
٥١	شەکر	٨٣٠
٥٢	شەللاق(قامچی)	٨٣١
٥٣	شەلین(لەنگین)	٨٣١
٥٤	شەمار	٨٣٢

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٥٥	شەمشەمەکوێرە	٨٣٢
٥٦	شەو	٨٣٢
٥٧	شەوبێداریی	٨٣٥
٥٨	شەوق پەیداکار	٨٣٥
٥٩	شەوگەرد	٨٣٥
٦٠	شەونم	٨٣٥
٦١	شەیپوڕ(هۆڕن . زوڕنا)	٨٣٥
٦٢	شەیتان	٨٣٦
٦٣	شەیدایی	٨٣٨
	ش ی	
٦٤	شیێ(سەلامی خوای لێبێت)	٨٣٨
٦٥	شیرا	٨٤١
٦٦	شیردان	٨٤١
٦٧	شیرفرۆش	٨٤٢
٦٨	شیرەوان	٨٤٢
٦٩	شیرینساز(شیرینچی)	٨٤٢
٧٠	شیرینی(حەڵوا)	٨٤٢
٧١	شیشی گۆشت برژاندن	٨٤٢
٧٢	شیعر(هۆنراوە)	٨٤٣
٧٣	شیکەرەوە(هەلاج)	٨٤٣
٧٤	شیلاقە(باڵندەیەکە)	٨٤٣
٧٥	شیلان(گەمەری شەوچرا . عەنناب)	٨٤٤
٧٦	شین و زاری	٨٤٤
	ش ێ	
٧٧	شێتی	٨٤٥
٧٨	شێر	٨٤٥

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٧٩	شێری هەڵمەتبەر	٨٤٩
٨٠	شێلم	٨٤٩
	پیتی عەین (ع)	
	ع ا	
١	عائشە(ڕەزای خوای لێبێت)	٨٥٠
٢	عاشورا	٨٥٠
	ع و	
٣	عود (ئامرازی مۆسیقییە)	٨٥٠
٤	عوزەیر(سەلامی خوای لێبێت)	٨٥٠
٥	عوسمانی کوڕی عەفان(ڕەزای خوای لێبێت)	٨٥١
٦	عومەری کوڕی خەتتاب (رضي الله عنه)	٨٥٢
	ع ە	
٧	عەبا	٨٥٢
٨	عەبافرۆش	٨٥٣
٩	عەتارد (هەسارەیەکە)	٨٥٣
١٠	عەجور(جۆرە خەیارێکە)	٨٥٤
١١	عەجوە(جۆرە خورمایەکە)	٨٥٤
١٢	عەجەم	٨٥٤
١٣	عەرشی خوداوەندی مەزن	٨٥٤
١٤	عەرەب	٨٥٤
١٥	عەرەفە	٨٥٤
١٦	عەقیقە	٨٥٥
١٧	عەلی کوڕی ئەبوتالیب (ڕەزای خوای لێبێت)	٨٥٥
١٨	عەمرەی(حەج)	٨٥٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٩	عەنقا(سیمرغ)	٨٥٧
٢٠	عەنناب (دارێکە)	٨٥٧
٢١	عەورەت	٨٥٧
٢٢	عەورەتی مرۆڤ	٨٥٧
	ع ی	
٢٣	عیسا (سەلامی خوای لێبێت)	٨٦٢
٢٤	عیشق	٨٦٤
	پیتی غەین (غ)	
	غ ه	
١	غەم و پەژارە	٨٦٥
	غ ی	
٢	غیرەت	٨٦٥
	پیتی فێ(ف)	
	ف ا	
١	فاتمەی کچی پێغەمبەر(ﷺ)	٨٦٦
٢	فالودە (شیرینییەکە)	٨٦٦
٣	فاڵگرتنەوە	٨٦٦
٤	فانۆس(چرا)	٨٦٦
٥	فانیذ (جۆرە شیرینیەکە)	٨٦٧
	ف ر	
٦	فرمێسک(ئەشك)	٨٦٧
٧	فرۆشتن	٨٦٨
٨	فرۆشگا	٨٦٩
٩	فرۆشەرو دروستکەری کاغەز	٨٧٠
١٠	فرۆشەری شتی دەگمەن و ناوازە	٨٧٠
١١	فرۆشیاری رەها	٨٧٠

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٢	فره خەیاڵ	٨٧٠
١٣	فریشتەكان (سەلامی خوایان لێبێت)	٨٧١
١٤	فریشتەی پارێزكار	٨٧٥
١٥	فریشتەی مردن (روحكێش)	٨٧٥
	ف ڕ	
١٦	فڕن	٨٧٦
	ف ل	
١٧	فلس	٨٧٧
	ف و	
١٨	فورات	٨٧٨
	ف وو	
١٩	فووكردن بەئاگردا	٨٧٨
	ف ه	
٢٠	فەرامۆشكردنی مرۆڤ	٨٧٩
٢١	فەرش(قاڵی . راخەر)	٨٧٩
٢٢	فەرمانڕەوا(دەستەڵاتدار)	٨٧٩
٢٣	فەرمانكردن بەچاكە	٨٨٠
٢٤	فەروو	٨٨١
	ف ی	
٢٥	فیتنە(ئاشووب)	٨٨١
٢٦	فیرعەون	٨٨١
٢٧	فیكە	٨٨٢
٢٨	فیل	٨٨٢
٢٩	فیلەوان	٨٨٥
٣٠	فیلی شەترەنج	٨٨٥
	ف ێ	

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٣١	فێرکردنی مرۆڤ	٨٨٥
	پیتی (قاف) (ق)	
	ق ا	
١	قابلەمەی گەورە	٨٨٦
٢	قابیل(کوڕی ئادەم)	٨٨٦
٣	قاپ	٨٨٦
٤	قاپقاپ	٨٨٦
٥	قاپی شیردۆشین	٨٨٦
٦	قاچ(لاق)	٨٨٦
٧	قاچی مرۆڤ	٨٨٧
٨	قارەمان	٨٩١
٩	قاز	٨٩١
١٠	قالۆنچە (خلێنکە)	٨٩١
١١	قاڵبساز	٨٩١
١٢	قامچی	٨٩٢
١٣	قامیش	٨٩٢
١٤	قامیشی کەتیرەی سەوز	٨٩٣
١٥	قاووقیژ(دەنگەدەنگ)	٨٩٣
١٦	قاووقیژکار	٨٩٣
١٧	قایشی بێباوەڕان	٨٩٣
	ق ڕ	
١٨	قڕقێنە	٨٩٤
	ق ژ	
١٩	قژداهێنەر(شانەکار)	٨٩٤
٢٠	قژفرۆش	٨٩٤
٢١	قژلوولی	٨٩٤

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٢٢	قژەسەر	٨٩٤
٢٣	قژهۆنینەوە	٩٠١
٢٤	قژی دەستکرد	٩٠١
	ق س	
٢٥	قسە(گوفتار ، وتە)	٩٠١
	ق ف	
٢٦	قفڵ	٩٠٣
٢٧	قفڵساز	٩٠٤
	ق ن	
٢٨	قنگ(پاش)	٩٠٤
	ق ڵ	
٢٩	قڵیشبوونی زەوی	٩٠٦
	ق و	
٣٠	قوتابخانە	٩٠٦
٣١	قوتاربوون(پاکیزەیی‌و پاکێتی)	٩٠٧
٣٢	قوتاربوون لەناڕەحەتی	٩٠٧
٣٣	قوچکەکانی میسرو پێکهاتەیتر	٩٠٧
٣٤	قورئان (مصحف)	٩٠٧
٣٥	قورئانخوێن	٩١٢
٣٦	قوربانی	٩١٢
٣٧	قوڕ	٩١٣
٣٨	قوڕفرۆش	٩١٤
٣٩	قوڕقوشم	٩١٤
٤٠	قوڕقوشمساز(قوڕقوشمچی)	٩١٤
٤١	قوڕولیتە (قوڕی رەش)	٩١٤
٤٢	قوڕی خشت	٩١٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤٣	قولاپی تەشی	٩١٦
٤٤	قومار	٩١٦
٤٥	قوماشکوت	٩١٦
٤٦	قوماشی تێکەڵە	٩١٧
٤٧	قومری (کوکوختی)	٩١٧
	ق ۆ	
٤٨	قۆبچەدانەر	٩١٧
٤٩	قۆچ(شاخ)	٩١٧
٥٠	قۆچەقانی(هاوێژەر)	٩١٨
٥١	قۆخ	٩١٨
٥٢	قۆڕبوون	٩١٩
٥٣	قۆلنج	٩١٩
٥٤	قۆڵ	٩١٩
	ق ە	
٥٥	قەپان(تەرازوو)	٩١٩
٥٦	قەتایف (شیرینییەکە)	٩٢٠
٥٧	قەتران (ڕۆناوگ)	٩٢٠
٥٨	قەتێ	٩٢٠
٥٩	قەرز(وام)	٩٢٠
٦٠	قەرزدانەوە	٩٢١
٦١	قەزاو قەدەری خوایی	٩٢١
٦٢	قەزوان	٩٢١
٦٣	قەساب	٩٢١
٦٤	قەشە	٩٢٢
٦٥	قەفەس	٩٢٣
٦٦	قەفەسساز	٩٢٣

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٦٧	قەفیز	٩٢٣
٦٨	قەلەڕەش	٩٢٣
٦٩	قەلەڕەشێکی بەڵەک بەڵەک	٩٢٣
٧٠	قەلەڕەشێکی سووری دەنووکدار	٩٢٦
٧١	قەلاّ	٩٢٦
٧٢	قەلاّی شەترەنج	٩٢٩
٧٣	قەڵغان	٩٢٩
٧٤	قەڵغانچی	٩٣١
٧٥	قەڵەوی لەش‌ولاری مرۆڤ	٩٣١
٧٦	قەمبووری	٩٣٢
٧٧	قەند(شەکری کلۆ یا وردە)	٩٣٢
٧٨	قەیسی	٩٣٢
	ق ی	
٧٩	قیامەت(رۆژی دوایی ، رۆژی زیندوبوونەوە)	٩٣٣
٨٠	قیبلەو رووگەی نوێژخوێن لەنوێژدا	٩٣٧
٨١	قیرات	٩٣٧
٨٢	قیرتاو	٩٣٧
٨٣	قیمە(گۆشتی وردوردکراو)	٩٣٧
	پیتی (کاف) (ك)	
	ك ا	
١	کا	٩٣٨
٢	کابە(کەعبە)	٩٣٨
٣	کاتژمێر	٩٤٢
٤	کاتژمێری خۆڵی شووشەیی	٩٤٢
٥	کار	٩٤٢

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٦	كارا(بكەر)	٩٤٢
٧	كارپەكخستن	٩٤٣
٨	كارگەچی	٩٤٣
٩	كاروان	٩٤٣
١٠	كاری چاكە	٩٤٣
١١	كاشی	٩٤٣
١٢	كاغەز (تیانووس)	٩٤٤
١٣	كاغەزفرۆش	٩٤٤
١٤	كافرۆش(ئالیكفرۆش)	٩٤٤
١٥	كافور	٩٤٤
١٦	كاكیلەی مرۆڤ	٩٤٤
١٧	كالانی شمشێر	٩٤٥
١٨	كالآ(شتومەك)	٩٤٥
١٩	كاڵەك	٩٤٥
٢٠	كاڵەك فرۆش	٩٤٦
٢١	كامخ (تام‌و چێژی خواردن)	٩٤٦
٢٢	كامخ فرۆش	٩٤٦
٢٣	كانزاكان	٩٤٦
٢٤	كاولبوون(فەوتان . تیاچوون)	٩٤٦
	ك ت	
٢٥	كتری	٩٤٧
٢٦	كتێب(پەرتووك)	٩٤٧
٢٧	كتێبفرۆش	٩٤٩
	ك ج	
٢٨	كچ	٩٤٩
٢٩	كچۆڵەی گۆرانبێژ	٩٤٩

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٣٠	كچی شقڵ و مۆرنەشكاو	٩٤٩
	ك ر	
٣١	كراس	٩٤٩
٣٢	كردنەوەی قفڵ	٩٥١
٣٣	كردنەوەی قفڵ و شوێنی داحراو	٩٥٢
٣٤	كردنەوەی گرێ	٩٥٢
٣٥	كرم	٩٥٢
٣٦	كرمۆكە	٩٥٣
٣٧	كرمی دارەمەیت	٩٥٣
٣٨	كرمی سووری رەشبەڵەك	٩٥٣
٣٩	كرمی سەوزی درەخت	٩٥٣
٤٠	كرمی شوێنەتەڕەكان	٩٥٣
٤١	كرێ(مزە)	٩٥٣
	ك ڕ	
٤٢	كڕاو	٩٥٣
٤٣	كڕنووشی قورئانخوێندن	٩٥٣
٤٤	كڕنووشی سوپاسگوزاری	٩٥٥
٤٥	كڕنووشی نوێژەكان	٩٥٥
	ك ش	
٤٦	كشان و روو بەدوژمن چوون	٩٥٦
٤٧	كشتوكاڵ	٩٥٦
	ك ف	
٤٨	كفن	٩٥٧
	ك ل	
٤٩	كل(سورمە)	٩٥٨
٥٠	كلدان(چاورێژ)	٩٥٩

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٥١	كلك	٩٥٩
٥٢	كليل	٩٥٩
	ك ڵ	
٥٣	كڵاو(شەبقە)	٩٦٢
٥٤	كڵاوئاسن	٩٦٣
٥٥	كڵاوساز	٩٦٣
٥٦	كڵاوكوڕە	٩٦٤
٥٧	كڵاوی قووچ	٩٦٤
٥٨	كڵۆم(كليل)	٩٦٤
	ك ن	
٥٩	كنافە (شیرینییەكە)	٩٦٤
	ك و	
٦٠	كوانوو(ئاگردان)	٩٦٤
٦١	كوتاڵفرۆش	٩٦٥
٦٢	كوتان(لێدان)	٩٦٥
٦٣	كورتان(كۆپان)	٩٦٥
٦٤	كورتاندوروو	٩٦٥
٦٥	كورسی	٩٦٥
٦٦	كوڕ	٩٦٧
٦٧	كوژانەوە(دامركانەوە)	٩٦٧
٦٨	كوشتار	٩٦٧
٦٩	كوشتارگە	٩٦٧
٧٠	كوشتن	٩٦٨
٧١	كوفی(ئەوەی دەدرێتە پاڵ كوفە)	٩٦٩
٧٢	كوللە	٩٦٩
٧٣	كوڵم	٩٧١

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٧٤	کون کون	٩٧١
٧٥	کونار (نەبك)	٩٧١
٧٦	کونجی	٩٧٢
٧٧	کوندر(بۆیەیەکی تایبەتە)	٩٧٢
٧٨	کوندەپەپوو	٩٧٢
٧٩	کونی دوپوگەوهەر	٩٧٣
٨٠	کونی مشك	٩٧٣
٨١	کوێری(نابینایی)	٩٧٣
	ك وو	
٨٢	کووپە(گۆزە)	٩٧٥
٨٣	کوورە(توون)	٩٧٦
٨٤	کوورەی ئاسن	٩٧٦
٨٥	کووزەڵە	٩٧٧
٨٦	کوولەکە	٩٧٧
	ك ۆ	
٨٧	کۆتر	٩٧٨
٨٨	کۆتری کێوی(قومری)	٩٨٠
٨٩	کۆتو بەند	٩٨٠
٩٠	کۆڕ (کۆمەڵ)	٩٨١
٩١	کۆسپ(تەگەرە)	٩٨٢
٩٢	کۆشك(سەرا ، تەلار)	٩٨٢
٩٣	کۆکراوە	٩٨٣
٩٤	کۆکردنەوە(جەمکردن)	٩٨٣
٩٥	کۆکردنەوەی ئامرازەکانی راو	٩٨٤
٩٦	کۆکە(کۆخە)	٩٨٤
٩٧	کۆڵوبار	٩٨٤

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٩٨	کۆڵەکە	٩٨٤
٩٩	کۆمەڵ(تاقم . ئاپۆڕە)	٩٨٤
١٠٠	کۆنە	٩٨٤
١٠١	کۆیلایەتی	٩٨٥
١٠٢	کۆیلە	٩٨٥
	ك ە	
١٠٣	کەبابچی	٩٨٥
١٠٤	کەپەك	٩٨٦
١٠٥	کەپەکفرۆش	٩٨٦
١٠٦	کەپەکفرۆشی ئارد	٩٨٦
١٠٧	کەتان	٩٨٦
١٠٨	کەتانساز	٩٨٦
١٠٩	کەتانفرۆش	٩٨٦
١١٠	کەتانی تەنك	٩٨٦
١١١	کەتیرە(چەسپ)	٩٨٦
١١٢	کەچەڵ	٩٨٦
١١٣	کەرکەدەن	٩٨٧
١١٤	کەرکی(باڵندەیەکە)	٩٨٧
١١٥	کەرویا	٩٨٧
١١٦	کەروێشك	٩٨٧
١١٧	کەرەوز	٩٨٨
١١٨	کەرەی پێستە	٩٨٨
١١٩	کەڕ(کاس)	٩٨٨
١٢٠	کەڕی هەردوو گوێچکە	٩٨٨
١٢١	کەژاوە	٩٨٨
١٢٢	کەشتی	٩٨٨

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٢٣	کەشتیگەر	٩٩٦
١٢٤	کەشتیەوان	٩٩٦
١٢٥	کەشك	٩٩٦
١٢٦	کەشیش(مالۆم)	٩٩٧
١٢٧	کەف (توێژ. کەفی سەرئاو)	٩٩٧
١٢٨	کەفارەت	٩٩٧
١٢٩	کەڵەشاخ	٩٩٧
١٣٠	کەڵەشاخگر	٩٩٩
١٣١	کەڵەشێر	٩٩٩
١٣٢	کەمتیار	١٠٠١
١٣٣	کەمو کوڕی	١٠٠٢
١٣٤	کەمۆڵە(شووشە)	١٠٠٢
١٣٥	کەمۆڵەی عەتار	١٠٠٣
١٣٦	کەمەربەند	١٠٠٣
١٣٧	کەنداو	١٠٠٤
١٣٨	کەنیزەك	١٠٠٥
١٣٩	کەنیسە(دێر)	١٠٠٥
١٤٠	کەو	١٠٠٧
١٤١	کەوان	١٠٠٧
١٤٢	کەوتن	١٠٠٩
١٤٣	کەوتن بەزەویدا	١٠١٠
١٤٤	کەوتنەخوارەوە (بەربوونەوە)	١٠١٠
١٤٥	کەوسەر	١٠١٠
١٤٦	کەوشدروو	١٠١٠
١٤٧	کەوگیر	١٠١١
١٤٨	کەوڵفرۆش	١٠١١

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٤٩	کەوڵکار	١٠١١
١٥٠	کەوەر	١٠١١
	ك ى	
١٥١	کیژۆڵە	١٠١١
١٥٢	کیسەڵ	١٠١٢
١٥٣	کینتار(پێوانەیەکە)	١٠١٣
	ك ێ	
١٥٤	کێچ	١٠١٣
١٥٥	کێرد(قیمەکێش)	١٠١٣
١٥٦	کێشان بەدەم‌و چاودا	١٠١٣
١٥٧	کێشانە	١٠١٣
١٥٨	کێشانەباز(کێشانەکار)	١٠١٥
١٥٩	کێشانەو پێوانە	١٠١٥
١٦٠	کێشی ماڵ‌وسامان	١٠١٥
١٦١	کێك	١٠١٥
١٦٢	کێکدروستکەر	١٠١٥
١٦٣	کێلاَن	١٠١٦
١٦٤	کێڵکە	١٠١٦
١٦٥	کێم (زوخم)	١٠١٦
	پیتی گاف (گ)	
	گ ا	
١	گا	١٠١٧
٢	گازگرتن	١٠٢١
٣	گازۆلك	١٠٢١
٤	گاڵتە	١٠٢٢
٥	گاڵتەپێکردن(سووکایەتی)	١٠٢٢

ژ	وشه (بابەت)	لاپەرە
٦	گامێش	١٠٢٢
٧	گاوان	١٠٢٣
	گ ر	
٨	گرد(تەپۆڵکە)	١٠٢٣
٩	گرژی و هاتنەوەیەك	١٠٢٤
١٠	گریان	١٠٢٤
١١	گرێوپێچ	١٠٢٥
١٢	گرێی شتێك	١٠٢٥
	گ ڕ	
١٣	گڕوبڵێسە	١٠٢٥
	گ ژ	
١٤	گژنیژ	١٠٢٦
١٥	گژوگیای ئەسپەك	١٠٢٦
	گ س	
١٦	گسك	١٠٢٦
١٧	گسكدان	١٠٢٦
	گ ڵ	
١٨	گڵكار	١٠٢٧
١٩	گڵوقوڕكار	١٠٢٧
٢٠	گڵۆڵەی خوری	١٠٢٧
٢١	گڵێنەفرۆش	١٠٢٧
٢٢	گڵێنەی سورەوەكراو	١٠٢٧
	گ و	
٢٣	گوارە	١٠٢٧
٢٤	گواستنەوە	١٠٢٨
٢٥	گواستنەوەی شتومەك	١٠٢٩

ژ	وشه (بابەت)	لاپەرە
٢٦	گواستنەوەی شتومەك بۆ شوێنی باشتر	١٠٣١
٢٧	گورچیله	١٠٣١
٢٨	گورگ	١٠٣٢
٢٩	گوشەر	١٠٣٢
٣٠	گوڵ	١٠٣٣
٣١	گوڵاو	١٠٣٥
٣٢	گوڵاوپرژێن (عەتردان)	١٠٣٥
٣٣	گوڵەبەیبوونه	١٠٣٥
٣٤	گوڵەشلێر	١٠٣٥
٣٥	گوڵەگەنم و جۆ	١٠٣٥
٣٦	گوڵێك	١٠٣٦
٣٧	گومان (بەدڵی)	١٠٣٦
٣٨	گومەز	١٠٣٧
٣٩	گون	١٠٣٨
٤٠	گوناه(تاوان)	١٠٣٩
٤١	گوناهو تاوانی بچووك	١٠٣٩
٤٢	گوند(لادێ)	١٠٣٩
٤٣	گوێ	١٠٤١
٤٤	گوێبیستی پشکنینی پزیشك	١٠٤٣
٤٥	گوێدرێژ(کەر)	١٠٤٣
٤٦	گوێدرێژەوان(خاوەن گوێدرێژ)	١٠٤٧
٤٧	گوێدرێژی کێوی	١٠٤٧
٤٨	گوێرەکە	١٠٤٨
٤٩	گوێز	١٠٤٩
٥٠	گوێگر	١٠٥٠
٥١	گوێگرانی مرۆڤ	١٠٥١

ژ	وشه (بابه‌ت)	لاپه‌ره
٥٢	گوێهه‌ڵخستن	١٠٥١
	گ وو	
٥٣	گووژاڵك(كوژاك)	١٠٥٢
	گ ۆ	
٥٤	گۆچان(گاڵۆك)	١٠٥٢
٥٥	گۆرانی	١٠٥٣
٥٦	گۆرانیبێژ	١٠٥٤
٥٧	گۆره‌ویی	١٠٥٤
٥٨	گۆڕ	١٠٥٥
٥٩	گۆڕستان	١٠٥٦
٦٠	گۆڕه‌پانی سوارچاكان	١٠٥٧
٦١	گۆڕهه‌ڵكه‌ن	١٠٥٧
٦٢	گۆڕهه‌ڵكه‌نه	١٠٥٨
٦٣	گۆڕینه‌وه(شتبه‌شت)	١٠٥٨
٦٤	گۆڕینی ناو	١٠٥٨
٦٥	گۆزه	١٠٥٨
٦٦	گۆزه‌ڵه	١٠٥٩
٦٧	گۆشت	١٠٥٩
٦٨	گۆشتخۆر	١٠٦٥
٦٩	گۆشتفرۆش	١٠٦٥
٧٠	گۆشه‌نشینی	١٠٦٥
٧١	گۆنا(كوڵم)	١٠٦٥
٧٢	گۆیژ	١٠٦٥
	گ ه	
٧٣	گه‌چفرۆش	١٠٦٥

ژ	وشه (بابەت)	لاپەرە
٧٤	گەچكار(سپيكار)	١٠٦٦
٧٥	گەچكارى (سپيكارى)	١٠٦٦
٧٦	گەدە	١٠٦٦
٧٧	گەردن	١٠٦٦
٧٨	گەردنبەند	١٠٦٨
٧٩	گەردنى بەندە	١٠٦٩
٨٠	گەرم	١٠٦٩
٨١	گەرما	١٠٦٩
٨٢	گەروو(بين)	١٠٦٩
٨٣	گەڕانەوە	١٠٧٠
٨٤	گەڕانەوە لەسەفەر	١٠٧٠
٨٥	گەڕانەوەى ژنى تەڵاقدراو	١٠٧٠
٨٦	گەڕۆك(گەڕييدە)	١٠٧٠
٨٧	گەڕەك	١٠٧١
٨٨	گەڕيى	١٠٧١
٨٩	گەزۆ	١٠٧٢
٩٠	گەشت	١٠٧٢
٩١	گەشتەوان	١٠٧٣
٩٢	گەشتيار	١٠٧٣
٩٣	گەڵاى دارخورما	١٠٧٣
٩٤	گەنجينە	١٠٧٣
٩٥	گەنم	١٠٧٥
٩٦	گەنمفرۆش	١٠٧٧
٩٧	گەنمەشامى	١٠٧٨
٩٨	گەنە (سج)	١٠٧٨
٩٩	گەنەمووى نێوان لێوى خوارو چەناگە	١٠٧٨

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٠٠	گەواهیدان	١٠٧٨
	گ ی	
١٠١	گیاعەنبەر	١٠٧٨
١٠٢	گیاگەزنە	١٠٧٩
١٠٣	گیانکێشان	١٠٧٩
١٠٤	گیانەوەری بەزیان	١٠٧٩
	گ ێ	
١٠٥	گێڕەرەوە	١٠٧٩
١٠٦	گێزەر	١٠٧٩
١٠٧	گێلی(کەودەنی)	١٠٧٩
	پیتی (لام) (ل)	
	ل ا	
١	لابردن	١٠٨٠
٢	لابردنی خراپە لەسەر ڕێ	١٠٨٠
٣	لاپەڕە(ڕوو)	١٠٨١
٤	لاجانگ	١٠٨١
٥	لا حول ولا قوة الا بالله (هیچ پەناو هێزێك...)	١٠٨١
٦	لاسایی و چاولێکردنی ژن لەپیاو	١٠٨٢
٧	لاساییکردنەوەی مرۆڤ بۆ ئاژەڵ و باڵندە	١٠٨٢
٨	لافاو(لێشاو)	١٠٨٢
٩	لاکردنەوە لەنوێژدا(سەیری ئەملاوئەولاکردن)	١٠٨٤
١٠	لالەنگی (نارنج)	١٠٨٤
١١	لاڵی	١٠٨٥
١٢	لانە (هێلانە)	١٠٨٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٣	لاو(گەنج)	١٠٨٦
١٤	لاوازی(سیسی)	١٠٨٨
١٥	لاولاو (گیایەکە)	١٠٨٩
	ل س	
١٦	لستنەوە(لێسانەوە)	١٠٨٩
	ل غ	
١٧	لغاو	١٠٨٩
	ل ق	
١٨	لق و پەلی دارخورما	١٠٩٠
	ل م	
١٩	لم	١٠٩٠
٢٠	لمفرۆش	١٠٩٠
	ل و	
٢١	لوط (سەلامی خوای لێبێت)	١٠٩١
	ل وو	
٢٢	لووت	١٠٩١
٢٣	لووتبرین	١٠٩٣
٢٤	لووتپژاو	١٠٩٣
٢٥	لوولەی چرا	١٠٩٤
	ل ۆ	
٢٦	لۆکە	١٠٩٤
٢٧	لۆکەفرۆش	١٠٩٤
٢٨	لۆمە(سەرزەنشت)	١٠٩٤
	ل ە	
٢٩	لەئامێزگرتن	١٠٩٥
٣٠	لەبارچوون	١٠٩٥

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٣١	لەپێدەست(بەری دەست)	١٠٩٥
٣٢	لەدایکبوون	١٠٩٦
٣٣	لەدواوە لێدان	١٠٩٧
٣٤	لەرزۆكە	١٠٩٨
٣٥	لەرزین	١٠٩٨
٣٦	لەشساغی	١٠٩٨
٣٧	لەشگرانی	١٠٩٨
٣٨	لەشولاری مرۆڤ	١٠٩٨
٣٩	[illegible]	١٠٩٩
٤٠	لەگوناهو تاوان خۆشبوون	١٠٩٩
٤١	لەگەن(قاپی مس)	١١٠٠
٤٢	لەماڵ هەڵاتنە دەرەوە	١١٠٠
٤٣	لەوەڕ	١١٠٠
٤٤	لەیەك زویربوون	١١٠١
	ل ی	
٤٥	لیمۆ	١١٠١
٤٦	لینۆفەر (رووەكێكە)	١١٠٢
	ل ێ	
٤٧	لێپرسەر	١١٠٢
٤٨	لێپرسینەوە	١١٠٢
٤٩	لێخۆشبوون	١١٠٣
٥٠	لێدان	١١٠٤
٥١	لێدانی دڵ	١١٠٦
٥٢	لێدانی گاڵە(سوعبەت)	١١٠٦
٥٣	لێدانی گەردن	١١٠٦
٥٤	لێژایی(زەوی نزمو نشیو)	١١٠٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٥٥	لێسانەوە	١١٠٧
٥٦	لێفە	١١٠٧
٥٧	لێکدانەوە	١١٠٨
٥٨	لێکۆڵەر(توێژەر)	١١٠٨
٥٩	لێکۆڵینەوە لەدەنگوباس	١١٠٨
٦٠	لێنراو بەگۆشتەوە	١١٠٨
٦١	لێو(لەوس)	١١٠٨
	پیتی (میم) (م)	
	م ا	
١	ماچ	١١١٠
٢	مار	١١١١
٣	مارگر	١١١٧
٤	مارمێلکە(قۆڕی)	١١١٧
٥	مارەبڕ(مەلا . مامۆستای ئاینی)	١١١٨
٦	مارەبڕین(هاوسەرگیری)	١١١٨
٧	مارەیی	١١٢٥
٨	مازوو (سیچکە)	١١٢٥
٩	ماستاو	١١٢٥
١٠	ماسی	١١٢٥
١١	ماسی سورەوەکراو	١١٣٠
١٢	ماسیگر	١١٣٠
١٣	ماسیە دەعموس	١١٣١
١٤	مافی کڕین بەرلەکەسانیتر	١١٣١
١٥	ماڵ(لانە . خانوو)	١١٣١
١٦	ماڵان	١١٣٥
١٧	ماڵئاوایی(خواحافیزی)	١١٣٧

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
١٨	ماڵو سامان	١١٣٨
١٩	ماڵو منداڵ	١١٣٨
٢٠	مامۆستا	١١٣٨
٢١	مانگ	١١٣٨
٢٢	مانگا	١١٤٧
٢٣	مانگاوگای کێوی	١١٥١
٢٤	مانگی نوێ	١١٥١
٢٥	مانەوە	١١٥٣
٢٦	ماوەی دووروودرێژی .	١١٥٣
٢٧	ماین	١١٥٣
	م ر	
٢٨	مراوی	١١٥٤
٢٩	مردن(مەرگ)	١١٥٤
٣٠	مرواری (گەوهەر)	١١٧٠
٣١	مرواری ژن	١١٧٤
٣٢	مرۆڤ	١١٧٤
٣٣	مرۆڤی نێر	١١٧٤
٣٤	مریشك	١١٧٤
٣٥	مریشکەبەکڕ	١١٧٥
٣٦	مریشکەوان	١١٧٦
	م ز	
٣٧	مزری	١١٧٦
٣٨	مزگەوت	١١٧٦
٣٩	مزگەوتی شار	١١٨٠
	م ژ	

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤٠	مژین	١١٨٢
	م س	
٤١	مسکەر	١١٨٢
	م ش	
٤٢	مشار	١١٨٢
٤٣	مشتومڕ	١١٨٣
٤٤	مشك	١١٨٣
	م ق	
٤٥	مقەست	١١٨٤
	م ل	
٤٦	ملکەچی (سەرشۆڕی)	١١٨٥
٤٧	ملوانکە(زریزە)	١١٨٥
٤٨	ملوگەردن	١١٨٦
	م ن	
٤٩	منارە	١١٨٦
٥٠	منداڵ	١١٨٧
٥١	منداڵی دۆزراوە(بێکەس)	١١٩٠
	م و	
٥٢	موزدەلیفە	١١٩٠
٥٣	موسا(سەلامی خوای لێبێت)	١١٩٠
٥٤	موسوڵمان بوونی مرۆڤ لەخەودا	١١٩١
٥٥	موشتەری	١١٩٢
	م وو	
٥٦	مووبڕ(قژبڕ)	١١٩٢
٥٧	مووروو	١١٩٣
٥٨	مووررووان	١١٩٣

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٥٩	مووس(گوێزان)	١١٩٣
٦٠	مووکێش	١١٩٣
	م ۆ	
٦١	مۆخ(کرۆك)	١١٩٣
٦٢	مۆرانە(خوورك)	١١٩٣
٦٣	مۆرکردن	١١٩٤
٦٤	مۆرد	١١٩٤
٦٥	مۆری داخکردن	١١٩٤
٦٦	مۆز	١١٩٤
٦٧	مۆم	١١٩٥
٦٨	مۆمدان	١١٩٥
	م ە	
٦٩	مەتران (سەرۆکی قەشەکان)	١١٩٦
٧٠	مەچەکی ژن	١١٩٦
٧١	مەرایی (چاودێری)	١١٩٦
٧٢	مەرایکار	١١٩٦
٧٣	مەردومی ئەزموندار	١١٩٦
٧٤	مەرکانە (شەربە)	١١٩٦
٧٥	مەرەکەبی رەش	١١٩٧
٧٦	مەریخ	١١٩٧
٧٧	مەریەم (سەلامی خوای لێبێت)	١١٩٧
٧٨	مەڕ(پەز)	١١٩٧
٧٩	مەڕمەڕ	١١٩٩
٨٠	مەسیحی	١١٩٩
٨١	مەشعەری حەرام(شوێنێکە لەمزگەوتی حەرام)	١٢٠٠

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٨٢	مەشقساز	١٢٠٠
٨٣	مەشکە	١٢٠٠
٨٤	مەککەی پیرۆز	١٢٠٠
٨٥	مەلەکردن	١٢٠١
٨٦	مەلەوان	١٢٠٣
٨٧	مەلاشوو	١٢٠٣
٨٨	مەمك	١٢٠٣
٨٩	مەمك دەرتۆقیو	١٢٠٥
٩٠	مەمك زل	١٢٠٥
٩١	مەنجەڵ	١٢٠٥
٩٢	مەنجەڵساز	١٢٠٦
٩٣	مەنجەڵی هەڵمپەست	١٢٠٦
٩٤	مەنجەنیق	١٢٠٦
٩٥	مەی (بادە)	١٢٠٧
٩٦	مەیفرۆش	١٢٠٩
٩٧	مەیموون	١٢٠٩
	م ی	
٩٨	میر	١٢١١
٩٩	میز	١٢١١
١٠٠	میزەچوڕکە	١٢١٥
١٠١	میسك	١٢١٥
١٠٢	میکائیل (سەلامی خوای لێبێت)	١٢١٥
١٠٣	مینا(شوێنێکە لەمەککە)	١٢١٦
١٠٤	میوان	١٢١٦
١٠٥	میوانخانە	١٢١٦
١٠٦	میوانداری	١٢١٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١٠٧	میوه	١٢١٧
١٠٨	میوەفرۆش	١٢١٨
	م ێ	
١٠٩	مێخ	١٢١٨
١١٠	مێرووله	١٢١٩
١١١	مێروولەی سوور	١٢٢٠
١١٢	مێزەر(مەندیل)	١٢٢٠
١١٣	مێش	١٢٢١
١١٤	مێشك(دەماخ)	١٢٢٢
١١٥	مێشکوژ	١٢٢٣
١١٦	مێو	١٢٢٣
١١٧	مێوژ	١٢٢٣
١١٨	مێشووله	١٢٢٣
١١٩	مێشوولەوردە	١٢٢٣
	پیتی (نون) (ن)	
	ن ا	
١	نائومێد	١٢٢٤
٢	نائومێدبوون لەشتێك	١٢٢٤
٣	ناپاکی	١٢٢٤
٤	ناتری حەمام	١٢٢٤
٥	ناتوانایی سێکسی	١٢٢٥
٦	ناتەواوی و عەیب	١٢٢٥
٧	نارنج	١٢٢٥
٨	ناساغی	١٢٢٥
٩	ناعور(ئاوسەرخەر ، گەردوونی)	١٢٢٥
١٠	ناکۆکی(ئاژاوە)	١٢٢٥

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
١١	ناڵەناڵ	١٢٢٦
١٢	نامە	١٢٢٦
١٣	نامەگۆڕینەوەی نێوان دووتاقم	١٢٢٦
١٤	نان	١٢٢٦
١٥	نانخواردن بەیەکەوە	١٢٢٩
١٦	نانەوا	١٢٢٩
١٧	نانی تیری	١٢٣٠
١٨	نانیخڕ	١٢٣١
١٩	ناو	١٢٣١
٢٠	ناوپەرداخ	١٢٣١
٢١	ناوچەوان(تەوێڵ)	١٢٣١
٢٢	ناوك(کرۆك)	١٢٣٢
٢٣	ناوی خوابردن(یادی خواکردن)	١٢٣٢
	ن ك	
٢٤	نكوولیکردن	١٢٣٣
	ن م	
٢٥	نمایشکراو	١٢٣٣
٢٦	نمرەساز	١٢٣٣
	ن و	
٢٧	نوح(سەلامی خوای لێبێت)	١٢٣٣
٢٨	نوشتە (جادوو)	١٢٣٤
٢٩	نوقمبوون	١٢٣٥
٣٠	نوکتەباز(منولوجست)	١٢٣٥
٣١	نوێژ	١٢٣٥
٣٢	نوێژکردن	١٢٤٤
	ن وو	

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٣٣	نوور(ڕووناکی، پرشنگ)	١٢٤٤
٣٤	نووستن	١٢٤٥
٣٥	نووسەر	١٢٤٦
٣٦	نووسین(تۆمارکردن)	١٢٤٧
٣٧	نووسین لەسەر بەڵگەنامە	١٢٤٨
٣٨	نووسینگە	١٢٤٨
	ن ۆ	
٣٩	نۆبەرەی خورما	١٢٤٨
٤٠	نۆك	١٢٤٨
٤١	نۆکەند(جۆبار ، جۆگەلە)	١٢٤٨
	ن ە	
٤٢	نەخش ونیگار	١٢٤٩
٤٣	نەخش ونیگاری جل وبەرگ	١٢٥٠
٤٤	نەخۆشی (بیماری ، ناساغی)	١٢٥٠
٤٥	نەداری و هەژاری	١٢٥٢
٤٦	نەرم ونیانی ورگ	١٢٥٢
٤٧	نەزانین	١٢٥٢
٤٨	نەعل	١٢٥٣
٤٩	نەعنا	١٢٥٥
٥٠	نەفرەتبارکردن	١٢٥٥
٥١	نەمریی(مانەوە)	١٢٥٥
٥٢	نەوت	١٢٥٦
٥٣	نەورۆز	١٢٥٦
٥٤	نەهەنگ	١٢٥٦
٥٥	نەهێشتن	١٢٥٧

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٥٦	نەهێنی	١٢٥٧
	ن ی	
٥٧	نیاز(مەبەست)	١٢٥٧
٥٨	نیسك	١٢٥٧
٥٩	نیشتگە	١٢٥٧
٦٠	نیشتنەوەی ئاوساویی	١٢٥٨
٦١	نیگارکێش	١٢٥٨
٦٢	نیمس (گیاندارێکە)	١٢٥٨
٦٣	نینۆك	١٢٥٨
	ن یٚ	
٦٤	نێچیر	١٢٥٩
٦٥	نێربازی	١٢٥٩
٦٦	نێرگز	١٢٦٠
٦٧	نێرەکەناچە	١٢٦٠
٦٨	نێرەمووك	١٢٦٠
٦٩	نێرینەی حوشترمورغ	١٢٦١
٧٠	نێزە(رەمی بچووك)	١٢٦١
	پیتی (واو) (و)	
	و ا	
١	واشە	١٢٦٢
	وت	
٢	وتاربێژ	١٢٦٢
٣	وتنی "لااله الا الله"	١٢٦٤
	و ر	
٤	ورچ	١٢٦٤
٥	ورچەوان	١٢٦٤

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٦	وردەواڵەفرۆش	١٢٦٤
	و ش	
٧	وشتر	١٢٦٥
٨	وشکبوون	١٢٦٦
٩	وشکی	١٢٦٧
	و ڵ	
١٠	وڵاخ(ئاژەڵ)	١٢٦٧
	و ن	
١١	ونبوونی شێر	١٢٦٧
١٢	ونکراو(دیارنەماو)	١٢٦٧
	و ە	
١٣	وەدی	١٢٦٨
١٤	وەزغە(گیانداریکە)	١٢٦٨
١٥	وەزیر	١٢٦٨
١٦	وەستانی عەرەفات	١٢٦٨
١٧	وەسوەسەکار	١٢٦٩
١٨	وەسوەسەو گوفتاری شەیتان	١٢٦٩
١٩	وەقف(راگیرکردن)	١٢٦٩
٢٠	وەنەوز(خەوهاتن)	١٢٦٩
٢١	وەنەوشە	١٢٦٩
	و ێ	
٢٢	وێرانە	١٢٧٠
٢٣	وێڵی و سەرگەردانی	١٢٧١

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٢٤	وێنەکر	١٢٧١
	پیتی (هێ (هـ)	
	هـ ا	
١	هابیل	١٢٧٢
٢	هاتن	١٢٧٢
٣	هاتن و چوون لەنێوان (صەفاو (مەروە)دا	١٢٧٢
٤	هاتنەخوارەوە	١٢٧٣
٥	هاتنی دەجال	١٢٧٣
٦	هاروون(سەلامی خوای لێبێت)	١٢٧٣
٧	هاڕین	١٢٧٣
٨	هاندان	١٢٧٣
٩	هاندانی مرۆ بۆ خەڵکی لەسەرکارکردن	١٢٧٣
١٠	هاواری مرۆڤ	١٢٧٣
١١	هاوتا	١٢٧٤
١٢	هاوسەرانی پێغەمبەر(ﷺ)	١٢٧٤
١٣	هاوسەرگیری	١٢٧٤
١٤	هاوەڵایەتی	١٢٧٦
١٥	هاوین	١٢٧٧
	هـ و	
١٦	هود(سەلامی خوای لێبێت)	١٢٧٧
١٧	هونەر	١٢٧٧
	هـ ۆ	
١٨	هۆڕ	١٢٧٧
١٩	هۆڵ	١٢٧٧

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٢٠	هۆنراوەبێژی	١٢٧٨
	هـ ە	
٢١	هەتیوویی	١٢٧٨
٢٢	هەردووباڵ	١٢٧٨
٢٣	هەرزن	١٢٧٨
٢٤	هەرسکردنی خواردن	١٢٧٨
٢٥	هەرمێ	١٢٧٩
٢٦	هەریسە(خواردنێکە)	١٢٧٩
٢٧	هەرێز(پەلك)	١٢٧٩
٢٨	هەڕەشەلێکردن	١٢٧٩
٢٩	هەژاری	١٢٨٠
٣٠	هەژاریو نەداری	١٢٨٠
٣١	هەسارەو ئەستێرە	١٢٨٠
٣٢	هەستکردن بەڕووداوی پەنهان	١٢٨٥
٣٣	هەگبە(توێشەبەرە)	١٢٨٥
٣٤	هەلاج	١٢٨٥
٣٥	هەلاجی لۆکە	١٢٨٥
٣٦	هەلأمەت	١٢٨٥
٣٧	هەڵبژاردن	١٢٨٥
٣٨	هەڵبەستراو	١٢٨٦
٣٩	هەڵدان(تێگرتن)	١٢٨٦
٤٠	هەڵسان	١٢٨٧
٤١	هەڵکوتانەسەر	١٢٨٧
٤٢	هەڵکۆڵ(بەردتاش)	١٢٨٧
٤٣	هەڵگرانی عەرشی خوایی	١٢٨٨
٤٤	هەڵگەڕانەوە	١٢٨٨

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕە
٤٥	هەڵم	١٢٨٨
٤٦	هەڵنوتان	١٢٨٩
٤٧	هەڵهاتن(راكردن)	١٢٨٩
٤٨	هەڵواسین	١٢٨٩
٤٩	هەڵوژە	١٢٩١
٥٠	هەڵۆ	١٢٩١
٥١	هەڵە	١٢٩٣
٥٢	هەڵهاتن لەشوێنێكەوە بۆ شوێنێكیتر	١٢٩٣
٥٣	هەڵكەندن	١٢٩٣
٥٤	هەنار	١٢٩٦
٥٥	هەناسە	١٢٩٧
٥٦	هەناسەی خۆشی دەربڕین	١٢٩٧
٥٧	هەنجیر	١٢٩٧
٥٨	هەنجیرو ترێ	١٢٩٨
٥٩	هەنسك	١٢٩٩
٦٠	هەنگ	١٢٩٩
٦١	هەنگباز (هەنگبڕ)	١٣٠٠
٦٢	هەنگوین	١٣٠٠
٦٣	هەوا(كەش)	١٣٠٣
٦٤	هەواڵگەر	١٣٠٤
٦٥	هەواڵو ژیانناماگێڕەرەوە	١٣٠٤
٦٦	هەور(گەواڵەهەور)	١٣٠٤
٦٧	هەورەبروسكە	١٣٠٩
٦٨	هەوڵدان (تەقەلا)	١٣١٤
٦٩	هەوڵو تێكۆشان	١٣١٥
٧٠	هەوڵو كۆششی مرۆڤ	١٣١٥

ژ	وشە (بابەت)	لاپەڕە
٧١	هەویر	١٣١٥
٧٢	هەویرشێل	١٣١٥
٧٣	هەوێ	١٣١٦
٧٤	هەیوان	١٣١٦
	هـ ی	
٧٥	هیوا	١٣١٧
	هـ ێ	
٧٦	هێستر	١٣١٧
٧٧	هێلانە	١٣١٩
٧٨	هێلکە	١٣١٩
٧٩	هێلکەو ڕۆن بەئاردەوە	١٣٢١
٨٠	هێلکەهەڵهێنان	١٣٢١
٨١	هێلکەشەیتانۆکە	١٣٢١
٨٢	هێلەکی ئاردبێژانەوە	١٣٢١
	پیتی (یی) (ی)	
	ی ا	
١	یاخیبوون	١٣٢٢
٢	یادی خوا	١٣٢٢
٣	یارانی پێغەمبەر(ﷺ)	١٣٢٣
٤	یاری (بازی)	١٣٢٤
٥	یاسمین(ئەسمەن)	١٣٢٥
٦	یاقوت(گەوهەری شەوچرا)	١٣٢٥
٧	یانەی مەی	١٣٢٦
	ی و	
٨	یوسف(سەلامی خوای لێبێت)	١٣٢٦

ژ	وشه (بابەت)	لاپەڕه
٩	یونس(سەلامی خوای لێبێت)	١٣٢٨
	ی ه	
١٠	یەحیا(سەلامی خوای لێبێت)	١٣٢٨
١١	یەعقوب(سەلامی خوای لێبێت)	١٣٢٩
١٢	یەکتر لەئامێزگرتن	١٣٣٠
١٣	یەك کەڵەچاو	١٣٣٠
١٤	یەکگرتنەوە	١٣٣٠
١٥	یەکێتی(تەبایی)	١٣٣١